

वीर सेवा मन्दिर
दिल्ली

★

७५६

क्रम सख्या

०३०८ गुब्बारा

काल न०

खण्ड

શ્રી ગુલાબવીર ગ્રંથમાળા પૂર્વ ૪ થું.

૨૪ શ્રી મહાવીરાય નમઃ ૨૪

જૈનાગમશબ્દસંગ્રહ.

અર્ધમાગધી—ગુજરાતી કોષ.

સંપાદક:

પૂજ્યપાદશ્રી ગુલાબચંદ્રજી સ્વામીના

શિષ્ય—

શતાવધાની પં. મુનિ શ્રીરત્નચંદ્રજી મહારાજ.

(લોખંડી સંગ્રહમાં)

પ્રકાશક:

અંબવી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજ
શ્રી લોખંડી.
(કાઠીયાવાડ)

ક. સન ૧૯૨૬.]

વિક્રમ સંવત ૧૯૮૩

[વીર સંવત ૨૪૫૩.

પ્રથમાવૃત્તિ.

પ્રત ૧૦૦૦.

મુદ્રક શ્રી. ૨૦. પોસ્ટેજ ભુલું.

ધી જયવંતસિંહ પ્રીન્ટિંગ પ્રેસ લીમિટેડ—કાઠિયાવાડ.

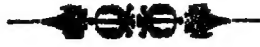
અર્પણપત્રિકા.

ગુરૂચર્ય પૂજ્યપાદશ્રી ગુલાબચંદ્રજીસ્વામી તથા મહારાજશ્રી વીરજીસ્વામી !
આપ બન્ને સહોદરોએ ઘણા વર્ષથી આ સેવકને અભ્યાસ કાર્યમાં
અને લેખન કાર્યમાં ઘણી સાહાય્ય આપી ઉપકૃત કર્યો છે. એટલુંજ
નહી પણ શાસનોપયોગી સાહિત્યપ્રચારના કાર્યમાં
આજસુધી સહાયતા આપતા રહો છે તેથી
આભારવશ આ સેવક બાપાસા-
હિત્યના અંગરૂપ આ પુસ્તક
આપના કર કમલ-
માં અર્પણ
ક રે
છે.

લિ૦ મુનિ રત્નચંદ્ર.

પ્રસ્તાવના.

કોષ, કોશ, નામભાગા, શબ્દસંચય, શબ્દસંગ્રહ, શબ્દાણુવ, શબ્દરત્નાકર, અભિધાન ચિંતામણિ, શબ્દકલ્પદ્રુમ, શબ્દરત્નાવલી, વગેરે અનેક શબ્દો લગ-
કોષની જરૂરીઆત લગ એક અર્થવાળા છે. એ બધા શબ્દો છુટી છુટી પડેલી વસ્તુને એકત્ર કરી સમૂહરૂપે ગોઠવવાનો અર્થ સચવે છે. ભડાર અથવા ખજાનાને પણ આ કોષ શબ્દ લાગુ પડે છે. પૃથ્વીના જુદા જુદા ભાગમાં જુદાં જુદાં નિમિત્તોથી ઉત્પન્ન થતા દ્રવ્ય- માંથી મ્હેસુલરૂપે કે જકાતરૂપે અમુક અમુક અશ ગ્રહણ કરી, રાગઓ રાજ્યના રક્ષણ માટે યા પ્રજાનું પાલન કરવા માટે રાજ્યનો ખર્ચ કરે છે અને તે ખર્ચનો રાજ્યની સમૃદ્ધિ ગણાય છે. તેમ જ ભાષાના જુદાં જુદાં પુસ્તકોમાં વપરાયેલા શબ્દોના અર્થનો સંશોધન- પૂર્વક સંગ્રહ કરી વિદ્વાનોએ કોષરૂપે શબ્દના ખર્ચનો તૈયાર કર્યા છે. રાજ્યના રક્ષણ માટે ધનના ખર્ચનો જોટલી જરૂર છે, તેના કરતાં પણ વધારે જરૂર તત્ત્વના રક્ષણ માટે અને ધર્મના પાલન માટે તે તે ભાષાના કોષરૂપે શબ્દના ખર્ચનો જરૂરી છે. કોષ એ ભાષાની સમૃદ્ધિ છે, ભાષાનું બળ છે, સાહિત્યનું જીવન છે, તત્ત્વોને વિસ્તારવાનું મુખ્ય સાધન છે.

ભારતવર્ષના ધર્મસાહિત્યની મુખ્ય બે ભાષાઓ છે. સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત. અનુયોગદાર સત્રમાં આ બે ભાષાઓને પ્રશસ્ત ભાષા કહી છે. **ચક્રવર્તી—**
આર્યાવર્તની પ્રાચીન “ સંસ્કૃત્યા પાળ્યા ચેવ પસંત્યા હિસિમાસિયા ” અર્થાત્ સંસ્કૃત ભાષાઓ.
 અને પ્રાકૃત એ બે ભાષા ઋષિભાષિત અને પ્રશસ્ત છે. કાલ પરત્વે સંસ્કૃતભાષામાં બે ભેદ પડ્યા છે. એક પ્રાચીન સંસ્કૃત અને બીજી અર્વાચીન સંસ્કૃત. વેદની સંસ્કૃતભાષા એ પ્રાચીનસંસ્કૃત અને મદાભારત આદિની સંસ્કૃત ભાષા તે અર્વાચીનસંસ્કૃત છે. ખરીરીતે તો પાણિનીય આદિ વ્યાકરણકર્તાઓએ સરકાર પમાડ્યા પછીજ સંસ્કૃત નામ પ્રસિદ્ધિમાં આવ્યું હોય તે સભવિત છે. ગમે તે હો વેદિકધર્મનું સાહિત્ય ધણે ભાગે સંસ્કૃત ભાષામાં લખાયેલું છે. તેમાં વેદો વેદિકસંસ્કૃતમાં અને મનુસ્મૃતિ આદિ ધર્મગ્રંથો નવીન સંસ્કૃતમાં રચાયા છે. બીજી ભાષા છે પ્રાકૃત. તે સાધારણ જનોની બોલાતી ભાષા હતી. સંસ્કૃત ભાષા વ્યાકરણના નિયમથી બધાયેલી હોવાથી આજ સુધી અવિભક્ત રહી, પણ પ્રાકૃતભાષા તો લોકભાષા હોઈને દેશભેદ અને કાળભેદથી બદલાવા લાગી એટલે તેના અનેક ભેદ પડ્યા. માગધી, શૌરસેતી, પૈશાચી, અપભ્રંશ વગેરે અનેક નામો ધારણ કરતી પ્રાકૃતભાષા આખા ભારતવર્ષમાં પ્રસરી. આમાં અર્વાચીન પ્રાકૃતભાષાને હમણાં બાબુએ મુકી પ્રાચીન પ્રાકૃતભાષાનો વિચાર કરીએ કેમકે તેમાં આર્યાવર્તના મુખ્ય બે ધર્મોનું-બૌદ્ધધર્મ અને જૈનધર્મનું સાહિત્ય ઉતરેલું છે. પ્રાચીન પ્રાકૃત ભાષાના મુખ્ય બે ભેદ થયા, પાલી અને અર્ધમાગધી. તેમાં બૌદ્ધ

સાહિત્ય પાલીભાષામાં લખાયું અને જૈન આગમસાહિત્ય અર્ધમાગધીભાષામાં રચાયું. મગધદેશનો અર્ધ ભાગ અને શરસેન દેશનો અર્ધ ભાગ એમ બંને દેશની સરહદ ઉપર પ્રાચીન સમયમાં બેલાલી ભાષાનું નામ અર્ધમાગધી પડ્યું હોય એમ સંભવિત લાગે છે. આવી રીતે અર્ચાવર્તના મુખ્ય ત્રણ ધર્મોના પ્રાચીન સાહિત્યની જુદી જુદી ત્રણ ભાષા થઈ.

દરેક ધર્મસાહિત્યનો આત્મા તે તે ધર્મના તત્ત્વો છે અને ભાષા એ તેનું સરીર છે.

વૈદિક સાહિત્ય.

વ્યાકરણ, ઇંદ્ર, કાપ, વગેરે તેના અવયવો છે. જે સાહિત્યના આ અંગો અંગો પૂર્ણ હોય તે સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવાની વધારે સરળતા થાય અને ભોકામા તેનો વધારે પ્રચાર થાય તે સ્વાભાવિક છે. વૈદિક સાહિત્યનાં વ્યાકરણ, કાપ, આદિ અંગો ધણા પ્રાચીન સમયથી રચાયાં. નવીન સંસ્કૃતભાષાના તો વ્યાકરણ, કાપ આદિ અંગો કેટલાંએ રચાઈ ગયા છે. અમરકાપ, મેદિનીકાપ, અભિધાન-ચિંતામણિ, શબ્દકોશપદ્મ, વાચસ્પત્યજ્ઞાનભિધાન આદિ આવનથી વધારે કાંપા આજે પણ વિદ્યમાન છે.

વૈદિકસાહિત્યની માફક બૌદ્ધસાહિત્યનાં અંગો પણ વ્યાકરણ, કાપ આદિરૂપે ધણાં તૈયાર થયાં છે. તેને લીધે બૌદ્ધધર્મના દુનિયાના મોટા ભાગ ઉપર પ્રચાર થએલ જોવામા આવે છે.

બૌદ્ધ સાહિત્ય.

જૈનધર્મના તત્ત્વોના ઉપદેશ તીર્થંકર મહારાજે અર્ધમાગધી ભાષામાં કર્યો છે એવો ઉદ્દેશ શાસ્ત્રમાં અનેક સ્થળે છે. જે ભાષામાં તીર્થંકરે અર્થરૂપે

જૈન સાહિત્ય

તત્ત્વો પ્રકાશ્યા તે ભાષામાં ગણધરોએ સૂત્રો રચ્યાં; અર્થાત્ જૈન-ધર્મનું આગમસાહિત્ય અર્ધમાગધી ભાષામાં રચાયું. શાસ્ત્રો રચાયા પછી લગભગ એક હજાર વર્ષ સુધી તે શાસ્ત્રો પુસ્તકારૂઢ ન થતા પાઠકોની જીભને ટેરવે રહ્યાં. ગુરૂઓ પોતાના શિષ્યોને મોઢેથી શીખવતા અને શિષ્યો મૂળપાઠ કઠસ્થ કરી અર્થની ધારણા કરતા. ધારણ કરેલ અર્થ અને કૃતે કરેલાં સૂત્ર શિષ્યો પુનઃ પોતાના નવા શિષ્યોને શીખવતા. તેમાં કેટલાક સંક્ષેપ સૂત્રોને રૂપેષ્ટ વિસ્તારથી સમજાવવાને ભદ્રાપાદુ સ્વામી વગેરેએ તેને તે ભાષામાં નિર્મુક્તિઓ રચી અને ત્યાર પછી કેટલેક વર્ષે કેટલાંક સૂત્રો ઉપર ભાષ્યો રચાયાં તે પણ પ્રાકૃત ભાષામાં. મહાવીરપ્રભુના નિર્વાણ પછી ૯૮૦ વર્ષે ૨૭ મે પાટ્ટે દેવર્ષિજિજ્ઞાસુમાશ્રમણ આચાર્ય થયા. એમણે બીજા આઠ આચાર્યોની મદદ લઈ વસુભીપુર સહરમાં ગુરુશિષ્યમંડપરાયી શ્રવણગોચર થયેલ સૂત્રોને પુસ્તકારૂઢ કર્યા. વખત જતા સૂત્રની ભાષા અને જમાનાની ચાલુ ભાષા વચ્ચે અંતર પડ્યે જવું હતું. અર્વાચીન ભાષા પ્રાચીન ભાષાથી. જુદી પડી જુદું જુદું નામ ધારણ કરતી હતી. પ્રાકૃત ભાષાના દેશ અને કાળ પરત્વે અનેક પ્રકારો પડી ચુક્યા હતા. આ વખતે સંસ્કૃત અને પાલી ભાષાની માફક અર્ધમાગધીભાષાને પણ વ્યાકરણ આદિથી નિયમબદ્ધ કરવાની આવશ્યકતા હતી. કદાચ જૈનાચાર્યોએ તે રચ્યાં હોય તે પાછા જાણી અધ્યાધુનીના કાળમાં તે નષ્ટ થયાં હોય તો તે ખનવાજોય છે. ગમે તેમ હો પણ આજે

તે ઉપલબ્ધ નથી. અર્વાચીનપ્રાકૃતનાં વ્યાકરણો જૈન અને જૈનેતર વિદ્વાનોએ રચ્યાં પણ પ્રાચીન પ્રાકૃતભાષા ઉપર જોધએ તેવું લક્ષ્ય ન અપાયું. અલબત્ત ત્યાર પછી સૂત્રો ઉપર આખ્યાઓ-ટીકાઓ રચાઈ. પ્રથમ ચૂર્ણિના રૂપમાં અને પછી વિસ્તારથી વૃત્તિના રૂપમાં શીલાંગસૂત્રિ, અભયદેવસૂત્રિ વગેરેએ ટીકાઓ લખી પણ તે સંસ્કૃતભાષામાં, મૂળ ભાષામાં નહીં. યૌદ્ધધર્મનાં મૂળ પુસ્તકો પાલીમાં અને તેની ટીકાઓ પણ પાલીભાષામાં લખાઈ, તેથી પાલી ભાષા આજસુધી એકરૂપે જળવાઈ રહી, તેમ જૈન આગમોની ટીકાઓ આગમની ભાષામાંજ રચાઈજિહાત તે આગમની ભાષાનો આજે બહોળો વિસ્તાર થયો હોત. પણ એમ લાગે છે કે આ વખતે જમાનાનું વલણ સંસ્કૃતભાષા તરફ વળેલું હોતું જોધએ. પ્રાકૃતભાષા કરતાં સંસ્કૃતભાષાનો આદર વધારે થયેલ હોય એમ માનવાને કારણ મળે છે. તે વખતના રચાયેલ નાટકોમાં ઉત્તમ પાત્રોની સંસ્કૃત ભાષા અને હલકા પાત્રોની પ્રાકૃત ભાષા યોગ્યેલી જોવામાં આવે છે. બ્રાહ્મણ વિદ્વાનોની આ અસર જૈન વિદ્વાનો ઉપર થઈ હોય તો તે અસંભવિત જેવું નથી. અસ્તુ. 'સમયયત્ર કરોતિ વજ્રમ્' સમયની બલિહારી છે. ટીકારચનાકાળ પછી જૈનાચાર્યોએ હજારો ગ્રંથો રચ્યા. પણ તેમાં તેવું ટકા સંસ્કૃત ભાષાના અને દશ ટકા પ્રાકૃત ભાષાના આવી પરિસ્થિતિ આજસુધી રહી પણ થોડા વર્ષો થયાં કંઈક વલણ બદલાયું છે. પુરાતત્ત્વોની જેમ જેમ શોધ થવા માંડી છે તેમ તેમ પુરાતન ભાષા તરફ લોકોનું લક્ષ્ય ખેંચાયું છે. પુરાતન તત્ત્વોને ધારણ કરનારી એ ભાષાઓ-પાલી અને અર્ધભાગધી શોધકાના વિશ્વાસને પાત્ર બનવા લાગી છે. પાલીભાષા, વ્યાકરણ કોષ આદિ અગોથી પૂર્ણાંગી બનેલી છે. પણ અર્ધભાગધી ભાષાનાં અગોની ખામી જણાઈ. ન મળે તેનું વ્યાકરણ કે ન મળે કોષ. હેમચંદ્રસૂત્રિએ એક વ્યાકરણ અને એક કોષ રચ્યો પણ વ્યાકરણ સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત ભાષાનું અને કોષ દેશ્ય શબ્દોનો. આર્ષ પ્રયોગોનું પોતાના વ્યાકરણમાં તેમણે સૂચન કર્યું પણ વિકલ્પબહુલતા જાણી તેની ઉપેક્ષા કરી. વિક્રમના ૧૧ મા સેક્રમા મહાકવિ ધનપાલે પોતાની બહેન સુદરીના શિક્ષણ માટે પાંચઅલબ્ધીનામમાળા નામનો એક ન્દાનો કોષ રચ્યો. જે હાલ થોડા વખત પહેલાં જપાઈ બહાર પડ્યો છે તે પણ પ્રમાણમાં બહુ ન્દાનો છે, વળી પ્રાકૃત ભાષાનોજ તે કોષ કહી શકાય. અસ, પ્રાકૃત ભાષાના કદાંએ તો આ બેજ કોષ ઉપલબ્ધ છે તેમા પણ એક દેશ્યભાષાનો અને એક પ્રાકૃતભાષાનો. અર્ધભાગધીભાષાનો તો એકે નહીં.

આગમની ભાષાના આ મુખ્ય અગની ખામી દૂર કરવાનો પ્રથમ પ્રયાસ આજર્થી અભિધાન રાજેન્દ્રની લગભગ પાંત્રીસ વર્ષ પહેલાં શ્રીયુત રાજેન્દ્રસૂત્રિએ આરંભ્યો. તેમણે વૃદ્ધાવસ્થામાં પણ આગમો, ભાષ્યો, નિર્વૃત્તિઓ વગેરે પ્રાચીન અને અર્વાચીન પ્રાકૃત ગ્રંથોનું દોહન કરી શબ્દ સંગ્રહ કર્યો. અ-કારાદિ અનુક્રમે શબ્દાવલિ ગોઠવી. દરેક પ્રાકૃત શબ્દની આગળ સંસ્કૃત પર્યાય ગોઠવ્યો. અર્થ લોકભાષામાં આપવાને બદલે સંસ્કૃત ભાષામાં આપ્યો; તે પણ સંક્ષેપથી નહીં પણ મ્હોટા વિસ્તારથી, ઠાખલા તરીકે અનાથી શબ્દનો અર્થ આપવાનો હોય ત્યાં અનાથીમુનિનું આપુ અ. બ્યયન, તેના ઉપરની ટીકાના પાઠોના પાઠો તેમાં ગોઠવવામાં આવ્યા તેથી તેનો વિસ્તાર અત્યંત

વધી એક એક શબ્દની પાછળ પ્રકરણનાં પ્રકરણો યોજ્યાં તેથી તે શબ્દ કોષને બદલે પ્રકરણ કોષ બન્યો. સાર્થકલોપીડીયાની માફક અતિ વિસ્તૃત મહાન કોષ થયો. તેનું પ્રકાશન કર્ષ તેમના પરલોક નિવાસ પછી થયું તેથી લેખકો કે શોધકોના પ્રમાણથી રેફરન્સના આંકકો એમાં ઘણું ઠેકાણું બૂલો રહી જવા પામી છે. તે પુસ્તક મોટા મોટા સાત ભાગમાં રતલામ મુકામે અભિધાનસર્વેશ્વરકાર્યાલય તરફથી લગભગ ૨૫૦ રૂપિયાની કિંમતે છપાઇ બહાર પડ્યું છે. તે પુસ્તક આગમના ખળનારૂપે ગણી શકાય પણ સંસ્કૃત ન બાલુનાર સામાન્ય જનતાને ઉપયાગી ન થઈ શકે એટલે સામાન્ય વર્ગ માટે એક વ્યાપક આગમકોષની જરૂરી-આત ઉભીને ઉભી રહી.

ઈદાર નિવાસી શ્રીયુત લાંડરી કેશરીચંદ્રના મનમાં ઉપર કહેલ જરૂરીઆત પુરી પાડવાની ધગશ ઉત્પન્ન થઈ. પોતે વ્યાપારી વર્ગના માણસ હોવા છતાં અર્ધભાગથી કોષનેો અંગ્રેજી કેળવણીની સાથે સાધારણ સંસ્કૃતજ્ઞાન મેળવેલ હોવાથી જન્મ. આગમકોષનાં વાંકાં સાધનો એકઠાં કરી શબ્દસંગ્રહ કરવાની શરૂઆત કરી. કેટલાએક આગમે અંગ્રેજ વિદ્વાનો તરફથી અંગ્રેજી, જર્મની વગેરે ભાષામાં તે તે સૂત્રના શબ્દકોષ સાથે છપાયા છે. તેમાંથી શબ્દો ચુટવાનો આરંભ કરી દશબાર હજાર શબ્દો એકઠા કર્યા. દરમ્યાન જર્મન નિવાસી ડૉ. સ્વાલીએ શ્વેતાબર કોન્ફરન્સની પ્રેરણાથી અને હર્મેન જેકોબીની સલાહથી એક પ્રાકૃતકોષ તૈયાર કરવાનો આરંભ કરી દીધો. વિક્રમ સવત ૧૯૬૮ ની સાલમાં શ્રીયુત લાંડરી કેશરીચંદ્રએ પોતાનો શબ્દસંગ્રહ ડૉ. સ્વાલી ઉપર મોકલી આપ્યો. એટલામાં યુરોપીય મહાયુદ્ધ ઉપસ્થિત થયું અને ડૉ. સ્વાલીની યોજના પડી ભાંગી. મોકલેલા શબ્દો પાછા ઈદાર આવ્યા. લાંડરીએ તે કામ જ. સ્થા. કોન્ફરન્સની આગળ રજુ કર્યું. કોન્ફરન્સે તે સ્વીકાર્યું પણ તેની સઘળી બવસ્થા લાંડરીએજ કરવી એમ હતું. સવત ૧૯૭૨ ની સાલમાં શ્રીયુત લાંડરી કેશરીચંદ્રએ ઘણા આગ્રહપૂર્વક ને કામ આ લેખકને સોંપ્યું. તે વખતે અમે-શુરમહારાજ શ્રી ગુલાબચંદ્ર સ્વામી તથા મહારાજ શ્રી વીરજી સ્વામી વગેરે દાણા ચાર મુંબઇ ધાટકોપરમાં ચામાસું હતા. ત્યાંથી કામ શરૂ કર્યું. લાંડરીએ કરેલ શબ્દસંગ્રહ જોયો પણ તે ઉપયોગમાં આવે તેમ ન હતો. તેથી નવેસરથી સૂત્રોમાંથી મૂળ શબ્દો સંસ્કૃત પર્યાય અને ગુજરાતી અર્થ સાથે ચુટવાનું કામ આરંભ્યું. શબ્દસંગ્રહના કામમાં લીંબડી સંગ્રહાલયના પંડિત મહારાજ શ્રી ઉત્તમચંદ્ર સ્વામી, પંજમી ઉપાધ્યાયજી શ્રી આત્મારામજી મહારાજ તથા પૂજ્ય શ્રી ધર્મદાસજી મહારાજના સપ્રદાયના પૂજ્ય શ્રી માધવમુનિ મહારાજ તથા કચ્છી આઠ ડોટી મોટી પક્ષના પં. મુનિ શ્રી દેવચંદ્રજી તરફથી કેટલીએક મદદ મળી. સંવત ૧૯૭૬ ની સાલમાં શબ્દ સમ્રદ પુરો થવા પછી વર્ણાનુક્રમે શબ્દાવલિ જોઈવવાનું અને સંશોધનનું કામ ચાલ્યું. એકદર ૭ વર્ષે સવત ૧૯૭૮ ની સાલમાં તે કોષનું સંપાદન કામ પૂરું થયું. બીજી બાજુએ તે કોષને સર્વત્ર વ્યાપક બનાવવા હિંદી અને અંગ્રેજી ભાષામાં અનુવાદ કરાવવાનું ચાલુ કરી, સ્થા. કોન્ફરન્સ તરફથી અગત્યેર મુકામે પોતાના પ્રેસમાં છાપવાનું કામ પણ શરૂ થયું. સંવત ૧૯૭૯ ની સાલમાં તે કોષને એક ભાગ બહાર પડ્યો. જેમાં માત્ર અકારના શબ્દો પુરા થયા.

ખીજી તરફ કલકત્તામાં પંડિત હરગોવિંદસે એક પ્રાકૃત કોષ તૈયાર કરવા માંડ્યો. તે

માત્ર હિંદી ભાષામાં જુદા જુદા ભાગમાં થોજી તેમજે કલકત્તામાં પ્રાકૃત-હિંદી કોષ. બહાર પાડ્યો. આજસુધી તેના ત્રણ ભાગ બહાર પડ્યા છે. બ

અક્ષર સુધીના સજ્જો તેમાં આવ્યા છે. સ્થા. કે. ના કોષમાં પ્રાચીન અને અર્વાચીન પ્રાકૃત ભાષાઓનો ભેદ દર્શાવવાને માત્ર પ્રાચીન પુસ્તકોનાજ શબ્દો લેવામાં આવ્યા છે. ત્યારે પં. હરગોવિંદસના કોષમાં પ્રાચીન અર્વાચીન અને જાતના શબ્દો લેવામાં આવ્યા છે. તે ઉપરાંત દેશ્ય ભાષાના પણ ધણાખરા શબ્દો તેમાં ઉમેરવામાં આવ્યા છે એટલે તેને પ્રાકૃત કોષ કહીએ તો કહી શકાય જ્યારે સ્થા. કે. ના કોષને ધણે ભાગે આગમનાજ શબ્દો હોવાથી અર્દ્ધમાગધી કહી શકાય. અર્દ્ધમાગધી કોષનો એક ભાગ બહાર પડ્યો. હરમાન ભંડારી કેશરીચંદ્રજીની તખ્તીયત બગડી. હાપવાનું કામ અજમેરમાં અને વ્યવસ્થા કરનાર ઇંદોરમાં; તેમાં વળી તખ્તીયત નરમ જેથી બીજો ભાગ હાપવાનું કાર્ય વિલંબમાં પડ્યું.

સદરફ કોષનો પ્રારંભ કર્યા પહેલાં લગભગ વિક્રમ સંવત ૧૯૬૭ ની સાલથી પ્રાકૃત

ભાષાનો વિશેષ અભ્યાસ કરી, તેના સાહિત્યની ઉણપ દૂર કરવાનો અર્દ્ધમાગધી વ્યાકરણ. વિચાર વારંવાર મારા મનમાં થયા કરતો હતો. શ્રીયુત હેમચંદ્રા-ચાર્યના વ્યાકરણને અનુસાર એક માર્ગોપદેશિકા બનાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો પણ તેથી મનને પુરો સંતોષ ન થયો કારણ કે આગમના ધણ પ્રયોગો—આર્ષપ્રયોગો પ્રાકૃત વ્યાકરણના નિયમથી સાધી શકતા નથી; તેથી આગમભાષાનું સ્વતંત્ર વ્યાકરણ બને તો હિન્; એવી ઇચ્છા થયા કરતી હતી પણ આમમ પ્રયોગોના બહોળા અભ્યાસ વિના અને આગમના શબ્દસંગ્રહ વિના તે કાર્ય પ્રાયે અશક્ય હતું. પરંતુ અર્દ્ધમાગધી કોષ તૈયાર થઈ રહ્યા પછી તે કામ શક્ય થવાથી ઇચ્છાને બળ મળ્યું એટલે તરતજ અર્દ્ધમાગધી વ્યાકરણ બનાવવાનું કામ હાથમાં લેવામાં આવ્યું. પણ કોષનું મેટર બધું ઇંદોર મોકલી દેવામાં આવ્યું હતું અને પહેલો ભાગ બહાર પડ્યા પછી બીજો ભાગ હાપવાનું કામ બોળાંબે પડ્યું હતું. ભંડારીજીની તખ્તીયત ના-દુસ્ત હોવાને લીધે વ્યાકરણ માટે જોઈતો શબ્દસંગ્રહ મેળવવામાં મુશ્કેલી પડ્યા લાગી. ખીકાનેરના એક અગરચંદ્રજી લેણેદાનજી શેઠીઆ તરફથી એક માણસ ખાસ ઇંદોર શબ્દ-સંગ્રાહન માટે મોકલવામાં આવ્યો પણ તેનીએ તખ્તીયત બગડતાં તે કામ પુરું ન થયું એટલે શબ્દોના જુના બ્લોકો અને નવા બ્લોકો ઇંદોરથી મંગાવવાની જરૂર પડી. વ્યાકરણ રચનાનું કામ પુરું થયું પણ કોષનું મેટર નાની નાની સ્ત્રીપો ઉપર લખાયેલ હોઇને તે સ્ત્રીપો આશી પાછી થવાનો સંભવ હોવાને લીધે વ્યવસ્થિત રૂપમાં એક નકલ કરાવી લીધી હોય તો તે સુરક્ષિત રહી શકે, તેમજ વ્યાકરણના સંગ્રાહન કાર્યમાં પણ કામે લાગી શકે, એટ-લુંજ નહી પણ વ્યાકરણ દૃષ્ટિથી તેમાં કંઈ સુધારો વધારો પણ થઈ શકે, આવા હિસાબથી અર્દ્ધમાગધી કોષની નકલ કરાવવાનો નિશ્ચય કર્યો.

સંવત ૧૯૮૧ ના ચૈત્ર માસમાં ખીકાનેરનિવાસી શેઠ અમરચંદ્ર ભેરોદાનજી શેઠીઆ તથા પોરબંદરનિવાસી શેઠ ત્રિભોવનદાસ જેઠાલાલભાઈની સહાનુ-
અર્ધમાગધી ગુજરાતી ભૂતિથી લેખકોદ્વારા નકલ કરાવવાનું કામ શરૂ કર્યું. દરમ્યાન કેટલાએક
કોષની માગણી. વિદ્યાર્થીઓ અને જીસાસુઓ તરફથી એવી માગણી થઈ કે પં. હર-
 ગોવિંદદાસે હીંદી ભાષા જાણનારાઓ માટે એકલી હીંદી ભાષામાં કોષ બહાર પાડ્યો છે. તેમ
 ગુજરાતી ભાષા જાણનારાઓ માટે એકલી ગુજરાતી ભાષામાં એક કોષ બહાર પડે તો અ-
 મારા જેવા સાધારણ માણસો તેનો લાભ વધારે પ્રમાણમાં લઈ શકે. વળી સાધુ સાધ્વીઓ
 મ્હોટા કદનું પુસ્તક સાથે રાખી ન શકે પણ એક ભાગમાં ન્દાના કદનું પુસ્તક
 હોય તો સાથે રાખી શકે. આ માગણી કંઈક વ્યાજબી જણાતાં નકલ કરાવવામાં ખીજો
 હેતુ ઉમેરવામાં આવ્યો અને નીચે પ્રમાણે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો. અર્ધમાગધી ત્રિભાષિક
 કોષમાં અને પ. હરગોવિંદદાસના કોષમાં સમાસવાળા શબ્દો એક મુખ્ય શબ્દના પેદામાં
 ગોઠવવામાં આવ્યા છે. સાધારણ વર્ગના લોકોને તેમાંથી અમુક શબ્દ શોધવામાં મુશ્કેલી
 પડવાનો સંભવ છે. તેથી આ નકલમાં સમાસવાળા શબ્દોને આખા રૂપમાં ગોઠવી પેદામાં
 ન રાખતાં મૂળશબ્દોની પંક્તિમાં વર્ણાનુક્રમ પ્રમાણે ગોઠવવામાં આવ્યા. જે સમાસને છુટો
 પાડવાથી બંને શબ્દોના અલગ અલગ અર્થ થઈ શકે તેવા કેટલાએક સમસ્ત શબ્દોને કમી
 કરવામાં આવ્યા. ધાતુ અને ધાતુનાં રૂપો પહેલા કોષમાં દાખલ કરવાનો હેતુ ખાસ કરીને વ્યા-
 કરણ રચના માટે હતો. વ્યાકરણ રચના થઈ ગઈ તેમાં ધાતુપાઠ દર્શાવવાની સાથે ધાતુનાં રૂપો
 સાધવામાં આવ્યા એટલે નવા કોષમાં તેની જરૂરીઆત ઓછી થઈ વળી આ કોષનું કામ
 જેમ બને તેમ સહેલપમાં કરવાનું હોવાથી ધાતુઓ અને તેનાં રૂપાખ્યાનો પણ બાદ કર્યા.
 ભાષા એક ગુજરાતીજ રાખવામાં આવી. રેફરન્સો-પ્રમાણનિર્દેશો ખાસ વિદ્વાનો અને શોધકોને
 ઉપયોગી હોઈ મોટા કોષમાં આવી ગયેલ હોવાથી નવા કોષમાં તે પણ કમી કરવામાં
 આવ્યા. અર્થમાં પણ કેટલેક કંઠાણે સંલેપથી લખાણ કર્યું છે તે પણ સાધારણ વર્ગ સહે-
 લાઈથી ન સમજી શકે તેટલો સંલેપ નથી કર્યો. આ બધી કરકસરથી મ્હોટા કોષ કરતાં
 આ કોષનું પ્રમાણ ઘણું ઓછું થયું. મ્હોટો કોષ લગભગ ચારસો રૂપામાં પૂર્ણ થવાનો
 ત્યારે આ કોષ એક સો એ રૂપામાં પૂર્ણ થાય છે.

ઉપર બતાવેલ ફેરફાર શિવાય બધારણ બંને કોષનું એકસરખું છે. પ્રથમ અર્ધ
કોષનું બંધારણ. માગધી ભાષાના મૂળ શબ્દ પછી બનિ અથવા ક્લિંગનો સકેત

ત્યારપછી કોંસમા તે શબ્દનો સંસ્કૃત પર્યાય. સંસ્કૃત પર્યાય આપ-
 વામાં ધણે ભાગે આગમની ટીકાઓનું અનુસરણ કર્યું છે. કેટલાએક સંસ્કૃત પર્યાયો સંસ્કૃત
 કેષિમાં નહીં મળી શકે તેવા પણ અત્રે આપવામાં આવ્યા છે. કેટલાએક વનસ્પતિ કે
 પ્રાણીઓના વિશેષ નામો સંસ્કૃત સાહિત્યમાં કયાંય ન મળે તેવા હોવા છતાં તેને થોડો
 ધણો સંસ્કૃત સંસ્કાર પમાડી તેનેતે રૂપમાં કોંસમા મુકવામાં આવ્યા છે. દેસ્ય
 શબ્દોના સંસ્કૃત પર્યાય ન હોય જ્યાં તેવા શબ્દોની સંસ્કૃત જાણ ન બનાવતાં તેવા શબ્દોમાં
 સંસ્કૃત પર્યાયની જગ્યા ખાલી રાખવામાં આવી છે. ત્યારપછી ગુજરાતી ભાષામાં સંક્ષિપ્ત
 અર્થ બતાવવામાં આવ્યો છે.

અને કોષમાં વર્ણાનુક્રમ પણ એક સરખો છે. પ્રથમ અ થી ઓ સુધી
સ્વર, પછી અનુસ્વાર, ત્યારપછી ક થી હ સુધીના
વર્ણાનુક્રમ.

વ્યંજનો; જેમકે ક ના શબ્દો લઘુએ તો પ્રથમ

કચ, કચ્ચા, કા, કાઈ, કડ, કઝ, કર, કમો, કંઠ, કંટક, કંપણ, કંસ, કક, કહ પ્રત્યાદી. ઓ સુધીના સ્વરો પુરા થયા પછી જોડાક્ષરનું સ્થાન રાખવામાં આવ્યું છે; ઉદાહરણ તરીકે ક અક્ષર લઘુએ તો, કકા, કકિ, કકો, કકુ, કકૂ, કકે, કકો, કક઼, કકલ્લ. પ્રત્યાદિ. જ, ટ, ટ્ર, ટ્રો, એ સ્વરો આ ભાષામાં આવતાજ નથી. વ્યંજનમાં ઝ, જ, સ્વતંત્ર આવતા નથી. અનુસ્વારને પરસવર્ણ થાય ત્યાં સંયુક્તરૂપે ક્યાંક આવે છે. નાલવ્ય શ અને મૂર્ધન્ય પ ને બદલે આ ભાષામાં કેવળ દંત્ય સકારણ આવે છે. એટલે એકંદર આઠ સ્વર અને ૨૯ અથવા ક, બ ને સાથે લઘુએ તો ૩૧ વ્યંજનો છે. એકંદર ૩૭ અક્ષરોના શબ્દો આ કોષની અંદર ગોઠવવામાં આવ્યા છે. તેમાં સૌથી વધારે શબ્દો સ્વરમાં 'અ' ના અને વ્યંજનમાં 'સ' ના છે. સૌથી થોડા શબ્દો ખ, ઘ, ઝ, ડ, ડ, ઢ, ધ, દ, ના છે. આ ભાષામાં વિઙ્ગતીય વ્યંજનોમાં ફક્ત હની સાથે ન, મ અને લ તો સયોગ થાય છે તે સિવાયના વિઙ્ગતીય વ્યંજનોનો પરસ્પર સયોગ થતો નથી. સન્ગતીય વ્યંજનોમાં વર્ગમાંના પહેલા અક્ષરનો ખીજા અક્ષર સાથે અને ત્રીજા અક્ષરનો ચોથા સાથે સયોગ થાય છે. તે ઉપરાંત અનુનાસિક વર્ણોનો પોતાના વર્ગ સાથે સયોગ થાય છે. શિવાય ખીજા વર્ણ સાથે સયોગ થતો નથી એટલે સયુક્તાક્ષર સંસ્કૃત ભાષા કરતાં ઘણા થોડા છે. ઘણા શબ્દો તો વર્ણવિકાર અને વર્ણ લોપથી વધ્યા છે. હાખલા તરીકે સંસ્કૃતના અધિકરણ શબ્દના અર્દ્ધભાગથી ભાષામાં, અધિકરણ, અધિગરણ, અદ્ધિકરણ, અદ્ધિગરણ, એમ ચાર વિકલ્પો થયા છે એટલે ચાર ફેરો તે શબ્દ યોજવામાં આવ્યો છે. એમ કાઘના એ રૂપો, કાઘનાં ત્રણ રૂપો, કાઘનાં ચાર રૂપો કે તેથી પણ વધારે રૂપો થયાં છે. એથી એકંદર મોટા કોષમાં ૪૦ થી ૪૫ હજાર શબ્દો અને ન્હાના કોષમાં આશરે ૨૫ થી ૩૦ હજાર શબ્દોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જેન આગમના પ્રાચે બધા શબ્દો પ્રાકૃત કોષમાં આવી ગયા છે.

મોટા કોષ અને ન્હાના કોષના પ્રકાશક લિલ લિલ હોવાને લીધે વ્યવહારમાં સંડોર્ણતા ન થઈ જાય એટલા માટે આ લઘુકોષનું નામ “ જૈનાગમશબ્દ સંગ્રહ ” થા ‘ અર્દ્ધભાગધી-ગુજરાતી કોષ ’ એવું રાખવામાં આવ્યું છે.

જૈનસિધ્ધાંતકોમુદી નામનું અર્ધભાગધી વ્યાકરણ અને જૈનાગમશબ્દસંગ્રહ નામનો અર્દ્ધભાગધી-ગુજરાતી કોષ, આ બંને પુસ્તકો ભડારી કેશરીચંદ્ર અને સ્થા. કાન્હર-સના પ્રયત્નથી નૈયાર કરવામાં આવેલ અર્ધ-માગધી ત્રિભાષિક કોષના પરિણામ-રૂપ છે એમ કહીએ તો

કંઈ ખોટું નથી. કેમકે તે કોષની હાજરીથીજ ઉપર કહેલ બે પુસ્તકોનું નિર્માણ થોડા વખતમાં થોડી મહેનતથી થઈ શક્યું છે; એટલે મજકુર બંને પુસ્તકો મોટા કોષનેજ આભારી

છે. વાચકો જાણીને ખુશી થશે કે મલકાપુરની કાન્કર-સમાં અર્ધભાગધી કોય તરત છપાવવાનો ઠરાવ થયા પછી છદોરમાં ભંડારી સરદારમલજીની દેખરેખ નીચે ખીજો ભાગ છપાવવાનું ગઇ સાલથી સર થઇ ગયું છે અને થોડા વખતમાં બહાર પડવા સંભવ છે. ત્યાર પછી ત્રીજો અને ચોથો ભાગ પણ એક બે વરસમાં બહાર પડી સાહિત્યપ્રેમીઓને લાભ આપશે. ત્યાંસુધી આ લઘુકોષ ગુજરાતી ભાષાઓને માટે મ્હોટા કોષની થોડે ધણે અંશે ગરજ પુરી પાડશે. તત્ત્વજિજ્ઞાસુઓ અર્ધભાગધી ભાષાના વ્યાકરણ અને કોષની મદદથી આગમેનો અભ્યાસ કરી, માનસિક જીવન અને આધ્યાત્મિક જીવનની ઉચ્ચભૂમિકાએ ચડવાનો પ્રયત્ન કરતાં વીરધર્મનો વિજયવાવટો ફરકાવશે તો આ મારો પ્રયત્ન સફળ થયે માનીશ સુજ્ઞેષુર્કિં વદુના ! ॐ શાંતિઃ ! શાંતિઃ !! શાંતિઃ !!!

સ્થળ વાંકાનેર.
સં. ૧૯૮૩ માગશર
શુક્લ પુર્ણિમા.

} દ્ર.

મુનિ રત્નચંદ્ર.

સંઘનો શુભાખ્યદ જસરાજ—લીંબડી.

પ્રકાશક તરફથી બે બોલ.

જોનામમ રાજ સંમદ—અર્ધમાગધી-ગુજરાતી કોષનું પુસ્તક હપાવી વાચક વર્ગની સમક્ષ જાહેરમાં મુકતાં મને અત્યંત આનંદ થાય છે. મી મ્વેતાગ્ગર સ્થાનકવાસી કોન્ફરન્સ તરફથી જાંઘરી કેશરીચંદ્રજીની પ્રેરણાથી પંડિતમહારાજશ્રી રત્નચંદ્રજીસ્વામીએ અર્ધ-માગધી ભાષાનો એક મોટો કોષ જુદી જુદી ત્રણ ભાષામાં તૈયાર કર્યા પછી ગુજરાતી ભાષા જાણનાસંવિદ્યાર્થીઓ અને જ્ઞાસુઓના લાભના માટે કેવળ ગુજરાતી ભાષામાં એક ન્હાનો કોષ તૈયાર કર્યો. ગયા કાગળ માસમાં પંડિતમહારાજશ્રી રત્નચંદ્રજીસ્વામી પોતાના ગુરુવર્ષ પૂર્ણ મહારાજશ્રી ગુલાબચંદ્રજીસ્વામીની સાથે અત્રે પધાર્યા ત્યારે અર્ધમાગધી-ગુજરાતીકોષની કોપી અમારા જોવામાં આવી. જુદા જુદા ચાર ભાગમાં હપાતા મ્હોટા કોષ કરતાં આ ન્હાનો કોષ એકજ ભાગમાં પુરો થઇ શકે અને તે સાધુ, સાધ્વીઓ તેમજ અન્ય જ્ઞાસુ લોકોને વધારે ઉપયોગી થઇ શકે એમ ધારી મહારાજ શ્રી પાસેથી તે કોપીની માગણી કરતાં મહારાજશ્રીએ તે માગણી સ્વીકારી. તે ખાતે તેમનો તથા મ્હોટા કોષના વ્યવસ્થાપકોનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

આ કોષ હપાવવાનો અમારો હેતુ માત્ર સાહિત્ય પ્રચારનો જ છે. નફો મેળવવાનો નથી. આ કોષની જે પડતર કિંમત રાખેલી છે તેમાંથી વસુલ થવાની કીંમત પણ આગમ સંબંધી ખીજાં નવાં નવાં પુસ્તકો હપાવવામાં ખસ્યવામાં આવશે.

મહારાજશ્રીએ ધણો પરિશ્રમ લઇ આ પુસ્તક તૈયાર કર્યું છે તે આશ્ચર્ય છે કે વાચકવર્ગ મહારાજશ્રીની મહેનતની કંઈ કરી બનતી રીતે આ પુસ્તકનો લાભ લેશે અને બરાબર રીતે તેનું રક્ષણ કરશે.

આ કોષના ટૂંક સુધારવામાં વાંકાનેરનિવાસી શેઠ જેઠાલાલ કીરચંદ તથા શેઠ ખીમચંદ જેઠાલાલે નિઃસ્વાર્થ ભાવે મદદ કરી છે તે ખાતે તે બંને ભાઈઓનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

પુસ્તક સંશોધનકાર્યમાં મહારાજશ્રીની ધણીજ ખત હોવાની સાથે પ્રેસ મેનેજર પણ કાળજી રાખી છે તથાપિ સંસ્કૃત ટાઇપની ખામીને લીધે કેટલાએક અનુસ્વાર, રેફ અને ખીજા અક્ષરો ઉડી જવા પામ્યા છે તેથી શુદ્ધિપત્રક લાંબું થયું છે તે ખીના અમારા અંતઃ-કરણને ડંખે છે પણ ખીજે ઉપાય ન રહેવાથી લાચાર થઇ વાચકવર્ગ પાસેથી ક્ષમા માગીએ છીએ.

આશ્ચર્ય રાખીએ છીએ કે શુદ્ધિપત્રક ઉપરથી વાચકવર્ગ જૂલો સુધારી લેશે. અમે ધાર્યું હતું તેટલા સમયમાં આ પુસ્તક પ્રેસ મેનેજરે તૈયાર કરી આપ્યું તેથી તે બાબત સંતોષ જાહેર કરીએ છીએ.

સં. ૧૯૮૩ પોષ સુદી ૧૫.

વાર સોમ.

સ્મજ લીંબડી.

લી. સંઘવી ગુલાબચંદ જશરાજ.

કોષાન્તર્ગત સંકેતોનો ખુલાસો.

પું. પુલિંગ.

સ્ત્રી. સ્ત્રીલિંગ.

ન. નપુસકલિંગ.

પુ. ન. પુલિંગ અને નપુસકલિંગ.

પુ. સ્ત્રી. પુલિંગ અને સ્ત્રીલિંગ.

ત્રિ. પુલિંગ, સ્ત્રીલિંગ અને નપુસકલિંગ.

ક્રિ. ત્રિ. ક્રિયાવિશેષણ.

અ. અવ્યય.

જે જૈનાગમો અને ગ્રંથોમાંથી શબ્દો લેવામાં
આવ્યા છે તેનું સૂચીપત્ર.

- ૧ અંતગઙ્ગસા સૂત્ર.
- ૨ અનુયોગદ્વાર સૂત્ર.
- ૩ અનુતરોવવાઇ સૂત્ર.
- ૪ આઉરપચ્ચક્રખાણ પછન્નો.
- ૫ આચારાંગ સૂત્ર.
- ૬ આવશ્યક સૂત્ર.
- ૭ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર.
- ૮ ઉપાસકદશા સૂત્ર.
- ૯ ઓધનિયુક્તિ.
- ૧૦ ઓપપાતિક (ઉવવાઇ) સૂત્ર.
- ૧૧ કર્મગ્રંથ.
- ૧૨ કર્મપચ્ચક્ર.
- ૧૩ કદપસૂત્ર.
- ૧૪ મચ્છાચાર પછન્નો.
- ૧૫ મણિવિજ્ઞાન પછન્નો.
- ૧૬ અહિસરણ પછન્નો.
- ૧૭ ચંદ્રપ્રગમ્ભિ સૂત્ર.
- ૧૮ જંબૂદ્વીપપત્તિ સૂત્ર.
- ૧૯ જીવાક્ષિત્રમ સૂત્ર.
- ૨૦ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્ર.
- ૨૧ ઠાણાંગ સૂત્ર.
- ૨૨ તંદુલવેયાલીય પછન્નો.
- ૨૩ દશવૈકલિક સૂત્ર.
- ૨૪ દશામૃતસ્કંધ સૂત્ર.
- ૨૫ નંદી સૂત્ર.

૨૬

- ૨૬ નિર્યાવલિકા સૂત્ર.
- ૨૭ કપ્પવલિસિયા સૂત્ર.
- ૨૮ પુપ્પિયા સૂત્ર.
- ૨૯ પુપ્પચૂલિયા સૂત્ર.
- ૩૦ વહ્નિદસા સૂત્ર.
- ૩૧ નિસીધ સૂત્ર.
- ૩૨ પંચાશક.
- ૩૩ પિંડનિયુક્તિ.
- ૩૪ પત્રવણા સૂત્ર.
- ૩૫ પ્રવચનસારોદ્ધાર.
- ૩૬ પ્રજ્ઞવ્યાકરણ સૂત્ર.
- ૩૭ ભગવતી સૂત્ર.
- ૩૮ ભત્તપચ્ચક્રખાણ પછન્નો.
- ૩૯ મહાપચ્ચક્રખાણ પછન્નો.
- ૪૦ શયપસેણી સૂત્ર.
- ૪૧ વિપાક સૂત્ર.
- ૪૨ વિશેષાવશ્યક.
- ૪૩ વેદકદપ-મૃદકદપ સૂત્ર.
- ૪૪ વ્યવહાર સૂત્ર.
- ૪૫ સંસ્તારક પછન્નો.
- ૪૬ સમવાયાંગ સૂત્ર.
- ૪૭ સુપાસનાહ ચરિત પ્રથમ ભાગ.
- ૪૮ સ્વયંગાંગ સૂત્ર.
- ૪૯ સૂર્ય પ્રગમ્ભિ સૂત્ર.

॥ श्रीजैनगमशब्दसंग्रह. ॥

મક્કલાવરણમ્—

સુરિર્વિદાશ્ચિત્પાત્તપોમ્મં
કમ્માહુર્દંસિયભાવહોમં
જિણેસરં તં સિરિવસ્સમાણં
ણમમિ ણિચં મણસાડસમાણં ॥ ૧ ॥

સંલેખેણ સુતોહિન્તાં
કાઝ્ઞા સહસંગહં
સંલેવહ્લ્લોદાય
કોસો હમો રહજ્ઞહ ॥ ૨ ॥

અ]

અ

[અહગચ્ચ.

અ. અ. (વ) અને; વળી. (૨) પાદપૂજાર્થે
વપરાતો અપ્યય.

અઅગર. પું. (અગર) મોટો સાપ, અઅગર

અહ. અ. (અતિ) અતિશય; ધાતું.

અહઅર. પું. (અતિવાર) વત, કે અતિશા
ભાંગવાની તૈયારી કરવી, વત વિરાધવાની
કેશિશ.

અહહ. સ્ત્રી. (અદિતિ) પુનર્વસુ નક્ષત્રનો
અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અહહસ. ત્રિ. (અત્યુત્કર્ષ) અભિમાન રહિત.

અહકાય. પું. (અતિક્રમ) દક્ષિણ દિશામાં
રહેનાર મહોરમ ભતિના અંતર દેવનાનો
ઈદ્ર. (૨) ત્રિ. મોટા શરીરવાળું.

અહકંત. ત્રિ. (અતિક્રાન્ત) ઉલ્લંઘન કરેલું.

(૨) જે વખત મુદ્દર કરેલ હોય તેને
ઉલ્લંઘીને કરેલું તપ અથવા પચ્ચખાણું.

અહકંતચારિ. ત્રિ. (અતિક્રાન્તચારિ) મ-
યાદાનું ઉલ્લંઘન કરી વિચરનાર.

અહકમ. પું. (અતિક્રમ) લીધેલ વત-પચ્ચ
ખાણું અથવા અતિશા ભાંગવાનો સંકલ્પ
કે ધ્વંસ કરવી તે. (૨) ઉલ્લંઘન કરવું;
અતિક્રમણ કરવું.

અહકમણિજ્ઞ. ત્રિ. (અતિક્રમણીય) ઉલ્લંઘન
કરવા યોગ્ય.

અહગચ્ચ. ત્રિ. (અતિગત) એકવાર મરી ફરી
તેમાંજ ઉત્પન્ન થયેલ; વારંવાર ઉપજેલ.

અદ્વિગમણ. નં (અતિગમન) જ્યા આવવાનો માર્ગ.

અદ્વિગુણ. પું (અતિગુણ) અતિશય પ્રભાવવાળા ગુણ.

અદ્વિચ્છેદ. ત્રિં (અતિચ્છેદ) અતિક્રમણ કરેલ; અન્યત્ર ગમન કરેલ. (૨) ઉલ્લંઘન કરેલ.

અદ્વિજાત. પું (અતિજાત) જાતિ અથવા પિતા કરતાં વધારે સંપત્તિ અને કીર્તિ મેળવનાર પરાક્રમી પુત્ર. (૨) વિજનીય; લિજ્જતીય.

અદ્વિજન. નં (અજિન) ચામડું; ચર્મ.

અદ્વિજિગ્મમહુરત્ત. નં (અતિજિગ્મમહુરત્ત) જે વચનમાં અત્યંત સ્તિગ્ધના અને મહુરતા ધી જાળની માફક રહેલ છે એવા તીર્થકરના વચનનો અતિશય; તીર્થકરની વાણીનો ૧૯ મો અતિશય.

અદ્વિજેતા. સ્ત્રી (અતિજેતા) અતુર્દશી; ચૌદશની રાત્રિનું નામ.

અદ્વિજ્ઞા. સ્ત્રી (અદિજ્ઞા) લિજ્ઞા ન આપવાની ઇચ્છા.

અદ્વિજ્ઞાવણા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞાવણા) ઉલ્લંઘન કરવા યોગ્ય કર્મસ્થિતિ, અબાધકાલ ઉપરાંતની કર્મસ્થિતિ.

અદ્વિજિય. ત્રિં (અતિજિય) ઉલ્લંઘન કરી રહેલ.

અદ્વિજ્ઞપૂજ. નં (એદમ્ય) તાત્પર્ય; ભાવાર્થ ગર્ભિત તત્ત્વ.

અદ્વિજ્ઞસમા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞસમા) દુષ્પ્રમદુષ્પ્રમ નામે અવસર્પિણી કાલનો છદ્મો અને ઉત્સર્પિણીનો પહેલો આરો.

અદ્વિજ્ઞાદિય. ત્રિં (અતિજ્ઞાદિ) ભાગવેલું.

અદ્વિજ્ઞાદિકલસિલા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞાદિકલસિલા) મેરૂ પર્વત ઉપરની દક્ષિણદિશા તરફની અભિષેક શિલા.

અદ્વિજ્ઞાગા. સ્ત્રી (અતિજ્ઞાગા) પતાકા ઉપર પતાકાઃરંધ્ર ઉપર ધળ.

અદ્વિપરિણામ. પું (અતિપરિણામ) શાસ્ત્રમાં બતાવેલ અપવાદ કરતાં પશુ વધારે અપવાદનો આશ્રય કરનાર; ઉત્સુકમતિવાદો.

અદ્વિપાસ. પું (અતિપાર્શ્વ) ભરતક્ષેત્રના કુંથુનાથ સ્વામીના સમકાલીન ધરવત ક્ષેત્રના તીર્થકરનું નામ.

અદ્વિપ્રસંગ. પું (અતિપ્રસંગ) અતિ પરિચય કરવો તે. (૨) અતિવ્યાપ્તિ; લક્ષ્યને મુકી લક્ષ્યથી બહાર લક્ષણનું જવું તે.

અદ્વિવલ્લ. પું (અતિવલ્લ) આવતી ચોવીસીના પાંચમા વાસુદેવનું નામ. (૨) ભરત ચક્રોનો પૌત્ર મહાયશાનો પુત્ર. (૩) ત્રિ. અતિ બલવાન; ધણી શક્તિવાળું.

અદ્વિમાર. પું (અતિમાર) હલ ઉપરાંતનો ભાર. (૨) પહેલા અલ્પવ્રતનો ચોથો અતિચાર.

અદ્વિમારોચણ. નં (અતિમારોચણ) અતિભાર ભરવો તે; શ્રાવકના પહેલા વ્રતનો ચોથો અતિચાર.

અદ્વિભૂમિ. સ્ત્રી (અતિભૂમિ) જે જગ્યા ઉપર સાધુઓને જ્યા માટે ગૃહસ્થની મના છે તે જગ્યા.

અદ્વિચ્ચ. પું (અતિચ્ચ) માથા ઉપરનો માંચો.

અદ્વિમદ્વિયા. સ્ત્રી (અતિમદ્વિયા) માટીની ગાર; કાદવ.

અદ્વિમત્ત. ત્રિં (અતિમાત્ર) માત્રા-પરિમાણ અદ્વિમાત્ર. ઉપરાંતનું.

અદ્વિમાયા. સ્ત્રી (અતિમાયા) અધિક પ્રમાણ.

અદ્વિમુક્ત. પું (અતિમુક્ત) અંતઃગડસૂત્રના છઠા વર્ગના ૧૫ મા અધ્યયનનું નામ. (૨)

પોલાસપુરના વિગ્ધરાજાનો પુત્ર; ‘અધ-મુત કુમાર સમણ’ નામના બાળ સાધુ, કે જેને માટે ભગવતીમાં સ્થવિર સાધુઓએ સિદ્ધિવિષયક પ્રશ્ન પૂછ્યો હતો.

(૩) માધવીલતા. (૪) તિન્દુકનું ઝાડ.

(૫) તામ્બુનું ઝાડ.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) માધવી વેશ.
(૨) પૂર્ણ રીતે મુક્ત થયેલો; અતિ છુટો થયેલો.

અમુત્સવચંદ. પું. (અમુત્સવચંદ્ર) રાહુથી મુક્ત થયેલો ચંદ્રમા. (૨) લુહારની ધમણ.

અમુત્સવા. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) માધવી વેશ; વાસંતી.

અમુત્સવલયા. સ્ત્રી. (અમુત્સવલતા) માધવી-ભોગરાની વેશ.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) નગરમાં પ્રવેશ કરવો તે.

અમુત્સવહિંદુ. સ્ત્રી. (અમુત્સવહિંદુ) રાત્રી નગરમાં પ્રવેશ કરે તે વખતે બગર-હાટ પંક્તિ વગેરે શબ્દગારવામાં આવે તે.

અમુત્સવગિહ. ન. (અમુત્સવગિહ) નગરમાં પ્રવેશ કરતાં દરવાજા પાસે જે ધર હોય તે.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) રમના થઇ ગયેલ.

અમુત્સવચક્ષુ. વિ. (અમુત્સવચક્ષુ) પાપ કર્મથી આત્માને સંસારમાં રમવાનાર.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) (૧) જે દોષથી ત્રણ મહાત્મા થાય, કે ભાંગે તેવો દોષ.
(૨) અનિકમ તથા વ્યનિકમ પછી અને અણુઆર પહેલાની જે દોષની સ્થિતિ તે; અપરાધ કે દોષનું ત્રીજું પગથીઉ.
(૩) શ્રાવક વ્રતના ૯૯ અનિયમમાંનો એક.

અમુત્સવચરણ. ન. (અમુત્સવચરણ) દોષવાળું ચારિત્ર.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) નહીં છુપાવેલું; પ્રગટ.

અમુત્સવ. પું. (સાગર) સમુદ્ર.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) આંગણું; એક.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) અધિક તિથિ; દિવસની વૃદ્ધિ.

અમુત્સવકંબલા. સ્ત્રી. (અમુત્સવકંબલા) મેરના શિખર ઉપરની એક શિલા.

અમુત્સવ. મ. (અમુત્સવ) તત્કાલ; એકદમ.

અમુત્સવ. } સ્ત્રી. (અમુત્સવ) ૧૬ મા તીર્થ-
અમુત્સવગણિ. } કર અથવા ૫ મા ચક્રવર્તી
શાંતિનાથની માતા.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) ભિન્ન; જૂદું. (૨) અધિક; વધારે.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) ભૂત દેવતાની એક ભત.

અમુત્સવ } પું. (અમુત્સવ) વધારે; વિશેષતા.
અમુત્સવ }
અમુત્સવ }

અમુત્સવ. મ. (અમુત્સવ) બહુ; વધારે.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) ઉલ્લંઘન કરવું.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) નિર્દોષ; દોષ-રહિત (૨) ઉલ્લંઘન કરનાર.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) હિંસા કરનાર; ધાતડી.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) અનિષા-ત-હિંસા કરનાર; નાશ કરનાર.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) હિંસા; નાશ.

અમુત્સવ. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) જોરનો વરસાદ; ધોધમાર વૃષ્ટિ.

અમુત્સવ. ન. (અમુત્સવ) ત્રણ, ચાર, કે તેથી વધારે ઉપવાસ ભેગા કરવા તે; આકર્ષ તપ.

અમુત્સવ. વિ. (અમુત્સવ) આગમના સહ-ભાવને જાણનાર.

અમુત્સવ. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) અતિવૃષ્ટિ; હઠથી વધારે વરસાદ.

અમુત્સવ. મ. (અમુત્સવ) વેળા-કાળ ઉલ્લંઘીને.

અમુત્સવ. સ્ત્રી. (અમુત્સવ) સાધુના આચારની મર્યાદા.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) એક દ્રવ્યની સાથે બીજા દ્રવ્યનો અતિશય યોગ કરવો તે.

અમુત્સવ. પું. (અમુત્સવ) અતિશય; વાળું. (૨) પ્રભાવ.

અમુત્સવગણિ. પું. (અમુત્સવગણિ) અવધિ આદિ પ્રત્યક્ષ જાનપ્રકાર.

અહસાદ. ત્રિં (અતિશયિન્) કેવલ, મનઃ
પર્થવ અને અવધિતાનવાળા; પ્રભાવક
પુરૂષ.

અહસેસ. પું (અતિશેષ) અસાધારણ પ્રભાવ,
તીર્થંકર અને તેમની વાણીનો અદ્ભુત
પ્રભાવ. (૨) અવશિષ્ટ, બાકી રહેલું.

અહસેસિ. ત્રિં (અતિશેષિન્) અનિશયથી
યુક્ત; પ્રભાવશાળી.

અહસેસિય. ત્રિં (અતિશેષિત) મદિમાવંત,
સમૃદ્ધ.

અહિ પું (અતિષિ) અભ્યાગત, અનિચિ.

અર્ધ્ય ત્રિં (અતીત) પસાર થયેલ; ઉલ્લંઘી
મયેલ. (૨) કંઈ કારણસર પર્યુપણાદિ
પર્વમાં કરવાનું તપ કે પચ્ચખાણુ પર્ય
વીત્યા પછી કરતું તે; દશ પ્રકારના પચ્ચ-
ખાણુમાંનું ખીજું પચ્ચખાણુ.

અર્ધ્યકાલ. પું (અતીતકાલ) મયેલો કાલ,
ભૂતકાલ.

અર્ધ્યપચ્ચક્ષણ. નં (અતીતપ્રત્યાલ્લ્યાન)
ભૂતકાળમાં કરવા યોગ્ય પચ્ચખાણુ;
પચ્ચખાણુના દશ પ્રકારમાંનો એક પ્રકાર.

અર્ધવ. અં (અતીવ) અત્યત, ધાતુજ.

અર્ધસાર. પું (અતીવાર) સમરૂપી નામનો
રોગ, (૨) એક રોગનું નામ

અરુદ્ધ ત્રિં (અયોધ્ય) પરસૈ-યથી જેમાં
પ્રવેશ ન કરી શકાય તેવા નગર, કિલ્લા
વગેરે, યુદ્ધમાં જેની બરોબરી ખીજે કામ
કરી શકે નહિ તે.

અરુદ્ધા. સ્ત્રીં (અયોધ્યા) ગધિલાવતી વિ-
ન્યની મુખ્ય રાજધાની. (૨) વિનીનાડપર
નામક અયોધ્યા નગરી.

અરુણ. ત્રિં (અરુણ) વિશતિ આદિ દશકાની
પૂર્વે મૂકાતો શબ્દ, જેનો અર્થ એક ઓછો
થાય છે

અરુણદિ. સ્ત્રીં (અરુણકાદિ) ઓગળવાની
સંખ્યા; ૫૯.

અરુણસરિ. સ્ત્રીં (અરુણસતિ) ઓગળ-
સીતેર; ૬૯.

અરુણસીસ. સ્ત્રીં (અરુણસિસત) ઓગળ-
ત્રીસ; ૨૯ ની સંખ્યા.

અરુણપચ્ચણ. સ્ત્રીં (અરુણપચ્ચણત) ઓગળ-
પચ્ચાસની સંખ્યા; ૪૯.

અરુણપચ્ચાસ. સ્ત્રીં (અરુણપચ્ચાસત) ઓગ-
ળપચ્ચાસ; ૪૯ ની સંખ્યા.

અરુણવચ્ચણ. સ્ત્રીં (અરુણવચ્ચણત) ઓગળ-
પચ્ચાસ; ૪૯.

અરુણવીસ. સ્ત્રીં (અરુણવિચ્ચણત) ઓગળવીસ;
૨૯ ની સંખ્યા.

અરુણસસરિ. સ્ત્રીં (અરુણસસિસત) ઓગળીતેર,
૬૯ ની સંખ્યા.

અરુણાસીતિ સ્ત્રીં (અરુણાસીતિ) ઓગળા-
એસી; ૭૯ ની સંખ્યા.

અરુમાણ નં (અરુમાન) અપમાન, અનાદર.

અરુય. પું નં (અરુય) ૮૪ લાખ અઉઅગ
પ્રમાણે કાલ વિભાગ.

અરુયંગ પું નં (અરુયંગ) ૮૪ લાખ અ-
ર્થનિપર પ્રમાણે કાલ વિભાગ.

અરુલ ત્રિં (અરુલ) જેની તુલના થઈ શકે
નહિ તેનું, અસાધારણ કે અદિતીય.

અરુવર. ત્રિં (અર્પવ) પૂર્વે ન જેએલું.

અર્ધો. અં (અર્ત) અદીથી. (૨) એટલા
માટે, એ કારણથી

અર્ધો. નં (અર્ધ) લોહું.

અર્ધોચણ પું (અર્ધોચ્છન) લોહાનો હથોડો.

અર્ધોચ્છ. ત્રિં (અર્ધોચ્છ) યુદ્ધ યોગ્ય નહિ.

અર્ધોપરં. અં (અર્ત:પરમ) એ પછી.

અર્ધોમુદ. પું (અર્ધોમુલ) આ નામનો એક
અન્તર્દીપ (૨) ત્રિ. તેમાં રહેનાર.

અંક. પું (અંક) એક જાતનો સફેદ મણિ.

(૨) એક જાતનું રતન; સચિત પૃથ્વીનું

એક પરિણામ. (૩) ખેળો; ગોદ. (૪)

ચિન્હ, લાંછન. (૫) એકથી નવ સુધીના

આંકડા. (૬) આંકડાની લિપિ; ૧૮ લિ-
પિમાંની એક. (૭) મનુષ્યના પ્રશસ્ત ૩૨
લક્ષણોમાંનો એક.
અંકકંઠ. પું. (અન્કકંઠ) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના
ખરકાડનો એક ભાગ.
અંકકરેલુગ. પું. (અન્કકરેલુક) પાણીમાંની
એક જાતની વનસ્પતિ.
અંકકુદ્ધિ. સ્ત્રી. (અન્કકુદ્ધિ) આંકડા તથા
રેખાને વિચિત્ર રીતે સ્થાપવા તે. (૨)
૭૨ કળામાંની ૪૩ મી કળા.
અંકકળ. ન. (અન્કકળ) તપાવેલ સળીયાથી
વાહરણ વગેરેને આંકવા-શિયાળના પગ
વગેરેને આકારે ચિન્હ કરવું તે. (૨)
આંકનાર અને મણતરી મેળવનાર.
અંકકળા સ્ત્રી. (અન્કકળા) ચિન્હ કરનારી
અંકચર. પું. (અન્કચર) ચન્દ્ર.
અંકચર્ચા. સ્ત્રી. (અન્કચર્ચા) ખોળામાં બે-
સાડી બાળકને રમકડાનાર ધાવ માતા;
પાંચ પ્રકારની ધાવ માતામાંની એક.
અંકમુહ. ન. (અન્કમુહ) પદ્માસનનો અમ
ભાગ.
અંકલિપિ. સ્ત્રી. (અન્કલિપિ) અંક લિપિ;
અક્ષર લિપિમાંની એક.
અંકવહંસય. પું. (અન્કવહંસક) ઇશ્વાન
ઇન્દ્રના મુખ્ય વિમાનનું નામ.
અંકવશિષ્ઠ. પું. (અન્કવશિષ્ઠ) અંક રત્નના
વ્યાપારી.
અંકહર. પું. (અન્કહર) ચન્દ્રમા.
અંકાવર્હ. સ્ત્રી. (અન્કાવર્હ) મહાવિદેહની
સીતોદ્ધ નદીને જમણે કાંઠે આવેલી
રમ્ય વિજયની રાજધાની. (૨) પશ્ચિમ
મહાવિદેહના દક્ષિણ આંડવાની પહેલી
વિજયની સરહદ ઉપરનો વખારાપર્વત.
અંકિહલ. પું. () નટ; નાચનાર.
અંકિય. ત્રિ. (અન્કિય) અંકિત થયેલ; ચિ-
ન્હ સહિત.

અંકુલમ. પું. (અન્કુલક) નામના દાંતના
આકાર જેવી ખંડી.
અંકુર. પું. (અન્કુર) પાંદડાનો પ્રથમ નીકળેલ
ફણો; પાંદડાની શરૂઆતની લાલ દીથી
અંકુરિય. ત્રિ. (અન્કુરિય) અંકુરયુક્ત; જેમાં
અંકુર ઉત્પન્ન થયેલો હોય તે.
અંકુસ. ન. (અન્કુસ) હાથીના માથામાં મા-
રવાનું હથિયાર; લોદ્ધાનો એક પાસથી
વાળેલ આંકડો. (૨) અંકુશને આકારે હાથ
પગની રેખા. (૩) વૃક્ષના પક્ષવ છેદવાનું
સંખાસીનું એક ઉપકરણ. (૪) માળા
લટકાવવાનો ચંદ્રવામાંનો અંકુશાકાર
આંકડો. (૫) મહાશુક્રદેવલોકના એક વિ-
માનનું નામ. (૬) વંદનાનો છઠો દોષ. (૭)
૮૮ ગ્રહોમાંનો એક.
અંકુસા. સ્ત્રી. (અન્કુસા) આદમા શ્રી અનંત-
નાથ તીર્થકરની શાસન દેવીનું નામ.
અંકેલુણ. ન. (અન્કેલન) ઘોડાને મારવાનો ચાથુક.
અંકેસાદ્યુતી. સ્ત્રી. (અન્કેસાદ્યુતી) ખોળામાં
મુગાવાળી પુત્રી જેવી.
અંકોલ. પું. (અન્કોલ) અકોલનું ઝાડ.
અંગ. ન. (અન્ક) અંગ ફરકવાના શુભાશુભ
ફલ બતાવનાર નિમિત્ત શાસ્ત્ર; ૨૬ પાપ
સૂત્રમાંનું એક. (૨) ત્રિ. શરીરનો વિકાર;
શરીરસંબધી; શારીરિક.
અંગ. ન. (અન્ક) શરીરના અવયવ; મસ્તક
વગેરે શરીરનાં આઠ અંગ. (૨) મુખ્ય
અવયવ; પ્રધાન અંગ. (૩) પુ. દેશ
વિશેષ; જેને હાલ બિહાર કહે છે. (૪)
અંગસૂત્ર; આચાર્યાદિ ૧૧ અંગ. (૫)
અ. વાક્યાલંકારમાં ' કિમંત્ર ' એ રૂપે
આવે છે. (૬) કારણ (૭) મિત્રતાનું
આમંત્રણ-સંબોધન.
અંગજ. પું. (અન્કજિત) ભગવાન પાર્શ્વનાથ
સ્વામી પાસે દિક્ષા અંગીકાર કરનાર એક
ગૃહસ્થનું નામ.

અંગંગીમાત્ર. પું (અંગંગીમાત્ર) અભેદભાવ;
અભિનતા-ભિનતા રહિત ભાવ.
અંગચૂલિયા. સ્ત્રી (અંગચૂલિકા) આચારાદિ
અમની ચૂલિકા; કાલિક સૂત્રવિશેષ.
અંગચ્છદિય. ત્રિ (અંગચ્છદિય) છેદાયેલું અંગ.
અંગજળવચ. ન (અંગજળવચ) અંગ દેશ.
અંગજા. પું ન (અંગજા) આંગણું; કળિયું.
અંગજા. સ્ત્રી (અંગજા) અંગના; સ્ત્રી
અંગપદિયારિયા. સ્ત્રી (અંગપદિયારિકા) શ-
રીરની સેવા કરનારી દાસી. અંદરનું કામ
કરનાર દાસી.
અંગપવિટ્ટ. ત્રિ (અંગપવિટ્ટ) અંગપ્રવિટ્ટ-
ન્તર્ગત શ્રુત નિભાગ; આચારાંગ આદિ
બાર અંગ.
અંગપુરુષા. સ્ત્રી (અંગપુરુષા) અંગનું
ફરકનું.
અંગવાહિર. ત્રિ (અંગવાહ) શ્રુતનો એક વિ-
ભાગ, ઉત્તરાધ્યયનાદિ અંગ બહારનાં સૂત્રો.
અંગમંજળ. ન (અંગમંજળ) આગસ મર-
ડતી, શરીરના અવયવોને મોડવા.
અંગમંગ. ન (અંગમંગ) અંગઉપાંગ; અ-
વયવના અવયવ.
અંગમંદિર. ન (અંગમંદિર) અંપાનગરીની
બહારનું એક ઉદ્યાન.
અંગમદ. પું (અંગમદ) અંગનું મર્દન કરનાર
માણસ.
અંગમદિયા. સ્ત્રી (અંગમદિકા) અંગનું મર્દન
કરનાર દાસી.
અંગમ. પું ન (અંગમ) આભુઅંધ. આહુ
આભરણ.
અંગમસ્ત્ર. ત્રિ (અંગમસ્ત્ર) શરીરની રક્ષા
અંગમસ્ત્ર. ત્રિ (અંગમસ્ત્ર) કરનાર.
અંગમગ. પું (અંગમગ) અંગ ઉપર મસળા-
વાના કેસર ચંદન વગેરે સુગંધી પદાર્થ.
અંગમય. પું (અંગમય) અંગ દેશનો રાજા
કર્ણ.

અંગમદ. ત્રિ (અંગમદ) શરીરથી ઉત્પન્ન
થયેલ; પુત્ર.
અંગમદ. સ્ત્રી (અંગમદ) પુત્રી.
અંગમલો. પું (અંગમલો) દેશ વિશેષ.
અંગમલ. પું (અંગમલ) અંગ દેશના રા-
જાનો વંશ.
અંગમલિગ. પું (અંગમલિગ) અંગ સ્પુરણના
ફલાફલનું કથન.
અંગમવિજ્ઞા. સ્ત્રી (અંગમવિજ્ઞા) અંગ ફરક-
વાના શુભાશુભ ફળ જાણવાની વિદ્યા.
(૨) નિમિતાદિ ફલાફલ જાનાવનાર
એક શાસ્ત્ર
અંગમવિચાર. પું (અંગમવિચાર) શરીર સંબંધે
વિચાર કરવો તે.
અંગમસંચાલ. પું (અંગમસંચાલ) શરીરના અ-
વયવોનું સહજ-ચૈત્તું ચાલવું તે.
અંગમમંગપવિટ્ટ. ત્રિ (અંગમમંગપવિટ્ટ) અંગ
પ્રવિટ્ટ-આચારાંગ વગેરે સૂત્ર અને અનંગ
પ્રવિટ્ટ-આવશ્યક વગેરે સૂત્ર.
અંગમદાણ. ન (અંગમદાણ) પુરુષેન્દ્રિય, પુરુષનું
ચિન્હ.
અંગમ. પું (અંગમ) અમિ, જાગતો કાલસો.
(૨) સ્વાદિષ્ટ અન્ન અને તેના દાનારની
પ્રશંસા કરનાં સાધુને લાગતો આહારનો
એક દોષ; ઇમાલ દોષ.
અંગમરક. પું (અંગમરક) અંગલ નામનો ગ્રહ,
૮૮ ગ્રહમાંનો એક ગ્રહ.
અંગમરકકુળિયો. સ્ત્રી (અંગમરકકુળિયો) અમિ
ફેરવવાનો લોહનો સળીઓ.
અંગમરદાર. પું (અંગમરદાર) જ્યાં લોકમાં
જાણી કાલસા પાડવામાં આવે છે તે
સ્થાન.
અંગમરપતાવચ્ચા. સ્ત્રી (અંગમર પ્રતાપના) દાદ
ઉડાડવાને અમિ પાસે જઈ શરીર તપા-
વવું તે, તાપણી.

અંગારમહન. પું (અજ્ઞાતમર્દક) રૂદ્રદેવ ના-
મના એક અલભ્ય આચાર્ય.

અંગારિય. ત્રિં (અજ્ઞારિત) અંગાર રોગગ્રાણી
શેરડી; (૨) કાચલાની પેડે બળી ગયેલું.

અંગાલ. પું (અજ્ઞાર) અંગારો; કાચલો.

અંગાદિય. પું (અજ્ઞાદિય) અંગ દેશનેશ્વરના

અંગિરસ. નં (અજ્ઞિરસ) અગિરસ-ગૌતમ
ગોત્રની એક શાખા; (૨) પું આ શા
ખામાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરુષ

અંગીકર } ત્રિં (અજ્ઞીકૃત) અંગીકાર કરેલું;
અંગીકર્ય } સ્વીકારેલું.

અંગુઠ. પું (અજ્ઞુઠ) અંગુઠો.

અંગુઠપસિળ. પું નં (અજ્ઞુઠપ્રપ્ત) અંગુઠા-
માં દેવતાનું આવાહન કરી અંગુઠાથીજ
જપાળ દેવાની વિદ્યા. (૨) ' પ્રપ્ત વ્યા
કરણ' સત્ત્વ એક નવમુ લુપ્ત અધ્યયન

અંગુલ. નં (અજ્ઞુલ) આંગળ; આઠ આંગ્ર
જપ જોટલા ભરપનું એક માપ; વૈતનો
પારમે ભાગ.

અંગુલિ. સ્ત્રીં (અજ્ઞુલિ) આંગળી. (હાથ
પગની.)

અંગુલિકોસ. પું (અજ્ઞુલીકોશ) આંગળીમાં
પહેરવાની અંગુઠડી.

અંગુલિજગ્ન નં (અજ્ઞુલીયક) આંગળીના
આભરણો; વેદ, વીંટી વગેરે.

અંગુલિફોડણ. નં (અજ્ઞુલિસ્ફોટન) આંગળીના
ટચાકા વગાડવા તે.

અંગુલિમમુહા. સ્ત્રીં (અજ્ઞુલીમૂ) કાઉસઝનો
એક દોષ; કાઉસઝમાં આંગળીના વેદ
ગણવાથી લાગતો દોષ.

અંગુલિયા. સ્ત્રીં (અજ્ઞુલિકા) આંગળી.

અંગુર્વગ. પું (અજ્ઞોપાગ્ર) નામ કર્મની એક
પ્રકૃતિ.

અંગોર્વગ. નં (અજ્ઞોપાગ્ર) મસ્તકાદિ અંગ
અને અંગુલિ આદિ ઉપાંગ.

અંગોર્વગચ્છામ. નં (અજ્ઞોપાગ્રનામન) જેનો

ઉદયથી શરીર રૂપે લીધેલ પુદ્ગલો અંગ
ઉપાંગ રૂપે પરિણમે તે નામ કર્મની એક
પ્રકૃતિ, અંગોપાંગ નામકર્મ.

અંચિ. પું (અજ્ઞિ) મતિ કરવી તે; જનું તે.

અંચિ. પું (અજ્ઞિ) આવડું તે.

અંચિષ્ઠ. નં (અજ્ઞિષ્ઠ) એક પ્રકારનું નાટક;
દેવતાના ૩૨ નાટકમાંનું ૨૫ મું નાટક.
(૨) ત્રિં પૂજ્ય; રાજમાન્ય. (૩) નં
એકવાર જનું તે.

અંચિય. ત્રિં (અજ્ઞિય) પૂજાયેલું.

અંચિયચિય. નં (અજ્ઞિયાચિય) ગમનામ-
મન; આદિથી ત્યાં અને ત્યાંથી આદિ
જનું આવડું તે; ગતિ આગતિ; ગમાગમ.

અંચિયરિમિય. નં (અજ્ઞિયરિમિય) એક
પ્રકારનું નાટક; દેવતાના ૩૨ નાટકમાંનું
૨૭ મું નાટક

અંજલ. નં (કર્ણ) ખેંચવું તે.

અંજલા. નં (અજ્ઞન) આંજળ્ય, કાળજી (૨)

સાવીરાંજન; સુરમે. (૩) રસાંજન, રસ-

વતી. (૪) તપાવેલ લોદાની સળીથી

આંખમાં દુઃખ ઉત્પન્ન કરવું તે. (૫)

આંખ આંજવી; આંખમાં કાળજી વગેરે

આંજવું તે. (૬) રતનની એકજાત (૭)

રતનપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો દશમે

ભાગ. (૮) રમ્ય વિજયની પશ્ચિમ સરહદ

ઉપરનો વખારા પર્વત. (૯) આઠમા

દેવલોકનું એ નામનું એક વિમાન.

(૧૦) રચકવર પર્વતનું સાતમું કૂટ. (૧૧)

એ નામનો એક વેલંધર દેવતા. (૧૨)

દ્વીપકુમારના ઇન્દ્રના ત્રીજા લોકપાલનું

નામ. (૧૩) ઉદધિકુમારના પ્રભંજન

નામના ઇન્દ્રના ચોથા લોકપાલનું નામ.

(૧૪) વનસ્પતિ વિશેષ. (૧૫) વાયુકુમાર

ગતિના ઇન્દ્રનું નામ.

અંજલાર્હ. સ્ત્રીં (અજ્ઞલકી) એ નામની એક
લતા-વેલ.

અંજલિકોસિયા. સી. (અજલિકોસિકા) એ નામની એક વનસ્પતિ.

અંજલિય. પું. (અજલક) અંગન રત્નમય પર્વત વિશેષ; નંદીશ્વર ક્ષીપમાં આવેલ અંગનમિરિ પર્વત.

અંજલિગિરિ. પું. (અજલગિરિ) કાળા રંગનો પર્વત વિશેષ, નંદીશ્વર ક્ષીપમાં આવેલ અંગનમિરિ પર્વત.

અંજલિયોગ. પું. (અજલયોગ) ૭૨ કલામાંની સત્તાવીસમી કાળા.

અંજલિયાણ. પું. (અજલયાણ) ધાતુ વિશેષ. સુરભો.

અંજલિપર્વત. પું. (અજલપર્વત) નંદીશ્વર ક્ષીપનો એક પર્વત.

અંજલિપુલક. નં. } (અજલપુલક) રત્નની એક જાત.
અંજલિપુલક. પું. }

અંજલિપુલક. પું. (અજલપુલક) અંગન પુલાક કાંડ; ખરકાંડનો ૧૧ મો વિભાગ.

અંજલિપ્રમા. સી. (અજલપ્રમા) ચોથી નરકનું નામ.

અંજલિરિટ્. પું. (અજલરિટ) વાયુ કુમારના ઇન્દ્રનું નામ.

અંજલિસલાહા. સી. (અજલસલાહા) આંજવાની સળી.

અંજલિસિદ્ધ. ત્રિ. (અજલસિદ્ધ) આંખમાં આંગળી આંછીને અદ્રશ્ય થઇ જવાની શક્તિવાળા.

અંજલિ. સી. (અજલા) જ્યેષ્ઠક્ષિના નૈરત્ય ખુણાની એક વાવડીનું નામ. (૨) ચોથી નરકનું નામ. (૩) એક પુષ્કરિણી.

અંજલિયા. સી. (અજલિકા) આંગળી રાખવાની ડાબી.

અંજલિ. પું. સી. (અજલિ) ખોખો; કરસંપુટ. (૨) એ હાથ જેડી મસ્તકે લગાડવા તે.

અંજલિહટ. પું. (અજલિહટ) એ હાથનો સંપુટ.

અંજલિકર્મ. નં. (અજલિકર્મ) એ હાથ જેડવા તે.

અંજલિપ્રગહ. પું. (અજલિપ્રગહ) એ હાથ જેડી નમસ્કાર કરવો તે.

અંજુ. ત્રિ. (અજુ) સરલ; માયા પ્રપંચ ૨-હિત. (૨) સંયમી; સંજમધારી. (૩) નિર્દોષ; પવિત્ર.

અંજુઆ. } સી. (અજુઆ) સતરમા તીર્થ.
અંજુઆ. } કરની મુખ્ય સાધીનું નામ.

અંજુ. સી. (અજુ) શકેન્દ્રની ચોથી અગ્રમ-હિપીનું નામ. (૨) ધનદેવ-સાર્થવાહની પુત્રી. (૩) 'વિપાક' સત્રનું એક અધ્યયન. (૪) 'જ્ઞાના ધર્મકથા' સત્રનું એક અધ્યયન.

અંજ. પું. (અજ) ઇંડુ, કાડી વગેરેનાં ઇંડાં. (૨) વિપાક સત્રનું અંડનામનું ત્રીજું અધ્યયન. (૩) મોરના ઇંડાના દ્રવ્યોત્પાદ્ય માતા સત્રનું ત્રીજું અધ્યયન. (૪) ઉત્તર ભરતમાંનો એક દેશ.

અંજહટ. નં. (અજહટ) ઇંડાનું કોટલું.

અંજકહ. ત્રિ. (અજકહ) ઇંડામાંથી થયેલ; ઇંડાએ કરેલ.

અંજહય. ત્રિ. (અજહય) ઇંડામાંથી ઉત્પન્ન થયેલ પ્રાણી. (૨) કાશેશમાંથી ઉત્પન્ન થતો તાંતણો. (૩) રેશમી વસ્ત્ર.

અંજહયમાહિ. પું. (અજહયમાહિ) ઇંડામાંથી ઉત્પન્ન થયેલ પ્રાણીને પકડનાર.

અંજહુહમ. નં. (અજહુહમ) ઝીણાં ઇંડાં; માખી, કાડી, ગરોળી વગેરેનાં ઇંડાં.

અંજુ. નં. (અજુ) દશકળા; હાથકડી.

અંત. નં. (અન્ત) આંતરડાં.

અંત. ત્રિ. (અન્ત) આતાં આતાં વધેલું.

અંત. મં. (અન્તર) અન્તર; માંહે.

અંત. ત્રિ. (અન્ત) અંતિમ; છેલ્લું.

અંત. પું (અન્ત) પર્યંત; છેડા. (૨) ભેદ; પ્રકાર. (૩) રાગદ્વેષ. (૪) ભૂમિભાગ; પ્રદેશ. (૫) સમીપ; પાસે. (૬) નિર્ણય; ચુકાદો. (૭) વિનાશ; ભંગ. (૮) રોગ; બિમારી. (૯) ત્રિ. અસુંદર; ઇદ્રિયોને પ્રતિકૂળ. (૧૦) ક્ષુદ્ર; તુચ્છ. *

અંતઃ. પું (અન્તઃ) કામઠાનો છેડા.

અંતઃકુલ. ત્રિ (અન્તઃકુલ) જેણે સંસારનો અંત કર્યો હોય તે.

અંતઃકર્મ. ન (અન્તઃકર્મ) લુપ્તગાની કાર; વચ્ચની કિનારી.

અંતઃકર. ત્રિ (અન્તઃકર) સંસારનો અંત કરનાર.

અંતઃકરણ. ત્રિ (અન્તઃકરણ) નાશ કરવાવાળો.

અંતઃકાલ. પું (અન્તઃકાલ) મરણકાલ. (૨) પ્રલયકાલ.

અંતઃકિરિયા. સ્ત્રી (અન્તઃકિરિયા) સંસાર યા કર્મનો અંત કરવાની ક્રિયા. (૨) સકલ કર્મ ક્ષય રૂપ મોક્ષ. (૩) પત્રવણાના વીસમા પદનું નામ.

અંતઃકુલ. ન (અન્તઃકુલ) હલકું કુળ.

અંતઃકલ્પરિયા. સ્ત્રી (અન્તઃકલ્પરિકા) બ્રાહ્મી લિપિનો એક ભેદ; ૧૮ લિપિમાંની નવમી લિપિ. (૨) ૬૩ મી કળા.

અંતઃગ. પું (અન્તઃગ) છેડા; અંત. (૨) ત્રિ. વિનાશકારક; અંત કરનાર. (૩) દુષ્પરિત્યજ, મુરકેલીથી છોડી શકાય તેવું. (૪) અન્તર્ગત થઈ ગયેલું; સમાઈ ગયેલું. (૫) પર્યન્ત; પ્રાંતભાગ.

અંતઃગઢ. ત્રિ (અન્તઃગઢ) જેણે સંસારનો અને જન્મ મરણનો અંત કર્યો એવા તીર્થ-કરાદિ.

અંતઃગઢવૃક્ષા. સ્ત્રી (અન્તઃગઢવૃક્ષા) “ અંતઃગઢવૃક્ષા ” નામનું આઠમું અંશ સૂત્ર; જેમાં આઠ વર્ગમાં ૯૦ અધ્યયનનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

અંતઃગઢમૂર્ધિ. સ્ત્રી (અન્તઃગઢમૂર્ધિ) સંસારનો અંત કરનાર નિર્વાણામિમહાપુરુષોની ભૂમિ-નિર્વાણસમય.

અંતઃગણ. ન (અન્તઃગણ) આનુગામિક અવધિ ગાનનો એક ભેદ.

અંતઃચરચ. પું (અન્તઃચરક) ગૃહસ્થે ભોજન કર્યા પછી અવશેષ રહ્યું હોય, તેની ગવે-પણા કરનાર અભિગ્રહ ધારી સાધુ.

અંતઃચારિ. પું (અન્તઃચારિ) તુચ્છ આહાર લેવાનો અભિગ્રહ ધરનાર સાધુ.

અંતઃજીવિ. પું (અન્તઃજીવિ) ગૃહસ્થે ખાતાં શેષ રહેલ આહાર બ્હેરી તેના ઉપર જીવન ચલાવનાર સાધુ.

અંતઃજ્ઞાણ. ન (અન્તઃજ્ઞાણ) જેણે થઈ જતું; અદ્રશ્ય થઈ જતું.

અંતઃજ્ઞાણિયા. } સ્ત્રી (અન્તઃજ્ઞાણિકા) અદ્રશ્ય અંતઃજ્ઞાણી. } થઈ જવાની વિદ્યા.

અંતઃપાલ. પું (અન્તઃપાલ) દેશની સીમા કે સરહદનું રક્ષણ કરનાર પુરુષ.

અંતઃમાવ. પું (અન્તઃમાવ) સમાવેશ.

અંતઃમુહુર્ત. ન (અન્તઃમુહુર્ત) મુહુર્તથી અન્તરનો સમય; મુહુર્તથી ઓછો કાલ.

અંતર. ત્રિ (અન્તર) અંદરનું; અંતઃકરણ સંબંધી.

અંતર. ન (અન્તર) આંતર; વ્યવધાન. (૨) જે વસ્તુ વચ્ચેનું અથવા એક વસ્તુની જે પરિસ્થિતિ વચ્ચેનું કાળ આશ્રી છેદું. (૩) અંતરાલ; વચ્ચેનો ભાગ. (૪) ભેદ; વિશેષતા. (૫) વખત; અવસર. (૬) મર્મ; એળ. (૭) વિદ્ય; આડમિલ. (૮) વિના; વગર. (૯) પું આચાર; કદપ.

અંતરંગ. ત્રિ (અન્તરંગ) અંદરનું.

અંતરંગિયા. } સ્ત્રી (અન્તરંગિકા) એ નામની અંતરંગી. } એક નગરી.

અંતરર્કશ્વ. પું (અન્તરર્કશ્વ) પાણીમાં ઉત્પન્ન થતી એક જાતની વનસ્પતિ.

અંતરકરણ. નં (અંતરકરણ) અનિવૃત્તિકરણના અંતભાગમાં મિથ્યાત્વમોહનીયના દલિયાને બે ભાગે વ્યૂંચવાની ક્રિયા કરનાર એક પ્રકારના અધ્યવસાય; સમ્યક્ત્વના ધારણરૂપ અધ્યવસાય વિશેષ.

અંતરમય. ત્રિં (અંતર્મય) અંતર્ભાવ પામેલું; અંદર આવી ગયેલું.

અંતરમુહ. નં (અંતરમુહ) બે ધરની વચ્ચેનું અંતર.

અંતરજાત. નં (અંતરજાત) ભાષાના જે પુદ્ગલો અતરાલે સમશ્રેણીમાં રહીનેજ ભાષા પરિણામને પામે છે તે ભાષા પરિણત પુદ્ગલ.

અંતરજર્ણ. સ્ત્રીં (અંતરજર્ણ) મહાનદીની અપેક્ષાએ નાની નદી.

અંતરદ્વીપ. પું (અંતરદ્વીપ) સુહૃદ્ભિમવંત અને શિખરી પર્વતની લવણસમુદ તરફ નીકળેલ કાલ ઉપરના દ્વીપ; ૫૬ અંતરદ્વીપ.

અંતરદ્વીપગ. પું સ્ત્રીં (અંતરદ્વીપગ) અંતરદ્વીપમાં રહેનાર.

અંતરદ્વીપિકા. સ્ત્રીં (અંતરદ્વીપિકા) હપ્પન અંતરદ્વીપમાં ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

અંતરદ્વા. સ્ત્રીં (અંતરદ્વા) અતર્ધાન થતું, બ્રશ-નાશ થવો તે.

અંતરદ્વા. સ્ત્રીં (અંતરદ્વા) મધ્યકાળ; વચ્ચેનો સમય.

અંતરપણ્ડી. સ્ત્રીં (અંતરપણ્ડી) મૂળ ક્ષેત્રથી અઢી ગાઉ ઉપરનું ગામડું.

અંતરપ્પ. પું (અંતરપ્પ) શરીર અંતર્ગત આત્મા.

અંતરભાવ. પું (અંતરભાવ) પરમાર્થ.

અંતરભાસિદ્ધ. પું (અંતરભાસિદ્ધ) ગુવાદિક ખોલતા હોય તેની વચ્ચે ખોલી ઉઠનાર સિધ્ધ.

અંતરમૂલ. ત્રિં (અંતરમૂલ) અંતર્ભૂત થયેલ; ખીજમાં મળી ગયેલ.

અંતરસ્ત્રુ. પું (અંતરસ્ત્રુ) કામક્રોધાદિ વગેરે શરીરની અંદરના સ્ત્રુઓ.

અંતરહિય. ત્રિં (અંતરહિત) ગુપ્ત; અદૃશ્ય.

અંતરા. ઇં (અંતરા) મધ્યે; વચ્ચે, (૨) પહેલાં; અગાઉ.

અંતરાદ્ય. નં (અંતરાદ્ય) દાન આદિમાં વિદ્ય નાખનાર અંતરાય કર્મ. (૨) અંતરાય કર્મગતક પાપ. (૩) વિદ્ય; રોકાઈ જવું તે.

અંતરાદ્યકર્મ. નં (અંતરાદ્યકર્મ) અંતરાય કર્મ.

અંતરાપદ. પું (અંતરાપદ) જ્યાં જવું છે અને જ્યાંથી જવું છે તે બે વચ્ચેનો માર્ગ.

અંતરામંથ. પું (અંતરામંથ) કેવલસમુદ્ધાત ક્રિયામાં મથનાકારનો સમય.

અંતરાય. નં (અંતરાય) કર્મનો આહમો ભેદ; દાન, લાભ, ભોગ, ઉપભોગ અને વીર્ય-સામર્થ્યમાં વિદ્ય નાખનાર કર્મ. (૨) વિદ્ય; નડતર.

અંતરાલ. નં (અંતરાલ) વચ્ચેનો ભાગ.

અંતરાણ. નં (અંતરાણ) અંદરનું હાટ.

અંતરાવાસ. પું (અંતરાવાસ) મુસાફરીમાં વચ્ચે વચ્ચે મળેલ દર મળેલ મેલાણું કરવું તે.

અંતરાવાસ. પું (અંતરવર્ષ) વર્ષાકાળ.

અંતરિક્ષ. નં (અંતરિક્ષ) આકાશમાં થતા ગ્રહવેધઆદિનું શુભાશુભ ફલ જણાવનાર નિમિત્તશાસ્ત્ર.

અંતરિક્ષ. ત્રિં (અંતરિક્ષ) આકાશનું; આકાશ સંબંધી.

અંતરિક્ષજાયઃ. ત્રિં (અંતરિક્ષજાત) જમીનથી અધર રહેલ મહેલ વગેરે વસ્તુ.

અંતરિજ્ઞ. નં (અંતરીય) વચ્ચે; કપડાં. (૨) પથારી નીચેનું વસ્ત્ર.

અંતરિજ્ઞિયા. સ્ત્રીં (અંતરીયા) વેસવાડિય ગણથી નીકળેલ ત્રીજી શાખા.

અંતરિય. ત્રિં (અંતરિય) આંતરે-છેટે રહેલું.

અંતરિયા. સ્ત્રીં (અંતરિક્ષ) આંતરે; છેડું. (૨) વિવક્ષિત વસ્તુની સમાપ્તિ.

અંતરિક્ષ. નં (અંતરિક્ષ) શેરડીની વ-
ચરી માંડે.

અંતરેણ. પ્રં (અંતરેણ) વિના; વગર.

અંતરોચ્ચ. પું નં (અંતરોચ્ચ) પાણીની
અંદર રહેલ દીપ.

અંતરિક્ષ. નં (અંતરિક્ષ) આકાશ. (૨)
આકાશમાં થતા ઉલ્કાપાત, મધ્યનગર,
મહાવેધ વગેરે. (૩) આકાશમાં થતા
મહાવેધાદિના ફલાફલ યતાવનાર નિમિત્ત
શાસ્ત્ર.

અંતરિક્ષલોચ. નં (અંતરિક્ષલોચ) વર-
સાદનું પાણી.

અંતરિત્રિ. ત્રિં (અંતરિત્રિ) અંત-છેડવાળું.

અંતરસો. પ્રં (અંતરસો) છેવટ; અંતે.

અંતાર. ત્રિં (અંતાર) તુચ્છ આધાર લે-
નાર; અંતારી (મુનિ.)

અંતરિક્ષ. ત્રિં (અંતરિક્ષ) માંડે લિંપેલું.

અંતારાહાર. પું (અંતારાહાર) ખાનાં ખાકી
રહેલો હોય તે આહાર. (૨) હલકું
ધાન્ય; ચણા વાલ વગેરે.

અંતિ. ત્રિં (અંતિ) જાત્યાદિની અપેક્ષાએ
ઉત્તમોત્તમ.

અંતિ. ત્રિં (અંતિ) ડું છેલ્લું; અંતમાં ઉ-
ત્તમ થયેલ.

અંતિમ. ત્રિં (અંતિમ) છેલ્લું; છેવટનું.

અંતિમરાઈ. સ્ત્રી (અંતિમરાઈ) રાત્રિનો છેડો-
છેલ્લો ભાગ.

અંતિમલોભ. પું (અંતિમલોભ) ચાર ચોક-
ડીમાંની છેલ્લી સંજલની ચોકડીનો લોભ;
જેની વધારામાં વધારે ૧૫ દિવસની
સ્થિતિ હોય તે લોભ.

અંતિમસરીર. પું (અંતિમસરીર) અ-
રમશરીરી જીવ; છેલ્લું શરીર ધારણ
કરનાર; અર્થાત્ જેને તેજ જવમાં મોક્ષ
જનું છે તે

અંતિય. નં (અંતિય) પાસે; સમીપ.

અંતે. પ્રં (અંતે) માંડે; અંદર.

અંતેહર. નં (અંતેહર) અંત:પુર; જના.
નખાનું.

અંતેહરપરિચાલ. પું (અંતેહરપરિચાર.) અં-
ત:પુરનો પરિચાર; ઘસ ઘસી વગેરે.

અંતેહરિયા. સ્ત્રી (અંતેહરિયા) અંત:પુરમાં
રહેનારી સ્ત્રી; રાગની રાણી.

અંતેહરિય. ત્રિં (અંતેહરિય) અંત:પુર
સંબંધી.

અંતેહરિસિ. પું (અંતેહરિસિ) શિષ્ય; પાસે
રહેનાર હજુરી. (૨) આગા ઉઠાવનાર;
સમીપવર્તી.

અંતો. પ્રં (અંતો) અંદર; મધ્યે.

અંતોકોટીકોટિ. ત્રિં (અંતોકોટીકોટિ)
કોટકોટિ સાગરોપમની અંદરનું.

અંતોક્ષરિયા. સ્ત્રી (અંતોક્ષરિયા) ગામમાં
રહેનાર વેશ્યા.

અંતોગય. ત્રિં (અંતોગય) અંતર્ભૂત; તેની
અંદર આવી ગયેલ.

અંતોદુહ. પું નં (અંતોદુહ) અંદર રહી
પીણ કરનાર શય.

અંતોધૂમ. પું (અંતોધૂમ) ધરની અંદર
ધુંધવાતો ધુમાડો.

અંતોમજ્જાવસાનિય. નં (અંતોમજ્જાવસાનિક)
અભિનયના ચાર પ્રકારમાંનો છેલ્લો
પ્રકાર.

અંતોમુદુલ. નં (અંતોમુદુલ) એ ધડીની
અંદરનો સમય.

અંતોમુદુલિષ્ઠ. ત્રિં (અંતોમુદુલિષ્ઠ) જેનું
કાળપરિમાણ અંતર્મુદુલિષ્ઠની અંદરનું છે તે.

અંતોલિષ્ઠ. ત્રિં (અંતોલિષ્ઠ) અંદર લિંપેલું.

અંતોલુહ. ત્રિં (અંતોલુહ) અંદરના ભાગમાં
ગોળ; અંતરગોળ.

અંતોવાહિની. સ્ત્રી (અંતોવાહિની) કુમુદવિ-
જ્યની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરની મહા-
વિદેહની ચાર અંતર્નદીમાંની એક.

અંતોસહ. ત્રિ. (અન્તસહ) અંદરનું શબ્દ;
અહાર ન દેખાતો જખમ. (૨) જેણે
અપરાધ કરી આલોચના નથી કરી તે;
જેના મનમાં અપરાધરૂપ શબ્દ છે તે.

અંતોસહમરણ. ન. (અન્તસહમરણ) અંતો-
શબ્દ મરણ-માયા નિયાતું વગેરે શબ્દ રા-
ખીને મરવું તે; આલ મરણનો એક પ્રકાર.

અંતોહિયય. ન. (અન્તર્હિયય) અંતઃકરણ; મન.

અંદુ. સ્ત્રી. (અન્દુ) ખેડી; જંજીર. (૨) સાંકલ.

અંદોલન. પું. (અન્દોલન) હિંડોળો; હિંચકો.

અંદોલિય. ત્રિ. (અન્દોલિત) આન્દોલન
આપેલું; હીંચકાવેલું.

અંદોલણ. ન. (અન્દોલન) હિંડોળાખાટ.
(૨) માર્ગ વિશેષ.

અંધ. પું. (અન્ધ) અંધદેશ; જાનનાથની
નીચે આવેલ એક દેશ. (૨) ત્રિ. અં-
ધદેશવાસી મનુષ્ય.

અંધ. ત્રિ. (અન્ધ) આંધળો; નેત્રહીન. (૨)
જ્ઞાનરહિત; અજ્ઞાની.

અંધકાંટાજી. ન. (અન્ધકાંટકીય) કાંટાપર
ચાલનાર આંધળા માણસની પેઠે અવિ-
ચારિત ગમન કરવું તે.

અંધકાર. પું. (અન્ધકાર) અંધારું; અંધકાર.

અંધમ. પું. (અન્ધક) વૃક્ષ; ઝાડ.

અંધગવણિહ. પું. (અન્ધગવણિ) બાદર અગ્નિ;
ઝાડના લાકડાંને આશ્રી ઉત્પન્ન થયેલ
અગ્નિ. (૨) સૂક્ષ્મ અગ્નિ.

અંધગવણિહ. પું. (અન્ધગવણિ) સમુદ્રવિજય
રાખતું અમર નામ.

અંધમાર. પું. (અન્ધમાર) અંધારું.

અંધમ્મ. ન. (અન્ધમ્મ) અંધકાર; અંધારું.

અંધપુરિસ. પું. (અન્ધપુર) જન્મ-મૌંધ; જન્-
મથી આંધળો.

અંધયાર. પું. (અન્ધયાર) અંધારું.

અંધયારલેસ. ન. (અન્ધયારલેસ) જ્યાં સૂર્યનો
પ્રકાશ ન પડે તે પ્રદેશ.

અંધયારપક્ષ. પું. (અન્ધયારપક્ષ) કૃષ્ણપક્ષ;
અંધારીઠ.

અંધરૂવ. પું. ન. (અન્ધરૂવ) શ્વેત્પાકાર; જેનું
શરીર અવયવ શ્વેત છે તે.

અંધલરિહી. સ્ત્રી. (અન્ધલિંગી) આંધળા બ-
નાવવાની એક વિદ્યા.

અંધાર. પું. (અન્ધકાર) અંધારું.

અંધારિય. ત્રિ. (અન્ધકારિત) અંધકારમય કરેલ.

અંધિય. પું. સ્ત્રી. (અન્ધિક) ચાર દિવિય
વાળા જીવની એક જાત.

અંધિહ. ત્રિ. (અન્ધ) જન્મ-મૌંધ; જન્મથી આંધળ.

અંધ. પું. (અન્ધ) પદર પરમાધામીમાંનો એક.

અંબ. પું. (અમ્બ) આંખાનું ઝાડ; આંખો.
(૨) કેરી; આંખાનું ફળ. (૩) કેરીના
ગોટલાનું ધોણુ.

અંબ. ત્રિ. (અમ્બ) ખાટું.

અંબ. ન. (અમ્બલ) જાશ વગેરેથી સંસ્કારેલ
પદાર્થ.

અંબલુજ. ન. (અમ્બલુજ) આંખાના ફળની
પેઠે વકાકારે સ્થિતિ કરવી તે; આસનનો
એક પ્રકાર.

અંબદ. પું. (અમ્બદ) માતાના પક્ષની
અપેક્ષાએ આર્ય જાતિ; માતાના પક્ષે
આર્ય. (૨) જ્ઞાતાણુ પુરુષ અને વૈશ્ય
સ્ત્રીથી ઉત્પન્ન થયેલ એક અવાંતર જાતિ.

અંબદ. પું. (અમ્બદ) અય્યડ નામે એક સંન્યાસી.
(૨) જંજીરપના ભરતખંડમાં થનાર
ખાવીશમા તીર્થકરના પૂર્વલવનું નામ.

અંબદજીવ. પું. (અમ્બદજીવ) અય્યડ નામના
તાપસનો જીવ.

અંબધાર્. સ્ત્રી. (અમ્બધારી) ધાવમાતા; બા-
ળકને ધવરાવનારી માતા.

અંબપણ્ણપરિમસિં. ન. (અમ્બપણ્ણપરિમસિં) જ્યાં
આંખાના પક્ષવની રચના વિશેષ
કરવામાં આવે એવું એક નાટ્ય; બત્રીસ
પ્રકારના નાટકમાંનું એક.

બ્રહ્મપેસિયા. સ્ત્રી. (બ્રાહ્મપેસિકા) હરીની ચીર.
 બ્રહ્મફલ. ન. (બ્રાહ્મફલ) હરી.
 બ્રહ્મર. ન. (બ્રમ્મર) આકાશ. (૨) વસ્ત્ર.
 (૩) ઉમરનું ઝાડ.
 બ્રહ્મરતલ. ન. (બ્રમ્મરતલ) આકાશનું તળું-
 સપાટી.
 બ્રહ્મરતિલય. પું. (બ્રમ્મરતિલક) એ નામનો
 એક પર્વત.
 બ્રહ્મરવત્ય. ન. (બ્રમ્મરવલ) સ્વચ્છ કપડું.
 બ્રહ્મરસ. ન. (બ્રમ્મર) આકાશ
 બ્રહ્મરિસ. } પું. ન. (બ્રમ્મરીષ) લુહારની
 બ્રહ્મરીસ. } કાડનો ભાકો; ભટ્ટી. (૨) પંદર
 ભતિ પૈકી બીજી ભતના પરમાધામી.
 (૩) કાષ્ટક.
 બ્રહ્મરિસિ પું. (બ્રમ્મરિષિ) પંદર ભતિ પૈકી
 બીજી ભતના પરમાધામી. (૨) ઉજ્જ-
 યિની નગરીના રહીશ એક બ્રાહ્મણ.
 બ્રહ્મસામ. પું. (બ્રમ્મસામ) એક ભતની
 વનસ્પતિ.
 બ્રહ્મસાલવણ. ન. (બ્રાહ્મસાલવન) આમલકદેખા
 નગરીના ઈશાન ખુણામાં આવેલું આં-
 બાનું વન.
 બ્રહ્મા. સ્ત્રી. (બ્રમ્મા) માતા; જનની. (૨)
 નેમનાથ પ્રભુના શાસનની અધિષ્ઠાત્રી
 દેવી. (૩) એ નામની એક વહી.
 બ્રહ્મકાન્ન. } પું. (બ્રાહ્મકાન્ન) અંબાડનું ઝાડ;
 બ્રહ્મકાન્ન. } બહુ બીજવાળા વૃક્ષની એક
 ભત. (૨) અંબાડનું ફળ. (૩) અંબા-
 ડાના ફળનું ધોવણું.
 બ્રહ્મકાલિયા સ્ત્રી. (બ્રમ્મિકા) આંબલી.
 બ્રહ્મકાલ્લી. સ્ત્રી. (બ્રમ્મલક્ષ્મી) ખાટા રસવાળી
 એક વેદ.
 બ્રહ્મકિયા. સ્ત્રી. (બ્રમ્મિકા) પાંચમા વાસુ-
 દેવની માતા.
 બ્રહ્મકિલ. ન. (બ્રાહ્મકિલ) આંબળિય; તપનો
 એક પ્રકાર.

બ્રહ્મકિલ. પું. (બ્રમ્મલ) ખાટો રસ; ખટાસ.
 (૨) ત્રિ. ખટાશવાળું; ખાટું.
 બ્રહ્મકિલ. ન. (બ્રમ્મલ) એક ભતની હરી
 વનસ્પતિ.
 બ્રહ્મકિલણામ. ન. (બ્રમ્મલનામન) નામ કર્મની
 ૬૩ પ્રકૃતિમાંની એક.
 બ્રહ્મકિલરસ. પું. (બ્રમ્મલરસ) ખાટો રસ.
 બ્રહ્મકિલિયા. સ્ત્રી. (બ્રામ્મિકા) આંબલીનું ઝાડ.
 બ્રહ્મકુ. ન. (બ્રમ્મકુ) પાણી; જળ.
 બ્રહ્મકુળાહ. પું. (બ્રમ્મકુળા) સમુદ્ર
 બ્રહ્મકુત્યંમ. પું. (બ્રમ્મકુત્યમ) પાણીને શક-
 વાની એક કળા; ૭૨ કળામાંની ૧૩
 મી કળા.
 બ્રહ્મકુમ્ભિકા. ત્રિ. (બ્રમ્મકુમ્ભિકા) પાણી ઉપર
 જીવનાર.
 બ્રહ્મકુવાસિ. ત્રિ. (બ્રમ્મકુવાસિ) પાણીમાં ર-
 હેવાવાળો.
 બ્રહ્મસ. પું. (બ્રમ્મ) ભાગ; હિસ્સો. (૨) અ-
 વયવ, ખંડ. (૩) ભેદ; વિકલ્પ. (૪) પ-
 ચાંચ, ધર્મ, અને ગુણ.
 બ્રહ્મસ. } પું. (બ્રમ્મ) સ્કન્ધ; ખંભો.
 બ્રહ્મસલ. }
 બ્રહ્મસિ. સ્ત્રી. (બ્રમ્મિકા) ખુણો.
 બ્રહ્મસિયા. સ્ત્રી. (બ્રહ્મસિ) અર્શ; શુભપ્રદેશમાં
 મચાનો શેગ.
 બ્રહ્મસિયા. સ્ત્રી. (બ્રમ્મ) નાનો ભાગ; હિસ્સો.
 બ્રહ્મસુ. ન. (બ્રમ્મસુ) આંસુ; નેત્રજળ.
 બ્રહ્મસુય. પું. (બ્રમ્મસુય) ચીન દેશમાં અગા-
 ઉના વખતમાં બનતું કીડાની લાળનું
 હીર; ચીનાઇ હીર. (૨) વસ્ત્ર વિશેષ;
 સુંવાળા વસ્ત્રની એક ભત. (૩) પોશાક;
 વેશ.
 બ્રહ્મસોત્થ. પું. (બ્રમ્મસોત્થ) પિપ્પળનું ઝાડ.
 બ્રહ્મકર્મ. ત્રિ. (બ્રમ્મકર્મ) અસ્પૃશ્યતા; અનન્ત.
 બ્રહ્મકર્ક. ન. (બ્રમ્મકર્ક) અનવસર; વખત વ-
 ઝરનું.

અર્કજ્ઞાન. પું. (અર્કજ્ઞાનક) શરીરમાં
અર્કજ્ઞાન. } મળ આવે તોપણ પંજવાળે
નહિ તે; અભિગ્રહ વિશેષધારી સાધુ.
અર્કત્રિ. (અર્કાન્ત) કાન્તિ વિનાનું; સૌ-
ન્દર્ય રહિત. (૨) અલુપ્તમતું; અપ્રિય.
અર્કવિદ્ય. પું. (અર્કમિત) મહાવીર સ્વા-
મીના આઠમા મધુધર
અર્કજ્ઞ. ન. (અર્કજ્ઞ) ન કરવા યોગ્ય
કાર્ય; અપ્રદિત કામ.
અર્કજ્ઞા. પું. (અર્કજ્ઞ) લવણ સમુદમાં
સાતસો જોળન ઉપર આવેલો એક
અંતરદીપ; ૧૭ મો અંતરદીપ. (૨) ત્રિ
તે અંતરદીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.
અર્કજ્ઞાલિપ્ત. ત્રિ. (અર્કજ્ઞાલિપ્ત) અખંડ
કાનવાળો; જેણે કાન છેદાયા નથી તે.
અર્કજ્ઞાતિ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞાતિ) ગણતરીમાં ન આવે
તેટલા; અસંખ્ય.
અર્કજ્ઞાતિસંચિય. પું. (અર્કજ્ઞાતિસંચિય) એક
સમયે અસંખ્યાતા ઉત્પન્ન થતા જીવ.
અર્કજ્ઞા. ત્રિ. (અર્કજ્ઞા) કદપે નહિ તેવું;
ખપે નહિ તેવું.
અર્કજ્ઞાલિપ્ત. પું. (અર્કજ્ઞાલિપ્ત) અચેલકાદિ
દશ પ્રકારના કદપ-મર્યાદા રહિત; વ-
ચ્છેના ૨૨ તીર્થકરના સાધુ.
અર્કજ્ઞાપિય. ત્રિ. (અર્કજ્ઞાપિય) અયોગ્ય; અ-
કદપનિક.
અર્કજ્ઞા. ન. (અર્કજ્ઞા) કર્મનો અભાવ; આ-
શ્રવ નિરોધ. (૨) પું. કર્મરહિત; મુક્તાત્મા
અર્કજ્ઞાસ. પું. (અર્કજ્ઞાસ) કર્મરજ રહિત.
(૨) ક્ષાતીકર્મ રહિત સ્નાતક વિશેષ; કેવળી.
અર્કજ્ઞાકારિ. ત્રિ. (અર્કજ્ઞાકારિ) અયોગ્ય
કામ કરનાર.
અર્કજ્ઞામૂલ. પું. (અર્કજ્ઞામૂલ) અસિ, મસી
અને કસી એ ત્રણ પ્રકારના કર્મ-આ-
પાર વિના કદપરૂષ ઉપર આધર રાખી
જીવન નિર્વાહ કરનાર; જુગલિયા.

અર્કજ્ઞામૂલિ. સ્ત્રી. (અર્કજ્ઞામૂલિ) ભોગ ભૂમિ;
કૃષિ આદિ કર્મરહિત કદપરૂષવાળી ભૂમિ.
અર્કજ્ઞામૂલિય. પું. સ્ત્રી. (અર્કજ્ઞામૂલિય) ત્રીસ
અકર્મ ભૂમિ-ભોગ ભૂમિના મનુષ્ય; જુ-
ગલિયા.
અર્કજ્ઞામયા. સ્ત્રી. (અર્કજ્ઞામયા) કર્મનો અભાવ;
કર્મનો ઉચ્છેદ.
અર્કજ્ઞામૂલિય. ન. (અર્કજ્ઞામૂલિય) પંડિતવીર્ય;
પંડિતભાવસહિત સામર્થ્ય.
અર્કજ્ઞા. જ. (અર્કજ્ઞા) એકદમ; અચાનક.
અર્કજ્ઞાદંડ. પું. (અર્કજ્ઞાદંડ) ધાર્યા વગર
જુગલિયું એકને હણતાં ખીજીને હણાઈ
જાય તે; યોધું ક્રિયાસ્થાનક.
અર્કજ્ઞાદંડવસિય. પું. ન. (અર્કજ્ઞાદંડ
પ્રત્યયિક) યોધું ક્રિયાસ્થાનક; એકને
મારવાનું ધારી મારતાં અકસ્માત ખીજીને
મારી નાખવું તે.
અર્કજ્ઞામય. ન. (અર્કજ્ઞામય) બાલ નિમિત્ત
વિના કદપના માત્રથી ઉત્પન્ન થતું જાય;
સાત જાયમાંનું એક.
અર્કજ. ત્રિ. (અર્કજ) ન કરેલું. (૨) સાધુને
ઉદ્દેશીને ન બનાવેલું.
અર્કજપુરાણ. ત્રિ. (અર્કજપુરાણ) પુણ્યથી રહિત
હોય તે; જેણે પુણ્ય કર્યું નથી તે.
અર્કજલક્ષણ. ત્રિ. (અર્કજલક્ષણ) ખરાબ
લક્ષણવાળું; અપલક્ષણું.
અર્કજલુપ. પું. (અર્કજલુપ) અગીનાર્થ; શા-
સ્ત્રવેતા નહિ.
અર્કજાગમ. પું. (અર્કજાગમ) અકૃતાધ્યાગમન;
ન કરેલ પાપ વગેરેના ફળની પ્રાપ્તિ
અર્કજાગિ. સ્ત્રી. (અર્કજાગિ) આકાંક્ષા વચનથી
કામ કરવાની ના પાડવી તે.
અર્કજેવર. પું. (અર્કજેવર) શરીર રહિત; સિદ્ધ
ભગવાન.
અર્કજ્ઞા. પું. (અર્કજ્ઞા) કોષાદિ કષાય
રહિત; અકષાયી.

અક્ષરસાથ. ત્રિ० (અક્ષરવાચ) કથાવતો સર્વથા
ક્ષય કરનાર.

અક્ષરસાયમોહશિંજી. ન० (અક્ષરસાયમોહનીય)
હાસ્યાદિનો કથાયુક્ત મોહનીય કર્મની
પ્રકૃતિ.

અક્ષરસાચિ. ત્રિ० (અક્ષરસાચિન્) કોધાદિ કથાય
રહિત; અકથાચી.

અક્ષરસિદ્ધ. ત્રિ० (અક્ષરસિદ્ધ) અપૂર્ણ; અધુરું.
(૨) જેનાથી મોટા બીજો રક્ષ છે તે;
અપૂર્ણ રક્ષ.

અક્ષરસિદ્ધા. સ્ત્રી० (અક્ષરસિદ્ધા) પ્રાયશ્ચિત્તો
ચોથો પ્રકાર, જેમાં વધારે તપ સમાધ
શકે તે પ્રાયશ્ચિત.

અક્ષરહય. પું० (અક્ષરહયિક) કાયા રહિત
શુભ; સિદ્ધ ભગવાન.

અક્ષરમ. પું० (અક્ષરમ) ઇચ્છાનો અભાવ;
ઇચ્છા નહિ. (૨) જ્યાં સર્વ ઇચ્છાની
નિવૃત્તિ થાય છે તે; મોક્ષ. (૩) ત્રિ०
વિષય-કામના રહિત.

અક્ષરમકિલ્લ. ત્રિ० (અક્ષરમકલ્પ) ઇચ્છા વિના
કામ કરનાર.

અક્ષરમહુહા. સ્ત્રી० (અક્ષરમહુહા) નિર્જરાની
ઇચ્છા વિના પરતંત્રપણે શુભ વેઠવી તે.

અક્ષરમણિમરણ. ત્રિ० (અક્ષરમણિમરણ) જેમાં
અનિચ્છાનું કારણ છે એવું.

અક્ષરમણિજ્જરા. સ્ત્રી (અક્ષરમણિજ્જરા) નિ-
ર્જરાની ઇચ્છા વિના પરાધીનપણે શુભ
તરસ વગેરે સહન કરવાં તે.

અક્ષરમત્તજ્ઞા. સ્ત્રી० (અક્ષરમત્તજ્ઞા) નિર્જરાની
ઇચ્છા વિના પરતંત્રવશ તૃપ્તા વેઠવી તે.

અક્ષરમર્મચેરવાસ. પું० (અક્ષરમર્મચેરવાસ)
નિર્જરાની ઇચ્છા વિના કોઇના દબાણથી
અભયરૂપે પાળવું તે.

અક્ષરમરણ. ન० (અક્ષરમરણ) બાહ્યમરણ;
અત્તાનપણે વિષય આદિની આસક્તિમાં
થતું મરણ.

અક્ષરમિય. ત્રિ० (અક્ષરમિક) નિરસિસાધી;
ઇચ્છાવગરનો.

અક્ષરમિય. ત્રિ० (અક્ષરમિય) ન ઇચ્છવા યોગ્ય;
અનિષ્ટ.

અક્ષરમિયા. સ્ત્રી० (અક્ષરમિતા) અનિચ્છા;
ઇચ્છાનો અભાવ.

અક્ષરય. પું (અક્ષરય) કાયા રહિત શુભ; સિદ્ધ
ભગવાન.

અક્ષરમ. } ત્રિ० (અક્ષરમ) અપ્રમદ. (૨)
અક્ષરમ. } અકર્તા; ક્રિયા શૂન્ય (૩) અ-
રચિ; જમવાની ઇચ્છા ન થાય તેવા રોગ.

અક્ષરમગાદિ. ત્રિ० (અક્ષરમગાદિન્) આત્મા
નિષ્ક્રિય છે એવું માનનાર.

અક્ષરારિ. ત્રિ० (અક્ષરારિન્) નહિ કરવાવાળો;
નહિ કરનાર.

અક્ષરારિય. ત્રિ० (અક્ષરારિ) ન કરાયેલું.

અક્ષરલ. પું (અક્ષરલ) અનવસર; કુવખત.
(૨) દુષ્કાળ; દુઃકાળ. (૩) ગોચરી આ-
દિનો નિષિદ્ધકાળ; કવેળા.

અક્ષરલચારિ. પું (અક્ષરલચારિન્) કુવખતે
ગોચરી આદિ કરનાર.

અક્ષરલદોહલ. પું (અક્ષરલદોહલ) કવેળાએ ઉ-
ત્પન્ન થતો દોહલ-મર્લવંતી સ્ત્રીને થતી
ઇચ્છા.

અક્ષરલપરિમોહ. ત્રિ० (અક્ષરલપરિમોહિન્)
રાત્રિ ભોજન કરનાર; રાત્રે ખાનાર.

અક્ષરલપરિહીમા. ન० (અક્ષરલપરિહીમા) બહુ
જલ્દી; તત્કાલ.

અક્ષરલવાસિ. પું (અક્ષરલવાસિન્) માવડાનો
વરસાદ; કુવખતે વરસનાર. (૨) વગર
જરૂરીઆતે દાનાદિ દેનાર.

અક્ષરલસમય. પું (અક્ષરલસમય) નિપરીત
સમય.

અક્ષરલિય. ત્રિ० (અક્ષરલિક) વખત પહેાંચ્યા
પહેાંચું; અકાળે પ્રાપ્ત થયેલ.

અક્ષરહલ. ત્રિ०; (અક્ષરહલ) ૨૫૫ અક્ષર લાપી.

અક્ષરણ. નં (અક્ષરણ) કહેલું; આખ્યાન કરેલું.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષર) અસમર્થ; અનુચિત.

અક્ષરણ. પું (અક્ષર) અણીશુદ્ધ યોગ્ય. (૨) ત્રિં પરિપૂર્ણ; અખંડ.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષર) અવિનાશક અક્ષય.

અક્ષરણિદિ. પું (અક્ષરણિદિ) અક્ષય ભંડાર; અખુટ ભંડાર.

અક્ષરણીવિ. સ્ત્રીં (અક્ષરણીવિ) અખુટ મુડી.

અક્ષરણ. નં (અક્ષર) સ્વર અંજનરૂપ અક્ષરમાળા. (૨) સંજાક્ષર, વ્યંજનાક્ષર અને લઘ્વિ અક્ષર એ અક્ષરશ્રુતના ત્રણ ભેદમાંનો એક. (૩) અચક્ષર; અવિનશ્વર. (૪) જ્ઞાન; ચેતના.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) દાસ; શુભામ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) અનંતામૃત, પર્યાય, ઉચ્ચાર વગેરે અક્ષરના શુભ.

અક્ષરણ. સ્ત્રીં (અક્ષરણિકા) અદાર લિપિમાંની નવમી લિપિ.

અક્ષરણ. } પું (અક્ષરણ) શબ્દની
અક્ષરણ. } જ્ઞાન, અર્થ વગેરેનું જ્ઞાન.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) જે શબ્દમાં અક્ષર રૂપ હોય તે.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) અક્ષરોનો સંગ્રહ; અક્ષરોનું જોડણ.

અક્ષરણ. નં (અક્ષરણ) દુષ્ટ, દીર્ઘ, ધ્રુત વગેરે જે અક્ષર જેવો હોય તેવો બોલવો તે; અચર્યવિશેષ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) અક્ષરોનો અક્ષરોનો પરસ્પર મેલાપ-જોડણ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) શ્રુત જ્ઞાનનો એક ભેદ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) શ્રુત અર્થને અનુસરવું તે.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) શ્રુત જ્ઞાનનો ઉપયોગ,

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષરણ) અસમર્થ; અનુચિત.

અક્ષરણ. નં (અક્ષરણ) પૂર્ણનું પાત્ર.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) ચોરસ આસન; બાળે. (૨) અખાડો; કુસ્તી કરવાની જગ્યા.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) ન્યાયદર્શનના પ્રણેતા અક્ષપાદ નામના આચાર્ય; જાતમ મુનિ.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષરણ) ક્ષય કરેલ નહિ; અપાવેલ નહિ.

અક્ષરણ. નં (અક્ષરણ) સાધ્ય ક્રિયાપદ.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષરણ) સ્થાયી; શાશ્વત.

અક્ષરણ. નં (અક્ષરણ) કથા-વાર્તા કરવાનું સ્થાન.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષરણ) દંતકથા આશ્રિત બુદ્ધિ; મૃષા-બુદ્ધિનો નવમો ભેદ.

અક્ષરણ. સ્ત્રીં (અક્ષરણ) વાર્તા; કલ્પિત કથા.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) અખાડો; મક્ષોને કુસ્તી કરવાની જગ્યા. (૨) પ્રેક્ષકોને બેસવાનો ઓટલો; મિજલસનું સ્થાન.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષરણ) કહેલું; પદપેલું. (૨) નં ક્રિયાપદ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) શુભાશુભ ફળ કહેનાર; નિમિત્ત પ્રકાશક.

અક્ષરણ. સ્ત્રીં (અક્ષરણ) ધર્મ દેશના સાંભળી બોધ પામીને દીક્ષા લેવી તે; પ્રવ્રજ્યાનો એક ભેદ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) કહેનાર; કથન કરનાર.

અક્ષરણ. નં (અક્ષરણ) નેત્ર; આંખ.

અક્ષરણ. ત્રિં (અક્ષરણ) આકર્ષણ કરેલ; ખેલેલ. (૨) લલચાવેલ; લાલચ આપેલ. (૩) મુકી દીધેલ; ફેંકી દીધેલ.

અક્ષરણ. પું (અક્ષરણ) આંખનું અંજન સોપરા આદિ.

અક્ષિવચન. નં (આલેપણ) ચિત્તનું વ્યવપાત્રું.
અક્ષિવેચના. સીં (અક્ષિવેક્ષા) આંખની
પીડા. (૨) આંખનો રોગ.

અક્ષીલા. ત્રિ. (અક્ષીલ) ક્ષય ન પામેલું;
પુરું ન થયેલું (૨) અખૂટ.

અક્ષીલપડિમોદ. પું (અક્ષીલપરિમોગિન્)
સચેત આહાર લેનાર.

અક્ષીલમહાસિય. પું (અક્ષીલમહાનસિક)
જે લગ્નિધના પ્રભાવથી હનરો માણસોને
જમાડે તોપણ યોને ન ખાય સાંસુધી અન
ખુટે નહિ તેવી લગ્નિધવાળો માણસ-સાધુ.

અક્ષીલમહાસી. સીં (અક્ષીલમહાનસી)
જેનાથી થોડા અનમાં હનરો માણસોને
જમાડી શકાય તેવી એક પ્રકારની લગ્નિધ.

અક્ષીરમહુસપિય. પું (અક્ષીરમહુસપિન્)
દૂધ, ઘીઆદિ વર્જનાર-અભિમહધારી સાધુ.

અક્ષુલિય. ત્રિં () ઠેસ લાગેલ;
આખડેલ.

અક્ષુદ. પું (અક્ષુદ) ગંભીર-હિંદર શ્રાવક;
શ્રાવકના એકવીસ ગુણમાંનો પહેલો ગુણ.

અક્ષુપુરી. સીં (અક્ષુપુરી) એ નામની એક
નગરી.

અક્ષેત. નં (અક્ષેત્ર) ખાર જમીન; પાકને
અયોગ્ય ભૂમિ.

અક્ષેત્રાસિ. ત્રિં (અક્ષેત્રર્ષિન્) હિખર
જમીનમાં વરસનાર. (૨) પાત્રાપાત્રની
પરીક્ષા વિના દાન દેનાર.

અક્ષેવ. પું (આલેપ) પૂર્વપક્ષ; આશંકા
કરી પૂછતું તે. (૨) ખીખના હાથમાંથી
દ્રવ્યનું હરણ કરતું તે; જાણુઓરીનો ૧૯
મો ભેદ.

અક્ષેવળી. સીં (આલેપળી) જેથી શ્રોતાનું
તત્વ પ્રત્યે આકર્ષણ થાય તેવી ધર્મકથા;
ચાર ધર્મકથામાંની એક.

અક્ષેવિ. ત્રિં (આલેપિન્) વશીકરણ આ-
દિથી પારકુ દ્રવ્ય હરનાર.

અક્ષોદ. પું (અક્ષોટ) અખરોટનું ઝાડ.
(૨) નં તેનું ફળ.

અક્ષોમ. ત્રિં (અક્ષોમ) ક્ષોભ રહિત; નિ-
શ્ચય. (૨) અંતગત સૂત્રના પહેલા વર્ણના
આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૩) અંધક
વૃષ્ટિ રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર.

અક્ષોર્વગ. નં (અક્ષોર્વાજ) ગાડાની ધરીને તેલ
વગેરે ચોપડવામાં આવે છે તે.

અક્ષોર્વજ. નં (અક્ષોર્વાજન) ગાડાની ધ-
રીને તેલ આદિ પદાર્થ ચોપડવા તે.

અક્ષોહ. ત્રિં (અક્ષોમ) બુઓ 'અકષોભલ'
શબ્દ.

અક્ષંહ. ત્રિં (અક્ષંહ) પરિપૂર્ણ; ભાંગેલું
નહિ તે. (૨) નિરતર; અવિચ્છિન્ન.

અક્ષંહિય. ત્રિં (અક્ષંહિત) બુઓ 'અખડ'
શબ્દ.

અક્ષંપણ. ત્રિં () સાદ; રચન
અક્ષંજ. નં (અક્ષંજ) અખાજ; ખાવાને
અયોગ્ય પદાર્થ.

અક્ષાગ. પું (અક્ષવાક) એ નામનો એક
અનાર્થ દેશ.

અક્ષિલ. ત્રિં (અક્ષિલ) આખુ, સપૂર્ણ.

અગ્ર. સીં (અગ્નિ) અપ્રકાશ ગતિ; નરક
આદિ ગતિ.

અગંય. પું (અગન્ય) નિર્મથ; સાધુ. (૨)
ત્રિં ધનરહિત.

અગંધણ. પું (અગંધન) સર્પની એક જાત,
કે જે આગમાં બળવાનું પસદ કરે પણ
ઝેર પાછું ત્યુસે નહિ.

અગડ. પું (અગટ) કૂવો.

અગડ. ત્રિં (અગૂત) ન કરેલ.

અગડદત્ત. પું (અગડદત્ત) સંખપુરના સુંદર
રાગની સુલસા રાણીનો પુત્ર.

અગડસુય. ત્રિં (અગૂતસુત) આચારંગ,
નિશીથ આદિ સૂત્રનો જેણે અભ્યાસ
કર્યો નથી તે.

અગતિ. પું (અગિ) આગ; અગ્નિ.

અગતિકાય. પું (અગ્નિકાય) અગ્નિના શ્રવ; તેઉકાય.

અગતિય. પું (અગતિ) એ નામનો ૮૮ મહામાનો ૪૫ મો મહ.

અગતિય. પું (અગતિક) અગતિયાનું માંડ

અગમ. નં (અગમ) આદ્ય.

અગમિય. નં (અગમિક) જેની માથા વગેરે પરપર સરખા નથી એવું શ્રુત; આચારંગાદિ કાલિક શ્રુત.

અગમ્મ. ત્રિં (અગમ્ય) જવાને યોગ્ય નહિ તે. (૨) રતિ ક્રીડા કરવા યોગ્ય નહિ તે; મા, ખડેન વગેરે.

અગમ્મગમિ. પું (અગમ્યગમિન્) મા, ખડેન સાથે વ્યભિચાર સેવનાર; પરદાર સાથે ગમન કરનાર.

અગર. પું (અગર) ખાણ-જેમાંથી સોનું, રૂપું વગેરે ખનીજ પદાર્થ નીકળે તે. (૨) મીઠાના અગર.

અગર પું (અગર) એક જાતનો ધૂપ; સુગન્ધી પદાર્થ.

અગરલા. સ્ત્રીં (અગરલા) જે વાણીની અંદર અક્ષર, અર્થ વગેરે રખાઈ હોય તે વાણી.

અગરુ. નં (અગરુ) અગર ચૂર્ણ; એક જાતનો સુગન્ધી પદાર્થ.

અગરુલકુ. ત્રિં (અગરુલકુ) ગુરુલકુ નહિ તે; જે ભારે નહિ અને હલકુ પળુ નહિ તે-જેવા આકાશ પ્રદેશ વગેરે.

અગરુચર. પું (અગરુચર) કૃષ્ણાગર; કાળો અગર.

અગરુચ. પું (અગરુચ) અગર; કૃષ્ણાગર.

અગવિદુ. ત્રિં (અગવેક્ષિત) આહારાદિની તપાસ નહિ કરેલ.

અગદ્ય. ત્રિં (અગદ્ય) જે પુદ્ગલવર્ગના ઔદારિકાદિ શરીરરૂપે મહત્ત્વ ન થઈ શકે તે.

અગદ્યંતરિય. ત્રિં (અગદ્યાન્તરિય) મહત્ત્વ ન થઈ શકે તેવી વર્ગણાને આંતરે રહેલ.

અગાદ. ત્રિં (અગાદ) તત્ત્વનિષ્ઠ; જેણે શાસ્ત્રો અવમાહેલ છે તે. (૨) ત્રિં તાવ વગેરેની સાધારણ વેદના.

અગાદપચ્ચ. ત્રિં (અગાદપચ્ચ) તત્ત્વમાં નિષ્ઠા પામેલી જેની સમજ છે તે.

અગામિય. ત્રિં (અગામિક) ભવિષ્યમાં આવવાવાળું.

અગામિયા. સ્ત્રીં (અગામિકા) જેની અંદર કાંઈ ગામ નથી તેવી અટવી.

અગાર. પું (અગાર) ધર; મકાન. (૨) ગૃહસ્થાશ્રમ; ગૃહવાસ. (૩) છુટછાટ; મોકળા. (૪) છુટછટવાળો ધર્મ; શ્રાવક ધર્મ.

અગારત્ય. પું (અગારત્ય) ગૃહસ્થ; ગૃહસ્થાશ્રમી.

અગારવાસ. પું (અગારવાસ) ગૃહવાસ; ગૃહસ્થાશ્રમ.

અગારિ. પું (અગારિન્) ગૃહસ્થ; ગૃહસ્થાશ્રમી.

અગારિકમ્મ. નં (અગારિકર્મન્) ગૃહસ્થનું કર્મ-આચરણ; સાવચ્છ ક્રિયા.

અગાહ. ત્રિં (અગાહ) અગાધ-થાગ વગરનું; ગંભીર-મહન.

અગિષિ. પું (અગિન) અગ્નિ; આગ.

અગિલા. સ્ત્રીં (અગિલાનિ) ખેદનો અભાવ; ઉત્સાહ-હોંશ.

અગિલાલા. ત્રિં (અગિલાન) ઝાંઝાનિરહિત; ઉત્સાહી.

અગિહ. ત્રિં (અગિહ) ધરનો ત્યાગ કરનાર (મુનિ).

અગિહીમૂય. ત્રિં (અગિહીમૂત) ગૃહસ્થાશ્રમી નહિ થયેલ.

અગીય. ત્રિં (અગીત) શાસ્ત્રનો અગ્નણ; અગીતાર્થ.

અગીયત્ય. ત્રિં (અગીતાર્થ) શાસ્ત્રનો અગ્નણ; અગીતાર્થ.

અગુણ. પું (અગુણ) અવિનય, પ્રમાદ આદિ અવગુણ. (૨) ત્રિં ગુણરહિત; ગુણ વગરનો.

અગુણતીસ. સ્ત્રી. (એકોનત્રિંશત) એગણ-
ત્રીશ; ૨૯.

અગુણપ્પેહિ. ત્રિ. (અગુણપ્પેહિન્) અવગુણ
જેવાવાળો; દોષદર્શી.

અગુરુ. પું. (અગુરુ) અગર ચંદન.

અગુરુઘ્ર. ન. (અગુરુ) અગુરુલઘુ નામકર્મ;
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

અગુરુલઘુ. ત્રિ. (અગુરુલઘુ) જુઓ 'અગરુલઘુ'
શબ્દ.

અગુરુલઘુચતુષ્ક. ન. (અગુરુલઘુચતુષ્ક) અગુરુ
લઘુ ૧, ઉપધાત ૨, પરાધાત ૩ અને
આસોઅજ્ઞાસ ૪, એ નામકર્મની ચાર
પ્રકૃતિઓનો સમુદાય.

અગુરુલઘુચામ. ન. (અગુરુલઘુચામન્) નામ
કર્મનો એક ભેદ, કે જેના ઉદયથી જીવ
અતિ ભારે નહિ તેમ અતિ હલકું નહિ
તેવું શરીર પામે તે.

અગ્ન. ન. (અગ્ન) અગ્નિભાગ; અગ્નિભાગ.
(૨) ટોચ; અણી. (૩) છેડાનો ભાગ;
ખાંત ભાગ. (૪) હવેાપગ્રાહી-અધાતિ
કર્મ. (૫) પરિમાણ; વજન. (૬) પ્રધાન-
રત્નાદિ. (૭) ત્રિ. શ્રેષ્ઠ; સર્વોપરી.

અગ્ન. ત્રિ. (અગ્ન) અગ્નિસર; શિરોમણિ.

અગ્નિઘ્નો. ઘ. (અગ્નિઘ્ન) આગળ.

અગ્નિકેસ. પું. (અગ્નિકેસ) વાલાગ્ર; કેશનો
અગ્ર ભાગ.

અગ્નિજીહ્વ. ન. (અગ્નિજીહ્વ) જીહ્વોનો અગ્ર
ભાગ; ગિહ્વાગ્ર.

અગ્નિચીક્ર. ન. (અગ્નિચીક્ર) મોરચાનું સૈન્ય.

અગ્નિતાવસ. પું. (અગ્નિતાવસ) ધનિષ્ઠાનક્ષત્રનું ગોત્ર

અગ્નિવત્. પું. (અગ્નિવત્) ધરવત ક્ષેત્રના ચાલુ
ઓવીસીના તેવીસમા તીર્થકરનું નામ.

અગ્નિદ્વાર. ન. (અગ્નિદ્વાર) આગળું પારણું.

અગ્નિપિંડ. પું. (અગ્નિપિંડ) ભિક્ષા આપવા
માટે, અથવા કાગડા કુતરાને નાખવા માટે
પહેલેથી કાઢી રાખેલો ખોરાકનો ભાગ.

અગ્નિચીક્ર. પું. (અગ્નિચીક્ર) અગ્નિચીક્ર જેનો
ખીજ છે તેવી વનસ્પતિ; અગ્નિચીક્ર
રોપવાથી ઉગે છે તે.

અગ્નિમહિસી. સ્ત્રી. (અગ્નિમહિસી) પદરાણી;
ધંદાણી.

અગ્નિરસ. પું. (અગ્નિરસ) મુખ્ય રસ; શૃંગાર રસ.

અગ્નિલ. ન. (અગ્નિલ) ૮૬ મા મહાપ્રહનું નામ.
(૨) ભોગળ-આરણ્યને આકૃત મૂકવાનું
લાકડું; આગળીઓ.

અગ્નિલપાસન. પું. (અગ્નિલપાસન) ભોગળના
પાસા; જેમાં ભોગળ નાખવામાં આવે
છે તે.

અગ્નિલપાસાય. પું. (અગ્નિલપાસાય) જ્યાં ભોગળ
દેવામાં આવે છે તે ઘર.

અગ્નિલા. સ્ત્રી. (અગ્નિલા) ભોગળ; આરણ્ય
વાસવાનો આગળીયો. (૨) સાંકળ;
જંજીર.

અગ્નિસિર. ન. (અગ્નિસિર) માથાનો આગલો
ભાગ.

અગ્નિસિહર. ન. (અગ્નિસિહર) વનસ્પતિની
ટોચ-ઉપરનો ભાગ.

અગ્નિસોરઘા. પું. (અગ્નિસોરઘા) હાથીની સું-
દનો આગલો ભાગ.

અગ્નિહ. પું. (અગ્નિહ) આગ્રહ; હક.

અગ્નિહણ. ન. (અગ્નિહણ) અસ્ત્રીકાર; ન અ-
હણ કરવું તે.

અગ્નિહણવર્ગણા. સ્ત્રી. (અગ્નિહણવર્ગણા) વર્ગણા
વિશેષ; ઔદારિક સંસ્કારોરૂપે ગ્રહણ
ન થઈ શકે એવો પદ્મલ સમૂહ.

અગ્નિહણા. સ્ત્રી. (અગ્નિહણા) ઔદારિકોદિ શ-
રીરરૂપે ગ્રહણ ન થઈ શકે તેવા પુદ્-
ગળની વર્ગણા-સમૂહ.

અગ્નિહણિય. પું. ન. (અગ્નિહણિય) અધરણી;
સીમંતોત્સવ.

અગ્નિહસ્થ. પું. (અગ્નિહસ્થ) હાથનો આગલો
ભાગ.

અગ્નિવેસ્તકવ્યો. નં (અગ્નિવેસ્તક) સર્વ દ્રવ્ય, યજ્ઞ અને પર્વાયનું પરિભાષ્ય દર્શાવનાર ૧૪ પૂર્વમાંનો ખીન્ને પૂર્વ.

અગ્નિ. પું (અગ્નિ) અગ્નિ; દેવતા. (૨) કૃતિકા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા અગ્નિ દેવતા. (૩) ભવનપતિ દેવતાની એક જાત; અગ્નિકુમાર દેવતા.

અગ્નિવસ્ત. પું (અગ્નિવસ્ત) ભરતક્ષેત્રના ૨૩ મા પાર્શ્વનાથસ્વામિના સમકાલીન ઇશ્વર ત્વક્ષેત્રના તીર્થેકર.

અગ્નિકાન્ધ. પું (અગ્નિકાન્ધ) અગ્નિના જીવ; તેઉકાન્ધ.

અગ્નિકુમાર. પું (અગ્નિકુમાર) અગ્નિકુમાર નામે ભવનપતિ દેવતાની પાંચમી જાતિ (૨) સ્ત્રી એ જાતની દેવી.

અગ્નિજ્ઞ. પું (અગ્નિજ્ઞ) ઉત્તર તરફની બે કૃષ્ણરાજીની વચ્ચે આગ્રેયાલ વિમાનમાં વસના આદમી જાતના લોકાન્તિક દેવતા. (૨) નં કૌશિક ગોત્રની એક શાખા. (૩) પું તે શાખામાંનો પુરુષ. (૪) ત્રિં અગ્નિ સંબંધી.

અગ્નિજ્ઞામ. નં (અગ્નિજ્ઞામ) ઉત્તર તરફની બે કૃષ્ણરાજી વચ્ચેનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

અગ્નિયંભણિયા. સ્ત્રી (અગ્નિસ્તંભણિકા) અગ્નિ સ્તંભન કરનારી વિદ્યા.

અગ્નિવસ્ત. પું (અગ્નિવસ્ત) આર્ય ભદ્રાપાહુના શિષ્યનું નામ.

અગ્નિવહ્ન. નં (અગ્નિવહ્ન) અગ્નિદાહ; મૃત-કનો અગ્નિ સંસ્કાર.

અગ્નિવાસ. પું (અગ્નિવાસ) અગ્નિ દેવતાના સંબંધથી કોઇ માણસનું આપવામાં આવેલું નામ.

અગ્નિદેવ. પું (અગ્નિદેવ) અગ્નિ દેવતાના સંબંધથી કોઇ માણસનું આપવામાં આવેલું નામ.

અગ્નિચક્ષ્મ. પું (અગ્નિચક્ષ્મ) અગ્નિદેવતાના સંબંધથી કોઇ માણસનું આપવામાં આવેલું નામ.

અગ્નિપ્રયોગ. પું (અગ્નિપ્રયોગ) અગ્નિનો પ્રયોગ; અગ્નિ સળગાવવો તે.

અગ્નિવ્યમા. સ્ત્રી (અગ્નિવ્યમા) પારમા તીર્થેકરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ; પ્રવળ્યા મહોત્સવમાં જે પાલખીમાં બેઠા હતા તેનું નામ.

અગ્નિમૂર. પું (અગ્નિમૂરિ) શ્રી મહાવીર સ્વામીના ખીન્ન મણુધરનું નામ. (૨) મહાવીર સ્વામીનું આગલા દસમા ભવનું નામ.

અગ્નિમ. ત્રિં (અગ્નિમ) આગધું; આગળનું. (૨) શ્રેષ્ઠ; મુખ્ય.

અગ્નિમાણવ. પું (અગ્નિમાણવ) દક્ષિણ તરફના અગ્નિકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

અગ્નિમિત્તા. સ્ત્રી (અગ્નિમિત્તા) ગોશાળાના શિષ્ય પોલાસપુરવાસી શકદાહ કુભારની સ્ત્રીનું નામ.

અગ્નિમેહ. પું (અગ્નિમેહ) અગ્નિની પેટે શરીરમાં દાહ ઉત્પન્ન કરનાર વરસાદ.

અગ્નિય. પું (અગ્નિય) ભસ્મક વ્યાધિ; જેમાં ખાધેલું સર્વ ભસ્મરૂપ થઇ જાય અને જૂખ મટે નહિ તેવો એક રોગ. (૨) વત્સગોત્રનું એક અગ્નિતર-પેટાગોત્ર.

અગ્નિરક્તિય. પું (અગ્નિરક્તિ) એ નામનો એક માણસ.

અગ્નિહ. ત્રિં (અગ્નિમ) આગલો; પહેલાનો. (૨) ૮૮ ગ્રહમાંના ૫૫ મા ગ્રહનું નામ.

અગ્નિવેસ્ત. પું (અગ્નિવેસ્ત) પક્ષના શૌદમ દિવસનું નામ. (૨) દિવસના ૨૨ મા મુહૂર્તનું નામ. (૩) કૃતિકા નક્ષત્રનું ગોત્ર.

અગ્નિવેસ્તાયણ. પું (અગ્નિવેસ્તાયણ) દિવસના ૨૩ મા મુહૂર્તનું નામ (૨) ગોશાળાના પાંચમા દિશાચર સાધુનું નામ. (૩) સુધર્માસ્વામીનું ગોત્ર. (૪) ત્રિં તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થનાર.

અગ્નિસ્મર. પું (અગ્નિસ્મરન્) એ નામનો કાષ્ઠ આહુત્ય.

અગ્નિસિદ્ધ. પું (અગ્નિસિદ્ધ) દક્ષિણ દિશાના અગ્નિકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

અગ્નિસીદ્ધ. પું (અગ્નિસિદ્ધ) આહુ અવસર્પિણીના સાતમા બલદેવ અને વાસુદેવના પિતાનું નામ.

અગ્નિસેણ. પું (અગ્નિસેણ) આહુ અવસર્પિણીમાં જન્મીપના ઇરવત ક્ષેત્રમાં થયેલા ત્રીજા તથા એકવીસમા તીર્થકરનું નામ. (૨) એ નામનો એક માણસ.

અગ્નિસેવણ. નં (અગ્નિસેવન) અગ્નિનું સેવન કરવું; તાપણી કરી તપવું તે.

અગ્નિહુય. પું (અગ્નિહુત) જેણે અગ્નિમાં હોમ કીધો છે એવો તાપસ; તાપસની એક જાત.

અગ્નિહોત. નં (અગ્નિહોત) આહુત્યધર્મ પ્રમાણે મન્ત્રોચ્ચારપૂર્વક ઘી, જવ, તલ વગેરે અગ્નિમાં હોમાય છે તે દ્રવ્ય અગ્નિહોત છે, અને જૈનદ્રવ્યો ધર્મધ્યાન રૂપ અગ્નિમાં કર્મરૂપ ઇધણ હોમવા તે વાર્ષિક ભાવ અગ્નિહોત.

અગ્નિહોતવાદ. પું (અગ્નિહોતવાદિન્) દ્રવ્ય-આહુ અગ્નિહોતથીજ સ્વર્ગ પ્રાપ્તિ માનનાર વાદી.

અગ્નિહોમ. પું (અગ્નિહોમ) અગ્નિમાં હોમવું તે.

અગ્નિજ્ઞાણ. નં (અગ્નિજ્ઞાણ) નગરની બહારનું શ્રેષ્ઠ ઉદ્યાન.

અગ્નેર્હ. સ્ત્રી (અગ્નેયી) અગ્નિકાણ; દક્ષિણ અને પૂર્વ દિશાની વચ્ચેના ખુણા-વિદિશા.

અગ્નેર્હવિશ્વા. સ્ત્રી (અગ્નેયીવિશ્વા) અગ્નિખુણા; પૂર્વ દક્ષિણ વચ્ચેની વિદિશા.

અગ્નેશ્વર. } નં (અગ્નેશ્વરીય) યૌદ્ધ પૂર્વમાંના
અગ્નેશ્વરીય. } ખીંગા પૂર્વ.

અગ્નેય. નં (અગ્નેય) વત્સગોત્રની સાખા.
(૨) ત્રિં તે સાખાનો માણસ.

અગ્નેસર. ત્રિં (અગ્નેસર) અગ્નેસર-આગેવાન; પ્રમુખ.

અગ્નોર્વ્ય. નં (અગ્નોર્વ્યક) લવણ સમુદ્રની વચ્ચેવચ્ચ દશદળર જોજન પ્રમાણે ડમખાળો છે તેના ઉપર જે એ ગાઉની પાણીની શિખા વધતી થાય છે તે.

અગ્ન્ય. પું (અગ્ન્ય) પૂજની સામગ્રી. (૨) મન્ત્ર ક્રમોદિ જલચર જીવ. (૩) કિંમત; મૂલ્ય.

અગ્ન્યાહન. પું (અગ્ન્યાહતક) એ નામની એક જાતની વનસ્પતિ; અધાડો.

અગ્ન્યાય. ત્રિં (અગ્ન્યાય) સુંધેસું; ગંધ લીધેલું.

અગ્ન્યાદ. ત્રિં (અગ્ન્યાદિન્) આત્માના જ્ઞાનાદિ ગુણોની ધાત ન કરનાર.

અગ્ન્યાદકર્મ. નં (અગ્ન્યાદિકર્મ) આત્મગુણની સ્વતઃ ધાત ન કરે તેવા વેદનીય આદિ કર્મ.

અર્ચકમણ. નં (અર્ચકમણ) આલવાની ગતિનો અભાવ, ન ચાલવું તે.

અર્ચકારિયમદ્દા. સ્ત્રી (અર્ચકારિતમદ્દા) ધન્ય શેઠની પુત્રી, કે જેને પોતાની આજ્ઞા ઉઠાવે તેવા પતિ સાથે પરણાવી હતી.

અર્ચકિય. ત્રિં (અર્ચકિત) પરિપક્વ આદિથી ચક્રિત થાય નહિ તેવો; ત્રાસ ન પામે તેવો.

અર્ચકલુ. નં (અર્ચકલુ) આંખ સિવાયની બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો અને મન (૨) ત્રિં આંખ વગરનો.

અર્ચકલુર્વસણ. નં (અર્ચકલુર્વસન) આંખ સિવાય બીજી ઇન્દ્રિયોથી સામાન્ય જ્ઞાન થાય તે.

અર્ચકલુર્વસણાવરણ. નં (અર્ચકલુર્વસણાવરણ) દર્શનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ અચક્ષુર્દર્શન ન પામે.

અર્ચકલુર્વસણિ. ત્રિં (અર્ચકલુર્વસણિ) ચક્ષુર્દર્શન વગરનો જીવ; એક ઇન્દ્રિયથી નહીં ઇન્દ્રિય પર્યંતના જીવ. (૨) અચક્ષુર્દર્શનવાળો.

અવકાશકાસ. પું. (અવકાશસ્પર્શ) અંધકાર ; અંધારૂં.

અવકાશવિસય. પું. (અવકાશવિષય) દષ્ટિગોચર નહિ તે; આંખથી ન દેખાય તે.

અવકાશુલ્લ. ત્રિ. (અવકાશુલ) આંખથી ન દેખાય તેવું; જેનું આકૃષ્ટ પ્રત્યક્ષ જ્ઞ થાય તેવું.

અવર. પું. (અવર) પૃથ્વીઆદિ સ્થાવર જીવ.

અવરમ. } ત્રિ. (અવરમ) સંસાર મધ્ય-
અવરિમ. } વર્તી; સંસારને છેડે આવેલા નહિ.

અવલ. ત્રિ. (અવલ) ચલાયમાન નહિ; સ્થિર. (૨) દશ દશારમાંના છઠા દશાદ્. (૩) મલ્લિનાથના પૂર્વ ભવનો (મહાબલના ભવનો) એક મિત્ર; કે જેણે તેમની સાથે દીક્ષા લીધી હતી. (૪) ચાકુ અવસર્પિણીના પહેલા અળદેવનું નામ. (૫) અંતઃ સત્રના બીજા વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ; અંધકૃષ્ણ રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર.

અવલપુર. ન. (અવલપુર) બ્રહ્મદ્રોપની પાસે આવેલા આબીર દેશમાંનું એક નગર, કે જેમાં રેવતીનક્ષત્ર આચાર્યના શિષ્યોએ દીક્ષા લીધી.

અવલભાય. પું. (અવલભાત) મહાવીરસ્વામીના નવમા ગણધર.

અવલા. સ્ત્રી. (અવલા) શકેન્દ્રની સાતમી અગ્રમહિષી. (૨) પૃથ્વી.

અવલિય. ન. (અવલિત) વસ્ત્ર તથા શરીર હાલે નહિ એવી રીતે પડિલેલું કરતું તે; પડિલેલુંનો એક ગુણ. (૨) ત્રિ. અચલ; ચલાયમાન ન મથેલ.

અવલિયકર્મ. ન. (અવલિતકર્મ) અચલિત કર્મ; ઉદયમાં આવેલ નહિ એવું કર્મ.

અવ્યાય. ત્રિ. () અચકત; અસમર્થ.

અવ્યાય. પું. (અવ્યાય) ન તળતું; ત્યાગ ન કરવો.

અવિચ. પું. (અવિત) નાટકનો એક પ્રકાર.

અવિત. ત્રિ. (અવિત્ય) અકલ; અતકર્ય; કળામાં ન આવે તેવું.

અવિત્ત. ત્રિ. (અવિત) અચે; નિર્જીવ.

અવિત્તપ્રતિષ્ઠિત. ત્રિ. (અવિત્તપ્રતિષ્ઠિત) અચિત્તને આશ્રી રહેલ.

અવિયસ. ત્રિ. () અનિષ્ટ; અપ્રિય. (૨) ગુરુ ઉપર પૂજ્ય ભાવ નહિ રાખનાર. (૩) સ્ત્રી. અપ્રાપ્તિ; પ્રેમનો અભાવ.

અચિર. અ. (અચિર) જલ્દી; તરતજ.

અચિરકાલ. પું. (અચિરકાલ) તત્કાલ.

અચિરવસ્ત. ત્રિ. (અચિરવસ્ત) તરતનું, થોડા વખતનું બનેલું.

અચિરા. અ. (અચિરાત) તત્કાલ; હમણાંજ.

અચિરોદય. પું. (અચિરોદય) તરત ઉગેલો સૂર્ય; બાલ સૂર્ય.

અચેયકહ. ત્રિ. (અચેતઃકૃત) અચેત વસ્તુથી બનેલું.

અચેયલ. ત્રિ. (અચેતલ) ચેતન રહિત; નિર્જીવ

અચેલ. ત્રિ. (અચેલ) વસ્ત્ર વગરનો. (૨) અદ્ય વસ્ત્રધારી. (૩) અચેલ-વસ્ત્રનો પરિપહ. (૪) ન. વસ્ત્રનો અભાવ. (૫) અદ્યધર્મી વસ્ત્ર. (૬) ત્રિ. જીવંત-વાળા (૭) મેલાવસ્ત્રવાળા.

અચેલગ. પું. (અચેલક) વસ્ત્ર ન રાખવાનો અર્થાત્ સફેદ અને માનોપેત અદ્ય વસ્ત્ર રાખવાનો ધર્મ-આચાર; પહેલા અને છેલા તીર્થકરના સાધુઓનો આચાર.

અચેલગચર્મ. પું. (અચેલકચર્મ) પહેલા અને છેલા તીર્થકરના સાધુઓનો આચાર.

અચેલપરિવહ. પું. (અચેલપરિવહ) વસ્ત્રની તંગીનું કષ્ટ સહન કરતું તે; ૨૨ પરિવહમાંના છઠા વસ્ત્રનો પરિવહ.

અચોક્ષ્ણ. ત્રિ. (અચોક્ષ) અશુદ્ધ; અપવિત્ર.

અચોરિય. ન. (અચોરિય) ચોરીનો અભાવ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) અર્થનીય; પૂજનીય.

(૨) લવ નામનો એક કાળ વિભાગ;

પ્રાણનો સાતમો અને મુહૂર્તનો ૭૭ મો ભાગ.

અર્થાન. નં (અર્થજ્ઞ) અનિશય ભોગના અંગ-
મહામાંસાદિ.

અર્થાન્ત. ત્રિં (અર્થાન્ત) અતિશય; ધણું (૨)
અંત-આરંભને ઉક્ષેપી ગયેલ; અનાદિ.

અર્થાન્તિય. ત્રિં (અર્થાન્તિક) અત્યંત; ધણું.

(૨) જોનો કદીપણ નાશ નથી એવું સાધત.

અર્થાક્ષર. નં (અર્થક્ષર) હોય તેથી અધિક
અક્ષર બોલવું તે; જ્ઞાનનો એક અનિચ્છા.

અર્થાણ. નં (અર્થે) અર્થા; પૂજન

અર્થાણા. સ્ત્રીં (અર્થના) સુખડ ચંદન આદિનું
વિલેપન કરવું તે.

અર્થાણિયા. સ્ત્રીં (અર્થનિકા) અર્થન-વિલેપન
આદિ કરવાં તે.

અર્થાણિય. ત્રિં (અર્થનીય) પૂજન કરવા
યોગ્ય; ચંદન આદિથી અર્થવા યોગ્ય.

અર્થર્થ. નં (અર્થર્થ) અતિશય; ધણુંજ.

(૨) ત્રિં ગંભીર અર્થવાળું.

અર્થર્થત્વ. નં (અર્થર્થત્વ) સત્યયુક્ત વાણીના
૩૫ અનિશયમાંનો આઠમો અનિશય;

રહસ્યયુક્ત વચન બોલવું તે.

અર્થર્થ. પું (અર્થર્થ) વિદન, વિનાશ.

અર્થર્થ. પું (અર્થર્થ) પક્ષનો બારમો
દિવસ; બારસનું નામ.

અર્થા. સ્ત્રીં (અર્થ) શરીર; દેહ. (૨)

કોષના અધ્યવસાયની જગ્યા. (૩)

લેશ્યા. (૪) તેજ.

અર્થાસત્તા. સ્ત્રીં (અર્થાસત્તા) આસન
જમાવવું; એક જગ્યાએ ધણા વખત સુધી

બેસી રહેવું તે.

અર્થાસત્તા. સ્ત્રીં (અર્થાસત્તા) અત્યંત
આવું તે.

અર્થાસત્તા. } ત્રિં (અર્થાસત્તા) અતિ નજીક;
અર્થાસત્તા. } છેક પાસેનું.

અર્થાસત્તા. } ત્રિં (અર્થાસત્તા) ઉપસર્ગ
અર્થાસત્તા. } કરેલ; (૨) આસાતના કરેલ.

અર્થાસત્તા. } સ્ત્રીં (અર્થાસત્તા) હીલના
અર્થાસત્તા. } કરવી તે; હલકું પાડવું તે.

અર્થિ. સ્ત્રીં (અર્થિ) કિરણ. (૨) રતનાદિના
તેજની જગ્યા. (૩) શરીરમાંથી નીક-

ળતી કાન્તિની જગ્યા. (૪) અગ્નિની

છુટી પડી ગયેલી જગ્યા. (૫) દીવાની

શિખા. (૬) કૃષ્ણરાણની વચ્ચે આવેલું

એક લોકાન્તિક દેવતાનું વિમાન.

(૭) સૂર્ય.

અર્થિપ્રમા. સ્ત્રીં (અર્થિપ્રમા) એક દેવીનું
નામ.

અર્થિમાલિ. ત્રિં (અર્થિમાલિ) કિરણોની
માળાથી વીંટાયેલો. (૨) પું સૂર્ય. (૩)

નં કૃષ્ણરાણની વચ્ચે આવેલું લોકા-

ન્તિક દેવતાનું એક વિમાન.

અર્થિમાલી. સ્ત્રીં (અર્થિમાલી) સૂર્ય અને
ચંદ્રની ત્રીણ અગ્રમદિષ્ટીનું નામ. (૨)

અગ્નિ ખુણાના રતિકર પર્યંતની પશ્ચિમે

આવેલી શકેન્દ્રની અગ્રમદિષ્ટીની રાજ-

ધાની. (૩) ' રાતા સૂર ' ના બીજા શ્રુત

રંકધના એક અધ્યયનનું નામ.

અર્થિય. ત્રિં (અર્થિ) અર્થેલ; પૂજેલ. (૨)
એ નામનું એક વિમાન.

અર્થિય. પું (અર્થિય) અગીયારમા
અને બારમા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

અર્થિય. ત્રિં (અર્થિય) અત્યંત અત્ર-
ટિત કાર્ય કરવાને તૈયાર થયેલ.

અર્થિય. ત્રિં (અર્થિય) ધણું ગરમ.

અર્થિય. પું (અર્થિય) બારમો દેવલોક.
(૨) ૧૧ મા અને બારમા દેવલોકના

ઇન્દ્રનું નામ (૩) બારમા અચ્યુત દેવ-

લોકવાસી દેવતા. (૪) ત્રિં અવિનાશી.

અર્થિય. પું (અર્થિય) બારમો
દેવલોક.

અચ્યુતવ. ન૦ (અચ્યુત) ધણે વરસાદ;
ધણું પાણી.

અચ્યુતવ. ત્રિ૦ (અચ્યુત) ધણું ઉંચું.

અચ્યુતવ. પું૦ (અચ્યુત) ભુઓ 'અચ્યુત'
શબ્દ.

અચ્યુતવર્ણવ. પું૦ (અચ્યુતવર્ણવ) ભુઓ
'અચ્યુતવર્ણવ' શબ્દ.

અચ્યુતવર્ણવ. પું૦ (અચ્યુતવર્ણવ) આ-
રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

અચ્યુતયા. સ્ત્રી૦ (અચ્યુતા) શ્રીપદ્મપ્રભુ તથા
શ્રીકૃત્યુનાથ સ્વામીની શાસનદેવી.

અચ્છ. ત્રિ૦ (અચ્છ) સ્ફટિકના જેવું સ્વચ્છ;
નિર્મળ. (૨) પું૦ મેરુપર્વત.
(૩) એ નામનો એક આર્યદેશ.
(૪) સ્ફટિક.

અચ્છ. પું (અચ્છ) રોંછ.

અચ્છ. ન૦ (અચ્છ) આંખ.

અચ્છન્દ. ત્રિ૦ (અચ્છન્દ) પરાધીન, પરતત્ર.

અચ્છણ. ન૦ (અચ્છણ) બેઠક; આસન. (૨)
પાલખી વગેરે સુખાસન.

અચ્છણ. પું (અચ્છણ) અહિંસા; દયા.

અચ્છણામ્ર. ન૦ (અચ્છણામ્ર) સ્વાધ્યાયભૂમિ;
સ્વાધ્યાય સ્થાન.

અચ્છણાચર. ન૦ (અચ્છણાચર) બેઠકનું સ્થાન;
વિશ્રામ સ્થાન.

અચ્છણાજોય. પું૦ (અચ્છણાજોય) અહિંસામય
પ્રવૃત્તિ.

અચ્છણિકર. ન૦ (અચ્છણિકર) ૮૪ લાખ
અક્ષનિકુરાંમ પ્રમાણ કાળવિભાગ.

અચ્છણિકરંગ. ન૦ (અચ્છણિકરંગ) ૮૪ લાખ
નલિન પ્રમાણ એક કાળવિભાગ.

અચ્છમલ્લ. પું૦ (અચ્છમલ્લ) રીંછ.

અચ્છરકારક. ત્રિ૦ (અચ્છરકારક) આશ્ચર્ય
ઉપજાવે એવું; વિસ્મયકારી.

અચ્છરવ. પું૦ (અચ્છરવ) એક જ્વતનું
પથારીપર ગિછવવાનું વસ્ત્ર.

અચ્છરસ. ત્રિ૦ (અચ્છરસ) અતિ નિર્મળ;
એટલું નિર્મળ કે જેમાં પાસેની વસ્તુનું
પ્રતિબિંબ પડે.

અચ્છરસા. } સ્ત્રી૦ (અચ્છરસ) દેવમંત્રા;
અચ્છરા } અપ્સરા. (૨) સૌધર્મ્યદેવી
બીજી અગ્રમહિષી. (૩) શકેન્દ્રની છઠી
અગ્રમહિષી (૪) જ્ઞાતાધર્મકથાનું એક
અધ્યયન.

અચ્છરા. સ્ત્રી૦ () ચપટી વગાડવી તે.

અચ્છરાચિવાય. પું૦ () આંખનો
પલ્લકારો મારીએ કે ચપટી વગાડીએ
તેટલો કાળ.

અચ્છરિય. ત્રિ૦ (અચ્છરિય) આશ્ચર્યદાયક; ઠંકેલું.

અચ્છવિ. પું૦ (અચ્છવિ) કાયાના યોગને
રોકનાર સ્નાતક; યૌદ્ધમા ચણકાણાવાળા
સાધુ. (૨) જીવન્મુક્ત યોગી.

અચ્છવિકર. પું૦ (અચ્છવિકર) પ્રથક્ષત વિન-
યનો એક પ્રકાર; પોતાને અને પરને દુઃખ
ન ઉપજાવે તેવી રીતે મનને યોજવું તે.

અચ્છા. સ્ત્રી૦ (અચ્છા) વશ્ય દેશની રાજધાની.

અચ્છિ. ન૦ (અચ્છિ) નેત્ર; ચક્ષુ.

અચ્છિજ્જ. ત્રિ૦ (અચ્છિજ્જ) બાળકાદિ પાસેથી
છીનવી લઇને આહારાદિ સાધુને આપ-
વાથી લાગતો એક દોષ; ઉદ્દગમનના ૧૬
દોષમાંનો ૧૪ મો દોષ.

અચ્છિચ્છા. ત્રિ૦ (અચ્છિચ્છા) અવિચ્છિન્ન;
નિરંતર.

અચ્છિચ્છાચ્છેદનય. ન૦ (અચ્છિચ્છાચ્છેદનયિક)
અચ્છિન્નચ્છેદ નયની અપેક્ષાએ રચેલા
સૂત્ર; ગોશાલાના મતના સૂત્રની પરિપાટી.

અચ્છિચ્છાચ્છેદનય. પું૦ (અચ્છિચ્છાચ્છેદનય)
પરસ્પર અવિભક્તસૂત્રોનો છેદ-વિભાગ
ક્રમવાર નય વિશેષ.

અચ્છિતિ. સ્ત્રી૦ (અચ્છિતિ) અન્યવચ્છેદ;
વિચ્છેદનો અભાવ. (૨) ત્રિ૦ નિત્ય;
નાશરહિત.

અચ્છિદ્ર. ત્રિ० (અચ્છિદ્ર) છિદ્ર વગરનું; નિબિઘ-
ધાતું. (૨) ગોશાળાના ૬ દિશાચર
સાધુમાંના ચોથા દિશાચર સાધુ. (૩)
નિર્દોષ.

અચ્છિપત્ત. ન० (અક્ષિપત્ત) આંખની પાંપણ.
અચ્છિપવ્થ. ન० (અક્ષિપવ્થનું) આંખનો
સાંધો; ખે આંખ વચ્ચેનો અંતરાલ.

અચ્છિમલ. પુ० (અક્ષિમલ) આંખનો
મેથ; પાંચો-પોપણ.

અચ્છિય. ન० (અક્ષિય) કોઈ એક દક્ષનું
ફળ; રંગવામાં ઉપયોગી કોઈ ઝાડનું ફળ.

અચ્છિરોહય. પું० (અક્ષિરોહક) ચાર ઇન્દ્રિય-
વાળા જીવની એક જાત.

અચ્છિલ. પું० (અક્ષિલ) ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

અચ્છિમ્ત. ત્રિ० (અક્ષિમ્ત) આંખવાળું પ્રાણી;
ચાર ઇન્દ્રિયવાળો જીવ.

અચ્છિવિચિત્ત. ન० (અક્ષિવિચિત્ત) વિચિત્ર
આંખવાળો ચતુરિન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

અચ્છિવેહગ. પું० (અક્ષિવેહક) ચાર ઇન્દ્રિય-
વાળા જીવની એક જાત.

અચ્છિસૂત. પું० (અક્ષિસૂત) આંખનું શ્વેત;
૧૬ રોગમાંના એક રોગ.

અચ્છી. સ્ત્રી० (અચ્છી) અચ્છ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

અચ્છુત્તા. સ્ત્રી० () ૨૦ મા તીર્થ-
કરની શાસનદેવીનું નામ.

અચ્છુય. ત્રિ० (અસ્તૃત) આચ્છાદિત કરેલું;
ઢાંકેલું.

અચ્છેજ્ઞ. ન० (અચ્છેજ્ઞ) કોઈના હાથમાંથી
હાથ સાધુને આપવું તે; આહારનો એક
દાણ.

અચ્છેર. પું० (અચ્છેર્ય) આશ્ચર્યકારક બનાવ;
અજેડ.

અચ્છેરુહ. ન० (અચ્છેરુહ) જોરથી પછાડવું-
ઝીકવું તે.

અજ. પું० (અજ) બકરો.

અજહ. સ્ત્રી० (અજતિ) અવિરતિ; અવતીપણું.

અજય. ત્રિ० (અજયત) યત્ના-જયણા રહિત.
(૨) સાવલ ક્રિયાથી નિવૃત્ત ન થયેલ
સાધુ. (૩) ત્રિ० અવિરતસમ્યગ્દષ્ટિ;
ચોથા ગુણધણવાળો. (૪) ન० યત્નાનો
અભાવ.

અજયગુણ. પું० (અજયગુણ) અવિરતિ સમ્ય-
ગ્દષ્ટિગુણવાળું; ચોથું ગુણધણું.

અજર. ત્રિ० (અજર) જરા રહિત; ધડપણ
વગરનો. (૨) પું. સિદ્ધભવાન-સુક્રાન્તા.

અજરામર. ન० (અજરામર) જ્યાં જરા મરણ
નથી એવું સ્થાન. (૨) પું० જરા મરણ
રહિત; અમર.

અજસ. ન. (અજસ) અપયશ; અપકીર્તિ.

અજસોકિત્તિ. સ્ત્રી० (અજસઃકીર્તિ) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી
જીવ અપયશ પામે.

અજસોકિત્તિગામ. ન० (અજસઃકીર્તિનામન) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી
જીવ અપકીર્તિ પામે.

અજસ્સ. ઇ० (અજસમ્) નિરંતર; હમેશાં.

અજહયગમણકોસ. } ત્રિ० (અજકન્યોત્કર્ષ)
અજહણુકોસ. } જ્યન્ય કે ઉત્કૃષ્ટ
નહિ તે; મધ્યમ.

અજહત્ય. ન० (અજયાર્થ) અયથાર્થ નામ;
ગુણહીન નામ.

અજા. સ્ત્રી० (અજા) બકરી.

અજાણિયા. સ્ત્રી० (અજાણિકા-અજા) અજાણી
સ્ત્રી; સમજ વગરની. (૨) જાણના વિના
દેખાદેખીથી કે કોઈના કહેવાથી કરેલી
પાપની નિવૃત્તિ.

અજાણુય. ત્રિ० (અજાણ્ય) અજા; નહિ
જાણવાવાળા.

અજાણા. સ્ત્રી० (અજા) જુઓ 'અજાણિયા'
શબ્દ.

અજાવ. વિ० (અજાત) નહિ બનેલું; નહિ ઉત્પન્ન થયેલું. (૨) અગીતાર્થ; શાસ્ત્રના અભ્યંક.

અજાતા. સ્ત્રી० (અજાતા) સાધુએ નાખી દેવાની ચીજ થતના સહિત પરઠવવી તે.

અજાતાહાર. વિ० (અજાતાહાર) નિર્દોષ આહાર ન મુળવાથી આહાર વિના ચલાવી લેનાર (સાધુ).

અજિજ્ઞ. પું० (અજીવ) અજ્ઞ; જ્ઞ નહિ તે.

અજિજ્ઞા. સ્ત્રી० (અજિજ્ઞા) ખીજ તીર્થકર અજ્ઞતાથી શ્વાસનદેવીનું નામ.

અજિજ્ઞ. ન० (અજિજ્ઞ) હરણુ આદિનું ચામડું. (૨) ચામડું ધારણ કરવું તે. (૩) પું० જ્ઞ-તીર્થકર નહિ તે; વીતરાગ નહિ તે. (૪) ત્રિ० જ્ઞ-ભગવાનની બરાબર સચ ઉપદેશક જ્ઞ સાધુ.

અજિજ્ઞા. ન० (અજીર્ણ) અપચો; ખોરાક પાચન ન થાય તે.

અજિત. પું० (અજિત) અજિત નામે ખીજ તીર્થકર.

અજિય. ત્રિ० (અજિત) કાષ્ઠથી જિતાય નહિ તેવો; કાષ્ઠથી પરાજય પામે નહિ તેવો. (૨) ભરતક્ષેત્રની ચાલુ ચોવીસીના ખીજ તીર્થકરનું નામ. (૩) નવમા સુવિધિનાય તીર્થકરના યજ્ઞનું નામ.

અજિયજિજ્ઞિષ્ઠ. પું० (અજિતજિજ્ઞેષ્ઠ) ચાલુ અવસર્પિણીના ભરતક્ષેત્રના ખીજ તીર્થકર.

અજિયસેજ. પું० (અજિતસેજ) જંતુકીપના ધરવતક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ નવમા તીર્થકરનું નામ. (૨) અંતઃક્રમ-ત્રના ત્રીજા વર્ણના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) ભદ્રપુર નિવાસી નામ ગા-થાપતિની પત્ની સુલસાના પુત્ર. (૪) ચોથા કુલગર.

અજિયા. સ્ત્રી० (અજિજ્ઞ) ચોથા તીર્થકર શ્રી અભિનન્દન રવામીની મુખ્ય સાધ્વી.

અજીર. } ન० (અજીર્ણ) અપચો; અજીર્ણ.
અજીરણ. }
અજીરણ. }

અજીવ. પું० (અજીવ) જડ; ચૈતન્યરહિત પદાર્થ.

અજીવકરણ. ન० (અજીવકરણ) જીવના પ્ર-યોગથી નિર્જીવ વસ્તુને લેપ, રૂપ વગેરે સંસ્કાર કરવા તે.

અજીવકાચ. પું० (અજીવકાચ) જીવ રહિત કાચ-ધર્માસ્તિકાચ, અધર્માસ્તિકાચ, આ-કાશાસ્તિકાચ અને પુદ્ગલાસ્તિકાચ.

અજીવકાચસંજમ. પું० (અજીવકાચસંજમ) પુ-સ્તક, વસ્ત્ર, પાત્ર આદિ લેતાં મૂકતાં થતના રાખવી તે; કાષ્ઠ જીવને દુઃખ ન ઉપ-જાવવું તે.

અજીવકાચારંભ. પું० (અજીવકાચારંભ) વસ્ત્ર, પાત્રાદિ લેતાં મૂકતાં જીવને દુઃખ ઉપ-જાવવું તે, આરંભિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અજીવકિરિયા. સ્ત્રી० (અજીવકિરિયા) અજીવનો વ્યાપાર; અજીવપુદ્ગલસમૂહનું ધર્મિ-પથિકાંધ કે સાંપરાધિકાંધરૂપે પરિ-ણમવું તે.

અજીવગિસ્તિય. ત્રિ० (અજીવનિઃશ્ચિત) અજીવને આધી રહેલ.

અજીવગિસ્તિય. ત્રિ० (અજીવનિઃશ્ચિત) અજીવ થકી નીકળેલું.

અજીવજ્ઞ. ન० (અજીવજ્ઞ) અજીવ પદાર્થ; ધર્માસ્તિકાચ આદિ પ દ્રવ્ય.

અજીવવિદિયા. સ્ત્રી० (અજીવવિદિકા) અજીવ-ચિન્તામણીઆદિ જોવાથી લાગતી ક્રિયા; દિદિક્યા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અજીવદેસ. પું० (અજીવદેસ) અજીવનો એક વિભાગ; અજીવરૂપ આખી વસ્તુનો એક કક્કો.

અજીવપણવ. પું० (અજીવપર્યવ) અજીવના પર્યાય; અજીવના વિશેષ ધર્મ.

અર્જીવપદ્યસંગ્રહો. સી. (અર્જીવપદ્યસંગ્રહ) અ-
ર્જીવનું નિરૂપણ કરવું; અર્જીવનું સ્વરૂપ
અને પ્રકાર બતાવવા તે.

અર્જીવપદ. ન. (અર્જીવપદ) પદવણા સૂત્રના
પાંચમા પદનું નામ.

અર્જીવપરિણામ. પું. (અર્જીવપરિણામ) અંધન,
મતિ વગેરે અર્જીવના પરિણામ.

અર્જીવપાડસિયા. સી. (અર્જીવપાડેવિકા)
અર્જીવ પદ્યાર્થ-પદ્યાર્થ વગેરે ઉપર દેખ
કરવાથી લાગતી ક્રિયા-કર્મ-અંધ.

અર્જીવપાડુચ્ચિયા. સી. (અર્જીવપ્રાતીતિકી)
અર્જીવ પ્રત્યે રાગદ્વેષ કરવાથી લાગતી
કર્મ-અંધ; પાડુચ્ચિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવપુટ્ટિયા. સી. (અર્જીવસ્પૃષ્ટિકા) અર્જીવને
રાગદ્વેષે સ્પર્શ કરવાથી લાગતી ક્રિયા-કર્મ
અંધ; પુટ્ટિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવવ્યવસ. પું. (અર્જીવપ્રદેશ) અર્જીવ
દ્રવ્યનો પ્રદેશ; અર્જીવદ્રવ્યનો ગ્રીષ્મામાં
ગ્રીષ્મા ભાગ-સ્કંધની સાથે લાગેલ પરમાણુ

અર્જીવમાવકરણ. ન. (અર્જીવમાવકરણ)
સ્વાભાવિકરીતે વિઅસાભાવે વાદળા
વગેરેનું રૂપાન્તર થાય છે તે.

અર્જીવમિશ્તિયા. સી. (અર્જીવમિશ્તિ) સત્ય-
મૃથાભાષાનો એક ભેદ; જ્યાં ધણા
માણસો મરી ગયેલ છે થોડા જીવતા
હોય ત્યાં કોઈ બોલે કે “ અહો આ
બધા મરી ગયેલ છે ” આમાં કંઈ સાચું
અને કંઈ ખોટું અને વળી તે અર્જીવ
આશ્રિત માટે અર્જીવમિશ્તિત સત્યમૃથા.

અર્જીવવિજય. પું. ન. (અર્જીવવિક્ષય) અનંત-
પર્યાયવાળા ધર્માસ્તિકાય આદિ અર્જીવ
દ્રવ્યનું ચિત્તન કરવું તે.

અર્જીવવેદારણિયા. સી. (અર્જીવવેદારણિક)
અર્જીવને વિદ્યારવાથી કે અર્જીવ વસ્તુ
નિમિત્તે કોઈને હેતરવાથી લાગતી ક્રિયા-
કર્મ-અંધ; વિદ્યારણિયા ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવસામંતોવચિવાદયા. સી. (અર્જીવ-
સામંતોપનિપાતિકી) પોતાની વસ્તુના
વખાણુ થતાં સાંભળી મનમાં રાજ થવાથી
લાગતું કર્મ-અંધન; સામંતોવચિવાદયા
ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવસાહતિયા. સી. (અર્જીવસાહસ્તિકા)
ખુબ વગેરે લઈ પોતાને હાથે અર્જીવને
મારતાં લાગતું કર્મ-અંધન; સાહતિયા
ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવસાવણિયા. સી. (અર્જીવસાવણિકા)
અર્જીવ પરત્વે આરા-આદેશ કરવાથી
લાગેલ કર્મ-અંધ; સાવણિયા ક્રિયાનો
એક ભેદ.

અર્જીવસાવગિયા. સી. (અર્જીવસાવગી) અ-
ર્જીવ પરત્વે મગાવવાથી લાગતી ક્રિયા;
આનાયની ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવપદ્યસંગ્રહકારિયા. સી. (અર્જીવપ્ર-
ત્યાલ્યાનક્રિયા) મદિરા વગેરે અર્જીવનું
પ્રત્યાખ્યાન નહિ કરવાથી લાગતી ક્રિયા;
અપચ્ચક્રપાણુ ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવામિગમ. પું. (અર્જીવામિગમ) ગુણ પ્ર-
ત્યય અવધિ આદિ જ્ઞાનથી અર્જીવપુદ્ગ-
લાદિનો બોધ થવો તે.

અર્જીવારંભિયા. સી. (અર્જીવારંભિકા) જીવ-
રહિત કલેવર નિમિત્તે આરંભ કરવાથી
લાગતી ક્રિયા-કર્મ અંધાય તે; આરંભિયા
ક્રિયાનો એક ભેદ.

અર્જીવ. વિ. (અર્જીવ) અનુચિત; અયોગ્ય.
(૨) યોગ્યતાનો અભાવ.

અર્જીવકારિ. વિ. (અર્જીવકારિ) અયોગ્ય
કાર્ય કરવાવાળા.

અર્જીવકલ્પ. વિ. (અર્જીવકલ્પ) અનુચિત વેષવાળો.

અર્જીવતા. સી. (અર્જીવતા) શરીરને જીવ
બનાવનાર શોક ન કરવો તે.

અર્જીવ. વિ. (અર્જીવ) અયોગ્ય; યોગ્ય
નહિ તે.

અર્જુન. પું. (અર્જુન) યોગની અપળતા રહિત શેલેશી અવસ્થા; મન, વચન અને કાયાના વ્યાપારનો અભાવ.

અર્જુનકુલ. ત્રિ. (અર્જુનકુલ) અર્જુન; અધરિત.

અર્જુનિ. પું. (અર્જુનિ) યોગ રહિત-મન, વચન અને કાયાના યોગ વિનાનો; યોદ્ધા અર્જુનના વાળા શેલેશી અવસ્થાને પામેલ કેવલી ભગવાન.

અર્જુનિકેવલિ. પું. (અર્જુનિકેવલિ) યોદ્ધા અર્જુનના વાળા શેલેશી અવસ્થાને પામેલ કેવલી ભગવાન.

અર્જુનિકેવલિગુણદ્રુણ. ન. (અર્જુનિકેવલિ-ગુણસ્થાન) યોદ્ધા અર્જુનના નામ.

અર્જુનિમત્સ્ય. પું. (અર્જુનિમત્સ્ય) શેલેશી અવસ્થાને પહેંચેલ કેવલી ભગવાન; યોદ્ધા અર્જુનના કવર્તી કેવલી ભગવાન.

અર્જુનિમત્સ્યકેવલિ. પું. (અર્જુનિમત્સ્યકેવલિ) શેલેશી અવસ્થાને પહેંચેલ કેવલી.

અર્જુન. ત્રિ. (અર્જુન) અનુચિત; અધરિત.

અર્જુનિય. પું. (અર્જુનિક) યોગિરહિત-સિદ્ધ ભગવાન; મુક્તાત્મા.

અર્જુનિય. ત્રિ. (અર્જુન) ન સેવેલું; ન પાળેલું.

અર્જ. અ. (અર્જ) આજ; આજે.

અર્જ. ત્રિ. (અર્જ) શ્રેષ્ઠ; ઉત્તમ. (૨) પું. માનો આપ; નાનો. (૩) આપનો આપ; દાદા. (૪) ગોત્ર પ્રવર્તક ઋષિ વિશેષ; જેના ગોત્રમાં શાંડિલ્યના શિષ્ય જીતધરસરિ થયા. (૫) વૈભાર પર્વતની નીચેનો એક દ્રહ.

અર્જુનાસાહ. પું. (અર્જુનાસાહ) શ્રી વીરનિર્વાણ પછી ૨૧૪ વર્ષે, જે અવ્યક્ત દ્રષ્ટિ-મત આદ્યું તે અવ્યક્તવાદીના ગુરુ સ્વેતાંબિકા નગરીમાં કાળ કરી દેવલોકે ગયા પછી પોતાના મૃતક શરીરમાં પ્રવેશ કરી શિષ્યોને લાજુઆ જેથી શિષ્યોને આશંકા થઈ, કે આપણામાં દેવતાનો

પ્રવેશ કેમ ન હોય ? માટે કોઈને વંદના ન કરવી. આમ અવ્યક્તવાદી પંથ થોડો વખત ચાલ્યો. આ મતના મૂળ નિમિત્ત આર્યઆપાદ હતા.

અર્જુનસિવાલિય. પું. (અર્જુનસિવાલિય) માહ-રસગોત્રી આર્ય શાન્તિશ્રેણિના ચોથા શિષ્ય.

અર્જુનસિવાલિયા. સ્ત્રી. (અર્જુનસિવાલિયા) આર્ય ઋષિપાણિતથી નીકળેલ એક શાખા.

અર્જુન. પું. (અર્જુન) ધર્મી માઆપનો પુત્ર.

અર્જુનમોક્ષિ. ત્રિ. (અર્જુનમોક્ષિ) આર્ય નહિ છતાં આર્યની પેઠે ભાસતો; આર્યાભાસ.

અર્જુનકવદ. પું. (અર્જુનકવદ) દિગમ્બર મતના સ્થાપક શિવભૂતિના ગુરુ.

અર્જુનકવ. ત્રિ. (અર્જુનકવ) જે આર્યા-સાધ્વીનેજ દરેકે સાધુને નહિ તે.

અર્જુનકાલ. પું. (અર્જુનકાલ) સ્વાતિસરિના શિષ્ય; સ્વામાર્ય નામના આર્ય.

અર્જુનકુવેર. પું. (અર્જુનકુવેર) આર્ય શાન્તિ-સેનના શિષ્ય.

અર્જુનકુવેરી. સ્ત્રી. (અર્જુનકુવેરી) આર્ય કુવેરથી નીકળેલી શાખા.

અર્જુન. પું. (અર્જુન) આપનો આપ; દાદા.

અર્જુન. પું. (અર્જુન) એ નામના એક નિહવાઆર્ય; એક વખતે આર્યગંધ નદી ઉતરતા હતા, ત્યારે પગે પાણીની ઠંડક અને માથે તાપ લાગ્યો, એટલી સાથે એ ક્રિયાનો અનુભવ થાય છે જે શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ છે. આ ઉપરથી તેમણે પોતાનો ખૂદો મત સ્થાપ્યો.

અર્જુનોસ. પું. (અર્જુનોસ) પાર્શ્વનાથ સ્વામીના ખીમ ગણધર.

અર્જુનવં. પું. (અર્જુનવં) એ નામના એક મુનિ.

અર્જુનવંશ. સ્ત્રી. (અર્જુનવંશ) મહાવીર સ્વામીની પ્રથમ સાધ્વી; ૩૬૦૦૦ સાધ્વીમાં મુખ્ય સાધ્વી.

અર્ચજંતુ. પું (આર્યજંતુ) સુધર્મા સ્વામીના શિષ્ય.

અર્ચજગિષ્ણી. સ્ત્રી (આર્યજગિષ્ણી) નેમનાથ સ્વામીની પ્રથમ શિષ્યા-સાધ્વી.

અર્ચજયંત. પું (આર્યજયંત) આર્ય-વજ્ર-સેનના ત્રીજા શિષ્ય.

અર્ચજયંતી. સ્ત્રી (આર્યજયંતી) આર્યરથ નામના સ્થવિરથી નીકળેલ એક શાખા.

અર્ચજસમદ. પું (આર્યજસમદ) આર્ય-શય્યામ્ભવના શિષ્ય.

અર્ચજાદ. ત્રિ (આર્યજાતિ) ભતિએ કરી આર્ય; આર્ય ભતિમાં ઉત્પન્ન થયેલ. કૃ.

અર્ચજીતધર. પું (આર્યજીતધર) કૌશિક ગોત્રના શાપિઝ્ઘ્યસુરિના શિષ્ય; જીતધર નામના સરિ.

અર્ચજોહિલ. પું (આર્યજોહિલ) આર્યનામના શિષ્ય.

અર્ચજ. ન (અર્ચ) બેઝું કરવું; એકું કરવું તે.

અર્ચજંદિલ. પું (આર્યજંદિલ) આર્યમંથુના શિષ્ય અને આર્યનામદસ્તિના ગુરુ.

અર્ચજાગ્ધસ. પું (આર્યજાગ્ધસ) આર્યભદ્રના શિષ્ય.

અર્ચજાગિલ. પું (આર્યજાગિલ) આર્ય વજ્ર-સેનના પ્રથમ શિષ્ય.

અર્ચજાગિલા. } સ્ત્રી (આર્યજાગિલા) આર્ય
અર્ચજાગિલી. } નાગિલ નામના સ્થવિરથી નીકળેલ શાખા.

અર્ચજાતવસ. પું (આર્યજાતવસ) આર્ય વજ્ર-સેનના ચોથા અંતેવાસી-શિષ્ય.

અર્ચજાતવસી. સ્ત્રી (આર્યજાતવસી) આર્ય તાપસથી નીકળેલ શાખા.

અર્ચજસ. ત્રિ (અર્ચસત્ક) આધુનિક; આજકાલનો.

અર્ચવિચાર. પું (આર્યવિદત) પાર્થનાથના પહેલા મહાધર. (૨) કાશ્યપ ગોત્રી ઇન્દ્રદત્તના શિષ્ય.

અર્ચહય. પું (આર્યર્હિક) મહાવીર સ્વામીના શિષ્ય આર્ય આર્દ્રકુમાર.

અર્ચધમ્. પું (આર્યધર્મ) આર્યમંથુના શિષ્ય અને ભદ્રગુપ્તના ગુરુ. (૨) આર્યદસ્તિના શિષ્ય.

અર્ચનાગ. પું (આર્યનાગ) આર્યરક્ષના શિષ્ય.

અર્ચનાગદસ્તિ. પું (આર્યનાગદસ્તિ) આર્યનન્દિ લક્ષમણના શિષ્ય.

અર્ચપદમ. પું (આર્યપદ) આર્યવજ્રના બીજા શિષ્ય.

અર્ચપદમા. સ્ત્રી (આર્યપદ્મા) આર્યપદથી નીકળેલ શાખા.

અર્ચપૂસગિરિ. પું (આર્યપુષ્યગિરિ) આર્યરથના શિષ્ય.

અર્ચપોમિલ. પું (આર્યપોમિલ) આર્ય વજ્રસેનના બીજા શિષ્ય.

અર્ચપોમિલા. સ્ત્રી (આર્યપોમિલા) આર્ય પોમિલથી નીકળેલી શાખા.

અર્ચપ્રમવ. પું (આર્યપ્રમવ) કાશ્યપ ગોત્રના આર્ય જપૂસ્વામીના શિષ્ય.

અર્ચપ્રમિદ. મ (અર્ચપ્રમૃતિ) આજથી માંડીને.

અર્ચફલ્ગુમિલ. પું (આર્યફલ્ગુમિલ) આર્ય પુષ્યગિરિના શિષ્ય અને આર્ય ધનગિરિના ગુરુ.

અર્ચમદ. પું (આર્યમદ) આર્ય શિવભૂતિના શિષ્ય.

અર્ચમદ્વાહુ. પું (આર્યમદ્વાહુ) આર્ય વજ્ર-શોભદ્રના શિષ્ય.

અર્ચમાસિ. ત્રિ (આર્યમાસિ) આર્યભાષા બોલનાર.

અર્ચમ. પું (અર્ચમન્) અર્ચમા; પૂર્વાદ્યાણી નક્ષત્રનો દેવતા. (૨) ઉત્તરાદ્યાણી નક્ષત્રનો સ્વામી-દેવતા. (૩) નં ઉત્તરાદ્યાણી નક્ષત્ર.

અર્ચમંથુ. પું (આર્યમંથુ) આર્ય સમુદ્રના શિષ્ય.

અજ્ઞમક્ષા. પું (આર્યમક્ષક) સ્થૂળવસુરિના શિષ્ય અને પુત્ર.

અજ્ઞમહાગિરિ. પું (આર્યમહાગિરિ) આર્ય સ્થૂળ-લદના શિષ્ય, કે જે જિનકલ્પી માફક ઉત્ર વિહારી હતા. એમણે આર્ય સુદસ્તીથી આહાર પાણી ભૂંડું કરી ભૂદો મચ્છ ચલાવ્યો ત્યારથી મચ્છની ભિન્નતા થઇ.

અજ્ઞય. પું (આર્યય) પિનામહ; દાદો.

અજ્ઞય. ત્રિં (અર્જય) ઉપાનન કરનાર; પેદા કરનાર. (૨) એ નામનુ એક વૃક્ષ; તુલસીનું ગ્રાહ.

અજ્ઞરક્ત. પું (આર્યરક્ત) આર્ય નક્ષત્રના શિષ્ય.

અજ્ઞરક્તિય. પું (આર્યરક્તિ) તોસલિપુત્ર આ-આર્યના શિષ્ય, કે જેણે વજ્રસ્વામી પાસે નવ પૂર્વ કરનાં કાંઇક અધિક અભ્યાસકર્મો હતા.

અજ્ઞરહ. પું (આર્યરથ) આર્ય વજ્રસ્વામીના ત્રીજા શિષ્ય.

અજ્ઞરુવ. ત્રિં (આર્યરુવ) જેનો વેપ આર્ય છે તે; દેખવામાં આર્ય.

અજ્ઞરોહણ. પું (આર્યરોહણ) આર્ય સુદ રિતના શિષ્ય.

અજ્ઞલ. પું (આર્યલ) દેશ વિશેષ. (૨) ત્રિં એ દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય.

અજ્ઞવ. નં (આર્જવ) સરલતા; માયા કપટનો અભાવ. (૨) દશ શ્રમણ ધર્મમાંનો ત્રીજો ધર્મ. (૩) ૩૧ યોગ સમ્રહમાંનો ૧૦ મો યોગ સમ્રહ. (૪) સંવર.

અજ્ઞવહર. પું (આર્યવજ્ર) આર્ય સિંહગિરિના શિષ્ય.

અજ્ઞવહરસેના. પું (આર્યવજ્રસેન) આર્ય વ-જ્ઞના શિષ્ય.

અજ્ઞવહરી. સ્ત્રી. (આર્યવજ્રી) આર્ય વજ્રથી નીકળેલ શાખા.

અજ્ઞવયા. સ્ત્રી (આર્જવ) સરલતા; માયા, કપટ તથા દુલ્હનો ત્યાગ; દશ શ્રમણ ધર્મમાંનો ત્રીજો ધર્મ.

અજ્ઞવિ. અં (અથાપિ) આગ સુધી; આગ પર્વત.

અજ્ઞવિ. ત્રિં (આર્જવિન) સરલ; નિષ્કપટી.

અજ્ઞવિચદુ. પું (આર્યવિષ્ણુ) આર્ય જેહિ-લના શિષ્ય.

અજ્ઞવિય. નં (આર્જવ) માયા-કુટિલતાનો ત્યાગ કરવો તે; સરલતા.

અજ્ઞવુહ. પું (આર્યવુહ) આર્યસંપત્તિક અને આર્યલદ એ બેના શિષ્ય.

અજ્ઞવેદય. નં (આર્યવેદક) શ્રીગુપ્તથી નીકળેલ ચારણ મણનું છદ્મ કુલ.

અજ્ઞસંઘપાલક. પું (આર્યસંઘપાલક) આર્ય વૃદ્ધના શિષ્ય.

અજ્ઞસંકિલ. પું (આર્યસાંકિલ્ય) આર્યધર્મના શિષ્ય.

અજ્ઞસંતિસેણિય. પું (આર્યસાન્તિસેનક) આર્યદિનના શિષ્ય.

અજ્ઞસંપલિય. પું (આર્યસંપલિક) આર્ય-કાલકના શિષ્ય.

અજ્ઞસંભૂયવિજય. પું (આર્યસંભૂતવિજય) આર્ય યશોલદના શિષ્ય.

અજ્ઞસમિય. પું (આર્યસમિત) આર્ય વજ્ર-સ્વામીના મામા અને આર્ય સિંહગિરિના શિષ્ય.

અજ્ઞસમુહ. પું (આર્યસમુહ) શાણ્ડિય સ્વામીના શિષ્ય ઉદ્ધિ આચાર્ય, જેનું નંદ્યા બળ ક્ષીણ થવાથી અપરાક્રમ મરણ થયું હતું.

અજ્ઞસામ. પું (આર્યસામ) જેનું બીજું નામ કાલકાચાર્ય હતું તે શ્યામાચાર્ય.

અજ્ઞસિંહ. પું (આર્યસિંહ) આર્ય ધર્મના શિષ્ય.

અજ્ઞસિર્જમવ. પું (આર્યસર્જમવ) આર્ય-પ્રલવસ્વામિના શિષ્ય.

અજ્ઞસિવમૂહ. પું (આર્યસિવમૂહિત) આર્ય ધનગિરિના શિષ્ય.

અજ્ઞસીહનિરિ. પું. (આર્યસિંહનિરિ) આર્ય દિનના શિષ્ય.

અજ્ઞસુવ. મ. (અવશ્વ) આજકાલ; આજે કે કાલે.

અજ્ઞસુહતિ. પું. (આર્યસુહતિ) આર્ય સ્થુલ-ભદ્રના સ્થવિર શિષ્ય.

અજ્ઞસુહમ્મ. પું. (આર્યસુહર્મન) મહાવીર સ્વામિના પાંચમા ગણધર, કે જેનો જન્મ બ્રાહ્મણને ત્યાં થયો હતો. ૫૦ વરસની ઉંમરે શ્રી મહાવીર સ્વામિ પામે દીક્ષા લીધી. ૩૦ વરસ તેમની સેવા કરી. વીર નિર્વાણ પછી ૧૨ વરસે કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું, અને ૧૦૦ વરસનું આયુષ્ય ભોગવી જન્મસ્વામિને પાઠે બેસાડી નિર્વાણ પામ્યા.

અજ્ઞસેણિય. પું. (આર્યસેણિક) આર્ય શાન્તિ-શ્રેણિકના બીજા શિષ્ય.

અજ્ઞસેણિયા. સ્ત્રી. (આર્યસેણિકા) આર્ય શ્રેણિકથી નીકળેલી શાખા.

અજ્ઞહતિ. પું. (આર્યસુહતિ) આર્ય સત્ર-પાળકના શિષ્ય.

અજ્ઞા. સ્ત્રી. (આર્યા) શાન્તદેવી; અખા. (૨) આર્યા; સાધ્વી. (૩) આર્યાજીવ જનાવવા અને પિછાનવાની કળા; ૧૨ કળામાંની ૨૧ મી કળા. (૪) આર્યા નામે માત્રા છંદ; પ્રાકૃતમાં જેને માત્રા કહે છે તે. (૫) પદ્મમા તીર્થંકરની પ્રથમ સાધ્વીનું નામ.

અજ્ઞાકિવ્ય. પું. (આર્યાકિવ્ય) આર્યાએ લાવેલ આહાર.

અજ્ઞિ. ત્રિ. (અર્જિત) મેળવેલું; એકઠું કરેલું.

અજ્ઞિયા. સ્ત્રી. (આર્યા) દાદી; મા કે બાપની માતા. (૨) આરગ્ન; સાધ્વી. (૩) માન્યા; પૂજ્યા.

અજ્ઞજુગા. પું. (અર્જુન) બહુ બીજવાળું એક જાતનું વૃક્ષ; કડવાળું ઝાડ. (૨) ધાસ વિશેષ. (૩) સફેદ રંગ. (૪) સફેદ સુવર્ણ.

(૫) જાતમ પુત્ર અર્જુન, કે જેના શરીરમાં ગોશાલાએ છડીવાર પરાવર્ત પરિહાર કર્યો છે એમ તે કહેતો હતો. (૬) પાંડુ રામનો ત્રીજો પુત્ર; અર્જુન. (૭) અર્જુન નામના વૃક્ષનું પુષ્પ.

અજ્ઞજુગામ. પું. (અર્જુનક) રાજગૃહ નિવાસી એક માળા, કે જે યક્ષની મદદથી સાત માળસોના ખૂન કરતો હતો, પરંતુ મહાવીર પ્રભુના સમાગમથી દીક્ષા લઈ, છઠ્ઠા પારણા કરી, સમતા લાવે છ માસમાં કર્મ ખપાવી, સિદ્ધપદ પામ્યો.

અજ્ઞજુગાસુવર્ણ. ત. (અર્જુનસુવર્ણ) સફેદ સોનું.

અજ્ઞજેવ. મ. (અર્જેવ) આજે; આજેજ.

અજ્ઞો. પું. (જે આર્ય) શ્રેષ્ઠ સંબોધન.

અજ્ઞાદિ. ત. (આધ્યાત્મિક) અધ્યવસાય; પરિણામ.

અજ્ઞાત. ત. (અધ્યાત્મ) મન; ચિત્ત.

અજ્ઞાત્ય. ત્રિ. (અધ્યાત્મ) મનમાં ઉત્પન્ન થયેલ સુખ, દુઃખ. (૨) ન. અતઃકરણ; ચિત્ત. (૩) આત્મધ્યાન; આત્મભાવના. (૪) પું. આત્મા (૫) ન. આત્મામાં; આત્મ વિષયક. (૬) મનમાં; મન સંબંધી.

અજ્ઞાત્યવંડ. પું. (અધ્યાત્મવંડ) કપાય કે આત્મધ્યાનાદિ નિમિત્તથી લાગતો કર્મબંધ; આકર્ષુ ક્રિયાસ્થાનક.

અજ્ઞાત્યદોસ. પું. (અધ્યાત્મદોષ) અદરના કપાય; ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ.

અજ્ઞાત્યવત્તિ. (અધ્યાત્મવૃત્તિક) આત્માને આશ્રી ઉત્પન્ન થયેલ ક્રોધાદિ કપાય, અથવા આત્મધ્યાનાદિ નિમિત્તે લાગતો કર્મબંધ; ક્રિયાનાં તેર સ્થાનકમાંનું આકર્ષુ સ્થાનક.

અજ્ઞાત્યવચચ. ત. (અધ્યાત્મવચ્ચ) અધ્યાત્મ વચન; વચનના સોળ પ્રકારમાંનો સાતમો પ્રકાર.

અજ્ઞાત્યસુદ. સ્ત્રી. (અધ્યાત્મસુદિ) ચિત્તનિરોધના ઉપાયો બતાવનાર શાસ્ત્ર.

અજ્ઞકથિયા. સ્ત્રી० (અધ્યાત્મિકી) કંઈ પણ કારણ વિના મનમાં બળતરા કર્યા કરવી તે; આંદુ ક્રિયાસ્થાનક.

અજ્ઞકપ્પ. ન૦ (અધ્યાત્મ) બુદ્ધિ “અજ્ઞકપ્પ” શબ્દ.

અજ્ઞકપ્પજોગ. પું० (અધ્યાત્મયોગ) અધ્યાત્મ યોગ; ધર્મબાહ્ય.

અજ્ઞકચણ. ન૦ (અધ્યયન) શાસ્ત્રનું પ્રકરણ; સૂત્રનો પેટા વિભાગ. (૨) લણતું; અભ્યાસ કરવો તે. (૩) નામ; અર્થવાચક શબ્દ.

અજ્ઞકચણાક્કરમા. પું० (અધ્યયનષટ્કર્મ)
અધ્યયનના સમુદાયરૂપ આવશ્યક સૂત્ર.

અજ્ઞકવસણ. } ન૦ (અધ્યવસાન) અંત કર-
અજ્ઞકવસણ. } બુદ્ધિની પ્રતિ, મનના પરિણામ.
(૨) લેશ્યા.

અજ્ઞકવસણાવરણિજ્ઞ. ન૦ (અધ્યવસાનાવરણીય)
અધ્યવસાન-ભાવ ચારિત્રને અટકાવનાર એક કર્મપ્રકૃતિ; ચારિત્રમોહનીયની પ્રકૃતિવિશેષ.

અજ્ઞકવસાય. પું० (અધ્યવસાય) મનના સૂક્ષ્મ પરિણામ, માનસિક સંકલ્પ

અજ્ઞકવસિય. ન૦ (અધ્યવસિત) અધ્યવસાય; મનોભાવવિરોધી. (૨) ત્રિ० ચિન્તવેતું.

અજ્ઞકહિય. ત્રિ० (અધ્યધિક) અત્યંત; અનિશય.

અજ્ઞકારોહ. પું० (અધ્યારોહ) ખીબળ ઝાડ ઉપર ઉગતી કામઝૂલ નામની લીલી વનસ્પતિ.
(૨) વૃક્ષવિશેષ.

અજ્ઞકાવણા. સ્ત્રી० (અધ્યાપના) લણાવતું તે.

અજ્ઞકાવય. પું० (અધ્યાપક) ઉપાધ્યાય; વિદ્યાગુરુ.

અજ્ઞકાસણા. સ્ત્રી० (અધ્યાસન) સહન કરતું તે; પરિસહ ખમવો તે.

અજ્ઞકાહાર. પું० (અધ્યાહાર) આકાંક્ષિત પદ્મું અનુસંધાન કરતું તે; મૂળમાં ન દેખાતું પદ ખીબળ સૂત્રમાંથી લેવું તે.

અજ્ઞકીયા. ન૦ (અક્ષીયા) શાસ્ત્રનું અધ્યયન; પ્રકરણ. (૨) ત્રિ० ક્ષય ન થાયેલ; અખૂટ.

અજ્ઞકુવવચણ. ત્રિ० (અધ્યુવચ) વિષયભ્રમમાં તન્મય બનેલો; વિષયાસક્ત.

અજ્ઞકુસિદ્ધ. ત્રિ० (અધ્યુક્તિ) આશ્રિત; આશ્રયે આવેલ.

અજ્ઞકેયાર. ત્રિ० (અધ્યેતૃ) પાઠ કરનાર; લણનાર.

અજ્ઞકેસણા. સ્ત્રી० (અધ્યેક્ષા) સત્કારપૂર્વક આજ્ઞા.

અજ્ઞકોચર. પું० (અધ્યવપૂ) સાધુને માટે આંધરણમાં ઉમેરે કરી આહાર પાણી આદિ આપવા તે; આહારનો એક દોષ.

અજ્ઞકોવવજ્ઞણા. સ્ત્રી० (અધ્યુપાદના) વિષય આસક્તિ.

અજ્ઞકોવવચણ. } ત્રિ० (અધ્યુક્તિ) વિષયમાં
અજ્ઞકોવવજ્ઞ. } આસક્ત; મુક્તિ.

અજ્ઞકોવવાય પું० (અધ્યુપાત) ચિત્તની એકાગ્રતા; તક્ષીનતા.

અર્કમ્. ત્રિ० (અર્કમ્) લોભ રહિત; માયા રહિત.

અટ્ક. ત્રિ० (આર્ત) શારીરિક યા માનસિક પીડાથી પીડિતો; દુઃખી. (૨) ન૦ દીલગીર થવું; રદન કરવું. (૩) ધ્યાન વિશેષ.

અટ્કમાણ. ન૦ (આર્તધ્યાન) આર્તધ્યાન; ચિંતા.

અટ્કહાસ. પું० (અટ્કહાસ) ઉંચા સ્વરથી હસવું તે; ખડખડ હસવું તે.

અટ્કણ. પું० (અટ્ક) અટ્કણ નામનું ઉંચું-ણીવાસી એક મધ.

અટ્કણ. ન૦ (અટ્ક) ભ્રમણ કરવું તે. (૨) કસરત કરવી; શારીરિક શ્રમ લેવો તે.

અટ્કણસાલા. સ્ત્રી. (અટ્કણસાલા) કસરતશાળા; કસરત કરવાની જગ્યા.

અટ્કસ. પું० (અટ્કસ) અરૂસાનું ઝાડ; ગુચ્છ વનસ્પતિની એક જાત.

અટ્ટસર પુ. (આર્ષસ્વર) આર્તનાદ; દુઃખનો શબ્દ. (૨) ત્રિ. જેનો અવાજ દુઃખથી પીડિત હોય તે.

અટ્ટહાસ. પું. (અટ્ટહાસ) ખડખડ કરીને હસવું. અટ્ટાલગ. } પું. ન. (અટ્ટાલક) ગદ ઉપર અટ્ટાલય. } રહેવાનું સ્થાન; ઝરખો. (૨) ગદ તથા કિલ્લાના કોઠા ઉપર અધિક શસ્ત્ર રાખવાનું મકાન.

અટ્ટિ. સ્ત્રી. (અર્તિ) પીડા; દુઃખ.

અટ્ટિય. ત્રિ. (અર્તિત) પીડિત, દુઃખી. (૨) શોકમાં ડુબેલો.

અટ્ટ. પુ. (અર્થ) અર્થ; આચારાંગાદિ સત્રોનો ભાવ. (૨) પ્રયોજન. ઉદ્દેશ્ય. (૩) પદાર્થ. તત્ત્વ. (૪) કામ. (૫) પ્રસંગ. (૬) પરમાર્થ; મોક્ષ. (૭) ધારણા. (૮) પુ. ન. કૃષ્ણ; લાલ. (૯) ધન, પૈસા.

અટ્ટ. ત્રિ. (અટ્ટ) આઠ, આઠની સખ્યા.

અટ્ટંગ. ન. (અટ્ટાંગ) નવમા પ્રવંતી ત્રીજી આચાર વસ્તુમાથી નીકળેલ શુભાશુભ સચક નિમિત્તશાસ્ત્ર, ભોમ, ઉત્પાત, સ્વપ્ન, આંતરિક્ષ, આંગ, સ્વર, લક્ષણ અને વ્યજન એ આઠ અંગવાળું નિમિત્તશાસ્ત્ર.

અટ્ટંગાભિમિત્ત. ન. (અટ્ટાંગાભિમિત્ત) બુદ્ધિ " અટ્ટંગ " શબ્દ.

અટ્ટંગાઉવેદ. પુ. (અટ્ટાંગુવેદ) આઠ અંગ સહિત આયુર્વેદ.

અટ્ટકર્ણિય. ત્રિ. (અટ્ટકર્ણિક) આઠ ખુણાવાળું.

અટ્ટકર્મ. ન. (અટ્ટકર્મ) આઠ કર્મ; ૧ શું જ્ઞાનાવરણીય, ૨ શું દર્શનાવરણીય. ૩ શું વેદનીય, ૪ શું મોહનીય, ૫ શું આયુષ્ય. ૬ શું નામ, ૭ શું જોત, ૮ શું અતરાય એ આઠ કર્મ.

અટ્ટકર. પુ. (અર્થકર) પ્રધાન; મત્રી. (૨) નિમિત્ત પ્રકાશક; નિમિત્તિઓ.

અટ્ટકિરિયા. સ્ત્રી. (અર્થકિરિયા) કંઈને કંઈ પ્રયોજન પછે આરંભાદિ ક્રિયા કરવી તે; ક્રિયાનાં તેર સ્થાનકમાંનું પહેલું સ્થાનક.

અટ્ટગદ. સ્ત્રી. (અટ્ટગતિ) આઠ ગતિ; ૧ નરક-ગતિ, ૨ નિર્વ્યય ૩ નિર્વ્યય સ્ત્રી, ૪ નર, ૫ નારી ૬ દેવ, ૭ દેવી ૮ સિદ્ધગતિ.

અટ્ટગુણ. પુ. (અટ્ટગુણ) ગીતના આઠ ગુણ; આઠ ગુણે કરી યુક્ત.

અટ્ટજાય. ત્રિ. (અર્થજાત) ધનાર્થી; ધનની જરૂરીયાતવાળો. (૨) સયમથી ચલાયમાન થયેલ.

અટ્ટમિત્રા. સ્ત્રી. (અટ્ટમિકા) આઠ અઠનાડીઆ અને ૨૮૮ દાનની એક લિફ્ટ પડિમા, કે જેમા પહેલે આઠ દિવસે એક એક દાન અત્રપાણી લેવાય, પછી બીજા અષ્ટકે પ્રત્યેક દિવસે બે બે દાન, એમ દરેક અષ્ટકમા એક એક દાન વધારતાં આઠમે અષ્ટકે આઠ આઠ દાન અત્રપાણી લેવાય.

અટ્ટદુર્ગ. ન. (અટ્ટદુર્ગ) હાણાગ સ્તંભ આઠમું સ્થાન.

અટ્ટતીસ. સ્ત્રી. (અટ્ટત્રિશત) આઠતીસ, ૩૮.

અટ્ટદંસિ ત્રિ. (અર્થદંસિ) અર્થવેતા. શાસ્ત્રના અર્થને જાણનાર.

અટ્ટદુર્ગ. ત્રિ. (અર્થદુર્ગ) પરિણામે ગહન, દુર્ગમ.

અટ્ટપડલ. ત્રિ. (અટ્ટપટલ) આઠ પડવાળું

અટ્ટપય. ન. (અર્થપદ) સૂક્ષ્મ બુદ્ધિથી વિચારવા યોગ્ય વાક્ય.

અટ્ટપિટ્ટિનિષ્ઠિયા. સ્ત્રી. (અટ્ટપિટ્ટનિષ્ઠિયા) આઠવાર પિસવાથી ઉત્પન્ન થયેલ મદિરા વિશેષ.

અટ્ટપાસ. પુ. (અટ્ટપાસ) શીત, ઉષ્ણ વગેરે આઠ રસ.

અટ્ટમાહ્યા. સ્ત્રી. (અટ્ટમાહિકા) માણીના આઠમા ભાગ જેટલું રસ માપવાનું માપ, બત્રીસ પલ પ્રમાણે રસમાન વિશેષ.

અદ્ભુતભાગપતિઓવમ. નં (અદ્ભુતભાગપત્યોવમ)
પત્યોવમનો આઠમો ભાગ.

અદ્ભુતમ. ત્રિં (અદ્ભુત) આઠમું. (૨) ત્રણ ઉપવાસ;
સાત ટક ઉધ્ધી આઠમે ટકે આહાર લેવો તે.

અદ્ભુતમંજલ. નં (અદ્ભુતમંજલ) દર્પણ, સ્વસ્તિક
આદિ આઠ માંગલિક પદાર્થો.

અદ્ભુતમન્ત. પું. જનં (અદ્ભુતમન્ત) અઠમનપ,
ત્રણ ઉપવાસ ભેગા કરવા તે

અદ્ભુતમન્તિય. ત્રિ (અદ્ભુતમન્તિક) અદ્ભુત નપ
કરનાર; અદ્ભુત અદ્ભુતના પારણા કરનાર.

અદ્ભુતમય. પું (અદ્ભુતમય) આઠ મદ; જાતિ,
કુલ, બલ, રૂપ, તપ, શ્રુત, લાભ અને
એશ્વર્ય એ આઠ વસ્તુ પરત્વે મદ
કરવો તે.

અદ્ભુતમાપાડિહાર. નં (અદ્ભુતમાપ્રાતિહાર)
તીર્થકર મહારાજનો દેવતાઓ તરફથી
આઠ પ્રકારે બતાવાતો પ્રભાવ; અશોકકૃષ્ણ,
દિવ્ય પુષ્પવૃદ્ધિ, દિવ્ય ધ્વનિ, ચામર,
સિદ્ધાસન, ભામડલ, દેવદુદુબી અને જન
ઉપર જન એ આઠ પ્રાતિહાર્ય.

અદ્ભુતમી. સ્ત્રીં (અદ્ભુતમી) અદ્ભુતી, આઠમ.
અદ્ભુતમીવાંસહિય. ત્રિં (અદ્ભુતમીવાંસહિક) આઠ-
મનો પોસો કરનાર.

અદ્ભુતમુત્તિ. પું (અદ્ભુતમુત્તિ) શિવ, મહાદેવ.

અદ્ભુતય. નં (અદ્ભુત) આઠનો જથ્થો.

અદ્ભુતયા. સ્ત્રીં (અર્થતા) અપેક્ષા.

અદ્ભુતરસ. પું (અદ્ભુત) શૃંગાર આદિ આઠ
રસ, શૃંગાર, વીર, કરુણા, હાસ્ય, રૈદ્ર,
ભયાનક, ખીલત્સ અને અદ્ભુત એ
આઠ રસ.

અદ્ભુતવ્રત. સ્ત્રીં (અદ્ભુતવ્રાત) અઠાવન; ૫૮.

અદ્ભુતવીસ. સ્ત્રીં (અદ્ભુતવીશતિ) આઠ અને
વીસ; ૨૮.

અદ્ભુતસદ્યા સ્ત્રીં (અર્થસતિકા) સેકંડો અર્થ
જેમાંથી ઉઠે એવી વાણી.

અદ્ભુતસદ્ધિ. સ્ત્રીં (અદ્ભુતસદ્ધિ) અઠસઠ; ૬૮.

અદ્ભુતસયસિદ્ધ. પું (અદ્ભુતસયસિદ્ધ) ઋષભદેવ
સ્વામી સાથે ઉત્કૃષ્ટી અવગાહનાવાળા
તેમના ૧૦૮ સાધુઓ એકજ વખતે
સિદ્ધ થયા તે અછર; દશ અછરામાંનું
એક અછર.

અદ્ભુતસામય. ત્રિં (અદ્ભુતસામયિક) આઠ
સમયમાં નિબ્બન થાય તે, કેવળ સમુદ્ધ-
ધાત વગેરે, કે જે આઠ સમયમાં પૂર્ણ
થાય છે.

અદ્ભુતસેન. પું (અદ્ભુતસેન) વત્સગોત્રની શાખા
અને તેમાં જન્મેલો પુરુષ.

અદ્ભુતસેન પું (અર્થસેન) અર્થસેન નામનો
પુરુષ.

અદ્ભુતસંવર્ણિણય. ત્રિં (અદ્ભુતસંવર્ણિક) આઠ
સોનામહોર પ્રમાણ; જેનું વજન આઠ
સોનામહોર જેટલું હોય તે.

અદ્ભુતહસની. સ્ત્રીં (અદ્ભુતહસતિ) અંકોતેર, ૭૮.

અદ્ભુત. સ્ત્રીં (અદ્ભુત) મુઠ; લેખ્ય કરવાને કેશ
મુદિમાં લેવા તે.

અદ્ભુત. સ્ત્રીં (અસ્થા) શ્રદ્ધા; વિશ્વાસ.

અદ્ભુતા. નં (અસ્થાન) અસ્થાન; અનુચિત
સ્થાન. (૨) અયોગ્ય; ગેરવ્યાખ્યાની.

અદ્ભુતા. નં (અસ્થાન) ખેડક; સલા.

અદ્ભુતાણક. ત્રિં (અદ્ભુતાણક) અદ્ભુતાણ; ૬૮.

અદ્ભુતાણવહ. ત્રિં (અદ્ભુતાણવહ) અદ્ભુતાણ; ૬૮.

અદ્ભુતાણકવહ. સ્ત્રીં (અસ્થાનસ્થાપના) ઉપધિ
રાખવાને અનુચિત સ્થાનમાં પડિલેલ
કરેલ ઉપધિ રાખવી તે; પ્રમાદપડિલે-
લણનો એક ભેદ.

અદ્ભુતાણકમંડવ. નં (અસ્થાનમગડપ) ખેડકગૃહ;
ખેડકનું સ્થાન.

અદ્ભુતાણિક. ત્રિં (અસ્થાનિક) આધાર નહિ
તે; અનાધાર.

અદ્ભુતવૈદ. પું (અર્થવૈદ) પોતાના સુખને માટે
કે પારકા સુખને માટે જીવતી હિંસા
કરતી તે; પ્રથમ ક્રિયાસ્થાનક.

અટ્ટાદંડવસિય. પું. ન. (અર્થદંડપ્રત્યયિક)
હં સમાદાનના તેર ક્રિયાસ્થાનકમાંનું
પ્રથમ ક્રિયાસ્થાનક; પોતાનેઅર્થે કે સ્વ-
જ્ઞાતિના અર્થે હિસાદિ પાપ કરવું તે.

અટ્ટાપય. ન. (અટ્ટાપદ) જુમટું; જુમાર.

અટ્ટાર. } ત્રિ. (અટ્ટાદશ) આઠ+દસ;
અટ્ટારસ. } અઠાર.

અટ્ટારસટ્ટાણ. ન. (અટ્ટાદશસ્થાન) સાધુએ
સંયમમાં મનને સ્થિર કરવામાંટે વિચા-
રવાના ૧૮ સ્થાન; વૈરાગ્ય આવનાના
૧૮ વિચારસ્થાન.

અટ્ટારસપાવટ્ટાણ. ન. (અટ્ટાદશપાપસ્થાન)
પ્રાપ્ત્યુત્તિપાત આદિ અઠાર પાપસ્થાન.

અટ્ટારસમ. ત્રિ. (અટ્ટાદશતમ) અઠારમું;
૧૮ મું. (૨) આઠ ઉપવાસ ભેગા કરવા તે.

અટ્ટારસસીલંગસહસ્ર. (અટ્ટાદશશીલાસહસ્ર)
અઠાર હજાર શીલના પ્રકાર.

અટ્ટારસસેણિ. સ્ત્રી. (અટ્ટાદશસેણિ) પ્રગળના
૧૮ વર્ગ; અઠાર વર્ણ.

અટ્ટાવણ્ણ. સ્ત્રી. (અટ્ટાવણ્ણાત) અઠાવન,
૫૮ ની સંખ્યા.

અટ્ટાવણ્ણ. પું. ન. (અટ્ટાવદ) ધૂતકીડા, જુ-
માર. (૨) ચોપટ; શેતરંજની રમત. (૩)
શેતરંજ રમવાની કળા; ૭૨ કળામાંની
૧૩ મી કળા. (૪) જુમારનું ચોપટ; શે-
તરંજ વગેરેનો પટ. (૫) જેના ઉપર
ઋષભદેવ સ્વામી નિર્વાણ પદ પામ્યા તે
પર્વત; અષ્ટાપદ પર્વત. (૬) અષ્ટાપદ
નામનો દીપ.

અટ્ટાવય. ન. (અર્થવદ) અર્થશાસ્ત્ર; ધન ધા-
ન્યાદિ ઉપાર્જન કરવાનું શાસ્ત્ર.

અટ્ટાવયસેલ્લ. પું. (અટ્ટાવયસેલ) અષ્ટાપદ
નામનો પર્વત.

અટ્ટાવીસ. } સ્ત્રી. (અટ્ટાવિંશ) } વીસ
અટ્ટાવીસદ. } (અટ્ટાવિંશતિ) } અને
આઠ; અઠાવીસ.

અટ્ટાવીસદમ. ત્રિ. (અટ્ટાવિંશતિતમ) અઠ્ઠા-
વીસમું. (૨) નં ૧૩ ઉપવાસ ભેગા
કરવા તે; ૨૭ ટંક ઉલ્લંઘીને ૨૮ મે ટંકે
આહાર લેવો તે.

અટ્ટાસીદ. સ્ત્રી. (અટ્ટાસીતિ) ૮૮; અઠ્ઠાસી.

અટ્ટાહ. ન. (અટ્ટાહ) આઠ દિવસ, આઠ
દિવસનો સમુદાય.

અટ્ટાહિય. ત્રિ. (અટ્ટાહિક) નિરંતર આઠ
દિવસનું. (૨) ઉત્સવ.

અટ્ટાહિયમહિમા સ્ત્રી. (અટ્ટાહિકમહિમન) આઠ
દિવસનો મહોત્સવ; અઠાઇ મહોત્સવ

અટ્ટિ. ત્રિ. (અર્થિન) પ્રયોજનવાળો; અભિલાષી

અટ્ટિ. ન. (અસ્થિન) હાડકું; હાડ.

અટ્ટિચ્ચ. ન. (અસ્થિક) ગોટલી, કળાના ઢળીઆ
વગેરે.

અટ્ટિઅમામ. પું. (અસ્થિકામામ) વેમવતી નદીને
કાંઠે આવેલું વહેમાનપુર નામનું ગામ,
જેનું પ્રથમ નામ વહેમાન હતું.

અટ્ટિઅણ્ણ. ત્રિ. (અસ્થિનાત્મન) જેનો આત્મા
અસ્થિર છે એવો.

અટ્ટિકચ્ચમ. (અસ્થિકચ્ચમ) ધળાં હાડકાંવાળો
કાચખો.

અટ્ટિકલિણ. ત્રિ. (અસ્થિકલિણ) કાંબુ હાડવાળો.

અટ્ટિલુલ્લ. ન. (અસ્થિયુલ્લ) હાડકાના લથિયારથી
એક ખીમતને પ્રદાર કરવા તે.

અટ્ટિલ્લમ. ન. (અસ્થિલ્લમ) કાણુ પડેલું
હાડકું.

અટ્ટિલ્લમ. ન. (અસ્થિલ્લમ) હાડકાની માળા.

અટ્ટિમંજણ. ન. (અસ્થિમંજન) શરીરદડ;
કરોડનું હાડકું.

અટ્ટિમિંજા. સ્ત્રી. (અસ્થિમિંજા) હાડકાંનો માવો
જેમાંથી વીર્ય ઉત્પન્ન થાય છે તે. (૨)

હાડકાની ચરખી; હાડકાનું તરવ.

અટ્ટિય. ન. (અર્થિક) મોક્ષ સાધક. (૨) ત્રિ.
કપ્પા કરનાર; યાચક. (૩) અર્થનું કારણ;

અર્થ સંબંધી

અદ્વિય. વિ० (મર્ષિત) ધ્વંષેલું; આર્યના કરાએલું.

અદ્વિય. વિ० (મસ્થિત) સ્થિર ન રહેલ; અભવસ્થિત.

અદ્વિયકવ્ય. પું० (મસ્થિતકવ્ય) અનવસ્થિત આચાર મર્યાદા; વચ્ચેના બાવીસ તીર્થ-કરોના સાધુઓનો આચાર, કે જેનો એક સરખો નિયમ નથી. અર્થાત્ તે સાધુઓ મહિનાથી વધારે રહી શકે, અતિચાર ન લાગ્યા હોય તો પડિકમણું ન કરે, રાજ-પિડ લે, રંગીન વસ્ત્ર મળે તો પણ વાપરે, વગેરે આચાર એક સરખા નહિ માટે તેઓનો અનવસ્થિત કવ્ય.

અદ્વિયગામ પું० (મસ્થિકામ) વર્ધમાનપુર શહેરનું અપર નામ, કે જ્યાં શવપાણી યજ્ઞનું સ્થાન હતું.

અદ્વિલ્લખ. પું० (મસ્થિક) કપાસીયા; કપાસનું બીજ

અદ્વિસુહા. સ્ત્રી० (મસ્થિકા) હાડકાની ચપી; શરીર યા શરીરના અવયવ દબાવવા તે.

અદ્વુત્તર. વિ० (મ્વટાન્ત) આદે કરી અધિક, આદે ઉપર.

અદ્. પું० (મદ્) રોમશાયની પાંખવાળા પારેવા ચક્રા વગેરે.

અદ્. વિ० (મ્વટ) આડની સખ્યા, ૮.

અદ્દહ. નં० (મ્વટ) ૮૪ લાખ આડાંચ પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અદ્દહંગ. (મ્વટઙ્ગ) ૮૪ લાખ કુટિત પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અદ્દહ. નં० (મ્વટ) અટન કરવું; રખડવું.

અડતીસ. સ્ત્રી० (મ્વટાર્કિશત્) આડતીસ; ૩૮.

અડનડહ. સ્ત્રી० (મ્વટાનવતિ) અડાણું; ૯૮.

અડપલાણ. નં० () વાહન વિશેષ.

અડયાલ. સ્ત્રી० (મ્વટ્ત્વારિશત્) અડતાળીસ; ૪૮.

અડયાલ. પું० () પ્રશંસા; યાત્રી.

અડયાલીસ. વિ० (મ્વટ્ત્વારિશત્) અડતાળીસ; ૪૮.

અડવજ. સ્ત્રી० (મ્વટાવજાત) અડાવન; ૫૮.

અડવિ. સ્ત્રી० (મ્વટી) જંગલ; અટવી. (૨) ભયંકર જંગલ; ધોર વન.

અડવિજાતા. સ્ત્રી० (મ્વટીજાતા) જંગલની ખુસાફરી.

અડવી. સ્ત્રી० (મ્વટી) જંગલ; અટવી. (૨) ભયંકર જંગલ; ધોર વન.

અડવીવાસ. પું० (મ્વટીવાસ) જંગલમાં વસવું તે; અટવી નિવાસ.

અડવીસ. સ્ત્રી० (મ્વટાર્કિશતિ) અડાવીસ; ૨૮.

અડસદ્વિ. સ્ત્રી० (મ્વટાવદ્વિ) ૬૮; અડસડ.

અડિલ્લ. પું० () આમડાની પાંખ-વાળો એક પક્ષી; ચમગીદડ.

અડાંચિય. વિ० (મ્વટોપિત) ભરેલ.

અદ્વિયદ્વિ. વિ० (સ્તત્તત) આમતેમ, આધુ પાધું.

અદ્દ. વિ० (મ્વટ) ધન ધા યાદિથી પરિપૂર્ણ; સમૃદ્ધિવાન.

અદ્દ નં० (મ્વટ) અર્ધ; અડધો ભાગ.

અદ્દવસ્તેત. નં० (મ્વટસ્ત્ર) એક અહોરાત્ર પરિમિત ક્ષેત્ર પર્યંત ચડતી સાથે જેમ જેમનાર નક્ષત્ર, ઉત્તરાભાદ્રપદ, ઉત્તરા-ફાલ્ગુની, ઉત્તરાષાઢ, શરદિયુગી, પુનર્વસુ અને વિશાખા એ ૭ નક્ષત્ર.

અદ્દમરહ. પું० (મ્વટમરહ) ભરત ક્ષેત્રનો અર્ધ ભાગ.

અદ્દરત્ત. પું० (મ્વટરાત) અર્ધરાત; મધ્ય-રાત.

અદ્દદ્વાજ્જ. વિ० (મ્વટ્તૃતીય) અઢી; બે અને અર્ધ.

અદ્દદ્વાજ્જવીવ. પું० (મ્વટ્તૃતીયવીવ) અઢીવીવ; જ્યુહીવ, ધાતકીખંડવીવ અને અર્ધપુષ્ક-રવીવ એમ અઢી વીવ.

અદ્દદ્વાપર્કતિ. સ્ત્રી० (મ્વટ્તૃતીય) નવું પ્ર-માણે જન્મ, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ તપસ્યાના પરિમાણમાં વધઘટ કરવી તે.

અરુહાસા. પું (અરુહાસ) કેડ અને સાથળ ઉપર વીટવાનું સાધીનું એક ઉપગરણ, કે જે મધ્યની ચડી જેવું, અવગ્રહાનંતક પડની ઉપર કેડને વીંટી લઇ સાથળ ઉપર કસથી બધાય છે.

અગા. નં (અગ) પા.પ. (૨) કોધાદિ ચાર કષાય. (૩) પું શબ્દ; અવાજ. (૪) ગમન; ગતિ (૫) નં કર્મ. (૬) ત્રિં અરાધ્ય.

અગા. નં (જ્ઞા) કરજ; અજ્ય

અગ્રહ. અં (અનતિ) અત્યંત નહિ. (૨) અનિકમણનો અભાવ.

અગ્રહવિલંબિયસ્ત. નં (અનતિવિલંબિત્વ) સત્ય વચનના ઉપ અનિશ્ચયમાનો ૨૮ મો અનિશ્ચય; વિલંબે નહિ પણ અખડ પ્રવાહે બોલવું તે.

અગ્રહસંધાગ. નં (અનતિસંધાન) અવચન. ન છેતરવું તે.

અગ્રાં. નં (અનગ્ર) વિપય સેવનના મુખ્ય-અંગ સિવાયના અંગ (૨) બનાવટી લિંગ આદિ. (૩) વિપય સેવન કે હસ્તકર્મ આદિની ઈચ્છા (૪) બાર અગસત્રયી લિંગ (૫) કામ.

અગ્રાંકીકા. સ્ત્રીં (અનગ્રકીકા) અનેરે અંગે કામચેષ્ટા કરવી તે; શ્રાવકના ચોથા અણ્વતનો ત્રીજો અતિચાર

અગ્રાંઘરિણી. સ્ત્રીં (અનગ્રઘરિણી) રતિ, કામદેવની સ્ત્રી.

અગ્રાંગપડિસેવિણી. સ્ત્રીં (અનગ્રપતિસેવિની) અનેરે અંગે વિપયસેવન કરનારી; પર-પુરૂષ સાથે બ્યભિચાર સેવનારી. (૨) અમયાદિત રીતે વિપયસેવન કરનારી.

અગ્રાંગપ્યવિદ્. નં (અનગ્રપ્યવિદ) અગ બહારનાં સૂત્રો; ઉવવાઇ વગેરે સૂત્રો.

અગ્રાંગસેના. સ્ત્રીં (અનગ્રસેના) કૃષ્ણ વાસુદેવના વપ્તતમાં દારકાની મુખ્ય ગણિકા.

અર્ણત. ત્રિં (અર્ણત) અંતવગરનું; અસંખ્યાતને પણ ઉલ્લંઘી ગયેલ (૨) નં કેવળ જ્ઞાન. (૩) આકાશ. (૪) પું ભરતક્ષેત્રના ચાલુ અવસર્પિણીના ૧૪ મા તીર્થકર અનંતનાથ. (૫) ત્રિં અત્યંત; પ્રભૂત. (૬) પું અનંત કાય, કન્દ્રમૂલાદિ. (૭) ત્રિં નાશવગરનું; શાશ્વત.

અર્ણતકાય. પુ (અર્ણતકાય) અનંતકાય; કંદમૂલાદિ.

અર્ણતકાલ. પું (અર્ણતકાલ) અનંતકાળ; છેડા વગરનો કાળ

અર્ણત્ત. નં (અર્ણત્ત) આભરણવિશેષ, બુદ્ધમાં પહેરવાનું એક ધરણું (૨) શાશ્વત, અવિનાશી (૩) ગણત્રીરૂપ સખ્યા વિશેષ; જુગ્મઅનંત, પરિતઅનંત અને અનંતાનંત એ ત્રણ અથવા એકેકના બદલ્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એમ ત્રણ ત્રણ ભેદ હોવાથી નવ ભેદમાનો ગમે તે એક (૪) ઉતનું વસ્ત્ર. કામળા વગેરે.

અર્ણતગુણ. પું (અર્ણતગુણ) અનંતગાત્રુ વધારે, અનંતગાત્રું

અર્ણતગુણિય. ત્રિં (અર્ણતગુણિ) અનંતગુણ-વધારે; અનંતગાત્રું

અર્ણતઘાહ. પું (અર્ણતઘાહિન) આત્માના મૂળ ગુણની ધાત કરનાર-કર્મ પ્રકૃતિ, ધાતિ કર્મની પ્રકૃતિ.

અર્ણતચક્ષુ. પું (અર્ણતચક્ષુ) અનંત વિનાનું ચક્ષુ છે જેનું તે; કેવળજ્ઞાની.

અર્ણતજિણ. પું (અર્ણતજિન) ચાલુ અવસર્પિણીના ભરતક્ષેત્રના ૧૪ મા તીર્થકર.

અર્ણતજીવ. } ત્રિં (અર્ણતજીવ) અનંતકાયિક
અર્ણતજીવિય. } જીવવાળી વનરૂપિત; કંદમૂળ વગેરે સાધારણ વનરૂપિત.

અર્ણતજ્ઞાન. નં (અર્ણતજ્ઞાન) કેવળજ્ઞાન.

અર્ણતજ્ઞાણિ. પું (અર્ણતજ્ઞાણિ) અનંતજ્ઞાની; કેવળજ્ઞાની.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તર્થ) ધરવત ક્ષેત્રના આવતી ચોવીસીના વીસમા તીર્થકરનું નામ.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તર્થ) કેવળ દશની; કેવળી તથા સિદ્ધભગવાન.

અર્થસંસ્કાર. સ્ત્રી. (અનન્તપાર) અપાર.

અર્થસંસ્કાર. પું. (અનન્તભાગ) અનન્તભાગ ભાગ.

અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તમિથિતા) પ્રત્યેક વનસ્પતિ પાસે

પડેલ અનન્તકાય જેને એમ કહેવું કે “આ અધું અનન્તકાયિક છે” તે સત્ય મૃગા ભાવાનો એક ભેદ.

અર્થસંસ્કાર. ત્રિ. (અનન્તમોહ) અનન્ત વિનાનો મોહ જેને છે તે, મિથ્યાત્વી.

અર્થસંસ્કાર. પું. (અનન્તક) રંગદરબ. (૨) બ્રહ્મદ્રીપના ધરવત ક્ષેત્રના આવતી અવસર્પિણીના ચૌદમા તીર્થકર. (૩) અનન્ત કાય. (૪) મુદ્ધપતિ, મુખ્ય વસ્ત્રિકા (૫) ત્રિ. અનન્તરોહિત.

અર્થસંસ્કાર. ન. (અનન્તર) અનન્તરવિના, અનન્તર રહિત. (૨) પછી; આદ. (૩) નજીક. (૪) વિચ્છેદ ગંગેલ આરમા દ્રષ્ટિવાદ અગના ખીંગ વિભાગસૂત્રનો પાચમો ભેદ. (૫) પું. વર્તમાન સમય.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરગ્રન્થિત) આતરા વિના એક ગાંઠની સાથે ખીજી, ખીજીની સાથે ત્રીજી એમ ગુથેલ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરનિર્ગત) આતરા વિના એકજ સમયે નીકળેલ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરપચ્ચાત્કૃત) વર્તમાનની જોડેનો આગલો સમય, વર્તમાનથી પહેલાનો સમય.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરપર્યાપ્ત) પહેલા સમયનો પર્યાપ્ત; પર્યાપ્ત થવાનો પ્રથમ સમય.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરપુસ્કૃત) વર્તમાનની જોડેનો પાછલો સમય; ખીજો સમય.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરવચ) આંતરા વિનાનો અધ.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરસિદ્ધ) પ્રકૃત સમયમાં સિદ્ધ થયેલ હોય તે; પ્રથમ સમયના સિદ્ધ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરહિત) સચિત; જીવ સહિત.

અર્થસંસ્કારિ. ન. (અનન્તરાગમ) તીર્થકરે ગણધરને સંભળાવેલ આગમ; આગમનો એક ભેદ.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરાહાર) જીવે ઉત્પન્ન થયા પછી પહેલે સમયે લીધેલો આહાર.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરાહારક) જીવના પ્રદેશની છેક પાસે રહેલા પુદ્ગલનો આહાર કરનાર નારટી વગરે જીવો.

(૨) ઉત્પન્ન થયા પછી પહેલે સમયે આહાર લેનાર.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તરાગ્રાહ) પ્રકૃત સમયમાં આકાશ પ્રદેશને અવગાહી રહેલ.

અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તરોપનિધા) અનન્તર યોગસ્થાન સાથે તેના પછીના યોગ સ્થાનની માર્ગળા કરતી તે.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરોપવચ) પ્રથમ સમયમાં ઉત્પન્ન થયેલ જીવ; જેને ઉપજાયે એક સમય થયો છે તે

અર્થસંસ્કારિ. સ્ત્રી. (અનન્તરવચિતાગ્રંથા) શુદ્ધધ્યાનની એક ભાવના, અનન્ત કાળથી ભવ બ્રમણ થાય છે તેનાથી નિવર્તવાનું ચિતવન કરતું તે.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તરવિજય) હરતક્ષેત્રમાં આવતી ચોવીસીમાં થનાર ૨૪ મા તીર્થકર. (૨) બ્રહ્મદ્રીપના ધરવતક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૨૦ મા તીર્થકર.

અર્થસંસ્કારિ. પું. (અનન્તવીર્ય) હરત ક્ષેત્રના આવતી ચોવીસીના ત્રેવીસમા તીર્થકરનું નામ.

અર્થસંસ્કારિ. ત્રિ. (અનન્તસંસારિ) જેને સંસારમાં અનંતાભવ રખાવું છે તે.

અગ્રાંતસેના. પું (અન્તસેન) મધ અવસર્પિણીના ૪ થા કુલગર. (૨) ભદ્રપુરનિવાસી નાગ માયાપતિની ભાયાં સુલસાનો પુત્ર; ખરી રીતે વસુદેવ અને દેવકીનો પુત્ર, કે જેણે ૨૦ વરસ દીક્ષા પાળી ૧૪ પૂરોનો અભ્યાસ કર્યો અને શત્રુંઘ્ય ઉપર સિદ્ધ થયા. (૩) અતગડના ત્રીજા વર્જના ખીજા અધ્યયનનું નામ.

અગ્રાંતહિય. નં (અન્તહિત) મોક્ષ

અગ્રાંતાર્ણવ. ત્રિં (અન્નાર્ણવ) અનન ગુણ્યા અનંત; અનંતાનત.

અગ્રાંતાશુર્બંધિ. પું (અન્તાશુર્બંધન) અર્ણવ કાળ સુધી આત્માને સંસાર સાથે સસર્ગ કરાવનાર કપાયની ચાર ચોકડીમાની પ્રથમ ચોકડી.

અગ્રાંતાશુર્બંધિકોઠ. પું (અન્તાશુર્બંધકોષ) અનતભવ પર્યંત રખાવનાર કોષ, કે જે ઉત્પન્ન થયા પછી પર્યંતની કાટની પેઠે મરણ સુધી પણ બુધ્ધિ નહિ અને સમકિતને અટકાવે તે કોષ

અગ્રાંતિય. ત્રિં (અન્તિક) પાસે નહિ, નજીક નહિ તે. (૨) ત્રિં અતવગરનું. છેડા વગરનું.

અગ્રાંતુવાહ. પું (અન્તુપાતિન્) માર્ગનો થાક લાગ્યો હોય તો પણ આંસુ ન ખેરનાર; થોડા વગેરે.

અગ્રાકર. પું (અગ્રકર) પાપ કરનાર; ચોવી-સમો ગાણુ પ્રાણાતિપાત.

અગ્રાકક. પું () મલેચ્છ દેશ વિશેષ. (૨) ત્રિં મલેચ્છ દેશમાં રહેનાર

અગ્રાકમિગણ. ત્રિં (અગ્રામિગ્ન) નાથ્યા વગરનો; નાથેલ નહિ.

અગ્રાક્ષ. પું () અદેખાઈ; રોપ. (૨) ગુસ્સો; કોપ.

અગ્રાક્ષર. નં (અગ્રક્ષર) અનક્ષર શ્રુત.

અગ્રાક્ષરસુય. નં (અગ્રક્ષર) અનક્ષર શ્રુત; શ્રુતજ્ઞાનનો એક ભેદ; અથવા વિના ઈંકથી, ચપટી વગાડી માથુ હલાવી આદિ સકેતોથી ખીજાનો અભિપ્રાય બાજુવો તે.

અગ્રાગાદ. નં (અગ્રાગાદ) પ્રખળ કારણનો અભાવ.

અગ્રાગાર. પું (અગ્રાગાર) ત્યાગી, ગૃહવગરના સાધુ (૨) લિક્ષુક '૩) ભરતક્ષેત્રના ભવિષ્યના પાંચમા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

અગ્રાગાર. ત્રિં (અગ્રાગાર) કરજ કરનાર. (૨) દુનિ શિષ્ય; અપાત્ર.

અગ્રાગાર. પુ (અગ્રાગાર) દર્શનનો ઉપયોગ; ગંભા આકાર રૂપ પ્રતીત ન થાય તે ઉપયોગ (૨) આકૃતિ શન્ય; આકાર રહિત

અગ્રાગારધર્મ. પું (અગ્રાગારધર્મ) મુનિધર્મ, સર્વવિરતિ ચારિત્ર્ય યતિધર્મ

અગ્રાગારપ્પાડમા. સ્ત્રીં (અગ્રાગારપ્રાયોગ્યા) બધ આશ્રી અનાકાર ઉપયોગને યોગ્ય પ્રકૃતિ.

અગ્રાગારમ્મા. પું (અગ્રાગારમ્મા) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના ૩૫ મા અધ્યયનનું નામ, જેમાં સાધુનો માર્ગ દર્શાવવામાં આવ્યો છે તે.

અગ્રાગારવાહ. પું (અગ્રાગારવાહિન્) સાધુના ગુણ રહિત હોવા છતાં પોતાને સાધુ તરીકે ઓળખાવનાર; વેશ માત્ર ધરનાર શાક્યાદિ.

અગ્રાગારસામાહ્ય. ત્રિં (અગ્રાગારસામાયિક) સર્વવિરતિરૂપ સામાયિક; સાધુનો આચાર.

અગ્રાગારસીહ. પું (અગ્રાગારસિહ) મુનિમાં સિદ્ધ સમાન.

અગ્રાગારસુય. નં (અગ્રાગારશ્રુત) સુયદાંશ સૂત્રના ખીજા શ્રુત સ્કંધનું પાંચમું અધ્યુગાર શ્રુત નામનું અધ્યયન.

અગ્રાગારિ. પું (અગ્રાગારિન્) સાધુ; યતિ.

અગ્રાગારિય. ત્રિં (અગ્રાગારિક) સાધુ સંબંધી અનુશાન વગેરે.

અચાર્યા. સ્ત્રી. (અચારિતા) સાધુપણું;
સાધુવૃત્તિ.

અચાર્ય. ત્રિ. (અચાર્ય) અમૂલ્ય; બહુ કિંમતી.
અચાર્યત્વ. પું. (અનાત્યન્તિક) મદદ માગ-
નારને મૂકીને લાગી ન જતું, પરંતુ છેવટ
સુધી મદદ આપવી તે.

અચાર્યાવિય. ન. (અનર્ણિત) પડિલેલણ કરતાં
પોતાને તથા વસ્ત્રને હલાવવાં નહિ તે;
પડિલેલણનો એક શુભ.

અચાર્ય. ત્રિ. (અન્યાય) અન્યાય યુક્ત;
અયોગ્ય.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાય) અનાય, કર. (૨)
ન. પાપકર્મ; અનાય અનુહાન.

અચાર્યધર્મ. ત્રિ. (અનાયધર્મ) અનાય સ્વ-
ભાવવાળો. (૨) ધર્મને નામે અનાય કર્મ
કરનાર.

અચાર્યભાવ. ત્રિ. (અનાયભાવ) ક્રોધાદિ દુર્ગુણ-
વાળો માણસ.

અચાર્યવસાય. પું. (અનાયવસાય) નિર્વિકલ્પજ્ઞાન;
વિશેષરહિત સામાન્ય બોધ.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાય) આર્તધ્યાનથી રહિત.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનર્થ) અર્થરહિત; નિર્થક.
(૨) ન. હાનિ; નુકસાન.

અચાર્ય. પું. (અનર્થ) ૨૮ મો ગૌણ પરિગ્રહ.

અચાર્યવૈદ. પું. (અનર્થવૈદ) સ્વાર્થ વિના
આત્માને દેડવો તે; નિષ્કારણ પાપ
કરવાં તે.

અચાર્યવૈદવસિષ્ઠ. ન. (અનર્થવૈદવસિષ્ઠ)
વગર પ્રયોજને માત્ર ક્રીડા કે વ્યસનથી
જીવ હિંસાદિ પાપસ્થાન સેવવું તે; બીજું
કિંવાસ્થાનક.

અચાર્યવૈદવેરમણ. ન. (અનર્થવૈદવેરમણ) અ-
નર્થદેડથી નિવર્તવું તે; શ્રાવકનું આહમુ વ્રત.

અચાર્યવૈદિય. ત્રિ. (અનર્થવૈદિય) વિના પ્રયો-
જને પખવાડીઆમાં બે ત્રણ વાર પાત્ર
વગેરેને બંધ આપનાર (સાધુ સાધ્વી.)

અચાર્ય. ત્રિ. (અનર્થ) અલિન; અપૃથગ્જીવ.
(૨) મોક્ષમાર્ગ. (૩) અસાધારણ; અદ્વિતીય.

અચાર્યવૈદસિ. ત્રિ. (અનર્થવૈદસિ) યથાથોગ્ય
પદ્યને જોનાર. (૨) અન્યથા જોનાર નહિ તે.

અચાર્યવૈદનેય. ત્રિ. (અનર્થવૈદનેય) બીજાથી ન
દેરવાય તેવો; સ્વયંબુદ્ધ.

અચાર્યવૈદપરમ. પું. (અનર્થવૈદપરમ) સંયમ; ચારિત્ર.

અચાર્યવૈદમણ. ત્રિ. (અનર્થવૈદમણ) એકાગ્ર ચિત્ત-
વાળો; તક્ષીન.

અચાર્યવૈદ. પું. (અનાશ્રવ) આશ્રવનિરોધ;
નવાં કર્મને આવતા અટકાવવાં તે.

અચાર્યવૈદકર. ત્રિ. (અનાશ્રવકર) આશ્રવ
નિરોધ કરનાર; નવાં કર્મને આવતાં
અટકાવનાર.

અચાર્યવૈદવિલંબિય. ન. (અનર્થવૈદવિલંબિય)
અનિવિલંબ રહિત બોલવું તે; વચનના
૩૫ અતિશયમાંનો એક.

અચાર્ય. ત્રિ. (અચાર્ય) ઝણી; કરબદાર.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાત્ર) દુઃખથી ન બચાવનાર.

અચાર્ય. ત્રિ. (અનાત) નહિ લેવાએહું; નહિ
સ્વીકારેહું.

અચાર્યવૈદિય. ત્રિ. (અનાત્માર્થિક) પોતાનું કરેલ
નહિ તે; અસ્વીકારેહું.

અચાર્યવૈદપણ. ત્રિ. (અનાત્મપણ) જેની શુદ્ધિ
આત્મરહિત કરવામાં નથી લાગી તે.

અચાર્યવૈદવત. ત્રિ. (અનાત્મવત) કપાયથી યુક્ત.

અચાર્ય. ત્રિ. (અન્યત્ર) બીજે સ્થળે; બીજે
ઠેકાણે.

અચાર્ય. પું. (અનર્થ) અનર્થ હેતુ; એક-
વીસમો ગૌણ પરિગ્રહ. (૨) અર્થરહિત;
નિષપ્રયોજન.

અચાર્યવૈદ. ન. (અનર્થવૈદ) એકજ અર્થવાળો
શબ્દ.

અચાર્યવૈદ પું. (અનર્થવૈદ) પ્રયોજન વિના
કર્મબંધનમાં પડવું તે; વિના મતલબે
કર્મથી દંડાવું તે.

અગ્રાત્થર્વહવ્ય. પું. (અનર્થદગ્ધત) વિના પ્રયો-
જને આત્માને દંડવા ન દેવો તે; આવકનું
આદંબુ વ્રત.

અગ્રાત્થમિયસંકપ્ય ત્રિ. (અનસ્તમિતસંકલ્પ) જોને દિવસમાં ખાવાનો સંકલ્પ છે તે

અગ્રાત્થવાય. પું. (અનર્થવાદ) નિષ્પ્રયોજન
બોલવું તે.

અગ્રાધારગ. પું. (ઋણધારક) કરજદાર; દેણદાર.

અગ્રાપણિણય. પું. (અગ્રાપર્ણિક) કુતૂહલપ્રિય
વ્યંતર દેવતાની એક જાત; વ્યંતરની સોળ
જાતમાંની નવમી જાત.

અગ્રાપ્યર્માંથ. ત્રિ. (અનપ્યગ્રન્થ) આધ્યાત્મિક
ગ્રંથની માફક જોને તેને આપવા યોગ્ય
નહિ તે; અર્પણ કરવા અયોગ્ય જ્ઞાનાદિ

અગ્રાપ્યર્માંથ. પું. (અનપ્યગ્રન્થ) બહુસૂત્રી.

અગ્રાપ્યર્માંથ. પું. (અનાત્મ્યગ્રન્થ) પરિગ્રહ રહિત;
અપરિગ્રહી.

અગ્રાપ્યિય. ન. (અનર્પિત) અવિશેષિત, સા-
માન્ય. (૨) ત્રિ. નહીં આપેલું.

અગ્રાપ્યિયણય. પું. (અનર્પિતત્વ) સર્વ વસ્તુ
સામાન્યજ છે એમ નિરપેક્ષ સામાન્ય-
ગ્રાહી નયવિશેષ.

અગ્રામંજગ. પુ. (ઋણમંજક) દોષનું ન આપે તે,
દેવાળીઓ.

અગ્રામિકંત. ત્રિ. (અનમિકાન્ત) ઉક્ષેપી ગયેલ
નહિ; અનુક્ષેપિત.

અગ્રામિકંતકિરિયા. સ્ત્રી. (અનમિકાન્તક્રિયા)
જેમાં ખીજા કોઈ મનના લિષ્ટુ ઉતર્યા
નથી એવી જગ્યા.

અગ્રામિગ્રાહિયા. સ્ત્રી. (અનમિગૃહીતા) જેના
અર્થ જણાય નહિ એવી ભાષા.

અગ્રામિગ્રાહ. ત્રિ. (અનમિગ્ર) અગ્રાણુ;
મૂર્ખ.

અગ્રારહ. } ત્રિ. (અનર્હ) અયોગ્ય; નાલાયક.
અગ્રારિહ. }
અગ્રારહ. }

અગ્રાલ. પું. (અનલ) અગ્નિ; આગ. (૨) ત્રિ.
અજ્ઞેય, નાલાયક.

અગ્રાલંકિય. ત્રિ. (અનલકૃત) અલકાર વ-
ગરનો; આશૂપણાદિ રહિત.

અગ્રાલંકિયવિમૂસિય. ત્રિ. (અનલકૃતવિમૂષિત)
અલકાર અને વસ્ત્રાદિની શોભાથી રહિત.

અગ્રાલક્ષિય. ત્રિ. (અનલક્ષિત) અગ્રાણુ.

અગ્રાલુક્ક. ત્રિ. (અનલોક્ય) નજરે દેખાય
તેનું; દૃષ્ટિગોચર.

અગ્રાલ્વંત. પું. (ઋણલ્વંત) દિવસનું ૨૬ મુ
લોકાકાર મુહૂર્ત.

અગ્રાલ્વંતલ્વન્તિ ન. (અનલ્વંતલ્વન્તિ) જેમાં
પરબ્રાણુની અથવા પોતાના પાપના
પરિહારની અપેક્ષા રાખવામાં નથી
આવતી એવા વર્તનવાળુ વૈર.

અગ્રાલ્વંતલ્વન્તિયા. સ્ત્રી. (અનલ્વંતલ્વન્તિયા)
પોતાની કે પરની જાદગીની અપેક્ષા
રાખ્યા વિના સાદસથી પાપ ક્રિયા
થાય તે.

અગ્રાલ્વજ્ઞ ત્રિ. (અનલ્વજ્ઞાન) ઝડાનિ રહિત,
જરા વગરનો

અગ્રાલ્વજ્ઞ. ત્રિ. (અનલ્વજ્ઞ) સન્તાન રહિત;
નિર્વંશ.

અગ્રાલ્વજ્ઞ ત્રિ. (અનલ્વજ્ઞ) નિર્દોષ; પાપરહિત.
(૨) ન. પાપદોષનો અભાવ.

અગ્રાલ્વજ્ઞભાસા. સ્ત્રી. (અનલ્વજ્ઞભાષા) દોષરહિત
ભાષા; નિરવધ ભાષા.

અગ્રાલ્વજ્ઞ. ન. (અનલ્વજ્ઞાપ્ય) દોષ માટે
સાધુને આપવાના પ્રાયશ્ચિત્તનો એક પ્રકાર;
જેમાં અમુક વખત સુધી સાધુને વ્રતથી
બહાર રાખી તે પછી લેવામાં આવે તેનું
એક પ્રાયશ્ચિત્ત. (૨) ત્રિ. અનવસ્થાપ્ય
નામે પ્રાયશ્ચિત્તને યોગ્ય.

અગ્રાલ્વજ્ઞિય. ત્રિ. (અનલ્વજ્ઞિય) અસ્થિર. (૨)
અનિયમિત પ્રમાણવાળો; જેનું એક સરખું
પ્રમાણ નથી તે.

અગ્રવદ્વિયકરણ. નં (અનવસ્થિતકરણ) સામા-
યિકનો વખત પુરો થયા પહેલાં પાળવું તે;
આવકના નવમા વ્રતનો પાંચમો અનિવાર.

અગ્રવદ્વિયસંઠાણ. નં (અનવસ્થિતસંસ્થાન)
એક ઠેકાણે સ્થિતિ ન કરવી તે નિરંતર
પ્રતિ કરવી તે.

અગ્રવગ્નીયક્ષ. નં (અનવગ્નીતત્ત્વ) કારક, કાળ,
વચન, લિંગ આદિ દોષથી રહિત; સત્ય
વચનનો રૂપ મો અનિશય.

અગ્રવગ્નિગય. પું (અગ્રવગ્નિક) વ્યતર દેવોની
એક જાત.

અગ્રવજ્ઞાપ્તયા. સ્ત્રી (અગ્રવજ્ઞાપ્ત) અગ્ર
હીનતા.

અગ્રવગ્ન્યા. સ્ત્રી (અગ્રવગ્ન્યા) અનવસ્થા દોષ;
જે દલીલના કયાંય પણ છંદો ન આવે
ત્યાં અનવસ્થા દોષ ઉપસ્થિત થાય છે.
(૨) અવ્યવસ્થા.

અગ્રવદ્વય. } ત્રિ (અગ્રવદ્વય) અત વગરનું;
અગ્રવચ્ચ. } અનત. (૨) અપરિમિત;
નિસ્તીમ. (૩) અવિનાશી.

અગ્રવચ્ચ. નં (અગ્રવચ્ચ) નિરંતર; હમેશ.
(૨) અવિચ્છિન્ન

અગ્રવિક્ષવા. સ્ત્રી (અગ્રવિક્ષવા) અપેક્ષા ન
રાખવી તે.

અગ્રસણ. નં (અગ્રસણ) હમેશને માટે કે
થોડા વખતને માટે અન્નપાણીનો ત્યાગ
કરવો તે; ઉત્પાસ અથવા સથારો.

અગ્રહ. ત્રિ () નાશ વગરનું; ક્ષતિ
રહિત.

અગ્રહ. ત્રિ (અગ્રહ) પાપ વગરનું; નિરવધ.

અગ્રહય. ત્રિ (અગ્રહય) નવુ; વાપરેલું નહિ તે.

અગ્રહસમગ્ર. ત્રિ (અગ્રહસમગ્ર) સહીસલામત
માત્ર અને કુટુંબવાળો; રસ્તામાં ચોરાદિ-
કથી જેનું ધન હુંડાએલું નથી તે.

અગ્રહિગય. ત્રિ (અગ્રહિગય) અગીતાર્થી;
શાસ્ત્રવેતા નહિ તે.

અગ્રાહીય. ત્રિ (અગ્રાહીય) સ્વાધીન; પરંતુ નહિ.
અગ્રાહીય. ત્રિ (અગ્રાહીય) અભ્યાસ ન કરેલ;
ન લાણેલ.

અગ્રાહીયપરમત્થ. પું (અગ્રાહીયપરમત્થ) અ-
ગીતાર્થ; શાસ્ત્રવેતા નહિ તે.

અગ્રાહ. ત્રિ (અગ્રાહ) આદિ વગરનું; અનાદિ
કાળથી ચાલ્યું આવતું. (૨) નિત્ય

અગ્રાહઅ. ત્રિ (અગ્રાહિક) કુટુંબ વગરનો;
એકલો.

અગ્રાહજ્ઞ. નં (અગ્રાદેય) નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉત્પત્તિ માણસનું વચન
માન્ય ન થાય

અગ્રાહજ્ઞવચ્ચ. ત્રિ (અગ્રાદેયવચ્ચ) અનાદેય
વચનવાળું; જેનું વચન કાષ્ટપણ માન્ય
ન કરે તે.

અગ્રાહગિહય. ત્રિ (અગ્રાદિનિષ્ક) જેનાં
આદિ અને અંત નથી તેનું; શાશ્વત.

અગ્રાહય. } ત્રિ (અગ્રાહીય) સાધુને આ-
અગ્રાહજ્ઞ. } ચરવા યોગ્ય નહિ; પર
અનાતીર્ણમાનો ગમે તે એક.

અગ્રાહય. ત્રિ (અગ્રાહીય) પાપને પાપ થયેલું;
પાપી.

અગ્રાહય. ત્રિ (અગ્રાહીય) કરબવાળો; દે-
ણદાર. (૨) સંસાર; દુનિયા.

અગ્રાહજ્ઞ. ત્રિ (અગ્રાહીય) સ્વચ્છ. (૨) પાપ
રહિત.

અગ્રાહસંતાણ. પું (અગ્રાહિસંતાણ) અનાદિ
પ્રવાહ; અનાદિ પરપરા.

અગ્રાહસપજ્જવસિઅ. ત્રિ (અગ્રાહિસપર્જવસિ)
જેની આદિ નથી પણ છંદો છ તે.

અગ્રાહ. પું (અગ્રાહ) આયુઃકર્મ રહિત;
સિદ્ધભગવાન. (૨) જેને ફરીથી ઉત્પન્ન
થવું નથી તેવા કેવળા તીર્થકર વગેરે.

અગ્રાહકિય. ત્રિ (અગ્રાહકિય) ઉપયોગ
રહિત; અસાવધાન.

અજ્ઞાતચ્છ. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છ) ઉપયોગ રહિત;
ઉપયોગ વિનાનો.

અજ્ઞાતચ્છપ્રમાણયા. સ્ત્રી० (અજ્ઞાતચ્છપ્રમાણ) ઉપયોગ રહિત પુંજ્ઞાતી લાગતું કર્મબંધન.

અજ્ઞાતચ્છાદિયા. સ્ત્રી० (અજ્ઞાતચ્છાદાતા) વિના ઉપયોગે વસ્તુ લેવા મૂકવાથી લાગતું કર્મબંધન; અજ્ઞાતચ્છાદિયાનો એક ભેદ.

અજ્ઞાતચ્છ. } ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છ) આકુળતા રહિત.
અજ્ઞાતચ્છ. }

અજ્ઞાતચ્છ. સ્ત્રી० (અજ્ઞાતચ્છ) ન આવતું તે. (૨) સિદ્ધશિલા; જ્યાંથી ફરી આવતું નથી તે.

અજ્ઞાતચ્છ. પું० (અજ્ઞાતચ્છ) આગમ લક્ષણહીન આગમ; અપૌરુષેય આગમ.

અજ્ઞાતચ્છ. નં० (અજ્ઞાતચ્છ) સંયમ લાધને પાછા ઘેર ન આવવું તે.

અજ્ઞાતચ્છચર્મિ. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છચર્મિ) લીધેલી પ્રતિજ્ઞાનો નિર્વાહ કરનાર; સંયમ લાધને પાછા ઘેર ન જનાર.

અજ્ઞાતચ્છ. પું० (અજ્ઞાતચ્છ) ભવિષ્યકાળ; આવતો કાળ. (૨) ન આવેલું. (૩) ત્રિ० ભવિષ્યમાં મળવાનું; ભાવી જન્મ સંબંધી. (૪) નં० પશુપણમાં કરવાનું તપ કષ્ટ કારણસર અગાઉથી કરી લેવું તે; દસ પચ્ચાણમાંનું એક.

અજ્ઞાતચ્છ. નં० (અજ્ઞાતચ્છ) હવે પછી આવવાનું ક્ષેત્ર; જે ક્ષેત્રમાં ગતી નથી કરી તેવું ક્ષેત્ર.

અજ્ઞાતચ્છ. સ્ત્રી० (અજ્ઞાતચ્છ) ભવિષ્યકાળ.

અજ્ઞાતચ્છવચન. નં० (અજ્ઞાતચ્છવચન) ભવિષ્યકાળનું વચન; ભવિષ્યકાળ વાચક વિલક્ષિતપ્રત્યય.

અજ્ઞાતચ્છ. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છ) નિવારણ ન કરેલ; અટકાવેલ નહિ.

અજ્ઞાતચ્છ. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છ) પ્રમાણ ઉપરાંતનું; અપરિમિત. (૨) નહિ જાણેલું; અલક્ષિત.

અજ્ઞાતચ્છ નં० (અજ્ઞાતચ્છ) સાધારણ કારણ; ગાઢ કારણ નહિ તે.

અજ્ઞાતચ્છ. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છ) આકાર રહિત; આકૃતિ શૂન્ય.

અજ્ઞાતચ્છ. નં० (અજ્ઞાતચ્છ) પચ્ચાણમાં દુકાળ, અટવી વગેરેની છુટ ન રાખવી તે; અનાભોગ અને સહસા એ એ સિવાય બાકીના આગાર વિનાનું પચ્ચાણ. (૨) આકાર રહિત ઉપયોગ; સામાન્યપ્રાણી દર્શનોપયોગ

અજ્ઞાતચ્છવચન. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છવચન) સામાન્યપ્રાણી દર્શનના ઉપયોગવાળો; દર્શનના ઉપયોગ રહિત.

અજ્ઞાતચ્છવચન. પું० (અજ્ઞાતચ્છવચન) સામાન્યપ્રાણી દર્શનનો ઉપયોગ.

અજ્ઞાતચ્છ. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છ) આશુવિકા રહિત, આશુવિકાની ધમ્મજ નહિ રાખનાર. (૨) નિરૂપી.

અજ્ઞાતચ્છ. ત્રિ० (અજ્ઞાતચ્છ) તપના ફલની ધમ્મજ વગરનો; નિરૂપી.

અજ્ઞાતચ્છ. પું० (અજ્ઞાતચ્છ) અજ્ઞાતચ્છ નામે જન્મદૂરીપના અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) કાંકદી નગરીનો એક ગૃહસ્થ, કે જે સ્થવિરની પાસે દીક્ષા લઈ પહેલા દેવલોકમાં અજ્ઞાતચ્છ પિમાનમાં બે સાગરને આઉંબે ઉત્પન્ન થયો. ત્યાંથી ચલી મહાવિદેહમાં મોક્ષ જશે. (૩) નં० પહેલા દેવલોકનું “અજ્ઞાતચ્છ” નામનું પિમાન. (૪) અનાદરપૂર્વક વદના કરવી તે, વંદનાનો પહેલો દોષ.

અજ્ઞાતચ્છ. સ્ત્રી० (અજ્ઞાતચ્છ) જન્મદૂરીપના અધિષ્ઠાતા અનાદર દેવતાની રાજધાની.

અજ્ઞાતચ્છ. નં० (અજ્ઞાતચ્છ) અજ્ઞાત.

અજ્ઞાતચ્છ. સ્ત્રી० (અજ્ઞાતચ્છ) આરાનો અભાવ. (૨) ત્રિ० જેમાં વીતરાગની આરા નથી તે.

અજ્ઞાનુગામિ. ન૦ (અનાનુગામિન) જે જગ્યાએ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું હોય તેજ જગ્યાએ રહે બીજી જગ્યાએ સાથે ન જાય એવું અવધિજ્ઞાન; અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અજ્ઞાનુપૂર્વી. સ્ત્રી૦ (અનાનુપૂર્વી) અનુક્રમ નહી તેમ વ્યુત્ક્રમ નહિ તે.

અજ્ઞાનુલ્લંઘિ. ન૦ (અનાનુલ્લંઘિન) પડિલેલજી કરતાં વસ્તુનો કોઈ પણ ભાગ નજર બહાર ન રહે તે; અપ્રમાદ પડિલેલજીનો એક પ્રકાર.

અજ્ઞાનુવાદ. પું૦ (અનાનુવાદિન) વાદિએ કહેલ હેતુનો અનુવાદ કરવાની પણ વ્યાકુળપણાને લીધે જેનામાં શક્તિ નથી તે.

અજ્ઞાતાવિય. ત્રિ૦ (અનાતાપિન) જે સાધુ પોતાનાં વસ્ત્ર, પાત્ર વગેરે ભિનાશવાળા ઉપકરણને તડકામાં ન નાખે તે.

અજ્ઞાતીય. પું૦ (અજ્ઞાતીત) સંસાર સમુદ્રની પાર જનાર; સંસારને ઉલ્લંઘી પેલે પાર પહોંચનાર જીવ.

અજ્ઞાદિ. ત્રિ૦ (અનાદિ) પ્રવાહની અપેક્ષાએ આદિરહિત; શરૂઆત વગરનું.

અજ્ઞાદેજ્ઞ. ન૦ (અનાદેજ) અનાદેય નામ.

અજ્ઞાભાહ. પું૦ (અનાભાહ) સ્વાભાવિક સુખ, મોક્ષ સુખ. (૨) ત્રિ૦ આધારહિત સુખ; અઆધિત સુખ.

અજ્ઞામિયોગિય. પું૦ (અનામિયોગિક) સ્વતંત્ર દેવ; જેનો કોઈ સ્વામી નથી તેવો દેવતા.

અજ્ઞામોગ. પું૦ (અનામોગ) બેખબર; અજ્ઞાન. (૨) અત્યંત વિસ્મૃતિ.

અજ્ઞામોગજ્ઞાન. ન૦ (અનામોગજ્ઞાન) અત્યંત વિસ્મરણ થયાનું જ્ઞાન આવવું તે; જેમ પ્રસન્નચંદ્ર રાજપિને વિસ્મરણ થયેલ વ્રતની યાદમિરી થઇ.

અજ્ઞામોગપડિસેવજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (અનામોગપ્રતિસેવજ્ઞા) અજ્ઞાનપણે કોઈ દોષ સેવવો તે.

અજ્ઞામોગવહસ. ત્રિ૦ (અનામોગવહસ) અજ્ઞાન દોષ લગાડનાર બહુશ નિયંત્રો. .

અજ્ઞામોગવસિયા. સ્ત્રી૦ (અનામોગપ્રાત્યયિકી) અજ્ઞાનથી ઉપયોગસ્થત્યપણે કર્મ બંધાય તે.

અજ્ઞાય. પું૦ (અનાત્મન) આત્માથી ભિન્ન પદાર્થ; જડ.

અજ્ઞાયયજ્ઞ. ન૦ (અનાયતન) નાટકશાળા, વેશ્યાગૃહ આદિ સાધુને નહિ રહેવા યોગ્ય સ્થાન. (૨) જ્યાં સજ્જન પુરોનો સમર્થ નથી એવું સ્થાન. (૩) પાસતથા વગેરેને ઉતરવાનું સ્થાન. (૪) પણ, નપુંસક વગેરેના ગ્રહેણપાણું સ્થાન.

અજ્ઞાયર. પું૦ (અનાદર) નિરસ્કાર; અપમાન.

અજ્ઞાયરજ્ઞા. ન૦ (અનાચરજ્ઞા) અનાચાર; ખરાબ આચરણ.

અજ્ઞાયરજ્ઞાયા. સ્ત્રી૦ (અનાચરજ્ઞતા) આચરવા યોગ્ય નહિ તે; માયા અને કાયાનું પર્યાય નામ.

અજ્ઞાયરિય. પું૦ (અનાર્ય) આર્ય નહિ તે; કૂર.

અજ્ઞાયાદ. ત્રિ૦ (અનાકાર) જુઓ “અણુગાર” શબ્દ.

અજ્ઞાયાદ. પું૦ (અનાચાર) સાધુ કે શ્રાવકના આચાર વ્યવહારનો ભંગ; પમ્પખાણની દહનું ઉલ્લંઘન કરવું તે. (૨) સાધુને ન આચરવા યોગ્ય પર અનાચારીનું માનો અને તે એક.

અજ્ઞાયાદસુય. ન૦ (અનાચારશ્રુત) સુયગડાંગના બીજા શ્રુતસ્કન્ધના પાંચમા અધ્યયનનું નામ, કે જેમાં અનેકાંતવાદનું સમર્થન કરતાં આચારનું કેવી રીતે પાલન કરવું અને અનાચારનો કેવી રીતે ત્યાગ કરવો તે બતાવ્યું છે.

અજ્ઞાયાવિ. ત્રિ૦ (અનાતાપિન) આતાપના વગેરે પરિસહ સહન ન કરનાર સાધુ; શીત, ઉષ્ણ વગેરે સહન ન કરનાર.

અર્ણવમ. (અર્ણવ) જીવને ઉપદેવ ન કરવો
ત્રે. (૨) ત્રિં સાવધ વ્યાપારરહિત.

અર્ણવમજીવિ. ત્રિં (અર્ણવમજીવિ) સર્વ
આરંભથી નિવૃત્ત થયેલ સાધુ; સા-
વધાનુધાન અને પ્રમાદ રહિત જંદગી
માળીનાર.

અર્ણવરિય. ત્રિં (અર્ણવ) ન કરવા યોગ્ય કામ
કરનાર; અનાચારી (૨) અનાર્થ દેશવાગી,
મ્લેચ્છ (૩) નં મ્લેચ્છને જાગતુ આ-
ચરણ; અસત્ અનુધાન. (૪) અનાર્થભૂમિ,
અનાર્થ ક્ષેત્ર.

અર્ણવરિયદુષ્ટા. નં (અર્ણવસ્થાન) સાવધ
આરંભનું સ્થાન.

અર્ણવલાવ. પું (અર્ણવલાવ) કુસ્મિત ભાવળ,
ખરાબ ખોલતુ તે.

અર્ણવલોક. નં (અર્ણવલોક) અજ્ઞાન.

અર્ણવચાય. નં (અર્ણવપાત) માણસની આવ
જવ વિનાનું સ્થળ; નિર્ગત સ્થળ.

અર્ણવવિલ. ત્રિં (અર્ણવવિલ) રાગદોષરૂપી
મલરહિત; સ્વચ્છ.

અર્ણવવિલ. ત્રિં (અર્ણવવિલ) કરજથી
મેઘું.

અર્ણવહિટ્ટિ. સ્ત્રીં (અર્ણવહિટ્ટિ) અનાગ્રહિત, વર-
સાદની મોસમમાં વરસાદ ન વરમે તે.

અર્ણવસંગ. ત્રિં (અર્ણવસંગ) છેક પાસે નહિ;
બહુ નજીક નહિ તે.

અર્ણવસય. ત્રિં (અર્ણવસય) મોટાઈની લાલસા
વગરનો; દ્રવ્યથી સમવસરણાદિ જ્ઞાં
ભાવથી તેના અનાકાંક્ષી તીર્થંકર. (૨)
ફળની આશા વિનાનો.

અર્ણવસવ. ત્રિં (અર્ણવસવ) કર્મમંથ રહિત.
(૨) પું આશ્રવનો અભાવ. (૩) પું સ્ત્રીં
ચુરનો વચન ઉપર લક્ષ્ય ન આપનાર;
ચુરનો આદેશ ન સાંભળનાર. (૪) પું
નં આશ્રવના અભાવવાળા મહાવ્રતાદિ.
(૫) પું અહિંસા; દયા.

અર્ણવસાયણા. સ્ત્રીં (અર્ણવસાયણા) તીર્થંકરાર્થિકતા
ધર્મની અશાતના ન કરવી તે; દર્શન
વિનયનો એક ભેદ.

અર્ણવસાયણાવિણય. પું (અર્ણવસાયણાવિણય)
જુઓ “ અર્ણવસાયણા ” શબ્દ.

અર્ણવસાસ. પું (અર્ણવસાસ) અવિશ્વાસ; અ-
ભરોસો.

અર્ણવસિય. ત્રિં (અર્ણવસિય) ભૂખવાળું.

અર્ણવસિય ત્રિં (અર્ણવસિય) આશ્રયરહિત.

અર્ણવસેવણા. સ્ત્રીં (અર્ણવસેવણા) અનિઆરાદિ
ન સેવવા તે.

અર્ણવહ. ત્રિં (અર્ણવહ) અશરણ, અનાથ.
(૨) રાક, ભિખારી. (૩) પું અનાર્થી
મુનિ, કે જેણે શ્રેણિક રાગને પોતે
અનાથ હોવાની ખાતી કરાવી ધર્મ
પ્રમાણો. તેનું વિશ્વૃત ચરિત્ર ઉત્ત. ૨૦ મા
અધ્યયનમાં છે.

અર્ણવહપવજ્ઞા. સ્ત્રીં (અર્ણવહપવજ્ઞા) ઉત્તરાધ્ય-
યન સૂત્રના ૨૦ મા અધ્યયનનું અપરનામ

અર્ણવહર્પિડ. નં (અર્ણવહર્પિડ) અનાથને માટે
તૈયાર કરેલો ખોરાક.

અર્ણવહરણ. નં (અર્ણવહરણ) ધરી રાખવાને
અશક્ત

અર્ણવહાર. પું (અર્ણવહાર) કરજદાર; દેણદાર.

અર્ણવહાર પું (અર્ણવહાર) આદારનો અભાવ.

અર્ણવહારગ. } પું (અર્ણવહારગ) અનાદારી
અર્ણવહારય. } જીવ; આદાર ન લેનાર જીવ.

અર્ણવહારિય. ત્રિં (અર્ણવહાર) બુદ્ધાઈની
ખાવાની ક્રિયાથી પરિણામ પામેલું
નહિ તે.

અર્ણવહિટ્ટ. પું (અર્ણવહિટ્ટ) વસુદેવ રાગથી
થયેલ ધારિણી રાણીનો પુત્ર. (૨) અતમ
સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું
નામ.

અર્ણવહિટ્ટિ. પું (અર્ણવહિટ્ટિ) જુઓ “ અર્ણ-
વહિટ્ટ ” શબ્દ.

અચાર્યશ્રી. વિ० (અનાદ્ય) આમંત્રણ ન કરેલ; મુનિ આમંત્રણ વિના આહાર લેવા જાય માટે તે અનામંત્રિત.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિત્ય) અનિત્ય; ચિરંકાળ નહિ રહેનાર.

અગ્નિદ્ય. પું० (અનિયત) જેનું સ્વરૂપ નિયત નથી તે; સસાર.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિયત) અનિયમિત, અપ્રતિબદ્ધ.

અગ્નિદ્યચારિ. પું० (અનિયતચારિ) અપ્રતિબદ્ધ વિહારી; અપ્રતિબદ્ધપણે વિચરનાર.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિયત) ઇમાલ દોષથી રહિત.

અગ્નિદ્ય. વિ० (અનિયત) ઇન્દ્ર વિનાનું.

અગ્નિદ્ય. પું० (અનિયત) ઇન્દ્રિય નથા તેના ઉપયોગ વિનાના સિદ્ધિપ્રયાન નથા કેવલી. (૨) વિ० જેણે ઇન્દ્રિયપર્યાપ્તિ આપી નથી તે. (૩) વિ० જે ઇન્દ્રિયોથી જાણી શકાતા નથી તે, અતીન્દ્રિય.

અગ્નિદ્યા. સ્ત્રી० (અનિન્દ્યા) ઉર્ધ્વલોકવાસી છદ્મી દિશાકુમારી.

અગ્નિકૃદ્. વિ० (અનિકૃત) દ્રવ્યથી સ્થૂળ શરીરવાળો અને જાવથી કપાયને વસ નથી કર્યો તે.

અગ્નિકૃતવાદ. પું० (અનિકૃતવાદ) પદાર્થોમાં કાંઈ અપેક્ષાએ એકપાત્ર હોવા છતાં પણ તેને ન જોતાં સર્વથા પદાર્થોનું અનેકપણું સ્થાપિત કરનાર વાદી; અક્રિયાવાદી.

અગ્નિકૃતસ્ત. વિ० (અનિકૃત) ત્યાગ કરેલ નહિ; છોડી દીધેલ નહિ. (૨) અવિશ્રાન્ત; નિરન્તર.

અગ્નિમા. પું० (અગ્નિ) અકર્મભૂમિના જુગલિયાને વસ્ત્ર પુરાં પાડનાર કદપશ્ચ. (૨) વિ० જેઓ નમ્રાવસ્થામાં નથી, પરંતુ વસ્ત્રોથી દંકાયેલા છે તે.

અગ્નિમા. વિ० (અનિકર્મ) પરિમિત. (૨) પુરુષ.

અગ્નિમા. વિ० (અનિકર્મ) જેણે ઇન્દ્રિયોનો નિગ્રહ નથી કર્યો તે; અસંયતી. (૨) ઉદ્ધત; સ્વચ્છંદી. (૩) નં અગીયારમું ગોણું અધ્યક્ષ સેવન.

અગ્નિચ્ચ. વિ० (અનિત્ય) અનિત્ય; ક્ષણભંજર.

અગ્નિચ્ચજાગરિયા. સ્ત્રી० (અનિત્યજાગરિકા) સંસારનું અનિત્ય સ્વરૂપ ચિંતવનું તે.

અગ્નિચ્ચમાવળા. સ્ત્રી० (અનિત્યમાવળા) સંસારનું સ્વરૂપ અનિત્ય છે એવી ભાવના ભાવતી તે.

અગ્નિચ્ચયા. સ્ત્રી० (અનિત્યતા) અનિત્યપણું; નશ્વરપણું.

અગ્નિચ્ચાણુપ્પેહા. સ્ત્રી० (અનિત્યાનુપ્પેહા) વન, પુત્ર, શરીર વગેરે સર્વ અનિત્ય છે એવી ભાવના.

અગ્નિચ્ચિય. વિ० (અનિયમિત) હચિત્ત નહિ; અનિષ્ટ.

અગ્નિજ્ઞ. વિ० (અનિજ્ઞ) મ્હોટા પ્રથમાંથી સંક્ષિપ્તરૂપે ઉદ્ધાર કરેલ નહિ.

અગ્નિદ્. વિ० (અનિષ્ટ) અનિષ્ટ; અપ્રિય.

અગ્નિદ્યવળા. નં (અનિન્દ્યવળા) જેની પાસે અભ્યાસ કર્યો હોય તેનું નામ ન છુપાવતું તે; જ્ઞાનનો પાંચમો આચાર.

અગ્નિતિય. વિ० (અનિત્ય) અનિત્ય; ક્ષણભંજર.

અગ્નિતિય. પું० (અનિયત) જુઓ “અણિય” શબ્દ.

અગ્નિત્યત્થ. વિ० (અનિત્યત્થ) કાંઈ લૌકિક પ્રકારથી ન રહેનાર; અલૌકિક પ્રકારની સ્થિતિવાળું સંકાણું.

અગ્નિત્યત્થસંસ્થાણ. નં (અનિત્યત્થસંસ્થાણ) અનિયત સંસ્થાન; સિદ્ધોનું સંકાણું.

અગ્નિદ્યા. સ્ત્રી० (અગ્નિદ્યા) અગ્નિપણે કરેલી હિંસા; સામા પ્રાણીને અસાવધાનતામાં મારવા તે. (૨) ચિંતનું અવ્યવસ્થિતપણું; બેખબરપણું. (૩) અણુધાર્મ્ય; અચોક્ષ્મપણું.

અગ્નિમિત્ર ત્રિ० (અગ્નિમિષ) આંખનો પલકારો
માર્ગ વગરનું (૨) વનસ્પતિ વિશેષ.

અગ્નિમિત્રાચાર્ય પું० (અગ્નિમિત્રચર) જે
આંખનો પલકારો મારતા નથી તે;
દેવતા.

અગ્નિમુક્ત પું० (અગ્નિમોક્ત) મોક્ષનો અભાવ.

અગ્નિય ન० (અગ્નીક) સૈન્ધ; લક્ષર.

અગ્નિય ન० (અનૃત) અસત્ય; જૂઠું.

અગ્નિય ન० () ધાર; અણી.

અગ્નિયદ્વ પું० (અગ્નિવર્ત) મોક્ષ; મુક્તિ. (૨)
એ નામનો એક મોટો ગ્રહ.

અગ્નિયદ્વિ ન० (અગ્નિવર્તિન) મુક્તિ મેળવના
વિના નિવર્તે નહિ તેવું ધ્યાન; શુક્લ
ધ્યાનનો ત્રીજો પાથો. (૨) પું० ૭૯ મો
ગ્રહ. (૩) જ્યોત્સ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં આવતી
ચોવીસીમાં થનાર ૨૦ માં તીર્થકર.

અગ્નિયદ્વિકરણ ન० (અગ્નિવર્તિકરણ) સમગ્ર
પ્રાપ્ત કરતી વખતે રાગદોષની ગ્રથિને
બેદનાર વિશુદ્ધ અધ્યવસાય વિશેષ, કે
જે ગ્રથિને બેદા વિના નિવર્તે નહિ
તે કરણ વિશેષ; આત્માનું વિશુદ્ધ
પરિણામ.

અગ્નિયદ્વિવાયર ન० (અગ્નિવર્તિવાયર) નવમે
ગુણકાણે વર્તનો જીવ. (૨) નવમા ગુણ
સ્થાનકનું નામ, આંહિ કપાયોદય દસમા
ગુણ સ્થાનકની અપેક્ષાએ સ્થૂળ છે વળી
આ ગુણકાણે વર્તતા ધણા જીવોના
અધ્યવસાયો પરસ્પર વ્યાગ્રહિત પામતા
નથી, માટે “અગ્નિયદ્વિવાયરસંપરાય”
એવું સાર્થ નામ છે.

અગ્નિયજ્ઞ પું० (અગ્નિ) જીવો “અગ્નિગણ”
શબ્દ.

અગ્નિયત ત્રિ० (અગ્નિયત) નિયમિત નહિ તે;
અચોક્કસ.

અગ્નિયત્ત ત્રિ० (અગ્નિયત) નિવૃત્ત નહિ થયેલ;
નિવૃત્તિ ન પામેલ.

અગ્નિયય ત્રિ० (અગ્નિયત) અપ્રતિબદ્ધ; કાષ્ટના
બંધાયેલ નહિ (૨) અનવસ્થિત; અનિશ્ચલ.

(૩) વસ્ત્ર આપનાર કલ્પવૃક્ષની એક જાત.

(૪) ન૦ એકલા નિયતિથી નહિ પણ પાંચે
સમવાયિ કારણથી ઉત્પન્ન થતું સુખ
વગેરે. (૫) પુરુષાર્થથી અન્યથા થઈ શકે
તેવો ભાવ; ભાવી ભાવથી ભિન્ન.

અગ્નિયયચારિ પું० (અગ્નિયતચારિ) જીવો
“અગ્નિએઅચારિ” શબ્દ

અગ્નિયાચાર્ય ત્રિ० (અગ્નિદાન) જેણે સંયમતપ
વગેરેનું ભાવી ફળ માગી નથી લીધું તે;
નિયાતું ન કરનાર. (૨) સાવધાનુગ્રાહન
રહિત. (૩) ભોગ અને ઋદ્ધિની પ્રાર્થના
રૂપ આર્તધ્યાન વિનાનો.

અગ્નિરુદ્ધ ત્રિ० (અગ્નિરુદ્ધ) ક્યાંય પણ અટકે
નહિ તેવું. (૨) પું० પ્રભુન કુમારથી થયેલ
વૈદર્ભી રાણીનો પુત્ર, કે જે નેમનાથ પ્રભુ
પાસે દીક્ષા લઈ શેત્રુગથ પર સિદ્ધ થયા.

અગ્નિરુદ્ધપરણ પું० (અગ્નિરુદ્ધપર) જેની બુદ્ધિ
ક્યાંય પણ સ્થગિત ન થાય એવા;
તીર્થકર, કેવળી આદિ.

અગ્નિલ પું० (અગ્નિલ) વાયુ; પવન. (૨) મધ્યો-
વીસીના ભરતક્ષેત્રના એકવીસમા તીર્થકર.

અગ્નિલા સ્ત્રી० (અગ્નિલા) આવીશમા તીર્થ-
કરની પ્રથમ સાધ્વી.

અગ્નિવારિયા સ્ત્રી० (અગ્નિવારિકા) જેને સાંઈ
નરસું કરતાં કાષ્ટ અટકાવનાર નથી
તેવી સ્ત્રી.

અગ્નિસં અ० (અગ્નિગમ) સંદેવ; નિરતર

અગ્નિસિદ્ધ } ત્રિ० (અગ્નિસિદ્ધ) ધણીની કે
અગ્નિસિદ્ધ } સહીયારીની અનુમતિ વિ-

નાનું; ધરના સુખ માણસોએ કબુલ ન
કરેલું. (૨) ધણા ભાગીદારોની સાધારણ
વસ્તુમાંથી એકની પણ રજા વિના સાધુને
આહારાદિ આપવાથી લામતો એક દોષ;
૧૬ ઉદ્ગમનના દોષમાંનો ૧૫ મો દોષ.

અભિસિદ્ધ. ત્રિ० (અભિષિદ્ધ) સંભતિ આપેલ; નિષેધ ન કરેલ. (૨) સાવધાનુજાનથી નિવૃત્તિ ન પામેલ.

અભિસ્સ. ત્રિ० (અભિન્ન) સર્વ જનથી ત્યાજ્ય; નિરાધાર.

અભિસ્સિય. ત્રિ० (અભિધિત) અનાસક્ત; આસક્તિ રહિત. (૨) પ્રતિબંધ રહિત; મમતા વિનાનો. (૩) અસંબદ્ધ; અપ્રવૃત્ત. (૪) અનાશ્રિત; કોપાની પશુ સહાય ન ઇચ્છતો. (૫) ન૦ લિંગ મા પુસ્તકની અપેક્ષા વિના થતું જ્ઞાન; અવગ્રહ જ્ઞાનનો એક ભેદ. (૬) કીર્તિ આદિની અપેક્ષા વિના નૈયાયમ્ય વગેરે કરતી તે.

અભિસ્તિઓત્રહાણ. ન૦ (અભિધિતોપપાત) ધીમની સહાય વિના કરવામા આવતું તપ. નિષ્કામ તપ.

અભિહ. ત્રિ० (અભીહ) ક્રોધાદિથી અપોહિત; સહિષ્ણુ (૨) માયા, પ્રપંચરહિત; કપટ રહિત. (૩) મમતારહિત; નિરુદ્ધ.

અભિહ. ત્રિ० (અભિહત) ઉપસર્ગાદિથી અપરાછત, ઉપસર્ગથી પરાલભ ન પામેલ.

અભિહ. ત્રિ० (અસ્નેહ) સગદ્વેપ વગરનો; રનેહ વગરનો.

અભિહયરિહ. પું० (અભિહયરિપુ) ભદ્વિહપુરના રહેવાસી નાગ નામે ગાથાપતિની સ્ત્રી સુલસાનો પુત્ર.

અભિહુત. ત્રિ० (અભિહુત) ઉપસાંત અથેલ નહિ; શાન્તિરહિત.

અભીહ. સ્ત્રી० (અભીતિ) અતિવૃષ્ટિ; અનાવૃષ્ટિ આદિનો અભાવ.

અભીય. ન૦ (અભીક) હાથી, ઘોડા વગેરેનું સૈન્ય.

અભીયસ. પું० (અભીયસ) ભદ્વિહપુરના નિવાસી નાગ નામે ગાથાપતિની ભાર્યા સુલસાએ ઉછેરેલ પુત્ર.

અભીયા. સ્ત્રી० (અભીકા) સેના; કટક.

અભીહારિ. } ન૦ (અભીહારિ) જ્યાં
અભીહારિમ. } શયનું અગ્નિસંસ્કાર કરનાર ન મળે તેવે વિષમ સ્થળે પર્યત્નદિની શુદ્ધિમાં સંચારો કરવો તે; સંચારાનો એક પ્રકાર.

અણુ. શ્વ० (અણુ) પશ્ચાત્; પછી. (૨) પાસે; નજીક. (૩) લઘુ; નાનું. (૪) ક્રમ; પરિપાટી. (૫) અંદર; માંહે. (૬) યોગ્ય; ઉચિત. (૭) અનુકૂળ; હિતકર.

અણુ. ત્રિ० (અણુ) પ્રમાણમાં અતિથોડું. (૨) સૂક્ષ્મ; ધારીક. (૩) પું० પરમાણુ; સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ પુદ્ગલાંશ.

અણુઅ. ત્રિ० (અણુ) અનુસરનાર.

અણુઅસઅ. ત્રિ० (અણુઅસઅ) અનુકૂળ વર્તનાર.

અણુઆ. સ્ત્રી० (અણુઆ) ભુવાર; ધાન્યની એક જાત.

અણુઆસ. પું० (અણુઆસ) વિકાસ; ફેલાવો.

અણુહયણ. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) આવેલ.

અણુહયણ. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) ભરાઈ રહેલું; વ્યાપ્ત. (૨) સરી નહિ જતું; અપતિત.

અણુહયણ. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) ખડાર નહી નીકળેલું.

અણુહય. ત્રિ० (અણુહીર્ણ) ઉદીરણ ન કરેલ.

અણુઓહઅ. ત્રિ० (અણુઓહઅ) પ્રવર્તાવેલ; ગોઠવેલ.

અણુઓગ. પું० (અણુઓગ) સૂત્રનો અર્થની સાથે સમંધ યોજવો તે; વ્યાખ્યા. (૨) દ્રવ્યાનુયોગ, ગણિતાનુયોગ, ધર્મકથાનુયોગ અને ચરણકરણાનુયોગ એ ચારમાંનો ગમે તે એક. (૩) દૃષ્ટિવાદ અંગનો યોગો વિભાગ. (૪) ઉપક્રમ, નિલેપ અનુગમ, નય છત્યાદિ અનુયોગ દારમાંના ગમે તે એક દારનું જ્ઞાન; જ્ઞાનજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અણુઓગદાયક. પું० (અણુઓગદાયક) સૂત્રાર્થ આપનાર; સુધર્મસ્વામી વગેરે.

અણુઓગદાર. પું (અણુયોગદ્વાર) વ્યાખ્યા કરવાનાં ઉપક્રમ, નિક્ષેપ, અણુગમ અને નય એ ચાર દ્વાર; વ્યાખ્યાની રીતિ.

અણુઓગદારસમાસ. પું (અણુયોગદ્વારમાસ) અણુયોગદ્વારના સમુદાયનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અણુઓગધર. પું (અણુયોગધર) સૂત્રાર્થ ધારણ કરનાર; અણુયોગી

અણુઓગસમાસ. પું (અણુયોગમાસ) એકથી વધારે અણુયોગદ્વારોનું જ્ઞાન થતું તે; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અણુઓગિ. પું (અણુયોગિ) સૂત્રનું અવતરણ કરવાને પ્રશ્ન કરવામાં આવે તે. જેમ “ ચરહિં સમણહિં લોગો ” એ સૂત્રનું અવતરણ કરવાને “ કહહિં સમણહિં ? ” એમ પૂછતું તે.

અણુઓગિઅ. ત્રિં (અણુયોગિક) પ્રવચન લીધેલ, દીક્ષિત.

અણુઓયણ. નં (અણુયોજન) સંબંધન, જોડી દેતું તે.

અણુકંપન. ત્રિં (અણુકમ્પક) દયા કરનાર, સ્તિચિતક. (૨) આત્મહિતમાં પ્રવ્રત થનાર.

અણુકંપણ. નં (અણુકમ્પન) દુઃખી ઉપર અનુકંપા કરવી તે. (૨) ભક્તિ; સેવા.

અણુકંપય. ત્રિં (અણુકમ્પક) ઉચિત પ્રત્તિ કરનાર; સેવા કરનાર.

અણુકંપા. સ્ત્રીં (અણુકમ્પા) અનુકંપા, દયા. (૨) ભક્તિ, પ્રેમની લાગણી.

અણુકંપાદાણ. નં (અણુકમ્પાદાન) દયાથી દુઃખીને દાન દેતું તે.

અણુકંપિ. ત્રિં (અણુકમ્પિન્) અનુકંપાવાળા; દયાળુ. (૨) સેવા કરનાર; ભક્ત

અણુકટ્ટિ. સ્ત્રીં (અણુકટ્ટિ) અણુવર્તન કરતું તે.

અણુકહણ. નં (અણુકયન) અણુવાદ

અણુકૂલ. ત્રિં (અણુકૂલ) અણુકૂળ; સગવડ પડતું.

અણુકંત. ત્રિં (અણુકાન્ત) અણુધાન કરેલ; સેવન કરેલ. (૨) આચરેલ.

અણુકંત. ત્રિં (અણુકાન્ત) અણુધાન કરેલ; આચરેલ.

અણુક્રમ. પું (અણુક્રમ) અણુક્રમ; પરિપાટી.

અણુક્રસાદ. પું (અણુક્રસાદ) સત્કાર આદિ-અણુક્રસાદિની ઉત્ક્રાંતિની અભાવવાળો. (૨) સ્વરૂપ કષાયી; મદ કષાયી.

અણુક્રોસ. પું (અણુક્રોસ) પોતાની બાધ; માનકષાય. (૨) ઉત્કર્ષનો અભાવ; ઉત્કર્ષ રહિત.

અણુક્રોસ. પું (અણુક્રોસ) દયા, કહણ.

અણુચિન્તસ. ત્રિં (અણુચિન્ત) પાછળ ફેંકવું.

અણુન. ત્રિં (અણુન) અણુસરનાર; પાછળ પાછળ જનાર.

અણુનચ્છાયા. સ્ત્રીં (અણુનચ્છાયા) સત્કાર કરવાને ગુરૂની સામા જતું તે.

અણુગમ. પું (અણુગમ) નિર્લેપથી પાડેલ ભેદમાર્થી પ્રકરણ યા પ્રસંગને અણુકૂળ અર્થ યોગ્યતા તે, સૂત્રના અણુકૂળ અર્થનું કહેતું તે. (૨) પદ, પદચ્છેદ, વિગ્રહ, અન્યથ વગરે વ્યાખ્યાનના પ્રકાર.

અણુગય. ત્રિં (અણુગય) અણુસરેલ, અણુકરણ કરેલ. (૨) જણાયેલ. (૩) અગાઉની માફક બરાબર આદ્યું આવતું. (૪) પ્રાપ્ત થયેલ. (૫) વ્યાપ્ત. (૬) આશ્રિત.

અણુગામ. પું (અણુગામ) ગામાન્તર જતાં વચ્ચે ગામ આવે તે; ગામ પછીનું ગામ. (૨) નાનું ગામ. (૩) શહેરની પાસેનું ગામ.

અણુગામિ. ત્રિં (અણુગામિન્) અણુકરણ કરનાર, નકલ કરનાર. (૨) જનાર. (૩) અણુચર; સેવક. (૪) સાધ્ય સાધક હેતુ; દોષ વગરનો હેતુ. (૫) જે ટેકાણે અવધિ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું હોય ત્યાંથી બીજે સ્થળે પણ આંખની માફક સાથે સાથે જાય તે; અવધિજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

અગ્નિજોગિ. પું. (અગ્નિજોગિ) જુઓ " અગ્નિ-
જોગિ " શબ્દ.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) મહાવીરસ્વામીની
દીકરી પ્રિયદર્શનાનું અપર નામ.

અગ્નિજ્ઞુ. વિ. (અગ્નિજ્ઞુ) સરલ નહિ તે; કપટી
સ્વભાવવાળો.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) અનુજાન કરનાર.

અગ્નિજ્ઞા. ન. (અગ્નિજ્ઞા) આચાર; ક્રિયાકલાપ.

અગ્નિજ્ઞિય. વિ. (અગ્નિજ્ઞિય) આચરેલ; સેવેલ.

અગ્નિજ્ઞિય. વિ. (અગ્નિજ્ઞિય) ઉઠેલ નહિ; જ્ઞાન,
દર્શન અને ચારિત્રના ઉદ્દેશથી રહિત.

અગ્નિજ્ઞા. (અગ્નિજ્ઞા) પડઁદો પડે
રીતે બોલનાર; મર્જના કરતી વાણીના
બોલનાર.

અગ્નિજ્ઞાસ. ન. (અગ્નિજ્ઞાસ) પડઁદો પડે
એવો અવાજ; સત્ય વચનના ઉપ અતિ-
શયમનો એક.

અગ્નિજ્ઞાસ. પું. (અગ્નિજ્ઞાસ) નાકમાંથી ગાતુ
તે; ગાયનના છ દોષમાંનો એક દોષ.
(૨) પું. ન. નાકમાંથી બોલાતા અનુ-
નાસિક અક્ષરો. (૩) વિ. અનુસ્વારયુક્ત.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) ઉજત નહિ તે;
મર્ગ વિનાનો. (૨) નમ્રતાવાળો.

અગ્નિજ્ઞાવણા. } સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞાવણા) આજ્ઞા;

અગ્નિજ્ઞાવણા. } રજ. (૨) અનુમોદન,
સંમતિ.

અગ્નિજ્ઞાવણી. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞાવણી) મકાનની
રજ માગવાની ભાષા.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) અધિકાર આપવો.
(૨) અનુમોદન દેવું; સંમતિ આપવી.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) આજ્ઞા આપેલ.

અગ્નિજ્ઞામેદ. } પું. (અગ્નિજ્ઞામેદ, અગ્નિજ્ઞા-
અગ્નિજ્ઞામેય. } મેદ) શરડીને ચીરવાથી

છેતાં ઉતરે તેમ કાઢ પથ્થ ચીળતી જાલ

ઉતરે તે જાતનો દ્રવ્ય ભેદ.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) પશ્ચાતાપ.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) પશ્ચાતાપ કરનાર;
ખેદ પામનાર.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) પરને સંતાપ
ઉપજાવનાર ભાષા.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) જેનાથી પ્રધાન બીજું
નથી તેવું. (૨) પું. વિજય, વૈજયંત
આદિ પાંચ અનુત્તર વિમાન. (૩) અનુત્તર
વિમાનવાસી દેવતા.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) સિદ્ધગણિને
પ્રાપ્ત થયેલ.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) ૪/૫૫ પ્રાગભાર
પૃથ્વી; આઠમી પૃથ્વી-સિદ્ધશિલા.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) કેવલજ્ઞાની.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) કેવળ દર્શની.

અગ્નિજ્ઞા. ન. (અગ્નિજ્ઞા) વિજય,
વૈજયંત, જયંત, અપરાજિત અને સર્વાર્થ
સિદ્ધ, એ પાંચ અનુત્તર વિમાન.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) અનુત્તરોપપાતિક)
અનુત્તર વિમાનના દેવનામાં ઉપજવા-
વાળા; અનુત્તર વિમાનના દેવતા.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) અનુત્તરોપપાતિક-
દશા) નવમા નંબરનાં અંગસૂત્રનું નામ, ૬
જેમાં ૬ મુનિઓ અનુત્તર વિમાને ઉપ-
જ્યા તેના ત્રણ વર્ષ છે; " અનુત્તરોપપા-
તિક " નામે નવમું અંગસૂત્ર.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) ઉદય ન પામનાર.

અગ્નિજ્ઞા. પું. (અગ્નિજ્ઞા) કમંના વિપાકાદયનો
અભાવ.

અગ્નિજ્ઞા. } વિ. (અગ્નિજ્ઞા) નજીકના ભ-
અગ્નિજ્ઞા. } વિષયમાં જેની ઉદીરણ થ-
વાની નથી એવી કર્મ પ્રકૃતિ. (૨)
ઉદયમાં ન આવેલ.

અગ્નિજ્ઞા. વિ. (અગ્નિજ્ઞા) ઉદયમાં ન આવેલ.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) દિનપ્રતિદિન.

અગ્નિજ્ઞા. સ્ત્રી. (અગ્નિજ્ઞા) જાવજાવની

પદવી. (૨) વિદિશા; ખુણા.

અચ્યુતિસી. સી० (અચ્યુતિસા) વિદિસા; ખુબો.

અચ્યુતુ. પું० (અચ્યુત) પોતાનો વખત નહિ;

પોતાના સમયથી પહેલાં અથવા પછી.

અચ્યુતિદ્વ. ત્રિ० (અચ્યુતિ) ઉદ્દેશ દોષ રહિત
આહાર આદિ.

અચ્યુતરિ. પું० (અચ્યુતરિ) ક્ષુદ્ર જન્મ; કંથ-
વાની એક જાત.

અચ્યુતધુય. ત્રિ० (અચ્યુત) તપાવીને સજ્જ
કરેલ. (૨) તળાયેલું નહિ તે, ઝોડી
દીધેલું નહિ તે.

અચ્યુતધર્મ. પું० (અચ્યુતધર્મ) ગ્રહસ્થધર્મ.

અચ્યુતધર્મ. પું० (અચ્યુતધર્મ) અનુકૂળ ધર્મ;
દિતકર ધર્મ.

અચ્યુતધર્મચારિ. ત્રિ० (અચ્યુતધર્મચારિ) તીર્થ-
કરાદિના પરપેલ ધર્મ પ્રમાણે ચાલનાર;
દિતકર ધર્મના અનુયાયી.

અચ્યુતધર્મિય. ત્રિ० (અચ્યુતધર્મિક) ધર્મોચિત;
ધર્મને અનુકૂળ.

અચ્યુતનાદ. ત્રિ० (અચ્યુતનાદિ) પ્રતિધ્વનિ કરનાર.

અચ્યુતવચ્ચા. સી० (અચ્યુતવચ્ચા) જુઓ “અચ્યુ-
તવચ્ચા ” શબ્દ.

અચ્યુતજ્ઞાય. ત્રિ० (અચ્યુતજ્ઞ) જિનસમત; વીત-
રાજે આજ્ઞા આપેલ.

અચ્યુતપદ્મ. ત્રિ० (અચ્યુતપદ્મ) પરસ્પર મળી
ગયેલ.

અચ્યુતપપચ્ચ. ત્રિ० (અચ્યુતપપચ્ચ) ઉપપત્તિ નહિ
થયેલ.

અચ્યુતપરિચ્છેદ. ન० (અચ્યુતપરિચ્છેદ) પરિબ્રમણ
કરવું તે.

અચ્યુતપરિચ્છેદ. ન० (અચ્યુતપરિચ્છેદ) પરિવર્તન
થવું; ફેરફાર થઈ જવો.

અચ્યુતપરિહારિ. પું० (અચ્યુતપરિહારિ) પરિહાર
તપવાળો જ્યાં જ્યાં જાય ત્યાં ત્યાં તેની

પાછળ ફરી તેને સહાય કરનાર સાધુ.

અચ્યુતપ્રવાચસાર. ત્રિ० (અચ્યુતપ્રવાચસાર) શિક્ષણ
આપનાર; ઉપાધ્યાય.

અચ્યુતપ્રવિદ્. ત્રિ० (અચ્યુતપ્રવિદ્) પાછળ પ્રવેશ
કરેલ.

અચ્યુતપ્રસિ. પું० (અચ્યુતપ્રસિ) શુભાશુભ કામ
અને તેના પરિણામને જોવાવાળો;
વિવેચક.

અચ્યુતપાલના. સી० (અચ્યુતપાલના) સંકટ પડ્યે
પણ સીધેલ પચ્ચખાણ ખરાખર પાળવાં તે.

અચ્યુતપાલનાસુદ. ન० (અચ્યુતપાલનાસુદ)
પચ્ચખાણનો એક બેદ; દુકાળ, અટવી
વગેરે અપવાદે પણ પચ્ચખાણ ખરાખર
પાળવું તે.

અચ્યુતપાલિય. ત્રિ० (અચ્યુતપાલિય) આત્મ સંયમની
અનુકૂળતાપણે પાળેલું.

અચ્યુતપિદ્. ન० (અચ્યુતપિદ્) અનુક્રમ; પરિપાટી.

અચ્યુતપુતિયા. સી० (અચ્યુતપુતિયા) સતતિ.

અચ્યુતપુલ્લ. ન० (અચ્યુતપુલ્લ) અનુક્રમ; પરિપાટી.

અચ્યુતપુલ્લી. સી० (અચ્યુતપુલ્લી) અનુક્રમ; પરિપાટી.

અચ્યુતપુલ્લી. સી० (અચ્યુતપુલ્લી) નામકર્મની
એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ એક
ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં સિદ્ધિ રીતે
જઈ શકે છે.

અચ્યુતપ્પાંચ. પું० (અચ્યુતપ્પાંચ) નિર્મલ-ય; પરિ-
ગ્રહરહિત. (૨) સંતોષી; અદ્યપરિગ્રહવાળા.

અચ્યુતપ્પચ્ચ. ત્રિ० (અચ્યુતપ્પચ્ચ) વર્તમાન સમયમાં
જેનું અસ્તિત્વ નથી તે; ઉત્પત્તિ ન થયેલ.

અચ્યુતપ્પવાચ. પું० (અચ્યુતપ્પવાચ) નવમા પૂર્વેનું
નામ; નિવાનુપ્રવાદ તેનું અપર નામ છે.

(૨) એકના કલ્યા પછી કહેવું તે; અનુવાદ.

અચ્યુતપ્રવિદ્. ત્રિ० (અચ્યુતપ્રવિદ્) પ્રવેશ કરેલ;
પેસેલ.

અચ્યુતપ્રવિત્તિ. સી० (અચ્યુતપ્રવિત્તિ) એક પછી
એક કામ કરવાની યોજના. (૨) પાછળ
જવાની ક્રિયા.

અચ્યુતપ્રસૂય. ત્રિ० (અચ્યુતપ્રસૂય) જન્મેલું; ઉત્પત્તિ
થયેલું.

અચ્યુતપ્રિય. ત્રિ० (અચ્યુતપ્રિય) ઇષ્ટ; અનુકૂળ.

અગ્રણ્યેહા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યેહા) ભાવના; વિચારણા. (૨) સ્વાધ્યાય વિશેષ.

અગ્રણ્યેહિ. ત્રિ० (અગ્રણ્યેહિ) ચિંતવન કરનાર.

અગ્રણ્યરિહા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યરિહા) આધત્તી સમીપની જગ્યા; આધત્તી પાસેનું સ્થળ.

અગ્રણ્યસ્ત. પું० (અગ્રણ્યસ્ત) અનુભાવ; મહિમા.

અગ્રણ્યવંધ. પુ० (અગ્રણ્યવંધ) સતત; નિરતર. (૨) શાસ્ત્રના આરંભમાં કહેવા યોગ્ય અધિકારી વિષય, પ્રયોજન અથવા સંબંધ.

અગ્રણ્યવંધણા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યવંધણા) અનુસંધાન; ભૂલી ગયેલ વાતનું સ્મરણ કરી સાંભળી મેળવવી તે.

અગ્રણ્યવંધિ. ત્રિ० (અગ્રણ્યવંધિ) હેતુ; સાધન. (૨) નિરતર વસ્ત્રાદિ વિભાગ બેગા કરવાથી પરિણેહણમાં અનનુબંધી દોષ લાગે તે દોષ ટાળીને પરિણેહણ કરવું તે.

અગ્રણ્યવદ્ધ. ત્રિ० (અગ્રણ્યવદ્ધ) આધેલ; નિરતર ગ્રહણ કરેલ. (૨) નિરતર; સતત (૩) વ્યાપ્ત. (૪) પૂર્વ સચિત; દ્વેષ બંધનથી બંધાયેલ. (૫) અત્યત, બહુજ. (૬) ઉત્પન્ન.

અગ્રણ્યવદ્ધનિરતર. ત્રિ० (અગ્રણ્યવદ્ધનિરતર) નિરતર; હમેશ.

અગ્રણ્યવમ્હ. ત્રિ० (અગ્રણ્યવમ્હ) અભિમાનરહિત. (૨) સ્પષ્ટ નહિ તે; ખુલ્લું નહિ તે.

અગ્રણ્યભાગ. પું० (અગ્રણ્યભાગ) કર્મના સ્કંધોમાં અધ્યવસાયાનુસાર જે રસ પડે તે. (૨) અનુભાગ; સ્વભાવ. (૩) પ્રભાવ; માહાત્મ્ય. (૪) શક્તિ; સામર્થ્ય.

અગ્રણ્યભાગકર્મ. ન० (અગ્રણ્યભાગકર્મ) કર્મને રસ; તીવ્ર, તીવ્રતર, મદ, મંદતર વગેરે કર્મ પ્રકૃતિમાંના શુભ અશુભ રસ.

અગ્રણ્યભાગામનિહતાદય. ન० (અગ્રણ્યભાગામનિહતાદય) નામ કર્મની મતિઆદિ પ્રકૃતિના અનુભાગબંધની સાથે આયુષ્ય કર્મને નિવડાવેલ કરવો તે; આશ્વિઆના બંધનો એક બેદ.

અગ્રણ્યભાગવંધ. પું० (અગ્રણ્યભાગવંધ) કર્મની અદર તીવ્ર, તીવ્રતર આદિ રસનો બંધ.

અગ્રણ્યભાગવંધદ્વાર. ન० (અગ્રણ્યભાગવંધસ્થાન) અનુભાગ બંધનાં સ્થાનક; જે જે અધ્યવસાયે એક સમયના કષાય સંબંધી અધ્યવસાયથી ગ્રહણ કરેલ કર્મપુણ્યના રસસમુદાયનું પરિણામ થાય તે કષાયોદય રૂપ અધ્યવસાયવિશેષ.

અગ્રણ્યભાગસંક્રમ. પુ० (અગ્રણ્યભાગસંક્રમ) કર્મના રસમાં સંક્રમણ થવું તે; સંક્રમણનો એક બેદ.

અગ્રણ્યભાગસંતકર્મ. ન० (અગ્રણ્યભાગસંતકર્મ) અનુભાગ સંબંધી કર્મની સત્તા; કર્મના અનુભાગની સત્તા.

અગ્રણ્યભાગોદય. પુ० (અગ્રણ્યભાગોદય) કર્મનો રસરૂપે થતો ઉદય

અગ્રણ્યભાગોદીરણા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યભાગોદીરણા) ઉદયમાં આવેલાં કર્મના રસની સાથે ઉદયમાં ન આવેલ રસને ખેંચીને તેમાં મેળવી ભોગવવો તે.

અગ્રણ્યભાવ. પુ० (અગ્રણ્યભાવ) પ્રભાવ; શક્તિ. (૨) સુખ. (૩) તીવ્ર, મન્દરૂપે કર્મના રસનો અનુભવ કરવો તે.

અગ્રણ્યભાવકર્મ. ન० (અગ્રણ્યભાવકર્મ) વિપાકરૂપે વેદાત્ કર્મ.

અગ્રણ્યભાસક. ત્રિ० (અગ્રણ્યભાસક) ગુરૂ પાસે સાંભળીને પછી બોલનાર. (૨) અનુવાદક; અનુવાદ કરનાર

અગ્રણ્યભાસણા. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યભાસણા) ગુરૂના બોલ્યા પ્રમાણે બોલવું તે.

અગ્રણ્યમૂહ. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યમૂહ) અનુભવ.

અગ્રણ્યમૂય. ત્રિ० (અગ્રણ્યમૂય) અનુભવ કરેલ.

અગ્રણ્યમત્તિ. સ્ત્રી० (અગ્રણ્યમત્તિ) અનુભવ; સમતિ.

અગ્રણ્યમર્મ. ત્રિ० (અગ્રણ્યમર્મ) પછી; પાછળ.

અગ્રણ્યમગજાય. ત્રિ० (અગ્રણ્યમગજાય) પાછળ જાવું; ન્દાનો ભાષ કે બહેન.

અણુમતશા. સ્ત્રી. (અણુમતિ) અનુમોદના; સંમતિ. (૨) અનુમોદનજન્ય એક દોષ.

અણુમત. } વિ. (અણુમત) અવગુણ જેવા
અણુમત. } પછી પણ જેના ઉપરથી

પ્રીતિ ન ઉતરે તેવું ઇષ્ટ; ઇચ્છિત. (૨)
અનુકૂળપણથી સંમત; માન્ય.

અણુમાત્મ. પુ. (અણુમાન) અદ્વિમાન; થોડો
પણ ગર્વ.

અણુમાત્મ. ન. (અણુમાન) હેતુથી થતું સાધ્યનું
જ્ઞાન; અનુમાનજ્ઞાન.

અણુમાય. ત્રિ. (અણુમાત્ર) અણુમાત્ર; થાણું
થોડું.

અણુમોદય. ત્રિ. (અણુમોદિત) અનુમતિ આપી
ઉત્સાહી બનાવેલ; ઉત્તેજિત કરેલ.

અણુમોદય. ત્રિ. (અણુમોદક) અનુમોદન કરનાર.

અણુમોદય. ન. (અણુમોદન) } અનુમોદન;
અણુમોદય. સ્ત્રી. (અણુમોદના) } સંમતિ.

અણુય. ત્રિ. (અણુ) બુદ્ધિ “અણુ” શબ્દ.

અણુયત્તશા. સ્ત્રી. (અણુવત્તા) દુઃખીની સેવા
કરતી તે; અનુકૂળપણે વર્તતું તે.

અણુયરિય. ત્રિ. (અણુચરિત) આચરેલું;
અનુજ્ઞાન કરાયેલું.

અણુયાતાર. ત્રિ. (અણુયાતૃ) પાછળ જનાર;
અનુસરનાર.

અણુયાસ. પુ. (અણુકાશ) પ્રકાશનો વિસ્તાર;
વિશેષ પ્રકાશ.

અણુરંજણ. ન. (અણુરંજન) રાગ, આસક્તિ

અણુરંજિત્વ. ત્રિ. (અણુરંજિત) સંપ્રદાય
ક્રમથી રંગાયેલ.

અણુરક્ત. ત્રિ. (અણુરક્) સ્નેહવાળો; અનુરાગી.

અણુરસિય. ન. (અણુરસિત) મ્હોટેથી પોકાર
કરવો તે; અવાજ કરવો તે.

અણુરાગ. પું. (અણુરાગ) અનુરાગ; પ્રીતિ. (૨)
વર્ણ; કિરમજ આદિનો રંગ.

અણુરાગય. ન. (અણુરાગત) અનુકૂળઆગમન;
અનુકૂળપણે આવતું તે.

અણુરાય. પું. (અણુરાગ) બુદ્ધિ “અનુરાગ”
શબ્દ.

અણુરાહા. સ્ત્રી. (અણુરાધા) અનુરાધા નામનું
નક્ષત્ર.

અણુરૂપ. ત્રિ. (અણુરૂપ) લાયક; ઉચિત. (૨)
અનુકૂળ. (૩) તુલ્ય; સરખું.

અણુલભ્ય ત્રિ. (અણુલભ) પાછળ લાગેલું.

અણુલાવ. પુ. (અણુલાપ) વારંવાર બોલતું
તે; ફરીફરી આલાપ કરવો તે.

અણુલિપણ. ન. (અણુલેપન) એક વાર લી-
પેલી બૂમિ ફરીથી લોપવી તે; ફરી
વિલેપન કરવું તે.

અણુલિત્ત. ત્રિ. (અણુલિત) ચદન વગરેનું
વિલેપન કરેલ.

અણુલેવણ. ન. (અણુલેપન) વિલેપન કરવું તે.

અણુલોમ. ન. (અણુલોમ્ય) ક્રમ; અનુક્રમ.

અણુલોમ. ત્રિ. (અણુલોમન) અનુકૂળ; મનને
ગમતું. (૨) માંહોમાંહે અનુકૂળ કરવાને
પૂણતું તે.

અણુલોમવિલોમ. પુ. (અણુલોમવિલોમ) આવ-
બવ કરતી તે; જતું અને આવતું તે.

અણુલ્લગ. } (અણુલ્લગ) બે ઇન્દ્રિય જીવ
અણુલ્લય. પુ. } વિશેષ.

અણુલ્લાવ. પુ. (અણુલ્લાપ) માંહો ઉલાપ;
કુત્સિત રીતિથી વર્ણન કરવું તે. (૨)
ખરાબ કથન; દુષ્ટ ઉક્તિ.

અણુવધાદય. ત્રિ. (અણુવધાતિક) જ્યાં સંયમ
આદિની ધાત ન થાય તેવું સ્થળ.

અણુવદ્યુગ્નાડસ. ત્રિ. (અણુવદ્વર્તીયાયુક્ત) જેના
આયુષ્યનુ અપવર્તન ન થાય તેવા દેવતા,
નારકી વગેરે.

અણુવત્ત. ત્રિ. (અણુવત્ત) બીજવાર પ્રવૃત્ત થયેલ.

અણુવર્તિ. ત્રિ. (અણુવર્તિત્વ) અનુસરનાર;
સેવક.

અણુવત્તય. ત્રિ. (અણુવર્તક) અનુકૂળ પ્રવૃત્તિ
કરનાર; સેવા કરનાર.

અગુણસિ. સી० (અનુભૂતિ) અનુકૂળ પ્રવૃત્તિ; ગુરુનો મનોભાવ વર્તનિ તેને અનુકૂળ વર્તવું તે.
 અગુણમ. ત્રિ० (અનુપમ) અનુપમ; ઉપમા રહિત.
 અગુણમા. સી० (અનુપમા) આશ્વવિશેષ; મિઠાઇની એક જાત.
 અગુણચર્ય. ત્રિ० (અનુચર્ય) સાવલ વ્યાપારથી નિવૃત્તિ નહિ પામેત્ર; અવિરતિ યુક્ત. (૨) નિરતર; અવિચિન્ન.
 અગુણચર્યકાયકિરિયા. સી० (અનુપરત્તકાય-ક્રિયા) અવિરતિપણે શરીરને વાપરવાથી લાગતું કર્મમંધન; કાયિક્રિયાનો એક ભેદ.
 અગુણચર્યવંદ. ત્રિ० (અનુચર્યવંદ) મન, વચન અને કાયાના દૃથી નિવૃત્ત ન થયેલ.
 અગુણચરિ. અ० (અનુચરિ) ઉપર નરિ તે; નાચ્ય.
 અગુણલલિ. સી० (અનુપલલિ) અભાવ; અપ્રાપ્તિ.
 અગુણસંત. ત્રિ० (અનુપશાન્ત) ઉપશાન્ત થયેલ નહિ કિન્તુ ઉદયમા આવેલ કપાયવાળા; જેના કપાય ઉપશમ્યા નથી તે.
 અગુણસુ. ત્રિ० (અનુસુ) રાગવાળો; રાગ સહિત. (૨) સ્થવિર. (૩) શ્રાવક.
 અગુણવાદ. ત્રિ० (અનુપાતિન્) પાછળ જનાર; અનુસરનાર. (૨) કરનાર.
 અગુણવાદ. ત્રિ० (અનુવાદિન્) અનુવાદ કરનાર; બોલાયેલા અર્થને કહી બતાવનાર.
 અગુણવાય. પું० (અનુવાય) અનુસાર; અનુસરવું. (૨) ઇસારો. (૩) સંપન્ન; સંયોગ.
 અગુણવાય. પું० (અનુવાય) અનુકૂળ વાયુ. (૨) અનુકૂળ પવનવાળો દેશ; જે દેશમાંથી અનુકૂળ વાયુ આવે તે.
 અગુણચાલય. પું० (અનુપાલક) અનુપાલક નામે જોશાળાનો મુખ્ય શ્રાવક. (૨) ત્રિ० રક્ષક; પરિપાલન કરનાર.
 અગુણાસવા. સી० (અનુશાસ્ત્ર) ચામડાની નળાથી ગુદામાં પેટમાં તેલવિશેષ નાખવું તે.

અગુણાસાર. અ० (અનુશાસ્ત્ર) દરોજ; પ્રતિદિન.
 અગુણાસિદ્ધ. ત્રિ० (અનુશાસ્ત્ર) સરકાર વડે વાસિત કરેલ.
 અગુણવિસિ. સી० (અનુવૃત્તિ) પ્રવૃત્તિ; ઇષ્ટ વસ્તુને પ્રાપ્ત કરવાની ક્રિયા.
 અગુણવિરહ. સી० (અનુવિરતિ) દેશવિરતિ; શ્રાવકપાત્ર.
 અગુણવિવાળ. પું० (અનુવિવાક) કર્મનું અનુરૂપ પરિણામ.
 અગુણવેલંધર. પું० (અનુવેલંધર) વેલંધર જન-નિના દેવતાના અનુયાયી (હુકમ ઉઠાવનાર) નામકુમાર.
 અગુણવેહ. પું० (અનુવેહ) જેડાણું; મેલાપ.
 અગુણવ્યવહર. ત્રિ० (અનુવતિક) અણુવત સમ્પન્ન; અણુવતરૂપ.
 અગુણવ્યવ. ન० (અનુવ્યવ) મહાવ્રતની અપેક્ષાએ ન્હાના વ્રતો; શ્રાવકનાં પ્રથમનાં પાંચ વ્રતો.
 અગુણવ્યવધારિ ત્રિ० (અનુવ્યવધારિન્) અણુવત ધરનાર; વ્રતધારી શ્રાવક.
 અગુણવ્યવય. ત્રિ० (અનુવ્યવજક) પાછળ ચાલનાર, અનુસરનાર.
 અગુણવ્યયા. સી० (અનુવ્રતા) પતિવ્રતા સ્ત્રી, પતિવ્રતા ધર્મ પાળનાર સ્ત્રી.
 અગુણવ્યસ. ત્રિ० (અનુવ્રજ) વશ થયેલ; આધીન.
 અગુણવ્યાળ. ત્રિ० (અનુમ્લાન) કપક સ્તિગ્ધ અને ધણે ભાગે કરમાયેલું.
 અગુણસંગિય. ત્રિ० (અનુસંગિક) પ્રાસંગિક; પ્રસંગે પ્રાપ્ત થયેલ.
 અગુણસજ્જા. સી० (અનુસજ્જા) અનુસરણ કરવું; અનુવર્તન કરવું તે.
 અગુણસજ્જિત. ત્રિ० (અનુસજ્જ) કાળ પડપરાથી ચાલ્યું આવેલ.
 અગુણસદ્ધિ. સી० (અનુશાસ્ત્ર) સદ્ગુણની રૂપિ. (૨) શિખામણ; ભલામણ. (૩) દોષ દર્શાવી શિક્ષણ આપવું તે.

અણસય. પું (અણસય) ગર્વ; અહંકાર. (૨)
પશ્ચાતાપ.

અણસરણ. નં (અણસરણ) રમરણ; ચિતવન.

અણસરણ. નં (અણસરણ) અનુવર્તન; પાછળ
પાછળ જરું તે.

અણસરિયાર. ત્રિં (અણસર્ત) પાછળથી
રમરણ કરનાર. ૧

અણસાર. પું (અણસાર) પાછળ જરું તે;
અનુસરવું તે.

અણસાર. પું (અણસાર) અક્ષર ઉપરનું બિન્દુ,
અનુનાસિક વર્ણ.

અણસારિ ત્રિં (અણસારિ) અનુસરનાર;
અનુકરણ કરનાર.

અણસાસણ. નં (અણસાસણ) શિક્ષા; શિક્ષણ.
(૨) ઉપદેશ આપવો તે. (૩) આસા;
હુકમ.

અણસાસિઅ. ત્રિં (અણસાસિત) જેને શિખા-
મણ આપવામાં આવે તે; શિક્ષિત. ૫

અણસિદ્ધ. ત્રિં (અણસિદ્ધ) શિખામણ આપેલ.

અણસિદ્ધિ. સ્ત્રીં (અણસિદ્ધિ) હિતકારક ઉપ-
દેશ; બોધ.

અણસૂય. ત્રિં (અણસૂય) ખીખની નેશ્રાયે
રહેલ-જનું, માકડ વગેરે.

અણસેદિ. સ્ત્રીં (અણસેદિ) લઘુ શ્રેણી, આકાશ
પ્રદેશપક્તિ, તેને અભિભૂત રહીને અનુ-
કૂળપણે ગતિ કરવી તે.

અણસોય. નં (અણસોતસ) નદી વગેરેનો
પ્રવાહ; વેગ.

અણસોયચારિ. ત્રિં (અણસોતચારિ) નદીના
પ્રવાહને અનુસારે ચાલનાર માછલાં
વગેરે. (૨) અભિપ્રદ વિશેષથી ઉપાશ્રય
પાસેથી કમસર ગાયરી કરનાર સાધુ.

અણસુય. ત્રિં (અણસુત) અવધારેલું.
(૨) સાંભળેલું. (૩) નં ભારત આદિ

અણસુય. ત્રિં (અણસુત) ઉત્ક્રાંતિ.

અણસુયત. નં (અણસુત) દિવ્ય અને
માનુષિક કામભોગમાં નિરપૂહતા.

અણહિયાસણ. નં (અણહ્યાસણ) અજ રહી
સહન કરવું તે.

અણહૂઅ. ત્રિં (અણહૂત) અનુલવ કરેલ;
અનુલવેલ.

અણણ. ત્રિં (અણ્ણ) ઓણું નહિ તે.

અણેક. ત્રિં (અણેક) એકથી વધારે.

અણેકસિદ્ધ. પું (અણેકસિદ્ધ) એક સમયે
એક કરનાં વધારે સિદ્ધ થાય તે.

અણેકાવાદ. ત્રિં (અણેકવાદિ) ધણા
આત્માને માનનાર વાદી; અધિવાદ
મતના અનુયાયી.

અણેલ. ત્રિં (અણેલ) અનેક; એકથી વધારે.

અણેગંત. ત્રિં (અણેગંત) અનિશ્ચય; એકાંત
નહિ તે.

અણેગંતવાય. પું (અણેગંતવાદ) વસ્તુનું એકાંત
સ્વરૂપ ન માનવું તે; અનંત ધર્મવાળી
વસ્તુ અનેકાંતપણે પ્રતિપાદન કરવું તે.

અણેગંતિગ. } (અણેગંતિક) સાધ્યને મુકી
અણેગંતિય. } અન્યત્ર રહેનાર હેતુ;
વ્યભિચારી હેતુ. (૨) એકાંતિક નહિ;
અનિશ્ચિત.

અણેગલંડી. સ્ત્રીં (અણેગલંડી) જેમા નીક-
ળવાને અનેક પારીઓ હોય એવી નગરી.

અણેગમુણ. પું (અણેગમુણ) અનેકગણું.

અણેગજોગંધર. પું (અણેગયોગંધર) અનેક
લબ્ધિના ધરનાર; અનેક લબ્ધિસંપન્ન.

અણેગરૂવ. ત્રિં (અણેગરૂપ) અનેક પ્રકારનું;
વિવિધ પ્રકારનું.

અણેગરૂવધુણા. સ્ત્રીં (અણેગરૂપધુણા) વખો
સાથે પડિલેલવાથી અથવા ત્રણથી વધારે
વખત વખને ધુણાવવાથી લાગતો દોષ;
પડિલેલવાના દોષનો એક પ્રકાર.

અણેગસિદ્ધ. પું (અણેકસિદ્ધ) એક સમયે
અનેક સિદ્ધ થાય તે.

અગ્નેલિસ. ત્રિ० (અગ્નીદશ) અનન્ય સદસ; અનુપમ.

અગ્નેસયા. સ્ત્રી० (અગ્નેય્યા) પ્રમાદાદિ દોષ સહિત એપણા. (૨) ગવેપણાનો અભાવ.

અગ્નેસયોજ્ઞ. } ત્રિ० (અગ્નેયજ્ઞીય) સાધુને ન
અગ્નેસયોજીય. } કદપે તેવું; કોષપણ દોષથી
ફુટ થયેલ.

અગ્નોડયા. સ્ત્રી० (અનુકા) ઋતુકાળ વગરની સ્ત્રી; રજસ્વલા નહિ.

અગ્નોકંત. ત્રિ० (અનવકાન્ત) અગ્નિત; જેનો પરાલય થયો નથી તે.

અગ્નોજ્ઞ. ત્રિ० (અનવજ) નિર્દોષ; શુદ્ધ.

અગ્નોજ્ઞા. સ્ત્રી० (અનવજા) મહાવીર સ્વામિની પુત્રીનું નામ.

અગ્નોમ. ત્રિ० (અનવમ) મિથ્યાદષ્ટિ, અવિરતિ આદિ કર્મબંધના હેતુ જેણે દૂર કર્યા છે તે; મિથ્યાત્વ, અવિરતિ આદિ કર્મબંધ હેતુ રહિત.

અગ્નોમર્દસિ. પું० (અનવમર્દસિન્) ન્યૂનદર્શી નહિ; ઉચ્ચ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રવાળો.

અગ્નોમાણ. ત્રિ० (અનવમાન) છુટા છુટા; વ્યાપ્ત નહિ તે.

અગ્નોમાણ. નં० (અનવમાન) સતકાર; અનાદર નહિ તે.

અગ્નોરપાર. ત્રિ० (અનવર્ત્તપાર) આરપાર વગરનું; આરપાર રહિત. (૨) અતિવિસ્તીર્ણ.

અગ્નોવશિદ્ધિઆ. સ્ત્રી० (અગ્નોવનિક્ષિકી) એકજ વસ્તુમાં અનુક્રમની ધટના; દ્રવ્ય આનુ-પૂર્વિકા એક પ્રકાર.

અગ્નોવદ્ગ. ત્રિ० (અનવદ્ગ) અત વગરનું; અનંત.

અગ્નોવમ. ત્રિ० (અનુવમ) ઉપમારહિત; તુલના રહિત.

અગ્નોવમર્દસિ. પું० (અનુવમર્દસિન્) ઉચ્ચ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રવાન.

અગ્નોવમા. સ્ત્રી० (અનુવમા) મિદાધની એક જાત.

અગ્નોવલેવય. ત્રિ० (અનુવલેવય) કર્મબંધનથી રહિત.

અગ્નોવસંસ્થા. સ્ત્રી० (અનુવસંસ્થા) અજ્ઞાન; અવિદ્યા.

અગ્નોસિઆ. ત્રિ० (અનુસિત) નિવાસ નહિ કરેલ; અવ્યવસ્થિત.

અગ્નોહંતર. ત્રિ० (અનોષત્તર) એ પ્રકારના ઓધને નહિ તરનાર; દ્રવ્યઓધ-નદીપૂર અને ભાવઓધ-આઠ કર્મને ન તરનાર.

અગ્નોહટ્ટય. ત્રિ० (અનવષટ્ક) ગમે તેમ વર્તતાં છતાં જેને હાથ પકડી રોકનાર કોષ નથી તે; નિરંકુશ.

અગ્નોહિયા. સ્ત્રી० (અનોષિકા) જેની અદર પાણીનું કોષપણ સ્થાન નથી એવી અટવી.

અગ્ન્યા. ત્રિ० (અન્ય) પોતાથી ભિન્ન; બીજું.

અગ્ન્યા. નં० (અર્ણવ) પાણી; જલ.

અગ્ન્યા. નં० (અગ્ન) ભાત વગેરે ધાન્ય; અનાજ. (૨) ભોજન; મોદક વગેરે ખોરાક. (૩) ભિક્ષા; ગોચરી.

અગ્ન્યાજ્ઞિય. પું० } અન્યયૂષિક } તીર્થાન્ત-
અગ્ન્યાજ્ઞિય. પું० } અન્યતીર્થિક } રીય;

જેન સિવાયના શાક્ય, ચરક, પરિશ્રાજક, કપિલ, આશ્રવક, વૃદ્ધશ્રાવક વગેરે.

અગ્ન્યાજ્ઞિયદેવય. નં० (અન્યયૂષિકદેવ) અન્યમતિઓએ માનેલ હરિહરાદિ દેવ.

અગ્ન્યાજ્ઞિયપરિઆહિયં. ત્રિ० (અન્યયૂષિકપરિ-ગૃહીત) અન્ય તીર્થિઓએ ગ્રહણ કરેલ; અન્યમતિઓએ પોતાનું કરી લીધેલ.

અગ્ન્યાગિલાયક. પું० (અનુલાયક) અજ વિના ઝાણા પામનાર સાધુ; શુચ્યા ન રહેવાથી અથવા અભિગ્રહ વિશેષથી સવારમાંજ આહાર કરનાર સાધુ.

અગ્ન્યાર્જમગ. પું० સ્ત્રી० (અનુવૃત્તમગ) જલકા દેવતાની દસ જાતમાંની પહેલી જાત.

અવ્યયતર. ત્રિ० (અવ્યતર) ગમે તે એક; એ-
માંનું કે અનેકમાંનું કાષ્ટ એક.

અવ્યયતિત્વિય. પું० (અવ્યતીર્થિક) અન્યમતિ;
અન્યદર્શની.

અવ્યયતિત્વિયપદસામુદયોગ. પું० (અવ્યતી-
ર્થિકપ્રજ્ઞાનુયોગ) કપિલાદિકે પ્રવર્તાવેલું
શાસ્ત્ર; પાપશ્રુતવિશેષ.

અવ્યયસત્તાવચ્ચા. સ્ત્રી० (અવ્યત્વભાવના) દેહથી
આત્મા જુદો છે એમ ભાવના ભાવવી તે.

અવ્યયત્થ. પું० (અવ્યર્થ) અર્થથી વિપરીત;
અનર્થ.

અવ્યયત્થ. ઇ० (અવ્યવ) બીજે ક્યાંક; સિવાય.

અવ્યયત્થ. પું० (અવ્યર્થ) યથાર્થ; વ્યુત્પત્તિને
અનુસારે થતો અર્થ.

અવ્યયત્થયોગ. પું० (અવ્યર્થયોગ) શબ્દ અને તેના
અર્થનો વ્યુત્પત્તિ અનુસારી સંબંધ.

અવ્યયવત્સહર. પું० (અવ્યવત્સહર) બીજાએ બ-
ક્ષીય કરેલી હોય તેને રસ્તામાં હુંટનાર.

અવ્યયવ્દા. ઇ० (અવ્યવ) બીજા કાષ્ટ કાળમાં.

અવ્યયધર્મિમય. ત્રિ० (અવ્યધાર્મિક) લિંગ
ધર્મવાળા.

અવ્યયપાત્ત. ન० (અવ્યપાત) અજપાણી.

અવ્યયપુરુષ. ન० (અવ્યપુરુષ) અનુકંપાભાવે
ભોળા આપવાથી થતું પુરુષ; અજપુરુષ.

અવ્યયપ્રમત્ત. ત્રિ० (અવ્યપ્રમત્ત) ખાવાનો લોભપી.

અવ્યયમોગ. પું० (અવ્યમોગ) ખાદ્ય આદિ ભો-
ગ્ય પદાર્થ.

અવ્યયમયયા. ત્રિ० (અવ્યોન્ય) અન્યોન્ય; પ-
રસ્પર.

અવ્યયમયયાકિરિયા. સ્ત્રી० (અવ્યોન્યક્રિયા)
સામસામા એક બીજાના પગ પુંજવા,
ચોળવા, મર્દન કરવું વગેરે.

અવ્યયમયયાંદિય. ત્રિ० (અવ્યોન્યપ્રચિત) પર-
સ્પર માંડથી ગુથેલું; પરસ્પર માંડવાળું.

અવ્યયમયયાશુદયતા. સ્ત્રી० (અવ્યોન્યશુદયતા)
પરસ્પર ગુંથવાથી થયેલ વિસ્તીર્ણતા.

અવ્યયમયયાધક્રતા. સ્ત્રી० (અવ્યોન્યધક્રતા)

પરસ્પર સમુદય રચના; પરસ્પર સંબંધ.

અવ્યયમયયામણગય. ત્રિ० (અવ્યોન્યામણગત) એક
બીજાને અનુકૂળપણે વળગેલ.

અવ્યયમયયોગાદ. ત્રિ० (અવ્યોન્યાયોગાદ) પર-
સ્પર ક્ષીરનીરની પેઠે અવગાહીને રહેલ.

અવ્યયયર. ત્રિ० (અવ્યતર) ગમે તે એક; એ-
માંનું કે અનેકમાંનું કાષ્ટ એક.

અવ્યયયા. ઇ० (અવ્યયા) કાષ્ટ વખતે; ક્યારેક.

અવ્યયયાકયાદ. ઇ० (અવ્યયાકયાક્ષિત) કાષ્ટ
એક વખતે; અનિર્ધારિત સમયે.

અવ્યયલિંગ. ન० (અવ્યલિંગ) અન્યલિંગ; જૈ-
નેતર વેષ.

અવ્યયલિંગસિદ્ધ. પું० (અવ્યલિંગસિદ્ધ) જૈન
સિવાયના વેષે સિદ્ધ થાય તે.

અવ્યયલ્લ. પું० (અવ્યલ્લ) સમુદ્ર. (૨) સંસાર.

અવ્યયલ્લત. ન० (અવ્યલ્લત) ૨૭ સું લોકાત્તર
મુહૂર્ત.

અવ્યયલ્લવ્યસ્ત. પું० (અવ્યલ્લવ્યસ્ત) સાધુ બહો-
રવા આવ્યા હોય ત્યારે પોતાની વસ્તુને
બીજાનો વ્યવહાર કરવાથી સાધુ ન લે
તેથી લાગતો ખારમા વ્રતનો ત્રીજો અ-
તિચાર.

અવ્યયલ્લલય. પું० (અવ્યલ્લલય) એ નામનો
એક અન્યતીર્થિક; કાલોદાયી ઇત્યાદિમાંનો
એક.

અવ્યયલ્લલિ. પું० (અવ્યલ્લલિ) અજ ઉત્પન્ન
કરવાની, શોધવાની અને રાંધવાની કળા.

અવ્યયલ્લલિમ્મ. ત્રિ० (અવ્યલ્લલિમ્મ) અન્ય-
મન્થના સાધુ સાથે આહાર પાણીના
વ્યવહારવાળો.

અવ્યયલ્લહા. ઇ० (અવ્યલ્લહા) અન્યથા; અગર.

અવ્યયલ્લહામાવ. પું० (અવ્યલ્લહામાવ) વિપરીત
ભાવ; સત્યને અસત્ય માનવું તે

અવ્યયલ્લહાદ. ત્રિ० (અવ્યલ્લહાદિન) અસત્ય
બોલનાર.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અજ્ઞાત) અપરિચિત.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અન્વાવિષ્ટ) દેવતાના આવે-
શથી પરવશ થયેલ.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતેષુ) જાનિ, વિદતા
આદિથી અજ્ઞાત થઈને આહારાદિની એવળા
કરનાર; પોતાનું મોહાત્મ્ય ન જાણતા
હોય તેવા કુળમાં લિક્ષા કરનાર સાધુ.

અવસ્થાપન. નં (અજ્ઞાત) અજ્ઞાતપણું; વિપરીત
શુદ્ધિ. (૨) મિથ્યાજ્ઞાન, (૩) ત્રિં જ્ઞાન
રહિત; મૂર્ખ.

અવસ્થાપન. સ્ત્રીં (અજ્ઞાતક્રિયા) અજ્ઞાન-
પણે કરવામાં આવતી એવાથી લાગેલું
કર્મબંધન; અજ્ઞાનક્રિયાનો એક. બેદ.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતલેષ) કુશાસ્ત્રના
સંસ્કારથી હિંસાદિ કૃત્યોમાં ધર્મશુદ્ધિ
રાખવાથી લાગતો એક દોષ; શૈદધ્યાનનું
ત્રીજું લક્ષણ.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતપરીવ્રજ) અજ્ઞાન
પરિવ્રજ; અજ્ઞાન એટલે વિદ્યા ન આવ-
ડવાથી થતું કષ્ટ સહન કરતું તે.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અજ્ઞાતવાદિન) અજ્ઞાનનેજ
શ્રેય માનનાર વાદી; જ્ઞાનમાં દોષ દર્શાવી
અજ્ઞાનનું સ્થાપન કરનાર.

અવસ્થાપન. નં (અજ્ઞાતશાસ્ત્ર) અજ્ઞાનશાસ્ત્ર,
ભારત, કાવ્ય નાટકાદિ લૌકિક, શાસ્ત્ર.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અજ્ઞાતિન) અજ્ઞાતી; જાણ-
પણથી રહિત.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતિક) અજ્ઞાતી; જ્ઞાનહીન.
(૨) અજ્ઞાનવાદી; અજ્ઞાનવાદના અનુચારી.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતિકાત્રિન) અજ્ઞાન-
વાદી; જ્ઞાનમાં દોષ દર્શાવી અજ્ઞાનનેજ
શ્રેયરૂપ માનનાર વાદી.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અન્યાય) અન્યાયી; ન્યાય-
રહિત.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અજ્ઞાત) અજ્ઞાતપણું; જાણ્યા
વગરનું.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતોન્ન) પરિચય કરાવ્યા
વિના ઉચિત લિક્ષા--અન્ન ઉપગરણ વગેરે
સાધુએ ગવેષવા તે.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતચરક) સ્વગત્યાદિ
દર્શાવ્યા વિના ગવેષણા કરનાર.

અવસ્થાપન. પું (અજ્ઞાતપિણ્ડ) અજ્ઞાતપણા
કુળની લિક્ષા; અજ્ઞાતપ્રાન્ત લિક્ષા.

અવસ્થાપન. સ્ત્રીં (અજ્ઞાતતા) અજ્ઞાતપણું;
યશ કીર્તિની હઠાએ તપસ્યા વગેરેનો
પ્રકાશ ન કરવો તે.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અજ્ઞાતશીલ) જેનો રા-
ભાવ પડિતો પણ ન જાણી શકે તેવો.
(૨) જેણે અભ્યર્ચ્ય અગ્રીકાર નથી કર્યું
એવો.

અવસ્થાપન. પું (અભિક્રાપુત્ર) જયસિંહ
નામે યજ્ઞિકપુત્રની પુત્રી અભિક્રાનો દેવ-
દત્તથી થયેલ પુત્ર

અવસ્થાપન. ત્રિં (અન્યોન્ય) જુઓ “ અ-
ન્યમન્ય ” શબ્દ.

અવસ્થાપન. નં (અન્વેષણ) તપાસ કરી જોતું તે.

અવસ્થાપન. સ્ત્રીં (અન્વેષણ) પ્રાર્થના (૨)
મૂલસ્થથી અપાતી લિક્ષા ગ્રહણ કરવી તે

અવસ્થાપન. ત્રિં (અન્વેષિન) ગવેષણા કરનાર;
માગણી કરનાર.

અવસ્થાપન. ત્રિં (અન્યોન્ય) જુઓ “ અ-
ન્યમન્ય ” શબ્દ.

અવસ્થાપન. નં (અન્યોન્યપ્રગૃહીત્વ)
વચ્ચ વાચ્યની અને પદ પદની પરસ્પર
સાપેક્ષતા; સત્ય વચનના ઉપ અનિશય-
માનો ૧૭ મો.

અવસ્થાપન. નં (અહન) દિવસ; દિન.

અવસ્થાપન. } પું (આશ્રવ) પાપનું દાર; કર્મ
અવસ્થાપન. } આવવાનો માર્ગ. (૨) હિંસાદિ
કર્મબંધનું કારણ.

અવસ્થાપન. પું (આશ્રવકર) આશ્રવ કરનાર;
તેનાં કર્મ બાંધનાર.

અર્થહયમાવળા. સ્ત્રી० (આશ્રયમાવળા) આશ્રયના
અનિષ્ઠ ફળનું ચિન્તવન કરવું તે; આર
ભાવનામાંની સાતમી ભાવના.

અતરથ. ત્રિ० (અતથ્ય) અસત્ય; જૂઠું.

અતર. પું० (અતર) રત્નાકર; સમુદ્ર. (૨) ત્રિ०
દુરનર; તરવાને અશક્ત્ય.

અતરંત. ત્રિ० (અતન્ત) રોગી; ઝઘાન. (૨)
અશક્ત્ય; અસહિષ્ણુ.

અતરણ. ત્રિ० (અતરણ-નાન) દુર્બલ; ઝઘાનિ
પામેલો.

અતવ. પું० ન० (અતવસ્) તપશ્ચર્યાનો અભાવ.

અતસી. સ્ત્રી० (અતસી) વનસ્પતિવિશેષ;
અલસીનો છોડ.

અતહ. ન० (અતથ) અસત્ય; મિથ્યા.

અતહચારા. ત્રિ० (અતવાચાર) અયથાર્થ
જાણનાર; અજ્ઞાની. (૨) પ્રશ્નોત્તરને અરા-
બર ન જાણનાર પૃચ્છક (૩) નૃ અયથાર્થ
જ્ઞાન; અનેકાંતને એકાંતપણે જાણવું તે.

અતાર. ત્રિ० (અતાર) તરવાને અશક્ત્ય;
અગ્રાધ.

અતાલકલેષ. ન० (અતાલકલેષ) તાપનું ક્ષેત્ર
નદિ તે; રાત્રિ.

અતિ. અ० (અતિ) ધાતું; અનિશ્ચય.

અતિહુ. ત્રિ० (અતિહુત) પોતાના કૃત્યને ન
જાણનાર.

અતિતિથા. ત્રિ० (અતિતિથા) નિરાશાનાં
કારણો હોવાથી કચવાતાં છતાં જેમ તેમ
ન ભાલનાર સાધુ. (૨) કટુચયન સાંભળીને
પણ શાન્તિ રાખી અડખઘટ ન ફરનાર.

અતિકાય. ત્રિ० (અતિકાય) જુઓ “અધકાય”
શબ્દ.

અતિક્રંત. ત્રિ० (અતિક્રાન્ત) ભૂતકાળમાં થયેલ.

અતિક્રમ. પું० (અતિક્રમ) જુઓ “અધક્રમ”
શબ્દ.

અતિચાર. પું० (અતિચાર) જુઓ “અધચાર”
શબ્દ.

અતિચ્છિદ્ર. ત્રિ० (અતિક્રાન્ત) જુઓ “અ-
ધચ્છિદ્ર” શબ્દ.

અતિતામ્બુહ. ન० (અતિતામ્બુહ) નગરનાં
પ્રસિદ્ધ ઉંચાં ઘર, કે જે નગરમાં પેસતાં
એકદમ જણાઇ આવે.

અતિતેજા. સ્ત્રી० (અતિતેજસ્) આદર્શની રા-
ત્રિનું નામ.

અતિત્ય. ન० (અતિત્ય) તીર્થકરે તીર્થ સ્થાપ્યા
પહેલાંનો સમય અને તીર્થ વ્યવસ્થેદ થયા
પછીનો સમય. (૨) ચતુર્વિધ સંધનો અ-
ભાવ; તીર્થની અનુત્પત્તિ

અતિત્યગર. પું० (અતિત્યગર) તીર્થકર નહિ તે;
તીર્થકરની પદવી ન પામનાર કેવળી.

અતિત્યગરસિદ્ધ. પું० (અતિત્યગરસિદ્ધ) તીર્થકર
પદ પામ્યા વિના સિદ્ધ થયેલ; આતમ
સ્વામી આદિ.

અતિત્યસિદ્ધ. પું० (અતિત્યસિદ્ધ) તીર્થકરે સં-
ધસ્થાપના કર્યા પહેલાં અથવા તીર્થ વ્ય-
વસ્થેદ થયા પછી સિદ્ધ થાય તે; તીર્થને
અભાવે સિદ્ધ થાય તે, જેમ મરદેવી
માતા વગેરે.

અતિધુત. ત્રિ० (અતિધૂત) ભારે કર્મી; અ-
હુલ કર્મી.

અતિપંડુકંબલા. સ્ત્રી० (અતિપાણ્ડુકંબલા)
જુઓ “અધપંડુકંબલા” શબ્દ.

અતિપાસ. પું० (અતિપાસ) જુઓ “અધપાસ”
શબ્દ.

અતિપ્પ. અ० (અતિપ્રગે) પરાડીઉં; સવાર.

અતિપ્પણ્યા. સ્ત્રી० (અતેપન્તા) પસીનો વળે,
લાળ ઝરે, આંસુ ખરે તેવાં રૂદનનાં
કારણો દૂર કરવાં તે; આંસુ ઝરે તેવું
રૂદન ન કરવું તે.

અતિપ્રસંગ. પું० (અતિપ્રસંગ) જુઓ “અધ-
પ્રસંગ” શબ્દ.

અતિમંચ. પું० (અતિમંચ) જુઓ “અધમંચ”
શબ્દ.

અતિરાડલ. ન૦ (અતિરાકુલ) અતિ સમૃદ્ધિ-
વાળું કુળ.
અતિરિત. ત્રિ૦ (અતિરિક્ત) જુઓ “અધરિત”
શબ્દ.
અતિરિતસેચ્છાસચિય. પું૦ સ્ત્રી૦ (અતિરિક્ત-
શાસ્ત્રાસનિક) મર્યાદાથી અધિક શય્યા, પાટ
પાટલા વગેરે રાખનાર; અસમાધિનું
એથુ સ્થાનક સેવનાર સાધુ.
અતિરેગ. પું૦ (અતિરેક) જુઓ “અધરેગ”
શબ્દ.
અતિવાતિ. ત્રિ૦ (અતિવાતિન) જુઓ “અધુ-
વાધ ” શબ્દ.
અતિવિજ્ઞ. ત્રિ૦ (અતિવિજ્ઞ) જુઓ “અધ-
વિજ્ઞ ” શબ્દ.
અતિવેલં. ઘ૦ (અતિવેલમ્) જુઓ “અધવેલં”
શબ્દ.
અતિસેસ. પું૦ (અતિશેષ) જુઓ “અધસેસ”
શબ્દ.
અતિહિ. પું૦ (અતિધિ) અભ્યાગત; બોજન
વખતે આવેલા પ્રાહુણો. (૨) જેને આવ-
વાની તિથિ મુકરર નથી એવા સાધુ.
અતિહિસંવિમાળ. પું૦ (અતિધિસંવિમાળ)
શ્રાવકનાં આર વત પૈકી આરમુ ત્રત;
જમતી વખતે પોતાના બોજનમાંથી અમુક
ભાગ અતિધિને આપવાની ભાવના
ભાવવી તે.
અતીત. પું૦ (અતીત) જૂતકાળ; ગત
સમય.
અતીતદ્વા. સ્ત્રી૦ (અતીતાદ્વા) અનતા પુરુષલ
પરાવર્તન પ્રમાણે જૂતકાળ.
અતીય. પું૦ (અતીત) જૂતકાળ. (૨) ત્રિ૦
જૂતકાળનું.
અતીયદ્વા. સ્ત્રી૦ (અતીતાદ્વા) અતીતકાળ;
જૂતકાળ.
અતીયવચ્ચ. ન૦ (અતીતવચ્ચ) જૂતકાળવાચક
પદ; જેમકે કર્યું, આધું, પીધું વગેરે.

અતીરંગમ. ત્રિ૦ (અતીરંગમ) કાઠે જવાને
અસમર્થ; સંસારને કાઠે નહીં પહેાંચનાર.
અતીવ. ઘ૦ (અતીવ) અતિ; ધણું.
અતુદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (અતુદ્ધિ) અસંતોષ, અતૃપ્તિ.
અતુલ. ત્રિ૦ (અતુલ) જેની તુલના ન કરી
શકાય એવું અસાધારણ.
અતો. ઘ૦ (અતસ) એથી; અહિંથી.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) દુઃખ હરનાર; સુખ આપનાર.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) મથાર્થદર્શી, રામદ્વેષાદિ
સર્વ દોષ રહિત. (૨) જ્ઞાનાદિયુક્ત સંપન્ન;
યુધ્ધી. (૩) એકાન્ત હિતકર.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) ગ્રહણ કરેલ; સ્વીકારેલ.
અસ. ત્રિ૦ (અસ) પીડિત; દુઃખી.
અસ. પું (અસમ્) આત્મા; જીવ. (૨) પોતે;
જાતે. (૩) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ
અસમ. ત્રિ૦ (અસમ) આંતરિક; આત્મિક.
અસમગમિ. પું૦ (અસમગમિન્) આત્માને પ્રાપ્ત
કરવા મોક્ષ માર્ગમાં ચાલનાર મુનિ; મુમુક્ષુ.
અસમજ્ઞ. પું૦ (અસમજ્ઞ) સ્વયમગમ સત્તા
પહેલા અધ્યયનના પહેલા ઉદ્દેશાનો પાંચમો
અર્થાધિકાર, કે જેમાં પાંચ જૂત અને
જડા આત્માનું નિરૂપણ છે.
અસદ્. પું૦ (અસદાથ) સ્વર્ગ, મોક્ષાદિક
આત્માનો અર્થ. (૨) પોતાની મનલભ્ય;
સ્વાથં.
અસતા. સ્ત્રી૦ (અસતા) આત્માનું અસ્તિત્વ;
જીવની હયાતી. (૨) પોતાના કરેલ કમનું
પરિણામ.
અસસાસેવુદ્ધ. ત્રિ૦ (અસાત્મસક્ત) આત્મા
વડે આત્મામાં લીન થયેલ.
અસપચ્ચેસિ. પું૦ (અસપચ્ચેસિ) આત્મ
જ્ઞાનનો શોધક; આત્મહિતની અવેષણ
કરનાર જીવ.

અત્તપ્રવહ. પું (આત્મપ્રવહન) આત્મ સંબંધી પ્રશ્નને હજુનાર; પાપ શ્રમજનું એક લક્ષણ.

અત્તપ્રવેશિ. ત્રિ (આત્મપ્રવેશિ) સર્વજની ઉક્તિનું અન્વેષણ કરનાર.

અત્તમહ. ત્રિ (આર્તમતિ) આર્તધ્યાનમાં જોડાયેલ.

અત્તય. પું (આત્મજ) પુત્ર; દીકરો.

અત્તયા. સ્ત્રી (આત્મજા) પુત્રી; દીકરી.

અત્તવંત. પું (આત્મવત્) આત્માના ઉપયોગવાળો; સાવચેત સાધુ. (૨) અક્રમાયી આત્મા;

અત્તસંપન્નાહિય. ત્રિ (આત્મસંપ્રગૃહીત) આત્મ પ્રશસા કરનાર.

અત્તસમ. ત્રિ (આત્મસમ) આત્મનુદય; આત્મવત્.

અત્તસમાહિય. ત્રિ (આત્મસમાહિત) સદા સ્વઉપયોગમાં જોડાયેલ; નિર્વિકલ્પ સમાધિયુક્ત.

અત્તહિય. ન (આત્મહિત) આત્મહિત.

અત્તગમ. પું (આત્મગમ) તીર્થકરની અપેક્ષાએ મૂળ સૂત્રપાઠ; અતાગમ.

અત્તુકરિસ. } પું (આત્મોત્કર્ષ) અભિમાન;
અત્તુકોસ. } આત્મસ્થાધા.

અત્તુકોસિય. ત્રિ (આત્મોત્કર્ષિક) ગર્વયુક્ત વાનપ્રસ્થ; અભિમાની.

અત્તુવગીય. પું (આત્મોપનીત) દુરાગ્રહ કરી પોતાનો મત સ્થાપન કરવો તે; પોતાના મતમાં દોષ આવે તેવી રીતે પરમતનું ઉત્થાપન કરવું તે.

અત્તેય. પું (આત્રેય) આત્રેય; અત્રિઋષિના પુત્ર. (૨) એક જન મુનિ.

અત્ય. ન (અસ્ત) આથમવું તે; ચંદ, સૂર્ય વગેરેનું ક્ષેત્રાંતરમાં જવું તે

અત્ય. ન (અક્ષ) તીર વગેરે ફેકવાનાં હથિયાર.

અત્ય. અ (અત્ર) અહીં; ઈહા.

અત્ય. પું (અર્થ) ધન; દ્રવ્ય. (૨) લક્ષ્મીના ખળના ૩૫ પર્વત; મેરૂ પર્વત. (૩) તાત્પર્ય; મતલબ. (૪) શબ્દનો અભિધેય; વાચ્યાર્થ. (૫) અપેક્ષા. (૬) અભિલાષ પદાર્થ. (૭) શબ્દાદિ પાંચ વિષય. (૮) મોક્ષ; પરમાર્થ.

અત્ય. પું (અસ્ત) મેરૂપર્વત. (૨) ત્રિ અવિદ્યમાન.

અત્યશ્ચો. અ (અર્થતત્) અર્થની અપેક્ષાએ; અર્થરૂપે.

અત્યર્થ. પું (અસ્તાર્થ) ભરતક્ષેત્રના મધ્યોવીસીના પંદરમા તીર્થકરનું નામ.

અત્યંગય. ત્રિ (અસ્તંગત) આથમેલો; અસ્ત પામેલો.

અત્યકર. ત્રિ (અર્થકર) ધન મેળવનાર.

અત્યકામય. ત્રિ (અર્થકામક) દ્રવ્યની વાંછનાવાળો.

અત્યક્ષ. ન () અવસર વિના; વખત વગર.

અત્યપ્રવહ. ન (અર્થપ્રવહ) પદાર્થનું જ્ઞાન; પદાર્થનો નિશ્ચય કરવો તે.

અત્યર્જ. ત્રિ (અર્થર્જ) અર્થની હામ કરનાર.

અત્યર્જ. ત્રિ () મધ્યવર્તી.

અત્યર્જાંગિ. સ્ત્રી (અર્થર્જિની) પૈસાની ઉત્પત્તિનાં સ્થાન; પૈસા મેળવવાના ઉપાય, જેવાકે સામ, દામ, દણ્ડ, ભેદ વગેરે.

અત્યર્જાચરણ. પું (આત્યર્જાનુકૂલ) જ્યાં દેવતા મુખે જોડે એવાં ધર.

અત્યર્જાય. પું (અર્થર્જય) અર્થ પ્રધાનનય; નૈગમ, સંગ્રહ, વ્યવહાર અને ઋણસૂત્ર એ ચાર નયરૂપ અર્થનો આશ્રય કરનાર. (૨) શબ્દને છોડી અર્થને જ મુખ્ય વસ્તુમાનનારો પક્ષ.

અત્યર્જિહર. પું (અર્થનિકર) ૮૪ લાખ અર્થનિકરાર પ્રમાણ કાળવિશેષ.

અત્યર્જિહરંગ. પું (અર્થનિકરાર) ૮૪ લાખ નસિન પ્રમાણકાળ વિશેષ.

અત્યથિ. ત્રિ० (અર્થાર્થિ) ધનનો અર્થ; ધનનો થાયક.
 અત્યર્થદ્વ. પુ० (અર્થદ્વાદ) શરીરાદિ નિર્વાહ અર્થે કર્મબંધ થાય તે; સ્વાર્થે દ્વૃત્તુ તે.
 અત્યધર. ત્રિ० (અર્થધર) શાસ્ત્રનો અર્થ ધરનાર; અર્થવેતા.
 અત્યનિજ્ઞાવ. ત્રિ० (અર્થનિર્ણાયક) નયપ્રમાણ લાગુ પાડી સૂત્રના અર્થનો નિર્વાહ કરનાર.
 અત્યપક્ષય. પુ० (અર્થપર્યય) અર્થના એક દેશનુ પ્રતિપાદન કરનાર પર્યાય, અર્થરૂપ પર્યાય.
 અત્યપય. ન० (અર્થપદ) “ ઉત્પાદ, વ્યય અને દ્વૈવ્યયુક્ત સત્ ” ત્રયાદિ અર્થ પ્રતિ- પાદકપદ.
 અત્યપુહુત્ત ન० (અર્થપુહુત્ત) યાદિ પદાર્થના વિસ્તારરૂપ શ્રુતજ્ઞાન; સામાન્ય શ્રુતજ્ઞાન.
 અત્યમાલ. પુ० (અર્થમાલ) શાસ્ત્રના અર્થમાં ઉપયોગ જોડવો તે
 અત્યમ. ન० (અસ્તમયન) અસ્ત થઇ જતું; અદ્રશ્ય થઇ જતું.
 અત્યમણ. ન० (અસ્તમન) સૂર્યનું આથમવું તે; સૂર્યનું અસ્ત થવું તે.
 અત્યમય. ન० (અસ્તમય) સૂર્ય પગેરેનું અસ્ત થવું તે.
 અત્યમાસ પુ० (અર્થમાષ) માસો, સોનું રૂપ તોળવાનું ૮ રતિભારનું એક વજન.
 અત્યમિત્રોદિય. ત્રિ० (અસ્તમિત્રોદિત) જે આથમીને પાછા ઉગ્યા હોય તે; અર્થાત્ હીનકુળમાં જન્મી મહત્પદ મેળવ્યું હોય તે, જેવાકે હરકેશી મુનિ.
 અત્યમિય. ત્રિ० (અસ્તમિત) અસ્ત પામેલ; આથમેલ. (૨) ટંકાછાથેલ.
 અત્યમિયાત્યમિય. ત્રિ० (અસ્તમિતાસ્તમિત) આથમીને પુનઃ આથમેલ હોય તે, અર્થાત્ હીનકુળમાં ઉત્પન્ન થઇ પુનઃ એવા “ ” દુષ્ટેર્મ કરે કે મરીમે દુર્ગતિર્મો ચાલ્યો જાય-જેમ કાલસુરિએ કહ્યું.
 અત્યરજા. ન० (અસ્તરજા) આચ્છાદન; ઓછાડ.
 અત્યરણ. ન० (અસ્તરણ) ઓછાડ. (૨) ઘિછાનું; પથારી કરવી તે.
 અત્યરય. ત્રિ० (અસ્તરજા) આચ્છાદન કરનાર. (૨) પુ० ઘિછાના ઉપરનું વસ્ત્ર.
 અત્યરય. ત્રિ० (અસ્તરજા) નિર્મળ; શુદ્ધ.
 અત્યવાય. પુ० (અર્થવાદ) ગુણવર્ણન. (૨) દોષનિરૂપણ. (૩) ગુણવાચક શબ્દ. (૪) દોષવાચક શબ્દ.
 અત્યવાયગ. ન० (અર્થવાચક) અર્થવાચક પદ, જેમકે વૃક્ષ છ, ઘટ છ ઇત્યાદિ.
 અત્યવિ. ત્રિ० (અર્થવિત) શબ્દાર્થને જાણનાર.
 અત્યવ્રજા. પુ० (અર્થવ્રજા) અર્થવર્ણુ નામે ચાર વેદમાંનો એક વેદ.
 અત્યસ્પંધા. સ્ત્રી० (અર્થસ્પંધા) ધનનો વિભવ; ધનની સપદા.
 અત્યસ્તથ. ન० (અર્થશાસ્ત્ર) અર્થશાસ્ત્ર; પૈસા કેવી રીતે વધે તેની રીત બતાવનાર શાસ્ત્ર.
 અત્યસાર. પુ० (અર્થમાર્ગ) પ્રધાનધન; રોકડદ્રવ્ય
 અત્યસિદ્ધ. પુ० (અર્થસિદ્ધ) જલ્દીપના એરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ખીબળ તીર્થકર (૨) પક્ષના ફસમા દિવસનું લોકો- તર નામ (૩) ત્રિ० પુ'કળા ધનવાન.
 અત્યા. સ્ત્રી० (અત્યા) જિત્નશાસન પ્રત્યે બહુમાનપાતું; શ્રદ્ધા. (૨) વિશ્વાસ.
 અત્યાણ. ન० (અત્યાણ) } સભાગૃહ; બે-
 અત્યાણી. સ્ત્રી० (અત્યાણી) } ઠંક.
 અત્યાત્યમણપવિમત્તિ. પુ० (અસ્તાસ્તમનપ્રવિમત્તિ) જેમાં ચદ્રમા સૂર્ય આથમવાના દ્રશ્ય બતાવવામાં આવે એવો એક નાટ્ય પ્રકાર; દેવતાના ૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનો નવમો પ્રકાર.
 અત્યાદાણ. ન० (અર્થાદાણ) દ્રવ્ય ઉમાર્જન કરવામાં કારણરૂપ અર્થોગ નિમિત્ત; આઠ પ્રકારના મિમિતાપ્રકાસવા તે. ૩૪

અત્યરજા. ન० (અસ્તરજા) આચ્છાદન; ઓછાડ.
 અત્યરણ. ન० (અસ્તરણ) ઓછાડ. (૨) ઘિછાનું; પથારી કરવી તે.
 અત્યરય. ત્રિ० (અસ્તરજા) આચ્છાદન કરનાર. (૨) પુ० ઘિછાના ઉપરનું વસ્ત્ર.
 અત્યરય. ત્રિ० (અસ્તરજા) નિર્મળ; શુદ્ધ.
 અત્યવાય. પુ० (અર્થવાદ) ગુણવર્ણન. (૨) દોષનિરૂપણ. (૩) ગુણવાચક શબ્દ. (૪) દોષવાચક શબ્દ.
 અત્યવાયગ. ન० (અર્થવાચક) અર્થવાચક પદ, જેમકે વૃક્ષ છ, ઘટ છ ઇત્યાદિ.
 અત્યવિ. ત્રિ० (અર્થવિત) શબ્દાર્થને જાણનાર.
 અત્યવ્રજા. પુ० (અર્થવ્રજા) અર્થવર્ણુ નામે ચાર વેદમાંનો એક વેદ.
 અત્યસ્પંધા. સ્ત્રી० (અર્થસ્પંધા) ધનનો વિભવ; ધનની સપદા.
 અત્યસ્તથ. ન० (અર્થશાસ્ત્ર) અર્થશાસ્ત્ર; પૈસા કેવી રીતે વધે તેની રીત બતાવનાર શાસ્ત્ર.
 અત્યસાર. પુ० (અર્થમાર્ગ) પ્રધાનધન; રોકડદ્રવ્ય
 અત્યસિદ્ધ. પુ० (અર્થસિદ્ધ) જલ્દીપના એરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ખીબળ તીર્થકર (૨) પક્ષના ફસમા દિવસનું લોકો- તર નામ (૩) ત્રિ० પુ'કળા ધનવાન.
 અત્યા. સ્ત્રી० (અત્યા) જિત્નશાસન પ્રત્યે બહુમાનપાતું; શ્રદ્ધા. (૨) વિશ્વાસ.
 અત્યાણ. ન० (અત્યાણ) } સભાગૃહ; બે-
 અત્યાણી. સ્ત્રી० (અત્યાણી) } ઠંક.
 અત્યાત્યમણપવિમત્તિ. પુ० (અસ્તાસ્તમનપ્રવિમત્તિ) જેમાં ચદ્રમા સૂર્ય આથમવાના દ્રશ્ય બતાવવામાં આવે એવો એક નાટ્ય પ્રકાર; દેવતાના ૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનો નવમો પ્રકાર.
 અત્યાદાણ. ન० (અર્થાદાણ) દ્રવ્ય ઉમાર્જન કરવામાં કારણરૂપ અર્થોગ નિમિત્ત; આઠ પ્રકારના મિમિતાપ્રકાસવા તે. ૩૪

અત્યામિમુહ. ત્રિ० (અર્થામિમુહ) અર્થઅહણ કરવામાં ચતુર.

અત્યામિસંકિ. ત્રિ० (અર્થામિસંકિ) ધનની આહના કરનાર.

અત્યાલિય. ન० (અર્થાલીક) દ્રવ્યને માટે જૂઠું બોલવું તે.

અત્યાવગ્રહ. પું० (અર્થાવગ્રહ) પદાર્થોનો ઇન્દ્રિયોની સાથે સ્પર્શ સંબંધ થાય તે; મનિ જ્ઞાનનો એક ભેદ (૨) નિર્વિકલ્પજ્ઞાન

અત્યાવપતિ. સ્ત્રી० (અર્થાવપતિ) પ્રત્યક્ષાદિ પ્રમાણથી જાણાયેલ અર્થ જેના વિના ઉપપન્ન ન થાય, તેવા અટકાટ અર્થની કલ્પના કરતી તે અર્થાવપતિ, જેમ “ પીતો વૃક્ષતો વિદ્યા ન મુક્તે ” એ વાક્યમાં દેવદત્તનું પુટપાતું રાત્રિભોજન વિના ઉપપન્ન નથી, તેથી રાત્રિભોજનની કલ્પના થાય છે તે અર્થાવપતિ.

અત્યાવસિદ્ધાંસ પું० (અર્થાવસિદ્ધોષ) જ્યાં અર્થાવપતિથી અનિષ્ટપણાની પ્રાપ્તિ થાય ત્યાં લાગતો સૂત્રનો એક દોષ. જેમ “ બ્રાહ્મણો ન હન્તવ્યઃ ” એવું સૂત્ર પાંચું હોય તે બ્રાહ્મણ ન મારવો ત્યારે અબ્રાહ્મણાદિકને મારવાનું અર્થાવપતિથી આવી પડે છે, કે જે અનિષ્ટ છે. માટે ત્યાં અર્થાવપતિ દોષ છે. સૂત્ર રચનામાં તે દોષ ટાળવો જોઈએ.

અત્યાહ. ત્રિ० (અત્યાહ) અગ્રાધ; ધણું ઉંડું. (૨) ગંબીર.

અત્યાહિગાર. પું० (અર્થાહિગાર) પ્રકરણ વગેરેનું અભિધેય; ઉપક્રમનો એક ભેદ.

અત્યિ. પ્ર० (અત્યિ) છે; વિદ્યમાન. (૨) પું० ધર્માસ્તિકાય આદિના સૂક્ષ્મ અંશ-પ્રદેશ. (૩) પન્નવણી સૂત્રના ત્રીજા પદના એકવીસમા હારનું નામ, જેમાં ધર્માસ્તિકાય આદિ ૭ દ્રવ્યનું અદ્વાગદુત્વ ઘોષાયું છે.

અત્યિ. ત્રિ० (અર્થિન્) ધનિક; શ્રીમંત. (૨) સૂત્ર અને અર્થને જાણનાર ગુરૂ. (૩) માલિક; સ્વામી.

અત્યિ. ન० (અત્યિ) હાડકું.

અત્યિમ્. ત્રિ० (અર્થિક) અર્થી; લાલચુ.

અત્યિમ્. પું० (અત્યિક) ખડુ ખીજવાળું વૃક્ષ વિગેષ; અગદિયમાનું ગ્રાહ. (૨) ન० તે ગ્રાહનાં કથ. (૩) હાડકું.

અત્યિજહેસય. પું० (અત્યિજહેસક) ભગવતીસૂત્રના ૨૦ મા શતકના ત્રીજા ઉદ્દેશાનું નામ.

અત્યિકાય. પું० (અત્યિકાય) પ્રદેશના સમૂહ ૩૫ કાળ સિવાયનાં પાંચ દ્રવ્ય.

અત્યિક. ન० (અત્યિક) આસ્તિકપણું; જીવ, અજીવ, સ્વર્ગ, નરકાદિને માનવાં તે.

અત્યિત. ન० (અત્યિત) અસ્તિત્વ; વિદ્યમાનપણું.

અત્યિત્તિનય. પું० (અત્યિત્તિનય) દ્રવ્યાર્થિકનય.

અત્યિત્તિનયવાય. પું० (અત્યિત્તિનયવાય) અસ્તિનાસ્તિ નામનો ચોથો પૂર્વ; ચૌદ પૂર્વ શાબ્દમાંનું એક.

અત્યિમાવ. પું० (અત્યિમાવ) અસ્તિત્વ; વિદ્યમાનપણું. (૨) સત્પદાર્થ; વિદ્યમાન વસ્તુ.

અત્યિમિજ્ઞ. ન० (અત્યિમિજ્ઞ) હાડકાંની મજ્જા.

અત્યિય. ત્રિ० (અત્યિક) જીવ, અજીવ, સ્વર્ગ, નરક, મોક્ષ આદિને માનવાવાળો; આસ્તિક.

અત્યિયા. સ્ત્રી० (અત્યિયા) અસ્તિત્વ; હોવાપણું.

અત્યિય. ત્રિ० (અત્યિય) અપરિચિત. (૨) અટકાઉ; ધણો વખત ચાલે નહિ એવું.

અત્યિયજ્ઞામ. ન० (અત્યિયજ્ઞામ) જેના ઉદયથી જ્ઞાન, આંખ વગેરે શરીરના અવયવો અસ્થિર મળે તે નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ.

અત્યિવાય. પું० (અત્યિવાય) સત્પદાર્થોનું અસ્તિત્વ સ્થાપવું જેમ આત્મા છે, કર્મ છે, મોક્ષ છે, મોક્ષનો ઉપાય છે ઇત્યાદિ સત્ પદાર્થોનું સત્વ અને શશયં, અપુણ્ય આદિ અસત્પદાર્થોનું અસત્વ સ્વીકારવું તે.

અત્યુમાહ. પું (અર્થાવગ્રહ) વ્યજનાવગ્રહ પછી
અર્થનું સામાન્યપણે ગ્રહણ કરતું તે, પાંચ
ઇન્દ્રિય અને મન સાથે પદાર્થનો વ્યક્ત
સમંધ થાય તે.

અત્યુમાહણ. ન૦ (અર્થાવગ્રહણ) કરણીના ફળનો
નિશ્ચય કરવો તે.

અત્યુચ. ત્રિ૦ (અસ્તૃત) બિઝાવેલું.

અત્યેગદ્ય. ત્રિ૦ (અસ્ત્યેક) છે કોઇ એક;
ગમે તે કોઇ એક.

અત્યેગદ્ય. ત્રિ૦ (સ્ત્યેક) છે કેટલાએક.

અત્યોમાહ. પું (અર્થાવગ્રહ) ભુઓ “ અત્યુ-
માહ ” શબ્દ.

અત્યોમાહણ. ન૦ (અર્થાવગ્રહણ) ભુઓ “ અત્યુ-
માહણ ” શબ્દ.

અત્યોર્માહ. પું (અર્થાવગ્રહ) ભુઓ “ અત્યુ-
માહ ” શબ્દ.

અય. મ૦ (અય) પછી, પશ્ચાત.

અયવ્વણ. પું (અયર્વણ) યોથા વેદનું નામ

અયવ્વણવેય. પું (અયર્વણવેદ) ભુઓ “ અ-
યવ્વણ ” શબ્દ.

અયિર. ત્રિ૦ (અસ્થિર) ભુઓ “ અતિથિર ”
શબ્દ.

અયિરણામ. ન૦ (અસ્થિરણામ) નામ કર્મનો
એક ભેદ.

અર્ચસ્ણ. ન૦ (અર્ચસ્ણ) દર્શનનો અભાવ,
આંખેકરી ન જોતું તે. (૨) ત્રિ૦ દ્રષ્ટિ-
વિનાનો; આંધળો. (૩) યિચુદ્ધિ નિશ્ચિતા
ઉદયવાળો. (૪) સમકિત વગરનો; મિ-
થ્યાત્વી. (૫) પરોક્ષ; જેને પ્રત્યક્ષ દર્શન
નથી તે.

અર્ચસ્થિયા. ન૦ (અર્ચસ્થિ) એક પ્રકારની
મિષ્ટ વસ્તુ.

અર્ચસ્થ. ત્રિ૦ (અર્ચ) અર્વાગ દર્શનવાળો;
દુંકપ દ્રષ્ટિવાળો.

અર્ચસ્થ. ત્રિ૦ (અર્ચ) અન્ધ; આંધળો.
(૨) અસર્વસ્વ.

અર્ચસ્થ ત્રિ૦ (અર્ચ) અનિપુણ; કુશળ
નહિ તે.

અર્ચસ્થર્ચસ્ણ. ત્રિ૦ (અર્ચસ્થર્ચસ્ણ) અસર્વજ
શાસનના અનુયાયી; અન્ધ દર્શની.

અર્ચસ્થર. ત્રિ૦ (અર્ચસ્થર) અણુદીધુ હરનાર.

અર્ચસ્થાર. ત્રિ૦ (અર્ચસ્થાર) ચોર.

અર્ચસ્થારિ ત્રિ૦ (અર્ચસ્થારિ) ચોર.

અર્ચસ્થાદાણ. ન૦ (અર્ચસ્થાદાણ) અદત્તાદાન,
ચોરી.

અર્ચસ્થાર. પું (અર્ચસ્થાર) દીધા વિનાનું
હરનાર; ચોર.

અર્ચસ્થ. ત્રિ૦ (અર્ચસ્થ) અનદપ; ધાતું.

અર્ચસ્થવાહ. ત્રિ૦ (અર્ચસ્થવાહ) ધણો બોળે
ઉપાડી જનાર ધોડા વગેરે.

અર્ચિ. પું (અર્ચિત) ભુઓ “ અર્ચિ ” શબ્દ.

અર્ચિજ્ઞ. ત્રિ૦ (અર્ચિજ્ઞ) ન દેવા ચોખ્ખ. (૨)
જ્યાં લેવા દેવા કરવાની મના કરવામાં
આવી હોય તેવું નગર વગેરે.

અર્ચિહ. ત્રિ૦ (અર્ચિહ) નહિ જોએલું; નહિ
જાણેલું. (૨) ન૦ પૂર્વજન્મનાં કર્મ.

અર્ચિહલામિય. પું (અર્ચિહલામિય) પૂર્વે નહિ
જોયેલ દાનાર આપે તોજ લેતું એવા
અભિપ્રાયથી અવેપણ કરનાર (સાધુ).

અર્ચિહસેવક. પું (અર્ચિહસેવક) દેશ પાર થ-
યેલ સેવક; સ્વામિને મોં ન બતાવનાર
સેવક

અર્ચિહહ. ત્રિ૦ (અર્ચિહહ) દીકા વગર ગ્રહણ
કરેલ

અર્ચિહાદાણ. ન૦ (અર્ચિહાદાણ) ભુઓ “ અ-
દત્તાદાણ ” શબ્દ.

અર્ચિહાદાણવસિય. પું (અર્ચિહાદાણવસિય)
અદત વસ્તુ ગ્રહણ કરવાથી આત્મા દં-
ગ્રાય તે; તેર ક્રિયાસ્થાનકમાંનું સાતમું
ક્રિયાસ્થાનક.

અર્ચિહાદાણવેરમણ. ન૦ (અર્ચિહાદાણવેરમણ)
અદત વસ્તુ લેવાનો ત્યાગ; ત્રીજું વત.

અવિત્તિ. (અવિત્તિ) બુઝો “અવિત્ત” શબ્દ.

અવિત્ત. ત્રિં (અવિત્ત) અર્ધસક.

અવિત્તવિત્તિ. સ્ત્રીં (અવિત્તવિત્તિ) પોતાનાં કે પરને અર્થે અણુદીધું લેવાની વ્રતિ; સાતમું ક્રિયાસ્થાનક.

અવિત્તવિત્તિ. ત્રિં (અવિત્તવિત્તિ) દીનવ્રતિ વગરનો.

અવિત્તવિત્તિ. પું (અવિત્તવિત્તિ) કુરુદેશના હસ્તિનાગપુર નગરના રાજાનું નામ. (૨) આવીશમા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૩) ચંપાનગરીના જિતશત્રુ રાજાનો અદીજશત્રુ નામે યુવરાજ કુમાર.

અવુ. અં (અવ) પછી; પશ્ચાત્. (૨) અર્ધ.

અવુચ્છવમસુહા. સ્ત્રીં (અવુચ્છવમસુહા) જેમાં દુઃખ નથી તેમજ સુખ નથી તેવી સ્થિતિ.

અવુત્તરં. અં (અવોત્તરમ્) અથવા; દવે પછી. (૨) દમણાં.

અવુત્તરંચર્ણ. અં (અવોત્તરચર્ણ) બુઝો “અવુત્તર” શબ્દ.

અવુચ્ચ. અં (અવુચ્ચ) પિત્તમે, ઉતાવળે નહિ.

અવુચ્ચત્ત. નં (અવુચ્ચત્ત) સત્ય વચનના ૩૫ અતિશયમાંનો ૨૭ મો અતિશય.

અવુચ્ચચર્ણ. નં (અવુચ્ચચર્ણ) દીર્ઘકાળનું અધન.

અવુચ્ચ. } અ. (અવચ્ચ) અથવા; યા.

અવુચ્ચા. }

અવુર. ત્રિં (અવુર) પાસેનું; નજીકનું. (૨) નં પાસે; નજીક.

અવુરસામંત. પું (અવુરસામંત) અતિદૂર કે અતિ નજીક નહિ એવો ઉચિત પ્રદેશ.

અવુ. પું (અવુ) આકાશ.

અવુ. ત્રિં (અવુ) બીનું; લીધું. (૨) આદ્ર રાજાના વંશજો. (૩) પું આ નામના એક રાજા. (૪) એક પ્રસિદ્ધ રાજકુમાર કે જે પાછળથી જૈન મુનિ થયા. (૫) એ નામનું એક નગર.

અવુરજ. નં (અવુરજીય) સયગડાંગ સૂચના બીજા શ્રુત સ્કંધના છઠા અધ્યયનનું નામ, કે જેમાં આદ્રકુમાર મુનિને ગોશાલા વગેરેની સાથે વાદ થયો છે તેનું વર્ણન છે.

અવુરજ. ત્રિં (અવુરજીય) આદ્રકુમાર સંખાધી.

અવુરકુમાર. પું (અવુરકુમાર) આદ્રકુમારના આદ્રક રાજાનો આદ્રક નામે કુમાર, કે જેને અભયકુમારે મોકલેલ બક્ષીસ ઉપરથી જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થતાં પોતાની મેળે દીક્ષા લીધી.

અવુરપુર. નં (અવુરપુર) એ નામનું અનાથ દેશનું પ્રાચીન નગર, કે જ્યાં આદ્રકુમારનો જન્મ થયો હતો.

અવુરુચ્છા. સ્ત્રીં (અવુરુચ્છા) કન્દ વિશેષ.

અવુ. ત્રિં (અવુ) નહિ ગાળેલું.

અવુ. સ્ત્રીં (અવુ) આદ્રાં નક્ષત્ર.

અવુગ. } પું (અવુર્ગ) અરીસો; કપેળ.

અવુગ. } (૨) સ્કટિક મણિ.

અવુગપસિદ્ધ. પું (અવુગપસિદ્ધ) પ્રશ્નવિદ્યા વિશેષ. જે વિદ્યાવડે અરીસામાં દેવતાનું આલ્પાન કરી તેની મારફત જવાબ અપાવવામાં આવે. (૨) પ્રશ્ન વ્યાકરણનું અરીસાની પ્રશ્નવિદ્યાવાળું આંકડું અધ્યયન, કે જે હાલ વિચ્છેદ થઈ ગયેલ છે.

અવુ. પું (અવુ) માર્ગ; રસ્તો.

અવુ. નં (અવુ) અર્ધ; અરધુ.

અવુકરિસ. પું (અવુકરિસ) એક પક્ષનો આંકડો લાગ; મગધ દેશમાં પ્રસિદ્ધ એક પ્રકારનો તોલ.

અવુકુડવ. } પું (અવુકુડવ) મગધ દેશ પ્રસિદ્ધ ધાન્યનું એક માપ.

અવુચ્ચંદ. ત્રિં (અવુચ્ચંદ) અર્ધચન્દ્રાકાર. (૨) પ્રકરણ. (૩) અર્ધચન્દ્ર આકારનાં પગથીયાં.

અવુચ્ચક્રવાલ. નં (અવુચ્ચક્રવાલ) ગતિ વિશેષ, જેમાં અર્ધ ચક્ર પડે એવી ગતિ.

અર્ધચક્રવાલા. સ્ત્રી. (અર્ધચક્રવાલા) અર્ધ-ચક્રાકાર શ્રેણી.

અર્ધચક્રિ. પું. (અર્ધચક્રિ) ચક્રવર્તી કરતાં જેની અરધી સત્તા હોય તે; વાસુદેવ.

અર્ધચારાચ. ન. (અર્ધચારાચ) જેને એક પડખે મકેટ બાંધીને અને બીજે પડખે ખીંચી હોય તેવું હાડકાનું બંધારણ; છ સંધયણ-માંનું ચોથું સંધયણ.

અર્ધતુલા. સ્ત્રી. (અર્ધતુલા) પચાસ પક્ષની અર્ધતુલા; પ્રાચીન સમયમાં મગધ દેશ પ્રસિદ્ધ તોલ વિશેષ.

અર્ધસ. ન. (અર્ધસ) અર્ધાનું અર્ધ; પા ભાગ.

અર્ધસા. સ્ત્રી. (અર્ધસા) દિવસ યા રાત્રિનો એક ભાગ; પ્રહર વગેરે.

અર્ધસામીસય. ન. (અર્ધસામીસય) દિવસ રાત્રિ આશ્રી મિત્ર ભાષા બોલતી, જેમ પહોર દિવસ ચઢે હોય છતાં કહેવું કે બપોરનો અર્ધ મયા ઇત્યાદિ; સત્યમયા ભાષાનો એક પ્રકાર.

અર્ધપલ. ન. (અર્ધપલ) એ કર્ષ પ્રમાણ; અર્ધપલ.

અર્ધપલિયંકા. સ્ત્રી. (અર્ધપલિયંકા) અરધી પલાંડીએ બેસવું તે; એક પગ સાથળ ઉપર અને એક પગ જમીન ઉપર મૂકેલા તે; આસનવિશેષ.

અર્ધપેટા. સ્ત્રી. (અર્ધપેટા) સાધુ ઋષ્ટિનાં ધરોની ચારે દિશામાં ચાર પંક્તિ કદખી, તેમાંથી બધે પંક્તિને છેડે બેઠે, વચમાં ખાલી રાખે તે; ગોચરીની આઠ વીથી-માંની છઠી વીથી.

અર્ધમરહ. પું. (અર્ધમરહ) ભરતખંડનો અર્ધભાગ.

અર્ધમાર. પું. (અર્ધમાર) અર્ધા ભાર; તોલ વિશેષ.

અર્ધમાગધી. ન. (અર્ધમાગધી) ધર વિશેષ.

અર્ધમાગધી. } સ્ત્રી. (અર્ધમાગધી) પ્રાકૃત અર્ધમાગધી. } ભાષાની એક પેટા

ભાષા, કે જે મહાતીર સ્વામીના વખતમાં મગધદેશના અર્ધ ભાગમાં બોલાતી હતી અને જે ભાષામાં તીર્થંકરોએ ઉપદેશ આપ્યો છે તે ભાષા; જેન આગમની મૂળ ભાષા.

અર્ધમાગધી. સ્ત્રી. (અર્ધમાગધી) } અર્ધ-અર્ધમાગધી. સ્ત્રી. (અર્ધમાગધી) } માણી; ૧૨૮ પલ પ્રમાણ.

અર્ધમાસ. પું. (અર્ધમાસ) અર્ધમાસ; પક્ષ.

અર્ધમાસિય. ત્રિ. (અર્ધમાસિક) પાક્ષિક; પક્ષ સંબંધી. (૨) પાક્ષિકતપ, ૫૬૨ દિવસના બેગા ઉપવાસ કરવા તે.

અર્ધરાજ્ય. પું. (અર્ધરાજ્ય) અરધા રાજ્યનો માણી; અર્ધ રાજ્યનો માલિક.

અર્ધરાત્ર. ન. (અર્ધરાત્ર) મધરાત; મધ્ય-રાત્રિ.

અર્ધવેણી. સ્ત્રી. (અર્ધવેણી) વૈતાલિક વિદ્યાને દયાવનારી વિદ્યા.

અર્ધસમ. ન. (અર્ધસમ) એ ચરણમાં સરખા અક્ષર હોય અને એ ચરણમાં સરખા ન હોય તેવો હંદ.

અર્ધસાગર. પું. (અર્ધસાગર) અર્ધસાગરોપમ; દશકોડ અર્ધપદ્યોપમ પરિમિત કાળ વિભાગ; કાયસ્થિતિ અને કર્મસ્થિતિમાં આ સામરોપમનો ઉપયોગ થાય છે.

અર્ધહાર. પું. (અર્ધહાર) નેવસરો હાર; ગળામાં પહેરવાનું આભરણ વિશેષ.

અર્ધહારમહ. પું. (અર્ધહારમહ) અર્ધહાર દીપનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારમહામહ. પું. (અર્ધહારમહામહ) અર્ધહાર દીપનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારમહાવર. પું. (અર્ધહારમહાવર) અર્ધહાર સમુદ્ર અને અર્ધહારવર સમુદ્રનો અધિપતિ દેવતા.

અર્ધહારવર. પું. (અર્ધહારવર) અર્ધહાર સમુદ્રનો અધિષ્ઠાયક દેવતા. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

અર્ધહારવરમહ. પું. (અર્ધહારવરમહ) અર્ધહારવર દ્વીપનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારવરમહાવર. પું. (અર્ધહારવરમહાવર) અર્ધહારવર સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારવરવર. પું. (અર્ધહારવરવર) અર્ધહારવર સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારોમાસ. પું. (અર્ધહારોમાસ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

અર્ધહારોમાસમહ. પું. (અર્ધહારોમાસમહ) અર્ધહારોમાસ દ્વીપનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારોમાસમહામહ. પું. (અર્ધહારોમાસમહામહ) અર્ધહારોમાસ દ્વીપનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારોમાસમહાવર. પું. (અર્ધહારોમાસમહાવર) અર્ધહારોમાસ સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધહારોમાસવર. પું. (અર્ધહારોમાસવર) અર્ધહારોમાસ સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

અર્ધ. સ્ત્રી. (અર્ધ) માર્ગ; રસ્તો.

અર્ધ. સ્ત્રી. (અર્ધ) ભૂત, લલિત અને વર્તમાન કાળ. (૨) કાળ આશ્રી મિત્ર વચન બોલવું, જેમ રાત છતાં કોઈને કહેવું કે “ ઉઠ ઉઠ દિવસ ઉગી ગયો ” મિત્ર ભાષાનો નવમો પ્રકાર. (૩) સંકેત. (૪) લલિત; શક્તિ.

અર્ધાય. પું. ન. (અર્ધાય) કાળપ્રધાન આયુષ્ય; મનુષ્ય અને તિર્યચનું આયુષ્ય કાળ પ્રધાન છે, એટલે કે એક લવ થયા પછી પછુ કોઈને પુનઃ તેજ લવ પ્રાપ્ત થતાં મનુષ્ય કે તિર્યચનું આયુષ્ય ફરી ભોગવાય છે.

અર્ધાકાઠ. પું. (અર્ધાકાઠ) સૂર્યકિરણવાળા અઢી દ્વીપમાં વર્તેલો કાળ.

અર્ધાકાઠ. પું. (અર્ધાકાઠ) કર્મની સ્થિતિ કાળનો ઉચ્છેદ; સ્થિતિધાત.

અર્ધાકાઠ. પું. (અર્ધાકાઠ) એક પ્રકારનું પર્વ-માણ્ય; આટલો અરધો ભાગ.

અર્ધાકાઠ. ન. (અર્ધાકાઠ) પ્રયાણ કરવું તે; મુસાફરી કરવી તે.

અર્ધાકાઠ. પું. (અર્ધાકાઠ) માર્ગ; રસ્તો.

અર્ધાપચ્ચાસા. ન. (અર્ધાપચ્ચાસા) કાળની મર્યાદા બાંધી પચ્ચાપાણ કરવાં તે; પચ્ચાપાણનો દસમો પ્રકાર.

અર્ધાપચ્ચાસા. } ન. (અર્ધાપચ્ચાસા) એક જોડ-અર્ધાપચ્ચાસા. } નનો લાંબો, પહોળો અને ઉંડો કુલો વાળામથી ભરેલો હોય, તેમાંથી સો સો વરસે એક વાળામથ કાઢતાં જેટલા વખતમાં ખાલી થાય તેટલો વખત.

અર્ધામીસય. ન. (અર્ધામીસય) } કાળઆ-અર્ધામીસયા. સ્ત્રી. (અર્ધામીસયા) } શ્રી સત્ય મૃપાલાપાનો એક પ્રકાર; જેમકે દિવસ હોય છતાં “ઉતાવળ કરો રાત પડી મધ” એમ કહેવું તે.

અર્ધાસમય. પું. (અર્ધાસમય) કાળનો ત્રીણામાં ત્રીણો અંશ. (૨) વસ્તુનું પરિવર્તન કરનાર એક દ્રવ્ય; છ દ્રવ્યમાંનું કાળ નામે એક દ્રવ્ય.

અર્ધા. સ્ત્રી. (અર્ધા) અધીરાધ; ધીરજનો અભાવ.

અર્ધુટ. ત્રિ. (અર્ધુટ) સાદા ત્રણ.

અર્ધુવ. ત્રિ. (અર્ધુવ) અનિશ્ચય; અસ્થિર.

અર્ધુવચ્ચિણી. સ્ત્રી. (અર્ધુવચ્ચિણી) જે યુગલ પ્રકૃતિમાંથી એકનો બંધ થતાં બીજો બંધ ન થાય તે, જેમ હાસ્ય અને રતિનો બંધ થતાં શોક અને અરતિનો બંધ ન થાય તે.

અર્ધુવસંતકમ્મ. ન. (અર્ધુવસંતકમ્મ) અર્ધુવ સત્તાવાળા કર્મ; જે કદાચ બંધાય કદાચ ન બંધાય એવી કર્મ પ્રકૃતિ.

અદ્ભુતસત્કર્મિયા. સી. (અદ્ભુતસત્કર્મિકા)
દ્રુવ સત્કર્મની પ્રતિપક્ષ પ્રકૃતિ.

અદ્ભુતસત્તાગા. સી. (અદ્ભુતસત્તાગા) જેની સત્તા
કાઠ વખતે હોય કાઠ વખતે ન હોય
એવી કર્મપ્રકૃતિ.

અદ્ભુતોદયા. સી. (અદ્ભુતોદયા) જેનો ઉદય
વિચિત્ર થયા પછી પણ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ,
ભાવ અને ભવરૂપ હેતુના સાન્નિધ્યથી
પુનઃ ઉદય થાય એવી કર્મ પ્રકૃતિ.

અદ્ભોક્તા. ન. (અદ્ભોક્ત) સાધ્વીને સાથળપર
ધારણ કરવાનું વસ્ત્ર; સાધ્વીના રૂપ ઉપ-
કરણમાંનું એક.

અદ્ભોવમિય. ન. (અદ્ભોવમ્ય) પરોપમ, સા-
મરોપમ આદિ ઉપમા કાળ; ઉપમા વિના
જેનું ગ્રહણ ન થઇ શકે તેવો કાળ.

અધ. અ. (અધ) નીચે.

અધવાણ. વિ. (અધવ્ય) અકૃતાર્થ; નિન્દા.

અધમ. વિ. (અધમ) હલકું; કુણું.

અધમ્મ. પું. (અધર્મ) સ્થિતિહેતુભૂત અ-
ધર્માસ્તિકાય; ૭ દ્રવ્યમાંનું ખીજું દ્રવ્ય.
(૨) મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, પ્રમાદ, કપાય
અને અશુભ યોગરૂપ કર્મઅંશ કારણભૂત
આત્મપરિણામ. (૩) સાવધાનુશ્રાન રૂપ
પાપ. (૪) અશ્વહયયંતુ સોળમુ ગોણ
નામ.

અધમ્મકેડ. પું. (અધર્મકેતુ) અધર્મની ખચન
કરકાવનાર પાપિષ્ઠ.

અધમ્મસ્થાહ. વિ. (અધર્મસ્થાતિ) અધર્મ ત-
રીકે જેની પ્રસિદ્ધિ હોય તે.

અધમ્મસ્થાહ. વિ. (અધર્મસ્થાયિન) અધર્મનું
પ્રતિપાદન કરનાર.

અધમ્મજીવિ. વિ. (અધર્મજીવિ) અધર્મ
વૃત્તિથી જીવનાર.

અધમ્મજુલ. ન. (અધર્મયુક્ત) તદ્દોષ ઉદાહરણનો
એક પ્રકાર, કે જે સાંભળવાથી શ્રોતાને
અધર્મ બુદ્ધિ થાય.

અધમ્મત્થિકાંચ. પું. (અધર્માસ્તિકાય) ૭૨

અને પુદ્ગળની ગતિ અટકાવવામાં રહેલ
આપનાર દ્રવ્ય; ૭ દ્રવ્યમાંનું અધર્માસ્તિ
કાય નામે ખીજું દ્રવ્ય.

અધમ્મદાણ. ન. (અધર્મદાન) અધર્મને અપાતું
દાન કે જે અધર્મને ઉત્તેજન આપે.

અધમ્મદ્વાર. ન. (અધર્મદ્વાર) આશ્રવદ્વાર; પ્રમ
વ્યાકરણ સૂત્રનું પ્રથમ દ્વાર.

અધમ્મપક્ક. પું. (અધર્મપક્ક) ક્રિયાવાદી,
અક્રિયાવાદી, અજ્ઞાનવાદી, વિનયવાદી
વગેરે પાખંડી; અધર્મપક્ષ.

અધમ્મિ. વિ. (અધર્મિ) ધર્મહીન; અધર્મી.

અધમ્મિજોય. પું. (અધર્મિયોગ) નિમિત્ત,
વસીકરણ આદિ પ્રયોગ કરવો તે.

અધમ્મિટ્ઠ. વિ. (અધર્મિષ્ઠ) પાપીઓને વહાલું.

અધર. વિ. (અધર) નીચેનું.

અધરિમ. વિ. (અધરિમ) જ્યાં અમુક વખત
માટે કાઠએ કાઠની પાસેથી કરજ લેવું
નહિ કે તે સમંધી તકરાર કરવી નહિ
એવો લુકમ કરમાવવામાં આવ્યો હોય
એવું નગર વગેરે.

અધરી. સી. (અધરી) વાટવાની છિપ્પર;
ખરલ.

અધરીલોટ્ટ. પું. (અધરીલોટ્ટ) વાટવાનો
પથરો; ઓરસીઓ.

અધરુટ્ટ. પું. (અધરોષ) નીચેનો હોડ.

અધા. સી. (અધરા) અધોદિશા, નીચડીદિશા.

અધારમિજ્ઞ. વિ. (અધારમીય) જુઓ “અ-
ધરિમ ” શબ્દ. (૨) પ્રાણ ધારણ
કરવાને અસમર્થ; નિર્વાહ ન થઇ
શકે તેવું.

અધિ. અ. (અધિ) અધિકપાતું.

અધિકરણ. ન. (અધિકરણ) કલહ; કળયો.

(૨) એરણ; લોહાર કે સોનીનું એક
ધડવાનું સાધન. (૩) કૃષિઆદિ આરંભનું
હથિયાર.

અધિગમ. પું. (અધિગમ) ગુરુનો ઉપદેશ સાંભળવાથી થયેલ બોધ.

અધિગમરૂઢ. પું. સ્ત્રી. (અધિગમરૂઢિ) ગુરુનો બોધ સાંભળી થયેલ નરત્વ શુશાસા; સમ-ક્તિનો એક પ્રકાર.

અધિગમસમ્યગ્દર્શન. ન. (અધિગમસમ્યગ્દર્શન) ગુરુનો ઉપદેશ ક્ષીભળવાથી થયેલ સમ્યગ્ દર્શન.

અધિગય. ન. (અધિકૃત) અધિકાર.

અધિગય. ત્રિ. (અધિગત) જાણવામાં આવેલ

અધિગરણ. ન. (અધિકરણ) જુઓ “ અધિકરણ ” શબ્દ.

અધિગરણકિરિયા. સ્ત્રી. (અધિકરણક્રિયા) તલવાર આદિ આરણ સમારણના નિ-મિતથી લાગતુ કર્મબંધન.

અધિગરણિયા. સ્ત્રી. (અધિકરણિકા) કલેશ કે હિંસાદિકનાં સાધનો ઉભાં કરવાથી લાગતી ક્રિયા; અધિકરણિકી ક્રિયા.

અધિગરણી. સ્ત્રી. (અધિકરણી) એરણ.

અધિગરણીસાલા. સ્ત્રી. (અધિકરણીસાલા) લુહારની કાઠ; જ્યાં લોહુ ધણય તે ધર.

અધિગાર. પું. (અધિકાર) વ્યાપાર.

અધિય. ત્રિ. (અધિક) ધણું; વધારે.

અધીર. ત્રિ. (અધીર) જુદી રહિત, ધીરજ વગરનો.

અધુવ. ત્રિ. (અધુવ) જુઓ “ અદુધુવ ” શબ્દ.

અધુવચ્ચિત્તા. સ્ત્રી (અધુવાચિત્તા) ધુવ અંચિત દ્રવ્યની વર્ગણા પછીની અધુવઅ-ચિત પુદ્ગળની વર્ગણા.

અધુવવધી. સ્ત્રી. (અધુવવધિની) જે યુગલ પ્રકૃતિમાંથી એકનો બંધ થતાં બીજો બંધ ન થાય તે, જેમ હાસ્ય અને રતિનો બંધ થતાં શોક અને અરતિનો બંધ ન થાય તે.

અધુવસત્તા. સ્ત્રી. (અધુવસત્તા) જે કર્મ પ્રકૃતિની સત્તા જીવને સર્વદા ન હોય તે.

અધો. ઇ. (અધ) જુઓ “ અધ ” શબ્દ. અધોગામિ. ત્રિ. (અધોગામિન્) પાણીના પ્રવાહની પેઠે નીચે જતાર.

અધોહિ. પું. (અધોવધિ) પરમાર્વાધથી ઉતરતા પ્રકારના અવધિજ્ઞાનવાળો જીવ.

અનંત. ત્રિ. (અનન્ત) પાર વગરનું; જેનો પાર આવી શકે નહિ તે.

અનંતાહિય. ન. (અનન્તાહિત) મોક્ષ

અનન્ન. ત્રિ. (અનન્ન) જુઓ “ અણુણુ ” શબ્દ.

અનલ. પું. (અનલ) અગ્નિ; આગ.

અનલમ્. ત્રિ. (અનલસ) આલસ્ય રહિત; ઉત્સાહી.

અનવરયં. ઇ. (અનવરતમ્) સતત; નિરતર.

અનહ. ત્રિ. (અનહ) વિધન વગરનું.

અનાડત્ત. ત્રિ. (અનાડુત્ત) ઉપયોગ વગરનું.

અનાગય. ત્રિ. (અનાગત) આવતા કાળનું. (૨) લવિષ્યમાં થનારું.

અનાગાર. ત્રિ. (અનાકાર) આકાર વગરનું. (૨) પું. દર્શનનો ઉપયોગ.

અનાણ. ન. (અજ્ઞાન) જુઓ “ અણાણુ ” શબ્દ.

અનાદેજ. ત્રિ. (અનાદેય) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવે કહેલ દિતકારી વચન પણ કાઠ સ્વીકારે નહિ, અને ઉપકૃત માણસ પણ તિરસ્કાર કરે છે.

અનાવાહ. ત્રિ. (અનાવાહ) જુઓ “ અણા-બાહ ” શબ્દ.

અનાય. ત્રિ. (અજ્ઞાત) જુઓ “ અણાય ” શબ્દ.

અનાય ત્રિ. (અનાયમ્) આત્મભિન્ન.

અનાયમાસિ. ત્રિ. (અનાયમાસિન્) યદાતદા-ન્યાય વિરૂદ્ધ બોલનાર.

અનારિય. ત્રિ. (અનાર્ય) જુઓ “ અણારિય ” શબ્દ.

અનાસજ. ત્રિ० (અનાસજ) નશક નહિ તે; દૂરવર્તી.

અનિઘટ્ટિયાયર. પું० (અનિઘટ્ટિયાદર) કપાયના અધકને અપાવવાના આરંભથી અને નપુંસક વેદના ઉપશમથી માંડી આદર લેણને અપાવે કે ઉપશમાવે ત્યાં સુધીની સ્થિતિમાં નયમે ગુણકણે વર્તેલા ૭૧.

અનિવિસ્તર. ત્રિ० (અનિવિસ્ત) નિરંતર; ખાંચે પાડ્યા વિના.

અનિગિમ્બ. પું० (અનમ) દરપરકાની દસમી જનત; નમપણાને ટાળવા વસ્ત્રાદિક અપનાર કલપરૂક્ષ.

અનિચ્ચ. ત્રિ० (અનિચ્ચ) અનિત્ય, અસ્થિર.

અનિચ્છદ. ત્રિ० (અનિચ્છદ) જૂદું કલેષેનું છતાં જૂદું વહેંચી નહિ આપેલું.

અનિહ. ત્રિ० (અનિહ) છાપ નહિ તે, અશુભ.

અનિદા. સ્ત્રી० (અનિદા) જુઓ “ અણિદા ” શબ્દ.

અનિમિત્તી. સ્ત્રી० (અનિમિત્તી) વિધિ વિશેષ.

અનિયદ્. પું० (અનિવર્ત) જ્યાંથી ફરી નિવર્તવાનું નથી તે; મોક્ષ.

અનિયદ્. ત્રિ० (અનિયદ્) નિયતિ પામેલ નહિ.

અનિયદ્. ન० (અનિવર્તન) જુઓ “ અણિ-યદ્ ” શબ્દ.

અનિયદ્વાયર. પું० (અનિયદ્વાયર) જુઓ “ અણિયદ્વાયર ” શબ્દ.

અનિયદ્વાયર. ન० (અનિવર્તીકરણ) જુઓ “ અણિયદ્વાયર ” શબ્દ.

અનિયયવિસિ. ત્રિ० (અનિયતવૃત્તિ) અપ્રતિ-બદ્ધપણે વિહાર કરનાર.

અનિયા. સ્ત્રી० (અનિદા) જુઓ “ અણિદા ” શબ્દ.

અનિરુદ્ધ. પું० (અનિરુદ્ધ) પ્રહુન કુમારની વેશ્ણી રાણીનો પુત્ર. (૨) અંતગઢ સૂત્રના ચોથા વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ.

અનિલ. પું० (અનિલ) પવન; વાયુ. (૨) ભરતક્ષેત્રના ગઢ ચોતીસીના સપ્તરમા તીર્થકરનું નામ.

અનિલા. સ્ત્રી० (અનિલા) ૨૧ મા તીર્થકર મુનિસુવત સ્વામીની પ્રથમ સાધ્વીનું નામ.

અનિવૃત્ત. ત્રિ० (અનિવૃત્ત) અચિત થયેલ નહિ; સચિત.

અનિહત. ત્રિ० (અનિહત) નિરૂપકમ આયુ-ષ્યવાળો; જેનું આયુષ્ય કોઈથી હણાય નહિ એવો.

અનીઝ. ન० (અનીક) સૈન્ય; લશ્કર.

અનીઝાહિવદ્. પુ. (અનીકાધિપતિ) સેનાનો નાયક.

અનીસા. સ્ત્રી० (અનિશ્રા) બીજાની અપેક્ષાનો અભાવ.

અનીહારિમ. ન० (અનિહારિમ) જુઓ “ અણિ-હારિમ ” શબ્દ.

અનુભૂય. ત્રિ० (અનુભૂત) અનુભવેલું, પરિચયમાં આવેલું.

અનુરત્ત. ત્રિ० (અનુરત્ત) અનુરાગી, પ્રેમી.

અનુભામ. ત્રિ० (અનુભામ) જુઓ “ અણુ-ભાલ ” શબ્દ.

અજ્ઞ. ન० (અજ્ઞ) અનાજ, દાણા.

અજ્ઞ. ત્રિ० (અજ્ઞત) જુઓ “ અણજ્ઞ ” શબ્દ.

અજ્ઞાતિય. ત્રિ० (અજ્ઞાતિય) જુઓ “ અણજ્ઞ-ઉત્થિય ” શબ્દ.

અજ્ઞાતીવિય. ત્રિ० (અજ્ઞાતીવિત) અજ્ઞને આધારે જીવનાર.

અજ્ઞાતર. ત્રિ० (અજ્ઞાતર) જુઓ “ અણજ્ઞયર ” શબ્દ.

અજ્ઞાતિયિ. ત્રિ० (અજ્ઞાતીયિન) અન્યતીર્થા; જેનેતર મતાવલથી.

અજ્ઞાતિયિદેવ. પું० (અજ્ઞાતીયિદેવ) અન્યમ-તના દેવ; શ્રદ્ધા, વિશ્વસુ, પ્રભૃતિ.

અજ્ઞાત. ન० (અજ્ઞાત) અન્યત્ર લાવના; સ-કળ સંબંધી વસ્તુતઃ પોતાથી જુદા છે એમ ચિન્તવડું તે.

અક્ષર. ઇં (અન્યત્ર) ભુઓ “ અણુત્ર ”
શબ્દ.

અક્ષમત્ર. ત્રિં (અન્યોન્ય) ભુઓ “ અણુ-
મણુ ” શબ્દ.

અક્ષયા. ઇં (અન્યદા) ભુઓ “ અણુયા ” શબ્દ.

અક્ષયાકંઘાઈ. ઇં (અન્યદાકંઘાઈ) ભુઓ
“ અણુયાકંઘાઈ ” શબ્દ.

અક્ષલિંગ. પું નં (અન્યલિંગ) અન્યદર્શ-
નીનો વેષ.

અક્ષવ. પં (અર્ણવ) સમુદ્ર; દરીયા.

અક્ષવેલગ્ગરા. પું (અન્યવેલાગ્ગર) ભોગનની
વેળા પીતાપીને ભિક્ષા કરવાનો અભિગ્રહ
ધરનાર સાધુ.

અક્ષહા. ઇં (અન્યથા) ભુઓ “ અણુહા ”
શબ્દ.

અક્ષિં. ઇં (અન્યત્ર) ખીળે સ્થળે

અક્ષાદ્દ. ત્રિં (અન્નાદિ) આકાન્ત.

અક્ષાગત. ત્રિં (અન્નાગત) યુક્ત; જોડાયેલ.

અક્ષાણ. નં (અક્ષાણ) ભુઓ “ અણુણુ ”
શબ્દ.

અક્ષાણપરિસદ્. પું (અક્ષાણપરિસદ્) જ્ઞાનના
અભાવે થતું કષ્ટ સહન કરવું તે.

અક્ષાણિ. ત્રિં (અક્ષાણિ) ભુઓ “ અણુણિ ”
શબ્દ.

અક્ષાણિય. ત્રિં (અક્ષાણિક) સમ્યગ્જ્ઞાન રહિત;
અજ્ઞાની. (૨) અજ્ઞાનનેજ શ્રેય માનનાર
વાદી, કે જેના ૬૭ પ્રકાર છે.

અક્ષાણિયવાદ. ત્રિં (અક્ષાણિકવાદિ) “ અજ્ઞા-
નથીજ શ્રેય થાય છે, જ્ઞાનમાં તકરારો
થાય છે, પુરેપુરું જ્ઞાન કોઈને થતું નથી,
અધુરા જ્ઞાનથી અનેક મતો થાય છે
માટે જ્ઞાન મેળવવું નહિ ” એમ માનનાર
એક વાદી.

અક્ષાય. ત્રિં (અક્ષાત) અપરિચિત; અવિદિત.

અક્ષિઆપુષ્ત. પું (અક્ષિઆપુષ્ત) એક પ્રાચીન
ધર્મધર્માર્થનું નામ.

અક્ષિય. ત્રિં (અન્વિત) યુક્ત; સહિત.

અન્નુજ. ત્રિં (અન્યોન્ય) ભુઓ “ અણુણુ ”
શબ્દ.

અન્નેસમ. ત્રિં (અન્નેષક) તપાસ કરનાર.

અન્નેસણ. નં (અન્નેષણ) ગવેષવું; તપાસવું.

અન્નેસણા. સ્ત્રીં (અન્નેષણા) ભુઓ “ અણુ-
સણા ” શબ્દ.

અન્નેસિ. ત્રિં (અન્નેષિ) ભુઓ “ અણુસિ ”
શબ્દ.

અન્નેજ. ત્રિં (અન્યોન્ય) ભુઓ “ અણુ-
ણુ ” શબ્દ.

અન્નેજણવેસ. પું (અન્યોન્યપ્રવેશ) એક
ખીજનો શુષ્કલાઘ્ન સંયત્ત.

અપમ. ત્રિં (અપદ) પમ પમરનું; ગતિ વિનાના
ગ્રહ વગેરે.

અપદ્દાણ. પું (અપરિજ્ઞાન) મોક્ષ; મુક્તિ. (૨)
જ્ઞાનથી નરકના પાંચ નરકવાસામાંનો
મધ્યવર્તિ એક નરકવાસો.

અપદ્દિય. ત્રિં (અપરિજિત) પ્રતિજ્ઞાન રહિત;
નિમિત્ત વિના સ્વભાવે ઉદ્ભવેલ. (૨)
પ્રતિબદ્ધ રહિત; અશરીરી.

અપદ્દાણપસરિયત્ત. નં (અપકીર્ણપ્રસૂતત્વ)
જેમાં અસખલપાતું અને અતિ વિસ્તાર
નથી એવી વાણી; તીર્થકરની વાણીના ઉપ
અતિશયમાંનો એક.

અપદ્દહ. ત્રિં (અપક્ર) પાકેલું નહિ; કાચું.

અપદ્દસ. ત્રિં (અપ્રદેશ) પ્રદેશરહિત; અવયવ
વિનાનું.

અપદ્દિય. ત્રિં (અપરિજિત) મૂર્ખ; અજ્ઞાણ.

અપદ્દ. ત્રિં (અપક્ર) અગ્નિ આદિથી પુરેપુરું
પાકેલ નહિ; કાચું.

અપક્કોસહિમક્ષણયા. સ્ત્રીં (અપક્કૌષધિ-
મક્ષણ) અગ્નિ આદિ ઉપર પકાવ્યા વિનાનું
અનાજ ખાવું તે; આવકના સાતમાત્રતો
પ્રથમ અતિચાર.

અપક્ષભાદિ. ત્રિં (અપક્ષમાદિ) અપક્ષપાતી.

અપક્લેવગ. ત્રિ० (અપક્લેવ) માર્ગની વચ્ચે જેનું દ્રવ્ય અરચાઈ ગયું હોય તે.

અપર્ગટ. ત્રિ० (અપર્ગટ) નિર્દોષ; દોષરહિત. (૨) નં પાણીના શીણ.

અપચય. પું० (અપચય) પડતી સ્થિતિ; હીનતા.

અપચક્ષ્ત્રાણ. પું० નં (અપ્રત્યાલ્યાન) પચ્ચ-ખાણુનો અભાવ. (૨) દેશ વિરતિ પરિણામને અટકાવનાર કષાય; અપચ્ચખાણુ વરણીય કષાયની ચોકડી.

અપચક્ષ્ત્રાણકસાય. પું० (અપ્રત્યાલ્યાનકષાય) જેના ઉદયથી દેશ વિરતિ પરિણામ ન આવે, એવી કષાયની ચોકડી

અપચક્ષ્ત્રાણકિરિયા. સ્ત્રી० (અપ્રત્યાલ્યાનક્રિયા) પચ્ચખાણુ ન કરવાથી લાગતી ક્રિયા; અપચ્ચખાણુ ક્રિયા.

અપચક્ષ્ત્રાણકોદ. પું० (અપ્રત્યાલ્યાનકોષ) જે કોષ ઉત્પન્ન થયા પછી તળાવની ફાટ પેઠે એક વરસ સુધી ભુસાય નહિ, અને કોષપણુ પચ્ચખાણુ આવવા દે નહિ તે; અપચ્ચખાણુવરણીય કોષ.

અપચક્ષ્ત્રાણિયા. સ્ત્રી० (અપ્રત્યાલ્યાનિકા) અપચ્ચખાણુ નિમિત્તે લાગતી ક્રિયા,

અપચ્ચય. પું० (અપ્રત્યય) અસત્યનું એક નામ. (૨) અવિશ્વાસ. (૩) અદત્તાદાનનું સત્તરમું નામ.

અપચ્ચયકારક. ત્રિ० (અપ્રત્યયકારક) વિશ્વાસ-ધાતી; ભરોસો તોડનાર.

અપચ્છાણ. ત્રિ० (અપચ્છન્ન) ગુપ્ત નહિ; પ્રગટ.

અપચ્છાણતાવિ. ત્રિ० (અપચ્છાતાવિન્) અપ-રાધ આલોચીને પશ્ચાતાપ ન કરનાર; ગુરની સમીપે દોષની આલોચના કરી રાજી થનાર.

અપચ્છિન્ન. ત્રિ० (અપચ્છિન્ન) સૌથી છેલ્લું; અંત સમયનું.

અપચ્છિન્નમારણંતિયસંલેહણ. સ્ત્રી० (અપચ્છિન્નમારણાન્તિકસંલેહના) મરણ સમયે કષા-

યને ઉપશમાવી દેહની મૂર્ચ્છાટાળી કરવામાં આવતો સથારો.

અપજ્ઞ. ત્રિ० (અપર્યાપ્ત) અપર્યાપ્તો; જેણે આહારાદિ છ પર્યાપ્તિમાંની પર્યાપ્તિ પુરી નથી કરી તે.

અપજ્ઞસ. ત્રિ० (અપર્યાપ્ત) નામ કર્મના ઉદ-યથી આહારાદિ પર્યાપ્તિ બાંધીને પુરી કરી ન હોય તે, તે બે પ્રકારના હોય, જે પોતાની જાતિ યોગ્ય પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કર્યા વિના મરણ પામે તે લગ્નિધ અપર્યાપ્તો, અને જેણે હજી પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કરી નથી પણ અવસ્ય પૂર્ણ કરી પર્યાપ્તો થશે તે કરણ અપર્યાપ્તો. (૨) અપૂર્ણ; પૂર્ણ નહિ તે.

અપજ્ઞસત્તામ. નં (અપર્યાપ્તનામ) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ પો-તાને યોગ્ય પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કરવામાં સમથ થતો નથી.

અપજ્ઞસિ. સ્ત્રી० (અપર્યાપ્તિ) પર્યાપ્તિની અ-પૂર્ણતા; પોતાના સ્થાન યોગ્ય પર્યાપ્તિ બાંધી પૂર્ણ કરી ન હોય તે.

અપજ્ઞવસિય. ત્રિ० (અપર્યવસિત) જેનો છંડો નથી તે, અનન (૨) નાશ રહિત.

અપહિક્ષમ. નં (અપ્રતિકર્મન) જેમાં શરીર સંસ્કાર, શરીર ચેષ્ટા વગેરે કાંઈ ન થઈ શકે તેવો સથારાનો એક પ્રકાર; પાદોપ ગમન સથારાનો એક બેદ.

અપહિગ્રહ. સ્ત્રી० (અપતદ્ગ્રહ) જે અધાતી કર્મ પ્રકૃતિમાં બીજી પ્રકૃતિના દલિયાનું સંક્રમણ ન થાય તે પ્રકૃતિ ત્યારે 'અપ-તદ્ગ્રહ' કહેવાય, જેમ-સજ્વલન કષાયની ચોકડીની એક સમય ઉણી ત્રણ આવલિકાની સ્થિતિ શેષ રહે ત્યારે તે 'અપતદ્ગ્રહ' કહેવાય.

અપહિચ્છા. ત્રિ० (અપ્રતિજ્ઞ) નિયાણું ન કરનાર; કરણીનું ફળ માગી ન લેનાર. (૨)

ક્રોધાદિના આવેશમાં ' અમુકને મારીશ, અમુકનું અનિષ્ટ કરીશ ' ઇત્યાદિ પ્રતિજ્ઞા ન કરનાર. (૩) રાગદ્વેષ રહિત.

અપરિવદ્ધ. વિ० (અપ્રતિવદ્ધ) વિષયભોગ કે સ્થાનના પ્રતિઅધર્થી રહિત.

અપરિલેહ્યાસીલ. વિ० (અપ્રતિલેહનશીલ) જેને જેમને આશ્વનાની ટેવ નથી તે.

અપરિલોમયા. સ્ત્રી० (અપ્રતિલોમના) અનુકૂળના.

અપરિવાદ. વિ० (અપ્રતિપાતિ) અપડિવાદ; આચું જાય નહિ તેનું ક્ષાયિક સમકિત, કેવળજ્ઞાન વગેરે. (૨) નં કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય ત્યાં સુધી રહેવાવાળું અવધિજ્ઞાન.

અપદ્ધમ. વિ० (અપ્રથમ) પ્રથમતારહિત, અનાદિ. (૨) પહેલું નહિ; ખીજું, ત્રીજુંવગેરે.

અપદ્ધમસમય. પું० (અપ્રથમસમય) પ્રથમ સમય નહિ; ખીજો, ત્રીજો સમય વગેરે.

અપદ્ધમસિદ્ધ. પુ० (અપ્રથમસિદ્ધ) સિદ્ધપણાના ખીજા, ત્રીજા આદિ સમયમાં વર્તમાન સિદ્ધભગવાન; જેને સિદ્ધ થયાને એકથી વધારે સમય થયા છે તે.

અપત્ત. વિ० (અપાત્ર) અયોગ્ય; લાયક નહિ તે.

અપત્ત. વિ० (અપ્રાપ્ત) પામેલ નહિ; પ્રાપ્ત ન કરેલ.

અપત્તકારિ. નં (અપ્રાપ્તકારિ) સ્વવિષય સાથે સંબંધ પામ્યા વિના વિષયને ગ્રહણ કરનાર ઇન્દ્રિયો આંખ અને મન. (૨) ત્રિં વસ્તુને સ્પર્શ કર્યા વિના દૂરથી જ્ઞાન ઉત્પન્ન કરનાર.

અપત્તજાત. વિ० (અપ્રજાત) જેને પાંખો નથી આવી એનું પક્ષીનું બચ્ચું.

અપત્તજોષણા. સ્ત્રી० (અપ્રાપ્તજોષણા) યૌવન અવસ્થાને ન પ્રાપ્ત થયેલ સ્ત્રી; કુમારિકા.

અપત્તવિસય. નં (અપ્રાપ્તવિષય) અપ્રાપ્યકારી ઇન્દ્રિય; જે ઇન્દ્રિય વિષયને પામ્યા વિના વિષયને ગ્રહણ કરે તે આંખ અને મન.

અપત્તિ. સ્ત્રી० (અપ્રાપ્તિ) અપ્રાપ્તિ.

અપત્તિગ. વિ० (અપ્રીતિક) પ્રીતિ વગરનું.

અપત્તિય. વિ० (અપાત્રિક) પાત્રરહિત; જેને કાંઈ આધાર નથી તે.

અપત્ત્ય. વિ० (અપથ્ય) અપથ; શરીરની પ્રકૃતિથી પ્રતિકૂલ. (૨) નં અપથ્ય ભોજન.

અપત્ત્યપરિચ્છ. વિ० (અપથ્યપ્રાર્થિત) અનિષ્ટને ઇચ્છનાર.

અપત્ત્યિય. વિ० (અપ્રાર્થિત) ન ઇચ્છેલું; ન માગેલું.

અપત્ત્યિયપતિથ્ય. વિ० (અપ્રાર્થિતપ્રાર્થક) જેને ક્રોધ ન ઇચ્છે તે મરણ, તેને ઇચ્છનાર; મોતનો અભિલાષી.

અપદ્. પું० (અપદ્) મુક્ત આત્મા; સિદ્ધ ભગવાન. (૨) હાડિમ, આંખો, ખીજેરા વગેરે ગ્રાહ. (૩) સૂત્રનો એક દોષ.

અપદ્વાર. નં (અપદ્વાર) નગરની ખાળ વગેરે; દુષ્ટમાર્ગ.

અપમર્જિય. વિ० (અપ્રમાર્જિત) રજોહરણ આદિથી પુંજેલું નહિ; પ્રમાર્જન ન કરેલ.

અપમર્જિયચારિ. પું० (અપ્રમાર્જિતચારિ) પુંજ્યા વિનાના સ્થાનમાં બેસનાર, ચાલનાર, પરંવનાર સાધુ; અસમાધિનું ખીજું સ્થાનક સેવનાર.

અપમત્ત. વિ० (અપ્રમત્ત) મદ, [વપય, કષાય, નિદ્રા, વિકૃત્યા આદિ પ્રમાદ વગરનો; અપ્રમાદી. (૨) સાવધાન; ઉપયોગવાળો.

અપમત્તસંજય. પું० (અપ્રમત્તસંયત) સાતમે ગુણકાણે વર્તતો જીવ; અપ્રમાદી સાધુ.

અપમત્તસંજયગુણદ્વાય. નં (અપ્રમત્તસંયતગુણ-ત્યાગ) અપ્રમત્તસંયત નામે સાતમું ગુણકાણું.

અપમાણ. નં (અપ્રમાણ) પ્રમાણથી લિપ્ત; પ્રમાણ્ય રહિત. (૨) પ્રમાણ ઉપરાંત આહાર કરવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ; આહારનો ખીજો દોષ. (૩) ત્રિં વિશેષ; અધિક.

અપમાણમોહ. ત્રિ० (અપમાણમોહિન્) અત્રીશ કવળથી વધારે આહાર કરનાર.

અપમાય. પું० (અપમાદ) પ્રમાદનો અભાવ; અત્રીશ યોગસંગ્રહમાંનો ૨૬ મો યોગ સંગ્રહ. (૨) સાવધાની

અપમાયપટિલેહા. સ્ત્રી० (અપમાદપ્રતિલેહા) પ્રમાદ વળતે પડિલેહણ કરવું તે. “અણ-આવિય ” ઇત્યાદિ છ પ્રકારે પડિલેહણ કરવું તે.

અપમેય. ત્રિ० (અપમેય) પ્રમાણ ગ્રાહ્ય નહિ. જેનું માપ ન થઇ શકે તે.

અપર. ત્રિ० (અપર) અન્ય; પૂર્વે કહેલ હોય તેનાથી જુદું. (૨) પશ્ચિમ વિભાગ.

અપરક્રમ. ત્રિ० (અપરાક્રમ) સામર્થ્યહીન, જેનું જવાબળ ક્ષીણ થયું છે તે.

અપરાદ્ય. પું० (અપરાજિત) આવતી ચોવી-સીના છટકા પ્રતિવાસુદેવનું નામ. (૨) આઠમા બળદેવના ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૩) પાંચ અનુત્તર વિમાન પૈકી ચોથા અનુત્તર વિમાનનું નામ. (૪) અનુત્તર વિમાનના દેવતા. (૫) જંજુડીપના કોટના ઉત્તર દિશાના દરવાજાનું નામ. (૬) ૮૮ મહાગ્રહમાંનો ૭૨ મો મહાગ્રહ. (૭) લવણ સમુદ્ર, ધાતકીખંડદ્વીપ, કાલોદધિ સમુદ્ર અને પુષ્કરોદ સમુદ્રના એક દરવાજાનું નામ. (૮) ઋષભદેવ સ્વામીના ૬૩ માં પુત્રનું નામ. (૯) મેરની ઉત્તરે રચક પર્વતનું એક કૂટ. (૧૦) ૧૮મા તીર્થંકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ઋષ્યનું નામ. (૧૧) ત્રિ० પરાજય નહિ પામેલ; અજિત.

અપરાદ્યા. સ્ત્રી० (અપરાજિતા) મહાવચ્છા વિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૨) વપ્રકાવતી વિજયની રાજધાની. (૩) દશમની રાત્રિનું નામ. (૪) અંજનગિરિની ઉત્તર તરફની વાવડીનું નામ. (૫) અંજારક મહાગ્રહની અગ્રમહિષી. (૬) બધા મહાગ્રહની ચોથી

અગ્રમહિષી. (૭) રચક પર્વતવાસી આઠમી દિશા કુમારિકા. (૮) બળદેવ અને વાસુ-દેવની માતાનું નામ. (૯) આઠમા ચદ્રપ્રભ તીર્થંકર દીક્ષા લેતી વખતે જે પાલખીમાં બેઠા હતા તે પાલખીનું નામ.

અપરાજિત. પું० (અપરાજિત) જીત્યો “ અપ-રાધય ” શબ્દ.

અપરાજિતા સ્ત્રી० (અપરાજિતા) જીત્યો “ અ-પરાધયા ” શબ્દ.

અપરાજિય. પું० (અપરાજિત) જીત્યો “ અ-પરાધય ” શબ્દ.

અપરાજિયા. સ્ત્રી० (અપરાજિતા) જીત્યો “ અ-પરાધયા ” શબ્દ.

અપરાહ. પું० (અપરાધ) શુન્દો, અપરાધ.

અપરિક્રમ. ત્રિ० (અપરિકર્મન) જીત્યો “ અ-પડિક્રમ ” શબ્દ.

અપરિચેદિત્ત. ન० (અપરિચેદિત્ત) અના-યાસે ઉત્પત્તિરૂપ ૩૪ મો વચનાતિશય.

અપરિગ્રહ. ત્રિ० (અપરિગ્રહ) નિષ્પરિગ્રહી; જેની પાસે ધર્મના ઉપગરણ વિના કાંઈ પરિગ્રહ નથી તે. (૨) ધન ધાન્યાદિ પ-રિગ્રહથી રહિત. (૩) મમતા રહિત.

અપરિગ્રહિયા. સ્ત્રી० (અપરિગ્રહીતા) વેશ્યા; અનાથ સ્ત્રી. (૨) વિધવા. (૩) દાસી.

અપરિગ્રહિયાગમ્મા. ન० (અપરિગ્રહીતાગમન) અપરજીત સ્ત્રીની સાથે મૈથુન સેવવું તે; શ્રાવકના ચોથા વ્રતનો બીજો અતિચાર.

અપરિણય. ન० (અપરિણત) જે વસ્તુ પુરેપુરી અચિત્ત ન થઇ હોય તે વસ્તુ લેવાથી મુનિને લાગતો એપણા દોષ; એપણાના ૬૪ દોષમાંનો આઠમો દોષ. (૨) ત્રિ० રસ, રૂચિરરૂપે પરિણામ ન પામેલ ખોરાક.

અપરિણામ. પું० (અપરિણામ) ત્રણ પ્રકારના સિબ પૈકી પ્રથમ પ્રકારનો સિબ; અલ્પ જીવિવાળો અને જિન વચનના રૂઢસ્થનો અજાણ સિબ.

અપરિતંતજોગિ. ત્રિ० (અપરિતંતજોગિ) કટાણા વિના સમાધિવાળો; અવિશ્રાન્ત સંયમવાળો.

અપરિત. પું० (અપરીત) અનંત જીવ વચ્ચે એક સાધારણ શરીરવાળો જીવ. (૨) અનંત કાળ સુધી સંસારમાં પરિવ્રજન કરનાર જીવ; અજ્ઞાત સંસારી જીવ. (૩) ત્રિ० અપરિમિત; અનંત.

અપરિચિત્ત. ત્રિ० (અપરિચિત્ત) જે કર્મપ્રકૃતિ પોતાના બંધ કે ઉદય વખતે બીજી પ્રકૃતિનો બંધ અટકાવે નહિ તે; અપરાવર્તમાન કર્મપ્રકૃતિ.

અપરિસાદિ. પું० (અપરિસાદિ) ખાતાં ખાતાં નીચે એક ન વેરવી તે.

અપરિસેમ. ત્રિ० (અપરિસેમ) નિઃસેપ; સર્વ.

અપરિસેસિય. ત્રિ० (અપરિસેસિક) જેમાં કાંઈ શેષ રહ્યું નથી તે; પૂરેપૂરું.

અપરિસ્તવ. પું० (અપરિસ્તવ) કર્મબંધના ઉપાદાન કારણનો અભાવ.

અપરિસ્તાવિ. ત્રિ० (અપરિસ્તાવિ) જેમાંથી પાણી ઝરી ન જાય તેવા તુંબડા વગેરે; ન ઝરનાર. (૨) કર્મબંધ રહિત; જેનો કર્મ પ્રવાહ આવતો અટક્યો છે તે. (૩) શિષ્ય આલોચેલ પોતાના દોષ બીજા કાંઈની પાસે પછી ન પ્રકાશનાર ગુરૂ; સાગર જેવા ગંભીર પેટવાળા આચાર્ય વગેરે.

અપરિહારિય. પું० (અપરિહારિક) મૂળ ગુણ દોષ અને ઉત્તર ગુણદોષનો ત્યાગ કરનાર નહિ; પાસતથો. (૨) અન્યતીર્થી ગૃહસ્થ.

અપરિહરિય. ત્રિ० (અપરિયોગિક) આરે બાબુના જ્ઞાનવાળો નહિ; વિશાળ જ્ઞાન રહિત.

અપવર્ગ. પું० (અપવર્ગ) મોક્ષ.

અપવટક. પું० (અપવટક) તવો; તાવડી.

અપવરક. પું० (અપવરક) ઓરડો; કોડો.

અપસ્થકાયવિનય. પું० (અપસ્થકાયવિનય) દુષ્ટ કાર્યથી કાયાને રોકવી તે; અશુભ-કાર્યમાં શરીરને ન પ્રવર્તાવવું તે.

અપસિન્ન. પું० (અપસિન્ન) પ્રશ્ન પૂછ્યા વિના વિધિપૂર્વક વિદ્યા કે મંત્રના જપવા માત્રથી શુભાશુભ ફળ કહી શકાય તે.

અપસુ. પું० (અપસુ) ગાય, બેંસ, ઘોડા વગેરે જેની પાસે નથી તે; સાધુ.

અપહય. ત્રિ० (અપહય) દણ્ડાયેલ; ગપટકેલ.

અપહિદ્વ. ત્રિ० (અપહિદ્વ) 'સપદિ ગાય ન હ્યો' સપદિ માટે પુલાહ ન જનાર; શુભ વસ્તુ મળવાથી રાજી ન થનાર.

અપાણ. ન० (અપાણ) શુદ્ધ. (૨) પાણી જેવી હંડી પીવાની વસ્તુ. (૪) પું० ન० અપાનવાયુ. (૪) ત્રિ० જલવર્જિત; નિર્જલ.

અપાણા. } ત્રિ० (અપાણક) પાણી વિનાનું.
અપાણાય. } (૨) દાહને શમાવનાર પાણી જેવા શીતળ સ્થાળીપાનક આદિ પદાર્થ, કે જે ગોશાળાને સમત હતા. (૩) જેમાં દૂધ, કાવો, રાખડી, પાણી વગેરેનો ત્યાગ કરવામા આવે એવા ઉપવાસ વગેરે.

અપાદાણ. ન० (અપાદાણ) કારકવિશેષ કે જેમાં પાંચમી વિલક્ષિત આવે છે.

અપાર. ત્રિ० (અપાર) તીર વિનાનું; જેનો છેડો નથી તે.

અપારસંસાર. પું० (અપારસંસાર) જેનો પાર નથી એવો સંસાર.

અપાલ. ત્રિ० (અપાલ) પાપરહિત; સર્વથા શુદ્ધ. (૨) ન० પુણ્ય.

અપાલય. પું० (અપાલક) શુભ ચિંતનવરૂપ પ્રશસ્ત મનોવિજ્ય. (૨) પાપ વિનાની વાણી બોલવા રૂપ વાણી વિનય. (૩) સર્વથા કર્મક્લંક રહિત.

અપાલ્લ. સ્ત્રી० (અપાલ્લ) જ્યાં મહાવીર સ્વામી નિર્વાણ પદ પ્રાપ્ત્ય તે નગરી; હસ્તીપાલ રાજાની રાજધાની.

અપુહ્. ત્રિ० (અપુહ્) જેને પૂછ્યું નથી તે; પૂછવામાં ન આવેલ.

અપુહ્લામિષ્ઠ. પું० (અપુહ્લામિક) 'શું આપું?' એમ પૂછ્યા વિના ભિક્ષા આપે તે લેવી એવો અભિગ્રહ ધરનાર સાધુ.

અપુહ્વાગરણ. ન૦ (અપુહ્વાકરણ) પૂછવામાં ન આવ્યું હોય છતાં પ્રતિપાદન કરવું તે.

અપુણ. ઇ० (અપુન) ફરી નહિ.

અપુણ્યચ્ચ. પું० (અપુન્યચ્ચ) દેવતામાંથી ચીનીને ફરી તેમાં ઉત્પન્ન ન થવું તે. ફરીને મરવાનો અભાવ.

અપુણ્યર્થચળ. } ત્રિ० (અપુનર્થચક) જેણે રાગ-
અપુણ્યર્થચય. } દેવની મળ્યાત ગાંઠ બેઠી છે એવા; મોહનીયની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ ફરી ન બાંધનાર.

અપુણ્યભવ. ત્રિ० (અપુનર્ભવ) જેને ફરીને જન્મ નથી કરવો તે; પુનર્જન્મ રહિત.
(૨) મુક્તિપ્રદ.

અપુણ્યલક્ષ. ત્રિ० (અપુનલક્ષ) પુનરક્રિત દોષરહિત.

અપુણ્યભાગમ. ત્રિ० (અપુનભાગમ) જ્યાંથી ફરી જન્મ ધારણ નથી કરવો તે; મોક્ષ.

અપુણ્યોદય. પું० (અપુન્યોદય) ફરીને મરવાનો અભાવ; અમરપાત્રું.

અપુણ્ય. ત્રિ० (અપુણ્ય) પુણ્યહીન; એનશીય.
(૨) તીવ્ર અસાતા વેદનીયના ઉદયવાળો.

(૩) અનાર્થ; પાપાચરણી. (૪) ન૦ પાપ.

અપુણ્ય. ત્રિ० (અપૂર્ણ) અધુરું; અપૂર્ણ મનોરથવાળો.

અપુત્ત. ત્રિ० (અપુત્ર) પુત્ર વિનાનો; દીકરા વિનાનો.

અપુમ. ન૦ (અપુમ્) નપુંસક; પુરુષાત્તન વગરનું.

અપુરિસ. પું० (અપુરુષ) નપુંસક; પુરુષાત્તનનો અભાવ.

અપુરિસવાય. પું० (અપુરુષવાય) નપુંસકવાદ; કોઈના ઉપર નપુંસકપણાનો આરોપ મૂકવો તે.

અપુલ્લ. ત્રિ० (અપૂર્વ) નવીન; વિલક્ષણ. (૨) પૂર્વે ન અનુભવેલ અપૂર્વકરણ; તણ કરણમાંનું એક.

અપુલ્લકરણ. ત્રિ० (અપૂર્વકરણ) સ્થિતિધાત, રસધાત, ગુણશ્રેણિ, ગુણસંક્રમ અને અન્ય સ્થિતિ બધ એ પાંચની પહેલીવાર નિષ્પત્તિ કરનાર જીવ; આઠમે ગુણદાણે નિરૂકત પાંચ સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરનાર જીવ. (૨) ન૦ જે પરિણામથી સ્થિતિધાત, રસધાતાદિ અપૂર્વ અર્થની એકજ સમયે સાથે સાથે નિષ્પત્તિ થાય તે પરિણામ વિશેષ; સમકિત આદિને અનુકૂળ ભવ્ય જીવના વિશુદ્ધતર પરિણામ વિશેષ (૩) આઠમું ગુણરથાનક.

અપુલ્લગાણ. ન૦ (અપૂર્વજ્ઞાન) અપૂર્વજ્ઞાન; નવું નવું જ્ઞાન.

અપુલ્લગાણમાહરણ. ન૦ (અપૂર્વજ્ઞાનમહરણ) નિરન્તર અપૂર્વ અપૂર્વજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું તે; તીર્થંકર નામ કર્મ ઉપાર્જનાનાં વીશ સ્થાનકમાંનું ૧૮ મું સ્થાનક.

અપુલ્લ. ત્રિ० (અપુલ્લ) નિરન્તર સયમયોગમાં વર્તનાર.

અપૂર્વવચન. ન૦ (અપૂર્વવચન) બ્રાહ્મણ પાળે તેવા ઉત્તમ પુરુષોનું વચન; નિરર્થક જ્ઞય તેવું વચન નહિ.

અપૂર્વ. પું० ન૦ } (અપૂર્વ) પુરી; માલપુઆ અપૂર્વ.

અપૂર્વિષ્ઠ. ત્રિ० (અપૂર્વિષ્ઠ) અપૂર્ણ; અધુરું.

અપૂર્વ. પું० (અપૂર્વ) અવાય; નિશ્ચય.

અપેક્ષ. ત્રિ० (અપેય) મદિરા વગેરે અપેય પદાર્થ.

અપેક્ષ. ત્રિ० (અપેક્ષ) અપેક્ષા કરનાર.

અપોભાલ. પું० (અપુભાલ) કર્મપુદ્ગલ રહિત; સિદ્ધ ભગવાન.

અપોરિસિય. } ત્રિ० (અપોરિસિક) પુરુષ
અપોરિસીય. } પ્રમાણથી અધિક ઉંડું;
અપોરિસીય. } અગાધ.

અપોરિસીય. વિ० (અપૌરુષ્ય) માણસનું બનાવેલું નહિ તે; નિત્ય.

અપોદ. પું० (અપોહ) નિશ્ચયજ્ઞાન; મતિજ્ઞાનનો ત્રીજો ભેદ. (૨) પૃથગભાવ; ભિન્નતા (૩) વિપક્ષની કુચુક્તિઓનો ત્યાગ કરવાને વિશેષ વિચાર કરવો તે; બુદ્ધિનો હ્રો ગુણ. (૪) પડિલેહણનો એક પ્રકાર.

અપ્પ. વિ० (અત્પ) થોડું; જરા. (૨) અભાવ; નહિ.

અપ્પ. પું० (આત્મન્) આત્મા; જીવ. (૨) સ્વયં; પોતે. (૩) દેહ; શરીર. (૪) સ્વભાવ; સ્વરૂપ.

અપ્પહરણ. પું० (અપ્રતિગ્રાહ) જીઓ “ અપહરણ ” શબ્દ.

અપ્પહરિય. વિ० (અપ્રતિષ્ઠિત) જીઓ “ અપહરિય ” શબ્દ.

અપ્પહરણપસરિયત્ત. ન० (અપ્રકીર્ણસ્તત્ત્વ) જીઓ “ અપહરણપસરિયત ” શબ્દ.

અપ્પજલિમ્મ. વિ० (અપ્રજ્વલિત) અપકવ; બરાબર રંધાયેલ નહિ

અપ્પકવ. વિ० (અપ્રકમ્પ) અડગ; અચલ.

અપ્પકમ્મ. વિ० (અત્પકર્મન) હળવા કર્મો; જેને થોડાં કર્મ ભોગવવાનાં છે તે.

અપ્પકમ્મપચ્ચાયાય. વિ० (અત્પકર્મપ્રત્યાયાત) ભોગવતાં કે અપાવતાં થોડાં કર્મો બાકી રહ્યાં તેથી ફરી મનુષ્ય યોનિમાં જન્મેલ, થોડાં કર્મો સાદે મનુષ્યરૂપે જન્મેલ.

અપ્પકાલિય. વિ० (અત્પકાલિક) થોડો વખત રહેનાર; થોડા કાળનું.

અપ્પકલ્લાણ. ન० (અપ્રત્યાલ્લાન) જીઓ “ અપચ્ચકખાણ ” શબ્દ.

અપ્પકલ્લાણવત્તિયા. સ્ત્રી० (અપ્રત્યાલ્લાનપ્રત્યયા) પચ્ચખાણ ન કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

અપ્પજુહિમ્મ. વિ० () પાકીને તૈયાર થયેલ; રંધાઈ રહેલ.

અપ્પજોગ. પું० (અત્પયોગ) બદન્યયોગ-મનઆદિનો વ્યાપાર.

અપ્પજ્ઞોદ. પું० (આત્મજ્યોતિષ્) જ્ઞાનસ્વરૂપ.

અપ્પહિકમ્મ. ન० (અપ્રતિકર્મન) જીઓ “ અપહિકમ્મ ” શબ્દ. (૨) ત્રિં સંસ્કારરહિત.

અપ્પહિકુટ્ટ. વિ० (અપ્રતિકુટ) અનિવારિત; રોકી ન શકાય તેવું.

અપ્પહિન્ન. વિ० (અપ્રતિહ) જીઓ “ અપહિન્ન ” શબ્દ.

અપ્પહિમ્મ. વિ० (અપ્રતિમ) હદ વગરનું.

અપ્પહિક્કવ. વિ० (અપ્રતિક્ષ્પ) જેની બરાબર બીજું રૂપ નથી તે.

અપ્પહિવાહ. વિ० (અપ્રતિપાતિન્) જીઓ “ અપહિવાહ ” શબ્દ.

અપ્પહિહય. વિ० (અપ્રતિહત) પ્રતિધાતરહિત; અખડિત. (૨) કયાંય પણ સ્થળના પામેલ નહિ. (૩) કોઈ અટકાવી ન શકે કે કોઈ તેનું ઉલ્લંઘન ન કરી શકે તેવું.

અપ્પહિહયગ્ગ. વિ० (અપ્રતિહતગતિ) અપ્રતિબધ વિહારી.

અપ્પહિદિય. વિ० (અત્પહિક) થોડી રિદ્ધિવાળા; અલ્પ વૈભવી.

અપ્પણ. ન० (અર્પણ) અર્પણ કરતું તે; ભેદ આપવી તે. (૨) મુખ્ય રૂપથી પ્રતિપાદન થઈ શકે તે.

અપ્પણ. પું० (આત્મન્) આત્મા; પોતે. (૨) જીવ; ચેતન. (૩) દેહ; શરીર. (૪) સ્વભાવ; સ્વરૂપ.

અપ્પણ્ણ. પું० (આત્માર્થ) સ્વાર્થ; પોતાનું પ્રયોજન.

અપ્પણિધિય. } વિ० (આત્મીય) આત્મ
અપ્પણિજ્ઞિય. } સમ્બધી; પોતાનું.

અપ્પતરબંધ. પું० (અત્પતરબંધ) અત્યંત થોડો કર્મબંધ; જ્યારે આઠ પ્રકૃતિનો બંધક થઈને સાતનો બંધક થાય ત્યારે પ્રથમ ધણો થોડો બંધ હોય.

અપ્પત્ત. ત્રિં (અપ્રાપ્ત) ન પ્રાપ્ત થયેલ.

અપ્પત્ત. ત્રિં (અપ્રવ) પાંખથી રહિત.

અપ્પત્તકારિ. ત્રિં (અપ્રાપ્તકારિન્) જુઓ
“ અપ્રતકારિ ” શબ્દ.

અપ્પસિય. નં (અપ્રીતિક) અપ્રીતિ; દ્વેષ.

(૨) પ્રેમનો અભાવ. (૩) ક્રોધ; ગુસ્સો.

(૪) માનસિક પીડા.

અપ્પતિટ્ઠાણ. નં (અપ્રતિષ્ઠાન) જુઓ “ અ-
પ્રતિટ્ઠાણ ” શબ્દ.

અપ્પસિય. પું (અપ્રત્યય) અવિશ્વાસ. (૨)
દુષ્ટ ધ્યાન.

અપ્પત્થ. ત્રિં (અપ્રાર્થ) પ્રાર્થના કરવાને લા-
યક નહિ તે; આહવા યોગ્ય નહિ તે.

અપ્પત્થણ. નં (અપ્રાર્થન) અનિચ્છા; અપ્રેમ

અપ્પત્થિય. ત્રિં (અપ્રાર્થિત) જુઓ “ અ-
પત્થિય ” શબ્દ.

અપ્પદુદ્ધ. ત્રિં (અપ્રદ્વિષ) જેના પર દ્વેષ નથી
તેવું; પ્રીતિકર.

અપ્પપાણ. ત્રિં (અપ્રપ્રાણ) પ્રાણરહિત; જ્યાં
ક્રોધપણ પ્રાણી નથી તેવા ઉપાશ્રય
વગેરે.

અપ્પપુચ્છ. ત્રિં (અપ્રપુચ્છ) પુણ્યહીન; પાપી.

અપ્પબહુ. ત્રિં (અપ્રબહુ) ઓછુંવતું. ધાતું થોડું

અપ્પબહુઅ. નં (અપ્રબહુક) } ઓછા-

અપ્પબહુતા. સ્ત્રીં (અપ્રબહુતા) } વર્તાપાત્રું.

અપ્પબહુત્ત. નં (અપ્રબહુત્ત) } સરખા-

મણી કરતાં કાણ કેટલું વધુ ઓછું છે
તે બતાવવું તે.

અપ્પમચ્છિલ્લ. ત્રિં (અપ્રમચ્છિન્) અપાહારી;
મિતાહારી.

અપ્પમાર. ત્રિં (અપ્રમાર) જેનું મૂલ્ય ધાતું
છતાં ભાર થોડો હોય તે, થોડા વજનવાળું.

અપ્પમાસિ. ત્રિં (અપ્રમાસિન્) મિતભાષી;
• વિકથા આદિથી રહિત.

અપ્પમત્ત. ત્રિં (અપ્રમત) જુઓ “અપ્રમત”
શબ્દ.

અપ્પમત્તસંજય. પું (અપ્રમત્તસંયત) સર્વથા
પ્રમાદરહિત સાધુ; સાતમે ગુણકાણે વર્તતો
જીવ.

અપ્પમહઘ્વ. ત્રિં (અપ્રમહર્ષ) જેનો ભાર
થોડો અને કિંમત ઘણી હોય તેવું.

અપ્પરય. ત્રિં (અપ્રરજસ) કર્મરજરહિત,
અલ્પકર્મી.

અપ્પરય. ત્રિં (અપ્રરત) ક્રીડારહિત અનુતર
વિમાનના દેવના વગેરે.

અપ્પરિચ્છિત. ત્રિં (અપ્રરિચ્છત) નહિ તમ્મએકું;
નહિ ચૂકાએકું.

અપ્પરિસાદિય. નં (અપ્રરિસાદિત) ભોળ્ય
પદાર્થનું નીચે ખરવું ન થાય તે, અથવા
ચાવતાં ચાવતાં ‘ બચ બચ ’ એવો
અવાજ ન કરવો તે.

અપ્પલીણ. ત્રિં (અપ્રલીન) અસંપર્ક, અનાસક્ત.

અપ્પલેવહા. સ્ત્રીં (અપ્રલેપકૃતા) જેથી વાસણ
ન ખરડાય તેવા ચણા, વટાણા વગેરેની
બિડા લેવી તે; એપણાનો એક પ્રકાર.

અપ્પલેવા. સ્ત્રીં (અપ્રલેપા) જેનાથી પાત્ર
ખરડાય નહિ એવા ચણા, પહુંવા વગેરે
આહાર લેવાની પ્રતિષ્ઠા કરવી તે;
પિંડેપણાનો ચોથો પ્રકાર.

અપ્પલોમ. } પું (અપ્રલોમ) લોભ ધટાડવો
અપ્પલોહ. } યા ન કરવો તે, ભાવ
ઉણોદરીનો એક પ્રકાર.

અપ્પવસ. ત્રિં (અપ્રવશ) સ્વતન્ત્ર; પરંપરા
નહિ.

અપ્પવહ. પું (આત્મવધ) આત્મધાન; આપધાન.

અપ્પવાહ. પું (આત્મવાદિન્) ‘ પુરુષ એવેદ
સર્વ ’ જે કંઈ દેખાય છે તે સર્વ આત્મા
સિવાય બીજું કંઈ નથી આમ એકજ
આત્મ તત્ત્વને પ્રતિપાદન કરનાર વાદી;
અદ્વૈતવાદી.

અપ્પસત્તિય. ત્રિં (અપ્રસારિત્તક) અલ્પ
સત્તવાળા,

અપ્પસાગરિય. વિ० (અપ્પસાગરિક) દ્રવ્યા-
દિક્કથી રહિત.

અપ્પસુઅ. વિ० (અપ્પસુઅ) શાસ્ત્રનો અગ્રણ્ય;
અદ્વૈત.

અપ્પહિદ્ધ. વિ० (અપ્પહિદ્ધ) સમભાવી; સુખ
દુઃખમાં સમભાવ રાખનાર.

અપ્પહિય. વિ० (અપ્પહિય) અપ્રસિદ્ધ; અવિસ્તૃત.

અપ્પાપાડ. પું० (અપ્પાપાડ) વસ્ત્ર ન પહેરવાનો
અભિગ્રહ ધરનાર; વસ્ત્ર પરત્વે અભિગ્રહ
વિશેષ ધારી મુનિ. (૨) અનાચ્છાદિત;
નમ્ર વા દિગમ્બર

અપ્પાપરણ. પું० (અપ્પાપરણ) વસ્ત્ર ન પહેર-
વાનો અભિગ્રહ ધરનાર; વસ્ત્ર વિના રહેતું
એવી પ્રતિમા લેનાર મુનિ

અપ્પાપા. પું० (આત્મન) આત્મા; જીવ.

અપ્પાપાગરિક. વિ० (આત્મગતિ) પાપથી
કે દુર્ગતિથી આત્માને બચાવનાર; આ-
ત્માની રક્ષા કરનાર

અપ્પાપાહુઅ. } નં (અપ્પાપાહુઅ) એ વસ્તુની
અપ્પાપાહુઅ. } સરખામણીમાં પરસ્પર
અપ્પાપાહુઅ. } ઓછાવતાપણું કહેતું તે;
મુકાબલામાં ન્યુનાધિકતા બતાવતી તે.

અપ્પાપામિલિવેસ. પું० (આત્મામિલિવેસ) પુત્ર,
કલત્રાદિકમાં પોતાપણાનો આગ્રહ. જે
સ્વાભાવિક રીતે પોતાના નથી તેને વિષે
આગ્રહપૂર્વક મમત્ત રાખતું તે.

અપ્પાપાવ. વિ० (અપ્પાપાવ) ઠાકેલ નહિ; બધ
ન કરેલ. (૨) વસ્ત્રરહિત, નગ્ન.

અપ્પાપાવુવાર. પું० (અપ્પાપાવુવાર) દંડ સમકિત-
વાળો શ્રાવક, કે જેણે ધરનાં દાર ખુલાં
મૂક્યાં છે એટલા માટે કે કાઠ/પણું દુઃખી,
લાચાર સ્થાય લેવાને આવે અથવા કાઠ
પણું વાદી વાદ કરવાને આવે તો તેનો ઉત્તર
આપવાને સમર્થ છે.

અપ્પાપાણિ. પું० () સંદેશો;
સમાચાર.

અપ્પાપાહિત. વિ० () સંદેશો મોકલેલ.

અપ્પાપાણિય. વિ० (આત્મીય) સ્વકીય; પોતાનું.

અપ્પાપિય. વિ० (અપ્પાપિય) અર્પણ કરેલ; હવાલે
કરેલ. (૨) વિશેષને મુખ્યતા આપેલ;
વિશિષ્ટ કરેલ. (૩) પું० પર્વાપાર્થિક નય.
અપ્પાપિય. વિ० (અપ્પાપિય) અનિષ્ટ; અશુભકર.
(૧) નં મનનું દુઃખ; ચિત્તની શંકા.

અપ્પાપિયકારિણી. સ્ત્રી० (અપ્પાપિયકારિણી) અનિષ્ટ
સમાચારવાણી બાપા; સામાને અપ્રિય
લાગે તેવી બોલી.

અપ્પાપિયવહાર. પું० (અપ્પાપિયવહાર) 'આ શાતા
આનું જ્ઞાન' ઇત્યાદિ વચનરૂપે વક્તાએ
સ્થાપિત કરેલ વ્યવહાર.

અપ્પાપિયાણપિય. નં (અપ્પાપિયાણપિય) દ્રવ્ય
સામાન્ય અને વિશેષ ઉભય રૂપ છે એમ
પ્રતિપાદન કરતું તે; દ્રવ્યાનુયોગનો
એક પ્રકાર

અપ્પાપીદ. સ્ત્રી० (અપ્પાપીદ) અપ્રીતિ; અશુભ.

અપ્પાપીકય. વિ० (આત્મીકય) આત્મપ્રદેશ સાથે
એકતા પામેલ; આત્મા સાથે બંધાયેલ.

અપ્પાપુદ્ધ. વિ० (અપ્પાપુદ્ધ) નહિ પૂછેલું.

અપ્પાપુત્થાદ. વિ० (અપ્પાપુત્થાદ) પ્રયોજન
જતાં પણું ચારંચાર ઉકેલેસ કરવાનો જેનો
સ્વભાવ નથી તે.

અપ્પાપેદ. વિ० (અપ્પાપેદ) કાઠ એક; ગમે
તે એક.

અપ્પાપોલંમ. પું० (આત્મોપાલંમ) અર્થવિધિએ ચાલતા
શિષ્યને ઠેકાણે લાવવાને ગુરુએ આપેલ
દ્રષ્ટાંત, યુક્તિ અને ઠપકા સાથે
શિખામણ.

અપ્પાપોલ્લ. વિ० () પોલ વિનાનું; નક્કર.

અપ્પાપોસ્સુવ. વિ० (આત્મોસ્સુવ) આત્મ પ્રશંસા
કરનાર

અપ્પાપાલણ. નં (આત્મપાલણ) હાથે કરી થાપોટા
મારવા; થાપતું તે. (૨) લંલા, હોરંભ
વગેરે વાજાંતનું વગાડવું.

અક્ષુડિય. ત્રિ० (અક્ષુડિત) ડુટેલ નહિ; અખંડ. (૨) સર્વ વિરાધનાનો ત્યાગ કરવાથી અતિચાર રહિત કરેલ; અખડ રાખેલ.

અક્ષુડિયવંત. ત્રિ० (અક્ષુડિતવંત) મજરિત કે વેખાવળા દાંતવાળો નહિ; મજખૂત દાંતવાળો.

અક્ષુરણ. } ત્રિ० (આપૂર્ણ) પૂર્ણ; ભરાઈ
અક્ષુર. } ગયેલું.

અપ્ફોડિય. } ત્રિ० (આપ્ફોડિય) હાથના
અપ્ફોલિય. } થાપોટા મારેલું; આસ્કા-
સિત. (૨) નં આસ્કાલન, પાઝડું.

અપ્ફોયા. સ્ત્રી० () એ નામની એક વેલ; વનસ્પતિ વિશેષ.

અપ્ફોવ. ત્રિ० () ટૂલ, યુચ્છ, ગુદમ, લતા વગેરેથી વ્યામ, ગીચ ઝાડીવાળો. (૨) નિખિડ, ગહન

અપ્ફોવર્મડવ પુ० () નાગરવેલ, અમરવેલ અને દ્રાક્ષ આદિ ધટ્ટ લનાઓથી વીટાયેલ મંડપ

અપ્ફલ. ત્રિ० (અપ્ફલ) નિષ્ફળ; નિરર્થક.

અપ્ફાય. પુ० () વનસ્પતિ વિશેષ

અપ્ફામ. ત્રિ० (અપ્ફામ) સ્પર્શરહિત, સ્પર્શ વિનાનું. (૨) ખરાય સ્પર્શવાળું.

અપ્ફાસુય. ત્રિ० (અપ્ફાસુય) સશુભ; સચિન. (૨) અગ્રાહ.

અપ્ફુડિઅ. ત્રિ० (અપ્ફુડિઅ) સર્વ વિરાધના રહિત. અખપ્ફિડત.

અપ્ફુન્માણગદ. પુ० (અપ્ફુન્માણગદ) અનરાલના આકાશ પ્રદેશને સ્પર્શ્યા વિના ઉર્ધ્વગતિ કરનાર શુભ, સિદ્ધભગવાન.

અવંધ. પુ० (અવંધ) કર્મના અધનો અભાવ.

અવંધગ. ત્રિ० (અવંધગ) કર્મને ન આપનાર

અવંધગ્રિહ. સ્ત્રી० (અવંધગ્રિહ) કર્મનો અધ ન હોય તે વખતની સ્થિતિ.

અવંધવ. ત્રિ० (અવંધવ) અધુગન રહિત; અનાથ.

અવંમ. નં (અવંમ) અપ્રત્યય; મૈથુન.

અવંમવજ્જણ. નં (અવંમવજ્જણ) મૈથુન સેવનાનો ત્યાગ કરવો તે; શ્રાવકની છટ્ટી પડિમા.

અવજ્જમાગી. સ્ત્રી० (અવજ્જમાગી) } જેનો
અવજ્જમા. (અવજ્જમા) } ઉદય

થાય પણ અધ ન થાય તેવી સમક્તિમોહનીય, મિત્રમોહનીય વગેરે કર્મ પ્રકૃતિ.

અવજ્જમા. સ્ત્રી० (અવજ્જમા) ગધિજ્ઞા વિજયની મુખ્ય રાજવાની. (૨) અયોધ્યાનગરી.

અવજ્જ. નં (અવજ્જ) પલ્લવ રહિત ગ્રંથ

અવદ્વિય. પું० (અવદ્વિય) 'શુભ અને કર્મનો અધ થતો નથી પણ સ્પર્શ થાય છે' એમ માનનાર એક નિન્દક; ગોપ્તા માહિલના અનુયાયી.

અવલ. ત્રિ० (અવલ) બળરહિત; દુર્બળ.

અવહિમ્મણ. ત્રિ० (અવહિમ્મણ) મનને જ્યાં ત્યાં ભટકાવનાર નહિ, ધર્મિષ્ઠ.

અવહિલ્લિસ. } ત્રિ० (અવહિલ્લિસ) સયમમાં
અવહિલ્લિસ. } મનોમત્ત રાખનાર;
નિરતર આત્મસયમમાં રમી રહેલ.
(૨) સયત.

અવહુવાદ. } ત્રિ० (અવહુવાદિન) વધારે
અવહુવાદિ. } નાહ બોલનાર.

અવહુસંપન્ન ત્રિ० (અવહુસંપન્ન) ધણાને નહિ દર્શાવેલ.

અવાધા. સ્ત્રી० } (અવાધા) અઆધાકાળ;
અવાહ. પુ० } કર્મના અંધ અને ઉદય
અવાહા. સ્ત્રી० } વચ્ચેનો કાળ. (૨) એ પ્રદેશ કે એ વસ્તુ વચ્ચેનું વ્યવધાન; અન્તર.
(૩) આક્રમણનો અભાવ; પીડા ન કરવી તે.

અવાહાકાલ. પું० (અવાહાકાલ) કર્મના અંધ અને કર્મના ઉદય વચ્ચેનો કાળ.

અવાહનિયા. સ્ત્રી (અવાહનિકા) અઆધાકલે
જાણી કર્મ સ્થિતિ.

અવિતિજ્ઞ. } ત્રિ (અદ્વિતીય) ખીલું કાઢ
અવીય. } સાથે નહિ; એકાકી.

અવુલ્લ. ત્રિ (અવુલ્લ) તત્ત્વને ન જાણનાર;
અવિવેકી. (૨) અજ્ઞાન; મૂર્ખ

અવુલ્લિય. } ત્રિ (અવુલ્લિક) યુદ્ધિરદિન;
અવુલ્લોય. } તત્ત્વજ્ઞાન ન જાણનાર.

અવુલ્લ. } ત્રિ (અવુલ્લ) અજ્ઞાન; યુદ્ધિરદિન.
અવુલ્લ. } ત્રિ (અવુલ્લ) અજ્ઞાન; યુદ્ધિરદિન.

અવોહિ. ત્રિ (અવોહિ) બોધરદિન; અજ્ઞાન.
(૨) સ્ત્રી (અવોહિ) બોધરદિન; અજ્ઞાન.
(૩) નં મિથ્યાજ્ઞાન.

અવોહિકલુસ. ત્રિ (અવોહિકલુસ) મિથ્યાદષ્ટિ,
અજ્ઞાની.

અવોહિવીય. નં (અવોહિવીય) સમ્યગ્ માર્ગના
અભાવનું કારણ; અજ્ઞાનનું ખીલ.

અવોહિય ત્રિ (અવોહિક) બોધરદિન; અજ્ઞાની.
(૨) ધર્મપ્રાપ્તિમાં ભગવાન પાડનાર.

અવોહિયા. સ્ત્રી (અવોહિયા) અબોધિ;
સન્માર્ગની અપ્રાપ્તિ.

અવમ. નં (અવમ) આકાશ. (૨) મેઘ.

અવમંગ. પું (અવમંગ) } તેલ આદિથી
અવમંગળ. નં (અવમંગળ) } મેદન કરવું તે.

અવમંગાવય. ત્રિ (અવમંગાવય) તેલ યોગ-
નાર; મેદન કરનાર.

અવમંગિપલ્લય. } ત્રિ (અવમંગ) તેલ આદિથી
અવમંગિય. } મેદન કરેલ.

અવમંતર. ત્રિ (અવમંતર) અદર; માંહે.

અવમંતરગ. } ત્રિ (અવમંતર) આંતરિક;
અવમંતરય. } નજીકનું.

અવમંતરઢાવગિજ્ઞ. પું (અવમંતરસ્થાપનીય)
અંગત નોકર; અંગત માણસ.

અવમંતરતલ્લ. પું (અવમંતરતલ્લ) આંતરિક
તપ; મોક્ષના અંતરંગ હેતુજન પ્રાપ્તિ
આદિ ૭ પ્રકારનું તપ.

અવમંતરપરિસા. સ્ત્રી (અવમંતરપરિસા) સ-
મિતિ નામે દેવેદની આંતરિક સલા; મિત્ર
આદિ સમાન માણસોની સલા.

અવમંતરપાણીય. ત્રિ (અવમંતરપાણીય) જેના
પડમાં પાણી છે એવા ચોરપક્ષી આદિ
સ્થળ.

અવમંતરપુલ્લ. પું (અવમંતરપુલ્લ) પુલ્કર
દીપનો અદરનો ભાગ.

અવમંતરપુલ્લ. નં (અવમંતરપુલ્લાર્દ))
માનુષાનાર પર્વતની અદરનો પુલ્કર દીપનો
અર્ધ ભાગ; અદી દીપ અતર્ગત પુલ્કરાર્દ
દીપ.

અવમંતરવાસ. પું (અવમંતરવાસ) આંતરિક
નિવાસ સ્થાન; અદરનો વાસ.

અવમંતરસંલુકા. સ્ત્રી (અવમંતરસંલુકા) ગા-
મની અદરથી શખના આવર્તનની માફક
ગોચરી કરતાં બહાર નીકળવું અથવા
બહારથી તેવી રીતે ગોચરી કરતાં અદર
આવવું તે, ગોચરીનો એક પ્રકાર.

અવમંતરસ્થાનુલિયા. સ્ત્રી (અવમંતરસ્થાનુલિકા)
પગના બે અંગુઠા બેગા અને પાની પહેાળી
કરી કાઢેલ કરવે તે, કાઢેલગનો એક
દોષ.

અવમંતરિય. ત્રિ (અવમંતરિક) અદરનો.
અંદર રહેનાર.

અવમંતરજ્ઞ. ત્રિ (અવમંતરજ્ઞ) કાષ્ઠના ઉપર
ખાટો અરોપ થીકવો તે; ચોર ન હોય
તેને ચોર કહી દોષારોપણ કરવું તે.

અવમંતરજ્ઞ. નં (અવમંતરજ્ઞ) કાષ્ઠના ઉપર
પ્રગટ રીતે ખાટું આગ ચાલવું તે; જ્યેષ્ઠ
દોષ દેવો તે.

અવમંતરજ્ઞા. સ્ત્રી (અવમંતરજ્ઞા) કર્તવ્યના પા-
નની અનુમતિ દેવી તે, અનુષ્ઠાન વિષયક
આજ્ઞા.

અવમંતરજ્ઞા. ત્રિ (અવમંતરજ્ઞા) કર્તવ્યરૂપે
આજ્ઞા આપેલ; કર્તવ્યરૂપે અનુમત.

અમ્ભત્ય. ત્રિ० (અમ્યસ્ત) અભ્યાસ કરેલ, વારંવાર આવૃત્તિ કરેલ. (૨) ગુણાકાર કરેલ; ગુણેલ.

અમ્ભત્યયા. સ્ત્રી० (અમ્યર્થના) આગ્રહથી નહિ પણ તેની ઇચ્છાપૂર્વક કાર્ય કરવાનું કહેવું તે.

અમ્ભત્યિય. ત્રિ० (અમ્યર્થિત) પ્રાર્થના કરેલ. (૨) સત્કાર કરેલ.

અમ્ભપટલ. ન० (અમ્ભપટલ) અબ્રહ્મ, સચિત કહિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) વાદળનો સમૂહ.

અમ્ભય. પું० (અમ્ભય) અભય.

અમ્ભચક્ષ્. પું० (અમ્ભચક્ષ) ઝાડને આકારે પરિણમેલ વાદળ.

અમ્ભવહૃત્ય. ન० (અમ્ભવાર્દલક) પાણીવાળાં વાદળાં.

અમ્ભવહાર. પું० (અમ્ભવહાર) ભોજન; ખારાક.

અમ્ભવાલુયા. સ્ત્રી० (અમ્ભવાલુકા) અબ્રહ્મથી મિશ્રિત થયેલી રેતી; કઠણ બાદર પૃથ્વીનો એક પ્રકાર.

અમ્ભસંઘટ્ટ. પું० (અમ્ભસંઘટ્ટ) વાદળાંની ઘટ્ટા.

અમ્ભસંઝમા. સ્ત્રી० (અમ્ભસંઝમા) સધ્યા સમયે રંગ ભેરગી વાદળ દેખાય છે તે.

અમ્ભસંઘટ્ટ. ન० (અમ્ભસંઘટ્ટ) વાદળથી આકાશનું છવાયેલું જતું તે.

અમ્ભહિય. ત્રિ० (અમ્ભયિક) વિશેષ; વધારે.

અમ્ભાગમિત. } ત્રિ० (અમ્ભાગત) સન્મુખ

અમ્ભાગમિય. } આવેલો. (૨) પું० આ-

અમ્ભાગ્ય. } ગતુક; અનિશ્ચિત

અમ્ભાવગાસિય. ન० (અમ્ભાવગાસિક) ઝાડથી છવાયેલી અગાશી.

અમ્ભાસ. પું० (અમ્ભાસ) અભ્યાસ કરવો; વારંવાર આવૃત્તિ કરવી. (૨) સમીપ, નજીક (૩) આદન; ટેવ.

અમ્ભાસકરણ. ન० (અમ્ભાસકરણ) ધર્મથી પતિત થયેલ પાસથાદિને પુનઃ ધર્મમાં સ્થાપન કરી તેની સાથે આહાર પાણીનો વ્યવહાર કરવો તે; સંભોગનો એક પ્રકાર

અમ્ભાસગુણ. પું० (અમ્ભાસગુણ) પૂર્વના અભ્યાસજન્ય સંસ્કારથી ઉત્પન્ન થયેલ ગુણ, જેમ બાળક જન્મતાં શીખવ્યા વિનાજ સ્તનપાન કરે છે તે.

અમ્ભાસવસિય. ન० (અમ્ભાસવર્તિત્વ) } ગુરુ
(અમ્ભાસપ્રીતિક) } આ-

દિની પાસે ભેસવામાં પ્રીતિ રાખવી તે; લોકોપચાર વિનયનો એક પ્રકાર.

અમ્ભાસવિત્તિ. સ્ત્રી० (અમ્ભાસવૃત્તિ) નરેન્દ્ર આદિની પાસે ભેસવું તે.

અમ્ભાસાસણ. ન० (અમ્ભાસાસણ) પાસે ભેસવું તે.

અમ્ભાહય. ત્રિ० (અમ્ભાહત) દુઃખથી હાણાયેલ.

અમ્ભિંગ. પું० (અમ્ભયજ્ઞ) જુઓ “ અમ્ભયજ્ઞ ” શબ્દ.

અમ્ભિંગિય. ત્રિ० (અમ્ભયજ્ઞિત) જુઓ “ અમ્ભયજ્ઞિય ” શબ્દ.

અમ્ભિન્તર. ત્રિ० (અમ્ભયન્તર) જુઓ “ અમ્ભયન્તર ” શબ્દ.

અમ્ભિન્તર. ત્રિ० (આમ્ભયન્તર) અંદરનું, આંતરિક. (૨) પું० ન० આંતરિક તપ, પ્રાયશ્ચિત, વિનય, વૈયાક્રત્ય, સ્વાધ્યાય, ધ્યાન અને કાર્યોત્સર્ગ એ છ પ્રકારનું અમ્ભયન્તર તપ.

અમ્ભિન્તરદુવાર. ન० (આમ્ભયન્તરદ્વાર) અંદરનું આરણ્ય.

અમ્ભિન્તરસંયુક્તા. સ્ત્રી० (આમ્ભયન્તરસંયુક્તા) જુઓ “ અમ્ભયન્તરસંયુક્તા ” શબ્દ.

અમ્ભિન્તરિય. ત્રિ० (આમ્ભયન્તરિક) પ્રાયશ્ચિત આદિ છ પ્રકારનું આંતરિક તપ.

અમ્ભુમાય. પું० (અમ્ભુદગ્મ) ઉદય, ઉત્થાન.

અમ્ભુમાય. ત્રિ० (અમ્ભોદગ્મ) આકાશમાં પહોંચે તેટલું ઉંચું; ઉત્થાન.

અમ્ભુમાય. ત્રિ० (અમ્ભુદગ્મ) ચારેકારથી બહાર નીકળેલ; ઉગી આવેલ. (૨) જોનારને રમણીય લાગે તેવી રીતે રહેલ.

(૩) ઉપાડેલ, ઉશ્કેરેલ લીધેલ.

અમ્બુજય. ત્રિં (અમ્બુજય) વધવા માંડેલ; ત્રિંશત. (૨) ઉચ્ચમયુક્ત; ઉચ્ચ વિદારી. (૩) તૈયાર.

અમ્બુજયમરણ. નં (અમ્બુજયમરણ) જિન કહી આદિ અમ્બુજય વિદારીનું પાદો-પગમનાદિ રીતે થતું મરણ.

અમ્બુદ્વાર. નં (અમ્બુદ્વાર) ગુર્વાદિક પાસે આવે ત્યારે ઉડી ઉભા થતુ તે; દસ પ્રકારની સામાચારીમાંનો નવમો પ્રકાર.

અમ્બુદ્વિય. ત્રિં (અમ્બુદ્વિય) ઉચ્ચ થયેલ, સન્માન કરવા અર્થે ઉભા થયેલ

અમ્બુદ્વેતાર. ત્રિં (અમ્બુદ્વેતાર) ગુર્વાદિકની સન્મુખ જનાર.

અમ્બુજાગ્ય. ત્રિં (અમ્બુજાગ્ય) ઉચ્ચ, બહાર નીકળેલ.

અમ્બુદ્ય. પું (અમ્બુદ્ય) ઉદય; યગ્ની.

અમ્બુય. પું (અમ્બુય) ક્રોધાગ્ર અપૂર્વ વસ્તુ જોવાથી કે સાંભળવાથી આશ્ચર્યરૂપ રસ ઉત્પન્ન થાય તે; નવ રસમાંનો એક રસ (૨) ત્રિં આશ્ચર્યજનક.

અમ્બુવગમ. પું (અમ્બુવગમ) અંગીકાર; સ્વીકાર કરવો તે.

અમ્બુવગ્ય. ત્રિં (અમ્બુવગ્ય) પ્રાપ્ત થયેલ; સામે આવેલ.

અમ્બોવગમિય. ત્રિં (અમ્બુવગમિક) પોતાની ધ્વજાથી સ્વીકારેલ

અમ્બોવગમિયા. સ્ત્રીં (અમ્બુવગમિકી) પોતાની ધ્વજાથી સ્વીકારેલ શિરોધ્વજન, ભૂમિશ યત, અભ્યર્થ, ઉપવાસ વગેરે ચારિત્રના કષ્ટથી થતી વેદના.

અમંભસેન. પું (અમંભસેન) વિજયનામે ચોરના સેનાપતિનો પુત્ર, કે જે પુરિમતાલ નગરને ઇશાન ખૂણે આવેલી સાલાટવી નામે ચોરપક્ષીમાં પાંચમો ચોરની સાથે રહેતો હતો.

અમંક્લ. ત્રિં (અમંક્લ) ખાત્રા યોગ્ય નહિ; ભક્ષણ કરવા યોગ્ય નહિ.

અમંગ. ત્રિં (અમંગ) ભાંગેલ નહિ; અખંડ. (૨) નં વિપાક સૂત્રના પ્રથમ શ્રુત રક-ધના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) પું આ નામનો એક ચોર.

અમંડળવેસ. ત્રિં (અમંડળવેશ) “ જ્યાં અમુક વખત માટે કોઈ પણ ગૃહસ્થને ઘેર કોઈ દુકમ લઈ જાય નહિ ” એમ મનાઈ કરવામાં આવી છે તેવું નગર વગેરે.

અમત્ત. નં (અમત્ત) અત્તનો ત્યાગ, ઉપવાસ.

અમત્તદ્વ. પું (અમત્તાર્થ) ભોજનનો ત્યાગ કરવાના પરચખાણ; ઉપવાસ.

અમત્તિ. સ્ત્રીં (અમત્તિ) ભક્તિનો અભાવ (૨) ત્રિં ભક્તિરહિત ભક્તિ વિનાનો.

અમય. નં (અમય) નિર્ભયપણું. (૨) પું શ્રેણિક રાજની નદા રાણીનો પુત્ર અભય કુમાર. (૩) અમ્બુનરોવવાઈ સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના દસમા અધ્યયનનું નામ. (૪) પ્રાણિ રક્ષા; સંયમ. (૫) જીવિત; મરણનો અભાવ (૬) ત્રિં લયરહિત.

અમયંકર. પું (અમયંકર) સર્વ જીવને પોતે અભયદાન આપી બીજાની પાસે અભય અપાવનાર મહાત્મા (૨) ત્રિં અભય આપનાર; અહિસક.

અમયંકરા. સ્ત્રીં (અમયંકરા) ૧૭ મા તીર્થંકર પ્રવ્રજ્યા લેતી વખતે જે પાલખીમાં બેઠા હતા તે પાલખીનું નામ.

અમયકુમાર. પું (અમયકુમાર) શ્રેણિક રાજનો પુત્ર અભયકુમાર.

અમયલંકા. સ્ત્રીં (અમયલંકા) નદા રાણીનો પુત્ર; શુદ્ધિનિધાન અભયકુમાર.

અમયદાણ. નં (અમયદાણ) જીવિતદાન; કોઈને ભયમાંથી છોડાવતું તે.

અમયપદાર્થ. નં (અમયપ્રદાન) જીવંતી અચાવતી તે.

અમયા. સ્ત્રી० (અમયા) હરડે. (૨) દાંધવાહન રાજાની અભયા નામે એક રાણી.

અમયારિટ્ટ. ન० (અમયારિટ્ટ) મધ વિશેષ.

અમવત્ય. પું० (અમવત્ય) સંસારમાં ન કરનાર; સિદ્ધભગવાન.

અમવસિદ્ધિ. પું० (અમવસિદ્ધિ) સિદ્ધિ પામવાને અયોગ્ય; અભવ્ય જીવ.

અમવિય. } પું० (અમવ્ય) સિદ્ધિ મેળવવાને
અમવ્ય. } અયોગ્ય; અભવ્ય જીવ. (૨)
ત્રિ० અમુંદર; અચાર.

અમાવ. પું० (અમાવ) કુત્સિતભાવ; નિન્દા ભાવ. (૨) અભાવ; નિષેધ. (૩) અસમ્ભવ. (૪) અશુભ પરિણામ.

અમાવિત. ત્રિ० (અમાવિત) યોધ ન પામેલ

અમાવિય. ત્રિ० (અમાવિત) સમભવવાને યોગ્ય નહિ; અનુભવ રહિત. (૨) અયોગ્ય; અનુચિત.

અમાલુગ. ત્રિ० (અમાલુક) ખીજ વસ્તુનો યોગ પામીને પણ તેના ગુણમાં પરિણત ન થતાં પોતાના સ્વરૂપમાંજ અવસ્થિત રહે તે; જેના પર ખીજના સગની અસર થતી નથી તે.

અમાસ. પું० (અમાસ) પ્રભા; આભાસ.

અમાસગ. } ત્રિ० (અમાષક) ભાષા પર્યાપ્તિ
અમાસય. } વિનાનો; નદિ બોલનાર.

(૨) જેને બોલવાની શક્તિ ઉત્પન્ન થઈ નથી તેવો (૩) પું० એકેન્દ્રિય જીવ. (૪) મુક્ત આત્મા; સિદ્ધ.

અમાસા. સ્ત્રી० (અમાષા) મૃત્યુ અને સત્ય-મૃત્યુ એ બે પ્રકારની ભાષા; ખાંડું અથવા મિશ્ર બોલવું તે.

અમાસિય. ત્રિ० (અમાસિક) જ્ઞાનિ આદિ પ્રકાશ વિનાના પદાર્થ.

અમિ. મ० (અમિ) સન્મુખ; સામુ. (૨) ઉલ્લંઘન; અતિક્રમણ. (૩) અત્યન; વધારે. (૪) લક્ષ્ય. (૫) પ્રતિકૂલ. (૬) નિરર્થક.

અમિચાવચણ. ત્રિ० (અમ્યાપ્ત) સન્મુખ આવેલ.

અમિહ. ન० (અમિજિત) અભિય નામે નક્ષત્ર. (૨) વીતલય નગરના ઉદાયન રાજાનો પુત્ર અભિજીત કુમાર.

અમિઝાંગ. પું० (અમિયોગ) દબાણ; અગા-ત્કાર. (૨) આસા; હુકમ. (૩) મત્ર, જંત્ર વગેરેથી વશીકરણનો પ્રયોગ કરવો તે; જેથી આભિયોગિક જ્ઞાનના હલકા દેવ-તામાં ઉત્પન્ન થવું પડે તેવી ભાવના. (૪) પરાભવ. (૫) ગર્વ; અભિમાન.

અમિઝ્યોગપરણસિ. સ્ત્રી० (અમિયોગપ્રજ્ઞા) વિદ્યા વિશેષ

અમિઝ્યોગિય. પું० સ્ત્રી० (અમિયોગિક) તાબેદાર દેવતા.

અમિઝ્યાગી. સ્ત્રી० (અમિયોગી) આભિયોગિક દેવતામાં ઉત્પન્ન થવું પડે તેવી ભાવના; મત્ર, જંત્ર, વશીકરણ આદિ પ્રયોગ.

અમિયોગ્ય. ન० (અમિયોગ્ય) બુદ્ધિએ “અભિયોગ” શબ્દ.

અમિકંઠા. સ્ત્રી० (અમિકાઠજા) અભિજ્ઞાપા; ઇન્દ્રિય.

અમિકંઠિ. } ત્રિ० (અમિકાઠિજન) આકાંક્ષા
અમિકંઠિર. } રાખનાર, ઇન્દ્રિય કરનાર.

અમિકંત. ત્રિ० (અમિકાન્ત) બુદ્ધિની ઉલ્લંઘી ગયેલ; મોતની નજીક આવેલ. (૨) પરાભવ પામેલ; (૩) ચેતન રહિત. (૪) પ્રવ્રત થયેલ.

અમિકંતકિરિયા. સ્ત્રી० (અમિકાન્તક્રિયા) ચરક આદિ પથના સાધુઓએ ન સેવેલી જગ્યા; જે મકાનમાં ખીજ કાઢ મતના ત્યાગીઓ ઉતર્યા ન હોય તે મકાન.

અમિકંતકૂરકમ્મ. ત્રિ० (અમિકાન્તકૂરકમ્મ) હિંસાદિ ક્રિયામાં પ્રવ્રત થયેલ.

અમિક્રમ. પું० (અમિક્રમ) ઉલ્લંઘન. (૨) પ્રારમ્ભ (૩) સન્મુખ ગમન. (૪) ગતિ.

અમિકમળ. ન૦ (અમિકમળ) સન્નુપ જનું; સામા આવતુ તે.

અમિકલ્પા. અ૦ (અમીક્ષણ) નિરંતર; વારંવાર.

અમિકલ્પણાણોચ્ચોગ. પું૦ (અમીક્ષણાણો-પયોગ) વારંવાર જ્ઞાનમાં ઉપયોગ લગાડવો તે; તીર્થંકર નામ જોત્ર બાંધવાના ૨૦ પ્રકારમાંનો એક.

અમિકલા. સ્ત્રી૦ (અમિક્લ્યા) નામ; સગા.

અમિકલાભિય. પું૦ (અમિકલાભિક) ગોચરી સખંધી અભિગ્રહ વિશેષ ધરનાર સાધુ.

અમિગચ્છાયા. સ્ત્રી૦ (અમિગમન) સન્નુપ જનું તે.

અમિગમ. પું૦ (અમિગમ) સન્નુપ જનું; સામા જનું. (૧) ઉપદેશ સાંભળવાથી થતો બોધ, સમકિતનો એક પ્રકાર. (૩) સાધુઓની પાસે જતાં ઉપાશ્રયની હદમાં લખત થતી વખતે શ્રાવકોએ સમિત વસ્તુનો ત્યાગ કરવો, પહેરેલ વસ્ત્રો મર્યાદામાં રાખવાં, ખભા ઉપર ખેસનો ઉતરાસંગ કરવો, બે હાથ જેડી અગ્નિ બાંધવી અને મનની વ્રતિઓ એકાગ્ર કરવી, એ પાંચ નિયમ સાચવવા તે; શ્રાવકના પાંચ અભિગમન. (૪) આદર-માન; સત્કાર.

અમિગમણ. ન૦ } (અમિગમન) સન્નુપ
અમિગમણાયા. સ્ત્રી૦ } જનું; નજીક જનું.

અમિગમણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (અમિગમનીય) આલીને સામે જવા યોગ્ય.

અમિગમરુહ. સ્ત્રી૦ (અમિગમરુહિ) ઉપદેશ સાંભળી થયેલ તત્વજ્ઞિ; સમકિતનો એક પ્રકાર.

અમિગમસમ્મદંસણ. ન૦ (અમિગમસમ્મદર્શન) નવ તત્ત્વની પરિક્ષાપૂર્વક સમકિત પ્રાપ્ત થાય તે; નવ તત્ત્વની સમજણ પૂર્વકનું સમ્યક્ત્વ.

અમિગમ. ત્રિ૦ (અમિગત) બાણેલું; સમજેલું. (૨) પ્રાપ્ત કરેલું; સન્નુપ આવેલું.

અમિગાહિય. ન૦ (અમિગાહિક) ગુણ અવગુણ બંધ્યા વિના કુમતનો આગ્રહ કરવો તે; મિથ્યાત્વનો એક પ્રકાર.

અમિગાહ. પું૦ (અમિગાહ) આહારાદિ વહો-રાવવામાં દૂરી મર્યાદા બાંધવી તે; અમુક વેશ કે રંગનો માણસ અમુક સ્થિતિમાં આપે તોજ લેતુ છત્યાદિ નિયમ ધારવો તે. (૨) સ્ત્રી૦ જેનો અર્થ બરાબર સમજ શકાય તેવી ભાષા. (૩) પું૦ ગ્રહણ કરવું; હાથમાં લેવું. (૪) આગ્રહ; હદ.

અમિગાહિય. ત્રિ૦ (અમિગાહિક) કુમતની હદ કરનાર; દુરાગ્રહી. (૨) ન૦ કુમતની હદ કરવી તે; અભિગ્રહિક નામે મિથ્યાત્વ. (૩) સ્ત્રી૦ જેનો અર્થ સ્પષ્ટ સમજ શકાય તેવી ભાષા.

અમિગાહિય. ત્રિ૦ (અમિગાહીત) જે બાબતનો અભિગ્રહ બાંધેલ હોય તે. (૨) ન૦ અ-વધારણ; નિશ્ચય.

અમિગાય. (અમિગાત) લાકડી વગેરેથી પ્રહાર મારવા તે; ગોફણ વગેરેથી ગોળા ફેંકવા તે. (૨) મારફટ; હિસા.

અમિચંદ. પું૦ (અમિચન્દ્ર) અંધકૃષ્ણ રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૨) અંત ગડ સૂત્રના બીજા વર્ણના આઠમા અધ્ય-યનનું નામ. (૩) દિવસના છઠા મુહૂર્તનું નામ. (૪) ચાલુ અવસર્પિણીમાં ભરત-ક્ષેત્રના પંદરમાંના દસમા અને સાતમાંના ચોથા કુલગરનું નામ. (૫) મહાબલ રા-જનો એક અભિચંદ નામથી પ્રસિદ્ધ મિત્ર.

અમિજયંત. ન૦ (અમિજયન્ત) માણવગણથી નીકળેલ કુળનું નામ.

અમિજસ. ન૦ (અમિજસ) આ નામનું એક જૈન સાધુઓનું કુળ; એક આચાર્યનો પરિવાર.

અમિજાહ. સ્ત્રી० (અમિજાતિ) કુલીનપણું; ખાનદાની.

અમિજાહઅ. } ત્રિ० (અમિજાતિ) કુલીન;
અમિજાહગ. } ખાનદાન

અમિજાય. ત્રિ० (અમિજાત) કુલીન; ખાન-
દાન કુળમાં જન્મેલ. (૨) અગીયારસનું
નામ. (૩) ઉત્પન્ન.

અમિજાયત્ત. ન० (અમિજાતત્ત) ભૂમિકાને
અનુસરવા રૂપ સત્ય વચનના ઉપ અનિ-
શયમાંનો એક.

અમિજુત્ત. ત્રિ० (અમિજુત્ત) પડિન, પ્રાજ.
(૨) અપરાધી, ગુન્હેગાર

અમિઝ્મા. સ્ત્રી० (અમિઝ્યા) અસતોષ; લેાભ.
(૨) વિપય ચિન્તન, રેડ ધ્યાન (૩)
આસક્તિ, લેાલુપતા.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્યાત) અભિલાપ-
વાળો; ઇચ્છાવાળો.

અમિઝ્મયસ્તા. સ્ત્રી० (અમિઝ્મયતા) અનૃતિ;
વસ્તુ મેળવવાને વારવાર ઉદ્ભવની
ઇચ્છા.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્મય) પર્ણવેલું, પ્રશસા
કરાયેલું.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્મય) ગભાંધાનાદિ
દુઃખથી પીડાયેલ. (૨) અધ્યવસાય રૂપે
વ્યાપ્ત.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) શ્રાવણ મહિનાનું
લોકાત્તર નામ.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) ચાલુ અવસ-
ર્પણીમાં થએલ ભરત ક્ષેત્રના ચોથા
તીર્થકરનું નામ.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) ઓગણીસમા
મહીનાય તીર્થકરના એક ગણધરનું નામ.
(૨) અભિનય; ભાવવ્યંજક ચેષ્ટા વિશેષ.

અમિઝ્મય. ત્રિ० (અમિઝ્મય) નવીન; નૂતન.

અમિઝ્મય. પું० (અમિઝ્મય) શ્રાવણમાસનું
લોકાત્તર નામ.

અભિજિત. ત્રિ० (અભિજિત) આચારા-
ગાદિ શાસ્ત્રના અર્થનું મનન કરવાથી આ-
રિતરૂપ પરિણામ જેનો વૃદ્ધિગત થયો છે તે.

અભિજિતારિયા. સ્ત્રી० (અભિજિતારિકા) એકઠા
થઇને વિચરતું તે, સમુદાયરૂપે ચાલતું તે.

અભિજિતારિયા. પું० (અભિજિતારિયા) મતિજ્ઞાન;
આભિનિષેધિક્ષાન. (૨) મતિજ્ઞાનના વર-
ણીય કર્મનો ક્ષયોપશમ.

અભિજિતારિયા. ન० (અભિજિતારિયા) પાછા ફર-
તું તે.

અભિજિતારિયા. ત્રિ० (અભિજિતારિયા) આગ્રહી,
એક નિશ્ચયવાળો. (૨) વ્યાપ્ત થઇને પ્રવેશ
કરેલ. વ્યાપ્તપણે મજબૂત રીતે એકતા
પામેલ.

અભિજિતારિયા. પું० (અભિજિતારિયા) ખોટી વાતની
પકડ; દુરાગ્રહ.

અભિજિતારિયા. સ્ત્રી० (અભિજિતારિયા) જ્યાં
દરેકની ખડકી ભૂદી ભૂદી છે તેવી જગ્યા

અભિજિતારિયા. ત્રિ० (અભિજિતારિયા) સાંગાપાંગ
નિપજાવેલું; પેશીમાંથી અંગોપાંગરૂપે
પરિણત થયેલ.

અભિજિતારિયા. ત્રિ० (અભિજિતારિયા) કાષ્ઠાદિ ક-
પાયને ટાળી શીતળ થયેલ; પરમ શાન્તિ
પામેલ (૨) પેશીમાંથી અંગોપાંગ રૂપે
પરિણામ પામેલ. (૩) મુક્ત; પાપથી
નિવૃત્ત.

અભિજિતારિયા. ત્રિ० (અભિજિતારિયા) જેનો અવ-
યવ અદાર નીકળેલ છે તે.

અભિજિતારિયા. સ્ત્રી. (અભિજિતારિયા) જ્યાં
ખેસીને મુનિ દિવસે સ્વાધ્યાય કરે તે
વસતિ; સ્વાધ્યાય ભૂમિકા.

અભિજિતારિયા. (અભિજિતારિયા) અદાર નીકળતું
બનાવેલ.

અભિજિતારિયા. સ્ત્રી० (અભિજિતારિયા) દિવસે
સ્વાધ્યાય કરીને રાત્રે મુનિ જ્યાં રહે તે
વસતિ.

અભિનિસ્સડ. ત્રિં (અભિનિસ્સત) બહાર નીકળેલ.

અભિનૂમ. નં (અભિનૂમ) માયા, કપટ.

અભિનૂમકડ. ત્રિં (અભિનૂમકૃત) માયા કે કર્મથી અભિનૂમ કરેલું.

અભિનૂમ. ત્રિં (અભિનૂમ) ભેદેલું નહિ; અખંડ (૨) જૂદું નહિ; એકીબ્રૂત.

અભિનૂમગંઠિ. પું (અભિનૂમગંઠિ) ગંઠે પુ મ થિ ભે; કરી એકવાર પણ સમઘન પ્રાપ્ત કર્યું નથી તે છત્ર.

અભિનૂમણ. ત્રિં (અભિનૂમણ) ગળણવામાં આવેલ; નિન્નિ થયેલ.

અભિનૂમ. ત્રિં (અભિનૂમ) અભિનૂમ ન પાવેલ. ગરમ કરેલ.

અભિનૂમ. પું નં (અભિનૂમ) તાપની સ્થાને; સંખ્યાની સંખ્યા (૨) સંખ્યા, દુ.ખ (૩) દાહ, પીડા.

અભિનૂમ. ત્રિં (અભિનૂમ) નિશ્ચિત ગુણ ધારી ન કરી વખણેલ; સ્તુતિ કરાયેલ.

અભિનૂમ. નં (અભિનૂમ) અતિ વિપ્રમસ્થાન (૨) દુઃખાત્માદક સ્થાન.

અભિનૂમ. ત્રિં (અભિનૂમ) દુઃખના અધ્યવસાય રૂપે બાળ. (૨) ગર્ભાવાસ આદિ દુઃખથી પીડાયેલ.

અભિનૂમ. ત્રિં (અભિનૂમ) બોલનાર; કહેનાર.

અભિનૂમ. નં (અભિનૂમ) મનમાં ધારણા ધારવી તે.

અભિનૂમ. સ્ત્રીં (અભિનૂમ) ગાખ; ઝરખા.

અભિનૂમ. પું (અભિનૂમ) જુઓ “ અભિ-જાંદલ ” શબ્દ.

અભિનૂમ. ત્રિં (અભિનૂમ) અભિનૂમના પામેલ; માન પામેલ.

અભિનૂમ. પું (અભિનૂમ) જુઓ “ અભિ-જાંદલ ” શબ્દ.

અભિનિવિદુ. ત્રિં (અભિનિવિદુ) જુઓ “ અભિ-જિવિદુ ” શબ્દ.

અભિનિવેશિ. નં (અભિનિવેશિક) પાતાનું વચન સ્થાપના માટે કુચુકિત લગાડી સૂત્રનો વિપરીત અર્થ કરવો તે, અભિ-નિવેશિ મિથ્યાત્વ.

અભિનિવિદુ. ત્રિં (અભિનિવિદુ) જુઓ “ અભિજિવિદુ ” શબ્દ.

અભિનિસ્સડ. ત્રિં (અભિનિસ્સત) જુઓ “ અભિનિસ્સડ ” શબ્દ.

અભિનિજ્ઞા. નં (અભિનિજ્ઞા) નિશાની; ચિન્હ.

અભિનિજ્ઞ. ત્રિં (અભિનિજ્ઞ) ‘પરસેન; વરસાદ થયેલ.

અભિનિજ્ઞા. પું નં (અભિનિજ્ઞા) અભિનિજ્ઞા પ્રમાણે પાડેલ નામ; જેમ આળો, કચરો છત્યાદિ ગુણ નિરપેલ મરજી મુજબ પાડેલ નામ.

અભિનિજ્ઞ. પું (અભિનિજ્ઞ) ભાવ, આશય.

અભિનિજ્ઞ. ત્રિં (અભિનિજ્ઞ) ધારેલું, ઇચ્છેલું.

અભિનિજ્ઞ. પું (અભિનિજ્ઞ) પરાભવ; પરાજય.

અભિનિજ્ઞ. ત્રિં (અભિનિજ્ઞ) છતાંએલ; પરાભવ પામેલ. (૨) દુઃખથી પીડિત.

અભિનિજ્ઞા. પું (અભિનિજ્ઞા) કેવલ-હાની.

અભિનિજ્ઞ. ત્રિં (અભિનિજ્ઞ) સંમત, ઇટ.

અભિનિજ્ઞ. પું (અભિનિજ્ઞ) અહકાર; અ-ભિમાન.

અભિનિજ્ઞ. ત્રિં (અભિનિજ્ઞ) અભિમાનનું ધર, ધણા અભિમાની

અભિનિજ્ઞ. ત્રિં (અભિનિજ્ઞ) સંખ્યા થયેલ; મોટા આગળ.

અભિનિજ્ઞ. પું (અભિનિજ્ઞ) આગમન; આવવું તે.

અભિનિજ્ઞ. ત્રિં (અભિનિજ્ઞ) સાવચ અ-નુકાનમાં તત્પર થયેલ.

અભિયોગ. પું. (અભિયોગ) આભિયોગિક દેવતા; ચાકર દેવતા.

અભિયોગિષ્ઠ. ત્રિ. (અભિયોગિક) હુકમ ઉઠાવનાર; તાબેદાર.

અભિરક્ષક. ત્રિ. (અભિરક્તક) રક્ષા કરનાર.

અભિરામ. ત્રિ. (અભિરામ) રમણીય; સુંદર.

અભિરુચિ. ત્રિ. (અભિરુચિત) રચિયેલું; મનપસંદ પડેલું.

અભિરૂપ. (અભિરૂપ) ક્ષણે ક્ષણે નવું નવું દેખાય તેવું સુંદર; મનોહર.

અભિરૂપા. સ્ત્રી. (અભિરૂપા) મધ્યમ ગ્રામની સાતમી મૂર્છના.

અભિરોહિય. ત્રિ. (અભિરોહિત) રોકાઈ ગયેલ; રોકવામાં આવેલ.

અભિલાષ. ત્રિ. (અભિલાષ) વાણીથી જેનું કથન થઈ શકે તેવું; નિર્વચનીય.

અભિલાસણિજ્ઞ. ત્રિ. (અભિલાસણીય) ઇચ્છવા યોગ્ય; અભિલાપ કરવા યોગ્ય.

અભિલાષ. } પું. (અભિલાપ) શબ્દ;
અભિલાષ. } ધ્વનિ. (૨) સભાપણુ;
કથન કરવું. (૩) શબ્દ સંદર્ભ; સૂત્રપાઠ.

અભિલાવપુરિસ્. પુ. (અભિલાવપુરુષ) નરખ- નિના શબ્દ, જેમ ઘટ, પટ ઇત્યાદિ.

અભિલાસ. પું. (અભિલાષ) ઇચ્છા; પ્રાર્થના.

અભિલોચણ. ન. (અભિલેક્ષ) જ્યાં ઉભા રહે- વાથી દૂરની વસ્તુ દેખી શકાય તેવું સ્થાન.

અભિવંદન. ન. (અભિવન્દન) નમસ્કાર; સ્તુતિ.

અભિવન્દ્ય. ત્રિ. (અભિવન્દક) પ્રણામ કરનાર.

અભિવન્દિષ્ઠ. ત્રિ. (અભિવન્દિત) જેને વંદન કરેલ હોય તે.

અભિષદ્ધિય. ત્રિ. (અભિષદ્ધિત) અધિકમાસ; એકત્રીશ દિવસ અને એકસો ચોવીસીયા ૧૨૧ ભાગનો મહીનો. (૨) અધિક માસવાળું વરસ, જે વરસમાં ૧૩ ચા.દ્ર માસ હોય તે; ૩૮૩ દિવસ અને ૬૩૬ ભાગનું વરસ.

અભિવચન. પું. ન. (અભિવચન) પર્યાય શબ્દ; એ ને એ અર્થનો ખીન્ને શબ્દ, જેમ ઘટ, કળશ ઇત્યાદિ.

અભિવાદ્ય. } ન. (અભિવાદન) વચનથી
અભિવાચણ. } સ્તુતિ કરવી. (૨) મરતક નમાવી ચરણ રૂપ કરવો તે; પ્રણામ.

અભિવાહરણા. સ્ત્રી. (અભિવ્યાહરણા) ગુરુ શિષ્યની ઉક્તિ પ્રત્યુક્તિ; સવાદ.

અભિવાહાર. પું. (અભિવ્યાહાર) કાલિક શ્રુત પરત્વે શિષ્ય ગુરુનો સવાદ; પ્રશ્નોત્તર.

અભિવૃદ્ધિ. પું. (અભિવૃદ્ધિ) વધારો. (૨) ઉત્તરાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

અભિવૃંજણ. ન. (અભિવ્યંજન) પ્રાદુર્ભાવ.

અભિસંકા. સ્ત્રી. (અભિસંકા) આશંકા; સંશય. (૨) સંદેહ.

અભિસંકિ. ત્રિ. (અભિસંકિત) શંકા રાખનાર, સંદેહ કરનાર. (૨) બીર; ડરનાર.

અભિસંગ. પું. (અભિવ્યંજ) ભાવરાગ; દ્રવ્યાદિ પ્રતિબંધ. (૨) આસક્તિ.

અભિસંજાય. ત્રિ. (અભિસંજાત) કલલ અવ- સ્થામાંથી પેશીરૂપે બનેલ.

અભિસંધારણ. ન. (અભિસંધારણ) પર્યાલોચન, વિચારણા.

અભિસંધિજ. ન. (અભિસંધિજ) બુદ્ધિ કે ઇરાદાપૂર્વક કરવામાં આવતી ક્રિયારૂપે પરિણમનાર વીર્ય; વીર્યનો એક પ્રકાર.

અભિસંધિય. ત્રિ. (અભિસંહિત) પ્રહણ કરેલ.

અભિસંકુદ્ધ. ત્રિ. (અભિસંકુદ્ધ) વિજ્ઞાન મેળવેલ; બોધ પામેલ.

અભિસંભૂય. ત્રિ. (અભિસંભૂત) પ્રાદુર્ભાવ પામેલ; પ્રગટ થયેલ. (૨) વીર્ય અને રૂધિરના મિશ્રણથી કલલ રૂપે થયેલ.

અભિસંકુદ્ધ ત્રિ. (અભિસંકુદ્ધ) પ્રસૂતી પામી વધવા માંડેલ; જન્મ પામી ઉછરવા પામેલ.

અમિતસમવાગય. ત્રિં (અમિતસમવાગત) સન્મુખ રહેલ ઇષ્ટાનિષ્ટ પદાર્થોનું અવધારણ કરી શબ્દાનુસારે જાણાયેલ; શબ્દ ૨૧૩૫ સમજીને અવધારણ કરેલ. (૨) મજેલ; સન્મુખ આવેલ. (૩) નં આંખ્યા પછી સર્વ તરફથી ઉદ્યાપલિકામાં આવેલ, વિપાક ચખાડવાનું સન્મુખ થયેલ.

અમિતસમાગમ. પું (અમિતસમાગમ) અર્થાલિ-મુખપણે, સશય રહિત, મર્યાદા સહિત જ્ઞાન; અર્થાત્ અર્થવિપયક સશયરહિત મર્યાદાપૂર્વક જ્ઞાન; (૨) સન્મુખ ગમન. (૩) પ્રાપ્તિ. (૪) નિર્ભય.

અમિતસમાગય. ત્રિં (અમિતસમાગત) સન્મુખ આવેલ.

અમિતસરણ. નં (અમિતસરણ) સન્મુખ જવું તે; સામા જવું તે.

અમિતેક્ક. ત્રિં (અમિતેક્ક) અલિપેક કરવા યોગ્ય; મુખ્ય.

અમિતેજ્ઞા. સ્ત્રીં (અમિતેજ્ઞા) અલિનૈપેત્રિ-પ્રીમાં દિવસની કે ગત્રિની સગાય કરી રાતવાસો રહી સવારમાં મુનિ જે જગાએ આવે તે જગ્યા.

અમિતેય. પું (અમિતેય) સર્વ ઔપધિસહકૃત તીર્થના પવિત્ર જગ્યાથી મંત્રોચ્ચારપૂર્વક રાજ્ય આદિ પદવીનું આરોપણ કરવાને મસ્તક ઉપર સિંચન કરવું તે; રાજ્યાલિપેકની ક્રિયા. (૨) સ્નાન મહોત્સવ; સ્નાન. (૩) અલિપેક કરવાનું સ્થાન.

અમિતેયસિલા. સ્ત્રીં (અમિતેયસિલા) મેર પર્વતના પંડખવન ઉપર આવેલી ચાર અલિપેક શિલા, કે જેના ઉપર ઇદ્રે તીર્થકર મહારાજનો અલિપેક કરે છે.

અમિત્ત્વ. પું (અમિત્ત્વ) જુઓ “ અલિસંગ ” શબ્દ.

અમિહક. ત્રિં (અમિહક) સન્મુખ આણેલું; સામે લઇ આવેલ. (૨) નં સાધુને માટે

ધેરથી કે દુકાનેથી ઉપાશ્રયમાં લઇ આવેલ ગ્રાહારાદિ આપવાથી સાધુને લાગતો દોષ; ઉદ્ગમનના ૧૬ દોષમાંનો ૧૧ મો દોષ. **અમિહણ.** નં (અમિહણ) સન્મુખ આવવાને હણવું તે; સામે લાતો મારવી તે. **અમિહય.** ત્રિં (અમિહય) પગથી દબાવેલ; લાત મારેલ.

અમિહાણ. નં (અમિહાણ) નામ; સંજ્ઞા. **અમિહિય** ત્રિં (અમિહિય) ઉક્ત; કહેલ. **અમિહેચ.** પું (અમિહેચ) વાન્ય; પદાર્થ. **અમીદ.** પું (અમિજિત) જુઓ “ અલિષ્ઠ ” શબ્દ. **અમીય.** ત્રિં (અમીય) } નીડર; સાત પ્ર-
અમીર. (અમીર) } કારના લય વિનાનો. (૨) મખમ આમની એક મૂર્ચ્છા.

અમૂય. ત્રિં (અમૂત) અસદ્ભૂત; ન બનેલું. **અમૂયામિસંકળ.** પું (અમૂતામિસંકળ) જૂતોને લય ન આપનાર; જેનાથી પ્રાણીઓ ખીએ નહિ તે.

અમેજ્ઞ. ત્રિં (અમેજ) ન બેદી શકાય તેવું; ધણું મજબૂત.

અમેજ્ઞા. સ્ત્રીં (અમિધ્યા) લોહ; લોહપતા.

અમેલ. ત્રિં (અમીર) નિર્ભય; નિડર.

અમેગલ. નં (અમગલ) અમંગલ; અનિષ્ટ.

અમમા. પું (અમાર્ગ) મિથ્યાત્વ કપાય આદિ અમાર્ગ.

અમમવાય. પું (અમાઘાત) ચોરી ન કરવી તે; કોઇને મારવું નહિ તે.

અમમ્વ. પું (અમાત્ય) પ્રધાન; મત્રી.

અમમ્મ. ત્રિં (અમમ્ય) મધ્ય વિનાનું; જેમાં બે લાગ ન થઇ શકે તેવું. (૨) પરમાણુ.

અમમા. નં (અમન) જાણવું તે; આંતરિક નિર્ણય (૨) અંત; અવસાન.

અમમા. } ત્રિં (અમનસ્) અપ્રીતિકર;
અમમાક્ષ. } (અમનસ્ક) અનિષ્ટ. (૨) અસંજી; મનરહિત. (૩) વિચાર શૂન્ય.

અમળામ. ત્રિ० (અમળત્રાય) } મનને ત્રાહિ
 { અમળામ } ન થાય તે;
 { અમળોમ } હમેશ મનને

અગ્રિય લાગે તેવું. (૨) અનિષ્ટ.

અમળામ. ત્રિ० (અમળામ) પીડકારક; દુઃખા-
 ત્પાદક.

અમળત. નં (અમળત) સુધા; અમૃત. (૨)
 ક્ષીરોદાધ સમુદનું જળ

અમળિ. સ્ત્રી० (અમળિ) કુમળિ, કુશુદિ.

અમળ્લ. મં (અમળ્લ) પાત્ર; ભાજન.

અમળમ. ત્રિ० (અમળમ) કોષપાણ્ય વસ્તુ ઉપર
 જેને મારાપાણ્ય નથી તે; નિઃસ્પૃહી. (૨)
 જ્યુદ્ધપના ભરતક્ષેત્રમાં આવતી ચોવી-
 સીમાં થનાર બારમા તીર્થંકર. (૩) દિવ-
 સના ૨૫ મા મુહૂર્તનું નામ (૪) દેવ-
 કરે ઉત્તરકરના જુગલિયા મનુષ્યની
 એક જાત.

અમળમળા. સ્ત્રી० (અમળમળા) અરખલિત
 વાણી, જેમાં અચકાય નહિ તેવી વાણી.

અમળય. ત્રિ० (અમળય) અસમન, અમાન્ય.

અમળય. નં (અમળય) જુઓ “ અમન ”
 શબ્દ.

અમળયોસ. પું (અમળયોષ) કાકદી નગરીનો
 એક પ્રાચીન રાજા, કે જે સર્ગમ લઈ
 પરમ પદ પામ્યો હતો.

અમળયફલ. નં (અમળયફલ) અમૃતોપમ ફલ,
 અતિ સ્વાદિષ્ટ ફલ.

અમળયમેહ. પું (અમળયમેહ) ભરત આદિ ક્ષે-
 ત્રમાં ઉત્સર્પિણીનો ખીલતો આરો બેસના
 સાન દિવસ સુધી ચેથો વરસાદ વરસે
 તેનું નામ.

અમળયરસ. પું (અમળયરસ) અમૃતરસ

અમળયલ્લી. સ્ત્રી० (અમળયલ્લી) અમરવેલ.

અમળયવાસ. પું (અમળયવાસ) તીર્થંકરના જન્મ
 આદિ પ્રસંગે દેવતા ઘટિ કરે તે. સુ-
 ધાઘટિ.

અમર. પું (અમર) દેવતા; દેવ. (૨) મુક્ત
 આત્મા; સિદ્ધભગવાન. (૩) ઋષભદેવ
 સ્વામીના તેરમા પુત્રનું નામ.

અમરકંકા. સ્ત્રી० (અમરકંકા) દ્રૌપદીનું હરણ
 કરનાર ધાતકી ખડના પદ્મોત્તર રાજની
 મુખ્ય રાજધાની.

અમરજિજ્ઞ. પું (અમરજીવ) અમર કુમારનો
 જીવ, કે જે આવતી ચોવીસીમાં ત્રેવીસમા
 અનતર્વાર્ય નામે તીર્થંકર થશે

અમરવદ્. પું (અમરવતિ) જાન વશનો એક
 કુમાર, કે જેણે મહાનાથ પ્રભુ સાથે
 પ્રવજ્યા લીધી હતી.

અમરસામિ. પું (અમરસામિત્) ઇન્દ્ર.

અમરસેળ. પું (અમરસેન) જાનવશનો એક
 કુમાર, કે જેણે મહાનાથ પ્રભુની સાથે
 પ્રવજ્યા લીધી હતી.

અમરેસ. પું (અમરે) માર્ગ. અસુગા (૨)
 કોપ. રોપ. (૩) મહાકદાબદ.

અમરિન્નમ. ત્રિ० (અમરેન્ન) અપરાધ સદન
 નદિ કરનાર; અપરાધી ઉપર ક્ષમા ન
 રાખનાર. (૨) કોધી (૩) સદિબ્ધ;
 ક્ષમાશીલ.

અમરિસાળ. ત્રિ० (અમરિસાળ) ઉદ્યમી,
 ઉદ્યમી.

અમળ. ત્રિ० (અમળ) નિર્મળ, સ્વચ્છ (૨)
 પું સિદ્ધભગવાન (૩) ઋષભદેવસ્વામીના
 સાતમા પુત્રનું નામ.

અમળા. સ્ત્રી० (અમળા) શકેન્દ્રની પાંચમી
 અગ્રમદિપીનું નામ.

અમલસ્તા. સ્ત્રી० (અમાલસ્તા) અમાવાસ;
 કૃષ્ણ પક્ષનો છેલ્લો દિવસ.

અમાદ. ત્રિ० (અમાયિત) માયારદિત; સરલ.
 (૨) નિષ્કપટી.

અમાદિત્ત. ત્રિ० (અમાવાયિત્ત) માયારદિત.

અમાઘાય. પું (અમાઘાન) જુઓ “ અમ-
 ઘાય ” શબ્દ.

અમાણ. ત્રિ० (અમાન) ગર્વ રહિત; નમ્ર.

અમાય. ત્રિ० (અમાય) માયા રહિત; સરલ.

અમાયિ. ત્રિ० (અમાયિન્) જુઓ “ અમાઇ ” શબ્દ.

અમાયિસમ્મદિદ્ધિ. પું० (અમાયિસમ્મદિદ્ધિ) માયા રહિત સમ્યક્દષ્ટિવાળો જીવ; કુટિલતા રહિત સમકિતી.

અમાવસ્સા. સ્ત્રી० (અમાવ યા) } અમાવાસ;
અમાવાસા. (અમાવાસ્યા) } કૃષ્ણપક્ષનો ઉલ્લેા દિવસ.

અમિજ્ઞ. ન० (અમેય) ક્રાંતપણ વગ્નુ માપીને આપવાની અમુક સમય માટે જ્યા મનાઈ કરવામાં આવી છે એવું નગર વગેરે.
(૨) ત્રિ० માપ ન થઈ શકે તેવું, અસાધ્ય.

અમિજ્ઞ. ન० (અમેય) વિષ્ટા, અશુચિવસ્તુ.

અમિજ્ઞસ્. પું० (અમેયસ) પ્રવાહી વિષ્ટા; અશુચિ રસ.

અમિત્ત. ન० (અમિત) અદિત કરનાર, દુઃખન

અમિય. પું० (અમૃત) જેનો મરવાનો ધર્મ નથી તે, સિદ્ધભગવાન (૨) ના અમૃત, સુધા.

અમિય. ત્રિ० (અમિત) અપરિમિત; અસાધ્ય
(૨) પરિભાષ્યરહિત, અનત. (૩) દક્ષિણ તરફના દિશાકુમાર દેવતાનો હન્દ્ર.

અમિયગ્હ. પું० (અમિતગતિ) દક્ષિણ દિશાના દિશાકુમાર જાતિના દેવતાનો હન્દ્ર; ભવન-પતિના ૨૦ હન્દ્રમાંનો એક.

અમિયગામિ. પું० (અમિતગામિન્) અનતજાતી; સર્વજ. (૨) ઐવરતક્ષેત્રના એક તીર્થકર દેવનું નામ.

અમિયમેહ. પું० (અમૃતમેષ) જુઓ “ અમ-યમેહ ” શબ્દ.

અમિયવાહન. પું० (અમિતવાહન) ઉત્તર દિશાના દિશાકુમાર દેવતાનો હન્દ્ર. ભવન-પતિના ૨૦ હન્દ્રમાંનો એક

અમિયાસગિય. પું० (અમિતાસનિક) વારંવાર દેકાણુ પદલાવનાર, ઉંઝેસ કરનાર

અમિલ. ન० (અમિલ) અમિલ દેશની બનાવટનું વસ્ત્ર, ઉત્તરનું વસ્ત્ર. (૨) પું० મેય; રેડકા.

અમિલક્ષ. પું० (અમ્લેન્દ્ર) મહેન્દ્ર ભાષા ન જાણનાર; આર્ય.

અમિલા. સ્ત્રી० (અમિલા) ૨૦ મા તીર્થકરની પ્રથમ શિયાનું નામ.

અમિલાય. ત્રિ० (અમ્લાન) ન કરમાયેલ.

અમિલિચ. ત્રિ० (અમિલિત) એક સુવમાળીજન સુન્દા મેળવી ન જોણકુ તે, મિલિત દોષ જેમાં નથી એવું.

અમુચ. ત્રિ० (અમૃત) સ્મૃતિમાં નહિ આવેલું.

અમુહ. ત્રિ० (અમોચિન્) તીર્થલ કાર્યન ન જોડનાર.

અમુગ. ત્રિ० (અમુક) અમુક, ગમે તે ક્રાંત એક.

અમુગિયમ્મલ. ત્રિ० (અમુગિયમ્મલ) જેની સમયા જાણવામાં નથી તે, અપરિમિત

અમુત્ત. ત્રિ० (અમુક્) સ સારથી મુક્ત નથી થયો તે; સંસારી.

અમુત્ત. ત્રિ० (અમૃત) અમૃત, વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ રહિત ધર્માસ્તિકાય વગેરે.

અમુદ્ગ. } ન० (અમુદ્ગ) અતીન્દ્રિય મિથ્યા
અમુચમા. } જ્ઞાન વિશેષ જેમ દેવતાનું પુદ્ગલ રહિત શરીર જોધને એમ માને કે જીવનું શરીર પુદ્ગલનું બનેલું નથી ઇત્યાદિ.

અમુય. ત્રિ० (અમુક) જુઓ “ અમુગ ” શબ્દ

અમુય. ત્રિ० (અમૃત) સ્મૃતિમાં નહિ આવેલ

અમુસા. સ્ત્રી० (અમૃસા) સત્યવચન.

અમુહ. ત્રિ० (અમુલ) નિરૂતર; જવાબ ન આપી શકે તે.

અમૂહ. ત્રિ० (અમૂહ) મૂઠ નહિ તે; તરવેન જાણનાર. (૨) અમુચ; વિચક્ષણ

અમૃદવિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (અમૃદવિદ્ધિ) અન્યદર્શનની ધામધુમ તરફ મોહ વગરની દષ્ટિ; સમકિતના આઠ આચારમાંનો એથો આચાર. (૨) અવિચલિત ભુદિ.

અમૃદલક્ષ્મી. ત્રિ૦ (અમૃદલક્ષ્મી) વસ્તુના સ્વરૂપને યથાર્થ જાણનાર.

અમૃદહૃત્ય. ત્રિ૦ (અમૃદહૃત) હાથની કળામાં હોશિયાર; હસ્તકળા કુશળ.

અમૃદ. ત્રિ૦ (અમૃદ) જુઓ “ અમૃદ ” શબ્દ.

અમેજ્ઞ. વિ૦ (અમેજ્ઞ) જુઓ “ અમિજ્ઞ ” શબ્દ.

અમેઝ્ઞ. ત્રિ૦ (અમેઝ્ઞ) અપવિત્ર

અમોસલિ. ન૦ (અમુસલિ) પડિલેલણ કરતાં વસ્ત્રને સામેલાની માફક ઉચું નીચું કરી ઉપર કે નીચે જમીનને ન અડાડતું તે. પડિલેલણનો એક ગુણ.

અમોહ. ત્રિ૦ (અમોહ) અવન્ય; સફલ. (૨) પુ૦ કાષ્ઠ વખતે સૂર્યના યિગની નીચે કિરણોના વિકારથી માગની ઉંધને આકારે કાળી કે ખીજા રંગની રેખા દેખાય છે તે. (૩) વાદળાં વગરની ચિજળી. (૪) એક યક્ષનું નામ.

અમોહ. ત્રિ૦ (અમોહ) મોહ રહિત. (૨) પુ૦ જંબુમહરના રચક પર્વતનું એક કૂટ.

અમોહણ. ત્રિ૦ (અમોહણ) મુગ્ધ નહિ કરનાર.

અમોહરંસિ. ત્રિ૦ (અમોહરંસિ) યથાર્થ જોનાર. (૨) પુ૦ યશ વિશેષ. (૩) ન૦ ઉદ્ધાન વિશેષ.

અમોહા. સ્ત્રી૦ (અમોહા) જંબુ સુદર્શનનું અપર નામ. (૨) પશ્ચિમ દિશાના અંતઃનક પર્વતની દક્ષિણ તરફની અક વાવડીનું નામ.

અમ્મ. સ્ત્રી૦ (અમ્મા) માતા; મા.

અમ્મમા. સ્ત્રી૦ (અમ્મા) માતા, મા.

અમ્મહ. પું૦ (અમ્મહ) એ નામનો એક સન્યાસી, કે જેણે મહાવીર સ્વામીના શાસનમાં તીર્થંકરનામ જોત્ર ઉપાર્જન કર્યું.

અમ્મતાય. પું૦ (અમ્માતાય) મા આપ; માતા પિતા.

અમ્મઘાઈ. સ્ત્રી૦ (અમ્માઘાત્રી) ધાવમાતા, ધાઇ.

અમ્મયા. સ્ત્રી૦ (અમ્મિકા) માતા; મા. (૨) પાંચમા વાસુદેવની માતાનું નામ.

અમ્મા. સ્ત્રી૦ (અમ્મા) માતા; મા.

અમ્માપિત. } પું૦ (અમ્માપિતૃ) માતાપિતા; માઆપ.
અમ્માપિતિ. }

અમ્માપેદ્ય. ત્રિ૦ (અમ્માપેતૃક) માતાપિતા સંબંધી.

અમ્મ. ત્રિ૦ (અમ્મદ) ડું, પોતે.

અમ્મારિસ. ત્રિ૦ (અમ્મારણ) અમારા જેવા.

અમ્મ. પું૦ (અમ્મ) પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) બકરો. (૩) આઠમા મહાગ્રહનું નામ.

અમ્મ. પું૦ (અમ્મ) ગમન; મનિ. (૨) લાલ, પ્રામિ. (૩) અનુભવ. (૪) ન૦ પુણ્ય.

અમ્મ. ન૦ (અમ્મ) લોદુ; ધાતુ વિશેષ.

અમ્મંતિય. ત્રિ૦ (અમ્મંતિ) જેના ઉપર રાજ્યની મુદ્રા નથી એવો સિદ્ધો વજેર.

અમ્મંપુલ. પું૦ (અમ્મંપુલ) અમ્મંપુલ નામે ગોશાલાનો એક સેવક.

અમ્મંસંધિ ત્રિ૦ (અમ્મંસંધિ) જે વખતનું સ્વાખ્યાય, પ્રડિલેલણ આદિ જે કામ હોય તે વખતેજ તે કામ કરનાર; વખતસર કામ કરનાર.

અમ્મકરમ. પું૦ (અમ્મકરક) અધ્યાસી ગ્રહમાંનો ૧૭ મહાગ્રહ.

અમ્મકવલ્લ. ન૦ (અમ્મકવલ્લ) લોદાનો તવો; લોદી.

અમ્મકુંડિયા. સ્ત્રી૦ (અમ્મકુંડિકા) લોદાની કુંડી.

અયકોટ્ટય. નં (અસ્કોટ્ટક) લોઢું તપાવવાની લટ્ટી.

અયગર. પું (અજગર) બકરાને પછુ ગળી જનાર; સર્પની એક જાત.

અયગોલ. પું (અયોગોલ) લોઢાનો ગોળો.

અયણ. પું (અયન) સૂર્ય અંદરને માંડલેથી બહાર જાય કે બહારના માંડલેથી અંદરના માંડલે આવી એક આવૃત્તિ પુરી કરે તેટલો વખત. (૨) નં ગમન. (૩) પ્રાપ્તિ; લાભ. (૪) જ્ઞાન; નિર્ણય. (૫) ત્રિં પ્રાપ્ત કરનાર.

અયણ. નં (અતન) અનાદિ કાળથી નિરતર ઉત્પન્ન થવામાં પ્રવર્તેલું; હમેશાં રહેનાર.

અયણ. નં (અદન) અન; ખોરાક

અયત્ત. ત્રિં (અયત્ત) જયણા વિનાનું, યતના રહિત.

અયર. પું નં (અતર) સાગરોપમરૂપ કાળપરિભાણ વિશેષ.

અયત્ત. પું (અચ્ચલ) અધક ટ્રિબ્ધિના પુત્ર છટ્ટા દશાર્દ. (૨) અતચ્ચ સૂત્રના પહેલા વર્ગના છટ્ટા અધ્યયનનું નામ. (૩) પ્રથમ અલહેવનું નામ. (૪) ત્રિં નિશ્ચલ; સ્થિર.

અયત્તભાડ. પું (અચ્ચલભ્રાતૃ) જુઓ “ અચ-લભાય ” શબ્દ.

અયલા. સ્ત્રીં (અચલા) જુઓ “ અચલા ” શબ્દ.

અયવીહિ. સ્ત્રીં (અજવીધિ) હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતિ, વિશાખા અને અનુરાધા એ પાંચ નક્ષત્રની ગતિનું નામ.

અયસ. નં (અયસ) અપયસ; અપકાર્તિ.

અયસી. સ્ત્રીં (અત્તસી) અલસી, એક જાતનું તેલવાળું ધાન્ય. (૨) અલસીનો છોડ.

અયહારિ. ત્રિં (અયોહારિ) સોનુરૂપું વગેરેને પડતું ચૂકી લોઢાનેજ ઉપાડનાર; લોહ-વાણિયો.

અયા. સ્ત્રીં (અજા) બકરી.

અયાકિવાણિજ. પું (અજાક્યાલીય) ન્યાય વિશેષ; બકરીના ગળાપર જેમ અણધારી છરી આવી પડે છે તેમ અણધાર્યું આવી પડેલું કાર્ય.

અયાણ. ત્રિં (અજાયક) અજા; ન જાણનાર.

અયાર. પું (અકાર) “ અ ” અક્ષર.

અયાચણિજ. ત્રિં (અયાપનીય) જેનાથી કાર્ય ન સરે તેવું; પ્રયોજન પુરતું નહિ.

અયાચય. પું (અજાચય) બકરીનો વાડો.

અયાચયટ્ટ. ત્રિં (અયાચયર્થ) અપરિપૂર્ણ, જોઈએ તેટલું નહિ.

અયુત. નં (અયુત) જુઓ “ અઉઅ ” શબ્દ.

અયો. નં (અયસ) લોઢું. લોહ.

અયોક્વલ્લ. નં (અયસ્ક્વલ્લ) તવો; લોઢી.

અયોચ્ચ. નં (અયોચન) લોઢું કુટવાનો ધણ.

અયોમુહ. પું (અયોમુલ) લવણ સમુદ્રમાં વાયવ્ય ખુણામાં પાંચસો જેજન ઉપર આવેલ એક અંતરદ્વીપ; ૫૬ અંતરદ્વીપ માનો ૧૧ મો અંતરદ્વીપ. (૨) ત્રિં અયોમુહ અંતરદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

અર. પું (અર) ચાલુ અવસર્પિણીમાં હરત ક્ષેત્રના સાતમા ચક્રવર્તી અને અઢારમા તીર્થંકર. (૨) નં ધરી; પૈડાનું વચલું લાકડું.

અરઞ્ન. પું (અરજસ) ૮૮ મહાઅહમાંનો ૭૦ મો મહાઅહ.

અરઞ્ન. નં (અરત) પાંચમા અલહેવલોકનો અરત નામે એક પાથડો. (૨) ત્રિં રાગરહિત; પ્રીતિ વિનાનો.

અરઞ્ન. સ્ત્રીં (અરતિ) સંયમમાં ઉદ્વેગ, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ અને વીર્ય એ પાંચ આચારમાં જેયેની. (૨) સાધુના બાવીસ પરિપક્વમાંનો એક પરિપક્વ. (૩) છટ્ટ વિયોગ કે અનિષ્ટ સંયોગથી થતું માન-સિક ફુઝા.

અરઞ્નકમ્મ. નં (અરતિકર્મ) જેના ઉદ્વેગથી જીવને સંયમ વગેરેમાં અરતિ ઉત્પન્ન

થાય તેવી એક નોકપાય મોહનીયની પ્રકૃતિ; અરતિ મોહનીય કર્મ.

અરહપરિસહ. } પુ. (અરતિપરિસહ) સાધુના
અરહપરીસહ. } રર પરિપક્વતાનો એક.
 અરતિ નામે પરિપક્વ.

અરહમોહશિજ્ઞ. ન. (અરતિમોહનીય) અરતિ નામે મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

અરહમ્. સ્ત્રી. (અરતિરતિ) અરતિરતિ, ધર્મમાં અરતિ અને પાપમાં રતિ (ર) મુખ્ય. અ.

અરંજર. પું. ન. (અંજા) એક પ્રકારનો પાણીનો ધડો.

અરઘ્વજી. સ્ત્રી. (અંજાપુરી) ગિરનાર. ધ્વજ. રાગની એક નગરી. (૨) સર્પની અથવા મહિષી

અરઘ. પું. (અરઘ) જુઓ ' અરઘ ' શબ્દ

અરઙ્ગુયપાસ. પું. (અરઙ્ગુકમાળ) દેવતા વગરનું અધન

અરણિ. પું. (અરણિ) અરણિનું લોકકૃત, જેને માંહોમાંહે ધસવાથી અગ્નિ જેવું તેનું લોકકૃત.

અરણિયા. સ્ત્રી. (અરણિયા) જેનો અધ બીજા પાસે એવી એક વનસ્પતિ

અરણ્ય. ન. (અરણ્ય) નિર્જન જંગલ, વસતિ વિનાની અટવી.

અરણ્યવર્ડિસગ. પું. (અરણ્યવનમક) અગ્નિ-યારમાં દેવલોકનું અરણ્યવાવનસક નામે એક વિમાન.

અરતિ. સ્ત્રી. (અરતિ) જુઓ " અરતિ " શબ્દ.

અરતિપરિસહ. પું. (અરતિપરિસહ) જુઓ " અરતિપરિસહ " શબ્દ

અરતિરતિ. સ્ત્રી. (અરતિરતિ) જુઓ " અરતિરતિ " શબ્દ

અરય. પું. (અરય) પેશના આરા.

અરય. પું. (અરય) કર્મરજ રહિત; સિદ્ધ ભગવાન (ર) ૮૮ ગ્રહમાંનો એક મહા

ગ્રહ (૩) પાંચમા દેવલોકના વિમાનનો એક પાથડો. (૪) ત્રિ. મેલ રહિત; નિર્મળ. (૫) ન. રજોગુણનો અભાવ.

અરય. ત્રિ. (અરય) અનાસકત; નિરપેક્ષ.

અરયણિ. પું. (અરયણિ) વિસ્તૃત આંગળી સહિત હાથ, પરિભ્રમણ વિશેષ.

અરયા. સ્ત્રી. (અરયા) કુમુદ વિજયની મુખ્ય રાગધાની.

અરવગ. ત્રિ. (અરવ) અર્ધદેશમાં રહેનાર મનુષ્ય વગરે.

અરવિંદ. ન. (અરવિંદ) કર્મળ. પદ્મ.

અરસ. ત્રિ. (અરસ) હીમ આદિ દ્રવ્યથી સંગ્રહરેલ નદિ; રસવિનાનું

અરસજીવિ. પું. (અરસજીવિ) અરસ આહારથી જીવનાર, અભિગ્રહ ધારી મુનિ વિશેષ

અરસમેહ. પું. (અરસમેહ) રસ વિનાનો વરસાદ. જે વરસાદથી બહેળા પ્રમાણમાં અને મીઠું અનાજ ન પાકે તેવો વરસાદ.

અરસાહાર. પું. (અરસાહાર) રસ વિનાનો આહાર (ર) નીરસ આહાર લેવાનો અભિગ્રહ ધારણ કરનાર સાધુ

અરહ. ત્રિ. (અરહ) પરિપક્વ રહિત

અરહ. પું. (અરહ) કષ્ટપણ રહત્ય જેની બાણ બહાર નથી તે, અરિહત ભગવાન; જિનદેવ. (ર) ત્રિ. પ્રગટ.

અરહ. } પું. (અરહ) ધન્ધ આદિના પૂ-
અરહત. } જ્ઞાનીય; તીર્થંકર. (ર) અ-
 વધિજાની અને મન.ધર્મ્ય જ્ઞાની.

અરહંત. ત્રિ. (અરહંતર) સર્વજ્ઞ, બધું જાણનાર (ર) પું. જિન ભગવાન

અરહંત. ત્રિ. (અરહંત) નિરપેક્ષી; મમતા રહિત (ર) પું. જિનદેવ.

અરહટ. પું. (અરહટ) પાણી કાઢવાનું રેંટ; ધર્મિન.

અરહસ્યવ. પું (અરહસ્ય) ચપાનગરી નિ-
વાસી એક વદાળવટી આવક, કે જેને
સમુદ્રમાં દેવતાએ પરિપદ આપ્યો હતો.
(૨) તારી નગરીના દત્તનો પુત્ર કે જેણે
પોતાના માઆપ સાથે અર્ધનિમ્ન આ-
ચાર્ય પાસે દીક્ષા લીધી હતી.

અરહસ્યલાવિ. પું (અરહસ્યલાવિ) પોતે અ-
રિહત નહિ છતાં પોતાને અરિહત તરીકે
ઓગખાવનાર, હું “ અરિહત છું ” એમ
મિથ્યા પ્રલાપ કરનાર

અરહસ્સ. ન (અરહસ્ય) ગુપ્તમાં ગુપ્ત છત્ર
શાસ્ત્રનું રહસ્ય.

અરહસ્સમાગિ. પું (અરહસ્યમાગિ) ગંતાવી
કાંઈ રહસ્ય ગુપ્ત નથી તે. સર્વજ્ઞ

અરહિય. ત્રિ (અરહિત) નિરતરઃ વિગ્ધ
વિના.

અરિ. પું (અરિ) દુશ્મન, શત્રુ

અરિદ્ધ. પું નં (અરિદ્ધ) લીમણનું ઝડ (૨)
અરીકાનું વ્રક્ષ અને ફળ (૩) પન્દરમા
ધર્મનાથ તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ
(૪) વૃષભામુર. (૫) ચાણુ ચોરીસીના
આવીસમા તીર્થકર નેમીનાથનું અપર નામ
(૬) પાંચમા દેવલોકના ત્રીજા પાથગ્રાનું
નામ.

અરિદ્ધનેમિ. પું (અરિદ્ધનેમિ) ચાણુ ચોરીસીના
ભરતક્ષત્રના આવીસમા તીર્થકર.

અરિદ્ધપુરા. સ્ત્રી (અરિદ્ધપુરી) કચ્છમાંની
વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

અરિદ્ધા. સ્ત્રી (અરિદ્ધ) મહાકચ્છ વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

અરિદ્ધમણ. પું (અરિદ્ધમણ) શ્રી ઋષભદેવ
સ્વામીના સિતેરમા પુત્રનું નામ (૨)
વસતપુરનો એક રાજા કે જેની રાણીએ
ચોરને અભયદાન આપ્યું હતું.

અરિસ. નં } (અરિસ) હરસ. એક
અરિસા. સ્ત્રી } પ્રકારનો રોગ.

અરિસિદ્ધ. } ત્રિ (અરિસિદ્ધ) હરસના રોગ
અરિસિદ્ધ. } વાળો.

અરિહ. ત્રિ (અરિહ) યોગ્ય; લાયક. (૨) આ-
ચાર્ય આદેશી પદવીને યોગ્ય, પૂજ્ય. (૩)
પું તીર્થકર દેવ.

અરિહ. પું (અરિહ) મૂલ્ય; કિંમત.

અરિહંત. પું (અરિહંત) અરિહંત ભગવાન.

અરિહંતચેદય. પું નં (અરિહંત) અરિ-
હંત સગર્વી કાંઈપણ રમારક ચિન્હ-સાધુ,
સાધુનો વેપ, શુભ વગરે.

અરિહંતસાસણ. નં (અરિહંતસાસણ) તીર્થકરનું
શાલન, જૈન દર્શન. (૨) જૈન આગમ.
(૩) જૈન આરા.

અરિહંત. પું (અરિહંત) આયં મુરિથન અન
સુપ્રતિષ્ઠિતના પાત્રમાં શિષ્યનું નામ.

અરિહંતવિદ્યા. } પું (અરિહંત) આયં સિદ્ધ
અરિહંતવિદ્યા. } મિરિના ચોથા શિષ્ય

અરહ. ત્રિ (અરહ) રોગ રહિત. નિરાગી

અરહ. પું (અરહ) હરિયાસ ક્ષત્રના વિષ-
ગ્રવહ નામે વાટલા વૈતાલ્ય પર્વતનો
અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) ૮૮ મહાગ્રહમાંના
૫૪ માં ગ્રહ. (૩) સૂર્યની પ્રભા પ્રકાશનો
સમય. (૪) નદીશ્વરવર સમુદ્ર અને
અરુણાદ્ય સમુદ્રની વચ્ચેનો દ્વીપ. (૫)
દેવ વિશેષ. (૬) નં વિમાન વિશેષ.

અરહાણ્યમ. પું (અરહાણ્યમ) અનુવેશ્વર દેવોના
ચોથા નામરાગનું નામ. (૨) લવણ
સમુદ્રમાં ઉતર દિશાએ ૪૨ હજાર જેજન
ઉપરે આવેલ અનુવેશ્વર દેવોનો આવાસ
પર્વત (૩) રાહુનાં શાવ કાન્તિવાળા
પુદ્ગલ

અરહાણ્યમા. સ્ત્રી (અરહાણ્યમા) નવમા તીર્થ-
કરની પ્રવજ્યા પાલખીનું નામ.

અરુણમહ. પું (અરુણમહ) } અરુણવર
અરુણમહામહ. પું (અરુણમહામહ) } સમુદ્રનો
અધિપતિ દેવતા.

અક્ષરવર્ણિકા. પું (અક્ષરવર્ણિકા) અગીયારમા
દેવલોકનું એ નામનું એક વિમાન.

અક્ષરવર. પું (અક્ષર) એ નામનો એક
દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

અક્ષરવરદ્વીપ. પું (અક્ષરવરદ્વીપ) એ નામનો
એક દ્વીપ.

અક્ષરવરમહ. પું (અક્ષરવરમહ) } અર-
અક્ષરવરમહામહ. પું (અક્ષરવરમહામહ) } હુવર
દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા.

અક્ષરવરસમુદ્ર. પું (અક્ષરવરસમુદ્ર) એ ના-
મનો એક સમુદ્ર કે જેમાંથી તમસ્કાય
નીકળેલ છે.

અક્ષરવરોમાસ. પું (અક્ષરવરોમાસ) એ
નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર

અક્ષરવરોમાસમહ. પું (અક્ષરવર-
વરોમાસમહ) } અર-
અક્ષરવરોમાસમહામહ. પું (અક્ષર-
વરોમાસમહામહ) } હુવર
દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા.

અક્ષરવરોમાસમહાવર. પું (અક્ષર-
વરોમાસમહાવર) } અર-
અક્ષરવરોમાસવર. પું (અક્ષર-
વરોમાસવર) } હુવર
અધિપતિ દેવતા

અક્ષરભ. પું (અક્ષરભ) રાહુની નાલકાન્તિ
વાળા પુદ્ગળ. (૨) પાંચમા દેવલોકનું
અશ્વિભ નામનું વિમાન.

અક્ષરવર્ણિકા. પું (અક્ષરવર્ણિકા) અગીયારમા
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન

અક્ષરોદ. પું (અક્ષરોદ) અરુણોદ નામે એક
દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

અક્ષરોદગ. } પું (અક્ષરોદક) અરુણોદીપને
અક્ષરોદય. } કરતો અરુણોદય નામનો સમુદ્ર.

અક્ષરોદયસમુદ્ર. ત્રિં (અક્ષરોદકસમુદ્ર) બુધ્યા
“અરુણોદય” શબ્દ.

અક્ષરોદયવાય. પું (અક્ષરોદયવાય) ૧૨ સૂત્રમાં
એક કાવિક સૂત્ર, કે જેમાં અશ્વિ દેવ

તાની ઉત્પત્તિ સંબંધી દર્શાવેલ હતી. હાલ
તે વિચ્છેદ થઈ ગયેલ છે.

અક્ષર. ત્રિં (અક્ષ) ગ્રન્થ; ધા.

અક્ષર. ત્રિં (અક્ષ) નીરોગી; રોગરહિત.

અક્ષર. પું (અક્ષર) તીર્થકર, અરિહત.

અક્ષર. ત્રિં (અક્ષ) થોડા; લાયક.

અક્ષર. ત્રિં (અક્ષ) ગ્રન્થ રહિત. (૨) પું
સિદ્ધભગવાન, મુક્ત આત્મા.

અક્ષરંત. પું (અગ્રેહ) અરિહત ભગવાન.
(૨) ત્રિં ઉત્પન્ન નહિ થનાર. ગ્રન્થ
નહિ થનાર.

અક્ષર. ત્રિં (અક્ષ) ગ્રન્થ રહિત. વળ રહિત
અક્ષરકાય. પું (અક્ષરકાય) ધર્માન્નિકાય,
અધર્માન્નિકાય, આકાશાન્નિકાય અને
ભૂતાન્નિકાય

અક્ષરવિ. ત્રિં (અક્ષરવિ) ગ્રન્થ રહિત, ગ્રન્થ વગરનું.

અક્ષરવિઅજીવ. પું (અક્ષરવિઅજીવ) ધર્માન્નિકાય
આદિ ચાર અશ્વિ દેવ.

અક્ષરવિકાય. પું (અક્ષરવિકાય) બુધ્યા ‘અ
કાય’ શબ્દ.

અગંગ. } ત્રિં (અગંગ) પીઠરહિત, રોગ
અગંગ. } રહિત.

અગંગસ. ત્રિં (અગંગ) ગુન્સા રહિત. (૨)
પું એક મંત્રેષુ દશ (૩) તેમાં રહેનારી
મંત્રેષુ ભવિ

અલ. ત્રિં (અલ) મંત્ર કાય કરવામાં સમર્થ.
(૨) નવ અક્ષરોવાળું સિદ્ધાસન.

અલં. અં (અલમ) પરિપૂર્ણ, પર્વાત. (૨)
સમર્થ (૩) પ્રતિષ્ઠા, નિષેધ (૪) અનિષેધ.

અલંકાર. ત્રિં (અલંકાર) શૈલાકારક.

અલંકાર. પું (અલંકાર) આભરણ; કેશાકાર,
માળાકાર વસ્ત્રાકાર અને આભરણ-
કાર એ ચાર પ્રકારના અલંકારમાંનો
ગમે તે એક પ્રકાર.

અલંકારસમા. ત્રિં (અલંકારસમા) ધરણી
પહેરવાની વસ્ત્ર

અર્લકારિય. ત્રિં (અલકારિય) આબૂપથ
વએરથી અલકૃત કરેલ.

અર્લકારિય. પું (અલકારિક) હળમ; નાધ.
(૨) અલકાર; ધરેણાં.

અર્લકારિયકમ્. નં (અલકારિકમં) કેશ
આદિ સમારવાનું કર્મ; હોરકર્મ. (૨)
હળમન.

અર્લકારિયસમા. } સ્ત્રીં (અલકારિકસમા)
અર્લકારિયસહા. } જ્યાં ખેરી અલકાર
પહેરાય તેવું સ્થાન; આબૂપથ પહેરવાની
સભા. (૨) હળમન કરાવવાની જગ્યા.

અર્લકિય. ત્રિં (અલકૃત) અલકૃત; મુકુંદ
આદિથી શબ્દગારેલ. (૨) નં અલગ
અલગ સ્વસ્થી ગાવું તે; ગાયનનો એક
શબ્દ.

અર્લં. ત્રિં (અલં) શબ્દ નહિ; કુંક.

અર્લંબુસા. સ્ત્રીં (અલંબુસા) ઉત્તર રચક
પવન ઉપર વસનારી આસમાની પહેલી
દિશાકુમારિકા.

અલકાપુરી. સ્ત્રીં (અલકાપુરી) શૌકિં શાસ્ત્ર
પ્રમાણે કુખેરની નગરી.

અલક. પું (અલક) વારાણસી નગરીનો ગળ.

અલક્ષ. પું (અલક્ષ) અનગત સૂત્રના જી
વગના સોળમા અધ્યયનનું નામ (૨)
મહાવીર સ્વામીના સમયમા કાશીનગરીનો
એક રાજ.

અલક્ષણ. નં (અલક્ષણ) અપલક્ષણ (૨)
ત્રિં સારાં લક્ષણ રહિત.

અલક્ષણયા. સ્ત્રીં (અલક્ષણયા) અસમજસ
ભાષણ; યદા તદા બોલતું તે.

અલગપુરી. સ્ત્રીં (અલકાપુરી) જુઓ
“અલકાપુરી” શબ્દ.

અલજ. ત્રિં (અલજ) નિર્લજ્જ. ખેશરમ.

અલજ. પું (અલજ) લાક્ષારસ; અલનો

અલપદ. નં (અલપદ) વંશીના પ્રજાના
આકારનું એક હથિયાર.

અલમસિરી સ્ત્રીં (અલમસી) અલાદેવીની
પૂર્વની માતા.

અલમંથુ. ત્રિં (અલમંથુ) સમથ; શક્તિમાન.
(૨) નિષેધક; નિવારક.

અલમંથુ. ત્રિં (અલમંથુ) યસ કરો; ન
કરો એવી રીતે નિષેધ કરનાર.

અલય. નં (અલક) વીંછીનો કાંટો.

અલયાપુરી. સ્ત્રીં (અલકાપુરી) જુઓ “અ-
લકાપુરી” શબ્દ.

અલય. ત્રિં (અલય) મોનવનધારી.

અલસ. ત્રિં (અલસ) આળસ, પ્રમાદી. (૨)
મદ, ધીમુ. (૩) પું અળસીઓ. (૪)
ઉત્તર ભરતમાંનો એક દેશ.

અલસય. ત્રિં (અલસક) વિશ્વવિકા વિશેષ;
ગ્રાહનો એક રોગ.

અલસિધ. ત્રિં (અલસિક) આળસ; પ્રમાદી.

અલસિની. સ્ત્રીં (અલસી) વારાણસી નગરીના
અથ ગાથાપતિની સ્ત્રી; ધરજીવની અલા
નામની અગ્રમદિયીની પૂર્વ ભવની માતા.

અલસી. સ્ત્રીં (અલસી) અલસી. ધાન્ય
રિગેષ.

અલહુય. ત્રિં (અલહુક) અત્યન્ત સદમ.
રંગનાથી ગીત્ત કાંઈ લધુ નથી તે.

અલા. સ્ત્રીં (અલા) ધરજીવની પ્રથમ અગ્ર-
મદિયીનું નામ. (૨) વિદ્યુતકુમાર જનની
મોટી દેવી

અલાહ. નં (અલાહ) પુત્રપુ.

અલાહજેદ. નં (અલાહજેદ) પુત્રપુ જેદ.
વાનુ હથિયાર.

અલાહપાથ. નં (અલાહપાથ) પુત્રપુનું પાત્ર.

અલાદેવી. સ્ત્રીં (અલાદેવી) જુઓ “અલા”
શબ્દ.

અલાહ. નં (અલાહ) જુઓ “અલાહ”
શબ્દ.

અલામપરિસહ. પું (અલામપરિસહ) આલા-
રાત્રિની અપ્રાપ્તિનો પરિહાસ.

- અભાવ. નં** (અભાવ) ઉંઘાડીઉં; સખગનુ
છાતું અથવા લાકડું.
- અભાવક્રિસય. નં** (અભાવત્તમક) અથાદેવીનું
ભવન.
- અભાહિ. અં** (અભમ) નિવારણ; નિરોધ
(૨) સપર્ણ, પર્યાગ.
- અભિજર. પું** (અભિજર) ધંડા, ભાવ્યાં
- અભિન્દ. નં** (અભિન્દ) ઓટલો. ચોનરો
(૨) કુડ
- અભિન્ન. નં** (અભિન્ન) દલેસું, નાવાને દલા-
વવાનો પાસડા.
- અભિપત્ત. પું** (અભિપત્ત) વીંછીની પાડીના
આકારે જેના પાદડા છે એવું વક્ષ
- અભિય. નં** (અભીક) નિર્દોષ, નિરશ્ચંક
- અભિયા. સ્ત્રી** (અભીકા) બુદ્ધાગત્યગી ભાષા,
અસત્ય ભાષા.
- અભિસંદ. પું** (અભિષ્યન્દ) આગાની એક
ખત. ધાન્ય વિશેષ.
- અભુગ. નં** (અભુક) અટાટા. કદ વિગેષ
- અભુમઅ. ત્રિં** (અભુષક) અવિરોધક, કરના-
પણ સયમની વિરોધના ન કરના
- અભેલકડ. ત્રિં** (અભેલકટ) જેનાથી પાત્ર
ખરડાય નહિ તેવી વસ્તુ. ડાગીઆ ચખા,
વટાળા વગરે.
- અભેલડ. } ત્રિં** (અભેલકટ) બુઝા
અભેલડ. } અભેલકટ શબ્દ
- અભેસિ. પું** (અભેસિયન) લેસ્યારહિત જીવ.
સિદ્ધભગવાન તથા અંગાગી ચૌદમા ગુણ-
કાળાવાળા ૭૧
- અભેસ્સ. પું** (અભેસ્ય) લેસ્યારહિત જીવ.
ચૌદમા ગુણકાળાવાળા તથા સિદ્ધભગવાન
- અભોગ. } પું** (અભોગ) વચન અભારનો
અભોય. } અભેશ. અભોક (૨) ૭૧
પ્રદગમ આદિ રહિત આકાશ
- અભોગાકામ. પું** (અભોગાકામ) લોકાકાશની
અદાર અલોકાકાશ
- અભોમયા. સ્ત્રી** (અભોમતા) લોભનો અભાવ;
૩૨ યોગસમ્રાટમાનો આદમો યે ગસમ્રાહ.
- અભોયામાસ. પું** (અભોયામાસ) બુઝો
“ અલોકાકાસ ” શબ્દ.
- અભોલ. ત્રિં** (અભોલ) અબુધ, લોભપનારહિત.
- અભુ. ત્રિં** (અભુ) લીડુ, ભીડુ.
- અઝુક. સ્ત્રી** (અઝુકી) ગુચ્છ જાતની એક
વનસ્પતિ. દુધી
- અઝુક. નં } (અઝુક) આદુ.**
અઝુક. પું }
- અઝુકચૂર. પું** (અઝુકચૂર) એક જાતની
આદુ વનસ્પતિ. સીસો કચૂરો.
- અઝુમુત્થા. સ્ત્રી** (અઝુમુત્થા) નાગરભોધ.
- અઝિયાવગ. ત્રિં** (અઝિયાવગ) કાળાય નહિ
તેથી સાધે
- અઝિયાવગાલંઘ. પું** (અઝિયાવગાલંઘ) એક
વ્યને ધીબા વ્યની સાથે ચોટાડવું તે;
સાધે કાળાય નહિ તેવી રીતે ગુંદર
વગરથી ચોડવું તે.
- અઝીગ. ત્રિં** (અઝીગ) ગુર્નાદિકને આશ્રિ
રહેલ (૨) ગર્ભાર એષ્ટ કરનાર. (૩)
મન. વચન અને કાપાથી ગુપ્ત થયેલ.
(૪) ઉત્પન્ન થયેલ, વૃદ્ધિ પામેલ. (૫)
મનોહર. મુન્દર. (૬) નિ.સગ. લેપ રહિત.
(૭) નં શરીર.
- અઝીગપહીગાગુસ. ત્રિં** (અઝીગપહીગાગુસ)
અગાપાગ વગરને સારી રીતે સયમમાં
રાખનાર
- અઝીગયા. સ્ત્રી** (અઝીગતા) ગુપ્તેન્દ્રિયપાત્રું.
- અઘ. અં** (અઘ) અધિકપાત્રું. (૨) મર્યાદા.
- અઘરાગ. ત્રિં** (અઘરાગ) ઉતરેલું; તરીને
૧૨ થયેલું.
- અઘડડ. નં** (અઘકોટ) ડાક મરડાની તે.
- અઘડડગાલંઘ. નં** (અઘકોટકબન્ધન) મસ્ત-
કને મરડીને બુગ્ગ સાથે પોડેના ભાગમાં
આધવું તે; મુશકેટાદ આધવું તે.

અવજ્ઞસંહ્યા. નં (અવજ્ઞસંહ્યા) ૧૨૨ વિના
૨૪૧ ટાલ વગેરે સહન કર્યાં તે. ૧૫
વિશેષ સેવુ તે.

અવંક. ત્રિં (અવંક) વાંકુ નહિ તે; સરસ.

અવંન. પું (અવંન) આંખનો ખુણો (૨)
ત્રિં અગની ખાડ ખાંચવાળો.

અવંશુય. ત્રિં (અવંશુ) ઉધાડું મૂકેલું;
ખુદ્ધ મૂકેલું.

અવંજાજાય. ત્રિં (અવંજાજાય) જેને દાદી
મૂળ વગેરે ઉગ્યાં નથી એવો.

અવંમ. ત્રિં (અવંમ) વધ્ય નહિ, સફળ
કાર્ય કર્તા (૨) સફળ. (૩) પું શુભા
શુભ કર્મના વિવેચનવાળો ૧૧ મો પૂર્વ.

અવંમ્ના. સ્ત્રીં (અવંમ્ના) અધિકારી રાજ્યની
મુખ્ય રાજમાની.

અવંતિસુકુપાલ. પું (અવંતિસુકુમાર) ઉત્તર-
નીનગરીનિવાસી ભાગ્યેશાળીનો પુત્ર.

અવંતીંગા સ્ત્રીં (અવંતીંગા) ગાશાળાના
મનને અનુસાર એક દાગ ચિહ્ન.

અવંતીવદના. પું (અવંતી વંત) એ નામનો
એક રાજા.

અવંતવા. સ્ત્રીં (અવંતવા) ઉત્તર-પાશ્વ.
ઉત્તરના.

અવંકર. પું (અવંકર) કચેરો.

અવંકસિ. પું (અવંકસિ) અપકર્ષ; દાન.

અવંકાસ. પું (અવંકાસ) આશ્રય વિશેષ.

અવંકીરણ. નં (અવંકીરણ) ઝાડી દેવુ, નથ દેવુ.

અવંકોટક. નં (અવંકોટક) માથુ નમાવી
હાથ સાથે પગલાડે આંધવુ તે.

અવંકંત. ત્રિં (અવંકંત) સર્વ શુભ ભાવથી
અપ્રત્યથેય.

અવંકંતિ. સ્ત્રીં (અવંકંતિ) પરિભ્રમણ કરતું
તે. (૨) નિર્જન.

અવંકંતિ. સ્ત્રીં (અવંકંતિ) ગમન, ગતિ.

અવંકમગ. નં (અવંકમગ) નીકળવું. (૨)
પાછા દડવું; પાછા સરકવું.

અવંકાસ. પું (અવંકાસ) અભિમાનથી અધ
થવું તે, મોહનીય કર્મનો એક ભેદ (૨)
અન્ધકાર, અધાર્.

અવંકાસ. પું (અવંકાસ) સમૃદ્ધિનું અત્યંત
અભિમાન રાખવું તે. (૨) દાનિ, નુકસાન.

અવંકોસ. પું (અવંકોસ) ખીજનું ધસાવું
ખેંસવું તે; નિન્દા.

અવંકોસ. પુ (અવંકોસ) માન, અહંકાર.

અવંકલાર. પું (અવંકલાર) વિષ્ટા, મળ.

અવંકલારણ. નં (અવંકલારણ) અપશબ્દ
બોલવા તે (૨) સહાનુભૂતિનો અભાવ.

અવંકલારણ. નં (અવંકલારણ) સાનિધ્ય ન
કરવું તે; પ્રસન્ન ન થવું તે.

અવંકલેવ. પું (અવંકલેવ) વિદ્ય; આધા.

અવંકલેવણ. નં (અવંકલેવણ) નીચે દેવું તે.
ઉત્સાહપાળાદિ પાત્ર કર્મ પેટી ખીજી કર્મ.

અવંન. નં (અવંન) પાળીમા ઉપત્ત થતી
એક જાતની વનસ્પતિ.

અવંનંદ. નં (અવંનંદ) સુખાળ. (૨) પાળીનાં
શીલુ.

અવંનરિણય. ત્રિં (અવંનરિણ) અવગામના
કરેલ. અનાદર કરેલ.

અવંનત. ત્રિં (અવંનત) નાટ થયેલ, ક્ષીણ
થયેલ.

અવંનમ. પું (અવંનમ) નિશ્ચય; નિર્ણય.
(૨) જ્ઞાન.

અવંનય. ત્રિં (અવંનય) મરી ગયેલું (૨)
હર ગયેલું (૩) નાશ પામેલું.

અવંનય. ત્રિં (અવંનય) બાણેલું; અવધારણ
કરેલ.

અવંનય. પું (અવંનય) કચેરો.

અવંનય. ત્રિં (અવંનય) માદુ; પિમાર.

અવંનય. ત્રિં (અવંનય) અવગામીને રહેલ;
આશ્રીને રહેલ.

અવંનય. ત્રિં (અવંનય) અપકાર કરનાર.

અવંનય. નં (અવંનય) ઉત્પત્તિ અપાન.

અવગાહ. પું (અવગાહ) અવગાહના; ક્ષેત્ર સ્પર્શના. (૨) અવકાશ.

અવગાહના. સ્ત્રી (અવગાહના) શરીરાદિની ઉચ્ચાઈ; શરીરાદિ ને આકાશ પ્રદેશને અવગાહીને રહેલ છે તે-આકાશ પ્રદેશનું પરિમાણ. (૨) અવકાશ આપવો તે. (૩) અરર પ્રવેશ કરવો તે.

અવગૂઢ. ત્રિ (અવગૂઢ) ધ્યાન; આપેલું.

અવચય. પું (અવચય) ધરાઈ, દાનિ.

અવચિય. ત્રિ (અવચિય) ઘટેલું, કૃશ થયેલું. (૨) છવ પ્રદેશ રહિત, અચિન.

અવચુલ્લ. પું (અવચુલ્લ) ચુલાળી પા

અવચુલ્લી સ્ત્રી (અવચુલ્લી) મેનો એળો.

અવચુલ્લ. ન (અવચુલ્લ) ઓટલી નીચે રહે તેની રીતે મનનક નમાવતું તે.

અવચ. ત્રિ (અવચ) ન કરેલા યોગ્ય. અકથનીય

અવચ. ન (અવચ) મનાતું. પુત્રપુત્રી.

અવચીય. ત્રિ (અવચીય) સનાત નયની; પુત્ર પુત્રાદિકેમ લગત.

અવચ્છેય. પું (અવચ્છેય) વિભાગ. અગ

અવજાય. પું (અવજાય) પિતાના કરતા ઓછા ગુણવર્ગો પુત્ર. જેમ ભરત અકબરના પુત્ર આમિરચંદ્ર

અવજ. ન (અવજ) પાપ. નિન્દા કર્મ. (૨) ત્રિ (નિન્દનીય

અવજમાણ. ન (અવજમાણ) માફ ધ્યાન. આત્મ અને દૈવ ધ્યાન.

અવજમાય ત્રિ (અવજમાય) દુધ્યાનનો વિષય. (૨) નિરન્દારેલું. અવગણના કરાયેલું.

અવજૂંમ. પું (અવજૂંમ) ભોત, થાભણ વગેરેને ટેકા આપવો તે

અવજુલ્યા. સ્ત્રી (અવજુલ્યા) મહાનગનું આરોપણ કરતું તે.

અવજિહ્ સ્ત્રી (અવજિહ્) મર્ચાઈ, ભદ.

અવજિહ્. ત્રિ (અવજિહ્) સ્થિર રહેલ; વધત ન થાય તેવું. (૨) શાશ્વત; નાશ ન પમે તેવું. (૩) પું અપ્રતિપાતિ અવજિહ્ અવધિજાન. યાવજીવ પર્યંત રહે તેવું અવધિજાન. (૪) પ્રથમ સમયે જોડી પ્રકૃતિ આંધે નેટલીજ બીજે ત્રીજે આદિ સમયે આંધે ને અવસ્થિત બધ.

અવજિયજ્ઞ પું (અવજિયજ્ઞ) પહેલે સમયે જોડી પ્રકૃતિ આંધે નેટલીજ બીજે ત્રીજે આદિ સમયે આંધે તે; પ્રકૃતિબંધનો એક પ્રકાર

અવજિહ્. પું (અવજિહ્) કૃપો.

અવજિહ્. પું (અવજિહ્) ભાગ્ય.

અવજિહ્સકૃડ પું (અવજિહ્સકૃડ) મેડના ભદ્ર સાથ વનના આદિ દિગ્દશિ કૃતમાંનું સાતમું કૃત

અવજિહ્સગ. } પું (અવજિહ્સગ) મુગટ, શિખર

અવજિહ્મય. } (૨) મેડ પર્વત

અવજુ. પું (અવજુ) ડોકનો પાછલો ભાગ

અવજુ. ત્રિ (અવજુ) અર્ધ, અર્ધ (૨) નં અર્ધ દિવસ

અવજુલ્લેત્ત. ન (અવજુલ્લેત્ત) અર્ધ ક્ષેત્ર. પર મુલત મધી ચડી સાથે યોગ કરનાર નક્ષત્ર.

અવજુલ્લેત્તપરિચિદ્. પું (અવજુલ્લેત્તપરિચિદ્) અર્ધ પુદ્ગલપરાવર્તન. પુદ્ગલપરાવર્તન કાળવિભાગવિગેય, તેનો અર્ધ ભાગ.

અવજુલ્લેત્તપરિચિદ્ સ્ત્રી (અવજુલ્લેત્તપરિચિદ્) ઉજોઈની તપનો એક ભેદ; અર્ધ આશક બેવો તે.

અવજુ. ન (અવજુ) ગમન કરતું તે; ગતિ કરવી તે (૨) જાણતું તે.

અવજુ. ત્રિ (અવજુ) આંધેલું. (૨) ઠંકેલું.

અવજુ. પું (અવજુ) દર કરતું તે, નિષેધ કરવો તે.

અવજુ. ત્રિ (અવજુ) નમેલું.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) નિષેધ કરવો તે:
દૂર કરવું તે.

અવસ્થાવચન. નં (અવસ્થાવચન) દોષ દર્શક
વચન; નિન્દા વચન.

અવસ્થા. સ્ત્રી (અવસ્થા) પૃથ્વી; ભૂમિ.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) નિન્દા સૂચક. (૨)
ત્રિં દૂર કરે.

અવસ્થાવચન. ત્રિં (અવસ્થાવચન) આંક
મોકલવામાં આવ્યું હોય એક સ્થાનેથી
બીજા સ્થાને રાખવામાં આવ્યું હોય તેની
અવસ્થા કરનાર, અભિગ્રહ વિશેષ ધારી,

અવસ્થા. પુ (અવસ્થા) દૂર કરવું તે. (૨)
દૂર કરવું તે.

અવસ્થા ત્રિં (અવસ્થા) અભિગ્રહ, અભિગ્રહ
(૨) નિન્દા.

અવસ્થાવચન. ત્રિં (અવસ્થાવચન) અવસ્થાવચન
આવનાર; નિન્દક.

અવસ્થાવાદ. ત્રિં (અવસ્થાવાદ) અવસ્થાવાદ
કરનાર. નિન્દક

અવસ્થાવાચ. પુ (અવસ્થાવાચ) અવસ્થાવાચ
તે. નિન્દા કરવી તે.

અવસ્થા. સ્ત્રી (અવસ્થા) અવસ્થા, અનાદર
(૨) નિરસકાર.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) અગ્રી પાત્ર મુ-
ખાવતી તે

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) દોષ મિશ્રિત
જગતી માટે કરવું તે

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) ઊંચીને પાત્ર કરેલું
અવસ્થા. પુ (અવસ્થા) આંક વરસની અદરનો
આગક; કાચી વચનો આગક. (૨) ત્રિં
અસ્પષ્ટ.

અવસ્થા ત્રિં (અવસ્થા) કહેવા યોગ્ય નહિ-
અનિર્વચનીય.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) કંઈ કંઈ અકતિ
શબ્દથી કહેવા યોગ્ય નહિ તે, એકની
સખ્યા.

અવસ્થા. પુ (અવસ્થા) આદર નથા તેના
દીને નિઃસાર અનાવનાર ભાવના, કે

અવસ્થાવચન. ત્રિં (અવસ્થાવચન) એક સમય એકજ ઉપપન્ન થાય તેવા
નારકી વગેરે.

અવસ્થાવચન. પુ (અવસ્થાવચન) અવસ્થાવ-
ચન, જે કર્મ પ્રકૃતિનો અવસ્થા થયા
પછી પુનઃપ્રથમ થાય તે પ્રથમ સમયે
અવસ્થાવચન કહેવાય.

અવસ્થા. સ્ત્રી (અવસ્થા) ન કહેવા યોગ્ય
ભાષા.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) એક વૈતાલસ
મન; નિન્દય પ્રચલિત એક મન. (૨)
ત્રિં તે નિન્દય મનના અનુયાયી.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) પર્વાપરના સમય
વિનાની વાચ્ય રચના. મૂળનો એક દોષ
(૨) ત્રિં નિરસકાર; વ્યર્થ.

અવસ્થા. સ્ત્રી (અવસ્થા) દશા, સ્થિતિ

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) સ્થિતિ. એક
કંડાણે સ્થિર રહેવું તે

અવસ્થાતિગ. નં (અવસ્થાતિગ) અવસ્થા,
કેવળી અને સિદ્ધ એ ત્રણ દશા

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) પસારેલ, બીજાવેલ

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) નિરસકાર; અવસ્થા-
(૨) પુ અવસ્થા

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) અવસ્થા; છંડા.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) દસદશ નહિ તે:
નકલારી. (૨) સારરસિત. (૩) કાચુ

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) અમુક પ્રકારનો ડાંબ.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) નિર્ભંગ, શુદ્ધ.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) ગૌર સંકેદ.

અવસ્થા. ત્રિં (અવસ્થા) વિકસિત;
પ્રકૃષ્ટિત

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) નાની યારી, છીડી.

અવસ્થા. નં (અવસ્થા) બુદ્ધિ "અવ-
સ્થા" શબ્દ

અવસ્થા. પુ (અવસ્થા) આદર નથા તેના
દીને નિઃસાર અનાવનાર ભાવના, કે

જે ભાવનાથી અસુરાદિકમાં ઉત્પત્તિ થાય તે.

અવદ્વંસિ. વિ० (અવધ્વસિન્) ખસ કરનાર. નાશ કરનાર.

અવધ્વટ્. વિ० (અવધ્વટ) તૂટ થયેલ

અવપુટ્. વિ० (અવપુટ) સ્પર્શ કરેલ

અવબોધ પુ० (અવબોધ) સ્મૃતિ, સ્મરણ

અવભાસ પુ० (અવભાસ) દેખાવ. (૨) તેજ. પ્રકાશ.

અવભાસ્ય. વિ० (અવભાસક) જાણનાર. પદાર્થનો અવભાસ કરનાર (૧) પ્રકાશક

અવમ વિ० (અવમ) હીન, ઓછું.

અવમદ્. પુ० (અવમદ) મર્દન કરવું તે.

અવમદ્ગ. વિ० (અવમદ્ગ) મર્દન કરનાર

અવમાણ ન० (અવમાણ) હાથ, ગર્વ, ઠુટ વગેરેથી વરતુને ભરતી તે. ભરપ વિશેષ (૨) પુ० ન० અવગા, તિરસ્કાર.

અવમાણ. ન० (અવમાણ) અપમાન, અનાદર.

અવમાણા ન० (અવમાણ) અનાદર. અવગા

અવમાણિય વિ० (અવમાણિ) અપમાન પામેલ.

અવમાર પુ० (અવમાર) રોગ વિશેષ જેમા પ્રવૃત્તિ હકીકતનું વિસ્મરણ થઈ જાય એવી જાતનો એક રોગ, વાઙ.

અવમારિય. વિ० (અવમારિ) અપરમાર રોગવાળો, વાઙના રોગવાળો

અવય. ન० (અવક) એક સાધારણ વનસ્પતિ, મેવાળી.

અવય. ન० (અવજ) કમળ, પદ્મ.

અવય. વિ० (અવચ્ચ) નીચું, હલકું. (૨) નૃ-ધન્ય, અશ્રેષ્ઠ (૩) પ્રતિકળ.

અવયમ્ પુ० (અવદમ) અન્ન, ખણે

અવયમ્. ન० (અવચ્ચ) નિન્દા વચન, અ-યોગ્ય વચન

અવયરણ. ન० (અવયરણ) ઉત્પત્તિ. નીચે આવવું.

અવયરિસ. પું० (અવર્ણસિ) હાનિ, અવનતિ. (૨) વિ० અદ્ય; થોડું.

અવયવ પું० (અવયવ) અવયવ; અવયવિનો એક વિભાગ.

અવયવિ. વિ० (અવયવિન્) અવયવવાળું, જેના ભાગ પડી શકે એવું.

અવયાર પુ० (અવયાર) અપકાર

અવયાર પુ० (અવયાર) સમાવેશ; અનર્જાવ. (૨) સંગતિ, સાગરના (૩) પ્રવેશ

અવયાસ વિ० () ગાડા. મૂળ

અવયાસ ન० (અવયાસ) આશ્રિત. બંધનું તે

અવયસાવિય. વિ० (અવયસાવિ) આશ્રિત આવેલ.

અવર વિ० (અવર) અન્ન, ખીનું (૧) પડીનું. પાછાનું (૩) પર નાંદ તે. પાન (૪) આઠ પશ્ચિમ દિશા

અવરકંકા સ્ત્રી० (અવરકંકા) ચાતરી બડના ભરતક્ષેત્રની પશ્ચોતર ચાતરીના રાજધાની.

અવરચ્છ ન० (અવરચ્છ) અસમદા યોગી કરતી તે, ચોરીનું ત્રાસનું નામ.

અવરણ ન० (અવરણ) શાક વિશેષ.

અવરણ પુ० (અવરણ) દિવસનો પાછલો ભાગ.

અવરત પુ० (અવરત) રાત્રિનો પાછલો ભાગ, પાછલી રાત

અવરદક્ષિણા. સ્ત્રી० (અવરદક્ષિણા) નૈઋત્ય ખુણો. પશ્ચિમ અને દક્ષિણ વચ્ચેની વિદિશા.

અવરદારિય. ન० (અવરદારિક) પશ્ચિમ તરફ રહી ચડતી સાથે જોડે બંધનાર નદાંત્રા.

અવરદાહિણ પુ० (અવરદક્ષિણ) પશ્ચિમ અને દક્ષિણ વચ્ચેના પ્રદેશ. નૈઋત્ય ખુણા.

અવરદ્. ન० (અવરદ્) અપરાધ કરવા તે, ખીનનું પાંડા ઉપગતવતી તે. (૨) વિ० વિનાશ કરેલ (૩) અપરાધી.

અવરણિ સ્ત્રી० (અવરણિકા) ખસતી ફાહી.

અવરક્ષિય. પું (અપરાક્ષિક) સર્પદંસ. (૨)
લૂતા રોગનો ફાલ્લો.

અવરમ્મવેહિત્ત. ન૦ (અપરમર્મવેહિત્ત) ખી-
ળના મધે વિંધાય નહિ એતું બોલવું તે;
સત્ય વચનનો ૨૦ મો અતિસય.

અવરરાય. પું (અપરરાય) પાછલી રાત.

અવરવિદેહ. પું (અપરવિદેહ) મેરથી પશ્ચિમ
તરફનો મહાવિદેહ ક્ષેત્રનો અર્ધો ભાગ.

અવરવિદેહઞ. ત્રિ૦ (અપરવિદેહજ) પશ્ચિમ
મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

અવરવિદેહકૂટ. ન૦ (અપરવિદેહકૂટ) નિપધ
પર્વતનું આદંબુ તથા નીલવર્ત પર્વતનું
સાતમું શિખર.

અવરવિદેહવાસ. પું (અપરવિદેહવર્ષ) બુઓ
“ અવરવિદેહ ” શબ્દ.

અવરા. સ્ત્રી૦ (અપરા) નહિના વિજયની
મુખ્ય નગરી. (૨) પશ્ચિમ દિશા.

અવરાહ્યા. સ્ત્રી૦ (અપરાજિતા) પશ્ચિમ મહા-
વિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પાંચમી વત્રા
વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

અવરાજિયા. સ્ત્રી૦ (અપરાજિતા) શંખવિજયની
મુખ્ય નગરી.

અવરાહ. પું ન૦ (અપરાધ) અપરાધ; ગુ-હો.
(૨) અતિચાર; તત્ ભાંગવાની કોરીશ.

અવરાહપય. ન૦ (અપરાધપદ) ઈદ્રિય કપાય આદિ.

અવરાહિ. ત્રિ૦ (અપરાધિન્) ગુ-હેગાર; અપરાધી.

અવરિહ. ત્રિ૦ (અપરીય) પાશ્ચાત્ય; પશ્ચિમ
તરફનું.

અવરુક્ત. પું (અપરોક્ત) વાયવ્ય ખુણો;
(૨) ત્રિ૦ વાયવ્ય ખુણામાં રહેલ.

અવરુદ્ધ. પું (અપરુદ્ધ) નારકીના હાથપગ
ભાંગનાર પરમાધામીની એક જાત.

અવરુદ્ધ. ત્રિ૦ (અવરુદ્ધ) ઘેરાયેલું.

અવરોક્ત. પું (અપરોક્ત) ઉત્તર અને
અવરોક્તરા. સ્ત્રી૦ (અપરોક્તરા) પશ્ચિમ દિ-
શા વચ્ચેનો પ્રદેશ; વાયવ્ય ખુણો.

અવરોપ્પર. ત્રિ૦ (અપ્પર) અન્ધોન્ધ.

અવરોહ. પું (અવરોધ) અન્તઃપુર. (૨)
આવરણ. (૩) અન્તઃપુરમાં રહેનારી સ્ત્રી.
(૪) સંક્ષેપ. (૫) પ્રતિબંધ.

અવર્લંબ. ત્રિ૦ (અવલમ્બ) પગ ઉંચા અને
માથું નીચું કરી લટકનાર.

અવર્લંબણ. ન૦ (અવલમ્બન) વસ્તુના સામાન્ય
તથા વિશેષ અંશનો અવગ્રહ. (૨) આ-
શ્રય; આધાર. (૩) ઓટલો. (૪) મસ્તક
નમાવવું તે. (૫) લટકવું.

અવર્લંબણવાહા. સ્ત્રી૦ (અવલમ્બનવાહુ) કંઠોડો,
કંઠેરો.

અવર્લંબણ્યા. સ્ત્રી૦ (અવલમ્બન) અવગ્રહ;
મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અવર્લંબિય. ત્રિ૦ (અવલમ્બિત) અવલમ્બન કરેલ.
(૨) લટકી રહેલ; આશ્રિત.

અવલમ્બ. ત્રિ૦ (અવલમ્બ) અપમાન પૂર્વક
મળેલું; અનાદરથી પ્રાપ્ત કરેલું.

અવલમ્બિ. સ્ત્રી૦ (અવલમ્બિ) અપ્રાપ્તિ.

અવર્લિંબ. પું (અવલિમ્બ) એક દેશનું નામ.
(૨) જીવ અથવા પુદ્ગલોથી વ્યાપ્ત સ્થાન.

અવલિત્ત. ત્રિ૦ (અવલિત્ત) વ્યાપ્ત.

અવલિય. ત્રિ૦ (અવલિત) નહિ વળેલું; ધડી
પારેલ નહિ.

અવલુય. ન૦ (અવલુક) હલેસાં, નાવાને ચલા-
વવાનું એક ઉપકરણ.

અવલેહગિયા. સ્ત્રી૦ (અવલેહનિકા) વાંસની
ઉપલી છાલ.

અવલેહિયા. સ્ત્રી૦ (અવલેહિકા) ચાટણ.

અવલેહી. સ્ત્રી૦ (અવલેહી) વાંસની છોષ.

અવલોચ. પું (અવલોષ) વસ્તુના સહભાવને
છુપાવવો તે; અસત્યનું ત્રીસનું નામ.

અવલ. ન૦ (અવલ) ૮૪ લાખ અવલંગ
પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અવલંગ. ન૦ (અવલંગ) ૮૪ લાખ અલટ
પ્રમાણ કાળ વિશેષ.

અવવક્ષા. સ્ત્રી० (અવપાત્રા) તપી, નાનો તપો.
અવવદ્વ્યા. સ્ત્રી० (અવવર્તના) જે અધ્યવસાયથી
કર્મની દીર્ઘ સ્થિતિ અને તીવ્ર રસમાં
ધટાડો કરવામાં આવે તે અધ્યવસાય
વિશેષ.

અવવાઅ. પુ० (અવવાત) આગમન, આવવું તે.
અવવાય. પુ० (અવવાદ) નિન્દા; અવબોવાદ.
અવવિહ. પુ० (અવવિષ) ગોશાળાનો એક
આવક.

અવસ. ત્રિ० (અવસ) પરવસ; પરત્ર
અવસક્ષણ. ન० (અવસક્ષણ) પાછળ જવું
તે; પાછળ હઠવું તે.

અવસક્ષિ. ત્રિ० (અવસક્ષિન્) દૂર રહેનાર,
પાછા હઠનાર.

અવસન્ન. ત્રિ० (અવસન્ન) નિમગ્ન; તક્ષીન.

અવસપ્પિ. ત્રિ० (અવસપ્પિન્) છાટીને લાગી
જનાર; તજનાર.

અવસપ્પિણી. સ્ત્રી० (અવસપ્પિણી) દશ કોડા-
કોડિ સાગરોપમ પ્રમાણુ ઉત્તરનો કાળ,
સમયે સમયે દર્શન દર્શાવનાર છ આરા
પરિભિન્ન કાળ વિભાગ.

અવસય. ત્રિ० (અવસય) નુકલ, અધમ

અવસલ્પન. ત્રિ० (અવસલ્પન) પરવસ પરત્ર

અવસલ્પ. ન० (અવસલ્પ) પ્રદની ચાલ વિશેષ

અવસહ. પુ० (અવસથ) ધર; આશ્રમ.

અવસાણ. ન० (અવસાન) છોડા; અત્ર.

અવસિઅ. ત્રિ० (અવસિત) અમાત; પરિપૂર્ણ.
(૨) જ્ઞાન, જ્ઞાણેલું.

અવસિદ્ધંત. પુ० (અવસિદ્ધાન્ત) અસત્ય
સિદ્ધાન્ત, દ્વિપિત સિદ્ધાન્ત.

અવસેઅ. ત્રિ० (અવસેઅ) બાણવા યોગ્ય.

અવસેસ. પુ० (અવસેષ) આકી, શેષ. (૨)
ત્રિ० સર્વ; સધળું.

અવસોહિય. ત્રિ० (અવસોમિત) શોભવું;
શોભનીક.

અવસ્સ. ન० (અવસ્ય) અવસ્ય; નક્કી.

અવસ્સલ્પ. પુ० (અવસ્ય) ઓડિંગણ આપવાનું
સાધન.

અવહહ. સ્ત્રી० (અવહાન) વિનાશ.

અવહટ્ટુલેસ્મ. ત્રિ० (અવહટ્ટુલેસ્મ) જેણે
લેશ્યા દૂર કરી છે તે.

અવહટ્ટુસંજમ. પુ० (અવહટ્ટુસંજમ) ઉચ્ચારાદિ
અવિધિએ પરવવાથી લાગતો અસંજમ;
અસંજમના ૧૭ પ્રકારમાંનો એક.

અવહહ. ત્રિ० (અવહન) લઈને ખીજે મૂકેલ.

અવહત્તિઅ. ત્રિ० (અવહત્તિત) દાથ પકડીને
બહાર કાઢી મૂકેલ.

અવહરિઅ. ત્રિ० (અવહન) અપહાર કરેલ;
લઈ લીધેલ.

અવહારણ. ન० (અવધાન) સાલાન અર્થનું જ્ઞાન.

અવહાર. પુ० (અવહાર) ગર્ભનું અપહરણ કે
રવું તે. (૧) ચોરી. (૨) દરબ. (૩) દૂર કરવું
તે, તજવું તે (૪) ભાગાકાર. (૫) જલ
ચર પ્રાણી વિશેષ.

અવહારણ. ન० (અવધારણ) અવધારણ કરવું
તે, નિવચન કરવું તે

અવહિ. પુ० (અવધિ) ન્યસિંજાન, પાવ
જાનમાંનું જાનું જ્ઞાન તે મવાન

અવહિઅ. ત્રિ० (અવધિન) જેનું મન દીન
નથી તે

અવહિઅ. ત્રિ० (અવહન) આકર્ષાયેલ, ખે-
ચાયેલ. (૨) અપહાર કરેલ, લઈ
લીધેલ.

અવહિહ. ન० (અવહિહ) મેયુન, બીપુરપ
સમાગમ.

અવહિય. ત્રિ० (અવહન) નિયમિત, ચોક્કસ
કરાયેલ.

અવહિય. ત્રિ० (અવહિત) કહેલ. (૨) સાવધાન.

અવહિયમણ. ત્રિ० (અવહિતમણ) સાવધાન;
તક્ષીન.

અવહિરિય. ત્રિ० (અપહૃત) અપહરણ કરેલ;
લપ્ત લીધેલ.

અવહીય. ત્રિ० (અવધીક) હલપ્રી શુદ્ધિવાળો.

અવહેડિય. ત્રિ० (અવહેજિત) માથું નીચે
નમાવેલ; પીઠ સુધી ડોક નમાવેલ.

અવહેરી. સ્ત્રી० (અવહેલા) મળક; હાંસી.
(૨) નિરસ્કાર.

અવાહિત. ત્રિ० (અવ્યાધિગ્ધ) વક્તાથી રહિત;
અવક.

અવાઈળ. ત્રિ० (અવાલીન) અધોમુખવાળું.

અવાઈળા. ત્રિ० (અવાલીન) વાયુથી ન પડે
એવા દૃઢ મૂળવાળું.

અવાડડ. ત્રિ० (અપ્રાક્ત) વસ્ત્રરહિત; નમ્.
(૨) નાં વસ્ત્રનો અભાવ.

અવાડડમ્. ત્રિ० (અપ્રાક્તક) નગ્ન થઈ
આનાપના લેનાર.

અવાય પુ० (અવાય) ઉદાપોલ કરી વસ્તુનો
નિશ્ચય કરવો તે. (૨) સશપરહિત નિશ્ચ-
યાત્મકજ્ઞાન વિશેષ; મનિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અવાય. પુ० (અવાય) રાગાદિથી ઉત્પન્ન થયેલ
દોષ; અનર્થ. (૨) ઉપદેશન વિશેષ.
(૩) વિયોગ.

અવાયર્દમ્. ત્રિ० (અવાયર્દશિન્) અનર્થ વગેરે
દોષ અતાવનાર; દોષદર્શી. (૨) ભાવી
અનર્થોને જાણનાર.

અવાયમહ. સ્ત્રી० (અવાયમાતિ) ધ્રુવથી વસ્તુનો
નિશ્ચય કરવો તે. મનિજ્ઞાનનો ત્રીજો ભેદ.

અવાયવિજય. ન० (અવાયવિજય) રાગદ્વંપ
આદિ દોષનું ચિંતન કરવું તે, ધર્મ
ધ્યાનનો પહેલો ભેદ.

અવાયામ્. ન० (અપાદાન) એ વસ્તુમાની એક
વસ્તુ, જેનાથી છુટી પડે તે અપાદાન;
પાંચમી વિભક્તિનો અર્થ.

અવાયામ્પ્રેહા. સ્ત્રી० (અવાયામ્પ્રેહા) આશ્રય
આદિ દોષોનું ચિંતન કરવું તે; શુદ્ધ
ધ્યાનનો એક ભેદ.

અવારિય. ત્રિ० (અવારિત) નિવારણ નહિ
કરેલ; કાષ્ઠએ અટકાવેલ નહિ.

અવાવ. પું० (અવાપ) રસોષ.

અવાવકહા. સ્ત્રી० (અવાવકથા) શાક, ભાત
વગેરે ભોજન સંબંધી વાતચીત કરવી તે.

અવિ. મ० (અપિ) પણ. (૨) સભાવના.
(૩) નિશ્ચય. (૪) સમુચ્ચય.

અવિ. પુ० (અવિ) ઘેટા.

અવિમ્. મ० (અવિચ) સમુચ્ચય.

અવિમ્ચારિ. ત્રિ० (અવિચારિન્) જે સ્થિતિમાં
મન વગેરે યોગોનું પરિવર્તન નથી તે;
શુદ્ધ ધ્યાનનો બીજો ભેદ.

અવિમ્ચ. ત્રિ० (અવિચિત) અનપચું; નહિ
જાણું.

અવિમ્ચ. ત્રિ० (અદ્વિતીય) જેની સાથે બીજો
નથી તે; એકલો.

અવિઝકંતિય. ત્રિ० (અવ્યુત્ક્રાન્તિક) ઉત્પત્તિ
રહિત. (૨) જેમાં જીવ મરી ગયા નથી
તે; સચિત.

અવિઝમરણ. ન० (અવ્યુત્સર્જન) તજવું નહિ
તે; પાસે રાખવું તે.

અવિઝમરણયા સ્ત્રી० (અવ્યુત્સર્જનતા) અચિત્ત
વસ્તુ-વસ્ત્ર વગેરેને વ્યવસ્થિત રાખવાં તે;
શ્રાવકના પાંચ અભિગમનમાંનું બીજું
અભિગમન.

અવિકંપ. ત્રિ० (અવિક્રમ્ય) અચળ; સ્થિર.

અવિકલ્લ. ત્રિ० (અવિકલ) પરિપૂર્ણ, ખડિત
નહિ તે.

અવિકારિ. ત્રિ० (અવિકારિન્) જેનું રૂપાન્તર
ન થાય તે; અવિઘ્નરી.

અવિકલ્લગ. ત્રિ० (અપેક્ષક) ધ્યાન કરનાર.

અવિકલ્લગ. ન० (અપેક્ષા) અપેક્ષા, પરવા

અવિકલ્લગિજ્ઞ. ત્રિ० (અપેક્ષાગીય) અપેક્ષા
કરવા યોગ્ય.

અવિચિન્ન. ત્રિ० (અવ્યાક્તિ) વિશેષરહિત.
(૨) ઉપયોગપૂર્વક ગમન કરનાર.

અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવેક્ષિત) નજરે જોયેલું; દાષ્ટગોચર કરેલું.
અવિગ્રહ્ય. ત્રિ० (અવિકૃતિક) ઘી આદિ વિકારી વસ્તુઓનો ત્યાગ કરનાર.
અવિગમ્ય. પું (અવિકલ્પ) નિશ્ચય; વિકલ્પનો અભાવ.
અવિગત. ત્રિ० (અવિકલ) દક્ષ; ચતુર.
અવિગિદ્ધ. ત્રિ० (અવિકૃષ્ટ) છટ્ટની અદરનું તપ કરનાર.
અવિગ્રહ. ત્રિ० (અવિગ્રહ) સરળ; અવક.
અવિગ્રહગતિ. સ્ત્રી० (અવિગ્રહગતિ) સરલગતિ; વાંક વિનાની ગતિ. (૨) અકુટિલ ગતિ.
અવિગ્ધ. ન૦ (અવિગ્ધ) નિર્વિધનપાતું; અંતરાયનો અભાવ.
અવિચ્છેદ. ન૦ (અવિચ્છેદ) ખેસર ન થાય તેવી રીતે આવું તે; ગાયનનો એક ગુણ.
અવિચ્છુર. સ્ત્રી० (અવિચ્છુરિ) રમ્ભિ; ધારણા.
અવિચ્છિન્ન. ત્રિ० (અવિચ્છિન્ન) વિચ્છેદ ન પામેલ; અનુદ્રિત. (૨) જેમાં પ્રતિપક્ષીનો સંદેહ છેદવામાં નથી આવ્યો તે.
અવિચ્છેદ્ય. પું (અવિચ્છેદ) વિચ્છેદનો અભાવ; નિરતરપાતું.
અવિજ્ઞાન. ત્રિ० (અવિજ્ઞાન) અજ્ઞાન; વિજ્ઞાનરહિત.
અવિજ્ઞા. સ્ત્રી० (અવિજ્ઞા) અજ્ઞાન. (૨) કુશાસ્ત્ર.
અવિચલ્ય. પું (અવિચલ્ય) એ અદ્વૈતી; અવિનય.
અવિચલિત. ત્રિ० (અવિચલિત) અવિનયવાન; વિનયરહિત.
અવિચલ્ય. સ્ત્રી० (અવિચલ્ય) અજ્ઞાનપ્રે દોષ સેવવો તે. (૨) અનુપયોગ; ખ્યાલનો અભાવ.
અવિચલ્યોપક્રમ. ન૦ (અવિચલ્યોપક્રમ) અજ્ઞાનપણે કરેલ ક્રમ.
અવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિચલ્ય) ન જાણામેલ; અવિદિત.

અવિતહ. ત્રિ० (અવિતહ) સત્ય; સાચું. (૨) ન૦ સમ્યાહ.
અવિતિગ્રહ. ત્રિ० (અવિતિગ્રહ) જેને કામ ભોગની તૃષ્ણા મટી નથી તે.
અવિતિત્ત. ત્રિ० (અવિતિત્ત) અત્તમ.
અવિતિય. ત્રિ० (અવિતિય) બુદ્ધિ “ અવિ-
 હ્ય ” શબ્દ.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) અચ્છેદીયેલું.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) જેમાં છુપા નાશ પામેલ નથી તે; અચેત નહિ તે.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) નજીક; દુર નહિ તે.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) અપ્રકટ, છુપું.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) જેનો વિભાગ ન થઈ શકે એવું; અવયવ વિનાનું.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) ભાગ શૂન્ય; ભાગ રહિત.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) બુદ્ધિ “ અ-
 વિવિચલ્ય ” શબ્દ.
અવિવિચલ્ય. પું (અવિવિચલ્ય) વિભાગનો અભાવ; અન્તર રહિતપાતું. (૨) ત્રિ० જેના એકના એ ભાગ ન થાય તે; નિર્વિભાજ્ય.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) રસના એકેક અશે ઉતરોતર વધતું.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) પરાભવ કરવા યોગ્ય નહિ.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) શૂન્ય ચિત્ત વગરનું, અશૂન્ય ચિત્તવાળો. (૨) ભોગાદિ વિષયમાં જેનું મન લાગેલું છે તે.
અવિવિચલ્ય. સ્ત્રી० (અવિવિચલ્ય) પરિગ્રહ પ્રતિ; પરિગ્રહ રાખવો તે.
અવિવિચલ્ય. સ્ત્રી० (અવિવિચલ્ય) લોભપ્રતિ, લોભ કરવો તે. (૨) ન મુકતુ તે.
અવિવિચલ્ય. ત્રિ० (અવિવિચલ્ય) વળી; બીજું.
અવિવિચલ્ય. પું (અવિવિચલ્ય) મેઢો, ઘેટો.

અવિચલ. ત્રિ० (અવ્યક્ત) અરપદ. (૨) જ્ઞાન
અને વચમાં અપરિપક્વ.

અવિચલ. ત્રિ० (અપ્રીતિક) અપ્રીતિકારક.

અવિચલજૈભગ. ત્રિ० (અવ્યક્તજૈભગ) જૈભકા
દેવતાની એક જાત.

અવિચલવિસોદિ. પું० (અપ્રીતિકવિસોદિ) પ્રેમ
વગર વિશોદિ થયી તે; વિશોદિને
એક ભેદ.

અવિચલોવધાય. પું० (અપ્રીતિકોવધાય) પ્રેમના
અભાવને લઇને વિનયનો નાશ.

અવિચાદ. ઇ० (અપિ ચ) વળીપણ; સભાવના.
(૨) સમયે; અવસર.

અવિચાડરી. સ્ત્રી० (અવિજનયત્રી) વન્ધ્યા સ્ત્રી.

અવિચાર. ન० (અવિચાર) એક યોગમાંથી
બીજા યોગમાં કે અર્થમાંથી વ્યવજનમાં
જનું આવવું જ્યાં નથી તે; શુકલધ્યાનનો
એક પ્રકાર. (૨) નિશ્ચેષ્ટ; હલન ચલન
વિનાનો સંચારો (૩) ત્રિ० વિચાર્યા
વગરનું; અસંગત.

અવિરહ. } સ્ત્રી० (અવિરતિ) પાપની અનિ-
અવિરતિ. } રતિ; અસંજમ. (૨) અસ-
હ્યર્થ. (૩) વિરામનો અભાવ.

અવિરતિવાદ. પું० (અવિરતિવાદ) મૈથુન સ-
બંધી અર્થાં.

અવિરય. ત્રિ० (અવિરત) સાવધ જોગથી
નિવૃત્ત થયેલ નહિ; પાપ સ્થાનકથી નિવૃત્તિ
પામેલ નહિ. (૨) અવિરતિસમ્યગ્દષ્ટિ
આદિ શુભસ્થાન.

અવિરય. ઇ० (અવિરતમ્) સતત; નિરંતર.

અવિરયમરણ. ન० (અવિરતમરણ) અત્રતીપણે
મરવું તે; આત્મમરણ.

અવિરયવાદ. પું० (અવિરતવાદિન્) “ અવિરત
ધું ” એમ બોલનાર; પરિગ્રહ ધારી.

અવિરયસમ્મત. પું० (અવિરતસમ્યક્ત્વ) અ-
વિરતસમ્યગ્દષ્ટિવાળો; એથા શુભકાળા-
વાળો જીવ.

અવિરયસમ્મદિષ્ટિ. પું० (અવિરતસમ્યગ્દષ્ટિ)
વિરતિ વિનાનો કેવળ સમકિત દષ્ટિવાળો;
એથે શુભકાળે વર્તતો જીવ.

અવિરલ. ત્રિ० (અવિરલ) છુટાં જવાયાં નહિ;
ધટ. (૨) નિરંતર આંતર રહિત.

અવિરહ. પું० (અવિરહ) વિરહનો અભાવ.

અવિરહિત. ત્રિ० (અવિરહિત) વિરહરહિત;
નિરંતર.

અવિરહ. ત્રિ० (અવિરહ) પૂર્વાપર વિરોધ
રહિત; સંગનિયુક્ત. (૨) વિનયવાદી,
દેવતા, મનુષ્ય, તિર્થંક, પશુ, પક્ષી વગેરે
સર્વનો વિનય કરનાર. (૩) પું०. ન०
પરસ્પર વિરોધ ન હોય એવાં રાજ્યનાં
ગ્રામાદિ. (૪) વડીલોની મર્યાદાનુ ઉલ્લંઘન
ન કરનાર.

અવિલંબિય. ત્રિ० (અવિલંબિત) વિલમ્બ-
રહિત; ઉતાવળો.

અવિલા. સ્ત્રી० (અવિલા) ષેટી; ગાડર.

અવિવચ્ચાસ. ત્રિ० (અવિવચાસ) વિપર્યાસ
રહિત.

અવિવજ્ઞય. પું० (અવિવચય) વિપરીત શુદ્ધિનો
અભાવ. (૨) તત્ત્વના અધ્યવસાયરૂપ
સમકિત.

અવિવરિય. ત્રિ० (અવિવ્રત) વિવરણ કરેલું
નહિ; અર્થરૂપે વ્યાખ્યાન ન કરેલ.

અવિસંધિ. પું० (અવિસંધિ) જેનો સાધો
વિષય નહિ તે; પૂર્વાપર વિરોધ આવે
નહિ તેવું.

અવિસંવાદ. } ત્રિ० (અવિસવાદિન્) વિસં-
અવિસંવાદિ. } વાદી નહિ; અયથાર્થ નહિ.

અવિસંવાદજોગ. પું० (અવિસવા- } યથાર્થ
દ્વયોગ) } બોલવું.
અવિસંવાદજોગ. પું० (અવિસવા- } બોલીને
દ્વયોગ) } ફરી ન

જવું અને યથાર્થ પ્રવૃત્તિ કરવી તે.

અવિસમ. ત્રિ० (અવિષમ) સમતળ; સપાટ.

અવિસાદ. } વિ० (અવિશાદિત) ખેદરહિત.
અવિસાસિ. }

અવિસેસ. વિ० (અવિશેષ) } વિશેષ રહિત,
અવિસેસણ. ન० (અવિશેષણ) } સામાન્ય.

(૨) પુલ્ય.

અવિસેસિય. વિ० (અવિશેષિત) સામાન્ય;
વિશેષ રહિત.

અવિસંહિ. પું० (અવિશોધિ) વિશુદ્ધિનો
અભાવ. (૨) અનિચાર, ચારિત્રને મલીન
કરવું તે.

અવિસોદ્ધિકોદિ. સ્ત્રી० (અવિશોધિકોદિ)
સંયમને અવિશુદ્ધ કરનાર આધા કર્માદિ
જે દોષોનો સમુદ્ધ.

અવિસ્સામ. ન० (અવિશ્રામ) વિસામો લીધા
વિના; નિરન્તર.

અવિહવા. સ્ત્રી० (અવિવવા) પતિવાળી સ્ત્રી,
સંધવા.

અવિહિ પું० (અવિધિ) અવિધિ, શાસ્ત્ર વિદિત
વિધિનો અભાવ.

અવિહિસ. વિ० (અવિહિસ) અહિસક,
દયાળુ.

અવિહિસા. સ્ત્રી० (અવિહિસા) હિસાનો અ-
ભાવ, અહિસા.

અવિહિસિય. વિ० (અવિહિમિત) સારી રીતે
નિર્ણય થયેલ, અચિત.

અવિહેદ્ય. વિ० (અવિહેદ્ય) કામને પીડા
ઉપજાવનાર નહિ. (૨) આદર કરનાર

અવીર. વિ० (અવીરિ) કપાયના તરગથી
રહિત.

અવીરદ્રવ્ય. ન० (અવીરદ્રવ્ય) સમર્પણ આધાર
દ્રવ્ય; સર્વોત્કૃષ્ટ આધાર વર્ણના.

અવીર્ય. વિ० (અવિરિય) ખીજની સહાય
વિનાનો; એકલો. (૨) અનુપમ; જેના
જેવો ખીજો ન હોય તે.

અવીરયમ. પું० (અવીરયમ) વીતરાગ નહિ
તે; હૃદયસ્થ.

અવીરિય. વિ० (અવીર્ય) મનની શક્તિ
વિનાનો; વીર્યહીન.

અવીર્મમ. પું० (અવિર્મમ) અવિશ્વાસ, પ્રાણા-
નિપાતનું ત્રીજું ગોણું નામ.

અવુક્ત. વિ० (અવ્યુક્તાન્ત) મરી ન
ગયેલ.

અવુક્તજીવ. વિ० (અવ્યુક્તાન્તજીવ) સચેત;
જેમાંથી જીવ નીકળી ગયા તથા તે.

અવુચ્છિયામ. વિ० (અવ્યવચ્છિન્ન) જીવ રહિત
નહિ; જીવ સહિત.

અવેદ. વિ० (અવેદ) વેદરહિત, અવેદી.

અવેદગ્ધિય. વિ० (અવેદગ્ધિ) અસકારરહિત.

અવેક્ષા. સ્ત્રી० (અવેક્ષા) અપેક્ષા. આશય.

અવેત. વિ० (અવેત) ભૂદ; ભિન્ન

અવેદ. વિ० (અવેદ) વેદ રહિત, દસમા
ગુણકાળાથી માડી ૧૬મ પર્વતના જીવ.

અવેદમ. વિ० (અવેદન) સાતા, અસાતા વે-
દના રહિત. (૨) પુનઃ સિદ્ધભગવાન

અવેદમમા ન० (અવેદમમા) પાપથી ન નિવૃત્ત
થવું તે.

અવેંગહ. વિ० (અવ્યાકૃત) વિભાગ નહિ
પાડેલ, ભાગાનોએ વહેંચી ન લીધેલું (૨)
વિશેષણથી બેદ ન પાડેલ

અવેંગહા. સ્ત્રી० (અવ્યાકૃતા) ગર્ભીર અર્થ-
વાળી ભાષા (૨) અવ્યક્ત અક્ષરવાળી
ભાષા.

અવેંગહિયામ. વિ० (અવ્યુચ્છિન્ન) અવ્યવચ્છેદ
રહિત, પૃથક્ત્વ રહિત.

અવેંગહિયામ. પું० (અવ્યવચ્છિન્નિય) દ્રવ્ય
સ્તિક નય; પરતુનું નિરતર અસ્તિત્વ અ-
ભાવનાર નય

અવેંગહેદ. પું० (અવ્યવચ્છેદ) પૃથક્કરણનો
અભાવ.

અવોહ. પું० (અવોહ) નિશ્ચય, નિર્ણય.

અવ્યર્થમાવ. પું० (અવ્યર્થમાવ) અવ્યર્થભાવ
સમાસ; સમાસનો એક પ્રકાર.

અવ્યવસ્થિત. ત્રિ० (અવ્યવસ્થિત) વિક્ષેપ રહિત; વિક્ષિપ્ત વૃત્તિવાળો નહિ. (૨) તલ્લીન; એકાગ્ર.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) સ્વસ્થ; ચિન્તા વગરનું.

અવ્યવસ્થાભાગ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થાભાગ) અર્ધભાગ

અવ્યવસ્થ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થ) નામ, ગતિ આદિથી કથન કરવા યોગ્ય નહિ. (૨) જ્ઞાન અને ઉભરમા ન્હાનો; આઠ વર્ષ સુધીનો આળક. (૩) અસ્પૃશ્ય; છેદ સૂત્રના રહસ્યનો અંગણ. (૪) સાધુતામાં સદેહ રાખનાર અવ્યક્તપાદી એક નિન્દવ.

અવ્યવસ્થાગમ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થાગમ) નાસવાને અસમર્થ. (૨) અસ્પૃશ્ય ગતિવાળો. (૩) પું ગમનનો અભાવ.

અવ્યવસ્થાવંસ્ત્રા. પુ० નં (અવ્યવસ્થાવંસ્ત્રા) અસ્પૃશ્ય દર્શન; અમ દર્શનનો એક ભેદ.

અવ્યવસ્થાસ્વ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થાસ્વ) અવ્યવસ્થાથી જીવ, આત્મા

અવ્યવસ્થાલિંગ. નં (અવ્યવસ્થાલિંગ) અવ્યવસ્થાના લિંગ, જિનકલિપનો વેપ

અવ્યવસ્થાભિન્ન. પુ० (અવ્યવસ્થાભિન્ન) અવ્યવસ્થાથી અલગ હેતુ, સાધ્યને જાણી જાણી ન જાણનાર હેતુ

અવ્યવસ્થ. નં (અવ્યવસ્થ) વ્રતનો અભાવ (૨) ત્રિ० વ્રતરહિત.

અવ્યવસ્થ. ત્રિ० (અવ્યવસ્થ) નાશરહિત, અખંડિત. (૨) નિત્ય; શાશ્વત (૩) પું આત્મા. (૪) આચારાંગ આદિ બાર અંગ શાશ્વ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) વ્યવસ્થાનરહિત. (૨) નં પક્ષેનો ૧૨ મો દિવસ; બારસનું નામ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) પીડારહિત. (૨) દેવ વગેરેના ઉપસર્ગથી ન ખીએ તેવો. (૩) નં વ્યથાનો અભાવ; શુકલ ધ્યાનનું એક આલમ્બન. (૪) નિશ્ચલ ધ્યાન.

અવ્યવસ્થિત. ત્રિ० (અવ્યવસ્થિત) ઉદ્ધત ચિત્તવાળો; ધીર. (૨) જેને કાંઈ દુઃખ ન આવે તે.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) અવિપરીત; ઉચ્છેદનું સુલ્લેખનું નહિ તે.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) અવ્યવસ્થા, અસ્પૃશ્ય.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) થોડું રિતગંધ અને વધારે કરમાયેલું.

અવ્યવસ્થા. નં (અવ્યવસ્થા) જેમા દ્રવ્યથી શરીર પીડા અને ભાવથી મિથ્યાત્વાદિ દોષની બાધા નથી એવું ગુણાદિકને વદના કરતી વખતે સુખ પૂછતું તે. (૨) શરીરની પીડાનો અભાવ. (૩) વિવિધ બાધા વિનાનું સુખ. (૪) વ્યાખ્યાયરહિત સિદ્ધિસ્થાન; મોક્ષ (૫) કૃષ્ણરાજની વચ્ચે આવેલ સુપ્રતિષ્ઠાલ વિમાનવાસી લોકા ન્તિક દેવતાની એક ગત.

અવ્યવસ્થા. પુ० (અવ્યવસ્થા) વ્યાખ્યાનનો અભાવ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) કરમાયેલ નહિ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) વ્યાપાર કરવાને અંગોગ્ય વસ્તુ

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) અવ્યવસ્થા નહિ, નાસ પામત નહિ

અવ્યવસ્થાપુસ્ત્રાવસ્થા. નં (અવ્યવસ્થાપુસ્ત્રાવસ્થા) પૂર્વાપર વાક્યનો વિરોધ ન આવે તેવી રીતે મોક્ષતું તે; સત્ય વચનના ઉપ અતિશયમાંનો એક.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) શોક સૂચક અવ્યવસ્થા.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) બુદ્ધિ “ અવ્યવસ્થા ” શબ્દ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) બુદ્ધિ “ અવ્યવસ્થા ” શબ્દ.

અવ્યવસ્થા. ત્રિ० (અવ્યવસ્થા) હૃદય વગરનું; માપ વિનાનું. (૨) અખંડિત; છેદન કર્યા વિનાનું.

અસંજમ. પું (અસયમ) સંયમનો અભાવ;
પ્રાણતિપાત આદિ સાવચ અનુષ્ઠાન.

(૨) સંયમની વિરાધના. (૩) અજ્ઞાન.

અસંજય. ત્રિ (અસયત) ભુઓ “અવિરય”
શબ્દ. (૨) પું સાધુથી ભિન્ન; મુદસ્થ.

અસંજયપૂવા સ્ત્રી (અસયતરૂજા) અસંજય
આદિ મિથ્યાદ્વિતી પૂન, કે જે નવમા
અને દસમા તીર્થકરના આંતરામા ચાલુ
થઈ હતી; દસ અચ્છેરામાં ૭ એક
અચ્છેરું.

અસંજલ. પું (અયજલ) ધરવતક્ષેત્રના ચાલુ
અવસર્પિણીના આક્રમા તીર્થકર.

અસંજાગિ. ત્રિ (અસયોગિ) સંયોગરહિત.
(૨) પુ સિદ્ધભગવાન, મુક્તાત્મા.

અસંઠાધિય. ત્રિ (અસંસ્થાપિત) સંસ્કાર
વગરનું.

અસંત. ત્રિ (અયત) અવિદ્યમાન; ખોટું. (૨)
અચુન્દર

અસંતક. ન (અયક) જૂઠું; અસત્ય. (૨)
ત્રિ અચુન્દર.

અસંતય. ન (અસન્તય) રાગાદિની પ્રવૃત્તિ.

અસંથક. } ત્રિ (અસન્તૃત) અશક્ત;
અસંથકિ. } અસમથ.

અસંથુય. ત્રિ (અસન્તુત) અસંબંધ, સં-
બંધ નહિ

અસંદિહ. ત્રિ (અસન્દિગ્ધ) સન્દેહ રહિત.

અસંદિહત. ન (અસન્દિગ્ધ) શ્રીતાને
સન્દેહ ન રહે તે; સત્ય વચનનો ૧૧ મો
અતિશય.

અસંદિહા. સ્ત્રી (અપન્દિગ્ધા) શકા રહિત
રકુટ ભાષા.

અસંદીપ્તિ. ત્રિ (અસન્દીપ) પંદર દિવસ સુધી
જળમાં મુસાફરી કરવી પડે એટલા
છેટાનું સ્થાન; સિદ્ધવદીપ આદિ. (૨)
સમુદ્રની વેળ (ભરતી) ચડ્યે પણ પાણીમાં
ડૂબે નહિ તેવો દ્વીપ.

અસંધિમ. ત્રિ (અસધિ) સંધાન રહિત;
અખણ.

અસંપન્નહ. પું (અસમ્પ્રગ્રહ) જાનિ આદિના
મદનો અભાવ.

અસંપન્નાદિય. ત્રિ (અસમ્પ્રગ્રહીત) માન રહિત.

અસંપત્ત. ત્રિ (અસમ્પ્રાપ્ત) લાગેલ નહિ;
વળગેલ નહિ. (૨) પ્રાપ્ત નહિ થયેલ;
ન પહેંગેલ. (૩) સ્ત્રી આદિના સંગમ
થયા પહેલાની કામની દશા; સ્ત્રીનું
સ્મરણ વગેરે.

અસંપહિદ્. ત્રિ (અસમ્પ્રહ) ખીજાને વિ-
હારવામાં હર્ષ વગરનો.

અસંપુહિય. ત્રિ (અસમ્પુહિત) પરસ્પર ન
મળેલ, ખુલ્લું.

અસંપુણ્ય. ત્રિ (અસમ્પૂર્ણ) અપૂર્ણ; સમ્પૂર્ણ
નહિ.

અસંબદ્ધ. ત્રિ (અસમ્બદ્ધ) સમ્બન્ધ રહિત;
પરિગ્રહ આદિકમાં અમૃષ્ટિત.

અસંબુદ્ધ. ત્રિ (અસમ્બુદ્ધ) તત્વવેત્તા નહિ,
સમજણવાળો નહિ.

અસંમંત. ત્રિ (અસમ્મંત) બ્રમ રહિત;
બ્રાન્તિ રહિત.

અસંમવ. પું (અસમ્મવ) ન હોવું, અસ-
ભાવના.

અસંમવિ. ત્રિ (અસમ્મવિ) જેનો ક્યારે પણ
સમ્ભવ ન હોય તે; શન્ય.

અસંમોહ. ત્રિ (અસમ્મોહ) જેને દેવતા વ-
ગેરેની માયાથી મોહ લાગે નહિ તે. (૨)
પું મૂઠતાનો અભાવ; શુકલ ધ્યાનનું
એક લક્ષણ.

અસંમોહય. ત્રિ (અસમ્મોહક) ઉપયોગ શન્ય;
અનુપયુક્ત.

અસંલપ્ય. ત્રિ (અસલપ્ય) અનિર્વચનીય;
વાણીગોચર ન થાય તેનું.

અસંલોય. પું (અસલોક) અપ્રકાશ, (૨)
જ્યાં માણસોનું આવડું જડું ન થતું હોય

તેવું સ્થાન, બીડરહિત સ્થાન. (૩) ત્રિં
અપ્રકાશવાળું, અધારાવાળું. (૪) નં
બધાં દૂર રહેલ માણસની નજર ન પડે
તેવું સ્થળ.

અસંવચ્ચયા. સ્ત્રીં (અસંવચ્ચતા) અરસપરસ
અનાઆધિપત્યું, અર્થાત્ એક ક્રિયા બીજી
ક્રિયાને વિધરૂપ થવા ન પામે તે.

અસંવર. પું (અસંવર) આશ્રય, સંવરનો
અભાવ.

અસંવિગ્ના. ત્રિં (અસંવિગ્ન) શિથિલ આચાર-
વાળા; પાસંથા આદિ.

અસંવિમાપક્ષિય. ત્રિં (અસંવિમાપક્ષિક)
સુસાધુની બુગુપ્ત કરનાર; પાસંથાઆદિનો
પક્ષપાતી.

અસંવિભાગ. પું (અસંવિભાગ) સંવિભાગનો
અભાવ, સરખા ભાગ ન પાડવા ને

અસંવિભાગિ. ત્રિં (અસંવિભાગિ) આદારા-
રિકમાં સરખો ભાગ ન કરનાર, બીજીની
સાથે વિપમતા રાખનાર

અસંવુહ. ત્રિં (અસંવુહ) પાપના નિરોધરહિત;
બેજે આશ્રયનાં દાર રોકવા નથી તે
(૨) બહુશ નિયકનો એક પ્રકાર; લોક
બહુ તેવી રીતે પ્રગટપણે દોષ લગાડી
સંયમને મલીન કરે તે.

અસંવુહવડસ. પું (અસંવુહવડસ) પ્રગટ રીતે
દોષ લગાડનાર સાધુ.

અસંસદ્ય. ત્રિં (અસંસદ્ય) અસદિગ્ય

અસંસદ્. ત્રિં (અસંસદ્) બીજીના આદારમાં
નહિ મળેલું. (૨) નહિ ખરડાયેલ;
લેપ રહિત.

અસંસદ્ચરય. પું સ્ત્રીં (અસંસદ્ચરક) વિના
ખરડાયેલ હાથે અપાય તેજ લેવું એવી ગ-
વેષણા કરનાર, અભિગ્રહવિશેષ ધારી સાધુ.

અસંસદ્ધા. સ્ત્રીં (અસંસદ્ધા) હાથ તથા પાત્ર
ન ખરડાય તેવી રીતે શિક્ષા લેવી તે;
પિષ્ટેષણનો પહેલો પ્રકાર.

અસંસત્. ત્રિં (અસંસત્) સંસર્ગ રહિત;
અભિલિત. (૨) અનાસક્ત. આસક્તિ
રહિત

અસંસાર. પું (અપમાર) સસારનો અભાવ,
મોક્ષ.

અસંસારસમાવગળ. પું (અપમારસમાવગળ)
સસારને ઉલ્લંઘી ગયેલ જીવ, મુક્ત જીવ.

અસંસ્કય. ત્રિં (અસંસ્કૃત) સત્કાર રહિત.

અસંસ્કય. ત્રિં (અસંસ્કૃત) સત્કાર રહિત.

અસંસ્કાર. પું (અસંસ્કાર) અસત્કાર, અનાદર.

અસંસ્કારિત. } ત્રિં (અસંસ્કારિત) અનાદર

અસંસ્કારિય. } કરાયેલ, સત્કાર નહિ કરેલ.

અસંસ્કિરિયા. સ્ત્રીં (અસંસ્કિરિયા) ખોટી

ક્રિયા; ખરાબ ચંદા.

અસંમહ. પું (અસંમહ) ખોટો આગ્રહ,

દુરાગ્રહ

અસંમય. ત્રિં (અસંમય) જ્ઞાપી ન કરવા

ચોગ્ય.

અસંચ્ચ. ત્રિં (અસંચ્ચ) મિથ્યા; નિઃકળ

(૨) નં અસત્ય. જૂઠું

અસંચ્ચમગજોંગ. પું (અસંચ્ચમગજોંગ)
મનમાં ખોટી રીત ચિન્તન કરવું તે,
અસદ્બુદ્ધ કે વિપરીત પદાર્થ ચિન્તન
કરવું તે.

અસંચ્ચમોસ. ત્રિં (અસંચ્ચમૃષા) સત્ય નહિ
તેમ અસત્ય પણ નહિ તેવું; વ્યવહાર
માત્ર.

અસંચ્ચમોસમાસા. સ્ત્રીં (અસંચ્ચમૃષામાસા)
સત્ય નહિ તેમ અસત્ય નહિ તેવી ભાષા;
વ્યવહાર ભાષા.

અસંચ્ચમોસમાજોંગ. પું (અસંચ્ચમૃષામનોયોંગ)
સત્ય નહિ તેમ અસત્ય પણ નહિ એવો
મનનો વ્યાપાર; મનોયોગનો એક ભેદ.

અસંચ્ચમોસા સ્ત્રીં (અસંચ્ચમૃષા) સત્ય
નહિ તેમ અસત્ય નહિ એવી ભાષા;
વ્યવહાર ભાષા.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) મિથ્યા
વચન વ્યાપાર; વચનયોગનો એક ભેદ.

અસત્ત્વજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વજોગ) અસત્ત્વ
બોલનાર.

અસત્ત્વજોગ. ન. (અસત્ત્વજોગ) અસત્ત્વ
સકેત; જૂઠું ૨૬ મુ નામ.

અસત્ત્વ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વ) અસત્ત્વ બાપા.

અસત્ત્વમોસ. ત્રિ. (અસત્ત્વમોસ) જુઓ
“ અસત્ત્વમોસ ” શબ્દ.

અસત્ત્વમોસમાસ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વમોસમાસ)
અવધાર બાપા.

અસત્ત્વમોસમજોગ. પું. (અસત્ત્વમોસમજોગ)
જુઓ “ અસત્ત્વમોસમજોગ ” શબ્દ.

અસત્ત્વમોસમજોગ. પું. (અસત્ત્વમોસમજોગ)
પ્રયોગ) જુઓ “ અસત્ત્વમોસમજોગ ”
શબ્દ.

અસત્ત્વમોસવજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વમોસવજોગ)
અવધાર વચનનો જોગ. વાગયોગનો
એક ભેદ.

અસત્ત્વમોસ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વમોસ) જુઓ
“ અસત્ત્વમોસ ” શબ્દ.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) અસત્ત્વ; અ-
શક્ય.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) સજ્જાતનો
વપાવ.

અસત્ત્વજોગ. ન. (અસત્ત્વજોગ) સજ્જાતને
અટકાવનારા કારણો, યોથી પર માંસ
વગેરે; અત્રીય અસજ્જાતના કારણોમાં
ગમે તે એક.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) શક્યરહિત, સજ્જાત.
(૨) રાગદ્રોષરહિત, શુદ્ધ અતકરણવાળો.

અસત્ત્વજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વજોગ) નિષ્કપટ
બાવથી અનુગ્રહ કરનાર

અસત્ત્વ. ન. (અસત્ત્વ) બોજન. ખોરાક

અસત્ત્વ. પું. (અસત્ત્વ) બીયકા ઝાડ. (૨)
ફોપણ, ફેકતું ન

અસત્ત્વ. પું. સ્ત્રી. (અસત્ત્વ) વજ્ર; ધન્ધનું
આયુષ. (૨) આકાશમાંથી ખરતો અ-
ગ્નિનો કણ. (૩) કરા.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) કરાનો વરસાદ.

અસત્ત્વ. સ્ત્રી. (અસત્ત્વ) અલેન્દ્રના લોકપાળ
સોમની ચોથી અગ્રમહિષી (૨) વૈરાય-
નેન્દ્રની ચોથી અગ્રમહિષી.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) મનની સજ્જા
રહિત; મનોજાનથી રહિત. (૨) સમ્યગ્
દર્શિભિત્ત.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ)
અસંતી પચેન્દ્રિય જીવ; સમુદ્વિગ્મ
મનુષ્ય, સમુદ્વિગ્મ તિર્યચ વગેરે.

અસત્ત્વજોગ. ત્રિ. (અસત્ત્વજોગ) મિથ્યા દર્શિ.
(૨) મનરહિત તિર્યચ પચેન્દ્રિય વગેરે.

અસત્ત્વજોગ. ન. (અસત્ત્વજોગ) જૈનેતર
શાસ્ત્ર, મિથ્યાદર્શિનું શાસ્ત્ર.

અસત્ત્વજોગ. પું. સ્ત્રી. (અસત્ત્વજોગ)
જૈની પામે વાસી ખાવા, નથી તે;
જુગલિયા.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) જુઓ “ અસત્ત્વ ”
શબ્દ.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) અશક્ત; સામર્થ્ય વગરનું.

અસત્ત્વ. ત્રિ. (અસત્ત્વ) નિઃસંગ, અનાસક્ત.

અસત્ત્વ. ન. (અસત્ત્વ) અભાવ; અસત્તા (૨)
પારકે રૂપે અવિદ્યમાનપાત્રું, જેમ મા-
ટીનું સુવર્ણરૂપે અસત્ત્વ, સુવર્ણ માટી
રૂપે અસત્ત્વ.

અસત્ત્વ. ન. (અસત્ત્વ) નિર્દોષ આચાર રૂપ
સંજ્ઞા. (૨) અગ્નિ આદિ શસ્ત્રનો
અભાવ.

અસત્ત્વપરિણામ. ત્રિ. (અસત્ત્વપરિણામ) અગ્નિ
આદિ શસ્ત્રથી પરિણામ ન પામેલ; સચેત
વસ્તુ.

અસત્ત્વજોગ. પું. (અસત્ત્વજોગ) અસત્ત્વજોગ
નામે એક યાદવ કુમાર.

અસદ્દશ્ય. નં (અશ્રદ્ધાન) અશ્રદ્ધા; અવિશ્વાસ
અસદ્દેય. વિં (અશ્રદ્દેય) શ્રદ્ધા કરવા યોગ્ય
નહિ.

અસક્તિ. વિં (અસક્તિ) જુઓ “અસપિણ”
શબ્દ.

અસક્ત. વિં (અસક્ત) ૨૧ સપ્તમા દોષથી
દુર રહેનાર; ચારિત્રના અતિચાર ટાળી
શુદ્ધ સંયમ પાળનાર. (૨) અભિશ્રિત.
(૩) નિર્દોષ; પવિત્ર.

અસમ્ય. વિં (અસમ્ય) અસમ્ય; વિવેક
રહિત.

અસમ્ભાવ. પું (અસમ્ભાવ) આકાશ કુસુમની
પેઠે અસદ્ભાવ; ન બનેલ બનાવ (૨)
વિં અસત્ય; અયથાર્થ.

અસમ્ભાવદ્વચ્છા. સ્ત્રીં (અસમ્ભાવકથાપના)
તે આકાર ન હોય છતાં તેમાં તેની
સ્થાપના કરવી તે; જેમ લાકડીનો ઘોડો
બનાવી ઘોડાની કલ્પના કરવી તે.

અસમ્ભાવણા. સ્ત્રીં (અસમ્ભાવના) અસત્ય
ભાવના.

અસમ્ભાવપ્રજ્ઞ. પું (અસદ્ભાવપર્યવ) ૫૨
પર્યાયની અપેક્ષાએ અસદ્દર્શ પર્યાય.

અસમ્ભાવપટ્ટવચ્છા. સ્ત્રીં (અસમ્ભાવપ્રત્યાપ્ત)
અસત્ અર્થની કલ્પના.

અસમ્ભૂય. નં (અસદ્ભૂત) અસત્ય; જૂઠું

અસમંજસ. વિં (અસમજન) અસંગત;
અધટિત.

અસમન્. પું (અત્રમન્) અસાધુ; સાધુ નહિ.

અસમન્. વિં (અસમાત) અપૂર્ણ; અપર્યાપ્ત
(૨) અસંપાત વિધિ

અસમન્. નં (અસમ્યક્ત્વ) અસમ્યક્; સમ્યગ્
નહિ.

અસમન્તર્વસિ. વિં (અસમ્યક્ત્વવર્ણન) સમ્યગ્-
દર્શી નહિ, મિથ્યાદર્શની.

અસમર્થ. વિં (અસમર્થ) અસમર્થ; કરડી
આંખથી પણ ખીનાર

અસમ્ય. પું (અસમ્ય) અસમ્યગ્ આચાર;
જૂઠું ૨૫ મુ નામ.

અસમવાદ. નં (અસમવાયિન) નૈયાયિક
અથવા વૈશેષિક મત પ્રસિદ્ધ કરણ
વિશેષ

અસમાણ. વિં (અસમાન) અસાધારણ,
સર્વોત્કૃષ્ટ

અસમાહદ. વિં (અસમાહત) અશુદ્ધ; શુદ્ધિથી
રહિત. (૨) સ્વીકારેલ નહિ; પ્રદાન
નહિ કરેલ

અસમાધિ. પું (અસમાધિ) અસમાધિ, ચિત્તની
અસ્વસ્થતા

અસમાહિદ્વાણ. વિં (અસમાધિક્ષ્ઠાન) અ
સમાધિના ૨૦ સ્થાનક

અસમાહિમરણ. નં (અસમાધિમરણ) આલ
મરણ

અસમાહિય. વિં (અસમાહિત) ખીલતસ, બહુ
(૨) મોક્ષ માર્ગરૂપ ભાવ સમાધિથી દુર
વર્તનાર; શુભ અધ્યવસાય રહિત

અસમિત. વિં (અશાન્ત) શાન્ત ન થયેલ

અસમિતિ. સ્ત્રીં (અર્થનિતિ) બોલનામા,
ચાલવામાં, વસ્તુ લેવા મુકવા કે પર-
લવામાં ચલના ન રાખવી તે; સમિતિનો
અભાવ.

અસમિત્. પું (અર્થનિત) ક્ષણિક પાદને
માનનાર અશ્ચયિત્ર નામનો ચોથો
નિન્દવ

અસમિય. પું (અસમિત) બોલવા, ચાલવા,
ખાવા, પીવા વગેરેમાં ઉપયોગ શૂન્ય

અસમિય. } અં (અસમ્યક્) અવગત.
અસમિયા. }

અસમોહ્ય. વિં (અસમવહત) મૃત્યુ વખતે
સમુદ્ધાત કર્યા વિના બંદુકના લગ્નકાલી
માફક એક સાથે જે જીવના પ્રદેશ શ-
રીરને છોડી પરલોક તરફ પ્રયાણ કરે
તે, અસમોહિયા મરણ મરનાર જીવ

અસમોહ્યમરણ. નં (અસમવહતમરણ) બુઓ
“અસમોહ્ય” શબ્દ.

અસમ્મ. ત્રિં (અમ્મયક) સમ્યક્ દાખ રહિત;
સમક્તિ વિનાનું.

અસયં. પ્રં (અસયમ્) પોતાના વિના.

અસરણ. ત્રિં (અશરણ) આધાર રહિત;
શરણ રહિત. (૧) નં જેમાં શરણ-ધર
નથી તે; સંયમ. (૩) અશરણ ભાવના;
સંસારમાં ધર્મ સિવાય અન્ય કોઈ શરણ
નથી એમ ચિંતવવું તે.

અસરણભાવના. સ્ત્રીં (અશરણભાવના) ‘મરણ
સમયે અરિહંતદેવ સિવાય કોઈ શરણ
આપે તેમ નથી’ એમ ચિંતવવું તે; આર
ભાવનામાંની ખીજ ભાવના.

અસરણાણુપેક્ષા. સ્ત્રીં (અશરણાણુપેક્ષા) જી-
વને જિનભગવાન સિવાય કોઈ શરણ
નથી એવી ભાવના.

અમન્નિ. ત્રિં (અમન્ન) અસમાન; સમા-
નપણ્યથી રહિત.

અસરીર. ત્રિં (અગરીર) શરીર રહિત; સિદ્ધ.

અસરીરિ. પું (અગરીરિ) શરીરરહિત જીવ,
સિદ્ધભગવાન.

અસલેસા. સ્ત્રીં (અસલેષા) અશ્લેષા નક્ષા.

અસહ. પું સ્ત્રીં (અસહ) દેવકૃદ્ અને ઉત્તર
કૃદ્ ક્ષત્રના મનુષ્યની એક જાતિ.

અસહાય. ત્રિં (અનહાય) સહાયરહિત.

અસહિજ. ત્રિં (અસહાય્ય) સદાયની ધર્મતા
ન કરનાર.

અસહીજ. ત્રિં (અસહાધીન) પરતંત્ર. પરાધીન.

અસહુ. ત્રિં (અસહ) ચારિત્રનું કષ્ટ સહન
કરવાને અસમર્થ રાજકુમારાદિ, સુકોમળ
શરીરવાળો.

અસહેજ. ત્રિં (અસહાય્ય) બુઓ “અસ-
હિજ” શબ્દ.

અસાદ્બુદ્ધ. પું (અપાદ્બુદ્ધિ) રાષ્ટ્રપાલ નામ
નાટક ભાવનાર એક પતિન મુનિ કે

જે વિશ્વકર્મા નટની જે પુત્રીઓ સાથે
લુપ્ત થયા હતા.

અસાદ. પું (અપાદ) અપાદમાસ. (૨)
એક જાતની ગાંઠવાળી વનસ્પતિ.

અસાદય. નં (અસાદક) તૃણ વિશેષ.

અસાય. નં (અપાત) વેદનીય કર્મની એક
પ્રકૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ દુઃખ પામેછ
સાના પામે.

અસાયણ. પું (અપાત્યત) અશ્વ ઋષિના
વશમે.

અસાયવેયણિજ્ઞ } નં (અપાતવેદનીય)
અસાયાવેયણિજ્ઞ. } વેદનીય કર્મની એક પ્ર-
કૃતિ, કે જેના ઉદયથી જીવ દુઃખ પામેછ

અસાર ત્રિં (અપાર) સાર રહિત

અસારંમ. પું (અમરમ્મ) પ્રાણીના વધનો
સંકલ્પ ન કરવો તે, પ્રાણાતિપાતના
સંકલ્પનો અભાવ.

અમાવજ્ઞા. સ્ત્રીં (અમાવજ્ઞા) નિર્દોષ ભાષા;
પાપરહિત ભાષા.

અસાસય. ત્રિં (અસાજ્વત) નાશવત;
અનિત્ય.

અસાહારણ. ત્રિં (અમાધારણ) સાધારણ નહિ,
અતુલ્ય, અનુપમ

અસાહારણકારણ. નં (અમાધારણકારણ)
મુખ્ય કારણ, ઉપાધાન કારણ.

અસાહુ. ત્રિં (અપાહુ) અવિનીત. (૨)
અમગલ, અસુંદર. (૩) અનર્થકર; અન-
ર્થહેતુ. (૪) ગોશાસ્ત્ર આદિ કુર્ફર્શનના
સાધુ. (૫) અસંયતી; અવની.

અમિ. પું (અમિ) ખડ્ગ; તલવાર. (૨)
નારડીના જીવને તલવાર વડે છેદનાર
પરમાધામીની એક જાત. (૩) પું નં
તલવાર બાંધી નોટરી કરવી તે; હથિ-
યાર કર્મ.

અમિચ્છેહન. નં (અમિચ્છેદક) તરવાર સહિત
મ્યાન.

અસિલેવળી. સ્ત્રી० (અસિલેવળી) દાહ.
અસિચર્મપાય. ન० (અસિચર્મપાત્ર) તલવાર
 સહિત આન.
અસિદ્ધ. ત્રિ० () ન કહેયું.
અસિચ્છાદ. ત્રિ० (અસ્નાયિન) સ્નાન નહિ
 કરનાર.
અસિચ્છાદ. ત્રિ० (અસ્નાન) સ્નાન રહિત.
 (૨) ન० સ્નાન નહિ કરવું તે
અસિચ્છાદમહિદ્ગ. ત્રિ० (અન્નાધિપાયક)
 જેમાં સ્નાનનો પ્રતિષેધ છે એવું અનુદાન
 કરનાર
અસિત. ત્રિ० (અમિત) પુત્ર કલત્રાદિથી
 અપદ્ધ
અસિત્ય. ન० (અમિત્ય) પ્રવાહી આદાર,
 કેળીઆ વળી ન શકે એવો આદાર.
અમિદ્ધ. પું० (અમિદ્ધ) સસારી જીવ (૨)
 ત્રિ० અનિપ્પન્ન. (૩) તર્કશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ
 દૃષ્ટ હેતુ.
અસિદ્ધિ. સ્ત્રી० (અમિદ્ધિ) સિદ્ધિનો અભાવ,
 મોક્ષનો અભાવ
અસિદ્ધિમ્મ. ન० (અમિદ્ધિમાર્ગ) જેમાં મોક્ષ
 માર્ગ નથી તે; મોક્ષ માર્ગથી વિપરીત
 અનુદાન.
અસિધારવચ્ય. ન० (અમિધારવચ) તલવારની
 ધારપર ચાલવા જેવું વ્રત, અતિકરિત વ્રત.
અસિધારામ. ન० (અમિધારામ) બુદ્ધો
 “ અસિધારવચ્ય ” શબ્દ.
અસિધંજર. ન० (અમિધંજર) તલવારનું પાંચરૂ.
 ફરતી તલવારથી બનેલું પાંચરૂ.
અસિપત્ત. ન० (અમિપત્ત) તલવારની ધાર
 જેવાં પાંદડાંવાળું ઝાડ, શાલ્મલી નામે નરક ।
 એક ઝાડ. (૨) તલવારનાં જેવાં પાંદડાંવાળું
 શાલ્મલી નામે વૃક્ષ વિકુર્ચી તેની નીચે
 એસાડીને નારકાના કકડા કરનાર પરમ;
 ધામી દેવતાની નવમી જાત. (૩) તર-
 વાર. (૪) તરવારની પતરી.

અસિપ્પજીવિ. પું० (અસિપ્પજીવિન) શિષ્ય-
 આદિ ધર્મે કરી જીવન ચલાવનાર નહિ;
 કરીગરી વગરે સાવધ વ્યાપારને તજનાર.
અસિય. ન० (અર્થસ) હરસનો રોગ.
અસિય. ત્રિ० (અમિત) કૃષ્ણ, અશ્વત. (૨)
 અશુભ (૩) વિપયાદિકમાં ન અધાયેલ;
 અચન્નિત
અસિય ન० (અમિક) નાની તલવાર (૨)
 ઘતરડું.
અસિચ્છાદ. ત० (અમિત્ત) ચક્રવર્તીનાં સાત
 એકેદ્રિય રત્નમાંનું એક રત્ન, ખડ્ગ રત્ન.
અમિલક્ષણ. ન० (અમિલજ્ઞ) તલવારનાં
 લક્ષણ જાણવાની કળા
અમિલદ્વિ. સ્ત્રી० (અમિયદ્વિ) તલવારવાળી
 લાકડી, ચુપ્તી (૨) ખડ્ગજ્ઞતા, તલવાર.
અમિલેસા. સ્ત્રી० (અમલેસા) અશ્વત્થા નામનું
 નક્ષત્ર
અમિતોંઘ. } પું० (અમ્યોક) અપયશ,
અમિતોંઘ. } અપ્રશસા
અમિવ. ન० (અમિવ) અમગ્ધ, અશુભ
 (૨) પિતાશ (૩) દેવતાદિકૃત ઉપદ્રવ,
 તાવ, મરણ વગર
અમી. }
અમીડ. } સ્ત્રી (અમીતિ) ૮૦, એજાની
અમીતિ. } સખ્યા
અમુક ત્રિ० (અમુચિ) અપવિત્ર, અશુદ્ધ. (૨)
 ન० અપવિત્રતા; અશુદ્ધતા (૩) વિષ્ટા.
અસુદ્ધ ન० (અમુચિવ) અશુચિભાવના,
 આ શરીર અશુચિનું ભાજન છે, એમ
 ચિંતવવું તે.
અસુદ્ધભાવણા સ્ત્રી० (અમુચિભાવના)
 ‘ આ દેહ અશુચિમય છે ’ એમ ચિ-
 તવવું તે, આર ભાવનામાંની ઝટ્ટી ભાવના.
અસુર્યકાલ પું० (અશ્વર્યકાલ) વિવક્ષિત
 સ્થાનમાં ક્ષેપ અધારથી નવો જીવ આવી
 ઉત્પન્ન ન થાય અને તેમાંથી મરીને

કોઈ બહાર જાય નહિ તેટલો કાળ; અ-
વિરહકાળ.

અસુદ્ધ. ત્રિ० (અસુદ્ધ) અશુદ્ધ, દોષ સહિત.
(૨) સાવધાનુકાન કરનાર.

અસુમ. ત્રિ० (અસુમ) અશુભ; અમંગલ.
(૨) અશુભનામકર્મ. (૩) પાપકર્મ.

અસુમળામ. ન० (અસુમળામ) અશુભ નામ
કર્મ. નામ કર્મની અનિષ્ટ પ્રકૃતિ.

અસુમવિવામ. ન० (અસુમવિવામ) અસાતા-
વેદનીયાદિ રૂપે પરિણામ આપનાર કર્મ.

અસુમાણુપેહા. સ્ત્રી० (અસુમાણુપેહા) સસા-
રની અશુભતાનું ચિંતવન કરવું તે.

અસુમળ. ત્રિ० (અસુમળ) શુભમન વિનાનો,
અપ્રસન્ન

અસુય. ત્રિ० (અસુય) પુત્ર રહિત.

અસુય. ત્રિ० (અસુય) નહિ સાંભળેલું

અસુયકલ્પરપરિણામા સ્ત્રી० (અસુયકલ્પરપરિણામા)
શ્રુતાનુસાર રહિત શબ્દ માત્ર પરિણામ
વાળી મતિ.

અસુયગિસ્તિય. ન० (અસુયગિસ્તિય) સાંભળ્યા
વિના ઉત્પાતકી આદિ બુદ્ધિથી થતું જ્ઞાન,
ઉત્પાતકી, વૈનયિકી, કાર્મિકી અને
પારિણામિકી એ ચાર બુદ્ધિ.

અસુયપુલ્લ. ત્રિ० (અસુયપુલ્લ) પૂર્વે કદી નહિ
સાંભળેલ.

અસુયવંત. ત્રિ० (અસુયવંત) જ્ઞાનથી રહિત

અસુર. પુ० (અસુર) ભવનપતિ અને વાણુ-
અતર એ બે જાતના દેવતા. (૨) અસુર
કુમાર દેવતા.

અસુરકુમાર. પુ० (અસુરકુમાર) ભવનપતિ
દેવતાની એક જાતિ (૨) ચારમા તીર્થકર
વાસુપુત્રના પક્ષનું નામ.

અસુરકુમારાવાસ. પું० (અસુરકુમારાવાસ)
અસુરકુમાર દેવતાનું નિવાસ સ્થાન.

અસુરદ્વાર. ન० (અસુરદ્વાર) સિદ્ધાયતનનું
દક્ષિણ દ્વાર કે જ્યાં અસુરો વસે છે.

અસુરિન્દ. પુ० (અસુરિન્દ) અસુરકુમાર
દેવતાના ઇન્દ્ર; ચમરેન્દ્ર અને બલેન્દ્ર.

અસુરહ. ન० (અસુર) દુઃખ.

અસુહ. ત્રિ० (અસુહ) જુઓ “ અસુહ ”
શબ્દ.

અસુહમ્મ. સ્ત્રી० (અસુહમ્મ) અશુભ ગતિ,
નરકઆદિ અશુભગતિ.

અસુહજોગ. પુ० (અસુહજોગ) અશુભજોગ-
વ્યાપાર.

અસુહળામ ન० (અસુહળામ) જુઓ “ અ-
સુહળામ ” શબ્દ.

અસુહનવગ. ન० (અસુહનવગ) કાળો, નીલો
એ બે વર્ણ, દુરભિગ્ધ, તીખા, કડવો એ
બે રસ, ગુરૂ, ખરખરો, લુપ્તો અને શીત
એ ચાર સ્પર્શ, એ નામકર્મની નવ
પ્રકૃતિઓનો સમૂહ.

અસુહચ. ત્રિ० (અસુહચ) મચના નહિ
કરેલ. (૨) વ્યજ્ઞતાદિથી રહિત. (૩) કલ્પા-
વિના આપેલું અન્ન વગેરે

અસૂયા સ્ત્રી० (અસૂયા) સ્પૃહ વચન

અસૂરિય ત્રિ० (અસૂરિય) સૂર્યરહિત; અન્ધ
કારમય. (૨) પુ० નરકાવાસો.

અસેસ. ત્રિ० (અસેસ) નિઃશેપ; સમગ્ર.

અસેહિય. ત્રિ० (અસેહિય) સાંસારિક, મોક્ષ
સમ્પત્તિ નહિ.

અસોગ. પું० (અસોગ) આર્મોપાલવનું ઝાડ. (૨)
જેની નીચે ૧૬ મા તીર્થકર મહીનાથ સ્વા-
મીને કેવળજ્ઞાન ઉપજ્યું તે ઝાડ. (૩) એથા
બળદેવનું ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૪)
અશોક નામે ૭૨ મો મહાગ્રહ (૫) સ-
યાંભ વિમાનના અશોક વનનો દેવતા.
(૬) અરુણદ્રીપના દેવતાનું નામ. (૭)
કિન્નર દેવની સભા આગળનું ચૈત્યવૃક્ષ.
(૮) એ નામની એક કવતા; અશોકકવતા.
(૯) એક જાતનો રંગ.

અસોગજક્ષ. પું. (અશોકજ) પ્રાચીન
કાળમાં વિજયપુર નગરના નન્દનવન ના
મના ઉદ્યાનનો એક વૃક્ષ.

અસોગલયા. સ્ત્રી. (અશોકલના) અશોક વૃ-
ક્ષને વીટીને રહેલી લતા.

અસોગલલિય. પું. (અશોકલલિત) એથા
બલદેવના પૂર્વજન્મનું નામ.

અસોગવર્ડિસમ્ર. પું. નં. } (અશોકાવત્સક)
અસોગવર્ડિસમ. } પહેલા દે-
વલોકના સૌધર્મ વિમાનની પૂર્વ દિશામાં
આવેલ વિમાનનું નામ.

અસોગવણ. પું. (અશોકવન) સૂર્યાભ વિમા-
નના પૂર્વે દરવાજાથી ૫૦૦ જોગનને
અતરે સાડાચાર હજાર જોગન લાંબુ અને
૫૦૦ જોગન પહોળુ અશોક વૃક્ષનું વન

અસોગવળિયા સ્ત્રી. (અશોકાવત્સક) અશોક
વૃક્ષનું નાનું વન.

અસોગસિરિ. પું. (અશોકધી) ચન્દ્રચુરના
દીકરા બિન્દુસારનો પુત્ર અશોક મહારાજ,
પાટલીપુત્ર નગરનો એક પ્રાચીન રાજા

અસોગા. સ્ત્રી. (અશોકા) નાગકુમાર દંડના
લોકપાલ કાલની પહેલી અગ્રમહિષી (૨)
શીતળનાથ સ્વામીની શાસન દેવીનું નામ
(૩) નલિનવિજયની મુખ્ય રાજધાની.

અસોમ્મ. ત્રિ. (અસૌમ્ય) ક્રૂર; સૌમ્ય નહિ.

અસોય. નં. (અસૌચ) અપવિત્રતા.

અસોય. પું. (અશોક) જુઓ “અસોગ” શબ્દ

અસોય. પું. (અશ્વયુજ) આસો માસ

અસોયળયા. સ્ત્રી. (અશોક) શોકનો
અભાવ.

અસોયપજ્જવપિમત્તિ. નં. (અશોકપક્વપ્રવિ-
મત્તિ) જેમાં અશોકના પાંદડાંની રચના
કરવામાં આવે છે એવું નાટક; ૩૨
નાટકમાંનું એક.

અસોયવર્ડિસય. નં. (અશોકાવત્સક) જુઓ
“ અસોગવર્ડિસમ ” શબ્દ

અસોયા. સ્ત્રી. (અશોકા) કુમુદાવિજયની
મુખ્ય નગરી. (૨) દસમા શીતળનાથ
તીર્થંકરની શાસન દેવીનું નામ

અસોહિ. સ્ત્રી. (અશોધિ) અશુદ્ધિ (૨)
વિરાધના.

અસોહિદ્રાણ. નં. (અશોધિચાત) પાપકર્મ.
(૨) અશુદ્ધિનું સ્થાન. (૩) દુર્જનનો
સર્ગ.

અસ્સ ત્રિ. (અવ) ૬૦૫૨હિત, નિર્ધન. (૨)
પું. નિર્ગ્રથ, સાધુ.

અસ્સ. પું. (અવ) ઘોડા. (૨) અશ્વિની
નક્ષત્રનો દેવતા, અશ્વનીકુમાર (૩) એ
નામના એક ઋષિ

અસ્સંઘયણિ. ત્રિ. (અમહત્તનિન) સદનન-
સધયણ રહિત.

અસ્સકંતા. સ્ત્રી. (અશ્વકાન્તા) મધ્યમ ગ્રામ-
ની પાચમી મૂર્તિના.

અસ્સકણ. પું. (અશ્વકર્ણ) એ નામનો એક
અતરડાપ, ૫૬ અતરડાપમાંનો એક.

અસ્સકણી. સ્ત્રી. (અશ્વકર્ણી) ઘોડાના કાન
જેવા પાંદડાંવાળી વનસ્પતિ, એક
ગતનો કુદ.

અસ્સકરણ. નં. (અશ્વકર્ણ) જેવા ઘોડાને
બાધવામાં આવે છે તે સ્થાન; તખેલો

અસ્સમીવ. પું. (અશ્વમીવ) પહેલા પ્રતિ-
વાસુદેવનું નામ.

અસ્સચોરણ. પું. (અશ્વચોરક) ઘોડાની ચોરી
કરનાર; ઘોડાનો ચોર.

અસ્સતર. પું. (અશ્વતર) એક ગતનો ઘોડા,
ખચ્ચર.

અસ્સથ. પું. (અશ્વથ) પીપળો; અસુરકુ-
મારનું ચૈત્ય વૃક્ષ.

અસ્સપુરા. સ્ત્રી. (અશ્વપુરી) પશ્ચિમ મહાવિ-
દેહના દક્ષિણ પાંડવાની પ્રથમ વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

અસ્સમિત્ર. ત્રિ. (અશ્વમિત્ર) શ્રમ રહિત.

અસ્તમુહ. પું (અશ્મુહ) આદર્શ મુખ ઉ-
પરનો એક અન્તર દ્વીપ; ૫૬ અતરદ્વી-
પમાંનો એક.

અસ્તમેહ. પું (અશ્મેષ) આ નામનો એક
યજ્ઞ; જેમાં ધોડાનું બલિદાન આપવામાં
આવે તે યજ્ઞ.

અસ્તમેહ. સ્ત્રી. (અશ્મેષા) અશ્મેષા નક્ષત્ર.

અસ્તમેહ. પું (અશ્મેન) ૨૩ મા નીચકર
પાર્શ્વનાથ સ્વામીના પિતાનું નામ. (૨)
૧૪ મો ગ્રહ.

અસ્તાદિય. ત્રિ. (આસ્તાદિત) પ્રાપ્ત કરેલું.

અસ્તાય. ન. (અપાત) અસાતા વેદનીયના
ઉદયથી પ્રાપ્ત થયેલું દુઃખ.

અસ્તાયણ. પું (અશ્વાયન) અશ્વિની નક્ષત્રનું
ગોત્ર. (૨) અશ્વ ઋષિના વંશજ.

અસ્તાયણિજ્ઞ. ત્રિ. (આસ્તાવનીય) સ્વાદ
લેવા યોગ્ય.

અસ્તાવિ. ત્રિ. (આસ્તાવિત્) ઝિડવાળું; જેમાં
પાણી આવે એવું. (૨) ઝરતું; ટપકતું.

અસ્તિ. સ્ત્રી. (અશ્વિ) ખુણા.

અસ્તિ. પું. (અશ્વિન્) અશ્વિની નક્ષત્રનો
દેવતા.

અસ્તિણી. સ્ત્રી. (અશ્વિની) અશ્વિની નામનું
નક્ષત્ર.

અસ્તિય. ત્રિ. (આશ્રિત) આશ્રય કરી રહેલ;
કોઈને આશરે રહેલ.

અસ્તુય. ત્રિ. (અશ્તુત) ન સાંભળેલું.

અસ્તુય. ત્રિ. (અસ્મૃત) યાદ નહિ કરેલ.

અસ્તેસા. સ્ત્રી. (અશ્મેષા) અશ્મેષા નક્ષત્ર.

અસ્તોર્હ. સ્ત્રી. (આશ્વયુજી) આસો માસની
પણિમા તથા અમાવાસ્યા.

અસ્તોર્હતા. સ્ત્રી. (અશ્વોત્કાન્તા) મધ્યમ
ગામની પાંચમી મૂર્છના.

અહ. ઇ. (અથ) હવે; હવે પછી. (૨) પ્ર-
કરણ કે વાક્યની શરૂઆત (૩) માંગ
લ્ય. (૪) પક્ષાન્તર દેખાડવું. (૫) વિકલ્પ.

(૬) વિશેષ. (૭) વાક્યાલંકાર. (૮) પ્રત.

(૯) ઉત્તર. (૧૦) યથાર્થતા; વાસ્તવિકતા.

(૧૧) પૂર્વપક્ષ.

અહ. ઇ. (અક્ષ) નીચે; અધોભાગ. (૨)
અધોગતિ; નીચી ગતિ. (૩) અધોલોક;
પાનાલ લોક. (૪) અધો દિશા.

અહ. ન. (અહ્) દિવસ; દહાડો.

અહક્રમ. ન. (યથાક્રમ) યથાક્રમ; ક્રમ અ-
નુસાર.

અહક્રવાય. ન. (યથાક્રવાત) યથાખ્યાન
નામે ચારિત્રનો પાંચમો પ્રકાર.

અહક્રવાયચરણ. ન. (યથા- } યથાખ્યાન
ક્રવાતચરણ) } નામે પાંચમું
અહક્રવાયચરિત્ત. ન. (યથા- } ચારિત્ર.
ક્રવાતચરિત્ત) }

અહક્રવાયસ્તંજમ. ન. (યથાક્રવાતસંયમ) યથા-
ખ્યાન નામે પાંચમું ચારિત્ર.

અહક્રવાયસ્તંજય. ત્રિ. (યથાક્રવાતસંયત) યથા-
ખ્યાત ચારિત્રવાન; અકપાય ચારિત્રી.

અહક્રંદ. પું (યથાચ્છન્દ) સત્ર વિરૂદ્ધ આ-
ચરણ કરે અને ઉત્સુક પદપણા કરે
તે સાધુ.

અહત્ત. ન. (અશ્વત્ત) જંધનના; જંધનપાત્રું.

અહત્તા. ઇ. (અશ્વત્તાત્) નીચે.

અહત્ય. ત્રિ. (યથાત્ય) યથાવસ્થિત; જેવું હોય
તેવું રહેલું.

અહત્ય. ત્રિ. (યથાર્થ) યથાર્થ; બરાબર.

અહત્યચ્છિન્નગણ. ત્રિ. (અહત્યચ્છિન્ન) અખડ
હાથવાળો

અહવ્યહારણ. ન. (યથાપ્રધાન) પ્રધાનને અનુ-
સરીને; મુખ્ય વસ્તુને અનુસાર.

અહમ. ત્રિ. (અથમ) અધમ; નીચ.

અહમેતિ. પું (અહમન્તિત્) જ્ઞાતિ આદિના
અભિમાનવાળો.

અહમ્મ. પું (અધર્મ) અધર્મ; સાવધ અનુ-
ષ્ઠાન. (૨) ત્રિ. અધર્મ હેતુ. (૩)
ધર્મરહિત.

અહમ્મજીવિ. વિ० (અધર્મજીવિન્) અધર્મથી
જીવનાર.
અહમ્મત્થિકાય. પું० (અધર્મત્થિકાય) જીવો
“ અધર્મત્થિકાય ” શબ્દ.
અહમ્મવાણ. પું० ન० (અધર્મવાણ) ચોરાદિને
દાન આપતું તે; અધર્મ દાન.
અહમ્મસેવિ. વિ० (અધર્મસેવિન્) અધર્મ સે-
વનાર.
અહમ્મિ. વિ० (અધર્મિન્) જીવો “અધર્મિ”
શબ્દ.
અહમ્મિદ્ડ. વિ० (અધર્મિદ્ધ) જીવો “ અધ-
ર્મિદ્ધ ” શબ્દ.
અહમ્મિય. વિ० (અધર્મિક) જીવો “ અધ-
ર્મિય ” શબ્દ.
અહય. વિ० (અહત) અપ્પ, કાટેલું તૂટેલું
નહિ. (૨) નવું, કપા કૂધી વગરનું
અહર. પું० (અધર) હોઠ. (૨) વિ० ની-
ચેનો; નીચલો. (૩) નીચ; અધમ.
અહરગહ. સી० (અધગતિ) અધોગતિ,
નીચોગતિ.
અહરિમ. વિ० (અધરિમ) જીવો “અધરિમ”
શબ્દ.
અહરિય. વિ० (અધરિત) નિરસ્કાર કરેલ.
અહરી. સી० (અધરી) જીવો “અધરી” શબ્દ.
અહરીલોદ્ડ. પું० (અધરીલોદ્ધ) જીવો “અધરી-
લોદ્ધ ” શબ્દ.
અહરુદ્ડ. } પું० (અધરોદ્ધ) નીચેનો હોઠ
અહરોદ્ડ. }
અહલ. વિ० (અપલ) કળ વિનાનું, નિષ્કળ.
અહલંદ. પું० ન० (અપાલન્દ) ભિનો કાચ
સુકાય તેટલા વખતથી માંડી ખાંચ રાત્રિ
પર્યંતનો કાળ.
અહલંદિ. પું० (અપાલન્દિ) જિનકલ્પી જેવી
કઠિન ક્રિયા કરનાર.
અહલોય. પું० (અપોલોક) નીચેનો લોક;
પાતાલ લોક.

અહવ. ઇ० (અથવા) અથવા; અગર.
અહવણ. ઇ० (અથવા) અથવા.
અહવા. ઇ० (અથવા) રિકલ્પ; અથવા.
અહવણ. પું० (અથવન્) ચાર વેદમાનો ચોથો
અથવણ વેદ.
અહસુહુમમ્મ. પું० (અથાસૂહુમક) મનમાંને
મનમાં કોપાદિ કુશીલનો સંવતાર; કપાય
કુશીલ
અહરિસર. વિ० () અર
ખાટા કારણ ગર હમવાના સ્વભાવ-
વાળો નહિ
અર્હ. ઇ० (અધમ) નીચે, નીચે દિશા
અર્હા. ઇ० (અથા) જેમ, જેવી રીતે
અર્હા. ઇ० (અથ) જીવો “ અર્હ ” શબ્દ
અર્હાઅર્થ ઇ० (અર્થાર્થમ) અર્થાથ; “પરા”
અર્હારિત. વિ० (અર્થારિત્તિ) પોતાને માટે
ઉપયાગ કરતા વધે તે
અર્હાડ. ન० (અર્થાડુષ) જેટલું આપુ’ય આંધુ
હોય તેટલું.
અર્હાડગિચ્ચત્તિકાલ પું० (અર્થાડુર્ગિચ્ચત્તિકાલ)
જેટલું આપુ’ય આંધુ હોય તેટલું ભોગ-
વવું તે, અર્ધજ આપુ’ય પુરેપુરી રીતે
ભોગવવાનો સમય.
અર્હાડય ન० (અર્થાડુક) જેટલું આપુ’ય
આંધલ હોય તે પ્રમાણે ભોગવવાનો કાળ.
અર્હાકહ વિ० (અર્થાકહ) ગુદરથે પોતાને
માટે કરેલ આહારાદિ; આધાર્કર્માદિ દોષ
રહિત (૨) સાધુને માટે ‘ખાસ’ તૈયાર
કરેલ આહારાદિ; આધાર્કર્મ આદિ દોષ.
અર્હાકર્પ. ઇ० (અર્થાકર્પમ્) કલ્પ પ્રમાણે;
જે ક્રિયાનો ક.પ-વિધિ શાસ્ત્રમાં જતાવેલ
હોય તેને અનુસરીને; કલ્પતી રીતે.
અર્હાકમ્મ. ન० (અર્થાકર્મન્) સાધુને માટે
ખાસ આરંભ સમારક કરી નીખળવેલ
આહારાદિ; ઉદ્ગમનના ૧૬ દોષમાંનો
પહેલો દોષ

અહામહ. ત્રિ० (યથાકૃત) ભુઓ “અહાક”
શબ્દ.

અહાચર. ત્રિ० (અવચર) દરમાં રહેનાર સાથ
વગેરે.

અહાચ્છન્દ. પુ० (યથાચ્છન્દ) પોતાની મરજી
મુજબ વર્તનાર, સાચીની આજ્ઞાને આધીન
ન રહેતાં પોતાના અભિપ્રાય પ્રમાણે
વર્તનાર સાધુ.

અહાચ્છન્દવિહારિ. ત્રિ० (યથાચ્છન્દવિહારિ) પોતાની મરજી મુજબ સાલનાર;
સ્વેચ્છાચારી.

અહાજ્ઞાય. ન० (યથાજ્ઞાત) જન્મ વખતે જેમ
હાથ જોડાય હોય તેવી રીતે હાથ જોડીને
વસ્ત્રા કરવી તે, વસ્ત્રાનો એક પ્રકાર.

અહાણુપુવરી. સ્ત્રી० (યથાણુપૂર્વી) અનુક્રમ,
પરિપાટી

અહાતત્ત્વ. ન० (યથાતત્ત્વ) સત્ય, વાસ્તવિક.

અહાતત્ત્વજ્ઞ. ન० (યથાતત્ત્વજ્ઞ) સુયકાંત સત્તા
તેરમા અધ્યયનનું નામ.

અહાતત્ત્વ. અ० (યથાતત્ત્વ) જેમ હોય તેમ.

અહાપ્રજ્ઞત. ત્રિ० (યથાપ્રજ્ઞત) ઇચ્છા પુરતું
પ્રાપ્ત થયેલ, જનમ્એ તેટલું મળેલું.

અહાપ્રકીર્ણ. ત્રિ० (યથાપ્રકીર્ણ) ઉચિત,
યોગ્ય. (૨) યથાયોગ્ય.

અહાપ્રગિહિય. ત્રિ० (યથાપ્રગિહિત) યથા
વસ્થિત.

અહાપ્રવૃત્ત. ત્રિ० (યથાપ્રવૃત્ત) અનાદિકાગથી
જે સ્વભાવ વર્તે છે તે સ્વભાવે વર્તનાર;
સ્વભાવાન્તરને ન પામેલ.

અહાપ્રવૃત્ત. ત્રિ० (યથાપ્રવૃત્ત) ચાલુ પ્રવૃત્તિમાં
જેટલું જોઈએ તેટલું; યથાયોગ્ય.

અહાપ્રવૃત્તિ. સ્ત્રી० (યથાપ્રવૃત્તિ) ઉચિત પ્રવૃત્તિ.

અહાપ્રવૃત્તિકરણ. ન० (યથાપ્રવૃત્તિકરણ) સ-
મકિતને અનુકૂળ અધ્યવસાય વિશેષ.

અહાવદ્ધ. ત્રિ० (યથાવદ્ધ) જોઈએ તેવું મજ-
બુત બાધેલું; દૃઢ જોઈવેલું.

અહાવાદર. } ત્રિ० (યથાવાદર) સ્થૂન; બાકુ.
અહાવાયર. } (૨) નિસ્સાર; સાર રહિત.

અહાભૂત. ન० (યથોક્ત) જેમ કહ્યું
હોય તેમ.

અહાભૂત. ત્રિ० (યથાભૂત) જેમ હોય તેમ;
તાત્વિક.

અહામ્મગ. ન० (યથામાર્ગ) જ્ઞાત આદિ મોક્ષ
માર્ગને અનુસરિ.

અહારાયણિય. ન० (યથારાત્રિક) દીક્ષામાં
નાના મોટા હોય તેના અનુક્રમને અનુસાર.

અહારિય. ન० (યથેય) જેમ ધરિયા સમિતિ
જળવાય તેવી રીતે.

અહારિહ. ત્રિ० (યથાહ) યથાયોગ્ય, ઉચિત.

અહારીય. ન० (યથારીત) યથાયોગ્ય રીતિ;
ચાલુ પદ્ધતિને અનુસરી. (૨) સ્વભાવ
માફક.

અહાલંદ. પુ० (યથાલંદ) જેટલા વખતને
માટે કહ્યું હોય તેટલો વખત, યથાલ-
દંકાળ જ્યન્ય હોય તો પાણીથી બીનો
હાથ સુકાય તેટલો વખત, ઉત્કૃષ્ટ યથા-
લંદકાળ પાંચ દિવસ અને મધ્યમ
યથાલંદકાળ તે બેની વચ્ચેનો વખત.

અહાલંદિય. પું० (યથાલંદિક) ભુઓ “અ-
હલંદિ” શબ્દ.

અહાલહુગ. } ત્રિ० (યથાલહુગ) અનિલધુ,
અહાલહુય. } અતિનાનો.

અહાલહુસગ. ત્રિ० (યથાલહુસ્વક) કષ્ટક નાનો
અને હલકો; ન્હાનામાં ન્હાનો.

અહાલ્લગાસ. ન० (યથાલ્લગાસ) જેવું ઉત્પત્તિ સ્થાન
હોય તે પ્રમાણે; અવકાશ અનુસાર.

અહાલ્લગ. પુ० (યથાલ્લગ) પુત્ર સ્થાનીય,
પુત્ર સમાન.

અહાલ્લગદેવ. પુ० (યથાલ્લગદેવ) પુત્ર સ્થાનીય
દેવ; પુત્ર સમાન દેવ.

અહાલ્લગ. અ० (યથાલ્લગ) ત્યાર પછી;
વળી પીળું.

અહાચિહિ. ન૦ (યથાચિહિ) શાસ્ત્રના ન્યાય અનુસાર; બરાબર વિધિપૂર્વક.

અહાસંયદ. ન૦ (યથાસંસ્કૃત) જોષ્ઠ્યે તેવી રીતે પાથરેલ; શયનયોગ્ય.

અહાસંયદ ન૦ (યથાસંસ્કૃત) જેની રીતે ઉપભોગ થઈ શકે તેવી રીતે સરકાર પમાડેલું.

અહાસંવિભાગ. પું૦ (યથાસંવિભાગ) ગૃહસ્થે જન્મતી વખતે પુરાકર્મ અને પચ્છકર્મ દોષ ન લાગે તેવી રીતે પોતાના ખોરાકમાંથી “ અમુક ભાગ સાધુ પધારે તો બોરાવું ” એવી લાવના લાવવી તે, શ્રાવકનું ખારમુ વત.

અહાસત્વ. ન૦ (યથાસત્વ) વાસ્તવિક રીતે; બરાબર.

અહાસુત. ન૦ (યથાસુત) સૂત્રાનુસાર; સૂત્રમાં કહ્યું છે તે પ્રમાણે.

અહાસુય. ન૦ (યથાસુત) જેવું સાંભળ્યું હોય તેવું; સાંભળ્યા પ્રમાણે.

અહાસુહ. ન૦ (યથાસુહ) ઇચ્છાનુસાર, જેમ પોતાને સુખ ઉપજે તેમ કરવું તે

અહાસુહમ. પું૦ (યથાસૂહ્ય) નિર્ગ્રંથનો એક પ્રકાર; સર્વ સમયવાર્તિ નિર્ગ્રંથ. (૨) ન૦ જોષ્ઠ્યે તેવું સૂક્ષ્મ.

અહાસુહમકસાયકુસીલ. પું૦ (યથાસૂક્ષ્મકસાયકુસીલ) મનથી સૂક્ષ્મ રીતે ક્રોધાદિનું સેવન કરનાર.

અહાસુહમણિયંદ પું૦ (યથાસૂક્ષ્મનિર્ગ્રંથ) ગુણક્ષણાના સર્વ સમયમાં વર્તમાન નિર્ગ્રંથ, ચરમ સમયાદિ વિશેષ બેદરદિન સામાન્ય નિર્ગ્રંથ.

અહાસુહમપુલાય પું૦ (યથાસૂક્ષ્મપુલાય) મનથી જ્ઞાન આદિના અનિચાર સેવી સયમને નિઃસાર બનાવનાર (સાધુ).

અહાસુહમ્બડસ. પું૦ (યથાસૂક્ષ્મમ્બડસ) શરીર સંબંધી કે ઉપગરણ સંબંધી ક્રિયિત દોષ લગાડનાર (સાધુ).

અહિ. પું૦ (અહિ) સાપ; સર્પ.

અહિકાર. પું૦ (અધિકાર) અધિકાર, હોદ્દો.

**અહિસયા. } સી૦ (અહિમા) દિસાનો અ-
અહિસા. }** ભાવ; પ્રાણીના વધનો અભાવ.

અહિક. ત્રિ૦ (અધિક) અધિક; વિશેષ.

અહિકય. ત્રિ૦ (અધિકૃત) જેનો અધિકાર આવતો હોય તે; પ્રસ્તુત.

અહિકરણ. ન૦ (અધિકરણ) જુઓ “ અધિગરણ ” શબ્દ.

અહિકલેષ. પું૦ (અધિક્ષેપ) નિન્દા. (૨) તિરસ્કાર.

અહિગ. ત્રિ૦ (અધિક) જુઓ “ અધિક ” શબ્દ.

અહિગમ પું૦ (અધિગમ) ઉપચાર; શ્રાવકના પાંચ અભિગમનમાંનો ગમે તે એક

અહિગમ. પું૦ (અધિગમ) જુઓ “ અધિગમ ” શબ્દ. (૨) જ્ઞાન. (૩) સંવા; ભક્તિ.

અહિગમણ ન૦ (અધિગમન) જ્ઞાન. (૨) નિર્ણય (૩) પ્રાપ્તિ.

અહિગમય ત્રિ૦ (અધિગમક) અર્થને બનાવનાર, અર્થને જાણનાર

અહિગમસ્થ પું૦ (અધિગમસ્થ) ઉપદેશ સાંભળવાથી થયેલુ સમ્યક્ત્વ, સમ્પ્રત્યનો એક પ્રકાર.

અહિગય. ન૦ (અધિકૃત) જુઓ “ અધિગય ” શબ્દ.

અહિગરણ ન૦ (અધિકરણ) એરણ (૨) આત્મેભિન્ન આલ્થ વસ્તુ (૩) પાપમનક ક્રિયા. (૪) આધાર. (૫) ઉપકાર, બેટ. (૬) કલંશ, વિવાદ

અહિગરણિયા. સ્ત્રી૦ (અધિકરણિકા) જુઓ “ અધિગરણિયા ” શબ્દ.

અહિગરણી સ્ત્રી૦ (અધિકરણી) જુઓ “ અધિગરણી ” શબ્દ.

અહિગરણીલોહી સ્ત્રી૦ (અધિકરણીલોહી) જે લાક્ષ્યમાં એરણ બેસાડેલી હોય છે તે લોકડું.

અહિગાર. પું (અધિકાર) વ્યાપાર; પ્રવૃત્તિ.

(૨) વૈભવ; સપત્તિ. (૩) હક; સત્તા.

(૪) પ્રસ્તાવ; પ્રસંગ.

અહિગારિ. ત્રિ (અધિકારિ) અધિકારી.

અહિચ્છતા. સ્ત્રી (અહિચ્છન્ના) જંગલ દેશની મુખ્ય નગરી.

અહિચ્છતાણયરી. સ્ત્રી (અહિચ્છન્નાગરી)

ભુએ “ અહિચ્છતા ” શબ્દ.

અહિજાય. ત્રિ (અમિજાત) કુલીન; ઉચ્ચ કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

અહિજ્ઞ. } ત્રિ (અધ્યેતૃક) ભણનાર;

અહિજ્ઞા. } અધ્યયન કરનાર.

અહિજ્ઞિય. ત્રિ (અમિધિયત) લોભ રહિત; અધુષ્ય.

અહિદ્વા. ત્રિ (અધિષ્ઠક) અધિકાતા, વિધાયક.

અહિદ્વાળ. ન (અધિષ્ઠાન) બેસવું; આશ્રય કરવો તે. (૨) માલિક બનવું તે.

અહિદ્વિચાર. ત્રિ (અધિચાર) અનુષ્ઠાન કરનાર.

અહિદ્વિય. ત્રિ (અધિષ્ઠિત) નિવાસ કરેલ; રહેલ (૨) વશ થયેલ. તાબે થયેલ. (૩) આકાન્ત; આક્રમણ કરેલ.

અહિનિવ. ત્રિ (અમિનિવ) નવો; નવીન મુખવાળો.

અહિનિબોધ. પું (અમિનિબોધ) જ્ઞાન વિશેષ; મનિજ્ઞાન. (૨) મનિજ્ઞાનના આવરણનો ક્ષયોપશમ.

અહિતત્ત. ત્રિ (અમિતત્ત) અનિ પાડાયેલો, તપેલો. (૨) સંતાપ પામેલો.

અહિતાવ. પું (અમિતાવ) તાપ, ગરમી.

અહિવદ્. ન (અહિવદ્) સર્પદંશ.

અહિનવ. ત્રિ (અમિનવ) ભુએ “ અહિનવ ” શબ્દ.

અહિચાય. ત્રિ (અમિજાત) સંમત.

અહિમર. પું (અમિમર) સામે રહીને મરે અથવા મારે તે.

અહિય. ત્રિ (અધિક) અધિક; વધારે.

અહિય. ત્રિ (અહિત) અહિત કરનાર. (૨) પું અહિત; અસુખ.

અહિકામિત્તી. સ્ત્રી (અહિતગામિત્તી) અહિત-કારી ભાષા.

અહિયા. સ્ત્રી (અધિકા) ભગવાન શ્રી નમિ-નાથ સ્વામીની પ્રથમ શિષ્યા.

અહિયાસ. પું (અધ્યાસ) પરિપદ વગરે સારી રીતે સહન કરવાં તે; ઉપસર્ગથી ચક્રાયમાન ન થતાં ચારિત્ર બરાબર પાળવું તે.

અહિયાસ્થ. ન (અધિકાશન) અધિક બોજન, અભ્યુ.

અહિયાસળ. } ન (અધ્યામન) સહન કરવું; ખમવું તે.

અહિયાસિય. ત્રિ (અધ્યાસિત) પરિપદાદિ સહન કરેલ; ઉપસર્ગ આદિ છતેલ. (૨) ન સહન કરવું તે.

અહિયાસિય. ત્રિ (અધિકામિક) વધારે નહીં કરવું; ધણ પાસેનું.

અહિરિ. ત્રિ (અહારિત) અનિષ્ટ, અમનોજ્ઞ.

અહિરીચ. ત્રિ (અહીક) બેશરમ; નિર્લભ.

અહિરીમળ. ત્રિ (અહીમનમ્) શીત, ઉષ્ણ આદિ પરિસદ ખમવામાં લાગત ન રાખનાર.

અહિલાળ. ન (અમિલાન) મુખઅન્ધન, લગામ.

અહિલાવ. પું (અમિલાવ) શબ્દ. (૨) અવાજ; ધ્વનિ.

અહિલાવિત્તી. સ્ત્રી (અમિલાવસ્ત્રી) શબ્દ પ્રયોગમાં સ્ત્રી; સ્ત્રી જનિતો શબ્દ, જેમ શાલા, માલા મત્યાદિ.

અહિલાસ. પું (અમિલાવ) અભિલાષા; ઇચ્છા.

અહિલાસિ. ત્રિ (અમિલાષિત) અભિલાષા વાળો; ઇચ્છાવાળો.

અહિલોચ. ન (અમિલોક) ઉન્નત સ્થાન.

અહિહિયા. સ્ત્રી० (અહિયા) અહિયા નામની એક સતી સ્ત્રી.

અહિવ. પું० (અધિવ) સ્વામી, અધિપતિ.

અહિવહ. પું० (અધિપતિ) જુઓ “ અહિવ ” શબ્દ.

અહિવહજંભગ પું० (અધિપતિજંભક) જલક દેવતાનો અધિપતિ.

અહિવાસણ. ન० (અધિવાસ) મુગધી વસ્તુ ઝાટપી તે.

અહિસંધારણ ન० (અધિપત્યારણ) અભિપ્રાય બાધવો તે

અહિસંક્રણ ન० (અધિપત્યક્રણ) ક્રિયાના સમયને ઉલ્લંઘીને તે ક્રિયા કરવી તે (૨) આસપાસ ફરવું તે

અહિસહણ. ન० (અધિમહા) સહન કરવું તે.

અહિસિંચણ ન० (અધિચિન) અભિપ્રય, ઉપરથી પાણીની ધાર સિચવી તે

અહિસિત્ત. ત્રિ० (અધિષિત) રાજ્યાભિષેક કરેલ

અહિમિલાગા સ્ત્રી० (અહિમિલાકા) એક તરેલનો મુકુલી સર્પ.

અહી સ્ત્રી० (અહી) નાગળી.

અહીણ ત્રિ० (અધીન) સ્વાધીન.

અહીણ ત્રિ० (અહીન) અધિકલ, સ પૂર્ણ.

અહીણાહરિત્ત. ત્રિ० (અહીનાનિરિત્ત) હીન નહિ તેમ અધિક નહિ.

અહીય ત્રિ० (અધીત) ભજીલ; પકન કરેલ.

અહીરગ. ત્રિ० (અહીરક) તન્નું રહિત, જેને છંદના રેસા ન પડે તે (કળાદિ)

અહુણા. ત્રિ० (અધુના) હમણા; આ ધડીએ

અહુણાધોય. ત્રિ० (અધુનાધાત) તત્કાળનું ધેવણ; જે શસ્ત્ર પરિણન ન થયું હોય તે.

અહુણામિજ. ત્રિ० (અધુનામિજ) તત્કાળના પુટેલ; નવા અંકુર ઉગેલ.

અહુણોવલિત્ત. ત્રિ० (અધુનોવલિત્ત) તરતનું લીપેલું.

અહુણોવલ્લ. ત્રિ (અધુનોવલ્લ) તત્કાળનો ઉત્પન્ન થયેલ.

અહે અ० (અધ્) નીચે; અધો

અહે અ० (અધ) જુઓ “ અધ ” શબ્દ.

અહેહ. પું० (અંહુ) હેતુભાસ; અનુમિતિને ન સાધનાર હેતુ. (૨) ત્રિ० કારણરહિત, નિત્ય.

અહેકર્મ. ન० (અનકર્મ) જે ભોજન કરવાથી સાધુને અધ્યાગતિમા જવું પડે તે આધાકર્મ દોષવાળું ભોજન.

અહેકાય. પું० (અધકાય) શરીરનો નીચલો ભાગ

અહેજ. ત્રિ० (અધજ) સર્પ વગેરે પ્રાણી

અહેનારગ. પું० (અધનારગ) પિરાયની એક જાત.

અહેન્દ્રિસા સ્ત્રી० (અધોદ્રિશ) નીચેની દ્રિશા.

અહેમવ પું० (અધોમવ) રત્નપ્રભા આદિ નારકાનો ભવ

અહેલોગ. } પું० (અધોલોક) અધોલોક,
અહેલોય. } પાનાલ લોક.

અહેવાય. પું० (અધોવાન) અધોવાયુ, નીચી દ્રિશાનો વાયુ.

અહેવિયડ. ત્રિ० (અધોવિકટ) ભિન્ન વિનાનું સ્થાન; ખુલ્લું સ્થાન.

અહેસણિજ ત્રિ (અધોવણીય) સરકાર રહિત, સુધારવા, બગાડવા વગેરે સરકાર વગરનું.

અહેસત્તમા. સ્ત્રી० (અધસત્તમી) તમતમા પ્રભા નામની સાતમી નરક.

અહો અ० (અહો) આશ્ચર્ય, વિસ્મય. (૨) દીનતા. (૩) આમરણ.

અહો. અ० (અધ્) નીચે.

અહોઅહો. અ० (અધોધ્) નીચે નીચે.

અહોકંઢ્યય. પું० (અધકંઢ્યક) નાભિથી નીચે ખમ્બેળનાર તાપસનો એક વર્ગ.

અહોગામિ. ત્રિ० (અધોગામિ) દુર્ગતિમાં જનાર

અહોગિસં. } ઇ. (અહોગિસં) રાત
અહોગિસં. } દિવસ; અહોરાત્ર.
અહોવાણ. ન. (અહોવાણ) આશ્ચર્યકારી
દાન; બેહદ દાન.

અહોદિશા. સ્ત્રી. (અહોદિશા) નીચેની દિશા,
અધોદિશા.

અહોનિર્મલ. ઇ. (અહોનિર્મલ) રાતદિવસ.

અહોભાગિ. ત્રિ. (અહોભાગિ) કમભાગી.

અહોમુહ. ત્રિ. (અહોમુહ) નરકાદિમાં લપ્ત
જનાર.

અહોરત્ન. ન. (અહોરાત્ર) રાતદિવસ.

અહોરત્નિયા. સ્ત્રી. (અહોરાત્રિકી) } સાધુ-
અહોરત્નિયા. સ્ત્રી. (અહોરાત્રિકી) } ની ૧૧
અહોરત્નિયા. સ્ત્રી. (અહોરાત્રિકી) } મી ૫
અહોરત્નિયા. સ્ત્રી. (અહોરાત્રિકી) } ડિમા,

કે જેમાં જાનું તપ કરવામાં આવે છે
અને એક અહોરાત્ર પ્રમાણ ગામ બ-
હાર રહી અમુક આસને કાઉસંગ
કરવામાં આવે તે બિશ્નુની ૧૧ મી
પડિમા.

અહોલોક. } પું. (અહોલોક) નીચેનો
અહોલોક. } લોક; પાતાળ લોક.

અહોવાય. પું. (અહોવાય) નીચી દિશાનો
વાયુ (૨) અધોવાયુ; અપાનવાયુ.

અહોવિહાર. પું. (અહોવિહાર) આશ્ચર્યકારક
વિહાર; યથોક્ત સંયમનું અનુષ્ઠાન.

અહોસિર. ત્રિ. (અહોસિર) જેનું માથું
નીચું છે તે.

અહોહિ. ત્રિ. (અહોહિ) } પરમ અવ-
અહોહિ. ત્રિ. (અહોહિ) } ધિજ્ઞાનવાળા
કરતાં ઉતરતા અવધિજ્ઞાનવાળો. (૨)

પું. સ્ત્રી. નીચલા દરજાનું અવધિજ્ઞાન;
અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

આ. ઇ. (આ) મર્યાદા; ભેદ. (૨) વાક્યા-
લક્ષર. (૩) સન્મુખ. (૪) થોડું, ઇત્યાદિ;
જરાક. (૫) વ્યાપ્તિ. (૬) વિશેષતા.
(૭) વિરમય; આશ્ચર્ય.

આઝ. પું. (આઝ) લાભ; પ્રાપ્તિ. (૨)
જેનાથી જ્ઞાન આપ્તિની પ્રાપ્તિ થાય તે,
અધ્યયન; પ્રકરણ.

આઈ. પું. (આઈ) આદિ, પ્રથમ, શરૂઆત.
(૨) નાબીની નીચેનો ભાગ. (૩) ઇત્યાદિ,
વગેરે. (૪) સંસાર. (૫) સમીપ; પાસે
(૬) ભેદ, પ્રકાર. (૭) અવયવ; અક્ષ.

આઈઅતિયમગ્ગા. ન. (આઈઅતિયમગ્ગા) દેહ
અને જીવ અત્યંત જુદા પડે તે, મૃત્યુ

આઈ. ઇ. (આઈ) વાક્યાલક્ષર.

આઈલિલી સ્ત્રી. (આઈલિલી) કાળપિશાચિકા
વિદ્યા.

આઈલિલી. ત્રિ. (આઈલિલી) શુભાશુભ કહેનાર
આઈલિલી. ન. (આઈલિલી) કથન; ઉપદેશ
આઈલિલી. ત્રિ. (આઈલિલી) કહેલું; કથન કરેલ
આઈલિલી. સ્ત્રી. (આઈલિલી) વાર્તા; કથા
(૨) એક પ્રકારની મેલી વિદ્યા.

આઈલિલી. ત્રિ. (આઈલિલી) આદિ શરૂઆ-
તમાં આચાર્ય આદિ શ્રુતધર્મના કરનાર;
તીર્થકર.

આઈલિલી. પું. (આઈલિલી) સૂર્ય, સુરજ (૨)
કૃષ્ણરાજના આંતરામાં રહેલ અર્ચિમાત્રી
નામના વિમાનના વાસી લોકાંતિક દેવતા
(૩) ગ્રેવેયક વિમાનવિશેષ અને તેના
દેવતા. (૪) સૂર્યમાસ, સાગત્રીસ દિવસ
પ્રમાણ આદિત્યમાસ.

આઈલિલી. પું. (આઈલિલી) ભરત ચક્ર-
વર્તીનો આદિત્ય યજ્ઞ નામે પુત્ર.

આઈલિલી. પું. (આઈલિલી) સૂર્યમાસ,
૩૦૧ દિવસનો માસ.

આઈલિલી. પું. (આઈલિલી) સૂર્યમાસ
ત્રણસેં જસક દિવસ પ્રમાણ સોરવર્ષ.

આદ્યા. સ્ત્રી. (આદિત્યા) સૂર્યની ખીજ
અગ્રમદિપી.

આદ્ય. ત્રિ. (આદેય) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય.

(૨) જેનું ચત્ર ગ્રહણ કરવા યોગ્ય હોય તે

આદ્ય. ત્રિ. (આદિષ્ટ) પ્રેરણા કરેલ, આદેશ
કરાયેલ.

આદ્ય. ત્રિ. (આદિષ્ટ) આવેશવાલો.

આદ્ય. સ્ત્રી. (આદિષ્ટિ) ધારણા.

આદ્ય. સ્ત્રી. (આત્મરૂઢિ) આત્મરૂઢિ; આત્મ-
શક્તિ.

આદ્યા. ત્રિ. (આચીર્ણ) આજ્ઞા કરેલ.

આદ્યા. ત્રિ. (આકીર્ણ) વ્યાપ્ત, સંપ્રીર્ણ,
ખીચોર્ખીચ ભરેલ. (૨) ત્રિ. જ્ઞાતિ આ-
દિતીશુદ્ધ ગુણવાન ધોડો. (૩) વિનયવાન
પુરુષ. (૪) આકીર્ણ-જ્ઞાનના ધોગના
દષ્ટાંતવાલું જ્ઞાતાસત્ત્વનું ૧૦ મુ અધ્યયન.

આદ્ય. ત્રિ. (આદીત) થોડું પ્રકાશિત

આદ્ય. ત્રિ. (આયત્ત) આધીન, વશ થયેલ.

આદ્ય. ત્રિ. (આદાત) લેનાર

આદ્ય. ત્રિ. (આદિષ્ઠ) વ્યાપ્ત

આદ્ય. ત્રિ. (આકીર્ણ) વ્યાપ્ત (૨) પુ.
વસ્ત્ર આપનાર કલ્પવૃક્ષ (૩) જ્ઞાનવાન
ધોડો.

આદ્ય. (ત્રિ. (આચીર્ણ) આવરેલ.

આદ્ય. ત્રિ. (આદિય) પ્રથમનું; પહેલું,

આદ્યમુદ્ધત. ન. (આદિમુદ્ધત) પ્રથમ મુદ્ધત.
સર્વઉચ્ચ પદી એ ધડી મુધીનો સમય
અમરમોક્ષ. પું. (આદિમોક્ષ) આદિ-સ-
સારથી છુટકારો થવો તે.

આદ્ય. ત્રિ. (આદ્ય) આદર પામેલ.

આદ્ય. ત્રિ. (આચિત) વ્યાપ્ત (૨) સચિત,
એકત્ર કરેલું.

આદ્યા. ન. (આદાન) ગ્રહણ કરવું તે.

આદ્યા. પું. (આદિગજ) ઋષભદેવ પ્રભુ
કે જેણે આથી પહેલા રાજ્યની સ્થાપના
કરી.

આદ્ય. ત્રિ. (આચિત) મલિન; અસ્વચ્છ.

આદ્ય. ત્રિ. (આદિય) પહેલું. અદિતુ
આદ્યમ. } પ્રથમનું.

આદ્યસંઘય. ન. (આદિયજ્ઞ) પ્રથમનું સંઘયણ;
પરબ્રહ્મભનાગચસંઘયણ

આદ્ય. ત્રિ. (આદીન) અત્યન્ત ગરીબ (૨)
ન. દુષિત આદાર

આદ્ય. પું. () બુદ્ધિ “ આદ્ય ”
શબ્દ.

આદ્યા. ન. (આજિનક) ચર્મમય-આમડાનું
વસ્ત્ર વિશેષ કે જે કમાળીને અતિ સુંદાણું
કરેલ હોય (૨) પું. એ નામનો
એક દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર.

આદ્યામહ. પું. (આજિનમહ) આજિન દ્વીપનો
અધિપતિ દેવતા

આદ્યામોહ. ત્રિ. (આદીનમોજિન) કુંડા દીધેલો
ખોરાક ખાનાર.

આદ્યામહામહ. પું. (આજિનપદામહ) આજિન
દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા

આદ્યામહાવર. પું. (આજિનપદાવર) આજિન
સમુદ્ર તથા આજિનવર સમુદ્રનો અધિપતિ
દેવતા

આદ્યાવર. પું. (આજિનવર) એ નામનો એક
દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર. (૨) આજિન
સમુદ્ર તથા આજિનવર સમુદ્રનો અધિપતિ
દેવતા.

આદ્યાવરમહ. પું. (આજિનવરમહ) }
આદ્યાવરમહામહ. પું. (આજિનવરમહામહ) }
આજિનવર દ્વીપનો અધિપતિ દેવતા

આદ્યાવરોમાસ. પું. (આજિનવરોમાસ) એ
નામનો એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

આદ્યાવરોમાસમહ. પું. (આજિન- } આજિન
વરોમાસમહ) } વરો ભા
આદ્યાવરોમાસમહામહ. પું. (આ- } સદ્વીપનો
જિનવરોમાસમહામહ) } અધિપ-
તિ દેવતા.

આઈગ્વરોમાસમહાવર પુ. (આ-
જિનચાત્રમાસમહાવર) } આજિ-
નચરો }
આઈગ્વરોમાસવર. પુ. (આજિન } ભાસ-
ચાત્રમાસવર) } સમુદ્રનો

અધિષ્ઠાતા દેવતા.

આઈગ્વિત્તિ. વિ. (આદીનવૃત્તિ) અત્યન્ત દીન
લિપ્તુ માગણ વચેર.

આઈય. વિ. (મૌતી) વિશેષ જ્ઞાન. (૨)
સસારમા ધુમનાર, સસાર પ્રાપ્ત.

આઈરણ. વિ. (આજીરણ) લગ્ન છતનાર.

આઝ. અ () અથવા.

આઝ. સ્ત્રી. (અપ) પાણી (૨) અ
પત્રા પાણીનો ઇવ (૩) પર્વાપાદ
વસુન્ધરા તરંગ.

આઝ. ન. (અપ) જેના ઉદયથી ઇવ
જેથી મોખે છે તે આયુષ્ય કર્મ,
આ કર્મમાં પાપ્ય કર્મ.

આઝંજળ. ન. (આકુળ) અત્યંત સ કા-
વચાત

આઝંજળ. ન. (આકુળ) અત્યંત

આઝંટિય. વિ. (આકુમિત) સ કાચેલુ

આઝકમ્મ. ન. (આયુ કર્મ) આ કર્મમાં
પ મુ આયુષ્ય કર્મ.

આઝકાઈય. } પુ. (અપકાઈય) પાણીના ઇવ

આઝકાય. } પુ. (અપકાય)

આઝકાઈય } પુ. (અપકાઈય)

આઝકાય. } પુ. (અપકાય)

આઝકાલ. પ (આયુ કાલ) મૃત્યુકાળ.
મરણનો અવસર.

આઝકલય. પુ. (આયુ લય) મરણ, મોત.

આઝન્નેમ. ન. (આયુ. નેમ) જીવન, આવર-
ણનું પાલન.

આઝજ્ઞ. પુ. (આવર્જન) મન વચન અને
કાયાનો શુભ વ્યાપાર (૨) વિ. શુભ-
પ્રવૃત્તિ કરનાર

આઝજ્ઞ. વિ. (આયોજ્ય) એક ધીમ સાથે
બેડેડ

આઝજ્ઞ. પુ. (આવર્જન) વીણા આદિ યાજ્ઞ.

આઝજ્ઞ. ન. (આવર્જન) મન, વચન અને
કાયાનો શુભ વ્યાપાર.

આઝજ્ઞિય. પુ. (આયોજિક) ઉપયોગપૂર્વક
વર્તનાર, જ્ઞાની.

આઝજ્ઞિકરણ. } ન. (આયોજિકાકરણ)

આઝજ્ઞિકરણ. } કેવલસમુદ્ધાતની

આઝજ્ઞીકરણ. } પહેલા કરવામાં આ-

વતો શુભ મન, વચન, કાયાનો વ્યાપાર-

ક્રિયા, એક અર્થુદ્ધર્તુધી કર્મપુદ્ગલને

ઉદ્યાવચિકામાં નાખવારૂપ ઉદરણા

વિશેષ

આઝટ્ટ. વિ. (આવૃત) અમુક તરફ વળેલ.

(૨) અવસ્થિત થયેલ.

આઝટ્ટ. પુ. (આકુટ) પ્રાણીના અવયવો

છેદવા તે, હિસા કરવી-મારવુ તે.

આઝટ્ટણ. ન. (આવર્તન) પાચુ ફરવતુ તે (૨)

અભિલાષા (૩) નિવૃત્તિ. (૪) અભિમુખ

હોવુ, તત્પર હોવુ. (૫) બ્રમણ કરવુ,

ફરવુ.

આઝટ્ટણયા. સ્ત્રી. (આવર્તન) મતિજાનનો

ભેદ જ અવાય તેનુ અપર નામ. (૨)

જુઓ " આઉટિય " શબ્દ.

આઝટ્ટાચણ. ન. (આવર્તન) અભિમુખ કરવુ,

તત્પર કરવું

આઝટ્ટિ. સ્ત્રી. (આકુટિ) હિસા.

આઝટ્ટિ. સ્ત્રી. (આવૃત્તિ) સમુખ થઈને રહેવુ

તે (૨) ફરી ફરી અભ્યાસ કરવો તે,

વારવાર સ્વાધ્યાય-આવૃત્તિ કરવી તે.

(૩) સૂર્ય તથા ચંદ્રનુ અદરના માંડેથી

બહાર જવુ, અને અદરના માંડેથી

અદર આવવુ તે.

આઝટ્ટિ. વિ. (આકુટિ) બાણી યુગી હિસા

કરનાર; ધરાધર્મપૂર્વક પ્રાણિનું છેદન ભેદન

કરનાર. (૨) અકાર્ય કરનાર.

આઝટ્ટિય. વિ. (આકુટિ) છેદવું; વિદારવું.

આહિયા. સ્ત્રી (આહિયા) નાણી છુત્રીને
ધરાધપૂર્વક કરવું તે.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) અક્ષર કાતરી
નામ પાડેલ. (૨) હણાયેલ; મારેલ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) ઉપયોગ સહિત;
સાવચેત. (૨) રંધાધને તૈયાર થયેલ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) મુક્તિથી ગોપવેલ;
રક્ષણ કરેલ. (૨) સંયત-સાધુની ગતિ
ચેષ્ટા વગેરે (૩) સંક્ષિપ્ત

આહિયાગાર. પુ (આહિયાગાર) આહિયાશાળા,
હથિયારો રાખવાની જગ્યા.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આહિયાવ્યાહિયા. (૨)
રોગી; પીડિત.

આહિયાપદ્ધતિ. ન (આહિયાપદ્ધતિ)
૨૬ ઉત્કલિકસૂત્રમાંનું ૨૮ મુ આહિયા
પદ્ધતિના નામે એક પદ્ધતિ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) મદવાડીઓ,
આહિયા થયેલ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આહિયાવ્યાહિયા, વ્યગ્ર.
(૨) વ્યામ; ભરેલ. (૩) પું. સમૂહ.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) વ્યાહિયા થયેલ.

આહિયાકરણ. ન (આહિયાકરણ) પ્રચુરીક-
રણ-ધણું કરવું-વધારવું તે; સસારને
વધારવો તે.

આહિયા. પુ (આહિયા) ચિકિત્સાશાસ્ત્ર;
વૈદિકશાસ્ત્ર.

આહિયા. ન (આહિયા) આહિયા; આવરદા.

આહિયા. પુ (આહિયા) આહિયા ભરેલ વચન;
હપકાનાં વચન.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) દીર્ઘાધુ,
ચિરંજીવી.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) દીર્ઘાધુ; ચિરંજીવી.

આહિયા. સ્ત્રી (આહિયા) આહિયા કરવો તે.

આહિયા. પું (આહિયા) આહિયા-કર્કશ વચન.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) જરૂરી. (૨)
કિ. વિ. જરૂર; અવશ્ય.

આહિયાસ્થિયકરણ. ન (આહિયાસ્થિયકરણ) મન,
વચન ને કાયાનો શુભ વ્યાપાર. (૨)
મોક્ષ મેળવવાની પ્રતિતિ.

આહિયા. ન (આહિયા) આહિયા, શસ્ત્ર;
હથિયાર.

આહિયા. ન (આહિયા) આહિયા; આ-
હિયાશાળા; હથિયાર રાખવાનું સ્થાન.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આહિયા-
શાળાના ઉપરી.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) હથિયાર ધારણ
કરનાર; ચોદો.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) પ્રવેશ કરેલ.
(૨) સંકુચિત.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) અદ્ય કરવા યોગ્ય;
માનનીય.

આહિયાનામ. } ન (આહિયાનામ) નામ
આહિયાનામ. } કર્મેની એક પ્રતિતિ; કે
જેના ઉદયથી મોક્ષેલુ વચન અદ્ય કરવા
યોગ્ય મનાય છે.

આહિયા. ત્રિ (આહિયા) આવવું; આવવાનું.

આહિયા. પુ (આહિયા) પ્રાહિયા; પરાહિયા
(૨) પ્રકાર; ભેદ. (૩) વિશેષ, વ્યક્તિરૂપ.

(૪) સ્વ; આગમ; શાસ્ત્ર. (૫) ઉત્પાદ
વ્યય અને દ્રોવ્ય એ ત્રિપદી કે જે ગણ-

ધરને પ્રથમ સભળાવવામાં આવે છે. (૬)
વ્યવહાર; વ્યવહાર. (૭) હુકમ; આજ્ઞા.

(૮) મન. (૯) ઉપચાર, આરોપ.

આહિયા. ન (આહિયા) કારખાનું,
શિલ્પશાળા.

આહિયાસન્નવ. પુ (આહિયાસર્વ) ઉપચારથી
સર્વ; પ્રચુર અથવા પ્રધાન વસ્તુમાં સર્વનો
ઉપચાર કરવો તે. જેમ ભોજનમાં ઘી
વધારે હોય તો આજ તો એકલું ઘી જ
ખાધું. આમાં ઘીની પ્રધાનતાને લીધે ઘી
શિવાયની વસ્તુમાં પણ ઘીનો ઉપચાર
કર્યો.

આપ્તિ. ત્રિ० (આદેશિન્) આદેશ કરનાર.
(૨) અભિલાષી.

આપ્તિય. ન૦ (આદેશિક) સાધુને દેવા માટે
કહી રાખેલ આહારાદિ; આહારનો
એક દોષ.

આયોગ. પુ० (આયોગ) દ્રવ્ય સંપાદન
કરવાનો ઉપાય; ધર્મ વ્યાપાર વગેરે.
(૨) પૈસાની આવક; વટાવ. (૩)
સરખમ.

આયોગવ્યયોગ. પું० (આયોગવ્યયોગ) દ્રવ્ય
સંપાદન કરવાનો ઉપાય; દ્રવ્ય વૃદ્ધિ માટે
ધીરધાર કરતી તે.

આયોગિયા. સ્ત્રી० (આયોગિકા) તીવ્ર પરિ-
ભ્રમથી કરવામાં આવતી ક્રિયા કે જ્ઞેનાથી
સંસાર સાથે સંબંધ વધે છે.

આયોજ. પું० ન૦ (આયોજ) વાદ્ય; વાજ્રિત્ર.

આયોજ. ત્રિ० (આયોજ) મર્યાદાપર્યંક
જોડવા યોગ્ય.

આયોસ. પું० () પરોઢિઉં; સૂર્યોદય
પહેલાની ખેંધડી. (૨) પ્રદોષ સમય;
સંધ્યાકાલ.

આયોસના. સ્ત્રી० (આયોસના) તિરસ્કાર;
તરછોડવું.

આંતાહ. ત્રિ० (આંતાહિન્) ખાતાંપીના બાકી
રહેલ આહાર લેનાર. (સાધુ).

આંદોલિર. ત્રિ० (આંદોલિન્) કમ્પનશીલ.

આકંક્ષા. સ્ત્રી० (આકાંક્ષા) ઇચ્છા; અભિલાષા.

આકંક્ષિર. ત્રિ० (આકાંક્ષિન્) આકાંક્ષા
કરનાર; આકાંક્ષણ શીલ, અભિલાષી.

આકટ. ત્રિ० (આકટ) સામે ખેંચેલ.

આકટ્ટ. પું० (આકર્ષ) સામે ખેંચવું તે.

આકટ્ટવિકટ્ટિ. સ્ત્રી० (આકર્ષવિકટ્ટિ) આમ
તેમ ખેંચવું તે; ખેંચાખેંચ કરતી તે.

આકર્ણિય. ત્રિ० (આકર્ણિત) શ્રુત; સાંભળેલું.

આકસ્મિક. ત્રિ० (આકસ્મિક) આકસ્મિક;
અહેતુ; કારણ વગરનું.

આકાર. પું० (આકાર) આકૃતિ; ચહેરો;
આકાર.

આકાસ. પું० ન૦ (આકાશ) ગગન; આકાશ.

આકાસફલોપમા. સ્ત્રી० (આકાશ-
ફલોપમા) } આદ્ય
વિશેષ;
આકાસિઆ. સ્ત્રી० (આકાશિકા) } આવા-
નો એક પદાર્થ.

આકૃતિ. સ્ત્રી० (આકૃતિ) આકાર; આકૃતિ;
દેખાવ.

આર્કિચણ. ન૦ (આર્કિચન્ય) પરિગ્રહ રહિ-
તપણું; સુવર્ણ આદિ પરિગ્રહનો અભાવ.

આકૃતિ સ્ત્રી० (આકૃતિ) આકાર; દેખાવ;
આકૃતિ.

આકીલવાસ. પું० (આકીલવાસ) ગૌતમ
દ્વીપમાં રહેતા લવણ સમુદ્રના અધિપતિ
સુરિથક દેવતાનો કંડાવાસ.

આકુંચણ. ન૦ (આકુંચન) સંકોચવું તે;
સંક્ષેપ.

આકુંચણપટ્ટ. ન૦ (આકુંચણપટ્ટ) પલાંડી
કે કમર બાંધવાનું વસ્ત્ર.

આકુંચિય. ત્રિ० (આકુંચિત) સંકોચેલ.

આકુટ. ત્રિ० (આકુટ) જોડે આકાશ લરેલ
વચન સંભળાવવામાં આવે તે.

આકુલ. ત્રિ० (આકુલ) ભુઓ “આઉલ”
શબ્દ.

આકૂત. ન૦ } (આકૂત) અભિપ્રાય; આ-
આકૂત. ન૦ } શય. (૨) અભિપ્રેત-ધ-
ચિંતિત વસ્તુ.

આકૃત્તેષણ. ન૦ (આકૃત્તેષણ) આકૃત્તેષ કરવા તે.

આગતિ. સ્ત્રી० (આગતિ) આગમન; પરલવ-
માંથી આ લવમાં આવવું તે. (૨) ઉત્પત્તિ.

આગતિગતિ. સ્ત્રી० (આગતિગતિ) આવવું જવું
તે; ગમનાગમન; ગત્યાગતિ.

આગંતગાર. } ન૦ (આગન્તગાર) મુસાફર-
આગંતાર. } કાપડિ વગેરેને ઉતરવાનું
સ્થાન; ધર્મશાળા.

આગતુ. ત્રિ० (આગતુ) } અતિથિ; મુ-
આગતુગ. ત્રિ० (આગતુક) } સાકર.

આગતિ. સ્ત્રી० (આગતિ) આકૃતિ.

આગતિ. સ્ત્રી० (આગતિ) જુઓ “આગત”
શબ્દ.

આગમ. પુ० (આગમ) આગમ; સિદ્ધાન્ત.

(૨) આગમપ્રમાણ; આગમ વાક્યથી થતું
જ્ઞાન. (૩) આગમ વ્યવહાર. (૪) આકાશ.

(૫) આગમન; આવવું તે (૬) કેવલ.
મન.પર્યવ અને અવધિજ્ઞાન (૭) નવમા
પૂર્વથી ચૌદ પૂર્વ સુધી.

આગમગ. ન० (આગમન) આગમન; આવવું તે.

આગમગાગિહ ન० (આગમનગૃહ) ધર્મશાળા,
મુસાફરખાનું.

આગમગાગમગપવિભક્તિ ન० (આગમનાગમન
વિભક્તિ) જેમાં ચંદ્ર આદિનું આગમન
ગમન દર્શાવવામાં આવે તેવું અગ્રીય
પ્રકારના નાટકમાંનું સાતમું નાટક.

આગમવ્યવહાર. પુ० (આગમવ્યવહાર) નવ
પૂર્વથી ચૌદ પૂર્વ સુધી જાણનાર તથા
કેવલીનો વ્યવહાર-પ્રાયશ્ચિત્ત દાનાદિ વિધિ.

આગમવ્યવહારિ. પુ० (આગમવ્યવહારિ) પ્રત્યક્ષ
જ્ઞાની, નવ પૂર્વ ઉપરાંત કેવલી સુધી.

આગમિ ત્રિ० (આગમિન) આવનાર.
આવવાનું.

આગમિસ્સ. } ત્રિ० (આગમિષ્યત) ભવિષ્યમા
આગમિસિ. } થનાર; આવવું.

આગમોસિમહ. ત્રિ० (આગમિષ્યમંદ્ર) એકબવ
કરી જેને મોક્ષ જ્ઞાનું છે તે. (૨)
ભવિષ્યનું કલ્યાણ.

આગમેસ્સ. ત્રિ० (આગમિષ્યત) આવના
કાળનું, ભવિષ્યનું.

આગય. ત્રિ० (આગત) આવેલ. (૨) પ્રાપ્ત
થયેલ.

આગર. પુ० (આકર) માનું ૩૫૦ વગેરેની
ખાણ. (૨) મીસતા અગર.

આગરિ. ત્રિ० (આકરિન) ખાણના ધણી.
આગરિય ત્રિ० (આકરિક) } (૨) ખાણમાં
કામ કરનાર.

આગરિસ. પુ० (આકર્ય) આકર્ષણ, ખેંચવું
તે (૨) ફરીથી શ્રદ્ધા કરવું તે (૩) તેની
ગીતના (ખેંચવાના) પ્રયત્નથી કર્મ પૂર.
ગણના શ્રદ્ધા કરવું તે (૪) આરિવની
પ્રાપ્તિ.

આગલ. ત્રિ (આગલન) ગિમાર, માલ

આગલિઅ. ત્રિ० (આગલીન) સથા કરાવેલ.

આગાહ. ત્રિ० (આગાહ) કહેણ, કહાણ આકર્ષક
(૨) ગાત્ર કહેણ, પ્રવચન કહેણ. (૩)
અતિ અસાધ્ય.

આગાહજોગ. પુ० (આગા-જોગ) ગર્ભાગમ,
આચાર્ય યોગ લેવા કરવા તે

આગામિ. ત્રિ० (આગમિન) ભવિષ્યમા મળ
નાર, પ્રાપ્ત થવાનું.

આગામિય. ત્રિ० (આગામિક) મામ જાગર
વગરનું.

આગાર. પુ० (આકાર) આકર્ષિત, આગળ (૨)
આકાશ. સિક્કા નેરો (૩) બેદ, પ્રકાર
(૪) નવપ, વિશેષ સ્થાન (૫) આલ્ય-
ચટ્ટા, આતરિક અભિપ્રાયસચક આખ
મુખ દાથ વગેરેની ચટ્ટા. (૬) કાઉસંગના
અપવાદ-છૂટ (૭) પચ્ચખાણના અપવાદ-
છૂટ, પચ્ચખાણમાં મુકલ આગાર.

આગાર ન० (આગાર) ધર, સ્થાન. (૨)
ત્રિ० ગૃહસ્થ, ગૃહસ્થાશ્રમ.

આગારચરિત્તિઅમ્મ. પુ० (આગારવાચિક્યમ્)
સમક્રિતપત્રક આર વનરૂપ ગૃહસ્થનો
ચારિત્ર ધર્મ

આગારઅમ્મ. પુ० (આગારઅમ્મ) ગૃહસ્થધર્મ.

આગારવાસ. પુ० (આગારવાસ) ગૃહવાસ,
ગૃહસ્થાશ્રમ

આગારવિગય. પુ० (આગારવિગય) ગૃહસ્થનો
વિનયરૂપ ધર્મ-ગૃહસ્થ ધર્મ.

આગારવાસ. પું. (આગારવાસ) ગૃહસ્થાવાસ;
ધર સંસારમાં લપટાઇ રહેતું તે.

આગારિ. પું. (આગારિ) ગૃહસ્થ.

આગારિય. ત્રિ. (આગારિક) ગૃહસ્થ સમ્બંધી.

આગારિય. ત્રિ. (આકારિત) બોલાવેલું. (૨)
તળાએલું.

આગાલ. પું. (આગાલ) કબેની બીજી સ્થિતિ-
માથી કબેના દરિયાને ઉત્તરણા પ્રયોગે
ખંચાને ઉત્તરમાં નાખવા તે, ઉત્તરણા,
અપર નામ. (૨) સમાન પ્રદેશમાં રહેતું;
ભાવથી રહેતું.

આગામ પું. ન. (આગમ) આકાશ. લોકા-
લોકે આપી અનન્યપ્રદેશાત્મક છ દ્રવ્યમાંનું
એક અમૂલ દ્રવ્ય, ધર્માસ્તિકાય આદિ
પાંચ દ્રવ્યના આધારભૂત દ્રવ્ય.

આગામગ ત્રિ. (આગમક) પ્રેકાશક

આગામગય ત્રિ. (આગમગત) આકાશવર્તિ;
આકાશમાં અપર રહેલું. (૨) અનિ ઉચ્ચ;
આકાશનલ સ્પર્શી

આગામગમિ. ત્રિ. (આગમગમિ) આકાશમાં
કરનાર પ્રાણી; પક્ષી વગેરે.

આગામતલ. ન. (આગમતલ) આકાશનું
તલીયું. (૨) ગગનતલસ્પર્શી-ઉચ્ચ મહેલ

આગામતલગ ન. (આગમતલક) અગાસી.
ઝરેખા.

આગામતલકાય. પું. (આગમતલકાય) દરેક
વસ્તુને આકાશ આપનાર દ્રવ્ય; છ
દ્રવ્યમાંનું ત્રીજું દ્રવ્ય.

આગામતલમલ. ન. () શરદ
ઋતુનું સ્વરૂપ આકાશ, વાદળથી છુટું થતું
આકાશખંડ કે જે અનિ સ્થાય દેખાય
છે; થિગડાદેખ આકાશ.

આગામતલમલ. પું. (આગમતલમલ) આકાશ
જેમાં પાંચમું છે તે; પાંચ મહાભૂત;
પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, અને
આકાશ.

આગામતલમલ. ન. (આગમતલમલ) દૃષ્ટિવાદનર્જન
સિદ્ધિશ્રેણિ પરિકર્મના એથો બેદ.

આગામતલમલ. પું. (આગમતલમલ) આકાશનો
અવિભાજ્ય અંશ.

આગામતલમલમલ. સ્ત્રી. (આગમતલમલમલ)
આકાશ અને ચંદ્રિકના જેવી નિર્મળ
એક જાતની મીઠા રસવાળી ખાદ્ય વસ્તુ

આગામતલમલમલ. પું. (આગમતલમલમલ) અનિ
સ્વરૂપ ચંદ્રિક; નિર્મળ ચંદ્રિક.

આગામતલમલમલ. સ્ત્રી. (આગમતલમલમલ) એક
મિષ્ટ દ્રવ્ય.

આગામતલમલમલ. પું. (આગમતલમલમલ) આ-
કાશમાં ઉડી આકાશમાંથી મૂલ્ય ગૃહિ
આદિ કરી દિવ્ય પ્રભાવ દર્શાવનાર.

આગામતલમલમલ. ત્રિ. (આગમતલમલમલ) આકાશ
ઉપાડલ

આગામતલમલમલ. ત્રિ. (આગમતલમલમલ) આકાશવર્તિ;
આકાશમાં રહેલ.

આગમિ. સ્ત્રી. (આગમિ) આકૃતિ; આકાર,
સંકલ્પ.

આગમિતિ. ન. (આગમિતિક) આકૃતિ-
સંકલ્પ કે સધયણ છ અને જાતિ પાંચ
એ નામની ૧૭ પ્રકૃતિનો સમુદાય.

આગમિતિ. સ્ત્રી. (આગમિતિ) બુદ્ધિ "આગમિતિ"
શબ્દ.

આગમિ. (આગમિતવત) કહેનાર. કથન કરનાર;
આખ્યાન કરનાર.

આગમિતિ. ન. (આગમિતિ) આગમિતિ-
ગણ સત્તા પહેલા શ્રુતચક્રના ૧૦ મા
સમાધિ અધ્યયનનું અપરનામ.

આગમિ. ત્રિ. (આગમિ) પાણી સાથે ધમીને
પીવા યોગ્ય ઔષધિ વગેરે.

આઘવણ. ન. (આઘવણ) વધસ્થાન.

આઘવણ. ત્રિ. (આઘવણ) આખ્યાન કર-
નાર; કથા કરનાર.

આઘવણ. ન. } (આખ્યાન) આખ્યાન,
આઘવણ. સ્ત્રી. } સામાન્ય કથન.

આઘાવિય. ત્રિ० (આલ્યાત) કહેલું. (૨)
સ્વીકારેલ.

આઘાય. ત્રિ० (આલ્યાત) કહેલું.

આઘાય. પુ० (આઘાત) મરણ; મૃત્યુ.

આઘાયણ. ન० (આઘાતન) વધસ્થાન; ફાંસી
દેવાની જગ્યા.

આઘાયમંડલ. ન० (આઘાતમગડલ) વધસ્થાન
માંડલો.

આચરણ. ન० (આચરણ) આચાર; અનુયાન.

આચિરાણ. ત્રિ० (આચીર્ણ) આચરેલ; આ-
ચરણ કરેલ.

આચેલક. ન० (આચેલકય) પરિભાષ ઉપરાંત
વસ્તુ ન રાખવા તે; પહેલા અને છેલ્લા
તીર્થકરના સાધુઓને માટે આધિલી એક
મર્યાદા.

આચ્છાદયણ. ન० (આચ્છાદન) ઓછાડ.

આચ્છિદિત્તાર. ત્રિ० (આચ્છેત્) ભંગાળ
પાડનાર.

આજાહ. સ્ત્રી० (આજાતિ) પૂર્વભવમાંથી
આવતું તે (૨) ભવિષ્યકાળ.

આજાહ. સ્ત્રી० (આજાતિ) જન્મતું તે, જન્મ,
ઉત્પત્તિ. (૨) જ્નતિ, પ્રકાર. (૩) આચાર;
આચરણ.

આજાહટ્ટાણ. ન० (આજાતિસ્થાન) જન્મ-ઉ-
ત્પત્તિ, સ્થાન-સંસાર (૨) આગ્નિદેહી
નામે દશાશ્રુત સ્કંધ, દશમુ અધ્યયન.

આજાહટ્ટાણમ્મયણ. ન० (આજાતિસ્થાનાધ્યયન)
દશાશ્રુત સ્કંધનું અપરનામ; આચાર દશા
સત્રનું ૧૦ મુ અધ્યયન.

આજીવ. } પુ० (આજીવ) આજીવિકા;
આજીવગ. } ટૂંતિ; રોજ. (૨) આજી-
વિકા પુરતો દ્રવ્ય સત્ય. (૩) ઉપાયણના
૧૬ દોષમાનો ચોથો દોષ; જ્નતિ વગેરે
જીવ્યાવીને આહારાદિ લેવા તે. (૪) ગોશા-
લાના મતનું નામ. (૫) ગોશાલાના મ-
તનો સાધુ.

આજીવગ. પું० (આજીવક) પૈસાનો મદ. (૨)
સકળ જીવ.

આજીવણા. સ્ત્રી० (આજીવના) આજીવિકા.
આજીવવિત્તિયા. સ્ત્રી० (આજીવવૃત્તિ) જ્નતિ
કુલ આદિ દર્શાવીને આહાર લેવો તે;
ઉપાયણનો ચોથો દોષ.

આજીવિ. ત્રિ० (આજીવિ) ગોશાલાનો શિષ્ય;
ગોશાલાના મતનો અનુયાયી. (૨) જે
સાધુ પોતાની જ્નતિ કુલ શિષ્ય તપ વ-
ગેરેની પ્રશંસા કરી આહાર લેતો તે; પેટ
ભરો સાધુ.

આજીવિય. ત્રિ० (આજીવિક) ગોશાલાનો
સાધુ; ગોશાલાના મતનો અનુયાયી.

આજીવિયા. સ્ત્રી० (આજીવિકા) નિર્વાહ. (૨)
જેન સાધુનો ભિક્ષાનો એક દોષ.

આજીવિયોવાસગ. પુ० } (આજીવિકોવાસક)
આજીવિયોવાસય. } ગોશાલાના
મતનો શ્રાવક.

આઝંબર. પુ० (આઝમ્બર) મોટું નગર. (૨)
વાળનો અવાજ.

આઝા. સ્ત્રી० (આઝ) પાણીમાં તરનાર એક
જાતનું પક્ષી.

આઝોલિય ત્રિ० () રોકાયેલું, અ-
ટકાવેલું.

આઝોલિયા. સ્ત્રી० (આઝોલિકા) નાના આ-
ળકાને રમવાનું એક રમકડું.

આઝોવ. પુ० (આઝોવ) વિસ્તાર

આઝોવિષ્ઠ. ત્રિ० (આઝોવિક) આઝોવ-આઝ-
વરવાળો.

આઝઈ. સ્ત્રી० (આઝકી) તુવેરનું ઝાડ; વન-
સ્પતિ વિશેષ.

આઝગ. પુ० ન० (આઝક) ચાર પ્રસ્થ પ્રમાણે
ધાન્ય માપ વિશેષ.

આઝત્ત. ત્રિ० (આઝત્ત) આરબેલું. (૨)
પ્રારબ્ધ.

આઝય. પું० (આઝક) ચાર પ્રસ્થ પ્રમાણે
ધાન્ય માપ વિશેષ.

આણ. પું. (આન) શ્વાસોશ્વાસ. (૨) સં-
ખ્યાત આવલિકા પ્રમાણે કાલનો એક
વિભાગ; તન્દુરસ્ત માણસના એક ઉચ્ચાસ
પ્રમાણનો કાલ.

આણઅ. પું. (આનત) નવમા દેવલોકનું નામ.

આણદ્. પું. (આનદ) આનંદ; હર્ષ (૨)

એક અહોરાત્રિનું ત્રીશ મુહૂર્તમાંના ૧૬
મા મુહૂર્તનું નામ. (૩) આવતી ચોવી-
સીના છઠા બલદેવનું નામ. (૪) શીતલનાથ
સ્વામીના પહેલા ગણધર. (૫) ભગવાન
મહાવીર સ્વામીનો અન્તેવાસી એક શિષ્ય.
(૬) આણંદ નામે એક ગૃહપતિ કે જેને
થેર ભગવાન મહાવીરસ્વામીએ ખીજ
માસખમણ પારણ કયું હતું. (૭)
ગંધમાદન નામના વખારા પર્વતનો
વસનાર દેવ. (૮) ભરતક્ષેત્રના ચાલુ
ચોવીસીના છઠા બળદેવનું નામ. (૯)
વાણીજ નગરનો નિવાસી આણંદજી
શ્રાવક. (૧૦) ઉપાશક દશાસનના પહેલા
અધ્યયનનું નામ. (૧૧) અભ્યુત્તરોવવાદ
સૂત્રના ૭ મા અધ્યયનનું નામ. (૧૨)
ધરણેન્દ્રના રથની સેનાનો અધિપતિ.
(૧૩) રાજા શ્રેણિકના એક પૌત્રનું નામ.
(૧૪) “ નિરયાવલીકા સૂત્રના એક
અધ્યયનનું નામ.

આણંદકૂટ. નં. (આનન્દકૂટ) ગંધમાદન નામે
વખારા પર્વનું સાતમું શિખર.

આણંદજીવ. પું. (આનન્દજીવ) આવતી ઉ-
ત્સર્પિણીમાં થનાર પેદાશ નામના ૯ મા
તીર્થંકરના પૂર્વ ભવનું નામ; આનંદનો
આત્મા.

આણંદઅધ્યયન. નં. (આનન્દાધ્યયન) ઉવા-
સગદસા સૂત્રના પહેલા અધ્યયનનું નામ.
(૨) અભ્યુત્તરોવવાદ સૂત્રના ૭ મા અ-
ધ્યયનનું નામ. (૩) નિરયાવલિકા સૂત્રના
૨ જ વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.

આણંદપુર. નં. (આનન્દપુર) એક નગરનું નામ.

આણંદરવિલય. પું. (આનન્દરક્તિ) એ
નામના પાર્શ્વનાથના એકથિવર સાધુ.

આણંદા. સ્ત્રી. (આનન્દા) પૂર્વ દિશાના રથક
પર્વત ઉપર વસનારી આઠમાંની ત્રીજી
દિશા કુમારિકા. (૨) પૂર્વના અંજનક પ-
ર્વત ઉપરની એક વાવનું નામ.

આણંદિય. ત્રિ. (આનન્દિત) આનંદ પામેલ;
આનંદયુક્ત.

આણણ. નં. (આનન) મુખ; મોઢું.

આણત. પું. (આનત) નવમા દેવલોકનું
નામ.

આણત્ત. ત્રિ. (આજ્ઞત) આજ્ઞા આપેલ.

આણત્ત. નં. (અન્યત્ર) પરસ્પર બેદ;
હિનપણું; બુદ્ધાઇ.

આણસિ. સ્ત્રી. (આજ્ઞપ્તિ) આજ્ઞા; હુકમ;
આદેશ.

આણત્તિકિંકર. ત્રિ. (આજ્ઞાતિકિંકર) આજ્ઞા
પાલક નોકર.

આણપાણ. પું. (આનપ્રાણ) શ્વાસોશ્વાસ
પ્રમાણકાળ.

આણપ્પ. ત્રિ. (આજ્ઞાપ્ય) જેને આજ્ઞા-હુકમ
કરી શકાય તે, આજ્ઞા ઉડાવનાર.

આણય પું. નં. (આનત) નવમે દેવલોક.
(૨) નવમા દેવલોકનું વિમાન. (૩) પું.
નવમા દેવલોકવાસી દેવતા.

આણયણ. નં. (આનયન) અહારથી લાવવું તે.

આણયણયોગ. પું. (આનયનયોગ) દશમા
વ્રતનો પ્રથમ અતિથાર.

આણયદેવ. પું. (આનતદેવ) નવમા દેવલોકના
દેવતા.

આણવણ. નં. (આજ્ઞાપ્ત) આદેશ; પ્રતિ-
બોધન; પ્રવર્તન.

આણવગિયા. સ્ત્રી. (આજ્ઞાવનિકા) પાપનો
આદેશ-હુકમ કરવાથી કર્મબંધ થાય તે;
૨૫ ક્રિયામાંની એક.

આણવળી. સ્ત્રી० (આણવળી) આજા આપ-
વાની ભાષા; વ્યવહાર ભાષાનો એક પ્રકાર.

આણા. સ્ત્રી० (આણા) આજા, આદેશ; હુકમ.

(૨) આમનો ઉપદેશ. (૩) બોધિ; સમ્યક્ત્વ

(૪) આજાવ્યવહાર. (૫) આગમ; સિ-
દ્ધાંત. (૬) સૂત્રની વ્યાખ્યા.

આણઈસર. પુ० (આણઈસર) આજા ફરમા-
વનાર માલિક.

આણાકારિ. } ત્રિ० (આણાકારિ) સર્વજની
આણાગારિ. } આજા પ્રમાણે વતનાર.

આણાઈદિષ્ટ. ન० (આણાઈદિષ્ટ) નિરયાવસિકા
સૂત્રના ત્રીજા ભાગરૂપ પુષ્પિકાસૂત્રનું અ-
પર નામ.

આણાગિંદસ. પુ० (આણાગિંદસ) રિધિ નિ-
પંથ પ્રતિપાદન કરતું તે. (૨) આજાનો
સ્વીકાર

આણાપાણ. પુ० (આણાપાણ) આમોશ્વાસ.
(૨) આસોશ્વાસ પરિમિત કાલ

આણાપાણવજ્રસિ સ્ત્રી० (આણાપાણવર્ષામિ)
જેથી આમોશ્વાસ લઈ શકાય એવી શક્તિ,
આમોશ્વાસ પર્યામિ

આણાપાણ સ્ત્રી० (આણાપાણ) બુધ્ધિ “આ-
બાપાણ” શબ્દ

આણાપાણવોદાલપરિચય પુ० (આણાપાણવોદાલ-
લપરિચય) લોકની અદરના યથા પુદ્ગલ
બુદ્ધ બુદ્ધ ભવમાં આસોશ્વાસપણે જોડવા
વખતમાં લઈ અને મુંદ તેડલો વખત.

આણામ. પુ० (આણામ) ઉચ્ચાસ, અન્ન-શ્વાસ.

આણામિય. ત્રિ० (આણામિય) થોડું નમાવેલું-
વાંકું કરેલું.

આણામહ. સ્ત્રી० (આણામહ) સર્વજના વચન-
ફરમાનથી ઉત્પન્ન થયેલી રચિ; સમક્તિનો
એક પ્રકાર. (૨) ત્રિ० તેવી રચિવાળો,
સમક્તિના દશ પ્રકારમાંનો એક.

આણાવ્યવહાર. પુ० (આણાવ્યવહાર) ગીતાર્થ
બે આચાર્યો બુદ્ધે બુદ્ધે સ્થળે રહ્યા હોય,

અવસ્થાને લીધે એક બીજાની પાસે જઈ
શકે એવી રિથિતિમાં નથી ત્યારે અગી-
તાર્થ પણ મનિધારણામાં કુશલ એવા
કાઈ શિષ્યને ગુપ્ત અર્થમાં અતિચારો
કરી, બીજાની પાસે મોકલે. બીજા
આચાર્ય તે શિષ્યની મારફત પ્રથમ
આચાર્યની ગુપ્ત શબ્દોમાં ફરમાવેલ
આજા પ્રમાણે પ્રાયશ્ચિત વગર રૂંધે તે
આજા વ્યવહાર.

આણાવિજય પુ० (આણાવિજય) ભગવાનની
આજાનો નિર્ણય કરવો તે. ધમ ધ્યાનનો
પ્રથમ ભેદ

આણાસાર. ત્રિ० (આણાસાર) આમ વચનને
પ્રધાન માનનાર.

આણિય. } ત્રિ० (આણિય) આણિય, વાગેલ
આણીય }

આણુકંપિય. ત્રિ० (આણુકંપિય) અનુકંપા
કરનાર, દયાળુ

આણુભામિષ્ઠ ન० (આણુભામિષ્ઠ) આખતી
પેડે સ્વામિની સાથે સાથે જનાર અવધિ
જ્ઞાન. (૨) ઉપાર્જિત પાપપુણ્યનું જીવન
સાથે આવતું તે.

આણુપુચ્ચ. ન० (આણુપુચ્ચ) અનુક્રમ; પરિપાટી

આણુપુચ્ચો સ્ત્રી० (આણુપુચ્ચી) અનુક્રમ,
પરિપાટી; પૌર્વાપર્યભાવ (૨) વિશિષ્ટ
રચના.

આણુપુચ્ચીભામ. ન० (આણુપુચ્ચીભામ) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ જે જે અવદન નાથની
પેડે જીવને જે ગતિ, આણુપુચ્ચ ઉદયમાં
આવ્યું હોય તેજ ગતિમાં લાભ જાય,
બીજી ગતિમાં જ્યાં ન આવે તેવી નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

આણુપુચ્ચીવિહારિ. ત્રિ० (આણુપુચ્ચીવિહારિ)
પ્રવજ્યાકાળને અનુસરી સયમની તે તે
ક્રિયા કરનાર.

આણુલોમિષ્ઠ. ન० (આણુલોમિષ્ઠ) મધુર
વચન, મનોહર વચન; અનુકૂલ વચન.

આણોહ. પું (આણોષ) સમ્યગ્ દર્શન રહિત
આનામાત્ર.

આત. પું (આત્મન્) આત્મા.

આતંક. પું (આતંક) શ્વલેષ રોગ; શ્વ
ઝેરી તાવ વગેરે. (૨) રોગનો પરીપદ.

આતંબઝમ્યણ. ન૦ (આતાબઝમ્યણ) રાત્રાધર્મ
કથાના બીજા, શ્રુતસ્કંધના ૭ મા વર્ગના
બીજા અધ્યયન, નામ કે જેમા
સૂર્યની અગ્રમહિમીનો વિસ્તારપૂર્વક
હેવાલ છે.

આતત. ન૦ (આતત) લખાઈ.

આતપ. પું (આતપ) નામકર્મની એક પ્ર-
ક્રિયા કે જેના ઉદ્દેશ્યી થવને સ્વરૂપથી
ગરમ નાદિ હોવા છતાં ઉષ્ણતા અને
પ્રકાશ આપનાર શરીર મલે, જેમ સૂ-
ર્યમંડલ ગત પૃથ્વીકાયિક થઈ.

આતપત્ત. (આતપત્ર) છત્ર; છત્રી.

આતવ. પું (આતવ) પ્રકાશ; નડકા (૨)
ન૦ એ નામનું અહોરાત્રિનું ૨૪ મુ
સૂદર્ભ.

આતવણામ. ન૦ (આતવણામન્) જુઓ
“ આતવ ” શબ્દ.

આતવર્વત. પું (આતવર્વત) એ નામનું
અહોરાત્રનું ૨૪ મુ સૂદર્ભ.

આતવા. સ્ત્રી (આતવા) સૂર્યની અગ્રમહિ-
મીનું નામ.

આતવામા. સ્ત્રી (આતવામા) સૂર્યની અગ્ર-
મહિમીનું નામ.

આતાવગ. પું (આતાવગ) આતાપના સહન
કરનાર; સૂર્યની આતાપના લેનાર.

આતાવણ. ન૦ } (આતાવણ) આતાપના
આતાવણયા. સ્ત્રી } લેતી તે.

આતાવિ. ત્રિ (આતાવિન્) નાપ શીતાદિ
સહન કરનાર.

આતિચણ. ત્રિ (આત્તીર્ણ) પાથરેલું;
બિજાવેલું.

આતીય. ત્રિ (આતીત) સર્વત્ર અત્યંત
જણાવેલ. (૨) સમસ્તપણે ઉલ્લઘી
ગયેલ.

આતુર. ત્રિ (આતુર) વ્યાકુલ; નીત્રાભિલાષી.
(૨) વિપયકપાય આદિ દોષયુક્ત.

આતોહ. પું (આતોથ) વાજાંત્ર.

આત્ત. પું (આત્મન્) આત્મા; શ્વ. (૨)
શરીર; દેહ. (૩) સ્વયં; પોતે.

આત્તમાવ. પું (આત્મમાવ) સ્વાભિપ્રાય,
સ્વચંદપણું.

આત્તરક્ષાઞ્ચ. પું (આત્મરક્ષક) પોતાના
સ્વામીના શરીરનું રક્ષણ કરનાર દેવતાની
એક જાત; આત્મરક્ષક દેવતા.

આત્તહિઞ્ચ. ન૦ (આત્મહિત) આત્મશ્રેય;
આત્મકલ્યાણ.

આત્તીકય. ત્રિ (આત્મીકૃત) ખીર નીરની
પેડે આત્માની સાથે એકમેક કરેલ.

આર્દસ્. પું (આર્દશ) એક જાતની ત્રિપિ.
(૨) અરીસો. (૩) બળદને ગળે બાંધવાનું
એક ધરેણું.

આર્દસિઆ. સ્ત્રી (આર્દશિકા) ખાઘ વિશેષ;
એક જાતનો ખાવાનો પદાર્થ.

આર્દર. પું (આર્દર) આદર સતકાર. (૨)
પરિચર; અસતોષ.

આર્દરણ. ન૦ (આર્દરણ) સ્વીકાર.

આર્દરિસ. પું (આર્દશ) જુઓ “ આર્દસ ”
શબ્દ.

આર્દસ્સલિવિ. સ્ત્રી (આર્દશલિપિ) અદાર
લિપિમાની એક.

આર્દણ. ન૦ (આર્દહણ) આંધણ; ગરમ
કરેલું પાણી, તેજ વગેરે.

આર્દણ. પું ન૦ (આર્દાન) લેવું; ગ્રહણ
કરવું. (૨) કર્મનું ઉપાદાન કારણ.

આર્દાનુકલિહ. પું (આર્દાનુપરિવ) આરણ્ય
બંધ કરવાની બોગળ.

આદ્યાશર્મડમત્તનિક્ષેવણાસમિહ. સ્ત્રી. (આ-
દાનભાગડમાત્રનિક્ષેવણાસમિતિ) ઉપગરણ આ-
દિ યત્નાપૂર્વક લેવાં મુકવાં તે; સાધુની
પાંચ સમિતિમાંની ચોથી સમિતિ.

આદ્યાશર્મડમત્તનિક્ષેવણાસમિય. ત્રિ. (આ-
દાનભાગડમાત્રનિક્ષેવણાસમિત) ત્વઉપગરણ
વત્ત પાત્રાદિ જતનાથી લેનાર મુકનાર;
પાંચમાંની ચોથી સમિતિ પાલનાર સાધુ.

આદ્યાગિજ્ઞઝમયણ. ન. (આદ્યાનીચાધ્યયન)
સૂચકાંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુતરંકધના ૧૫
મા અધ્યયનનું નામ

આદ્યાભીષ. ત્રિ. (આદ્યાભીષ) આદેયવચન;
જે વચન સર્વમાન્ય થાય તે.

આદ્યાપાર. પુ. (આદ્યાપાર) પ્રદણ કરનાર;
સ્વીકારનાર.

આદિ. પુ. (આદિ) જુઓ “આદિ” શબ્દ.

આદિકર. } ત્રિ. (આદિકર) જુઓ “આ-
આદિનર. } ધર ” શબ્દ.

આદિષ્ઠ. પુ. (આદિષ્ઠ) જુઓ “આદિષ્ઠ ”
શબ્દ.

આદિજ્ઞ. ત્રિ. (આદેય) જુઓ “આદેય ”
શબ્દ.

આદિદ્ઢ. ત્રિ. (આદિદ્ઢ) જુઓ “આદિદ્ઢ ”
શબ્દ.

આદિહ. ત્રિ. (આદિમ) જુઓ “આદિહ ”
શબ્દ.

આદી સ્ત્રી. (આદી) ગયામાં મળતી એક
નદી.

આદીણ. ત્રિ. (આદીણ) જુઓ “આદિણ ”
શબ્દ.

આદીણમોહ ત્રિ. (આદીણમોહિન) દૂપિત
આહાર લેનાર.

આદીણવિત્તી. પુ. (આદીણવિત્તિ) જુઓ
“આદિણવિત્તિ ” શબ્દ.

આદીણિય. ત્રિ. (આદીણિક) અત્યંત ગરીબ
સંબંધી.

આદેજ્ઞ ત્રિ. (આદેય) જુઓ “આદેય ”
શબ્દ.

આદેસ. પુ. (આદેશ) જુઓ “આદેસ ”
શબ્દ.

આધા. સ્ત્રી. (આધા) ખાસ સાધુનેમાટે
આહારાદિ ખનાવવા તે.

આધાકમ્મ. ન. (આધાકમ્મ) ખાસ સાધુને
માટે ખનાવેલ આહારાદિ લેનાથી સાધુને
લાગતો એક દોષ.

આધાર. પુ. (આધાર) આધાર-આશ્રય; ટેકા.
(૨) આકાશ.

આધારગિજ્ઞ. ત્રિ. (આધારભીષ) ધારણ
કરવાને યોગ્ય

આધિ. પુ. (આધિ) માનસિક પીડા.

આધુગિય. પુ. (આધુનિક) અક્ષાત્રી પ્રદ-
માંનો પાંચમો મહાપ્રદ

આધોધિય. પુ. (આધોધિક) અમુક જ-
ગ્યાએ જ રહે એવું અવધિજ્ઞાન, અવ-
ધિજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

આનંદ પુ. (આનંદ) જાણીપના ભરત-
ક્ષેત્રમાં થનાર આહમા નીર્થકરના પૃથ-
લવ નામ

આનય. પુ. ન. (આનન) જુઓ “આનય ”
શબ્દ.

આનામિય. ત્રિ. (આનામિત) જુઓ “આ-
નામિય ” શબ્દ.

આપણ. પુ. (આપણ) દકાન, હાટ (૨) શેરી.

આપાહય. ત્રિ. (આપાહિત) પેદા થયેલ;
ઉત્પન્ન કરેલ.

આપુચ્છણ. ન. (આપ્રચ્છન) પુણ્ય તે; પ્રશ્ન
કરવો તે.

આપુચ્છણા. સ્ત્રી. (આપ્રચ્છના) પુણ્ય તે;
પ્રશ્ન કરવો તે. (૨) વિનયપૂર્વક ગુરૂપાસે
આજ્ઞા માગવી તે; દસ સામાચારીમાંનો
૩ જે પ્રકાર.

આપુચ્છગિજ્ઞ. ત્રિ. (આપ્રચ્છનીય) પુણ્ય
યોગ્ય.

આપુરણ. ત્રિ० (આપૂર્ણ) પુરૂં ભરેલ.

આપૂર. ત્રિ० (આપૂર) પૂરનાર.

આપૂરિય. ત્રિ० (આપૂરિત) મર્યાદાપૂર્વક
પૂર્ણ કરાયેલું.

આપૂરિય. ત્રિ० (આપૂરિક) પુરી કે માલપુવા
બનાવનાર.

આપાલિતાર. ત્રિ० (આપાલયિતુ) વગાડનાર.

આવાહા. સ્ત્રી० (આવાહા) પીઝ. (૨) અન્તર.
(૩) અહપ બાધા

આમંકર. પું० (આમંકર) એ નામનો ૮૮
અહમંતો ૬૮ મો અહ. (૨) ત્રીજા દેવ-
લોકના એક વિમાનનું નામ.

આમન્કલાળ. ન० (આમ્નાલ્યાન) ખોટો આ
રોપ મુકવો; કલક ચણવતુ તે

આમટ્ટ. ત્રિ० (આમણિત) બોલાવેલ.

આમરણ. ન० (આમરણ) ધરેણા; અન્નકાર;
આભૂષણ. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ
અને એક સમુદ્ર.

આમા. સ્ત્રી० (આમા) કાન્તિ; તેજ, પ્રભા.
(૨) આકાર; છબી.

આમાકર. પું० (આમાકર) એ નામનું ત્રીજા
દેવલોકનું એક વિમાન.

આમાગ. પું० (આમાગ) પડિલેલણનું અપર-
નામ.

આમાગિ. ત્રિ० (આમાગિત) ભાગીદાર; લિ-
સ્સેદાર. (૨) બોક્તા.

આમાસિય. પું० (આમાસિક) એ નામનો
૫૬ અંતરદ્વીપાનો એક. (૨) તે અન્ન-
રદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય. (૩) પું० એ
નામનો એક દેશ (૪) તે દેશમાં રહેનાર
મનુષ્ય; અલેચ્છી એક જાત.

આમાસિયદ્વીપ. પું० (આમાસિકદ્વીપ) લવણ
સમુદ્રમાં ચૂલદિમવન પર્વતની પ્રદા ઉપ-
રનો એ નામનો એક દ્વીપ.

આમાસી. સ્ત્રી० (આમાસી) આભાષિક દ્વી-
પની રહેવાસી સ્ત્રી

આમિઓગ. પું० (આમિઓગ્ય) આલિયોગિક
જાતના દેવતા. (૨) નોકરપણું સેવકલાવ.
(૩) નોકર; સેવક.

આમિઓગપણસિ. સ્ત્રી० (આમિઓગ્યપ્રજ્ઞસિ)
વિદ્યાધરની એક વિદ્યા.

આમિઓગસેદિ. સ્ત્રી० (આમિઓગ્યસેદિ)
વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર વિદ્યાધરની શ્રેણીથી
૧૦ જોડાઈ ઉંચે અલિયોગી દેવતાને
રહેવાની જગ્યા.

આમિઓગા. સ્ત્રી० (આમિઓગ) વિદ્યાધરની
એક વિદ્યા.

આમિઓગિય. ત્રિ० (આમિઓગિક) નોકર
દેવતાની એક જાત (૨) વિદ્યા, મન,
વશીકરણ, આદિ અલિયોગ કર્મ કરનાર
સાધુ.

આમિઓગિય. ત્રિ० (આમિઓગિત) વશીકરણ
આદિથી સંસ્કારાયેલ.

આમિઓગિયદેવ. પું० (આમિઓગિકદેવ) અ-
લિયોગ જાતના નીચા દેવતા.

આમિઓગ. પું० (આમિઓગ્ય) જુઓ
“ આલિઓગ ” શબ્દ.

આમિગાદિય. ત્રિ० (આમિગાદિક) અલિગ્રહથી
કાયોત્સર્ગાદિ કરનાર. (૨) અલિગ્રહ
ધારણ કરીને કાઉસચ વગેરે કરવા તે.

આમિગિવોદિય. ન० (આમિનિવોદિક) મતિ-
જ્ઞાન; મન અને ઇન્દ્રિયથી થતું જ્ઞાન,
જ્ઞાનના પાંચ પ્રકારમાંનો પહેલો પ્રકાર.

આમિગિવોદિયગ્ના. પું० (આમિનિવોદિકજ્ઞાન)
જુઓ “ આલિગિવોદિય ” શબ્દ.

આમિગિવોદિયગ્નાવરણ. ન० (આમિનિવો-
દિકજ્ઞાનાવરણ) મનિ જ્ઞાનાવરણીય; મતિ-
જ્ઞાનને દબાવનાર કર્મ.

આમિગિવોદિયગ્નાવરણિજ્ઞ. ન० (આમિ-
નિવોદિકજ્ઞાનાવરણીય) મતિજ્ઞાનાવરણીય
કર્મ; મતિજ્ઞાનને અટકાવનાર જ્ઞાનાવરણીય
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

આમિપ્પાદ્ય. ત્રિ० (આમિપ્પાદ્યિક) અભિ-
પ્રાયવાળુ; અભિપ્રાયયુક્ત.

આમિયોગ. પુ० (આમિયોગ) બુઝો “આભિ-
ઓગ” શબ્દ.

આમિસેક. ત્રિ० (આમિસેક) રાજ્યાભિષેક
કરવા યોગ્ય; જેનો અભિષેક કરવામાં
આવે છે તે. (૨) મુખ્ય; પ્રધાન.

આમીરી. સ્ત્રી० (આમીરી) આદિરણુ.

આમૂઝ. ત્રિ० (આમૂઝ) પેદા થયેલ.

આમોદ્ય. ત્રિ० (આમોદ્ય) જોયેલ; દેખેલ.

આમોગ. પુ० (આમોગ) ઉપયોગ વિશેષ.
(૨) જ્ઞાન; સમજ; અર્થ. (૩) જાણી
શુદ્ધિને કરેલ પ્રવૃત્તિ. (૪) વિસ્તાર. (૫)
ઉપકરણ; સાધન. (૬) પ્રતિલેખન. (૭)
ખ્યાલ.

આમોગણ. નં० } (આમોગ) વિચારણા.
આમોગણયા. સ્ત્રી० }

આમોગિવ્વલિય. ત્રિ० (આમોગિવર્તિત)
જાણી શુદ્ધિને કરેલ (૨) ક્રોધ વિશેષ;
ક્રોધનું પરિણામ જાણવા છતાં પણ કરેલ
ક્રોધ.

આમોગવડસ. પું० (આમોગવડસ) જાણીને
દોષ લગાડનાર સાધુ.

આમોગિની. સ્ત્રી० (આમોગિની) માનસિક
નિર્ણય ઉત્પન્ન કરાવનાર વિદ્યા વિશેષ.

આમોય. પુ० (આમોય) જ્ઞાન; સમજણ.

આમ. ત્રિ० (આમ) અપકર. કાચુ. (૨)
સદોષ આહાર.

આમય. પું० (આમય) રોગ.

આમય. ત્રિ० (આમયિન્) રોગી, બિમાર.

આમંતણ. નં० (આમન્ત્રણ) સંબોધન (૨)
આમંત્રણ; નોતરું.

આમંતણવચણ. નં० (આમન્ત્રણવચન) સંબોધન
વિલક્ષિત.

આમંતણી. સ્ત્રી० (આમન્ત્રણી) જે દેવદત્ત
ધર્માદિ સંબોધનરૂપ ભાષા; વ્યવહાર

ભાષાનો એક પ્રકાર. (૨) સંબોધન
અર્થમાં વપરાતી વિલક્ષિત; આક્રમી
સંબોધન વિલક્ષિત

આમંતિય. ત્રિ० (આમન્ત્રિત) પુછેલ; આ-
મન્ત્રણ કરેલ.

આમ્મ. ત્રિ० (આમ્મ) કાચું; અપરિપક્વ.
(૨) સચિત

આમર્મઘ. પુ० (આમર્મઘ) આધાર્મ આદિ
દોષ.

આમયકર્મણી સ્ત્રી० (આમયકર્મણી) વિદ્યા-
દ્વિવિશેષ; રોગ ઉત્પન્ન કરનાર એક વિદ્યા.

આમરણંતદોમ્મ. પુ० (આમરણાન્તદોષ) મરણ
પર્યંત પણ કાળસરિયા કસાદની પેદા પા-
વનું પશ્ચાત્તાપ ન થાય એવા પ્રકારનો
દોષ, શૈદ ધ્યાનનું એક લક્ષણ

આમરિસ. પુ० (આમરિસ) સમધ; રૂપક

આમલ પુ० (આમલ) આમલાનું વૃક્ષ

આમલક. નં० (આમલક) આમલાનું ફળ.

આમલકપ્પા સ્ત્રી० (આમલકપ્પા) એ ના
મની એક નગરી

આમલગ. પુ० (આમલગ) મારી. મરણી (૨)
મરણી સમર્થ અધિકારવાળું વિપાક
સૂત્રનું ૯ મું અધ્યયન.

આમલગ. } પુ० નં० (આમલક) આમલાનું
આમલય. } જાડ.

આમિઆ સ્ત્રી० (આમિકા) કાચી કલી વગેરે

આમિસ. નં० (આમિય) માંસ. (૨) ધન
ધાન્યાદિ બોગ્ય પદાર્થ. (૩) આસક્તિનું
કારણ.

આમિસાવત્ત. પુ० (આમિસાવત્ત) માંસાર્થી
સમર્થ વગેરે જે આકાશમાં આવર્તન
કરે તે, આવર્તનનો એક પ્રકાર

આમુદ્ધ. ત્રિ० (આમુદ્ધ) સ્પષ્ટ. (૨) ઉલટું
કરેલું.

આમેડગા. સ્ત્રી० (આમેડગા) વિપરીત કરવું;
ઉલટું કરવું.

આમેલ. } પું (આપીડ) મસ્તક બૂધબૂ.
આમેલગ. } મુગટ ઉપરની કૂંચની માળા.
આમેલગ. નં (આમેલક) સ્તનનો અપભ્રમ;
બીટડી-ડીટું. (૨) પરસ્પર થોડા સંબં-
ધવાળું.

આમોક્ષા. સ્ત્રી (આમોક્ષ) છુટકારો. (૨)
પરિત્યાગ.

આમોટ્ઠ. નં (આમોટક) ફૂલોથી વાળને
ઢાંચવા તે.

આમોટ્ઠ. નં (આમોટ્ઠ) થોડું મરડતું તે
આમોચ. પું (આમોચ) કચરોનો દગલો;
ઉકરડો.

આમોસ. પું (આમોસ) સ્પર્શ કરવો તે.
આમોસ પું (આમોષ) ચોરની ચોરી
કરનાર.

આમોસહિ. સ્ત્રી (આમોસહિ) હાથના સ્પર્શ
માત્રથી સંવેદન મરી જાય એવી જાતની
મેળવેલી શક્તિ, ૨૬ લલિતમાંની એક.
(૨) પું એવી લલિતવાળો સાધુ.

આય. ત્રિ (આય) બકરીના વાળનું બનેલ,
બકરી સંબંધી.

આય. પું (આય) લાભ, ધનાદિકની પ્રાપ્તિ;
આવક; કમાણી. (૨) કંઠની આવક,
આશ્રય. (૩) અધ્યયન તથા ઉદ્દેશાદિ
(૪) કાલાની એક જાત. વનસ્પતિ વિશેષ
(૫) કારણ, હેતુ. (૬) ગમન.

આય. પું સ્ત્રી (આયન) આત્મા, જીવ
(૨) ગાય; પોતે. (૩) દેહ (૪) આત્મ-
ગુણ જાનાદિ.

આયઘ. ત્રિ (આયઘ) લાંબું.

આયદ. સ્ત્રી (આયદિ) ભવિષ્યકાળ.

આયદફલ. નં (આયદિફલ) પરભવનું
પ્રત્યક્ષ.

આયં. મં (આયમ) વાડપાલકાર

આયંક. પું (આયંક) બુદ્ધિ “આનંદ”
સંબંધ

આયંશુલ. પું (આયંશુલ) આત્માશુલ;
શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણપેત ઉચ્ચાપવાળા ઉત્તમ
પુરુષના શરીરનો ઉચ્ચાપનો ૧૦૮ એ
ભાગ આત્માશુલ કહેવાય છે. આ અંશુલથી
કુવા નદી ધર ક્ષેત્ર વાડી વગેરે પદાર્થોનું
માપ થાય છે.

આયંચળિયા. સ્ત્રી (આયંચળિયા) માટીવાળું
પાણી રાખવાનું કુંભારનું વાસણ.

આયંચળિયાઉદય. નં (આયંચળિકોદક)
કુંભારના વાસણમાં રહેલું માટીવાળું પાણી.

આયંત. ત્રિ (આચાન્ત) ચતુ કરેલ; પાણીથી
હાથ મોટું સાફ કરેલ.

આયંતમ ત્રિ (આત્મનમ) સયમ વગરેથી
આત્માને દમનાર (૨) અજાની; કોપી

આયંતા. સ્ત્રી () આચાર્ય સત્રના
પાંચમા અધ્યયનનું નામ.

આયંતિયમરગા. નં (આયંતિકનરગ) એકવાર
મરી ગયા પછી કરી બીજીવાર તે ગતિનું
મરણ ન થાય તે.

આયંદમ ત્રિ (આત્મદમ) આત્માને દમનાર.
(૨) પોતાની જાતે અશ્વદિને દમનાર

આયંત ત્રિ (આતાત્ર) આ-પાત્ર-થોડી
રતાશવાળું.

આયંચિર ત્રિ (આતાચ) લાંબુ રંગ.

આયંચિલ નં (આચામ્લ) જેમાં ભાન
વગરે લુકમ્બ અનાજ દિવસમાં એક વખત
ખવાય તેનું આયમિલ નામનું એક તપ.

આયંચિલવદમાસ. નં (આચામ્લવર્દમાસ)
ચૈત્ર વરસ ત્રણ માસ અને ૨૦ દિવસે
થતું એક તપ. કે જેમાં એક આયમિલને
પારણે એક ઉપવાસ કરી બે આયમિલ
કરવામાં આવે છે; વળી એક ઉપવાસ
કરી ત્રણ આયમિલ; એમ એકેક આયમિલ
વધારતાં ૧૦૦ આયમિલ સુધી ગણાય છે.

આયંચિલિય પું (આચામ્લિક) આંખેલનું
તપ કરનાર

આયંભર. } ત્રિ० (આત્મભરિ) સ્વાર્થી;
આયંભરિ. } પોતાનુંજ પોપણ કરનાર.

આયંસ. } પું० (આદર્શ) અરીસા; દર્પણ.
આયંસગ. } (૨) અગદની ડોકનું એક
આભરણ.

આયંસમંડલ. ન૦ (આદર્શમંડલ) અરીસાને
આકારે મંડલ-ચુંછળો વાળનાર સર્પની
એક જાત. (૨) મંડલાકારે ગોઠવેલ અરીસા.

આયંસમુદ્ધ. પું० (આદર્શમુદ્ધ) લવણ સમુદ્રમાં
અગ્નિપ્રભા તરફ રહેલ આયસમુખ
નામનો એક અતરદ્વીપ. (૨) ત્રિ० તે
દ્વીપમાં રહેનાર

આયંસલિપિ સ્ત્રી० (આદર્શલિપિ) ૧૮ જા
તની લિપિમાંની એક લિપિ.

આયકાય. પું० (આયકાય) વપસ્થાનિ વિશેષ.

આયન. ત્રિ० (આજક) બકરીના વાળનું બ-
નાવેલ વસ્ત્ર.

આયનુલ. ત્રિ० (આયનુલ) મન વચન અને
કાયાયે કરી આત્માને જાપથી ગોપવનાર.
આત્મરક્ષક; છતેન્દ્રિય

આયજ્ઞ. પું० (આત્મજ્ઞ) આત્મા જેમાં
જોડે છે એવા પાત્ર બ્રહ્મ.

આયજ્ઞસ. ન૦ (આત્મજ્ઞસ) આત્માના ય-
શરૂપ સયમ

આયજોગિ. ત્રિ० (આત્મયોગિ) } સદા ધર્મ
આયજિ. ત્રિ० (આત્માર્થિ) } ધ્યાનમાં
નિમગ્ન; મુમુક્ષુ.

આયત. ત્રિ० (આયત) લાભ. દીર્ઘ. (૨)
પું० મોક્ષ; મુક્તિ. (૩) ત્રિ० ખેંચેલ. (૪)
પું० દીર્ઘાકાર સ્થાન.

આયતચક્રાણુ. ત્રિ० (આયતચક્રાણુ) દીર્ઘદર્શી.

આયતદ્વ. પું० (આયતાર્થ) મોક્ષ. મુક્તિ.

આયતદ્વિઅ. પું० (આયતાર્થિક) લાંબા વ-
ખતથી મોક્ષની અભિલાષાવાળો.

આયતણ. ન૦ (આયતન) સ્થાન; આશ્રય.
નિવાસસ્થાન. (૨) દેહરૂં; દેવાલય. (૩)
દેરાની બાબુનો ઓરડો. (૪) કંમેનું ઉ-

પાદાન કરણ (૫) પ્રગટ કરવું; પ્રશ્નનો
ખુલાસો કરવો તે. (૬) વધસ્થાન. (૭)
નિર્ભય. નિશ્ચય.

આયતત્ત. ન૦ (આત્મતત્ત) પરમ પદાર્થ;
જ્ઞાનાદિ ત્રણ રત્ન.

આયતસંઠાન ન૦ (આયતન-સ્થાન) દીર્ઘાકાર;
લાકડીની પેઠે બ્રહ્માદવાળો આકાર-સંઠાણ,
પાંચ સંઠાણમાંનું એક.

આયતિ. સ્ત્રી० (આયતિ) બુઝો “આયદ”
શબ્દ.

આયત્ત ત્રિ० (આયત) મિશ્રિત કરેલું,
એકું કરેલું.

આયજ્ઞ ન૦ (આકર્ષણ) શ્રવણ કરવું તે.

આયજ્ઞવાય ન૦ (આત્મપ્રવાદ) એ નામનો
એક પૂર્વ-શ્રુત વિશેષ; યૌદ્ધ પર્વમાંનો એક

આયમાવ પું० (આત્મમાત્ર) મિથ્યાત્વ વિષય
ગૃહિપાત્ર વગેરે. (૨) સ્વ-પોતાનો અ-
ભિપ્રાય-મત (૩) આત્મ સ્વરૂપ.

આયમણ ન૦ (આચમન) મળ ત્યાગ કર્યા પછી
જગથી શુદ્ધિ કરવી તે, લેપ રહિતપાત્ર.

આયમિણી સ્ત્રી० (આયમિણી) વિદ્યા વિશેષ.

આયય ત્રિ० (આયત) બુઝો “આયત”
શબ્દ.

આયયગંતુવધાગયા. સ્ત્રી० (આયતગત્ત્રાપચાદાતા)
કોઈ સાધુ એક શેરીમાં સિધા આગળ
જઈ પાછા વળતાં ગાયરી કરે તે, ભિ-
ક્ષાનો એક પ્રકારનો અભિપ્રય.

આયયણ. ન૦ (આયતન) બુઝો “આય-
તણ” શબ્દ.

આયયણસેવણ. સ્ત્રી० (આયતનસેવના) સાધુ
પ્રભૃતિની સેવના કરવી તે, સમક્ષિતનું
ત્રીજું બપોળ.

આયયસંઠાન. ન૦ (આયતન-સ્થાન) લાકડીના
જેવો લાંબો આકાર-સંઠાણ.

આયર. પું० (આર) બુઝો “આદર”
શબ્દ

આયરક્ષ. ત્રિ० (આત્મરક્ષ) અગરક્ષક;
આત્મરક્ષક

આયરક્ષદેવ. પુ० (આત્મરક્ષદેવ) આત્મ
રક્ષક દેવતા.

આયરણ. ન० (આચરણ) અનુષ્ઠાન કરવું તે.

આયરણ. ન० } (આદરણ) માયા-કપટ
આયરણયા. સ્ત્રી० } વિશેષથી કાષ્ઠપણ્ય
વસ્તુનો સ્વીકાર કરવો તે.

આયરિય. ત્રિ० (આચર્ય) આચરવા યોગ્ય.

આયરિય. પું० (આચારિક) આચાર સંબંધી
તત્ત્વ

આયરિય. ત્રિ० (આચરિત) આચરેલું.

આયરિય. પું० (આચાર્ય) આચાર્ય; સાધુ
સમુદાયના નાયક. (૨) નીચેકર. (૩) ગુરુ.

આયરિય. ત્રિ० (આચર્ય) પૂજ્ય; પવિત્ર.
(૨) નં ૧૮૪ (૩) પું० આર્યગતિ;
પાપ નાશ કરનાર મનુષ્ય.

આયરિયસ્વેત્ત. નં (આર્યસ્વેત્ત) આર્યક્ષેત્ર.

આયરિયભાસિય. નં (આચાર્યભાષિત) પ્રમ-
વ્યાકરણ સૂત્રનું ચોથું અધ્યયન

આયરિયવિપત્તિવસિ. સ્ત્રી० (આચાર્યવિપ્રતિપત્તિ)
અધ્યક્ષા સૂત્રનું પાંચમું અધ્યયન

આયરિસ. પું० (આરિસ) અરીસા; દર્પણ;
આઈના.

આયવ. પું० (આતપ) બુદ્ધિ “ આતપ ”
શબ્દ

આયવંત ત્રિ० (આત્મવંત) આત્મજ્ઞાનવાળો.

આયવણામ નં (આતપનામન) નામ કર્મનો
એક ભેદ.

આયવત્ત. નં (આતપત્ત) છત્ર; છત્રી.

આયવવંત. નં (આતપવત્) અહોરાત્રના
૨૪ મા મુહૂર્તનું નામ.

આયવા સ્ત્રી० (આતવા) આતવા નામની
સૂર્યની એક અગ્રમહિષી. (૨) આ નામનું

“ જ્ઞાનાધર્મકથા ” સૂત્રનું એક અધ્યયન.

આયવિ. ત્રિ० (આત્મવિત્) આત્મજ્ઞાની.

આયવેયાવચ્ચકર ત્રિ० (આત્મવેયાવૃત્ત્યકર)
આયસુ. (૨) વિસંભોગિક-સાધુ સમુદાયથી
લિન.

આયસ. ત્રિ० (આયસ) લોહમય; લોહ
સંબંધી

આયસવેયગીય પું० (આત્મગંવેહનોય) દ્રવ્ય
ઉપસર્ગનો એક પ્રકાર; પોતાના કારણથી
શરીર કે સંયમની ઉપધાન પાડી થાય તે.

આયસરીરમગ્નવર્કલવસિયા સ્ત્રી० (આત્મ-
શરીરમગ્નવર્કલવસિયા) અજીવકાવર્તિયા
ક્રિયાનો એક ભેદ; પોતાના શરીરનો નાશ
થાય તેવા કર્મ કરવાથી જાગતી ક્રિયા.

આયસી સ્ત્રી० (આયસી) લોહાની કાશ.

આયહમ્મ. ત્રિ० (આત્મવાત્મ) આત્માની
ધાત કરનાર.

આયાઘ્ર. ત્રિ० (આધાત) આવેલું

આયાહ. સ્ત્રી० (આયાતિ) બુદ્ધિ “ આગ્રહ ”
શબ્દ.

આયાહટ્ટાણ નં (આજાતિશ્ચાર) સ સાર;
ગંગા (૨) “ આચારાશ્રમ ” સૂત્રના
એક અધ્યયનનું નામ

આયાણ. પું० નં (આદાન) લેવું, ગ્રહણ
કરવું; સ્વીકારવું તે. (૨) ભાગલ રાખ
વાનું સ્થાન. (૩) વાક્ય. (૪) પરિશ્રદ
(૫) ઉપયોગપૂર્વક વસ્તુ લેવું મુકવું.
આયાણલગ્નમત્તનિર્ગવળા સમિતિ; પાત્ર
સમિતિમાંની ચોથી સમિતિ. (૬)
કર્મનું ઉપાદાન કારણ. (૭) જ્ઞાનાવરણી-
યાદિ આદ પ્રકારના કર્મ. (૮) અદાર
પાપસ્થાન, હિંસાદિ આશ્રવસ્થાન (૯)
સમ્યક્ જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર. (૧૦)
મોક્ષ. (૧૧) શ્રાવકનું પ્રથમ વ્રત ગ્રહણ
કરવું તે. (૧૨) ઇન્દ્રિય; શ્રોત્ર આદિ પાંચ
ઇન્દ્રિયો (૧૩) રમણીય, રમ્ય (૧૪)
સયમ (૧૫) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય વસ્તુ.
(૧૬) કારણ; હેતુ. (૧૭) આદિ; પ્રથમ.

આચાર્યપત્ર. નં (આદ્યપત્ર) અધ્યયન કે
શ્રુતરક્ષણ આદિપદ-શરૂઆતનું વાક્ય-રૂપ
‘ ધર્મભાગ્યવત્.’

આચાર્યમંડમત્તગિજ્ઞેષણાસમિદ્. સ્ત્રી (આ-
દ્યભાગ્યમાત્રનિષ્કેષણાસમિતિ) બુદ્ધિ “ આ-
દ્યભાગ્યમાત્રનિષ્કેષણાસમિદ્ ” શબ્દ

આચાર્યમંડમત્તનિષ્કેષણાસમિદ્. ત્રિ (આ-
દ્યભાગ્યમાત્રનિષ્કેષણાસમિતિ) બુદ્ધિ “ આ-
દ્યભાગ્યમાત્રનિષ્કેષણાસમિદ્ ” શબ્દ

આચાર્યમય. પુ (આદ્યમય) આદ્ય-ક્રમ-
સમર્થી ભય; સાત ભયમાંનું એક.

આચાર્યધંત. ત્રિ (આદ્યધંત) આદ્ય-ગા-
નદશન અને ચારિત્ર્યવાળો

આચાર્યસંપ્ર. નં (આદ્યસંપ્ર) દુષ્ટ ઇન્દ્રિય
રૂપસ્રોત-કર્મ આચવાનુ કાર. ઇન્દ્રિયનો
દુષ્ટ-ઉપયોગરૂપ આશ્રય.

આચાર્યજ્ઞ. ત્રિ (આદ્યજ્ઞ) પ્રદણ કરવા
યોગ્ય. (૨) શ્રુત, શાસ્ત્ર (૩) કર્મ. (૪)
સંયમ, સંયમાનુશાન. (૫) મોક્ષ.

આચાર્યતીય. ત્રિ (આદ્યતીય) પ્રદણ કરવા
યોગ્ય, ગ્રાહ્ય

આચાર્યકેપય ત્રિ (આત્માતુકેપય) આ-
ત્મહિત કરવામાં પ્રવૃત્ત, પ્રત્યેકબુદ્ધિ અથ-
વા જિનકેપી.

આચાર્ય. નં (આચાર્ય) આચાર્ય તપ.

આચાર્ય. નં (આચાર્ય) આસામણ; આપા
આદિનુ પાણી

આચાર્ય પુ (આચાર્ય) } સ્ત્રી, પાણી,
આચાર્યણ્યા. સ્ત્રી (આચાર્યના) } સામપાણી

આચાર્યવિકલ્પ. પુ નં (આચાર્યવિકલ્પ)
સ્ત્રી, પાણી

આચાર્ય. પુ (આચાર્ય) આકૃતિ; આકાર.

આચાર્ય. પુ (આચાર્ય) શાનાદિ આચાર્ય.
(૨) વ્યવહાર; વિધિ માર્ગ. (૩) વર્તન,
ચારિત્ર્ય (૪) આચાર્યસૂત્ર; ૧૨ અંગ-
માં, પહેલું અંગસૂત્ર. (૫) નિપુણ શિષ્ય.

આચાર્ય નં (આચાર્ય) ૧૨ અંગસૂત્રમાંનું
પ્રથમ અંગસૂત્ર.

આચાર્યચૂલા સ્ત્રી (આચાર્યચૂલા) આચાર્ય
સૂત્રના પીઠન શ્રુતરક્ષણનો પાછલો ભાગ.

આચાર્યકવ્ય. નં (આચાર્યકવ્ય) નિસીધ
સૂત્રનું અપરનામ

આચાર્યકલ્પ પુ (આત્મકલ્પ) બુદ્ધિ “ આ-
ચાર્યકલ્પ ” શબ્દ

આચાર્યકલ્પગી સ્ત્રી (આચાર્યકલ્પગી) સાં-
ભળનારને આચાર્ય-અનુશાન તરફ ખેંચ-
તી નારી કથા. કથાનો એક પ્રકાર.

આચાર્ય. નં (આચાર્ય) આચાર્ય સૂત્રના
પીઠન શ્રુતરક્ષણનો આગલો ભાગ.

આચાર્યચૂલા સ્ત્રી (આચાર્યચૂલા) } આ-
આચાર્યચૂલિયા. સ્ત્રી (આચાર્યચૂલિકા) } આચાર્ય
સૂત્રના પીઠન શ્રુતરક્ષણની ચૂલિકા.

આચાર્યચૂલિયુક્તિ સ્ત્રી (આચાર્યચૂલિયુક્તિ) આ-
ચાર્ય સૂત્રની નિયુક્તિ

આચાર્યનેત્ર ત્રિ (આચાર્યનેત્ર) આચાર્યનો
ચેર. અણાચારી છતાં પાતાને આચારી
કહેવડાવનાર

આચાર્યદશા સ્ત્રી (આચાર્યદશા) આચાર્ય
દશા નામનું સૂત્ર.

આચાર્યપ્રકલ્પ પુ (આચાર્યપ્રકલ્પ) નિસીધના
ત્રણ અધ્યયન સહિત આચાર્ય સૂત્રના
૨૫ અધ્યયન

આચાર્યપ્રણિહિ. પુ (આચાર્યપ્રણિહિ) આચાર્ય
પ્રતિપાદન કરનાર દશવૈકલ્પિક સૂત્રનું
૮ મું અધ્યયન.

આચાર્યપ્રત્ન. ત્રિ (આચાર્યપ્રત્ન) અન્વયર્થ તત
આદિ આચાર્યવાળો.

આચાર્યમંડ. પુ (આચાર્યમંડ) પાત્રાં, પાટ,
રત્નેશ્વરણ આદિ ઉપગરણ; નાનાદિનાં
સાધન.

આચાર્યવૃત્તિ. નં (આચાર્યવૃત્તિ) નવમા પૂર્વેના
ત્રીજા પ્રકરણ નામ.

આચારવિણય. પું (આચારવિણય) વિનય-
પૂર્વક આચાર પાળવો તે; વિનયનો એક
પ્રકાર.

આચારસમાધિ પું (આચારસમાધિ) આચાર-
રૂપ સમાધિ; સમાધિનો એક પ્રકાર.

આચારોચગય ત્રિં (આચારોચગય) ૧૪ મો
યોગસંગ્રહ; આચાર વિશિષ્ટ પાળવો તે.

આચાર. પું (આતપ) અસુરકુમાર મનના
દેવતાની એક મન

આચારમ ત્રિં (આતપક) આતપના
આચારના ત્રિં લેનાર; સૂર્યની સન્મુખ
દષ્ટિ રાખી સૂર્યનો તાપ સહેનાર.

આચારણ. નં (આતપન) આતપના; શીતા-
ન્દિનું સંહન કરતું તે

આચારણભૂમિ. સ્ત્રી (આતપનભૂમિ) આતપ-
ના લેવાની જગ્યા.

આચારણા. સ્ત્રી (આતપના) આતપના
લેવી.

આચારાદિ. ત્રિં (આત્મવાદિન) આત્માના
યથાથ સ્વરૂપને સ્વીકારનાર; આસ્તિક.

આચારાચ. પું (આત્મવાદ) આત્મવાદ,
પોતાના સિદ્ધાંતનો વાદ; સ્વસિદ્ધાંત
સ્થાપન.

આચારિ. ત્રિં (આતપિન) આતપના લેનાર.

આચારસ. પું (આચાર) ચિત્તનો ખેદ. (૨)
૧૮ લિપિમાંની ૧૫ મી લિપિ. (૩) પ-
રિગ્રહ; અચ્ચેતન.

આચારમલિવિ. સ્ત્રી (આચારમલિપિ) ૧૮
લિપિમાંની ૧૫ મી લિપિ.

આચારિણ. મં (આદિજિણ) દક્ષિણ તરફથી
માંડી, જમણી તરફથી શરૂ કરીને.

આચારિણપચારિણા. સ્ત્રી (આદિજિણપ્રદજિણ)
જમણી તરફથી શરૂ કરીને ફરી જમણી
તરફ સુધી આવર્તન કરતું તે.

આયુ. નં (આયુષ) આયુષ્ય.

આયોગ. પું (આયોગ) ધનની આવક.

આર. પું (આર) આલોક. (૨) સંસાર;
જીવલોક. (૩) ગૃહસ્થપણું. (૪) ચોથી
નરકનો એક નરકવાસો. (૫) ત્રિં
અગાઉ ;.

આરઓ મં (આરત્મ) આલોક. (૨) પહેલાં;
અર્ચા, આપાર. (૩) શરૂ કરી

આરંભ. પું (આરમ્મ) પાપકારી વ્યાપાર;
આરભ સમારભ. (૨) ત્રિં જેનો આરભ
થય તેવા જીવ.

આરંભકુશ. સ્ત્રી (આરમ્મકુશ) ભોજનાદિકમાં
થતાં આરભ સમારભના વખાણ કરવા તે

આરંભગ. ત્રિં (આરમ્મક) આરભ કરનાર.
(૨) દિસક; પાપકર્મ કરનાર

આરંભજ. ત્રિં (આરમ્મજ) સાવધક્રિયાના
અનુક્રાંતથી ઉત્પન્ન થયેલ.

આરંભજીવિ. ત્રિં (આરમ્મજીવિન) આરભ-
સાવધક્રિયાથી આશ્રયિકા સ્થાપનાર
(ગૃહસ્થ).

આરંભપરિણાય. ત્રિં (આરમ્મપરિણાય)
આવકની આડમી પડિમા આદરનાર
આવક કે જે આડ મહીના સુધી પોતે
આરભ સમારભ કરે નહિ.

આરંભય. ત્રિં (આરમ્મજ) જુઓ “ આ-
રભજ ” શબ્દ

આરંભવજ્ઞય. ત્રિં (આરમ્મવર્જક) આરભ-
પાપના વ્યાપારનો ત્યાગ કરનાર;
આવકની આડમી પડિમા સેવનાર.

આરંભવિણય પું (આરમ્મવિણય) આગ્રહનો
અભાવ.

આરંભસમારંભ. પું (આરમ્મસમારંભ) આરભ
સમારભ; પાપના વ્યાપારથી જીવની ધાત
કરવી તે.

આરંભિ. ત્રિં (આરમ્મિન) પાપનો આરભ
કરનાર.

આરંભિયા. સ્ત્રી (આરમ્મિકી) પાપના વ્યા-
પારથી લાગતી ક્રિયા.

આરક્ષ. ત્રિં (આરક્ષ) } રાજના આત્મ-
આરક્ષણ. ત્રિં (આરક્ષ) } રક્ષક. (૨) પું
ઉત્તરેશ. (૩) ત્રિં તે વંશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

આરક્ષિય. પું (આરક્ષ) કાટવાળ.

આરગ. પું (આરગ) ચક્રનો આરો; પેડાનો
આરો.

આરગ્ય. ત્રિં (આરગ) ઇન્દ્રિયોન્ની સમીપ
આવેલ; ઇન્દ્રિય ગોચર થયેલ.

આરદિય. પું (આરદિ) આક્રન્દન કરતું તે.

આરણ. પું (આરણ) ૧૧ મો દેવલોક.
(૨) તે દેવલોકના વાસી દેવતા. (૩)
નં શુભ પાડવી તે; આરંભું તે.

આરણ. પું (આરણ) ૧૧ મો દેવલોક.

આરણ્ય. ત્રિં (આરણ્ય) } અરણ્ય-વ.
આરણ્ય. ત્રિં } નમાં જઈ
આરણ્ય. ત્રિં } વસનાર;
વાનપ્રસ્થ.

આરત. ત્રિં (આરત) નિવૃત્તિ પામેલ; ઉપ-
રત-વિરામ પામેલ. (૨) અત્યંત અનુરક્ત

આરત. ત્રિં (આરત) આરત કરેલ.

આરતિય. ત્રિં (આરતિય) જુઓ “ આ-
રતિય ” શબ્દ.

આરત. પું (આરત) ઉત્તર ભરતમાંનો આ-
રત નામે એક દેશ; અર્ધસ્થાન (૨)
અરબસ્તાનના રહેવાસી મનુષ્ય; આરત

આરત. પું (આરત) આરત; આરત
દેશનો રહેવાસી.

આરતી સ્ત્રી (આરતી) અર્ધસ્થાનમાં જ-
મેલ દાસી.

આરમટ. નં (આરમટ) ૩૨ નાટકમાંનું
૨૮ મું નાટક.

આરમટમસોલ. નં (આરમટમસોલ) ૩૨
નાટકમાં ૩૦ મું નાટક.

આરમટ. સ્ત્રી (આરમટ) પડિલેલું કરતી
વખતે પત્નિ ઉતાવળે લેતાં મુકતાં કે

જોતાં લાગતો એક દોષ; પાડલેલુંનો
એક દોષ.

આરમિય. નં (આરમિત) નાટ્યની વિધિનો
એક પ્રકાર.

આરય. ત્રિં (આરત) નિવૃત્તિ પામેલ. (૨)
મયેલ; દૂર થયેલ.

આરવ. પું (આરવ) શબ્દ, અવાજ.

આરસિય. નં (આરસિત) બરાડા પાડેલ;
આરડેલ.

આરા. સ્ત્રી (આરા) આરા-આડી વિગેરેના
પેડાના મધ્ય ભાગમાં જે લાકડાં ગોઠવેલાં
હોય છે તે (૨) આર; અગ્નિને મારવાની
લોદાની અણી નાળી લાકડી, લંથીયાર વિશેષ.

આરા મં (આરાત) પાસે, નજીક. (૨)
પૂર્વ ભાગ.

આરાભાગ પું (આરાભાગ) પૂર્વનો ભાગ;
પાસેનો ભાગ.

આરામ પું (આરામ) ઉપવન; આગ;
સ્ત્રીપુરૂષોને આરામ લેવાનો મધ્ય (૨)
ત્રિં આરામ કરનાર-આપનાર

આરામિય. પું (આરામિક) આરામ-આગનું
રક્ષણ કરનાર માળી.

આરાહઘ. પું (આરાહક) આરાધક, સયમ
આદિનો પાળનાર

આરાહગ. ત્રિં (આરાહક) જાનાદિકનો
આરાધક. (૨) મોક્ષનો સાધક.

આરાહણ. નં (આરાહન) આરાધન; સેવન.

આરાહણ્ય. પુ (આરાહન) સંચારો.

આરાહણ્યા. સ્ત્રી (આરાહના) સંચારો; (૨)
ધ્રુવ-શાસ્ત્રનું સમ્યક્ પ્રકારે આરાધન-
આસેવન.

આરાહણ. સ્ત્રી (આરાહના) મોક્ષ માર્ગરૂપ
જ્ઞાન આદિની સેવા.

આરાહણી સ્ત્રી (આરાહનો) જેનાથી મોક્ષ
માર્ગની આરાધના કરાય એવી લાખા;
દ્રવ્ય લાખાનો એક પ્રકાર.

આરાહિય. ત્રિ० (આરાહિત) આરાધના કરેલ.

આરિદ્ધ. પુ० (આરિષ્ઠ) મહાપગોત્રની શાખા.

(૨) તે શાખામતિ પુરૂષ.

આરિય. ત્રિ० (આકારિત) ખોલાવેલ.

આરિય. ત્રિ० (આર્ય) યાની તીર્થકર. (૨)

પવિત્ર; વિશુદ્ધ; શ્રેષ્ઠ; નિષ્પાપ. (૩)

આર્ય દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ; શ્રેષ્ઠ મનુષ્ય

(૪) પું० મોક્ષ માર્ગ. (૫) આર્ય દેશ.

ભુએ “ અર્ય ” શબ્દ.

આરિયદંસિ. ત્રિ० (આર્યદંસિન્) ન્યાય દ-

દિવાળો; ન્યાય દષ્ટિએ જ્ઞેનાર.

આરિયવ્રત ત્રિ० (આર્યવ્રત) પ્રશસનીય યુ-

દ્ધિવાળો; શાસ્ત્રીય જ્ઞાનવાન.

આરોગ્ય ન० (આરોગ્ય) નિરોગીપણું; સ્વાસ્થ્ય

આલસિય. ત્રિ० (આલસ્ય) કાંધી થયેલ.

આરોહણ ન० (આરોહણ) સ્થાર થવું; ચડવું

આરૂઢ. ત્રિ० (આરૂઢ) ઉપર ચડેલ; આશ્રિતે

રહેલ. (૨) પ્રાપ્ત થયેલ. ઉત્પન્ન થયેલ;

ઉગેલ.

આરેણ. ઇ० (આરેણ) નજીક; પાસે. (૨)

આતરફ, આ કાઠે. (૩) લાલનું. (૪)

પ્રારંભકર.

આરોમ. ન० (આરોમ્ય) નિરોગીપણું; તન-

દુરસ્તિ. (૨) ત્રિ० રોમરહિત; નિરોગી.

આરોપ્ય. પું० (આરોપ્ય) યુદ્ધ શાસ્ત્રમાં કહેલ

એક દેવતાની જાન.

આરોવણા. સ્ત્રી० (આરોવણ) આરોપણા-

એક અપરાધનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરતાં પુન.

તેજ અપરાધ બીજવાર કર્યો તેનું પ્રાય-

શ્ચિત્ત પ્રથમ પ્રાયશ્ચિત્તનાં ઉમેરવું-આરોપનું

તે. (૨) પ્રરૂપણા; વ્યાખ્યાનો એક પ્રકાર.

(૩) પ્રશ્ન.

આરોસ. પું० (આરોસ) એ નામનો એક

દેશ. (૨) તે દેશવાસી સ્વેચ્છાની એક

જાત.

આરોહ. પું० (આરોહ) શરીરની ઉંચાઈ

આરોહણ. ત્રિ० (આરોહક) હાથીની સ્વારી

કરનાર. (૨) હસ્તિપાલક.

આરોહપરિણાહ. પું० (આરોહપરિણાહ) શરીરની

ઉંચાઈ જોડવા બે ભુજની પહોળાઈ હોય

તે આરોહપરિણાહ.

આલકાશ્ર. ત્રિ० (આલકાશ્ર) ગૃહી; આશ્રય-

વાળો. (૨) અલંકાર શાસ્ત્રના જાણનાર.

(૩) અલંકાર સંપૂર્ણી. (૪) અલંકાર યોગ્ય.

આલકાશ્ર. ત્રિ० (આલકાશ્ર) યથાયોગ્ય સ્થાને

પહેરેલ.

આલંકારિય. ત્રિ० (આલંકારિક) જ્યાં અ-

લંકાર-ધરેણા પહેરવામાં આવે તે સ્થાન.

આલંકારિયસમા. સ્ત્રી० (આલંકારિકસમા)

અલંકાર પહેરવાની સભા.

આલંદ. પું० (આલંદ) પાણીથી ભીનો-

લીલો હાથ મુકાય તેટલા વખતથી માંડી.

૫ રાત દિવસ સુધીનો કાળ.

આલંદિય. ત્રિ० (આલંદિક) ઉપર કહેલા

સમયનું ઊલ્લખન ન કરનાર.

આલંબ. પું० (આલંબ) આધાર; આલમ્બન.

આલંબણ. ન० (આલંબ્ય) } આધાર;

આલંબણા સ્ત્રી० (આલંબ્ય) } આશ્રય, ટે-

કો. (૨) ધર્પાસમિતિનું આલંબન-જ્ઞાન

દર્શન અને આરિત્ર. (૩) કારણ; પ્રયોજન.

આલંભિય. ન० (આલંભિક) એક શહેરનું

નામ. (૨) ભગવતી સૂત્રના અગીયારમા

શતકના આરમા ઉદ્દેશનું નામ.

આલંભિયા. સ્ત્રી० (આલંભિકા) આલંભિકા

નામની એક નગરી.

આલક. પું० (આલક) હડકાપો કુતરો.

આલંભિયા. સ્ત્રી० (આલંભિકા) એ નામની

એક નગરી.

આલય. પું० ન० (આલય) રહેવાનું સ્થાન; ઘર.

આલવણ. ન० (આલવણ) ખોલવું; વાતચિત્ત

કરવી.

આલસિય. ત્રિ० (આલસિય) આલસુ; મન્દ.

આલસ. ન૦ (આલસ્ય) આલસ; પ્રમાદ.
 આલાવ. પુ૦ (આલાપ) થોડું બોલવું તે;
 આલાપ કરવો તે. (૨) શરૂઆતનું લા-
 પણ. (૩) એકવાર બોલાએલું.
 આલાવચ્ચ. } પું૦ (આલાપક) આલાવો;
 આલાવચ્ચ. } એક સંબધવાળા વાક્યોનો
 સમૂહ. (૨) ગ્રંથનો થોડો ભાગ; પેરેઆફ.
 આલાવચ્ચ. ન૦ (આલાપન) પરસ્પર એ વસ્તુ
 મળવાથી થતો બંધ.
 આલાવચ્ચંચ. પુ૦ (આલાપનબંધ) પરસ્પર
 એ વસ્તુ ભેગી થવાથી થતો બંધ; જેમ
 ખડ્ગી ભારી અને દોરડું એ બેનો બંધ.
 આલિ. પુ૦ (આલિ) એક જાનની વનસ્પતિ
 આલિંગ. પુ૦ (આલિંગ) મુજબ-માદલ ના-
 મનું વાજીત્ર. (૨) આલિંગ-સાધુનો વેપ.
 આલિંગચ્ચ. ન૦ (આલિંગન) આલિંગન, થોડો
 અર્થ કરવો તે.
 આલિંગચ્ચદિ. સ્ત્રી૦ (આલિંગનગતિ) શરીર
 પ્રમાણે લાંબુ એમીકું.
 આલિંગચ્ચિયા. સ્ત્રી૦ (આલિંગનિકા) શરીર
 પ્રમાણે લાંબુ એમીકું.
 આલિંગપુષ્કર. ન૦ (આલિંગપુષ્કર) મુજબ
 -માદલ વાજીત્રનું મોડું.
 આલિંગિણી. સ્ત્રી૦ (આલિંગિણી) ધુણ્ય અને
 કાળી નીચે રાખવાનો આકળો
 આલિઘર. ન૦ (આલિઘર) આલિ નામની
 વનસ્પતિ વિશેષનું જનાવેલ ઘર-મંડપ
 આલિસ. ત્રિ૦ (આલિસ) નાવાને ચલાવ-
 વાનાં હલેસાં.
 આલિસ. ત્રિ૦ (આલિસ) સર્વ તરફથી
 જ્વલિત-ખળી રહેલ.
 આલિસ. ત્રિ૦ (આલિસ) આલિંગન કરાયેલ.
 આલિસ. ત્રિ૦ (આલિસ) લાગેલ; જોડેલ.
 આલિસંદ્ગ. પુ૦ (આલિસંદ્ક) } ધાન્ય
 આલિસિદ્ગ. પુ૦ (આલિસિદ્ક) } વિશેષ;
 એળા. (૨) અળસિ.

આલીચા. ત્રિ૦ (આલીચ) ઈદ્રિયનિગ્રહરૂપ
 મર્યાદામાં તટાલીન. (૨) આશ્રિત. (૩)
 થોડું લાગેલ-વળગેલ (૪) આલિંગન
 કરેલ; બેટેલ.
 આલીચાગુસ. ત્રિ૦ (આલીચાગુસ) જેણે ઈદ્રિ-
 યોનો નિગ્રહ કરી ગોપની રાખી તે,
 જિતે દ્રિય.
 આલીચમ. } ત્રિ૦ (આલીચક) આગ લગા-
 આલીચક. } ડનાર; અગ્નિ સળગાવનાર.
 આલીચમ. }
 આલીચમ. ન૦ (આલીચન) રોશની કરી તે.
 આલીચિત. ત્રિ૦ (આલીચ) અગ્નિમાં આગેલ
 આલુ. પું૦ ન૦ (આલુ) ખટાટા, કન્ન વિશેષ.
 આલુઈ. સ્ત્રી૦ (આલુઈ) એક જાનની વેલ.
 આલુપ. ત્રિ૦ (આલુપ) હિસા ચેારી, દારી
 વગેરે અકૃત્ય મેવનારા. છીનની લેનાર.
 આલુગ. } પુ૦ ન૦ (આલુ) સાધારણ વન-
 આલુય. } સ્પતિ વિશેષ; ખટાટા.
 આલુયવગા. પુ૦ (આલુયવગા) આયુ-ખટાટા
 સમ્બધી ભગવતી સૂત્રના ૨૩ મા શત-
 કનો બીજો વગ.
 આલેચમ. ન૦ (આલેચ) થોડું લેપન
 આલોચ. પુ૦ (આલોચ) વિલોકન, સારી
 રીતે જાનવું તે. (૨) પૃથ્વીનો સરખો ભાગ;
 સમ બ્રહ્માગ. (૩) ગવાક્ષ આદિ પ્રકાશનું
 સ્થાન. (૪) જગત્, સંસાર. (૫) જ્ઞાન.
 (૬) પ્રકાશ. (૭) રૂપી પદાર્થ.
 આલોચિત્તાર. ત્રિ૦ (આલોચિત્તૃ) જોનાર, અ-
 વલોકન કરનાર.
 આલોચિય. ત્રિ૦ (આલોચિય) નિરીક્ષણ કરેલ
 આલોચિય. ત્રિ૦ (આલોચિય) આલોચન ક-
 રેલ, નિવેદન કરેલ.
 આલોક } પુ૦ (આલોક) જુઓ “ આ-
 આલોક } લોચ ” શબ્દ.
 આલોચ. પુ૦ (આલોક) અવલોકન; નિરીક્ષણ;
 દર્શન; દેખવું તે (૨) દીવાનો પ્રકાશ.

આલોચન. ન૦ (આલોકન) દર્શન.

આલોચન. ન૦ (આલોકન) } શિષ્યે ગુરુ
આલોચનયા. સ્ત્રી૦ } પાસે પા-
આલોચના. સ્ત્રી૦ (આલોકના) } તાના દોષનું
આલોચન કરવું-નિવેદન કરવું તે.

આલોચનારિહ. ન૦ (આલોકનાર્હ) ગુરુ પાસે
નિવેદન કરવાથી જે પાપની શુદ્ધિ-
નિવારણ થાય તે; આલોચના યોગ્ય
પાપ (૨) આલોચના યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત.

આલોચદરિસ્તિજ્ઞ. ત્રિ૦ (આલોકદર્શનીય)
જે દષ્ટિગોચર થતાં ઉચ્ચમાં ઉચ્ચ
દેખાય તે.

આલોચમાયણ ન૦ (આલોકમાજન) જેમા
પ્રકાશ પડે એવું ભાગન

આલોચિય ત્રિ૦ (આલોચિત) આચ્છાદન
કરેલ.

આવ. પુ૦ (આપ) લાભ; નફા.

આવહ સ્ત્રી૦ (આપહ) આપનિ-દુઃખ,
વિપત્તિ.

આવંતિઅગ્નયણ. ન૦ (આવન્ત્યધ્યયન) આ-
ચારગના પ્રથમ શ્રુતસ્કંધના પાત્રમા અ-
ધ્યયનનું નામ

આવંતી. ત્રિ૦ (યાવત્) જેટલા

આવકહ. ન૦ (યાવત્કથમ્) } જાવ જવ
આવકહા સ્ત્રી૦ (યાવત્કથા) } મુખી; જદ-
ગી પર્યન્ત.

આવકહિય ત્રિ (યાવત્કથિક) યાવજીવ
સુધીનું; દર્શનનું; ધણા વખતનું.

આવળા. સ્ત્રી (આપળા) નદી.

આવજ્ઞા. ત્રિ૦ (આવર્જક) પ્રસન્ન કરનાર.

આવજ્ઞા. ન૦ (આવર્જન) કેવળીનો ઉપયોગ.
(૨) માનસિક વ્યાપાર; શેષ રહેલા
કર્મેનો ઉદયાવશિકામાં પ્રલેપ કરવાના
વ્યાપાર-ક્રિયા.

આવજીકરણ. ન૦ (આવર્જીકરણ) જુઓ
“ આવજગ્યુ ” શબ્દ.

આવહ. પું૦ (આવર્ત) સમુદ્રાદિકમાં ચક્રાકારે
ધુમરી ખાતું પાણી દેખાય તે. (૨) રખ-
ડવું; પરિશ્રમણ કરવું તે (૩) મોહપાથ;
બૂલવણી. (૪) સસાર. (૫) સસારના
કારણરૂપ-વિષયના શબ્દાદિક ગુણ. (૬)
ઉત્કંઠ મોહના ઉદયથી વિષયની પ્રાર્થના
કરવી તે. (૭) ફરીફરીને ઉત્પન્ન થવું તે.
(૮) મહાધોપનામે થળિત કુમારના
છંદના લોકપાલનું નામ. (૯) જમ્બૂદ્વી-
પમાનો એક દીર્ઘ વૈતાલ્ય પર્વત. (૧૦)
એક ખરીવાળા સ્થળાચર નિયંત્ર પચ્ચિ-
યની એક જાત (૧૧) અહોરાત્રના રૂપ
મા મુદર્ત; નામ (૧૨) આવર્ત નામ
એક વિમાન (૧૩) જમ્બૂદ્વીપના મેરૂની
પૂર્વે સીના મહાનદીની ઉત્તરે આવતું
નામની એક વિજય. (૧૪) આવર્તનામે
૩૨ નાટકમાં; એક નાટક. (૧૫) મ-
ણિ; એક લક્ષણ.

આવહકૂટ. ન૦ (આવર્તકૂટ) મહા વિદેહમાંના
નલિનકૂટ નામે વખારા પર્વત; એ નામ
એક શિખર.

આવહ. પું૦ (આપત) કિરાત દેશના ભિક્ષની
એક જાત.

આવહણ. ન૦ (આપતન) ભાંગવું; કંકડા કરવા

આવહિય ત્રિ૦ (આપતિત) ચારે તરફથી
આવી પડેલું, લાગેલું.

આવળ. પુ૦ (આપળ) હાટ, દુકાન. (૨)
ખજાર.

આવળા. ત્રિ૦ (આપત્ત) પ્રાપ્ત થયેલ; આ-
શ્રાંતે રહેલ. (૨) ઉત્પન્ન થયેલ.

આવળાસત્તા. સ્ત્રી૦ (આપત્તસત્તા) ગર્ભવતી,
સગર્ભા સ્ત્રી.

આવત્ત. પું૦ (આવર્ત) જુઓ “ આવહ ” શબ્દ.

આવત્તકૂટ. ન૦ (આવર્તકૂટ) નલિનકૂટ નામે
વકખારા પર્વતના ચાર કૂટમાંનું ત્રીજું
કૂટ-શિખર.

આવસ્તળ. ન૦ (આવર્તન) ઉધાણું વાસતું
આવસ્તળપેટિયા. સ્ત્રી૦ (આવર્તનપીટિકા) જેમાં
ભોગલ રહે તે સ્થાન.

આવસ્તા. સ્ત્રી૦ (આવર્તા) આવના નામની
એક વિજય.

આવસ્તિ. સ્ત્રી૦ (આપતિ) પ્રાપ્તિ. (૨)
ઉત્પત્તિ. (૩) દોષ પ્રસંગ. (૪) દુ.ખ.

આવસ્ત્ર. વિ૦ (આપત્ર) પ્રાપ્ત થયેલ.

આવસ્ત્રા. સ્ત્રી૦ (આપ્ત) આપ્ત-આપત્તિ.
સંકટ.

આવર વિ૦ (અપર) ખીજું.

આવરણ. ન૦ (આવરણ) કવચ; અખતર
(૨) દાણ. (૩) દાંકતુ તે; દાંકણ. (૪)
મજ્જિત આદિ દ્રવ્ય. (૫) સર્વ વિરતિ
અથવા દેશ વિરતિરૂપ પચ્ચખાણને અટ-
કાવનાર કથાય મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ
(૬) જ્ઞાન આદિ શક્તિને આવરનાર-
દાંકનાર જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મ.

આવરણાવરણપવિમસિ. ન૦ (આવરણાવરણ-
પ્રવિમસિ) ૩૨ પ્રકારનાં નાટકમાંનું એક.

આવરણિજ્ઞ. વિ૦ (આવરણીય) આત્માની
જ્ઞાનાદિ શક્તિને આવરનાર; જ્ઞાનાવરણી-
યાદિ કર્મ.

આવરણી સ્ત્રી૦ (આવરણી) આવરણકારી વિદ્યા.

આવરિય. વિ૦ (આવૃત) દાંકલ; આચ્છાદન
કરેલ.

આવરિસળ. ન૦ (આવરણ) સુગધિ પાણીનો
ઘટકાવ કરવો.

આવલળ. ન૦ (આવલન) અંગ મરડવું તે.

આવલિ. સ્ત્રી૦ (આવલિ) દાર, પંકિત; લાઇન.

આવલિયપવિમસિ. ન૦ (આવલિકાપ્રવિમસિ)
નાટ્યવિધિ વિશેષ.

આવલિયા સ્ત્રી૦ (આવલિકા) અસંખ્યાત
સમય પ્રમાણે એક કાળ વિભાગ; એક
શ્વાસોશ્વાસનો સંખ્યાતમો ભાગ. (૨)
ત્રેણિ; પંકિત.

આવસ્તહ. પુ૦ (આવસ્થ) મકાન; ઘર; રહે-
ઠાણ. (૨) તાપસનો આશ્રમ; મઠ.

આવસ્તહિય. પું૦ (આવસ્થિક) આશ્રમ-જુપ-
ડીમાં રહેનાર; સન્યાસી (૨) મુદ્દસ્થ.

આવસિય. } વિ૦ (આવશ્યક) અવશ્યજનું;
આવસ્સગ. } જરૂરી. (૨) ન૦ સાધુ
આવસ્સય. }

અને આવકને એ વખત અવશ્ય કરવાની
ક્રિયા; પ્રતિક્રમણ (૩) તે ક્રિયા પ્રતિપાદક
આવશ્યક નામ. સત્ર. (૪) આધાર.

આવસ્સયકરણ ન૦ (આવશ્યકરણ) કેવળ
સમુદ્ધાન કર્યા પહેલા કેવળીને અવશ્ય
કરવા યોગ્ય વ્યાપાર

આવસ્સયનુયત્તંત્ર. ન૦ (આવશ્યકનુત્તંત્ર)
એ નામ. એક સત્ર

આવસ્સયા સ્ત્રી૦ } (આવશ્યકી) સાધુએ
આવસ્સિયા. સ્ત્રી૦ } અવશ્યકામ પડ્યે
ખદાર જતી વખતે “આવસ્સિ” શબ્દ
બોલવો તે; સામાયારીનો એક પ્રકાર.

આવહ. વિ૦ (આવહ) ધારણ કરનાર.

આવાળ પુ૦ (આપાક) નિભાડો.

આવાડ. પું૦ (આપાત) ઉનાર ભરતમાની
કિરાત નામે ભિલની એક જાત

આવાય પુ૦ (આપાક) નિભાડો.

આવાય. પુ૦ (આપાત) આવળવ; માણસો
ગમનાગમન (૨) પ્રથમ મેળાપ.

આવાયમહ. પું (આપાતમહ) પ્રથમ મેળા-
પમાં બોલવા ચાલવા વિગેરેમાં સુખ
આપનાર.

આવાચ્છહા સ્ત્રી૦ (આવાપચ્છા) બોજન સં-
બધી કથા કરવી તે.

આવાસ. પુ૦ (આવાસ) મહેલ; દહેલી. (૨)
શરીર. (૩) આવાસ નામનો એક દ્વીપ
અને એક સમુદ્ર. (૪) નરકાવાસ.

આવાસળ. પુ૦ (આવશ્યક) જુઓ “આવ-
સ્સય” શબ્દ.

આવાસપદ્ય. પુ० (આવાસપર્વત) નાગરાબ્જનો
આવાસ પર્વત.

આવાસય. પુ० (આવાસક) પક્ષિનું ધર;
માળો. (૨) ન૦ નિત્ય કર્મ. (૩) આ-
ચ્છાદક.

આવાસય. ન૦ (આવશ્યક) આવશ્યક
કર્તવ્ય.

આવાહ. પુ० (આવાહ) વિવાહ પહેલાં તાપ્ત
દેવાનો ઉત્સવ. (૨) નવપરણિત વહુવરને
પ્રથમ ઘેર લાવવાં તે.

આવાહણ. ન૦ (આહ્વાન) આમનણ દેવ;
બોલાવવું.

આવિ. ઇ० (આપિ) સંભાવના. (૨) સમુ-
ચ્ચય; પાણી.

આવિ. ઇ० (આવિસ) પ્રગટ; નહેર.

આવિઞ. ત્રિ० (આવિચ) અવિચ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલ.

આવિર્ઞ. સ્ત્રી० (આવિચી) અવીચ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલ સ્ત્રી.

આવિકર્મ્મ. ન૦ (આવિકર્મ્મન) ખુદલુ-પ્રગટ
કામ. (૨) ઉત્પત્તિ. (૩) અભિવ્યક્તિ.

આવિદ્. ત્રિ० (આવિષ્ઠ) યુક્ત થયેલ, જોડા-
યેલ. (૨) અધિષ્ઠિત.

આવિદ્ધ. ત્રિ० (આવિદ્ધ) પહેરેલું; ધારણ
કરેલું. (૨) વીટેલું; યથોચિત બાંધેલું

આવિન્માચ. પુ० (આવિર્માચ) પ્રગટ થતું, પ્રા-
દુર્ભાવ થવો

આવિન્મૂય. ત્રિ० (આવિર્મૂત) પેદા થયેલ.
(૨) પ્રગટ થયેલ.

આવિલ. ત્રિ० (આવિલ) આકુળ (૨) ક-
લુપિત; ડાળી.

આવીન્મરણ. ન૦ (આવીન્મરણ) સમયે સ-
મયે આયુષ્યના દળનો અપચય થાય તે;
આયુષ્ય સમયે સમયે ઓછું થાય તે.

આવીન્સિણય. ન૦ (આવીન્સિણિત) આવીચિ
નામનું મરણ.

આવીકર્મ્મ. ન૦ (આવિકર્મ્મન) જુઓ “આ-
વિકર્મ્મ ” શબ્દ.

આલુત્ત. ત્રિ० (અલુત્ત) નદિ કાંઠેલ; વગર
કાંઠેલ.

આલેદિય. ત્રિ० (આલેદિત) ચારે તરફથી
વીટેલ. (૨) એક વાર વીટેલ.

આસ. પુ० સ્ત્રી० (આશ) ભોજન.

આસ. પુ० (આમ) ફેંકવું.

આસ. ન૦ (આત્ય) મુખ; મોં.

આસ. પુ० (અશ્ર) ધોડો; અશ્ર (૨)
અશ્રિની નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩)
અશ્રદેવતાથી ઉપલક્ષિત અશ્રિની નક્ષત્ર.
(૪) મન; ચિત્ત.

આસંગ. પુ० (આસજ્ઞ) રોગ.

આસંદ્ય. ન૦ (આસન્દક) એક જાનનું
આસન.

આસંદિયા. સ્ત્રી० (આસન્દિકા) } એક
આસંદી. સ્ત્રી (આસન્દી) } જાતનું
આસન; માંચી. (૨) ઠાઠડીનું માંચડું.

આસંસદ્ય. ત્રિ० (આમશયિત) જેમાં સદેહ
નથી તેવું.

આસંસપ્પઞ્ઞોગ. પુ० (આશસાપ્રયોગ) આ-
શસા-અભિલાષા કરવી તે

આસંસા. સ્ત્રી० (આશસા) કામભોગ મેળા-
વવાની ઇચ્છા, -અભિલાષા.

આસંસિ ત્રિ० (આશસિન્) અભિલાષી.

આસકરણ. પુ० (અશ્વકરણ) લગણ સમુદ્રમાના
પદ અંતરદ્વીપમાનો અશ્વકર્ણ નામનો
એક અંતરદ્વીપ. (૨) ત્રિ० તે દ્વીપના
રહેવાસી.

આસકરણ. ન૦ (અશ્વકરણ) ધોડાને કળા
શીખવવાની જગ્યા.

આસકિસોર. પુ० (અશ્વકિશોર) જાતવાન
ધોડાનું બચ્ચું; વચ્છેર.

આસકિસોરી. સ્ત્રી० (અશ્વકિશોરી) જાતવાન
વચ્છેરી.

આસગ. પુ० (આસ્યગ) શીખ.
 આસગીવ. પુ० (અશ્વગીવ) ભરતક્ષેત્રના
 ચાલુ અવસરિપણીના પહેલા પ્રતિવાસુ-
 દેવનું નામ
 આસજુદ. ન० (અશ્વજુદ) થોડા પુરુ
 આસજ્ઞ. ન० (આસજ્ઞ) ક્રિયા વિશેષ
 આસણ. ન० (આમન) આસન; એક; સિદ્ધા-
 સન ભદ્રાસન મથુરાસન વગેરે. (૨)
 આસનવાળી ખેસતુ તે (૩) શય્યા
 આસણ. ત્રિ० (આસન) નજીક ; પાસ.
 આસત્ત. ત્રિ० (આસત્ત) ભ્રમિમા લાગણ,
 ઉપરથી નીચેના ભાગ સાથે લાગેલ
 આસનિ સ્ત્રી० (આગતિ) પરિવ્રજ આદિમા
 શ્રદ્ધિ.
 આસત્તોસત ત્રિ० (આત્મકોત્ક) ઉપરના
 ભાગથી નીચેના ભાગને લાગેલ
 આસન્થ. ત્રિ० (આશ્મન્થ) આરામ લીધેલ,
 સ્વસ્થ.
 આસન્થ પુ० (અશ્મન્થ) પીપજો
 આસધર ત્રિ० (અશ્વધર) થોડાપાજો
 સોદાગર
 આસન. ન० (આમન) જુઓ “ આસણ ”
 શબ્દ.
 આસન્ન. ત્રિ० (આમન) જુઓ “ આસણ ”
 શબ્દ
 આસન્નમવ. પુ० (આસન્નમવ્ય) થોડા વખતમાં
 મોક્ષ જવા યોગ્ય ભવ્ય જીવ
 આસપુરા. સ્ત્રી० (અશ્વપુરા) પશ્ચાતિજન્યની
 મુખ્ય નગરી.
 આસપોસય ત્રિ० (અશ્વપોષક) થોડાનો પોષ-
 તાર; સોદાગર.
 આસપ્પમહ્ય. ત્રિ० (અશ્વપ્રમર્દક) થોડાને
 કળા શીખવનાર.
 આસમ. પુ० (આશ્રમ) આશ્રમ; તાપસ લો-
 કાને રહેવાની જગ્યા. (૨) ચાર આશ્રમ
 પૈકી એક આશ્રમ (૩) તીર્થસ્થાન.

આસમકિલયા. સ્ત્રી० (અશ્મકલિકા) થોડાની
 માખ; અગા. (૨) ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
 જીવની ગત.
 આસમદ્દ. પુ० (અશ્મદ્દ) થોડાના સમારનારા.
 આસમદ્દમ. } પુ० (અશ્મદ્દમ) થોડાને મ-
 આસમદ્દમ } દેન કરનાર.
 આસમવય. ન० (આશ્વવય) એ નામના
 એક આમ
 આસમિત પુ० (અશ્મમિત) અશ્વમિત્રાચાર્ય
 નામના ચાચા નિન્દ્ય કે જેણે દરેક
 પદાર્થ કાળે કાળે નાશ પામે છે એમ
 સ્થાપન કર્યું
 આસનુહ. પુ० (અશ્મનુહ) લવણ સમુદ્રમાં
 ઝાડા ઉપર જતા નિન્દિશામાં રહેલ અશ્વ-
 મુખ નામનો એક અતરદીપ. (૨) તે
 દીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.
 આસય પુ (આશય) આશય, યાત્રા; મ
 કાત. (૨) સેવા યોગ્ય. (૩) આશય,
 આધાર.
 આસય. પુ० (આશય) સ્થિતિ, પરિણામ.
 (૨) અભિપ્રાય.
 આસય. પુ० (આગય) ખાનાર.
 આસરયગ. ન० (અશ્વયગ) અશ્વરત્ન, ચક્ર-
 વર્તિના ચોદ રત્નમાંનું એક રત્ન
 આસરહ પુ० (અશ્વથ) થોડાગાડી; નંભા
 થોડા જોડાય એવો રથ
 આસરાય પુ० (અશ્વગજન) અશ્વરાજ, ઉત્તમ
 થોડો
 આસરહ. } પુ० (અશ્વરહ) થોડેશ્વાર.
 આસરોહ. }
 આસલ. ત્રિ० (આશલ) સ્વાદ લેવા યોગ્ય;
 ખાવા યોગ્ય
 આસવ. પુ० (આમ્વ) દારૂ; મદીરા; મદ્ય;
 શરાબ.
 આસવ. પુ० (આશ્રવ) જીવરૂપ તળાવમાં
 કમરૂપ પાણીને આવવાનું ગરનાલું; કર્મ

આવવાનું દ્વાર; મિથ્યાત્વ અવિરતિ પ્રમાદ કપાય અને અશુભયોગ એ પાંચ- માંનું ગમે તે એક. (૨) ત્રિં શ્રોતા; ગુરુ- વચન સાંભળનાર.

આસવર. } પું. (અશ્વર) અસ્વાર;
આસવાર. } ધોડસ્વાર.

આસવાહણિયા. સ્ત્રી. (અશ્વાહનિકા) ધોડાની સ્વારી; અશ્વક્રીડા.

આસવાંદગા. સ્ત્રી. (આમ્વોદકા) મીઠા પા- ણીની વાવ.

આસસગ નં. (આશક્ત) દિસા. પ્રાણીનો પિનાશ

આસસા. સ્ત્રી. (આશા) ઇચ્છા-આકાંક્ષા, આશા

આસમેળ. પુ. (અશ્મેન) કાશીના રાખનું નામ. (૨) ચાણુ અવસર્પિણીના ચોથા ચક્રવર્તીના પિના. (૩) ૨૩ મા તીર્થકર પાર્શ્વનાથના પિનાનું નામ.

આસા. સ્ત્રી. (આશા) ઇચ્છા; અભિલાષા. (૨) ભોગની આકાંક્ષા. (૩) ઉત્તર કચ્છ પર્વત પર રહેનારી એક દેવીનું નામ

આસાદ્ય ત્રિં. (આનાદિત) પ્રાપ્ત થયેલ

આસાદ. પુ. (આષાદ) અપાઃ મદિનો (૨) નૃણવિશેષ (૩) આપાદાચાર્ય નામના ત્રીજા નિહત્ર કે જેણે દરેક વસ્તુ અવ્યક્ત- સદિગ્ધ છે એટલે જ્ઞાનામા સાધુના છે અને જ્ઞાનામાં નહિ તેનો નિશ્ચય ન થઈ શકવાથી કોઈને પગે લાગવું નહિ એમ સ્થાપન કર્યું.

આસાદભૂદ. પું. (આષાદભૂતિ) જુઓ “અ- સાડભૂદ” શબ્દ.

આસાદા. સ્ત્રી. (આષાદા) એ નામનું નક્ષત્ર; પૂર્વાષાદા અને ઉત્તરાષાદા નક્ષત્ર.

આસાદાયરિય. પું. (આષાદાચાર્ય) આપાદ નામના ત્રિજા નિહત્ર આચાર્ય.

આસાદી. સ્ત્રી. (આષાદી) અપાઃઆસની પૂર્ણિમા.

આસાદણ. નં. (આમાદન) મેળવવું; ગ્રહણ કરવું.

આસાદણતા. સ્ત્રી. (આશાત્તા) અવિનય; આશાતના

આસાદિય. ત્રિં. (આમાદિત) પ્રાપ્ત કરેલ.

આસાદેતાર. ત્રિં. (આસ્વાદયિતૃ) સ્વાદ લેનાર

આસામર. પુ. (આશામર) જ્ઞાનમા વાસુદેવ અથવા બળદેવના પૂર્વભવના ધર્મેચરુનું નામ.

આસાય. પુ. (આસ્વાદ) સ્વાદ; રસ.

આસાયણ. નં. (આસ્વાદન) આસ્વાદન; રસ લેવો તે

આસાયણ. નં. (આમાદન) ગ્રહણ કરવું; મેળવવું.

આસાયણ. નં. (આશાતન) અનન્તાનુયંધી કપાય પેદા. (૨) અપમાન; નિરંકાર.

આસાયણા. સ્ત્રી. (આશાતના) આશાતના, વિનય મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન.

આસાયણિજ્ઞ. ત્રિં. (આસ્વાદનીય) સ્વાદ લેવા યોગ્ય; આખવા યોગ્ય.

આસાલય. નં. (આશાલક) જેના ઉપર સુષ્ટ શકાય કે જેસીને આરામ લઈ શકાય તેવું એક આસન.

આસાલિયા સ્ત્રી. (આશાલિકા) એ જાતને સર્પ કે જે પદર કર્મભૂમિમાં ચક્રવાતની સેના નીચે પૃથ્વીમા સમુર્ચિષ્મપણે અ- તર્બુદ્ધતને આઉપે ઉત્પન્ન થાય છે.

આસાલિગી. સ્ત્રી. (આશાલિગી) હિંદવાળી નાવા; જેમાં પાણી આવે એવી નાવ.

આસાસ. પુ. (આશાસ) આશાસન. (૨) વિશ્રામનું સ્થાન; થાક લેવાની જગ્યા.

(૩) એક દ્વીપનું નામ.

આસાસગ. પુ. (આશાસક) એક જાતનું વૃક્ષ.

આસાસણ. નં (આશાસન) આશાસન ના-
મના અર્થ.

આસાસણયા. સ્ત્રીં (આશામના) આશિર્વાદ.

આસાસિય. ત્રિં (આશાસિત) આશાસન
આપેલ; વિશ્રામ લીધેલ.

આસિ. સ્ત્રીં (આશિષ) દાદ.

આસિસ્ત. ત્રિં (આસિત) થોડુંક ઝાંટેલું.
ઝંટકાવ કરેલ

આસિસિઆ. સ્ત્રીં (આસિસિકા) એક
ખાદ્ય પદાર્થ

આસિય. ત્રિં (આશિય) આશ્રય પામેલ.

આસિય. ત્રિં (આસિત) જુઓ “ આ-
સિત ” શબ્દ.

આસિયાવાય. પું (આશીર્વાદ) આશિર્વાચન

આસિલ. પું (આસિલ) એ નામના એક
અન્યતીર્થી ગ્રામીન રુપિ

આસી. સ્ત્રીં (આશી) સર્પની દાદ

આસીણ ત્રિં (આસીને) ખેડેલ, આશ્રય કરેલ.

આસીવિસ્ત. પું (આશીર્વિષ) જેની દાદમાં
ઝેર રહેલું છે તેવો સર્પ. (૨) સીતાદાન-
દાને પશ્ચિમ કિનારે શબ્દ વિજયની
પશ્ચિમ સરહદ ઉપરનો વખારા પાંત. (૩)
નિયત અથવા અનુગ્રહ કરવામાં સમર્થ.

આસીવિસ્ત. નં (આશીર્વિષત્વ) છાંટઅ-
નિષ્ટ કરવા; સામર્થ્ય.

આસીવિસભાવણા. સ્ત્રીં (આશીર્વિષભાવના)
છાંટાનિષ્ટ કરવાના સામર્થ્ય સમ્બંધી દફતી-
કત જેમાં ખતાવેલ છે તેનું અગત્યાય
એક કાલિકસ્ત્ર.

આસીવિસા. સ્ત્રીં (આશીર્વિષ) સીનેદામદા
નદીને જમણે કાંઈ આવેલી આશીર્વિષા
નામની નગરી.

આસુ. અં (આશુ) જલ્દી, શીઘ્ર, એકદમ.

આસુકાર. પું (આશુકાર) જેથી તત્કાલ
મરણ નિપજે તે; મરણનો અવસર લા-
વનાર સર્પદંશ વિસુચિકા વગેરે.

આસુચર. ત્રિં (આશુચર) શીઘ્ર ચા-
લનાર.

આસુપણ ત્રિં (આશુપણ) તીવ્ર બુદ્ધિવાળો;
ઉત્પાનકી બુદ્ધિમાન (૨) કવળજાની;
દિવ્યજાની.

આસુર. નં (આમુર) આનુરી ભાવના; જેથી
અનુરંપાનિમા થવા યોગ્ય કર્મ બધાય
તેની ભાવના. (૨) ત્રિં અસુર સમ્બંધી,
ભવતપનિ અને વ્યતર સમ્બંધી

આસુરત્ત. ત્રિં (આશુરત્ત) કાંધથી લાલ
ચોગ થયેલ.

આસુરત્ત. નં (આમુરત્ત) આનુરી ભાવના,
અસુર દેવતામાં ઉત્પન્ન થતું પડે તેવી
ભાવના

આસુરા. સ્ત્રીં (આમુરી) જેનાથી અસુર-
યાનિમા ઉત્પન્ન થાય તેવી ભાવના.

આસુરિય ત્રિં (આમુરિક) અનુર સમ્બંધી
(૨) પું પૂર્વજન્મમાં તીવ્ર ક્રોધ કરનારથી
અનુરપણું ઉત્પન્ન થનાર

આસુરિય. નં (આમુર્ય) અનુરપણું.

આસુરી સ્ત્રીં (આમુરી) અનુરપણું ઉત્પન્ન
યોગ્ય ભાવના. સાધુ થઈને કણ્યા કરે,
સકામ તપ કર, નિમિત્ત પ્રકાશે, નિર્દય-
પણું કરે તે

આસુહત. ત્રિં (આમુહત) } અતિ ક્રોધા-
આસુહત ત્રિં (આમુહત) } યમાન થયેલ.

આસુહત. ત્રિં (આમુહત) જલ્દી ક્રોધાય-
માન થનાર.

આસુગિ. નં (આશુગિ) ધૂતપાનાત્મિક અભિષેક
આપેલ કે જેની માણસ ગળવાનું થાય.
(૨) રસાયણ ક્રિયા.

આસુગિય. ત્રિં (આશુગિય) કાંઈકે જાણુ
બનેલું

આસૂય. નં () કાલ દેવને મા-
નતા માનસમાં આવે છે તે.

આસેવણ. નં (આમંત્ર) સેવવું તે.

આસેવળા. સ્ત્રી. (આસેવળા) સયમમાં
અનિવાર દોષ લગાડવા તે. (૨) સૂત્રનું
અનુક્રાંત કરવું તે. (૩) આરોપણ કરવું—
આરોપણ. (૪) સંયમનું પરિપાલન.

આસેવાલોચક્ર. પુ. (આસેવાલોચક્ર) પુનઃ
પુનઃ પાપ કરી પ્રાયશ્ચિત લેનાર (સાધુ)

આસેચિયં ત્રિ. (આસેચિત) થોડા સ્વાદ
લીધેલ—આમલ. (૨) ચારે તરફથી પાલન
કરાયેલ.

આસોંચ પુ. (આસોંચ) આમો માસ.

આસોંઈ. સ્ત્રી. (આસોંચી) આમો ચુદ્ધિ પુનમ.

આસોંકંતા સ્ત્રી. (આસોંકાન્તા) મધ્યમ
આમની એક મૂર્તિના

આસોંગ. પુ. ન. (આસોંગ) અસોક વૃક્ષનું
પુત્ર.

આસોંટ. } પુ. (આસોંચ) પીપળો. પી-
આસોંચ. } પગાનું ઝીડ

આસ્વાદિય. ત્રિ. (આસ્વાદિત) જુઓ “આ-
સાદિય” શબ્દ.

આસ્માયગિજ્ઞ. ત્રિ. (આસ્માદનીય) સ્વાદ
લેવા યોગ્ય

આસ્માવિગી સ્ત્રી. (આસ્માવિગી) જેમાં
પાણી ચાલ્યું આવે તે. (નાવા)

આહસ્ય. ક્ર. (આહસ્ય) કદાચ. કદાચિત્ (૨)
અ. શીઘ્ર, જલદી. (૩) ઉપસ્થિત થ-
યેલ. (૪) વ્યવસ્થા કરનાર. (૫) ભાગ
પાડનાર. (૬) ઇન્દનાર.

આહસ્યા. સ્ત્રી. (આહસ્યા) થાત કરવો. મારવું તે.

આહડ. ત્રિ. (આહડ) આજેલું, લાવેલું (૨)
ચોરેલ, છીનવી લીધેલ.

આહડિયા. સ્ત્રી. (આહડિકા) બહારથી આ-
વેલી લાણી; પીરસાણું

આહત. ત્રિ. (આહત) એક ઠેકાણેથી બીજે
ઠેકાણે આજેલું

આહત્તહીય. ન. (આહત્તહીય) યાત્રાતથ્ય,
જેમએ તેવું (૨) યથાર્થ ઉપદેશનું સ્વરૂપ;

સત્ય; વાસ્તવિક સ્વરૂપ (૩) સુચયડાંગના
૧૩ મા અધ્યયનનું નામ કે જેમાં યથાર્થ
ઉપદેશનું સ્વરૂપ બતાવ્યું છે.

આહમિઅપય. ન. (આહમિકાપદ) અધા-
મિકાપદ; ધર્મ વિરુદ્ધપદ

આહય. ત્રિ. (આહય) હજોલું. (૨) વગાડેલું,
અજાલેલું. (૩) પ્રેરણાકરેલ. (૪) પું. દોષ

આહયા. સ્ત્રી. (આહયા) દુઃખિ.

આહરણ. પુ. ન. (આહરણ) ધરણ; દામીનો.

આહરણ. પું. ન. (આહરણ) દર્શન, ઉત્ત-
રણ. (૨) લેવું; સ્વીકાર કરવો. (૩)
વ્યવસ્થા કરવી. (૪) લાવવું; લઈ જવું.

આહરણતદ્દેશ પુ. (આહરણતદ્દેશ) એક દેશી
દર્શન.

આહરણતદ્દેશ. પુ. (આહરણતદ્દેશ) સદેશ
દર્શન.

આહવળ. પુ. (આહવળ) બોલાવવું.

આહવ્ય. ત્રિ. (આહવ્ય) ક્ષેત્ર, શિયાળ, ભાત,
પાણી, વસ્ત્ર, પાત્ર વગેરે.

આહવ્યગી સ્ત્રી. (આહવ્યગી) નાતકાલિક
અનર્થ કરનાર એક વિદ્વા.

આહવ્યાય. ન. (યથાવાદ) વિચરેલ ગયેલ આ-
રમા દર્શિતવાદ અગત્યા બીજા વિભાગ
સૂત્રનો ૧૦ મો ભેદ

આહાકડ ત્રિ. (આહાકૂત) ખાસ સાધુને
માટે નિપજાવેલ આહારાદિ

આહાકર્મ. ન. (આહાકર્મ) આહાકર્મ;
આહારનો એક દોષ.

આહાકર્મ. ન. (યથાકર્મ) પોતાના જેવા
કર્મ હોય તે પ્રમાણે, સ્વકૃત કર્મોનુસાર.

આહાકર્મિય. ત્રિ. (આહાકર્મિક) સાધુના
માટે બનાવેલ આહાર.

આહાચ્છંદ. ત્રિ. (યથાચ્છંદ) પોતાની મરજી
મુજબ બંધનાર.

આહામ ન. (આહામ) સ્થાપન. (૨) સ્થાન,
આશ્રય.

આહારતત્ત્વ. નં (યાચાતત્ત્વ) જે વસ્તુ જેવી હોય તેવીજ કહેવી તે; યથાર્થ સત્ય

આહારતદ્વિષ્ઠ. નં (યાચાતત્ત્વ) યાચાતત્ત્વિક-સત્યવાત જેમાં પ્રતિપાદન કરી છે તે સૂચકાંગ સૂત્રના ૧૩ મા અધ્યયનનું નામ.

આહાર. પું (આહાર) આધાર; આશ્રય; અવલમ્બન; ટેકા. (૨) આકાશ.

આહાર. પું (આહાર) આધાર, ખોરાક.

આહારહસ્તાર. ત્રિં (આહાર) આધાર કરનાર; ખાનાર.

આહારણ. નં (આહારક) આધારક શરીર. પાંચ શરીરમાંનું ત્રીજું શરીર. (૨) ત્રિં આધાર કરનાર; ખાનપાન વગેરે કરનાર. (૩) પું આધારક શરીરની લલિષવાળા સાધુ. (૪) આધારક સમુદ્ધવાન; આધારક શરીરમાં આત્માના પ્રદેશ વિસ્તારવા તે.

આહારર્ગમોપાંગમ્નામ. નં (આહારકાર્ત્ત્વોપાંગનામ) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી આધારક શરીરના અંગોપાંગ પ્રાપ્ત થાય.

આહારગજુગલ. નં (આહારકજુગલ) આધારક શરીર અને આધારક અંગોપાંગ એ બે નામકર્મની પ્રકૃતિની જોડ.

આહારગમ્નામ. નં (આહારકનામ) જેના ઉદ્ભવથી આધારક શરીર મળે એવી નામ-કર્મની એક પ્રકૃતિ.

આહારગમીસા. સ્ત્રીં (આહારકનિશ્ચ) આધારક મિશ્રયોગ; આધારક શરીર ખનાવતી વખતે ઉદારિક આદિ શરીરની સાથે મિશ્રણ થાય તે વખતનો યોગ-સારીરિક વ્યાપાર.

આહારગલ્લલિ. સ્ત્રીં (આહારલ્લલિ) આધારક શરીર ખનાવવાની લલિષ-શક્તિ.

આહારગવર્ગમ્ના. સ્ત્રીં (આહારલ્લલિ) આધારક શરીરની રચનામાં ઉપયોગી થાય તેવા પુદ્ગલનો જલ્થો.

આહારગસમુદાય. પું (આહારકસમુદાય) આધારક શરીર ખનાવવા માટે આત્માના પ્રદેશ શરીરથી બહાર કાઢવા તે.

આહારગમ્મીર. નં (આહારકશરીર) આધારક શરીર.

આહારગસરીરકાયવ્યવ્રોગ પું (આહારકશરીરકાયવ્યવ્રોગ) આધારક શરીર રચીને તે શરીરથી પ્રગ્નિ કરવી તે, આધારક શરીરનો વ્યાપાર

આહારગસરીર. પું (આહારકશરીર) આધારક શરીરવાળો (જીવ).

આહારગુલ્લ. ત્રિં (આહારગુલ) આધાર પરથી મન વચન અને ક્રિયાને પાપથી ગાપતી રાખનાર.

આહારણ. નં (ઉદાહરણ) દર્શાવ

આહારપજ્જનિ. સ્ત્રીં (આહારપર્જામિ) જે શક્તિથી આધાર લલિષ શરીરરૂપે પરિણામ પમાડી શકાય તે શક્તિની પ્રજ્ઞતા.

આહારપરિણામ. સ્ત્રીં (આહારપરિણામ) સૂચકાંગ સૂત્રના બીજા શ્રુતકથના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ.

આહારપોસહ. પું (આહારપૌષ્ઠ) એક અંશરત મુધી ચારે આધારનો ત્યાગ કરવો.

આહારવ્ય. નં (આહારક) ૫ શરીરમાંનું એક શરીર કે જે ૧૪ પૂર્વધારી લલિષવાળા સાધુ ખનાતી શકે.

આહારસંપજ્જન. નં (આહારસંપજ્જન) આધારની સંપત્તિ-રસને ઉત્પન્ન કરનાર; મીઠું.

આહારસમ્મા. } સ્ત્રીં (આહારસંમા) આધાર

આહારસસા. } લેવાની સત્તા-ધમ્મ.

આહારસમુદાય. પું (આહારકસમુદાય) આધારક શરીર ખનાવતી વખતે જીવ પ્રદેશ; ઉદારિક શરીરથી બહાર નીકળવું અને પ્રગ્નિ પ્રગ્નિનું ભોગવટો કરી નિર્જરવુ તે.

આહારિત. ત્રિ० (આહારિત) આહાર પ્રદણ કરેલ; ભક્ષણ કરેલ.

આહારિત્તાર. ત્રિ० (આહારયિતૃ) આહાર કરનાર. (૨) પ્રદણ કરનાર.

આહારિમ. ત્રિ० (આહાર્ય) પાણી સાથે ઉનારવા યોગ્ય; ખાણ ઔષધ-ચૂર્ણ વગેરે.

આહારિય. ત્રિ० (આહારિત) બુઝો ' આહારિત ' શબ્દ.

આહારોદ્દેસ્ય પુ० (આહારોદ્દેસક) 'પત્રવળા' સૂત્રના પ્રથમ ઉદ્દેશાનું નામ.

આહારેન્તાર. ત્રિ० (આહારયિતૃ) આહાર કરનાર.

આહારલેદિષ્ય. પું० (યથાલન્દિક) ઉત્કૃષ્ટ આચારી એક પ્રકારના જૈન સાધુ.

આહાવગ્ના સ્ત્રી० (આમાવના) ધારણા; સંકલ્પ. ઉદ્દેશ.

આહાસિય. પુ० (આમાસિક) એ નામનો એક અન્નર્કોપ. (૨) ત્રિ० તેમાં વસનાર મનુષ્ય.

આહિષ્ય. ત્રિ० (આહત) આપરથી પ્રદણ કરેલ

આહિષ્યમિ. પુ० (આહિતામિ) અગ્નિને આપન કરનાર બ્રાહ્મણ; અગ્નિદેવતા.

આહિંડ્ય. } ત્રિ० (આહિગત્ક) બ્રમણશીલ,
આહિંડગ. } મુસાફર.

આહિંડિષ્ય. ત્રિ० (આહિણ્ડિત) મોકલેલ.

આહિક્ક. ન० (આધિમ્ય) અધિકપાત્ર; વિશેષપાત્ર.

આહિગરણિયા. સ્ત્રી० (આધિકરણિકી) દગા, ઉપલ, ખડ્ગ વગેરે અધિકરણ મેળવનારી લાગતી ક્રિયા.

આહિય. ત્રિ० (આહ્યાત) કહેલું; પ્રતિપાદન કરેલું.

આહિય. ત્રિ० (આહિત) ધરેલ; આગળ મુકેલ. (૨) સપણ હિતકર.

આહિયવિસેસત્ત ન० (આહિતવિશેષત્ત) સત્ય વચનનો એક અનિશ્ચય.

આહીર. પુ० (આમીર) દેશ વિશેષ (૨) આહીર નામની દલકી જાત.

આહુક. ત્રિ० (આહોતૃ) દાતા; ત્યાગી.

આહુક. સ્ત્રી० (આહુતિ) અગ્નિમાં ઘી તલ જવ વગેરે હોમવાં તે

આહુગિજ્ઞ. ત્રિ० (આહ્વાનીય) આહવાન કરવા યોગ્ય. (૨) હોમવા યોગ્ય

આહુગિય. પુ० (આહુનિક) ૮૮ પ્રદર્શનો ૫ મો પ્રદ. (૨) ત્રિ० આજકાલનું નવીન.

આહુય. ત્રિ० (આહત) ખોલાવેલ.

આહેગ. ન० () પિવાદ થયા પછી વરને ત્યાં કન્યાને તેડું કરી જમાડે તે

આહેય. ત્રિ० (આધેય) આધારમાં રહેવા યોગ્ય વસ્તુ

આહેરી. સ્ત્રી० (આમીરી) આદિરાણ, ભરવાડણ; ગોવાલણ.

આહેવજ્ઞ. ન० (આગ્નિવજ્ઞ) અધિપતિપાત્ર, નાયકપાત્ર; સ્વામીપાત્ર.

આહેવગ્ન. ન० (આજ્ઞેવગ્ન) શહેરને ઘેરે ધાતવો-આપો મારવો તે. (૨) ક્ષોભ ઉત્પન્ન કરવો તે.

આહોદ્દ્ય. ત્રિ० (આમોગિક) જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

આહોહિય. પુ० (આપોડવધિક) નિયમિત ક્ષેત્રમાં રહેનાર અવધિ જ્ઞાન (૨) નિયત ક્ષેત્રોને અવધિજ્ઞાનથી દેખનાર.

હ.

હ. અ. (૩) પાદપુરણ (૨) વાક્યાવકાર
(૩) સમાધિ.

હઅ ત્રિ. (હત) પ્રાપ્ત થયેલ. સ્થિત રહેલ
(૨) ગયેલ.

હઅર. ત્રિ. (હતર) બીજું, અપર.

હઅરહા. અ. (હતયા) અન્યથા.

હહ. અ. (હિત) એમ; એવીરીતે. (૨)
૩૫ પ્રદર્શન, કુંઠ નિર્દેશ કરી બતાવવું
(૩) અવધિ. ૯૬ (૪) હેતુ. કારણ.

હહાન્ન. પુ. (હતિહાન્) પુરાણ; ઇતિહાસ
(૨) પુરુષની ૧૨૨ કળામાંની એક કળા

હઓ. અ. (હત) અદિતી (૨) અદીઆ

હંસ્તિગિયા. સ્ત્રી. (હંસ્તિગનિકા) } નિન્દા
હંસ્તિગી સ્ત્રી. (હંસ્તિગની) }

હંગાર } પુ. (અઙ્ગાર) અગારો; દોલમાં.
હંગાલ. } ધુમાડારહિત અગ્નિ. (૨) કાય-
લાની માકકે સયમને કાળો કરનાર એક
પ્રકારનો આહારનો દોષ (૨) અગાર
નામનો એક અર્થ.

હંગાલ. ત્રિ. (અઙ્ગાર) અગારા સમ્બંધી,
દેવતા સમ્બંધી.

હંગાલઙ્ગ. પુ. (અઙ્ગાઙ્ગ) એ નામનો એક
અર્થ; મગળા અર્થ

હંગાલકર્મ. ન. (અઙ્ગારકર્મ) કાયલા બના-
વવા અને વેચવાનો વ્યાપાર, પદ્મ કર્મા-
નનામાંનું એક

હંગાલકારિયા. સ્ત્રી. (અઙ્ગારકારિકા) સગડી.

હંગાલગ. પુ. (અઙ્ગારગ) મગળા અર્થ.

હંગાલદાહ. પુ. (અઙ્ગારદાહ) અગારા પાડવાની
બાજી

હંગાલવર્ડિસય. પુ. (અઙ્ગારવતયક) અગારકે
નામે અર્થના વિમાનનું નામ.

હંગાલસગડિયા. સ્ત્રી. (અઙ્ગારસગડિકા) અ-
ગડી. દેવતા રાખવાની સગડી

હંગિની. સ્ત્રી. (હંગિની) શાસ્ત્રમાં કહેલ ૬-
૬માં રહી વૈયાવચ્ચ કરાવ્યા વિના સત્યારો
કરવો તે, અનશન ક્રિયા.

હંગિનીમરગ. ન. (હંગિનીમરગ) સંત્યારો કરી
વૈયાવચ્ચ કરાવ્યા વિના ઇગિત-નિયમિત
પ્રદેશની ૯૬માં રહી સમાધિ મરણ
કરવું તે.

હંગિય. ન. (હંગિય) મનોભાવ બળાવવાની
નિશાની. ખસારો, આખ વગેરેની સા-
ક્ષિપ્રાય એટલું.

હંગિયમરગ પુ. ન. (હંગિયમરગ) બુઓ
હંગિયમી શબ્દ

હંગુર્ક. } સ્ત્રી. (હંગુર્ક) આ તત્ત્વનું એક
હંગુરી. } નક્ષત્ર, કે તંત્રના કળામાંથી તેલ
ધાતુ તીકળે છે

હંદ પુ. (હન્દ) ઇન્દ્ર; ઐશ્વ (૨) ઇન્દ્ર, દેવ-
તાના રાગન; પુરુષ (૩) જ્યેષ્ઠા નક્ષ-
ત્રનો અધિપતિ દેવતા. (૪) એ નામનો
એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર (૫) પરમેશ્વર.
ઇશ્વર. (૬) જીવ, આત્મા. (૭) પૃથ્વી
કાયનો એક અધિપતિયક દેવ (૮) ૧૯
મા તીર્થકરના એક મળધર. (૯) સમગ્રી
તિથિ, સાતમ (૧૦) નવ એ નામનું
એક દેવતાનું વિમાન.

હંદ ત્રિ (હન્દ) ઇન્દ્ર સમ્બંધી.

હંદકંત. પુ. (હન્દકાન્ત) ઇન્દ્રકાન્ત નામે એક
વિમાન કે જેના દેવતાઓની સ્થિતિ ૧૯
સાગરોપમની છે.

હંદકાદ્ય. પુ. (હન્દકાયિક) ત્રણ ઇન્દ્રિયાઓ
એક જીવ, ઇન્દ્રિયા

હંદકીલ. પુ. (હન્દકીલ) નગરના દરવાજાનો
એક અવયવ; જેને આધારે દરવાજાના
એ કમાડ બંધ રહી શકે તે

હંદકુંભ. પુ. (હન્દકુંભ) કલશ, મહેલો ધડો;
બાલિઓ. (૨) પીતશોકા નગરીના ધરિયાન
ખુણાનું એક ઉચ્ચાન (૩) નેમનાથના

પ્રથમ શિષ્ય. (૪) ૨૦ મા મુનિસુવત
તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ.
ફેલેડ પુ. (ફેલેડ) ઇન્દ્રપ્રિય, ઇન્દ્ર મ-
હોત્સવમાં બનાવેલ સ્થંભ. (૨) ઇન્દ્રધ્વજ.
ફેલેડીલ. પુ. (ફેલેડીલ) બુદ્ધો “ઈલેડીલ”
શબ્દ.
ફેલેડ. પુ. (ફેલેડ) તેઈદ્રિય યુવ વિશેષ.
ફેલેડોવ. પુ. (ફેલેડોવ) ઇન્દ્રોપ; મેમોલો.
ફેલેડગ. પુ. (ફેલેડગ) વ્યત્તર દેવના ઉપ-
દ્રવ્યથી થતો રોગ; યગગાડ. (૨) ગ્રહ વિશેષ.
ફેલેડમિ. પુ. (ફેલેડમિ) વિશાખા નક્ષત્રનો
અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૨) ૩૭ મા ગ્રહનું
નામ.
ફેલેડસા. સ્ત્રી. (ફેલેડસા) પાચાલ દેશના
અભરાજની રાણી
ફેલેડજાલિ ત્રિ. (ફેલેડજાલિ) વિવિધ રચના
કરી વિસ્તર્ય પમાડનાર; ઇલેડલીયો.
(આલગર)
ફેલેડજાલિય. ત્રિ. (ફેલેડજાલિક) ઇલેડલીય કર-
નાર, ગોડવિદ્યા બનાવનાર
ફેલેડમય. પુ. (ફેલેડમય) ઇલેડલીય, ઓલ
ધ્વજની અપેક્ષાએ મોટી ધ્વજ.
ફેલેડમ. ન. (ફેલેડમ) ઇલેડલીય, ઇલેડલીય.
(૨) ઇલેડલીય નિવાસસ્થાન.
ફેલેડનીલ. પુ. ન. (ફેલેડનીલ) ઇલેડનીલ
મણી, નીલમ.
ફેલેડત્ત. પુ. (ફેલેડત્ત) ઇલેડત્ત; એથા નીર્થ-
કરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર (૨) ૧૨
મા વાસુધેવ સ્વામીના ત્રાગ્ન પૂર્વ
ભવનું નામ.
ફેલેડિય. પુ. (ફેલેડિય) એ નામના ક્રાંતિક
ગચ્છના એક આચાર્ય.
ફેલેડધ્વ. ન. (ફેલેડધ્વ) ઇલેડધ્વનુષ્ય;
કાચબી
ફેલેડનીલ. પુ. (ફેલેડનીલ) બુદ્ધો “ઈલેડનીલ”
શબ્દ.

ફેલેડાલિય. સ્ત્રી. (ફેલેડાલિય) ભાદરવા
સુદી ૧૫ પક્ષીનો પક્ષી. (૨) આસો
સુદી પુનમ પક્ષીનો પક્ષી
ફેલેડપુર. ન. (ફેલેડપુર) એ નામનું એક નગર.
(૨) પુ. એ નામના એક સાધુ.
ફેલેડપુર. ન. (ફેલેડપુર) વેસવાલિયગણથી
નીકળેલ એ નામનું કુળ.
ફેલેડમૂ. } પું. (ફેલેડમૂ) મહારીર ન્યા-
ફેલેડમૂતિ } મીના પ્રથમ ગણધર, ગો-
તમસ્વામી.
ફેલેડમ. પુ. (ફેલેડમ) ભાદરવામાસની પુનમે
મનાંતરે આસો શુદ્ધ પુનમે થતો ઇન્દ્ર
મહોત્સવ.
ફેલેડમુદ્ધાભિસિત્ત. પુ. (ફેલેડમુદ્ધાભિસિત્ત) પ-
ખવાડીયાના સાનમા દિવસનું (સાનમનું)
નામ.
ફેલેડનિય. પુ. (ફેલેડનિય) સૌથી મોટો
નરકાવાસો.
ફેલેડયાલ. ન. (ફેલેડયાલ) એ નામની એક
વિદ્યા.
ફેલેડયાલિ. પુ. (ફેલેડયાલિ) ઇલેડલીય વિદ્યાને
ગણનાર
ફેલેડલિ. સ્ત્રી. (ફેલેડલિ) ઇલેડ મહોત્સ-
વમાં જે સ્તંભ ગેપવામાં આવે તે,
ઇલેડધ્વજ.
ફેલેડસિરી. સ્ત્રી. (ફેલેડસિરી) પાચાલ દેશના
કાપિલ્ય નગરના અભરાજ રાજાની એક
રાણી.
ફેલેડસેના સ્ત્રી. (ફેલેડસેના) ઇલેડસેના નામની
એક નદી કે જે મેરુને ઉતરે રક્તવર્તી
નદીમાં મળે છે. (૨) ઇલેડનું સૈન્ય.
ફેલેડ સ્ત્રી. (ફેલેડ) ઇલેડ નામની નદી કે
જે મેરુની ઉતરે રક્તવર્તીને મળે છે. (૨)
ઇલેડ નામની એક દેવી. (૩) ઇલેડની
પાંચમી અગ્રમહિનીનું નામ
ફેલેડ. સ્ત્રી. (ફેલેડ) પૂર્વ દિશા.

શ્રાવણ. નં (શ્રાવણ) ઇંદ્ર ધનુષ્ય.

શ્રાવણી. સ્ત્રી (શ્રાવણી) ઇન્દ્રાણી; ઇન્દ્રની અગ્રમહિષી.

શ્રાવણ પુ. નં (શ્રાવણ) આત્માના ચિન્હ અને ઇન્દ્રિય જ્ઞાનના સાધનભૂત આંખ, કાન, નાક, શ્રોત્ર અને ત્વચા-એ પાંચ ઇન્દ્રિય. (૨) પદ્મવણા સૂત્રના પદ્મમા પદ્મ નામ. (૩) પદ્મવણાના ત્રીજા પદ્મના ત્રીજા દ્વાર નામ. (૪) અંગ; શરીરના અવયવ.

શ્રાવણચાયા. પુ. (શ્રાવણચાયા) ઇન્દ્રિયોથી ઉત્પન્ન થતુ વસ્તુઓનું નિશ્ચયાત્મક જ્ઞાન.

શ્રાવણોદેશ. પુ. (શ્રાવણોદેશ) પદ્મવણા સૂત્રના પદ્મમા પદ્મના પ્રથમ ઉદેશાનું નામ.

શ્રાવણમંગાહરણ. સ્ત્રી (શ્રાવણમંગાહરણ) એક પ્રકારનું ઇન્દ્રિયોદ્ધારા ઉત્પન્ન થતુ જ્ઞાન

શ્રાવણવૃક્ષ. નં (શ્રાવણવૃક્ષ) મન અને ચક્ષુ શિવાયની ચાર ઇન્દ્રિયો; કાન, નાક, શ્રોત્ર, અને સ્પર્શ ઇન્દ્રિય.

શ્રાવણકુળ. નં (શ્રાવણસ્થાન) ઇન્દ્રિયોનું ઉત્પાદન કારણ.

શ્રાવણિચ્છલ્લસા. સ્ત્રી (શ્રાવણિચ્છલ્લસા , શ્રાવણના આકારની નિષ્પત્તિ

શ્રાવણ. પુ. (શ્રાવણ) ઇન્દ્રિયોથી ઇન્દ્રિયોના યોગ વસ્તુ, રૂપ, રસ, ગંધ વગેરે.

શ્રાવણપ્રજ્ઞા. સ્ત્રી (શ્રાવણપ્રજ્ઞા) ઇન્દ્રિયની સંપૂર્ણતા; ઇન્દ્રિયપર્યાપ્તિ આંધીને પુર્ણ કરવી તે.

શ્રાવણપ્રતિસંલીલતા. સ્ત્રી (શ્રાવણપ્રતિસંલીલતા) ઇન્દ્રિયોને વશ કરવી તે

શ્રાવણપદ. નં (શ્રાવણપદ) પદ્મવણા સૂત્ર ૧૫ મુ. પદ.

શ્રાવણમનોનિમિત્ત. નં (શ્રાવણમનોનિમિત્ત) ચક્ષુ વગેરે પાંચ ઇન્દ્રિય અને મન છે નિમિત્ત જેમાં એવું જ્ઞાન; મતિશ્રુત જ્ઞાન.

શ્રાવણમનોમય. નં (શ્રાવણમનોમય) ઇન્દ્રિય અને મનથી ઉત્પન્ન થતુ જ્ઞાન; મતિશ્રુત જ્ઞાન.

શ્રાવણલક્ષિ. સ્ત્રી (શ્રાવણલક્ષિ) પાંચ ઇન્દ્રિયની પ્રાપ્તિ.

શ્રાવણલક્ષિયા. સ્ત્રી (શ્રાવણલક્ષિયા) જુઓ " ઉપલો " શબ્દ

શ્રાવણવિષય. પુ. (શ્રાવણવિષય) જુઓ " ઇન્દ્રિય " શબ્દ.

શ્રાવણ. પુ. (શ્રાવણ) ચન્દ્ર, ચંદ્રમા.

શ્રાવણવૃક્ષ. પુ. (શ્રાવણવૃક્ષ) એ નામનું એક વિમાન.

શ્રાવણ. નં (શ્રાવણ) મોટા મુડો.

શ્રાવણ. નં (શ્રાવણ) એ નામનું એક વિમાન.

શ્રાવણ. નં (શ્રાવણ) ઇન્દ્રિય અવનણ, જાળા કાષ્ટક વગેરે (૨) ઉત્પન્ન. ઉત્પન્ન.

શ્રાવણ. ત્રિ. (શ્રાવણ) સળગાવેલ; ઉત્પન્ન કરેલ.

શ્રાવણ. નં () પ્રવેશ, દાખલ થતુ ને શ્રાવણ. ત્રિ. (શ્રાવણ) એક સંખ્યાવાચક. (૨) એકલો; અદ્વિતીય

શ્રાવણ. પુ. (શ્રાવણ) ચંદ્રાદિ સાદરી બનાવવાનું કામગીર ધાસ. (૧) કાષ્ટકની બનાવેલી ચંદ્રાદિ (૩) આ નામનું પર્વત જાતનું યાત્ર.

શ્રાવણ. ત્રિ. (શ્રાવણ) એકેક (૨) પરસ્પર; અન્યોન્ય; એક બીજાનું.

શ્રાવણ. સ્ત્રી (શ્રાવણ) ૨૧; એકવીસ.

શ્રાવણ. સ્ત્રી (શ્રાવણ) એકાદશી, ૮૧.

શ્રાવણ. ત્રિ. (શ્રાવણ) અગીયાર, ૧૧. શ્રાવણ. } (શ્રાવણ)

શ્રાવણ. પુ. (શ્રાવણ) આચારંગાદિ ૧૧ અંગસૂત્ર.

શ્રાવણ. સ્ત્રી (શ્રાવણ) અગીઆરસ.

શ્રાવણ. ત્રિ. (શ્રાવણ) એકેક; પ્રત્યેક

શ્રાવણ. પુ. (શ્રાવણ) અપલદેવ સ્વામીનો વશ; ઇન્દ્રાકુ કુલ. (૨) કાશ્યપ દેશ.

इक्ष्वाकुल. पुं० न० (इक्ष्वाकुल) लुओ
“ छत्राग ” शब्द.

इक्ष्वागभूमि. स्त्री० (इक्ष्वागभूमि) छत्राकु
वंश ल्यां छत्राग भयो ते भूमि; अयोध्या.

इक्ष्वागवंश. पुं० (इक्ष्वागवंश) ऋषभदेव
स्वामीनो वंश.

इक्ष्वाकुल. न० (इक्ष्वाकुल) छत्राकु
नामनुं कुल.

इक्षु. पुं (इक्षु) शेरडी.

इक्षुगंडिया. स्त्री० (इक्षुगण्डिका) गंडरी;
शेरडी. (२) शेरडीना ककडा.

इक्षुघर. न० (इक्षुघर) ओ नामनुं ओ
छान; आग.

इक्षुचोयग न० () शेरडीना कुन्धा.

इक्षुडालग न० () शेरडीना कक-
डानो ओक लाग.

इक्षुमेरग. न० (इक्षुमेरक) शेरडी.

इक्षुरस. पुं० (इक्षुरस) शेरडीनो रस.

इक्षुवर. पुं० (इक्षुवर) ओ नामनो ओ
द्वीप अने ओक समुद्र.

इक्षुवाड. पुं० (इक्षुवाड) शेरडीनो वाड,
ल्यां शेरडी पीलाय ते स्थान. (२)
शेरडीनुं भेतर.

इक्षुवाडिया. स्त्री० (इक्षुवाडिका) छत्रा-शे-
रडीनी वाडी.

इक्षुसालग. न० () शेरडीनी लांणी
शांणी.

इग. वि० (एक) ओकनी संख्या, १.

इगवह. स्त्री० (एकवति) ओकाणुं; ८१.

इग्याला. स्त्री० (एकवत्तारिशात्) ओकतावीश; ४१.

इगवजा. स्त्री० (एकपक्षात्) ओकावन; ५१.

इगवीस्ता. स्त्री० (एकविंशति) २१ नी सं-
ख्या; ओकवीश.

इगसद्धि. स्त्री० (एकवष्टि) ६१; ओकसठ.

इगसी. स्त्री० (एकाशीति) ओकाशी; ८१.

इगार. वि० (एकादशान्) अगीथार; ११.

इर्गिदिय. वि० (एकैत्रिय) जेने ओक छत्रिय
होय ते; पृथ्वी आदि स्थावर जग.

इगुणनउइ. स्त्री० (एकोनवति) नव्यासी; ८८.

इगुणवीस्ता. स्त्री० (एकोनविंशति) ओग-
लीश; १८.

इगुणसद्धि. स्त्री० (एकोनवष्टि) ओगणुसाठ; ५८.

इगुणासी. स्त्री० (एकोनाशीति) ओगणुअ-
सी; ७८.

इग. वि० (एक) ओकनी संख्या.

इगत्य पुं० (इत्यर्थ) आ प्रकाशनो अर्थ.

इगाह. पुं० न० (इत्यादि) ओआदि; छत्रादि.

इखेवं. प्र० (इत्येव) आ प्रकाश; ओपी रीते.

इच्छकार. पुं० (इच्छाकार) छत्रापूर्वक शुद्धी
आता छत्रावपी-अनुष्ठान करवु ते; दश
सामाथारीभांणी ओक.

इच्छा. स्त्री० (इच्छा) छत्रा; अलिखापा.
(२) पणवाडीआनी पंहर रात्रिओभांणी
अज्यारभी रात्रि.

इच्छाकाम. पुं० (इच्छाकाम) अप्राप्त व-
स्तुनी आकांक्षा.

इच्छाकार. } पुं० (इच्छाकार) लुओ
इच्छाकार. } “ छत्राकार ” शब्द.

इच्छाचंद्र. वि० (इच्छाचन्द्र) छत्राचंद्र;
छत्रा शुभ्र वर्तवु ते.

इच्छाप्रणीय. वि० (इच्छाप्रणीत) संसार वधे
तेपी विषयानुद्धल प्रवृत्तिना प्रवाहभां
धसडायेल.

इच्छापरिमाण. न० (इच्छापरिमाण) छत्राचंद्र
परिमाण-मर्यादा आंधवी ते; पांथमु
अच्छुनत.

इच्छामुच्छा. स्त्री० (इच्छामुच्छा) प्रथण
छत्रा; अति आसक्ति.

इच्छालोम. पुं० (इच्छालोम) प्रथण दोल.

इच्छालोमिय. वि० (इच्छालोमिक) महादोली.

इच्छालोल. पुं० (इच्छालोल) महा दोल.
(२) महा दोली.

इच्छिय. वि० (इप्सित) प्राप्त करवानी
धन्वावागो.

इच्छिय. वि० (इच्छित) धृष्टेयु.

इच्छिय. वि० (इष्ट) धृष्टेयु; धृष्ट, वाञ्छित.

इज्जा. स्त्री० (इज्या) याग; देवपूजा

इज्जा स्त्री० () भा; जननी.

इज्जिस. वि० (इज्येष) पूजनी अ-

इज्जिसिय. वि० (इज्यैषिक) लिखापावागो.

इट्ठा. स्त्री० (इष्टका) धृष्ट (२) सेव;

इट्ठ्या. स्त्री० आद्य विशेष

इट्ठा. स्त्री० (इष्टका) धृष्ट.

इट्ठाल. न० (इट्ठाल) धृष्टना कड्डा

इट्ठावाय. पुं० (इष्टकापाक) धृष्ट पकववानु रथान.

इट्ठ. वि० (इष्ट) प्रिय, प्छल्लु; मनगमनु.
(२) पूज्य.

इट्ठानिड्ड. } वि० (इष्टानिष्ट) कष्टक धृष्ट अने
इट्ठानिड्ड. } कष्टक अनिष्ट, साई नरखुं.

इड्ड. न० () गाडु; गाडी.

इड्ड. वि० (ऋद्ध) समृद्धिपान्

इड्डि. स्त्री० (रुद्धि) समृद्धि, पैलय (२) आ-
मर्श ओपधि आदि लम्भि; शक्ति (३)
पदवी.

इड्डिगारव. न० (ऋद्धिगौरव) नरेन्द्रादिकनी
तथा आचार्यनी ऋद्धिवडे अलिमान करी
आत्माने लारे करेवा ते.

इड्डिपत्त. वि० (ऋद्धिप्राप्त) ऋद्धि-आमर्श ओ-
पधि आदि जेने प्राप्त थयेल छे ओवो.

इड्डिपत्तारिय. पुं० (ऋद्धिप्राप्तार्य) ऋद्धिने प्राप्त
थयेल आर्य अरिहत्त, यक्षवर्ती, ज्ञानदेव,
वासुदेव, यारण मुनि अने विद्याधर.

इड्डिसिय. वि० () भागलुनी
ओक ज्ञत.

इड्डिहं. ऋ० (इड्डानी) दमण्यां; अड्डुणा.

इड्डल. पुं० (इड्डल) तृण विशेष.

इड्डि. ऋ० (इड्डि) लुओ " छछ " शब्द.

इतिहास. पुं० (इतिहास) प्राचीनकालनी ह-
कीकन दर्शावनार छनिहास शास्त्र; पूर्व
जानांत. (२) पुराण शास्त्र.

इतो. ऋ० (इत.) अहिथी.

इत्तर. वि० (इत्तर) अष्टपकालनुं. (२) अ-
ष्टप, थोडु.

इत्तरपरिग्गहा. स्त्री० (इत्तरपरिग्रहा) थोडा
वपतनेभाटे अड्डलु करेल वेश्यादि

इत्तरपरिग्गहिया. स्त्री० (इत्तरपरिगृहीता)
नानी उभरनी परछेल स्त्री. (२) थोडा
वपतभाटे रांपडी रप्तात.

इत्तरपरिग्गहियामण. न० (इत्तरपरिगृहीताग-
मन) नानी उभरनी परछेल स्त्री साथे
गमन करवु-भैथुन सेववु ते; श्रावकना
याथा वतनो प्रथम अनियार.

इत्तरिय. वि० (इत्तरिक) थोडा वपतनुं, थोडा
समयनु. (२) पाहोपगमन भरलुनी
अपेक्षाओ थोडा वपतनुं छगित भरलु
करवु ते. (३) जयावागु; गमनशील.

इत्तरी. स्त्री० (इत्तरी) थोडा वपतभाटे
रांपल वेश्या आदि

इत्ति. ऋ० (इति) ओवु, ओवी रीते; आ
प्रकारे

इत्तिय. वि० (एतावत्) ओटलु; ओटला
प्रमाणनुं

इत्थ. ऋ० (इत्थ) अहिंआ; अहि;
आ टेंकाछे

इत्थं. ऋ० (इत्थम्) ओवी रीते; आ प्रकारे.

इत्थंत्थ. वि० (इत्थंथ) लोकप्रसिद्ध आकारे
रहेल, लोकिके संस्थानवागु. (२) नियमित.

इत्थि. स्त्री० (स्त्री) स्त्री; नारी.

इत्थिआणमणी. स्त्री० (रुयांज्ञपनी) स्त्रीने
आदेश करवानी ओलाववानी लाथा.

इत्थिकम्म. न० (स्त्रीकर्मन्) स्त्रीने पश कर-
वानुं काम. (२) हस्तकर्म वगेरे सावध
अनुष्ठान.

શ્રુતિકલા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીકલા) સ્ત્રીની ચોસઠ કળા.

શ્રુતિકલા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીકલા) સ્ત્રીસંબધી કથા; ચાર વિકથામાંની એક.

શ્રુતિગર્ભ. પું० (સ્ત્રીગર્ભ) સ્ત્રી સંબધી ગર્ભ-સજીવ પુદ્ગલ પિંડ.

શ્રુતિગુરુ. ન० (સ્ત્રીગુરુ) સ્ત્રીઓનો સમૂહ.

શ્રુતિચોર. પું० (સ્ત્રીચોર) સ્ત્રીના રૂપનો ચોર; પરસ્ત્રી લેપટ.

શ્રુતિજ્ઞાન. ન० (સ્ત્રીજ્ઞાન) સ્ત્રી સ્ત્રીરૂપે જન્મ લેવો પડે તેવી નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

શ્રુતિજ્ઞાનગોચરકર્મ. ન० (સ્ત્રીજ્ઞાનગોચરકર્મ) સ્ત્રીના ગોત્રમાં-અતિમાં જન્મ લેવો પડે તેવું કર્મ.

શ્રુતિતિથિ. ન० (સ્ત્રીતિથિ) સ્ત્રી રૂપે જન્મેલ મહિનાથ તીર્થકરનું તીર્થ-શાસન; દશ અષ્ટોદશમાંનું એક.

શ્રુતિપદ્ધત્કાકડ. ત્રિ० (સ્ત્રીપદ્ધત્કાકડ) જેણે સ્ત્રીપણું પાછલ કર્યું છે-ટાલ્યું છે તે.

શ્રુતિપરાગમવર્ગી. સ્ત્રી० (સ્ત્રીપરાગમવર્ગી) સ્ત્રીના લક્ષણનું પ્રતિપાદન કરનાર મોહજનક ભાષા.

શ્રુતિપરિણા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીપરિણા) સુયગડાંગ સૂત્રના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

શ્રુતિપરિસહ. પું० (સ્ત્રીપરિસહ) સ્ત્રી સંબધીનો પરિપહ; કોઈ સ્ત્રી સંયમથી ચલાવવા હાવભાવ કરે તે પણ ચલિત ન થવું તે; ૨૨ પરિપહમાંનો એક. (૨) અહ્યયર્થ.

શ્રુતિરજ્ઞ. ન० (સ્ત્રીરજ્ઞ) સ્ત્રીનું રાજ્ય; સ્ત્રી જ્યાં સ્વતંત્રપણે વર્તે છે તે.

શ્રુતિરચના. ન० (સ્ત્રીરચના) ચક્રવર્તિની મુખ્ય પદરાણી; ચક્રવર્તિના ૧૪ રત્નમાંનું એક.

શ્રુતિલક્ષણ. ન० (સ્ત્રીલક્ષણ) સામુદ્રિક શાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ સ્ત્રીનાં લક્ષણ; ૭૨ કળા-માંની એક કળા. (૨) એનું પ્રતિપાદન કરનાર પાપશ્રુતનું એક અધ્યયન.

શ્રુતિલિંગ. ન० (સ્ત્રીલિંગ) સ્ત્રીલિંગ; સ્ત્રી શરીર.

શ્રુતિલિંગસિદ્ધ. પું० (સ્ત્રીલિંગસિદ્ધ) સ્ત્રીપણું સિદ્ધ થવું તે; સ્ત્રી ભવમાં મોક્ષ જવું તે.

શ્રુતિલવડ. સ્ત્રી० (સ્ત્રીલવડ) } સ્ત્રીલિંગ પ્ર.

શ્રુતિલચના. ન० (સ્ત્રીલચના) } નિપાદક વ.

ચન; નારી જાતિના શબ્દ; વીળા, કન્યા આદિ.

શ્રુતિલિપ્યજહ. ત્રિ० (સ્ત્રીલિપ્યજહ) સ્ત્રીનો પરિત્યાગ કરનાર. (૨) પું० સાધુ; મુનિ.

શ્રુતિલિપ્યરિયાસિય. ન० (સ્ત્રીલિપ્યરિયાસિય) સ્વપ્નમાં સ્ત્રી સાથે ભોગ ભોગવ્યા હોય તે.

શ્રુતિલેદ. પું० (સ્ત્રીલેદ) સ્ત્રીલેદ; મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ; સ્ત્રીને વિકાર થાય તે.

શ્રુતિલેદગ. } પું० (સ્ત્રીલેદક) સ્ત્રીલેદના

શ્રુતિલેદય. } ઉદયવાળો જીવ.

શ્રુતિલેય. પું० (સ્ત્રીલેય) સ્ત્રીલેદ; સ્ત્રીને પુરૂષ સાથે ભોગ ભોગવવાની ઇચ્છા થાય તે.

(૨) જેના ઉદયથી સ્ત્રીલેદ પ્રાપ્ત થાય એવી નોકપાય મોહનીયની એક પ્રકૃતિ.

(૩) સ્ત્રી ભોગ સંબધી વિપયનું પ્રતિ-પાદન કરનાર શાસ્ત્ર; કામશાસ્ત્ર

શ્રુતિલેયગ. પું० (સ્ત્રીલેયક) જુઓ “ દત્તિ-લેયગ ” શબ્દ.

શ્રુતિલેયરાગ. પું० (સ્ત્રીલેયરજ્ઞ) સ્ત્રીલેદ-સ્ત્રી-ચરિત્રમાં નિપુણ; સ્ત્રીલેદ-કામશાસ્ત્રને જાણનાર.

શ્રુતી સ્ત્રી० (સ્ત્રી) સ્ત્રી; નારી

શ્રુતીતિથિ. ન० (સ્ત્રીતિર્થ) ૧૯ મા મહિ-નાથ તીર્થકર સ્ત્રી રૂપે હતા છતાં તીર્થ પ્રવર્તાવ્યું તે; દશ અષ્ટોદશમાંનું ત્રીજું અષ્ટક.

શ્રુતીપરિણા. સ્ત્રી० (સ્ત્રીપરિણા) સુયગડાંગ સૂત્રના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

શ્રુતીરચના ન० (સ્ત્રીરચના) જુઓ “ દત્તિરચના ” શબ્દ.

સ્ત્રીવેદ. } પું (સ્ત્રીવેદ) સ્ત્રીને થતી
સ્ત્રીવેદ. } પુરૂષ સમાગમની અભિલાષા.
સ્વાર્ણિ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) હમણાં; અહુણા.
સ્વર. ન૦ (સ્વર) સુંડલો. (૨) મોટી પાટ.
(૩) ગાડી ઉપરની છત્રી.

સ્વર્ણિ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) અધુના; હવે.
સ્વમ્. પું (સ્વમ્) જેટલા દ્રવ્યથી અગ્નિાડી
સહિત હાથી ટંકાય તેટલા દ્રવ્યવાળો
ગૃહસ્થ.

સ્વમ્કુલ. ન૦ (સ્વમ્કુલ) સાહુકરનું કુળ.

સ્વમ્જાતિ. સ્ત્રી (સ્વમ્જાતિ) આર્યજાતિ.

સ્વમ્સેષ્ટિ. પું (સ્વમ્સેષ્ટિ) નગરશેઠ.

સ્વમ્. પું (સ્વમ્) હાથી.

સ્વમ્. ત્રિ (સ્વમ્) આ; એ; પ્રત્યક્ષ.

સ્વમ્વણ. ઘૃ (સ્વમ્વણ) એટલામાં; તે દર-
મ્યાન; એ વખતમાં.

સ્વમ્વાહ. ત્રિ (સ્વમ્વાહ) આ પ્રકાર; આ
પ્રમાણે.

સ્વમ્વિસ. ત્રિ (સ્વમ્વિસ) આ જેવું; આ પ્રકારનું.

સ્વમ્. ત્રિ (સ્વમ્) ગમેલું. (૨) પ્રાપ્ત. (૩)
ગણેલું.

સ્વમ્. ઘૃ (સ્વમ્) આ પ્રકારે; એ પ્રમાણે.
(૨) સમાપ્તિ.

સ્વર્ણિ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) હમણાં; હાલમાં.

સ્વર. ત્રિ (સ્વર) બીજું; અન્ય; ભિન્ન. (૨)
હીન; જ્યન્ય.

સ્વરથ. ઘૃ (સ્વરથ) બીજે સ્થળે.

સ્વરથા. ઘૃ (સ્વરથા) અન્યથા; નહિ તો

સ્વાર્ણિ. ઘૃ (સ્વાર્ણી) હમણાં; અહુના.

સ્વાલ. સ્ત્રી (સ્વાલ) એકતાલીસ; ૪૧
ની સંખ્યા.

સ્વરિય. ત્રિ (સ્વરિય) પ્રેરણા કરેલ.

સ્વરિયજ્ઞમયજ્ઞ. ન૦ (સ્વરિયજ્ઞમયજ્ઞ) આચારગ
સૂત્રની પ્રથમ ચૂલિકાનું ત્રીજું અધ્યયન.

સ્વરિયા. સ્ત્રી (સ્વરિયા) ગમન ક્રિયા; ઉપયોગ
પૂર્વક ચાલવું તે; સમિતિનો એક પ્રકાર.

સ્વરિયાવહ. પું (સ્વરિયાવહ) માર્ગમાં જવું. (૨)
જવાનો માર્ગ-રસ્તો. (૩) કેવળ શરીરથી
થનારી ક્રિયા.

સ્વરિયાવહિષ્ઠ. ત્રિ (સ્વરિયાવહિષ્ઠ) તેરમું ક્રિયા
સ્થાનક; સમિતિ ગુપ્તિયુક્ત યત્નાવત સા-
ધુને હાલતાં ચાલતાં આંખની પાંપણ
હલાવતાં યોગનિમિત્તે ક્રિયા લાગે તે.

સ્વરિયાવહિયા સ્ત્રી (સ્વરિયાવહિયા) ધરિયાવહી
ક્રિયા; ૧૨-૧૨ અને ૧૩ મેં ગુણકણે
ઉપશાંત મોહ કે ક્ષીણ મોહવાળા સાધુને
કેવલ યોગ નિમિત્તે જ્ઞાનાવેદનીય કર્મ
રૂપે કર્મબંધ થાય તે.

સ્વરિયાસમિદ્. સ્ત્રી (સ્વરિયાસમિદ્) ચાલવામાં
યત્ના રાખતી તે, પાંચ સમિતિમાંની
પહેલી સમિતિ.

સ્વરિયાસમિય. ત્રિ (સ્વરિયાસમિય) યત્નાપૂર્વક
ચાલનાર; ધર્મા સમિતિયુક્ત.

સ્વલ. પું (સ્વલ) વારાણસીના એક પ્રખ્યાત
ગૃહસ્થ. (૨) ન૦ ઇલાદેવીના સિદ્ધાસન,
નામ.

સ્વલસિરી. સ્ત્રી (સ્વલસિરી) ઇલ નામના ગૃ
હસ્થની સ્ત્રી.

સ્વલા. સ્ત્રી (સ્વલા) જમૂદીપમાંનું એક ક્ષેત્ર.
(૨) ઇલાવર્ધનનગરની એક દેવી. (૩)
પશ્ચિમ રચક પર્વત ઉપર રહેનારી એક
દિશાકુમારી. (૪) ધરણેન્દ્રની એક અગ્ર-
મદિયી. (૫) ઇલ નામના ગૃહસ્થની પુત્રી.

સ્વલાકૂટ. ન૦ (સ્વલાકૂટ) ચૂલ સિમંત પર્વત
ઉપર ઇલાદેવીના વાસવાળું યોધુ શિખર.
(૨) શિખરી પર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું નવમું
કૂટ-શિખર.

સ્વલાદેવી. સ્ત્રી (સ્વલાદેવી) પશ્ચિમ રચક
પર્વત પર રહેનારી આઠ દિશા. કુમારિ-
કામાંની પહેલી.

સ્વલાપુત્ત. પું (સ્વલાપુત્ત) ઇલાવર્ધન નગરના
રહેવાસી એક શેઠનો પુત્ર એલાચી કુમાર.

इलावड. पु० (इलापति) अथापत्य गोत्रना
प्रकाशक आदि पुरुष.

इलावडस्य. न० (इलावडसक) धडादेवीना
भहेल.

इलावडग. न० (इलावडन) धडापी पुत्रनु
निवासस्थान धडावर्धन नमर.

इलिया. स्त्री० (इलिका) धयध; अथ; ओभा
वगेरे धान्यमां पडतो अथ झाडा.

इली. स्त्री० (इली) करवाल; अ धारवाणी
नक्षवार.

इव. प्र० (इव) पंढे; परे; जेनुं; भाइक.

इमगा. स्त्री० (इमगा) अन्वेपणा; धूट
पत्रुमां प्रवृत्ति अने अनिष्ट पत्रुमां
त्याग बुद्धि.

इस्ति. पु० (कृषि) ऋषि; ज्ञानवत साधु,
मुनि. (२) धन्वविशेष.

इस्तिगिगिआ. स्त्री० (कृषिगिगिका) अ नामना
अनार्य देशमां जन्मेल दासी.

इस्तिगुत्त. पु० (कृषिगुत्त) पशिष्ट गोत्रना
मुदस्ति आचार्यना अथ धिवर शिष्य. (२)
न० अ नामनु भाणवगणनुं प्रथम कुण.

इस्तिगुत्तिय. न० (कृषिगुत्तीय) अ नामनुं
भाणवगणथी नीकजेश कुण.

इस्तिण. पुं० (इस्तिन) अ नामना अथ
अनार्य देश.

इस्तिणिआ. स्त्री० (इस्तिनिका) इस्तिण नामक
अनार्य देशनी स्त्री.

इस्तिवत्तिय. पुं० (कृषिवत्तक) ऋषिगुप्त यि-
वरथी भाणवगणनुं नीकजेश णीगुं कुण.

इस्तिदास. पुं० (कृषिदास) आङ्गुतराववाध
सूत्रना त्रीण वर्जना त्रीण अध्ययननुं
नाम. (२) काकंदी नमरी निवासो लदा-
सार्थवासीना पुत्र.

इस्तिदासजम्भयण. न० (कृषिदासाध्ययन) अ-
ङ्गुतरावपानिक सूत्रना त्रीण वर्जना त्रीण
अध्ययननुं नाम.

इस्तिवियण. पु० (कृषिवत्त) ऋषिगुप्तीपना अ-
रवत क्षेत्रना आलु अवसर्पिणीना पांयमा
तीर्थकर. (२) काटीककाकंदकाचार्यना-
थिवर शिष्य.

इस्तिपाल. पु० (कृषिपाल) पांयमा वासुदेवना
त्रीण पूर्वजानुं नाम. (२) इस्तिवाय
जतिना व्यतर देवना ध्र.

इस्तिपालिय. पु० (कृषिपालित) धरवत क्षे-
त्रना पांयमा तीर्थकर.

इस्तिपालिया. स्त्री० (कृषिपालिता) जैन भु-
निओनी अथ शाखा.

इस्तिमहपुत्त. पु० (ऋषिमहपुत्त) आलुभिक्ष
नगरीना भुज्य आवक.

इस्तिभासिय. न० (कृषिभाषित) ऋषि भाषित
नामनुं अथ कालिकसूत्र. (२) त्रिं ऋषि-
मुनिअे कहेल उत्तराध्ययन वगेरेना अ-
ध्ययना (३) प्रश्न व्याकरण सूत्रनु
त्रीगुं अध्ययन.

इस्तिभासियज्जयण. न० (कृषिभाषिताध्ययन)
प्रश्नव्याकरण सूत्रनु ३ ग्नुं अध्ययन.

इस्तिआ. स्त्री० (इष्कि) धासनी सणी.

इस्तिवत्त. पु० (कृषिवत्त) गणधर सिवायना
तीर्थकरना शिष्योना वध. (२) ते वधनु
प्रतिपादन करनार शास्त्र; समवायग वगेरे.

इस्तिवाड. पु० (कृषिवादिन्) गणव्यतरनी
१६ जनमांती ११ भी जत

इस्तिवाल. पु० (कृषिवाल) ज्युओ " इस्ति-
पाल " शास्त्र.

इस्तिवालिय. पुं० (कृषिपालित) इस्तिवाय ज-
तिना व्यतरना ध्र. (२) माहूरसगोत्री
आर्यशान्ति सैनिकना धिवर शिष्य. (३)
तेना उपर्यथी नीकजेश शाखा.

इसीपम्भारा. स्त्री० (ईक्ष्वाङ्गमारा) सिद्ध
शिखा.

इस्स. त्रि० (गध्यत) लविष्पकाण. (२)
थनार; लावी.

इस्सर. पु० (ईश्वर) दक्षिण्युना भूतवादी
जगतना व्यंतर देवतानो ध्द. (२) भालिक;
सरदार; सामान्य राजा.

इस्सरवाह. पु० (ईश्वरवादिन्) ध्धर जगत
कर्ता छे ओवो वाह करनार.

इस्सरिय. न० (ऐश्वर्य) ऐश्वर्य; महोदध
इस्सरीकय. त्रि० (इक्षीकृत) धनाख नथी
तेने धनाख अनावेल.

इस्सा. स्त्री० (ईश्या) अदेभाध.

इह. } अ० (इह) अहिआ; आ लोकभा
इह. }
इह. }

इहगय. त्रि० (इहगत) अहिआ रहेवो.

इहत्य. त्रि० (इहाय) आलोकना अर्थ-सुअनो
अलिबापी.

इहमब. पु० (इहमत्र) आ जग; आ ज-म;
मनुष्य ज-म.

इहमविय. त्रि० (इहमविक) आ जग स-
अधी; आ जगभां रहे तेनुं.

इहरहा. } अ० (इतरहा) अ-नयथा, भीछ
इहरा. } रीते.

इहलोइय. त्रि० (ऐहलौकिक) आ लोक
सअंधी.

इहलोग. पु० (इहलोक) आलोक, आ ज-म;
मनुष्यजग.

इहलोगमअ. पु० (इहलोकमय) मनुष्य नि-
यैआफिकथी उत्पन्न थनु जग; सात जग-
भांनुं ओक.

इहलोमवेयगवेज्ज. त्रि० (इहलोकवेदनवेय) आ
जगभांज वेदवाथी वेदध जग तेनुं कर्म;
अप्रमत्त सयनिओ ध्ध पिनो मात्र
काययोअथी आधेल कर्म.

इहलोगसंवेगिणी. स्त्री० (इहलोकसवेगिनी)
आ संसारनुं स्वरूप जगुती वेराज्य प-
माय तेवी कथा.

इहलोमासंसव्यओग. पु० (इहलोकससाप्रयोग)

आ लोकभां हुं राजा थाहुं भत्यादि ध्ध
करवी ते; सथारानो प्रथम अतियार.

इहलोय. पु० (इहलोक) जुओ “ छलोग ”
शब्द.

इहेव. अ० (इहेव) अहिज.

ईश्वर. स्त्री० पु० (ईति) (१) स्वयंक जग.
ईश्वर. } (२) परयंक जग. (३) अति वृष्टि.
ईति } (४) अनादृष्टि. (५) उदर. (६) तीक्ष्ण.
अने (७) शुक्र ओ सात भति कहेवाय छे.

ईरिय. त्रि० (ईरित) प्रेरणा करेल; हाडेल;
दवावेल (२) कहेल; प्रतिपादन करेल.

ईरिया. स्त्री० (ईर्या) जुओ “ धरिया ”
शब्द.

ईरियाममि. स्त्री० (ईर्याममि) जुओ
“ धरियासमिध ” शब्द.

ईस. पु० (ईश) ध्धर. (२) न ऐश्वर्य;
प्रभुता.

ईसकख. त्रि० (ईशकख) ध्धर-नायक
तरीक जेनी प्रसिद्धि होय ते.

ईसगिया. स्त्री० (ईशानिका) ध्धान देशभां
उत्पन्न थयेल दारो.

ईस्थ. न० (ईस्थ) धनुर्दे, धनुर्विद्या;
थोअ धायुं अने धायुनुं थोअुं लरकर
जनावजानी जग कणामानी ओक कणो.

ईसर. पु० (ईश्वर) ध्धर; परमेश्वर. (२)
भालिक; ध्धो-नायक. (३) युवराज. (४)
सामान्य भांडलिक राजा. (५) अमाय;
प्रधान. (६) श्रीमंत. शेर. (७) लवण
समुद्रनी मध्यभां उत्तर दिशाओ ध्धर
नामनो मल पाताल कणशो. (८) जूत-
वादि जगतना व्यंतर देवतो ध्द (९)
अजिमादि ऋद्धिवाणो; समर्थ. (१०)
योथा तीर्थकरना यक्ष देवतानुं नाम.
(११) वेदधर देवानुं रहेश्वर.

ईसरिय. न० (ऐश्वर्य) ऐश्वर्य; मोटाछ; सपनि.

ईसा. स्त्री० (ईश्या) अदेभाध.

ઈસા. સ્ત્રી૦ (ઈસા) ઇદ્રાણીની અંદરની સભા.
(૨) વાણુવ્યંતર ઇદ્રની અભ્યંતર સભા.

ઈસાણ. પુ૦ (ઈશાન) ઇશાન નામે ખીજો
દેવલોક. (૨) એ દેવલોકના નિવાસી દે-
વતા. (૩) ઇશાન દેવલોકનો ઇદ્ર. (૪)
એક અહોરાત્રિના ૨૪ મુહૂર્તમાંનું ૧૧
મુ અથવા ૧૬ મુ મુહૂર્ત. (૫) ઇશાન
કાણુ-ખુણો. (૬) પ્રભુ; સ્વામી.

ઈસાણકવ્ય પું૦ (ઈશાનકવ્ય) ખીજો દેવલોક.
ઈસાણા. પું૦ (ઈશાનક) ખીજા ઇશાન દેવ-
લોકવાસી દેવતા.

ઈસાણદેવ. પુ૦ (ઈશાનદેવ) ખીજા ઇશાન
દેવલોકના દેવતા.

ઈસાણવર્હિસય પુ૦ (ઈશાનાવસ્તંક) ઇશાન
દેવલોકમાંનું સૌથી મોટું વિમાન; ઇશાને-
ન્દ્રનું મધ્યનુ વિમાન.

ઈસાણા સ્ત્રી૦ (ઈશાની) ઇશાન ખુણો.
ઈસાણિદ્ર. પુ૦ (ઈશાનેન્દ્ર) ઇશાન દેવલોકનો
ઇદ્ર.

ઈસાણિયા. સ્ત્રી૦ (ઈશાનિકા) ઇશાન ખુણો.

ઈસાવોષ. પુ૦ (ઈર્ષ્યાવોષ) ઇર્ષ્યારૂપદોષ.

ઈસાલુ. ત્રિ૦ (ઈર્ષ્યાલુ) ઇર્ષ્યાવાળો.

ઈસિ. } ઇ૦ (ઈષ્ટ) થોડું; અદ્ય; જરા.

ઈસિ. } (૨) સિદ્ધિક્ષેત્ર; મુક્તાભૂમિ.

ઈસિદંત. ત્રિ૦ (ઈષ્ટદાન્ત) થોડી સિક્ષા
પામેલ હાથી.

ઈસિપુરેવાત } પું૦ (ઈષ્ટપુરોવાત) થોડા
ઈસિપુરેવાય. } પૂર્વ દિશાનો વાયુ.

ઈસિપગ્મારા. સ્ત્રી૦ (ઈષ્ટપાગ્મારા) } સિક્ષ

ઈસિપ્પમા. સ્ત્રી૦ (ઈષ્ટપ્રમા) } શિક્ષા;
મુક્તિશિક્ષા.

ઈસિમત્ત. ત્રિ૦ (ઈષ્ટમત્ત) થોવનની શરૂઆ-
તવાળા થોડા ઉન્નત હાથી વગેરે.

ઈસી. સ્ત્રી૦ (ઈષ્ટ) સિક્ષ શિક્ષાનું એક નામ.

ઈસીપગ્મારા. સ્ત્રી૦ (ઈષ્ટપાગ્મારા) બુધો

“ઈસિપગ્મારા” શબ્દ.

ઈહા. સ્ત્રી૦ (ઈહા) અવલોકન; તપાસીને
જોવું તે.

ઈહા. સ્ત્રી૦ (ઈહા) વિચારણા; આલોચના;
અવગ્રહ થયા પછી તે આમ છ કે તેમ
એવી વિશેષ વિચારણા કરવી તે; મતિ-
જ્ઞાનનો ખીજો ભેદ. (૨) મૃગ વિશેષ.

ઈહાપોહ. પુ૦ (ઈહાવ્યૂહ) જીહાપોહ; તર્ક
વિતર્ક. (૨) સંગ્રામ-યુદ્ધનીતિ; એક જન-
તાની બૂદ્ધ રચના.

ઈહામત્ત. સ્ત્રી૦ (ઈહામતિ) ઇદ્રાણમતિ-વિ-
ચારણા, મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

ઈહામિગ. } પુ૦ (ઈહામૃગ) વર; નાહર. (૨)
ઈહામિય. } નાટકનો એક પ્રકાર.

ઈહિય. ત્રિ૦ (ઈહિત) ચેષ્ટા કરેલ. (૨) વિચારેલ.

ડ.

ડ. ઘ૦ (ઝ) વિપરીત; ઉચ્ચ. (૨) અભાવ;
ન હોવાપણુ. (૩) વિશેષ; વધારે.

ડ. પું૦ (ડ) ઉપયાગ રાખવો, ખ્યાલ
રાખવો.

ડ. ઘ૦ (ટ) નક્કી, નિશ્ચય (૨) રિતક.
(૩) કિન્તુ; પરન્તુ.

ડઘર. ન૦ (ડર) પંટ; ઉદર.

ડઘવિય. ત્રિ૦ () ઉચ્છિષ્ટ. અ-
શુદ્ધિ (એક).

ડઘાર. પું૦ (ડઘાર) ઉચ્ચાર કરવો ને,
બોલવું તે.

ડફટ. ત્રિ૦ (ડપકૃ) દખાવેલ, સક્રિય પામેલ

ડફણ. ત્રિ૦ (ડક્તીર્ણ) બ્રૂમિપર આવેલ,
અવતરેલ.

ડફણ ત્રિ૦ (ડકીર્ણ) ઉદય પામેલ, કર્મના
ઉદયથી પ્રાપ્ત થયેલ (૨) ઉત્તરણ કરી
ઉદયમાં લાવેલ (૩) ઉત્કટ; પ્રયત્ન (૪)
ફળોન્મુખ (કર્મ).

ડફય. ત્રિ૦ (ડકિત) કહેલું. (૨) ઉદય
આવેલ.

ડફણ. ત્રિ૦ (ડકીવીન) ઉત્તર પ્રદેશ સાથે
સંબંધ રાખનાર; ઉત્તર દિશામાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

ડફણપાફણ. પું૦ (ડકીવીનપ્રાવીન) પર્વોત્તર
દિશા; ઈશાન ખુણો.

ડફણવાય. પું૦ (ડકીવીનવાત) ઉત્તર દિશાનો
વાયુ.

ડફરણ. ન૦ (ડકીરણ) પ્રેરણા કરવી.

ડફરણયા. } સ્ત્રી૦ (ડકીરણ) પ્રેરણા; સ-
ડફરણા } મય વિના પણ પ્રયત્નથી
થતો કર્મનો અનુભવ.

ડફરિય. ત્રિ૦ (ડકીરિત) ઉત્તરણ કરેલ;
પ્રેરણા કરેલ. (૨) કથન કરેલ, પ્રતિપાદન
કરેલ. (૩) પેદા થયેલ; કરેલ. (૪)

સમય વિના પણ પ્રયત્નથી ઉદયમાં આવી
ફળનો અનુભવ કરાવનાર (કર્મ).

ડડ. પું૦ (ડડ) ઋતુ; એમાં પ્રમાણનો
એક કાળવિભાગ; હેમત શિશિર આદિ
છ ઋતુ. (૨) સ્ત્રીકુસુમ; રત્નોદ્દર્શન.

ડડંબર. પું૦ (ડડમ્બર) ઉદુમ્બરનું ઝાડ અને
તેનું ફળ; યુલ્લર.

ડડંબરદક્ષ પું૦ (ડડમ્બરદક્ષ) પાટલીખંડ
નગરના રહેવાસી સાગરદક્ષ સાર્થવાહનો
પુત્ર. (૨) પાટલીખંડ નગરના ઉદ્યાન-
માંનો એક વૃક્ષ

ડડંબરપાળા. ન૦ (ડડમ્બરપાળક) ૧ વડ, ૨
પીપળો, ૩ ઉદુમ્બર, ૪ પલ્લવ, ૫ કાકો-
દુમ્બરી એ પાંચ વૃક્ષોનો સમૂહ.

ડડેલી. સ્ત્રી૦ (ડડલેલી) વસન્ત, ગ્રીષ્મ, વર્ષા,
શરદ વગેરે રતુના નામવાળી દેવી.

ડડલ પું૦ (ડડલ) ઋતુ બદલાવ, શીયાળો
અને ઉન્નતો; આમાંના સિવાયનો કાલ.

ડડમાસ. પું૦ (ડડમાસ) રતુમાં, પરિપૂર્ણ
ત્રીસ દિવસ પ્રમાણનો કાળ વિભાગ;
કર્મમાસ.

ડડય. ત્રિ૦ (ડડય) રતુ સંબંધી; મોસમનું;
કાળને ઉચિત.

ડડયાસ. પું૦ (ડડયર્ષ) ઋતુ અંધકાળ; આ-
માંના સિવાયના આદિ માસ.

ડડસંધિ. પું૦ સ્ત્રી૦ (ડડસંધિ) એક ઋતુનો
આરંભ અને બીજો અંત.

ડડસંવત્કર. પું૦ (ડડસંવત્સર) ઋતુ સંવ-
ત્સર; છ ઋતુ પ્રમાણનો કાળ.

ડડ. પું૦ (ડડ) લિક્ષા; થોડું થોડું અલ્પ
કરવું તે.

ડડગીવિયા. સ્ત્રી૦ (ડડગીવિકા) એકમુદ્રા;
થોડો થોડો આધાર લઈ જીવિકા ચલા-
વવી તે.

ડડાયા. ન૦ (ડડાયા) વશિષ્ઠ ગોત્રની એક
શાખા. (૨) તે શાખાનો પુરુષ.

ઉંઙગ. પું. () યુગપાત્ર; માત્રું ક-
રવાનું કામ (૨) માંસનો પિણ્ડો; લોચો.

(૩) ચાલતાં પગને બગાડે તેટલો કાદવ

ઉંઙી. સ્ત્રી. (ઝાઙી) પિણ્ડી; પેશી.

ઉંઙુય ન. (ઝન્ડુક) ભોજન કરવાનું સ્થાન.

ઉંઙેરિય. ન. () દેવડી; ખાવાની
એક વસ્તુ.

ઉંઙુપાણિય. ન. () ઉંઙુ પાણી.

ઉંઙર. } પું. સ્ત્રી. (ઝન્ડર) ઉંઙર.

ઉંઙરિ. }

ઉંઙુરુક્ક. ન. () દેવતા પૂજન
વખતે મોઢેથી બળદના જેવો શબ્દ
કરવો તે

ઉંઙર પું. (ઝુમ્બર) ઉંઙરાનું ઝાડ, યુધ્ધરનું
ઝાડ. (૨) વિઝ્ઞુકુમાર દેવતાનું ચૈત્ય
પ્રક્ષ.

ઉંઙરવૃક્ષ પું. (ઝુમ્બરવૃક્ષ) એ નામનો વૃક્ષ
(૨) એક સાધનારનો પુત્ર

ઉંઙરપંચગ. } ન. (ઝુમ્બરપંચક) વડ, પીપર,
ઉંઙરપશાળ. } ગૃહર ઇત્યાદિ પાંચ વૃક્ષનાં ફળ.

ઉંઙરપુષ્પ ન. (ઝુમ્બરપુષ્પ) યુધ્ધરના ઝાડનું ફલ.

ઉંઙરિ. સ્ત્રી. () વનસ્પતિ વિશેષ.

ઉંઙિગા. સ્ત્રી. (ઝવિકા) ઘઉં, જવ, ચોખા
વગેરેની ઉમ્મડી-મજરી.

ઉંઙેમરિયા સ્ત્રી. () એ નામનું એક
જાતનું ઝાડ

ઉંઙુય પું. (ઝન્ડુક) એ નામના એક જા-
તનું કુમાર.

ઉંઙુઠડિયા. સ્ત્રી. () ઉંઙરડી, ઉંઙરડો.

ઉંઙચણ. ન. () શરીરે ચણવ-
વાને ઉચે ઉચકવું તે. (૨) ગુણ વગરના
માણસના ખોટા વખાણ કરવા તે; ખુ-
શામત. (૩) ગરીબનો વધારે દંડ કરવો
તે. (૪) કાઢીને છેતરવામાં પાસે ઉઠેલો
ડાહો માણસ જાણી જશે એમ જાણી

વાર્તાયિત બધ રાખવી તે. (૫) લાંચ;
રશ્વત.

ઉંઙચણશીવ. પું. (ઝન્ડચણશીવ) મશાલ.

ઉંઙચણ્યા. સ્ત્રી. () મુઝે જનને
છેતરવા દેંગ કરવો તે

ઉંઙઠિય. ત્રિ. (ઝન્ડઠિય) ઉત્કંઠાવાળો; ઉ-
ત્સુક થયેલ.

ઉંઙપિય. ત્રિ. () ધોળું કરેલ

ઉંઙવણ. ન. () ધરની છત
બાંધવી તે

ઉંઙવિષ્ણ. ત્રિ. (ઝન્ડવિષ્ણ) વાંસની કામ
ડીથી બાંધેલ.

ઉંઙચ્છિયા. સ્ત્રી. (ઝીપકલિકી) સાધીનાં
૨૫ ઉપકરણમાનુ એક ઉપકરણ, જમણી
બાબુની છાતીએ કાંપ સુધી સીંચ્યા વ-
ગર ધારણ કરવાનું વસ્ત્ર કે જે અઢી
લાથનો ચોરસ કટકા હોય છે

ઉંઙક્ટિ. સ્ત્રી. (ઝન્ડક્ટિ) ઉત્કર્ષ.

ઉંઙક્ટ. ત્રિ. (ઝન્ડક્ટ) પૃથ્વી ઉપર શરીર
રાખીને પવિત્રતાએ બેઠેલ (૨) ઉંઙક્ટ
આસન.

ઉંઙક્ટ ત્રિ. (ઝન્ડક્ટ) પ્રકૃષ્ટ; ઉત્તમ; ઉચ્ચ.
(૨) પસરેલ. (૩) અધિક; વધારે. (૪)
કલુપિત, ડોળુ. (૫) બળવાન

ઉંઙક્ટુય. ન. (ઝન્ડક્ટુ) ઉંઙક્ટ આસન; ઉલ-
કક પગે બેસવું તે.

ઉંઙક્ટુગ. પું. (ઝન્ડક્ટુગ) ચોરને બોલાવી
ચોરી કરનાર. (૨) ચોરને મદદ કરનાર.
(૩) ચોરની એક જાત.

ઉંઙક્ત. ત્રિ. (ઝન્ડક્ત) કાપેલ; લામ કરેલ

ઉંઙક્ત્યાણ. ન. (ઝન્ડક્ત્યન) ખાલ ઉતારવી;
ચામડી ઉતારવી તે.

ઉંઙક્રમ. પું. (ઝન્ડક્રમ) પશ્ચાતુર્ધી; ઉલટો ક્રમ.

ઉંઙક્રમિત ત્રિ. (ઝન્ડક્રમિત) પ્રારબ્ધધોગે પ્રાપ્ત
થયેલ; (૨) ક્ષીણ.

ઉત્કર. પું (ઉત્કર) સમુદ્ર; સપ્રાત. (૨) ત્રિં કર રહિત.

ઉત્કરિયામેય. પું (ઉત્કરિકામેદ) એરડા પીગ છાતથી અલગ થાય તેમ અલગ થયું તે.

ઉત્કરિસ. પું (ઉત્કર્ષ) ઉત્કર્ષ, અનિશ્ચય (૨) ગર્વ; અભિમાન.

ઉત્કલડિયા સ્ત્રી () ઉત્કરડો. મલીન વસ્તુનો સંગ્રહ.

ઉત્કલ. ત્રિં (ઉત્કલ) ચડતી કળાવાળું. તૃદિ પામનાર. (૨) તેષદ્રિય છવ વિશેષ (૩) ધર્મ રહિત. (૪) નં ચારી.

ઉત્કલિકા. સ્ત્રી (ઉત્કલિકા) ઉપરા ઉપરી જતું આવતું તે

ઉત્કલિય. ત્રિં (ઉત્કલિક) એક પ્રકારનો અવ્યક્ત શબ્દ.

ઉત્કલિયા. સ્ત્રી (ઉત્કલિકા) વધારે નાનો સમુદાય. (૨) તેષદ્રિય છવ વિશેષ, કરોળીઓ. (૩) લહેર-નંગ (૪) વાયુની માફક ચક્ર કરતું તે

ઉત્કલિયાવાય. પું (ઉત્કલિકાવાત) થોડી થોડી ચારને અંતરે વાતો એક પ્રકારનો વાયુ.

ઉત્કસ. પું (ઉત્કર્ષ) માન. અલકાર (૨) વધારેમાં વધારે.

ઉત્કસાદ ત્રિં (ઉત્કસાથિન્) સન્માનની ઉત્કંઠાવાળો

ઉત્કસાદ. ત્રિં (ઉત્કસાથિન્) પ્રથમ કળાવવાળો

ઉત્કસ્સ પું (ઉત્કર્ષ) માન; અલકાર

ઉત્કસ્સ. ત્રિં (ઉત્કર્ષવત્) મદવાળું; અભિમાની. (૨) ઉત્કૃષ્ટ.

ઉત્કા. સ્ત્રી (ઉત્કા) મૂળ અગ્નિથી છુટા પડેલ આગના તપ્પા. (૨) સ્પિંદાલ. (૩) આકાશમાં વ્યતરારિત અગ્નિ દેખાય તે. (૪) તેજની જ્વાળા (૫) ઉલ્કાપાત; તારાનું ખરતું.

ઉત્કાપાય. પું (ઉત્કાપાત) ઉલ્કાપાત, આકાશમાંથી તારાઓનું પડતું

ઉત્કાપાયા. સ્ત્રી (ઉત્કાપાતા) ઉલ્કાપાત-તારા ખરે તેનું શુભાશુભ જાણવાની વિદ્યા.

ઉત્કામુહ. પું (ઉત્કામુલ) લવણ સમુદ્રમાં આસો જોગન ઉપર આવેલ ઉલ્કામુખ નામનો એક અતરડીય. (૨) ત્રિં તેમાં રહેનાર મનુષ્ય. (૩) ગંગા નદીની અધિ-શત્રી દેવીનો નિરાસ પર્યંત.

ઉત્કાલિય. ત્રિં (ઉત્કલિક) ચાર અકાળ સિવાય ચારે પહોર ભણાય એવું સૂત્ર, ઉવવાઇ આદિ ઉત્કાલિકસૂત્ર

ઉત્કાવાય. પું (ઉત્કાપાત) જુઓ “ ઉલ્કા-પાય ” રાગદ

ઉત્કાસ. પું (ઉત્કર્ષ) અભિમાનથી પોતાની સમક્ષિતા વખાણ કરના તે, મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

ઉત્કિટ્ટ. ત્રિં (ઉત્કૃષ્ટ) ઉત્કૃષ્ટ, સર્વોત્તમ, શ્રેષ્ઠ. (૨) કારિગા, ગુણ, ભોડા વગેરેને મારીને કરેલ શીળા કકડા. (૩) કરજ વગરે અમુક વખત માટે માગતું નહિ તે

ઉત્કિટ્ટા સ્ત્રી (ઉત્કૃષ્ટ) એક પ્રકારની દેવતાની વેશભાષી ગનિ, મનોહર ગનિ

ઉત્કિટ્ટિ. સ્ત્રી (ઉત્કૃષ્ટિ) આનંદજનક ધ્વનિ, દર્પનો અવાજ.

ઉત્કિરાણ ત્રિં (ઉત્કીર્ણ) ઉખેડેલું; ખાદી કાંટેલું (૨) અવ્યન પ્રગટ, ખુલું (૩) કાતરેલ. (૪) મિશ્રિત.

ઉત્કિસ્ત ત્રિં (ઉત્કૃષ્ટ) ઉખેડેલ ઉત્કિસ્ત નં (ઉત્કીર્ણ) ચઉવિસથો; ચોતીસ તીથકરની સ્તુતિ.

ઉત્કિસ્તિત. ત્રિં (ઉત્કીર્ણિત) કાર્તન કરેલ.

ઉત્કુટ્ટ નં (ઉત્કૃષ્ટ) લીલા પાનનો ભુક્ષો.

ઉત્કુટ્ટ. ત્રિં (ઉત્કૃષ્ટ) ઉત્કૃષ્ટનાદ; આનંદ ધ્વનિ.

ઉત્કલુચ્ચ. } નં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉત્કલુ આસન;
ઉત્કલુચ્ચ. } ઉભાપણીએ એસવાનુ આસન;

ઉભાડક આસન.

ઉત્કલુચ્ચા. સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉભાડક એસવુ
તે; પાંચ પ્રકારની નિષદા -એકમાંની એક.

ઉત્કલુચ્ચાસણ. નં (ઉત્કલુચ્ચાસણ) ઉત્કલુ
આસન; ઉભાડક પગે એસવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચાસણિય. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચાસણ) ઉભાડક
આસને ખેડેલ.

ઉત્કલુચ્ચ. પું () ઉત્કલુ
ઉત્કલુચ્ચિયા. સ્ત્રીં () ઉત્કલુ

ઉત્કલુચ્ચ. નં (ઉત્કલુચ્ચ) મહાન અવ્યક્ત
ધ્વનિ

ઉત્કલુચ્ચ. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) સ-માર્ગ અથવા
ન્યાયના કૃતિ-તટથી દૂર કરનાર (૨)
દ્વ ઓળાગી મગેલ. (૩) ચારી.

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) રાશિ, સમૃદ્ધ, દગલો
(૨) પ્રદિ, ઉદ્ધર્તન. કર્મની સ્થિતિ વગે-
રેમાં વધારો કરવો તે.

ઉત્કલુચ્ચા સ્ત્રીં () પાંચ, કરનાર

ઉત્કલુચ્ચિયા ત્રિં () રૂપવત
ખાનાર; લાય લેનાર, ધાત્રીઓ

ઉત્કલુચ્ચા. સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચ) લાય

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) ઉચ્ચ મોટું કરી શ
કનાર પક્ષી; ચાતક; અપેયો

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) ઉત્કલુ; વધારેમાં
વધારે, ધણમાં ધણ (૨) માન, અલ-
કાર. (૩) ઉત્તમ

ઉત્કલુચ્ચિયા. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ , ઉત્કલુચ્ચ , વધારેમાં
વધારે.

ઉત્કલુચ્ચિયા. પું (ઉત્કલુચ્ચિયા) એ નામના
ગાત્રના પ્રવર્તક કાપિ (૨) નં એ ના-
મનુ એક ગાત્ર.

ઉત્કલુચ્ચિયા. સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચિયા) ઉત્કલુ, વિશેષતા.

ઉત્કલુ પું (ઉત્કલુ) સમૃદ્ધ. (૨) જેન સા-
ધ્વીઓને પહેરવાના વસ્ત્રો અમુક ભાગ.

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) ઘેરો ધાત્રી; ક-
પટ્ટી શત્રુના સૈન્યને મારવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચ) જોરથી રોકવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચિયા. નં (ઉત્કલુચ્ચિયા) જોરથી રોકવુ-
અટકાવવુ.

ઉત્કલુચ્ચા. નં (ઉત્કલુચ્ચા) ઉભેડવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચિયા ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચિયા) ઉભેડવુ, ખાદેલ
ઉત્કલુચ્ચ. ત્રિં ()

ઉત્કલુચ્ચ. પું નં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉભાડ, ખાંડણી.

ઉત્કલુચ્ચા સ્ત્રીં (ઉત્કલુચ્ચા) થાળી, તોલણી, દાડલી.

ઉત્કલુચ્ચિયા. ત્રિં () અરધાંધલ.

ઉત્કલુચ્ચ. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) સિયેલ, વિલેપન
કરેલ.

ઉત્કલુચ્ચ ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) ઉચ્ચ કરેલ; ઉ-
પાડેલ-ઉઠાવેલ. (૨) જાનાધર્મ કથા સ-
ત્રના પહેલા અધ્યયનનુ નામ. (૩)
ગાયનના ચાર પ્રકારમાંનો એક પ્રકાર
(૪) આકર્ષણ કરેલ, ખેંચેલ

ઉત્કલુચ્ચ ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચ) ગીતનો
એક પ્રકાર. શરૂઆતથી અંત સુધી
ગાવુ તે.

ઉત્કલુચ્ચવરમ. ત્રિં (ઉત્કલુચ્ચવરમ) રાંધ-
ઉત્કલુચ્ચવરમ } વાના વાસણમાંથી

ખાવાના વાસણમાં ગૃહસ્થે પાતાને ખાવા
કાઢેલુ હોય તેજ લેવુ એવો અભિગ્રહ
ધારી ગાયરી કરનાર

ઉત્કલુચ્ચાચ્ચ. નં (ઉત્કલુચ્ચાચ્ચ) જેણે સ
સલાને ઉગારવા પગ ઉંચે રાખ્યો તે ઉ-
ત્કલુચ્ચ-મેષક્રમાર, તેનું દ્રષ્ટાન જેમાં આ-
પરામાં આવ્યું છે તે અધ્યયન; જાના
સત્રનુ પ્રથમ અધ્યયન.

ઉત્કલુચ્ચાચ્ચિયાચ્ચ. પું (ઉત્કલુચ્ચાચ્ચિયાચ્ચ-
મચ્ચક) રાંધવાના વાસણમાંથી ખાવાના
વાસણમાં કાઢેલ હોય તેને ખીખ વા-
સણમાં નાખે તે લેનાર. અભિગ્રહધારી
મુનિ

અવિસ્મરણપુસ્તકસાહિ. પુ. (અવિસ્મરણપુસ્તક)

આ વસતિ-મકાનમાં રહેલો એમ કહી સા-
ધુને પહેલ પહેલો બતાવેલ ઉતારો.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) ગીતનો પ્રથમ
પ્રકાર.

અવિસ્મરણવિવેક. પુ. (અવિસ્મરણવિવેક) ભાત
વગેરેમાં પહેલ અભ્યુપપના દ્રવ્યને બુદ્ધ
કાઠી નાખતુ તે

અવિસ્મરણ. ત્રિ. (અવિસ્મરણ) જાહેર.

અવિસ્મરણ. સ્ત્રી. (અવિસ્મરણ) આદર ફેરવતુ.

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) ઉચે ઉપાડતુ. (૨)
ઉચે ફેરવતુ (૩) આદરવાકય (૪)
અધિકાર; અભિધેય (૫) ઉપોદ્ધાન,
પ્રસ્તાવના.

અવિસ્મરણ. ત્રિ. (અવિસ્મરણ) ઉચે ફેરવતુ.
(૨) પુ. એક જાતનો પંખો.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) ઉચે ફેરવતુ;
ન્યાય દર્શન સમત પાંચ કર્મ પૈકી પ્રથમ
કર્મ

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) પ્રસ્તાવના, ઉપો-
દ્ધાન. (૨) આલાવો; અધ્યાય (૩)
પવન નાખવાનો વાસનો પંખો. (૪)
ત્રિ. ફેરવતુ.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) કમળભદ્રે પ્રભુએ રક્ષક
તરીકે નામેકું કુળ. ઉગ્રપ્રસ. (૨) ત્રિ.
ઉગ્રકુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) ઉગ્ર,
પ્રધાન; અદુભારે. (૪) ઉત્કટ, આકર;
દુઃખે આચરી શકાય તેવું. (૫) ઉગ્રમ
સહિત.

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) ઉગ્રકુળ; જે કુળને
કમળભદ્રે રક્ષક તરીકે સ્થાપ્યું તે કુળ

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) ઉગ્રપત્નિ, ધણી કે
હજી તપશ્ચર્યા. (૨) ત્રિ. ઉગ્રપત્નિ કરનાર.

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) સાધુને અર્થે આહારાદિ
નિપજવતાં ગૃહસ્થથી લાગતા આધાક-
માંદિ ૧૬ દોષ

અવિસ્મરણ. સ્ત્રી. (અવિસ્મરણ) ઉગ્રમ પક્ષ;

આધાર્કર્મ અને ઉદ્દેશિકના ત્રણ ત્રણ ભેદ-
એકદર છ ભેદ ઉગ્રમકાટી તરીકે ગણાય છે.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) ઉગ્રતુ તે; સૂર્યનો ઉદય.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) અધાર નીકળતો ભાગ.
(૨) ત્રિ. ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) ઉગ્રેલ; ઉદય
પામેલ.

અવિસ્મરણ. ત્રિ. (અવિસ્મરણ) દિવસ ઉગ્યા
પછી જેને વૃત્તિ-પ્રસારક મેળવવાનું છે તે.

અવિસ્મરણ. સ્ત્રી. (અવિસ્મરણ) પડવો, જડ, અગ્રે

અગ્રારસ એ રાત્રિની ત્રણ નિધિનું નામ

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) ઉત્કટ વિષ (૨)
પુ. આકરા વિપવાળો સર્પ.

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) કસતા પિતા ઉગ્ર-
સંન રાગ

અવિસ્મરણ. પુ. (અવિસ્મરણ) મન અને ઇન્દ્રિયોની
સાથે વચ્ચેનો સમય થતા પ્રથમ સામાન્ય
આમ થાય તે; મનિજાનના ચાર પ્રકાર-
માનો પહેલો પ્રકાર (૨) ઉપકાર;
આશ્રય (૩) આજ્ઞા, રજ, સમતિ (૪)
અભિચાર; નિયમ (૫) પરિશ્રદ. (૬)
આવાસ, નિવાસસ્થાન. (૭) અતર, આંતર.
(૮) અવધારણ; નિશ્રય (૯) સાધીઓનું
એક ઉપકરણ. (૧૦) ચોનિદાર. (૧૧)
અદળ કરવા ચોખ વચ્ચે (૧૨) પોતાની
માલિકાની ચીજ.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) સામાન્ય અશનું
અદળ કરવું-વિચારવું (૨) સ્થાનની
આજ્ઞા. (૩) ઇન્દ્રિયદારા ઉત્પન્ન થતું સા-
માન્ય જ્ઞાન.

અવિસ્મરણ. નં (અવિસ્મરણ) } નાવાને
અવિસ્મરણ. } પુ. નં } આકારે
અવિસ્મરણ. } (અવિસ્મરણ, ક) } સાધીનું

એક વસ્ત્ર કે જેનો ગુણ પ્રદેશ ઠાંકવામાં
ઉપયોગ થાય છે. સાધીના ૨૪ ઉપકરણ-
માંનું એક.

અમહમ્મદ. સ્ત્રી (અમહમતિ) ઇન્દ્રિય અને અર્થનો સમ્બંધ થાય તે; મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

અમહમતિસંપદા સ્ત્રી (અમહમતિસમ્પદા) મતિસંપદાનો એક પ્રકાર, સામાન્યપણે વસ્તુનું પ્રદર્શ કરવું તે.

અમહિય. નં (અમહિક) પાઠીઆરા ઉપગરણ; અમુક વખત સુધી વાપરીને પાછા ધણીને સોંપવાયોગ્ય ઉપગરણ.

અમહિય ત્રિ (અમહીત) પીરસવા માટે ઉપાડેલું (૨) સામાન્યરૂપથી જાળાપેલ.

અમહિયા. સ્ત્રી (અમહીતા) ગૃહસ્થને થાળી વગેરેમાં પીરસેલું ભોજન સાધુએ ચત્તા પૂર્વક લેવું તે, પિંડેપણાનો પાચ્યમો પ્રકાર.

અમહાત્ર ત્રિ (અમહાત્ર) રમથ, નદરસ્ત.

અમહાલ પુ (અમહાલ) એકાકારની સાથે અનાજ કે પાણી પેટમાંથી મોડામાં આવે તે.

અમહાહના સ્ત્રી (અમહાહના) શરીરની ઉંચામ.

અમહાહિમ. ત્રિ (અમહાહિમ) ઘી આદિમાં નળેથી વસ્તુ.

અમહાહિય. ત્રિ (અમહાહિત) દાથમાં લીધેલ, ઉપાડેલ.

અમહાહા ત્રિ (અમહાહા) એકેલ, વમેલ.

અમહાવળા. સ્ત્રી (અમહાવળા) શાંધવું; એપણા કરવી.

અમહાવિય. ત્રિ (અમહાવિત) મુગામ ગયેલ, જાતિમાં પડેલ. (૨) ગુચ કાઢેલ.

અમહર. ત્રિ (અમહર) ગૃહસ્થાશ્રમનો ત્યાગ કરનાર; ઘરઆર છોડી સન્યાસ લેનાર.

અમહામ. પુ (અમહાત) ઠોકર લાગવી; પ્રતિધાત થવો તે (૨) ભાગ પાડી ન્હાવું કરવું. (૩) ઉપાદ્રવાત, ભૂમિકા કે પ્રભાવના. (૪) ક્ષીણતા. (૫) નં પ્રાપ્તિન વિશેષ (૬) નિશીથ સ્વપ્નનો એક અંશ કે જેમાં પ્રાપ્તિનનું વર્ણન છે.

અમહામ. નં (અમહાતિમ) લઘુ પ્રાપ્તિન (૨) ત્રિ (અમહાતિમ) લઘુ પ્રાપ્તિન.

અમહામ. ત્રિ (અમહાતિમ) લઘુ પ્રાપ્તિન. (૨) નાશ પામેલ.

અમહાત્ર. ત્રિ (અમહાત્ર) થોડું દાંડેલું-વામેલું થોડું ખુદ્ધું; ભોગલ ન દીધેલ.

અમહાત્ર. નં (અમહાત્ર) ઉવાડવું, ખોલવું.

અમહાત્રપોરિસી. સ્ત્રી (અમહાત્રપોરિસી) પહોરનો પાછો ભાગ પોણો પહોર.

અમહાત્રિય ત્રિ (અમહાત્રિય) ઉવાડેલ. ખુદ્ધું કરેલ.

અમહાત્રિયમા ત્રિ (અમહાત્રિય) કહેલ માત્ર જાળનાર.

અમહાત્ર પુ (અમહાત્ર) જુઓ ' ઉમ્મ' શબ્દ.

અમહાત્રા નં (અમહાત્રા) ક્ષય-નાશ કરવો. (૨) પ્રત્યક્ષાન; ઉત્તમ જગ્યા (૩) સરોવરમાં જવાનો માર્ગ.

અમહાત્ર. ત્રિ (અમહાત્ર) ધોપણા કરેલ.

અમહાત્રા. સ્ત્રી (અમહાત્રા) ઉદ્ધાપણા દેરેલ.

અમહાત્રિય. ત્રિ () ધમેલ, માંજેલ અત્રિય ત્રિ (અત્રિય) યોગ્ય, લાયક. (૨) જોડેલ, મળેલ.

અમહા. ત્રિ (અમહા) ઉચ્ચ, ઉત્તમ, પ્રજ્ઞ (૨) ઉચ્ચ શરીર તથા ઉચ્ચ કુળસાળો (૩) ગાત્રકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેથી ઉચ્ચગોત્ર પ્રાપ્ત થાય.

અમહાંત પુ () ઘાતનો રથ, દત્તરાથ.

અમહાંતિય. ત્રિ () જોડેલી હલેલો કરેલ.

અમહાંત્ર નં (અમહાંત્ર) ઉચ્ચ ગોત્ર નામે ગોત્ર કર્મની શુભ પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જ્ય ઉચ્ચ ગોત્ર પામે.

અમહાંત્ર ત્રિ (અમહાંત્ર) અપાદી; સ્વે-અગારી.

ઉચ્ચત નં (ઉચ્ચત્ર) ઉચ્ચપાથુ. (૨) કદ
(૩) ઉચ્ચકો, અદલાની અમુક વસ્તુ
ઉચ્ચતમયમ્ પુ (ઉચ્ચત્રમયમ્) ઉચ્ચપા
આપી કામ કરાવીએ તે સેવક.
ઉચ્ચતરિયા સ્ત્રી (ઉચ્ચત્રિકા) અદાર વિ-
પિમાંની એક.
ઉચ્ચતા. સ્ત્રી () મદત, કદ અદલા
લેવાની ધર્યા ન કરવી તે
ઉચ્ચત્વલામ્ પુ (ઉચ્ચત્રાપનક) ઉચ્ચ
મોદાનું ભાજન વિશેષ; ચંચુ
ઉચ્ચય પુ (ઉચ્ચય) દગલો, સમૂહ
ઉચ્ચયવંધ. પુ (ઉચ્ચયવંધ) ઉપરા ઉપરી મુખી
દગલો કરવો તે રૂપ અથ
ઉચ્ચરણ. નં (ઉચ્ચરણ) અક્ષરાન્તો ઉચ્ચાર
કરવો
ઉચ્ચરિય. ત્રિ (ઉચ્ચરિત) કથિત, ઉક્ત
ઉચ્ચા. ઇ (ઉચ્ચ) ઉત્તમ, ઔષ્ઠ
ઉચ્ચામ્. ત્રિ () આપી ગયેલ.
શ્રાન્ત.
ઉચ્ચાકુચ સ્ત્રી (ઉચ્ચાકુચ) } જમીનથી
ઉચ્ચાકુચ્યા. સ્ત્રી (ઉચ્ચાકુચિકા) } ઉચ્ચી અને
દાલેયાલે નદી તેવી શય્યા
ઉચ્ચાગ. પુ (ઉચ્ચાગ) દિમાચત્ર પંચન
ઉચ્ચાગય ત્રિ (ઉચ્ચાગય) દિમાચત્રમાં ઉદ્-
ભવેલ-ઉત્પન્ન થયેલ
ઉચ્ચાગોત્ત. } નં (ઉચ્ચાગોત્ર) ઉચ્ચ ગાત્ર,
ઉચ્ચાગોય. } ગાત્ર કંમની ઉચ્ચ પ્રકૃતિ.
ઉચ્ચાનાગરી સ્ત્રી (ઉચ્ચાનાગરી) એ નામની
કાલિયગણથી નીકળેલી શાખા, આર્ય-
સતિમંજુકની શાખા.
ઉચ્ચાર. પુ (ઉચ્ચાર) વરીનીન, ગ્રાહ,
વિષ્ટા. (૨) વરીનીન કરવી, મત્ર ત્યાગ
કરવો (૩) ઉપયોગ અને વત્ત-
પ્રત્યેક પરકવતુ, પાચમી પારિવારિણ્યા
સમિતિ.
ઉચ્ચારણ. પુ નં (ઉચ્ચારણ) બોલવું તે

ઉચ્ચારમૂમિ. સ્ત્રી (ઉચ્ચારમૂમિ) જગલ જવાની
જગ્યા
ઉચ્ચારિય. ત્રિ (ઉચ્ચારિત) ઉચ્ચારેલ; ઉચ્ચાર
કરેલ
ઉચ્ચાલિય ત્રિ (ઉચ્ચાલિત) દૂર કરનાર;
અમેડનાર.
ઉચ્ચાલિય. ત્રિ (ઉચ્ચાલિત) ઉચ્ચ કરેલું;
ઉપાકલુ
ઉચ્ચાવય ત્રિ (ઉચ્ચાવય) ઉચ્ચનીચ, ઉત્ત-
માધમ (૨) અનુક્રમપ્રતિકા (૩)
અન્યસ્થિત (૪) વિવિધ, નાના પ્રકારનું
(૫) ઉદ્ગ્રસ્ત, અતિ ઉત્તમ
ઉચ્ચાવય ત્રિ (ઉચ્ચવત) મદાવનધારી,
ઉચ્ચા વતવાળો. (૨) નં મદાવન.
ઉચ્ચિદ્વિય ત્રિ (ઉચ્ચૈક) ઉચ્ચ
ઉચ્ચૂલ. પુ (ઉચ્ચૂલ) ચોટલી નીચે લ
ટકે તેવી રીતે ઉચ્ચ કરેલ માથું
ઉચ્ચૂલ. પુ (ઉચ્ચૂલ) લાંબાના મળાની બે
બાજુએ ઝૂમણા જેવું લટકતું ધ્રુમકું.
ઉચ્ચોદ્વિય પુ (ઉચ્ચોદ્વિય) અદ્યતન ચક્ર-
વર્તીના એક મંદનું નામ
ઉચ્ચૂ. ત્રિ () ન્યૂન, હીન
ઉચ્ચૂમ્ પુ (ઉચ્ચમ) ગાદ, ખાળો
ઉચ્ચૂમ્ ત્રિ (ઉચ્ચમ) દાંડેલ
ઉચ્ચૂત્ત નં (ઉચ્ચૂત્ત) પોતાના દેવ અને
બીજાના ગુણોને છુપાવવા ને, અસત્યનો
એક પ્રકાર
ઉચ્ચૂદ્વિય ત્રિ (ઉચ્ચૂદ્વિય) અદર ઉડે ઉતરેલ.
ઉચ્ચૂલ. ત્રિ (ઉચ્ચૂલ) બુઓ “ઉચ્ચૂલ” શબ્દ.
ઉચ્ચૂલમા. સ્ત્રી (ઉચ્ચૂલમા) ઉચ્ચૂલવું તે.
ઉચ્ચૂલિય. ત્રિ (ઉચ્ચૂલિત) ઉચ્ચૂલેલ.
ઉચ્ચૂલમા સ્ત્રી () અપવર્તના;
અપવેરણા
ઉચ્ચૂવ. પુ (ઉચ્ચૂવ) મંદ્રોત્સવાદિ મહોત્સવ.
ઉચ્ચૂદ્વિય. ત્રિ (ઉચ્ચૂદ્વિય) આચ્છાદન
કરેલ, દાકલ.

उच्छादय्या स्त्री० (उच्छादना) उच्छेदना
करतुं ते

उच्छाय. पु० (उच्छाय) उच्छाया

उच्छायणा. स्त्री० (उच्छादना) व्यापक-
व्यापित करती.

उच्छाद. पु० (उच्छाद) उत्साह; उत्साह.

उच्छिन्नदण. न० (उच्छिन्न) उच्छिन्न-उच्छिन्न
लेखुं ते.

उच्छिपय. वि० (उच्छिपय) चार विशेष.
भीष्मा भीष्म पदमे चोरनी गन

उच्छिपय न० (उच्छिपय) उपर ईकतु.
अक्षर कटतु

उच्छिष्ट. वि० (उच्छिष्ट) आना आना
पक्षु.

उच्छिष्टय. वि० (उच्छिष्ट) उच्छिष्ट करेत्.
नाश पाभेक्ष.

उच्छिष्ट. वि० (उच्छिष्ट) उच्छिष्ट करेत्

उच्छु पु० (उच्छु) अरुदी

उच्छु. वि० () उपर आयेक्ष

उच्छु. वि० () पेशयेक्ष. पिपरेक्ष
(२) पनित

उच्छु. वि० (उच्छिष्ट) आशयेक्ष (२)
तजेक्ष (३) पोताना स्थानथी हूर करेक्ष
अक्षर करेक्ष.

उच्छेद. } पु० (उच्छेद) नाश.

उच्छेद. }

उच्छेदय. न० (उच्छेद) निर्मूल करतु, उ-
च्छेद करतु.

उच्छोम. वि० (उच्छोम) क्षोभ रहित

उच्छोमय. न० (उच्छोम) अशाननाये क्षोभ
पक्ष धेता ते.

उच्छोलितार. वि० (उच्छोलित) उच्छोलितार

उज्जु. वि० (उज्जु) सरक्ष; निष्कपट.

उज्ज. न० (उज्ज) अग. (२) उत्पत्ति स्था-
नमां आधान पाभेक्ष पृष्ठगोनो समूह.
(३) आनय; ऋतुधर्म.

उज्ज. न० (उज्ज) तेज, प्रताप. (२) अग.

उज्जम. पु० (उज्जम) उज्जम; धर्म; प्रवृत्ति

उज्जय. वि० (उज्जय) नत्पर; तैयार.

उज्जयमरण. न० (उज्जयमरण) मरण विशेष

उज्जयंत. पु० (उज्जयन्त) गिरनार पर्यंत

उज्जयंतमेल पु० (उज्जयन्त) गिरनार पर्यंत.

उज्जल. वि० () निर्मल, स्वच्छ;
आकाश, शुद्ध; कलक रहित (२) उत्कट;
तीव्र.

उज्जल वि० (उज्जल) सुखा पसिनाना ग-
मेक्ष मेक्षयुक्त; मलिन

उज्जलिय. वि० (उज्जलित) प्रकाशित, हे-
दीपमान

उज्जाल न० (उज्जाल) कलक अगवाणा आशयेक्ष
व्याम आग (२) उच्छिष्ट गभीर, टेकरा.

उज्जालगिह न० (उज्जालगिह) उज्जालभा आ-
धेक्ष मक्षन.

उज्जालजत्ता स्त्री० (उज्जालजत्ता) उज्जालभा
जत्तु ते, उज्जालनी यात्रा

उज्जालपाल. वि० (उज्जालपाल) उज्जालना र-
क्षक; भाणी

उज्जालसाला. स्त्री० (उज्जालसाला) उज्जाल
शाणा.

उज्जालियलेखा. न० (उज्जालिकलेखन) उज्जाल-
अगीथानी अक्षरनुं निशमय

उज्जालय. पु० (उज्जालय) पुष्पनक्षत्रनुं गान

उज्जालय. वि० (उज्जालय) अग्नि सक्ष-
भावनार.

उज्जालय न० (उज्जालय) सगगावतु ते.

उज्जालिय. वि० (उज्जालित) सगगावेक्ष.

उज्जित. पु० (उज्जयन्त) सारक्ष देशभा जु-
नागद पासे आवेक्ष गिरनार पर्यंत.

उज्जु वि० (उज्जु) सरक्ष, अवक्ष; अक्षुधिल
(२) माया कपट रहित; सयमधारी.

उज्जुअ पु० (उज्जुअ) उक्षर, सर्प पक्षरेनु
क्षर-राक्षो.

उज्जुकड. त्रि० ('कुकु') नि० पट् तपस्वी;
सरस स्वभावी.

उज्जुग त्रि० ('कुकु') दृष्टिवाहना ८८ सूत्र-
भांनु पहेलुं सूत्र. (२) नि० पट्, सरस

उज्जुगह. स्त्री० ('कुकु') साधु पोताना
स्थानथी निकणी सिधसिधुं गृध पञ्चिमे
जग व्होरे, वगना न व्होरे ते, गौयरीना
आह प्रहारभांने पहेले प्रहार

उज्जुजड. त्रि० ('कुकु') सरस पाणु गड,
तात्पर्य नहि समज्जनार

उज्जुत्त. त्रि० (उद्युक्) उद्यम गणो, उद्यमी
(२) सावधान

उज्जुसि. त्रि० ('कुकु') कलुभाय मो-
क्षसाधकसयमने जनार, सयमाभिलाषी

उज्जुमह. स्त्री० ('कुकु') मन पयवजानना
ऐक भेद, सामान्यथी मनना पयवोने
जग्यावनार जान (२) पु० कडके न्युन
(अहीअंशुलन्यून) अहीदीपना सजी
प्राण्योना भनोभायने जग्यनार साधु

उज्जुय त्रि० ('कुकु') सरस, सीधा, नि-
० पट्. (२) पु० जमजो हाथ

उज्जुयार. त्रि० ('कुकु') सयमधारी, सयम
पालनार.

उज्जुवालिवा. स्त्री० ('कुकु') जलिया गा-
भनी अदार वहेनी ऐक नदी, के जेने कडे
भदावीरस्वामीने देवगजान उत्यन थयुं

उज्जुसुत्त. पु० ('कुकु') } अतीत अन-
अज्जुसुत्त. पु० ('कुकु') } मत कागडप

वकता विना मात्र वतमानकाग वर्ति
वस्तुनेज जे देवाडे, पारसी वस्तु नि-
अपेज्जन होधने असए समान माने,
विग वयन विग जना ऐकज पदार्थ
माने, निक्षपायार स्वीकारे ते, सात
नयमांने योथो नय. (२) विच्छेद गयेव
आरमा दृष्टिवाह अगना जीग विलाग-
सूत्रनो प्रथम भेद.

उज्जुहत्थ. पु० ('कुकु') जमजो हाथ.

उज्जोणी स्त्री० (उज्जिनी) भावत देशनी
ऐक नगरीनुं नाम.

उज्जोह्य. त्रि० (उद्योतिव) प्रकाशित; जगजगनु.

उज्जोय. पु० (उद्योग) प्रयत्न; परिश्रम.

उज्जोय. पु० (उद्योत) नेज-प्रकाश-उद्योत;
अज्ज्यागु (२) नामकर्मनी ऐक प्रकृति
के जेना उद्ययी उद्यु-गरम नदी जनां
प्रकाश करनार शरीर प्राप्त थाय जेम
यद नक्षत्र रत्न वगेरेनां शरीर.

उज्जोयग. त्रि० (उद्योतक) उद्योत करनार.

उज्जोयग. न० (उद्योजन) जेडु; नैयारा
करती.

उज्जोयगाम. न० (उद्योतगाम) नाम कर्मनी
ऐक प्रकृति

उज्जोविय. त्रि० (उद्योतिव) रत्न आदित्थी
प्रकाशित

उज्जुय. त्रि० (उज्जुक्) सहविषेक वगरनो.
(२) त्याग करनार. झडी हेनार

उज्जुग. न० (उज्जुक्) अदार लघु जगु
(२) त्याग

उज्जुक्. पु० (उज्जुक्) पर्यतमाथी पजो
पाथीनो अरो, गिरिनिग्रंर

उज्जिम्य. पु० (उज्जिम्य) उज्जिम्य नामे वि-
जयमित्र सार्धवाहनो पुत्र. (२) विपाक
सत्रना प्रथम वृत्तसङ्घना जीग अध्ययननुं
नाम (३) त्रि० नज्जेव; त्याग करेव.
(४) लिप्त. (५) न० परित्याग.

उज्जिम्यधर्मा स्त्री० (उज्जिम्यधर्मा) जे वस्तु
नाथी देवा योज्य होय, जेने कोष लेवा न
छ्येव तेनी वस्तु व्होदवी ते; अपेज्जाना
सात प्रकारमानो ऐक.

उज्जिम्यधर्मिय. त्रि० (उज्जिम्यधर्मिक) नाथी
देवा योज्य, निश्चयोगी.

उज्जिम्या. स्त्री० (उज्जिम्या) धनासार्धवाहना
पुत्र धनपाव सार्धवाहनी स्त्री.

ઉદ્ધ. પું સ્ત્રી (ઉદ્ધ) સાંઢીઓ; ઊંટ.
 ઉદ્ધિય. ત્રિં (ઔદ્ધિક) ઉંટના વાળનું
 બનેલું સૂત્ર; હાથળી વગેરે.
 ઉદ્ધિયા. સ્ત્રી (ઉદ્ધિકા) ઉંટના આકારનું
 લાંબા ગળાવાળું વાસણ; સિરોમ
 ઉદ્ધિયાસમણ પું (ઉદ્ધિકાસમણ) મોટા
 માટીના વાસણમાં ગેસી તપશ્વર્યા કરનાર;
 ગાશાળાના સાધુની એક જાત
 ઉદ્ધી. સ્ત્રી (ઉદ્ધી) ઉંટડી; સાદણી.
 ઉદ્ધીવાલ પું (ઉદ્ધીવાલ) ઉંટડી પાળનાર
 ઉદ્ધ ત્રિં (ઉદ્ધ) ઉંટ; ઉભા થયેલ.
 ઉદ્ધ પું (ઉદ્ધ) એક જાતનું જલચર
 પ્રાણી
 ઉદ્ધ. પું (ઓળ) ઓળ, હોડ (૨) વાસણનો
 કાંઠો.
 ઉદ્ધવળ નં (ઉદ્ધવળ) ઉપાડુ; ઉંચું
 કરતું તે
 ઉદ્ધા સ્ત્રી (ઉદ્ધા) શરીરને ઉંચું કરતું;
 ઉભા થતું.
 ઉદ્ધાદ્ય ત્રિં (ઉદ્ધાદ્ય) ઉંટનાર
 ઉદ્ધાળ. નં (ઉદ્ધાળ) ઉભા થતું-ઉંચું તે
 (૨) સાંભળવાને યુક્ત પાસે જતું ને. (૩)
 ઉદ્ધમ; યત્ન. (૪) ઉત્પત્તિ (૫) આરભ,
 પ્રારભ (૬) ઉપર આવતું, બહાર
 નીકળતું.
 ઉદ્ધાળપરિયાળિય. નં (ઉદ્ધાળપરિયાળિક)
 જન્મથી માંડી જીવંતના જીવ સુધીમાં
 બનેલા દરેક બનાવનો હેવાલ; જીવન
 ચરિત્ર.
 ઉદ્ધાળસુય. પું (ઉદ્ધાળસુય) કાલિક સૂત્ર-
 માંનું એક.
 ઉદ્ધાવળ. નં (ઉદ્ધાવળ) ઉંડાડતું તે; ઉદ્ધા-
 પના કરવી.
 ઉદ્ધાવળ નં (ઉદ્ધાવળ) સમાધિક ચારિત્ર-
 માંથી જીવંતપર્યાયનીય ચારિત્રનું આરો-
 પતું તે.

ઉદ્ધાવળતેવાસિ. ત્રિં (ઉદ્ધાવળતેવાસિ)
 પાંચ મહાવ્રતની ઉપસ્થાપના કરી કરેલ
 શિખ.
 ઉદ્ધિય. ત્રિં (ઉદ્ધિય) ઉંટ; ઉભો થયેલ;
 તૈયાર થયેલ. (૨) ઉદ્ધ પામેલ; ઉગેલ.
 (૩) ધર્માચરણ માટે તૈયાર થયેલ;
 પ્રવ્રજ્યા લેવાને તૈયાર થયેલ. (૪) ઉદ્ધાવળ,
 વસ્તિ વગરનું.
 ઉદ્ધ. પું (ઉદ્ધ) દડીઓ.
 ઉદ્ધ. પું (ઉદ્ધ) રાશિ; ઢગલો.
 ઉદ્ધય. } પું (ઉદ્ધ) તાપસનો આશ્રમ-
 ઉદ્ધવ. } યુ પુ.
 ઉદ્ધ. પું (ઉદ્ધ) વસન્ત ગ્રીષ્મ આદિ ૬
 ઋતુ. (૨) સ્ત્રી કુસુમ, સ્ત્રીધર્મ
 ઉદ્ધ. નં (ઉદ્ધ) નક્ષત્ર.
 ઉદ્ધવરિજ્ઞિયા સ્ત્રી (ઉદ્ધવરિજ્ઞિયા) જેન મુ-
 નિઓની એક શાખા.
 ઉદ્ધવરિજ્ઞિયા. સ્ત્રી (ઉદ્ધવરિજ્ઞિયા) ચ-
 ક્રતુર્તીની ૩૨૦૦૦ રાણી.
 ઉદ્ધવ. નં (ઉદ્ધવ) હોડી. (૨) પું ચન્દ્રમા
 ઉદ્ધવજ્ઞોસથિજ્ઞ નં (ઉદ્ધવજ્ઞોસથિજ્ઞ) ૩૨૦
 બ્રહ્મકાળ-ચોમાસા શિવાયના વખતમાં
 રહેલ-નિવાસ કરેલ.
 ઉદ્ધવજ્ઞ. પું (ઉદ્ધવજ્ઞ) જુઓ “ ઉદ્ધવજ્ઞ ”
 શબ્દ.
 ઉદ્ધવજ્ઞિય. ત્રિં (ઉદ્ધવજ્ઞિય) શીત અને ઉષ્ણ
 કાળમાં સાધુઓનો માસકલ્પ વિહાર.
 ઉદ્ધવ. પું નં (ઉદ્ધવ) નાવ; હોડી. (૨)
 ત્રાપો.
 ઉદ્ધવજ્ઞ. પું (ઉદ્ધવજ્ઞ) નક્ષત્રનો સ્વામી; ચંદ્ર
 ઉદ્ધવજ્ઞ. પું (ઉદ્ધવજ્ઞ) સૂર્ય.
 ઉદ્ધવાડિયગળ. પું (ઉદ્ધવાડિયગળ) ભદ્રકાળ
 સ્થિતિથી નીકળેલ એક ગળું.
 ઉદ્ધવિમાળ. પું (ઉદ્ધવિમાળ) સૌધર્મ દેવ-
 લોકના પહેલા પાથકમાંનું એક વિમાન.
 ઉદ્ધક્ષલ. પું (ઉદ્ધક્ષલ) ઉપલ; ખાંડણી.

ડહુ. પું (ડહ) ડહુ નામનો એક અનાય
દેશ જેને હાલ ડીસા કહે છે. (૨) ત્રિ
તે દેશના રહેવાસી.

ડહુંચગ. પું () કલકલાટ.

ડહુંવણ. ન (ડહાવન) આકાશ

ડહાહ. પું (ડહાટ) ઉપધાત, નાશ.. (૨)
પ્રવચનની હલકાઇ કરતી તે. (૩) હેવના,
ખીસણા (૪) દાનિ, ન્યૂના

ડહાહકર. ત્રિ (ડહાહકર) દાનિ કરનાર

ડહી. સ્ત્રી (ડહી) લિપિ લિખપ.

ડહીણ. ત્રિ (ડહી) આકાશમાં ઉડત

ડહુમડગ. પું (ડહુમૂતક) એ નામનો એક
દેશ (૨) ત્રિ તેના રહેવાસી.

ડહુય ન () ઓડકાર

ડહુવાડિય પું (ડહુવાડિક) ભયભાન
મહાવીરના એક ગણનું નામ

ડહુ. ન (ડહુ) ઉંચે, ઉપર (૨)
ઉર્ધ્વલોક, સ્વર્ગલોક. (૩) ઉર્ધ્વ દિશા,
ઉચી દિશા. (૪) વચન; ઉવટી
(૫) ઉત્તમ, મુખ્ય. (૬) ઢાકડીની માકક
ઉભા રહેયુ. (૭) ત્રિ ઉચુ, ઉત્તન.

ડહુંકંઢયગ. પું (ડહુંકંઢયક) નાભિની
ઉપર ખગેળનાર, તાપસનો એક પ્રકાર

ડહુંકાય. પું (ડહુંકાય) ઢાગડા.

ડહુંગામિ. ત્રિ (ડહુંગામિન) ઉપર જનાર

ડહુંગાવપરિણામ. પું (ડહુંગૌવપરિણામ)
આયુષ્ય પરિણામનો એક પ્રકાર કે જ
નાથી જીવ ઉર્ધ્વ-ઉચી ગતિમાં જાય.

ડહુંચર ત્રિ (ડહુંચર) ઉપર ચાલનાર,
આકાશમાં ઉડનાર

ડહુંજાણ. ત્રિ (ડહુંજાણુ) જ્યાં ઉચી રહે
તેવે આસને બેસનાર.

ડહુંવિસા. સ્ત્રી (ડહુંવિશ) ઉર્ધ્વ દિશા; ઉ-
પલી દિશા.

ડહુંવિસિપમાણાદ્યકમ પું (ડહુંવિક્રમમાણા-
તિકમ) દહા વિશિ વતનો પ્રથમ અતિચાર.

ડહુંમાગિ ત્રિ (ડહુંમાગિન) આકાશમાં
રહેનાર

ડહુંમુદગ. પું (ડહુંમુદગ) ઉચા મોઢાના
ઢાલ.

ડહુંરેણ. પું સ્ત્રી (ડહુંરેણુ) આઠ સન્દ
સાલિઆ રજકણ બેગા થનાથી જનેત
મોઢો રજકણ

ડહુંતોગ } પું (ડહુંતોગ) ઉર્ધ્વલોક,

ડહુંતોય. } ડહુંતોય, યોકનો ઉપરનો ભાગ

ડહુંવાહ્ય પું (ડહુંવાહ્ય) ઉર્ધ્વવાનિક
નામનો મહાવીર જ્વાળીના નવ ગણમાંનો
પાચમો ગણ.

ડહુંવાય પું (ડહુંવાય) ઉર્ધ્વદિશાનો વાયુ

ડહું ચીં (ડહું) ઉર્ધ્વદિશા.

ડહું મ (પુનર) ફરીથી, ફરી. (૨) બેદ,
રિશ્પ. (૩) નિશ્ચય (૪) અધિકાર,
પ્રસ્નાવ. (૫) પદાન્તર. (૬) સમુચ્ચય

ડહુંમ ત્રિ (ડહુંમ) નીચુ નમેલ.

ડહુંયા તીસ સ્ત્રી (ડહુંયાતીસ) ઉડ,
ઓગળ્યાલીસ.

ડહુંયાવિશ્વા સ્ત્રી (ડહુંયાવિશ્વા) ખારક
ઉપરિ વગરે જોઈએ તે કરતા ઓછા
લેવા તે.

ડહુંયાદ સ્ત્રી (ડહુંયાદ) ઉત્તન

ડહુંયાદ્ય ત્રિ (ડહુંયાદ) ઉત્તન, ઉચુ.

ડહુંયાકળાસ. પું (ડહુંયાકળાસ) ધંટાના
વાળ, ઉત

ડહુંયાય. પું (ડહુંયાય) નીચનો અવાવ.

ડહુંયાય. ત્રિ (ડહુંયાય) ઉચુ, ઉત્તન, આખા
(૨) નીકળાવુ. ચડવુ (૩) ગુણવાન. (૪)
અભિમાનરૂપ મોહનીય કર્મ. (૫) અ-
ભિમાની

ડહુંયાવાવટ. પું (ડહુંયાવાવટ) ઉંચે આવવન
કરવુ તે, આવવનનો એક પ્રકાર.

उत्तरा. स्त्री० (उर्णा) उत.

उत्तरागम पुं० (उत्राम) गर्व; अहंकार, भद्र.

(२) भद्रता परिणामयी अधातु मोक्षनीय
कर्म.

उत्तरागलाम. पु० (ऊर्णारोमन्) उतना रोम-
रेसा.

उत्तरागय. त्रि० (धूर्तिगिक) उतनुं; (२) उतना
अनेक रत्नेदरण्यादि

उत्तराह. त्रि० (उत्रा) अरुम; उतु; उत्रण. (२)
पु० अरुमी; उत्रणता; ताप, तडका

उत्तराडवण. न० (उत्रणापन) उतु डरु ते.

उत्त. त्रि० (उक्त) कहेल

उत्त. त्रि० (उप्त) वापेल (२) अनापेल

उत्तम त्रि० (उत्रम) उत्रेमा धास उतनु छ
ते, उत्रपत्त थपेल नृणवाण.

उत्तमथ. त्रि० (उत्र-) त्रासयुक्त, लयभीत

उत्तम. त्रि० (उतम) उतम. सर्वोत्कृष्ट, प्र-
धान (२) सयम, त्याग.

उत्तम. त्रि० (उतमम) अजान गदित

उत्तमंग. न० (उतमाङ्ग) अमृक, माथु

उत्तमकटुपत्त त्रि० (उतमकापत्राम) उतम
अप-त्थाअ पहायेल, जेनी स्थितिं प्राप्त
थपेल

उत्तमकट्टा स्त्री० (उतमकाण) प्रकृष्ट अव-
स्था, उतम स्थिति

उत्तमजोगित्त. न० (उतमजोगिता) जयोगी
अप-त्थाअ सारका

उत्तमट्ट पु० (उतमार्थ) उतम पदार्थ
भोक्ष (२) उत्रपागी रहकु न. (३)
भरण.

उत्तमट्टाण. न० (उतम-) भोक्ष-त्थाव

उत्तमगिरिंस्मण. न० (उतमगिरिंस्म) प्रधान
दण्डांत-उत्रादरण

उत्तमपुरिस. पु० (उतमपुर) तीर्थकर, य-
क्षवर्ती, अलदेव, वायुदेव आदि उतम
पुत्र

उत्तमा. स्त्री० (उतमा) यक्षता धर्मपूर्णलक्ष्मी
त्रीय अग्रभक्षिणी. (२) पञ्चवाडीयानी पदर
रात्रिमान्ता पहिली रात्रि (३) “ णायाध-
म्मक” नुं ओक अध्ययन.

उत्तम. त्रि० (उत्रा) श्रेष्ठ; प्रधान, उतम.

(२) भीष्म; धतर, अन्य. (३) वृद्धिगत.

(४) अरयत क्षेत्रमां आवती उत्सर्पिणीमा

अनार २२ मा तीर्थकर. (५) उत्तरण;

उतरनु ते. (६) अधिक. (७) मुख्य नदि;

पेटा भाग; मूलनी शाखा. (८) उत्तर

दिशा, उत्तर प्रदेश (९) उपर. (१०)

उत्तर दिशाभां रहेल (११) उतनुं अना-

पेल वस्त्र, धामणी वगैरे. (१२) पु०

वागं कक्ष (१३) महागिरिना प्रथम

शिष्य. ओक जैन मुनि.

उत्तरंग. न० (उत्तराग) द्रव्यगत उपर आधु

लाकृ रथापवामां आवे छ ते.

उत्तरकंचुय. पु० (उत्तरकंचु) ओक प्रकारनुं
अपतर.

उत्तरकण. न० (उत्तरकण) शस्त्रादिन पत्थर

साथे धरी धारवाण तथा साक्ष करु ते.

(२) विशेष गुणधान.

उत्तरकिरिया. स्त्री० (उत्तरकिरा) वैदिक शरीर

दाग गमन करु ते

उत्तरकुग पु० स्त्री० (उत्तरकु) मेक्षी उत्तर

महाविदेहान्तगत जुगलियातु ओक क्षेत्र

(२) २२ मा तीर्थकरनी अत्रल्या पात्राणीनुं

नाम.

उत्तरकु पु० (उत्तरकु) ओ नामनु जुगलि-

यानु ओक क्षेत्र. (२) ते क्षेत्रना अनुप.

(३) ते क्षेत्रना अधिकता देवनुं नाम.

(४) उत्तरकुर नामनो ओक द्रव.

उत्तरकुलकूड. न० (उत्तरकुलकूड) माधवत

नामे वपारा पर्यंतनु त्रानुं शिपर. (२)

महाविदेहना अन्धमादन पर्यंतना योथा

शिपरनुं नाम. (३) देव विजो.

उत्तरकुलजाण. न० (उत्तरकुलजाण) ओ नामनु
साकेतपुर नगरनी अक्षरानुं ओक उद्यान

उत्तरकुलवह. पु० (उत्तरकुलवह) उत्तरकुल
नामनो २ ओ द्वे.

उत्तरकुलग. पु० (उत्तरकुलग) ओक नतना
वानप्रस्थ-तापस के ओ गया नदीना
उत्तर काठे रहेता दना.

उत्तरकोडि. स्त्री० (उत्तरकोडि) आन्ध्र आ-
मनी ७ भी भूयना.

उत्तरगंधारा. स्त्री० (उत्तरगंधारा) गंधार
आमनी पांयभी भूयना

उत्तरगिह. न० (उत्तरगिह) उपरनु पीछे धर

उत्तरगुण. पु० (उत्तरगुण) भूगुणनी अपे-
क्षाये उत्तर गुण; स्वाध्याय पिण्डवि-
शुद्धि आदि दश प्रकारना पञ्चभाष.

उत्तरगुणपञ्चकलाण. पु० (उत्तरगुणप्रत्याख्यान)
उत्तर गुणरूप पञ्चकलाण; पञ्चकलाणनो
ओक प्रकार

उत्तरगुणलक्षि. स्त्री० (उत्तरगुणलक्षि) उत्तर-
गुण-पिण्डविशुद्धि आदि तपनी लक्षि

उत्तररचुल. न० (उत्तरचुल) } वदना
उत्तररचुलिया. स्त्री० (उत्तरचुलिका) } करीने
पक्षी 'मथ्येओष वदामि' कह्यु ते,
वदनानो १६ मो होय.

उत्तरजकाय. पु० (उत्तरजकाय) उत्तराध्ययन
सूत्रना विनयादि छत्रीस अध्ययन

उत्तरङ्ग. न० (उत्तराङ्ग) उत्तराङ्ग, वैतादयथी
के भेरीथी उत्तर आणुनो प्रदेश.

उत्तरङ्गभरत. पु० (उत्तराङ्गभरत) वैतादय
पर्यंतथी उत्तर तरङ्गनो भारत प्रदेश

उत्तरङ्गभरतकूड. पु० (उत्तराङ्गभरतकूट) जय-
क्षीपना वैतादय पर्यंतनु ८ सु शिभर. (२)
तेनो अधिष्ठाता देवता.

उत्तरङ्गभरत. स्त्री० (उत्तराङ्गभरत) उत्तराङ्ग
भरतकूटनी पासो उत्तराङ्ग भरत नामनी
राजधानी.

उत्तरण न० (उत्तरण) तरीअनु पार उत्तरवुं.
(२) अन्तरण; नीये आवतु.

उत्तरदारियणकक्षत्त. न० (उत्तरदारिकनक्षत्र)
उत्तर दिशा तरङ्ग मुख राखनार नक्षत्र;
स्वानि आदि सात नक्षत्र.

उत्तरदिशा. स्त्री० (उत्तरदिश) उत्तरदिशा
उत्तरपगड. } स्त्री० (उत्तरकृति) जानाय-
उत्तरपगडि. } रणीयादि भूग आड क-
भना अवान्तर भेद, कभनी उत्तर
प्रकृति.

उत्तरपञ्चच्छिम्. } पु० (उत्तरपाञ्चाय)
उत्तरपञ्चच्छिम्. } पापय भुजो; उ-
उत्तरपञ्चस्थिम. } तर अने पश्चिम
उत्तरपञ्चस्थिमि. } पञ्चनो प्रदेश.

उत्तरपट्ट. पु० (उत्तरपट्ट) पथारी उपर पाथ-
रवा पट्ट

उत्तरपयडि. स्त्री० (उत्तरप्रकृति) ओओ "उत्तर-
पयडि" शब्द

उत्तरपुगच्छिम्. } पु० (उत्तरपौरुष्य) उत्तर
उत्तरपुगच्छिम्. } अने पर्य दिशाना
उत्तरपुगस्थिम. } पञ्चनो भूशान
क्षेत्र

उत्तरपुत्रा. स्त्री० (उत्तरपुत्रा) भूशान भुजो,
उत्तर अने पर्य पञ्चनो विदिशा.

उत्तरपौट्टवया. स्त्री० (उत्तरपौट्टवया) उत्तर
आपट्ट नक्षत्र

उत्तरफगुमी. स्त्री० (उत्तरफगुमी) उत्तर
क्षेत्रनी नक्षत्र.

उत्तरबलिय. पु० (उत्तरबलिय) उत्तर अक्षि
नामो ओक गण.

उत्तरबलिसह. } पु० (उत्तरबलिम्सह) उत्तर
उत्तरबलिम्सह. } अक्षिसह स्थितरथी
निकले ओक नतनो गण; अथवान्
भदावीरनो पीछो गण. (२) ओक प्रसिद्ध
नैन साधु.

उत्तरमहवया. स्त्री० (उत्तरमाहवया) उत्तर
आपट्ट नक्षत्र.

उत्तरमंदा. स्त्री० (उत्तरमंदा) गंधार स्वर
अन्तर्गत ऐक भूज्जना; मध्यम आभनी
पट्टेरी भूज्जना.

उत्तरवर्द्धिसंग. न० (उत्तरवर्द्धि) ऐ नाभनुं
ऐक पिमान

उत्तरवाय. पु० (उत्तरवाद) उत्तरवाद.

उत्तरवेदोच्चय. त्रि० (उत्तरवैक्रिय) ७८-भ
पञ्चा गमे ते पञ्चै वैक्रिय शक्तिरथी
वैक्रिय शरीर अनापनार.

उत्तरवेदोच्चिया. स्त्री० (उत्तरवैक्रिया) भूग श
रीरथी न्दानु या भेदाहुं ३५ अनापनारथी
आम थयेव शरीरनी अवगादना.

उत्तरममा. स्त्री० (उत्तरममा) मध्यम आ
भनी योथी भूज्जना.

उत्तरमाला. स्त्री० (उत्तरमाला) ऐक जननु
धर. गेसवानु स्थान-मउप वगरे.

उत्तरा स्त्री० (उत्तरा) उत्तरापादा आदि न-
क्षत्र (२) मध्यम आभनी पट्टेरी अनं
त्रीय भूज्जना. (३) उत्तर दिशा (४)
ऐक दिशा कुमारी देवी (५) गिग्यर
भतना आचार्य शिवभूतिनी गहून.

उत्तराकोटि. स्त्री० (उत्तराकोटि) ऐ नाभनी
गंधार आभनी सातमी भूज्जना.

उत्तराङ्गयण. न० (उत्तराङ्गयण) ऐ नाभनु
ऐक भूग सूत्र, ज्ञानीश अध्ययनना सभू-
द३५ उत्तराध्ययन नामे सूत्र.

उत्तराफल्गुनी. स्त्री० (उत्तराफल्गुनी) ऐ
नाभनु नक्षत्र.

उत्तराभद्रव्या. स्त्री० (उत्तराभद्रव्या) ऐ नाभनु
नक्षत्र.

उत्तरायण. न० (उत्तरायण) सूर्य दक्षिण दि-
शाभांथी उत्तर दिशाभां जय ते.

उत्तरायणाय. पु० (उत्तरायणाय) कर्क सहा-
न्तिनो द्विष. (२) उत्तरायणमा प्रवेश
करतो सूर्य.

उत्तरायणगणित. पु० (उत्तरायणगणित) सूर्य
उत्तरने भांडलेथी दक्षिणने भांडले जय ते

उत्तरायया. स्त्री० (उत्तरायता) गंधार आ-
भनी सातमी भूज्जना.

उत्तरावग. पु० (उत्तरावग) उत्तरावग देशनो
इषानो ऐक सिद्धो.

उत्तरावह. पु० (उत्तरावह) उत्तर नरक्षनो
ऐक देश.

उत्तरासंग. पु० (उत्तरासंग) भूग उपर ६-
पट्टा आगतन करतु ते; उत्तरासंग
करतु ते.

उत्तरासमा स्त्री० (उत्तरासमा) मध्य आभनी
योथी भूज्जना.

उत्तरासाढा. स्त्री० (उत्तरासाढा) उत्तरापादा
नक्षत्र

उत्तराहुन. न० (उत्तराभिमुख) उत्तर तरक्ष
(२) त्रि० उत्तर स.भूग भूग करक्ष

उत्तरिज्ज. न० (उत्तरिज्ज) अभा उपर दा-
अवानु वस्त्र-दुपट्टो.

उत्तरिय. पु० (उत्तरिय) उत्तरगुण सभिनि
वगरे. (२) त्रि० प्रधान; श्रद्ध (३) न०
दुपट्टा, अभा राभया वस्त्र

उत्तरिल्ल त्रि० (उत्तर) उत्तर दिशाभानु.
उत्तर दिशा सगधी. (२) उत्तर दिशा या
क्षणाभां उत्पन्न थयेव; उत्तरीय

उत्तरिल्ल त्रि० (उत्तर) उत्तरया योअ

उत्तरीकरण न० (उत्तरीकरण) जेनी आ-
लोचना करी छे तेनी पधारे विशुद्धि
करना क्षयोत्सर्ग करयो ते.

उत्तकट्ट. पु० (उत्तकट्ट) उपलो होइ.

उत्तरोत्तर. पु० (उत्तरोत्तर) उत्तरोत्तर. ऐक
भीजथी श्रद्ध

उत्तरोट्ट. पु० (उत्तरोट्ट) उपलो होइ.

उत्ताडण. न० (उत्ताडण) ऐक प्रक्षरनु
वाञ्छन

उत्ताण त्रि० (उत्ताण) यनुपाट; सभु; सिधु
(२) छीछई; छुट्ट नदी ते. (३) न०
पलकारे भायां विना आंभ भुली रा-

अपी ते. (४) त्रि० यत्ता सुवानो अभि- ग्रह धरनार.	उत्थ. न० (उत्थ) स्तोत्र विधेय. (२) याग विधेय.
उत्तामग्र } त्रि० (उत्तम) यत्ता सुनार उत्तामग्र. } (२) वायु करेण. पसायेण	उत्थय त्रि० } (अमृत) दाकेण; आग्ने उत्थय. } दान करेण.
उत्तामिग्र. त्रि० (उत्तमि) यत्ता सुवानो अभिग्रह धरनार.	उत्थय पु० (उत्थय) ओम्भार. उपायभो.
उत्तामोदहि पु० (उत्तामोदहि) धीमता पाणीवायो हरीयो	उत्थल. न० (उत्थल) धूमनो टेकरो.
उत्ता पु० (उत्ता) नदीनो उत्तार. पा- णीनो आरो (२) उत्तरयु. पार वायवो (३) परिवाय.	उत्थात. न० (उत्थात) उत्तु, उभा धनु. (२) अग; पराक्रम.
उत्तरगा. न० (उत्तरगा) उत्तरयु-पारयु नो (२) अक्षर नीकणु (३) हर करेण	उत्थिय. त्रि० (अमृत) आग्नेयन करेण, दाकेण
उत्ताल त्रि० (उत्ताल) नास गार वायु न. आयननो ऐक होय.	उत्थुमगा न० (अमृत) ऐक प्रकाश दानक. अ, य, अवाग करेण
उत्तामइत्तार. त्रि० (उत्तामयितृ) अनिश्चय वास आपनार	उद्. न० (उद्) पाणी. गग
उत्तामगा. } त्रि० (उत्तामग) नास उ- त्तामगाय } नयनार, वायु उत्पन्न करनार	उद्. त्रि० (उद्गिन) उत्थ पाभनार
उत्तामगिज्ञ. त्रि० (उत्तामगीय) भटा अयकर	उद्गम. त्रि० (औदधिक) कर्मनो उत्थ (२) कर्मनो उत्थयी निपन्ना थमेस वाय.
उत्तामिय त्रि० (उत्तामित) नास आपन (२) परपर भोग	उद्गमभाय पु० (औदधिकभाय) जुंभा “ उत्थय ” राग
उत्ति. स्त्री० (उत्ति) वाणी. ययन	उद्गल त्रि० (उत्तम) पाणीयी मीनुथमे १.
उत्तिग पु० (उत्तिग) धाडीयाइ धाडीनु २ (२) न० लिङ्. आङ्. (३) पु० वासना अग्र भाग पर रहेणु पाणीनु धीयु (४) मिवाडीनो होय.	उद्गन्त त्रि० (उत्तम) गगयरे.
उत्तिगलेग. न० (उत्तिगलयन) धाडीयाइ	उद्गोद. पु० (उद्गो) गगयरे राग
उत्तिगण. त्रि० (उत्तिग) पार उत्तवे	उद्गक पु० (उद्ग) पाणीया ऐक पावनु नाम.
उत्तुपिय त्रि० () मिन्ध, नीकाय	उद्गन्त न० (उत्तम) उत्तर इ कृ. (२) त्रि० उत्थ इ कनार
उत्तेग्र. } त्रि० (उत्तेग्रित) उत्साहवायु; उत्तेग्रिग्र. } प्रेरणावायु.	उद्गन्त. पु० (उत्तम) दधीकन. समाचार
उत्तेड. पु० () नासणु उत्तर न- मेव ओमना मिङ्.	उद्गक. } पु० न० (उद्ग) पाणी, गग. उद्ग } (२) ऐक जननी जनरपति (३) गगशय (४) पु० ऐक गेन साधु. (५) आयनी गोतीगीना सातमा तीर्थकर.
	उद्गमन. पु० (उद्गम) पाणीनो गर्भ- पाणीयेथनार पुद्ग १ परिणाम; वादगां.
	उद्गजोगिय. पु० (उद्गजोनिक) पाणीभां उत्पन्न थनार गग
	उद्गमाय. पु० (उद्गमाय) पाणिना पाणीना दधितानु गोतासवनु १२ मु अध्ययन;

उद्गशोणि. स्त्री० (उद्गशोणि) पाण्णी जेय-
वाती डाय. (२) न्दानी होडी, भज्जो.
(३) लोदारनी पाण्णीनी कुडी के नन्मां
तपेथु लोडु क्षरवाभां आवे छ. (४)
नानो धंडा

उद्गपोमल. न० (उद्गपोमल) पाण्णीना
पुद्गपेना समूह, पाण्णी; (२) वरसा.

उद्गमच्छ. पु० (उद्गमच्छ) छिः धनुष्यना
छटका.

उद्गमाल. पु० स्त्री० (उद्गमाल) उपरा उपर
रहेत पाण्णीनी शिखा, द्यमांजो

उद्गमेव. पु० (उद्गमेव) नाया आले तटडा
पाण्णीमा आसतु, नदी उत्तरदी ते. (२)
पाण्णीना लेप, पाण्णीयी भिगनु ते.

उद्गवस्थि. स्त्री० (उद्गवस्थि) पाण्णीनी
भसक.

उद्गसंभारगिज्ज. त्रि० (उद्गसंभारगिज्ज)
पाण्णीने शुद्ध करवाणी वस्तु.

उद्गसाला स्त्री० (उद्गसाला) पाण्णीनु पयं
(परय)

उद्गसिहा. स्त्री० (उद्गसिहा) स्त्रीयानी
वेग, पाण्णीनी भरती ओट

उद्गसीम पु० (उद्गसीमन्) अ नामना
अक पंडधर नागराजने आवास पर्यंत

उद्गमा. त्रि० (उद्गमा) उत्कट, उत्पत्त, उत्त-
रोत्तर वृद्धिवाग्यु (२) प्रधान; मुख्य.

उद्गत्त त्रि० (उद्गत्त) उत्पत्त, प्रधान; श्रैः
(२) अकारादिस्वरतो अक प्रकार.

उद्गत्ताम. पु० (उद्गत्ताम) गैगम नायनी
अक शाखा अने तेना पुरय.

उद्गधि. पु० (उद्गधि) समुद्र.

उद्ग्य पु० न० (उद्ग्य) गल; पाण्णी. (२)
पाण्णीमांती अक वनस्पति. (३) पर्यग
जाननी वनस्पति; अक मतनुं वृक्ष (४)
पु० अ नामना अक अन्यतीर्थि निदान.
(५) गोशाळाना अक मुख्य आवकनुं

नाम. (१) उद्ग नामे (अपर नाम पे-
दाग पुत्र) अक पार्श्वनाथना सनानीया
निग्रथ के गेने गौतम स्वामी साथे स-
वाद थयो लो

उद्ग्य. पु० (उद्ग्य) उगनु, प्रगट थनु, उद्ग्य
थयो ते. (२) अणुयुद्ध, यणी (३)
उपगनु, उपनि. (४) जलुदीपना भर
नभ्यमा थनार सातमा तीर्थकरनु नाम.
(५) जलुदीपना भरत क्षत्रमा थनार त्रीगत
तीर्थकरना पूरं लवनुं नाम. (६) कर्म
विपाकालिमुष्य थनु ते, ना ॥ वरपु-
यादि कर्मना उद्ग्य (७) उद्ग्यभाव, ७
भावमानो प्रथम भाव.

उद्ग्यसीम. पु० (उद्ग्यसीमन्) जयण समुद्रमा
उत्तर दिशाअ आवेना अक आवास
पर्यंत.

उद्ग्यमेणा. पु० (उद्ग्यमेन) वीरसेन ते शर-
सेनना पिता

उद्ग्यायल. पु० (उद्ग्यायल) उद्ग्यायल पर्यंत.

उद्ग. न० (उद्ग) ७८२; पेट.

उद्गरवली. स्त्री० (उद्गरवलि) कागजनुं, कलेवतु

उद्गरि. त्रि० (उद्गरिन्) पेटना रोगी, ७८२
रोगवालो.

उद्गरिक त्रि० } (उद्गरिक) ७८२करना रा-
उद्गरिय. त्रि० } गवालो.

उद्गवाह पु० (उद्गवाह) गगतो न्दानी प्र-
वाल. (२) त्रि० पाण्णी लघु गनार.

उद्गहि. पु० (उद्गहि) समुद्र; द्रियो (२)
उद्गधिकुमार नामे लवनपति देवतानी
अक जन. (३) धनोद्धि. (४) समुद्र-
सागरोपम, कागचिभायविशेष

उद्दहिकुमार. पु० (उद्दहिकुमार) उद्गधिकुमार
नामे लवनपति देवतानी अक जन.

उद्दहिकुमारावास पु० (उद्दहिकुमारावास)
उद्गधिकुमार देवताना रहेवाना स्थान
लवन.

उद्दिष्टकारी. स्त्री० (उद्दिष्टकारी) उद्दिष्टकारी
गनना लयनपनिनी देवी.

उद्दिष्टारि. त्रि० (उद्दिष्टारि) सागरपथ,
दस कोसकोटी पथोपम प्रमाण का
विभाग.

उद्दिष्ट पु० (उद्दिष्ट) कुटिलान गान्धर्व
जन्मेव उद्दिष्टी नामनो अथ माणस के
ने गोशाखानो ज्ञान प्रोक्त परिदार इत्यादि.
(२) कुटिलिक रागनो उद्दिष्टी नामनो अथ
इत्यादि. (३) कुटिलिकनो अथ पुत्र के ज्ञाने
कुटिलिकनो अथसाधन पञ्ची पाटलीपुत्र
नगर पसावी त्या पानानी राजधानी
स्थापी

उद्दिष्टजीव. पु० (उद्दिष्टजीव) कुटिलिकनो
पुत्र-उद्दिष्टी रागनो ज्ञान के ज्ञान आपनी
आतीसीमां जीव गुणार्थ नामनो जीव
कर थये

उद्दिष्टा. पु० (उद्दिष्ट) सिधुसौवीर देशना
पीनिभय नगरना राजन के ज्ञाने दिकाने
राज्य न आपनां कुली नामनो आपने-
जने राज्य आपी मदादीरन्नामी पास
दीक्षा दीधी. (२) कुटिलिकनो नगरीना राजन
शानतीकनो पुत्र.

उद्दिष्टी. पु० (उद्दिष्ट) कुटिलिक मदादीरन्नामी
इत्यादि नाम.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्टी. त्रि० (उद्दिष्टी) राजद्वय रहित,
शान्त; मध्यस्थ (२) उद्दिष्टी करनार.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्टोद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्टोद्दिष्ट) आ लोके
अने परलोक अने आश्री उद्दिष्ट पामेव
जन्मे लयनमदादीरन्नामी.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्टमोह. त्रि० (उद्दिष्टमोह) उद्दिष्ट मो-
हना उद्दिष्टमोह.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्टी. स्त्री० (उद्दिष्टी) उद्दिष्टी, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्टप्राप्ति. स्त्री० (उद्दिष्टप्राप्ति) उद्दिष्टप्राप्ति,
अथ.

उद्दिष्टवाय. पु० (उद्दिष्टवाय) उद्दिष्टवाय,
अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

उद्दिष्ट. त्रि० (उद्दिष्ट) उद्दिष्ट, प्रधान, अथ.

જૂંઘરિજિયા. સી० (જૌઝુમ્બરિકા) ઉદ્દેસ
ગણુથી નીકળેલ એક શાખા.

જુઝમેય. પું० (જુઝકોવમેદ) પર્વતનટ આ-
દિમાથી પાણીનું નિકળવું.

જુઝહલ પું० નં (જુઝહલ) ખાંડણી, ઉખલ.
જુ. નં () સિંધ દેશમાં થતી ઉદ્ધા

ગતની માણવીના અમણની અનાવટનું
વસ્ત્ર.

જુંડ. } પું० (જુઝન્ટ) ઉચો નં કરી આલે
જુંડગ } ને, તાપસની એક ગત.

જુંડપુર પું० (જુઝપુર) ઉદ્દેસપુર નામનું
એક નગર.

જુંડસ પું० (જુઝ) } ઉદ્ધાષ્ટ, એક
જુંડસના ન્વી० (જુઝના) } ગતનો તેષ્ટ-
દિય જીવ (૨) માકડ (૩) મધમાખી

જુંડુ. પું० (જુઝ) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના
સીમન્તકપ્રભ નામે પૂર્વ તરફના આવ-
લિકાઅથ નરકાવાસાથી ૨૦ મા નરકા-
વાસાનું નામ.

જુંડમગ્નિમ પું० (જુઝમગ્નિમ) રત્નપ્રભા
પૃથ્વીના સીમન્તકપ્રભનામે ઉત્તર આ-
વલિકાઅથ નરકાવાસાથી ૨૦ મા નર-
કાવાસાનું નામ.

જુંડુવત્ત પું० (જુઝવાર્ત) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના
સીમન્તક આવર્ત નામે પશ્ચિમ આવ-
લિકાઅથ નરકાવાસાથી ૨૦ મા નરકાવાસો.

જુંડુવસિટ્ટ. પું० (જુઝવાસિટ્ટ) રત્નપ્રભા
પૃથ્વીના સીમન્તકવર્ત નામે પશ્ચિમ આ-
વલિકાઅથ નરકાવાસાથી ૨૦ મા નર-
કાવાસો.

જૂઝરિય ત્રિ० (જુઝસ) કર્મરૂપી શત્રુને
જીતવાને મગર થયેલ. (૨) અભિમાની.

જૂઝણ. નં (જુઝવણ) } મારવું; ધાત
જૂઝણ. સી० (જુઝવણ) } કરવી; ઉપ-
દ્રવ; મરણાંત કષ્ટ.

જૂઝવિત્તાર. ત્રિ० (જુઝાવિત્) ઉપદ્રવ કરનાર;
દુઃખ આપનાર.

જૂઝવિય. ત્રિ० (જુઝવિય) ડરાવેલ; ઉદ્દેગ પામેલ.

જૂઝવિયા. સી० (જુઝવિકા) મરડા.

જૂઝહક પું० (જુઝહક) અટવી વગેરેનો દાહ
કરનાર.

જૂઝાં. જી० (જુઝાં) અથવા.

જૂઝામ. ત્રિ० (જુઝામ) ઉદ્ધત; સ્વચ્છદી.

જૂઝામિય. ત્રિ० (જુઝામિત) લટકી ગયેલ,
હમ્બાચેલ.

જૂઝાલ પું० (જુઝાલ) એ નામનું એક ગતનું
ગાડ. (૨) રેતી વગેરેનો પોચો-દિલો થર
(૩) અવસર્પિણી કાળનો પ્રથમ આરો.

જૂઝાહ. પું० (જુઝાહ) મોટો દાહ

જૂઝાહગ. પું० (જુઝાહક) આગ લગાડનાર.

જૂઝિટ્ટ. ત્રિ० (જુઝિટ્ટ) સામાન્યપણે ઉદ્દેશ
કરેલ; કહેલ; પ્રતિપાદન કરેલ (૨) સા-
ધુને ઉદ્દેશી અનાવેલ આહારાદિ

જૂઝિટ્ટકડ } ત્રિ० (જુઝિટ્ટક) સાધુ આદિને
જૂઝિટ્ટકય } ઉદ્દેશીને કરેલ.

જૂઝિટ્ટમત્ત પું० (જુઝિટ્ટમત્) સાધુને ઉદ્દેશીને
અનાવેલ ભોજન.

જૂઝિટ્ટમત્તપરિચાણાય ત્રિ० (જુઝિટ્ટમત્તપરિચાણ)
દશમી પડિમા આદરનાર શ્રાવક કે જે
દસમાસસુધી ઉદ્દિષ્ટ ભક્તપાન એટલે
પોતાને ઉદ્દેશી કરેલ લાન પાણીનો
ત્યાગ કરે.

જૂઝિટ્ટા. સી० (જુઝિટ્ટા) અમાવાસ્ય; અમાસ.

જૂઝિત્ત. ત્રિ० (જુઝિત્ત) પ્રગ્વલિત, પ્રકાશમાન.

જૂઝિસિન્ન. ત્રિ० (જુઝિસિન્ન) બુઝો “ઉદ્દિટ્ટ” શબ્દ.

જૂઝેસ. પું० (જુઝેસ) સામાન્ય આદેશ;
સામાન્ય કથન. (૨) બોધ; શિખામણ.
(૩) ક્ષેત્ર કાળ વિભાગ. (૪) અધ્યયન
કે શનકનો એક પેટા વિભાગ. (૫)
વ્યવહાર. (૬) લક્ષ્ય. (૭) અભિપ્રાય;
મનલભ. (૮) ગુરૂપ્રતિજ્ઞા; ગુરૂ વચન.

ઉદ્દેશણ. ન૦ (ઉદ્દેશન) અંગસૂત્ર આદિનું પઠન કરવું તે (૨) યોગ્યતા; અધિકારપાત્ર.

ઉદ્દેશણતેવાસિ. ત્રિ૦ (ઉદ્દેશનાન્તવાસિન) જેને સૂત્ર મૂળ પાઠે ભણાવવામાં આવ્યા હોય તે શિષ્ય.

ઉદ્દેશણકાલ. પુ૦ (ઉદ્દેશનકાલ) વર્ગ અધ્યયન કે શતકનો એક વિભાગ; ઉદ્દેશો.

ઉદ્દેશણાયરિય. પુ૦ (ઉદ્દેશનાચાર્ય) આચાર્ય આદિ સૂત્ર, મૂળ પાઠે ભણાવનાર.

ઉદ્દેશિય. ત્રિ૦ (ઉદ્દેશિ) સાધુએ પથારીની ગવેપણા કરવાને લેવાના અભિગ્રહમાને એક.

ઉદ્દેશિય. ન૦ (ઐદેશિક) એક સાધુને ઉદ્દેશી બનાવેલ આહારાદિ ખીજાઓને પાણી ન ખપે એવો પહેલા અને છેલ્લા નીર્ધારના સાધુઓનો કદપ (૨) ત્રિ અમુક સાધુને ઉદ્દેશીને નીપજાવેલું આહાર પાણી; ઉદ્દેશ દોપવાળું.

ઉદ્દેહગણ. પુ૦ (ઉદ્દેહગણ) એ નામનો મહાવીરસ્વામીનો એક ગણ; નવ ગણમાંનો એક.

ઉદ્દેહિગા. } સ્ત્રી૦ () ઉદ્દેહ; ગણ
ઉદ્દેહિયા } હૃદયવાળો જીવવિશેષ.

ઉદ્દ. ત્રિ૦ (ઉદ્દ) ઉચ્ચ

ઉદ્દમ. ત્રિ (ઉદ્દત) અભિમાની. (૨) અનિ પ્રયત્ન.

ઉદ્દંસણા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દંસણ) તિરંગારી વચન. (૨) નિન્દા. (૩) હિંસા.

ઉદ્દચલગર્વંધ. પુ૦ (ઉદ્દચલગર્વંધ) ઉંચે પગ બાંધવારૂપ શરીરદૃશ્ય.

ઉદ્દહા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દહા) ગૃહસ્થે પોતાના માટે રાંધવાના વાસણમાંથી ખીજા વાસણમાં કાઢવું હોય તે ભિક્ષા લેવી તે; ત્રીજી પિંડેપણા.

ઉદ્દત. ત્રિ૦ (ઉદ્દત) ઉંચું; ઉત્કટ. (૨) ઉદ્દત; સ્વેચ્છાચારી.

ઉદ્દયા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દયા) દેવતાની ગતિ વિશેષ; ઉદ્દરણ. ન૦ (ઉદ્દરણ) ખેંચી કાઢવું; બહારેલ કાઢવું.

ઉદ્દરિય. ત્રિ૦ (ઉદ્દરિય) ઉખેડેલ; મૂળથી કાઢી નાખેલ. (૨) ધારણ કરેલ.

ઉદ્દરેણુ. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દરેણુ) જુઓ “ઉદ્દરેણુ” ૧. શબ્દ

ઉદ્દાહય. ત્રિ૦ (ઉદ્દાહિત) દોડી આવેલ, ૨ ઉતાવળથી આવેલ.

ઉદ્દાર. પુ૦ (ઉદ્દાર) ગોશાળાના મતને અનુસાર કાળ પ્રમાણુ વિશેષ (૨) અપહરણ.

ઉદ્દારપલિઝાવમ. ન૦ (ઉદ્દારપલ્લયોપમ) } એક
ઉદ્દારપલ્લ. ન૦ (ઉદ્દારપલ્લ) } બેનજ
નના કુવામાં કાસીને ભરેલ વાલાઅમાંથી સમયે સમયે એકેક વાલાઅ અપહરતાં જેટલા વખતમાં કુવો ખાલી થાય તેટલો વખત.

ઉદ્દારસમય પુ૦ (ઉદ્દારસમય) અટ્ટી સાગરોપમના સમયનો સમૂહ.

ઉદ્દારસાગરોવમ ન૦ (ઉદ્દારમાગરોપમ) દશ કોણકાદિ પદ્યોપમ પરિમિત કાળ વિશેષ

ઉદ્દિ. સ્ત્રી૦ (ઉદ્દિ) ગાડાંની ઉંધ.

ઉદ્દિય. ત્રિ૦ (ઉદ્દિય) ઉખેડી નાખેલ (૨) દેશ બહાર કરેલ.

ઉદ્દી સ્ત્રી૦ (ઉદ્દી) જે પગના આગલા ફાળા પાસે પાસે રાખી પેનીને વિસ્તારી પહોળી રાખી કાઉસગ કરવો તે; કાઉસગના ૧૯ દોપમાંનો એક.

ઉદ્ધુમાય. ત્રિ૦ () પરિપૂર્ણ; ભરેલ.

ઉદ્ધુય. ત્રિ૦ (ઉદ્ધુત) ઉંચે ફેલાયેલ, ઉંચે ફરકેલ. (૨) ઉત્કટ; પ્રકૃષ્ટ. (૩) ઉત્પન્ન થયેલ, ઉંડેલ. (૪) પ્રકમ્પિત.

ઉદ્ધુયા. સ્ત્રી૦ (ઉદ્ધુતા) આકાશમાં ઉડતી ધુળના જેવી ત્વરિત ગતિ.

ઉદ્ધુય. ત્રિ૦ (ઉદ્ધુત) ફાલેલું; કપેલું.

ઉદ્ધા. ત્રિ૦ (ઉદ્ધા) ઉત્તત; માની.

અર્થ. ત્રિં (ક્ષતિક) ઉત્તરિવાળુ.

આવલ્લ. પું (ક્ષતિક) ઉંચે ચડતો આ-
વલે-વડેલીઓ (૨) પર્વત ઉપર જતો
કરતો માર્ગ.

આમ. પું (ક્ષમા) માન કષાયનો પર્યાય.
(૨) ઉંચાઇ.

આમિષ ત્રિં (ક્ષમા) અમુક નામથી
પ્રસિદ્ધિ પામેલ.

અર્થ. ત્રિં (ક્ષમા) ઉત્તરિવાળું, ધ-
અર્થો વર્ગે

અર્થ. ત્રિં () લીધું થયેલ,
લિનું.

અર્થ. પું (અર્થ) ઉપદેશ

અર્થ. પું (અર્થ) ઉપયોગ, ધ્યાન

અર્થ. પું (અર્થ) શબ્દના વચ્ચે વચ્ચેનાર,
પટ્ટાલીયો.

અર્થ. પું (અર્થ) ઉદ્દેશ્ય આપી
સાધ્ય અને સાધનનો સમ્યક્ મેળાવવો તે.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) બીનું થયેલ;
પદ્ધતિ મેળેલ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) ઉપયુક્ત, ઉપયોગ
સદિન.

અર્થ. } અર્થ (અર્થ) ઉપર; ઉંચે
અર્થ. }

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) મેળેલ.

અર્થ. પું (અર્થ) ધરવત ક્ષેત્રના વર્ત-
માન ચોવીસી પાંદરમા તીર્થકરનું નામ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) જ્ઞાનાદિકને માટે
બીજા ગુરુનો આશ્રય લેવો તે.

અર્થ. નં (અર્થ) તપ વિશેષ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) આર
ભિક્ષુની અને અગીયાર આવકની
પડિમા.

અર્થ. પું (અર્થ) ઉપાય; કારણ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) કપડાં અપાયેલ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) મેદરકાર રહેતું તે

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) સંયમ લેતી વખતે
સિદ્ધી પરે ઉડેલ; સંયમને ઉંચે સ્થાનકે
ચડેલ-કુદકો મારેલ. (૨) ઉપર આવેલ;
ઉપજેલ. (૩) ઉંચે ઉછળેલ; ઉડેલ.
(૪) નં અદાર આવતું; ઉડતું.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) જેથી અભુદીક
આજ્ઞાસાંભળ્યું તદ્દીસુજી આવે તેવી
શુદ્ધિ; નર્કશુદ્ધિ

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) ચાલુ કથા.

અર્થ. પું (અર્થ) નેષ્ટિય જીવ વિશેષ

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) ઉત્પન્ન થયેલ; ઉપજેલ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) ઉંચે ચડેલ;
આકાશ તરફ ગતિ કરેલ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) ઉત્પત્તિ; આગિર્ભાવ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) તંક શુદ્ધિ;
સ્વાભાવિક મતિ.

અર્થ. પું (અર્થ) ઉંચે કુદતું તે. (૨)
ઉત્પત્તિ

અર્થ. નં (અર્થ) ઉંચે જતું તે.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) નીચેથી

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) ઉંચે ચ-
ડવાની વિદ્યા.

અર્થ. પું (અર્થ) ઉપર જતું
નીચે આવતું. (૨) નાશ્ય વિધિનો એક
પ્રકાર.

અર્થ. નં (અર્થ) મૂર્ધા વિકાસી કમળ;
નીલ કમળ (૨) મધ્ય દ્રવ્ય વિશેષ. (૩)
દશમા કલ્પનું ઉત્પલ નામનું એક વિ-
માન. (૪) ૮૪ લાખ ઉત્પલાંગ પ્રમાણ
કાળ વિભાગ. (૫) પું એ નામનો એક
દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર.

અર્થ. પું (અર્થ) ૮૪ લાખ હુહુ
પ્રમાણ એક કાળ વિભાગ.

અર્થ. ત્રિં (અર્થ) જેથી વૃક્ષના
અગ્નિ ખુણાના વનખડમાં પચાસ જેજન
ઉપર આવેલ એક વાવડી.

ઉપ્પલવેદિય. પુ. (ઉપ્પલવૃત્તિક) કમળના ઈંટાણી લિક્ષા લેનાર ગોશાલાના મતનો અનુયાયી.

ઉપ્પલહસ્તય. પું. (ઉપ્પલહસ્તક) કમળ કૂલ વિશેષ.

ઉપ્પલા. સ્ત્રી. (ઉપ્પલા) સાવર્થી નગરીના રહેવાસી શંખ નામના શ્રાવકની સ્ત્રી. (૨) પિશાચના ઈંદ્રકાળની ત્રણ અગ્રમહીયી (૩) બપૂ ત્રક્ષના અગ્નિ ખુણામાના વનખડની એક વાવડીનું નામ. (૪) હસ્તિનાપુર નિવાસી બીમ નામના કસાઇની સ્ત્રી. (૫) સ્નાધર્મ કથાના એક અધ્યયનનું નામ.

ઉપ્પલિણીકંદ પુ. (ઉપ્પલિણીકંદ) એક જાતની પાણીની વનસ્પતિ.

ઉપ્પલુજ્જલા. સ્ત્રી. (ઉપ્પલોજ્જલા) બપૂ ત્રક્ષના અગ્નિ ખુણાના વનખડની એક વાવડી

ઉપ્પલુદ્દેસય પુ. (ઉપ્પલોદ્દેશક) કમળના અધિકારવાળો ભગવતીના ૨૧ મા શતકનો એક ઉદ્દેશી.

ઉપ્પહ. પું. (ઉપ્પથ) ઉત્તમાંગ. ઉલ્લેક માર્ગ ઉપ્પહજ્ઞા. ત્રિ. (ઉપ્પથયાચિન્) ઉલ્લે ૨એ જનાર; વિપથગામી.

ઉપ્પા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાદ) ઉત્પત્તિ; પ્રાદુર્ભાવ

ઉપ્પાદ. ત્રિ. (ઉપ્પાદિન્) ઉત્પન્ન થનાર.

ઉપ્પાદત્તાર િ. (ઉપ્પાદિતૃ) ઉત્પાદક; ઉત્પન્ન કરનાર.

ઉપ્પાદય. ત્રિ. (ઔત્પાતિક) સહજ, સ્વાભાવિક. (૨) નં ઉત્પાત કરનાર અનિષ્ટ સત્યક બનાવ; ઉદ્દેશપાતાદિ ઉપદ્રવ

ઉપ્પાદગ્ગા. નં. (ઉપ્પાદ) ઉપેડી નાખવું; મૂળથી ઉપેડવું.

ઉપ્પાદિત. } ત્રિ. (ઉપ્પાદિત) ઉપાડેલ.
ઉપ્પાદિય. }

ઉપ્પાતિયા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાતિકી) બુઝો “ ઉપ્પાદયા ” શબ્દ.

ઉપ્પાય. પુ. નં. (ઉપ્પાત) ઉડવું; ઉંચે કુદવું. (૨) મૃત્તિનો વિકાર-રૂધિર ત્રષ્ટિ-આદિ. (૩) આકાશમાંથી લોહી વગેરેની ત્રષ્ટિ થાય છે તેના લક્ષણસૂચક શાસ્ત્ર; ૨૯ પાપસૂત્રમાંનું એક

ઉપ્પાય. પુ. (ઉપ્પાદ) ત્રિક્ષિ; વધારો થવો. (૨) ઉત્પત્તિ (૩) ઉત્પાદનદોષ; સાધુને પોતાથી લાગતા આત્મરના ધાત્રી આદિ ૧૬ દોષ. (૪) ચૌદ પ્રમાણુ પ્રથમ ઉત્પાદ નામે પૂર્વશાસ્ત્ર

ઉપ્પાદિકૈ. } ત્રિ. (ઉપ્પાદિક) ઉત્પન્ન કર-
ઉપ્પાયગ } નાં

ઉપ્પાયગ્ગા. નં. (ઉપ્પાદન) ઉત્પન્ન કરવું. પેદા કરવું (૨) ઉપ્પાયગ્ગાના ૧૬ દોષ

ઉપ્પાયગ્ગા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાદના) ઉત્પન્ન કરવું; પેદા કરવું. (૨) ધાત્રી આદિ આત્મરના ૧૬ દોષ કે જે સાધુને પોતા આત્મિ લાગ છે

ઉપ્પાયપ્પવ્વય પુ. (ઉપ્પાતવંત) સુચાંભિમાનના વનખડમાનો એક પર્વત (૨) ચમરંદને ઉપર આવવાનો પર્વત.

ઉપ્પાયપુવ્વ. નં. (ઉપ્પાદપૂર્વ) દ્રવ્યપર્યાયના ઉત્પાદનો જેમાં વર્ણન છે તે ઉત્પાદ નામે ૧૪ પ્રમાણુ પ્રથમ પૂર્વ-શાસ્ત્ર

ઉપ્પાયા. સ્ત્રી. (ઉપ્પાતા) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાત

ઉપ્પિ. ઙ્ર. (ઉપ્પિ) ઉપર; ઉંચે.

ઉપ્પિજલ. ત્રિ. (ઉપ્પિજલ) ક્ષોભજનક; વ્યાકુળ.

ઉપ્પિચ્છ. ત્રિ. () અધર શ્વાસે જ લદીથી ગાવું તે; ગાયનનો એક દોષ

ઉપ્પિલગ્ગા નં. (ઉપ્પલાવન) શરીર ઉપર પાણી રેડવું.

ઉપ્પીલિય. ત્રિ. (ઉપ્પીલિત) ખેંચીને આંધેવું; નગ કરેલ.

અવ્યય. ન૦ (અવ્યય) ગાયનનો એક દોષ.
(૨) ત્રિ૦ ભયભીત.

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) પાણીનો પ્રચંડ પ્રવાહ
(૨) વાણુ; ઝાઝું.

અવ્યય. ત્રિ૦ () નકારે બોલનાર;
નિંદા કરનાર.

અવ્યય. પુ૦ () તીડ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) વિકસિત.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ઉપ-
ના ઉપકાણની પેઠે ઉકળેલ-કાંધાયમાન
થયેલ

અવ્યય. પુ૦ () મુગટ, નાગ.

અવ્યય. ન૦ (અવ્યય) ઉચ્ચ શાખદિકમા
લટપટ મરતુ તે

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) વિદ્યા મત્ર યત્ર
વતરેમા બંધાયેલો કે જંને દીક્ષા આપ-
વાની મના કરેલ છે.

અવ્યય. ત્રિ૦ () માગેલું, યાયેલું.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ખુલ્લુ, ઉઘાડ. (૨)
વિકરાળ; ભયકર.

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) ઉત્પત્તિ

અવ્યય. ત્રિ૦ () ઝાડમાને ઝાડમાં
ઉભા ઉભા સુકાઈ ગયેલ.

અવ્યય. પુ૦ (અવ્યય) બિદ્યાને વારને બ્ર-
માણ કરતુ તે. (૨) ત્રિ૦ પરિબ્રમાણ
કરનાર.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) જાડ, વ્યભિ
અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ચારી. (૨) એક જાતનો
વાયુ; વટોળીઓ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) કુલટા સ્ત્રી.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) પ્રગટ કરતુ;
ઝહેર કરતુ; ઉત્પત્ત કરતુ. (૨) પ્રભા-
વના (૩) ઉત્પ્રેક્ષા

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) જમીન બેદી કળ્યા
રૂપે બહાર આવનાર મેથી વિગેરે ભાજી-
પાલો. (૨) ખજનક આદિ જીવ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) સાધુને ઘી આદિ
વહોરાવવા માટે કમાડ ઉઘાડીને કે કાટો
ઉઘેડી આપવાથી લાગતો દોષ; ૧૬
ઉદ્ગમનમાંનો ૧૨ મો. (૨) અકુર આ-
વેલ. (૩) બેદીને બહાર આવેલ. (૪)
ખાલેલુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) બેદીને નીકળેલ-
જામેલ; ખજરીટ ડડકા વગેરે

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) દરિયા પાસ
ખારા પાણીથી ઉત્પન્ન થતુ લવણ;
દરિયાઈ મીઠું.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ નામની
કૃષ્ણ વાસુદેવની ભેટી.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) સમુદ્ર આદિમા
ઉત્પન્ન થતુ લવણ, મીઠું.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ આબુએ, એ
તરફ (૨) ત્રિ૦ એ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ પડખે,
એ આબુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) અંતે એ પડખે
રહી જોય જોડનાર નક્ષત્ર

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) અંતે તરફનો
વાયુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) એ પ્રકારે; અંતે
રીતે

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ખીખ વાસુદેવની માતાનું
નામ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) તિરસ્કાર, અનાદર

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) પાણીમાંથી ઉપર
આવતુ, તરતુ.

અવ્યય. ત્રિ૦ (અવ્યય) ઉચ્ચે આવવાનો
માર્ગ; ટુચકી મારીને બહાર નીકળવાનો
માર્ગ (૨) ઉલટો માર્ગ. (૩) ઉ-માર્ગ
દર્શક (૪) અકાર્ય કરતુ તે. (૫)
છિદ્ર

ઉમ્મગજલા. સ્ત્રી० (ઉમ્મગજલા) તિમિસ-
શુક્રને મધ્ય ભાગે એ નામની એક નદી
કે જેમાં કાષ્ટ વસ્તુ પડે તેને ઉમ્મગજીને
બહાર કંકડી દીએ.

ઉમ્મગગા. સ્ત્રી० (ઉમ્મગગા) હિંદુ; વિવર
ઉમ્મજ્જ. પું० (ઉમ્મજ્જન) પાણીની અદરથી
સપાટી ઉપર આવવું તે. (૨) સસારની
સપાટી-મોક્ષ ઉપર લઇ જનાર શ્રદ્ધા
સયમ વીર્ય વગેરે.

ઉમ્મજ્જક } પું० (ઉમ્મજ્જક) સ્નાન કરવાને
ઉમ્મજ્જગ. } એક વાર પાણીમાં પેસી
તરત બહાર નીકળે તેવો તાપસ, તાપ-
સની એક જાત.

ઉમ્મજ્જગિમજ્જિયા. સ્ત્રી० (ઉમ્મજ્જગિમજ્જિયા)
પાણીમાંથી ઉપર આવવું અને નીચ
જવું તે; કુશળી ખાવી તે.

ઉમ્મજ્જા સ્ત્રી० (ઉમ્મજ્જા) પાણીમાં નીચેથી
ઉપર આવવું તે

ઉમ્મત્ત. ત્રિ० (ઉમ્મત) ગાડા; ઉદ્ધત (૨)
ગવિષ્ઠ; બુત વગેરેના વળગાડવાળું.

ઉમ્મત્તજલા. સ્ત્રી० (ઉમ્મત્તજલા) રમ્યક વિ-
જયની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરની નદી; મલ્લા
વિદેહની આર અંતર નદીમાંની એક.

ઉમ્મદ્દગ. ન० (ઉમ્મદ્દન) ઉલટી રવાનીએ
મંદન કરવું તે.

ઉમ્મદ્દિયા સ્ત્રી० (ઉમ્મદ્દિયા) ઉલટી રવા-
નીએ મંદન કરનાર દાસી.

ઉમ્માન. ન० (ઉમ્માન) તોલથી પરિભાષ
થાય તે; શેર મળ-કર્પ, માંસા વગેરે (૨)
જેને તોલતાં અર્ધ ભાર થાય તેવો પુરુષ
ઉન્માનોપેત કહેવાય. (૩) સામા ત્રા-
જ્યામા જોખ નાખી વસ્તુને જોખવી-
તોલવી તે.

ઉમ્માદ. પું० (ઉમ્માદ) માંડપણ; ચિત્તવિશ્વસ.
(૨) અત્યંત કામથી ઉન્મત્ત. (૩) ય-
ક્ષાદિનો આવેશ. (૪) આલિહૃત.

ઉમ્માદ્દગ. ન० (ઉમ્માદ્દન) કામનું ઉદ્દીપન
થાય તે

ઉમ્માદ. પું० (ઉમ્માદ) જુઓ “ ઉન્માદ ”
શબ્દ.

ઉમ્મિ. પુ સ્ત્રી० (ઉર્મિ) તરંગ. મોજા; લહેર.
(૨) મોજાને આકારે જન સમુદાય.

ઉમ્મિમાલિની. સ્ત્રી० (ઉર્મિમાલિની) સુવપ્ર-
વિજયની પૂર્વ સરહદ ઉપરની અ-
તર નદી.

ઉમ્મિલિત. } ત્રિ० (ઉન્મીલિત) વિકસિત,
ઉમ્મિલિય. } ખીલેલ, ઉધડેલ.

ઉમ્મિલિત. ત્રિ० (ઉન્મીલિત) ખીલનાર.

ઉમ્મિસિય. ત્રિ० (ઉન્મિષિત) પ્રકાશિત. (૨)
પું० આખ વિચારને ઉડે તેટલો કાળ.
(૩) નં વિકાસ

ઉમ્મિસ્મ. ત્રિ० (ઉન્મિષ) ભેળાભેળાવાળું,
એકઠું થયેલ, (૨) એપણાનો ૭ મો દોષ

ઉમ્મીલિય. ત્રિ० (ઉન્મીલિત) ખીલેલ (૨)
નં વિકાસ

ઉમ્મીસ ત્રિ० (ઉન્મિષ) જુઓ ‘ ઉન્મિષ્સ ’
શબ્દ

ઉમ્મુક્ક ત્રિ० (ઉન્મુક્ત) ઉંચે કે કલુ. (૨)
સંથા ત્યાગ કરેલ; છોડેલ

ઉમ્મુગ. ત્રિ० (ઉન્મુગ) પાણીમાં તરનાર.
(૨) નં પાણીમાં તરવું

ઉમ્મુગાનિમુખિયા સ્ત્રી० (ઉન્મુગનિમુખતા)
જુઓ ‘ ઉન્મુગાનિમુખિયા ’ શબ્દ.

ઉમ્મુગા. } સ્ત્રી० (ઉન્મુગ) ‘ પાણી ઉપર
ઉમ્મુજ્જા. } આવવું; તરવું.

ઉમ્મુયગા. સ્ત્રી० (ઉન્મુયગા) ત્યાગ.

ઉમ્મૂલના. સ્ત્રી० (ઉન્મૂલના) મૂળથી ઉખેડવું;
ચુટી બહાર કાઢવું.

ઉમ્મૂલિય. ત્રિ० (ઉન્મૂલિત) જડ મૂળથી
ઉખેડેલ.

ઉમ્મેસ. પું० (ઉન્મેષ) આંખ વીંચવી ઉઘા-
ડવી તે; આંખનો પલકારો.

અર્હ. પું. સ્ત્રી. (અર્હ) ઉચ્છ્વાસ; ગરમી. (૨)
સંતાપ.

અય પું (ઋતુ) વસંત આદિ ઋતુ.

અય. ઋ. (૩૧) અયવા.

અયસિ. ત્રિ. (ઓજસ્વિન્) ઓજસવી, અધિક
મનોબળવાળો.

અયટ્. ત્રિ. (અદ્યત) નરક મનિમાંથી અદાર
નીકળેલ, મૃત.

અયટ્. ત્રિ. (અવર્તન) } કર્મની લાગી
અયટ્. ન. (અવર્તન) } સ્થિતિને ટુંકી
કરવી તે.

અયર. પું. (અર) પેટ; બહાર.

અયરિય. ત્રિ. (અરિક) બહાર રંગવાળો.

અર. પું. ન. (અર) વક્ષસ્થલ, છાતી (૨)
ત્રિ. સુંદર.

અરંડરેળં ઋ. () છાતી સાથે
બળ કરતુ તે, છાતી સરસા (૨)
સાક્ષાત્.

અરમ પું. સ્ત્રી. (અરમ) પેટે ચાલનાર; સર્પ વગર
અરમપરિસ્પર્શી સ્ત્રી. (અરમપરિસ્પર્શી) નાગણ;
છાતીએ ચાલના સર્પની સ્ત્રી.

અરમવીહિ. સ્ત્રી. (અરમવીધિ) યુક્તી ઉરમ
નામની વીધિ-ગતિ વિશેષ.

અરતવ પું. (અરતવ) ગોશાલના ઉપાસકનું
એક જાતનું તપ.

અરત્ય ન. (અરત્ય) છાતીમાં પહેરવાનું
આભરણ.

અરપરિસ્પર્શ. પું. (અરપરિસ્પર્શ) છાતીથી ચા-
લનાર પ્રાણી સર્પ વિગેરે.

અરપરિસ્પર્શી. સ્ત્રી. (અરપરિસ્પર્શી) નાગણ;
સર્પની સ્ત્રી.

અરઋ. પું. સ્ત્રી. (અરઋ) મેદું; ઘેટું.

અરઋમય. ન. (અરઋમય) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું
સાતમું અધ્યયન.

અરય. પું. (અરત) એક જાતનો ગુચ્છો.

અરસ. ત્રિ. (ઔસ) પોતાનો પુત્ર.

અરસપ્પ પું. (અરસપ્પ) છાતીથી ચાલનાર
તિર્યચ; સર્પ વગેરે.

અરસી સ્ત્રી. (અસી) એક જાતનો ગુચ્છો

અરસુત્તિયા સ્ત્રી. (અરસુત્તિકા) છાતીમાં
પહેરવાનું આભરણ.

અરસ્સ ત્રિ. (અમ્ય) છાતીનું, છાતી સં-
બધી. (૨) સેનાન; અમ્યુ (૩) દાર્દિક,
આર્ય-નર.

અરતલ ત્રિ. (અરત) સમય; શક્તિયુક્ત.

(૨) ઉત્તર સ્વભાવવાળો. (૩) ઉદાર.

(૪) પ્રધાન, શ્રેષ્ઠ. (૫) અતિ અદ્ભુત

(૬) વિશાળ, વિસ્તારવાળું (૭) ન. એક જાતનું શરીર, ઉદારિક શરીર. (૮)

ત્રિ. ઉદારિક શરીર સમબધી. (૯) સ્થૂલ,

પ્રસિદ્ધ. (૧૦) ન. પ્રધાન તપ (૧૧)

એ નામની લાલ્લી વનસ્પતિ.

અરતલમિસ્સ. પું. (અરતલમિથ) ઉદારિક મિથ
યોગ.

અરતલિઞ્ચ. ત્રિ. (ઔદારિક) હાડ માસ ને
અધિરવાળું શરીર, મનુષ્ય અને તિર્યચનું
સ્થૂલ શરીર

અરતલિયમરીર. ન. (ઔદારિકમરીર) જુઓ
ઉપલેા શબ્દ.

અરિઞ્ચા. સ્ત્રી. (અરિકા) એક પ્રકારની
લિપિ.

અરુ. ત્રિ. (અરુ) વિસ્તીર્ણ; વિશાળ.

અરુણ. પું. () વનસ્પતિનો ઘર;
એક સુવાળો પદાર્થ.

અરુનુંવળા. સ્ત્રી. (અરુનુંવળા) ત્રણ ઇન્દ્રિય-
વાળો યુવ.

અરોરુહ. ન. (અરોરુહ) સ્તન. (૨) જેન
સાધીઓનું એક જાતનું ઉપકરણ

અરોવિસુદ્ધ. ન. (અરોવિસુદ્ધ) ગાયનની શુ-
દ્ધિનો એક પ્રકાર.

અલ્પમા ત્રિ. (અલ્પમા) જ્ઞાન થયેલ; દુર્બલ
થયેલ.

ઉલ્લખ. } પુ० (ઉલ્લખ) ધુવડ; ધુડ. (૨)
ઉલ્લગ. } વૈશેષિક દર્શનના નેતા કલ્યાદમુનિ.
ઉલ્લગી. સ્ત્રી० (ઉલ્લગી) એક પ્રકારની વિદ્યા
 (૨) ધૂવડની માદા.
ઉલ્લ. ત્રિ० (આદ્ર) કીલુ; ભીનું
ઉલ્લંગણ. ન० (ઉલ્લંગ) ઉલ્લંગવુ; કુદી જવુ
 તે (૨) ત્રિ० વિનય મર્યાદા ઉલ્લંગનાર.
ઉલ્લંગણ ન० (ઉલ્લંગ) ઝાડની ઝાળીએ
 લટકતું બાંધવુ, (૨) ફાસા નાખી
 લટકવુ તે
ઉલ્લંગિય ત્રિ० (ઉલ્લંગિય) ઝાડમા લટકેલ.
ઉલ્લગ ત્રિ० (આદ્રક) આદ્ર, ભિનું
ઉલ્લગચ્છ ન० (આદ્રગચ્છ) કેદેડ ગળગી
 નીકળેલ એ નામનું એક કુલ (૨)
 કાશ્યપગોત્રથી નીકળેલ બ્રાહ્મણ ગણ.
ઉલ્લગ ન० () આસામાજ (૨)
 ભીનું શરીર હુલતું તે.
ઉલ્લગિયા. સ્ત્રી० (આદ્રગિયા) ભીના શરીરને
 હુલતાનું વસ્ત્ર
ઉલ્લગિય ન० (ઉલ્લગિય) કામદેવ સમ્બન્ધી
 વાનચીત કરવી તે; કામકથા (૨) ત્રિ०
 કથિત, ઉક્ત
ઉલ્લમિય ત્રિ० (અમિત) ઉલ્લાસ-આનંદ પામેલ.
ઉલ્લાદ્ય. ત્રિ० (અલ્લાપિત) માટી જાળાદિથી
 લિપેલ.
ઉલ્લાય. પું० () પ્રદાર; લાન (૨)
 વક વચન ૩) કથન
ઉલ્લાલિય ત્રિ० (અલ્લાલિત) તાડન કરેલ,
 ઉજાળેલ.
ઉલ્લાવ. પુ० (અલ્લાવ) વાનચીત. (૨) કાકું
 વચન બોલવુ તે. (૩) પ્રત્યુત્તર; જવાબ.
ઉલ્લાસ. પુ० (અલ્લાસ) પ્રગટ કરવુ તે
ઉલ્લિહ્ય. ન० (અલ્લેહન) ઉલ્લેખ કરવો તે;
 લખવુ તે.
ઉલ્લિહિય. ત્રિ० (અલ્લિહિત) લખાવેલ; ઉઝ-
 રા પાડેલ.

ઉલ્લીયા. ત્રિ० (અલીન) ગુપ્ત રહેલ, એકાતમાં
 રહેલ
ઉલ્લુચિય ત્રિ० (અલ્લુચિત) ઉપેક્ષ, ચુંટેલ.
ઉલ્લુગા. સ્ત્રી० (અલ્લુગા) એ નામની
 એક નદી
ઉલ્લુગાતીર. } ન० (અલ્લુગાતીર) ઉલ્લુગા
ઉલ્લુયાતીર. } નામની નદીને કાંઠે આ-
 વેલું એક નગર કે જેમા ગંગાચાર્ય ના-
 મના નિહન થયા હતા.
ઉલ્લુહ. ત્રિ० () શુક; મુકુ
ઉલ્લુપ. ન० (અલ્લુપિત) ખડી માટી વગ-
 રથી ભિત વગરનું લેપન કરવુ તે (૨)
 ચંપો બાંધેલ, ઉલ્લેચથી શાળગારેલ
ઉલ્લોચ. } પુ० (અલ્લોચ) જન. (૨) ચંદ-
ઉલ્લાય. } રવો, ઉલ્લેચ (૩) ત્રિ० દે-
 ખવા યોગ્ય, દર્શનીય
ઉલ્લોચ. પુ० (અલ્લોચ) અગાસી, જન
ઉવ અ० (અવ) સમીપ-પાસના અર્થમા
 (૦) સમરપાળુ, સમગ્રપાળુ (૩) સદૃ-
 શતા, નુકળતા (૪) એક વાર. (૫) ભીનર;
 અદર.
ઉવદ્દુ. ત્રિ० (અવદિટ) ઉપદેશકુ;
 બાંધકુ
ઉવદ્ય ત્રિ० (અવચિત) યુક્ત. (૨) ઉત્તન
 (૩) માંસલ; પુષ્ટ. (૪) પુ० એક જાતનો
 તે છદ્ધે જન કે જે જમીનમાં ઘર કરી
 રહે છે
ઉવઉત્ત. ત્રિ० (અવયુક્ત) ઉપયોગ સંદિન
 (૨) સાવધાન; સાવચેત.
ઉવઉત્તયા. સ્ત્રી० (અવયુક્તા) ઉપયોગ; સા-
 વચેતી.
ઉવપસ. પુ० (અવપદશ) ઉપદેશ; શોધ. (૨)
 પ્રતિપાદન (૩) શાસ્ત્ર; સિદ્ધાંત.
ઉવપસન. ત્રિ० (અવપદશ) ઉપદેશ-બોધ
 કરનાર.

અવ્યસન. } નં (અપદેશન) ઉપદેશ, બોધ.
અવ્યસનયા. } સ્ત્રીં (૨) ઉપદેશ આપવો
અવ્યસના. } તે; બીજાને કાષ્ઠ કાર્યમાં
પ્રવર્તાવવું તે.

અવ્યસય. ત્રિં (અપદેશક) ઉપદેશ કરનાર.
અવ્યસરૂઢ. સ્ત્રીં (અવેશરૂઢિ) યુરો ઉપ-
દેશ સાંભળી જન્યુત થયેલ તત્ત્વશ્રુતિ;
શ્રુતિ-સમકિતનો એક પ્રકાર. (૨) ત્રિં
તેથી શ્રુતિવાળો.

અવ્યસિય ત્રિં (અવેશિત) ઉપદિષ્ટ.
અવ્યસંગ પું (અવ્યસંગ) જીવનો જ્ઞાન દર્શન
મય આપાર, ચૈતન્ય શક્તિ. (૨) સાવ-
ધાતી; સાવચેતી (૩) પત્રવળા સૂત્રના
૨૯ માં પદનું નામ. (૪) પત્રવળા
સૂત્રના ત્રીજા પદના ૧૩ માં કારનું
નામ.

અવ્યસંગપદ. નં (અવ્યસંગપદ) પત્રવળાસૂત્રના
૨૯ માં પદનું નામ.

અવ્યંગ. પું નં (અવ્યંગ) શરીરના અવયવના
અવયવ, મુખ્ય અવયવના અવયવ;
ઉપાગ. (૨) અગસૂત્રની પાસેના ઉપાગ
સૂત્ર, ઉત્પાદ આદિ બાર ઉપાગો

અવ્યંગતિગ નં (અવ્યંગતિક) ઉદારિકશરીરના
અગોપાગ વૈક્રિયશરીરના અગોપાગ અને
આદારક શરીરના અગોપાગ એ ત્રણનો
સમૂહ.

અવ્યંગજા. નં (અવ્યંગજા) ગાડીના પૈડાને
ઉગણુ દેવુ-ગીકણો પદાર્થ લગાડવો તે.

અવ્યકય. ત્રિં (અવ્યકત) ઉપકાર કરાયેલ;
અનુગૃહીત.

અવ્યકરણ. નં (અવ્યકરણ) સાધન; ઉપકરણ,
વસ્ત્રાદિ પરિગ્રહ. (૨) બાહ્ય ઇન્દ્રિય વિશેષ.

અવ્યકરણોમોચરિયા. સ્ત્રીં (અવ્યકરણોમોચરિકા)
ઉપકરણની ઉણોદરી.

અવ્યકાસિય. નં () શરીરના અ-
વયવ; ગાત્ર.

અવ્યકુલ. નં (અવ્યકુલ) કુલ નક્ષત્રની પા-
સેના નક્ષત્રો, જેમકે અશ્વિનીકુલ તો
ભરણી ઉપકુલ કૃતિકાકુલ તો રોહિણી
ઉપકુલ.

અવ્યકૃત. ત્રિં (અવ્યકૃત) પાસે લાવેલ. (૨)
પ્રારંધ; પ્રસ્તાવિત.

અવ્યક્રમ. પું (અવ્યક્રમ) દૂર રહેલ વસ્તુને
પ્રતિપાદન શૈલીથી નજીક લાવીને નિહાંપ
યોગ્ય કરવી. (૨) જેથી જીવગીનો અત્ર
આવે-આયુષ્ય તુટી જાય તે; (૩) અ-
નુદિત કર્મને ઉદ્યમાં લાવના તે. (૪)
અધનો આરંભ-શરૂઆત. (૫) ઉપાય,
ધવાજ. (૬) કર્મોની પરિણતિના કારણ-
ભૂત જીવનો પ્રયત્ન વિશેષ. (૭) જ્ઞાન;
નિશ્ચય (૮) અનુવર્તન; અનુકૂળપ્રવૃત્તિ.
(૯) સંસ્કાર; પરિકર્મ.

અવ્યકમણ. નં (અવ્યકમણ) ઉપક્રમ કરવો;
વિશેષતા કરવી.

અવ્યકમિય. ત્રિં (ઔપક્રમિક) આરંભમાં
સંબંધ રાખનાર.

અવ્યકમિયા સ્ત્રીં (ઔપક્રમિકી) રોગાદિક
કારણથી થતી પીડા.

અવ્યકર. પું (અવ્યકર) સંસ્કાર;
શુશ્રૂષા.

અવ્યકામ. પું (અવ્યકમ) જુઓ “ ઉવ્યકમ ”
શબ્દ.

અવ્યકામણ. નં (અવ્યકમણ) જુઓ “ ઉ-
વ્યકમણ ” શબ્દ.

અવ્યકલ્પ. ત્રિં (અવ્યકલ્પ) રાંધવાને આ-
અવ્યકલ્પિય. } રહેલું; રાંધેલું (૨)
વધારી સ્વાદિષ્ટ બનાવેલ, સંસ્કાર પમાડેલ.
(૩) પું નં રસોષ; પકવાન.

અવ્યકલર. પું (અવ્યકલર) ધરના ઉપકરણ;
ધરવખરી. (૨) હિંગ આદિ.

અવ્યકલરસંપણ ત્રિં (અવ્યકલસન્ન) ઉપ-
સ્કાર-હિંગ આદિથી વધારેલ.

ઉચ્ચલાહ્યા. સ્ત્રી (ઉચ્ચાચિકા) ઉપકથા;
પ્રાસંગિક કથા

ઉચ્ચલાહ્યાર. ત્રિ (ઉચ્ચાચાત) ખ્યાતિ-
પ્રસિદ્ધિ મેળવનાર.

ઉચ્ચ. ત્રિ (ઉચ્ચ) પાસે જનાર

ઉચ્ચય. ત્રિ (ઉચ્ચત) પામેલ; પ્રાપ્ત થયેલ.
(૨) યુક્ત. (૩) જાત. (૪) અન્તર્ભૂત;
અન્તર્ગત.

ઉચ્ચયસલાહત્ત. ન (ઉચ્ચતસલાહત્ત) ૨૪ મો
સત્ય વચનનો અનિશય.

ઉચ્ચરણ. ન (ઉચ્ચરણ) વસ્ત્ર પાત્ર વગેરે
નિર્વાહના સાધન (૨) આલ્લ ઇન્દ્રિય
વિશેષ.

ઉચ્ચરણદ્વંચોમોચરિયા સ્ત્રી (ઉચ્ચરણદ્વંચા-
મોચરિકા) સાધુને રાખવા બેઠેલ એ તેના
કરતા પળ એણા ઉપકરણ રાખવા તે,
જ્ય ઉણોદરીનો એક પ્રકાર.

ઉચ્ચરણપણિહાર. ન (ઉચ્ચરણપણિધાન)
લૈકિક ઉપકરણ-ગૃહાદિ અને લોકાન્તર
ઉપકરણ-વસ્ત્ર પાત્રાદિ તેનું પ્રણિધાન
ઉપભોગ-પ્રવર્તન.

ઉચ્ચરણસંજમ પુ (ઉચ્ચરણસયમ) મદા-
મુદયવાળા વસ્ત્રનો ત્યાગ કરી સાદા ધોળાં
વસ્ત્ર પહેરવાં તે, સયમનો એક પ્રકાર.

ઉચ્ચરણસંવર. પુ (ઉચ્ચરણમવર) સાધુએ
પ્રમાણ ઉપરાંત તથા અકરપનીય ઉપ-
કરણ ન લેવા તે.

ઉચ્ચરણિન્દ્રિય. ન (ઉચ્ચરણેન્દ્રિય) શબ્દાદિને
જાણવામા હેતુરૂપ શક્તિ વિશેષ

ઉચ્ચાર. પુ (ઉચ્ચાર) ઉપકાર.

ઉચ્ચારણ. ન (ઉચ્ચારણ) ઉપકાર કરવો
કરાવવો તે.

ઉચ્ચારિ. ત્રિ (ઉચ્ચારિનું) ઉપકાર કરનાર.

ઉચ્ચારિયલેણ. ન (ઉચ્ચારિકાલયન) પ્રાસા-
દમાં દાખલ થવાને ઉપકારક થાય તેવો
ચોતરો વગેરે; પ્રાસાદપીર.

ઉચ્ચગૂહ. ત્રિ (ઉચ્ચગૂહ) સમૃદ્ધ, અડકેલ.
(૨) યુક્ત. (૩) છુપાઇ રહેલ; ભરાઈ
રહેલ.

ઉચ્ચગૂહ્યા. ન (ઉચ્ચગૂહ્ય) આલિંગન.

ઉચ્ચગૂહિય. ત્રિ (ઉચ્ચગૂહ) આલિંગન કરેલ.

ઉચ્ચમા. ન (ઉચ્ચમા) સમીપમાં; નજીકમાં.

ઉચ્ચમાહ. પુ (ઉચ્ચમાહ) ઉપાધિ, જેથી ભવ
વધે તે (૨) અપાટલ; ટેકા (૩)
આજા. (૪) પુષ્ટિ; પોષણ. (૫) મહણ.
ઉપાદાન (૬) ઉપકરણ, સાધન.

ઉચ્ચમાહકર્મ. ન (ઉચ્ચમાહકર્મ) ભવોપશાધી
કર્મ; વેદાંતીય આયુષ્ય નામ અને જોત
એ ચારમાંનું ગમે તે એક

ઉચ્ચમાહિય. ત્રિ (ઉચ્ચમાહિક) પાઠીયાર,
સાધુએ થોડા વખત રાખી પાછું ધણીને
સોંપી દેવા યોગ્ય વસ્તુ ઉપધિ

ઉચ્ચમાહિય. ત્રિ (ઉચ્ચમાહિય) ઉપસ્થાપન કરેલ.

ઉચ્ચમાય પુ (ઉચ્ચમાય) પ્રસ્તાવ, ઉપોદ્ધાન

ઉચ્ચમાહ ત્રિ (ઉચ્ચમાહિય) ધ્યાન કરનાર,
મારનાર.

ઉચ્ચમાહ્ય. ત્રિ (ઉચ્ચમાહ્ય) ઉપધાત નાશ
કરનાર (૨) દિસામા સખધ રાખનાર

ઉચ્ચમાહ્યા. સ્ત્રી (ઉચ્ચમાહ્યા) પ્રાયશ્ચિત્તનો
એક પ્રકાર; ભારે પ્રાયશ્ચિત્તમાંથી થોડા
વખત આદ કરી લઘુ પ્રાયશ્ચિત્ત આપવું
તે (૨) ૨૮ આત્માર પ્રકરપમાંનું એક.

ઉચ્ચમાય પુ (ઉચ્ચમાય) વિનાશ, મરણ;
સદાર (૨) આધાત-શ્રેત્રાદિ ઇન્દ્રિયોને
યાજ્ય વગેરેના શબ્દથી ધક્કો લાગે તે.
(૩) પિંડ શયા વગેરેનું અકરપનિકપણ;
જેથી સાધુને આહાર શયા વગેરે કદપે
નહિ તેવો દોષ.

ઉચ્ચમાયકર્મ. ન (ઉચ્ચમાયકર્મ) ખીજની
ધાત થાય તેવી ક્રિયા.

ઉચ્ચમાયલામ. ન (ઉચ્ચમાયલામ) નામકર્મની
એક પ્રકૃતિ.

उच्चारायणिसिन्धु. न० (उच्चारणसिन्धु) उप-
धात आश्री भूपा-भुक्त.

उच्चरय. पु० (उच्चर) पुष्टि; पधारो; वृद्धि
(२) छद्वि योय पुष्टिजनो सप्रद करी
छद्वि पर्याप्ति आधरी ते (३) सप्रद
(४) शरीर.

उच्चरय. त्रि० (उच्चरक) सेवाने भिषे श्रीमाने
छनारी पाठ्यानी भिषे जेनार.

उच्चरिञ्च. त्रि० (उच्चरित) उपचार
करेव.

उच्चर. पु० (उच्चर) पूज सामग्री.

उच्चरि त्रि० (उच्चरित) पुष्टि थयेवु, वृद्धि
पामेवु. (२) छनारी प्रदेशी व्यापथयेवु.
(३) सदिन. (४) व्यापथ; गोपवेव. (५)
समारोवु, कमारोवु.

उच्चरि. त्रि० (उच्चरित) आश्रित अ-
लावनार; उपचारक.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) उपयोग सदिन.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) अश्रि पामे
रहेनार. रमाश्रि (२) अश्रिदेवरी

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) ज्योति-अश्रि-
समापवती.

उच्चरुत्त. } पु० (उच्चरुत्त) उपधायाय,
उच्चरुत्त } शास्त्रनु अध्ययन करानार.

(२) सत्रना अध्यापक जैन मुनिने आ-
पवाभा आयती ओक पदवी

उच्चरुत्त. पु० (उच्चरुत्त) देव (२) अनुकम्पा.
करेव.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) उपस्थित करवा
याय (२) दीक्षा लेवा याय

उच्चरुत्त. स्त्री० (उच्चरुत्त) मलावनु
आरोपण करवु ते.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) ज्योति
“ उच्चरुत्त ” शब्द.

उच्चरुत्त. न० (उच्चरुत्त) भिषक; सभा;
भुक्त. (२) सयम अनुष्ठान.

उच्चरुत्त. स्त्री० (उच्चरुत्त) सभा
भुक्त; सभास्थान.

उच्चरुत्त. न० (उच्चरुत्त) भेट; अक्षीस;
नजराणे.

उच्चरुत्त. स्त्री० (उच्चरुत्त) पासे भे-
सनारी दाम्नी.

उच्चरुत्त. न० (उच्चरुत्त) दीक्षा दीक्षा
पक्षा सात दिवसे चार मदिने के छ
मदिने मलावनु, आरोपण करवु-भेटादी
दीक्षा आपवी ते, छेदेपस्थापनीय चारित्र
आरोपवु ते.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) पु० (उच्चरुत्त)
उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) भाटी दीक्षा आ-
पनार आचार्य-गुरु.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) पामे आवेश;
लाज थयेव. (२) आश्रित. (३) प्रव-
न्या लेवा तैयार थयेव.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) आगनार.

उच्चरुत्त. न० (उच्चरुत्त) शास्त्रानुसर;
शरैरनी पासेनु पद.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) तैयार करेव.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) धर्म. (२) धर्म; युक्त

उच्चरुत्त. पु० (उच्चरुत्त) प्रकृत वस्तुनी साथे
छेदेपस्थापनीय धटना करवी ते. (२) भेटावु;

अक्षीस. (३) गुणनी तारीक्ष, प्रशसा.
(४) उपसदा.

उच्चरुत्त. न० (उच्चरुत्त) कलाचार्य पासे
आगकने कला शिष्यवती ते (२) उपवीत
सम्भार. जेनाछ आपवी ते.

उच्चरुत्त. न० (उच्चरुत्त) प्रशसा
वचन जेम् अमुक स्वर्पवान अने
सुशील छे ते

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) मुक्त.
व्यवस्था करेव.

उच्चरुत्त. त्रि० (उच्चरुत्त) नीकलेव, अक्षर
आवेश.

ઉવગ્નિમંત્રણ. નં (ઉગ્નિમન્ત્રણ) નિમન્ત્રણ.

ઉવગ્નિવિદ્. ત્રિં (ઉગ્નિવિદ) સમીપ રહેલ, પાસે બેઠેલ.

ઉવગ્નિહિ. પું. સ્ત્રીં (ઉગ્નિધિ) પાસે આવેલ (૨) રચના; નિર્માણ.

ઉવગ્નિહિદ્વા. સ્ત્રીં (ઔપનિધિકી) બુદ્ધી બુદ્ધી અનેક વસ્તુઓના પૌર્વાપર્યભાવ અનુક્રમની યોજના; આનુપૂર્વી-અનુક્રમનો એક પ્રકાર.

ઉવગ્નિહિય. ત્રિં (ઉગ્નિહિત) પાસે સ્થાપેલ. (૨) પું. વિશેષ નિયમ ધારણ કરનાર સાધુ.

ઉવગ્નીય. ત્રિં (ઉગ્નીત) પાસે આવેલ; પ્રાપ્ત થએલ. (૨) અક્ષીસ આપેલ, સમર્પણ કરેલ. (૩) પ્રશસા; તારીફ; મલિમા. (૪) સયુક્ત. (૫) પ્રસ્તાવના ઉપસદાર વગરેથી યુક્ત. (૬) યોજના કરેલ.

ઉવગ્નીયચરદ્વ. પું. (ઉગ્નીતચરક) ક્યાકથી આબોલ હોય કે અક્ષીસ આવી હોય તેની ગવેપણા કરનાર; અભિગ્રહ વિશેષ ધારણ કરનાર સાધુ.

ઉવગ્નીયચરણ. નં (ઉગ્નીતચરણ) પ્રશસા રૂપ વચન જેમકે આ સ્ત્રીં રૂપાળી છે.

ઉવગ્નુપ્પયગ્ની. સ્ત્રીં (અગ્નિપાતોત્પત્તી) આકાશમા અગ્નિ ઉતરવાની વિદ્યા

ઉવગ્ન્યાસ. પુ (ઉગ્ન્યાસ) પ્રસ્તાવના; ઉપોદ્ધાત. (૨) દષ્ટાન્ત વિશેષ

ઉવતાવ. પું. (ઉગ્તાવ) સંતાપ; પીડા.

ઉવન્થિડ. ત્રિં (ઉગ્સ્તુત) આસપાસ દઝાયેલું.

ઉવત્યાગિદ્વ. નં (ઉગ્ત્યાગિક) બુદ્ધિ “ઉવદ્વિગ્નિય” શબ્દ.

ઉવત્યાગિયા. સ્ત્રીં (ઉગ્ત્યાગિકા) બુદ્ધિ “ઉવદ્વિગ્નિયા” શબ્દ.

ઉવન્થિય. ત્રિં (ઉગ્સ્થિત) બુદ્ધિ “ઉવદ્વિય” શબ્દ.

ઉવર્ણસણ. પું. (ઉવર્ણન) નીલવંત પર્યંત ઉપરનું નગમુ શિખર. (૨) દેખાડું; બતાવવું.

ઉવર્ણસણકૂટ. પુ. (ઉવર્ણનકૂટ) નીલવંત પર્યંત ઉપરનું એક શિખર.

ઉવર્ણસણયા. સ્ત્રીં (ઉવર્ણન) નામની અર્થ સાથે યોજના કરી વસ્તુનું નિર્દેશન કરવું તે.

ઉવર્ણસિય. ત્રિં (ઉવર્ણન) દર્શાવેલું; બતાવેલું

ઉવર્ણક સ્ત્રીં (ઉવર્ણકા) પાણી આપનાર દાસી.

ઉવર્ણિદ્વ. ત્રિં (ઉવર્ણિ) ઉપદેશેલું; દર્શાવેલું.

ઉવર્ણેસ. પુ. (ઉવર્ણે) ઉપદેશ; ધર્મનો બોધ

ઉવર્ણેસ. ત્રિં (ઉવર્ણે) બ્યાખ્યાન આપનાર; ઉપદેશક.

ઉવર્ણેસા નં (ઉવર્ણે) બુદ્ધિ “ઉવર્ણેસ” શબ્દ.

ઉવર્ણેસાયા. સ્ત્રીં (ઉવર્ણે) બુદ્ધિ “ઉવર્ણેસાયા” શબ્દ

ઉવર્ણ પું. (ઉવર્ણ) મહાકવિ; આદ્ય.

ઉવર્ણવિય. ત્રિં (ઉવર્ણ) પીડાયેલ; ભયભીત થયેલ

ઉવધારણા. સ્ત્રીં (ઉવધારણા) અર્થાવગ્રહનું એક નામ. (૨) ધારણ કરવું.

ઉવધારિય. ત્રિં (ઉવધારિ) ધારણ કરે.

ઉવર્ણદ્વગ્નમદ્વ. પુ. (ઉવર્ણદ્વગ્નમદ્વ) આર્થસમ્પત્તિ વિનયના એ નામના એક શિષ્ય.

ઉવર્ણિવંધણ નં (ઉવર્ણિવંધણ) સમ્પદ. (૨) ત્રિં સમ્પદ હેતુ.

ઉવર્ણિદ્વ. ત્રિં (ઔપનિધિક) ગૃહસ્થ બેઠેલો તેની નજીકમા જે આદારાદિ હોય તેની ગવેપણા કરવાનો અભિગ્રહ ધરનાર.

ઉવર્ણસોવણ. પુ. (ઉવર્ણસોવણ) વાદિને જિતવાને પ્રયત્નર આપવો તે.

ઉવર્ણપદાણ. } નં (ઉવર્ણપદાણ) રાજનીતિનો

ઉવર્ણપદાણ. } બીજો પ્રકાર; પહેલા પ્રકારથી દુરમન વશ ન થાય તો પછી ક્રમક આપી-લલચાવી તેને વશ કરવાની નીતિ.

ઉવબૂહ. પું (ઉવ્બૂહ) સમાન ધર્મિઓના સદ્ગુણની પ્રશંસા કરી તેમના મનને ઉત્સાહિત કરવા તે.

ઉવબૂહણ. ન૦ (ઉવ્બૂહણ) નિભાવ; રક્ષણ; વૃદ્ધિ; પોષણ.

ઉવબૂહણિય. ત્રિ૦ (ઉવ્બૂહણિક) વૃદ્ધિ-પુષ્ટિ-કારક.

ઉવબૂહા. સ્ત્રી૦ (ઉવ્બૂહા) ગુણી જનોના ગુણની પ્રશંસા કરતી; સમક્તિના આક આચારમાંનો પાંચમો આચાર.

ઉવમુક્ત. ત્રિ૦ (ઉવમુક્ત) ભોગવેલ.

ઉવમોક્ષ. } પું (ઉવમોગ) ઉપભોગની વ-
ઉવમોગ. } સ્ત્રુ; જેનો વારંવાર ઉપયોગ થઈ શકે તેવા સ્ત્રી વસ્ત્ર ભૂષણ વગેરે તથા એકવાર ઉપભોગ થાય તેવા ખાનપાન વગેરે.

ઉવમોગંતરાય. ન૦ (ઉવમોગાન્તરાય) અનરાય કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી વસ્ત્ર આભણ વગેરેનો ઉપભોગ થઈ શકે નહિ.

ઉવમોગપરિમોગપરિમાણ. ન૦ (ઉવમોગપરિમોગપરિમાણ) ગૃહસ્થોના સાતમા વ્રતનું નામ કે જેમા એકવાર કે વારંવાર ભોગવાય તેવી વસ્તુઓનું પરિમાણ આધવામા આવે છે.

ઉવમોગ. } ત્રિ૦ (ઉવમોગ્ય) ઉપભોગ કરવા
ઉવમોગ્ગ. } યોગ્ય.

ઉવમા. સ્ત્રી૦ (ઉવમા) મુકાબલો, સરખામણી; ઉપમા (૨) ધારણા; માન્યતા. (૩) એક ઈન્દ્રિય. (૪) એક ખાવા યોગ્ય પદાર્થ. (૫) અલકાર વિશેષ. (૬) “ પ્રશ્ન વ્યાકરણ ” સૂત્રનું એક છુમ અધ્યયન.

ઉવમાણ. ન૦ (ઉવમાન) પ્રમાણ વિશેષ.

ઉવમિય. ત્રિ૦ (ઉવમિત) ઉપમાયુક્ત. (૨) ન. ઉપમા; સરખાપણું.

ઉવમિય. ત્રિ૦ (ઔપમિક) જેનું કાળ પ્રમાણ ઉપમા વિના બીજાથી જાણી ન શકાય માત્ર ઉપમાથીજ જાણી શકાય તે; પદ્યોપમ સાગરોપમ વગેરે.

ઉવચરિય. ત્રિ૦ (ઉવચરિત) ઉપચાર કરેલ.

ઉવચાદ્ય. ત્રિ૦ (ઉવચાક્તિ) પ્રાર્થના કરાગેલ; અભ્યર્થના કરાયેલ. (૨) ન૦ એક જાનની માનતા; કોઈ કામ પુરું કરવા વાગ્ને દેવતાની આરાધનાનો માનસિક સંકલ્પ.

ઉવચાગ્ન ન૦ (ઉવચાગ) પાસે જતુ તે.

ઉવચાર. પુ૦ (ઉવચાર) પૂજા સામગ્રી. (૨) કારણમાં કાર્યનો અને કાર્યમાં કારણનો આરોપ કરવો તે. (૩) સમૂહ; દમલો. (૪) એક વિષયથી બીજા વિષયનું પ્રહણ કરવું. (૫) લોકવ્યવહાર.

ઉવચાર. પુ૦ (ઉવચાર) ઉપકાર; મદદ; ભેટ.

ઉવચાગ્ન. ન૦ (ઉવચાગ્ન) અન્યદ્વારા ઉપકાર કરવો તે.

ઉવચારિ ત્રિ૦ (ઉવચારિત) ઉપકાર કરનાર.

ઉવચારિષ્ઠ પુ૦ (ઔચારિક) ઔપચારિક વિનય, વિનયનો એક પ્રકાર.

ઉવચારિયલયણ. પું (ઉવચારિકલયણ) સૂર્યાભતા વનખડમાંના મધ્ય ભાગનું એક ધર-ભુવન કે જે એક લાખ જનેજનનું લાણુ પહેણું છે.

ઉવચાલિ. પુ૦ (ઉવચાલિ) અતગઢ સૂત્રના ચોથા વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) વસુદેવ રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૩) અલુતરોવવાઈના પ્રથમ વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર.

ઉવચોગ પુ૦ (ઉવચોગ) સમ્પ્રદાઈ વિષય તરફ ઈન્દ્રિયની પ્રવૃત્તિ-વ્યાપાર. (૨) પાંચ જ્ઞાન ત્રણ અજ્ઞાન અને ચાર દર્શન એ ચારમાંનું ગમે તે એક.

उवरइ. स्त्री० (उरति) पिराम; निवृत्ति.
उवरम. पु० (उरम) अभाव; निवृत्ति (२)
नाश.

उवरय. वि० (उरत) पापार्थी निवृत्ति पामेय.
(२) वैरभाव विनाश.

उवराग. } पु० (उराग) अदण
उवराय. }

उवराय. पु० (उराय) द्विस.

उवरि. } अ० (उरि) उपर, उच्ये
उवरि. }

उवरिचर. वि० (उरिचर) आकाशमां अधर
करनार.

उवरिपुंङ्गुली स्त्री० (उरिपुंङ्गुली) सांझीनी
अन उपर मीप्रा नरणां न भज्युत
आश्रयन.

उवरिमि वि० (उरितन) उपरनु, उपरु.

उवरिमिगेवज्ज. पु० (उरिमिगेवज्ज) अवेय-
कना नव विमानमांता उपरना नव
विमान. (२) उपरनी त्रिकना देवता.

उवरिमिगेवज्जगण्वातीय न० (उरितनमैव-
यककल्पातीत) उपरनी अवेयकना कल्पातीत
देवता

उवरिमिगेवज्जय पु० (उरितनमैवज्जय) शुभो
“ उरिमिगेवज्जय ” शब्द

उवरिमा स्त्री० (उरितना) नव अवेयकनी
नव त्रिकमांता उपरनी त्रिक-नव
विमान.

उवरिमाउवरिमि. पु० (उरितनोवरितन) उ-
पक्षि त्रिकमांता उपर-नवमा अवेयकमा
रहेतार देवता

उवरिमामज्जिम. पु० (उरितनामज्जिम) उ-
पनी त्रिकमांता मध्यम आमा अवेयकना
देवता.

उवरिमाहिट्टिम. पु० () उपधी
त्रिकमांता अधस्तन-सातमा अवेयकना देवता.

उवरिल्ल. वि० (उरितन) उपर; उपरु

उवस्स. न० (उस्स) नारणीना अगोपांग
तोडी द्.अहे ते उपरेश; परमाधामीनी
छी गत.

उवरुवरि. अ० (उरुवरि) अेक पीजनी
उपर.

उवरोह. पु० (उरोह) द्.अ. पीडा. (२)
आग्रह (३) अटकाव, रोक (४) श-
हेर उपर धेरो.

उवरोहि. वि० (उरोहित) अउयाण करनार
उवल पु० (उल) पत्थर. पाजो.

उवलंबगा. पु० (उलम्बन) साक्षयवाजो
अेक गतनो दीवो

उवलंभ पु० (उलम्भ) धृष्टि जान. साक्षा-
त्कार (२) समूह

उवलंभगा स्त्री० (उलम्भगा) अपां, उल्लभा

उवलक्खगा न० (उलक्खगा) परिजान-
धपाण, मुख्य वस्तुनु जान थापथी जाण
वस्तुनु जान नथी थाय ते.

उवल्ल. वि० (उल्लव्व) गतायामा आपेय
(२) प्राप्त थयेय.

उवल्लज्ज. वि० (उल्लज्ज) वस्तुनो साक्षा-
त्कार करनार, वस्तुनो गतगनार

उवल्लज्जि. स्त्री० (उल्लज्जि) जान, साक्षात्कार.
(२) ज्ञान

उवल्लितय. न० (उल्लितन) अेक गतनी
क्षमयेय.

उवल्लित्त. वि० (उल्लित) ज्ञान पडे विपेय.
(२) क्षमथी विम थयेय.

उवल्लेव. पु० (उल्लेव) क्षमंता लेप. (२)
संक्षेप (३) आक्षेप

उवल्लेवगा. न० (उल्लेवन) ज्ञान वनेरथी
विपय ते.

उवल्लोमा. वि० (उल्लोम) स्थिर रहय;
अपटपणे रहय

उववज्ज्. वि० (औवज्ज) मेतापति, प्रधान,
राग, वनेरेते मेसवा योज.

ઉવવચ્ચ નં (ઉત્તર) નાનું વન, વનની પાસેનું વન.

ઉવવચ્ચા. ત્રિં (ઉત્તર) ઉત્પન્ન થએલ, પેદા થયેલ. (૨) પ્રેરિત. (૩) ન. ઉત્પત્તિ; જન્મ.

ઉવવત્તાર ત્રિં (ઉત્પત્તિ) ઉત્પન્ન થનાર.

ઉવવત્તિ. સ્ત્રીં (ઉત્પત્તિ) ઉત્પત્તિ, ઉપજવું તે.

ઉવવચ્ચ. ત્રિં (ઉત્તર) બુદ્ધિ “ઉવવચ્ચ” શબ્દ

ઉવવાહય. ત્રિં (મૌનમાર્ગિક) એક ભવમાંથી બીજા ભવમાં જનાર (૨) દેવતા અને નારદી જે સંજ્ઞા અને કુળીમાં ઉપજે છે તે. (૩) ઔગણ્યગ્રંથ ઉત્કલિક સૂત્ર-માનુ પાત્રમ્ ઉવવાહ (મૌનમાર્ગિક) નામે પ્રથમ ઉપાગમ્

ઉવવાહયમ. નં (મૌનમાર્ગિક) મૌનમાર્ગિક સૂત્રમાં દર્શાવેલું છે તે પ્રમાણે.

ઉવવાય. પું (ઉત્તર) ઉત્પન્ન થવું, ઉત્પન્ન (૨) ઉત્પત્તિ-દેવતા અને નારદીના જન્મ થાય તે (૩) વિગ્રહ દેવતાની સભાનું નામ (૪) ભગવતી સૂત્રના એકત્રિશમાં ગતકનું નામ. (૫) ઉપાય કારણ (૬) સેવા. ભક્તિ. (૭) સમીપ-નજીકમાં સ્થિતિ કરવી, પાસે બેસવું.

ઉવવાયકારિ. ત્રિં (ઉપાત્તકારિ) આચાર્યાદિની પાસે નિવાસ કરી તેમના આદેશ ઉપવનાર.

ઉવવાયકારિયા. સ્ત્રીં (ઉપાત્તકારિકા) ચરણ સંવનારી દાસી.

ઉવવાયગઢ. સ્ત્રીં (ઉપાત્તકારિકા) જીવ અથવા પુણ્યલને એક ભવ છાંડીને બીજા ભવ પ્રવેશ કરવો કે એક સ્થાનેથી બીજા સ્થાને જવું તે.

ઉવવાયસમા. સ્ત્રીં (ઉપાત્તકારિકા) દેવતાને ઉપજવવાની સભા.

ઉવવાસ. પું નં (ઉપવાસ) એક દિવસ અને એક રાત્ર અન્ન પાણીનો વિધિ પૂર્વક ત્યાગ કરવો તે.

ઉવવીચ્ચ. નં (ઉત્તર) યજ્ઞસૂત્ર, જ્ઞોતિષ.

ઉવવેચ. ત્રિં (ઉત્તર) યુક્ત, સહિત.

ઉવસંસ્થા. સ્ત્રીં (ઉત્તર) યથાશોભ્ય પદાર્થજ્ઞાન.

ઉવસંચિચ્ચ. ત્રિં (ઉત્તર) સ્વીકાર કરેલ. (૨) ઉપસંહાર કરેલ.

ઉવસંત ત્રિં (ઉત્તર) શાન્ત મનિવાળો.

(૨) આકુળતા રહિત. (૩) ક્ષમાવાન.

(૪) સૌંદર્ય નિરીક્ષણ વગરે વિકારથી નિર્મલ પામેલ. (૫) ઉદયમાં આવેલ

નહિ, દેખાયેલ. (૬) પું. જન્મશ્રદ્ધીપમાં

અંરયત ક્ષેત્રના ચાકુ અવસર્પિણીના પંદર

રમાં નાર્થકર (૭) ત્રિં નષ્ટ; અપગત.

ઉવસંતકસાહ પું (ઉત્તર) કષાયનિવર્તન (૨) જ્ઞોતિષ વગરે કષાય નાશ પામ્યા છે તે.

ઉવસંતકસાયવીયરાગ. પું (ઉપાત્તકારિકા) વીતરણ (૨) જ્ઞોતિષ કષાય શાન્ત થયા છે તે; ૧૧ માં ગુણુરચાનવર્તી.

ઉવસંતિ. સ્ત્રીં (ઉત્તર) ઉપશમ

ઉવસંપજ્જણ નં (ઉત્તર) પદવીના સ્વીકાર

ઉવસંપજ્જણાવલ્લ. નં (ઉત્તર) ઉપ સંપૂર્ણપૂર્ણિયા પરિકર્મનો ચઉત્તરો ભેદ

ઉવસંપજ્જમેણિયા. સ્ત્રીં (ઉત્તર) ઉપસાદન-દ્રવિયાનનગત પરિકર્મનો એક વિભાગ.

ઉવસંપજ્જમેણિયાપરિકર્મ પું (ઉત્તર) ઉપસાદન-દ્રવિયાનનગત પરિકર્મનો એક વિભાગ.

ઉવસંપણ ત્રિં (ઉત્તર) ઉત્તર થએલ.

ઉવસંપયા. સ્ત્રીં (ઉત્તર) જ્ઞાનાદિ સંપત્તિ માટે આચાર્યાદિકની નિશ્ચા સ્વીકારવી તે. (૨) લાભ, પ્રાપ્તિ

ઉવસંહાર. પું (ઉત્તર) સમેટી લેવું (૨) રોકવું, નિરોધ કરવો

ઉવસમા. પું (ઉત્તર) પ્ર ' પરિ ' ઉપ ' પ્રતિ ' નિ ' આ ' સમ, ઇત્યાદિ ધાતુની આદિમાં રહેનાર શબ્દ સમૂહ. (૨) કષ્ટ;

પરિપક્વ (૩) દેવતાએ કરેલ ઉપદ્રવ.
(૪) તીર્થંકર વિચરે ત્યાં સવાસો બેઠા-
નમાં માર મરકી ન હોય છતાં મહા-
વીરસ્વામિના સમરસરણમાં ગોશાળાએ
એ સાધુઓના ઉપર તેબુલેન્કા ચુકી
ઉપસર્ગ આપ્યો તે; દશ અછંદશમાંનું
પહેલું અછેરું.

ઉવસન્નાપરિણામ. સ્ત્રી૦ (ઉત્તમગી.રિજ્ઞા) સુધ-
ગડંગ સત્રના ત્રીગ્ગ અધ્યયનનું નામ.

ઉવસન્નજ્ઞ. ન૦ (ઉત્તર્જન) ઉપસર્ગ, ઉપદ્રવ
(૨) અપ્રધાનભૂત-ગૌણરૂપ. (૩) સમ્પન્ન

ઉવસન્ત ત્રિ૦ (ઉત્તમ) ગાદ આસક્તિવાળો.

ઉવસમ. પુ૦ (ઉત્તમ) ક્ષમા; શાન્તિ. (૨)
પખવાડીયાના પદરમા દિવસનું નામ.

(૩) અહોરાત્રના ત્રીશ મુદર્તમાંના પદ-
રમા અથવા વીશમા મુદર્તનું નામ (૪)
મોહનીયની ઉદયમાં આવેલી પ્રકૃતિનો
ક્ષય કરવો અને ઉદયમાં આવવાની હોય
તેને દયાવી દેવી-ઉદયમા આવવા ન દેવીતે.

ઉવસમગ્ર. } પુ૦ (ઉત્તમક) ઉપશમભાવ-
ઉવસમગ્ર } વાળા મુનિ-ઉપશમ શ્રેણિય
અડનાર.

ઉવસમગ્ના. સ્ત્રી૦ (ઉત્તમગ્ના) બુઓ "ઉવ-
સમ" શબ્દ.

ઉવસમનિષ્ક્રાણ. પુ૦ (ઉત્તમનિષ્ક્રાણ) જે
પ્રકૃતિનો ઉપશમ કરવામા આવ્યો છે-
ઉપશમની નિષ્પત્તિ થઇ ચુકી છે તે.

ઉવસમસમ્મ ન૦ (ઉત્તમસમ્મકલ્પ) સમ્પ-
કલ્પ વિશેષ.

ઉવસમસેણિ. સ્ત્રી૦ (ઉત્તમસેણિ) અનતાનું
બંધિ આદિ પ્રકૃતિઓને શાસ્ત્રમાં કહેલ
ક્રમ પ્રમાણે ઉપશમાવતાં ઉપશમાવતાં
ગુણશ્રેણિ ઉપર ચડતું તે; આ શ્રેણિથી
અગીયારમા ગુણકણ પૂર્વે જતાય છે.

ઉવસમિ. ત્રિ૦ (ઉત્તમિ) ઔપશમિક-
ઉપશમ સમકિતવાળો.

ઉવસમિય પું૦ (ઔપશમિક) મોહનીય કર્મેની
પ્રકૃતિનો ઉપશમ. (૨) ઉપશમ નિષ્પન્ન
ઔપશમિક ભાવ (૩) ત્રિ૦ શાંત.

ઉવસામ. પુ૦ (ઉત્તમ) બુઓ " ઉવસમ "
શબ્દ.

ઉવસામગ્ર. } પુ૦ (ઉત્તમક) મોહનીયની
ઉવસામગ્ર. } ૨૮ પ્રકૃતિઓને સર્વથા
ઉપશમાવનાર (૨). ઉપશમમા સમ્પન્ન
રાખનાર.

ઉવસામગ્ના. } સ્ત્રી૦ (ઉત્તમગ્ના) શાન્તિ-
ઉવસામગ્ના. } ઉપશમવૃત્તિ.

ઉવસામિય. ત્રિ૦ (ઔપશમિક) ઉપશમ
સમ્પન્ન. (૨) ભાવ વિશેષ. (૩) સમ્પ-
કલ્પ વિશેષ

ઉવસુદ્ધ ત્રિ૦ (ઉત્તુદ્ધ) નિર્દોષ

ઉવસેવણ. ન૦ (ઉત્તેવન) સેવા કરવી.

ઉવસાંમિય ત્રિ૦ } (ઉત્તોમિત) શોભિતુ
ઉવસાંહિય } થએલું.

ઉવસાંહિય. ત્રિ૦ (ઉત્તોમિત) નિર્મળ કરેલ,
શોધેલ.

ઉવસ્સય. પુ૦ (ઉત્તય) સાધુ સાધીને
રહેવાનું સ્થાન. ઉપાશ્રય.

ઉવહડ. ત્રિ૦ (ઉત્તહ) વાસણમાં કાઢેલ
હોય તેજ બહારનું એવો અભિગ્રહ વિશેષ.
(૨) વાસણમા કાઢેલું-પીરસેલું.

ઉવહણણ. ન૦ (ઉત્તહન) ધાન કરવો તે.
(૨) નાશ કરવો તે.

ઉવહતિ. સ્ત્રી૦ (ઉત્તહતિ) વ્યાધાત-અંતર.

ઉવહય. ત્રિ૦ (ઉત્તહ) લોકમાં પરાલય
પામેલ નાશ પામેલ. (૨) દુષિત.

ઉવહસિગ્ર. ત્રિ૦ (ઉત્તહસિત) હસી
કહાડેલ

ઉવહામ. ન૦ (ઉત્તહ) અનશન આદિ આર
પ્રકારનું તપ. (૨) કરતું તે; વિધાન. (૩)
ઓસિક. (૪) સૂત્રની વાચના ઉપર તપ
કરતું તે.

उवहाणसुय. न० (उधानश्रुत) उपधान
श्रुत नामनुं आचारंगसूत्रनुं आहंमु
अध्ययन.

उवहार. पु० (उहार) लेट; अक्षीस. (२)
विस्तार; इत्रावो.

उवहारिअ. वि० (उवारित) अवधारित;
निश्चित.

उवहि. पु० स्त्री० (उर्वि) वस्त्र, धरेशां, ध-
र्यार वगेरे उपधि, उपकरण; सामग्री.
(२) माया; कपट.

उवहिय. वि० (उहित) अर्पण करेव; पास
भुक्तेव.

उवहिय. वि० (औषिक) मायावडे पापने
टाकनार.

उवाहन्त. वि० (उात्किन्त) व्यतीत थअव.
पसार थउ गवेव.

उवाहय. वि० (उाधिन) याय्यु, धन्नेउ
(२) देवनी आराधनाथी प्राप्त थअव
(३) न. देवनी मानना

उवाणज } वि० (उादय) ग्राव, अदय
उवाणय } करवा योग्य.

उवाणय. वि० (उाणत) प्राप्त थअव;
भोगवेव.

उवाविय. वि० (उाविन) लरेव; व्याप्त

उवाडिय. वि० (उाडित) उपेडव.

उवाणहा. स्त्री० (उाणह) पगरभां, जेव.

उवाण्ण. न० (उाणन) भुज्य कारण. (२)
वदणु; स्वीकार.

उवादेय. वि० (उादेय) उपादेय-आदरवा
योग्य वस्तु.

उवाय. पु० (अवागत) आयापेनो निर्देश-
आज्ञा. (२) आडा.

उवाय. पु० (उाव.) उपाय; साधन. (२)
युक्ति. (३) प्रतिकार.

उवायण. न० (उावयन) लेट. (२) यायना
करवी; भागणी करवी.

उवायपव्वजा. स्त्री० (उावयप्रवज्या) गुरुनी
सेवा करी दीक्षा लेवी ते.

उवायाय. वि० (उायात) पास आवेव.

उवालंम. पु० (उपालम्म) कपडा आपवे
ते; ओडंबो.

उवास. पु० (अक्काण) अवकाश; आकाश.
(२) उपाश्रय, निवासस्थान.

उवासंतर. न० (अक्काशान्तर) धनवा न-
नवा वगेरेनी वज्येनुं आकाश; आंतराक्ष
आकाश.

उवासग. वि० (उपासक) साधुनी उपासना
करनार, धर्म सांलगवानी अलिवापा-
वाणा (२) पु० श्रावण; जैन गुरुवर.

उवासगइसा. स्त्री० (उपासकइसा) उपासक-
श्रावकना अधिकारनां दश अध्ययन जेभां
छे अवा सातभा अंगसूत्रनुं नाम; उ-
पासकइसासूत्र.

उवासगपडिमा. स्त्री० (उपासकप्रतिमा) उपा-
सकनी-श्रावकनी ११ पडिमा.

उवासय. वि० (उपासक) उपासना करनार;
सेवक.

उवासिया. स्त्री० (उपासिका) सिद्धात सां-
लगवानी धन्नावाणी स्त्री; श्राविका.

उवाहणा. स्त्री० (उाणह) पगरभुं; आसु.

उवाहि. पु० स्त्री० (उाधि) उपाधि; कर्म
जनित विशेषण (२) सामीप्य; समिधि.

उविअ. वि० () सस्कार पावेव.

उविकलअ. वि० (उपेक्षक) उपेक्षा करनार;
भेदस्कार.

उविकला. स्त्री० (उपेक्षा) उपेक्षा.

उवीला. स्त्री० (अवीला) परने पीडा उ-
पगवपी ते.

उवेअ. वि० (उपेत) युक्त; संयुक्त;
सरित.

उवेहलिय. पु० () कंदमूणनी अंक
गत.

ઉવેહા સ્ત્રી (ઉત્તેજા) જ્ઞાન, સમજાણ. (૨)
કલ્પના. (૩) નિશ્ચય.

ઉવેહા. સ્ત્રી (ઉત્તેજા) નિરસ્કાર; અનાદર.

ઉવેહિષ્ટ. ત્રિ (ઉપેક્ષિત) ઉપેક્ષા કરેલ.

ઉવ્વટ્ટ. વિ (ઉદ્વૃત્ત) નારકી અને દેવતાનો
ભવ પુરો કરી બીજી ગતિમાં ગયેલ

ઉવ્વટ્ટણ. ન (અપવર્તન) કર્મની સ્થિતિ ટુંકી
થાય એવો જીવનો પ્રવર્તન.

ઉવ્વટ્ટણ. ન (ઉદ્વર્તન) કર્મની ટુંકી સ્થિતિને
અધ્યવસાય વિશેષથી લાંબી કરવી તે.

(૨) ઉલટી રૂંવાડીએ મર્દન કરવું તે. (૩)

પડખું ફેરવવું તે. (૪) શરીર પરથી મેલ

વગેરે દૂર કરવો તે. (૫) શરીરને નિર્મળ

કરનાર ડબ્બ (૬) એક ભવ પુરો કરી

બીજા ભવમાં જવું, મરણ.

ઉવ્વટ્ટણા. સ્ત્રી (વર્ત્તા) દેવતા અંત ના-
રકોનો ભવ પુરો કરી બહાર નીકળવું
તે. (૨) ઉમટણા, મર્દન વિશેષ.

ઉવ્વટ્ટણાવય. ત્રિ (ઉદ્વર્તનાકામક) પાંદી ક-
રાવનાર.

ઉવ્વટ્ટિય. ત્રિ (વર્ત્તિત) નરક આદિનો ભવ
પુરો કરી બહાર નીકળેલ (૨) ઉવટાણું
કરેલ, પાંદી ચોળેલ. (૩) પદ્મજી થયેલ.

ઉવ્વણ. ત્રિ (વ્વણ) ઉત્કટ.

ઉવ્વત્ત ત્રિ (ઉદ્વૃત્ત) ગંગી ગિલાન કે
સથારો કરનાર સાધુની વૈયાવચ્ચ કરનાર
નિર્યામક સાધુનો એક વર્ગ કે જે રોમાં-
ની ઉદ્વર્તના-પાસુ ફેરવવું વગેરે રૂપે
શુ પા કરે

ઉવ્વત્તણ ન (ઉદ્વર્તન) અધર રહેવું; ઉર્ધ્વ
વર્તન.

ઉવ્વરિય. ત્રિ () આહારનો એક
દોષ. (૨) જીદ કાઢેલ

ઉવ્વલણ. ન (ઉલ્લન) ઉલટી રૂંવાડીએ
મર્દન કરવું, મર્દન કરી મેલ ઉતારવો તે.

ઉવ્વલણા. સ્ત્રી (ઉલ્લના) ઉખેડવું.

ઉવ્વિગ્ગ. ત્રિ (ઉદ્વિગ્ગ) ઉદ્વેગ પામેલ; અ-
શાન્ત થયેલ.

ઉવ્વિદ્ધ ત્રિ (ઉદ્વિદ્ધ) ઉંડું (૨) ઉચ્છિન્ન;
ઉચ્ચ. (૩) ગહન; ગહીર.

ઉવ્વિહ. પુ (ઉદ્વિહ) ગોશાધાના મુખ્ય
શ્રાવકનું નામ.

ઉવ્વિહિય ત્રિ (ઉદ્વિદ્ધ) ઉચ્ચ ફેંકેલ.

ઉવ્વીઠ. ત્રિ (ઉદ્વિદ્ધ) ઉચ્ચ આણ
ફેંકેલું.

ઉવ્વીલય. પુ (અવગ્રીહક) આસાચણના
લેનારને લગ્ન થતા હોય તે સમજાવી
ફેર કરનાર.

ઉવ્વેગ્ગાહ પુ (ઉદ્વેગગ્રહ) ઉદ્વેગ ઉત્પન્ન
થાય એવો રોગ.

ઉવ્વેગ. } પુ (ઉદ્વેગ) ઉદ્વેગ, ખંદ (૨)
ઉવ્વેય } વ્યાકુળતા.

ઉવ્વેયણા. } ત્રિ (ઉદ્વેગનક) ઉદ્વેગ કર-
ઉવ્વેયણા } નાર, ઉદ્વેગનક.

ઉવ્વેયગિય. ત્રિ (ઉદ્વેગ) ઉદ્વેગશરી.

ઉવ્વેલ્લિષ્ટ. ત્રિ (ઉદ્વેલ્લિષ્ટ) ઉત્સારિત, દૂર
કરેલ

ઉવ્વેહ. પુ (ઉદ્વેહ) જમીનમાં ઉંડાઈ, ઉડા
પાવ.

ઉવ્વેહલિયા. સ્ત્રી (ઉદ્વેહલિકા) એક જાતની
વનસ્પતિ.

ઉસણ. પુ (ઉત્સાહ) સયમથી થાકેલ,
ખંટ સાધું.

ઉસણ. અ () મોટાં ભાગે;
પ્રાપ્તે

ઉસણહસગિગા. } સ્ત્રી (ઉચ્છ્વશ્વશ્વલિગા)
ઉસણહસગિગા. } અનત વ્યવહારિક
પરમાણુ બેગા થવાથી બનેલ ન્હાનામાં
ન્હાના રકબની સજા; ઉર્ધ્વરેણુનો ૬૪ મો
ભાગ

ઉસત્ત ત્રિ (ઉગ્રત) ઉપર આંધેલ.

ઉસત્ત. અ () બહુલતા; પ્રાપ્તે.

ઉસમ. પું (કૃષ્ણ) પ્રથમ તીર્થકર, ઋષ-
ભદ્રેય સ્વામી. (૨) ત્રિં ઉત્તમ; શ્રેષ્ઠ.
(૩) પું પંદરમા કુલગરનું નામ. (૪)
અગદ; બેલ. (૫) અગીયારમા આરમા
દેવલોકના ઇન્નું ચિન્હ (૬) અગદના
ચિત્રવાળું વસ્ત્ર અથવા આભરણ. (૭)
આમડાનો પાટો. (૮) આભણ વિશેષ.

ઉસમકંઠ. પું (કૃષ્ણકંઠ) એક જનતનું
રત્ન. (૨) અગદની ડોક

ઉસમકૂડ. પું (કૃષ્ણકૂડ) એક પર્વતનું
નામ (૨) સિંધુ કુડની પૂર્વે ગંગા કુડની
પશ્ચિમે નીલવત પર્વતના દક્ષિણ કાંઠે ઉ-
ત્તરાર્ધ કચ્છ વિજયમાનો આઠ જોજનનો
ઉચ્ચો એક કૂટ-શિખર.

ઉસમદત્ત. પું (કૃષ્ણદત્ત) ઋષભદત્ત નામે
એક આભણ કે જેના ધરમા મટાવીર-
સ્વામી પ્રથમ આવ્યા હતા (૨) ઉસુયાર
નગરનિવાસી એક ગાથાપતિ

ઉસમનાગચંદ્રચણ. નં (કૃષ્ણનાગચંદ્રચણ)
જેમા હાડકાના સાંધા પાટા જેવા પદ્મ-
ચંદ્રી વિદાયેલ અને ઉપરા ઉપરિ મંકટ
અંધથી અંધાયેલ હોય તે સંધયણ, ૭
સંધયણમાનું ખીજું સંધયણ.

ઉસમપુર. નં (કૃષ્ણપુર) એ નામનું એક
નગર કે જેમા નિવ્યયુમ નામે એક નિ-
વસ થયા.

ઉસમસેણ. પું (કૃષ્ણમંત્ર) ઋષભદ્રેય આ-
મીના ચોરની હજાર સાધુઓમાના
મુખ્ય સાધુ (૨) ૨૦ મા તીર્થકરને
પ્રથમ બિહ્વા આપનાર મુદ્ધ્ય.

ઉસમા. સ્ત્રી (કૃષ્ણ) શાશ્વતી ચાર પ્રતિ-
માઓ પૈકી પહેલી પ્રતિમાનું નામ.

ઉસમાસણ. પું નં (કૃષ્ણમાસ) અગદના
આકારનું આસન.

ઉસમહ. પું (કૃષ્ણ) આદિ તીર્થકર, પહેલા
તીર્થકરનું નામ.

ઉસહ. પું (કૃષ્ણ) અગદ.

ઉસહકૂડ પું (કૃષ્ણકૂડ) એ નામનો એક
પર્વત ગંગાકૂટ અને સિંધુકૂટની વચ્ચે
ચુલદિમવત પર્વતને દક્ષિણ તટે છે.

ઉસહસેણ. પું (કૃષ્ણમંત્ર) બુદ્ધો “ ઉસ-
ભસેણ ” શબ્દ.

ઉસા. સ્ત્રી (ઉષા) ગાર; ઝાકગ. (૨) પ્રભાત.

ઉસિણ. પું નં (ઉચ્છા) ઉચ્છરપર્શ;
ઉચ્છાના. ગરમી (૨) ત્રિં ઉનું, ગરમ.
(૩) ઉચ્છાકાગ; ઉનાળો.

ઉસિણપરિસહ. પું (ઉચ્છાપરિસહ) તાપ-
ગરમીનો પરિપાલ.

ઉસિણપ્રાસ. પું (ઉચ્છાપ્રાસ) ઉચ્છ રપર્શ;
ગરમી; આઠ રપર્શમાનો એક.

ઉસિણાંદક. નં (ઉચ્છાંદક) ઉનું પાણી;
ગરમ પાણી.

ઉસિણાંસિણ ત્રિં (ઉચ્છાંસિણ) ઉનું ઉનું
ઉસિય ત્રિં (ઉચ્છ) આપી રહેલ, ફેલાયેલ.

ઉસિય. ત્રિં (ઉચ્છિત) નિવાસ કરેલ, રહેલ.

ઉસીગ નં (ઉચીગ) વાળો, એક મુગધિ
દ્રવ્ય, વીરણના મૂળ

ઉસુ. પું (હુ) આળ; તીર; કામદુ.

ઉસુચ પું (હુચ) આળને આકારે આ-
ળકનું એક આભરણ.

ઉસુકારિજ્ઞ નં (હુકારીય) ઉત્તરાધ્યયનના
ચાદમા અધ્યયનનું નામ જેમા હુકાર
રાગ કમળાવતી રાણી ભયુ પુરોહિત અને
તેની આ તથા તેના પુત્રાનો અધિકાર છે.

ઉસુગાર. પું (હુકાર) ધાતકી ખડમાં દ-
ક્ષિણ અને ઉત્તર દિશાનો વિભાગ કરનાર
એક પર્વત.

ઉસુયાર. પું (હુકાર) એ નામનું હુકાર
રાગનું નગર. (૨) હુકાર નગરીનો
રાગ.

ઉસુવાલ. નં () ઉખલ.

ઉસૂતંગ. પું () ખાઈ.

ઉસોવળી. સ્ત્રી० (ઇસ્વામિની) સામા મા-
ણસને ગાઠ નિદ્રા આવી જાય તેવી વિદ્યા.
ઉસ્સ. પું० (ઉષા) ઓસ; ઠાર; ઝાકળ.
ઉસ્સમ્. પું० (ઉચ્છ્રમ) ઉત્તમિ.
ઉસ્સકલિમ્. વિ० (ઉત્સકલિન) તળાયેલ.
ઉસ્સક્રમ્. ન० (ઉચ્ચક્રમ) જેને માટે જે
કાળ નિર્માણ કરેલ છે તેને ઉલ્લઘીને
તે કાર્ય કરવું તે. (૨) ઉંચે કુદવું
ઉસ્સમ્. પું० (ઉત્સર્ગ) કાઉત્સમ; કાયાના
વ્યાપારનો ત્યાગ. (૨) મળમૂત્રાદિનો ત્યાગ.
ઉસ્સમિ. વિ० (ઉત્સર્ગિન) ઉત્સર્ગ માર્ગ
તથા અપવાદ માર્ગને જાણનાર; શાસ્ત્રીય
બારીક નિયમોને સમજનાર
ઉસ્સમ્. વિ० (ઇમ્મલ) નિમજન.
ઉસ્સમ્. મ્. () અહુલના. ધણે
ભાગ; પ્રાપ્તિ.
ઉસ્સમ્. સ્ત્રી० (ઉચ્છ્રમ-શક્તિમાન)
અનન્ય વ્યવહારિ પરમાણુ ભેગા થવાથી
અનેક રકંધની સગા.
ઉસ્સમ્. મ્. () જુઓ “ઉત્સર્ગ”
શબ્દ.
ઉસ્સમ્. સ્ત્રી० (ઉત્સર્ગિની) } ચડતા
ઉસ્સમ્. પું० (ઉત્સર્ગીકાલ) } છ આ
રા પુરા થાય તેટલો કાળ, ૬૫ કોડકોડી
સાગરોપમ પ્રમાણનો ચડતો કાળ
ઉસ્સમ્. પું० (ઉચ્છ્રમ) ઉત્તમિ; ઉચ્ચના.
(૨) અદિસા.
ઉસ્સમ્. ન० (ઉચ્છ્રમ) તણ પ્રકારના
અગુલ પૈકી બીજું ઉત્સર્ગમુલ; જેનાથી
અશાશ્વતી વસ્તુની લગાઇ પહોળાઈ વગે-
રેનો માપ થાય અથવા શરીરની અવ-
ગાહના મપાય તે અગુલ.
ઉસ્સમ્. પું० (ઉચ્છ્રમ) માન; અદકાર.
ઉસ્સમ્. પું० (ઉત્સવ) ઈદ્ર આદિનો મહોત્સવ.
ઉસ્સમ્. સ્ત્રી० (ઉચ્છ્રમ) ઉંચું કરવું તે
ઉસ્સમ્. ન० (ઉચ્ચમ) ઉચ્ચાસ..

ઉસ્સમિ. ન० (ઉચ્છ્રમિ) ઉંચો શ્વાસ
લીધેલ.
ઉસ્સા. સ્ત્રી० (ઉષા) ઝાકળ.
ઉસ્સાર. પું० (ઉત્સાર) અનેક દિવસ લ-
ણવા યોગ્ય પ્રથનું છેવટ એક પાણી દિવસ
પદન કરવું તે.
ઉસ્સારમ્. વિ० (ઉત્સારક) દૂર કરનાર.
ઉસ્સારમ્. ન० (ઉત્સારમ) દૂર કરવું.
ઉસ્સાસ. પું० (ઉચ્છ્રમ) પ્રજાપનાના સાનમા
પદનું નામ. (૨) ઉંચો શ્વાસ લેવો તે.
(૩) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
ઉદયથી જીવ શ્વાસોશ્વાસ વધ શકે છે.
ઉસ્સાસમ્. વિ० (ઉચ્છ્રમક) શ્વાસોશ્વાસ
લેનાર
ઉસ્સાસનિસાસ. પું० (ઉચ્છ્રમનિશ્વાસ) શ્વાસો
શ્વાસ લેવો તે; ઉંચેથી નીચે ને નીચેથી
ઉંચે શ્વાસ લેવો તે.
ઉસ્સાસમ્. પું० (ઉચ્છ્રમપદ) ઉચ્છ્રાસપદ;
પ્રજાપના સૂચના સાનમા પદનું નામ.
ઉસ્સાસમ્. વિ० (ઉચ્છ્રમક) જુઓ “ઉ-
ચ્ચાસમ” શબ્દ.
ઉસ્સાસમિ. પું० (ઉચ્છ્રમમિ) જેના શ્વા-
સમાં જેર છે એવી જાતિનો એક સર્પ
ઉસ્સમ્. વિ० (ઉચ્છ્રમ) ઉચ્ચ કરેલ; ઉંચે
ઉપાડેલ.
ઉસ્સમ્. ન० (ઉત્સર્ગ) તળાવાનું પાણી
ઉલેચી બહાર કાઢવું તે. (૨) છાંટવું તે.
(૩) છાંટવાનું સાધન.
ઉસ્સમિ. વિ० (ઉચ્ચમ) પાણી ઉ-
લેચનાર.
ઉસ્સમિ. વિ० (ઉત્સર્ગ) ઉંચું કરેલું.
ઉસ્સમિ. વિ० (ઉત્સર્ગ) ઉચ્ચ પ્રાધેલું. (૨)
મર્ધિષ્ટ; ઉદ્ધન.
ઉસ્સમિ. વિ० (ઉત્સર્ગ) ફેલાયેલ; પસરેલ.
(૨) ઉંચું કરેલ.

ઉસ્તીસ. નં (ઋત્તીર્ષ) ઓશીકું.
 ઉસ્તુચ. નં (ઋત્તુચ) ઉત્તંજવાપાળું.
 ઉસ્તુક. વિં (ઋત્તુલ) કર રહિત; જગત
 રહિત.
 ઉસ્તુગ. વિં (ઉત્તુક) ઉત્કર્ષિત; ઉત્સાહયુક્ત.
 ઉસ્તુત્ત. વિં (ઉત્તુત) સૂતથી વિરુદ્ધ; સિ-
 ક્ષાન્તથી ઉલટું.
 ઉસ્તુય. વિં (ઋત્તુક) ઉત્કર્ષિત, ઉત્સા-
 હવાળો. (૨) પું ઉત્તુક નામના એક
 કુમાર.
 ઉસ્તુય નં (ઋત્તુચ) ઉત્તુકપાળું, ઉત્કર્ષી.
 ઉસ્તુલચ. પું () દુશ્મનના લ-
 શ્કરને પાડવા માટે દાકેલી છુપી ખાડ;
 એક જાતની ખાઈ.
 ઉસ્મેદમ. વિં (ઉસ્મેદિમ) લોટનું ધોવણ;
 ડાગર વગેરેનો લોટ ઓસાવવામા આવે
 તે લોટવાળું પાણી.
 ઉસ્મેયજા. નં (ઉસ્મેવદન) ઓસામણનું પાણી
 ઉસ્મેદ. પું (ઉસ્મેય) ઉચાઈ, અવગાહના
 (૨) શિખર
 ઉસ્મેદંગુલ પું (ઉસ્મેદાંગુલ) ઉત્સંધાગુલ;
 આં જનમધ્ય પ્રમાણ એક લરપ;
 આ અગુલથી નારડી નિયંત્ર વગેરે સર્વ
 જીવોના શરીરની અવગાહના-ઉચાઈનું
 પ્રમાણ ગણવામાં આવ્યું છે.
 ઉહર. નં (ઉપગ્રહ) નાનું ધર, રહેલાણની
 પાસેનું ધર.
 ઉહાસગમિક્ષા. સ્ત્રી (ઋત્તમાગલમિક્ષા)
 પોતાની ઓળખાણ આપીને બિલ્લા
 લેવી તે.

ઋ.

ઋણ. વિં (ઋ) ઉત્તુ. ઓધું; ન્યૂન.
 ઋણારિત્તમિચ્છાવંસણ. નં (ઋનાતિરિત્તમિ-
 ચ્છાવર્ણ) શરીરના પ્રમાણથી જીવને
 ન્દાનો અથવા મ્હોટો માનવો તે, મિચ્છા-
 ત્વનો એક પ્રકાર.
 ઋણિય. વિં (ઋનિત) ન્યૂન.
 ઋણોચિયા. સ્ત્રી (ઋનોચિયા) દમેશના
 ખારાક કરતાં કંઈક ઓછા ખાવું તે,
 જિભોદરી તપ.
 ઋણી. સ્ત્રી () ગાડર.
 ઋણીચ. પું (ઋણીચ) ગાડર પાળનાર;
 રચારી.
 ઋસ. વિં (ઋંગ) પોતાનો પુત્ર.
 ઋત. પું (ઋ) સાથળ.
 ઋત્તંટા સ્ત્રી (ઋત્તંટા) } સાથળ
 ઋત્તંટિયા. સ્ત્રી (ઋત્તંટિયા) } ઉપર લ-
 ટકતી ઘટડી.
 ઋત્તજાલ નં (ઋત્તજાલ) જળ સુખી લટકતું
 એક ધરેણું
 ઋત. પું (ઋ) ખારો, લવાળમિશ્ર રેતી,
 ખારો માટી.
 ઋસડ વિં (ઋસડ) ઉચું કરેલ.
 ઋસડ. વિં (ઋસડ) ઋસડ સપદા વગેરેથી
 ઉચું. (૨) સાડ રસદાર સુગંધિ ભોજન.
 (૩) ઉછરીને મ્હોટા થઈ આવેલ (મોડવા
 વગેરે.)
 ઋસડ. વિં (ઋમૃટ) તળેલું, નાખી
 દેવાનું.
 ઋસદર્પિડ. નં (ઋસદર્પિડ) નાખી દેવાનું
 પિંડ-ભોજન.
 ઋસર. નં (ઋસર) ખારી જમીન.
 ઋસરણ. નં (ઋસરણ) ઉપર ચડવું.
 ઋસવ. પું (ઋસવ) ઉત્સવ; મ્હોતસવ.

કસવિય. વિ० () ઉચ્ચ ક્રેલ.

કસસ. પુ० (ઉચ્ચમ) ઉચ્ચા શ્વાસ.

કસસિય ન૦ (ઉચ્ચમિત) ઉચ્ચા શ્વાસ લેવો ને

કસારિય. વિ० (ઉચ્ચારિત) પસારેલ,
વિસ્તારેલ

કસાસ. પુ० (ઉચ્ચામ) શ્વાસ ઉચ્ચા લેવો
તે. (૨) માયનનું એક ચરણ બોલના
જેટલો વખત લાગે તેટલા વખત પ્ર-
માણનો કાળ વિભાગ (૩) મરણ.

કસામ્મગ. પુ० (ઉચ્ચામ્મ) શ્વાસ લેનાર.

કસામ્મગીમામ્મ પુ० (ઉચ્ચામ્મનિ શ્વામ) શ્વાના-
શ્વાસ.

કસામ્મગામ્મ ન૦ (ઉચ્ચામ્મગામ્મ) નામ ક-
ર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી જીવ
શ્વાસોશ્વાસ લઇ શકે.

કસામ્મદ્ધા સ્ત્રી૦ (ઉચ્ચામ્મગામ્મ) ઉચ્ચાસ
પ્રમાણ કાળ-સમય.

કસિય વિ० (રવિહિત) ઉચ્ચ ક્રેલ. (૨)
ઉત્તત.

કસિય. વિ० (ઉચ્ચત) ઉચ્ચ ક્રેલ, ઉચ્ચ
મુકેલ. (૨) વ્યામ

કસિયારી. સ્ત્રી૦ () બીલાડી

કમીસ. ન૦ (ઉચ્છીર્ષ) ઓસીક.

કમીમ્મૂલ. ન૦ (ઉચ્છીર્ષમૂલ) ઓસીકાની
પાસે-નીચે.

કહ. પુ० (કહ) ઓધ-સામાન્ય સજા
આહાર, ભય, મૈથુન અને પરિશ્રદ્ધિવિપક્ક
સજા-ધર્મજા. (૨) તર્કવિતર્ક.

કહ. ન૦ (કહમ્) માય-ભેસ વગરેનો આહિ,
સ્તન.

કહસરણા. સ્ત્રી૦ (ક્રોધમજ્જા) બુઝો “ક્રોધ”
શબ્દ.

૧.

૧. અ૦ (૧) સંબોધન (૨) વાક્યાલકાર.

૧. અ૦ (૧૩) આ પ્રમાણે.

૧૩૫. વિ० (૧૩૫) કષ્ટક કપેલું; ક્ષેત્રેલું.

૧૩૬. વિ० (૧૩૬) એક, એકલું, એકજ.
(૨) અસદાય; નિ.સદાય (૩) અન્ય;
બીજું. (૪) સમાન; તુલ્ય.

૧૩૭. અ૦ (૧૩૭) એક, કાષ્ટએક

૧૩૮. અ૦ (૧૩૮) એક, એકલું, એકજ.

૧૩૯. પુ० (૧૩૯) એક જટાવાળો-
પુલકીવાળો પ્રદ. ૮૮ પ્રદમાનો એક.

૧૪૦. સ્ત્રી૦ (૧૪૦) એકવિગત, ૩૧

૧૪૧. સ્ત્રી૦ (૧૪૧) એક રાત્રિની
ચારમી ભિક્ષુ પદ્ધિમા.

૧૪૨. પુ० (૧૪૨) સાધુએ
એકલા વિચરતું તે.

૧૪૩. સ્ત્રી૦ (૧૪૩) એકવીસ, ૨૧

૧૪૪. સ્ત્રી૦ (૧૪૪) એકાદશી.

૧૪૫. વિ० (૧૪૫) એકલું, સદાય
વગરનું

૧૪૬. વિ० (૧૪૬) અગીયાર, ૧૧.

૧૪૭. ન૦ (૧૪૭) આચારંગાદિ
૧૧ અગસુત્ર

૧૪૮. સ્ત્રી૦ (૧૪૮) અગીયારસ

૧૪૯. સ્ત્રી૦ (૧૪૯) કનકાવલીના
જેતુ એક પ્રકારનું તપ; અનુક્રમે ચતુર્તા
ઉત્તરતા તપની આવડી-સમૂહ. (૨) એક
સરો હાર, એક જાતનું ઘરેણું.

૧૫૦. ન૦ (૧૫૦) આખા દિવસમા
એકજ વખત ખાવાનું વ્રત લેતું તે.

૧૫૧. વિ० (૧૫૧) હમેશાં એક
વખત જમનાર.

૧૫૨. સ્ત્રી૦ (૧૫૨) એકાદશી.

एकूणवीसा. स्त्री० (एकोनविंशति) ओग
लीस; १८.

एक. त्रि० (एक) ऐक, अद्वितीय.

एकअ. त्रि० (एकक) इकन ऐकलो; ऐकव
पिहारी साधु.

एकगदसि. स्त्री० (एकदति) ते तपमा ऐ-
कग हात अन्न पाणीनी लेवाय ते.

एकगसिन्ध न० (एकसिन्ध) ते तपमां
आप्पा दिवस अन्ननी ऐक सिन्ध उ-
परांत पचाय नदी ते तप

एकतीसा. स्त्री० (एकविंशत्) ऐकतीस,
३१.

एकवीसा. स्त्री० (एकविंशति) ऐकवीस; २१.

एकमत्तगि. स्त्री० (एकममति) ७१-ऐकाने२.

एकसरग. त्रि० (एकसर्ग) ऐक सभान; ऐक
सरगु.

एकसाडिअ. न० (एकसाटिक) वर्ये साधे
न होय तेनु पत्न, साध, दुष्टे

एकसि अ० (एकदा) डाध पभने.

एकसीइ स्त्री० (एकासीति) ऐकशी

एकनेम पु० (एकनेप) ऐक शेप नामने
सभास, सभासने ऐक प्रकार.

एकड पु० (एकाडि) आ नामने ऐक
भाण्डिकि सुभा

एकडिनाम न० (इकडिनामन्) ऐकडि ना-
मने शोड

एकारस. त्रि० (एकादशन्) अगीयार, ११.

एकारसंग न० (एकादशाग) अ बारगादि
११ अंगशास्त्र.

एकारसंगि. त्रि० (एकादशाङ्गिन्) आयारांग
आदि ११ अंगना गणुनार.

एकारसी. स्त्री० (एकादशी) ऐकदशी तिथि;
अगीयारस.

एकावगगा. स्त्री० (एकवखात्) ऐकवन्न, ५१.

एकावादि. पु० (एकादिन्) ऐकअ आत्मा
छ ऐम माननार; ऐकवादी.

एकासग न० (एकाशन) ऐकसाधु; ऐक
आसने भेसी दिवसमां ऐकअ पभन
भोजन करवानुं वन.

एकासी. स्त्री० (एकासीति) ऐकशी, ८१.

एकामीति. स्त्री० (एकासीनि) जुओ "ऐ-
कासी " शब्द

एकिक. त्रि० (एकैक) } ऐकऐक, द-
एकैकिय. त्रि० (एकैक) } रैक; प्रत्येक.
एकैक. त्रि० (एकैक) }

एग. त्रि० (एक) जुओ " ऐक "
शब्द.

एगइय. त्रि० (एकक) डे'ई ऐक, ऐक ऐक;
डे'साऐक. (२) ऐकडी.

एगअो. अ० (एकनस) ऐक तरइ.

एगअोखहा. स्त्री० (एकनखा) गेमा ७५
अणी तरइथी प्रवेश करी अणी आणुये
गहा उत्पन्न थाय ते अणि, वामअणि-
आकाश प्रदेश पक्ति.

एगअोवका. स्त्री० (एकनोवका) ऐक तरइथी
वांडी अणि; ऐक वाडवाणी अणि आ-
काश प्रदेश पक्ति

एगअोवत्त. पु० (एकनोत्त) भे छट्टियाणा
अणनी ऐक गन.

एगणिय. त्रि० (एकाङ्गिक) सङ्ग; आणु,
अण्ड.

एगचंग. अ० (एकचन) डाधऐक.

एगंत. न० (एकांत) ऐकान स्थान, निर्जन
स्थान (२) नळी, योडस (३) ऐकान;
इकन, डेवग (४) निरतर. याडु (५)
सर्वथा, पुरेपुरे.

एगंतदंड. पु० (एकान्तदण्ड) ऐकान्त-
योडस हाय तेवो, दिसड.

एगंतदिट्टि. स्त्री० (एकान्तदृष्टि) जेनेतर दर्शन.
(२) त्रि० जेनेतर दर्शन मानवा-
वाणा. (३) स्त्री० निश्चित सम्यक्त्व;
निश्चित श्रद्धा.

અંગતદ્વસમા. સ્ત્રી० (એકાન્તદ્વસમા) અવસ-
ર્પિણી કાળનો છઠો અથવા ઉત્સર્પિણી
કાળનો પહેલો આરો.

અંગતપંડિય. ત્રિ० (એકાન્તપંડિય) એકાન્ત પ-
હિત-પાપથી નિવૃત્ત, સર્વ વિરતિ સાધુ.

અંગતબાલ. પુ० (એકાન્તબાલ) સર્વથા બાલ-
અજ્ઞાની જીવ; મિથ્યાદષ્ટિ અને અ-
વિરતિ.

અંગતવારિ. ત્રિ० (એકાન્તવારિ) એકાન્ત-જ-
નરહિત સ્થાનમાં વિચરનાર; એકાન્તવાસી.

અંગતર. ત્રિ० (એકાન્તર) એકએક દિવસને
આંતરે આવતા આવયિત ઉપવાસ વિ-
ગરે; એકાન્તર તપ. (૨) અનન્તર સમય;
અન્તર રહિત-એક સમય.

અંગતરિય. ત્રિ० (એકાન્તરિય) એક એકને
અતરે આવેલ; એકાન્તર. (ઉપવાસ, આ-
વયિત વગેરે)

અંગતસુત. ન० (એકાન્તસુત) એકાન્ત-નિશ્ચય
સુતેલ; ભાવનિદ્રા-મોહમાં ઉચેલ

અંગતસુસમા. સ્ત્રી० (એકાન્તસુસમા) અવસ-
ર્પિણી કાળનો પ્રથમ અને ઉત્સર્પિણી
કાળનો છઠો આરો

અંગતસો. મ० (એકાન્તસો) એકાન્તથી, સર્વથા.

અંગતિય. ત્રિ० (એકાન્તિક) “ અવરયભાવી ”
માનનાર.

અંગતુર. ત્રિ० (એકતુર) એક ખરીવાળા
તિર્યયપંચેન્દ્રિય ઘોષ ગદ્યગ્ર વિગેરે,
થલચર તિર્યય પંચેન્દ્રિયનો એક ભેદ.

અંગમુળ. ત્રિ० (એકમુળ) એકમુળો, વર્ણ
ગંધ આદિની સરખામણી કરતાં જે
ખમણો ત્રણગણો ન હોય કિન્તુ એક
ગણો હોય તે. (૨) પુ० ન० સિદ્ધસે-
ણિયા અને મહાસસેણિયા પરિકર્મનો
સાનમો ભેદ અને પુરુસેણિયાદિ પાંચ
પરિકર્મનો ચોથો ભેદ.

અગમ. ન० (એકાગ્ર) ચિત્તની એકાગ્રતા;
એક મુઠ્ઠા ઉપર મનની સ્થિરતા. (૨)
ત્રિ० ચિત્તની એકાગ્રતાવાળો.

અગચક્ષુ. ત્રિ० (એકચક્ષુ) શ્રુતજ્ઞાન અને
અવધિજ્ઞાન રહિત માત્ર એક ચક્ષુષેન્દ્રિય
રૂપ દ્રવ્ય ચક્ષુ ધરનાર. (૨) એક આંખ-
વાળો, કાણો.

અગચરિયા. સ્ત્રી० (એકચર્યા) એકલ વિદારી;
થનુ-એકલા વિચરતું તે.

અગચારિ. ત્રિ० (એકચારિ) એકલ વિદારી,
એકાગ્રી વિચરનાર.

અગચરિયુ. પુ० (એકચર) એકાવતારી પુરૂષ; જેને
એકવાર ફરી મનુષ્યમાં અવતાર લઈ
મોક્ષ જવાનું છે તે.

અગચક્ત. ત્રિ० (એકચક્ત) એકલ જીવ. (૨)
પૂર્ણ પ્રભુત્વવાળો.

અગચરુચ. પુ० (એકચરુચ) ઉદ્ધુક્તીર નગ-
રીની બહારનો એ નામનો એક અગીચા.

અગચરિ. ત્રિ० (એકચરિ) જુઓ “ એક-
ચરિ ” શબ્દ.

અગચાય. ત્રિ० (એકચાય) એકલુ; બીજા
નજર વગરનું (૨) સદાય વિનાનું.

અગચ. ત્રિ० (એકચ) એકચિત, એકલુ થયેલ.

અગચ. ત્રિ० (એકચ) એક અર્થવાળો; પર્યાય
શબ્દ.

અગચાળ. ન० (એકચાળ) જેમાં દિવસમાં
એક વખત એક કલાણે ખસીનેજ ખવાય
તે તપ, એકકાળુ.

અગચિય. ત્રિ० (એકચિય) એક અર્થવાળા,
સમાન અર્થવાળા.

અગચિય. પુ० (એકચિય) એક ગોટલીવાલું
ફલકેરી વિગેરે.

અગચિયપય. ન० (એકચિયપદ) સિદ્ધ સેણિયા
અને મહાસસેણિયા પરિકર્મનો બીજો
ભેદ. (૨) ત્રિ० એક અર્થવાળું; સમાન
અર્થવાળું.

વળક્રિયા. સ્ત્રી० (એકસ્ત્રિકા) નાની નાવા; હોડી; તરી.

વળાસા. સ્ત્રી० (એકનાસા) એક દિશાકુ-
મારીનું નામ.

વળતર. ત્રિ (એકતર) એ કે અનેકમાનો એક.

વળતાલીસા. સ્ત્રી० (એકત્વારિશત) એક-
તાલીસ; ૪૧

વળતિય. પુ० (એકત) કાઠાએક

વળત. ઇ० (એકત) એકત્ર; એક સ્થાને;
એકજ ઠેકાણે.

વળત. ન० (એકત્ર) એકપણ; એકલાપણું.

વળતવિષયક પુ० (એકત્રવિષયક) એક દ્રવ્ય
આશ્રી રહેલ પદાર્થોના અભેદરૂપે ચિતવવું
અથવા, અનેકપર્યાયામાંના એક પદાર્થને
અવલગી ચિતવન કરવું તે.

વળતારાણપેહા. સ્ત્રી० (એકત્રાણપેહા) આ છવ
એકલો આલ્યો છે અને એકલો જવાનો
છે એમ ચિતવવું તે.

વળતીકરણ. ન० (એકતીકરણ) } એ.
વળતીભાવકરણ. ન० (એકતીભાવકરણ) } કા-
પ્રપાત્ત કરવું તે.

વળત. ઇ० (એકત્ર) એક સ્થળે, એક
ઠેકાણે.

વળતણિ. પુ० (એકત્રાણિ) કેવળ જાનવાળો.

વળનાસા. સ્ત્રી० (એકનાસા) પશ્ચિમ દિશાના
રેલ પર્વત પર વસનારી આઠ દિશા
કુમારિકામાંની પાંચમી.

વળનિકલમણ. ન० (એકનિકલમણ) ગુરૂની
મર્યાદામાંથી વંદના વખતે એકવાર અવ-
ગ્રહથી બહાર નિકળવું તે.

વળવસિયા. સ્ત્રી० (એકવસિયા) એક પ્રદે-
શની (શ્રેણી.)

વળવક્ત્ર. ત્રિ० (એકવક્ત્ર) નિષ્પ્રતિપક્ષ,
પ્રતિપક્ષ વગરનું.

વળવક્ત્રિય. ત્રિ० (એકવક્ત્રિક) એક ગુરૂના
ચેલા; એક પક્ષના.

વળવક્ત્રિય. પુ० (એકવક્ત્રિય) જે સં-
ખ્યાને ચારે ભાગના એક બાકી રહે તે.

વળવસા. ત્રિ० (એકવસા) તપ કરવામાં
એકજ તરફની ભૂમિ સાથે સંબંધ રાખનાર.

વળવસ. ન० (એકવસ) એકસણું; દિવસમાં
એક વાર જમવું તે.

વળવચિત્ર. ત્રિ० (એકવચિક) એક ભવને
આંતરે જે રૂપે ઉત્પન્ન થવાનું હોય તે,
જેમ એક ભવ પછી શબ રૂપે ઉત્પન્ન
થવું હોય તે તે એકભવિક શંખ કહેવાય.

વળવ્ય. ત્રિ० (એકવ્ય) બેગુ કરેલ; મેળવેલ.

વળવેગ. ત્રિ० (એકવેગ) એકક; પ્રત્યેક; દરેક.

વળવ. ત્રિ० (એકવ) એકલા જનાર.

વળવ. ત્રિ० (એકવ) એકાકી; એકલું.

વળવર. ત્રિ० (એકવર) એમાનો ગમે
તે એક.

વળવા. સ્ત્રી० (એકવા) એકવલાવના,
છવ એકલો આલ્યો છે અને એકલો
જવાનો છે એમ ચિતવવું તે.

વળવા. ઇ० (એકવા) એકલા પ્રસ્તાવે; કાઠ
પ્રસંગે; કાઠ વખતે.

વળવાઈદિયા. સ્ત્રી० (એકવાઈદિયા) એક રાત્રિ
અને એક દિવસની લિક્ષુપડિમા.

વળવાઈવ. ત્રિ० (એકવાઈવ) એક રાત્રિ સં-
બધી, એક રાતમાં થનાર.

વળવાઈયા. સ્ત્રી० (એકવાઈયા) જેમાં અદ્ભુ-
તપ કરી એક રાત રમશાન ભૂમિમાં
કાઉસ્સમ કરવામાં આવે છે તે બારમી
લિક્ષુપડિમા.

વળવાય. ન० (એકવાય) એક રાત.

વળવાયા. સ્ત્રી० (એકવાયા) પહેલે દિવસે
ઉપવાસ, બીજે દિવસે એકાસણું, ત્રીજે
દિવસે એકસીથ; ચોથે દિવસે એકઠાણું,
પાંચમે દિવસે એકઠાત, છઠે દિવસે નીપી,
સાતમે દિવસે આયંબિલ અને આઠમે
દિવસે આઠકવલ એમ આઠ દિવસ સુધી

ਉਪਰ ਕਲਾ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਤਪ ਕਰਵਾਮਾਂ ਆਵੇ
ਤੇ ਐਕਤਨਾ ਤਪ.

ਫਲਗੁ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗੁ) ਐਕਾਕਾ; ਐਕਲੋ.

ਫਲਗਿਹਾਰਿ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਿਹਾਰਿਨ੍) ਐਕਲ ਵਿ-
ਹਾਰੀ; ਐਕਲਾ ਵਿਧਰਨਾਰ.

ਫਲਗੀਸਾ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗੀਸਿ) ਐਕਤੀਸ, ੨੧.

ਫਲਗਸਿ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗਸਿ) ਐਕਸਤ; ੬੧.

ਫਲਗਸਿਰਿਆ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗਸਿਰਿਆ) ਐਕਾਵਧੀ ਹਾਰ.

ਫਲਗਸਾਡਿਯ ਨ० (ਫਲਗਸਾਡਿਕ) ਐਕ ਪਨਾਵਾਗੁ-
ਸਾਂਧਿਆਗਰਨੁ ਪਲ; ਸਾਡੀ; ਸੇਲੁ

ਫਲਗਸਾਲ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਸਾਲ) ਐਕ ਮਾਗਵਾਲੁ
(ਧਰ), ਐਕ ਭੋਯਾਧੀ (ਭੇਡੀ).

ਫਲਗਸਿਧ. ਪੁ० (ਫਲਗਸਿਧ) ਐਕ ਸਮਧਮਾਂ
ਐਕਯੁ ਭੁਧ ਸਿਧ ਥਾਧ ਤੇ.

ਫਲਗਸੇਲ. ਪੁ० (ਫਲਗਸੇਲ) ਪੁਕਤਾਧਨ ਅਨੇ ਪੁਕ-
ਲਾਧਨੀ ਵਿਯਧਨੀ ਪਧਧੇਨੋ ਪਧਾਰਾ ਪਧਨ.

ਫਲਗਸੇਲਕੂਡ. ਪੁ० ਨ० (ਫਲਗਸੇਲਕੂਟ) ਐਕਸੇਲ
ਪਧਾਰਾ ਪਧਨਨਾ ਆਰ ਕੂਟਮਾਨੁ ਧੀਯੁ
ਕੂਟ-ਸਿਧਰ.

ਫਲਗਸੇਸ. ਪੁ० (ਫਲਗਸੇਸ) ਯਾਕਰਯਮ ਆਵੇਲ
ਸਮਾਸਨੁ ਨਾਮ

ਫਲਗਾ. ਭ० (ਫਲਗਾ) ਐਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨੁ

ਫਲਗ ਪੁ० (ਫਲਗ) ਐ ਨਾਮਨਾ ਐਕ ਕਰ
ਰੋਡ

ਫਲਗਾਰ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਾਰ) ਐਕਾਕਾਰ ਥਧੇਲੋ;
ਸਰਧਾ ਆਕਾਰਵਾਧੋ

ਫਲਗਾਨਿ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਾਨਿ) ਐਕਲੋ; ਐਕਾਕਾ.

ਫਲਗਾਧਿਯ ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਾਧਿਯ) ਐਕਲੁ.

ਫਲਗਾਧੀ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗਾਧੀ) ਐਕਲੀ ਸ੍ਰੀ.

ਫਲਗਾਧੁਪੇਹਾ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗਾਧੁਪੇਹਾ) ਐਕਲੋ
ਧੁ, ਮਾਧ ਕਾਧ ਨਧੀ, ਐਕ ਕਾਧਨੋ ਨਧੀ
ਐਧਾ ਪ੍ਰਕਾਰਨੀ ਲਾਧਨਾ.

ਫਲਗਮੋਸ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਮੋਸ) ਪਤਿਲੇਲਵਾਨਾ ਪ-
ਲਵਨੋ ਮਧਯਲਾਗ ਪਕਤੀ ਐ ਤਰਧਨਾ ਭੇਧਨੇ
ਐਕੀ ਸਾਧੇ ਧਸਵਾਧੀ ਲਾਗਤੋ ਭੇਧ; ਪਤਿ-
ਲੇਲਵਨਾ ਭੇਧਨੋ ਐਕ ਪ੍ਰਕਾਰ.

ਫਲਗਧ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਧ) ਐਕ ਸਾਧੇ ਧ-
ਧਾਧੇਲ.

ਫਲਗਰਸ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਰਸ) ਯੁਧੋ “ ਐਕ-
ਰਸ ” ੧੦੬.

ਫਲਗਰਸੀ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗਰਸੀ) ਐਕਾਦਸੀ, ਅ-
ਧੀਧਾਰਸ.

ਫਲਗਵਲੀ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗਵਲੀ) ਮਧਿ ਯਤਿਨ
ਲਾਰ; ਐਕਸਰੋ ਲਾਰ

ਫਲਗਵਲੀਪਵਿਮਨਿ. ਨ० (ਫਲਗਵਲੀਪਵਿਮਨਿ)
ਐਕਾਧਿ ਲਾਰਨੀ ਵਿਧੇਧ ਰਧਨਾਧੀ ਧੁਕਨ-
ਨਾਧ ਵਿਧੇਧ; ੩੨ ਨਾਟਕਮਾਂਨੁ ਐਕ.

ਫਲਗਵੀ. ਪੁ० (ਫਲਗਵੀ) ਸਵਮਾ ਐਕ ਆ-
ਲਮਾ ਮਾਨਨਾਰ ਧਨ; ਪੇਧਨਨਾਧੀ.

ਫਲਗਸਾ. ਨ० (ਫਲਗਸਾ) ਐਕ ਸਧਾਨਮਾਂ ਧ-
ਸ਼ੀਨੇ ਵਿਧਸਮਾਂ ਐਕਧ ਪਧਨ ਯਧਨੁ ਤੇ

ਫਲਗਸੀ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗਸੀ) ਯੁਧੋ “ ਐਕ-
ਸੀਧ ” ੧੦੬

ਫਲਗ ਪੁ० ਨ० (ਫਲਗ) ਐਕ ਵਿਧਸ.

ਫਲਗਧ ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਧ) ਐਕ ਧਾਧੇ ਮਾਰਵਾ
ਧਾਧ. ਐਕ ਧਾਧੀ ਐ ਕਟਕਾ ਕਰਵਾ
ਧਾਧ

ਫਲਗਧਿਯ ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਧਿਯ) ਐਕ ਵਿਧਸਨੁ
(੨) ਪੁ० ਐਕਾਨਰੀਯੋ ਨਾਧ.

ਫਲਗਿਧਿਯ ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗਿਧਿਯ) ਐਕ ਐਕ ਰਪੇਸ਼
ਵਿਧਵਾਧਾ (ਭੁਧ).

ਫਲਗਿਧਿਯਸਧ. ਨ० (ਫਲਗਿਧਿਯਸਧ) ਐਕਵਿਧ
ਸਧਕ, ਲਧਵਨੀ ਸਧਨਾ ੩੩ ਮਾ ਸਧਕਨਾ
ਧੀਧ ਭੇਧੇਸ਼ਾਨੁ ਨਾਮ.

ਫਲਗੀਧ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗੀਧ) ਅਨੇਕ ਮਤੀਨੇ
ਐਕ ਥਧੇਲੋ.

ਫਲਗੁਤਰਿਯ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗੁਤਰਿਯ) ਐਕ ਯੇਨੇ;
ਉਤਰ ਅਧਧਾ ਭੁ ਤੇ; ਐਕ ਵਧਨੁ-ਯੇਮ-
੧੧-੨੧ ਧਗੇ.

ਫਲਗੁ. ਤ੍ਰਿ० (ਫਲਗੁ) ਐਕਯੋਧ; ਐਕ ਯੋਧੁ.

ਫਲਗੁਚਤਾਲੀਸਾ. ਸ੍ਰੀ० (ਫਲਗੁਚਤਾਲੀਸਾ)
ਯੋਧਾਧਧਾਧੀਧ; ੩੬.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) નવ્યાસી-
૮૯ ની સંખ્યા.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) ૨૯ ની
સંખ્યા.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) આગળ
પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) આગળ
પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) આગળ
પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) આગળ

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) ૧૯ ની
સંખ્યા; આગળની.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) આગળ-
સાદ, ૫૯.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) એકોન્નવતિ
સીનર, આગળની; ૬૯

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) ૧૯, આગળ-
આગળની

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એકોન્નવતિ) એકોન્નવતિની સ્ત્રી.

પરચયકૂડ. પુ० (એકોન્નવતિ) એ નામનો એક
પરચયકૂડ. પુ० (એકોન્નવતિ) અતરદીપ, અતર-
દીપમાં પહેલો (૨) પુ० સ્ત્રી० એ
દીપમાં રહેલો.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) વાયુ; પરચ, વાયુ

પરચયકૂડ. વિ० (એક) આવવા યોગ્ય.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) ૮૪ લાખ એકાગ્ર પ-
રિમિત કાળ વિભાગ.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) દરબી, મૃગી.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) દરબીને આરનાર
તથા તેનું પે. અ. કરનાર.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) ગોશાળે પહેલો પ્રોદ
પરિહાર કર્યા તે. (૨) વિ० દરબી સ-
અંધી; મૃગી.

પરચયકૂડ. વિ० (એક) આ; એ; પહેલું

પરચયકૂડ. વિ० (એક) એકલું

પરચયકૂડ. વિ० (એક) એની અરોધર,
એના જેવો

પરચયકૂડ. વિ० (એક) આટલું, આ પ્રમાણનું

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) આદિથી; હવે પછી. (૨)
આ (લોક) માં.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) એના પછી; એ
ઉપરાંત.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) પછી; એ સ્થળે

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) એટલા વખતમાં.

પરચયકૂડ. વિ० (એક) ધ્યાદિ, એ વિગેરે.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) એવી રીતે; એમ.

પરચયકૂડ. વિ० (એક) આ, સામે રહેલી અ-
વગેરે.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) ગતિ; ચાલવું.

પરચયકૂડ. નં (એક) કમ્પ્યુ, કમ્પ્યુ

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) ગતિ; ચાલવું.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) ભગવતી
સૂત્રના પાંચમા શતકના આકાશ ઉદે-
શાનું નામ.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) એક જાતની વન-
સ્પતિ.

પરચયકૂડ. વિ० (એક) એનું, એના જેવું

પરચયકૂડ. વિ० (એક) એ પ્રકારનું.

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) એટલા.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) એરડો; એરડાનું વક્ષ.
(૨) તૃણ વિશેષ

પરચયકૂડ. સ્ત્રી० (એક) એરડાનું કૃષ્ણ

પરચયકૂડ. પુ० (એક) હડકાપો કુતરો.

પરચયકૂડ. પુ० (એક)

પરચયકૂડ. નં (એક) એરડાનું વક્ષ

પરચયકૂડ. પુ० (એક) નામનું અકમંભૂ.

પરચયકૂડ. વિ० (એક) એક ક્ષેત્ર (૨) વિ० તે ક્ષેત્રમાં

વસનાર

પરચયકૂડ. નં (એક) મેરથી ઉતરમાં આ-

વેલું કમ્પ્યુમિનું ભરત જેવડું છંદુ ક્ષેત્ર.

(૨) વિ० ધરવત ક્ષેત્રમાં વસનાર. (૩)

પુ० પરચ વિશેષ.

પરચયકૂડ. પુ० (એક) શિખરી પર્વતના

૧૧ કૂટમાંનું દશમ કૂટ-શિખર.

પરાવચ્ચ. પું (પેરાવત) જુઓ “ એરવય ” શબ્દ.

પરાવઈ. સ્ત્રી (પેરાવતી) કુણાલાનગરી પાસે વહેતી ઐરાવતી નામની નદી

પરાવણ. પું (પેરાવણ) પ્રથમ દેવલોકના ઇન્દ્રનો હાથી; જે દેવતા હાથીનું ૩૫ લઘુ ઇન્દ્રને પોતાના ઉપર બેસાડે તે. (૨) શકેન્દ્રના હાથીના લશ્કરનો અધિપતિ. (૩) એ નામે એક યુદ્ધ જાતની વનસ્પતિ. (૪) ઉત્તરકુશ્વેત્રમાંનો એક દ્રહ કે જેની બે પાસે વીશ કુચનક પર્વત છે.

પરાવત. પું (પેરાવત) ઐરાવત ક્ષેત્રના પ્રથમ ચક્રવર્તી (૨) ઐરાવત ક્ષેત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

પરાવતી. સ્ત્રી (પેરાવતી) જુઓ “ એરાવત ” શબ્દ.

પરિસ્ત. ત્રિ (પરિસ્ત) એના જેવું.

પલ. પું (પલ) ઘેટો; મેટો. (૨) મૃગની એક જાતિ.

પલજ્ઞ. ન (પલકીય) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

પલગ. પું (પલક) ઘેટો; મેટો.

પલગા. સ્ત્રી (પલકા) ગાડર.

પલમૂયસ્ત. ન (પલમૂક્ત) ગાડરની પેઠે (એબે) ન સમજી શકાય તેવું બોલવું તે; બોલપાપણું.

પલય. પું (પલ) બકરો; મેટો.

પલા. સ્ત્રી (પલા) એલચી.

પલાલુય. પું ન (પલાલુક) ખટાટા, રતાણુ ઇત્યાદિ કંદ.

પલાવચ્ચ પું (પલાવત્ય) મહુકં ગોત્રની શાખા ૩૫ એક ગોત્રનું નામ. (૨) ત્રિ તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરુષ.

પલાવચ્ચસુત. ન (પલાવત્યસગોત્ર) આર્ય મહાગિરિનું ગોત્ર.

પલાવચ્ચા. સ્ત્રી (પલાવત્યા) પખવાડીયાની ૧૫ રાત્રિઓમાંની ત્રીજી રાત્રનું નામ.

પલિઘ. પું (પલિઘ) એક જાતનું ધાન્ય.

પલિક્ષ્વ. ત્રિ (પલિક્ષ્વ) એવું; એના જેવું.

પલુય પું ન (પલુક) ઘરનો ઉમરો; (ઉમરો). (૨) કંઠી.

પવ. ઘ (પવ) અવધારણ; નિશ્ચય; નક્કી.

પવશ્વત્તો ઘ (પવાશ્વત્ત્વસ) અંટલીવાર.

પવશ્વ. ત્રિ (પશ્વ) આટણું.

પવં ઘ (પવમ્) એ પ્રકાર; પ્રવૃક્ત રીતે; પહેલાં કહ્યું તેમ.

પવંચિ. ઘ (પવમચિ) એમ પણ.

પવંભૂત. પું (પવમ્ભૂત) જે શબ્દનો જે અર્થ થતો હોય તે અર્થ

પુરેપુરી રીતે, તે વસ્તુમાં જુએ ત્યારે તેને તે વસ્તુ કહે, એમ માનનાર એક નય; સાત નયમાંનો ૧૭ મો નય. (૨) વિચ્છેદ ગયેલ આરમા દશિવાદ અગના બીજા વિભાગ સૂત્રનો ૧૬ મો બેદ.

પવતિય ત્રિ (પશ્વ) જુઓ “ એવત્ય ” શબ્દ

પવમાદિ. ત્રિ (પવમાદિ) મત્યાદિ; વગરે.

પવમેવ. } ઘ (પવમેવ) એમજ.

પવમેવ. }

પસ ત્રિ (પશ્વત) આવતું; ભવિષ્યનું-ભવિષ્યમા થવાનું.

પસકાલ પું (પશ્વતકાલ) આવતો કાળ.

પસગ. ત્રિ (પશ્વક) તપાસીને જોનાર.

પસજ્ઞ. ન (પશ્વર્થ) ચેલવ; સપતિ.

પસઘા. ન (પશ્વણ) એપણીય વસ્તુ; નિર્દોષ આહારાદિ.

પસઘા. સ્ત્રી (પશ્વણ) આહારાદિની ગવેષણામાં સાધુ અને ગૃહસ્થી બન્નેથી લાગતા શકિતાદિ ૬૨ દોષ. (૨) ઉપયોગપૂર્વક આહારાદિની ગવેષણા કરવી; એપણા નામની ત્રીજી સમિતિ. (૩) પ્રામિ; લાભ.

(४) प्रार्थना. (५) निर्दोष शिक्षा (६)
शिक्षानुं अदणुं करु.

एसणासमिह. स्त्री० (एसणासमिति) ५२
प्रकारना द्वाणुं टाणी शुद्ध आदार पाणीनी
गवेपणा करवी ते; पाय सभितिमाना
त्रांश सभिति.

एसणिज्ज. } त्रि० (एसणीय) भुनिने ऐ-
एसणिय. } णिया करवा बोध्य; लेनु
कदपे नेनु; दोष पसरनु.

एसि. त्रि० (एषिन्) गवेपणा करनार, तपा-
सनार.

एसिय त्रि० (एषित) गोचरीनी निषिथी
प्राप्त थयेव, (आदारादि).

एसिय. पु० (एषिक) असम्भ्यात ऐडेदिय
छपेनी दिसा थाय ऐवा आदार करनां
ऐक दाथीने मारी पावु ते श्रेय ऐम
माननार ऐक तापस; दाथी तापस. (२)
गवेपणा करनार; तपास करनार. (३)
शिक्षारी. (४) पाण्डित्य विवेक. (५)
मनुष्यनी ऐक नीय व्रति

एसिय त्रि० (एषित) गवेपणा करायेव.

एस्स. पु० (एस्सत्) लसियकाण; भावी
एहा स्त्री० (एसा) शमी, पीजडीना काष्ठ;
छाया.

एहिअ. त्रि० (एहिक) आवोडसम्भन्धी;
आवोडनु

ओ.

ओ अ० (ओ) पादप्रति.

ओअंभि त्रि० (ओजस्विन) मननी धीरज
वागो; धैर्यवान्; धीर.

ओअग्निअ. त्रि० (ओदरिक) पेट भरनार;
पेट भरवाना यिना करनार.

ओअवण. न० () विजय; वश करु.

ओअवार पु० (आतार) अवतारण (२)
प्रवेश.

ओअसण. त्रि० (अवनाण) अवतरेव; उतरा
आवेव.

ओकाग पु० (ओकाग) डे० कारना उचार
करवा.

ओकण्डिया स्त्री० (आकणिका) लुओ
“ उकण्डिया ” शब्द.

ओकडु त्रि० (अवकट) पेची काटेव. (२)
न० उलटु वर्तन, ऐयनु.

ओकडुग पु० (अवकर्क) लुओ “ उकड-
डुग ” शब्द.

ओकडुगा. स्त्री० (अवकर्षणा) अपवर्तना

ओकंत त्रि० (अवकान्त) निराकृत, पराजित.

ओगहिअ. त्रि० (अवग्रहीत) पीरसेव बो-
जनाथी दाथमां दीयेव

ओगाड. त्रि० (अवगाड) आकाश प्रदेशने
अवगादी-रपश करिने रहैव. (२) ज-
मीनमा डुडु. (३) आशित; अधिश्रित.
(४) व्याप्त. (५) निभय.

ओगाडह्म स्त्री० (अवगाडह्वि) उपदेश के
शास्त्रने अवगादवाथी उत्पन्न थनी
धर्मरुचि.

ओगाडसेणियापरिकम्म. न० (अवगाहन्येणि-
कापरिकम्मन्) दृष्टिवाचना परिकर्मेना लुटो
बेद.

ओगाडावत्त. न० (अवगाडावर्त) ओगाड
सेणिया परिकर्मेना १४ मो बेद.

ઓગાસ. પુ० (અગ્રકાશ) અવકાશ-ખુદ્ગી જમીન.

ઓગાહ. પુ० (અગ્રાહ) અવગાહના. અવકાશ. (૨) આકાશનુ લક્ષણ.

ઓગાહમ્. ન૦ (અગ્રાહન) શુભ શરીર આદિ પરનુ જોડણા ક્ષેત્રને અવગાહી રહે એટલુ ક્ષેત્ર.

ઓગાહમ્, ત્રિ० (અગ્રાહનક) અવગાહનાર
ઓગાહમ્સેમિયા સ્ત્રી० (અગ્રાહનશ્રેણિકા)
અવગાહન શ્રેણી નામે દષ્ટિવાનન્તર્ગત પરિકર્મનો એક ભાગ.

ઓગાહના. સ્ત્રી० (અગ્રાહના) શરીર આત્મી ઉચ્ચાઇ. (૨) આધારભૂત આકાશ પ્રદેશ. (૩) શરીર (૪) અવસ્થાન, અવસ્થિતિ.

ઓગાહનાનામનિહસાઉય. ન૦ (અગ્રાહનાનામનિયતાયુક્ત) ઓદ્યારિકાન્દિશરીરનામ કર્મ સાથે આયુષ્ય કર્મનો બધ થાય ને, આયુષ્યબધનો એક પ્રકાર.

ઓગાહનાસંઠામ્. ન૦ (અગ્રાહનાસંઠાન) પ્રજાપતિના ૨૨ મા પદનુ નામ.

ઓગાહિમ. ત્રિ० (અગ્રાહિમ) પદયાત્ર, અખડી, માલપુત્રા વગેરે.

ઓગિહમ્. ન૦ (અગ્રાહમ) અર્થાવગ્રહનુ એક નામ.

ઓગિહમ્. સ્ત્રી० (અગ્રાહમતા) સામાન્યજાત વિશેષ; અર્થાવગ્રહનુ એક નામ. (૨) મનથી જાણવુ.

ઓગુહિય ત્રિ० (અગ્રુહિય) ક્ષિપ્ર.

ઓગુહિય ત્રિ० (અગ્રુહિય) આલિંગિત

ઓગહ. પુ० (અગ્રહ) આજ્ઞા; સંમતિ, રમ્ભ.

ઓગહમ્. સ્ત્રી० (અગ્રહમ) ઇન્દ્રિયાના વિવચ્છેદ પુદ્ગલોનુ અદ્યક્ષ કરવુ તે.

ઓગાહિય ત્રિ० (અગ્રહીત) અવગ્રહ જ્ઞાનથી જાણેલ. (૨) આજ્ઞાથી લીધેલ. (૩) બધાયેલ. (૪) આપના માટે ઉદાયેલ

ઓગાહિય ત્રિ० (અગ્રહીત) આજ્ઞાથી લેનાર.

ઓગાહિય ત્રિ० (અગ્રહીત) ધરતીને સાક્ષરેલ

ઓગ પુ० (ઓગ) પ્રવાહ (૨) સમૃદ્ધ; રાશી; જથ્થા. (૩) સામાન્ય; સમુચ્ચય. (૪) સંસાર. (૫) અવિચ્છેદ, અવિચ્છેદતા.

ઓગસમ્. સ્ત્રી० (ઓગસમ) મનિજાના વરણ કર્મના ક્ષયોપશમથી સામાન્ય બોધ થાય તે.

ઓગસમ્. સ્ત્રી० (ઓગસમ) ચમરચંચા રાજધાનીના દેવતાઓને સદેશો પોચા-જુનારી ઘટા.

ઓગાદેસ પુ० (ઓગાદેશ) સામાન્ય વિવક્ષા

ઓચાર પુ० (અચાર) પાન્યનો લાભો કાઢીર

ઓચૂલમ્. ન૦ (અચૂલક) અગમ, આકાશ.

ઓચૂલમ્. } ત્રિ० (અચૂલક) આચૂલન કરેલ (૨) અટકાવેલ

ઓચૂલમ્. } ત્રિ० (અચૂલક) ત્રિકલ, આચૂલનિ. (૨)

ઓચૂલમ્. કરેલ.

ઓચૂલમ્. ત્રિ० (અચૂલક) આચૂલનિ; ત્રિકલ.

ઓચૂલમ્. ત્રિ० (અચૂલક) ઉત્સાહવન કરેલ, વખાણ કરી ઉત્સાહ યજ્ઞવેલ

ઓચૂલમ્. ત્રિ० (અચૂલક) આચૂલનિ

ઓજ. ન૦ (ઓજ) ખળ, તાકાત.

ઓટ. પુ० (ઓટ) હાલ.

ઓગમ્. ત્રિ० (અગમ) પાંદુ વળેલુ, નીચે નમેલુ (૨) ન૦ પ્રણામ.

ઓતાર. પુ० (અતાર) પ્રવેશ કરવો; અંદર ઉતરવુ.

ઓતારમ્. ત્રિ० (અતારમ) પાર ઉતરેલો; પાર પામેલો

ઓદ્ય. ત્રિ० (ઓદ્યિક) ઉદ્ય, કર્મવિપાક. (૨) ઉદ્ય નિપત્ત. (૩) કર્મોદ્યય ઉદ્ય. ભાવ. (૪) ઉદ્ય પર ઉદ્ય; ઉપરા ઉપર

ઓદ્ધગ. ન૦ (ઓદન) ભાત; રાંધેલ ચાખા.
ઓધારિણી. સ્ત્રી૦ (ઓધારિણી) નિશ્ચય કા-
રિણી (ભાણ).

ઓનિયટ્ટ. ત્રિ૦ (ઓનિટ્ટ) પાછા હોય.

ઓપણ ત્રિ૦ () કુષિંકત થએલ

ઓપ્પાઈય. ત્રિ૦ (ઓપ્પાતિક) ઉત્પાત સપ્પી.

ઓબદ્ધ. ત્રિ૦ (ઓબદ્ધક) અમુક સમય
નુની કાષ્ટની અધપ્પીમી આવેલ; પરંતુ

ઓમટ્ટ. ત્રિ૦ () માગણુ, ચાચેલુ

ઓમાવળા સ્ત્રી૦ (ઓમાવળા) ઉપદાસ, હેલના,
મશકરી.

ઓમામ. પુ૦ (ઓમામ) ૧૫ મા મહાગ્રહનું
નામ. (૨) પ્રભા, ઝાંધ.

ઓમાસણ. ન૦ (ઓમાસન) પ્રકાસવુ તે,
ઉદ્યોત થયા. (૨) આચિર્ભાવ (૩) પ્રાપ્તિ

ઓમામિય ત્રિ૦ (ઓમામિય) ચાચના કરેલ;
માગી રાંધેલ. (૨) ન૦ ચાચના, પ્રાર્થના

ઓમુગ. ત્રિ૦ (ઓમુગ) વક્ર, વાંકું

ઓમ ત્રિ૦ (ઓમ) ઉભુ; ઓપ્પુ, ન્યૂન,
અધુર (૨) ન૦ દુગ્ધ, દુર્ભિલ (૩)
ત્રિ૦ અસાર, તુચ્છ. (૪) લઘુ, ન્દા

ઓમંથિય ત્રિ૦ () નીચું મરતક
કરીને ખેંચેલ

ઓમચ્ચય. ત્રિ૦ (ઓમચ્ચય) આહારનો એક
દોષ.

ઓમકોટ્ટ. ત્રિ૦ (ઓમકોટ્ટ) ઉભોતર; થોડું
ખાંધેલ હોય તે

ઓમચેલગ. ત્રિ૦ (ઓમચેલક) ગૂના ને
મેલાં કપડાં પહેરનાર

ઓમજ્ઞાયણ. પુ૦ (ઓમજ્ઞાયણ) એક ઋષિનું
નામ.

ઓમરત્ત. પુ૦ (ઓમરત્ત) ક્ષયનિધિ, ઘટેલ
તિથિ. (૨) અહોરાત્ર; રાત્રિ

ઓમરાઈગિઅ. પુ૦ (ઓમરાઈગિક) દીક્ષાને
ન્યાનો (સાધુ).

ઓમાળ. ન૦ (ઓમાળ) ક્ષેત્રાદિકની ભરપ.

ઓમાળ. પુ૦ (ઓમાળ) અપમાન; માન
ભંગ; અનાદર.

ઓમિણ. ન૦ (ઓમિણ) પોખતુ

ઓમિસ ત્રિ૦ (ઓમિસ) મિશ્રિત. (૨)
સમીપસ્થ. (૩) ન૦ સમીપના

ઓમુદ્ધગ. ત્રિ૦ (ઓમુદ્ધક) ઉંચું મરતક કરેલ

ઓમુય ન૦ (ઓમુક) અગારો; અગતો
કાલસા

ઓમોય. પુ૦ (ઓમોક) આભૂપા; ઘરેખા.

ઓમોયર ત્રિ૦ (ઓમોદર) ઓપ્પુ ખાનાર.

ઓમોયરણ. ન૦ (ઓમોદર) ઉભોતરી તપ,
નિત્ય ખારાકી ઓપ્પુ ખાતુ તે.

ઓમોયરિઅ. ન૦ (ઓમોદરિક) દુષ્કાળ;
દુર્ભિલ. (૨) થોડું ખાતુ, ઉભોતરી તપ

ઓમોયરિયા. સ્ત્રી૦ (ઓમોદરિકા) ઉભોતરી
તપ, હળાલ તપમાનુ ખીજું.

ઓય. ત્રિ૦ (ઓજ) એક; અસહાય. (૨)
મધ્યસ્થ; તટસ્થ

ઓય ન૦ (ઓજમ) વિપ્રમસ ખ્યા, ઠંડી
કે એક-ગળ-પાય વિગેરે. (૨) ત્રિ૦
નિકિચન; નિષ્પરિશ્વરી (૩) રાગ દ્રેવથી
રહિત; કર્મમલ રહિત-શુદ્ધ (૪) પુ૦
જીવ ઉત્પન્ન થતા વેત પ્રથમ આહાર
ગ્રહણ કરે તે; માતાનું રેતસ અને પિતાનું
વીર્ય. (૫) તેજ, પ્રકાશ

ઓયંસિ. ત્રિ૦ (ઓજસ્વિત) મનોવ્યવહારુ.
(૨) તેજસ્વી.

ઓયણ. પુ૦ (ઓદન) રાંધેલ ચાખા, ભાત.

ઓયરણ ન૦ (ઓચરણ) પાછું ફરવું, પાછું
હોવું

ઓયરણ. ન૦ (ઓચરણ) ઉપરથી ઉતરવું;
હોંડે જવું

ઓયવિય. ત્રિ૦ () પરિકર્મિત; સરકારિત.

ઓયસ્સિ. ત્રિ૦ (ઓજસ્વિત) જુઓ “ ઓ-
યસિ ” શબ્દ.

ઓયા. સ્ત્રી (ઓજસ) શક્તિ, સામર્થ્ય.

ઓચાય. ત્રિ० (ઉચાત) પ્રાપ્ત કરેલ; પાસે આવેલ.

ઓચાર. પુ० (અક્ષાર) સમાવેશ; અનર્ભાવ.

ઓચારણ. ત્રિ० (અચારણ) ઉતારનાર; પ્રવૃત્તિ કરનાર

ઓચાહાર. ત્રિ० (ઓજાહાર) ઓજા આહારવાળા.

ઓરસ. ત્રિ० (ઉપસ) અનુરાગી, રનેદવી બેઠાયેલ.

ઓરસ. ત્રિ० (ઓરસ) અગમન પુત્ર, દત્ત નહિ તે. (૨) ઉરસ્ય, હૃદયોત્પન્ન.

ઓરસ્સ. ત્રિ० (ઓરસ) જાળી સખધી (હિમ્નન.)

ઓરાલ. ત્રિ० (ઉદાર) ઉદાર, પ્રધાન (૨) અક્ષ; મ્હેટુ. (૩) ઐદારિક શરીર. પાચ શરીરમાંનું એક.

ઓરાલસરીર. ન० (ઉદારશરીર) ઉદારિક શરીર; પ્રધાન શરીર.

ઓરાલિય. પું० ન० (ઔદારિક) ઉદારિક શરીર; મનુષ્ય અને નિયંત્રણ સ્થલ શરીર (૨) ત્રિ० ઉદારિક શરીરવાળો.

ઓરાલિયપાંખાલપરિચટ્ટ. પુ० (ઔદારિકપુટ્ટ-ગલપર્વત) ઔદારિક પુટ્ટગત પરાવર્તન; લોકના તમામ પુટ્ટગતોને એક જગ્યાએ વખતમા ઉદારિક શરીર રૂપે પ્રદર્શ કરી પરિણમાથી પુરા કરે તેટલો વખત.

ઓરાલિયમીસગ. પુ० (ઔદારિકમિથક) વૈકિય આદિ સાથે મિશ્રિત થયેલ ઉદારિક શરીર યોગ.

ઓરાલિયસરીર. ન० (ઔદારિકશરીર) ઔદારિક શરીર, હાડ માસવાળુ શરીર.

ઓરહણ. ન० (અવરોહણ) નીચે ઉતરવું

ઓરોહ. પુ० (અવરોહ) અતેપુર, જ્ઞાનખાનુ (૨) દરવાજાની અંદરનો અવાંતર કોડો

ઓરોહિયા સ્ત્રી० (અવરોહિકા) અતેપુરમાં રહેનાર સ્ત્રી.

ઓલંબ પુ० (અલંબ) નીચે લટકવું.

ઓલંબાદીવ. પુ० (અલંબનદીવ) સાંકળથી બાંધેલો દીવો; લટકતો દીવો.

ઓલંબિય. ત્રિ० (અલંબિત) દોરડી બાંધી લટકેલ.

ઓલંમ. પુ० (ઉપાલમ્મ) કપડો.

ઓલમ્મા ત્રિ० (અલમ્મા) ઝાનિ પામેલ, બિમાર (૨) દુર્બળ.

ઓલિસ. ત્રિ० (અલિમ) જાણ વગેરેથી લીધી મુખ્ય બધ કરેલ. (૨) લેવાયેલ; ખરડાયેલ.

ઓલુમ્મા. ત્રિ० (અલુમ્મા) માદો; ઝાનિ પામેલ. (૨) નાશ પામેલ.

ઓલુમાસરીર. ત્રિ० (અલુમ્માશરીર) દુર્બળા શરીરવાળો, માદો-

ઓલોંઈમ્. ત્રિ० (અલોંઈમ) બેઠેલું

ઓલોંય. પુ० (અલોંય) પ્રકાશ

ઓવહાળી. સ્ત્રી० (અવપાતિની) વિદ્યા વિજેપ

ઓવહય. પુ० સ્ત્રી० () ત્રણ ઇંદિયાવાળા જન્તુ.

ઓવગારિય. ત્રિ० (ઔપગારિક) ઉપકાર કરનાર.

ઓવમાહિમ્. ત્રિ० (ઔપમાહિક) ગચ્છાસાધારણ; એકલાનું નહિ (૨) દડ-સાકડી આદિ સાધુનાં પાટીયારા ઉપકરણ.

ઓવગ્રાહ્ય ત્રિ (ઔપગ્રાતિક) ઉપધાન કરનાર; પીણ કરનાર.

ઓવચિય. પુ० () ત્રણ ઇંદિયાવાળા જીવની એક જાત.

ઓવટ્ટણા. સ્ત્રી० (અવર્તના) અપવર્તના; ભાગાકાર.

ઓવટ્ટિય. ત્રિ० (અવર્તિત) અપવર્તન કરેલ; ભાગ પાડેલ.

ઓવટ્ટિ. સ્ત્રી० (અવટ્ટિ) હાનિ.

ઓવણિહિમ્. ત્રિ० (ઔવણિક) મુદ્ધસ્થે સમીપે આબેલ અન્નાદિની અવેષણ કરનાર.

આવણિહિયા. સ્ત્રી (ઔરિનિધિકી) અનુપૂર્ણ
વિશેષ; અનુક્રમ વિશેષ.

આવતિણી. સ્ત્રી (અવતિની) ઉપરથી નીચે
પાડવાની વિદ્યા.

આવતિય ત્રિં (અવતિત) ફેંદેલ, ધુમાવેલ.

આવત્યાણિય. ત્રિં (ઔસ્થાનિક) સભાનું
કામ કરનાર નોકર.

આવમિત્ર. ત્રિં (ઔરમિક) ઉપમા વડે
દર્શાવાય તેવું.

આવમ્મ. નં (ઔમ્ય) ઉપમાન પ્રમાણ;
એક વસ્તુની સરખામણીથી થતું ખીજી
સદશ વસ્તુનું જ્ઞાન.

આવમ્મસચ્ચ પું (ઔમ્યમત્ય) ઉપમા
સત્ય, જેમ મહોદ્દું નળાવ જેમ કહે કે
સમુદ્દું નળાવ છે તે ઉપમાસત્ય.

આવમ્મ નં (અવપત્ત) પેાંખવું; ઓવારણ
લેવા. (૨) નીચે ઉતરવું, નીચે આવવું.

આવયાદ્ય ત્રિં (ઔર્યાનિક) જેની ઉત્પત્તિ
થાય છે તે (૨) પું સસારી; પ્રાણી.
(૩) દેવને નરક ગતિના શ્વ. (૪) નં
જનાગમ ઔપપાનિક સુત્ર.

આવયાદ્યય. ત્રિં (ઔર્યાચિતક) માનનાથી
પ્રાપ્ત કરેલ.

આવરઅ પું (અવરક) ઓરડા.

આવસમિય. ત્રિં (ઔરમર્મિક) ઉપસર્ગ
કરનાર. (૨) પું પ્ર, પરા આદિ ઉપસર્ગ
કપ શબ્દ.

આવસમિય. નં (ઔરમર્મિક) ઉપશમ
સમક્ષિત.

આવહિઅ. ત્રિં (ઔરધિક) પોતાના દોષને
ઢાકનાર. (૨) કપાય નિમિત્તક કર્મ.

આવાહણ. નં (અવપાત્ર) વિદ્યારવું; ચીરવું.

આવાહિત. ત્રિં (અવપાટિ) વિદ્યારેલું;
ચીરેલું.

આવાત. } પું (અવપાત) પડવાનું સ્થાન;
આવાય. } હેસવાગે તેની ખાડાવાળી જા-
મીન. (૨) સેવા; હકિત.

આવાય. ત્રિં (ઔર્યાય) ઉપાય. સાધન સંબંધી.

આવાયપવ્વજ્ઞા. સ્ત્રી (અવપાત્રવજ્ઞ્યા) ગુરુ
સેવા રૂપ સાધનથી લાંબી દીક્ષા.

આવાયવંત. ત્રિં (અવપાત્રવત્) નમ્ર; વિ-
નયવાન.

આવિય ત્રિં () સરખી રીતે
ગોઠવેલ; સમારેલ; જડેલ. (૨) પ્રકાશિત.

આવીલગ. ત્રિં (અવગ્રીહક) ખીજાને નિલ-
જી કરનાર.

આવીલય ત્રિં (અવગ્રીહક) જુઓ “ ઉ-
વીલય ” શબ્દ.

આવેહા. સ્ત્રી (ઉપેક્ષા) જુઓ “ ઉવેહા ”
શબ્દ.

આસ. પું (અવગ્યાય) ત્રેલ; ખારી જમી-
નમાંથી નીકળી તરણાં ઉપર જામેલ પા-
ણીનાં બિન્દુ. (૨) ઝાકળ; ઠાર.

આસક્કણ. નં (અવજ્ઞકણ) અમુક ક્રિયાનો
જે સમય નિયમિત હોય તે પહેલાં તેની
શરૂઆત કરવી જેમકે ગાયરીનો મધ્યાન્હ
સમય હોય જતાં રાંધવાને વખતે ગાયરી
જવું તે. (૨) ઉત્તેજન.

આસણ. ત્રિં (અવસન) અવસ્થ કરવા
લાયક ધર્મક્રિયા કરવામાં આગસ કરનાર;
સયમમાં ખેદ ધરનાર (૨) ખુચી
ગયેલ; ફસાઇ ગયેલ.

આસણાં. અં () પ્રાપ્ત કરી;
ધાત્રુ કરીને.

આસણવિહારિ. ત્રિં (અવસનવિહારિ)
શિથિલ આચારવાળો. (૨) સ્વાધ્યાયાદિ
ન કરનાર.

આસત્ત. ત્રિં (અવસત્ત) સંબંધ; સયુક્ત.

આસન્ન. પું (અવસન) જુઓ “ આસણ ”
શબ્દ.

આસન્ન. અં () જુઓ “ આસણ ”
શબ્દ.

ઓસપિણી. સ્ત્રી० (બ્રહ્મર્ષિણી) દશ કોડા
કોડી સાગરોપમ પ્રમાણે ઉતરતો એક
કાળવિભાગ; ઉતરતા છ આરા પુરા થાય
તેટલો કાળ.

ઓસપિણીકાલ. પું० (બ્રહ્મર્ષિણીકાલ)
ઉતરતો કાળ; દશ કોડાકોડી સાગરોપમ
પ્રમાણ કાળ વિભાગ.

ઓસમિત્ર. ત્રિ० (ઇશમિત) શાન્તિ પ્રાપ્ત.

ઓસર પું० (અસ્ય) અવસર; સમય.

ઓસરણ. ન० (અસરણ) સાધુઓનો
સમુદાય.

ઓમધિય. ત્રિ० (ઇશમિત) શાન્ત થએલ,
શાન્ત થતિવાળુ.

ઓસહ. ન० (ઔષધ) ઓસડ-સુડ, લવીંગ,
મરી, વિગેરે દવા

ઓસહા સ્ત્રી० (ઔષધા) પુષ્કલા વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

ઓસહિ. સ્ત્રી० (ઔષધિ) કળ પાકે ત્યાં
સુધી રહેનાર વનસ્પતિ; બુવાર, આજરો
વગેરે.

ઓસા. સ્ત્રી० (અવકાશ) ઓસ, ત્રેલ. (૨)
ઝાકળ.

ઓસાણ. ન० (અવકાશ) સમીપ, નજીક
(૨) અંત; અવસાન.

ઓસાયણ. ન० (અવકાશ) નાશ કરવો તે

ઓસારિય. ત્રિ० (અવસારિત) અવસારિત;
ઉપરથી લટકેલ.

ઓસાસ. પુ० (ઉચ્છ્વાસ) ઉચે શ્વાસ મુકવો તે.

ઓસિચિત્તાર. ત્રિ० (અમેચચિત્) જાંટનાર

ઓસિત્ત. ત્રિ० (અવસિત્) સિચેલ.

ઓસિય ત્રિ० (અવસિત) પથવસિત. (૨)
ઉપશાન્ત. (૩) છતાએલ.

ઓસીર. ન० (ઝીર) બુઓ “ ઊસીર ”
શબ્દ.

ઓસુય. ન० (ઔસુક્ય) ઉત્સુકતા;
ઉત્કંઠા.

ઓસેદમ. ન० (ઉચ્ચેદિમ) લોટ આદિ
ધોવાનું પાણી; ધોવણું.

ઓસોવણી. સ્ત્રી० (અવસ્થાપિની) અવસ્થાપિની
નિદ્રા; અતિશય નિદ્રા.

ઓહ. પું० (ઓષ) સસારસમુદ્ર. (૨) અ-
સંયમ. (૩) સહૃદય. (૪) સમૂહ; જટથો.
(૫) પ્રવાહ. (૬) સમુચ્ચય; સામાન્ય.
(૭) ન० સૂત્ર; શાસ્ત્ર સંબંધી વાક્ય.

ઓહંજલિયા. સ્ત્રી० () ચાર ઇન્દ્રિ-
યવાળા છવતી એક જન.

ઓહંતર. ત્રિ० (ઓષતર) ઓષ-સંસાર
પ્રવાહને તરનાર; સસાર પારગામી.

ઓહટ્ટ. } ત્રિ० (અવટ્ટક) નિવારણ ક-
ઓહટ્ટય. } રનાર; હઠાવનાર.

ઓહનાણ ન० (ઓષજ્ઞાન) ઓષિક જ્ઞાન.

ઓહય. ત્રિ० (અવહત) હજેલ; વિનાશ કરેલ.

ઓહય. ત્રિ० (ઉપહત) ઉપધાત પ્રાપ્ત.

ઓહર. ન० (ઉગ્રહ) નાજુ ધર.

ઓહરિય. ત્રિ० (અવહત) ઉતારેલું; હેઠે મુકેલું.

ઓહસયણ. સ્ત્રી० (ઓષસ્યા) સામાન્ય ઓષ.

ઓહસુય. ન० (ઓષસુત) ઉત્સર્ગસુત-શાસ્ત્ર.

ઓહારય. ત્રિ० (અવહીન) ચારિત્ર-સંયમથી
બ્રજ થયેલ.

ઓહાડણી. સ્ત્રી० (અવવાટની) કમાડ બધ
કરવાની ટાંકી (૨) પાતળી છાંઈની
ગુંથેલી કપા સાદડી વિશેષ.

ઓહાડિય ત્રિ० (અવવાટિત) બાંધેલું.

ઓહાણ. ન० (અવવાત) ઉપયોગ; ખ્યાલ.

ઓહાદેસ. પું० (ઓષાદેશ) સામાન્ય પ્રકાર;
દ્રવ્ય સામાન્ય.

ઓહામિત્ર. ત્રિ० () તિરસ્કાર
કરેલું

ઓહાર. પું० () કાયબો.

ઓહારસાર. ત્રિ० (અવવારચિત્) નિશ્ચયકારી
લાપા બોલનાર; અસમાધિનું ૧૧ મું
સ્થાનક સેવનાર.

ઓહારણી. ક્ષીં (અવધારણી) નિશ્ચયકારણી
ભાષા; હું આમજ કરીશ, એવી ચોક્કસ
રૂપ વાણી.

ઓહાવણ. નં (અવધાવણ) અપધારિત;
અવહેલના.

ઓહાસણ. નં (અવધાસણ) યાચના; વિશિષ્ટ
ભિક્ષા.

ઓહાસિચ્ચ. ત્રિં (અવધાસિચ્ચ) ઇચ્છેલું;
પ્રાર્થનાપૂર્વક માગેલું.

ઓહિ. પું ક્ષીં (અવધિ) ઇદ્રિયોની સ્વાય
વિના આત્મ પ્રકાશથી રૂપી પદાર્થોનું
દદવાળું જ્ઞાન; અવધિજ્ઞાન; વિકળ પ્રત્યક્ષ
જ્ઞાનનો એક પ્રકાર. (૨) પદવળાના
તેત્રીશમા પદનું નામ કે જેમાં અવધિ-
જ્ઞાનનું વર્ણન છે. (૩) અવધિ; દદ; મર્યાદા.

ઓહિજલિયા. ક્ષીં (અવધિજલિકા) ચો-
ઇદ્રિય જીવ વિશેષ.

ઓહિજિણ. પું (અવધિજિન) અવધિજ્ઞાન-
વાળા સાધુ.

ઓહિજાણ. નં (અવધિજ્ઞાન) અવધિજ્ઞાન, ઇદ્રિય
અને મનના વ્યાપાર વિના માત્ર આત્મ-
જ્યોતિથી અમુક દદમાં પ્રત્યક્ષરીતે રૂપી
પદાર્થોનું જાણવું; જ્ઞાનના પ્રાંત્ય પ્રકારમાંનો
ત્રીજો પ્રકાર.

ઓહિજાણિ. ત્રિં (અવધિજ્ઞાનિન) અવધિ-
જ્ઞાનવાળો જી.

ઓહિવંસણ. નં (અવધિવંસણ) દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર,
કાળ, ભાવની મર્યાદાથી રૂપી પદાર્થોનું
જોવું, જે અવધિજ્ઞાનની પહેલા થાય
છે તે

ઓહિવંસણાવરણ. પું નં (અવધિવંસણાવરણ)
દર્શનાવરણીય કર્મનો એક પ્રકાર કે જે
અવધિ દર્શનને રોકે છે.

ઓહિવંસણિ. ત્રિં (અવધિવંસણિન) અવધિ-
દર્શનવાળો જીવ.

ઓહિનાણ. નં (અવધિજ્ઞાન) અવધિજ્ઞાન.
ઓહિનાણાવરણ. નં } (અવધિજ્ઞાનાવરણ)
ઓહિનાણાવરણિજ્ઞ. પું } અવધિજ્ઞાનાવરણ;
જ્ઞાનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

ઓહિનાણિ. ત્રિં (અવધિજ્ઞાનિન) અવધિ-
જ્ઞાનવાળો.

ઓહિપદ. નં (અવધિપદ) પદવળા સૂત્રના
તેત્રીશમા પદનું નામ.

ઓહિમરણ. નં (અવધિમરણ) અવધિમરણ;
એકવાર એક ગતિના આયુષ્યના દલિયા
ભોગવી મરી, ફરી તેવા દલીયા ભોગવીને
મરે તે.

ઓહિય પું (ઔધિક) સામાન્ય; અવિશેષ;
સમુચ્ચય.

ઓહીરિચ્ચ. ત્રિં (અવધીરિત) તિરસ્કાર કરેલ.

ઓહીણ. નં (અવધીણ) કમ્પ. (૨) ઉદ્ધન-
ધન. (૩) અપૂર્વકરણથી ભેદાભેદ અધિનો
ભેદ કરવો તે.

ઓહીય. ત્રિં (અવધીય) ઉદ્ધન કરેલ,

ક.

ક. વિ० (કિમ્) કાણ ? શુ ?
 કહ. વિ० (કતિ) કેટલા ?
 કહ. પું० (કવિ) કવિ.
 કહત્ય. વિ० (કતિય) કેટલામુ; કઇ સ-
 ખ્યાવાણું.
 કહય. વિ० (કયિક) ખરીદનાર; આદક.
 કહયવ. ન० (કેતવ) કપટ.
 કહયા. ઘ० (કદાચિત્) કાઇ વખત.
 કહર. પું० (કદર) વાંસની એક જાત.
 કહલાસ. પું० (કેલાસ) અનુવેશધર નામ
 નામરાજ દેવતાનો આવાસ પર્વત. (૨)
 તે દેવતાની રાજધાની (૩) એ નામના
 એક અનુવેશધર દેવતા. (૪) નદીશ્વર
 દીપના પૂર્વાદિનો અધિપતિ દેવતા.
 કહલાસા. સ્ત્રી० (કેલામા) એક દેવતાની
 રાજધાની.
 કહલય. વિ० (કલિય) કેટલા ?
 કહલિયા સ્ત્રી० (કેલિકા) કાળિયા મળિયા
 સુધીનો હાથનો ભાગ.
 કહલિયા. સ્ત્રી० () પોકદાની.
 કહલિહ વિ० (કલિવિધ) કેટલા પ્રકારનું
 કહલસિમ્ન. ન० (કપિહસિત) અચ્છ આક-
 શમાં અચાનક વીજળીનું દર્શન. (૨)
 વાંદરાની પેઠે વિકૃત મુખ કરીને દસતુ તે.
 કહહ. પું० ન० (કહુહ) બગદારી ખાંધ.
 (૨) ત્રિ. પ્રધાન; મુખ્ય.
 કહહિ. પું० (કહુમ્) ખુંટીયો.
 કહ્યો. ઘ० (કુતસ) ક્યાંથી; ક્યાંથી ?
 કહ્યો. ઘ० (ક) ક્યાં; ક્યા સ્થાનમાં.
 કહ્યોર્હિતો ઘ० (કુતસ) ક્યાંથી.
 કંક. પું० (કક્ક) એક જાતનું પક્ષી.
 કંકડ. પું० (કક્કટ) કવચ; બખ્તર.
 કંકડહય. વિ० (કક્કટિ) કવચ જડેલ.
 કંકણ. ન० (કક્કણ) કંકણ.

કંકય. પું० (કક્ક) નાગબળા નામની
 ઔષધિ. (૨) સર્પની એક જાતિ. (૩)
 પું० સ્ત્રી० વાળ ઓળવાનું સાધન, કાંકરી.
 કંકાવંસ પું० (કક્કાવંશ) ગાંધવાળી વનસ્પ-
 તિની એક જાત.
 કંકલિ } પું० (કંકલિ) આશોપાલવનું
 કંકલિ } ઝાડ, અશોક વૃક્ષ.
 કંકાલ. પું० (કંકાલ) એક પ્રકારની
 વનસ્પતિ
 કંકા સ્ત્રી० (કાકા) ધન્ય. (૨)
 આસન્નિ; ગૃહિ.
 કંકાપદોસ પું० (કાકાપદોષ) મિથ્યાત્વ
 મોહનીયનો એક પ્રકાર.
 કંકામોહગિજ્ઞ. ન० (કાકામોહનીય) જુઓ
 ઉપલે. શબ્દ.
 કંકલિ વિ० (કાકિલ) ધન્યવાર.
 કંકલિય વિ० (કાકિલ) ધન્યલુ
 કંકામી. સ્ત્રી० () એક જાતની
 વેલ; કાગની.
 કંકુ. સ્ત્રી० ન० (કક્કુ) એક જાતનું ધાન્ય;
 કાંમ. (૨) એક વેલનું નામ.
 કંકુલયા. સ્ત્રી० (કક્કુલતા) એ નામની એક
 જાતની વેલ.
 કંકુલિયા. સ્ત્રી० (કક્કુલિકા) લઘુનીત અ-
 થવા વડીનીત કરી તે.
 કંચણ ન० (કાચન) મુવળ; સોનું (૨)
 કચન નામનો એક પર્વત. (૩) કચન
 પર્વતના અધિપતિ દેવતાનું નામ.
 કંચણાડર ન० (કાચનપુર) કલિંગ દેશનું એક
 પ્રખ્યાત નગર.
 કંચણકૂડ. ન० (કાચનકૂટ) કચનકૂટ નામનું
 ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨)
 સોમનસ વખારા પર્વતના સાત કૂટમાંનું
 છઠું કૂટ-શિખર. (૩) રચક પર્વતનું એક
 શિખર.

કંચણા પું (કાષ્ઠક) નીલવંત આદિ
દશ દ્રવ્યે બન્ને કઠિ આવેલા વીશ વીશ
પર્વતો; એકેદર ૨૦૦ પર્વતો એ નામના
છે. (૨) કાચનક પર્વતના નિવાસી
દેવતા.

કંચણા. સ્ત્રી (કક્ષના) એક પ્રખ્યાત સ્ત્રી.
કંચગિયા. સ્ત્રી (કાષ્ઠિકા) રક્ષાક્ષતી માળા.
(૨) કંચન પર્વતના અધિપતિ દેવતાની
રાજધાનીનું નામ.

કંચીમેહલા. સ્ત્રી (કાશીમેહલા) કદારો.
કંચુદ પું (કચ્છુત્ત) અંબુર રક્ષક. (૨)
સર્પ.

કંચુદ્ર. ત્રિ (કન્ચુકિત) કાચળીવાળા.
કંચુદ્રજ. પું (કન્ચુકીય) નાગર;
દારવાળ.

કંચુગ } પું (કન્ચુક) યોગી, કંચયો. (૨)
કંચુચ } સર્પની કાંચળી (૩) વાળી.
રોમરાજ. (૪) વર્ષ; કવચ.

કંચક } પું (કાષ્ઠક) કાટો. (૨) પ્રતિ-
કંચક } પક્ષી. (૩) વીણિતો આંકડો.
કંચક } (૪) શલ્ય. (૫) દુઃખાત્પાદક
વસ્તુ.

કંઠ. પું (કાઠ) કડ; ગરદન.

કંઠમુરય. નં (કાઠમુરજ) એક જનનુ
આભૂષણ.

કંઠમુરવી સ્ત્રી (કાઠમુરવી) ગળાનુ એક
જનનુ ધરોતું.

કંઠમુહી. સ્ત્રી (કાઠમુહી) માળિયું
કંઠવિસુદ્ધ. નં (કાઠવિશુદ્ધ) ચોક્ષ્મા કઠથી
ગાન કરતુ.

કંઠસુત. નં (કાઠસુત) ડોકમા પહેરવાનો
સોનાનો દોરો.

કંઠાકંઠિ. ઋ (કાઠાકાંઠિ) ન્દામ સ્ત્રામે
ગળું પકડતુ તે.

કંઠિયા. સ્ત્રી (કાંઠિયા) કડી (૨) કપડ
પ્રદેશ. (૩) પુસ્તકનું પુકું.

કંઠ. પું નં (કાઠ) ધનુષ આણ. (૨)
એક જનની વનસ્પતી. (૩) પર્વતમાં
કાતરેલું ધર. (૪) અચારમા દેવલોકનું
એક વિમાન. (૫) કર્મનાં સ્થિતિ સ્થાન-
કાનો સમૂહ.

કંઠગ. પું નં (કાઠગ) કાંડ, પાથડો;
પડ. (૨) આણ. (૩) સયમના ન્યાનકાનો
સમુદાય.

કંઠિય. પું નં (કાઠિય) કાળો એક
સૂક્ષ્મ ભાગ. (૨) રક્ષાક્ષતી સભા આ-
ગળાનુ ચેત્ય વક્ષ.

કંઠરીય પું (કાઠરીય) મૂળદેવની સદા-
યથી કાળ સ્ત્રીને લઈ જનાર જુઓ
માણસ. (૨) એ નામના એક મુનિ કે
જે ધણા વરસ નીકા પાળી છેવટે પ-
તિત થયા હતા.

કંઠવા. સ્ત્રી (કાઠવા) એક જનનુ વાજીંત્ર.

કંઠા. સ્ત્રી (કાઠા) પર્વગ જનનિનું
એક ઝાડ.

કંઠાવેલી. સ્ત્રી (કાઠાવેલી) વનસ્પતિ વિશેષ.

કંઠિય. ત્રિ (કાઠિય) ખાંડેલું, છેડેલું.

કંઠિયાયણ. નં (કાઠિયાયણ) વૈશાલીનગરી
પાસેનું એક ઉદ્યાન

કંઠિલ્લ. પું (કાઠિલ્લ) કાણિડલ્લ ગોત્ર
પ્રવર્તક એક ઋષિ. (૨) નં કાણિડલ્લ
ગોત્ર (૩) પું સ્ત્રી તે ગોત્રમા ઉત્પન્ન
થયેલ.

કંઠિલાયણ. પું (કાઠિલાયણ) એ નામના
એક ઋષિ.

કંઠુ પું સ્ત્રી (કંઠુ) તવો. (૨) ખસતો
રોગ.

કંઠુદય. ત્રિ (કાઠુદય) ખસવાગો.

કંઠુયણ. નં (કાઠુયણ) ખણવું; ખુજલિ;
ચર કરતી.

કંઠ. સ્ત્રી પું (કાઠ) ચર, ખરજવાળા.

કંઠ્ય. નં (કાઠ્ય) ખરજ, ચર.

કંઙ્કયગ. ત્રિં (કાઙ્કયક) ખજવાળનાર.
કંત ત્રિં (કાન્ત) મનોહર; સુંદર. (૨) કૃત
સમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૩) નં કાન્તિ;
પ્રભા.

કંત. ત્રિં (કાન્ત) આક્રમણ કરેલ.

કંતા. સ્ત્રીં (કાન્તા) સુંદરી

કંતાર. નં (કાન્તાર) અટયો; જંગલ.

કંતિ. સ્ત્રીં (કાન્તિ) કાંતિ; પ્રભા. (૨)
અલિસા.

કંતિહ. ત્રિં (કાન્તિમત્) કાન્તિવાળો.

કંતેજ. પું (કાન્તેજ) મંડવ જોત્રની શાખા.

(૨) મંડવ જોત્રની શાખામાનો પુરુષ.

કંથમ્. } પું (કન્થક) જાતવાન ધોડો.

કંથગ. } પું (કન્થક) જાતવાન ધોડો.

કંથીકય ત્રિં (કન્થીકૃત) કથાની માફક
થીગડા મારેલ વસ્ત્ર.

કંદ. પુ (કન્દ) બીજા દેવોની એક જાત.

કંદ પું (કંન્દ) કંદમૂળ (૨) ઝાડના

મૂળ અને થડની વચ્ચેનો ભાગ (૩)

કમળાદિકના મૂળ ઉપરનો ગોળ ભાગ.

કંદગાયા સ્ત્રીં (કન્દન) આક્રમણ કરતું.

કંદવ્ય પું (કન્દર્વ) હાસ્ય ગર્ભિત મોહક

ચેષ્ટા. (૨) કામદેવ. (૩) કુતુહલી દેવ.

(૪) કામદેવની ભાગના. (૫) ત્રિ. કામી.

કામયુક્ત.

કંદપિય. ત્રિં (કાન્દર્પિક) કામચંદ્રા-

હાસ્ય મસ્કરી કરનાર ભાડ વગેરે. (૨)

હાસ્ય મસ્કરી કરી આજીવિકા ચલાવ-

નારની એક જાત. (૩) ભાડ જેવા કંદર્પ

દેવતાની એક જાત. (૪) ત્રિં કામ

સંબંધી.

કંદમૂલ નં (કન્દમૂલ) કન્દમૂલ.

કંદર. નં (કન્દર) કાણું; પર્વતની ગુફા.

કંદરા સ્ત્રીં (કન્દરા) ગુફા.

કંદલ. પું (કન્દલ) કેળાનું ઝાડ. (૨)

લના વિશેષ.

કંવલ. પું (કન્દલક) એક ખરીવાળા
પશુની એક જાત.

કંવલી. સ્ત્રીં (કન્દલી) એક જાતનો કુંદ.

(૨) કેળાનું ઝાડ. (૩) લીલી વનસ્પતિ.

કંવાહાર પું (કન્દાહાર) કંદનો આહાર

કરનાર તાપસનો એક વર્ણ.

કંવિંદ પું (કન્વેન્દ) કન્વિંદ નામના દેવ
નિકાચના ધન્ડ.

કંવિય. પું નં (કન્વિંદ) વિથોગિની સ્ત્રીનું

રૂદન (૨) વાણવ્યતર દેવતાની એક

જાત.

કંદુ. પું સ્ત્રીં (કન્દુ) લોહાનું વાસણ;
તાવડો.

કંદુક પું (કન્દુક) એક જાતની વનસ્પતિ.

કંદુકુંભી. સ્ત્રીં (કન્દુકુંભી) લોહાની કડાઈ;

તાવડી.

કંદુરુક્ક. નં (કન્દુરુક્ક) એક જાતનો ધુપનો

સુગંધી પદાર્થ.

કંદુ. સ્ત્રીં (કન્દ) નારકીને ઉપજાવવાની

કૃત્તી.

કંઘ પું (કન્ઘ) ખાંધ.

કંપ. પું (કમ્પ) કપારી; ધ્રુવરો.

કંપણ. નં (કમ્પણ) કંપણ; ધ્રુવજનું; હથેલું.

કંપણવાદ્ય ત્રિં (કમ્પણવાદ્ય) કંપણવાદ્ય

નામના રોગવાળો.

કંપિલ પું નં (કમ્પિલ) કંપિલપુર ના-

મનુ કૃષ્ણાદિ જીવજાતું એક જીવનું નગર.

(૨) અતગડ સૂતના ૧ લા વર્ગના સા-

તમા અધ્યયનનું નામ. (૩) અધકવૃષ્ણના

પુત્ર સાતમા દર્શાદ.

કંપિલપુર. નં (કામ્પિલપુર) કંપિલપુર નામે

નગર.

કંબલ. પું નં (કમ્બલ) કંબલ; ધાતળો;

કામળો. (૨) ગાયના મળાનું ચામડું.

કંબલકડ. પું (કમ્બલકડ) કાંચળો.

કંબલકિડુ. નં (કમ્બલકિડુ)

કંઘુ. પુ० (કમ્બુ) શંખ. (૨) નં કંઘુ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન કે જેમાં વસતા દેવોનું આર સાગરનું આ-યુષ્ય છે.

કંઘુમીવ. નં (કમ્બુમીવ) કંઘુમીવ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન

કંઘૂ. સ્ત્રી (કમ્બૂ) એ નૃમની એક સાધારણ વનસ્પતિ.

કંઘોય. પું० (કમ્બોજ) કમ્બોજ દેશ; કા-થુષ દેશ.

કંઘોય ત્રિ० (કામ્બોજ) કમ્બોજ દેશમાં જન્મેલ.

કંસ. પુ० (કમ) ૮૮ અડમાનો ૨૨ મો અડ. (૨) મથુરાનો રાજા; શ્રીકૃષ્ણનો મામો. (૩) કાંસું નામની ધાતુ.

કંસ. નં (કાસ્ય) કાંસાની એક ધાતુ.

કંસણામ પુ० (કસનામ) ત્રીશમા અડનું નામ.

કસતાલ નં (કાસ્યતાલ) વાદ્ય વિશેષ, કાંસાના આંતર.

કંસપાર્શ્વ. સ્ત્રી० (કાંસ્યપાર્શ્વ) કાંસાની થાળી.

કંસપાત્ર. નં (કાંસ્યપાત્ર) કાંસાનું પાત્ર

કંસવર્ણામ પુ० (કપર્ણામ) અઘાવીસમા અડનું નામ.

કંસવર્ણ. પું० (કમર્ણ) કંસવર્ણ નામનો અડ.

કંસાલા. સ્ત્રી० (કમતાલા) વાગ્મનો એક પ્રકારનો અવાજ; તાલ.

કસિષ્ઠા સ્ત્રી० (કંસિકા) તાલ. (૨) વાદ્ય વિશેષ.

કંસિય. પું० (કાંસ્યિક) કાંસાનું વાગ્મિત્ર. (૨) કંસારા.

કંસીય. નં (કંસીય) કાંસાનું પાત્ર.

કક્કારપરિમત્તિ. પું० (કક્કારપરિમત્તિ) કકા-રની રચનાવાળું નાટક.

કકુઘ. } પુ० નં (કકુઘ) બળદની ખુંધ.
કકુહ. } (૨) રાજચિન્હ. (૩) પર્વ-તની ટોચ (૪) ત્રિ. પ્રધાન; મુખ્ય.

કક્ક. પુ० (કલ્ક) સુમધી પદાર્થ; એક કાપવા પ્રત્યનો ઉકાળો (૨) નં પાપ. (૩) કપટ; માયા.

કક્ક. પુ (કર્ક) અભદ્ધ ચક્રવર્તીના એક મહેલનું નામ.

કર્કઘ. પુ० (કર્કઘ) ગૃધ્રાધિપાયક દેવ વિશેષ
કકકુલયા. સ્ત્રી० (કલ્કકુલયા) દભથી બ્રાહ્મણને છેતરતું તે.

કક્કાભા નં (કલ્કગુલક) માયા; કપટ.

કક્કડ. ત્રિ० (કર્કણ) ખરખર

કક્કડ નં (કર્કટ) દુદ્ધનો એક પ્રકારનો વાયુ.

કકકડગ. પુ० (કર્કટક) કાકડી, શાકની એક જાત.

કક્કકડવ્વ પુ० (કર્કટાક) કાકડી.

કક્કકડય. નં (કર્કટક) દોડના ધોડાના પેટમાં ઉજળતો વાયુ.

કક્કકડિયા. સ્ત્રી० (કર્કટિકા) કાકડી.

કક્કકડી. સ્ત્રી० (કર્કટી) કાકડી

કક્કકળા. સ્ત્રી० (કલ્કળા) પાપ. (૨) માયા.

કક્કકવ પુ० (કર્કવ) ઉકાળેલ શેરડીનો રસ.

કક્કકર. પું० (કર્કર) જેને આવના કર કં થાય તેવી વસ્તુ. (૨) કાકરો.

કક્કકરણ્યા. સ્ત્રી० (કર્કરણતા) શય્યા ઉપધિ વગેરેમાં દોપ કદાડી બડબડ કરતું તે

કક્કકરય. પુ० (કર્કરક) મુલિદ્વાદિના હેતુ શીખવવા

કક્કકરાય નં (કર્કગચિત) દોપવાળું આ-ચરણ (૨) દોપનું કહેવું; દોષોનું પ્રગટ કરતું.

કક્કકરી સ્ત્રી० (કર્કરી) ગાગર.

કક્કકસ ત્રિ० (કર્કણ) કડિન; આકર (૨) પ્રખર; ચણ. (૩) તીવ્ર; પ્રગટ.

(૪) અનિષ્ટ; હાનિકારક (૫) નિષ્કુર; નિર્દય. (૬) તોછું; કંઠાર વચન.

કવકાર્થસ. પું (કર્કશ) વાસની એક વન.

કવિક્રય. નં (કલિક) માંસ.

કવકેયણ. પું નં (કર્કેતન) એક વનતનુ રત્ન.

કવકોર્ડઈ. સ્ત્રી (કર્કોટકી) કારેલા તથા કંકાણની વેલ.

કવકોર્ડય. પું (કર્કોટક) વેલધર વનના દેવતાનું નામ (૨) કર્કોટક દેવને રહેવાના પર્વતનું નામ (૩) અનુવેલધર દેવતાના રાગનું નામ (૪) અનુવેલધર દેવેનો આવાસ પર્વત (૫) નં શાક વિશેષ; કારેલાં, કંકાણ

કવકોલ. પું નં (કર્કોલ) મુગથી એક વનતનુ ફળ

કવલ. પું (કલ) કાંખ; અગલ (૨) વન, જગલ

કવલડ વિં () પુટ

કવલડ. વિં (કર્કશ) જુઓ “ કક્કસ ” શબ્દ.

કવલડા સ્ત્રી (કર્કશ) કંઠાર વેના, દુઃસહ પીડા

કવલા સ્ત્રી (કલા) કાંખ; અગલ.

કવ્થ નં (કૃત્ય) કર્તવ્ય, કરવાને યોગ્ય

કવ્થાયણ. પું (કાત્યાયન) એ નામના એક ઋષિ. (૨) કાત્યના પુત્ર શ્રી પ્રલવણના ગોત્રનું નામ. (૩) નં કૌશિક ગોત્રની શાખા૩૫ એક ગોત્ર (૪) પું સ્ત્રી કૌશિક ગોત્રની શાખામાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૫) નં મૂળ નક્ષત્રનું ગોત્ર.

કવ્થોલય. પું નં (કલ્થોલક) પ્યાલો; કચોળો.

કવ્થ પું નં (કલ્થ) કાઢડી; કચ્છોટો (૨) કાઠો. (૩) મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાંની એક વિજય. (૪) ચારેકાર જળથી દહાયેલ પ્રદેશ. (૫) કચ્છ વિજયના વૈતાલ્ય પર્વ-

તના નવ ફટમાંના બીજા અને સાતમા ફટનું નામ (૬) થોડા જગાનું સ્થાન.

(૭) શેરડીની વાડી. (૮) નદીના પાણીથી વીંટાયેલું વન. (૯) કચ્છ વિજયના એક રાગ (૧૦) કચ્છ વિજયના અધિ-શાયક દેવ.

કવ્થ. પું (કલ) કાંખ; અગલ. (૨) વન; જગલ

કવ્થકૂડ. નં (કવ્થકૂટ) ચિત્રકૂટ વખારા પર્વતના ચાર ફટમાંનું ત્રીજું ફટ-શિખર. (૨) માલવત પર્વતના નવ ફટમાંના ચોથા ફટ-શિખરનું નામ.

કવ્થગાવઈ } સ્ત્રી (કવ્થગાવતી) અલ-
કવ્થગાવતી } ફટ વખારા પર્વતની પત્રિમે અને દ્વલની નદીની પૂર્વે અનેની વચ્ચે મહાવિદેહાતર્જનક્ષેત્ર વિશેષ. એક વિજય.

કવ્થમ પું (કવ્થ) કાચળો (૨) રાડનું નામ.

કવ્થમરિગિય. નં (કવ્થમરિગિત) કાચ-આની પેઠે આગળ કે પાછળ મરણ પ્ર-માણે ચાલીને વધના કરે તે; વધતાનો એક દોષ

કવ્થમાળી સ્ત્રી () કેશરનું ઝાડ

કવ્થમી. સ્ત્રી (કવ્થ) નારની પીળા. (૨) કાચળી (૩) એક વનતનું પુસ્તક.

કવ્થવી. સ્ત્રી (કવ્થ) છેડે પાતલુ અને વચ્ચે પહોલુ એવું પુસ્તક; પુસ્તકના પાંચ પ્રકારમાંનું એક.

કવ્થા. સ્ત્રી (કલા) હાથીને છાતીમાં બાધવાની રાસડી. (૨) મહાવિદેહની બત્રીસ વિજયમાંની એક. (૩) કાંખ; અગલ (૪) શ્રેણિ; પડિકા (૫) અન્તઃપુર; જનાનખાનું.

કવ્થાવહ. સ્ત્રી (કવ્થાવતી) જુઓ “ કચ્છ ગાવઈ ” શબ્દ.

कच्छु. स्त्री० (कच्छु) भरज उत्पन्न करनेपर
आपधि; कपि कच्छु.

कच्छुय. पुं० (कच्छुक) भरजवे; असने
रोग.

कच्छुरी. स्त्री० (कच्छरा) धमासो; धमासानो
गुच्छा.

कच्छुल. पु० (कच्छूल) शुद्ध जलन अथवा
जल. (२) त्रि० भरजवाना रोगवाणो.

कच्छुङ्ग. पुं० (कच्छुक) कच्छुङ्ग नामनो
नारद.

कच्छु स्त्री० (कच्छु) भरज; भाज, कच्छु-
रोग.

कच्छुक पु० (कच्छुक) भाज. अस.

कच्छुल. त्रि० (कच्छुल) भुजलीनो
रोग.

कज्ज. न० (कार्य) कार्य; प्रयोजन.

कज्जक त्रि० (कार्यकारि) सार्थक, स-
प्रयोजन.

कज्जल. न० (कज्जल) आंजन; कज्जल.

कज्जलंगी. स्त्री० (कज्जलंगी) कज्जली भाटे
नीचा उपर रभातु पात्र.

कज्जलपभा. स्त्री० (कज्जलपभा) न्यू
वक्षना नैऋत्य भुजाना वनजली अथवा
वावडीनु नाम.

कज्जलावेमाण त्रि० () पादुकी
भराधन कुण्ठ.

कज्जसेण. पुं० (कार्यसेन) कार्यसेन नामे गध
अवसर्पणीना रायभा कुलकर.

कज्जोवम. } पु० (कार्योपग) ८८ भांन
कज्जोवग. } छोतेरभा अर्धनु नाम.

कदुय. पुं० (कदुक) कदवे रस.

कदूर. पु० (कदूर) (१) छस (२) यटणी.

(३) गरम मशालो. (४) अश; अंश

कड. त्रि० (कड) दण्डी अडेय.

कड. न० (कड) कष्ट; दुःख; मुश्किली.

कड. न० (कड) लाडु.

कडुकर्मन्त. न० (काकर्मन्त) लाडुनु
कारणानु.

कडुकराण. न० (काकुराण) श्यामक नामना
गुदस्थना अथवा भेतरनु नाम.

कडुकार. पु० (काकुरा) सुतार.

कडुकोलंब पु० (काकुरा) लाडुनी लाणीनो
नीचे लटकतो आगला भाग.

कडुखाय. पुं० (काकुरा) काकुरा लाडु-
जामा रङ्गना अथवा जलनो लाडु.

कडुपाडया. स्त्री० (काकुरा) लाडुनी
यापडी.

कडुपुत्तलिया. स्त्री० (काकुरा) लाडुनी
पुत्तली.

कडुपेजा. स्त्री० (काकुरा) भगना कदाच.
(२) धीमा करेडी यापानी राय.

कडुभूष. त्रि० (काकुरा) लाडुनी पेठे नर;
अथवा वगरे.

कडुमूल. न० (काकुरा) द्विग धान्य; अथवा,
भग वगरे.

कडुहार. पु० (काकुरा) तण्ठ छदियवाणा अथवा.

कडु. स्त्री० (काकुरा) दशा; अवस्था. (२)
दिशा.

कडुहार. पु० (काकुरा) लाडुने पाछ
नर अथवा जलनो लाडु; तण्ठ छदिय-
वाणा अथवा.

कडुध. त्रि० (काकुरा) लाडुनी अनावेडी
भीत वगरे.

कडिण. त्रि० (कडिण) कडण; आकड; कडिण.

कड त्रि० (कड) सादडी. (२) लाडुनु ग-
दस्थान; गाव. (३) भांनो पत्रग वगरे.

(४) पर्यंतनो अथवा भाग. (५) धास.

(६) वध.

कड. त्रि० (कड) करेडु, आथरेडु; अनु-
धान करेडु. (२) यार, यारनी संध्यानो

सकेन. (३) सयिते भरडेडु. (४) युग

विशेष; सत्ययुग.

કડમ્બ. પુ. (કટક) ભીત.

કડંગર નં (કટજર) ક્ષણશ્ચ એક ભાતનું
ધાસ.

કડંબ. પુ. (કડમ્બ) એક ભાતનું પાત્ર.

કડમ્બ. પુ. (કટાક્ષ) કટાક્ષ

કડક્ષિત્ય. વિ. (કટાક્ષિત) કટાક્ષ ભરેલ

કડગ. પુ. નં (કટક) કકળ. કકુ. (૨)

સમુદ. (૩) સૈન્ય-લશ્કરનું રહેવાનું સ્થાન.

(૪) ભિતનું મૂળ; પાથો. (૫) પર્વતનો

તટ; તળેડી. (૬) પર્વતનો ઉપલો ભાગ.

(૭) પર્વતની મેખલાનો મધ્ય ભાગ (૮)

પુ. આ નામનો એક દેશ.

કડમિદાહ. પુ. (કટામિદાહ) પાશની અગ્નિ

વડે બાળતું તે (૨) આગળ પાછળથી

કટ નામનું ધાસ વીંટળીને સળગાવી

મુકવું તે.

કડચ્છેદ. નં (કટચ્છેદ) સોનાના આ-

ભૂષણ તથા પર્વતના મધ્ય ભાગને છેદ-

વાની કળા

કડજુગ. નં (કૃતયુગ) સત્યયુગ, ૧૭૨૮૦૦૦

વર્ષનો આદિયુગ.

કડજુમ્મ. પુ. (કૃતયુમ્મ) જે સખ્યાને ચારે

ભાગના શ્ચ શેષ રહે તે સખ્યા, જેમકે

૧૬ (૨) સમરાશિ

કડજુમ્મકડજુમ્મ. પુ. નં (કૃતયુમ્મકૃતયુમ્મ)

ભાગ્ય સખ્યા અને લગ્ન સખ્યા એ

અનેને ચારે ભાગના શ્ચ શેષ રહે તે

સખ્યા; જેમકે શોળાની સખ્યા (૨)

રાશિ વિશેષ.

કડજુમ્મકલિધ્રોગ. પુ. (કૃતયુમ્મકલ્લયોજ)

જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં એક શેષ રહે

અને લગ્ન સખ્યાને ચારે ભાગનાં કંઈ

શેષ ન રહે તેવી સખ્યા; જેમકે સનર.

(૨) રાશિ વિશેષ.

કડજુમ્મતેધ્રોગ. પુ. (કૃતયુમ્મત્તેયોજ) જે

સખ્યાને ચારે ભાગનાં ત્રણ શેષ રહે

અને લગ્ન સખ્યાને ચારે ભાગનાં કંઈ

શેષ ન રહે તેવી સખ્યા; જેમકે ઓગ-

ણીય. (૨) રાશિ વિશેષ.

કડજુમ્મશવરજુમ્મ. પુ. (કૃતયુમ્મશવરજુમ્મ)

જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં શેષ એ રહે

અને લગ્ન સખ્યાને ચારે ભાગનાં કંઈ

શેષ ન રહે તેવી સખ્યા; જેમકે અદાર.

(૨) રાશિ વિશેષ.

કડજોગિ. વિ. (કૃતયોગિ) ગીનાર્થ; જ્ઞાની.

કડઝા. સ્ત્રી. (કટઝા) ધરનો એક ભાગ.

કડપૂયણા. સ્ત્રી. (કટપૂતના) કડપૂતના

નામની દેવી; વ્યન્તરી વિશેષ.

કડપ્પ. પુ. (કટપ) સમુદ.

કડમ્ પુ. (કટમ્) એ નામનો એક કંદ.

કડય. પુ. નં (કટક) લશ્કર; સૈન્ય.

કડય. નં (કટક) શેરડી, બાર, વગેરેના

સાંકા, કડબ.

કડયડિય. વિ. () પાછું ફરેલ;

ફેરવાઈ ગયેલ.

કડવાહ પુ. (કૃતવાદિન્) સૃષ્ટિને નૈસર્ગિક

નદી માનનાં કામની બનાવેલી માનનાર;

જગત્કર્તૃત્વવાદી.

કડસક્કરા. સ્ત્રી. () વાંસની

ખાલી-શળી.

કડહ. પુ. (કટમ્) એ નામનું એક વ્રક્ષ.

કડાહ. પુ. (કટાદિ) બુઓ “કડગ્ગિ” શબ્દ.

કડાય. પુ. (કટાપાસ) સથારો કરનાર

સાધુની સેવા ભક્તિ કરનાર કડાયા સાધુ.

કડાલી. સ્ત્રી. (કટાલિકા) ઘોડાના સ્વારને

પગ ટેકવવાને પટ્ટાણની એ બાબુએ

લટકતા પેગડા. (૨) ઘોડાના મોઢા પર

બાંધવાનું મુખ બંધન.

કડાસણ. નં (કટાસ) આસન; પથરણું.

કડાહ. પુ. (કટાહ) લોઢાનું ઠામ; કડાઇ.

(૨) કાચબાની પીઠ. (૩) પાંસબિનાં

હાડકાં.

કલિ. સ્ત્રી (કલિ) કેડ; કમર. (૨) વૃક્ષાદિનો મધ્ય ભાગ.

કલિ. પુ (કલિ) સાદીવાળો.

કલિષ. ત્રિ (કલિ) સાદીથી ઢાકેલું. (૨) સાદીથી સુશોભિત કરેલું (૩) એક ખીજામાં મેળવેલું.

કલિષકલિ. ત્રિ (કલિ) સાદીના પટાની માફક એક ખીજા સાથે મળેલ; અત્યંત નિમિષદ્ર.

કલિણ. પુ () વાંસમાં ઉત્પન્ન થતું એક જાતનું ઘાસ કે જેથી વૃક્ષ ગુથાય છે.

કલિતટ. ન (કલિ) કટીનલ (૨) મધ્ય ભાગ.

કલિત. ન (કલિ) કેડ ઉપર પહેરવાનું ચામડાનું કપડું.

કલિપટ્ટ. ન (કલિ) ધોતી.

કલિપત્ત. ન (કલિ) સર્ગાદિ વૃક્ષની સળી (૨) પાતળી કમર.

કલિવંધ. પુ (કલિ) કદોરો.

કલિવંધણ. ન (કલિ) કેડે આધવાનું વસ્ત્ર; ચરોટો.

કલિમિલ. ન () શરીરના એક ભાગમાં હોનાર.

કલિતલ. ન (કલિ) કમર.

કલિલ. પુ (કલિ) મોટી કાપ (૨) ન કટી વસ્ત્ર, કમર પર પહેરવાનું વસ્ત્ર-ધોતી જેવું. (૩) ઉપકરણ વિશેષ.

કલિસુત. ન (કલિ) કમરપટો, કદોરો.

કલુ. } ત્રિ (કલુ) કડવું, કડવાસવાળું.
કલુષ. } (૨) પુ (કલુ) રસ (૩) ત્રિ () અનિષ્ટ. (૪) દાગળ, ભયકર.

કલુષ્યા. સ્ત્રી (કલુ) કડવી તુલસીની વેલ.

કલુષ્ક. } પુ (કલુ) () ધૂપનો
કલુષ્ક. } કડવો, કડવો.

કલુષ. ન () એક જાતનું વાંછાંત્ર

કલુસર્ગધણ. ન () એક ભાગ

સૂત્ર, એક ભાગ ઉત્તર અને એક ભાગ કાથો એ ત્રણના મિશ્રણથી બનાવેલ દોરો.

કલેવર. ન (કલેવર) શરીર; દેહ.

કલુ. પુ (કલુ) ખેંચવું; આકર્ષણ.

કલુષ. ન (કલુ) (૧) ખેંચવું. (૨) ખેંચવું.

કલિત. } ત્રિ (કલુ) ખેંચેલું.

કલિય. }

કલુકલુ સ્ત્રી (કર્ણકર્ણ) ખેંચાખેંચ; તાબાનાળ.

કલણ. પુ (કલણ) કલણ, ઉકાળવું.

કલિણ. ત્રિ (કલિ) કદોર; મળખુત. (૨) વાસની સાદી, ચટાઈ. (૩) ન વૃક્ષ વિશેષ. (૪) પર્ણ, પાદ્યુ.

કલિય. ત્રિ (કલિ) ઉકાળેલું.

કળા. પુ (કળ) કળકળ; ચોખ્ખા ખડિત દાગળ. (૨) સાતમા ગ્રહનું નામ. (૩) વનસ્પતિ વિશેષ (૪) ચોખ્ખા; ભાત.

કળાહર. પુ (કળાહર) કળોર નામની વનસ્પતિ.

કળાંગર. ન (કળાંગર) પથ્થરનું એક જાતનું દારૂ.

કળાન્દ. પુ (કળાન્દ) કળાન્દ નામના સાધુ.

કળાક. પુ (કળાક) બાળ.

કળાકળા. } પુ (કળાકળા) નવમા ગ્રહનું
કળાકળા. } નામ.

કળાકળા. પુ (કળાકળા) કળાકળા-આળ અથવા શારંગ ધનુષ્ય જેના દાથમાં છે તે વાસુદેવ.

કળાકુંડલ. પુ (કળાકુંડલ) ચોખ્ખાની બનાવેલી ખાવા યોગ્ય વસ્તુ.

કળાગ. ન (કળા) સુવર્ણ, સોનું. (૨) કળાગ્રાપના દેવતાનું નામ. (૩) રેખા-લીટી વગરનો તેજનો ગોળો. (૪) ચાર દિગ્ધિ-

વાળો એક જીવ. (૫) એક જાતનું વાણી.
(૬) એક જાતનું વાણી. (૭) કૂલનો
હાર.

કળાગકૂડ. નં (કનકકૂડ) વિદ્યુત્પ્રભ વખારા
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ-શિખર.
(૨) પું. સુવર્ણમય શિખરવાળો પર્વત.

કળાગકેડ. પું (કનકકેડ) અલ્પિચ્છા
નગરીનો કનકકેડુ નામે રાજ. (૨) હસ્તિ-
નાપુર નગરનો કનકકેડુ નામે રાજ.

કળાગગિરિ. પું (કનકગિરિ) મેર પર્વત.

કળાગજ્ઞય. પું (કનકજ્ઞય) તેતીલપુર નગ-
રના કનકરથ રાજાનો પુત્ર.

કળાગપુર. નં (કનકપુર) કનકપુર નામે
નગર.

કળાગવ્યમા. સ્ત્રીં પું (કનકવ્યમા) ધૃત-
દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૨)
દેવી વિશેષ. (૩) નં જ્ઞાના સૂત્રનું એક
અધ્યયન.

કળાગમાલા. સ્ત્રીં (કનકમાલા) એક વિદ્યા-
ધરની પુત્રી.

કળાગરહ. પું (કનકરહ) તેતીલપુર નગરનો
કનકરથ નામનો રાજા, કે જે આવતી
ચોવીસીમાં પહેલા મહાપદ્મ તીર્થંકર
પાસે દીક્ષા લેશે.

કળાગલયા. સ્ત્રીં (કનકલયા) કનક નામની
વેલ. (૨) ચમરદ્રના લોકપાલ સોમની
બીજી અગ્રમહિષી.

કળાગવિચારાગ. પું (કનકવિતાનક) કનક
વિતાન નામનો ગ્રંથ.

કળાગસંતાણા. પું (કનકસ્તાનક) ૮૮માંનો
એક ગ્રંથ.

કળાગસંતાણય. પું (કનકસ્તાનક) સતો-
તેરમા ગ્રંથનું નામ.

કળાગસચ્ચરિ. નં (કનકસમતિ) સુવર્ણની હકી-
કતવાળું આગળના વખતનું એક લૌકિક
શાસ્ત્ર.

કળાગા. સ્ત્રીં (કનકા) કનકા દેવી. (૨)
રાક્ષસના ઇન્દ્ર ભીમની ત્રીજી અગ્રમહિષી.
(૩) ચમરદ્રના લોકપાલ સોમની પહેલી
અગ્રમહિષી (૪) “ જ્ઞાતા ધર્મ કથા ”
સૂત્રનું એક અધ્યયન. (૫) ચાર દિવસ-
વાળા જીવની એક જાત.

કળાગાવલિ. સ્ત્રીં (કનકાવલિ) એક પ્રકારના
તપનો સમુદ્ર કે જંની સ્થાપના કનકાવલિ
હારને આકારે થાય છે. (૨) સુવર્ણ અને
મણિઓથી બનાવેલ આભૂષણ. (૩) પું
દ્વીપ વિશેષ. (૪) સમુદ્ર વિશેષ.

કળાગાવલિપ્રતિભક્તિ. નં (કનકાવલિપ્રતિભક્તિ)
એક જાતનું નાટ્ય.

કળાગાવલિમહ. પું (કનકાવલિમહ) કનકા-
વલિ દ્વીપનો અધિષ્ઠાયક દેવ.

કળાગાવલિમહામહ. પું (કનકાવલિમહામહ)
કનકાવલિવર સમુદ્રનો દેવતા.

કળાગાવલિમહાવર. પું (કનકાવલિમહાવર)
કનકાવલિવર સમુદ્રનો દેવ.

કળાગાવલિવર. પું (કનકાવલિવર) આ
નામનો એક દ્વીપ (૨) આ નામનો એક
સમુદ્ર. (૩) કનકાવલિવર સમુદ્રનો અધિ-
પતિ દેવ

કળાગાવલિવરમહ. પું (કનકાવલિવરમહ)
કનકાવલિવર દ્વીપનો દેવ.

કળાગાવલિવરમહામહ. પું (કનકાવલિવર-
મહામહ) કનકાવલિવર દ્વીપનો અધિ-
પતિ દેવ.

કળાગાવલિવરોમાસ પું (કનકાવલિવરોમાસ)
આ નામનો એક દ્વીપ. (૨) આ નામનો
એક સમુદ્ર.

કળાગાવલિવરોમાસમહ. પું (કનકાવલિવરો-
માસમહ) કનકાવલિવરોમાસ દ્વીપનો
અધિપતિ દેવતા.

કળાગાવલિવરોમાસમહામહ. પું (કનકા-
વલિવરોમાસમહામહ) કનકાવલિવરોમાસ
દ્વીપનો એક અધિપતિ દેવતા.

કચ્છનાવલિવરોભાસમહાવર. પુ૦ (કનકાવલિ-
વરભાસમહાવર) કનકાવલિવરાવભાસ સમુ-
દ્રનો અધિપતિ દેવતા.

કચ્છનાવલિવરોભાસવર. પુ૦ (કનકાવલિવર-
ભાસવર) કનકાવલિવરાવભાસ સમુદ્રના
અધિપતા દેવતા.

કચ્છનાવલી. સ્ત્રી૦ (કનકાવલી) પાંચ વરસ
નવ ભાસ અને અદાર દિવસમાં થતુ
એક તપ કે જેની આંકડામાં યથાપના
કરતાં કનકાવલિનો આકાર થાય છે. (૨)
કોકમાં પહેરવાનો સોનાનો દાર.

કચ્છપૂલિયા. સ્ત્રી૦ (કચ્છપૂલિકા) કણકીની
બનાવેલી ખાવાની વસ્તુ.

કચ્છ. પુ૦ () બુઝો “કચ્છ” શબ્દ
કચ્છ. પુ૦ (કનક) સોનું. (૨) આદંભા
પ્રદતુ નામ. (૩) બુઝો “કચ્છ”
શબ્દ. (૪) વૃક્ષ વિશેષ.

કચ્છવર. પુ૦ (કચ્છીર) કણેર નામનું ચુલ્મ
નતિનું ઝાડ

કચ્છા. સ્ત્રી૦ (કનકા) અમરેદ્રના લોકપાત્ર
માંમની કનકા નામની મુખ્ય દેવી.

કચ્છાર. પુ૦ (કચ્છેર) કણેરનું ઝાડ.

કચ્છાલી. સ્ત્રી૦ (કનકાલી) ધરતી એક
ભામ.

કચ્છવ. પુ૦ (કચ્છ) કચ્છ નામનું એક જા-
તનું ધાસ.

કચ્છવિસ્તામ. પુ૦ (કચ્છવિસ્તામ) દશમાં
પ્રદતુ નામ.

કચ્છવીર. પુ૦ (કચ્છીર) કણેરનું વૃક્ષ. (૨)
ન૦ કણેરનું પુલ.

કચ્છાદ. પુ૦ (કચ્છાદ) વૈશેષિક મતના પ્રવર્તક
એક ઋષિ.

કચ્છિય. ન૦ (કચ્છિય) આર્તસ્વર. (૨) અ-
વાજ; ધ્વનિ.

કચ્છિક. ત્રિ૦ (કચ્છિક) એક જાતનો મચ્છ.

કચ્છિટ. ત્રિ૦ (કચ્છિટ) ન્દાનો, લઘુ.

કચ્છિય. } પુ૦ સ્ત્રી૦ (કચ્છિકા) ચો-
કચ્છિયા. } ખાની કણકી. (૨) આટાની
કણકી.

કચ્છિયા. સ્ત્રી૦ (કચ્છિયા) એક જાતની વીણા.

કચ્છિયાર પુ૦ (કચ્છિયાર) થળિતકુમાર દેવ-
તાનું કણેર નામે ચૈત્ય વૃક્ષ. (૨) કચ્છિયાર
નામનો સાધુ.

કચ્છિર ત્રિ૦ (કચ્છિર) વાગવાના રવભા-
વવાળુ.

કચ્છિયસ ત્રિ૦ (કચ્છિયસ) ન્દાનો; કચ્છિય.

કચ્છિય. ન૦ (કચ્છિય) આંખમાં પડેલું કાચું.

કચ્છિય. ન૦ (કચ્છિય) કાચું, રજકાચું, રજ.
(૨) ચામડી વગરે અવયવ

કચ્છિય. } સ્ત્રી (કચ્છિય) દાથળી

કચ્છિયા. }

કચ્છિય. પુ૦ (કચ્છિય) આ નામનો એક ઋષિ.

કચ્છિય. પુ૦ ન૦ (કચ્છિય) કાન. (૨) અગ
દેશના આ નામનો એક રાજા; યુધિ-
શિરના ભાષ.

કચ્છિયકલા સ્ત્રી૦ (કચ્છિયકલા) સૂર્ય એક માં-
ડકેથી બીજા માંડકે જે ગતિએ જાય છે
તે ગતિ.

કચ્છિયગા. સ્ત્રી૦ (કચ્છિયગા) કુમારિકા.

કચ્છિયતિય. પુ૦ (કચ્છિયતિય) એક જાતનો
પાખવાળો ઉડતો ચોઈદ્રિય જીવ

કચ્છિયધાર. પુ૦ (કચ્છિયધાર) નાવિક; નિર્ધામક.

કચ્છિયપાડરણ. પુ૦ (કચ્છિયપાડરણ) લવણ સ-
મુદ્રમાં સાતમાં જોડાતો ઉપર આવેલ
કર્ણપ્રાવરણ નામનો એક અતરદ્વીપ. (૨)
તે અતરદ્વીપમાં રહેનારા મનુષ્યો.

કચ્છિયપાલિ સ્ત્રી૦ (કચ્છિયપાલિ) કાનમાં પહે
રવાની વાળી-એક આભૂષણ.

કચ્છિયપીઠ. ન૦ (કચ્છિયપીઠ) કાનનું ધરણુ.

કચ્છિયપૂર. ન૦ (કચ્છિયપૂર) કાનમાં પહેરવાનું
આભરણ. (૨) કચ્છિયપૂર નામે દાથીના કાનનું
આભૂષણ.

કચ્છલોચન. પું (કર્ણલોચન) સતલિપક
નક્ષત્રના ગોત્રનું નામ.

કચ્છાવાલિયા. સ્ત્રી (કર્ણવાલિકા) કાનના
ઉપરના ભાગમાં પહેરવાની વાળી

કચ્છાવેહ્યામ. નં (કર્ણવેષ્મક) ઉત્સવ વિ-
શેષ; કાર્ત્ત્વેષોત્સવ.

કચ્છાસ્તકુલી. સ્ત્રી (કર્ણશબ્કુલી) કાનનું
છિદ્ર. (૨) કાનની લગામ.

કચ્છાસોહણમ્ નં (કર્ણશોષક) કાનને
ખોતરવાની સળી, કાન ખોતરણી-ચાટુડી.

કચ્છા. સ્ત્રી (કન્યા) કન્યા; પુત્રી.

કચ્છાચોલય. નં (કન્યાચોલક) એક જાતનું
ધાન્ય.

કચ્છાલિય. નં (કન્યાલીક) કન્યાની આ-
ખનમાં ખોલાવું જૂદું.

કચ્છિયા. સ્ત્રી (કર્ણિકા) ખુણી. (૧) કમળ-
નો ખીજકોશ; કમળનો મધ્યભાગ.
(૩) એક જાતની વનસ્પતિ. (૪) કાનની
વાળી. (૫) છત્રનો અદરનો ભાગ.

કચ્છિયાયાર. પું (કર્ણિકાર) કબોરનું ઝાડ
(૨) નં કબોરનું ઝાડ. (૩) પું ગોશા-
લાનો એક ભક્ત.

કચ્છીરહ. પું (કર્ણીરથ) એક પ્રકારનો
વિશિષ્ટ રથ, કે જે ખાસ આદિમત
માણસોને ત્યાંજ હોય તે

કચ્છ. પું (કૃષ્ણ) કૃષ્ણ નામે નવમા વાસુ-
દેવ. (૨) કૃષ્ણ નામના એક પરિવ્રાજક સ-
ન્યાસી. (૩) અત્યંત મહિન પરિણામ.
(૪) પાંચમા બળદેવ વાસુદેવના પૂર્વ-
ભવના ધર્માચાર્ય. (૫) કાળો રંગ. (૬)
કૃષ્ણ નામની વેલ. (૭) કાળી તુળસી.
(૮) એક પ્રકારનો કદ. (૯) સ્ત્રી. ૭
લેશ્યામાની કૃષ્ણ નામની પહેલી લેશ્યા.
(૧૦) નિર્યાવસિકા સૂત્રના એથા અધ્ય-
યનનું નામ. (૧૧) દિગમ્બર મત પ્રવર્તક
શિવજ્ઞિ મુનિના ગુરુ.

કચ્છમોરાલ. પું (કૃષ્ણમોરાલ) એક જાતની
વનસ્પતિ.

કચ્છકન્દ. પું (કૃષ્ણકન્દ) એક પ્રકારની
કદ જાતની વનસ્પતિ.

કચ્છકર્ણિયાયાર. પું (કૃષ્ણકર્ણિકાર) કાળી
કબોરનું વૃક્ષ.

કચ્છકુમાર. પું (કૃષ્ણકુમાર) રાજા શ્રેણિ-
કના એક પુત્ર.

કચ્છકીવાયમ. પું (કૃષ્ણકૌપાયન) એ નામના
એક બ્રાહ્મણ સન્યાસી.

કચ્છપક્ષિય. પું (કૃષ્ણપાક્ષિક) જેને અર્ધ
પુદ્ગુલ પરવર્તન કરતાં વધારે સંસારમાં
પરિભ્રમણ કરવાનું હોય તે જીવ. (૨)
ત્રિં કૂર કર્મ કરનાર.

કચ્છપરિવ્રાજક. પું (કૃષ્ણપરિવ્રાજક) નારા-
યણની ભક્તિ કરનાર પરિવ્રાજક.

કચ્છવંધુજીવ. પું (કૃષ્ણવંધુજીવ) શ્યામ
પુષ્પવાળુ એક જાતનું ઝાડ.

કચ્છભૂમ } પું (કૃષ્ણભૂમ) કાળી જમીન.
કચ્છભામ. }

કચ્છરાહ. સ્ત્રી (કૃષ્ણરાજી) પાંચમા દેવ-
લોક ઉપર જમીનની કાદ જેવી લોકાંતિક
દેવતાના વિમાનને ફરતી કાળી રેખાઓ
છે તે; કૃષ્ણરાજી. (૨) ઈશાનેંદ્રની ખીજ
અગ્રમહિષીનું નામ. (૩) માતા ધર્મ કથા
સૂત્રનું એક અધ્યયન.

કચ્છરાહ. સ્ત્રી (કૃષ્ણરાત્રી) કૃષ્ણરાત્રી દેવી.
કચ્છલેસા. સ્ત્રી (કૃષ્ણલેશ્યા) કૃષ્ણલેશ્યા
નામની પહેલી લેશ્યા.

કચ્છલેસ્સ. ત્રિં (કૃષ્ણલેશ્ય) કૃષ્ણલેશ્યા-
વાળો.

કચ્છલેસ્સા. સ્ત્રી (કૃષ્ણલેશ્યા) કૃષ્ણલેશ્યા.

કચ્છર્વાકસયવિમાણ. નં (કૃષ્ણર્વાકસકવિમાણ)
કૃષ્ણાવનસ નામનું વિમાન.

કચ્છવહ્ની. સ્ત્રી (કૃષ્ણવહ્ની) નાગદમની
નામની વેલ.

કચ્છવાસુદેવ. પુ० (કૃષ્ણવાસુદેવ) કૃષ્ણવા-
સુદેવ; ચાણ અવર્ષિણીના નવમા વાસુદેવ

કચ્છસર્પ. પુ० (કૃષ્ણસર્પ) કાળો સરપ.
(૨) રાહુદેવનું નામ.

કચ્છસિરી. સ્ત્રી० (કૃષ્ણશ્રી) કૃષ્ણશ્રી નામની
એક સ્ત્રી

કચ્છા. સ્ત્રી० (કૃષ્ણ) ધ્યાનેન્દ્રની કૃષ્ણા
નામની રાણી. (૨) કૃષ્ણા નામની દેવી.
(૩) કૃષ્ણા નામની નદી. (૪) શ્રેણિક
રાગની એક રાણી. (૫) અતગડ સૂત્રના
આઠમા વર્ણના ચોથા અધ્યયનનું નામ
(૬) છ લેસ્થામાંની પ્રથમ કૃષ્ણ લેસ્થા
(૭) વિજયપુર નગરના વાસવદત્ત રાજાની
રાણીનું નામ

કચ્છાદેવી. સ્ત્રી० (કૃષ્ણાદેવી) કૃષ્ણા દેવી
કચ્છહુદ. ઇ० (કચ્છિત્) ક્યાંય પાણ; કાઠ
પણ સ્થાને. (૨) ક્યાંથી

કતર. વિ० (કત્તર) એ કે ધણુમાંનો કયો
કતા ઇ० (કદા) ક્યારે ?

કતિ. વિ० (કૃતિત્) સુકૃતિ; સદાચારી
કતિ વિ० (કતિ) કેટલા પ્રકારનું.

કત્તણ વિ० (કર્તન) કાપનાર; છેદનાર
(૨) નં કાતરનું, કાપનું.

કત્તર. નં (કર્તર) કાતરવાનું સાધન;
કાતર.

કત્તરી. સ્ત્રી० (કર્તરી) કાતર; કાતરણી.

કત્તવીરિય પું० (કર્ત્તવીર્ય) ભરતના ચાણુ
ચાવીસીના આઠમા ચક્રવર્તિના પિતાનું
નામ.

કત્તાર. વિ० (કર્ત) કરનાર; કર્તા.

કત્તિ. સ્ત્રી० (કૃતિ) ચર્મ; ચામડું.

કત્તિગી. સ્ત્રી० (કર્તિકી) કાર્તિકમાસની
પુત્રમ.

કત્તિય. પુ० (કર્તિક) કાર્તિકમાસ. (૨)
હસ્તિનાપુર નગરના રહેવાસી કાર્તિક શેઠ
કે જેણે મુનિસુત્રત પ્રભુની પાસે પો-

તાના એક હબર મુનિમની સાથે દીક્ષા
લીધી, દીક્ષા પાળી પહેલા દેવલોકના
ઇન્દ્રપણે ઉત્પન્ન થયા. (૩) જ્યુકીપના
ભરતખડમાં ચનાર છકા તીર્થકરના પૂર્વ-
ભવનું નામ. (૪) કાર્તિક નામનો માણસ.

કત્તિયપાડિવમ્. પુ० (કર્તિકપ્રતિપત્) કાર્તિક
શુદ્ધ ૧૫ પક્ષીનો પડવો તે કાર્તિક વદ ૧.

કત્તિયા. સ્ત્રી० (કર્તિકા) કાતર

કત્તિયા. સ્ત્રી० (કૃતિકા) કૃતિકાનક્ષત્ર.

કત્તિયારવિસ્થય. પુ० (કૃતિકારજિત) કૃતિકા-
રક્ષિત નામનો પુરુષ.

કત્તાં. ઇ० (કુત્ત) ક્યાંથી ?

કત્તોચ્ચ. વિ० (કુત્તચ્ચ) ક્યાંનો ?

કત્ત્ય. ઇ० (કુત્ત) ક્યાં ?

કત્ત્ય. વિ० (કત્ત્ય) કથા યોગ્ય (શાસ્ત્ર)
(૨) કથનીય; કહેવા યોગ્ય.

કત્ત્યહ. ઇ० (કુત્તચિત્) ક્યાંયપણ, કોઈપણ
કેકાણે.

કદંબ. નં (કર્દમ્બ) કર્દમ્બનું ઝાડ.

કદલિ. પુ० (કર્દલી) કેળાનું ઝાડ.

કદાહ. ઇ० (કર્દાચિત્) કદાચિત્, ક્યારેક.

કદાપિ ઇ० (કર્દાપિ) ક્યારેપણ, કોઈપણ
વખતે

કદુર્યા સ્ત્રી० () એક વનની વેલ
કદમ. પું० (કર્દમ) ધીચડ, કાદવ (૨) એક
નાગરાજ દેવ.

કદમમ્. પુ० (કર્દમક) અનુવેશધર દેવતાના
ખીજા રાજાનું નામ

કનકકંત. વિ० (કનકકાન્ત) સોનેરી વ-
રખ; સોના જેવા દેખાવનો પદાર્થ.

કન. પુ० (કર્ગ) જુઓ “ કર્ગ ” શબ્દ.

કનગા સ્ત્રી० (કન્યકા) કુમારિકા.

કનકધાર. પુ० (કર્ગધાર) જુઓ “ કર્ગ
ધાર ” શબ્દ.

કનકપાવરણ. પું० (કર્ગપાવરણ) ગજરા; કા-
નનું શૂષ્ક.

કક્ષા. સ્ત્રી (કન્યા) જુઓ “ કપ્પા ” શબ્દ.

કક્ષાલીય. પુ (કન્યાલીક) કન્યા આશ્રી જુડુ બોલતું તે, નવ વરસની હોય અને ૧૫ વરસની છે એમ કહેતું તે.

કક્ષિયા. સ્ત્રી (કર્ષિકા) જુઓ “ કર્ષિણ્યા ” શબ્દ.

કક્ષીરહ. પુ (કર્ષીરથ) એક પ્રકારનો રથ; પૈસદારનું એક પ્રકારનું વાહન.

કન્હ. પુ (ક્રુણ) જુઓ “ કપ્પ ” શબ્દ.

કન્હસહ ન (ક્રુણવહ) જૈન સાધુઓના કુળનું નામ.

કર્પિજલ. પુ (કર્પિજલ) કપિગણપક્ષી; ચાતક.

કર્પિય. ન (કર્પિય) કાકુ, કાક.

કર્પિલ. પુ (કર્પિલ) ધાતરીખડમાંના ભરતખડની ચપાનગરીના કર્પિલ નામના વાસુદેવ.

કર્પિહસિય. ન (કર્પિહમિન) વાંદગના કાંતીયાની પેઠે વાદળા વગર આકાશમાં વિજળી થાય તે.

કર્પાંત પુ (કર્પાંત) કબુતર. પારેવુ.

કન્ય. પુ (કન્ય) કન્ય; યૌવન, ઉચિત (૨) આચાર. (૩) કલ્પશાસ્ત્ર, વેદધર્મની વિધિ અનાવનાર એક ધર્મ શાસ્ત્ર. (૪) ઓઢવાની પછેડી, સાધુનું એક ઉપકરણ. (૫) કલ્પ નામનો દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૬) એ નામનું આચારની મર્યાદા અનાવનાર કાલિકસૂત્ર. (૭) સૌધર્મ આદિ દેવલોકોના નામવાળા દ્વીપ અને સમુદ્ર (૮) આરમો દેવલોક. (૯) ત્રિ સરખા, બરાબર. (૧૦) પુ. કલ્પવૃક્ષ. (૧૧) આરમો દેવલોક નિવાસી દેવ. (૧૨) અધિવાસ; સ્થાન. (૧૩) ત્રિ સમર્થ, શક્તિમાન.

કન્યદ્વ. પુ (કન્યસ્થ) બાળક.

કન્યદ્વિ. સ્ત્રી (કન્યમ્થિતિ) સાધુસમાચારીની સ્થિતિ-મર્યાદા.

કન્યદ્વિય. પુ (કન્યમ્થિત) કલ્પસ્થિત; સામાચારીની મર્યાદામાં રહેલ સુનિ.

કન્યદ્વિયા. સ્ત્રી (કન્યમ્થિકા) તરણ સ્ત્રી.

કન્યદ્વ. પુ (કર્કટ) લુગડાને વળ દધને બનાવેલ ગોઠો; જીર્ણ વસ્ત્ર.

કન્યદ્વિય. પુ (કર્કટિક) કાપડી; કાપડ લઈ ભિક્ષા માગનાર. (૨) કપટી, માયાળી.

કન્યણ ન (કન્યન) બ્રેદવુ.

કન્યણા. સ્ત્રી (કન્યના) કલ્પના; સંભાવના.

કન્યણિજ્ઞ ત્રિ (કન્યનીય) ઉદ્ગમાદિ દોષ રહિત; કલ્પન

કન્યણી. સ્ત્રી (કન્યની) કાતર (૨) છરી.

કન્યતરુ. પુ (કન્યતર) કલ્પવૃક્ષ.

કન્યત્થી. સ્ત્રી (કન્યત્થી) દેવતી સ્ત્રી, દેવી.

કન્યદુમ પુ (કન્યદુમ) કલ્પવૃક્ષ

કન્યપાયવ. પુ (કન્યપાવ) કલ્પવૃક્ષ.

કન્યર પુ (કર્પ) કપાળ, માથાની ખોપરી.

કન્યરુક્ષ પુ (કન્યરુક્ષ) કલ્પવૃક્ષ, જીવ-વિધા અને દેવતાને વંચિત કર્યા આપનાર ઝાડ

કન્યવર. પુ (કન્યવતિ) કલ્પવાસી દેવતાના અધિપતિ ઇંદ્ર.

કન્યવર્ડિસથ ન (કન્યાવતસક) વિમાન વિશેષ. (૨) પુ. આ નામના વિમાન વાસી દેવતા.

કન્યવર્ડિસિદ્ધા. સ્ત્રી (કન્યાવતસિકા) એ નામનું એક કાલિકસૂત્ર.

કન્યવિમાણાવાસ. પુ (કન્યવિમાનાવાસ) દેવલોકના એકદેશરૂપ વિમાનમાં નિવાસ.

કન્યવિમાણોવસિયા. સ્ત્રી (કન્યવિમાનોવપત્નિકા) જેથી દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થાય તેવી આચરણ.

કન્યસુત. ન (કન્યસૂત્ર) શ્રી ભદ્રાબાહુ સ્વામી વિરચિત એક જૈન ગ્રંથ.

કળસુય. નં (કન્યક્રુત) જ્ઞાન વિશેષ. (૨)
એ નામનો એક ગ્રંથ.

કળ્પાર્થ પું (કન્યાતીત) રાજ્યવ્યવસ્થાના
નિયમને ઉદ્ભવી ગયેલા દેવતા; નવગ્રંથોએક
અને પાંચ અનુનર વિમાનના દેવતા

કળ્પાકલ્પિય. નં (કન્યાકલ્પિક) કલ્પ અને
અકલ્પ દર્શાવનાર એક લૌકિક ધર્મશાસ્ત્ર

કળ્યાગ. પું (કન્યક) એક જગ્યાના ઘણા
માલિકા પૈકી એકને મુખ્ય માલિક કલ્પવે
તે, સેવ્યતરીઓ.

કળ્યાગ પું (કન્યાક) વિધિ જ્ઞાણનાર
સાધુ

કળ્યાગમિકલ્પ. પું (કન્યાકમિકલ્પ) હોતેપસ્થા-
પતીય યાગ્રિત સ્થાપવા યોગ્ય સાધુ.

કળ્યાગીત. પું (કન્યાતીત) કલ્પાતીત દેવ-
લોકમાં ઉત્પન્ન થયેલ નવગ્રંથોએકથી માડી
પાંચ અનુનર વિમાન સુધીના દેવતા
(૨) સ્થિતિકલ્પ આદિ સાધુના આચારની
મર્યાદાને ઉદ્ભવી ગયેલ તીર્થંકર, દેવળી
વગેરે

કળ્યાય પું (કન્યાય) કર, રાગને આપ-
વાનો ભાગ.

કળ્યાય. નં (કન્યક) કલ્પ

કળ્યાસ પું (કાર્ગમ) એક પ્રાચીન લૌકિક
મત. (૨) કળ્યાસથી ઉત્પન્ન થતુ સુત્ર

કળ્યાસત્થિ. પું (કાર્ગસાસ્થિ) ત્રણ ધૃદ્રિય-
વાળો એક કળ્યાસનો જીવ.

કળ્યામિચ્છ. પું (કાર્ગમિક) કળ્યાસનો વે-
પારી (૨) એ નામનું કળ્યાસનું જ્ઞાન
આપનાર એક શાસ્ત્ર. (૩) ત્રિં કળ્યાસનું
બનેલું, સતર વગેરે.

કળ્યાસી. સીં (કાર્ગમી) કળ્યાસમાં રહેનાર
જીવનું

કલ્પિય. ત્રિં (કર્ત્તિ) કાપેલું, છેદેલું.

કલ્પિયકલ્પિય. પું (કન્યાકલ્પ) યોગજ્ઞ-
ત્રિશ ઉત્કલિક સુત્રમાંનું ખીજું.

કલ્પિયા. સીં (કલ્પિકા) એ નામનું કા-
લિક સુત્ર; નિર્યાવલિકા અંતર્ગત ઉપાંગ
સુત્ર.

કલ્પિય. ત્રિં (કર્ત્તિ) સાધુને લેવા યોગ્ય,
સાધુને કલ્પે તેવું (૨) ગોઠવેલું; રચેલું;
સ્થાપેલું. (૩) વ્યવસ્થિત. (૪) છેદેલું;
કટકા કરેલા.

કલ્પૂર પું (કર્પૂર) કપૂર.

કલ્પાવગ } પું (કલ્પોગ) પહેલા દેવ-
કલ્પાવય. } લોકથી આરંભા દેવલોક
સુધીના વૈમાનિક દેવતા

કલ્પોવવરાણ પું (કલ્પોવવરણ) જુઓ
“ કલ્પોવગ ” શબ્દ

કલ્પોવવસિય પું સીં (કલ્પોવસિક) ક
લ્પ-આરંભ દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયેલ વૈમા-
નિક દેવતા

કલ્પોવવન્નગ પું (કલ્પોવવન્ન) જુઓ
“ કલ્પોવગ ” શબ્દ

કલ્પંધ પું (કલ્પંધ) માથા વિનાનું જીવનું ધડ.

કલ્પટ્ટિગા. સીં () પુત્રી; દીકરી.

કલ્પટ્ટી. સીં () નાની છોકરી.

કલ્પડ નં (કર્પટ) નાના ગદથી વિટાયેલું
શહેર; નકાર શહેર (૨) દલથી વસનિનું
રહેઠાણ (૩) ત્રિં નકાર શહેરના રહેવાસી.

કલ્પડગ પું (કર્પટક) કર્પટક નામનો ગદ
(૨) તે નામનો દેવ.

કલ્પાડમયય. પું () જમીન ખાદ
વાનું કામ કરનાર મજૂર.

કલ્પુર. } પું (કર્પૂર) ગદ વિશેષ (૨)
કલ્પુરય. } ગદાધિશાયક દેવ વિશેષ.

કમલ નં () અપ્પર; કીચડી

કમ. પું (કમ) અનુકમ. (૨) ચરણ; પગ.
(૩) મર્યાદા; સીમા (૪) નિયમ.

કમંડલુ. પું નં (કમળડલ) કેમડલ

કમકરિયા. સીં (કમકરિકા) એક જાતનું
વાજાંત્ર.

कमलद्वय. } न० (कमलद्वय) कमलद्वय, साध्वी-
कमलद्वय. } ओनुं ओके पात्र. (२) साध्वी-
ओनें पहरेवानु ओके वस्त्र.

कमल. न० (कमल) आकर्मणु करवु.

कमलगिया. स्त्री० (कमलगिया) } डिपानर-
कमलगी. स्त्री० (कमलगी) } पगरपा.

कमल पु० (कमल) कमल (१) ओके
नननेो हरण, भृग. (३) छट्टा तीर्थकर;
दांछन (४) कमलानेनीना पूर्व लाना
पिता.

कमलप्यभा. स्त्री० (कमलप्यभा) पिशाच्यना
भदारग्न डागनी पीछ अग्रभरिपी (२)
“ ज्ञाना धर्म कथा ” सूत्रनु ओके अध्ययन

कमलवर्धिसस्यभरण न० (कमलवर्धिसस्यभरण)
कमलवर्धनसके नामे लवन, कमला नामनी
धराणीतो भलेल.

कमलसिरी स्त्री० (कमलसिरी) कमलश्री
नामनी राणी, कमला नामनी धराणीनी
पर्य जन्मनी भानानु नाम

कमला स्त्री० (कमला) पिशाच्यना छंद डा-
गनी अग्रभरिपी कमला देवी. (२) “ ज्ञाना
धर्म कथा ” सूत्रनु ओके अध्ययन.

कमलागर. } पु० (कमलाकर) कमलानेो
कमलाथर } समूह (२) सरोवर, जग्याशय

कमलापीड. } पु० (कमलापीड) भरत
कमलामिल. } अक्रवर्तानु अश्व रत्न.

कमलारायहागी. स्त्री० (कमलाराजधानी)
कमला देवीनी कमला नामे राजधानी

कमलावर्ध. स्त्री० (कमलावर्धनी) कर्पुकार रत्ननी
राणी.

कमलासीहासन. न० (कमलासीहासन) पि-
शाच्यना छंद डागनी भुज्य देवी कमला-
देवीनुं कमल सिंहासन नामनु आसन.

कमसो. ब्र० (कमस) अनुक्रमणी, कमेकरी

कमा स्त्री० (कमा) कमादेवी, धरणीनी
अग्रभरिपीनुं नाम.

कमाड न० (कमाड) कमाड.

कम्म. पु० (कर्मण) कर्मणुशरीर; पांच
शरीरमानु ओके. (२) कर्मणयोग; १५
योगमानो ओके (३) कर्मणुशरीर योग्य
पुद्गल रक्षणी वर्गाणा. (४) त्रि० कर्म
समधी, कर्मनिर्मित.

कम्म पु० न० (कर्मन) उत्पत्तिपाण, अवक्ष-
पाण, आकृत्यन, प्रसारण, गमन, ओ
पाय कर्ममानु गमे ते ओके कर्म. (२)
शरीरगरी. (३) काम, धर्मा. (४) आरत्त;
प्रगति (५) आत्मानी शक्तिने ज्ञानवानर
ज्ञानावस्थादि आठ कर्म (६) ज्ञान दाग
ग्रहण कराना अत्यंत सूक्ष्म पुद्गल. (७)
ज्या अज्ञो वगरे पडाववाभा आवे
छे ते स्थान (८) पूर्व कृति, भाज्य

कम्मअ पु० (कर्मज) आठ कर्मना जन्म
५ कर्मणु शरीर

कम्मइया. स्त्री० (कर्मचिता) काम करना
करना उत्पत्ति अथवा बुद्धि, चार बुद्धि-
मानो ओके

कम्मंत. पु० (कर्मन्त) कर्म अध्ययन करण.
(२) शरीरानु

कम्मकर त्रि० (कर्मकर) धरनु कामकाज
करनार नाकर

कम्मकरण न० (कर्मकरण) कर्मनु करण-
साधन, ज्ञान वीर्य वगरे.

कम्मकरी. स्त्री० (कर्मकरी) कामगरी; दागी.

कम्मकार त्रि० (कर्मकार) कामकरनार, फास.

कम्मकारअ. त्रि० (कर्मकारक) काम करनार,
फास.

कम्मकिञ्चिस त्रि० (कर्मकिञ्चिस) कर्म अ-
ग्रणी; अराज्य काम करनार.

कम्मग न० (कर्मक) कर्मणु शरीर; कर्म
समुदायइय द्रव्य

कम्मगर. पु० (कर्मकर) कारीगर. बुद्धि
वगरे.

કમ્મજોય. પુ० (કર્મજયોગ) વશીકરણાદિ
વ્યાપાર.

કમ્મટ્ટાણ. ન૦ (કર્મસ્થાન) કારખાનું

કમ્મટ્ટિર. સ્ત્રી૦ (કર્મસ્થિતિ) કર્મ પુદ્ગળોનો
અવસ્થાન સમય. (૨) ત્રિ૦ સસારી જીવ.

કમ્મણ. ન૦ (કર્મણ) મનની શક્તિથી
કાષ્ટને વશ કરવું, ગાડા બનાવવું વગેરે
(૨) કાર્મણ શરીર.

કમ્મણિમેગ. પુ० (કર્મનિષેક) એક જાતની
કર્મ પુદ્ગળોની રચના.

કમ્મધારય. પુ० (કર્મધારય) કર્મધારય સ-
માસ, સમાસનો એક પ્રકાર.

કમ્મનિમેગ. પુ० (કર્મનિવેક) અઆધાકાળ
શિવાયની કર્મસ્થિતિ, અઆધાકાળ પડી
કર્મનો અનુભવ થાય તેવી રીતે કરેલી
કર્મની એક રચના-અવસ્થા

કમ્મપરિમાહણા સ્ત્રી૦ (કર્મપરિમાહણ) કર્મ
પુદ્ગળોનું જીવ પ્રદેશોથી પ્રયક્ષરણ

કમ્મપુરિમ્મ. પુ० (કર્મપુરિમ્મ) કર્મ-મદારભાદિ
તત્ત્વપ્રધાન પુદ્ગલ, વાસુદેવ. (૨) કારીગર,
શિલ્પી વગેરે કર્મપ્રધાન પુદ્ગલ.

કમ્મપવવાય ન૦ (કર્મપ્રવાદ) કર્મ સંબંધી
વિવેચન જેમાં જી તે કર્મપ્રવાદ નામનો
આક્રમો પૂર્વ

કમ્મવંધ. પુ० (કર્મવંધ) કર્મોથી આત્માનું
અધન

કમ્મવીમ્મ. ન૦ (કર્મવીમ્મ) કર્મનું બીજ,
રાગદ્વેષાદિ

કમ્મભૂમિગ ત્રિ૦ (કર્મભૂમિક) કર્મ ભૂમિના
ક્ષેત્રમાં રહેવાર, અસિમસી અને કર્મી
(તલવાર, કલમ અને ખેતી) એ ત્રણ
કર્મ ઉપર નિર્ભર ચક્રાવતાર

કમ્મભૂમિ. સ્ત્રી૦ (કર્મભૂમિ) કર્મભૂમિ
મનુષ્યને રહેવાના પદર ક્ષેત્ર, પાંચ ભરત
પાંચ ધરવત અને પાંચ મહાવિદ્ય એ
પંદર ક્ષેત્ર.

કમ્મભૂમિગ. ત્રિ૦ (કર્મભૂમિક) } કર્મભૂમિ-
કમ્મભૂમિય ત્રિ૦ (કર્મભૂમિજ) } મા પદ
થયેલ મનુષ્ય.

કમ્મમાસય. ન૦ (કર્મમાસક) પાંચ ગુણ
(રતિ) ચાર કાગળી અથવા ત્રણ નિષ્પાપ
પ્રમાણનું વચન-માપ

કમ્મમૂલ. ન૦ (કર્મમૂલ) કર્મનું મૂળ કારણ, મિ-
થ્યાત્વ અવિરતિ, પ્રમાદ, કપાપ અને યોગ.

કમ્મમ્મ. ન૦ (કર્મમ્મ) કાર્મણશરીર (૨)
ત્રિ૦ કર્મથી ઉત્પન્ન થયેલ.

કમ્મમ્મ ત્રિ૦ (કર્મજા) કર્મ કરતા કરતાં
ઉપર તે બુદ્ધિ, ચાર પ્રકારમાંની ત્રીજી
પ્રકારની બુદ્ધિ

કમ્મલેક્કમા. સ્ત્રી૦ (કર્મલેક્કમા) નામ કર્મની
પ્રકૃતિ કે પછી લેખ્યા.

કમ્મવેયય. પુ० (કર્મવેદક) પ્રજાપનાના
પત્નીશમાં પદનું નામ.

કમ્મમાલા સ્ત્રી૦ (કર્મમાલા) કારખાનું
(૨) કુભારનું વાસણ બનાવવાનું સ્થાન.

કમ્મા સ્ત્રી૦ (કર્મન) ક્રિયા, વ્યાપાર.

કમ્માજીવ. ત્રિ (કર્માજીવ) કારીગર (૨)
કારીગરીનું પ્રાપ્તપણ કર્મ બનાવી ભિક્ષાદિ
પ્રાપ્ત કરનાર સાધુ

કમ્માદાણ ન૦ (કર્મદાણ) પદર પ્રકારના
કર્મદાન, આવકને ન કરતા યોગ્ય કર્મ-
દાતા (૨) કર્મને આવવાનો માર્ગ.

કમ્માયરિય. પુ० (કર્માયરિય) કર્મમાં આર્ય,
નિર્દોષ વ્યાપાર કરનાર

કમ્માગ. પુ० (કર્માગ) બુદ્ધાર.

કમ્માર ત્રિ૦ (કર્મકાર) કર્મ કરનાર; નોકર
(૨) કારીગર, શિલ્પી.

કમ્માવાદિ. પુ० (કર્મવાદિ) કર્મવાદી; કર્મને
માનનાર.

કમ્માસરીગ ન૦ (કર્મગણશરીર) કર્મગણશરીર.

કમ્મિ. } ત્રિ૦ (કર્મિન) પાપ કર્મ કર-
કમ્મિય } નાર.

કર્મિયા. સ્ત્રી० (કર્મિકા) અભ્યાસ કરતાં કરતાં ઉત્પન્ન થયેલ શુદ્ધિ. (૨) અવશેષ રહેલ કર્મ; કર્મઅશ

કમ્હા. મ્ર० (કર્માત્) સ્થાપી ? કયા કારણથી ?

કય. પુ० (કવ) બાલ; કેશ.

કય. ત્રિ० (કૃત) જુઓ “ કડ ” શબ્દ.

કય. પું० (ક્રય) ખરીદવું, લેવું

કય. ન० (કજ) કમળ.

કયમ્. ત્રિ० (કૃત) કરેલ; આચરેલ

કયંગલા. સ્ત્રી० (કૃતજ્જલા) શ્રાવસ્તી નગરીની પાસે આવેલી નગરીનું નામ

કયંત. પુ० (કૃતાન્ત) દેવ. ભાગ્ય. (૨) યમરાજ.

કયંબ. પુ० (કદમ્બ) કદમ્બનું ઝાડ.

કયંબગ. ન० (કદમ્બક) કદમ્બના ઝાડનાં ફુલ.

કયંબિય. ત્રિ० (કદમ્બિત) અસંગૃહીત; વિભૂષિત.

કયંબુષ્મ. ન० (કદમ્બક) કદમ્બ વૃક્ષનું પુષ્પ.

કયકજ્જ. ત્રિ० (કૃતકાર્ય) કૃતાર્થ; સફળ મનારથ.

કયકરણ. ત્રિ० (કૃતકરણ) અભ્યાસી, અભ્યાસ કરનાર.

કયસ. પુ० (કનક) નિમંણી વૃક્ષ. (૨) ન૦ તેનું ફળ.

કયસ. ત્રિ० (કૃતક) કૃત્રિમ; કરેલ. (૨) પોતાની ઉત્પત્તિમાં બીજાની અપેક્ષા કરનાર. (૩) પ્રયત્ન જન્ય

કયસ. ત્રિ० (ક્રયક) ખરીદવું.

કયસ્ય પું० (કૃતાર્થ) ભરતક્ષેત્રના ગર્ભ ચોવીશીના ૧૯ માં તીર્થકર.

કયટ્ટ. ત્રિ० (કૃતાર્થ) ભાગ્યશાળી.

કયચાણ. ત્રિ० (કૃતજ્ઞ) કરેલા ઉપકારને જાણનાર.

કયત્થ. ત્રિ० (કૃતાર્થ) જોછે પોતાનું કાર્ય સિદ્ધ કરું છું તે; કૃતાર્થ.

કયનાસિ. ત્રિ० (કૃત્તાશિન્) કૃતજ્ઞ; કરેલ જુઓ નાશ કરનાર.

કયજ્ઞ ત્રિ० (કૃતજ્ઞ) કરેલા ઉપકારને જાણનાર.

કયપટિકા સ્ત્રી० (કૃતપ્રતિકૃતિ) જુઓ અદલો વાળો તે; લોકાપચાર વિનયનો એક પ્રકાર.

કયમાલ પુ० (કૃતમાલ) એક જાતનું વૃક્ષ. (૨) ત્રિભિસ ગુફાનો અધિષ્ઠાયક દેવતા

કયમાલય. પુ० (કૃતમાલક) વૈતલ્યની ત્રિભિસ ગુફાનો સ્વામી દેવતા (૨) વૈતલ્યની ગુફાનું નામ (૩) મેઝ પર્વતની પૂર્વે સીના નદીની કિનારે આઠ દીર્ઘ વૈતલ્યની આઠ ત્રિભિસ ગુફાના અધિપતિ દેવતા

કયર ત્રિ० (કર) એ કે શ્રાગમનાં કોણ-કોણ એક ?

કયલી સ્ત્રી० (કલ્લી) કેળવું ઝાડ.

કયવંત ત્રિ० (કૃતવન્) કરનાર.

કયવર્મ. પુ० (કૃતવર્મન) તેરમા તીર્થકરના પિતા.

કયવર પુ० (કવર) કચરો, પુલ્લે. (૨) વિષ્ટા

કયવચ્ચિક્કયા. સ્ત્રી० (કવચોગ્નિક્કા) કચરોને શોધી સાફ કરી બહાર ફેંકનાર દાસી.

કયવીરિય. પુ० (કૃતવીર્ય) કાર્તવીર્યના પિતાનું નામ.

કયવ્વયકમ્મ. ન० (કૃતવત્તકમ્મ) આવકની બીજી પડિમા.

કયા મ્ર० (કદા) કયારે.

કયાહ. મ્ર० (કદા) } કામ વખતે; ક-
કયાહ. મ્ર० (કદાચિત્) } દાચિત. (૨) વિ-
તકં છોતક અભય.

કયાણા. ન० (કયાણક) કરીયાણું.

કયાર. પુ० () કચરો.

કર. પુ० (કર) હાથ. (૨) હાતીની સુંદ.
(૩) ત્રિ० કરનાર. (૪) પુ० ૮૨ મા
અહનુ નામ. (૫) કર; વેરો. (૬) કિરણ.
(૭) રાખના કરની પેઠે અરિહતના કર
તરીકે માની વદના કરે તે; વદનાના
૩૨ દોષમાનો પચીશમો દોષ. (૮) કા-
મના ચોવીસ પ્રકારમાનો એક, રતિસભોગ
માટે કામના આસન વગેરે વાળવા તે.

કરમ્. પુ० (કરમ) કરા; જામેલું પાણી

કરંજ પુ० (કરજ) કરજ નામનું ઝાડ

કરંડ. પુ० (કરગડ) કરંડિયો

કરંડગ { પુ० (કરગડક) કરંડીયાં, ઝાંઝા
કરંડય }

કરંડિયા સ્ત્રી (કરગિડકા) નાનો ઝાંઝો

કરંડુય ન० () પુંડનું હાડકું, પાંદ
પાસેનું હાડકું

કરંબ પુ (કરમ્બ) દહિ ચોખાના મિશ્રણથી
બનતો એક ખાદ્ય પદાર્થ, કરંબો.

કરંબિય ત્રિ० (કરમ્બિત) કાપરચિતરા
રંગવાળો.

કરક. પું० (કરક) કરા. (૨) કરવડા જેવું
એક પાત્ર; ઝારી.

કરકંટ. પુ० (કરકણક) એ નામનો એક
પ્રાણી સંન્યાસી

કરકંડુ. પુ० (કરકણક) કરકંડુ નામના
એક પ્રત્યેક છુદ્ડ કે જેને બળદની પથ-
ટાની અવસ્થા નોંધ વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો
હતો.

કરકચિય. ત્રિ० (કરકચિત) કરવત વગરેથી
કાંડેલ.

કરકડ. ત્રિ० (કરક) કંઠણ.

કરકડી. સ્ત્રી (કરકટી) એક જાતનું નિન્દ-
નીય વસ્ત્ર, જે પ્રાચીન કાળમાં કાસીના
કદાને પહેરાવવામાં આવતું.

કરકય. પુ० (કરકવ) લાકડા વેહેરવાનું
ઓળર; કરવત.

કરકર. પુ० (કરકર) વડાણ પાણીમા કુબલી
વખતે કરકર અવાજ કરે છે તે.

કરકરસુંડ. પુ० ન० (કરકરસુંડ) એક જા-
તની વનસ્પતિ.

કરકરિય પુ० (કરકરિક) કરકરિક નામનો
ગ્રહ; પ્રહાધિષ્ઠાયક દેવ વિશેષ.

કરકુત્તિ. પુ० () કાસીની સજા
પામેલ કેરીનું એક વસ્ત્ર.

કરગ. પુ० (કરક) કરવડો; એક જાતનું
વાસ્તુ (૨) ત્રિ० કરનાર. (૩) પુ०
વરસાદનો કાચો ગર્ભ. કરા (૪) શાલક
પક્ષિની એક જાત

કરગય પુ० (કરકય) કંવતી, કરવત

કરગા ન० (કાગ્ર) હાથનો અંગ્રભાગ,
આંગળી.

કરક પુ० (કરક) એક જાતનું વાણંત

કરકી સ્ત્રી (કરકી) એક જાતનું વાણંત.

કરકુયમત્ત ન० () મરી ગયેલાની
પાછળી જમણ થાય તે, મૃતક જોજન.

કરણ ન० (કરણ) સાધ્યક્રિયાને સિદ્ધ કર-
વામા અર્થત સહાયક સાધન. (૨) ઇદ્રિય
(૩) પ્રયાગ કરી બતાવવું. (૪) જ્યોતિષ
શાસ્ત્રમા દર્શાવેલ આલય વગેરે અગીયાર
કરણ (૫) કરણ-અભિગ્રહાદિ. (૬)
કરતુ (૭) ચારિત્ર ધર્મ. (૮) પિડવિ-
શુદ્ધિ આદિ જૈન શાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ ૭૦ જો-
લનો સમૂહ. (૯) પૂર્વે કામ વખતે નથી
ઉત્પન્ન થયા તેવા અધ્યવસાય વિશેષ,
અપૂર્વ કરણ. (૧૦) જે અધ્યવસાયથી
કર્મના બંધન, સક્રમાં, ઉદ્ધર્તના, અપવ-
ર્તના, ઉદારણા, ઉપશમના, નિધતિ અને
નિકાચના થાય તે.

કરણયા. સ્ત્રી (કરણતા) અનુદાન, ક્રિયા.
(૨) સપમાનુદાન

કરણવીરિય ન० (કરણવીર) ઉત્થાન આદિ
ક્રિયાર્થે પરિણામ પામેલું વીર્ય.

करणास्य. न० (करणास्य) क्रियाभां देभातु
सत्यः पडिलेदभादि क्रिया यथास्त रीति
करवी ते

करणि. स्त्री० () सादश्यः समानता
करणिञ्ज. त्रि० (करणीय) कृतव्यः करवा
ग्न्ये

करपत्त न० (कपत्र) करपत. लाडलापेरवानु
साधन.

करभ. पु० (काम) किरतनु अच्यु.

करभी स्त्री० (कर्मा) अनाग्र करवानु ओड
भोटु पात्र

करमह पु० (कर्मह) करमदानु आड

करय पु० (करक) लुओ " करग " शब्द.

करयल न० (कानल) लुथेणी

करयलपुड पु० (कानलपुट) करतल सपुट,
भाभा.

करव पु० न० (करक) नागवावागु पाप्पी
पीगानु पात्र.

करवत्त. पु० न० (कपत्र) करपत

करह. पु० (काम) दायी अथवा किरतनु अच्यु.

करही. स्त्री० (कर्मा) किरती. सांडली

कराल. त्रि० (काल) किरत. अक्षर नीकणत.

करि. त्रि० (करिन्) दाथवागो (२) पु. दायी.

करिअ पु० (करिक) आशीमा अहनु नाम.

करिल्ल न० () वांशना अकर; कृपल,
पादडाना अग्रभाग (२) शाकनी ओड
गत, करेला.

करिस. पु० (करीष) करीपनु आड.

करिसग. त्रि० (करक) भेती करगार, भेडुत

करिसग. न० (करण) भे अच्यु, भेडुनु (२)
यास पाड्या; भेती करवी (३) कृषि, भेती

करिसावण. पु० न० (कार्षापण) ओड गत
ततो सिक्को.

करिमित } त्रि० (कृषित) सुदभ, पातलुं;
करिसिय. } दुथेणी.

करीर. पु० (करी) करेडानु आड.

करीरअ. पु० (करीक) करेडाने नामे पडेसु
डाड पुडपनु नाम.

करीस पु० (करीष) अड्यु; आणु.

करुण त्रि० (करुण) दयाग्नक; करुणापात्र.

कख्या. स्त्री० (करुणा) करुणाग्नक शब्द.
(२) दया

करेणु. स्त्री० (करेणु) दाथणी

करेणुदत्ता. स्त्री० (करेणुदत्ता) } अक्षरत
करेणुमेणा. स्त्री० (करेणुमेणा) } अक्षरतीनी
ओड त्रा

करेणुया स्त्री० (करेणुका) दाथणी.

करोडिय पु० (करोडिक) तापस; डापासिक.
(२) नाभ्युत्पत्तीना अटवे वगरेडिपाडना
रागती भापस (३) भाडीनी भोटो
भाडानी कुटी.

करोडिया. स्त्री० (करोडिका) } मोटा मोटा-
करोडी स्त्री० (करोडी) } वाणुडांसानु
ओड पात्र (२) पानदान (३) भा-
डीनु ओड गतनु पात्र (४) भिक्षानु
पात्र

कन. त्रि० (कल) भधुर, भनोवर. (२) पु
ओड गतनु धान्य (३) दफ्य अनं डानते
भधुर लान तेवा अव्यक्त (ध्वनि). (४)
दफ्य, डीथड

कलंक पु० (कलङ्क) डायो, लांज

कलंक. पु० () वांसनी अनावेडी वाड.

कलंकल. त्रि० (कलङ्कल) अशुभ; अयोग्य.

कलंकलीभाव. पु० (कलङ्कलीभाव) कलंकलाट,
द अनो गललाट (२) ससारभा पर्यंत
करतु ते.

कलंद पु० (कलन्द) कृपड विशेष; रगनुं
कृड (२) आथ जातिना ओड गतना
भनुध.

कलंब पु० (कलम्ब) कलम्बनु आड.

कलंबचीरपत्त. न० (कलम्बचीरपत्र) शस्त्र
विशत.

કલંબચીરિગાપત્ત } ન૦ (કલંબચીરિગાપત્ત)
કલંબચીરિયાપત્ત } તીક્ષ્ણ ધારવાળુ ધાસ.

કલંબવાલુયા સ્ત્રી૦ (કલંબવાલુકા) જેની
રેતી વજ્ર જેવી છે એવી વજ્રવેણુકા
અથવા કલંબવાલુકા નામની નરકની
નદી. (૨) કલંબના પુત્ર જેવી તેણી

કલંબુચ. પુ૦ } (કલંબુક) } એક જાતની
કલંબુચ. ન૦ } પાણીની
કલંબુચા સ્ત્રી૦ (કલંબુકા) } વનરપતિ

કલકલ. પુ૦ (કલકલ) કલકલાટ; ધણા
માણસોનો અવાજ (૨) ચૂર્ણાદિ મિશ્ર
ગાળા (૩) વ્યક્ત શબ્દ, અષ્ટ અવાજ.

કલકલંત. ત્રિ૦ (કલકલાયમાન) કલકલાટ
કરતું, કલકલ એવો અવાજ કરતું.

કલકલિત. ત્રિ૦ (કલકલિત) કલકલાટ
શબ્દ સાદત.

કલકા. ન૦ (કલક) શબ્દ, અવાજ (૨)
સખ્યા, ગણતરી

કલક્ત ન૦ (કલક્ત) સ્ત્રી.

કલકાંચ. ન૦ (કલકાંચ) ગુલાબ, માનુ
(૨) ચાંદી. કુપુ

કલમ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (કલમ) હાલીનું બચ્ચું

કલમિયા. સ્ત્રી૦ (કલમિકા) નાની પાથળી

કલમ. પુ૦ (કલમ) કાગર કોમલ (૨)
ચાર, નરકર

કલમલ. પુ૦ (કલમલ) વડરમાં રહેલા
દ્રવ્યનો સમૂહ.

કલમાય. ત્રિ૦ (કલમાય) ચળામાત્ર, ચળા
જેવડું

કલયલ. પુ૦ (કલકલ) કલકલાટ શબ્દ.

કલલ. ન૦ (કલલ) ગર્ભની પ્રથમ સાત
દિવસની અવસ્થા.

કલસ. પુ૦ (કલસ) ધંડા, કળાઓ (૨)
ચાંદ માગધિકાનું છટું. (૩) અગ્નિકુમાર
દેવતાનું ચિહ્ન (૪) ઓગળીશમાં તીર્થકરનું
લાહન.

કલમિયા સ્ત્રી૦ (કલમિકા) નાનો કળાશિયો.
(૨) નાનો ધંડા

કલહ. પુ૦ ન૦ (કલહ) કલેશ, કળાઓ.

કલહંસ. પુ૦ (કલહમ) રાગલસ

કલહાય. ન૦ (કલહૈત) ચાંદી

કલા. સ્ત્રી૦ (કલા) ભાગ, અંશ (૨)
શાભા. (૩) હુન્નર, કારીગરી (૪) ચંદ્રની
કળા. (૫) પુરુષોને ગળાવાની ૧૨ અને
સ્ત્રીઓને ગળાવાની ૮ કળા (૬)
કળાનો સમૂહ ભાગ

કલાદ. } પુ૦ (કલાદ) સાની.

કલાય }

કલાય પુ૦ (કલાય) એક જાતનું ધાન્ય.

કલાયરિય પુ૦ (કલાયાર્ય) ૧૨ કળા
ગાળવાનાર, કળાચાર્યની પદવી મેળવેલ
અધ્યાપક

કલાવ. પુ૦ (કલાવ) મોરના પીંછા (૨)
સમૂહ (૩) કાગમાં પહેરવાનું આભરણ

કલાવ. પુ૦ (કલાવ) એ નામનું એક
અનાવર.

કલાવગ. ન૦ (કલાવક) કાગમાં પહેરવાનું
આભરણ (૨) ચાંદ સાંકાની એક
વાક્યતા

કલાવિ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (કલાવિ) મયૂર, મોર

કલાસિવલિયા. સ્ત્રી૦ (કલાસિવિકા) એક
જાતનું શીંગવાળું ધાન્ય, વટાળા ચાળા
વગેરે.

કલિ. પુ૦ (કલિ) એક. એકની સખ્યા.
(૨) કળ્યા, કલેશ

કલિત્રાંગ પુ૦ } (કલિત્રાંગ) જે સખ્યાને
કલિત્રાંચ. ન૦ } ચારે ભાગના એક શેષ
રહે તેની સખ્યા.

કલિત્રાંગકડજુમ્મ. પુ૦ (કલિત્રાંગકડજુમ્મ)
જે સખ્યાને ચારે ભાગના ચાર શેષ રહે
અને લઘુધાકને ચારે ભાગનાં એક શેષ
રહે તે સખ્યા મહાયુગ્મ સખ્યાનો તે-
રો પ્રકાર.

કલિઝાંગકલિઝાંગ. પું (કલ્યોજકલ્યોજ) જે રાશીને ચારે ભાગનાં એક શેષ રહે અને લઘ્વાકને પણ ચારે ભાગના એક શેષ રહે તે સખ્યા; મહા યુગ્મ સખ્યાનો સાળમે પ્રકાર.

કલિઝાંગલેઝાંગ. પું (કલ્યોજલ્યોજ) જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં ત્રણ શેષ રહે અને લઘ્વાકને ચારે ભાગનાં એક શેષ રહે તે સખ્યા; મહાયુગ્મ સખ્યાનો ચૌદમે પ્રકાર.

કલિઝાંગદાઘરજુમ્મ. પું (કલ્યોજદ્વાગ્યુમ) જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં બે શેષ રહે અને લઘ્વાકને ચારે ભાગના એક શેષ રહે તે સખ્યા, મહાયુગ્મ સખ્યાનો પંદરમે પ્રકાર

કલિંગ પું (કલિંગ) આર્ય દેશમાનો કલિંગ નામે એથા દેશ (૨) નરખુચ, કાલિંગદુ

કલિંગ. ન૦ (કલિંગ) કલિંગ દેશમા અનેલુ વસ્ત.

કલિંગ પું (કલિંગ) મુડલો (૨) મુડી લાકડી

કલિન્દ. પું (કલિન્દ) એક આર્ય જન.

કલિન્દ. પું (કલિન્દ) એક જનનુ લોક.

કલિન્દ. ન૦ (કલિન્દ) કેલ આંધવાનુ ધુધરીવાળુ બૂપાળ; કદોરો. (૨) કેડ ઉપર પહેરવાનુ એક જન, ચામડાનુ કવચ

કલિન્દ. ત્રિં (કલિન્દ) યુક્ત. (૨) રચેલુ

કલિસિયા. સ્ત્રી (કલિસિયા) કલિસિયાના આકારનું એક વાજન.

કલુણ. ત્રિં (કલુણ) કલુણા ઉત્પાદક, દયાપાત્ર, ગરીબ. (૨) કલુણારસ; નવ રમનાં એક રસ.

કલુણા. સ્ત્રી (કલુણ) કલુણ; દયા.

કલુસ ત્રિં (કલુસ) ડોળ, મેલું.

કલુસ. પું ન૦ (કલુસ) પાપકર્મ; ચિત્તની ઝમાડોળ સ્થિતિ.

કલેષ. ન૦ (કલેષ) શરીર; દેહ.

કલેસુય. ન૦ (કલેસુય) એક જનનુ ધાસ.

કલોવાહ. સ્ત્રી () વાંશનો કડીયો.

કલ્પ. ન૦ (કલ્પ) આવતીકાલ, બીજો દિવસ. (૨) પ્રાતઃકાળ, પ્રભાતનો સમય. (૩) આરોગ્ય. (૪) શમ્દ; અવાજ. (૫) સખ્યા. ગણતરી (૬) ત્રિં રોગ રહિત.

કલ્પકલ્પિ. ઘ૦ (કલ્પકલ્પ) પ્રતિદિન, દમેશં (૨) પ્રતિપ્રભાત.

કલ્પાણ પું ન૦ (કલ્પાણ) સુખ; કલ્યાણ.

(૨) એ નામનું પર્વગ જનનું ઝાડ (૩)

એક પ્રકારના પ્રાચિનનું નામ. (૪)

તીર્થકરના ૭ કલ્યાણિકમાનુ ગમે તે એક.

(૫) નિવાળ; મોક્ષ (૬) સમૃદ્ધિ, વૈભવ.

(૭) પુણ્ય, શુભકર્મ. (૮) ત્રિં દિનકારક;

સુખકારક.

કલ્પાણકારિ. ત્રિં (કલ્પાણકારિ) ગુણવદ; મગલકારક

કલ્પાણ પું (કલ્પાણ) પડિલેદાળનો વ.

ખત વીંચા પછી પડિલેદાળ થાય તેનુ

પ્રાચિન, કલ્યાણક નવ વિશેષ. (૨)

ત્રિં કલ્યાણકારી

કલ્પાણ. પું (કલ્પાણ) એક જનનો

વત્સર્પિત. (૨) ત્રિં કલ્યાણકારી

કલ્પાણ. પું (કલ્પાણ) દાદ નાડી વેચનાર,

પાણવાળો

કલ્પુય પું (કલ્પુય) એ મદિયવાળો યવ.

કલ્પોદય. પું () દ્વિતીય યવ; સાદ.

કલ્પોલ. પું (કલ્પોલ) નરમ, હલેર.

કલ્પહાર. ન૦ (કલ્પ) એક જનનુ સંકેત ક્રમણ.

કલ્પિય. ત્રિં (કલ્પિય) અખતરવાળો.

કલ્પિયા. સ્ત્રી (કલ્પિયા) એક જનનું શમ.

કલ્પિ. ન૦ (કલ્પ) કપટ.

કલ્પિયા. સ્ત્રી (કલ્પિયા) કાડી.

કલ્પ. પું ન૦ (કલ્પ) અખતર; કવચ.

(૨) જાળ; સમૃદ્ધ.

કવલ. પું (કવલ) કાળીયો.

કવલિજંત. ત્રિં (કવલ્યમાન) ખવાતુ

કવઙ્ક. પું () કોલાનું હામ; કણ્ઠ.

કવઙ્ગી. સ્ત્રી () મોળા ઉકાળવાનું હામ

કવાડ નં (કાલ) ખાપરી.

કવાડ. પું નં (કપાટ) કપાટ, બારાણ (૨) કેવળ સમુદ્ધાન ક્રિયામાં કેવળી આત્માના પ્રદેશને બહાર કાઢી પ્રસારી કપાટને આકારે બનાવે તે.

કવાડમયમ્. પું (કાટમુતક) એ હાથ અથવા ત્રણ હાથ જમીન ખાદે તે અમુક પેસા આપીતા, એની શરત કરી રાખેલા આકર.

કવાન. પું નં (કાલ) ધડાના અર્ધભાગ (૨) મરતક, ખાપરી (૩) શિક્ષા પાત્ર.

કવિ. પું (કવિ) કવિતા કરનાર.

કવિ પું (કવિ) વાદરો.

કવિજલ. પું (કવિજલ) એક જાનનું પક્ષી

કવિકચ્છુ પું (કવિકચ્છુ) એક જાનની વેલ કે જેને અડતા શરીરમાં ખરજ ઉત્પન્ન થાય છે.

કવિટ્ટ. પું (કવિત્વ) કોલીનું ફળ, કાક.

કવિયા સ્ત્રી (કવિકા) ક્ષમામ

કવિલ પું (કવિલ) કવિલ કેવળી (૨) બૂરો રંગ. (૩) એક જાનનું પક્ષી. (૪) કવિલમુનિ સાખ્ય શાસ્ત્ર પ્રજ્ઞાના અને તેના અનુયાયીઓ. (૫) એક બ્રાહ્મણ મહર્ષિ (૬) આ નામના એક વાસુદેવ

કવિનમ્. પું (કવિલક) રાહુના પુરુષના પદ્મ પ્રકારમાનો એક.

કવિસાયણ પું નં (કવિસાયન) એક જાનની મદિરા

કવિમીસમ્. } પું નં (કવિશોષક) કા-
કવિસીસમ્. } શીશા.

કવિહસિય. નં (કવિહસિત) આકાશમ્. અકરમાત્ર બળતી ભયકર જવાળા દે-
ખાય તે.

કવેલુક. પું () પાત્ર વિશેષ;
કવેલુચ } મેહાટી કણ્ઠ. (૨) ન-
ગિયાં (૩) કણ્ઠાઓ.

કગોડ પું (કોત) પારેવો. (૨) નં
ક'માડ; કોલુ

કગોતાલિ સ્ત્રી (કગોતમલિકા) પક્ષીને પાળ-
વાની જગા, કબૂતરખાનું

કગોય પું (કોત) કબૂતર; પારેવા.

કગોયમરીય. નં (કગોતમરીય) પારેવાના
શરીરના રંગવાળું ફળ, કોળું.

કગોલ. પું (કોત) ગાત્ર, લમાણ.

કવ્ય નં (કાવ્ય) કાવ્ય, કવિની બનાવેલ
ક્રિતિ

કવ્વડ. પું નં (કર્વડ) જુઓ "કવ્વડ" શબ્દ

કવ્વડમ્. પું (કર્વડક) '૧' માં પ્રવેશ નામ.

કમ્. પું (કમ) આબખા; કારકો

કમ્ પું (કમ) ધસીને કસોટી કરવી તે.
(૨) ત્રિં દિવસ, દાર મારનાર (૩)
પું નં સસાર, ભવ, જગત્. (૪) નં
કર્મ કર્મપુરુષ

કમ્મ નં () કસનર. કચંગે.

કમ્મટિય પું (કમ્મટ) કસોટીનો પથંગ.

કમ્મપટ્ટ. પું (કમ્મટ) કસોટીનો પથર

કમ્મ. પું નં () ખસ

કમા. સ્ત્રી (કમા) આશુક; કારકો

કસાઈ. ત્રિં (કસાયિત્ર) કપાય રંગવાળો.
(૨) કોધ, માન, માયા ને લોભવાળો.

કસાય. પું (કવાય) ભગવા વસ્ત્ર (૨)
કસાયલો રસ (૩) પન્નવખા સૂત્રના
ત્રીજા પદના સાતમા દારનું નામ. (૪)
પ્રજાપતાના ચઉદમા પદનું નામ (૫)
સાત સમુદ્ધાનોમાની બીજી સમુદ્ધાત.

(૬) કોષ માન માયા અને લોભ. (૭) વર્ણ વિશેષ; લીલા, પીળા રંગ.
કસાયકુસીલ. પુ० (કસાયકુસીલ) કપાલ યુક્ત સાધુ; છ પ્રકારના નિર્ગ્રથમાનો એક.
કમ્માયપદ. ન० (કસાયપદ) પત્તવળા સત્તના ચોથા પદનું નામ.
કસાયમોહણિજ્ઞ. ન० (કસાયમોહનીય) કપાલ યરૂપ મોહનીય કર્મની પ્રતિ.
કમ્માયમુગ્ધાશ પુ० (કસાયમુગ્ધાશ) કોષાદિ કપાલને ઉદ્યે જીવના પ્રદેશ શરીર અદર અને બહાર વિસ્તરવાથી નેત્ર વિકાર કે મુખ વિકારનું થતું અને કપાલ મોહનીયનો ભોગવડો કરી કપાલના પુરુષગણને નિર્ગરવાં તે.
કસાયત પુ० (કસાયત્તમ્) કપાલવાળો આત્મા.
કસાહિ. પુ० સ્ત્રી० (કસાહિ) એક જાનનો મુકુલિત સર્પ.
કસિ. પું० (કૃષિ) ખેતી, કૃષિ કર્મ.
કસિણ. ત્રિ० (કૃત્સ્ન) પુરેપુરે (૨) અખડ, ખંડિત ન થયેલ. (૩) પુ० પરિપૂર્ણ રૂઢ, મહારૂઢ, જેનાથી મોટો ખીન્ન રૂઢ નથી તે.
કસિણ. ત્રિ० (કૃત્સ્ન) કાગુ; કાળાશવાળુ.
કસિણા. સ્ત્રી० (કૃત્સ્ના) જે પ્રાયશ્ચિત્તમા અધિક સમાધ શકે નહીં તે, પ્રાયશ્ચિત્તનો એક પ્રકાર.
કમેઠ. પુ० ન० (કમ્ઠ) પાણીમા ઉત્પન્ન થતો કશેરૂ નામનો પ્રસિદ્ધ ડંઢ.
કસેહા. પુ० (કમ્પરુ) ક્ષેરૂ નામની પાણીમા ઉગતી વનસ્પતિ.
કસ્સઈ. ઇ० (કસ્યચિત્) કોષ એકનું.
કહ. } ઇ० (કયમ્) કર્મ; શા માટે, કેવી રીતે ?
કહ. }
કહકહા સ્ત્રી० (કયકયા) વિકથા; રાગદુષ્ટ ઉત્પન્ન કરનારી કથા.

કહંચિ ઇ० (કયચિત્) કોષ પ્રકાર.
કહકહ પુ० (કચક) ઘણા જાણુનો ખુશાલીનો અવાજ.
કહકહકહ. પુ० (કચકચક) ખુશાલીનો પોકાર.
કહગ પુ० (કચક) કથા કરનાર.
કહણ. ન० (કચન) } કથન
કહણા. સ્ત્રી० (કચના) }
કહણ પુ० ન० () અરૂપર
કાવિ. ઇ० (કવનપિ) કોષપાળુ રીતે.
કહા સ્ત્રી० (કયા) કથા; વાર્તા.
કહાણા ન० (કથાનક) કથા; વાન.
કહાસમુગ્ધાશ પુ० (કસાયમુગ્ધાશ) પરસ્પર વાર્તાલાપ
કહિ. ત્રિ० (કચિત્) કહેનાર
કહિ ઇ० (ક) કપાં, કંપ દેકાણે /
કહિચ. ત્રિ० (કચિત્) કહેલું.
કહિ ઇ० (ક) કપા.
કહિ. ઇ० (કરા) કપાર
કહિચિ. ઇ० (કચિત્) કપાલપાળુ; કોષસ્થળે.
કહિત ત્રિ० (કચિત) કહેલ.
કહિનાર ત્રિ० } (કચિત્) કહેનાર, ખા-
કહેનાર } લનાર.
કહાર. ન० (કહાર) સધ્યાવિકાની સંક્રંધ કર્મગ
કાહ. ઇ० (કાચિત્) કોષ, આગનિ વિશેષ પદાર્થ.
કાહય ત્રિ० (કાચિક) શરીર સંબંધી, ચાર્ગરિક.
કાહયા સ્ત્રી० (કાચિકી) શરીરના વ્યાપારથી થતી ક્રિયા; પાચ ક્રિયામાંની એક. (૨) મૂત્ર, પેશાબ.
કાઈ. સ્ત્રી० (કાકી) કાગડી.
કાઈઅડઅ. ન० (કાચયગ્ઢક) કાગડીનાં ઇંડા.
કાઝ. સ્ત્રી० (કાઝોતી) કાપોતલેરયા; આત્માના એક પ્રકારનું પરિણામ
કાઝંબરિ પુ० (કાકોદુમ્બરિ) એક જાતનું ઝાડ.

કાકબરિય. પુ० (કાકોદુમ્બરિક) વ્રક્ષ વિશેષ.
કાકબરી. સ્ત્રી० (કાકોદુમ્બરી) એક જાતની

ઔષધિ

કાકકામ. ત્રિ० (પર્નુકામ) કરવાની ધ્વજાવાળુ.
કાકજ્જુયયા. સ્ત્રી० (કાયજ્જુકતા) શરીર યા-
ગની સરક્ષના; મીઠાપાણુ.

કાકકુલ્લ. ન० (કાયોક્લુલ) દૂર રહીને
પ્રીતના શરીરનું આકર્ષણ કરવું તે.

કાકદ્વર પુ० (કાકોદ્વર) એક જાતનો કળ-
વાળો સર્પ

કાકરિસ. પુ० (કાપુલ્લ) કાચર, પ્રીકળ.

કાકલિ સ્ત્રી० (કાકોલી) એક જાતની
વનસ્પતિ.

કાકલેસા. } સ્ત્રી० (કાપોતલેસ્યા) ૭ લેશ્યા
કાકલેસ્યા } માની તીજ કાપોત લેશ્યા.

કાકમ્મગ પુ० (કાયોમ્મર્ગ) કાયાના વ્યા-
પારનો ન્યાગ, કાકિસગ કરવો તે. (૨)
આવશ્યક સૂત્રના પાંચમા અધ્યયનનું
નામ. (૩) શરીર પરના મમત્વનો ન્યાગ.

કાકમોદ્વર. પુ० (કાકોદ્વર) એક જાતનો સર્પ

કાકમોચ. પુ० (કામોત) બુઝો “કાક” શબ્દ.

કાકમોલી. સ્ત્રી० (કાકોલી) એ નામની
એક વનસ્પતિ, કદ વિશેષ.

કાકમોલગ પુ० (કાયોમ્મ) સસારી આત્મા

કાંચી. સ્ત્રી० (કાન્ચી) કાચો નામની એક
નગરી.

કાક. પુ० (કાક , કાગડા (૨) ગ્રહ વિશેષ
(૩) ગ્રહાધિપાયક દેવ વિશેષ.

કાકન્તિધ્ર પુ० (કાકન્તિક) કાકડી.

કાકન્દગ. પુ० (કાકન્દક) } એક જૈન

કાકન્દિય. પુ० (કાકન્દિક) } મહર્ષિ

કાકન્દિયા. } સ્ત્રી० (કાકન્દિકા) જનશત્રુ

કાકન્દી } રાગની કાકડી નામની

નગરી. (૨) જૈન મુનિઓની એક શાળા.

કાકળી. સ્ત્રી० (કાકિળી) ચક્રવર્તીના ચૌદ
રત્નમાંનું એક રત્ન.

કાકજંઘા સ્ત્રી० (કાકજઘા) એક જાતની
વનસ્પતિ.

કાકલિ. સ્ત્રી० (કાકલિ) સુદૃઢ ગીતિધ્વનિ.

કાકલિ પુ० સ્ત્રી० (કાકલી) એક જાતની
વનસ્પતિ.

કાક. પુ० (કાક) કાગડા (૨) કાક ના-
મનો ગ્રહ

કાકન્દી. સ્ત્રી० (કાકન્દી) બુઝો “કાકડી”
શબ્દ

કાકાણિ ન० (કાકિળી) રાજ્ય (૨) એ
નામની એક વેલ. (૩) ચક્રવર્તીના ચૌદ
રત્નમાંનું એક કે જેથી ચક્રવર્તી નિમિસ
ગુકામાં પ્રકાશ કરવાને માંડલા આ-
લેખ છે

કાકાગિરયણ. ન० (કાકિળીગિર) ચક્રવર્તીનું
કાકિળી નામનું રત્ન

કાકાગિલ્લક્ષણ. ન० (કાકિળીલક્ષણ) કાકિળિ
રત્નને જોવાની કળા.

કાકાળી સ્ત્રી० (કાકિળી) કાડી; સોનું રૂપ
માપવાનું એક વજન, સવા ચણોડી
ભારનું માપ. માસાનો ચોથો ભાગ

કાકાતાલિજ્ઞ ન० (કાકતાલીય) કાકને
એસવું તે નાવને પડવું તેમ અનાયાસ
કાંઈ કાર્ય બની જાય તે દેશજી વપરાનો
ન્યાય.

કાકાપિંડી સ્ત્રી० (કાકપિંડી) અગ્રપિંડ.

કાકમ્સર પુ० (કાકમ્સર) કાગડાની પેદે
કંઠાર સ્વરથી ગાયું તે. ગાયનનો
એક દોષ

કાકિળી. સ્ત્રી० (કાકિળી) ચક્રવર્તીનાં ચૌદ
રત્નમાંનું એક રત્ન કે જેને ૭ તળા
આક ખુણા અને આર દાંડો હોય છે.
(૨) કાડી; માસાનો ચોથો દિસ્સો.

કાકિળીમસ. ન० (કાકિળીમાય) કાડીને
આકારે કાડી જેવડા માસાના કદડા શરી-
રમાંથી કાઢવા તે.

કાગિણીમંસલાદમ. ન૦ (કાગિણીમંસલાદમ)
કાડી પ્રમાણે કકડા કરી પોતાનું માસ
પોતાને ખવડાવે તે.

કાગિણીમંસલાવિયંગ. ત્રિ૦ (કાગિણીમંસલા-
દિતાજ) કાડીને આકારે માંસના કકડા
કર્યા ને; એક પ્રકારની શારીરિક
શિક્ષા.

કાગી. સ્ત્રી૦ (કાકી) કાગડી. (૨) કાગડા
સખધી વિદ્યા, કાક વિદ્યા.

કાગોશંદ. પુ૦ (કાકોત્તન્દ) આ નામની એક
મંદેશ જાતિ.

કાણ ત્રિ૦ (કાળ) } છિદ્રવાળુ, કાણું (૨)
કાણ } એક આખવાળો; કાણા

કાણક ન૦ (કાણક) આળ.

કાણના ન૦ (કાણક) શેરડીનો એક રંગ
કે જ્યેથી તેમા છિદ્ર છિદ્ર પડી જાય (૨)
તેવા છિદ્રવાળી શેરડી.

કાણના. ત્રિ૦ () ચોરેલુ.

કાણાણ. ન૦ (કાનન) પ્રકાળ ઝાંઝાવાળુ વન,
જંગલ (૨) ઉપવન, બગીચા.

કાણિકા સ્ત્રી૦ () માટી છટ.

કાણિય ન૦ (કાળય) કાળાપાપ, માળા
રંગમાનો એક રંગ

કાર્દશ. પુ૦ (કાર્દમ્બ) એક જાતનો દસ

કાર્દસગિયા સ્ત્રી૦ (કાર્દગિકા) તમકાપના
પ્રભાવથી મદ થયેલી ચંદની કાન્તિ.

કાપાલિચ્ચ. પુ૦ (કાપાલિક) કાપાલિક યોગી.

કાપિસાયણ ન૦ (કાપિસાયન) એક જાતની
માદરા.

કાપુરિસ. પુ૦ (કાપુર) કાચર પુરૂષ

કામ. પુ૦ (કામ) મનોજ શબ્દ અને મનોજ
રૂપ. (૨) શબ્દાદિ પાંચ વિષય (૩)
ધન્ય, કામના, વાસના, અભિજ્ઞાપા
(૪) કામકર્મ; મેથુન સેવા.

કામં. ઋ૦ (કામમ્) અત્યન્ત; અતિશય.
(૨) અવધારણ (૩) સ્વીકાર.

કામં. ન૦ (કામાજ) કામોત્તેજક સ્નાન
વગેરે.

કામકંત ન૦ (કામકાન્ત) દેવ વિમાન
વિશેષ.

કામકમ. ત્રિ૦ (કામકન) ધન્ય પ્રમાણે
ગતિ કરનાર, સ્વચ્છદે આજનાર. (૨)
લાનક નામ જુદા દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસા-
ફરી વિમાન.

કામકામ ત્રિ૦ (કામકામ) વિષયની ધન્ય-
વાળો.

કામકુટ ન૦ (કામકૂટ) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામક. ત્રિ૦ (કામક) અભિજ્ઞાપાવાળો (૨)
આહનાર.

કામગમ પુ૦ (કામગમ) જુદા દેવલોકના
ઇન્દ્રનું વિમાન (૨) જુદા દેવલોકના ઇન્દ્રના
યાન વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવના (૩)
ત્રિ૦ સ્વચ્છાચારી

કામગુણ. પુ૦ (કામગુણ) કામને-વિષયને
ગુણ કરનાર-ઉત્તમ આપનાર ગુણો;
શબ્દાદિ પાંચ વિષય. (૨) ન૦ મેથુન.

કામજલ ન૦ (કામજલ) સ્નાન કરવાનો
આવેલ

કામજુગ. પુ૦ (કામજુગ) પક્ષી વિશેષ.

કામજ્ઞ ન૦ (કામજ્ઞ) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામજ્ઞયા. સ્ત્રી૦ (કામજ્ઞયા) કામજ્ઞના
નામની એક વેશ્યા

કામક્રિ ત્રિ૦ (કામકર્મ) વિષયાભિજ્ઞાપી.

કામક્રિય. પુ૦ (કામક્રિક) જૈન સાધુઓનો
એક મુળ.

કામદુહા. સ્ત્રી૦ (કામદુહા) જોશએ તેટલું
દૂધ પ્રજા કરનાર કામદુહા ગાય.

કામદેવ. પુ૦ (કામદેવ) એ નામના એક
શ્રાવક; મહાતીર સ્વામિના દશ શ્રાવક-
માંના એક.

કામપિપાસિય. ત્રિ૦ (કામપિપાસક) વિષયા-
ભિજ્ઞાપી.

કામપ્પમ. ન૦ (કામપ્રમ) દેવવિમાન વિશેષ.

કામપાસ. પુ૦ (કામપાસ) ૪૭ માં અર્ધનુ નામ.

કામમહાવળ ન૦ (કામમહાવળ) કાશી-વાણારસી નગરી બદારનું એક ચૈત્ય-ઉદ્યાન.

કામય. પુ૦ (કામક) કામની ઇચ્છાવાળો, કામી.

કામરૂચિ ત્રિ૦ (કામરૂચિ) ઇચ્છાનુસાર રૂપ બનાવનાર.

કામલેક્ષ્મ. ન૦ (કામલેક્ષ્મ) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામવર્ણા. ન૦ (કામવર્ણ) એક દેવ વિમાન

કામમનમણિગણ ત્રિ૦ (કામમનમણિ) કામાન્ધ

કામમિનાર ન૦ (કામમિનાર) દેવ વિમાન વિશેષ

કામમિટ્ટ ન૦ (કામમિટ્ટ) દેવ વિમાન વિશેષ

કામવટ્ટ. ન૦ (કામવટ્ટ) દેવ વિમાન વિશેષ.

કામાર્મન્ના. સ્ત્રી૦ (કામાર્મન્ના) વિપયાભિલાષ.

કામિ ત્રિ૦ (કામિ) કામની ઇચ્છાવાળો; કામી

કામિચ્છ ત્રિ૦ (કામિચ્છ) કામની ઇચ્છાવાળો

કામિચ્છા. સ્ત્રી૦ (કામિચ્છા) ઇચ્છા. અભિલાષ.

કામિજુગ પુ૦ (કામિજુગ) એક નગરનાં રૂવાંની પાખવાળુ પક્ષી

કામિટ્ટિ પુ૦ (કામિટ્ટિ) આર્ય સુવસ્તીના શિષ્ય.

કામિટ્ટિયગણ પુ૦ (કામિટ્ટિયગણ) કામિટ્ટિ નામનો મહાવીર સ્વામીના નવ ગણમાનો એક ગણ.

કામિય. ત્રિ૦ (કામિય) ઇચ્છુ.

કામોત્તરવર્ડિસગ. ન૦ (કામોત્તરવર્ડિસગ) દેવ વિમાન વિશેષ

કામુય ત્રિ૦ (કામુય) કામની ઇચ્છાવાળો, કામી.

કાય. પુ૦ () પાણી લાવવાની કાવડ

કાય. પુ૦ (કાક) કાકડો (૨) વનસ્પતિ વિશેષ, કાળા ઉચ્ચર

કાય. ન૦ (કાચ) કાચ

કાય. પુ૦ (કાય) કાયા; શરીર. (૨) એ નામનો એક અનાર્થ દેશ. (૩) પૃથ્વી, જળ, અગ્નિ, વાયુ, વનસ્પતિ અને વસ એ છ કાય (૪) કાય દેશમાં રહેવાવાળા મનુષ્ય. (૫) એ નામની વનસ્પતિ (૬) પ્રકાર. બદ (૭) કાક દેશમાં ઇન્દ્ર નીલમણીના રગનો કપાસ થાય છે તે કપાસના સુતનું અનેકુ વસ્ત્ર (૮) ૩૬ માં અર્ધનુ નામ. (૯) પદ્મવળા સૂત્રના ત્રીજા પદના ચાથા કારનુ નામ. (૧૦) સમૂહ.

કાર્યવ્ગ. ત્રિ૦ (કાર્યવ્ગ) કાકડી નગરીમાં વસનાર.

કાર્યવી. સ્ત્રી૦ (કાર્યવી) પ્રાચીન સમયની કાકડી નામની નગરી.

કાર્યવ ન૦ (કાર્યવ) કદમ્બનુ વૃક્ષ

કાર્યવગ પુ૦ (કાર્યવગ) કદમ્બ.

કાયક. ન૦ (કાયક) વસ્ત્રની એક રંગ.

કાયકોટ્ટિય. પુ૦ (કાયકોટ્ટિય) કાવડીઓ. કાવડથી ભાર ઉપાડનાર

કાયગુત્ત ત્રિ૦ (કાયગુત્ત) શરીરને વશ રાખનાર.

કાયગુત્તિ. સ્ત્રી૦ (કાયગુત્તિ) શરીર વશ રાખવું, શતેન્દ્રિયતા

કાયજોગ. } પુ૦ (કાયજોગ) શારીરિક ક્રિયા

કાયજોગિ. ત્રિ૦ (કાયજોગિ) શરીરજન્ય ક્રિયાવાળો.

કાયટિહ પુ૦ (કાયટિહ) પૃથ્વી વગેરે કાયમાં અવિદિગ્ધપણે રહેવું તે. (૨) પ્રજાપતિના સૂત્રના અદારમાં પદનું નામ કે જેમાં નરકાદિ જીવોનું કાયસ્થિતિનું વર્ણન આપેલ છે.

कायशिरोह. पु० (कायनिरोध) शरीरना व्या-
पारना परित्याग.
कायतिगिच्छा. स्त्री० (कायचिच्छिन्ना) शरी-
रना रोग भटाडवानु चिद्धित्सा दर्शवना
शास्त्र; आयुर्वेदो अेक भाग.
कायपावार. न० (कायप्रावार) काय देशभां
अनेक पत्र.
कायपुराण. न० (कायपुण्य) कायाअे सेवा
करवाथी अंतु पुण्य
कायबलिअ. त्रि० (कायबलिक) भग्नुन
शरीरवाणो; कायाना अगवाणो
कायमवस्थ. त्रि० (कायमस्य) भाताना ग-
र्भमा रहल.
कायमंत. त्रि० (कायवत) उंया शरीरवाणो.
कायमणि. पु० (कायमणि) कायनो उकडा
कायमार्ह. स्त्री० (कायमार्ही) भीडु कण आ-
पनारी अेक पनरपनि.
कायय. त्रि० (कायक) काय देशनु अनेकु
कायर. त्रि० (कातर) कायर, निर्भादय, ना
दिभत (२) अे नाभनो अेक देश
कायरिय. पुं० (कातरक) गाशागाना भुज्य
श्रावडनु नाभ.
कायरिय. पु० (कातर) देवना विशेष.
कायरिया. स्त्री० (कातरिका) भाया, कपट
कायवज्ज. पु० (कायवज्ज) अे नाभनो अद.
कायव्यायाम. पु० (कायव्यायाम) काययोग,
कायाना व्यापार.
कायसंवेह. पु० (कायमवध) शरीरना
स्थिति.
कायसमाधारगाथा. } स्त्री० (कायसमाधारगाथा)
कायसमाहारगाथा. } सयभभांज कायानु
प्रवर्तन करतु ते.
कायसमिह. स्त्री० (कायसमिति) कायाने जत-
नाथे प्रवर्तावपी ते; काय समिति.
कायसमिय. त्रि० (कायसमित) यत्नपूर्वक
कायाने प्रवर्तावनार.

कायसुप्यगिहाण. न० (कायसुप्रणिधान) कायानुं
सुप्रणिधान; कायाने शुभ कृत्यभां अेकाग्र-
ताथी उाडपी ते.
कायाइक. त्रि० (कादायिक) काष्ठ वपननुं.
कायाग. पु० (कायाक) नट विशेष; अडुइपी.
कायोवग. त्रि० (कायोग) अेक कायमाथी
भीछ कायभां जनार.
कार. पु० (कार) क्रिया; इति; व्यापार.
कार. पु० न० (कारा) कारागृह; डेहपानुं.
कारंड. पु० (कारण्ड) अतक पक्षी
कारग. त्रि० (कारक) करनार. (२) न०
कारकसमिति, समकितना दश प्रकारभांते
अेक. (३) करवनार (४) न० कर्ता,
कर्म पगेरे व्याकरणप्रसिद्ध कारक (५)
उदाहरण, दृष्टान्त.
कारण. न० (कारण) कारण, निमित्त (२)
आहार लेवाना अनावेला कारण सियाय
आहार लेवाथडी यनिने लागतो अेक
हाय (३) प्रयोजन. (४) अपवाद.
कारणिय. त्रि० (कारणिक) कष्टपाणु कारणथी
निष्पन्न थयेल (२) पु० न्याय करनार;
न्यायाधीश.
कारभारिय. पु० (कार्यभारिक) कारभारी;
दिवान (भत्री)
कारय. न० (कारक) जुअो “कारक” शब्द.
कारवाहिअ. स्त्री० (कार्यवाहिका) कार्यवाहन
करनारी
कारवण. न० (कारण) करवतुं; करवाने प्रेरतुं.
कारवाचिय. त्रि० (कारित) करवेल; अनावेल.
कारि. त्रि० (कारिन्) करनार; कर्ता.
कारिय. न० (कार्य) कार्य; प्रयोजन.
कारिय. त्रि० (कारित) करवेल; अनावेल.
कारियल्लुह. स्त्री. कारवल्ली करेलांनी वेल; कारेवी.
कारिया. स्त्री० (कारिका) काभ करनारी.
कारिल्लुअ. न० (कारिल्लक) कारेलां.
कारिल्ली. स्त्री० () कारेलांनी वेल; कारेवी.

કારીસ. પુ૦ (કારીષ) જાણના અગ્નિ.
 કારીસંગ. ન૦ (કારીષાજ) જેનાથી અગ્નિ
 પ્રવ્યવહાર કરાય તે અગ્નિ પ્રકારના ધર્મો
 કારુણ્ય. ત્રિ૦ (કારુણ્ય) કરીગર સાથે
 સમ્યક્ રાખનાર.
 કારુણ્ય. ત્રિ (કારુણ્ય) દયાળુ; કરુણાવાન.
 કારુણ્ય. } ન૦ (કારુણ્ય) કરુણા; દયા
 કારુણ્ય. }
 કારેલુપ. ન૦ () કારેલુ, તરકરી
 વિશેષ.
 કારોડિય પુ૦ (કારોડિક) બિશુક વિશેષ,
 કારોડિક (૨) તામ્બુલ વાદક
 કાલ પુ૦ (કાલ) સમય, વખત, અવસર.
 (૨) સ્થિતિ (૩) પ્રાતઃકાળ (૪) પદ મા
 ગ્રહનું નામ. (૫) ભયાનક, કાળ સ્વરૂપ.
 (૬) વેદ્ય તથા પ્રવચન ઇત્યાદિ લોક-
 પાળનું નામ. (૭) વાયુક્રમાર અગ્નિના
 દેવતાના ઇંદ્રનું નામ. (૮) જે નારકાને
 કાળમાં રાખે અને પોતે રંગ કાળો તે
 કાળ નામે પરમાધામીની એક જાત (૯)
 ન૦ આદિ દેવલોકનું એક વિમાન (૧૦)
 પુ૦ પૂર્વ દિશામાં કાળ નામનો સાતમી
 નરકનો નરકાવાસ (૧૧) ન૦ જુનાં
 નવી અને નવી વસ્તુને જુના બનાવનાર,
 પચાંચને પચ્ચાવનાર એક દ્રવ્ય, જ દ્રવ્ય-
 માનુ એક દ્રવ્ય (૧૨) ચક્રવર્તીના નવ
 નિધાનમાં એક કે જેમાં સર્વ કરીગરી
 શિષ્ય કર્મનો સમાવેશ થાય છે (૧૩)
 ત્રિ૦ કાળારંગનું. (૧૪) પુ૦ કૃત્યપદ
 (૧૫) વિશાલ જાતના વ્યતર દેવતાનો
 ઇંદ્ર. (૧૬) મરણ; મૃત્યુ. (૧૭) ન૦ નિ-
 રવાવસિકાના પહેલા અધ્યયનનું નામ
 (૧૮) પુ૦ પૂર્વના લવણ સમુદ્ર કે પાતા-
 ગના અધિકતા દેવ. (૧૯) રાજા શ્રેણિ-
 કના એક પુત્ર. (૨૦) કાળ નામના એક
 ગૃહપતિ. (૨૧) અભાવ (૨૨) વિશાલ

દેવોની એક જાત. (૨૩) ન૦ કાળી દે-
 વીનું સિદ્ધાન્ત
 કાલક. ન૦ (કાલક) કાળા પુદ્ગલ.
 કાલકાંચિ ત્રિ૦ (કાલકાંચિ) કાળા-પદ્ધતિ
 મરણને આદ્યનાર (૨) સમયની અપેક્ષા
 કરનાર. (૩) અવસરના જાળનાર
 કાલકાલ પુ૦ (કાલકાલ) મૃત્યુ સમય
 કાલકૃટ. ન૦ (કાલકૃટ) વિપ; અંદ
 કાલક. ત્રિ૦ (કાલક) કાળા રંગનું. (૨)
 પુ૦ કાળકાચાંચ.
 કાલગય. ત્રિ૦ (કાલગય) મરણ પામેલ.
 કાલગાહાવા પુ૦ (કાલગાહાવા) કાળ નામના
 ગૃહ પતિ-જે.
 કાલચક્ર. ન૦ (કાલચક્ર) વીણ સાગરના
 પમપરિમિત સમય.
 કાલચારિ. ત્રિ૦ (કાલચારિ) પાતાના
 કરાવેલ સમય સાથે તે
 કાલકૃટ } સ્ત્રી૦ (કાલકૃટ) કાળ
 કાલકૃટિ } પરિમિત સ્થિતિ, આયુષ્ય.
 કાલકૃત. ન૦ (કાલકૃત) અધારીયા પક્ષની-
 અમાસની અર્ધ રાત્રિ
 કાલસાગ. ન૦ (કાલસાગ) કાળસમયની જાત.
 કાલસાગિ. ત્રિ૦ (કાલસાગિ) કાળસાગી,
 અમુક માણસનું ક્યારે માત થયે તે જા-
 નનાર.
 કાલસાગ મા સ્ત્રી૦ (કાલસાગ) અવસર જા-
 નવો તે, દેશકાળની જાળખાળ.
 કાલનુલુપ. ત્રિ૦ (કાલનુલુપ) કાળની અ-
 પેક્ષાએ બરાબર, સમાનકાળમાં.
 કાલચમ. પુ૦ (કાલચમ) કાલચર્મ, મરણ.
 કાલજ ત્રિ૦ (કાલજ) કર્તવ્ય પરાયણ, વ-
 ખતને જાળનાર. ઉચિત અનુચિત સ-
 મયને જાળનાર.
 કાલપડિલેહમયા સ્ત્રી૦ (કાલપડિલેહમયા) કાળ-
 વખતનું નિરીક્ષણ. જે વખતનું જે યામ
 શાસ્ત્રમાં બતાવ્યું હોય તેના પ્રત્યે જાગૃત
 રહેવું તે

કાલપરમાણુ. પુ० (કાલપરમાણુ) સુદમમા
સુદમકાળ; સમય.

કાલપરિચિન્ન. પુ० (કાલપરિચિન્ન) મોતને વ-
ખતે કરવાનો સંલેખનાવિધિ, ભક્તપરિ-
ગાદિ પડિતમરણ.

કાલપરિહીના. ન० (કાલપરિહીના) વિલમ્બ, દીલ

કાલપાલ. પુ० (કાલપાલ) એ નામના
ધરણેન્દ્ર અને ભૂનાનના લોકપાળ.

કાલપિસાયકુમારિન્દ. પુ० (કાલપિસાયકુમારિન્દ)
કાળ નામે પિશાચોનો ઇન્દ્ર

કાલપુરિસ. પુ० (કાલપુરિસ) નં પુરુષવેદ
કર્મનો અનુભવ કરના હોય તે.

કાલપ્રમ. પુ० (કાલપ્રમ) એ નામનો એક
પર્યત.

કાલમાસ. પુ० (કાલમાસ) મરણ સમય

કાલમાસિણી. સ્ત્રી० (કાલમાસિણી) પ્રસવ
સમયને પ્રાપ્ત થયેલ ગર્ભવતી સ્ત્રી

કાલમિગ. પું० (કાલમિગ) કાળા મૃગની
એક જાતિ

કાલમુહ. પુ० (કાલમુહ) ઉત્તર ભરતમાંનો
એક દેશ

કાલય. પુ० (કાલય) કાળોપર્ણ

કાલલોચ. પુ० (કાલલોચ) કાળની અપ-
ક્ષાએ લોક

કાલવર્ડિસથમવણ. ન० (કાલવર્ડિસથમવણ)
કાળોદેવીનું કાળાવતસક નામનું ભવન

કાલવર્ણ. પુ० (કાલવર્ણ) કાળો રંગ

કાલવાદ. ત્રિ० (કાલવાદિન્) વ્યવસ્થાને કાળ-
કૃત માનનાર.

કાલગલ. પુ० (કાલગલ) ધરણેન્દ્રના લોક-
પાળનું નામ.

કાલવાસિ. પું० (કાલવર્ષિન્) સમયે વરસ-
નાર, ચોમાસામાં વરસનાર (મેઘ).

કાલસંસાર. પુ० (કાલસંસાર) રાતદિવસ,
માસ, વર્ષ, પદ્યોપમ, સાગરોપમ પર્યત
લટકવું તે કાલસંસાર.

કાલસમય. પુ० (કાલસમય) કાળરૂપી સમય.

કાલસિરી. સ્ત્રી० (કાલશ્રી) કાળ શૃદ્ધપતિની
કાળશ્રી નામની ધર્મ પત્ની.

કાલસીદ્ધાસણ. ન० (કાલસિદ્ધાસણ) કાળ
નામવાળું સિદ્ધાસન

કાલા. સ્ત્રી० (કાલા) કાલેન્દ્રની કાલા નામની
રાગધાની (૨) ચમરેન્દ્રની એક અગ્ર-
મદિપી (૩) એ નામની એક વેશ્યા.

કાલાહકંત. પુ० (કાલાતિકાન્ત) ભુખતે સમયે
નદિ પાણી તેને ઉલ્લઘીને મળેલો ખારાક.
(૨) કાળની જે મર્યાદા આર્યવ હોય
તેને ઉલ્લઘી ગયેલ

કાલાદય. પુ० (કાલાતિચ) કાળ-આયુ-
પ્પના પ્રમાણનું અનિચાર-ઉલ્લઘન કરવું
તે, આયુષ્ય તોડી નાખવું તે

કાલાગુરુ. પુ० (કાલાગુરુ) કાળુ અગર,
સુગંધ ધૂપનું દ્રવ્ય, કૃષ્ણાગર.

કાલાગુટ્ટાદ. ત્રિ० (કાલાલુગુટ્ટાદ) વખતસર
અનુક્રાંત કરનાર, નકામો વખત નાદ
ગાળનાર

કાલાણપુચ્ચી. સ્ત્રી० (કાલાલુપુચ્ચી) કાળપિપ્પયક
અનુપૂર્ણ-અનુક્રમ.

કાલાદેસ. પુ० (કાલાદેશ) કાળની અપેક્ષા

કાલાભિગહ. પુ० (કાલાભિગ્રહ) પહેલે પહેલ-
રે કે છંદસે પહેલે અમુક વખતે મળે તોજ
લેવું એમ કાળ સમઘી નિયમ ધારવો તે

કાલાયમ. ન० (કાલાયમ) કાળુ લોક;
પ્રાદાદ; મજવેલ

કાલાલોણ. ન० (કાલલગ્ન) કાલ પર્યતમાં
ઉત્પન્ન થવું કાળ મીઠું.

કાલાવમાસ. પુ० (કાલાવમાસ) કાળી ઝાંઝ;
કાળી પ્રભા.

કાલાસવેસિયપુત્ત. પુ० (કાલાસવેસિયપુત્ત)
શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના શાસનના એક
સાધુ; પાર્શ્વનાથના સત્તાનિયા કે જેણે
થિયર સાધુઓને પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા.

કાલિંગી. સ્ત્રી० (કાલિંગી) તરશુચ; તર-
શુચની વેશ.

કાલિંજર. પુ० (કાલિંજ) એ નામનો એક
પર્વત.

કાલિંગી. સ્ત્રી० (કાલિકી) સંગ્રા વિશેષ;
ધણ સમય પહેલાં થઈ ગયેલી વસ્તુનું
પણ જેનાથી સ્મરણ થાય છે તે.

કાલિંજ. ન० (કાલેય) કાળાંજું; શરીરની
અંદરનો એક અવયવ.

કાલિય. ત્રિ० (કાલિક) રાત અને દિવસના
પહેલે તથા છેલ્લે પહેરે ભણાય પણ
બીજે ત્રાને પહેરે ન ભણાય તેનું સૂત્ર,
આચાર્ય આદિ કાલિક સૂત્ર (૨) કા-
લાતર મળાનું, અનિશ્ચિત (૩) એ
નામનો એક દ્વીપ-ખેટ.

કાલિયદીવ. પુ० (કાલિન્દીવ) કાલીય ના-
મનો દ્વીપ

કાલિયપુત્ર પુ० (કાલિકપુત્ર) કાલિકપુત્ર
નામે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના શાસનના
એક વિદ્વાન્ થિવર સાધુ

કાલિયવાય. પુ० (કાલિકવાન) પ્રયત્ન વાયુ,
પ્રતિકૂળવાયુ.

કાલિયસુય. ન० (કાલિકસુત) } આ-
કાલિયાણાંગ. પુ० (કાલિકાનુયાંગ) } આ-
રાંગાદિ; કાલે વચાય તે સૂત્ર

કાલિયા સ્ત્રી० (કાલિકા) કાળકાદેવી (૨)
એક પ્રકારનો તે કાની પવન

કાલી. સ્ત્રી० (કાલી) અનગત સુવના
આકાશ વર્ગના પહેલા અધ્યયનનું નામ.
(૨) શ્રેણિક રાત્રની રાણી અને કાલિ-
કની ઓરમાન માતા. (૩) વનસ્પતિ
વિશેષ; કાકળંબા. (૪) કાળારગની સ્ત્રી.
(૫) ચમરેન્દ્રની મુખ્ય દેવી (૬) અભિ-
નદન સ્વામિની શાસન દેવીનું નામ.

કાલીદારિકા. સ્ત્રી० (કાલીદારિકા) કાળી
કુમારી.

કાલીવર્ડિસયમવણ ન० (કાલ્યવર્તમકમવન)
કાળાદેવીનું કાકાવનસક નામે ભવન.

કાલુણ ન० (કાલુણ) ફ્યા, કૃણા.

કાલુણવડિયા. સ્ત્રી० (કાલુણવૃત્તિ) બીખ
માગી આશુવિકા ચકાવનાર.

કાલુણિય. ત્રિ० (કાલુણિક) કૃણાગ્રનક.

કાલેય. ન० (કાલેય) બુઓ “કાલિય”
શબ્દ

કાલેયણા. સ્ત્રી० (કાલેયજા) કાળ આશ્રા
એમના-કપન

કાલોમાહણા સ્ત્રી० (કાલામાહણા) કાળાની
અવગાહના ક્ષેત્ર વિસ્તારે અદિકીપ પ્રમાણ

કાલોદ. પુ० (કાલોદ) } ધાતકી ખ-
કાલોદહિ. પુ० (કાલોદધિ) } અને કરતા
આક લાખ જેજન પ્રમાણનો કાલોદધિ
સમુદ.

કાલોદાયિ. પુ० (કાલોદાયિન) કાલોદાયી
નામના એક અન્ય દર્શની ગૃહસ્થ.

કાનાંભાસ. પુ० (કાલાંભાસ) કાળી પ્રભા.

કાલોય પુ० (કાલોદ) બુઓ “કાલોદ” શબ્દ.

કાવ. પુ० (કાવ્ય) કાવ્ય અનાવીને સંભ-
ળાવનાર.

કાવ } પુ० () કાવડ.
કાવડ }

કાવલિય પુ० (કાવલિક) કવલ આદાર.

કાવિ. મ० (કાપિ) કાષ્ઠપણ.

કાવિટ્ટ. પુ० (કાવિષ્ઠ) કાવિષ્ઠ નામનું એક
વિમાન.

કાવિલ. ન० (કાવિલ) કવિલ શાસ્ત્ર; સા-
ખ્ય દર્શનનું શાસ્ત્ર. (૨) ત્રિ० સાખ્ય
મનના અનુયાયી.

કાવિલિચ ન० (કાવિલિક) કવિલ મનનો
એક ગ્રન્થ. (૨) “ઉત્તરાધ્યયન” સૂત્રનું
આકમુ અધ્યયન (૩) ત્રિ० કવિલ સમધી.

કાવિસાયણ. પુ० ન० (કાવિસાયણ) બુઓ
“કવિસાયણ” શબ્દ.

કાવોય. પું () કાવડ ફેરવી ભિક્ષા
માગનાર એક વર્ગ.
કાવોયા. સ્ત્રી (કાવોતિકા) પારેવીવૃત્તિ.
કમ્બૂનરની માફક ઘણી સલાળથી આહારા-
દિકં લેતુ તે.
કાસ. પું (કાસ) ઉધરસ; ખાંસી.
કાસ. પું (કાશ) કાશ નામનો અદ. (૨)
કાશ નામની વનસ્પતિનો ગુચ્છો. (૩)
રસ. (૪) સંસાર; જગત્.
કાસંકસ. ત્રિ (કાસકસ) પ્રમાદી, અસ્વચ્છ.
આકુળગ્યાકુળ.
કાસગ. પું (કર્ષક) ખેડુત, ખેતી કરનાર.
કાસગ. પું (કારક) એક જનની વનસ્પતિ.
કાસણ. નં (કામળ) ઉધરસ ખાવી. ખાં
ખારતુ.
કાસમહગ. પું (કામ્મર્દક) એક જનની
વનસ્પતિ.
કાસવ. પું (કાશ્યપ) કાશ્યપ ગોત્રીય મ-
હાવીરસ્વામી, ચોવીશમા તીર્થંકર. (૨)
ત્રિ કાશ્યપ ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ, મુનિ
સુત્રત અને નેમી સિવાયના આવીશ તી-
ર્થંકર ચક્રવર્તી વગેરે. (૩) નં એક
પ્રસિદ્ધ ગોત્રનું નામ, કાશ્યપ નામે ગોત્ર
(૪) પું શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના શાસનના
એક વિકાન સાધુ. (૫) નં અનગડ
સૂત્રના છૂટા વગના ચોથા અધ્યયનનું નામ
(૬) પું રાગગૃહ નિવાસી એક ગાથાપતિ
(૭) હજમ. (૮) નં ઉત્તરાકાશગુણી ન-
ક્ષત્રનું ગોત્ર.
કાસવગ. પું (કાશ્યવક) નાતી. હજમ
કાસવગુત્ત. } પું (કાશ્યવગોત્ર) સિદ્ધાર્થ
કાસવગાત્ત. } રાગ વગેરેનું ગોત્ર.
કાસવનાલિયા. સ્ત્રી (કાશ્યવનાલિકા) શ્રી-
પર્ણીનું કલ.
કાસવય. પું (કાશ્યવક) જુઓ “ કાસ-
વય ” શબ્દ.

કાસવિજ્ઞયા. સ્ત્રી (કાશ્યપીયા) જૈન મુ-
નિઓની એક શાખા.
કાસવી. સ્ત્રી (કાશ્યપી) પાંચમા તીર્થંકરની
મુખ્ય સાધ્વી; કાશ્યપ ગોત્રમાં ઉત્પન્ન
થયેલ સ્ત્રી.
કાસવીરહ. સ્ત્રી (કાશ્યવીરહિ) ભગવાન
સુમતિનાથની પ્રથમ શિષ્યા.
કાસાશ્ય. નં (કાષાયિક) નાહીને શરીર
હુણવાનુ વસ્ત્ર
કામાશ્યા. } સ્ત્રી (કાષાયી) કપાય :ગથી
કાસાઈ } રંગરી સાડી, ભગવી સાડી.
કાસિહ. ત્રિ (કામિક) ખાંસીવાળો
કાસિવટ્ટણ. પું (કાશિવર્ધન) આ નામનો
એક રાગ, જેણે ભગવાન મહાવીર પ્રભુ
પાંચ દીક્ષા લીધી હતી.
કાસિહ. પું (કામિહ) જગાચારી મત્સ્યાહારી
એક જનનુ પક્ષી
કાસી સ્ત્રી (કાશી) કાશીપુર, વાગ્દારસી
નગર (૨) કાશીદેશ; આર્ય દેશમાનો
એક.
કાસીરાય પું (કાશીરાજ) કાશી દેશનો
રાગ.
કાહલ ત્રિ (કાહલ) અસ્પષ્ટ, અવ્યક્ત. (૨)
પું નં વાઘ વિશેષ
કાહલિયા સ્ત્રી (કાહલિકા) કાદસિકા નામે
એક સોનાનુ આભરણ
કાહાર પું (કાહાર) કાવડ.
કાહાવણ પું (કાર્ષાવણ) મુદ્રા; સિક્કો.
કાહિય. પું (કાચિક) ગૃહસ્થને ઘેર બનાવી
બનાવી કથા કહેનાર સાધુ
કાહે. ત્રિ (કદા) ક્યારે ?
કિદકમ્મ નં (કૃતિકર્મનું) ગુવાંદિકને વિધિ
પૂર્વક વદના કરવી તે (૨) કાર્ય કરણ.
કિં. ત્રિ (કિમ્) કોણ; શું; ક્યો ?
ક્રિકત્તવ્વયા. સ્ત્રી (ક્રિકત્તવ્વયા) શું કરવાનું
છે તે જાણવું તે.

કિંકમ્મ. ન૦ (કિંકર્મ) અતઃ સૂત્રના
છઠ્ઠા વર્ગના ખીજ અધ્યયનનું નામ. (૨)

રાજગૃહ નિવાસી એક ગાથાપતિ.

કિંકર. પું૦ (કિંકર) દાસ, ચાકર.

કિંકિરિડ. પું૦ (કિંકિરીટ) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

કિંચ. ઇ૦ (કિંચ) અને; વર્ગી.

કિંચણ ઇ૦ (કિંચ) કષ્ટપણ; કષ્ટક. (૨)
ન૦ દ્રવ્ય, પરિગ્રહ.

કિંચિ. ઇ૦ (કિંચિત્) કિંચિત્માત્ર; કષ્ટક

કિંચિમ્મસ ત્રિ૦ (કિંચિત્સાત્) કિંચિત્માત્ર.

કિંજકક. પું૦ (કિંજક) પરાગ, પુષ્પરજ.

કિંતુ ઇ૦ (કિંતુ) પણ, વિશેષતા બતાવ-
વાને આ અવ્યય વપરાય છે.

કિંથુચ્ચ. ન૦ (કિંતુચ્ચ) ૧૧ કરણમાનુ ૧૧ મુ
કરણ.

કિંતર પું૦ (કિંતર) કિંતર જાતના અતર
દેવતા. (૨) અમરેંદના રથની સેનાનો
ઉપરી (૩) એક ઇંદ્ર.

કિંતરકંઠ. પું૦ (કિંતરકાંઠ) એક જાતનું
રત્ન.

કિંતરી. સ્ત્રી૦ (કિંતરી) એક સ્ત્રી કે જંગલ
લીંધે યુદ્ધ થયું હતું.

કિંપાગ. પું૦ (કિંપાક) કિંપાક વૃક્ષ, એક
ત્રેરી ફળવાળું વૃક્ષ.

કિંપિ. ઇ૦ કિંમપિ) કાષ્ટક; કાષ્ટપણ.

કિંપુણ } ઇ૦ (કિંપુણ) તેમા તો કહેતુજ
કિંપુણો } શુ અંત મદતાવાજો નિશ્ચય
દર્શાવવામા આનો ઉપયોગ થાય છે.

કિંપુરિસ. પું૦ (કિંપુરુષ) કિંપુરુષ દેવતા,
વ્યતર દેવતાની એક જાત (૨) વેરોચન
ઇંદ્રના રથની સેનાનો અધિપતિ. (૩)
કિંતર નિકાયના ઉત્તર દિશાના ઇંદ્ર.

કિંપુરિસકંઠ. પું૦ (કિંપુરુષકાંઠ) એક જા-
તનું રત્ન.

કિંમઝ્ઝ ત્રિ૦ (કિંમધ્ય) અમાર; નિઃસાર.

કિંમય. ત્રિ૦ (કિંમય) સ્વરૂપ કે પ્રાધાન્ય
વિષયક પ્રમાણમાં વપરાયું. આનું શુ
સ્વરૂપ છે કે આમાં પ્રધાનપણે શું છે
એવા પ્રશ્નમાં આ રૂપ વપરાય છે.

કિંવા ઇ૦ (કિંવા) અથવા

કિંસુય. પું૦ (કિંસુક) કેશુકાનું ઝાડ, ખા-
ખરાનું વૃક્ષ

કિંમુચ્ચ ન૦ (કિંમુચ્ચ) જુઓ “કિંચુચ્ચ”
શબ્દ

કિચ્ચ. ન૦ (કિચ્ચ) કૃત્ય; કાર્ય. પ્રયાજન.
(૨) ત્રિ૦ કૃતિ-વદનાને લાયક, સુર, આ-
ચાર્ય વગરે. (૩) ન૦ પચન, પાચનાદિ
કૃત્ય. (૪) કરવા યોગ્ય. (૫) પું૦ મૃદસ્થ.
(૬) ન૦ શાસ્ત્રોક્ત અનુકૂળ

કિચ્ચણ. ન૦ () ધોતુ.

કિચ્ચાકિચ્ચ. ન૦ (કિચ્ચાકિચ્ચ) કૃત્યાકૃત્ય; કાર્ય
અને અકાર્ય

કિચ્ચ. ન૦ (કિચ્ચ) કષ્ટ મુશ્કેલી.

કિજ ત્રિ૦ (કંચ) ખરીદવાને યોગ્ય.

કિટ્ટ. પું૦ (કિટ) લોહનો કાટ.

કિટ્ટકરગદ્દા સ્ત્રી૦ (કિટ્ટિકરગદ્દા) સન્નિવસન
લોભની પ્રથમ સ્થિતિના ત્રણ ભાગ ક-
રીએ તેમાના ખીજ ત્રિભાગની સજા
કિટ્ટિકરગદ્દા છે

કિટ્ટણ. ન૦ (કોર્ત્ત) મુનિ (૨) વર્ણન;
પ્રતિપાદન. (૩) કથન; ઉક્તિ.

કિટ્ટિ. સ્ત્રી૦ (કિટ્ટિ) સદમ.

કિટ્ટિક પું૦ (કિટ્ટિક) એક જાતની વનસ્પતિ.

કિટ્ટિકર. ત્રિ૦ (કીર્તિકર) કીર્તિનું ગાન
કરનાર

કિટ્ટિય. ત્રિ૦ (કીર્તિય) વર્ણવેલું, ભજવેલું.

કિટ્ટિયા સ્ત્રી૦ (કીટ્ટિકા) એક જાતની
સાધારણ વનસ્પતિ.

કિટ્ટિસ. ન૦ (કિટ્ટિસ) એ ત્રણ જાતના
વાગના મિશ્રગૃથી અનેક સૂત્ર. (૨)
ખાગ; ત્રણ આદિનું તેજ રસિત ચૂર્ણ,

किङ्की स्त्री० (किङ्की) ऐकं ज्ञतनी वनस्पति.
किङ्क. त्रि० (कृ) क्षमणी भेदः. (२) न.
देव विमान.

किङ्क. त्रि० (कृ) क्लेश युक्त.

किङ्कि. पुं० न० (कृष्टि) त्रीण्योथा देव-
लोकांशुं ऐकं विमान. (२) न० भेदयु;
भेदयु.

किङ्किङ्कड. न० (कृष्टिङ्कड) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किप्रोस. न० (कृष्टिप्रोष) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किजुत्त. न० (कृष्टिजुत्त) ऐ नामनु त्रीण्योथा
अने योथा देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किज्जम्भ. न० (कृष्टिज्जम्भ) कृष्टिज्जम्भ ना-
मनु त्रीण्योथा देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किप्रम. न० (कृष्टिप्रम) त्रीण्योथा दे-
वलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्कियापन. न० (कृष्टिकापन) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्कियावत्त. न० (कृष्टियावत्त) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किलेस्स. न० (कृष्टिलेस्स) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किसिङ्ग. न० (कृष्टिसिङ्ग) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किसिद्ध. न० (कृष्टिसिद्ध) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किसिद्ध. पु० न० (कृष्टिसिद्ध) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्कुत्तरवर्डिसिङ्ग पुं० न० (कृष्टुत्तरवर्डिसिङ्ग) त्रीण्योथा
देवलोकांशुं ऐकं विमान.

किङ्किकिङ्किया. स्त्री० (किङ्किकिङ्किया) दुर्गल
शरीरवाणा भाजुसना भांस विनाता हा-
उकता उकता भेसतां अवाज्ज थाय ते.

किङ्किम. पुं० (किङ्किम) शरीरवाङ्ग; राशी.
(२) ऐकं ज्ञतनी रोग.

किङ्कुकर. त्रि० (कीडाकर) कीडाकारक.

किङ्कु. स्त्री० (कीडा) कीडा. रमत; गमत;
रति, आनन्द (२) आत्मावस्था.

किङ्कुधिया. स्त्री० (कीडिका) कीडा करानारी
दासी.

किङ्कि. त्रि० () स्थविर, बृद्ध.

किङ्किण. न० (किङ्किण) ऐकं ज्ञतनु वांशनु
क्षम; तापसनु ऐकं उपकरण; क्षात्रनी
ऐ आभुना आभय.

किङ्किणपडिक्खण त्रि० (किङ्किनप्रतिक्खण)
क्षात्रनी आकारनी वरनु

किङ्किणसंकाइय न० (किङ्किनमाकायिक) क्षात्र.

किङ्किण. न० (क्यण) भरीदनु ते.

किङ्किणित. } न० (किङ्किणित) ऐकं ज्ञतनु
किङ्किणिय. } वाज्जित.

किङ्किणिया. स्त्री० (किङ्किणिया) ऐकं ज्ञतनु
वाज्जित.

किङ्किण त्रि० (कीर्ण) आकारा, व्याप्त.
(२) क्षिप्त. ईडेलु

किङ्किणी म० (किङ्किणी) क्यु ? दा ?

किङ्किणमुङ्ग. पु० (कीर्णमुङ्ग) ऐकं ज्ञतनु
वाज्जित

किङ्किणर पु० (किङ्किणर) व्यतर ज्ञतना देवता-
नी ऐकं ज्ञत.

किङ्किणा. म० (कथम) केनी रीते.

किङ्किणाह. म० (किङ्किणित) किञ्चित्.

किङ्किण. म० (किङ्किण) प्रश्न. (२) विनर्क. (३)
सादस्थ. (४) अथान. (५) निरुद्ध.

किङ्किह पु० (कृष्ण) क्षात्रा रण (२) त्रि०
क्षात्रा रणनु, श्याम. (३) पु० कृष्ण ना-
मना नवमा वासुदेव. (४) कृष्णपक्ष;
अधारीयु.

किङ्किहकेसर. पु० (कृष्णकेशर) क्षात्रा
केशर.

किङ्किहपडल. न० (कृष्णपडल) ऐ नामनी
साधारण वनस्पति.

કિરાહપડિવક્ષ. પુ० (કૃષ્ણપ્રતિમ્ન) અધા-
રીયુ પખવાડીયું.

કિરાહપત્ત. પું० (કૃષ્ણપત્ર) ચાર ઇદ્રિયવાળો
એક જીવ.

કિરાહમિત્ત. પુ० (કૃષ્ણમૃગ) કાળીયાર મૃગ,
કાળો હરણ.

કિરાહલેસ્મા } સ્ત્રી० (કૃષ્ણલેસ્મ્યા) કૃષ્ણ-
કિરાહલેસ્સા } લેસ્મા.

કિરાહમિરી. સ્ત્રી० (કૃષ્ણમી) છડા ચક્રવ-
ર્તીની કૃષ્ણશ્રી નામની સ્ત્રી.

કિરાહા સ્ત્રી० (કૃષ્ણા) મેરૂના ઉત્તરમાં આ-
વેલી રક્તા નદીમાં જઇને મળતી એક
નદી (૨) કૃષ્ણલેસ્મ્યા (૩) એક જાતની
વનરપતિ (૪) કાળી પ્રભા.

કિરાહામામ ત્રિ० (કૃષ્ણામામ) કૃષ્ણ રંગ
જેવું દેખાતું; કાળી પ્રભા.

કિરાહામાસ. પુ० (કૃષ્ણામાસ) કાળીપ્રભા.

કિન્નગ ન૦ (કીર્ન) વખાણ, પ્રશંસા,
નૃતિ. (૨) વર્ણન, પ્રતિપાદન (૩) કથન,
ઉકિત.

કિન્નવીરિચ. પું० (કાન્ધીર્ય) ભરતની ગા-
દાએ તેજવીર્ય પછી આવેલ તેનો પુત્ર.

કિન્તિ. સ્ત્રી० (કીર્તિ) કીર્તિ, પ્રસિદ્ધિ. યથા.
(૨) કીર્તિદેવીની પ્રતિમા (૩) કીર્તિદેવી;
નીલવંત પર્વતના કેશરી પ્રદત્તી અધિષ્ઠાત્રી
દેવી. (૪) સૌધર્મ દેવકોકળા એક દેવી
(૫) નીલવંત પર્વતનું શિખર.

કિન્તિ. સ્ત્રી० (કૃતિ) આમણતો આખડો
કંકડો કે જે એસવાને પાથરવામાં કામ
આવે તે.

કિન્તિચ ત્રિ० (કીર્તિ) વખાણવ.

કિન્તિચા. સ્ત્રી० (કૃતિકા) કૃતિકા નક્ષત્ર.

કિન્તિકૂડ. પુ० (કીર્તિકૂટ) નીલવંત વખાર
પર્વતનાં નવ કૂટમાનું પાચમું કૂટ-
શિખર.

કિન્તિમ. ત્રિ० (કૃતિમ) બનાવટી, કાલ્પ્યે કરેલું

કિન્તિય. ત્રિ० (કિન્તિય) કેટલું.

કિન્તિયમિત્ત. ત્રિ० (કિન્તિયમિત્ત) કેટલા.

કિન્નર. પુ० (કિન્નર) કિન્નર જાતના દેવતા;
વ્યંતર દેવતાની એક જાત. (૨) ધર્મના-
થજીના યજ્ઞનું નામ.

કિન્હ. પુ० (કૃષ્ણ) ભુએ “ કૃષ્ણ ” શબ્દ.

કિન્વિસ. ત્રિ० (કિન્વિસ) અધમ, નીચ;
ખીભન્સ; ખીભાખુ (૨) ન૦ કિદિપ્પ;
માયાનું પર્યાય નામ, પાપ (૩) પુ०
આખડાલ અધાનીય દેવ જાતિ.

કિન્વિસન. ન૦ (કિન્વિસન) અચર બાવ;
અસરપાણું.

કિન્વિસિય પુ० (કિન્વિસિક) હલકી જા-
તના દેવતાની જાત, ચડાળ જેવા દેવ-
તાની એક જાત. (૨) ખીભને દસાડનાર;
વિદ્યુત. (૩) ચતુર્વિધ સંધ તથા જાનાન્નું
અવર્ણવાદ બોલનાર. (સાધુ.) (૪) ત્રિ०
અધમ, નીચ. (૫) પાપનું કૃમિ ભાગવ-
નાર દરિદ્ર, પાગળા વગેરે.

કિન્વિસિયમાલના. સ્ત્રી० (કિન્વિસિકમાલના)
ગુરુનિદા, ગુરુદોહ, વગેરે દુર્ગુણો કે જેથી
કિદિપિ જાતના દેવતામાં ઉત્પન્ન થવું
પડે તે.

કિન્વિસિયા. સ્ત્રી० (કૈન્વિસિકી) કેવળ
વેપધારી સાધુની વ્રતિ.

કિમંગ. અ० (કિમન્ગ) કિમંગપુણ ' એ
વિશેષાર્થ બનાવનાર વાક્યમાં સહયોગી
તરીકે વપરાતું અવ્યય.

કિમંગપુણ. અ० (કિમન્ગપુણ) શું કહેવું ?
તેમાં તો કહેવુંજ શું ? અથવા સામાન્ય
આમ છે, વિશેષ વાતતો શું કરવી ?.

કિમકું. અ० (કિમર્થમ) શા માટે.

કિમળ ત્રિ० (કૃમળ) ગરીબ; રક. દીન.
(૨) દરિદ્ર, નિર્ધન. (૩) કાચર.

કિમિ પુ० (કૃમિ) એક જાતનો કીડા;
કરમીયો (૨) લા.ખ. (૩) એક જાતનું કદ.

કિમિચ્છિય. ન૦ (કિમિચ્છક) આ ચીજછં ?
આ છે ? એમ ધ્વજા પ્રમાણે માગી માગી
લેવું તે; સાધુતા પર અનાચીજ્ઞાનું
એક.

કિમિણ. ત્રિ૦ (ક્રમિમત્) ક્રમિણવયુક્ત.
કિમિયકવલ. પુ૦ (ક્રમિકવલ) કરમીયાનો
કવલ-કાળીઓ.

કિમિયા. સ્ત્રી૦ (ક્રમિકા) જઈરમા ઉત્પલ
થતા જન્નુ, કરમિયા.

કિમિરાગ. } ન૦ (ક્રમિરાગ) કિરમણ રગ-
કિમિરાય. } વાળુ સૂત્ર; લોહી પાદ ઉ-
છેરેલ કીડાની લાગમાંથી લોહીના રંગવાળુ
ખતેલુ સૂત્ર. (૨) કિરમચી રગ, એક
ગતનો પાકો રગ.

કિમિરાસિ. પુ૦ (ક્રમિરાગિ) એ નામની
એક વસ્ત્રપતિ.

કિમુ. ઘ૦ (કિમુ) શુ ? પ્રશ્નાર્થ.

કિમુય. ઘ૦ (કિમુત) પ્રશ્ન. (૨) વિકલ્પ
(૩) વિતર્ક. (૪) આનંદશય.

કિયકમ્મ. ન૦ (કૃત્તકમન) કૃતકર્મ, વંદના.

કિર. ઘ૦ (કિલ) નિશ્ચય, ખરેખર.

કિરણ. પુ૦ ન૦ (કિરણ) કિરણ. નેજ;
પ્રભા.

કિરાય. પુ૦ (કિરાત) કિરાત નામનો એક
અનાર્થ દેશ.

કિરિકિરિયા. સ્ત્રી૦ () ભાડ લા-
કેાનું એક યાજ્ઞત્ર.

કિરિમેર. પુ૦ (કિરિમેર) એક ગતનુ નુગંધી
દ્રવ્ય.

કિરિયવિસાલ. ન૦ (કિરિયવિસાલ) એ ના-
મનો ચોદ પ્રવર્તનો તેરમો પૂર્વ.

કિરિયા. સ્ત્રી૦ (કિયા) કર્મવધન હેતુ, કા-
પિકી આદિ પાંચ કિયા. (૨) પ્રજાપના
સૂત્રના પીશમા પદનું નામ કે જેમા
કાપિકી આદિ પાંચ કિયાનુ વર્ણન કરેલ
છે. (૩) આત્મા તથા પરલોક છે એમ

માનવુ તે. (૪) કૃતિ, પ્રવત્ત. (૫) શા-
સ્ત્રોક્ત અનુદાન; ધર્માનુદાન. (૬) સાવધ
આપાર.

કિરિયાઠાણ. ન૦ (કિરિયાસ્થાન) સૂયગડાંગ
સૂત્રના પીગન શ્રુતરકવના પીગન અધ્યયનનું
નામ. (૨) કર્મ વધનનું કારણ.

કિરિયાહ. સ્ત્રી૦ (કિરિયાહ) કિયા-અનુ
દાનમાં રિચ-ધ્વજા, સમકિતનો એક
પ્રકાર.

કિરિયાવાહ } ત્રિ૦ (કિરિયાવાદિ) કિયા-
કિરિયાવાદિ } નેજ મોક્ષ સાધક માન-
નાર (૨) કિયાનુ-શ્રવાણવાદિ પદાર્થનુ
અગ્નિત્વ સ્વીકારનાર

કિરિયાવિશાલપુચ્ચ પુ૦ (કિરિયાવિશાલપર્વ)
કિયાવિશાલ નામે તેરમો પૂર્વ.

કિરીડ. ન૦ (કિરીડ) મુકુટ

કિલ. ઘ૦ (કિલ) નિશ્ચય.

કિલંજય. પુ૦ (કિલંજક) વાસની મુડી

કિલંત ત્રિ૦ (કિલાન્ત) દુ ખથી પીડિત.

કિલામ. પુ૦ (ક્રમ) પીડા. (૨) થાક.

કિલામણયા સ્ત્રી૦ (ક્રમના) પીડા, દુ ખ

કિલામિઝ. ત્રિ૦ (ક્રમિત) ગ્જાનિ પામેલુ,
મુકાદ્ ગયેલું

કિલિંચ. ન૦ () વાંસની ખપાટ

કિલિંદુ. ત્રિ૦ (કિલિ) સકિંચક પરિણામી;
રાગદ્વેષના પરિણામવાળો. (૨) ક્લેશયુક્ત;
દુ ખી. (૩) અશુભ, દુષ્ટ.

કિલિંગણ } ત્રિ૦ (કિલિ) આર્દ્ર, ભિન્નું.
કિલિંગ. }

કિલિસ્સ. પુ૦ (ક્લેશ) દુ.ખ, ક્લેશ.

કિલી. સ્ત્રી૦ (કિલી) શલાકા, સતી; ખાલી.

કિલેમ. પુ૦ (ક્લેશ) ક્લેશ, દુ:ખ. (૨)
દુ:ખનુ કારણ (૩) શુભાશુભ કર્મ.

કિવ પુ૦ (ક્રવ) આ નામના એક ઋષિ;
કૃપાચાર્ય.

કિચ્ચા. ત્રિ૦ (ક્રપણ) કૃપાળુ; દરિદ્રી, રાક;
ભિખારી. (૨) કલીષ; કાયર.

किवाण. पु० न० (कृषण) भक्षण, तद्वत्पार.
किविण. त्रि० (कृषण) लुओ “ किवाण ”
शब्द.

किस त्रि० (कृष) पातणु; दुःखणु.

किसलय. पु० न० (किलय) पत्राक्षर;
टीसी; दुःखण.

किमि स्त्री० (कृषि) जमीनवाडी, जमीनधर्म

किसार. त्रि० (किशोर) किशोर अवस्थावाणो.

किसांगी. स्त्री० (किशोरी) कुमारी, युवती

किह. म० (क) क्यो ? क्ये कडाणु.

किहं. म० (कथम्) कथं ? कथं रीते

कीड पु० (कीट) जंतु, कीडा (२) आर
प्रद्वियवाणो ज्वरणी ओक गन

कीडय. न० (कीटज) कीडांनी लाग्ती
उत्पन्न थनु सत्र. (२) पत्र पिशेप.

कीडा स्त्री० (कीडा) लुओ “ किडा ” शब्द
(२) माणसनी दश दशाओ पैडी पीछ दशा

कीडाकारी. स्त्री० (कीडाकारिणी) कीडा क
रावनारी दासी

कीणाम. पु० (कीनाम) यमराज.

कीब न० (क्लीब) कायर; नपुंसक (२)
ओक गननु पक्षी. (३) क्लीब कुमार

कीय. त्रि० (कीत) परीहेतु. वेयातु लाधितु
(२) साधुने भाटे आदारानि वेयातु वधनि
आपवाथी लागेना ओक होप, रस उद्-
गमनमानो आडमो होप. (३) न० क्य,
परीह.

कीय पु० (कीचक) वास

कीयकड त्रि० (कीतकृत) साधुने वास्ते
अगाडिथी वेयातु लभ राखव.

कीयण. पु० (कीचक) कीचक नामनो राज

कीयण्ड. त्रि० (कीनकृत) लुओ “ कीयकड ”
शब्द.

कीया. स्त्री० (कीका) आंभनी कीडा

कीर. पु० (कीर) काश्मीर देश (२) त्रि०
काश्मीर देश संबंधी. (३) काश्मीर देशमां
उत्पन्न थयेव.

कीरी. स्त्री० (कीर) क्षिपि विशेष; कीर
देशनी क्षिपि.

कील पु० (कील) भीति; आलो.

कीलग. पु० (कीलक) आलो.

कीलग न० (कीडन) कीडा, रम्भन

कीलगघाई स्त्री० (कीडनघात्री) आणकने
रमाउनाइ दाम.

कीला स्त्री० (कीडा) रम्भन.

कीलावण न० (कीडन) रमाउनु.

कीलावणण त्रि० (कीडक) कीडा करवनाइ.

कीलावणघाई स्त्री० (कीडनघात्री) कीडा
करवनारी स्त्री-धावमाना.

कीलिय. न० (कीडित) कीडा करवी, रम्भनु;
जेलतु

कीलिय. त्रि० (कीलित) भ्रान्तिकथी आली
भुल.

कीलिया. स्त्री० (कीलिका) जेमां हाडकाना
साधा पीनीथी जेवज होय ते सधयण,
७ सधयणमानुं पायमु सधयण.

कीलियामंघयण. न० (कीलिकामहनन)
७ सधयणमानु पायमु ‘ कीलिका ’
सधयण.

कीलियासंघयणि. त्रि० (कीलिकामहननिन्)
कीलिका सधयणवाणो.

कीव पु० (कीर) ओ गननु ओक पक्षी.

कीस. त्रि० (कीडन) डेव ?

कीस त्रि० (किम्प) केवा स्वभाववाणो.

कु. म० (कु) कुसित, नडाइ. (२) कुमार.
(३) अधिक; विशेष.

कुइय त्रि० (कुचित) परेहुं; जेहुं

कुइयण. पु० (कुक्कण) धुलीगायोना धुली;
गो भडगनो अधिपति. (२) आ नामनो
ओक गृधपति

कुउअ पु. न० (कुउप) आभयनुं घी भर-
वानु कुउधु; कुउली.

कुआं. म० (कुतम्) क्यांथी ?

કુંકળ નં () કોકળ; રકા કમળ.
(૨) પુ. આર ઇદ્રિયવાળો એક જીવ.

કુંકળ. પુ. (કોહળ) દેશ વિશેષ.

કુંકળમ્. ત્રિ. (કોહળજ) કોકળ દેશમાં
જન્મેલ; કોકળ દેશનો વસનાર

કુંકુમ. નં (કુકુમ) કેશર (૨) કકુ

કુંચ. પુ. (કૌચ) કૌચ પક્ષી (૨) પાંચમા
તીર્થકરનું લાંબન.

કુંચ. પું. (કૌચ) કુચ નામનો એક અનાર્થ
દેશ.

કુંચિય. ત્રિ. (કુચિત) આળ વળેલ, કુડા-
કારે થયેલ; પાંકું

કુંચિયા. સ્ત્રી. (કુચિકા) કુચી

કુંજર. પુ. (કુજ્જ) હાથી

કુંજરસેના. સ્ત્રી. (કુજ્જસેના) અશ્વત્થામ ચક્ર-
વર્તીની એક રાણી

કુંડ. ત્રિ. (કુન્દ) વિદ્યુત હાથવાળો. કુંડા
(૨) કુખડો; ટીંગણો.

કુંડ. નં (કુન્દ) કુડી (૨) જ્વાલમય વિ-
શેષ (૩) આજા, આદેશ.

કુંડકોલિય. પુ. (કુન્દકોલિક) એ નામના
મહાવીર રચામીના એક શ્રાવક, દશ શ્રા-
વકમાંનો એક

કુંડગ. પુ. (કુન્દગ) કણસહુ

કુંડધાર. પુ. (કુન્દધાર) એક જાનના દેવ

કુંડધારિ. ત્રિ. (કુન્દધારિણ) આજાકારી

કુંડપુર. નં (કુન્દપુર) એ નામનું એક ગામ

કુંડમોય. પુ. (કુન્દમોદ) હાથીના પગના
આકારનું કુડા જેવું માટીનું કામ

કુંડય. પુ. (કુન્દ) એક જાનનું વાસણ; કુંડો.

કુંડરીય. પુ. (કુન્દરિક) કુંડરિક નામનો
એક રાજકુમાર.

કુંડલ. પું. નં (કુન્દલ) કાનમાં પહેરવાનું
એક આભરણ. (૨) કુડા નામે દશમે
દ્વીપ અને દશમે સમુદ્ર. (૩) દેવ
વિશેષ. (૪) પર્વત વિશેષ

કુંડલમ્. પુ. (કુન્દલમ્) કુડા દ્વીપના
અધિપતિ દેવતાનું નામ

કુંડલમહામ્. પુ. (કુન્દલમહામ્) કુડાદ્વી-
પના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

કુંડલવર. પું. (કુન્દલવર) કુડાવર નામનો
દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૨) કુડા દ્વીપને આરે
તરફ ફરતો કુડાવર નામનો પર્વત. (૩)
કુડાવર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતા.

કુંડલવરમ્. પુ. (કુન્દલવરમ્) કુડાવર
દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

કુંડલવરમહામ્. પુ. (કુન્દલવરમહામ્)
કુડાવર દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

કુંડલવરોમાસ. પુ. (કુન્દલવરોમાસ) કુડા-
વરોમાસ નામનો એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

કુંડલવરોમાસમ્. પુ. (કુન્દલવરોમાસમ્)
કુડાવરોમાસ દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું
નામ

કુંડલવરોમાસમહામ્. પુ. (કુન્દલવરોમાસ-
મહામ્) કુડાવરોમાસ દ્વીપના અધિપતિ
દેવતાનું નામ.

કુંડલવરોમાસમહાવર. પુ. (કુન્દલવરોમાસ-
મહાવર) કુડાવરોમાસ સમુદ્રના દેવ-
તાનું નામ

કુંડલવરોમાસવર. પુ. (કુન્દલવરોમાસ-
વર) કુડાવરોમાસ નામે સમુદ્રના દેવતાનું
નામ

કુંડલા. સ્ત્રી. (કુન્દલા) નુવચનવિગ્રહની
મુખ્ય રાગ્યની.

કુંડલાદ. પુ. (કુન્દલાદ) કુન્દલાદ નામનો
એક સમુદ્ર.

કુંડિય. પુ. (કુન્દિક) કમડળ.

કુંડિયા. સ્ત્રી. (કુન્દિકા) ભાગ્યન વિશેષ;
કુંડી. (૨) કમડળ.

કુંડિયાયમીય. પુ. (કુન્દિકાયમીય) કુંડિ-
કાયન ગોત્રવાળો.

કુંત. પુ. (કુંત) ભાલો.

કુંતમા. નં (કુંતામ) ભાલાની અણી.
કુંતમાહ ત્રિં (કુંતામહ) ભાલો રાખનાર.
કુંતીદેવી. સ્ત્રીં (કુંતીદેવી) પાણુ રાગની
રાણી

કુથુ. પું (કુથુ) કુંથુનાથ નામના ચાલુ
ચોવીસીના ૧૭ મા તીર્થકર અને હા
ચકવર્તી. (૨) ત્રણ ઈદ્રિયવાળો એક જીવ;
કથવો. (૩) ચમરેન્દ્રની હાથીની સેનાનો
અધિપતિ દેવ.

કુદ પું (કુદ) પુણ્યવ્રક્ષ વિશેષ (૨) નં
મયકુદનુ ધ્રુવ; મોગરાનું ધ્રુવ. (૩) કુદ
નામની વનસ્પતિ; વેણ.

કુંદુરુ. પું (કુંદુરુ) વનસ્પતિ વિશેષ
કુંદુદુરુ. પું (કુંદુરુ) એક જાતની સાધા-
રણ વનસ્પતિ (૨) ચીડ-એક જાતનું
નુગધી ધ્રુવ દ્રવ્ય; સીંચારસ.

કુંમ પું (કુંમ) ઘડો, કગશ (૦) ૧૯
મા નિર્થકરના પિતા (૩) ૧૮ મા અરનાથ
તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૪)
કુંભીમા નારદીને પકાવનાર પરમાધામી
(૫) કુંભ અર્થ, ચૌ અર્થ તીર્થકર
ચકવર્તીની માતા જુએ છે તેમાનું એક.
(૬) સા. આતક અથવા ૨૪૦ પ્રમથ
પ્રમાણ માત્ર વિશેષ.

કુંમકાર. પું (કુંમકાર) કુંભાર
કુંમકારકડગ. નં (કુંમકારકટક) એક
પ્રાચીન નગરનું નામ; જ્યાં પાત્રકે બધ-
કના પાંચસો શિષ્યોને ધાણીમા પીડ્યા
હતા.

કુંમકારી. સ્ત્રીં (કુંમકારી) કુંભારની સ્ત્રી,
કુંભારણી.

કુંમગ. પું (કુંમગ) મિથિલા નગરીના રા-
જાનું નામ.

કુંમગા નં (કુંમગ) મગધ દેશનું એક માપ.

કુંમય. પું (કુંમય) કુંભરાગ, માલિના-
થના પિતા.

કુંમરાય પું (કુંમરાય) કુંભરાગ.

કુંમાર. પું (કુંમકાર) કુંભાર.

કુંમારાવાય. પું (કુંમકારવાય) કુંભારનો
નિલાડો.

કુંમિ. પું (કુંમિ) ઉત્કટ મોહના ઉદયથી
જેનું પુરુષ ચિન્દ તથા વૃષણ કુંભ જેવડા
મ્હોટા થતા હોય તે, દીક્ષાને અયોગ્ય
પુરુષમાનો એક

કુંમિય નં (કુંમિક) મગધદેશપ્રસિદ્ધ
એક પ્રમાણ. (૨) ત્રિં કુંભ પ્રમાણે;
ધ્રુવ જેવડું. (૩) પું એક જાતની વ-
નસ્પતિ.

કુંમી. સ્ત્રીં (કુંમી) પ્રાચીનો કુંભસ્થળ,
(૨) કુંડી. (૩) નારદીનું ઉત્પત્તિ
સ્થાન

કુંમીપાગ. પું (કુંમીપાગ) કુંભી નામના
પાત્રમા પકાવવું. (૨) નારદીની એક
પ્રકારની યાતના

કુંમીમુહ નં (કુંમીમુહ) સાંકડા મોટાવાળી
દાડવી

કુંમ પું (કુંમ) કાચમો.

કુકમિ ત્રિં (કુકમિ) કુતિસ કામ-ધંધા
કરનાર, જુદાર, કુંભાર વગેરે.

કુકમ્મ નં (કુકમ્મ) ખરાય કામ.

કુકુઝ. નં (કૌકુચ) શરીરાદિની ચપલાધ-
કુચેષ્ટા.

કુકુઝ ત્રિં (કૌકુચિક) કુચકુચ એવો
અવાજ કરનાર.

કુકુલ. પું () જાણા.

કુકુસ. પું () ધાન્ય આદિનાં
ફાતરાં, ખૂંસું, કુસકા વગેરે.

કુકૂલ. પું (કુકૂલ) જાણનાર અગ્નિ.

કુકકય નં () એક જાતનું
ધરણું.

કુકકુઝ. નં (કૌકુચ) કુચેષ્ટા, કામોત્પાદક
અંગ વિકાર.

કુક્કુઘ. ત્રિ० (કુક્ક) આકન્દ કરનાર.
 કુક્કુઘા. સ્ત્રી० (કુક્કુચા) ખરતું; ઝરતું.
 કુક્કુઘ્ર. ત્રિ० (કૌકુચિક) ભાંડની માફક
 કુચેષ્ટા કરનાર; કામ ચેષ્ટા કરનાર.
 કુક્કુઘય. ન० (કૌકુચ્ય) મુખ નેત્રના વિકાર-
 વાળી ક્રિયા-ચેષ્ટા.
 કુક્કુઘડ. પુ० (કુક્કુટ) કુકડો (૨) એ
 નામની એક વનસ્પતિ.
 કુક્કુઘડમંસય. ન० (કુક્કુટપાંચક) કુકડાનું
 માંસ. (૨) કેળાપાક.
 કુક્કુઘડય. ન० (કુક્કુટક) જુઓ “કુક્કયય”
 શબ્દ.
 કુક્કુઘડલક્ષણ ન० (કુક્કુટલક્ષણ) કુકડ ના
 લક્ષણ જોવાની કળા.
 કુક્કુઘડવસમ. પુ० (કુક્કુટવસમ) મોટો કુકડો.
 કુક્કુઘડિયા. સ્ત્રી० (કુક્કુટિયા) મુરઘી, કુકડી
 કુક્કુઘડી. સ્ત્રી० (કુક્કુટી) કુકડી. (૨)
 માયા, કપટ.
 કુક્કુઘય. ન० () ખુંખળો, ધુધરો.
 કુક્કુર. પુ० (કુરકુર) કુતરો.
 કુક્કુસ. પુ० () જુઓ “કુકસ”
 શબ્દ.
 કુક્કુહ. પુ० (કુકુહ) ચાર હદિયવાળો
 જીવ.
 કુલ્લગત. સ્ત્રી० (કુલ્લગતિ) અશુભ વિદાયસ
 ગતિ-ચાલવાની ગતિ.
 કુલ્લહ. પુ० (કુલ્લહ) મોટો આગ્રહ, ક્ષદાગ્રહ.
 કુલ્લહીય. ત્રિ० (કુલ્લહીત) નહારીરીને અલગ
 કરેલું.
 કુલ્લર. ત્રિ० (કુલ્લર) નહારૂં આચરણ કર-
 નાર; ચોર, પરસ્ત્રી ગમન કરનાર વગેરે.
 કુલ્લેલ. ત્રિ० (કુલ્લેલ) ખરાબ વસ્ત્રધારી;
 કુત્સિત કપડાં પહેરનાર.
 કુલ્લ. ન० (કુલ્લ) દાતીયો; વાળ ઓળવાનું
 સાધન. (૨) એક જાતનું ઘાસ. (૩) ડાઠી.
 કુલ્લધર. પુ० (કુલ્લધર) ડાઠીવાળો.

કુલ્લગ. ન० (કુલ્લક) ૨ નામના રોપાનું
 પાથરણું, જેના ક્યડા બને છે તે.
 કુલ્લિય ત્રિ० (કુલ્લિક) દાઠી મૂલવાળા.
 કુલ્લહ પુ० (કુલ્લ) ઋષિ વિશેષ (૨) ગોત્ર
 વિશેષ.
 કુલ્લહા. પુ० (કુલ્લક) એક જાતનું ઘાસ;
 વનસ્પતિ.
 કુલ્લહિગિજ. ત્રિ० (કુલ્લહિનીય) નિદ્રા કરવાને
 યોગ્ય. નિદ્રાપાત્ર
 કુલ્લહા. સ્ત્રી० (કુલ્લહા) નિદ્રા.
 કુલ્લિક. પુ० સ્ત્રી० (કુલ્લિક) કુખ. (૨) પેટ;
 ગર્ભસ્થાન (૩) બે હાથ પ્રમાણ માપ; ગજ.
 કુલ્લિકિમિ. પુ० (કુલ્લિકિમિ) પેટમાં ઉત્પન્ન
 થતા કૃમિ; બે હિન્દિયવાળા જીવ.
 કુલ્લિકધાર. પુ० (કુલ્લિકધાર) નાવાનો નિર્ધા-
 મક; સુકાની (૨) એક પ્રકારનો વડાળનો
 વેપારી.
 કુલ્લિક્ય ત્રિ० (કુલ્લિક) ખરાબ.
 કુલ્લિકવેચણ. સ્ત્રી० (કુલ્લિકવેચણ) પેટનો એક
 જાતનો રોગ.
 કુલ્લિકસૂલ પુ० ન० (કુલ્લિકસૂલ) એક પ્ર-
 કારનો રોગ.
 કુલ્લિકમરિય. પુ० (કૌતુમ્ભિક) એક જાતનું
 શ્વક.
 કુલ્લઘ. પુ० (કુલ્લઘ) જેનો જ્ય કુત્સિત-
 નિર્દિન છે તે; જુગારિ.
 કુલ્લ. ત્રિ० (કુલ્લ) કુખડો, દીંગણો.
 કુલ્લય પુ० (કુલ્લય) સેવકોનું ઝાડ.
 કુલ્લિલ. ત્રિ० (કુલ્લિલ) વાકુંચુકું, વક.
 કુલ્લંબ. પુ० (કુલ્લંબ) પરિવાર.
 કુલ્લણ. ન० (કુલ્લ) કુટુંબ; મારતું.
 કુલ્લણા. સ્ત્રી० (કુલ્લણા) શારીરિક પીડા.
 કુલ્લણી સ્ત્રી० (કુલ્લણી) સામેલું; ચૂસક.
 કુલ્લિતિયા. સ્ત્રી० (કુલ્લિકા) અનાજને ખાંડ-
 નારી.
 કુલ્લિમ. પુ० (કુલ્લિમ) ભૂમિનળ; ભોંતગીયું.

કુટિય. વિ० (કુટિય) કુટેલું. (૨) કાપેલું.
 કુટિલમ્. પું (કુટિલક) એ નામના એક સાધુ.
 કુટ્ટ. પું નં (કુષ્ટ) કોઠ; એક જાતનો મુગંધી ૬૦૫. (૨) કુષ્ટરોગ, કોઠ.
 કુટ્ટ. પું (કોષ્ટ) કોઠો; અનાજ ભરવાનો કોઠાર.
 કુટ્ટુલુદિ. વિ० (કોટુલુદિ) એકવાર જાણ્યા પછી નહીં ભુલનાર.
 કુટ્ટા. સ્ત્રી (કુટ) આપલી.
 કુટ્ટાણ. નં (કુટ્યાન) દુષ્ટ ધ્યાન
 કુટ્ટિ. વિ० (કુટ્ટિન) કોઠી.
 કુટ્ટિચ્ચા. સ્ત્રી (કોટ્ટિકા) માટીની કોઠી.
 કુટ. પું (કુષ્ટ) કોઠનો રોગ.
 કુટ. પું (કુટ) પર્વત. (૨) દપ્તાન, દાખલો. (૩) અસત્ય. (૪) એક પ્રકારનો પાશ (૫) ઘડો; કળશ (૬) હાથી વગરને બાધવાનું સ્થાન.
 કુટંગ. પું નં (કુટંગ) ધરતું લોકાત્મ; જા-પર. (૨) એ નામનો એક હાથ (૩) પાશનું વન.
 કુટંગ. પું (કુટંગ) પાશ વિશેષ.
 કુટંગિમ. વિ० (કુટંગિમ) લોકડી મારી છીનવી લીધેલું ૬૦૫
 કુટંગ. પું (કુટંગ) જુઓ ' કુટ ' શબ્દ.
 કુટમિ. સ્ત્રી (કુટમિ) ન્હાનો ધન.
 કુટય. પું નં (કુટય) ઈશ્વરનાં આંકડા.
 કુટય. પું (કુટય) આજ ભરવાનું એક માપ.
 કુટહ. વિ० () કહરૂંપો, ખેડાગ.
 કુટાગાર. પું (કુટાગાર) પવનના શિખરમાં કોનરેલ ધર.
 કુટાલ. પું () હળનો ઉપલો ભાગ.
 કુટિલ. વિ० (કુટિલ) વાક્યચુક.
 કુટિલ્લય. પું (કુટિલ) ધરમાં રહી કો-ધાદિક કપાય કે અહકારનો ત્યાગ કરે તેવા પરિવારક.

કુડી. સ્ત્રી (કુડી) ઓરડી; ઝુંપડી.
 કુડીર. નં (કુડીર) ઝુંપડું; નિર્ધનનું ઘર.
 કુડુંબ નં (કુડુંબ) કુડુંબ પરિવાર.
 કુડુંબય. પું (કુડુંબક) વનસ્પતિ વિશેષ. (૨) કન્દ વિશેષ.
 કુડુંબિ વિ० (કુડુંબિન) સંબંધી.
 કુડુંબિય. વિ० (કુડુંબિક) કુડુંબી; ખાસ કુડુંબનો માણસ (૨) હાથરી.
 કુડય. પું () પર્વતની ટોચ; શીખર.
 કુડ. નં (કુડય) દીવાલ; ભીત.
 કુડા સ્ત્રી (કુડયા) પાનાળ કળાશાની દીકરી.
 કુડાવય. નં () અનુગમન, પળવાડે જવું
 કુળાક પું (કુળક) કુળક નામની એક વનસ્પતિ.
 કુળાલ પું (કુળાલ) કુળાલ નામનો એક દેશ. (૨) કુળાલ રાગ, જેનું ખીજું નામ સપ્રતિ રાગ હતું.
 કુળાલા. સ્ત્રી (કુળાલા) કુળાલ નામે ઉત્તર તરફની એક નગરી, ઉત્તરની નગરીનું ખીજું નામ કુળાલા હતું એમ પણ ક્યાક લખેલ છે.
 કુળાલાહિવહ. પું (કુળાલાધિપતિ) કુળાલ દેશનો અધિપતિ.
 કુળિ. વિ० (કુળિ) હાથ અથવા પગ ન્હાનો મોટો હોય એવા ગર્ભના દોષવાળો.
 કુળિમ. પું નં (કુળપ) માંસ. (૨) શય; મહુ. (૩) નરકાવાસ વિશેષ. (૪) શયનું રૂંધિર
 કુળિય. પું (કુળિય) કુળિકરાગ; શ્રેણિકો પુત્ર.
 કુળિયા. સ્ત્રી (કુળિયા) નેથી એક હાથ અથવા પગ ન્હાનો મોટો યદ્યગ્યો હોય ત, સાળ રોગમાંનો એક રોગ.
 કુપ્પહરિ. સ્ત્રી (કુપ્પરી) કુપ્પરી નામનું કંદ. (૨) એ નામની એક વનસ્પતિ.

કુતિથ. ન૦ (કુતીર્થ) દોષવાળાં દર્શન; દુર્દર્શન.

કુતિથિ. વિ૦ (કુતીર્થિન) } પાખડી. અ-
કુતિથિય. વિ૦ (કુતીર્થિક) } સત્યને ભજ-
નાર, મિથ્યાત્વી.

કુતુંબ. પુ૦ (કુસ્તુમ્બ) એક જાતનું વાજીત્ર
કુતુબ. પું૦ ન૦ (કુતુબ) ડબ્બરના બનાવેલા
ચામડાનો કુડલો.

કુતાર. વિ૦ (કુતાર) ખરાબ તાર; પોતે
કુએ અને ખીજનને કુઆડે તેવો.

કુસિધાવણ. પું૦ ન૦ (કુસિકાવણ) ત્રણ
લોકમાં નિપજતી દરેક યીજ જ્યાંથી
વેચાતી મળી શકે તેવી મોટી દુકાન.

કુસિય ન૦ (કુસિક) સ્વર્ગ, મર્ત્ય અને
પાતાળ એ ત્રણ લોક. (૨) ત્રણ
જગતમાં રહેલ પદાર્થ.

કુત્ય. ઘ૦ (કુત્ર) કયાં ?

કુતિયમ. વિ૦ (કુત્મિત) નિન્દિત, ખરાબ.

કુતુંમ. સ્ત્રી૦ (કુતુંમ્બરી) ધાણાનો ગુચ્છ,
કાથમરી.

કુરંડ. પુ૦ (કુરંડ) એક જાતનું બધન

કુરંડગ પુ૦ (કુરંડગ) ખદાર મારવાનો
કોરડો.

કુરંડિમ. ન૦ (કુરંડ) કુતિસન દડ, ગુન્દા
કરતાં એછા દડ.

કુરંસણ ન૦ (કુરંસલ) વિપરીત શ્રદ્ધાને;
મિથ્યાત્વ દર્શન.

કુરિદિ. સ્ત્રી૦ (કુરિદિ) મિથ્યાત્વદષ્ટિ, વિપ-
રીતદાષ્ટ.

કુહાલ. પુ૦ (કુહાલ) કોદાળી. (૨) એ ના-
મનું એક વૃક્ષ.

કુદ્ધ. વિ૦ (કુદ્ધ) કોપ; ગુસ્સે થયેલ.

કુપક્ષ. વિ૦ (કુપક્ષ) નીચ પક્ષનાં.

કુપ્ય. ઘ૦ (કુપ્ય) આસન શયા વગેરે
રાચરચીલું; ઘરવખરી.

કુપ્પર. પુ૦ (કુર્પર) ગાડા કે રથની પિજણી.
(૨) કોણી.

કુપ્પાવયણિય. ન૦ (કુપ્રાવચનિક) પાખંડી-
ઓના પ્રવચનને આધારે તેઓને કરવાનું
આવશ્યક નિનકૃત્ય. (૨) ત્રિ૦ દૂષિત
સિદ્ધાન્તને અનુસરનાર.

કુબેર. પુ૦ (કુબેર) એક જૈન મુનિ.

કુબેરા. સ્ત્રી૦ (કુબેરા) જૈન સાધુ ગણની
એક શાખા.

કુબ્બર. પુ૦ (કુબ્બર) પાંસરી, ગાડાની ધુરી.
(૨) મધિનાથ પ્રભુનો યક્ષ.

કુમંડ પું૦ (કુમાઠ) એક જાતના દેવ

કુમંડિંદ. પુ૦ (કુમાઠેન્દ્ર કુભાડ દેવોનો
ઇંદ્ર

કુમોદ વિ૦ (કુમોજિત) દુષ્ટ ભોજન
કરનાર.

કુમદ. પુ૦ (કુમદ) સાતમા દેવલોકનું
કુમદ નામે એક વિમાન

કુમર. પુ૦ (કુમાર) પાળક.

કુમાર પુ૦ (કુમાર) કુમાર; કુવર, અવિ-
વાહિન (૨) ખરાબ મરણ; (૩) અમુક
કુમાર આદિ દેવતા. (૪) પુવરાજ,
રાત્ર્યાર્ધ પુરૂષ. (૫) લોકકાર, લોકાર.
(૬) આશ્વિન માસ.

કુમારગામ. પુ૦ (કુમારગામ) એ નામનું
એક ગામ.

કુમારપુતિય પુ૦ (કુમારપુત્રક) એ નામના
એક નિર્ગ્રંથ સાધુ

કુમારમિષ્ઠ. પુ૦ (કુમારમૃત્યુ) આયુર્વેદ શા-
સ્ત્રનો એક ભાગ કે જેમાં ન્દાના છાંકરા-
ઓના રોગની ચિકિત્સા બતાવી છે.

કુમારવાસ. પુ૦ (કુમારવાસ) કુમાર અવ-
સ્થામાં રહેતું તે, અભયયાશ્રમ.

કુમારસમણ. પુ૦ (કુમારસ્રમણ) કુમારા-
વચ્ચામાંથીજ દીક્ષા લીધેલ; બાળ
બ્રહ્મચારી.

કુમારિચ. પુ૦ (કુમારક) ખરાબ શીકારી;
કસાઇ.

કુમારિયા. સ્ત્રી૦ (કુમારિકા) કન્યા; કુમારિકા.
કુમારી સ્ત્રી૦ (કુમારી) કુમારિકા; અવિવા-
દિત સ્ત્રી; કન્યા.

કુમુદ. ન૦ (કુમુદ) સફેદ કમળ; ચંદ્રવિકાશી
કમળ (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ
ખાંડવાની મેરૂ તરફથી છડી વિજય. (૩)
પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની
મેરૂ તરફથી છડી વિજયનો રાગ. (૪)
આહમા દેવલોકનું કુમુદ નામે એક
વિમાન. (૫) આ નામનું એક શિખર.

કુમુદકૂટ પું૦ (કુમુદકૂટ) ભદ્રસાલવનના
આદિ ત્રિગુણસ્તિકૃતમાનુ પાચમુ કૃત-શિખર

કુમુદગ ન૦ (કુમુદક) એક જાતનું ધાસ.

કુમુદગુપ્ત ન૦ (કુમુદગુપ્ત) આહમા દે
વલોકનું કુમુદગુપ્ત નામે એક વિમાન

કુમુદવૃક્ષા. સ્ત્રી૦ (કુમુદવૃક્ષા) જલુવૃક્ષના
ઈશાન ખુણાના વનખડમાં ૫૦ જોગન
ઉપર આવેલ એક વાવડી

કુમુદા. સ્ત્રી૦ (કુમુદા) કુમુદા નામની મ-
હાવિદેહની એક વિજય. (૨) જલુ વૃક્ષના
ઈશાન ખુણાના વનખડમાં ૫૦ જોગન
ઉપર આવેલ એક વાવડીનું નામ.

કુમુદાગર. પું૦ (કુમુદાગર) કુમુદથી ભરપૂર
વન.

કુમુદ. ન૦ (કુમુદ) ચંદ્રવિકાશી કમળ (૨)
સફેદ ફૂલ.

કુમુદા. સ્ત્રી૦ (કુમુદા) દક્ષિણ દિશાના
અંજનક પર્યતની કુમુદા નામની એક
વાવ.

કુમ્મ પું૦ (કુર્મ) કાચખા. (૨) કાચખાના
દર્શનવાળું જ્ઞાતાસૂત્રનું ચોથું અધ્યયન.
(૩) કુર્મ નામનું એક ગ્રામ (૪) વીશમા
તીર્થકરનું લાંબન.

કુમ્મગામ. પું૦ (કુર્મગામ) મગધ દેશના એક
ગામનું નામ.

કુમ્મથલ. ન૦ (કુર્મથલ) ગંડથળ; ગાંધ.

કુમ્માસ. પું૦ (કુમ્માસ) એક જાતનું ધાન્ય,
અડદ. (૨) કળથી. (૩) બાફેલા અડદ;
બાકળા.

કુમ્મુગાયા. સ્ત્રી૦ (કુર્મોન્તા) કાચખાના
જેવી ઉત્તરયોનિ-ઉત્પત્તિ સ્થાન કે જેમાંથી
અરિહત ચક્રવર્તી બળદેવ અને વામુદેવનો
જન્મ થાય છે.

કુયવા. સ્ત્રી૦ () એ નામની એક
વેલ

કુરઘ. પું૦ (કુરઘ) એ નામની એક
ફલન રત્નપતિ.

કુરંગ. પું૦ (કુરંગ) ભરણ; મૃગ

કુરજ. ન૦ (કુરજ) ખરાબ રોગ.

કુરત્યા. સ્ત્રી૦ (કુરત્યા) ન્દાની શેરી-ગદ્દી.

કુરય. પું૦ (કુરક) એ નામની એક
વનરપતિ

કુરર. પું૦ (કુર) પાણીને કિનારે રહેતાર
એક જાતનું પક્ષી, કુરલ.

કુરરી સ્ત્રી૦ (કુરી) એક જાતનું પક્ષી;
ટીટોડી

કુરલ. પું૦ (કુરલ) એક જાતનું રૂઆની
પાંખાવાળું પક્ષી.

કુરલી સ્ત્રી૦ (કુલી) કરચલી

કુરવિંદ. પું૦ (કુરવિંદ) એ નામનું પર્વગ
જાતનું જાડ

કુરા. સ્ત્રી૦ (કુરા) અકર્મજ્ઞમિક્ષેત્રવિશેષ.

કુરાય. પું૦ (કુરાય) ખરાબ રાગ,
મીમાડાનો રાગ

કુરિય ન૦ () મોડું જગલ.

કુર. પું૦ (કુર) કુર નામનો દેશ. (૨)
કુર નામનો દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૩) મહા-
વિદેહ ક્ષેત્રમા આવેલ જુગલીયાના ક્ષેત્રો;
દેવકુર અને ઉત્તરકુર નામનાં ક્ષેત્ર. (૪)
પું૦ સ્ત્રી૦ કુર વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ;
કુર વંશીય.

કુરુાય. પું૦ (કુરુાય) કુરુદેશનો રાગ.

કુલ્ય. પુ. (કુલ) માયા કપાય, પર્થાય વાયક નામ.

કુલકુન્દ ન. (કુલકુન્દ) એક જાતનું ધાસ.

કુલકુયા. સ્ત્રી. (કુલકુવા) સ્થંડિલે ગયા પછી આચમન લેતુ, પગ ધોવા વગેરે શોચ-ક્રિયા કરવી તે.

કુલદત્તપુત્ર. પુ. (કુલદત્તપુત્ર) કુશલપુત્ર નામના શ્રીમહાતીર ભગવાનના એક શિષ્ય.

કુલમર્દ. સ્ત્રી. (કુલમરી) કુશમરી નામની ૧૨ મા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી.

કુલયા. સ્ત્રી. (કુલ્લા) જુઓ “ કુકુયા ” શબ્દ.

કુલવિન્દ. પુ. (કુલવિન્દ) એક જાતનું ધાસ; નાગરમોથ. (૨) કેળાસનભ (૩) કુટિલિક નામનો એક પ્રકારનો જ્વારોગ.

કુલવિદાવત્. પુ. ન. (કુલવિદાવત્) એ નામનું એક જાતનું ધરેણું.

કુલવ. પું. (કુલ્લ) ખરાબ રૂપ. ૩૬૩૫. (૨) મોહનીય કર્મ.

કુલ. પુ. (કુલ) પ્રવજ, આપદાદાની પર પરા; વશ, એવાદ. (૨) પિતાનો પક્ષ, આપના વડીલોની પરપરા (૩) આદાદિકકુળ; ગણનો એક ભાગ. (૪) કુળ, ગોત્ર. (૫) ધર (૬) સમુદાય, જાથા, સમુદ. (૭) મહીનાના નામ સરખા નામવાળા નક્ષત્રો.

કુલંપ. પુ. (કુલમ્પ) આ નામનો એક અનાર્ય દેશ. (૨) તેમાં રહેનારી જાત.

કુલકોંડિ. સ્ત્રી. (કુલકોંડિ) કુલકોંડિ, જીવની ઉત્પત્તિ સ્થાનના પ્રકાર.

કુલક્ષ. પુ. (કુલક્ષ) કુલક્ષદેશનો મનુષ્ય.

કુલક્ષણ. ન. (કુલક્ષણ) અપવક્ષણ; ખરાબ ચિન્હ.

કુલકર. પુ. (કુલકર) જીવલીયાનો રાગ; જીવલીયાની વ્યવસ્થા કરનાર.

કુલધર. ન. (કુલધર) પિતૃ ગૃહ.

કુલગામ. ન. (કુલનામન) કુળપરંપરાથી લેવાતું નામ.

કુલતિલગ. ત્રિ. (કુલતિલક) કુળમા શ્રેષ્ઠ.

કુલત્ય ત્રિ. (કુલત્ય) કુલીન; ખાનદાન વશનો.

કુલત્ય. પુ. (કુલત્ય) કુળથી, એક જાતનું ધાન્ય.

કુલત્ય. પુ. (કુલત્ય) કુલાર્થ નામે એક અનાર્ય દેશ.

કુલત્યા. સ્ત્રી. (કુલ ત્યા) કુલીન સ્ત્રી.

કુલદિનાયક. પુ. (કુલદિનાયક) કુળમા શ્રેષ્ઠ.

કુલદીવ. પુ. (કુલદીવ) કુળપ્રકાશક, કુળમા શ્રેષ્ઠ.

કુલધર્મ. પુ. (કુલધર્મ) કુળાચાર.

કુલપવ્વય. પુ. (કુલપર્વત) પરંતની માદક કુળનો રક્ષક.

કુલપુત્ર. પુ. (કુલપુત્ર) વશરક્ષક પુત્ર.

કુલમય. પુ. (કુલમદ) કુળનું અભિમાન.

કુલય. ન. (કુલક) શ્લોક ક ગાથાનો સમુદાય, એક સમુદાયની આઠ ક તેથી વધારે ગાથાનો સમુદ (૨) ચાર મનિકા અથવા આઠ પસંનિપ્રમાણ માન વિગેષ.

કુલરોગ. પુ. (કુલરોગ) આખા કુળને લાગુ પડે તેવો વ્યાધિ.

કુલજ. પુ. (કુલજ) ગીધ પક્ષી. (૨) સમડી. (૩) ખીલાડો. (૪) કુરર પક્ષી.

કુલલય. પુ. () પાણીનો કાગળો કરવો તે.

કુલવહ. પુ. (કુલવહિ) તાપસમગ્ધનો ઉપરી, તાપસ ગુરુ.

કુલવંસ. પું. (કુલવંશ) વશ, કુળરૂપ વશ.

કુલવંમ. પુ. (કુલવંમ) કુળમા ઉત્પન્ન થયેલ; વંશમાં જન્મેલો.

કુલવર્ડિસય. પુ. (કુલવર્ડિસક) કુળભૂષણ; કુળદીપક.

કુલવદ્. સ્ત્રી (કુલવદ્) કુલીન સ્ત્રી, કુ-
લાઈના.

કુલવિહિ. પુ (કુલવિધિ) બુદ્ધિ “ કુલ-
કાડી ” શબ્દ.

કુલસંપ્રણ. ત્રિ (કુલમન્ન) કુલીન, ખા-
નદાન કુળનો.

કુલસમય પુ (કુલસમય) કુળાચાર.

કુલાજીવ ત્રિ (કુલાજીવ) પોતાના કુળની
અગ્રાધારી આજીવિકા ચલાવનાર.

કુલાગ્નિય. પુ (કુતાર્ય) પિતૃપક્ષની અ-
પેક્ષાએ આર્ય.

કુલાલ. પુ (કુનાટ) માનર, ગિવાડા
(૨) આદામ, નિષ્ર

કુલાલ. પુ (કુલાલ) કુભાર.

કુલાલય પુ (કુલાલક) મિત્રાડીની પેઠે
ગૃહ થઈ ધરોધર કરનાર મિત્ર.

કુલાલકુલ. પુ (કુલાલકુલ) અભિય શન-
ભિષક, આદા અને અનુરાધા એ ચાર
નક્ષત્ર

કુલિંગ. ન (કુલિંગ) કુલિંગ-શાક્ય વગરેનો
, વેપ (૨) પુ કીડાની એક જાત, માકડ

કુલિંગચ્છાય. પુ (કુલિંગચ્છાય) ઋતુ વિગેષ

કુલિંગાલ. પુ (કુલાંગાલ) કુળમાં કલક
લગાડનાર, દુરાચારી

કુલિંગિ ત્રિ (કુલિંગિ) કુલીથી. પાખડી
(૨) પુ કીડા વગેરે જુદા જુદા.

કુલિય. ન (કુલિક) કુલીયુ (૨) દળ.
(૩) ત્રાટી.

કુલિય. ન (કુલ્ય) ભીન.

કુલિયકડ. ત્રિ (કુલિકીકૃત) કુલાને
આકારે દગલો કીધેલ

કુલિવ્ય. પુ (કુલિવ્ય) એક જાતના
તપસ્વી; ધરમાં રહી કૌધાદિ પર વિજ્ય
મેળાવનાર ગૃહસ્થ.

કુલીકોસ. પુ (કુલીકોશ) ચેતદસ, એક
જાતનું પક્ષિ.

કુલ્લ પુ (કુલ્લ) મધ્ય દેશનું એક ગામ.

કુલ્લુડિયા. સ્ત્રી (કુલ્લુડિકા) ધટિકા; ધડી.

કુલ્લ. પુ (કુલ) અતઃસૂત્રના ત્રીજા
વર્ણના અગીઆરમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) દારકાના બળદેવ રાજાની ધારણી
રાણીના પુત્ર

કુલ. ન (કુલ) નાવાનો આગલો ભાગ;
નાવાનો મોટાનો ભાગ

કુલલય ન (કુલલય) કમળ (૨) નીલો-
ત્પલ કમળ.

કુલિંદ. પુ (કુલિંદ) વાનકર.

કુલિંદવલી. સ્ત્રી (કુલિંદવલી) એ નામની
એક વેલ.

કુલિય ત્રિ (કુલિય) કાપેલ; ગુચ્છ થયેલ.

કુલિય. ન (કુલ્ય) વાસણ વગેરે ધરવખરી.

કુલિયગિહ. પુ (કુલ્યગિહ) ધરવખરી રામ-
વાનુ ધર

કુલિયસાલા. સ્ત્રી (કુલ્યસાલા) જ્યાં ધર
વખરી રહે તેનું ધર.

કુલિયાગ્રહ. સ્ત્રી (કુલિયાગ્રહ) અશુભ
વિદાયો ગતિ, ઉટીયાની માફક ખરાબ
ગતિ.

કુલુટિ. સ્ત્રી (કુલુટિ) ઋતુ વિનાનો વરસાદ,
માવડ.

કુલેજ પુ (કુલેજ) ખરાબ વૈદ્ય, ઉટવૈદ.

કુલેગી. સ્ત્રી (કુલેગી) એક જાતનું દથીયાર

કુલ્લકારિયા. સ્ત્રી (કુલ્લકારિકા) એ નામની
વનસ્પતિ

કુલ્લગા સ્ત્રી (કુલ્લ) કરવુ.

કુલ્લ પુ ન (કુલ) દર્ભ; દાખડા.

કુલ્લસંપ્રણ. ન (કુલ્લસંપ્રણ) દલક સંધ્યાખ-
શરીરનો આંધા

કુલ્લસંધિય ત્રિ (કુલ્લસંધિય) ખરાબ આકારે
રહેલ

કુલ્લમા. ન (કુલ્લમા) દર્ભનો આગલો
તીક્ષ્ણ ભાગ.

કુસળ. નં () દહીં; ગોરસ.
 કુસણિય. નં () દહીંમાં ઝાશ
 વગેરે મશાલા નાખીને બનાવેલ કરમ્બો.
 કુસત્ત. પું (કુશત્ત) પથારી ઉપર બિછા-
 વવાના વસ્ત્રની એક જાત.
 કુસત્ત. પું (કુશવર્ત) કુશવર્ત નામનો દેશ.
 કુસમય. પું (કુસમય) કુશાસ્ત્ર, પાખડ
 મનનાં શાસ્ત્ર. (૨) ત્રિં કુશાસ્ત્રના
 અનુયાયી.
 કુસલ. ત્રિં (કુશલ) નિપુણ, કુશળ. (૨)
 શુભ, સાર. (૩) નં સુખ; દિન
 કુસવર. પું (કુશવર) એ નામનો એક દ્વીપ.
 કુસિસ્ત. પું (કુશિસ્ત) ખગત્ય શિષ્ય,
 અવિનિત ચેતો.
 કુસીલ. ત્રિં (કુશીલ) કુસિત આચારી,
 અસદર્શનવાળો; અગ્નિચારી; દુષ્ટવર્તમાન-
 વાળો. (૨) નં અગ્નિચાર; દુષ્ટઆચાર
 કુસીલપરિમાસિય. નં (કુશીલપરિમાસિત)
 સુવર્ગમાં સુત્રના સાતમા અધ્યયનનું
 નામ કે જેમાં કુશીલ-અસદાચારી કુ-
 લિંગીનું વર્ણન છે.
 કુસુંમ. પું નં (કુસુમ) કસુઆનું ઝાડ.
 (૨) એક જાતનું ધાન્ય. (૩) નં કસુ-
 આનું પુષ્પ કે જેનો રંગ બનાવવામાં
 આવે છે.
 કુસુંમગ પું (કુસુમક) કસુંબો, કસુંબી
 કુસુંમય. પું (કુસુંમ) રંગ. (૨) એક જાતનું ધાન્ય.
 કુસુમ. નં (કુસુમ) પુષ્પ, યુલ. (૨) પું
 પદ્મપ્રભ પ્રભુના પદ્મનું નામ.
 કુસુમકુંડલ. નં (કુસુમકુંડલ) યુલના
 આકારનું કાનનું આભરણ; કાનપુલ.
 કુસુમદામ. નં (કુસુમદામન) દૂલોની માળા
 કુસુમનગર. નં (કુસુમનગર) પાટલીપુત્રનું
 અપર નામ.
 કુસુમપુર. નં (કુસુમપુર) એ નામનું શહેર,
 પાટલીપુત્ર. (પટના.)

કુસુમસંમલ. પું (કુસુમસંમલ) વૈશાખ
 માસનું લોકાત્તર નામ.
 કુસુમસર. પું (કુસુમસર) કામદેવ.
 કુસુમાસવ. પું (કુસુમાસવ) પરાગ; પુષ્પરેણુ.
 કુસુમિત. } ત્રિં (કુસુમિત) કુસુમાગ્ર;
 કુસુમિય. } ખીલણ.
 કુસેજા. સીં (કુશ્ય) દુષ્ટ શય્યા-સ્થાન.
 કુહ. પું (કુહ) વૃક્ષ.
 કુહમ. પું (કુહમ) ઈશ્વરના; કુતુબના.
 કુહંડ. પું (કુમાડ) વ્યતર દેવતાની એક જાત.
 કુહંડય. પું (કુમાગડક) કોહોલુ. શાકની
 એક જાત
 કુહંડિયા સીં (કુમાગડી) કોહોલાની વેદ.
 કુહંડી સીં (કુમાંડી) દૂધી. નધ.
 કુહકુહ. પું (કુહકુહ) કુહ કુહ એવો અવાજ.
 કુહા પું (કુહ) કન્દ વિશેષ.
 કુહા. નં (કુહ) એક જાતની વનસ્પતિ,
 ભમિકાડા (૨) ત્રિં કુહાવૃક્ષનો ર-
 હેવાસી.
 કુહા. ત્રિં (કોધન) કોધી. કોધ કરનાર
 કુહા સીં (કુહા) ઝાંઝાના આકારની
 વનસ્પતિ. ભમિકાડા.
 કુહમ પું (કુર્મ) ખાટો-પાખાડધર્મ.
 કુહય પું નં (કુહ) ધન્વન્તરિ કૌતુક.
 કુહર. નં (કુહ) પવનની ગુફા.
 કુહાડ. પું (કુહા) કુહાડો (૨) ફરસી.
 કુહિમપૂજ્ય ત્રિં (કુહિમપૂજ્ય) અત્યંત
 સંકુલ.
 કુહિચિય. ત્રિં (કુહિચિ) કપાંક, કોષ્ઠસ્થળ.
 કુહિય. ત્રિં (કુહિ) કોહી ગએલું; સડી
 ગએલું (૨) વિનષ્ટ.
 કુહુ પું (કુહ) જુઓ “કુહ” શબ્દ.
 કુહુવ્ય. પું (કુહુવ્ય) એક જાતનો કદ.
 કુહેડ. પું (કુહેડ) } અત્યંત મંત્ર-
 કુહેડમ. પું (કુહેડ) } તંત્રાદિનું જ્ઞાન.
 (૨) વક્રાંકિત વિશેષ

કુહડગ. પું નં () અગમો.
 કૂઝગા. નં (કૂઝન) અવ્યક્ત શબ્દ. (૨)
 ત્રિં એવો અવાજ કરનાર.
 કૂઝગાયા. સ્ત્રીં (કૂઝગતા) પાડિત સ્વરથી
 રચ્યુ તે.
 કૂઝગ નં (કૂઝિત) પશ્ચિના જેવો અવ્યક્ત
 શબ્દ.
 કૂઝિયા સ્ત્રીં (કૂઝિકા) પરપોટા
 કૂઝિય. નં (કૂઝિય) અવ્યક્ત ધ્વનિ.
 કૂઝ પું નં (કૂઝ) કૂટ નામનો દોષ તથા
 સમુદ. (૨) શિખર; પર્યતની ટુક (૩)
 ખેડ, ગગનધન (૪) કુડ કપટ (૫)
 તોલમા અને માપમા ન્યૂનાધિકા ગણવી
 તે (૬) પાસંતો, કાંસી (૭) નરક (૮)
 દુખનું ઉત્પત્તિસ્થાન. (૯) દરવાજાનો
 ઉપરનો ભાગ; માઠ (૧૦) ત્રિં ખાટું.
 અસત્ય, દયાવાગ્ (૧૧) આન્નિગ્નક
 ગમ્તુ. (૧૨) પર્યતનો મધ્ય ભાગ (૧૩)
 મારવાનું એક પ્રકારનું પાપાણનું યત્ર.
 (૧૪) સમુદ; દગડો.
 કૂઝમાહ પું (કૂઝમાહ) દગાથી છોવાને
 ફસાવનાર.
 કૂઝજાલ. નં (કૂઝજાલ) પાશુપુત્રી ગદ્ય,
 કાંસી
 કૂઝતુલા સ્ત્રીં (કૂઝતુલા) જૂઠો તોલ.
 કૂઝપાસ. પું (કૂઝપાશ) મૂગધાને ફસાવવા
 કપટ કરીને પાશ રચવો તે. (૨) નં
 માછલા પકડવાની જાળ.
 કૂઝપ્રયોગ. પું (કૂઝપ્રયોગ) પ્રચલ્લ પાપ.
 કૂઝમાણ. નં (કૂઝમાણ) ખેડા માપ રાખ-
 વા તે, શ્રાવકતા ત્રીંબ વ્રતનો એક
 અતિચાર.
 કૂઝલેહકરણ. નં (કૂઝલેહકરણ) ખોટા
 લેખ લખવો તે; ખીજા વ્રતનો પાચમો
 અતિચાર.
 કૂઝવાહિ. પું (કૂઝવાહિ) બેલ; ગળદ.

કૂડસક્ષિજ. નં (કૂડસક્ષ્ય) ખોટી સાક્ષી
 પુરવી.
 કૂડસામલિ પું (કૂડસામલિ) નરકમાં
 રહેલ કૂટશાસ્ત્રી નામનું વ્રક્ષ; (૨) આ
 આકારનું એક સ્થાન કે જ્યાં ગરૂડ જન-
 નિના દેવતા રહે છે
 કૂડસામલીપેદ. પું (કૂડસામલીપેદ) દેવ-
 કુરુક્ષેત્રના પશ્ચિમાધ્યને મધ્યભાગે આવેલ
 કૂટશાસ્ત્રી વ્રક્ષનું પાક-ઓટલો.
 કૂડાગાર નં (કૂડાગાર) શિખર બધ ધર;
 શિખર ઉપરનું દેવાલય. (૨) પર્યતમાં
 કોનુંલ ધર. (૩) દિંસાનું સ્થાન.
 કૂડાગારમાલા સ્ત્રીં (કૂડાગારમાલા) શિખરને
 આકારે શાલા-સભા-બેઠક
 કૂડાહથ નં (કૂડાહથ) એક ધા મારવાથી
 પર્યતથી શિખર પડે તેમ ધડ ઉપરથી
 માથું ઉતરી નીચે પડે તેને યોગ્ય; એક
 ધાએ શિખરની માકક નીચે પાડવા યોગ્ય.
 કૂગાગ પું (કૂગાગ) ફળનો ગોટલો
 કૂગિય. પું (કૂગિક) ચપાનગરીનો રાગ.
 કૂગર. પું (કૂગર) મહિનાથજીતના યજ્ઞનું નામ.
 કૂમ્મગ. પું (કૂમ્મક) કાચમો.
 કૂચ. પું (કૂચ) ઘી, તેલ વગેરે રાખવાનું
 પાત્ર
 કૂર. નં (કૂર) ભાન (૨) સાથવો (૩)
 એક જનતની વનરપતિ.
 કૂર ત્રિં (કૂર) કૂર. ભયકર, નિર્દય, ઘાતકી
 કૂરગડુમ. પું (કૂરગડુક) એક જૈન મદર્પિ.
 કૂરિ. ત્રિં (કૂરિ) કૂર. નિર્દય. (૨) નિર્દય
 પરિવારવાળો.
 કૂલ. નં (કૂલ) કાંકા; કિનારો.
 કૂલધમગ. પું (કૂલધ્માયક) નદીને કાંઠે
 ઉભા રહી, શંખ ધરી, રામ શબ્દ પોકારી,
 જમે તેવા તાપસ; તાપસની એક જનત.
 કૂલવાલગ. પું (કૂલવાલક) આ નામના એક
 જૈન મુનિ.

કુવ. નં () ચોરાઇ ગયેલી વસ્તુને
પાછી વાળવા વાટે ચડુ તે

કૂવ. પું (કૂવ) કુવો

કૂવય. પું (કૂવક) કૂવાથબ. વડાળનો મધ્ય
થાભલો, કે જ્યાં સદ આધવામા આવે છે.

કૂવય. પું (કૂવક) આ નામના એક
ઝેનમુનિ.

કૂવર. પું નં (કૂવર) વડાળનો મધ્ય ભાગ

કુવિય ત્રિં () ચોરાઇ ગયેલી વ-
સ્તુની વારે ચડનાર (૨) ચોરની નપાસ
કરનાર

કૂંડ. પું (કૂવાળ) વ્યતર દેવોની એક
ગત.

કૂહળ. નં (કૂહળ) કૂહળ વનગપનિ

કેઘળા નં (કેતલ) વાકી વસ્તુ, ધનુષ્યની
કમાન વગેરે

કેઘળ. } નં (કેતક) ચિહ્ન, નિશાન.
કેઘય }

કેઘા સ્ત્રી () રત્નબુ, દોરડી

કેઘ. ઇં (કેથિ) કોઈએક

કેડ. પું (કેતુ) કેતુ નામનો ગ્રહ (૨)
ધ્યમ. (૩) ચિહ્ન, નિશાન

કેડવેત્ત. નં (કેતુકેત્ર) વરસાદથી અન્ન
ઉત્પન્ન થાય એવું ક્ષેત્ર

કેડગ. પું (કેતુક) કેતુક નામનો કવચ
સમુદ્રમાંના દક્ષિણ તરફનો પાતાળ કળકા.

કેડમૂય. નં (કેતુમૂલ) સિદ્ધમેણિયા અને
મણ્ડસેણિયા પરિકર્મનો પાચમો ભેદ
અને પુદ્ગેણિયાદિ પાચ પરિકર્મનો
સાતમો ભેદ.

કેડમઈ. સ્ત્રી (કેતુમતી) કિનર દેવતાના
છંદ કિનરની બીજી અગ્રમહિષી

કેડય. પું (કેતુક) કવચ સમુદ્રની મધ્યમાં
દક્ષિણ નિશામા રહેલ કેતુક નામનો મહા
પાતાળ કળકો.

કેડર પું (કેયૂર) બાબુઅધ, એક આભરણ.

કેકઈ સ્ત્રી (કેકયી) આડમા વાસુદેવની
માતા. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહની સહિ-
વાવતી વિજયની વીતશોકા નગરીનું
બીજું નામ.

કેકય પું (કેકય) કેકય નામનો એક
દેશ (૨) ત્રિં તે દેશના રહેવાસી.

કેકયદ્ધ પું (કેકયાદ્ધ) કેકય દેશનો અર્ધ
ભાગ; પરદેશી રાગનો દેશ

કેકાઈય નં (કેકાઈય) મોરનો શબ્દ.

કેકારવ. } પું (કેકાગ્વ) મોરનો શબ્દ.
કેકારવ }

કેજ ત્રિં (કેય) વેચવા ચોગ્ય

કેતઈ સ્ત્રી (કેતકી) કેતકી.

કેતુ પું (કેતુ) ૮૮ મા ગ્રહનું નામ.

કેતુમઈ સ્ત્રી (કેતુમતી) કિનરની બીજી
અગ્રમહિષીનું નામ

કેદાર. નં (કેદાર) ક્યારો.

કેય નં (કેતલ) ગુહ; ધર

કેયઈદ્ધ નં (કેકયાદ્ધ) કેકય દેશનો અર્ધ
ભાગ.

કેયઈ સ્ત્રી (કેતકી) કેતકીનું ઝાડ

કેયકંઢલી સ્ત્રી (કેતકંઢલી) એક ગતનો
કદ.

કેયળ. નં (કેતલ) ધનુષ્યની કમાન (૨)
મત્સ્યઅધન, ગળા (૩) એ પ્રકારનું

કેતન. (૧) ઇન્દ્રકેતન-ચાલિની અથવા
સમુદ્ર (૨) ભાવકેતન-લોભેચ્છા. (૪)
માઝની પકડવાની ત્રણ (૫) સ્થાન, જગા.

કેયતી પું (કેતકી) કેવડાનું વૃક્ષ.

કેયાઘડિયા. સ્ત્રી () દોરીને
છેર બાંધેલ ઘડો.

કેયાર. પું (કેદાર) ક્યારો.

કેયાવંતી. ઇં (કેવલ) કેટલાએક.

કેયૂર. પું (કેયૂર) બાબુઅધ.

કેરિસ. ત્રિં (કીરણ) કેતુ; કેવા પ્રકારનું,
કેના જેવું ?

કેલાસ પુ. (કેલાસ) અંગગસુત્રના છઠા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૨) સાકંતલ નગર નિવાસી એક ગાથાપતિ. (૩) રાહુના નવમા પ્રકારના પુદ્ગલનું નામ.

કેલાસ. પુ. (કેલાસ) કેલાસ નામનો પર્વત, મેર પર્વત. (૧) કુબેરના તાબાનો પર્વત. (૩) લવણ સમુદ્રમાં પશ્ચિમદિશાએ ખેતાલીસ દગ્ગર જોડતો ઉપર આવેલ અખ્યુવેદધર દેવોનો નિવાસ પર્વત. (૪) આ નામના નાગરાજનો આવાસ પર્વત.

(૫) ૧. મ ટાંનું એક તરેહનું પાત.

કેલિ. સ્ત્રી. (કેલિ) ક્રોધ; ખેલ, રમત

કેલી સ્ત્રી. (કલ્લી) કેળાનું પ્રકાર, કેળ.

કેવલ્ય ત્રિ. (કિયત) કેટલું, કેટલા પ્રમાણનું ?

કેવલિયં } મ. (કિયલિયમ્) કેટલો વ-
કેવલિયં } ખત
કેવલિયં. }

કેવલિય ત્રિ. (કિયત) જુઓ “કેવલિય” શબ્દ.

કેવલ. ત્રિ. (કેવલ) સપૂર્ણ; પરિપૂર્ણ (૨) એકલું, કેવળ (૩) અભિશ્રિત, શુદ્ધ (૪) અનુપમ, અદ્વિતીય (૫) અનન્ત, અતરહિત. (૬) નં સર્વ શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન, કેવળ જ્ઞાન, સર્વજ્ઞતા.

કેવલકવ્ય. ત્રિ. (કલકવ્ય) અપૂર્ણ, કેવળ જ્ઞાનની માફક પરિપૂર્ણ.

કેવલજ્ઞાણ. ન. (કેવલજ્ઞાન) કેવળજ્ઞાન, સપૂર્ણ-પરિપૂર્ણ જ્ઞાન.

કેવલજ્ઞાણાવરણ. ન. (કેવલજ્ઞાનાવરણ) કેવળ જ્ઞાનનું આવરણ-આછાદન, જ્ઞાનાવરણીયકર્મની એક પ્રકૃતિ.

કેવલજ્ઞાણાવરણિજ્ઞ. ન. (કેવલજ્ઞાનાવરણીય) કેવળજ્ઞાનને દબાવનાર કર્મ, જ્ઞાનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

કેવલજ્ઞાણિ પુ. (કેવલજ્ઞાનિ) કેવળજ્ઞાની; કેવળી તીર્થકર અને સિદ્ધભગવાન

કેવલકંસણ. ન. (કેવલકંસણ) કેવળકંસણ; સપૂર્ણ દર્શન.

કેવલકંસણાવરણ. ન. (કેવલકંસણાવરણ) દર્શનાવરણીયકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉત્પત્તિ થયે કેવળદર્શન ન પામે.

કેવલકંસણિ. પુ. (કેવલકંસણિ) કેવળકંસણી થયે.

કેવલનાથ. ન. (કેવલજ્ઞાન) જુઓ “કેવળ-જ્ઞાન” શબ્દ.

કેવલનાથાવરણિજ્ઞ. પુ. (કેવલજ્ઞાનાવરણીય) જુઓ “કેવલજ્ઞાણાવરણિજ્ઞ” શબ્દ.

કેવલનાથિ. પુ. (કેવલજ્ઞાનિ) જુઓ “કેવલજ્ઞાણિ” શબ્દ. (૨) અતીત ઉત્સર્પિણી કાળમાં થયેલ પહેલા તીર્થકર.

કેવલમરણ. ન. (કેવલમરણ) કેવળજ્ઞાન સહિત મરણ. (૨) કેવળ-અદ્વિતીય મરણ; પડિતમરણ.

કેવલાલોચ. પુ. (કેવલાલોક) કેવળજ્ઞાન, પરિપૂર્ણજ્ઞાન

કેવલિ. ત્રિ. (કેવલિ) કેવળજ્ઞાની, કેવળી, તીર્થકર અને સિદ્ધભગવાન (૨) પુ. કેવળસમુદ્ધાત સાત સમુદ્ધાત-માની સતમી.

કેવલિપક્ષિય. ત્રિ. (કેવલિપક્ષિક) સ્વયં-શુદ્ધ (૨) જિતદેવ; તીર્થકર

કેવલિય. ન. (કેવલિય) કેવળસ્વરૂપ; થાતિકર્મનો વિયોગ.

કેવલિય. ત્રિ. (કેવલિક) કેવળજ્ઞાની સં-પત્ની. (૨) કેવલિપ્રેક્ષક. (૩) નં કેવળજ્ઞાન, સપૂર્ણજ્ઞાન.

કેસ. પુ. (કેસ) કલેશ, દુઃખ.

કેસ. પુ. (કેસ) વાળ; કેશ.

કેસંત. પુ. (કેસાન્ત) કેશનો પર્વત ભાગ; માથાની ચામડી.

केसभूमि. स्त्री० (केशभूमि) केशनी भूमि, माथानी चामडी.
केसर. पु० न० (केशर) प्रकृतो केशर. पद्म वगेरे प्रकृतो यत्तु केशरना आधारे तंतु.
 (२) कपिलपुरनी आधारेना अेक उद्यान-अगीचानु नाम (३) वृक्षनी अेक गत, अकुचनु मऽ. (४) सिंदनी केशवाणी
केसरि पु० (केशरि) केशरी सिंद. (२) केशरी रंगनु कपट (३) केशरि नामनो द्रव, नीलवन पर्वत उपरनो अेक द्रव.
 (४) केशरी-आवनी आवीमीना आवी प्रतिपानुद्वय.
केसरिद्वह पु० (केशरिद्वह) केसापी सीता नदी नीकणे छे ते नीलवन पर्वत उपरनो अेक द्रव.
केसरिया. स्त्री० (केशरिका) } ०मीन के
केसरी (केशरी) } दाथ पग साक केशराने सन्यानीने राखवानो लुग-जानो केशर; लाकडीअे आधित्त माल.
 (२) पावा पुष्पवानु साधन, पुष्पणी
केसलोअ. पु० (केशलोच) वागनो लाय, वागि अेयी लाय ते
केसव पु० (केशव) कृष्ण वासुदेवनु नाम.
 (२) अर्ध अक्षरनी गण.
केसवाणिज. न० (केशवाणिज) केशवाणा श्रवणो व्यापार.
केसवुट्टि. स्त्री० (केशवृष्टि) केश-वाणीनी वृष्टि करी अताववानी विद्या. (२) केश-वाणीनी वृष्टि
केसहत्थ. पु० (केशहस्त) पेल्लि; अप्पोडा
केसि. पु० (केशि) परदेशी रागने सम-गवनार पार्श्वप्रभुना सतानीया. (२) केशीकुमार, उद्यानरागनो लाजेज.
 (३) केशी वासुदेव.
केसि. वि० (केशिन्) केशवाणो, दुःखवाणो.
केसिआ. स्त्री० (केशिका) माथा उपर लाया केश धराववारी स्त्री.

केसी. स्त्री० (केशी) सातमा वासुदेवनी माता (२) केशवाणी स्त्री.
केसी. स्त्री० (केशी) केशी ? केशा प्रधा-रनी ? (स्त्री.)
कोआसिअ वि० () पद्मनी पेटे विकसल
कोइ. म० (कश्चित्) केशअेक
कोइल. पु० मी० (कौचिल) कौचल.
कोइलच्छय पु० (कौचिलच्छय) तैलकटक नामनी अेक वनस्पति
कोइला. स्त्री० (कौचिला) कौचलडी.
कोउग. } न० (कौचुक) कुतुल. (२) ग-
कोउय } लाधानाणि सम्यार, महोत्सव विंशप (३) उतार शायो वगेरे कौचुक कर्म (४) रक्षा, रक्षण (५) भगवत्किया; कषाणे निवक करनु ते.
कोउयकम्म न० (कौचुकम्म) भगव-सौभाग्य भाटे कषाणे निवक करनु ते
कोउहल न० } (कौहल) कौचुकभाय,
कोउहल पु० } कुतुल (२) अक्षुण्णभागनी धम्म अने अक्षुण्ण भागनी अभुति
कोउहलिल. वि० (कौचुहलिक) कुतुलडी; भरडरे
कोकण पु० (कौकण) अे नामनो अेक देश.
कोकण वि० (कौकणक) कौकण देशनो रहवासी
कोच. पु० (कौच) कौच पक्षी. (२) वि० कौच देशनो रहवासी.
कोचवर पु० (कौचवर) आ नामनो अेक दाय.
कोचवीरग. पु० न० (कौचवीरग) अेक प्र-कारनु वहाण
कोचासण. न० (कौचासन) अेक गतनु आसन.
कौचिय. वि० (कौचित्) संकुचित.

कोंडलग्र. न० () निमित्त शास्त्र
संयधी सत्यना.

कोंडलग. पु० (कुण्डलक) अेक जननुं
पक्षी.

कोंडलमंसग. पु० (कुण्डलमित्रक) अेक व्यनार
हेवनुं नाम.

कोंडिया. स्त्री० (कुण्डिका) लुओ “कुडिया”
शब्द

कोंत. पु० (कुन्त) लांला.

कोतिय. पु० (कौन्तिक) अेक जनतनु धास.

कोती स्त्री० (कुन्ती) लुओ “कुती” शब्द

कांकंतिय. पु० स्त्री० () कांरु
(२) लांडडी

कांकणय. न० (कोकनद) लाव कभग

कांकामिय. त्रि० () कांकास लाव
कभगनी पेड विडसिन; प्रदुक्षित.

कांकिल. पु० स्त्री० (कोकिल) कायवपक्षी.

कांकुह्य } (कौन्कुनिक) लाडनी
कांकुह्य. त्रि० } पेड येष्टा करनार.

कांच्छ. त्रि० (कौच) उदर सगधी; उदर
साथे संयध रायनार. (२) न० उदर
प्रदेश.

कांच्छ पु० (कौच) अे नामना अेक फस.
(२) न० गात्र विशेष. (३) पु० स्त्री०
कौचसगात्रभां उत्पन्न थयेव

कांच्छुंभरि. पु० (कुस्तुम्भरि) अेक जननु
धान्य.

कांज. पु० (कुञ्ज) कुञ्जक-अेक जनतनु
जाड. (२) त्रि० लुओ “कुञ्ज” शब्द.

कांति. पु० (कांति) अग्रभाग; अण्णी. (२)
करोड; सग्या विशेष.

कांदिह. पु० न० (कौदिय) नातो मुदगद.

कांद्. पु० () किक्षा. (२) पलाडवु;
कुटवु.

कांद्गिया. स्त्री० (कुद्वयन्तिका) नल वगरे
पीलवानी धाणी.

कांद्किरिया स्त्री० (कोद्विया) यडिका;
हुगां वगरे इद्वरुप देवी.

कांद्ग. पु० (कांद्ग) सुतार. (२) बीडा
इग मुकयवानु स्थान.

कांद्ग. न० (कुद्ग) लुओ “कुद्ग” शब्द.

कांद्गी स्त्री० () किक्षा उपरनी
भूमिका.

कांद्गीर. पु० (कोद्गीर) आ नामना अेक
मुनि; आचार्य शिवभूनिना शिष्य.

कांद्ग. पु० (कांद्ग) सुतार.

कांद्म. पु० न० (कुद्म) भायतणीयु. (२)
रत्नमयभूमि. (३) इरसभधीवाणी नमीन.

कांद्मकार. त्रि० (कुद्मकार) भाय तणीयानां
जनावनार.

कांद्मस्तल. न० (कुद्मस्तल) भायतणीयु.

कांद्म. } पु० (कौद्म) मुगदग; मेगरी.
कांद्म }

कांद्वाणी स्त्री० (कोद्वाणी) नून मुनि
गजनी अेक शाखा.

कांद्. पु० न० (कुद्) लुओ “कुद्” शब्द.

कांद्. पु० (कांद्) कांदा, धान्य भरवानो
कांदा (२) कांदा; जाती. (३) अेक
जननु सुगधी द्रव्य. कां. (४) धारणानु
अेक नाम. (५) शरीरनी अदर पोलाण-
वाणो अवयव. (६) उद्यान विशेष (७)
आश्रय विशेष.

कांद्ग. पु० (कोष्ठक) कांदा, सुतार. (२)
आरडा. (३) आचनी नगरी प्दारनो
अेक याग.

कांद्बुद्धि. स्त्री० (कोब्बुद्धि) कांदांना नैवी
बुद्धि; कांदाभा पेड धान्य नैम सडे के
अगडे नलि तेम मेगवेल् ज्ञान जवन-
पर्यंत नष्ट थाय नलि अेवा प्रकारनी
बुद्धि-शक्ति.

कांद्ग. पु० (कोष्ठक) लुओ “कांद्ग” शब्द.

कांद्गार. पु० (कोष्ठगार) धान्यगृह; कांदा.

કોટ્ટિ. વિ० (કુટ્ટિ) કુટ્ટ-રોગી.

કોટ્ટિય. વિ० (કોટ્ટિક) ક્રાંતવાળો, ઝંટી

પાસે કાંઈ નામે સુગંધી દ્રવ્ય છે તે

કોટ્ટિયા સ્ત્રી० (કોટ્ટિકા) નાનો ક્રાંટો.

કોટ્ટંડ પુ० (કોટ્ટંડ) ધનુષ્ય, કામડું, આળ.

કોટ્ટંડિય ન० (કુટ્ટંડ) બુએ “કુટ્ટંડિ”

શબ્દ.

કોટ્ટંડ. પુ० (કોલમ્બ) ટક્કની નમેલી શાખાનો અગ્રભાગ.

કોટ્ટંબાળો સ્ત્રી० (કોટ્ટંબી) એ નામની એક શાખા

કોટ્ટણ. ન० (કોટ્ટણ) કુટ્ટુ તે

કોટ્ટાકોટ્ટિ સ્ત્રી० (કોટ્ટાકોટ્ટિ) એક કોટ્ટ કોડ, કરોડે ગુણ્યા કરોડ.

કોટ્ટાલ. ન० (કોટ્ટાલ) કાગલ નામે એક ગાત્ર, ઋષભનું ઋષભાનુ ગાત્ર (૨) પુ० આ ગાત્રના પ્રાતરકે પુરૂષ

કોટ્ટાલમગોત્ર વિ० (કોટ્ટાલમગોત્ર) કાગલ ગાત્રમા જન્મેલ, કાગલગોત્રવાળો

કોટ્ટિ સ્ત્રી० (કોટ્ટિ) કરોડ, માં કાખ. (૨) બુએ (૩) છંડો. અત્ય પ્રદેશ (૪) ૯ થીયારની ધાર. (૫) અણિ, અગ્રભાગ (૬) ધનુષ્યની પાળ. (૭) પચ્ચખાળના ભાગ, કરણ અને જંગના સંયોગથી ઉત્પન્ન થતા રિક્તપના પ્રકાર.

કોટ્ટિકોટ્ટિ સ્ત્રી० (કોટ્ટિકોટ્ટિ) બુએ “કોટ્ટાકોટ્ટિ” શબ્દ

કોટ્ટિગાર પુ० (કોટ્ટિગાર) એક પ્રકારનો કારીગર, દર્થીયારની ધાર સમી કરનાર

કોટ્ટિણ ન० (કોટ્ટિણ) કોટ્ટિન નામનું એક નગર.

કોટ્ટિણ. } ન० (કોટ્ટિણ) વશિષ્ઠ ગો-
કોટ્ટિન્ન } ત્રની શાખા૩૫ એક ગોત્ર

(૨) પુ० કોટ્ટિણ્ય ગાત્રના પ્રવર્તકે પુરૂષ

(૩) ત્રિ. કોટ્ટિણ્ય ગોત્રાય (૪) પુ० આ-
ચાર્ય શિવભૂતિના શિષ્ય, એક જૈન મુનિ.

(૫) મહાગિરિસુરિના શિષ્ય, એક જૈન મુનિ

કોટ્ટિન્ના સ્ત્રી० (કોટ્ટિણ્ય) કોટ્ટિણ્ય ગો-
ત્રીય સ્ત્રી

કોટ્ટિમા. સ્ત્રી० (કોટ્ટિમા) ગધારામ (૧) સાતમી મૂર્છના.

કોટ્ટિય. પુ० (કોટ્ટિક) એક જૈન મુનિ.
(૨) એક જૈનમુનિગણ.

કોટ્ટિયગણ. પુ० (કોટ્ટિકગણ) કોટ્ટિક નામનો મહાવીર ન્યામીનો એક ગણ

કોટ્ટિય. પુ० (કોટ્ટિય) આ નામના એક ઋષિ, આળક્ય મુનિ

કોટ્ટિહય. ન० (કોટ્ટિક) કોટ્ટિયનું અર્થ શાસ્ત્ર (૨) આળક્યપ્રણીત નીતિશાસ્ત્ર

કોટ્ટિમહિય ન० (કોટ્ટિમહિય) એક પચ્ચ-
ખાળનો છંડ ખીંગન પચ્ચખાળની શર-
આતને મળેલો હાય તેનું તપ

કોટ્ટો. સ્ત્રી० (કોટ્ટો) ડંગેડની સખ્યા

કોટ્ટીણ ન० (કોટ્ટીણ) કોટ્ટિ ગાત્રની શાખા૩૫ આ નામનું એક ગાત્ર (૨) નિ० આ ગાત્રમા ઉત્પન્ન થયેલ

કોટ્ટીદુગમિલન ન० (કોટ્ટીદુગમિલન) વ્રતના બે છંડાનું મિલન કરતું તે. એક વ્રત પુરૂ થયું કે તે પાળ્યા વિના ખીંગનના આગમ કરવા તે

કોટ્ટીમાતમા સ્ત્રી० (કોટ્ટીમાતમા) ગાંધાર મામની એક મૂર્છના

કોટ્ટીવરિસ ન० (કોટ્ટિયં) લાટ દેશનું એ નામનું એક નગર.

કોટ્ટીવરિમિયા સ્ત્રી (કોટ્ટિવરિકા) એ નામની એક જૈનમુનિગણની શાખા.

કોટ્ટીસર પુ० (કોટ્ટીસર) ધનાઢ્ય, કોટ્ટિપતિ-
શાહુકાર.

કોટ્ટિવિ. વિ० (કુટ્ટિવિ) અહોળા કુટ્ટિ-
વાળો (૨) સખધી.

કોડુભિજી. સ્ત્રી (કૌટુમ્બિજી) કુટુંબની સ્ત્રી.

(૨) દાસી.

કોડુભિજ. પુ (કૌટુમ્બિક) કુટુંબનો નાયક.

(૨) સેવક, દાગુરી (૩) ગામનો નાયક.

(૪) ત્રિ. કુટુંબમાં પદા થયેલ.

કોડુભિજપુરિસ. પુ (કૌટુમ્બિકપુરુષ) કુટુંબનો માર્ગસ, દાગુરી, સેવક.

કોડુસમ પુ (કોદુષક) એક જનનુ ધાન્ય, કાંદરા.

કોડુ. ન () જુઓ “ કુડું ” શબ્દ.

કોંડ પુ (કુણ્ડ) એક પ્રકારનો રોગ, કાંડ.

કોંડિ ત્રિ (કુણ્ડિ) કાંડ વેગવાળો, કાંડીયો.

કોંણ પુ () વીળા વગાડવાનો હાથો.

કોંણ પુ ન (કોળ) ખુણા.

કોંણાલ. પુ (કોંણાલ) અવવિશેષ.

કોંણાલગ પુ (કોનાલક) એક જનનુ ઝાળાયર પક્ષી.

કોંણાલી. સ્ત્રી () ગાંધી, ગોંડ.

કોંણિય. પુ (કોણિક) અપાનગરીનો રાગ; શ્રીજીક રાગનો પુત્ર.

કોંતલ ન (કૌતલ) ઉદરના વાળનું અનાવેલું સૂત્ર.

કોંતિય પુ (કૌતિક) ભૂમિપર શયન કરનાર નાપસની એક જાત. (૨) નં એક પ્રકારનું મધ.

કોંત્ય. ત્રિ (કૌત્ય) કુત્સગાત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરુષ સિવભતિ વગેરે.

કોંત્ય પુ (કોંડ) કાંડો, ઉદર પ્રદેશ.

કોંત્યર. ન () ઝાડની અખાત.

કોંત્યલ પુ () થેલો, કાથળો.

કોંત્યલકારા. સ્ત્રી (કોંત્યલકારી) કાથળા જંતુ ધર કરનારી ભમરી.

કોંત્યલવાહગા સ્ત્રી (કોંત્યલવાહિકા) ત્રણ ઇંદ્રિયવાળા અવની એક જાત.

કોંત્યુમ. પુ (કૌત્યુમ) ડાકનું આભરણ.

(૨) કાંબાવાસુદેવનો કૌત્યુલ નામનો મણિ.

કોંત્યુહ. પુ (કૌત્યુમ) અગીયારમાં તીર્થ કરના ૧ લા ગણધરનું નામ.

કોંત્યુમવચ્ચ. પુ (કૌત્યુમવર્ચમ્) કાથમરી.

કોંદંડ. પુ (કોદંડ) ધનુષ્ય.

કોંદંડિય. પુ (કુદંડ) કૌતિસત્ત્વ, અયોગ્યત્ત્વ.

કોંદુસમ. પુ (કોદુષક) એક જનનુ ધાન્ય, કાંદરા.

કોંદવ. પુ (કોંદવ) કાંદરા.

કોંદાલ. પુ (કુદાલ) એક જનનું વૃક્ષ (૨) કાંદાળી.

કોંદાલિયા. સ્ત્રી (કૌતલિકા) કુદાડી (૨) નાની કાંદાળી.

કોંપ્ય. ત્રિ (કોપ્ય) અપ્રીતિકર, દ્રેષ્ય.

કોંપ્યર. પુ ન (કૌંપર) કાળી; હાથનો મધ્ય ભાગ. (૨) નદીનો કિનારો.

કોંમગ. પુ (કોમક) પક્ષી વિશેષ.

કોંમલ ત્રિ (કોમલ) સુકામગ; મૃદુ (૨) એક જનનુ હરણ.

કોંમલિયા. સ્ત્રી (કોંમલિકા) સુકામગ સ્ત્રી.

કોંમારમિશ્ન ન (કૌમારમિશ્ન) કુમારને ક્ષીરાદિક કેવી રીતે પોષવું તેનું વર્ણન જેમાં છે એવું શાસ્ત્ર.

કોંમારી. સ્ત્રી (કૌમારી) કુમાર અવસ્થામાં દિક્ષા લીધેલ સાધ્વી; આગત્ત્વચારિણી.

કોંમુદિયા. સ્ત્રી (કૌમુદિકા) શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવનું એક ભેરી વાણત્ર. ભેરી કૌમુદિકા.

કોંમુદી. સ્ત્રી (કૌમુદી) કાર્તિકી પૂર્ણિમા. (૨) ચંદ્રપ્રભા; ચંદ્રપ્રભાસ્ના.

કોંમુદિયભેરી. સ્ત્રી (કૌમુદિકભેરી) કૌમુદી-ઉત્સવનું એક વાણત્ર.

કોંમુદિયા. સ્ત્રી (કૌમુદિકા) કૌમુદિકાભેરી, લોકોને ખબર આપવા માટે મહોત્સવ પ્રસંગે વગાડવાની ભેરી વાણત્ર.

કોમુદી. સ્ત્રી (કૌમુદી) ચાન્દની.

કોયવ. નં (કોયવ) કોયવ દેશના નરના
એક જાત. (૨) કોયવ નામનો એક દેશ
કોયવી. સ્ત્રી () રમત, છુટી
કોરંગ. પુ (કોરજ) પક્ષી વિશેષ.
કોરંટ પુ (કોરમ્) કોરંટ જાતનું એક
જાડ; પ્રલના ગુચ્છવાળું એક વૃક્ષ
કોરંટગ. પુ (કોરમ્) વૃક્ષ વિશેષ. (૨)
નં કોરંટક વૃક્ષનું પુષ્પ (૩) એક જા-
તનું પ્રાણી.
કોરંગ. નં (કોરંગ) કોરંગનું તે
કોરવ પુ નં (કોરવ) કોર, મગરી (૨)
કવિ.
કોરવ. પુ (કોરવ) કુરુવશ (૨) તે વશમાં
જન્મેલ.
કોરવિજ્ઞા. સ્ત્રી (કોરવિકા) પડ / ગ્રામની
ખીજ મૂચના.
કોરવ્વ પુ સ્ત્રી (કોરવ્વ) કુરુવશમાં ઉ-
ત્પન્ન થયેલ. (૨) કોરવ્વ જાતીય (૩) પુ
પારમાં ચક્રવર્તી પ્રતિષ્ઠા
કોરવિયા સ્ત્રી (કોરવિકા) પડ / ગ્રામની
ખીજ મૂચના.
કોરિંગ પુ (કોરજ) એક જાતનું પક્ષી
કોરિંટ. પુ (કોરમ્) એક જાતનું જાડ.
કોરિંટગ } પુ (કોરમ્) જુએ “ કો-
કોરિંટય } રંગ ” શબ્દ
કોરિંટગ. વિ (કોરિંટ) કોરી ખાંદનું
કોલ પુ (કોલ) ધુણી, ઉચ્છ, કોડી વગેરે
(૨) ખોરડીનું વૃક્ષ (૩) કુચ્છર, બુડ (૪)
મૂપિકના આકારનું કાંચ નામે પ્રાણી.
(૫) નં. ખોર
કોલ. વિ (કોલ) ખોર સમ્બંધી.
કોલંબ. પુ (કોલમ્) નમેલા જાડની શા-
ખાનો અગ્રભાગ.
કોલમરિય. વિ (કોલમરિક) કુળગૃહ અને
પિતૃગૃહ સમ્બંધી.
કોલચુરણ. નં (કોલચૂર્ણ) ખોરનું ચૂર્ણ;
ખોરકુટો.

કોલજ્ઞા. સ્ત્રી () ધાન્ય રાખવાની
ખાણ.
કોલક્રિય નં (કોલક્રિય) ખોરનો
હીઓ.
કોલવ. નં (કોલવ) કોલવ નામનું ત્રીજું
કરણ.
કોલવાલ પુ (કોલવાલ) ધરખેડના ખીજ
લોકપાળનું અને ભૂતાનદ ઇંદના લોકપાળનું
નામ
કોલસુગમ } પુ સ્ત્રી (કોલસુગમ) મોટું
કોલસુગમ } કુચ્છર, જગડી બુડ (૨)
શિશિરી કૃતમે.
કોલાલ વિ (કોલાલ) કુભાર સમ્બંધી.
(૨) નં માટીનું પાવ
કોલાલિય. પુ (કોલાલિક) માટીના વાસણ
વેચનાર, કુભાર.
કોલાવાસ પુ નં (કોલાવાસ) કાપ્ત,
લાકડું
કોલાહ પુ (કોલામ) એક જાતનો ફેણ-
વાળો સર્પ.
કોલાહલ. પુ (કોલાહલ) જોરખકોર;
ગભરાટ
કોલિઅ પુ () કરોળીઓ.
કોલુચણ નં (કોલુચ) દયા, કુચ્છા.
કોલેજા સ્ત્રી () નીચે જોળ
અને ઉપર ખાંદના આકારની કાટી.
કોલ્ડ પુ (કોલ) કોળ વૃક્ષ.
કોલ્ડગ. } પુ (કોલ્ડ) કોળાક નામનો
કોલ્ડાય } સોનવેશ-ગામ
કોલ્ડુગ. પુ () શિયાળ. (૨) શેરડી
પીલવાનો ચિચાડો.
કોવ પુ (કોવ) કોવ, કોવ.
કોવવર. નં (કોવવર) કોવ કરવાનું ધર;
રીસાઈને ખેસે તે સ્થાન.
કોવિય. વિ (કોવિ) પદિત, હોશીઆર;
કુચ્છા.

કોસ. પુ० (કોશ) ગાઉ; એ હમર ધનુષ પ્ર-
માણ ક્ષેત્ર; કામ

કોસ. પુ० (કોષ) આંખનો ડાળો. (૨)
પેશાબ કરવાનું કામ. (૩) ગર્ભાશય,
ગર્ભસ્થાન. (૪) ભડાર, ખમ્મનો. (૫)
કમગનો ડોડો. (૬) તલવારની ખાત.

કોમ્વ. પું० (કૌશલ) દારકા // પાંડુ
મથુરા જતાં વચ્ચે આવતું એ નામનું
એક વન. (૨) એ નામનું એક ઝાડ.
(૩) કૌશલ્ય ઝાડનું ફળ.

કોમ્બિયા સ્ત્રી० (કૌશલિક) એ નામની
એક શાખા.

કોમ્બી. સ્ત્રી० (કૌશલિક) એ નામની એક
નગરી

કોમ્ગ. પુ० (કોમક) એક જાતનું કામ-
વાસળ

કોમ્લ પુ० (કોમલ) કાશલ દેશ. (૨) તે
દેશના રાજા (૩) ત્રિ० કાશલ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલ.

કોમ્લગ ત્રિ० (કોમલક) કાશલદેશવાસી

કોમ્લા સ્ત્રી० (કોમલા) અયોધ્યા પ્રાત;
કાશલ દેશ.

કોસલિય. ત્રિ० (કોમલિક) કાશલદેશમાં
જન્મેલ (૨) પુ० અયોધ્યા નગરીનો
અધિપતિ રાજા. (૩) ત્રિ० કાસલ દેશ
સમૃદ્ધી; અયોધ્યા સમૃદ્ધી.

કોસાગાર. પુ० (કોષાગાર) ભડાર, ખમ્મનો.

કોસિકાર પુ० (કોશિકાર) એક જાતનો
રેશમનો કાંડો.

કોસિજ્ઞ. ન० (કૌશ્ય) રેશમી વસ્ત્ર.

કોસિય. ન० (કૌશિક) કૌશિક નામનું યોત્ર.
(૨) પુ० સ્ત્રી० કૌશિક યાત્રમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

કોસિયાર. પુ० (કૌશિકાર) રેશમનો કાંડો.
(૨) ન० રેશમી વસ્ત્ર.

કોસી. સ્ત્રી० (કૌશી) કૌશી નામની નદી
કે જે ગંગામાં મળે છે

કોસી. સ્ત્રી० (કૌશી) તલવારની ખાત

કોસેજ્ઞ. ન० (કૌશ્ય) રેશમી વસ્ત્ર. (૨)
તલરનું ખનાવેલું વસ્ત્ર.

કોહ. પુ० () કાથળો; થેલી (૨)
સડતું, કોદાવું.

કોહ. પુ० (કોષ) કોધ; રોષ, ગુસ્સો

કોહંગક. પુ० (કોમજ્ઞક) એક જાતનું પક્ષી

કોહંડ ન० (કૂનાડ) કહોલું, કુપી

કોહણ. ત્રિ० (કોશન) કાણે કાણે તપીજવાર;
કોધી, અસમાધિનું તવમું સ્થાનક મેવનાર.

કોહપિંડ પુ० (કોશનિડ) આહારનો
એક દોષ.

કોહમુડ. ત્રિ० (કોશમુગડ) કોધ રહિત

કોહસરળા. સ્ત્રી० (કોશમજા) કોધમોહ-
નીયના ઉદયથી કોધિ મનુષ્યના મુખ
નેત્ર દાન્ત વિગેરે અંગો ધ્રુવં છં તે,
કોધસરળા.

કોહિ ત્રિ० (કોશિન) કોધવાળો; કોધી.

કોહિલ. ત્રિ० (કોશિર) કોધિલા; ખારીલા;
ઝેરી.

કલ્પાડી. સ્ત્રી० () મોટું લાકડું.

સ.

- સ. નં (સ) આકાશ (૨) ઇન્દ્રિય.
 સમ. નં (સત) ધ્વા, જ્ઞાનમ
 સદ્ વિં (સચિત) ક્ષયરોગવાળો.
 સદ્મ. પું () સ્વભાવ.
 સદ્મ. પું (સાધિક) કર્મ પ્રકૃતિનો ક્ષય કરવાથી ઉત્પન્ન થતો ભાવ, કેવલ જ્ઞાનાદિ ક્ષાયિક ભાવ. (૨) ત્રિં ક્ષય નામથી, કર્મક્ષયમા સમય રાખનાર.
 સદ્મ. ત્રિં (સચિત) અપાયેલુ. ક્ષય કરેલું.
 સદ્મ. ત્રિં (સચિત) જ્ઞાનુ
 સદ્મ. ત્રિં (સચિત) અપાયેલ, પાધેલ (૨) નં ભોજન
 સદ્મ. પું (સદ્મ) ખરનું પૂક્ષ
 સદ્મ. પું () જુઓ “ અપાચ ” શબ્દ
 સદ્મ. પું નં (સ્વપ) મ. પારીના કાકડા-માંથી અનાવેલ નાપસનું પાત્ર (૨) ખર વગરનો ચીકણા રસ, ગુંદ
 સદ્મ. પું (સ્વપ) નાપસનું એક પ્રકારનું પાત્ર
 સદ્મ. ત્રિં (સ્વપ) મેલુ, ડોળુ
 સદ્મ. પું (સ્વપ) ઉદ્યમા આ-વેલ કર્મનો ક્ષય અને ઉદ્યમા ન આવેલ કર્મનો ઉપશમ કરવો તે.
 સદ્મ. ત્રિં (સ્વપ) ક્ષયો-પશમ સમયથી, ક્ષયોપશમ ભાવે પ્રાપ્ત થતા મતિજ્ઞાન આદિ
 સદ્મ. પું (સ્વપ) ગાડાની ઉત્તમ (૨) એક જનનું પક્ષા (૩) રીવાની મેસ, કાળી.
 સદ્મ. પું નં (સ્વપ) ભાગ; કટકો. (૨) વનખડ (૩) ખાડ.

- સંડગ. નં (સ્વપ) ક્રુરવિગ્નતા વૈતાલ્ય ઉપરનાં નવ કૂટમાનુ ત્રીજું કૂટ-શિખર. (૨) કર્મસ્થિતિના ખડ-કટકો.
 સંડગપવાય. પું (સ્વપ) જુઓ “ અપાયેલુ ” શબ્દ.
 સંડગપડગ પું (સ્વપ) એક જનનું મિશ્રકનું જ્ઞાપાત્ર.
 સંડગપડ ત્રિં (સ્વપ) અપાયેલુ લુગડાવાળો; મૂરીય. (૩) કમ. જુમારી. (૩) અન્યાયથી વ્યવહાર કરનાર
 સંડગપડ ત્રિં (સ્વપ) ખાખરા ઢોલવાળો.
 સંડગપવાયગુહા. સ્ત્રીં (સ્વપ) વૈ-તાલ્ય પર્વત વચ્ચે પ્રા. જાળુની એક ગુફા. જેમાંથી ચક્રવર્તી ઉતર ભરત દેશે સાધી પાછા દક્ષિણ ભગ્નમાં વળે છે.
 સંડગપવાયગુહાકૂટ. પું (સ્વપ) વૈતાલ્ય પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ-શિખર.
 સંડગમેય. પું (સ્વપ) પદાર્થનું એક જન-તનું પૃથક્કરણ
 સંડગમલુય. પું નં (સ્વપ) ભિક્ષાપાત્ર.
 સંડગમલ. પું (સ્વપ) દાણી; દાણ લે-નાર. (૨) કાટવાળો.
 સંડગસિંહી સ્ત્રીં (સ્વપ) વિગ્ન નામે ચાર સનાપતિની ત્રીજી નામ.
 સંડગ. સ્ત્રીં (સ્વપ) મિત્રા, સાકર.
 સંડગસંહિ ક્ર. (સ્વપ) ખડખડ; કટકો કટકો.
 સંડગમેય પું (સ્વપ) કટકે કટકે ભા-ગ્ય તે, ખડ-કટક થાય તેવી રીતે ભેદવું તે.
 સંહિય પું (સ્વપ) શિષ્ય, વિદ્યાર્થી.
 સંહિય. ત્રિં (સ્વપ) અપિડત; અપિડ. (૨) એક દેશથી ભગાયેલ; અપિડ થયેલ.

સંહી. સી૦ () ગદમા પાડેલી ખારી,
છીડી. (૨) ખાખ; દર્દિયરા (૩) કિલાનુ
છિદ.

સંહુયગ. ન૦ (સ્વગ્ધ) ખાડવા; ખડ, વિભાન.

સંહેય. પુ૦ (સ્વગ્ધ) અનક; પક્ષીવિશેષ.

સંત. વિ૦ (જ્ઞાન્ત) ક્ષમાવાળો (૨) પું૦
પિતા, આપ.

સંતિ. સી૦ (જ્ઞાન્તિ) સદનશીલતા, ક્રોધનો
નિગ્રહ કરવો તે; ક્ષમા.

સંતિલમા. સી૦ (જ્ઞાન્તિજમા) ક્રોધને રોકાને
સદનશીલતા રાખવી તે.

સંતિયા. સી૦ (જ્ઞાન્તિકા) જનની; માતા.

સંદ પુ૦ (સ્કન્દ) કાર્તિકસ્વામી; કાર્તિકપ.

સંદમાહ. પુ૦ (સ્કન્દમાહ) સ્કન્દકૃત ઉપન્ય.
(૨) જનર વિશેષ

સંદમહ. પુ૦ (સ્કન્દમહ) કાર્તિકસ્વામિનો ઉત્સવ

સંદય. પુ૦ (સ્કન્દક) અધિક સન્યામી; ગદ-
ભાષાના શિષ્ય કે જે શ્રી ગોતમસ્વામીના
મિત્ર હતા, જેને પિગલનિધેકે પ્રશ્નો
પુછ્યા હતા; તે પ્રશ્નોના જવાબ ન આપી
શક્યાથી મહાવીરસ્વામી પાસે જતા
પ્રશ્નોના ખુલાસા મેળવી શ્રી મહાવીરસ્વામિ
પાસે દીક્ષા લીધી.

સંદમિત્રી. સી૦ (સ્કન્દમિત્રી) એક ચાર
સેનાપતિની સ્ત્રીનું નામ.

સંદિલ પુ૦ (સ્કન્દિલ) સિદ્ધમુરિના શિષ્ય.
સ્કન્દિક્ષાચાર્ય.

સંધ. પુ૦ (સ્કન્ધ) બૌદ્ધમનમાં રૂપ, વે-
દન, વિજ્ઞાન, સજ્ઞા અને સન્કાર એ
પાચને સ્કન્ધ કહેવામાં આવે છે. (૨)
કાંધ; અબ્જો (૩) દ્વિપ્રદેશાન્તિક વાળા પ-
રમાણ્યો મળીને બનેલ એક જથ્થો
(૪) ઝાડનું થડ. (૫) સમગ્ર વસ્તુ. સંપૂર્ણ
પદાર્થ. (૬) માત્રા વિશેષ. (૭) દગ્ગો.
(૮) બે ઇદ્રિયવાળો એક જીવ (૯) ક-
ર્મના સંકેપ.

સંધકરમી સી૦ (સ્કન્ધકરમી) સન્ધીને
ખબર નાખવાનું વસ્ત્ર, સથારીઓ.

સંધગ. પુ૦ (સ્કન્દક) બુઝો “અધ” શબ્દ.

સંધગરમી સી૦ (સ્કન્ધકરમી) બુઝો “અ-
ધ-રમી” શબ્દ.

સંધદેસ પુ૦ (સ્કન્ધદેશ) સ્કન્ધનો આખી
વસ્તુનો એક ભાગ.

સંધપ્પસ પુ૦ (સ્કન્ધપ્રવેશ) આખી વસ્તુનો
એક ખારીકમા ખારીક અસ.

સંધવીય પુ૦ (સ્કન્ધવીય) અધ-થડકપ
ખીજ જેને છે તે, થડ વાવવાથી જે થાય
તે, મેળરો, ચપેલી, સક્ષી, ધૂપેડો વિગેર.

સંધમંત્ર વિ૦ (સ્કન્ધમંત્ર) સ્કન્ધવાળો

સંધાર પુ૦ (સ્કન્ધાવાર) મેનાનો પડાવ,
લકરનું નિવાસ સ્થાન-જાવળી

સંધારમાળ. પુ૦ (સ્કન્ધારમાળ) સૈન્યનો
ગોડવવાની કળા

સંધાવાર પુ૦ (સ્કન્ધાવાર) બુઝો “અધાર”
શબ્દ.

સંધિ વિ૦ (સ્કન્ધિન) સ્કન્ધવાળો

સંપણ્ય. ન૦ () ખાપણ; મડા
ઉપર નાખવાનું વસ્ત્ર.

સંભ. પુ૦ (સ્તન્મ) થાભલો, થભ.

સંભાલળ ન૦ (સ્તન્માલળ) થાભલા સાથે
આધવું તે

સ્વકારપવિમત્તિ ન૦ (સ્વકારપવિમત્તિ) ખ
અક્ષરના આકારની રચનાવાળું નાટક;
૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનું એક.

સ્વગ. પુ૦ (સ્વગ) પક્ષી

સ્વગદ. સી૦ (સ્વગતિ) ચાલ; ગતિ.

સ્વગ. પુ૦ ન૦ (સ્વજ) તલવાર.

સ્વગપુરા સી૦ (સ્વજપુરા) મુરદગુરિન્ય ॥
મુખ્ય રાજધાની.

સ્વગા. સી૦ (સ્વજા) આવનારિન્યની
મુખ્ય રાજધાની;

સ્વગિ. પુ૦ (સ્વજિન) ગેડો.

લક્ષ્મી સ્ત્રી (સદ્ગી) બુદ્ધિ “ ખગા ”
શબ્દ.

લક્ષ્મીડ. ત્રિ () અશય સ્વભાવવાળું,
બુદ્ધિ (૨) ધર્મહીન, નાસ્તિક (૩)
નિદ્રાળુ (૪) રસહીન.

લક્ષ્મિ ત્રિ (લક્ષ્મિ) ગદ્ય, ખાંચલુ.
(૨) કશર વિગેરેથી ગદ્ય

લક્ષ્મી ત્રિ (લક્ષ્મી) ખાંચ વગેરે-ખાંચ
માન્ય પદાર્થ.

લક્ષ્મી સ્ત્રી (લક્ષ્મી) ખુશ્બી, ખરબચ.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ખજુર, એક જાતનો
ફળ.

લક્ષ્મી સ્ત્રી (લક્ષ્મી) ખજુરીનું ગાંઠ
લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ખાંચ, ખાંચો,
લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ખાંચો

લક્ષ્મી ત્રિ () ખાંચ

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ખાંચના અગ-
વાયા વગેરે.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ખાંચ પાંચીનો
વરસાદ

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ખાંચની લાંબી
ખાંચામાંથી ઉડી શકતા નથી તે.

લક્ષ્મી સ્ત્રી () ખાંચ, ખાંચ.

લક્ષ્મી સ્ત્રી (લક્ષ્મી) ગદ્ય ગ્રામની
ખાંચ મુદ્દા

લક્ષ્મી નં () આગળમાં પાંચ-
લક્ષ્મી પુ () રવાની વીડી, કંઈ વગેરે
ધરેણી.

લક્ષ્મી સ્ત્રી () આગળના ટકારા,
આગળથી મારતું તે. (૨) ટકાર; આગળ

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) અવસર, વખત (૨)
ન્યાનામાં ન્યાનો. (૩) સંખ્યાત પ્રાણી
કાળવિભાગ મુદ્દત

લક્ષ્મી ત્રિ (લક્ષ્મી) ખાંચનાર.

લક્ષ્મી ત્રિ (લક્ષ્મી) પ્રતિષ્ઠા નાશ
પામનાર; ક્ષણિક.

લક્ષ્મી ત્રિ (લક્ષ્મી) અવસર ભાળનાર.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણમાત્ર કે લવ-
માત્ર વૈરાગ્યભાવથી ધ્યાન કરતું તે; નીર્થ-
કર નામ ગાત્ર બાધવાના વીર પ્રકાર-
માનો એક

લક્ષ્મી સ્ત્રી (લક્ષ્મી) ખાંચ.

લક્ષ્મી ત્રિ (લક્ષ્મી) ક્ષણભર.

લક્ષ્મી ત્રિ () ખાંચલુ.

લક્ષ્મી નં (લક્ષ્મી) ધા, ચાદો, જખમ.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) રાહના પુદ્ગળની પદર
જાતમાની એક જાત.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક (૨) દાસીપુત્ર;
વર્ણસકર.

લક્ષ્મી નં () કાળ જેવા રસવાળું.
(૨) ખાંચ પાંચ (૩) ખાંચ પાંચ,
ભીતમાં બાંધ કરતું તે

લક્ષ્મી પુ () ભીતમાં કાંચ
પાંચી ચોરી કરનાર ચોર

લક્ષ્મી નં () ખાંચ પાંચ;
ચોરી કરવાને અદર દાખલ થવા ભીતમાં
બાંધ પાંચ તે.

લક્ષ્મી પુ () કાંચના રસ જેવા
વરસાદ.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) રાહજવનું નામ (૨)
ખાંચ ખાંચનાર (૩) ચોર

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક જાતના
મનુષ્ય

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક જાત;
ચોર વર્ણમાનો ખાંચ વર્ણ.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક જાત;
કેડ નામે ગ્રામ જ્યાં જ્યાં રહેતા હતા.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક જાત;
સ્વામીની જન્મ ભૂમિનું ગામ; સિદ્ધાંત
રાજની રાજધાની.

લક્ષ્મી પુ (લક્ષ્મી) ક્ષણિક
કુમાર; રાજપુત.

સ્વત્તિયકુલ. ન૦ (કત્રિયકુલ) સામાન્ય ક્ષ-
ત્રિય તરિકે સ્થાપેલું કુળ.

સ્વત્તિયચિજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (કત્રિયચિજ્ઞા) ક્ષત્રિયની
ધનુર્વિદ્યાદિ વિદ્યા; ૪૦ વિદ્યામાની એક.

સ્વત્તિયાગી સ્ત્રી૦ (કત્રિયાગી) ક્ષત્રિયની સ્ત્રી
સ્વદિરમાર પુ૦ (સ્વદિમાર) ખેરસાર.

સ્વદ્. } વિ૦ (સ્વાય) મનોન; સ્વાદિષ્ટ;
સ્વદ્. } રસભર

સ્વદ્. વિ૦ () આધક; પ્રમાણથી
વધારે. (૨) મોટું. (૩) અ. જરૂરી;
શિદ્ધ

સ્વદ્ધં અ૦ (ક્ષીપ્રમ) જરૂરી; ઉતાવળે

સ્વદ્ધાવાગિમ્ય વિ૦ () સમૃદ્ધિવાળું

સ્વપુષ્પ. ન૦ (સ્વપુષ્પ) આકાશના ફૂલની
પેટે શ્રવ્ય

સ્વપુસા. સ્ત્રી૦ () એક પ્રકારના બેડા.

સ્વમ વિ૦ (સ્વમ) શક્તિમાન; સમર્થ (૨)
ગુણ. દિનકર.

સ્વમ્મ. પુ૦ (સ્વમ્મ) માસખમખ આદિ
નપ કરનાર; તપગ્વી સાધુ.

સ્વમળ. પુ૦ (સ્વમળ) સદનશીલતા રાખનાર
સાધુ (૨) નપ; ઉપવાસ.

સ્વમય. પુ૦ (સ્વમય) બુદ્ધિ “ ખમય ”
શબ્દ.

સ્વમરિહ વિ૦ (સ્વમરિહ) ક્ષમા કરવાને યોગ્ય.

સ્વમા. સ્ત્રી૦ (સ્વમા) સદનશીલતા; ક્ષમા

સ્વમાવગમ્યા. સ્ત્રી૦ (સ્વમાવગમ્યા) અપરાધની
માફી માગવી-પ. માવતુ, મિત્રામિદુઃક્રંદ
લેવું તે.

સ્વમાસમળ. પુ૦ (સ્વમાસમળ) ક્ષમાધારી
સાધુ.

સ્વય પુ૦ (સ્વય) મૂળથી ઉચ્છેદ; સમૂળગો
નાશ.

સ્વયનાગિ પુ૦ (સ્વયનાગિ) સર્વથા આવ-
રણના ક્ષયથી ઉત્પન્ન થએલ કેવળ
જ્ઞાનવાન; કેવળી.

સ્વયનિષ્ફળ. વિ૦ (સ્વયનિષ્ફળ) કર્મના
ક્ષયથી પ્રાપ્ત થયેલ ભાવ; ક્ષાયકભાવે
પ્રાપ્ત થનાં કેવળજ્ઞાનાદિ.

સ્વયર. પુ૦ (સ્વયર) ખેરનું ગ્રાહ.

સ્વયસમજ. ન૦ (સ્વયસમજ) ઉદીરત મિથ્યા-
ત્વનો ક્ષય અને અનુદીરિતનો ઉપશમ

કરવાથી ઉત્પન્ન થતું ક્ષયોપશમ સમકિત.

સ્વયિમ્ય. વિ૦ (સ્વયિક) બુદ્ધિ “ ખયમ ”
શબ્દ

સ્વય. વિ૦ (સ્વય) નાશવત; અસ્થાયી.

સ્વય વિ૦ (સ્વય) કહિન; ખરખરો, કર્કશ;
તીક્ષ્ણ. (૨) ન૦ તલનુ તેલ. (૩) વિ૦
અધેક. (૪) પુ૦ રાહનુ અપરનામ.

સ્વયમ્. પુ૦ () કામગરો; નોકર;
દાસ.

સ્વયંટ. વિ૦ (સ્વયંટ) નિરસ્કારક. (૨)
અશુચિ પદાર્થ.

સ્વયંટળ ન૦ (સ્વયંટળ) પ્રેરણા.

સ્વયંટળા સ્ત્રી૦ (સ્વયંટળા) નિદા; નિરસ્કાર;
અપમાન.

સ્વયંકંટ. પુ૦ (સ્વયંકંટ) તીક્ષ્ણ કાટા સરખા;
શીખામળ દેનાર સાધુને દુર્વચન રૂપ
કાટાથી વીધનાર શ્રાવક.

સ્વયંકંડ. ન૦ (સ્વયંકંડ) કહિન ભાગ. (૨)
પહેલો નરકનો પહેલો કાંડ-અશ વિશેષ.

સ્વયંકર્મિમ્ય. વિ૦ (સ્વયંકર્મિ) ખરાબ કામ
કરનાર (૨) કાટવાળ

સ્વયંકિમ્ય. વિ૦ () લેપ કરાયેલ.

સ્વયંજા. ન૦ () ખેરડીની કાંટાવાળી
ડાળી.

સ્વયંપુલ્લી. સ્ત્રી૦ (સ્વયંપુલ્લી) કહિન પૃથ્વી.

સ્વયંપુલ્લ. વિ૦ (સ્વયંપુલ્લ) ધણું કોઠાર.

સ્વયંમુહ. પુ૦ (સ્વયંમુહ) ખરમુખ નામે એક
અનાર્થ દેશ.

સ્વયંમુહિયા. સ્ત્રી૦ (સ્વયંમુહિયા) વાઘ વિશેષ;
કાલ્પા.

સરમુહી. સ્ત્રી (સરમુહી) કાલ્પા; એક
જનનું વાણ.
સરસ. પુ () રાહુ દેવનું એક
નામ (૨) ત્રિ. કલિન. (૩) પુ. કામ
કરનાર નોકર.
સરસમ્પ્રય. ન (સરસમ્પ્રય) તલનું તેલ.
સરસાવિદ્યા. સ્ત્રી (સરસાવિકા) વિપિ વિગેય.
સરસાદિયા. સ્ત્રી (સરસાદિકા) અતાર વિ-
પિમાંની એક.
સરસ્વર. પુ (સરસ્વર) વજ્ર જેવા કાટા-
વાળા શાસ્ત્રથી શ્રદ્ધા ઉપર નારકાને ચ-
ત્રાવીને મર્દાવના જેવો અવાજ કાઢના
નારકાને આમનેમ બેસે તે પરમાધામી.
સરા સ્ત્રી (સરા) કાથથી આક્રમક જનનું
વિગેય.
સરાવટ. પુ (સરાવર્ત) કલિન ચક્રની પેઠે
પાણીનું ગોળ કુશળ થાય તે. વમળ
સરિદ્યા સ્ત્રી () દારી
સર્વિસુય પુ (સર્વિસુક) કન્દ વિગેય.
સર્વોદિયા. સ્ત્રી (સર્વોદિકા) અતાર વિપિ
માંની એક.
સર્વોદી સ્ત્રી (સર્વોદી) બુદ્ધિ “ અવે-
દિયા ” શબ્દ.
સલ. ન (સલ) અગાવાડ (૨) ત્રિ.
બુદ્ધિ, દુઃખ.
સલણા. સ્ત્રી (સલણા) બુદ્ધિ, ત્રુટિ
સલવાડ. પુ (સલવાડ) અગાવાડ
સલિઅ. ન (સલિઅ) અમરતા, બલ,
અનિચાર (૨) ત્રિ. શીલથી અમલના
પામેત્ર
સલિણ. ન (સલિન) ઘોડાની લગામ,
ચોકડું. (૨) નદીની બેખડ.
સલિણમટ્ટિયા. સ્ત્રી (સલિણમટ્ટિકા) બેખ-
ડની માટી.
સલીણ ન (સલીન) લગામ, ચોકડું.
(૨) નદીનો કિનારો.

સલુ ન (સલુ) અવધારણ અર્થમાં અને
વાક્યના અલકાર રૂપે ખલુ શબ્દ આવે
છે. (૨) પુનઃ; કરીથી. (૩) પાદપૂર્તિ.
સલુઅ ન (સલુઅ) પગની એડી.
સલુક ત્રિ (સલુક) અપિનીત, કુદ્ર અને
વાંકા સ્વભાવવાળો (૨) પુ. ગળીયો
અગાદ કે ઘોડો. (૩) કામ મચ્છર વિગેરે
કુદ્ર જનુ.
સલુકિજ્ઞ ત્રિ () ગળીયા અગાદ
સળીથી (૨) ન. ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું
આ નામનું એક અધ્યયન.
સલુકા. પુ ન () આખરાના પાદ-
કાનો પડીયા (૨) જાડા, મોઝડી; પગરખા.
સલુકુડ. પુ (સલુકુટ) એક જનનું કન્દ.
સલવ ત્રિ (સલવ) કર્મોનો ક્ષય કરનાર.
(૨) પ. ક્ષયકેશિણિયન સાધુ.
સલવગ. પુ (સલવગ) ક્ષયકેશિણિયન
સાધુ (૨) મોહનીયને અપાવવા ક્ષ-
યકેશિણિ
સલવગમેદિ. } સ્ત્રી (સલવગમેદિ) ક્ષયકેશિણિ
સલવગમેશિ. } શ્રેણિ, કર્મોનો નાશ કરવાની
પરિપાટી.
સલવાડ. પુ (સલવાડ) આયુષ્યને અપાવ-
નાર-સૂક્ષ્મસપ્તરાય અનંત અપર્ય કરણ
ગુણધ્યાનવાળો જન
સલગ. ન (સલગ) કર્મોનો ક્ષય કરવો તે,
અમુક અર્થ કર્મની નિર્મૂલ કરવી તે.
(૨) પ્રકરણ, અધ્યયન (૩) પુ. સાધુ;
મુનિ.
સલગા. સ્ત્રી (સલગા) અધ્યયનનું અપર
નામ.
સલહ. પુ (સલહ) એક જનનું માણસું
સલા. સ્ત્રી (સલા) રાત્રિ, રાત.
સલાજલ. ન (સલાજલ) હિમ.
સલિત. } ત્રિ (સલિત) અપાવેલ; ક્ષય
સલિય. } કરેલ.

લક્ષ. પુ. (સ્વ) ખસ નામનો એક દેશ. (૨) પુ. સ્ત્રી. તે દેશના રહેવાસી.

લક્ષસ્વાસિય. પુ. (સ્વસ્વામિક) ખસખાસિક નામનો એક દેશ. (૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેવાવાળા માણસો.

લક્ષર. પુ. () ખસનો રોગ, ખસ

લક્ષ. ન. (સ્વ) આકાશ

લક્ષ્મી. પુ. (સ્વર્ણ) પક્ષી.

લક્ષ્મી સ્ત્રી. (સ્વર્ણ) પક્ષિબ્ધી.

લક્ષ્મી. પુ. સ્ત્રી. (સ્વર્ણ) પક્ષી. (૨) વિદ્યાધર.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી. (સ્વર્ણ) પક્ષિબ્ધી (૨) વિદ્યાધરની સ્ત્રી

લક્ષ્મ. ત્રિ. (સ્વત) ખાદેલું. (૨) ન. ખાદેલું જળાશય (૩) ઉપર વિસ્તારવાળી અને નીચે સાકડી તેમજ ઉપર અને નીચે સરખી એવી ખાખ

લક્ષ્. સ્ત્રી. (સ્વતિ) પ્રખ્યાતિ, પ્રસિદ્ધિ.

લક્ષ્મ. પુ. (જ્ઞાતિક) બુદ્ધિ “ખખ” શબ્દ

લક્ષ્. પ્ર. () શોભાદર્શક અવ્યય

લક્ષ્યા. સ્ત્રી. (સ્વતિકા) નીચે અને ઉપર સરખી ખાદેલી ખાખ.

લક્ષ્મ. ત્રિ. (સ્વતિ) મુખથી મેલો વગેરે ખાખ લાયક પદાર્થ

લક્ષ્ય. ત્રિ. (સ્વતિ) ખવરાવેલું; ભક્ષ્ય કરાવેલું.

લક્ષ્ય. ત્રિ. (સ્વત) પ્રગટ કરેલ, કહેલ.

લક્ષ્ય. ન. (જ્ઞાત) ક્ષાયકલાવે ક્ષાયક સમકિત કેવળજ્ઞાન વગેરે.

લક્ષ્લક્ષ. પુ. (સ્વલક્ષ) એ નામનો ચોથી નરકનો એક નરકાવાસો.

લક્ષ્લક્ષ. પુ. () જેના શરીર પર ધોળા તથા કાળા પદ્મ હોય છે તેવું એક પ્રાણી.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી. (સ્વતિ) ખાખ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી. (સ્વતિકા) બુદ્ધિ “ખખ” શબ્દ.

લક્ષ્મ. પુ. (સ્વત) ખાખ. (૨) ખાદેલું ખાખ.

લક્ષ્મસમા. ત્રિ. (સ્વત્ત્વમાન) મુકેલ જાડના હુંકા જેવો; પોતાની ખાખી હાથ છોડે નહિ તે, ખાટો આશ્રય કરનાર.

લક્ષ્. ત્રિ. (સ્વત) ખાદેલું. (૨) ન. ખાખ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી. (સ્વતિકા) બુદ્ધિ “ખખ” શબ્દ.

લક્ષ્. ન. (જ્ઞાત) ખાખ.

લક્ષ્સ્વત્ત્વ. ત્રિ. (જ્ઞાતસ્વત્ત્વ) ખાખ પાડનાર; ચાર,

લક્ષ્મ. ન. (જ્ઞાત) ખાખ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી. (જ્ઞાત) અપરાધની મારી માગતી; ખાખવતુ તે.

લક્ષ્મી. ત્રિ. (જ્ઞાત) ક્ષમા કરેલ; મારી આપેલ.

લક્ષ્. ત્રિ. (સ્વત) ખાદેલું.

લક્ષ્. ત્રિ. (સ્વત) પ્રખ્યાત; પ્રસિદ્ધ. (૨) ખાખ; કુવો. (૩) ખાખ.

લક્ષ્. ત્રિ. (જ્ઞાત) ખાખ. (૨) પુ. જ્ઞાત વગેરે ખાખપદાર્થ. (૩) વેર. (૪) ખાખ રસ. (૫) સ્ત્રી. ખાખવાળી બુધિ. (૬) ત્રિ. બુધિ પર સર્પની એક જાત. (૭) પુ. ક્ષરણ; સચલન. (૮) ભરમ; ખાખ

લક્ષ્મી. ન. (જ્ઞાત) સાચા ખાખ વિગેરેને માળવાનુ પાત્ર.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી. (જ્ઞાત) ક્ષત્રી તુંબડી, વનરપતિ વિશેષ.

લક્ષ્મી. પુ. (જ્ઞાત) વાળકરણ શાસ્ત્ર; આયુર્વેદનો એક ભાગ.

લક્ષ્મી. ન. (જ્ઞાત) ખાખ તેજ.

સારવાહ. પુ० (જારવાહ) સાથપારાદિ પ-
કાવવાની જગ્યા.
સારમેંદ પુ० (જારમેં) સાલવૃક્ષના રસ
જેવા જાગવાળો મેઘ-વરસાદ.
સારવસિય. ત્રિ० (જારવાસિક) ખાર પા
ત્રમાં જમાવેલ; ખાર પાત્રમાં રહેલ
સારવસિય. ત્રિ० (જારવાસિત) ખાર ભલ-
રાવેલ, ખારમાં નાખેલ.
સારવાધી. સ્ત્રી० (જારવાધી) કાર્થી ભરેલી
વાવ
સારાયણ. પુ० (જારાયણ) મંડપ જાતની
શાખાબદ્ધ એક ગાત્ર (૨) તે શાખાનો
પુગ્ગ.
સારિચ્છ પુ० (જારિક) ખારિયું. મૂળા
વખરેના પાંદડામાં મીઠું ભભરાતી અથાણા
જેવું બનાવવામાં આવે છે તે
સારી સ્ત્રી० (સારી) એક ગાત્રનું પ્રાણી
સારાગણિય પુ० (જારાગણિક) એ નામનો
એક અનાય દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશના
રહેવાસી
સારાલિય ત્રિ० (જારાલિય) ધાએલું
સારાણ. સ્ત્રી० (જારાણ) પ્રસિદ્ધિ.
સારાવિંત. ત્રિ० (જારાવિંત) જે ખાવામાં
આવે છે તે.
સારાવિયગ ત્રિ० (જારાવિયગ) જે ખવામાં ગ
મેલું છે તે.
સારસ. પુ० (કામ) ખારસીનો રોગ, ઉધરસ
સારસિચ્છ. ન૦ (કાસિત) જુઓ " ખાસ "
શબ્દ.
સારસિય. પુ० (જારાસિક) એ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશના રહેવાસી
સારિ. સ્ત્રી० (જારિ) પૃથ્વી.
સારિણી. } સ્ત્રી० (કારિણી) કુશરી,
સારિણી. } ધટ્ટી.
સારિણ. ન૦ (જારિ) નિન્દા, નિરસ્કાર.
અપમાન.

સારિણ. સ્ત્રી० (જારિ) લોક સમક્ષ મર્મ
ઉઘાડા પાડી અવસા કરવી.
સારિણિજ્ઞ. ત્રિ० (જારિણીય) નિરસ્કાર
કરવા યાગ્ય.
સારિ. સ્ત્રી० (જારિ) નિન્દા.
સારિસિય. ત્રિ० (જારિસિત) મર્મભેદ વચનથી
નિરસ્કાર કરેલ
સારિસિયંત. ત્રિ० (જારિસિયમાન) ખિ' ખિ'
અપાજ કરનાર.
સારિજ્ઞા. સ્ત્રી० (જારિજ્ઞા) ખેદ
સારિજ્ઞિય. ત્રિ० (જારિજ્ઞીય) ખેદ કરવાને યાગ્ય.
સારિજ્ઞિયા. સ્ત્રી० (જારિજ્ઞીયા) ખેદ ક્રિયા;
અક્રોશ, મનનો ઉદ્ભવ.
સારિજ્ઞિય. ત્રિ० (જારિજ્ઞ) ખેદ પામેલું (૨)
ન૦ પ્રગુણવત્ત્ય રોગ.
સારિજ્ઞકર. ત્રિ० (જારિજ્ઞકર) ગિદગિદગી કરનાર;
ખેદ કરનાર
સારિતિ. સ્ત્રી० (જારિતિ) પૃથ્વી.
સારિત. ન૦ (જારિ) આકાશ પ્રદેશ. (૨)
આયે અનાયે દેશ. (૩) દ્વિપત્તિ એક
ભાગ, અન્ન-વિજય, જેમ ભરતક્ષત્ર આદિ
(૪) ખુશી જમીન, ધાન્ય વાવવાની જમીન
સારિ ત્રિ० (જારિ) કેકેલું
સારિત્ત. ત્રિ० (જારિત) જેમ સ્ત્રીથી ઉપજેલા
છોકરા.
સારિત્ત. ત્રિ० (જારિતિ) જ્ઞાન ચિત્ત,
સારિત્તિ. ત્રિ० (જારિતિ) ગોડા
સારિત્તવા. ત્રિ० (જારિતવા) જેવ વરેણ, ખે-
નરપ.
સારિ. ત્રિ० (જારિ) ખેદ પામેલું
સારિ. ત્રિ० (જારિ) શીઘ્ર, ત્વરાવાળું
સારિ. ત્રિ० (જારિ) જલદી; ઉતાવળું
સારિ. ત્રિ० (જારિ) જિપ્પગતિ) દિશાકુમારના
લોકપાળનું નામ (૨) અમિતગતિ તથા
અમિતગતન ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.
(૩) ૧૨૦ શીઘ્ર ગતિવાળા.

સ્ત્રીલાવણધાર્દ સ્ત્રી (કાંડજયાર્દ) રમાડનાર
દામ, ધાવમાતા.

સ્ત્રી અ. (સુ) વાક્યાવકાર (૨) નિશ્ચે.

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચ) કુધા, બુધ.

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચ) કીક. (૨) કીકનું નિશાન

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કીક) કીક. (૨) કીકનું નિશાન
પગપનાર

સ્ત્રી. પુ. (સુચ) સુચના ધોડાને “પુચ”
શબ્દ થાય છે તે.

સ્ત્રી. પુ. (સુચ) સુચના દાચ પગ મન્નક
અને સુચના-કાંડ કાંડાણુકા પ્રમાણપેન
દાચ અને પેટ કાંડી પાંડ વગરે કાંડાણુકા
દાચ તે સુચનાનું નામ, છ સુચનાનું
ચાંચું મડીણ (૨) ત્રિ. કુચકા (૩) ન. ૦
જે પ્રકારના ઉચ્ચથી કુચકાપાણુ પ્રાપ્ત
થાય તે નામકમની એક પ્રતિ

સ્ત્રી. કરગી. સ્ત્રી (કુચકાગી) ખંભા ઉપર
રાખવાના સથારીઆ વચ્ચેને ખંભા
નીચે પાંડ ઉપર એક પટાની આધી
રાખવું તે

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) કુચરી, દાચી (૨)
કુચકાશની દાચી (૩) કુચકાનું પાન
(કુચકાની) ધારણ કરનારી દાચી

સ્ત્રી. સ્ત્રી (કુચકા) માગ રાગમાના
એક રાગ

સ્ત્રી. } ત્રિ. (કુચકા) ન્દાનું, લધુ.
સ્ત્રી. } દેવકું.
સ્ત્રી. }

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચ) ન્દાનો, લધુ (૨) પુ.
નાનો શિષ્ય (૩) પુ. ન. ૦ એક પ્રકારની
અગૂરી.

સ્ત્રી. પુ. (કૌચ) મંદિર

સ્ત્રી. સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકુચ) ન્દાનામા ન્દાનો.
અદ્ય ન્દાનો

સ્ત્રી. } ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ.
સ્ત્રી. } શબ્દ

સ્ત્રી. પુ. (કુચકા) થોડાં બુ પડાંવાળું
ગામ, ન્દાનું ગામ

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) નાબુક; ન્દાનું

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ”
શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) ન્દાન માં
ન્દાનો.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) ઉત્તરાધ્યયન
નૃત્યનું છદ્ધ અધ્યયન.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) નહિ ખાંદેલું નાનું
કુચકા. (૩) ન્દાની સાધી

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ”
શબ્દ

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.
સ્ત્રી. ત્રિ. (કુચકા) બુચો “ પુ. ” શબ્દ.

હુર. પુ० (હુર) અસ્ત્રો, સજ્જાઓ.
હુરદુગ ત્રિ० (હુરદુગ) ગાય બેસ વગરેની
 આમડીમાં ઉત્પન્ન થતા ક્રીટ વગરે.
હુરપત્ત. ન૦ (હુરપત્ત) ઢરો. અસ્ત્રો (૨)
 ઢરપણો. (૩) ત્રિ० ઢરી જેવા પાંચા-
 વાળું (૪) ન૦ અસ્ત્રાની ધાર.
હુરપ્પ. પુ० (હુરપ્પ) અસ્ત્રો. (૨) ખરપો
 (૩) દાતરડું.
હુરમુંડપ્પ ન૦ (હુરમુંડપ્પ) હનમત કરનાર,
 નાવી.
હુરિ. ત્રિ० (હુરિ) ખરીવાળું મનવર
હુરિ પુ० ન૦ (હુરિ) એ ઇન્દ્રિયવાળા જીવ,
 નાના શખલા
હુલ્લય. ત્રિ० (હુલ્લય) કાઠી
હુલ. પુ० (હુલ) નાનાં છાડ્યો
હુલગ. પુ० () ખામો
હુલ. પુ० () અકુશાકાર (૨) અ-
 કુશાકાર આકાશ પ્રદેશની ઊંચી
હુલ્લા સ્ત્રી० (હુલા) કપા. ખાખ
હુલિય. ત્રિ० (હુલિય) ક્ષાત્ર પામક; ત્રાસ
 પામક
હુલિય ત્રિ० (હુલિય) બુદ્ધિ. બુદ્ધિશીલ
હેચ. પુ० (હેચ) સયમ. વિરતિ. (૨)
 શ્રાન્તિ.
હેચ પુ० ન૦ (હેચ) આકાશ (૨) ખંડરાની
 જમીન. ખતર (૩) જમીન, અમિ (૪)
 દેશ, ગામ, નગર વગેરે સ્થાન. (૫)
 ભાઈ, સ્ત્રી.
હેચર પુ० સ્ત્રી० (હેચર) બુદ્ધિ “ ખચર ”
 શબ્દ.
હેજ્જા. સ્ત્રી० (હેજ્જા) ખંડસૂચક વાળી,
 ખેદ.
હેજ્જા. ન૦ (હેજ્જા) ખામડાં, ખામ
હેડ. ન૦ (હેડ) ગામ કરતા મોટું અને
 શહેર કરતાં થોડી વસતિનું સ્થાન, જેને
 કરનો ધૂનનો ગઢ હોય તે ખેડો (૨) આ-

સપાસ નદી કે પર્વત આવેલા હોય તેનું
 સ્થાન (નગર)
હેડગ ન૦ (હેડગ) ટાલ
હેડગ. ન૦ (હેડગ) ખંડ.
હેડય. પુ० (હેડય) કાકડાની નાની પરી
હેડ ન૦ (હેડ) ખંડ. ૬૮ કળામાની એક
હેડ સ્ત્રી० (ક્રીડ) ક્રીડ, આપાટ ગજવા
 વગરે રમત
હેગાવાળ. પુ० (હેગાવાળ) આકાશવાળ, શસ્ત્ર
 વિશેષ
હેત્ત. ન૦ (હેત્ત) આકાશ. જેમા જીવાં
 પદાર્થ નિવાસ કરી શકે તે ૨) દેશ.
 (૩) જમીન, સ્થાન (૪) ઉનાડી-બુદ્ધિ
 જમીન, ધાન્યના ખતર; મર્યાદા. (૫)
 રાહનું નામ. (૬) પત્રવળાના ચીમ
 પદ્ધતિ આવીસમા દારનું નામ
હેત્તકળ પુ० (હેત્તકળ) દેશનો રિવાજ.
હેત્તપગમાળ. પુ० (હેત્તપગમાળ) હેત્તઆશી
 પરમાણુ. આકાશ પ્રદેશન અવગાળી
 મોટા પુરુષના પરમાણુ
હેત્તપલિઓપમ ન૦ (હેત્તપલિઓપમ) } હેત્ત
હેત્તપલિય ન૦ (હેત્તપલિય) } પદ્ય,
 હેત્તઆશી પદ્યોપમ, પદ્યોપમના એક
 પ્રકાર.
હેત્તલોય પુ० (હેત્તલોય) હેત્તપલોક.
 લોકાકાશ
હેત્તવિવાળા સ્ત્રી० (હેત્તવિવાળા) ખેતવિવાળી
 કર્મપ્રકૃતિ
હેત્તાણુપુલ્લી. સ્ત્રી० (હેત્તાણુપુલ્લી) હેત્તવિવાળી
 અનુપૂર્ણ-અનુક્રમ.
હેત્તદેમ. પુ० (હેત્તદેમ) હેત્તની અપેક્ષા.
હેત્તિ ત્રિ० (હેત્તિ) હેત્તવાળો, ખતરનો
 ધાણી.
હેત્તેજ્જા સ્ત્રી० (હેત્તેજ્જા) હેત્તની અપે-
 ક્ષાએ કપડું તે.
હેદ. પુ० (હેદ) પીડા; ખેદ.

- સ્વેમ. નં** (જેમ) કલ્યાણ, ઉપદ્રવનો અ-
ભાવ. (૨) ગ્રામ વસ્તુનું પરિપાલન (૩)
ત્રિં કુલકળા યુક્ત, દિનકર
- સ્વેમઘ્ર. પુ** (જેમઘ્ર) અતગઽસત્રના
ઘટ્ટા વર્ગના પાચમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) કાકદી નગરીનો રહેવાસી એક
ગાથાપતિ.
- સ્વેમંકર. ત્રિ** (જેમંકર) ક્ષેમકુશળ (રહા)
કરનાર (૨) પુ એ નામનો અડસડમો
મહાપ્રાદ. (૩) પાચમા કુળકરનું નામ
(૪) જમ્બુદ્વીપમાં એગવનક્ષત્રમા થનાર
ચાથા કુલકર.
- સ્વેમંધર. પુ** (જેમંધર) જમ્બુદ્વીપના એરવત
ક્ષેત્રમાં થનાર પાચમા કુલકર (૨) ઘટ્ટા
કુલકરનું નામ (૩) ત્રિં ઉપદ્રવ દર
કરનાર
- સ્વેમંકર. ત્રિ** (જેમંકર) મુખકારી
- સ્વેમપુરી. સ્ત્રી** (જેમપુરી) મુકચ્છવિજયની
મુખ્ય નગરી-રાજધાની
- સ્વેમય પુ** (જેમક) આ નામના એક
અન્તરૂદ્ધ દૈત્યમુનિ
- સ્વેમસ્ત્રવ. ત્રિ** (જેમસ્ત્રવ) કંટ્યાળકારક,
ઉપદ્રવ રહિત.
- સ્વેમલિજ્ઞિયા સ્ત્રી** (જેમલિકા) દૈત્યમુનિ
ગણની એક શાખા
- સ્વેમા સ્ત્રી** (જેમા) કન્ઠવિજયના કન્ઠ-
રાગની મુખ્ય રાજધાની.
- સ્વેય પુ** (સ્વદ) ખંડ, શ્રમ (૨) કર્મને
ખંડ કરાવનાર ભયમ.
- સ્વેયરાણા. } ત્રિ** (સ્વેજ્ઞ) સંસારના ખંડને-
સ્વેયજ્ઞ. } દ. ખને ગણનાર.
- સ્વેયર. ત્રિ** (સ્વેચ્છ) આકાશગામી, પક્ષી.
(૨) વિદ્યાધર
- સ્વેરિ. સ્ત્રી** () નાશ.
- સ્વેલ. ત્રિ** (સ્વેલક) નંશાત્ર ખેલ કરનાર
નંદ વિશેષ.
- સ્વેલ. પુ** (સ્વેલન) નાક તથા મુખમાંથી
ચીકણો કદ નીકળે તે, સળેખમ.
- સ્વેલાવણધાર્દ સ્ત્રી** (સ્વીલાવણી) બાળકને
રમાડવાનું કામ કરનાર ધાવમાના.
- સ્વેલોસર્દિ. સ્ત્રી** ('લેમોર્સાઈ' એક પ્રકારની
લગ્નિધ-શક્તિ, યુક્તી દર્શનું દંડ મટી
જાય એવી જનની શક્તિ
- સ્વેલુ નં** (સ્વીલ) કૌડા, રમત.
- સ્વેલુગા. સ્ત્રી** (સ્વીલ) રમત ગમત
- સ્વેલુડ. પુ** () કંઈની એક જાત.
- સ્વેવ. પુ** (જેવ) કંઈનું તે (૨) સ્થાપન
કરવું તે
- સ્વેવિય ત્રિ** (જેવિત) કંઈવેલ
- સ્વોદઘ્ર પુ** (સ્વોદોદ્ધ) ગેરડીના રસ
જેવા પાણીવાળો એક સમુદ્ર
- સ્વોતુભમાણ. ત્રિ** (સ્વોતુભમાણ) અતિશય
ક્ષાભ પામવું, આકુળિવાકુળ થવું
- સ્વોડ પુ** () મોટું લાકડું (૨)
પ્રદેશ વિભાગ, સ્થળ (૩) પ્રત્યક્ષાનં
પ્રમાર્જન
- સ્વોડ પુ** (સ્વોડ) વસ્ત્રાદિકનું પડિલેણ
કરના એક ભાગ જેવા પદ્ધતિ તેના ઉપ-
ગ્રની રજ તરાવું કંઈકામ જનુંને ખાંપ-
રવાને તે ભાગનું પ્રમાર્જન કરવું તે
- સ્વોડી સ્ત્રી** () મોટું લાકડું.
- સ્વોગિ સ્ત્રી** (સ્વોગિ) પ્રશ્ની
- સ્વોતવર. પુ** (સ્વોતવર) ક્ષોદવર નામનો દ્વીપ.
- સ્વોતોદ પુ** (સ્વોતોદ) ક્ષોદોદ નામનો સમુદ્ર.
- સ્વોદ પુ** (સ્વોદ) ચૂલન, વિદારણ (૨)
ખજુરસ, ગેરડીના રસ
- સ્વોદવર પુ** (સ્વોદવર) એ નામનો એક દ્વીપ.
- સ્વોદોદ્ધ } પુ** (સ્વોદોદ) સમુદ્ર વિશેષ,
સ્વોદોદ્ધ } જેનું પાણી ગેરડીના રસ
જેનું મધુર હોય છે. (૨) મધુર પાણી-
વાળી વાવ. (૩) નં મીઠું પાણી; શેર-
ડીના રસ જેનું મધુર પાણી.

લ્લોલોલોલ. ન૦ (લોલોલ) શેરડીના રસ
જેવુ પાણી

લ્લોલ. ન૦ (લોલ) મધ.

લ્લોલ. પું૦ (લોલ) ભય; ક્ષોભ.

લ્લોલગા ન૦ (લોલગ) આકુળતા, વિ-
લપળતા

લ્લોલમિય ત્રિ૦ (લોલમિ) મ્હાનથી યલાવેલ,
ક્ષોભ પમાડેલ.

લ્લોલમ ન૦ (લોલમ) સુતરાઉ કપડુ

લ્લોલમપમિગા. ન૦ (લોલમપમ) વિદ્યા વિશેષ;
તે વચ્ચેના દેવતાનુ આવાલન કરી શ-
કાય છે તે

લ્લોલમિય. ન૦ (લોલમિ) શણ તથા સુતરાઉ
વસ્ત્ર. (૨) રેશમી વસ્ત્ર. (૩) ત્રિ૦ શણ
સંબધી

લ્લોલય. પું૦ (લોલ) શેરડી. (૨) સાતમા
દીપ અને સાતમા સમુદ્રનુ નામ

લ્લોલય. ન૦ () એક જનનું ગોળ
વાસણ.

લ્લોલ પું૦ (લોલ) ભાગ, તલ વગેરેનો
કુચ્ચો. (૨) ગુમચર: જનસુસ.

લ્લોલસિય ત્રિ૦ () જુનુ કરી નાખેલું.

લ્લોલ પું૦ (લોલ) ભય, ક્ષોભ.

ગ.

ગ. ત્રિ૦ (ગ) જનાર (૨) પ્રામ થનાર.

ગઢ લ્લો (ગતિ) ચાલ: ગમન, ધર્માન્તિ-
કાયનુ પાસ લલાણ. (૨) એક ભવમાથી
ખીગ્ન ભવમા જવુ તે. ગત્યતરમા જવુ
તે. (૩) નિગ્નાર કરનાર, આશ્રયમ્હાન,
શરણવાંચ્ય (૪) મરિની જ્યા જવુ તે
ગનિચાર, નરક, નિર્યય, મનુષ્ય અને
દેવના (૫) ગાન. (૬) નામ કમંની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જવ નરકઆદિ
ગતિમા જનય છે (૭) પલવણા સૂતના
ત્રાગ્ન પદના ખીગ્ન દારનુ નામ, કે જેમાં
નરક આદિ ગાને આશ્રી જયોનું અલપા-
ખલુલ્ય કલ્પુ છે.

ગઢનામ ન૦ (ગતિનામ) દેવાદિ ગતિનુ
કારણજૂત કર્મ.

ગઢપ્પવાય. પું૦ (ગતિપ્રવાય) ગતિનુ નિયત-
પાઝ (૨) એ નામનો પ્રથનો એક ભાગ.

ગંગ. પું૦ (ગંગ) મધ્યાહ્ન નદી ઉતરતાં
પગે ડૂબી અને માથે ગરમીનો અનુભવ
થાય છે, માટે એક સમયે એ ઉપયોગ

હોય શકે એમ સ્થાપન કરનાર ગંગ
નામનો પાયમો નિહવ, દિક્ષિય મનના
પ્રવર્તક આચાર્ય.

ગંગાદત્ત પું૦ (ગંગાદત્ત) નવમા વાસુદેવના
ત્રાગ્ન પૂર્વભવનુ નામ (૨) છઠા અ-
ગાદેવ તથા વાસુદેવના પૂર્વભવના ધર્મા-
ચાર્ય. (૩) દક્ષિનાપુરનો રહેવાંમી એક
ગાથાપતિ

ગંગાદત્તા. લ્લો (ગંગાદત્તા) એક સાર્થવાદની
સ્ત્રીનું નામ.

ગંગાપ્પવાય પું૦ (ગંગાપ્રવાય) હિમવત પર્વત
ઉપરથી નીકળતી ગંગા નદીનો દરેક
જ્યા પડે છે તે કુડ

ગંગા. લ્લો (ગંગ) ગંગા નદી (૨) ગાશા-
ગાના મન પ્રમાણે કાળ પરિમાણ વિશેષ.
(૩) ભીષ્મપિતામહની માતાનુ નામ.

ગંગાડલ. પું૦ (ગંગાકુલ) ગંગા નદીને કાંઠે
રહેનાર એક જનના નાપસ.

ગંગાકુંડ ન૦ (ગંગાકુલ) હિમવત પર્વતપર
રહેલ એક કુડ કે જેમાથી ગંગા નદી
નીકળે છે.

ગંગાકૂડ. નં (ગંગાકૂડ) દિમવત પવંતનુ
એક શિખર
ગંગાદીવ. પુ (ગંગાદીવ) આ નામનો એક
ખેટ જ્યાં ગંગાદેવીનું ભવન છે
ગંગાદેવી. સ્ત્રી (ગંગાદેવી) ગંગા નદીની
અધિષ્ઠાત્રી દેવી.
ગંગાવત્ત. પુ (ગંગાવત્ત) એ નામનો એક દ્રવ્ય
ગંગાસય. નં (ગંગાસય) ગાશાયાના મત
પ્રમાણે કાળપરિમાણ વિશેષ.
ગંગામ્નાગર. પુ (ગંગામ્નાગર) આ નામનું
એક પ્રસિદ્ધ તીર્થ કે જ્યાં ગંગા સમુદ્રને
મળે છે
ગંગેય. પુ (ગાંગેય) એ નામના એક પા-
શ્વનાથના સત્તાનીયા (૨) ગંગાનો પુત્ર -
ભીષ્મપિતા.
ગંજ. પુ (ગજ) ગાંડ. (૨) એક પ્રકારની
ખાદ્ય વસ્તુ.
ગંઠ પુ (ગ્રંથ) પુસ્તક. શાસ્ત્ર.
ગંઠિ. પુ સ્ત્રી (ગ્રંથિ) ગાંડ. (૨) રાગદંડપતી
નિવડ ગાંડ
ગંઠિઆ સ્ત્રી (ગ્રંથિકા) મોદનીય કર્મની
રાગદંડપત્ર ગાંડ.
ગંઠિયા ત્રિ (ગ્રંથિકા) કર્મની ગાંડ સહિત
ગંઠિમેય. ત્રિ (ગ્રંથિમેદ) } ગાંડ છાંડી
ગંઠિમેયગ. ત્રિ (ગ્રંથિમેદક) } ચારી કર-
નાર (૨) પુ (ચારની) એક જાત.
ગંઠિમ. નં (ગ્રંથિમ) ગાંડ દ્વિતી ગુંથેલ
માળા વગરે (૨) ગદ્યમ જાતનું એ
નામનું ઝાડ.
ગંઠિમગ. નં (ગ્રંથિમગ) એ નામનું ગદ્યમ
જાતનું રૂક્ષ
ગંઠિય ત્રિ (ગ્રંથિય) ગુંથેલુ. ગંદલુ
ગંઠિલ. } ત્રિ (ગ્રંથિમત) ગાંડવાળુ
ગંઠિલ. }
ગંઠ પુ નં (ગાંઠ) કપોળ. ગાલ. (૨)
ગુંમડ, કપડમાળા, રંગાળી વિગરે. (૩)

દંડા. (૪) ગેડ (૫) ૧૧ મા તીર્થકરનુ
લાજન (૬) થાનોડા, અન. (૭) નાવી,
દગ્ગમ
ગંઢઅ. પુ (ગાંઢ) ટેલીઆ. (૨) શંકેરા
પાંટનાર
ગંઢમાગિયા. સ્ત્રી (ગાંઢમાગિકા) ફેશવિશેષ
પ્રસિદ્ધ ખાન્યનુ માપ
ગંઢલેહા. સ્ત્રી (ગાંઢલેહા) ગાલપાતી. ગા-
લપર ચોપટેલી કન્નુર્ગી વગરેની જાત
ગંઢવચ્છા સ્ત્રી (ગાંઢવચ્છા) પાન-પુષ્ટ
અનપુકત છાતીવાળી સ્ત્રી.
ગંઢિગિયા સ્ત્રી (ગાંઢિગિકા) ગાલારી
નાનું વાસનું પાન, સુડી.
ગંઢાગ પુ (ગાંઢક) દગ્ગમ
ગંઢિ પુ (ગાંઢિ) જાંતુ વિશેષ
ગંઢિ ત્રિ (ગાંઢિ) દંડમાળના ગંગ-
વાળા
ગંઢિયા. સ્ત્રી (ગાંઢિકા) મામાન્ય અથવા
અધિષ્ઠાત્રી ગ્રંથ પદ્ધતિ (૨) માનીતી
એરણ (૩) ગેરડીના રૂકડા, ગેરડી
ગંઢિયાગુઓગ. પુ (ગાંઢિકાગુઓગ) દંડિવાદ
મતઅનંત અનુયાયીના એક વિભાગ
ગંઢી. સ્ત્રી (ગાંઢી) માનીતી એરણ ગોડ-
વાળું ઝાકડું (૨) ગડી પુસ્તક. પેલાળાદમા
અનં જાડાદમા સરખું હોય તે ગાંઢિ
પુસ્તક (૩) કમળાતી કર્ણિકા
ગંઢીપદ. } પુ (ગાંઢીપદ) ગાંડી-સાનીતી
ગંઢીપય. } એરણ અથવા કમળાતી કર્ણિકા
જેના પગવાળા જતાવર, દારી, ગેડા,
વિગર
ગંઢીપાંથય. પુ નં (ગાંઢીપુસ્તક) ગાંડી
નામનું પુસ્તક.
ગંઢીયલગ. પુ (ગાંઢીયલ) એ ઇંદિયવાળા જાતની
એક જાત.
ગંઢીલ પુ (ગાંઢીલ) પેટમાં ઉત્પન્ન થતા
કૃમિ

ગંડોહહાણય } ન૦ (ગગડોપધાનક) ગાલ-
ગંડોહહાણય. } મસરીય

ગંતાર. ત્રિ૦ (ગન્તુ) જનાર, આણનાર.

ગંતિય ન૦ (ગન્તુક) તૃણ વિશેષ.

ગંતુપદ્ધતિયા. સ્ત્રી૦ (ગન્વાપ્રત્યાગતા) એક તરફ
ગાયત્રી કરના છંદે જમ ખીજી ઓળી તરફ
ગાયત્રી કરવી તે, જેન મુનિઓની બિદ્યાનો
એક પ્રકાર.

ગંતુમળા પુ૦ (ગન્તુનમ્) જવાની ધન્યજા-
યાગો અર્થાત્ અમુક સત્ર સમર્પણ કરેતો
પટ્ટી ભાળીને કે સાંભળીને જાડે એમ
ખાસનાર અવિનીત શિષ્ય.

ગંથ. પુ૦ (ગ્રન્થ) કર્મનો ગ્રંથ; કર્મની
ગા. (૨) ગ્રંથ, પુસ્તક (૩) ગ્રાહ્ય અને
અભ્યનતર પરિચર; ગ્રાહ્ય-ધન ધાન્યાદિ
અને અભ્યનતર-કપાયાદિ. (૪) સુયગડાગ
મૃતના આત્મા અધ્યયનનું નામ (૫)
મતાર્થ, જ્ઞાત્રની મનઃસત્ર (૬) સ્વજન;
સગ્રામી લોક

ગંથાર્દ્રઞ. પુ૦ (ગ્રન્થાર્દ્રાત) પરિચરદરિત જેન
મુનિ

ગંથિ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (ગ્રન્થિ) ગા.

ગંથિમ. ત્રિ૦ (ગ્રન્થિમ) જુઓ “ ગદિમ ”
શબ્દ

ગંધ. પુ (ગન્ધ) નાસિકા-સ્નાયુદ્રિયનો વિષય;
સુગંધ કે દુર્ગંધ. (૨) ગંધ નામનો દ્રાવ્ય
તથા સમુદ્ર (૩) આધારકર્મ આદિ ઉદ-
ગમનના દોષ. (૪) ચૂર્ણ વિશેષ. (૫)
ન૦ દેવ વિમાન વિશેષ (૬) ત્રિ૦
ગન્ધયુક્ત પદાર્થ

ગંધકાસાદયા સ્ત્રી૦ (ગંધકાષાયિકા) સુગન્ધી
કપાય રંગની સાડી.

ગંધજુતિ સ્ત્રી૦ (ગંધયુક્તિ) સુગંધિ તેલ, અતર
વિગેરે બનાવવાની યુક્તિનું વિજ્ઞાન

ગંધદૃય. ન૦ (ગન્ધાદૃક) ગન્ધવાળા દ્રવ્યનું
ચૂર્ણ.

ગંધદુ. ત્રિ૦ (ગન્ધાદ્ય) ગન્ધપૂર્ણ; સુગન્ધથી
ભરપુર.

ગંધણ. પુ૦ (ગંધન) ગંધન જાતનો સર્પ,
કે જે મૂકલ ઝેર મત્ર પ્રયોગથી પાછું
ચુસી લે છે

ગંધણામ. ન૦ (ગન્ધનામન) ગન્ધના હેતુ
જુત કર્મ વિશેષ.

ગંધદલ્લ. ન૦ (ગન્ધદલ્લ) સુગન્ધિત વસ્તુ;
સુવાસિત દ્રવ્ય.

ગંધદેવી. સ્ત્રી૦ (ગન્ધદેવી) સૌધર્મ દેવલોકની
એક દેવી.

ગંધદ્વગિ. સ્ત્રી૦ (ગન્ધદ્વગિ) ગન્ધ તૃષિ.

ગંધમાદળ. } પુ૦ (ગન્ધમાદળ) એ નામનો
ગંધમાયણ. } ધોડાના રુકધને આકારે એક
વખારા પવંત. (૨) તેનું શિખર.

ગંધવદ્વ. ન૦ (ગન્ધવર્તક) સુગન્ધિત લેપદ્રવ્ય.

ગંધવદ્વિ. સ્ત્રી૦ (ગન્ધવર્તિ) સુગંધની વાટ,
અગરબતી, સુગંધમય ગુટિકા

ગંધવદ્વિમૂય. ત્રિ૦ (ગન્ધવર્તિમૂત) જેમાં ઉત્તમ
સુગન્ધ હોય તેવી ગુટિકા વગેરે.

ગંધલ્લ. પુ૦ (ગન્ધલ્લ) ગાયનપ્રિય વ્યનતર
દેવની એક જાત (૨) એક જાતની
સિપિ. (૩) કૃયુનાથજીના યક્ષનું નામ.
(૪) ગૌરો; ગાન કરનાર. (૫) ન૦ એક
અહારાગ્રિના ત્રીસ મુહૂર્તમાનું ૨૨ મુ
મુહૂર્ત (૬) ગંધર્વવિદ્યા; નાટક, (૭)
નૃત્યયુક્ત ગાન

ગંધલ્લ. ત્રિ૦ (ગન્ધલ્લ) ગંધર્વસગ્રામી, ગન્ધર્વ
સાથે સગ્રામ રાખનાર

ગંધલ્લકંઠ ન૦ (ગન્ધલ્લકંઠ) એક જાતનું
રત્ન.

ગંધલ્લધર. ન૦ (ગન્ધલ્લધર) સંગીતગૃહ,
સંગીતશાળા

ગંધલ્લનગર પુ૦ (ગંધલ્લનગર) આકાશમાં
ગન્ધર્વ નગરને આકારે થતો વાદળાનો
દેખાવ.

ગંધર્વલિધિ. સ્ત્રી (ગંધર્વલિધિ) અદાર
લિપિમાંની એક.

ગંધર્વહસ્થિ. પુ (ગંધર્વહસ્તિ) સુગંધિ મદ
દરનો હાથી. (૨) કૃષ્ણ વાસુદેવનો વિજય
નામનો હાથી.

ગંધર્વહારક } પુ (ગંધર્વહારક) ગંધાર દેશ
ગંધર્વહારણ } (૨) ત્રિં તે દેશનો નિવાસી

ગંધાર. પુ (ગાન્ધાર) સાત સ્વરમાંનો
ત્રીજો સ્વર. (૨) એ નામનો એક
દેશ.

ગંધારગામ. પુ (ગાન્ધારગામ) નર્મદી આદિ
સાત મુહુર્તનાનો આશ્રયભન શ્રુતિ
સમુદ

ગંધારી સ્ત્રી (ગાન્ધારી) અનગદસત્રના
પાત્રમાં વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ
(૨) કૃષ્ણવાસુદેવની એક પદ્મણી (૩)
નમિનાથજીની દેવીનું નામ (૪) એ ના-
મની એક વિદ્યા

ગંધારવૃદ્ધ પુ (ગંધારવાતિ) એ નામનો હ-
રિવંશસ્ત્રમાંનો વાટકો વૈતાલ્ય પવંત.

ગંધારવાતિ. પુ (ગંધારવાતિ) રમ્યકવાસ
ક્ષત્રના મધ્ય ભાગમાં આવેલ એક વાટકો
વૈતાલ્ય પવંત

ગંધિ. ત્રિં (ગન્ધિ) ગન્ધવાળું

ગંધિય ત્રિં (ગન્ધિક) મુવાસિત, ગન્ધ-
વાળું. (૨) કરીયાળું, ગંધીઆળું

ગંધિલ. પુ (ગન્ધિલ) પશ્ચિમ મહાવિદેહની
૭ મી વિજય. (૨) એ વિજયનો
રાજા.

ગંધિલા. સ્ત્રી (ગન્ધિલા) ગન્ધિલા નામની
એક વિજય.

ગંધિલાવર્હ. સ્ત્રી (ગન્ધિલાવર્હ) પશ્ચિમ
મહાવિદેહની આઠમી વિજય.

ગંધિલાવર્હકૂટ. નં (ગન્ધિલાવર્હકૂટ) ગંધ-
માદન પર્યંતનું એક શિખર (૨) એ
નામનું વૈતાલ્ય પવંતનું એક શિખર.

ગંધોદ્ગ. } નં (ગંધોદક) મુગન્ધિ ૪૪૧.
ગંધોદય. }

ગંધીર. ત્રિં (ગમ્ધીર) સાગરપેટો. ગંભીર.
(૨) થાગ વિનાનું (૩) ગાદન, ગીચઝાડી-
વાળું. (૪) પ્રકાશ રહિત; અધારાવાળું.
(૫) પુ નં મદન સ્થાન, મદન પ્રદેશ.
(૬) પુ મદુવર્ણી રાજન અન્ધકરણિયના
એક પુત્રનું નામ

ગંધીરપોય. નં (ગમ્ધીરપોય) એ નામનું
એક નગર

ગંધીરમાલિની સ્ત્રી (ગમ્ધીરમાલિની) નુવ-
દ્યુમિત્યની પૂર્વ સરદા ઉપરની એક
અન્નરત્ન (૨) મહાવિદેહકંઠની એક
એ નામની નગરી

ગંધીરવિજય. પુ (ગમ્ધીરવિજય) અગાધ
આશ્રય, અધારાવાળું સ્થાન

ગંધીર. સ્ત્રી (ગમ્ધીર) ચાર મન્દિરવાળા
જીવની એક જાત

ગકારપવિભક્તિ. પુ (ગકારપવિભક્તિ) નાટ-
કનો એક પ્રકાર. ૩૦ પ્રકારના નાટક-
માંનું એક

ગમણ નં (ગમ્) આકાશ

ગમણવલ્લભ } નં (ગમણવલ્લભ) વૈતાલ્ય
ગમણવલ્લહ. } પવંતના દક્ષિણ શ્રીખાનું
મુખ્ય નગર.

ગમ્. પુ (ગમ્ય) ગાર્ય ગાત્રમાં ઉત્પન્ન
થયક ગર્ભ નામના આચાર્ય. (૨) ગૌતમ
ગાત્રની એક શાખા. (૩) ત્રિં તેમાં
ઉપજેલ પુત્ર.

ગમય } નં (ગમ્) શ્વાસ રૂધાતા
ગમર } આવતું તે; ગમ્ કહે જો-
લતું તે.

ગચ્છ પુ નં (ગચ્છ) સમુદાય; સમૂહ.
(૨) ગણ. સધ; સાધુસમુદાય (૩) એક
આચાર્યનો પરિવાર

गच्छवास. पु० (गच्छवास) साधु समुदायभां
रहेयुं ते.

गच्छिञ्च. त्रि० (गच्छिञ्च) गच्छवाणा, गच्छमा
रहेतार.

गजसुमाल. पु० (गजसुकुमार) देवकीजने
न्दानो पुत्र.

गज्ज न० (गज) गद्यमध्य लेख

गज्जफल. न० () गरभ वज्र.

गज्जर पु० (गृजन) गाजर

गज्जितार. त्रि० (गर्जितृ) गाजनार; गर्जना
करनार.

गज्जिय. न० (गर्जित) गर्जना, गाज्यु ते

गज्ज् त्रि० (ग्राज्य) ग्रहण करवा योज्य.

गङ्ग पु० (गर्ग) भांडो.

गङ्गय. न० () गाड.

गङ्गुगिा } स्त्री० () अकरी. (२)
गङ्गुगिया } धेरी; गाडगडी

गङ्गा स्त्री० (गर्गा) भोटी भाण्ड.

गङ्गी. स्त्री० () गाडी.

गङ्गिञ्च. त्रि० (गृद्ध) आसक्ति पाभेय, गृद्ध
थयेय.

गङ्ग पु० () किङ्गा, गङ्ग, दुर्ग.

गङ्गिय. त्रि० (गृद्ध) गृद्ध. आसक्ति. (२)
अन्त्यन्त

गङ्गिय. त्रि० (ग्रथित) ग्रथित, रथित.

गण पु० (गण) समुदाय, समूह. (२)
गण्यु, गण्युना करवी (३) महल आदिनो
समुदाय. (४) गच्छ, समान क्रियावाणा
साधुनो समुदाय. (५) आन्दादि कुजनो
समूह; डाटिकादिगण.

गण्ण. पु० (गणक) ज्योतिष शास्त्र ज्ञान्यु-
नार; ज्योतिषी; ज्योती

गण्ण. न० (गणन) गण्यु, गण्युत्री
करवी.

गण्णा. स्त्री० (गणना) गण्युत्री; अंक, दस,
सो, हत्यादि क्रमथी गण्युवा.

गण्णाय. पु० (गणराज) सामन्त राजन. (२)
सेनापति.

गण्णहर. पु० (गणवर) गण्युधर; तार्थकरना
मुज्य शिष्य. (२) आचार्यनी आरा
अनुसार साधु समुदायने लक्ष भदीभ-
उणभां नियरनार समर्थ साधु

गण्णवच्छेदणी. स्त्री० (गण्णवच्छेदिनी) ग
च्छनी साध्वीओनी सार सभाण करनार
साध्वी

गण्णवच्छेदय } पु० (गण्णवच्छेदक) गण्युना
गण्णवच्छेदय } साधुओनी परबपात्र
गण्णवच्छेदय. } आदारादिथी सार सं-
भाण करनार साधु.

गणि पु० (गणिन्) आचार्य; सूरि, गच्छना
उपरी. (२) परिच्छेद; सिद्धान्त.

गणिञ्च. त्रि० (गणक) गणितवेत्ता; ज्योतिषी

गणिणी. स्त्री० (गणिनी) गण्युभांभा भेटाटा
साध्वी, प्रवर्तिनी साध्वी.

गणित न० (गणित) गणितकणा (२) अ-
कक्षिपि.

गणिविज्ञा. } न० (गणिविज्ञक) जिन प्रवचन,
गणिविज्ञय. } जैनतत्त्वोतो अणनो; आ-
चार्यनी पेटी के जेनी अन्तर शास्त्रीयतत्त्वो
लरवाभा आठ्यां ह्यथ ते आचार्यांगदि
सूत्र, द्वादशांगी.

गणिम. त्रि० (गण्य) गण्युभ; अंक जे तण
पगेरे सभ्यार्थी गणाय ते.

गणिय. न० (गणित) गणितकणा; हिसाबनी
कणा (२) त्रि० गण्युं; सभ्या करेयुं.
(३) न० गण्यु; सभ्या (४) जैन
साधुओनु अंक कणा

गणिय पु० (गणिक) गणितशास्त्रना शाता,
गणियलिपि स्त्री० (गणितलिपि) गण्युत-
लिपि; १८ लिपिभांनी अंक.

गणिया स्त्री० (गणिका) वेश्या.

गणिविज्ञा. स्त्री० (गणिविज्ञा) २८ उक्तविक
सूत्रभांनु वीसमु सूत्र.

ગણેત્તિયા. સ્ત્રી () સન્યાસીના
લાથનુ આભરણુ; રૂઢાક્ષની બનાવેલી
લાથની માળા.
ગત. ત્રિ (ગત) ગયેલ (૨) પ્રાપ્ત થયેલ.
ગતિ. સ્ત્રી (ગતિ) જુઓ ' ગત ' શબ્દ
ગત. ન (ગત) શરીર.
ગત્ત. પુ (ગત્ત) ખાડા.
ગત્તગ. ન (ગત્તક) પડગાદિની ઇસ અને
ઉપલાં.
ગતા સ્ત્રી (ગતા) મહેટી ખાઇ.
ગત્ય ત્રિ (ગત્ય) ગ્રાસ કરેલ
ગઠનોય પુ (ગઠનોય) લોકાન્તિક દેવતાની
નવ પ્રતિ પેદા એક જન.
ગદ્મ પુ (ગદ્મ) ગધેડા
ગદ્મ }
ગદ્મય પુ (ગદ્મક) ગાયના તાડમા ઉ-
પા થતા એક જનના જનુ
ગદ્મભાલિ પુ (ગદ્મભાલિ) ગદ્મભાલિ નામના
સાધુ (૨) ખંધક સન્યાસીના ગુર.
ગદ્મ. પુ (ગદ્મ) ગીધ પત્રી.
ગદ્મા. સ્ત્રી (ગદ્મા) સંખ્યા, ગણના
ગદ્મ. પુ (ગદ્મ) ગભાશય, પેટ (૨)
મધ્ય, વચ્ચે ભાગ (૩) રેશમનો કા-
મેટો. (૪) ઉત્પત્તિસ્થાન, જન્મસ્થાન.
ગદ્મગદ્મા સ્ત્રી (ગદ્મગદ્મા) જેના પ્રભાવે ગભ
ઉત્પત્ત થાય તેની વિદ્યા, ૪૦ વિદ્યામાની
એક.
ગદ્મગદ્મ. ન (ગદ્મગદ્મ) સૌથી વચ્ચેનો
ઓરડો; અન્દરનો હોલ (૨) ભોંયર.
ગદ્મત્ય ત્રિ (ગદ્મત્ય) ગભમા રહેતાર;
ગભની ઉત્પત્ત થનાર મનુષ્ય વગેરે.
ગદ્મવર્ત્તિ. સ્ત્રી (ગદ્મવર્ત્તિ) ગભાશયમા
ઉત્પત્તિ.
ગદ્મવર્ત્તિત્ર. ત્રિ (ગદ્મવર્ત્તિત્ર) ગભા-
શયમાં જેની ઉત્પત્તિ થાય છે તે
ગદ્મિજ્ઞ. પુ (ગદ્મિજ્ઞ) વદાણુનો નોકર

ગદ્મિણી. સ્ત્રી (ગદ્મિણી) ગભવતી સ્ત્રી.
ગદ્મિય ત્રિ (ગદ્મિય) ગભિત. વચ્ચે પોત
સદિત. (૨) અન્દર ગભવાળુ.
ગદ્મિયા. સ્ત્રી (ગદ્મિયા) ગભવતી સ્ત્રી.
ગદ્મિજ્ઞ. પુ (ગદ્મિજ્ઞ) જુઓ "ગદ્મિજ્ઞ"
શબ્દ.
ગદ્મીર પુ (ગદ્મીર) ૧ અતગડસૂત્રના
પહેલો વર્ગના ૮ થા અધ્યયનનુ નામ.
(૨) અન્ધક ટ્રિગ્ગિરામના પુત્ર ચોથા
દશાર (૩) ઉડુ. (૪) મ્હેડુ.
ગમ. પુ (ગમ) સૂત્રનો આકાષો. (૨)
દ્વિ; વર્ણન (૩) જનુ આકાષુ. (૪)
પ્રકાર, બેદ (૫) અર્થપરિચ્છેદ, અર્થની
જુદી જુદી ભગી; (૬) વ્યાખ્યા; ટીકા.
(૭) બોધ, જ્ઞાન. સમજ. (૮) માર્ગ;
રસ્તો
ગમત્ર } પુ (ગમત્ર) આકાષો; સરખા
ગમ્મા. } પાસના તાક્યસમૂહ (૨) વર્ણન;
અધિકાર (૩) ગમનશીલ. (૪) ત્રિ
બાધક
ગમત્ર ન } (ગમત્ર) આકાષુ; જનુ. (૨)
ગમણયા સ્ત્રી } બોધ થવો, જનજનુ.
ગમણિજ્ઞ ત્રિ (ગમણિજ્ઞ) ગમણુ; રચતું.
(૧) ઉત્તંધ તા-પાર પામવા યોગ્ય (૩)
જાણના યોગ્ય, પ્રકાશવા યોગ્ય.
ગમણી સ્ત્રી (ગમણી) એક જનની આ-
કાશમા ઉડવાની વિદ્યાધરોની વિદ્યા.
ગમિય ત્રિ (ગમિય) બોધ કરેલ; નિવેદન
કરેલ.
ગમિય. ન (ગમિય) જેમા એક સરખા
ધણા પાક હોય તે આરમુ દષ્ટિવાદ નામે
અગસૂત્ર.
ગમ્મ. ત્રિ (ગમ્મ) મેગની શકાય તેવું; પ-
હોયી શકાય તેવું. (૨) ગમન કરવા યોગ્ય.
ગય. ત્રિ (ગય) ગયેલ, અસ્થ થયેલ. (૨)
પ્રાપ્ત થયેલ. (૩) પ્રવૃત્ત. (૪) રહેલ. (૫)

પ્રવિષ્ટ. (૬) વ્યવસ્થિત. (૭) નં ગનિ; ગમન.
 ગય. પું (ગદ) રોગ; યિમારી.
 ગય. પું (ગજ) હાથી. (૨) ગુચ્છો. (૩) અંતઃસૂત્રના ત્રીજા વર્ગના આક્રમા અધ્યયનનું નામ (૪) વાસુદેવ રાજાની દેવકી રાણીના સૌથી ન્હાના પુત્ર. (૫) સાતમા દેવલોકના ઇન્દ્રનું ચિહ્ન-નિશાની. (૬) ત્રિશાકુમાર જાતના દેવતાનું ચિહ્ન; તેના મુગટમાં હાથીને આકારે નિશાની હોય છે તે. (૭) ખીજા તીર્થકરનું લાજન.
 ગયંક. પુ (ગજાજ) દેવોની એક જાત.
 ગયંદ. પું (ગજેન્દ્ર) હાથીમાં ઇન્દ્ર સમાન એરાવત હાથી.
 ગયકણ પું (ગજકર્ણ) ગજકર્ણ નામનો જીરૂ અન્તર દીપ. (૨) તે દીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.
 ગયકર્ણ પું (ગજકર્ણ) એ નામનો એક અનાય દેશ (૨) ગજકર્ણ નામનો એક અન્તરદીપ. (૩) ત્રિં ને દીપમાં અને તે દેશમા રહેનાર.
 ગયણ. નં (ગ્વાન) આકાશ.
 ગયપુર. નં (ગજપુર) કુરૂ દેશમાંનું એક પ્રસિદ્ધ નગર, હસ્તિનાપુર.
 ગયમારિણી. સ્ત્રીં (ગજમારિણી) ગુચ્છવાળી એ નામની વનરપતિ
 ગયમુહ. પું (ગજમુહ) ગજમુખ નામે અનાય દેશ.
 ગયવહ. પું (ગજવતિ) ગજેન્દ્ર, શ્રેષ્ઠ દસ્તી
 ગયવદ્યા. } સ્ત્રીં (ગતવતિ) વિધવા સ્ત્રી.
 ગયર્વહ. }
 ગયચિજંબિય. પું (ગજચિજંમિત) હાથીની વિશેષ ગતિવાળું નાટક, નાટકનો એક પ્રકાર.
 ગયચીટ્ટી. સ્ત્રીં (ગજચીટ્ટી) રોહિણી આદિ નક્ષત્રમાં શુક્ર ગતિ કરે તે ગજચીટ્ટી.

ગયસુકુમાલ. પું (ગજસુકુમાલ) કૃષ્ણ મદા-રાજના ન્હાના ભાઈ; ગજસુકુમાલ નામથી પ્રસિદ્ધ જૈન મુનિ.
 ગયા. સ્ત્રીં (ગદા) કૌમોદ્ગી નામે ગદા; વિષ્ણુનું એક આયુધ.
 ગયાહર. પું (ગદાધર) વાસુદેવ.
 ગર. પું (ગા) ઝેર, વિષ
 ગરલ નં (ગાલ) રહસ્ય. (૨) ત્રિં ન્યવ્યકત; અસ્પષ્ટ.
 ગરહણ્યા સ્ત્રીં } (ગર્હણ) ગુરૂની સાક્ષીએ
 ગરહણ્યા. } પોતાના અતિચાર-દોષોની નિન્દા કરવી, પશ્ચાત્તાપ કરવો તે
 ગરહણિજ્ઞ. ત્રિં (ગર્હણીય) નિન્દનીય, નિન્દવા લાયક.
 ગરહા. સ્ત્રીં (ગર્હા) નિન્દા.
 ગરહિષ્ય. ત્રિં (ગર્હિત) ગર્હ કરેલ, નિરસકાર કરેલ.
 ગરહિજ્ઞમાણ ત્રિં (ગર્હમાણ) લોક સમક્ષ નિન્દાને યોગ્ય.
 ગરહિત. } ત્રિં (ગર્હિત) નિદેહુ; ગર્હ કરેલ
 ગરહિય }
 ગરાહ. નં (ગગરિ) દરેક માસના શુક્લ પક્ષમાં સાતમ અને ચૌદશને દિવસ તથા ખીજ અને દશમની રાત્રે તેમજ કૃષ્ણ-પક્ષમા જ કૃ અને તેરશને ત્રિયમ તથા ખીજ અને નોમની રાત્રે આવતું સાત ચરકરણમાંનું પાંચમું કરણ, ૧૧ કરણમાંનું પાંચમું કરણ.
 ગરિટ્ટ. ત્રિં (ગરિષ્ઠ) સૌથી મોટું.
 ગરિહા. સ્ત્રીં (ગર્હણ) નિન્દા.
 ગરિહણિજ્ઞ. ત્રિં (ગર્હણીય) ગુરૂ સન્મુખ નિન્દવા યોગ્ય.
 ગરિહા. સ્ત્રીં (ગર્હ) ગુરૂની સાક્ષીએ કરેલા પાપની નિન્દા કરવી તે.
 ગર્હ સ્ત્રીં (ગુર્હ) મોટી; ભારે.
 ગરુડ. પું (ગરુડ) શાંતિનાથજીના યક્ષનું નામ.

- ગઢડાસણ. નં (ગઢડાસણ) ગરુડના આકાર જેવું આસન.
- ગઢડોંવચાય પું (ગઢડોંવચાય) ૭૨ મૂત્રમાનુ એક
- ગઢય ત્રિં (ગુલ્લ) ભારે, વજનદાર.
- ગઢલ. પું (ગઢ) ગરુડ પક્ષી. (૨) વાળુ વ્યતર દેવતાની એક જાત. (૩) મુવળું કુમાર દેવતાનું ચિહ્ન, તેના મુગટમાં રહેલ ગરુડાકાર નિશાની (૪) ભવનપતિ દેવોની એક જાત, સુવર્ણ કુમાર દેવ.
- ગઢલકેડ. પું (ગઢલકુ) ગરુડના ચિહ્નવાળી જેની ખજા છે તે, વામુદેવ.
- ગઢનજમ્મય. } પું (ગઢનજમ્મય) ગરુડપક્ષીના
ગઢનજમ્મય. } ચિત્રવાળી ખજા. (૨) કૃષ્ણ વાસુદેવ (૩) દેવ જાતિ વિશેષ, સુવર્ણ કુમાર દેવ.
- ગઢલકૂહ પું (ગઢલકૂહ) ગરુડને આકારે વ્યવસ્થા કરવાની કળા
- ગઢજાસણ. નં (ગઢજાસણ) જુઓ “ ગરુડ-સણ ” શબ્દ
- ગઢલોંવચાય. નં (ગઢલોંવચાય) શાસ્ત્ર વિશેષ, જેને યજ્ઞ કરવાથી ગરુડ દેવ પ્રત્યક્ષ થાય તે
- ગલ. પું (ગલ) ગળુ, કાપ્ડ ગરુડ (૨) માણસાનું ગળુ વિધનાર જાતની અન્દરના કાંટા
- ગનકંબજ પું (ગનકંબજ) ગાયને ગળે લટકતી આમડી હોય છે તે, ગવડગવડ
- ગલચ્છલ. પું () ગળુ પકડી પામ્બુ હાંપવું.
- ગલત્યાલ. પું () હાથથી ગળુ પકડવું.
- ગલિ. ત્રિં (ગલિ) ગળીયો, નિયતખાટો
- ગલિય. ત્રિં (ગલિય) ગળી ગયેલું, પિગળી ગયેલ. (૨) વરસી રહેલ.
- ગલોઈ સીં (ગલ્હી) ગુલપેલ નામની વનસ્પતિ.
- ગલ્લુ પું (ગલ્લ) ગાલ.
- ગવ પું સીં (ગો) પશુ, જાનવર. (૨) ગાય.
- ગવક્લ પું (ગમલ) ગાખ; ગરખો; આરી. (૨) ગવાક્ષની આકૃતિનું રત્ન વિશેષ.
- ગવક્લજાલ નં (ગમલજાલ) રત્નનો ઢગલો; (૨) જાળીવાળી આરી
- ગવચ્છ પું () ઢાકળ; આચ્છાદન.
- ગવચ્છિય ત્રિં () અચ્છાદિત; ઢાકલ
- ગવત. નં (ગમલ) ગાયનો ખારક, ધાસ
- ગવચ્છિય પું (ગવચ) રોજ, ગાય જેવો એક ઓપળા પશુ.
- ગવર પું () એક જાતની વનસ્પતિ.
- ગવલ નં (ગમલ) ભેંસ કે પાડાનું શિંગડું.
- ગવાળી. સીં (ગવાળી) ગાયને ખાવાની તથા રહેવાની જગ્યા, ગમળા
- ગવાલિય નં (ગવાલક) ગાયની આખતમા જુડે ખાંચનું તે
- ગવિટ્ટ ત્રિં (ગવિટ્ટ) ઓપળા ગવેપળા દોષ રહિત ગાયેલું. ખાંચેલું.
- ગવિટ્ટ ત્રિં (ગવિટ્ટ) અભિમાની
- ગવેધુઆ સીં (ગવેધુકા) જૈન મુનિ ગળાની એક શાખા.
- ગવેલગ. } પું સીં (ગવેલક) ગાડર;
ગવેલય. } મેટો (૨) ગાય અથવા મેટો.
- ગવેસચ. પું (ગવેપક) અન્નપાણી-શોધ કરનાર.
- ગવેસહત્તાર. ત્રિં (ગવેપચિત્ર) ગવેપણા કરનાર, શોધનાર.
- ગવેસણ. નં (ગવેષણ) વ્યતિરેક ધર્મનું આલોચન.
- ગવેસણયા. } સીં (ગવેષણ) શોધ; ત-
ગવેસણા. } પાસ (૨) શુદ્ધ આહારની યાચના. (૩) આહાર મદ્ય કરવો તે.

ગવેસાવિય. વિ० (ગવંચિત) બીજા પાસે તપાસાવેલ.

ગવેસિય. વિ० (ગવંચિત) શોધી-તપાસી આણેલું.

ગવ્વ. પુ० (ગર્વ) ગર્વ; માન અલંકાર

ગવિચય. વિ० (ગર્વિત) અભિમાની.

ગસિય. વિ० (ગમ્વિત) ધસાઇ ધએલું.

ગહ. ન० (ગૃહ) ઘર; નિવાસસ્થાન.

ગહ પુ० (ગ્રહ) ૮૮ ગ્રહ; જ્યોતિષી દેવતાની ત્રીજી ગતિ (૨) ગાયનના આરભનો આલાપ (૩) લેવું; પકડવું. (૪) કર્મનો અન્ધ (૫) ગૃહિ; આસક્ત

ગઠગલ્લિય. ન० (ગ્રઠગર્જિત) ગ્રહો ચળાય-માન થવાની ગર્જના થાય ને

ગઠચરિય. ન० (ગ્રઠચરિત) જ્યોતિષ શાસ્ત્રનું ગાન.

ગઠજુદ્ધ. ન० (ગ્રઠયુદ્ધ) જે ગ્રહોનું એક નક્ષત્રની દક્ષિણ ઉત્તરે સમશ્રેણીમાં રહેવું તે.

ગઠગ. વિ० (ગઠન) નિમિષ, ઝાડીવાળું, ગલન (૨) જેનો પાર પામી ન શકાય તેવું. (૩) નિર્ગ્વહ પ્રદેશ (૪) અન્યને છંતરવા માટે કપટ કરવું તે.

ગઠણ ન० (ગ્રહણ) ગ્રહણ કરવું, સ્વીકારવું; લેવું. (૨) ત્રિ० આકર્ષણ કરનાર, જે ચનાર. (૩) ગ્રાહ; ગ્રહણ કરવા યોગ્ય (૪) પુ० ન० અવાજ, શબ્દ. (૫) હન્દ્રિય (૬) ચંદ્રસૂર્યનો ઉપરાગ. (૭) શિક્ષા વિશેષ.

ગઠણય. ન० () આજૂપાણ-ધરણું

ગઠણયા સ્ત્રી० (ગ્રહણ) ગ્રહણ કરવું, ધારવું.

ગઠણી. સ્ત્રી० (ગ્રહણી) ઝાડનો રોગ; અતિસાર રોગ, સપ્તલ્પ્તી. (૨) ગુદાશય; ગુદા સ્થાન.

ગઠકંડ. પુ० (ગ્રઠકંડ) ગ્રહોની ઘડની પેઠે ત્રીજી શ્રેણી.

ગઠમિત્ર. ન० (ગ્રઠમિત્ર) જે નક્ષત્રની વચ્ચે થઇ ગ્રહ પસાર થાય તે નક્ષત્ર કે જેમાં દીક્ષા આદિ કાર્ય કરવાથી હાનિ થાય માટે વર્જવા કહેલ છે.

ગઠમુસલ. ન० (ગ્રઠમુસલ) મુશળને આકારે ગ્રહોની ઉચી શ્રેણી.

ગઠર પુ० (ગ્રથ) ગીધ પક્ષી.

ગઠવદ પુ० (ગૃહવતિ) ગૃહપતિ; ગૃહસ્થ.

ગઠવદગી. સ્ત્રી० (ગૃહવત્ની) ધરધણીયાણી; ગૃહસ્વામિની.

ગઠવેદ પુ० (ગ્રઠવેદ) સૂર્ય ચન્દ્રાદિ સાથે ગ્રહનો વેદ.

ગઠસિંધાહ. ન० (ગ્રઠગાઠક) શીંગોડાના ફળની પેઠે ગ્રહોનું રહેવું તે. (૨) ગ્રહયુગ્મ; ગ્રહનું જોડકું.

ગઠિય. વિ० (ગૃદ) આસક્ત; તક્ષીન.

ગઠિય ત્રિ० (ગૃહીત) લીધેલું, ગ્રહણ કરેલું. (૨) પકડેલું. (૩) જાણેલું

ગઠિય. ત્રિ० (ગમ્ભીર) ગહેર; અગાધ.

ગાગ્ર પુ० (ગો) બગાદ.

ગાગ્ર. ન० (ગાત્ર) શરીર; દેહ (૨) શરીરના અવયવ.

ગાઠ્ય ન० (ગીત) ગાયન; ગીત.

ગાઠર. પુ० (ગાયક) ગાનાર; ગવૈયો.

ગાઈ. સ્ત્રી० (ગો) ગાય.

ગાડ પુ० (ગમ્યૂત) ગાઉ; જે હળનાર ધનુષ્ય પ્રમાણુ ક્ષેત્ર.

ગાડય ન० (ગમ્યૂત) જે હળનાર ધનુષ્ય પરિમિત ક્ષેત્ર; ગાઉ.

ગાગર. પુ० () એક જાતનું માછલું. (૨) સ્ત્રીઓને પહેરવાનો ધાત્રો.

ગાગરી. સ્ત્રી० (ગર્મરી) પાણી ભરવાની ગાગર.

ગાગલિ. પુ० (ગાગલિ) એ નામના એક જૈન મુનિ.

ગાઢ. ત્રિ० (ગાઢ) દઢ; મજબૂત. (૨) સપાંદિના ઝેરની તીવ્ર વેદના-મરણાંત કષ્ટ. (૩) અત્યંત, ધણું.

ગાયાંગણિક. ત્રિ० (ગાયાંગણિક) છ માસની અંદર એક ગણુ છોડી બીજા ગચ્છમા દાખલ થનાર.

ગાત્ર. ન૦ (ગાત્ર) શરીરના અવયવો.

ગાથા સ્ત્રી० (ગાથા) આર્યા વગેરે ૭૬, શ્લોક.

ગામ. પુ० (ગ્રામ) ગામ; વસ્તી (૨) ગ્રામિ-સમૂહ. (૩) સગીનશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ મૂર્છનાના આશ્રયરૂપ પૃષ્ઠાદિ ત્રણ ગ્રામ (૪) ઇન્દ્રિય સમૂહ.

ગામડડ. } પુ० () ગામનો મુખી

ગામડડ. }

ગામંતિય. ન૦ (ગ્રામાન્તિક) ગામની સીમા (૨) ત્રિ० ગામની સીમામા રહેનાર. (૩) જોતેતર એક વિદ્વાન.

ગામકંડગ. } પુ० (ગ્રામકણ્ઠક) ઇન્દ્રિય સ

ગામકંડય } મૂર્છરૂપ કાટા (૨) દુર્ગતોના નકારા શબ્દો; ગાળો દેવા તે.

ગામધર્મ. પુ० (ગ્રામધર્મ) ગ્રામ-ઇન્દ્રિય સમૂહના ધર્મ-શબ્દ ૩૫ રસ ગન્ધ અને સ્પર્શ એ પાંચ વિષય. (૨) ગામડાનો આચારવિચાર. (૩) વિષયની દ્રવ્ય. (૪) ઇન્દ્રિયોનો સ્વભાવ (૫) વિષય પ્રવ્રત્તિ, મેથુન.

ગામપિંડોલગ. પુ० () બીજા માગી પેટ ભરવાને ગામડાનો આશ્રય લેનાર બીજારી.

ગામરક્ષ. પુ० (ગ્રામરક્ષ) ગામનું રક્ષણ કરનાર; કાંટવાળા.

ગામરક્ષિય. પુ० (ગ્રામરક્ષક) કાંટવાળા. ગામેનિ.

ગામિ. ત્રિ० (ગામિન્) જનાર; પહોંચનાર.

ગામિચ. ત્રિ० (ગ્રામિક) વિષયાભિલાષી.

ગામિહ. ત્રિ० (ગ્રામીણ) ગામવાસી. ગામડીયો.

ગામેયગ. ત્રિ० (ગ્રામેયક) ગામડાનો રહીશ. ગામડીઓ.

ગામેલુચ. } ત્રિ० (ગ્રામીણ) જુઓ "ગા-

ગામેલુ. } મિલ્લ" શબ્દ

ગામેલુચ. }

ગાય. પુ० (ગો) બળદ.

ગાય. ન૦ (ગાત્ર) શરીરના અવયવો.

ગાયમેય. પુ० (ગાત્રમેદ) શરીરનો નાશ કરી હુંડનાર ચોરની એક જાત.

ગાર. ન૦ (ગ્રામ) ગૃહ, મકાન.

ગારત્ય. પુ० સ્ત્રી० (ગ્રામસ્થ) ગૃહસ્થાશ્રમી; ઘરખારી.

ગારત્યિણી સ્ત્રી० (ગ્રામગૃથા) ગૃહસ્થની સ્ત્રી.

ગારત્યિય પુ० સ્ત્રી० (ગ્રામગૃથિત) ગૃહસ્થ; સસારી.

ગારવ. પુ० ન૦ (ગૌરવ) ગુરુપાત્રું; મોટાઇ. (૨) ગૃહ, આસક્તિ. (૩) ગર્વ; અભિમાન.

ગારવિય. ત્રિ० (ગૌરવિત) ગર્વવાળું. ગર્વિષ્ઠ (૨) જ્ઞાતસાવાળા, અભિલાષી.

ગારહૃન્થિયા સ્ત્રી० (ગારહૃન્થિકા) ગૃહસ્થની બાપા; ખેટા બાપ, મામા, વગેરે શબ્દોથી બાપને બોલાવતું તે.

ગારિ. પુ० સ્ત્રી० (ગ્રામિન્) સસારી; ગૃહસ્થ.

ગારુડ. } ત્રિ० (ગારુડ) ગરુડ સમખી. (૨)

ગારુલ } ન૦ શાસ્ત્ર વિશેષ, સર્પનું જેર ઉતારવાના મંત્રો જેમા છે તે

ગારુડિય ત્રિ० (ગારુડિક) ગારુડી વિદ્યા-સર્પ ઉતારવાની, પકડવાની વિદ્યા જાણનાર.

ગાલગ. ન૦ (ગાલન) ગાળવું; જાળવું.

ગાલિત. ત્રિ० (ગાલિન્) ગાળેલું.

ગાલી સ્ત્રી० (ગાલી) ગાળ દેવી તે.

ગાલ. પુ० (ગો) બળદ.

ગાલી. સ્ત્રી० (ગો) ગાય

ગામ. પુ० (ગ્રામ) કાળીયો, કવચ.

ગાહ. પુ० (ગાધ) થાગ, તપીયું.

ગાહ. પુ० (ગ્રાહ) મગરમચ્છ. (૨) પકડવું. (૩) ગ્રહણ કરી આવનાર. (૪) આગ્રહ; હટ. (૫) સર્પને પકડનાર ગારુડી.

ગાહ્ય ત્રિં (ગ્રાહક) સ્ત્રીકારનાર; લેનાર.

(૨) ગુરૂ, વિદ્યા આપનાર.

ગાહ્યા. નં (ગાયાત્ર) ગાથાનુ પરિભાષ.

ગાહ્યા નં (ગ્રાહણ) ભેદ નયન, ઉપદેશ.

ગાહ્ય ત્રિં (ગ્રાહક) ભુઓ ' ગાહ્ય ' શબ્દ

ગાહ્યર્હ સ્ત્રીં (ગ્રાહત્રી) એ નામની એક નદી.

ગાહા. સ્ત્રીં (ગાથા) પ્રાકૃત ભાષાનુ પદ,

શ્લોક (૨) સામાન્ય પ્રાકૃતગાથા બના

વવાની તથા જનજવાની કથા. (૩) સ્વય-

મગ્ન સૂત્રના પ્રથમ ભુતસ્કન્ધના ૧૬ મા

અધ્યયનનું નામ (૪) પ્રતિષ્ઠા, નિશ્ચય.

ગાહાલ પું (ગ્રાહાલ) ત્રણ ઇન્દ્રિયરાગા

જનુની એક જન

ગાહાવહ પું (ગાયાવતિ) કુટુંબને નિભાવ-

નાર નાયક, કુલપતિ (૨) કાકારનો

ઉપરી, ચક્રવર્તીના ૧૮ રત્નમાનું એક.

(૩) એ નામના એક અન્યર્થાર્થ વિદ્યાન.

ગાહાવહ પું (ગૃહપતિ) ધરધણી; ગૃહસ્થ.

ગાહાવહણી. સ્ત્રીં (ગૃહપત્ની) ધરધણીયાણી.

ગાહાવહરયણ. નં (ગાયાવતિલ) ચક્રવર્તીના

૧૪ રત્નોમાનું એક.

ગાહાવર્હ. સ્ત્રીં (ગ્રાહત્રી) નદી વિશેષ. (૨)

હીપ વિશેષ. (૩) સરોવર વિશેષ, જે-

માંથી ગ્રાહાવતી નદી નીકળી.

ગાહાવતી. સ્ત્રીં (ગ્રાહત્રી) ૨૮ હજાર ન-

દીઓના પરિવારે સીતા નદીમાં લળતી

સુકન્ધ અને મહાકન્ધ વિજયને ભુદી

પાડતી એક મહા નદી.

ગાહાવતીકુંડ. પું (ગ્રાહત્રીકુંડ) સુકન્ધ

વિજયની પૂર્વે મહાકન્ધવિજયની પશ્ચિમે

નીલવંત પર્વતને દક્ષિણકાંઠે ગ્રાહવતી ન-

દીનો દરેડો જેમાં પડે છે તે કુંડ.

ગાહાવતીશીવ. પું (ગ્રાહત્રીશીવ) ગ્રાહવતી

કુંડ વચ્ચેનો હીપ.

ગાહિય. ત્રિં (ગ્રાહિત) શીખાવેલ, ગ્રહણ

કરાવેલ.

ગાહીકય. ત્રિં (ગાથીકૃત) એકત્રિન; એકકું

કરેલ.

ગિગ્મ ત્રિં (ગામ) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય.

ગિટ્ટિયાહરમણ. નં (ગિટ્ટિકાદિરમણ) ગેડી

દડા વગેરેની રમત.

ગિગ્મહણ. નં } (ગ્રહણ) પકડવું.

ગિગ્મહણા. સ્ત્રીં }

ગિદ્ધ. ત્રિં (ગુદ) લાલચુ; આસકત.

ગિદ્ધ. પું (ગુદ) ગીધ, માસાહારી પક્ષી

વિશેષ.

ગિદ્ધપિટ્ટ (ગુદપિટ્ટ) 'કાષ' જનાવરના કલે-

વરમા પડી ગીધાદિકના યુથી ખાવાથી

મરતું તે. બાર અકામમરણમાંનું એક.

ગિદ્ધિ. સ્ત્રીં (ગુદિ) આકાંક્ષા, આસક્તિ;

આતુરતા.

ગિમ્હ પું (ગ્રીષ્મ) ગરમીની મોસમ; ઉનાળો.

ગિમ્હમ્. ત્રિં (ગ્રીષ્મજ) ગ્રીષ્મ ઋતુમાં

થયેલું.

ગિરા સ્ત્રીં (ગિર્) વાણી

ગિરિ. પું (ગિરિ) પર્વત, કુગર; પહાડ.

ગિરિકણર્હ. } સ્ત્રીં (ગિરિકર્ણિકા) ગિરિ-

ગિરિકર્ણિણયા. } કર્ણિકા નામની એક

વેલ.

ગિરિકર્ણા } સ્ત્રીં (ગિરિકર્ણી) ગિરિકર્ણિકા

ગિરિકર્ણી. } નામની વેલ

ગિરિકુમાર. પું (ગિરિકુમાર) યુદ્ધ હિમવંત

પર્વત સમંધી એક શિખરના અધિશાતા

દેવતા.

ગિરિજરાણ. પું (ગિરિજા) કાકણ દેશમાં

ચોમાસામાં થતો એક જનનો ઉત્સવ.

ગિરિપટ્ટણ. નં (ગિરિપત્ત) પર્વતથી પડીને

મરણ નિપજાવતું તે; એક પ્રકારનું બાળ-

મરણ.

ગિરિરાય. પું (ગિરિરાજ) પર્વતનો રાજા,

મેરૂ પર્વત.

ગિરિચર. પું (ગિરિચર) શ્રેષ્ઠ પર્વત, મેરૂ પર્વત.

गिरिसिया. स्त्री० (गिरिसिका) એક જાતનું
વાજિત્ર

गिला. स्त्री० (ग्लानि) બિમારી; રોગ. (૨)
ખેદ, થાક.

गिलाण. त्रि० (ग्लान) उक्षानि પામેલ; અ-
શક્ત. (૨) રોગી; દુર્બળ (૩) ઉપસાંન

गिलाणि. स्त्री० (ग्लानि) उक्षानि. ખેદ.

गिलायय. त्रि० (ग्लायक) उक्षानि युક્ત;
ખેદ પામેલ.

गिलासणि. पु० (ग्लानि) ભગ્નક રોગ,
ભગ્નક વ્યાધિ

गिलासि. पु० स्त्री० (ग्रामिन्) એક પ્રકારની
વ્યાધિ.

गिलिच. त्रि० (गिलित) ગળી ગયેલ; ગળા
નીચે ઉતારેલ.

गिह्. स्त्री० () દાથીની અપાડી
(૨) બે માળસોએ ઉપાડતી ઝાળી-ટાળી
(૩) ઉટનું પક્ષાણ.

गिह. न० (गृह) ઘર, મકાન

गिहकोकिलिया. स्त्री० (गृहकोकिला) ગૃહ-
ગોષિકા; ઢેઢરોગી.

गिहस्थ. पु० स्त्री० (गृहस्थ) ગૃહસ્થાશ્રમી-
ગૃહસ્થ.

गिहवह. पु० स्त्री० (गृहगति) ગૃહસ્થ; ધરધણી.

गिहवास. पु० (गृहवास) } ગૃહસ્થપણે રહેવું

गिहवह पु० (गृहवर्ष) } તે.

गिह्. पु० (गृहिन्) ગૃહસ્થાશ્રમવર્તી; ગૃહસ્થ.

गिहिलिग. न० (गृहिलिग) ગૃહસ્થનો વેશ,
સંસારી જીવન.

गिहेलुग. पु० (गृहेलुक) ઉપરો, આરણ્ય

गिहेलुय. पु० } નીચેનો ભાગ

गीद्यथ. त्रि० (गीतार्थ) બહુસૂત્રી.

गीह. स्त्री० (गीति) ગીતિ; છન્દ વિશેષ. (૨)
ગાયન; ગીત.

गीह्य. पु० (गीतिक) ગીત-કવિતા બના-
વવાની વિધિ.

गीत. न० (गीत) ગાયન, ગીત (૨) સૂત્ર
તથા અર્થને બાબુનાર.

गीय. न० (गीत) ગીત-ગાયનકળા. (૨)
આગમનો બાણ. (૩) ત્રિ० ગાવા યોગ્ય.
(૪) કથિત, પ્રતિપાદિત

गीयजम. पु० (गीतयजम) ગન્ધર્વ જાતના
વ્યન્તર દેવતાનો ખીન્ને ઇન્દ્ર

गीयस्थ. पु० (गीतार्थ) શાસ્ત્રના અર્થને ગ
બુનાર, બહુશ્રુત

गीयरह. पु० (गीतगति) દક્ષિણ તરફના ગ-
ન્ધર્વ દેવતાનો ઇન્દ્ર (૨) સ્ત્રી સંગીત
ક્રીડા (૩) પુ० ગન્ધર્વ સેનાના અધિપતિ
કૃતિ વિશેષ. (૪) ત્રિ० સંગીતપ્રિય,
ગાયનપ્રિય

गीवा. स्त्री० (ग्रीवा) ટાંક, ગરદન, ગળુ.

गुंजा. स्त्री० (गुञ्जा) ચણાઈ (૨) વાદ્ય વિ-
શેષ. (૩) પરિમાણ વિશેષ. (૪) ગુન્ન-
રવ, ગુન્ન ગુન્ન અવાજ. (૫) ગુન્નરવ
કરતો વાય

गुंजालिया. स्त्री० (गुञ्जालिका) વાંકી વાવ.
(૨) નાક, નહેર વગરે (૩) વાંકી
નદી

गुंजावाय. पु० (गुञ्जवात) શબ્દ કરતો સુ-
સવાટા મારતો પવન

गुंजिय. त्रि० (गुञ्जित) ગુન્નરવ કરેલ.

गुंङ्ग. न० (गुण्डन) રજથી ખરડાવુ તે.

गुंङ्गिय. त्रि० (गुण्डित) રજથી ખરડાયેલ (૨)
રીટાએલુ, ઘેરાએલુ. (૩) પ્રેરાએલુ.

गुंङ्गख. पु० (गुन्दवृक्ष) એક જાતનું ઝાડ;
ગુરી

गुंङ्गल. न० (गुन्दल) કાંડા; ખેલ.

गुच्छ. पु० (गुच्छ) રીંગણી પ્રમુખતા ગુચ્છ.
(૨) ગુચ્છ; શરીર વગેરે ઉપરથી રજ
કે જગુને પુછને દૂર કરવાનું એક સાધન-
ધર્મનું ઉપકરણ. (૩) વૃક્ષની એક જાત.
(૪) પાંદડાનો સમૂહ.

ગુચ્છગ } પુ० (ગુચ્છક) ઉત્તરો ગુચ્છ-
ગુચ્છય. } ગોચ્છો.

ગુચ્છિય. ત્રિ० (ગુચ્છિત) ગુચ્છયાગુ

ગુચ્છ ત્રિ० (ગુચ્છ) ગુચ્છ વાત. (૨) પુ०
ગુચ્છભાગ; ગુચ્છેન્દ્રિય. (૩) લવનપતિ
દેવતાનો એક અવાન્તર ભેદ (૪) મૈથુન;
સંભોગ

ગુચ્છગ. પુ० (ગુચ્છક) લવનપતિ દેવની
એક જાત (૨) ત્રિ० ગુચ્છ. અદશ્ય.

ગુચ્છદેસ. પુ० (ગુચ્છદેશ) ગુચ્છ. આત.

ગુચ્છવાલા. સ્ત્રી० (ગુચ્છવાલા) ગુચ્છ ધર.

ગુચ્છ પુ० (ગોચ્છ) ગાયોને રહેવાનો વડો.

ગુચ્છ. પુ० (ગુચ્છ) ગોળ, શેરડીના રસથી
બનેલ ખાંચ પદાર્થ.

ગુચ્છા સ્ત્રી (ગુચ્છ) દાંડીનું કવચ (૨)
ધાત્રાનું કવચ

ગુચ્છિય ત્રિ० (ગુચ્છિત) મહો લીધેલ.

ગુચ્છાચારિ ત્રિ० (ગુચ્છાચારિ) પોતાનો દુષ્ટા-
ચાર છુપાવનાર

ગુણ. પુ० ન૦ (ગુણ) ગુણ-મૂળગુણ અને
ઉત્તરગુણ, મૂળગુણ-મહાત્મન, ઉત્તરગુણ-સ-
મિતિ આદિ. (૨) શ્રાવકનાં ત્રણ ગુણવત,
છટ્ટ, સાતમુ અને આઠમુ તત્ત્વ. (૩) દ્ર-
વ્યમાં રહેલ ધર્મ; વસ્તુ સ્વભાવ. (૪)
શબ્દ, રૂપ, રસ, આદિ કામના ગુણ, ઇન્દ્રિય
વિષય. (૫) ક્ષમા, વિનય, જ્ઞાન, સૌભાગ્ય,
સરસતા આદિ, સદ્ગુણ. (૬) સૂત્રના
તાત્પર્ય, દોષો. (૭) ગણત્વ. ગુણાકાર
કરવો. (૮) પ્રશંસા (૯) કાર્ય. પ્રયોજન.
(૧૦) અશ; વિભાગ.

ગુણકાર પુ० (ગુણકાર) ગુણાકાર-એક
રકમને બીજી રકમથી ગુણત્વ તે.

ગુણહાણ ન૦ (ગુણધ્વાન) મિથ્યાત્વ આદિ
૧૪ ગુણુચ્ચાન.

ગુણ. ન૦ (ગુણ) આવૃત્તિ; પ્રત્યયિચાર.

ગુણપુરિસ. પુ० (ગુણપુરુષ) ગુણવાન પુરુષ.

ગુણરયણ. ન૦ (ગુણરત્ન) સોળ મહિતાનું
એક તપ.

ગુણરયણસંવચ્છર ન૦ (ગુણરત્નસંવચ્છર) એ
નામનું એક તપ

ગુણવેરમણ. ન૦ (ગુણવિરમણ) શ્રાવકનું છટ્ટ
સાતમુ અને આઠમુ એ ત્રણતત્ત્વ.

ગુણવચ્ચ. ન૦ (ગુણવત) બુદ્ધો, “ ગુણવે-
રમણ ” શબ્દ.

ગુણસંકમ. ન૦ (ગુણસકમ) અબધ્યમાન
પ્રકૃતિના દ્વિવિદ્યાતે અધ્યમાન પ્રકૃતિમાં
પ્રતિસમય અસંખ્યગુણવૃદ્ધિએ ઉમેરવા તે.

ગુણસંકમણ. પું० (ગુણસકમણ) બુદ્ધો “ ગુ-
ણસકમ ” શબ્દ.

ગુણસિલ. ન૦ (ગુણસીલ) એ નામનું રા-
જગૃહ નગરી પાસેનું એક ઉદ્યાન

ગુણસેદિ. સ્ત્રી० (ગુણસેદિ) ગુણાકારે પ્રદેશની
રચના; જ્યાં ગુણની વૃદ્ધિએ અસંખ્યાત-
ગુણી નિર્દેશ એકેક સમયે અધિક
થાય તે ગુણશ્રેણિ.

ગુણિ. ત્રિ० (ગુણિન્) ગુણવાગુ.

ગુણિજ્ઞમાણ ત્રિ० (ગુણજ્ઞમાણ) ગુણાકાર કરાવું

ગુણિય ત્રિ० (ગુણિત) ગુણેલુ. ગુણાકાર કરેલ.
(૨) પડન કરેલ; અધ્યયન કરેલ.

ગુણ ત્રિ० (ગુણ) ગુણને લાયક.

ગુણ ન૦ (ગોત્ર) ગોત્ર, અટક (૨) સાતમુ
ગોત્ર કર્મ.

ગુણ ત્રિ० (ગુણ) ગુણિવન્ત; મન વચન
અને કાયાને પાપમાં ન જવા દેતા
ગોપવી રાખનાર (૨) સ્તબ્ધ, દિડમુદ
બનેલ. (૩) છુપાવેલ; ઢાકેલ. (૪) રક્ષણ
કરેલ; બચાવેલ. (૫) ગુપ્ત ધર-ભોયડ
વગેરે.

ગુણાસ પુ० (ગોત્રાસ) વિપાક સૂત્રનું એ નામનું
બીજું અધ્યયન.

ગુણિ. સ્ત્રી० (ગુણિ) મન વચન અને કાયાને
અશુભ પ્રવૃત્તિથી રોકી ગોપવી રાખનાર તે.

- ગુર્તિદિય** ત્રિ० (ગુર્તિદિય) ધર્મિય નિગ્રહ કરનાર, સચ્ચી
- ગુર્તિગુત્ત.** ત્રિ० (ગુર્તિગુમ) મન વગેરેની નિર્દોષ પ્રકૃતિ કરનાર, અચિત્ત.
- ગુર્તિય.** પુ० (ગૌર્તિક) કાટવાળા (૦) ત્રિ० રક્ષક; રક્ષણ કરનાર.
- ગુર્તિમેળ.** પુ० (ગુર્તિમેળ) જમ્બૂદીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આલુ અવસરિપાળીમાં થયેલ સોળામા નીચ્છિકર.
- ગુદ** પુ० સ્ત્રી० (ગુદ) ગુદા, ગુહ્યસ્થાન.
- ગુપ્ત** ત્રિ० (ગોપ્ત) છુપાવવા યોગ્ય. (૦) ના એકાન્ત
- ગુપ્ત** પુ० (ગુપ્ત) પગની એડી, ધુટી.
- ગુમ્મગુમ્ત.** ત્રિ० (ગુમ્મગુમ્ત) } ગુમ્મગુમાટ
- ગુમ્મગુમાદય** ત્રિ० (ગુમ્મગુમાદય) } કરતો, ગુ-મગુમ્ એવો અવાજ કરતો
- ગુમ્મગુમાયન્ત.** ત્રિ० (ગુમ્મગુમાયમાન) વ્રમધમાટ કરતો, ગાગુમાળાટ કરતો, મધુર શબ્દ કરતો.
- ગુમ્મ.** પુ० ના (ગુમ્મ) વશબદ નવમા-વિકાસ આદિ, પ્રકાશની એક બળ (૨) સમૂહ, પરિવાર (૩) ગદ્યરો એક ભાગ, જેન મુનિ મંડળનો એક અંગ (૪) સ્થાન, જગ્યા.
- ગુમ્મદ્ય.** ત્રિ० (ગુમ્મિત) મૂઠ અનેવ
- ગુમ્મિ** પુ० (ગુમ્મિન્) કાનખજુરો.
- ગુમ્મિય** ત્રિ० () મદમા રમી રહેવ, મતાન્ધ
- ગુમ્મિય.** પુ० (ગુમ્મિક) કિલાનુ રક્ષણકરનાર, આક્રીધાર (૨) જુમ્મ વગેરે પ્રજાગ
- ગુદ** પુ० (ગુદ) મોક્ષનો માર્ગ દર્શાવનાર, ગુરુ (૨) શિક્ષક, વિદ્યાલતા (૩) અધ્યાત્મિક લક્ષણનાર મહાદેવ (૪) માતાપિતા વગેરે વડીલ (૫) જેના ઉદયથી જીવ લોહા જેવું ભારે શરીર પામે તે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ (.) ત્રિ० ભારે, વજનદાર.
- ગુલ્ફુલ.** ના (ગુલ્ફુલ) અભ્યાસ કરવા માટે ગુરુસમીપે રહેવું તે, ગુરુ નિવાસસ્થાન.
- ગુલ્માદ** સ્ત્રી० (ગુલ્માતિ) ગતિ વિશેષ.
- ગુલ્મહુ** ત્રિ० (ગુલ્મહુ) એકાન્ત ભારે નહીં અને એકાન્ત હલકું નહીં કિન્તુ એક અપેક્ષાએ ભારે અને બીજી અપેક્ષાએ હલકું
- ગુલ** પુ० (ગુલ) ગુડ, ગાળ
- ગુલદ્ય** ત્રિ० (ગુલ્મિત) ગુલ્મ-હુંડરૂપે મળેલા બદાના ઝાડ.
- ગુલ્મગુલ.** ના (ગુલ્મગુલ) હાથીના ગુલ્મગુલાટ શબ્દ, ગુલ ગુલ એવો ધ્વનિ.
- ગુલ્મગુલન્ત.** ત્રિ० (ગુલ્મગુલન્ત) ગુલ્મગુલાટ કરતો; ગુલગુલ એસો અવાજ કરતો
- ગુલ્મગુલાદ્ય.** } ના (ગુલ્મગુલાદ્ય) હાથીનો
- ગુલ્મગુલિય** } ગુલ્મગુલ અવાજ; હાથીની ગર્જના
- ગુલ્મલાવગિયા.** સ્ત્રી० (ગુલ્મલાવગિકા) ગાળ પાપડી.
- ગુલ્મહામી** સ્ત્રી० (ગુલ્મહામી) ગોળ મિશ્રિત ધાળા
- ગુલિયા** સ્ત્રી० (ગુલિકા) ગટિકા, દવાની ગાળી (૨) ગુલ્મધી દ્રવ્ય વિશેષ.
- ગુલ્મ** પુ० (ગુલ્મ) જુઓ ' ગુલ ' શબ્દ
- ગુલ્મદ્ય** ત્રિ० (ગુલ્મવત) જુઓ ' ગુલધ્ય ' શબ્દ
- ગુલ્મિય.** ત્રિ० (ગુલ્મ) વ્યાકુળ; કુલ્મધ.
- ગુલ્મિલ** ત્રિ० (ગુલિલ) કુલ્મલ, ગહન. (૨) વ્યાપ
- ગુલ્મિગી** સ્ત્રી० (ગુલ્મિગી) સગભા સ્ત્રી; ગભેલી સ્ત્રી
- ગુહા** સ્ત્રી० (ગુહા) ગુફા
- ગુહિર.** ત્રિ० (ગુહર) ગભીર, ગંભીર.
- ગુહ.** ત્રિ० (ગુહ) ગુહ; ગુમ, છાનુ.
- ગુહદંત** પુ० (ગુહદન્ત) અણ્વતરોવવાઇ સૂત્રના બીજા વર્ગના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

(૨) શ્રેણિક રાગની ધારણી રાણીનો
પુત્ર (૩) જ્યૈષ્ઠીપના ભરતમા આવતી
ઉત્સર્પિણીમા થનાર ત્રીજા ચક્રવર્તી. (૪)
લવણ સમુદ્રમાં નવમો જોડન પર આ-
વેશ ગૂદાન્ત નામનો એક અંતરદ્વીપ
(૫) તે અંતરદ્વીપમા રહેનાર માણસ
(૬) એક જૈન મુનિ

ગુહપય. નં (ગૂહપદ) શુભપદ, સાંકેતિક
શબ્દ.

ગૂદસિરાગ નં (ગૂદસિરાગ) એક સાધારણ
વનસ્પતિ.

ગૂહળા નં } (ગૂહળ) પોતાના મનને
ગૂહળાયા સ્ત્રી } છુપાવી દેતુ તે, કપટનુ
અપર નામ

ગેજ્ઞ. નં (ગેય) ગાવા લાયક; ગીત

ગેહ. ત્રિં (ગૃહ) જુઓ “ ગિહ ” શબ્દ

ગેય નં (ગેય) ઉત્સાહિત, પાદાન્ત, મન્દક
અને રેશિનાયસાન એ આર જનતા
ગીતમાનુ ગર્ભ તે એક જનનુ ગીત

ગૈરિચ્છ. પું નં (ગૈરિક) ગૈરિક ધાતુ. ગક.
જાત રંગની માટી. (૨) એક જનનુ રત્ન,
મણિ

ગૈહય પું (ગૈહ) ભગવા વસ્ત્ર પહેરનાર
પરિવારક; સંન્યાસી (૨) એક જનતો
મણિ.

ગૈલશણ. } નં (ગ્લાન્ય) જ્ઞાન પામતી;
ગૈલશ્વ } મુકાવુ. (૨) રોગ ગિમારી

ગૈવ ત્રિં (ગૈવ) ક સમ્પ્રદી.

ગૈવિજ્ઞ નં (ગૈવય) કર્તુ ધરાયુ; કાકનુ
આભરણ (૨) ગ્રૈવેયક નામનુ વિમાન.

ગૈવિજ્ઞા. નં (ગ્રૈવેયક) ગ્રૈવેયક વિમાન.
(૨) નવ ગ્રૈવેયકવાસી દેવ. (૩) ત્રિં
શ્રીવા સમ્પ્રદી.

ગૈવિજ્ઞાવિમાણ. નં (ગ્રૈવેયકવિમાન) ગ્રૈવેયક
દેવતાનાં નિવાસસ્થાન.

ગૈવેજ્ઞ. નં (ગ્રૈવેય) જુઓ “ ગૈવિજ્ઞ ” શબ્દ.

ગૈવેજ્ઞા નં } (ગ્રૈવેયક) જુઓ “ ગૈવિ-
ગૈવેજ્ઞય. } જ્યૈષ્ઠી ” શબ્દ.

ગૈવેજ્ઞાવિમાણ નં (ગ્રૈવેયવિમાન) જુઓ
“ ગૈવિજ્ઞાવિમાણ ” શબ્દ.

ગૈવેય નં (ગ્રૈવેય) કર્તુનું બ્રહ્મણ.

ગૈહ. નં (ગૈહ) ઘર, મકાન

ગૈહવાસ. પું (ગૈહવાસ) ઘરવાસ, ગૃહસ્થાશ્રમ.

ગૈહસમ. નં (ગૈહસમ) ત્રીણા વગેરે વાજ-
ત્રાએ જે સ્વર ઉપાડ્યા હોય તેજ સ્વ-
રમા ગાતુ તે.

ગૈહાગાર ત્રિં (ગૈહાગાર) ઘરની પેઠે દાઢ
તડકા અને વરસાદથી અચાવનાર ઘરને
આકારે પરિણત થયેલ કલ્પદ્રુક્ષતી એક
જનતિ

ગૈહિ. સ્ત્રીં (ગૈહિ) આસક્તિ, ઇચ્છા.

ગૈહિ ત્રિં (ગૈહ) અનિઆસક્ત, લેણુપ.

ગૈહિ ત્રિં (ગૈહિ) } ધરવાયુ; ગૃહ-
ગૈહિચ્છ ત્રિં (ગૈહિક) } સ્થાશ્રમી. (૨)
પું ભત્તા, ધણી, પતિ.

ગૈહિની સ્ત્રીં (ગૈહિની) સ્ત્રી; પત્ની

ગૌ પું સ્ત્રીં (ગૌ) ગાય. (૨) અર્ધા (૩)
વાણી, વાચા.

ગૌઝમ પું (ગૌતમ) મહાવીરસ્થાપીના પ્ર-
થમ ગણધર-ગૌતમસ્થાપી (૨) જન્મજનિ
ગણધરનુ ગોત્ર. (૩) વિચિત્ર અર્ધાન્ત
શાળાગરી તેની મારફત ભિક્ષા ઉત્તરાવનાર
એક ભિક્ષુક વર્ગ

ગૌઝમ પું (ગૌઝ) આદાર લેવાની વિધિ,
ગાયરી, મધુકરી.

ગૌઝર નં (ગૌપુર) નગરનો દરવાજા.

ગૌઝલ. નં (ગૌકુલ) ગાયોનો સમહ.

ગૌફ. પું (ગુલ્ફ) પગની ગાદ, એડી

ગૌકર્ણ પું (ગૌર્કર્ણ) એ ખરીવાજો
ગાયના જેવા કાનવાજો પશુ વિશય (૨)
એ નામનો એક અંત દ્વીપ. (૩) તેમા
રહેનાર માણસ.

ગોકવચ્ચાવીચ પુ૦ (ગોકર્ણદ્વીપ) લવણ સમુ-
દ્રમાં આરસો જોજન પર ચૂલ્લિમવતની
ડાઢા ઉપરે આવેલ ગોકર્ણ નામનો અન્તર-
દ્વીપ.
ગોગ્ગહ. પુ૦ (ગોગ્ગહ) ગાયની ચોરી, ગાયને
છીનવી લેવી તે.
ગોચર. ન૦ (ગોચર) ગાયોને ચરવાનું જગલ.
(૨) પુ૦ ગાયોને ચરવાની રીત.
ગોચરી સ્ત્રી૦ (ગોચરી) ભિક્ષા, ગોચરી
ગોચ્છના. પુ૦ ન૦ (ગોચ્છક) ગુચ્છો; પુજવાનું
એક ઉપકરણ
ગોચ્છય. પુ૦ (ગોચ્છક) વજ, પાત્ર, હુચ્છવાનો
(ઉત્તનો) ગાચ્છો.
ગોચ્છય. ત્રિ૦ (ગુચ્છન) ધૂલના ગુચ્છવાળું
ગોજલોયા. સ્ત્રી૦ (ગોજલોયા) એ દર્શિયવાળા
જીવની એક જાત.
ગોઢામાહિલ. પુ૦ (ગોઢામાહિલ) ગાઢામાહિલ
નામના સાતમા નિહ્વ
ગોઢિય. } પુ૦ (ગોષ્ઠિક) એક ગાઢો મ-
ગોષ્ઠિય } ષડ્લીમા રહેનાર મિત્ર, ગોષ્ઠિઓ.
ગોઢિલ ત્રિ૦ (ગોષ્ઠીમત) વિટ પુરોનાની ગાઢો-
મઘડ્લીમા ભાગ લેનાર, ગોષ્ઠિઓ
ગોઢી. સ્ત્રી૦ (ગોષ્ઠી) વ્યભિચારી પુરોનાની
મઘડ્લી. (૨) મિત્રમઘડ્લી.
ગોઢ. પુ૦ (ગોઢ) ગોઢ દેશ (૨) તે દેશમા
રહેનાર.
ગોઢી. સ્ત્રી૦ (ગોઢી) ગોળની બનાવેલી મ-
દિશ, ગોળનો દારૂ.
ગોઢ ત્રિ૦ (ગોઢ) શુઢ સબધી, ગાળનું બ-
નાવેલ. (૨) મધુર, મીઠું.
ગોઠ. ત્રિ૦ (ગોઠ) ગુણથી બનેલુ-યથાર્થ,
ગુણનિષ્પન્ન. (૨) અપ્રધાન; મુખ્ય
નહિ તે.
ગોળ. પુ૦ () બળદ, આખલો (૨)
એ નામનો એક અનાર્થ દેશ.
ગોળસ. પુ૦ (ગોળસ) ફેણ વિનાનો સર્પ.

ગોણિસજ્ઞા સ્ત્રી૦ (ગોણિયા) એક પ્રકારનું
આસન, ગાયની માકક બેસતું તે.
ગોળી. સ્ત્રી૦ () ગાય.
ગોણ. ન૦ (ગોળ) ગુણ નિષ્પન્ન નામ;
પ્રકૃતિ પ્રત્યયના અર્થને અનુસરતું નામ.
(૨) ત્રિ૦ ગોળ, મુખ્ય નહિ તે.
ગોતમ. પુ૦ (ગોતમ) અતગડસત્રના પહેલા
વર્ણના પહેલા અધ્યયનનું નામ (૨)
અધકક્રમિણ રાજાનો પ્રથમ પુત્ર. (૩)
ગોતમ ગણધર, મહાવીરવામીના મુખ્ય
શિષ્ય (૪) રાહિણી નક્ષત્રનું ગોત્ર. (૫) ત્રિ.
ગોતમ ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૬) ન૦
લવણ સમુદ્રના અધિપતિ નૃત્યિક દેવતાનો
એક કાંપ (૭) પુ૦ ગોશાળાનો છૂટો
પઉટ્ટ પરિહાર (૮) નાનો બળદ. (૯)
બળદદાગ ભિક્ષા માગી નિર્વાહ કરનાર
એક વર્ગ
ગોતિથ. ન૦ (ગોતાર્થ) તળાવમા ઉતરવાનો
આરો; સપાટીથી નીચી જમીન (૨)
લવણ સમુદ્ર વગેરેની એક જગા.
ગોત. ન૦ (ગોત) વશનો મૂળ પુરૂષ, જે
નામથી અટકથી તે વશ બોળખાતો
હાય તે. (૨) ત્રિ૦ સર્વ આગમનો આ-
ધાર. (૩) ન૦ ગાતકમં, આકંમાંનું સાતમું
કર્મ, જેના પ્રભાવથી માગસ ઉચ્ચ થા
નાચ જાતિનો કહેવાય છે. (૪) ગોત્ર;
કુળ, વંશ
ગોત્તામ. ત્રિ૦ (ગોત્રાસ) ગામને ત્રાસ આ-
પનાર. (૨) પુ૦ એક કૂટ ગ્રાહનો પુત્ર.
ગોધૂમ પુ૦ (ગોમ્તપ) લવણ સમુદ્રમાં આરે
દિશાએ જંબૂદીપની જગતીથી બેતાળીસ
હજાર જોજન ઉપરે આવેલ વેલધર દે-
વોને રહેવાનો પર્વત. (૨) ૧૧ મા શ્રેયાંસ
પ્રભુના પ્રથમ ગણધરનું નામ.
ગોધૂમા. સ્ત્રી૦ (ગોમ્તપ) પશ્ચિમ દિશાના
અજનક પર્વતની પશ્ચિમ તરફની વાવનું

નામ. (૨) શકેદ્રની એક અગ્રમહિષીની રાગધાની.
ગોદાસ. પું (ગોદાસ) એ નામના મુનિ; ભદ્રાહુ સ્વામીના પ્રથમ શિષ્ય. (૨) એક જૈનમુનિગણ.
ગોદાસગણ. પું (ગોદાસગણ) મહાવીરસ્વામીના નવ ગણમાંનો એક ગણ-સાધુ સમુદાય.
ગોદોહિયા. સ્ત્રી (ગોદોહિકા) ગાય દહોવાને જે આસને બેસાય તે આસને બેસી ધ્યાન ધરતું કે આતાપના લેવી તે; આસન વિશેષ. (૨) ગાયને દહાંતી તે.
ગોધા. સ્ત્રી (ગોધા) ગોહ, બુદ્ધપરિસરપની એક જાત
ગોધૂમ પું (ગોધૂમ) ગાધૂમ, ઘઉં
ગોધુર. ન (ગોધુર) શહેરનો દરવાજો
ગોપ્પય. ન (ગોપ્પદ) ગાયના પગલા જેટલું; જેમા ગાયનો પગ થુડે તેટલું ખાખીયું (૨) ગોપદ પરિમિત જૂમિ.
ગોપ્પંહલિયા. સ્ત્રી (ગોપ્પંહલ્યા) ગાંયાને ચરવા માટે થોડા ધામવાળી જૂમિ.
ગોફ પું (ગુલ્ફ) ધુટી-પગની એડી.
ગોફુસ્તિયા. સ્ત્રી (ગોસ્પર્શિકા) એ નામની એક વેશ.
ગોબહુલ પું (ગોબહુલ) શરવણ નામના ગામમા રહેનાર એક બ્રાહ્મણ નામ
ગોબ્બર. પું (ગોર્બર) મગધ દેશમાનું એ નામનું એક ગામ.
ગોમસ્તિય. ત્રિ (ગોમસ્તિક) ગાયની પેઠે આહાર કરનાર.
ગોમહ. પું (ગોમહ) શાલિભદ્રના પિતાનું નામ.
ગોમ. } ત્રિ (ગોમત) ગાયવાળો.
ગોમંત. }
ગોમહ. ન (ગોમત) ગાયનું કલેવર.
ગોમય. ન (ગોમય) છાણ.

ગોમાઘ. } પું (ગોમાઘ) શૃગાલ; શિયાળ.
ગોમાઝ. }
ગોમાઝપુત. પું (ગોમાઝપુત) ગોમાઝપુત નામના એક સાધુ.
ગોમાણસિયા. સ્ત્રી (ગોમાનસિકા) શય્યા; પથારી. (૨) લાળો ઓટલો.
ગોમાણસી. સ્ત્રી (ગોમાનસી) જુઓ “ ગોમા-જુસિયા ” શબ્દ.
ગોમિ. } ત્રિ (ગોમિન) જુઓ “ ગોમંત ”
ગોમિઘ. } શબ્દ.
ગોમિજ્જઘ. પું (ગોમંદક) એક જાતનો મણિ; સચિત કઠિન પૃથ્વીનો એક ભાગ.
ગોમિળી. સ્ત્રી (ગોમિની) ગાયવાળી સ્ત્રી.
ગોમુત્તિયા. સ્ત્રી (ગોમુત્રિકા) ચાલતી ગાય મુનરે તેને આકારે વાંકી ગોચરી કરવી તે. (૨) ગાયનું મૂત્ર.
ગોમુત્તી. સ્ત્રી (ગોમુત્રિકા) ગાય કે બળદ મુનરે તેનો જે આકાર થાય તે.
ગોમુહ. પું (ગોમુહ) લવણ સમુદ્રમા પાંચસો જોગન ઉપર ધશાન ખુણામાં આવેલ ગોમુખ નામનો એક અન્તરદીપ. (૨) તે અન્તરદીપમા રહેનાર માણસ. (૩) શ્રી ઋષભદેવ સ્વામીના યક્ષનું નામ.
ગોમુહિઘ. ન (ગોમુક્તિ) ગાયના મુખના આકારવાળી લાલ.
ગોમુહી. સ્ત્રી (ગોમુહી) એ નામનું એક વાજાંત્ર.
ગોમેજ્જ. પું (ગોમેંદ) એક જાતનો મણિ.
ગોમેહ. પું (ગોમેંધ) નેમનાથજીના યક્ષનું નામ.
ગોમ્મિઘ. પું (ગોમ્મિક) કોટવાળ; નગર રક્ષક.
ગોમ્મિહ. પું (ગોમ્મિન) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળો જીવ; કાનખજુરો.
ગોચ. ન () ઉદુમ્બર વગેરે; ફળ.
ગોચ. પું (ગોચ) સાતમુ ગોત્રકર્મ જેના

ઉદયથી જીવ ઉચ અથવા નીચ ગોત્ર પામે છે. (૨) પુ. ન. ગોત્ર, વંશ. અ-
ટક (૩) મૌન ધારણ કરતુ તે, વાકસયમ
ગોયમ. પુ. (ગૌતમ) જુઓ “ ગાતમ ”
શબ્દ

ગોયમકુમાર. પુ. (ગૌતમકુમાર) અધક વૃષ્ણિ
રાજનો કુમાર; દશ દશાર્માના એક
ગોયમકેમિજ્ઞ. ન. (ગૌતમકેમીય) ઉત્તરા-
ધ્યયન સત્રનું એક અધ્યયન, જેમાં ગૌ-
તમસ્વામી અને કેશિસ્વામિનો સવાદ છે.

ગોયમજ્ઞિયા. સ્ત્રી. (ગૌતમાર્ચિકા) જેનું મુ-
નિએનાં એક શાખા.

ગોયમદ્વીપ પુ. (ગૌતમદ્વીપ) લવાણ સમુદ્રમાં
ગૌતમદ્વીપ નામનો ટાપુ છે, જ્યાં મુસ્લિમ
નામનો લવાણ સમુદ્રનો અધિપતિ રહે છે

ગોયમપુત્ર પુ. (ગૌતમપુત્ર) ગૌતમના પુત્ર
અર્જુન

ગોયમમ્મગુન ત્રિ. (ગૌતમમ્મગોત્ર) ગૌતમ
ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ

ગોયર. પુ. (ગોચર) ગાચરી, સાધુએ ગા-
ત્રિતીથી ભિક્ષા લેતી તો (૨) ધ્યાન. (૩)
સન્મુખ, પ્રત્યક્ષ (૪) વિપય અર્થથી
(૫) ગાચરને ચરવાની જગ્યા

ગોયરમા ન. (ગાચરમા) આશ્રા કર્મોદિ
દોષરહિત ભિક્ષા-ગાચરી

ગોયાશય પુ. (ગોત્રશય) ગાત્રના નામથી
કોઈને આશ્રાયતુ, જેમકે હું ગૌતમ

ગોર. ત્રિ. (ગૌર) સફેદ, ઉજ્જ્વળ, ધ્યાન

ગોરસ્ત્ર. પુ. (ગૌસ્ત્ર) ગર્ધનની એક જાત

ગોરભિગ. પુ. (ગૌમૃગ) દરજની એક
જાત (૨) ન. તે દરજના ચામડાનું
ખનાપેલું પત્ર.

ગોરવ. ન. (ગૌરવ) ગૌરવ. મદિમા. મોટાદ
(૨) આદર, સન્માન. (૩) ગમન, ગતિ

ગોરસ. પુ. ન. (ગૌરસ) દ્વિ, દુધ, જાસ
વગેરે.

ગોરહા. પુ. (ગૌરહક) ત્રણ વર્ષનો નાનો
વાછરડો.

ગોની. સ્ત્રી. (ગૌની) અતગડસૂત્રના પાંચમાં
વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) કૃ-
ણવાસુદેવની એક પદરાણી. (૩) પાર્વ-
તી. (૪) ગૌરવર્ણવાળી સ્ત્રી

ગોરોયમા ન. (ગૌગચન) ગારૂ અદન

ગોલ. ત્રિ. (ગોલ) ગાળ, લખોટો, ગોળી
વગેરે (૨) કાશ્યપ ગત્રની એક શાખા.
(૩) તેમાં ઉત્પન્ન થયેલ પુત્ર (૪) કોઈ
એક દેશમાં વપરાયેલ અપમાનમુલક
સંબોધન (૫) નિષ્કુરતા, કોરતા.

ગોલગુલ. પુ. (ગોલગૂલ) વાનર.

ગોલય. પુ. (ગોલક) ગોળો, ગોળપિંડો,
દડા

ગોલચ્છ. ત્રિ. (ગોલચ્છ) ગાળાકાંચે વર્તુલ.

ગોલચ્ચાયમા. ન. (ગોલચ્ચાયન) અનુસંધા
નક્ષત્રનું ગાત્ર.

ગોલિકાયમા પુ. (ગોલિકાયન) કૌશિક ગા-
ત્રની ગાળા (૨) તે શાખામાંનો પુરુષ

ગોલિયમ્માલા. સ્ત્રી. (ગોલિકમાલા) ગાળા
પેચવાની દુકાન (૨) ગાંધાને દોડવાનું
ધ્યાન.

ગોલિયા સ્ત્રી. () ગાળી: ગુટિકા.
(૨) મોઢું કુટું. મોટી થાળી.

ગોલિયાયમા. ન. (ગોલિકાયન) જુઓ
‘ ગોલિકાયમા ’ શબ્દ

ગોલિયાલિચ્છ } ન. (ગુટિકાલિચ્છ) ચુલો.
ગોલિયાલિચ્છ. } (૨) અગ્નિ વિશેષ.

ગોલુકી. પુ. (ગોલુકો) ગોલુકી નામનું વાજીત્ર.

ગોલેહલિયા સ્ત્રી. (ગોલેહલિકા) ગાયોને
ચરવાની જગ્યા (બીડ)

ગોલોમ. પુ. (ગોલોમ) જાણમાં થતા બે
ધન્ધિયવાળા જીવની એક જાત.

ગોહ. ન. () કૃષ્ણ વિશેષ.

ગોહ. ન. (ગૌલ્ય) ગાત્ર વિશેષ; કાશ્યપ

ગોત્રની એક શાખા (૨) ત્રિં ગોત્ર્ય ગો-
ત્રમા ઉત્પન્ન થયેલ.
ગોષ. પું (ગોષ) ગોવાળા.
ગોવહ. પું (ગોવતિ) મોટો બળદ
ગોવર્ગ. પું (ગોર્ગ) દશદશ્વર ગાયોનું ટોળું.
ગોવહ્લારણ. નં (ગોવહ્લારણ) પ્રાકાશનું
નક્ષત્રનું ગાત્ર
ગોવાલ. પું (ગોરાલ) ગોશાળિઓ, ગાયો
આરનાર
ગોવાલિકા સ્ત્રીં (ગોવાલિકા) ગોપાલિકા
નામની આર્યા. (૨) ગાપી, આલિંગ
ગોવાલી સ્ત્રીં (ગોવાલી) એ નામની એક
વંશ
ગોવિંદ. ત્રિં (ગોવિત) છુપાવેલ. (૨) રક્ષણ
કરેલું

ગોવિંદ. પું (ગોવિન્દ) વિપ્લવ, કૃપણ (૨)
એક જોન મુનિ.
ગોવીંદ સ્ત્રીં (ગોવીંદ) શુકની ગતિ વિશેષ.
ગોવ્વહ્લાર ત્રિં (ગોવ્વહ્લાર) ગાયનું ત્રણ રા-
ખનાર.
ગોસ પું () પ્રાત કાળ, સવાર
ગોસાલ. } પું (ગોસાલ) ગોશાળો, મં-
ગોસાલગ. } બલિનો પુત્ર.
ગોમીસ નં (ગોમીસ) ગાયના મસ્તકમાંથી
નિકળતું ગોરોચન. (૨) ગાયનું મસ્તક.
ગોઠ પું (ગોષ) } ધો. મુળપર તિર્થ-
ગોઠા. માં (ગોષ) } ચની એક જાત
ગોઠિયા સ્ત્રીં (ગોઠિયા) ભાંડ લોકનું એક
જાતનું વાજીર (૨) આમાન્ય ધો.
ગોડી. સ્ત્રીં (ગોડી) જુઓ ' ગોડી ' શબ્દ.
ગોઠમ. પું (ગોઠમ) ધત્રે, ધાન્યની એક જાત.

ઘ.

ઘઘાંઘ } પું (ઘટોદ) સમુદ્ર વિશેષ; જેનું
ઘઘોદ. } પાણી ધી જેનું મીઠાશવાળું છે
ઘંઘ. ત્રિં () મરીબ; અનાથ.
ઘંઘસાલા. સ્ત્રીં (ઘંઘસાલા) અનાથાલય,
ધર્મશાળા.
ઘંટ. પું (ઘટ) } ઘટડી, ટોકરી. (૨)
ઘંટા. સ્ત્રીં (ઘટ્ટા) } કાંસાની ઝાલર.
ઘંટિય. પું (ઘટ્ટિક) ઘટ્ટા વગાડી ભિક્ષા
માગનાર, રાઉલિક.
ઘંટિયા. સ્ત્રીં (ઘટ્ટિકા) ઘટડી, ઘુઘરી,
એક જાતનું આભરણ.
ઘંતુ. ત્રિં (ઘાતુક) મારનાર. ધાત કરનાર
ઘંસણ. નં (ઘંસણ) ઘસવું
ઘંસિય ત્રિં (ઘંસિય) ચઢનાની પેંદ ઘસવું,
લહેલું.

ઘઘારણવિમ્ભિ. પું (ઘઘારણવિમ્ભિ) “ઘ”
ના આકાર જેવું બપોરના નાટકમાનું એક.
ઘટ્ટ. નં (ઘટ્ટ) ઘસવાનો પાણી.
ઘટ્ટણ. નં (ઘટ્ટ) સંઘટ્ટો થવો, અથડાવું
ઘટ્ટણા. પું (ઘટ્ટણ) ઘસવાનો એક જા-
તનો પથ્થર
ઘટ્ટણયા. } સ્ત્રીં (ઘટ્ટણ) સઘટ્ટો કરવો,
ઘટ્ટણા. } ભાર મૂકી ઘસવું (૨) મારવું;
હળવું (૩) હાલવું, ચાલવું. (૪) વિચાર,
પ્રશ્ન (૫) પીડા; ૬ ખ. (૬) રપેશ.
ઘટ્ટિય. ત્રિં (ઘટ્ટિય) માહોમાહિ રૂપે થાય
તેવી રીતે હલાવેલ, ઘટ્ટના-કરસનાપામેલ.
(૨) રૂપે (૩) પ્રેરણા કરેલ.
ઘટ્ટ ત્રિં (ઘટ્ટ) ઘસવું. પોલીસ કરેલું;
પથરની પેંદ સાફ કરેલું.

ઘટ. પું. (ઘટ) ધડો; ક'ગશ.

ઘટકાર. પું. (ઘટકાર) ધડાનો બનાવનાર; કુંભાર.

ઘટગ. પું. (ઘટક) નાનો ધડો.

ઘટણ. નં. (ઘટન) ઉઘમ; પ્રયત્ન

ઘટણા. સ્ત્રી. (ઘટના) ઘટના કરતી, યોગ્ય

ઘટદાસ. પું. (ઘટદાસ) પાણી ભરનાર નોકર.

ઘટદાસી. સ્ત્રી. (ઘટદાસી) પાણી ભરનારી દાસી.

ઘટિ. ત્રિ. (ઘટિત્) ઘડાવાળો.

ઘટિગા. સ્ત્રી. (ઘટિકા) માટીની કુણડી

ઘટિય. ત્રિ. (ઘટિત) ઘટના કરેલ, મંગલેલ.

ઘણ. પું. (ઘન) દહિનો જનમલ ચક્રકા (૨) વાગિત્ર, કાસિયા, ઝાઝ વગેરે. (૩) દુ કડણ; મગજુત, છિદ્ર વગરનું (૪) ઘાડું, ગાઢ, જડું. (૫) વિસ્તાર (૬) મેઘ (૭) આત્માના અસખ્યાત પ્રદેશનું ધનરૂપ પિડ. (૮) કોઈ પણ સખ્યાને તેજ સખ્યાથી ત્રણ વખત ગુણવાથી જે આક્રોશ આવે તે, જેમકે એનો ધન આઈ, ત્રણનો સત્તાવિસ, ચારનો આસઠ વગેરે (૯) લંબાઈ પહોળાઈ અને જડાઈ એ ત્રણનું માન જેમાં આવે તે, ધનરૂપે આ લોકનું પરિમાણ સાત રાજ ઇં. (૧૦) ધણું; બહુ (૧૧) નાગરમોથ (૧૨) કાસિયા વગેરે વાગિત્રનો શબ્દ (૧૩) નં. એ નામનું એક દેવ વિમાન (૧૪) પિણક.

ઘણઘણાઈ. નં. (ઘનઘનાયિત) રથનો ધણ ધણ એવો અવાજ થાય તે.

ઘણઘાઈ. નં. (ઘનઘાતિત્) ધનઘાતી કર્મ, જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહનીય અને અંતરાય એ ચાર કર્મ.

ઘણઘડરંસ. નં. (ઘનઘટુલ) નક્કર વસ્તુનું ચોરસ સહણ.

ઘણનંસ. નં. (ઘનઘયલ) નક્કરરૂપે ત્રિકાણ સહણ.

ઘણતલ. નં. (ઘનતલ) પ્રતરને શ્રેણિગુણ કરતાં ધન થાય જેથી પ્રતર તપ પ્રમાણે ચાર વાર તપ કરવાથી ધન તપ થાય છે

ઘણંત પું. (ઘનંત) લવણ સમુદ્રમાં તપ સો જોગન પર આવેલ ધનંત નામનો અતરદીપ (૨) તિ. તે અતરદીપમાં રહેનાર.

ઘણપુરિમંડલ. નં. (ઘનપરિમંડલ) નક્કરરૂપે કુણ આકાર; ધનપરિમંડળ સહણ.

ઘણમુંગ પું. (ઘનમુંગ) મહોદુ નગાર.

ઘણરજ્જુ. સ્ત્રી. (ઘનરજ્જુ) જેની લંબાઈ પહોળાઈ અને જડાઈ સરખી થાય એવી રીતે રાજનું પરિમાણ કરતું તે

ઘણઘટ નં. (ઘનઘન) નક્કર ગોળાકાર, જાડાના જેવો આકાર

ઘણઘાત. પું. } (ઘનઘાત) ધનોદ્ધિ અથવા ઘણઘાય. } વિમાન આદિના આધાર રાજ જનમેશા બરફ જેવો અથવા થીજેલા ઘી જેવો એક પ્રકારનો કઠિન વાયુ

ઘણઘાયલય. પું. (ઘનઘાયલય) વળયાકારે રહેલ ધનવાયુ

ઘણવિજ્જુયા સ્ત્રી. (ઘનવિજ્જુ) ધરણેન્દ્રની જડી અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) જપજ દિશા કુમારીમાની એક.

ઘણસંતાણઘ. પું. (ઘનસંતાણ) કરોળીયાનું પડ

ઘણસંમદ પું. (ઘનસંમદ) જે યોગમાં ચદ અને સૂર્ય ચદ તથા નક્ષત્રની વચ્ચેમાં થઈ આવે તે યોગ.

ઘણસાર. પું. (ઘનસાર) કપૂર.

ઘણા. સ્ત્રી. (ઘના) ધણુદેવી, ધરણેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી.

ઘણાયત ન૦ (ઘણાયત) ગ્રામીણ અને પહેલા-
ગાઇ યુક્ત આયતસંકાળુ; નક્કર વસ્તુની
સંખ્યા.

ઘણોદયિ. } પુ૦ (ઘનોદયિ) પ્રત્યેક નરકની
ઘણોદયિ } પૃથ્વી નીચે જરફની પેઠે
નભેસ ધનરૂપ પાણી કે જે વીશ હપ્તર
જોગ્યત પ્રમાણે છે.

ઘત ન૦ (ઘટ) ઘી.

ઘત્ત નિ૦ (ઘાત્ય) ઘાત કરવા બોલ્ય,
મરાયત્ર

ઘન્થ નિ૦ (ઘન) પકડાએલુ, ઘેરાએલુ.
(૨) વસાઇ ગયેલ. બવાઇ ગયેલ.

ઘન નિ (ઘન) ગાળ, ગમીર (૨) પુ૦
મંચ, વગ્યા

ઘમ્મ પુ૦ (નર્મ) વામ, યકાગે, ગરમી.

ઘમ્મા સ્ત્રી૦ (ઘમ્મા) પોરેલી નરકનું નામ

ઘય. ન૦ (ઘૃત) ઘી. (૨) ઘૃત નામના ઢોળ
તથા સમુદ્રનું નામ

ઘયવટ્ટ પુ૦ (ઘૃતવટ્ટ) ઘીનો મેલ, ઝાડુ.

ઘયપુત્તમ ન૦ (ઘૃતપુત્તમ) ઘેમર

ઘયપૂર. પુ૦ (ઘૃતપૂર) ઘેમર

ઘયમેઢ પુ૦ (ઘૃતમગ્ધ) ઘૃતસાર. ઉપ-
રનું ઘી.

ઘયમેઢ. પુ૦ (ઘૃતમેઢ) ભરતક્ષત્રમા ઉત્સ-
ર્ગપાણીનો બીજો આરો બેસતા ૧૪
ત્રિવલ્લ મુધી બે મેઢ વરચ્યા પછી સાત
ત્રિવલ્લ મુધી ત્રાવે મેઢ વરસે તેનું નામ;
ઘીના જેવો વરસતા વરસાદ.

ઘર પુ૦ ન૦ (ઘટ) મકાન, રહેવાનું સ્થાન,
ઘર.

ઘરકુડી. સ્ત્રી૦ (ઘટકુડી) ઘરની બહારની
કાટડી (૨) ચોકની બહારની કુડી

ઘરકોહલા. } સ્ત્રી૦ (ઘટકોહલા) ગરેળી,
ઘરકોહલિયા } બીનગરેળી.

ઘરઘરમ. પુ૦ () એક જાતનું
ડોકનું આબૂપાણ.

ઘરજામાડય પુ૦ (ઘટજામાડય) ઘર જમાઇ.
ઘરણી સ્ત્રી૦ (ઘટ્ઠિણી) ઘરધણિયાણી; સ્ત્રી;
ભાણી.

ઘરવાસ પુ૦ (ઘટ્ઠામ) ઘટાશ્રમ, ઘટસ્થાશ્રમ.

ઘરસમુદાણ. ન૦ (ઘટ્ઠમસુદાન) સાધુ સામાન્ય
પ્રકારે અર્થ ઘેરથી ગાયરી કરે તે.

ઘરસમુદાગિય. પુ૦ (ઘટ્ઠમસુદાનિક) દરેક ઘરે
શિક્ષા લેનાર ગે.શાળાના મનનો અનુ-
યાયી, આજીવિક મનના અનુયાયી સાધુ.

ઘરિણી. સ્ત્રી૦ (ઘટ્ઠિણી) સ્ત્રી, ઘરધણિયાણી.

ઘરિસ. પુ૦ (ઘર્ષ) ઘર્ષણ, અરસપરસ
ધ્યાવું તે.

ઘર્ગલિયા } સ્ત્રી૦ () નાની ગરેળી
ઘર્ગલી. }

ઘલવલ પુ૦ (ઘલવલ) એક જાતનો અવાજ.

ઘસ ન૦ (ઘમ) જમીનની ઝહોટી ફાટ;
કાળી જમીનનો ચીરીયા

ઘમા. સ્ત્રી૦ () ક્ષારવાળી ભૂમિ.

ઘમિય. વિ૦ (ઘટ્ટ) ધમેલું

ઘમિર. વિ૦ (ઘમિર) અધરાંચા, બહુ ખાનાર.

ઘમી. સ્ત્રી૦ () જમીનનો ઢોળાવ
(૨) બોયર

ઘાઠ. વિ૦ (ઘાતિત) ઘાત કરનાર; હિસક

ઘાઠમા. સ્ત્રી૦ (ઘાતિકા) વિનાશ કરનારી સ્ત્રી.

ઘાઠકમ્મ ન૦ (ઘાતિકમ્મ) જાનાવરણીય,
દેશનાવરણીય, મોહનીય અને અનરાય એ
ચાર કર્મ. આત્મિક ગુણોની ઘાત કર-
નાર કર્મ

ઘાઠ્ય. વિ૦ (ઘાતિત) મારી નખાવેલ; ઘાત
કરાવેલ. (૨) ઘવાયેલ; શકિત રહિત.

ઘાટકામ. વિ૦ (ઘનુકામ) હુટવાની ઇચ્છા-
વાળો.

ઘાટ. પુ૦ (ઘાટ) મિત્રના. ભાઈમંથી. (૨)
માથાની નીચેનો ભાગ.

ઘાઠિય. વિ૦ (ઘાટિક) મિત્ર, ભાઈમંધ.

ઘાણ. ન૦ () ઘાણી.

ઘાગ પુ. ન. (ઘ્રાગ) ઘ્રાણેન્દ્રિય, નાસિકા.
 ઘાગારિસ પુ. ન. (ઘ્રાગારિસ) નાકમાં
 થતો મસાનો રોગ.
 ઘાગિન્દ્રિય ન. (ઘ્રાગેન્દ્રિય) નાસિકા મુ-
 ક્કવાની શક્તિ ધરાવનાર દ્વિન્દ્રિય, નાક.
 ઘાત. પુ. (ઘા) મારવું (૨) નરક.
 ઘાતઘ. ત્રિ. (ઘાતક) ઘાતકરનાર, મા-
 રનાર.
 ઘાતિ ત્રિ. (ઘાતિત) હાણનાર, વધ કરનાર
 (૨) ન. આર ઘાતી કર્મ.
 ઘાનિય. ત્રિ. (ઘાનિત) હાણેલું.
 ઘાય. પુ. (ઘા) વધ કરવો, ઘાત કરવી
 (૨) નરક (૩) સમાર.
 ઘાયઘ } ત્રિ. (ઘાતક) બુઝો “ઘાતઘ”
 ઘાયક } શબ્દ.
 ઘાયગ. }
 ઘાયણ ન. (ઠાળ) મારવું, વાત.
 ઘાયણા સ્ત્રી. (ઠાળ) કરવી.
 ઘાયલણ. ન. (ઘાતના) ઘાયલ કરાવવું.
 ઘાયલણા. સ્ત્રી. (ઘાતના) મારવ, બીજા
 પાસે મરાવવું.
 ઘામ. પુ. (ઘામ) કાગિયો (૨) ભાગ્ય.
 ઘાસ. પુ. (ઘામ) તૂળ, ઘાસ.
 ઘાસેસણા. સ્ત્રી. (ઘાસેષણ) આદાર આ-
 યનમાં શુદ્ધિ અશુદ્ધિનું પર્યાયાચન
 કરવું તે.
 ઘિઘ ન. (ઘત) ઘી.
 ઘિઘાંઘ પુ. (ઘ્નોદક) ઘૂનોદધિ સમુદ્ર.
 ઘીના નંબા પાણીવાળો સમુદ્ર.
 ઘિ. } પુ. (ઘીલ) ગરમીની માસમ.
 ઘિસુ. } ઉનાળો. (૨) તાપ, ગરમી.
 ઘિણિલ ત્રિ. (ઘ્ણાવત) દયાળુ, દયાવાન.
 ઘિસરા. સ્ત્રી. () માછલી પકડવાની
 એક જાતની જાળ.
 ઘુઘ. પુ. (ઘ્ઠક) ચિપેલ પાત્રને ધસવાનો
 પથરો.

ઘુઘ. ત્રિ. (ઘુ) ઉચ્ચે સ્વરે બોલાએલ; ઉદ-
 બોધના દરેક.
 ઘુઘ. પુ. (ઘુઘ) ઘુઘો; લાકડાને કાર-
 ઘુઘા સ્ત્રી. () નાર જનુ વિશેષ.
 ઘુઘિય ત્રિ. (ઘુઘિત) કાગથી વિધાયેલ.
 ઘુઘા. સ્ત્રી. () એ દિન્દ્રિયવાળો જીવ;
 મંખલા પગેરે.
 ઘુસિણ. ન. (ઘુસણ) કેસર.
 ઘુઘુ. } પુ. સ્ત્રી. (ઘ્ઠ) ઘુવડ.
 ઘુઘ. }
 ઘુઘુ. સ્ત્રી. () ગન્ધ પિગેરે શરીરના
 અવયવ.
 ઘેરોલિયા સ્ત્રી. (ગૃહકોલિયા) ગરેાળા.
 ઘોડ. પુ. (ઘોટ) ઘોડો.
 ઘોડગ. } પુ. (ઘોટક) એક જાતનો ઘોડો.
 ઘોડય. }
 ઘોડયમુહ ન. (ઘોટકમુહ) ઘોડાનાં લક્ષણો
 જાણવાનું શાસ્ત્ર.
 ઘોડિય. પુ. () મિત્ર.
 ઘોર ત્રિ. (ઘોર) ઘેર, ભયકર; દારૂ. (૨)
 નંબા જીવવાનો પણ સશય રહે તેવું
 દુઃકર કૃત્ય.
 ઘોલ. પુ. (ઘોલ) દિલન કપડામાં બાધી
 ગાળાનાખવું-પાણી કાઢી નાખવું તે.
 ઘોલણ. ન. (ઘોલન) ઘોલવું, અગુડા અને
 આગળીવતી કરીતી પેટે ઘોળવું-મસળાવું.
 ઘોલવડ. ન. (ઘોલવટક) દુદ્ધ ઘોળાને તેમાં
 રાંધી નાખ તે. દિવરડાં.
 ઘોલિત } ત્રિ. (ઘોલિત) વલોવેલું, મ
 ઘોલિય } થેલું, કરીતી પેટે ઘોળેલું.
 ઘોલિ. ત્રિ. (ઘ્ણિત) ચક્રપણે કરનાર;
 ધુમનાર.
 ઘોસ. પુ. (ઘોષ) ગાકુલ; ગાંધાને રહેવાનું
 આન (૨) ત્રીજા અને ચોથા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન. (૩) સ્વર; અ-
 વાજ (૪) ઉચ્ચે નીચે કે સમસ્વર વિશેષ.

ઉચ્ચાર; ઉદાતાદિ સ્વર બોલવા તે. (૫)
સ્તનિન કુમાર જાતના બચનપતિનો મન્દ.

(૬) ઘોસ નામનું પાંચમું દેવલોકનું
એક વિમાન.

ઘોસણ. ન૦ (ઘોષણ) } ઘંટાનો શબ્દ.
ઘોસણા. સ્ત્રી૦ (ઘોષણા) } દહેરો પીટા
વધો તે.

ઘોસય. પું૦ () અમરસી, નાનો અ-
રિસો (૨) દર્પણનું ધર. (૩) દર્પણ રા-
ખવાની ઘોડી

ઘોસાહ પુ૦ ન૦ (ધોમાનક) ગીસોડા, શાક
વનસ્પતિની એક વ્રત.

ઘોસાઈ. સ્ત્રી૦ (ઘોષાતકી) ગીસોડા-તુરી-
યાની વેલ.

ઘોસાડિયા. સ્ત્રી૦ (ઘોષાતકી) વનસ્પતિ
વિશેષ, ગીસોડી.

ઘોસાજઈ. } સ્ત્રી () શરદ્ઋતુમા
ઘોસાલી. } ઉત્પત્ત થતી એક જાતની વેલ.

ઘોમિય ત્રિ૦ (ઘોષિત) ગાંઠર કરેલું, સાદ
પડાવેલો.

હ.

હકારપવિમસિ પુ૦ (હકારપ્રતિભક્તિ) હકારના આધાર જેવું નાટક વિશેષ.

ચ.

ચ ગ્ર૦ (ચ) અને, વળી (૨) પાદપૂરણ.
(૩) અનિશય; અધિક.

ચઘ્ર. પુ૦ (ચ) બૃથો (૨) છંદ વિગરેતુ
ચાણનર. (૩) શરીર (૪) શરીરનું તજવું.

ચઈય ત્રિ૦ (વ્યક) ઊંડેલું; તજેલું.

ચડ. ત્રિ૦ (ચતુર) ચાર, ચારની સખ્યા.

ચડકણ. ત્રિ૦ (ચતુષ્કર્ણ) ચાર કાંઠે ગયેલ
(વાર્તા.)

ચડક. પુ૦ (ચતુષ્ક) ચાર રમતા બેઠા થતા
હોય તે રથગા. ચોક; ચોવાટો (૨) ચારનો
સમૂહ-બૃથો.

ચડકગાઈય. ત્રિ૦ (ચતુષ્કનથિક) ચાર નયથી
વસ્તુનો વિચાર કરનાર, જે નૈગમના
સામાન્ય અશને સમ્રાટમાં અને વિશેષ

અશને વ્યવહારમાં સમાવી વળ શબ્દ
નયને એક રૂપે માની સમ્રાટ, વ્યવહાર,
ઋતુસેત્ર અને શબ્દ એ ચાર નય માનતા
હતા તે

ચડકગાય. પુ૦ (ચતુષ્કતય) ચાર નયને
માનના એક આશ્ચર્યક મત

ચડકકર. ત્રિ૦ (ચતુષ્કર) ચાર દાથવાળા,
ચતુર્બુજ.

ચડકોણ ત્રિ૦ (ચતુષ્કોણ) ચાર ખુણાવાળા,
ચારસ.

ચડકલુત્તો. ગ્ર૦ (ચતુર્લુપ્ત) ચારવાર.

ચડગા. સ્ત્રી૦ (ચતુર્ગતિ) નરક, નિર્ધેય, મનુષ્ય
અને દેવતા એ ચાર ગતિ.

ચઝગમણ. ન૦ (ચતુર્ગમન) ચાર નિશાંચ
જવું તે.

चउगुण. ि० (चतुर्गुण) } या२ग३
चउगुणिय त्रि० (चतुर्गुणित) }

चउवत्ता. स्त्री० (चतुर्वत्तागित) युभापीस;
४४.

चउज्जामधम्म. पु० (चतुर्जामधम्म) या२ भदा
वन३ध धर्म; अहिसा, सत्य, अयौष्य अने
अपरिग्रह-ये या२ भदावन३ध वज्जेना
आपीस निर्धकरोये अनापेस धर्म

चउउम्माइया. स्त्री० () सापनी ओक
गति.

चउट्ठाण. न० (चतु म्थान) कर्मनो योडणिओ
२स

चउट्ठाणवडिअ त्रि० (चतु म्थानगति) या२
प्रकारनु

चउणउइ. स्त्री० (चतुर्नगि) या२ग३

चउतीस. } स्त्री० (चतुर्विंशत) या२स.
चउनीस. } ३४.

चउतीससम } न० (चतुर्विंशतसम) या२ग
चउतीसम } उपवास अंग करवा ते
(२) त्रि० या२समे. ३४ मे

चउत्थ. त्रि० (चतुर्थ) या२ग३, याथा नय०नु
(२) पु० न० या२ लक्ष्म; ओक उपवास

चउत्थंचउत्थ. पु० न० (चतुर्थचतुर्थ) ओक
ओक उपवास.

चउत्थग. } पु० (चतुर्थक) या२थीया नाव.
चउत्थव } त्रि० त्रि० त्रि० त्रि० त्रि० त्रि० त्रि०
आवे ते ताव

चउत्थमत्त न० (चतुर्थमत्त) या२ लक्ष्म
तप, ओक उपवास.

चउत्थाहिअ. पु० (चतुर्थादिक) या२थे या२थे
द्विस आवतो ताव.

चउत्थी स्त्री० (चतुर्थी) पक्षनी या२थी तिथि.
या२थ (२) त्रि० या२थ नय०नु.

चउहंत. पु० (चतुर्हंत) या२ फलनवालो-हा-
थीरत, छन्दो औरावत नामनो हाथी

चउहम्म. त्रि० (चतुर्हसन) योड, दश अने
या२.

चउहसपुव्व. न० (चतुर्हसपूर्व) योडपूर्व-आगम
विशेष ३० हास विहित थउ गयेस छे.

चउहसपुवि पु० (चतुर्हसपूर्ववि) योड पूर्वना
गणानार (साधु)

चउहसपुवी स्त्री० (चतुर्हसपूर्वी) योड पू-
र्वनो समूह,

चउहसम. न० (चतुर्हस) ओक साथे १० द्वि-
सना उपवास करवा ते (२) त्रि० योडमु.

चउहसी स्त्री० (चतुर्हसी) या२श

चउहिमं } न० (चतुर्हिम) पूर्व, पश्चिम,
चउहिमिं } उत्तर अने दक्षिण-ये या२
द्वि० द्वागो नरक. आगे द्वागो.

चउनवह स्त्री० (चतुर्नवति) या२राय, ६४ वी
स०या.

चउनाण. न० (चतुर्नाण) या२ प्रकारनु गान,
भति, व्रत, अयधि अने भन, पयय

चउपज्जवमिय त्रि० (चतुर्पयवगित) या२-
या२ना थोड डगना न०मा या२ शेप
रहे ते

चउपगाण. } स्त्री० (चतुर्पगाण) या२पन ॥
चउपग. } स०या

चउपइया. स्त्री० (चतुर्पइया) या२ पग-
वाणा जुगपरिसर्पनी ओक गत

चउपइी स्त्री० (चतुर्पइी) निर्यथ स्त्री,
या२पगी.

चउपपाण } स्त्री० (चतुर्पपाण) जुओ
चउपप. } " यउपप " शब्द.

चउपपय पु० स्त्री० (चतुर्पपय) योपयो;
या२ पगवाणा गाय, धोडा, हाथी विगरे.
(२) दरेक भासनी अभावास्थाने द्विस
आवनु या२ विथर करणुमानु पीणुं
करण, ११ करणुमानु नवमु करणु.

चउपपाय. पु० (चतुर्पपाय) जुओ 'यउपपय'
शब्द.

चउण्याल. न० (चउणाल) सूर्यालदेवनु प्र-
हरणुकोश.

જાડખુડ. ત્રિ० (જાડખુડ) ચાર પડવાળુ; ચો-
સર; ચોપડ.

જાડખુડિયા ક્ષી० (જાડખુડિકા) ચપટી વચા-
ળી તે

જાડખાલ. ત્રિ० (જાડખાલ) ચોકાળ, ચાર
પડવાળુ

જાડખાળ. પુ० (જાડખાળ) ચતુર્થાંશ, ચોથો
ભાગ

જાડખંગ. પુ० ન० (જાડખંગ) ચાર પ્રકાર;
ચાર વિભાગ.

જાડખંગી ક્ષી० (જાડખંગી) ચોભંગી

જાડખાઈયા ક્ષી० (જાડખાઈયા) માખીનો
ચોથો ભાગ. ૨મ માપવાનું માપ. ૬૪
પગનું એક માપ.

જાડમાસા. ક્ષી० (જાડમાસા) ચાર માસનો
સમૂહ; ચોમાસુ

જાડમાસિય. ન० (જાડમાસિક) ચોમાસી તપ,
ચાર માસના ઉપવાસ કરવા તે.

જાડમાસિયા. ક્ષી० (જાડમાસિકા) ભિક્ષુની
ચોથી પડિમા કે જેમા એક માસ મુઠ્ઠી
ચારદાન અર્ચની અને ચારદાન પાણીની
કહેય

જાડમાસ્ય. ન० (જાડમાસ્ય) આસાદી ૧૫ થી
કાર્તિકી ૧૫ સુધીનો સમય.

જાડમુહ ત્રિ० (જાડમુહ) ચાર મુખવાળુ,
જેની ચારે દિશામા દરવાજા હોય તેવો
પ્રાસાદ કહેવાય

જાડ ત્રિ० (જાડ) દશળ, હોશીઆર.

જાડ. ત્રિ० (જાડ) ચાર; ચારની સખ્યા.

જાડરંગ. ત્રિ० (જાડરંગ) જેના ચાર અંગ-
અવયવ છે તેવી વસ્તુ. ધર્મના ચાર અંગ-
દાન, શીયલ, તપ અને ભાવ, શરણના
ચાર અંગ-અરિહન, સિદ્ધ, સાધુ અને
ધર્મ. (૨) હાથી, રથ, ઘોડા અને પાયદલ
એ ચાર જેના અંગ છે એવી સેના-સૈન્ય.

જાડરંગિણી. ક્ષી० (જાડરંગિણી) ચતુરંગી સેના;
ચાર વિભાગવાળી.

જાડરંત પુ० (જાડરંત) ચાર પ્રકારની ગતિ
જેમા ૧ એવો સસાર. (૨) ત્રિ० ચાર
પથ-નવાળો

જાડરંસ. ત્રિ० (જાડરંસ) ચોરસ, ચારખુણાવાળું.

જાડરંગ. પુ० (જાડરંગ) ચંકારપક્ષી.

જાડરય પુ० () ચોરો, ચથુતરો.

જાડગાસી. } ક્ષી० (જાડગાસી) ચોરાશી,
જાડગાસી } ૮૪.

જાડગિરિય. ત્રિ० (જાડગિરિય) ૨૫શ, ધ્રાવ્ય,
રસના, તેજ એ ચાર ઇન્દ્રિયવાળો.

જાડવજ્ર. ક્ષી० ન० (જાડવજ્ર) ચોપત;
૫૮.

જાડવજ્ર. પુ० (જાડવજ્ર) વર્ણચતુષ્ક, વર્ણ, ગંધ,
રસ અને સ્પર્શ-એ નામકર્મની ચાર
પ્રકૃતિ.

જાડવીસ. ક્ષી० ન० (જાડવીસ) ચોવીસ;
વીસ અને ચાર.

જાડવીસામ. ન० (જાડવીસામ) ૧૧ ઉપ-
વાસ (૨) ત્રિ० ચોવીસમુ.

જાડવીસત્થ. } ન० (જાડવીસત્થ) ખીજું
જાડવીસત્થ. } આવશ્યક સૂત્ર; લોગ-
રસનો પાદ, જેમા ૨૪ નિર્થકરની સ્તુતિ છે.

જાડવિહ. ત્રિ० (જાડવિહ) ચાર પ્રકારનું.

જાડસદ્ધિ. ક્ષી० (જાડસદ્ધિ) ચોસદ, ૬૪

જાડસદ્ધિયા. ક્ષી० (જાડસદ્ધિ) રસ તોળવાનું-
માણીના ચોસદમા ભાગનું માપ.

જાડસયગિ. ક્ષી० (જાડસયગિ) ચમોતેર;
૭૪ ની સખ્યા.

જાડસરણ. ન० (જાડસરણ) અરિહન, સિદ્ધ,
સાધુ અને ધર્મ એ ચારનું શરણ (આશ્રય)
લેવું તે. (૨) દશ પદ્ધતિમાંના એક પદ્ધતિ
(પુસ્તક) નું નામ.

જાડસાલ ત્રિ० (જાડસાલ) ચતુઃશાલ; ચાર
માળવાળુ. (ધર)

વડસિયા. સ્ત્રી (વૈકુણ્ઠિકા) ચાકુશ ના-
મના દેશની સ્ત્રી.

વડસિર. નં (વડુ. સિર) વન્નામા ચાર
વખત ગુડને મગ્નક નમાડુ તે.

વડચોર પું (વકોર) ચકોર પક્ષી
વચોવચદ્વ. ત્રિ (વચોવચિક) - પૂનાધિક
થનાર, ચયોપચય દાનિવૃદ્ધિ પામનાર.

વંકમણ ત્રિ (વકમણ) આમતેમ કરવું ૧.
(૨) બાદુ ચાલવું. (૩) વારવાર ચાલવું
તે (૪) વાકુ ચાલવું તે.

વંકમિષ્ટ. ત્રિ (વકમિષ્ટ) અનિશય ચાલેલ.

વંકાર. પું (વકાર) ચકાર, ચ અક્ષર.

વંગવેર. પું () કથરોટ. (૨) ચગરી

ચંગિમ. પું સ્ત્રી (ચન્નિમ) ચુન્નના
સાન્દર્ય.

ચંગેરિષ્ટા. } સ્ત્રી () પૂલ રા-
ચંગેરી } ખવાની છાયાડી

ચંચલ. ત્રિ (ચચલ) ચચળ, અસ્થિર;
ચપળ.

ચંચલાયમાણ. ત્રિ (ચચલાયમાણ) ચલાય-
માન, ચચળ.

ચંચુ. સ્ત્રી (ચન્ચુ) ચાંચ.

ચંચુચિવ્ય. નં (ચચુચિવ) ધોડાની એક
પ્રકારની ગતિ. ખોડી ચાલ.

ચંચુમાલય ત્રિ () દર્પથી વિકાસ
પામેલ; રોમાંચ થયેલ.

ચંચુષ. પું (ચચુષ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ. (૨) તે દેશના નિવાસીમનુષ્ય

ચંડ. ત્રિ (ચણ) પ્રચણ; તીક્ષ્ણ. (૨)
અનિકોધી. (૩) પું કોધ, કોપ

ચંડકોસિય પું (ચણકોસિક) એક સર્પ,
જેણે ભગવાન મહાવીર રવામીને ધડો
પરિસદ આપેા હતો

ચંડરુદ્ધ. પું (ચણરુદ્ધ) એ નામના એક
કોધી આચાર્ય.

ચંડચાલ. પું (ચણચાલ) એ નામનો એક
રાત્ર.

ચંડા. સ્ત્રી (ચણ) ચમરેંદ વગેરેની મધ્યમ
પર્વત-સભા. (૨) જેમ કોધી માણસને
શ્રમ ન લાગે તેમ જેમા શ્રમ ન જાણાય
એવી દેવતાની એક મતિ.

ચંડાલ. પું (ચણાલ) નીચ જાત. (૨)
ભંગી, દેડ (૩) વર્ણશકર જાતિ.

ચંડાલગ. નં (ચંદાલક) દેવપૂજા નિમિત્તે
પૂજ રાખવાનું તાપ્તાનુ વાસણ.

ચંડાલિય. નં (ચાગાલ્ય) ચપ્પાગના જેવું
ફાંડ

ચંડાલિય. નં (ચણલીક) કોધિતે વશ
થાતે જુડે, બોલવું તે

ચંડાલિય ત્રિ (ચાગાલિક) ચણા સંબંધી;
ચણા જાતિમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

ચંડિક. પું નં (ચાગિક્ય) કોષ

ચંડિકિય ત્રિ (ચાગિકિય) કોષ પ્રગટવાથી
રોડકપ ધરેલ, ભયંકર

ચંડી સ્ત્રી (ચાડી) એ નામની સાધારણ
વનગ્ગતિ (૨) ચણડીડી

ચંદ. પું (ચન્દ) ચંદ. ચન્દમા (૨) ચન્દ
નામનું ત્રીજા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)
વપ્રવિજ્યની પૂર્વ સરુદ ઉપરનો વખારા
પર્વત. (૪) જ્યાંનીથી દેવતાનો દાન્ડ. (૫)
ઉત્તર કુશ્વેનમાંના એક દ્વંદ્વ જેને બે
પામે ક્યતક પર્વત છે. (૬) ચંદ નામનો
દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૭) જે વર્ષમાં અધિ-
કમાસ ન હોય તે સવન્સર. (૮) ચન્દ-
પુષ્પિકાનું પહેલું અધ્યયન. (૯) આદમા
તીર્થકરનું લાંબત. (૧૦) રાધાવેધની પુ-
તળીની આખનો ડોળો.

ચંદ્રક. પું (ચન્દ્રક) મોર પીછ ઉપરનો
ચાંદો

ચંદ્રકાંત. નં (ચન્દ્રકાન્ત) ચન્દ્રકાન્ત નામનું
ત્રીજા દેવલોકનું એક વિમાન.

ચંદ્રકંતા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રકાન્તા) આણુ અવસરિપ-
ણીના ખીજા કુલકરની સ્ત્રી

ચંદ્રકૂટ. ન૦ (ચંદ્રકૂટ) ચન્દ્રકૂટ નામનુ ત્રીજા
દેવલોકનુ એક વિમાન. (૨) પુ૦ ૩૨૩
પર્યતનુ એક શિખર.

ચંદ્રકલ્પજ્ઞ. પુ૦ (ચંદ્રકલ્પજ્ઞ) રાધાવેધ-અ-
કરની રાધા પુતળીની તત્વા વચ્ચેથી આંખ
વિધવી તે.

ચંદ્રગુપ્ત. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રગુપ્ત) મૈત્રેયશી ચન્દ્રગુપ્ત
રાજા

ચંદ્રચરિયા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રચર્યા) ચંદ્રની ગતિ
ગાણવાની વિદ્યા.

ચંદ્રચ્છાય. પુ૦ (ચંદ્રચ્છાય) ચન્દ્રચ્છાય નામે
અગ્ર દેશનો ગળા કે જંગલો મંત્રિનાથ પ્રભુ
સાથે દીક્ષા લીધી હતી

ચંદ્રજન્મા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રજન્મ) વિમળ વાદન
કુલકરની સ્ત્રી.

ચંદ્રજાંગ પુ૦ (ચંદ્રયોગ) નક્ષત્રની સાથે
ચન્દ્રનો યોગ

ચંદ્રજમ્બ. ન૦ (ચંદ્રજંબ) ચન્દ્રજંબ નામનુ
ત્રીજા દેવલોકનુ એક વિમાન.

ચંદ્રણ પુ૦ ન૦ (ચંદ્રન) મલયાગર, ચન્દન
(૨) સુખડનુ ઝાડ. (૩) અક્ષ-કોણનો
છવ. (૪) ચન્દનમણિ, સચિનાકર્ણિન પૂ-
ર્વાનો એક પ્રકાર (૫) ૩૨૩ પર્યતનુ
એક શિખર.

ચંદ્રણકલસ. } પુ૦ (ચંદ્રણકલસ) ચન્દ-
ચંદ્રણઘટ. } નિર્મિત કળાશ, મળણકળાશ.

ચંદ્રણજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણજ્ઞા) ચોવીસમા તી-
ર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી; ચંદનઆળા નામના
આરણ.

ચંદ્રણપેસિયા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણપેસિકા) ચન્દન
ધસનારી ઘસી

ચંદ્રણા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રના) ચંદનઆળાસાધ્વી,
ભગવાન મહાવીરની પ્રથમ સાધ્વી

ચંદ્રણામરી. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણામરી) જૈન મુનિ-
ઓની એક શાખા.

ચંદ્રણી સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણી) આચમન.

ચંદ્રણ્યમણપરિમિતિ. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રણ્યમણપરિમિતિ)
ચન્દ્રણ્યની વિશેષરચનાવાળુ નાટક.

ચંદ્રણિ. ન૦ (ચંદ્રણિ) ચંદ્રનો દિવસ;
સામવાર.

ચંદ્રણીય પુ૦ (ચંદ્રણીય) ચન્દ્રમા નામનો ઘીપ.

ચંદ્રણ. ન૦ (ચંદ્રણ) અર્ધા ચન્દ્ર, આદ્યમનો
ચન્દ્ર.

ચંદ્રન. ન૦ (ચંદ્રન) ચંદન

ચંદ્રનામરી. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રનામરી) એ નામનો
એક જૈન મુનિઓની શાખા

ચંદ્રપટ્ટિમા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રપટ્ટિમા) ચન્દ્ર
નામની પ્રતિમા-અભિપ્રાય કે જેમા ચંદ્ર
કળાની પેઠે શુક્લ પક્ષમા દરેક એક
કોણિઓ વધારના અને કૃષ્ણ પક્ષમાં
એકેક કોણિઓ ઘટાડના અમાત્રાસ્યાએ
એકેક કોણિઓ લેવામાં આવે તે, એક
પ્રકારનુ ઉલ્લાસી તપ.

ચંદ્રપણસિ. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રપણસિ) જેમાં ચન્દ્ર
સમધી વર્ણન કર્યું છે તે ચન્દ્રપ્રણસિ
નામનુ એક કાવિક ગુરુ.

ચંદ્રપવ્વય પુ૦ (ચંદ્રપવ્વય) ધાતડી ખડના
મહાવિદેહમાનો એક પર્વત (૨) એ
નામનો ગીતોદાનરીતો વક્ષગ્રકાર પર્વત.

ચંદ્રવપ્ત. પુ૦ (ચંદ્રવપ્ત) ચન્દ્રકાન્ત-
મણિ. (૨) જાતો દોડા (૩) ન૦ ચંદ્ર
પ્રભ નામનુ ત્રીજા દેવલોકનુ એક વિમાન.
(૪) પુ૦ આદ્યમા ચંદ્રપ્રભ તીર્થક. (૫)
એક જૈન મુનિ (૬) ન૦ ચંદ્રનુ સિદ્ધાસન.

ચંદ્રવપ્તમા. સ્ત્રી૦ (ચંદ્રવપ્તમા) ચંદ્રલાસ નામની
મંદિરા-દોર (૨) ચંદ્રમાની મહોટી અપ્ર-
મદિયા (૩) ચંદ્રપ્રભાદેવી. (૪) દશમા
અને ચોવીસમા તીર્થકરની પ્રવળ્યા પા-
લખીનુ નામ

ચંદ્રવપ્ત પુ૦ (ચંદ્રવપ્ત) વર્તમાન ચોવીસીના
૮ મા તીર્થકરનુ નામ.

ચંદ્રપ્પહા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રપ્રમા) બુદ્ધિ " ચંદ-
પ્પહા " શબ્દ.
ચંદ્રપ્પહાવિમાન. ન૦ (ચન્દ્રપ્રમાવિમાન) એ
નામનું એક વિમાન
ચંદ્રમાળા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રમાળા) ચન્દ્રમાળા નામની
એક નદી, કે જે મિથુના ઝરણે મળે છે
ચંદ્રમ પું૦ (ચન્દ્રમસ) ચન્દ્રમા.
ચંદ્રમંડલ. પું૦ ન૦ (ચન્દ્રમણ્ડલ) ચન્દ્રનું મ-
ણ્ડલ; ચન્દ્રનું વિમાન. (૨) ચન્દ્રનું ચિહ્ન.
ચંદ્રમંડલપરિમિતિ. પું૦ (ચન્દ્રમણ્ડલપરિમિતિ)
ચન્દ્રમણ્ડલની વિશેષ રચનાવાળું નાટક
ચંદ્રમસ પું૦ (ચન્દ્રમસ) ચન્દ્રમા
ચંદ્રમહત્તર. પું૦ (ચન્દ્રમહત્તર) એ નામના
એક આચાર્ય કે જેણે સમનિકા નામ
પ્રથમ રચ્યા છે.
ચંદ્રમાલિયા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રમાલિકા) ચન્દ્રાચાર
હાર. (૨) એ નામનો એક નાટક
ચંદ્રવ્ય. પું૦ (ચન્દ્રક) મોરપાંખનો ચાંદો
ચંદ્રવ્યુત્પ. પું૦ (ચન્દ્રવ્યુત્પ) પાટલીપુત્રનો
પ્રાચીન રાજા; ચંદ્રવ્યુત્પ નામે મૈથિલ્યનો
એક રાજા.
ચંદ્રલેસ. ન૦ (ચન્દ્રલેસ) ચન્દ્રલેસ નામનું
ગ્રીક દેવલોકનું એક વિમાન
ચંદ્રલેસા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રલેસા) ચન્દ્રના વિ-
માનની કાનિ
ચંદ્રવર્ડિસમ. પું૦ (ચન્દ્રવર્ડિસમ) ચંદ્રમાનું
વિમાન.
ચંદ્રવર્ણ. ન૦ (ચન્દ્રવર્ણ) આથા દેવલોકનું
ચન્દ્રવર્ણ નામનું એક વિમાન.
ચંદ્રસાલિયા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસાલિકા) મેડી; માળ,
મજ્જો
ચંદ્રસિંગ. ન૦ (ચન્દ્રસિંગ) ગ્રીક આથા દેવ-
લોકનું એક વિમાન
ચંદ્રસિદ્ધ. ન૦ (ચન્દ્રસિદ્ધ) ચન્દ્રસિદ્ધ નામનું
ગ્રીક દેવલોકનું એક વિમાન.

ચંદ્રસિરિ. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસી) ચન્દ્રસી નામની સ્ત્રી;
ચન્દ્રસિરિ નામના બીજા કુલકરની માતા.
ચંદ્રસૂર્યસાવિણિયા. } સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસૂર્ય દર્શનિકા)
ચંદ્રસૂર્યસાવિણિયા } જન્મથી ત્રિવે-
દિવસે બાળકને કરાવવામાં આવતું સૂર્ય
ચન્દ્રનું દર્શન (૨) ને પ્રસંગ થતો ઉત્સવ.
ચંદ્રસૂર્યમાલિકા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રસૂર્યમાલિકા) એક
ગતનું ધરાધુ-દાગીનો.
ચંદ્રહારા સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રહારા) ચંદ્રની હેરા;
ચન્દ્રહાર
ચંદ્રા. સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રા) ચન્દ્રમાની રાજધાની,
ચંદ્રાપની રાજધાની.
ચંદ્રાગમણપરિમિતિ. ન૦ (ચન્દ્રાગમણપરિમિતિ)
ચન્દ્રાગમણની રચનાવાળું નાટ્ય વિશેષ
ચંદ્રાગમણ. પું૦ (ચન્દ્રાગમણ) ચંદ્રાગમણનો એક
દેવમા આથા અવસરિપાણીના પાંચેલા
લીચકર
ચંદ્રાગમણા સ્ત્રી૦ (ચન્દ્રાગમણા) ચન્દ્રના માકક
આનંદ ઉત્પન્ન કરનારી સામ્યની ગતિ
પ્રતિમાઓ પૈકી ત્રીજી પ્રતિમાનું નામ
ચંદ્રામ. ન૦ (ચન્દ્રામ) ચંદ્રામ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન (૨) પું૦ અગ્ની-
મારમા કુળગરનું નામ.
ચંદ્રાચળ. ન૦ (ચન્દ્રાચળ) બુદ્ધિ " ચંદ્ર-
પ્પહા " શબ્દ.
ચંદ્રાલગ ન૦ () એક ગતનું
નામનું પાંચ.
ચંદ્રાવર્ણ. પું૦ (ચન્દ્રાવર્ણ) ચન્દ્રાવર્ણ નામનું
ગ્રીક દેવલોકનું એક વિમાન.
ચંદ્રાવરણપરિમિતિ. ન૦ (ચન્દ્રાવરણપરિમિતિ)
ચન્દ્રમાને ટાકવાની વિશેષ રચનાવાળું
નાટ્ય વિશેષ.
ચંદ્રાવલિપરિમિતિ. ન૦ (ચન્દ્રાવલિપરિમિતિ)
ચન્દ્રમાની વિશેષ રચનાવાળું એક નાટક.
ચંદ્રાવિઝમય. ન૦ (ચન્દ્રાવિઝમય) ૨૬ ઉત્ક્રાંતિક
સૂત્રમાંનું ૧૫ મુ.

चंद्रिम. पु० (चन्द्रमस्) चंद्रमा. (२) चंद्र-
माना दृष्टान्तवागु ज्ञातासूत्रनुं १० मु
अध्ययन. (३) आ नामना ओंके जैन
मुनि.

चंद्रिमसूत्रिय. पु० (सूर्यचन्द्रमस्) चन्द्र अने
सूर्य

चंद्रिमा. स्त्री० (चन्द्रिका) अलुप्ततरेयवाध
सूत्रना त्रींश वर्गका छडा अध्ययननु
नाम. (२) काइफी नगरी निवासी लडा
साथवाडीना पुत्र (३) अन्द्रिका; ज्योत्स्ना.

चंद्रोत्तरवर्द्धिसंग पु० (चंद्रोत्तराजतमक) च-
न्द्रोत्तरायनसक नामनु त्रींश द्वेवलोकेनु
ओंके विमान

चंद्रोत्तरा न० (चन्द्रोत्तरा) कैशाब्धी नगरीनुं
ओंके उद्यान.

चंद्रोत्तरायण. न० (चन्द्रोत्तरायन) कैशाब्धी
नगरीनी आधारनो चन्द्रोत्तरायणु नामनो
ओंके आग

चंद्रोत्तरायण. न० (चन्द्रोत्तरा) ओ नामनु ओंके
अन्य ६ जे उद्दिष्टपुर नगरनी आधार हनु

चंद्रोत्तरा न० (चन्द्रोत्तर) अन्यासीनु ओंके
उपकरण.

चंद्रोत्तराग पु० (चन्द्रोत्तरा) चन्द्रमहर्षि.

चंपक } पु० (चम्पक) चंपानु आउ.

चंपा. }

चंपय. पु० (चम्पक) किपुष्टदेवनी सभा
आगगनु चैत्यवृक्ष, चंपानुं आउ. (२)
सूर्याभिना चम्पक वननो रक्षक देवना.
(३) चंपानुं वन तथा त्या रहैतार देव.
(४) अयो; चंपानुं इव. (५) चंपानु
वृक्ष के जेनी हंडे वीसभा तीर्थंकरने
केवणज्ञान थयुं.

चंपयवर्द्धिमय. न० (चम्पकावतमक) चम्पका-
वतंशक नामनु ओंके विमान.

चंपा. स्त्री० (चम्पा) चंपा नामनी नगरी;
कालिक राजनी राजधानी; अंभ देशनो

पायनभन; आजकास भागवपुरना नामधी
ओणपाय छे ते.

चंपाणयरी. स्त्री० (चम्पानगरी) चंपानगरी
चंपापविमत्ति न० (चम्पाप्रविमत्ति) चंपा-
नगरीनी अगतरनी गोलायुक्त नाटक

चंपिजिया. स्त्री० (चम्पिया) जैन मुनिगण-
नी ओंके शाखा.

चक्रावगमपविमत्ति पु० (चक्रावगमप्रविमत्ति)
अ अक्षरना आकारनी रचनावागु नाटक;
नाटकना उर प्रकारभानो ओंके.

चक्र. न० (चक्र) पैरुं (०) वानुदेवनु
मुर्धन अक्र. (३) चक्रान्त, १४ रत्नमानुं
ओंके (४) धर्मयक्र (देवनानु अनानंद)
तीर्थंकरनी आगण रहेंछे ते. (५) कुंभा-
रनो चक्रडा. (६) चक्राकरे हाथनी रेखा.
(७) समूह; भङ्ग (८) मुशग; सांभल.
(९) आकाशमा चक्राकरे गोम कुंडागा
जेनु थाय छे ते. (१०) पु० चक्रवो पक्षी

चक्रंग. पु० (चक्रांग) चक्रवाक नामे ओंके
पक्षी.

चक्रंग पु० (चक्रक) चक्र, आभरण विशेष.

चक्रजोति. पु० (चक्रजोति) चक्रथी लङ्गार
यादो. (२) वासुदेव, त्रायु अउ पृथ्वीनो
राजन.

चक्रकर्मय. पु० (चक्रकर्म) चक्रनी निशा-
नीवाणी ध्वज.

चक्रपुरा. } स्त्री० (चक्रपुरी) भद्रादिदेव
चक्रपुरी } क्षेत्रनी वस्तुविभवनी मुख्य
राजधानी-नगरी

चक्रकरकल. पु० (चक्रकल) चक्रनु रक्षण
करतार देव

चक्रकरयण. न० (चक्रकल) चक्रवर्तनी चैत-
रत्नमानु ओंके चक्ररत्न.

चक्रकल. पु० (कल) सिद्धासननो पदयात्रा.

चक्रकलियाभिषेक. त्रि० () गो-
गाकार अउ, गोण उकेउ

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अवशोकन
नामथी उरी गयेत्त.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) आपनी पं०
आधाररूप.

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) यन्त्राभा नाम
आप्तु अवसर्पिणीना पीत कृतकर. (२)
आभा कृतकरनु नाम (३) त्रि० आप-
नागुं

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) दृष्टिगग. आपनी
प्रेम

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) ज्ञेयभा ज्ञेय
आपनी प्रेय थाय-आपनी ज्ञेय ते.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) आपनी
अपगतनागो.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) (चक्रबुधिय)
नृ-रूप उपागो.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) नेत्रधारा पदार्थ.
आपनी ज्ञेय याज्य

चक्रबुधिय. न० (चक्रबुधिय) यन्त्र, आप.

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) कृष्ण समुद्रना
देवतागु नाम.

चक्रबुधिय. न० (चक्रबुधिय) आपनी आपनन
आपनी

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) आगना

चक्रबुधिय. न० (चक्रबुधिय) आर्य आर्यी यथा
रम्य भोगा यथा रम्य ते अथवा, अक्षे

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) आर्यी नागना
अपगत

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष ज्ञाननुवाच्य.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष विज्ञेयी ज्ञेय
करनु ते.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष यगरनु विज्ञे-
यन करेत्त, अर्थे १.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) पञ्चिभाषा, सप्त. (२)
आथरव, वर्तन. (३) अक्षन, गमन.

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) विद्यार्थी.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) नाता छात्रानी
पाठशाळा.

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) अक्षे (२) नाक्ष.

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) समुद्राय, समद
(२) नाक्ष, मेवद (३) मुद्राय वक्षेया
(४) अक्षे देना-शस यगर (५)
आपनन.

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) अक्षे अथवा शन

चक्रबुधिय. न० (चक्रबुधिय) अक्षे उपागु अपगत

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अपेदा भारवा,
पारस करेया, नभाया

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) आर्य नाग

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) नेम देना; भाषाभाषा,
भाषण नस

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्षि, अपगत वि-
नयागु.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) आसना पुगाना अ
अभागतो अक्षि

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष अक्ष
विज्ञेय.

चक्रबुधिय. पु० (चक्रबुधिय) अक्ष, अक्षे आर्यनी
अक्ष ज्ञान.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) आर्य.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्षानी आर्य प-
अभागतो अक्षि

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष आर्यनी आर्यनी
नक्ष

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष अक्ष, आर्य नाक्ष

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष (चक्रबुधिय) आर्यनी;
चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अक्ष

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अपगत

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अपगत, अपगत,
अपगत.

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) अपगत अक्ष ते

चक्रबुधिय. त्रि० (चक्रबुधिय) (२) अपगत; अपगत,
(३) अपगत नाक्ष. (४) अपगत करनु ते.

(५) कथ्यता करती ते, पीडा करती ते.
 (६) निन्दा. (७) दात, पाटु.
चमर. पु० (चमर) दक्षिण दिशाना असुर
 कुमारता राग; यमरेन्द्र. (२) यमरीगाय
 (३) पांथभा तीर्थकरता १ वा गणधरनुं
 नाम.
चमरचंच. पु० (चमरचंच) यमरेन्द्रनो रह-
 णानुतो पर्वत.
चमरचंवा. स्त्री० (चमरचंवा) यमचंवा या
 नामं यमरेन्द्रनी नागधानी.
चमरी. स्त्री० (चमरी) यमर पशुनी भाग.
चमरोप्याय. पु० (चमरोप्याय) यमरेन्द्र
 शक्रे साथे लडवाने उपर पहेले देवलोड
 गया ते, दश अश्विमांनु ओक.
चमस पु० न० (चमस) आटवा, मणी.
 (२) यमम नामनो ओक देश
चमृ. स्त्री० (चमृ) मना. लरकर.
चम्र. न० (चम्र) आमड, आमडी. (२)
 आमडानी अगुडी.
चम्रम्र. पु० (चम्रक) आमडानी तणी
चम्रम्रिड. त्रि० (चम्रम्रिड) आमडानी ग्रावेड.
चम्रम्रकाम पु० (चम्रम्रकाम) } आम
चम्रम्रकामिया स्त्री० (चम्रम्रकामिका) } डानी
 अनावेडी थेरी. (२) ओक मतना आमडाना
 जुता-पगरेभा
चम्रम्रलंडिय. त्रि० (चम्रम्रलंडिक) आमड-
 नाग सय उपकगने गणनार ओक
 बिशुडवर्ग.
चम्रम्र. न० (चम्रक) पाटुका, सन्यासीनु
 ओक उपकरण (२) त्रि० आमडानु अना-
 वेड; यममय.
चम्रम्रक्रेडगा. न० (चम्रम्रक्रेडन) आमडु डा-
 पानु शस्त्र. (२) वाधर विजेतेनो क-
 डडा-पट्टी.
चम्रम्रिल पु० (चम्रम्रिल) पक्षिवशेष;
 आमचिडी.

चम्रम्रकिल पु० (चम्रम्रकिल) आमडानी पां-
 थवायां पक्षी; छापा, वागुण वगेरे जेयर
 नियंथ पंथेयिनो ओक भेद.
चम्रम्रट्ट पु० (चम्रम्रट्ट) आमडानो पटो.
चम्रम्रपाय. न० (चम्रम्रपाय) आमडानु पात्र.
चम्रम्ररया. न० (चम्रम्ररया) यकवर्तीना सैद
 रतमानु ओक के गे नदी समुद्र आदि
 स्थले नावानी (होडीनी) गरज सारे.
चम्रम्रकल पु० (चम्रम्रकल) यम्रकल, वन-
 अपनि विजेय.
चम्रम्रार. पु० (चम्रम्रार) यमरार: पगरपां
 मनावनार
चम्रम्रि. त्रि० (चम्रम्रि) आमडानी आंधिल.
चम्रम्रिट्ट पु० (चम्रम्रिट्ट) मुद्गर, डमरतनु
चम्रम्रिट्ट } ओक साधन, आमडानी वी-
 टावेड पंथरवागु दधियार
चम्रम्रिग. न० (चम्रम्रिट्टक) लुडारनो लोटु डी-
 पवानो ओक ओग्नर. (२) मुद्गर.
चय. पु० (चय) देवलोडमाथी ययनु तं.
चय न० (चयजन) तगवु, छाडु.
चय. पु० (चय) शरीर, देह. (२) दगलो,
 समुद्र (३) ओकडु होवु. (४) गडि
चयग न० (चयन) ययन; यैमानिक यने
 न्यानिपीनु भरण (२) पतन, सरी गवु.
चयवचइअ त्रि० (चयवचइअ) यधतुं धटतु;
 न्यायिक थनार.
चर. पु० (चर) दासता, आसता तसथव.
चर. त्रि० (चर) } आसतार; इनार.
चरअ. त्रि० (चरक) } (२) सेवनार. आ-
 यरनार (३) धाडपाडी हलो करी शिक्षा
 भागनार वर्ग.
चरग. पु० (चरक) धाडपाडी हलो करी
 शिक्षा लेनार वर्ग. (२) डांश, मच्छर वि-
 गरे. (३) सन्यासीओनो समुदाय.
चरगपरिव्यायग. पुं० (चरगपरिव्यायक) तापस
 विशेष, त्रिंदा.

ચરણ. ન૦ (ચરણ) સંયમ; ચારિત્ર. (૨)
ગમન; ત્રહાર. (૩) અભિભાટ કે ચરણ.

(૪) ચરણ, પગ. (૫) મેવન, આપર.

ચરણકરણ. ન૦ (ચરણકરણ) સંયમના મૂળ
અને ઉત્તર મૂળ.

ચરણાણય. પુ૦ (ચરણાણય) ક્રિયાને મુખ્ય માન-
નારનો મન.

ચરણમોહ. પુ૦ (ચરણમોહ) ચારિત્ર અશને
અટકાવનાર મોહનીય વિભાગ; ચારિત્ર
મોહનીય.

ચરણમોહણિય. ન૦ (ચરણમોહનીય) મોહનીય
કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી જીવ
ચરણ-ચારિત્ર ન પામે

ચરણવિધિ. પ૦ (ચરણવિધિ) ૨૯ ઉત્કલિક
સત્રમાનુ ૨૭ મુ મત્ર.

ચરમ. ત્રિ૦ (ચમ) છંદુ, છંદનુ (૨)
પાંચમા સુમતિનાથ તીર્થકરના પ્રથમ
ગાળુધરનુ નામ. (૩) જેને ફરીથી તે
ભવમા આવવુ નથી તે, છલ્લા ભવવાળો.

ચરમંત. ન૦ (ચમન્ત) ચરમાન્ત પ્રદેશ

ચરમતિથયર. પુ૦ (ચમતીથયર) છલ્લા
તીર્થકર; મહાવીરસ્થામી.

ચરમનિદાઘકાલ. પુ૦ (ચમનિદાઘકાલ) ઉ-
નાળાનો આખર વખત.

ચરમમવત્થ. ત્રિ૦ (ચમમવત્થ) છંદલ્લા ભ-
વમા રહેલ; ચરમશરીરી.

ચરમચરિસારસ્ત. ન૦ (ચમચરિસાર) ચોમા-
સાનો આખર સર.ય.

ચરમસમય. પુ૦ (ચમસમય) છંદલો વખત

ચરિત્ર. ન૦ (ચરિત) ચેષ્ટા; ચાલચલન.
(૨) જન્મ ચરિત્ર; જીવન જ્ઞાંત.

ચરિત્રા. સ્ત્રી૦ (ચરિકા) ગદ અને શહેર
વચ્ચેનો આઠ દાય પ્રમાણે રસ્તો (૨)
પરિત્રાજકા.

ચરિત્ત. ન૦ (ચારિત્ર) સંયમ અનુષ્ઠાન;
સદાચાર.

ચરિત્તકુસીલ. ત્રિ૦ (ચારિત્રકુસીલ) ચારિત્રને
દૃષ્ટિન અનાવનાર.

ચરિત્તપુરિમ. પુ૦ (ચારિત્રપુરિમ) ચારિત્રવાળો
પુરુષ.

ચરિત્તપુલાય. પુ૦ (ચારિત્રપુલાય) ચારિત્રને
નિ.સાર અનાવનાર પુલાય લગિધર્મનસાધુ

ચરિત્તચુદ્ધ. પુ૦ (ચારિત્રચુદ્ધ) ચારિત્ર રૂપે
ભાષ પામેલ.

ચરિત્તચાંદિ. સ્ત્રી૦ (ચારિત્રચાંદિ) ચારિત્ર રૂપે
ધર્મેની પ્રાપ્તિ થવી તે.

ચરિત્તમોહ. પુ૦ (ચારિત્રમોહ) } ચારિત્રને
ચરિત્તમોહણ ન૦ (ચારિત્રમોહણ) } અટકાવ-
નાર-ગોકનાર મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ,
સાળ કપાય અને નવ નોકપાય એ પ-
ચીય પ્રકૃતિ

ચરિત્તમોહણિજ્ઞ. } ન૦ (ચારિત્રમોહનીય)
ચરિત્તમોહણિય } બુદ્ધિ “ચરિત્તમોહણ”
શબ્દ.

ચરિત્તલલ્લિયા. સ્ત્રી૦ (ચારિત્રલલ્લિકા) ચા-
રિત્રની પ્રાપ્તિ.

ચરિત્તલોગ. પુ૦ (ચારિત્રલોક) સામાયિકાદિ
પાંચ ચારિત્રરૂપ લોક.

ચરિત્તવિણય. પુ૦ (ચારિત્રવિણય) ચારિત્રનુ
સમ્યક પ્રકારે પાલન કરવુ તે

ચરિત્તવિરાહણા. સ્ત્રી૦ (ચારિત્રવિરાહના) ચા-
રિત્રનુ ખડગ કરવુ તે, વનમા ભગ
પાડવો તે

ચરિત્તાચરિત્ત. ન૦ (ચારિત્રાચારિત્ર) એક દેશે
ચારિત્ર અને એક દેશે અચારિત્ર-અવિરતિ;
ચિરતાવિરતિ, શ્રાવકપાણુ.

ચરિત્તાચાર. પુ૦ (ચરિત્રાચાર) પાંચ સમિતિ
અને ત્રણ ગુપ્તિ એ આઠ ચારિત્રના
આચાર.

ચરિત્તારાધના સ્ત્રી૦ (ચારિત્રારાધના) ચારિત્રની
આરાધના

ચરિતારિય. પુ૦ (ચરિત્રારિય) વિશુદ્ધ ચારિત્ર-
વાળા સાધુ.

चरित्तावरणिल्ल. न० (चारित्र्यावरणीय) याचि-
त्रने दाडनार याचित्र मोडनीय डर्म.

चरित्ति. पु० स्त्री० (चरित्रिन्) आरित्रवायो.
आरित्री, साधु साध्वी

अग्निं पु० (अग्निं) यथा यथा न्यायि
वान्

चन्मि. त्रि० (चम) अन्मि-छेत्तु (२)
 अरम शरीरी ७५. (३) पन्नपणामन्नना
 वीज्ज पन्ना पावीयमा ढारन्तु नाम

चरिय. न० (चरित) आचरण, वनन. (२)
त्रि० मेयन, आश्रित

चरिय पु० (चरिह) पनम्पनि दिश्या

ચરિત્રનિબંધ. નં (નરિત્રનિબંધ) ૨૨ નાટક
માનુ છેલ્લું નાટક, કે જેમાં ત્રીજાના
છ કથાખંડના ચરિત્રાનુ ક્યાન ચાપ
વામાં આવ્યું છે

चरिया स्त्री० (चर्पा) यात्रवृ मिदन् इत्या
ते (२) धर्मासमिति (३) यात्राणां
परिपद (४) भिक्षा. गाथरी

चरित्रापरिसरः पु० (चरित्रापरिसर) आश्रिताना-
निवार इत्यादि परिचयः

चह. पु० (चह) हाती. (२) मंगली (३)
यजमा देवोतं अग्निना आपानु पात्र

चरेङ्गा. न० (चक) रामराय-उपाध्यायी
पाणिनायक पक्ष

चल. त्रि० (चल) यासु, स्थिर, चरित.

चलण न० (चतन) यात्रा, गर्हा, यात्रा

चल्लण. पु० (चाण) अरणः पण. (२) अगव
तीना अथम शनकना दशमा उदशानु नम

ચલણમાલિયા સ્ત્રી (ચરણાલિકા) પગનું
ધરણ, ઝાઝર, તોણ, બેડી વગેરે

चलणा. स्त्री० (चल्ना) गति यावत् ते.
(२) इभ्य, लावत् ते.

चलणिका स्त्री० (चलनिका) साध्यानु इती
पत्र-३१ गी०, (२) आशुषी, (३) पत्र
दुधे नेटने। अथ.

चलर्गा. श्री (नवनी) पग पुष्पे तेष्टे
३५५

चलाचल वि० (चलाचल) यत्रायत्र, अस्थिर.

चलित्वि. वि. (चरित्वि.) छट्टि नत्र
 करवाना अममय नली मन्त्रियां क्षुभा
 नली ने

चलिय वि (चलिन) यथायमान थयेसु
(२) प्राप्ति.

चर. पु० (न्यत्र) भरण, भान.

चक्रचक्र न० , चक्रचक्र) अथर्वचक्र अंशः
अथर्वचक्र

प्रश्न. ना (नयन) देवता के विग्रह
अथ-मन्त्र पाठ्य, देवता के नाशानु
अथ.

चवल त्रि० (चाल) अथवा, अप०, उना-
प० २) आ०, व्या०,

चवत्ता. सो (बागा) ते मानी अश प्रसारणी
गति (२) वाजणी, विद्युत.

चरित्र त० (च.ति.त) भा.भ.न. वि.शं.१.

त्रयिया मं० (चरित्र) तीष्ठा नसवाणी
अष्ट पत्रिका

चंदा गां (चंदा) आगशीती यपरी
यपरी त

चमग. पु (वक्त्र) १३ पीपानो म्यां

चा.प्र. ५० (१५५) १४३, १४४.

આઈ. િ (િગિ) ત્યાગ કરનાર, ત્યાગી;
અયની

चङ्ग्र. नि (गत्त) शक्तिवन्त, समर्थ.

ચા.કા.કા.લ. પુ. (ચતુર્થાલ) ખે સંધ્યા અને
 ૫ મધ્યાહ્ન એમ રાત નિસમા ચાર
 વખત.

चाउझोगा त्रि० (चतुर्दश) या२ पुजावाण.

ચાડઘટ. } ૫૦ (ચતુર્ઘટ) જે. ૥ ચારે
 ચાડઘટ. } આજુએ ચારે દિશામાં વિજ-

यस्यैक धट्ठी आध्वनी होय तेवो रथ.
(२) त्रि० यार् धंदावाणुं.

ચાંડજાતક. નં (ચતુર્જાતક) નં, એકથી, કેશર, મરી એ ચાર વસ્તુનું મિશ્રણ.

ચાંડજ્ઞામ પુ. (ચતુર્જામ) અધ્યાસ, સત્ય, અગ્નેય અને અપરિચિત એ ચાર મહા-વ્રતમાં શ્રમણપણું જેમાં દર્શાવ્યું છે તે ધર્મ, સાધુધર્મ વચ્ચેના આડીસ તીથ કરોતો ધર્મ.

ચાંડજ્ઞાનધર્મ પુ. (ચતુર્જ્ઞાનધર્મ) આઠ મહાવ્રતરૂપ ધર્મ.

ચાંડનિય. પુ. (ચતુર્નિક) ચાવીસો તાવ, રોગ વિશેષ.

ચાંડનિય. ત્રિ. (ચતુર્નિક) એકમને ત્રિએ વર્તનને.

ચાંડનિયા સ્ત્રી (નાર્તિક) } નૃત્ય,
ચાંડમી સ્ત્રી (ચતુર્જ્ઞા) } નિધિ
નિધિ

ચાંડણાય ત્રિ. (ચતુર્જાત) ચિત્તિઆના ચાંડ પાયા વમન, વિરચન મન અને ને-વન. (૨) વૈષ્ણુ આપવી, દરેક અને સંસ્કાર કરનાર ગાયત્રી (૩) નાચન, ગાનન કેવન અને મનન.

ચાંડમાઢયા સ્ત્રી (ચતુર્માસ) નૃત્ય આગ

ચાંડમાસ નં (ચતુર્માસ) મામાસ, ચા-તુર્માસ

ચાંડમામિષ ત્રિ. ચતુર્માસિક : માતુમા-મિષ, ચાર મહિનાનું.

ચાંડંગ નં (ચતુર્ંગ) ચાંડ અંગ

ચાંડંગિજ્ઞ નં (ચતુર્ંગ) ઉત્તરધ્યયનના ત્રાગ્ન અધ્યયનનું નામ. (૨) ચાર ભાગ સાથે અષ્ટ રાગનાર.

ચાંડંગિળી સ્ત્રી (ચતુર્ગિળી) જુઓ “ ચંડિ-રંગિળી ” શબ્દ.

ચાંડાંત. ત્રિ. (ચતુર્જાત) નારકી, નિર્યય, મનુષ્ય અને દેવતા એ ચાર ગતિ છે અન્ત અ-વયવ જેનીતે, આરગનિર્ય ચાર અવયવ-વાળો સસાર (૨) ચાર વિજ્ઞાના ચાર

વિભાગવાળું. (૩) ત્રણ તરફ સમુદ્ર અને એથો હિમાચલ એ ચાર જેના અન્ત-પર્યન્ત ભાગ છે એવા પૃથ્વી પ્રદેશ. (૪) જુઓ “ ચંડિરત ” શબ્દ.

ચાંડાંત. પુ. (ચતુર્જાત) ચંડાંત રાગ.

ચાંડાંક પુ. (ચતુર્જાત) ખાડ, ગાળ, સાડર, દંધ વિગરેલી બનાવેલ ખાદ્ય વિશેષ. (૨) ત્રિ. ચાર વાર પરિભ્રમ થયેલ.

ચાંડાંકગોલી નં (ચતુર્જાતગોલી) આગવાર પરિગત કરેલ ગાયનું દંધ, પ્રત્યેક ગાયનું દંધ બીજા ગાયને પાત્ર અને પાત્ર દર વાળી ત્રાજ ગાયને પાત્ર એમ ચાર વખત કરી ચાવી વખતનું જ ગાયનું દંધ ઉત્પન્ન થાય તે.

ચાંડાંથય પુ. (ચતુર્જાત) ચાંથયા તાવ

ચાંડાં પુ. () ચાંખા, ચાવડ, ભાત.

ચાંડવગળ. } નં (ચતુર્વગળ) બ્રાહ્મણ,
ચાંડવગ્ર. } દ્વિતીય વેશ્ય અને શડ-એ ચાર વર્ગ (૨) સધુ સાધ્વા, શ્રાવક, વારિષ્ઠ એ ચતુર્વેશ સધ (૩) ત્રિ. ચાર વર્ગવાળું

ચાંડસ્માલગ. } નં (ચતુર્જાતક) ચાર
ચાંડ-સ્માલગ. } માગવાળું ભવન

ચાંડુકર. ત્રિ. (ચાંડુકર) પ્રિય વચન આલનાર

ચાંડુકારગ ત્રિ. (ચાંડુકર) જુઓ ચાંડુકર.

ચાંડુકાર ત્રિ. (ચાંડુકર) મીઠું-મધુર આ-લનાર. (૨) જુશામનિયા

ચાંડાંક પુ. (ચાંડાંક) પાટલીપુત્રના અ-ન્દગ્રુમ રાગના મત્રી

ચાંડાંકો. સ્ત્રી (ચાંડાંકો) એ નામની એક સ્ત્રી

ચાંડાં પુ. (ચાંડાં) એ નામનો એક મધુર જેને પ્રસન્ની સખામાં વાનુદેવે માંધો.

ચામર પુ. નં (ચામર) જેનાથી પવન નખાય છે તે ચામર; ચંરી ગાયના વાળનું બનાવેલું હોય છે તે

ચામરા. સ્ત્રી૦ (ચામર) ચમરી, ચામર
 ચામીકર. } ન૦ (ચામીકર) નુવર્ણ; સાનુ.
 ચામીયર. }
 ચાય. પુ૦ (ત્યાગ) ત્યાગ, ત્યાગ
 ચાર. પુ૦ (ચાર) ગનનુસ, છુટી પોલીસ
 (૨) ચન્દ્રાદિકની ગતિ, રાસ (૩) સૈન્યનુ
 માપ કરવાની કળા. (૪) જમણ કરવું.
 કરવું (૫) એ નામનું એક રૂકા (૬)
 ન૦ કૃષ્ણ વિશેષ, મેવા વિશેષ
 ચાતુરિસ પુ૦ (ચાતુરિસ) જાતી ખપર
 મળવાનાર; ગનનુસ
 ચારમ્. } ન૦ (ચારક) કંદખાનું, કારાગર,
 ચારમ્ } જેલ
 ચારગપાલક પુ૦ (ચારકપાલક) જેલર
 ચારગમંડ ન૦ (ચારકમાળ) કરાને સિત્તા
 કરવામાં જે વપરાય છે તે
 ચારગસાહ. ન૦ (ચારકસાહ) એક ગનનુ
 કળાનું રૂકા.
 ચારગસાજા. સ્ત્રી૦ (ચારકસાજા) કંદખાનું,
 જેલ
 ચારગસાહમ્ ન૦ (ચારકસાહમ્) જેલમાંથી
 કેદિઓને છુટા કરવા તે
 ચારણ. પુ૦ (ચારણ) ચારણ નિધિચાળા
 સાધુ, જ્યાંચારણ અને નિધાચારણ.
 ચારણમાળ. પુ૦ (ચારણમાળ) એ નામનો
 મહાવીરજ્ઞામિનો એક ગાળ
 ચારણિયા. સ્ત્રી૦ (ચારણિકા) ગણિત વિશેષ
 ચારમંડ. પુ૦ (ચારમંડ) મુલત (૨) ચાર
 ચારિ. ત્રિ૦ (ચારિ) ચાલનાર, ચાલવાના
 સ્વભાવવાળું.
 ચારિ. સ્ત્રી૦ (ચારિ) ચારે, વાસ
 ચારિકા. સ્ત્રી૦ (ચારિકા) પરિત્રાજિકા,
 સાધ્વી.
 ચારિત. ન૦ (ચારિત) નિશ્ચયદષ્ટિએ આત્મ-
 સ્વભાવમા સ્થિરતા અને વ્યવહાર દષ્ટિએ
 સયમાનુષ્ઠાન.

ચારિય. ત્રિ૦ (ચારિત) વિનાશિત.
 ચારિય. પુ૦ (ચારિક) ગનનુસ. (૨) લડવૈયો;
 ચોદો (૩) હેર; ચોર
 ચારી. સ્ત્રી૦ (ચારી) ચારે, ખડ-ચાર.
 ચાર ત્રિ૦ (ચાર) નુન્દર; મનોહર. (૨)
 દર્શીચાર. (૩) પુ૦ ભરતક્ષેત્રના ચાર
 ચોવીચીના ત્રીજા તીર્થકરના પ્રથમ
 ગણધરનું નામ (૪) ન૦ એક પ્રકા-
 રનું રાજ્ય.
 ચારાહણ. પુ૦ (ચારાહક) } એ નામનો
 ચારાહણ પુ૦ (ચારાહક) } એક દેશ.
 (૨) ત્રિ૦ તે દેશના નિવાસી.
 ચારાવ્યવ. પુ૦ (ચારાવ્યવ) એ નામનો
 એક પાલક
 ચારમાનિ. ત્રિ૦ (ચારમાનિ) મીઠું મીઠું,
 માંસનાર
 ચારુ પુ૦ (ચારુ) ત્રીજા સભવનાથ નીથ-
 રના પ્રથમ ગણધરનું નામ
 ચારુવંસ. પુ૦ (ચારુવંસ) ચારુવંસ નામ
 વનસ્પતિ વિશેષ.
 ચારાવચ્છદ. ત્રિ૦ (ચારાવચ્છદ) ચાર ગતિ
 વક્ત જ્યાંનિશ્ચયકલેન, તેમાં ઉત્પત્તિ થયેલ
 જ્યાંનાંથી દેવતા.
 ચારા. પુ૦ (ચારા) ચાલપૂર્ણ.
 ચારા ન૦ (ચારા) } સમાધાન કર-
 ચારા. સ્ત્રી૦ (ચારા) } વાને શંકા ક-
 રી તે. પૂરપક્ષ. (૨) સ્થાનાન્તરે લઈ
 જવું તે
 ચારાની સ્ત્રી૦ (ચારાની) ધાન્ય આળવાની
 આળાણી.
 ચારિય. ત્રિ૦ (ચારિત) ચલાયમાન કરેલું;
 ચારિય
 ચારી સ્ત્રી૦ (ચારી) એક ગતનું વાહ-
 વાહન.
 ચારી. } સ્ત્રી૦ (ચારિય) ચાલીસ.
 ચારીસા. }

જાણ. પુ. (જાણ) ધનુષ્ય.

જાણિત } ત્રિ. (જ્યાણિત) પ્રાણી પ્રાણી
જાણિય. } કરવામાં આવેલ, મારી નાખેલ.

જાણીય. પુ. (જાણીય) અગીઆરમાં
દેવલોકનું એક વિમાન.

જાણ. પુ. (જાણ) આપ પક્ષા, અપેષા.

જિમ. ત્રિ. (જિત) ઇટ પાળા વગેરેથી
અણુ. (૨) એકડું કરેલ.

જિમ્મ. સ્ત્રી (જિત) ચિત્ત, ચં.

જિમ્મ. ન. () મનનો પ્રેમ.

જિમ્મ. પુ. (જિમ્મ) પરિવ્રજનો ત્યાગ
(૨) નુપાત્રમાં આહારાદિક આપવા ને,
દાન

જિમ્. સ્ત્રી (જિત) કાષ્ટની ચિત્ત, ચં.
(૨) એ. ચિત્ત ઉપર કરેલ સ્મારક ચિહ્ન

જિમ્મ. ન. (જિતિમ્મ) વન્દન, એક
પ્રકારના પ્રાણમ.

જિમ્. સ્ત્રી (જિતિકા) જુઓ ' ચિમ્ ' શબ્દ.

જિમ્. પુ. (જિમ્) જેમાંથી પાળો રંગ
થાય તેનું એક ૬૦૫-૫૬૫

જિમ્. ત્રિ. () મહેલુ. રાખગારેલુ

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) આગલીનું વૃક્ષ (૨)
ધાસનો બનાવટી પુરુષ-ઓડું

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) આ મલીનું વૃક્ષ.

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) ચિત્તવનાર, વિચારક.

જિમ્. ન. (જિત્ત) } વિચારવું, ચિ

જિમ્. સ્ત્રી (જિત્ત) } તવન કરવું

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) } તે (૨) સ્મ-

જિમ્. ન. (જિત્ત) } રણ; સ્મૃતિ.

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) વિચાર કરનાર

જિમ્. સ્ત્રી (જિત્ત) ચિત્ત, ક્રિડર. મનની

વ્યવસ્થા (૨) ધ્યાન. (૩) સ્મૃતિ; સ્મરણ.

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) ચિત્તમાં ગરક

થયેલો.

જિમ્. પુ. (જિમ્) સર્વ ક્ષેત્ર

પ્રાણ કરનાર મણિ. ચિન્તામણિ રત્ન.

જિમ્. ત્રિ. (જિત્ત) ચિન્તાવેલું; યાઃ
કરેલ. (૨) જેને ચિન્તા ઉત્પન્ન થઈ છે

તે (૩) ન. સ્મરણ; સ્મૃતિ

જિમ્. ન. (જિમ્) ચિદ્ર, નિશાની, લક્ષણ.

જિમ્. પુ. (જિમ્) ચાદ, ખાસ નિ-
શાનીયુક્ત પટ્ટો

જિમ્. પુ. (જિમ્) દાદી મુન્ડા આદિ
પુરુષ ચિન્તાવાળો પુરુષ (૨) પુરુષનો વેશ

ધારણ કરનારી સ્ત્રી વગર

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) ચિદ્રાગવાળો,
ચિન્તા. (૨) દુર્ભેદ, દુઃખથી છૂટા

પાળ્ય

જિમ્. પુ. (જિમ્) કિલ્લ

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) કાલ (૨) પગ ધુટે નેટલા

કાલવાળો માર્ગ

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) દવા કરનાર,
મંદા કરનાર (૨) પુ. વૈદ.

જિમ્. પુ. (જિમ્) મપકર અવાજ

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) વાદ્ય વિગે

જિમ્. મ. (જિમ્) ધનુ. અત્યંત.

જિમ્. ન. (જિમ્) ઉભા રહેલું તે

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) મેંક, ચિત્તિ

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) હાથ વગળી એપટા

કરતી તે

જિમ્. ન. (જિમ્) ચેપ્ટા, સવિદાર અગ
પ્રત્યગ્ મરડવા તે (૨) ત્રિ. ચેપ્ટા

કરેલ.

જિમ્. ન. (જિમ્) જુઓ ' ચિમ્ ' શબ્દ.

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) ઉભા રહેનાર

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) સ્થિર રહેલું

જિમ્. પુ. (જિમ્) ચક્ર. ચક્રો.

જિમ્. સ્ત્રી (જિમ્) ચક્રી, ચાકી

જિમ્. પુ. (જિમ્) એક વનનું પક્ષી.

જિમ્. ત્રિ. (જિમ્) પ્રકાશ કરેલું. (૨)

એકડું કરેલું (૩) આચરિત (૪) વિ-

દિત; કૃત.

ચિત્રણ. ચિં (ચેન્ચ) ચીન દેશમા ઉપત્ત
થયલ

ચિત્રહ નં (ચિત્ર) નિશાન, ચિત્ર

ચિત્રરૂપટ્ટ ચિં (ચિત્ર) ચાટ, ખાસ
નિશાનીયુક્ત પટ્ટો

ચિતિ સ્ત્રી (ચિતિ) ચિતા, ચંદ

ચિતિ. સ્ત્રી (ચેન્ચ) ચિતા ઉપરનું ન્મારક

ચિતિષ. નં (ચેન્ચ) જુઓ ' ચિતિ
શબ્દ.

ચિત્ત નં (ચિત) ચિત્ત, અન્ન, કર્ણ.

મન (૧) પદ ચિત્ત નામના મુનિ (૩)

પદ્મની ગત્તો આર્થી. (૮) છા.

ચેતન (૫) જ્ઞાન, ચેતના (૬) અભિપ્રાય,

આશય (૭) ઉપવાસ, પદ્ય

ચિત્ત પું નં (ચેત) ચેત મદિનૌ

ચિત્ત નં (ચિત) ચિત્તરામણ, જાત્રી, ફાટા.

(૧) નિં (ચિચિત, નાનાપ્રકારનું) (૩)

પું ચિત્તો, એક જગલી માચાટાટી

પન્ન (૪) નિં આશ્રયકારી, નવાન નેન્

(૫) પું ચિત નામના એક પવન (૬)

વેળાદેવ અને વેળાદિ હન્દના લોકપા

ળાનું નામ (૭) જનાનેન્દના પ્રથમ

લોકપાળનું નામ (૮) કાટ વિશેષ.

(૯) ચિં કાપડ, કાપરચિતર.

ચિત્તઉત્ત. પું (ચિત્ત) જન્મપદાપના

ભરતબદ્ધમા ચનાર ૧૬ મા તીર્થદર

ચિતંગ. પું (ચિત્ત) યમ એંગી હુવ

આપનાર કષ્ટપ્રક (૨) ચિતાની એક

ગત, દિસક પશુની એક ગત.

ચિત્તકટ્ટર. નં () સુડાનુ

નીચધુ ત્રીધુ

ચિત્તકમળા સ્ત્રી (ચિત્તક) ચિત્તિના

ચંચક પવન ઉપર રહેતારી ચાર દિશા-

કુમારિકામાની બીજી, ભગવન્તના જન્મ

સમયે ત્રીવી કમળે ઉની રહેતી એક

વિદ્યુ કુમારી.

ચિત્તકમ્મ. નં (ચિત્તકમ્મ) ચિત્તનું (ચીત-
રયાનું) કમ.

ચિત્તકાળ પું (ચિત્તકાળ) ચિત્ત કરનાર;
ચિતાંગે:

ચિત્તકૂડ પું (ચિત્તકૂડ) કન્ઠવિજયની પૂર્વ

સાદર ઉપરનો વખારા પવન (૨)

દેવકુડચંચમા નિપદ્ય પવનથી ૮૩૪

ગેઝન અન સાતીયા ચાર ભાગ ઉતરે

સીતા નદીને પરી કંઠે આવેલ એક

પવન (૩) જન્મપદાપના મેશ્થી પૂર્વ

દિશામા ચીતા મહાનદીના ઉતર કંઠે

ઉપરને એક વખારા પવન

ચિત્તગ પું (ચિત્ત) ચિત્તોરો, પશુ વિશેષ.

ચિત્તગ. પુ (ચિત્ત) ચિતાંગે, ચિત્ત

કરનાર

ચિત્તગુન પુ (ચિત્તગુન) ચિત્તગુન નામે

ભગવન્તમા આવતી ચાવીસીમા થનાર

મા તીર્થદર.

ચિત્તગુના સ્ત્રી (ચિત્તગુના) ચમરેન્દ્રના

લોકપાળાની ત્રાજી અગ્રમદિપા. (૨)

ત્રીજા દિશાના કચક પવનપર પસનારી

આઠ દિશા કુમારિકામાની સાતમી

ચિત્તચણ. ચિં (ચિત્ત) મનને યાગનાર.

ચિત્તપક્ષ પું (ચિત્ત) વેળાદેવ અને

વેળાદેવી હન્દના લોકપાળનું નામ. (૨)

ચાર દ્વિચયાળા છવની એક ગત.

ચિત્તપત્ત પું (ચિત્તપત્ત) ચિત્તપત્તક, ચિ-

ચિત્ત પાંખવાળો ચઉરિન્દ્રિય છવ વિશેષ

ચિત્તપરિચ્છેદ્ય ચિં () ન્દાનુ.

કધુ

ચિત્તમિત્તિ. સ્ત્રી (ચિત્તમિત્તિ) ચિત્તયાત્રી

બીન. (૨) સ્ત્રીની છાત્રી.

ચિત્તમંત ચિં (ચિત્તમંત) સચિત્ત; સજીવ

પરનુ

ચિત્તચર. પું (ચિત્તચર) જુઓ "ચિત્તચર"

શબ્દ.

वित्तसं. पु० (चित्रसं) विविध रसना
लोभन-आद्य पदार्थ आपनार इत्यत्र

वित्तल. पु० (चित्रल) लोभनी पशु, यिनो
(२) त्रि० विविध रसनु, कायरयिनु

वित्तलि. पु० स्त्री० (चित्रलि) भुक्ति संप
के ते चित्तसं नामनी ओगणाय छे

वित्तविभ्रम. पु० (चित्तविभ्रम) चित्तविभ्रम,
धेयछा.

वित्तसंभूय न० (चित्तसंभूय) चित्त अने
संभूत नामना आप्तावना उतान्तरागु
उत्तराध्ययन भूतनु तेरमु अध्ययन

वित्तसंभा. स्त्री० (चित्रसंभा) लोभनीया धर

वित्ता. स्त्री० (चित्रा) चित्रा नामनु नद्वार
(१) पहेंला देवदेवता नन्द शकना लोक-
पाण ओभनी श्रीछ अग्रभदिपी (३)
भगवतना लोभ वभने दावे छाने
उभी गहेनार ऐक निवृ कुमारी देवी (४)
विदिशाना उच्च पर्यंत उपर गहेनारी
यार दिशा कुमारीमानी पहेंवी.

वित्ताण्य त्रि० (चित्राण्य) श्रीजनना (आ-
याचना) चित्तने अनुसरी वतना०, अ-
च्छा नदि ते.

वित्तमूल्य पु० (चित्रमूल्य) लीला अस-
वाणी ऐक जननी वतम्पति.

वित्तार. त्रि० (चित्रार) चित्रागे.

वित्ति त्रि० (चित्रित) चित्राद. चित्रागे.

वित्तिय. त्रि० (चित्रित) चित्रादे

वित्तिया. स्त्री (चित्रित) ऐक चित्रागे पशुना
भाद्य, चित्तरी.

वित्त त्रि० (चित्रित) आच्येय, पाणेय (२)
जंभा ऐक वभन गवायु लेय तेवे
प्रदेश.

चिपिड. त्रि० (चिपिट) यपट

चिपिडय पु० () अन्न विशेष.

चिपिण पु० () चित्रागेना प्रदेश.
(२) कथारा, कथारावागे प्रदेश.

चिभडिया स्त्री० (चिभिटिका) डाकडीनी
वेद्य. (२) भाषावानी ऐक ज्ञानि.

चिभिट. } त्रि० (चिभिट) यपट नाक्यागु.
चिभिट. } यपट.

चिय. त्रि० (चित) उपयय-ट्टि पामेय.

चियका } स्त्री० (चिता) चिता, ये
चियगा }

चियत्त त्रि० () प्रेम उगवनाद.
लोभप्रिय (२) अभिमत. सम्मत (३)
न० प्रति

चियत्त. त्रि० (चित्त) चित्त, लोभ

चिया स्त्री० (चिता) चिता, ये

चियाम } पु० (चिया) चिया
चियाय }

चिर. न० (चिर) लोभ वभन, चित्रा काग

चिरिह } त्रि० (चिरिह) लोभ
चिरिह } आनुयवाणा. दीर्घकाग
गहेनार.

चिराग न० (चिराग) चित्रा वभन, लोभ
काग, लोभयय सुधी

चिराग्य. त्रि० (चिरागी) चित्रा पुरातनी,
लोभ प्राचीन

चिराद्वय त्रि० (चिराद्वय) पुरातन, प्राचीन.

चिराद्वय स्त्री० (चिराद्वय) चित्रा देशमा
गहेनार श्री

चिराद्वय पु० (चिराद्वय) चित्राद्वय-
नियारी वनाया गहेनी चित्रादी नाम
मनीने पुन, ऐक दैन साधु

चिराद्वय. } स्त्री० (चिराद्वय) चित्रा
चिराद्वय. } देशमा उपयय ययन मनी.

चिराय पु० (चिराय) चित्रा साधवादनो
ऐक मनी. (२) चित्राय, लोभनी ऐक
मनी. (३) त्रि० चित्रा देशमा गहेनार.

चिलिचि. } त्रि० () आद्र;
चिलिचिल. } लीनु.

चिलिचिल त्रि० () अशुचि, अपवित्र.

चिलिमिणी. } स्त्री० () पडतो,
चिलिमिलिया } दाकवानु वस्त्र (२) देगी.
चिलिमिली. } देरडी
चिलिमिलिगा. }

चिल्ला त्रि० () देही'यमान, प्रकाश-
मान (२) तीन, आसक्त.

चिल्लड. पु० स्त्री० () शिक्षा
पशु विंगप, यिनो. (२) काटवागु
जगाशय, नानु नगाव. (३) त्रि० देही-
'यमान

चिल्लडय. पु० () लोडडी, ऐक
जगादी जगाव.

चिल्ला. स्त्री० (चिल्ला) अजिक शानती
पड्यालीनु नाम

चिल्लय त्रि० () अगाकतु, देही-
'यमान

चिल्लत पु० स्त्री० () जगाभिश्च
काटवागु आन. नानु नगाव (२)
त्रि० देही'यमान, अमकतु (३) पु०
स्त्री० अतरो

चिल्लित. } त्रि० () नुशाभित

चिल्लिय. } प्रदीप (२) तीन, आसक्त.

चिल्ली (चिल्ली) ऐ नामनी डीडी वनस्पति.

चिहुर पु० (चिहुर) इर, पाग.

चीणा. पु० (चीन) चीन देश (२) त्रि०

चीन देशता इदीश. (३) नानु, लघु

चीणसुय. न० (चीनायुक्त) चीन देशनी अ-

नायट, देशमी वस्त्र. (२) चीन देशना

मीड्यानी आगथी उपाय अतु अत,

देशम

चीणपट्ट पु० (चीणपट्ट) चीन देशमा थनाई

ऐक जगतनु वस्त्र.

चीणपिट्ट } पु० (चीणपिट्ट) सिन्दूर. (२)

चीणविट्ट. } दिगो.

चीर. न० (चीर) वस्त्र, लुगडु. (२) आडनी

आडनु वस्त्र

चीरड. पु० (चीरड) वारड; पक्षी विंगप.

चीरिंग } पु० (चीरिंग) शेरीमां डे रस्ता-

चीरिय } मां पडेल यीथरातो अुरपो

अनावी धारण करतार ऐक भिक्षुक; वर्ग.

(२) काटेला डपडां पडेरतार ऐक जगतना

साधु

चीवर. न० (चीवर) वस्त्र, लुगडु.

चुग्र. त्रि० (चुग्र) अष्ट थपेल, पतिन.

(२) अथेल, मरण पावेल. (३) विनष्ट.

चुग्रचुग्रसेगिया स्त्री० (चुग्रचुग्रसेगिका)

अनुताअनुत अेलीगजना; दृष्टिवादान्तर्गत

परिकर्मेनो ऐक भेद

चुग्रचुग्रसेगि रापरिकर्म. (चुग्रचुग्रसेगिका-

परिकर्मेन) दृष्टिवादान्तर्गत परिकर्मेनो

सातमा भेद.

चुग्रचुग्रवत न० (चुग्रचुग्रवत) चुग्र-

अअर्मेगिया परिकर्मेनो सातमा भेद

चुचुगा पु० (चुचुग) ऐक आर्थजानि.

ऐश्य वनि.

चुचुय पु० (चुचुक) भेदअ जनिनां ऐक

भेद.

चुंदी. स्त्री० () नानी कुम (२)

नानो अभात.

चुंवर. न० (चुंवर) युग्मन; युमा

चुक्क त्रि० () सेकडु, लुगडु

चुम्ब त्रि० (चांज) योअमु; पवित्र.

चुचुय पु० (चुचुक) युयुक्त नामनो देश

(२) त्रि० ते देशमां वसनार.

चुचुया. स्त्री० (चुचुका) बननो अअभाग;

दीटी

चुचुय. न० (चुचुक) स्तननी दीटी, थीटी.

चुडण न० () लुनुं थतु, हाटी जनुं;

सडी जतु

चुडलिय. न० () उआडियानी पेडे

इरवरण इरवतां वंदना करवाथी ला-

गनो होप, वंदनानो अत्रीसमे होप.

बुडिली. स्त्री० () उआडिय.

જુહુલિ. સ્ત્રી. () સપ્તમીના ખડોનો પુણો.

જુહુણ પું. નં (વૃણ) બૃકા; રેત. (૨) એ નામનો ગુચ્છો-ગુચ્છવનસ્પતિ (૩) કેશર કરતુરી વગેરે સુગંધિ દ્રવ્યનું ચૂર્ણ (૪) ચમત્કારી ચૂર્ણ; મનેલ બકી. (૫) ચુનો. (૬) આટો, લોટ.

જુહુણકોસય. નં (વૃણકોસૈક) એક જાતનો ખાવાનો પદાર્થ.

જુહુણજુલિ. સ્ત્રી. (વૃણજુલિ) અખીર, ગુલાલ વિગેરે ચૂર્ણ બનાવવાની યુક્તિ-વિજ્ઞાન. ૭૨ કળામાની એક

જુહુણજોય પું (વૃણજોય) રત્નબનાવિકર્મ. ચૂર્ણમેશ

જુહુણય. પું (વૃણય) ચુનો

જુહુણયપેસિયા સ્ત્રી. (વૃણયપેસિકા) ચૂર્ણ પાવનારી દાગી.

જુહુણવાસ પું (વૃણવર્ષ) ચૂર્ણ-કેશર વગેરે ગુણધર્મ દ્રવ્યની ટ્રાઈ

જુહુણચ ત્રિ. (વૃણિત) ચુરેચુરો કરેલ. ચૂર્ણ થયેલ.

જુહુણચા. સ્ત્રી. (વૃણિકા) ચૂર્ણરૂપે વસ્તુનો ભંડ, એક જાતનો પૃથ્વીભાગ

જુહુણગામામ પું (વૃણિકામામ) ભાગનો પણ ભાગ, અશનો અશ.

જુહુણયામેદ. પું (વૃણિકામેદ) વસ્તુનો ચૂર્ણ રૂપે ભેદ.

જુત. ત્રિ. (જુત) પ્રાણરહિત અનેકુ.

જુશ પું (જૂશ) જનકનું ચૂર્ણ. (૨) આટો; લોટ. (૩) ચૂર્ણ; બુકો.

જુશગ. પું (જૂશક) સોયરો-સુરમાદિક ચૂર્ણ.

જુશી. સ્ત્રી. (જૂશી) ચૂર્ણ. બકી. (૨) લોટ.

જુષ્પલય. પું () વિજય નામના દેવનું આયુષાલય-શસ્ત્રો રાખવાનું ઘર.

જુલણી સ્ત્રી. (જુલની) કપિલપુરના રાજાની રાણી; અલ્પદત નામના આરમા ચક્રવર્તીની માતા

જુલણીપિય પું (જુલનીપિય) બગવાન મહાવીરના એકમુખ્ય ઉપાનક

જુલમી. } સ્ત્રી. (જુલમી) ચોરાશી.
જુલમીદ. } ૮૪

જુલ ત્રિ. () ન્હાનું; કધુ

જુલમ પું () ભાત. ખોરાકની એક વસ્તુ

જુલમીદેવી. સ્ત્રી. (જુલમીદેવી) દુષ્ટરાજની ચુલણી નામની દેવી (રાણી)

જુલપિડચ. પું (જુલપિડ) પિતાનો નાનો ભાઈ, કાકા

જુલમાડ. સ્ત્રી. (જુલમાડ) ઓરમાન મા.

જુલમાડયા સ્ત્રી. (જુલમાડયા) ઓરમાન માતા (૨) કાકી

જુલસયમ પું (જુલસયમ) ચુલસનક નામનો મહાવીરનામિનો એક આવક; દશ આવક-માનો એક

જુલહિમવંત પું (જુલહિમવંત) ભરતક્ષેત્રની મર્યાદા બાધનાર પર્વત, ભરત અને હેમવયને જુદા પાડનાર (બેતી વચ્ચે આવેલ) પર્વત

જુલહિમવંતકૂડ. (જુલહિમવંતકૂડ) ચુલહિમવંત પર્વત ઉપરના અગ્નીઆર કૂડમાનું ખીજું કૂડ-શિખર

જુલહિમવંતગિરિકુમાર પું (જુલહિમવંતગિરિકુમાર) દેવ વિશેષ, જે ચુલહિમવંતના અધિષ્ઠાતા છે.

જુલહિમવંતા. સ્ત્રી. (જુલહિમવંતા) ચુલહિમવંતગિરિ કુમાર દેવનાની રાજધાનીનું નામ.

જુલી. સ્ત્રી. (જુલી) ચુલડી; ચૂલી; ન્હાનો ચૂલો.

જૂઠામણિ પું (જૂઠામણિ) ચૂઠામણિ; મુગટ.

ચૂય. પુ० (ચૂત) આંખાનું ઝક્ષ (૨) સર્વા-
જના આત્ર પનના રક્ષક દેવતા (૩) એ
નામની લતા

ચૂયગર્વિન્મચ્ચ ન૦ (ચૂતકાવતપક) એ નામનું
એક ઇન્દ્રનું વિમાન

ચૂયર્વિન્મા સ્ત્રી० (ચૂતાવતપા) સૌધર્મ-
ન્દની અગ્રમણિની દેવીની રાજધાની (૨)
ઈરાણી વિશેષ

ચૂયવણ. ન૦ (ચૂયાવ) અર્ચાવિમાનના
ઉત્તર દરવાજાની ૫૦૦ જેઠાન ઉપર
આવેલ આંખાનું એક વન કે જે સાગ-
આર હાતર જેઠાન લાખુ અને પાચમે
જેઠાન પહેાણુ છે.

ચૂયા. સ્ત્રી० (ચૂતા) સૌધર્મન્દની અગ્રમણિ-
ની રાજધાની (૨) મહેન્દની એક
અગ્રમણિ.

ચૂલણી સ્ત્રી० (ચૂલની) અલ્પાન ચક્રવર્તીની
માતા

ચૂલા સ્ત્રી० (ચૂડા) ચોટી, શિયા, માટલી
ચૂલામણિ. પુ० (ચૂડામણિ) મુગટ.

ચૂલિચંગ ન૦ (ચૂલિકા) ચોગલીશાખ
પ્રયુત પરિમિત કાગલિભાગ

ચૂલિચા. સ્ત્રી० (ચૂલિકા) દષ્ટિસદ્ અગતા
પાચ વિભાગમાના પાચમે-જેઠા વિભાગ.
(૨) મૂળસૂત્રમા ન પતાવેલ દષ્ટિકેત
સમ્રદ કરી અતમા પતાવેલી તે.
(૩) ચોરાળીશાખ ચૂલિચંગ પ્રમાણનો
કાગલિભાગ (૪) ચૂલિકા ચોટલી,
શિખર.

ચૂલિય પું० (ચૂલિક) ચૂલિક દેશ. (૨)
ત્રિ० તે દેશમા વસતા (૩) આં ન૦
સખ્યા વિશેષ

ચૂલિયા સ્ત્રી० (ચૂલિકા) ચૂડા; સગડી.

ચૂતોવણયણ. ન૦ (ચૂતોવણય) ચોટલી
ઉતારવાનો-મુરુડન કરાવવાનો મસ્કાર

ચે. મ૦ (ચેત) જ્ઞે.

ચેમ્. ન૦ (ચેમ્) જાન, ચૈતન્ય. (૨) મન;
ચિત્ત. અન કરણ.

ચેદ્ય. ત્રિ० (ચેતિત) કંડેલુ, ખનાવેલુ,
ચાળાવેલુ

ચેદ્ય પુ० ન૦ (ચેત્ય) યક્ષ યગે વ્યતર-
દેવતાનું આપનન-આન, દેવસ્થાન. (૨)
વ્યતરના આપનનયાળા અથવા તેના વિ-
ગાનો આગ, ઉચ્ચાન. અ રામ, અગીઆ.
(૩) તીર્થકરનું જાન, કવળજાન (૪)
શ્રમણ, સાધુ (૫) વ્યતર આદિ દેવતા
(૬) ત્રિ० ચિત્તને આનન્દ ઉપજવનાર
(૭) ન૦ કાદી મહાપુરુષની એક ઉપર
કરેલુ સ્તુતિ ચિદ્દ કે સમારક; અવરોધ
રાખ. અસ્થિ કાદા ભરે. (૮) જલદી,
ઉતારણુ (૯) સભાવૃક્ષ, સભાગૃહ પાસેનું
ઝા (૧૦) અયુતરાયાળુ વૃક્ષ (૧૧)
દેવતા ચિદ્દ બન ઝક્ષ; જ્યા તીર્થકરને
કવળજાન ઉત્પન્ન થાય તે.

ચેદ્યલ્પમ. પુ० (ચેત્યલ્પ) મુધર્મા સભાની
વચ્ચે મણિપીઠિકા ઉપર જે સાક જેઠાન
ગર્યા માળવક નામના શ્વ છે તે.

ચેદ્યશ્મ પુ० (ચેતશ્મ) ચેત્યશ્મ અને
પ્રજાવના વચ્ચે મણિપીઠિકા ઉપરનું
ચિત્ત આદિકાદગ્નક ન્તુષ

ચેદ્યમ્મલ્પ તુ० (ચેત્યમ્લ) વાળ વ્યતરની
મુધર્મા સભાની આગળ મણિપીઠિકા
ઉપર રત્નમય વૃક્ષ કે જેની આડે જેઠા-
નની ઉચ્ચા છે. (૨) જેની નીચે તીર્થ-
કરને કવળજાન થયુ હોય તે વૃક્ષ.
દેવતાઓની સભાના દરેક દરવાજા આગળ
મહાધ્વજ અને ચેયથુભની વચ્ચેનું વૃક્ષ.
(૩) જેની નીચે ચેતરો આધેસો હોય
તે વૃક્ષ.

ચેટ્ટા. સ્ત્રી० (ચેટ્ટા) ક્રિયા; આચરણ. (૨)
પ્રયત્ન.

ચેદિય ત્રિ० (ચેટિત) ચેપટા કરેલુ.

चेड. पु० (चेड) पण पासें रडेनार नोकर
(२) आगक.

चेडग. पु० (चेडग) विशाखा नगरीनो येडक
नामनो रागन क जे मडावीर प्रबुनो
परम लका दनो (२) दस

चेडय. पु० (चेडय) कुमार, छोडरो (२)
दस, नोकर

चेडिया. स्त्री० (चेडिका) फासी, मानडी, पादा.
चेनिय न० (चैन्य) जुओ ' चेत्य '
शब्द.

चेत्त. पु० (चैत) अचम.स (२) जैन मुनि-
आनो अक अ ७

चेत्ती स्त्री० (चैती) जैन मासनी पुनम
चेदि. पु० (चदि) येदि नामनो देव (२)
त्रि० ते दाना रडीश

चेय न० (चेतम) चित (०) पजान (३)
अच, आत्मा.

चेय ग्र० (चै) अभंग, आकस

चेयण. पु० (चेतन) आत्मा, अच (२)
त्रि० जानवाणा. चेतनवाणा

चेयणा स्त्री० (चेतना) जानादि चेतना.
चैतन्य.

चेयणग. न० (चैतन्य) अचन, अचपाय.

चेया. स्त्री० (चेतना) चेतना-जानशक्ति

चेल. न० (चैल) पख. जुगड.

चेलग न० (चेलक) सन्यासीओनु अक
उपकरण.

चेलगोळ. न० (चेलगोळ) अक मननु पख.

चैला स्त्री० (किगता) चिज्ञान (किशान)
भेदक देशमा उत्पन्न थंयन दसा.

चैलग त्रि० () जुओ ' चिदलय '
शब्द.

चैडणा. स्त्री० (चैडणा) अजिक रागनी
राणी, येडा रागनी पुत्री

चेव. ग्र० (चै) निश्चय, अवधारण.

चेव. ग्र० (चै) सादश्यश्रोतक अवयव.

चोअअ त्रि० (चोअक) प्रेरक; प्रथकर्ता;
प्रपत्ति

चोअअ. पु० (चोअक) अक मननु इण.

चोअअ. न० (चोअन) } प्रेरणा.
चोअआ. स्त्री० (चोअना) }

चोअम त्रि० (चोअन) प्रेरयंतु; प्रेरणा
करेण; पुनन

चोअख त्रि० (चोअ) चोअ, पापत्र, साध

चोअखलि. त्रि० (चोअशील) आप्रदा; श-
रीर यन्त्रादिने साधनुक राखनार.

चोअला. स्त्री० (चोअला) आक्षा नामनी
परिवाउडा-सन्ध्यामण

चोअ न० (चोअ) आश्रय; दिग्भय

चोअ न० (चोअ) आरी नन्दरपाय

चोअडि त्रि० () गंद, सगामायु

चोअण न० () काड पगरे लाव-
वानु दनकु डाम.

चोअनीसा स्त्री० (चोअनीसा) आनीस

चोअ न० () आभडी, छात्र

चोअग त्रि० (चोअक) जुओ ' चोअअ '
शब्द

चोअम. त्रि० (चोअम) चोअ

चोअसम. त्रि० (चोअमतर) चोअमु. (२)
पु० अ डिपास भेगा करवा ते

चोअड. पु० () तेज विगेरे आपडु ते.

चोअगल. पु० (चोअगल) सूर्याभदेवना आ-
युधागार-अधियारशा मानु नाम.

चोअगल न० () मनवारण, लाठी.

चोअ पु० () तय्या, छात्र. (२)
द्वेरी पंगेना उछा (३) गंध द्रव्य विशेष.

चोअम पु० (चोअक) अक मननु इण.

चोअम त्रि० (चोअक) शडा करनार, प्रथ
पूछनार. (२) स्त्री० पुछनी दाय.

चोअणा. स्त्री० (चोअना) प्रेरणा, चेतनपणी

चोअल पु० () गद डिपर भेसवानु
स्थान.

જોયાલા. સ્ત્રી. (ચતુર્વિંશતિ) ચુમા
જોયાલીમા } થીસ.
જોર. પુ. (જોર) ચોર, હેર, તરકર.
જોરા પુ. ન. (જોરક) એ નામની એક
મુગધિ વનગાન (૨) ત્રિ. ચોરનાર
જોરિક. ન. (જોરિક) ચોરી
જોરિય. ત્રિ. (જોરિય) ચોરેલું. ચોરી
લીધેલું.
જોરિય. પુ. (જોરિક) માણસને ચોરી
ચોરી કરનાર (૧) વનમય
જોરી. સ્ત્રી. (જોરી) ચોરી, ચોરનું તે
જોલક. ન. (જોલક) અંશપતન, આગ-
કાનુ પ્રથમ શિરોમુખ કરાવતું તે
જોલગપટ્ટ પુ. (જોલકાટ) મુનિને તીર્થ
પહોંચવાનું વસ્ત્ર, ચંદાટા

જોલપટ્ટ પુ. (જોલપટ્ટ) સાધુઓનું કટિ
વસ્ત્ર, ચંદાટા
જોલોપણ્ય. ન. (જોલોપણ્ય) જુઓ 'ચોલક'
શબ્દ
જોલોપણ્ય. } ન. (જોલોપણ્ય) સરકાર
જોલોપણ્ય } વિશેષ, મુખ કરાવતું તે.
જોલોપણ્ય. } (૨) શિયા ધારણ;
ચોટી નાખવી તે.
જોલક } પુ. ન. () બાજન,
જોલક } ખાણ.
જોલક. ત્રિ. () દંદીયમાન
જોલક. સ્ત્રી. (જોલક) ચુમાનર,
જોલક. }
જોલક. સ્ત્રી. (જોલક) ચોસક; ૨૪
જોલક. સ્ત્રી. (જોલક) ચોસક; ૨૪

ક.

ક. ત્રિ. (ક.) ક. ક.ની અપ્પા
ક. પુ. (ક.) દાકુના આપનું નામ.
ક. ત્રિ. (ક.) દાકુ
ક. પુ. ન. (ક.) ક. અપ્પા,
સરાગ દશા (૨) આત્માનું આત્માનું
કરનાર માતાવરણીયાદિ આત્મ કર્મ (૩)
ક. માયા.
ક. ત્રિ. (ક.) અપૂર્ણ જ્ઞાનવાન
માણસ; ક. જ્ઞાની નહિ, રાગદ્વેષ સહિત
ક. ત્રિ. (ક.) ક. અપ
માયામાં રહેનાર
ક. પુ. ન. (ક.) ક. મ. અ
ભિપ્રાય. (૨) વિષયભિપ્રાય (૩) ક. અ
પ્રતોનું સ્વરૂપ અતાવનાર શાસ્ત્ર. પિ. ગ. શાસ્ત્ર

ક. ન. (ક.) ક.ની અપ્પા
ક. સ્ત્રી. (ક.) સાધુએ કાષ્ઠ/પાપ
વસ્તુ મુગ્ધને ત્યાથી બહારી લાવ્યા પછી
મુગ્ધને તે વસ્તુનું આમત્રણ કરવું-
પ્રાર્થના કરવી તે, સામાચારીનો પોચમે
પ્રકાર
ક. સ્ત્રી. (ક.) દીક્ષાનો એક ભેદ;
બીજાના અભિપ્રાયથી દીક્ષા લીધી
હોય તે
ક. ત્રિ. (ક.) ક.ની અપ્પા
અભિપ્રાયને અનુસરનાર; પોતાની મરજી
પ્રમાણે ન ચાલતાં મુગ્ધની મરજી પ્રમાણે
વર્તનાર.
ક. સ્ત્રી. (ક.) ક.ની અપ્પા
અભિપ્રાયને અનુસરી વર્તવું તે.

ક્રંદોચ્ચાર. ત્રિ० (ક્રન્દોચ્ચાર) આચાર્ય વ-
ગેરેની ઇચ્છાનુસાર વર્તનાર નથા તેમની
મેવા કરનાર.

ક્રન્ક ન૦ (વટક) ૭-૬ નો સમુદાય (૨)
હાસ્યાદિ ૭, હાસ્ય, રતિ, અરતિ, શોક,
ભય, બુધ્ધિસા.

ક્રન્કમ્. ન૦ (વટકમ્) યજ્ઞન, યાજ્ઞન, વ-
ંન, પાંન, વગેરે બ્રાહ્મણના ૭ કર્મ.

ક્રન્કાય. પુ० (વટકાય) પૃથ્વીકાય, અપકાય,
તેડિકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિકાય અને
ત્રસકાય-એ ૭ પ્રકારના જીવોનો સમુદાય

ક્રન્કલટ્ટ પુ० (વટલટ્ટ) ૭ખડ, ભરત આદિ
ક્ષત્રના યજ્ઞ, સિત્ર અને ધેનાત્ય પર્યંતથી
પરેશા ૭ વિભાગ

ક્રન્ક. ન૦ () વિદ્યા

ક્રન્કા. ન૦ () જાળ

ક્રન્કાગિયા. સ્ત્રી० () જાળુ.

ક્રન્કાલ. પુ० (ક્રન્કાલ) ખાંડેશ. (૨) આથા
દેવતાકેના ક્રન્કાલુ ચિહ્ન (૩) સનરમા
તીથકરનુ કાળ

ક્રન્કાજુર ન૦ (ક્રન્કાજુર) એ તામનુ એક
ગદ્દર

ક્રન્કુણ. } ત્રિ० (વટકુણ) જગાણ

ક્રન્કુણ. }

ક્રન્ક. ત્રિ० (વટ) ૭, ૬

ક્રન્કવત્તાલા. સ્ત્રી० (વટવત્તારિણ) છતાલિ-
સની સંખ્યા.

ક્રન્કસદ્ધિ. સ્ત્રી० (વટસદ્ધિ) જસડની સખ્યા.

ક્રન્કજિઆ સ્ત્રી० () જાજડી, પ્રજ
વિજેર રાખવાની જાળ

ક્રન્કજીવણિકાય પુ० (વટજીવણિકાય) જકાય
જીવોનો સમૂહ, પૃથ્વી, અપ્, તેજસ,
વાયુ, વનસ્પતિ અને ત્રસકાય

ક્રન્કજીવણિયા. સ્ત્રી० (વટજીવણિકાય) જેમા
જકાય જીવની રક્ષાનો અધિકાર છે એવા
દશ વૈકલિક સૂત્રના ચોથા અધ્યયનનુ નામ.

ક્રદ્દા. ન૦ () સીંચનુ; જાંડનું.

ક્રદ્દ ત્રિ० (વટ) જદ્દ, (૨) ન૦ એ ઉપવાસ
ભંગા કરવા તે.

ક્રદ્દવદ્દેશ મ૦ (વટવદ્દેશ) જદ્દ જદ્દને પારણે
જદ્દ તપ કરવું તે.

ક્રદ્દસ્થમણ ન૦ (વટસ્થમણ) જદ્દતપ. એ ઉ-
પવાસ સાથે કરવા તે.

ક્રદ્દમત ન૦ (વટમત) એ ઉપવાસ ભંગા
કરવા તે

ક્રદ્દમતિય. ત્રિ० (વટમતિક) જાગજાગત એ
ઉપવાસ કરનાર

ક્રદ્દા. ન૦ (વટવાન) અનંતભાન હોનાધિક,
અસંખ્યાન ભાગ હોનાધિક, સખ્યાન ભાગ
હોનાધિક, સખ્યાનગુણહોનાધિક, અસ-
ખ્યાનગુણહોનાધિક અને અનન્યગુણહોના-
ધિક, એ હાનિટુહિના ૭ સ્થાનકની
સત્તા.

ક્રદ્દી સ્ત્રી० (વટી) જદ્દ, પક્ષની જદ્દી નિધિ
(૨) જદ્દી વિભક્તિ, સમયવિભક્તિ. (૩)
જદ્દી નરક, મધા નામે જદ્દી પૃથ્વી.

ક્રદ્દક્રદ્દા સ્ત્રી० (વટક્રદ્દા) એક પ્રકારનો
અન્યકન અવાજ

ક્રદ્દિય. ત્રિ० () ખાંડેણુ, જડેણુ.

ક્રદ્દા ન૦ (વટન) પરંવનુ, તજનું. (૨)
વમન, ઉલટી.

ક્રદ્દાવણ. ન૦ (વટન) જાંડવનુ, તજવનુ

ક્રદ્દાવિય. ત્રિ० (વટન) વમન કરેલ.

ક્રદ્દિય. } ત્રિ० (વટન) ઉલટી કરેલ.

ક્રદ્દિયલિય } વમન કરેલ. (૨) વમન
કરનારને હાથે વટારવાથી સાધુને લાગતો
એક એપણાનો દોષ.

ક્રદ્દા. પુ० (વણ) વખત, અવસર. (૨)
દિસા (૩) ઉત્સવ

ક્રદ્દાણ. ન૦ (વણ) દિસા.

ક્રદ્દિય ત્રિ० (વણિક) જાણુભંચુર. (૨)
પુ० મહોત્સવ.

ક્રમ્મ, ત્રિ० (ક્રમ) દાંડેણુ, સતાંડેણુ, અનુ.

(૨) ઝનસમુદાયે મળી ભોજન કરવું તે.

(૩) કન્દાન્તિભા મંદુલસવ (૧) નં માયા.

૬૫૨

ક્રમ્મણ્ણહ સ્ત્રી० (ષળ્ળમર્ગિ) અનુ, ૬ઃ

ક્રમ્મણ્ણલ્લમ્. નં (ષળ્ળાલક) ત્રિકાંડિક.

સન્ધારીનું એક ઉપકરણ.

ક્રમ્મિણ્ણમ્ પુ० (ક્રમ્મિક) એ નામનો એક કસાઇ

ક્રમ્. નં (ક્રમ) અત, અતર (૨) ચદ્ર વગરનો પાકાંડ થતો નક્ષત્ર સાથેનો યોગ, અવયાય

ક્રમ્તંતિયા. સ્ત્રી० (ક્રમ્તનિકા) એક પ્રકારની સભા.

ક્રમ્તકાર. ત્રિ० (ક્રમ્તકાર) અત અનાવનાર

ક્રમ્તમાહ. ત્રિ० (ક્રમ્તમાહ) અતને ધામણ કરનાર

ક્રમ્તધાર ત્રિ० (ક્રમ્તધાર) } અત ધરનાર

ક્રમ્તચારિ ત્રિ० (ક્રમ્તચારિ) }

ક્રમ્તપન્નામય નં (ક્રમ્તપાલક) કન્યકા નગરીની અંતરનો એ નામનો એક અગીઆ

ક્રમ્તરચણ. નં (ક્રમ્તરચ) ચક્રવર્તીના આદરનાનું નવમું રતન

ક્રમ્તરિ. સ્ત્રી० (પદ્યમર્ગિ) અંતર, ઝંતી સખ્યા.

ક્રમ્તજક્ષણ. નં (ક્રમ્તજક્ષણ) અતના વક્ષણ પારખવાની એક કળા

ક્રમ્તા. સ્ત્રી० (ક્રમ્તા) અનન્તકાય વિશેષ.

ક્રમ્તાતિક્રમ્. નં (ક્રમ્તાતિક્રમ) ભયવાનનો એક અવિશય, ભયવાન માથે અત ઉપર અત ધારણ થાય તે

ક્રમ્તાર ત્રિ० (ક્રમ્તાર) અત અનાવનાર, કારીગર

ક્રમ્તાહ પુ० (ક્રમ્તામ) એક વૃક્ષ કે જેની હેઠે જડી શી પદ્મપ્રભ નીચકરને કવળ જાન થયું હતું.

ક્રમ્તિ. ત્રિ० (ક્રમ્તિ) અતીયાળો, અતવાળો.

ક્રમ્તીસા. સ્ત્રી० (ષટ્ત્રિકા) અતીસ; ૩૬.

ક્રમ્તોમ્. પુ० (ક્રમ્તોમ) અતકારે વર્ષાદ પછી નરત ઉગતી એક વનરપતિ.

ક્રમ્તોવ. પુ० (ક્રમ્તોવ) } એક જાતનું

ક્રમ્તોવળ. પુ० (ક્રમ્તોવળ) } વૃક્ષ.

ક્રમ્તોહ. પુ० (ક્રમ્તોષ) વૃક્ષ વિશેષ.

ક્રદ. નં (ક્રદ) પાખ, પીચુ.

ક્રદ્દન પુ० (ષટ્ક્રન્ત) અ તાતવાળો કાથી

ક્રદ્દિસિ. નં (પદ્મિકા) અ દિશા, પર્વ, પશ્ચિમ ઉત્તર, દક્ષિણ, અર્ધ અત અર્ધા ક્ર, એ અ દિશા

ક્રદ્દવદ્ } સ્ત્રી० (ષળ્ળમર્ગિ) અનુ, ૬ઃ

ક્રમ્. ત્રિ० (ક્રમ) ગુપ રાખવ. (૨) જાતે તેવા ગતે ગુપ સન્દેશ પહોંચાડનાર એક દુતી

ક્રમ્મણ્ણહ સ્ત્રી० (ષળ્ળમર્ગિ) અનુ, ૬ઃ

ક્રમ્મપદ } નં (ક્રમ્મપદ) માયાન્ધાન,

ક્રમ્મપય. } ૬૫૨

ક્રમ્મા સ્ત્રી० (ક્રમ્મા) જુઓ “ અતપદ ” શબ્દ.

ક્રમ્મણ્ણ. સ્ત્રી० (ષટ્ત્રિકા) જુ, ભમરી વિગરે.

ક્રમ્મણ્ણ. } સ્ત્રી० (ષટ્ત્રિકા) અતપદ; ૫ઃ

ક્રમ્મણ્ણ. } ની સખ્યા.

ક્રમ્મય પુ० (ષટ્ત્રિકા) ભમરી (૨) ત્રિ० અ

સ્થાનવાગુ (૩) અ પ્રકારનું.

ક્રમ્મચ } નં () ધીવરણી. (૨)

ક્રમ્મચ } ચાલણી (૬) આખરીઓ.

ક્રમ્મામ્. પુ० (ક્રમ્મામ) અટ્ટો ભાગ.

ક્રમ્મામરી. સ્ત્રી० (ક્રમ્મામરી) વીણા; સનાર.

ક્રમ્માસિમ્. ત્રિ० (ષળ્ળમર્ગિ) અતીસી

તપ; અ મહિનાના ઉપવાસ કરવા તે.

ક્રમ્માસિયમ્. નં (ષળ્ળમર્ગિ) અ મા-

મના ઉપવાસનું વત.

ક્રમ્માસિયા. સ્ત્રી० (ષળ્ળમર્ગિ) ભિક્ષુની

જડી પડિમા કે જેમાં એક માસ પર્યન્ત

જ દાન અન અતે જ દાન પાણી ઉપરાન્ત
કદપે નદિ.

કમ્મુહ. પુ. (કમ્મુહ) વિમલનાથજીના ચ-
ક્ષનું નામ.

ક્રય. ત્રિ. (ક્રય) પીડા પામેલ.

ક્રહ. (ત્વક) તલવારની મુઠ; તરવારનો હાથો
ક્રહવ્યશાય. ન. (ત્વકવ્યશાય) તલવારની મુઠ
પકડી ફેરવવાની કળા (૧) તરવારની
કળા શિખ્યાનુ શાસ્ત્ર.

ક્રલ. ત્રિ. (ક્રલ) જ.

ક્રલ. ન. (ક્રલ) જળ, ખીમ્મના પચનને
પોતાની ઠાંટ કદપનાવડ અચન્ય કરી
અનાવડુ તે

ક્રનસ ત્રિ. (ક્રેસ) પટકાળ. જ બૃહાવાળુ.
ક્રતગા સ્ત્રી. (ક્રતગા) ક્રતવ્યુ. જળભેદ.

(૨) માયા; કપટ

ક્રતમીઝ { સ્ત્રી. ન. (ક્રતમી) જામી.
ક્રતમીઝ. { ૮૬

ક્રલિઝ. ત્રિ. (ક્રલિ) કપટ વિગેરેથી
જાણેલ.

ક્રલિઝ ત્રિ. (સ્વલિત) નીકળી ગયેલ.
કરી ગયેલ.

ક્રલુઝ { પુ. (ક્રલુક) વૈશેષિકમતના સ્થા-
ક્રલુગ. { પનાર કાળાકાળિ.

ક્રલુય. પુ. (ક્રલુક) આર્ય મહાગિરિના
શિખ્યાનુ નામ (૨) કળાદ કાપિ

ક્રહી સ્ત્રી. (ક્રહી) ત્વચા. જિહ્વો, જાલ.

ક્રહીલાઝ. ત્રિ. (ક્રહીલાઝ) જાલને ખાનાર
એક જનનો કાંડો

ક્રહિ. સ્ત્રી. (ક્રહિ) ચામડી, જાલ (૨)
શરીર. (૩) કાનિ, તેજ. (૪) વાલ. ચા-
ળા, વગેરે ધાન્ય (૫) અગી, શરીર
(૬) અલંકાર વિગેર.

ક્રહિ. સ્ત્રી. (ક્રહિ) નાશ, ક્ષય.

ક્રહિલાય. ત્રિ. (ક્રહિલાય) મુવર પ્રમુખની
ચામડી ખાનાર.

ક્રવિચ્છેદ. } પુ. (ક્રવિચ્છેદ) હાથ, પગ.
ક્રવિચ્છેદ. } કાન, નાક વગેરે કાપવા તે.

એક જનની કાળની

ક્રવિનાળ. ન. (ક્રવિનાળ) ચામડીનું રક્ષણ
કરનાર વસ્ત્ર-કાળની વિગેરે

ક્રવિપચ્ચ. ન. (ક્રવિપચ્ચ) જેમા કાળના સાધ
અને ચામડી વગેરે જે તેનું શરીર. ક્રિ-
મરિકે ચારીર

ક્રવિહ ત્રિ. (ક્રવિહ) જ પ્રકારનું

ક્રવીઝ ત્રિ. (ક્રમિત) ક્રાન્તિવાળુ

ક્રવીમા સ્ત્રી. (ક્રવીમા) જામી. ૨

ક્રવિહ. ત્રિ. (ક્રવિહ) જ પ્રકારનું

ક્રવીમા. સ્ત્રી. (ક્રવીમા) જામી; ૨૬

ક્રમક્રિ. સ્ત્રી. (ક્રમક્રિ) જાલની સખ્યા

ક્રમયતિ. સ્ત્રી. (ક્રમયતિ) જાલેર; ૫ ની
સખ્યા.

ક્રહા. ઇ. (ક્રહા) જ પ્રકાર

ક્રાઝ ત્રિ. () બ્રમ્મ.

ક્રાઝા સ્ત્રી. (ક્રાઝા) જાલા. પડખાંચો

ક્રાઝય ત્રિ. (ક્રાઝય) તાકપુ

ક્રાઝમ્મથ ત્રિ. (ક્રાઝમ્મથ) જાલેર સખ્યાની

ક્રાઝમ્મથય ત્રિ. (ક્રાઝમ્મથય) જાલેર અવ-
સ્થામા રહેનાર. (૨) ક્રવિજાન ઉપન
થયા પહેલાની અવસ્થામા ઉપન થયેલ

ક્રાઝોવગ ત્રિ. (ક્રાઝોવગ) જાલાનું, જા-
લાવાળુ. (૧) ક્રાઝો (૨) પુ. એના ક્રવિ
વાળ્ય પુ. ૫.

ક્રાઝલ ત્રિ. (ક્રાઝલ) અઝ અમથી (૨)
પુ. અઝરો અઝ.

ક્રાઝલિય પુ. (ક્રાઝલિક) અકારાથી આ-
જવિકા ચકાવનાર. અન્ધાવાળક.

ક્રાઝા. પુ. ન. (ક્રાઝા) મલકાન્દિની જાન.

ક્રાઝા ન. () જાળ. ગામર. (૨)
વસ્ત્ર. કપડા.

ક્રાણુક્રિમ્યા. સ્ત્રી. (ક્રાણુક્રિમ્યા) જાળ.
વાસીદ, વાળનારી; જાળ ઉપાડનારી.

क्रमांक. न० (वादन) दांकेतु.

આય. ત્રિ (જ્ઞાન) કેશા ત્રાતથી ત્રણમકા.

ज्ञायंमि. त्रि० (कृष्यावन) आया-शरीरती
शोभायाग, तेजस्वी

क्रियायां न० (क्रादन्) स्म विगेरेया १३तु;
आत्प्रदन्. (२) धर उपरन् वांस प-
पाट विगेरेनु भागन्-वज्ञान. (३) वस्त्र,
उप५.

३
 ज्ञाया. स्त्री० (ज्ञाया) अयत्न. ज्ञाया. (२)
 अन्ति. दीप्ति. (३) ज्ञमयाने अंशेन पं-
 क्ति-पांन. (४) नाप विनाना देश.

જ્ઞાયાનહ. જી. (જ્ઞાયાગનિ) ખ્યાના પંડ
જય તે. (૨) ખ્યાને અપલખીને જય તે.

द्वायाला. } श्री० (पट्टचक्राग्निन) ११ ता-
 द्वायालीसा } धीश, ४१

ज्ञायोवम. पु० (ज्ञायोम) धा० प्रथमा ॥१॥
जि०

ક્રાર. નં (જાર) રાખ. બસ્મ. (૨)
કાય. (૩) ખારો (૪) અસહિયતા

कार्य. न० (वार्षिक) ७२५

ज्ञानियभूष. त्रि० (जागीमत) रा० ५ जं०
शुभे ५

ज्ञानिया. श्री (जारिका) २५

ज्यागीभूय. त्रि० (जागीभत) जुथो । प्राप्ति-
भूय २१५

ज्ञानजिम्मा जी० (जागंमिका) गण
वागताई आ.

જા. પુ. (જા.) ૪૨૨, ૪૧૧૬

कावटि. स्त्री० (षट्ठटि) ११।सः ६

आवत्तगि. स्त्री० (षट्पमति) अने२. ७

वासुदेव श्री० (कृष्णप्रिय) आसई; ६६.

कासीद. स्त्री० (पञ्चीति) ज्ञासीः ८१.

છિંડી સ્ત્રી () પાડની જોડી, નાની
પારીના માથ

सिद्धा. न० (वेदज्ञ) छंद; भाग इत्यादि ते.
सिद्धा. वि० (जीवकृत) श्री, श्री, इत्यादि.

લિક્ષપ્રગોદયા સ્ત્રી (લિક્ષપ્રગોદિકા) એ
જ્ઞાનની એક વનસ્પતિ

શિક્ષણશ્રિ. ત્રિ० (હીત્કારિત) અવ્યક્ત
 અવાચી ખોડાવેલ

त्रिचिह्नकार पु० (त्रिचिह्नकार) इतरा वगैरेने
 हाक्याने त्रि. त्रि. ६१, ६२ वगैरे शब्द
 इहेवा ते.

द्विज त्रि (चंद्र) इत्या योऽयः पशित
 यः अक्ष नेन (२) नन इंद, द्वाय

क्रि. न० (१३) छिद्र, काय, आकाश. (२)
 १. नैऋ (३) आकाश (४) अथवाश अ-
 पसर

क्रिष्टिया. मी० (छिद्रिका) या २२॥

ક્રિયાળા વિ. (શિલ્પ) છેલ્લું કાંપલું

ક્રિશ્નાચાર્ય. સ્ત્રી (છિન્નચાર્ય) કાપી ગાળી
સાથ તોજ ઉગ એવી એક જાનની વ-
નપતિ, મળ્યા વગેરે

ଜିରାମାଲ୍ ପୂ () ମନେ ଦିଅନ୍ତି.

ક્રિયાભાવ વિ. (છિન્નાપાત) નં. ૧૮૫
આપત્ત ન બને એવું સ્થાન-પર્યંત ગણ-
ના પૂર્વે

જિન. વિ. () અર્થ કરેલું, અર્થેલું.

क्रिस्ता. मी० () १९५३, १९५४.

वित्तार. वि० (अंतः) छोड़ करनार नाश
करनार

त्रिनि. बी० (छिनि) अ०, वि०अ०,
५७५५.

त्रिद. न० (विद्व) शुभो " विदु " शब्द.

નિશ્ચિત. ત્રિ. (જિન્ન) છેલેલું, કાપેલું (૨)
 નિયમિત રીતે જુદું પાડેલું; વિભાગ કરેલ.
 (૩) નિર્ધારિત; નિશ્ચિત. (૪) નં. છેલ્લું;
 પાડેલું

त्रिभुवांशं त्रि० (छिन्नप्रस्थ) स्तेरदिन (२)
 पु० त्यागी; साधु; निश्चय.

વિમલચેયણાદય. ત્રિ (છિમલેદનયિક) જે સત્ર
કે ગાથા જ્વનંત અર્થ દર્શાવે, ખીજી સુત્ર

કે ગાથાની અપેક્ષા ન રાખે તે છિન્ન
છેદનયવાળું કહેવાય જેમ-ધમ્મો મગ્ગમુક્કિદ
ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રિયાસ્વાર્થાંતર) ન્યા
ગામ, નગર વિગેરે કાંઈ ન હોય એવો
રખેનો.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રિયાસ્વાર્થાંતર) એક જાતની વન-
સ્પતિ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () જેવડી જાતનો
ખગલ કે ઘોડો.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (સ્પૃહ) અર્થ કરવા લાયક.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () પુછકુ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (નિત્ર) કિનાવળ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (નિત્ર) કિનાવળ વાચનાર
વાળુ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિયા) નાડી, નસ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જાંઘિકા) એક જાતની
સાધારણ વનસ્પતિ, કન્દ વિશેષ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () મીંકારો કરવો તે.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (મેવાન) છેવટુ સધયળ,
૧) સધયળમાનુ ૨) સધયળ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () આમડાનો તાજાંજા,
આખખો.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રેમોવટ્ટાવચન) પુસ્તકના
પાંચ પ્રકારમાનો એક; જે પુસ્તકની પ-
હાળાઈ વધારે અને જાણનાં આંધી હોય
તેવું પુસ્તક.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () સીંગ,
ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () કળા. (૨) જાડની જાડ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિશ્વગ) મોરની શિખા.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિશ્વગ) મોર (૨) વિ०
મોરપીછા ધારણ કરનાર.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () શિખા, આટલી.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુત) } બીંકવું તે; ક્રિ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુતા) }

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જીર) ચીડ; દુધવાળી એક સા-
ધારણ વનસ્પતિ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (કાંગલ) બુઝપરિસર્પવિશેષ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જીર્ણવિદ્યાર્થિકા) કન્દ
વિશેષ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જીર્ણવિદ્યાર્થિકા) એક જા-
તની વનસ્પતિ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (શિકારગ) નિશ, શિકારવુ તે.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (કુચ્છુકાર) કુતરાને હાંકી
કાઢવાને છુ, છુ, શબ્દ કરવો તે.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (કુટિકાર) આભરણ વિશેષ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુદ) લધુ, ઘણુ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુદિકા) એક જાતનું ધ-
કુદિકા. } ૧) ધ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુગ) નપુસક (૨) વિ० ચૂળું
કંઠ. (૩) નાશ કરેલ. (૪) અબ્યાસ
કરેલ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુતાવાર) ખામી ભરેલ
આચારવાળુ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુ) અર્થ; સજ્જા. (૨)
૧) એક પ્રકારનું ઘાસ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુગ) અર્થા વગેરે રાખ-
વાની વાળાંતી ધાથળી.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુગ) નિશકનું જાડ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુરિકા) ઠરી

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવા) ચુનો

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવા) બખ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવાકર્માન્ત) જુવાપરિકર્મ;
બાલ્યને રમીકા નિપજાવવાનું સ્થાન.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવાપરિશ્વ) બખનો
પરિપત્, બખ સદન કરી તે.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુવાવેદનીય) જુવાવેદનીય
કર્મ; જેના ઉદયથી બખ લાગે છે તે; કર્મ.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (જુધિન) બખ, બખેલ

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० () નાખેલું, ફેંકેલું.

ક્રિયાસ્વાર્થાંતર વિ० (ક્રેમોવટ્ટાવચન) એ નામનું
બીજું ચારિત્ર; પરંપર્યાયને છંદી મદા-
વતોનું આચારણ કરવું તે.

કેમોવટ્ટાવણિય. નં (કેમોવટ્ટાવણિય) છંદો-
પસ્થાપનીય નામે બીજું ચારિત્ર
કેમ. ત્રિં (કેમ) છંદોના સાધક, ચારિ-
ત્રનો છંદ.
કેત. નં (કેત) સ્થાન, સ્થળ.
કેતાર. ત્રિં (કેત) છંદનાર; કાપનાર.
કેદ. પું (કેદ) બડ, કકડો (૨) વિચ્છેદ,
વિનાશ.
કેમોવટ્ટાવણ. નં (કેમોવટ્ટાવણ) બુઝો
“ કેમોવટ્ટાવણ ” શબ્દ.
કેમોવટ્ટાવણિય. નં (કેમોવટ્ટાવણિય) બુઝો
“ કેમોવટ્ટાવણિય ” શબ્દ.
કેમ. નં (કેમ) પુણ્ય, સાધક.
કેમ. ત્રિં (કેમ) અવસરનો વળાંકાર, કુશળ,
હોશીયાર.
કેમ પું (કેમ) નિશીથ આદિ છંદમય (૨)
પ્રાયશ્ચિત વિશેષ (૩) વિચ્છેદ, અટકાયત
કેમ. ત્રિં (કેમ) છંદ કરનાર; કાપનાર.
કેમ. નં (કેમ) બહુ વિગરથી કાપતું
તે. (૨) કર્મની સ્થિતિના કાપ કરવો
તે. (૩) વિનાશ, નુકશાની (૪) બડ;
કકડો. (૫) કમી, મૂનતા (૬) શસ્ત્ર,
દયિયાર. (૭) નિશ્ચયામક વગેરે. (૮)
સૂક્ષ્મ અવયવ.
કેમણ. } નં (કેમણ) એ કકડ કરવા
કેમણ } તે. (૨) આમણને છંદવાનું શસ્ત્ર.
કેમણરિય. પું (કેમણરિય) શિષ્યાચાર્ય.
કળાચાર્ય.

કેમણરિ. નં (કેમણરિ) પ્રાયશ્ચિત વિશેષ.
કેમણરિલિયા સ્ત્રીં (કેમણરિલિયા) વન-
સ્પતિ વિશેષ.
કેમ. પું સ્ત્રીં () અમ, બકરો.
કેલિમ. નં () નાક છિદ્ર. (૨)
સીટી વગાડી તે
કેલિયા સ્ત્રીં () જાલી; નાની
બકરી.
કેવટ્ટ. } પું (મેવાત) ન સંધયણમાંનું છંદુ
કેવટ્ટ } સંધયણ.
કેવટ્ટસંધયણ નં (મેવાત્સંધયણ) છંદુ સ-
ંધયણ.
કેવટ્ટસંધયણ ત્રિં (મેવાત્સંધયણ) છંદુ
સંધયણવાળો.
કેવટ્ટ પું (કેવટ્ટ) છોતરાં.
કેવટ્ટિમ. ત્રિં (કેવટ્ટિ) છુટો કરેલ
કેવટ્ટિય ત્રિં (કેવટ્ટિ) ફાટેલું; વિદારેલું.
કેવટ્ટિમ. ત્રિં (કેવટ્ટિ) કાળ પામેલ, કા-
ળવાળું.
કેવટ્ટિમ. ત્રિં (કેવટ્ટિ) સલાય વિનાનો, દીન;
ગરીબ (૨) નં અભ્યાસવાન. કલક;
દોષાગમ
કેવટ્ટિમ. નં (કેવટ્ટિ) આળ. કલક
કેવટ્ટિમ. પું નં (કેવટ્ટિ) બુઝો “ કેવટ્ટિમ ”
શબ્દ.
કેવટ્ટિમ. નં () જાલવું. જાલ
ઉતારવી તે.

જ.

જ. ત્રિં (જ) ઉત્પન્ન થનાર

જ. ત્રિં (જ) જે.

જહ. પું (જહ) યતનાર સાધુ. મુનિ:
યતિ.

જહ. ત્રિં (જહ) જય મેળવનાર.

જહ. મં (જહ) જેટલું.

જહ. મં (જહ) જે કદિ, જેકે, જે; યદિ.

જહજ્ઞા. સ્ત્રીં (જહજ્ઞા) અભ્યર્થન પામવું

તે, કાગડાને બેસવું અને તાડને પડવું તે
યદ્યપ્યયોગ.

જહ્નુચ્છવાહ. પું (યજ્ઞચ્છવાહિન) દરેક પ-
દાર્થની કારણ વિના અણુધારી ઉત્પત્તિ
ધાય છે એમ વદનાર.

જહ્નુ. ત્રિ० (જન) જિન-નીર્થકરે દર્શાવેલ,
જિનસંબંધી. (૨) જિનદેવના ભક્ત,
જિનધર્મી.

જહ્નુ. ત્રિ० (જયિન) જિન મેળવનાર. (૨)
સ્ત્રી० ધણી ઉનાવળી ગતિ.

જહ્નુ. ત્રિ० (જવિન) વેગવાન, વેગવાળુ.

જહ્નુ. સ્ત્રી० (યન્ત્ર) એક જાતની ગતિ

જહ્નુ. સ્ત્રી० (જવિની) વેગવાળી

જહ્નુ. ત્રિ० (જૈત્ર) જીતનાર, વિજીતી

જહ્નુ. પુ० (જંતુ) શત્રુના સૈન્યને જીતનાર.

જહ્ય. ત્રિ० (જયિક) જય કરનાર, જિત-
નાર. (૨) પુ० જયજય શબ્દ

જહ્ય. ત્રિ० (યજ્ઞ) યાજક; યજ્ઞ કરનાર

જહ્વા. ઇ० (યદિવા) અથવા

જહ્વિ. ઇ० (યદ્યપિ) એટલે, જો પણ.

જડ. ન० (જનુ) વાખ, વેળાગળી

જડણ. સ્ત્રી० (યમુના) યમુના, જમના
નદી

જડણાવંક. ન० (યમુનાવંક) જમુના નદીને
કાંઠે એ નામનું એક નગર.

જડવેવે. પુ० (યજુર્વેદ) ચાર વેદમાંનો એક
વેદ.

જઘો. ઇ० (યત) જેથી, તેથી કરી;
જેમાંથી.

જં. ઇ० (યત) જેથી કરીને; જે કારણ માટે.

જંકિંચિ. ઇ० (યત્કિંચિત્) જે કાંઈ.

જંગમ. ત્રિ० (જન્મ) હાલનું ચાલનું. (૨)
ન० જગમ મિલકત. (૩) પુ० હાલના
ચાલતા શુભ, તસશુભ.

જંગલ. પુ० (જઙ્ગલ) એ નામનો એક
આર્યદેશ. (૨) જગ વિનાનો પ્રદેશ.

જંગિય. ન० (જાઙ્ગિક) કાશેટા વગેરે તસ
શુભના અવયવથી ઉત્પન્ન થયેલ વસ્ત્ર.

(૨) ત્રિ० જગમ વસ્તુથી સંબંધ રાખનાર;
જગમ સંબંધી

જંગોલ. ન० (જાઙ્ગલ) અંર ઉનારવાના
ઉપાય બનાવનારે શાસ્ત્ર. આયુર્વેદનો
એક ભાગ જેમાં વિપરી ચિકિત્સાનું
પ્રતિપાદન છે.

જંગોલી. સ્ત્રી० (જાઙ્ગલી) ગારડી વિદ્યા.

જંઘા. સ્ત્રી० (જઙ્ઘા) ગંધ, સાથળ

જંઘાચર. ત્રિ० (જઙ્ઘાચર) પાળો; પગે ચાલનાર.

જંઘાચારણ. પુ० (જઙ્ઘાચારણ) તપ વિશેષથી
પ્રાપ્ત થયેલી શક્તિવાળા ચારણ મુનિ.

જંઘાચારણ. સ્ત્રી० (જઙ્ઘાચારણ) એ નામ-
ની વિદ્યા કે જંગના પ્રભાવથી આકાશમાં
ઉડે ચડી શકાય વ.

જંઘાસંતારિમ. ત્રિ० (જઙ્ઘાસંતારિ) ગંધ
મુખી પાણી હેાય તેટલું કિંટુ જળાશય.

જંત. ન० (યન્ત્ર) વશીકરણાદિ પ્રયોગમાં
વપરાતો યત્ર (૨) નિયમન, નિયંત્રણ.
(૩) એક પ્રકારનું રથનું ઉપકરણ. (૪)
ધાણી. ચિચોડા, ગોકળ વગેરે

જંતપિઙ્ગાકમ્. } ન० (યન્ત્રપીઙ્ગકર્મ)

જંતપીલિંગકમ્. } ધાણી, ચિચોડા વગેરે
ફરવવાનો ધંધો કરવો તે, શ્રાવકના પદર
કર્મોદ્ધાનમાનું આરમ્ભ કર્મોદ્ધાન; સાતમા
વ્રતનો એક અનિચાર.

જંતવાડ. પુ० (યન્ત્રવાટ) શરડીનો વાડ.

જંતિય. ત્રિ० (યન્ત્રિત) નિયન્ત્રિત, નિયમિત,
કબજે કરેલ.

જંતુ. પુ० (જન્તુ) પ્રાણી, જીવ (૨) હવા-
સ્તિશય નામનું જ્ઞાનાદિ શુભવાળું દ્રવ્ય,
દ્રવ્યનો એક પ્રકાર.

જંતુગ. } ન० (જન્તુક) એક જાતનું ધાસ
જંતુય. } કે જેથી ફૂલ મુલાય છે. (૨)
જંતુક નામના ધાસનું પાથરણ.

- જંપળ. } ત્રિ० (જલ્પક) ખોડનાર
જંપય }
જંપણ ન૦ (જમ્પાન) એક પ્રકારનું પાદન,
પાલખી વિશેષ.
જંપિય ત્રિ० (જલ્પિય) ખોલેલ, કહેલ.
જંપિર. ત્રિ० (જલ્પિર) ખોડનાર
જંબવદ્ સ્ત્રી० (જામ્બવી) શ્રી કૃષ્ણની
એક ભા
જંબાલ પુ० ન૦ (જમ્બાલ) કાદવ, કીચડ.
(૨) શેયાળા (૩) જમ્બાલ, ગર્ભ ઉપર
વીટાએથી આપતી.
જંબુ ન૦ (જમ્બુ) ૧) જમ્બુડા (૨) જમ્બુડાનું
ઘાડ (૩) જમ્બુડાની. (૪) જમ્બુડાપ
જંબુદીવ. ન૦ (જમ્બુદીપ) જમ્બુદીપ નામનું
પ્રથમ દ્વીપ.
જંબુદીવપ્રગતિ. સ્ત્રી० (જમ્બુદીવપ્રગતિ) એ
નામનું પાંચમું ઉપાગ સૂત્ર.
જંબુફલકાલિયા. સ્ત્રી० (જમ્બુફલકાલિકા)
એક જાતનો દાડ.
જંબુવ. પુ० (જમ્બુક) શિયાળા (૨) જમ્બુનું
ફળ, જમ્બુડાં
જંબુવતી. સ્ત્રી० (જમ્બુવતી) અનમ્યસૂત્રના
પાંચમા વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.
જંબુસુવંસણા સ્ત્રી० (જમ્બુસુવંસણા) એ નામનું
ઘાડ કે જેના ઉપરથી આ દ્વીપનું નામ
જમ્બુદીપ પડ્યું છે.
જંબુ. પુ० (જમ્બુ) મુખ્યત્વે સ્વામિના શિષ્ય
જમ્બુસ્વામી. (૨) વૃક્ષ વિશેષ. જમ્બુનું
ઘાડ. (૩) જમ્બુવૃક્ષના આકારનો એક
રત્નમય શાશ્વત પદાર્થ કે જે કારણથી
આ દ્વીપ જમ્બુદીપ કહેવાય છે.
જંબુજાલ. } ન૦ (જામ્બુજાલ) સાનું, સુવર્ણ
જંબુજાય. }
જંબુદીવ. પુ० (જમ્બુદીપ) એ નામનો અ-
સખ્યાત દ્વીપસમુદાયનો પ્રથમ દ્વીપ.
જંબુદીવગ. ત્રિ० (જમ્બુદીપક) જમ્બુદીપમાં
ઉત્પન્ન થનાર મનુષ્ય.
જંબુદીવપ્રગતિ સ્ત્રી० (જમ્બુદીવપ્રગતિ) જેમાં
જમ્બુદીપનું પ્રદેશન કયું છે તે જમ્બુ-
દીપપન્નના નામે એક કાલિક સૂત્ર.
જંબુદીવાહિવદ્. પુ० (જમ્બુદીવાહિવદ્) જમ્બુ-
દીપનો અધિપતિ અનાદન નામનો દેવતા.
જંબુપદ્મવપિભક્તિ. ન૦ (જમ્બુપદ્મવપિભક્તિ)
પત્રોસ પ્રકારના નાટકમાંનું ૨૦ મું
નાટક જેમાં જમ્બુના પાદડાનો વિભાગ
જમ્બુદીવપાસા આવે છે તે
જંબુપાદ. } ન૦ (જમ્બુપાદ) જમ્બુના અ-
જંબુપાદ }ધિપાન પ્રદેશ
જંબુફલકાલિયા. સ્ત્રી० (જમ્બુફલકાલિકા)
જમ્બુડાના જેવી કાળા રંગની મદિરા
જંબુવ પુ (જમ્બુક) શિયાળા; શિયાળા.
જંબુલય પુ० ન૦ (જમ્બુલક) અણુ, લાખી
કાકળાળુ પાળીનું ઘાસ.
જંબુવદ્ સ્ત્રી० (જમ્બુવતી) કૃષ્ણ પાનુદેવની
છઠ્ઠી પદ્મિની કે જે નેમનાથ પ્રભુ પાસે
સીતા સહ માલ પધાર્યા
જંબુસુવંસણા સ્ત્રી० (જમ્બુસુવંસણા) નુદરાન
નામે જમ્બુનું ઘાડ જેના ઉપરથી જમ્બુ-
દીપ નામ પ્રસિદ્ધ થયેલ છે.
જંમગ પુ (જમ્મક) ત્રિચ્છાલોકવાની દેવ-
તાની એક જાત.
જંમગી. સ્ત્રી० (જમ્મગી) એ નામની એક
વિદ્યા
જંમય પુ० (જમ્મક) જુઓ “ જંમગ ”
શબ્દ
જંમા. સ્ત્રી० (જમ્મા) બગાસુ
જંમાદય. ન૦ (જમ્મિત) બગાસુ ખાવું.
ઝમિયાનામ. ન૦ (જમ્મિકામા) બગાસામાં
પાર્શ્વનાથ પદાડની પાસે આવેલ એક
ગામ કે જેની પાસે મહાવીર સ્વામીને
કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હતું.

જક્ષ. પું (યક્ષ) જક્ષઃ વ્યતર દેવની એક
જાત. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ અને
એક સમુદ્ર. (૩) ધાન; કુતરો.

જક્ષલકાદમ. પું (યક્ષકર્મ) એ નામના બે
વાણીયા. (૨) એ નામનો એક દ્વીપ
અને એક સમુદ્ર.

જક્ષલગ્રહ. પું (યક્ષગ્રહ) યક્ષકૃત ઉપદ્રવ.

જક્ષલગ્નાયન. પું (યક્ષનાયન) યક્ષોના અ-
ધિપતિ કુબેર.

જક્ષલદિશા. સ્ત્રી (યક્ષલતા) બાવીસમા
તીર્થકરની મુખ્ય સાધીનું નામ.

જક્ષભદ્ર. પું (યક્ષભદ્ર) યક્ષ દ્વીપનો
અધિપતિ દેવતા.

જક્ષમંડનપરિમલિ. પું નં (યક્ષમગ્નલપ્રવિ-
ર્ભક) ૩૨ નાટકમાંનું ૧૦ મું નાટક.

જક્ષમદામહ. પું (યક્ષમદામહ) યક્ષ દ્વીપનો
અધિપતિ દેવતા.

જક્ષજર. પું (યક્ષજર) યક્ષ સમુદ્રનો
અધિપતિ દેવતા.

જક્ષસિરી. સ્ત્રી (યક્ષસ્રી) યક્ષસ્રી ના-
મની એક પ્રાત્નિળી.

જક્ષા. સ્ત્રી (યક્ષા) સ્થંધિભદ્રની બહેન.

જક્ષાદ્વિત્રિ. ત્રિ (યક્ષાવિત્રિ) યક્ષના આવેશ-
વાળું; યક્ષાધિષ્ઠિત.

જક્ષાદિત્ય. } નં (યક્ષાદીપક) એક
જક્ષાલિત્ય } દિશામાં થોડે થોડે અતરે
ત્રીજાનીના બેટા ભડકા દેખાય તે, જૂત
પિશાચ વગરેના આગા.

જક્ષાવેશ. પું (યક્ષાવેશ) યક્ષોના મનુષ્યના
શરીરમાં પ્રવેશ; યક્ષકૃત આવેશ.

જર્મિલદ. પું (યક્ષેન્દ્ર) યક્ષોનો ઇન્દ્ર. (૨)
અરનાથજીના યક્ષનું નામ.

જર્મિલણી. સ્ત્રી (યક્ષિણી) ૨૨ મા તીર્થ-
કરની મુખ્ય સાધી.

જક્ષી. સ્ત્રી (યક્ષી) એક જાતની
લિપિ.

જક્ષુત્તમ. પું (યક્ષોત્તમ) યક્ષના ૧૩ પ્ર-
કારમાંનો છેલ્લો પ્રકાર.

જક્ષોદ. પું (યક્ષોદ) યક્ષોદ નામનો
સમુદ્ર.

જગ. નં (યજ્ઞ) શરીરની અદરનો એક
અવયવ; પીઠા; કલેઝું.

જગ. પું () પ્રાણી.

જગ. પું (જગ) જગત, દુનિયા

જગર્. સ્ત્રી (જગતી) પૃથ્વી. (૨) જગમૂર્તિ-
પને કરતો કાટ.

જગર્પચ્ચયન. પું (જગર્પર્વતક) પર્વત
વિશેષ. સૂર્યાભ વનખડમાંનો એક
પર્વત.

જગતળ. નં (જગત્તળ) એ નામની એક
જાતની લીલી વનસ્પતિ

જગતી. સ્ત્રી (જગતી) પૃથ્વી. (૨) જગમૂર્તિ
આદિ ક્ષેત્રનો કાટ-કિલ્લો.

જગતીપચ્ચયન. પું (જગતીર્વત) જુઓ ' જગ
ધર્મચયન ' શબ્દ.

જગય. નં (યજ્ઞ) કલેઝું. (૨) તે ભાગનો
રોગ.

જગારી. સ્ત્રી () રાજગરો; એક
જાતનું ધાન્ય.

જગાળ. નં (જાગળ) ગગરણ. નિદ્રા ન
લેતી તે; ઉઝગરો કરવો તે.

જગુળ. ત્રિ (યજ્ઞુળ) જેટલાગાળુ.

જઘળ. નં (જઘન) સાથળ.

જઘરળ. } ત્રિ (જઘન્ય) થોડામા થોડું;
જઘલિળાય. } ઓછામા ઓછું.

જઘ. ત્રિ (જાત્ય) સ્વાભાવિક. (૨) જાત-
વાન; જાતિયું; પ્રધાન; શ્રેષ્ઠ. (૩) સજ્ઞ-
તીય. (૪) શુદ્ધ.

જઘવંજળ. નં (જાત્યાજ્ઞ) શ્રેષ્ઠ અજ્ઞન.
(૨) યોગવાનું અજ્ઞન; તેલ વગરેથી
મર્દિત અજ્ઞન

જઞ્ચરિણિય. } વિં (જાન્યન્તિ) સારા	જઞ્ચરિણિય. વિં (જનયિતૃ) ઉત્પાદક; ઉત્પન્ન
જઞ્ચરિણિય } કૃષ્ણમાં ઉત્પન્ન થયેલ, શ્રેષ્ઠ	કરનાર.
જનિનું	
જનુવેય. પુ. (યજુર્વેદ) ચાર વેદનાં	જઞ્ચ પુ. સ્ત્રી. (જનક) જનક, માતાપિતા
પ્રાચીન વેદ, આદ્યપુત્રમંત્રુ મળ પુરુષ	વચ્ચે.
જજ્ઞ વિં (જર્જ) છાંય.	જઞ્ચ. પુ. ન. (જનન) ઉત્પાન
જજ્ઞિય વિં (જર્જિન) ગિરિવાળા બાબર.	જઞ્ચાળી. સ્ત્રી. (જનની) માતા.
છાંય થતી	જઞ્ચપય પુ. (જનપદ) દેશ
જર્જાય. ન. (યાજ્ઞાય) છાંય નુપી	જઞ્ચ. પુ. (જનક) પિતા.
જડ. વિં (જડ) ગડનાવાળો, વિશેષ રહિત,	જઞ્ચવડ. પુ. (જનરતિ) મોકાનાં મુખી
નુ.બ.	જઞ્ચવય. વિં (જાનવડ) દેશમાં ઉત્પન્ન
જડા સ્ત્રી. (જડા) ગડા.	કૃષ્ણથેય, દેશના નિવાસી.
જડિ વિં (જડિત) ગડાધારી, ગડાગુણ	જઞ્ચવય. પુ. (જનવડ) દેશ. રાષ્ટ્ર (૨) દેશ
(૨) પુ. ગડાધારી નામ	નિવાસી. જન સમૂહ
જડિણ. ન. (જડિય) ગડાધારીના બાબર.	જઞ્ચવયકલ્પાગિચ્છા સ્ત્રી. (જનવડકલ્પાગિકા)
ગડા	ચક્રવર્તીની રાણીઓ
જડિયાકલ્પ. પુ. (જડિયાલક) ૮. મહામાં	જઞ્ચવયસચ્ચ ન. (જનવડમન્ય) દેશ
એક વા	જઞ્ચવયસચ્ચા. સ્ત્રી. (જનવડમન્ય) દેશ
જડિયાલ. પુ. (જડાલ) ૨. મહામાં	પરંતુ પ્રકાર, દેશ વચ્ચે અન્ય
એક વા	જઞ્ચવાય. પુ. (જનવાદ) જોડવાન માણસોના
જડિલ. વિં (જડિલ) ગડાધારી, ગડાવાળુ.	અરસપરસ થયાં
(૨) પુ. રાડ (૩) સિંહ કસરી (૪)	જઞ્ચિય. વિં (જનિત) ઉત્પન્ન થયેલ
ગડાધારી નામ	જઞ્ચી. સ્ત્રી. (જની) સ્ત્રી. નારી, મહિલા.
જડિલય પુ. (જડિલક) ગડાનું બીજું	જઞ્ચુસ્મિ. સ્ત્રી. (જનોર્મિ) ૧૦મની માકક
નામ.	માણસોની બીડ.
જડુલ પુ. (જડિલ) કસરીસિદ્ધતા માકક	જઞ્ચા. પુ. (જન) યજ. (૨) અચર ૬૪
ગડાધારી એક જનનાં સાથ	દેવની પૂજા (૩) ગ્રાહ
જડુ પુ. () દાથી	જઞ્ચાઈ. વિં (યજિન) યજ કરનાર નામ
જડુ. વિં (જડ) પાસવામાં નખવામાં	સતી એક જન
અને કાપેલા ગડ-મૂર્તિ કે જે નાશી દેવા	જઞ્ચાઈજ્ઞ ન. (યજ્ઞાય) એ નામનું ઉત્પાન
નામ તરીકે	થયેલ મૃતનું પચીસમું અધ્યયન. (૨)
જડ વિં (જડ) ૧૩ મંત્ર, છાંય,	વિં યજ સંબંધી.
મુકેલ	જઞ્ચાં ય. (યજ) જે કંઈ (૨) જેથી:
જઞ્. પું. (જન) માણસ. (૨) ગા-સગા	જેથી કરીને; જે માટે.
વડાસા (૩) વિં ઉત્પાદક, ઉત્પન્ન	જઞ્ચાજઞ્ચ પુ. (યજ્ઞચાજિન) યજ કરનાર.
કરનાર	જઞ્ચાજ્ઞ. પુ. (યજ્ઞવન) એ નામના એક
	સાધુ.

जगन्नाथ. पु० (यज्ञशब्द) यज्ञशब्द. न्या
यज्ञ थाय ते अतो-न्या

जगन्नावर्हय. न० (यज्ञावर्हय) अतो-न्या; यज्ञा-
पर्वीत

जगई. अ० (यज्ञमात्र) अतो-न्या. अतो-न्या

जगईश्वरी. स्त्री० (जगई) यज्ञावर्हय.

जति. अ० (यदि) अतो-न्या "यति" अतो-न्या.

जति पु० (यति) साधु; भूति.

जनु न० (जनु) क्षा. भोजन.

जन्त पु० (यन्त) यन्त. भोजन. प्रथम
(२) त्रि० यन्तयन्त

जन्ता. स्त्री० (यात्रा) प्रथम; अतो-न्या (२)
सयम निर्वाह (३) शुभ प्रगति.

जन्ताभय. } पु० (यात्राभय) अतो-न्या
जन्ताभयग } भुजाकरी अतो-न्या यन्त
साधे शान्ति नोकर.

जन्तामिह पु० (यात्रामिह) अतो-न्या यन्त
भुजाकरी यात्रा अतो-न्या यन्त यन्ता-
भय धरे आये ते यात्रासिद्ध अतो-न्या

जन्तिय त्रि० (यात्रा) अतो-न्या. अतो-न्या
प्रमाणानु

जन्तो. अ० (यन्त) अतो-न्या. अतो-न्या यन्त.

जन्त अ० (यन्त) अतो-न्या. अतो-न्या यन्त
अतो-न्या यन्त

जन्त. अ० (यन्त) अतो-न्या. अतो-न्या यन्त

जन्ति अ० (यदि) अतो-न्या "यति" अतो-न्या.

जन्तिश्च. स्त्री० (यन्त) अतो-न्या. अतो-न्या यन्त
अतो-न्या यन्त

जन्तिश्चिह्न. त्रि० (यात्राचिह्न) अतो-न्या यन्त
अतो-न्या यन्त

जन्तु. पु० (यन्त) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त

जन्तुश्च. पु० (यन्तश्च) अतो-न्या यन्त

जन्तु. पु० (जन्त) अतो-न्या यन्त

जन्तय. पु० (जन्त) अतो-न्या "यन्त" अतो-न्या.

जन्तय. पु० (जन्त) अतो-न्या यन्त.

जन्त. पु० (यन्त) अतो-न्या "यन्त" अतो-न्या.

जन्तवाह. पु० (यन्तवाह) अतो-न्या यन्त
अतो-न्या यन्त

जन्तवाहय. न० (यज्ञावर्हय) अतो-न्या यन्त
अतो-न्या यन्त

जन्तवाही. स्त्री० (जन्तवाही) अतो-न्या यन्त
अतो-न्या यन्त

जन्त. न० (जन्त) अतो-न्या यन्त.

जन्त. स्त्री० (जन्त) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त

जन्त. पु० (जन्त) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त

जन्तमिह } अ० (यन्तमिह) अतो-न्या यन्त
जन्तमिह. } अतो-न्या यन्त यन्त यन्त

जन्त पु० (यन्त) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त
(२) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त
(३) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त
(४) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय. न० (यन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय } अ० (यन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
जन्तयसमय } अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय. स्त्री० (यन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय. स्त्री० (जन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जन्तय. पु० (यन्तय) अतो-न्या यन्त यन्त यन्त
अतो-न्या यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त यन्त

जमदग्निपुत्र. पु० (यमदग्निपुत्र) जमदग्निने।
पुत्रः परशुराम.

जमदेवकादय. पु० (यमदेवकायिक) यम दे-
वताओंनी ओक जन.

जमप्यम पु० (यमप्रम) यमदेवगो ओ ना-
मतो डिपान पर्वत.

जमल न० (यमल) सभश्रिष्टीओ रहलुं;
सरभसरभु, नोउओउ रहलुं. (२) न०
ओ नाभनु वृक्ष के गेनुं ३५ कृष्ण वा-
सुदेवना पैरी विद्याधरे धारणु कर्तुं हनुं.
(३) युग्म; नोडु. (४) सभान, तुल्य.

जमलजुगल. न० (यमलजुगल) सरभ सरभी
नोडु; सभश्रिष्टीओ रहलुं नोडु.

जमलजुगलभंजग. पु० (यमलजुगलभञ्जक) श्री
कृष्ण वासुदेव.

जमलपय. न० (यमलगद) आठ आठ आ-
ठानो अकेक जस्थो.

जमलपाणि. पु० (यमलगणि) भुट्टि

जमलिय. त्रि० (यमलिन) ओक दिशाभा
सभश्रिष्टीओ रहल. (२) युग्म ३५ रहल.

जमजोदय पु० (यमलौकिक) परमाधामी
पगेरे यमलोकवासी देवता. (२) त्रि०
यमलोक . १धी.

जमा स्त्री० (यामी) दक्षिण दिशा (२)
यमलोकपाणिनी राजधानी

जमालि. पु० (जमालि) ओ नाभना क्षत्रिय
राजकुमार महावीरस्वामिना जमाध के
गेजे प्रभु पासे दीक्षा लीधी अने पाठ
गथी ओक पुंथ अलाओ.

जमिगा. स्त्री० (यमिका) जमक पर्वतना
देवतानी राजधानी.

जमिय. त्रि० (यमित) नियन्त्रित करे.

जमुणा. स्त्री० (यमुना) जमना नदी.

जम्न. पु० न० (जन्मन्) जन्म; डिपति.

जम्मेतर. न० (जन्मान्तर) अन्यजन्म;
पूर्वजन्म.

जम्मण. न० (जन्मन्) जन्म; डिपति.

जम्मणचरिय. न० (जन्मचरित) जन्मचरित;
छवनचरित.

जम्मणचरियगिबद्ध न० (जन्मचरितनिबद्ध)
तीर्थकरना जन्मालिपेकरना देखाववागु
नाटक; उर नाटकमानुं ओक.

जम्मणभवण. न० (जन्मभवन) प्रसूति घर.

जम्मभूमि. स्त्री० (जन्मभूमि) जन्मभूमि;
भानुभूमि.

जम्मा स्त्री० (याम्मा) दक्षिण दिशा.

जयू. त्रि० (यन) डिपयोग राप्पनार, प्यात्र
राप्पनार. (२) न० प्यात्र, सावधानपात्रुं.

जय. पु० (जय) शत्रुओंने छनवा ते; वि-
जय. (२) ओ नाभना वर्तमान अवस-
र्षिणीना १२ भा अकयती. (३) ओ
नाभनी जीज आइम अने नेरस ओ
त्रणु तिथिओ. (४) ओ नाभनो ओक दे-
वता. (५) १३ भा तीर्थकरने प्रथम शिक्षा
आपनार गृहस्थ.

जय. न० (जगन्) ससार, लोक, दुनिया.

जयंत. पु० (जयन्त) जन्महीपना आरक्षर-
मानु पश्चिमदिशा तरङ्गनुं क्षार. (२)
जयन नामे पांथ अनुतर विमानमानुं
त्रीगुं विमान (३) ते विमानवासी
देवता. (४) मेर पर्वतनी उत्तर दिशाओ
आवेशा इयकवर पर्वतना आठ कूटमानुं
७ सु कूट. (५) आवनी ओपीसीमां थ-
नार प्रथम अणदेव. (६) वज्रसेनसूरिना
यार शिष्यमाना त्रीग शिष्यनुं नाम.
(७) तेनाथी नीकजेव शाभानुं नाम.
(८) ओक जैन मुनि, जे वज्रसेन मुनिना
त्रीग शिष्य हता.

जयंती. स्त्री० (जयन्ती) काशांभी नगरीनि-
वासी जयंती नामे महावीर स्वामीनी
भोटी श्राविका. (२) सातभा अणदेवनी
भानानुं नाम. (३) सातमी दिशाकुमारी.

(૪) સર્વગ્રહની ચાર અગ્રમહિષીમાંની ત્રીજી અગ્રમહિષીનું નામ. (૫) મહાવપ્ર-વિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૬) ઉત્તર-દિશાના અગ્નિ પર્વતની એક પશ્ચિમની વાવનું નામ. (૭) પપરાડીઆની પદર રાત્રિમાંની ૬ મી રાત્રિનું નામ. (૮) સાતમા તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખીનું નામ (૯) એ નામની એક શાખા. (૧૦) લતા વિશેષ.

જયઘોસ. પું (જયઘોષ) એ નામના એક મુનિ.
(૨) જય ધ્વનિ.

જયજય. પું (જયજય) જય થાઓ, જય થાઓ, એવો ધ્વનિ.

જયજા. નં (યજન) યાગ, ધૂન. (૨) અભયદાન.

જયજા. ત્રિં (જન) વેગવાળું, વેગયુક્ત

જયજા. નં (જયન) જીન, વિજય. (૨) ત્રિં જીતનાર

જયજા. નં (યનન) ગ્રાહીનું રક્ષણ કરવું.
(૨) યત્ન કરવો તે; ઉદ્ધમ કરવો તે

જયજા. સ્ત્રીં (યન્ના) જનના, કાર્યમાં ઉપ-યોગ રાખવો તે.

જયજા. સ્ત્રીં (જયના) બધી મનિ ઉપર જીત મેળવે એવી દેવતાની મનિ.

જયજા. સ્ત્રીં (યન્ના) સમકિતમાં જ પ્રકા-રતી યતના-વિવેક.

જયજાવરગિજ્ઞ. નં (યન્નાવરગીય) જેથી પ્રયત્ન-ઉદ્ધમમાં અંતરાય પડે તેવી કર્મની એક પ્રકૃતિ.

જયજ્ઞ. પું (જયજ્ઞ) એ નામના એક રાજકુમાર, જે દુર્યોધનના અનેવી થાય.

જયસન્ધિ. પું (જયસન્ધિ) પુંડ્રીક રાજના મંત્રીનું નામ.

જયસદ્. પું (જયસદ્) વિજયસૂચક અવાજ.

જયા. મં (યગ) જ્યારે; જે વખતે.

જયા. સ્ત્રીં (જયા) બારમા તીર્થંકર વાસુ-પૂજ્યની માતાનું નામ. (૨) ત્રીજા, આઠમ

અને તેરસની રાત્રિનું નામ. (૩) ચોથા ચક્રવર્તીની મુખ્ય સ્ત્રી. (૪) એક જાતની મિઠાઇ.

જયારમયાર. પું (જયારમયાર) જકાર મકાર-૩૫ અપશબ્દ

જર. પું (જર) તાવ. (૨) નં સંતાપ.

જરગ. ત્રિં (જરગ) જીર્ણ; પુરાણ.

જરગ. } પું (જરગ) ધરડો બગાડ.

જરગવ. } (૨) જરક નામનું જનાવર.

જરદ. ત્રિં (જરદ) ધરડું; જીર્ણ.

(૨) કંડા.

જરય. પું (જરક) પહેલી નરકના મેઢથી દક્ષિણ તરફનો એક નરકવાસો.

જરયમડમ્ પું (જરકત્રય) પહેલી નરકનો ઉત્તર દિશા તરફનો એક નરકવાસો.

જરયાવલ. પું (જરકાર્ત) પહેલી નર-કનો પશ્ચિમ દિશા તરફનો એક મ્હોટો નરકવાસો.

જરયાવસિદ્ધ. પું (જરકાવસિદ્ધ) પહેલી નરકનો દક્ષિણ દિશા તરફનો એક મ્હોટો નરકવાસો.

જરસ. પું (જરગ) એક જાતનું જગલી પશુ.

જરા. સ્ત્રીં (જરા) ધક્કાણું. વૃદ્ધાવસ્થા.

જરાડમ્. ત્રિં (જગયુજ) જરાયુ-ઓર સાથે જન્મ પામનાર; મર્ત્યાશયથી જન્મ પામના મનુષ્ય અને પશુ

જરાડજ. } ત્રિં (જગયુજ) જીઓ " જરા-જરાડય. } ઉચ્ચ " શબ્દ

જરાકુમાર. પું (જરાકુમાર) યાદવ વંશના એક કુમાર; શ્રીકૃષ્ણના એક ભાઇ.

જરામંધ. પું (જગસંધ) રાજગૃહ નમરના

જરામિંધ. રાજા; નવમા

જરાસિંધુ. (જરાસિંધુ) પ્રાણિ વાસુદેવ.

જરિ. ત્રિં (જરિન) તાવવાળો.

જરિઘ. ત્રિં (જરિય) જનર-તાવ વગેરે રોગવાળું.

जलला. स्त्री० (जलला) या० छिद्रियपाणी
छत्ती ओके मत

जल वि० (जल) देहीयमान, यमकपाणी

जल. न० (जल) पाणी, जल (१) जल-
क्षान्त तथा जलप्रल धुना प्रथम सोड-
पाणिनु नाम. (२) पाणीना छत्ती (१)
पानीना (५) जलस्थान, तपाव वगरे

जलक्षय. पु० (जलक्षय) जलक्षय छत्ती
ओके सोडपाणिनु नाम.

जलकन पु० (जलकन) यक्षकनभि,
सथिन क्षिन पत्तीना ओके प्रकाश. (२)
जलकन नक्षत्रा डिधिक्षमादना छत्ती
नाम (३) जलकन छत्ती वाग्न सोड
पाणिनु नाम.

जलकारि. पु० स्त्री० (जलकारि) याछिद्रिय
छत्ती विशेष

जलकिह. न० (जलकिह) पाणीना नेप;
येपाणि, जीवना

जलकीडा. } स्त्री० (जलकीडा) पाणीमा
जलकोला } मानी मन्त, जलक्षि.

जलधर्मिय. वि० (जलधर्मिक) पाणीनी न्य
तथा मन्तः पाणी पाताः

जलधर. पु० (जलधर) पाणीमा छिद्रिय
थम पाणीमा रहेताः पयेद्रिय नियम

जलचरी स्त्री० (जलचरी) पाणीमा रहेताः
भा.थी भधरी वगरे, जलधर निय-
यनी स्त्री.

जलचार. वि० (जलचार, पाणीमा याक्षनार

जलचारिया. स्त्री० (जलचारिका) या० छिद्रि-
यपाणी ओके मतनो छत्ती

जलज. न० (जलज) पाणीम, छिद्रिय थ-
नार, कमपादि

जलजलित. वि० (जलजलित) देहीयमान,
यगाकतु.

जलझाण. न० (जलझाण) जलझाण. पा-
णीनु स्थान.

जलण. पु० (जलण) देहीयमान अग्नि;
याग, देवता. (२) कोष; गृध्रो (३)

वि० सगगावनार. (१) पु० जानादि
गुणनो प्रकाश करेता ते. (५) अग्नि
कुमार देवता (६) न० सगगावनु; यागव.

जलणकाय. न० (जलणकाय) तेजस्काय;
अग्नि.

जलणपक्षदण. न० (जलणपक्षदण) अ-
ग्निमां पडी भरी जल ते यागभरणो
ओके प्रकाश

जलणपक्षेस न० (जलणपक्षेस) अग्निनी
अदरे पडी भरी भन्तु ते, यागभरणो
ओके प्रकाश

जलन पु० (जलन) गृध्रो जलण शब्द.

जलनिद्रि पु० (जलनिद्रि) समुद्र

जलपक्षद न० (जलपक्षद) पाणीमा
पडी भरी जल ते, यागभरणो ओके
प्रकाश

जलपक्षेस न० (जलपक्षेस) गृध्रो
छिद्रिय शब्द

जलप्रेस. न० (जलप्रेस) गृध्रो जल-
पक्षेस शब्द

जलप्रेम पु० (जलप्रेम) छिद्रिय नरक्षता
छिद्रिक्षुमार मनिना भवनपनि देवता
छिद्र (२) जलक्षान्त तथा जलप्रल छिद्रना
येथा सोडपाणिनु नाम.

जलप्रेसेस न० (जलप्रेसेस) गृध्रो जल-
पक्षेस शब्द.

जलप्रेह पु० (जलप्रेह) गृध्रो जल-
प्रेस शब्द.

जलमाला. स्त्री० (जलमाला) धातु पाणी.

जलय. पु० (जलय) मेघ; वरसाद.

जलय. न० (जलय) कमण.

जलयर पु० स्त्री० (जलयर) पाणीमा छि-
द्रिय थम पाणीमा रहेताः पयेद्रिय
नियम.

जलयरी. स्त्री० (जलकी) जलपथर निर्देश
पथेदियनी स्त्री.

जलरश्मि. पु० (जलरश्मि) जलकान्त तथा जल
प्रसन्न छन्दो लोक गानु नाम

जलरक्तस. पु० (जलरक्तस) राजभक्त
पांथमे प्रसार

जलरमण. पु० (जलरमण) जलकान्त, जलकान्त

जलरश्मि. पु० न० (जलरश्मि) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलरूप. पु० (जलरूप) उदधि दुमारे

जलरूप. पु० न० (जलरूप) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलवामि. पु० (जलवामि) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलविच्छिन्न. पु० (जलविच्छिन्न) जलमा
पद अर्थात् पतनपति, उभय, शेषा पद

जलवीर्य. पु० (जलवीर्य) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलसुग. पु० (जलसुग) जलकान्त छन्दो
गीत लोकगाणु नाम. (२) न० शेषा पद

जलसोयवाह. पु० (जलसोयवाहिन) पाल्नीथी
शुद्धि माननार नापसनी अंक जल

जलहर. पु० (जलहर) मेघ; पानी, वादगा

जलहि. पु० (जलहि) समुद्र.

जलामिसेयकटिणाय. पु० (जलामिसेयकटिण-
मात्र) पानप्रथ नापसनी अंक जल.
जल शरीर पाल्नीना पारवार सियनथी
उदित थछ गेय ह्य ते.

जलाय. पु० (जलाय) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलावण. न० (जलावण) शणगावणु, अजि
प्रगत इत्ये

जलासय. पु० न० (जलासय) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलासयसोसण. न० (जलासयसोसण) जलमा
पद अर्थात् पतनपति, उभय, शेषा पद

जलय. पु० (जलय) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलित. पु० (जलित) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

जलुगा. स्त्री० (जलुगा) जलमा पद अर्थात्
पतनपति, उभय, शेषा पद

જવણ. પુ. (જવન) વેગ; શીઘ્રગતિ.
 જવણ. ન. (વાપન) નિર્વાહ; યુગ્મરો.
 જવણ. પુ. (યવન) ચ્લેચ્લ; યવન દેશ-
 વાસી. (૨) એ નામનો એક અનાય દેશ.
 જવણદીવ. પુ. (યવનદ્વીપ) યવનની વસતિ-
 વાળો દ્વીપ.
 જવણા. સ્ત્રી. (યાગના) શરીરનિર્વાહ, જીવન-
 નિર્વાહ. (૨) સયમનો નિભાવ.
 જવણાણિયા. સ્ત્રી. (યવનાલિકા) એક જાતની
 લિપિ
 જવણાલિયા. સ્ત્રી. (યવનાલિકા) કન્યાને
 પહેરવાની એક જાતની ચાંચી (૨)
 યવન દેશની લિપિ; ૧૮ લિપિમાંની
 એક.
 જવણિજ્ઞ. વિ. (યાગ્નીય) વખત યુગ્મરવા
 યોગ્ય (૨) ઇંદ્રિયો અને મનને જીતવા તે.
 જવણિયા. સ્ત્રી. (યવનિકા) કનાન, પડદો.
 જવણી. સ્ત્રી. (યાગની) યવનની સ્ત્રી (૨)
 યવનની લિપિ
 જવણા ન. (યવાન્ન) એક જાતનું જવનું
 બનાવેલ અન્ન.
 જવનાલિયા. સ્ત્રી. (યવનાલિકા) જુઓ
 “જવણાલિયા” શબ્દ.
 જવમઝ્ઝ. પુ. (યવમઘ્યા) જવના મધ્ય
 ભાગ પરિમિત એક ભરપ. (૨) જવનો
 મધ્ય ભાગ. (૩) ત્રિ. જવના મધ્ય
 ભાગના આકારવાળું.
 જવમઝ્ઝર્વકપડિમા. સ્ત્રી. (યવમઘ્યવત્ત્રપડિમા)
 જવ મધ્યભાગ જેવી ચદ્રપડિમા, એટલે
 કે એ છેડે પાતળી અને વચ્ચે પુષ્ટ,
 જેમ કોઈ સાધુ શુકલ પક્ષને પહેલી
 એક કોળિયો આદાર વ્રત પડિમા
 શરૂ કરે, પુનઃ પંદર કોળિયા નુકી
 પહોંચી પછી દરરોજ એક કોળિયો
 ધરાડતાં (૫૬ ૦)) એક કોળિયો આ-
 હાર વ્રત પડિમા પૂરી કરે તે.

જવમઝ્ઝા. સ્ત્રી. (યવમઘ્યા) જુઓ ઉપલો-
 શબ્દ.
 જવવારય. પુ. (યવવારક) જવના અંકુર;
 જવારા.
 જવસ. ન. (યવસ) કોણ ધાન્ય. (૨) ધર્મ
 વગેરે ધાન્ય.
 જવા સ્ત્રી. (જગ) એક જાતની વનસ્પતિ.
 જવાસય. પુ. (યવામક) વનસ્પતિ વિશેષ;
 જવાસો.
 જવાસા. પુ. (યવાસા) રાતા પુલવાળું એક
 જીવનું ઝાડ.
 જવિ. ત્રિ. (જક્વિ) વેગવાળો. (૨) પુ. ધોડો.
 જસ. પુ. (યજ્ઞ) યજ્ઞ, કીર્તિ; આપર. (૨)
 સંયમ; ચારિત્ર. (૩) શ્રી પાર્શ્વનાથના
 આડમા ગળધરનું નામ. (૪) ચૌદમા
 તીર્થકર શ્રી અનંતાધજીના પ્રથમ ગળુ-
 ધરનું નામ. (૫) વિનય.
 જસંસ. પુ. (યજ્ઞસ્વિન્) મહાવીર સ્વામિના
 પિતાનું એક નામ.
 જસંસિ. ત્રિ. (યજ્ઞસ્વિન્) પ્રખ્યાત, યશસ્વી,
 જેની શુભ કીર્તિ આનંદ પ્રસરેલી હોય
 તે. (૨) મહાવીર સ્વામીના બાપનું અપર
 નામ.
 જસકર. ત્રિ. (યજ્ઞઃકર) સર્વ દિશામાં યજ્ઞ
 મેળવનાર. (૨) ઋષભદેવસ્વામીનો એ
 નામનો ૪૨ મો દીકરો.
 જસકિત્તિ. સ્ત્રી. (યજ્ઞઃકીર્તિ) જશ; આપર;
 પ્રખ્યાતિ.
 જસકિત્તિયામ. ન. (યજ્ઞઃકીર્તિયામન્) નામ
 કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ
 જ્યાં જાય ત્યાં શુભ કીર્તિ મેળવે.
 જસગ્રોસ. પુ. (યજ્ઞોગ્રોષ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં
 ભાવિ ત્રીજા તીર્થકર.
 જસચંદ. પુ. (યજ્ઞચન્દ્ર) એ નામના એક
 ગણી.

जसद. पु० (जसद) जसत; ऐक जननी धातु.

जसधरण. पु० (यशोधन) ऐ नामनी ऐक राग.

जसधर पु० (यशोधर) पञ्चपाडीआना पा. यमा द्विसनुं नाम.

जसमद पु० (यशोमद) श्रवणमयसुगीना ऐक शिष्य. (२) ऐ नामनी ऐक आ. य. क. ग. भास्त्रसयात्रना आर्यसभ- नविद्ययना शिष्य हना. (३) पञ्चपाडी- आना पंदर द्विसमाना आथा द्विसनुं नाम (४) न० यशोमदथी नाइकेल ऐ नामनुं कुं (५) पु० ऐ नामना आ पा. वनाथना ऐक गणधर

जसमंत पु० (यशोमंत) ऐ नामना ऐक इजगर (०) त्रि० यशस्वी, दार्तिवागा.

जसमई } स्त्री० (यशोमती) श्रीम सयद
जसवनी. } यकतीनी भाता (२)
श्रमण भगवान श्री महावीरस्वामिनी पु-
त्रांनी पुत्रानुं नाम. (३) त्रि०, आइम
अने तेदस ऐ त्रण रात्रिनी निधि

जसराय पु० (यशोराज) धन्यवान.

जसस्मि. त्रि० (यशस्विन्) यशवान्, यशस्वी.

जसहर. पु० (यशोधा) गृध्रापना भरत
जसमा थनार १३ भा तीथकर (२)
पञ्चपाडीआना पंदर द्विसमाना पायमे
द्विस. (३) श्रवणक विमानना ऐक
पाथरा. (४) स्त्री० क्षिण द्यक पर्यंत
उपगती आइ दिशाकुमारीमाती आथी
दिशाकुमारी (५) पलनी पंदर गति-
माती आथी रात्रिनु नाम. (६) गृध्र
गृध्राना नाम उदा (७) त्रि० यशस्वी,
यशस्वान्

जसा. स्त्री० (यश) दैशाप्पीना रेडीक्ष
आस्थपनी स्त्री अपने कपिलनी भाता. (२)
भगु पुरोहितनी स्त्री

जसां. पु० (यशस) यश, आथरुः क्षाति.

जसोचंद. पु० (यशचन्द्र) जुआ " जस-
चंद ' शब्द.

जसोद पु० (जसद ' जुआ " जसद. '
शब्द.

जसोधण. पु० (यशोधन) ऐ नामना ऐक
राग.

जसोधर. पु० (यशोधर) जुआ " जसधर '
शब्द

जसोधरा. स्त्री० (यशोधरा) पंदर रात्रिमाती
आथी रात्रिनु नाम. (२) क्षिण द्यक
पर्यंत पर रहुनारी ऐक दिशाकुमारी
देवी (३) गृध्रमुकुक्ष विंश, गृध्राना.

जसोनाम. न० (यशोनामन्) नामकर्मनी
ऐक प्रकृति क जेना उदयथी उय गश
पांम छ.

जसांया. स्त्री० (यशोदा) महावीरस्वामीनी
स्त्री. (२) दृष्टवासुदेवनी पालक भाता.

जसोचई स्त्री० (यशोमती) जुआ " जसवई '
शब्द.

जसोहर पु० (यशोधर) भरतक्षत्रना गह
आरीसीना १६ भा तीथकर (२) आवती
आरीसीना भरतक्षत्रना १६ भा तीथकरनु
नाम.

जसोहरा. स्त्री० (यशोधरा) क्षिण दिशाना
द्यक पर्यंत पगती आइ दिशाकुमारीमाती
आथी दिशाकुमारी. (२) गृध्रमुकुक्षुनानु
अपर नाम

जह. ब्र० (यश) जंम, जंती रीने

जहकम न० (यथाक्रम) कन अनुसारः
क्रमसर अनुक्रमे.

जहकलाय न० (यथाकाल) कलाय रालत
यथाकाल नामनु पायसु आरित.

जहद्विय. न० (यथास्थित) यथास्थित, जंम
हाय तम.

जहण न० (यत्र) जग

જહણિજ્ઞ. વિ० (હેય) ત્યાગવા યોગ્ય.

જહણ. વિ० (જવન્ય) ઓછામાં ઓછું;
ન્દાનામાં ન્દાનું; થોડામાં થોડું (૨) અ-
ધમ; નીચ.

જહણિય. વિ० (જવન્યક) ભુઓ “ જહણિય ”
શબ્દ.

જહતહ. ઇ० (યથાતથા) જેમતેમ, આડું
અવગુ.

જહન્ય. વિ० (યથાર્થ) યથાર્થ, ખરેખર.

જહન્યામ. ન० (યથાસ્થામ) યથાશક્તિ.

જહજ. વિ० (જવન્ય) ભુઓ “ જહણિય ”
શબ્દ.

જહરિહ. ન० (યથાર્હ) યથાર્થ; ખરાખર;
ખરેખર.

જહસત્તિ સ્ત્રી० ન० (યથાશક્તિ) યથાશક્તિ;
શક્તિ પ્રમાણે.

જહા ઇ० (યથા) જેવી રીતે, જેમ; જે
પ્રમાણે.

જહાચ્છંદ. પુ० (યથાચ્છન્દ) અચ્છન્દ.

જહાજાય. વિ० (યથાજાત) જન્મતી વખતની
સ્થિતિ જેવું, નજી (૨) જડ, મૂર્ખ.

જહાજેદુ. ન० (યથાજ્યેષ્ઠ) મોટાછના
ક્રમથી.

જહાજોગ. ન० (યથાજોગ્ય) યથાયોગ્ય, જેમ
ધટે તેમ.

જહાણામય. વિ० (યથાનામક) જેના નામ
નિર્દેશ કર્યો નથી તે, કોઈ એક

જહાણિસંત. ન० (યથાનિશાન્ત) અવધાર્યા
પ્રમાણે; જેમ ધાર્યું હોય તેમ.

જહાણુપુલ્લિ. ન० (યથાણુપૂર્વી) ક્રમસગર;
અનુક્રમ પ્રમાણે

જહાતથ. ન० (યથાતથ્ય) વાસ્તવિક, સત્ય;
ખરેખર.

જહાતહ. ન० (યથાતથ્ય) સૂચકાગ્ર સૂત્રનું
તેરમું અધ્યયન. (૨) વાસ્તવિકપણું;
સત્યતા.

જહાનામ. વિ० (યથાનામ) યથાનામ; સં-
ભાવના; કોષક.

જહાનામય. વિ० (યથાનામક) જેમ કોષક;
દષ્ટાંત ઉપન્યાસ. (૨) વાક્ય અલંકાર.

જહાનાય. ન० (યથાનાયૈ) યથાયોગ્ય; રીત-
સરનું, આજપી

જહાપવટ્કરણ. ન० (યથાપવટ્કરણ) આત્માનું
પરિણામ વિશેષ.

જહાફુડ. ન० (યથાફુડ) રૂપ, ખરેખર.

જહામૂત } વિ० (યથામૂત) જેવી રીતે
જહામૂય. } અનેક હોય તેવી રીતે; સત્ય
ધ્યાત

જહામાલિય ન० (યથામાલિન) જેમ ધારણ
કર્યું છે તેમ

જહારિહ. ન० (યથાર્હ) યથાયોગ્ય; જેમ ધટે
તેમ.

જહાવાહ વિ० (યથાવાદિન) ખરૂં બોલનાર,
યોગ્ય કહેનાર, સત્ય બોલનાર.

જહાસંસ્થ. ન० (યથાસંસ્થ) સખ્યા પ્રમાણે.
ક્રમવાર

જહાસત્તિ સ્ત્રી० ન० (યથાશક્તિ) શક્તિ
પ્રમાણે, યથાશક્તિ.

જહાસુહ. ન० (યથાસુહ) જેમ નુપ પટે તેમ.

જર્હિ. ઇ० (યત્ર) જ્યાં; જે સ્થાને; જ્યાંપર.

જર્હિચ્છ. ન० (યથેચ્છ) ઇચ્છા પ્રમાણે.

જર્હેદુ. ન० (યથેદુ) મનગમતું; ઇચ્છાનુકૂળ.

જર્હેવ. ઇ० (યથેવ) જેમ, જેવી રીતે.

જર્હોષ્ય. } ન० (યથોક્તિ) યથાયોગ્ય,
જર્હોચિય. } યથોચિત.

જર્હોષિય. }
જર્હોવદ્દુ. ન० (યથોપદિષ્ટ) જેવી રીતે કહે-
વામાં-ઉપદેશવામાં આવ્યું હોય તે પ્રમાણે.

જર્હવી. સ્ત્રી० (જર્હવી) ગંગા નદી.

જા. ઇ० (યાવત્) જ્યાં સુધી

જાત્. સ્ત્રી० (જાતિ) જન્મ; ઉત્પત્તિ. (૨)
એકેન્દ્રિય, બે દ્વિદિય આદિ પાંચ ભૂતિ.

(૩) જાનિ; જાનિ; ક્ષત્રિય આદિ વર્ણ.
(૪) માતાપક્ષ. (૫) જાહનું ઝાડ; પુષ્પ
પ્રધાન વૃક્ષ. (૬) સામાન્ય નૈયાયિકાના
મત પ્રમાણે એક પ્રકારનો વ્યાપક ધર્મ;
જેમ મનુષ્યનું મનુષ્યત્વ અને ગાયનું
ગોત્વ. (૬) મદ્ય વિશેષ.

જાહ. વિ० (યાચિન) જનાર

જાહમ્ય. વિ० (યાચિન) પ્રાર્થના કરેલ; યાચના
કરેલ.

જાહમ્યંધ. પુ० (જાત્યંધ) જનમંધ, જન-
થીજ આંધળો.

જાહમ્યાજીવ. પુ० (જાત્યાજીવ) જાનિ જ-
ળાવી આહાર લેનાર સાધુ.

જાહમ્યાચિય. પુ० (જાત્યાર્ય) જાનિએ કરી
આર્ય, પ્રાચ્યજાનિની સ્ત્રીથી ઉત્પન્ન થયેલ
જાનિ; અન્નપટ, કસિદ, વિદેહ, વદેહજ,
હરિતા અને ચુંચુળા એ ૭ આર્ય જાનિ.

જાહમ્યાસીવિસ પુ० (જાત્યાસીવિસ) જનમ-
થીજ ઝેરી; સર્પ, વિછી, આદિ

જાહકર્મ્મ. ન० (જાતિકર્મ્મ) જનમ સરકાર.

જાહચ્છિદ્ર્ય. વિ० (યાચ્છિદ્રક) પ્રાચ્ય પ્રમાણે
કરનાર.

જાહજામ. ન० (જાતિજામ) નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેથી જીવ જીવી જીવી જાનિ-
માં ઉત્પન્ન થાય.

જાહચિવદ્ધ. ન० (જાતિચિવદ્ધ) સુતરચનાનો
એક પ્રકાર; મદ્યપદ્ધાદિ સુતર રચના.

જાહતિગ. ન० (જાતિત્રિક) પાત્રજાનિ, ચા-
રગતિ અને એ ત્રિદ્વયોગતિ એ ત્રિપુટીની
અગ્ર્યાર પ્રકૃતિનો સમુદાય.

જાહચેર. પુ० (જાતિસ્થવિર) સાકંથી વધારે
વરસની ઉમરના સાધુ.

જાહદોસ. પું० (જાતિદોષ) જાનિદોષ, જ-
નમો દોષ.

જાહધર્મમય. વિ० (જાતિધર્મક) ઉત્પન્ન-
સ્વભાવવાળો.

જાહજામ. ન० (જાતિજામ) જીઓ “જાહ-
જામ” શબ્દ.

જાહર્પંગુલ. વિ० (જાતિપંગુલ) જનમથીજ
પાંગળો-લુલો.

જાહપહ. પુ० (જાતિપથ) જનમરણનો માર્ગ;
સંસાર.

જાહપ્પસચ્ચા. સ્ત્રી० (જાતિપ્રમત્તા) એક
જાતનો દારૂ.

જાહવહિર. વિ० (જાતિવહિર) જનમથીજ બહાર.

જાહમંત. વિ० (જાતિમન) જાતવાન; સારી
જાતનો.

જાહમૂઝ. વિ० (જાતિમૂઝ) જનમનો મુગા.

જાહય. વિ० (યાચિન) જાચેલું; મારેલું.

જાહરૂઝવડંસય. પું० (જાતિરૂઝવડંસય) એ
નામનું ઇશાન ઇશનું ચોથું વિમાન.

જાહલિંગ. ન० (જાતિલિંગ) જાતિસૂચક શિંગ-
શરીર અવયવ.

જાહવંસ્તા. સ્ત્રી० (જાતિવંશ્યા) જનમથીજ
વંશ્યા-વાંઝણી.

જાહવર. પુ० (જાતિવર) ઉત્તમ જાતિ.

જાહમંપચણ. વિ० (જાતિપચણ) સપૂર્ણ ગૃહ-
વાળી જેની માતા હોય તે; માતાનો
પક્ષ જેનો સારો હોય તે

જાહસર ત્રિ० (જાતિસ્મર) પૂર્વ જનમનું
સ્મરણ કરનાર. (૨) પુ० પૂર્વ જનમની
સ્મૃતિ.

જાહસરણ. ન० (જાતિસ્મરણ) જન જનમોના
અનાવેનું સ્મરણ; મનિજ્ઞાનમાં ધારણાનો
એક ભેદ.

જાહસરણાચરગિજ્ઞ. ન० (જાતિસ્મરણાચરગીય)
જાનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ; જાનિ
સ્મરણને આગળનાર કર્મ પ્રકૃતિ.

જાહસ્સર ત્રિ० (જાતિસ્મર) જીઓ “જાહ-
સર” શબ્દ.

જાહર્નિગુહ્ય. પુ० (જાતિહિગુહ્યક) સારો
હિગળો.

જાઈ. સ્ત્રી (જાતિ) જુઓ “ જાઈ ” શબ્દ.

જાઈસરળા. ન૦ (જાતિસ્મરણ) જુઓ “ જાઈ-સરળા ” શબ્દ.

જાઈસરળાવરગીજ. ન૦ (જાતિસ્મરણવરગીય) જુઓ “ જાઈસરળાવરગીજ ” શબ્દ.

જાઈદિગુલુય પ૦ (જાતિદિગુલુક) જુઓ “ જાઈદિગુલુય ” શબ્દ.

જાડ. પ૦ (જાયુ) દવા; ઓસડ.

જાડયા. સ્ત્રી (યાત્રકા) દેરાળી.

જાડલ પ૦ (જાનુલ) એક પ્રકારની યંત્ર વનસ્પતિ.

જાડકરણ. ન૦ (જાતકર્મ) એ નામનું એક ગાત્ર.

જાડકરણીય ન૦ (જાતકર્મીય) એ નામનું એક ગાત્ર.

જાંઝાચ. ન૦ (જામ્બુનદ) એક પ્રકારનું ઓળું.

જાગ પ૦ (યાગ) યજ્ઞ (૨) દેવપૂજન.

જાગર. ત્રિ (જાગર) અસ્યયમરૂપ નિદ્રા વગરના, જાગરો, નિદ્રાના અભાવવાળા (૨) પ૦ જાગરણ, નિદ્રાના ત્યાગ.

જાગરનાર ત્રિ (જાગરિત) જાગનાર.

જાગરણ. ન૦ (જાગરણ) જાગરણ નિદ્રાનો ક્ષય.

જાગરિનાર. ત્રિ (જાગરિત) જાગનાર.

જાગરિય. ત્રિ (જાગરિત) } જાગરણ, નિદ્રા

જાગરિય. ત્રિ (જાગરિક) } રહિત.

જાગરિયા. સ્ત્રી (જાગરિકા) યાગકર્તા યજ્ઞ પદ્ધતિ ધરાવે રહેના માણસા ગાય જાગરણ કરે તે.

જાગરિયા. સ્ત્રી (જાગરિયા) ચિત્તવન; વિચારણા.

જાજીવં. ઇ૦ (યાજ્ઞકીવં) ઇદમીપર્યંત.

જાણ. પ૦ ન૦ (જ્ઞાન) યાત્રી, યાત્રા, રથ સમ્રામ વગેરે ચારી. (૨) વિમાન, (૩) યાનપાત્ર; વહાણ.

જાણા. ત્રિ (જ્ઞાયક) જાણનાર, સમજનાર.

જાણગિહ ન૦ (યાનગ્રહ) રથ મુકવાનું ધર.

જાણણ ન૦ (જ્ઞાન) જ્ઞાન જાણવું તે.

જાણના. સ્ત્રી (જ્ઞાન) જ્ઞેનાથી વસ્તુનો નિર્ણય થાય તે.

જાણય ત્રિ (જ્ઞાયક) જાણનાર. સમજનાર, (૨) પ૦ પોતે જાણે નહિ જાનાં પોતાને જાણકાર માનનાર ઔદાર્ય.

જાણય. ત્રિ (જ્ઞાયક) સમજવનાર; જાણવનાર.

જાણયા. સ્ત્રી (જ્ઞાન) જ્ઞાન, સમજ.

જાણુરહ. પ૦ (યાનગ્રહ) એક પ્રકારનો રથ.

જાણવત્ત ન૦ (યાનવાત) વહાણ.

જાણવય. ત્રિ (જ્ઞાનવદ) દેશમાં વચ્ચેના અથવા આવેલાં લોકો, દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

જાણવિમાન ત્રિ (જ્ઞાનવિમાન) દેવતાને યમન કરવાનું-મુસાફરીના કામનું વિમાન.

જાણમાલા. સ્ત્રી (યાનમાલા) ગાડી રથ, રથનાં ભાગનો જાણવાની જગ્યા-તથા (૨) વાહન ચલાવવાનું કારખાનું.

જાણમાલિચ પ૦ (યાનમાલિક) ગાડા રથ વગર જાણવાની યાનશાખાનો કિપરી.

જાણિચ ત્રિ (જ્ઞાન) જાણવું.

જાણ. ત્રિ (જ્ઞાયક) જાણીને પાપની નિર્ણય કરનાર, જાણનાર.

જાણ. ન૦ (જાણ) ધુ ટાણ, દીથણ.

જાણુકોપ્પરમાયા. સ્ત્રી (જાણુકર્માતૃ) વધ્યા સ્ત્રી, વાંઝણી.

જાણુપાયપડિય ત્રિ (જાણુપાયપડિય) મીઠા ભીયે પડેલ.

જાણુય. ત્રિ (જ્ઞાયક) જાણનાર જાણનાર.

જાણુરહ. સ્ત્રી (જાણુરી) ગયા નદી.

જાણ. ત્રિ (જાણ) જ્ઞેના; ઉત્પન્ન થયેલ. (૨) ન૦ પ્રકાર.

જાણકર્મ. ન૦ (જાણકર્મ) જ્ઞ-મસૂકાર.

જાણના. સ્ત્રી (યાત્રા) પીણ.

જાતરૂઢ. ત્રિ० (જાતરૂઢ) ચુદ્ધ; ચળકતું
(૨) નં માનુ (૩) જનરૂપ-માનાનો
કાણુ; રત્નપ્રભા પૃથ્વીના અર કાણુનો
૧૩ મો વિભાગ

જાતિ. સ્ત્રી० (જાતિ) જુઓ “ જનક ”
શબ્દ.

જાતિકર્મ. નં (જાતિકર્મ) જુઓ “ જનક-
કર્મ ” શબ્દ.

જાતિપસંન. પુ० સ્ત્રી० (જાતિપસંન) એક
જનનો દાસ.

જાતિય. ત્રિ० (જાતિય) માગણ; ચાચેલ.

જાતિસંપન્ન ત્રિ० (જાતિસંપન્ન) જુઓ “ જનક-
સંપાદન ” શબ્દ

જાતિસ્મરણ. નં (જાતિસ્મરણ) જુઓ
“ જનકસ્મરણ ” શબ્દ

જામ. પુ० (જામ) મહાવન, સર્વથા પ્રાણ-
નિપાતવંરમણ અર્થ મોટા પાત્ર વન
(૨) પર્ણાશ, દિવસ કે રાત્રિનો આશ્રે
ભાગ (૩) આડવી અત્રાસ અત્રીઅત્રી
સા’ અને સાથી વધારે ઉમર.

જામાડય. પુ० (જામાડય) જમાડ

જામિદ્વય. પુ० (જામિક) પંદરગીર, સિપાઈ.

જામુળકુસુમ નં (જવાકુસુમ) ગતા કુલ
વાળા જવા નામે ઝાડનું ફૂલ.

જાય. પુ० (જાય) યજ (૨) પૂજ.

જાય. ત્રિ० (જાત) ઉત્પન્ન થયેલ; ઉપજેલ;
જન્મેલ. (૨) પુ० પુત્ર; દીકરા (૩) ત્રિ०
પ્રાપ્ત થયેલ; મેળવેલ. (૪) નં પ્રકાર;
બંદ. (૫) ત્રિ० શુદ્ધ, જનિતો (૬) પુ०
અકુર. (૭) ત્રિ० શાસ્ત્રવિધિ જાણનાર;
ગીતાર્થ. (૮) નં ગમન; ગતિ.

જાયકર્મ. નં (જાતકર્મ) પ્રવૃત્તિ કર્મ

જાયગ. ત્રિ० (યોજક) યાજક, યજ કરનાર

જાયણ. નં (યાતન) પીડા કરવી ને.

જાયણ. નં (યાચન) માગનુ; ચાચુ ને.

જાયણજીવણ. ત્રિ० (યાચનજીવન) જેના

જીવનનો આવાર માગવા ઉપર છે ને;
બિહુદ.

જાયણ. સ્ત્રી० (યાતના) પીડા

જાયણ. સ્ત્રી० (યાચના) યાચના, માંગણી,
બિણ માગવી ને

જાયણાપર્મિહ પું (યાચનાપર્મિહ) બિહાનો
પરિપટ. પરિપદનો એક પ્રકાર

જાયણી. સ્ત્રી० (યાચની) આદારાદિકની
માંગણી કરવાની ભાષા.

જાયતેય. પુ० (જાતવત્સવ) અર્થ

જાયનિદુયા. સ્ત્રી० (જાતનિદુતા) જેનું જ-
ન્મેય યાગક તત્કાળ મરણ પામે છે
અથવા મુવેલુ અતરે છે તે માતા

જાયરૂઢ નં (જાતરૂપ) એક જનનું સોનું.
(૨) ૨૫. ચારી (૩) ત્રિ० ૩૫વાળ.

જાયરૂઢકુંડ. પુ० (જાતરૂઢકાંડ) રત્નપ્રભા
પૃથ્વીના ૧૨ કાણુમાનો ૧૩ મો કાણુ.

જાયવ પુ० સ્ત્રી० (યાચવ) યદ્યવશતઃ,
જનવ

જાયવેય. પુ० (જાતવેય) અર્થ

જાયા. સ્ત્રી० (યાત્રા) યાત્રા; શરીરનિર્વાહ.
(૨) અયમગાન, અયમ નિર્વાહ (૩)
વિદાર, પ્રવૃત્તિ.

જાયા. સ્ત્રી० (જાયા) જો, ભાવો.

જાયા. સ્ત્રી० (જાતા) ચમરેન્દ્ર વગરની
અદારની અભા કે જેના સભાસદો વગર
આજ્ઞાએ આવે

જાયાહ. પુ० (યાચાજિત) અવશ્ય યજ કરનાર.

જાર પુ० (જાર) મળિનું એક લક્ષણ.

જારા સ્ત્રી०(જાણ) જાણ્યર પ્રાણિની એક જન.

જાગપરિભસિ પુ० (જાગપરિભસિ) એક
પ્રકારની નાટક વિધિ, જાગ (એક જનનું
જાણ્યર પ્રાણી ને) ની રચનાવાળું એક
પ્રકારનું નાટક

જાગમાર પુ० (જાગમાર) જાણ્યર પ્રાણીની
એક જન.

જારામાત્રપવિમત્તિ. પુ નં (જારામાત્રપવિમત્તિ)
જારામાત્ર-જાણીયર પ્રાણીની એક જાત-
નેની રચનાવાળું ૩૨ નાટકમાંનું એક
નાટક.

જારિસ વિં (જારિસ) જેનું; જેવા પ્રકારનું
જાર. પું (જાર) એ નામની એક સાધા-
રણ વનસ્પતિ; કદની એક જાત.

જારુકગૃહ. } પું (જારુકગૃહ) વસિષ્ઠ
જારિંગૃહ. } ગોત્રની એક શાખા. (૨) તે
ગોત્રનો પુત્ર

જાલ. પું (જાલ) જવાળા, અગ્નિ શિખા.

જાલ. નં (જાલ) માછલી પકડવાની જાળ
(૨) મૃગ આદિ પશુને પકડવાનો પાશ.
(૩) મુક્તાકૃષ્ણનો ગુરુછા. (૪) નં એક
જાતનું પગનું ધરોણું. (૫) જાળી; નાનાં
નાના કાણાવાળી આરી. (૬) સમૂહ.

જાલંધર. નં (જાલંધર) દેવાનંદાદિ આત્મ-
બીનું ગોત્ર.

જાલંધરસગુહ. વિં (જાલંધરસગુહ) જાળા-
ધર ગાત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

જાલંધરાયણ. નં (જાલંધરાયણ) ગોત્ર વિશેષ.

જાલકટક. પું (જાલકટક) છિદ્રવાળી
આરીનો સમૂહ. (૨) છિદ્રવાળી આરીઓથી
ગોઠતો પ્રદેશ

જાલક. પું (જાલક) જાળી, આરી (૨)
પગનું એક જાતનું આભરણ. (૩) એ
ઈન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

જાલધર. નં (જાલધર) જાળીવાળું ધર.

જાલક. નં (જાલક) અર્ધ ગદાકારે
નીસરણી.

જાલપંજર. પું (જાલપંજર) ગાખ.

જાલય. પું (જાલક) જુઓ “જાલય” શબ્દ.

જાલહર. નં (જાલધર) જાળીયાવાળું ધર.

જાલા. સ્ત્રી (જાલા) જવાળા-જાળી; અ-
ગ્નિની શિખા. (૨) ૬ મા અક્ષરતિની
માતા. (૩) અન્દ્રપ્રજ સ્વામીની શાસનદેવી.

જાલાડ. પું (જાલાડ) એક પ્રકારનો
એ ઈન્દ્રિય જીવ.

જાલિ. પું (જાલિ) અત્યંતસૂત્રના ચોથા
વર્ગનાં પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૨)
વસુદેવ રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર.
(૩) અલ્પનરોવવાદસૂત્રના પ્રથમ વર્ગના
પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક
રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૫) શ્રી
કૃષ્ણના એક પુત્ર જે દીક્ષા લઈ
ઐતુર્જય પર મોક્ષે ગયા.

જાલિયા. સ્ત્રી (જાલિકા) જાળી; આરી.
જાવ. મં (જાવત) જાળા મુધી, જાળાં લગી.
(૨) વિં જેટલું.

જાવ. પું (જાવ) જાળ, મન્ત્રાદિકનું ઉચ્ચારણ.

જાવકય. વિં (જાવત) જેટલું.

જાવક સ્ત્રી (જાતિપત્રી) ગુરુજીવનવંશિનો
એક પ્રકાર. (૨) એક જાતનો દંડ.

જાવચ્ચર્ગ મં (જાવચ) જેટલામા.

જાવંત. વિં (જાવત) જેટલા (૨) નં ભગવતી
સત્તા પ્રથમ શતકના છઠ્ઠા ઉદ્દેશાનું નામ.

જાવંતાવ. મં (જાવંતાવ) એક પ્રકારનું
ગણિત, સંખ્યાનો એક પ્રકાર.

જાવગ. પું (જાવક) કાળકેપ કરનાર હેતુ;
હેતુનો એક પ્રકાર.

જાવચ્ચર્ગ મં (જાવચ) જુઓ “જાવંચ”
શબ્દ.

જાવજીવ. સ્ત્રી નં (જાવજીવ) જીવે ત્યા
મુધી; જીવગીર્ધર.

જાવજીવિયં મં (જાવજીવિયમ) જાવંચી
જીવ રહે ત્યાંમુધી

જાવણ. નં (જાવન) નિર્વાહ કરવો.

જાવતિષ્ઠ. વિં (જાવત) જેટલું.

જાવતી સ્ત્રી (જાતિપત્રી) જાવંતી; એક જા-
તનું વૃક્ષ.

જાવવચ્ચ. નં (જાવવચ્ચ) વસ્તુ રહે ત્યાંમુધી
રહે તે.

જાવય. ત્રિ० (જાવક) રામદેવને જન્મા કરનાર. (૨) પુ० તર્કશાસ્ત્ર પ્રમાણે કાળ-કેપક હેતુ.

જાવય. ત્રિ० (જાવક) રામદેવ જન્માવનાર.

જાવસિંચ. ત્રિ० (યાવસિક) ખડના ભારા જન્માવનાર (૨) ધાન્યથી ગુજરાન ચલાવનાર.

જાવિય. ત્રિ० (યાવિત) ઓગાળી ગયેલ

જાસ. પુ० (જાવ) પિશાચની એક પ્રકાર

જાસુચ. } પુ० નં (જગમુખનમ) જન્યુના

જાસુમળા } ૪૯.

જાસુમિળા.

જાસુયળા.

જાહગ પુ० (જાહક) નદી, કાઠાવાળુ એક પ્રાણી.

જાહથ નં (યાથાથ્ય) યથાર્થપાત્ર.

જાહે. મ્ર० (યદા) જન્મા.

જિમ્મ પુ० (જીવ) જીવ; પ્રાણી.

જિમ્મ. ત્રિ० (જિત) જીતેલ. (૨) પરિચિત

જિમ્મંતી. સ્ત્રી० (જીવંતી) એક જનની વેલ.

જિમ્મદ્વાળા. નં (જીવસ્થાન) જીવના સ્થાન-ભેદ; સુદમ એકંદ્રિયાદિ જીવના ૧૬ ભેદ-પ્રકાર.

જિમ્મવિશાળા. સ્ત્રી० (જીવવિશાળા) જીવઆશ્રી વિષાક પામનારી કમંપ્રકૃતિ

જિમ્મસક્તુ. પુ० (જિતશત્રુ) મહાવીર સ્વામીના વખતમાં મિથિલા નગરીનો રાજા. (૨) ભગવાન અજિતનાથના પિતા.

જિમ્મારિ. પુ० (જિતારિ) ભગવાન સભવનાથના પિતા.

જિમ્મિય. ત્રિ० (જિતેન્દ્રિય) હૃદિયોને વશ કરનાર; જીતેન્દ્રિય.

જિમ્મણા. સ્ત્રી० (પ્રાણ) સુખતુ તે.

જિદ્દ. ત્રિ० (જ્યેષ્ઠ) મહોટા. (૨) ઉત્કૃષ્ટ; શ્રેષ્ઠ.

જિદ્દા. સ્ત્રી० (જ્યેષ્ઠા) મોટી બહેન. (૨) મહોટા. (૩) ભગવાન મહાવીરની પુત્રી.

(૧) ભગવાન મહાવીરની બહેન. (૫) એ નામનું એક નક્ષત્ર.

જિદ્દામૂલ. પુ० (જ્યેષ્ઠામૂલ) જેની પુનમે જ્યેષ્ઠા કે મૂળનક્ષત્રની સાથે ચંદ્રમા જોગ થાય તે મહિનો, મહામાસ.

જિદ્દુહ. નં () એક જનની રમત.

જિણ. પુ० (જિન) રામદેવને સર્વથા જીતનાર; તીર્થકર, કૈવળી આદિ. જીન ભગવાન (૨) ચૈદ પૂવના જાળનાર (૩) જેને સાધુ વિશેષ; જીનકલ્પી મુનિ. (૪) અવધિજ્ઞાન આદિ અતીન્દ્રિય જ્ઞાનવાળા.

જિણકલ્પ. પુ० (જિનકલ્પ) ઉત્કૃષ્ટ આચાર પાળનાર સાધુનો-જીનકલ્પીના વ્યવહાર વિધિ

જિણકલ્પિ. પુ० (જિનકલ્પિન) જીનકલ્પી સાધુ

જિણકલ્પિય પુ० (જિનકલ્પિક) જીનકલ્પી સાધુ; ઉત્કૃષ્ટ આચારી સાધુ.

જિણક્ષત્ત. પુ० (જિનક્ષત્ત) ચપાનગરી નિવાસી એક સાર્થવાહનું નામ.

જિણધર્મ. પુ० (જિનધર્મ) જૈનધર્મ.

જિણપડિમા. સ્ત્રી० (જિનપ્રતિમા) તૃપ્ત, વર્ધમાન, ચંદ્રાનન અને વારિસંજ એ નામથી ઓળખાતી શાશ્વતી પ્રતિમા.

જિણપાલય. પુ० (જિનપાલક) એ નામનો એક સાર્થવાહન પુત્ર.

જિણમદ્દ પુ० (જિનમદ્દ) આ નામના એક મથકાર જેન આચાર્ય.

જિણમય. નં (જિનમત) શ્રી તીર્થકરનો માર્ગ; જૈનદર્શન.

જિણમુદા. સ્ત્રી० (જિનમુદા) જે પગ વચ્ચે ચાર આંગળનું અને રાખી સરખા ઉભા રહીને કાઉસગ કરવો તે.

જિણરક્ષિય. પુ० (જિનરક્ષિત) જિનરક્ષિત નામે માર્કેડિ સાર્થવાહનો પુત્ર.

જિણયાલિય. પુ० (જિનયાલિત) ચપા નગ-

રોનો રહેવાશી માકન્દિ સાર્થવાદનો પુત્ર.
જિજ્ઞાસાસળ ન૦ (જિજ્ઞાસન) જૈનદર્શન.
જિર્મિદ્ર પુ૦ (જિર્મિદ્ર) જિર્મિદ્ર ભગવાન,
 તીર્થંકર.
જિજોમર પુ૦ (જિજોમર) તીર્થંકર.
જિજોસમ પુ૦ (જિજોસમ) તીર્થંકર
જિજોમા ત્રિ૦ (જીજો) જુનુ, જુનુ થયલ
 (૨) દહ, ધરેલ.
જિજ્ઞાસુકુમારી સ્ત્રી (જિજ્ઞાસુકુમારી) દહા સ્ત્રી,
 ધડપણ નુધી કુમારી ગરલ સ્ત્રી
જિજ્ઞાસા સ્ત્રી (જિજ્ઞાસા) જનનુવાની સ્ત્રી
જિજ્ઞાસુજ્ઞામા ન૦ (જિજ્ઞાસુજ્ઞામા) રાગગત ન
 ગરીની પશ્ચિમમા આવેલું એક ઉદ્યાન.
જિત ત્રિ૦ (જિત) ગતલદી ઉપનિષદ થાગ
 તેનુ, યાદ આવે તેનુ (૧) જિતાર્થક
જિતસત્તુ પુ૦ (જિતજગત) એ નામનો એક
 રાગ
જિર્મિદ્રિય ત્રિ૦ (જિર્મિદ્રિય) જુએા (જિર્મિ-
 દ્રિય" શબ્દ.
જિન્ન ત્રિ૦ (જીન્ન) જુનુ, જુનુ
જિન્મા સ્ત્રી (જિન્મા) જુભ
જિન્માગાર પુ૦ (જિન્માગાર) જુભનો આકાર
 પનાવનાર એક પ્રકારનો કારીગર.
જિર્મિમ્રા સ્ત્રી (જિર્મિમ્રા) પાળી નીકળ-
 વાની પરનાળા. (૨) જુભ
જિર્મિદ્રિય ન૦ (જિર્મિદ્રિય) રનન્દ્રિય,
 રસના જુભ.
જિમિય ત્રિ૦ (જિમિય) ભાગન કરી લીધેલ
જિમ્મ } ત્રિ૦ (જિમ્મ) કપડી, માપવાળો
જિમ્મ } (૨) આગનુ, મન્દ (૩) ન૦
 કપડ, માપા (૪) જુભ નામનો મેથ,
 એ પરમ ત્યાગે પ્રાપ્ત એક પરસ ત્રલ આલે.
જિય ન૦ (જિય) જીન, ગય (૨) ત્રિ૦
 જીતેલ વશ કરેલ. (૩) ગતલદી ભાક્ષી
 શકાય તેનુ; જલદી આવડે તેનુ. (૪) પુ૦
 જીન આચાર વ્યવહાર

જિયંતળ. } પુ૦ ન૦ (જીવાન્તલ) એ નામની
જિયંતલ. } એક પ્રકારની વનસ્પતિ.
જિયંતી સ્ત્રી (જીવંતી) એક મતની વેલ.
જિયંવંત ત્રિ૦ (જિયંવંત) ગય મેળવેલ.
જિયસત્તુ પુ૦ (જિયજગત) અજીવનાથના-
 માના પિતાનુ નામ (૨) વાણિગય
 મામનો રાગ (૩) ચપા નગરીનો રાગ.
 (૪) ઉજ્જયિની નગરીનો રાગ. (૫)
 સર્વતાલક નગરીનો રાગનું નામ (૬)
 મિથિલા નગરીનો રાગ. (૭) પાચાળ
 દેશનો રાગ કે જેણે મહિનાથજી સાથે
 દક્ષા લીધી હતી (૮) આમલકદયા
 નગરીનો રાગ. (૯) સાવર્ધા નગરીનો
 રાગ (૧૦) વાણારગી નગરીનો રાગ
 (૧૧) આશલિયા નગરીનો રાગ (૧૨)
 પોલાસપુર નગરીનો રાગ. (૧૩) વિ-
 જુનું જીવનાર
જિયમેળ પુ૦ (જિયમેળ) ભરતજગતના રીંગ
 કુલકરનુ નામ.
જિયાગિ પુ૦ (જિયાગિ) ત્રાગ નીર્થકર
 સભવનાથના પિતાનુ નામ
જીમૂત. } પુ (જીમૂત) જીમૂત નામનો મેથ
જીમૂય. } ક જ એકવાર વરસે તે દસ
 વરસ નુધી પૃથ્વીમા તેના ત્રલ રહે.
જીય પુ૦ (જીય) જીવ. (૨) જીવન,
 જીવની.
જીય ન૦ (જીય) પરપરાથી આપ્યા આ-
 વતો વ્યવહાર, આચારપદ્ધતિ (૨) ફરજ,
 કનય (૩) જીવ. (૪) મર્યાદા, રિયતિ,
 વ્યવસ્થા
જીયકલ્પ પુ૦ (જીયકલ્પ) પૂર્વાચાર્યોની
 પરપરાથી આપ્યા આવતો આચાર.
જીયકલ્પિય ત્રિ૦ (જીયકલ્પિક) જીતકલ્પક;
 પરપરાનુસારી આચારવાળો.
જીયજર ત્રિ૦ (જીયજર) એ નામના આચારો-
 નમા થયેલ આચાર્ય, શાષ્ટિદયના શિષ્ય.

જીરય. ન૦ (જીરક) છંદ. (૨) એક ભતની વનસ્પતિ.

જીરય. પું૦ (જીરક) એક ભતની વનસ્પતિ.

જીવ. પુ૦ (જીવ) આત્મા; ચૈતન્ય. (૨) જીવતત્ત્વ; નવ તત્ત્વમાંનું પ્રથમ તત્ત્વ; ૭ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય. (૩) જીવન; પ્રાણ ધારણ. (૪) બળ; પરાક્રમ.

જીવંજીવ. પુ૦ (જીવજીવ) જીવનનો આધાર (૨) જીવની શક્તિ. (૩) જીવન (૪) એક ભતનું પક્ષી.

જીવંજીવક. } પુ૦ (જીવજીવક) એક જીવંજીવગ. } નવું પક્ષી; ચક્રાર. (૨) એક ભતની વનસ્પતિ.

જીવકાય. પુ૦ (જીવકાય) જીવલોક, જીવરાશિ.

જીવમાહ વિ૦ (જીવમાહ) જીવનાને પ્રદાન કરનાર

જીવધન પુ૦ (જીવધન) જીવધન-અસખ્યાન પ્રદેશના પિંડરૂપ.

જીવદ્વાર. ન૦ (જીવધ્યાન) જીવસ્થાન-ગુણસ્થાન.

જીવન ન૦ (જીવન) જીવન, પ્રાણ ધારણ

જીવનિકાય. પુ૦ (જીવનિકાય) જીવરાશિ.

જીવનિજ્ઞ વિ૦ (જીવનીય) જીવના થોડા.

જીવનત્ત ન૦ (જીવનત્ત) જીવનત્ત; ચૈતન્ય પદાર્થ.

જીવત્થિકાય. પુ૦ (જીવત્થિકાય) ચૈતન્ય-ઉપયોગ લક્ષણવાળું ૭ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય. (૨) જીવ સમૂહ; જીવરાશિ.

જીવદ્વ. ન૦ (જીવદ્વ) જીવદ્વ. ૭ દ્રવ્યમાંનું એક.

જીવદિદિયા. સ્ત્રી૦ (જીવદિદિયા) જીવને નેતા જતા રાગદંપાદિ કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

જીવપણસિય. પુ૦ (જીવપ્રાદેશિક) જીવના અસંખ્યાત પ્રદેશમાં છેલા પ્રદેશમાં જ જીવ માનનાર નિષ્વયુગ્મ આચાર્યનો અનુયાયી.

જીવપાડસિયા } સ્ત્રી૦ (જીવપ્રાદેશિકી)
જીવપાઓસિયા. } કાષ્ઠપણ જીવ ઉપર દેવ કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

જીવપાડુચિયા. સ્ત્રી૦ (જીવપ્રાતીતિકા) જીવને આશ્રી લાગતી ક્રિયા.

જીવમિસ્સિયા. સ્ત્રી૦ (જીવમિષ્ટિ) સત્યા-રૂપા લાપાનો એક પ્રકાર, જ્યાં થોડા ભરી ગયા હોય અને થોડા જીવતા હોય ત્યાં બધા ભરી ગયા છે એમ કહેવું તે.

જીવરાસિ. પુ૦ (જીવરાસિ) જીવનો સમૂહ-જથ્થો

જીવલોચ. પું૦ (જીવલોક) જીવલોક; અસાર.

જીવવંત. વિ૦ (જીવિતવંત) પ્રાણી.

જીવવિષ્ણુજડ વિ૦ (જીવવિપ્રીય) પ્રાણુક; જીવરસિન.

જીવવિવાગ. સ્ત્રી૦ (જીવવિવાક) જીવને વિવાક ફર્શવનાર કર્મપ્રકૃતિ; જીવવિવાકી કર્મપ્રકૃતિ.

જીવવુદ્ધિય. ન૦ (જીવવુદ્ધિક) અનુસાર, સમનિ; અનુમનિ.

જીવસાહનિયા. સ્ત્રી૦ (જીવસાહસ્તિકા) પાનાના હાથથી જીવને મારવાથી લાગતી ક્રિયા.

જીવા સ્ત્રી૦ (જીવા) ધનુષ્યની પળાય; દોરી. (૨) ધનુષ્યાકારે ક્ષેત્રનો પળાય સ્થાનીય પ્રદેશ; હરત આદિ ક્ષેત્રના લાગા છેડાની પહોળાઈ. (૩) એક આબુથી બીજી આબુ સુધીની સિંચી કોટી

જીવાજીવ. પુ૦ (જીવાજીવ) જીવ અને અ-જીવ પદાર્થ. (૨) ન૦ જીવ અજીવની સમજણવાળું ઉત્તરાધ્યયનનું ૩૧ મુ અધ્યયન.

જીવાણુસાસન ન૦ (જીવાણુસાસન) જીવની શિક્ષા-સમજ (૨) એ નામનો એક ગ્રંથ.

જીવાભિગમ. પુ० (જીવાભિગમ) જીવની સ-
મજા; જીવનું જાણવું. (૨) રક ઉત્કલિક
સૂત્રમાંનું જીવાભિગમ નામનું સૂત્ર.

જીવાર્ભિગ્મા. ત્રિ० (જીવાર્ભિકી) જીવના
આરમ્ભથી કર્મઅંધાપ તે; ક્રિયાનો એક
પ્રકાર.

જીવિ ત્રિ० (જીવિન્) જીવનવાળો; જીવ-
વાવાળો. (૨) પુ० પ્રાણધારક; જીવ.

જીવિત્ત્વ. ત્રિ० (જીવિત્ત્વ) અનુકરણ જી-
વન; દયાપાત્ર જીવની.

જીવિય. ન० (જીવિત્) જીવન; જીવિત્વ

જીવિયરસમ. પુ० (જીવિયરસમૃત્) સાધારણ
આદર વનસ્પતિ કાચનો એક પ્રકાર

જીવિયરિસિકા. સ્ત્રી० (જીવિયરિસિકા) એક
પ્રકારની વનસ્પતિ.

જીવિયા. સ્ત્રી० (જીવિકા) આજીવકા, વૃત્તિ.

જીવિયોસવિય. ત્રિ० (જીવિયોત્સવિક) જી-
વનમાં ઉત્સવ નૃત્ય; જીવનોત્સવ સમાન

જીવિયોસાસિય. ત્રિ० (જીવિયોસાસિક)
જીવનને વધારનાર

જીવોદ્ધરણ. ન० (જીવોદ્ધરણ) મન્ત્ર શાસ્ત્રનો
એક પ્રકાર.

જીહ્વા. સ્ત્રી० (જિહ્વા) જીભ, રસેન્દ્રિય.

જીર્હિન્દ્રિય. ન० (જિર્હિન્દ્રિય) જીભ; રસેન્દ્રિય.

જુઞ્મ. ન० (યુગ) કાળ વિશેષ.

જુઞ્મ. ત્રિ० (યુત) યુક્ત, સાહન.

જુઞ્મણ્દ. પુ० (યુગ્મણ્દ) એક પ્રકારનો ચંદ્ર
અને નક્ષત્રનો યોગ.

જુઞ્મલ. ન० (યુગલ) બેટું; બેની બેડી.

જુઞ્મલધમ્મ પુ० (યુગલધમ) જુગલ્લીયાનો
ધર્મ; જુગલપણે ઉત્પન્ન થતું વર્ગે.

જુઞ્મલિય. ત્રિ० (યુગલિત) બેડાથેલ, યુગ્મ-
સંનિત.

જુઞ્મ સ્ત્રી० (યુતિ) કાલિ; નેજા, દીપ્તિ. (૨)
એ નામનું નિરયાવલિષ્ટ સૂત્રના પાચમા
વર્ગનું ૬ હું અધ્યયન.

જુઞ્મ. સ્ત્રી० (યુતિ) યુક્તિ; બેડાણ; સયોગ.

જુઞ્મંત. ત્રિ० (યુતિમત્) કાન્તિવાન; તેજસ્વી.
(૨) ન० સપ્તમ. (૩) ભોક્ષ.

જુઞ્મિઞ્મ. ત્રિ० (જુઞ્મિત) જાનિ, કર્મ અને
શરીરથી દૂષિત હોય તે

જુઞ્મિઞ્મંગ. ત્રિ० (જુઞ્મિતાંગ) અપગ.

જુઞ્મજ્ઞ. ન० (યોજન) યોજન; બેડણ. (૨)
વ્યાપાર કરવો તે, મન, વચન અને કાયાની
પ્રવૃત્તિ

જુઞ્મજ્ઞયા } સ્ત્રી० (યોજના) જુઓ “ ઉ-
જુઞ્મજ્ઞા. } પદો ” શબ્દ.

જુઞ્મિઞ્મ. ત્રિ० () જુઞ્મિયા

જુઞ્મ. ન० (યુગ્મ) રાશિ વિશેષ; બેડા સ-
ખ્યા, સમસખ્યા.

જુગ ન० (યુગ) ચાર હાથ પરિમિત એક
ભરપ (૨) ધોંસર, ધોંસરી (૩)
ધોંસરાના આકારનું પુરૂષના હાથ પગનું
વક્ષણ (૪) પુ० સત્ય હાપર, ત્રેતા
અને કલિ એ ચાર યુગ. (૫) પાંચ વર્ષ
પ્રમાણનો કાળ વિભાગ. (૬) એક જનનો
મરણ. (૭) ગાદદેશ પ્રસિદ્ધ એક જનનું
બે હાથ પ્રમાણનું વાહન, પાસખી.

જુગંતકડભૂમિ. સ્ત્રી० (યુગાન્તકટભૂમિ) ગુરૂ
શિષ્ય પઃપરાએ અવિચ્છિન્નપણે સસારના
અન કરનાર જીવોની પરપરા.

જુગંતકરભૂમિ } સ્ત્રી० (યુગાન્તકટભૂમિ) જુ-
જુગંતકરભૂમિ. } યો ઉપલો શબ્દ.

જુગંતર ન० (યુગાન્તર) પરિમાણ વિશેષ.
ચાર હાથ જમીન.

જુગંતરપલોચણા સ્ત્રી० (યુગાન્તરપલોચના)
ચાલતાં ચાલતા ચાર હાથ જમીન પર
દષ્ટિ રાખી તે.

જુગંધર. પુ० (યુગ્ધર) રથ બનાવવાના
ઉપયોગમાં આવતું એક જાનનું લોકડું.

જુગણ્દ. પુ० (યુગ્મણ્દ) જુઓ “ જુઞ્મણ્દ ”
શબ્દ.

જુગપહાણ. (યુગપ્રધાન) } યુગ પ્રધાન
જુગપ્પવર. ત્રિ० (યુગપ્રવર) } પુરૂષ.
જુગપ્પહાણ. (યુગપ્રધાન) }

જુગબાહુ. પુ० (યુગબાહુ) ૬ મા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) ત્રિ० લાખા
લાથવાળો; દીર્ઘઆડુ.

જુગમચ્છ. પુ० (યુગમચ્ચ) એક જનનો
મચ્છ.

જુગલ નં (યુગલ) જોડી; જોડુ. (૨) પુ०
સ્ત્રી० જુગલીયા.

જુગલિય. ત્રિ० (યુગલિત) જોડીયુક્ત.

જુગવ. ત્રિ० (યુગવત) કાળના ઉપદ્રવથી
રહિત; ત્રીજા તથા ચોથા આરાના
જન્મેલ.

જુગવ. } ઇ० (યુગવત) એકી વખતે, એક
જુગવ } કાળે; એક સાથે.

જુગસંવચ્છર. પુ० (યુગસવત્સર) ચંદ્ર, ચંદ્ર, અભિ-
વાષિત, ચંદ્ર અને અભિવર્ષિત એ પાંચ
સવત્સર પ્રમાણુ સમય, ૧૮૩૦ દિવસ
પ્રમાણુ યુગસવત્સર.

જુગસાલા સ્ત્રી० (યુગસાલા) પાંચખી ગાય-
વાની શાળા.

જુગા. ત્રિ० (યોગ્ય) લાયક; ઉચિત.

જુગા. નં (યુગ) ગાલ દેશમાં પ્રસિદ્ધ એક
જાતની પાંચખી. (૨) ધોંસરી. (૩) ધોસરી
વહેનાર ધોડા, બળદ વગેરે. (૪) પુરૂષથી
ઉડાય એવું આકાશ વિમાન.

જુગાયરિયા. } સ્ત્રી० (યુગાયર્યા) વાહનની
જુગારિયા. } ગતિ

જુજા. ત્રિ० (યોજ્ય) યોજના-લટના કરવા
યોગ્ય.

જુજ્ઞ. નં (યુજ્ઞ) યુદ્ધ; લડાઈ.

જુજ્ઞાજુજ્ઞ. નં (યુદ્ધાતિયુદ્ધ) દ્વન્દ્વ યુદ્ધ,
૭૨ કળામાની એક કળા,

જુજ્ઞા. ત્રિ० (યોજ્ય) જીર્ણ, જીર્ણ, યુદ્ધ.

જુજ્ઞાકુમારી. સ્ત્રી० (યોજ્યકુમારી) જીર્ણ
“ જીર્ણકુમારી ” શબ્દ.

જુગિયય. ત્રિ० (યોગિય) જીર્ણ.

જુગણુસાળ. નં (યોગણુસાળ) જીર્ણ “ જી-
ણુસાળ ” શબ્દ.

જુતિ. સ્ત્રી० (યુતિ) કાન્તિ.

જુત. ત્રિ० (યુક્ત) યુક્ત. સદિત. (૨)
જોડેલ. (૩) યોગ્ય (૪) અસખ્યાત
અને અનતનો એક પ્રકાર,

જુત. નં (યોક્ત) જોતર.

જુત્તિ. સ્ત્રી० (યુક્તિ) યુક્તિ; કળા; રીતિ.
(૨) મેળવણી. (૩) એ નામના એક
કુમાર. (૪) એ નામનું પદ્ધિશાસ્ત્રનું
એક અધ્યયન. (૫) સાધન, હેતુ

જુત્તિયણ. ત્રિ० (યુક્તિયણ) યુક્તિના જાણનાર.

જુત્તિસુવચા. પુ० નં (યુક્તિસુવચા) અનાવડી
સાનું.

જુત્તિમેળ પુ० (યુક્તિમેળ) જીર્ણોપના એર-
વન ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ
આઠમા તીર્થકર.

જુદ પુ० (યુદ) યુદ્ધ; લડાઈ, લડવાની કળા.

જુદાજુદ નં (યુદ્ધાતિયુદ્ધ) દ્વન્દ્વ યુદ્ધ;
યુદ્ધ; યુદ્ધમાં યુદ્ધ

જુજ. ત્રિ० (યોજ્ય) જીર્ણ “ જીર્ણ ” શબ્દ.

જુજા. સ્ત્રી० (યોજના) આદની રાત.

જુમ્મ નં (યુમ્મ) જીર્ણ; જોડી, જેનું
જોડુ. (૨) પુ० સમરાશિ.

જુમ્મપણસિય ત્રિ० (યુમ્મપ્રાદેશિક) સમસ-
ખ્યા-એકી પ્રદેશથી અનેલું.

જુય. પુ० (યુગ) યુગ; પાંચ સવત્સર પ્રમાણુ
કાળ વિભાગ. (૨) જ; સખ્યાવાચક.

જુયગ. પુ० (યુક્ત) જવાળુ સમુદ્રમાના આર
મ્હોટા પાતાલકલશમાનો એક.

જુયલ. નં (યુગલ) જોડી, જોડુ.

જુવ. પુ० (યુવન) યુવાન, જીવાન

જુવ. સ્ત્રી० (યુવતિ) યુવતિ; યુવાન સ્ત્રી.

જુવજગ. પુ० (યુવતિજન) યુવતિ; સ્ત્રીજન.

જુવંગવ. પુ० (યુવંગવ) નાનો અંગ.

- જુવતિ.** સ્ત્રી० (યુવતિ) યુવતિ; જુવાન સ્ત્રી.
જુવરાજ. ન० (યૌવરાજ્ય) યુવરાજ તરિકે
 અભિષિખ્ત થયેલાનું રાજ્ય.
જુવરાય. પું० (યુવરાજ) ભવિષ્યનો રાજા,
 પાટવી કુમાર.
જુવલ. ન० (યુગલ) જોડી.
જુવલિય ત્રિ० (યુગલિત) બેડીડપે રહેલ.
જુવાણ. પું० (યુવન) જુવાન; યુવાવસ્થાને
 પ્રાપ્ત થયેલ.
જુવ્વણ. ન० (યૌવન) યુવાવસ્થા.
જુસિય ત્રિ० (જુષ્ટ) પ્રસન્ન; પ્રીત.
જુહિલિલ. પું० (યુધિલિ) દસ્તિનાપુર નગ-
 રના પાપટુરાજના મેહાટા પુત્ર. ધર્મરાજ.
જૂય પું० (યૂ) યજ્ઞાન્તભ. (૨) એ
 નામનું પુરૂષના હાથ અથવા પગનું લક્ષણ
 (૩) એ નામનો પશ્ચિમ દિશાનો પાનાળા
 કળશો (૪) ધોસરી
જૂય. ન० (યૂત) જુગટ (૨) ૧૨ કળા-
 માની એક કળા.
જૂયમ્. ન० (યૂપક) શુક્લપક્ષના પ્રથમ ત્રણ
 દિવસની સધ્યા; ચંદ્ર અને સધ્યાની પ્રભા
 મિશ્રિત થાય તે.
જૂયંકર ત્રિ० (યૂતકર) } જુગારી
જૂયકાર. (યૂતકાર) }
જૂયલ્લય. ન० (યૂતલ્લક) જુગાર ખેલવાનું
 ઘર.
જૂયગ. પું० (યૂપક) શુક્લ પક્ષના પ્રથમ ત્રણ
 દિવસની ચંદ્રની કળા અને સધ્યાનો
 પ્રકાશ મિશ્ર થાય તે. (૨) પશ્ચિમદિશાનો
 એ નામનો પાનાળા કળશો.
જૂયા. સ્ત્રી० (યૂકા) જુ; માથામા થતો
 એક જંતુ. (૨) ચોસડ વાળાથ અથવા
 આડ લિપ્ત પ્રમાણ એક ભરપ.
જૂયાસેજાથર. ત્રિ० (યૂકાશ્યાતર) જુને
 સ્થાન આપનાર.
જૂરણ. ન० (જૂગ) જુરણ કરવી, જુરવું.
જૂરાવળ. ન० (જૂગ) શરીરની જીર્ણતા
 થાય તે
જૂરિમ્. ત્રિ० (જીર્ણ) જીર્ણ થયેલ.
જૂવ. પું० (યૂ) યજ્ઞાન્તભ. (૨) પશ્ચિમ દિ-
 શાનો પાનાળા કળશો.
જૂવગ. } પું० (યૂપક) જુઓ “ જૂયગ ”
જૂવય. } શબ્દ.
જૂમ. પું० ન० (યૂષ) કઠી; ઓસામળ.
જૂસળા. સ્ત્રી० (જોષળા) સેવા; સેવના
જૂસિય ત્રિ० (જુષ્ટ) મેવન કરેલ (૨)
 ક્ષીણ થઇ ગયેલ
જૂહ. ન० (યૂષ) જૂથ; ટોળું.
જૂહવા પું० (યૂધનતિ) } સમુદાના અ-
જૂહાહિવ પું० (યૂધાધિનતિ) } ધિપતિ.
 ટોળાના નાયક.
જૂહિય ન० (યૂધિક) જૂહનું ફલ (૨) ત્રિ०
 ટોળામાં ઉત્પન્ન થયેલ.
જૂહિયા. સ્ત્રી० (યૂધિકા) જૂહ.
જૂહી સ્ત્રી० (યૂધિકા) જુહનો વેલો. (૨)
 જુહનું ફલ.
જે. ઇ० (જે) પાપપરણ તથા વામપાલકારમા
 વપરાતું અચ્ચય.
જેટ. ત્રિ० (જ્યેષ્ઠ) જ્યેષ્ઠ, મેહાટું, પ્રથમ
 ઉત્પન્ન થયેલ
જેટા. સ્ત્રી० (જ્યેષ્ઠ) મેહાટી બહેન. (૨)
 જેડાણી. (૩) જ્યેષ્ઠા નામનું નક્ષત્ર.
જેટામૂલ. પું० (જ્યેષ્ઠામૂલ) જેડ માસ; જેડ
 મહિનો.
જેટામૂલમાસ. પું० (જ્યેષ્ઠામૂલમાસ) જેડ માસ.
જેટામૂલી. સ્ત્રી० (જ્યેષ્ઠામૂલી) જેડ મહિનાની
 પુનમ.
જેગેવ ઇ० (યજ્ઞેવ) જ્યાં; જે ભાગમાં.
જેમાળ. ન० (જેમન) મિષ્ટ ભોજન.
જેમાળા. ન० (જેમલ્લ) બાળક ખાતા શીખે
 તે પ્રસંગે સરકાર કરવામાં આવે તે.
જેમાવળ ન० (જેમન) ભોજન કરાવવું તે.

જૈમિણિ. પું (જૈમિનિ) મીમાંસા દર્શનના સ્થાપક મુનિ.

જૈમિય. ત્રિં (જૈમિત) જોમ્લ; બોજનકરેલ.

જેયાર. ત્રિં (જેતુ) જીતનાર; જય કરનાર.

જેહિલ. પું (જેહિલ) એ નામના વશિષ્ઠ ગાત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ આર્યનાગના શિષ્ય ધિવરમુનિ.

જોમ્લ. પું () યુગલ; બેઠું.

જોમ્લ પું (યોમ) સંયમ વ્યાપાર; ક્રિયા. (૨) ચક્રમાનો યોગ. (૩) મન વચન અને કાયાનો વ્યાપાર

જોમ્લગ. ત્રિં (યોમક) પ્રકાશ કરનાર. (૨) નં વ્યાકરણ પ્રસિદ્ધ નિપાત વગેરે પદ.

જોમ્લગ. નં (યોજન) જોજન; ચાર ગાઉ અથવા ચાર હજાર ગાઉ પ્રમાણ એક ક્ષેત્રનું માપ (૨) સંયમ, સયોગ

જોમ્લાઈનાર. ત્રિં (યોજયિતુ) જોડનાર, સંયુક્ત કરનાર.

જોહ. પું (યોગિન) યોગમનનો અનુયાયી, યોગદર્શનને જ માનનાર

જોહ. પું (જ્યોતિષ) અગ્નિ, પ્રકાશ, તેજઃ જ્યોતિ (૨) જ્ઞાન. (૩) ઋતુ, નક્ષત્ર, તારા, આદિ પ્રકાશક વસ્તુ. (૪) જ્યોતિષી-અદ્વાઈકનાં વિમાન વિશેષ (૫) જ્યોતિષ સંબંધી જ્ઞાનવાળું શાસ્ત્ર. (૬) નં દીવાની જ્યોત. (૭) જોમાથી અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય તેવી જાતના કલ્પવૃક્ષ. (૮) ત્રિં સત્કાર્ય કરવાથી ઉજવળ સ્વભાવવાળો.

જોહગ્રંથ. પું (જ્યોતિગ) જેમાં જ્યોતિ-પ્રકાશ જણાય તેવા કલ્પવૃક્ષની એક જાત.

જોહક્ષ્ત્ર પું (જ્યોતિષ્ક) દીવાની જ્યોત.

જોહય. ત્રિં (યોગિક) યોગિક શબ્દ; જેના પ્રકૃતિ પ્રત્યયનો અર્થ શબ્દમાં ઘટે તે. (૨) યોગવાળો.

જોહય. ત્રિં (યોજિત) યોજેલ, જોડેલ.

જોહસ્ત. નં (જ્યોતીસ્ત) એક જાતનું રતન.

જોહસ્ત. નં (જ્યોતિષ) જ્યોતિષ ચક્ર. (૨)

પું, જ્યોતિષ ચક્રની અદર રહેતા દેવો;

સૂર્ય, ચંદ્ર વગેરે (૩) જ્યોતિષ શાસ્ત્ર.

(૪) આકાશ.

જોહસ્ત. પું (જ્યોતિષ) સૂર્ય, ચંદ્ર આદિ દેવોના એક જાતિ. (૨) ત્રિં જ્યોતિષ શાસ્ત્રના જાણનાર; જ્યોતિષી

જોહસ્તગણાય પું (જ્યોતિર્ગણાય) જ્યોતિ-પ્રગણ (તારા નક્ષત્ર વગેરેનો સમૂહ તે) ના રાજા; ચંદ્ર અને સૂર્ય

જોહસ્તચક્ર. નં (જ્યોતિષ્ચક્ર) જ્યોતિષચક્ર, સૂર્ય, ચંદ્ર, ઋતુ, નક્ષત્ર, તારા, વગેરેનો સમૂહ.

જોહસ્તગય પું (જ્યોતિગય) ચંદ્ર તથા સૂર્ય.

જોહસ્તમયગ નં (જ્યોતિગમ) જ્યોતિષ શાસ્ત્ર.

જોહસ્તલય પું (જ્યોતિગલય) જ્યોતિષના સૂર્ય આદિ દેવ

જોહસ્તિન્દ્ર પું (જ્યોતિન્દ્ર) જ્યોતિષીના હૃદિ. સૂર્ય તથા ચંદ્ર

જોહસ્તિણ. સ્ત્રી (જ્યોત્સ્ના) જ્યોત્સ્ના. કૌમુદી, ચાંદની.

જોહસ્તિણપક્ષ. પું (જ્યોત્સ્નાપક્ષ) શુક્રપક્ષ

જોહસ્તિણમા. સ્ત્રી (જ્યોત્સ્નામા) ચંદ્રની બીજી અપ્રમદિ પીનું નામ.

જોહસ્તિણી. સ્ત્રી (જ્યોતિષી) દેવી વિશેષ.

જોહસ્તિય. પું (જ્યોતિષિક) સૂર્ય, ચંદ્ર, ઋતુ, નક્ષત્ર અને તારા એ પાંચ જાતના દેવતા.

જોહસ્તિયદેવ. પું (જ્યોતિષિકદેવ) જ્યોતિષી દેવ; ચંદ્ર, સૂર્ય વગેરે.

જોહસ્તિયદેવિત્થી. સ્ત્રી (જ્યોતિષિકદેવસ્ત્રી) જ્યોતિષના દેવતાની સ્ત્રી.

જોહસ્તિયરાય. પું (જ્યોતિષિકરાય) ચંદ્ર. (૨) સૂર્ય.

જોહ. પું (જ્યોતિષ) જુઓ “જોધ” શબ્દ.

જોર્જિસ. ન૦ (જ્યોતીર્મ) એક જાતનુ રત્ન.

જોર્જિસર. પુ૦ (યોગીશ્વર) યોગીશ્વર; યોગી
ઓના ઉધર.

જોડકવિગામ. પુ૦ (યોગકર્મિક) પુર્વાભાષપદા
નક્ષત્રનું યોગ.

જાંગ. પુ૦ (યાંગ) સમૃધ્ધ; મિત્રાપ; જોડાણ
(૨) ચંદ્રમાને નક્ષત્રનો સંબંધ (૩)
અપ્રાપ્ત વસ્તુની પ્રાપ્તિ (૪) યુક્તિ,
ઉપાય (૫) પત્રવણાસૂત્રના ત્રીજા પદના
પાંચમા દારનુ નામ. (૬) વશીકરણ
આદિ યોગ. (૭) ચિત્તની ત્રિતિનો નિગેધ
(૮) પડિલેલણ વગેરે શુભ વ્યાપાર-
પ્રવૃત્તિ. (૯) મન વચન અને કાયાનો
વ્યાપાર. (૧૦) સપ્તમ

જાંગનિયા. સ્ત્રી૦ (યોગ્યનિકા) જે પ્રકૃતિ-
ઓના તેરમે ગુણકાણે અત આપે છે
તેવી કર્મ પ્રકૃતિઓ

જાંગકલેમ. ન૦ (યોગક્લેમ) અપ્રાપ્તની પ્રાપ્તિ
અને પ્રાપ્તનુ રક્ષણ

જાંગપરિગામ ન૦ (યોગપરિગામ) જીવના
પરિણામનો એક પ્રકાર.

જાંગપરિવ્વાહ્યા. સ્ત્રી૦ (યોગપરિવ્રાજિકા) સમા-
ધિયાળી પરિવ્રાજિકા-સંન્યાસિની.

જાંગમુહા. સ્ત્રી૦ (યોગમુદ્રા) હાથથી આંગળી-
ઓ પરસ્પર અન્નરિત કરી સપુટ બનાવી,
દાણિનો ભાગ ઉદર પામે રાખી, વડનાનો
પાક ઉચ્ચારતા પાંચ અથ (એ દીચણ,
એ હાથ અને મસ્તક) નમાડવાં તે

જાંગવંત ત્રિ૦ (યોગવંત) શુભ પ્રવૃત્તિવાળા
(૨) યોગી: સમાધિ કરનાર.

જાંગવાહિ. ત્રિ૦ (યોગવાહિન) શાસ્ત્રજ્ઞાનની
આરાધનાને માટે શાસ્ત્રોક્ત તપશ્ચર્યા
કરનાર. (૨) સમાધિમા રહેનાર.

જાંગાગુચ્યાંગ. પુ૦ (યોગાનુચોગ) વશીકરણાદિ
ઉપાય બતાવનારે હરમેખલાદિ શાસ્ત્ર.

જોગિ. ત્રિ૦ (યોગિ) યોગસકિત, સયોગી.

જોગિય. ત્રિ૦ (યૌગિક) જુઓ “ જોધય ”
શબ્દ.

જોગ્ય ત્રિ૦ (યોગ્ય) યોગ્ય. ધૃતિ; ઉચિત,
અરાધર; લાયક.

જોગ્યા. સ્ત્રી૦ (યોગ્યતા) યોગ્યતા; લાયકાત.

જોગ્યા. સ્ત્રી૦ (યોગ્યા) યુથાકાર કરવો
તે. (૨) શાસ્ત્રનો અભ્યાસ. (૩) ગર્ભ
ધારણ કરવાને લાયક યોગી

જોગિત. } ત્રિ૦ (યોગિત) જોડેલું; અગા-
જોડિય. } ડેલું.

જોગ. પુ૦ (યોગ) અનાયં દેશમાનો એક.

જોગામ. પુ૦ (યોગમ) ઉત્તર ભરતમાંનો
એક દેશ

જોગિ. સ્ત્રી૦ (યોગિ) યોગી, ઉત્પત્તિ સ્થાન.
સ્ત્રાનો ગૃહભાગ. (૨) પત્રવણા સૂત્રના
ત્રવમા પદનુ નામ (૩) ગીતની એક
ગ્નત. (૪) આધાર. (૫) એ નામનો
ભગ અપર નામધારી દેવ. (૬) જેનો
દેવના ભગ છે એનુ પર્વાદાદ્યુની નક્ષત્ર.
(૭) કારણ, હેતુ, ઉપાય.

જોગિપદ ન૦ (યોગિપદ) યોગીના અધિકાર-
વાળુ પત્રવણા સૂત્રનું એક પદ.

જોગિય. ત્રિ૦ (યૌગિક) યોગીમા ઉત્પન્ન
અર્થેલ (૨) યોગદેશમાં ઉત્પન્ન અર્થેલ.

જોગિયા સ્ત્રી૦ (યોગિકા) યોગી, ઉત્પત્તિ
સ્થાન

જોગિયા સ્ત્રી૦ (યોગિકા) યોગ નામના
અનાયં દેશમાં જન્મેલી દાસી.

જોગિવિહાર. ન૦ (યોગિવિહાર) ઉત્પત્તિશાસ્ત્ર.

જોગિસૂલ. ન૦ (યોગિસૂલ) યોગીનો એક
રોગ

જોગહા. સ્ત્રી૦ (જ્યોત્સ્ના) ચાંદની; કૌમુદી.

જોતિ ન૦ (જ્યોતિષ) જુઓ “ જોધ ” શબ્દ.

જોતિય. ત્રિ૦ (યોગિત) જોતરેલું.

જોતિરસ પુ૦ (જ્યોતીરસ) જ્યોતિરસકાષ્ઠ;
અરકાંડનો નવમો ભાગ.

જોતિસ. ન૦ (જ્યોતિષ) જ્યોતિષશાસ્ત્ર
જોતિસિય પુ૦ (જ્યોતિષિક) જુઓ “વેદ-
સિય” શબ્દ.
જોતિસિહ. પુ૦ (જ્યોતિષિય) કદવટકની
એક જાત કે જેમાંથી યુગલીયાને સુયં
જેવો પ્રકાશ મળે તે.
જોત } ન૦ (યોગ) જોતક.
જોત. }
જોયણ. ન૦ (યોજન) ચાર ગાઉ, ચાર
ગાઉ પ્રમાણે ક્ષેત્ર. (૨) જોડનું ને.
જોબણ. ન૦ () યન્ત્ર; કળા (૨)
ધાન્યનું મંત્ર
જોબણ. ન૦ (યોજન) યુવાવસ્થા, જુવાની

જોબણ. ન૦ (યોજન) યોવન; યુવાવસ્થા.
જોબણિયા સ્ત્રી૦ (યોજનિકા) યુવાવસ્થા.
જોસણ. સ્ત્રી૦ (જોષણ) પ્રીત (૨) સેવા.
જોમિઆ. સ્ત્રી૦ (જોષિત) રત્ન
જોસિય ત્રિ૦ (જુષ) સંવેગ.
જોહ. પુ૦ (યોહ) યોદ્ધા; યુદ્ધવેદ, જુહાટ.
જોહટ્ટાણ. ન૦ (યોષ્ટ્રધાન) અગ્ર રથના વિ-
ગ્રહ, સુરેયાઓનો યુદ્ધ સમયે શરીર
વિન્યાસ
જોહાર પુ૦ (યોધકાર) રાક્ષા, યુદ્ધ કરનાર.
જોહિ. ત્રિ૦ (યોધિન) યુદ્ધ કરનાર.
જોહિયા. સ્ત્રી૦ (યોધિકા) ચંદન ધા, એક
જાનનું પ્રાણી

જ.

જ. પુ (જ) ધ્યાન.
જમણ પુ૦ () જમણા કરવી
જમ્જ પુ૦ (જમ્જ) ધધ; કંઠક; ટોટા. (૨)
બેદ.
જમ્જા. સ્ત્રી૦ (જમ્જા) વ્યાકુળતા, વિહ્વળતા
(૨) કણ્થો, તોફાન. (૩) માયા, કપટ.
(૪) કોધ; યુસ્તો. (૫) તૃષ્ણા; લોભ.
જમ્જાકર પુ૦ (જમ્જાકર) જેથી સપ્રદાયમાં
બેદ પડે તેવી ખટાટ કરનાર, અસમા-
ધિનું ૧૮ મુ સ્થાનક સેવનાર.
જમ્જાવાય પુ૦ (જમ્જાવાત) વર્ષાસહિત નિ-
પુર વાયુ.
જમ્જિય. ત્રિ૦ (જમ્જિત) જુઓ.
જમ્જિ. ઘ૦ (જમ્જિતિ) શાશ્વ; જલદી.
જમ્જમરિય. ત્રિ૦ (જમ્જમરિત) એક જાનના
વાગ્ગિરના અવાજવાળું.
જમ્જિ. ઘ૦ (જમ્જિતિ) જુઓ ગણિ શબ્દ.

જમ્જ પુ૦ (જમ્જ) } ધ્વજન. (૨)
જમ્જા સ્ત્રી૦ (જમ્જા) } યોદ્ધ રથના-
માનુ આસનું ચાલન.
જમ્જા પુ૦ () અમરણ કરનાર
જમ્જિય. ત્રિ૦ (જમ્જિત) ઠરી ગયેલ, નીકળી
ગયેલ
જમ્જરી. સ્ત્રી૦ (જમ્જરી) ઝાલર. (૨) ખજરી.
એક જાનનું વાગ્ગિર. (૩) ટકા; ઝકડું.
(૪) જમ્જમીયાં, ઝાઝર.
જમ્જણા. સ્ત્રી૦ (જમ્જા) નાશ, વિનાશ.
(૨) અધ્યયન, પઠન.
જમ્જિય. ત્રિ૦ (જમ્જિત) નિર્મૂલ કરલ; ખ-
પાવી નાખેલ.
જમ્જ. પુ૦ (જમ્જ) માહલું. (૨) નાની
માહલી.
જમ્જ ત્રિ૦ (જમ્જિત) } ધ્યાન કરનાર.
જમ્જ. ત્રિ૦ (જમ્જિત) } ચિન્તન કરનાર.

ક્ષાણ. પુ० નં (ધ્યાન) ધર્મ ધ્યાન વગેરે; અબ્યતર નપનો એક પ્રકાર. (૨) ચિત્તનુ એકાગ્રપાત્રું; મનની સ્થિરતા (૩) મનન; સ્મૃતિ. (૪) ચિન્તા; વિચાર. (૫) દ્વ પ્રયત્નથી મન વગેરેનો વ્યાપાર.

ક્ષાણતરિયા. સ્ત્રી० (ધ્યાનાન્તરિકા) આરબ્ધ ધ્યાનની સમાપ્તિ અને અપૂર્વ ધ્યાનનો અનારભ; એ ધ્યાનની મધ્ય અવસ્થા. (૨) શુદ્ધધ્યાન વિશેષ.

ક્ષાણવિભક્તિ. સ્ત્રી० (ધ્યાનવિભક્તિ) ૨૯ ઉત્ક્રાંતિક સૂત્રમાનું ૨૧ મુ.

ક્ષામ. ત્રિ० () અગેધુ. ડાઝેધુ.

ક્ષામયંડિલ. નં (ક્ષામયંડિલ) અળી ગચ્છ ભૂમિ

ક્ષામિય. ત્રિ० (વ્યર્માન) આલવાંધુ. બુ-જાએધુ

ક્ષાય. ત્રિ० (ક્ષાત) અળી ગચ્છ. ભસ્મીકૃત.

ક્ષારી. સ્ત્રી० () ડાટ વિશેષ.

ક્ષિગિર. } પુ० () તેષ્ટદ્રિયજીવની
ક્ષિગિરડ. } એક જાત.

ક્ષિમિય. ત્રિ० () બુખ્યા

ક્ષિમિરી. સ્ત્રી० (ક્ષિમિરી) એક જાતની વેલડી.

ક્ષિમિય. } નં () શરીરના
ક્ષિમિય. } અવયવા જલાભ મન્ય તે,

સાળ રોગમાનો એક રોગ.

ક્ષિલિયા. સ્ત્રી० (ક્ષિલિકા) ત્રણ હન્દિયવાળા જીવની એક જાત.

ક્ષિલિરી. સ્ત્રી० () માણસ પકડવાની જાત.

ક્ષિલ્લી. સ્ત્રી० (ક્ષિલ્લિકા) આ નામની કાષ વનસ્પતિ.

ક્ષીણ. ત્રિ० (ક્ષીણ) ક્ષય પામેલ.

ક્ષુન્નિત. } ત્રિ० () ક્ષુધાથી પીડિત;
ક્ષુન્નિય. } બુખ્યા.

ક્ષુન્નણ. નં () પ્રાલમ્બ; ક્ષુમણુ.

ક્ષુણિ સ્ત્રી० (ક્ષુણિ) અવાજ.

ક્ષુરણ. પુ० (ક્ષુરણ) ઝરવુ, પરતાવું.

ક્ષુસદાહ પુ० (ક્ષુસદાહ) બુસાને બાળવાનું સ્થાન.

ક્ષુસિય ત્રિ० (ક્ષુષ્ટ) સંચિત, આરાધના કરાંચલ. (૨) તમચેલ.

ક્ષુસિર ત્રિ० (ક્ષુષિર) છિદ્રવાળુ, પોલુ. (૨) નં છિદ્ર, પોલ (૩) વાસળી આદિ સજ્જિ વાગિત્ર (૪) આકાશ. (૫) વાસળી આદિ સજ્જિ વાગિત્રનો શબ્દ. (૬) ખુશી જમીન

ક્ષુસળા. સ્ત્રી० (ક્ષુસળા) કમોતો ક્ષય કરવા. (૨) સેવા કરવી (૩) પ્રહણ કરવું.

ક્ષુસિત. } ત્રિ० (ક્ષુષ્ટ) સેવેલુ. (૨) ક્ષય
ક્ષુસિય. } કરેલ, શોષવેલ (૩) એવા કરેલ; આરાધેલ.

ક્ષાંડ. } નં () જાડમાંથી પ-
ક્ષાંડણ. } આદિનું ખંખેરવું. (૨) પત્ર રહિત વૃક્ષ, જળ મૃદ્ધ.

ક્ષાંલિયા } સ્ત્રી० (ક્ષાંલિકા) ઝાળા; કા-
ક્ષાંલિયા } થળી.

ક્ષાંસ. પુ० () દૂર કરવું, ખસેડવું.

ક્ષાંસળા. સ્ત્રી० (ક્ષાંસળા) સેવા; આરાધના.

ક્ષાંસિય. ત્રિ० (ક્ષુષ્ટ) બુખ્યા “ ક્રૂસિય ” શબ્દ.

ટ.

ટંક. પુ० (ટક) જેના કાંઠા પુટી ગયા હોય તેવું તળાવ. (૨) પર્વતની ટોચ. (૩) એક નરકથી પુટલ પર્વત. (૪) છાપેલું નાણું; સિક્કો; છાપ. (૫) તલવાર આ-
દિનો અગ્ર ભાગ. (૬) એક જાતનું પક્ષી.
ટંકણ. પુ० (ટકણ) ટકણ નામનો દેશ
(૨) ત્રિ० તે દેશના રક્ષેચ્છાની એક જાત.
ટંકારણાપવિભક્તિ. પુ० ન० (ટંકારણાપ-
વિભક્તિ) ૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનો એક
પ્રકાર

ટાલ. ન० () જેમાં ગાટલી કે હ-
ળિયા અથવા ન હોય તેવું ફળ, કુમળ
ફળ.

ટિદિમી. સ્ત્રી० (ટિદિમી) ટિટોડી.

ટોપિયા. પુ० () પાંચડી, ટોપી

ટોલ. પુ० () પતંગીઓ. (૨) તીડ

ટોલગદ સ્ત્રી० (ટોલગદ) ટોળા-નીકની
પેડે કુદતો કુદતો વદના કરે તે, વદનાના
ગત્રીશ ટોળમાંનો પાંચમો ટોળ

ઠ.

ઠક્ત. ત્રિ० (સ્થાપિત) સાધુ આવશે ત્યાર
આપણું એમ ધારી સ્થાપી રાખેલું; સા-
ધુએ ટાળવા યોગ્ય હવણા નામના દોષવાળું.

ઠાવ. ત્રિ० (સ્થપિત) ઠાંકેલું.

ઠંકિલ. ન० (સ્થંકિલ) થંકિલ-દિશાએ જ-
વાની ભૂમિ

ઠનિય ત્રિ० () ઠાવેલ.

ઠપ્પ. ત્રિ० (સ્થાપ્ય) સ્થાપવા યોગ્ય; એક
બાળુ મૂકી દેવા યોગ્ય. (૨) બપહાર
કરવા યોગ્ય નહી, અસંવ્યવહાર્ય; લો-
કાના વ્યવહારમાં અનુપયોગી.

ઠવક. ત્રિ० (સ્થાપક) સ્થાપન કરનાર.

ઠવણ ન० (સ્થાપન) સ્થાપન કરવું; મુકવું.

ઠવણા. સ્ત્રી० (સ્થાપના) ઇવવાળી કે નિર્ણય
વસ્તુમાં તેના જેવા આકારવાળી કે ભિન્ન
આકારવાળી બીજી વસ્તુની કદપના કરવી
તે; સ્થાપના નિષ્ક્રેષો. (૨) સાધુને માટે

અમુકકાળ પર્વત સ્થાપીને રાખેલ આહા-
રાદિ આપવાથી લાગતો એક દોષ; ૧૬

ઉદ્ગમનમાંનો ૫ મો દોષ. (૩) ધાર-
ણાનું એક નામ. (૪) અનુદા; સમતિ.

ઠવણાકર્મ. ન० ((સ્થાપનાકર્મ) પરમતનુ
ઉત્થાપન કરી સ્વમતનું સ્થાપન કરવું તે.

ઠવણાપુરિસ. પુ० (સ્થાપનાપુરિસ) પુરૂષની
સ્થાપના-આકૃતિ.

ઠવણાસત્ય ન० (સ્થાપનાસત્ય) સ્થાપના
સત્ય; છેકરાની લાકડીને થોડો કહેવો તે.

ઠવણિજ્ઞ. ત્રિ० (સ્થાપનીય) સ્થાપી રાખવા
યોગ્ય; એક બાળુ મૂકી દેવા યોગ્ય.

ઠવિય. ત્રિ० (સ્થાપિત) સાધુ સાધ્વીને માટે
સ્થાપી રાખેલ (આહાર વગેરે).

ઠવિયા. સ્ત્રી० (સ્થાપિતા) આચાર્યદિકની
વેચાવચ્ચમાં વ્યાધાત પડે તેથી કરવાનું
પ્રાયશ્ચિત વર્તમાનમાં ન કરતાં આગળ
ઉપર કરવાનું રાખે તે.

ઠાઠ. ત્રિં (સ્થાપિત) સ્થાયી; સ્થિર રહેનાર.

ઠાઠા. પુ. નં (સ્થાપ) સ્થાન; ઠેકાણું; જગ્યા; મકાન. (૨) કાઉસંગ, કાયાને જરી પણ હલાવવી નહીં તે. (૩) લેશ્યા કે અધ્યવસાયોનું સ્થાન. (૪) કાર્ય. (૫) સ્થિતિ કરવી તે; અધર્માસ્તિકાયનું લક્ષણ. (૬) આંકડાનું સ્થાન. (૭) ઉત્પન્નિસ્થાન; ઉપજવાનું ઠેકાણું. (૮) અવકાશ; ભૂમિ પ્રદેશ. (૯) શરીરને અમુક સ્થિતિમાં રાખવું તે; આસન. (૧૦) પન્નવળાના ખીળ પદનું નામ. (૧૧) ત્રીજું અગસ્ટ્ર કે જેમાં એકથી દશ પ્રકારની વસ્તુઓનું વર્ણન છે. (૧૨) સ્થિતિ પરિણામ. (૧૩) સ્થિતિ રૂપ યુગ્મ (૧૪) યોગ-મન વચ્ચે કાયાના વ્યાપારના સ્થાનક. (૧૫) ઉભા રહેવું તે. (૧૬) નિવાસ; રહેવું તે. (૧૭) કારણ, નિમિત્ત. (૧૮) પ્રકાર; ભેદ. (૧૯) કાળાગસ્ટ્રનાં કાણાનું નામ

ઠાઠાગુણ. પુ. (સ્થાનગુણ) અધર્માસ્તિકાય, સ્થિતિમાં સ્થાય કરવાનો જેનો યુગ્મ છે તે.

ઠાઠાપદ. નં (સ્થાનપદ) પ્રજાપના સત્રનાં દ્વિતીય પદનું નામ.

ઠાઠામટ્ટ. ત્રિં (સ્થાનમટ્ટ) પેનાની જગાથી ખસેલ. (૨) ચારિત્રથી ભ્રષ્ટ થયેલ.

ઠાઠાપાય. ત્રિં (સ્થાનાતિથ) કાઉસંગને આસને બેઠેલ; કાઉસંગ કરનાર.

ઠાઠાપાય. નં (સ્થાનાયત) ઉંચું સ્થાન.

ઠાઠિ. ત્રિં (સ્થાનિત્ર) સ્થાનસ્થિત; સ્થાનમાં રહેલ.

ઠાઠાકકડિય. } ત્રિં (સ્થાનોત્કટ્ટક) ઉત્કટ-
ઠાઠાકકુટ્ટય. } ટુક આસનવાળા.

ઠાઠાસંક. નં (સ્થાણસંક) ટુંકા વૃક્ષનો એક ભાગ-અવયવ. (૨) ત્રિં ટુંકા વૃક્ષની પેઠે ઉંચા અને સ્થિર રહેલ; સ્તંભિત શરીરવાળા.

ઠાઠાધ પુ. (સ્થાપક) પક્ષને સ્થાપનાર હેતુ.

ઠાઠાહતાર. ત્રિં (સ્થાપિત) સ્થાપનાર.

ઠાઠાણ. નં (સ્થાપ) સ્થાપન કરવું તે.

ઠાઠાણયા } સ્ત્રીં (સ્થાપના) ભુઓ
ઠાઠાણા. } “ ઠંવણ ” શબ્દ.

ઠાઠાય. ત્રિં (સ્થાપક) સ્થાપન કરનાર.

ઠાઠાયિ ત્રિં (સ્થાપિત) સ્થાપન કરેલ; રાખેલ.

ઠિ. સ્ત્રીં (સ્થિતિ) આયુષ્યમાન; જીવન-કાળ. (૨) પન્નવળાના ચોથાપદનું નામ. (૩) જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મની સ્થિતિ-અવસ્થાન કાળ (૪) બેસવું; સ્થિર થવું. (૫) વ્યવસ્થા; ક્રમ; મર્યાદા.

ઠિસ્કમ્મ. નં (સ્થિતિકર્મ) સ્થિતિરૂપે અધારેલ કર્મ; કર્મની સ્થિતિ (૨) સ્થિતિ કર્મ, જન્મ સંસ્કાર.

ઠિસ્કટ્ટાણ. ત્રિં (સ્થિતિકન્યાણ) કલ્યાણરૂપ ઉત્કૃષ્ટમા ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિવાળા.

ઠિસ્કલ્લ. પુ. (સ્થિતિકલ) સ્થિતિનો ક્ષય; આયુષ્યની સમાપ્તિ.

ઠિસ્નિસેગ પુ. (સ્થિતિનિવંક) કર્મની સ્થિતિમાં કર્મના દલિયા નાખવા તે.

ઠિસ્પદ. નં (સ્થિતિપદ) પ્રજાપના સત્રના ચતુર્થ પદનું નામ.

ઠિસ્વંધ. પુ. (સ્થિતિવંચ) કર્મની સ્થિતિનો બંધ; કર્મનું કાલમાન.

ઠિસ્વ. ત્રિં (સ્થિતિક) ઉભું રહેલું; સ્થિર થયેલ. (૨) સ્થિતિવાળો.

ઠિસ્વા. સ્ત્રીં (સ્થિતિકા) સ્થિતિ.

ઠિસ્વાકિયા. સ્ત્રીં (સ્થિતિપતિતા) કુળપરપરથી ચાલી આવતી જન્મ મહોત્સવાદિ ક્રિયા.

ઠિત ત્રિં (સ્થિત) ચિત્તમાં સ્થિર રહેલું.

ઠિતિ સ્ત્રીં (સ્થિતિ) ગતિનો અભાવ. (૨) સ્થિતિ; આયુષ્યકાળ. (૩) મર્યાદા.

ઠિતિમેચ. પું (સ્થિતિમેદ) કર્મની જે સ્થિતિ
આંધેલ હોય તેમાં અધ્યવસાયાદિ બળથી
ન્યૂનાધિકતા કરવી તે.
ઠિતિય. પું (સ્થિતિક) ઉભો રહેનાર. (૨)
ત્રિં સ્થિતિવાળો.
ઠિતિચડિયા. સ્ત્રીં (સ્થિતિનલિતા) કુળકમાગત;
કુળમાં આવેલી સ્થિતિ પ્રમાણે જન્મે
ત્સવાદિ ક્રિયા.

ઠિય. ત્રિં (સ્થિત) સ્થિર રહેલ; વ્યવસ્થિત
કરેલ; ઉભું રાખેલ.

ઠિયકપ્પ. પું (સ્થિતિકલ્પ) ભરત અને
છરવત ક્ષેત્રમાં પહેલા અને છેલા તીર્થ-
કરના શાસનના સાધુઓને માટે નિયત
કરેલ આચાર વ્યવસ્થા-મર્યાદા.

ઢ.

ઢંક. પું () ડખ; વીછી આદિનો
કાટો.

ઢંઢ. પું (ઢગઢ) ૬૩.

ઢંઢિ. પું (ઢગિઢ) દરધારી.

ઢંઢિ સ્ત્રીં () રીવેલા વસ્ત્રનો કકડો.

ઢંઢિલંઢ. પું (ઢગિઢલંઢ) ઢુકડા ઢુકડા
સીવીને જોડેલ વસ્ત્ર.

ઢંમચા. નં (ઢમન) દભકરી બીજાને ઠગવું
તે; (૨) એક પ્રકારનું શસ્ત્ર.

ઢંમચાયા. } સ્ત્રીં (ઢમ્મના) ઠગાઇ. (૨)
ઢંમચા. } માયા; કપટ.

ઢંસચા. નં (ઢંશન) ડંસવું; કરડવું.

ઢંચક. નં (ઢં) જગમ સર્પાદિનું ઝેર. (૨)
ત્રિં ડંખ દીધેલ.

ઢંચકા. સ્ત્રીં (ઢકા) શિવનું વાહનું; ડમર.

ઢંચલગ. પું () નાના નાના પથરા,
કાંકરા.

ઢંઢં. ત્રિં (ઢં) બળી ગયેલું; ભરમ
થયેલું.

ઢંમર. પું નં (ઢમ) બે રાજપોતો કે રા-
જકુમારોનો પરસ્પર વિરોધ થાય તે
ઉપદ્રવ. (૨) દુશ્મન; તોફાન; બળવો.

ઢંમચ. નં (ઢમચ) ડમર નામે વાળંત.

ઢંચા. નં (ઢં) બાળવું.

ઢંચર. ત્રિં () હલકું; પુચ્છ; નાનું.
(૨) બાળક. (૩) તરણ; યુવક.

ઢંચાળી. સ્ત્રીં (ઢાંચિલી) ઢાંચળું.

ઢા } પું નં (ઢાક) વૃક્ષની ડાળખી;
ઢાય. } નાની ડાળ. (૨) ડાંભો; રાઇ
વગેરેની ભાજ. (૩) ત્રિં સાડ.

ઢાંચાળી. સ્ત્રીં (ઢાંચિલી) જુઓ “ઢાંચાળી”
શબ્દ.

ઢાંચરિય. ત્રિં (ઢાંચરિક) લાડાઇ કરનાર.

ઢાંચટ્ટિઈ. સ્ત્રીં (ઢાંચટ્ટિઈ) જે સ્થિતિથી
માડીને તે પ્રકૃતિની ઉત્કૃષ્ટસ્થિતિનો અધ-
થાય ત્યાં સુધીની બધી સ્થિતિઓની
ઢાંચત્થિતિ એવી સરા છે.

ઢાંચાલ. નં () હવેલીનું તળાચુ;
મહેલની જમીન.

ઢાંચ. સ્ત્રીં નં () શાખા; ઝાડની
ઢાળ. (૨) શાખાનો એક ભાગ; ડાં-
ખળી (૩) કળનાં પતિકાં; ન્હાની કકડી.

ઢાંચા. સ્ત્રીં () શાખા; ઢાળ.

ઢાંચ. પું (ઢાં) બળવું; દાઝવું.

ઢિંઠિમ. નં (ઢિંઠિમ) વાદ્યવિશેષ; નાનો ઢોલ.

દિવ. પું. ન૦ (દિવ) ઉપદ્રવ; બળવો.
(૨) હરકન. વિદ્ય. (૩) વિષ્ણવ; ફેરકાર.
દિમ. પું. (દિમ) આળક.
દિમય. પું. (દિમક) આળક.
દિમિયા. સ્ત્રી. (દિમિકા) આળિકા; કન્યા
ડિહી. સ્ત્રી. () જળજન્યુ વિશેષ.
ડુંગર. પું. () ડુંગર; પર્વત.
ડુંબ. પું. () માવન. (૨) આડાવ.
(મહેનર)
ડુટ્ટ. ત્રિ. (ડુટ્ટ) ડુટ્ટ; ડુઝન.
દ્વિપલાસદ્ય. પું. (દ્વિપલાગક) દ્વિપ-
લાશ નામે ઉદ્યાન.
દેવણ. ન૦ () ઉલ્લંઘન; ઓલંગન.

ડોઘ. પું. () લાકડાનો ચાટવો.
ડોંગર. પું. () પર્વત; ચોરોને રહે-
વાનું સ્થાન.
ડોશ. પું. () ડાંચ દેશ. (૨) ત્રિ-
ડાંચ દેશ નિવાસી.
ડોમ્બિલગ. ત્રિ. (ડોમ્બિલક) ડોમ્બિલદેશ નિ-
વાસી. (૨) પું. મ્હેચ્છ દેશ વિશેષ.
(૩) અનાથ જનિ.
ડોહિણી. સ્ત્રી. () આલમ્બી; આ-
લમ્બ જનિની સ્ત્રી.
ડોહણ. પું. () મહુડાનાં ફળ. (૦)
જન્યુ વિશેષ.
ડોહલ ન૦ (ડોહલ) દોહલો.

ઢ.

ઢક. પું. (ઢક) ૧૬ પક્ષી (૨) ડાંગડા.
(૩) કાકાકોઆ. (૪) કુબાર જનિનો એક
જેન ઉપાસક.
ઢકણ. પું. () ચાર ધનિયવાળા
છવની એક જન; અમાઈ
ઢંકુણ પું. () માંકડ (૨) એક
જનનું વાણન.
ઢકલથુલ. પું. (ઢકલથુલ) શાક વનગ-
ની એક જન.

ઢકુર પું. (ઢકુર) અનુકરણ શબ્દ; બાંભરો
અવાજ. (૨) રાહુદેવનું નામ.
ઢિક પું. (ઢિક) પક્ષી વિશેષ.
ઢિકણ. } પું. () માંકડ. (૨) 'મ-
ઢિકુણ. } ગાક.
ઢેગિયાલગ. પું. (ઢેગિકાલક) } પક્ષી
ઢેગિયાલિયા. સ્ત્રી. (ઢેગિકાલિકા) } વિશેષ;
દેસ.
ઢોલ. પું. () ઊંટ.

ણ.

ણ. જ૦ (ન) ના; નદિ.

ણદ્ય. ત્રિ. (નયિક) નયયુક્ત; વિશેષ
અભિપ્રાયવાળા.

ણદી. સ્ત્રી. (નદી) નદી.

ણદીકચ્છ. પું. (નદીકચ્છ) નદીના કિનારા
પરની ઝાડી.

શાંદવહ. પું. (નદીપતિ) સમુદ્ર; સાગર.

શાંદહ. સ્ત્રી. (નવતિ) ૯૦; નેતુ.

શાંદય. સ્ત્રી. નં. (નવત) નેતું; ૯૦.

શાંદય. નં. (ન્યુત) ૮૪ લાખ નિયુતાંગ પ્રમાણુ કાળવિશેષ.

શાંદયંગ. નં. (ન્યુતાંગ) ૮૪ લાખ અન્યુત પ્રમાણુ કાળવિશેષ.

શાંડલ. પું. (નકુલ) નોળીઈ. (૨) નં. વાદ્યવિશેષ (૩) પાણ્ડુ રાજાનો દીકરો; પાંચ પાંડવોમાંનો સૌથી નાનો ભાઈ.

શાંડલી. સ્ત્રી. (નકુલી) સર્પને વશ કરવાની વિદ્યા.

શાં. પ્ર. () વાક્યાલંકાર.

શાંગર. પું. () શંગર, વહાણને રોકી રાખવાની દોરડી કે સાંકળ.

શાંગર } નં. (લાક્ષણ) હળ.

શાંગલ. }

શાંગલઈ. સ્ત્રી. (નક્ષત્રી) એ નામની એક સાધારણ વનસ્પતિ.

શાંગલિય. પું. (લાક્ષણિક) સોનાનો હળ હાથમાં લઈ સ્વારીમાં આગળ ચાલનાર મુલક.

શાંગુલ } નં. (લાક્ષણ) પુણ્ડ.

શાંગોલ }

શાંગોલિ. પું. (લાક્ષણિક) } લાંગુલિક

શાંગોલિય. પું. (લાક્ષણિક) } નામનો એક

અંતરદીપ, ૫૬ અંતરદીપમાંનો એક.

(૨) પું. સ્ત્રી. તે અંતરદીપમાં વસનાર મનુષ્ય.

શાંતમ. નં. () વસ્ત્ર.

શાંદ. ત્રિ. (નન્દ) સમૃદ્ધ. (૨) પું. રાજગૃહી નગરીનો નંદ મણિયાર નામનો શેઠ. (૩)

૧૧ માં તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપ-

નાર. (૪) આવતી ઉત્સપિણીમાં થનાર

પ્રથમ વાસુદેવ. (૫) એક જાતનું લોહનું

આસન. (૬) માતમા દેવલોકનું એક

વિમાન. (૭) આર જાતના વાજાંત્રનો

સાથે શબ્દ કરવો તે. (૮) એ નામનો

એક રાજકુમાર. (૯) પું. એ નામના

એક પાટડીપુત્ર નગરના રાજા. (૧૦)

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા નવમા તીર્થકરના

પૂર્વભવનું નામ.

શાંદકંત. પું. (નન્દકાન્ત) સાતમા દેવલોકનું

એક વિમાન.

શાંદકૂટ. પું. (નન્દકૂટ) સાતમા દેવલોકનું

એક વિમાન.

શાંદગ. પું. (નન્દક) એ નામની કૃત્ય વા-

મુદેવની તલવાર.

શાંદગ્ધ્ર. પું. (નન્દગ્ધ્ર) સાતમા દેવલોક-

નું એક વિમાન.

શાંદગ. પું. (નન્દન) સમૃદ્ધિ. (૨) પુત્ર. (૩)

ભરતક્ષેત્રના સાતમા બળદેવ. (૪) મેરૂ

પર્વત ઉપરનું દેવતાઓને ક્રીડા કરવાનું

વન. (૫) મક્ષિનાથ સ્વામિનો પૂર્વભવ.

(૬) મોકા નગરીની બહારનું ઉદ્યાન. (૭)

ભરતક્ષેત્રના ભવિષ્યના સાતમા વાસુદેવ.

(૮) શ્રેણિકરાજાનો એક પુત્ર. (૯) વૃદ્ધિ.

શાંદગાકૂટ. પું. (નન્દનકૂટ) નંદનવનનાં નવ-

કૂટમાંનું એક.

શાંદગામદ. પું. (નન્દનમદ) માહરસ ગોત્રના

આર્ય સંજ્ઞાનિવિજ્ઞાના પહેલા શિષ્ય.

શાંદગાવણ. નં. (નન્દનવન) જમીનની સપા-

ટીથી પાંચસો જોડન ઉંચે મેરૂ પર્વત

ઉપર આવેલ એક વન. (૨) વિજયપુર

નગરીની પાસેનું ઉદ્યાન

શાંદગાવણકૂટ. ત્રિ. (નંદનવનકૂટ) નંદન વ-

નનાં નવ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર.

શાંદગાવણ. નં. (નન્દનવન) જુઓ “ લાંબા-

વણ ” શબ્દ.

શાંદગ્ધ્રમ. પું. (નન્દગ્ધ્રમ) સાતમા દેવલોકનું

એક વિમાન.

ગાંધર્ભ. સ્ત્રી૦ (નન્દમતી) એક અન્તકૃત સાધ્વી.

ગાંધર્મશિયાર. પુ૦ (નન્દમણિકાર) એ નામનો એક શેઠ-સાહુકાર.

ગાંધર્માણ. પુ૦ (નન્દમાનક) પક્ષીની એક જાત.

ગાંધર્મિસ. પુ૦ (નન્દમિત્ર) ભરત ક્ષેત્રમાં થનાર ખીજા વાસુદેવ.

ગાંધર્લેસ્સ પુ૦ (નન્દલેષ્ય) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

ગાંધર્વણ. પુ૦ (નન્દવર્ણ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

ગાંધર્વગ્રી. સ્ત્રી૦ (નન્દવર્દિની) પૂર્વ દિશામાં રચક પર્વત ઉપર વસનારી આઠમાની સાથી દિશાકુમારી.

ગાંધર્સિંગ. પુ૦ (નન્દશૃંગ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

ગાંધર્સિદ્ધ. પુ૦ (નન્દસિદ્ધ) } સાતમા દેવ
ગાંધર્સિદ્ધ. પુ૦ (નન્દસિદ્ધ) } લોકનું એક
વિમાન.

ગાંધર્સેનિયા. સ્ત્રી૦ (નન્દમનિકા) એક જૈન સાધ્વી

ગાંધા. સ્ત્રી૦ (નન્દા) પડવો, છટ્ટ અને અગીયારસ એ ત્રણ નિધિનું નામ. (૨) શીતલનાથ પ્રભુની માનાનું નામ (૩) પૂર્વ રચક પર્વત પર વસનારી આઠમાની ખીજી દિશાકુમારી. (૪) રતિકર પર્વત ઉપર દશાન ડ્રાની અગ્રમહિષીની રાજધાની. (૫) અગ્રન પર્વત ઉપરની એક વાવનું નામ. (૬) શ્રેણિક રાજની એક રાણી; અભયકુમારની માતા.

ગાંધાપુસ્કરિણી. } સ્ત્રી૦ (નન્દાપુસ્કરિણી)
ગાંધાપુસ્કરિણી. } મેરથી વાયવ્ય ખુણે
પ૦ જોગન ઉપર ભદ્રસાલવનમાંની ચાર વાવડીઓ (૨) સૂર્યાલના વનખંડમાંના મહુદ્રધ્વજ આગળની એક વાવ. (૩)

ચપાનગરીની બહારની એક વાવડીનું નામ.

ગાંધાવત્ત. પુ૦ (નન્દાવર્ત) પાંચમા દેવલોકના ઇંદ્રના વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવતા. (૨) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) નવ ખુણાવાળો સાથીઓ. (૪) ચાર ઇંદ્રિયવાળો જીવ વિશેષ.

ગાંધિ. પુ૦ સ્ત્રી૦ (નન્દિ) આનંદ; પ્રમોદ. (૨) ગૌણમોહનીયકર્મ. (૩) ચાર પ્રકારના વાજત્રોનો સમુદાય. (૪) એક જાતનું ઝાડ. (૫) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર. (૬) મર્ત્યજાન આદિ પાંચ જ્ઞાન. (૭) ઇચ્છેલા અર્થની પ્રાપ્તિ. (૮) મંગલ. (૯) સમૃદ્ધિ. (૧૦) જૈન આગમ વિશેષ. (૧૧) અભિલાષ, આહના. (૧૨) ગાધાર ગ્રામની એક મૂંછતા (૧૩) એ નામના એક રાજકુમાર

ગાંધિવ્ર. ત્રિ૦ (નન્દિત) સમૃદ્ધ. (૨) પુ૦ એ નામના એક જૈન મુનિ.

ગાંધિગ્રાવત્ત. પુ૦ (નન્દાવર્ત) નવખુણાવાળો સાથીઓ. (૨) પાંચમા દેવલોકના ઇંદ્રનું વિમાન

ગાંધિકર. } ત્રિ૦ (નન્દિકર) મંગલકારક.
ગાંધિગર. }

ગાંધિઘોસ પુ૦ (નન્દિઘોષ) ચાર પ્રકારનાં વાજત્રોનો અવાજ. (૨) નન્દિના જેવો અવાજ કરનાર (૩) ન૦ દેવ વિમાન વિશેષ.

ગાંધિઘોસા. સ્ત્રી૦ (નન્દિઘોષા) થણિતકુમાર દેવતાની ઘંટા.

ગાંધિચુલ્લ. પુ૦ (નન્દિચૂર્ણક) અમુક દ્રવ્યના સંયોગથી બનાવેલું ચૂર્ણ.

ગાંધિજ્ઞ. ન૦ (નન્દીય) સ્થવિર આર્ધ રાહલથી નિકળેલ ઉદ્દેશ્યનું પાંચમું કુળ.

ગાંધિગીપિય. પુ૦ (નન્દિગીપિય) સાવર્થી નગરીનો રહેવાસી એ નામનો ગાથાપત.

શંકરનુર. નં (નન્દિતુર) એક સાથે વાગતાં
બાર પ્રકારનાં વાગિત્ર.

શંકરિપૂર નં (નન્દિપુર) શાસ્ત્રિય દેશની
રાજધાની.

શંકરિફલ. ત્રિં (નન્દિફલ) એ નામનું વૃક્ષ.
(૨) એનું પ્રતિષ્ઠાન કરનાર જ્ઞાનાસત્રનું
ત્રીજું અધ્યયન.

શંકરિમાળ નં (નન્દિમાળ) એક જાતનું
ઉપકરણ.

શંકરિનિત્ર. પું (નન્દિનિત્ર) મહાનાથ સાથે
રીક્ષા લેનાર નાન્દિનિત્રકુમાર.

શંકરિમુદંગ નં (નન્દિમુદંગ) એક પ્રકરનું
વાગિત્ર.

શંકરિમુહ પું (નન્દિમુહ) એ આગળી પ્ર-
માણ શરીરધારી પક્ષી વિશેષ.

શંકરિયા. સ્ત્રી (નન્દિયા) ગાધાર ગ્રામની
પહેલી મૂર્છના.

શંકરિયાવત્ત પું (નન્દિયવત્ત) નવ ખુણાવાળો
સાથીઓ. (૨) બ્રહ્મદેવલોકના ઇંદ્રનું
મુસાફરી વિમાન. (૩) એ ઇંદ્રિયવાળો
જીવવિશેષ. (૪) ધોપ અને મહાધોપ
ઇંદ્રના લોકપાળાનું નામ.

શંકરિરાય. પું (નન્દિરાય) પાણ્ડવોના સમ-
કાલીન એક રાજા.

શંકરિરક્ષ. પું (નન્દિરક્ષ) પીપળો; એક
જાતનું ઝાડ.

શંકરિવલ્લભ. પું (નન્દિવલ્લભ) એ નામના
એક રાજકુમાર. (૨) મગવાન મહાવીરના
મોટા ભાઈ. (૩) પક્ષ વિશેષ.

શંકરિવલ્લભા. સ્ત્રી (નન્દિવલ્લભા) અજનપર્વત
ઉપરની એક વાવડી. (૨) રૂચક પર્વત
ઉપરની એક દિશાકુમારી.

શંકરિસિન્ધા. સ્ત્રી (નન્દિસિન્ધા) પશ્ચિમ અં-
જન પર્વત ઉપરની એક વાવડી.

શંકરિસેળ. પું (નન્દિસેળ) મથુરા નગરીના
દામરાજના કુમારનું નામ. (૨) ગૌતમનો

પુત્ર; નન્દિવર્ધનનો શિષ્ય. (૩) ઇરવત
ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ ચોથા નીર્થકર.

શંકરિસેળા. સ્ત્રી (નન્દિસેળા) પૂર્વ અજન
પર્વત ઉપરની એક વાવડી નામ (૨)
પૂર્વ રૂચક પર્વત ઉપર રહેનારી એક દિ-
શાકુમારી.

શંકરિસેળિયા. સ્ત્રી (નન્દિસેળિકા) શ્રેણિક
રાજની રાણી

શંકરિસ્સર. પું (નન્દિસ્સર) બાર પ્રકારનાં
વાજાંતોનો અવાજ (૨) આડમો નન્દી-
શ્વર નામનો દ્વીપ

શંકરિસ્સરશ્વીર. પું (નન્દીશ્વરદ્વીપ) નન્દીશ્વર
નામનો આડમો દ્વીપ.

શંકરિસ્સરા. સ્ત્રી (નન્દીશ્વરા) વાયુકુમાર
દેવતાની ઘટા.

શંકરી પું સ્ત્રી (નન્દિ) જુઓ “ જાંદિ ”
શબ્દ.

શંકરીચુરણા. નં (નન્દિચૂર્ણક) જુઓ
“ જાંદિચુરણ ” શબ્દ.

શંકરીમુહ પું (નન્દિમુહ) પક્ષી વિશેષ.

શંકરીસ્સર. પું (નન્દીશ્વર) આડમો નન્દી-
શ્વર દ્વીપ.

શંકરીસ્સરશ્વર. પું (નન્દીશ્વરશ્વર) એ નામનો
એક દ્વીપ.

શંકરીસ્સરશ્વરોદ પું (નન્દીશ્વરશ્વરોદ) એ નામનો
એક સમુદ્ર

શંકરુત્તર. પું (નન્દોત્તર) ભવનપતિના ઇંદ્રના
રથનો અધિપતિ.

શંકરુત્તરા. સ્ત્રી (નન્દોત્તરા) રતિકર પવન
ઉપરની ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિપાની રાજ-
ધાની. (૨) પૂર્વઅજન પર્વત ઉપરની
એક વાવડીનું નામ (૩) મન્દર પર્વતના
રિશ્ઠકૃટ ઉપર વસનારી દિશાકુમારીમાંની
એક (૪) પૂર્વ દિશાના રૂચક પર્વત
ઉપરની એક દિશાકુમારી. (૫) એ નામની

શ્રેણિક મહારાજની રાણી. (૬) એ નામની એક વાવ.
 શબ્દસત્ત્વકોશ. પું (નંદોત્તમવત્) સા-
 તમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 શબ્દોત્તર. સ્ત્રી (નંદોત્તર) બુદ્ધિ “બુદ્ધોત્તર”
 શબ્દ.
 શકાર. પું (શકાર) ‘શ’ અક્ષર.
 શક્ક. પું () નાક; નાસિકા.
 શક્ક. પું (નક) એક જાનનો મન્દ.
 શક્ત. પું (નક્) નખ.
 શક્તસ. પું નં (નક્ત) અભિગિત વગેરે
 ૨૮ નક્ષત્ર.
 શક્તસમંડલ પું (નક્તસમંડલ) નક્ષત્રોને
 આકાશમાં ચાલવાનો રસ્તો. નક્ષત્રના
 માંડલાં.
 શક્તસમાસ. પું (નક્તમાસ) નક્ષત્રમાસ,
 ૨૮ નક્ષત્ર ચંદ્રમાં સાથે જોગ જોડી થયે
 તેટલો વખત.
 શક્તસસંવચ્છર. પું (નક્તસસંવચ્છર) ૩૨૭
 અહોરાત્ર અને એક અહોરાત્રના ૬૭
 ભાગ કરીએ તેવા ૫૨ ભાગ પ્રમાણ
 નક્ષત્ર સંવત્સર.
 શક્તસમ. નં () નખ છેલ્લાનું
 અને કાંટા કાઢવાનું ઓગર.
 શક્તિ. ત્રિ (નક્તિ) સુદર નખવાળું.
 શક્ત. પું (નક્) નખ
 શક્તિપ્રણા. નં (નક્તિપ્રણા) નખ હરણી-
 નેયણી; નરેણી.
 શા. પું (ના) પર્વત.
 શા. નં (ના) શહેર.
 શાગરુત્તિય. પું (નાગરુત્તિય) કોટવાળ,
 દરોગા.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) શહેરનો આચાર.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નગર-શ-
 હેરનું પાણી નીકળવાનો માર્ગ; ખાળ.

શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નગર વસાવવાની
 વિધિ, ૭૨ કળામાંની ૪૫ મી કળા.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) નગરનું ૨-
 ક્ષણ કરનાર; કોટવાળ.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) પર્વતનો રાજા; મેર
 પર્વત.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) રાજધાની; પા-
 ટનગર.
 શાગરુત્તિ. સ્ત્રી (નાગરુત્તિ) નગરી; પુરી.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) શ્રેષ્ઠ પર્વત.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) મેર પર્વત.
 શાગરુત્તિ. ત્રિ (નાગરુત્તિ) નિષ્પરિગ્રહી; નિષ્ક્રમ.
 શાગરુત્તિ. ત્રિ (નાગરુત્તિ) નાગ, વસ્ત્ર રહિત.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) ગધાર (કન્દહાર)
 દેશનો રાજા. (૨) એ નામના એક ક્ષ-
 ત્રિય રાજા.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નાગપાણું; સાધુપાણું.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) વડનું ઝાડ. (૨) વડના
 આકારનું સહાણું.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નાગપરિમંડલ (નાગરુત્તિ)
 નાગરુત્તિપરિમંડલ સહાણું. (૨) ત્રિ ને
 સહાણુંવાળું.
 શાગરુત્તિ. ત્રિ (નાગરુત્તિ) નહિ.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નાચવું તે; નાચ.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નાચ; નાચવું તે.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) નાચવાના
 સ્વભાવવાળો; મોર.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નાચવું-હલાવવું
 તે. (૨) ત્રિ નાચેલ.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) ધણું પાસે નહિ.
 શાગરુત્તિ. ત્રિ (નાગરુત્તિ) નાચેલ.
 શાગરુત્તિ. ત્રિ (નાગરુત્તિ) નાચવું ગરમ
 નથી તે.
 શાગરુત્તિ. પું (નાગરુત્તિ) નાચનાર; નાચ લોકોની એકજાત.
 શાગરુત્તિ. નં (નાગરુત્તિ) નાચ; નાચ. (૨) નાચ-
 કળા; નાચ સંબંધી વિજ્ઞાન

શબ્દા. ત્રિ० (નર્તક) નૃત્ય કરનાર.
 શબ્દમાલ. પું० (નર્તમાલ) વૃક્ષ વિશેષ.
 શબ્દમાલય. પુ० (નૃત્યમાલક) વૈતાલ્ય પર્વ-
 તની અંકુશપાત યુક્તો સ્વામી દેવતા.
 શબ્દવત્સુ. ન० (નાટ્યવત્સુ) નાટ્ય, નાટક
 આદિનું પ્રતિપાદન કરનાર શાસ્ત્ર; ૨૯
 પાપશ્રુતમાંનું એક.
 શબ્દવિદિ. (નાટ્યવિધિ) નાટ્ય કળા; નાટક
 કરવાની વિધિ-રીતિ.
 શબ્દ. ત્રિ० (નટ) નાશ પામેલ, નષ્ટ થયેલ.
 (૨) રાતદિવસનું ૧૭ મુ મુહૂર્ત.
 શબ્દવંત. પુ० (નટવત) અહોરાત્રનું ૨૬ મુ
 મુહૂર્ત.
 શબ્દસુદ્ધ. ત્રિ० (નટશ્રુતિક) બહેરો.
 શબ્દ. પું० (નટ) નાટક કરનારની એક
 જાત; નટ.
 શબ્દસ્થાપના સ્ત્રી० (નટસ્થાપિતા) એક જાતની
 પ્રવ્રજ્યા; નાટકની માફક ધર્મશાસ્ત્ર કથા
 કરીને આજીવિકા ચલાવતી તે.
 શબ્દિય. ત્રિ० () પાડિન.
 શબ્દી. સ્ત્રી० (નટી) નટની સ્ત્રી; નટડી (૨)
 નાચનાર સ્ત્રી. (૩) એક જાતની કિષિ.
 શબ્દાદ્યા. સ્ત્રી० (નાનાદૃ) નજીદ; પતિની બહેન.
 શબ્દ ત્રિ० (નટ) નમેલ. (૨) પુ० નન
 નામે એક વિમાન.
 શબ્દ. ન० (નક) રાત્રિ.
 શબ્દિચ્છા. સ્ત્રી० (નટુકા) દીકરાની દીકરી.
 (૨) દીકરીની દીકરી.
 શબ્દુ. પુ० (નટુ) } પૌત્ર, પુત્રનો પુત્ર.
 શબ્દુચ્છ. પુ० (નટુક) } (૨) દૌહિત્ર; પુ-
 ત્રીનો પુત્ર.
 શબ્દુચ્છા. સ્ત્રી० (નટુકા) જીઓ ' જીતિઆ '
 શબ્દ.
 શબ્દુચ્છાવદ. પું० (નટુકાવતિ) પૌત્રીનો વર.
 શબ્દુચ્છા. સ્ત્રી० (નટુકિની) દીકરાના દીકરા
 કે દીકરીના દીકરાની વહુ.

શબ્દુર્ધ સ્ત્રી० (નટુકી) જીઓ ' જીતિઆ '
 શબ્દ.
 શબ્દુચ્છા. પુ० (નટુક) પુત્રનો પુત્ર; પૌત્ર.
 શબ્દુચ્છિયા. સ્ત્રી० (નટુકા) દીકરાની દીકરી.
 શબ્દુ. ત્રિ० (ન્યસ્ત) સાધુને વારને સ્થાપી
 રાખેલ. (૨) નથ; બળદની નાથ.
 શબ્દિય. જી० (નાસ્તિ) નથી.
 શબ્દુચ્છા. ત્રિ० (નાસ્તિક) નાસ્તિક; અક્રિ-
 યાવાદી.
 શબ્દિય. ન० (નાસ્તિત્વ) નાસ્તિત્વ; અસ્તિ-
 ત્વનો અભાવ.
 શબ્દ. પુ० (નદ) નાદ; અવાજ.
 શબ્દી. સ્ત્રી० (નરી) નદી. (૨) એ નામનો
 એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.
 શબ્દિય. ન० (નર્ત) બળદ વગેરેનો અવાજ.
 શબ્દ. ત્રિ० (નદ) આંધેશ.
 શબ્દુસંગ. ન० (નમુસક) નપુસક; નામદ.
 શબ્દુસંગપચ્ચા. સ્ત્રી० (નમુસકપ્રજ્ઞાની)
 નપુસકના લક્ષણ બતાવનારી બાપા.
 શબ્દુસંગતિગસિદ્ધ. પુ० (નમુસકલિંગસિદ્ધ)
 નપુસકપણે સિદ્ધ થાય તે.
 શબ્દુસંગવચ્ચા. ન० (નમુસકચ્ચન) નાન્યનર
 જાતિના શબ્દ
 શબ્દુસંગવેદ. પુ० (નમુસકવેદ) ત્રણ વેદમાંનો
 એક.
 શબ્દુસંગવેદગ. } પુ० (નમુસકવેદક) નપુસક
 શબ્દુસંગવેદય. } વેદવાળો જીવ.
 શબ્દુસંગવેય. પું० (નપુસકવેદ) જીઓ ' જીપુ-
 સંગવેદ ' શબ્દ.
 શબ્દુસંગવેયગ. પુ० (નમુસકવેદક) જીઓ
 "જીપુસંગવેદગ" શબ્દ.
 શબ્દુસય. ન० (નમુસક) જીઓ "જીપુસંગ" શબ્દ.
 શબ્દુસયવેયગિજ્ઞ. ન० (નમુસકવેદનીય) જેથી
 નપુસકપણે વેદવામાં આવે તેવી એક
 મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ.
 શામ. ન० (નમસ્) આકાશ.

ગામસૂર. પુ० (નમસૂર) રાહુ.

ગામંસગા. ન૦ } (નમમ્યન) નમસ્કાર
ગામંસગાયા સ્ત્રી० } કરવો તે.

ગામંમગિજ્ઞ. ત્રિ० (નમમ્યનીય) નમસ્કાર કરવા યોગ્ય.

ગામંમિય. ત્રિ० (નમમિયન) નમસ્કાર કરેલ, નમંદ.

ગામગા. ન૦ (નમન) નમન. પ્રણામ.

ગામગાત્રી. સ્ત્રી० (નમની) બીજી ગોળા આગા.

ગામિ પુ० (નમિ) ચાર પ્રત્યેકગુહમાંના એક પ્રત્યેક ગુહ. (૨) એકવીશમા તીથકરનું નામ. (૩) ગૈનાદ્યની ઉત્તરશ્રેણિમાના વિદ્યાધરનો રાગ. (૪) અતગડદશા સત્રના પહેલા અધ્યયનમાં જેનો અધિકાર છે એવા એક સાધુ.

ગામિપ્રવ્યજ્ઞા. સ્ત્રી० (નમિપ્રવ્યજ્યા) એ નામનું ઉત્તરાધ્યયનનું ૯ મું અધ્યયન.

ગામિય. ત્રિ० (નમિત) નમ્ર

ગામિયા. સ્ત્રી० (નમિતા) એ નામની એક સ્ત્રી (૨) સાનાધર્મકથા સૂત્રનું એક અધ્યયન.

ગામુલ્કાર. પુ० (નમ્લ્કાર) નમસ્કાર.

ગામુદ્ય. પુ० (નમુદ્ય) એ નામનો ગોશાળાનો એક શ્રાવક; આશ્વિક મનનો એક ઉપાસક.

ગામો. અ૦ (નમસ) નમસ્કાર કરવો તે.

ગામોંકાર. } પુ० (નમ્કાર) નમસ્કાર. (૨)
ગામોંકાર. } પંચપરમેશ્વરમંત્ર.

ગાય. પુ० (નદ) ભુએ “ જાદ ” શબ્દ.

ગાય અ. (નવ) નદિ.

ગાય. ત્રિ० (નત) નમ્ર થયેલ; નમેલ. (૨) ન૦ દેવ વિમાન વિશેષ.

ગાય. પુ० (નય) અનેક ધર્મવાળી વસ્તુના એક ધર્મનો યોધ કરાવનાર અભિપ્રાય; નૈગમ આદિ સાત નયમાંના ગમે તે એક.

(૨) મત; દષ્ટિ, અપેક્ષા. (૩) ન્યાય; નીતિ. (૪) વિધિ.

ગાયગા. સ્ત્રી० (નયગતિ) નૈગમ આદિ ન-યોએ પોતપોતાના મનનું પોષણ સ્થાપન કરતું તે, પરસ્પર સાપેક્ષ સર્વ નયોથી પ્ર-માણને આધ ન આવે તેવી રીતે વસ્તુનું વ્યવસ્થાપન કરતું તે.

ગાયગા. ન. (નયન) આંખ; નેત્ર, ચક્ષુ. (૨) જ્ઞાન, નિશ્ચય.

ગાયય પુ० (નયન) એક જનનું ઉતનું બ-જુ નાવડું અસ્તર.

ગાયર. ન૦ (નયર) નગર; જ્યાં હથકી વસ્તુ ઉપર કર ન હોય તેનું શહેર.

ગાયરગુન્તિય. પુ० (નયરગુમિક) નગર રક્ષક; કાટવાળા.

ગાયરી સ્ત્રી० (નયરી) નગરી; રાજધાનીનું શહેર.

ગાર. પુ० (નર) નર, મનુષ્ય, પુરૂષ.

ગારકંતપ્પલાય. ન૦ (નરકાન્તાપ્રવાત) જ્યાં દાપના મન્દર પર્વતની ઉત્તરમાં આવેલી નરકાન્તા નદીનો દરોડો.

ગારકંતા. સ્ત્રી० (નરકાન્તા) શ્કિમ પર્વતના મહાપુડરીક ધ્રુમાંથી દક્ષિણ તરફ ની-કળેલી એક મહાનદી.

ગારકંતાકૂડ ન૦ (નરકાન્તાકૂટ) શ્કિમ પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર.

ગારગ. પુ० (નરક) નરકાવાસો; નારકીના હૃદયને રહેવાનું સ્થાન.

ગારગલાલ. પુ० (નરકાલ) નરકના રક્ષક પદર જાતના પરમાધાર્મિક.

ગારગલિમત્તિ સ્ત્રી० (નરકલિમત્તિ) નરકના વિભાગ. (૨) તેનું પ્રતિપાદન કરનાર સુખગાંગસૂત્રનું પાંચમું અધ્યયન.

ગારગાવાસ. પુ० (નરકાવાસ) નરકાવાસો; નારકીનું સ્થાન.

શરર્મિવ. પુ૦ (નરકેન્દ્ર) મ્હોટામાં મ્હોટા નરકાવાસો.

શરદેવ. પુ૦ (નરદેવ) ચક્રવર્તી. (૨) એ નામનો ઋષભદેવ સ્વામિનો એક પુત્ર

શરત્ય. પુ૦ (નરક) રત્નપ્રભાદિ સાત નરક.

શરત્ત્વ. પુ૦ (નરપતિ) માણસનો સ્વામી; નાયક; રાજા.

શરત્ત્વરીસર. પુ૦ (નરત્ત્વેશ્વર) શ્રેષ્ઠ રાજા.

શરત્ત્વસહ. પુ૦ (નરત્ત્વશ્રમ) ઉત્તમ પુરૂષ.

શરત્ત્વસીહ. પું૦ (નરસિંહ) પુરૂષમાં સિંહ સમાન. (૨) અરધા ભાગમાં પુરૂષતા અને અરધા ભાગમાં સિંહના આકારવાળો.

શરત્ત્વહિવ. પુ૦ (નરપ્રિય) રાજા

શરર્મિવ. પુ૦ (નરેન્દ્ર) રાજા, ચક્રવર્તી આદિ.

શરર્મિવર્કન. ન૦ (નરેન્દ્રાન્ત) દેવ વિમાન વિશેષ

શરર્મિવસહ. પુ૦ (નરેન્દ્રશ્રમ) મ્હોટો રાજા.

શરર્મિવસર્વવિદિસગ. ન૦ (નરેન્દ્રાન્તજ્ઞાનક) દેવ વિમાન વિશેષ.

શાત્ત્વરીસર. પુ૦ (નરેન્દ્ર) રાજા.

શાત્ત્વ. પુ૦ (નલ) એક જાતની વનસ્પતિ. (૨) નલ, વૈશ્રમણ્ણો પ્રખ્યાત પુત્ર.

શાત્ત્વદામ. પુ૦ (નલદામન) એ નામનો એક વર્ણકર.

શાલિયા. ન૦ (નલિન) થોડું રાત્ર કમળ. (૨) ૮૪ લાખ નલિનાગ પ્રમાણનો કાળ વિભાગ. (૩) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪) પશ્ચિમ મહાવિદ્યના દક્ષિણ ખાંડવાની મેરૂ તરફથી સાતમી વિજય. (૫) સાતમી વિજયનો રાજા (૬) જ. અનુદર્શનની પૂર્વમા આવેલી એક વાવ.

શાલિયા. ન૦ (નલિનાજ્ઞ) ૮૪ લાખ પદ્ય પ્રમાણનો કાળ વિભાગ.

શાલિયાકુહ. પુ૦ (નલિનકૂટ) સીતા મહાનદીને ઉત્તર કિનારે અને આવર્ત વિજયની પૂર્વ સરહદ ઉપરનો વખારા પર્વત.

શાલિયાગુલ્મ. પું૦ (નલિનગુલ્મ) શ્રેણિક રાજાની સ્ત્રી નલિનચુદ્ધાનો પુત્ર. (૨)

મહાપદ્મસ્વામીના વખતનો એક રાજા.

(૩) આઠમા દેવલોકનું એ નામનું એક વિમાન. (૪) એ નામનું એક અધ્યયન.

શાલિયાવણ. ન૦ (નલિનવન) પુષ્કલાવતી વિજયમાં પુષ્કરીક નગરીની ઉત્તર પશ્ચિમ દિશામાં આવેલું એક ઉદ્યાન.

શાલિયા. સ્ત્રી૦ (નલિના) એક વાવનું નામ.

શાલિયાવર્ધ. સ્ત્રી૦ (નલિનાવતી) મહા વિદ્યાક્ષત્રની એક વિજય; એ નામનો એક પ્રદેશ

શાલિયાવણ. ન૦ (નલિનીવન) પદ્મજાતાનું વન

શાલિયા. સ્ત્રી૦ (નલિની) કમલિની, પદ્મજાતા.

શાલિયાવણ. ન૦ (નલિનીવન) એ નામનું એક ઉદ્યાન.

શાવ. ત્રિ૦ (નવ) નવીન, નવું; નાજુ.

શાવ. ત્રિ૦ (નવન) નવ, ૯ ની સખ્યા.

શાવ. સ્ત્રી૦ (નવતિ) નેતુની સખ્યા, ૯૦

શાવગ. ન૦ (નવાજ) એ કાન, એ આખ, એ નાસિકા (નસકારા), છમ. સ્પર્શ અને મન એ નવ અંગ વનગૃત થતા જીવાની પ્રગટે છ.

શાવગુહ. સ્ત્રી૦ (નવનવતિ) ૯૯, નવાગુ.

શાવગુહમિયા. સ્ત્રી૦ (નવનવમિકા) નવનવતિ - ૯૯ દિવસનું એક અભિપ્રદ તપ.

શાવગાદિયા. સ્ત્રી૦ (નવનીતિકા) એક પ્રકારની વનસ્પતિ.

શાવગાદિય. પુ૦ ન૦ (નવનીત) માખણ.

શાવનીત. }

શાવર્ધમચેર. ન૦ (નવવર્ધચર્ય) નવ પ્રકારના અભ્યર્ચનું પ્રતિપાદન કરનાર.

શાવમ. ત્રિ૦ (નવમ) નવમે-મી-મુ.

શાવમાલિયા. સ્ત્રી૦ (નવમાલિકા) એ નામની એક વેલ.

શાવમિયા. સ્ત્રી૦ (નવમિકા) કિપુરૂપના ઇંદ્ર-સુપુરૂપની બીજી અગ્રમહિષી. (૨) શકે-

નની છટ્ટી અમ્રમહિષી. (૩) મન્દર પર્વ-
નની પશ્ચિમે આવેલા રૂચક પર્વતના
રૂચકાત્મક નામના શિખર ઉપર વસનારી
એક દિશાકુમારી. (૪) નવમિકા દેવી.
ગાવમી. સ્ત્રી (નવમી) નોમ.
ગાવય. પું (નવત) એક જાતનું ઉનનું
કપડું.
ગાવર. } ઇ (નવરમ) પણ આટલું
ગાવરિ. } વિ. ૧૫; અનર; પૂર્વના અનિદેશ
કરતાં કંઈક વિશેષતા હોતક
ગાવલગ. પું (નવલક) જાળ
ગાવિય. ત્રિ (નવ્ય) નવું.
ગાસાળ. નં (ન્યસન) ધુકું; આરોપણ
કરું તે.
ગાહ. નં (નમસ્) આકાશ
ગાહ. પું (નહ) નખ. (૨) કરજ; દોણું
ગાહચ્છેદગાય. નં (નમ્ચ્છેદનક) નખ ઉતાર-
વાનું હથીઆર; નેરણી.
ગાહયલ. નં (નમસ્તલ) આકાશ
ગાહસિર. નં (નહસિર) } નખનો આ-
ગાહસિહા. સ્ત્રી (નહસિહા) } મલો ભાગ.
ગાહહરણી. સ્ત્રી (નમ્હરણી) નખ ઉતારવાનું
શસ્ત્ર; નેરણી.
ગાહિ. પું (નમિન્) નહારવાળા પ્રાણી; શિ-
કારી પ્રાણીઆ.
ગાહિ. ઇ (નહિ) નિષેધાર્થક અવ્યય, નહિ.
ગાહુ. ઇ (નહુ) નહિ; નિષેધાર્થક અવ્યય.
ગાગ્ર. ત્રિ (જ્ઞાત) જાણેલું. (૨) નં દષ્ટાંત.
ગાગ. સ્ત્રી (જ્ઞાતિ) જ્ઞાતિ; જાનિ, નાત;
(૨) સજ્જાતીય માતા પિતાદિ સબધી.
(૩) જ્ઞાન; બોધ.
ગાગ. ત્રિ (જ્ઞાતિન્) જેણે સર્વ પદાર્થો જ્ઞાત-
જાણેલા છે તે; સર્વજ્ઞ.
ગાગ. ઇ (નાતિ) થોડું, અલ્પ.
ગાગ. પું (જ્ઞાતિ) ધંધાકુ વંશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ જ્ઞાતિય ત્રિશય.

ગાગ. ઇ (નમ્) નહિ.
ગાગપુત્ર. પું (જ્ઞાતિપુત્ર) } ભગવાન શ્રી
ગાગસુત. પું (જ્ઞાતિસુત) } મહાવીર.
ગાગય. ત્રિ (નાવિત) નાદ કરેલ; પોકારેલ.
(૨) નં પડઁદો; પ્રતિધ્વનિ. (૩)
અવાજ, શબ્દ.
ગાગલ. પું (નાગિલ) આર્ય વંશજના
અતેવાસી.
ગાગલા. } સ્ત્રી (નાગિલા) જૈન મુનિ-
ગાગલી. } એની એક શાખા.
ગાગવંત ત્રિ (જ્ઞાતિમત્) અજ્ઞાતીય; નાનિહો.
ગાગ. પું (નાગ) ભવનપતિ દેવોની નાગ-
કુમાર નામે એક જાત (૨) ત્રિ નાગ
વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) પું હાથી.
(૪) નાગકુમાર દેવતાનો મહોત્સવ. (૫)
સર્પ. (૬) આર્યક્ષિતના શિષ્ય, એ ના-
મના આચાર્ય. (૭) નાગકેસર, એક
જાતનું જાડ. (૮) ૮ મા નીચકરનું ચૈત્ય-
વક્ષ. (૯) અમાવાસ્યાની રાતે આવતું
ચાર (દ્રવ્ય) સ્થિરકરણમાંનું ત્રીજું કરણ.
(૧૦) એ નામનો એક દ્રોણ અને એક
સમુદ્ર. (૧૧) વલ્ક્યવિજયની પૂર્વ સરહદ
ઉપરનો એક વખારા પર્વત. (૧૨) એ
નામના એક ગૃહસ્થ.
ગાગકુમાર. પું (નાગકુમાર) નાગકુમાર દેવતા;
ભવનપતિની એક જાત.
ગાગકુમારરાય. પું (નાગકુમારરાજ) નાગકુમારના
રાજા; ધરણેંદ્ર.
ગાગકુમારિન્દ. પું (નાગકુમારેન્દ્ર) નાગ કુમા-
રના ઇન્દ્ર; ધરણેંદ્ર.
ગાગગાહ. પું (નાગગ્રહ) નાગ દેવતાના આ-
વેશથી થયેલ રોગ-જ્વર વગેરે.
ગાગગાય. પું (નાગયજ્ઞ) નાગપૂજા; નાગ
દેવતાનો ઉત્સવ.
ગાગઝુગ. પું (નાગઝુન) હિમવંત આચા-
ર્યના શિષ્ય.

શાગમિય. ન૦ (નામ્ય) નમનભાવ, નિર્મથ-
ભાવ; સંયમ અનુધાન.

શાગદંત. પું૦ (નાગદન્ત) લોહાની વાંકી
વળેલી ખીંતી.

શાગદન્ત. પું૦ (નાગદન્ત) એ નામના એક
રાજપુત્ર. (૨) બળરાગ્નની સ્ત્રી સુભદ્રા-
ના પુત્ર.

શાગદન્તા. સ્ત્રી૦ (નાગદન્તા) ૧૬ મા તીર્થ-
કરની પ્રથમથી પાલખીનું નામ.

શાગદ્વાર. ન૦ (નાગદ્વાર) સિદ્ધાચનની પ-
શ્ચિમ દિશામાં નાગકુમારના આવાસનું દ્વાર.

શાગપદ્મ. પું૦ (નાગપતિ) નાગકુમાર દેવતા-
ઓના રાજા; નાગેન્દ્ર.

શાગપરિયાવશિયા સ્ત્રી૦ (નાગપરિયાવનિકા)
એ નામનું એક કાલિક શ્રુત.

શાગપશ્વય. પું૦ (નાગપર્વત) જૂનાદીપના
મદર પર્વતની પશ્ચિમે શીતોદા નદીની
ઉત્તરે આવેલો એક પર્વત

શાગપુર. ન૦ (નાગપુર) હસ્તિનાપુર, કુરુદેશનું
મુખ્ય નગર.

શાગફણ. સ્ત્રી૦ (નાગફણ) સર્પની ફેણ.
(૨) નાગકુમાર દેવતાનું મુગટમાં રહેલું
ચિહ્ન.

શાગભાણ. પું૦ (નાગભાણ) એક જાતનો દિવ્ય
(દૈવી) ઘોડો.

શાગમદ્મ. પું૦ (નાગ મદ્મ) નાગદીપનો અધિ-
પતિ દેવતા.

શાગમૃત્ય. ન૦ (નાગમૃત) આર્ય રોહણ સ્થ-
વિરથી નીકળેલ ઉદેહ ગણનું પ્રથમ
કુળ.

શાગમ્મહારા. પું૦ (નાગમ્મહાર) નાગદીપનો
અધિપતિ દેવતા.

શાગમ્મહાવર. પું૦ (નાગમ્મહાવર) નાગસમુદ્રનો
અધિપતિ દેવતા.

શાગમિત્ત. પું૦ (નાગમિત્ર) આર્યમહાગિરીના
એક રાખ્ય.

શાગર. ત્રિ૦ (નાગર) નગરમાં રહેનાર મનુષ્ય;
નામરિક.

શાગરાજ. પું૦ (નાગરાજ) નાગકુમાર દેવ-
તાનો રાજા.

શાગરી. સ્ત્રી૦ (નાગરી) નગરમાં રહેનાર
સ્ત્રી. (૨) એક જાતની લિપિ; હિન્દી
લિપિ

શાગસ્ત્રજ. પું૦ (નાગસ્ત્રજ) નાગસ્ત્રજ.

શાગલયા. સ્ત્રી૦ (નાગલયા) નાગલતા; ના-
ગરવેશ.

શાગવર. પું૦ (નાગવર) પ્રધાન દાથી; ઉત્ત-
મદસ્તી (૨) નાગસમુદ્રનો અધિપતિ
દેવતા. (૩) ઉત્તમ સર્પ.

શાગવીરી. સ્ત્રી૦ (નાગવીરી) શુકની નવ
વીરીમાંની એક.

શાગસિરી. સ્ત્રી૦ (નાગસીરી) પ્રતિધાનપુર ન-
ગરના નાગવસુ શેઠની સ્ત્રી અને નાગદ-
નની માતા. (૨) ચપા નગરીના સોમ
બ્રાહ્મણની સ્ત્રી કે જેણે ધર્મરૂચિ ના-
મના તપસ્વી મુનિને કક્ષી ટુંબીનું શાક
વહોરાવ્યું હતું.

શાગસુહુમ ન૦ (નાગસુક્ષ્મ) એ નામનું એક
લૌકિક શાસ્ત્ર.

શાગહસ્તિ. પું૦ (નાગહસ્તિન્) આર્ય નન્દિલ-
ક્ષમણના શિષ્ય.

શાગિન્દ્ર. પું૦ (નાગેન્દ્ર) નાગકુમારના ઇન્દ્ર.

શાગી. સ્ત્રી૦ (નાગી) નાગણી; સાપણી.

શાગેન્દ્ર પું૦ (નાગેન્દ્ર) જુઓ “ શાગિન્દ્ર ”
શબ્દ.

શાગોદ. પું૦ (નાગોદ) એ નામનો સમુદ્ર.

શાગ. ન૦ (નાટ્ય) જુઓ “ જુદ ” શબ્દ.

શાગદાજ. ત્રિ૦ (નાટકીય) નાટકનાં પાત્ર;
એકાદર.

શાગદાળી. સ્ત્રી૦ (નાટકીની) નટી, નાચનાર સ્ત્રી.

શાગક. ન૦ (નાટક) નાટક. (૨) પું૦ નાટક
કરનાર; નાચ કરનાર.

શાકીય. પુ० (શાકી) વનસ્પતિ વિશેષ.

જ્ઞાણ. ન૦ (જ્ઞાન) જ્ઞાન; સમજણ, જોષ.

(૨) આભિનિર્ભોષિક જ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અ-
વધિજ્ઞાન, મનપર્યાયજ્ઞાન અને કેવળજ્ઞાન
એ પાંચ પ્રકારમાંનું એ તે એક. (૩)
પત્રવણી સૂત્રના ત્રીજા પદના દશમા
દ્વારનું નામ.

જ્ઞાણકસાયકુલીલ. પુ० (જ્ઞાણકસાયકુલીલ)
જ્ઞાન આશ્રિત કપાય કુલીલ.

જ્ઞાણકુલીલ. ત્રિ० (જ્ઞાણકુલીલ) જ્ઞાનને
દ્વિપિત બનાવનાર.

જ્ઞાણજ્ઞ. ન૦ (જ્ઞાનજ્ઞ) } નાના પ્રકાર;
જ્ઞાણજ્ઞા. સ્ત્રી० (જ્ઞાનજ્ઞા) } નાના ભાવ,
નાનાપાત્રુ

જ્ઞાણપુરિસ. પુ० (જ્ઞાણપુરુષ) જ્ઞાનવાન પુરુષ;
જ્ઞાન પ્રધાન પુરુષ.

જ્ઞાણપુલાક. પુ० (જ્ઞાણપુલાક) જ્ઞાનને નિ-
સાર બનાવનાર પુલાક લક્ષિયજોગો સાધુ

જ્ઞાણપ્યમોસ. પુ० (જ્ઞાણપ્યમોસ) શ્રુત આદિ
જ્ઞાનમાં અથવા જ્ઞાનીમાં અત્રીતિ-રૂપ
કરવો તે; જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો
એક હેતુ.

જ્ઞાણપ્યકાર. ત્રિ० (જ્ઞાણપ્યકાર) નાના પ્રકારનું,
વિચિત્ર.

જ્ઞાણપ્યવાય ન૦ (જ્ઞાણપ્યવાય) એ નામનું
પાત્રમુ પૂર્વશાસ્ત્ર

જ્ઞાણવિ. ત્રિ० (જ્ઞાણવિ) જ્ઞાનવાજો.

જ્ઞાણવિસંવાયજોગ. પુ० (જ્ઞાણવિસંવાયજોગ)
જ્ઞાની સાથે ખોટા મત્રાડા, મિથ્યા વિવાદ
કરવો તે; જ્ઞાનાવરણીય આધવાનો એક
હેતુ.

જ્ઞાણા. જ૦ (જ્ઞાના) નાના પ્રકાર; અનેક વિધ.

જ્ઞાણાધાર. પું० (જ્ઞાણાધાર) કાળે-અવસરે
ભણવું. (૨) વિનય સહિત ભણવું. (૩)
બહુ માનપૂર્વક ભણવું. (૪) ઉપધાન
તપ સહિત ભણવું. (૫) અનિહ્વપણું

ભણવું. (૬) શબ્દ. (૭) અર્થ. (૮)
તદ્ભણ-શબ્દ અને અર્થ બંનેને જોડ્યા
સિવાય ભણવું, એ આઠ જ્ઞાનોત્તેજક
અનુધાન તે જ્ઞાનાધાર.

જ્ઞાણાવરણ પુ० (જ્ઞાણાવરણ) જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર-
વામાં આડે આવતું આઠ કર્મમાંનું પહેલું
કર્મ.

જ્ઞાણાવરણિજ્ઞ. ન૦ (જ્ઞાણાવરણીય) જ્ઞાન
શક્તિને દબાવનાર આઠ કર્મમાંનું પહેલું
કર્મ.

જ્ઞાણાવિદ્. ત્રિ० (જ્ઞાણાવિદ્) નાના પ્રકારનું;
અનેક પ્રકારનું

જ્ઞાણિ. ત્રિ० (જ્ઞાણિ) જ્ઞાનિ; યથાર્થ તત્ત્વ
સ્વરૂપ જાણનાર.

જ્ઞાત. પુ० (જ્ઞાત) વશ વિશેષ. (૨) ત્રિ०
વશ વિશેષમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૩) પુ०
એ નામનું એક આર્યકુળ કે જેમાં મ-
હાવીર સ્વામી ઉત્પન્ન થયા હતા. (૪)
ત્રિ० જ્ઞાત કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

જ્ઞાતકુમાર. પુ० (જ્ઞાતકુમાર) જ્ઞાત વશના
એક રાજકુવર.

જ્ઞાતલ્લંક. ન૦ (જ્ઞાતલ્લંક) એ નામનું એક
વન કે જ્યાં મહાવીરસ્વામીએ દીક્ષા
લીધી હતી.

જ્ઞાતિ. સ્ત્રી० (જ્ઞાતિ) સ્વજન; સંબંધી.

જ્ઞાત. પુ० (જ્ઞાત) ઘેષ; અવાજ.

જ્ઞાતિ. } ત્રિ० (જ્ઞાતિ) નાદ કરેલ; અ-
જ્ઞાતિ. } વાજ કરેલ.

જ્ઞામિ. પુ० (જ્ઞામિ) જ્ઞાપનો એક ભાગ.
(૨) નાભિ; ડુંટી. (૩) ઋષભદેવ પ્રભુના
પિતાનું નામ, પંદરમા કુલકર.

જ્ઞામિરસહરણી. સ્ત્રી० (જ્ઞામિરસહરણી) ના-
ભિની નાળ.

જ્ઞામ. પુ० (જ્ઞામ) પરિણામ; ભાવ; સંગ
વિશેષ. (૨) નમન.

જાત્ય. જ્ઞ૦ (જ્ઞાત) વાક્યાધિકાર; પાઠપૂરણ
(૨) ન૦ અભિધાન; નામ. (૩) સંભા-
વના. (૪) જેના યોગે શરીર, રૂપ,
બાધો, આકૃતિ, જાતિ વગેરે શારીરિક
સપતિ શુભ કે અશુભ પ્રાપ્ત થાય છે
તે નામકર્મ. (૫) આમ-ત્રણ, સંબોધન.
(૬) પ્રસિદ્ધિ; ખ્યાતિ. (૭) અનુસાર; અ-
નુમતિ.

જાત્ય ન૦ (જ્ઞાત) નામ; આખ્યા; અભિધાન.
જાત્યક્રિય. ત્રિ૦ (જ્ઞાતક્રિય) નામક્રિય, ના-
મવાણુ.

જાત્યકર્મ ન૦ (જ્ઞાતકર્મ) નામકર્મ; આકર્મ
કર્મમાનુ છકુ કર્મ.

જાત્યકરણ. ન૦ (જ્ઞાતકરણ) નામકરણ
સરકાર આરંભે દિવસે આગકર્મ નામ
સ્થાપતુ તે.

જાત્યગુણ. } ન૦ (જ્ઞાતગુણ) નામ અને
જાત્યગોષ્ઠી } ગોષ્ઠી કર્મની પ્રકૃતિ.

જાત્યજ્ઞ. ન૦ (જ્ઞાતજ્ઞ) નામજ્ઞ, નીચું કરવું.

જાત્યધિક્ષ } ન૦ (જ્ઞાતધિક્ષ) નામ, અભિ-
ધાન. }
જાત્યધિક્ષ }
જાત્યધિક્ષ }

જાત્યપુરિષ્ઠ. પુ૦ (જ્ઞાતપુરિષ્ઠ) નામનો પુરિષ્ઠ.
(૨) જેનું નામ પુરિષ્ઠ છે તે.

જાત્યપુ. પુ૦ (જ્ઞાતપુ) નામ; સંભાવના.

જાત્યજોગ. પુ૦ (જ્ઞાતજોગ) નામનો લોક;
જેનું નામ લોક રાખવામાં આવ્યું
હોય તે.

જાત્યવીર. પુ૦ (જ્ઞાતવીર) વીર એવું નામ
ધરાવનાર જીવ વા અજીવ પદાર્થ.

જાત્યસ્ત્વ. ન૦ (જ્ઞાતસ્ત્વ) સત્ય જેનું નામ
છે તે; નામનું સત્ય.

જાત્યમિદ્. પુ૦ (જ્ઞાતમિદ્) નામનો દંદ; જેમાં
દંદના શુભ નથી પણ કેવળ નામ જેનું
દંદ છે તે. (૨) દંદનું નામ.

જાત્યમિથ. ન૦ (જ્ઞાતમિથ) વાચક શબ્દ; પદ.

જ્ઞાત્ય. પુ૦ (જ્ઞાત) ન્યાય; નીતિ. (૨) ઉપ-
પતિ; પ્રમાણ.

જ્ઞાત્ય. ત્રિ૦ (જ્ઞાત) જાણેલું; સમજેલું; (૨)
ન૦ ઈદિવાકુ વશનું એક અવાંતર કુળ;
મહાવીર સ્વામીનું કુળ. (૩) ત્રિ૦ તે
વંશમા જન્મ પામેલ. (૪) ન૦ દર્શાવત.
(૫) જ્ઞાતા સત્રનો અથ-મત્રણ.

જ્ઞાત્ય. પુ૦ (જ્ઞાત) નાદ; અવાજ, બૂમ.

જ્ઞાત્યક. પુ૦ (જ્ઞાતક) નાયક; નેતા.

જ્ઞાત્યકુમાર. પુ૦ (જ્ઞાતકુમાર) જુઓ “ જ્ઞા-
તકુમાર ” શબ્દ.

જ્ઞાત્યકુલ ન૦ (જ્ઞાતકુલ) એ નામનો એક
વંશ

જ્ઞાત્યકુલચંદ્ર. પુ૦ (જ્ઞાતકુલચંદ્ર) } ભગ-
જ્ઞાત્યકુલનંદન. પુ૦ (જ્ઞાતકુલનંદન) } વાન
શ્રી મહાવીર.

જ્ઞાત્યસ્તંડ. ન૦ (જ્ઞાતસ્તંડ) જુઓ “ જ્ઞાતસ્તંડ ”
શબ્દ.

જ્ઞાત્યગ. પુ૦ (જ્ઞાતગ) નાયક; નેતા. (૨)
પ્રરૂપણ કરનાર.

જ્ઞાત્યપુત્ર. પુ૦ (જ્ઞાતપુત્ર) જ્ઞાતવશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ, જ્ઞાત-પ્રખ્યાત સિદ્ધાર્થરાજના
પુત્ર મહાવીરસ્વામી.

જ્ઞાત્યવ. પુ૦ (જ્ઞાતવ) નાયક, નેતા.

જ્ઞાત્યસ્તંડ. ન૦ (જ્ઞાતસ્તંડ) ક્ષત્રિયકુળકુપુરની
બહારનું ઉદ્યાન, જ્યાં મહાવીર સ્વામીએ
દીક્ષા લીધી.

જ્ઞાત્યસુય. પુ૦ (જ્ઞાતસુય) ભગવાન શ્રી મહાવીર.

જ્ઞાત્યસુય. ન૦ (જ્ઞાતસુય) જ્ઞાતાધર્મકથા
નામનો જેન આગમ પ્રથ.

જ્ઞાત્યા. સ્ત્રી૦ (જ્ઞાત્યા) જેમાં દર્શાવત
સહિત અધિકાર છે એવું જ્ઞાતા નામનું
છડું અંગસૂત્ર.

જ્ઞાત્યાધ્યક્ષમ્મકહા. સ્ત્રી૦ (જ્ઞાત્યાધ્યક્ષમ્મકહા) જેમાં
દર્શાવત સહિત અધિકાર છે એવું એ
નામનું છડું અંગસૂત્ર.

શારદ્ય. પું (નારદ) નારદ રૂપિ. (૨) સૌર્યપુર
નગરના રાજા સમુદ્રવિજયનો દીકરો.
(૩) ગન્ધર્વના લશ્કરનો આધપતિ ગન્ધર્વ.
શારદ્ય. પું (નારક) નરકમાં ઉત્પન્ન થયેલ
પ્રાણી; નરકના જીવ; નારકી.
શારદ્યપુત્ર. પું (નારદપુત્ર) ભગવાન મહા-
વીરરામનીના એક શિષ્યનું નામ.
શારદ્ય. નં (નારાચ) સામસામે એ વસ્તુનો
મર્કટબંધ; છ સંધ્યયજ્ઞમાનું ત્રીજું સંધ્યયજ્ઞ
શારદ્યજ્ઞ. પું (નારાયણ) દ્વિતીય રાજાના
પુત્ર રામના ભાઈ હૃદયમણિનું અપર નામ.
શારિકંતા. સ્ત્રી (નારીકંતા) નીલવત પ-
ર્વતથી નીકળી ઉતર તરફ રમકવાસ
ક્ષેત્રમાં જોતી એક મદાનદી.
શારિકંતાકૂટ. નં (નારીકંતાકૂટ) નીલવત
પર્વતનું જડું કૂટ.
શારી. સ્ત્રી (નારી) નારી, જાતી વનતી.
શારીકંતપ્રસાદ. પું (નારીકંતાપ્રસાદ) એ
નામનો એક દ્રવ્ય.
શારીકંતા સ્ત્રી (નારીકંતા) જુઓ “શારિ-
કંતા” શબ્દ.
શાલ. નં (નાલ) કમળ આદિનો દાડો;
કદ ઉપરનો ભાગ. (૨) નાળ; કુટો.
શાલંદ્રજ્ઞ. નં (નાલંદ્રીય) સૂયગડાગસત્રના
ખીંગા મુતરકંધના જડા અધ્યયનનું નામ.
(૨) ત્રિં નાલંદ્રા સંબંધી.
શાલંદ્રા. સ્ત્રી (નાલંદ્રા) રાજ્યક નગરનો
એ નામનો એક લતો-મહોદ્યો.
શાલંદ્રિજ્ઞ. નં (નાલંદ્રીય) નાલંદ્રીય નામે
સૂયગડાગ સત્રનું ૨૩ મુ અધ્યયન.
શાલિપર. પું (નારિકેલ) નાળીએરી; ના-
ળીએરનું ઝાડ. (૨) નં તેનાં ફળ.
શાલિમ્લ. નં (નાલમ્લ) નાળામધ નાળી-
વાળાં ફળ; જાંબ, જૂંબ, મેગરાદિ.
શાલિયા. સ્ત્રી (નાલિકા) કમળ આદિની
દાંડી; નાલિકા. (૨) છૂતકીડા. (૩) કંધ-

મ્યુકા નામનું ઝાડ. (૪) એ નામની વેલ.
(૫) સમય માપવાનું યંત્ર; ધડી.
શાલિયાલેટ. નં (નાલિકાલેટ) છૂતકીડા
નિશેષ; એક પ્રકારનો જુગાર. (૨) મહોની
ગતિ સમજવાને માટે ધડી જેવી નળી
ખનાવવામાં આવે તે. (૩) કમળઆદિની
નાલિકા છેલ્લાની કળા.
શાલિયાલેટ. નં (નાલિકાલેટ) નાલિકા-
દાંડીવાળાં ફળ.
શાલી. સ્ત્રી (નાલી) વખત માપવાની
જુડી. (૨) એક વનતી વેલ.
શાલી. સ્ત્રી (નાલી) નાડી; સિરા; નસ.
શાલીય. ત્રિં (નાલીય) નાલ સંબંધી.
શાલિય. નં () દાન.
શાલિ. સ્ત્રી (નૌકા) નાવ, વહાણ; વહાણ.
શાલિપૂર. પું () અજલિ; ખોખો.
શાલિવિજય. પું (નૌકાવિજય) નૌકા
દારા વ્યાપાર કરનાર.
શાલિસંતારિય. નં (નૌકાસંતારિય) જ્યાં વહાણ
ચાલી શકે તેટલું પાણી.
શાલિય. પું (નાલિક) વહાણ ચલાવનાર
શાલિયા. સ્ત્રી (નૌકા) નૌકા; વહાણ.
શાસ. પું (નાસા) નાક.
શાસ પું (ન્યાસ) સ્થાપન; થાપણ.
શાસા. સ્ત્રી (નામા) નાક; નાસિકા.
શાસાપુટ. પું (નાસાપુટ) નાકના ફાયણાં;
નસકોરા.
શાસિ. ત્રિં (નાશિન) નાશ પામનાર;
નાશવત.
શાસિકપુર. નં (નાસિકપુર) ગોધાવરી
નદીની દક્ષિણે આવેલું એ નામનું નગર.
શાસિકપુટ. નં (નાસિકાપુટ) જુઓ “શાસા-
પુટ” શબ્દ.
શાસિયાસિવાજ્ઞ. નં (નાસિકાસિવાજ્ઞ)
નાકનો મેલ; લોટ ગુંમાં વગેરે.
શાદ. પું (નાથ) નાથ; ધણી.

અને તસકાય એ ઇ પ્રકારના શ્રવનો
સમૂહ. (૩) આચરણ, અવસ્થા કરવા
યાગ્ય અનુષ્ઠાન વિશેષ.
શિક્ષાય. પુ. (નિકાચ) નિમન્ત્રણ કરવું.
આમન્ત્રણ કરવું.
શિક્ષાયણા. સ્ત્રી. (નિકાચના) કરણ વિશેષ.
જેમા કર્મનો નિવિઠ અથ ઇ તે
શિક્ષુરથ. ન. (નિકુમ્મ) સમૂહ. (૨) કાળી-
મંથ થતા.
શિક્ષેય. પુ. (નિકેત) આવાસ. ઘર.
શિક્ષક. ત્રિ. () શુદ્ધ, મંત્ર
વગરનું.
શિક્ષકકટ. ત્રિ. (નિક્ષકટ) નિરાવરણ.
આવરણ રહિત
શિક્ષકલિય. ત્રિ. (નિક્ષકલિય) અન્ય દેશનની
આજ્ઞા રહિત, પદાપાન રહિત (૨)
ન. આજ્ઞાનો અભાવ.
શિક્ષત. ત્રિ. (નિક્ષાન્ત) ગુરુસ્થાશ્રમથી
મુક્ત થયેલ, દીક્ષા લીધેલ
શિક્ષકંતાર. ત્રિ. (નિક્ષમિત) અહાર નીક-
ળનાર.
શિક્ષંતાર ત્રિ. (નિક્ષાન્તાર) અગ્રથી અહાર
કાંદેલ
શિક્ષકઠ. ત્રિ. (નિક્ષકટ) દુઅત્તા સારીવાળો.
(૨) અહાર અંચેલ
શિક્ષકણ. ત્રિ. (નિક્ષકણ) કળા-શાસ્ત્ર રહિત,
અન્યન્ત ગરીબ.
શિક્ષકમણ. ન. (નિક્ષમણ) દીક્ષા, આદિ
શિક્ષકમ્મ. પુ. (નિક્ષમિત) મોક્ષ. (૨) સવરઃ
કર્મનો નિરાધ.
શિક્ષકલ. ત્રિ. (નિક્ષલ) કળા રહિત
શિક્ષલ ત્રિ. () નકર.
શિક્ષલુણ. ત્રિ. (નિક્ષલુણ) દયા રહિત.
શિક્ષલય. ત્રિ. (નિક્ષલય) આવરણ રહિત.
(૨) કવચ વિનાનો.
શિક્ષલમણ. ન. (નિક્ષલમ) નિર્ગમન.

શિક્ષકસાય. ત્રિ. (નિક્ષકસાય) કપાય રહિત.
(૨) પુ. ભરતક્ષેત્રના એક ભાવી તીથ-
કર દેવ
શિક્ષકામ. ત્રિ. (નિક્ષકામ) અભિલાષા રહિત.
શિક્ષકારણ ત્રિ. (નિક્ષકારણ) } કારણ
શિક્ષકારણિય. ત્રિ. (નિક્ષકારણિક) } રહિત.
શિક્ષકાસિય. ત્રિ. (નિક્ષકામિત) નીકળેલ;
કાંદી મુકેલ.
શિક્ષકિચ્ચ. ત્રિ. (નિક્ષકિચ્ચ) નિપ્પરિગ્રહી.
શિક્ષકિય. ત્રિ. (નિક્ષકિય) ક્રિયા રહિત.
શિક્ષકિવ. ત્રિ. (નિક્ષકિવ) કૃપા રહિત
શિક્ષકોડણ ન. (નિક્ષકોડણ) અન્ધન વિશેષ
શિક્ષકાંરણ ન. (નિક્ષકોરણ) પાપ વગેરેનું
મોટું અથ કરવું તે.
શિક્ષકાંત. ત્રિ. (નિક્ષકાન્ત) નીકળેલ (૨)
સસારમાથી નીકળીને દીક્ષા લીધેલ.
શિક્ષલમ. પુ. ન. (નિક્ષલમ) ઉપાધિ છોડી
નીકળવું-દીક્ષા લેવી તે. નુખનો એક
પ્રકાર.
શિક્ષલમણ. ન. (નિક્ષલમણ) સૂર્ય અગ્નિ
તેના માહત્તામાથી અહાર નીકળવું તે (૨)
દીક્ષા લેવી તે (૩) ધરમાથી અહાર
નીકળવું તે.
શિક્ષલમણચરિયશિક્ષક. ન. (નિક્ષલમણચરિત
નિવદ) મહાવીરસ્વામી આદિ નીચકરના
દીક્ષા મહા-સવ વગેરે દૃશ્ય અતાયનાર
નાટ્યવિધિ, કર નાટકમાનુ એક.
શિક્ષલમણમહિમા. પુ. સ્ત્રી. (નિક્ષલમણમહિમન)
દીક્ષા મહાત્મ્ય
શિક્ષલમણાભિમેય. પુ. (નિક્ષલમણાભિમેય)
દીક્ષાનો અભિપ્રેક્ષ; દીક્ષાની ક્રિયા.
શિક્ષલિસ. ત્રિ. (નિક્ષલિસ) છોડેલ; મુકેલ.
(૨) વ્યવસ્થાપન કરેલ; રાખેલ. (૩)
રાંધવાના વાસણમાં રાખેલ.
શિક્ષલિસત્ત્વરથ. ત્રિ. (નિક્ષલિસત્ત્વર) રસોધના
વાસણમાંથી અહાર કહાડ્યું ન હોય તેવા
આહારની ગવેષણા કરનાર.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષુટ) પર્વત વિશેષ. (૨) ત્રિ. નિક્ષુટ, સ્થિત.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) રાખવું તે (૨) નામસ્થાપનાદિરૂપે નિક્ષેપ કરવો તે

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) ઉપમલ, આપાપક (૨) રાખવું તે.

શિક્ષણ. } સ્ત્રી. (નિક્ષેત) સ્થાપના
શિક્ષણ. }

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) સામરસિત

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) વ્યાપારીઓનું નિયમ-
સ્થાન (૨) વાણિજ્યનો સમૂહ. (૩) અભિગ્રહવિશેષ. (૪) વ્યાપાર (૫) નિ-
શ્ચિત અર્થનો આધાર.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) સમૂહ, જગ્યા, યજ્ઞ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) કારણ; હેતુ.

શિક્ષણ. } ત્રિ. (નિક્ષેત) શોધન કરેલ.

શિક્ષણ. } ગાળીને શુદ્ધ કરેલ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) રૂપા

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) અનિશ્ચય; પાક.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) પરસ્પર મેળાપ કે
રૂપો તે

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) વસ્ત્ર રસિત

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) વસ્ત્રના, વસ્ત્રપાત્ર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નિગ્રહીતું નિગ્રહ
કરનાર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) ગુણ રસિત

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) ગુણો “જિહ્વા”
શબ્દ

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) ગુણ (૨) મૌન રહેલ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) એક શરીરમાં અ-
વસ્થા જીવ હોય તે, અવસ્થા.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નીકળેલ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નિર્ગમ્ય નિર્ગમ્યના સિદ્ધાન્ત-
પ્રવચન. (૨) ત્રિ. નિર્ગમ્ય અર્થ

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) આહવાચન પરિગ્રહ
રસિત; નિર્ગમ્ય જૈન આધુ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) નિર્ગમ્યના
ધર્મ. જૈન ધર્મ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નિર્ગમ્યના
સિદ્ધાન્ત. જૈન આચાર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) સાધી.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) નીકળવું તે (૨)
ઉપતિ, જન્મ. (૩) પ્રસ્થાન, પ્રયાણ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નીકળવાનો ભાગ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નીકળેલું. (૨) રસિત,
અવિદ્યમાન.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) નિગ્રહ; કપાળમા
ગળવું, નિરોધ કરવો.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નિગ્રહ
પ્રતિવાદી જેનાથી પકડાય તે નિગ્રહ-
સ્થાન.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) પગજી
સ્થાપના દોષ.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નિગ્રહ કરનાર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) એક પ્રકારની
શુદ્ધ વસ્તુરૂપિ

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) ગળ રસિત (૨)
ગળવનથી રસિત

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) સ્થિત કેપ સ્થાપાય.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) વસ્તુ માલ (૨)
પહેલા નીકળેલું જેના વસ્ત્ર (૩) નાભિ

ઉપરના અવયવો મુદ્રા હોય અને તેના
નીચેના આધારના હોય તેવું શરીરનું એક
અંગ

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) નિગ્રહ (૨) નિગ્રહારિમુક્ત
વસ્તુ વસ્ત્રની પહે નાભિ ઉપરના અવ-
યવો મુદ્રા અને નીચેના એકાગ્ર તેથી
જાનવું શરીરનું એક સંકલ્પ.

શિક્ષણ. પુ. (નિક્ષેત) વૈદિકકાળ નિગ્રહ
શાસ્ત્ર.

શિક્ષણ. ત્રિ. (નિક્ષેત) અદ્યાર નીકળેલ.
(૨) દબાયેલ; નાશ પામેલ

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વાત) યેદિક્ષ કરેલ વળનું
પડુ. (૨) વિજ્ઞાનીનું પડુ. (૩) મર્જનાના
કપડા. (૪) ઝરાનું વહેતું ને. (૫)
વિનાશ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ન. (નિર્વાત) ઇજ્ઞાનુ, મારનુ,
નાશ કરવો.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) અવાજ, અર,
મદાપ્રતિ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) એ નામનો યૌદ્ધકોળ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) કસોટીનો પાથ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) સમૂહ; જથ્થો (૨)
કર્મસમૂહ; કર્મપંથ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણ, ઘટ, ઘાટ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણ; હમેશનું

શિલ્પશાસ્ત્ર. ન. (નિર્વૃણ) હરેરોજ બાજન
લેતું ને.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણ; આક્રમ
કરેલ હરાવ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) સ્થિર; અચળ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. ન. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણપદ
મોક્ષ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) પદાર્થને નિર્વૃણ
માનનારનો મન.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણનિર્વૃણ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. } પુ. (નિર્વૃણ) ૩૩ મો
શિલ્પશાસ્ત્ર. } મદાપ્રતિ. (૨) ૧૦ હમેશા

મકાશવાળા

શિલ્પશાસ્ત્ર. } પુ. (નિર્વૃણ) ૩૩ મો
શિલ્પશાસ્ત્ર. } મદાપ્રતિ. (૨) ૧૦ સદા
મકાશયુક્ત.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) એટલેરહિત.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ન. (નિર્વૃણ) એન્ય વગરનું
શરીર; મૃતદેહ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. સ્ત્રી. (નિર્વૃણ) હમેશાં રજ-
સ્વલા રહેનાર સ્ત્રી.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણ સંબંધી.
(૨) પુ. નિર્વૃણ નય; પરિણામ વાદ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. () અવસરનો અભાવ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણ; નિર્વૃણ. (૨)
અભિચારી નિયમ. (૩) મોક્ષ. (૪)
વાસ્તવિક પદાર્થનેજ માનનાર દ્રવ્યા-
થિત નય.

શિલ્પશાસ્ત્ર. પુ. (નિર્વૃણ) દ્રવ્યાર્થિકનય;
નિર્વૃણનય.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણાર્થ માન-
જી. બનાવ

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) શોભા વગરનો;
કદરૂપો.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) પાર પહેલાઆડેલ

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) પાર ગયેલ

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) ભૂલું કરેલ.
કાપલ

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) હિંદુ રહિત.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણનકા
કરેલ

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) ક્ષીર રહિત.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) અહાર નીકળેલ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. સ્ત્રી. (નિર્વૃણ) અર્સના;
નિર્વૃણ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) અહાર કાઢી
મૂકેલ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. સ્ત્રી. (નિર્વૃણ) અહાર કાઢ-
વાની આજ્ઞા.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ન. (નિર્વૃણ) યુક્ત ને.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) અહાર કાઢી મૂકેલ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. સ્ત્રી. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણના;
નિર્વૃણ.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ત્રિ. (નિર્વૃણ) નિર્વૃણ; બાહ્યે ત્યા
ગોલેલું.

શિલ્પશાસ્ત્ર. ન. (નિર્વૃણ) કોઈપણ જાતની સ-
લાહ સંધિ સ્વીકારવામાં ન આવે તેવું યુદ્ધ.

શિક્ષણ ત્રિ० (નિર્વાણ) સત્ત્વ રહિત
(ભોજન). (૨) નિર્વાહકારક.

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્જરણ) નિર્જરા, કર્મનું
ખરતુ.

શિક્ષારા. સ્ત્રી० (નિર્જરા) કર્મનું એક દેશથી
ઝરતુ-ખરતુ તે; આત્માથી કર્મનું છુટા
થતુ; નવ તત્ત્વમાંનું એક.

શિક્ષારિય. ત્રિ० (નિર્જરિત) ક્ષય કરેલ; નિ-
ર્જરા કરેલ.

શિક્ષણમ. } ત્રિ० (નિર્વાપક) મોટા પ્રાચ-
શિક્ષણમ. } શિવનો નિર્વાહ કરનાર
(૨) નિર્વાહ કરનાર (૩) આરાધના
કરનાર, આરાધક.

શિક્ષણા. સ્ત્રી० (નિર્વાપના) પ્રાણિઓના
પ્રાણને પ્રયાણ કરાવવાનું કૃત્ય; હિસાનું
એક નામ.

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્વાણ) જ્યાંથી પાછું
આવતુ ન હોય તેવું ગમન, મોક્ષ ગમન.
(૨) સ્વતંત્ર ગમન (૩) મરણકાળે શરીર-
માંથી આત્માનું બહાર નીકળતુ તે (૪)
નગરથી બહાર નીકળતુ તે. (૫) નગર-
માંથી નીકળવાનો રસ્તો. (૬) નિસ્તાર;
છંડા.

શિક્ષણભૂમિ. સ્ત્રી० (નિર્વાણભૂમિ) જે કંડાળે
નિર્વાણપદ મળ્યું હોય તે ભૂમિ.

શિક્ષણમર્ગ. પુ० ન૦ (નિર્વાણમર્ગ) મોક્ષ
માર્ગ. (૨) જીવને નીકળવાનો માર્ગ.
(૩) નીકળવાનો રસ્તો; બહાર જવાનો
માર્ગ.

શિક્ષણશિય. ત્રિ० (નૈર્વાણિક) નિર્વાણ સમ્પન્ન;
નિર્ગમ સમ્પન્ન.

શિક્ષણશિયલેણ. ન૦ (નૈર્વાણિકલયન) નગ-
રમાંથી નીકળવાના માર્ગમાંનું મકાન.

શિક્ષણમ. } પુ० (નિર્વાપક) બહારની
શિક્ષણમ. }
શિક્ષણમ. }
શિક્ષણમ. }
શિક્ષણમ. }

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્વાત) નીકળેલ.

શિક્ષણ પુ० (નિર્વાપ) ઝાડનો રસ; ગુંદર
વગેરે ચીજો પદાર્થ.

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્જીવ) ક્ષીણ; ક્ષય કરેલ.

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્જીવ) જીવેલું.

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્જીવ) મોનું આદિ ધાનુ
મારવી ને; ૧૭ મી કળા. (૨) ત્રિ०
જીવરહિત.

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્વૃત્ત) અચીન. (૨) અ-
ધાર્ય.

શિક્ષણ. સ્ત્રી० (નિર્વૃત્તિ) યુક્તિ સહિત
સૂત્રના અર્થ જનાવનાર; પ્રથમ વિશેષ.
(૨) આખ્યા, ટીકા.

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્વૃત્ત) બહાર કાઢી મૂકેલ.
(૨) સુદર નહીં તે.

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્વૃત્ત) બહારસાખ પામ
બહાર કાઢેલું લાકડું; ઘોડલો. (૨) ગોખ
(૩) ગોખવાળું ઘર.

શિક્ષણ. } સ્ત્રી० (નિર્વૃત્તિ) પરિત્યાગ
શિક્ષણ. } (૨) વિરમ્બના, નિર્માણ.

શિક્ષણ. } પુ० (નિર્વાણ) સેવક. (૨) વસ્ત્ર
શિક્ષણ. } પાત્રાદિ ઉપકરણ; સામગ્રી.

શિક્ષણ. પુ० (નિર્વર્ત) પલડમાંથી ઝરતુ
પાણી; ઝરો.

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્વાણ) બેનાર

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્વાણ) અનિચિના
કરનાર.

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્વાણ) પ્રવના
કરેલા કર્મને ખવાવનાર

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્વાણ) નિપજનવતુ.

શિક્ષણ. ત્રિ० (નિર્વાપક) સમાપ કરનાર.

શિક્ષણ. સ્ત્રી० (નિર્વા) કાર્યસિદ્ધિ; કાર્યસમાપ્તિ.
(૨) અન્ન; અવસાન.

શિક્ષણ. ન૦ (નિર્વાણ) સારા ગુણવાળું,
સરકારેલ ભોજન

શિક્ષણ. સ્ત્રી० (નિર્વાણ) એક પ્રકારની
ભોજન કથા.

શિદ્ધાભાસિ. સ્ત્રી (નિગ્રાભાસિ) નિશ્ચય-
પૂર્વક ભાષણ કરનાર

શિદ્ધિક. વિ (નૈતિક) ધર્મમા શ્રદ્ધાપૂર્વક
મગ્ન રહેનાર.

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચિત) સ્વકાર્ય સિદ્ધ કરેલ
પુર કરેલ. (૨) પુર મોક્ષ; પરિસમાપ્તિ.
(૩) ત્રિ સનાયાયુ, નિશાયાયુ (૪) ના
ખાતી, શ્રદ્ધા.

શિદ્ધિય. વિ (નૈતિક) નિશાયાયા.

શિદ્ધિયદ્. વિ (નિશ્ચિતાર્થ) કૃતકૃત્ય; કૃતાર્થ.

શિદ્ધિયદ્. વિ (નિશ્ચિતાર્થ) મુમુક્ષુ, મો-
ક્ષના હૃદયનાર

શિદ્ધુમય. વિ (નિઠીવક) શુ કનાર

શિદ્ધુર. વિ (નિષ્ઠુર) નિઠુર; કંટાર, કંટન

શિદ્ધુચલ. ન (નિઠીવન) શુક; યગળા (૨)

ત્રિ શુ કનાર. યગળા આદિ કનાર

શિદ્ધલ. } ન (લલાટ) સત્તાટ. કપાળ

શિદ્ધલ. } ન (લલાટ) સત્તાટ. કપાળ

શિદ્ધાચ. પુ (નિનાદ) મચન, મચન

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

હેં.

શિદ્ધાચ. સ્ત્રી (નિન્ન) નીચું

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધાચ. વિ (નિન્ન) નીચું (૨) અં નીચું.

શિદ્ધિઉમાચ. ન (નિશ્ચાલમાન) ન્યા સાધુ
નિત્ય વહેરના ગય તે કુળ.

શિદ્ધિય. વિ (નૈતિક) નિયત; નિયમિત.
(૨) નિય પિત્ર લેનાર.

શિદ્ધિય. વિ (નિય) હમેશનું; સદાનું.

શિદ્ધિયવાહ. વિ (નિશ્ચાલિન) પદાર્થનું
એકાનપણે નિયપાત્રું સ્થાપનાર.

શિદ્ધિયવાસ. પુ (નિશ્ચાલ) હમેશ એક
કાળે નિવાસ કરવા તે; સ્થિરવાસ.

શિદ્ધિયા. સ્ત્રી (નિશ્ચા) જગત્પ્રસુર્ણનાનું અ-
નુ. પર નામ

શિદ્ધિ. ન (નેત્ર) નેત્ર. આ.ખ.

શિદ્ધિલ. વિ (નિશ્ચાલ) શરાણુથી ન ઉત-
રેત. અનિપાત્ર (૨) નિશ્ચિત નહીં
પામંત્ર

શિદ્ધિય. વિ () એક રહિત, શી
આર્થી વર્ગિત

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચાલ) કાનગં રહિત, ત્રિશુદ્ધ

શિદ્ધિય. વિ (નિશ્ચાલ) નેત્ર રહિત. (૨)
વીર રહિત

શિદ્ધિય. ન (નિશ્ચાલ) પાત્ર પામતું

શિદ્ધિયા. વિ (નિશ્ચાલ) સ્થાનપ્રાપ્ત

શિદ્ધિયા. પુ (નિશ્ચાલ) પાત્ર છેડા. (૨)
અચા. સ્થા. (૩) ઉદાર.

શિદ્ધિય. સ્ત્રી (નિશ્ચાલ) પાત્ર પામતું તે.

શિદ્ધિયારિય. વિ (નિશ્ચાલિત) અચાલેશ, ર-
ક્ષા કરેલ

શિદ્ધિય. ન (નિર્દેશ) ઉદારરણ. (૨)
નિગતર એતુ તે.

શિદ્ધિ. સ્ત્રી (નિદા) દિસા. (૨) બાનસલિન
વેના.

શિદ્ધિય. પુ (નિદા) જે મહિનાનું લો-
કાનર નામ

શિદ્ધિયા. ન (નિદા) કારણ; હેતુ. (૨)
વતના કળની પ્રાપ્તિનો સંકેત. (૩) મૂળ
કારણ.

निर्वाह पु० } (निर्वाह) आनपूर्वक
निर्वाहा क्री० } वेदना.

निर्वाह. पु० (निर्वाह) असाधारण दण्ड.

निर्वाह. पु० (निर्वाह) जेन् भासनु सोडोत्तर
नाम. (२) नाम, अकारो (३) गर्मीनी,
भासम.

निर्वाह. पु० (निर्वाह) नीम-नक्षत्रमा नाम
नक्षत्रेन्द्री पूर्वती आचक्षिष्टमानो २२ मा
नक्षत्रासा. (२) निर्वा आणी नामञ्च
लक्ष्म कर्षे

निर्वाहमज्ज. पु० (निर्वाहमज्ज) नीम-नक्षत्रमा
नक्षत्रेन्द्री उत्तर आचक्षिष्टमानो २२ मा
नक्षत्रासा.

निर्वाहवस्त. पु० (निर्वाहवस्त) नीम-नक्षत्र
नक्षत्रेन्द्री पश्चिम आचक्षिष्टमानो २२ मा
नक्षत्रासा.

निर्वाहोत्तिष्ठ. पु० (निर्वाहोत्तिष्ठ) नीम-नक्षत्र
नक्षत्रेन्द्री दक्षिण आचक्षिष्टमानो २२ मा
नक्षत्रासा.

निर्वाह्य वि० (निर्वाह्य) निर्वाह, कर्षणा रक्षित.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) भर्त्त, विनाश.

निर्वाह क्री० (निर्वाह) निर्वाह, कर्ष.

निर्वाहनिर्वाह. क्री० (निर्वाहनिर्वाह) आनर्निर्वाह

निर्वाहिय. वि० (निर्वाहिय) कर्षण कर्षण
कर्षण.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) कर्षण, दशावेष्ट.

निर्वाह्यया. क्री० (निर्वाह्यया) कर्षण
(गाय वगरे)

निर्वाह्य. पु० (निर्वाह्य) आशा, दुःख. (२)
विश या अर्थमात्रनु कथन. (३) निर्वाह
आप्यतनु अक्षिधान. (४) निर्वाहपूर्वक
कथन. (५) प्रतिपादन, निर्वाह.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह करनार.

निर्वाह्यवस्त. वि० (निर्वाह्यवस्त) आना प्र-
माणे वर्तनार

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह, द्वापरक्षित.

निर्वाह. वि० (निर्वाह) आकाशवायुः चिदायुः.
(१) निर्वाहवायु. (३) निर्वाहवायु. (४) आ-
ना, तेजस्वी (५) ना० निर्वाह, अर्ध प्र-
कारेना दस.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) अजिन्मा नाप्य
भर्त्त, नपावेष्ट-विशुद्ध कर्षण. (२) भर्त्त
रक्षित.

निर्वाह्यवस्त. वि० (निर्वाह्यवस्त) निर्वाह, निर्वाह

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह, गरीय

निर्वाह्य. पु० (निर्वाह्य) निर्वाह्य, निर्वाह्य

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) निर्वाह्य. (२) पु०
यज विवाह

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) आण, भारी.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) धर्मरक्षित

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) अकार कर्षण ते.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) निर्वाह्य या अनि
आदिनि अर्ध सप्तद्वयना अर्ध लागनु
प्रयत्नरक्ष (२) निर्वाह्य, अवधारण.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) इर कर्षण.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह्य (निर्वाह्य) निर्वाह्य-
पापार्थी अर्धनु.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) नाश, पक्षयसान;
छेदा.

निर्वाह्य. न० (निर्वाह्य) अर्ध प्रकारेना कर्षणेना
अर्ध. (२) निर्वाह्य निर्वाह्य आण
अर्ध कर्षण

निर्वाह्य. पु० (निर्वाह्य) लक्ष्म, अर्धना.

निर्वाह्य. क्री० (निर्वाह्य) अर्ध क्षिपि-
भांती अर्ध.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) नीच उत्तर
अर्ध.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) निर्वाह्य. द्वाशीवारः
अर्ध.

निर्वाह्य. वि० (निर्वाह्य) अर्ध रक्षित.
(२) पु० अर्धवायु.

શિવ્યંક. ત્રિ० (નિઘ્ન) ગારા વગરનું; કીચઃ રહિત.

શિવ્યંકપ. ત્રિ० (નિઘ્નક્રમ) અતિ નિશ્ચય; સ્થિર.

શિવ્યંગલ. ત્રિ० (નિઘ્નંગલ) ટપકનાર, ઝરનાર.

શિવ્યંકવસ્ત્રાણ. ત્રિ० (નિઘ્નવસ્ત્રાણ) પ્રત્યા- ખાનરહિત.

શિવ્યંકવાય. ત્રિ० (નિઘ્નવાય) પ્રત્યવાય રહિત; અટકાય રહિત (૨) નિર્વિધ.

શિવ્યંકુ. ત્રિ० (નિઘ્નકુ) ઝેમા પુછવું પડે નહી તેવું સ્પષ્ટ; અસંદિગ્ધ (૨) અસ્પષ્ટ, અવ્યક્ત.

શિવ્યંકિકમ્મ. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રતિકમ્મ) સરકાર રહિત; મહિન.

શિવ્યંકિયાર. ત્રિ० (નિઘ્નનિકાર) ચિકિત્સા રહિત.

શિવ્યંકણ. ત્રિ० (નિઘ્નકણ) સિદ્ધ, નિઘ્નપત્ર થયેલ.

શિવ્યંસિ. સ્ત્રી० (નિઘ્નસિ) સિદ્ધિ.

શિવ્યંમ. ત્રિ० (નિઘ્નમ) પ્રભારહિત.

શિવ્યંરિમાહ. ત્રિ० (નિઘ્નરિમાહ) પરિગ્રહરહિત.

શિવ્યંપલિવયણ. ત્રિ० (નિઘ્નપલિવયણ) નિરૂપર; ઉત્તર આપનામાં અસમર્થ.

શિવ્યંપ્રાણ. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રાણ) પ્રાણરહિત

શિવ્યંપ્રાવ. પુ० (નિઘ્નપ્રાવ) વાલ, એક જાતનું ધાન્ય.

શિવ્યંપિવાસ. ત્રિ० (નિઘ્નપિવાસ) પિવાસા-જ્ઞા- વસા રહિત. (૨) રોગરહિત.

શિવ્યંપીલણ. ન૦ (નિઘ્નપીલણ) દયાળુ, દયાલુ જવું તે.

શિવ્યંપુલાય. પુ० (નિઘ્નપુલાય) આવતી ઉત્સ- પિણીમાં ભરવડેત્રમાં થનાર ૧૮ મા નીથેકર

શિવ્યંપદ. ત્રિ० (નિઘ્નપદ) ચલન આદિ ક્રિયા રહિત, સ્થિર.

શિવ્યંપ્રણ. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રણ) પૂર્ણ; ભરપૂર; ભરેલું. (૨) પેદા થયેલું; ઉપજેલું.

શિવ્યંપ્રાદ્ય. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રાદિત) નીપજાવેલ; સિદ્ધ કરેલ

શિવ્યંપ્રાવ. પુ० (નિઘ્નપ્રાવ) વાલ, એક જાતનું ધાન્ય.

શિવ્યંપ્રેકિય. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રેકિય) હરણ કરેલ; લઈ લીધેલ.

શિવ્યંપ્રધ. પુ० (નિઘ્નપ્રધ) સમ્પ્રધ; સંયોગ.

શિવ્યંપ્રધણ. ન૦ (નિઘ્નપ્રધણ) હેતુ.

શિવ્યંપ્રદ્ધ. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રદ્ધ) મુંઝેલ; બાધિત.

શિવ્યંપ્રોહ. પુ (નિઘ્નપ્રોહ) ઉત્તમ જ્ઞાન. (૨) અનંક પ્રકારનો બાધ

શિવ્યંપ્રલ. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રલ) ખગડીન; દુર્બળ.

શિવ્યંપ્રર્હિ. ત્રિ० (નિઘ્નપ્રર્હિ) અત્યંત બહાર.

શિવ્યંપ્રુક. ત્રિ० () નિર્મૂળ; મૂળ રહિત.

શિવ્યંમચ્છણ. ન૦ (નિર્મચ્છણ) આકાશની કટુચચન કંલંબું; કપડો દેવો તે.

શિવ્યંમચ્છણ. સ્ત્રી० (નિર્મચ્છણ) કપડો દેવો

શિવ્યંમચ્છિદ્ય. ત્રિ० (નિર્મચ્છિદ્ય) કપડો આપેલ.

શિવ્યંમય. ત્રિ० (નિર્મય) અપ રહિત.

શિવ્યંમ. ત્રિ० (નિમ) સદશ, સરખું, તુલ્ય.

શિવ્યંમંગ પુ० (નિમંગ) ભાંગવું; કુટવું તે.

શિવ્યંમેલણ. ન૦ () ધર; સ્થાન.

શિવ્યંમેલણ. સ્ત્રી० (નિમન્વણ) આમંત્રણ કરવું. (૨) પ્રાર્થના કરવી.

શિવ્યંમ્મ. ત્રિ० (નિમમ્મ) ધુબેલ, ખુબેલ; નહીન.

શિવ્યંમ્મજલા. સ્ત્રી० (નિમમ્મજલા) તિમિસ યુ- ધાની અદર વહેતી નદી.

શિવ્યંમ્મજ્ઞ. પુ० (નિમમ્મજ્ઞ) ધુબડી ભારી સ્નાન કરનાર તાપસની એક જાત.

શિવ્યંમ્મજ્ઞ. ન૦ (નિમમ્મજ્ઞ) જળમાં પ્રવેશ કરવો, ધુબડી ભારી.

નિમિત્ત. પું. (નિમિત્ત) કારણ; હેતુ. (૨)
એક પ્રકારનું જ્ઞાન; નિમિત્ત શાસ્ત્રથી
જૂન ભવિષ્ય જાણવું તે. (૩) જેન સા-
ધુઓની ભિક્ષાનો એક દોષ.

નિમિત્તપિંડ. પું. (નિમિત્તપિંડ) સાધુએ
ભવિષ્ય પ્રકાશી મેળવેલો પિંડ-આહાર.
(૨) તે આહાર લેવાથી સાધુને લાગતો
એક દોષ.

નિમિત્ત. પું. (નિમિત્ત) આખનો પક્ષકારો.
નિમિત્તિચ્છ. પું. (નૈમિત્તિક) આખના પક્ષ-
કારો જેટલો વખત.

નિમિત્ત. પું. (નિમિત્ત) આખનો પક્ષકારો.
નિમિત્તસ. ત્રિ. (નિમિત્ત) માંસ રહિત.
નિમિત્તહન. પું. (નિર્મિત્ત) આગજાને મારીને
ચોરી કરનાર, છુટારો. (૨) ત્રિ. હંમેશા
મર્દન કરનાર.

નિમિત્તહિય. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) મર્દન કરેલ,
દેવેલ.

નિમિત્તમ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) મમતારહિત (૨)
પું. ભારતવર્ષના એક ભાવી તીર્થકરદેવ.

નિમિત્તમ્લ. ત્રિ. (નિર્મિત્ત) નિર્મળ; સ્વચ્છ. (૨)
પું. કર્મકંપી મેલથી વિશુદ્ધ થયેલ સિદ્ધ
ભગવાન (૩) અભિજ્ઞાના નિમિત્ત-
માનું ચોથું વિમાન

નિમિત્તમ્લહાર. ત્રિ. (નિર્માણયિત્ર) સફળતા
પર્યંત કાર્ય કરનાર; કાર્યસિદ્ધિ મેળવનાર.

નિમિત્તમ્લ. ન. (નિર્માણ) રચના, યનાવટ. (૨)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

નિમિત્તમાય. પું. (નિર્માણ) નિર્માણ કરેલ (૨)
ત્રિ. નિપુણ, કુશળ.

નિમિત્તમાચિત. ત્રિ. (નિર્માણ) યનાવેલ;
રચેલ.

નિમિત્તમિ. ત્રિ. (નિર્મિત) નિર્માણ કરેલ;
રચેલ.

નિમિત્તમિવાદ. ત્રિ. (નિર્મિતવાદિન) જગત
ધર્મિરે યનાવેલ છે એમ ઓક્ષનાર.

નિમિત્તસિય. ત્રિ. (નિર્મિત) આખ મીઝી
પક્ષકારો મારેલ.

નિમિત્તમૂલ. ત્રિ. (નિર્મૂલ) મૂળ વગરનું.

નિમિત્તમેર. ત્રિ. (નિર્મિત) મર્યાદા રહિત.

નિમિત્તમોચની. સ્ત્રી. (નિર્માણ) સર્પની કાચળી.

નિમિત્ત. ત્રિ. (નિર્મિત) પોતાનું; અંગત.

નિમિત્ત. સ્ત્રી. (નિર્મિત) દેવ, ભાગ્ય. (૨)
ભાવીભાવ.

નિમિત્ત. સ્ત્રી. (નિર્મિત) માયા, કપટ.

નિમિત્તકર્મ. ન. (નિર્મિતકર્મ) માયા
કરવી તે.

નિમિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિતકર્મ) એ નામનો
એક પર્વત કે જ્યાં વાણવ્યતર દેવો
કોડાર્થે વેદિક શરીરના ભિન્નભિન્ન રૂપો
ધારણ કરે છે.

નિમિત્તકર્મ. ન. (નૈતિક) નિશ્ચય, અવશ્યપાત્રું.

નિમિત્તકર્મ. ત્રિ. (નિર્મિતવાદિન) ભાવિભાવને
માનનાર.

નિમિત્તકર્મ. ત્રિ. (નિર્મિત) પ્રત્યાખ્યાનનો
એક પ્રકાર; ગમે તેવી મુશીબત હોય
જના પચ્ચક્ષુઆણ ન છાડવા તે. (૨) ન. (૨)
અવશ્ય કર્તવ્ય.

નિમિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિત) આજીવન અને અવ્યવસ્થિત
અન્ન-પરિવ્રજ રહિત, સાધુ. (૨) જિન
ભગવાન. (૩) ત્રિ. ધનરહિત.

નિમિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિત) એક વિદ્યાધરનો
પુત્ર, જેનું બીજું નામ “ સન્ધિક ”
હતું. (૨) એક જેન મુનિ જે ભગવાન
મહાવીરના શિષ્ય હતા

નિમિત્તકર્મ. ત્રિ. (નૈર્મિત્તિક) નિર્મિત સમર્થ,
જિનદેવ સમર્થ.

નિમિત્તકર્મ. સ્ત્રી. (નિર્મિત) સાધ્વી.

નિમિત્તકર્મ. પું. (નિર્મિત) પર્વતનો એક ભાગ;
પર્વત ઉપરનું વસતિનું મથાન (૨) કેડનો
એક ભાગ; થાપા

નિમિત્તકર્મ. ન. (નિર્મિત) વચ; પોશાક

શિયડિ. સ્ત્રી (નિકૃતિ) માયા, કપટ કરતું તે.

શિયડિહયા. સ્ત્રી (નિકૃતિ) માયા; કપટ.

શિયશિય. ત્રિ (નિજનિજ) પોતપોતાનું.

શિયત. ત્રિ (નિયત) શાશ્વત.

શિયતિ. સ્ત્રી (નિયતિ) જુઓ “ શિયદ ” શબ્દ.

શિયતિપલ્લવ. પુ (નિયતિપલ્લવ) એ નામના એક પર્વત.

શિયતિવાદ્ય. ત્રિ (નિયતિવાદ્ય) ભવિષ્યવાદી, ભાવીભાવ હોય તેજ અને અને પુરુષાર્થ અકિંચિત્કર છે એમ ઓલનાર.

શિયત્ત. ત્રિ (નિવૃત્ત) નિવૃત્ત, નિવૃત્તિ પામેલ.

શિયત્ત. ત્રિ (નિકૃત) હેઠન કરેલ; કાપેલ

શિયત્તણ. ન (નિવૃત્ત) } ક્ષેત્રનું માપ

શિયત્તણિય. ન (નિવૃત્તનિક) } વિશંપ (૨)

ત્રિ (નિવર્તન પરિમાણ) યાગ્ય. (૩) નિવૃત્ત.

શિયત્થ. ત્રિ (નિમિત્ત) પહેરેલ; ધારણ કરેલ.

શિયમ. પુ (નિયમ) નિયમ, અભિગ્રહ

(૨) પિઃ વિશુદ્ધિ આદિ ઉત્તર ગુણ. (૩)

નિશ્ચય, નક્કી, ચોક્કસ. (૪) અવશ્ય

ભાવના.

શિયમમ. ન (નિયમન) સયમ.

શિયય ત્રિ () શાશ્વત; નિત્ય રહે-

નાર. (૨) નિયમનદ, નિયમાનુસારી.

શિયયચારિ. ત્રિ (નિયતચારિ) પ્રતિપદ્ય

યગર વિહાર કરનાર.

શિયયપિંડ. પુ (નિયતપિંડ) દમ્ભેશાં એક

ધેરથી લેવામાં આવતો પિંડ-આહાર.

શિયર. પુ (નિકા) સમૂહ; જથ્થો

શિયલ્લ. ત્રિ (નિગલ) બધન; બેડી.

શિયલ્લ. પુ (નિગલ) ૮૮ મહાઅદમાનો

૫૩ મો મહાઅદ.

શિયાહય. ત્રિ (નિકાચિન) જુઓ “ શિંકા-

કય ” શબ્દ.

શિયામ. પુ (નિયામ) મોક્ષ (૨) નામ આમન્ત્રણ આપી લેલા આપવી તે.

શિયામ. ન (નિદાન) નિયામું કરતું. (૨) કાર્ય કારણનો વિચાર

શિયામકક. ત્રિ (નિદાનકૃત) } નિયામું

શિયામકારિ ત્રિ (નિદાનકારિ) } કરનાર;

કરણના કાળની ઇચ્છા રાખનાર.

શિયામમરણ. ન (નિદાનમરણ) નિયામું

બાધીને મરતું તે; બાળ મરણનો એક

પ્રકાર.

શિયામસલ્લ. ન (નિદાનસલ્લ) સપત્તિ પા-

મવાને નિયામું કરતું તે, ત્રણ સપ્તમાનું

એક

શિયામમ. } ત્રિ (નિયામક) નિયમમા

શિયામમય. } રાખનાર.

શિયાય. પુ (નિયામ) મોક્ષ.

શિયાવાદિ. ત્રિ (નિત્યવાદિ) પદાર્થો અ-

જ્ઞાને નિત્ય છે એવા મતવાળો

શિયુત્ત. ત્રિ (નિયુક્ત) નિયુક્ત કરેલ.

નંડેલ.

શિયુદ્ધ. ન (નિયુદ્ધ) મધનું પુદ્ધ

શિયોંગ. પુ (નિયોગ) અનુયાય. વ્યાપાર

(૨) નિશ્ચય. ચોક્કસ.

શિરદ્ધ. સ્ત્રી (નિકૃતિ) રાક્ષસ (૨) મૂળ

નક્ષત્રના અધિષ્ઠાતા દેવતા.

શિરદ્ધયા. પુ (નિર્ગતિચાર) પહેલા અને છેલ્લા

તીર્થકરતા વખતમાં અનુચાર લાગ્યા વિના

જે સામાયિક ચારિત્ર છેડી બીજું ચારિત્ર

આરોપવામાં આવે છે તે, હેતોપરચાપનીય

ચારિત્રનો બીજો બેદ. (૨) ત્રિ અનિચાર

રહિત.

શિરંગણ. ત્રિ (નિરંગણ) રાગરહિત; નિર્લેપ

શિરંજણ. ત્રિ (નિરંજન) રાગથી રહિત; શુદ્ધ.

શિરંતર. ત્રિ (નિરંતર) દમ્ભેશાં; નિરંતર.

શિરંતરિય. ત્રિ (નિરંતરિય) જરાપ્રણ

અંતર રહિત.

શિરંભા. સ્ત્રી (નિરુમા) એક ઇન્દ્રાણી;

વૈદેશન ઇન્દ્રની એક અગ્રમદિધી

શિરંસ. વિ० (નિરસ) અશ રહિત, અખડ.

શિરચ્ચિકિત્વ. વિ० (નિગદ્ય) આક્રિત વિનાનુ

શિરદ્વ. વિ० (નિરથ) } નિરથક; નિઘ્ર-

શિરદ્વગ. વિ० (નિરથક) } યાગ્ય. (૨)

ન૦ પ્રયાગ્યનનો અભાવ.

શિરચ્ચુકંપ. વિ० (નિરુકમ્પ) અનુકપારહિત;

નિર્દય.

શિરચ્ચુકોસ. વિ० (નિરુકોશ) દયા રહિત.

શિરચ્ચુતાવ. વિ० (નિરુતાવ) પશ્ચાતાપ રહિત

શિરચ્ચથા. વિ० (નિરથક) કાકટ, નિરથક.

શિરચ્ચિમ્મહ. વિ० (નિરચિમ્મહ) અભિગ્રહ

રહિત.

શિરચ્ચિમ્મમ. વિ० (નિરચિમ્મમ) અમુન્દર;

કિતમ નહિ તે.

શિરચ્ચિમ્મલ્પ. વિ० (નિરચિમ્મલ્પ) અનિર્વ-

ચનીય, વાણીથી ન અનાવી શકાય તેવું.

શિરચ્ચિમ્મસેન. વિ० (નિરચિમ્મસેન) સગરહિત;

આશ્વાક્યનર પાત્રિદ્ધ રહિત, નિઘ્રહ.

શિરચ્ચ. વિ० (નિગ્ન) આસક્ત.

શિરચ્ચ. વિ० (નીરજમ) રજ રહિત, નિર્મળ.

શિરચ્ચ. પુ० (નિચ) નરક, પાપ ભાગવવાનું

આન. (૨) નરકના છવ. નારકી.

શિરચ્ચગતિ. સ્ત્રી (નિચગતિ) નરક ગતિ,

ચાર ગતિમાંની એક.

શિરચ્ચગામિ. વિ० (નિચગામિ) નરકમા

ગતાર.

શિરચ્ચગોચર. પુ० (નિચગોચર) નરકમા રહે

નાર છવ; નારકી.

શિરચ્ચપાલ. પુ० (નિચપાલ) નરકને પાળનાર

પરમાધામી.

શિરચ્ચવેચણિજ્ઞ. ન૦ (નિચવેચનીય) નરકમા

વેદવા યોગ્ય કર્મ.

શિરચ્ચાવલિયા. સ્ત્રી (નિચાવલિકા) નિરય-

નરકની આનંદિકા-શ્રેણી, પુકિતપદ ન-

રકાવાસા. (૨) એ નામનું એક સુત્ર. (૩)

નરકના છવોનો દુઃખ આપનાર પર-

માધામી

શિરચ્ચાવાસ. પુ० (નિચાવાસ) નરકવાસી.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિરપેત) અપેક્ષા રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચલિ. વિ० (નિચાચ્ચલિ) કાક્ષા-રહિત

રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચ. વિ० (નિરપત્ય) સત્તાન રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચ. વિ० (નિચચ) નિર્દોષ.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિરપેત) પરના પ્રાણ

અચાપવામાં ખેદરકાર.

શિરચ્ચાચ્ચ. વિ० (નિચચ) અચચ રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચિ. વિ० (નિગગચ્ચિ) અપરાધ

રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિચલચ્ચ) અવલમ્બન

રહિત, આધાર-ટેકા વગરનો.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિરપલાપ) કામની પાત

બાંધન ન કર્યા દેનાર

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિચલચ્ચ) સપ્રાણ, સમગ્ર.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિચલચ્ચ) માટા આદંભ

દય શસ્ત્ર વગરનો.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિચલચ્ચ) અધિકરણ

રહિત, શાસ્ત્ર રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિગન્દ) આનન્દ રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચલ. વિ० (નિગત્ત) રોગ રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચ } વિ० (નિગચાચ) હરકત રહત.

શિરચ્ચાચ્ચ }

શિરચ્ચાચ્ચમ. વિ० (નિચમ) અતિ સુદર.

શિરચ્ચાચ્ચમ. વિ० (નિચમચ્ચ) આમગંધ-

મુલોતર મુખખંડના રૂપ દોષથી રહિત;

નિર્દોષ ચારિત્રવાળા.

શિરચ્ચાચ્ચમ. વિ० (નિચમિષ) આસક્તિ રહિત.

શિરચ્ચાચ્ચ. વિ० (નિચાચ્ચ) ગુણો " નિર-

નક " શબ્દ.

શિરચ્ચાચ્ચ. વિ० (નિચાચ્ચ) ખંડના કારણથી

રહિત, પરિશ્રમ રહિત,

गिरालंबक. वि० (गिरालम्बन) आधाम्बन-
आधार रहित.

गिरावकंक्षि. वि० (गिरावकंक्षिन्) आकांक्षा
रहित; निःस्पृही.

गिरावयकस्य. वि० (गिरावयक) अपेक्षा रहित.

गिरावरणा. वि० (गिरावरण) आवरण रहित.

गिरास. वि० (गिराश) निराश अथवा. (२)
न० आशानो अभाव.

गिरास्य. वि० (गिराश्रय) आश्रय रहित,
कर्म अन्वयना कारुण्येय रहित.

गिरिचणया. स्त्री० (गिरिचणना) छिन्न-
अंगतायुक्तो अभाव.

गिरिचखसा. न० (गिरिचख) आरीक्षणी
ज्येष्ठ; अवलोकन करतुं न.

गिरिचखसा. स्त्री० (गिरिचखणा) अवलोकन,
प्रतिवेक्षण.

गिरिचखस्य. वि० (गिरिचखित) अवलोकन
करेक; निरीक्षण करेक

गिरिच. वि० (गिरिच) अल्पभुक्त.

गिरिचि. स्त्री० (गिरिचि) अन्तरात्रां नम.

गिरिचम. न० (गिरिचम) अटकायन, रोगाण,
अथवा न

गिरिचम. स्त्री० (गिरिचम) अन्तरात्रां नम

गिरिचम. वि० (गिरिचम) उत्साह रहित

गिरिच. न० (गिरिच) रोगाणो अभाव. (२)
त्रि० रोग रहित.

गिरिचम. वि० (गिरिचम) नदी उत्तम

गिरिच. न० (गिरिच) पदमा आवेष्टा श-

रुहणी निश्चित-व्युत्पत्ति दृष्टान्तार
शास्त्र. (२) निश्चित उक्ति.

गिरिचि. स्त्री० (गिरिचि) व्युत्पत्ति.

गिरिचिच. वि० (गिरिचिच) व्युत्पत्ति प्रमाणे
ज्येष्ठ अर्थ अथ शब्द तेवो शब्द.

गिरिचि. वि० (गिरिचि) नाना पेटयाणां;
सादृश्य नदि ते.

गिरिचि. वि० (गिरिचि) रोगेक. (२) आवृत;
आच्छादित. (३) पु० माछाणो अर्थ
गत.

गिरिचिचम. वि० (गिरिचिचम) छिन्न नि-
मित्त मन्त्रे ज्येष्ठ आदिपुत्रुटे नदी ते;
ज्येष्ठ पुत्रां ज्येष्ठ पुत्रुटे आधुप्य ज्येष्ठ
अथ ते. (२) मनना शोच आदिथी रहित.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) रोगाण शोच
आदि उत्तम रहित; दुःख रहित.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) शोच आदि
रोगाण-आश्वा रहित.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) उपहार नदि
करनार.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) उपहार
नदि करेक. (२) यान्त्रिक; यथार्थ.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) निश्चित,
आगस्त.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) उपहार रहित.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) उपहार रहित.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) ज्येष्ठ "जि-
अथार्थ" शब्द.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) कर्मरूपी ज्येष्ठ
रहित (२) रोगाण यथार्थ.

गिरिचिचि. पु० (गिरिचिचि) ज्येष्ठ, भरत
आदि उपसर्ग रहित, भाषा; भुक्ति. (२)
त्रि० उपसर्ग रहित.

गिरिचिचि } वि० (गिरिचिचि) रोगाण
गिरिचिचि } नदि दृष्टान्तार. (२) विचार
रहित. (३) ज्येष्ठ उपसर्ग रहित.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) उत्तम रहित.

गिरिचिचि. वि० (गिरिचिचि) उत्साह-उत्तम
रहित.

गिरिचि. पु० (गिरिचि) नाडीमांथी बोली
काद्वु ते.

गिरिचि. वि० (गिरिचि) निश्चित; नि-
गिरिचि. वि० (गिरिचि) अर्थ.

શિરોધર. ત્રિ० (નિરુદ્ધ) નાના પેટવાળો;
ઉદરના પિકાર વિનાનો.

શિરોચ. ત્રિ० (નીરોગ) રોગ રહિત.

શિરોચચાર. ત્રિ० (નિરુપકાર) ઉપકારને નહી
માનનાર.

શિરોહ. પુ० (નિરોધ) નિરોધ; અટકાવ.
(૨) ઈર્દ્યાદિનો નિગ્રહ ક્રૂરો તે

શિલય. ન० (નિલય) ઘર.

શિલયગા. ન० (નિલયન) વસતી, રહેઠાણ.

શિલાહ. ન० (લલાટ) કપાળ, મસ્તકનો
આગસો ભાગ

શિલાહપટ્ટિયા. સ્ત્રી० (લલાટાશ્લિષ્ઠા) કપાળ
ઉપર કરવામાં આવતી કુટુંબી પટ્ટી;
પીળા ખીજના ચદ્દ જેવી આઃ

શિલુક. ત્રિ० (નિર્લોક્ય) ગુમ.

શિલુક્કા. ન० (નિર્લક્ષ્ણ) નપુસક કરતુ
તે, ખુટીઆ આદિનું સમારવા તે.

શિલુજ્જ. ત્રિ० (નિર્લજ્જ) સ્વર્ગ-શરમરહિત

શિલુજ્જાલિય ત્રિ० (નિર્લાલિત) પસરેલ; નીકળેલ.

શિલુજ્વ. ત્રિ० (નિર્લેપ) લેપરહિત.

શિલુલેખા. ન० (નિર્લેખન) લેપનો અભાવ.
મેલનો અભાવ

શિલુલેખાકાલ. પુ० (નિર્લેખકાલ) નગ્નકા
વિવક્ષિત સમયનો એક પળ નારકી જીવ
ન હોય તે સમય.

શિલુલેખિત્ર. ત્રિ० (નિર્લેખિત) લેપરહિત કરેલ.
(૨) નદન ખૂટી ગયેન.

શિલુલેખ. ન० (નિર્લેખન) ઉદ્ધવતન,

શિલ. પુ० (નૃપ) } રાજા, નરપતિ.

શિલહ. પુ० (નૃપતિ) }

શિલહસાર. ત્રિ० (નિપતિતૃ) ઉતરનાર, પડનાર.

શિલહય. ત્રિ० (નિપતિત) પડેલ. (૨) ન० એક
પ્રકારનું ઝેર; ત્યજ્યા ઝેર, દષ્ટિ ઝેરઆદિ.

શિલહવૃણ્ય. પું० (નિગતાત્વાત) જેમાં ઉંચે
ચડતું પાછું નીચે પડતું થાય, તેવા પ્રકારનું
એક નાટક, ૩૨ નાટકમાંનું એક.

શિલહુણ. ન० (નિવર્તન) નિવૃત્તિ; પ્રવૃત્તિનો
અભાવ. (૨) પાપ આવવાનો માર્ગ બધ
થાય તેવું સ્થાન.

શિલહુણ. ન० (નિસ્તન) નીચે પડતું.

શિલહુડિય. ત્રિ० (નિર્વતિત) નીચે પડેલ.

શિલહુણ. પ० (નિષ્કળ) કાયાત્સર્ગ વિશેષ,
જેમાં ધર્મ આદિ કોઈ પ્રકારનું ધ્યાન
કરાતું નથી તેવા કાઉસગ્ય.

શિલહુણશિલહુણ. પું० (નિષ્કળાનિષ્કળ) જેમાં
આત્મ અને શૈલધ્યાન કરવામાં આવે
છે તે કાઉસગ્ય.

શિલહુણસ્તિસ્ય. પું० (નિષ્કળાન્તસ્તુ) કાયા-
ત્સર્ગ વિશેષ, જેમાં ધર્મ ધ્યાન અને
શુદ્ધ ધ્યાન કરવામાં આવે છે તે કાઉસગ્ય.

શિલહુણ. ત્રિ० (નિવૃત્ત) વીળી ગયેલ; પસાર
થયેલ.

શિલહુણ. સ્ત્રી० (નિવૃત્તિ) બધ થતું. અટકતું.
(૨) નિવૃત્તિ.

શિલહુણ. ન० (નિવૃત્ત) વચ્ચ.

શિલહાહ. ત્રિ० (નિપાતિતૃ) નીચે પડનાર.

શિલહાહય. } ત્રિ० (નિગતિત) નીચે
શિલહાતિત. } પડેલ.

શિલહાતિય. }

શિલહાય પું० (નિગત) નીચે પડતું. (૨)
એસતું તે. (૩) નિપાત; વ્યાકરણ શાસ્ત્ર
પ્રસિદ્ધ ચ વા આદિ અવ્યય (૪) ચપટી
વગાડવી તે (૫) સંયોગ; સંયન્ધ.

શિલહાય ત્રિ० (નિવાન) વાતુ સંચારરહિત;
સ્થિર

શિલહાય. ન० (નિપાતન) ખાડામાં પાડતું.

(૨) વ્યાકરણ પ્રસિદ્ધ શબ્દસિદ્ધિ.

શિલહાય. ન० (નિગમ) નિવારણ-અટકા-
વતું તે. (૨) ટાઢ નાખતે રોકનાર-ધર,
વચ્ચ વગેરે.

શિલહાય. ત્રિ० (નિગમ) નિવારણ કરનાર;
અટકાવ કરનાર.

निवासि वि० (निवासि) रेडव; अटकावेव
 निवास. पु० (निवास) निवास; रहेशण
 निविट्टु वि० (निविट्टु) भेणवेव. आम करेव.
 (२) आसन्त.

ગિવિટ્ટકપ્પટ્ટિ. સ્ત્રી (નિવિટ્ટકપ્પમ્મિતિ)
પરિહારવિશુદ્ધતપ ધર્મ કરનારની કદમ
ચિન્ન; સાધુ સામાયારી વિશેષ

शिविदुकाइयकपाट्टि मी० (निविदुकाइयक-
कल्पमिति) परिहारविशुद्ध नय करी आदार
नीमोल साधनी इतिपरिधान.

शिवसिद्धि स्त्री (निवृत्ति) आश्रम पत्रे पा-
पथी निवृत्त यत्र ते; निवर्तन.

गिबिन्ममागकप्यडिह. ज्ञा० (निर्विशमात्कन्य-
स्थिति) परिहारविशुद्धकथ आथरना-
रनी कथस्थिति.

શિવુડિ. સી. (નિવૃદ્ધિ) ગ્રાંથિના અભાવ
(૨) ધટ્ટુ, પાનિ થવી

गिवेय्य. त्रि० (निबन्धन) निबन्धन कथेक्ष.
 गिवेय्या. न० (निबन्धन) निबन्धन, प्रत्यक्ष.
 क२१ न०

गिर्वेत्स पु० (निर्वेश) स्थापन इत्यु ते,
असाद्यु ते (२) आवासस्थान

શિવેસ્થા. નં (નિવંગન) સ્થાન, ખેડક. (૨)
એક દરવાજાવાળા ઘણા ઘરો.

શિશ્વદ્રુગ. ત્રિ. (નિર્વૈક) અનાયનાર,
કર્તા.

गिर्वद्वय न० (निवर्त) नगरभाषी ती-
थानो भार्ग.

गिब्वद्विय. त्रि० (निर्वर्ति) अनापेय; नि-
 १५५ अरेल.

गिष्ठवर्ण. त्रि० (निर्गुण) इत्यादि, याहा आदि
अप्युक्तं रक्षितं.

शिव्यत. त्रि० (निर्गत) यत इति.

શિલ્પસ. ત્રિ० (નિર્મિત) નિર્મિત થયેલ. (૨)
અનિકમણ કરેલ (૩) ઉત્પન્ન થયેલ.

शिवस्तथा. न० (निर्वर्तन) } उत्पत्ति.
 शिवस्तथाया. श्री० (निर्वर्त्ता) } (२) नि-
 शिवस्तथाया. } पत्ति; सि-

क्रि. (३) छुट्यु; निवृत्ति पाभरी.

शिन्धुसर्गाधिकरणिया. } श्री० (निर्वर्तनाधि-
 शिन्धुसर्गाहिकरणिया. } करणिकी) १-

જવાર પગરે આધિકારજીને તદ્દન નવીન
તેયાર કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

शिवस्य त्रि० (निर्वर्त्तक) अनायनारः नि-
पपन्न उन्नारः.

શિલ્પવિ. સ્ત્રી (નિર્વૃત્તિ) યજ્ઞુની ઉત્પત્તિ;
અનાવૃ. (૨) નિષ્પત્તિ.

ગિજ્જાસિંચ ત્રિં (નિર્વર્તિત) ઉત્પન્ન કરેલ;
 અનાયેલ. ઉપાદાન કરેલ. (૨) વ્યવસ્થા-
 પન કરેલ. (૩) આગાકાર કરેલ.

णिद्वय, त्रि० (निर्बल) यत् २ इति.

गिद्वयगा न० (निर्वचन) शुद्धाभिः ज्ञाय.

શિવગ્રામ. ત્રિ (નિર્વ્યાપાતિમ) આભાવિકઃ
કુદરતી, કોઈ વસ્તુના આવરણથી ન
બનેલ

गिन्वाग्राय. त्रि० (निव्यांघात) व्याघात रक्षित;
विभ्र विनानुं (२) न० : यथाजान

गिव्याण. न० (निर्वाण) मोक्ष. (२) ५०
 न्यूनापता अक्षयतक्षत्रभां आवती योषी-
 नीभा थनार त्रान्न तीर्थेश्वर. (३) न०
 युतां ननु. (४) त्रि० युतां गयेत्.

गिन्वाय त्रि० (निर्वात,) वायु रश्मि

गिन्वायकहा. श्री० (निर्वापकथा) अेड वन-
ननी पोखरण इथा.

गिज्वाविय. त्रि० (निर्वाहित) शान्ता इरेल;
हं पाडेल.

गिण्वासिय. त्रि० (निर्वाप्ति) ८६५२
उरेक्ष.

शिवविश्वरूपः न० (निर्विकल्पित्य) } इण
 शिवविश्वरूपः स्त्री० (निर्विकल्पिता) } प्राप्ति
 भां संशयो व्यभाव.

શિષ્ટિવિદ્ય. } ન૦ (નિર્વિકૃતિક) દ્રવ્ય આદિ
શિષ્ટિવિદ્યા. } રસના પરિભાષા: વિગતના
પરચ્છાણ.

શિષ્ટિવિદ્ય. પું (નિર્વિષ્ટ) રસે પરિહાર
વિશુદ્ધ ચારિત્ર મેવેલ છે તે સાધુ.

શિષ્ટિવિદ્યકાવ્ય. સ્ત્રી (નિર્વિકૃતિકાવ્ય)
પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રને પૂર્ણ કરનાર
સાધુની કથા ઇતિ

શિષ્ટિવિદ્યકાવ્ય. પુ (નિર્વિકૃતિકાવ્ય) પરિહાર
વિશુદ્ધ ચારિત્રને પૂર્ણ કરીને એ ચારિત્રથી
અહાર નીકળનાર સાધુ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વિગ્ન) ખિન્ન, ખંડયુક્ત
(૨) નિવૃત્ત થયેલ

શિષ્ટિવિદ્યાચારિ. ત્રિ (નિર્વિગ્નચારિ) ખિન્ન
થઈ કરનાર

શિષ્ટિવિદ્યાચારિ. સ્ત્રી (નિર્વિગ્નચારિ) વિરક્ત
પતિવાળી સ્ત્રી.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વૃત્ત) નિવૃત્ત પામેલ. પુરૂ
થયેલ

શિષ્ટિવિદ્યાતિષ્ઠ. ન૦ (નિર્વિકૃતિક) રૂઝા દ્રવ્ય
થી વગેરે વિકૃતિને ત્યાગ કરવામાં આવે
છે તે નપ; નીચી (૨) ત્રિ વિકૃત્તરહિત.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વિષ) વિપ-ગ્રસ્તી રહિત.

શિષ્ટિવિદ્યામાત્ર. ન૦ (નિર્વિગ્નમાત્ર) એક પ્રકાર
રનુ ચારિત્ર. (૨) ત્રિ તે ચારિત્રને
પાળનાર

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વિષ) વિપય અભિ-
લાષા રહિત. (૨) દેશ અહાર કાંદેલ;
દેશવટો આપેલ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વાસિત) દેશની અહાર
કરેલ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વિશેષ) વિશેષ રહિત;
સાધારણ

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વૃત્ત) શીતળ થયેલ. (૨)
નિર્વાણ-મોક્ષ ગયેલ. (૩) પુ. સ્વસ્થ
આત્મા.

શિષ્ટિવિદ્યા. સ્ત્રી (નિર્વૃત્ત) મનનુ વ્યસ્થપણ;
સમાધિ. (૨) ક્ષીણ મોક્ષવરથા. (૩) એ
નામના એક આચાર્ય કે મંત્રના ઉપરથી
નિર્ગતિ શાખા નીકળી છે (૪) સુખ;
દુઃખની નિવૃત્તિ.

શિષ્ટિવિદ્યાકર. ત્રિ (નિવૃત્તિકર) નિર્વાણગતક.
શિષ્ટિવિદ્યાકર. ત્રિ () નિર્મૂળ ક-
રેલ; બડમૂળથી છેદેલ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વૃત્ત) શીતળ-દુઃખ થયેલ
(૨) નિર્વાણ પામેલ, મોક્ષ પામેલ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વૃત્ત) દુઃખી મેવેલ.

શિષ્ટિવિદ્યા. સ્ત્રી (નિર્વૃત્ત) નિર્વાણ સુખ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વૃત્ત) સુખી, સતોષી (૧)
કાંધ વગેરે દુર થવાથી શાન્ત થયેલ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ન૦ (નિર્વેદન) ખંડ, વૈરાગ્ય (૨)
ત્રિ વૈરાગ્યગતક.

શિષ્ટિવિદ્યા. સ્ત્રી (નિર્વેદની) સમારથી વિ-
રક્ત બનાવનાર વૈરાગ્યની કથા.

શિષ્ટિવિદ્યા. પુ (નિર્વેગ) સસારથી વિરક્ત

શિષ્ટિવિદ્યા. સ્ત્રી (નિર્વેદની) બુદ્ધિ “ જિ-
વેવેઅણી ” શબ્દ.

શિષ્ટિવિદ્યા. પુ (નિર્વેદ) વૈરાગ્ય, સસારથી
વિરક્તતા. (૨) મોક્ષની અભિલાષા

શિષ્ટિવિદ્યા. પું (નિર્વેશ) લાલ

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિર્વેશ) નિર્વાણગત

શિષ્ટિવિદ્યા. ન૦ (નિશાન્ત) વિશ્રામ (૨) ધર.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નિશાન્ત) અત્યંત શાન્ત પ્રકૃ-
તિવાળો. (૨) સાલગેલ. (૩) પ્રલાતનો

વખત. રાત્રિનો અન. (૪) અવધારણ
કરેલ.

શિષ્ટિવિદ્યા. ત્રિ (નૃક્ષ) કર કર્મ કરનાર.

શિષ્ટિવિદ્યા. પુ (નિર્મા) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ. (૨)
ત્યાગ.

શિષ્ટિવિદ્યા. સ્ત્રી (નિર્મલ) ઉપદેશ સાં-
ભળ્યા વગર કુદરતી રીતે થતી ધર્મ
પરની શ્રદ્ધા-ક્રિયા

गिसिञ्जा. स्त्री० (निषया) आसन.

गिसिञ्जिय. त्रि० (नैषधिक) पथंके आसने
असनार.

गिसिद्ध. त्रि० () प्रयुक्त; अद्भुत रीते

गिसिद्ध. त्रि० (निष्ठ) निकषेण; नग्नयेन.

(२) आपेक्ष. (३) मुक्त; छुटो (४)
केंकेल.

गिसिद्ध. पु० (निषध) अगद. (२) निषध
नामे अेक यादव कुमार. (३) भद्राविदेहनी
मर्यादा आधिनार भेदथी दक्षिण तरकने
निषध नामे पर्यंत.

गिसिद्धकूड. न० (निषकूट) निषध पयननु
भीलुं इट-शिशपर.

गिसिद्धह. पु० (निषधह) भन्तर पर्यंतनी
दक्षिणे देवकुंडलवामो मोटा दह-मरो.

गिसिद्धण. त्रि० (निषण) अंडल (२) डाड-
सज्जनो अेक भेद.

गिसिद्धभासि. त्रि० (निगमभासि) विद्या-
रीने भोक्षनार

गिसिद्धण. न० (निस्तरण) नीकणनु ते

गिसिद्ध. त्रि० (निगल्य) भाया नियाण अने
भिक्षादसण अे तण शक्य रक्षित

गिसिद्ध. पु० (निषध) जुआ " गिसिद्ध "
शब्द.

गिसिद्धकूड. पु० (निषकूट) जुआ " गिसिद्ध-
कूड " शब्द.

गिसिद्धह. पु० (निषधह) देवकुंडना चित्र
विचित्रकूट पर्यंतथी ८३४ वनवननं सा-
नीया आर लाग उनरे मीना नदीनी
पथ्ये आपेक्ष अेक दह.

गिसिद्ध. स्त्री० (निगा) रात्रि. (२) रात्रांना
नेत्या अधकारवाणी नरःभूमि (२)
वाटवांना पथर.

गिसिद्धाय. पु० (निषाद) श्वर विशा.

गिसिद्धालाह. न० (निगालोष्ट) वाटवांना
पथर.

गिसिञ्जा. स्त्री० (निषया) आसन; अेक.

गिसिद्ध. त्रि० (निःसृष्ट) केंकेल. (२) मुक्त.
(३) अनुमान.

गिसिद्ध. त्रि० (निषिद्ध) निषेध करेन;
अटकावेन.

गिसिद्धमत्त. न० (निगमत्त) रात्रि भोगन.

गिसिद्धय. त्रि० (निशित) तीक्ष्ण; पाणीदार;
नीली धाववाणुं.

गिसिद्धण. न० (निमज्जन) नीकणनु ते. (२)
त्याग

गिसिद्धणाय } स्त्री० (निमज्जना) दान. त्याग.
गिसिद्धणाय. } (२) नीकणनु ते.

गिसिद्धिय त्रि० (निमृष्ट) तग्रेन; भुंकेन.

गिसिद्धियण. न० (निषादन) असनु ते

गिसिद्धि. न० (निर्वाध) दैन आगम वि-
शेष, निशाय अत्र.

गिसिद्धिहिया. स्त्री० (नैषधिका) द्याध्याय
करवांनी भूमि (२) पाप क्रियांना त्याग.
(३) सामावारीना अेक प्रक्षर; व्यापा-
रानरने निषधेष आचार

गिसिद्धिहिया. स्त्री० (निषधिका) द्याध्याय
भूमि, अध्ययनस्थान. (२) आचारग
अत्रनु अेक अध्ययन

गिसिद्धमण न० (निगुम्भन) विनाश. (२) त्रि०
आरनार.

गिसिद्धमा स्त्री० (निगुम्भा) वैराचन छंदनी
पायमी अग्रभक्षिणी.

गिसिद्धेय. पु० (निषेक) कर्म पुद्गलांनी प्रति-
समय अनुलाग रचना.

गिसिद्धेय. त्रि० (निषेक) सेवनार; आराधनार

गिसिद्धेय. त्रि० (निषेक) आश्रय करेन.

गिसिद्धेय. पु० (निषेक) अपवाद.

गिसिद्धेय. स्त्री० (निषेका) निवारण.

गिसिद्धेय. स्त्री० (नैषधिका) भोक्षणी.

गिसिद्धेय. त्रि० (निशक) निःशक; शोक्षक.

गिस्सिकिप्र. वि० (निराश्रित) शंका रहित.
 (२) न० शकानो अभाव
 गिस्सिचार. वि० (निस्सचार) सच्चा रहित.
 जे नगरभां भाणुसोने आवया जवानु
 अध होय ते.
 गिस्संत. वि० (निशान्त) अतिशय शांत थंगत.
 गिस्संदिह. वि० (निःसदिग्ध) सन्देह रहित.
 गिस्संदेह. वि० (निस्सन्देह) सदेह रहित.
 गिस्संधि. वि० (निस्सन्धि) साध-छिद्र रहित
 गिस्संस. वि० (निःशम) प्रशंसा रहित.
 गिस्संस. वि० (नृशस) धातुही; दूर.
 गिस्सराग. वि० (निःमज्जा) सजा रहित
 गिस्सय. वि० (निःमकर) कर्मने जुद्ध
 पातना
 गिस्सराग. वि० (निःशम) } शरण रहित.
 (निम्मराग) } (२) न०
 अकार नीकणु.
 गिस्सल. वि० (निःगल्य) भाषा, निषाण
 अने भिन्नशब्दसणु अत्रण शब्द रहित.
 गिस्सन्निध. न० (निःशक्ति) नीच आस
 मुक्त्यो ते.
 गिस्सह. वि० (निःमह) अनिश्चय, भद्र
 गिस्सा. स्त्री० (निश्चा) आश्रय, आश्रयन.
 गिस्साग. न० (निश्चाग) अवलम्बन.
 गिस्सागपय. न० (निश्चागपद) अपवाद.
 गिस्सार. वि० (निःसार) सार रहित, नि-
 रर्थक (२) शून्य, पुराण
 गिस्सारिय. वि० (निःसारित) अकार कहेल.
 (२) अष्ट कहेल.
 गिस्सावण. न० (निश्चावण) कालने प्र-
 तिभाध पमाडवाने तेया गुणवाणानुं काल
 दृष्टान्त आपवु ते
 गिस्सास. पु० (निश्चास) निश्चास, नी-
 योश्चास.
 गिस्सिधिय. न० (निःमिहित) अव्यक्त शब्द
 विशेष

गिस्सिय. वि० (निश्चित) मेणवेव. (२)
 निश्चय आधिय. (३) क्षिप्रप्रभित. (४)
 आश्रित. (५) आसक्त थयेव. (६) न०
 राग, आहार आदिनी दोषुपता.
 गिस्सिय. वि० (निःसृत) नीकणेल
 गिस्सील. वि० (निःशील) सारा स्वभावथी
 रहित, दुःशील. (२) आचार रहित. (३)
 सभाधि-शान्ति रहित. (४) शीघ्र वग-
 रनो, अलव्ययन रहित. (५) भद्रावन
 के आपुवन रहित.
 गिस्सेणि. स्त्री० (निःश्रेणि) निगदणु.
 गिस्सेवस. न० (निःश्वस) कट्याणु; अगल
 (२) मोक्ष; निर्वाण. (३) अणुयुद्ध; उन्नति.
 गिस्सेयसिय. वि० (निःश्रयसिक्क) मोक्षाधि-
 लापी; सुभुद्ध.
 गिस्सेस. पु० (निःश्वस) मोक्ष.
 गिस्सेस. वि० (निःश्वस) सम्पूर्ण, सर्व.
 गिह. वि० (निह) भाषावी. (२) कोध
 आदिथी पाडित. (३) आधाननुं ठेकाणुं,
 धातना स्थान.
 गिह. वि० (निह) रागी; भद्रवयाजो.
 (२) न० तेल.
 गिहट्ट. न० () छुट्ट करवु ते. (२)
 स्थापन करवु ते.
 गिहण. न० (निघन) विनाश, छंडा.
 गिहस. न० (निघत) परस्पर भेदक कर्म-
 पुद्गलाने दृष्टपणे धारण करवा ते, कर्म-
 अन्धनो अेक प्रकार.
 गिहसण. न० (निघत) कर्मनुं निघि-
 अन्धन.
 गिहय. वि० (निह) दण्डेल, मारेव.
 गिहरण. न० (निस्सरण) निर्गमन, अकार
 नीकणवु ते. (२) अपनयन
 गिहस. पु० (निघस) कंसाटी, कंसाटी काढ-
 वानो पत्थर.
 गिहा. स्त्री० (निहा) भाषा, कपट

મિહિરવા. ન૦ (મિથાન) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાન.

(૨) ખગ્નનો.

મિહિર. પ૦ (મિહાર) શૈલચક્રિયા.

મિહિરમિ ન૦ (મિહારિમ) ઝેના શયને
અહાર કાઢીને સરકાર કરવામા આવે
તેનું મરણ. (૨) ત્રિ૦ દૂર જનાર

મિહિ. પ૦ (મિધિ) ભડાર. ખગ્નનો (૨)
એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.
(૩) ધન આદિથી ભરેલું પાત્ર (૪) ચ.
કવની રાગની સપાતિ વિશેષ; નસર્પ
આદિ નવ નિધિ.

મિહિરવા. પ૦ (મિધિરવિ) ભડારી, નિધાનનો
ધણી, ખગ્નનથી.

મિહિરવણ. ન૦ (મિધિરવળ) ચક્રવર્તીનું નિ-
ધાન-ખગ્નનો.

મિહી. સ્ત્રી૦ (મિહી) અનન્યવચાળી પત-
નપતિની એક વન

મિહુ. સ્ત્રી૦ (મિહુ) એ નામની એક પ-
તનપતિ. કુંદ વિશેષ. (૨) આપધિ
વિશેષ.

મિહુચ. ત્રિ૦ (મિહુત) નિમ્ન થયેલ. પ્રવ-
નિરહિત. (૧) પ્રશાનત્રિપાળો. (૩)
નિશ્ચય, અચળ.

મિહુચ. ન૦ () અકિચિત્કર.

મિહાં. મ૦ (ન્યક્) નીચે.

મીચાગોચ. ન૦ (મીચગોચ) ગાત્રકર્મની અ-
શુભ પ્રકૃતિ.

મીંહ. સ્ત્રી૦ (મીંતિ) નેગમ આદિ નવ. (૨)
નીતિ, ન્યાય

મીંચ. ત્રિ૦ (મીંચ) નીચે; હલકો.

મીંહુહ. ન૦ (મિહુત) થુંકેલું; ધૂં.

મીંહુહ. ન૦ (મિર્યુહ) જુઓ “ મિહુહુદ ”
રા.૭૬.

મીંશિય. ત્રિ૦ (મીંશિત) અહાર કાઢેલ.

મીંશિયા સ્ત્રી૦ (મીંશિકા) એક જાનનો
ચાર ઇંદ્રિયવાળો જીવ.

મીંતિ. સ્ત્રી૦ (મીંતિ) નીતિ; ન્યાય.

મીંમ. પ૦ (મીંમ) કદંબનું ઝાડ

મીંચ. ત્રિ૦ (મીંચ) ભાવેલ, આણેલ.

મીંચ ત્રિ૦ (મિંચ) નિત્ય; હમેશ રહેનાર.

મીંચ. ત્રિ૦ (મીંચ) નીચું. નાનું; ઠીંગણું.

(૨) નીચ, હલકો, નીચા કુળનો.

મીંચાગોચ ન૦ (મીંચગોચ) ગાત્રકર્મની અ-
શુભ પ્રકૃતિ; હલકું ગાત્ર. (૨) ત્રિ૦ નીચ
ગાત્રમા ઉત્પન્ન થયેલ.

મીંચાગોચકમ્મ. ન૦ (મીંચગોચકમ્મ) ગાત્ર
કર્મની અશુભપ્રકૃતિ કે ઝેના ઉદયથી
જન્મી નીચ ગાત્ર પામ કરે છે.

મીંચ. ત્રિ૦ (મીંચ) રંગરહિત; નિર્મળ.

(૨) પ૦ અભદેવલોકના એક પ્રસ્તર

મીંચિતિ પ૦ (મીંચિતિ) મૂળ નક્ષત્રનો અધિ-
ષ્ટાતા દેવતા.

મીંચિલ્લ. ત્રિ૦ (મિંચિલ્લ) ઉદ્ભવ રહિત.
ચિતા રહિત.

મીંચોંગ ત્રિ૦ (મીંચોંગ) રોગ રહિત. (૨)
ગ્ધાનિ રહિત.

મીંલ ત્રિ૦ (મીંલ) શ્યામ, નીલુ. (૨) પ૦
નીલો રંગ (૩) નીલમ; એક જાનનો
મણિ (૪) જીવા. (૫) ૨૫ માં અહનું
નામ (૬) સ્ત્રી૦ નીલલેશ્યા; ૭ લેશ્યામાંની
મીંજી લેશ્યા. (૭) આણસમૂહ. (૮) પ્ર-
હાધિષ્ઠાયક દેવ વિશેષ. (૯) પર્વત
વિશેષ

મીંલકંઠ. પ૦ (મીંલકંઠ) શકેન્દ્રની મહિષ
સેનાનો અધિપતિ દેવતા.

મીંલકંઠય. પ૦ (મીંલકંઠય) મોર; મયૂર.

મીંલકણવીર. પ૦ (મીંલકણવીર) નીલાંગની
કંજુર; રક્ષની એક જાત.

મીંલકૂડ. પ૦ (મીંલકૂડ) નીલવંત વર્ષધર
પર્વતનું એક શિખર.

મીંલગુલિયા. સ્ત્રી૦ (મીંલગુલિકા) એક જા-
તનું રંગ.

નીલવંશુજીવ. પું (નીલવંશુજીવ) નીલા
ઝંગા પુષ્પવાળુ એક જાતનું ઝાડ.

નીલલેસ્સ. ત્રિં (નીલલેસ) નીલલેસ્યા-
વાળો છવ.

નીલલેસ્સા. સ્ત્રીં (નીલલેસ્યા) : લેસ્યા-
માની બીજી લેસ્યા; અથુલ અધ્યવસાય
વિશેષ

નીલવંત. પું (નીલવંત) સીતા નદીને વચ્ચે-
ગાળે આવેલ એ નામનો એક દ્રવ. (૨)
તેના વાસી નાગકુમાર દેવ. (૩) મન્દર
પર્વતનું બીજું શિખર. (૪) નીલવંત
પર્વત; મદાવિદ્વેહની ઉત્તર તરફની સીમા
આધાર પર્વત. (૫) નીલવંત પર્વતનો
અધિકારી દેવતા.

નીલવંતકૂટ. પું (નીલવંતકૂટ) નીલવંત વ-
ધેર પર્વતનું બીજું શિખર.

નીલવંતકુમાર. પું (નીલવંતકુમાર)
નીલવંત દ્રવનો અધિપતિ નાગકુમાર
દેવ.

નીલવંતપવ્વય. પું (નીલવંતપવ્વં) નીલવંત
પર્વત

નીલા સ્ત્રીં (નીલા) નીલલેસ્યા. (૨) જમ્બુદ્વી-
પના મેરુની ઉત્તરે રક્તા મહાનદીને મ-
ળાની એ નામની એક મહાનદી

નીલાભાસ. પું (નીલાભાસ) રં મો મહા દ્રવ

નીલાસાંગ. પું (નીલાશોક) નીલા ઝંગનું
અગ્રોદ્ગત. (૨) એ નામનું મુર્દશન જેકું
ઉદ્ધાન.

નીલાસોય. નં (નીલાશોક) સાગધિકા ન-
ગરીની બહારનું એક ઉદ્ધાન.

નીલી. સ્ત્રીં (નીલી) નીલી, બલી. (૨)
સુચ વનસ્પતિનો એક પ્રકાર.

નીલુપ્પલ. નં (નીલોપ્પલ) નીલાપ્પલ; કમળ.

નીલોમાસ. ત્રિં (નીલામાસ) મપરના
ગંગા જેવું પ્રકાશમાન. (૨) પું ૨૬ મા
મહનું નામ.

નીલ. પું (નીલ) કદંબનું ઝાડ. (૨) નં
તેના ફળ.

નીવાર. પું નં (નીવાર) ખંડા વગરની
જમીનમાં ઉગેલ આન્ય વિશેષ, સામો,
ચોખા પ્રભૃતિ.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) શંકા રહિત.

નીસંકુ. ત્રિં (નિઃશંક) વિમુક્ત. (૨) પ્રદત્ત.

નીસંક. ત્રિં (નિઃશંક) કેંદ્રલ, મુકેલ.

નીસવય. ત્રિં (નિઃશવક) નિર્વંશ કરનાર.

નીસસિદ્ધસિયસમ. (નિઃશ્વમિતોન્નૃતિ-
ત્તમ) ઉચા નીચા સ્વરવાળુ ગાયન.

નીસમિય. નં (નિઃશ્વમિત) નીચે શ્વાસ
મુકવો.

નીસા. સ્ત્રીં () ધરી.

નીસાસ. પું નં (નિઃશ્વાસ) નીચે શ્વાસ
મુકવો તે.

નીસેયસ. નં (નિઃશ્વેય) નિશ્ચિત કલ્યાણ;
મોક્ષ.

નીહડિયા સ્ત્રીં (નિહતિકા) પીરસાળું.

નીહરગા. નં (નિહરંગ) મગલ સરકાર. (૨)
નીકળતુ તે.

નીહાર. પું (નીહાર) દિશાએ-શાશ્વતિયાએ
જતુ.

નીહારણ. નં (નિહારણ) કાલો મુકતુ.

નીહારિ ત્રિં (નિહારિ) વ્યાપીગતાર; વિ-
સ્તાર પામનાર. (૨) અવાજવાળું.

નીહારિમ નં (નિહારિમ) જંગા રાગનું
નિદરણ-અગ્નિસંસ્કાર વગરે મરણ સરકાર
થઈ શકે તેવે અથગે સંચાર કરવો તે.
(૨) ઘણે દર સુખી પહોંચે તેવું.

નીંદ સ્ત્રીં (નીંદ) કન્દની એક જાત.

નુ મં (નુ) પ્રથ. (૨) વિતર્ક.

નુકાર પું (નુકાર) નુકાર શબ્દ કરવો તે.

નુલ. મં (નુલ) નક્કી; ચોક્કસ. (૨)
તક, પ્રથ, હેતુ ઇત્યાદિ અર્થમાં વપરાતું
અવયવ.

શુભ નં (નમ) ગાઢ અંધાર્શ. (૨) પર્વતની
મુક્તિ વગેરે શુભ અર્થ. (૩) દાકતુ. (૪)

માયા; કપટ. (૫) કર્મ.

શુભગિહ નં (નમ્મુહ) ગીચ જાડીમા આ-
વેલું ધર; કુળધર.

શો. પ્રં (શે) પાદપૂરણ.

શોધાત્મ્ય. ત્રિં (નૈયાયિક) } ન્યાયયુક્ત;
શોધાત્મ્ય ત્રિં (ન્યાય) } યુક્તિ પ્ર-
યુક્તિ સહિત. (૨) પું જેમા નિષ્કે
મુક્તિ મળે તેવો માર્ગ. (૩) ત્રિં ન્યાય
શાસ્ત્ર જાણનાર.

શોડશિક્ષ. ત્રિં (નૈપુણિક) નિપુણ, ચતુર,
(૨) નં અનુમતિવાદ નામના પૂર્વ ગ્રંથની
એક વસ્તુ.

શોડશગા. નં (નૈપુણ્ય) નિપુણતા; ચતુરાઈ.

શોડર. નં (નૂર) પગનુ આભરણ; જાઝ
(૨) એ ઇન્દ્રિય જીવ વિશેષ. (૩) ચાર
ઈન્દ્રિયાળા જીવની એક જાત.

શોભ. ત્રિં (નૈક) અનેક, બહુ.

શોભમ નં (નૈમ) વાળીયા-વ્યાપારીઓનું
નિવાસ સ્થાન. (૨) પું શાસ્ત્રના અગ્રંથમા
કૃષ્ણ. (૩) સાત નયમાનો પહેલો નય

શોભ્ય. પું (નૈશ્વિક) નિશ્ચય નય.

શોભાર. ત્રિં (નૈતૃ) નાયક.

શોભ. પું નં (નૈવ) આખ. (૨) નેતર.
(૩) નેતરની છડી; સોટી.

શોભસ્તુલ. નં (નૈવશલ) નેત્રશળ, આખનો
કદાપો.

શોભ. પું સ્ત્રીં (નૈમ) જમીનથી ઉચ્ચો
નીકળતો પ્રદેશ; બિનતી કિંનારી. (૨)
નં મૂળ; જડ.

શોમિ. પું (નૈમિ) પૈદાનો ઘેરાવો, પૈદાની
ધાર. (૨) આવીસમા તીર્થકર.

શોમિસિય. નં (નિમિલ) નિમિત્તશાસ્ત્ર,
૨૬ પાપશાસ્ત્રમાંનું એક.

શોમ્મ ત્રિં () સમાન. સરખું.

શોમ્મા. સ્ત્રીં () જમીનથી નીકળતો
પ્રદેશ.

શોમ્ય. ત્રિં (ક્ષેય) જાળવા યોગ્ય.

શોમ્યતિય. ત્રિં (નૈયતિક) નિત્ય

શોમ્યાત્ય. ત્રિં (નૈયાયિક) ન્યાયયુક્ત. (૨)
ન્યાયદર્શન-ગોતમ શાસ્ત્રને જાણનાર.
(૩) મોક્ષમાર્ગ જાણનાર ન્યાયયુક્ત
શાસ્ત્ર.

શોમ્યાર ત્રિં (નૈતૃ) નેતા; નાયક.

શોમ્ય પું (નૈરિક) નરકમા રહેનાર જીવ,
નારકી. (૨) નરકગતિ, નરકનો ભવ-
ભૂમિવાર.

શોમ્યવાસ પું (નૈરિકાવાસ) નરકવાસી.

શોમ્ય. સ્ત્રીં (નૈરિકી) નૈરિક-રાક્ષસ જેનો
દેવતા છે એવું નક્ષત્ર; મળ નક્ષત્ર (૨)
દક્ષિણ અને પશ્ચિમ યજ્ઞેની દિશા.

શોમ્ય. નં (નૈરિક) વ્યુત્પત્તિ પ્રમાણે
અર્થનો વાચક શબ્દ. (૨) ત્રિં નિરૂકત
શાસ્ત્રના જાણકાર

શોમ્ય. સ્ત્રીં (નૈરિકી) વ્યુત્પત્તિ

શોમ્યસિય. ત્રિં (નૈરિકિક) વ્યુત્પત્તિ કરી
સકાય તેવું; વ્યુત્પત્તિવાળું.

શોમ્ય. ત્રિં (નૈલ) મલીનો વિકાર.

શોમ્ય. નં (નૈપથ્ય) વેષ; પોશાક. (૨)
પડદો (૩) અલકાર; આભરણ.

શોમ્યાત્ય. ત્રિં (નૈયાયિક) નિપાત નિપન્ન
નામ, અવ્યય આદિ.

શોમ્યસિ. ત્રિં (નૈષધિન) નિપદ્યા-પદ્યાંડી
આસને બેસનાર.

શોમ્યસિયા. સ્ત્રીં (નૈષધિકી) નિપદ્યા-પદ્યાંડી
આસને બેસનાર (સ્ત્રી)

શોમ્યસિયા. સ્ત્રીં (નૈષધિકી) પત્થર વગેરે
ફે કવાથી લાગતી ફેવા.

શોમ્ય. પું (નૈર્મ) ચક્રવર્તીનાં નવ ક્ષિત્ર
ધાનમાંનું એક, જેમાં ગ્રામ, તાગર આદિનું
વર્ણન છે.

ગોસ્વાય. પુ० (નિષાદ) નિષાદ નામનો સ્વર;
સાત સ્વરમાંનો એક.

ગોહ. પુ० (સ્નેહ) સ્નેહ; રાગ, પ્રાંતિ. (૨)
ચિકાશ.

ગોહુર. પુ० (નેહુર) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ (૨) ત્રિ० તે દેશના મનુષ્ય.

ગો. ઇ० (ગો) નહીં; નિષેધ. (૨) મિશ્રણ.
(૩) દેશ; ભાગ, અશ

ગોબ્રાગમ. પુ० (ગોબ્રાગમ) આગમનો અ-
ભાવ. (૨) આગમ સાથે મિશ્રણ. (૩)
આગમનો એક અશ. (૪) ના પદ્યનું
અપરિણામ.

ગોંદ્રિય. ન० (ગોંદ્રિય) ઇન્દ્રિયભિન્ન અને
ઇન્દ્રિય સદશ; મન

ગોકસાય. પુ० (ગોકસાય) હાન્ય, રતિ,
અરતિ, ભય, ગ્રોહ, જુથુપ્સા, સ્ત્રીવેદ,
પુરુષવેદ, નપુસકવેદ એ નવ મોહની-
યકર્મની પ્રકૃતિ, કષાયભિન્ન. કષાયસદશ,
ઉપર્યક્ત નવ પ્રકૃતિના સમુદાય

ગોકસાયવેયગિજ્ઞ. ન० (ગોકસાયવેયગીય)
મોહનીય કર્મની દાસ્યાદિ નવ પ્રકૃતિ.

ગોકેવલજ્ઞાણ. ન० (ગોકેવલજ્ઞાન) અવધિ
અથવા મન-પર્યવજ્ઞાન.

ગોગુણ. ત્રિ० (ગોગુણ) અયથાર્થ; અવાસ્તવિક.
ગોજીવ પું० (ગોજીવ) અજીવ; નિર્જીવ.
(૨) જીવનો પ્રદેશ.

ગોતહ. ત્રિ० (ગોતથ) તેવા પ્રકારનું નહીં.

ગોદિય. ત્રિ० (ગોદિત) પ્રેરણા કરેલ; જ-
વાને સન્મુખ કરેલ.

ગોમલિયા. } સ્ત્રી० (ગમલિકા) નવમા-
ગોમલિયા. } લિનિ નામનું એક વૃક્ષ.

ગોહિય ત્રિ० (ગોહિત) પ્રેરણા કરેલ.

ગહચણ. ન० (સ્નાન) સ્નાન

ગહચિય. ત્રિ० (સ્નાતિ) સ્નાન કરેલ; નાહેલ.

ગહાણ. ન० (સ્નાન) સ્નાન કરવું તે

ગહાણપીઠ. પુ० ન० (સ્નાનપીઠ) સ્નાન ક-
રવાનો પાટલો-આગેત.

ગહાણમલિયા. સ્ત્રી० (સ્નાનમલિકા) સ્નાનમાં
ઉપયોગી એક જાનનું મુગધી વૃક્ષ; મોટી
માણતી

ગહાય. ત્રિ० (સ્નાત) નાહેલ; સ્નાન કરેલ.

ગહારુ ન० } (સ્નાયુ) સ્નાયુ; નસ.
ગહારુની સ્ત્રી० } (૨) માસ તત્તુ.

ગહાચિયા સ્ત્રી० (સ્નાયિકા) સ્નાન કરાવનારી
દાસી.

ગહુસા સ્ત્રી० (સ્તુષા) પુત્રની પદ; છાંક-
ગની સ્ત્રી

ત.

ત ત્રિ० (તત્) તે; પહેલું.

તહ. ત્રિ० (તતિ) તેટલું-લી-લો.

તહ. ઇ० (તદા) ત્યારે; તે વખતે.

તહય. ત્રિ० (તૃતીય) ત્રીજો-જી-જી.

તહયા. સ્ત્રી० (તૃતીયા) ત્રીજી.

તહયા. ઇ० (તદા) તે વખતે; તે સમય.

તહલ. ન० (તૈલ) તેલ.

તઈય ત્રિ० (તૃતીય) જીઓ " તઈય "

તઈયા. સ્ત્રી० (તૃતીયા) જીઓ " તઈયા "

તડ. ન० (ત્વ) તરૂંઓ; કલહ. (૨) સીસું.

તંતુલેખ પુ. (ધ્યુલેખ) એક માસમા
ત્રણવાર નાભિ પ્રમાણે જળવાળી નદીમાં
ઉતરવું તે.

તંતુપમ. ત્રિ. (તંતુપમ) તેની ખરાબર, તેના
જેવું.

તંતુય. ન. (તંતુય) કથલ; તરબો.

તંતુયર પુ. (તંતુયર) રોગ વિશેષ.

તંતુસ. ન. (તંતુસ) એક જાનની વેલ; કા-
કડી. (૨) ચીલડું.

તંતુસર્મિજગા. } સ્ત્રી. (તંતુસર્મિજગા) એક
તંતુસર્મિજગા. } પ્રકારનો ત્રણ ઇંદ્રિયવાળો
જનુ.

તંતુસી. સ્ત્રી. (તંતુસી) કાકડી; વનસ્પતિ
વિશેષ.

તંતુ. ઘ. (તંતુ) ત્યાર પછી. તે પછી.
(૨) તે કારણથી.

તંતુઓ. ઘ. (તંતુઓ) ત્યાર પછી, ત્યાર.

તં. ઘ. (તં) વાક્યાલોકાર (૨) કારણ,
હેતુ.

તંતુજહા. ઘ. (તંતુજહા) તે આ પ્રમાણે, ઉદા-
હરણ જતાવનાર અવ્યય.

તંતુલ. ન. (તંતુલ) નુત્ત, નાથ

તંતુલ. પુ. (તંતુલ) ચોખા, બાન. (૨)
ટીંબડનું ઝાડ.

તંત. ત્રિ. (તંત) બિન્ન થયેલ; બેદ પામલ.

તંત. ન. (તંત) શાસ્ત્ર, સિદ્ધાંત, મત્ર (૨)
વિદ્યા. (૩) નાનવાળા વ્યક્તિ; સનાર
વગર.

તંતલ. પુ. (તંતલ) ચાર ઇંદ્રિયવાળા જીવની
એક જાન.

તંતિય. ત્રિ. (તંતિય) તંત્રી-વીણા વ-
ગાડનાર.

તંતી. સ્ત્રી. (તંતી) વીણા; વાદ્ય વિશેષ.
(૨) વીણા વિશેષ. (૩) નાંત; આમગની
દોરી.

તંતુ. પુ. (તંતુ) નાનણા, દોરા, તાર.

તંતુજ. } ત્રિ. (તંતુજ) વસ્ત્ર; કપડા.
તંતુય. }

તંતુવાય. પુ. (તંતુવાય) વાજકર; કપડાં
વાજનાર

તંતુવાયસાલા. સ્ત્રી. (તંતુવાયસાલા) વાજકરની
સાળા, વાજાટસાળા

તંતુલ. પુ. (તંતુલ) ચોખા, ચાવલ. (૨)
તંતુલ નામનો ચોખાના જેવડા શરીરવાળો
એક જાનનો મચ્છ. (૩) એ નામની
એક જાનની ટીલી વનસ્પતિ.

તંતુલમચ્છ. પુ. (તંતુલમચ્છ) ચોખાના
જુવાળા જેવડા મચ્છ; તંતુલીયો મચ્છ.

તંતુલવૈયાલિય. ન. (તંતુલવૈયાલિય) ૨૬ ઉ-
ત્ક્રાંતિક સુત્રમાંનું ૧૪ મુ સુત્ર.

તંતુલેજગ. } પુ. (તંતુલીયક) નાંદગાળ.
તંતુલેજગ. }

તંતુ. ન. (તંતુ) નાથુ. ધાતુની એક જાન
(૨) ત્રિ. રાત્રી.

તંતુ. પુ. (તંતુ) એ નામનો ચાર ઇંદ્રિ-
યવાળો જીવ.

તંતુચૂલ. પુ. (તંતુચૂલ) કુકડા.

તંતુલ. } ન. (તંતુલ) પાનપટ્ટી; નાથુલ.
તંતુલ. }

તંતુલી. સ્ત્રી. (તંતુલી) નાગરવંદન.

તંતુ. ન. (તંતુ) દેવદન વગરેનું ઘટાદિ
વિધિયમા મન તે તંતુન કહેવાય.

તંતુ. ત્રિ. (તંતુ) ત્રિકાળાકાર; ત્રણ
બુણાવાળું.

તંતુ. ન. (તંતુ) ઝાશ.

તંતુ. પુ. (તંતુ) તંતુ-જાન વિશેષ. (૨)
વિચાર; તંતુ; ઉદાપોદ.

તંતુક. ત્રિ. (તંતુક) તંતુ કરનાર

તંતુલવિલિ. સ્ત્રી. (તંતુલવિલિ) નટ-નમ્રાચાર્ય
વગરેનું કુળ.

તંતુલસેવિ. ન. (તંતુલસેવિ) મૈથુન કર્મા
પછી કુતરાની પેડે પોનાતા વીધને આટ-
નાર, નપુસકનો એક પ્રકાર.

તક્કર. પૃ (તક્કર) ચોર.

તક્કરપદ્યોગ. પૃ (તક્કરપદ્યોગ) શ્રાવકનાં
ત્રીગ્ગ અન્નાદનવતનો ખીન્ને અનિચાર;
ચોરને પ્રેરણા કરવી તે.

તક્કલિ. } ક્ષીં () ટક્કલિ વિશેષ.
તક્કલી }

તક્કા. ક્ષીં (તક્ક) તક્ક, કટપના

તક્કાલં. ઘૃ (તક્કાલમ) તરત, જલદી.

તક્કલણ. નૃ (તક્કલણ) તક્કલણ; તેજ વખતે.

તક્કર. પુ. (તક્કર) તક્કર, એક જનનું સુગંધી દ્રવ્ય.

તક્કરા. ક્ષીં (તક્કરા) તક્કરા નદી

તક્ક. ત્રિં (તક્ક) ત્રીન્ને ઇન્દુ. (૨)
ત્રીન્દુવાર.

તક્ક. નૃ (તક્ક) સાગ, પરમાર્થ.

તક્ક. ત્રિં (તક્ક) સત્ય; વાસ્તવિક, અરેખર;
પારમાર્થિક (૨) નૃ સત્યતા.

તક્ક. ઘૃ (ત્રિ) ત્રણવાર.

તક્કાવાય. પુ (તક્કવાદ) } દષ્ટિવાદ,
(તક્કવાદ) } તત્ત્વવાદ.

તક્કિસ્ત. ત્રિં (તક્કિસ્ત) જંભા જેવું મન
જાનકુ હોય તે, તક્કિસ્ત.

તક્કલણ. નૃ (તક્કલણ) જાકડા વગેરે જાકડવા.

તક્કલિષ્ઠ. ત્રિં (તક્કલિ) જાકડવા.

તક્કલણ. નૃ (તક્કલણ) } તક્કલણ કરવી,

તક્કલણા. ક્ષીં (તક્કલણ) } ઉત્તરભોદેવો; તર-
જાન્નુ

તક્કાવ ત્રિં (તક્કાવ) ગુરુએ શિષ્યને
શિષ્યામણ આપતા જે શબ્દો કહ્યા. તેજ
શબ્દો શિષ્ય ગુરુને સંભળાવે કે નમે કેમ
નથી કરતા તે. (૨) સમાન જનિવાળું.
(૩) સાધુને આપવા યાગ્ય દ્રવ્ય-ખાદ્ય
પદાર્થ.

તક્કિય. ત્રિં (તક્કિય) તક્કિયા કરેલ.

તક્ક. ત્રિં (તક્ક) ડર પામેલ. (૨) નૃ
મુહૂર્ત વિશેષ.

તક્ક. ત્રિં (તક્ક) જાકડવા; ત્રીજુ કરેલું.

તક્ક. નૃ (તક્ક) મુહૂર્ત વિશેષ

તક્કાર. પુ (તક્કાર) ચિત્રા નક્ષત્રનો આધિ-
પાતા દેવતા.

તક્ક. પુ નૃ (તક્ક) કિનારો; કાંઠો.

તક્કડડા. ક્ષીં () આવાળ.

તક્ક. ત્રિં (તક્ક) તક્ક, મધ્યસ્થ

તક્કા. પુ (તક્કા) તક્કાવ; સરોવર.

તક્કિ. ક્ષીં (તક્કિ) ત્રિગ્ગ; વિદ્યુત.

તક્કિય. પુ (તક્કિ) કાંઠો, ખંખડ.

તક્કિય. ત્રિં (તક્ક) વિસ્તૃત; ફેલાયેલ.

તક્કિયા. ક્ષીં (તક્કિયા) મોઝડી; પગરખા.

તક્કિતક્કિયા. ક્ષીં (તક્કિતક્કિ) ત્રિગ્ગની
પેટે વિસ્તાર પામેલ.

તક્કિયા. ક્ષીં (તક્કિ) ત્રીગ્ગ; વિદ્યુત

તક્કી. ક્ષીં (તક્કી) નદી આદિનો કિનારો.

તક્કા. નૃ (તક્ક) ધાસ, ખડ, દર્ભ, દ્રો વગેરે
તરખા.

તક્કા. નૃ (તક્ક) એક જનનું ધાસ (૨)
ધાસનું પાથરાણ, ચટાઈ.

તક્કાવ. નૃ (તક્કાવ) તરખાનું બનાવેલું
ધર, જુ પડી.

તક્કાવણ. નૃ (તક્કાવણ) પાંચ જનનાં તૃણ,
શાસ્ત્ર, ત્રાદિ, કાદવ, કાંચ અને રમામાક
એ પાંચ જનના પદ્માત્ર તથા તરખા.

તક્કાવરિસહ. પુ (તક્કાવરિસહ) } દાહકાનો

તક્કાવસ. પુ (તક્કાવસ) } પથારીમા
તરખાં જાય તે, ૨૨ માનો ૧૭ માં પરિપક્વ.

તક્કાવ. પુ (તક્કાવ) પુત્ર.

તક્કાવિષય. } પુ (તક્કાવિષય) ત્રણ ઈન્દ્રિય-
તક્કાવિષય. } યાગા જીવ વિશેષ.

તક્કાસોહિ. } ક્ષીં (તક્કાસોહિ) સકદ
તક્કાસોહિયા. } ફક્કાળી વનસ્પતિ વિ-
શેષ. માલિકા.

તક્કાહાર. પુ (તક્કાહાર) ધાસ ખાઈને જી-
વનાર; ધાસનો ખીડો; તેઈન્દ્રિય જીવ
વિશેષ

तत्त्वहारच. पु० (तृणाहारक) दास सारनार.
दास वेयनार.

तत्त्व. त्रि० (तलु) आरीक; सुद्धम. (२) पु०
स्त्री० देह; शरीर. (३) न० स्वल्प; बहु
परिमाण. (४) छं० सुद्धम ह्येवार्थी सि-
द्धशिक्षानु ओक नाम. (५) शरीरनाम.
नामकर्मेनी ओक प्रकृति इ जेना उदयर्था
छत्र उद्धारिकादि शरीर पामे.

तत्त्वह. स्त्री० (त्वी) नाभुद्ध अगवाणी
स्त्री. (२) सिद्धशिक्षानु ओक नाम.

तत्त्वग. न० (तलु) शरीर. (२) त्रि० सु. म

तत्त्वज. पु० (तलुज) पुत्र.

तत्त्वनाम. न० (तलुनाम) शरीरनाम, ना-
मकर्मेनी ओक प्रकृति

तत्त्वतत्त्व. स्त्री० (तलुतलु) } सिद्धशिक्षा.
तत्त्वतत्त्वह. स्त्री० (तलुतलुह) } बुद्धिशिक्षा,
धर्मप्रागल्भारा नामनी पत्नी.

तत्त्वनाम. न० (तलुनाम) शरीरनाम नाम
कर्मेनी ओक प्रकृति

तत्त्वपञ्चसि. स्त्री० (तलुपञ्चसि) छ पञ्चाभि
मांती भीष्ट शरीर नामे पञ्चाभि.

तत्त्वय. त्रि० (तलु) ग्रीष्म, सुद्धम, स्वल्प
(२) हरिद्री; गरीय (३) यायक. (४)
न० अग्रभाग. (५) शरीर

तत्त्वय. त्रि० (तलु) तनु देहर्था उ. पत्र
थयेल, पुत्र पुत्री वगरे.

तत्त्वल. न० (तलु) शारीरिक नुप.

तत्त्ववत्थुल. न० (तलुवत्थुल) ओ नामनी
ओक वनस्पति

तत्त्ववात. } पु० (तलुवात) वनवानो आ
तत्त्ववाय. } धारभूत तनुवा, आन्तर वायु-
कायनो ओक भेद.

तत्त्वसोहिय. न० (तलुसोहिय) भावनीनु द्रव
तत्त्व. स्त्री० (तलु) धर्मप्रागल्भारा नामनी
पृथ्वी.

तत्त्वभतरा. स्त्री० (तलुभतरा) } सिद्धशिक्षा
तत्त्वभरी स्त्री० (तलुभरी) }

तत्त्व. पु० (तलु) } वा. १२३०.
तत्त्वय. पु० (तलु) }

तत्त्वह. स्त्री० (तलुह) तृष्णा; दाससा, पि-
पासा. (२) तृषा; तरस.

तत्त्व. न० (तलु) नाथी वाग ते; वीष्णा,
सा. गी वगरे. (२) वय्ये पोला अने ओ
नरर्था यर्मादिकर्था भेदक वाजिननी
ओक वन; दास, भादक वगरे. (३) त्रि०
विस्तार पामे.

तत्त्वगति. स्त्री० (तलुगति) ओक भावर्था श्रीगे
गाम जना सामे गाम न पहोन्वाय त्यां
भुद्धी गतिना विस्तार थाय ते तत्त्वगति.

तत्त्विय. त्रि० (तलुय) त्रीने-छ-जुं

तत्त्विया स्त्री० (तलुया) त्रीन.

तत्त्व म० (तलु) त्पार पत्नी.

तत्त्व. न० (तलु) रक्षक, सार; तत्त्व. (२)
परनु; स. पदार्थ (३) परमार्थ-यथावस्थित
(नवे छ तेवो) डाकनो स्वभाव.
(४) छत्र, अछत्र, पुण्य, पाप, आश्रय,
सपर, निर्दोश, गध अने भाक्ष ओ
नय तत्त्व.

तत्त्व. त्रि० (तलु) तपेक्ष; गरम थओक्ष

तत्त्वजला. स्त्री० (तलुजला) सुवच्छवि. यनी
पश्चिम सरक्ष उपरनी ओक अतर नदी.

तत्त्वडिभ. न० () रंगेल वस्त्र.

तत्त्वतथ पु० (तलुतथ) परमार्थ; सारअर्थ.

तत्त्वनिर्वुड. त्रि० (तलुनिर्वुड) तपाने अयित
थयेल.

तत्त्वफालुभ. न० (तलुफालुभ) गरम करेल
अयित पाणी.

तत्त्ववर्ष. स्त्री० (तलुवर्ष) सुधास नगरना
अर्जुन राजनी राणीनुं नाम.

तत्त्वशिर्वुड. त्रि० (तलुशिर्वुड) तपेक्ष पण्य
प्राशुद्ध-अयेत नदी थयेल.

तत्त्वतत्त्वच. न० (तलुतत्त्वच) १५ भो
सत्य वयननो अतिशय; तत्त्वने अनुसरी
भोवनु ते.

તત્ત્વ. સ્ત્રી (તુમિ) સંનોપ; તુમિ.

તત્ત્વ. સ્ત્રી (તત્તિ) તાપ; ક્રોધ. (૨) કાર્ય; પ્રયોજન.

તત્ત્વિય. ત્રિ (તાવત્) તેટલું.

તત્ત્વિહ. ત્રિ (તાવત્) તેટલું.

તત્ત્વો ઇ (તત્ત.) ત્યાર પછી.

તત્ત્વ. ન (તત્ત્વ) સત્ય

તત્ત્વ. ત્રિ (સ્વચ્ચ) સ્વચ્ચ થયેલ.

તત્ત્વ. ત્રિ (વ્રત) વ્રાસ પામેલ.

તત્ત્વ. ઇ (તત્ત) ત્યા; તે ઠેકાણે.

તત્ત્વેવ. ઇ (તત્તેવ) ત્યાગ.

તત્ત્વસ્થ ત્રિ (તત્ત્વસ્થ) ગાત્રમા કહ્યું છે તેવા પ્રકારનો

તત્ત્વસ્થ ત્રિ (તત્ત્વસ્થ) મૂળ હતું તેવું ને તેવું.

તત્ત્વ ઇ (તત્ત) ત્યારે, તે વખતે.

તત્ત્વમય ત્રિ (તત્ત્વમય) ને એ

તત્ત્વિય. પુ (તત્ત્વિય) અપત્યાદિ અર્થ અના-
વનાર પ્રત્યય (૨) તત્ત્વિય પ્રત્યયની પ્રા-
પ્તિના કારણજન અર્થ

તત્ત્વિયમ. ત્રિ (તત્ત્વિય) તત્ત્વિયથી અનેહું.

તત્ત્વ ઇ (તત્ત) ને પ્રકારે.

તત્ત્વ. પુ ન (તત્ત) ત્રાપા. (૨) ત્રાપાને
આકારે થતું નારકીનું અવધિજાન.

તત્ત્વમ ત્રિ (તત્ત્વમ) પથારી પર જનાર,
સુનાર.

તત્ત્વદમયા સ્ત્રી (તત્ત્વદમયા) સૌની પહેલા,
શરૂઆત

તત્ત્વશ. ન (તત્ત્વ) એક ઉપકરણ.
(૨) સાથે. (૩) તેલ આદિ સ્તિગ્ધ
પદાર્થ.

તત્ત્વશ્લોકિય. ન (તત્ત્વશ્લોકિય) પાણીથી
લોહો વાળેલ સાથે.

તત્ત્વમિદ્. ઇ (તત્ત્વમિતિ) ત્યારથી માંડીને.

તત્ત્વુરિસ. પુ (તત્ત્વુરિ) તત્ત્વુરિ નામનો
સમાસ, સમાસનો એક પ્રકાર

તત્ત્વમ. પુ (તત્ત્વમ) તે ભવ; વર્તમાન ભવ.

તત્ત્વમજીવિય. ન (તત્ત્વમજીવિય) ઉદારિક
શરીરવાળા મનુષ્ય અને નિર્ધયનું જીવન.

તત્ત્વમરણ. ન (તત્ત્વમરણ) તદ્ભવ મ
રણ; જે ગતિનું આયુષ્ય બોલે છે
તેજ ગતિનું ફરી આયુષ્ય બાંધી મરણ
પામે તે, આળમરણનો એક પ્રકાર.

તત્ત્વારિય. પુ (તત્ત્વારિય) } દસ.

તત્ત્વારિય. (તત્ત્વારિક) }

તત્ત્વમ. ત્રિ (તત્ત્વમ) તે ભૂમિમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

તમ. પુ ન (તમ) અધકાર; અધાર.
(૨) મોટ. (૩) અજાન

તમકાય પુ (તમકાય) તમકાય કે જે
અજાણવડ સમુદ્રથી નિકળી પાચમા દેવ-
કોક મુદ્રી પહોંચેલ છે

તમતમ પુ (તમતમ) સાતથી નરકના
જીવ.

તમતમપ્રમા સ્ત્રી (તમતમપ્રમા) સાતથી
નરક, સાતથી નરકની પૃથ્વીનું ગાત્ર.

તમતમા. સ્ત્રી (તમતમા) ગાત્ર અધકારવાળી
સાતથી નરક

તમતિમિર. (તમતિમિર) અધકાર. (૨)
અધકારના સમૂહ

તમપ્રમા. } સ્ત્રી (તમ.પ્રમા) છઠી નરકની
તમપ્રમા. } પૃથ્વી.

તમશ્વ. ત્રિ (તમશ્વ) અસદાચારી. તરકર.
(૨) ન અજાનનું અળ.

તમશ્વ. ન (તમશ્વ) તમશ્વકાય; અજાણવડ
સમુદ્રમાંથી અધકારમય ધૂમસ થયે છે તે.

તમસ. પુ ન (તમસ) અધકાર.

તમસર્ક. સ્ત્રી (તમસર્ક) ઘેર અધકાર-
વાળી રાત્રિ.

તમા. સ્ત્રી (તમા) છઠી નરક પૃથ્વી. (૨)
નીચી દિશાનું નામ.

તમાલ. પુ (તમાલ) તમાલનું ઝાડ.

તમિલ. ન૦ (તમિલ) અધાર.
 તમિસંધયાર. પુ૦ (તમિસાન્ધકાર) ગાદ અધાર.
 તમિલગુહા. સ્ત્રી૦ (તમિલગુહા) કન્થવિગ્રહના
 વૈનાશ્વ ઉપરનાં નવ કૃતમાનું છત્ર શિખર
 તમિલ્લ. ન૦ (તમિલ) ગાદ અન્વયાર
 તમિલ્લગુહા. સ્ત્રી૦ (તમિલ્લગુહા) વૈનાશ્વ પ
 ર્વતની વચ્ચે પશ્ચિમ આબુની એક ગુફા
 ૬ જેમા થઈ ચક્રવર્તી ઉપર ભરતમા
 દેશ સાધવા મન્ય છે
 તમુલકાદય. પુ૦ (તમુલકાદિક) તમન્કાય
 કરનાર દેવ
 તમુલકાય. પુ૦ (તમુલકાય) અગ્નિવર સમુ-
 દ્ધાનાં પાળાનાં મદમ પરિણામ રૂપ
 અન્વયકારનો સમૂહ.
 તમુય ત્રિ૦ (તમસ) જન્માન્વ. (૨) અ-
 ન્યન્ત અજાની
 તમોકસિય. ત્રિ૦ (તમકવિક) ખરી ખીનાનો
 ઢાક પીછાડા કરનાર. ગુમ ક્રિયા કરનાર
 તમ્મણ. ત્રિ૦ (તમ્મનમ્) નધોન, નરિયન
 તમ્મય. ત્રિ૦ (તમ્મય) તમ્મય, તે સ્વરૂપ
 (૨) તેનો વિકાર
 તમ્મિયય } ન૦ (તમ્માવજ) પાત્ર તનુમા-
 તમ્મયય. } ત્રીં ઉપદ્રવ થયેલ આકાશ
 આદિ પાત્ર મદાભૂત.
 તમ્મા. અ૦ (તમ્માત્) તેટલા માટ
 તય ત્રિ (તત) વિસ્તૃત. પસારવ. (૨)
 ન૦ વાદ્ય વિશેષ.
 તય. સ્ત્રી૦ (ત્વચ) તળ. તેમનાની એક
 જાત.
 તયલ્લાય. પુ૦ (ત્વલ્લાદ) ઢાકડાની અદા-
 રની જાલ ખાનાર ધુણા.
 તયણાવન્થુક. પુ૦ (તલ્લવસ્તુક) ઉદ્ધ-
 રણનો એક પ્રકાર
 તયા અ૦ (તદા) ત્યાર; ન વખત.
 તયા. સ્ત્રી૦ (ત્વચ) તૃણ વનસ્પતિનો એક
 પ્રકાર. (૨) આમડી; જાડ, ત્વચા.

તયાગતર. ન૦ (તદ્વત્તર) ત્યાર પછી.
 તયાણુગ. ત્રિ૦ (તદ્વગ) તેનું અનુસરણ
 કરનાર
 તયામંત. ત્રિ૦ (ત્વગ્મત) ત્વચાવાળા.
 તયાવિલ્લ. પુ૦ (ત્વગવિલ) આમડી માત્રના
 અર્પણથી ગ્રેર ચંદ્ર એવા સર્પની એક જાત.
 તયાહાર પુ૦ (ત્વગહાર) ઝાડની છાલનો
 આકાર કરનાર વાનસ્પતિની એક જાત.
 તર પુ૦ () દલી વગેરે ઉપર જે
 તર હોય તે
 તર ન૦ (તર્મ) વેગ, યગ
 તર્મ્મ. પુ૦ (તર્મ) તર્મ, મોગ, લહેર.
 (૨) ક્ષીણ
 તર્મ્મ પુ૦ (તર્મ) મજબો, ન્દાનું વહાણ.
 તર્મ. ત્રિ૦ (તર્મ) તરનાર. પાર પામનાર.
 તર્મ્મ. પુ૦ (તર્મ) તરસ; દીપક, વાદ્યની
 એક જાત
 તર્મ. ન૦ (તર્મ) તરતું તે. પારપામનું.
 (૨) નૌકા. વહાણ.
 તર્મિ સ્ત્રી૦ (તર્મિ) નાયા; વહાણ
 તર્મિજ ત્રિ૦ (તર્મિય) તરવા યાગ્ય
 તર્મત. ત્રિ૦ (તર્મત) ન્યનાધિક ભાવવાળો.
 તર્મલ્લિ. ત્રિ૦ (તર્મલ્લિ) વેગ ધારણ કરનાર;
 યગવાન
 તર્મલ્લિહાયણ. ત્રિ૦ (તર્મલ્લિહાયણ) વેગથી
 ઢાડી શકે તે અવસ્થાને પ્રાપ્ત થયેલ; ઘોડા,
 યગદ વગેરે (૨) તરણ; યુવાન.
 તર્મ ત્રિ૦ (તર્મ) તરનાર.
 તર્લ. ત્રિ૦ (તર્લ) અથગ
 તર્લિય ત્રિ૦ (તર્લિત) અથગ.
 તર્લિય. ત્રિ૦ (તર્લિ) તરી ગયેલ.
 તર્લિય. અ૦ (તર્લિતમ્) શીઘ્ર; જલદી.
 તર્લિયાર ત્રિ૦ (તર્લિ) તરનાર.
 તરી સ્ત્રી૦ (તરી) તરવાનું સાધન; અચ્છોડા.
 તર. પુ૦ (તર) તર, ઝાડ, (૨) વન-
 સ્થતિકાય.

તત્કાલ. પુ० (તત્કાલ) વતરપતિકાગ; અનનકાગી.

તત્કા. ત્રિ० (તરુણ) યુવાન; જુવાન (૨) નવીન; તાજુ.

તત્કાગ્રમ. } ત્રિ० (તરુણક) ન્હાનો આગક; તત્કાગ. } અનનકા (૨) નવુ. (૩) કાચુ

તત્કારહસ. પુ० ન० () ગંગ; બિમારી.

તત્કણિયા. સ્ત્રી० (તરુણિકા) કાચી વનસ્પતિ.

તત્કણી. સ્ત્રી (તરુણી) યુવાન સ્ત્રી; યુવતિ

તત્કણીપટિકમ્મ ન० (તરુણપ્રતિકર્મન) અંતે શોભાવવાનુ પિનાન, ૩૬ સી કળા

તત્કપક્ષ્વંદોલય. ત્રિ० (તરુણાન્દોલક) ઝાડ ઉપરથી પડીને મરનાર, આગમરખનો એક પ્રકાર

તત્કપટ્ટા ન० (તરુણ) ઝાડ ઉપરથી પડીને મરતુ તે; આગમરખનો એક પ્રકાર.

તલ પુ० (તલ) દાથનુ તળીક, દથેળી. (૨) મધ્યમ ખડ (૩) તળીક, બમિનુ તળી.

તલ. પુ० (તાલ) તાડ વૃક્ષ અને તેનુ કળા (૨) દાથના તાલ; તાલીનો અવાજ.

તલ પુ० (તિલ) તલ. એક પ્રકારનું ધાન્ય.

તલચાંદા. સ્ત્રી० () એ નામનો મુન્દા; તેડા

તલણ. ન० (તલન) તળીયુ, જુગરુ.

તલતાલ. પુ० (તલતાલ) ગાયનના તાલ પ્રમાણે બે દથેળીથી પાડવામા આવતા તાલ. (૨) વાદ્ય વિશેષ

તલભંગ્ય. ન० (તલમજક) જુગમમા પહેરવાનુ આભરણ.

તલવર. પુ० (તલવર) રાગએ પ્રસન્નનાથી અક્ષીસ આપેલ રત્નભૂષિત મુવર્ણપટ્ટ મરતક ધરનાર ધનવાન મુદ્ગ. (૨) કાટવાળી. (૩) તળાટી.

તલાળ. } પુ० (તલાળ) તળાવ; સંગ્રામર. તલાય }

તલાર. પુ० (તલક) કાટવાળી.

તલિમ્મ. ત્રિ० (તલિન) તળેલ.

તલિમ્મ. ત્રિ० (તલિક) વેંડા-પગરખાવી કાચેલ પગ.

તલિમ્મા. } સ્ત્રી० (તલિકા) સપાટ; મોટી. તલિમા. }

તલિયા ત્રિ० (તલિન) પાતળી, ઝીણી

તલિમ. ન० (તલિમન) કંતાલ. વાદ્ય વિશેષ.

તલિમ. પુ० ન० () શયા, પત્રમ વગર.

તલિમા સ્ત્રી० (તલિમા) વાદ્ય વિશેષ

તલિય. ત્રિ० (તલિન) તળેલ; ભંગલ

તલિયા. સ્ત્રી० (તલિકા) એક યાનનુ વાસણ.

તલુમા. ત્રિ० (તરુણ) જુઓ ' તલુ ' શબ્દ

તલ્લિમ્મ ન० (તલ્લજ) એક યાનનુ ખડ

તલ્લિમ્મ } ત્રિ० (તલ્લજ) તલ્લીન, તલ્લસન. તલ્લિમ્મ }

તલ. પુ० ન० (તલમ્) વેંડાથી કમનો કાચ થાય તે તલ, અનશન આદિ ચાર પ્રકારનાં તલ. તલમ્મા

તલમ્મ. પુ० (તલક) તાવડા

તલમ્મ પુ० (તલમ્) ત, થ, દ, ધ, ન, 'ત' ના વર્ગ.

તલમ્મપ્રવિભક્તિ. ન० (તલમ્પ્રવિભક્તિ) એ નામનુ ૩૨ તાલકમાનુ ૧૮ મુ તાલક.

તલમ્મચરણ ન० (તલમ્મચરણ) તપનુ આચરણ કરવુ તે.

તલમ્મચરણિ. ત્રિ० (તલમ્મચરણિ) તપાનુકાન કરનાર. તલમ્મચી.

તલમ્મ. પુ० (તલમ) રવિ, મૃધ.

તલમ્મચિમાલિ પુ० (તલમ્મચિમાલિ) તાપ કરના મધ્ય.

તલમ્મ સ્ત્રી० (તલમ) સૂર્યનો તાપ; આતાપના.

તલમ્મિજ્ઞ. ન० (તલમ્મિજ્ઞ) ગતુ મોનુ, તપાવેલ મોનુ.

તલગણિજ્ઞકૂટ. પુ० (તપનીયકૂટ) નેપ્રદીપના
૩૨૪૬ પર્યતનુ એક ફટ-શિખર.

તલગણિય. વિ० (તળીય) તપવા યોગ્ય.

તલતેભા. વિ० (તપઃસ્તેભ) તપ સમર્થી જુદું
બોલનાર, તપ ચોર

તલય પુ० (તલક) તાવડો; કડાઈ.

તલસમાચારી. સ્ત્રી० (તરમામાચારી) આર
પ્રકારે તપ કરવું તે; તપનું અનુકાન.

તલસમાધિ. પુ० (તરમમાધિ) તપની સમાધિ;
કવળ નિર્જરા અથે સમાધિભાવે તપ
કરવું તે.

તલસ્મિ. વિ० (તપસ્મિન્) અનશન આદિ
આર પ્રકારે તપ કરનાર

તલચાર. પુ० (તરમાચાર) આર પ્રકારના
તપનો આચાર; જેથી તપ શુદ્ધ થાય તે

તલચરિહ. વિ० (તરોર્હ) તપને યોગ્ય; પ્રા-
ચશ્ચિતનો છંદ પ્રકાર.

તલચિય. વિ० (તપ) તપેક, ગરમ થયેલ.

તલચિય. વિ (તપિત) તપાવેક. (૨) સત્તાપિત.

તલકાન્મ. ન० (તપઃકર્મ) કર્મને તપાવનાર
તપકર્મ; તપોનુકાન.

તલકાન્મગાંડિયા સ્ત્રી० (તપઃકર્મગાંડિકા)
તપકર્મના અધિકારવાળુ પુત્રક

તલકાંધ્રા. ન० (તરોધન) તપભરી; તપ એક
જેનું ધન છે તે

તલકોમ્માગ. સ્ત્રી० (તરોમાર્ગગિ) ઉત્તરાર્ધ-
યનસુત્રના ૩૦ મા અધ્યયનનું નામ

તલકાંચણ. ન० (તરોચન) તપોવન, તપ કર-
વાનું સ્થળ.

તલકાંચહાણ. ન० (તપચ્છાધાન) ઉપધાન તપ.

તલ્લગણિય. પુ० () ઔદ્ધર્મને માન-
નાર; આદનો અનુયાયી.

તલ્લગણુદ્ધ. પુ० (તલ્લગુ) વાદીએ જે
સાધનનો ઉપન્યાસ કર્યો હોય તેને લક્ષ-
નેજ પ્રતિવાદી ઉપપતિપર્યંક પ્રત્યુત્તર
આપે તે.

તલ્લગણ. પું० ન० (તલ્લગ) વ્યત્પતિ અનુ-
સાર થતા અર્થને કહેનાર શબ્દ-યોગિક
શબ્દ પંકજ વગેરે.

તલ્લિહ વિ० (તલ્લિષ) તે પ્રકારનું.

તલ્લ. પુ० (તલ) દુઃખથી તાસ પામી એક
મ્યાનથી બીજે મ્યાને જવાની ગતિ
શક્તિવાળા પ્રાણી; તલ જીવ; બે ઈંદ્રિય
આદિ જીવ. (૨) તલકાય માર્ગજા. (૩)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ તલપાત્ર પામે.

તલ્લકાલ્લ. વિ० (તલ્લકાયિક) તલકાય જીવ;
જીવ પ્રાણી.

તલ્લકાય. પુ० ન० (તલ્લકાય) લાલતા આ-
લતા જીવ. બે ઈંદ્રિય, તેઈંદ્રિય, ચોઈંદ્રિય
અને પચેંદ્રિય જીવ, તલ્લ સમૂહ

તલ્લજિય. પુ० (તલ્લજીવ) તલજીવ.

તલ્લગા. ન० (તલ્લ) લાલવું આલવું (૨)
પલાયન.

તલ્લનાડી. સ્ત્રી० (તલ્લનાડી) તલ્લ જીવોને
રહેવાનો પ્રદેશ કે જે લોકની વચ્ચે એક
રાજ પ્રમાણુ લોકના નીચેના છંદથી
ઉપરના છંદ મુખી છે.

તલ્લનામ. ન० (તલ્લનામ) જેના ઉદયથી
તલ્લપાત્ર મળે, તેવી નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ.

તલ્લપાણ. પુ० (તલ્લપાણ) લાલતા આલતા
પ્રાણી

તલ્લરેણ. પુ० (તલ્લરેણ) વાલ્લબનો :૪ મા
ભાગ; રથરેણનો આદ્ય ભાગ

તલ્લવાહ્યા સ્ત્રી० (તલ્લવાહિકા) ત્રણ ઈંદ્રિય જીવ
વિગેય

તલ્લિય વિ० (તલ્લ) તાસ પામેક.

તહ વિ (તલ્લ) યથાર્થ.

તહ પુ० (તલ) આત્માકારક, દાસ; નોકર.

તહ. જ० (તથા) તે પ્રકારે; તેવી રીતે.

તહં. જ० (તથા) તેમજ; તે પ્રકારે.

તહકાર. પુ० (તથાકાર) ગુરુએ તત્ત્વ પ્રતિ-
પાદન કરતી વખતે કે શાસ્ત્રનો પાઠ
આપતી વખતે શિષ્ય તહતિ-તે તેમજ
છં એમ કહે તે; સામાચારીનો આદેશો
પ્રકાર.

તહગણા વિ० (તથાગણ) પ્રશ્ન અને ઉત્તરને
ગણનાર. (૨) નં સત્યજ્ઞાન.

તહતિ. ઇ० (તથતિ) તેમજ; તહેત; રૂત્રનુ
પ્રતિપાદન કરતી વખતે બોલવાનો ગદ્ય

તહપિ. ઇ० (તથાપિ) તોપણ.

તહપ્પગાર વિ० (તથાપ્રકાર) તથા પ્રકારનું;
તેવી રીતનું.

તહા ઇ० (તથા) તેમજ તેમ. વળી.

તહાગય. પુ० (તથાગત) તથા-ભવબ્રમણથી
ગત-નીકળેલ, ભવબ્રમણમાંથી નિવૃત્ત
થયેલ; અરિહત, ગળ્યર વિગેરે. (૨) સર્વજ

તહામૂઘ. વિ० (તથામૂઘ) તેવા પ્રકારનું;
યથાર્થ

તહામુસિ. સ્ત્રી (તથામૂર્તિ) સત્ય સ્વરૂપ.
તથાપ.

તહારૂઘ. વિ० (તથારૂઘ) શાસ્ત્રમાં વર્ણવ્યા
છં તેવા, યથોક્ત ગુણના ધરનાર.

તહારૂઘસાહુ. પુ० (તથારૂપસાહુ) શાસ્ત્રમાં
અનાવેલ આચાર પાળનાર સાધુ.

તહાવિ ઇ० (તથાવિ) તોપણ.

તહાવિ વિ० (તથાવિત) નિપુણ અતુર.
(૨) પુ० સર્વજ.

તહાવિહ વિ० (તથાવિહ) ત પ્રકારનું

તહિં. ઇ० (તત્ર) ત્યાં, તે કેકાળે.

તહિય. વિ० (તથ્ય) સત્ય, વાસ્તવિક

તહિયં. ઇ० (તત્ર) ત્યાં; તે કેકાળે.

તહેવ ઇ० (તથેવ) તે પ્રકારે; તેમજ.

તા. ઇ० (તસ્માત્) તેથી.

તા. ઇ० (તાત્ત્વ) ત્યાંથી.

તાઘ. પુ० (તાત) તાન; આપ. (૨) પુત્ર;
વત્સ.

તાહ. વિ० (તાયિન્) } મોક્ષમાં જનાર.
તાહ. વિ० (તાયિન્) } (૨) સ્વ અને પ-
રનો રક્ષક; પરિપાલક.

તાહ. વિ० (તાપિન્) તાપયુક્ત.

તાર્ગધ. પુ० (તર્ગધ) તેની ગંધ. (૨) નં
ગંધની અસાધ્ય ગંધ.

તાહ્યા નં (તાહ્ય) તાહ્ય; મારતુ તે

તાણ નં (ત્રાણ) રક્ષણ કરવું તે. (૨) શરણ.

તાણ. નં (તાન) રાગ ગાવામાં પતટા મા-
રવા તે.

તામરસ. પુ० નં (તામરસ) કમળ

તામલિ. પુ० (તામલિ) અવનામ અવાન
એક તાપસ.

તામલિલિ. સ્ત્રી (તામલિલિ) એ નામની
ગંગદેશની એક નગરી, કે જ્યાં તામલિ
તાપસનો જન્મ થયો હતો.

તામલિસિયા સ્ત્રી (તામલિસિકા) ગોદાસ
થિવરથી નીકળેલ ગોદાસ ગણની પ્રથમ
શાખા

તામસ. વિ० (તામસ) અજ્ઞાન ભાવવાળો.
(૨) નં અન્ધકાર.

તામસભાગ. પુ० (તામસભાગ) રણસભામમાં
અન્ધકાર ફેલાવે તેવું આણું.

તાય. પુ० (તાત) પિતા; આપ.

તાયસ્તીમ. સ્ત્રી (ત્રાયસ્તીમ) ૩૩; તેત્રીસ.

તાયત્તીસગ. પુ० (ત્રાયત્તીસગ) ઈંદ્રના પ્રત્ય
અધીન ત્રાયત્તીસક જનિના દેવતા.

તાર. નં (તાર) આદી માનાનો તાર. (૨)
તીજો સ્વર, અતિ ઉચ્ચ સ્વર.

તારગ. નં (તારક) આપની કીટી. (૨)
વિવેકજન્ય જ્ઞાન. (૩) બીજા પ્રતિ
વાસુદેવ. (૪) તારા. (૫) પુ० સૂર્યઆદિ
નવ ગ્રહ.

તારગા. સ્ત્રી (તારકા) યક્ષના ઈંદ્ર પૂર્ણભદ્રની
ચોથી અપ્રમદિધી. (૨) નક્ષત્ર.

તારણ વિ० (તારણ) તારનાર; પાર ઉતારનાર.

તારથ. ત્રિ० (તારક) તારનાર. (૨) પુ०
બીજા પ્રતિપાત્રુદેવનુ નામ.

તારથા. સ્ત્રી० (તારકા) બુદ્ધિ “ તારંગા ”
શબ્દ.

તારા. સ્ત્રી० (તારા) મુદ્રીવતી સ્ત્રી (૦)
તારા, નક્ષત્ર (૩) આકાશ ચક્રવર્તી મુ-
ખમની માતા (૪) એ નામની એક
મહાનદી.

તારામણ. ન० (તારામણ) એ નામના એક
અગ્નિ.

તારાપદ. પું० (તારાપદ) આકાશ, ગગન
તારાવલિપ્રધિમત્તિ પું० ન० (તારાવલિપ્રધિ-
મત્તિ) ૩૨ નાટકમાનુ એક નાટક.

તારિષ્ઠ ત્રિ० (તારિષ્ઠ) તારેણ.

તારિમ ત્રિ० (તાર્ય) તાર્યા યોગ્ય

તારિયા સ્ત્રી० (તારિકા) તારિકા દેવી. (૦)
આખની ડાકી.

તારિસ ત્રિ० (તારણ) તેના રંગે, તેના
સરખા.

તાર્યાણ. } ન० (તાર્યાણ) યોગ્ય, યુવાવસ્થા
તાર્ય. }

તાર. પું० (તાર) તાર (તાડ) નુ ઝાડ (૨)
તેનુ કૃષ્ણ. (૩) કાસીયા તાર વગરે.
(૪) દાથનો તાર. ગાયનના મરમા તાર
આપવા તે. (૫) એ નામનો ગાશાળાનો
મુખ્ય શ્રાવક. (૬) તાગુ.

તારલુડ. ન० (તારલુટ) તારલુટનામનુ ૨૨.
નટકાળ પ્રાણુ વગથ તેનુ ૨૨.

તારલજઘ. ત્રિ० (તારલજઘ) તાડના રંગી કાપી
બંધવાળા.

તારણ. ન० (તારણ) ચંપટા દમ મારતુ.
તારણા. સ્ત્રી० (તારણા) તાડન કંરતુ.

તારલજઘ. પું० (તારલજઘ) તાર લક્ષની
ધ્વજના ચિહ્નવાળા, અળદેવ.

તારલના સ્ત્રી० (તારલના) દીપતુ; કુટતુ તે

તારલપદ. ન० (તારલપદ) તાડના ઝાડનો પંખો.

તારલપલંબ પું० (તારલપલંબ) ગોશાળાનો
એક શ્રાવક. (૨) તાડનુ કળ.

તારલપિસાય. પું० (તારલપિસાય) કાપી કાપા-
વાળો રાક્ષસ.

તારલપુટવિસ ન० (તારલપુટવિસ) કાલપુટ ૨૨.

તારલપુટગવિસ. ન० (તારલપુટગવિસ) તાળવ
કાડી નામે અનુ ૨૨.

તારલમૂલય ન० (તારલમૂલય) તાડલક્ષના મૂળની
પેડ નીચે વિશાળ અને ઉપર સંકીર્ણ
એનુ એક જાતના પ્રાણિનુ ધર.

તારલયર. પું० (તારલયર) એક મનુષ્ય વ્રતિ;
કૃષ્ણરૂપ.

તારલચમા પું० (તારલચમા) તાડના અધિકાર-
વાળો વર્ગ-પ્રકરણ.

તારલચિંટ. ન० (તારલચિંટ) તાડના પાદડાનો
પંખો.

તારલસંકુટ. પું० (તારલસંકુટ) તાડના પાદડાનો
પડીઓ.

તારલમમ ન० (તારલમમ) સરખા તારલમા
માનુ તે (૨) વિં તાડ અનુસાર ૨૨.

તારલાચર. } ત્રિ० (તારલાચર) તારલાટા વગાડી
તારલાચર } નાચનાર, નૃત્યકારનો એક
વર્ગ (૨) પ્રેક્ષક વિશેષ, તાર આપનાર
પ્રેક્ષક.

તારલાચરકમ્મ ન० (તારલાચરકમ્મ) તારલક્રિયા;
નૃત્યકર્મ.

તારલિય ત્રિ० (તારલિય) તાડન કચેલ.

તારલિયંટ ન० (તારલિયંટ) તાડના પાદડાનો
પંખો.

તારલિસ. ત્રિ० (તારલિસ) તેનુ, તેના પ્રકારનુ.

તારલ. ન० (તારલ) તાળવ (૨) તાળુ;
સાચવણુ.

તારલુઘાઘાળી. સ્ત્રી० (તારલુઘાઘાળી) તાળાને
ઉઘાડવાની વિદ્યા.

તારલુથ. ન० (તારલુથ) } તાળવ.
તારલુથા સ્ત્રી० (તારલુથા) }

તાવ. ઘ૦ (તાવત્) ત્યાસુધી. (૨) પહેલાં.
તાવ પુ૦ (તાવ) સૂર્યનો નડકા. (૨) તપા-

વડુ તે. (૩) સંતાપ. દુઃખ.

તાવહય. વિ૦ (તાવત્) નેટલુ, નેટલા પ્ર-
માણવાળુ.

તાવઃ. ઘ૦ (તાવત્) ત્યા સુધી.

તાવચ્ચણી. ઘ૦ (તાવચ્) નેટલામા,

તાવચ્ચેસ. ન૦ (તાવચ્ચે) સૂર્યનો તાપ
નેટલા ક્ષેત્રમા પડે તેટલુ ક્ષેત્ર.

તાવચ્ચંગ. ઘ૦ (તાવચ્) નેટલામા.

તાવગીય. વિ૦ (તાવગીય) તાપવા યોગ્ય

તાવતિય. વિ૦ (તાવત્) નેટલુ

તાવસ. પુ૦ (તાવસ) તપસ્વી. તાપસ. (૦)

માદર ગાયના આયશાન્નિકાંત્રેણીના સિપ્પ.

તાવસા. સ્ત્રી૦ (તાવમા) નૈન મુનિઓની
એક શાખા.

તાવસી. સ્ત્રી૦ (તાવમા) તાવસી, તપ ડ-
રનાર સ્ત્રી.

તાવિચ્છ. પુ૦ ન૦ (તાવિચ્છ) તમાવ વૃક્ષ

તાવિય. વિ૦ (તાવિત) તપાવેલુ

તાસ પુ૦ (તાસ) તાસ; બીક, ભય.

તામગમ. વિ૦ (તામગમ) તાસ-આકર્ષક
ભય ઉપગમનાર.

તાસન. વિ૦ (તામન) તાસ ઉપગમનાર.

તાસિ. વિ૦ (તામિત્) પોતે બીજા અને
બીજાને બીવરાવે તે.

તાસિય. વિ૦ (તામિત) તાસ પામેલ.

તાહે. ઘ૦ (તદા) ત્યારે; ત વખતે.

તિ. ઘ૦ (ઇતિ) આ પ્રકારે, આમ. (૨)
ઇતિ. સંપૂર્ણ; સમાપ્તિ.

તિ. ઘ૦ (તિ) તણવાર.

તિ. વિ૦ (તિ) તણ.

તિમ્મગ. ન૦ (તિક્ક) } તણનો સમૂહ.

તિમ્મય. ન૦ (તિમ્મ) }

તિમ્મસિદ્ધ. પુ૦ (તિમ્મોન્દ) દેવતાનો અધિ-
પતિ; ઇન્દ્ર.

તિમ્મલ. સ્ત્રી૦ ન૦ (તિમ્મવાગિન્) તેનાલીસ;
૧૩

તિમ્મિય. પુ૦ (તિમ્મિય) તણ દંદિયવાળા છત્ર.

તિમ્મલા. સ્ત્રી૦ (તિમ્મલા) ક્ષમા, સદિપ્તતા.

તિમ્મટ. વિ૦ (તિમ્મ) નેટલ.

તિમ્મક. પુ૦ () ધાન્યની એક જાત.
૨૪ પ્રકારના ધાન્યમાનુ એક.

તિમ્મ. વિ૦ (તિમ્મ) તણગળુ

તિમ્મત્તર. વિ૦ (તિમ્મ) તણ ઉપર, તણથી
અધિક.

તિમ્મલ. વિ૦ (તિમ્મલ) મન વચન અને
કાયા એ તણની તૃપ્તના કરીને છત્રનાર.

તિમ્મક પુ૦ (તિક્ક) વચ્ચવિગ્રહના પશ્ચિમ
સરહદ ઉપરનો વખારા પર્વત

તિમ્મોય. ન૦ (તિમ્મોય) વિષમ રાશિ
વિશેષ

તિમ્મિયમ. ન૦ () ખેડના વચન
ગોલવા તે. અડધા કરતુ તે (૨) તિ
અડધા કરનાર.

તિમ્મક. } પુ૦ (તિમ્મક) અડધા બીજવાળા
તિમ્મક } કળિયાળુ એક જાતનુ ઝાડ.
તિમ્મક. } (૨) વાણારમી નગરીનુ

તિમ્મકના ઝાડવાળુ તિમ્મક નામે ઉદ્ધાન.

(૩) સાવર્થી નગરીની અદારનુ એ
નામનુ એક ઉદ્ધાન (૪) ૧૧ મા નીચકરનુ
ચેત્યવૃક્ષ.

તિમ્મસ. પુ૦ (તિમ્મસ) } અડધા-
તિમ્મસ. } બીજા-
તિમ્મસ. (તિમ્મસ) } વાળુ એ-
ક ઝાડ (૨) દંડા.

તિક. પુ૦ (તિક) તણનો સમૂહ.

તિકકુય. ન૦ (તિકકુય) સુક, મરી અને પિપર
એ તણ કંડ.

તિક્તકાવ્ય. વિ૦ (તિક્તકાવ્ય) દ્રવ્યાર્થિક પ-
ર્યાયાર્થિક અને ઉભયાર્થિક એમ તણ
નવનો આશ્રય કરનાર.

લિકરણ. ત્રિ० (ત્રિકરણ) મન વચન અને કાયા એ ત્રણ કરણ.

લિકાણ. ન૦ (ત્રિકાલ્ય) ત્રણ કાયાનાં વિપય

લિકાલ. પુ० (ત્રિકાલ) જન, ભવિષ્ય અને વર્તમાન એ ત્રણ કાળ

લિકુહ. પુ० (ત્રિકુટ) ઝાઝાપના મેઢની પૂંચે આવેલી શીતોદા મહાનદીની દક્ષિણ

દિશામાં આવેલો એક વખારા પર્વત

લિકોણ. ત્રિ० (ત્રિકોણ) ત્રિકોણાકાર પદાર્થ (૨) ન૦ શીંગાડાનુ કળ

લિકલ. ત્રિ० (ત્રીલ્લ) ત્રીણુ; ત્રીણુ. (૧) વેગવાન. (૩) કંકાર. નિષ્કર

લિકલુલો. ઇ० (ત્રિકુલ્લ) ત્રણવાર

લિલ. ન૦ (ત્રિક) ત્રણ રંગનાં સુગમ

લિલકુલ. ન૦ (ત્રિકુલ) નુહ, પાપ અને મરી-તીખા એ ત્રણ ઔપદિ

લિલરણ. ન૦ (ત્રિકરણ) મન, વચન અને કાયા એ ત્રણ કરણ

લિગિચ્છકુહ. ન૦ (ત્રિગિચ્છકુટ) શિખરી પર્વતનાં ૧૨ કુટમાનુ અગાઆરમુ કુટ

લિગિચ્છિહ. પુ० (ત્રિગિચ્છિહ) નિપથ પર્વત ઉપરનો દ્રહ.

લિગિચ્છ. પુ० (ત્રિગિચ્છ) એ નામનાં એક દ્રહ (૨) દશમા દેવલોકનુ એક વિમાન.

લિગિચ્છ. પુ० (ત્રિગિચ્છ) ચિદ્રિત્સા કરનાર; વૈદ

લિગિચ્છના. ત્રિ० (ત્રિગિચ્છના) ચિદ્રિત્સા કરનાર; વૈદ, દક્ષીમ વગર.

લિગિચ્છણ. ન૦ (ત્રિગિચ્છણ) ચિદ્રિત્સા કરવી.

લિગિચ્છ્ય. ન૦ (ત્રિગિચ્છ્ય) ચિદ્રિત્સા.

લિગિચ્છ્ય. ત્રિ० (ત્રિગિચ્છ્ય) ચિદ્રિત્સા કરનાર; વૈદ.

લિગિચ્છા. સ્ત્રી० (ત્રિગિચ્છા) ચિદ્રિત્સા રોગ નિવારણ ઉપાય. (૨) ઉપાયજના દેવ દાપમાનો હંદા દાપ.

લિગિચ્છાયણ. પુ० (ત્રિગિચ્છાયણ) જ્ઞેષ્ઠ ન૦ ક્ષત્રજું ગેત્ર.

લિગિચ્છાસત્ય. ન૦ (ત્રિગિચ્છાસત્ય) ચિદ્રિત્સા સાત્ત્વ. આયુર્વેદ.

લિગિચ્છ. પુ० (ત્રિગિચ્છ) શિખરી પર્વતનુ એક શિખર. (૨) નિપથ પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ. (૩) પુલની રજ.

લિગિચ્છકુહ. પુ० (ત્રિગિચ્છકુટ) અમરેન્દ્રનો એક ઉત્પાન પર્વત.

લિગિચ્છણયરી. સ્ત્રી० (ત્રિગિચ્છણયરી) તિગિચ્છ નામની નગરી.

લિગિચ્છિહ. પુ० (ત્રિગિચ્છિહ) નિપથ પર્વતની વચ્ચેનો એક દ્રહ

લિગિચ્છ્ય. પુ० (ત્રિગિચ્છ્ય) ચિદ્રિત્સા કરનાર. વૈદ.

લિગિચ્છ્ય. ન૦ (ત્રિગિચ્છ્ય) ગેગની ચિદ્રિત્સા દર્શની નપાસ

લિગુણ. ત્રિ० (ત્રિગુણ) ત્રણગાનુ. (૨) દ્વિતિયાદિનગન સિદ્ધ શ્રેણિ પરિકર્મનો નવમો ભેદ.

લિગુલ. ત્રિ० (ત્રિગુલ) મન વચન અને કાયાથી ગુપ્ત-મુરશિન

લિગુલિ. સ્ત્રી० (ત્રિગુલિ) મન વચન અને કાયાને પાપથી ગાપવવારૂપ ત્રણ ગુપ્તિ.

લિઘંતરિય. ત્રિ० (ત્રિઘંતરિય) ત્રણ ધરને આનરે ભિક્ષા લેનાર ગાથાગાના મનનો અનુયાયી.

લિચ્છુ. પુ० (ત્રિચ્છુ) ચક્ષુરિદ્રિય પરમશ્રુત અને પરમ અવધિ એમ ત્રણ જ્ઞાનરૂપી ચક્ષુ ધરનાર તથા રૂપના સાધુ.

લિજય. પુ० (ત્રિજય) ત્રણલોક.

લિટ્ટાણ. ન૦ (ત્રિટ્ટાણ) સરખા ત્રણસ્થાન-દ્રહ, કંડ અને મરતક (૨) પુ० કર્મનો ત્રિદાણીયો રસ.

લિટ્ટ. પુ० () નિઃ

લિણ. ન૦ (ત્રિણ) ધાસ; ખડ

લિણાય. ન૦ (ત્રિણાય) ત્રણ નયવાળુ સૂત્ર

લિણય. ત્રિ० (ત્રિણ) આદિ મધ્ય અને અવસાનમાં નમેશ.

તિથ્યયમ. પુ० (ચિત્રયન) શકર; શિવ.
 તિથ્યસ્ય ન૦ (તૃણશક) તૃણના આગલો ભાગ.
 તિથ્યહન્યય. પુ० (તૃણજનક) શાસના પૂજા.
 તિથિસ. પુ० (તિથિ) વૃક્ષવિશેષ, તેતરનું
 ઝાડ.
 તિથિસજ્જયા સ્ત્રી० (તિથિજ્ઞતા) તેતરની
 છડી.
 તિથિય. ત્રિ० (તોળ) પાર પામેલ, તરી
 મેલેલ.
 તિથિયાણિ. ત્રિ० (તિથિનિ) મનિ, શ્રુત અને
 અવધિ એ ત્રણ જ્ઞાનવાળો.
 તિથિગમ પુ० (તોળક) એ નામનો એક
 દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય
 તિથિહા સ્ત્રી० (તૃણા) તૃણા, પિપાસા.
 તિથિક્ષણ ત્રિ० (તિથિક્ષ) પચ્ચિદ આદિ
 અઘન કરનાર, દીનના રહિત.
 તિથિક્ષણ ન૦ (તિથિક્ષણ) સઘન કરતું તે
 તિથિક્ષા સ્ત્રી० (તિથિક્ષ) તિથિક્ષા પરિ-
 પાલ સઘન કરના તે, સઘનશીલના
 તિથિક્ષિણ્ય ત્રિ० (તિથિજન) સઘન
 કરેલ
 તિથિ ત્રિ० (તૃમ) તૃમ, સતૃપ્ત
 તિથિ. પુ० (તિથિ) ત્રીંબા રસ (૨) ત્રિ०
 ત્રીંબારસવાળું ત્રીંબુ. (૩) ત્રિપતરસનાથ
 દર્મ. નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
 ઉદયથી શ્રવ ત્રીંબા રસ પામે છે.
 તિથિગામ ન૦ (તિથિગામન) નામકર્મની
 એક પ્રકૃતિ.
 તિથિરસગામ. ન૦ (તિથિગામન) નામ
 કર્મની એક પ્રકૃતિ.
 તિથિલાઘ્ય ન૦ (તિથિલાઘુક) કડવી તુચડી.
 તિથિ સ્ત્રી० (તૃપ્તિ) તૃપ્તિ; સંતાપ
 તિથિર. પુ० (તિથિ) તેતર પક્ષી.
 તિથિરતક્ષણ. ન૦ (તિથિરતક્ષણ) તેતરના
 અંકુશનું પ્રતિપાદન કરનાર અન્ધ
 વિશેષ.

તિથિસ. } સ્ત્રી० ન૦ (ત્ર્યંશિશત) ૩૩;
 તિથિસ } તેતરીસની સંખ્યા.
 તિથ્ય પુ० (ક્રિય) } સાધુ, સાધ્વી, શ્રા-
 તિથ્ય પુ० (ક્રિય) } વક્ર, શ્રાવિકાનો સ
 મુદાય, જેન સથ.
 તિથ્ય. પુ० ન૦ (તીથ) ગંગા ગમુના વગેરે
 કૌટિક તીથ. (૨) સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક,
 શ્રાવિકા રૂપ સથ-અમુદાય. (૩) શાસન,
 તીર્થકરનું સામ્રાજ્ય. (૪) તરવાનું સ્થાન.
 (૫) તીર્થકર નામ; નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
 કે જેના ઉદયથી શ્રવ તીર્થકરપણું પામે.
 (૬) દર્શન; મત. (૭) નદી વગેરેમાં ઉ.
 તરવાનો રમ્ભો (૮) યાત્રાનું સ્થાન
 તિથ્યકર } પુ० (તીર્થકર) } ચાર તી-
 તિથ્યયર. } થને સ્થા-
 તિથ્યકર. } પુ० (તીર્થકર) } પનાર, તી-
 તિથ્યગર } થકર. (૨)
 નામકર્મની એક પ્રકૃતિ, જેના ઉદયથી
 શ્રવ તીર્થકર પદ પ્રાપ્ત કરે છે.
 તિથ્યગરસિદ્ધ પુ० (તીર્થકરસિદ્ધ) તીર્થકરપદ
 પ્રાપ્ત કરીને સિદ્ધ થનાર.
 તિથ્યનાહ. પુ० (તીર્થનાથ) તીર્થના અધિ-
 પ્તાના; તીર્થકર.
 તિથ્યપવ્વત્તણચરિયણિવદ્ધ. (તીર્થપ્રવર્તન-
 ચરિત્રલિવદ્ધ) ૩૨ નાટકમાનું એક પ્રકારનું
 નાટક.
 તિથ્યમેય. પુ० (તીર્થમેદ) તીર્થમાં બેઠ
 પાડવો તે.
 તિથ્યયર. પુ० (તીર્થકર) સાધુ, સાધ્વી,
 શ્રાવક, શ્રાવિકા, એ ચાર તીર્થ સ્થાપનાર.
 તિથ્યયર્યાદિયા સ્ત્રી० (તીર્થકરગણિકા) તીર્થ-
 કરના ચરિત્રવાળો ગ્રંથ વિભાગ.
 તિથ્યયરણામગોચકર્મ. ન૦ (તીર્થકરણામગોચ-
 કર્મ) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
 ઉદયથી શ્રવ તીર્થકર નામ જોત પામે
 તિથ્યયરસિદ્ધ. પુ० (તીર્થકરસિદ્ધ) તીર્થકરપણું
 સિદ્ધ થનાર.

તિથ્યસિદ્ધ. પુ० (તીર્થસિદ્ધ) તીર્થ સ્થાપના પદ્ધતિ સિદ્ધ થનાર.

તિથ્યાહિય. પુ० (તીર્થાધિય) અનુવિધ તીર્થના અધિપતિ; તીર્થકર.

તિથ્યીય. વિ० (તીર્થીય) દાર્શનિક, તે તે દર્શનના પિકાત. (૨) કોષ્ટપણ દર્શનના અનુયાયી

તિથ્યુગાલિય ન० (તીર્થોદ્ગાલિક) એ તામના એક પદ્ધતિ, દશ પદ્ધતિમાનુ એક.

તિર્થંડ. પુ० (તિર્થંડ) અન્યાસીનું એક ગાનનુ ઉપકરણ, તિર્થડીની કાકડી. (૨) તેને ધારણ કરનાર, સન્યાસી.

તિર્થંડિ પુ० (તિર્થંડિ) ત્રણ દંડ ધારણ કરનાર સન્યાસી; તિર્થડી

તિર્થંડિય. ન० (તિર્થંડિક) સન્યાસીને રાખવાની કાકડી, જેના યોગથી તિર્થડી કહેવાય છે તે.

તિર્થિસા. } સ્ત્રી० ન० (તિર્થિસ) ચાર તિર્થિસિ. } સામાની ગમે તે ત્રણ તિર્થા

તિર્થુલ વિ० (તિર્થુલ) મન વચન અને કાયાને કાંટાવનાર

તિર્થવદ્ સ્ત્રી० (તિર્થવતિ) ત્રણ દંડ ની સખ્યા

તિર્થ. વિ० () આદ્યથય, પાણીથી પદ્ધતિ

તિર્થ. વિ० (તીર્થ) તરીકે થયેલ પાર પામલ

તિર્થાગ ન० (તિર્થાગ) મનિ, શ્રુત અને અવધિ એ ત્રણ જ્ઞાન.

તિર્થંચ. વિ० (તિર્થંચ) પંદર. ૧૫

તિર્થાસિય વિ० (તિર્થાસિત) દેરાના ત્રણ વેષ્ટન-આટાથી આધેલ

તિર્થુજ્ઞ. ન० (તિર્થુજ્ઞ) શુદ્ધ અશુદ્ધ અને મિશ્ર એ ત્રણ પુદ્ગલનો સમૂહ.

તિર્થુડ. વિ० (તિર્થુડ) ત્રણ પડવાળું.

તિર્થપણ. ન० () (તેજ) આંખમાંથી

તિર્થપણા. સ્ત્રી० () દીપા પાડી રાત્ર. (૨) દુઃખ દેવ, હિંસા કરવી.

તિર્થાસ. પુ० (તિર્થાસ) આડ સ્પર્શમાંના ત્રણ સ્પર્શ

તિર્થાગ. પુ० (તિર્થાગ) તૃતીયાંશ; ત્રીજો ભાગ.

તિર્થાદુર ન० (તિર્થાદુર) ઘી, સાકર અને મધ.

તિર્થાસિય. વિ० (તિર્થાસિક) ત્રણ માસનુ, ત્રણ મહિનાનુ.

તિર્થાસિયમત્ત. ન० (તિર્થાસિકમત્ત) ત્રણ માસના ઉપવાસ

તિર્થામિયા. સ્ત્રી० (તિર્થામિકી) લિખુની ત્રણ પડિમા ૬ જેમાં એક મહિના દુઃખથી ત્રણ દાન અમળની અને ત્રણ દાન પાણીની કલ શકાય.

તિર્થિ. પુ० (તિર્થિ) માટું માણ્ણુ; મરુગની એક ગત.

તિર્થિગિલ. પુ० (તિર્થિગિલ) એ તામના એક ગતનો મરુ

તિર્થિગિલગિલ. પુ० (તિર્થિગિલગિલ) અપ્રકારનો મહાન મરુ

તિર્થિ. ન० (તિર્થિ) અધકાર. (૨) પવનની વનસ્પતિનો એક પ્રકાર.

તિર્થિરિસ પુ० () વૃક્ષવિરોધ.

તિર્થિસા. સ્ત્રી० (તિર્થિસા) ભરતના પેનાલ્લ પવનની એક યુક્ત ૬ જેમાં થઇ ચકવની દક્ષિણ ભરતાર્દમાંથી ઉતરાર્દમાં જતા શક છે

તિર્થિસ્સગુહા. સ્ત્રી० (તિર્થિસ્સગુહા) જુઓ “ તિર્થિસા ” શબ્દ.

તિર્થિસ્સા. સ્ત્રી० (તિર્થિસા) જુઓ “ તિર્થિસા ” શબ્દ.

તિર્થુહ. પુ० (તિર્થુહ) ત્રીજા સભવનાથ તીર્થકરના પદનું નામ.

તિથ. ન० (તિથ) ત્રણનો સમુદાય. (૨) શરીરનો એક અવયવ, વાસાના કરોડનો એક ભાગ. (૩) ત્રણ માર્ગ ભેગા થાય તે સ્થળ; ત્રિદાળ માર્ગ.

તિથ. ત્રિ० (ત્રીય) ત્રીચું.

તિથસ. પુ० (ત્રિદશ) દેવના.

તિયાહ. પુ० (ત્રિકાહ) ત્રણ દિવસ.

તિરચ્છિય. ત્રિ० (તિરચ્છીન) ત્રિચ્છા.

તિચ્છા ન૦ (ત્રિચ્છા) સમ્યક્ જ્ઞાન, સમ્યક્
દર્શન અને સમ્યક્ ચારિત્ર એ મોક્ષ સા-
ધન રૂપ ત્રણ રતન.

તિગદ્ય. ત્રિ० () તાડનું કરેલ.

તિગમિ. ન૦ (ત્રિગમિ) ત્રિરાશિક મત પ્ર-
માણે જીવ, અજીવ અને જીવાજીવ એમ
ત્રણ ગણિ-પદાર્થ સમૂહ.

તિગિ ત્રિ० (ત્રિગચ્છ) ત્રિચય.

તિગિચ્છ ત્રિ० (ત્રિચ્છ) ત્રિચય. (૨) પુ०
પશુ પક્ષી વગેરે પ્રાણી (૩) મત્યલોક.
મધ્યલોક. (૪) ન૦ મધ્ય; વચમા.

તિગિચ્છગ્રહ સ્ત્રી० (ત્રિગચ્છગણિ) ત્રિચયની
ગણિ

તિગિચ્છજંમગ. પુ० (ત્રિચયજન્મક) દેવોની
એક ગણિ.

તિગિચ્છજાણિ. પુ० (ત્રિચયગણિ) પશુ,
પક્ષી વગેરે ત્રિચય

તિગિચ્છજાણિ. સ્ત્રી० (ત્રિચયગણિ) } ત્રિચ-
તિગિચ્છજાણિયી. સ્ત્રી० (ત્રિચયગણિકા) } ચયની
ત્રિચયની ગણિ.

તિગિચ્છજાણિય. ત્રિ० (ત્રિચયગણિક) ત્રિચય
ગણિમા ઉત્પન્ન થયેલ.

તિગિચ્છદિશ્મા } સ્ત્રી० (ત્રિચયદિશ) પૂર્વ
તિગિચ્છદિશ્મિ. } આદિ દિશા.

તિગિચ્છપવ્વચ. પુ० (ત્રિચયપવ્વત) વચમા
પડેલા પર્વત; માર્ગને અટકાવનાર પર્વત.

તિગિચ્છમિત્તિ. સ્ત્રી० (ત્રિચયમિત્તિ) વચથી
ભીન

તિગિચ્છવમ્મહ. સ્ત્રી० (ત્રિચયવમ્મહ) ત્રિચય
ગણિ.

તિગિચ્છ. ત્રિ० (ત્રિચ્છીન) ત્રિચ્છું. (૨)
ત્રિચય સંબંધી.

તિરિચ્છિય. પુ० (ત્રિચ્છ) ત્રિચય; પશુ.

તિચિય. ત્રિ० (ત્રિચ્છ) પશુ પક્ષી વગેરે
ત્રિચય. (૨) ત્રિચ્છું. (૩) પુ० ત્રિચ્છા
લોક; મધ્યલોક (૪) સ્ત્રી० ત્રિચય
દિશા; ત્રિચ્છી દિશા. (૫) ન૦ મધ્ય.

તિચિયલોગ } પુર્વ (ત્રિચયલોક) અદ્યત્ત
તિચિયલોચ. } ચાતુર્વિધ પ્રમાણે ત્રિચ્છા લોક
(૨) મત્યલોક, મધ્યલોક

તિગીડ પુ० ન૦ (ત્રિગીડ) ત્રણ શેખરવાળો
મુગટ

તિગીડ પુ० (ત્રિગીડ) લોકપરનું જાડ.

તિગીડપટ્ટય. ન૦ (ત્રિગીડપટ્ટક) લોકના નામના
જાડની જાડનું પાનાવેલું પટ્ટ

તિગીડિ. ત્રિ० (ત્રિગીડિ) મુકટધારી

તિલ્લાહય. ત્રિ० (ત્રિલ્લાહય) ત્રણે ગુણેલ,
ત્રણગાથુ.

તિગંભાવ પુ० (તિગંભાવ) અનંધાન, ધૃષ્ટા
રહેતું તે.

તિલ. પુ० (તિલ) તણ. (૨) ૮૮ ગ્રહમાંના
૩૧ માં ગ્રહ

તિલગ. પુ० (તિલક) બુદ્ધિ “ તિલય ”
શબ્દ

તિલગકરણી. સ્ત્રી० (તિલકકરણી) કપાળ
નિલક કરવાની સળી.

તિલગમયગ. ન૦ (તિલકમ્લ) એક પ્રકારનું
નિલક

તિલપણડિગા. } સ્ત્રી० (તિલપણિકા) તણની
તિલપણડિયા. } અનાવેલ એક ખાવાની
ચીજ, તણચાકળી.

તિલપિટ્ટ ન૦ (તિલપિટ્ટ) તણપટ.

તિલપુષ્પચમગ. પુ० (તિલપુષ્પચમ) ૩૦ માં
મહાગ્રહ

તિલમટ્ટ. પુ० (તિલમટ્ટ) તણની ખેતી કર-
નાર એક આદ્યજી.

તિલય ન૦ (તિલક) તિલ; ચામડી ઉપર
કાળા રંગનો તિલના જેવો રંગ. (૨)

ચાંદ્યો, ડીકુ. (૩) નિલનું ઝાડ. (૪) ૨૨ મા નીચકરનું ચૈત્ય વૃક્ષ. (૫) એ નામના આપતી ચોપિસીના પ્રથમ પ્રતિવાસુદેવ (૬) એ નામનો એક દાંપ અને એક સમુદ્ર.

તિલસંગલિયા સ્ત્રી (તિલમ્બલિકા) તથાની કળી.

તિલસમ્બલિયા સ્ત્રી (તિલમ્બલિકા) તથાસાંકળી.

તિલામિ પુ (તિલામિ) તથાના ઝાડની અગ્નિ

તિલિતિલય પુ () ડાહ્યાનું વિશેષ.

તિલિમ પુ (તિલિમ) વાદ્ય વિશેષ

તિલુક્ક ન (ત્રિલોક્ય) સ્વર્ગ, મર્ત્ય અને પાતાળ એ ત્રણ લોકવર્તી જનસમુદાય.

તિલોઈ સ્ત્રી (ત્રિલોકી) } સ્વર્ગ મર્ત્ય
તિલોક્ક ન (ત્રિલોક્ય) } અને પાતાળ
તિલોગ } પુ (ત્રિલોક) } ગા એ ત્રણ
તિલોંચ } લોક

તિલ્લ ન (તૈલ) તેલ

તિલ્લકુદ્દી સ્ત્રી (તિલકુદ્દી) તલવટ

તિલ્લા ત્રિ (તૈલક) તેલ વચનાર.

તિલ્લપુય પુ (તિલપુય) તેલપત્થા, તેલના માત્રપ્રમા.

તિલ્લમ્લી સ્ત્રી (તિલમ્લી) તથાનો ખાળા

તિલ્લેતી સ્ત્રી (ત્રિલેતી) પહેલવાનની એક પ્રકારની ચાલ (૨) ધાડા ત્રમરેનું ત્રણ પગે ઉભા રહેવું, ધાડાની એક પ્રકારની ચાલ. (૩) દાંતીનું પલાન આધવાની રચ્ચી-દોરડી. (૪) કુદવાનો એક પ્રકાર (૫) ત્રણ પદોનો સમૂહ

તિલ્લમ પુ (ત્રિલમ) ધર્મ, અથ અનં કામ એ ત્રણ પુરુષાર્થ

તિલ્લટ્ટ પુ (ત્રિલટ્ટ) હરતલંગના ભવિષ્યના નવમા વાસુદેવ.

તિલ્લરિસ પુ સ્ત્રી (ત્રિલમ) ત્રણ વરસની પ્રવળ્યાવાળા સાધુ સાધ્વી.

તિલ્લિ સ્ત્રી (ત્રિલિ) પેટ ઉપર ત્રણ વાટા હોય છે તે.

તિલ્લિયા સ્ત્રી (ત્રિલિકા) કોષ કરતી વખતે કપાળ ઉપર ત્રણવલી-ચિટ્ટી પડે તે. (૨) પેટ ઉપર પડના ત્રણ વાટા.

તિલ્લી સ્ત્રી (ત્રિલી) પેટ કે કપાળ ઉપર થતી ત્રણ રેખા.

તિલામ પુ (ત્રિપાત) મન વચન અને કાયા એ ત્રણ પાડવું

તિલ્લમ ન (ત્રિપાતન) } મન વચન
તિલામ સ્ત્રી (ત્રિપાતના) } કાયાનો નાશ કરવો; ઇન્દ્રિય આયુષ્ય અને દેહ એ ત્રણનો નાશ કરવો તે (૨) પ્રાણનો અનિપાત કરવો તે.

તિલિટ્ટ પુ (ત્રિલટ્ટ) ચાલ ચોવીસીના પ્રથમ વાસુદેવ. (૨) આપતી ચોવીસીના નવમા વાસુદેવ.

તિલિહ ત્રિ (ત્રિલિહ) ત્રણ પ્રકારનું

તિલ્લ ત્રિ (તૈલ) તીક્ષ્ણ, આકર્ષક, દુઃસહ. (૧) ગેદ. (૩) અત્યન્ન; ગાદ. (૪) પુ અત્યાનક મરણ નિપજે તેવો રોગ (૫) પુ તીવરસ; કડવો રસ.

તિસંમ ન (ત્રિમન્થ) } પ્રાતઃકાળ,
તિસંમા સ્ત્રી (ત્રિમન્થા) } મધ્યાહ્ન અને સાંજ એ ત્રણ મધ્યાનો સમૂહ

તિસંધિ ત્રિ (ત્રિમન્ધિ) આદિ. મધ્ય અને અન્ન-છંદે સાધવાળું

તિસત્તકવુત્તો મ (ત્રિમત્તકવુત્ત) ૨૧ વાર, ૨૨ વખત.

તિસમુત્થ ત્રિ (ત્રિમુત્થ) ધર્મ, અર્થ અને કામ એ ત્રણ વસ્તુથી અનેલ.

તિસર પુ (ત્રિસ) ત્રણ સરોહાર. (૧) ત્રણ સરવાળી માળા.

તિસરા સ્ત્રી (ત્રિશગ) મન્થ અન્ધન વિશેષ, માલકા પકડવાની જગ્યા.

તિમ્મલા. સ્ત્રી० (કિશલા) ભગવાન મહાવીર
સ્થામિની માતાનું નામ.

તિમ્મહ. ન૦ (કિશલ્ય) માયા, નિયાળ અને
ગિચ્છાદસણ એ ત્રણ શબ્દ.

તિમ્મા સ્ત્રી० (તૃષા) તરસ.

તિમ્મલગ. પુ० (કિશાલક) ત્રણ પડાળવાળું ધર.

તિમ્મિય ત્રિ० (તૃષિત) તૃપ્તાનુર અર્થે.
તૃપ્તાયુક્ત.

તિમ્મુદ્ધિ. સ્ત્રી० (કિશુદ્ધિ) સમકિતની ત્રણ
ચુદ્ધિ; દેવ, ગુરુ અને ધર્મ શિવાય બા-
કીની સાસારિક ચરુ માત્રને તુચ્છ -
નિઃસાર માનવી તે

તિમ્મૂલ ન૦ (કિશલ) ત્રિશાળ

તિમ્મલિયા. સ્ત્રી० (કિશલિકા) કાળી સુગંધ
(૨) નાનું ત્રિશલ

તિમ્મોચાળ. ન૦ (કિસોપાન) ત્રણ દિશામાં
આપાત પગથીયાનો સમૂહ

તિહા. ઇ० (ત્રિશા) ત્રણ પ્રકારે.

તિહિ પુ० સ્ત્રી० (તિથિ) તિથિ, દિવસ.

તિહુચાળ. પુ० (કિમુચન) ઉપર, અધા અને
ત્રિચ્છા એ ત્રણ લોક.

તીણલ ન૦ (તૈનલ) તૈનિલ નામનું કરણ.
૧૧ કરણમાનું એક.

તીત ત્રિ० (સતીત) જુતકાળનું, ગતકાળનું.

તીતઢા. સ્ત્રી० (સતીતાઢા) જુતકાળ.

તીય. ત્રિ० (તૃતીય) ત્રીજું

તીય ત્રિ० (સતીત) જુતકાળનું, ગતકાળનું.
(૨) પુ० જુતકાળ

તીયઢા સ્ત્રી० (સતીતાઢા) જુતકાળ.

તીર પુ० (તીર) કાંઠો, કિનારો

તીરંગમ. ત્રિ० (તીરંગમ) પાશ્ચાતી, પાર
જનાર.

તીરિય. ત્રિ० (તારિત) પાર ઉતારેલ. (૨)
સમામ; પૂર્ણ કરેલ.

તીસ. } સ્ત્રી० (ત્રિશત) ત્રીસ. ૩૦
તીસદ્ }

તીસદ્મ. ત્રિ० (ત્રિશત્મ) લાગલાગટ ચૌદ
દિવસના ઉપવાસ.

તીસમુલ. પુ० (તિષ્યમુલ) તિષ્યમુલ નામના
બીજનું નિહન; જેણે જીવના અસખ્યાન
પ્રદેશ પૈકી છેલ્લા પ્રદેશમાં જીવત છં,
બીજનમાં નહિ, એવી રીતે સ્થાપન કર્યું.

તીસમદ્. પુ० (તિષ્યમદ્) એ નામના માંદર
ગોત્રના સભૂતિવિજય થિયરના શિષ્ય.

તીસય પુ० (તિષ્યક) એ નામના ભગવાન
મહાવીર સ્થામિના એક શિષ્ય.

તીસયદેવ. પું० (તિષ્યકદેવ) મહાવીર સ્થા-
મિના નિષ્યક નામના સાધુ કે જે કાળ
કરીને પ્રથમ દેવલોકના સામાનિક દેવના
થયા તે.

તીસા. સ્ત્રી० (ત્રિશત) ત્રીસ. ૩૦.

તુ. ઇ० (તુ) સમુચ્ચય. (૨) અવધારણ.
(૩) વિશેષણ. (૪) વિતર્ક; પણ. (૫)
પાદપૂરણ (૬) નેના માટે. (૭) અને,
વળી (૮) બેઠ, બિજના.

તુચ્છદ્મ. ન૦ (ત્વચ્છવર્ત્ત) કાળા થપને પડતું.

તુચ્છર. પુ० (તુચ્છર) એક જાતનું ધાન્ય, તુવેર.

તુંગ ત્રિ० (તુન્ન) ઉચ્ચ ગુણવાળું, ઉન્નત.
(૨) અદાર નીકળતું

તુંગિય. પુ० (તુન્નિક) એ નામનું ગાત્ર. (૨)
પુ० સ્ત્રી० તુંગિક ગોત્રી.

તુંગિયા. સ્ત્રી० (તુન્નિકા) એ નામની એક
પ્રસિદ્ધ નગરી, કે ત્યાં મહાવીરસ્થામીના
ધણા શ્રાવકો વસતા હતા.

તુંગિયાયાળ પુ० (તુન્નિકાયન) તુંગિક ગાત્ર-
ના ઝાડિ. (૨) ન૦ એ નામનું એક ગોત્ર.

તુંડ. સ્ત્રી० ન૦ (તુન્ન) મોટું, મુખ. (૨)
આય

તુંદિલ. ત્રિ० (તુન્દિલ) દૂદાળો, કાંદાળો.
(૨) મોટા પેટવાળો.

તુંબ ન૦ (તુમ્બ) તુમ્બકું; તુમ્બડી. (૨) તુમ્બ-
ડીના દર્શનવાળું જ્ઞાનાસત્રનું ઝૂકુ અધ્ય.

યત. (૩) ચક્ર અથવા પૈકાની વચ્ચેનો
ગાળા અવયવ.

તુલસીય. પુ. (તુલસીય) ભયથી અન્ય
થયેલ.

તુલસીય. ન. (તુલસીય) તુલસીના અધિ-
કારવાળુ જાતામૃતનુ છઠ્ઠું અધ્યયન.

તુલસીય. ત્રિ. (તુલસીય) તુલસીની વીણા
વગાડનાર.

તુલસીયા. સ્ત્રી. (તુલસીયા) તુલસીની વીણા.

તુલસી. સ્ત્રી. (તુલસી) ચમરેન્દ્ર નથા અલેન્દ્રની
અભ્યંતર પરિપદ-સભા (૨) અર્થ નથા
ચંદની અભ્યંતર પરિપદ.

તુલસી. ન. (તુલસી) તુલસી. તુલસી

તુલસી. સ્ત્રી. (તુલસી) તુલસીની વેણ.

તુલસી. પુ. (તુલસી) શ્રી મુનિનાથ પ્રભુનો
યક્ષ. (૨) શકેન્દ્રની ગન્ધર્વ મનાતા અ-
ધિપતિ. (૩) ત્રીજો ગન્ધર્વ (૪) યક્ષ
વિશેષ (ટીપ્પણ)

તુલસી. ત્રિ. (તુલસી) નચવુ. નિઃસાર, અસ્પ;
દલક. (૨) ચોથ, નામ અને ચક્રિસ એ
ત્રણ નિથી. (૩) અન્ય (૪) અપૂર્ણ.

તુલસી. } ત્રિ. (તુલસી) ગમીગના વિનાનુ.
તુલસી. } દલક. (૨) નિર્ધન, દિગ્દા
(૩) ગરિષ્ઠ. તોલકા.

તુલસી. સ્ત્રી. (તુલસી) ચોથ. નામ અને
ગોદસની નિશિનુ નામ.

તુલસીસહિમચ્છાયા. સ્ત્રી. (તુલસીસહિમચ્છાયા)
જેમાં નાળી દેવાનુ થાય એવી તુલસી
વસ્તુ ખાલી તે; સાનમા ઉવખાગ પરિ-
ભાગ વનનો એક અનિચાર.

તુલસી. ન. (તુલસી) તરી, વાણ વિશેષ.

તુલસી. ન. (તુલસી) વાણ, વાગિત્ર.

તુલસી. ન. (તુલસી) વિચ્છેદ. પૃથક્કરણ.

તુલસી. ત્રિ. (તુલસી) સતુષ્ઠ, સંતોષ પામેલ;
ખુશી થયેલ.

તુલસી. સ્ત્રી. (તુલસી) સંતોષ. તૃપ્તિ

તુલસી. ન. (તુલસી) તરી, વીણા આદિ
વાગિત્ર. (૨) ૮૮ કાવ્ય કુટિનાગ પ્રમા-
ણનો કાળ વિભાગ. (૩) આબુઅન્ધ;
એરખા. (૪) અન્ન-પુર. (૫) ચમરેન્દ્રની
અભ્યંતર પરિપદ.

તુલસીય. ન. પુ. (તુલસીય) ૮૪ કાવ્ય
પ્રયોગો એક કુટિનાગ. (૨) જેમાંથી વા-
ગિત્ર જેવો અવાજ નીકળે તેવા કલ્પવૃક્ષ.

તુલસીયા. સ્ત્રી. (તુલસીયા) વાણવ્યંતર, લોક
પાળ, સર્વ. ચંદ્ર અને કુટિનાગની મધ્યમ
સભા. (૨) દાથનુ આખાણ. આબુઅન્ધ.

તુલસીય. } ત્રિ. (તુલસીય) તુલસીનાર,
તુલસીયા. } વચ્ચના કાટક ભાગને તુલસીને
શીવનાં

તુલસીય ત્રિ. (તુલસી) તુલસીનારે તુલસીને
છિદ્ર પ્રદેશ. સાધેલ.

તુલસીય ત્રિ. (તુલસી) મોન ધારણ
કરનાર

તુલસીય પુ. (તોલક) ચાલુક. ચાલુખો.

તુલસી. પુ. (તોલક) ચાલુક, ચાલુખો.

તુલસી. ન. (તુલસી) તુલસી, સાધિ કરવો તે

તુલસી ત્રિ. (તુલસી) જુઓ “ તુલસીય ”
શબ્દ.

તુલસી ન. () ઘી (૨) ત્રિ. ઘીથી
મસજેલ. ઘી કમગડલ (૩) સ્નિગ્ધ; સ્નેહ
મુક્ત

તુલસી ત્રિ. () નેણથી મમળીને
ઓપ ચણવેલ.

તુલસી. પુ. () કોષકન મનોનિ-
કાર વિશેષ

તુલસી. ત્રિ. (તુલસી) તુ. તમે; આપ.

તુલસી. ત્રિ. (તુલસી) તમારા જેવા.

તુલસી. ન. } (તુલસી) આડે પડખે પ-
તુલસી. } ડુનુ; કાંચા થઈ સૂતુ.

તુલસી. ન. (તુલસી) પાસું ફેરવવુ તે.

તુલસી ત્રિ. (તુલસી) આડે પડખે પડેલ.

તુવારી. સ્ત્રી (તુવરિકા) તુરદગ; તુવેરની દ્રાગી.

તુવાશ્વસા. સ્ત્રી (તોશ્વિત્વા) વ્યથા ઉત્પન્ન કરીને પ્રવૃત્તિ આપવામાં આવે તે; પ્રવૃત્તિવાનો એક પ્રકાર.

તુરંગ. પુ (તુરંગ) } અથ, ધોણ.
તુરંગમ. પુ (તુરંગમ) }
તુરંગ. પુ (તુરંગ) }

તુરંગમુહ. પુ (તુરંગમુહ) અનાય દેશ વિશેષ.

તુરંગમેદગ. પુ (તુરંગમેદક) અનાય દેશ વિશેષ.

તુરંગમ્બ. પુ (તુરંગમ્બ) ત્રણ દિવિયાળા છાતી એક જન

તુરંગ. પુ (તુરંગ) ધોણ (૨) ત્રાગ્ન તીર્થ-કરનુ લાગ્ન

તુરંગમુહ. પુ (તુરંગમુહ) એ નામનો અનાય દેશ

તુરિય. ત્રિ (તુર્ય) આથો, આથા નયરનો
તુરિય ન (તુર્ય) ભેરી, મુદ્ગ, કરતાડ વગેરે વાદ્ય-વાજિત્ર

તુરિય. ન (ત્વરિત) શીઘ્ર, ત્વરિત, ઉત્તરવાગ. (૨) ત્રિ ઉત્તરવાગ. (૩) ન શીઘ્ર ગતિ.

તુરિયગ. પુ (ત્વરિતગતિ) અભિતગતિ તથા અભિતવાદન ધ્વના લોકપાળનુ નામ. (૨) ત્રિ શીઘ્ર ગતિવાળા.

તુરિયા. સ્ત્રી (ત્વરિતા) મન જેવા વેગવાળી દેવતાની એક પ્રકારની ગતિ.

તુરુક. ન (તુરુક) મેદ્ધારસ, ભેરી લોખાન.

તુરુકી. સ્ત્રી (તુરુકી) લિપિ વિશેષ.

તુરુમણિ સ્ત્રી (તુરુમણિ) તુરુમણિ નામની એક નગરી.

તુલયા. સ્ત્રી (તુલના) તુલના; સરખામણી.

તુલસી. સ્ત્રી (તુલસી) તુલસીનું ઝાડ. (૨) જન દેવતાની સખા આગળનું ચૈત્ય રક્ષ.

તુલા. સ્ત્રી (તુલા) તુલના; સરખામણી. (૨) તોળવાનુ ત્રાગ્ન; કાંટો.

તુલિય ત્રિ (તુલિત) તોળેલ.

તુલ ન (તોલ્ય) માપ.

તુલ. ત્રિ (તુલ્ય) સગળ; ગરાગર.

તુલ. ન (તુલ) તુલેર ધાન્ય. (૨) પુ સાયલો રમ. (૩) ત્રિ કાચુ, કસાયલુ

તુલરી સ્ત્રી (તુલરી) ધાન્યની એક જન, તુલેર

તુલ. પુ (તુલ) કાનરા, ભુસ્મા. (૨) ગી, કાનરા આદિ દસકુ ધાન્ય.

તુલરાહ ન (તુલરાહ) કાનરાં આગવાની જગ્યા.

તુલાર. ન (તુલાર) અરક. દિમ (૨) ૧૩૬

તુલારકર. પુ (તુલારકર) ચદમા.

તુલિમી. ઘ (તુલિમી) મુગા રહેલુ, મેન રહેલુ.

તુલિમીય. ત્રિ (તુલિમી) મેનધારી

તુલિય. પુ (તુલિત) લોકાનિક દેવતાની નવ જનિમાની એક.

તુલોદગ } ન (તુલોદક) આખાના ભુસ્માનુ
તુલોદય. } પાણી. ડાંગરનું ધોણ.

તુલ. પુ (તુલક) એક જનનો કદ.

તુલિયાચલ. પુ (તુલિયાચલ) દિમાસય

તુલ. પુ (તુલ) આજ રાખવાનુ ભાથુ.

તુલ. ત્રિ (તુલવત) તુલની નામનું વાણંત વગાડી ભિક્ષા માગનાર.

તુલ. ન (તુલક) તુલક નામનું વાણંત વાણંત.

તુલા. સ્ત્રી (તુલા) આજ રાખવાનું ભાથું. (૨) એ નામનુ વાણંત.

તુલ. પુ (તુલ) વાણંત વિશેષ.

તુલ. પુ (તુલ) નટોનો મુખી

તુલ. ન (તુલ) કપાસ. ૩

તુલા. સ્ત્રી (તુલી) તળાઈ; મેદાં સંધા

તુલિયા સ્ત્રી૦ (તુલિકા) તળાઈ; માદકું. (૨)
ચિત્ર આલેખવાની પીછી.

તૂલી સ્ત્રી૦ (તૂલી) તળાઈ (૨) ગંતુ
પરિવેદણ ન થઈ શકે એવું વસ્ત્ર

તેઘમિ ત્રિ૦ (તેજસ્વિન) તેજમ્ની; શરીરના
તેજવાળો.

તેઘય. ન૦ (તેજમ) કાર્મણશરીર સદચારી
સુદમશરીર વિશેષ.

તેઘસ્તિ. ત્રિ૦ (તેજસ્વિન) તેજસ્વી.

તેઘાદિષ્ઠ. પુ૦ (ટ્યાત્તિક) ત્રણ ત્રણ દિવસને
આતરે આવતો નાવ; તરીઓ નાવ.

તેઈદિય. પુ૦ (ત્રીન્દિય) શરીર, મોઢું અને
નાક એ ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા છુવ.

તેઈઠ્ઠ ન૦ (ચૈકિત્સ્ય) ચિકિત્સા કરતી તે,
રોગનો ઉપાય.

તેઈઠ્ઠા સ્ત્રી૦ (ચિકિત્સા) ચિકિત્સા; રોગનો
ઉપચાર.

તેઈઠ્ઠિય. ત્રિ૦ (ચૈકિત્સ્યક) ચિકિત્સા
કરનાર (૨) પુ૦ વેદ. કડીમ. (૩) ન૦
રોગનો ઉપચાર.

તેઈઠ્ઠી સ્ત્રી૦ (ચૈકિત્સી) ઉપાય, ઇલાજ

તેઈઠ્ઠ. ત્રિ૦ (તેજસ્વ) તેજવાળા

તેડ પુ૦ (તેજમ) અમિ (૨) ગરની, નાપ.
બકારા. (૩) તેબુલેસ્થા (૪) અમિશિષ્ય
તથા અમિભાણવ ઇદના પહેલાં લોકપા-
ળનું નામ. (૫) નાપ. અભિનાય. (૬)
પ્રકાશ; ઉદ્ઘાત

તેડકંત. પુ૦ (તેજસ્કાન્ત) અમિશિષ્ય તથા
અમિભાણવ ઇદના લોકપાળનું નામ

તેડકાઈય પુ૦ (તેજસ્કાયિક) } અમિકાય.

તેડકાય પુ૦ (તેજસ્કાય) } અમિના

તેડકાઈય પુ૦ (તેજસ્કાયિક) } છુવ

તેડકાય પુ૦ (તેજસ્કાય) }

તેડવ્યમ. પુ૦ (તેજ.વ્રમ) અમિશિષ્ય તથા
અમિભાણવ ઇદના લોકપાળનું નામ.

તેડવ્યાસ પુ૦ (તેજ.વ્યર્ષ) ગરમ સ્પર્શ.

તેડલેસા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેસ્થા) તેબુલેસ્થા;
લેસ્થાનો ચોથો પ્રકાર.

તેડલેસ્સ. ત્રિ૦ (તેજોલેસ્થ) તેબુલેસ્થાવાળો.

તેડલેસ્સા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેસ્થા) તેબુલેસ્થા.

તેડસિહ. પુ૦ (તેજઃશિષ્ય) અમિશિષ્ય તથા
અમિભાણવ ઇદનો આતે લોકપાળ

તેડસોય ન૦ (તેજઃસૌચ) ભસ્મ આદિથી
કરાતો શોચ

તેઘોઘ. ન૦ } (ટ્યોઝમ્) જે સખ્યાને
તેઘોઘ. પુ૦ } ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે

તેઘોઘકડુઝમ. પુ૦ (ટ્યોઝ કુત્યુમ) જે
સખ્યાને ચારે ભાગના શરૂ થાય રહે
અને લગ્નધાકને ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે સખ્યા

તેઘોઘકલિઘોઘ પુ૦ (ટ્યોઝ.કુત્યોઝમ)
જે સખ્યાને ચારે ભાગનાં એક થાય રહે
અને લગ્નધાકને ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે સખ્યા.

તેઘોઘતેઘોઘ. પુ૦ (ટ્યોઝમટ્યોઝમ) જે
સખ્યાને અને લગ્નધાકને (બંનેને) ચારે
ભાગના ત્રણ થાય રહે તે સખ્યા

તેઘોઘદાવરઝમ ન૦ (ટ્યોઝોદ્વાપરઝમ)
જે સખ્યાને ચારે ભાગના બે થાય રહે
અને લગ્નધાકને ચારે ભાગના ત્રણ થાય
રહે તે સખ્યા.

તેઘોલેસ્સા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેસ્થા) તેબુલેસ્થા

તેડુ. } પુ૦ (તિન્દુક) ટૂંક વિશેષ.

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

તેડુઘ. }

तेजस्विनीयण. वि० (विस्मयन) चिह्नित
जायमा उत्पन्न थिये.

तेजस्विनीयण. पु० (तेजस्विनीयण) असंख्या-
तमा समुद्रमा ओ नामनुं ओक दूट-शिखर.

तेजस्विनीयण. पु० (तेजस्विनीयण) निपथ पर्वत
उपरना धृतिक देवतानो द्रव.

तेजस्विनीयण. वि० (तेजस्विनीयण) जुओ " नि-
गिच्छिप " शब्द.

तेजस्विनीयण. स्त्री० (तेजस्विनीयण)
देवतानुं ओपधानय.

तेज. न० (तेज) तेज.

तेज. पु० (तेज) तेज. तन्कर

तेजउड स्त्री० (तेजउड) ५३, त्रायुनी अणुवा.

तेजउड. म० (तेजउड) त्वा ५३

तेजयवंध पु० (तेजयवंध) श्रीमते दण-
वामा न आवे तेवी रीते साधुने ते,
यारीयायध.

तेजहड. न० (तेजहड) योरी आछेउ
भास लथे ते; श्रावकना त्रीन तनने
प्रथम अनियार.

तेजकक } न० (तेजकक) योरी. अन्न
तेजिय. } यस्तुनु अक्षु डेरु ते.

तेजिस. वि० (तेजिस) त्वा ५३ नामना जाड
समधी.

तेजोव म० (तेजोव) त्वा. निडा.

तेजग न० (तेजग) योरी.

तेजल पु० (तेजल) नामकुमारना छिनी
गधर्व सेनानो अधिपति.

तेजलि. पु० (तेजलि) वृक्ष विशेष. (२)
मनुष्यनी ओक वन. (३) ओक मन्त्रीना
पिनानु नाम. (४) गधर्व सेनानो
नायक.

तेजलिपुत्र. पु० (तेजलिपुत्र) तेजलिपुत्र ना-
मना ओक साधु.

तेजलिपुत्रकेवलि. पु० (तेजलिपुत्रकेवलि)
तेजलिपुत्र नामना देवणी-देवणीतानी.

तेजलिपुत्र न० (तेजलिपुत्र) ओ नामनुं ओक
नगर.

तेजलिमुय. पु० (तेजलिमुय) तेजलिपुत्र, ओ
नामनो तेजलिपुत्र नगरना राजा इनक-
रथनो प्रधान. (२) तेजलिपुत्र प्रधानना
अधिकारवागु शातासुत्रनु १४ मु अध्ययन.

तेजलीयय पु० (तेजलीयय) तेजलिपुत्रना
अधिकारवागु शातासुत्रनु १४ मु अध्ययन

तेजलि. न० (तेजलि) जुओ " तीछल "
शब्द.

तेजिस. स्त्री० न० (तेजिसिण) त्वा ५३

तेजिर. पु० (तेजिर) तेज ५३.

तेजिस. स्त्री० न० (तेजिसिण) ५३; तेजिस

तेजुगणिर्मजिया. स्त्री० (तेजुगणिर्मजिया) त्वा
छिद्रियवागु छिनी ओक वन

तेजसिय. वि० (तेजसिय) त्वा भासमा
थनार.

तेज. न० (तेज) योरी

तेज. पु० (तेज) तेज, कान्ति, प्रकाश. (२)

तेजस शरीर नाम, नामकर्मनी ओक
प्रकृति केवना छिद्रिय छिद्र तेजस शरीर
पामे. (३) त्वा, सूर्यनो नडका. (४)
अग्नि. (५) सात समुद्रानामानी पा-
थनी समुद्रान

तेजय. न० (तेजय) गाराकना रस निप-
वनी पयावी परिणामानार ओक शरीर,
पाथ शरीरमानु ओक.

तेजसि. वि० (तेजसिण) तेजसि.

तेजग. न० (तेजग) तेजस शरीर; पाथ
शरीरमानु ओक. (२) पु० अग्नि. (३)
तेजस शरीरयोय पुद्गलरुद्धनी वर्गणा -
समुद्रय.

तेजगलदि. स्त्री० (तेजगलदि) तेजुवेर्या
उत्पन्न कर्यानी लक्षि-शक्ति.

तेजगसमुद्राय. पु० (तेजगसमुद्राय) सात
समुद्रानामानी पाथनी समुद्रान.

તેયગસરીર. ન૦ (તેજસ્કસરીર) તેજસ શરીર.
તેયગસરીરણામ. ન૦ (તેજસ્કસરીરનામ) નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

તેયગસરીરિ. વિ૦ (તેજસ્કસરીરિન્) તેજસ
શરીરવાળો (છવ).

તેયલિસભા. ન૦ (તેજોલિસર્ગ) ભગવતીસૂત્રના
૧૫મા શ્લોકના પહેલા ઉદ્દેશાનુ
નામ.

તેયલિ. ન૦ (તેતલિન્) જાતાસૂત્ર. તેનથી
પુત્રના અધિકારવાળું ૧૪ મુ અધ્યયન
(૨) દેવકુરુ ઉત્તરકુરુના મનુષ્યની એક
ગત. (૩) એક મત્રીના પિતાનું નામ.

તેયલિપુત્ર. પુ૦ (તેતલિપુત્ર) તેનથીપુત્ર નગ-
રના રાજા કનકરથનો એ નામનો પ્રધાન.

તેયલિપુર. ન૦ (તેતલિપુ) બુઓ “ તેનલિ-
પુર ” શબ્દ.

તેયલેસ્સ. વિ૦ (તેજોલેસ્ય) તેજુલેશ્યાવાળો.

તેયલેસ્તા. સ્ત્રી૦ (તેજોલેસ્યા) તેબુલેશ્યા.

તેયલીરિય. પુ૦ (તેજોલીર્ય) હરતના વશમા
પાંચમી પેઢીએ માદાબાળનો પુત્ર

તેયસમુદ્ધાય. પુ૦ (તેજસમુદ્ધાય) તેબુલેશ્યા
મુકતી વખતે છવ પ્રદેશનુ વિસ્તરતુ અને
પ્રકૃત પ્રકૃતિનુ નિર્જરતું તે.

તેયસરીરિ. વિ૦ (તેજસસરીરિન્) તેજસ
શરીરવાળો.

તેયસ્સિ. વિ૦ (તેજસ્સિન્) તેજસની

તેયા. સ્ત્રી૦ (તેજમ્) તેજસ “ તેયરી ” (૨)
તેરસની રાત્રિનું નામ.

તેયા. ન૦ (તેજમ્) બુઓ “ તેઅય ” શબ્દ

તેયાણુર્વાધ. ન૦ (તેયાણુર્વાધિન્) ચોરને
મારવા સંબંધિનુ રોદધ્યાન, રોદધ્યાનનો
એક પ્રકાર.

તયાપાંગાલપરિયદ્ધ. ન૦ (તેજપુણ્ણપર્લિર્ત)
લોકના સર્વ પુદ્ગલોને તેજસ શરીર રૂપે
ઘટલા વખતમા પરબ્રુમાવીને ઝાટે
નેટલો વખત.

તેયાલ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિક્ષારિણત) ૪૩; તે-
તાલીસ.

તેયાલિ. પુ૦ (તેયાલિ) એક ગતનું ઝાડ.

તેયાલી. સ્ત્રી૦ (ત્રિક્ષારિણત) ૪૩; તેતાલીસ.

તેયાલીસ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિક્ષારિણત) ૪૩;
તેતાલીસ.

તેયાસરીર. પુ૦ ન૦ (તેજસસરીર) તેજસ
શરીર.

તેયાસીદ. સ્ત્રી૦ (ટ્ર્યક્ષીતિ) ૮૩; આશી.

તેયાહિય. પુ૦ (ટ્ર્યાહિક) ત્રણ દિવસને આ-
તરે આવતો તાવ, તરીઓ તાવ.

તેલીંદ્ર. વિ૦ (ત્રયોદશન્) ૧૩, તેરની સખ્યા.

તેરસયા. સ્ત્રી૦ () જેના મુનિઓના
એક શાખા.

તેરસી. સ્ત્રી૦ (ત્રયોદશી) પક્ષથી ૧૩ મી
તિથિ, તેરસ.

તેરાસિય. વિ૦ (ત્રેગશિક) છવ અછવ
અને છવાછવ એમ ત્રણ રાશિનુ
આપન કરનાર રોદધુમ આઆર્યના મ-
નો અનુયાયી. (૨) ન૦ મન વિશેષ.

તેરિન્દ્રિય. વિ૦ (ત્રોન્દ્રિય) ત્રણ ઇન્દ્રિયાવાળો છવ

તેરિન્દ્ર. વિ૦ (તિરન્દ્રીન્) નિર્ધય સખધી.
(૨) ન૦ નિર્ધય પશુ પક્ષી વગર.

તેરિન્દ્રિય. વિ૦ (ત્રેગ્ધિક) નિર્ધય સખધી.
નિર્ધયનું કરેલું.

તેરિન્દ્રી. સ્ત્રી૦ (તિરન્દ્રીના) પશુની માદા,
નિર્ધયણી

તેલ. ન૦ (તેલ) તેલ. (૨) ગોત્ર વિશેષ,
માડવ્ય ગાત્રની એક શાખા.

તેલકેલા. સ્ત્રી૦ (તેલકેલા) તેલ રાખવાનું
કામ.

તેલલમ્મ. ન૦ (તેલલર્મન્) જેના ઉપર ખેસી
તેલનું મર્દન કરાય તે આમડું.

તેલુલ્ક } પુ૦ (ત્રેલોલ્ક) ત્રણલોક; સ્વર્ગ
તેલોલ્ક. } મર્ત્ય અને પાતાળ એ
ત્રણ લોક.

તેલુ. ન૦ (તૈલ) તેલ.
 તેલુકેલા. સ્ત્રી૦ (તૈલકલ્ય) ભુઓ “ તેલ-
 કેલા ” શબ્દ.
 તેલુના. ન૦ (તૈલક) એક જાતની મદિરા.
 તેલુવર્મ. ન૦ (તૈલવર્મ) તેલ મર્દન કર-
 વાને અસવાનું આસન.
 તેલુપલ્લ. ન૦ (તૈલપલ્ય) એક જાતનું સૌરાષ્ટ્ર
 દેશ પ્રસિદ્ધ તેલનું કામ.
 તેલુપૂય. ન૦ (તૈલપૂય) માલપૂઆ
 તેલુપેલા. સ્ત્રી૦ (તૈલપલ્ય) સૌરાષ્ટ્ર દેશ
 પ્રસિદ્ધ મૃન્મય તેલનું ભાજન.
 તેલના. પુ૦ (ત્રિવિધ) ધર્મ અર્થ અને કામ
 એ ત્રણ વર્ગ.
 તેલટ્ટ. } સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિવિધ) ત્રેસડ. ૧૩.
 તેલટ્ટ. }
 તેલગણ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિવિધાશન) ૫૩; ત્રેપન
 તેલગરિ. સ્ત્રી૦ (ત્રિવિધ) ૫૩. તેનેરની
 સખ્યા.
 તેલજ. સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રિવિધાશન) ૫૩, ત્રેપન.
 તેવીસ સ્ત્રી૦ ન૦ (ત્રયોવિંશતિ) ૨૩, ત્રેવીસ.
 તેસટ્ટિ. સ્ત્રી૦ (ત્રિવિધ) ૬૩; ત્રેસડની સખ્યા.
 તેર્મતિ. સ્ત્રી૦ (ત્રયશીતિ) ૮૩. ત્રાશીની
 સખ્યા.
 તેરિય. ત્રિ૦ (ત્ર્યાહિક) ત્રણ દિવસનું. (૨)
 તરીઓ તાવ; ત્રીજે દિવસે આવે તેવો તાવ.
 તો. પ્ર૦ (તત) તૈથી, તેટલા માટે.

તોડન. ન૦ (તોજન) પીડા કરવી તે.
 તોડહિયા. સ્ત્રી૦ () એક પ્રકારનું
 વાજીર.
 તોડુ. પુ૦ () ચાર ઇંદ્રિયવાળા જી-
 વની એક જાત.
 તાજ. પુ૦ ન૦ (તૂજ) આખું રાખવાનું ભાથું.
 તાન. ન૦ (તોજ) ચામુક
 તોંકા ત્રિ૦ (તોવક) વૈધ્યા ઉપજાવનાર,
 પીડા કરનાર.
 તોમર. ન૦ (તોમર) જેને ભાપામા ગડસા
 અથવા સવળી કહે છે તે અન્ન; એક
 પ્રકારનું આખ.
 તોય. પુ૦ (તોદ) પીડા.
 તોય. ન૦ (તોય) પાણી; જળ.
 તોયધરા. } સ્ત્રી૦ (તોયધારા) એક દિશા
 તોયધારા. } કુમારી દેવી.
 તોયપિટ્ટ. ન૦ (તોયપૃષ્ઠ) પાણીની સપાટી.
 તોરજ. ન૦ (તોરજ) તોરણ.
 તોલ પુ૦ ન૦ (તોલ) તોલ. માપ વિશેષ.
 તોસ. પુ૦ (તોષ) પ્રમાદ, સંતાપ
 તોસલિ. પુ૦ (તોસલિ) તોસલિના રહેવાસી
 એક આશ્ચર્ય.
 તોમિય. ત્રિ૦ (તોમિલ) સંતાપ પમાડેવ;
 ખુશી કરેલ.
 તિ. પ્ર૦ (ક્રિતિ) સમાપ્તિ વ્રાતક અવ્યય.
 ત્ય. ત્રિ૦ (ત્ય) સ્થાન રહેલ. સ્થિર રહેલ.

થ.

થ. પ્ર૦ (થ) વાક્યાલંકાર; (૨) પાદપુરણ.
 થગ્યા. સ્ત્રી૦ (સ્થગિકા) પાન રાખવાની
 ડબ્બી, પાનઘની.

થંડિલ. } ન૦ (સ્થગિલ) સ્થારો કરવાને
 થંડિલ. } ગોચર સ્થળ. (૨) સાંધુને શોચ
 જવાની જગ્યા; દિશાએ જવાને ઉચિત
 ભૂમિ. (૩) કોથ; ગુસ્સો.

ચંબ. પુ० (સ્તમ્બ) ધાસનો જથ્થો. (૨)
જુમખો.

ચંમ. પુ० (સ્તમ્બ) અટકાર; ગર્વ, માન.
(૨) થાભલો.

ચંમણ. ન૦ (સ્તમ્બ) થભવુ. (૨) અટકાવવુ.

ચંમણાયા. સ્ત્રી० } (સ્તમ્બ) થાભવુ. (૨)

ચંમણા. સ્ત્રી० } અટકાવવુ

ચંમણી. સ્ત્રી० (સ્તમ્બ) અભન કરવાની
વિદ્યા.

ચંમય. પુ० (સ્તમ્બ) અરીસાની ફરામ,
(ફેમ) ઝોગદુ.

ચંમિય. ત્રિ० (સ્તમ્બ) થોભાવેલ; અગ્ધ
કંઠેલ; ઝેદલ

ચક્ક. પુ० () પર્વાય. (૨)
અવસર; સમય.

ચક્કચક્ક. ઇ० (ચિત્તચિત્ત) ગદી
રહીત

ચમણ. ન૦ (સ્તમ્બ) હાકવુ

ચમિય ત્રિ० (સ્તમ્બ) આગ્રહિત, દેખેલ

ચમ. પુ० (સ્તમ્બ) સ્તન; થાન.

ચમણીચમણી. સ્ત્રી० (સ્તનચિત્ત) દામ,
ધાયમાન

ચમણ ન૦ (સ્તમ્બ) ચમણા. (૨) આકંઠ
(૩) બેરથી નિશાનો મૂકવો તે.

ચમણ ન૦ (સ્તમ્બ) દૂધ.

ચમિય ન૦ (સ્તમ્બ) ચમણા. મેધનો શબ્દ
(૨) રતિકીડા સમયનો શબ્દ. (૩) પુ०
અનિતકુમાર દેવતા. ભવનપતિ દેવતાની
એક જાત.

ચમિયકુમાર પુ० (સ્તમ્બકુમાર) ભવનપતિ
દેવતાની દશમી જાત.

ચમિયકુમારી. સ્ત્રી० (સ્તમ્બકુમારી) સ્તન-
નકુમાર દેવતાની દેવી.

ચક ત્રિ० (સ્તમ્બ) અટકારો, અભિમાની.

ચય. પુ० (સ્તમ્બ) } સ્તોત્ર; સ્તવન.

ચયણ. ન૦ (સ્તમ્બ) }

ચરહરિય. ત્રિ० () ધુળેલ; કપેલ.

ચલ. ન૦ (સ્થલ) પાણી ન ભરાય તેવો
ભૂમિ વિભાગ

ચલચર. પુ० (સ્થલચર) નિર્ચય પમે દ્રિયની
એક જાત

ચલચરી. સ્ત્રી० (સ્થલચરી) ચળચર નિર્ચ-
યની સ્ત્રી; જાણ ચળચર નિર્ચય.

ચલજ. } ત્રિ० (સ્થલજ) જમીનથી ઉત્પન્ન
ચલય } થયેલ.

ચલચર ત્રિ० (સ્થલચર) જુઓ "ચલચર"
શબ્દ

ચલો. સ્ત્રી० (સ્થલો) જમીનનો ઉઘો પ્રદેશ

ચલ પુ० (સ્તમ્બ) જુઓ "ચલ" શબ્દ

ચલક. ત્રિ० (સ્તમ્બક) ધ્રુવ અને ગુરુ
જેમો કાગલ છે તે

ચલણ. ન૦ (સ્તમ્બ) સ્તુતિ કરવી તે

ચલય પુ० (સ્તમ્બ) ધ્રુવનો ગુરુહો.

ચલિ. ત્રિ० (સ્થલિ) પરિપચ-સ્થિરચુદ્ધિ-
વાળો. (૨) સ્થિરરક્ષણ-ગચ્છાસિ સાધુ

ચલિચલ. પુ० (સ્થલિચલ) ગચ્છામા
રક્ષણ આચાર્ય આદિની સામાચારી-
વ્યવહાર મર્યાદા.

ચલિચલિ. સ્ત્રી० (સ્થલિચલિ) સ્થિરરક્ષણ
પદ્ધતિ.

ચાલ ન૦ (સ્થાન) સ્થાન. દંકાણુ

ચાણ. પુ० (સ્થાણ) ઝાડનું ફૂટું.

ચામ. ન૦ (સ્થામન) બગા; સામર્થ્ય. (૨)
ક્રિયા, અનુદાન.

ચામગિણિયા સ્ત્રી० (સ્થામગિણિકા) ચામકિન
દેશમા ઉત્પન્ન થયેલી દાસી.

ચામણ ત્રિ० (ચામણ) એ દેશમા ઉત્પન્ન
થયેલ.

ચાલ પુ० ન૦ (સ્થાલ) પાત્ર વિશેષ; થાળ.

ચાલહ. પુ० (સ્થાલહ) થાળ જેવું એક
હામ રોખનાર તાપસ; તાપસનો એક વર્ગ.

ચાલપાળ. પુ० (સ્થાલપાળ) જમણપાર.

શાસ્ત્રપાઠ્ય. ન૦ (સ્થાલીપાનક) દાહને ઉપ-

શમાવનાર કુભારની માટીનું પાણી.

શાલી. સ્ત્રી૦ (સ્થાલી) થાળી, ભાજન વિશેષ.

શાલીપાન. પુ૦ (સ્થાલીપાક) થાળી-નખેડી વગરમાં રાધવું તે.

શાવચ્છા. સ્ત્રી૦ (સ્થાવચ્છા) એ નામની એક ગાથાપતિણી; ગૃહિણી.

શાવચ્છાપુત્ર. પુ૦ (સ્થાવચ્છાપુત્ર) શાવચ્છા ગાથાપતિણીનો દીકરો કે જેને એક દગ્ગર જળ સાથે દીક્ષા લીધી હતી.

શાવચ્છ. પુ૦ (સ્થાવચ્છ) સમર્થ હેતુ, સ્વપક્ષ સાધનાર હેતુ

શાવર. પુ૦ (સ્થાવર) પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ અને વનસ્પતિ એ પાંચ સ્થાવર. (૨) ન૦ સ્થાવરનામ-નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ સ્થાવર-પાણ્ય પામે.

શાવરકાચ. પુ૦ (સ્થાવરકાચ) પ્રચી આદિ પાંચ સ્થાવર

શાસ્ત્ર. પુ૦ (સ્થાસ્ત્ર) અરીસો (૨) ઘોડાની પડનો અલકાર (૩) એક જાનનું દંપણના આકારનું પાત્ર.

શાસ્ત્રા. સ્ત્રી૦ (સ્થાસ્ત્રિકા) આરસી, દંપણ.

શાહ. પુ૦ (સ્થાહ) અગાધ નદી કિન્નુ નામ સિકા પર્યંત જગા.

શિખાલ પુ૦ () શરદ ઋતુના આકાશનો ખર. (૨) શિંગો. (૩) ભીતમાં પાડલી બારી.

શિજ્ઞ ન૦ (સ્થેય) સ્થિરતા; ધીરજ.

શિબુગ. પુ૦ (સ્તિબુક) પાણીના પરપોટો.

શિમિય. ત્રિ૦ (સ્તિમિત) ભયથી રહિત; નિર્ભય. (૨) નિશ્રાળ, સ્થિર. (૩) ન૦ અતગડસૂતના ૧ લા વર્ગના ૫ મા અધ્યયનનું નામ. (૪) રાજ્ય અન્વયક વૃષ્ટિના એક પુત્રનું નામ.

શિય. ત્રિ૦ (સ્થિત) રહેલ.

શિય ત્રિ૦ (સ્થિય) સ્થિર રહેલું; નિશ્રાળ.

(૨) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ. (૩) નિશ્પત્ત; સંપત્ત.

શિરગામ. } ન૦ (સ્થિરગામ) નામકર્મની
શિરનામ } એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી દાન દાડકા આદિ અવયવોની સ્થિરતા થાય છે.

શિરા સ્ત્રી૦ (શિરા) શિર-નિશ્પત્ત થયેલ વનસ્પતિ, વનસ્પતિની એક અવસ્થા.

શિરાવલિયા. સ્ત્રી૦ (શિરાવલિકા) બુદ્ધ-રિસર્પિણીનો એક પ્રકાર.

શિરીકરણ. ન૦ (શિરીકરણ) કદથી સી-દાના ધર્મજનને દિલામાં આપી સ્થિર કરવો તે; સમકિતાના આદિ આચારમાંનો જડા આચાર. (૨) સ્થિર કરવ; દૃઢ કરવું.

શિલ્લિ સ્ત્રી૦ () ઉંટનો પક્ષાણુ. (૨) દાથીની અગાડી. (૩) યાન વિશેષ. (૪) ઘોડાનો એક ઉપકરણ. (૫) એ ઘોડાની ગાડી (૬) એ ખચ્ચરની ગાડી.

શિહુ. સ્ત્રી૦ (સ્તિહુ) સાધારણ બાદર વન-સ્પતિનો એક ભેદ.

શી. સ્ત્રી૦ (સ્ત્રી) સ્ત્રી; ભાયાં

શીલ ત્રિ૦ (સ્થાન) એક; કરેલ (૨) શીલુદિનિદ્રા.

શીલગિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (સ્થાનગિદ્ધિ) દર્શનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ, એક પ્રકારની નિદ્રા.

શીલગિદ્ધિ સ્ત્રી૦ (સ્થાનગિદ્ધિ) જુઓ “ શીલ-ગિદ્ધિ ” શબ્દ. (૨) અધ્રમ નિદ્રા વિશેષ.

શીપરિચક્ષા. સ્ત્રી૦ (સ્ત્રીપરિક્ષા) સ્ત્રી પરિજ્ઞા નામનું સ્વયંચાંચનું ૪ થું અધ્યયન.

શીલિંગ. ન૦ (સ્ત્રીલિંગ) સ્ત્રી જાતિ.

શીવિલોચન. ન૦ (સ્ત્રીવિલોચન) ૧૧ કર-ણમાનું ચોથું કરણ.

શીવેય. પુ૦ (સ્ત્રીવેદ) સ્ત્રીવેદ.

શુદ્ધ. સ્ત્રી૦ (સ્તુતિ) જ્ઞાન; ગુણ ગાવા તે.

ધુકાર પુ. (ધુક્કાર) યુધુ કરવું તે, ધિક્કાર-
રવું તે.

ધુદ્ધ. પુ. (સ્થુદ્ધ) વનસ્પતિનો ઝકધભાગ
ધુતિ. સ્ત્રી. (સ્તુતિ) સ્તવવું તે, મુનિ
કરતી તે.

ધુલ્લ. ત્રિ. (સ્થૂલ) બીડું; સ્થૂલ.

ધૂળા. ન. (સ્થૂળ) થાંભલો.

ધૂળા. સ્ત્રી. (સ્થૂળા) થાંભલી (૨) એ
નામની પશ્ચિમ દિશામાં એક નગરી.

ધૂળામંદિર. ન. (સ્થૂળામંદિર) નમ્બુ, થાંભલી
ઉપર કરેલ માંડવો.

ધૂસ. પુ. (સ્તૂપ) પ્રેક્ષા કરના મગડપ
આગળની મણિપાટિકા ઉપર મોળ
જોજનનો લાંબો પહોળો અને નાળ
જોજનનો જેવો સફેદ જોનો ચૈત્યમૂર્તિ
(૨) અવયવ સમુદાય કે અવયવી (૩)
કૃત વગેરેનો તટ-કાંઠો. (૪) પગલાં.
(૫) ધુભ-રમરાળ સ્તંભ (૬) મુપ-મુ-
તક થર; એની જગ્યાએ બાંધેલ દેરી
જાનરડી વગેરે (૭) શિખર. (૮) ઝગલા.

ધૂમકાંઠક. ન. (સ્તૂપકાંઠક) રૂપભપુરની
પાસેનું એક ઉદ્યાન.

ધૂમિયા. } સ્ત્રી. (સ્તૂતિકા) લઘુ શિખર
ધૂમિયાળા. } (૨) પ્રાસાદ ઉપરની મ-
ણિમય સ્તૂપિકા. (શિખર)

ધૂલ. ત્રિ. (સ્થૂલ) સ્થૂલ; બીડું. (૨) મ્હોટું.
(૩) પુટું.

ધૂલમદ. પુ. (સ્થૂલમદ) આગ સમ્પત્તિ-
જનના શિયાનું નામ.

ધેગ. પુ. (સ્તેક) ધેગ; કદની એક જાત

ધેજ. ન. (સ્તેર્થ) ધૈર્ય; સ્થિરભાવ.

ધેર. પુ. (સ્થિર) ૬૦ વરસની ઉંમરના
વય સ્થિર, વીસ વરસની દીક્ષાવાળો
પ્રવ્રજ્યા સ્થિર અને હાણાંગ સમવાયાંગ
વગેરેના જાળનાર શ્રુત સ્થાવર, એમ ત્રણ

પ્રકારે થિવર. (સાધુ). (૨) ત્રિ. ૪૬; પ્રોહ.

ધેરકળ્પ પુ. (સ્થિરકળ્પ) ૧૪ ઉપગરણ-
ધારી સાધુઓની વ્યવહાર મર્યાદા. (૨)
વિશેષ આચારનો પ્રતિપાદક ગ્રંથ.

ધેરકળ્પદ્વિ. સ્ત્રી. (સ્થિરકળ્પમયિત્રી) મન્થ-
પનિયદ્ધ આચાર્યાદિના કદની મિથિ-
વ્યવહારમર્યાદા.

ધેરકળ્પિય. પુ. (સ્થિરકળ્પિક) મધિર
કદપવાળા સાધુ, મન્થના પ્રતિપદવાળા
સાધુ.

ધેરમુમિ. સ્ત્રી. (સ્થિરમુમિ) મધિર ૫૬-
મુનીની યોગ્યતા

ધેરાલિ. સ્ત્રી. (સ્થિરાલિ) મધિર
સાધુઓની પરિપાટી-એક પછી એકનું
અનુક્રમે વર્ણન. (૨) એ નામનો મુનિ-
ઓના ચારિત્રનો પ્રતિપાદક ગ્રંથ.

ધેરિયા. } સ્ત્રી. (સ્થિરા) મધિર સાધ્વી.
ધેરી. } (૨) ૪૬ સ્ત્રી.

ધેરોવઘાદ્ર પુ. (સ્થિરોપક્રાંતિક) થિવર
આચાર્ય ગૃહ વગેરેના દોષ કાઢી તેની
જ્ઞાન કરનાર; અસમાધિનું ૭૬ સ્થાનક
મંવનાર.

ધેવ. ત્રિ. () થોડું; અલ્પ.

ધોંઘ } ત્રિ. (સ્તોક) થોડું

ધોંગ. }

ધોત ન. (સ્તોત્ર) નીર્ધકર આત્મી સ્તુતિ,
સ્તોત્ર.

ધોમ પુ. (સ્તોમ) } ' ય ' ' વ ' વ-
ધોમય. પુ. (સ્તોમક) } ગ્રે પાદપ્રશ્ન
અર્થે વપરાના અવ્યયોનો સમૂહ.

ધોવ ત્રિ. (સ્તોક) થોડું. (૨) પુ. કાગનું
એક જાનનું પ્રમાણ.

ધોવઘ. પુ. (સ્તોકક) ચાતક પક્ષી.

ધોવધોવ. મ. (સ્તોકસ્તોક) થોડું થોડું.

ધોહરી. સ્ત્રી. (ધોહી) થોરનું ગાડું.

द.

दृष्ट न० (दृक्) पाणी.

दृष्ट स्त्री० (दृति) भसक.

दृष्ट पु० (दृषित) वल्लभा; पनि

दृष्ट्या स्त्री० (दृषिता) प्रिया. वल्लभा, स्त्री.

दृष्ट्या स्त्री० (दृषिका) आभयनी भसक.

दृष्टवत् न० (दृक्वत्) दैव; नशील.

दृष्टवय. }

दृष्टद्वर. } न० (दृक्द्वर) जलोदर; अक्ष
दृष्टाद्वर. } जननो पेटनो रोग.

दृष्टोभास पु० (दृक्कावभास) वेदधर देवतानो
निवास पर्यंत.

दृष्ट. पुं० (दृष्ट) ज्येष्ठी आत्मा दृष्ट तेषां
भन, वयन अने दायानी प्रवृत्ति करती
ते. (२) आर द्वाथ परिभिन अक्ष लरप.
(३) दृष्ट-आडडीना आडारे देवण समुद्रवान
वपने आत्माना प्रदेश विस्तारता ते
(४) अभा प्रभाषे उंची आडडी; दाडाना
पाय प्रकाशमानो अक्ष. (५) पाणी गरम
करता पाणीमां उकाडो आवे ते (६)
दृष्ट, आमान्य आडडी. (७) सन्यासीनु
अक्ष उपकरण (८) शिक्षा. सम. (९)
दृष्ट रत्न; अक्षवर्णनां योद रत्नमानु
अक्ष. (१०) भूणपाई. शब्द सदर्भा. (११)
आता (१२) पु० न० सैन्य; वरकर.

दृष्टदृष्टेण. म० (दृष्टदृष्टेण) दृष्ट उपर दृष्ट.

दृष्टक. पु० } (दृष्टक) विंशतीना कोटी.

दृष्टग. पु० } (२) नारडी आदि यो-
नीश दृष्ट. (३) आडडी. दंडो. (४) कथन,
वर्णन. (५) नभोत्पुलं आदि पाई.

दृष्टण. न० } (दृष्टण) दृष्टु ते.

दृष्टणया. स्त्री० }

दृष्टणायग. पुं० (दृष्टणायक) कोटवाण. (२)
दृष्टणाना. (३) सेनापति.

दृष्टणीह. स्त्री० (दृष्टनीति) दृष्ट करवा,
शिक्षा करती ते; रानयनीनो अक्ष प्रकार.

दृष्टद्वार. पु० (दृष्टद्वार) कोटमय दृष्ट; अक्ष
आरीनु अक्ष उपकरण.

दृष्टधारि. त्रि० (दृष्टधारिन्) दृष्ट धारण
करनार.

दृष्टनायग. पु० (दृष्टनायक) लुओ "दृष्टना-
यग" शब्द.

दृष्टनीह. } स्त्री० (दृष्टनीति) लुओ

दृष्टनीति. } "दृष्टनीति" शब्द.

दृष्टपह. पु० (दृष्टपह) गाय वगरे पशुओने
अर्यातो भार्ज; डडी

दृष्टपासि. पु० (दृष्टपासिन्) थोडा अप-
राधने माटे लारे शिक्षा करनार.

दृष्टपुंज्वाय. न० (दृष्टपुंज्वायक) दाडवाणी
सावरणी.

दृष्टमी. त्रि० (दृष्टमी) दृष्टमी-पाप प्र-
विर्था श्रीनार.

दृष्टय पु० (दृष्टय) लुओ "दृष्टय" शब्द.

दृष्टरखिय. पु० (दृष्टरखक) दृष्टी रक्षण
करनार. कोटवाण.

दृष्टरयण. न० (दृष्टरयल) अक्षवर्णानु दृष्ट
रत्न, योद रत्नमांनु अक्ष

दृष्टवीरिय. पु० (दृष्टवीर्य) लरतनी गा-
दीओ आवेअ शक्तिवीर्य पछी तेना पुन.

दृष्टायय. त्रि० (दृष्टायतिक) दृष्टनी भाई
पग जांया करी असनार.

दृष्टायय. न० (दृष्टायन) दृष्टसन; आसनने।
अक्ष प्रकार. (२) त्रि० दृष्टनी भाई
जांया.

दृष्टाविय. त्रि० (दृष्टावित) दृष्टायल.

दृष्टाविय. त्रि० (दृष्टावित) दृष्टावित
असनार.

દંડિ. ત્રિ० (દગિડન) દડ ધારણ કરનાર.
 દંડિયા. સ્ત્રી० (દગિડકા) નાની ઢાકડી,
 ડંડીકા. (૨) રાજમુદ્રા
 દંડિલંડ. પુ० (દગિડલંડ) દોરાર્થી સીવેલ
 વસ્ત્ર; થીંગણાં દીધેલ વસ્ત્ર.
 દંડિણી સ્ત્રી० (દગિડની) એ નામની એક
 રામની એ સ્ત્રીઓ.
 દંડિમ. ત્રિ० (દગિડમ) દડથી બનેલ (૨)
 નવ દંડની વસુલ થયેલા રકમ.
 દંડિય પુ० (દગિડક) વિરોધી રામ
 દંડી. સ્ત્રી० () સાધેલુ જીનુ વસ્ત્ર
 દંત ન० (દન્ત્ય) મુખડાની એક ઝાન. ગુ-
 ખીન જેવો ખાવાનો એક પદાર્થ.
 દંત. પુ० (દન્ત) દાંત
 દંત ત્રિ० (દન્ત) ઈન્દ્ર દમન કરેલ,
 જાતેન્દ્રિય
 દંતકટુ. ન० (દન્તકાષ્ઠ) દાંતાળ.
 દંતકર્મ ન० (દન્તકર્મ) દાંતની કારીગરી.
 દંતકાર. પુ० (દન્તકાર) દાંતનો કારીગર.
 દંતઘાષણ ન० (દન્તઘાષ) દાંત સાક કરવા
 તે (૨) દાંતાળ.
 દંતનિવાય. પુ० (દન્તનિવાય) દોહમા દાંત
 ક્ષત કરવું તે. કામચંપાનો એક પ્રકાર.
 દંતમણિ. પુ० (દન્તમણિ) દાંતી આભિના
 દાંતમાંથી નીકળતો મણિ
 દંતમાલ. પુ० (દન્તમાલ) ઋક્ષ વિશેષ
 દંતવક્ત્ર પુ० (દન્તવાક્ય) ચક્રવર્તી જેવો
 વચન માત્રથી શત્રુ દાંત-દમિત થાય છે તે
 દંતવણ. ન० (દન્તવણ) દાંતાળ. (૨) દાંત
 સાક કરવા તે.
 દંતવાણિજ્ય પુ० (દન્તવાણિજ્ય) દાંતનો
 વ્યાપાર કરવો તે. સાતમા જીવભોગ
 પરિભોગ નવનો એક અતિચાર.
 દંતસોહણ ન० (દન્તસોહન) દાંત ખોતરણી.
 દંતાર પુ० (દન્તકાર) દાંત કાતરનાર
 કારીગર

દંતાલી. સ્ત્રી० (દન્તાલી) ઘાસ, પરાગ
 વગેરે એકદું કરવાનું એક ઢાકડાનું દાંતી-
 ચાર; દંતાળી.
 દંતિ. પુ० (દન્તિ) દાંતી.
 દંતિદિય. ત્રિ० (દાન્તેન્દ્રિય) ઈન્દ્રિય દમન
 કરનાર; જાતેન્દ્રિય
 દંતિક. ન० () ચાખાનો આટો.
 દંતિયા. સ્ત્રી० (દન્તિકા) એ નામનું એક
 ગુદમ ઝાનનું વૃક્ષ.
 દંતી. સ્ત્રી० (દન્તી) એ નામની એક
 વનસ્પતિ; ઉદુમ્બર
 દંતીશાલિય. ત્રિ० (દન્તીશાલિય) દાંત
 ખાનાર તાપસનો એક વર્ગ.
 દંદ. ન० (દન્દ) રાગદંડ આદિ બધાં વસ્તુની
 વેડ. (૨) દંદ નામે સમાસ, સમાસનો
 એક પ્રકાર.
 દંભ. પુ० (દમ્ભ) ડાળ, ખાટો આદ્ય.
 દંભાળ ન० (દમ્ભાળ) ડાળ.
 દંસ પુ० (દર્શ) દર્શન, સમ્યક્ત્વ (૨) સા-
 માન્ય આધ.
 દંસ. પુ० (દશ) ડાંસ.
 દંસણ. પુ० (દશન) દાંત
 દંસણ. પુ० નં (દર્શન) સામાન્ય ઉપયાગ.
 ચક્ષુ અચક્ષુ અવધિ અને કેવળ એ ચાર
 દર્શન. (૨) તત્ત્વાર્થનું યથાર્થ શ્રદ્ધાન-સદ્-
 દર્શા (૩) પદ્મવણા સત્ત્વના ત્રીગ પદ્મ
 નામ. (૪) આખ; નેત્ર. (૫) દેખવું.
 જાંવું. (૬) સવેદન; વેદવું તે (૭) દર્શન;
 દષ્ટિ. (૮) ઉપદેશ. (૯) અભિપ્રાય.
 દંસણપડિણીયયા. સ્ત્રી० (દર્શનપ્રત્યનીકતા)
 દર્શન-સમ્યક્ત્વ પ્રત્યે શત્રુતા; દર્શના-
 વરણીયકર્મ આધવાનો એક હેતુ.
 દંસણપડિમા. સ્ત્રી० (દર્શનપ્રતિમા) આવકે
 એક માસ મુઘી બરાબર રીતે સમ્યક્ત્વનું
 પાલન કરવું તે. આવકની ૧૧ પડિમા-
 માની પહેલી પડિમા.

દેવસાગરીસહ. પું (દર્શનગરીવહ) દર્શન-
સમ્યક્ત્વનો પરિપક્વ; આવીશ પરિપક્વ-
માનો એક.

દેવસાગુર્ણિય. ત્રિં (દર્શનગુર્ણ) સમ્યક્ત્વવાન
પુરૂષ.

દેવસાગુલાય. પું (દર્શનગુલાય) દર્શનને
નિ સાર બનાવનાર પુરૂષ કે સમિધવત
સાધુ.

દેવસાગુલુદ્ધ. પું (દર્શનગુલુદ્ધ) દર્શન મોહનીયના
ક્ષયાપશમાર્થિ તત્ત્વશ્રદ્ધાન-શ્રવિયદે મોધ
પામેશ.

દેવસાગોદ્ધિ. ત્રિં (દર્શનગોદ્ધિ) દર્શન મો-
હનીય કર્મના ક્ષયાપશમથી તત્ત્વ શ્રદ્ધાન
પામનાર

દેવસાગમેદગી સ્ત્રી (દર્શનમેદિની) દર્શન -
સમકિર્તન મેદનાર્થે વિકથા

દેવસાગોદ્ધિગિજ. નં (દર્શનગોદ્ધિનીય) દર્શન -
સમ્યક્ત્વમા મુદ્ધાવનાર મોહનીય કર્મની
પ્રકૃતિ, સમ્યક્ત્વમોહનીય મિથ્યાત્વમોહનીય
અને મિશ્રમોહનીય એ ત્રણ પ્રકૃતિ.

દેવસાગલોગ પું (દર્શનગોક) સમ્યક્ત્વદિ
દર્શનરૂપ લોક

દેવસાગાલયગણ. પું (દર્શનગ્યાલય) ગ્રંથે
દર્શન-સમ્યક્ત્વ વચ્ચે ઇન્નિહય વગરે.

દેવસાગવિસંવાયગાજોગ પું (દર્શનવિસંવાદના-
યોગ) સમકિત પરત્વે ખોટા વિખવાદ
કરવો તે, દર્શનાવરણીય કર્મ આધવાનો
એક હેતુ.

દેવસાગસાવગ } પું (દર્શનસાવક) શ્રાવકની
દેવસાગસાવધ } ૧૧ પડિમા પૈશી
પહેલી પડિમા આદરનાર શ્રાવક કે જે
એક માસ સુધી શકાદિ રહિત નિર્મળ
સમકિતનું પાલન કરે.

દેવસાગાચાર. પું (દર્શનગાચાર) દર્શન-સમકિતનો
આદ પ્રકારનો આચાર; ૧ તત્ત્વમાં નિઃ-
શંકપણું; ૨ અતત્ત્વને પ્રહણ કરવાની

અનિચ્છા, ૩ કરણીના ફળની અસદ્વિધતા-
અસદેહ, ૪ દષ્ટિનો અવ્યામોહ, ૫ શક્તિનું
અગોપવત્તું, ૬ પડનાને સ્થિર કરવો, ૭
સાધર્મિ પ્રત્યે વત્સલભાવ રાખવો અને
૮ ધર્મની પ્રભાવના કરવી.

દેવસાગાય. પું (દર્શનગાય) દર્શન રૂપ આ-
ત્મા; આત્માનો છંદ પ્રકાર.

દેવસાગાયાર પું (દર્શનગાયાર) જુઓ " દેસ-
ગાયાર " શબ્દ.

દેવસાગાવરણ. નં (દર્શનગાવરણ) આત્માની
દર્શન શક્તિને દબાવનાર કર્મ. કર્મના
આદ પ્રકારમાનો બીજો પ્રકાર.

દેવસાગાવરણિજ નં (દર્શનગાવરણીય) દર્શના-
વરણીય કર્મ, આદ કર્મમાંનું બીજું.

દેવસિગિ. ત્રિં (દર્શનિ) દર્શની, દર્શનવાળો.
(૨) તત્ત્વમાં શ્રદ્ધાવાળો.

દેવસિગિદ્ધ. પું (દર્શનિન્દ્ર) ક્ષાયિક સમકિતનો
ધણી.

દેવસિગિજ } ત્રિં (દર્શનીય) દર્શન કરવા
દેવસિગિય. } યાગ્ય.

દેવસિગિયા. ત્રિં (દર્શનિકા) દર્શન, અવલોકન.

દેવસિ ત્રિં (દર્શનિ) જોનાર; અવલોકન
કરનાર

દેવસિય. ત્રિં (દર્શિત) દેખાડલ.

દેવસલ. નં (દાક્ષ્ય) દક્ષતા, આતુરી;
આસાઈ

દેવસલ. ત્રિં (દલ) ચતુર, શુદ્ધિવાન; નિપુણ.
(૨) ઉત્તર તરફના ભવનપતિ છંદની
પાયદળ સેનાનો ઉપરી

દેવસલા. સ્ત્રી (દ્રાક્ષા) દ્રાક્ષ-દરાખ.

દેવસિલણ. પું (દક્ષિણ , સર્વ સ્ત્રીઓમા
સરખો રાગ રાખનાર નાયકનો એક
પ્રકાર (૨) દક્ષિણ દેશ-વિભાગ.

દેવસિલણકૂલ. } ત્રિં (દક્ષિણકૂલ) ગંગાને
દેવસિલણકૂલ. } દક્ષિણ કાંઠે ૪ રહેનાર
નાપસ; નાપસની એક જાત.

દક્ષિણાધુમરહ પુ० (દક્ષિણાધર્મત) દક્ષિણા-

ધર્મત, ભરતક્ષત્રનુ દક્ષિણાર્ધ

દક્ષિણાત. ત્રિ० (દક્ષિણાત્ય) દક્ષિણ દિ.

શામા રહેનાર. (અનુરકુમાર આદિ).

દક્ષિણા. સ્ત્રી० (દક્ષિણ) દક્ષિણા; દાન.

દક્ષિણાવહ. ત્રિ० (દક્ષિણાવથ) એ નામનો એક દેશ.

દક્ષિણિહ. ત્રિ० (દક્ષિણાન્ય) દક્ષિણ દિશાનુ

દક્ષિણેય. પુ० (દક્ષિણેય) નાન લેનાર

દક્ષિણા } નં (દક્ષિણ) હડાપણુ,
દક્ષિણ. } આતુરી, અનુરાધ.

દક્ષુ. ત્રિ० (દક્ષ) અનુર, નિપુણ.

દક્ષુ ત્રિ० (દ્રષ્ટુ) દેખનાર, સર્વજ્ઞ.

દક્ષુ. ત્રિ० (ક્ષ) જોયેલ (૨) પુ० નિ-
નદેવ; સર્વજ્ઞ

દગ નં (દક) પાણી (૨) એ નામનો
૩૩ મો ગ્રહ (૩) સ્કટિક, કાટક.

દગમ્ભ પુ० (દકમ્ભ) અગ્ર, વાદળાં

દગનુંડ. પુ० (દકનુગઢ) પક્ષિ વિશેષ.

દગપંચવર્ણ. પુ० (દકપંચવર્ણ) ૧૮ ગ્રહમાંના
૩૬ મો ગ્રહ

દગપદ્મય. પુ० (દકપદ્મત) સુર્યાભવાસી દેવ-
નાઓના વનખડમાંનો સ્કટિકમય કોડા
પર્વત.

દગપહ. પું० (દકપથ) પાણી ભરવાનાં
માર્ગ.

દગપ્રાસાય. પુ० (દકપ્રાસાદ) ગંગામહેલ.
(૨) સ્કટિક રત્નનો બનાવેલો મહેલ

દગપિપ્પલી. સ્ત્રી० (દકપિપ્પલી) એ નામની
એક કીટી વનસ્પતિ

દગમ્ભવ } નં (દકમ્ભવ) પાણીઆડ.
દગમ્ભવ }

દગમાસ પુ० (દકમાસ) વૈશાખ નામના
નો એક આવાત પર્વત

દગમંચગ. પુ० (દકમંચક) સ્કટિક રત્નનોમય.

દગમંડગ નં (દકમંડગ) સુર્યાભ દેવતાના
વનખડમાંનો કોડા મડપ.

દગમંડવ. પુ० (દકમંડવ) ગંભા પાણી
ઝરે છે એવો માડવો. (૨) સ્કટિક
રત્નનો બનાવેલો માડવો.

દગમ્ભ. પુ० (દકમાર્ગ) પાણીનો માર્ગ.

દગમ્મટ્ટિયા સ્ત્રી० (દકમ્મટ્ટિકા) સચિત પાણી
સહિત કાદવ, દીલો કીચડ. (૨) પાણી
અને માટીના સંયોગનુ પિણન; જમીન
અને પાણી પીણનવાની કળા, ૭૨

દગમ્ભાની ૧૫મી કળા

દગમ્ભ. નં (દકમલ) મેલ સહિત પાણી,
મેલુ-ગદું પાણી

દગમાલગ પુ० (દકમાલક) સુર્યાભ દેવતાનુ
એક કોડાસ્થાન

દગરક્ષસ પુ० (દકરાક્ષસ) ગરુડવર વિશેષ

દગરય. પુ० નં (દકગરમ્) પાણીનુ મિદુ-
રગરકણ.

દગરયય. નં (દકરજન) પાણીના શીય.

દગલેષ પુ० (દકલેષ) નાભિ પ્રમાણે
પાણીમા ઉતરતુ તે.

દગવર્ણ. પુ० (દકવર્ણ) ૩૪ મો મહાગ્રહ

દગવાર પુ (દકવાર) નાનો ધડો.

દગવારક. } પુ० (દકવારક) પાણીનો
દગવારય. } નાનો ધડો

દગવીણિયા. સ્ત્રી० (દકવીણિકા) પાણીનો
ધારીઓ

દગસીમ. પુ० (દકસીમન્) મનશિષાક નામના
વૈશધર નામરાગનો આવાસ પર્વત.

દગસંચરિષ્ઠ. પુ० (દકસૌચરિક) સાખ્ય-
મતના અનુયાયી કે જે પાણી ઢોળનારા
તર્જીકે પ્રસિદ્ધ હતા; જળના શીકારી.

દગામાસ. પુ० (દકામાસ) જુઓ “ દગ-
ભાસ ” શબ્દ.

દગોવવર. પુ० (દકોવવર) સ્કટિક કાદળી એક
વનત.

વચ્ચ. ત્રિં (વચ) દક્ષ; ચતુર; નિપુણ.

વટ. ત્રિં (વટ) દેખેલ.

વટ. ત્રિં (વટ) ડંભેલ; કરંડ.

વટાર. ત્રિં (વટ) જોનાર; પ્રેક્ષક.

વટુમણ. ત્રિં (વટુમણ) જોવાની ઇચ્છાવાળો

વટુ ત્રિં (વચ) બોલેલ, દાખેલ.

વટ ત્રિં (વટ) દંડ; સ્થિર; નિશ્ચય. મ-
જાત. (૨) અર્થ. (૩) અનિ નિશ્ચય,
પ્રમાણ

વટકેડ. પુ (વટકેડ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં થ-
નાર આદમ તીર્થકરનું નામ.

વટગોમિ પુ (વટગોમિ) આવીશમાં નેમનાથ
તીર્થકરના બાપનું નામ

વટધણ. પુ (વટધણ) જંગમડાપના ભરત
ક્ષેત્રમાં થનાર આદમ કુલકર (૨)
જંગમડાપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં થનાર સા-
તમાં કુલકર.

વટનેમિ. પુ (વટનેમિ) અત્યંતસૂત્રના આથા
વર્ગના દશમાં અધ્યયનનું નામ. (૨)
તેમનાથ પ્રભુના બાપ.

વટપદરાણ. પુ (વટપદરાણ) સુધાંબ દેવતાના
આવતાભવનું નામ (૨) અગ્ર્ય સન્યા-
સીના આવના ત્રીજા ભવનું નામ. (૩)
નાશાળાના હવનું નામ. (૪) એ નામનો
એક શ્રાવક (૫) ત્રિં પ્રતિજ્ઞામાં દંડ
રહેનાર.

વટપ્રહારિ. ત્રિં (વટપ્રહારિ) મજાત
પ્રદાર કરનાર (૨) પું એક જોન મુનિ
કે જોનો પ્રથમ ચોરોના નાચક હતા
પાળખથી દોષ્ટા કષ્ટ મોક્ષે ગયા.

વટરહ પુ (વટરહ) દશમાં તીર્થકર સીતળ
નાથના પિતાનું નામ. (૨) એ નામના ગત
અવસર્પિણીના આદમ કુલકર.

વટરહા. ત્રિં (વટરહા) વાણવ્યવરના હંદ્રીની
પદરાણીની બાલ પરિપદ. (૨) બાવન-

પતિના હંદ્રના લોકપાળની દેવીની બાલ
પરિપદ.

વટાડ. પુ (વટાડ) જંગમડાપના ભરતક્ષ-
ત્રમાં થનાર પાસમાં તીર્થકરના પૂર્વભવન
નામ. (૨) ભરતખડના એક બાવી
કુલકર.

વટાડલ પુ (વટાડલ) એ નામનો એક
માણસ.

વટાણ. પુ (વટાણ) રાક્ષસ.

વટ. ત્રિં (વટ) આવેલું; દોષેલું. (૨)
નં દાન. આપવું તે. (૩) ત્રિં જોડેલ;
સ્થાપેલ. (૪) પું બાવનવર્ષમાં થત
ગંગલ સાતમાં વામુદેવ. (૫) જંગમડાપના
ભરતક્ષત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
પાસમાં કુલકર. (૬) વિપાકમૂત્રના નવમાં
અધ્યયનમાં ઉદાહરણ આપેલ દેવદાનો
પિતા. (૭) પુષ્પિકાસૂત્રના સાતમાં અ-
ધ્યયનનું નામ. (૮) ગદ્ય ચોવીસીના
૮ માં તીર્થકર

વટિ ત્રિં (વટિ) અન્ન કે પાણીના
દાન-ધાર, એક વચનમાં વંદનું દાન
આપી શકાય તે

વટિય પુ (વટિય) આદાર પાળાનો
દાનનો અભિગ્રહ ધારણ કરનાર
(સાધુ).

વટોમણા ત્રિં (વટોમણા) ઉત્પાદ આદિ
એવાના દોષની તપાસ કરવી તે.

વટર. ત્રિં (વટર) મજાત, દંડ. (૨) નં
વાલ વિશેષ. (૩) થાપો મારવો તે;
અપેટાનો એક પ્રકાર (૪) દાદરો; નિ-
સરણી (૫) પું એક વર્તન. (૬) દંડ
કાતી માફક પગ પગડના. (૭)
વચનનો આડઅર. (૮) દક્ષિણમાં દંડર
નામના પદાડ ઉપરનું ચન્દન. (૯) આ-
વાન; પ્રકાર.

વહરણ. પુ. } (વર્ધક) પગથી ૨૨ ૨૨
વહરણ. ન. } એવો અવાજ કરેલો તે
(૨) એક જાતનું વાગિત્ર (૩) વામજનુ
મેા આધવાનો લુગડાનો કટકો.

વહરિયા. સ્ત્રી. (વર્ધિકા) વાઘ-વાગિત્ર વિ-
ગેય. (૨) પ્રધાર; આધાત.

વહુ પુ. (વહુ) શાધર; ચામડીનો એક રોગ.

વહુ. પુ. (વહુ) ફેડકો. (૨) એ નામનો
એક પર્વત (૩) રાહુનુ અપરનામ (૪)
ચામડાથી મોટું આંધલ કાગસ. (૫) કુડી
આદિ ભાજનનું મુખ (૬) દેડકાના ભ-
વમાથી દહુરાવનસક વિમાનમા ઉત્પન્ન
થયેલ દેવ (૭) પાચમા દેવલોકના ઇન્દ્રનું
ચિહ્ન

વહુવેલ પુ. (વહુવેલ) પાંદડા દેવલોકના
એક દેવતા.

વહુવર્ધિમય ન. (વર્ધવનમય) એ નામનું
પાંદડા દેવલોકનું એક વિમાન

વહુરી સ્ત્રી. (વર્ધરી) ફેડકો

વહુ. ત્રિ. (વહુ) અગેલ.

વહિ. ન. (વહિ) દહીં.

વહિઘણા. ન. (વહિઘન) 'મગ'અગ જનમેલુ-
કકાગ્ન થયેલ દહીં.

વહિફોલ્લહ. સ્ત્રી. (વહિફોલ્લહી) વનપતિ
વિશેષ.

વહિમુહ. ન. (વહિમુહ) નદીશરદાપના
અજળ પર્વતની વાવડી સ્વચ્છના પર્વતનું
નામ.

વહિવરણ. પુ. (વહિવર્ણ) વૃક્ષ વિશેષ.

વપ્. પુ. (વર્ષ) આલકાર. ગર્વ (૨) કૃષ્ટતા

વપ્. પુ. ન. (વર્ણ) અરીસા; આયતો.

(૨) આદ મગગિકમાનો એક. (૩) ત્રિ.
દર્પણક.

વપ્. પુ. ન. (વર્ણક) અરીસા પકડવાનો
હાથો.

વપ્. ત્રિ. (વર્ણીય) 'મગ' આપી
ઉત્સાહ શક્તિને પુષ્ટ કરનાર, જહરાગિ
પ્રદીપ કરનાર (૨) ન. જેથી કામ
ઉત્પન્ન થાય એવું એક પ્રકારનું મર્દન.

વપ્. ત્રિ. (વર્ણી) ગર્વી, અલકારી.

વપ્. ત્રિ. (વર્ણ) ગર્વિષ્ઠ.

વપ્. પુ. (વર્ષ) દાભડા. એક જાતનું ખાંડ

વપ્. ન. (વર્ષકુળ) દાભડા.

વપ્. પુ. (વર્ષકુળ) દર્શક-સર્પની
જૂથોએ જાત

વપ્. પુ. (વર્ષક) મગ સહિત દાભડા
હાંડ

વપ્. સંધારણ ન. (વર્ષમન્થક) દાભડાની
પધારી

વર્મિયાયા પુ. (વર્મિયાયન) ચિત્રા નક્ષત્રનું
ગાત્ર

વર્મ પુ. (વર્મ) ઇન્દ્રિય દમન, 'આભ્યુત્થાનો
નિરોધ. (૨) દમન, નિગ્રહ.

વર્મ. ત્રિ. (વર્મક) રાક. ભિખારી (૨)
દરિદ્રી

વર્મગ્રામ. પુ. (વર્મગ્રામ) શિશુપાળ રાજાના
આપનું નામ, એટલે દેશના રાજા.

વર્મ. ન. (વર્મન) દમન કરેલું તે; પશુ
આદિને પાડવા તે. (૨) વૃક્ષની એક
જાત.

વર્મ. પુ. (વર્મનક) વૃક્ષની એક જાત
વર્મ. ત્રિ. (વર્મન) એક જાતનું ગન્ધ
દ્રવ્ય.

વર્મ. પુ. (વર્મન) એ નામનો હસ્તિ-
શીર્ષકપુરનો એક રાજા. (૨) એક
ઘેન મુનિ.

વર્મ. ત્રિ. (વર્મન) ઇન્દ્રિય નિગ્રહ કરનાર,
જિતેન્દ્રિય.

વર્મ. ત્રિ. (વર્મન) દમન કરેલ; નિગ્રહ
કરેલ.

દમિલ પુ० (દ્રવિડ) એ નામનો એક ભ-
રતખડમાંનો દેશ. (૨) પુ० સ્ત્રી०
ને દેશના રહેવાસી.

દમિલા } સ્ત્રી० (દ્રવિડ) દ્રવિડ દેશમાં
દમિલી. } ઉત્પન્ન થયેલ દાસી.

દમીમ્બર. પુ० (દમીશ્વર) જિનેદ્રિયમા
અગ્રેસર.

દમ્મ ત્રિ० (દમ્મ) દમન કરવા યોગ્ય

દય. ન० (દક) પાણી, જળ

દય. ત્રિ० (દય) આપનાર

દયમીમ પુ० (દકમીમન્) જનન સમુદ્ભા
રહેલ એક આવાસ પર્વત

દયા. સ્ત્રી० (દયા) દયા, દૃષ્ટિ. (૨) છવ
રક્ષા

દયાલુ. ત્રિ० (દયાલુ) દયાળુ. દયાવાન

દર. ત્રિ० () અર્ધુ (૨) થોડું

દરમ્મગિજ્ઞ. ત્રિ० (દર્શનીય) દર્શન કરવા
યોગ્ય.

દરમિય. ત્રિ० (દર્શિત) દેખાડેલ.

દરિદ્ર ત્રિ० (દરિદ્ર) દરિદ્ર; ગરીબ; નિધન.

દરિય ત્રિ० (દ્રમ) ગર્વિષ્ટ, ગર્વયુક્ત.

દગિય. ત્રિ० (દીર્ઘ) ફાડેલ; વિદરેલ.

દરિસણ ન० (દર્શન) સમકિત. (૨) આ-
ગમ. (૩) સવેદન. (૪) પ્રકાશનુ. પ્રગટ
કરવું. (૫) તાકત (૬) દર્શન-મન.

દરિસણાવરગિજ્ઞ. } ન० (દર્શનાવરણીય)
દરિસણાવરણીય. } આત્માના દર્શન યુગ્મનું
આચ્છાદન કરનાર આઠ કર્મમાંનું બીજું
કર્મ.

દરિસણિજ્ઞ } ત્રિ० (દર્શનીય) જોવા
દરિમિતિય } યોગ્ય.

દરિસાવણ. ન० (દર્શન) દર્શન; સાક્ષાત્કાર.

દરિસિ ત્રિ० (દર્શિન) સર્વદર્શી.

દરી સ્ત્રી० (દરી) પર્વતની ગુફા. (૨) ઉદર
આદ્યાએ કરેલી નાની ખાડ.

દલ. ન० (દલ) પત્ર; પાંદડાં. (૨) ભાગ;

ખડ. (૩) સમૂહ, જગ્થો (૪) કર્મના દ-
સીયા. કર્મના આયુનો જગ્થો. (૫) ઉ-
પાદાન કારણ.

દલિય. ન० (દલિક) વિભાગ; અવયવ વિ-
શેષ. (૨) કર્મના પરમાણુ. (૩) વસ્તુ-
પદાર્થ.

દલ. પુ० (દલ) કીડ; ગમ્મન. (૨) પાણી
વગેરે પ્રવાહી. (૩) વેગ (૪) સંયમ;
વિરતિ (૫) રસીલી ચીજ.

દલ. પુ० (દલ) દાવાનાળ; વગનો અર્થ.

દલકર ત્રિ० (દલકર) હાન્યકારક.

દલકારી સ્ત્રી० (દલકારિણી) હાસી-ગમ્મન
કરનારી (ભાષા)

દલમિ. પુ० (દલામિ) દાવાનાળ

દલમિદાવગયા. સ્ત્રી० (દલામિદાવન) સાતમા
ઉત્તરોગ પરિભોગ પ્રતનો ૧૩ મો કર્મા-
દાન રૂપ અનિચાર. કુચર વગેરેને સળ-
ગાવવા ને.

દલણ. ન० (દલન) વાદન.

દલદલ. જ્ઞ० () 'દલ દલ' કરના
આલનુ ને

દલદલચારિ. ત્રિ० () દલ દલ
એવો અવાજ કરતા ઉતાવળે ચાલનાર
સાધુ, અસમાધિનુ પ્રથમ સ્થાન મેવનાર

દલદલસ્સ. જ્ઞ० () ઉતાવળે
ઉતાવળે

દલર. પુ० () રબળુ. દોરડું

દલરગ પુ० () દોરડું.

દલરિયા. સ્ત્રી० () નાની રસ્સી

દલમીલ ત્રિ० (દલમીલ) જલદી જલદી
ભાષણ કરનાર

દલિડ પુ० (દલિડ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ

દલિડી. સ્ત્રી० (દાલિડી) ક્ષિપિ વિશેષ.

દલિણ. ન० (દલિણ) ધન; સંપત્તિ.

દલિય. ત્રિ० (દલિય) ભીંજાયેલી; દ્રવયુક્ત.

दक्षिण पु० (दक्षिण) सप्तमी. (२) मोक्ष
न्याने योग्य, लक्ष्य. (३) नृप आदि
द्रव्यसमुदाय; गीत.

दक्षिण. पु० न० (दक्षिण) द्रव्य, भूतपञ्च.
(२) धन; संपत्ति. (३) त्रि० लक्ष्य, भु-
क्तिने योग्य. (४) सुन्दर, शुद्ध. (५) राग
द्रव्यार्थी रक्षित; वीरशेख.

दक्षिणायामोऽग पु० (दक्षिणायामो) पदार्थ
विचार.

दक्षिणाय. पु० (दक्षिणायाम) द्रव्यान्मा, आ-
त्मद्रव्य

दक्षिण वि० (दक्षिण) द्रविड देशवासी. (२)
पु० देश विशेष

दक्षिणस्थित्य पु० (दक्षिणस्थित्य) वनस्पति
विशेष.

दक्ष. न० (दक्ष) गुण अने पर्यायनु आश्रय
भूत अने भावि पर्यायनु कारण पञ्च-
तार्थ; धर्मास्तिताय आदि ७ द्रव्य. (२)
कर्मदण्ड, कर्मना दक्षिणा.

दक्षिणद्विष्ट. पु० (दक्षिणद्विष्ट) द्रव्यार्थिकतय,
द्रव्यनी अपेक्षा लगाडी विचार करवा ते.

दक्षिणस्थ. पु० (दक्षिणस्थ) द्रव्यस्त्व-
भाव विना स्तुतिना उच्चार भाव करवा ते.

दक्षिणदेव. पु० (दक्षिणदेव) आपना लवभा
देवपक्षे धनार भनूय अने निर्यय.

दक्षिणपुरिस. पु० (दक्षिणपुरिस) पुरीषभाव रक्षित,
द्रव्यभावे करी पुरीष.

दक्षिणबंध पु० (दक्षिणबंध) द्रव्यबंध, रत्नबंध
या रत्नपुथी भाषनु ते.

दक्षिणमण. न० (दक्षिणमण) आयोगनी स-
हायार्थी ज्ञाने ग्रहण करेव विना-विचारणा
प्रवृत्ति करावतार भनोवर्णुतो द्रव्यसमूह.

दक्षिणलिङ्ग. न० (दक्षिणलिङ्ग) दृश्य व्यवहार;
अहारना वेप.

दक्षिणलेखा. स्त्री० (दक्षिणलेखा) द्रव्य लेखा;
दृष्ट्यादि ७ लेखानु द्रव्य. (२) शरीर

आदि पौद्गलिक पञ्चनो ३५, रंग.

दक्षिणलोक. } पु० (दक्षिणलोक) धर्मास्तिता
दक्षिणलोक. } यादि ज्ञानाज्ज द्रव्यरूप लोका.

दक्षिणसंसार. पु० (दक्षिणसंसार) ज्ञान पुद्गल
३५ द्रव्यनु भ्रमण ते द्रव्य संसार.

दक्षिणसुय न० (दक्षिणसुय) द्रव्यश्रुत, भाव-
श्रुतना कारणरूप शब्द समूह; आचार्य
आदि शास्त्र.

दक्षिणसोय पु० (दक्षिणसोय) शरीरशैत्य,
अहारनी पवित्रता

दक्षिणहलिया. स्त्री० (दक्षिणहलिया) ओ नामनी
अने वनस्पति

दक्षिणहंसा. स्त्री० (दक्षिणहंसा) उच्चारनादि
निमित्ते भध. धी, तत्र पत्रे लोभयानी
विद्या, ४८ विद्यामानी ओक.

दक्षिणद. पु० (दक्षिणद) ते शरीर लविष्यभा
धननु सामर्थ्य मंगलनार छे अथवा
अनकागमा ज्ञेय मंगल्यु छे वर्तमानभा
छे. भाव रक्षित छे ते शरीरने आगमनी
अपेक्षाये द्रव्य कहेवाय

दक्षिणद्विष्ट पु० (दक्षिणद्विष्ट) ज्ञान, नाक,
आप आदि निरुति अने उपकरण ३५
द्रव्य धर्माद्विष्ट, स्थूल धर्माद्विष्ट.

दक्षिणकर् पु० (दक्षिणकर्) ओक जननो सर्.

दक्षिणी. स्त्री० (दक्षिणी) कृष्णी, आटवो. (२)
आ नामनी ओक वनस्पति, काष्ठीय;
पुलकाष्ठी.

दक्षिणीधर. } पु० (दक्षिणीधर) ओक जननो
दक्षिणीधर. } सप.

दक्षिणयणा. स्त्री० (दक्षिणयणा) द्रव्य पदवे
कापनु ते.

दक्षिणागाहणा. स्त्री० (दक्षिणागाहणा) द्रव्य आश्री
अवगाहना-उच्चार.

दक्षिणोभोयरिया. स्त्री० (दक्षिणोभोयरिया) आन-
पाननां के पहेरवा ओढवानां द्रव्या
पटाडवा ते; द्रव्य उल्लाहरीना ओक प्रकार.

ક્સ. ત્રિ० (ક્સ) દશ. ૧૦. દશની સખ્યા.

ક્સચ્છદ્ર ત્રિ० (ક્સાષ્ટ) ૧૮, અદાર

ક્સંગ પુ० (ક્સંગ) દશ જેના અગ-અવયવો છે એવું મુખ મેળવનાર જીવ, દશાંગી સુખ પ્રાપ્ત કરનાર.

ક્સક. ન० (ક્સક) દશકેશ દશનો થાક.

ક્સકાલિય ન० (ક્સકાલિક) દશકાલિક નામનું મૂળ સૂત્ર.

ક્સગુણ. ત્રિ० (ક્સગુણ) દશમણી.

ક્સગુણિય. ત્રિ० (ક્સગુણિત) દશ ગણીય, દશગણ્ય.

ક્સદ્ ત્રિ० (ક્સાદ) અદાર. ૧૮.

ક્સણ પુ० (ક્સણ) દાન.

ક્સણ. પુ० (ક્સાણ) એ નામનો એક દેશ

ક્સણપુર. ન० (ક્સાણપુર) એ નામનું એક નગર

ક્સક્સમિયા. સ્ત્રી० (ક્સક્સમિકા) દશ દશક-ના દિવસનું અભિગ્રહ-તપ, જેમાં એકેક દિવસે અથવા દશ દશ દિવસે એકેક દાન અન્નપાણીની વધારના એક દાનથી દશ દાન મુધી અન્ન પાણીની વધારકાય છે.

ક્સદ્. પુ० ન० (ક્સાદ) દશનું અધ; પાત્ર. ૫.

ક્સદ્વચચા. ત્રિ० (ક્સાદ્વચચ) પાત્ર રમનું, પચરગી.

ક્સધણ. પુ० (ક્સધણ) જન્મદોષના એવંત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર હા કુલકર. (૨) ભરતક્ષેત્રની આવતી ઉત્સર્પિણીના ૧૦ માં કુલકર.

ક્સન. પુ (ક્સન) દાન.

ક્સન. પુ० (ક્સાણ) જુઓ “ક્સણ” શબ્દ

ક્સનમદ્. પું० (ક્સાણમદ્) દશાણ દેસનો રાગ.

ક્સપુર. ન० (ક્સપુર) દશપુર નામનું નગર.

ક જેમાં ગાંધામાદેલ નિહવ થયા.

ક્સપુલ્લિ. ત્રિ० (ક્સપુલ્લિ) દશ પૂર્વ-પ્રથેના અભ્યાસી.

ક્સમ ત્રિ० (ક્સમ) દશમાં-મી-મુ. (૨) ન० ચાર ઉપવાસ.

ક્સમમત્ત. ન० (ક્સમમત્ત) ચાર ઉપવાસ લેવા કરવા તે.

ક્સમમત્તિય. પુ० (ક્સમમત્તિક) ચાર ઉપવાસવાળો.

ક્સમા. } સ્ત્રી० (ક્સામા) દશમ, પદ્મની
ક્સમી } ૧૦ માં નિધિ.

ક્સમુદા સ્ત્રી० (ક્સમુદા) આગળામાં પહેરવાનું આભરણ

ક્સમુદિયાણતક. } પુ० (ક્સમુદિકાનતક)
ક્સમુદિયાણતય. } આગળામાં પહેરવાનું એક આભરણ.

ક્સરત્તિશ્વડિયા. સ્ત્રી० (ક્સરાત્તિશ્વડિયા) કુળાચાર પ્રમાણે દશ દિવસ મુધી પુત્ર પુત્રીના જન્મ મહોત્સવ કરવો તે.

ક્સરહ. પુ० (ક્સરથ) ચાલુ અવસર્પિણીના આદમાં અગદેવ તથા વામુદેવ; રામ લક્ષ્મણના પિતા, દશરથ રાગ. (૨) એ નામના ચાલુ અવસર્પિણીના ૬માં કુલકર. (૩) એક કુમારનું નામ (૪) વન્દિદશા સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ

ક્સચિહ. ત્રિ० (ક્સચિય) દશ પ્રકારનું.

ક્સવેચાલિય ન० (ક્સવેકાલિક) એ નામનું ૨૬ ઉકાલિક સૂત્રમાંનું પહેલું.

ક્સસય ન० (ક્સસત) દશરની સખ્યા.

ક્સહા. ઘ० (ક્સવા) દશ પ્રકારનું.

ક્સા. સ્ત્રી० (ક્સા) દશા, સ્થિતિ; અવસ્થા. (૨) દસ પ્રકારના અધિકારવાળું એક

કાલિક સૂત્ર (૩) સૂત્રના અથવા ઉત્તરના નાના ને પાતળા દોરા.

વસ્ત્રાકવ્યવહાર. પુ. (વસ્ત્રાકવ્યવહાર)
દશાશ્રુતરક ધના દશ, યુદ્ધકલ્પનાં ૭
અને વ્યવહાર સૂત્રના દશ અધ્યયન-સંવ
મળીને છીસ અધ્યયન.

વસ્ત્રાકવ્યવહારધર પુ. (વસ્ત્રાકવ્યવહારધર)
દશાશ્રુત, અલ્પકલ્પ અને વ્યવહાર સૂત્રના
ધરનાર.

વસ્ત્રાર. પુ. (વસ્ત્રાર) સમુદ્રવિજય વગેરે દશ
આદિ. લોકોમાં અર્ધ-સાયક હોવાથી
દશાર્ધ કહેવાય છ (૨) વામુદેવ, શ્રીકૃષ્ણ.
(૩) વામુદેવનું કુટુંબ.

વસ્ત્રારંગિયા. સ્ત્રી. (વસ્ત્રારંગિકા) રંગમાં
દશાર્ધનો અધિકાર છે એવો ગ્રન્થ.

વસ્ત્રારિય. ત્રિ. (વસ્ત્રારિક) દશ દિવસ
સમધી.

વસ્ત્રારિયા. સ્ત્રી. (વસ્ત્રારિકા) દશ દિવસ
પર્યંત થતી પુત્રની જન્મક્રિયા.

વસ્ત્રી સ્ત્રી. (વસ્ત્રી) વસ્ત્રોના છોડા કે ૧૪
ભાગ વણ્યા વગરનો હોય તે

વસ્ત્રુગ } પુ. (વસ્ત્રુગ) આર. તરહર
વસ્ત્રુય. }

વસ્ત્રુ. પુ. (વસ્ત્રુ) આર

વહ. ત્રિ. (વહાન) દશ, ૧૦

વહ. પુ. (વહ) પાણીનો કિડા ઝડો. ૨૬.
(૨) એ નામનો એક દ્રાવ અને એક
સમુદ્ર. (૩) એ નામની એક વેદ

વહણ. ન. (વહન) આગનું, બસ્ત્ર કરતું.
(૨) એ નામનો કૃતિકા નક્ષત્રનો દેવતા.
(૩) પુ. અગ્નિ; વહિ.

વહણય. ત્રિ. (વહનક) દાહ કરનાર.

વહફુલ્લિયા. સ્ત્રી. (વહફુલ્લિકા) એ નામની
એક વેદ.

વહર્વહ. સ્ત્રી. (વહર્વહ) મદાવિદ્વલની
વહર્વહી. } આર અનર નદીમાંની
એક; કચ્છમાં પતીવિજય અને આવને-
વિજય વચ્ચેની નદી.

વહર્વહ સ્ત્રી. (વહર્વહ) આર અનર નદી-
માંની એક.

વહર્વહકુંડ ન. (વહર્વહકુંડ) દ્રાવણી
નદીનો કુંડ.

વહિ ન. (વહિ) દહીં.

વહિકામુય. પુ. (વહિકામુક) એ નામની
એક વનસ્પતિ.

વહિવણ. પુ. (વહિવણ) દહીંનો પિંડ; કઠણ
મનસ દહીં

વહિમુહ. પુ. (વહિમુહ) એક પર્વતનું નામ.
દહિમુખ નામનો દેવ

વહિય ત્રિ. (વહિ) તપાવેલ

વહિવચ્ચા પુ. (વહિવચ્ચ) એ નામનું એક
ઝાડ (૨) દીપકુમાર દેવતાનું ચૈત્યવૃક્ષ
(૩) ૧૫ માં તીર્થકરનું ચૈત્યવૃક્ષ

વહિવામુયા. સ્ત્રી. (વહિવામુકા) એ નામની
એક વનસ્પતિ

વામ્ર. ન. (વામ્ર) કન્યાને પરણ્યાબા પછી
આપવાની વસ્તુ, દાદ, ક્રિયાવર

વાહય પુ. (વાહિક) જાણના, જાણના.
કુટુંબી

વાહય ત્રિ. (વાહિ) દેખાડેલ. અનાવેલ

વાહ. સ્ત્રી. (વાહી) દેનારી, દાનાર સ્ત્રી.

વાઝોયરિય ત્રિ. (વાઝોયરિક) વસ્ત્રોના
ગેજવાળા

વાક્લમ. પુ. (વાક્લમ) પાણીનો
ઝગસો.

વાકુંમ પુ. (વાકુંમ) પાણીનો ઘડા

વાહિમ પુ. (વાહિમ) દાડમનું ઝાડ દાડમી.
(૨) ૧૦ તેનું ફળ; દાડમ

વાહ. ત્રિ. (વાહ) દાહથી કાઢી ખાનાર
પ્રાણી-સિદ્ધ વગેરે.

વાહા. સ્ત્રી. (વાહા) દાદ

વાહિ ત્રિ. (વાહિ) મદવાળા. (૨) પું.
હિસક પથુ.

દાહિંગાલિ સ્ત્રી૦ (દાહિંગાલિ) જેનું પડિ-
સેવનું બરાબર ન થઈ શકે એવું બ્રાહ્મણને
પહેરવા યોગ્ય એક વસ્ત્ર. (૨) દાહીની
પડિત.

દાહિયા સ્ત્રી૦ () દાહી મુઝી

દાહ. પુ૦ ન૦ (દાન) દાન, ત્યાગ.

દાહોતરાય ન૦ (દાહોતરાય) દાન દેતાં અન-
નય પાડવાથી આંધણ અતૈરાય ડમની
એક પ્રકૃતિ કે જેને લીધે પાંત દાન
આપી શક નથી

દાહમય. ત્રિ૦ (દાહમય) જેમાં દાન દેવું
મુખ્ય ધર્મ છે તે. એક પ્રકારની નેવી
પ્રવચના

દાહાવ પુ૦ (દાહાવ) બરાબરની એક ગાન.
દાનન અનુર.

દાહાવિંદ. પુ૦ (દાહવિંદ) અમરેડ આદિ દા-
નવના પ્રિંડ

દાહામા સ્ત્રી૦ (દાહમયા) જેમાં મુખ્ય કન્ય
દાન છે એવી પ્રવચના-પીઠા

દાહિં અ૦ (દાહિં) અત્યાર, હમણા.

દાનાર. ત્રિ૦ (દાન) દાન કરનાર દાનાર.

દાન. ન૦ (દાન) બુદ્ધિ " દાન " શબ્દ

દામ. ન૦ (દામન) પુણી માળા (૦)
દેરકુ. (૩) કવણ સમુદમાં ઉતર દિશાએ
જર હમર જેઠન ઉપર વેણધર દેવનો
નિવાસ પવેત.

દામગ. ન૦ (દામક) પગ આધવાનું દેરકુ.
ડામણ.

દામદિ. પુ૦ (દામાર્થિન) શકે દની વપલસે-
દામદિ. પુ૦ (દામદિ) નાનો અધિપતિ.

દામણ ન૦ (દામન) ડામણ; અંધન.

દામણી. સ્ત્રી૦ (દામની) ડામણ (૨) ૧૮
મા તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વીનું નામ.

(૩) દામની આકારનું સ્ત્રીનું એક સુવક્ષણ.

દામલિવિ. સ્ત્રી૦ (દામલિવિ) આહી કિપિનો
૧૭ મો પ્રકાર.

દામા. સ્ત્રી૦ (દામન) પુણી માળા.

દામિણી. સ્ત્રી૦ (દામની) ડામણ.

દામિલ. પુ૦ (દાવિલ) દાવિલ દેશ.

દામિલિલિવિ. સ્ત્રી૦ (દાવિલિલિવિ) દાવિલ
અક્ષરની કિપિ.

દામિલી. સ્ત્રી૦ (દાવિલી) દાવિલી વિદ્યા

દામી. સ્ત્રી૦ (દામી) કિપિ વિશેષ.

દામોયર. પુ૦ (દામોદર) ભરતક્ષેત્રના ગઈ
ચોવીસીના ૬ મા તીથકર

દાય. ન૦ (દાય) દાન, દેવાનો ભાગ.

દાયઅ ત્રિ૦ (દાયક) દાનાર

દાયગ. ત્રિ૦ (દાયક) એપણના દશ દાય-
માંના છઠ્ઠા દાય (૨) દાનાર.

દાયણ. } ન૦ (દાન) દેવું, આપવું.

દાયણા } સ્ત્રી૦

દાયણા સ્ત્રી૦ (દામના) પ્રસન્ન નિરાદરણ
કરવું તે.

દાયાદ } પુ૦ (દાયાદ) ભાયાન, ગાત્રીયા
દાયાય } (૨) વડીલોની સપતિમાં
ભાગ લેવાને હક્કદાર.

દાયાર પુ૦ (દાન) દાનાર, આપનાર

દાયાર ત્રિ૦ (દાયાર) યાત્રિક, માગણ

દાર પુ૦ (દાર) પત્ની, સ્ત્રી

દાર ન૦ (દાર) દરવાજા, બારણ. (૨) ન
પ્રકરણ. (૩) અર્થ મેળવવાનો ઉપાય

દારગ. પુ૦ (દારક) બાગક, ગ્રાકે

દારચેડી. સ્ત્રી૦ (દારચેડી) આરસાળ

દારદ્ર. ત્રિ૦ (દારદ્ર) દરવાજા પામ રહેલ
(૦) પુ દરવાજા.

દારણ. ન૦ (દારણ) વિદ્યાર્થી તે.

દારપિંડ પુ૦ (દારપિંડ) આરસાળ

દારમાય. પુ૦ (દારમાય) દારમાય, આર-
માનો ભાગ

દારય પુ૦ (દારક) બાગક, છાકે

દારવતી સ્ત્રી૦ (દારવતી) સૌરાષ્ટ્ર દેશમાંની
પ્રસિદ્ધ દારિડા નગરી.

દારવિંડ નં (દ્વારગિઠ) આરસાખ

दारिद्र. न० (दारिद्र्य) त्रिद्वन्

दारिया. स्त्री० (दारिका) दीकरी. पुत्री

द्वार न० (द्वार) ३१४

पुत्रनु नाम. (२) दुःखानो सारथी

दास्या त्रि० (दारुण) दारुण; लयकर; असह्य
 (२) એક અહોરાત્રના ત્રીન મુહૂર્તમાના
 પંદરમા મુહૂર્તનુ નામ.

कारुण्यव्यय. पु० (कारुण्यवर्तन) अ० नामनां अ०
पुनः विशेष.

द्वारपुष्पयाम. पु० (द्वारपुष्पक) सूर्याभि विभा-
नना वनप्रभातां प्राकृतां अनेव
विभाता ओके पर्यंत.

दाह्याय नमः (दाह्याय) साक्ष्यानु यनायेतु
भा.न.

શ્રીમદ્. પુ. (શ્રીમદ્) ૩૪/૫૬/૧ના અર્થ-
 આમાં થનાર ૨૩ માં તીર્થકરના પૂર્વ-
 ભવનું નામ.

दाख. पु. (लांक) अलगअलगना राज
 वर्गना आरमा अध्ययननु नाम (२)
 यमुदेव राजनी भारती राष्ट्रीना पुत्र.
 (३) लांकडे; का. (४) दृष्टा वामुदेवना
 सारथिनु नाम. (४) दृष्टा वामुदेवना
 ओक पुत्र.

दारुसंकम. पु० (दारुसंकम) शास्त्रांना अना-
पेक्षे पुत्र

दालण. न० (दारण) शङ्खु; विनश्यु ने
दालि. स्त्री० (दालि) यागा वगेरेनी दाल.
(२) रेभा.

દાલિદ. નં (નારિશ્ચ) દરિદના.

दातिम. पु० न० (दातिम) दातमडा. (२)
तेनु इण, दातम

દાલિયંબ. નં (ટાલિકામ્લ) આમથી ના-
ખેલ દાળ. ખાટી દાળ

दालिया स्त्री० (दालिका) दाग,

दाली स्त्री० (दाली) दाली. (२) क्षाट; तड.

दावणा श्री० (दापन) अपायतुं ते.

दावद्वय पुं (दावद्वय) समुद्रना आडा उपर
 उगतु येक गतनु आडा. (२) दावद्वय
 नामना उक्तना दृष्टान्तवाग्गुं जाना सूत्रनु
 १२ मु अध्ययन.

કાવર. પૃ (કાવર) ં. એની સખ્યા (૨)
નીચે કાવર યુગ

दावरज्जुम्म. न० (द्वापरयुगम्) तंते यात्रे
भायता मे अत्र रहते ते सज्जया, २, १०.
१४, १५२.

॥ १ ॥
 ॥ २ ॥
 ॥ ३ ॥
 ॥ ४ ॥
 ॥ ५ ॥
 ॥ ६ ॥
 ॥ ७ ॥
 ॥ ८ ॥
 ॥ ९ ॥
 ॥ १० ॥
 ॥ ११ ॥
 ॥ १२ ॥
 ॥ १३ ॥
 ॥ १४ ॥
 ॥ १५ ॥
 ॥ १६ ॥
 ॥ १७ ॥
 ॥ १८ ॥
 ॥ १९ ॥
 ॥ २० ॥
 ॥ २१ ॥
 ॥ २२ ॥
 ॥ २३ ॥
 ॥ २४ ॥
 ॥ २५ ॥
 ॥ २६ ॥
 ॥ २७ ॥
 ॥ २८ ॥
 ॥ २९ ॥
 ॥ ३० ॥
 ॥ ३१ ॥
 ॥ ३२ ॥
 ॥ ३३ ॥
 ॥ ३४ ॥
 ॥ ३५ ॥
 ॥ ३६ ॥
 ॥ ३७ ॥
 ॥ ३८ ॥
 ॥ ३९ ॥
 ॥ ४० ॥
 ॥ ४१ ॥
 ॥ ४२ ॥
 ॥ ४३ ॥
 ॥ ४४ ॥
 ॥ ४५ ॥
 ॥ ४६ ॥
 ॥ ४७ ॥
 ॥ ४८ ॥
 ॥ ४९ ॥
 ॥ ५० ॥
 ॥ ५१ ॥
 ॥ ५२ ॥
 ॥ ५३ ॥
 ॥ ५४ ॥
 ॥ ५५ ॥
 ॥ ५६ ॥
 ॥ ५७ ॥
 ॥ ५८ ॥
 ॥ ५९ ॥
 ॥ ६० ॥
 ॥ ६१ ॥
 ॥ ६२ ॥
 ॥ ६३ ॥
 ॥ ६४ ॥
 ॥ ६५ ॥
 ॥ ६६ ॥
 ॥ ६७ ॥
 ॥ ६८ ॥
 ॥ ६९ ॥
 ॥ ७० ॥
 ॥ ७१ ॥
 ॥ ७२ ॥
 ॥ ७३ ॥
 ॥ ७४ ॥
 ॥ ७५ ॥
 ॥ ७६ ॥
 ॥ ७७ ॥
 ॥ ७८ ॥
 ॥ ७९ ॥
 ॥ ८० ॥
 ॥ ८१ ॥
 ॥ ८२ ॥
 ॥ ८३ ॥
 ॥ ८४ ॥
 ॥ ८५ ॥
 ॥ ८६ ॥
 ॥ ८७ ॥
 ॥ ८८ ॥
 ॥ ८९ ॥
 ॥ ९० ॥
 ॥ ९१ ॥
 ॥ ९२ ॥
 ॥ ९३ ॥
 ॥ ९४ ॥
 ॥ ९५ ॥
 ॥ ९६ ॥
 ॥ ९७ ॥
 ॥ ९८ ॥
 ॥ ९९ ॥
 ॥ १०० ॥

दावरजुम्भकलिआंग. ७० (द्वावरजुम्भकलियांग)
 ७० रसिने यारे भागता अडे गेय रहे
 अनं जप्य सभ्याने यारे भागता मे
 गेय रहे ते सभ्या

કાવરજીમતેઓમ પુ. (દ્વાપરયુગમંથાંજસ)
 નં સખ્યાતે ચારે ભાગના યાગ યોગ રહે
 અતે ગ્રન્થ સખ્યાતે ચારે ભાગના યે
 યોગ રહે ન સખ્યા

दावरजुम्मदावरजुम्म न० (द्रापरस्युमद्दापरस्युम)
 २८ राशिने व्यते संध संध्याने याऽ
 आगता ये शेष नहे ते संध्या

दावारण. } न० (दक्षिणार्क) ३३; पाणिनि
दावारण } वासण

दावाविय. त्रि० (दाहित) अ पापेन.

दास. पु० (दाम) दास. नोकर, थाकर

दासचेंडग । पु० (दासचेंडक) दास

दासचंडय. । नोकरतो छोकरो.

दासचौडध्या. स्त्री० (दासचेटिका) दास दास

रामचंडी. श्री० (दासचंदी) दास दासी.

दासदासा न्ना० (दासदासी) दास अ

नमो, नाकर-याकर.

दासवाय. पु० (दासवाद) दासने आरोप
आपवो ते.

दासि. न० (दासि) એ નામનો એક ગુચ્છા.
વનરપતિ વિશેષ.

દામી. સ્ત્રી० (દામી) દાસી, આકરણ
દાસીલંબડિયા. સ્ત્રી० (દાસીલંબડિકા) ગા-
દાસ થિવડે કાઢેલી ગાદાસગણની આથી
શાખા.

દામીચોર. પુ० (દામીચોર) દાસીને આરનાર.
દાહ પુ० (દાહ) દાહનર, આગતરીયો નાવ.
દાહ પુ० (દાહ) દાહ. આગનાર (૨)
શબ્દ વિશેષ

દાહમ. ત્રિ० (દાહક) આગનાર.
દાહવ્રક્તિય ત્રિ० (દાહવ્રક્તિક) જેને
દાહ ઉપર થયેલો છે તે

દાહિયા. ત્રિ० (દાહિયા) ઝરમાયું, ઝરમાયી
માણુનું (૨) સ્ત્રી० દક્ષિણ દિશા
દાહિયાગામિ ત્રિ० (દાહિયાગામિ) દક્ષિણ
દિશા તરફનું

દાહિયાડું ન० (દાહિયાડું) દક્ષિણાર્ધ-દક્ષિણ
તરફનો અર્ધ ભાગ.

દાહિયાડુંમરહ. પુ० (દાહિયાડુંમરહ) દક્ષિણાર્ધ-
દક્ષિણ મરહ; ભરતક્ષેત્રનો દક્ષિણ તરફનો
અર્ધ ભાગ.

દાહિયાડુંમરહકૂડ. પુ० (દાહિયાડુંમરહકૂડ)
તૈનાલ્ય પર્યવના નવ કુમાનુ બીજુ કટ
દાહિયાડુંમારહ પુ० (દાહિયાડુંમારહ) દક્ષિણાર્ધ
ભારત

દાહિયાડુંમારહવાસ પુ० (દાહિયાડુંમારહવાસ)
દક્ષિણાર્ધ ભારતવાસ-ભરતક્ષેત્ર.

દાહિયાદાહિય ન० (દાહિયાદાહિય) અધિની
આદિ સાત નક્ષત્ર, દક્ષિણમુખી.

દાહિયાપદચ્છિમા. } સ્ત્રી० (દાહિયાપદચ્છિમા)
દાહિયાપદચ્છિમા. } નૈર્ઋત્ય ખુણો.

દાહિયાપદચ્છિમા. પુ० (દાહિયાપદચ્છિમા) નૈર્ઋત્ય
કાળ.

દાહિયાપદીયા પુ० (દાહિયાપદીયા) દક્ષિણ
પશ્ચિમનો અર્ધભાગ, નૈર્ઋત્ય ખુણો.

દાહિયાપુરચ્છિમા. } પુ० (દાહિયાપુરચ્છિમા)
દાહિયાપુરચ્છિમા. } અગ્નિકાળ.

દાહિયાપુરચ્છિમા. } પુ० (દાહિયાપુરચ્છિમા)
દાહિયાપુરચ્છિમા. } અગ્નિકાળ.

દાહિયાપુર પુ० (દાહિયાપુર) દક્ષિણ દેશ

દાહિયા. સ્ત્રી० (દાહિયા) દક્ષિણ દિશા

દાહિયાયાત્રા. પુ० (દાહિયાયાત્રા) દક્ષિણયાત્રા,
સર્વનું દક્ષિણ દિશા તરફ જવું તે

દાહિયાવત્ત. પુ० (દાહિયાવત્ત) ઝમણો ઝાખ;
દક્ષિણાવર્ત શબ્દ.

દાહિયાલુ. ત્રિ० (દાહિયાલુ) દક્ષિણ દિશામા
થનાર; દક્ષિણ દિશાનું

દાહિયાલુપુરચ્છિમા. પુ० (દાહિયાલુપુરચ્છિમા)
અગ્નિ ખુણા

દિવ્યંત. પુ० (દિવ્યંત) દિશાઓનો અન-છેડા.

દિવ. સ્ત્રી० (દિવ) પાણી ભગવાની મશક.

દિક્ષા સ્ત્રી० (દીક્ષા) દીક્ષા, સસાર ત્યા-
ગની ક્રિયા

દિક્ષિય ત્રિ० (દીક્ષિય) દીક્ષા આપેલ

દિર્ગિચ્છા. સ્ત્રી० (દિર્ગિચ્છા) બ્રુખ.

દિર્ગિચ્છાપરિસહ. } પુ० (દિર્ગિચ્છાપરિસહ)
દિર્ગિચ્છાપરિસહ. } બ્રુખનો પારખ

દિગ્ધ પુ० (દિગ્ધ) દિગ્ધ સમાન

દિગ્ધ ત્રિ० (દીર્ઘ) દીર્ઘ, લાંબુ

દિગ્ધ ત્રિ० (દેવ) દેવા યોગ્ય (૨) જે
દેવાનું છે તે. (૩) પુ० નં ૩૨ વિશેષ

દિદ્ધ. ત્રિ० (દિદ્ધ) દેવએક; દીર્ઘ, દેવેક.
(૨) અભિમન. (૩) જ્ઞાન. (૪) નં
દેવન

દિદ્ધ. ત્રિ० (દિદ્ધ) કરમાવેલું, કંઈક

દિદ્ધંત. પુ० (દિદ્ધંત) દેશન. દાખલા,
ઉદ્ધરણ.

વિદ્યુતિય. ત્રિ० (વાર્તાન્તિક) અભિનયના
આર પ્રકારમાનો પહેલો પ્રકાર. જેનાપર
ઉદાહરણ આપવામા આવ્યું હોય તે

વિદ્યુત્પાદિ ત્રિ० (જ્ઞાપ્તિ) ચરક, મુશ્તુન
આદિના જાણનાર.

વિદ્યુત્તામિય. ત્રિ० (જ્ઞાતામિક) દાંડલા
અને પરિચિત દાનાર પાસેથી દોડતી વ-
ચ્ચુની ગવેષણા કરનાર

વિદ્યુત્સાહસ્ય ન० (જ્ઞાપ્ત્ય) એક વચ્ચુ
જોઈ તેના ઉપરથી તેના જેવી વચ્ચુનું
જાત થાય તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર

વિદ્ધિ. સ્ત્રી० (શ્રી) દષ્ટિ. નજર. (૧) જા-
ન. સમજાવ. (૩) મન. પશ્ચ; દર્શન. (૪)
સમ્યક્ દષ્ટિ. (૫) આંખ. નેત્ર. (૬)
જ્ઞાદિ. મનિ (૭) વિવેક. વિચાર.

વિદ્ધિચુક્ર ન० (જ્ઞાપ્ત્ય) દષ્ટિચુક્ર-આખથી
ચુક્ર કરવું તે

વિદ્ધિમંત. ત્રિ० (જ્ઞાપ્ત્ય) મુદ્ધિવિવાળા. સ-
મકિતી.

વિદ્ધિમોહ પુ० (જ્ઞાપ્ત્ય) જ્ઞાન મોહનીય

વિદ્ધિયા સ્ત્રી० (જ્ઞાપ્તિ) જોવાથી કરમ અ-
ધાય તે; ૨૫ ક્રિયામાની એક (૨)
નજર; જોવું તે.

વિદ્ધિવાચવણ. સ્ત્રી० (જ્ઞાપ્ત્ય) જ્ઞાપ્ત્યવેદિકા)
સમ્યક્ દષ્ટિરૂપ સજા. મજાનો ત્રીજો
પ્રકાર.

વિદ્ધિવાચ પુ० (જ્ઞાપ્તિ) આરમ્ભ અગમ્ય.

વિદ્ધિવિપરિયાસ પુ० (જ્ઞાપ્તિ) દષ્ટિનો
વિપર્યાસપ્રાપ્તિ; મિત્રને શત્રુ અને શત્રુને
મિત્ર નરંદિ જોવું તે.

વિદ્ધિવિપરિયાસદંડ. પુ० } (જ્ઞાપ્તિ)
વિદ્ધિવિપરિયામિયાદંડ. } જડ) પ્રાતિ-

થી મિત્રને દુશ્મન માની લઈ તેની શત્રુ
કરવાથી લાગતી ક્રિયા; નેરમાનુ પાચમુ
ક્રિયા આનંદ

વિદ્ધિવિપરિયાસિયાદંડવસિય. પુ० (જ્ઞાપ્તિ)
ચામિદગ્ધવસિય) પાંચમુ ક્રિયા આનંદ,
મિત્રને દુશ્મન માની તેનો વધ કરવો તે

વિદ્ધિવિવજ્ઞાસ. પુ० (જ્ઞાપ્તિ) પ્રાતિથી
એકને બદલે બીજાને મારવાથી લાગતી
ક્રિયા. ક્રિયાના તેર આનંદો પૈકી એક.

વિદ્ધિવિસ. પુ० (જ્ઞાપ્તિ) જેની દષ્ટિ-
માત્રમા જર હોય એવો સંપ

વિદ્ધિવિસમાવગા. સ્ત્રી० (જ્ઞાપ્તિ)
એ નામનુ એક કાલિક સૂત્ર.

વિદ્ધિસંચાલ. પુ० (જ્ઞાપ્તિ) જ્ઞાપ્તિ
આપ હલાવવા તે.

વિદ્ધિસૂત્ર પુ० (જ્ઞાપ્તિ) આખનુ જાળ.

વિદ્યા. પુ० ન० (દિન) દિવસ.

વિદ્યાકવ્ય. પુ० (દિનકવ્ય) અર્થ

વિદ્યાકર પુ० (દિનકર) સૂર્ય

વિદ્યાનાથ પુ० (દિનનાથ) સૂર્ય.

વિદ્યાચર. પુ० (દિનકર) અર્થ

વિદ્યાગા ત્રિ० (દિન) આપેલુ, દીપ્તિ. (૧)

૫ નીમા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપ-
નાર ગૃહસ્થ (૩) આદિમા ગૃહસ્થ
તીર્થકરના પ્રથમ ગાળધર નામ. (૮)

૧૪ મા શ્રેયાસનાથ ગ્રામીના ત્રીજા
પર્યં ભવનુ નામ. (૫) અષ્ટાપદ પર્યં
ઉપર રહેનાર એ નામનો એક તાપસ

(૬) ૨૩ મા પાર્શ્વનાથ પ્રભુના પ્રથમ
ગાળધર. (૭) ત્રિ. નિવેશિત, આપિત.

વિદ્યાપદ. પુ० (જ્ઞાપ્તિ) આદિમા તીર્થકરના
પહેલા ગાળધર.

વિષ્ણુ ત્રિ० (વીષ) પ્રકાશિત, જ્ઞાપ્ત્યમાન
(૨) દીપ્તિમાન, તેજસ્વી. (૩) પ્રચ્છ,
તીક્ષ્ણ. (૪) ઉજ્જવળ. (૫) પુષ્ટ. (૬)
પ્રસિદ્ધ (૭) મારનાર.

વિષ્ણુ ત્રિ० (જ્ઞા) કામથી ઉદ્દીપ્ત. (૨)
ગર્વિષ્ઠ, અહંકારી. (૩) જાત પિશાચ વગે-
રેના આવેશવાળુ. (૪) કાનિકારક.

विशाल. त्रि० (द्वाचित) अविष्ट; दृष्टवेक्षो.

वित्ति. श्री० (वीति) शोभा, शानि; प्रकाश

वित्ति. श्री० (वीति) शानि. (२) अहकार

दिनयर. पु० (दिनकर) सूर्य

दिक्ष त्रि० (दक्ष) जुष्टो " दिक्षु शब्द.

दिक्षत्र. त्रि० (दक्ष) जाणे असाउल, द-
तक दीर्घ.

द्विपु पु० (द्विज) आरा अन्धकाराजो आत्मज
(०) पक्षी

द्विपु पु० (द्विज) पतिना नातो भाग, देव

द्विपराउ. अ० (दिवागत्र) गत द्विपस

द्विपु पु० (द्विज) द्विपस.

द्विपह. }

द्विप अ० (दिवा) द्विपस

द्विपबंभयारि. पु० (दिवाब्रह्मचारिन्) आवडनी
पायभी पडिमा आदरनार कं पाय
मास नुषी द्विपस अन्तर्य पाणे.

द्विपालोक. पु० (दवलोक) देवलोक, अर्ग

द्विलिखेदय. पु० (द्विलिखक) अंक गतना
गणायर पणद्विप ७४

द्विली. पु० (द्विली) अंक गतना गणायर
पर्यद्विप ७४.

द्विप. न० (द्विप) २४०.

द्विपड. त्रि० (द्विपड) दंड, अंकन अन्ध

द्विपस. पु० (द्विपस) द्विपस, दंडाड

द्विपसपुडुत्त. न० (द्विपसपुडुत्त) गंधी
नव द्विपस सुधीना सभय.

द्विपसभयअ. पु० (द्विपसभय) गंधीआ,
भणूर.

द्विपसिय. त्रि० (द्विपसिय) द्विपसभा थनार;
द्विपस सभधी.

द्विप. अ० (दिवा) द्विपस

द्विपकर. पु० (दिवाकर) सूर्य.

द्विपकरकूड. पु० (दिवाकरकूड) अर्धपना
मन्दरी दक्षिणे आवेल उचः पर्वतनु
आठमु दंड-शिपर.

द्विपार पु० (दिवाकर) जुष्टो "द्विपार"
शब्द

द्विपबंभयारि. पु० (दिवाब्रह्मचारिन्) द्विपस
अन्तर्य पायना, पायभी पडिमाधारी
आवड

द्विपार पु० (दिवाकर) सूर्य

द्विप त्रि० (द्विप) उतम, अ० (२)
द्विप; अर्गध (३) प्रधान, मुख्य. (४)
देवता सभधी. (५) मुकुला सपनी अंक
गत. (६) देवता, देवाधिष्ठित

द्विप न० (द्विप) भाग्य, नशीय

द्विपार पु० (दिवाकर) मुकुला सपनी अंक
गत

द्विप. श्री० (द्विप) पर्व आदि दश दिशा.
(२) दिशाकुमार देवता. लवनपति दे-
वनी अंक गत. (३) अ नामनु दशभा
देवलोकनु अंक विमान

द्विपार. पु० (दिशादि) दिशा विदिशानी
शब्दान अर्गधी थाय अं ते भेद पर्यन.

द्विपारुमार पु० (दिशाकुमार) अ नामनी
लवनपति देवतानी अंक गत

द्विपारुमारिअ. } श्री० (दिशाकुमारिका)
द्विपारुमारिका } दिशाओनी अधिपत्री
द्विपारुमारी. } लवनपति गतनी देवी
कं न तीथकरतो अन्म भरोसय इरवा
आधी प्रथम आवे छ.

द्विपारुमारुवाल. न० (दिशाकुमार) अंक
प्रकारनु नप. (२) दिशाओनी सभय

द्विपार. त्रि० (दिवा) दिशाअर; जुष्टो
जुष्टो दिशाओभा करनार; शुभाशुभ द्विप
प्रकाशक.

द्विपारुवाय. पु० (दिशागत) दिशानु अनुसरण.

द्विपारुवाह. पु० (दिशाह) दिशाओ अर्गधी
देवाय ते, अर्धर अर्गधी अर्गधी दे-
वाय ते (२) दिशाओ दक्षिणी देवाय
तेनु शुभाशुभ लवनपानी विद्या.

વિસાદિ. પુ० (વિચાદિ) એક પર્વત
વિસાપોન્નિલ પુ० (વિક્ષોન્નિલ) ચારે દિશા
તરફ પાણી છાંટી ફળ પ્રલાટિક લે એવા
નાપસની એક જન

વિસામાઘ. પુ० (વિગમાઘ) વિગભાગ.
વિસામોહ પુ० (વિહમોહ) દિશાનો મોહ;
વિગ્રહના

વિસાયસિય ત્રિ० (વિગયાત્રિક) દેશાન્તરમા
ગમન કરનાર

વિસાવગાસિય ન૦ (વિગવગાસિક) } શ્રાવ
વિસાવ્યય. ન૦ (વિગ્રત) } કના
આર વનમાનુ વશુ-નદશાની વિશેષ મ-
યાદિ આધવાનુ વન.

વિસામોવત્થિય. પુ० (વિશામોવત્થિક) દિ-
શાઓમા પાણી છાંટી આદાર લેનાર
નાપસનો એક વર્ગ. (૨) ગ્રહુદીપના
રચક પર્વતનુ આઠમુ શિખર (૩) અગ્નિક
વિશેષ (૪) ન૦ દેવ વિમાન

વિસાસોવત્થિયાસણ. ન૦ (વિશ્વમોવત્થિકાડકમ્)
એ નામનુ એક આસન.

વિસાહત્થિ પુ० (વિશ્વત્થિ) } ભટ્ટ-
વિસાહત્થિકૂટ. પુ० (વિશ્વત્થિકૂટ) } સાલ
વનનુ એક કૂટ (૨) દિશામા રહેલા
હાથીના આકારવાળા શિખર વિશેષ,
પદ્મોત્તર, નીલવન્ત, ચુરતી, અગ્નિગિરિ,
કમુદ, પદ્માશ, અવનસ, રોચનગિરિ

વિસિ સ્ત્રી૦ (વિશ) દિશા. (૨) દિશાકુમાર
દેવના. (૩) પત્રવાળા મરના પહેલા પદ્મના
ગાળ કારનુ નામ

વિસિચક પુ० (વિક્ષક) દિશાચક

વિસિદાહ પુ० (વિગદાહ) બુઓ " વિસા-
દાહ " શબ્દ.

વિસિલ્લય. ન૦ (વિગ્રત) શ્રાવકનુ છડું વન

વિસી. સ્ત્રી૦ (વિશ) દિશા

વિનોવિર્મિ. મ૦ (વિશિવિશિ) ચારે દિશાએ

વીણ. ત્રિ० (વીન) ગરીબ; રાંક. નિર્ધન
(૨) હીન, ન્યન. (૩) શોકાતુર.

વીણાર. પુ० (વીનાર) સાના મહોર; સીકા

વીનારમાલિયા. સ્ત્રી૦ (વીનારમાલિકા) એ
નામનુ એક આજ્ઞાલુ; મોહનમાળા.

વીવ પુ० (વીમ) ખેટ, દીપ. (૨) દીપ-
કુમાર નામે ભવનપતિ દેવની એક જન
(૩) દીપદા

વીવ પુ० (વીમ) દીવો. (૨) જેમાથી
દીપક સમાન જ્યોતિ નીકળે તેવાં કલ્પવૃક્ષ.

વીવંગ. પુ० (વીવાંગ) એ નામનુ એક કલ્પ-
વૃક્ષ જેમાથી દીવા સરખી જ્યોતિ
પ્રગટે એવુ એક જાતનું કલ્પવૃક્ષ.

વીવકુમાર. પુ० (વીવકુમાર) ભવનપતિ
દેવતાની છટી જન

વીવકુમારી. સ્ત્રી૦ (વીવકુમારી) દીપકમા-
દેવની દેવી

વીવકુમારોદેશક. ન૦ (વીવકુમારોદેશક) ભગ-
વતીના મોળામા શનકના ૧૦ મા ઉદ્દેશાનુ
નામ

વીવગ ન૦ (વીવક) દીવો. (૨) એ નામનુ
એક જાતનુ સમકિન.

વીવલ્લપય. ન૦ (વીવલ્લપક) દીવાનુ તાડાનુ

વીવળ. ન૦ (વીવળ) } પ્રકાશ કરવો

વીવળા. સ્ત્રી૦ (વીવળા) }

વીવળિજ્ઞ. ત્રિ० (વીવળીય) જ્ઞરાગ્નિને
સ્થાપનાર. (પારાક.) (૨) શોભાયમાન,
દેદીપ્યમાન

વીવય. પુ० ((વીવક) દીપદા, ચિત્તો

વીવર. પુ० (વીવર) એ નામની એક
જાતની વનસ્પતિ

વીવમ્મુદ્દેશ. ન૦ (વીવસમુદ્દેશ) એ ના-
મનો જ્ઞવાલિગમ મરનો એક ઉદ્દેશો.

વીવસાગરપ્રજ્ઞતિ. સ્ત્રી૦ (વીવસાગરપ્રજ્ઞાતિ)
જેમા દીપસાગરનો અધિકાર છે એવુ
એક કાલિકસુત્ર.

દીવસિહ. પુ० (દીવસિહ) કલ્પવૃક્ષની એક
જાત.

દીવસિહા. સ્ત્રી० (દીવસિહા) અભાદન ચક્ર-
વર્તનીની સ્ત્રીનું નામ.

દીવાચણ પુ० (દીવાચન) એ નામના એક
મહર્ષિ. (૨) ભરતખંડમાં થનાર વીસમા
તીર્થકરના પૂરબવનું નામ.

દીવિગ પુ० (દીવિક) ચિત્તો.

દીવિચ્છા. } ત્રિ० (દ્વિવ્ય) દ્વીપ સમૂહી;
દીવિચ્છય } દ્વીપમા ઉત્પન્ન થયેલ.

દીવિય. પુ० (દીવિક) દીપડા; ચિત્તો.

દીવિય. ત્રિ० (દીમ) પ્રકાશિત

દીવિયમાહ. ત્રિ० (દીવિકાગ્રાહ) દીવીને ગ્રહણ
કરનાર; મસાલ પકડનાર.

દીરિયા. સ્ત્રી० () વાઘના પાગરામાં
રાખેલું નિનિરપક્ષી

દીરિયા સ્ત્રી० (દીરિકા) દીવી, મસાલ

દીર. ત્રિ० (દીર્ઘ) લાંબુ, વિશાળ

દીરકાલિગી. સ્ત્રી० (દીર્ઘકાલિકી) ધાબા
ગતકાળની સ્મૃતિ અંતે ભાવિ વસ્તુની
વિચારબાદી સજા.

દીરકાલોવરમિયા. સ્ત્રી० (દીર્ઘકાલોવરિકા)
અતીત અને અનાગત વસ્તુ વિષયક જ્ઞાન-
વાળા સજા, સંજાનો પ્રથમ પ્રકાર.

દીરણિવ પુ० (દીર્ઘવૃત) કમ્પિત્તપુરના એક
રાજા.

દીરદત્ત. પુ० (દીર્ઘદત્ત) આણ્વતરોપપાતિક
સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાજાની ધારણી
રાણીના પુત્ર (૨) જમ્બૂદ્વીપના ભરતમાં
આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૧૦ માં
તીર્થકર. (૩) એક જૈન મુનિ.

દીરદસા. સ્ત્રી० (દીર્ઘદસા) એ નામનો
એક ગ્રન્થ.

દીરપાસ. પુ० (દીર્ઘપાશ) ઐરવત ક્ષેત્રમાં
થનાર ૧૬ માં તીર્થકર

દીરપુટ્ટ. પુ० (દીર્ઘપુટ્ટ) સર્પ. (૨) યવ-
રાજાનો એક મન્ત્રી.

દીરવાહુ. પુ० (દીર્ઘવાહુ) આવતી ચોવીસીના
ત્રીજા વાસુદેવ (૨) આઠમા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂરબવનું નામ.

દીરમહ પુ० (દીર્ઘમદ) સંભૂતિવિજયના
ગ્રન્થ

દીરમહ. ત્રિ० (દીર્ઘાદ) દીર્ઘકાળથી જાણીતું.

દીર ત્રિ० (દીર્ઘ) લાંબુ; મોટું

દીરલોગસત્ય. ન० (દીર્ઘલોકગત) અગ્નિ

દીરલોચ પુ० (દીર્ઘલોક) વનરપનિગ્રય.

દીરવેયદ્. પુ० (દીર્ઘવેતાદય) કાશ્મીર વૈતાલ્ય
પર્વત.

દીરસેણ પુ० (દીર્ઘસેન) આણ્વતરોપવાતી સુ-
વના ત્રીજા વર્ગના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ.
(૨) શ્રેણિક રાજાની ધારણી રાણીના
પુત્ર. (૩) ઇરવતક્ષેત્રના વર્તમાન ચોવી-
સીના આઠમા તીર્થકરનું નામ

દીરસણ. ન० (દીર્ઘસેન) સત્યા; પથારી.

દીરિયા. સ્ત્રી० (દીર્ઘિકા) પાણીની તીક;
ધારીઓ (૨) નહેર. (૩) લાખી વાવ

દુ સ્ત્રી० (દુ) સળા સામાન્ય

દુ. ગ્ર० (દુર) અભાવ (૨) ખરાબ, બુક
(૩) મુશ્કેલી. (૪) નિન્દા

દુ ત્રિ० (દુર) બે ૨

દુગ્ધગુચ પુ० (દ્વિગુણક) બે પરમાણુઓનો
અંક

દુગ્ધાકલ્પ. ત્રિ० (દુગ્ધાકલ્પ) ૬ બે કહેવાય
એવું.

દુગ્ધાર. ન० (દુગ્ધ) પારણ.

દુગ્ધારાહ. ત્રિ० (દુગ્ધગચ) જોનું આરાધન
મુશ્કેલીથી થઈ શકે તે

દુગ્ધારિચ્છા. સ્ત્રી० (દુગ્ધારિકા) નાનું પારણ;
ખારી. (૨) ગુમ કાગ.

દુગ્ધાવત્ત. ન० (દ્વિગ્ધાવર્ત) દષ્ટિવાદનું અ-
ચિન્નચિદ્વનયવાળું સૌગમ્ય મંત્ર.

बुद्ध. त्रि० (द्वितीय) श्रीगुं.

દુઃખોપશ્ય. નં (દ્વયવન્ત) યુરુતે વદના કરના
 એવાર મસ્તક નમાડ્યું તે; ‘હ્રસ્વજિમિ-
 ખમાસમણો’ એ પાઠમા ‘અણ્જાણ્ડ’
 એ પદ બોલી આસા માગતાં મસ્તક
 નમાડ્યું તે.

वृंदुभग. } पु० (दुन्दुभक) ८८ पैशी १८मा
 वृंदुभय } मद्रासराज्य नाम

हुंदुभि. } पु० (हुन्दुभि) मांहुं नगार,
 हुंदुहि } अ० गगनु पाजित

દ્રુમિલ. પુ. (દુમ્બિલ) એ નામના એક જ-
નાર્ય દેશ.

दुकराणा. पु० (द्विकर्मा) चतुर्थानि विशेष

दुकूल. न० } (इकूल) उल्ल विमेष (२)
 दुकूल. पु० } नि० इल्ल उल्लनी लललन

અનાવેશ વસ્ત્ર આદિ

दुष्कट न० (दुष्कृत) ५५, ६१/५

दुकडि वि० (दुष्कृतिन.) नागडा, मध्यप्रान्त

दुकय न० (दुकृत) पापः

दुकर. वि० (बुका) ६' ५२. मु० ५३, अ ५३.
उरवाते अशक्य.

दुष्काल. पु० (दुष्काल) अक्षरा, दुर्भिक्ष

दुकाख न० (३ ख) ६. ५. ३८ अंश. (२)

त्रि० ६ अ आपनार (३) न० असाना
पेदनीय इन्म. (४) लगवनीमृवना प्रथम

શતકના બીજા ઉદ્દેશાનુ નામ. (૧) શાસ્ત્રી
વિદ્ય અર્થે માનસિક દુઃખ

दुखलक्षण. न० (दुःखन) जुओ. ' ६३५ ' "

दुखवशात्ता. } श्री () दृ.प.प.

दुःखम. वि० (दुःखम) असमर्थ. (२)

અશબ્દ્ય.

ઉત્પન્ન થયેલી અસાતા વેદના-પાંડ.

કુમલોલિયા બા. (કુડોલિયા) નદી, ગાંધી.

दुःखिन्. त्रि० (दुःखिन्) दुः५।

दुःखितयः त्रि० (दुःखित) दुःख पापेन, दुःखी
यपेन.

दुःखवृत्तर. त्रि० (दुःखोत्तर) भुक्तेः त्रीथी पार
पामवा योज्य.

दुष्खुत्तो. प्र० (द्विकृतम्) जे ५२

દુલ્હન. ત્રિલ (દ્વિલ) જેને એ ખરી રાખ
 તે ગાય એ સ વગર.

दुग न० (द्विक) मे.

દુર્ગંધ પૃષ્ઠ (દુર્ગંધ) દુર્ગંધ, અસાધ્યવાસ
(૨) ત્રિષ્ઠ અસાધ્ય ગંધવાળા (૩) ૬૦

सिगंध नामनी नाम कर्मनी ओक प्रकृति

दुग्गुंका वि० (जुगुंमक) जुगुंसा इरनार

दुग्धकृष्णः स्यात् (दुग्धकृष्णः) लब्धनीयं यन्त्र
ने सार्थं यत्नी यन्त्र

दुग्धचक्राणिज्ज त्रि० (जुगुप्मनीय) शुभ्रसा।
 ५२५॥ ॥५५

दुग्गुच्छा श्री० (जुगुप्सा) दुर्गन्धवाणी १५१
१२६ जंतु। अत्रो अगर्भे (२) मा-

ਦੁਨੀਯ ਭਰਮਨੀ ਐਤ ਪ੍ਰਭੁਤਿ ਚ ਜੇਨਾਥੀ।

दुग्गुंकि त्रि० (जुगुप्पिण) जुगुप्सा इत्यार

દુગુણ્ય. ત્રિ. (સુગુણ્ય) પ્રાણીન ચતુ,
 વિન્દ્ય

दुग्गुण. त्रि० (द्विगुण) अभाष्य. (२) दृष्टिवा
अन्तर्गतसिद्धश्रेण्याया अने भाष्यसश्रेण्याया

પરિકર્મનો આડમો ભેદ અને પુરુસણા
આદિ પાંચ પરિકર્મનો પાચમો ભેદ

दुग्ध } न० (दूध) शुभो ' दुग्ध '

दुर्गात्ता श्री० (द्विगोत्रा) ये नामनी येः

कुमा पु०(कुं) विषम प्रदेश; दुर्गम स्थान.

(2) पु० न० शिक्षा. डाट. (3) ५५;
६.५५

કુમા. નં () કષ્ટ; દુઃખ.
 કુમાઘ્ર ત્રિં (કુર્ગત) દન્દ્રી; ધનહીન; ઉપકાર વગેરેથી રહિત.
 કુમાઘ્ર. પું (કુર્ગત) દુષ્ટ અગ્ર.
 કુમાહ. સ્ત્રીં (કુર્ગત) નરક તિર્થય આદિ દુર્ગતિ. (૨) વિપતિ. (૩) દુર્દશા. (૪) દરિદ્રતા.
 કુમાઘ. પું (કુર્ગત) અરાધ્ય ગૈન્ધ. (૨) ત્રિં-કુર્ગ-ધવાળું.
 કુર્ગાંધિ. ત્રિં (કુર્ગાંધિ) કુર્ગ-ધવાળું; નહાર.
 કુમાત ત્રિં (કુર્ગત) દરિદ્ર; બિખારી.
 કુમામ. ત્રિં (કુર્ગમ) દુઃખે સમગ્નય-જાણાય એવું.
 કુમા. સ્ત્રીં (કુર્મા) કુર્માદેવી.
 કુમાસ પું (કુર્મા) જેમાં પ્રયાસથી પાવાનું મળતું હોય તે; દુર્ભિક્ષ.
 કુર્માઝ્ઝ. } ત્રિં (કુર્માઝ) મુશ્કેલીથી અહણ
 કુર્મોઝ્ઝ. } થઇ શકે-જાણી શકાય તેવું.
 કુર્મઝ્ઝ. ત્રિં (કુર્મઝ) જેનું મુશ્કેલીથી આ-રોગન કરી શકાય તે.
 કુર્માસ પું (કુર્માસ) દુર્ભિક્ષ. દુકાળ.
 કુર્મણ. પું (કુર્મણ) ધણ; હુદારનું એક એકાનર.
 કુર્મંતરિય. પું (કુર્મંતરિય) એક ધેર ભિક્ષા લઇ વચ્ચે બે ધર છોડી ત્રીજેથી ભિક્ષા લેવાનો અભિપ્રાય ધરનાર સાધુ-ગૌશાળાના અનુયાયી
 કુર્મક. ત્રિં (કુર્મક) જેને બે પૈડાં હોય તેવું વાહન.
 કુર્ચિયણ. ત્રિં (કુર્ચીર્ણ) દુષ્ટ રીતે કરેલું કામ.
 કુચ્ચ. ત્રિં (કુર્ચીય) ખીજું.
 કુચ્ચય. ત્રિં (કુર્ચીય) દુઃખેથી છોડાય તેવું.
 કુચ્ચર. ત્રિં (કુચ્ચર) મુશ્કેલીથી ચલાય તેવું સ્થાન. (૨) મુશ્કેલીથી આચરવા યોગ્ય.
 કુચ્ચરિત. નં } (કુચ્ચરિત) અરાધ્ય આચરણ;
 કુચ્ચરિય. } નહારી ચાલચલગત.

કુચ્ચિયણ. નં (કુચ્ચીર્ણ) દુષ્ટ ભાવથી કરેલ કાર્ય-હિસા આદિ. (૨) દુષ્ટ આચરણ.
 (૩) ભેગી કરેલી દુષ્ટ વસ્તુ.
 કુર્જાદિ. પું (કુર્જાદિ) કુર્જાદી નામનો અહ; ૮૮ મહાઅહમાંનો એક.
 કુર્જાત. પું (કુર્જાત) એ નામના એક આચાર્ય.
 કુર્જાણ. પું (કુર્જા) અરાધ્ય અનુધ્ય.
 કુર્જાય. ત્રિં (કુર્જાય) દુઃખેથી જાણાય તેવું.
 કુર્જાય. ત્રિં (કુર્જાય) દુઃખેથી જાણાય તે.
 કુર્જીવ પું (કુર્જીવ) દુષ્ટ જીવ (૨) નં આજીવિકાની મુશ્કેલી.
 કુર્જોસઘ. ત્રિં (કુર્જોસ) મુશ્કેલીથી અપા-વા યોગ્ય.
 કુર્જોહણ. પું (કુર્જોહણ) ધૃતરાષ્ટ્રનો મોટો પુત્ર; દુર્બોધન.
 કુર્જા. ત્રિં (કુર્જા) દોહવા યોગ્ય.
 કુર્જાઘ્ર. ત્રિં (કુર્જાઘ્ર) રૂદ્ધધ્યાન આદિ દુષ્ટ ધ્યાન ધરેલ.
 કુર્જોસય. ત્રિં (કુર્જોસ) જેની સેવા કષ્ટથી થઇ શકે એવા.
 કુર્જોસય. ત્રિં (કુર્જોસ) જેનો મુશ્કેલીથી નાશ થઇ શકે એવું.
 કુર્જોસિય. ત્રિં (કુર્જોસિય) દુઃખ પામેલ.
 કુર્જોસિય. ત્રિં (કુર્જોસિય) કષ્ટથી નાશ પામેલ.
 કુર્જ. ત્રિં (કુર્જ) દેખવાળા.
 કુર્જ. ત્રિં (કુર્જ) દુષ્ટ; અરાધ્ય.
 કુર્જા. નં (કુર્જા) અરાધ્ય સ્થાન; ડાસ મચ્છર વગેરે ક્ષુદ્ર જીવવાળું સ્થાન.
 કુર્જાણ. નં (કુર્જાણ) એ નામનું કાણું-ગચ્ચનું ખીજું કાણું.
 કુર્જાણરસ. પું (કુર્જાણરસ) બેકાણીઓ રસ, પચ્ચખાણાવરણીય કષાયને યોગે કર્મમાં જે રસ પડે તે.
 કુર્જાસણ. નં (કુર્જાસણ) અભિમાની આ-સન; પગ ઉપર પગ ચડાવી બેસવું તે.

કુટુ. ચ૦ (કુટ) કુટ, અયોગ્ય

કુટુપડિચ્છિય ત્રિ૦ (કુપતીચ્છિત) કુટ -
નાસાયકને જાન આપેલું હોય તે, જાનને
એક અનિચાર.

કુરાણામ. ન૦ (કુર્નામ) કુરા અવાવવાળું
નામ (૨) અપડાવિ. (૩) કુટ નામ
(૪) મર્ષ

કુશિભાસ્કમ ત્રિ૦ (કુશિભાસ્ક) કુશ કુશથી
નીકળવાનું હોય તે

કુશિભાસ્કિયા. ક્ષી૦ (કુશિભાસ્ક) કુશકી
આધ્યાય અભિ

કુત. ન૦ (કુત) કુતાવળે કુતાવળે આવું તે.
આવના એક ફેર (૨) જલદી. કુતાવળ
(૩) નાટકવિધિ વિશેષ

કુતવિલંબિત ન૦ (કુતવિલંબિત) એક પ્રકારનો
નાટકવિધિ

કુતિનિશ્ચય ત્રિ૦ (કુતિનિશ્ચય) કુશથી અ-
લંક થાય તેવું

કુત્તર. ત્રિ૦ (કુત્તર) કુશ નર્મી શકાય તે.

કુત્તાર. ત્રિ૦ (કુત્તાર) મુશ્કેલીથી નર્મી શ-
કાય તે.

કુત્તિનિકલ. ત્રિ૦ (કુત્તિનિકલ) ને મુશ્કેલીથી
સહન થાય તે

કુત્તોમ ત્રિ૦ (કુત્તોમ) મુશ્કેલીથી નવોપ
પામના

કુત્તોમગ્ર. પુ૦ (કુત્તોમગ્ર) આદારશીલથી
અસતુષ્ટ (સાધ) મુશ્કેલીથી પ્રસન્ન થાય તે

કુત્ત. ત્રિ૦ (કુત્ત) કુશન, કુશિયન

કુહંત ત્રિ૦ (કુહંત) જેનું મુશ્કેલીથી દમન
થઈ શકે તે

કુહંસણ ત્રિ૦ (કુહંસણ) જેનું કુશ અન્ય
હોય તે

કુહમ. ત્રિ૦ (કુહમ) જેનું કુશથી દમન
થાય તે

કુહિહ. ત્રિ૦ (કુહિહ) કુશ-દર્શનવાળા.

કુહિણ. ન૦ (કુહિણ) શૂળીયા વાદળના
ધેરાવાથી મુશ્કેલી ન દેખાતાં અધારા જેવું
કાળે તે.

કુહ ન૦ (કુહ) કુશ, કુશ.

કુહજાહ ક્ષી૦ (કુહજાહ) મહિરા વિશેષ;
જેનો આદર કુશના જેવો છે તે.

કુહકી ક્ષી૦ (કુહકી) અગ્ની: પ્રસવ વખ-
તના કુશને પડતી અનાવવામાં આવે છે તે

કુહયા. ક્ષી૦ (કુહયા) કુશ આપનારી
(આપ આ વગર)

કુહુ. ત્રિ૦ (કુહુ) કુશથી-પડતી શકાય
તે (૨) ગલન.

કુહરિમ ત્રિ૦ (કુહરિમ) પાસે ન જ-
શકાય તેવું, જેને તાબે કરવાની હામ
ન બીડાય તેવું, ઉર્જય

કુહવલેડી. ક્ષી૦ () કુશની તર: મજા

કુહમાડી. ક્ષી૦ () કુશમ-
માં પાની કળકા નાખી ગધવામાં
આવે તે, ખીર

કુહા. ક્ષી૦ (કુહા) કોયેલી ગાય, અંસ
આદિ.

કુનઝ. ક્ષી૦ (કુનઝ) આયુ. ૬૦ ની સખ્યા

કુનય પુ૦ (કુનય) કુશ નીતિ.

કુનિબોહ ત્રિ૦ (કુનિબોહ) જે પ્રયાસથી
ગળા શકાય. (૨) કુશલ

કુનિય ન૦ (કુનિય) કુશથી સમિત
વંચેલ અશુભ કર્મ

કુનિરિકલ ત્રિ૦ (કુનિરિકલ) કુશ જેનું
શકાય તેવું

કુનિમત્ર. ત્રિ૦ (કુનિમત્ર) કુશ રીતે એકલ

કુપ પુ૦ (કુપ) કાથી

કુપડત્તકાવ્ય પુ૦ (કુપડત્તકાવ્ય) ૪૪ વિષ-
યની પ્રાપ્તિથી મુશ્કેલી થતા અને અનિષ્ટ

વિષયની પ્રાપ્તિથી કુશ વેદતા કુપ્રિય-
હિત પ્રમન સમિતિની કાયાનો આધાર.

दुष्पस. वि० (द्विप्रदेश) मे अवयववागा. (२)
पु० ६४५६.

दुष्पक. वि० (दुष्पक्व) दुष्ट रीति पडवेसु.

दुष्पक्व. पु० (दुष्पक्व) दुष्ट पक्ष.

दुष्पक्व. न० (द्विपक्ष) मे पक्ष. (२) नि०
मे पक्षवागा.

दुष्पक्षकलाह. वि० (दुष्प्रत्यक्षवायिन) दुष्ट
रीति-अविधिमे प्रत्याप्यान-पन्थ्याण्य
करनार.

दुष्पक्षकलाय. वि० (दुष्प्रत्याख्यात) अविधिमे
पन्थ्याण्य करेस.

दुष्पडिग्गह. न० (द्विप्रतिग्रह) दष्टिवाङ्ग्य ऐक
मय

दुष्पडियागोद. पु० (दुष्प्रत्यान्त) भाः ङी
राष्ट्र थनार, दुष्ट्यमा आनद मानना

दुष्पडोआर वि० (द्विपदावनार) } मे रथा-
दुष्पडोआर. वि० (द्विप्रत्यवतार) } नमा
नेना अभावेश अह शङ्क ते

दुष्पद } वि० (द्विपद) मे पथवागा. (२)
दुष्पय. } पु० अनुप्य. (३) न० गाङ्क.
दुष्पय. पु० (दुष्पद) कांगित्यपुरना ऐक
राग.

दुष्परिचय. वि० (दुष्परित्यज) दुःपया छो-
डाय ते

दुष्पवेस. पु० (द्विप्रदेश) पहना कन्ता अय-
प्रक्षमा युइनी मयांसमा मे पथन
प्रवेश करेवा ते

दुष्परस. वि० (दुर्गंध) मुश्केलीथी जेवाय ते.

दुष्पम. वि० (दुष्पद) दोयकुः मिथर न रहं
तेवु, पाङ्क पणी मय तेवु.

दुष्पजस. वि० (दुष्प्रयुक्त) जाटी रीति उप-
योग करेस. (२) जाटी रीति उपयोग
करनार.

दुष्पजलिय वि० (दुष्प्रजलित) दुष्ट रीति
पाङ्क.

दुष्पजलिग्रोसहिमकलगाया (दुष्प्रजलितौष-
धिमक्षणता) दुष्ट रीति पाङ्क अन्ननु
भक्षण करेस ते. मानमा ननो ऐक
अतिव्या

दुष्पयोग. पु० (दुष्प्रयोग) दुष्टपयोग

दुष्पयकलाय. वि० (दुष्प्रत्याख्यात) दुष्ट
रीति-अविधिमे पन्थ्याण्य करेस.

दुष्पडिक्कंत वि० (दुष्प्रतिफल) मुश्केलीथी
नेनु आक्रमण थाय तेवु, दुष्ट.

दुष्पडिग्गह पु० (दुष्प्रतिग्रह) विच्छेद गोदे
आग्मा दष्टिवाङ्ग्य अगना पीण पयवाग
सत्रेना पीसमे ऐक

दुष्पडिग्गह वि० (दुष्प्रतिग्रह) पधारी श-
काय नहि तेवु

दुष्पडियागोद. वि० (दुष्प्रत्यान्त) उपकारना
गहला पागवे पडने ऐना लयथी
नना उपकारमा होय न्शारी नाराष्ट
गतावनान, मुश्केलीथी गी तेवा.

दुष्पडियार वि० (दुष्प्रतिकार) नेना न्हु-
वाथी प्रतिशन-प्रयुगारे न था राड
ते.

दुष्पडिलेहग. वि० (दुष्प्रतिनेहक) ने दष्टि-
माथर न था शङ्क तेवु, नेनु पडिनेदण
न था शङ्क तेवु.

दुष्पडिलेहगा वि० (दुष्प्रतिनेहक) अवि-
धिमे पडिनेदण करेस ते

दुष्पडिलेहिय वि० (दुष्प्रतिनेहक) नेनु
पडिनेदण गराथर न था शङ्क ते

दुष्पडिहाण न० (दुष्प्रतिधान) दिसा आदि
दुष्ट्यमा प्रणिधान-पन्थ्याणी ऐकायना.

दुष्पगोहिय. वि० (दुष्प्रगोथ) दुष्ट मे-
मुश्केलीथी प्रेरणा करेवा योग्य.

दुष्पतर. वि० (दुष्प्रतर) जे नरी न शकाय ते

दुष्पथंस वि० (दुष्प्रथप) दुष्ट.

दुष्पमज्झणा सी० (दुष्प्रमाणा) दुष्ट रीति-
अविधिमे प्रमाणन करेवु ते.

દુષ્પમજ્ઞિય. ત્રિ० (દુષ્પમાર્જિત) દુષ્ટ રીતે-
અવિધિએ પ્રમાર્જન કરેલ.

દુષ્પમજ્ઞિયચારિ. ત્રિ० (દુષ્પમાર્જિતચારિ)
અવિધિએ-દુષ્ટ રીતે પુછને ચાલનાર;
અસમાધિના ત્રાંગ સ્થાનકનો સેવનાર.
(સાધુ).

દુષ્પય. પું० (દ્વિપદ) બુઓ “દુપય” શબ્દ.
દુષ્પચાર. પું० (દુષ્પચાર) ચોરી વિગેરે માઠો
આચાર; અન્યાય.

દુષ્પરકંત. ત્રિ० (દુષ્પરાકાન્ત) જેના ઉપર
મુશ્કેલીથી પરાક્રમ થઈ શકે તેવું.

દુષ્પવેસ. ત્રિ० (દુષ્પવેશ) જેમાં ધણી મુશ્કે-
લીએ પ્રવેશ થઈ શકે તેવું.

દુષ્પસહ. પું० (દુષ્પસહ) એ નામના એક
આચાર્ય કે જે પાત્રમા આરાને છંડે
થવાના છે.

દુષ્પસ્સ. ત્રિ० (દુર્દશ) મુશ્કેલીથી દેખાય તે.

દુષ્પર્દસ. ત્રિ० (દુષ્પર્દમ્ય) કદિનતાથી નાશ
કરાય તે.

દુષ્પર્દસ. ત્રિ० (દુષ્પર્દમ્ય) અજ્ઞેય; દુર્ગમ્ય.

દુષ્પિચ્છ. ત્રિ० (દુષ્પિચ્છ) કદિનતાથી દેખાય તે.

દુષ્પૂરચ. ત્રિ० (દુષ્પૂરક) જે કદિનતાથી
ભરી શકાય તે.

દુષ્પરિસ. } ત્રિ० (દુષ્પર્શ) જેનો સ્પર્શ

દુષ્પાસ. } અરાખ્ય છે તે

દુષ્પાસ. } ત્રિ० (દ્વિસ્પર્શ) સ્પર્શ અને શીત

આદિ અવિરૂદ્ધ એ સ્પર્શોથી યુક્ત.

દુષ્વદ્ધ. ત્રિ० (દુર્વદ્ધ) અરાખ્ય રીતે બાધેલ.

દુષ્વલ. ત્રિ० (દુર્વલ) બળહીન.

દુષ્વલિય. ત્રિ० (દુર્વલિક) દુર્બળ.

દુષ્વલિયાપૂસમિત્ત. પું० (દુર્વલિકાપુષ્યમિત્ત)

એ નામના એક જન આચાર્ય.

દુષ્મગ્યામ. ન૦ (દુર્મગ્યામ) નામકર્મની

એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી ઉપકાર

કરનાર લોકોને અમિત્ર થાય છે.

દુષ્મગાકરા. સ્ત્રી० (દુર્મગાકરા) જેથી સ્ત્રી-
ભાગી માણસ દુર્ભાગી અને તેવી વિદ્યા;
૪૦ વિદ્યામાંની એક.

દુષ્માસિય. ન૦ (દુર્માસિત) અરાખ્ય વચન.

દુર્મિ. ત્રિ० (દુર્મિ) દુર્ગંધી. (૨) અશુભ;
અનિષ્ઠ.

દુર્મિક્ષલ. ન૦ (દુર્મિક્ષ) જે દેશ યા કાળમા
ભિક્ષા ન મળતી હોય તેવો દેશ યા કાળ.
(૨) ભિક્ષાનો અભાવ. (૩) દુષ્કાળ.

દુર્મિક્ષલમસ. ન૦ (દુર્મિક્ષલમ) દુકાળના
જૂ વખતમા ભૂખે મરતા ગરીબોને ખોરાક
અપાય તે.

દુર્મિર્ગંધ પું० (દુર્મિર્ગંધ) દુર્ગંધ. (૨)
ત્રિ० દુર્ગંધવાળું.

દુર્મિસહ. પું० (દુર્મિસહ) અશુભ શબ્દ.

દુર્મ્મૂઝ. ત્રિ० (દુર્મૂઝ) દુરાચારી; નિન્દ્ય.
(૨) પું ન૦ નુકસાન કરનાર જન.

દુર્મ્મૂઝ. સ્ત્રી० (દુર્મૂઝ) અમગળ.

દુર્મેય. ત્રિ० (દુર્મેય) દુઃખથી ભેદવાણાયક

દુર્મગ. ન૦ (દુર્મગ) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
કે જેના ઉદયથી જીવ દુર્ભાગી અને છે.
(૨) ત્રિ० દુર્ભાગી.

દુર્મગ. ત્રિ० (દૌર્ભાગ્ય) દુર્ભાગી.

દુર્માગ. ત્રિ० (દ્વિમાગ) બીજો ભાગ, અર્ધ.

દુર્માગકલિષ્ઠ. ત્રિ० (દ્વિમાગકલિષ્ઠ) એ
ભાગે ઉકાળેલું; શેરનું અધશેર રહે તેવી
રીતે ઉકાળેલ; ખેડાણીઓ રસ.

દુમ. પું० (દુમ) અણ્ણતરોવવાઈ સૂત્રના
બીજા વર્ગના સાનમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
શ્રેણિક રાગની ધારણી રાણીના પુત્ર.
(૩) વૃક્ષ; ઝાડ. (૪) અમરેદના પાયદળ
લશ્કરના અધિપતિ. (૫) દુમ નામનું
આઈમા દેવલોકનું એક વિમાન.

દુમ્મ. ન૦ () ધોળું કરતું તે.

દુમપત્ત. ન૦ (દુમપત્ત) વૃક્ષનું પાંદડું. (૨)
ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનું એક અધ્યયન.

કુમ્ભપુષ્પિકા. (કુમ્ભપુષ્પિકા) દશ વૈકલ્પિક-
સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ.

કુમ્ભસેણ. પુ. (કુમ્ભસેન) અણ્ણતરોવવાઇ
સૂત્રના બીજા વર્ગના આદ્યમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની ધારણી
રાણીના પુત્ર. (૩) નવમા અળદેવ વાસુ-
દેવના પૂર્વ ભવના ધર્માચાર્ય.

કુમ્ભિય. વિ. () ધોળું કરેલ.

કુમ્ભુહ. પુ. (કુમ્ભુહ) એ નામના એક યાદવ
કુમાર.

કુમ્ભહ. સ્ત્રી. (કુમ્ભિ) કુમ્ભિ. (૨) ત્રિ. કુષ્ટ
બુદ્ધિવાળો.

કુમ્ભણ. વિ. (કુમ્ભણ) ૫૯ વિયોગાન્ધી
જેનું મન પિન્ન થયેલું હોય તે. (૨)
દીનતાયુક્ત. (૩) દેવયુક્ત.

કુમ્ભણિય. ન. (કુમ્ભણ) કુષ્ટ મનોભાવ;
ઉદ્વેગ.

કુમ્ભહિલા. સ્ત્રી. (કુમ્ભહિલા) કુષ્ટ સ્ત્રી.

કુમ્ભુહ. પુ. (કુમ્ભુહ) અતગદસૂત્રના ત્રીજા
વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
દારકાના અળદેવ રાજની ધારણી
રાણીના પુત્ર. (૩) કુમ્ભુહ નામની પ્રત્યેક
બુદ્ધ કે જેને ઇન્દ્રજિતના પલટાની
અવસ્થા ઉપરથી વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો હોય

કુમ્ભહ. વિ. (કુમ્ભહ) કુષ્ટિવાળો.

કુય. ન. (કુય) બત્રીસ પ્રકારના નાટક-
માંના બાવીશમા પ્રકારના નાટકનું નામ
(૨) ઉતાવળું આવું તે; ગાયનનો એક
દોષ. (૩) ત્રિ. વેગવાળું.

કુયં. સ. (કુયમ) જલદી; ઉતાવળથી.

કુયવિલંબિય. પુ. ન. (કુયવિલંબિત) બત્રીસ
નાટકમાનુ ચોવીશમું નાટક. (૨) જાદ
વિશેષ. (૩) અભિનય વિશેષ.

કુયાવત્ત. (કુયાવત્ત) વિચ્છેદ મયેષ આરમા
દ્રષ્ટિવાદ અમના બીજા વિજ્ઞાનસૂત્રનો
સત્તરમો ભેદ.

કુરુક્કમ. વિ. (કુરુત્ક્રમ) કુર્ણધ્વ; મુરકે-
લીથી ઓળંગી શકાય એવું.

કુરંત. વિ. (કુરંત) નકારા પરિણામવાળું.

કુરુક્કલ. વિ. (કુરુ) મુરકેલીથી બચાવી
શકાય તેવું.

કુરુગુચર. વિ. (કુરુગુચ) કુઃખે આચરણ
કરી શકાય તેવું; મુરકેલીભર્યું.

કુરુગુણેય. વિ. (કુરુગુણેય) માંડા સ્વભાવવાળો

કુરુગુણાલ. વિ. (કુરુગુણાલ) કુઃખેથી પાળી
શકાય તેવું

કુરુતિક્કમગણજ. વિ. (કુરુતિક્કમગણ) કુઃખે
ઉલ્લંઘન થઈ શકે તેવું.

કુરુણ. વિ. (કુરુણ) કુષ્ટાત્મા. ખરાબ
સ્વભાવવાળું.

કુરુમિગંધ. વિ. (કુરુમિગંધ) કુર્ણધ્વી; ખરાબ
વાસવાળું. (૨) પુ. કુર્ણધ્વ; ખરાબ
ગંધ.

કુરુમિગમ. વિ. (કુરુમિગમ) જ્યાં કુઃખથી
પરેડી શકાય તેવું.

કુરુમગાહ. વિ. (કુરુમગાહ) કુઃખે પ્રવેશ કરી
શકાય તેવું.

કુરુસ. વિ. (કુરુસ) ખરાબ રસવાળું, રસહીન.

કુરુહિ. પુ. (કુરુહિ) કુરુમિગંધ નામક મૂંઠે
જેના ઉદયથી જીવ કુર્ણધ્વ પામે.

કુરુમિગમ. વિ. (કુરુમિગમ) કુર્ણધ્વ; મુરકે-
લીથી સમગ્ર થયે તેવું.

કુરુહિદ્રિય. વિ. (કુરુહિદ્રિય) મુરકેલીથી સિદ્ધ
થઈ શકે તેવું; કુરાલોચય.

કુરુહિયાસ. વિ. (કુરુહિયાસ) કુઃખે કરી
સદન થાય તેવું.

કુરાગાહ. વિ. (કુરાગાહ) કુઃખે કરી આરાધી
શકાય તેવું.

કુરારોહ. વિ. (કુરારોહ) મુરકેલીથી ચઢી
શકાય તેવું.

કુરાલોચય. વિ. (કુરાલોચય) બેદરકારીથી
બેબેલું.

કુરાસય. વિ० (કુરાસદ) દુર્લભ. (૨) દુર્જય.
(૩) દુ.સહ.

કુરાસય. પુ० (કુરાશ્રય) જેનો મુશ્કેલીથી
આશ્રય થઈ શકે તે. અને પ્રત્યક્ષ
પ્રકૃતિવાળો.

કુરાસય વિ० (કુરાશય) ઉંડા આશયવાળો.
જેનો સામાન્ય બુદ્ધિથી થાક (પાર) લઈ
શકાય નહિ તે. (૨) અત્યન્ત દુઃખી
પણ સહન ન થાય તેવું

કુરિય ન० (કુરિત) પાપ.

કુરુક. વિ० () થોડું થોડું પીનંલુ;
નહી પીસેલ.

કુરુત. વિ० (કુરુત) એ વખત ઉચ્ચાર
કરેલું. પુનરુક્ત.

કુરુત્તર. વિ० (કુરુત) દુઃખ કરી નરી
શકાય તેવું. દુસ્તર, દુર્વૃથ

કુરુદ્ધર. વિ० (કુરુદ્ધ) દુઃખ નીકળે તેવો;
બહુ મુશ્કેલીથી જેનો ઉદ્ધાર થઈ શકે તેવો.

કુરુસ્તાસ. પુ० (કુરુસ્તામ) દુઃખ ઉત્થાસ;
દુર્વિચાર.

કુરુદ વિ० (કુરુદ) આરદ થયેલો. ચંદેલો
કુરુય. } ન० (કુરુપ) ખેડાળ કપ
કુરુવ. }

કુરુવ. વિ० (કુરુ) બેરૂપ, ખેની સંખ્યા.

કુરુવસંભવ વિ० (કુરુ.સંભવ) દુરૂપ-
પંચેન્દ્રિયના મળમૂત્રાદિને વિષે કિત્તવન
થતા જીવ.

કુરોવળીઝ. વિ० (કુરુળીત) દુષ્ટ રીતે-
અસંગતપણે ઉપનય મેળવવો તે; સાધ્યને
અનુપયોગી ઉદાહરણ આપવું તે

કુલહ. વિ० (કુર્લમ) દુર્લભ.

કુલ્લંચ. વિ० (કુર્લંચ) દુઃખ કરી ઉલ્લંઘાય
એવું.

કુલ્લમ. વિ० (કુર્લમ) દુર્લભ, દુઃખ મળે તેવું.

કુલ્લમબોદિય. વિ० (કુર્લમબોધિક) મુશ્કેલીથી
બોધ પામે તેવો.

કુલ્લ. વિ० (કુર્લમ) જુઓ “ દુલ્લભ ”
શબ્દ.

કુલ્લ. ન० (કાલન) ઉપતાપ, પીડન

કુલ્લગા. } પુ० (કુર્લગ) ખરાબ રંગ. (૨)
કુલ્લ } વિ० ખરાબ રંગવાળું.

કુલ્લય. પુ० (કુલ્લ) કુલ્લ નામનો પાંચાળ
દેશનો રાગ; દ્રૌપદીનો પિતા.

કુલ્લયણ ન० (કુલ્લય) કુલ્લયન; ખેની સં-
ખ્યા ખતાવનાર પ્રત્યય.

કુલ્લમ વિ० (કુર્લમ્ય) અર્થ મુશ્કેલીથી
વમવા-નગરપા યોગ્ય.

કુલ્લર. ન० (કુલ્લ) દાર; આરણ્ય; દરવાજો

કુલ્લરબાહા. સ્ત્રી० (કુલ્લરબાહા) દાર ભાગ.

કુલ્લરવયણ. ન० (કુલ્લરવન) દરવાજાના કમાડ

કુલ્લારા સ્ત્રી० (કુલ્લારા) આરણ્ય; નાની આરી.

કુલ્લારિય પુ० (કુલ્લારિક) દારપાળ, દરવાન

કુલ્લારિયા સ્ત્રી० (કુલ્લારિકા) નાની આરી.

કુલ્લલમ વિ० (કુલ્લલ) આર. ૧૨

કુલ્લલમંગ સ્ત્રી० ન० (કુલ્લલમંગ) આચારાગ
આદિ આર અગ મુત્રા.

કુલ્લલમંગિ. વિ० (કુલ્લલમંગિ) આર અંગ
મુત્રા (શાસ્ત્ર)ના ધરનાર. અંગ શાસ્ત્રવેતા.

કુલ્લલસમ. વિ० (કુલ્લલ) આરમો. (૨)
ન० પાચ ઉપવાસ બેગા કરવા તે

કુલ્લલસાવત્ત પુ० (કુલ્લલસાવર્ત) ધર્મશાસ્ત્ર
ખમાસમળાની વસ્ત્રામાં આર આવનન
આપવા તે.

કુલ્લલિતિઝ. વિ० (કુલ્લલિતિ) દુષ્ટ ચિત્ત-
વના કરેલ.

કુલ્લિટ. પુ० (કુલ્લિટ) આવતાં ચોવીસીના
ખરતલેતના આઠમા વાસુદેવ. (૨) ચાલુ
ચોવીસીના ખીજા વાસુદેવ.

કુલ્લિય. } વિ० (કુલ્લિય) બે પ્રકારનું
કુલ્લિય. }

કુલ્લિમજ્ઞ. વિ० (કુલ્લિમજ્ઞ) જેના વિભાગ
કરવા કઠણ છે તે.

દુર્વીસ. સ્ત્રી० ન० (દુર્વિશલિ) આવીસ.
દુર્વચ્છ. ત્રિ० (દુર્વેત) નકારાં આચરણ કર-
નાર; માડાં વન આચરનાર. (૨) વન
રહિત. (૩) ન० દુષ્ટ નિયમ.

દુર્વચ્છ. ત્રિ० (દુર્વેણ) ખરાબ દેખાવવાળું.
દુર્વચ્છા. ન० (દુર્વેચ્છ) ખરાબ વચન.

દુર્વચ્છુ ત્રિ० (દુર્વેષુ) વસુ-ભવ્ય-મોક્ષ જ-
વાને યોગ્ય, દુષ્ટ-વસુ અર્થેત્ અભવ્ય
દુર્વહ. ત્રિ० (દુર્વેહ) દુઃખથી વહન કરવા
માગ્ય

દુર્વિ. સ્ત્રી० (દુર્વિ) ધ્રો; વનરૂપિનિ વિરોધ.
દુર્વિદિ. ત્રિ० (દુર્વિદિન) ખરાબ માત્રનાર,
અપ્રિયવક્તા.

દુર્વિજ્ઞાણ્ય. ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞય) દુઃખથી જાણી
શકાય તેવ. જાણવાને અશક્ય

દુર્વિજ્ઞાણ્ય. ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞાત) ખાટી રીતે જાણેલ.

દુર્વિજ્ઞમચ્ચ ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞમચ્ચ) દુર્વેચ્ચ. જે મુ-
દુર્વિજ્ઞમાવ. ત્રિ० (દુર્વિજ્ઞમાવ) મુદ્ધલીથી જા-
ન શકાય તે.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિત) વચ્ચે વિનાશ; નાશ.

દુર્વિચ્ચિદુ ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિદ) નાશારીગો અ-
ધેન્દ્ર્ય. (૨) અશિક્ષિત. જાનનું બુદ્ધિ
અભિમાન કરનાર

દુર્વિચ્ચિદ ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિદ) મુશ્કેલીથી સહન
કરતું તે.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિદ) દુઃખે મુદ્ધ
કરી શકાય તેવું.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિદ) અપયશવાળો

દુર્વિચ્ચિદ. સ્ત્રી० (દુર્વિચ્ચિ) ખરાબ દૃષ્ટિ; માવદું

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) મુશ્કેલીથી ચાલી
શકાય તેવું.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) દુઃખે કરી
સમજાવવા યોગ્ય; દુર્બોધ.

દુર્વિચ્ચિદ. પુ० (દુર્વિચ્ચિ) અવસર્પિણી કાળનો
પાત્રમો આગે અને ઉત્સર્પિણી કાળનો
ખીજો આરો.

દુર્વિચ્ચિદ. સ્ત્રી० (દુર્વિચ્ચિ) અવસ-
ર્પિણીનો બહેન આરો અને ઉત્સર્પિણી
કાળનો પહેલો આરો.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) જેમાં
એકાંત દુઃખમાં દુઃખ છે એવા આરામાં
જન્મેલ

દુર્વિચ્ચિદ. સ્ત્રી० (દુર્વિચ્ચિ) ઉત્સર્પિ-
ણીના ત્રીજા અને અવસર્પિણીના ચોથા
આરાનું નામ; જેના દુઃખ ધાણું અને
સુખ થોડું હોય એવો કાળ

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) જેમાં અકલ
દુઃખ છે એવા આગમો જન્મેલ

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) દુઃખે કરી બોધ
પમાડી શકાય તેવો

દુર્વિચ્ચિદ. પુ० (દુર્વિચ્ચિ) અવસર્પિણીના બહેન આરો અને ઉત્સર્પિ-
ણીના પહેલા આરો, ૨૧૦૦૦ વર્ષના
પરિમાણવાળો કાળ.

દુર્વિચ્ચિદ. પુ० (દુર્વિચ્ચિ) અવસર્પિણી કાળનો ચોથો આરો અને
ઉત્સર્પિણીકાળનો ત્રીજો આરો; ૪૨૦૦૦
વર્ષ ઉંજો એક કાટકાટિ સાગરોપમ
પરિમિત સમય

દુર્વિચ્ચિદ. પુ० (દુર્વિચ્ચિ) ભગવતી
સૂત્રના એક ઉદ્દેશાનું નામ

દુર્વિચ્ચિદ. પુ० (દુર્વિચ્ચિ) અવસર્પિ-
ણીકાળના પાંચમા આરાનું અને ઉત્સ-
ર્પિણીના ત્રીજા આરાનું નામ.

દુર્વિચ્ચિદ. પુ० (દુર્વિચ્ચિ) નામ કમંતી એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ કંઠાર સ્વર
પામે.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) અવિનીત.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) મુશ્કેલીથી સ-
દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) હન થાય તેવું.

દુર્વિચ્ચિદ. ત્રિ० (દુર્વિચ્ચિ) દુઃખે કરી
મેળવેલું

દુસ્તિજ્ઞા. સ્ત્રી (દુઃશય્યા) દુષિત શય્યા-મ-કાન.

દુસ્તીલ. ત્રિ (દુઃશીલ) અરાધ્ય સ્વભાવ-વાળો. (૨) દુરાચારી.

દુસ્તીલ. નં (દુઃશીલ્ય) અરાધ્ય સ્વભાવ.

દુસ્તીસ. પુ (દુશિષ્ય) દુષ્ટ શિષ્ય.

દુસ્તુમિણ } પુ નં (દુસ્ત્ર) દુષ્ટ
દુસ્તુવિણ. } સ્ત્રી, અરાધ્ય સ્ત્રી.

દુસ્તુય. નં (દુઃશ્રુત) દુષ્ટ શાસ્ત્ર. (૨) વિ-શ્રુતિ કટુ.

દુસ્તેજ્ઞા. સ્ત્રી (દુઃશય્યા) દુષ્ટ વસતિ, દુઃખ-દાયક મકાન.

દુહ. નં (દુઃહ) દુઃખ, પીડા.

દુહમ્. પુ (દુર્મ) દોષોગ્ધ; કમનસીબ

દુહમ્. ત્રિ (દુમય) અન્ને, ભે.

દુહમ્. ત્રિ (દુર્હત) અરાધ્ય ગતિ મારેજ.

દુહમ્. ત્રિ (દુર્હત) ભેથી મારેજ

દુહમ્. મં (દુધાનમ) અંતે તરફથી, અંતે પ્રકારે.

દુહમ્. પુ (દુધાનમ) ભે પ્રતિધવાળો અવ.

દુહમ્. નં (દુર્મ) દુર્ભાગ્યનામ; નામ ક-ર્મની એક પ્રકૃતિ, જેના કિન્નયથી અવ દુર્ભાગ્ય પામે છે

દુહમ્. ત્રિ (દુર્ધટ) દુર્ધટ, કડિન.

દુહમ્. પુ (દુષણ) મુદ્દગ વિશેષ, કસરતનું એક સાધન

દુહમ્. નં (દોહન) દોહતું તે

દુહમ્. ત્રિ (દુઃસ્વાચ્છ) દુઃખદાયક

દુહમ્. ત્રિ (દુષ) દોહેજ

દુહિય. ત્રિ (દુઃશિત) દુઃખી શોકશ્રસ્ત; પીડિત.

દુહિયા. સ્ત્રી (દુહિત્) કન્યા, દીકરી.

દુહિલ. ત્રિ (દુહિલ) દ્રોહકરનાર, દ્રોહી.

દુહિલાસ. નં (દુહિલાસ) વાણિજ્ય નગર-ની બહારનું એ નામનું એક ઉદ્યોગ.

દુર્હ. સ્ત્રી (દૂતી) બસસ સ્ત્રી. (૨) ઉપાસ-ણાના ૧૬ દોષમાંનો બીજો દોષ.

દુર્હિપિડ. પુ (દૂર્તિપિડ) ગૃહસ્થનો સંદેશ પહોંચાડી આહાર લેવો તે; ઉપાસણાના ૧૬ દોષમાંનો બીજો દોષ.

દૂત. પુ (દૂત) સંદેશ પહોંચાડનાર; દૂત.

દૂતી સ્ત્રી (દૂતી) સંદેશ આપનારી સ્ત્રી.

દુર્મ. નં (દુર્મ) બુધો “દુર્મ” શબ્દ.

દુર્મમસતા. સ્ત્રી (દુર્મમસતા) દુર્ભાગી બાળકને જન્મ આપનાર સ્ત્રી.

દુર્મ } ત્રિ (દાવક) દુઃખ કરનાર.
દુર્મ }

દુર્મ. નં (દુર્મ) દુઃખી કરતું તે.

દુર્મ. નં () ધોળુ કરતું તે.

દુર્મ. ત્રિ (દુર્નમ) દુષ્ટ મનવાળો.

દુર્મિ. ત્રિ (દાવિત) દુઃખી થયેલ.

દુર્મિ. ત્રિ () ધોળું કરેલ (૨) બળેલ; દાવેલ.

દુર્મ. પુ (દૂત) સંદેશ પહોંચાડનાર; દૂત.

દુર્મકમ. નં (દુર્મકમ) બુધો “દુર્મકમ” શબ્દ.

દુર્. નં (દૂ) દૂર, ઝંટે; આથે (૨) ત્રિ-ઝંટે આવેલ (મોક્ષ), અસમીપવર્તી.

દુર્ગ. ત્રિ (દુર્ગતિક) દૂર જનાર.

દુર્ગમ. (૨) સોધર્મ આદિ દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થનાર.

દુર્તરામ ત્રિ (દૂર્તરા) અપવન્ત દૂર.

દૂરા મં (દૂરા) દૂરથી.

દૂરાલભ્ય. પુ (દૂરાલભ્ય) મોક્ષમાર્ગી.

દૂરાલભ્ય. પુ (દૂરાલભ્ય) દૂર રહેલ આશ્રય (૨) મોક્ષ. (૩) મોક્ષનો માર્ગ

દૂમ નં (દૂમ) વસ્ત્ર, ચાદર.

દૂમગણિ. પુ (દૂમગણિ) લોકિતાચાર્યના શિષ્ય.

દૂસ. નં (દૂષણ) કલક.

કુસમા ક્ષીં (કુસમા) ભુઓ “ કુસમા ”
શબ્દ.

કુસર. પું (કુસ્વર) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
કે જેના ઉદયથી જીવ અરણ્ય સ્વર-
અવાજ પામે.

કુસરચણ. નં (કુસરચણ) પ્રધાન-શ્રેષ્ઠ વસ્ત્ર.

કુસહ. ત્રિં (કુસહ) ભુઓ “ કુસહ ” શબ્દ.

કુસિ નં (કુસ) તક, ઝાંશ.

કુસિ. પું (કુસિ) નપુંસકનો એક ભેદ.

કુસિત. } ત્રિં (કુસિત) દૂષિત; દોષયુક્ત.

કુસિય. } (૨) પું એક પ્રકારનો નપુંસક.

કુહમ. ત્રિં (કુહમ) કુહાંગી; પામર; દીન.

કેડલ. નં (કેડલ) દેવાલય; દેવળ.

કેડલિચ્છ. પું (કેડલિચ્છ) દેવળની સભાગ
અંતાર. પ્રગર્ભ

કેય ત્રિં (કેય) દેવા યોગ્ય

કેયક. પું () એક પ્રકારનો શિશુ-
કાચિર

કેવ પું નં (કેવ) ભવનપતિ, ચાણુઅનર,
જ્ઞાનિક અને વૈમાનિક દેવતા. (૨)
આર્થી, રાજા, માસિક, (૩) અજનક
પરિતના સિદ્ધાચનના એક દારુનો નામ.

(૪) ગધિલવિજયની પૂર્વ સરહદ ઉપ
રનો વખારા પર્વત. (૫) દેવદારના
અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૬) એ નામનો
એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર. (૭) મેધ.

(૮) આકાશ. (૯) દેવાધિદેવ, પરમાત્મા
(૧૦) સાધુ; મુનિ

કેવઈ. ક્ષીં (કેવકી) વસુદેવની એક રાણી,
કૃષ્ણવાસુદેવની માતા. (૨) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતખંડમાં થનાર ૧૧ મા તીર્થકરના
પૂર્વભવનું નામ.

કેવડલ. ત્રિં (કેવોલ) દેવકૃત.

કેવડલ. ત્રિં (કેવગ્ન) દેવથી રક્ષિત.

કેવડલ. પું (કેવપુત્ર) દેવપુત્ર.

કેવડલ. નં (કેવકુલ) દેવળ.

કેવંચકાર. } પું (કેવાન્ચકાર) દેવોને સ-
કેવંચકાર. } તાઈ જવા માટે અંધકારનું
સ્થાન હોવાથી તમરકાયનું એક નામ.

કેવકચ્છા. ક્ષીં (કેવકચ્છા) દેવકચ્છા; દેવ-
કુમારી.

કેવકહકહય. પું (કેવકહકહક) દેવતાઓનો
કોલાહલ.

કેવકિલ્લિસ. } પું (કેવકિલ્લિષ) દેવતાની
કેવકિલ્લિસિય. } ક્ષત્રી જાત; કિલ્લિષ
જાતના દેવતા.

કેવકિલ્લિસિયા. ક્ષીં (કેવકિલ્લિષિકી) ભા-
વના વિશેષ, જે ક્ષત્રી દેવતાનામાં ઉત્પન્ન
થવાનું કારણ છે.

કેવકુમાર. પું (કેવકુમાર) દેવકુમાર.

કેવકુરા. ક્ષીં (કેવકુર) મેર પર્વતની દક્ષિણે
મહાવિદેહાન્તર્ગત એક જુગલીયાનું ક્ષેત્ર.
(૨) ૨૧ મા તીર્થકરની પ્રવળ્યા પાલ-
ખીનું નામ

કેવકુર. પું (કેવકુર) જમ્બૂદ્વીપના મહા-
વિદેહક્ષેત્ર અન્તર્ગત એક જુગલીયાનું ક્ષેત્ર.
(૨) એ નામનો દેવકુર ક્ષેત્રનો એક
દેવ. (૩) એ નામનું એક કૂટ. (૪)
જમ્બૂદ્વીપના સોમનસ વખારા પર્વતનું
ચોથું કૂટ-શિખર. (૫) જમ્બૂદ્વીપના વિ-
શ્વતપ્રભ પર્વતનું એ નામનું ત્રીજું કૂટ-
શિખર. (૬) સ્ત્રી રતિકર પર્વતની ઉત્તરે
આવેલ ઇશાનંદની અમ્રમહિષીની રાજ
ધાની.

કેવકુરકૂડ. પું (કેવકુરકૂટ) સોમનસ વ-
ખારા પર્વતના સાત કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.
(૨) વિશ્વતપ્રભ વખારા પર્વતનું ત્રીજું કૂટ.

કેવકુલમહાદુમ. પું (કેવકુલમહાદુમ) એ નામનું
એક દુમ-ગ્રાહ.

કેવકુરુય. પું ક્ષીં (કેવકુરુય) દેવકુર
ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

કેવકુલ. નં (કેવકુલ) દેવમન્દિર, દેવળ.

દેવના. સ્ત્રી. (દેવગતિ) દેવની ગતિ; નામ-
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

દેવગણિયા. સ્ત્રી. (દેવગણિકા) અપ્સરા.

દેવગુપ્ત. પુ. (દેવગુપ્ત) એ નામના એક
બ્રાહ્મણ સન્ધ્યાસી.

દેવચંદ્રક. } પુ. (દેવચંદ્રક) દેવચંદ્ર,
દેવચંદ્રક. } જમીનથી એ ત્રણ દાથ ઉઘે

ઝોટલાં; દેવમૂર્તિને એસાડવાનો ઝોટલો.

દેવજસ. પુ. (દેવજસ) એક જન મુનિ.

દેવજિજ્ઞા પુ. (દેવજિજ્ઞા) ભાગ્યવર્ષમાં થનાર
૨૨ મા તીર્થંકર

દેવકુ. ત્રિ. (દેવકુ) દોઢ

દેવગણિકાય. પુ. (દેવગણિકાય) દેવગણિકાય;
સમાન ધર્મવાળા દેવોનો સમૂહ.

દેવતમસ ન. (દેવતમસ) દેવતાને અધિકાર
રૂપ તમસ્કાય; એક પ્રકારનો અધિકાર.

દેવતા. સ્ત્રી. (દેવતા) દેવ.

દેવતી સ્ત્રી. (દેવતી) કૃષ્ણ વાતુદેવની
માતા.

દેવદત્ત પુ. (દેવદત્ત) એક પુરુષનું નામ.

દેવદત્તા. સ્ત્રી. (દેવદત્તા) ચપા નગરીની
રહેવાસી એક ગણિકા-વેશ્યા (૨)
વિપાક સત્રનું એ નામનું નવમું અધ્યયન.

દેવદાર. ન. (દેવદાર) અજ્ઞનશિરિના સિદ્ધા
યનનની પૂર્વ દિશામાં આવેલું દાર.

દેવદાર. પુ. (દેવદાર) વૃક્ષ વિશેષ

દેવદાલી. સ્ત્રી. (દેવદાલી) બહુ ઇયવાળી
એ નામની એક કન્યા, રોહિણી.

દેવદિગ્ધા. પુ. (દેવદત્ત) ધન શેઠનો તેની
ઝી ભણ્યા ઉત્પન્ન થયેલ પુત્ર.

દેવદ્વીપ. પુ. (દેવદ્વીપ) એ નામનો એક
દ્વીપ.

દેવદુરુમિ. } પુ. (દેવદુરુમિ) દેવ દુરુમિ;
દેવદુરુમિ. } વાઘ વિશેષ.

દેવદુસ્. ન. (દેવદુસ્) દિવ્ય વસ્ત્ર. દેવતાના
વસ્ત્ર.

દેવન્નુ. પુ. (દેવ) ઝ્યોતિષી.

દેવપટ્ટિકલોમ. પુ. (દેવપટ્ટિકલોમ) દેવતાને
ક્ષોભ પમાડનાર તમસ્કાય.

દેવપવેસ્યાય. પુ. (દેવપ્રવેશક) દેવગતિમાં
પ્રવેશ કરનાર ઇવ.

દેવપન્થય. પુ. (દેવપન્થ) એ નામનો સિ.
નોદા નદીના કિનારા ઉપરનો એક વ-
ખારા પર્વત. (૨) પશ્ચિમ વનખડની
વેદિકાની પૂર્વ આવેલા પર્વતનું જોડું

દેવફલિકલોમા. સ્ત્રી. (દેવફલિકલોમા) દેવ-
નાને ક્ષોભ પમાડનાર રૂપ કૃષ્ણરાજનું
એક નામ

દેવફલિહ. પુ. (દેવફલિહ) દેવને ભોગસ
રૂપ તમસ્કાય.

દેવફલિહા. સ્ત્રી. (દેવફલિહા) આઠ કૃષ્ણ
રાજમાની એક

દેવમહ પુ. (દેવમહ) દેવદાપના અધિપતિ
દેવતાનું નામ.

દેવમહામહ પુ. (દેવમહામહ) દેવદાપના અ
ધિપતિ દેવતાનું નામ.

દેવમહાવર. પુ. (દેવમહાવર) દેવસમુદ્ગો
અધિપતિ દેવતા.

દેવય. ન. (દેવ) દેવ; દેવતા. (૨) ત્રિ-
દેવસ્વરૂપ, દેવસર્વધી.

દેવયા. સ્ત્રી. (દેવતા) દેવ; દેવતા.

દેવર પુ. (દેવ) દીપર; પતિનો નાનો
ભાઈ.

દેવર. પુ. (દેવરતિ) દેવરતિ નામે એક રાગ
દેવરણ. ન. (દેવરણ) દેવતાનું અરણ્ય-
જગલ, તમસ્કાય.

દેવરમણ ન. (દેવરમણ) સાલાજન્યા નગ-
રીની બહારનું એક ઉદ્યાન.

દેવરાજ. } પુ. (દેવરાજ) દેવતાનો રાગ.
દેવરાય. } ધન્ધ

દેવલ. પુ. (દેવલ) એ નામના એક અન્ય
તીર્થ અગ્નિ.

દેવલોગ. પું (દેવલોક) દેવલોક; દેવોને રહેવાનું સ્થાન; સ્વર્ગ. (૨) દેવગ્નિ.

દેવલોચ. પું (દેવલોક) દેવલોક.

દેવવર. પું (દેવવર) દેવસમુદ્રનો અધિપતિ દેવતા.

દેવવરવહુ. સ્ત્રી (દેવવરવહુ) દેવતાની અમ્મ-મહિષી-મુખ્ય દેવી; દેવગ્નિના

દેવકૂહ પું (દેવકૂહ) દેવતાના સગામની રચનારૂપ તમસ્કાયનું એક નામ.

દેવસંગતિ. સ્ત્રી (દેવસંગતિ) દેવકૃત પ્રતિ-ભાષ (૨) દેવતાઓના પ્રતિભાષથી લીધેલી શિક્ષા.

દેવસંગિવાય. પું (દેવસંગિવાય) દેવસમાગમ. (૨) દેવસમુદ્ર. (૩) દેવોની બીડ

દેવસમુદ્ર. પું (દેવસમુદ્ર) એ નામનો એક સમુદ્ર.

દેવસમ્મ. પું (દેવસમ્મ) જન્મદાપના ઔર-વત ક્ષેત્રમાં આણુ અવસાપણીમાં થયેલ ૧૧ માં તીર્થકર. (૨) જ્ઞાનમસ્તામીએ પ્રતિભાષેલ એ નામનો એક આભણ.

દેવસ્યગિજ્ઞ પું નં (દેવસ્યગિજ્ઞ) દેવતાની સગા.

દેવસિદ્ધ. ત્રિ (દેવસિદ્ધ) દિવસ સમ્બંધી. દિવસને લગતું.

દેવસેણ. પું (દેવસેન) અતગડસૂત્રના ત્રીજા વર્ણના પાંચમાં અધ્યયનનું નામ. (૨) જલિલપુર નિવાસી ન ગ ગાથાપતિની પત્ની સુલસાના પુત્ર. (૩) ઔરવતક્ષત્રના વર્ત-માન ચોવીસીના તીર્થકરનું નામ. (૪) ગાથાગાના ભાવી જન્મનું એક નામ. (૫) ભગવાન નેમિનાથના એક શિષ્ય; એક અન્તગડ સુન.

દેવસોમદ. સ્ત્રી (દેવસોમદ) દેવરૂપ સદ્ગતિ.

દેવસુત્ય. પું (દેવસુત) જન્મદાપના ભરત-ખડમાં થનાર હડા તીર્થકરનું નામ.

દેવાંગદ. પું (દેવાન્ગદ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉન્સર્પણીમાં થનાર ૨૪ માં તીર્થકર.

દેવાંગદા. સ્ત્રી (દેવાન્ગદા) આભણકુડ ગામ નગરના ઝપડદત આભણની સ્ત્રી અને મહાવીર સ્વામીની પ્રથમ ગર્ભધારણ કર-નારી માતા. (૨) પખવાડીયાની પદરમાં રાત્રિ

દેવાણુપુવ્વી સ્ત્રી (દેવાણુપુવ્વી) નામકમેની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ સિધે સિધુ-દેવતાની ગતિમાં ગય.

દેવાણુપિય. ત્રિ (દેવાણુપિય) ભદ્ર; મહા-શય, મહાનુભાવ. દેવ સરખો પ્રિય, દેવના જેવો વડાલો. (કાંચ સંભોધના.)

દેવાતિદેવ. પું (દેવાતિદેવ) દેવોના પાણુ દેવ; તીર્થકર.

દેવાધિદેવ પું (દેવાધિદેવ) તીર્થકર.

દેવાન્દા. સ્ત્રી (દેવાન્દા) જુઓ “દેવાજ્ઞા” શબ્દ.

દેવારણ. નં (દેવારણ) દેવતાને જંગલ જેવું સ્થાન. તમસ્કાય.

દેવાહિદેવ. પું (દેવાધિદેવ) ૧૮ દોષ રહિત તીર્થકર

દેવાહિવ. પું (દેવાધિવ) દેવતાના અધિપતિ, નન્દ.

દેવાહિવદ. પું (દેવાધિવતિ) છંદ.

દેવિદ. પું (દેવન્દ) દેવતાનો છંદ.

દેવિકલ્પય. પું (દેવિકલ્પય) ૨૬ ઉત્કાલિક સૂત્રમાંનું ૧૩ મું મુત્ર.

દેવિકોવવાય. નં (દેવિકોવવાય) એ ન. મનુ એક કાલિક મુત્ર.

દેવિકિ. સ્ત્રી (દેવિકિ) દેવનો વેભવ. (૨) પું એક સુપ્રસિદ્ધ જૈન આચાર્ય.

દેવિકી સ્ત્રી (દેવિકી) દેવતાની સ્ત્રી; દેવી.

દેવી. સ્ત્રી (દેવી) દેવી; દેવાંગના. (૨) રાગની મુખ્ય રાણી; પદરાણી. (૩) સાતમાં અક્ષરવાંની માતા (૪) ૧૦ માં

અકવર્તી હરિષેણી સ્ત્રી (૨૧). (૫)
૧૮ મા તીર્થકરની માતા.
દેવુક્કલિયા. સ્ત્રી (દેવોત્કલિકા) દેવોની
૬૬-બીડ.
દેવુદેસય. પુ (દેવોદેશક) જીવાભિગમ સ્ત્ર-
ત્રનો એક ઉદ્દેશો.
દેવેન્દ્રોષવાધ. ન (દેવેન્દ્રોષપાત) ૧૨ સત્ર-
માંનું એક કાલિક સત્ર.
દેવેસર પુ (દેવેશ્વર) ૬-૬.
દેવોદ. પું (દેવોદ) એ નામનો એક સમુદ્ર
દેવોષવાધ. પુ (દેવોષપાત) જ્યૃષ્ટીપના
ભરતખડમાં થનાર ૨૩ મા તીર્થકર.
દેસ. પુ (દેશ) દેવ; શરૂતા
દેસ. ત્રિ (દેશ) દેવ કરવા યોગ્ય.
દેસ. પુ (દેશ) દેશ, જનપદ (૨) ૧૦૦
લાથ માપેલી જમીનને દેશ કહે છે. (૩)
પ્રદેશ; જગ્યા, સ્થાન (૪) દેશવિરતિ
ગુણસ્થાનક. (૫) વસ્તુનો એક ભાગ;
અંશ; હિસ્સો; પ્રદેશ. (૬) દેશકાળ,
જમાનો. (૭) સ્થળ; મહોદુ મહોદુ. (૮)
અવસર.
દેસધારાક્ષિય. ત્રિ (દેશગણિત) દેશનો
અધિકારી.
દેસધારાહય. પુ (દેશારાધક) એક દેશનો
આરાધક; સર્વથા આરાધક નહીં.
દેસકાલ. પુ (દેશકાલ) દેશકાળ, શુભ-
શુભ કાર્યનો નિશ્ચય કરેલ સમય
દેસકાલચળયા. સ્ત્રી (દેશકાલજ્ઞતા) દેશકાળને
જાણવું તે.
દેસકાલચરિતા. સ્ત્રી (દેશકાલવ્યતીતત્વ)
તીર્થકરની વાણીનો ૧૪ મો અતિશય.
દેસગ. ત્રિ (દેશક) ઉપદેશ કરનાર.
દેસગ. પુ (દેશક) દર્શક; દર્શાવનાર.
દેસગાહ. ત્રિ (દેશગાતિ) દેશધાતી; આ-
તમાના એક દેશની ધાન કરનાર કર્મ-
પ્રકૃતિ.

દેસચરિત. ન (દેશચરિત) દેશવિરતિ; આ-
વકપાત્રું.
દેસજહ. પુ (દેશયતિ) આવક; એક દેશથી
યતિ જેવો. (૨) દેશવિરતિ; સ્થળ પાપની
નિવૃત્તિ.
દેસણ. ન (દેશન) ઉપદેશ, શિક્ષા.
દેસણ. ન (દેશન) દેવ કરવા તે.
દેસણા. સ્ત્રી (દેશના) દેશના, ઉપદેશ;
ધર્મોપદેશ.
દેસવંધ. પુ (દેશવંધ) એક દેશે બંધ થાય ને
દેસવંધગ. } પુ (દેશવંધક) દેશથી બંધ
દેસવંધય } કરનાર, સર્વ બંધક નહીં
દેસય. ત્રિ (દેશક) દેશના આપનાર,
ઉપદેશક.
દેસરાગ. ન (દેશરાગ) કામ દેશમા પ્રસિદ્ધ
એક વસ્ત્રની ગતિ
દેસચિરધ. ત્રિ (દેશચિરત) એક દેશે પા-
પથી નિવૃત્તિ પામેલ, આવક.
દેસચિરદ. સ્ત્રી (દેશચિરિત) એક દેશે
પાપથી નિવૃત્તિ પામતી તે; આવકપાત્રું,
અધ્યયન સ્વીકારવાના પરિણામ.
દેસચિરત. ત્રિ (દેશચિરત) જુઓ “ દેસ-
ચિરત ” શબ્દ
દેસચિરાહય. ત્રિ (દેશચિરાધક) એક દેશે
વિરાધના કરનાર
દેસાવગાસ. પુ (દેશાવકાશ) જેમા દેશ-
ક્ષેત્ર-ભૂમિની હદ બાંધવામા આવે છે
તે; આવકનું દશમુ વ્રત.
દેસાવગાસિય ન (દેશાવકાશિક) દિશાઓ
અને વ્રતની મર્યાદા રૂપ આવકનું દશમુ
વ્રત
દેસાહિવદ. પું (દેશાધિવતિ) દેશનો અધિ-
પતિ; દેશનો રાગ.
દેસિ. ત્રિ (દેશિન) દેશમા જન્મેલ.
દેસિગણિ. પુ (દેશિગણિ) એ નામના
એક આચાર્ય.

દેસિભાસા. સ્ત્રી (દેશીભાષા) જુદા જુદા
દેશની ભાષા

દેસિય. પું (દેશક) ઉપદેશ કરનાર, કથન
કરનાર ગુરુ. (૨) ભાગદાર.

દેસિય. ત્રિ (દેશિત) દેખાડેલ (૨) ઉપ-
દેશક, પ્રતિપાદન કરેલ (૩) મોટા ક્ષેત્રમાં
વિસ્તાર પામેલ

દેસિય. ત્રિ (દૈવમિક) દિવસ સમ્બંધી

દેસિલ્લા. ત્રિ (દૈશિક) દેશમાં ઉત્પન્ન થ-
યેલ; દેશ સમ્બંધી

દેસ્તી. સ્ત્રી (દેશ્યા) દેશમાં જન્મેલી, દેશની

દેસ્તી. સ્ત્રી (દેશી) દેશી (ભાષા).

દેસ્તીભાસા સ્ત્રી (દેશીભાષા) અત્યંત પ્રા-
ચીન પ્રાકૃત ભાષાનો એક બંદ

દેસ્તુળ ત્રિ (દેગોન) થોડું કમી

દેજ ત્રિ (દેજ) શરીરના ચિન્હ, મસ નિશા
વગરે

દેજ પું (દેજ) દેડ, શરીર (૨) એક ગ-
નના પિશાચનુ નામ

દેહંબલિયા. સ્ત્રી (દેહબલિકા) ભિક્ષાવૃત્તિ

દેહન્ય ત્રિ (દેહસ્થ) શરીરમાં રહેનાર

દેહિ પું (દેહિન્) દેહધારી, આત્મા, છત્ર

દોંકિગિય પું સ્ત્રી (દ્વિક્રિય) એક સમયે
એક છત્ર બે ક્રિયા વેદે એવી રીતે સ્થાપન
કરનાર ગંગાચાર્યના મતના અનુયાયી

દોંક્લર. પું (દ્વગ્ક્લર) નપુસક.

દોંગલ. ન (દોર્ગલ) દરિદ્રતા; દુર્દશા

દોંગિલ્લિલ્લા. સ્ત્રી (દ્વિગ્લિલ્લા) એ નામનો
એક શ્રુત વિભાગ.

દોંગુલ્લિ. ત્રિ (જુગુલ્લિન્) જુગુલ્લા-ધૂળી
કરનાર.

દોંગુલ્લ. પું (દોગુલ્લ) ધણી કાંડા કરનાર
દેવતાની એક ગાન.

દોંગલ. સ્ત્રી (દુર્ગતિ) ખરાબ ગતિ, નરક
આદિ ગતિ.

દોલ. ત્રિ (દ્વિતીય) બીજો-છ-જી.

દોલ. ન (દોલ્ય) દૂતપાત્ર

દોલ્લંગ ન (દ્વિતીયાક્ષ) બીજી અંગ. (૨)
રાંધેલું શાક. (૩) કદી

દોલ્લ ત્રિ (દોલ) દોલવા યાજ્ઞ

દોલ્લા પું (દોળ) ચાર આડકત્રી માપ. (૨)
દોળકુઆ. (૩) પાણીના ગુરુ-
દોળાચાર્ય

દોલ્લમુહ. ન (દોળમુહ) ખરે કાંઈ.

દોલ્લમેહ પું (દોળમેહ) બેટલા વખતમાં
પાણીના બિદ્યા મોટી ગાગર ભરાય તે
પ્રમાણનો વરસાદ

દોલ્લસુરિ પું (દોળસુરિ) અખુલિલપુરપટ્ટન
નગરના એક આચાર્ય.

દોલ્લિય. પું (દોલિક) ગળાથી ભરેલી
મોટી કુડીમાં પુડા પ્રવેશ કરે તે એક
દોળપાણી તેમાંથી બહાર નીકળે તેટલા
વચનવાળો પુડા

દોળી સ્ત્રી (દોળી) તૌકા, નાવ (૨) પા-
ણીનું મોટું કુંડું

દોલ્લિપમા. સ્ત્રી (જ્યોતિ પ્રમા) ચંદ્રની અ-
પ્રમદિયાનું નામ.

દોલ્લાર ત્રિ (દ્વિધાર) બે ધારવાળું.

દોલ્લમુળી. સ્ત્રી (દ્વિફલમુળી) પર્વાકાશ્વની
અને ઉત્તરાકાશ્વની એ બે નક્ષત્ર

દોલ્લ પું (દોલ્લ) દુર્બળપાત્ર

દોલ્લમ ન (દોલ્લમ) દુર્ભાગ્ય

દોલ્લમસિય ત્રિ (દોર્ભનસિય) બિન્ન,
શાકચરન

દોલ્લમસ્સ. ન (દોર્ભનમ્સ) નાસી પાસી, ચિતા.

દોમાસિય. ત્રિ (દ્વિમાસિક) બે માસનું.
(૨) બે મહીનાના સાથે ઉપવાસ કરવા
તે, દિમાસિક તપ.

દોમાસિયા સ્ત્રી (દ્વિમાસિકી) ભિક્ષુની
ચાર પડિમામાંથી બીજી પડિમા-અભિગ્રહ;
આમાં એક માસ સુધી બેઠત અન્ન
અને બેઠત પાણી લઈ શકાય.

દોમિલી. સ્ત્રી (દોમિલી) એક પ્રકારની આઘીલિપિ.

દોર. પુ (દોર) દોરે; તાંતણો.

દોરૂચ ન (દોરૂચ) એ; એનો આકડો.

દોલા. સ્ત્રી (દોલા) ચાર ઇંદિયવાળા છવની એક જાત.

દોલ. પુ (દોલ) એક પ્રકારની અનાર્થ જાતિ.

દોલઈ. } સ્ત્રી (દોલઈ) દોલઈ
દોલતી. }

દોલાંગ પુ (દોલાંગ) અરિસાનો હાથો

દોલારિજ. } પુ (દોલારિજ) દોલારિજ,
દોલારિય. } દરવાન.

દોલ. પુ (દોલ) દોલ; અવગુણ; દુષ્ણ.

દોલ. પુ (દોલ) દોલ; દોલનો પર્યાય; અપ્રાંતિ.

દોલકરિયા સ્ત્રી (દોલકરિયા) ૧૮ લિપિ-માંની એક

દોલચણ. પુ (દોલચણ) દોલચણ જાતિનાર.

દોલપૂરિયા. સ્ત્રી (દોલપૂરિયા) બુધો “દો-લપૂરિયા” શબ્દ

દોલવસિયા. સ્ત્રી (દોલવસિયા) અપ્રાંતિ-કારક ક્રિયા, દોલથી ઉત્પન્ન થતી ક્રિયા.

દોલા. સ્ત્રી (દોલા) ૧૮ લિપિમાંની એક.

દોલિય. ન () દોલ-રાતવાસી અન.

દોલિયા. સ્ત્રી (દોલિયા) દોલિયા; કાંતિ; નેજ; ચંદ્રલેશ્યા.

દોલિયામા. સ્ત્રી (દોલિયામા) દોલિયા-પીના ઇંદ-ચંદ્ર તથા સૂર્યની બીજી અન-મહિમી.

દોલિય. ત્રિ (દોલિય) કાપડીઓ; કાપડનો બાપારી.

દોલિયસાલા. સ્ત્રી (દોલિયસાલા) કાપડ-વેચવાની જગ્યા, કાપડની દુકાન.

દોલિય. ત્રિ (દોલિય) દોલિયા.

દોલિય. ન () વાસી-દોલિય અન

દોલ. પુ (દોલ) કપડ; વેર બુદ્ધિ રાખી અપકાર કરવો તે.

દોલગ. ન (દોલગ) દુભાંગ.

દોલદિ. પુ (દોલદિ) એ નામનું એક ગામ

દોલગ. ન (દોલગ) દુષ્ણ દોલવાનુ વાસણ.

દોલન ન (દોલન) મલકતી સ્ત્રીને બીજે ત્રીજે મહિને મલકના છવના ભવિષ્ય પ્રમાણે સારી મારી ઇન્દ્ર-આતુરતા થાય તે.

ધ.

ધંત. ત્રિ (ધંત) અસિઆદિથી નપાવીને શોધેલું; નિર્મળ કરેલું.

ધનધનદ્ય. ત્રિ (ધનધનદ્ય) ધન ધન અવાજવાળું.

ધનજીવણ. પુ (ધનજીવણ) દુષ્ણ રાગનો પુત્ર; એક રાગકુમાર.

ધન. ન (ધન) ધન; ધન; સંપત્તિ. (૨)

૨૩ મા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર

ગુરુત્થ. (૩) એ નામનો એક શેઠ. (૪)

ધન સાર્થવાહનો એક પુત્ર.

ધનજય. પુ (ધનજય) ઉત્તર ભાદ્રપદ ન-ક્ષત્રનું ગોત્ર. (૨) પખવાડીઆના નવમા

દિવસ-નોમનું નામ. (૩) એ નામના એક શેઠ.

ધનંતરિ. પુ (ધનંતરિ) ધનંતરી વેદ.

ધનગિરિ. પુ (ધનગિરિ) એક મુનિનું નામ; આર્ય કૃત્યુમિત્રના શિષ્ય.

ધનગુણ. પુ (ધનગુણ) ધનગુણ નામે મહા-ગિરિ આચાર્યના એક શિષ્ય.

ધનગોષ. પું (ધનગોષ) રાજગૃહનગર નિ-
વાસી ધન્ય સાર્થવાહનો ત્રીજો પુત્ર.

ધનગદ્ધ. પું (ધનાદય) એ નામના એક જૈન
મુનિ.

ધનગદ્ધ. પું (ધનદત્ત) ત્રીજા વાસુદેવના
ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૨) એ નામનો
એક સાર્થવાહ.

ધનગદ્ધ. પું (ધનદેવ) ધન્ય સાર્થવાહનો
બીજો પુત્ર.

ધનગપાલ. પું (ધનપાલ) ધન્ય સાર્થવાહનો
પહેલો પુત્ર.

ધનગાય. પું (ધનદ) દેશમભ્યુ, કુબેર ભંડારી.

ધનગરક્ષિત્ય. પું (ધનરક્ષિત) ધન્ય સાર્થ-
વાહનો ચોથો પુત્ર.

ધનગવહ. પું (ધનગતિ) દેશમભ્યુ, કુબેર ભંડારી.
(૨) એક રાજકુમાર.

ધનગવંત. ત્રિં (ધનવત્) ધનવાન; શ્રીમંત.

ધનગવતિ. પું (ધનવતિ) કુબેર, ધનનો
અધિષ્ઠાયક દેવતા.

ધનગવહ. પું (ધનવહ) એ નામના એક રાજા.

ધનગસ્ત્યવાહ. પું (ધનસાર્થવાહ) રાજગૃહ
નગરનિવાસી ધન નામે એક સાર્થવાહ.

ધનગસિત્રી. સ્ત્રીં (ધનશ્રી) એક વાણીયાની સ્ત્રી.

ધનગસેટ્ટિ. પું (ધનસેટ્ટિ) રાજગૃહ નગરનો
રહેવાસી ધન નામે એક શેઠ.

ધનગવહ. ત્રિં (ધનાવહ) એ નામના એક રાજા.

ધનિ. પું (ધ્વનિ) રાખ્દ, ધ્વનિ; અવાજ.

ધનિ. સ્ત્રીં (ધ્રાણિ) અસંતોષ; લોભીપ્રકૃતિ.
(૨) તૃપ્તિ; સંતોષ.

ધનિક. ત્રિં (ધનિક) ધનવાન.

ધનિહા. સ્ત્રીં (ધનિહા) એ નામનું એક નક્ષત્ર.

ધનિય. ત્રિં (ધનિક) ધનવાન; (૨) ધણી;
માલીક; સ્વામી.

ધનિય. ત્રિં () મગ્યુત; કઠિન; દૃઢ

ધનિય. ત્રિં () અનિશય; ધણુજ.

ધણ. નં (ધણ) ધનુષ, તીરકામદુ. (૨)

ચાર દાથનું માપ; વાંભ. (૩) પું ધનુ-
ષ્યવતી નારકીઓને દુઃખ આપનાર
પરમાધામી.

ધણક. નં (ધણક) જુઓ “ધણ” શબ્દ.

ધણભાહ. પું (ધણભ) ધનુર્વા; એક પ્રકા-
રનો વાયુનો રોગ.

ધણદ્ય. પું (ધનુર્દ્ય) એ નામનો રાજા
કે જે આવતી ચોવીસીમાં પહેલા મહા-
પદ્મ તીર્થેકર પાસે દીક્ષા લેશે.

ધણપિટ્ટ. } પું (ધનુષ્ઠ) ધનુષ્યની પીઠ-
ધણપુટ્ટ. } કમાન. (૨) ધનુષ્યની પીઠના
આકારનું ક્ષેત્ર

ધણવેય. પું (ધણુવંદ) બાણ છાડવાની
વિદ્યાનો ગ્રંથ, પાત્રમો વેદ.

ધણહ. નં (ધણ) ધનુષ્ય.

ધણા. ત્રિં (ધન્ય) સન્માનનું પાત્ર; આદ-
રણીય; ભાગ્યશાળી. (૨) એક સાર્થવાહનું
નામ. (૩) એ નામના એક જૈન મુનિ.

(૪) “ અનુતરોપપાતિકદશા ” સત્રનું
એક અધ્યયન. (૫) યજ્ઞ વિશેષ.

ધણા. નં (ધાન્ય) ૨૪ પ્રકારનું ધાન્ય.
અનાજ, દાણો.

ધણાંતરિ. પું (ધનન્તરિ) કેનકરથ રા
ગનો એક વૈદ.

ધત્ત. પું () વનસ્પતિ વિશેષ

ધત્તરદ્ધ. પું (ધૃતરાષ્ટ્ર) કાળા મુખ અને
પગવાળો એક જનનનો હસ.

ધન્ન. ત્રિં (ધન્ય) ધન્યવાદને લાયક. (૨)
નં અધ્યુતરોપવાર્ધ સત્રના ત્રીજા વચનો
પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૩) પું કાકદી
નગરીનિવાસી ભદ્રાસાર્થવાહીના પુત્ર.

ધન્ન. નં (ધાન્ય) અનાજ; ધાન્ય.

ધન્નણિહિ. પું સ્ત્રીં (ધાન્યનિધિ) ધાન્ય
રાખવાનું ધર; કોઠાર.

ધન્નપુજિય. નં (પુજિતધાન્ય) એકદુ કરેલું
અનાજ.

ધર્મવિકલિપ્ત. નં (વિલિપ્તધર્મ) વેરેણ
અનાજ

ધર્મવિરહિય. નં (વિરહિતધર્મ) પવનથી
એકંદ્ર કરેણ અનાજ.

ધર્મસંકટિય. નં (સંકટિતધર્મ) ખેતરમાંથી
કાપીને ખળામાં આણેણુ ધાન્ય

ધર્મા. સ્ત્રીં (ધર્મ્યા) એ નામની એક સ્ત્રી
ધર્માવહ પું (ધર્માવહ) એ નામનો એક રાજા.

ધર્મગ. ત્રિં (ધર્મગ) ધર્મનાર

ધર્મણ. નં (ધર્મણ) વાત પડેલા તે (૨)
ધર્મણ

ધર્મણી. સ્ત્રીં (ધર્મણી) નાડી, નય

ધર્માસસાર. પું (ધર્માસસાર) એક પ્રજાગતી
વનગપતિ ધર્મામાં.

ધર્મ પુઃ નં (ધર્મ) દુર્ગતિમાં રહના પડી
રાખનાર જાન દાન, આદિત્રય ધર્મ
ધ્યા સમા, સમાચાર આદિ આત્મ-ધર્મની
આમયો (૧) રંગુને (૨) આપ (૩)
દશરેકાસિદ્ધિ મુત્રના પાલના અધ્યયનનું
નામ. (૪) ન્યયગદાગ મુત્રના નરમાં અ
ધ્યયનનું નામ. (૫) જીવને પચાસ (૬)
૧૫ માં નીચડેનું નામ (૭) દેવે
રંગુને ગતિ આપનાર અગ્ની દેવ
ધર્માગ્નિદાય (૮) પુણ્ય, મુક્તિ (૯) એ
નામના એક જન મુનિ. (૧૦) આચાર.
ન્યયદા

ધર્મ ત્રિં (ધર્મ) ધર્મકૃત, ધર્મને વાચક

ધર્મકંઠિય ત્રિં (ધર્મકંઠિય) ધર્મની આ-
દનાવાળો.

ધર્મકક્ષા. સ્ત્રીં (ધર્મકક્ષા) ધર્મની ચર્ચા;
ધર્મોપદેશ; ધર્મપ્રધાન જન શીલ તપ ભાવ
વગેરે મળ્યાં કથા

ધર્મકહિ. ત્રિં (ધર્મકહિ) ધર્મકથા કહેનાર,
ધર્મના ઉપદેશક

ધર્મકલાહ. ત્રિં (ધર્માભ્યાયિન) ધર્મ પ્રતિ-
પાદક.

ધર્મકલાહ. ત્રિં (ધર્મકલાહ) ધર્મની ખા-
તવાળા; ધર્મત્રાસ.

ધર્મગ્રોસ. પું (ધર્મગ્રોસ) એ નામના એક
સ્થવિર સાધુ.

ધર્મચક્ક. નં (ધર્મચક્ક) ધર્મને પ્રકાશ
કરનાર ધર્મચક નીચકરની આગળ ચાલે
તે ચક્ર. નીચકરના ૩૪ અતિશયમાંના
૧૧ માં અતિશય

ધર્મજમ પું (ધર્મજમ) એ નામના એક
જન મુનિ

ધર્મજાગરિયા સ્ત્રીં (ધર્મજાગરિયા) ધર્મને
માટે જાગરણ કરવું તે (૨) કુળધર્મ
પ્રચારણ આગળના જન્મને જોઈ દિવસે જ
જાગણ થાય છે તે

ધર્મજીવિ. ત્રિં (ધર્મજીવિ) અયમમ
જીવ આગનાર

ધર્મઃક્રમ. પું (ધર્મઃક્રમ) જીવુકીપના એ
જન સંત્રમાં આવતી ઉન્નિર્ણયીમ.
ચના પાંચમાં નીચકર (૨) દેવદેવ
ધર્મજીવનક્રમ

ધર્મઃભાણ. નં (ધર્મઃભાણ) આગામી-
ચાલે કય ધર્મચિંતન, ધર્મવિચારના
નિર્ણાતા, ચાલ પ્રકારના ધ્યાનમાંનું એ

ધર્મણ નં (ધર્મણ) પુઃ મારવી, તપ
પુરણ તે

ધર્મતિથયર પું (ધર્મતિથયર) જીવભગવાન

ધર્મત્યકામઃક્રમણ નં (ધર્મત્યકામઃક્રમણ)
ધર્માર્થકામ એ ત્રિવર્ગ સમગ્રી દશરેકા-
ત્રિકસત્રનું જુદું અધ્યયન.

ધર્મતિથકાય. પું (ધર્મતિથકાય) એ પ્રકારનું
લોકગ્યાપી દ્રવ્ય કે જે સર્વને ગતિમાં
સહાય કરે છે.

ધર્મદય. ત્રિં (ધર્મદય) ધર્મની પ્રાપ્તિ કે
રાવનાર; ધર્મદેશક.

ધર્મદેવ. પું (ધર્મદેવ) ધર્મમાં દેવ સમાન.
સાધુ; મુનિ.

ધર્મમિત્ત. પું (ધર્મમિત્ત) હટ્ટા તીર્થકરના
નામ પૂર્વજવતું નામ.

ધર્મમહ. પું (ધર્મમહ) ધર્મમાં પ્રેમ, સ-
મકિતનો એક પ્રકાર. (૨) એ નામના
એક સાધુ. (૩) ત્રિં ધર્મમાં રચિવાળા.

ધર્મમહાવ. પું (ધર્મમહા) એ નામનું વક્ત્ર
ગતિનું એક વૃક્ષ

ધર્મમિ. } વિં (ધર્મમિત્ત) ધર્મના ગુણ-
ધર્મમિત્ત } કાર

ધર્મમિરતિ. પું (ધર્મમિરતિ) એ નામના
એક સાધુ

ધર્મમસરણા. } સ્ત્રીં (ધર્મમસરણા) ધર્મ પા-
ધર્મમસરણા } રિધાસ, (૨) ધર્મયુદ્ધિ

ધર્મમસીલ વિં (ધર્મમસીલ) ધાર્મિક.

ધર્મમસીહ. પું (ધર્મમસીહ) યુધિર્દ મર્તીનો
મિત્ર એક રાજા (૧) આથા તીર્થકરના
નામ પૂર્વજવતું નામ. (૩) એક સ્ત્રીનું
નામ. (૪) ૧૫ મા તીર્થકરને પ્રથમ
મિત્ર આપનાર ગૃહસ્થ.

ધર્મમસેણ પું (ધર્મમસે) સાતમા ગણદેવના
નામ પૂર્વજવતું નામ.

ધર્મમા સ્ત્રીં (ધર્મમા) એ નામના એક રત્ના.

ધર્માચરિય. પું (ધર્માચરિય) ધર્મના આ-
ચાર્ય, ધર્મ પાળનાર તથા પળાવનાર સાધુ.

ધર્માવાય. પું (ધર્માવાય) ધર્મ ચર્ચા. (૨)
આરમ્ભે જૈન અગ્રથ.

ધર્માવિષ્ટ વિં (ધર્માવિષ્ટ) ધર્મભૂતી ઉનું
કરેલ. (૨) ધર્માર્થ. ધર્મલ.

ધર્મમિટ્ટ વિં (ધર્મમિટ્ટ) ધર્મપ્રિય.

ધર્મમટ્ટ વિં (ધર્મમટ્ટ) ધર્મમાં તત્પર, ધર્મ-
ની ઉડી લાગણીવાળો, ધર્મ પ્રેમી.

ધર્મમિય. વિં (ધર્મમિય) ધર્માચરણી. ધર્મ
વાન (૨) ધર્મ સાધવી.

ધર્મમિલ્લ. પું (ધર્મમિલ્લ) કેશવધ; વેણી;
અંબોડો (૨) એ નામના એક જૈન
મુનિ.

ધર્મમીસર. પું (ધર્મમીસર) ભરતક્ષેત્રમાં થતા
મંચેલ ગર ચોવીમીના ૨૦ મા તીર્થકરનું
નામ.

ધર્મ. પું (ધર્મ) } ધર્મ, વાવટો.
ધર્મા. સ્ત્રીં (ધર્મા) }

ધર્મ. વિં (ધર્મ) ધારનું કરનાર, ધારી
રાખનાર. (૨) જમૂડીપના એરવત ક્ષે-
ત્રમાં ચાલુ અવસથિતીમાં થયેલ ૨૦
મા તીર્થકર. (૩) હટ્ટા તીર્થકરના પિતા.
(૪) એ નામનો મથુરા નગરીનો રાજા.

ધર્મણ. પું (ધર્મણ) દક્ષિણ દિશાના નાગકુ-
મારોનો ધન્ધ, ધર્મજીન્દ. (૨) ધર્મજીન્દનો
મિત્ર. (૩) અતમગમ્યના બીજા વર્ગના
ગુણ અધ્યયનનું નામ. (૪) અધિક વ્રતિ
રાગની ધારણી રાણીનો પુત્ર

ધર્મણ નં () લાઘવ કરતી

ધર્મણ્યમ. પું (ધર્મણ્યમ) ધર્મજીન્દનો ઉ-
ત્પાત પર્વત.

ધર્મણા. સ્ત્રીં (ધર્મણા) ધર્મજીન્દની ધર્મણા
નામે રાજધાની

ધર્મણિ. સ્ત્રીં (ધર્મણિ) પૃથ્વી, ધર; ભૂમિ
(૨) આરમ્ભ તીર્થકરની મુખ્ય સાધવી. (૩)
અરનાથજીનો શાસન દેવીનું નામ.

ધર્મણિચરા. સ્ત્રીં (ધર્મણિચરા) નેરમાં
તીર્થકરની મુખ્ય સાધવી.

ધર્મણિચરાહારી. સ્ત્રીં (ધર્મણિચરાહારી) એ
નામની એક રાજધાની.

ધર્મણોચવાય પું (ધર્મણોચવાય) એ નામનું
એક કાલિક સત્ર.

ધર્મા સ્ત્રીં (ધર્મા) નેરમાં તીર્થકરની મુખ્ય
સાધવીનું નામ. (૨) પૃથ્વી.

ધર્મિ. નં (ધર્મિ) ત્રાગ્યસાધી નાગીને વેચી
વાડાય તેવી વસ્તુ. (૨) જાણ; કર્મ.

ધર્મિય વિં (ધર્મિય) ધારણ કરેલું

ધર્મિય. વિં () દાકેલું

ધર્મિય. સ્ત્રીં (ધર્મિય) ગણત, ધૃષ્ટના.

ધરિતસના. સ્ત્રી૦ (ધર્ષણ) વચનથી નરછેડવું ;
ધિકારવું.

ધવ પુ૦ (ધવ) એ નામનું એક વૃક્ષ; ધા-
વડીનું ઝાડ. (૨) પતિ, સ્વામી

ધવલ. ત્રિ૦ (ધવલ) ધોળુ, સફેદ; સ્વેત

ધસ પુ૦ (ધમ) 'ધસ' એવો અવાજ.

ધાઘ. } પુ૦ (ધાતુ) દક્ષિણ નરકના પળ-
ધાઘ. } પાણીનું જનનના વ્યંતર દેવ-

તાના દાંડ.

ધાઘ્યસંડ પુ૦ (ધાતકીશબ્દ) 'ધાતકી'ના
નામે બીજો દીપ

ધાર્ઠ. સ્ત્રી૦ (ધાર્ઠી) ધાવમાતા (૨) ધાવનું
કામ કરીને પ્રાપ્ત કરેલ ભિક્ષા.

ધાર્ઠિપિંડ. પુ૦ (ધાર્ઠીપિંડ) ધાર્ઠીની પેઠે
પાળાકને રમાડી-ભોલાવીને ભિક્ષા લેવી
તે, ભિક્ષાનો એક દાપ.

ધાઠ. પુ૦ (ધાતુ) સોનું રૂપ વિગેરે ધાતુ
(૨) ગર વગેરે જનનની માટી-પથ્થર.
(૨) શરીરની અંદરના વાન, પિત્ત, કફ
વગેરે ધાતુઓ (૪) ક્રિયાવાચક શબ્દ,
ક્રિયાપદ. (૫) પૃથ્વી, જંગ, તેજ અને
વાયુ એ ચાર મહાબુત.

ધાઠમ ત્રિ૦ (ધાતુજ) ધાતુથી બનેલું. ધા-
તુવાળુ (૨) નામ; શબ્દ.

ધાઠન. ન૦ (ધાઠન) પ્રેરણા. (૨) નારા

ધાઠી. સ્ત્રી૦ (ધાર્ઠી) ધાવમાતા.

ધાતુ. પુ૦ (ધાતુ) ક્રિયાવાચક શબ્દ, ક્રિયાપદ
(૨) બનિજ પદાર્થ; ધાતુ.

ધામ. ન૦ (ધામન) બગ; તેજ

ધાય ન૦ (ધાત) સુભિક્ષ, સુકાળ. (૨)
તૃમ; સતુષ્ટ.

ધાયર્ઠ. સ્ત્રી૦ (ધાતર્ઠી) કવણુ સમુદ્રને ફરતો
ધાતર્ઠીના ઝાડથી ઓળખાતો બીજો
દીપ. (૨) એક પ્રકારનું વૃક્ષ.

ધાયર્ઠલંડ. પુ૦ (ધાતર્ઠીલંડ) એ નામનો
એક દીપ

ધાયર્ઠલંક. પુ૦ (ધાતર્ઠીલંક) આંબળાનું
ઝાડ, જેની નીચે રૂઝ મા તીર્થકરને
કવળ જાન ઉત્પન્ન થયું હતું.

ધાયર્ઠસંડ. પુ૦ (ધાતર્ઠીશબ્દ) બુઓ 'ધાત-
યસડ' શબ્દ.

ધારગ ત્રિ૦ (ધારગ) ધારણ કરનાર.

ધારણ. ન૦ (ધારણ) ધારણ કરવાની અવ-
સ્થા (૨) ગ્રંથાળુ. (૩) રક્ષાળુ. (૪) પરિ-
ધાન. (૫) અવલમ્બન

ધારણા. સ્ત્રી૦ (ધારણા) મનિ જ્ઞાનનો એક
પ્રકાર, સ્મૃતિ, ધારણા. (૨) ધારણા
નામનો વ્યવહાર. (૩) જેના ઉપર આડ.
સર રહે છે તે ચાંભણી (૪) મનની
સ્થિરતા.

ધારણાવ્યવહાર. પુ૦ (ધારણાવ્યવહાર) વ્યવહાર
વિશેષ.

ધારણીજ ત્રિ૦ (ધારણીય) ધારણ કરના
યોગ્ય.

ધારણી. સ્ત્રી૦ (ધારણી) ૧૧ મા તીર્થકરની
મુખ્ય સાધ્વી. (૨) અધિકૃત્ત્વિ રાજનની
રાણી. (૩) શિવ રાજનની એ નામની
રાણી. (૪) શ્રેણિક મદારાજનની ગણી
(૫) ધારણ કરનારી

ધારણ ત્રિ૦ (ધારક) ધારણ કરનાર

ધારા. સ્ત્રી૦ (ધારા) સત્તાદિની ધાર (૨)
દૂધ, પાણી, તેજ વિગેરેની ધાર-છેડ.

ધારાવારિય. ત્રિ૦ (ધારાવારિક) જ્યાં ધારાથી
પાણી પડતું હોય તે-પ્રવારો વગેરે

ધારાવારિયલેણ. પુ૦ (ધારાવારિકલેણ) ધાર-
વારાવાળુ ધર.

ધારાહય. ત્રિ૦ (ધારાહત) વરસાદથી છટાપેલ.

ધારિ. ત્રિ૦ (ધારિ) ધારણ કરનાર.

ધારિઘા. સ્ત્રી૦ (ધારિકા) ધારણ કરનારી.

ધારિણી. સ્ત્રી૦ (ધારિણી) મિથિલાના જિત-
શનુ રાજનની રાણી. (૨) કૌશિક રાજનની
બીનું નામ (૩) બગરાજનની રાણીનું

નામ (૪) સદ્ગુણધારી-સદ્ગુણી સ્ત્રી.
(૫) રૂપી રાખની રાખીનું નામ (૬)
અથા નમરીના જિનશત્રુ રાખની રાખીનું
નામ.

ધાવણ ના (ધાવન) દોડવું, ભાગવું
ધાવણઘ. પુ (ધાવનક) દૂત; દોડનાર મંત્રક.

ધાતા સ્ત્રી () અપાત, પોદાર.

ધિદ્ સ્ત્રી (ધૃતિ) ધીરજ, ચિત્તની રા
સ્થના. (૨) ધૃતિદેવી; નિપથ પર્વતના
નિર્ગિચ્છદની અધિષ્ઠાત્રી દેવી. (૩) ધૃતિ-
દેવીની પ્રતિમા-મૂર્તિ. (૪) ધાગણ,
સ્મૃતિ (૫) અર્પિત (૬) ધરણ;
અવસ્થાન

ધિક્કય ત્રિ (ધિક્કન) ધિક્કારેલ. (૨)
ના ધિક્કાર, નિરસ્કાર

ધિક્કાર. પુ (ધિક્કાર) ધિક્કાર. નિરસ્કાર
(૧) અગિયારમાથી પદ્મમા કૃગદરના
અમયમા વપગની દડનીનિ. ધિક્કારની
શિક્ષા.

ધિજ્ઞ. ના (ધ્યે) ધીરજ, ધૈર્ય

ધિજ્ઞ. ત્રિ (ધ્યેય) ધ્યાન કરના યોગ્ય.
ચિન્તનીય

ધિજ્ઞાત્રય. પુ સ્ત્રી (કિર્જાત્રિક) આહ્વાન.

ધિજ્ઞીવિત ના (ધિજ્ઞીવિત) ધિક્કારપાત
જીવન.

ધિતિ. સ્ત્રી (ધૃતિ) ધીરજ. (૨) નિપથ
પર્વતના નિર્ગિચ્છદની અધિષ્ઠાત્રી દેવી

ધિતિકૂડ. પુ (ધૃતિકૂડ) નિપથ પર્વતના
નવકૂટમાનું જડું કૂટ-શિખર

ધિતિધર. } પુ (ધૃતિકર) અત્યમ્મત્રના
ધિતિહર. } જડા વર્ગના જડા અધ્યયનનું
નામ. (૨) કાંદો નમગી નિવાગી એક
ગાથાપતિ.

ધિધિકાર. પુ (ધિધિકાર) ધિક્ક શબ્દથી
અનિશય નિરસ્કાર કરવો તે.

ધિક્કી. પ્ર (ધિધિક્ક) ધિક્કારવાગી શબ્દ

ધિગ્ધુ પ્ર (ધિગ્ધુ) ધિક્કાર હો.

ધી સ્ત્રી (ધી) ધી; બુદ્ધિ.

ધીમંત. ત્રિ (ધીમંત) બુદ્ધિવાળું.

ધીર ત્રિ (ધીર) ધીર, ધીર. (૨) વિવેકી,
શાંત. (૩) સદ્ધિપત્ર. (૪) પુ (પરમાત્મા,
જિનદેવ. (૫) ગામધર દેવ

ધુમાળા ના (ધૂમ) કપાવતું; હવાવતું.

ધુમળા ત્રિ (ધાવ્ય) દૂર દરવા યોગ્ય.
(૨) ના પાપ. (૩) કર્મ.

ધુત. ત્રિ (ધુત) દૂર કરેલ. (૨) આચારાગ
મતનું જડ અધ્યયન (૩) આ પ્રકાર-
રના કર્મ.

ધુત ત્રિ (ધૂત) ધૂતાગ, યા

ધુમ્મ. પુ (ધૂમ) ધુમાડો

ધુપ ત્રિ (ધુત) કંપાવેલું, હલાવેલું. (૨)
ના સંયમનું અનુક્રાન. (૩) મોક્ષ (૪)
ત્રિ (ધુત) ના કર્મ.

ધુપ પુ (ધુપ) સયમ.

ધુર પુ (ધુર) એ નામના ના મા પ્રદ-

ધુરા સ્ત્રી (ધુરા) રથ આદિની ધોસરી.
(૨) ભાર, જવાબદારી

ધુરી સ્ત્રી (ધુરી) ધરી, ધોસરી

ધુવ. ત્રિ (ધુવ) નિશ્ચય, ધિર; શાશ્વત
(૨) પુ (ધુવ) કાળ, જે વખતે જે કાર્ય
કરવાનું હોય તે સમય (૩) ના મોક્ષ
અને તેના આધન (૪) અવશ્ય ભાતી.
(૫) નિશ્ચિન, નિયન (૬) મોક્ષ; મુક્તિ.
(૭) સયમ, મન્દિયાદિ નિગ્રહ. (૮) સ-
સાર. (૯) અન્યન્ત; અનિશય.

ધુવડદ્. ત્રિ (ધુવોદ્ધન) જેનો ઉત્તર
ચિહ્નિત નથી થયા એવી કર્મ પ્રકૃતિ.

ધુવડદ્યા. સ્ત્રી (ધુવોદ્યા) ધવોદ્યા પ્રકૃતિ.

ધુવડદીરળા. સ્ત્રી (ધુવોદીરળા) અવશ્યભાતી
ઉદીરળા.

ધુવં. પ્ર (ધુવમ) આહસ; નક્કા, અવિ-
ચળાપણે.

ધ્રુવકર્મિષ્ઠ. પુ० (ધ્રુવકર્મિષ્ઠ) નિત્યકર્મચારી
લુહારાદિ ભતિ.

ધ્રુવચારિ. ત્રિ० (ધ્રુવચારિ) મુમુક્ષુ, મોક્ષના
અભિલાષી.

ધ્રુવણ. ન० (ધ્રુવણ) ધાતુ. સાધ ૩૦૫

ધ્રુવગિનાહ પુ० (ધ્રુવનિગ્રહ) આનંદપદ,
અનુદાન વિશેષ

ધ્રુવપગડિ સ્ત્રી० (ધ્રુવપ્રકૃતિ) પાંચ જાના
પરણ, નવ દર્શનાવગળા, મિથ્યાત્વમોહ-
નીય, મોહકપ્રાય, ભય, ભુગુપ્તિ, તેજસ,
કામાણ, વર્ણાદિ ચાર, અચરણધુ ઉપ
ધાન, નિર્માણ, પાત્ર અનરાય, એ ૧૭
પ્રકૃતિ અવિચ્છિન્ન હોય તે માટે ધ્રુવ-
પ્રકૃત કહેવાય છે.

ધ્રુવવંશ પુ० (ધ્રુવવંશ) } જે પ્રકૃતિવંશ
ધ્રુવવંશી. સ્ત્રી० (ધ્રુવવંશી) } હેતુ મતે
અવશ્ય જાણાય તેને સ્થાને ગીછ પ્રકૃતિ
ન જાણાય તે ધ્રુવવંશી (પ્રકૃતિ)

ધ્રુવમગ પુ० (ધ્રુવમાર્ગ) મોક્ષમાર્ગ

ધ્રુવગાહ પુ० (ધ્રુવગાહ) ચન્દની સાથે ૨૯.
નાર નિત્ય રાહ

ધ્રુવવરાગ પુ० (ધ્રુવવરાગ) સયમ. (૨) મોક્ષ
(૩) શાશ્વત યશ.

ધ્રુવમંકમ પુ० (ધ્રુવમંકમ) ધ્રુવસત્તાવાળી
પ્રકૃતિનું સક્રમાણ-સમર્પણ પ્રદાનનરમા
પ્રવેશ

ધ્રુવમંતકર્મિષ્ઠા સ્ત્રી० (ધ્રુવમંતકર્મિકા) કર્મની
૧૫૮ ઉત્તર પ્રકૃતિમા નરકકાંડ, મનુ-
જદિક, દેવદિક, ચૈત્તિયસમક, આદ્યારક
સમક, નીચકરનામ, સમ્યક્ત્વમોહનીય,
સમામિથ્યાત્વમોહનીય, ઉચ્ચગોત્ર, આ
આયુષ્ય, એ અક્ષતીસ પ્રકૃતિ અ-
ધ્રુવસત્તાની, આકીની ૧૩૦ પ્રકૃતિ ધ્રુવ-
સત્તાની છે.

ધ્રુવસત્તા. સ્ત્રી० (ધ્રુવસત્તા) ધ્રુવસત્તા. જેની
સત્તા જીવને સર્વદા હોય પરંતુ ભવપ્રત્યયા-
દિક ધારણિક ન હોય તે

ધ્રુવસીલયા. સ્ત્રી० (ધ્રુવસીલતા) ૧૮ સદસ
શીલાંગ રથને ધારણ કરવા તે.

ધ્રુવસુન્ન. ત્રિ० (ધ્રુવશૂન્ય) શાશ્વત શૂન્ય એ-
ટલે જે કામ પગ કાળે અસ્તિત્વમા ન
આવે એવી દ્રવ્ય વર્ગણ

ધ્રુવ્વં. જ્ઞ० (ધ્રુવમ્) નિશ્ચળ; સ્થિર, નિત્ય

ધ્રુત ત્રિ० (ધ્રુત) પૂર્વે આધેસ કર્મ

ધ્રુતા સ્ત્રી० (ધ્રુતિ) પુત્રી, કન્યા

ધ્રુમ પુ० (ધ્રુમ) ધ્રુમાડો (૨) ધ્રુમાડાની
માફક સયમને મજિન કરનાર આદ્યગોત્ર
ધ્રુમ એક દોષ (૨) દોષ; અપ્રીતિ.

ધ્રુમકેડ પુ० (ધ્રુમકેડ) ધ્રુમકેડુ નામન.
૦. મો ગ્રહ. (૨) વહિ; અગ્નિ

ધ્રુમણ. ન० (ધ્રુમણ) ધ્રુમપાન

ધ્રુમણમા } સ્ત્રી० (ધ્રુમણમા) પાત્રમી ન
ધ્રુમણમા } રક, ત્યા ધ્રુમાડા જેના
પ્રકાશ હોય છે

ધ્રુમવદિ. સ્ત્રી० (ધ્રુમવર્તિ) ધ્રુમાડાની વા
ધ્રુમાડાની ગોદા

ધ્રુમમિહા સ્ત્રી० (ધ્રુમમિહા) ધ્રુમાડાની અ-
ગણો ભાગ.

ધ્રુમામા. સ્ત્રી० (ધ્રુમામા) એ નામની પાત્રમા
નરક જમિ.

ધ્રુમિય ન० (ધ્રુમિય) અગર વગેરે અગધી
પદાર્થનો ધ્રુપ દેવો તે.

ધ્રુમિયા. સ્ત્રી० (ધ્રુમિકા) ધ્રુવર.

ધ્રુમ્મ. પુ० (ધ્રુમ) ધ્રુમાડો.

ધ્રુય. ત્રિ० (ધ્રુય) દૂર કરેલ.

ધ્રૂયગ. સ્ત્રી० (ધ્રૂયિ) પુત્રી. (૨) પુત્રીની
પુત્રી.

ધ્રૂયા. સ્ત્રી० (ધ્રૂયિ) દીકરી; કન્યા; પુત્રા

ધ્રૂલિ સ્ત્રી० (ધ્રૂલિ) ધ્રૂગ; રજ.

ધ્રૂલિયા. સ્ત્રી० (ધ્રૂલિકા) ધ્રૂગિ.

ધ્રૂલી. સ્ત્રી० (ધ્રૂલિ) ધ્રૂગ; રજ.

ધ્રૂવ. પુ० (ધ્રૂ) ધ્રુપ; સુગન્ધી દ્રવ્ય વિશેષ.

ધ્રુવકહ્નુચ્ય. પુ० (ધ્રુવકહ્નુચ્ય) ધ્રુવનો
કડછે.

ધ્રુવઘડિયા. સ્ત્રી० (ધ્રુવટિકા) ધ્રુવ રાખ-
વાનું ભાજન.

ધ્રુવઘડી. સ્ત્રી० (ધ્રુવટી) જેમા ધ્રુવ ઉખ-
વામાં આવે તે.

ધ્રુવણ. ન० } (ધ્રુવન) રોગ નિવૃત્તિ માટે
ધ્રુવણ્યા. સ્ત્રી० } ધ્રુવથી વપરાતો મુગ-
નિધ્યુક્ત પદાર્થ. (૨) ધ્રુવ દેવો તે

ધ્રુવિય ત્રિ० (ધ્રુવિન) ધ્રુવાવેલું; ધ્રુવ દીધેલું

ધ્રેજ્ઞ. ન० (ધ્રેય) ધ્રેય; ધીરજ.

ધ્રેણુ સ્ત્રી० (ધ્રેનુ) ગાય; ધેનુ.

ધ્રેય ત્રિ० (ધ્રેય) ધારણ કરવા યોગ્ય

ધ્રેય. ત્રિ० (ધ્રેય) ધ્યાન કરવા યોગ્ય

ધ્રેવત. } પુ० (નેવત) નાભીથી ઉત્કલે

ધ્રેવય } પાન, માત ને યોજના સ્થાનમાં ન

અવાજ ધારણ કરે તે ધ્રવ: સાતમાંનો
છેલો ધ્રવ.

ધ્રોઝ્મણ. ન० (ધ્રાવન) ધ્રાવુ, સાક કરવું

ધ્રોત. } ત્રિ० (ધ્રોત) ધ્રાવેલું; સાક કરેલું

ધ્રોય }

ધ્રોયણ. ન० (ધ્રાવન) ધ્રાવ. સાક કરવું.

ધ્રોયપોત્તી. સ્ત્રી० (ધ્રોતપોત્તિકા) આશ્વાજનનું

સંસ્કરણનું પત્ર

ધ્રોરણ. ન० () આલવાની અતુરાન.

ધ્રોરણી. સ્ત્રી० (ધ્રારણી) જળની નિરન્તર

આલતી ધારા, ધારીઓ.

ધ્રોરણીની સ્ત્રી० (ધ્રોરણી) ૧૨૭ વિશેષમાં

ઉપેક્ષ થયેલ ધારી

ધ્રોરેય ત્રિ० (ધ્રોરેય) ધ્રોરે વલન કરનાર

જનવાળા અગદ વગર.

ધ્રોવણ. ન० (ધ્રાવન) ધ્રાવ. સાક કરવું

ન.

ન. ઘ० (ન) નદી, ના, નિર્વેધાથક અવ્યય.
નદ સ્ત્રી० (નદી) નદી; અથવા યમુના સિન્ધુ
દેવ્યાદિ (૨) નદી નામે એક કોપ અને
સમુદ્ર.

નડહ } સ્ત્રી० (નવતિ) નેન

નડતિ. }
નડય. પુ० (ન્યુત) ૮૪ સાખ નયનામ
પ્રમાણે કાળ વિભાગ.

નડયંગ. પુ० (ન્યુતાન્ગ) ૮૪ સાખ અથવા
પરિમિત કાળ વિભાગ.

નડલ. પુ० (નકુલ) નોળીયા.

નડલી. સ્ત્રી० (નકુલી) નોળીઆની માદા. (૨)
નકુલ સંબંધી વિદ્યા

નં ઘ० (નુ) શંકાસ્પદ અવ્યય.

નંગલ. પુ० (લાન્ગલ) હળ.

નંગુલિ. ત્રિ० (લાન્ગુલિ) પૂંછડીવાળું જનાવર.

નંદ પુ (નન્દ) આતવી આભીનીના પ્રથમ
વાનુદેવ (૨) આનન્દ, પ્રસન્નતા. (૩)
લોદાનુ આસન. (૪) નવનન્દ.

નંદગ. પુ० (નન્દક) નન્દક નામનું વાસુદેવનું
અર્જુનસંપાર

નંદ્યા ત્રિ० (નન્દન) આનન્દ ઉપગમવાનાર.

(૨) પુ० પુન. (૩) ભરતક્ષેત્રના આલુ

ચોવીનીના ચોવીસમા તીર્થકરના ત્રીજા

પૂર્વભવનું નામ. (૪) દેવનાઓને રમવાનું

આનન્દ કરવાનું સ્થાન; મેરુપર્વત ઉપર

આવેલું નન્દનવન. (૫) આવતી ચોવી-

નીના સાતમા અળદેવનું નામ. (૬) ઓ-

ગણીસમા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

નંદ્યામહ. પુ० (નંદનમહ) સમૃતિવિજયના
સિંધ

નંદાવણ. ન૦ (નન્દવન) મેઝ પર્વત ઉપર આવેલો એ નામનો અગ્નીઓ; વેનાઓનું કોણસ્થાન

નંદમિત્ર. પુ૦ (નન્દમિત્ર) આપતી ચોવીસીના ખીખ વાસુદેવનું નામ.

નંદવતી. સ્ત્રી૦ (નન્દવતી) અંતગઃસૂત્રના સાતમા વર્ગના ખીખ અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજની રાખી.

નંદસેગિયા. સ્ત્રી૦ (નન્દમંત્રિકા) અંતગઃ સૂત્રના સાતમા વર્ગના ચોથા અધ્યયનનું નામ (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજની રાખી.

નંદા સ્ત્રી૦ (નન્દા) અંતગઃસૂત્રના સાતમા વર્ગના પહેલા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજની રાખી (૩) એકમ, ૭૩ અને અગીયારસ એ ત્રણ નિથિઓનું નામ. (૪) ૧૦ માં તીર્થકરની માતા. (૫) અજનગિરિની દક્ષિણ તરફની પુષ્કરિણી વાવનું નામ

નંદાવંપાપવિમત્તિ. પુ૦ ન૦ (નન્દાવંપાપવિમત્તિ) ૩૨ પ્રકારના નાટકમાંનું એક.

નંદાપવિમત્તિ. પુ૦ ન૦ (નન્દાપવિમત્તિ) એ નામે નાટ્ય નિધિ.

નંદાવસ્ત. પુ૦ ન૦ (નન્દાવસ્ત) એક જાનનો સાર્થાઓ. (૨) ચાર ઈન્દ્રિયવાળા જાનની એક જાન (૩) દૃષ્ટિવાદાત્મક સિદ્ધિ સેણિયા પરિકર્મનો ૧૩ મો ભેદ (૪) તિલ્લ સેણિયા અને મણ્ડુસ સેણિયા પરિકર્મનો તેરમો અને પુઠ્ઠ સેણિયાદિ પાંચ પરિકર્મનો દશમો ભેદ. (૫) વિચ્છેદ ગયેલ આરમા દૃષ્ટિવાદ અગતા ખીખ વિભાગ સૂત્રનો ૧૨ મો ભેદ. (૬) અદારમા તીર્થકરનું લાંછન.

નંદિ. પું૦ ન૦ (નન્દિ) નંદીસૂત્ર. (૨) નદી-વાજિત્રનો શબ્દ. (૩) રમતગમત; પ્રભેદ; હર્ષ.

નંદિધાવસ્ત પુ૦ (નન્દિકાવસ્ત) એ નામનું સાતમા મહાયુક દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એક લોકપાળનું નામ.

નંદિઘોસ. પુ૦ (નન્દિઘોષ) એ નામેનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) આર પ્રકારના વાજિત્રનો અવાજ.

નંદિગીપિડ. પુ૦ (નન્દિગીપિડ) મહાવીર આમિના દશ આવકમાંના એક.

નંદિપુર ન૦ (નન્દિપુર) સાંડિલ દેશનું પ્રસિદ્ધ નગર

નંદિફલ. ન૦ (નન્દિફલ) નંદિકાના દૃષ્ટાંત જાનાનું ૧૫ મું અધ્યયન.

નંદિમાનક. પુ૦ (નન્દિમાનક) એક જાનનું પશી.

નંદિય પુ૦ (નન્દિક) નંદીમત્ર, નંદીસિદ્ધાંત

નંદિય. ટ્રિ૦ (નન્દિય) ગ્યાન-દ્યુક્ત. (૨) સમૃદ્ધિવાન

નંદિલક્ષ્મણ. પુ૦ (નન્દિલક્ષ્મણ) એ નામનો મગુવામિના એક શિષ્ય

નંદિવદ્ધા. પુ (નન્દિવર્ધન) મહાવીર ગ્યામીના મોટાભાઈનું નામ

નંદિવદ્ધા સ્ત્રી૦ (નન્દિવર્ધના) અંજનગિરિ પર્વતની ઉત્તરદિશાની પુષ્કરિણી વાવડીનું નામ.

નંદિસેગ પુ૦ (નન્દિસંત) જુલૂપના એ-સ્વત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્ગિપણીમાં થયેલ ચોથા તીર્થકર (૨) વિપાકસૂત્રનું નંદિષેણ નામનું છઠ્ઠું અધ્યયન.

નંદિસેગા. સ્ત્રી૦ (નન્દિસેના) પશ્ચિમ તરફના અજનગિરિ પર્વતની પૂર્વે આજુની પુષ્કરિણી વાવનું નામ.

નંદિસ્સર. પું૦ (નંદીશ્વર) નંદીશ્વર નામનો આઠમો દીપ.

નંદિસ્સરવર. પુ૦ (નંદીશ્વર) એ નામનો દીપ અને સમુદ્ર.

નદી. પુ. સ્ત્રી. (નદી) ૨૯ ઉત્કલિક
સૂત્રમાંનું ૧૧ મુ સૂત્ર, નદીનામે મૂળ
સૂત્ર. (૨) લોભનો પર્યાયવાચક શબ્દ.
(૩) મન્ધાર ગ્રામની પહેલી મૂર્છના
(૪) આદ્યા દીપ અને સમુદ્રનું નામ.
(૫) પોઠિયાં; આખલો; સાદ. (૬) દર્પ;
આનંદ. (૭) મનિશ્રુત અવધિ મનઃપર્યય
અને કેવળ એ પાંચ ગોળ.

નદીચુમ્બ. ન. (નન્દિચૂર્મક) દોડ રંગવાનું
એક ચૂર્મ.

નદીમાળ ન. (નન્દિમાળ) પાત્ર વિશેષ.

નદીમુર્યગ. પુ. (નદીમુદગ) એક ઝગતનું
મુદગ-માદક

નદીમુહ. પુ. (નન્દીમુહ) એક ઝગતનું પત્તી

નદીસર. પુ. (નન્દીશ્વર) એક દીપનું નામ

નદીસરદીવ. પુ. (નન્દીશ્વરદીવ) નદીશ્વર
નામનો આદ્યો દીવ.

નદીસરવર પુ. (નન્દીશ્વરવર) એ નામનો
દીવ.

નદીસર. સ્ત્રી. (નન્દીશ્વર) પત્ર નરકના
અંગનગિરિ પર્વતની પૂર્વઆબુની પુષ્કરિણી
વાયનું નામ

નદીસર. સ્ત્રી. (નન્દીશ્વર) અત્યંત સૂત્રના સા-
તમા વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ
(૨) રાગશુદ્ધ નગરના શ્રેણિક રાગની
નદોત્તર નામની રાણી.

નકુલ. પુ. (નકુલ) નોળાણો.

નક્ક. પુ. (નાસિકા) નાક, ધાણું દિપ.

નક્કચ્છિન્ન. ત્રિ. (નાસિકાચ્છિન્ન) નાક
ભેદાયલો; નકટો.

નક્ક. પુ. (નક્ક) નખ.

નક્કલ. ન. (નક્ક) જ્યોતિઃશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ
૨૮ નક્ષત્ર.

નક્ક. પુ. (નક્ક) નખ.

નગ. પુ. (નગ) પર્યત; પહાડ.

નગર. ન. (નગ) નગર. શહેર.

નગરગુપ્તિય. પુ. (નગરગુપ્તિ) નગરની રક્ષા
કરનાર કોટવાળા, કોટદાર વિગેરે.

નગરી. સ્ત્રી. (નગરી) નગરી; નગર

નગિણ } ત્રિ. (નમ) ૧ જ સ્થિત; નાગો.
નગ. }

નગ્મ ન. (નાગ્મ) નમ્મપાત્ર, નિઠપાધિપાત્ર

નમ્મમાવ. પુ. (નમ્મમાવ) નમ્મર્મ, સાધુરૂપિ.

નમ્મોહ. પુ. (ન્યમોહ) વડનું ઝાડ.

નમ્મણ ન. (નર્મણ) નાચનું, ગાનવાન કરતું.

નમ્મણી. સ્ત્રી. (નર્મણી) નાચ કરનારી; નદી.

નમ્મિય ત્રિ. (નર્મણી) નાચનાર.

નમ્મિય પુ. (નમ્મિય) ચામની કાપ
નમ્મિયપત્તિમિત કાર્યાવભાગ.

નટ. ન. (નાટય) ૩૨ પ્રકારના નાટક
પ્રયોગ, નૃત્યગાનાદિ. (૨) નાટ્યકળા. (૩)
ત્રિ. નાટક કરનાર; નાટકીઆ.

નટગ ત્રિ. (નર્તક) નાચ કરનાર.

નટમાલક. પુ. (નૃત્તમાલક) પેતાકામી
પ્રપ્રપાત્ર મુક્તનો અધિપતિ દેવતા.

નટય. ત્રિ. (નર્તક) નાચનાર.

નટસાતા. સ્ત્રી. (નાટયશાળા) નાટકશાળા

નટિયા સ્ત્રી. (નર્તકી) નાચ કરનાર સ્ત્રી.

નટ ત્રિ. (નટ) નટ થયેલ, નાશ પામેલ.
(૨) દિવસના વાંશ મુહૂર્તમાના સત્તરમા
મુહૂર્તનું નામ

નટવંત પુ. (નટવંત) એ નામનું ૨૬ મુ
મુહૂર્ત

નટ. પુ. (નટ) નટ; નાટકીઆ

નટિય ત્રિ. () વિરૂપિત; ખેદ પ-
માટે

નણ ઘ. (ન્ણ) શકાસ્યક અવ્યય.

નસમાલ. પુ. (નક્ષમાલ) વૃક્ષ વિશેષ; ખજુરી

નસુ. પુ. (નસુ) દોહિતરો.

નસુઆ. સ્ત્રી. (નસુઆ) પૌત્રી, દીકરાની ૬
દીકરીની દીકરી.

નરસિંહ. સ્ત્રી૦ (નરસિંહ) જુઓ “ નરસિંહ ”
શબ્દ

નરથ ત્રિ૦ (નરથ) રાખેલું (૨) છોડેલું; નરથેલું.

નરથા. સ્ત્રી૦ (નરથા) અર્થ વગરને નાકમાં
ખાંધેલ દારૂડી, નાથ

નરથિ. ઇ૦ (નરથિ) નથી. છ નહિ.

નર. પુ૦ (નર) શબ્દ, નાદ, ધ્વનિ.

નરી. સ્ત્રી૦ (નરી) નરી

નરુ. ન૦ (નરુ) નરુસકવંદ

નરુમ્મ ન૦ (નરુમ્મ) નરુસક વેદ, રંગમાં આ
અને પુરૂષ અનેના સ્ત્રીનાં હોવા તે

નરુસક. } ન૦ (નરુસક) નરુસક, નામ
નરુસગ }

નરુસગવચન ન૦ (નરુસગવચન) નરુસક
વચન, નાન્યતઃગનિ વાચક પ્રત્યય

નરુમ્મગવેદન પુ૦ (નરુમ્મગવેદન) નરુસક વેદ;
ત્રાણ વેદમાંનો એક

નરુમ્મગવેદ પુ૦ (નરુમ્મગવેદ) નરુસક વેદ,
ત્રાણ વેદમાંનો એક

નરમ. ન૦ (નરમ) આકાશ

નરમણ ન૦ (નરમ) નરમ કરતું

નરમણિજ ત્રિ૦ (નરમણ) નરમણ કરવા
યાગ્ય

નરમસિય. ત્રિ૦ (નરમસ) નરમ યાગ્ય

નરમિ. પુ૦ (નરમિ) મિથિલા નગરીનો રાગ
(૨) યાત્રુ અવસર્પિણીના રી મા તીર્થ-
કરનું નામ.

નરમિર. ત્રિ૦ (નરમિ) નરમ, વિનયા.

નરમ્કાર. પુ૦ (નરમ્કાર) નરમકાર.

નરમ્કારસિયા. સ્ત્રી૦ (નરમ્કારસીમા) નરમકાર
ગણી પાળે નહી ત્યાં સુધી સવારના
પહોરમાં એ ઘડી સુધી ચઢિવિહારના
પરચક્ર પાળ કરવા તે

નરમ્કય. પુ૦ (નરમ્કય) એ નામનો એક
આજીવિક મનનો ઉપાસક.

નરમો. ઇ૦ (નરમ) નરમકાર હો.

નરમ્કાર. પુ૦ (નરમ્કાર) પ્રણામ; નરમકાર.

નરમ્કારપુજ. ન૦ (નરમ્કારપુજ) નરમ કરવાથી
થતું પુણ્ય.

નરય. ત્રિ૦ (નર) નર થયેલ; નર.

નરય ઇ૦ (નર) નરિ.

નરય પુ૦ (નર) એક વસ્તુના અનેક ધર્મ-
માંથી એક ધર્મને મુખ્ય રાખી અન્યને
ગાળ રાખી વિચાર કરવો તે, જુદી
જુદી અપેક્ષાએ પદાર્થને જોવાની અને
સમજવાની દૃષ્ટિ (૧) ન્યાય. (૩) શાસ્ત્ર.
(૪) મન

નરયર્મ. ન૦ (નરયર્મ) નરયર્મ, આખ (૨) સ્ત્રી
જવુ, દોરી બરતુ

નરયર. ન૦ (નરય) નગર કર વિનાનું ગામ.

નરયરી. સ્ત્રી૦ (નરયરી) નગરી; શહેર.

નર પુ૦ (નર) મનુષ્ય, પુરૂષ. (૨) મનુષ્ય
ગતિનામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

નરક. પુ૦ (નરક) નરક

નરકંતા સ્ત્રી (નરકાન્તા) રમ્યકવાસ ક્ષત્રની
પર નરક લવણ સમુદ્રમાં ભગતી એ
નામની એક માદી નદી.

નરગ. પુ૦ (નરક) નરક, નરકાવાસ.

નરગપાલન. પુ૦ (નરકપાલક) નારકીઓને
કર્મનું ક્ષણ આપનાર પરમાધારી.

નરદેવ. પુ૦ (નરદેવ) ચક્રવર્તી.

નરય. પુ૦ (નરક) નારકીઓનું નિવાસ
સ્થાન, રત્નપ્રભા આદિ સાત નરક,
પાતાળ લોક

નરયવિમલિ. સ્ત્રી૦ (નરકવિમલિ) સ્વયંગણ-
ગના પાત્રમાં અધ્યયનનું નામ.

નરવહ } પુ૦ (નરવહ) નૃપતિ; રાગ.
નરવલિ. }

નરવેદ્ય પુ૦ (નરવેદ) પુરૂષવેદ.

નરાણપુર્વી સ્ત્રી૦ (નરાણપૂર્વી) મનુષ્યની
અનુપૂર્વી; નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જે
હવે બીજી ગતિમાંથી મનુષ્યની ગતિમાં
સિધેસિધુ લાઇ આવે.

नराहिव. पुं० (नराहिव) नरोत्तो अधिप;
नृप; राज्ञः.

नरिन्द्र पुं० (नरेन्द्र) नरेन्द्र; राज्ञः. (२) ओ
नामनु पांथमा देवलोडनुं ओक विमान.

नरिन्द्रकंत पुं० (नरेन्द्रकान्त) ओ नामनु
पांथमा देवलोडनुं ओक विमान.

नरिन्दुत्तरवर्द्धिसग. पुं० (नरेन्द्रोत्तरवर्द्धाक)
ओ नामनु पांथमा देवलोडनुं ओक
विमान

नरेस्वर. पुं० (नरेस्वर) नरेस्वर. यक्षवर्मा.

नल. पुं० (नल) नृप विशेष; राज्ञः; अक्षः.

नलकृष्ण. पुं० (नलकृष्ण) पंथमा देवलो
पुन अमान ओक देव, अनिजाविनयवान
ओक देव

नलिंगा पुं० न० (नलिन) कर्मण (२) ८४
नाम नविनागपरिभिन शागविभाग.
(३) ओ नामनु आऽमा देवलोडनुं ओक
विमान.

नलिंगाण पुं० (नलिंगा) योगशी लाभ
पडिभागपरिभिन शाग विभाग

नलिंगागुम्भ. पुं० (नलिंगगुम्भ) आऽमा
देवलोडनुं ओक विमान.

नलिंगा. स्त्री० (नलिंगा) नलिंगा नामनी
भदाविहेदनी ओक विग्रह. (२) नृपूक्षणा
अभिपुष्पाणा वनजडनी ओक वानडीनु
नाम.

नलिंगावर्द्ध. स्त्री० (नलिंगवर्द्धी) भदाविहेदनी
ओक विग्रह

नलिंगी स्त्री० (नलिंगी) उभयिनी.

नलिन पुं० (नलिन) नलिन राज्ञः दे नरे
आवनी ओपीसीना प्रथम तीर्थकर भदा-
पत्रनी पास दीक्षा लेरो.

नलिनगुम्भ. पुं० (नलिनगुम्भ) गुप्ता “ न-
लिङ्गगुम्भ ” शब्द.

नलिय. न० (नलित) ओक नतनी वनस्पति.

नय. वि० (नय) नयनी संप्र्या.

नय. वि० (नय) नय, उपाणु; नृतन.

नयग. न० (नय) नयनी सम्भू.

नयणीय. न० (नयनीत) भाषण.

नयतय. न० (नयतक) उननु वस्त्र विशेष

नयनवर्द्ध स्त्री० (नयनवर्द्धी) नवाणु. ६६ नी
संप्र्या.

नयनमिया. स्त्री० (नयनमिया) ८१ दिव-
सोमा थनी ४०५ नतनी ओक लिङ्ग
पडिमा-अभिग्रह विशेष.

नयनीय. न० (नयनी) भाषण.

नयनीया. स्त्री० (नयनीका) गुप्ता मतनुं
ओक आऽ.

नयमकुह. पुं० (नयमकुह) नय मयवशना
ओक राज्ञा पक्षना राज्ञ दे नरे भदा-
वीरराभीना परमभक्त राज्ञ.

नयमा. स्त्री० (नयमी) नयमी; नोम

नयमालिङ्गा. स्त्री० (नयमालिका) नयमालि-
ङ्गानी वेत्त.

नयमिया स्त्री० (नयमिका) पश्चिम दिशाना
यक्ष पर्वत परवसतारी आऽदिशाकुमा-
गीभानी छः. (२) साधनेन्दनी श्रीछ
अग्रभटिनी (३) सपुत्रोदनी श्रीछ अग्र-
भटिनी.

नययग्र. पुं० (नयतक) उननु वस्त्र विशेष.

नयरं. ग्र० () विशेषतास्यक अन्वय.

नयवि. ग्र० () देवणः भाव.

नयलेच्छ. पुं० (नयलेच्छक) नय लेच्छकि
नतनी राज्ञ.

नयि. ग्र० (नय) नदी; निषेधस्यक शब्द.

नयिय. वि० (नय) नृतन; नय

नयस्तर. वि० (नयस्तर) नाश थनार.

नह न० (नयस्तर) आकाश.

नह. पुं० (नय) नय.

नहच्छेयणग्र. न० (नयच्छेयणक) नयनेच्छे-
नार; नेरणी.

नहर पुं० (नयस्तर) नय.

નહિ. ત્રિ० (નચિન્) નખ-નહોરવાળુ જનવર.

નહુ. ઘ० (નેવ) નહી.

નાથ પુ० (ન્યાય) સન્માર્ગ, મુમુક્ષુજનોનો આચાર. (૨) પદાર્થનુ સ્વરૂપ જણાવનાર ન્યાય-કોટી (૩) ત્રિ० યોગ્ય, ઉચિત. (૪) ન૦ આવશ્યકસ્ત્રનુ પર્યાયવાચક નામ.

નાહ ઘ० (નેવ) નહી નિર્પેધાર્થક અવ્યય.

નાહ. સ્ત્રી० (જ્ઞાતિ) જાતિ; કુટુંબ

નાહ્ય ત્રિ० (નાહિત) શબ્દ; અવાજ. (૨) ગીતાદિ

નાગ. પુ० (નાગ) સપ (૨) દાગી (૩) નાગકુમાર. જનનપતિ દેવતાની એક જન (૪) અતીયસાદિ ૭ ભાષાના પિતા, મુલસાનો પતિ. (૫) ૧૬ કરણમાનુ એક કરણ. (૬) અગ્નિ પર્યાયના સિદ્ધાંતનના ત્રીજા દારનુ નામ. (૭) નાગદારના અધિપતિ દેવનુ નામ (૮) એ નામનો એક જાડવો, નાગકેસર

નાગકુમાર. પુ० (નાગકુમાર) જનનપતિ દેવતાની એક જન

નાગકુમારી સ્ત્રી० (નાગકુમારી) નાગકુમારની દેવી

નાગદંત. પુ० (નાગદંત) દાંતીના જાનના આકારવાળી ખીલી.

નાગપરિયાવણિયા. સ્ત્રી० (નાગપરિયાવણિકા) ૭૨ સૂત્રમાનુ એક.

નાગપરિયાવલિયા. સ્ત્રી० (નાગપરિયાવલિકા) એ નામનુ એક કાલિકેસર.

નાગપદ્મ. પુ० (નાગપદ્મ) એ નામનો સીતાદા નદીને કિનારે આવેલો એક પર્વત

નાગવાણ. પુ० (નાગવાણ) એક જનનુ આણ, જે છુટ્ટા પછી નાગની પેઠે મનુષ્યને પાશરૂપે વીંટાઈ સરીઝમાં પ્રવેશ કરે છે તે.

નાગમંડલપરિમત્તિ. પુ० (નાગમંડલપરિમત્તિ) નાગમંડળની વિશેષ રચનાયુક્ત નાટક.

નાગમિત્ત. પું० (નાગમિત્ર) આર્ય મહાગિરિના શિષ્ય.

નાગરપરિમત્તિ. પુ० (નાગરપરિમત્તિ) નગર સમ્બંધી વિશેષ રચનાવાળુ નાટક.

નાગરુક્મલ. પુ० (નાગરુક્મલ) મહોરગદેવની સભા આગળનુ ઝાંઝી (૨) નાગકેશરનુ ઝાંઝી

નાગલયા. સ્ત્રી० (નાગલતા) નાંખુલની વેણ, નાગરવેણ.

નાગવીહિ. સ્ત્રી० (નાગવીધિ) વુકમદની ગતિ વિશેષ.

નાટક. ત્રિ० (નાટકીય) નાટક સમ્બંધી (૨) નાટકના પાત્ર.

નાટક. } ન૦ (નાટક) અર્ચીત પ્રકારના
નાટક. } નાટક (૨) નાટ્યશાસ્ત્ર

નાટિકા. સ્ત્રી० (નાટિકા) ૨૪ મિનિટ પ્રમાણકાળ, વડી

નાના. ન૦ (જ્ઞાન) જ્ઞાન, સમજણ, બોધ

નાનાંતરાય. પુ० (જ્ઞાનાંતરાય) જ્ઞાનના અનંતરાય પાડવી; જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ.

નાનાટ. ત્રિ० (નાનાથ) અનંત અર્થવાળુ.

નાનાત્ત ન૦ (નાનાત્ત) વિવિધપાત્ર

નાનાનિરહવણયા સ્ત્રી० (જ્ઞાનનિરહ) જ્ઞાની-જ્ઞાન આપનારનો ઉપકાર ન માનવો તે, જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ

નાનાપડિણીયયા. સ્ત્રી० (જ્ઞાનપ્રત્યનીકતા) જ્ઞાનથી પ્રતિષ્ઠા પર્મનું તે, જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ.

નાનાપદોસ. પુ० (જ્ઞાનપ્રદોષ) જ્ઞાન ઉપર દેવ રાખવો તે; જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આધવાનો એક હેતુ.

નાનાપ્પવાય. પુ० (જ્ઞાનપ્રવાહ) જેમા જ્ઞાન વિષયક વિચાર છે તે પાંચમા પૂર્વ.

નાનાપ્પવાયપુણ્વ. પુ० (જ્ઞાનપ્રવાહપૂર્વ) જ્ઞાનપ્રવાહ નામે ચઉદ પૂર્વમાંનો એક પૂર્વ-શાસ્ત્ર.

નાણવિસંવાદજાંગ. પુ૦ (જ્ઞાનવિસંવાદજાંગ)

જ્ઞાનયોગને વિષમભાવે પ્રવર્તીવવા તે.

જ્ઞાનાવરણીય કર્મ આંધવાનો એક હેતુ

નાણાવિ. ત્રિ૦ (જ્ઞાનવિન) જ્ઞાનવાન. યથાર્થ-
પણે પદાર્થને જાણનાર.

નાણા ઇ૦ (નાના) અનેકરૂપે; વિવિધપ્રકારે

નાણાપાર પ૦ (જ્ઞાનાચાર) ક્રીડાને જાણવું

વિનયસહિત જાણવું. વગેરે આદિ પ્રકારનો

જ્ઞાનનો આચાર.

નાણાવરણ ન૦ (જ્ઞાનાવરણ) જ્ઞાનાવરણીય
કર્મ.

નાણાવરણીજ્ઞ ન૦ (જ્ઞાનાવરણીય) જ્ઞાનને
નિકળાડ કર્મ.

નાણિ. ત્રિ (જ્ઞાનિનું, જ્ઞાનવાનું, જ્ઞાની

નાણિ સ્ત્રી૦ (જ્ઞાનિ) જ્ઞાનિનો માણસ

નાણિ. પુ૦ (નાણિ) નાણિ. કુટ્ટી (૨) શ્રી
ઋષભદેવના પિતા નાણિરાજ (૩)
પેશની નાણિ-નુથ.

નામ. ન૦ (નામનું) નામ, અભિધાન. સગા
(૨) આદિ કર્મમાંનું જડું કર્મ. (૩) કામળ
આમત્રણરૂપ. (૪) ગુણ હોય કે ન હોય
જના અમુક ગુણરૂપક નામ પાડવું તે.
નામનિર્દેશ.

નામં ઇ૦ (નામનું) નામ, નામવાળા (૨)
અભાવનાર્થમાં વપરાતું અન્યથ

નામકર્મ. ન૦ (નામકર્મનું) નામકર્મ કર્મના
આદિ પ્રકારમાંનો જડો પ્રકાર.

નામકરણ ન૦ (નામકરણ) એ નામનો એક
સરકાર કે જેમાં નામ પાડવાની ક્રિયા
કરવામાં આવે છે.

નામધિજ્ઞ. } ન૦ (નામધેય) નામ. નામની
નામધેજ્ઞ. } સ્થાપના
નામધેય. }

નામય. ઇ૦ (નામક) સંભાવના અર્થે વપ-
રાતું અન્યથ.

નામિય. ત્રિ૦ (નામિત) નમાવેલું.

નામુદય. પુ૦ (નામોદક) એ નામના એક
અન્યતીર્થિ વિદ્યાનું (૨) બાણાળાનો એક
શ્રાવક

નાય. ત્રિ૦ (જ્ઞાન) મળેલું; સમગ્રયંત્ર.
(૨) ન૦ ઉપદરણ દર્શાવે. (૩) પુ૦
મહાવીર સ્વામીનો વય, જ્ઞાન નામનું
કળ. (૪) જડા અગમનનું નામ (૫)
કમનો નેતા, આત્મા. (૬) જ્ઞાન, જ્ઞાન.

નાયઘ પુ૦ (જ્ઞાનજ) જ્ઞાનકુળમાં ઉત્પન્ન
થયેલ મહાવીરસ્વામી (૨) ત્રિ૦ જ્ઞાનનો,
જ્ઞાનિનો

નાયકુલ ન૦ (જ્ઞાનકુળ) એક પ્રખ્યાત
હાત્રિય કુળ (૨) પિતૃકુળ

નાયક ત્રિ૦ (નાયક) નાયક, સ્વામી

નાયપુત્ર. પુ૦ (જ્ઞાનપુત્ર) જ્ઞાન નામે કુળમાં
ઉત્પન્ન થયેલ શ્રી વર્ધમાનસ્વામી

નાયમંડ ન૦ (જ્ઞાનમંડ) મહાવીરસ્વામીએ
તે વનમાં દીક્ષા લીધી તે વનનું નામ.

નાયાધર્મકહા. સ્ત્રી૦ (જ્ઞાનાધર્મકથા) જ્ઞાના
ધર્મકથા એ નામનું ધર્મકથારૂપ જડું
અગમ્ય

નાયાર પુ૦ (જ્ઞાન) જ્ઞાનવાન આત્મા

નારંગ. ન૦ (નારક) નારંગીકળ

નારય. પુ૦ (નારક) નારકનો છા

નારય. પુ૦ (નારક) નારકની પત્ની ભરતપત્નીમાં
થનાર નારક મા તીર્થકરતા વ્યવસ્થાનું નામ

નારાય પુ૦ (નારાય) આખ (૨) મર્કટરૂપ.
એક જાતનું હાડનું અધારણ

નારાયણ પુ૦ (નારાયણ) જડમાણ અપ૦
નામક નારાયણ નામના વાસુદેવ.

નારાયમંઘરણ. ન૦ (નારાયણમંઘરણ) એક પ્ર-
કારનું શરીરનું અધારણ.

નારિય. ત્રિ૦ (નારાય) એવંચ, અત્યાવ.

નારી. સ્ત્રી૦ (નારી) નારી; સ્ત્રી-

નારીકંતા. સ્ત્રી૦ (નારીકંતા) રમ્યકથાસ
ક્ષેત્રની એક નદી; નીલવંત પર્વતના કે-

શરી પ્રદના ઉત્તર તોરણેથી નીકળી રમ્ય-
ક્યાસ ક્ષેત્રમાં વહેતી એક મદાનદી
નારીકૂડ. પુ૦ (નારીકૂડ) નીલવંત પર્વતનાં
નવકૂટમાંનું છુટું કૂટ-શિખર.

નાલ. પુ૦ (નાલ) કમળનો દાડો. (૨)
પાણી જવાનો રસ્તો; પરનાળ.

નાલદ્વજ્જ. ન૦ (નાલદીય) સુયગદાગ સત્રના
ખીજા શ્રુતસ્કંધના સાતમા અધ્યયનનું
નામ

નાલગ. ન૦ (નાલક) લસણની દાડવી

નાલિપર. પુ૦ (નાલિકેર) એ નામનો એક
ફાળ (૨) નાળીએર.

નાલિપરી. સ્ત્રી૦ (નાલિકરી) નાળિએરનું
ગાંઢ.

નાલિન્દા. સ્ત્રી૦ (નાલિન્દા) રાજગદીની
એક શેરી, નાલદા પાડો.

નાલિયા. સ્ત્રી૦ (નલિકા) માપવાનું એક
સાધન. ધનુષ્ય; ચાર લાથ પ્રમાણ માપ
(૨) કાળ માપવાનું એક સાધન, ધડી
(૩) શરીર કરતાં ચાગ આગળ વધારે
લાંબી લાકડી (૪) છૂતની સર્વ કળા
(૫) વાસની નળી. (૬) વનસ્પતિ વિગત

નાલો સ્ત્રી૦ (નાડી) ધટિકા; ધડી.

નાવણ. ન૦ (સ્નાન) સ્નાન કરવું તે

નાવા. સ્ત્રી૦ (નૌ) નાવ. હોડી; નોકા.

નાવાપુડ પુ૦ (નૌપુડ) નાવના આકારે
કરલ દેશીનો આકાર; ધોખો.

નાવાવંધ. પુ૦ (નૌવંધ) હોડીની પેંડે બંધ
દેવો-સાધવું તે.

નાવિચ્છ. પુ૦ (નાતિક) નાવ ચલાવનાર;
ખલાસી.

નાસ. પુ૦ (ન્યાસ) થાપણ, નિષ્કેપ.

નાસ. પુ૦ (નાશ) નાશ, વિનાશ.

નાસગ. ત્રિ૦ (નાશક) નાશ કરનાર.

નાસણ. ન૦ (નાશન) નાશ કરવો તે. (૨)
પલાયન; નાશી જવું તે.

નાસણા. સ્ત્રી૦ (નાશન) વિનાશ.

નાસા. સ્ત્રી૦ (નામા) નાસિકા; નાક.

નાસિ ત્રિ૦ (નાશિન્) નાશવત.

નાસિકા. સ્ત્રી૦ (નાસિકા) નાસિકા, નાક.

નાસિય. ત્રિ૦ (નટ) નટ થયેલ.

નાસિયા સ્ત્રી૦ (નાસિકા) નાક.

નાડ પુ૦ (નાચ) રવામી, માલિક; નાચક

નાટિ. સ્ત્રી૦ (નામિ) કુટી.

નાટિય. પુ૦ (નાટિક) નાટિક

નાટિયવાદ. પુ૦ (નાટિકવાદ) નાટિકવાદ

નાટિયવાદિ ત્રિ૦ (નાટિકવાદિન્) નાટિક-
વાદિ, નાટિક મતવાળો

નિગ્રંથ પુ (નિત્ય) પર્વતના ઉપરનો ભાગ.

નિગ્રાહિ. ન- (નિવૃત્તિ) આદ્ય નિયંત્રિતાર
નગમ્યાનક

નિગ્રમ પુ૦ (નિયમ) નિશ્ચય, નક્કી

નિગ્રમિચ્છ ત્રિ૦ (નિયમિત) નિર્માણ કરેલ,
રચેલ

નિગ્રય. ત્રિ૦ (નિયત) નિત્ય; શાશ્વત, સ્થિર

નિગ્રલિચ્છ. ત્રિ૦ (નિગ્રલિત) અધનવી બા-
ધેત્ર

નિદ્રા. ત્રિ૦ (નિગ) નિત્ય, સ્થિર. (૨)
ન૦ દરગેજ, પ્રતિદિન.

નિડાળ ત્રિ૦ (નિડુણ) ચતુર; પ્રવીણ, શાહો

નિડત્ત. ત્રિ૦ (નિડુક્ત) ગોઠવેલ, યોજેલ

નિડય. પુ૦ (નિગોદ) નિગોદીયા જીવનું
શરીર

નિડરંધ. ન૦ (નિકુમ્મ) સમૂહ, જથ્થો.

નિઝોગ. પુ૦ (નિયોગ) આજ્ઞા; હુકમ. (૨)
નિયમ. (૩) વ્યાપાર.

નિઝોય. પુ૦ (નિગોદ) અનંતકાય જીવ.

નિઝોયગ. પુ૦ (નિગોદક) નિગોદીયા જીવનું
શરીર

નિંદણા. } સ્ત્રી૦ (નિન્દના) આત્માની
નિંદણા. } સાક્ષિ પાતાના દોષોની નિન્દા
કરી પશ્ચાત્તાપ કરવો તે.

નિન્દા. સ્ત્રી० (નિન્દા) નિન્દા.

નિન્દુય. ત્રિ० (નિન્દુત) નિન્દામતા મરેલ, મૃત
જન્મેલ

નિન્દ. પું (નિન્દ) લીખડો.

નિન્દચ. પું (નિન્દક) એ નામનો માણસ.

નિન્દકરય. પું (નિન્દકરજ) એ નામનું એક
મીડ.

નિકર. પું (નિકર) સમૂહ

નિકરણ. ન૦ (નિકર) કાર્ત્તવ્ય પાળ
નિકરણા. સ્ત્રી० (નિકર) શારીરિક યા માનસિક
દુઃખ ઉત્પન્ન કરવું તે (૨) કારણ

નિકરણા. સ્ત્રી० (નિકર) નિર્ભય નિશ્ચય

નિકમ. પું (નિકષ) માનુષ્ય સંસવાની
એકી.

નિકમાચ. પું (નિક્ષણ) નિર્મલ પત્નિ
ભરતખંડમાં થનાર તે ના નીચકર

નિકાચ. પું (નિકાચ) સમૂહ; જમ્થો

નિકાહય. ત્રિ० (નિકાહિત) નિર્વાજીત હવુ
ઉત્તરજાતિદ્વારા વ્યવસ્થાપિત કરત. (૨)
અત્યંતમાન અધ્યયસાય વડે આર્થિક કમ
કર્મ કરવાપે ભાગ્યવા વિના નાશ થાય
નાદિ તે

નિકાહયા. સ્ત્રી० (નિકાહ) કમના નિકા-
ચનપદ્ય-

નિકામ. ન૦ (નિકામ) અત્યંત, અનિશ્ચય.
(૨) નિશ્ચય.

નિકામચારિ ત્રિ० (નિકમચારિ) આધ્યાક-
માદિ નિર્મિતે અત્યંત કરનાર

નિકાયણા. સ્ત્રી० (નિકાચ) આક્રમણ કો-
રણ કરણ પ્રવર્તી ન શકે એવી અ-
વસ્થામાં કર્મને સ્થાપનાં તે.

નિકેય. ન૦ (નિકે) આશ્રય; સ્થાન;
ઉપાશ્રય.

નિકક. ત્રિ० () નિર્મળ.

નિકકકટ ત્રિ० (નિકકટ) કંટક રહિત;
વિશ્વ રહિત.

નિકકંચિય ત્રિ० (નિકકાચિત) આકાશ -
અભિપ્રાય વિનાનું.

નિકકંચક. ત્રિ० (નિકકચક) અચળ-વિ-
ચરિત

નિકંચ ત્રિ० (નિકમ્પ) અચળ. સ્થિર.

નિકંમ. ન૦ (નિકમ) કર્મરહિત-મોક્ષ.

નિકંમંસિ ત્રિ० (નિકમંસિ) સર્વ કર્મ-
રહિત-આત્માને જોનાર, આત્મજ

નિકમણ ન૦ (નિકમણ) નીકળવું

નિક્કલ ત્રિ० (નિક્કલ) કળાગીન

નિક્કમાય પું (નિક્કમાય) જુઓ ' નિન્દ-
સાય ' શબ્દ

નિક્કારણ ન૦ (નિક્કારણ) કારણ વિના

નિક્કિકટ ત્રિ० (નિક્કટ) અધમ; નીચ

નિક્કિક્ષિય ત્રિ० (નિક્ષિય) ક્રિયારહિત;
અક્રિય.

નિક્કિચિયા સ્ત્રી० (નિક્કિચિ) નિર્મળતા

નિકલંત. ત્રિ० (નિકલંત) નીકળેલ, બહાર
આવેલ, સંસારથી ભાગલ, દીક્ષિત થયેલ

નિક્કમ પું (નિકમ) નીકળવું તે, દીક્ષા
લેવી તે

નિક્કમણ ત્રિ० (નિક્કમણ) આત્મા નીકળવું;
સંસાર છોડી દીક્ષા લેવા

નિક્કમાભિસેચ. પું (નિક્કમાભિસે) દી-
ક્ષામહોત્સવ

નિક્ષિત ત્રિ० (નિક્ષિત) મુકેલ; રાખેલ
(૨) એપણાના દશ દોરમનો ત્રીજો
દોર, જે સચિત વસ્તુ ઉપર રાખેલી
વસ્તુ લેવાથી લાગે છે.

નિક્ષિતચરચ. પું (નિક્ષિતચક) ગધવાના
વાસળમાંથી બહાર કાઢેલ હોય તેજ લેવું
એવો અભિપ્રાય કરનાર.

નિક્ષિતસત્ય. પું (નિક્ષિતસત્ય) એવત
ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ આ-
રમાં તીર્થકર.

નિક્ષિલવ. પુ० (નિક્ષેપ) સ્થાપન કરવું.
મુકવું.

નિક્ષિલવણ ન० (નિક્ષેપ) મુકવું, કટવું.

નિકલુડ પુ० (નિક્કુટ) ઘરની પાસેનું વન
(૨) ગામ વગર સ્થાન. (૩) ભરત
આદિ ક્ષેત્રનો એક વિભાગ ખંડ.

નિકલેવ. પુ० (નિક્ષેપ) થાપણ રાખવું ધન.
(૨) નિક્ષેપ, કર્મકારિઓનો નિક્ષેપ કરવો
તે (૩) શબ્દાર્થ વ્યાપાર, નામ સ્થાપના
દ્રવ્ય અને જાત, એ ચાર પ્રકારના
નિક્ષેપ. (૪) અનુગત્યદ્વારા મળતા ઓળખાણ
બંધ. (૫) મુકવું તે.

નિકલેવચ્ચ પુ० (નિક્ષેપ) નિગમન, ઉત્તર
પસાર.

નિકલેવણા. ન० { (નિક્ષેપ) મુકવું,
નિકલેવણાયા. સ્ત્રી० } રાખવું

નિકલેવણા. સ્ત્રી० (નિક્ષેપ) સ્થાપન કરવું
તે; રાખવું, મુકવું તે.

નિગમ. પુ० (નિગમ) વ્યાપારીઓનું નિવાસ
સ્થાન (૨) વેશ્ય, વ્યાપારી

નિગર. પુ० (નિકર) સમૂહ, જગ્યા.

નિગરિત ત્રિ० (નિકરિત) સંસ્કૃત કરવું.

નિગરિય. ત્રિ० (નિગરિત) ગાદિત, ગાળીતે
શુદ્ધ કરેલ.

નિગાહચ્ચ પુ० (નિકાચિત) ખામત્યા નિના
ઓછી રીતે છુટે નદી તેમાં મગ્ગ્યુત દમ
ખંધ.

નિગામ. ન० (નિકામ) અત્યત, વાણી અતિ
શય, હા ઉપનાત.

નિગિટ્ટ ત્રિ० (નિક્કુટ) અધમ, નાચ

નિગિણ. ત્રિ० (નન) નગ્ન, નાગા

નિગુંજ. પુ० (નિકુજ) લતાનો માડવો.

નિગૂઢ. ત્રિ० (નિગૂઢ) ગુપ્ત; નહીં દેખાય તેવું.

નિગૂઢિય. ન० (નિગૂઢિત) ઢાંકેલું; છુપાવેલું.

નિગોચ. પુ० (નિગોચ) અનતકાય છવ.

નિગાચ. ત્રિ० (નિર્ગત) નીકળેલ; દૂર થયેલ.

નિગાહ. પુ० (નિર્ગતિ) એ નામના એક
પ્રત્યેક બુદ્ધ કરતે આખાની પલટાયથી
દશા ઝાંઘ વેરાન્ય થયા હોતો.

નિર્ગાંચ. પુ० (નિર્ગત્ય) પરિગ્રહની અથવા
રાગ દેવની ગ્રંથિ-ગાઠ રહિત સાધુ.

નિર્ગાંચ ત્રિ० (નૈર્ગત્ય) નિર્ગ્રંથ સંબંધી
(ધમ, પ્રવચન, વગર)

નિર્ગાંથી. સ્ત્રી० (નિર્ગત્યા) સાધ્વી, આર્યા

નિર્ગાત. ત્રિ० (નિર્ગત) નીકળેલું; દૂર થયેલું.

નિર્ગમ પુ० (નિર્ગમ) નીકળવું તે.

નિર્ગમણ ન० (નિર્ગમન) નીકળવું તે.

નિર્ગમન ન० (નિર્ગમન) ઉત્પતિ

નિર્ગાય ત્રિ० (નિર્ગત) બુદ્ધિ "નિર્ગત" થઈ.

નિર્ગાહ. પુ० (નિર્ગત) દડ, શિક્ષા, દમન
(૨) પરાક્રમ વાદીને બુદ્ધિ જગાથી
પકડવો તે.

નિર્ગાહટ્ટાણા. ન० (નિર્ગત્ય) એક પ્રકારનું
વાદિને પરાક્રમ કરવાનું સ્થાન, વચન
વાતુરી.

નિર્મુગા ત્રિ० (નિર્મુગ) ગુણ વિનાનો; મૂળ

નિર્મુગ્ધ. ત્રિ० (નૈર્મુગ્ય) ગુણહીનતા.

નિર્મોહ પુ० (ન્યમોહ) નિર્મોહ પરિમંડળ
સંકાળ (૨) વડનું ઝાડ

નિર્મોહમંડલ. ન० (ન્યમોહમંડલ) જેનો
નાભિ ઉપરનો ભાગ શાસ્ત્રમા હાલવા
પ્રમાણ જેવું હોય તે, જ સંકાળમાનુ એક

નિર્મોહાડણ. ન० (નિર્મોહ) કાઠવું, બહાર
કરવું, અદિકાર કરવો તે.

નિર્મોચ. પુ० (નિર્મોહ) કર્મનો નાશ, (૨)
ગર્જનાનો કાઢકો.

નિર્મોચણ. ન० (નિર્મોહ) મારવું, નાશ
કરવો તે.

નિર્મોચ. ત્રિ० (નિર્મુગ) નિર્દય; ધાતકી.

નિર્મોસ. પુ० (નિર્મોષ) અવાજ; શબ્દ.

- નિષેદુ. પુ० (નિષેદુ) એ નામનો વેદકનો
અન્થ
- નિષેસ પુ० (નિકસ) કસ. કસાટી
- નિષય પુ० (નિષય) સમદ. ૪૪થા (૨)
કર્મદંતની રચના
- નિષ્વિય. ત્રિ० (નિષ્વિત) પુટ મજમુત,
નિવડ.
- નિષ્વ. ત્રિ० (નિષ્વ) નિષ્વ. સ્થિર અપિનાશી.
(૨) અન્થ નિષ્વનર; દમેશા, સદા
- નિષ્વ. પ્ર० (નિષ્વ) નિષ્વ. દમેશા.
- નિષ્વમત્તિય પુ० (નિષ્વમત્તિક) દમેશા એક
પ્રમત્ત પાના સંયુ.
- નિષ્વમડિયા. સ્ત્રી० (નિષ્વમડિયા) પ્રમત્ત-
પાનાનુ અપર નામ
- નિષ્વલ. ત્રિ० (નિષ્વલ) નિષ્વ. મજમુત
- નિષ્વલોગ પુ० (નિષ્વલોક) નિષ્વ. લોક
નામનો પ્રદ
- નિષ્વિદુ. ત્રિ० (નિષ્વિદ) નિષ્વિદિ
- નિષ્વિજોય પુ० (નિષ્વિજોય) એ નામનો પ્રદ
- નિષ્વેદુ. ત્રિ० (નિષ્વેદ) નિષ્વેદા 'નિષ્વેદ'
રાગ.
- નિષ્વોચય. ત્રિ० (નિષ્વોચક) પ્રમા દમેશ
પાળી રહેતુ હોય તે, અચાત્ર નિષ્વોચય
- નિષ્વોચય ત્રિ० (નિષ્વોચક) નિષ્વોચનયની
પાત કહેનાર, પરમાથે દષ્ટિવાળો.
- નિષ્વોચ. પુ० (નિષ્વોચ) નિષ્વોચ. દર વિચાર.
(૨) નિષ્વોચનય.
- નિષ્વોચનય પુ० (નિષ્વોચનય) નિષ્વોચનય; વ-
નુને પરમાર્થથી લેવાની દષ્ટિ
- નિષ્વોચા સ્ત્રી० (નિષ્વોચા) યાયા રહિત.
- નિષ્વોચા. ત્રિ० (નિષ્વોચ) યાયાથી જુદુ
કરેલ.
- નિષ્વોચા. ત્રિ० (નિષ્વોચ) તરી પાર પામેલ.
- નિષ્વોદ. ત્રિ० (નિષ્વોદ) પ્રમા જિહ્વા ન
હોય તે.
- નિષ્વોચ ત્રિ० (નિષ્વોચ) નિષ્વોચ કરેલ.
- નિષ્કીર ત્રિ० (નિષ્કીર) દુધરહિત.
- નિષ્કુટ ત્રિ० () પ્રાદી નામનુ
(૨) વિષેરેલુ
- નિષ્કુમ. પુ० (નિષ્કુમ) અદિપ્રાર કરવો.
- નિષ્કુમણ નં (નિષ્કુમણ) સમુદાયમાથી
દર કરવો, અદિપ્રાર કરવો
- નિષ્કુય ત્રિ० (નિષ્કુય) નુપ્ત સમાધિપુત્ર
- નિષ્કુટ. નં (નિષ્કુટ) નુકુટ.
- નિષ્કોડગા સ્ત્રી (નિષ્કોડગા) દક્ષકામ
કરવી.
- નિષ્કોડિય. ત્રિ (નિષ્કોડિય) નુપ્ત નામનુ.
- નિજ ત્રિ (નિજ) પાનાનુ.
- નિજુત ત્રિ (નિજુત) પ્રમાપર આદેવલ
- નિજગા નં (નિજગા) પ્રમા
- નિજગા. સ્ત્રી (નિજગા) પ્રમાની નિજગા.
- નિજગ. સ્ત્રી (નિજગ) એક દેશથી કર્મને
દેશના ને નામનાનુ સાતનુ તત્ત
- નિજગિય. ત્રિ (નિજગિય) નિજગિય નર
- નિજગ પુ (નિજગ) સંચાનનો નિવાદ
કનાનાન. અચાત્ર કરેલો તત્ત તેન અ-
દેશથી દર કરના
- નિજગા સ્ત્રી (નિજગા) નિજગન પ્ર
પ્રમાપર પ્રમાપર તત્તથી અગિની
પ્રમાપના કરના તે
- નિજગય પુ (નિજગય) નિજગા પ્રમાપર કરી
પ્રમાપર પ્રમાપર પ્રમાપર
- નિજગા નં (નિજગા) પ્રમાપર નીક
પાનાનો માર્ગ (૨) કર્મથી જુદુ તે.
પ્રમાપર નીકપાનુ તે
- નિજગમય. } ત્રિ (નિજગમય) મુખ્ય પા-
નિજગમય } લાસી. (૨) સંચાન કરનારની
પ્રમાપર પ્રમાપર કરનાર સાધુ
- નિજગિયાર. ત્રિ (નિજગિયાર) નિજગ
કરનાર. પાર પામેનાર.
- નિજગ ત્રિ (નિજગ) દર કરેલ. નિજગેલ
- નિજગ. ત્રિ (નિજગ) દર કરેલ

નિઝીવ. પું (નિર્જીવ) શુદ્ધ ન હોય તેવી રીતે નિશ્ચેષ્ટ બની સુવેશા જેવો દેખાત કરવાની કળા.

નિઝુતિ સ્ત્રી (નિયુક્તિ) સુવત્તા અર્થે ॥ વિશેષરૂપે યુક્તિ કળાથી ધટના કરવી તે; નિક્ષેપ, ઉપોદ્ધાન અને મુત્યપરિષ્ક એમ ત્રણ પ્રકારની નિયુક્તિ (૧) સુવત્તા અર્થેની યુક્તિ દર્શાવનાર વાક્ય વા ગ્રંથ.

નિઝુડ. ત્રિ (નિર્બુદ્ધ) શાસ્ત્રમાયી સારાશ તારી કાંદેલ (૨) અમનોજ

નિઝુદ્ધ. ન (નિર્દેહ) ગચ્છ 'મદાર' મુક્યુ ત

નિઝુદ્ધા. સ્ત્રી (નિયુદ્ધા) વિશેષ રચના. (૨) નક્કી કરવું

નિઝોગ } પું (નિયોગ) ઉપદગ્ગ (૨)
નિઝોય } યોગ્યુ તે

નિઝકર. પું (નિક્કર) પાણિન. દરખા; પ્રવાહ.

નિઝકાહ ત્રિ (નિઝ્યાંયિત્) વારવાર નેવાની દેવવાળા

નિઝકાહતાર. ત્રિ (નિઝ્યાંત્) ખ્યાન કરનાર. અકાશપત્રે ચિનાન કરનાર

નિઝકાંસહતાર ત્રિ (નિઝ્યાંયિત્) કર્મનો ક્ષય કરનાર

નિદ્ધવિશ્વ. ત્રિ (નિશ્વપિત) ફર કરેલ. કાચ કરેલ

નિદ્ધા. સ્ત્રી (નિક્ષા) અક્તિ. (૨) સિદ્ધિ, સમાપ્તિ (૩) નિશ્વપકારી ભાષા.

નિદ્ધાણ. ન (નિદ્ધાણ) ત્રિ વગેરે ખાલ વસ્તુ

નિદ્ધાણ. ત્રિ (નિરગાન) સ્થાનરહિત.

નિદ્ધાભાસિ. ત્રિ (નિક્ષાભાપિત્) નિશ્વપકારી વચન ખેલનાર

નિદ્ધિક. ત્રિ (નિક્ષિક) ધર્મની પરાકાશયુક્ત.

નિદ્ધિય. ત્રિ (નિક્ષિત) નિશ્વ પામેલ; સમાપ્ત કરેલ. (૨) સિદ્ધ કરેલ; નિપજાવેલ. (૩) સારી રીતે આપેલું

નિદ્ધીવણ. ન (નિક્ષીવણ) થુંકું.

નિદ્ધુર. ત્રિ (નિક્ષુર) ધીકાધ કરનાર; કૂર.

નિદ્ધાલ. ન (લલાટ) ભાલ; કપાળ.

નિદ્ધાણ. ત્રિ (નિદ્ધ) નીચું, ગમીર; ઉંડું.

નિદ્ધાહમ } પું (નિક્ષર) જૈન દર્શનથી
નિદ્ધાહમ } અધિક અથવા વિપરીત
નિદ્ધાહમ } રહનાર. સત્ય વાતને છુ-
પાવનાર, નિક્ષર.

નિદ્ધિક. ત્રિ (નૈયિક) નિત્યનુ, રાગનુ.

નિદ્ધ ન (નવ) નેવ; આખ.

નિદ્ધિસ ત્રિ (નિક્ષુપ) નિર્ભાળ, ક્ષાત્રગ ચિનાનુ

નિદ્ધિજ } ત્રિ (નિક્ષિજસ) નેવ ચિનાનુ
નિદ્ધિય } આખ

નિદ્ધિયારા. સ્ત્રી (નિદ્ધિયારા) ધારણ કામને પાડ પાડવું તે

નિદ્ધિયારિય ત્રિ (નિદ્ધિયારિ) કાંદેલુ, 'મદાર' કરેલુ

નિદ્ધિયારા ન (નિક્ષિયાર) ઉદાહરણ. દૃષ્ટાન.

નિદ્ધિનિય ત્રિ (નિક્ષિનિય) દેખાડેલુ, બતાવેલુ.

નિદ્ધિસ્વ. ન (નિક્ષિસ્વ) નિપજા; દૃષ્ટાન

નિદ્ધ સ્ત્રી (નિક્ષ) સમજાવપૂર્વક વેદના વેદની તે

નિદ્ધાણ. ન (નિક્ષા) કારણ. મૂળ

નિદ્ધાહ પું (નિક્ષા) ઉતાળો.

નિદ્ધિય ત્રિ (નિક્ષિય) કૃયા ચિનાનો.

નિદ્ધા સ્ત્રી (નિક્ષ) નામ, ઉત્ત. (૨) દર્શનાવર-
ણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

નિદ્ધાનિદ્ધા. સ્ત્રી (નિક્ષનિદ્ધા) ગાદ નિક્ષા; દર્શનાવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

નિદ્ધારિત ત્રિ (નિક્ષારિત) કાંદેલ; વિદારેલ.

નિદ્ધિદ્ધ ત્રિ (નિક્ષિદ્ધ) કહેલુ; બતાવેલું.

(૨) પું પહેલી નરકનો મેરથી દક્ષિણ નરકનો એક નરકાવાસો.

નિદ્ધુક્ત ત્રિ (નિક્ષુ) દુઃખરહિત.

निर्देश. पुं० (निर्देश) निर्देश; आज्ञा. (२)
अनापत्य.

निवेसवत्ति त्रि० (निर्देशवर्तिन) आजाकारी;
नाथेदार

निहास वि० (निर्दोष) द्वापरदिन, शुद्ध;
निर्मल

निद्ध. त्रि० (निनाथ) थिदाग, थिदाशवाग्य (२)
पुं० स्तेक, थिदाश.

નિહંત. ત્રિં (નિર્માન) અગ્નિમા નાખી
શાંત

निद्वयता पु० (निर्वचन) अरुनाग्य, आग
भाटी.

निदेशा मीन (विनयना) निदेशना,
मीनरा

निर्दिष्ट दि. (निम्न) 'युमाश' वगैरह,

निर्णय प्रि० (निर्णय) ६२ ६२३

निष्ठाया वि० (निर्वात) प्राप्ता नाप्यथ

निश्चय. न० (निश्चय) मन्थु अत्रमान

निश्चय न० (निश्चय) डि० न० अंत अथ-
 पनेन सिताय दा० क० ग० न० क० न०
 थाय अ० गी० क० न० आ० न० क० न०
 म० न० अ० क० न०

निनाद पु० (निनाद) २१७

निम्न त्रि० (निम्न) नीचे

निम्नगा. स्त्री० (निम्नगा) नदी

निम्नय पु० (निर्णय) निश्चय, मशयना
अभावा

निम्नया सी० (निम्नगा) नदी।

निहवणा न० (निहव) गायत्र्यु, धृपात्र्यु

निपद्यकृत्वाणं त्रि० (निद्रव्याख्यान) ग्रंथे
 प्राप्तां गतनु पश्यद्भ्याज-त्याग नथी ते.

निपातिर्गा. श्री० (निरनिर्ता) सन्मृ. ५५७।

निपुण त्रि० (निपुण) यत्पुन. निपुण.

निष्प्र पु० (निष्प्र) नदीश्रक्षः पीपयन्ती
ओङ् गत

निष्पंक. त्रि० (निष्पंक) कृतक ३ एवं विनानु.
२६.

निष्कर्ष. त्रि० (निम्नक्रम) निश्च०, ५२

निष्प्रगल्. त्रि० (निष्प्रगल्) श्रीलङ्का न ८.
५३ तेषु

निष्पद्यन्वाणा. (निष्पद्यन्वाण) प्रत्याप्यानथी
गदित.

निष्पद्यवाय. त्रि. (निष्पद्यवाय) [१६५]

निष्पट्ट त्रि० (निष्पट्ट) जंभा की पुछवानु
न गंठे सेतु, अति+पष्ट

नियन्त्रिकम् वि. (निप्रतिकर्म) प्रविधम्-
समाग-सारवार-यिकित्सा विधानम्

निष्पडियार. वि० (निष्प्रतिकार । प्रतिपक्ष
उपाग रहित.

निष्पडिव्रयाग. त्रि० (निष्प्रतिवचन) १० निमर
न आपी शंके ते.

निष्पत्ति. म्या० (निष्पत्ति) सिद्धि

निष्पन्न. त्रि० (निष्पन्न) तया० श्रयधु.
अनायेधु.

निष्पत्तिग्राह त्रि० (निष्पत्तिग्रह) परिचाय २८८८

निष्प्राणा. त्रि० (निष्प्राणा) प्राणश्री नरित.
भ०३

निष्पाव. न० (निष्पाव) धान्य विशेष, आग्रा

निष्पावित्र त्रि० (निम्नार्पित) तैयार इन्धु

निष्पिड. वि० (निष्पिड) भारी गीते पाठ्य

निष्पिवासं त्रि० (निष्पिपासं) पिपासा तृप्तिः
 अर्थः निःशयः, निःशर्मा.

निष्पिह वि० (निस्पृह) निःस्पृह, उदा
दिन.

निष्पुलात्र पु० (निष्पुलाक) अमृतापना
अनन्तज्योतिर्नाथनाथ १४भा तीर्थहरनु नाम

निष्कंद त्रि० (निम्ब) अगना इरुया
विनातो हवनयवनादि क्रियारहित

निष्कारण. त्रि० (निष्पन्न) उपपन्न थयेन

निष्कृति स्त्री० (निग्ननि) उत्पत्ति.

નિષ્ફલ. ત્રિ० (નિષ્ફલ) તૈયાર થયેલ.

નિષ્ફાલ્ય. ત્રિ० (નિષ્ફાલિત) ઉત્પન્ન કરેલ.

નિષ્ફાલ્ય. ત્રિ० (નિષ્ફાલક) અનાવનાર,
ઉત્પન્ન કરનાર.

નિષ્ફાલ્ય. પુ० (નિષ્ફાલ) ધાન્ય વિશેષ. વાલ.
(૨) માસાના ત્રીગ્ન ભાગ જેવડા એક
તોલ.

નિષ્ફેડણ. ન૦ (નિષ્ફોટન) હેરાનગતિ.

નિષ્વંધ. પુ० (નિષ્વંધ) નિશ્ચય (૨) આશ્રય

નિષ્વંધ. ત્રિ० (નિષ્વંધ) આંધણુ, રચેણુ,
ગાંધેણુ.

નિષ્વંધ પુ० (નિષ્વંધ) આશ્રય.

નિષ્વુદ્ધ. ત્રિ० (નિષ્વૃદ્ધિ) પાણીમાં ડૂબેલ

નિષ્વંછણા. સ્ત્રી० (નિષ્વંચના) ડરામણી;
નિરરકાર.

નિષ્વંચના ન૦ (નિષ્વંચ) પૂરી પકવાન
વગેરે તળી લીધા પછી અવશેષ રહેલ
અથવા ઘી, દૂધ ધૂત.

નિષ્વંચના ન૦ (નિષ્વંચ) નિરરકાર કરવો.
ડરાવવું

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) ભયરહિત, ભયરિનાનુ.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) વ્યામ.

નિષ્વ. ત્રિ० (નિષ્વ) સમાન, નુપ્ત, અસામર

નિષ્વંચ. ન૦ (નિષ્વંચ) } નિષ્વંચ;

નિષ્વંચ. સ્ત્રી० (નિષ્વંચ) } આમ ત્રણ;
તોનકે.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) નિષ્વંચ ત્રણ દાંધેલ,
તોનરેલ.

નિષ્વ. ત્રિ० (નિષ્વ) ડૂબેલ.

નિષ્વંચ. સ્ત્રી० (નિષ્વંચ) નિષ્વંચ
મુકાને મધ્યભાગ આવેલી એક નદી કે
જેના પાણીમાં કહેવર વગેરે પડી વચ્ચે
ડૂબી જાય છે.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) સ્નાન કરતાં પા-
ણીમાં ડૂબ્યા મારી થોડા વખત પડી
રહેનાર નાપસ; નાપસની એક જાત.

નિષ્વંચ. ન૦ (નિષ્વંચ) કારણ; હેતુ. (૨)

શુભાશુભસચક નિષ્વંચશાસ્ત્ર, શુકન
આદિ ચિહ્નથી શુભાશુભ કૃત્તી કરવાના.

નિષ્વંચ. પુ० (નિષ્વંચ) નિષ્વંચ ભા-
ષીને ભિક્ષા લેવામાં આવે તે.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) સૃષ્ટિના
નિષ્વંચને મધ્યરતે માનનાર

નિષ્વંચ. પુ० (નિષ્વંચ) નિષ્વંચ શાસ્ત્રથી
જૂન ભવિષ્ય જાણનાર.

નિષ્વંચ. ન૦ (નિષ્વંચ) આખંતા પત્રકારો.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) આખંતા અથ
કરેલ, આખંતા મીચેલ

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) માસ રહિત; દુઃખ.

નિષ્વંચ. સ્ત્રી० (નિષ્વંચ) નદી.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) માખી ન
હોય તેવું એકાન્ત સ્થાન.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) મર્દન કરનાર.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) મૃદુપણથી રહિત.
કઠણ.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) મમતા-આસક્તિ
રહિત. (૨) જીવદીપના ભરતખંડમાં થનાર
૫૫ મા તીથેકરનું નામ

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) મળરહિત, શુદ્ધ
(૨) પાંચમા દેવકાકમાનો નિષ્વંચ ના-
મનો એક પાથંડા.

નિષ્વંચ. ન૦ (નિષ્વંચ) દેવપૂત્રમાં અર્પણ
કરેલ પુષ્પાદિ.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) અનાવનાર,
ધાન્ય આદિ નીપજવનાર.

નિષ્વંચ. ન૦ (નિષ્વંચ) અનાવનું; નિપ-
જવનું.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) અનાવેલ.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) મન્થન કરેલ.

નિષ્વંચ. સ્ત્રી० () વડી ઉપરનો
ભાગ.

નિષ્વંચ. ત્રિ० (નિષ્વંચ) માયા-કપટ રહિત.

નિર્માણ. પુ० (નિર્માણ) એ નામની એક ક્રમપદ્ધતિ જેના ઉદ્દેશથી શરીરમાં પાતપાનાની ગતિના અનુસાર અગ્ર-પ્રત્યગાતી અનાવટ થતી જાય છે.

નિર્માત } ત્રિ० (નિર્માત) અનાવેશ. (૨)
નિર્માય } નિર્માણ, નિપુણ.

નિર્મિય. ત્રિ० (નિર્મિત) અનાવેશ; કરેલું

નિર્મોર. ત્રિ० (નિર્મોર) અર્થાત્ પિનાનું

નિર્મોલિત. ત્રિ० (નિર્મોલિત) પદ્ધતિ આગળ કાઢેલ.

નિર્મોચ. ન० (નિર્મોચ) સર્પની કાચળી.

નિર્મોચાત્મી સ્ત્રી० (નિર્મોચાત્મી) સર્પની કાચળી

નિય. ત્રિ० (નીચ) દલકુ, નીચ

નિય. ત્રિ० (નિય) પાનાનું, સ્વક્રીય

નિયક. સ્ત્રી० (નિયતિ-નિયતિ) માયા, કપટ
(૨) ભાવી, દેવની ક્રિયા

નિયંત્રવચ્ચ પુ० (નિયંત્રવચ્ચ) અર્થાત્ પિનાના પગખડામાંના એક પવન કે જ્યાં દેવતા નિત્ય મૂળાંતે તેમજ સક્રિય શરીરે ક્રીડા કરે છે

નિયંત્રિય ત્રિ० (નિયંત્રિય) પચ્ચત્પાળના રજ પ્રકારમાંના એક, નિયત સમય કરવાનું તથા કારણસર ન અનતા કાળાન્તરે કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેતી તે

નિયંત્રિયપદ્ધતિ ન० (નિયંત્રિયપદ્ધતિ) નિયંત્રિયપદ્ધતિ
જુઓ ઉપલેશ શબ્દ

નિયક. પુ० (નિર્મલ) પરિશદ ન રાખનાર સાધુ

નિયંત્રીપુત્ર. પુ० (નિર્મલ્યીપુત્ર) મદાવીર ગ્યામીનો એક શિષ્ય.

નિયંત્રિય ત્રિ० (નિયંત્રિય) સ્વાધીન કરેલ. નિયમમાં રાખેલ.

નિયંત્ર. ત્રિ० (નિયંત્ર) પરિવર્તન શિષ્યર.

નિયંત્રણ. ન० (નિયંત્રણ) પહેરવાનું વસ્ત્ર.

નિયંત્રણી. સ્ત્રી० (નિયંત્રણી) સાધ્વીને કેટલી માડી અર્ધ જગ મુધી પહેરવાનું વસ્ત્ર.

નિયતિ સ્ત્રી० (નિયતિ) નિયતિ આદર નામે આદર મુખ્યધાનક.

નિયક ન० (નિયક) સમીપ; પામ; નજીક.

નિયક પુ० (નિયક) નિયક; હાથકડી.

નિયકિ. સ્ત્રી० (નિયકિ) ગદ કપટ. જળ, માયા

નિયકિય. ત્રિ० (નિયકિય) આંધુ; નજીક.

નિયકિલ. ત્રિ० (નિયકિલ) કપટી. જળ-કરનાર.

નિયકિલયા. સ્ત્રી० (નિયકિલ) માયા; જળ.

નિયતિ સ્ત્રી० (નિયતિ) કપટ

નિયતિમાત્ર. પુ० (નિયતિમાત્ર) નિયતિમાત્ર.

નિયત્ત ત્રિ० (નિયત્ત) નિયતિ પામેલ.

નિયત્ત ન० (નિયત્ત) નિયત્ત, અટકાવનું (૨) જમીનનું એક માપ-ભરપ.

નિયત્તિય. ત્રિ० (નિયત્તિય) નિયત્તિ-જ-માન માપવાનું એક પ્રાચીન સાધન, નિયતિમાત્ર નિયત્તિ પ્રમાણ.

નિયત્તિ. સ્ત્રી० (નિયત્તિ) નિયતિ, નિયત થવું, પાછા વળવું.

નિયત્તિય. ત્રિ० (નિયત્તિ) નિયતિ પામેલ.

નિયત્ત ત્રિ० (નિયત્ત) આંધુ, મંદકુ

નિયત્ત. ત્રિ० (નિયત્ત) પહેરેલું, આંધુ

નિયમ. પુ० (નિયમ) વત, નિયમવાદિ નિયમ, ટેક, અભિયાન. (૨) અવસ્થાપાત્ર, વ્યાપ્તિ. (૩) નિયમ, કાળ

નિયમણ. ન० (નિયમણ) ગાદી, વ્યવસ્થા.

નિયય ત્રિ० (નિયય) નિયમવાદ. (૨) કાયમનું, શાશ્વત, હંમેશનું. (૩) નિયત. નક્કી કરેલ

નિયર. પુ० (નિયર) સમૂહ.

નિયલ. પુ० (નિયલ) ગદી. નજીક. પગ આંધવાની સાધન.

નિયલ. પુ० (નિયલ) એ નામના ગ્રહ.

નિયસિય ત્રિ० (નિયસિય) ધારણ કરેલ.

નિયા. સ્ત્રી० (નિયા) ગાંધીશુશ્રુતે કરનામાં આવતી દિસા-

નિયામણ ત્રિ० (નિલાક્ષ) મજાપૂત, દૃઢ
 નિયામ ન૦ (નિત્યક) વંદ આમત્રણ કરે
 ત્યાથી ભિક્ષા લેવી તે, નિત્યપિ,
 નિયામ પુ० (નિયામ) મોક્ષ, મુક્તિ
 નિયામ, ન૦ (નિદાન) કારણ; હેતુ (૨)
 તપના કરાવી અગાઉથી માગણી કરવી
 તે, નિયામ, તપ શલ્યમાનુ એક.
 નિયામમરણ. ન૦ (નિવાનમરણ) ભોગ વગ-
 રેની માગણી કરી મૃત્યુ પામવું તે
 નિયામસહ. ન૦ (નિવાનસહ) દંદાદંડની
 પદવીને માટે સકામ તપ કરવું તે, આ-
 ત્માના વિકારમાર્ગમા શલ્ય-વિદ્ય.
 નિયાય. પુ० (નિયાય) મોક્ષમાર્ગ.
 નિયુક્ત ન૦ (નિયુક્ત) મોટા યુદ્ધ કરવાની યાગ.
 નિયંત્ર પુ० (નિયંત્ર) નિયામ, અવશ્યભાર,
 નકામી.
 નિરહ. પુ० (નિર્હતિ) મૂળનક્ષત્રનો આમા
 નિરહયાર. ત્રિ० (નિરહયાર) આતિચાર દોષ-
 રહિત. (વતારિ)
 નિરશ્રય. ત્રિ० (નિરશ્રય) નરકાતિ દુર્ગતિમા
 કરનાર
 નિરંકુશ ત્રિ० (નિરંકુશ) નિરંકુશ, અત્યંત,
 અચંચદી
 નિરંગા. ત્રિ० (નિરંગા) અગમગરહિત,
 અચંચ, મુદ્ધ.
 નિરંગાયા. સ્ત્રી (નિરંગતા) ગમગપનો
 અભાવ
 નિરંજણ } ત્રિ० (નિરંજન) અચળ પ્રત
 નિરંજન } રહિત, સુગંધ્ય રહિત
 નિરતર ન૦ (નિરતર) દમશ. પ્રતિક્ષણ
 નિરંતરિય ત્રિ० (નિરંતરિય) સાથ કે કાટ
 વિનાનું.
 નિરંભા. સ્ત્રી (નિરંભા) વૈશિષ્ણવનંદની
 ચતુર્થી અપ્રમદિધી.
 નિરક્ષ્ય. } ત્રિ० (નિરક્ષત) દુઃ કરેલ;
 નિરક્ષિય. } ત્યાગેવ

નિરટ્ટ. ત્રિ० (નિર્થ) અર્થ-પ્રયોજન વિનાનું;
 નિરંથક
 નિરટ્ટમ ત્રિ० (નિર્થક) અર્થ વિનાનું.
 નકામુ.
 નિરગુણ ત્રિ० (નિરગુણ) દયા વિનાનું,
 નિર્થ, કર મનનું.
 નિરગુણાતિ ત્રિ० (નિરગુણાતિ) પશ્ચાત્તાપ ન
 કરનાર
 નિરનિયમ ત્રિ० (નિરનિયમ) શંકા કાક્ષાર્દ
 આતિચાર દોષ રહિત.
 નિરનિશ્ચય ત્રિ० (નિરનિશ્ચય) દેવગાનાનાદિના
 અનિશ્ચય રહિત
 નિરનિશ્ચય. ત્રિ० (નિર્નક) અર્થ વિનાનું,
 નકામુ
 નિરભિસ્મંગ. ત્રિ० (નિરભિસ્મંગ) નિમ્નપદ
 કરનાર વિનાનો.
 નિરય. ત્રિ० (નીરય) ગત વિનાનું
 નિરય ત્રિ० (નિરય) કાયમા તત્ત્વર (૨)
 પુ० પાથમા દેવલોકનો નિરય નામનો
 પાથકા.
 નિરય પુ० (નિરય) નરક.
 નિરયગદ. સ્ત્રી (નિરયગતિ) નરકની ગતિ.
 નિરયવાલ. પુ० (નિરયવાલ) નરકને પાળનાર,
 પરમાધામી દેવ
 નિરયવિભક્તિ સ્ત્રી (નિરયવિભક્તિ) એ ના-
 મનું સુગંધગમનનું પાથમુ અધ્યયન
 નિરયાણુપુર્વી સ્ત્રી (નિરયાણુપુર્વી) નરકનું
 પૂર્વી નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
 નિરયાવલિયા. સ્ત્રી (નિરયાવલિકા) એ ના-
 મનું એક કાલિકસૂત્ર
 નિરયાવામ. પુ० (નિરયાવામ) નરકનો નિ-
 યાસ, નરકવાસા.
 નિરવકંઠ ત્રિ० (નિરવકાઠ) આકાક્ષા-ભ-
 ંજા વિનાનું; નિમ્નપદ.
 નિરવચય. ત્રિ० (નિરવચય) જ્ઞાનાથી રહિત.
 નિરવજ્ઞ. ત્રિ० (નિરવજ્ઞ) નિરવજ્ઞ, નિર્દોષ.

નિરવયકલ્પ. ત્રિ० (નિરવેલ) આકાશથી રહિત.

નિરવસેસ ત્રિ० (નિરવજેષ) સવ્યુગ્મ; સપૂર્ણ.

નિરવાય ત્રિ० (નિરવાય) દોષરહિત, વિદ્ય
વિનાનુ

નિરવિકલ્પ. } ત્રિ० (નિરવેલ) કાલ પળ

નિરવેકલ્પ. } ગતની અપેક્ષા વિનાનો.

નિરવેક્ષા. સ્ત્રી० (નિરવેક્ષા) નિરુપેક્ષા, નિરુપેક્ષા
નહિ તે.

નિરમ્ભ ન० (નિરમ્ભ) ભોગનનો અભાવ.

નિરમ્ભાસ ત્રિ० (નિરમ્ભાસ) આત્મ વિનાનુ,
ભોગ્ય, શ્રીકૃ.

નિરમ્ભકાર ત્રિ० (નિરમ્ભકાર) અભાવ રહિત,
નિરાભિમાની

નિરમ્ભિગ્મ. ત્રિ० (નિરમ્ભિગ્મ) મંદોદા
આત્મ વિનાનુ.

નિરગુહ્ય ત્રિ० (નિરગુહ્ય) આયુષ્ય વિનાનુ,
આયુષ્ય કર્મનો ક્ષય કરેલ.

નિરગમ્ય. પુ० (નિરગમ્ય) બુદ્ધાન્તા,
નિરાકરણ.

નિરગમ્ય. ત્રિ० (નિરગમ્ય) આકાર રહિત.

નિરગતક. ત્રિ० (નિરગતક) નીરોગી.

નિરગમંધ્ર. ત્રિ० (નિરગમંધ્ર) આમગંધ્ર -
મૂળાતર ગુણની અવગત દોષથી રહિત

નિરગમ્ય. ત્રિ० (નિરગમ્ય) રોગ-પોડાથી
રહિત.

નિરગમિય ત્રિ० (નિરગમિય) વિપયરૂપ આ-
ભિયથી રહિત, વિપય વાસનાથી નિવૃત્ત
થયેલ.

નિરગત્યંક ત્રિ० (નિરગત્યંક) રોગ વિનાનુ,
નીરોગી.

નિરગત્ય ત્રિ० (નિરગત્ય) નડકાથી રહિત.

નિરગમ્ભ. ત્રિ० (નિરગમ્ભ) આરબ-પાપક્રિયા
ન કરનાર.

નિરલંબણ. ન० (નિરલંબણ) આલોક અને
પરલોકની આશંસાથી રહિત, નિષ્કામ.

(૨) આશયન-આધાર વિનાનુ

નિગલય. ત્રિ० (નિગલય) ઘર વિનાનો,
રહેઠાણની વગર વિનાનો.

નિગતોય ત્રિ० (નિગતોય) પ્રકાશથી રહિત

નિગવકંઠિ. ત્રિ० (નિગવકાઠિન) આશા -
વાચ્યથી રહિત; નિરુપેક્ષ.

નિગવગ્મ. ત્રિ० (નિગવગ્મ) આયુષ્ય કર્મ-
રહિત, ઉદ્ધાટ, બુદ્ધ.

નિગમ. ત્રિ० (નિગમ) આશાથી રહિત.

નિગમંસ ત્રિ० (નિગમંસ) આલોક અને
પરલોકની આશંસા-રહિત રહિત

નિગમ્ભ ત્રિ० (નિગમ્ભ) આશ્રય વિનાનુ,
પાપરહિત.

નિર્ગિધ્મ. ત્રિ० (નિર્ગિધ્મ) કન્ધન રહિત

નિર્ગિધ્મણ (નિર્ગિધ્મણ) પરિવેલણ, વંદનુ -
તપાસનુ ન.

નિર્ગિધ્મિય. ત્રિ० (નિર્ગિધ્મિય) વંદનુ, ત-
પાસનુ.

નિર્ગિયા સ્ત્રી० (નિર્ગિયા) કન્ધનિય.

નિર્ગમ્ય ત્રિ० (નીર્ગમ્ય) રોગ વિનાનુ.

નિર્ગમ્ય સ્ત્રી० (નિર્ગમ્ય) મૂળ નક્ષત્રના અધિ-
કાના દેવતા

નિર્ગમ્ય. ન० (નિર્ગમ્ય) રોગ, અટકાવનું ને

નિર્ગમ્ય. ત્રિ० (નિર્ગમ્ય) વંદનું પુરોવાસન-
મળ ત્યાગ કરવાનો માર્ગ અથવા હોય તે.

નિર્ગમ્ય. ત્રિ० (નિર્ગમ્ય) ઉત્સાહથી રહિત.

નિર્ગમ્ય ત્રિ० (નીર્ગમ્ય) રોગ વિનાનુ.

નિર્ગમ્ય. પુ० (નીર્ગમ્ય) આત્મ ઉપવાસ
અને પારણ આયુષિરૂપ તપનો એક
પ્રકાર.

નિર્ગમ્ય ત્રિ० (નિર્ગમ્ય) વાગ્યાર ઉત્તેજ
ન કરનાર

નિર્ગમ્ય ન० (નિર્ગમ્ય) નિરુત્તરશાસ્ત્ર, શાસ્ત્રની
વ્યુત્પત્તિ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર.

નિર્ગમ્ય. સ્ત્રી० (નિર્ગમ્ય) વ્યુત્પત્તિ, વિગ્રહ.

નિર્ગમ્ય ત્રિ० (નિર્ગમ્ય) વ્યુત્પત્તિથી
અને

નિરુદ્ધ. ત્રિ० (નિરુદ્ધ) આચાર્યશ્રી કહેલ
(૨) દુક, અવ્ય. (૩) જગત્ચર હુવ
પ્રયેષ

નિરુપહર્ય. ત્રિ० (નિરુપહર્ય) નાગાદિથી ન-
ભાવેલ નહી

નિરુચકંત્વિ. ત્રિ० (નિરુચકાદિ) આશાક્ષા
રહિત.

નિરુચક્રમ ત્રિ० (નિરુચક્રમ) ઉપક્રમ રહિત
નિરુચક્રિદુ. ત્રિ० (નિરુચક્રિદુ) શેષાદિથી
રહિત.

નિરુચ્ચારિ ત્રિ० (નિરુચ્ચારિ) ઉપચાર ન
કરનાર

નિરુચ્ચય. ત્રિ० (નિરુચ્ચય) ઉપચય-ગર્હ
રહિત

નિરુચ્ચરિત ત્રિ० (નિરુચ્ચરિત) કંપનામા
ન આપે તેવું, ઉપચાર રહિત

નિરુચ્ચરણ. ત્રિ० (નિરુચ્ચરણ) અર્થે પ્રણીત
સમાચાર-અનુશાન રહિત

નિરુચ્ચમ. ત્રિ० (નિરુચ્ચમ) આદિ નુદ્ધ, અનુપમ.

નિરુચ્ચલંચ. ત્રિ० (નિરુચ્ચલંચ) નિરુચ્ચ. નપ
રહિત

નિરુચ્ચસા ત્રિ० (નિરુચ્ચસા) ઉપચય રહિત,
નિરુચ્ચય

નિરુચ્ચહય. ત્રિ० (નિરુચ્ચહય) ઉપક્રમ રાગરહિત

નિરુચ્ચિત્ર ત્રિ० (નિરુચ્ચિત્ર) નિ-પાત્ર કરલ.

નિરુચ્ચ. ત્રિ० (નિરુચ્ચ) નપ-ગવનમગ
રહિત.

નિરુચ્ચણ. ન૦ (નિરુચ્ચણ) કપનો અભાવ,
નિરુચ્ચણ.

નિરુચ્ચશ્ર. ત્રિ० (નિરુચ્ચશ્ર) રેણ રહિત.
નીરુચ્ચશ્ર

નિરુચ્ચ. પું० () આજ્ઞા, દુક્રમ.

નિરુચ્ચ. પું० (નિરુચ્ચ) અટકાવ, રોકાણ
(૨) તાપ, ગરમી (૩) અગેષ ક્રમનો ક્ષય

નિરુચ્ચ. પું० (નિરુચ્ચ) નર.

નિરુચ્ચ. ન૦ (નિરુચ્ચ) કપાળ

નિરુચ્ચ. ન૦ (નિરુચ્ચ) ગોધરા પાડા ન-
ગરે સમારવા તે.

નિરુચ્ચ ત્રિ० (નિરુચ્ચ) કળગીન.

નિરુચ્ચિત. ત્રિ० (નિરુચ્ચિત) લપ લપ કરતું
અચાર નીકળેલ.

નિરુચ્ચ ત્રિ० (નિરુચ્ચ) લેપથી રહિત.

નિરુચ્ચ. ન૦ (નિરુચ્ચ) લેપન ન કરતું તે.

નિરુચ્ચ. ત્રિ० (નિરુચ્ચ) જેનો લેપ ન
લાગ એવા વાલ અથવા વગરે લેવા તે,
નાચરના એક પ્રકાર

નિરુચ્ચ. પું० (નિરુચ્ચ) નુપ, ગમન.

નિરુચ્ચ. પું० (નિરુચ્ચ) રાગન.

નિરુચ્ચિત. ત્રિ० (નિરુચ્ચિત) નીપકરેલ, તેયાર
થયેલ

નિરુચ્ચ. ન૦ (નિરુચ્ચ) પડતું

નિરુચ્ચિત. ત્રિ० (નિરુચ્ચિત) પડી થયેલ.

નિરુચ્ચ. ત્રિ० (નિરુચ્ચ) તેયાર થયેલું

નિરુચ્ચ. પું० (નિરુચ્ચ) રાગન, પ્રગળાવક

નિરુચ્ચ. ત્રિ० (નિરુચ્ચ) ઉત્પન્ન થયેલ

નિરુચ્ચ. ન૦ (નિરુચ્ચ) યાગચાનાનો કડક
વિશેષ

નિરુચ્ચિત. ત્રિ० (નિરુચ્ચિત) નિપકરેલ,
નિપ્પન્ન થયેલ

નિરુચ્ચ. ત્રિ० (નિરુચ્ચ) વર્ણ-ગથી રહિત.

નિરુચ્ચ. પું० (નિરુચ્ચ) ઉપરથી પડતું તે.

નિરુચ્ચ. ન૦ (નિરુચ્ચ) વસ્ત્ર, કપડા

નિરુચ્ચ. ત્રિ० (નિરુચ્ચ) નીચે પડનાર.

નિરુચ્ચિત. } ત્રિ० (નિરુચ્ચિત) ઉપરથી
નિરુચ્ચિત. } નીચે પાડતું.

નિરુચ્ચ. પું० (નિરુચ્ચ) અ, વા, અદ નાચાદિ
અન્ય સમૂહ (૨) પડતું નીચે
સરકતું તે.

નિરુચ્ચ ત્રિ० (નિરુચ્ચ) પવન વિનાનો
પ્રદેશ

નિરુચ્ચ. ન૦ (નિરુચ્ચ) બુદ્ધિ “નિરુચ્ચ”
શબ્દ.

निवारण. न० (निवारण) निवारण, पाशु
याग्यु ते.

निवारणा स्त्री० (निवारणा) रोकण, अटकायन.

निवास. पु० (निवास) रहनेका; स्थान,
घर.

निविष्ट. वि० (निविष्ट) आसक्त. (२) मे-
णवेत्त. (३) श्रुता प्रवृत्ति. (४) तीन
अनुभावार्थी उत्पन्न श्रेष्ठ, कर्मज्ञा रहनेका
अर्थ (५) अङ्गु, स्थित शरीर, स्थापन
करेत्तु.

निविन्निम्न. वि० (निविन्निम्न) सदा निम्न
अर्थ तप करना.

निवृद्ध. वि० (निवृद्ध) दृष्टि दृष्ट.

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) निवेष्टन, दान,
दानावेत्त.

निवेष्टा. स्त्री० (निवेष्टा) नैवेद्य, देवताती
पात्रे उपलब्ध नदीक अन्नादि भक्ष्यमा
आवेत्त.

निवेष्टण. न० (निवेष्टण) निवेष्टन, दानावेत्त.

निवेष्ट. पु० (निवेष्ट) निवेष्टन, दान, दानावेत्त
(२) दान, दानावेत्त. (३) दानावेत्त, दान-
ावेत्त.

निवेष्टण. न० (निवेष्टण) अङ्ग आनेवाली
नयाय अयाय नया अयाय श्रुती
अङ्गी.

निवेष्टिय. वि० (निवेष्टिय) स्थापन करेत्तु,
गण्य.

निवेष्टि. वि० () उपर पदार्थी
अर्थ परिष्कार आवेत्त.

निवेष्टिय. वि० (निवेष्टिय) करेत्तु.

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) निवेष्टन, अङ्ग
(२) निवेष्टन; निवेष्टन.

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) पडेत्तु.

निवेष्टणा. स्त्री० (निवेष्टणा) उत्पन्न करेत्तु ते.

निवेष्टणाहिगरण. न० (निवेष्टणाहिगरण)
नया शस्त्रादि अनायनार्थी दानार्थी क्रिया.

निवेष्टन. वि० (निवेष्टन) उत्पन्न करना.

निवेष्टि. स्त्री० (निवेष्टि) उत्पत्ति.

निवेष्टिय. वि० (निवेष्टिय) अनायन, करेत्तु.

निवेष्टण. वि० (निवेष्टण) निवेष्टन; मुखा.

निवेष्टण. न० (निवेष्टण) प्रवापर सगति
दयाली शास्त्रार्थ अर्थज्ञा निवेष्ट करेत्तु
ते. आचार्य अपदाने अङ्ग प्रकाश

निवेष्ट. वि० (निवेष्ट) वायुवर्धन स्थान

निवेष्टाहम. वि० (निवेष्टाहम) अङ्गे करेत्तु
पण निम्न न गेय ते.

निवेष्टाय. वि० (निवेष्टाय) व्याधान-पीडा-
विद्वेष्टी रचित.

निवेष्टा. न० (निवेष्टा) मोक्ष, मुक्ति.

निवेष्टाणामामि. पु० (निवेष्टाणामामि) अङ्ग-
नक्षत्रमा आवि ११ मा तीर्थकर.

निवेष्टाणि. पु० (निवेष्टाणि) अङ्ग आनीमीमा
अङ्गनक्षत्रमा अङ्ग आनी तीर्थकरनु नाम.

निवेष्टाणी. स्त्री० (निवेष्टाणी) आगमा तीर्थ-
कर आनिताथनी शास्त्रदेवी (२) समाधि.

निवेष्टावम. वि० (निवेष्टावम) अङ्ग आनिने
आवचना.

निवेष्टावकहा. स्त्री० (निवेष्टावकहा) निवेष्टा-
पदवाचन विवेष्टनी कथा.

निवेष्टावम. वि० (निवेष्टावम) व्यापार-आ-
वम रचित.

निवेष्टाविय. वि० (निवेष्टाविय) शास्त्रावम,
श्रुतावेत्त.

निवेष्टाहण. न० (निवेष्टाहण) निवेष्ट करेत्तु

निवेष्टि. वि० (निवेष्टि) अनादि वि-
वेष्टन नक्षत्रा. नीचिनप करना.

निवेष्टिगह्य. न० (निवेष्टिगह्य) नीचि नामनु
तप, अङ्ग दृष्ट नक्षत्र विवेष्टन त्याग
करेत्तुमा आवेत्तु ते तप.

निवेष्टिगम्य. वि० (निवेष्टिगम्य) विवेष्टनरहित.

निवेष्टिगम. वि० (निवेष्टिगम) विवेष्टनरहित,
अङ्गदेष्ट रहनेका.

निर्विघ्न. न० (निर्विघ्न) विघ्नो अभाव
निर्विज्ज. वि० (निर्विज्ज) विज्जा विनाशो,
भूय.

निर्विद्व. वि० (निर्विद्व) भेदयेदु
निर्विद्वकाइय. वि० (निर्विद्वकायिक) परिद्वार
विशुद्धचारित्र्ये पार्ज कर्त्तार

निर्विगण. वि० (निर्विगण) विगण थयत्त,
उदास अनेत्र

निर्विगिच्छ. वि० (निर्विगिच्छिक) कर्मना
कर्मभा सफल न कर्त्तार

निर्विगिच्छा. स्त्री० (निर्विगिच्छिका) सशय-
ना अभाव.

निर्विगति. स्त्री० (निर्विगति) निर्विगति; सिद्धि
निर्विग्न. वि० (निर्विग्न) निर्विग्न-वैराग्य
प्राप्तेय.

निर्विगार. वि० (निर्विगार) विगाररहित,
शुद्ध.

निर्विगमय. वि० (निर्विगमय) उपभोग कर्त्तार
निर्विगमय. पु० (निर्विगमय) देवपारमी शिवा
(२) वि० न ज्ञानी साक्ष्य अ.

निर्विगमस. वि० (निर्विगमस) विशेषता गहन
आभास्यय.

निर्विगम. वि० (निर्विगम) निर्विगम-पामेय
निर्विगम. स्त्री० (निर्विगम) श्रुतकार, मोक्ष

निर्विगमरी. स्त्री० (निर्विगमरी) १/ मा
तीर्थकर्त्तरी प्रवर्त्तया पाक्षणीनु नाम.

निर्विगुड. वि० (निर्विगुड) निर्विगुड-पामेय
निर्विगुड. वि० (निर्विगुड) शुष्की गयेत्त

निर्विगुडि. स्त्री० (निर्विगुडि) अपत्यय. दानी
निर्विगुति. स्त्री० (निर्विगुति) मोक्ष-प्राप्त

निर्विग. } पु० (निर्विग) नसायी विरक्त
निर्विग. } यत् ते वैराग्य

निर्विगय. वि० (निर्विगय) साता असाताऽपि
वेदना विनाशो.

निर्विगदग. न० (निर्विगदग) नेवानु पाप्मा
निर्विग. वि० (निर्विगम) सात्विक.

निर्विग. पु० (निर्विगम) निशा-रात्रिनु अ-
सान; प्रातःकाण. (२) न० संपूर्णता.

निर्विग. पु० (निर्विग) स्वभाव. (२) गुडो
उपदेश सात्विक्या विना पूर्वसंस्कार्या
सम्पत्त्य उपरं ते, सम्पत्त्यो अेक
प्रकार

निर्विगम. स्त्री० (निर्विगम) सत्त्व इत्य-
वदा, शास्त्रो उपदेश सात्विक्या विना
पानाती भेगे धर्मइत्ये थाय ते.

निर्विगम. स्त्री० (निर्विगम) असयानु स्थान.
(२) रत्नदर्शनी दाडी उपर यत्तनु पे-
ष्टन, नेस्यीया. (३) उपाश्रय (४)
अंश, आसन.

निर्विग. वि० () वायु, यथा.

निर्विग. वि० (निर्विग) दीपित. आपय
(२) केश

निर्विग. पु० (निर्विग) दरिद्रासक्षय अने म-
हाविद्वक्षेत्रनी रज्ये आपेय अेक पयन.
निर्विग नागना पयन (२) अे नाभना
अेक यादयकुमार. शास्त्र महागन्तो पुत्र

निर्विगम. वि० (निर्विगम) अेक्ष. (२) नि-
वृत्ति पामेय, निवृत्त

निर्विगम. वि० (निर्विगम) अेक्ष. स्थिर थययु
निर्विगमभासि. वि० (निर्विगमभासि) विद्या
रीने आशनार.

निर्विग. पु० (निर्विग) महाविद्वन्ती नीमा
कर्त्तार अेक पयन

निर्विग. स्त्री० (निर्विग) रात्रि. (२) शिवा,
पथर.

निर्विग. पु० (निर्विग) सात स्वरमानो
अेक्षे स्वर

निर्विग. पु० (निर्विगम) रात्रे अे अनि
यार-दोष वाया होय ते.

निर्विगम. न० (निर्विगम) उपरपटो
आदि दक्षनशिक्षा.

નિસામણ. ન૦ (નિશમન) સાંભળવું.
 નિસામિત્ર. ત્રિ૦ (નિશમિત) સાંભળેલ
 નિસાય. ત્રિ૦ (નિશત) તીક્ષ્ણ.
 નિસાય. પુ૦ (નિષાદ) સાનમે નિપાદ ના-
 મનો સ્વર.
 નિસાયર. ત્રિ૦ (નિશાચર) રાક્ષસ, પિશાચ
 વગેરે.
 નિમાલોદ. પુ૦ (નિશાલોષ્ટ) શિલાપુત્ર.
 (સત્રાનો પત્થર.
 નિસાવસાણ. ન૦ (નિશાવસાન) રાત્રિનું અ-
 વસાન, પ્રાતઃકાળ
 નિમિજાગરણ ન૦ (નિશાજાગરણ) રાત્રે ઝન-
 ગતુ તે
 નિમિજ્ઞા સ્ત્રી૦ (નિક્ષપ) જુઓ નિસ-
 રાત રાત્રે
 નિમિદ્ર ત્રિ૦ (નિમિદ્ર) દૂર ડરેલ
 નિમિદ્ર ત્રિ૦ (નિમિદ્ર) નિપેદ કરેલ.
 નિમિમત્ત. ન૦ (નિશામત્ત) ગતિનું ભંગન
 નિમિય. ત્રિ૦ (નિશિત) તીક્ષ્ણ.
 નિમિય ત્રિ૦ (ન્યસ્ત) રાખલ
 નિમિયર ત્રિ૦ (નિશિચર) ચાર (૨)
 રાક્ષસાદિ
 નિમિરણ ન૦ (નિમંજન) તીક્ષ્ણનું તે
 નિસીદત્તાર. ત્રિ૦ (નિપીદયિત) અસનાર.
 નિસીદણ. } ન૦ (નિષીદન) અસનું તે
 નિસીયણ }
 નિસીયાવણ. ન૦ (નિષાદન) અસાડવું.
 નિસીહ. પુ૦ (નિશીથ , મધ્યરાત્ર. (૨) એ
 નામનું એક કાલિકસુત્ર
 નિમીહિયા સ્ત્રી૦ (નૈપેધિકી) ધર્મસ્થાનકે
 વળતા સસારના કર્મના નિપેદ સ્થપનાર
 નિસીદિ રાખ્દ બોલવો તે; સામાચારીનો
 એક પ્રકાર.
 નિસીદિયા. સ્ત્રી૦ (નૈપેધિકી) એક. (૨)
 એસવાનો પરિસર. (૩) પાપકાર્ય નિપે-
 થવાને નિસીદિ રાખ્દ કહેવો તે. (૪) દના-
 આયનું સ્થાન.

નિમુંમ. પુ૦ (નિમુંમ) પાંચમા પ્રતિવાસુદેવ.
 નિસૂરણ ત્રિ૦ (નિસૂરન) મારનાર, નાશક.
 નિસેવણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (નિંવણીય) મેવા કરવા
 યોગ્ય
 નિસ્મંક ત્રિ૦ (નિશક) શંકા રહિત.
 નિસ્મંકિય. ત્રિ૦ (નિશકિત) શકા વિનાનો.
 (૨) દેવ ગુરુ ધર્મપ્રત્યે શકાનો અભાવ,
 સમકિતના આદ આચારમાંનો પ્રથમ
 આચાર.
 નિસ્મંગ ત્રિ૦ (નિમત્ર) સંગરહિત; એકલો.
 નિસ્સંદ. પુ૦ (નિચ્ચન્દ) સાર રસ. (૨)
 તત્ત્વરૂપ પદાર્થ
 નિસ્સંમ ત્રિ૦ (નિચ્ચ) શ્રાવણી, કૂ
 નિસ્સંસદ્ય. ત્રિ૦ (નિઃસશયિક) નકારથી
 રહિત.
 નિસ્સકડ. ત્રિ૦ (નિશ્રાકૃત) કામની નેશ્રાએ-
 અપેક્ષા રાખી કરેલ
 નિસ્મન્ન. ત્રિ૦ (નિષ્કાળ) એકલ
 નિસ્મલ્લ ત્રિ૦ (નિશલ્ય) માયા આદિ
 વળ શુદ્ધથી રહિત
 નિસ્સા. સ્ત્રી૦ (નિશ્રા) નિશ્રા, આધાર,
 અવલંબન, આશ્રય.
 નિસ્સામન્નતા. સ્ત્રી૦ (નિમામાન્યતા) સામા-
 ન્યતાનો અભાવ.
 નિસ્માય. પુ૦ (નિશ્રાય) નિશ્રાય-નેશ્રા
 નિસ્માર. ત્રિ૦ (નિશ્રાર) સારવિનાનું. ખાલી
 નિસ્સારિય ત્રિ૦ (નિમારિત) બહાર કાઢેલું.
 નિસ્સાસ. પુ૦ (નિશ્વાસ) નિશ્વાસ, શ્વાસ
 લેવો તે
 નિસ્સામય. ત્રિ૦ (નિશ્વાસક) તીવ્ર શ્વાસ
 લેનાર.
 નિસ્મિચિય. ન૦ (નિમિચિત) વા સચરતુ;
 પાવતુ તે.
 નિસ્સિય. ત્રિ૦ (નિશ્ચિત) આશ્રિત, રહેલ.
 (૨) અવગ્રહાદિ ચતુષ્ટય. (૩) વસ્તુને
 અન્યથારૂપે ગ્રહણ કરવું તે

નિસ્સીલ. વિ० (નિઃસીલ) શીથ-સદાચારથી રહિત.

નિસ્સુહ વિ० (નિઃસુહ) મુખ રહિત; દુઃખી.

નિસ્મેણિ સ્ત્રી० (નિઃશ્રેણિ) નીસરણી.

નિસ્સેયસ ન० (નિઃશ્રેયસ) કલ્યાણ; મોક્ષ.

નિસ્સેયસિય વિ० (નિઃશ્રેયસિક) મોક્ષ-કલ્યાણને પ્રેરનાર.

નિસ્મેસ ન० (નિઃશ્રેયસ) કલ્યાણ.

નિસ્સેસ. વિ० (નિઃશ્રેયસ) સમસ્ત; અધુ.

નિસ્સાંશિય વિ० (નિઃશાંશિત) કષિત વિનાનું.

નિહ. ન० (નિહ) નારકાંતે મારવાનું સ્થાન.

(૨) પુ० રાણી. નેદવાનું (૩) માયાવી.

કપટી.

નિહ્ય વિ० (નિહ્યત) નિશ્ચલ, સ્થિર, ગાન્ત.

નિહ્યા. ન० (નિહ્યત) મરણ, મૃત્યુ.

નિહ્યત. સ્ત્રી० (નિહ્યત) ઉદ્ધર્તના અતે અ-

પરતર્તના શિવાય આકાંક્ષા જ કરતા પ્ર-

વર્તી ન શકે એવી અવસ્થામાં કંમતે

આપવા ને

નિહતિ ન० (નિહતિ) જુઓ ' નિહત ' "

શબ્દ.

નિહ્ય. વિ० (નિહ્યત) મરણ, દહણ.

નિહા. સ્ત્રી० (નિમાનિહા) કાન્તિ; પ્રભા (૨)

માયા, રૂપ.

નિહાણ. ન० (નિહાણ) અશર, અગ્નનાં. (૨)

સમૂહ.

નિહાર પુ० (નિહાર) મળ ત્યાગ.

નિહિ. પુ० (નિહિ) કાશ, અગ્નનાં

નિહિય. વિ० (નિહિય) નુકેદુ, ધારણ કરેલું.

નિહુમ્મ. વિ० (નિહુમ્મ) શાન્ત, સ્થિર કરેલ;

વિરમી મથેલ.

નિહુન્યમગા. સ્ત્રી० (નિહુન્યમગા) એ ના-

મની એક વનસ્પતિ.

નિહ્ય. વિ० () કાપણ ન કરનાર,

નિરપેયગી

નીચાગાંઘ્ર. ન० (નીચાગાંઘ્ર) દલકુ કુળ.

નીહ. સ્ત્રી० (નીતિ) નીતિ, વ્યવહારવિધિ.

નીશિય વિ० () અશર કાઢેલું.

નીત. વિ० (નીત) કહેલું, કથન કરેલું.

નીતિ. સ્ત્રી० (નીતિ) ન્યાય.

નીમ. પુ० (નીમ) કળા વિશેષ.

નીય વિ० (નીત) લખાવામાં આવેલ

નીય. વિ० (નીત) નીચું, હેઠું. (૨) પુરુષ,

દલકુ. (૩) નીચ ગાત્ર; ગાત્ર કર્મની

એક પ્રકૃતિ.

નીયમગા સ્ત્રી० (નીચમગા) નીચની સાથે

ગતારી. (સ્ત્રી)

નીયગાય ન० (નીચગાય) એ નામની એક

કર્મ પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ધર્થે જીવ નીચ

કુળ પામે છે

નીયા. સ્ત્રી० (નીચા) ચાગ પ્રદિવવાળા જી-

વની એક જાત.

નીયાગાય. ન० (નીચગાય) દલકુ કુળ (૨)

ગાત્ર કર્મની એક પ્રકૃતિ.

નીયાવત્તિ. } વિ० (નીચવર્તિનું) નીચે આ-

નીયાવિત્તિ. } સતે એસનાર, નમ્ર અ-

ભાવવાળો.

નીર ન० (નીર) પાણી

નીરય. વિ० (નીરજસ) રજ-ધુળા વિનાનું

નીલ. વિ० (નીલ) નીલ રંગવાળું, લીલું.

(૨) ન० નીલવાળું નામે નામ કર્મની

એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ધર્થે જીવ નીલા

રંગ પામે છે

નીલકંઠ. પુ० (નીલકંઠ) ધ્વજોદ્ધના પાણના

લક્ષકરેના અધિપતિ

નીલકૂડ. પુ० (નીલકૂટ) નીલવન પર્યવના

નવ કૂટમાનું ખીજું શિખર.

નીલમિ. } પુ० (નીલમય) લીલા વર્ણના

નીલમિય. } મૃગ.

નીલલેસા } સ્ત્રી० (નીલલેસ્યા) નીલ

નીલલેસ્સા. } વર્ણના કર્મ પુરુષલને થોડે

થતા આત્માના મહિન પરિણામ. જ

લેસ્યામાની ખીજ લેસ્યા.

नीलवंत पु० (नीलवन्त) मे३थी० उ०तर न-
उ०तो य०प०वर प०र०त, म०दा वि०द०द०थी० उ०तर
अ०र०द० उ०प०र०तो प०र०त.

नीला स्त्री० (नीला) अ० नाम०नी न०दी.
(२) नील० व०स्था, नीलार्ग०ना क०र्म०र०ध०ना
य०ग०थी० थ०ना उ०प०ना ते०या परि०णाम.

नीलाभास पु० (नीलाभास) अ० नाम०नी
अ०र०; ८८ अ०भा०नी अ०क.

नीलि पु० (नीलिन) क्षी०, शे०वा०ग.

नीलीगम पु० (नीलीगम) ग०णी०नी उ०ग

नीलोत्पल न० (नीलोत्पल) नील० क०र्म०ग
(२) अ०क०री०श०मा ती०थे०कर०नु त्रा०ज०न.

नीच. पु० (नीच) उ०क्ष वि०शे०प

नीवार. पु० (नीवार) अ० उ०वा०न०थी० अ०क
अ०न०. अ०क० अ०न०नु धा०न०

नीसंक वि० (निशङ्क) शं०का र०हित

नीसिद्ध पु० (निष्यन्द) सा०. त०र०व (२)
र०स०ना टी०पा (३) प०र०म०वे०, प०सी०नो.

नीसमिद्ध. न० (निशमित) नी०या आ०स
मु०क०वे० ते.

नीसा स्त्री० (निशा) नि०शा, अ०प०क्षा, आ०श्रय

नीसाम. पु० (निश्राम) नी०या आ०स,
नि०सा०सा.

नीसेस. न० (निश्रयस) क०ह०या०ण.

नीसेस वि० (निशेष) स०भ०ग०न, स०पू०ण

नीहड वि० (निहन्) अ०दा०र क०र्त०व.

नीहर्गण न० (निहर्गण) अ०भि०सं०कार

नीहार. पु० (निहार्ग) द०द०यि०ता, व०डी०नी०त.

नीहारि. पु० (निहार्ति) रं० सं०था०रो पृ०ण
थ०या प०ष्टी शरी०र०नु नि०द०र०ण न० था०य
ते०री ग०र०या०अ० सं०था०रो क०र०वे० ते, सं०था०
रा०नो अ०क० प्र०कार.

नीहारिम न० (निहार्मि) मृ०त०यु प०ष्टी
अ०ग्नि सं०र०कार थ०क० श०के ते०री ग०र०या०अ०
सं०था०रो क०र०वे० ते, सं०था०रा०नो अ०क०
प्र०कार.

नीहाम वि० (निर्हाम) दा०स्य वि०ना०नु; द०पं
य०ग०र०नु.

नु अ० (नु) वि०न०र्द अ०र्थ०मा व०प०रा०नो
अ०व्य०थ.

नूण. वि० (न्यूत) न्यून; ओ०ण०.

नृणां. म० (नृणः) अ०रे०अ०र०. त०क०।

नृम ३० न० (नृम) क०र्म० (२) भा०या;
अ०त्य०ने छु०पा०व०नु ते.

नृमहिह. न० (निम्नहृत्) नी०थे०नुं भा०य०त०णी०
आ०नु ध०र०.

नेआइय. वि० (नैयायिक) न्या० १ अनु०सार
आ०श०न०ार

निडगिय न० (नैडुगिक) अनु०प्र०ता० पू०र०तो
अ०भु०क० भा०ग.

नेडर. न० (नृपुः) आ०र०र०.

नेगम पु० (नेगम) अ०क० व०र०नु०ने सा०मा०न्य
वि०शे०प व०ग०रे अ०ने०क० री०ते णु०दा पा०ड०न०ार
न०य, आ०न न०य०मा०नो प्र०थ०म न०य (२) न०य०
र०स्य र०खे०ता ह०ंय ते०नु न्था०न-गा०म.

नेगुगण न० (नेगुग्य) नि०गा०ण०पा०णु; गु०ण०नो
अ०भा०व.

नेगंध. वि० (नेगन्ध) नि०ग्र०थ अ०र०त० स०
अ०धी.

नेच्छइय. वि० (नैश्चयिक) नि०श्र०य दृ०ष्टि०अ०
वि०श्या०र क०र०न०ार

नेच्छइयनय पु० (नैश्चयिकनय) नि०श्र०या०त०म०क०-
दृ०ष्टि, नि०श्र०य०न०य

नेता. वि० (नेतृ) ना०य०क, अ०ग्र०स०र०.

नेत्त. न० (नेत्र) आ०प, न०य०न

नेम. न० (नियम) क०म.

नेमि. पु० (नेमि) श्री ने०भि०ना०थ, २२ भा
ती०थे०कर (२) पै०ग्र०नो व०रा०ये०.

नेमिजंतकम्म. न० (नेमियन्तकम्म) गा०श०ना
पै०ग्र०ने क०र०तो बो०दा०नो पा०ठा.

नेमिसिद्ध. वि० (नैमिसिक) नि०भि०न०ने न०णु-
न०ार, ग०यो०नि०यी,

નેમીસર. પુ० (નેમીશ્વર) ભરતક્ષેત્રના ગામ
ચોપીસીના ૧૬ માં નીચીકર.

નેમ્મ. નં () મૂળધન, મુડી

નેમ્મા સ્ત્રી० (નેમા) જગતીની પેદિનાં
ઉપરનો ભાગ.

નેય ત્રિ० (જ્ઞેય) જાણવા યોગ્ય.

નેયાડય. પુ० (નૈયાયિક) ન્યાય સંપત્ત

નેયાર ત્રિ० (નેતૃ) અગ્રસર, નાયક

નેરદ્ય ત્રિ० (નૈરયિક) નરકમાં રહેનાર જીવ.

નેરદ. સ્ત્રી० (નૈરદતી) નેત્રત્વ જુલાની દિશા.

નેરુત્ત. પુ० (નેરુત્ત) શબ્દના સ્વરૂપને તન-
બનાર

નેલ પુ० (નૈલ) નીલીનાં વિકાર, નીલરંગ.

નેલઘ્ર. પુ० (નૈલક) કાચી નગરીનાં પ્રાચીન
સિંકાં.

નેલવંત પુ० (નીલવત) એક દ્રવ્યનું નામ

નેવત્થ. નં (નેપથ્ય) પાપાક, વેપ.

નેઘ્વાળ નં (નિર્વાણ) મોક્ષ.

નેસમિય. ત્રિ० (નૈમયિક) આભાવિક.

નેમજિઘ્ર. ત્રિ० (નૈયયિક) પલાશવાળી
ખેસનાર

નેસપ્પ પુ० (નૈમપ) ચક્રવર્તીના નવનિધાન-
માનુ એક કે જેમાં ગ્રામ નગરાદિનો
સમાવેશ થાય છે.

નેહ. પુ० (સ્નેહ) સ્નેહ, રાગ, પ્રીતિ (૨)
ઘી તેજ આદિ ચીકાશવાળા પદાર્થ (૩)
કર્મ પુદ્ગલમાં પડતો રસ

નેહુર. પુ० (નેહુર) એ નામનો એક દેશ
(૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર

નોં. ઇ० (નો) નિર્ગોચક અવ્યય.

નોહંદિય. પુ० નં (નોહંદિય) કેવળજ્ઞાન
અને કેવળદર્શન યુક્ત જીવ કે જેને
દિવ્યોત્ત્ત્વ પ્રયોજન નથી રહ્યું (૨) મન

નોકસાઘ્ર. પુ० (નોકશાય) } દાસ્ય, રતિ,
નોકસાયજ. નં (નોકશાયજ) } અરતિ.

ભય, શોક, દુઃખ, આંત્રિક, પુરુષવેદ,
નપુરુષવેદ એ નવ પ્રકૃતિનો સમુદાય.

નોપજ્ઞત્તગનોઘ્રપજ્ઞત્તગ. નં (નોપયાસાડપયામ)
પર્યામ નદિ તેમ અપર્યામ નદિ એવા
સિદ્ધ ભગવાન.

નોપરિત્તનોઘ્રપરિત્ત. પુ० (નોપરિત્તપરિત્ત)
સિદ્ધ ભગવાન.

નોમવમિદ્ધિઘ્રનોઘ્રમર્વાસદ્ધિઘ્ર પુ० (નમ-
વમિદ્ધિકાડમવનિદ્ધિક) ભવ્ય નદી તેમ
અભવ્ય નદી એવા જીવ; સિદ્ધ
ભગવાન.

નોમિડ. ત્રિ० (નોમિદ્) બેદાય નદિ નવું

નોમાલિયા. સ્ત્રી० (નવમાલિકા) સુગંધી
ફૂલવાળું નેવર નામનું વૃક્ષ.

નોમંજયનોઘ્રમંજય પુ० (નમ્યતાડમ્યત)
જેને સયમ કે અસયમ નથી એવા
સિદ્ધ ભગવાન.

નોમયિણનોઘ્રસયિણ. પુ० (નાસહ્યમંજિન)
સંગી નદી તેમ અસંગી નદી એવા
સિદ્ધ ભગવાન.

નોસહ પુ० (નોશહ) નકાર વાચક શબ્દ.

નોમચિનોઘ્રસચિ. પુ० (નોસહ્યસજિન) સંગી-
પણા કે અસંગીપણા રહિત સિદ્ધ ભગવાન.

નોમસ્માવાદિ. ત્રિ० (નોસમ્યગ્વાદિન) સમ્ય-
કવાદી ન હોય તે; મિથ્યાદષ્ટિ.

નોસુદુમ્મનોવાદર. પુ० (નોસુદ્ધમવાદર) સુદમ
કે આદરપણા રહિત; સિદ્ધ ભગવાન.

નહચળ. નં (સ્તપ્ત) ન્હાવું, રંગાન
કચ્ચુ તે.

प.

प अ० (प्र) प्रारम्भ. (२) गुणगो गयेव.
नाश पामेव
पञ्च पु० न० (पञ्च) पञ्च (२) वाक्येना
अञ्च.
पञ्च. न० (पञ्च) ६५.
पञ्चलिञ्च त्रि० (प्रवर्तित) याज्ञेयु इमेयु
पह. अ० (प्रति) भावे; उद्यु.
पह पु० (पति) आभी; अधिपति.
पहकखसा. न० (प्रतिक्षण) क्षणे क्षणे, स्त्रेक
क्षणे
पहट्ट त्रि० (प्रकट) प्रेष, प्रधान, उद्यम
पहट्ट. त्रि० (प्रविष्ट) अन्तर पेटेयु
पहट्ट. पु० (पति) सानभा नीर्थकरना पितानु
नाम.
पहट्टा स्त्री० (प्रतिष्ठा) आधार (२) ससा
प्रतिभामयी निर्गन्तव्य अवस्थान (३)
स्थापना (४) आश्रय; आधार
पहट्टाण न० (प्रतिष्ठान) अवस्थान, स्थिति.
आधार (२) पाया; लीन मीडी विमेरेनु
भूया.
पहट्टावञ्च. त्रि० (प्रतिगणक) व्यवस्था कर-
नार, व्यवस्थापक
पहट्टावण. न० (प्रतिष्ठापन) स्थापन कर-
प्रतिष्ठा करवी ते.
पहट्टिय. त्रि० (प्रतिष्ठित) प्रतिष्ठा पामेव;
स्थित करेल. (२) भास्वरा भदिनानु
क्षेत्रात्तर नाम. (३) व्यवस्थित
पहट्टण त्रि० (प्रकीर्ण) इलायलु. विभरायेयु.
(२) विस्तारेयु (३) न० अथ विशेष.
पहट्टाणा न० (प्रकीर्णक) प्रकीर्णक, छुटके
शास्त्र; पञ्चना
पहट्टाणी स्त्री० (प्रतिष्ठा) प्रतिष्ठा, टेक (२)
पञ्चकृष्णाय. (३) निष्ठा, श्रद्धा (४)
नियम.

पहट्टिण न० (प्रतिष्ठित) स्त्रेराज, दमेशा.
पहट्टिह. त्रि० (प्रतिष्ठित) विज्ञित.
पहट्टियह. न० (प्रतिष्ठित) स्त्रेराज, दमेशा.
पहट्टाण. न० (प्रतिष्ठा) क्षार क्षार अत्य
पहट्ट. त्रि० (प्रतीर्ण) अन्तर्था पाणेयु
पहट्ट. त्रि० (प्रकीर्ण) लुब्धे “ पञ्चाल ”
शास्त्र
पहट्टाणव न० (प्रकीर्णक) अत्रिण अन्त अ-
नुक्रम विना छुटके अवस्थ, अवस्थ-
प्रतिभा वर्गे यथाशक्ति करवाभा आ-
यन् नय
पहट्टावाह त्रि० (प्रकीर्णवादिन) असम्यक्त
भाषना
पहट्टा. स्त्री० (पत्निष्ठा) प्रतिष्ठा, सकटप
परभय. न० (प्रतिभय) स्वामोभय, भयना
परिच्छाया.
परमाद्य पु० (प्रतिमाद्य) प्रतिष्ठा नाय-
पवन
परिक्क. त्रि० (प्रतिष्ठित) अक्षानवाद्य, श्री
पद्य ११२ वसति विनानु (स्थान) (२)
वाद्य, वधार. (३) निनान्त; अत्यन्त.
परल्ल. पु० (पदिक) आपनभा अल्लु नाम.
(२) त्रि० अन्ते शशीना शेष थयो होय ते.
परवन्धु. न० (प्रतिवन्धु) स्त्रेक यन्तु.
परवाह. त्रि० (प्रतिवादिन) प्रतिपक्षी, प्रति-
वादी
परविमिद्ध. त्रि० (प्रतिविमिष्ट) विशिष्ट,
विशेष युक्त
परविसेस. पु० (प्रतिविशेष) विनाना भेद,
नारनय.
परव्वया. स्त्री० (पतिव्रता) पतिव्रताधर्म
पाणनारी स्त्री.
परसमय न० (प्रतिस्मय) स्त्रेक समये; सदा.
परिञ्च. त्रि० (प्रतीत) विज्ञान. (२) प्रसिद्ध.

પદ્ય. ત્રિ० (પ્રતીચીન) પશ્ચિમ દિશાનુ.

પદ્ય. પુ० (પ્રકીપ) દીપકઃ દીપો. (૨)
પ્રદીપકુમાર. ભવનપતિ દેવતાની એક
ગન

પદમ્બ. પુ० (પ્રયુત) ચોરાસીલાખ પ્રયુતાગ
પ્રમાણે એક કાગ વિભાગ.

પદમંગ. પું० (પ્રયુક્તા) ચોરાસીલાખ અપુ-
નનો એક પ્રયુતાંગ. કાળનું એક માપ

પડંજગ્યા. } સ્ત્રી० (પ્રયોજના) પ્રયોગ
પડંજગ્યા. }

પડંજિતાર ત્રિ० (પ્રયોક્તૃ) પ્રવૃત્તિ કરનાર

પડંજિતાર. ત્રિ० (પ્રયોજયિતૃ) પ્રવૃત્તિ કરાવનાર.

પડજ્ઞ. ત્રિ० (પ્રયોજ્ય) પ્રેરણા કરવા યોગ્ય.
યોગ્યતા લાચક.

પડદ્. પુ० (પરિવર્ત) પરિવર્તન. એક શરી-
રમાથી બીજા શરીરમાં પ્રવેશ કરવો તે

પડદ્. પુ० (પ્રકોષ્ટ) દાથનો ગોચાઃ કાળીયા
ગોચા સુધીનો ભાગ.

પડણ. ત્રિ० (પ્રગુણ) પ્રકૃષ્ટ. શ્રેષ્ઠ ગુણનાળુ.

પડત. ન० (પ્રયુત) જુઓ “ પડિઅ ”
શબ્દ.

પડત. ત્રિ० (પ્રયુક્ત) કનડેહુ, ચાળેહુ. (૨)
અજમાવેહુ. (૩) ન० પ્રયોગ.

પડત. ત્રિ० (પ્રવૃત) જેણે પ્રવૃત્તિ કરેલી
છે તે.

પડત્તિ. સ્ત્રી० (પ્રયુક્તિ) પ્રયુક્તિ. પ્રગટ પાત

પડત્તિ. ત્રિ० (પ્રવૃત્તિ) પ્રવર્તન.

પડત્તિવાડય. ત્રિ० (પ્રવૃત્તિધ્યાપૃત) કાર્ય ક-
રવામાં લાગેલ.

પડત્થ. ત્રિ० (પ્રોષિત) ક્રોધથી તમ થયેલ.
રીસાદને ભાગી ગયેલ.

પડત્થવહ્યા. સ્ત્રી० (પ્રોષિતમલિકા) જેનો
પતિ-વધૂ પડદેશ ગયો છે તેવી વિચા-
ગિની સ્ત્રી.

પડવ્ય. પુ० (પ્રગૌજિક) વશપરંપરા. (૨)
શિષ્યના શિષ્ય. (૩) પ્રપૌત્ર; પરપોતરો.

પડમ. ન० (પદ્મ) સૂર્યવિકાસી કમળ. (૨)

પદ્મ નામનો દીપ અને સમુદ્ર. (૩) પદ્મ-
નામની વેદીકા, જે દીપ સમુદ્રોની ચારે
તરફ હોય છે (૪) ચોરાસી લાખ ઉ-
ત્પલ કાળનો એક પદ્માંગ, એવા ૮૪

લાખ પદ્માંગનો એક પદ્મ; કાળનું એક
માપ. (૫) રમ્યકલાસ ક્ષેત્રના પૈતાલ્ય
પાંતનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૬) પદ્મના-

મંગા રાગ કે જે આવતી ચોવિસીના
પ્રથમ તીર્થકર મહાપદ્મની પાસે દીક્ષા
પૂર્ણ. (૭) વંશુદીપના ભરત ક્ષેત્રમાં

આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર આઠમા
ચક્રવર્તી. (૮) પાંચમા તીર્થકરને પ્રથમ
ભિક્ષા આપનાર. (૯) આવતી ચોવીસીના

આઠમા અંગદેવનું નામ. (૧૦) સાતમા
દેવલોકનું પદ્મ નામે વિમાન. (૧૧) આ-

ઠમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૧૨) ગન્ધ
દ્રવ્ય વિશેષ. (૧૩) નુકર્ષ સભાનું એક
મિહાસન. (૧૪) દક્ષિણ રૂચક પર્વતનું

એક શિખર. (૧૫) શ્રેણિક મહારાજના
એક પૌત્ર (૧૬) એ નામનો દ્રવ્ય.

પડમંગ. ન० (પદ્માંગ) ૮૪ લાખ ઉત્પલનો
એક પદ્માંગ. કાળનું એક માપ.

પડમંગ. પુ० (પદ્મ) કેસર.

પડમગુપ્ત. પુ० (પદ્મગુપ્ત) પદ્મગુપ્ત નામ
રાગ કે જે આવતી ચોવીસીના પહેલા
તીર્થકર-મહાપદ્મની પાસે દીક્ષા લેશે.

(૨) ન० એ નામનું એક વિમાન. (૩)
શ્રેણિક મહારાજના એક પૌત્ર.

પડમગ્યામ. } પુ० (પદ્મગ્યામ) ધાતકીખંડની
પડમગ્યામ. } અમરકંકા રાજધાનીનો રાગ,

કે જે દ્રોપદીને ઉપાડી ગયો હતો;
કપિલ વાસુદેવના એક માંડલિક રાગનું
નામ.

પડમહ. પું० (પદ્મહ) સુક્ષ્મભવંત પર્વત
ઉપરનો પદ્મ નામે એક દ્રવ્ય.

પડમચક્ર. પુ० (પદ્મચક્ર) પદ્મચક્ર નામનો રાગ કે જે આવળી ચોવીસીના પહેલા મહાપદ્મ તીર્થકર પાસે દીક્ષા લેશે.

પડમનાહ. પુ० (પદ્મનાભ) ભરત ક્ષેત્રમાં આવતી ચોવીસીના પહેલા તીર્થકરનું નામ.

પડમપ્પહ. પું० (પદ્મપ્રભ) જુદા તીર્થકરનું નામ.

પડમપ્પહા. સ્ત્રી० (પદ્મપ્રમા) જંબૂદ્વીપના ઇશાન ખુણાના વનમાં પચાસ જંગલ ઉપર આવેલી એક પુષ્કરિણી વાવનું નામ.

પડમમહ. પુ० (પદ્મમદ્ર) એ નામનો શ્રેણિક મહારાગનો એક પોત.

પડમરાય. પુ० (પદ્મરાજ) ત્રાતકા ખંડની અમરકાનગરીનો એક રાગ, જેણે દ્રોપદીનું હરણ કર્યું હતું.

પડમરાય. પું० (પદ્મરાગ) લાલ રંગનો મણિ.

પડમચક્ર પુ० (પદ્મચક્ર) ઉત્તર કુલેત્રમાં રહેલું એક વ્રક્ષ.

પડમલયા. સ્ત્રી० (પદ્મલતા) કમલિની, પદ્મિની. (૨) કમળના આકારવાળી વેલ.

પડમવર્ડિસયધિમાળ. ન० (પદ્મવનસકવિમાન) એ નામનું વિમાન

પડમવરવેદ્યા. સ્ત્રી० (પદ્મવર્વેદિકા) વનખબડ શ્રેણી વગેરેની સીમા ઉપરની વડી. (૨) કમળોની શ્રેષ્ઠ વેદિકા.

પડમવૂહ. પુ० (પદ્મવૂહ) સૈન્યની પદ્માકાર રચના.

પડમસર. ન० (પદ્મસર) કમળાયુક્ત સરોવર. કમળવાળું તળાવ.

પડમસિરી. સ્ત્રી० (પદ્મસ્રી) પદ્મશ્રી-આડમાં ચકવર્તીની સ્ત્રી. (૨૮)

પડમસીદાસના. ન० (પદ્મસિદ્ધાસન) પદ્મ નામે સિદ્ધાસન.

પડમસેણ. પુ० (પદ્મસેન) રાગ શ્રેણિકના એક પોતનું નામ, જેણે મહાવીરસ્ત્રામી પાસે દીક્ષા લીધી હતી.

પડમા. સ્ત્રી० (પદ્મા) પદ્માદેવી. (૨) રાક્ષસના ઈન્દ્ર ભીમની પહેલી અગ્રમહિષી (૩) વનખપતિ વિશેષ. (૪) પદ્માવતી નામે ત્રીસમા તીર્થકરની માતા. (૫) ચૌદમા તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વા. (૬) જંબૂદ્વીપના જંબૂદ્વીપના ઇશાન ખુણાના વનમાં પચાસ જંગલ ઉપર આવેલી એક વાવનું નામ. (૭) એ નામની શાખા (૮) સૌધર્મ દેવલોકના ઈન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

પડમાવર્ડ. સ્ત્રી० (પદ્માવર્તી) અનગદ્ગત્રના પાચમા વગેના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૨) કૃષ્ણ મહારાગની એક પટ્ટરાણી. (૩) પશ્ચિમ દિશાના કચક પર્વત પર વસનારી આઠ દિશા કુમારીમાંની એકી. (૪) કૌણિક રાગની પટ્ટરાણી. (૫) મહા પદ્મરાગની પદ્માવતી દેવી. (૬) રાક્ષસના ભાંમડની બીજી અગ્રમહિષી (૭) ઉદાયન રાગની દેવાનું નામ. (૮) કનકરથ રાગની દેવી. (૯) મહારાગ શેલકની પટ્ટરાણી (૧૦) હિરણ્યનાભ રાગની પુત્રી. (૧૧) પ્રતિશ્રુદ્ધ રાગની રાણી. (૧૨) પાર્શ્વનાથજીની શાસન દેવીનું નામ. (૧૩) ત્રીસમા તીર્થકરની માતા (૧૪) ચ પાના રાગ દધિવાદનની રાણીનું નામ. (૧૫) કાણિકના પુત્ર કાલકુમારની પત્નીનું નામ. (૧૬) મહાબલ રાગની રાણીનું નામ (૧૭) ગમ્યવિજયની રાજધાની.

પડમાસળા ન० (પદ્માસળ) એ નામનું એક આસન, પદ્માસને એસવું તે.

પડમિત્તી. સ્ત્રી० (પદ્મિતી) કમલિની, ધાળી પોષણી.

પડમુત્તર. પુ० (પદ્મોત્તર) ૯ મા ચકવર્તીના પિતા

પડમુત્તરકૂટ. પુ० (પદ્મોત્તરકૂટ) ભદ્રસાધવનમાં આઠ તિહસ્તિ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર.

પડમુત્તરા. સ્ત્રી૦ (પદ્યોત્તરા) એક જાતની મીઠાઈ. (૨) એક જાતની સાકર.

પડમુખલ. ન૦ (પદ્યોત્પલ) પદ્મકમળ.

પડર. વિ૦ (પ્રતુર) પ્રત્યુર; ધાતુ. વિશેષ.

પડર. વિ૦ (પોર) શહેરી, શહેરમાં રહેનાર.

પડલ. પ૦ ન૦ (પોલ) વનરૂપિણિ વિશેષ.

પડલણ. ન૦ (પ્રમલન) પૌવા વગેરે સંકવા તે. (૨) પાક, પકવવું તે.

પડલિય. વિ૦ (પ્રાક્લિત) અગ્નિ ઉપર પાકત. (૨) અળી મથેત.

પડસ. પ૦ (પ્રકુશ) પડિસ નામનો દેશ. (૨) ત્રિ૦ પડિસ દેશમાં રહેનાર

પડસ. પ૦ (પ્રંથ) રોપ, દેપ

પડસિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રકુશિકા) પડિસ દેશમાં જન્મેલી દાસી.

પડ. ઇ૦ (પ્રંગ) સવારમાં, પ્રજાતમાં (૨) પૂરે, પહેલાં.

પડગિયાર. પ૦ (પ્રગૈયાર) વ્યાધિની એક જાત.

પડસ. પ૦ (પ્રંગ) જેના બે વિભાગ થઈ શક નહિ, એવો વસ્તુનો સદમમાં સદમ અંશ (૨) જીવના અસાધ્યતા પ્રદેશમાંના જીજ્ઞા પ્રદેશમાં જીવ સત્તા માનનાર એક નિદ્રવ. (૩) જન્માંતનો વિભાગ (૪) યોગ્યસ્થાન. (૫) કર્મનો પ્રદેશ બન્ધ.

પડસઘ્ર વિ૦ (પ્રવેશક) પ્રકૃષ્ટ ઉપદેશ કરનાર; સારી રીતે દેખાડનાર

પડસકમ્મ ન૦ (પ્રવેશકર્મ) કર્મ પ્રદેશનો આત્મ પ્રદેશની સાથે ક્ષીર નીરવત્ સબધ થાય તે

પડસમ્મ. ન૦ (પ્રવેશાગ્ર) કર્મોના દળાનું પરિમાણ

પડસધ્ધ. ન૦ (પ્રવેશક) પ્રદેશ ધન; નિશ્ચિદ્ધ-નકર પ્રદેશરૂપે આત્માની સ્થિતિ થાય તે, સિદ્ધ જીવોનું સંસ્થાન.

પડસદ્ધેયણ. ન૦ (પ્રવેશચ્છેદન) પ્રદેશરૂપે શુદ્ધિથી વિભાગ કરાવેલો તે.

પડસવંધ. પ૦ (પ્રવેશવન્ધ) પ્રદેશરૂપે કર્મનો બન્ધ.

પડસસંકમ્મ. પ૦ (પ્રવેશસકમ્મ) કર્મ પ્રદેશનું સક્રમણ; કર્મ દલિયાને લિન્ન સ્વભાવવાળા દલિયામાં નાખવા તે.

પડસિ. પ૦ (પ્રવેશિન) અર્ધકેકય દેશનો રાગ કે જેને કેશી સ્વામીએ પ્રતિબોધ પમાડ્યો હતો.

પડસિયી સ્ત્રી૦ (પ્રવેશિની) પહેલી આંગળી, અગુદા પાંચની આંગળી, તર્જની.

પડસિય વિ૦ (પ્રવેશિક) પ્રદેશવાળો.

પડ્ઝાંઝ. પ૦ (પડોંડ) વાદળ.

પડ્ઝાંઝ. પ૦ (પ્રતોંડ) ચાલુક, કારડા

પડ્ઝાંઝણ. ન૦ (પ્રયાજન) પ્રયાજન. નિમિત્ત. કારણ; હેતુ

પડ્ઝાંઝ પ૦ (પ્રયોગ) ઉપાય, સાધન. (૨) હીનસાક્ષ, વ્યાપાર; પ્રવ્રત્તિ. (૩) પ્રજાપનાના માગમાં પડ્ડુ નામ. (૪) મન. વચન. કથાના યોગદાગ પુદ્ગલનું પ્રદાન કરવું તે.

પડ્ઝાંઝકરણ ન૦ (પ્રયોગકરણ) જીવના વ્યાપારથી કરવું તે

પડ્ઝાંઝકિરિયા સ્ત્રી૦ (પ્રયોગકિરિયા) મન આદિની ચેષ્ટા.

પડ્ઝાંઝપદ. પ૦ (પ્રયોગપદ) પ્રજાપના સૂત્રના માગમાં પડ્ડુ નામ.

પડ્ઝાંઝવંધ. પ૦ (પ્રયોગવન્ધ) જીવના પ્રયાગથી વ્યાપારથી થતો બન્ધ.

પડ્ઝાંઝમહ. સ્ત્રી૦ (પ્રયોગમતિ) વાદવિવાદ પ્રસંગ મનિના તર્કરૂપે ઉપયોગ કરેલો તે.

પડ્ઝાંઝમહસ્તંપયા. સ્ત્રી૦ (પ્રયોગમતિસ્તંપદ) વાદવિવાદ પ્રસંગ મતિની સ્ફૂતિ થાય તે; આચાર્યની ચોસક સંપદામાંની એક.

પ્રયોગમર્યા. નં (પ્રયોગમર્યા) નિયાળું કરી
મરવું તે.

પ્રયોગસંચયા. સ્ત્રી૦ (પ્રયોગસંચય) પ્રકૃષ્ટપ્રયોગરૂપ
સંપત્-સંપત્તિ.

પ્રયોજ. નં (પ્રયોજ) આશુક. (૨) કાકડી.

પ્રયોજધર. પું (પ્રયોજક) બાળ ગાડી
હાકનાર.

પ્રયોદ. પુ (પ્રયોદ) આશુક. (૨) કાકડી.

પ્રયોપય. પુ (પ્રયોગિક) ભુઓ “પદિપય”
શબ્દ.

પ્રયોલ. પું (પ્રયોલ) પરવર.

પ્રયોલી. સ્ત્રી૦ (પ્રયોલી) નગરની અંદરનો
રસ્તો.

પ્રયોસ. પું (પ્રયોષ) દેવ, હાથ.

પ્રયોસ પું (પ્રયોષ) રાત્રિનો પહેલો ભાગ,
સાંજનો સમય.

પ્રયોહર. પુ (પ્રયોહર) સ્તન, થાદોડો.

પંક. પુ નં (પંક) કાદવ, કીચડ; ગારો.
(૨) પાપ

પંકપ્રમા } સ્ત્રી૦ (પંકપ્રમા) ચોથી નરક.
પંકપ્રમા }

પંકવહુલ. ત્રિ (પંકવહુલ) ધણા કાદવવાળું
(૨) ધણા પાપવાળું. (૩) પુ નં
પ્રભાના ત્રણ કાદવમાંના બીજો કાદવ,
જ્યાં ધણો કાદવ છે

પંકવ. નં (પંકવ) કમળ.

પંકવદ્. સ્ત્રી૦ (પંકવતી) પંકવતી નામની
નદી; મહાવિદેહની બાર અંતર નદીમાંની
એક.

પંકા. સ્ત્રી૦ (પંકા) ચોથી નરકનું નામ.

પંકામા. સ્ત્રી૦ (પંકામા) ચોથી નરકનું નામ.

પંકાયયણ. નં (પંકાયતન) કાદવવાળી જગ્યા.

પંકાવતી. સ્ત્રી૦ (પંકાવતી) મગધાવર્ત
વિજયનૌ પૂર્વ સરદદ ઉપરની નદી.

પંકાવતીકુંડ. પું (પંકાવતીકુંડ) જેમાં
પંકાવતી નદીનો દરેક પડે છે તે કુંડ.

પંકાવતીદ્વીપ. પુ (પંકાવતીદ્વીપ) પંકાવતી
નદીના કુંડમાંનો દ્વીપ.

પંકિય. ત્રિ (પંકિત) કાદવવાળું.

પંક્ષ. પું સ્ત્રી૦ (પંક્ષ) પાખ; પક્ષ.

પંક્ષાસણ. નં (પંક્ષાસન) એ પડખે ઉંચું
અને વચમાં ટાંગતું આસન.

પંક્ષિ. પું સ્ત્રી૦ (પંક્ષિ) પક્ષી.

પંક્ષણ. નં (પંક્ષણ) ધરતું આગળું.

પંક્ષુ ત્રિ (પંક્ષુ) પાગલો, પગ વિનાનો.

પંક્ષુલ. ત્રિ (પંક્ષુલ) પાગલો, પગ વિનાનો.
હંગડો. (૨) પક્ષિ વિશેષ.

પંચ. ત્રિ (પંચ) પાંચ, પાંચની
સમ્યા.

પંચંગ નં (પંચાંગ) એ હાથ, એ પગ અને
મસ્તક એ પાંચ અંગ.

પંચંગુલિ પુ (પંચાંગુલિ) હાથનો પગ.
(૨) હાથ

પંચંગુલિઆ. સ્ત્રી૦ (પંચાંગુલિકા) એ નામની
વેણ-કના.

પંચંગુલિતલ. નં (પંચાંગુલિતલ) હાથનો પગ.
(૨) હાથથી પાડેલો થાપો.

પંચક્રતિય. પુ (પંચક્રતિક) ભગવાન કૃષ્ણ-
નાથ સ્વામી, જેમાં પાંચે કલ્યાણિક
કૃતિકા નક્ષત્રમાં થયા હતા.

પંચગ. નં (પંચક) પાંચનો સમૂહ

પંચમિતાવ. પુ (પંચમિતાવ) ચાર તરફ
અગ્નિ અને ઉપર સૂર્યનો તાપ તે પચા-
ગ્નિ તાપ.

પંચચિત. પુ (પંચચિત્ર) છઠ્ઠા તીર્થંકર શ્રી
પદ્મપ્રભ સ્વામી, જેમાં પાંચે કલ્યાણિક
શ્રી ચિત્રા નક્ષત્રમાં થયા હતાં.

પંચજગત. પું (પંચજન્ય) કૃષ્ણ વાસુદેવનો
પાંચજન્ય નામનો શબ્દ.

પંચજમ. પુ (પંચજમ) અહિસા, સત્ય,
અદત્તાદાન, અહમ્ય અને અપરિગ્રહ
એ પાંચ યમ-વ્રત.

પંચજામ. પુ૦ (પચ્જામ) અહિસાદિ પાંચ યામ-મહાવત. (૨) ત્રિ૦ જેમાં એ પાંચ મહાવતનું નિરૂપણ કરેલું છે તે.

પંચશિયમ. પુ૦ (પચ્ચિયમ) શ્રાવ્ય, સન્નાપ, તપ., ગ્રાધ્યાપ અને હૃશ્વર પ્રણિધાન-એ પાંચ નિયમ.

પંચતણ. સ્ત્રી૦ (પચ્ચતણ) ઉદારિક આદિ પાંચ શરીર.

પંચત્ત. ન૦ (પચ્ચત્ત) મરણ, મૃત્યુ.

પંચસ્થિકાય. પુ૦ (પચ્ચસ્થિકાય) પાંચ અન્નિકાય ઇન્દ્રિય, ધર્માન્નિકાય, અધર્માન્નિકાય, આકાશાન્નિકાય, પુદ્ગલાન્નિકાય, જીવાન્નિકાય. એ પાંચ આન્નિકાય ઇન્દ્રિય.

પંચદ્વસ ત્રિ૦ (પચ્ચદ્વસ) ૫૬૨

પંચવિઘ્વ. ન૦ (પચ્ચવિઘ્વ) ત્રસુધારા-સાના મહોરની વૃષ્ટિ, પાચવર્ણા ફલની વૃષ્ટિ, વસ્ત્રની વૃષ્ટિ, આકાશમા દેવ દુદ્ધભિ અને અહોરાત્ર મહાદાન એવો ધ્વનિ એ પાંચ દિવ્ય.

પંચધાર્દ. સ્ત્રી૦ (પચ્ચધાર્દ) દ્વીરધારી, મન્જાળધારી, મહુડનધારી અકધારી, ક્રીડાવળધારી એ પાંચ ધ્યાયમાતા

પંચનયદ. સ્ત્રી૦ (પચ્ચનયદિ) પચ્ચાત્મ; ૬૫.

પંચનિયંઠ. પુ૦ (પચ્ચનિયંઠ) પુનાક, યકુશ, કપાય કુશીલ, નિર્ગથ, રત્નાતક, એ પાંચ નિર્ગથ.

પંચપંડવ. પુ૦ (પચ્ચપંડવ) વૃધિશિર, બીમ, અબ્જુન, નકુળ અને સદેવ એ પાંચ પાણ્ડવો.

પંચપરમેષ્ટિમંત. પુ૦ (પચ્ચપરમેષ્ટિમંત્ર) પચ્ચપરમેષ્ઠી મત્ર; ' નમોઅરિહતાણ ' વગેરે પાંચ પદ.

પંચપુલ. પુ૦ ન૦ (પચ્ચપુલ) મત્સ્ય અન્ધન વિશેષ; માળકા પકડવાની જગ.

પંચપુરુષાસાદ. પુ૦ (પચ્ચપુરુષાસાદ) દસમા તીર્થકર શ્રી ત્રીનળનાથ ગ્વામી; તેમનાં

પાંચ કલ્યાણિક પૂર્વાપાદા નક્ષત્રમાં થયા હતા.

પંચપૂસ. પુ૦ (પચ્ચપૂસ) ૫૬૨મા તીર્થકર શ્રી ધર્મનાથ ગ્વામી, જેના પાંચ કલ્યાણિક પુણ્ય નક્ષત્રમાં થયા હતાં.

પંચમૂયવાદ. ત્રિ૦ (પચ્ચમૂયવાદિન્) આત્મા આદિ પદાર્થને નહીં માનતાં કવળ પાંચ મહાભૂતોને માનનાર; નાસ્તિક.

પંચમ. ત્રિ૦ (પચ્ચમ) પાંચમું. (૨) પુ૦ નાભિથી ઉડેલ વાયુ નાસિકા ધ્યાનમાં જે આસ ધારી ધારણ કરે તે; સાત કૃત્તિચરમાંના પાંચમો સ્વર.

પંચમહાભૂતિઞ્ન ત્રિ૦ (પચ્ચમહાભૂતિક) પાંચ મહાભૂત સિવાય બુદ્ધે આત્મા નહીં એમ માનનાર નાસ્તિક વિશેષ

પંચમહાવ્યય. ત્રિ૦ (પચ્ચમહાવ્યયિક) પાંચ મહાવત ધારણ કરનાર.

પંચમહાવ્યય. ન૦ (પચ્ચમહાવ્યય) અહિસા, અન્ય, અગ્નિ, અપ, અન્ન, અધ્યત્મ, અપરિમલ એ પાંચ મહાવત.

પંચમહાભૂય ન૦ (પચ્ચમહાભૂય) વૃક્ષી, વળ, અગ્નિ, વાયુ, આકાશ એ પાંચ પદાર્થ.

પંચમહાવીર. પુ૦ (પચ્ચમહાવીર) બળદેવ પ્રમુખ પાંચ મહાવીર-મહા સુભટ.

પંચમાસિયા. સ્ત્રી૦ (પચ્ચમાસિકી) બિકલુની પાંચમા પડિમાં ૬ જેમાં એક માસ પર્વન્ત અલ પાણીની પાંચ પાંચ દાત કહેવ.

પંચમિત્રા. સ્ત્રી૦ (પચ્ચમિત્રા) પાંચમી; પાંચમા નગરની.

પંચમી સ્ત્રી૦ (પચ્ચમી) પાંચમી તિથિ; પાંચમ. (૨) પાંચમી અપાદાન વિલકિત.

પંચમુદ્વિય. ન૦ (પચ્ચમુદ્વિય) માથાની ચાર બાજુએ ચાર અને એક વચ્ચે એમ પાંચ મુદ્વિ-અપડીયા લેવા કહેવો તે. (૨) ત્રિ૦ પાંચ મુદ્વિમાં આવે તેટલું.

પંચય. ન૦ (પચ્ચય) પંચક, પાંચનો સમૂહ

વંચરસ. પુ. (વચરસ) તિક્ષ્ણ, ક્ષયો, ક-
સાયલો, ખાટો અને મીઠા એ પાંચ રસ.

વંચરૂઘિય. ત્રિ. (વચરૂઘિક) પાંચ પ્રકારના
વર્ણવાળા

વંચલોહયા. સ્ત્રી. (વચલોહિકા) બુદ્ધપરિ-
સર્પ વિશેષ, હાથથી ચાલનાર બુદ્ધપરિ-
સર્પની એક જાતિ. ૧૩

વંચવર્ણ. ત્રિ. (વચવર્ણ) વંચરંગી.

વંચવર્ણા. સ્ત્રી. (વચવર્ણા) ચૌદમા તીર્થ-
કરતી પ્રવ્રત્યા પાલખીનું નામ.

વંચવન્ન પુ. (વચવન્ન) કાળો, નીલો રાનો,
પીળો અને મોળો એ પાંચવર્ણ-રંગ

વંચવાહયા. સ્ત્રી. (વચવાહિકા) પચ્ચોદાશ હવ
વિશેષ.

વંચસદ્ધિ સ્ત્રી. (વચસદ્ધિ) પાસદ, ૨૫.

વંચસત્તરિ સ્ત્રી. (વચસત્તરિ) પચોત્તર.

વંચસિન્નિવચ્ચ ત્રિ. (વચસિન્નિવચ્ચ) પ્રાણા-
નિપાતનિરમણાદિ પાંચ મહાવ્રતરૂપ
શિક્ષાર્થી શિક્ષિત થયેલ.

વંચમિહ. ત્રિ. (વચમિહ) પચ્ચશિખ-વંતી
બાળભોવાળા ઉનારચામા આવ્યા નથી
તે.

વંચસીહ. સ્ત્રી. (વચ્ચાસીહિ) પચાસી, ૮૫

વંચસુરાણ. ન. (વચ્ચસુરાણ) પાંચ પ્રાણ
વધરથાન

વંચસેલ. પુ. (વચ્ચસેલ) } સવખો-
વંચસેલગ. પુ. } (વચ્ચસેલક) } દધિમા
વંચસેલય. પુ. } } રહેલ
અને પાંચ પર્વતોમાં વિખર્યા એક
નાનો દ્વીપ.

વંચહત્તરિ. સ્ત્રી. (વચ્ચહત્તરિ) પચોત્તર.

વંચહથુસર. પુ. (વચ્ચહથુસર) ભગવાન
મહાવીરસ્વામી; જેના પાંચ કન્યાગ્રિક
ઉત્તરા ક્ષત્ર્યુની નક્ષત્રમા થયા હતા.

વંચાણડચ્ચ. સ્ત્રી. ન. (વચ્ચાણડચ્ચ) પચાણ્ડ;
૮૫.

વંચાણડહ સ્ત્રી. (વચ્ચાણડહ) પચાણ્ડ.

વંચાણ્ણ પુ. (વચ્ચાણ્ણ) સિદ્ધ; વાધ.

વંચાણ્ણવ્વહય. ત્રિ. (વચ્ચાણ્ણવ્વહય) ટિમા.
અસત્ય, ચારી, મેથુન અને પરિવ્રજના
આશિક વ્યાગવાળા.

વંચાલ પુ. (વચ્ચાલ) પચાગદેશ, આયં
દેશમાતો નવમા.

વંચાલિયા સ્ત્રી. (વચ્ચાલિકા) દુપદ રાગના
દોકરી, દોપદા

વંચાસ સ્ત્રી. (વચ્ચાસ) પચાસ

વંચાસવ. પુ. (વચ્ચાસવ) પ્રાણાનિપાત,
મૃપાત્ત, અત્તાત્ત, મેથુન અને પરિવ્રજ
એ પાંચ આશ્વ-કર્મ આવવાનાં હા

વંચાસીહ. સ્ત્રી. (વચ્ચાસીહિ) પચાસી, ૮૫.

વંચિન્દિય. ત્રિ. (વચ્ચેન્દિય) જેને આખ,
કાન, નાક, જિહ્વા અને શરીર એ પાંચ
ઇન્દ્રિય હોય તે. (૨) ન. આંખ, નાક
કાન, હોઠ અને સ્પર્શ એ પાંચ ઇન્દ્રિય.

વંચિન્દિયનિરિક્ષજંગિય. ત્રિ. (વચ્ચેન્દિય-
નિરિક્ષજંગિય) નિર્યય પચેન્દિય હવ

વંચજ ન. (વચ્ચ) પીજડ; પાંડડ

વંચજર્દાવ. પુ. (વચ્ચજર્દાવ) કાનમ સહિત
દીવો

વંચજલિ. પુ. સ્ત્રી. (વચ્ચજલિ) રરપુટ. ૨૫-
જલિ, ખાખો.

વંચજલિડ પુ. (વચ્ચજલિડ) એ હાથ જેટલી
મસ્તક લગાડવા તે.

વંચજલિકડ ત્રિ. (વચ્ચજલિકા) જેણે પ્રાણમ
કરવાને હાથ જેટલા છે તે.

વંચક. } પુ. (વચ્ચક) નામદ, નપુસક.
વંચક } (૨) ન. મેર ચર્વતની ચૂંચિકા-
શિખર ઉપરનું વન (૩) પાખડ; પાપ.

વંચકવળ ન. (વચ્ચકવળ) મેરના શિખર
ઉપરનું વન.

વંચવ પુ. (વચ્ચવ) પાંડ રાગના પુત્રો;
પાંચ પાંડવો.

પંક્તિ. ન૦ (પાણ્ડિત્ય) પંડિતાર્થ.

પંક્તિ. ત્રિ૦ (પાણ્ડિત) પંડિત; ડાહ્યો; વિચક્ષણ. (૨) પુ૦ સર્વ વિરતિ; શ્રમણ; સાધુ.

પંક્તિયમરણ. ન૦ (પાણ્ડિત્યમરણ) પંડિતભાવ સહિત સમાધિ પરિણામે મરણ થાય તે.

પંક્તિયમાણ. ત્રિ૦ (પાણ્ડિત્યમાણ) પંડિત

પંક્તિયમાણિ. ત્રિ૦ (પાણ્ડિત્યમાણિ) નહિ છતાં

પોતાને પંડિત તરીકે માનનાર, દુર્વિદ્ય.

પંક્તિયવીરિય. ન૦ (પાણ્ડિત્યવીરિય) પંડિતવીર્ય,

જ્ઞાનસહિત શક્તિ, સાધુનું આત્મબળ.

પંક્તિયા. ક્ષી૦ (પાણ્ડિતા) વિદુષી-ભણેલી સ્ત્રી.

(૨) પાપથી સર્વથા નિવૃત્ત થયેલ.

(સાધ્વી)

પંકુ. ત્રિ૦ (પાણ્કુ) શીકુ. સફેદ, પડી ગયેલું.

(૨) પુ૦ પાકુ નામનો રોગ (૩) શિક્ષાવિશેષ.

પંકુઞ્ચ. પુ૦ (પાણ્કુ) ચક્રવર્તીના નવ

નિધાનમાનું એક.

પંકુઞ્ચ. ત્રિ૦ (પાણ્કુચિત) એવ રંગનું બનાવેલ.

પંકુકંબલસિલા. ક્ષી૦ (પાણ્કુકંબલસિલા) મેરૂ-

પંકુકંબલા. ક્ષી૦ (પાણ્કુકંબલા) ની

ચૂલિકાની દક્ષિણે પડ્યા વનને દક્ષિણ છેડે

અર્ધ ચંદ્રાકારે પાચસો જોજનની લાંબી

અને અઢીસો જોજનની પહોળી મેરૂ

પર્વત ઉપરની એક શિક્ષા.

પંકુમહ. પું૦ (પાણ્કુમહ) સમૂતિવજ્રવના

શિખ.

પંકુમલિયા. ક્ષી૦ (પાણ્કુમલિયા) કંઈ પીળી

અને કંઈ સફેદ માટી.

પંકુમહુરા. ક્ષી૦ (પાણ્કુમહુરા) કૃષ્ણ વાસુદેવ

તરફથી દેશપટો મળ્યા બાદ પાંડવોએ

દક્ષિણ સમુદ્રને કાઠિ વસાવેલી એક નગરી;

પાણ્ડવોની રાજધાની.

પંકુર. ત્રિ૦ (પાણ્કુર) ધોળુ; શ્વેત; સફેદ.

(૨) પું૦ ધોળારંગ.

પંકુરંગ. પુ૦ (પાણ્કુરંગ) એ નામના દક્ષિ-

ણમાં થયેલ એક પરિવાજક.

પાણ્કુરતલ. ન૦ (પાણ્કુરતલ) જેનું ભોંયતળીયું

સફેદ હોય તેવું ધર.

પંકુરાય પું૦ (પાણ્કુરાય) પાણ્કુરાજ.

પંકુરિય. ત્રિ૦ (પાણ્કુરિય) પાણ્કુર વર્ણવાળું

બનાવેલ.

પંકુરોગ. પુ૦ (પાણ્કુરોગ) પાણ્કુરોગ; જેથી

શરીર શીકુ થઈ જાય તેવો એક રોગ.

પંકુચક્ષિયા. ક્ષી૦ (પાણ્કુચક્ષિયા) એ

નામની શાખા.

પંકુસિલા ક્ષી૦ (પાણ્કુસિલા) મેરૂ પર્વતની

ચૂલિકાની પૂર્વ દિશે અર્ધ ચંદ્રાકારે પા-

ચસો જોજનની લાંબી અને અઢીસો

જોજન પહોળી એવી એક અભિષેક શિક્ષા

પંકુસેના. પુ૦ (પાણ્કુસેના) પાંડુસેના નામે

પાંડવ કુમાર.

પંત. ત્રિ૦ (પ્રાપ્ત) તુચ્છ; નકાર; ખરાબ.

હલકું, રસ વિનાનું. (૨) જમતાં બાકી

રહેલ ખોરાક. (૩) ધર્મ છૂટ થયેલ. (૪)

ન૦ ખરાબ લક્ષણ. (૫) અપશબ્દ; ગાળ

(૬) ત્રિ૦ અન્તર્વર્તી, અન્તિમ. (૭) હિન્દય

પ્રતિકૂળ. (૮) દરિદ્ર; નિર્ધન. (૯) છૂર્ણ;

કાટયું તુટયું. (૧૦) વ્યાપન; વિનષ્ટ.

પંતકુલ. ન૦ (પ્રાન્તકુલ) અધર્મ-નીચ કુળ;

હલકી જાતિ.

પંતચરણ. ત્રિ૦ (પ્રાન્તચરણ) તુચ્છ કે વધેલા

આહારની ગેવેષણ કરનાર; અભિગ્રહ

વિશેષ ધારી સાધુ-તપસ્વી.

પંતજીવિ. ત્રિ૦ (પ્રાન્તજીવિ) તુચ્છ આહાર

કરી જીવનાર.

પંતાચણ. ન૦ (પ્રતાજ્ઞ) આશુકથી મારતું તે.

પંતાહાર. ત્રિ૦ (પ્રાન્તાહાર) લૂપું સંકુળ ખાનાર

પંતિ. ક્ષી૦ (પંક્તિ) પંક્તિ; શ્રેણી;

હાર.

પંથ. પુ૦ (પથિ) રસ્તો; માર્ગ.

પંથકુહવા. પું૦ (પાન્થકુહવા) વાટપાકું; રસ્તો

હુંટનાર.

પંથકોટ્ટ. વિ० (પાન્યકોટ્ટ) વાટપાકુ; રસ્તે હુંટનાર.

પંથગ. પુ० (પાન્યક) પંથકનામે શેલક રાગના એક મંત્રી. (૨) એક જૈન મુનિ.

પંથદાસ. પું० (પાન્યદાસ) ધના શેત્રી પંથ નામનો દાસ.

પંથય. પુ० (પન્યક) જુઆ “પંથગ” શબ્દ.

પંથિય. પું० (પન્યિક) વટેમાર્ગ; મુસાફર.

પંસુ. પું० (પાંસુ) ધૂળ; રેતી.

પંસુલાર. પુ० (પાંસુલાર) લવણ; મીઠું.

પંસુપિસાય. પુ० સ્ત્રી० (પાંસુપિસાચ) ધૂળના લેપથી પિશાય જેવો દેખાય તે.

પંસુલિયા. સ્ત્રી० (પાંસુલિયા) પાંસળી.

પંસુવૃદ્ધિ. સ્ત્રી० (પાંસુવૃદ્ધિ) ધૂળની વૃદ્ધિ ઉપરથી શુભાશુભ જાણવાની વિદ્યા. (૨) ધૂળની વૃદ્ધિ.

પંકથક પુ० (પ્રકથક) ઉત્તમ જાતનો એક ઘોડો; ઘોડાની એક ઉત્તમ જાત.

પંકપ. પુ० (પ્રકમ્પ) ધૂળરો.

પંકપિય. વિ० (પ્રકમ્પિત) પ્રકંપયુક્ત.

પંકડ. વિ० (પ્રકુલ્લ) પ્રકંપયુક્ત.

પંકપિય. વિ० (પ્રતલ્પિત) કલેપેલું, બનાવેલું (૨) નં પૂર્વોપાર્જિત દ્રવ્ય.

પંકપ્પ પુ० (પ્રકલ્પ) ઉત્કૃષ્ટ આચાર, ઉત્તમ આચરણ (૨) એ નામનું આચારાંગ સત્રનું એક અધ્યયન. (૩) વ્યવસ્થાપન.

પંકપ્પગથ. પુ० (પ્રકલ્પગથ) ‘ નિશીય ’ સત્ર.

પંકરણ. નં } (પ્રકરણ) પ્રકૃષ્ટપણે
પંકરણયા. સ્ત્રી० } કરવું; રચવું

પંકામ. વિ० (પ્રકામ) અતિરચ; ધણું. (૨) પું० પ્રકૃષ્ટ અભિલાષ.

પંકિરાણ. } વિ० (પ્રકીર્ણ) વિખરેલું;
પંકિજ. } વેરેલું.

પંકુલ્લય. વિ० (પ્રકારક) પ્રાયશ્ચિત લઇ અત્યંત શુદ્ધિ મેળવનાર.

પંક. વિ० (પક્ષ) પકવેલ; પાકેલ; રંધેલ.

પંકણ. પુ० (પક્ષણ) એ નામનો એક અનાય દેશ. (૨) વિ० તે દેશમાં રહેનાર.

પંકણિય. વિ० (પક્ષણિક) પક્ષણદેશવાસી.

પંકણી. સ્ત્રી० (પક્ષણી) પકવણ નામના અનાય દેશમાં જન્મેલી દાસી.

પંકમ. નં (પ્રકમ) પરાક્રમ; ઉલ્લેખ; પ્રયાગ કરવો તે.

પંકમણી સ્ત્રી० (પ્રકામણી) ફેર લાવવાની વિદ્યા.

પંકમ. વિ० (પક્ષમ) થોડું કાન્ય અને થોડું પાકું, કાન્ય પાકું.

પંકિટ્ટગા. સ્ત્રી० (પંકિટ્ટગા) પાકી ઇંટ.

પંકીલિય. વિ० (પ્રકીલિત) કોડા કરેલ.

પંક્ષ. પું० (પક્ષ) પખવાડીયું; પંદર દિવસ. (૨) પાખ; પડખ; બાણ. (૩) પક્ષ; વગ. (૪) પાખ, પીચ્ચ. (૫) સ્ત્રી० ધરની જીવ (જીવ) ની પાખ. (૬) હેતુ અને સાધ્યનો આશ્રય, અનુમિતિનું એક અંગ.

પંક્ષાગ્ર. પુ० (પક્ષક) પંખા; વિજીણ.

પંક્ષાગ્રો. ગ્રા० (પક્ષાત્મ) પડખે; જોડાજોડ.

પંક્ષદ પુ० (પ્રકન્દ) ગતિ કરવી; જવ. (૨) કુદી પડી મરવું તે.

પંક્ષદોલગ. પુ० (પક્ષ્યાન્દોલક) પક્ષીઓનો હિચકો

પંક્ષલગ. વિ० (પક્ષલ) એક પખવાડીયું રહેનાર; પખવાડીયાની સ્થિતિવાળું.

પંક્ષપિંડ. પુ० નં (પક્ષપિંડ) આસન વિશેષ.

પંક્ષવાહા. સ્ત્રી० (પક્ષવાહુ) ધરની પાખમાં આડસરનો બહાર નીકળતો ભાગ.

પંક્ષરા. સ્ત્રી० () અથ સેના.

પંક્ષલિય. વિ० (પ્રક્ષલિત) સ્ખલિત થયેલું; પડેલું.

વક્ત્તારિણ. પું (વક્તારિણ) અનાય દેશ
વિશેષ. (૨) પું સ્ત્રીં તે દેશના ;
રહેવાસી.

વક્ત્તારાલ. નં (વક્તારાલ) ધાતુ તે
વક્ત્તારાણ. } નં (વક્તારાલ) ધાતુ; સાક
વક્ત્તારાલન } કરવું તે.

વક્ત્તારાલિષ્ઠ. ત્રિં (વક્તારાલિ) ધાત્વેલુ,
સાક કરેલું.

વક્ત્તારાસણ. નં (વક્તારાસણ) પક્ષિના આકાર
જેવું આસન, પક્ષાસન.

વક્તિલ. પું સ્ત્રીં (વક્તિલ) પક્ષી.

વક્તિલકાયણ. નં (વક્તિલકાયણ) એ નામની
કૌશિક ગોત્રની એક શાખા.

વક્તિલક્ષ. ત્રિં (વક્તિલક્ષ) નાખેલું, ફેંકેલું.

વક્તિલય. ત્રિં (વક્તિલય) પખવાડીઆનું
(૨) પાખી; પુનઃ અને આવાખ્ય.
(૩) જેના પક્ષમાં ધણા માણસો
હોય તે

વક્તિલચણ્યા સ્ત્રીં (વક્તિલચણ્યા) ફેંકેલું તે.

વક્તિલચિરાલ. પું (વક્તિલચિરાલ) ચિરાલ
જેવો પક્ષિ વિશેષ

વક્તિલુહિષ્ઠ ત્રિં (વક્તિલુહિષ્ઠ) ચાળો દાંધેલ,
અવખોડેલ.

વક્તિલુમિય. ત્રિં (વક્તિલુમિય) હાલ પામેલું.
વ્યાકૃત્ય બનેલ.

વક્તિલેષ. પું (વક્તિલેષ) ફેંકેલું; નાખવું. (૨)
કાળીયો.

વક્તિલોહ. પું (વક્તિલોહ) પખોડ; પડિલે-
લેલોનો એક પ્રકાર.

વગદ. સ્ત્રીં (વગદિ) કર્મનો સ્વભાવ. (૨)
અગ્નિ; લોક. (૩) શરીર કે મનનું બંધા-
રણ; તાસીર. (૪) પ્રકૃત અર્થ. (૫)
કર્મનો ભેદ.

વગદર્શ. પું (વગદર્શ) કર્મનો પ્રકૃતિ-
સ્વભાવરૂપે બંધ થાય તે.

વગદર્શકમ. પું (વગદર્શકમ) કર્મની એક

પ્રકૃતિમાં બીજી પ્રકૃતિનો પરિણામ
થાય તે.

વગંટ પું (વગંટ) પીઠ વિશેષ.

વગંટુગ. પું (વગંટુગ) એક જાતનો બા-
જોડ; આગેડ આકારે ચાખુણો ઓટલો.
(૨) અરીસાની પીઠનો ઓગંડો.

વગડ ત્રિં (વગડ) કરેલું. (૨) માંધેલું.
(૩) ઉત્પન્ન કરેલું.

વગડ. ત્રિં (વગડ) પ્રસિદ્ધ; જાહેર.

વગડણ. નં (વગડણ) પ્રકાશવૃ; ખૂંટું કરવું
વગડિ. સ્ત્રીં (વગડિ) જુઓ “ વગડ ”

શબ્દ.

વગડિય ત્રિં (વગડિય) પ્રગટ થયેલ;
ખુલ્લું પડેલ; જાહેર થયેલ.

વગડીકર્મ. નં (વગડીકર્મ) પ્રકૃતિરૂપે
બંધાયેલ કર્મ.

વગડ. પું (વગડ) મોટી ખાડ; ખાડો.

વગડિ. સ્ત્રીં (વગડિ) જુઓ “ વગડ ”
શબ્દ.

વગડ. પું (વગડ) આચાર; સદાચાર. (૨)
સાધુનો આચાર ‘મતાવનાર શાસ્ત્ર.

વગડિય ત્રિં (વગડિય) પ્રકૃતિ, કથિત

વગડ. નં (વગડ) બહાર; બહાર.

વગડ. ત્રિં (વગડ) ધીર; દ્રોહ. (૨)
ધીરો

વગડિય. ત્રિં (વગડિય) મગર; ધીરો.

વગડિયાર. ત્રિં (વગડિયાર) કાતરનાર

વગડ. ત્રિં (વગડ) ચાલુ; અગુન. (૨)
નં અધિકાર; પ્રસ્તાવ.

વગડ. નં (વગડ) અકરણ; અન્ય.
(૨) અધિકાર; પ્રસ્તાવ.

વગડિય. ત્રિં (વગડિય) કાદી, શરીરે
ગળી ગયેલ

વગડિય. પું (વગડિય) અધિકતા.

વગડિય. ત્રિં (વગડિય) ઝરી ગયેલ; ગળી
ગયેલ.

પગાઢ. ત્રિ० (પ્રગઢ) તીવ્ર; કઠણ; તીક્ષ્ણ.

(૨) અત્યતઃ ધણુ.

પગામ. ત્રિ० (પ્રકામ) અતિશય, ધાણુ.

પગાર. પુ० (પ્રકાર) પ્રકાર; બે. (૨) આદિ; વગેરે.

પગાસ. પુ (પ્રકાશ) પ્રકાશ; તેજ, ઉદ્યોત.

(૨) ખુદ્બુ. (૩) ત્રિ० - સરખુ, નુથ; સમાન. (૪) પુ० કોધ, ગુસ્સા.

પગાસણ્યા. } સ્ત્રી० (પ્રકાશન) પ્રકાશન
પગાસણ્યા. } કરવું; પ્રગટ કરવું

પગાસય. ત્રિ० (પ્રકાશક) પ્રકાશ કરનાર

પગાસિય. ત્રિ० (પ્રકાશિત) પ્રકાશેત

પગાસિયા. સ્ત્રી० (પ્રકાશિકા) પ્રકાશ કરનારી.

પગિટ્ટ. ત્રિ० (પ્રકુટ) મળાન, પુષ્ટ, ઉત્તમ.

પગે. પ્ર० (પ્રગે) પ્રભાનમા, સવારમા.

પગાહ. પુ० (પ્રગ્રહ) પકડવું, ગ્રહણ કરવું
(૨) રાસ; દોરડી. (૩) ઉપધિ; ઉપકરણ.
(૪) નાયક, મુખી.

પગાહિય. ત્રિ० (પ્રગ્રહીત) ઝીંધવું; ગ્રહણ કરવું

પગાહિયા. સ્ત્રી० (પ્રગ્રહીતા) પિંડેપણના સાત પ્રકારમાના છંદા પ્રકાર, જે આદાર ગૃહસ્થે પાતાના વાસણમાં ખાવા માટે લીધા છે તેમાથી સાધુને ઝંહારાવે તે.

પવંકમણ. } ન० (પ્રવંકમણ) ગુંદણ કે
પવંકમણ. } દયણુવડે જમીન ઉપર વ્રસ-ગાદને ચાલવું તે. (૨) બાળક જમીન ઉપર ગુંદણુબર ચાલવા શીખે ત્યારે કરવામા આવતો સરકાર.

પવલિષ્ટ. ત્રિ० (પ્રવલિત) અધાયમાન થયેલ; નીકળી ગયેલ.

પવોદ્ય. ત્રિ० (પ્રવોદિત) પ્રેરણા કરાવેલ.

પચ્ચ. ત્રિ० (પ્રત્યય) જ્ઞાન. (૨) નિમિત્ત. (૩) પુ० વિશ્વાસ; ભરૂંસો.

પચ્ચદ્ય. ત્રિ० (પ્રત્યયિક) પ્રત્યય-હિન્દ્રિય અને અનિન્દ્રિયરૂપ નિમિત્તથી ઉપજવું.

(૨) ખાત્રીદાર. વિશ્વાસપાત્ર. (૩) ન० શ્રુતજ્ઞાન, આગમજ્ઞાન

પચંગ. ન० (પ્રત્યક્ષ) શરીરના અવયવના અવયવો. નેત્ર નખ વગેરે ઉપાગ.

પચંત. પુ० (પ્રત્યન્ત) પામ; નજીક. (૨) ત્રિ० અત્યત નીચ; અત્યજ.

પચંતિગ } ત્રિ० (પ્રાત્યન્તિક) સીમાડે
પચંતિય } આવેલ, પ્રાંત ભાગમા રહેલ
(૨) પુ० પર્વતની સમીપનો પ્રેશ.

પચ્ચક્ષ્ણ ન० (પ્રત્યક્ષ) આત્માને હિન્દ્રિયાની મદદ વિના પદાર્થના સાક્ષાત્ યોગથી થતું જ્ઞાન (૨) હિન્દ્રિયાની ઉત્પત્તિ થતું જ્ઞાન.

પચ્ચક્ષ્ણં. પ્ર० (પ્રત્યક્ષમ્) ક્રમ, નજરે આગળ.

પચ્ચક્ષ્ણાણ. ન० (પ્રત્યાખ્યાન) શ્રાવકનું દશમુ નન. (૨) પાપના ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા; સાવ-ધ્યોગની નિવૃત્તિ. (૩) આવશ્યકતા છંદા અધ્યયનનું નામ (૪) પ્રત્યાખ્યાન સ-અધિ હકીકતવાળો નવમો પૂર્વ.

પચ્ચક્ષ્ણાણકિરિયા સ્ત્રી० (પ્રત્યાખ્યાનકિરિયા) સુયગંગા સુત્રના બીજા શ્રુતરૂઢના ચોથા અધ્યયનનું નામ.

પચ્ચક્ષ્ણાણ ન० (પ્રત્યાખ્યાનક) બાળકની રક્ષા માટે રાખવામા આવતી બાધા.

પચ્ચક્ષ્ણાણપ્રવાય પુ० (પ્રત્યાખ્યાનપ્રવાદ) પ્ર-ત્યાખ્યાનના અધિકારવાળો ૧૪ પૂર્વમાનો નવમો પૂર્વ.

પચ્ચક્ષ્ણાણવરણ. ન० (પ્રત્યાખ્યાનવરણ) જેની અસર વધારેમા વધારે ચાર મહિના સુધી રહે છે અને જે સર્વ વિરતિપણું પ્રાપ્ત થતા દે નહિ તે કપાય; કપાયના ચાર પ્રકારમાનો ત્રીજો પ્રકાર.

પચ્ચક્ષ્ણાણિ. ત્રિ० (પ્રત્યાખ્યાનિ) ત્યાગી; પચ્ચકખાણ કરનાર.

પચ્ચક્ષ્ણાણી. સ્ત્રી० (પ્રત્યાખ્યાની) નિવેધ કરનારી બાપા.

પદ્મકલ્યાય. ત્રિ० (પ્રત્યાજ્ઞાત) નિયમ લીધેલું;
પ્રતિજ્ઞા કરેલી; ત્યાગ કરેલું.

પદ્મકલ્યાયય. ત્રિ० (પ્રત્યાજ્ઞાત્મક) ત્યાગ
કરનાર.

પદ્મકિલ્લ. પુ० (પ્રત્યક્ષિન) પ્રત્યક્ષ-કેવળ-
જ્ઞાનને ધરનાર, કેવળી.

પદ્મચિહ્નમ પું० (પશ્ચિમ) પશ્ચિમદિશા.

પદ્મચિહ્નમદિશા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમદિશા) પશ્ચિમ
(આશ્વિન) દિશા.

પદ્મચિહ્નમા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમા) પશ્ચિમદિશા.

પદ્મચિહ્નમિદ્ધ. ત્રિ० (પાશ્ચાત્ય) પશ્ચિમ દિશા
સમધી; પશ્ચિમનું

પદ્મચિહ્નમુત્તરા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમોત્તરા) સાયબ્ય
ખુણે, પશ્ચિમ અને ઉત્તરની વચ્ચેનો
ખુણે.

પદ્મક્રિયા. સ્ત્રી० (પ્રત્યક્ષિકા) મક્ષ લાકોનું
એક પ્રકારનું કર્ણ.

પદ્મસ્થિય. ત્રિ० (પ્રત્યર્થિક) પ્રતિપક્ષી, દુશ્મન.

પદ્મસ્થિયમ. ત્રિ० (પશ્ચિમ) પશ્ચિમ વિભાગનું.
(૨) નં પશ્ચિમ દિશા.

પદ્મસ્થિયા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમા) પશ્ચિમદિશા.

પદ્મસ્થિયમિદ્ધ. ત્રિ० (પાશ્ચાત્ય) પશ્ચિમદિશા
તરફનું; પશ્ચિમનું.

પદ્મસ્થિયુત્તરા. સ્ત્રી० (પશ્ચિમોત્તરા) પશ્ચિમ
અને ઉત્તર દિશા વચ્ચેનો ખુણે, સાયબ્ય
ખુણે.

પદ્મત્યુય ત્રિ० (પ્રત્યાસ્ત્રુત) ગિજાવેલું. (૨)
ઢાકેલું.

પદ્મવ્યગ્ન. નં (પ્રત્યર્થ) સમર્પણ; પાછું
સોંપી દેવું તે. (૨) નિવેદન કરવું. જાણા-
વવું તે.

પદ્મશ્માસ. પું० (પ્રત્યાશ્માસ) નિગમન; પ્રત્યુ-
ચ્ચારણ.

પદ્મય. પું० (પ્રત્યય) વિશ્વાસ; ભરસો. (૨)
હેતુ; કારણ; નિમિત્ત. (૩) વિભક્તિ
વગેરેના પ્રત્યય. (૪) પ્રતીતિ; યોધ. (૫)

નિર્ણય; નિશ્ચય. (૬) શપથ. (૭) જ્ઞાનનું
કારણ.

પદ્મવન્યાગ. નં (પ્રત્યવન્યાગ) શકાનું સમા-
ધાન કરવું તે. (૨) પ્રતિવચન; ખંડન.

પદ્મવાય. પું० (પ્રત્યવાય) દોષ; ગેરલાભ.
(૨) વિદ્વ; અન્નરાય.

પદ્મા. સ્ત્રી० (પત્યા) લોકપાળ તથા ચન્દ્ર
સૂર્યની વાચ પરિપદ્-સભા. (૨) એક
જનનું ધાસ

પદ્મવાડદ્વગ્નયા. નં (પ્રત્યાગ્નય) પાછું ફરવું;
આપર્તન કરવું.

પદ્મવાહ. સ્ત્રી० (પ્રત્યાગતિ) ગાચરીની તથા
વીધિમાંની બીજી વીધિ, જતાં એક
પંક્તિમાં ભિક્ષા લઈ વળતાં ધરોતી
બીજી પંક્તિમાં ભિક્ષા લેવું તે.

પદ્મગય. ત્રિ० (પ્રત્યાગત) પાછું આવેલું
(૨) નં પ્રત્યાગમન.

પદ્મજાય. ત્રિ० (પ્રત્યાજાત) ઉત્પન્ન થયેલ.
જન્મેલ

પદ્માપિચ્છિમ. નં () પદ્મના નામના
ધાસને કુટીને બનાવેલું રત્નેદરણ.

પદ્મામિત્ત. પું० નં (પ્રત્યમિત્ર) પડોશનો દુ-
શ્મન, સીમાડાનો પ્રતિપક્ષી. (૨) પ્રથમ
મિત્ર થઈ પછી દુશ્મન થયેલ હોય તે

પદ્માયન. ત્રિ० (પ્રત્યાયક) } જાણાવનાર.

પદ્માયણ. ત્રિ० (પ્રત્યાયન) }

પદ્માયાદ. સ્ત્રી० (પ્રત્યાજાતિ) ઉત્પત્તિ; જન્મ
પ્રકરણ.

પદ્માયાય. ત્રિ० (પ્રત્યાજાત) જન્મ પામેલ.
અવતરેલ (૨) નં પુનર્જન્મ.

પદ્માવદ્ધ. } પું० (પત્યાગ્ન) આપર્તનની

પદ્માવદ્ધ. } સામે આપર્તન; ચક્ર સામે ચક્ર.

પદ્માવરણ. પું० (પ્રત્યાવરણ) મધ્યાહ્ન પછીનો
સમય; ત્રીજો પહોર.

પદ્માસક્ષ. ત્રિ० (પ્રત્યાસક્ષ) સમીપમાં રહેલ.

પદ્માસિ. ત્રિ० (પ્રત્યાશિન્) બીજીવાર જાનાર.

પ્રત્યુચ્ચારણા. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણા) અ-
ભિમુખ ગમન.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઉત્તર, જ્યાપ
પ્રત્યુચ્ચાર. } ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) વચ્ચી
પ્રત્યુચ્ચાર. } ઢાંકણ; યિજાવેલ.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) વર્તમાનકાળનું;
ચાલતા સમયનું (૨) પ્રત્યુચ્ચારણામનો
નય, સાત નયમનો એક.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) જાતી સ્થાને, સ
ન્મુખ.

પ્રત્યુચ્ચાર. } પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઉપકારને
પ્રત્યુચ્ચાર. } અદલે ઉપકાર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) પ્રાતઃકાળ, પરાઢીઉ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० () સન્મુખ આગમન;
સામેથું કરતું તે.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) ઉચે જઈ
પાછું નીચે પડેલ

પ્રત્યુચ્ચારણ. ન० (પ્રત્યુચ્ચારણ) નરીના કાઠી
પાસેની બેઠડ. (૨) ત્રિ० ઢાંકણ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) દિતકારક, દિતકારી.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછેડી; ઓઠાડ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० } (પ્રત્યુચ્ચાર) થોડી થોડી
પ્રત્યુચ્ચાર. સ્ત્રી० } આમડી તાજી-બેઠવી તે.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) ગુમ, જાનું.

પ્રત્યુચ્ચારણપદ. પું० (પ્રત્યુચ્ચારણપદ) ગર; ઉપપતિ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઉત્તરાર્ધ; પાછલો
અર્ધભાગ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) ગુમ, નજરે ન દેખાય
એવું.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) વચ્ચી વિશેષ; પછેડી.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ન० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પાછલું થર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછી, પાછળથી. (૨)
પશ્ચિમ દિશા.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) ઢાંકણ

પ્રત્યુચ્ચારક. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારક) નિરાકરણ કરેલું.
(૨) સાધુનો વેષ ઉતારી ગૃહસ્થ બનેલ

(૩) પસાર થયેલ. અતીત થયેલ.

પ્રત્યુચ્ચારક. ન० (પ્રત્યુચ્ચારક) સાધુ સાધ્વીને
આદાર જોરાવી તે નિમિત્તે સચેન
પાછળથી વાસાગ વગેરે ધોવાં તે, પશ્ચાત્ક-
ર્મદોષ; આદાર સંબંધી એક દોષ.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછેડી; બદન ઉપર
ઓઠવાનું વચ્ચી; સાધુના ચોઈ ઉપગરણ-
માનું એક.

પ્રત્યુચ્ચારણ. પું० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પસ્તાવો,
પશ્ચાનાપ.

પ્રત્યુચ્ચારણ. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પાછળથી-
છેલ્લેથી અનુક્રમ ગણવો તે

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પસ્તાવો; અનુ-
નાપ.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પશ્ચાનાપ
કરનાર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) ઢાંકણ તે.

પ્રત્યુચ્ચારણ. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પાછળથી
સરી પડનાર; આરિત લીધા પછી તેને
જોડી દેનાર.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) આગળ
પાછળ.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પાછલો
હિસ્સો.

પ્રત્યુચ્ચાર. ન० (પ્રત્યુચ્ચાર) જન ઉપરનું એક
આચારદેનનું પડ.

પ્રત્યુચ્ચારણ. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણ) } આદર,
પ્રત્યુચ્ચારણ. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણ) } પછેડી.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પશ્ચાનાપ,
પસ્તાવો.

પ્રત્યુચ્ચાર. પું० (પ્રત્યુચ્ચાર) પશ્ચિમનાં
અનુક્રમ વાપુ.

પ્રત્યુચ્ચાર. ત્રિ० (પ્રત્યુચ્ચાર) પછી પછી,
પાછળથી પછી.

પ્રત્યુચ્ચારણ. સ્ત્રી० (પ્રત્યુચ્ચારણ) પાછળથી
સરકાર

પચ્છાસંધવ. પુ० (પચ્છાસંસ્તવ) પાછળથી
પરિચિત થયેલના યુદ્ધોનો સંસ્તવ-કીર્તન
કરવું તે. (૨) ભિક્ષાના એક દોષ

પચ્છાસંધુય. ત્રિ० (પચ્છાત્પસ્તુત) પાછળથી
પરિચિત થયેલ; ભ્રા, સાધુ, સસરા વગેરે.

પચ્છિક્ત નં (પ્રાયશ્ચિત) જેથી પાપનો
નાશ થાય તેવું તપ.

પચ્છિક્કમ. ત્રિ० (પચ્છિમ) પાછલું; પાછળનું.
(૨) અન્તિમ. (૩) નં પચ્ચિમ દિશા.

પચ્છિક્કમકાલ. પુ० (પચ્ચિમકાલ) પાછલો
વખત; સહેખખાનો સમય; અતકાળ.

પચ્છિક્કમદ્ધ. નં (પચ્ચિમર્થ) ઉત્તરાર્થ; ઉત્તરનો
અર્થો ભાગ.

પચ્છિક્કમસંલેહણા. સ્ત્રી० (પચ્ચિમસંલેહના)
છેલ્લા વખતની સંલેખના, અત વખતે
કથાયાદિને ટાળવા તે.

પચ્છિક્કમિદ્ધ. ત્રિ० (પાચ્ચાત્ત) પાછળથી ઉ-
ત્પન્ન થયેલું; પાછળનું.

પચ્છિક્કયા. સ્ત્રી० () વાંસની ઢાળડી;
ચગેરી.

પચ્છિક્કનુય. ત્રિ० (પાચ્ચાત્ત) પાછળનું.

પચ્છાંકાવચચાગા } ત્રિ० (પચ્ચાનુગમન) પાછ-
પચ્છાંકાવચચક. } ળથી ઉત્પન્ન થયેલ.

પજ્જપાવણ. નં (પ્રજ્જલ્પકારણ) આગક બો-
લતા શીખે તે વખતે સંસ્કાર કરવામાં
આવે તે.

પજ્જપિય. નં (પ્રજ્જલ્પિત) બોલવું તે;
ભાષણ.

પજ્જણ ત્રિ० (પ્રજન) ઉત્પન્ન કરનાર.

પજ્જણય. નં (પ્રજનન) પુરૂષ ચિહ્ન, જન-
નેન્દ્રિય.

પજીવણ. નં (પ્રજીવક) પ્રકૃષ્ટ શ્રવિકા.
સારી રીતે જીવન નિર્વાહ થાય તેટલું
દ્રવ્ય.

પજ્જુત. પુ० (પ્રજુત) ૮૪ લાખ પ્રયુતાંગ
પરિમિતકાળ

પજ્જુતંગ. પુ० (પ્રયુતાંગ) ૮૪ લાખ અયુતાંગ
પરિમિતકાળ

પજ્જ. નં (પચ) પવ; વૃત્ત; હ્રોદાયદ્ધ.

પજ્જ નં (પાથ) પગ ધોવાનું પાણી

પજ્જઘ્ર. પુ० (પર્યાય) સર્વતઃકાલ; પ્રાપ્તિ.
(૨) પરિપાટી, સમય; પ્રસ્તાવ.

પજ્જંત. પુ० (પર્યન્ત) અન્ત-છેડો.

પજ્જંતઘ્ર. ત્રિ० (પર્યન્તક) છેવટનું; છેલ્લું

પજ્જગ. પુ० (પ્રાર્યક) પિતામહનો પિતા,
પરદાદો.

પ્રજ્જણ. નં (વચન) પાવું તે; પાન કરાવવું તે

પ્રજ્જણણ. પુ० (પરજ્ઞય) વરસાદ; વાદળાં

પજ્જત્ત. પુ० (પર્યાપ્ત) જેણે આધાર આપી
પર્યાપ્તિ આપીને પુરી કરી છે તેવો જીવ
(૨) સપૂર્ણ; પુરૂ. (૩) પત્રરાખામત્રના
ત્રીજા પદના સતરમા દારનું નામ

પજ્જત્તનામ. નં (પર્યાપ્તનામ) પર્યાપ્તિ નામ.
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

પજ્જત્તસંસ્વેજ્જ. ત્રિ० (પર્યાપ્તરાત્ત્યેય) સપૂર્ણતા
વર્ણના આયુષ્યવાળો પર્યાપ્ત જીવ.

પજ્જત્તિ સ્ત્રી० (પર્યાપ્તિ) સપૂર્ણતા; ૭ પ્રકાર-
ની પર્યાપ્તિ. (૨) શક્તિ, સામર્થ્ય.

પજ્જત્તિયા સ્ત્રી० (પર્યાપ્તિકા) જેનું વ્યવ-
સારી રીતે સમજવામાં આવે તેની
ભાષા.

પજ્જઘ્ર પુ० (પરજ્ઞય) મેઘ વિશેષ, જે એક
વખત વરસે તેા ૮૪૦૨ વર્ષ સુધી જમીન-
માં ચિકાસ રહે તે મેઘ.

પજ્જય. પુ० (પ્રાર્યક) પ્રપિતામહ; આપનો
દાદો.

પજ્જય. પુ० (પર્યાય) લાઘિય અપર્યાપ્ત
સદ્ધમ નિગોદ જીવન ઉત્પત્તિ સમયે જે
મનિશ્રુત અજ્ઞાનના અંશ હોય તેને બીજે
સમયે જે વૃદ્ધિ થાય તે પર્યાયશ્રુત

પજ્જયસમાસ પુ० (પર્યાયસમાપ) પર્યાયશ્રુતનો
સમુદાય.

પજ્ઞયજ્ઞ. ન૦ (પર્યયન) સંવતઃ વસ્તુ પરિ-
ચ્છેદ૨૫ જ્ઞાન. (૨) નિશ્ચયઃ અવધારણ.

પજ્ઞય. પુ૦ (પ્રજ્ઞક) પહેલી નરકનો
મેરથી દક્ષિણ નરકનો નરકવાસા.

પજ્ઞયમઃક્ર. પુ૦ (પ્રજ્ઞકમધ્ય) એક નર-
કવાસો.

પજ્ઞયાવદ્. પુ૦ (પ્રજ્ઞકાવર્ત) નરકવાસ વિશેષ.

પજ્ઞયાવસિદ્ધ. પુ૦ (પ્રજ્ઞકાવસિદ્ધ) એક
નરકવાસો.

પજ્ઞલણ. ન૦ (પ્રજ્ઞલન) વધારે સળગવું.

પજ્ઞલિય. ત્રિ૦ (પ્રજ્ઞલિત) સળગી ઉડેલું.
(૨) જળવૃત્ત થયેલું.

પજ્ઞય. પુ૦ (પર્યય) દ્રવ્ય એને ગણવું રૂપા-
નતર થવું, એક અવસ્થામાથી બીજી
અવસ્થામાં જવું તે (૨) પરિચ્છેદ.
નિર્ણય (૩) વિશેષતા; વ્યક્તિત્વ. (૪)
પર્યાય-એક વસ્તુનાં બિન્ન ૨ નામો.
એકાર્થવાગક બિન્ન બિન્ન શબ્દો.

પજ્ઞવન્તર. ન૦ (પર્યવાક્તર) સર્વ આકાશ
પ્રદેશને અનન્તગુણ કરીએ એટલા એક
એક આકાશ પ્રદેશના અગરજલ્ધુ પર્યાય
છે તે ' પજ્ઞવન્તર. '

પજ્ઞવજાય. ત્રિ૦ (પર્યવજાય) જ્ઞાન પ્રાપ્ત.

પજ્ઞવદિય. ત્રિ૦ (પર્યવસ્થિત) અવસ્થાએ
પહોંચેલું; પાર પામેલું.

પજ્ઞવણ. ન૦ (પર્યવન) સંવત્સર વેદવૃત્ત-ગતલ્લવું
તે. (૨) પરિચ્છેદ. નિશ્ચય.

પજ્ઞવનય. પુ૦ (પર્યવનય) પર્યાયાસ્તિક
(પર્યાયને વિષય કરનાર) નય.

પજ્ઞવલીઢ ત્રિ૦ (પર્યવલીઢ) અવસ્થાનતર
રૂપ પર્યાયથી અવાએલ. પુરાતની; જુનું
થયેલું.

પજ્ઞવસાણ. ન૦ (પર્યવસાન) છંડો; અન્ન.

પજ્ઞવસિય. ત્રિ૦ (પર્યવસિત) અન્નવાળું;
છંડાવાળું. (૨) શેષ રહેલ, આકા વધેલ.
(૩) ન૦ અવસાન, અન્ન.

પજ્ઞાય. પુ૦ (પર્યાય) સમાન અર્થ, જેમ
ઘટ, કળાશ વગેરે. (૨) અનુક્રમ. (૩)

વસ્તુની ઉત્તરોત્તર અવસ્થા; રૂપાંતર.
(૪) સાધુપાત્ર, શ્રાવકપાત્ર વગેરે અવસ્થા.

પજ્ઞાયવોચ્છેદ પુ૦ (પર્યાયવ્યવચ્છેદ) અ-
નુક્રમે સાધુપણના પર્યાયનો વિચ્છેદ
કરવો તે; પ્રાર્થાશ્રિતનો એક પ્રકાર.

પજ્ઞિષ્ઠા. ક્રી૦ (પ્રાર્થિષ્ઠા) આપની કે માની
મોટીમા.

પજ્ઞુવાસ પુ૦ (પર્યુવાસ) નિષેધ, પ્રતિષેધ.

પજ્ઞુસ. પુ૦ (પ્રયુક્ત) દુષ્ટ વાસુદેવની
રૂઝમણી રાણીનો પુત્ર. (૨) અનગત્સત્રના
ચોથા વર્ગના જડા અધ્યયનનું નામ. (૩)
પ્રયુક્ત નામનો મેધ કે જે એક વખત
વરસે તો તેનો એક હજાર વરસ સુધી
ત્રેલ ચાલે.

પજ્ઞુવદિય. ત્રિ૦ (પર્યુવસ્થિત) ઉદ્યત થયેલ;
તેયાર થયેલ.

પજ્ઞુવાસણ. ન૦ (પર્યુવાસન) મેવા; ભક્તિ.

પજ્ઞુવાસણયા } સ્ત્રી૦ (પર્યુવાસના) મેવા
પજ્ઞુવાસણા. } ભક્તિ કરવી તે.

પજ્ઞુવાસણિજ્ઞ } ત્રિ૦ (પર્યુવાસનીય) પર્યુ-
પજ્ઞુવાસણિય. } વાસના-મેવા ભક્તિ
કરવા યોગ્ય.

પજ્ઞુસણ. ન૦ (પર્યુજ્ઞ) વર્ષાકાળમા સાધુએ
એક સ્થાને નિવાસ કરવો તે.

પ્રજ્ઞુસણકપ. પુ૦ (પર્યુજ્ઞકલ્પ) પર્યુજ્ઞા-
કલ્પ, વર્ષાકાળમા સાધુએ એક સ્થા-
નકે નિવાસ કરવો, સવત્સરી પ્રતિક્રમણ
કરવું, લેખ કરવો, વસ્ત્રાદિક બહારવા
નહી વગેરે.

પજ્ઞોતિત. ત્રિ૦ (પ્રયોતિત) પ્રગટ કરેલ.

પજ્ઞોય પુ૦ (પ્રયોત) ઉદ્ધોન, પ્રકાશ. (૨)
જડા તીર્થકરના રજા ગણુધર.

પજ્ઞોયગર. ત્રિ૦ (પ્રયોતક) પ્રકાશ કરનાર,
તેજ આપનાર.

વજ્રોત્સવવાં. ન૦ (વર્ણવણ) } પર્યુષણ
વજ્રોત્સવવાં. સ્ત્રી૦ (વર્ણવણ) } પર્વ;
આપાદી પાખીના પડવાથી ૪૯ કે ૫૦
મે દિવસ. (૨) એક ધ્યાનમા ચોમાસું
વ્યતીત કરેલું તે.

વજ્રોત્સવવાંકવ્ય. પુ૦ (વર્ણવણાકવ્ય) બુઓ
“ વજ્રોત્સવવાંકવ્ય ” શબ્દ.

વજ્રોત્સવિય. ત્રિ૦ (વર્ણવિત) વજ્રોત્સવ
કદમ; પર્યુષણમાં કરવાનું વિધાન કરેલ-
આચરેલ.

વજ્રમર. પું૦ (વજ્ર) પ્રવાહ વિશેષ.

વજ્રમાય. ન૦ (વજ્રમાય) પ્રિયજનનું અતિશય
ચિન્તન કરવું તે. (૨) ત્રિ૦ ચિન્તન.

વટ. પું૦ (વટ) વસ્ત્ર; લુગડું.

વટ. પું૦ (વટ) દુપટ્ટો; પછેડી. (૨) ધાતુનાં
પતરાં. (૩) સાધ્વીનું એક ઉપકરણ;
અવગ્રહાનન્તકને ધરી રાખવા માટે સા-
ધ્વીની કેડ ઉપર બાંધવાનો પટ્ટો. (૪)
ગ્રીડાની લાળનું સૂત્ર. (૫) કવચ ઉપર
બાંધવાનો પટ્ટો. (૬) લેખની તખતી.
(૭) પદ્મસૂત્રનાં બનેલ પટાળાં.

વટપટ્ટ. પુ૦ (વટપટ્ટ) પટલ; ગામનો મુખી.

વટસુય. પુ૦ (વટસુય) અગુચ્છા; શરીર લુ-
ચ્છવાનો દુવાલ.

વટકાર. પુ૦ (વટકાર) શાલવી, વજુકર.

વટગ. પું૦ (વટગ) પાટ; આસન વિશેષ.

વટગા. ન૦ (વટગ) મોટું શહેર. (૨) રત્ન
ભૂમિ; સ્થાન વિશેષ.

વટગ. ન૦ (વટગ) નાવાનો પાટલો.

વટગિયા. સ્ત્રી૦ (વટગિયા) લાકડાની પટ્ટો-
પાટલી. (૨) ધનુષની પટ્ટી.

વટગિસ્ત. પું૦ (વટગિસ્ત) નાળ; એક જાતનું
અન્ન.

વટ્ટી. સ્ત્રી૦ (વટ્ટી) ધનુર્યપ્તિ. (૨) હાથ
પરની પટ્ટી.

વટ્ટ. ત્રિ૦ (વટ્ટ) જેનો સ્પર્શ કરેલો છે તે.

વટ્ટ. ત્રિ૦ (વટ્ટ) જેને પૂછેલ છે તે. (૨)
ન૦ પ્રશ્ન; સવાલ. (૩) ત્રિ૦ અગ્રેસર.
(૪) પ્રધાન; મુખી.

વટ્ટ. ન૦ (વટ્ટ) પીઠ; વાંસાનો ભાગ.

વટ્ટવચ. ત્રિ૦ (વટ્ટવચ) સ્થાપન કરનાર.
(૨) અવધિજ્ઞાનનો આરંભ કરનાર.

વટ્ટવગ. પુ૦ (વટ્ટવગ) પ્રસ્થાપના કરનાર.
(૨) પ્રવર્તક.

વટ્ટવગ. ન૦ (વટ્ટવગ) આરંભ. (૨) પ્રકૃષ્ટ
સ્થાપન.

વટ્ટવગ. સ્ત્રી૦ (વટ્ટવગ) કદમના.

વટ્ટવિય. ત્રિ૦ (વટ્ટવિય) સ્થાપેલું; કરવા
માટેલું.

વટ્ટવિયા. સ્ત્રી૦ (વટ્ટવિયા) અપરાધનું
પ્રાયશ્ચિત શરૂ કરવું તે; આરોપણ પ્રાય-
શ્ચિતનો એક પ્રકાર.

વટ્ટિમંસ. ન૦ (વટ્ટિમંસ) પીઠનું માસ. (૨)
વિધા.

વટ્ટિય. ત્રિ૦ (વટ્ટિય) પ્રયાણ કરેલ.

વટ્ટિયંસ. પુ૦ (વટ્ટિયંસ) આસર.

વટ્ટ. પુ૦ (વટ્ટ) વસ્ત્ર; લુગડું.

વટ્ટંગા. સ્ત્રી૦ () છડી; લાકડી.

વટ્ટકારક. પુ૦ (વટ્ટકારક) લુગડું વણનારો;
વજુકર.

વટ્ટગ. પુ૦ (વટ્ટગ) પટ; વસ્ત્ર.

વટ્ટગાર. પુ૦ (વટ્ટગાર) તનુવાય; કપડું
વણનાર.

વટ્ટગ. ન૦ (વટ્ટગ) પડી જવું; પડવું.

વટ્ટલ. ન૦ (વટ્ટલ) પટલ; સમૂહ; જથ્થો.
(૨) પહ; યજ. (૩) ચુચ્છ. (૪) પડલો;
ગોચરી વખતે પાત્રાં ઢાંકવાનું એક વસ્ત્ર
અણ.

વટ્ટલગ. સ્ત્રી૦ ન૦ (વટ્ટલગ) પુલ વગેરે
ઢાંકવાનો પડલો; આચ્છાદન વસ્ત્ર. (૨)
પોટલી.

પડસાહગ. } પુ० (પટસાટક) નામે પહે-
પડસાહય. } રવાનું વસ્ત્ર; ઘોતીયુ.
(૨) દુપટ્ટો.

પડસાહયા. } સ્ત્રી० (પટસાટિકા) સાડી;
પડસાહયા. } પછેડી.

પડહ. પુ० (પટહ) મોટો ઢોલ.

પડાગ. પુ० (પતાક) } ધ્વજ, વાવટો.

પડાગા. સ્ત્રી० (પતાકા) } (૨) ચિહ્નવાળો
પટ્ટો. (૩) એક જાતનો સર્પ.

પડાગાપડાગા. સ્ત્રી० (પતાકાતિપતાકા) ઉપર
ઉપરી ધ્વજ, ધ્વજ ઉપર ધ્વજ. (૨)
મચ્છની એક જાત.

પડિ. ઘ० (પ્રતિ) દરેક. (૨) પ્રત્યે. (૩)
પ્રતિપક્ષી. વિપરીત. (૪) વિગેય; વિશિ-
ષ્ટતા (૫) વ્યાપ્તિ. (૬) પછી. (૭)
અનુભવપણું. (૮) પ્રતિદાન; બદલો. (૯)
પ્રતિપેદ; નિષેધ. (૧૦) સ્વભાવ. (૧૧)
અધિકતા; અતિશય. (૧૨) નાનાપણું;
લઘુતા. (૧૩) સ્લાધા; પ્રશસ્તતા. (૧૪)
સાપ્રતિકતા; વર્તમાનતા. (૧૫) નિરર્થક.

પડિ. ત્રિ० (પટિન્) પટવાળું; વસ્ત્રવાળું.

પડિપક્ક. ન० (પ્રત્યેક) દરેક; પ્રત્યેક.

પડિસુઝા સ્ત્રી० (પ્રતિસુઝ) પ્રતિધ્વનિ, પ્રતિ
શબ્દ.

પડિકંટથ ત્રિ० (પ્રતિકંટક) પ્રતિતપર્ધી.

પડિકત્તાર. ત્રિ० (પ્રતિકર્તૃ) ઇલાજ કરનાર.

પડિકપિપ્પ. ત્રિ० (પ્રતિકલ્પિત) સજ્જ
કરેલ; તૈયાર કરેલ.

પડિકમ્મ. ન० (પ્રતિકર્મન્) સકલનાદિ ચ-
ણિત. (૨) વેદું-ચિકિત્સા.

પડિકય. ત્રિ० (પ્રતિકૃત) જેનો બદલો આ-
પવામાં આવેલ છે તે. (૨) ન० પ્રતિ-
કાર; બદલો.

પડિકિરિયા સ્ત્રી० (પ્રતિક્રિયા) પ્રતિકાર; બદલો.

પડિકુકુહ. પું० (પ્રતિકુહ) પ્રતિપક્ષી
કુકેડો.

પડિકુહ. } ત્રિ० (પ્રતિકુહ) સમાજનો
પડિકુહિલ્લા. } નિરસ્કાર પામેલ; નિષિદ્ધ;
નિંદા.

પડિકૂલ. ત્રિ० (પ્રતિકૂલ) ઉલટું; વિપરીત.
(૨) અનિષ્ટ.

પડિકોહ. પુ० (પ્રતિકોષ) કોધની આમે
કોપ કરવો.

પડિક. ન० (પ્રત્યેક) પ્રત્યેક; દરેક.

પડિકંત. ત્રિ० (પ્રતિકાન્ત) પ્રતિક્રમણ કરેલ;
પાપથી પાછો વળેલ.

પડિકમ્મ. પુ० (પ્રતિકમ્મ) શરીરની વિભૂષા
આદિ ક્રિયા.

પડિકમ્મણ. ન० (પ્રતિકમ્મણ) } પ્રતિક્રમણ
પડિકમ્મણા. સ્ત્રી० (પ્રતિકમ્મણ) } કરવું; પા-
પની આલોચના; દોષ નિવારણ. (૨)
નિવૃત્તિ; વ્યવર્તન. (૩) પ્રમાદને વશ
થવાથી શુભ યોગ ખૂટી અશુભ યોગ પર
ચલા પછી પાછા શુભ યોગ પર આવું તે.

પડિચિલ્લ. ત્રિ० (પરિચિલ્લ) વિસ્તારિત.

પડિગય. ત્રિ० (પ્રતિગત) પાછું ગયેલું.

પડિગાહગ. ત્રિ० (પ્રતિગ્રાહક) ગ્રહણ કરનાર.

પડિગાહ. ન० (પ્રતિગ્રહ) ઉપરથી પડતી
વસ્તુને ગ્રહણ કરનાર; સાધુના પાત્ર;
પાતરા. (૨) સિદ્ધ સેણિયા અને મધુસૂ-
સેણિયા પરિકર્મનો ૧૧ મો ભેદ અને
પુદ્ધ સેણિયાદિ પાંચ પરિકર્મનો આઠમો
ભેદ.

પડિગાહધારિ. ત્રિ० (પ્રતિગ્રહધારિ) પાતરા
રાખનાર.

પડિગાહિષ્ઠ. ત્રિ० (પ્રતિગ્રહીત) ગ્રહણ કરેલ.

પડિગ્રામ્. પુ० (પ્રતિગ્રામ) વિનાશ (૨)
પ્રતિબંધ; નિરોધ. (૩) નિરાકરણ.

પડિચ્છ. પુ० (પ્રતિચ્છ) સામસામે બે ચંદ્ર
દેખાય તે, જે ઉત્પાત આદિનું કારણ છે.

પડિચરણ. પું० (પ્રતિચરક) જાતસસ; ચર
પુરુષ.

ପଢ଼ିବାର. ପୁଂ (ପ୍ରତିଚାର) ଗୋଟିଏଥୁ, ବ୍ୟବସ୍ଥା.
(୨) କଥା ବିଶେଷ; ଗ୍ରହ ଆଦିର ମାନିତ୍ବ
ପରିଚ୍ଛାନ୍. (୩) ରୋଗୀର ମେଦା ଆକ୍ରମଣ
ରାନ୍.
ପଢ଼ିବୋଧନା. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିବୋଧନ) ଉପଦେଶ,
ପ୍ରେରଣା.
ପଢ଼ିଚକ୍ଷୁ. ପୁଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ଷୁ) ପୋତାମା ଗୁଣି
ଆଜ୍ଞା ଶକ୍ତି ସୁତରା ଅର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ କରବାନେ
ଆତ୍ମାର୍ଥ ସାଧେ ରହେନାର ସାଧୁ, ଜ୍ଞାନ ଲେବାନେ
ଅଭିଧାତା.
ପଢ଼ିଚକ୍ଷୁ. ନଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ଷୁ) ଧୀର ଗୁଣି
ରକ୍ତ ସୁତରା ଅବଶ୍ୟ କରବା ନେ.
ପଢ଼ିଚକ୍ଷୁ. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ଷୁ) ଟଙ୍କାରେ
ପଢ଼ିଚକ୍ଷୁ. } ନଂ (ପ୍ରତିଚକ୍ଷୁ) ଆତ୍ମ-
ପଢ଼ିଚକ୍ଷୁ. } ଦନ; ଟଙ୍କା.
ପଢ଼ିକା. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ପ୍ରତିକ୍ଷା, ନିରୀକ୍ଷା.
ପଢ଼ିକା. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିକା) ଅବଶ୍ୟ କରେ
(୨) ବିଶେଷ ସ୍ବରୂପର ଧର୍ମପ୍ରାପ୍ତି.
ପଢ଼ିକା. (ପ୍ରାତିକ୍ଷା) ଉପଦେଶ;
ଓତେଗର.
ପଢ଼ିଜାଗର. ନଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଉପଦେଶ;
ଗମନା ରହେନୁ ତେ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ନଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ମିଥ୍ୟାମାନୀ
ବ୍ୟାପାର କରବା ତେ.
ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଆତ୍ମ
ଆବତୀ ନାବା-ହୋଇ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ସଦେଶ,
ସରମ୍ଭ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ନିକଟେ,
ନିକଟୀ ଗଣେ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଉପଦେଶ;
ବାଦୀର ଉପ-ଧ୍ୟାସ ପ୍ରତ୍ୟ ଉପ-ଧ୍ୟାସ କରି
ପ୍ରତିବାଦୀ ଉତ୍ତର ଆପେ ତେ (୨) ସଦେଶ;
ପ୍ରତ୍ୟ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ପାଞ୍ଚ ଛେଦ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଦ୍ବିଧାୟକ.

ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ସାରି ରୀତି
ବିଧାନ ପାରେ. (୨) ନିଶ୍ଚିନ୍ତ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଦୁର୍ବଳତା
ରାଧ୍ୟ-
ନାର; ଉପଦେଶ କରନାର ଶକ୍ତି. (୨) ନିଶ୍ଚିନ୍ତ.
(୩) ନଂ ପ୍ରତିଜାଗର ମେନା.
ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଆପ-
କାରି-ବିରୋଧୀ ଆପା.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଉକ୍ତ; ଶ୍ବିତ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ସ୍ବରାଜ୍ୟ ମିଶ୍ର
ଅର୍ଥ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ପୁଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ମୁଖ୍ୟ ଶକ୍ତିର ସମାନ
ଶକ୍ତିର ଶକ୍ତି.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ନିଶ୍ଚିନ୍ତ
କରନାର. (୨) ପ୍ରତିଜାଗର-ଧ୍ୟାସ କରନାର.
ପଢ଼ିଜାଗର. } ନଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଉପଦେଶ
ପଢ଼ିଜାଗର. } ପାରେନା ଧୀର ନାନା ଶକ୍ତିର.
(୨) ଆତ୍ମା ଆତ୍ମ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ସରମ୍ଭ;
ସମାନ
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ପ୍ରତିଜାଗର
ନିକଟେ
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ପାଞ୍ଚ ଧର୍ମ,
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଅର୍ଥ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ପୁଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଅବଶ୍ୟ କରବା.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ପ୍ରତିଜାଗର;
ବିରୋଧୀ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ପ୍ରତିଜାଗର
(୨) ଆତ୍ମା କରବା
ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଧୀର "ପ୍ରତିଜାଗର"
ଶକ୍ତି.
ପଢ଼ିଜାଗର. ପୁଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଉପଦେଶ ମାର୍ଗ; ବିପ-
ରୀତ ମାର୍ଗ. (୨) ପ୍ରତିଜାଗର.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ପ୍ରତିଜାଗର, ବିରୋଧୀ.
ପଢ଼ିଜାଗର. କ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ପ୍ରତିଜାଗର;
ବିରୋଧୀ.
ପଢ଼ିଜାଗର. ଟ୍ରିଂ (ପ୍ରତିଜାଗର) ଧୃତ; ସନ୍ଧିତ.

પડિપદ. પુ. (પ્રતિપદ) અવળા માર્ગ;
ઉલટો રસ્તો. (૨) ન. અભિમુખ; સંમુખ.

પડિપદિશ્ર. ત્રિ. (પ્રતિપદિક) પંથે આગળ
મુઆફરની રુદ્ધિએ જઈ ચારી કરનાર;
સામે આવનાર.

પડિપાદ. પુ. (પ્રતિપાદ) પાયા નીચે રાખ-
વાનો પડવાયો.

પડિપિહિય. ત્રિ. (પ્રતિપિહિ) ડ્રેસી કરેલ.

પડિપુચ્છણયા. } સ્ત્રી. (પ્રતિપુચ્છણ) પૂછવું

પડિપુચ્છણા. } તે. (૨) ગુરૂની અનુસારી

એક કામ કરના વચ્ચે પોતાને માટે કે

બીજા સાધુઓને માટે કંઈ બીજું કામ

નીકળે તે વખતે પણ પુનઃ ગુરૂને પુછી

મર્મન લઈનેજ કરેલું ન, સામાચારીના

ચોથા પ્રકાર (૩) ગુરૂદિઃ પાસેથી

બુધ્ધિ મેળવવા પ્રશ્ન કરેલો તે (૪)

ઉત્તર; પ્રશ્નનો જવાબ

પડિપુચ્છણિજ્ઞ ત્રિ. (પ્રતિપુચ્છણીય) વારંવાર

પૂછવા યોગ્ય.

પડિપુચ્છા. સ્ત્રી. (પ્રતિપુચ્છા) ખખર પૂછવા

તે (૨) ગુરૂએ એકવાર મના કરી હોય

તે કાર્ય માટે ફરીથી ગુરૂને શિષ્યે પૂછવું

તે, દશ સામાચારીમાની સાતમી સા-

માચારી.

પડિપુરણ. } ત્રિ. (પ્રતિપુર્ણ) સમગ્ર, પુરું

પડિપુર. } પુરું

પડિપૂજિય. ત્રિ. (પ્રતિપૂજિત) પૂજેલું.

અર્ચેલું.

પડિવંધ. પુ. (પ્રતિવંધ) પ્રતિબંધ; વિરોધ,

અટકાયત, રોકાણ. (૨) હડ; આગ્રહ.

(૩) વિરોધે કામ કરનાર. આગલું, ધીમો

(૪) રોક; પ્રીતિ. (૫) આસક્તિ. (૬)

વેદન

પડિવદ્ધ. ત્રિ. (પ્રતિવદ્ધ) બાંધેલું. (૨) પા

નાનું કરી ગંધેલું. (૩) દદ. મજબૂત

(૪) સમીપમા રહેલું.

પડિવાહિર. ત્રિ. (પ્રતિવાહ) અધિકારથી
બહાર; અનધિકારી; અયોગ્ય.

પડિબુજ્ઞણયા. } સ્ત્રી. (પ્રતિબુજ્ઞણ) બોધ;

પડિબુજ્ઞણા. } સમજ. (૨) જાગૃતિ.

પડિબુદ્ધ. ત્રિ. (પ્રતિબુદ્ધ) જાગૃત થયેલ;

ઉદ્યમાંથી ઉદ્દેશ. (૨) ન. પ્રતિબોધ.

(૩) પુ. એક રાગનું નામ.

પડિબુદ્ધિ. પુ. (પ્રતિબુદ્ધિ) પ્રતિબુદ્ધિ નામે

અયોગ્યાનો પ્રાચીન રાગ.

પડિબૂહણયા સ્ત્રી. (પ્રતિબૂહણ) ઉપચય;

પુષ્ટિ

પડિબાંહ. પુ. (પ્રતિબાંહ) જાગૃત ન.

પડિબોહિય. ત્રિ. (પ્રતિબોધિત) જાગૃત કરેલ.

જાગૃત

પડિબોહિયા. સ્ત્રી. (પ્રતિબોધિકા) જાગૃતનારી.

દારી

પડિમંડ. પુ. (પ્રતિમંડ) વેચવાનું કિર-

યાગ-માલ.

પડિમમ. ત્રિ. (પ્રતિમમ) દારી ગંધેલ;

આડી ગંધ.

પડિમમળા. સ્ત્રી. (પ્રતિમમળ) સામે જવાબ

દેવો તે

પડિમમિત્તાર ત્રિ. (પ્રતિમિત્તાર) રુદ્ધિએ

બોધનાર.

પડિમા. પુ. (પ્રતિમા) અંશ, ભાગ.

પડિમોદ. ત્રિ. (પ્રતિમોદિત) પરિભ્રમ

કરનાર

પડિમદ્વાર પુ. (પ્રતિમાસ્થાયિન) પડિમા-

બારની ભિક્ષુની પડિમા અંગીકાર કરી

રહેનાર (સાધુ).

પાડમદ્વાર પુ. (પ્રતિમાસ્થાયિક) પડિમા-

ધારી સાધુ.

પડિમા. સ્ત્રી. (પ્રતિમા) અભિગ્રહ વિશેષ,

શ્રાવણની અગીયાર અને સાધુની બાર

પડિમા વગેરે. (૨) કોટો; મર્તિ; આકાર.

(૩) કાઉસંગ.

પડિમાળ. ન૦ (પ્રતિમાન) પ્રતિમાન; પૈસા વગેરેથી વસ્તુની કિંમત કરવી તે. (૨) જેનાથી સુવર્ણ વગેરેનો તોલ થાય છે તે રતિ, માસા ઇત્યાદિ માપ.

પડિમુંઝા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિમુંઝા) નિષેધ; નિવારણ.

પડિમોચન. ત્રિ૦ (પ્રતિમોચક) મુક્ત કરનાર; છોડાવનાર.

પડિય. ત્રિ૦ (પતિત) પડેલું

પડિયરગ. પુ૦ (પ્રતિચક) મેવા કરનાર; ત્રેયાવચ્ચ કરનાર.

પડિયરણ. ન૦ (પ્રતિચરણ) } નિરૂપણ
પડિયરણા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિચરણા) } કરવું; આ-

લોચના કરવી તે. (૨) સેવા, શુશ્રૂષા.
(૩) પ્રતિક્રમણ. (૪) સન્ધ્યાર્થમાં પ્રવૃત્તિ.

પડિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિજ્ઞા) ટેક; ધારણા; પ્રતિજ્ઞા

પડિયા. સ્ત્રી૦ (પટિકા) ઝાઝને ઢાંકવાનું વસ્ત્ર

પડિયાદિક્ષિય. ત્રિ૦ (પ્રત્યાક્ષ્યાત) પચ્ચ-ખાણ કરેલ; ત્યાગ કરેલ.

પડિયાક્ષિત. ત્રિ૦ (પ્રત્યાક્ષિત) નિષેધ કરવું.

પડિયાગમ. ત્રિ૦ (પ્રત્યાગમ) પાછા આવેલ.

પડિયાગમ. } ન૦ (પટનાનક) શ્વાસના

પડિયાગમિય. } પડાણની નીચેનું વસ્ત્ર; પડછી. (૨) થિગડું.

પડિયાર. પુ૦ (પ્રતિકાર) પૂર્વકર્મનો અપ્લો. (૨) ઉપાય. (૩) શોધ.

પડિયાર. પુ૦ (પ્રતિચાર) અંગચેષ્ટા (૨) પ્રતિકાર; સેવા.

પડિયારગ. પુ૦ (પ્રતિચારક) સેવકવર્ગ.

પડિયારિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિચારિકા) દાસી.

પડિરહ. પુ૦ (પ્રતિરથ) રથની સ્થામો રથ.

પડિરુવ. ત્રિ૦ (પ્રતિરુમ) સુન્દર દેખાવવાળું; જેનારને ક્ષણે ક્ષણે નવું લાગે તેવું. (૨) પ્રતિબિમ્બ પડે તેવી સ્વચ્છ વસ્તુ. (૩)

મળતો આકાર (૪) ઉત્તર તરફના જૂતદેવનાના ખીજા ઇન્દ્રનું નામ. (૫) માતા અને પિતા બન્નેના કુળને લાયક. (૬) શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિ; જુના વખતથી આસતી આવતી રીત. (૭) નમુનો.

પડિરુવગ. } ન૦ (પ્રતિરુવક) પ્રતિબિમ્બ.

પડિરુવય. } (૨) ત્રિ૦ નમુનો; તેના જેવું.

પડિરુવા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિરુવા) ચાહુ અવસ-પિણીના ચોથા કુલકરની સ્ત્રી.

પડિલંમ. પુ૦ (પ્રતિલમ્બ) પ્રાપ્તિ; આધારા-દિકનો લાભ.

પડિલસ. ત્રિ૦ (પ્રતિલસ) મળાવેલ; પ્રાપ્ત કરેલ

પડિલામિય. ત્રિ૦ (પ્રતિલામિત) આધાર પાળી બેઠારાવેલ; સાધુમુનિને નિર્દોષ આધારાદિ આપેલ.

પડિલેહણ. ન૦ (પ્રતિલેહન) } નિરીક્ષણ.

પડિલેહણા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિલેહના) } તપાસ.

પડિલેહણિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિલેહણિકા) જુઓ " પડિલેહણ " શબ્દ.

પડિલેહય. ત્રિ૦ (પ્રતિલેહક) નિરીક્ષક. જેનાર.

પડિલેહા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિલેહા) જુઓ પડિ-લેહણ ' શબ્દ.

પડિલેહિય. ત્રિ૦ (પ્રતિલેહિત) પડિલેહણ કરેલ

પડિલોમ. ત્રિ૦ (પ્રતિલોમ) વિરુદ્ધ. પ્રતિ-કૂળ; ઉશ્કડું.

પડિલંસ. પુ૦ (પ્રતિલંસ) નાના વાસ.

પડિલંસગ. પુ૦ (પ્રતિલંસક) પાંજરાની વચ્ચે ફરતી ગોઠવેલી વાંસની કાંખડી.

(૨) ઉભા વાંસ ઉપર આડા ગોઠવેલ વાંસ.

પડિલવલ. પુ૦ (પ્રતિવલ) સ્થામોપક્ષ; પ્રતિ-પક્ષ; વિરોધીપક્ષ

પડિવજિય. ત્રિ૦ (પ્રતિવજિત) પ્રદણ કરેલ. સ્વીકારેલ.

પટિવિજિય. ત્રિ० (પ્રતિપતિત) ચાલી ગયેલ.

પટિવિવણ. ત્રિ० (પ્રતિવળ) પ્રાપ્ત થયેલું.

(૨) આશ્રિત. (૩) સ્વીકૃત.

પટિવસિ. સ્ત્રી० (પ્રતિવસિ) પ્રશ્નામ-૧-૬ના આદિ વિનયવિધિ; સેવાભક્તિ. (૨) અંગીકાર; સ્વીકાર. (૩) દ્રવ્યાદિક પદાર્થ પરત્વે મતાન્તર. (૪) અભુજ્યવર્થી થતી પ્રતીતિ-નિશ્ચય. (૫) કરણી; કૃત્ય. (૬) પ્રકાર; ભેદ. (૭) જીવાદિકાર; પ્રકરણ. (૮) ઉપપતિ; યુક્તિપટના. (૯) પ્રાપ્તિ; લાભ. (૧૦) અભિગ્રહ વિશેષ. (૧૧) પરિપાટી; ક્રમ.

પટિવસિમ્. પુ० (પ્રતિવસિમ્) સમ્યક્વર્થી પડીને વળી ખીજવાર સમ્યક્ત્વ પામનાર જીવ

પટિવસિસમાસ. પુ० ન० (પ્રતિવસિસમાસ) શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર; મતિ આદિ ખે ચાર દારથી થતું જીવાદિ પદાર્થનું જ્ઞાન

પટિવલ્. ત્રિ० (પ્રતિવળ) સ્વીકારેલ; અંગીકાર કરેલ. (૨) પ્રાપ્ત થયેલ; પામેલ.

પટિવચા સ્ત્રી० (પ્રતિવચ) પડવો, એકમ.

પટિવહ. પુ० (પ્રતિવહ) આડો રસ્તો; ઉદ્વેગો માર્ગ.

પટિવા. સ્ત્રી० (પ્રતિવહ) પડવો, એકમ.

પટિવામ્. પું० (પ્રતિવામ) અવધિ જ્ઞાનનો ઘટારો થાય તે.

પટિવાહ. ત્રિ० (પ્રતિવાતિ) પડવાના સ્વભાવવાળું; આવીને જતું રહે તેવું. (૨) પું० ન० અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

પટિવાય. પુ० (પ્રતિવાય) નાશ; ધ્વસ.

પટિવાય. પુ० (પ્રતિવાય) પડવાયો; પશ્યમ આદિના પાયા નીચે રાખવાનો લાકડાનો કકડો.

પટિવાસુદેવ. પુ० (પ્રતિવાસુદેવ) જે ત્રણ અમ્બું, શેઠજી કરતાં વાસુદેવને હાથે મરે

ને તેનું ચળ્ય વાસુદેવ કરે તે પ્રતિ વાસુદેવ.

પટિવિજ્ઞા. સ્ત્રી० (પ્રતિવિજ્ઞા) વિદ્યાની સ્થામે વિદ્યા; મારણ, મોહન, વગેરેની સ્થામે તેવી વિદ્યા ચલાવવી તે.

પટિવિસ્તાર. પું० (પ્રતિવિસ્તાર) વિસ્તાર.

પાંડવિરહ. સ્ત્રી० (પ્રતિવિરહ) નિવૃત્તિ.

પટિવિરચ. ત્રિ० (પ્રતિવિરચ) સાવચ યોગથી નિવૃત્ત થયેલ.

પટિવિસર્જિય. ત્રિ० (પ્રતિવિસર્જિત) વિદાય કરેલ; વિસર્જન કરેલ.

પટિવિસેસ. ત્રિ० (પ્રતિવિશેષ) વિશેષ; અધિક.

પટિવુક્તયા સ્ત્રી० (પ્રત્યુક્તયા) પ્રત્યુત્તર.

પટિવૂહ. ન० (પ્રતિવૂહ) રાત્રીની સ્થામે લશ્કર ગોઠવવાની કળા.

પટિસંત. ત્રિ० (પ્રતિશાન્ત) શાન્ત થએલ; વિશ્રાન્ત.

પટિસંજીવ. ત્રિ० (પ્રતિસંજીવ) ઇન્દ્રિયોને નિયમમા રાખી એકાન્તમાં રહેલું; ઇન્દ્રિયાદિકનો નિગ્રહ કરનાર.

પટિસંલીણયા. સ્ત્રી० (પ્રતિસંલીણતા) પ્રતિ સંલીન તપ; ઇન્દ્રિયના વિપયો અને કષાઓનો લય કરવો તે.

પટિસંસાહણયા. સ્ત્રી० (પ્રતિસંસાહના) પછવાડે આવવું; ઉદ્વેગીને ન જતું તે.

પટિસંસિય. ત્રિ० (પ્રતિસંસિય) ખરી પડેલું.

પટિસંસુ. પુ० (પ્રતિસંસુ) પ્રતિપક્ષી; દુસ્મન.

પટિસાહય. ન० (પ્રતિસાહય) પરિશાટન નામનું કરણ; ઔદારિક શરીરને છોડતાં છેલ્લા સમયમાં સર્વથા તે પુદ્ગળોનો ત્યાગ કરવો તે.

પટિસારણા. સ્ત્રી० (પ્રતિસારણા) ખીજના મનની નિન્દા કરવી તે.

પટિસાહરણા સ્ત્રી० (પ્રતિસાહરણ) સકેતી બેવું; પાછું ખેંચી લેવું. (૨) વિનાશ.

પડિસિદ્ધ. ત્રિ० (પ્રતિષિદ્ધ) નિષેધ કરેલું;
નિવારિત.

પડિસિધિગય. પું० (પ્રતિસ્વપ્રક) એક સ્વ-
ખનું વિરોધી બીજું સ્વખ; સ્વખાનું
પ્રતિકૂળ સ્વખું.

પડિસીસક. } ન० (પ્રતિસીર્ષક) ઘરનું
પડિસીસય. } પ્રતિરૂપ ઇશ્વર.

પડિસુદ. પું० (પ્રતિશ્રુત) જંબૂદ્વીપના એક-
વતક્ષેત્રમાં આગામિ ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
૯ મા કુલકર.

પડિસુણ્ણ. ન० (પ્રતિશ્રવણ) નિમંત્રણનો
સ્વીકાર.

પડિસુણિતાર. ત્રિ० (પ્રતિશ્રોતૃ) સાંભળનાર

પડિસુણ્ણ. ત્રિ० (પ્રતિશ્રવ્ય) ખાતી;
શ્વ-ય.

પડિસુતિ. પું० (પ્રતિશ્રુતિ) જુઓ “ પડિ-
સુત ” શબ્દ.

પડિસુય પું० ન० (પ્રતિશ્રુત) પ્રતિધ્વનિ;
પડાહો. (૨) ત્રિ० સાંભળેલું. (૩) ન०
અંગીકાર; સ્વીકાર.

પડિસુયા. સ્ત્રી० (પ્રતિશ્રુતા) પ્રવળ્યા વિશેષ;
એક પ્રકારની દીક્ષા.

પડિસુયા. સ્ત્રી० (પ્રતિશ્રુત) પ્રતિશબ્દ; પ્રતિ
ધ્વનિ.

પડિસૂર. પું० (પ્રતિસૂર્ય) સૂર્યની સામે બીજો
સૂર્ય દેખાય તે; સૂર્ય પ્રતિનિધિ. (૨)
ઇન્દ્ર ધનુષ.

પડિસેગ. પું० (પ્રતિષેક) નાકની અંદરનું
આવરણ. (૨) નખની નીચેનો ભાગ.

પડિસેજ્ઞા. સ્ત્રી० (પ્રતિસેજ્ઞા) ઉત્તર શય્યા.

પડિસેય. પું० (પ્રતિષેક) નખની નીચેનો
ભાગ.

પડિસેવણ. ન० (પ્રતિષેવણ) નિષિદ્ધ વસ્તુનું
સેવન કરવું તે.

પડિસેવણા સ્ત્રી० (પ્રતિષેવણા) દોષનું સેવન;
સંયમમાં દોષ લગાડવા તે.

પડિસેવણાકુસીલ. પું० (પ્રતિષેવણાકુસીલ)
દોષ લગાડવાથી થયેલ કુશીલ; નિયંત્રનો
એક પ્રકાર.

પડિસેવય. પું० (પ્રતિષેવક) સંયમનો વિરા-
ધક; દોષનું સેવન કરનાર. (૨) પ્રતિકૂળ
સેવા કરનાર.

પડિસેવા. સ્ત્રી० (પ્રતિષેવા) આધાકર્મી આ-
હારાદિનું સેવન કરવાથી દોષ લાગે તે;
સંયમની વિરાધના.

પડિસેવિ. ત્રિ० (પ્રતિષેવિન્) દોષનો સેવનાર.

પડિસેવિય. ત્રિ० (પ્રતિષેવિત) શાસ્ત્ર નિષિદ્ધ
વસ્તુનું સેવન કરેલ.

પડિસેવેત્તાર. ત્રિ० (પ્રતિષેવિતૃ) પ્રતિષેધવાળી
વસ્તુની સેવા કરનાર.

પડિસેહ. પું० (પ્રતિષેધ) નિષેધ; મનાઈ.

પડિસેહમ્. ત્રિ० (પ્રતિષેધક) પ્રતિષેધ કર-
નાર; રોકનાર.

પડિસેહણ. ન० (પ્રતિષેધન) નિષેધ; નિવારણ

પડિસેહિય. ત્રિ० (પ્રતિષેધિત) પ્રતિષેધ કરેલ,
મનાઈ કરેલ.

પડિસોય. ન० (પ્રતિશ્રોતૃ) કાનની સન્મુખ

પડિસોય. પું० (પ્રતિશ્રોતસ્) સ્થાનુ પૂર.
પ્રવાહની સ્થામે.

પડિસ્સય. પું० (પ્રતિશ્રય) ઉપાશ્રય.

પડિસ્સુમ્. ત્રિ० (પ્રતિશ્રુત) સ્વીકારેલું,
કબૂલ કરેલું.

પડિસ્સુયા. સ્ત્રી० (પ્રતિશ્રુતા) જુઓ “ પડિ-
સુયા ” શબ્દ.

પડિહકુ. ઘ० (પ્રતિહત્ય) અર્પણ કરીને.

પડિહણ્ણ. ન० } (પ્રતિહન) અટકાવવું
પડિહણ્ણા. સ્ત્રી० } તે; નિષેધ.

પડિહત્ય. ત્રિ० (પ્રતિહસ્ત) પરિપૂર્ણ; ભરેલું,
ધણું.

પડિહ્ય. ત્રિ० (પ્રતિહત) પાછા હાલેલ,
સ્ખલના પમાડેલ.

પડિહાસ. ન० (પ્રતિહાસ) પ્રતિભા; શુદ્ધિ વિશેષ.

પરિહાસ. ન૦ (પ્રશિષ્ણ) ચિત્તની એકાગ્રતા.
પરિહાસવંત. ત્રિ૦ (પ્રતિભાવક્ત) પ્રતિભા-
ઉત્પાતકી આદિ શુદ્ધિવાળો.

પરિહાસવંત. ત્રિ૦ (પ્રશિષ્ણાનવત્) એકાગ્ર-
ચિત્તવાળું.

પરિહાસ. પુ૦ (પ્રતિષ્ઠાત) પ્રતિષ્ઠાત, પ્રતિ-
અન્ધ; અટકાયત.

પરિહાર. પું૦ (પ્રતિહાર) દારપાલ.

પરિહારિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતિહારિકા) દાસી.

પડીયા. પુ૦ સ્ત્રી૦ (પ્રતીચીન) પશ્ચિમ પ્રદેશ;
પશ્ચિમ દિશા. (૨) ત્રિ૦ પશ્ચિમ દિશાથી
સંબંધ રાખનાર.

પડીયાવાય. પુ૦ (પ્રતીચીનગત) પશ્ચિમનો
વાયુ.

પડીયા. સ્ત્રી૦ (પ્રતીચી) પશ્ચિમ દિશા.

પટ્ટ. ત્રિ૦ (પટ્ટ) દુશીયાર; ચતુર, ચાલાક.

પટ્ટકલ્પેષ. પુ૦ (પ્રત્યુક્ત્વેષ) ઢોલક, કાંસા
વગેરે માયન ઉપયાગી વાદ્યનો શબ્દ. (૨)
નાચનારીના પગનો ઠમકા.

પટ્ટુચ્ચ. મ૦ (પ્રતીત્ય) આશ્રય પરત્વે. (૨)
અપેક્ષા પરત્વે. (૩) આધિકાર પરત્વે.

પટ્ટુચ્ચસત્ત્વા. સ્ત્રી૦ (પ્રતીત્યસત્ત્વા) સત્ય
વચનનો એક ભેદ; અપેક્ષા કૃત સત્ય
વચન.

પટ્ટુપ્પચ્ચ. } ત્રિ૦ (પ્રત્યુક્ત્વ) વિદ્યમાન;
પટ્ટુપ્પ. જ. } વર્તમાન કાળનું. (૨) ઉત્પન્ન થ-
યેલ; જનન. (૩) ગુણાકાર કરેલ. (૪) પ્રા-
પ્ત કરેલ; મેળવેલ. (૫) પુ૦ વર્તમાનકાળ.

પટ્ટુપ્પચાહ્ય. ત્રિ૦ (પ્રત્યુપચાહિત) વાચન
વગાડેલ.

પટ્ટોચાર. પું૦ (પ્રત્યુપચાર) પ્રતિકૂળ ઉપચાર.

પટ્ટોચક્ષ્મ. ત્રિ૦ (પ્રત્યુવચ્છ્મ) દહાએલું.

પટ્ટોચાર. પું૦ (પ્રત્યુવતાર) સમવનાર; સ-
માવેશ કરવો; લાગુ પાડવું. (૨) આનિ-
ર્ભાવ. (૩) પાત્રનાં ઉપકરણ. (૪) સ્વરૂપ.
(૫) ધનોદધિ વિગેરેનું વલ્લય.

પટ્ટોચાર. પું૦ (પદાવતાર) કોઇ વસ્તુના
પદમાં વિચારને લીધે કરેલ અવતરણ.

પટ્ટોચાર. પું૦ () પરિહર.

પટ્ટોચાર. પું૦ (પ્રત્યુપચાર) પ્રતિકૂળ ઉપચાર-
ઉપાય.

પટ્ટોલ. પું૦ (પટોલ) પરવરનો મુન્દ્રો.

પટ્ટોલા. સ્ત્રી૦ (પટોલા) પરવરની વેલ.

પટ્ટુકડી. સ્ત્રી૦ () ભેસ.

પટ્ટિયા. સ્ત્રી૦ () નાની ભેંસ; પાડી.
(૨) નાની માથ; વાછરડી.

પટ્ટગ. ત્રિ૦ (પાટક) ભણનાર; શીખનાર.

પટ્ટણ. ન૦ (પટ્ટ) પાઠ; અભ્યાસ.

પટ્ટણ. ન૦ (પટ્ટ) પદન કરવું; ભણવું.

પટ્ટમ. ત્રિ૦ (પ્રથમ) પહેલું; પ્રથમનું. (૨)
પ્રધાન; મુખ્ય.

પટ્ટમકરણ. ન૦ (પ્રથમકરણ) ત્રણકરણ પૈકી
મથાપ્રદીતનામનું પ્રથમ કરણ.

પટ્ટમકસાય. પુ૦ (પ્રથમકસાય) પ્રથમ કપાય;
અનનાનુબંધી કપાય.

પટ્ટમસરય. પું૦ (પ્રથમસરય) મારગશર મહિનો.

પટ્ટમા. સ્ત્રી૦ (પ્રથમા) પહેલી તિથિ; પડવો.
(૨) પહેલી વિભક્તિ.

પટ્ટમાલિયા. સ્ત્રી૦ (પ્રથમાલિકા) પ્રથમ
ભોજન.

પટ્ટમિત્તુ. ત્રિ૦ (પ્રાથમિક) પહેલાનું; આલ.

પટ્ટિમ્. ત્રિ૦ (પટિત) ભણેલું.

પણ. ન૦ (પળ) એ નામનું નવમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પણ. ત્રિ૦ (પળ) પાંચ; સંખ્યાવાચક શબ્દ.

પણણી. સ્ત્રી૦ (પ્રણયિની) પ્રેમાલ સ્ત્રી;
વલ્લભા.

પણણ. ત્રિ૦ (પળ) પાંચ.

પણ. પું૦ (પળ) પુગી; લીલપુલ; ઝરી.
(૨) દીલોકાદર-કીચક.

પણામદિયા. } સ્ત્રી૦ (વત્સલિકા) નદી
પણામસિયા. } આદિમાં પાણીનું પૂર

ઉતરી ગયા પછી નીચે ચીકણી માટી પડી રહે તે.

પચ્ચિય. ત્રિ० (પ્રતીત) નૃત્ય કરેલ.

પચ્છટ્ટ. ત્રિ० (પ્રચ્છટ) નાશ પામેલું.

પચ્છસંધિ. પુ० (પ્રચ્છસન્ધિ) જેનાં પાંદડાંની વચ્ચે સંધાની દાંડી દેખાતી નથી એવી એક જાતની વનસ્પતિ.

પચ્છતાલીસા. સ્ત્રી० (પચ્ચત્તારિશત) પિસતાલીસ; ૪૫.

પચ્છતીસા. સ્ત્રી० (પચ્ચત્તિશત) પાંત્રીશ; ૩૫.

પચ્છત્તિ. સ્ત્રી० (પ્રક્ષતિ) ધર્મેનાથજીની શાસન દેવીનું નામ.

પચ્છદ્વ. ત્રિ० (પ્રચ્છદ્વ) પરિગત.

પચ્છનિદ્રા. સ્ત્રી० (પચ્ચનિદ્રા) નિદ્રા, નિદ્રાનિદ્રા, પ્રયલા, પ્રયલા પ્રયલા અને ચિણ્નિદ્રા એ પાંચ નિદ્રા.

પચ્છપરિણમ્. પુ० (પચ્ચપ્રાણિક) કુતુહલ પ્રિય વ્યન્તર દેવની એક જાત.

પચ્છપક્ષ. સ્ત્રી० ન० (પચ્ચત્તારિશત) પંચાવન; ૫૫.

પચ્છપચિય. પું० (પચ્ચપ્રાણિક) વાણવ્યતર દેવતાની ૧૬ જાતમાની દશમી જાત.

પચ્છમિય. ત્રિ० (પ્રચ્છત) નમેલું, નીચે વળી ગયેલું.

પચ્છાય. પું० (પચ્ચ) લીલ પુલ, પુગ. (૨) શેવાળ. (૩) ચીકણો કાદવ.

પચ્છાય. ત્રિ० (પ્રચ્છત) અતિનમ્ર, વિનીત. (૨) પ્રાપ્ત.

પચ્છાય. પું० (પ્રચ્છ) સ્નેહ; પ્રેમ.

પચ્છાયજાલિ. પું० (પ્રચ્છાયજાલિ) પ્રચ્છાય-પ્રેમપૂર્વક અંજલિ-હાથ જોડવા તે.

પચ્છાયલિજિય. ન० (પ્રચ્છાયલેવિત) પ્રચ્છાય-સ્નેહ છતાં ખેદ રોષ દર્શાવવો તે.

પચ્છયાલ. } સ્ત્રી० ન० (પચ્ચત્તારિશત)

પચ્છયાલીસ. } પિસતાલીસ; ૪૫ ની સંખ્યા.

પચ્છયસ્સ. ત્રિ० (પચ્ચદશ) પંદર.

પચ્છયસિન્ધા. સ્ત્રી० (પચ્ચદશી) પૂનમ.

પચ્છય. પું० (પચ્ચ) ભાણેડ લોકોનું વાજન, ઢાલ.

પચ્છયચણ. સ્ત્રી० ન० (પચ્ચત્તારિશત) પંચાવન, ૫૫.

પચ્છયચિય. પું० (પચ્ચપ્રાણિક) જુઓ “પણ-પણિય” શબ્દ.

પચ્છયજ્ઞ. ત્રિ० (પચ્ચજ્ઞ) પચ્ચંગી; પાચ રંગવાળું.

પચ્છયીસા. સ્ત્રી० (પચ્ચત્તિશત) પચ્ચીશ; ૨૫

પચ્છય. પું० (પચ્ચ) ફણસનું વૃક્ષ-ઝાડ.

પચ્છયટ્ટિ. સ્ત્રી० (પચ્ચટ્ટિ) પાંસઠ; ૬૫.

પચ્છયસીદ્ધ. સ્ત્રી० (પચ્ચાણીતિ) પંચાણી.

પચ્છામ. પુ० (પ્રચ્છામ) પ્રણામ; નમસ્કાર.

પચ્છામય. ત્રિ० (પ્રચ્છામક) દુર્ગતિ તરફ નમાડનાર શબ્દાદિ પાંચ વિષય.

પચ્છાયક. } ત્રિ० (પ્રચ્છાયક) નાયક; દોરનાર

પચ્છાયન. } પચ્છાલિન્ધા. સ્ત્રી० (પ્રચ્છાલિકા) પરપરા.

પચ્છાલી. પુ० (પ્રચ્છાલી) શરીર જેવડી ઉચ્ચ લાકડી.

પચ્છાસિન્ધ. ત્રિ० (પ્રચ્છાસિત) નાશ કરેલું.

પચ્છિદ્વિચ્છ. પુ० (પચ્ચેન્દ્રિય) પાંચ ઇન્દ્રિયવાળા જીવ.

પચ્છિજ્ઞા. ન० (પ્રચ્છયન) (વધ્ય જૂમિ તરફ) લઇ જતું તે.

પચ્છિધિ. પુ० સ્ત્રી० (પ્રચ્છિધિ) માયા, છળ.

પચ્છિય. ત્રિ० (પ્રચ્છિત) સરસ; રસદાર. (૨) મનોહર.

પચ્છિય. ન० (પચ્ચ) વ્યાપાર; સોદા; કપ વિક્રય. (૨) વ્યાપારની વસ્તુ; કરિયાણું.

પચ્છિયગિહ. ન० (પચ્ચગૃહ) કરિયાણાનું ઘર; દુકાન.

પચ્છિયમંજુ. ન० (પચ્ચમંજુ) લી તેલ વિગેરે માલ.

પણિયભૂમિ. સ્ત્રી० (પ્રણીતભૂમિ) મનોરૂ ભૂમિ.

પણિયભૂમિ. સ્ત્રી० (પ્રણીતભૂમિ) એ નામનો
એક અનાર્થ દેશ, જ્યાં મહાવીર પ્રભુ
એક ચોમાસું રજા હતા. (૨) વિકેય
વસ્તુ રાખવાનું સ્થાન.

પણિયસાલા. સ્ત્રી० (પચ્ચસાલા) કરીયાણાનું
હાટ-દુકાન.

પણિવદ્ય. ત્રિ० (પ્રણિવતિ) નમેલું.

પણિવાય. પું० (પ્રણિવાત) દંડવત્રાયામ.

પણિહાણ. ન० (પ્રણિધાન) મન વગેરે ચો-
ગાની એકાગ્રતા; અવધાન. (૨) પ્રયોગ;
વ્યાપાર. (૩) અભિલાષા; કામના.

પણિહિ. પું० સ્ત્રી० (પ્રણિધિ) મનની વિશિષ્ટ
એકાગ્રતા. (૨) માયા; કપટ. (૩) પું०
જાસસ; દૂત.

પણિદિશ્વ. ત્રિ० (પ્રણિધિક) વેષ અદલાવી
કપટ-માયા કરનાર.

પણિદિય. ત્રિ० (પ્રણિદિત) અસન્માર્ગથી
હીને સન્માર્ગમાં વ્યવસ્થિત થયેલ.

પણીત. ત્રિ० (પ્રણીત) કહેલું, રચેલું.

પણીય. ત્રિ० (પ્રણીત) પ્રશંસેલું; પ્રકાશેલું;
રચેલું. (૨) રસભર; જેમાં ઘી વિગેરેના
બિન્દુ ટપકે તેવું રસદાર. (૩) પ્રકર્ષે કરી
દોરવાયેલ. (૪) મનોરૂ; સુન્દર. (૫)
સમ્યગ્ આચરિત.

પણીયરસ. ત્રિ० (પ્રણીતરસ) સરસ આહાર.

પણુજ. ત્રિ० (પ્રણુજ) પ્રેરણા કરેલ; પ્રેરાયેલ.

પણુવીસ. સ્ત્રી० (પચ્ચવિશ) પચીસ; ૨૫.

પણોલી. સ્ત્રી० (પ્રણોલી) તાજાણી લાકડી.

પણોલ્લુણ. ન० (પ્રણોલન) પ્રેરણા.

પણોલ્લુય. ત્રિ० (પ્રણોલક) પ્રેરક.

પણોલ્લિ. ત્રિ० (પ્રણોલિન્) પ્રેરણા કરનાર.
(૨) પું० બળદ વગેરેને હાંકવાની લાકડી.

પણોલ્લિય. ત્રિ० (પ્રણોલિત) પ્રેરણા કરેલ.

પચ્ચ. પું० (પ્રાજ) ડાહ્યો; શુદ્ધિમાન. (૨)
ત્રિ० પ્રાણસંબંધી.

પચ્ચ. ન० (પચ્ચ) વાણિજ્ય. (૨) કથવિક્રયની
વસ્તુ.

પચ્ચ. ત્રિ० (પચ્ચન્) પાંચ.

પચ્ચાળ. પું० (પન્નળ) સર્પ; નાગ.

પચ્ચાટ્ટિ. સ્ત્રી० (પચ્ચાટ્ટિ) પાંસઠ; ૬૫.

પચ્ચાત્ત. ત્રિ० (પ્રકાશ) કહેલું; પડપેલું.

પચ્ચાત્તિ. સ્ત્રી० (પ્રજાતિ) નિરૂપણ; પડપણા;
ઉપદેશ. (૨) પાંચમું અગસત્ર; ભગવતી
સત્ર. (૩) જ્યુદ્ધીપ પત્તિ વગેરે સત્રો.

પચ્ચાત્તિકલેવણી. સ્ત્રી० (પ્રજાપ્ત્યાલેવણી)
પ્રજાતિ-સંદિગ્ધ માણસને મધુર વચ્ચને
કરી બોધ આપવારૂપ ત્યાકર્ષક કથા. (૨)
જ્યુદ્ધીપપત્તિ વગેરે પત્તિસત્રનું
કથારૂપે વાંચન.

પચ્ચારસ. ત્રિ० (પચ્ચારસન્) ૫૦૬૨; ૧૫.

પચ્ચારસી. સ્ત્રી० (પચ્ચારસી) પૂનમ.

પચ્ચાવગ. ત્રિ० (પ્રજાવક) જણાવનાર; શુદ્ધ.
(૨) પ્રકૃપક; પ્રતિપાદક.

પચ્ચાવચા. ન० (પ્રજાવન) પ્રતિપાદન કરવું.
(૨) શાસ્ત્ર. સિદ્ધાન્ત.

પચ્ચાવચા. સ્ત્રી० (પ્રજાવના) પ્રકૃપણા; નિ-
રૂપણ. (૨) ૧૨ ઉપાંગ પૈકી ચોથું
ઉપાંગસૂત્ર; ૨૯ ઉત્કાલિકસૂત્રમાંનું ૮ મું.
(૩) વિનંતિ; અરજ.

પચ્ચાવચાપદ. ન० (પ્રજાવનાપદ) પ્રજાવના
સૂત્રનું ૫૬-પ્રકરણ.

પચ્ચાવચિજ્ઞ. ત્રિ० (પ્રજાવનોય) જણાવવા
ચોખ્ખ.

પચ્ચાવચી. સ્ત્રી० (પ્રજાવની) વિનયવાનું શિષ્યને
ઉપદેશ દેવામા વપરાતી ભાષા; અર્થ
બોધક ભાષા.

પચ્ચાચિય. ત્રિ० (પ્રજાવિત) સામાન્યથી
કહેલું; પ્રતિપાદન કરેલું.

પચ્ચાવીસ. સ્ત્રી० (પચ્ચવિશ) પચીસ; ૨૫.

પચ્ચાવેસાર. ત્રિ० (પ્રજાવયિત્ર) પ્રકૃપણ કર-
નાર; પ્રતિપાદન કરનાર.

પર્યા. સ્ત્રી (પ્રજ્ઞા) બુદ્ધિ. (૨) ત્રિકાલિક
જ્ઞાન; સમજણ.

પર્યા. સ્ત્રી (પચાશત) પચાસ.

પર્યાયા. નં (પ્રજ્ઞાન) સદસદ વિવેક.
(૨) સમ્યગ્જ્ઞાન. (૩) આગમ.

પર્યાપરિસ્તહ. પું (પ્રજ્ઞાપરિસ્તહ) બુદ્ધિનો
અર્થ ન કરવો. (૨) બુદ્ધિની મંદતાનો
ખેદ ન કરવો. (૩) પ્રજ્ઞા-બુદ્ધિની મંદ-
તાનો પરિપક્વ.

પર્યાસ. સ્ત્રી (પચાશત) પચાસ; ૫૦.

પર્ય. પું (પ્રશ્ન) પ્રશ્ન; સવાલ.

પર્યવ. પું (પ્રશ્ન) ટપકવું. ઝરવું. (૨)
સ્તનધારી.

પર્યવ. પું (પ્રશ્ન) એ નામનો એક
અનાયદેશ. (૨) ત્રિ તે દેશનો રહેવાસી.

પર્યવણ. નં (પ્રશ્ન) ઝરવું, ટપકવું.

પર્યવસ. નં (પ્રજ્ઞાપન) જણાવવું તે; નિ-
રૂપણ.

પર્યવિચ્ચા. સ્ત્રી (પ્રશ્નિકા) પ્રશ્ન દેશમાં
જન્મેલી દાસી.

પર્યાવાગરણ. નં (પ્રશ્નવાગરણ) પ્રશ્ન વ્યા-
કરણ નામનું દશમું અંગસૂત્ર.

પરિહ. પું સ્ત્રી (પાર્શ્વ) પગની પાની

પરિહયા. સ્ત્રી (પાર્શ્વિકા) પગની પાની.

પરંગવીહિયા. સ્ત્રી (પરંગવીહિકા) પનંગી-
યાની ગતિ પ્રમાણે અનિયમિતપણે ક્રમ-
વિના ગૌચરી કરવી તે; ગૌચરીનો એક
પ્રકાર.

પતય. ત્રિ (પ્રતલ) ગીણું; પાતળું, સૂક્ષ્મ.

પતરગ. પું (પ્રતરક) સોના રૂપાને જતર-
ગમાં ખેંચી બનાવેલ ગીણા તાર.

પતિ. પું (પતિ) ભર્તા; સ્વામી; ધણી.

પતિકંત ત્રિ (પ્રતિકાન્ત) પ્રવેશ કરેલ.

પતિદ્વા. સ્ત્રી (પ્રતિજ્ઞા) આપર; ખ્યાતિ;
પ્રતિષ્ઠા.

પતિદ્વા. નં (પ્રતિજ્ઞા) ત્રાણ શરણ; રક્ષણ
કારક.

પતિદ્વિ. ત્રિ (પ્રતિજિતિ) પ્રતિષ્ઠા પામેલું.

પતિયણ. ત્રિ (પ્રતીર્ણ) પા? પહોંચેલ.

પતિયણા. સ્ત્રી (પ્રતિજ્ઞા) પ્રતિષ્ઠા; ટેક.

પતિબોહણ. પું (પ્રતિબોધન) જ્ઞાન દેવું;
જાણાવવું તે.

પતિમયકર. ત્રિ (પ્રતિમયકર) સ્થાપના બધ
ઉત્પન્ન કરે તેવું.

પતિમાગ. પું (પ્રતિમાગ) સમાન; પ્રતિરૂપ

પતિશ્ચિન્ક. ત્રિ (પ્રતિચિન્ક) ખાલી; શૂન્ય.

પતુગણ. નં (પ્રતુલ્લ) ઝાડની ઢાલના વચ્ચેની
એક ભાત.

પત્ત. નં (પત્ર) પાંદડું; પાન. (૨) પાખ.
(૩) પુસ્તકનાં પૃષ્ઠ-પાનાં.

પત્ત. ત્રિ (પ્રાપ્ત) પામેલું, પ્રાપ્ત કરેલ.

પત્ત. નં (પાત્ર) પાત્ર; વાસણ. (૨) પાત્ર;
ગુણવાન; સુપાત્ર. (૩) પાત્ર; નાટકનો
ખેલ ભજવનાર; એક્ટર.

પત્તઝ. ત્રિ (પત્રક) ગેય-ગીતનો એક
પ્રકાર (૨) નં પાત્ર; પાંદડું.

પત્તહય. ત્રિ (પત્રકિત) જેમાં નાના પાંદડાં
આવ્યા છે તે. (૨) કંઠણ પાંદડાંવાળું.

પત્તકાલગ. પું (પત્રકાલક) આશ્લિકા ન-
ગરીની બહારનો એક ક્ષેત્ર.

પત્તચ્છેદ. નં (પત્રચ્છેદ) બાણથી પાંદડું
વિધવાની કળા.

પત્તચ્છેદક. ત્રિ (પત્રચ્છેદક) ઝાડના પાંદડાં
જમીન ઉપર પાડનારનું કામ.

પત્તટ્ટ. ત્રિ (પ્રાપ્તાર્થ) અતિકુશળ.

પત્તપુટ. પું (પત્રપુટ) પાંદડાંનો દડીયો; દુનો.

પત્તવિંદિય પું (પત્રવિંદક) પાંદડાંને આશી
રહેનાર તથા ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક
ભાત.

પત્તય. નં (પત્રક) એક પ્રકારનું ગેય.

પત્તરક. પું (પ્રતરક) આશ્લિકા વિશેષ.

પત્તજ. નં (પત્તજ) પાંપણ.

પત્તજ. ત્રિં (પત્તજ) પાંદડાંવાળુ.

પત્તવિક્લુપ. પું (પત્તવિક્લુપ) જીવ વિશેષ;
આર ઇન્દ્રિય જીવની એક જાત, વીછી.

પત્તસગડિયા. ક્ષીં (પત્તસગડિકા) પાંદડાંથી
ભરેલી ગાડી.

પત્તહાર. પું (પત્તહાર) જીવ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

પત્તાચંચ. પું (પત્તાચંચ) પાનના આધવાનો
ચોસાર વસ્ત્રખંડ-એળી.

પત્તામોઢ. નં (પત્તામોઢ) ડાળીને વાળી
નીચે નમાડી ચુટેલ પાદડા.

પત્તાહાર. પું (પત્તાહાર) પાંદડા પર નિર્વાહ
કરનાર વાનપ્રસ્થ.

પત્તાહારગ. પું (પત્તાહારગ) પાદડાનો જીવડો;
તેન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

પત્તિઝ. નં (પત્તિઝ) પ્રીતિ ઉપજાવનાર
વચન. (૨) પ્રેમ, પ્રીતિ.

પત્તિહય. ત્રિં (પત્તિહય) પ્રીતિ ભરેલું;
વિશ્વાસજનક.

પત્તિય. પું નં (પત્તિય) નિમિત્ત, કારણ,
હેતુ. (૨) વિશ્વાસ.

પત્તિય. ત્રિં (પત્તિય) પ્રસિદ્ધ; પ્રખ્યાત.
(૨) પ્રીતિ રાખેલ.

પત્તિય. ત્રિં (પત્તિય) પાંદડાવાળુ.

પત્તી. ક્ષીં (પત્તી) સ્ત્રી; પત્ની; ધણીમાણી.

પત્તી. ક્ષીં (પત્તી) પાત્રી; પાલો.

પત્તેગ. નં (પત્તેગ) નામ કર્મની આઠ
પ્રત્યેક પ્રકૃતિ; ઉપનાત નામ વગેરે. (૨)
એકની તરફ.

પત્તેગતણુ. ત્રિં (પત્તેગતણુ) પ્રત્યેક શરીર;
જેને એક જીવદિં એક શરીર હોય તે.

પત્તેય. નં (પત્તેય) દરેક, એકેએક. (૨)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી
જીવ પ્રત્યેક શરીર-એક જીવ દીઠ એક
શરીર પામેછે. (૩) પ્રત્યેક વનસ્પતિ વગેરે.

પત્તેયજુહ. પું (પત્તેયજુહ) પ્રત્યેક જુહ;
કાંઈ વસ્તુના નિમિત્તથી જેને યોગ થયો
હોય તે; કરકડુ આદિ મહાપુરુષ.

પત્તેયજુહસિદ્ધ. પું (પત્તેયજુહસિદ્ધ) પ્રત્યેક
જુહ થઈને મોક્ષ મળ્યા હોય તે, સિદ્ધના
પદર ભેદમના એક ભેદ

પત્તેયસરીર. નં (પત્તેયસરીર) } પ્ર-
પત્તેયસરીરનામ. નં (પત્તેયસરીરનામ) } ત્યેક
શરીર; જીવ જીવદીઠ એકેક શરીર.

પત્તોવજ્ર પું (પત્તોવજ્ર) ધણા પાંદડાંવાળુ
ગાડ

પત્થ. પું (પ્રાર્થ) પ્રાર્થના.

પત્થ. ત્રિં (પત્થ) દિનકાર; પ્રકૃતિને મારક
આવે તેવું.

પત્થ. પું (પ્રત્ય) પાથો; અત્રીશ પસલી
પ્રમાણનો એક માપ. (૨) શિખર; ટોચ.

પત્થડ. પું (પ્રત્થ) પાથડો; પડ. (૨)
ભવનની વચ્ચેના અંતરાળ ભાગ.

પત્થડ ત્રિં (પ્રત્થ) પાથરેલું, ફેલાયેલું.

પત્થણ્યા. } ક્ષીં (પ્રાર્થના) માગણી;
પત્થણા. } ચાચના કરવી તે. (૨)

લોજનું પર્યાય નામ

પત્થગિજ્ઞ ત્રિં (પ્રાર્થનીય) પ્રાર્થના કરવા
યોગ્ય

પત્થય. ત્રિં (પ્રાર્થક) પ્રાર્થના કરનાર,
માગી લેનાર.

પત્થયણ નં (પત્થયણ) ભાતુ; દીમણ,
નારતો.

પત્થર. પું (પ્રત્થર) પાથણ, પથ્થર.

પત્થણ નં (પ્રત્થણ) ગમન; યાત્રા.

પત્થાર. પું (પ્રત્થાર) વસ્તુનો એક વિભાગ.
(૨) પ્રાયશ્ચિત રચના વિશેષ. (૩) નાશ;
મરણ

પત્થાવ. પું (પ્રત્થાવ) સમ્યન્ધ, વિપય.
(૨) અવસર.

પત્થિય ત્રિં (પ્રાર્થિત) પ્રાર્થના કરેલું;
પ્રત્યેક.

પતિયય. ત્રિ० (પ્રતિષ્ઠિત) વિદાય થયેલું.
 પતિયયા. સ્ત્રી० (પ્રતિયયા) જામડી; ટાપલી.
 પતિયયાપિઙ્ગ. પુ० (પ્રતિયયાપિઙ્ગ) કાવડની
 બે બાજુની વાંસની જામડી-ટાપલી.
 પતિયવ. પું० (પાર્થિવ) રાખ.
 પત્યુય. ત્રિ० (પ્રસ્તુત) ચાલુ; ચાલતું. (૨)
 પ્રામ; લખ્ય.
 પય. પું० (પથિત) માર્ગ; રસ્તો.
 પયિય. પું० (પયિક) મુસાફર.
 પદ. ન० (પદ) પદ; વાડયનું એક અંગ;
 શબ્દ. (૨) જીવ અજીવ આદિ પદાર્થ.
 (૩) જીવાદિ પદાર્થનાં વર્ણનવાળું પ્રકરણ-
 અધ્યાય. (૪) પગ. (૫) સ્થાન; કેકાણું.
 પદસિય. ત્રિ० (પ્રદર્શિત) દેખાડેલું.
 પદત્ય. પુ० (પદાર્થ) જીવાદિ પદાર્થ; તત્ત્વ.
 પદચ્છ. ત્રિ० (પદચ્છ) વિશિષ્ટ પદ રચનાથી
 રચેલ.
 પદમન્થ. પુ० (પદમર્ગ) પગ રસ્તો.
 પદસ્તમ. ન० (પદમમ) જે પદ જે સ્વરમાં
 ગાતું જોઈએ તેજ સ્વરમાં ગાતું તે.
 પદાણ. ન० (પ્રવાણ) આપણું; દેવું તે.
 પદાયગ ત્રિ० (પ્રવાયક) દેનાર.
 પદાહિણા. સ્ત્રી० (પ્રદક્ષિણા) પ્રદક્ષિણા કરવી તે.
 પદિચ્છ. ત્રિ० (પ્રવિચ્છ) ચોપડેલ; ભભરાવેલ.
 પદિસા. સ્ત્રી० (પ્રદિશ) વિદિશા; અગ્નિ,
 નૈર્ઋતિ વગેરે ખુણા.
 પદીવ. પુ० (પ્રદીપ) દીવો.
 પદીવગ. પુ० (પ્રદીપક) મ્હોટો દીવો, મસાલ
 પદુમા. પુ० (પ્રદુર્ગ) કોટ; કિલ્લો; ગઢ
 પદુટ્ટ. ત્રિ० (પ્રદુટ્ટ) દુષિત; દેષપુકાત.
 પદુમિય ત્રિ० (પ્રદાક્ષિત) અત્યન્ત પીડિત.
 પદેસ. પુ० (પ્રવેશ) સુદમ અથવા સુદમ અંશ;
 પ્રદેશ; અવિભાગી અંશ. (૨) જગ્યા;
 સ્થાન.
 પદેસિચ્છ. ત્રિ० (પ્રવેશિત) અતાવેલ, દશવિલ.

પદેસિય. ત્રિ० (પ્રવેશિક) પ્રદેશવાળો; પ્ર-
 દેશના સમૂહથી બનેલ સ્કંધ વગેરે.
 પદોસ. પું० { (પ્રદોષ)
 { (પ્રદેવ) } દેષ, ખાર;
 દોષ. (૨) પ્રાતઃકાળ અને સાયકાળ.
 પદ્મ. સ્ત્રી० (પદ્મ) પંક્તિ; શ્રેણી. (૨)
 માર્ગ; રસ્તો.
 પદ્મસ. પુ० (પ્રખ્વસ) ખંસ; નાશ.
 પદ્મસામાવ. પું० (પ્રખ્વસામાવ) વસ્તુનો
 ખંસ થવાથી થતો અભાવ.
 પદ્મવિય. ત્રિ० (પ્રવૃત્તિ) ધૂપથી સુવાસિત
 કરેલું.
 પદ્મ. ત્રિ० (પ્રજ્ઞ) જુઓ “ પદ્મ ” શબ્દ.
 પદ્મ. ત્રિ० (પ્રજ્ઞ) પ્રજ્ઞાવાન; પંડિત. (૨)
 ત્રિ० પ્રજ્ઞા સમંધી.
 પદ્મગ. પુ० (વળાગ) સપ.
 પદ્મત્ત. ત્રિ० (પ્રજ્ઞ) કહેલું, કરમાવેલું
 પદ્મત્તરિ. સ્ત્રી० (પદ્મત્તરિ) પંચોતેર; ૭૫.
 પદ્મત્તાર. ત્રિ० (પ્રજ્ઞાપયિતૃ) પદ્મપણા કરનાર.
 પદ્મત્તિ. સ્ત્રી० (પ્રજ્ઞતિ) જાણાવતું તે; નિરૂપણ.
 પદ્મત્તસ. ત્રિ० (પદ્મત્તસ) પદ્મ; ૧૫.
 પદ્મત્તસી. સ્ત્રી० (પદ્મત્તસી) પુનમ; પંદરમી
 નિધિ.
 પદ્મવગ. પુ० (પ્રજ્ઞાપક) પ્રજ્ઞનો ખુલાસો
 કરનાર-આચાર્ય.
 પદ્મવળા. સ્ત્રી० (પ્રજ્ઞાવળા) એ નામનું એક
 ઉપાંગ સુત્ર-આગમ. (૨) નિરૂપણ કરતું;
 કહેલું.
 પદ્મવળી. સ્ત્રી० (પ્રજ્ઞાવળા) શિષ્યવર્ગને ઉપ-
 દેશ દેવો તે; ઉપદેશ આપવાની ભાષા;
 ભાષાનો એક પ્રકાર.
 પદ્મવિચ્છ. ત્રિ० (પ્રજ્ઞાવિત) જાણાવેલું; સમ-
 જાણેલું
 પદ્મવીસ. સ્ત્રી० (પદ્મવિસ) પદ્મવીસ; ૨૫.
 પદ્મવસરિ. સ્ત્રી० (પદ્મવસરિ) . પંચોતેર; ૭૫.

પન્ના. સ્ત્રી૦ (પ્રજ્ઞા) માણસની દશ દશાઓ પૈકી પાંચમી દશા; ૪૧ થી ૫૦ વર્ષ સુધીની માણસની સમજાણવાળી અવસ્થા. (૨) બુદ્ધિ; ડહાપણ.

પન્નાચ. ન૦ (પ્રજ્ઞા) પદાર્થનું સ્વરૂપ સારી રીતે જાણવું તે. (૨) પ્રકૃષ્ટ જ્ઞાન. (૩) આગમ; શાસ્ત્ર.

પન્નાસ. સ્ત્રી૦ (પન્નાસ) પત્યાસ; ૫૦.

પન્નદ્ય. પું૦ (પ્રવ્રજ) ચાનમાંથી ઉભરાતું દૂધ; હર્ષથી માતાને દૂધનો પાનો ચઢે તે

પર્વચ. પું૦ (પ્રવચ) આડમ્બર; ડોળ. (૨) કંઠાઇ.

પવુત્ત. પું૦ (પ્રવૃત્ત) પરપોતરો; પુત્રના પુત્રનો પુત્ર. (૨) પોતાનો પુત્ર.

પવ્વગ. પું૦ (વર્ગ) એક જાતનું ધાસ; વનસ્પતિ વિશેષ.

પવ્વક. પું૦ સ્ત્રી૦ (વર્ગ) પાપક.

પવ્વકમોદ્ય. પું૦ (વર્ગમોદક) મિષ્ટાન્ન વિશેષ; મગદળ અને અડદીઆ.

પવ્વકિયા. સ્ત્રી૦ (વર્ગિકા) પાપક, વડી વગેરે ખાણ પદાર્થો.

પવ્વુય. ત્રિ૦ (પ્રવ્રુત્ત) ભીંજાએલ.

પવ્વક. પું૦ (વર્ગ) પાપક.

પવ્વુય. ત્રિ૦ (પ્રવ્રુત્ત) વિકાસ પામેલ. (૨) વહેતું; ટપકતું.

પવ્વુકુ. ત્રિ૦ (પ્રવ્રુકુ) વિકસિત; ખીલેલ.

પવ્વોકુ. ન૦ (પ્રવ્રુકુ) વિસ્તારતું. (૨) ઝાપટતું.

પવ્વોકુ. } સ્ત્રી૦ (પ્રવ્રુકુ) પડિલેલ
પવ્વોકુ. } વખતે વસ્ત્રને ઝાપટતું તે; પડિલેલના એક દોષનું નામ.

પર્વચ. પું૦ (પ્રવચ) નિરંતર વિકથા કરવી તે; સ્ત્રીકથા, ભત્રીજા, દેશકથા અને રાજકથા એ ચાર વિકથાની પ્રકૃતિ. (૨) રચના; નિર્માણ.

પર્વચ. ન૦ (પ્રવચ) પ્રવચ કરવો; વ્યવસ્થા કરવી.

પર્વાહ. સ્ત્રી૦ (પ્રવાહ) વિશેષ પીડા; પ્રકૃષ્ટ આધા.

પર્વોદ્ય. ત્રિ૦ (પ્રવોદક) પ્રવોદ કરનાર.

પર્મ. ત્રિ૦ (પ્રમ) નત્ર.

પર્મક. ત્રિ૦ (પ્રવ્રુક) બ્રહ્મ; પતિત થયેલ.

પર્માર. પું૦ (પ્રામાર) પર્વતનો કંઠક નમી ગયેલો ભાગ-શિખર. (૨) સમૃદ્ધ (૩) એક જાતનો કારીગર.

પર્મારગમ્ય. ત્રિ૦ (પ્રામારગમ) નમેલું.

પર્મારા. સ્ત્રી૦ (પ્રામારા) માણસની દશ દશાઓમાંની આઠમી દશા. (૨) પુરૂષની ૭૦ થી ૮૦ વર્ષ સુધીની અવસ્થા.

પર્મ. પું૦ (પ્રમ) હરિકાન્ત અને હરિસહ ધન્દના લોકપાળનું નામ. (૨) પ્રભા; કાંતિ. (૩) ત્રિ૦ સમાન; તુલ્ય.

પર્મકર. પું૦ (પ્રમકર) પ્રભકર નામે ત્રીજા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) લોકાન્તિક દેવતાનું એક વિમાન. (૪) એ નામનો એક ગ્રહ.

પર્મકર. પું૦ (પ્રમાકર) તેજ આપનાર; પ્રકાશ કરનાર.

પર્મકરા. સ્ત્રી૦ (પ્રમંકરા) જ્યોતિષીના ધન્દ ચન્દ્રમા તથા સૂર્યની ચોથી અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) કચ્છાવતી વિજયની મુખ્ય રાજધાની-નગરી.

પર્મગુર. ત્રિ૦ (પ્રમગુર) ક્ષણમાં નાશ પામે તેવું, ક્ષણભરુ.

પર્મજળ. પું૦ (પ્રમજન) પ્રભજન નામે વાયુ કુમાર જાતિના દેવતાનો ધન્દ. (૨) પાનાલ કલશાના અધિષ્ઠાતા એક દેવનું નામ.

પર્મકંત. પું૦ (પ્રમકન્ત) જુઓ “પભકર” શબ્દ.

પ્રમથિય. ત્રિ० (પ્રમથિય) કહેલું.
 પ્રમથ. પું० (પ્રમથ) ઉત્પતિ; કારણ. (૨)
 પ્રભવસ્વામી.
 પ્રમા. સ્ત્રી० (પ્રમા) કાન્તિ; જ્યોતિ; તેજ.
 પ્રમાદ્ય. ત્રિ० (પ્રમાદિક) પ્રાતઃકાળ સમ્બ-
 ન્ધી; સવારનું.
 પ્રમાદ્ય. પું० (પ્રમાદ) એ નામનું ત્રીજા
 દેવલોકનું એક વિમાન.
 પ્રમાય. ન० (પ્રમત) પ્રભાત; પ્રાતઃકાળ.
 પ્રમાર. પું० (પ્રમાર) પ્રકૃષ્ટ ભાર.
 પ્રમાલ. પુ० (પ્રમાલ) મહિમા; પ્રતાપ.
 પ્રમાલ્ય. સ્ત્રી० (પ્રમાલ્ય) ઓગળીશમા
 તીર્થકરની માતાનું નામ. (૧) અગરાગની
 રાણીનું નામ. (૩) ઉદ્ધવન રાગની
 દેવીનું નામ.
 પ્રમાલ્યા. સ્ત્રી० (પ્રમાલ્યા) શાસન ઉત્તરિનાં
 જે જે કારણો હોય તેનું પ્રવર્તન કરવું
 તે; સમકિતના આઠ આચારમાનો છેલ્લો
 આચાર.
 પ્રમાસ. પું० (પ્રમાસ) આરમા દેવલોકનું
 એક વિમાન. (૨) લગણ સમુદ્ર અને
 સિંધુ નદીના સંગમસ્થાને પ્રમાસ નામે
 દેવતાના આવાસરૂપ એક તીર્થ કે જ્યાં
 ચક્રવર્તી અદ્ભુત તપ કરે. (૩) ત્રાગ
 ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪)
 મહાવીર પ્રભુના એક ગણધરનું નામ.
 (૫) એન્ડયવય ક્ષેત્રના વૃત્તવૈતાલ્યનો
 અધિષ્ઠાતા દેવતા.
 પ્રમાસતિથકુમાર. પુ० (પ્રમાસતિથકુમાર)
 પ્રમાસતીર્થનો અધિપતિ દેવતા.
 પ્રમાસા. સ્ત્રી० (પ્રમાસા) અદિસા; દયા.
 પ્રમાસિય ત્રિ० (પ્રમાસિય) ઉકત; કથિત.
 પ્રમિદ. } પ્ર० (પ્રમિદ) શરૂઆત; આદિ;
 પ્રમિતિ. } વગેરે.
 પ્રમીષ. ત્રિ० (પ્રમીષ) બહુ બીધેલ; બધ
 પામેલ.

પ્રમુ. પું० (પ્રમુ) સમર્થ; દેવાધિદેવ; તીર્થ-
 કર. (૨) સ્વામી
 પ્રમૂત. ત્રિ० (પ્રમૂત) ઉદ્ભવેલ; ઉત્પન્ન
 થયેલ (૨) અનિશ્ચય; પ્રભુ. (૩) પ્રમા-
 દાદિનું પરિણામ; અતીત અનાગતાદિ
 વિષયક કર્મ પરિણામ.
 પ્રમેય. પુ० (પ્રમેય) પ્રકાર; ભેદ.
 પ્રમલ. ત્રિ० (પ્રમલિત) અનિમલિત.
 પ્રમલિત્ય. ત્રિ० (પ્રમલિત) વિલિપ્ત.
 પ્રમજ્જણ. ન० (પ્રમાર્જન) પૂંજવું. સાદ કરવું.
 પ્રમજ્જણા. } સ્ત્રી० (પ્રમાર્જન) પૂંજવું; શુદ્ધ
 પ્રમજ્જણા. } કરવું; માર્જન કરવું. (૨)
 વાસીદુ વાળવું તે.
 પ્રમજ્જણિયા } સ્ત્રી० (પ્રમાર્જની) કચરો
 પ્રમજ્જણી. } કાઢવાનું ઝાડુ; સાવરણી.
 પ્રમજ્જિય ત્રિ० (પ્રમાર્જિત) સાદ કરેલ.
 પ્રમત્ત. ત્રિ० (પ્રમત) પ્રમાન્યુક્ત; પ્રમાદી.
 (૨) પ્રમતસયનિ; છકા ગુણદાળાવાળો.
 પ્રમત્તચિરત. ત્રિ० (પ્રમતચિરત) પ્રમતસયનિ;
 છકા ગુણદાળાવાળો.
 પ્રમત્તસંજય. પુ० (પ્રમત્તસંયત) જેને કંઈક
 પ્રમાદ રહેલો છે તેવા છકા ગુણસ્થાનવર્તી
 સાધુ; પ્રમાદી સાધુ.
 પ્રમદલ. ન० (પ્રમદલ) મહદંત નામના
 પુત્રરાગનું પ્રમદવન નામે એક ઉદ્યાન.
 પ્રમદા. સ્ત્રી (પ્રમદા) ભુવાનસ્ત્રી, ઉત્તમસ્ત્રી.
 પ્રમદ. પુ० (પ્રમદ) સવદનું; મદન.
 પ્રમદ્યા. ન० (પ્રમદ્ય) મદન કરવું. (૨)
 પ્રમદ્ય કરવો. (૩) ઓધું કરવું. (૪)
 નાશ કરવો.
 પ્રમદિ. ત્રિ० (પ્રમદિ) મદન કરનાર;
 પીડનાર.
 પ્રમદણ. ન० (પ્રમદણ) તેતલીપુર નગરની
 બહારનું એક વન.
 પ્રમયા. સ્ત્રી० (પ્રમયા) ભુઓ “ પમદા ”
 શબ્દ.

પ્રમાદ. ત્રિં (પ્રમાદિન્) આળસુ; બેદરકાર.

પ્રમાણ. નં (પ્રમાણ) પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ આદિ પ્રમાણ. (૨) માન; હદ. (૩) આદારની મર્યાદા. (૪) હેતુ; કારણ. (૫) ન્યાય શાસ્ત્ર. (૬) મથાર્થ જ્ઞાન; સત્ય જ્ઞાન. (૭) સંખ્યા. (૮) માપ; પરિમાણ.

પ્રમાણગુણ પું (પ્રમાણગુણ) પ્રમાણગુણ; મહાવીરચામિની એક હજાર આત્માગુણ પ્રમાણ ભરપ.

પ્રમાણકાલ. પું (પ્રમાણકાલ) માસ, ઋતુ, અયન, શતવર્ષ, પથોપમ વગેરે નક્કી કરેલ પ્રમાણરૂપ કાળ.

પ્રમાણપક્ષ પું (પ્રમાણપક્ષ) પ્રમાણરૂપ પખ્યાડિયુ; અજવાળીયુ અને અધારીયુ.

પ્રમાણસંવત્સર. પું (પ્રમાણસંવત્સર) નક્ષત્ર સવત્સર, ચન્દ્રસંવત્સર, ઋતુસવત્સર, આતિય સવત્સર અને અભિવર્ધિત સવત્સર એ પાંચ સંવત્સરનો સમુદાય.

પ્રમાદ. } પું (પ્રમાદ) મદ, વિપય, કપાય,
પ્રમાય. } નિદ્રા અને વિકથા એ પાંચ પ્રમાદ. (૨) પ્રમાદ; મફલન; આશ્રયનું ત્રીજું સ્થાન.

પ્રમાયપ્રમાય. નં (પ્રમાદપ્રમાદ) ૨૯ ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૧૦ મું સૂત્ર.

પ્રમાર. પું (પ્રમાર) મરણનો પ્રારંભ. (૨) નક્ષરી રીતે મારવું તે.

પ્રમિલાણ. ત્રિં (પ્રમ્લાન) અનિશ્ચય કરમાઈ ગયેલ.

પ્રમુદય. ત્રિં (પ્રમુદિત) ખુશાનીયુક્ત; ખુશી થયેલ.

પ્રમુક્ષ. ત્રિં (પ્રમુક્ષ) અગ્રેસર

પ્રમુહ. ત્રિં (પ્રમુહ) આગેવાન. (૨) પું પ્રમુખ નામનો ૪૯ મો પ્રહ.

પ્રમુહર. ત્રિં (પ્રમુહા) } વાચાળ; ધણું
પ્રમુહરિ. ત્રિં (પ્રમુહરિન્) } બોધનાર.

પ્રમેહજ. પું (પ્રમેહસ્તિન્) ધણા મેદવાળું; જાડુ.

પ્રમોક્ષ. પું (પ્રમોક્ષ) ઉત્તરપક્ષ; જવાબ. (૨) મોક્ષ; કર્મથી છુટકારો.

પ્રમોક્ષણ. નં (પ્રમોક્ષ) પરિત્યાગ.

પ્રમોદ. } પું (પ્રમોદ) મહોત્સવ; આનંદ.
પ્રમોય. }

પદ્મ. પું નં (પદ્મન્) કમળનો તનુ; પદ્મકેશર. (૨) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) પુલ્ક; હુમડાની પુંમ. (૪) છેડો. (૫) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની મેર તરફથી પહેલી વિજય. (૬) એ વિજયનો રાજા

પદ્મકંઠ. પું (પદ્મકાન્ઠ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પદ્મકૂટ. પું (પદ્મકૂટ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન (૨) સીના મહા નદીના ઉત્તર કાંઠા ઉપરનો એક વખારા પર્વત. (૩) વિદ્યુત્પ્રભ વખારાપર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર.

પદ્મગંધ. પું (પદ્મગંધ) દેવકુર ઉત્તરકુર ક્ષેત્રના માણસોની એક જાત. (૨) પદ્મના જેવી ગંધ. (૩) ત્રિં કમળના જેવી ગંધવાળું.

પદ્મગાવર્હ. ત્રીં (પદ્મગાવર્હી) એ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

પદ્મજ્ઞપ્ત પું (પદ્મજ્ઞપ્ત) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પદ્મહુ. ત્રિં (પ્રસ્મૃત) ભૂલી ગયેલ. (૨) પડી ગયેલ.

પદ્મજ્ઞપ્ત. પું (પદ્મજ્ઞપ્ત) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પદ્મહ. ત્રિં (પદ્મહ) પુલકવાળું; હુંઝલવાળું વજ્ર વિશેષ.

પદ્મલેસ્ત. પું (પદ્મલેસ્ત) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પમ્હલેસ્તા) કમળગર્ભ જેવા સફેદ પદ્મગલના સંસર્ગથી થતા આત્માના ઉન્નયણ પરિણામ; પમ્હલેસ્તા; છ લેસ્તા-માંની પાંચમી લેસ્તા.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પદ્મલક્ષ્મી) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પદ્મલક્ષ્મી) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પદ્મલક્ષ્મી) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પદ્મા) પદ્મા નામની મહાવિદેહની એક વિજય. (૨) છ લેસ્તામાંની પાંચમી લેસ્તા.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રમલાન) ઝાણાં પામેલ; કરમાયેલ.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પદ્માવતી) મહાવિદેહની સીતા મહાનદીને જમણે કાઠે આવેલી રમણા વિજયની પદ્માવતી નામની મુખ્ય નગરી. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની ચોથી વિજય. (૩) પર્વત વિશેષ.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ્માવતી) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રમુત) જૂલાઇ ગયેલું.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રમુત) જૂલાઇ ગયેલું. એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પ્રમુત) જૂલાઇ ગયેલું.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પ્રજ) પ્રાણી; જન્તુ.

પમ્હલેસ્તા. પું० ન० (પદ) પગ; પગલું. (૨) પદ; વિકાસિત સહિત નામ. (૩) ભાંગા; પ્રકાર. (૪) સ્થાન; સંયમનાં સ્થાનક. (૫) પદનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર. (૬) શ્લોક કે માથાનું એક ચરણ. (૭) નિમિત્ત; કારણ. (૮) કૂટ; જાગૃતિ.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પમ્હલેસ્તા) પદ. (૨) પ્રાણી.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) આપનાર; દેનાર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજ) આપનાર. (૨) સોપાંગી; ઉપયોગ-લક્ષ્યસહિત. (૩) વ્યન્તર દેવની એક જાત.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પ્રજ) વાત પિતાદિ પ્રકૃતિ. (૨) કર્મપ્રકૃતિ; કર્મનો સ્વભાવ.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પતંગેન્દ્ર) વાણવ્યન્તર જાતીય દેવોના ધન્દ.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પતંગ) પતંગીયો; ઉડતા જન્તુની એક જાત. (૨) પતંગ નામે વ્યન્તર દેવતાની એક જાત.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પતંગીયી) } જુઓ
પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પતંગીયી) } " પ-
તંગીયી " શબ્દ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રજા; ભયકર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજાપિત) કહેલું. (૨) ન૦ કથન; ઉક્તિ. (૩) બકવાદ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજાપિત) કહેનાર.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પ્રજાપિત) પ્રજાપિત દેવી તે.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ્મ) શિવ, કથાણ.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) પદ; રતનાવલિ તપની સ્થાપના-આકૃતિનો એક અવયવ.

પમ્હલેસ્તા. પું० (પતંગમતિ) પતંગ જાતના વ્યન્તર દેવતાનો બીજો ધન્દ.

પમ્હલેસ્તા. ન० () માંછલાંને ખાંધવાની એક જાતની જાળ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રવર્તેલું.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રકર્ષ પ્રવૃત્તિ કરનાર.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રવૃત્ત થયેલ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રવક્ષ; પ્રગટ; રપટ.

પમ્હલેસ્તા. ક્રી० (પ્રજા) કર્મનો સ્વભાવ; કર્મની પ્રકૃતિ.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) પ્રગટ કરેલું.

પમ્હલેસ્તા. ત્રિ० (પ્રજા) બધું થયેલ.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) રાંધવું તે.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) પતન; પડવું તે.

પમ્હલેસ્તા. ન० (પદ) તપેલું; રાંધવાનું વાસણ.

પચ્ચક્ષાસાલા. ત્રિ० (પચ્ચક્ષાસાલા) રસોધ-
ખાનું; રસોડું.

પચ્ચક્ષ. ત્રિ० (પ્રતલ) સૂક્ષ્મ; પાતળ.

પચ્ચત્ત. ત્રિ० (પ્રચત) પ્રવૃત્ત થયેલ.

પચ્ચતિ. ક્ષી० (પ્રકૃતિ) પ્રકૃતિ; સ્વભાવ.

પચ્ચત્ત. પુ० (પ્રચત્ત) પુરુષાર્થ; મહેનત;
મયત્ત. (૨) કંઠ તાલુ ધ્રુવેરે સ્થાનનો
બ્યાપાર.

પચ્ચત્ત. ત્રિ० (પ્રવૃત્ત) કામમાં લાગેલું;
ઉદ્ભવત.

પચ્ચત્ત નં (પદાત) ગેયના આર પ્રકાર-
માનો બીજો પ્રકાર; પાદલબ્ધ-ચરણબદ્ધ
ગીત.

પચ્ચત્ત. ત્રિ० (પ્રદત) આપેલ. (૨) અનુચીત;
સમત.

પચ્ચત્તાય. નં (પદત્રાત) ગીત વિશેષ.

પચ્ચત્થ. પું० (પદાર્થ) વસ્તુ. (૨) શબ્દનું
પ્રતિપાદ. (૩) તત્વ.

પચ્ચપાસ. પુ० (પદાશ) જળ આદિ બન્ધન.

પચ્ચવદ્ધ. યં (પદવદ્ધ) છન્દોબદ્ધ કાવ્ય.

પચ્ચમર્ગ. પુ० (પદમર્ગ) પગ રસ્તો.

પચ્ચય. પું० (પતગ) વાણવ્યન્તર દેવોની એક
જાતિ. (૨) પતમ દેવોના દક્ષિણ દિશાનો
ધન્દ્ર

પચ્ચયવદ્ધ. પુ० (પતગપતિ) પતમ દેવોના
ઉત્તર દિશાનો ધન્દ્ર

પચ્ચર. પુ० નં (પ્રતર) આકાશ પ્રદેશની
લાંબી અને પહોળી પંક્તિ. (૨) થર;
પડ. (૩) પતરૂં.

પચ્ચર. પુ० (પ્રકર) સમૂહ.

પચ્ચરચ્ચાયત્ત. નં (પ્રતરાયત) પ્રતરરૂપે આયત
સંકલ્પ.

પચ્ચરજ. પું० (પ્રતરજ) એક જાતનો સોનાનો
દામીનો. (૨) ધોડાનો શણગાર. (૩) પત્ર;
પાંખડી.

પચ્ચરત્તવ. પુ० નં (પ્રતરત્તવ) તપ વિશેષ;
શ્રેણીને શ્રેણી ગુણી કરતાં પ્રતર થાય,

દાખલા તરીકે આર

૧	૨	૩	૪
૨	૩	૪	૧
૩	૪	૧	૨
૪	૧	૨	૩

કોષ્ટકની શ્રેણી હોય
તો ૧૬ કોષ્ટકનું પ્રતર
થાય જેમકે ક્રમથી

એક બે ત્રણ આર વગેરે અહીં બતાવ્યા
પ્રમાણે ઉપવાસ કરવા તે પ્રતરતપ.

પચ્ચરપરિમંડલ. નં (પ્રતરપરિમંડલ) પ્રતરરૂપે
પરિમણલ સંસ્થાન.

પચ્ચરમેદ. પુ० (પ્રતરમેદ) પ્રતરરૂપેમેદ; કાષ
વસ્તુને મેદતાં તેના પડ ઉપડે તે.

પચ્ચરરજ્જુ. પુ० (પ્રતરરજ્જુ) જેની લપાઈ
તથા પહોળાઈ હોય અને જાડાઈ ન
હોય તે રાજપરિમાણ.

પચ્ચરવદ્ધ. નં (પ્રતરવૃત્ત) પ્રતરરૂપવૃત્ત-વાટલો
સંકલ્પ.

પચ્ચલા. ક્ષી० (પ્રચલા) દર્શનાવરણીયની
એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી એકાં એકાં
પણ નિદ્રા આવે તે નિદ્રાનો એક પ્રકાર.

પચ્ચલાદ્ય પું० (પ્રચલાદિક) સર્પની એક
જાત.

પચ્ચલાપચ્ચલા. ક્ષી० (પ્રચલાપ્રચલા) બળદની
પેટે આલતા આલતાં ઉંધ આવે તે; દર્શના-
વરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

પચ્ચલિય. ત્રિ० (પ્રચલિત) ઝરેલું.

પચ્ચલિય. ત્રિ० (પ્રચલિત) અલાયમાન
થએલ; રખલિત.

પચ્ચલિય. ત્રિ० (પ્રચલિત) નાશ કરેલું;
ચૂર્ણ કરેલું.

પચ્ચલિમાહ. પું० (પદલિમાહ) પદલિચ્છેદ.

પચ્ચલિમાગ. પું० (પદલિમાગ) પદલિચ્છાગ
નામે સામાચારી; સામાચારીનો એક
પ્રકાર.

પચ્ચલિચાર. પું० (પદલિચાર) પગે આલતું તે.
પચ્ચસમાસ. નં (પચ્ચસમાસ) પદના સમૂહનું

એકથી વધારે પદોનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

પચા. સ્ત્રી. (પ્રજ્ઞા) રેખત; પ્રજ્ઞ. (૨) સતતિ; પરિવાર. (૩) સંતાનવાળી સ્ત્રી.
પચાચ. ન. (પ્રજ્ઞા) વિસ્તારપૂર્વક સ્વપ્ન દર્શન; સ્વપ્નના પાંચ પ્રકારમાનો બીજો પ્રકાર.

પચાચ. ન. (પ્રજ્ઞા) આપવું; સોંપવું.
પચાચ. ન. (પ્રચાચ) જવું; પ્રચાચ કરવું.
પચાચુસારિ. વિ. (પદાનુવાચિન) એક પદ ઉપરથી અનેક પદોનું અનુસંધાન કરવાની શક્તિવાળું.

પચાચુસારિણી. સ્ત્રી. (પદાનુવાચિની) બુદ્ધિ વિશેષ; એક પદના શ્રવણ કરવાથી બીજા અશ્રુત પદોને જોડવાની બુદ્ધિ.

પચાચ. } વિ. (પ્રજ્ઞા) પ્રસવ થયેલ; જન્મ
પચાચ. } પામેલ.

પચાચ. વિ. (પ્રજ્ઞા) ચાલેલ; વિસ્તરેલ.
પચાચાર. વિ. (પ્રજ્ઞા) ધણે ઉદાર; ઘાતા.
પચાર. પું. (પ્રચાર) પ્રવર્તન; પ્રવ્રતિ.
પચાર. પું. (પ્રચાર) પ્રકાર; રીતિ; ભેદ.
પચારણ. ન. (પ્રતારણ) દંધાધ; છેતરવું તે.
પચાચ. પું. (પ્રજ્ઞા) પ્રતાપ; તેજ.

પચાચહ. પું. (પ્રજ્ઞાપતિ) ૧૬ માં સુદૂર્તનું નામ. (૨) રોહિણી નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩) કૃત્તિકા નક્ષત્રનો સ્વામી દેવતા. (૪) પહેલા વાસુદેવ અને બળદેવના પિતાનું નામ.

પચાચણ. ન. (પ્રજ્ઞાપન) તપાવવું.
પચાચણ. ન. (પાચ) બીજા પાસે રસોધ કરાવવી તે.

પચાસ. પું. (પ્રકાશ) પ્રકાશ; અજવાળું.
(૨) પ્રમદ; ખુદ્દું.

પચાસ. પું. (પ્રચાસ) પ્રચલન; ઉલ્લભ.

પચાસચિહ્ન. વિ. (પ્રચાસચિહ્ન) પ્રકાશ કરવા ચોક્કસ.

પચાસચ. વિ. (પ્રચાસક) પ્રકાશ કરનાર.
પચાસચ. વિ. (પ્રચાસિત) પ્રદર્શિત થયેલ.
પચાસિણ. વિ. (પ્રચાસિણ) જન્મણી તરફનું; જન્મણી બાજુએ વળતું.

પચાસિણા. સ્ત્રી. (પ્રચાસિણા) પ્રદક્ષિણા; ફરતું આવર્તન દેવું તે.

પચોમ. પું. (પ્રયોગ) ઉપાય; સાધન. (૨) જીવનો વ્યાપાર. (૩) વ દિવાલ કરવો તે.

પચોચર. પું. (પચોધર) સ્તન.

પચોચણ. ન. (પ્રયોજન) કારણ; વ્યાપાર.

પચોહર. પું. (પરોધર) બુદ્ધિ " પચોધર " શબ્દ.

પર. વિ. (પર) અન્ય; બીજું; પોતાસિવાયનું; પારકું. (૨) પું. શત્રુ; દુશ્મન. (૩) ઉપરાત; વધારે. (૪) પરલોક. (૫) ભોક્ષ. (૬) ઉત્કૃષ્ટ. (૭) તત્પર; સાવધાન. (૮) ન. એક જાતનું ધાસ.

પરં. ઘ. (પરમ) વળી; પણ.

પરંમણ. ન. (પરમણ) બીજાની મદદથી નાના બાળક ચાલે તે. (૨) બાળકની તેથી શક્તિનો આધારિત થાય તે સમયે જે ઉત્સાહ સંસ્કાર કરવામાં આવે છે તે.

પરંતમ. વિ. (પરતમ) અન્યપર કોષ કરનાર. (૨) અન્ય વિષયથી અજાત રાખનાર.

પરંતમ. વિ. (પરંતમ) પારકા ઉપર કોષ કરનાર; બીજાને હેરાન કરનાર.

પરંદમ. વિ. (પરંદમ) બીજાનું દમન કરનાર; બીજા ઉપર સત્તા અસાવનાર. (૨) બીજાને શાન્ત કરનાર. (૩) અથ્થ આદિને શીખવનાર.

પરંપર. પું. (પરમ્પર) વિચ્છેદ ગયેલ બારમી દષ્ટિવાદઅંગના બીજા વિભાગ સુત્રનો જૂનો ભેદ. (૨) પરમ્પરા; દ્વિતીયાદિ સમય પ્રવાહ. (૩) વિ. ભિન્નભિન્ન,

પરંપરાગીડિયા. સ્ત્રી० (પરમપરાગીડિયા) એક પછી એક એમ અનુક્રમે મ દો વાગતી ને.

પરંપરાગય. ત્રિ० (પરમપરાગય) શુભસ્થાનકની પરંપરાએ ઉપર ચડતાં સંસારનો પાર પામેલ.

પરંપરાપદ્ધતિ. ત્રિ० (પરમપરાપદ્ધતિ) જેને પર્યાપ્તિ પૂર્ણ કર્યે અનેક સમય થયા છે તે.

પરંપરાપ્રકાર. ત્રિ० (પરમપરાપ્રકાર) પરંપરાથી આવેલું.

પરંપરાવૈધ. પું० (પરમપરાવૈધ) જે બંધને એકથી વધારે સમય થયા છે તે.

પરંપરાસિદ્ધ. પું० (પરમપરાસિદ્ધ) જેને સિદ્ધ થયે એકથી વધારે સમય થઈ ગયા હોય તે.

પરંપરા સ્ત્રી० (પરમપરા) એક પછી એક; અવિચિત્ત પ્રવાહ. (૨) નિરન્તરતા. (૩) અનંતર.

પરંપરાગમ. પું० (પરમપરાગમ) ગાળધરોના શિષ્યોની અપેક્ષાએ આગમ પરંપરાગમ કહેવાય; ગાળધરોએ પોનાના શિષ્યોને આગમ સંભળાવ્યા તે.

પરંપરાગ્રાત. પું० (પરમપરાગ્રાત) ઉપરાઉપરિ પ્રકાર મારવા તે.

પરંપરાહારગ. પું० (પરમપરાહારગ) બીજા ત્રીજા આદિ સમયમાં આહાર કરનાર જીવ.

પરંપરાગાદ્ય. ત્રિ० (પરમપરાગાદ્ય) એ કરતાં વધારે સમયથી આકાશ પ્રદેશને અવગાહી રહેલ.

પરંપરાવૈવચ્ચાન. ત્રિ० (પરમપરાવૈવચ્ચાન) એ સમયથી વધારે વખતમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પરંમર. ત્રિ० (પરમર) પારકાનું પોષણ પરંમરિ ત્રિ० (પરમરિ) કરનાર.

પરંમુદ. ત્રિ० (પરમમુદ) વિમુખ; વિરૂદ્ધ; પ્રતિપક્ષી.

પરંમુદિ. ત્રિ० (પરમમુદિ) વિપરીત; વિમુખ.

પરકીય. } ત્રિ० (પરકીય) પારકું; બીજાનું.
પરકેર. }
પરક. }

પરકાન્ત. ન० (પરકાન્ત) ઉદ્ધમ; પરાક્રમ. (૨) અનુક્રાન.

પરક્રમ. પું० ન० (પરક્રમ) કર્મરૂપ દુશ્મનને જીતવાનું સામર્થ્ય; પરાક્રમ. (૨) ઉત્સાહ; પ્રયત્ન. (૩) શત્રુનો નાશ કરવાની શક્તિ.

પરગ. ન० (પરગ) બંદી; એક જાનનું ધાન્ય. (૨) વાંસની જાતડી; જા. પ. (૩) વાસનું પથરણુ; ચટાઈ. (૪) જાતન વિશેષ.

પરગ. ત્રિ० (પરગ) ધણી કિંમતવાળું; કિંમતી; મોંઘું.

પરકુદ્ધ. } પું० (પરકુદ્ધ) પારકાને અ-
પરકુદ્ધ. } શિત્રાપ; બીજાનો આશય.

પરક્ષ. ત્રિ० () પરવશ; પરતત્ર; પરાધીન. (૨) પું० ન० પરતત્રતા; પરાધીનતા.

પરકુ. સ્ત્રી० (પરકુ) બીજાને માટે.

પરતત્ર. ત્રિ० (પરતત્ર) પરાધીન.

પરતત્તિ. સ્ત્રી० (પરતત્તિ) નિન્દા; પારકી તત્થા.

પરતિલિય. ત્રિ० (પરતિલિય) અન્યદર્શની; જેનેતર.

પરત્ય. જ્ઞ० (પરત્ય) બીજેસ્થળે; પરબોકમાં.

પરપરિવા. } પું० (પરપરિવા) પારકી
પરપરિવા. } નિન્દા કરવી તે.

પરપુદ્ધ. પું० (પરપુદ્ધ) ક્રોધ.

પરમ્માદ્ય. પું० (પરમ્માદ્ય) પરાભવ-તિ-રરકાર પામેલું.

પરમવ. પું० (પરમવ) બીજો ભવ; જન્મ-અનંતર.

પરમવિષ. ત્રિ० (પરમવિષ) પરભવમાં-જન્મ-અનંતરમાં સાથે આવનાર.

પરમ. ત્રિ० (પરમ) ઉત્કૃષ્ટ (૨) શ્રેષ્ઠ. (૩) પું० મોક્ષ; મુક્તિ. (૪) ત્રિ० અર્થ;

અત્યન્ત. (૫) પ્રધાન; મુખ્ય. (૬) પું.
સંયમ; ચારિત્ર. (૭) નં સુખ.
પરમહ. પું (પરમાર્થ) મોક્ષ; મુક્તિ. (૨)
સત્ય પદાર્થ. (૩) સંયમ; ચારિત્ર.
પરમાણુ. નં (પરમાણુ) દુધપાક; ખીર.
પરમત્ત. પું (પરમાર્થ) પરમતત્ત્વ; જીવાદિ
નવ તત્ત્વ. (૨) પરમાર્થ; પરોપકાર.
પરમત્ત. પું (પરનાત્મન) પરમાત્મા; ઈશ્વર.
પરમસોમનાસ્તિય. ત્રિં (પરમસોમનાસ્તિય)
સતોષી.
પરમહંસ. પું (પરમહંસ) પરમહંસ; સં-
ન્યાસી; પરિત્રાજકનો એક પ્રકાર.
પરમાહ. નં (પરમાણુ) જીવોનો સમય;
ઉમર.
પરમાણુ. પું (પરમાણુ) અધથી છુટો પડેલો
પુદ્ગલનો નિર્વિભાજ્ય અણ કે જેના બે
ભાગ થઇ શકે નહિ.
પરમાણુવોગ્ગજ. પું (પરમાણુવોગ્ગજ) પુદ્-
ગલનો ધણો સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ ભાગ.
પરમાવત. ત્રિં (પરમાવત) પરમ=ઉત્કૃષ્ટ;
આયતન=દીર્ઘ; પરમાયતન=મોક્ષ.
પરમાવતીર્ગ્ગા. ક્ષીં (પરમાવતીર્ગ્ગા) સાત
અવન્તી ગંગાપરિમિત એક પરમાવતી
ગંગા; ગોશાલાને મતે કાવ્રમાન વિશેષ.
પરમાહમ્મ. પું (પરમાર્થ) } નારથીના
પરમાહમ્મિ. પું (પરમાર્થ) } જીવોને
પરમાહમ્મિય. પું (પરમાર્થ) } શિક્ષા
આપનાર એક દેવતાનો વર્ગ; પરમાર્થો
દેવ.
પરમાહોરિય. ત્રિં (પરમાર્થોરિક) પરમ
અવધિતાનવાળા.
પરમુહ. ત્રિં (પરામુહ) ત્રિમુખ.
પરય. નં (પર્ક) અનિશ્ચ.
પરજોદ્ગ. ત્રિં (પારલૌકિક) પરલોક
સમ્બન્ધી; પારલૌકિક.
પરજોગ } પું (પર્લોક) પરલોક; જ-
પરજોગ. } મ્બન્ધી.

પરવચ્ચ. પું (પરવચ્ચ) મ્હોટા વાધના
આમડાનું બનેલ વસ્ત્ર વિશેષ
પરવસ. ત્રિં (પરવસ) પરાધીન; પરવસ.
પરવાદ. પું (પરવાદિન) ખીજા દર્શનવાળા.
પરવાય. પું (પરવાદ) અન્યદર્શન; ક્ષિત્ર
મત.
પરવિવાહકરણ. નં (પરવિવાહકરણ) ખીજાનો
વિવાહ કરવો તે; ચોથા વ્રતનો એક
અતિચાર.
પરસંતગ. } ત્રિં (પરસંત) પારકું;
પરસંતગ. } ખીજનું.
પરસુ. પું (પરસુ) કુદાડો; ફરશી નામનું
હથીયાર.
પરસ્સર. પું ક્ષીં (પરાસર) ગેંડું; પચ્ચેદ્રિય
નિર્ચયની એક જાત.
પરહત્ય. પું (પરહત્ય) પારકા-ખીજાનો હાથ.
પરહમ્મિય. પું (પરમાર્થમિક) અર્થ, અ-
બરીસ વગેરે પદ્ધતિ જાતના પરમાર્થો
દેવતા.
પરહુન. } પું (પરહુન) કાચલ.
પરહુન. }
પરા. ઘં (પરા) અત્યન્ત.
પરા ક્ષીં (પરા) તુલ્ય વિશેષ.
પરાહમ્મ. ત્રિં (પરાજિત) પરાજ્ય પામેલ;
હારેલ.
પરાધાય. પું (પરાધાય) વાસના વિશેષ.
(૨) નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના
ઉદ્ભવથી જીવ પોતે આધાત ન પામે અને
ખીજા તેને જેનાં વેંતજ દયાઇ જાય તે
પરાધાયનામ. નં (પરાધાયનામ) પરાધાત
નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.
પરાજિગિસાર. ત્રિં (પરાજિગ) પરાજ્ય
કરનાર.
પરાજિગ ત્રિં (પરાજિગ) હારેલું.
પરામવ. પું (પરામવ) પરાભવ; પરાજ્ય;
તિરસ્કાર.

પરામિશોભ. નં (પરામિશોભ) પરતંત્રતા.
 પરામૂલ. ત્રિં (પરામૂલ) પરાભવ પામેલ.
 પરામુદ્ધ. ત્રિં (પરામુદ્ધ) પરામર્શ કરેલ. (૨)
 રૂપે કરેલ.
 પરાય. } ત્રિં (પરાય) પરાયું; બીજાનું;
 પરાયણ } પારકું.
 પરાયણ. ત્રિં (પરાયણ) તત્પર; સાવધાન.
 પરાસર. પું (પરાસર) પરાસર નામના
 બ્રાહ્મણ સંન્યાસી.
 પરિ. ઇં (પરિ) પુનઃ પુનઃ; ફરીફરીને.
 પરિ. ઇં (પ્રતિ) બુદ્ધિ “ પડિ ” શબ્દ.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પહેરેલ;
 ધારણ કરેલ.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પ્રવર્તક; અ-
 ગ્રેસર. (૨) પરિચ્છિદ્ધ કરનાર.
 પરિચ્છિદ્ધ. સ્ત્રીં (પરિચ્છિદ્ધ) સૂતાર્યનું
 પર્યાલોચન કરવું; ચોલણા પ્રચોલણા;
 ચર્ચા કરવી.
 પરિચ્છિદ્ધ. નં (પરિચ્છિદ્ધ) પરિચ્છિદ્ધ; રખડપટ્ટી.
 પરિચ્છિદ્ધ. પું (પરિચ્છિદ્ધ) કમર કસીને
 બાંધવી.
 પરિચ્છિદ્ધ. સ્ત્રીં (પરિચ્છિદ્ધ) પર્યાવરણભૂમિ
 તીર્થકરની કેવળી અવસ્થા દરમ્યાન
 અંતગત-મોક્ષગામી જીવોની પરંપરાની
 મર્યાદા.
 પરિચ્છિદ્ધ. } પું (પર્યાય) અવસ્થા, દશા.
 પરિચ્છિદ્ધ }
 પરિચ્છિદ્ધ. પું (પરિચ્છિદ્ધ) પારવાર; દાસદાસી
 અને સમ્બંધિબળ.
 પરિચ્છિદ્ધ. નં (પરિચ્છિદ્ધ) દુઃખ ઉપગમવુ.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) ધેરાએલું; વીંટાએલું.
 પરિચ્છિદ્ધ. પું (પરિચ્છિદ્ધ) મહાજન; સૂર્ય કે
 ચંદ્રને ફરતુ કુંડળું થાય તે.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પહેરેલું;
 ધારણ કરેલું.
 પરિચ્છિદ્ધ. ત્રિં (પરિચ્છિદ્ધ) પીડા કરેલ.

પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) તૈયાર કરેલું;
 અથગારેલું. (૨) જોડેલું. (૩) કાપેલું.
 પરિકલ્પ. } નં (પરિકલ્પ) અંગ સંસ્કાર;
 પરિકલ્પ. } શરીર સુશ્રૂષા. (૨) વસ્તુ
 સંસ્કાર; વસ્તુમાં કંઈ પણ વિશેષતા
 ઉત્પન્ન કરવી તે. (૩) રોગનો ઉપાય;
 ચિકિત્સા. (૪) આરમા દષ્ટિવાદઅંગના
 પાંચ વિભાગમાનો પ્રથમવિભાગ. (૫)
 અભ્યાસ.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) શરીર સં-
 સ્કાર કરેલ.
 પરિકલ્પ. પું (પરિકલ્પ) કંઈ બાંધવી તે.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) અસંકેત.
 પરિકલ્પ. સ્ત્રીં (પરિકલ્પ) વિકલ્પ.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) કહેલું.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) ચારે બાજુથી
 ઘેરાયેલ; વ્યાપ્ત.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) ગ્લાનિ
 પામેલ; થાકી ગયેલ.
 પરિકલ્પિત. પું (પરિકલ્પ) ક્લેશ પામવો;
 દુઃખ પામવું તે.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) થાકી ગયેલ
 બુદ્ધિવાળો; જડ જેવો.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) કાપેલું.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) સયમ સંબંધી
 પરાક્રમ-ઉદ્ભવ કરેલ.
 પરિકલ્પ. પું (પરિકલ્પ) ફેલોતપાદક પુરુષાર્થ;
 પરાક્રમ.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) પરાક્રમ
 કરેલું.
 પરિકલ્પિત. નં (પરિકલ્પ) પરીક્ષા કરવી;
 જોવું.
 પરિકલ્પિત. ત્રિં (પરિકલ્પિત) વિચા-
 રીને જોલનાર.
 પરિકલ્પિત. પું (પરિકલ્પ) સર્વ પ્રકારે ક્ષય.
 પરિકલ્પ. સ્ત્રીં (પરીક્ષા) તપાસ.

परिकल्पित. वि० (परिकल्पित) धेरायेधुं.
विंटायेधुं.

परिकल्पेव. पु० (परिकल्पे) परिधि, धेरावे
(२) नगरने इरती आछ.

परिकल्पेवि. वि० (परिकल्पे) युवादिउने
तररकार करनार.

परिखा. स्त्री (परिखा) आछ.

परिगण. वि० (परिगण) व्याप्त.

परिगलण. न० (परिगलण) पाण्णी, दुध
वगेरे गणवु ते

परिगुणण. न० (परिगुणण) स्वाध्याय; शास्त्र
विचार.

परिग्रह. पु० (परिग्रह) ग्रभीन, धरभार,
सोनं, इधु वगेरे द्रव्य तथा ते द्रव्य उपर
आसक्ति-मुखां राखती ते. पांथमु पाप
स्थानक.

परिग्रहवेरमण. न० (परिग्रहवेरमण) परि-
ग्रहार्थी निवृत्ति.

परिग्रहसगणा. } स्त्री० (परिग्रहसगणा) वृद्धा;
परिग्रहसगणा. } धननी वासना; आर
सनाभान्ती ओक

परिग्रहिय. वि० (परिग्रहीत) स्वीकारेध;
ग्रहण करेव.

परिग्रहिया. स्त्री० (परिग्रहिकी) परिग्रहनी
क्रिया; परिग्रह राखवाथी लागती क्रिया.

परिग्रहिय. वि० (परिग्रहित) ह्यायेध.

परिग्रह. वि० (परिग्रह) भूय धसेधुं.

परिग्रहसिय. वि० (परिग्रहित) अरुयेधुं;
लेपायेधुं.

परिग्रहण. न० (परिग्रहण) विचार.

परिचारण. वि० (परिचारक) व्यभिचारी.

परिचारणा. स्त्री० (परिचारणा) प्रशापना
सूत्रना ओक पढनुं नाभ. (२) मैथुन
प्रवृत्ति.

परिचिय. वि० (परिचित) परिचय-समा-
गमभां आवेध; ओगणीनुं.

परिचय. वि० (परित्यक्त) तलेधुं; छेडेधुं.

परिचय. वि० (परित्यागिन्) त्याग करनार.

परिचय. } पु० (परित्याग) त्याग; परित्यार.
परिचय. }

परिचय. पु० (परीक्षक) परीक्षा करनार.
कुशग.

परिचय. वि० (परिच्छेद) छेडेधुं.

परिचय. स्त्री० (परीक्षा) विचारण; परीक्षा
करती.

परिचय. वि० (परिच्छिन्न) निर्णीत,
निश्चित.

परिचय. वि० (परिच्छेद) छेधुं; नानु,
सनकु.

परिचय. वि० (परिच्छेद) परभाने वेधाय
तेनु.

परिचय. पु० (परिच्छेद) जुहुं पाडुं. (०)
निर्णय.

परिच्छेद. वि० (परिस्तोक) थोडुं, अल्प.

परिच्छेद. पु० (परिजन) सम्बन्धि भाणसा,
परिवार; दासनासी वगेरे

परिच्छेद. न० (परिजन) ज्ञाप; भत्रान्ति
इरी इरी भोवया ते.

परिच्छेद. न० (परिज्ञान) ज्ञापुं ते; सपर्य
भाटिनी भेगवती ते.

परिच्छेद. वि० (परिजित) सर्वथा ज्ञतायेधुं

परिजित. } वि० (परिचित) नरत उपस्थित
परिजित. } थाय तेनु; परिचित.

परिजुगण. } वि० (परिजीर्ण) जुनुं थयेधुं,
परिजुगण. } धसायेध. (२) दुर्भग.

परिजुगण. स्त्री० (परिजीर्णा) प्रनया विशेष,
गरीयाधनी कारजे बीथेबी दीक्षा.

परिजुगण. न० (पर्युषित) रातवासो रहवुते.

परिजुगण. वि० (परिजीर्ण) अनजुलं

परिजुगण. पु० () राहुना पुद्गलना
पेदर प्रकरभांनो ओक.

परिकुलितसंस्कृत. वि० (पर्युषित.न) रात-
वासी राखवाथी निपलेव-दछ वगेरे.

परिभूतिय त्रि० (परिभूतित) सेवा करेव.
(२) प्रीत. ३) परिक्षीय.

परिभूतिय. न० (परिभूत) आगमने अनु-
सारं सम्पद प्रकाशे परद्वयु ते.

परिभूतिय. न० (परिभूत) परद्वयु; त्याग
करेव ते.

परिभूतिय. स्त्री० (परिभूतिका) परद्वयवानी-
नामा देवानी प्राधि.

परिभूतिय. त्रि० (परिभूतित) परद्वयु.

परिभूत. स्त्री० (परिभूत) परिभूत.

परिभूतार. त्रि० (परिभूत) परिभूतभने प्राभ
करेव.

परिभूत. त्रि० (परिभूत) दृष्टि पामेव.
परिभूत पामेव.

परिभूत. त्रि० (परिभूत) पिटापुं. धेरापुं.

परिभूत. त्रि० (परिभूत) परिभूत पामेव.

परिभूतय त्रि० (परिभूतयस्) परिभूत
अवस्थापामेव.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतयना) श्री
परिभूत नामे वाचना, अकवार आपेव
पाठ परिभूत पामेव पछी-आवजा
पछी श्री वाचणी आपेव ते.

परिभूतयपरिभूतय. पु० (परिभूतयपरिभूतय) वि-
रुद्ध गयत आरमा दृष्टिवाह अगना
भीम विलास-रुत्रना श्रीमे भेद.

परिभूतय. पु० (परिभूतय) अवस्थापामेव, इपा
तद, इपा (२) छन्दो नाथ्य. (३)
भाव. मननी रिथति. ४) परिभूतयमिक
भावः ५) भावमाना अक.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयक) परिभूत
करेव.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयक) परिभूत-
परिभूतय थपेव; परिभूतयवाणं. (२) पु०
परिभूतय. (३) भाव विशेष.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतयिका) अवस्थाने
अनुसार छन्दय थती छुद्धि; छुद्धि विशेष.

परिभूतय. पु० (परिभूतय) परिभूत, धेरापेव
विस्तार.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतयिका) नभः,
वारवार धास नोदवामा आवे तेवी कृषि.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतयिका) परिभूत,
परिभूतय.

परिभूतय. न० (परिभूतय) अवस्थान; छुद्धि.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयित) पराधाय्ये
पहोयेव; पूर्णता भेगवेव.

परिभूतय. पु० (परिभूतयित) त्रिभूत कृषि.

परिभूतय. न० (परिभूतयित) सर्वथा दुःख-
ना लय; भोक्ष.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयित) सर्व प्र-
पणित दुःखना तद
नित्य पामेव; भोक्ष पामेव.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयित) ज्ञाता; ज्ञानकार.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतयिका) समग्र, ज्ञान.
(२) समग्रपूर्वक त्याग-पञ्चमाशु. (३)
दिवेक. (४) पर्याप्तयन, विचार.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयित) प्रतिज्ञा करेव.
(२) समग्रने त्याग करेव.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयित) धात्री गयेव;
सर्वथा विभूत थपेव.

परिभूतय. न० (परिभूतयित) परिभूतय-दुःख
पामेव.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयित) लेखमा नयेव.

परिभूतय. न० (परिभूतयित) रक्षा. (२) पाश-
अधन.

परिभूतय. पु० (परिभूतयित) पीडा; सन्ताप. (२)
अक्षर; अक्षयामशु.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतयित) परिभूतय,
पीडा.

परिभूतय. स्त्री० (परिभूतयित) भीमने
परिभूतय-दुःख विपन्नयथी लागती क्रिया.

परिभूतय. त्रि० (परिभूतयित) परिभूतय-पीडा
पामेव. (२) नयेव.

परितास. पुं० (परितास) अकस्मात् अनारो
हाय.

परितोष. पु० (परितोष) सन्तोष; आनन्द.

परित. त्रि० (परित) संख्यात; अथुत्रीभां
आवे ते; परिमित. (२) परस्पर निर-
पेक्ष; भिन्नभिन्न. (३) प्रत्येक वनस्पति.
(४) पञ्चवयस्यसूत्रना त्रीण पटना सोणमा
दारुनुं नाम. (५) शुक्लपक्षी; अल्पसं-
सारी. (६) भ्रष्ट; रक्षित. (७) अल्प;
बोझु. (८) ओक जववाणा.

परितजीव. पुं० (परितजीव) प्रत्येक शरीरी
जव; जवहीक अकेक शरीरवाणा जव.

परितसंसार. पुं० (परितसंसार) जेने थोडो
काण संसारमा परिभ्रमजु करवानुं होय
ते; अल्पसंसारी.

परितसंसारि. त्रि० (परितसंसारि) अल्प
संसारी.

परिताण. न० (परिताण) आरे तरिकुं रक्षजु;
शरजु.

परिताणतव. न० (परिताणतव) अनन्तना
नव भेदभानो अेक.

परितासंख्येय. पुं० (परितासंख्येय) अ-
संख्यातना नव भेदभानो अेक.

परितास. पुं० (परितास) त्रास; भेद.

परित्योम. न० (परित्योम) भस्तक. (२)
त्रि० वक.

परिवाह. पुं० (परिवाह) जणतरा; अक्षर.

परिदेवगाया. स्त्री० (परिदेवना) जेनी तेनी
आगण दुःख प्रकाशनुं-रोहजुं रोवां ते.

परिदेविय. न० (परिदेवित) प्रकाश करवो.

परिनिष्ठिय. त्रि० (परिनिष्ठित) निष्ठा पाभेस;
पुं० थयेस.

परिनिहाय. पुं० (परिनिहाय) दुःखनो सर्वथा
नाश; भोक्ष.

परिनिर्वाणमार्ग. पुं० (परिनिर्वाणमार्ग) निर्वा-
णनो मार्ग; भोक्षमार्ग.

परिनिष्कृत. } त्रि० (परिनिष्ठित) सकल
परिनिष्कृत. } सन्ताप रोहत; निर्वाण पद
पाभेस. (२) शान्त; छुं.

परिज्ञ. त्रि० (परिज्ञ) विशेष ज्ञानुना.

परिज्ञा. स्त्री० (परिज्ञा) प्रत्याख्यान; त्याग.

परिज्ञाय. त्रि० (परिज्ञात) समज्जुपूर्वक
पञ्चआणु करेस.

परिपाण. पुं० (परिपाण) इण.

परिपिण्डिय. त्रि० (परिपिण्डित) ओकत्र थ-
येस; ओकहुं थयेस.

परिपिरिया. स्त्री० () वास विशेष.

परिपिहिय. त्रि० (परिपिहित) हांकेहुं.

परिपीलिय. त्रि० (परिपीलित) पीडा पाभेस.

परिपुच्छया. स्त्री० (प्रतिपुच्छना) सुइने
प्रश्नादि पुछवा ते.

परिपुण्य. त्रि० (परिपूर्ण) सपूर्ण.

परिपूयण. पु० (परिपूयण) सुधरीनो भाजो.

परिपूय. त्रि० (परिपुत) वञ्छी गणहुं;
छाछेहुं.

परिपेरंत. पुं० (परिपेरन्त) आरे आणु.

परिपुङ्क. त्रि० (परिपुङ्क) नाशक; विनाश
करना.

परिफासिय. } त्रि० (परिपुङ्क) ज्योतरइथी
परिफोसिय. } रपथ पाभेस.

परिबुहणता. स्त्री० (परिबुहण) वृद्धि; आभादी.

परिब्रमट. त्रि० (परिब्रमट) भ्रष्ट थयेस.

परिमव. पु० (परिमव) अपमान; पराभव.
(२) तिरस्कार.

परिमवण. स्त्री० (परिमवन) पराभव.

परिमवणिय. त्रि० (परिमवनीय) तिरस्कार
पाभवा हायक.

परिमाहय. त्रि० (परिमाजित) विभक्त
करेस.

परिभाषितिया. स्त्री० (परिभाषितिका) पर्वना
द्विपसोमां स्वजनवर्गमां आण भिक्षा
वजेरे लाभ पसुं वहुंसी आपनार स्त्री.

પરિભાષણ. ન૦ (પરિભાષણ) ભાગ પાડી
વહેંચવું.

પરિભાષણીય. ત્રિ૦ (પરિભાષણીય) વિચારવા
યોગ્ય.

પરિમાસદ્ય. ત્રિ૦ (પરિમાસદ્ય) સ્થાનું બોલ-
નાર; ગુરૂની સ્થાને થનાર.

પરિમાસા. ક્ષી૦ (પરિમાસા) સાંકેતિકભાષા.
(૨) એ નામની દંડીતિ; અપરાધીને
શિક્ષા કરવાની ભાષા.

પરિમાસિ. ત્રિ૦ (પરિમાસિ) પરિભવ કર્તા.

પરિમુજગણ. ક્ષી૦ (પરિમુજગણ) પરિભોગ.

પરિમુક્ત. ત્રિ૦ (પરિમુક્ત) ભોગવેલ.

પરિમૂય. ત્રિ૦ (પરિમૂય) તિરસ્કાર પામેલું.

પરિભોગ. પુ૦ (પરિભોગ) ભોગવટો; ઉપભોગ.

(૨) વારંવાર ભોગવટો કરવો તે. (૩)
જેનો વારંવાર ઉપયોગ કરી શકાય તે
વસ્તુઆદિ. (૪) જેનો એક વખતજ ઉપ-
યોગ થાય તેવા આહાર, પાન આદિ.

પરિમંડળ. ન૦ (પરિમંડળ) અલંકરણ.

પરિમંડલ. પું૦ (પરિમંડલ) વલયાકાર;
અલોચાના જેવો આકાર; પાંચ સંકાલ-
માંનું એક.

પરિમંડલસંદુગ્ધ. ન૦ (પરિમંડલસંદુગ્ધ)
વલય-અલોચાની આકૃતિ; પાંચ સંકાલ-
માંનું એક.

પરિમંદિય. ત્રિ૦ (પરિમંદિય) અલંકૃત;
શય્યાગારેલું.

પરિમટ્ટ. ત્રિ૦ (પરિમટ્ટ) માર્જીત; શોધિત.

પરિમહા. } ન૦ (પરિમર્શ) યોગનું; મસ-
પરિમહા. } ણનું.

પરિમલ. પું૦ (પરિમલ) મુગ-ધ; મુવાસ.

પરિમાણ. ન૦ (પરિમાણ) માપ; માન. (૨)
સંખ્યા; ગણતરી.

પરિમાણવત. ન૦ (પરિમાણવત) પરિમાણવાળું
પદ્યખાણ; દશ પ્રકારનાં પદ્યખાણ-
માંનું એક.

પરિમાસ. પું૦ (પરિમાસ) સ્પર્શ.

પરિમાસ. પું૦ () વહાણનું એક
જાનનું લાકડું.

પરિમિત. } ત્રિ૦ (પરિમિત) માપેલ;
પરિમિત. } પરિમિત.

પરિમુક્ત ત્રિ૦ (પરિમુક્ત) છોડેલું; મુકેલું.

પરિમોક્ષ. પું૦ (પરિમોક્ષ) પરિભાગ. (૨)
મોક્ષ; મુક્ત.

પરિમોચણ. ન૦ (પરિમોચણ) મોક્ષ; છુટકારો.

પરિવર્ત. પુ૦ (પરિવર્ત) છેડો; અન્ત પ્રદેશ.

પરિવટ્ટ. પુ૦ (પરિવર્ત) પરિવર્તન; અદલતું
તે. (૨) સમયનું પરિભાષણ વિશેષ; અ-
ન્ત ઉત્સર્પણી અવસર્પણી કાળ.

પરિવટ્ટણ. ન૦ (પરિવર્તન) અદલ અદલ કરવું.

(૨) દ્વિગુણ ત્રિગુણ આદિ ઉપકરણ.

પરિવટ્ટણયા. ક્ષી૦ (પરિવર્તના) ભ્રમનું;

પરિવટ્ટણા. ક્ષી૦ } ભટકવું. (૨) ભ્રમન
કરવું; ઉહાપોહ-વિચારણા કરવી તે. (૩)
પડખું ફેરવવું.

પરિવટ્ટણામહ. પુ૦ (પરિવર્તકામહ) રાજાના
શરીર ઉપરથી ઉતરેલાં વસ્ત્ર તથા
આભરણ લેનાર.

પરિવટ્ટિ. પુ૦ (પરિવર્તિત) સાધુ નિમિત્તે
આહારાદિનો અદલો અદલો કરી આપ-
વાથી લાગતો એક દોષ; સોળ ઉદ્દગમન
દોષમાંનો ૧૦ મો દોષ.

પરિવટ્ટણ. ન૦ (પરિવર્ત) ભટકવું; અટન
કરવું તે.

પરિવટ્ટિય. ત્રિ૦ (પરિવર્ત) ખેંચાએલું.

પરિવટ્ટિય. ત્રિ૦ (પરિવર્ત) પરિપૂર્ણ.

પરિવર્ણ. પુ૦ (પરિવર્ણ) દાસ પુરૂષ; નોકર
વર્ગ.

પરિવર્ણ. પુ૦ (પરિવર્ત) ચક્ર; પૈડું.

પરિવર. પુ૦ (પરિવર) ભેડ; કૂડ ઉપર
તાણીને વસ્ત્ર બાંધવું તે.

પરિવરિય. ત્રિ૦ (પરિવરિત) મુક્ત.

परिवत्सज्यो. प्र० (परिवर्त्तन) पञ्चमे;
पासे; सभ्ये.

परियाच. पुं० (पर्याय) इषान्तर, भीष्म
अवस्था. (२) दीक्षाइपपर्याय; श्रमण-
पण्डु; साधुनेत्र आव.

परियाच. त्रि० (पर्याय) संपूर्णपण्डु अक्षय
करायेत्.

परियाचया. स्त्री० (पर्यादान) यो तरङ्गधी
अक्षय करतु ते.

परियाच. पुं० (पर्याय) पर्याय; भनोगतभाव.
(२) पर्याय; दशा. (३) भनन्या; श्रमण-
पण्डु.

परियाच. पुं० (परियाच) इण; परियाच.

परियाचय. त्रि० (पर्याय) व्यापेत्.

परियाच. न० (परियाच) रक्षय.

परियाच. न० (परियाच) गमन. (२) वा-
हन. (३) अवतरण.

परियाचय. पुं० न० (परियाच) यान;
वाहन. (२) ये नाभनु अके विमान.

परियाचय. त्रि० (परियाच) रक्षयवाणं.
(२) न० रक्षय-शरणनां स्थान.

परियाच. त्रि० (परियाच) पामेत्.

परियाच. पुं० (पर्याय) दीक्षा आदि अवस्था.
(२) अलिप्राय; भत. (३) अक्षयर्थ.
(४) तीर्थकर अने केवण ज्ञाननी उत्प-
त्तिनो समय.

परियाचयत्तगङ्गभूमि. स्त्री० (पर्यायान्तगङ्गभूमि)
तीर्थकरने केवणज्ञान इप पर्याय उत्पन्न
अथा पञ्ची निरवन्त्रिजपण्डु साधु परपरा
भोक्ष जय त्यां सुधीनी जग भयादा.

परियाचयेर. पुं० (पर्यायस्वर) वीस वर्ष
उपरांतनी दीक्षावाणा साधु. भनन्याओ
स्थविर.

परियाच. पुं० (परिवार) शब्दादि विषयोनो
उपभोग करवो ते; विषय विकार; भेद्युन
सेवन. (२) अक्षय; आन.

परियाच. पुं० (परिवार) परिवार; कुटुम्ब.

परियाच. त्रि० (परिवारक) भादा भाष्यनी
आकरी करनार; सारवार करनार. (२)
विषय सेवन करनार.

परियाचया. } स्त्री० (परिवारणा) भेद्युन
परियाचया. } सेवन; विषय भोग.

परियाच. पुं० (परिवार) पोतानी पाछण
आवनार दास दासी वगैरे.

परियाच. पुं० (परिवार) सत्ताप; पीडा;
वेदना.

परियाचय. न० (पर्यायान्त) डाढाध जनु;
सधनु; अगधनु ते.

परियाचय. स्त्री० (पर्यायान्त) आसेवन.

परियाचय. स्त्री० (परियाचय) डाढने
हुअ हेतु ते.

परियाचय. स्त्री० (परियाचय) डाढान्तर
सुधीनी अवस्था; स्थिति.

परियाचय. त्रि० (पर्याय) निरभुन थोले.
(२) तलेहुं. (३) भुअ पाहेहुं. (४)
व्यापन. (५) पूर्ण.

परियाचय. त्रि० (पर्याय) अके परियाचने
छोडी भीज परियाचने पामेत्.

परियाचय. पुं० (पर्याय) लिङ्गकानो भङ्ग.

परियाचय. त्रि० (परियाचय) परियाचना-
हुअ उपगवेत्.

परियाचय. त्रि० (परियाचय) रक्षय करेत्,
सायवेत्.

परियाच. पुं० (परियाच) घेरावो. (२) वेग.
(३) हेरनो भागे. आडा स्तो.

परिली. स्त्री० () वाच विशेष

परिलोचय. न० (परिलोचन) अवलोकन;
निरीक्षण.

परिवत्सज्य. त्रि० (परिवर्त्तन) गमन कर-
नार.

परिवत्सज्य. न० (परिवर्त्तन) भ्रंश; स्तुति.

परिवत्सज्य. न० (परिवर्त्तन) वधु; छोडुं.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વર્તિત કરેલું;
તળેલું.

પરિવર્તિતિય. ન૦ (પરિવર્તિત) વારંવાર શરી-
રનું ઉદ્ધર્તન કરવું. (૨) ગુણાકારરૂપે
વૃદ્ધિ.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) પડેલું; બ્રષ્ટ
થયેલું.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વૃદ્ધિ કરનાર.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વધેલું; વૃદ્ધિ
પામેલું.

પરિવર્તિતિય. પું० (પરિવર્તિત) આવર્તન, ભ્રમરી.

પરિવર્તિતિય. સ્ત્રી० (પરિવર્તિત) પરિવર્તન; અદ-
ભ્યસ.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) બદલાયેલું.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) વૌટાએલું;
હકાએલું.

પરિવર્તિતિય. ન૦ (પરિવર્તિત) નિવાસ; રહેઠાણ.

પરિવર્તિતિય. ત્રિ० (પરિવર્તિત) સુખપૂર્વક રહેલ.

પરિવાત્ત. પુ० (પરિવાત્ત) અપવાદ; નિન્દા.

પરિવાદિની. સ્ત્રી० (પરિવાદિની) તત્ત્વી; વીત્યા.

પરિવાદી. } સ્ત્રી० (પરિવાદી) અનુક્રમ;
પરિવાદી. } પરિવાદી. રીતિ: પદ્ધતિ,

વ્યવસ્થા. (૨) તપની શ્રેણી. તપનું

ગણિત કરવાને બનાવેલ યંત્ર કે ક્રાંતિકની

સિદ્ધિ પંક્તિ (૩) જમણવાર; જમવા

બેઠેલ માણસોની પક્તિ.

પરિવાદિની. } સ્ત્રી० (પરિવાદિની) સાત

પરિવાદિની. } તારવાળી વીણા.

પરિવાર. પું० (પરિવાર) કુટુંબ કાળીલો;
સ્વજન.

પરિવારણ. ન૦ (પરિવારણ) રોકવું. (૨)
નિરાકરણ.

પરિવારિય. ત્રિ० (પરિવારિય) ઘેરાયેલું;
વૌટાએલું. વ્યાપ. (૨) પરિવારવાળું.

પરિવારિયા. સ્ત્રી० (પરિવારિયા) વાલેલું
ઉબેડી પાછું રાખવાથી ઉગે તે-શાલી

વગેરેની કૃષિ. (૨) દીક્ષા વિશેષ; દરીયા
મહામતો ધારણ કરવાં તે.

પરિવિચ્છેદ્ય. ત્રિ० (પરિવિચ્છેદ) અર્થથા છિન્ન.

પરિવિસિ. સ્ત્રી० (પરિવિસિ) બુઝો “ પરિ-
વસિ ” શબ્દ.

પરિવિચ્છેદ્ય. ત્રિ० (પરિવિચ્છેદ) વિનાશ
પામેલ; અંત પામેલ.

પરિવિસિદ્ધ. ત્રિ० (પરિવિસિદ્ધ) વિશિષ્ટ;
યુક્ત

પરિવિદ્ધ. ત્રિ० (પરિવિદ્ધ) વ્યાપ; વૌટાએલ.
ઘેરાએલ.

પરિવિદ્ધ. ત્રિ० (પરિવિદ્ધ) પુષ્ટ, વૃદ્ધિ પામેલ;
બળવાન.

પરિવિદ્ધિ. સ્ત્રી० (પરિવિદ્ધિ) વધારો; વૃદ્ધ.

પરિવિસિદ્ધ. ત્રિ० (પરિવિસિદ્ધ) સંયમમાં ઉદ્ધત-
વિહારી; સમમતપર. (૨) વસેલ; નિવાસ
કરેલ.

પરિવિદ્ધ. ત્રિ० (પરિવિદ્ધ) સમર્થ; શક્તિવાન.

પરિવિદ્ધ. ત્રિ० (પરિવિદ્ધ) સ્થૂળ.

પરિવેદિય. ત્રિ० (પરિવેદિય) ચારે તરફ
વૌટાએલ.

પરિવેસ. પું० (પરિવેસ) ચદ્ર સૂર્યને ફરવું
કુપાળું થાય છે તે.

પરિવેસંતિયા. સ્ત્રી० (પરિવેસંતિયા) ધરના
માણસોને પીરમનારી-જમાનારી સ્ત્રી.

પરિવેસણ. ન૦ (પરિવેસણ) પીરસવું તે.

પરિવિદ્યાયા. સ્ત્રી० (પરિવિદ્યાયા) સંન્યાસણ.

પરિવિદ્યાયા. } પું० (પરિવિદ્યાયા) સંન્યાસી;
પરિવિદ્યાયા. } પરિવિદ્યાજક.

પરિવિદ્યાયા. ત્રિ० (પરિવિદ્યાયા) સંન્યાસી
સમ્પત્તિ.

પરિસંકિય. ત્રિ० (પરિસંકિય) બીધેલો;
ભયભીન થયેલ.

પરિસંસ્થા. સ્ત્રી० (પરિસંસ્થા) મર્યાદા; હદ.
(૨) જ્ઞાન.

પરિસંકિય. ત્રિ० (પરિસંકિય) સારી રીતે
સ્થિર રહેલું.

પરિસંત. ત્રિ० (પ્રસિદ્ધાન્ત) થાકી ગયેલું.
 પરિસંમિતાર. ત્રિ० (પરિસંમેતુ) ભેદ પાડનાર.
 પરિસાધિકર. ત્રિ० (પરિસાધિકર) વિસ્તાર
 પામવાના સ્વભાવવાળું. (૨) ગમન કરનાર.
 પરિસાદિત. } ત્રિ० (પરિસાદિત) સડી ગયેલ;
 પરિસાદિય. } પડી ગયેલ.
 પરિસપ્ત. પુ० (પરિસર્પ) પેટભર કે છાતી-
 ભર આલનાર પ્રાણી; સર્પાદિ.
 પરિસપ્તિયી. સ્ત્રી० (પરિસર્પિત્રી) છાતીભર
 આલનાર તિર્યચણી; નાગણ વગેરે.
 પરિસમાપિય. ત્રિ० (પરિસમાપિત) પરિપૂર્ણ
 કરેલ.
 પરિસર. પું० (પરિસર) અષ્ટાપદ, જનાવર.
 (૨) શહેરની પાસેનું કે સામેનું સ્થાન.
 પરિસહ. પુ० (પરિસહ) ઉપસર્ગ; ભૂખ તરસ
 વગેરે બાધીસ પરિપહ સહન કરવાં તે.
 પરિસા. સ્ત્રી० (પરિસા) પ્રખ્યાત; સભા. (૨)
 પરિવાર.
 પરિસાહ. ત્રિ० (પરિસાહિત) જેમાંથી સહે-
 જસાજ પાણી ઝરતુ હોય એવું કાચું.
 પરિસાહ. પું० (પરિસાહ) વિનાશ કરવો તે.
 (૨) પાડતું; પટકતું.
 પરિસાહ્ય. ન० (પરિસાહ્ય) ગર્ભપાત કરવો;
 ગર્ભનું પાડતું.
 પરિસાહ્યાયા. સ્ત્રી० (પરિસાહ્યાયિકા) રસ્તામાં
 બેરાતું-ઢોળાતું હોય તેવી રીતે આહારાદિ
 લઈ આવવા તે.
 પરિસાહિ. સ્ત્રી० (પરિસાહ) વેરાતું; ઢોળાતું.
 પરિસામંત. પું० (પરિસમંત) પર્વન્તવર્તિ પ્ર-
 દેશ; અંતભાગ. (૨) ચારેતરફ.
 પરિસામિય. ત્રિ० (પરિસામિત) કાળું થયેલું.
 પરિસાચિય. ત્રિ० (પરિસાચિત) વાસી રાખેલ.
 પરિસિદ્ધ. ત્રિ० (પરિસિદ્ધ) આકી કહેલું;
 વધારાનું.
 પરિસિસ. ત્રિ० (પરિસિસ) સ્ત્રીએલ. (૨)
 નં પરિપેક; સેમન; છાંટવું તે.

પરિસિદ્ધ. ત્રિ० (પરિસિદ્ધ) પરિપદવાળા.
 પરિસોસક. ન० (પરિસોસક) આટા વગે-
 રથી બનાવેલો માથાનો આકાર.
 પરિસુક. ત્રિ० (પરિસુક) સુકેલું.
 પરિસુચ્ય. ત્રિ० (પરિસુચ્ય) સર્વથા શૂન્ય.
 પરિસુદ્ધ. ત્રિ० (પરિસુદ્ધ) શુદ્ધ; નિર્દોષ.
 પરિસેય. પું० (પરિસેય) પાણી છાંટવું તે.
 પરિસેસ. પું० (પરિસેસ) આકી રહેલ;
 અવરોધ.
 પરિસેસિય. ત્રિ० (પરિસેસિત) આકી રહેલ.
 પરિસોસિય. ત્રિ० (પરિસોસિત) સુકવી
 નાખેલું.
 પરિસોહિય. ત્રિ० (પરિસોહિત) વિશેષ શોધેલું.
 પરિસ્સંત. ત્રિ० (પરિસ્સાન્ત) અતિશય થાકેલ;
 શ્રમિત થયેલ.
 પરિસ્સમ. પું० (પરિસ્સમ) પરિશ્રમ; થાક.
 પરિસ્સવ. પું० (પરિસ્સવ) કર્મે તજવાના
 સ્થાન; કર્મે છોડવાના હેતુ. (૨) આસન;
 કર્મેન્નધનું કારણ.
 પરિસ્સાચિ. ત્રિ० (પરિસાચિત) કર્મેન્નધ કરનાર.
 પરિહ. પુ० (પરિહ) અજેલા; ભોગળ.
 પરિહત્ય. ત્રિ० () હુશીયાર; નિપુણ
 (૨) ધણું; ઝાઝું. (૩) ભરેલું; ભરપુર.
 પરિહર્યા. ન० (પરિહર્યા) } દૂર કરવું.
 પરિહર્યા. સ્ત્રી० (પરિહર્યા) } (૨) પરિભોગ.
 પરિહરિય. ત્રિ० (પરિહર) તજેલું; છોડેલું.
 પરહા. સ્ત્રી० (પરિહા) નીચે સાંકડી અને
 ઉપર પહોળી એટલી ખાંધ.
 પરિહાયા. ન० (પરિહાયા) વસ્ત્રાદિક પહેરવા
 તે; પોષાક.
 પરિહાચિ. સ્ત્રી० (પરિહાચિ) હાનિ; ઘટાડો.
 પરિહાર. પું० (પરિહાર) માસ લઘુમાસાદિ
 પ્રાયશ્ચિત તપવિશેષ. (૨) ત્યજવું તે;
 ત્યાગ. (૩) પરિભોગ.
 પરિહારગ. ત્રિ० (પરિહારગ) પાપકર્મને દૂર
 કરનાર.

પરિહારવિશુદ્ધિ. ન૦ (પરિહારવિશુદ્ધિ) પરિહાર
વિશુદ્ધિ આરિત્ર; આરિત્રના પાંચ પ્રકાર-
માંનો ત્રીજો પ્રકાર.

પરિહારવિશુદ્ધિ પુ૦ (પરિહારવિશુદ્ધિ) પરિહાર
વિશુદ્ધિ આરિત્રવાન્ સાધુ.

પરિહારવિશુદ્ધિય. ન૦ (પરિહારવિશુદ્ધિય)
પરિહારવિશુદ્ધિ તપવિશિષ્ટ આરિત્ર; પાંચ
આરિત્રમાંનું ત્રીજું આરિત્ર.

પરિહારિ. ત્રિ૦ (પરિહારિ) પરિહાર કરનાર.

પરિહારિય પુ૦ (પરિહારિક) દોષનો પરિહાર
કરી શુદ્ધ આહાર લેનાર સાધુ. (૨)
ત્રિ૦ પરિત્યાગ કરનાર.

પરિહારિય. ત્રિ૦ (પરિહાર્ય) પરિહારવા-ત-
જ્યા યોગ્ય.

પરિહાસ. પું૦ (પરિહાસ) હાસ્ય; મસ્કરી.

પરિહાસણા. સ્ત્રી૦ (પરિહાસણ) ઉપાલમ્બ.

પરિહિ. પુ૦ (પરિહિ) ઘેરાવો.

પરિહિય. ત્રિ૦ (પરિહિત) ધારણ કરેલું;
પહેરેલું.

પરિહીય. } ત્રિ૦ (પરિહીન) રહિત; હીન.

પરિહીન. } (૨) કમઃ ન્યૂન. (૩) ન૦
દાસ; અપય્ય.

પરિહેત્ત. ન૦ (પરિહાર્યેક) આશ્રયણ વિશેષ.

પરીસહ. પું૦ (પરીસહ) સાધુઓએ સહન
કરવાનું ભૂખ તરસ વગેરેનું કષ્ટ.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) ઈન્દ્રિયોની સહાયતાથી
થતું જ્ઞાન; પરોક્ષજ્ઞાન.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રરોક્ષિત) રોએલું; રદન
કરેલ.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પરોક્ષ) કડિન; કડંક.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રરોક્ષ) ઉગ્રેલું; વધેલું.

પરોક્ષણ. } સ્ત્રી૦ (પ્રરુષણ) પ્રરુષણ

પરોક્ષણ. } કરતી.

પરોક્ષિત. ત્રિ૦ (પ્રરુષિત) નિરુપણ કરેલ.

પરોક્ષ. પ્ર૦ () ૫૨મ દિવસે.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રરોક્ષિત) રદન કરવું.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) ઈન્દ્રિય અને મનની
સહાયથી જે જ્ઞાન થાય તે; પરોક્ષજ્ઞાન;
પ્રત્યક્ષ નહીં તે.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રરુષ) અન્યોન્ય.

પરોક્ષ. ન૦ () અભ્યર્થનું ભોધ.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) એક પ્રકારનું વર્ણન; આર
તોષા. (૨) દશમા દેવલોકનું એક વિ-
માન. (૩) માંસ.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રલક્ષ) ઉદ્ધમન.

પરોક્ષ. પું૦ (પ્રલક્ષ) કુંભાગી; પ્યાગ.

પરોક્ષ. પુ૦ (પ્રલક્ષ) લુપ્ત; લટકતાં ફળોનો
કુમળો. (૨) કણસલો. (૩) ત્રિ૦ દીર્ઘ;
લાંબુ. (૪) ન૦ ફળ. (૫) પડિસેહવાના
વસ્ત્રોના ખુણા લંબાવવાથી-ખેંચવાથી લા-
ગતો દોષ; પડિસેહવાના દોષનો એક પ્રકાર.
(૬) મહાશુદ્ધ દેવલોકનું એક વિમાન.
(૭) કુમળું; એક જાનનું ધરેલું. (૮)
પ્રજ્ઞા નામે આઠમું મુહૂર્ત. (૯) પ્રજ્ઞા
નામનો ગ્રહ. (૧૦) રચક પર્વતનું એક
શિખર.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રલક્ષ) કુમળું.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રલક્ષિત) લટકાવેલ.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રલક્ષણીય) લાંબું.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્રલક્ષ) રજન થયેલ;
અનુરાગવાળો.

પરોક્ષ. ન૦ (પરોક્ષ) તલનો છુંદો; તલવટ.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રલક્ષિત) વિશેષ કીડા.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્લક્ષ) ઉછળતું તે.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્રલક્ષિત) અર્થરહિત બંધનું તે.

પરોક્ષ. સ્ત્રી૦ (પરોક્ષિકા) એકસો
પળની એક તુલા.

પરોક્ષ. ત્રિ૦ (પ્લાયિત) ભાગી ગયેલ.

પરોક્ષ. } ન૦ (પ્લાયન) નાશી જવું તે.

પરોક્ષ. } પ્લાયણ.

પરોક્ષ. ન૦ (પ્લાય) પરાળ; ધર્મ વગેરેનો
શુદ્ધિ.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) पञ्चाङ्ग पाञ्चाङ्ग.
पञ्चाङ्गरीक. पुं० (पञ्चाङ्गरीक) पञ्चाङ्गनी
भेदक.

पञ्चाङ्ग. पुं० (प्रजाप) निरर्थक भेदपुं० ते.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (प्रजापक) प्रजाप-पञ्चाङ्ग
करनार.

पञ्चाङ्ग. त्रि० (प्रजापिन्) प्रजाप-पञ्चाङ्ग
करनार.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) आभरानुं जाड. (२)
द्विष्टाङ्गभार देवतानुं चैत्यवृक्ष. (३) पञ्चाङ्ग
नाभने देवता. (४) पत्र; पाङ्क.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) आभराने नामे
पाङ्कु कर्धनुं नाम.

पञ्चाङ्ग. न० (पञ्चाङ्ग) अद्रसाव
वनना आठ द्विष्टाङ्ग कूटमांनुं अङ्गु कूट-
शिभर.

पञ्चाङ्ग. पुं० (पञ्चाङ्ग) भात्रोयो; भातई-
अधुनीत करवानुं आभन.

पञ्चाङ्ग. स्त्री० (पञ्चाङ्गिका) छात्रनी अ-
नावेयी आङ्गि.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) पञ्चम.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) पञ्चमने छे-
तरनार.

पञ्चमस्क. न० (पञ्चमस्क) भाया; कपट.

पञ्चमस्क. स्त्री० (पञ्चमस्क) भाया
पञ्चमस्क. स्त्री० (पञ्चमस्क) भाया
ते. (२) भाया. (३) भायाभिन्नि विशेष.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) विशेष अ-
धुनार; विशेष.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) कुक-
पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) भि.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) प्रसारित.

पञ्चमस्क. न० (पञ्चमस्क) अङ्क भेद
(आर भाङ्ग) ने भाङ्गे पञ्चमस्क कुवे
भाङ्गी वाङ्गाभयी हांसी हांसीने भाङ्गी
पञ्ची सो सो वरसे अङ्क अङ्क कङ्कता

नेटका वभतभां कुवे तदन भाङ्गी भाय
तेटको वभत; कुवानी उभभाङ्गे मञ्चुतो
काङ्ग.

पञ्चमस्क. स्त्री० (पञ्चमस्क) भाया.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) भाय भाङ्ग.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) भाङ्ग; काङ्ग.
(२) भाङ्ग. (३) भाङ्गि.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) भाङ्ग.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) भाङ्ग; काङ्ग-
वाङ्ग (२) परिवार युक्त.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) भाङ्ग.

पञ्चमस्क. न० (पञ्चमस्क) सङ्ग वाङ्ग; भाङ्गि. केश.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) भाङ्गि " पञ्च-
भाङ्गि " शङ्क.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) भाङ्गिभाङ्ग; अङ्ग.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) पञ्चमस्क; निष्पति.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) पञ्चमस्क अङ्ग
पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) पञ्चमस्क.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) भाङ्गिभाङ्ग
अङ्गिभाङ्ग (२) पञ्चमस्क भाङ्ग; सपाटी.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) सङ्ग; सङ्ग.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) भाङ्गि; नुङ्कान.
(२) पञ्चमस्क; अङ्गिभाङ्ग. (३) पञ्चमस्क. (४)

पञ्चमस्क. भाङ्गिभाङ्ग.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) भाङ्गिभाङ्ग.

पञ्चमस्क. त्रि० (पञ्चमस्क) भाङ्गिभाङ्ग; भाङ्गि.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) भाङ्गिभाङ्ग
उपरने भाङ्गिभाङ्ग भाङ्ग.

पञ्चमस्क. न० (पञ्चमस्क) निन्दनीय कर्म; अ-
शुभ कृत्य. (२) भाङ्गिभाङ्गिभाङ्गि भाङ्गि

कर्म. (३) भाङ्गिभाङ्गि. (४) भाङ्गि. (५)
कर्म; भाङ्गि. (६) भाङ्गिभाङ्गि.

पञ्चमस्क. न० (पञ्चमस्क) भाङ्गिभाङ्गि "पञ्चमस्क"
शङ्क.

पञ्चमस्क. पुं० (पञ्चमस्क) पञ्चमस्क. (२) भाङ्गिभाङ्गि.
(३) पञ्चमस्क. (४) पञ्चमस्क.

પલિંગ્કા. સી० (પર્વઙ્ક) પશાંડીવાળી
મેસતું; પશાસન.

પલિવંત. પું० (પર્વન્ત) અંત; છેડા. (૨)
સીમાઙ ઉપર આવેલ પ્રદેશ. (૩) ત્રિ०
અવસાનવાળું; અન્તવાળું.

પલિપટ્ટ. પું० (પરિપત્ત) અનંતીકૃત્સર્પિણી
અને અવસર્પિણી પરિભ્રમણના વિશેષ;
પુરુષપરિવર્તન.

પલિપટ્ટાણ. } ન० (પરિપટ્ટાણ) કર્મસ્થાન;
પલિપટ્ટાણ. } કારખાનું.

પલિપટ્ટસમો. જ્ઞ० (પરિપટ્ટસમ) પાસે;
આભુઆભુ.

પત્તીય. ત્રિ० (પ્રતીય) અતિલીન. (૨) સં-
બંધ.

પલીમંથ. પું० (પલિમંથ) સંયમનું વિધ.

પત્તીચત. ત્રિ० (પ્રતીચક) આગનાફ.

પત્તીચય. ન० (પ્રતીચન) સંગમતુ; બળતું.

પત્તપણ. ન० (પ્રતોપન) પ્રલોપ.

પલ્લટ્ટ. ત્રિ० (પર્વત) બ્યામ; ભરપુર.

પલ્લોહ ત્રિ० (પ્રલોકિત) અવલોકન કરનાર;
ભેનાર.

પજોયણ. ન० (પ્રલોકન) } ભેતું તે.

પજોયણા. સી० (પ્રલોકના) }

પજ્ઞ. પું० (પલ્લ) પાલો; પાલાને આકારે
કુવો. (૨) પાન્ય રાખવાનો ફોડો; ફોડાર.

(૩) પદ્યોપમ; કાળમાન વિશેષ.

પજ્ઞક. } પું० (પલ્લક) પદ્ય.

પજ્ઞા. }

પજ્ઞચણ. ન० (પ્રલંચન) ઓળંગતું.

પજ્ઞા. પું० (પલ્લક) પાલો; લાટ દેશ પ્રસિદ્ધ
અનાજ માપવાનું પાત્ર. (૨) ભવનપતિના
અવધિજ્ઞાનનો આકાર.

પજ્ઞ. પું० () પર્વત વિશેષ.

પજ્ઞ. ન० (પલ્લક) નાનું તળાવ; તકાવડી.

પજ્ઞ. પું० (પલ્લ) નવાં પાંદાં.

પજ્ઞ. પું० (પર્વ) સુઓ " પજ્ઞવ "
શબ્દ.

પજ્ઞવિય. ત્રિ० (પજ્ઞવિત) નવપક્ષવ; નવાં
અંકુરવાળું.

પજ્ઞવિયા. સી० (પજ્ઞવિ) પલ્લવ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલી ઘસી.

પજ્ઞી. સી० (પજી) ચોરોને રહેવાનું સ્થાન.

પજ્ઞીય. ત્રિ० (પ્રલીન) લીન થયેલું.

પજ્ઞોય. પું० () એ દ્વિવિધ જીવ
વિશેષ.

પલ્લુત્થ. ત્રિ० (પર્વત) મુકેશ; રાખેશ. (૨)
ફેફસ.

પલ્લુત્થિયા. સી० (પર્વતિકા) આસન વિશેષ;
પશાંડી; વચ્ચી કે જુવચી બન્ને કુંડલ
બાંધવા તે.

પલ્લવ. પું० (પલ્લ) પલ્લવ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશના રહીશ.

પલ્લવિ. પું० (પલ્લવિ) હાથીની પીઠ ઉપર
નાખવાની મુલ.

પલ્લવિયા. સી० (પલ્લવિકા) પલ્લવ દેશમાં
ઉત્પન્ન થયેલી ઘસી.

પલ્લામ. પું० (પ્રલ્લાદ) આવતી ચોવીસીના
પાંચમા પ્રતિવાસુદેવ. (૨) આનંદ.

પલ્લાયણ. ન० (પ્રલ્લાદન) ખુશી થતું.

પલ્લાયણિજ્ઞ. ત્રિ० (પ્રલ્લાદનીય) હાથ ઉપ-
ભવે તેવું.

પર્વગમ. પું० (પર્વગમ) વાનર.

પર્વચ. પું० (પ્રવચ) પ્રપંચ; વિસ્તાર. (૨)
વિકલ્પ; ભેદ. (૩) કલેશ. (૪) કુટિલતા.
(૫) સંસાર.

પર્વચણ. ન० (પ્રવચન) ઠગતું તે.

પર્વચા. સી० (પ્રવચ) માથાસની દશ દ-
શાઓ પેટી સાતમી દશા; ૬૨ થી ૭૦
વરસ સુધીની અવસ્થા કે જેમાં સરી-
રમળ ઘટતાં મનનો પ્રપંચ વધે છે.

પર્વપુજ. પું० ન० () એક જાતની
માઝા પાકવાની જાળ.

પવન. } પું. (પ્લવક) વાનરની પેઠે કુ-
પવન. } દનાર. (૨) તરનાર. (૩) પું.

પક્ષી. (૪) સુવર્ણકુમાર જાતના દેવતા.

પવનાપચિમસિ. પું. (પર્ગપચિમસિ) ડર
નાટકમાંનું એક.

પવહયા. ન. (પ્રવહ) પડી જવું; અધઃપાત.

પવહયાયા. ક્તી. (પ્રવહ) પડવું.

પવહુયા. ન. (પ્રવર્ધન) વૃદ્ધિ હેતુ; વૃદ્ધિકારક.

પવયા. ન. (હવન) કુદવું. (૨) તરવું.

પવયા. પું. (પવન) પવન; વાયુ. (૨)

પવનકુમાર; ભવનપતિની એક જાત.

પવયાકિલ્લ. પું. (હવનકલ્પ) નૌકા; વહાણ.

પવચયા. ત્રિ. (પ્રવચ) પામેલું.

પવત્ત. ત્રિ. (પ્રવૃત્ત) પ્રવૃત્ત થયેલ. (૨)

ખીજાઓને યાનાદિકમાં પ્રવર્તાવનાર.

પવત્તયા. ન. (પ્રવર્તન) પ્રવૃત્તિ; ઉદ્વેગ. (૨)

ત્રિ. પ્રવૃત્તિવાળા.

પવત્તય. પું. (પ્રવર્તક) પ્રવર્તાવનાર; પ્રવૃત્તિ
કરાવનાર. (૨) દીર્ઘસ્વરથી આરંભાય
તેજા એક રાગ.

પવત્તિ ક્તી. (પ્રવૃત્તિ) વૃત્તાન્ત; હીનચાલ.
(૨) પ્રવર્તન.

પવત્તિ. પું. (પ્રવર્તિત્) સાધુઓને સંયમ
પ્રવૃત્તિમાં જોડનાર; પ્રવર્તક.

પવત્તિહી. ક્તી. (પ્રવર્તિત્) પ્રવૃત્તિ કરાવનાર
સાધ્વી.

પવત્તિય. ત્રિ. (પ્રવર્તિત) પ્રવૃત્ત કરેલ.

પવત્તિવાડય. ત્રિ. (પ્રવૃત્તિવાદ) પ્રવૃત્તિમાં
ભાગેલ.

પવત્તય. ન. (પ્રવક્ત) આસન ઉપર બિછા-
વેલું વસ્ત્ર; ઓઢાડ; ચાદર.

પવક્ત. પું. (પવન) જુઓ “ પવણ ” સંદ્.

પવક્ત. ત્રિ. (પ્રવક્ત) પ્રાપ્ત થયેલ; મેળવેલ.

પવચ. ત્રિ. (પ્રવચ) કુદનાર.

પવચાલ. ન. (પ્રવક્ત) આગમ; શાસ્ત્ર;
ભૂવંશ વચન. (આચાર્યાદિ સ્વનો-

સિદ્ધાન્ત.) (૨) જૈનસંધ. (૩) આગ-
મજ્ઞાન.

પવચયાદેવી. ક્તી. (પ્રવચનદેવી) શ્રુતદેવી;
શાસનદેવી.

પવચયામાયા. ક્તી. (પ્રવચનમાતૃ) આચારા-
ગાદિ સૂત્રના આધારભૂત સંધની માતા;
આઠ પ્રવચન માતા; પાંચ સમિતિ અને
ત્રણ શુભિ.

પવચયાસાર. પું. (પ્રવચનસાર) સિદ્ધાન્તનો
સાર; આગમ રહસ્ય.

પવચ. ત્રિ. (પ્રવચ) શ્રેષ્ઠ; પ્રધાન.

પવચરા. ક્તી. (પ્રવચરા) વાસુપૂજ્ય પ્રજુની
શાસન દેવીનું નામ.

પવહ. પું. (પ્રવાહ) નદીનો પ્રવાહ; વહેણ.

પવહ. ત્રિ. (પ્રવહ) વહેનાર. (૨) ટપકનાર;
ચૂનાર.

પવહયા. પું. ન. (પ્રવહણ) જહાજ; વહાણ.
(૨) ગાડી આદિ વાહન.

પવા. ક્તી. (પ્રવા) જળાશય. (૨) પાણીનું
પર્વ. (૩) પાણીનો પીઆવો.

પવામ્. પું. (પ્રવાલ) આઆર્થ-શુદ્ધિ ઉપદેશ.
(૨) હલ; મિષ. (૩) સુરાઇ.

પવાલ ત્રિ. (પ્રવાલિ) વાદવિવાદ કરનાર.
(૨) દર્શનિક.

પવાલમ્. ત્રિ. (પ્રવાલિ) વગાડેલું; બળવેલું.

પવાલ્ય. પું. (પ્રવાલુક) પ્રતિવાદી. (૨)
પરંધર્મી.

પવાત. પું. (પ્રવાત) ઠેસ વાગે ને પડી જવાય
તેવું સ્થાન.

પવાદિ. ત્રિ. (પ્રવાલિ) અન્યતીર્થી; જૈન-
ધર્મની સામે વાદ કરનાર.

પવાય. પું. (પ્રવાલ) પરંપરા પ્રાપ્ત ઉપદેશ.
(૨) મત; દર્શન.

પવાય. પું. (પ્રવાત) વિશેષ પવન. (૨)
ત્રિ. પવનચાણું સ્થાન. (૩) પવન
રહિત.

પવાય. પું (પ્રપાત) પાણીનો દરેડો. (૨) પતન.

પવાયઞ્ચ. પું (પ્રવાચક) સાસ્ત્રનું પ્રવચન— વ્યાખ્યાન કરનાર; અધ્યાપક.

પવાયશ્ચા. સ્ત્રી (પ્રવાચના) પઠન; અધ્યયન.

પવાયદ્વદ્. પું (પ્રપાતદ્વદ્) પર્વત ઉપરનું સરોવર જ્યાંથી નદી નીકળતી હોય તે.

પવાલ. પું (પ્રગલ) પરવાળું; એક જાતનું ઝવેરાત. (૨) કેમળ પાંદડું; પાંદડાની ટીસી. (૩) મુંગો.

પવાસ. પું (પ્રવાસ) પ્રવાસ; મુસાફરી.

પવાસિય. ત્રિ (પ્રવાસિત) પરદેશ ગયેલું; પ્રવાસ કરેલ.

પવાસિય. ત્રિ (પ્રજ્ઞ) વરસેલ.

પવાહ. પું (પ્રવાહ) પાણીનો પ્રવાહ.

પવિશ્યાણ. ત્રિ (પ્રવિશીર્ણ) વ્યાપ્ત. (૨) વિ ક્ષિપ્ત; નિરસ્ત.

પવિશ્યાણ. ત્રિ (પ્રવિશીર્ણ) આપેલ.

પવિચ્ચરિય. ત્રિ (પ્રવિચ્ચરિત) ગતિદ્વારા સર્વે વ્યાપ્ત થયેલ.

પવિજ્ઞાલ. ત્રિ (પ્રવિજ્ઞાલ) કીચડવાળું; રૂંધિરાદિથી વ્યાપ્ત. (૨) પ્રજ્ઞવિત.

પવિદ્. ત્રિ (પ્રવિદ્) સમાધિ ગયેલ; અતર્જીત; દાખલ થયેલ.

પવિતચ્ચિકિય. ન (પ્રવિતર્કિત) તર્ક; વિચાર; આશંકા.

પવિત્ત. ત્રિ (પવિત્ર) વિશુદ્ધ; પવિત્ર.

પવિત્ત. ત્રિ (પ્રવૃત્ત) કાર્ય કરવા પ્રવર્તેલું.

પવિત્તય. ન (પવિત્તક) ત્રાંયાની વીંટી; પવિત્રી.

પવિસિ. પું (પ્રવર્તિત) સાધુઓને વૈયાવચ્ચ આદિ કાર્યમાં પ્રવૃત્તિ કરાવનાર સાધુ; પ્રવર્તક પદવી ધારી મુનિ.

પવિસિ. સ્ત્રી (પ્રવૃત્તિ) પ્રવૃત્તિ; લીલચાલ; સમાચાર.

પવિસિશી. સ્ત્રી (પ્રવર્તિતી) સાધ્વીઓને સંયમમાં પ્રવર્તાવનાર સાધ્વી; પ્રવર્તિની સાધ્વી.

પવિત્થર. પું (પ્રવિસ્તર) ધરવખરી; પરિમહ. (૨) વિસ્તાર.

પવિત્થરિઞ્ચ. ત્રિ (પ્રવિતીર્ણ) દેશાયેલું; વિસ્તાર પામેલું.

પવિદ્. ત્રિ (પ્રવિદ્) વ્યવસ્થા વિના વંદના કરવી તે; વંદનાના ૩૨ દોષમાંનો ત્રીજો દોષ.

પવિચ્ચત્ત. ત્રિ (પ્રવિચ્ચત્ત) ખસ પામેલ; નબ્ત થયેલ.

પવિમત્ત. ત્રિ (પ્રવિમત્ત) મુકર કરેલું; વહે ચેલું.

પવિમત્તિ. સ્ત્રી (પ્રવિમત્તિ) } વિભાગ; પવિમાત્ર. પું (પ્રવિમાત્ર) } પૃથક્કરણ.

પવિમોચણ. ન (પ્રવિમોચણ) મુકર; રાખતું. (૨) પરિભાગ.

પવિચ્ચક્રિય. ન (પ્રવિચ્ચક્રિત) વિકલ્પ; વિતર્ક.

પવિચ્ચક્ષણ. ત્રિ (પ્રવિચ્ચક્ષણ) પ્રવીણ; હુશીયાર.

પવિચાર. પું (પ્રવિચાર) મૈથુન.

પવિચારણ. ન (પ્રવિચારણ) હરતું હરતું. (૨) પત્નવણાસત્રના ૩૪ મા પદનું નામ કે જેમાં પ્રવિચારણા-વિષયસેવનનું વર્ણન છે.

પવિચાસિય. ત્રિ (પ્રવિચાસિત) ખીલેલું.

પવિચરલ. ત્રિ (પ્રવિચરલ) થોડું (૨) સાન્તર.

પવિચરજ્ઞિય. ત્રિ () વિસ્તારવાળું.

પવિલીયા. ત્રિ (પ્રવિલીન) લીન થયેલું; મળેલું.

પવિસણ. ન (પ્રવેશન) દાખલ થવું તે.

પવિસિદ્ધ. ત્રિ (પ્રવિસિદ્ધ) ખીળ કરવા વધારે; વિશેષતાવાળું.

પવિસિય. ત્રિ (પ્રવેશિત) અન્ન દાખલ થયેલું.

પરિસિદ્ધાંતી. સ્ત્રી (પ્રવેશિતાંતી) જેના અંગમાં દેવતાનો પ્રવેશ છે તેવી સ્ત્રી.

પરીક્ષક. ત્રિ (પ્રવીક્ષિત) વીજેશું; હવાને આધારે અધાવેશ.

પરીક્ષ. ત્રિ (પ્રવીક્ષ) ચતુર; શુદ્ધિમાન.

પરીક્ષ્યા. સ્ત્રી (પ્રવીક્ષતા) ચતુરાધ.

પરુદ. ત્રિ (પ્રખુદ) નીકળેશું.

પરેશ. ત્રિ (પ્રવેશિત) જાણાવેશ; નિવેદન કરેશ; દર્શાવેશ. (૨) ભેટ કરેશ.

પરેશિય. ત્રિ (પ્રવેશિત) કંપાપમાન થયેશ; કુળેશ.

પરેસ. પું (પ્રવેશ) પ્રવેશ કરવો.

પરેસક. ત્રિ (પ્રવેશક) પ્રવેશ કરનાર.

પરેસશ. પું ન (પ્રવેશન) પ્રવેશ કરવો.

(૨) વિજ્ઞાતીય જન્માન્તરમાં ઉત્પત્તિ; વિજ્ઞાતીય યોનિમાં પ્રવેશ.

પરેસિ. ત્રિ (પ્રવેશિત) પ્રવેશ કરનાર.

પરુ. પું ન (પર) વાંસ, શેરડી આદિની માંઠ. (૨) તહેવારનો દીવસ. (૩) પક્ષ; પખવાડીયું. (૪) પરખડી; પાણીનું પર્વ. (૫) પર્વતની ખેખળા. (૬) કાણી, કુટણ વગેરે હાડકાનો સાંધો. (૭) આંગળીનો વેદો.

પરુદ્ય. ત્રિ (પ્રવક્ષિત) પ્રવક્ષ્યા-દીક્ષા લાંબેશ.

પરુર્ગ. પું (પરુર્ગ) અઢાર હિરવાળુ વાશ વિશેષ.

પરુક્ષ. પું ન (પરુક્ષ) માંઠવાળી વનસ્પતિ. (૨) વાશ વિશેષ.

પરુક્ષા. સ્ત્રી (પ્રવક્ષ્યા) દીક્ષા; પ્રવક્ષ્યા. (૨) અમન; અતિ.

પરુક્ષી. સ્ત્રી (પરુક્ષી) પર્વતિથી.

પરુક્ષત. પું (પરુક્ષ) પર્વત; પહાડ.

પરુક્ષિ. પું (પરુક્ષિ) કાશ્યપ ગોત્રની શાખાનો પુરુષ.

પરુક્ષ. પું ન (પરુક્ષ) પહાડ; કુંચર; પ્રજાત.

પરુક્ષક. પું (પરુક્ષ) ખીજા વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વભાવનું નામ.

પરુક્ષપરિદુક્ષ. પું ન (પરુક્ષપરિદુર્ગ) પહાડવાળો પ્રદેશ.

પરુક્ષરાહુ. પું (પરુક્ષરાહુ) સૂર્ય તથા ચન્દ્રનું પ્રહણ કરનાર એક ગ્રહ.

પરુક્ષરુક્ષ. ન (પ્રવ્યથન) કાપ ઉત્પન્ન કરવો; બધા કરવી.

પરુક્ષરુદિય. ત્રિ (પ્રવ્યથિત) પ્રખળ બધા-પીડા પામેશ; દુઃખી થયેશ.

પરુક્ષી. સ્ત્રી (પરુક્ષ) સૂર્યની બાજુ પરિવહ.

પરુક્ષાદ્યા. સ્ત્રી (પ્રત્રાજિકા) તપસ્વિની સ્ત્રી; સંન્યાસણી.

પરુક્ષાણ } ત્રિ (પ્રમ્લાન) કરમાએલું; જરા પુકાએલું

પરુક્ષાલ્યા. સ્ત્રી (પ્રત્રાજના) દીક્ષા આપવી તે.

પરુક્ષાલિય. ત્રિ (પ્રત્રાજિત) પ્રવક્ષ્યા આપેશ; દીક્ષિત કરેશ.

પરુક્ષીસંગ. પું (પરુક્ષીસક) વાશ વિશેષ.

પરુક્ષ. સ્ત્રી (પ્રવક્ષિત) હથેળીમાં માથ તેટલું માન; પસંતી.

પરુક્ષ. પું ન (પ્રસજ્ઞ) અવસર; તક. (૨) સંગતિ; સંબંધ. (૩) મૈથુન.

પરુક્ષ ત્રિ (પ્રશાન્ત) શાંત; ઉપશમેશ. (૨) પું: શાન્ત રસ.

પરુક્ષણ. ન (પ્રસન્ન) સતુતપણે પ્રવર્તવું.

પરુક્ષસ. પું (પ્રશસ્ય) લોભ. (૨) ત્રિ પ્રશંસાપાત્ર.

પરુક્ષસશ. ન (પ્રશંસન) પ્રશંસા કરવી તે.

પરુક્ષસશિલ્લ. ત્રિ (પ્રશંસનીય) પ્રશંસા કરવા યોગ્ય.

પરુક્ષસા. સ્ત્રી (પ્રશંસા) પ્રશંસા; વખાણ; શ્લાધા.

પરુક્ષસિદ્ધ. ત્રિ (પ્રશંસિત) વખાણ કરેશ; સ્તુતિ કરેશ.

પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) યદ; અતિ હુચ્ચો.
 (૨) જોરાવરીથી મેગવેલું.
 પસલ. ન. (પ્રસલ) મલ વિશેષ. (૨)
 ત્રિ. સુદર; સ્વચ્છ; નિર્મળ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસંગથી પ્રાપ્ત થયેલું.
 (૨) દુઃખથી પીડાયેલું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શ્રેષ્ઠ; પ્રશંસા કરવા
 યોગ્ય. (૨) વખણાયેલ; પ્રશંસા પામેલ
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) ધર્મશાસ્ત્ર બહુનાર;
 પાઠ કરનાર. (૨) ગણિતના અધ્યાપક.
 (૩) પ્રધાન; મતી.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) સ્વચ્છ; નિર્મળ. (૨)
 હર્ષ પામેલું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) એક જાતની મદિરા.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) દેશાન્તરમાં જનાર;
 મુસાફરી કરનાર.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) નિરોધ મહેનત; ખેદ.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) શાંતિ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) દવાવતું; શાન્તકરતું.
 પસલ. પું. () મૃત વિશેષ. (૨) મૃ-
 ગનું બચ્ચું.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) પ્રસર; વિસ્તાર.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) સફેદ ધાત્રાવાળું હરણ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) વિસ્તાર પામેલ;
 પસરેલ.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) ઉત્પતિ; જન્મ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસન્નિનો સમય.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસન્નિ; જન્મ.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) મહેરબાની; કૃપા.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) ખુશી કરતું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) વિસ્તાર કરવા રૂપ
 ક્રિયા; ન્યાયશાસ્ત્ર સંબંધ પાંચ કર્મમાંનું
 ત્રીજું કર્મ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પસારેલ; ફેલાવેલ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શૃંગારનાં સાધન;
 આશુપણ વગેરે.

પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) અસંકાર પ-
 હેરવા ઉતારવાનું ધર.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શાખામાંથી નીકળેલ
 શાખા; ડાળ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) અસંકૃત કરેલ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) શૃંગાર કરવા-
 વાળી.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પડિલેલવાના
 વખાણિક મળ્યાત રીતે ન પકડવાથી
 લાગતો દોષ; પડિલેલવાના દોષનો એક
 પ્રકાર. (૨) ત્રિ. શિથિલ; ઢીલું.
 પસલ. પું. ન. (પ્રસલ) પ્રશ્ન; સવાલ. (૨)
 મન્ત્રવિદ્યા વિશેષ; દર્પણ આદિમાં દેવ-
 તાનું આરૂપન.
 પસલ. પસલ. પું. (પ્રસલ) પૂજનારને
 તેમજ નહિ પૂજનારને મન્ત્રવિદ્યાનાબળથી
 શુભાશુભ કહેતું તે.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) જાહેર; પ્રખ્યાત.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસિદ્ધિ. (૨)
 શંકાનું સમાધાન.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) ધિષ્ણનો શિષ્ય.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) ગાય, ભેંસ વગેરે પશુ.
 (૨) અજ; બકરા.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) જનવરોની જાત.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) સુતેલું.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પશુ પુલ્ય.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) શિવ; મહાદેવ.
 પસલ. } ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસર; ઉત્પતિ.
 પસલ. } (૨) કાલ વિશેષ.
 પસલ. ત્રિ. (પ્રસલ) પ્રસર પામેલ; જન્મેલ.
 પસલ. પું. (પ્રસલ) અંતઃગત સૂત્રના
 ૧ લા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.
 (૨) અંધક વૃષ્ટિના પુત્ર નવમા દશર.
 (૩) બારમા કુલમરનું નામ. (૪) પ્રસેન-
 જી નામે ચાલુ અવસર્પિણીના પાંચમા
 કુલકર.

પસેણિ. સ્ત્રી (પ્રસેણિ) ઉપવર્ગ; છીયા, માંચી, મોચી, ગાછા, સપ્ત, લુહાર, શિશ્તાન, સરાણીયા, નાચી એ નવ જાતનો કારીગર વર્ગ. (૨) પંક્તિમાંથી નીકળેલ પંક્તિ.

પસેવ્ય. પું (પ્રસેવ્ય) હમમની કાથળી.

પસ્ત. પું (પ્રસ) જુઓ “પસિય” શબ્દ.

પસ્તાસ. પું (પ્રસાસ) વિન્હેદ ગયેલ પારમા દષ્ટિવાદ અમના પીઝ વિભાગ સૂત્રનો ૨૧ મો ભેદ.

પસ્તિ. પું (પર્વતિ) જોનાર; મનિજ્ઞાન ૧ મતિઅજ્ઞાન ૨ અચક્ષુર્દર્શન ૩ એ ત્રણ ઉપયોગ મિવાય પાડીના નવ ઉપયોગ-વાળો જીવ.

પહ. પું (પયિ) રસ્તો; માર્ગ.

પહંકરા. સ્ત્રી (પ્રમેકરા) પ્રેક્ષક નામની દેવી.

પહંજય. પું (પ્રમજન) પ્રભંજન નામના એક ઇદ્ર.

પહકર. પું (પ્રકર) સમૂહ; જથ્થો.

પહટ્ટ. ત્રિ (પ્રહટ્ટ) આનન્દ પામેલ.

પહસિય. } ત્રિ (પ્રહત) મારવામાં આવેલ.

પહય. }

પહર. પું (પ્રહર) પહોર.

પહરય. નં (પ્રહરણ) આપુધ; શસ્ત્ર.

પહરયારયણ. નં (પ્રહરયણ) શસ્ત્રરત્ન; શ્રેષ્ઠ હથિયાર.

પહરાય્યા. સ્ત્રી (પયરાજિકા) એક તરેહની લિપિ; ૧૮ લિપિમાંની એક.

પહરાય. પું (પ્રમરાજ) ભરત ક્ષેત્રના છઠ્ઠા પ્રતિવાસુદેવ.

પહવ. પું (પ્રમવ) ઉત્પત્તિ સ્થાન.

પહવીકરણ. નં (પ્રહીકરણ) અનઅને નમ્ર બનાવનાર.

પહસિય. ત્રિ (પ્રહસિત) હસેલું; ખુશી થયેલું. (૨) નં હાસ્ય.

પહસિર. ત્રિ (પ્રહસનશીલ) હસ્યુભો.

પહા. સ્ત્રી (પ્રયા) ખ્યાતિ.

પહા. સ્ત્રી (પ્રમા) કાન્તિ; તેજ.

પહાણ નં (પ્રહાણ) નાશ; હાનિ.

પહાણ. ત્રિ (પ્રવાન) શ્રેષ્ઠ; ઉત્તમ; મુખ્ય. (૨) સાંખ્યમતાભિમત મુનિ; સત્ત્વ, રજ્જ અને તમસની સામ્યાવસ્થા.

પહાણર્થ. ત્રિ (પ્રવાળત) સંપત્તિ; સમાધિવાળો.

પહાણિ. સ્ત્રી (પ્રહાણિ) વિનાશ.

પહાવ. નં (પ્રમાત) પ્રાતઃકાળ.

પહાયા. સ્ત્રી (પ્રમાયા) વનસ્પતિ વિશેષ.

પહાર. પું (પ્રહાર) પ્રહાર; માર; ધા.

પહારાહ્યા. સ્ત્રી (પ્રમારાતિકા) અદાર લિપિમાંની સાતમી લિપિ.

પહારેસાર. ત્રિ (પ્રહારયિત) ચિન્તન કરનાર.

પહાવ. પું (પ્રમાવ) પરાક્રમ; માહાત્મ્ય.

પહાવિય. ત્રિ (પ્રમાવિત) દોડેલ; દોટ કાઢેલ.

પહાસ. પું (પ્રમાસ) પ્રભાસનામના શ્રી મહાવીરસ્વામિના અગીયારમા ગણધર.

પહિસય. ત્રિ (પ્રહિસક) દિસા કરનાર

પહિટ્ટ. ત્રિ (પ્રહટ્ટ) ખુશી થયેલ.

પહિય. ત્રિ (પ્રથિત) વિસ્તાર પામેલ. (૨) પ્રસિદ્ધ.

પહિય. ત્રિ (પથિક) મુસાફર.

પહિય. ત્રિ (પ્રહિત) મોકલેલું.

પહીણ. ત્રિ (પ્રહીન) નષ્ટ થયેલ; હાનિ પામેલ; રહિત.

પહુ. ત્રિ (પ્રમુ) સમર્થ; શક્તિમાન; સ્વામી.

પહુર્નવ. પું (પ્રહુર્નવ) દશમા તીર્થકરના ૧ લા ગણધરનું નામ.

પહેણ. નં (પ્રહેણ) લાલું; આવની વસ્તુ સંબંધીને ઘેર આપવી તે. (૨) વિવાહ પછી કન્યાના બાપને ઘેર ભોજન થાય તે; ગોરવ.

પહેરક. પું (પ્રહેક) આભરણ વિશેષ.

પહેલિયા. સ્ત્રી. (પ્રહેલિકા) ગુપ્ત આશયવાળું
પદ. (૨) તેમાં પદ બનાવવાની કળા.
પહોલિર ત્રિ. (પ્રવૃત્ત) નિસ્સામાં ઘેરાતી
આખવાળો.

પાહ. ત્રિ. (પાતિન્) પડનાર; બ્રષ્ટ થનાર.
પાહ્ય ત્રિ. (પાથિત) પીવરાવેલું.
પાહ્ન. પુ. (પશતિ) પેદલ.
પાહ્ન. ન. (પ્રાચીન્ય) પ્રાચીન્ય નામનું ગોત્ર.
પાહ્મ. ત્રિ. (પાત્મ) પડવા યોગ્ય.
પાહ્મ. ત્રિ. (પાક્ય) પકાવવાને યોગ્ય. (૨)
કાળ પ્રામ; મૃત.

પાહ્યા. સ્ત્રી. (પાદિકા) પગ.
પાઈ. સ્ત્રી. (પાત્રી) ન્હાનું પાત્ર; પાતરી.
પાઈ સ્ત્રી. (પ્રાત્રી) પૂર્વદિશા.
પાઈળ ત્રિ. (પ્રાચીન) પૂર્વ દિશા સંબંધી.
(૨) ન. ગોત્ર વિશેષ. (૩) પુ. સ્ત્રી.
તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પાહેળા. સ્ત્રી. (પ્રાચીના) પૂર્વદિશા.
પાહ. પુ. (પાથુ) ગુફા.
પાહ પ્રા. સ્ત્રી. (પાહુકા) લાકડાની આખડી.
પાઈં પ્ર. (પ્રાહુર્) પ્રકાશ; પ્રગટ.
પાઈંદ્રણ. ન. (પાદોન્દ્રજન) રમેદરણ.
પાહકરણ. ન. (પ્રાહુકરણ) પ્રગટ કરવું તે.
પાહકામ. ત્રિ. (પાહુકામ) પોતાની ઇચ્છાવાળો.
પાહકકર. ત્રિ. (પ્રાહુકર) પ્રગટ કરનાર.
પાહકલાલય. ન. (પાદલાલક) બાંધા
ગયા પછી પગ ધોવા પડે તે જગ્યા;
પાથખાનું.

પાહગરણ. ન. (પ્રાહુગરણ) અધારામાંથી
અજવાળે લાવેલો આહાર.
પાહમ. ત્રિ. (પ્રાયોગ્ય) પ્રહણ કરવાને યોગ્ય.
પાહમહણ. ન. (પાત્રમહણ) પગે લાગવું તે;
વંદન.
પાહક. ત્રિ. (પ્રાહુત) હાંકેલું. (૨) ન. વસ્ત્ર.
પાહપ્પમા. સ્ત્રી. (પ્રાહુપ્રમા) પ્રાતઃકાળની
કાંતિ

પાહપ્પમાય. ત્રિ. (પ્રાહુપ્રમાત) જેમાં પ્રગટ.
પહે પ્રમા દેખાપ તેવો સમય; સવાર.
પાહમ્મવળા. સ્ત્રી. (પ્રાહુમ્મવ) પ્રગટ થવું.
પાહમ્માવ. પુ. (પ્રાહુમાવ) પ્રગટ થવું.
પાહમ્મૂય. ત્રિ. (પ્રાહુમ્મૂત) પ્રગટ થયેલ;
બહાર આવેલ.

પાહય. ત્રિ. (પ્રાહુત) હાંકેલું; ઓઢેલું.
પાહયર. પુ. (પ્રાહુકર) પ્રાહુકરણ નામનો
આહારનો એક દોષ; અધારામાં પડેલ
વસ્તુ ત્રીવો પ્રગટાવી સાધુને આપવાથી
સાધુને લાગતો એક દોષ.

પાહયા. સ્ત્રી. (પાહુકા) પાવડી; આખડી.
પાહરણ. ન. (પ્રાહરણ) આચ્છાદન; દુપટ્ટો;
વસ્ત્ર.

પાહુ. ન. (પાહુકા) પાહુકા; આખડી.
પાહ. ન. (પાથ) પગ ધોવાનું પાણી.
પાહવગમ. પુ. } (પાહોવગમન) વૃક્ષની
પાહવગમણ. ન. } શાખાની માફક
નિશ્ચેષ્ટ થઈ સ્વસ્થપણે અગ્ર રહી સ-
માધિ મરણ કરવું તે, સંધારાનો એક
પ્રકાર.

પાહવશાહ્યા. સ્ત્રી. (પાથોવશયિકા) } પગ
પાહવશાઈ. (પાથોવશત્રી) } ધોવાનું
પાણી આપનાર દાસી.

પાહસ. પુ. (પ્રાહુ) ચોમાસું; વર્ષાઋતુ.
પાહસિય ત્રિ. (પ્રાતિવેશિક) પડોસી.
પાહસિયા. સ્ત્રી. (પ્રાહુસિકી) મત્સરથી-
અદેખાઈથી લાગતી ક્રિયા.

પાહસિયા. સ્ત્રી. (પ્રાહુ) જુઓ “પાહસ”
શબ્દ.

પાપ. પ્ર. (પ્રાયસ્) ધણું કરીને. (૨)
અહીંથી શરૂ કરીને.

પાપણ. પ્ર. (પ્રાયણ) ધણું કરીને
પાપ્નો. પ્ર. (પ્રાતઃ) સવારનો પહોર.

પાપ્નોચર. ન. (પ્રાહુચર) દીવાનો પ્રકાશ
કરીને સાધુને આહારાદિ આપવાથી

લાગે એક દોષ; સોળ ઉદ્ભવમાંનો સાતમો દોષ.
 પામોક્ષણ. નં (પ્રાવુક્ષણ) ખુલ્લું કરવું
 પામોગ. ત્રિં (પ્રાયોગ્ય) ઉચિત; યોગ્ય.
 પામોક્ષમણ. નં (પાદોક્ષમ) ભુઓ “પા-
 ઉવગમણ” શબ્દ.
 પામોક્ષગય. ત્રિં (પાદોક્ષગય) હાથાચાલ્યા
 વિના એક આસને ધિર રહેવાની સ્થિ-
 તિને પ્રાપ્ત થયેલ.
 પામોક્ષિયા. કીં (પ્રાદેશિકી) દોષ કરવાથી
 છાતી ક્રિયા.
 પાંદુકિય. ત્રિં (પાંદુકિય) પીળા રંગનું.
 પાંદુકિય. ત્રિં (પાંદુકિય) પીળા રંગનું.
 પાંદુસુખ. પું (પાંદુસુખ) અલિનયનો એક
 બેદ.
 પાંસુલિયા કીં (પાંસુલિકા) પાંસળી; પેટની
 ઉપર બન્ને આજુએ કમાન પેટે વળેલ
 હાડકાની શ્રેણી.
 પાક. પું (પાક) પકવવું; રાંધવું તે.
 પાકસાસણ. પું (પાકસાસણ) પાક નારના
 શરૂને વશ કરનાર. ઇન્દ્ર.
 પાલિકાયણ. પું (પલિકાયણ) કૌશિક ગો-
 ત્રની શાખા. (૨) ત્રિં તે શાખામાં
 ઉત્પન્ન થયેલ.
 પાળ. પું (પાળ) રાંધવું; પકવવું.
 પાળદ્રવ્ય. ત્રિં (પ્રાકૃતિક) સાધારણ પ્રભ
 વર્ણનો માણસ.
 પાળદ્રિ. ત્રિં (પ્રવર્ણિત) પ્રવર્તક.
 પાળક. ત્રિં (પ્રકટ) ૨૫૯; ખુલ્લું. (૨)
 સીં દૂતિનો એક બેદ કે જે બહેર
 રીતે સંદેશો પહોંચાડે.
 પાળકા. નં (પ્રકટ) બહેર કરવું તે.
 પાળકિય. ત્રિં (પ્રકટિત) ૨૫૯ થયેલ.
 પાળકી. ત્રિં (પ્રવર્ણિત) આકર્ષનાર. (૨)
 પ્રવર્તક.
 પાળમ્. નં (પ્રાવુક્ષમ) બહાષ.

પાળમ્. ત્રિં (પ્રગમિત) ધાંડો; બહાષ
 મારનાર.
 પાળમ્. ત્રિં (પ્રાકૃત) પ્રાચીન; પુરાતની.
 (૨) સાધારણ; સ્વાભાવિક. (૩) આર્યા-
 વર્તની પ્રાચીન લોકશાખા.
 પાળમ્. પું (પ્રાકૃતજન) સાધારણ મનુષ્ય.
 પાળસાસણ. પું (પાકસાસણ) મન્દ્ર.
 પાળસાસણી. કીં (પાકસાસણી) ઇન્દ્રના
 વિદ્યા.
 પાળાર. પું (પ્રાકાર) કાટ; કિલ્લો.
 પાળાસ. પું (પ્રકાશ) પ્રકાશ.
 પાળાચર. પું (પ્રાજાપત્ય) વનસ્પતિના
 અધિષ્ઠાતા દેવ. (૨) વનસ્પતિ.
 પાઠ. પું (પાઠ) પાઠ; સત્રનું પર્યાય વાચક
 નામ; મૂળ પાઠ.
 પાઠીય. પું (પાઠીય) એક જાતનું માછલું.
 પાઠ્યા. નં (પાતન) વિનાશ કરવો.
 પાઠ્ય. પું (પાઠ) મહોદ્દો; શેરી.
 પાઠલ. ત્રિં (પાટલ) લાલ; રાતું (૨)
 નં રાતા ગુલાબનું વૃક્ષ (૩) ગુલાબનું
 પુલ (૪) બારમા તીર્થકરનું ચેત્યવૃક્ષ.
 પાઠલા. કીં (પાટલા) એ નામનું વૃક્ષ.
 પાઠલિપુત્ર. નં (પાટલિપુત્ર) પટણા ના-
 મનું શહેર.
 પાઠલિસેડ. નં (પાટલિસેડ) પાટલીખડ
 નામે એક નગર.
 પાઠિએક નં (પ્રત્યેક) ભુદું ભુદું; પ્ર-
 ત્યેક; દરેક.
 પાઠિકા નં (પ્રત્યેક) પ્રત્યેક; દરેક.
 પાઠિત. ત્રિં (પાતિત) પાડી નાખેલ.
 પાઠિપદ. નં (પ્રતિપદ) અભિપ્રાય; સામ્ય.
 પાઠિય. ત્રિં (પાતિત) પારેલું; ખંડિત કરેલ.
 પાઠિયંતિય. નં (પ્રાત્યંતિક) અલિનયના
 ચાર પ્રકારમાંનો બીજો પ્રકાર.
 પાઠિયક. નં (પ્રત્યેક) દરેક; એકેક.
 પાઠિયા. કીં (પાટિયા) ઉત્તરીયવચ્ચ; સાડી.

પાઠિકામ્ર. પું (પ્રતિપદ) } ૫૩૯; એકમ
પાઠિકામ્ર. સ્ત્રી (પ્રતિપદ) }

પાઠિકામ્ર. ત્રિ (પ્રતિપદ) સાધુથી
અમુક વખત રાખી પાછું ગૃહસ્થને અ-
પાય તેવું; પાઠીયાર.

પાઠિકામ્ર. પું નં (પ્રતિપદ) તીર્થકરને
પ્રભાત; તીર્થકર બીજાને ત્યાં દેવતાઓ
અશોક વૃક્ષ, પુષ્પવૃષ્ટિ વગેરે અમરકારિક
દેખાવ કરે તે.

પાઠિકામ્ર. સ્ત્રી (પ્રતિપદ) બહારની
વસ્તુનો આશ્રય કરવાથી લાગતી ક્રિયા-
કર્મમથ.

પાઠ. પું (પાઠ) પાઠ. અભ્યાસ. (૨) એ
નામનો એક દેશ (૩) અધ્યાપન; શિક્ષા.

પાઠન. } ત્રિ (પાઠ) રાખતી વંશવર્ગી
પાઠય. } કહેનાર (૨) અભ્યાસી. (૩)
અધ્યાપક.

પાઠવ ત્રિ (પાઠ) પૃથ્વી સમ્યક્થી,
પૃથ્વી ઉપરનું.

પાઠા. સ્ત્રી (પાઠ) વનસ્પતિ વિશેષ.

પાઠિ. ત્રિ (પાઠિ) પાઠ કરનાર.

પાઠ. પું (પ્રાણ) પ્રાણી; જીવ; સત્ત્વ.

પાઠ પું નં (પ્રાણ) આસોઆસ પ્રમાણ
કાળ. (૨) પચ ઇંદ્રિય, ત્રણ બળ, આસો-
આસ અને આયુષ્ય-એ દશ પ્રાણમાનો
મમે તે એક. (૩) જન્મ; પ્રાણી; જીવ.

પાઠ. પું સ્ત્રી () અન્નમથ.

પાઠ નં (પાન) પ્રાણી. (૨) પેષપદાર્થ;
પીવાની વસ્તુ. (૩) એક ભતની વન-
સ્પતિ.

પાઠમ્ર. } નં (પાનક) કાંઈ વગેરે પીવાનો
પાઠમ્ર. } પદાર્થ.

પાઠમ્ર. નં (પાનક) મલશાળા; દારૂનું પીંડું.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પાનક) પા-
ણીની વ્યવસ્થા કરનારી-પ્રાણી બરનારી
દાસી.

પાઠમ્ર. પું (પાનક) જળને સાફ
નરવું બનાવનાર દેવ; જંબકદેવની
એક ભત.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) દશમા દેવલોકનું
પ્રાણત નામે વિમાન.

પાઠમ્ર. નં (પાનક) અનુકંપાથી તરસ્યાને
પ્રાણી આપવાની થતું પુણ્ય; પુણ્યના
નવ પ્રકારમાંનો એક.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) પાન; પ્રાણી
વહલો.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) પ્રાણ નામે દશમે
દેવલોક. (૨) તે દેવલોકમાં રહેનાર દેવ.
(૩) ૧૦ મા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

પાઠમ્ર. નં (પાનક) પીવાની વસ્તુ.

પાઠમ્ર. ત્રિ (પ્રાણ) પ્રાણ દેવલોક
સમ્યક્.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) દિસા.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પાનક) પ્રાણીનો વિપર્યાસ થયો હોય તે.

પાઠમ્ર. પું (પાનક) શરીરને અનુકૂળ
કે પ્રતિકૂળ, બારે કે હાથકું. પ્રાણી જાણ-
વાની કળા.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પાનક) પ્રાણીયાર.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) સૂક્ષ્મ જન્મ.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પ્રાણ) આસકુ; પગરખું.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) પ્રાણીનો વધ
કરવો તે; જીવદિસા.

પાઠમ્ર. સ્ત્રી (પ્રાણ) પ્રાણીનાતિપાઠ
પ્રાણીનો નાશ કરવાથી લાગતી ક્રિયા.

પાઠમ્ર. નં (પ્રાણ) પ્રાણીનાતિપાઠ
જીવદિસા. (૨) નિવર્તવું તે; અદિસા નામે
પ્રથમ વ્રત.

પાઠમ્ર. પું નં (પ્રાણ) પ્રાણી નામે
બારમા પૂર્વ, જેમા પ્રાણી અને આયુ-
ષ્યનું વર્ણન હતું.

પાઠમ્ર. પું (પ્રાણ) જીવદિસા.

પાયામ. પું (પ્રાચ) નીચે શ્વાસ મુકવો તે;
નિઃશ્વાસ.

પાયામા. સ્ત્રી (પ્રાણામી) પ્રાણામિકી પ્રવ્રજ્યા
કે જેમાં દરેકને પ્રણામ કરવો એ મુખ્ય
ધર્મ છે.

પાણિ. પું (પ્રાણિ) પ્રાણીવર્ગ.

પાણિ. પું (પાણિ) હાથ.

પાણિ. નં (પાનીય) પાણી; જળ. (૨)
એક જાતની પાણીમાં થતી વેલ-વન-
રૂપિનિ વિશેષ.

પ્રાણિમાહૃત્ય. નં (પાણિમહૃત્ય) પાણિ ગ્રહણ
કરવું; વિવાહ સંસ્કાર.

પાણિતલ. નં (પાણિતલ) હથેળી.

પાણિપટિચ્છાદિ. પું (પાણિપતિમહિન્) કર-
પાત્રમાં હિલ્લા લેનાર સાધુ; જિનકદંપી.

પાણિય. નં (પાનીય) જળ; પાણી.

પાણિયઘરિય. ત્રિ (પાનીયઘરિક) પાણી
પાનાર; પાણીયારાની વ્યવસ્થા કરનાર.

પાણિયઘરિયા. સ્ત્રી (પાનીયઘરિકા) પાણી-
યારી; પાણી ભરનારી.

પાણી. સ્ત્રી (પાની) એ નામની એક વેદ.

પાણ. પું નં (પ્રાચ) તન્દુરસ્ત માણસના
એક શ્વાસોશ્વાસ પ્રમાણનો કાળ; સં-
ખ્યાની આવલિકા પ્રમાણનો એક કાળ
વિભાગ.

પાણસિંગ. નં (પ્રાણોર્તિંગ) કીડીઆર, કથવા
વિગેરે સૂક્ષ્મ જીવો.

પાત. નં (પાત્ર) પાતર; ભાજન.

પાતળ. પું (પાતલ) પાપ.

પાતલબંધણ. નં (પાતલબંધન) જન મુનિઓનું
એક ઉપકરણ; પાતરાં બાંધવાનું એક વસ્ત્ર.

પાતરાસ. પું (પ્રાતરાશ) સવારનું ખાણું;
સીરામણ.

પાતાલ. પું (પાતાલ) સમુદ્ર.

પાતી. સ્ત્રી (પાત્રી) હાનું પાત્ર; પ્યાલી.

પાતો. ઇ (પ્રાતર) પ્રાતઃકાળ.

પાદ. પું (પાદ) પગ.

પાદકેસરિયા. સ્ત્રી (પાદકેસરિકા) પુંજણી;
ગુચ્છો.

પાદપીઠ. પું (પાદપીઠ) પગ રાખવાનો
બાજો.

પાદસમ. ત્રિ (પાદસમ) ગેય વિશેષ.

પાદુયા. સ્ત્રી (પાદુકા) ચાખડી.

પાદોદ્ગમ. નં (પાદોદગમ) દષ્ટિવાદાન્તર્ગત
સિદ્ધિશ્રેણિ પરિકર્મનો ત્રીજો ભેદ.

પાદોસિય. ત્રિ (પ્રાદોષિક) સવારનું.

પ્રમાદય. ત્રિ (પ્રામાતિક) પ્રભાતકાળનું.

પામજ્ઞ નં (પ્રામાજ્ઞ) પ્રત્યક્ષાદિ પ્રમાણમાં
રહેલું પ્રમાણપાણું.

પામર. ત્રિ (પામર) નીચ; તુચ્છ.

પામરજ્ઞ. પું (પામરજ્ઞ) નીચ માણસ.

પામિષ્ઠ. નં (અમિત્ય) સાધુને માટે
ઉછીનું લઈ ઘેરાવવું તે; ઉદ્દગમનના
૧૬ દોષમાંનો નવમો દોષ.

પામુક્લ ત્રિ (પ્રમુલ્ય) મુખ્ય; અગ્રણી

પામૂલ. નં (પાદમૂલ) ચરણ સમીપની જગ્યા.

પામોક્લ ત્રિ (પ્રમુલ્ય) પ્રમુખ; મુખી.
અગ્રેસર.

પાય. પું (પાદ) પગ; ચરણ (૨) શ્લોક
કે ગાથાનો ચોથો ભાગ, ૫૬. (૩) પદ્ય,
પાટ વગેરેનો પાયો.

પાય. નં (પાત્ર) પાત્ર; પાતરાં.

પાય. ઇ (પ્રાયસ) ધૂણું કરીને.

પાય. પું (પાત) પડવું.

પાય. ઇ (પ્રાયસ) ધૂણું કરીને.

પાય. ઇ (પ્રાતર) પ્રાતઃકાળ; પ્રભાત.

પાયંજલિ. પું (પાતજલિ) પનંજલિ મુનિનું
બનાવેલ પુસ્તક.

પાયકંચગિયા. સ્ત્રી (પાદકાંચનિકા) પગ
ધોવા માટેની સોનાની પાત્રી.

પાયકંબલ. પું નં (પાદકંબલ) પાથરણ;
પગે પાથરવાનો કાંબો.

પાયકેસરિયા સ્ત્રી૦ (પાત્રકેસરિકા) પાત્રાને
પુગવાની પુગણી; વસ્ત્રખંડ.

પાયલજ્ઞ. ત્રિ૦ (પાલજ્ઞ) રાંધીને ખાવા
થોડા.

પાયમાહણ. ન૦ (પાદમહણ) પાયવદન,
નમસ્કાર.

પાયવડતથ. ત્રિ૦ (પાવતુર્થ) ત્રણ વસ્ત્ર
અને ચોથું પાત્ર ધનનાર.

પાયચાર. પુ૦ (પાદચાર) પગે પાળાચાલવું.

પાયકિન્નવ. ન૦ (પાદકિન્નવ) પગ કંદવાની
સગ્ન

પાયચિહ્ન. પુ૦ ન૦ (પ્રાયચિહ્ન) પાપનો
પશ્ચાત્તાપ, ગુન્હા-અપરાધની શુદ્ધિ માટે
તરાવેલ તપ વગેરે

પાયજાલ ન૦ (પાદજાલ) આભરણ વિશેષ.

પાયદુષણ. ન૦ (પાત્ર-પાન) પાત્રાની નીચે
મુકવાનું એક ચોખડું કપડું

પાયડ ત્રિ૦ (પ્રકટ) પ્રગટ; ખુલ્લું

પાયડ. ત્રિ૦ (પ્રાન્ત) આચ્છાદિત

પાયણ. ન૦ (પાયન) પાન કરાવવું. પાત્ર

પાયણેડર. ન૦ (પાદનુપર) પગમાં પહેરવાની
ઝાંઝર વિગેરે.

પાયતલ. ન૦ (પાદતલ) પગનું તળીયું.

પાયત્ત. ન૦ (પાદત) પદાતિ-પાયદળ લ-
સ્કરનો સમૂહ.

પાયન્નાણિય. ન૦ (પાદાન્તાનીક) પાયદળ
સન્ધ.

પાયદ્દર. ન૦ (પાદદ્દર) પગે કરી જમીનને
અપેટા મારવા તે.

પાયનિજ્ઞોગ. પુ૦ (પાત્રનિર્ગોગ) પાત્રાની સા-
મગ્રી; જૈન સાધુઓનાં ઉપકરણ જેવાં
કે-પાત્ર, પાત્રખન્ધ, પાત્ર સ્થાપન, પાત્ર
કેશરિકા, પટલ, રત્નેશ્વરણ અને ગુચ્છો
વગેરે.

પાયપહણ. ન૦ (પાદપતન) પગમાં પડવું;
નમવું.

પાયપટિમા. સ્ત્રી૦ (પાત્રપટિમા) પાત્રા સંબંધે
પ્રતિમા-અભિપ્રદ વિશેષ.

પાયપટિલેહિયા. સ્ત્રી૦ (પાત્રપટિલેહિયા)
એક વેત અને ચાર આંગળોના પાત્રાં
પુગવાનો વસ્ત્રનો કકડો.

પાયપટિલેહિની. સ્ત્રી૦ (પાત્રપટિલેહિની)
પાત્ર પુગવાનું એક ઉપકરણ; કેસરિઓ;
પુગણી.

પાયપાલંબ. પુ૦ (પાદપાલંબ) પગ સુધી
લટકતું આભરણ વિશેષ; કુમળું.

પાયપીઠ ન૦ (પાદપીઠ) આંગ્રહ, પગ રાખ-
વાનું આસન.

પાયપુંડ્રણ. ન૦ (પાદપુંડ્રણ) પગની રજ
લુગવાનું રત્નેશ્વરણ.

પાયવંધણ. ન૦ (પાત્રવંધન) પાત્રા આંધવાની
કે રાખવાની ઝોળી.

પાયમૂલ. ન૦ (પાદમૂલ) પર્વતની તળેટી.
(૨) પગ પાસે; હજૂરમાં; સેવામાં.

પાયથ. ત્રિ૦ (પ્રાકૃત) પ્રાકૃત; સાધારણ.
(૨) સ્ત્રી૦ પ્રાકૃત ભાષા; લોક ભાષા.

પાયયજ્ઞ. પુ૦ (પ્રાકૃતજ્ઞ) સામાન્ય
પુરૂષ.

પાયયા સ્ત્રી૦ (પ્રાકૃતા) પ્રાકૃત ભાષા.

પાયયા. સ્ત્રી૦ (પાદુકા) આખડી; પાદુકા.

પાયરામ. પુ૦ (પ્રાતરામ) સીરામણી; સવા-
રનું ઝમણ.

પાયરેણ. સ્ત્રી૦ (પાદરેણ) પગની ધૂળ રજ.

પાયલેહિયા. સ્ત્રી૦ (પાદલેહિયા) પગ સાથે
કરવાનું એક કાષ્ટમય સાધન

પાયવ. પું૦ (પાદવ) ટક્ક, ઝાડ.

પાયવંદણ. ન૦ (પાદવંદન) પગે લાગવું.

પાયવંદ્ય ત્રિ૦ (પાદવંદક) દીંચણ પર
બેસી નીચા વગી વદન કરનાર.

પાયવડિયા. સ્ત્રી૦ (પાદવડિકા) પ્રણામ વિશેષ.

પાયવિહાર. પુ૦ (પાદવિહાર) પગે વિહાર
કરવો તે.

પાયવીહ. નં (પાદવીહ) જુઓ “પાયવીહ”
શબ્દ.

પાયસ. પું નં (પાયસ) ખીર; દુધપાક.

પાયસંજય. પું (પાદસંજય) કાચ્યાની પેઠે
પગને પાપથી એપવી સંયમમાં રાખનાર
મુનિ.

પાયસાહમ્મ. નં (પાદસાધર્મ્ય) એક ભાગથી
સમાનપણુ; એક અંશે સમાનધર્મ.

પાયસીસગ. પું (પાદસીર્ષક) પલંગ, કપાટ
વગેરેનો પાયાનો ઉપરનો ભાગ.

પાયસો. જન (પ્રાયસ) ધણું કરીને.

પાયહંસ. પું (પાદહંસ) એક જાતનો હંસ.

પાયાર. પું (પ્રાકાર) કિલ્લો.

પાયાલ. પું (પાતાલ) લવણ સમુદ્રમાં
આવેલ પાતાળ કળશા (૨) પાતાળલોક;
અધોલોક.

પાયાલકલસ. પું (પાતાલકલસ) લવણ
સમુદ્રમાંના પાતાળ કળશા.

પાયાવજ્ઞ. પું (પ્રાગ્વજ્ઞ) પ્રાગ્વપત્ય નામે
અહોરાત્રનું ચૌદમું મુહૂર્ત.

પાયારિયા. સ્ત્રી (પ્રવૃત્તિયા) પ્રવૃત્તિયા ક
રતી; ચોતરફ ફરી વળતું તે.

પાયુ. પું (પાયુ) પુંડ; અપાનપ્રદેશ.

પાર. પું નં (પાર) છેડો; અત; કાઠો.
(૨) પરલોક; આગામી જન્મ. (૩) ન-
રકાદિ જન્મ. (૪) મોક્ષ.

પારંગમ. ત્રિ (પારંગ) પાર પામનાર. (૨)
નં પાર ગમન.

પારંચિ. ત્રિ (પારાચિત્) સર્વોત્કૃષ્ટ દશમુ
પ્રાયશ્ચિત કરનાર.

પારંચિય. ત્રિ (પારાંચિક) પારાંચિય નામે

પારંચિય. ત્રિ (પારાંચિત) દશમું પ્રાય-
શ્ચિત; સાધુને ગૃહસ્થનો વેપ પ્હેરાતી
અમુક વખત રાખવો તે. (૧) નં તપ
વિશેષ; સર્વોત્કૃષ્ટ પ્રાયશ્ચિત.

પારંમ. પું (પ્રારંમ) આરંભ; શરૂઆત.

પારંગ. ત્રિ (પારંગ) પાર પામનાર; છેડો
લેનાર.

પારંગમ્ન. નં (પારંગમ) પાર પામતું તે.

પારંગય. ત્રિ (પારંગ) પાર પામેલ.

પારંગામિ. ત્રિ (પારંગામિ) પાર પામનાર.

પારણ. નં (પારણ) ઉપવાસાદિ પૂર્ણ થયા
પછી ખાતું તે; પારણું.

પારણા. સ્ત્રી (પારણ) વ્રતનું પારણું કરતું તે.

પારતંત. નં (પારતંત્ર) પરતંત્રપણું.

પારસ. ત્રિ (પારસ) પરલોક સમન્ધિ;
પારલૌકિક.

પારસારિય. ત્રિ (પારસારિક) પરસ્ત્રી સેવ-
નાર; વ્યભિચારી.

પારસ. નં (પ્રારસ) ભાગ્ય; નશીબ.

પારસિય. ત્રિ (પારસિક) પારાધી; શિકારી.

પારસોદ્ય. ત્રિ (પારસૌકિક) પરલોક
સંબંધી.

પારસ. ત્રિ (પારસ) પારંગામી.

પારસિડ. ત્રિ (પારસિડ) આરપારને જાણનાર.

પારસ. પું (પારસ) પારસ નામનો અનાય
દેશ. (૨) ત્રિ પારસ દેશનો રવીશ.

પારસી. સ્ત્રી (પારસી) પારસ નામના
અનાય દેશમાં જન્મેલી દાસી. (૨) સિપિ
વિશેષ; ફારસી સિપિ.

પારામોઝ. ત્રિ (પારામોઝ) સંપારનો પાર
પમાડનાર.

પારાયણ. નં (પારાયણ) પાર પામતું તે.

પારાયણ } પું (પારાયણ) પારવો. (૨)
પારાયણ } વૃક્ષ વિશેષ.

પારાસર. પું (પારાસર) એ નામના એક
ઋષિ કે જેણે પારાસર સ્મૃતિ બનાવી
છે. (૨) વનનું જનવર. (૩) નં ગોત્ર
વિશેષ, જે વસિષ્ઠ ગોત્રની એક શાખા
છે. (૪) ત્રિ તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પારિભાષિયા. સ્ત્રી (પારિભાષિકી) પરિબ્રહ-
ધન, પાન્યાદિકની મમતાથી ભાગતી ક્રિયા.

પારિક્ષણ નં (પારિક્ષેય) પરીક્ષાથી વેચાતી વસ્તુ-સોનું, હીરા, મણિ વગેરે.

પારિજાણિય. નં (પારિયાનિક) કોડા નિમિત્તે વપરાતો રથ.

પારિજાય. પું (પારિજાત) પારિજાત નામનું દેવાનું વૃક્ષ; કંઈપણ.

પારિક્ષણિયા. સ્ત્રી (પારિક્ષણિકી) આડા પેસાચ વગેરે શાસ્ત્રોક્ત વિધિપૂર્વક પર-કવવા-નાખવા તે; પાચથી સમિતિ.

પારિણામિચ્છ. પુ (પારિણામિક) દ્રવ્યનું પરિણામનું અથવા પરિણામથી નિષ્પન્ન પારિણામિક ભાવ; છ ભાવમાંનો એક.

પારિણામિયા સ્ત્રી (પારિણામિકી) પાકી ઉમરે ઉત્પન્ન થતી યુદ્ધિ; યુદ્ધિનો એક પ્રકાર.

પારિતાવણિયા. સ્ત્રી (પારિતાવણિકી) પરનો દુ.ખ-પીડા ઉપગમવાથી લાગતી ક્રિયા-કર્મબંધ.

પારિતોસિય. નં (પારિતોસિક) ઈનામ; બક્ષીશ.

પારિપ્પવ. પું (પારિપ્પવ) એક જાતનું પક્ષી.

પારિય. ત્રિ (પારિત) પારેલું; સમાપ્ત કરેલું.

પારિયદ્ધિય. પું (પારિયદ્ધિત) પરિવર્તિત નામનો દોષ; સાધુને માટે કોઈ વસ્તુ અદ્વયમદલ કરી, હીકડાક તેયાર રાખી હોય, તે લેવાથી સાધુને લાગતો એક આહારનો દોષ.

પારિયલ્લ. નં (પારિયલ્લ) ચક્ર-પેડાનો ઘેરાવો.

પારિયાવણિયા. સ્ત્રી (પારિતાવણિકી) જીઓ “ પારિતાવણિયા ” ૨૭૬.

પારિવાસણ. નં (પારિવાસણ) વાસી રાખતું.

પારિવાસિય. ત્રિ (પારિવાસિત) પહેલા પહેરનું. (૨) ગતાર્થનું; ગઈકાલનું; વાસી.

પારિસાહણિયા. સ્ત્રી (પારિસાહણિકી) પરિ-ભાગથી થતો કર્મબંધ.

પારિહથિય. ત્રિ (પારિહસ્તિક) સ્વભાવમાં કુશળ.

પારિહારિય. ત્રિ (પારિહારિક) જેના ધરની ભિક્ષા સાધુએ તજવી જેમએ તે; સેવા-તરીઓ વગેરે. (૨) પ્રાયશ્ચિત્તને યોગ્ય; યુ-હેમાર.

પારિહાસય. નં (પારિહાસક) કુળ વિશેષ.

પારો. સ્ત્રી () લાગળ વિશેષ.

પારેવઈ. સ્ત્રી (પારાવતી) પારેવી; કમ્પૂતરની મ્રાદા.

પારેવત. } પુ (પારાવત) કમ્પૂતર. પારેવો.
પારેવય. } (૨) પારેવાના રંગ જેવું ખાટા રસવાળું એક ફળ. (૩) વૃક્ષ વિશેષ.

પાલ. ત્રિ (પાલ) પાળનાર; રક્ષણ કરનાર. (૨) નં આબુપણ વિશેષ.

પાલંક નં (પાલકમ્) એ નામની શાક કરવાની લાજ.

પાલંગા. સ્ત્રી (પાલકયા) એક જાતનું ફળ.

પાનંબ પું (પાલમ્) ગળામાં પહેરવાની લાખી માળા; યુમણું.

પાલક. નં (પાલક) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન.

પાલકકા. સ્ત્રી (પાલકયા) એ નામની પ્રસિદ્ધ લીલી વનસ્પતિ.

પાલણા સ્ત્રી (પાલના) રક્ષા કરવી તે; પાલના કરવી તે; પાલન.

પાલણી સ્ત્રી (પાલની) પાલન કરનારી; રક્ષણ કરનારી; (સ્ત્રી)

પાલન. નં (પાલન) પાલન; રક્ષણ.

પાલય. પું (પાલક) શકે-દ્રના વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવ (૨) શકેન્દ્રનું વિમાન. (૩) ત્રિ પાલન કરનાર.

પાલિ. સ્ત્રી (પાલિ) તળાવ આદિને ફરતી પાળ.

પાલિજાતય. પું (પારિજાતક) વૃક્ષ વિશેષ.

પાલિત્વ. પું (પાલિત) એ નામના એક
જેન આચાર્ય.

પાલિય. પુ (પાલિ) એ નામનો એક
વ્યાપારી આવક. (૨) ત્રિ. પાળેલું,
અચાર્ય.

પાલિયા. સ્ત્રી (પાલિકા) વનસ્પતિ વિશેષ.

પાલિયાચ. પુ (પારિજાત) પારિજાત વૃક્ષ.

પાલિયાતય. પું (પારિજાત) જુઓ “પાલિ-
યાચ” શબ્દ.

પાલી. સ્ત્રી (પાલી) પદ્મોપમ પ્રમાણ
કાળ વિભાગ. (૨) પાણી રોકવાનો
અન્ધ; પાળ.

પાલુકિમિય. પું (પાલુકનિક) કરમીયા,
જંતુ વિશેષ.

પાપ. પું નં (પાપ) અશુભ કૃત્યથી અધાતુ
અશુભ કર્મ; પાપ; નવ તત્ત્વમાંનું ચોથું
તત્ત્વ; (૨) દુષ્ટત્વ; અશુભ કૃત્ય, જીવ-
હિંસાદિ. (૩) ત્રિ. પાપી; અધર્મી. (૪)
અશુભ.

પાવંસ. ત્રિ (પાવંસ) પાપી; પાપ કરનાર.

પાવકમ્મ. નં (પાપકર્મ) અશુભ કર્મ.

પાવકિરિયા. સ્ત્રી (પાવકિરિયા) પાપકારી
ક્રિયા.

પાવગ. પું (પાવક) અગ્નિ.

પાવજીવિ. ત્રિ (પાવજીવિ) પાપથી જીવનાર.

પાવણ. ત્રિ (પાવન) પવિત્ર.

પાવણ. નં (પ્લાવન) પરકેવડુ; નાખી
દેવું.

પાવણ. નં (પ્રાણ) મેળવવું.

પાવણિય. પું (પ્રાવનિક) પ્રવચન વાંચનાર
આચાર્ય.

પાવણિટ્ટિ. ત્રિ (પાવણિ) અશુભ દષ્ટિવાળો;
જિહ્વાહી.

પાવધમ્મ. પું (પાવધમ) સાવચ ધર્મ.

પાવપયકિ. સ્ત્રી (પાવપ્રકૃતિ) પાપની તર
પ્રકૃતિ.

પાવપજવિભાગ. પુ (પાવપજવિક) વિપાક
સૂત્રનો દુઃખવિપાક રૂપ એક વિભાગ.

પ્રથમ શ્રુતરકંઠ (૨) પાપકર્મનો વિપાક.

પાવય. ત્રિ (પ્રાવૃત) ઢકાએક; આચ્છાદિત

પાવય. પું (પાવક) અગ્નિ.

પાવય. પું (પ્રાપક) પ્રાપ્ત કરાવનાર.

પાવયણ. નં (પ્રવચન) આગમ; સિદ્ધાન્ત,
જેનશાસન.

પાવયણિ. ત્રિ (પ્રવચનિ) સિદ્ધાન્તનું પ્રતિ-
પાદન કરનાર; તીવર ગાળુધર વગેરે.

પાવયણિય. ત્રિ (પ્રાવચનિક) આગમવેત્તા,
યુગ પ્રધાન આચાર્ય.

પાવર. નં (પ્રાવર) રોમવાળુ વસ્ત્ર. (૨)
ઘોડો કામળો.

પાવરણ. પું (પ્રાવરણ) વસ્ત્ર વિશેષ; દુપટ્ટો.

પાવરજોગ. પું (પાવરજોગ) નરક આદિ
દુગતિ.

પાવસચ્ચ. ત્રિ (પ્રાવચ્ચ) ચોમાસામા જન્મેલ

પાવસડણ. પું (પાવરજોગ) શિકારી પક્ષી;
પાપી પક્ષી.

પાવસમણ. પું (પાવસમણ) દોષી-પાપી સાથે

પાવસિયાલગ. પું (પાવસિયાલગ) પાપ
શીથાગિયાં.

પાવસુમિણ. પું નં (પાવસુમિ) અરામ સ્થાન

પાવસુય. નં (પાવસુય) અધર્મ-નાખડીનું
શાસ્ત્ર

પાવહિય. નં (પાવહિય) પાપમય દુદય,
દુષ્ટ અન્તઃકરણ.

પાવા. સ્ત્રી (પાવા) શરસેન દેશમા પ્રસિદ્ધ
નગરી. (૨) પાપણી સ્ત્રી.

પાવા. } ત્રિ (પ્રવાહિ) વાદ કરનાર
પાવાહ્ય. } વાદી.

પાવાહ્ય. ત્રિ (પ્રવાહિ) વગાડેલ.

પાવાહ્ય. } ત્રિ (પ્રવાહુક) વાદી; પાપ
પાવાહ્ય. } કરનાર; પૂર્વપક્ષી.

પાવાર. પું (પ્રાવાર) વસ્ત્ર વિશેષ; દુપટ્ટો.

પાવાવહ્ની. સ્ત્રી० (પાવહ્ની) એ નામની એક વેદ.

પાવિટ્. ત્રિ० (પાવિટ્ર) પાપી.

પાવિય. ત્રિ० (પ્રાપ્ત) પ્રાપ્ત કરેલ; મેળવેલ.

પાવિયા. સ્ત્રી० (પાવિકા) પાપાચરણવાળી સ્ત્રી.

પાવેસ. ત્રિ० (પ્રાવેશ) રાજસભાદિમા પહેરવા યોગ્ય વસ્ત્ર.

પાવેસ. પું० (પ્રાવેશ) વસ્ત્રની બન્ને તરફ લટકેલા રૂઝાં.

પાસ. પું० (પાષ) એ નામનો દેશ. (૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર.

પાસ. પુ० (પાર્શ્વ) ત્રેવીશમા તીર્થકરનું નામ. (૨) ન૦ પાસં; નજીક; પડખે. (૩) પડખુ; પાસુ.

પાસ. પુ० (પાણ) પાસલો; બન્ધન; શસ્ત્ર વિશેષ.

પાસઝાં. ઇ० (પાર્શ્વેત્સ) પડખે; નજીક.

પાસંગિય. ત્રિ० (પ્રાસંગિક) પ્રસંગોપાત્ત.

પાસંડ. પુ० (પાષઙ) ધર્મને નામે ચાલેલો ઢોંગ; મિથ્યાદર્શન. (૨) ત્રિ० પાખંડી; નાસ્તિક. (૩) ન૦ વ્રત.

પાસંડત્ય. પુ० (પાષઙત્ય) પાખંડી, કુમતિ.

પાસંડિ. ત્રિ० (પાષઙિન્) ખોટો મત ચલાવનાર.

પાસંઙ્ગ. ન૦ (પ્રસ્યન્દન) ઝરવુ; ટપકવુ.

પાસક. ન૦ (પાશક) પાશ દાળવાની કળા.

પાસગ. પું० (પાશક) ફાંસી. (૨) પાસા, જુઘાર ખેલવાનું સાધન.

પાસગ. પુ० (દર્શક) સર્વજ્ઞ; તીર્થકર. (૨) ત્રિ० દેખાડનાર.

પાસગાહ. પું० (પાશગાહ) પાશલો લઇ ચાલનાર.

પાસણ. ન૦ (દર્શન) દર્શન; દેખવું.

પાસણ્યા. } સ્ત્રી० (દર્શન) દેખવું; જોવું.
પાસણા. }

પાસણિય. ત્રિ० (પ્રાશિક) શુભાશુભ પ્રશ્નોનાં ફળાફળ કહેનાર. (૨) અશ્ન કરનાર.

પાસત્ય. ત્રિ० (પાશત્ય) પાશ-કર્મબધમાં રહેનાર સાધુ સાધુપણથી પતિત.

પાસત્ય. ત્રિ० (પાર્શ્વત્ય) પાસતથો. આ. ચાર બ્રષ્ટ.

પાસત્યત્રિહારિ. ત્રિ० (પાર્શ્વત્રિહારિન્) ચારિત્રથી બ્રષ્ટ થવાય તેનું અનુદાન કરનાર

પાસવંધણ. ન૦ (પાગવંધન) પાશલાનુ બન્ધન.

પાસવણ. ન૦ (પ્રવવણ) પેશાબ.

પાસવણ્યા. સ્ત્રી० () જુઓ " પાસણા " શબ્દ.

પાસવણાપદ. ન૦ () પત્રવણા સૂત્રના ત્રીશમા પદનું નામ.

પાસાઈય. ત્રિ० (પ્રાસાદીય) મનને પ્રસન્ન કરનાર.

પાસાણ પુ० (પાષાણ) પથ્થર.

પાસાણધર ન૦ (પાષાણધર) પથ્થરનું ધર. (૨) વનસ્પતિ વિશેષ

પાસાદ. પુ० (પ્રાસાદ) દવેલી. મહેલ.

પાસાદીય. ત્રિ० (પ્રાસાદીય) ચિનને પ્રસન્ન કરનાર.

પાસામિત્ર. પુ० (પાશમૃગ) એ નામનો એક યક્ષ.

પાસાય. પુ० (પ્રાસાદ) મહેલ, ભવન. હવેલી.

પાસાયવર્ડિસય પુ० (પ્રાસાદાવનમક) દેવતાને રહેવાનો મહેલ.

પાસાવશિજ્ઞ. પુ० (પાર્શ્વાવત્યીય) ૨૩ મા પાર્શ્વનાથ ભગવાનના અનુયાયી-શિષ્ય, પ્રશિષ્ય વગેરે.

પાસિત. ત્રિ० (પાશિત) પાશ-ભયના સ્થાનો.

પાસિય. ત્રિ० (દ્રશ્ય) દર્શનીય, જેય.

પાસિય. ત્રિ० (પાશિક) પાશમાં કસાવનાર.

પાસિય પુ० (પાશિત) ફળ વિશેષ.

પાસિહ. } ત્રિ. (પાર્શ્વિક) પડખાભર
 પાસિહ્ય. } સુનાર. (૨) પાસે રહેનાર.
 પાસુત્ત. ત્રિ. (પ્રસુત) સુનેલો; ઉઘી ગયેલો.
 પાહ્યા. સ્ત્રી. (ડપાન્હ) જૂતી; મોજડી.
 પાહ્યા. } ન. (પ્રાધાન્ય) મુખ્યતા; પ્રધા-
 પાહ્યા. } નપાણું.
 પાહ્યા. પું. (પાષાણ) પથ્થર.
 પાહુડ. પું. (પ્રામૃત) અધ્યયન અને શતકની
 માફક પૂર્વનું એક પ્રકરણ; અધ્યાય. (૨)
 ઉપહાર; ભેટ. (૩) કલેશ; કાંધ.
 પાહુડપાહુડ. ન. (પ્રામૃતપ્રામૃત) પ્રકરણમાં
 પ્રકરણ હોય તે પ્રાભૂતપ્રાભૂતનું જ્ઞાન;
 શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.
 પાહુડપાહુડસમાસ. પું. (પ્રામૃતપ્રામૃતસમાસ)
 એકથી વધારે પાહુડપાહુડનું જ્ઞાન;
 શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.
 પાહુડસમાસ. પું. (પ્રામૃતસમાસ) એકથી
 વધારે પાહુડનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક
 પ્રકાર.
 પાહુડિયા. સ્ત્રી. (પ્રામૃતિકા) નજરાણું; ભેટ.
 (૨) ન્હાનો અધ્યાય. (૩) સાધુને પ્રાહુણ
 તરીકે માની બક્ષીસ તરીકે આહારાદિક
 આપવાથી લાગતો એક દોષ.
 પાહુણ. પું. (પ્રાધૂર્ણ) મેમાન; પ્રાહુણો.
 પાહુણ. પું. (પ્રાધૂર્ણિક) મેમાન; અભ્યાગન,
 પ્રાહુણો.
 પાહુણિય. પું. (પ્રાધૂર્ણિક) છટ્ટા પ્રહનું
 નામ.
 પાહુણિજ. ત્રિ. (પાહુણીય) પ્રકર્ષ કરી
 આહવાન કરવા યોગ્ય.
 પાહેજ. પું. (પાયેય) ભાતું.
 પાહેજા. ન. (પ્રહેજક) લાકડું વિગેરેનું
 લ્હાણું.
 પાહેય. ન. (પાયેય) મુસાફરીમાં ખાવાનું
 ભોજન; ભાતું.
 પિ. ઇ. (અપિ) પણ; વળી. (૨) સંભાવના.

પિંચંગુ. પું. (પિંચંગુ) પિંચંગુ; ગજપીપર.
 (૨) સ્ત્રી. એક સ્ત્રીનું નામ.
 પિંચામહ. પું. (પિતામહ) દાદો; આપનો
 આપ.
 પિં. પું. (પિતૃ) પિતા; આપ. (૨) પિતૃ-
 દેવતા; અશ્વેષા નક્ષત્રનો સ્વામી.
 પિંપજાય. પું. (પિતૃપ્રાર્થક) આપ દાદા;
 વડવા; પૂર્વજો.
 પિંચ. ત્રિ. (પિતૃક) પિતાનું; પિતા સંબંધી.
 પિં. પું. (પિતૃ) આપ.
 પિંડચ્છ. } સ્ત્રી. (પિતૃસ્વક) ફાંદ; આપની
 પિંડયા. } બહેન.
 પિંડપજાય. પું. (પિતૃપ્રાર્થક) જુઓ “પિંધ-
 પાળ્ય ” શબ્દ.
 પિંડમંદ. પું. (પિતૃમંદ) લીબડનું ઝાડ.
 પિંડવા. ન. (પિતૃવા) રમજાન.
 પિંડસેનાકાવહા. સ્ત્રી. (પિતૃસેનાકાવહા) અતગડ
 સૂત્રના આડંબા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું
 નામ. (૨) શ્રેણિક રાગની એક
 રાણી.
 પિંડસ્તિયપતિ. પું. (પિતૃસ્તિયપતિ) પૂવો.
 પિંડસ્તિયા. સ્ત્રી. (પિતૃસ્તિય) આપની બહેન,
 ફાંદ.
 પિંકાર. પું. (અપિકાર) અપિકાર, અપિ
 શબ્દ.
 પિં. પું. (પિંગ) ચાતક પક્ષી. (૨) વર્ણ-
 રંગ વિશેષ.
 પિંગચ્છ. ત્રિ. (પિંગાક્ષ) પીળાં નેત્રવાળું.
 પિંગલ. પું. (પિંગલ) પીળો રંગ. (૨) ત્રિ.
 કપિલ રંગનું. (૩) પિંગળ નામનો ગ્રહ.
 (૪) પિંગળ નામનો શ્રાવક, કે જ્યેષ્ઠ
 ખંધક સંન્યાસીને પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા.
 (૫) જીવ વિશેષ. (૬) ચક્રવર્તીનો એક
 ભંડાર.
 પિંગલપદ્ય. ત્રિ. (પિંગલાક્ષ) માંજરી આં-
 ખવાળું. (૨) પું. એક પક્ષી.

પિંગલય. પું (પિંગલ) ચક્રવર્તીનાં નવ
નિધાનમાંનું એક કે જેમાં સર્વ પ્રકારનાં
આભૂષણોનો સમાવેશ થાય છે. (૨)
રાહુના પુદ્ગળનો એક ભેદ.

પિંગલાયણ. નં (પિંગલાયન) ગોત્ર વિશેષ;
કૌતસગોત્રી એક શાખા. (૨) પું સ્ત્રી
તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

પિંગાયણ. પું (પિંગાયન) કૃત્સગોત્રી શાખા.
(૨) ત્રિં તે શાખામાં જન્મેલ. (૩)
નં મધ્ય નક્ષત્રનું ગોત્ર.

પિંગુલ. પું (પિંગુલ) પક્ષી વિશેષ.

પિંગણ. નં (પિંગલ) પીંગુનું.

પિંગર. પું (પિંગર) પીતરક્તવર્ણ. (૨)
તે વર્ણવાળું.

પિંગ. પું (પિંગ) પિંડો. (૨) વનસ્પતિ
વિશેષ; કન્દની એક જાત. (૩) સંયય;
પરિવ્રજ. (૪) ખોરાક; મોદકાદિ આહાર.
(૫) કાળીયો. (૬) શરીર.

પિંગમ. પું (પિંગમ) પગે ચોટતાં કીચડના
પિણ વળે તેટલો કાદવ; મધ્યમ કીચડ.
(૨) મોદકાદિ ખોરાકનો પિંડો. (૩) સ-
મ્રજ. (૪) સમુદાય.

પિંગમુહ. પું (પિંગમુહ) લિલા તથા
પિંગમુલા. સ્ત્રી (પિંગમુલા) રવાનો ગોળ; ઠંડા ગોળ.

પિંગના. સ્ત્રી (પિંગના) ખાંડ વગેરે ખાદ્ય
પદાર્થોનું સામાન્ય મિશ્રણ. (૨) સમ્રજ.

પિંગત્થ. પું (પિંગત્થ) પદ સમુદાયનો
અર્થ; વાક્યાર્થ.

પિંગનિજ્જુસિ. સ્ત્રી (પિંગનિર્જુસિ) જેમાં
પિંડ એટલે આહારના ગુણદોષ સમ્યક્ષી
વિવેચન છે તે પુસ્તક.

પિંગનિયર. પું (પિંગનિયર) પિંડો જથ્થો;
પિતૃપિંડ; શ્રાદ્ધનું ભોજન.

પિંગપગ્ધ. સ્ત્રી (પિંગપગ્ધિ) અવાન્તર
ભેદવાળી કર્મપ્રકૃતિ-જેમ નામકર્મની
ગતિ જાતિ આદિ પ્રકૃતિ.

પિંગમહ. પું (પિંગમહ) પિતૃપિંડ-શ્રાદ્ધનો
મહોત્સવ.

પિંગલગ. નં () પુષ્પની છાયાડી.

પિંગલચણ. પું (પિંગલચ્છલ) આહારની વૃદ્ધિ.

પિંગલચણ. નં (પિંગલચ્છલ) આળકના
ખોરાકની વૃદ્ધિ થાય તે પ્રસંગે સંસ્કાર
કરવામાં આવે તે.

પિંગલાત. } પું (પિંગલાત) ભિક્ષા; ગાયરી.
પિંગલાય. }

પિંગસેણકગહા. સ્ત્રી (પિંગસેનકગ્ધા) રાગ
શ્રેણિકની એક પત્ની.

પિંગહલિહા. સ્ત્રી (પિંગહલિકા) પિંગ્લ ૬-
ગદર.

પિંગાલુ. પું (પિંગાલુ) કન્દ વિશેષ; પિંગાળુ.

પિંગિ સ્ત્રી (પિંગિ) કકડો. (૨) ઝૂમખા.

પિંગિયા. સ્ત્રી (પિંગિયા) છિપર.

પિંગિત. ત્રિં (પિંગિત) સંયય કરેલું.

પિંગિમ. ત્રિં (પિંગિમ) પિંડ-જથ્થા ૩૫.

પિંગિય. ત્રિં (પિંગિય) ભેળું થયેલું; એકઠું
કરેલું.

પિંગી. સ્ત્રી (પિંગી) ગુચ્છો. (૨) ગોળો;
વર્તુળાકાર વસ્તુ.

પિંગેસણા. સ્ત્રી (પિંગેસણા) પિંડોપણા ના-
મનું આચારંગ સૂત્રના બીજા શ્રુતસ્કંધનું
પ્રથમ અધ્યયન. (૨) પિંડ-આહારની
એળણ-દોષાદોષ નિરીક્ષણ.

પિંગેસિય. ત્રિં (પિંગેસિક) ભિક્ષાખાટે
કરનાર.

પિંગોલચ. } પું (પિંગોલચ) ભિક્ષા
પિંગોલગ. } ઉપર નિર્વાહ ચલાવનાર;
ભિક્ષુક.

પિંગુમ. પું (પિંગુ) ચાંચડ.

પિચ્છ. નં (પિચ્છ) પિચ્છું, પાંખ; મોર
પીંછી.

પિચ્છમ. પું (પિચ્છમ) પાંખ. (૨) પક્ષી.

પિચ્છણ. નં (પિચ્છણ) જેવું; દેખવું.

પિચ્છશિજ્ઞ. ત્રિ० (પ્રેક્ષણીય) જોવા યોગ્ય.
પિચ્છાચર. ન૦ (પ્રેક્ષાચર) પ્રેક્ષકાને એસ-
વાનું સ્થાન.

પિચ્છ. પું० (પિચ્છન્) મોરખીંછ ધરનાર
એક પ્રાચીન અન્યતીર્થ વર્ગ.

પિજ. પું० ન૦ (પ્રેમન્) પ્રેમ, સ્નેહ.

પિટક. પું० (પિટક) પેટી; મળૂપ.

પિટ. ન૦ (પેટ) પેટ.

પિટ્ટયા. ન૦ (મિશ્ર) પિટ્ટાનાં પીટવાં તે. (૨)
મારતુ.

પિટ્ટયા. ન૦ (પીઝ) પીડા; કલેશ.

પિટ્ટાવણ. ન૦ (પિઝ) ખીજની પાસે
પિટ્ટાનાં પીટાવવા તે.

પિટ્ટ. પું० ન૦ (પિટ) લોટ; પાંસેલી વસ્તુ.

પિટ્ટ. ન૦ (છ) પુઠ (૨) પૃથ; પીઠ.

પિટ્ટઞ્ચો ઇ० (છત્સ) પછવાડેથી; પુઠે;
પીઠ તરફ.

પિટ્ટંત. ન૦ (છ્રાંત) અપાનદ્વાર

પિટ્ટકરગચ્ચ. પું० (છકરગચ્ચ) બરડાનું
હાડકું.

પિટ્ટનિષ્ફલ. ત્રિ० (પિશ્તનિષ્ફલ) ધર્મ, કોદવા,
આવલ વગેરે ધાન્ય તથા દરાખ આદિના
રસથી નિષ્પન્ન-તૈયાર થયેલ; જોળનો
એક પ્રકાર.

પિટ્ટવંષા સ્ત્રી० (છટ્ટવંષા) એ નામની એક
નગરી.

પિટ્ટતો. ઇ० (છટ્ટસ) પાછળથી.

પિટ્ટિ. ન૦ (છ) વાસાનો ભાગ.

પિટ્ટિકરંડગ. પું० (છકરગચ્ચ) પાંસળી.

પિટ્ટિમંસ. ન૦ (છટ્ટાંસ) પુંડું માંસ-વિષ્કા.
(૨) પાછળથી કોષની નિન્દા કરવી તે;
આડી.

પિટ્ટિમંસિ. ત્રિ० (છટ્ટાંસિ) પારકી નિન્દા
કરી પરના મર્મ ઉઘાડ પાડનાર.

પિટ્ટિમંસિચ્ચ. ત્રિ० (છટ્ટાંસિચ્ચ) અસમાધિનું
દશમુ સ્થાનક સેવનાર; નિન્દા કરનાર.

પિટ્ટિમાદ્યા. સ્ત્રી० (છટ્ટમાતૃકા) એક અનુ-
તર વિમાન ગામિની સ્ત્રી.

પિટ્ટિવર્ડિસિયા. સ્ત્રી० (છ્રાવતંસિકા) કાવડ.

પિટ્ટી. સ્ત્રી० (પેટી) આટાનો બનાવેલો દાર.

પિટ. પું० (પિટ) પેટી; પટારો.

પિટ્ઞ. ન૦ (પિટક) ટોપડી. (૨) એ ચન્દ્ર
તથા એ સૂર્યનું જોડણું.

પિટ્ઞ. પું० (પિટક) પેટી; મળૂપા. (૨)
નેતરનો કરડીયો.

પિટ્ઞ. પું० ન૦ (પિટ) પેણી; હાંધી; તપેલી.

પિણ્દ ત્રિ० (પિન્દ) હાંકલું (૨) પહેરેલું.

પિત. પું० (પિતૃ) મધા નક્ષત્રનો આધ્યાતા
દેવ, (૨) પિતા.

પિતપિટ. પું० (પિતૃપિટ) પિતૃને પિપ્પ
દેવાની ક્રિયા; શ્રાદ્ધ આદિ.

પિતિ. પું० (પિતૃ) પિતા, આપ. (૨) મધા
નક્ષત્રનો અધિધાના દેવતા.

પિત્ત. પું० ન૦ (પિત) એક પ્રકારની શરી-
રની પીળા ધાતુ. પિત્ત; પિત્તોડું.

પિત્તજ્ઞર પું० (પિત્તજ્ઞર) પિત્તજ્ઞર; પિત્તનો
તાવ.

પિત્તધારિણી. સ્ત્રી० (પિત્તધારિણી) પિત્તને
ધારણ કરનારી નાડી-નસ.

પિત્તિજ્ઞ. પું० (પિતૃજ્ઞ) કોકો.

પિત્તિય. પું० (પૈત્તિક) પિત્તની વ્યાધિ; ગ-
રમીનો રોગ.

પિત્તિય. પું० (પિતૃજ્ઞ) કોકો; આપનો ભાગ.

પિષાણ. ન૦ (પિષાણ) હાંકણું.

પિષ્ણાચ્ચ. } પું० (પિષ્ણાચ્ચ) તલ વગેરેનો
પિષ્ણા. } ભાગ.

પિપીલિગા } સ્ત્રી० (પિપીલિકા) કીડી.

પિપીલિયા. }

પિપ્પરી. સ્ત્રી० (પિપ્પલી) મળૂપીપર. (૨)
પીપરનું ગ્રાડ.

પિપ્પલ પું० (પિપ્પલ) ન્હાનો અસ્તરો.

વિવેચન. પું (વિવેચક) કાંટા કાઢવાનો
ચીપીયો. (૨) અસ્તરો.

વિવેચન. નં (વિવેચક) પીપળાના પાંદ-
ડાનું પાથરણું. (૨) કાતર.

વિવેચિ. સ્ત્રી (વિવેચિ) પીપર; ચીપણિ
વિશેષ.

વિવેચિયા. સ્ત્રી (વિવેચિકા) પિપર; વૃક્ષની
એક જાત.

વિવેચી. સ્ત્રી (વિવેચી) પિપર.

વિવેચિયા. સ્ત્રી () દાતનો મેલ.

વિવેચિસંગ. નં (વિવેચિક) એક જાતનું
વાજિત્ર.

વિવેચ. નં (વેચન) વેચ; પ્રીતિ; સ્નેહ.

વિવે. ત્રિ (વેચ) હૃદયને ગમે તેવું; વેચ.
(૨) પું વૃક્ષ; પતિ.

વિવેચ. પું (વેચક) અસનનું ઝાડ.

વિવેચક. પું (વેચક) વેચ કરનાર; હિતેચ્છુ.

વિવેચલ. પું (વેચલ) આર ઇન્દ્રિયવાળો
એક જીવ.

વિવેચુ. પું (વેચુ) એક જાતનું ટુલવાળું
વૃક્ષ કે જેની નીચે પાંચમા તીર્થકરને
કેવળજ્ઞાન ઉપજે.

વિવેચાદિ. ત્રિ (વેચાદિ) વેચ-મીઠું
ખાલનાર.

વિવેચારિણી. સ્ત્રી (વેચારિણી) ભગવાન
મહાવીરની માતાનું નામ; ત્રિશલાદેવી.

વિવેચાંચ. પું (વેચાંચ) એક પ્રાચીન જૈન
મુનિ; આચાર્ય સુસ્થિતના એક શિષ્ય.

વિવેચા. નં (વેચ) પીવું; પાન કરવું.

વિવેચસંગ. ત્રિ (વેચસંગ) જેનું દર્શન વેચ
છે તે; સુન્દર દેખાવવાળું. (૨) પું મેરૂ
પર્વત. (૩) દેવ વિશેષ.

વિવેચસંગા. સ્ત્રી (વેચસંગા) શ્રી મહાવીર
સ્વામીની પુત્રીનું નામ.

વિવેચેવ. પું (વેચેવ) પિતા૩પી દેવ;
વિતૃદેવ.

વિવેચમ્. ત્રિ (વેચમ્) ધર્મની શ્રદ્ધાવાળો.

વિવેચિત્ત. પું (વેચિત્ત) જીવા વાસુદેવના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

વિવેચ. પું (વેચ) વૃક્ષ વિશેષ; વિવેચસાર
નામનું ઝાડ.

વિવેચ. પું (વેચ) પિતા.

વિવેચેન. પું (વેચેન) વેચેન નામનો
એક રાજા.

વિવેચી. સ્ત્રી (વેચી) ભાર્યા, સ્ત્રી.

વિવેચાંચ. ત્રિ (વેચાંચ) જીવિત વેચ.

વિવેચામહ. પું (વેચામહ) મહો.

વિવેચાલ. પું (વેચાલ) રાયણનું વૃક્ષ કે
જેની નીચે ચોથા તીર્થકરને કેવળજ્ઞાન
થયું. (૨) રાયણનું કળ; રાયણ.

વિવેચિવિચિયા. સ્ત્રી () વિવેચિવિ
શબ્દ કરતી વાંસની નળી; એક જાતનું
વાજિત્ર.

વિવેચિલી. સ્ત્રી (વિવેચિલી) એ નામનો વ-
નસ્પતિનો યુચ્છો. (૨) વાલ વિશેષ.

વિવેચલુ. પું (વેચલ) પિપળો, વૃક્ષની એક
જાત.

વિવેચક. પું (વેચક) કીટ વિશેષ.

વિવેચલુ. પું (વેચ) પીપળો. વૃક્ષની
એક જાત.

વિવેચા. પું (વેચ) પક્ષી વિશેષ.

વિવેચા. પું (વેચ) કીટ વિશેષ.

વિવેચા. નં (વેચ) પાકેલ યુમકુ; ફાલો.

વિવેચિહા. સ્ત્રી (વેચિહા) નક્ષી; શરીરની
અંદરનો એક ભાગ.

વિવેચલુ. } પું (વેચ) પિપરનું વૃક્ષ;
વિવેચલુ. } પીપળો.

વિવેચા. નં (વેચ) વેચણ કરતી તે.

વિવેચા. સ્ત્રી (વેચા) વેચણ; વેચણકરવી.

વિવેચિ. ત્રિ (વેચિ) વેચણ કરેલ.

વિવે. ત્રિ (વેચ) ઉપમાવાચક તરીકે વપ-
રાતું અવ્યય.

પિવાસય. ત્રિ० (પિવાસક) પીવાની ઇચ્છા-
વાળા.

પિવાસા. ક્ષી० (પિવાસા) પિવાસા; તરસ
(૨) રનેહ; અનુકરણ.

પિવાસાગય. ત્રિ० (પિવાસાગત) પિવાસિત
થયેલ.

પિવાસાપરિસહ. પું० (પિવાસાપરિસહ) તૃપ્તાનો
પરિસહ.

પિવાસિષ્ઠ. ત્રિ० (પિવાસિત) તરસ્યો; તૃપ્તાતુર

પિવીલિયા. ક્ષી० (વિવીલિકા) છીડી;
મંકેડી.

પિસાચ. પું० (વિશાચ) વિશાચદેવ; વાણ
બંતર દેવતાની એક જાત.

પિસાચકુમાર. પું० (વિશાચકુમાર) વિશાચ
કુમાર; બંતર દેવતાની એક જાત.

પિસાચરાય. પું० (વિશાચરાજ) વિશાચોનો
રાજા.

પિસિત. } ન૦ (વિસિત) માંસ.

પિસિય. }

પિસુણ. ત્રિ० (પિશુન) આડીયો; સુમતીખોર.

પિસુણ. ન૦ (પૈશુન્ય) આડીયાપાણું

પિસુય. પું० (પિશુક) ચાંચ; ત્રણ ઈંદ્રિય-
વાળો એક જીવ.

પિહ. ત્રિ० } (પૃથક્) જુદું; ભિન્ન

પિહં. ઇ० }

પિહંજણ. પું० (પૃથગ્જન) સામાન્ય માણસ.

પિહડગ. } પું० (પિટક) બકડીયું; રાંધ-

પિહડય. } વાનું મ્હેડું વાસણ.

પિહાણ. ન૦ (પિવાન) ઢાંકણું; આચ્છાદન.

પિહિય. ત્રિ० (વિહિત) ઢાંકણું; છુપાવેલું.

(૨) એણાના દશ દોષમાંનો એથો દોષ.

પિહિયાસહ. ત્રિ० (વિહિતાશ્વ) જેણે આશ્ર-
વને રોકેલ છે તે.

પિહીકમ. ત્રિ० (પૃથક્કૃત) જુદું પાડેલું.

પિહુ. ત્રિ० (પૃથુ) વિસ્તારવાળું; પહોળું;
મોટું.

પિહુ. ઇ० (પૃથક્) જુદું; ભિન્ન.

પિહુહ. ન૦ (પિહુહ) એ નામનું એક નગર.

પિહુજણ. પું० (પૃથગ્જન) સાધારણ માણસ.

પિહુણ. ન૦ () મોરનું પીચું.

પિહુચાહત્ય. પું० () મોર પીચાંનો
પંખો-પુંજણી.

પિહુય. પું० ન૦ (પૃથુક) પૌવાં; ચવેલું.

પિહુલ. ત્રિ० (પૃથુલ) પહોળું.

પિહો. ઇ० (પૃથક્) ભિન્ન, જુદું.

પીમ. ત્રિ० (પ્રીત) પ્રસન્ન; હર્ષિત.

પીમિ. ક્ષી० (પ્રીતિ) પ્રેમ; પ્રીતિ; રનેહ.
(૨) એક જાતની લતા.

પીમમ. ન૦ (પ્રીતિમ) આદમ દેવલોકના
ધન્દનું નામ.

પીમવાણ. ન૦ (પ્રીતિવાન) પ્રીતિવાન, પારિ-
તોષિક, ધનામ, બક્ષીસ.

પીમણ. પું० (પ્રીતિમન્સ) સાતમા મહાશુક
દેવલોકના ધન્દનું મુસાફરી વિમાન. (૨)

ત્રિ० પ્રસન્નચિત્તવાળું.

પીમવણ. પું० (પ્રીતિવર્તન) કાર્તિકમહિનાનું
લોકાંતર નામ.

પીમ્ય. પું० () વૃક્ષ વિશેષ.

પીઝસ. ન૦ (પીયૂષ) અમૃત; સુધા.

પીઠ. ન૦ (પીઠ) આસન; આજેઠ. (૨)
થોડેસ્વાર.

પીઠમહ. પું० (પીઠમહ) રાજાની નજીક
બેસનાર હજુરી.

પીઠય. પું० (પીઠક) કાષ્ઠમય આસન; પાટ

પીઠા. ક્ષી० (પીઠ) દુઃખ; બથા.

પીઠ. ન૦ (પીઠ) જુઓ “ પીઠ ” શબ્દ.

પીઠન. પું० (પીઠક) પાટલો; આજેઠ.

પીઠમહ. પું० (પીઠમહ) જુઓ “ પીઠમહ ” શબ્દ.

પીઠય. પું० (પીઠક) હલેસાં. (૨) પાટલો.

(૩) પીઠ રાખવાનું પાટીયું.

પીઠસપ્તિ. ત્રિ० (પીઠસપ્તિ) બેઠાં બેઠાં
ધસડાતાં ધસડાતાં ચાલનાર.

પીઠાશિવ. નં (પીઠાનીક) અશ્વ સેના.
 પીઠા. ત્રિં (પીઠ) સ્થૂલ; પુષ્ટ.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાનીય) તૃપ્ત કરે તેવું;
 શરીરની વૃદ્ધિ કરે તેવું.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) ગર્વથી નિર્વૃત્ત.
 પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) ગર્વ; અહકાર.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) પ્રસન્ન થયેલ; પ્રસન્ન
 થયેલ. (૨) વૃદ્ધિ પામેલ. (૩) પું. સૂર્યની
 સાથે ગ્રહ કે નક્ષત્રનો યોગ થાય તે.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) પીઠ; પીઠા રમનું.
 (૨) પું. પીઠા રમ.
 પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) પ્રીતિ; સ્નેહ.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) સાતમા દેવલોકના
 ઇન્દ્રના યાન વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવતા.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) પ્રીતિદાન) પ્રીતિદાનની બક્ષીસ.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) કાર્તિક માસનું
 લોકાંતર નામ.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) પીઠ; પીઠા રમનું.
 (૨) પું. પીઠા રમ.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) પીઠાવર્ણન; પીઠા. (૨)
 પું. પીઠા રમ.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) પીઠાવર્ણન; પીઠાવર્ણ.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) પીઠાવર્ણ; મર્દન કરવું;
 શેરડીની પેઠે પીલવું.
 પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) પીઠા; દુઃખ.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) શેરડીની પેઠે યત્ર-
 મા પીલેલું; નીચે.વેલું. (૨) પું. બીનું
 વસ્ત્ર નીચેવત્તાં જે પવન નીકળે તે;
 અચિત્તાવાયુ.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) પીઠાનું આડ. (૨) નં
 તેનું કળા. (૩) દુષ્ટ.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) પીઠાના આડ ઉપરથી
 પાડેલું કાષ્ટ પુરૂષનું નામ.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) વૃક્ષ વિશેષ કે જેની
 નીચે ૧૦ મા તીર્થકરને કેવળજ્ઞાન ઉપજાય.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) પીઠ; પુષ્ટ.

પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) પુરતમાં ૪
 જન્મ આપે તેવી મર્ત્યવંતી સ્ત્રી.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) વાટવું, પીસવું. (૨)
 ત્રિં દળનાર; પીસનાર.
 પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) દળવું દળ-
 નારી સ્ત્રી.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) શરીર.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) વાટા મન.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) અધમ યુદ્ધનો
 એક પ્રકાર.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) એ નામનું પાંચમા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન (૨) બાણનું પુખ્ત.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) લુપ્ત તે. (૨) ૨-
 જોડરણ.
 પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) સાવરણી; પુનઃ
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) જ્યોત્ષ્ણ, દગલો.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) દગલો કરેલ.
 પીઠાશિવ. ત્રિં (પીઠાશિવ) ઉંચો દગલો કરેલ.
 પીઠાશિવ. પું (પીઠાશિવ) એ નામનું પાંચમા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન. (૨) પુણ્ય નામનો
 દેવ. (૩) એ નામનો એક દેશ. (૪)
 ચિહ્ન; ડાઘો. (૫) ત્રિં સફેદ.
 પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) ઉત્તર દિશાના
 રચક પર્વતપર વસનારી આઠ દિશા
 કુમારિકામાંની ત્રીજી.
 પીઠાશિવ. સ્ત્રીં (પીઠાશિવ) પુણ્યક્રિયા) પુણ્યલાવતી
 વિજયની મુખ્ય નગરી. (૨) દક્ષિણ
 દિશાના અંજનગિરિની ઉત્તર તરફની
 વાવડીનું નામ.
 પીઠાશિવ. નં (પીઠાશિવ) શ્વેત કમળ. (૨)
 એ નામે આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.
 (૩) સમગ્રમાં સત્તત ૧૭ મુ અધ્યયન.
 (૪) પુણ્ય રાજ; કુપરિકનો ભાષ. (૫)
 પીઠાશિવ. નામનો ચુલદિમવત પર્વત ઉપ-
 રનો એક દ્રવ.

પુંડરીયગુમ્મ. પું (પુનઃક્રીયગુમ્મ) આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પુંડરીયસુવરાય. પુ (પુનઃક્રીયસુવરાય) પુંડરીક નામનો યુવરાજ.

પુંડરીયહ્રદ. પું (પુનઃક્રીયહ્રદ) જેમાંથી સુવર્ણકૃષ્ણ નદી નીકળી તે શીખરી પર્વત ઉપરનો એક દ્રવ્ય.

પુંડરીયપદ્મવય. પું (પુનઃક્રીયપદ્મવય) એ નામનો પર્વત; શેત્રુંગે.

પુંડરીયમહારિસિ. પું (પુનઃક્રીયમહારિસિ) પુંડરીક નામના મુનિ.

પુવડ. પું નં (પુવડ) પુલ્લિંગ સમ્બંધ.

પુવેષ. } પું (પુવેષ) પુરુષવેદ.

પુવેદ. }

પુંસ. પું (પુસ) પુરુષવેદ; જેના ઉદયથી સ્ત્રીની અભિલાષા થાય તે.

પુંસકાંઠલગ. પું (પુસકાંઠલગ) નર કાયલ.

પુક્તલી. સ્ત્રી (પુક્તલી) પુષ્કળ દેશમાં જન્મેલી સ્ત્રી.

પુક્તલ. નં (પુક્તલ) કમળ. (૨) માદલ વગેરે વાજાંત્ર ઉપર મહેલું આમકું (૩) કમળવાળું તળાવ. (૪) કાળોદ્યોતે ફરતો ત્રીજા નંબરનો પુષ્કર દ્વીપ અને તેને ફરતો ત્રીજો પુષ્કર સમુદ્ર.

પુક્તલકર્ણિયા. સ્ત્રી (પુક્તલકર્ણિકા) કમળનો મધ્ય ભાગ.

પુક્તલરસ. નં (પુક્તલરસ) વાળું વગાડવાની કળા.

પુક્તલરસ. નં (પુક્તલરસ) ત્રીજા પુષ્કર દ્વીપનો અર્ધ ભાગ; અર્ધ પુષ્કર દ્વીપ.

પુક્તલરવર. પું (પુક્તલરવર) એ નામનો ત્રીજો દ્વીપ. (૨) પુષ્કરવર સમુદ્ર.

પુક્તલરસારિયા. સ્ત્રી (પુક્તલરસારિકા) એક જાતની લિપિ; અક્ષર લિપિમાંની એક.

પુક્તલરિયી. સ્ત્રી (પુક્તલરિયી) વર્ણ-જોળ આકારે તથા જેમાં કમળ થતાં હોય એવું જળાશય; કમળવાળી વાવ.

પુક્તલરોવ. } પું (પુક્તલરોવ) સમુદ્ર વિશેષ.

પુક્તલરોવ. }

પુક્તલ. પું (પુક્તલ) કમળ; પદ્મ. (૨) પદ્મકેસર.

પુક્તલ. પું (પુક્તલ) પ્રદેશ વિશેષ; એક વિજય. (૨) એ નામનો એક અનાય દેશ. (૩) પું સ્ત્રી તે દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૪) સંપૂર્ણ; પરિપૂર્ણ.

પુક્તલલક્ષ્મિમગ. } પું નં ()

પુક્તલલક્ષ્મિમય. } પાણીમાં થતી એક જાતની વનસ્પતિ.

પુક્તલલક્ષ્મિમગ. નં (પુક્તલલક્ષ્મિમગ) પદ્મ કન્દ.

પુક્તલલક્ષ્મિમય. પું (પુક્તલલક્ષ્મિમય) એ નામનો મહામેધ, ઉત્સર્પિણી કાળમાં બીજો આરો એસતાં જે વરસાદ વરસે છે તે.

પુક્તલા. સ્ત્રી (પુક્તલા) પુષ્કલાવતી નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

પુક્તલાવર્ષ. } સ્ત્રી (પુક્તલાવર્ષ) એ

પુક્તલાવર્ષ. } નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

પુક્તલાવર્ષ. પું (પુક્તલાવર્ષ) એક પ્રકારનો મેધ.

પુક્તલાવર્ષ. પું (પુક્તલાવર્ષ) પંકાવતી નદીની પૂર્વે અને એકશીલ વખારા પર્વતની પશ્ચિમે બન્નેની વચ્ચેનો ક્ષેત્રવિભાગ; મહાવિદેહાન્તર્ગત એક વિજય.

પુક્તલાવર્ષકૃદ. પું (પુક્તલાવર્ષકૃદ) એક શેલ વખારા પર્વતના ચાર કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ-શિખર.

પુક્તલાવર્ષકૃદ. નં () શરીરની આમડી ઉતારવી તે.

પુક્તલ. પું (પુક્તલ) વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શવાળું પુદ્ગળ નામનું એક મૂર્ત દ્રવ્ય; છ દ્રવ્યમાંનું એક. (૨) ગર્ભ; ફળનો સુવાળો મધ્યભાગ. (૩) લોકના સર્વ પુદ્ગલો એક જ એટલા વખતમાં

ભોગવી થયે તેટલો કાળ; પુદ્ગળ પરાવર્ત
નામે કાળ વિભાગ

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) અર્થ પુદ્ગળ
પરાવર્તન.

પુનઃલક્ષ્યપરિચય. નં (પુદ્ગળપરિવર્ત) સર્વ
પુદ્ગળોનું પરિવર્તન જેટલા કાળમાં એક
છય કરીદયે તેટલો કાળ; અનંતકાળ
અકપરિમિત એક કાળ વિભાગ.

પુનઃલક્ષ્યવિવામી. સ્ત્રી (પુદ્ગળવિવામી) પુદ્-
ગળના યોગથી વિપાક પામનારી કર્મની
છત્રીય પ્રકૃતિઓ.

પુનઃલક્ષ્ય. ત્રિં () પોયુ; બીલું.

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) પુનઃ; પુનઃ.

પુનઃલક્ષ્ય. ત્રિં (પુનઃલક્ષ્ય) પૂજનાર.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુનઃલક્ષ્ય) પ્રમાદિ પૂજવા તે.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુનઃલક્ષ્ય) પ્રમાદિ પૂજવાની
ભાષા. (૨) છત; છત્રું.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુનઃલક્ષ્ય) પુનઃ કરવી; પૂજવું.

પુનઃલક્ષ્ય. ત્રિં (પુનઃલક્ષ્ય) પૂજવું; પ્રમા કરવું.

પુનઃલક્ષ્ય. ત્રિં (પૂજ) પૂજવા યોગ્ય; પૂજનીય.

પુનઃલક્ષ્ય. ત્રિં (પૂજ) માતો; શરીરે ભરેલો; પુષ્ટ.

પુનઃલક્ષ્ય. ત્રિં (પૂજ) સ્પર્શ કરેલ; દરસેલ. (૨)
નં સ્પર્શ.

પુનઃલક્ષ્ય. ત્રિં (પૂજ) પૂજેલ.

પુનઃલક્ષ્ય. પું (પુનઃલક્ષ્ય) હે સાધો!

“આપને શું આપું” એમ પૂજનાર દાતાર
આપે તોજ લેવું એવા અભિગ્રહથી
ગવેષણા કરનાર. (૧) “નિર્દોષ છે કે
સદોષ છે,” એમ પૂછી પૂછીને આહાર
લેનાર. (સાધુ).

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પ્રૌઢા) પૂર્વાભાદ્રપદ તથા
ઉત્તરાભાદ્રપદ નક્ષત્રનું નામ.

પુનઃલક્ષ્ય. પું (પુનઃલક્ષ્ય) પ્રમાનો
ઉત્તર દેનાર.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુનઃલક્ષ્ય) પુષ્ટ શ્રેણીની
ગણના; દષ્ટિવાદનર્મત પરિકર્મનો એક
ભાગ.

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) વિચ્છેદ ગયેલા બા-
રમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ
સૂત્રનો ૧૪ મો ભેદ.

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) વિચ્છેદ ગયેલા બા-
રમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ
સૂત્રનો ૧૪ મો ભેદ.

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) પુનઃલક્ષ્ય પરિ-
કર્મનો ૧૪ મો ભેદ.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુષ્ટિ) પુષ્ટિ; મજબુતી.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુષ્ટિ) પુષ્ટિ; પ્રમા.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુષ્ટિ) સ્પર્શ.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુષ્ટિ) સ્પર્શ કરવાથી
લાગતો કર્મબંધ.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુષ્ટિ) કુપ્રકૃતિથી પ્રમા
કરતાં લાગતી પાપ ક્રિયા.

પુનઃલક્ષ્ય. પું (પુનઃલક્ષ્ય) અભ્યુત્થાનવાદ
સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના સાનમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) કાકદી નગરી નિવાસી બ્રાહ્મ-
સાર્થવાહીના પુત્ર.

પુનઃલક્ષ્ય. પું (પુનઃલક્ષ્ય) છીપવું સપુટ. (૨)
પડો. (૩) એક જાનનું ઔપધિ પકાવવાનું
પાત્ર.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુનઃલક્ષ્ય) એ નામનો ગુરુત્ર;
એલથી.

પુનઃલક્ષ્ય. પું (પુનઃલક્ષ્ય) નાકનાં નસકોરાં.

પુનઃલક્ષ્ય. પું (પુનઃલક્ષ્ય) અમુક રસનો
પુનઃલક્ષ્ય. પું (પુનઃલક્ષ્ય) આપી અમિમા પકવેલ
ઓષધ.

પુનઃલક્ષ્ય. સ્ત્રી (પુનઃલક્ષ્ય) અગ્રી તથા આં-
ગળીથી ચપટી વગાડવી તે.

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) નાના દેશોમાંથી
આવેલ (કરીયાણું) જ્યાં વેચાય તે;
નગર.

પુનઃલક્ષ્ય. નં (પુનઃલક્ષ્ય) એક પાત્રમાં પાડેલ
ભુદાં ભુદાં ખાનાં-ખંડ. (૨) નાકનાં
નસકોરાં.

પુઢવી. સ્ત્રી (ધૃત્વી) પૃથ્વી; ભૂમિ; જમીન; રતનપ્રભા વગેરે આઠ પૃથ્વી. (૨) ઇશા-નંદ્રના લોકપાળ સોમની પહેલી અમ્ર-મહિષી. (૩) ભગવતીસૂત્રના પહેલા શતકના પાંચમા ઉદ્દેશાનું નામ. (૪) ભગવતીના બીજા શતકના બીજા ઉદ્દે-શાનું નામ.

પુઢવીકાદય. પું (ધૃત્વીકાદિક) પૃથ્વીમાં ઉત્પન્ન થયેલ જીવ.

પુઢવીકાય. ત્રિં (ધૃત્વીકાય) પૃથ્વીના જીવોનું શરીર; સચિત પૃથ્વી.

પુઢવીકાલ. પું (ધૃત્વીકાલ) એક જીવ પૃથ્વીમાં નિરતરપણે જોડેલો વખત રહે તેટલો કાળ; અસખ્યાત ઉત્સર્પિણી અ-વસર્પિણીપરિમિત કાળ.

પુઢવીઘડંસઘ. નં (ધૃત્વીઘટસઘ) એ ના-મનો એક બગીચો.

પુઢવીસત્થ. નં (ધૃત્વીસત્થ) પૃથ્વી રૂપ શસ્ત્ર. (૨) પૃથ્વીનું શસ્ત્ર; હજી કાઢાળી વગેરે.

પુઢવીસિરી. સ્ત્રી (ધૃત્વીસીરી) એક સ્ત્રીનું નામ.

પુઢવીસિલા. સ્ત્રી (ધૃત્વીસિલા) શિક્ષા રૂપે લાંબો પહોળો પૃથ્વીનો પ્રદેશ.

પુઢવીસિલાપટ્ટ. પું (ધૃત્વીસિલાપટ્ટ) પૃ-થ્વીની શિક્ષારૂપ પાટ.

પુઢીમૂય. ત્રિં (ધૃત્વીમૂય) બુદ્ધિ થયેલું.

પુઢાં. ઘં (ધૃત્વ) અનેક. (૨) મહોદ્ધ; વિસ્તારવાળું. (૩) અલગ; ભિન્ન.

પુઢાંકંદ. ત્રિં (ધૃત્વીકંદ) ઉલટા અભિપ્રાય વાળું.

પુઢોજ્યા. પું (ધૃત્વીજ્યા) સાધારણ લોક.

પુઢોજિય. પું (ધૃત્વીજિય) વિભિન્ન પ્રાણી.

પુઢોવમ. ત્રિં (ધૃત્વીવ્યુવમ) પૃથ્વીની પેઠે બધું સહન કરનાર.

પુઢોવેમાય. ત્રિં (ધૃત્વીવેમાય) અનેક પ્રકારનું; બહુ વિધ.

પુણ. ઘં (પુનર્) વારંવાર; ફરી; વળી. (૨) બેદ વિશેષ. (૩) અવધારણ; નિશ્ચય. (૪) અધિકાર; પ્રસ્તાવ. (૫) સમુચ્ચ.

પુણમ્ભવ. પું (પુનર્મ્ભવ) ફરી જન્મ લેવો તે, પુનર્જન્મ.

પુણરવિ. ઘં (પુનરવિ) વળીપણ; ફરીનેપણ.

પુણરુક્ત. નં (પુનરુક્ત) પુનરૂક્તિ દોષ; ફ-રીથી કહેલું તે.

પુણવ્યસુ. પું (પુનર્વસુ) પુનર્વસુનામનુ નક્ષત્ર. (૨) દશમા તીર્થંકરને પ્રથમ ભિક્ષા આ-પનાર ગૃહસ્થ. (૩) આઠમા વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

પુણાં. ઘં (પુનર્) વળી; ફરી.

પુણો. ઘં (પુનર્) ફરીથી; બીજવાર.

પુણા. પું નં (પુણ) શુભકરણીયી સચિત થતુ શુભ કર્મ કે જેનું પરિણામ જીવને સુખરૂપ આવે છે; નવનસ્ત્રમાંનું ત્રીજું તત્ત્વ. (૨) ત્રિં પ્રુણી પામવા યાગ્ય. (૩) નં પવિત્ર, ઉત્તમ; પ્રુણશાળી.

પુણા. ત્રિં (પૂર્ણ) સમ્પૂર્ણ; સમસ્ત. (૨) દક્ષિણ તરફના દ્વીપ કુમારોનો ઇન્દ્ર. (૩) નં સ્વરની સઘળી કળાયુક્ત ગાતુ તેગાયનનો એક ગુણ.

પુણાઉચ્ચંકા. ત્રિં (પૂર્ણોત્કા) નાના પ્રકારના માલથી ભરેલ.

પુણાઓમાસિ. ત્રિં (પુર્ણાવમાસિ) પૂર્ણ નહીં છતાં પૂર્ણ ભરેલો છે એમ દેખાય તે.

પુણાઘોસ. પું (પૂર્ણોષ) જન્મપૂર્ણના અરવતક્ષત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થ-નાર ૧૧ માં તીર્થંકર.

પુણામહ. પું (પૂર્ણમહ) એક યજ્ઞદેવતાનું નામ. (૨) વાણવ્યતર જાતિના યજ્ઞદેવ-તાનો ઇન્દ્ર. (૩) ઇન્દ્ર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૪) અંતગડસૂત્રના છઠા વર્ગના ૧૧ માં અધ્યયનનું નામ. (૫)

વાણિજ્યગમનિવાસી એક મુદસ્થ. (૬)
અપાનગરીની બહારનું એક ઉદ્યાન. (૭)
સભ્યતિવિજયના શિષ્યનું નામ. (૮)
પુષ્કિઆસૂતનું પાંચમું અધ્યયન.

પુણ્યમહકૂટ. પુ. (પૂર્ણમહકૂટ) ચૈતાન્ય
પર્યેત ઉપસ્થાં નવ કૂટમાંનું છઠું શિખર.
(૨) માલવંત પર્યેતનાં નવ કૂટમાંનું
આઠમું કૂટ-શિખર.

પુણ્યમહચેદય. ન. (પૂર્ણમહચેદય) ચંપા નગરી
બહારનું પૂર્ણમહ નામે ઉદ્યાન.

પુણ્યમાસિની. } સ્ત્રી. (પૌર્ણમાસી) પૂર્વેમ.
પુણ્યમાસી. }

પુણ્યારક્ષ પુ. (પૂર્ણારક્ષ) પૂર્ણારક્ષ નામે
એક દેવતા.

પુણ્યસરૂવ. ત્રિ. (પૂર્ણસરૂવ) પૂર્ણસરૂવરૂપ;
સંપૂર્ણ.

પુણ્યસ્થા. પુ. (પૂર્ણસ્થા) અલ્પતરોવવાઇ
સૂતના બીજા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાગની ધારણી
દેવાંતો પુત્ર.

પુણ્યા. સ્ત્રી. (પૂર્ણ) યક્ષના ઇંદ્ર પૂર્ણાબદ્રની
અગ્રમહિપી. (૨) પાંચમ, દશમ અને
પુનમ અથવા અમાવાસ્ય એ ત્રણ પૂર્ણ
નિધિ.

પુણ્યાગ. પુ. (પુણ્યાગ) એ નામનું એક વૃક્ષ.

પુણ્યામા. સ્ત્રી. (પૂર્ણિમા) પૂર્વેમ.

પુત્ત. પુ. (પુત્ર) પુત્ર, દીકરો.

પુત્તંજીવગ. } પું. (પુત્રજીવક) જીવાપોતા
પુત્તંજીવય. } નામનું એક વૃક્ષ કે જેનો
ઉપભોગ સંતાનની ઉત્પત્તિ માટે કરવામાં

આવે છે. (૨) ન. તેનું બીજ.

પુત્તલિયા. સ્ત્રી. (પુત્તલિકા) પુતળી.

પુત્તા. સ્ત્રી. (પુત્રી) દીકરી, પુત્રી.

પુત્તારાપુત્તિય. ત્રિ. (પૌત્રારાપુત્તિક) પુત્ર
પૌત્રાદિને યોગ્ય.

પુત્તિમા. સ્ત્રી. (પુત્તિકા) દીકરી.

પુત્તિયા. સ્ત્રી. (પૌત્તિકા) પૌત્રદ્રિય જીવ
વિશેષ. (૨) મુદપતિ; મુખવસ્ત્રિકા.

પુત્તી. સ્ત્રી. (પૌત્તિકા) મુદપતિ; મોપતી.

પુત્તી સ્ત્રી. (પુત્રી) પુત્રી; કન્યા.

પુત્ય. પુ. (પુસ્ત) પુતળી, દીંગલી.

પુત્યકમ્મ. ન. (પુસ્તકમ્મ) દીંગલી બના-
વવાનું કર્મ.

પુત્યય. } ન. (પુસ્તક) પુત્તક; અથ.
પુત્યિય. }

પુત્યિયમાહ. ત્રિ. (પુસ્તકમાહ) પુસ્તકને અ-
લગ કરનાર; પુસ્તક લાથમાં લગાડનાર.

પુત્ત. પુ. (પૂર્ણ) દીપકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.
(૨) ત્રિ. પરિપૂર્ણ.

પુત્ત. ન. (પુત્ય) મુદ્દત; શુભ કર્મ.

પુત્તઘાંસ. પુ. (પુત્યઘોષ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં
લાવિ બીજા તીર્થંકર

પુત્તપત્તિયા. સ્ત્રી. (પુત્યપત્તિયા) નૈન મુનિ-
ઓની એક શાખા.

પુત્તપ્પયડિ. સ્ત્રી. (પુત્યપ્પયડિ) પુણ્ય-શુભ-
કર્મની ૪૨ પ્રકૃતિ.

પુત્તમહ. પુ. (પૂર્ણમહ) જુઓ “પુણ્યમહ”
શબ્દ.

પુત્તમાસી. સ્ત્રી. (પૌર્ણમાસી) પૂર્ણિમા.

પુત્તારા. પુ. (પુત્તારા) વૃક્ષની એક જાત.

પુત્તિમા સ્ત્રી. (પૂર્ણિમા) પૂર્ણિમા.

પુત્ત. ન. (પુત્ય) મુદ્દત. (૨) ઇશાનેન્દ્રના
મુસાફરી વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવતા.
(૩) દશમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪)
શુભ વાજ અને શુભ ગંધર્વી યુક્ત. (૫)
૮૮ મો ગ્રહ.

પુત્તક. } પુ. (પુત્યક) ઇશાનેન્દ્રનું મુસા-
પુત્તક. } ફરીવિમાન.

પુત્તકન્ત. ન. (પુત્યકન્ત) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુત્તકરંડય. પુ. (પુત્યકરંડક) હસ્તિશીર્ષ
નગરનું એક ઉદ્યાન.

પુષ્કકેડ. પું. (પુષ્કેડ) જમ્બૂદ્વીપના
એરવત ક્ષેત્રમાં આપતી ઉત્સર્પિણીમા
થનાર સાતમા તીર્થકર. (૨) પુષ્પકેડ
નામનો એક મહ.

પુષ્કા. ન. (પુષ્ક) વાસણનું તળીયું. (૨)
પુષ્પ; ફૂલ.

પુષ્કચૂલા. સ્ત્રી. (પુષ્કચૂલા) ૨૩ મા તીર્થ-
કરની મુખ્ય સાધ્વી. (૨) સ્વાહકુમારની
મુખ્ય સ્ત્રીનું નામ. (૩) એ નામની એક
સ્ત્રી.

પુષ્કચૂલિયા. સ્ત્રી. (પુષ્કચૂલિકા) એ નામનું
એક કાલિકેસત્ર; અગીયારમું ઉપાંગસૂત્ર.

પુષ્કજંમલ. પું. (પુષ્કજનક) જંબકા દેવ-
તાની એક ભત.

પુષ્કજમ્બ. પું. (પુષ્કજમ્બ) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કગોદિ. પું. (પુષ્કગોદિ) એક રાજનું નામ.

પુષ્કર્ણ. પું. (પુષ્કર્ણ) પુષ્પદન્ત નામે
વર્તમાન ચોવીસીના નવમા તીર્થકર. (૨)
દશાનેન્દ્રના હાથીના સેન્યનો આધિપતિ.
(૩) ક્ષીરવરદ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું
નામ.

પુષ્કધારિણી. સ્ત્રી. (પુષ્કધારિણી) પુષ્પોને
ધારણ કરનારી દાસી

પુષ્કપૂરણ. ન. (પુષ્કપૂરક) ફૂલનો બનાવેલ
શિખર.

પુષ્કપ્રમ. પું. (પુષ્કપ્રમ) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કમાલા. સ્ત્રી. (પુષ્કમાલા) ઉર્ધ્વલોકમાં
રહેનારી એક દશાકુમારી દેવી.

પુષ્કવ. ન. (પુષ્ક) દેવવિમાનવિશેષ;
દશાનેન્દ્રનું એક પારિયાનિક વિમાન. (૨)
પુષ્પ; ફૂલ. (૩) કપાળનું એક ભતનું
પુષ્પાકાર આભૂષણ.

પુષ્કલેસ. પું. (પુષ્કલેસ) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કલર્વ. સ્ત્રી. (પુષ્કલર્વ) કિપુરણના ઇન્દ્ર
સુપુરણની અગ્રમહિષી. (૨) એ નામનો
તુંગીયા નગરીનો બગીચો.

પુષ્કલચણ. પું. (પુષ્કલચે) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કલતી. સ્ત્રી. (પુષ્કલતી) વીશમા તીર્થ-
કરની મુખ્ય સાધ્વી.

પુષ્કલવિદ્ય. પું. (પુષ્કલવિદ્ય) તથા ઇન્દ્રિય-
વાળા જીવની એક ભત.

પુષ્કલસિંગ. પું. (પુષ્કલસિંગ) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કલસિદ્ધ. પું. (પુષ્કલસિદ્ધ) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કલુદ્ધમ. ન. (પુષ્કલુદ્ધમ) પુષ્પસુદ્ધમ; વડ,
ઉંચરો વગેરેનાં ફૂલ.

પુષ્કા. સ્ત્રી. (પુષ્પા) શિખાસુધી ભરેલ
પુષ્પની ચંગેરી કે જેને આકારે નવત્રે-
વેયકવાસી દેવોનું અવધિતાન છે.

પુષ્કાલત. પું. (પુષ્પાલત) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કિમા. સ્ત્રી. (પુષ્પિકા) એ નામનું એક
કાલિકેસત્ર; દશમું ઉપાંગ સૂત્ર.

પુષ્કિય. ત્રિ. (પુષ્પિત) ધ્રુવવાળું; ધ્રુવેલું.

પુષ્કુત્તર. ન. (પુષ્કોત્તર) દ્રવ્ય વિશેષ; એક
ભતની સાકર. (૨) દશમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

પુષ્કુત્તરા. સ્ત્રી. (પુષ્કોત્તરા) એક ભતની
મીઠાઇ.

પુષ્કુત્તરાવર્હિસમ. પું. ન. (પુષ્કોત્તરાવર્હિસમ)
દશમા દેવલોકનું એક વિમાન.

પુષ્કોત્તરા. સ્ત્રી. (પુષ્કોત્તરા) જીઓ “પુષ્ક
તરા” શબ્દ.

પુષ્કોદય. ન. (પુષ્કોદક) પુષ્પરસથી
મિશ્રિત જળ.

પુષ્કોદય. ત્રિ. (પુષ્કોદય) ફૂલનાર; પુષ્પ
આવે તેવું.

પુમ. પું (પુંવ) પુરુષ; માણસ. (૨) પુરુષ-
વેદ; પુરુષનો વિષયવિકાર.

પુમધ્યાશ્રમગ્રામી. સ્ત્રી (પુંસાશ્રમની) ભાષા
વિશેષ; પુરુષને આશ્રા કરનારી ભાષા.

પુમપન્નવગ્રામી. સ્ત્રી (પુમપન્નવની) પુરુષના
લક્ષણનું પ્રતિપાદન કરનારી ભાષા.

પુમવચન. નં (પુવચન) પુલ્લિંગ શબ્દનું
ઉચ્ચારણ.

પુયણ. પું () હાથીના જેવું ગોળ
પગવાળું એક પશુ.

પુયલી. સ્ત્રી () પુરુષ ચિહ્ન.

પુયાવિષ્ણુ. ઇં (પ્લાવયિત્વા) બીજી જ-
આએ નસાડીને પૂજા મહત્વ દેખાડીને
દીક્ષા આપવી તે; દીક્ષાનો એક પ્રકાર.

પુર. નં (પુર) નગર; શહેર.

પુરઘો. ઇં (પુરસ્) આગળ; સમક્ષ. (૨)
પ્રથમ, પહેલાં.

પુરં. ઇં (પુરસ) સમક્ષ; આગળ.

પુરંગમ. ત્રિં (પુરોગમ) આગળ ચાલનાર;
અગ્રેસર.

પુરંવર. પું (પુરંવર) પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

પુરસ્કાર. પું (પુરસ્કાર) આગળ કરવું; મુ-
ખ્યતા આપવી. (૨) આદર; સન્માન.

પુરસ્કલ્પ. ત્રિં (પુરસ્કલ્પ) આગળ કરેલું.

પુરસ્સ્વાય. ત્રિં (પુરસ્સ્વાય) પૂર્વે કહેલું.

પુરસ્ચિહ્ન. નં (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વ; પૂર્વપ્રદેશ.

પુરસ્ચિહ્નમા. ત્રિં (પૂર્વા) પૂર્વ દિશા.

પુરસ્ચિહ્નમિહ્ન. સ્ત્રી (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વ સમ્બન્ધી.

પુરસ્થા. ઇં (પુરસ્થાત્) આગળ; પાસે. (૨)
પૂર્વ દિશાએ.

પુરસ્થામિમુહ. ત્રિં (પુરસ્થામિમુહ) પૂર્વ
દિશાની સન્મુખ બેસનાર.

પુરસ્થિમ. ત્રિં (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વ દિશા સમ્બન્ધી.
(૨) નં પૂર્વ દિશા.

પુરસ્થિમદ્વાદિશા. સ્ત્રી (પૌરસ્ત્યદિશા) પૂર્વ
એને દક્ષિણ દિશા; અમિષ્ણુણા.

પુરસ્થિમા. સ્ત્રી (પૌરસ્ત્યા) પૂર્વદિશા.

પુરસ્થિમિહ્ન. ત્રિં (પૌરસ્ત્ય) પૂર્વદિશાસમ્બન્ધી;
પૂર્વ દિશામાં રહેલ.

પુરવર. પું (પુરવર) શ્રેષ્ઠ નગર.

પુરવરી. સ્ત્રી (પુરવરી) નગરી.

પુરા. ઇં (પુરા) પૂર્વકાળે; આગળ; પહેલાં.

પુરાકલ્પ. ત્રિં (પુરાકલ્પ) પૂર્વ ભવમાં કરેલ;
બાંધેલ; આગળ સંચય કરેલ.

પુરાકર્મ. નં (પુરાકર્મ) સાધુ સાધ્વી
આબ્યા પહેલાં સાધુનિમિત્તે હઃથ, વાસણ
સચિત પાણીથી ધોવાં વગેરે આરંભ
કરવો તે.

પુરાણ. ત્રિં (પુરાણ) જીવન; પ્રાચીન; પુરા-
તન. (૨) નં ભાગવત વગેરે પુરાણ
શાસ્ત્ર.

પુરિમ. ત્રિં (પૂર્વ) આગળનું; પહેલાનું; પૂ-
ર્વકાળનું.

પુરિમહ. નં (પૂર્વાદિ) દિવસના પહેલા બે
પહોર. (૨) દિવસના પ્રથમ બેપહોર સુધી
આહારનાં પચ્ચખાણ કરવા તે.

પુરિમહિમ. પું (પૂર્વાધિક) પુરિમહ તપ
કરનાર; પહેલા બે પહોર સુધીનાં પચ્ચ-
ખાણ કરનાર.

પુરિમતાલ. નં (પુરિમતાલ) એક શહેરનું
નામ કે જેની બહાર ઋષભદેવ પ્રભુને
કેવળગાન થયું.

પુરિમા. સ્ત્રી (પુરિમા) પ્રરોટક; પડિલેલ-
ણમાં વળને જરીક ઝાટકવુ તે.

પુરિલ. ત્રિં (પુરાલ) આગળ થયેલા;
પુરાનની.

પુરિસ. પું નં (પુરુષ) પુરુષ, માણસ. (૨)
સર્વ ઉપાધિ રહિત શુદ્ધ આત્મા; ઇશ્વર.
(૩) પુરુષવેદ; મોહનીય કર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી પુરુષને આં
સાથેના ભોગની ઇચ્છા થાય છે.

પુરિસદ્ધ. ન૦ (પુરુષીય) ઉત્તરાધ્યયનના છઠ્ઠા અધ્યયનનું અપર નામ.

પુરિસકારિય. ન૦ (પુરુષકાર્ય) પુરૂષકાર; પરાક્રમ.

પુરિસકાર. પુ૦ (પુરુષકાર) પુરૂષાભિમાન; મરદાઇ. (૨) પુરૂષત્વનું અભિમાન.

પુરિસકારપરવક્રમ. પુ૦ (પુરુષકારપરાક્રમ) મર્દાનગી ભરેલ પરાક્રમ-બહાદુરી.

પુરિસત્ય. પુ૦ (પુરુષાર્થ) પુરૂષાર્થ; મનુષ્ય-પણાનું પ્રયોગન.

પુરિસપુંડરીક. પુ૦ (પુરુષપુષ્પકી) છઠ્ઠા વાસુદેવનું નામ.

પુરિસયાર. પું૦ (પુરુષકાર) બુઝો “ પુરિ-સકાર ” શબ્દ.

પુરિસલક્ષણ. ન૦ (પુરુષલક્ષણ) પુરૂષનું લક્ષણ બાણવાની કળા.

પુરિસલિંગ. ન૦ (પુરુષલિંગ) પુરૂષનું ચિહ્ન.

પુરિસલિંગસિદ્ધ. પુ૦ (પુરુષલિંગસિદ્ધ) પુરૂષ-લિંગે સિદ્ધ થયેલ.

પુરિસલયણ. ન૦ (પુરુષલય) પુલિંગ: નરભતિ.

પુરિસલયણહતિ. પુ૦ (પુરુષલયણહતિ) પુરૂષોમાં શ્રેષ્ઠ ગંધર્વસ્ત્રી તુલ્ય. (૨) તીર્થકર મહારાજ.

પુરિસલયણપુંડરીય. પુ૦ (પુરુષલયણપુંડરીક) પુરૂષોમાં શ્રેષ્ઠ પદ્મ સમાન. (૨) જિનદેવ.

પુરિસલયણ. પું૦ (પુરુષલયણ) જ્ઞાન વિશેષ.

પુરિસલેદ. પુ૦ (પુરુષલેદ) પુરૂષલેદનામે મોહ-નીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

પુરિસલેદ. } પુ૦ (પુરુષલેદ) પુરૂષલેદી
પુરિસલેદ. } જીવ.

પુરિસલેદ. પુ૦ (પુરુષલેદ) બુઝો “ પુરિસલેદ ” શબ્દ.

પુરિસલેદ. } પુ૦ (પુરુષલેદ) પુરૂષલેદી
પુરિસલેદ. } જીવ.

પુરિસસીદ્ધ. પું૦ (પુરુષસિદ્ધ) પુરૂષોમાં સિદ્ધ સમાન. (૨) પુરૂષ સિદ્ધ નામે પાંચમા વાસુદેવ.

પુરિસસેણ. પુ૦ (પુરુષસેન) અબ્હુતરોવવાઇ સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના યોથા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની ધારણી

રાણીના પુત્ર. (૩) અંતગઙ્ગસૂત્રના યોથા વર્ગના યોથા અધ્યયનનું નામ. (૪) વાસુદેવ રાજની ધારણી રાણીના પુત્ર.

પુરિસાદાણીય. ત્રિ૦ (પુરુષાદાનીય) જેનું વચન સર્વ પુરૂષો માન્ય કરે તે, માનનીય.

પુરિસુત્તમ. પુ૦ (પુરુષોત્તમ) પુરૂષોમાં ઉત્તમ-શ્રેષ્ઠ. (૨) પુરૂષોત્તમ નામના યોથા વાસુદેવ.

પુરીસ. પુ૦ ન૦ (પુરીષ) વિષ્ણુ.

પુરુસ. પુ૦ (પુરુષ) પુરૂષ; નર.

પુરુસનેવનિયયા. સ્ત્રી૦ (પુરુષનેવનિયા) પુરૂષનો વેપ-પોશાક ધારણ કરેલી સ્ત્રી.

પુરુ. જ૦ (પુરુષ) પ્રથમનું; પૂર્વ જન્મનું.

પુરુકડ. ન૦ (પુરુકટ) પૂર્વજન્મમાં કરેલ કર્મ.

પુરુકર્મ. ન૦ (પુરુકર્મ) સાધુને આહાર વહોરાવ્યા પહેલાં સચેત પાણીથી હાથ કે વાસણ ધોવે તેથી લાગતું કર્મ.

પુરુષકાર. પુ૦ (પુરુષકાર) સન્માન, આદર.

પુરુષલક. ત્રિ૦ (પુરુષલક) આગળ કરેલું.

પુરુવાય. પુ૦ (પુરુવાય) પૂર્વ દિશાનો પવન. (૨) સરનેહ વાયુ.

પુરુસંલક. સ્ત્રી૦ (પુરુસંલક) એક પ્રકારનો જમણવાર કરવો તૈ.

પુરુસંચય. પુ૦ (પુરુસંચય) ધન દીધાં પહેલાં ઘાતાર આગળ પોતાના વખાણ કરવામાં આવે તે એવા હેતુથી કે ઘાતાર સારી રીતે આવે.

પુરુસંચય. ત્રિ૦ (પુરુસંચય) પૂર્વના પરિચિત મા, બાપ, ભાઇ, બહેન વગેરે. (૨) સ્વપક્ષના સગા.

પુરુગ. } ત્રિ૦ (પુરુગ) અગ્રેસર.
પુરુગ. }

પુરોહિત. પું (પુરોહિત) રૂક્ષ વિશેષ.

પુરોહિત. નં (પુરોહિત) આગળનું આરણ્ય
(૨) દરવાજાનો અગ્ર ભાગ.

પુરોહિત. પું (પુરોહિત) રાજાનો ગાર; પા
દક. (૨) પુરોહિત; શાંતિકર્મકારી; ચક્ર-
વર્તીનાં ચૌદ રત્નમાંનો એક.

પુરોહિતચરણ. નં (પુરોહિત) ચક્રવર્તીનાં
ચૌદ રત્નમાંનું પુરોહિત નામે ચોથું પં-
ચેન્દ્રિય રત્ન.

પુલ પું (પુલ) નાનો ફાલ્લો.

પુલ. ત્રિં (પુલ) ઉત્તર.

પુલક પું (પુલક) પુલકમણિ; સચિત
કદિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) જળચર
જનુ વિશેષ.

પુલકકાંડ પું નં (પુલકકાંડ) રત્નપ્રભા
નરક પૃથ્વીનો એક કણ

પુલકય ત્રિં (પુલકિત) રોમાચ થએલ.

પુલંપુલ નં () નિરતર; હમેશા.
(૨) ત્રિં પ્રભૂત; ધાતું.

પુલક. પું નં (પુલક) રત્ન વિશેષ

પુલક. પું (પુલક) રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો સાતમો
પુલકકાણ્ડ. (૨) એક જાતનું રત્ન. (૩)
એક જાતનું જળચર પ્રાણી.

પુલય પું (પુલક) રોમાંચ; રોમહર્ષ. (૨)
એક જાતનો મણિ.

પુલા. સ્ત્રીં (પુરા) પાણીમાં ઉત્પન્ન થતાં
પોરાં, એ ઇન્દ્રિય જાતી એક જાત.

પુલાકિમિ. પું (પુરાકિમિ) ગુદામાં ઉત્પન્ન
થનાર કૃમિ; એ ઇન્દ્રિય જાતી એકજાત.

પુલાકિમિય. પું (પુરાકિમિક) એ ઇન્દ્રિય
જાત વિશેષ.

પુલાગ. પું નં (પુલાક) વાલ, ચણા
વગેરે નિઃસાર ધાન્ય. (૨) પુલાક નિયંત્રક;
નિયંત્રકના છ પ્રકારમાંનો એક. (૩) લસણ
આદિ દુર્મધી પદાર્થો. (૪) દુષ્ટ રસવાળાં
દ્રવ્ય.

પુલાય. પું (પુલાક) બુસ્સો; ધાન્યનાં
ફાતરાં. (૨) પુલાક લગ્નિધવાન સાધુ
જેનું ચારિત્ર બુસ્સા જેવું નિસ્સાર-દોષ
સંવિત હોય છે.

પુલિંદ. પું (પુલિન્દ) પુલિન્દ નામનો એક
અનાર્ય દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

પુલિંદી. સ્ત્રીં (પુલિંદી) પુલિંદ નામના
અનાર્ય દેશમાં જન્મેલી દાસી

પુલિંગ. નં (પુલિન્) કદા; તીર; તટ.

પુલિય. નં (પુલિત) થોડાની એક પ્રકારની
ગતિ.

પુલુય પું (પુલક) જલચર પ્રાણીની એક
જાત.

પુલ્લ. ત્રિં (પૂર્વ) દેશ અને કાળની અંપ-
ક્ષાએ પહેલાનું; અગાઉનું. (૨) પૂર્વ
તરફનું. (૩) પું પૂર્વ દિગ્વિભાગ.
(૪) ચોરાશી લાખ પૂર્વાંગ અથવા
સીતેર લાખ છપ્પન હજાર કરોડ
વરસ પ્રમાણનો એક કાળ વિભાગ;
૧૦૫૬૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ વરસ પ્રમાણે
એક પૂર્વ. (૪) પૂર્વ શાસ્ત્ર; ચૌદ પૂર્વમાંનું
ગમે તે એક. (૫) ૬૦૬, વરવહુ આદિ
જોડુ. (૬) કારણ, હેતુ.

પુલ્લ. ત્રિં (પૂર્વમ્) પ્રથમ, પહેલું.

પુલ્લંગ. પું નં (પૂર્વાંગ) ચોરાશીલાખ વ-
પંતો એક પૂર્વાંગ; કાળવિભાગ વિશેષ.
(૨) પખવાડીઆના પહેલા દિવસનું નામ;
પ્રતિપદા.

પુલ્લકર્મ. નં (પૂર્વકર્મ) પૂર્વજન્મમાં કરેલ
કર્મ.

પુલ્લકાલિય. ત્રિં (પૂર્વકાલિક) પૂર્વકાળનું;
પૂર્વકાળ સાથે સંબધ રાખનાર.

પુલ્લગય. ત્રિં (પૂર્વગત) ઉત્પાદાદિ ૧૪ પૂર્વ
કે જે હાલ વિચ્છેદ થઇ ગયેલ છે; દ-
ષ્ટિવાદ સત્તો એક વિભાગ.

પુલ્લહ. પું (પૂર્વાહિણ) દિવસના આગલા
એ પહેલાર.

પુલ્લતલ. પું (પૂર્વતલ) પૂર્વકોટિનું-સરાગ અવસ્થાનું તપ; વીતરાગ અવસ્થા પહેલાનું તપ.

પુલ્લદક્ષિણ. પું (પૂર્વદક્ષિણ) પૂર્વ અને દક્ષિણ; અગ્નિપુણો.

પુલ્લદારિય. ત્રિં (પૂર્વદારિક) પૂર્વ દિશામાં રહી ચંદ્ર સાથે જોગ જોડનાર કથ્યાણુકારી નક્ષત્ર.

પુલ્લદિશા. સ્ત્રી (પૂર્વદિશા) પૂર્વદિશા.

પુલ્લદ્વ. નં (પૂર્વદ્વિ) પૂર્વાર્ધ; પહેલો અરધા ભાગ.

પુલ્લધર. પું (પૂર્વધર) યૌદ પૂર્વને ધારણ કરનાર; પૂર્વના જાણનાર.

પુલ્લખ્યયોગ. પું (પૂર્વખ્યયોગ) પૂર્વ કાળનો પ્રયત્ન.

પુલ્લમહાવ્યા. સ્ત્રી (પૂર્વાભાદ્રપદ) પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

પુલ્લમલ. પું (પૂર્વમલ) ગત જન્મ; અતીત જન્મ.

પુલ્લરત્ન. પું (પૂર્વરત્ન) રાત્રિનો પૂર્વ ભાગ.

પુલ્લરત્નાવરત્ન. નં (પૂર્વરત્નાવરત્ન) મધ્યરાત્રી; અરધી રાત.

પુલ્લવંત. નં (પૂર્વવંત) પૂર્વકાલીન ચિહ્નથી-લિખી સાધનું જ્ઞાન થાય તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર.

પુલ્લવિષ્ણ. પું (પૂર્વવિષ્ણ) પૂર્વના જાણનાર; પૂર્વધર-યૌદપૂર્વી.

પુલ્લવિદેહ. નં (પૂર્વવિદેહ) જન્મભૂમિના મધ્યક્ષેત્ર મહાવિદેહનો પૂર્વાર્ધ; મેરૂથી પૂર્વ તરફનો વિભાગ.

પુલ્લવિદેહવ. ત્રિં (પૂર્વવિદેહવ) પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

પુલ્લવિદેહકૂટ. પું (પૂર્વવિદેહકૂટ) નિપથ પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર. (૨) નીલવંત પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ-શિખર.

પુલ્લવિદેહવાસ. પું (પૂર્વવિદેહવર્ષ) પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર

પુલ્લવસંગાય. } ત્રિં (પૂર્વસંગતિક) પહેલાંનો પુલ્લવસંગતિય. } સંગી; આસ્થાવસ્થાનો મિત્ર.

પુલ્લવસંજમ. પું (પૂર્વસંયમ) સરાગસંયમ; વીતરાગ સંયમની પૂર્વાવસ્થા.

પુલ્લવસમાસ. પું (પૂર્વસમાસ) એકથી વધારે પૂર્વનું જ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

પુલ્લવસિદ્ધાતરી. સ્ત્રી (પૂર્વશય્યાતરા) સાધુઓને ઉપાશ્રયમાં રહેવાને પહેલી આજ્ઞા આપનાર સ્ત્રી.

પુલ્લવસૂરિ. પું (પૂર્વસૂરિ) પૂર્વાચાર્ય; પ્રાચીન આચાર્ય.

પુલ્લવા. સ્ત્રી (પૂર્વા) પૂર્વાષાઢા, પૂર્વાશ્વિની નથા પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

પુલ્લવાણુપુર્વિષ્ણ. જં (પૂર્વાણુપૂર્વમ્) અનુક્રમે.

પુલ્લવાણુપુલ્લવી. સ્ત્રી (પૂર્વાણુપૂર્વી) અનુક્રમે; પરિપાટી.

પુલ્લવાફલ્ગુણી. સ્ત્રી (પૂર્વાફલ્ગુણી) પૂર્વાશ્વિની નક્ષત્ર.

પુલ્લવામહાવ્યા. સ્ત્રી (પૂર્વાભાદ્રપદ) પૂર્વાભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

પુલ્લવાસાઢા. સ્ત્રી (પૂર્વાષાઢા) પૂર્વાષાઢા નક્ષત્ર;

પુલ્લવિ. ત્રિં (પૂર્વિન્) પૂર્વને જાણનાર.

પુલ્લવિ. જં (પૂર્વમ્) પ્રથમ; સ્વરૂપાત્મક.

પુલ્લવિહ્ન. ત્રિં (પૂર્વ) પહેલાનું; આગળનું.

પુલ્લવિસંચલ. પું (પૂર્વસંસ્તવ) જેન મુનિની ભિક્ષાનો એક દોષ; ભિક્ષાપ્રાપ્તિ અર્થે પ્રથમ કાંઈક વખાણ કરવા તે.

પુલ્લવી. સ્ત્રી (પૂર્વી) અનુપૂર્વી નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જે જીવને એક ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં સીધી રીતે લઈ જાય છે.

પુલ્લવોત્તરા. સ્ત્રી (પૂર્વોત્તરા) ઇશાન પુણો.

પુલ્લવ. પું (પુલ્લ) પુલ્લ નામનું નક્ષત્ર.

(૨) નવમા તીર્થકરને પ્રથમ બિશ્વા આપનાર.

પુસ્તકમાળાવ. પું (પુષ્પમાલ) અન્દિગન; મંગલ પાઠક. (૨) વખાણ કરનાર; ભાટ, આરણ આદિ.

પુસ્તાયણ. પું (પુસ્તાયન) રેવતી નક્ષત્રનું ગોત્ર.

પુરુષ. સ્ત્રી (પૃથ્વી) પૃથ્વી; ભૂમિ.

પુરુષ. } ન (પૃથક્ત્વ) બેથી માંડી
પુરુષત્વ. } નવ સુધીની સંખ્યા. (૨) ભેદ;
છૂટાપણું. (૩) બહુપણું (૪) ત્રિ. બિન;
અલગ.

પુરુષી. સ્ત્રી (પૃથ્વી) પૃથ્વી; ભૂમિ. (૨) પશ્ચિમ દિશાના રચક પર્વતપર વસનારી આઠ દિશા કુમારીમાંની ત્રીજી. (૩) સાતમા તીર્થકરની માતા. (૪) ત્રીજી વાસુદેવની માતા.

પુરુષોચિત્તાપહ્રય. ન (પૃથ્વીશિલાપટ્ટક) પૃથ્વીમયશિલાનું પટ્ટક, પાટને આકારે મ્હોટી પૃથ્વીની શિલા.

પુરુષ. ન (પૃથક્ત્વ) ભુઓ “ પુરુષ ” શબ્દ.

પુરુષત્વવિચક્ક. પું (પૃથક્ત્વવિતર્ક) શુકલધ્વાનનો પહેલો ભેદ; એક દ્રવ્ય આશ્રી રહેલ પર્વાયોનો ભેદ-ભુદાપણું ચિન્તવનું તે.

પૂઞ્ણ. ન (પૂજન) પૂજન; અર્ચન.

પૂઞ્ણ. સ્ત્રી (પૂજના) પૂજન.

પૂર. સ્ત્રી (પૂતિ) દુર્ગ-ધ; સડો. (૨) પર; રસી. (૩) જેમાં આધાકર્મીની સ્તીય ભળી હોય તેવો આહાર લેવાથી લાગતો એક દોષ.

પૂરઞ્ણ. ત્રિ (પૂજિત) પૂજાયેલું; પૂજ પામેલ.

પૂરકક. ત્રિ (પૂતિકૃત) આધાકર્મી આહારના અશવાળું.

પૂરકમ્મ. પું (પૂતિકર્મન) આધાકર્મી આહારના અશવાળું; સાધુએ આહારમાં ટાળવાના દોષમાંનો એક દોષ.

પૂરુષ. ત્રિ (પૂતિક) સડેલું; દુર્ગ-વચાળું. (૨) અપવિત્ર; અશુદ્ધ.

પૂરુષ. ત્રિ (પૂજિત) સત્કાર કરાયેલું; પૂજેલું.

પૂરુષાલુભ. ન (પૂરુષાલુભ) પાણીમાં થનારી એક જાતની વનસ્પતિ.

પૂરુ. સ્ત્રી (પૂતિ) એ નામનું એક વૃક્ષ; એકાસ્થિક વૃક્ષની એક જાતિ.

પૂળ. પું (પૂળ) સોપારીનું ઝાડ.

પૂજગ. ત્રિ (પૂજક) પૂજનાર; પૂજારો.

પૂજિય. ત્રિ (પૂજિત) પૂજેલું; માનેલું; માનનીય.

પૂતિ. સ્ત્રી (પૂતિ) દુર્ગધ; બદબો.

પૂતિકમ્મ. ન (પૂતિકર્મન) ભુઓ “ પુષ્પકમ્મ ” શબ્દ.

પૂતિય. ન (પૂતિક) રૂળ વિશેષ.

પૂતિયા. સ્ત્રી (પૂતિકા) રસવિકાર; રસનું બગડનું. (૨) પર; રસી.

પૂષ. પું (પ્રપૂષ) પુષ્પ; માલપુવા.

પૂષ. ત્રિ (પૂષ) પવિત્ર; શુદ્ધ થયેલ. (૨) સુપડા આદિથી સાફ કરેલ.

પૂષ. ન (પૂષ) પર; રસી.

પૂષ. પું (પ્રપૂષ) પુરી, માલપુવા વગેરે.

પૂષઞ્ણ. ત્રિ (પૂજક) પૂજન-સેવા કરનાર.

પૂષણ. ન (પૂજન) પૂજન.

પૂષણ. સ્ત્રી (પૂજના) કામવિભૂષા; કામોદીપક શય્યાગાર. (૨) સેવા; પૂજ.

પૂષણ. સ્ત્રી (પૂતના) એ નામની એક શાકિની કે જે પોતાના ભુવાન પુત્ર ઉપર આસક્ત થઇ હતી. (૨) કૃષ્ણની વેરણ એક વિદ્યાધરી; માસી પૂતના. (૩) ગાડરી; ઘેરી.

પૂષણિઞ્ણ. ન (પૂતનિક) વાસણ વગેરેનું તળીયું.

પૂષણિજ્ઞ. ત્રિ (પૂજનીય) પૂજવા યોગ્ય.

પૂષફલ. ન (પૂષફલ) સોપારી.

પૂષફલી. સ્ત્રી (પ્રગફલી) સોપારીનું ઝાડ

પૂજલિયા. ક્ષીં (પૂષ્પિકા) પુજ્ઞા.

પૂજા. ક્ષીં (પૂજા) પૂજન; પૂજન; વસ્ત્રપાત્રાદિ વગેરેથી સત્કાર કરવો તે.

પૂર. પું (પૂર) નદીનો વધેલ પ્રવાહ. (૨) સમૂહ.

પૂરણ. ત્રિં (પૂરક) પૂરનાર; ભરનાર.

પૂરણ. પું (પૂરણ) એ નામનો એક ગૃહસ્થ. (૨) યદુવંશી રાજા અન્ધકવૃષ્ણના એક પુત્ર.

પૂરણ. પું (પૂરણ) ચમરેદ્રના પૂર્વભવનું નામ. (૨) સલિલાવતી વિજયની વીતરોડા નગરીના બળરાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર. (૩) અંતગઢ સૂત્રના બીજા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૪) અન્ધકવૃષ્ણ રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર. (૫) પૂર્ણ કરવું; પાર ઉતારવું.

પૂરણ. પું (પૂરક) દૂધનો ઉછાળો.

પૂરિષ્ઠ. ત્રિં (પૂરિત) સમ્પૂર્ણ કરેલ.

પૂરિષ્ઠ. ત્રિં (પૂરિષ્ઠ) કંઠ વસ્તુની પૂરણી કરીને બનાવેલ-માટી, ધાતુનાં પુતળાં વગેરે. (૨) વાંસની સળીમાં દૂધ પરાવીને બનાવેલ.

પૂરિષ્ઠ. ક્ષીં (પૂરિષ્ઠ) એ નામની ગાન્ધાર પ્રામની ત્રીજી મૂર્તિ.

પૂજ. પું (પૂજ) માલપુવા; પુજા વગેરે.

પૂજલિયા. ક્ષીં (પૂષ્પિકા) એક પ્રકારનો ખાવાનો પદાર્થ; પૌઆ.

પૂસ. પું (પૂસ) પૂષા દેવતા; દેવતી નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ.

પૂસ. પું (પૂસ) જુઓ “ પુસ્સ ” શબ્દ.

પૂસગિરિ. પું (પૂસગિરિ) એ નામના એક જોન મુનિ.

પૂસનંદ. } પું (પૂસ્યનંદ) પૂષ્યનંદ નામે
પૂસનંદિ. } (પૂસ્યનંદિ) એક યુવરાજ.

પૂસફલી. ક્ષીં (પૂસ્યફલી) કુખમાં-કોહવાની વેલડી.

પૂસમાળા. પું (પૂસ્યમાળ) જ્યોતિષીદેવતા વિશેષ; એ નામના ગ્રહાધિષ્ઠાયક દેવ.

પૂસમાળા. પું (પૂસ્યમાનવ) મણિનું એક જાતનું લક્ષણ. (૨) મંગલપાઠક; ભાટ ચારણ વગેરે.

પૂસમિત્ત. પું (પૂસ્યમિત્ર) આર્યરક્ષિતસૂરિના પુષ્યમિત્ર નામના શિષ્ય.

પૂસમિત્તિય. નં (પૂસ્યમિત્તીય) એ નામનું જોન મુનિઓનું એક કુળ.

પૂસા. ક્ષીં (પૂસા) મહાવીર સ્વામીના જી હા હા કુંડકાલિય શ્રાવકની સ્ત્રીનું નામ.

પૂહ. પું (પ્રગોહ) વિચાર; મીમાંસા.

પેશ્વ. પું (પેશ્વ) હાથીની પુંછડીનો મૂળ ભાગ.

પેશ્વ. ત્રિં (પૈતૃક) પિતા સંબંધી.

પેશ્વણા. નં (પ્રેક્ષણ) ખેલ; તમાશો.

પેશ્વણા. ક્ષીં (પ્રેક્ષણ) પડિલેહણનો પર્યાય શબ્દ; નિરીક્ષણ; અવલોકન.

પેશ્વ. જન (પ્રેત્ય) મરીને જન્માંતરમાં જન્મ તે; પરભવ.

પેશ્વમલ પું (પ્રેત્યમલ) મરીને જન્મવું; બીજો અવતાર; પુનર્જન્મ.

પેશ્વમાવિષ્ઠ. ત્રિં (પ્રેત્યમાવિષ્ઠ) જન્માંતર સંબંધી.

પેશ્વણા. ક્ષીં (પ્રેક્ષણ) જોવું તે; નિરીક્ષણ.

પેશ્વણાચર. નં (પ્રેક્ષણાચર) જેમાં ખેસી વનનાં કે નાટકનાં શ્લોકો જોઈ શકાય તેવું ધર; પ્રેક્ષાધર.

પેશ્વણિજ્ઞ. ત્રિં (પ્રેક્ષણીય) જોવા યોગ્ય.

પેશ્વ. ક્ષીં (પ્રેક્ષા) જોવું; નિરીક્ષણ કરવું.

પેશ્વણાચર. નં (પ્રેક્ષણાચર) મુખમસ્ડપ આગળની પટશાળ; પ્રેક્ષાધર; નાટક વગેરે જોવાનું સ્થાન.

પેજ. ત્રિં (પેય) અતિશય ત્રિય; વહાણ.

પેજ. નં (પેય) પીવા લાયક-દૂધ વગેરે પદાર્થ.

પેજા. પું. ન. (પ્રેમન્) પ્રેમ; સ્નેહ; રાગ.

પેજાવંસિ. ત્રિ. (પ્રેમવર્ષિન્) અનુરાગી.

પેજાવસિયા. ક્ષી. (પ્રેમવૃત્તિકા) પ્રેમનિમિત્તક

મૂર્ચ્છા; માયા કપટાદિ લોભથી ધનાદિકની મૂર્ચ્છા.

પેજાઠ. ક્ષી. (પેમા) એક પ્રકારની પીવાની વસ્તુ.

પેટ. ન. (પેટ) પેટ; ઉદર.

પેટવેચ્યા. ક્ષી. (પેટવેક્તા) પેટપીડ; પેટનો દુખાવો.

પેટા. ક્ષી. (પેઠા) પેટી. (૨) કાંઈ સાધુ ગોચરીને માટે પેટીને આકારે અભિગ્રહ ધારણ કરે એટલે કે પેટીને આકારે ચારે દિશામાં ચારે ખુણે ગોચરી કરે તે, ભિક્ષાના અભિગ્રહનો એક પ્રકાર.

પેટી. ક્ષી. (પેઠા) પેટી; મળૂસ.

પેટ. ન. (પીટ) પાળેઠ. (૨) એટલો.

પેટાલ પું. (પેટાલ) પેટાળ નામે ભાવિ આઠમા તીર્થકર. (૨) ન. એક ઉદ્યાન.

પેટાલપુત્ર. પું. (પેટાલપુત્ર) પેટાળ નામના વિદ્યાધરનો પુત્ર. (૨) અણ્વનરોવવાઇ સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૩) કાકદી નગરી નિવાસી ભદ્રાસાર્થવાહીના પુત્ર (૪) ભરતખંડના આઠમા ભાવી તીર્થકર. (૫) ભગવાન્ પાર્શ્વનાથના સંતાનમાં ઉત્પન્ન થયેલ એક જૈન મુનિ.

પેટિયા. ક્ષી. (પીટિકા) માંચી; માંચડી. (૨) પેદલી; ચોતરો; પ્લાટફોર્મ. (૩) જ્યાં ઇન્દ્રકીલિકા-કમાડ અટકાવવાનું સાધન રહેલું હોય તે સ્થાન.

પેટી. ક્ષી. (પીટિકા) પીટીયું.

પેણી. ક્ષી. (પ્રૈણી) હરિણીનો એક પ્રકાર.

પેમ. પું. ન. (પ્રેમન્) આસક્તિ; પ્રીતિ.

પેયકાઠ્ય. પું. (પ્રેતકાઠ્યિક) બંતર દેવતાની એક જાત.

પેયદેવકાઠ્ય. પું. (પ્રેતદેવાકાઠ્યિક) શકેન્દ્રના લોકપાળ જમની આજ્ઞા માનનાર દેવતાની એક જાત. (૨) પ્રેત દેવતાનું પ્રેત સંબંધી.

પેયા. ક્ષી. (પેયા) મ્હોટી કાદલી; વાઘ વિશેષ.

પેયાલ. ન. () વિચાર. (૨) પ્રમાણ; માપ. (૩) સાર; સ્વસ્થ. (૪) પ્રધાન; મુખ્ય.

પેયાલયા. ક્ષી. () પ્રમાણ કરવું. માપવું.

પેયાલુય. ત્રિ. () વિચારિત.

પેરન્ત. ન. (પર્યન્ત) છેડો; અન્ત.

પેરણ. ન. (પ્રેરણ) પ્રેરણા. (૨) ઠપકા.

પેલલ. ત્રિ. (પેલલ) મૃદુ; કામળ. (૨) પાતળું; કૃશ. (૩) સૂક્ષ્મ; લઘુ.

પેલુ. ક્ષી. (પેલુ) રૂની પૂણી.

પેલુકરણ. ન. (પેલુકરણ) પૂણી બનાવવાનું એક સાધન; સળી આદિ.

પેલુગા. ક્ષી. (પીલુકા) એ નામની વનસ્પતિ; પીલુ.

પેલ્લચ. પું. (પ્રેલક) અણ્વનરોવવાઇ સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના ચોથા અધ્યયનનું નામ. (૨) કાકદી નગરી નિવાસી ભદ્રાસાર્થવાહીના પુત્ર.

પેલ્લણ. ન. (પ્રેરણ) પ્રેરણા કરવી; કામ કરાવવું.

પેલ્લય. પું. (પેલ્લક) ભગવાન્ મહાવીરની પાસે દીક્ષા લઈ અનુતર વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયેલ એક જૈન મુનિ.

પેલ્લિય. ત્રિ. (પ્રેરિત) ધક્કાયેલું.

પેસ. ન. (પેસ) સિંધ દેશમાંના પેસ જાતના સૂક્ષ્મ આમડીવાળા પશુના આમડાની બનાવટનું વસ્ત્ર.

પેસ. પું. (પેશ) સિંધ દેશમાં થતી એક પશુ જાત.

વેસ. પું. ક્ષી. (પ્રેષ) નોકર; ચાકર.
 વેસણ. ન. (પ્રેષણ) મોકલવું.
 વેસણ. ન. (પિષણ) પીસવું તે.
 વેસણ. ન. () કાર્ય; પ્રયોજન.
 વેસણકારિયા. ક્ષી. (વેષણકારિકા) અન્ન
 વગેરે પીસનારી-ધસનારી ઘસી.
 વેસણકારી. ક્ષી. (પ્રેષણકારિણી) સદેશ
 પહોંચાડનારી ઘસી.
 વેસપરિણામ. ત્રિ. (પ્રેષ્યપરિણાત) આવકની
 નવમી પડિમા આદરનાર આવક કે જે
 નવ માસ સુધી નોકરની પાસે પણ આ-
 રંભ કે કામકાજ કરાવે નહિ.
 વેસલ. ત્રિ. (વેશલ) મનોહર; સુંદર. (૨)
 ન. વેસલ નામના પશુનાં ઝીણાં કવાંની
 બનાવટનું વસ્ત્ર.
 વેસણ. ન. (પ્રેષણ) મોકલવું.
 વેસારંભ. પું. (પ્રેષ્યારંભ) ચાકર પાસે આ-
 રંભ કરાવવો તે.
 વેસિય. ત્રિ. (પ્રેક્ષિ) મોકલેલ.
 વેસિયા. ક્ષી. (વેષિકા) ઘણનારી; પીસનારી.
 વેસિયા. ક્ષી. (વેષિકા) શેરડી વિગેરેની
 કાતણી; ચીર. (૨) ખંડ; ટુકડા.
 વેસી. ક્ષી. (વેષી) માંસની પેશી-કકડો.
 (૨) ગર્ભની ત્રીજા અઠવાડીયાની સ્થિતિ;
 પાણીના પરપોટામાંથી ગોટલાની માફક
 માંસ પિડ રૂપે ગર્ભનો આકાર બધાય તે.
 વેસુચ. } ન. (વૈષુચ) ચાડી; યુગલી.
 વેસુચ. }
 વેસસ. પું. (પ્રેષ્ય) નોકર; ચાકર; સેવક.
 વેશ. ન. (પ્રેક્ષણ) જોવું; દેખવું.
 વેશયા. ક્ષી. (પિષાળ) ઢાંકવું.
 વેશ્યાજ્ઞ. ત્રિ. (પ્રેક્ષણીય) દેખવા યોગ્ય.
 વેશ. ક્ષી. (પ્રેક્ષા) અનુભવથી વિચાર
 કરવો તે. (૨) આસન શ્યાદિક જોષ
 પુંજને વાપરવા તે; સંયમના ૧૭ પ્રકાર-
 મના એક. (૩) હોઠ હલાવતાં કાઉસઝ

કરવો તે; કાઉસઝનો ૧૯ મો દોષ. (૪)
 શુદ્ધિ; મતિ. (૫) ચિન્તન. (૬) નિરીક્ષણ.
 વેશિ. ત્રિ. (પ્રેક્ષિત) નિરીક્ષણ.
 વેશિય. ન. (પ્રેક્ષિત) કટાક્ષભરી રીતે
 જોવું તે.
 વેશુચ. ન. (વૈશુચ) મોરના પીંછાં; મોરખીંછ.
 વેશ્ય. ત્રિ. (વેશિત) નિમમ; કુબેલું. (૨)
 રૂપિન્દત.
 વેશિ. પું. (વેશી) વેશ; વનરૂપિત વિશેષ.
 વેશ. ન. (વેશ) વિકાસ ન પામેલું કમળ.
 વેશ. પું. (વેશ) વનરૂપિત વિશેષ.
 વેશરી. ક્ષી. (વૈશરી) જમ્બુદ્વીપના મેરુની
 ઉત્તર રૂચક પર રહેનારી એક દિશાકુ-
 મારી દેવી.
 વેશરીકિણી. ક્ષી. (વૈશરીકિણી) દક્ષિણ
 દિશાના અજનક પર્વતની પુણરીકિણી
 નામની વાવ. (૨) એ નામની એક
 નગરી.
 વેશરીય. પું. (વૈશરીય) સૂચકાંગસૂત્રના બી-
 જા શ્રુતસ્કન્ધના પહેલા અધ્યયનનું નામ.
 (૨) પીંછાની પાંખોવાળું પક્ષી. (૩) ઘોળું
 કમળ. (૪) સાતમા દેવલોકનું એક વિ-
 માન. (૫) કુંડરીક અને પુણરીકના
 અધિકારવાળું જ્ઞાતાસૂત્રનું ૧૯ મું અ-
 ધ્યયન.
 વેશવર્ણિયા. ક્ષી. (વૈશવર્ણિકા) જૈન
 મુનિ ગણની એક શાખા.
 વેશ. ત્રિ. () આગલા ભાગમાં
 ઉક્ત અને વચ્ચેમાં નમેલી એવી નાસિકા.
 વેશ. પું. (વેશ) એ નામનો એક અ-
 નાર્ય દેશ. (૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર.
 વેશવર. ન. (વૈશવર) કમળ. (૨) કમળ
 જેવું એક વાજી. (૩) તે વાજી વ-
 ગાડવાની ઠળા.
 વેશવરિણી. ક્ષી. (વૈશવરિણી) કમળવાળી
 વાવ. (૨) કમળની વેલ.

પોક્ષલ. પું (પુષ્કર) કમળ. (૨) પદ્ય કેશર.

પોક્ષલચિમ્બ. પું (પુષ્કરચિમ્બ) પદ્યકન્દ.

પોક્ષલાક્ષ્મીકૃદ. પું (પુષ્કલાક્ષ્મીકૃદ) એક શેષ વખારા પર્યંતના ચાર કૂટમાંનું એક કૂટ-શિખર.

પોક્ષલિ. પું (પુષ્કલિન્) શ્રીવસ્તિ નગરીનો રહીશ એક આવક; શંખશુ આવકનો બેડીદાર.

પોક્ષલિય. પું (પ્રોક્ષિન્) પાણી છાંટી ફળ ફૂલ ખાનાર તાપસનો એક વર્ગ.

પોમ્બલ. પું નં (પુલ્ક) રૂપ, રસ, ગન્ધ અને સ્પર્શ યુક્ત મૂર્ત દ્રવ્ય; છ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય. (૨) આત્મા; જીવ. (૩) માંસ. (૪) પુદ્ગળ નામના પરિવાજક કે જે આલંબિકા નગરીની બાહર રહેતા હતા.

પોમ્બલત્થિકાશ્વ. પું (પુલ્કલાસ્તિકાશ્વ) વર્ણ, ગધ, રસ અને સ્પર્શવાળુ છ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય.

પોમ્બલપરિચટ્ટ. પું (પુલ્કલપરિચર્ત) અનન્ત અવસર્પિણી અને અનન્ત ઉત્સર્પિણી પ્રમાણે એક કાળ વિભાગ. (૨) પરમાણુનો સંયોગ અને વિયોગ.

પોમ્બલચિવાગિ. ત્રિં (પુલ્કલચિવાગિન્) પુદ્ગલના નિમિત્તે વિપાક પામનાર.

પોમ્બલિ. ત્રિં (પુલ્કલિન્) પુદ્ગળોને ભોગવનાર.

પોમ્બલિય. ત્રિં (પૌલ્કલિક) પુદ્ગળસમ્બન્ધી.

પોમ્બડ. ત્રિં () સાર વિનાનું. (૨) મહિન. (૩) બ્યાસ; ધીન થયેલ.

પોમ્. નં () પેટ; ઉદર; જઠર.

પોમ્લિષ્ઠા. સ્ત્રીં (પોલ્લિષ્ઠ) પોટલી; ગાંઠડી.

પોમ્સારણી. સ્ત્રીં (પોમ્સારિણી) અતિ-સારનો રોગ.

પોમ્સલ. પું (પોમ્સલ) પોટલાલનામનો એક પરિવાજક.

પોમ્લિ. પું (પોલ્લિ) ભગવાન્ મહાવીર સ્વામીના છટા પૂર્વભવનું નામ. (૨)

જમ્બૂદીપના ભરતખંડમાં થનાર નવમા

તીર્થકર. (૩) જમ્બૂદીપના ભરતખંડમાં

થનાર ચોથા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

(૪) અણ્ણતરોવવાઇ સૂત્રના ત્રીજા વર્ગનાં

નવમા અધ્યયનનું નામ. (૫) કાકંદી

નગરી નિવાસી બદ્રા સાર્થવાહીના પુત્ર.

(૬) ભગવાન્ મહાવીરના સમયમાં તીર્થ-

કર જોત બાંધનાર જૈન મુનિ.

પોમ્લિલેવ. પું (પોલ્લિલેવ) પોલ્લિ નામનો

દેવ કે જે પૂર્વભવે તેતલી પ્રધાનની સ્ત્રી

પોલ્લિલા રૂપે હતો.

પોમ્લિલા. સ્ત્રીં (પોલ્લિલા) તેતલીપુત્ર મંત્રીની

સ્ત્રીનું નામ.

પોમ્લિવર્ડ. સ્ત્રીં (પ્રોષ્ણવર્ડ) ભાદરવા મહિનાની

પુનેમ.

પોમ્લિવયા. સ્ત્રીં (પ્રોષ્ણવયા) ભાદ્રપદ નક્ષત્ર.

પોમ્લિલ. નં () એક જાતની પ-

ર્વતની વનસ્પતિ.

પોમ્. ત્રિં (પ્રૌઢ) પીઠ; પાકી ઉમ્મરનું.

પોત. પું (પોત) પક્ષીનું અવ્યું. (૨) વ-

હાણું; જહાજ.

પોતશ્વ. પું (પોતશ્વ) અર્ધથી વિંટાળને ઉ-

ત્પન્ન થાય તે; હાથી વગેરે પોતજ પ્રાણી.

પોતમ. નં (પોતમ) તાડપત્ર વગેરેને સાંધીને

બનાવેલું વસ્ત્ર.

પોતજ. ત્રિં (પોતજ) જુઓ “ પોતઅ ”

શબ્દ.

પોત્. નં (પોત) લુગડું; કપડું.

પોત્. પું (પૌત્ર) દીકરાનો દીકરો.

પોત્શ્વ. નં (પોત્શ્વ) સુતરાઉ કપડું.

પોત્તિય. ત્રિં (પૌતિક) વસ્ત્રધારી વાન-

પ્રસ્થ. (૨) પું તાપસની એક જાત.

પોત્તિય. નં (પૌતિક) વસ્ત્ર; સુતરાઉ

કપડા.

પોષિયા. સ્ત્રી० () આર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

પોષિયા. સ્ત્રી० (પોષિકા) મોહપતિ; મુખ
વચ્ચિકા.

પોષી. સ્ત્રી० (પોષી) ઓઢવાની સાડી;
ઘોતી. (૨) નાનું વસ્ત્ર; લુગડાનો કકડો.

પોષુલ્લય. પું० સ્ત્રી० (પુતલિકા) પહેરવાનું
વસ્ત્ર.

પોત્ય. પું० ન० (પુસ્ત) વસ્ત્ર. (૨) પુસ્તક.
(૩) તાડપત્ર. (૪) લેખકર્મ; માટી વગેરેથી
બનાવેલ પુતળાં વગેરે.

પોત્યકર્મ. ન० (પુસ્તકર્મ) વસ્ત્ર તથા
પુસ્તકની બનાવટ.

પોત્યકાર. ત્રિ० (પુસ્તકાર) પુસ્તકના શિલ્પ
ઉપર જીવિકા ચલાવનાર.

પોત્યગ. } ન० (પુસ્તક) પુસ્તક; પોથી;
પોત્યચ. } ચોપડી.

પોત્યચનાહ. ત્રિ० (પુસ્તકમાહ) પુસ્તક
ધરનાર.

પોત્યચચા. ન० (પુસ્તકચલ) સર્વાલદેવતાનું
રત્નમમાન એક પુસ્તક કે જેમાં દેવ-
નીતિ-દેવતાના કુળધર્મ સંબંધી જ્ઞાન છે.

પોત્યા. સ્ત્રી० (પ્રોત્યા) મૂળોત્પત્તિ.

પોત્યાર. પું० (પુસ્તકાર) લેખક; લઢીયો.

પોમ્મ. ન० (પમ) કમળ.

પોય. પું० (પોત) વહાણ. (૨) મનુષ્ય, પશુ,
પક્ષી આદિનું બચ્ચુ. (૩) ન૦ વસ્ત્ર.

પોયગ. પું० (પોતક) બચ્ચું.

પોયગપુર. ન० (પોતનપુર) એ નામનું એક
પ્રાચીન શહેર.

પોયય. ત્રિ० (પોતજ) જુઓ “પોતઅ” શબ્દ.

પોયચ. પું० (પોતક) જુઓ “પોય” શબ્દ.

પોયા. સ્ત્રી० (પોયા) વાઘ વિશેષ.

પોયાર્હ. સ્ત્રી० (પોતાકી) પક્ષિણી. (૨) પક્ષી
સંબંધી વિદ્યા.

પોયાલ. પું० (પોતકક) મૂગ આદિનું બચ્ચું.

પોર. પું० ન० (પર્વત) ગાંઠ; વેઢો. (૨) શેર-
ડી વગેરે.

પોરગ. પું० ન० (પર્વક) શેરડી વગેરેનો
સાંઠો.

પોરપરિગ્રહ. ત્રિ० (પર્વપરિગ્રહ) અંશુકાનો પર્વ
અને પ્રદેશિની આંગળીનું કુપ્રજાનું કરીએ
તેમાં બરાબર સમાધ જાય તેટલું.

પોરવીય. ત્રિ० (પર્વવીજ) ગાંઠ વાવવાથી
ઉગે તે; શેરડી વગેરે.

પોરાણ. ત્રિ० (પુરાણ) જીવનું; પુરાતન.

પોરણિય. ત્રિ० (પૌરાણિક) ધર્મશાળનું,
પ્રાચીન.

પોરિસિષ્ઠ. પું० ન० (પૌરષિક) પોરસી-પ્રહર
સંબંધી પચ્ચખાણ; પોરસી ચોવિહાર.

પોરિસી. સ્ત્રી० (પૌરુષી) પહોર; દિવસ
અથવા રાત્રિનો ચોથો ભાગ. (૨) ત્રિ०
પુરૂષ પ્રમાણે લાંબું. (૩) પુરૂષની જાયા.
(૪) એક પહોરના ચોવિહારના પચ્ચખાણ
કરવા તે.

પોરિસીમંડલ. ન० (પૌરુષીમણલ) ૨૯
ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૧૭ મું.

પોરિસીય. ત્રિ० (પૌરુષિક) પુરૂષ પ્રમાણ;
પુરૂષ પરિમિત.

પોરુસ. ન० (પૌરુષ) પદ્ધતિ-પાળાનો સમૂહ.
(૨) ચાકર. (૩) અત્યંત વૃદ્ધ પુરૂષ.

પોરુકા. ન० (પૌરુકૃત્ય) નગર-શહેરનું રક્ષણ
કરવાની કળા.

પોરુચ્ચ. ન० (પૌરુષત્ય) નગરનું અધિપતિ-
પણું; અગ્રેસરપણું.

પોલાસ. ન० (પોલાસ) પોલાસપુર નગર.

પોલાસપુર. ન० (પોલાસપુર) જ્યાં દેવકીજીનો
જન્મ થયો હતો તે નગર.

પોલાસાહ. ન० (પોલાસાહ) શ્વેતવિકા
નગરીનું એક ચૈત્ય.

પોલિન્દી. સ્ત્રી० (પુલિન્દી) એક જાતની
લિપિ.

પોહ. } ત્રિં () ખાલી; શન્ય;
પોહડ. } પોહડ.
પોહડ. પું () એ નામનો કન્દ.
પોસ. પું (પોસ) મળદાર; પુંકનો લાગ;
અપાન પ્રદેશ. (૨) લિંગ; ઉપસ્થ.
પોસ. પું (પૌષ) પોસ મહિનો. (૨) પોપક;
પુષ્ટિકારક.
પોસા. પું (પોસક) જનનેન્દ્રિય; ઉપસ્થ.
પોસા. ત્રિં (પોક્ક) પુષ્ટિકારક. (૨) પા-
લન કર્તા.
પોસા. નં (પોસન) અપાન, ગુદ.
પોસા. નં (પોષણ) પોપણ કરતુ તે. (૨)
પુષ્ટિ. (૩) ત્રિં પોપણકર્તા.
પોસાયા. સ્ત્રી (પોષણ) પોપણ કરતુ. (૨)
ભરણપોપણ.
પોસા. નં (પોમક) જુઓ “ પોસ ”
શબ્દ.

પોસહ. પું નં (પૌષ) શ્રાવકનું અગીયારમું
વ્રત-પોષો.
પોસહપડિમા. સ્ત્રી (પૌષવપ્રતિમા) શ્રાવકની
ચોથી પડિમા.
પોસહસાલા. સ્ત્રી (પૌષવસાલા) પોપધક્રિયા
કરવાની શાળા-સ્થાન.
પોસહિય. ત્રિં (પૌષધિક) પોપધ કરનાર.
પોસહોબવાસનિરમ્. ત્રિં (પૌષધોબવાસનિરત)
શ્રાવકની ચોથી પડિમા ધરનાર શ્રાવક
કે જે પાછળી ત્રણ પડિમા સહિત આઠમ
વગેરે પવને દિને ચાર મહિના સુધી
પોપધ કરે.
પોસિય. ત્રિં (પોષિત) પાળીપોષી ઉછેરેલ.
પોસી. સ્ત્રી (પૌષી) પોપમાસની પુનેમ.
પોહ. પું () જાણનો પોદળો.
પોહત. નં (વૃણુત્વ) જાણપણું; વિસ્તાર.
પોહતિય. નં (વૃણુક્ત્વ) અનેકપણું. (૨)
પૃથક્ત્વ સંબંધી.

ફ.

ફંદન. નં (ફંદન) ચસન; ચાલતુ.
ફંદિય. ત્રિં (સ્વન્દિત) થોડુંક ચાલેલ; ચેષ્ટા
કરેલ.
ફળુ. સ્ત્રી (ફળુ) બીજા નીચકરની
પ્રથમ સાખી.
ફળુણ. પું (ફાલુણ) ફાગણ મહિનો.
ફળુણી. સ્ત્રી (ફાલુણી) પૂર્વાશ્વિનુની
તથા ઉત્તરાશ્વિનુની નક્ષત્ર. (૨) ફાગણ
મહિનાની પુનેમ. (૩) સાલિણીપિયા
નામના શ્રાવકની સ્ત્રી.
ફળુમિત. પું (ફળુમિત) એક મુનિનું
નામ.

ફળુરક્ષિય. પું (ફળુરક્ષિત) એ નામના
એક જૈન મુનિ.
ફડા. સ્ત્રી (ફડા) સાપની ફેણ.
ફડાહોવ. પું (ફડાહોવ) ફેણ વિસ્તારવી
તે; ફેણ ચડાવવી તે.
ફફ. નં (ફફ) આત્માની જ્ઞાન જ્યોતિને
બહાર નિકળવાનું સ્થાન. (૨) કાદવનો
પિંડો.
ફફા. } પું (સ્પર્શક) આકાશ પ્રદેશની
ફફય. } એક શ્રેણીના અસંખ્યાતમા
ભાગ જેટલી વર્ગણનો એક સ્પર્શક થાય
છે. (૨) કટકો; કંકડો.
ફફાફકિં. મં (ફફાફકિં) ગુહમનો એક
ભાગ ફફક; એક ગણાવચ્છેદકની સરઘરી

નીચે રહેલા સાધુઓ ભેગા થઇને મંડ-
ળીમાં ગોઠવાઇ રહે તે.
ફલ્લ. પું (ફલ) સર્પની ફેણ.
ફલ્લમ. પું (ફલ્લ) કાંસકી; ફણી.
ફલ્લજ્જુય. પું () વનસ્પતિ વિશેષ.
ફલ્લસ. પું (ફલ્લ) ફળસનું ગ્રાહ. (૨) ફ-
નસનું ફળ.
ફલ્લા. સ્ત્રી (ફળ) સર્પની ફેણ.
ફલ્લિ. પું (ફલ્લિ) સર્પ. (૨) તેવીસમા
તીર્થેકરનું સાંછન-ચિહ્ન.
ફલ્લિવ. પું (ફળીન્દ્ર) ફેણવાળો સર્પ.
ફલ્લિવહ. પું (ફલ્લિપતિ) શેષનામ.
ફલ્લિહ. પું (ફલ્લિહ) માથાના વાળ ઓ-
ળવાનું સાધન; કાંગસી.
ફલ્લજ્જય. પું (ફળોજય) એ નામની એક
હરિત વનસ્પતિ.
ફલ્લોઝા. સ્ત્રી (ફલ્લોઝા) વનસ્પતિ વિશેષ.
ફલ્લય. નં (ફલ્લ) હાથ.
ફલ્લુ. પું (ફલ્લ) ફરસી; કોઠાળી.
ફલ્લુરામ. પું (ફલ્લુરામ) પરશુરામ નામના
એક ઋષિ.
ફલ્લિસ. પું (ફલ્લ) રપશં.
ફલ્લિસલ. નં (ફલ્લિસ) રપશંદ્રિય.
ફલ્લિહા. સ્ત્રી (ફલ્લિહા) ખાઇ.
ફલ્લસ. ત્રિં (ફલ્લ) કંકશ; કઠિન. (૨) પું.
કઠિનરપશં. (૩) નં નિષ્કુર બાપણ;
કોઠાર વચન.
ફલ્લસ. પું (ફલ્લ) } કુંભાર.
ફલ્લસા. પું (ફલ્લસ) }
ફલ્લસિયા. સ્ત્રી (ફલ્લસા) કંકશતા; નિષ્કુરતા.
ફલ્લ. પું નં (ફલ્લ) વૃક્ષાદિનાં ફળ. (૨)
પરિણામ. (૩) કષપણ વસ્તુની પ્રાપ્તિ.
(૪) કાર્ય. (૫) સારાંસ. (૬) અપ્રભાવ.
ફલ્લમ. પું (ફલ્લ) પાટીયું. (૨) પટ્ટો.
(૩) અરિસાનો કાચ. (૪) શસ્ત્ર વિશેષ;
હથ. (૫) પદ્મ.

ફલ્લજંમલ. પું (ફલ્લજંમલ) ફળજંમલકા;
જંમલકા દેવતાની એક ભત.
ફલ્લિવિદિય. પું (ફલ્લિવિદિય) ત્રણ ઇન્દ્રિય-
વાળા જીવની એક ભત.
ફલ્લય. નં (ફલ્લ) પાટીયું. (૨) હાથ.
ફલ્લહ. નં (ફલ્લ) મોટું પાટીયું.
ફલ્લાસલ. પું (ફલ્લાસલ) મધ વિશેષ.
ફલ્લિય. નં (ફલ્લિય) સ્ફટિક મણિ; એક
ભતનો પારદર્શક પત્થર.
ફલ્લિય. પું (ફલ્લિય) ફળોથી યુક્ત; ફળેણું.
ફલ્લિયરયલ. નં (ફલ્લિયરલ) સ્ફટિક રત્ન.
ફલ્લિહ. નં (ફલ્લિહ) પાટીયું; હાથડાની
તપ્તી.
ફલ્લિહ. પું (ફલ્લિય) ભોગળ; બારણું અ-
ટકાવવાનો દોડો. (૨) સ્ફટિક જેવું સ્વચ્છ
અતઃકરણ.
ફલ્લિહ. નં (ફલ્લ) પાટીયું; આંકડો.
ફલ્લિહ. પું (ફલ્લિય) સ્ફટિક નામનું રત્ન,
કઠિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) આકાશ.
(૩) સ્ફટિકના જેવું નિર્ભળ અતઃકરણ.
(૪) નારતો વગેરે. (૫) રત્નપ્રભા પૃથ્વી-
નો એક સ્ફટિકમય કાણડ.
ફલ્લિહકુહ. પું (ફલ્લિહકુહ) ગંધમાદન
પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ-
શિખર.
ફલ્લિહલ્લસલ. પું (ફલ્લિહલ્લસલ) એ
નામનું હથાન દેવલોકના ઇન્દ્રનું એક
વિમાન.
ફલ્લિહા. સ્ત્રી (ફલ્લિહા) અર્ગલા; આગળીઓ.
ફલ્લિહા. સ્ત્રી (ફલ્લિહા) ખાઇ.
ફલ્લોચય. ત્રિં (ફલ્લોચ) ફળ સહિત.
ફલ્લ ત્રિં (ફલ્લ) સુતરનાં કપડાં.
ફલ્લ. સ્ત્રી (ફલ્લ) વૃદ્ધિ; વધારો. (૨)
કાર્તિ; પ્રસિદ્ધિ.
ફલ્લિય. ત્રિં (ફલ્લિય) ફેણાચેલ; પ્રસિદ્ધ
થયેલ.

કાલુષ્ય. પું (કાલુષ્ય) કાલુષ્ય માસ.
કાલિદ્ય. ત્રિ (સ્કાલિટ) } કાલેલું; ચી-
 (વાલિટ) } રેલું.
કાલિય. પું ન (કાલિય) કાલો ગોળ.
 (૨) કપાય; ઉકામેલો રસ.
કાલ્ય. ત્રિ (સ્કાલિટ) વૃક્ષ. (૨) વિસ્તીર્ણ.
 (૩) ખ્યાત.
કાલસિય. ન (વાલુય) મર્યબેદક વાલુય;
 કોર ભાષા.
કાલ. પું ન (કાલ) પાટીયું. (૨) એક
 જાનની લોહાની લાંબી કાસ.
કાલજા. ન (સ્કાલજ) ફેડવું; કાપવું;
 ચીરવું.
કાલિય. પું (સ્કાલિક) રક્ષક રત્ન.
કાલિય. ત્રિ (સ્કાલિટ) કાલેલું; ચીરેલું.
કાલિય ન (કાલિક) વસ્ત્રનું કાળ; પ-
 નાપને કકડો. (૨) કલાલીન; એક પ્રકા-
 રનું વસ્ત્ર.
કાલિહ. પું (સ્કાલિક) રક્ષક રત્ન વિશેષ.
કાસ. પું ન (સ્પર્શ) સ્પર્શ; અડકવું તે.
 (૨) સ્પર્શ; ત્વગિન્દ્રિયનો વિષય; શીત,
 ઉષ્ણ, સિન્ધ, હુકમ, કર્કશ, કામળ,
 લઘુ, ગુરુ, એ આઠ સ્પર્શ. (૩) દશ
 મથકાદિનો પરિસહ. (૪) સ્પર્શોન્દ્રિયના
 વિષયનો ક્ષયોપશમ. (૫) ગુરુ શિષ્યનો
 સંબંધ. (૬) સ્પર્શ નામનો ગ્રહ. (૭)
 શરીરની આમડી. (૮) દુઃખનું આવવું તે;
 (૯) શબ્દ આદિ વિષય.
કાસઘ ત્રિ (સ્પર્શ) સ્પર્શ-અનુકાન
 કરનાર; સેવના કરનાર.
કાસઘ. ન (સ્પર્શ) સ્પર્શ ઇન્દ્રિય; પાંચ
 ઇન્દ્રિયમાંની એક.
કાસઘાયા. } સ્ત્રી (સ્પર્શ) સ્પર્શ ક્રિયા.
કાસઘા. }
કાસઘામ. ન (સ્પર્શામ) સ્પર્શ નામ;
 નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.

કાસપરિયામ. ત્રિ (સ્પર્શપરિચાલ) કંઈનું
 કામળ થવું અને કામળનું કંઈનું થવું
 તે; સ્પર્શનું પરિણમવું.
કાસપરિચાર. પું (સ્પર્શપરિચાર) સ્પર્શ-
 માત્રથી વિષય સેવન કરી વિકાર શમા-
 વનાર.
કાસપરિચારણા સ્ત્રી (સ્પર્શપરિચારણા) સ્પર્શ-
 થી મેથુન સેવવું તે.
કાસિન્દ્રિય ન (સ્પર્શોન્દ્રિય) સ્પર્શોન્દ્રિય,
 શીતઉષ્ણજાલવાની શક્તિવાળી ત્વગિન્દ્રિય.
કાસિય. ત્રિ (સ્પર્શ) સ્પર્શ કરેલ.
કાસિય. ત્રિ (સ્પર્શ) સ્પર્શ કરનાર.
કાસુ. ત્રિ (પ્રાસુ) }
કાસુગ. ત્રિ (પ્રાસુક) } જીવરહિત, અચેત
કાસુય. ત્રિ (પ્રાસુક) } નિર્દોષ.
કિદ્ધા. સ્ત્રી () માર્ગ; રસ્તો.
કિદ્ધિ. ત્રિ () છુટું પડેલ. (૨)
 જીવું પડેલ; બેઠ થયેલ, પનિત.
કિપ્પિસ. ન () ફેફસાં.
કુંકુમા. સ્ત્રી () અગ્રયાનો અભિ.
કુક્કુમાસ. } ત્રિ (કોક્કુમાસ) જેના
કુક્કુમાસ. } નાકની ટોચ લાંબી અને
 ઉંચી હોય તે, લાંબા અને ઉંચા નાકવાળો.
કુક્કિય. ત્રિ (કુતકુત) પુતકાર કરેલ
કુમાકુમા. ત્રિ () અલગ અલગ-
 છુટા છુટા રોમવાળો.
કુલિ. } ત્રિ (સ્ફુલિ) કાલેલું; ચીરાઈ
કુલ. } મચેલું. (૨) વિનષ્ટ.
કુલ. ત્રિ (સ્ફુલ) સ્ફુટ; પ્રકટ. (૨) ઉચ-
 ડેલું; વિકસેલું. (૩) સત્રથી સ્પર્શ કહેવાયેલું
 હોય તે. (૪) પું વ્યક્ત શબ્દ.
કુલ. ત્રિ (સ્ફુલ) સ્પર્શ કરેલ; અડેલ. (૨)
 સુખાદિ ભોગવેલ.
કુલ ન (સ્ફુલ) પુટવું; ચીરાવું.
કુલ. સ્ત્રી (સ્ફુલ) મહોરગત ઇન્દ્રિય અ-
 તકાચની ચોથી અગ્રમહિષી.

કુઠા. કી૦ (કઠા) સાપની ફેણ.
 કુઠાયા. કી૦ ((સ્ફુટીકૃતા) એક દેવીનું નામ.
 કુઠિય. ત્રિ૦ (સ્ફુટિત) ફાટેલ; પુટેલ.
 કુર. પું૦ (સ્ફુર) શબ્દ વિશેષ.
 કુરણ. ન૦ (સ્ફુરણ) ફરકવું.
 કુલ્લ. ત્રિ૦ (કુલ્લ) ઉત્તરેલું; ખીલેલું.
 કુલ્લા. પું૦ (કુલ્લ) સીમકૂલ; કૂલની આ-કૃતિવાળું કપાળનું ધરેલું.
 કુલ્લયા. કી૦ (કુલ્લા) એક જાતની વેલ.
 કુલ્લિયા. પું૦ (સ્ફુલિંગ) અગ્નિના નળખા.
 કુલ્લિય. ત્રિ૦ (કુલ્લિત) વિકસિત.
 કુસ. પું૦ (સ્પર્શ) સ્પર્શ; અડકવું તે.
 કુસણ. ન૦ (સ્પર્શન) સ્પર્શ કરવો.
 કુસણા. કી૦ (સ્પર્શના) સ્પર્શ કરવો.
 કુસાચિય. ત્રિ૦ (સ્પર્શિત) સ્પર્શાયેલ; અડેલ.
 કુસિય. પું૦ ન૦ (કુષ્ટ) ઝાટા.
 કુસિય. ન૦ (સ્ફુટ) સ્પર્શ કરેલ.
 કુસિયા. કી૦ (કુષ્ટ) જળા મિન્દુ. (૨) એક જાતની વેલ.
 ફેડયા. ન૦ (સ્ફેટલ) પડવું.

ફેડયા. કી૦ (સ્ફેટ્યા) ફાડીતોડી નાખવું.
 ફેડિય. ત્રિ૦ (સ્ફેટિત) ફાડી નાખેલ; ચીરી નાખેલ.
 ફેચ. પું૦ (ફેચ) શીથ.
 ફેચમાલિયા. કી૦ (ફેચમાલિની) મહાવિ-દેહના વપ્રાવતી વિજયની પૂર્વ સરહદ ઉપરની મહાનદી.
 ફેચાડાજાય. પું૦ () ધાન્યની નીચેના ભાગ.
 ફોડ. પું૦ (સ્ફોટ) ફોડવા. (૨) ત્રિ૦ બક્ષક.
 ફોડિય. ન૦ (સ્ફોટન) ભૂમિ આદિ ફોડવી તે. (૨) દાગ શાક આદિને વધાર આપવો તે.
 ફોડિ. કી૦ (સ્ફોટિ) પૃથ્વી ફોડવી-ખોદવી તે.
 ફોડીકમ્મ ન૦ (સ્ફોટકર્મ્મ) ભૂમિ આદિને ખોદવાનો વ્યાપાર કરવો તે; પંદર કર્માં ઘનમાંનો એક.
 ફોફલ. ન૦ (ફગલ) સાપારી.
 ફોફસ. ન૦ (ફોફસ) શરીરનો એક અવયવ; ફેફસું.
 ફોફી. કી૦ (ફોફી) એ નામની એક વેલ.

વ.

વડલ. પું૦ (વડલ) બકુલવૃક્ષ; બોલસરી-વરશોલીનું ઝાડ કે જેની નીચે ૨૧ મા તીર્થકરને કેવળજ્ઞાન ઉપજ્યુ હતું. (૨) ન૦ બકુલનું ફલ.
 વડસ. પું૦ (વડસ) શરીર તથા ઉપકરણની શોભા કરતાં મૂળ મુશ્કેલી લગાડી આરિખને મશીન કરનાર સાધુ. (૨) એ નામનો

એક દેશ. (૩) ત્રિ૦ બકુલ દેશને રહેવાસી.
 વડસિયા. કી૦ (વડસિયા) બકુલ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલી ઘસી.
 વડિયાદયા. ન૦ (વડિયાદયા) કોઈને હુડીને કેદ કરવો તે.
 વંચ. પું૦ (વંચ) બાંધવું. (૨) જીવ પ્રદેશ અને કર્મ પુરુષણનો ક્ષીર નીરની પેઠે

થતો સંબંધ; નવ તત્ત્વમાનું આઠમું તત્ત્વ.
 (૩) પત્રવણાના ત્રીજા પદના પચ્ચી-
 સમા દ્વારનું નામ. (૪) સયોમ. (૫)
 બેડી આદિનું બંધન. (૬) લેપ.
 વંધવ્ય. } ત્રિ. (વન્ધક) બાંધનાર; કર્મ-
 વંધવા. } બન્ધ કરનાર.
 વંધવિતિહૈસ. પુ. (વન્ધવિત્યુદેશ) પત્ર-
 વણાસૂત્રના એક ઉદ્દેશનું નામ.
 વંધવ્ય. ન. (વન્ધ) બંધન; બંધ. (૨) શ-
 રીરનું બન્ધારણ. (૩) જન્મ મરણ. (૪)
 નાવાનું બન્ધન. (૫) ઔદારિક, વૈક્રિય
 આદિ પાંચ શરીરનાં પુદ્ગળોનું જોડાણ-
 મેળ. (૬) જ્ઞાનાવરણીય આદિ આઠ કર્મનું
 બન્ધન. (૭) ફળનું બીટકું. (૮) આઠ
 કર્મ અને તેના હેતુઓ. (૯) જ્યેષ્ઠી કર્મનો
 બન્ધ થાય તે અધ્યવસાય; આઠ કરણ-
 માંનું એક.
 વંધવ્યનામ. ન. (વન્ધવ્યનામ) બન્ધન નામે
 નામકર્મની એક પ્રકૃતિ.
 વંધવ્યયા. સ્ત્રી. (વન્ધ) બન્ધન.
 વંધન. ન. (વધન) બાંધવું તે.
 વંધવ્ય. ત્રિ. (વન્ધક) કર્મ બાંધનાર.
 વંધવ્ય પુ. (વન્ધવ્ય) સહોદર; ભાઈ. (૨) ભાયાત.
 વંધાવિય. ત્રિ. (વન્ધિત) બન્ધાવેલ.
 વંધિસય. ન. (વન્ધિશત) ભગવતી સૂત્રના
 ૨૬ માં શતકનું નામ.
 વંધીસા. સ્ત્રી. () વાણવિશેષ; વાળું.
 વંધુ. પુ. (વન્ધુ) બ્રાતા; ભાઈ.
 વંધુજીવગ. પું. (વન્ધુજીવક) બપોરીયાનું
 ગ્રાહ. (૨) વર્ષાન્તરુમાં થતો લાલ સુંવાળો
 ચામડીવાળો જીવડો, મેમમોલો.
 વંધુદેસ. પું. (વન્ધુદેશક) પત્રવણાસૂત્રના
 ચોવિંશતમા પદના એક ઉદ્દેશનું નામ.
 વંધુમતી. સ્ત્રી. (વન્ધુમતી) અર્જુનમાલીની
 બીનું નામ. (૨) મહિનાય તીર્થકરની
 મુખ્ય સાધ્વીનું નામ.

વન્ધુય. પું. (વન્ધુક) બન્ધુકદેશ. (૨) ત્રિ.
 તે દેશના રહેવાસી.
 વંધુર. ત્રિ. (વન્ધુર) સુંદર; રમણીક.
 વન્ધુમતી. સ્ત્રી. (વન્ધુમતી) ૧૯ માં તીર્થ-
 કરની મુખ્ય સાધ્વી.
 વંધુસિરી. સ્ત્રી. (વંધુસી) એક રાણીનું નામ.
 વંમ. ન. પું. (વ્રમ્હન) બ્રહ્મચર્ય. (૨)
 અભિજિત નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.
 (૩) પાંચમો દેવલોક. (૪) પાંચમા દેવ-
 લોકનો રવામી-ઈંદ્ર. (૫) બીજા બળદેવ
 વાસુદેવનો પિતા. (૬) વર્તમાન અવસ-
 પિણીના બારમા ચક્રવર્તી. (૭) મોક્ષ.
 (૮) દિવસ રાતના ત્રીસ મુહૂર્તમાંનું નવમું
 મુહૂર્ત. (૯) બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તીના એક
 મહેલનું નામ. (૧૦) જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માનું
 આશ્રયસ્થાન હોવાથી સિદ્ધશિલાનું બીજું
 નામ. (૧૧) ૧૨ માં ચક્રવર્તીના પિતા.
 (૧૨) બ્રહ્મનામનું એક છટ્ટા દેવલોકનું
 વિમાન. (૧૩) બ્રહ્મા; વિષ્ણુ. (૧૪)
 શાન્તિનાથજીના યજ્ઞનું નામ. (૧૫) એક
 જ્ઞેન મુનિનું નામ. (૧૬) સિદ્ધશિલા.
 (૧૭) સત્ય અનુગ્રાહ. (૧૮) નિર્વિકલ્પ
 સુખ.
 વંમંડ. પુ. ન. (વ્રમ્હાગ) જગત્.
 વંમકંત. પું. (વ્રમ્હકાન્ત) એ નામનું એક
 છટ્ટા દેવલોકનું વિમાન.
 વંમકૂટ. પુ. (વ્રમ્હકૂટ) એ નામનું છટ્ટા
 દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) મહાકરુણ
 વિજયની પૂર્વે અને કરુણાવલ્લ વિજયની
 પશ્ચિમે આવેલો એક વખારા પર્વત.
 વંમગુપ્તિ. સ્ત્રી. (વ્રમ્હગુપ્તિ) બ્રહ્મચર્યનું રક્ષણ.
 (૨) બ્રહ્મચર્યનું રક્ષણ કરવાને કિલ્લાની
 પેઠે બાંધવામાં આવેલી નવ વાડ.
 વંમચારિ. ત્રિ. (વ્રમ્હચારિ) બ્રહ્મચર્ય ધારણ
 કરનાર (૨) પુ. પાર્શ્વનાથના એ નામના
 એક ગણધર.

વંમચેર. પું. ન૦ (વ્રધર્વ) અહ્યર્થ; વિપય ત્યાગ. (૨) સંયમ અનુષ્ઠાન. (૩) જી-નેન્દ્રનું શાસન; જીન પ્રવચન.

વંમચેરગુપ્તિ. સ્ત્રી૦ (વ્રધર્વગુપ્તિ) અહ્યર્થના રક્ષણ માટે યોગ્યયત્રી નવ યુષિ-વાડ.

વંમચેરવાસ. પું. (વ્રધર્વવાસ) અહ્યર્થમાં રહેવું તે; અહ્યર્થનું પાલન.

વંમજોગ. પું. (વ્રધયોગ) અહ્યર્થ ધારણ કરવું તે.

વંમમ્મય. પું. (વ્રધાખ્વજ) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મ. પું. (વ્રધમ્મ) આહ્વાણ; ચાર વર્ણ-માંનો એક વર્ણ.

વંમમ્મણ. ત્રિ૦ (વ્રધમ્મણ) આહ્વાણ સંબંધી.

વંમમ્મ. પું. (વ્રધમ્મ) અહ્યર્થ નામના આરમ્ભ ચક્રવર્તી. (૨) બીજા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર.

વંમમ્મીવગ. પું. (વ્રધમ્મીવગ) દેવનીનક્ષત્ર આચાર્યના શિષ્યનું નામ.

વંમમ્મીવિષ્ણો. સ્ત્રી૦ (વ્રધમ્મીવિકા) એ નામની એક શાખા.

વંમમ્મયમ. પું. (વ્રધમ્મયમ) અહ્યર્થ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મચુ. પું. (વ્રધમ્મચુ) પદ્મકર્મરહિત માત્ર જન્મનો આહ્વાણ.

વંમમ્મચારિ. પું. સ્ત્રી૦ (વ્રધમ્મચારિ) અહ્યર્થ પાળનાર. (૨) અહ્યર્થચારી નામના પાર્થનાથના એક ગણધર.

વંમમ્મજી. ન૦ (વ્રધમ્મીય) એક જૈન મુનિ કુળ.

વંમમ્મલેસ્ત. પું. (વ્રધમ્મલેસ્ત) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મલોગ. પું. (વ્રધમ્મલોક) પાંચમા દેવલોકનું નામ. (૨) પાંચમા દેવલોકમાં રહેનાર દેવ.

વંમમ્મલોગવર્ધિસમ. પું. (વ્રધમ્મલોકવર્ધિસમ) અહ્યર્થ લોકાવતંસક નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મલોચ. પું. (વ્રધમ્મલોક) અહ્યર્થલોક નામે પાંચમા દેવલોક.

વંમમ્મલોચકલ્પ. પું. (વ્રધમ્મલોકકલ્પ) પાંચમા દેવલોકનું નામ.

વંમમ્મવર્ધિસમ. પું. (વ્રધમ્મવર્ધિસમ) સકલ લોકનો મુકુટ રૂપ હોવાથી સિદ્ધ શિલાનું નામ.

વંમમ્મણ. પું. (વ્રધમ્મણ) એ નામનું જડા દેવલોકનું વિમાન.

વંમમ્મિ. ત્રિ૦ (વ્રધમ્મિ) આત્મરાત્રી.

વંમમ્મિસિમ. પું. (વ્રધમ્મિસિમ) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મિસિદ્ધ. પું. (વ્રધમ્મિસિદ્ધ) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મસોમ્મ. ન૦ (વ્રધમ્મસોમ) અહ્યર્થથી થતી પવિત્રતા.

વંમમ્મવત્તી. પું. (વ્રધમ્મવત્તી) રમ્યક વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

વંમમ્મવત્ત. પું. (વ્રધમ્મવર્ત) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વંમમ્મિ. } સ્ત્રી૦ (વ્રધમ્મી) આહ્વાણ સિપિ. (૨)
વંમમ્મી. } અપભ્રંશ પ્રભુની પુત્રી કે જૈન પ્રભુએ આહ્વાણ સિપિ શીખવી હતી.

વંમમ્મુત્તરવર્ધિસમ. પું. (વ્રધમ્મુત્તરવર્ધિસમ) એ નામનું જડા દેવલોકનું એક વિમાન.

વક. પું. (વક) બગલો.

વકુલક. પું. (વકુલક) બકુલ ત્રક્ષના નામે કોઇ માણસનું પાડેલું નામ.

વકુલી. સ્ત્રી૦ (વકુલી) બકુલ દેશની ઉત્પન્ન થયેલી દાસી.

વકા. પું. (વક) બગલો.

વકિષ્ઠ. ત્રિ૦ (વકીષ્ઠ) બગલા સંબંધી.

વકી. સ્ત્રી૦ (વકી) બગલી.

વજ્ર. ત્રિં (વાજ) બાજવસ્તુ; બહારની વસ્તુ. (૨) બહારનું; બીજાઓ બાજુ તેવી રીતનું.

વજ્ર. નં (વજ્ર) બંધનું કારણ; પાશલો વાધુરાદિકનું બંધન.

વજ્ર. ત્રિં (વજ્ર) બંધાયેલ.

વજ્રમંતય. ત્રિં (વજ્રમંત્ર) અધ્યમાન કર્મ-પ્રદગણ; વર્તમાન કાળમાં બંધાતાં કર્મ.

વજ્રમંત્રાચાર. નં (વાજ્રવ્યાયન) પૂર્વાપાદ નક્ષત્રનું ગોત્ર.

વહિસ. નં (વહિસ) માછલાને વિધવાને માટે વપરાતો લોહનો સળીઓ.

વહુચ. પું (વહુક) નાન્હો છોકરો; અભચારી.

વત્તીસ. ક્ષીં નં (દ્વાવિશત્) બત્રીસ.

વત્તીસદ્વજ્ર. } નં (દ્વાવિશત્વજ્ર) બત્રીસ
વત્તીસદ્વજ્રય. } પ્રકારનું; બત્રીસ પ્રકારે રચાયેલ.

વત્તીસદ્વજ્ર. ત્રિં (દ્વાવિશત્તમ) બત્રીસમુ (૨) નં ૫૬૨ દિવસના લાગલાગટ ઉપવાસ.

વત્તીસિયા. ક્ષીં (દ્વાવિશત્તિકા) માણીના બત્રીસમા ભાગનું એક ધાન્ય માપવાનું માપ.

વત્તિય. પું (વત્તિ) નાભિની નીચેનો એક અદરનો શરીર અવયવ; પેડુ. (૨) છત્રનો મધ્યભાગ. (૩) પાણીની મશક.

વત્તિકર્મ. નં (વત્તિકર્મ) નમ્ર તથા બગલના રોમ-કેશ સમારવા તે. (૨) યોગની એક શારીરિક ક્રિયા કે જેથી શરીરના અદરના અવયવો સાફ કરાય છે.

વદ્. નં (વદ) ભોર.

વદ્. ત્રિં (વદ) બંધાયેલ. (૨) જીવ પ્રદેશની સાથે બંધાયેલ કર્મ. (૩) ગણપદ રૂપે રચાયેલ સૂત્ર.

વદ્વપલ. ત્રિં (વદ્વપલ) ફળવાળું.

વદ્વીસક. પું (વદ્વીસક) વાણ વિશેષ.

વદ્વેલ્લગ. } ત્રિં (વદ) ૩૧વી સાથે
વદ્વેલ્લય. } સમઅન્ધ કરેલ. (૨) મહણ કરેલ.

વવ્. પું () ખિતા; આપ.

વવ્. પું નં (વવ્) વરાળ; આદ્.

વવ્વર. પું (વવ્વર) અર્ધર દેશ. (૨) ત્રિં અર્ધર દેશ નિવાસી.

વવ્વરિયા. ક્ષીં (વાવ્વરિકા) અર્ધર દેશની દાસી.

વવ્વરી. ક્ષીં (વાવ્વરી) અર્ધર દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલી ઓ.

વવ્. પું (વવ્) ઉત્તરાપાદ નક્ષત્રનો સ્વામી દેવતા. (૨) નવમા મુહૂર્તનું નામ.

વવ્વકૂડ. પું (વવ્વકૂટ) અભિકૂટ વખાર પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું બીજું કૂટ-શિખર.

વવર. પું (વવર) ભોર.

વવગ. પું (વવગ) બંટી; ધાન્ય વિશેષ.

વવટ. પું (વવટ) બટી; ધાન્યની એક જાત.

વવહિ. } પું (વહિન્) ભોર.

વવહિયા. }

વવડ. પું () સાદડી, સુંડલા, ઇં-ટાણી, સુંથીયાં, સુપડા, છત્યાદિ બનાવનાર.

વલ. નં (વલ) શરીરની શક્તિ; તાકાત; સામર્થ્ય. (૨) સેના. (૩) માનસિક શક્તિ. (૪) એ નામનો વીતરોડા નગરીનો રાજા. (૫) હરંકેશી મુનિનું અપરનામ. (૬) નન્દનવનના બળકૂટમાં વસનાર દેવ અને તેની રાજધાની. (૭) ઉપચય; વધારો. (૮) હસ્તિનાગપુરનો રાજા. (૯) બલ નામનો એક રાજર્ષિ. (૧૦) આત્મિક શક્તિ. (૧૧) નં પુષ્પિકા સૂત્રના નવમા અધ્યયનનું નામ.

વલકૂડ. નં (વલકૂટ) નન્દન વનનાં નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ-શિખર.

વલચણ. ત્રિં (વલજ) પોતાની શક્તિ બતાવનાર.

વલ્લભેશ્વર. પું (વલ્લભેશ્વર) કૃષ્ણ વાસુદેવના મ્હોટા બાપ. (૨) જંઘુદીપના ભરતખંડમાં થનાર ૧૪ મા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.
 વલ્લભ. પું (વલ્લીવર્દ) બળદ.
 વલ્લભ. ત્રિં (વલ્લભ) બલાબલ માણનાર.
 વલ્લભમત્ત. પું (વલ્લભમત્ત) દેવને માટે ભોજનનું બળિદાન.
 વલ્લભમ્હ. પું (વલ્લભમ્હ) આવતી ચોવીસીના સાતમા વાસુદેવ. (૨) મહાબળ રાગનો પુત્ર. (૩) એ નામનો રાગ.
 વલ્લભમ્હકુમાર. પું (વલ્લભમ્હકુમાર) બળભદ્રકુમાર.
 વલ્લભમિત્ત. પું (વલ્લભમિત્ત) એક કુમાર.
 વલ્લભવંત. ત્રિં (વલ્લભવંત) બળવાન. (૨) સૈન્યયુક્ત. (૩) પું આઠમા મુહૂર્તનું નામ.
 વલ્લભવ્યા. ત્રિં (વલ્લભવ્યા) બળવાન.
 વલ્લભવાડય. ત્રિં (વલ્લભવાડય) સૈન્યમાં લાગી ગયેલ.
 વલ્લભવીર્ય. નં (વલ્લભવીર્ય) બળવીર્ય; પુર-પાકાર.
 વલ્લભસિરી. પું (વલ્લભસિરી) મૃગારાણી અને બળભદ્ર રાગનો પુત્ર કે જે મૃગાપુત્ર નામથી પ્રસિદ્ધ છે.
 વલ્લભરણ. પું (વલ્લભરણ) મોભ.
 વલ્લા. સ્ત્રીં (વલ્લા) માણસની ૬૫ દશાઓ પૈકી ચોથી દશા; ૩૧ થી ૪૦ વર્ષ સુધીની ભરણુવાનીની અવસ્થા કે જેમાં શરીરનું બળ ખીલી નીકળે છે.
 વલ્લા. જં (વલ્લાત) બળાતકારથી.
 વલ્લાકા. સ્ત્રીં (વલ્લાકા) બગલી.
 વલ્લાભા. પું (વલ્લાક) બગલો.
 વલ્લાભા. સ્ત્રીં (વલ્લાકા) બગલી; પક્ષી વિશેષ.
 વલ્લાય. ત્રિં (વલ્લભવંત) સંયમથી પતિત થતાં મરણ નિપજે તે; બળમરણમાંનું એક.
 વલ્લાયમરણ. નં (વલ્લભવંત) જુઓ “બ-લાય ” શબ્દ.

વલ્લાયા. સ્ત્રીં (વલ્લાકા) બગલી.
 વલ્લાવાલોય. પું (વલ્લાકાલોક) મ્હેમ્હ લો-કાનો એક દેશ.
 વલ્લાહક. } પું (વલ્લાહક) મેધ. (૨) બ-
 વલ્લાહગ. } ગલો.
 વલ્લાહય. }
 વલ્લાહિકા. સ્ત્રીં (વલ્લાહિકા) ઉર્ધ્વલોકવાસી આઠ દિશા કુમારીમાંની છેલ્લી. (૨) નન્દનવનના વજ્રકૂટમાં વસનારી દેવી અને તેની રાજધાની.
 વલ્લિ. પું (વલ્લિન્) ઉત્તર દિશાના અસુર કુમારોનો ધન્દ. (૨) દેવતાને બલિ ક-ર્મમાં અપાતી ભેટ.
 વલિ. પું (વલિ) એ નામના છટ્ટા પ્રતિ-વાસુદેવ.
 વલિકર્મ્મ. નં (વલિકર્મ્મન્) શરીરની સ્ક-ર્તિને માટે તેજાદિથી મર્દન કરવું તે. (૨) દેવતાને નિમિત્તે અપાય તે. (૩) ગૃહદેવ-તાનું પૂજન.
 વલિચંચા. સ્ત્રીં (વલિચંચા) એ નામની બલીન્દની રાજધાની.
 વલિપિંડ. પું (વલિપિંડ) બલિકર્મ માટે કરેલ પિંડ-દ્રવ્ય વિશેષ.
 વલિપેઢ. પું (વલિપેઢ) સૂર્યાબની બલિ-કર્મ કરવાની ભેટક.
 વલિય. ત્રિં (વલિક) બળવાન; શક્તિવાળું. (૨) પ્રાણુવાળું.
 વલિયસરીર. નં (વલિકસરીર) બલિષ્ટ શરીર.
 વલિસાર. પું (વલિસાર) ઉત્તરદિશાના અસુર કુમારોનો ઇન્દ્ર.
 વલિસ્સહ. પું (વલિસ્સહ) મહાગિરિના શિખરનું નામ.
 વલ્લીવર્દ. પું (વલ્લીવર્દ) બળદ; બેલ.
 વલ્લ. નં (વલ્લ) ૧૧ કરણમાંનું પહેલું કરણ.

જાહલ. પું (જાહલ) એ નામનો એક દેશ.

(૨) ત્રિં જાહું; ધદ. (૩) દદ; મળપૂત.

(૪) સખત; કંઠ્ય.

જાહલિક. } ત્રિં (જાહલિક) બહલ દેશનો
જાહલિય. } વાસી.

જાહલી. સીં (જાહલી) બહલદેશમાં જન્મે
દાસી. (૨) બહલદેશની સીં.

જાહસ્ત. પું (જાહસ્ત) એ નામનો એક
મહ; યુરનામે મહ. (૨) બહસ્તપતિ નામે
દેવતા. (૩) પુનર્વસુ નક્ષત્રનો અધિપતિ
દેવતા. (૪) વિપાકસૂત્રનું એક અધ્યયન.

જાહસ્તદ્વરિયા. સીં (જાહસ્તિવર્યા) બૃહ-
સ્પતિની ચાલ અભ્યુવાની વિદ્યા.

જાહસ્તદ્વર. પું (જાહસ્તિરત) એક બ્રાહ્મણ.
પુરોહિત પુત્ર. (૨) વિપાક સૂત્રનું એક
અધ્યયન.

જાહિ. } ઘં (જાહિસ) બહાર; બાહર.
જાહિયા. }
જાહિં. }

જાહિટ્ટ. નં (જાહિત્ય) મેથુન સેવન; અધ-
ભ્યર્થ.

જાહિટ્ટાણ. નં (જાહિત્યાન) વિષય સેવન.

જાહિસ. નં (જાહિત્વ) મેથુન; સ્ત્રી સમાગમ.

જાહિસા. ઘં () બહાર. (૨) મેથુન;
સ્ત્રી સંબોધ.

જાહિપોમ્તાપકલેવ. પું (જાહિપુમ્તાપ્રણેપ)
ઉપાશ્રયની બહાર કાંકરો વગેરે પુદ્ગળ
કેંકરી કંઈ લાવવાનું કહેવું તે; દશમા પ્ર-
તનો એક અતિચાર.

જાહિયા. ઘં (જાહિસ) બાહર; બહાર.

જાહિર. ત્રિં (જાહિર) બહારો; શ્રવણ શ-
ક્તિહીન.

જાહિલેસ. ત્રિં (જાહિલેવ) સંયમથી બહારની
લેસ્યાવાળો; અસંયમચરિત્રાળો.

જાહુ. ત્રિં (જાહુ) ધણું; અધિક.

જાહુર. સીં (જાહી) ધણી.

જાહુજા. પું (જાહુજન) અનેક લોક. (૨)
નં આલોચનાનો એક પ્રકાર.

જાહુવક. પું (જાહુવક) જેઓ ગામમાં એક
રાત અને શહેરમાં પાંચ રાત રહે અને
જે મળે તેના ઉપર સતુષ્ટ રહે એવા
સન્ધ્યાસી.

જાહુવેસિય. ત્રિં (જાહુવેસ) થાકુ વધારે.

જાહુનદ. પું (જાહુનદ) નદની માફ અનેક
વેરા ધારણ કરનાર.

જાહુપુતિય. નં (જાહુપુતિક) એ નામનું નિ-
ર્યાવચિકા સૂત્રનું એક અધ્યયન. (૨)
વિશાખા નગરીની બહારનું એક ઉદ્યાન.

જાહુપુતિયા. સીં (જાહુપુતિકા) પૂર્ણિમા
યજ્ઞેન્દ્રની અગ્રમહિષી. (૨) સૌધર્મ દેવ-
લોકની એક દેવી.

જાહુમેગિય. પું (જાહુમેગિક) વિચ્છેદ ગમેલ
બારમા દૃષ્ટિનાં અંગના બીજા વિભાગ
સૂત્રનો ત્રીજો ભેદ.

જાહુમિત્તપુત. પું (જાહુમિત્તપુત્ર) મથુરા
નગરીના શ્રીદામરાગના સુઅંધુ નામે
અમાત્યનો પુત્ર.

જાહુમોલ્લ. ત્રિં (જાહુમૂલ્ય) ધણી કિંમતવાળું;
બહુમૂલ્ય.

જાહુરય. નં (જાહુરત) જમાસિનો મત. (૨)
ત્રિં વસ્તુ એક સમયમાં પુરી થતી
નથી પણ ધણા લાંબા કાળે થાય છે
એમ માનનાર. (૩) ત્રિં અત્યંત
આસક્ત.

જાહુરય. નં (જાહુરય) એક પ્રકારનું ખાવાનું
ચવેલું.

જાહુરય. ત્રિં (જાહુર) યશસ્વી.

જાહુરિયા. સીં () ઝાકું.

જાહુરુલા. સીં (જાહુરુલા) જૂતાના ધન્દ
સુરૂપની અગ્રમહિષી.

જાહુલ. ત્રિં (જાહુલ) વધારે; ધણું. (૨)
કુળપક્ષ; અધારિયું. (૩) વ્યાપ્ત. (૪)

૨૪ મા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર
ગૃહસ્થ. (૫) વિચ્છેદ ગયેલ બારમા દષ્ટિ-
વાદ અંગના ખીન્ન વિભાગમુત્રનો ૧૩ મો
ભેદ.

બહુલપક્ષ. પું (બહુલપક્ષ) કૃષ્ણપક્ષ; અં-
ધારીયું.

બહુલા. સ્ત્રી (બહુલા) શ્રી મહાવીરસ્વામીના
ચુલકશતક નામના આવકની સ્ત્રીનું નામ.

બહુલસંઘ. નં (બહુલસંઘ) પ્રજાપના સ-
ત્રના ત્રીજા પદનું નામ કે જેમાં જીવોના
અરૂપાબહુવચનું વર્ણન છે.

બહુલવચન. નં (બહુલવચન) બહુવચન બોધક
પ્રત્યય.

બહુબ્વીહિ. પું (બહુબ્વીહિ) બહુબોહિ સમાસ.

બહુસંઘ. નં (બહુસંઘ) દશમા મુદ્દર્તનું
નામ.

બહુસાલય. નં (બહુસાલક) આલયકૃત
નગરની બહાર આવેલું એ નામનું એક
ઉદ્યાન.

બહુસ્તુર્લક્ય. ત્રિ (બહુસ્તુર્લક્ય) બહુશાસ્ત્ર
બજાવેલ; બહુશ્રુત-ગીતાર્થ બનાવેલ.

બહુસ્તુય. ત્રિ (બહુશ્રુત) વિદ્વાન; બધાં શા-
સ્ત્રોને બાજીનાર.

બહેલગ. પું (વિમીતક) બેહકાનું વૃક્ષ.

બાહસિય. પું (બાહુશિક) શરીરની શોભા
કરવામાં આસક્ત થઈ આરિત્રને મલીન
કરનાર બકુશ નિયંત્ર. (૨) ત્રિ બકુશ
નિયંત્ર સખી.

બાહસિયા. સ્ત્રી (બાહુશિક) “ બકુશ ”
આરિત્રવાળી.

બાહકાર. નં (બાહકાર) નિશ્ચયકારી બોલવું
તે; સ્વીકાર સચક વચન.

બાણ. પું (બાણ) વૃક્ષ વિશેષ. (૨) તીર;
ખાણું

બાણકાંડ. } સ્ત્રી (કાંડવતિ) ખાણું; ૬૨.
બાણકાંડ. }

બાણાવત્સી. સ્ત્રી (બાણાવત્સી) બનારસ; કાશી.

બાહર. ત્રિ (બાહર) સ્થૂલ; મોટું. (૨) પું
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવને સૂક્ષ્મ શરીરની અપેક્ષાએ મોટું
શરીર મળે તે. (૩) બાહર એકેન્દ્રિયાદિ
જીવ. (૪) મ્હોટો દોષ; સ્થૂલ દોષ.

બાહરચાંડ. સ્ત્રી (બાહરચાંડ) બાહર પાણી.

બાહરનિગોદ. પું (બાહરનિગોદ) બાહર
નિગોદ-સાધારણ વનસ્પતિ.

બાહરપુટાધિકાય. પું (બાહરપુટાધિકાય) બાહર
પૃથ્વીના જીવ.

બાહરબોદિકલેવર. પું (બાહરબોદિકલેવર)
એ નામે ગોસાળાને અભિમત કાળ
વિશેષ.

બાહર. ત્રિ (બાહર) સ્થૂળ, દષ્ટિગ્રેયર
થાય તેવું; મ્હોટું.

બાહરતેડકાંડય. પું (બાહરતેડકાંડયિક)
બાહર અગ્નિના જીવ.

બાહરનામ. (બાહરનામ) બાહરનામ.
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ બાહર શરીર પામે.

બાહરવચન. પું (બાહરવચન) બાહર-સ્થૂળ
વાયુ.

બાહરપુટાવી. સ્ત્રી (બાહરપુટાવી) બાહર
પૃથ્વી.

બાહરચાંડસ્સકાંડ. પું (બાહરચાંડસ્સકાંડ)
બાહર વનસ્પતિ કાંડિક જીવ.

બાહરબાહુકાંડય. પું (બાહરબાહુકાંડયિક) બાહર
વાયુકાયના જીવ.

બાહરસંપરાય. પું (બાહરસંપરાય) નવમા
ચુલકાણું નામ.

બાણાલ. } સ્ત્રી નં (કાંડવતિ) બે-
બાણાલીસ. } તાલીસ.

બાર. ત્રિ (કાંડવતિ) બારની સંખ્યા; ૧૨.

બારણ. સ્ત્રી (કાંડવતિ) સારાંધ્ર દેશમાં આવેલી
શ્રીકૃષ્ણની રાજધાની; કારક નગરી.

કારકર્ષી. } સ્ત્રી (દ્વારકા) દારિકાનગરી.
કારકર્ષી. }

કારસ. ત્રિ (દ્વારકા) આર.

કારસમ્મત. પુ (દ્વારકા) અગ્રીયાર ટક
વીતાવી આરમે ટકે જમનું તે; પાંચ
ઉપવાસ ભેગા કરવા તે.

કારસમિષ્ણુપંડિત. સ્ત્રી (દ્વારકામિષ્ણુપ્રતિમા)
ભિક્ષુ-સાધુની આર પંડિત; અભિક્ષ
વિશેષ.

કારસમ. ત્રિ (દ્વારકા) આરમ્મ; આરમા
નંઅરનુ. (૨) પાંચ ઉપવાસ ભેગા કરવા તે.

કારસય. ન (દ્વારકા) આરનો સમૂહ.

કારસાહ. ન (દ્વારકા) આરમે દિવસ.
(૨) જન્મથી આરમે દિવસે થતો ઉત્સવ.

કારસી. સ્ત્રી (દ્વારકા) આરસ.

કાલ. પુ (કાલ) આળક; અચ્યુ. (૨)
મિથ્યાત્વી; અશાની, (૩) લઘુ; ન્હાનું.
(૪) નવીન. (૫) કામળ. (૬) ભગવતી-
સૂત્રના પ્રથમ શતકના આઠમા ઉદ્દેશનું
નામ. (૭) અસંયત; સયમ રહિત.

કાલ. ન (કાલ્ય) આળપણું; મૂર્ખતા.

કાલકાલ. પુ (કાલકાલ) આલ્ય અવસ્થા.

કાલગ. પુ (કાલક) સર્પ.

કાલગવી. સ્ત્રી (કાલગો) વાહડી.

કાલઘાય. ત્રિ (કાલઘાત) આળહટ્યા કરનાર.

કાલચંદ. પુ (કાલચંદ્ર) ખીજનો ચન્દ્ર.

કાલજા. પુ (કાલજન) અશાની.

કાલતવ. પુ (કાલતપસ) આળ ભાવે કરાવું
તપ; અશાન કષ્ટ.

કાલતવસ્સિ. ત્રિ (કાલતપસ્વિન) અશાન
કષ્ટ કરનાર; આળભાવે તપ કરનાર
તાપસ વગેરે.

કાલતવોક્ષમ. ન (કાલતપઃક્ષમ) અશાન
કષ્ટ; મિથ્યાત્વયુક્ત તપોનુશાન.

કાલપંડિત. } ત્રિ (કાલપંડિત) દેશવિરતિ;
કાલપંડિત. } આવક; પાપથી કષ્ટક

નિવર્તેલ અને કષ્ટક ન નિવર્તેલ; કષ્ટક
આળભાવ અને કષ્ટક પંડિતભાવ યુક્ત.

કાલપંડિતમરણ. ન (કાલપંડિતમરણ) આળ
પંડિતભાવ-દેશવિરતિપણામાં થયેલું મરણ.

કાલમાવ. પુ (કાલમાવ) આલ્યાવસ્થા;
આળચેષ્ટા.

કાલમરણ. ન (કાલમરણ) અશાન મરણ;
આળભાવે અશાન દશામાં હાવવોય કરતાં
મરણ પામનું તે, અવિરત દશાનું મરણ.

કાલય. પુ (કાલક) બુઝો “આલ” શબ્દ.

કાલવ. ન (કાલવ) ૧૧ કરણમાંનું ખીજું
કરણ.

કાલવિચરણ. પુ (કાલવિચરણ) આમર.

કાલવીરિય. ન (કાલવીર્ય) આળભાવ
સહિત વીર્ય-શક્તિ.

કાલા. સ્ત્રી (કાલા) સો વરસના માણસની
દશ દશાઓમાંની પ્રથમ દશા કે જેમાં
સસારની માયા કે સંકલ્પ હોતા નથી.
(૨) કુમારી.

કાલિ. ત્રિ (કાલિન) સુદર કેશવાળા.

કાલિય. ન (કાલ્ય) આળભાવ, અશાન,
મિથ્યાત્વ. (૨) આલ્ય અવસ્થા.

કાલિયા. સ્ત્રી (કાલિયા) આળપણું (૨) મૂર્ખતા.

કાલિયા. સ્ત્રી (કાલિકા) કન્યા; છોડી.

કાલિસ. ત્રિ (કાલિશ) મૂર્ખ; અવિવેકી.

કાલક. } સ્ત્રી ન (કાલક) આસઠની
કાલક. } સખ્યા.

કાલચરણ. સ્ત્રી ન (કાલચરણ) આવન.

કાલચરિ. સ્ત્રી (કાલચરિ) ખોનેર; ૭૨.

કાલચરિકલા. સ્ત્રી (કાલચરિકલા) પુરુષોની
૭૨ કળા.

કાલજ. સ્ત્રી ન (કાલજાશ) આવન.

કાલિસ. સ્ત્રી ન (કાલિસિ) આવીસ.

કાલિસમ. ન (કાલિસિતમ) એકવીસ ટંક
ઉલ્લધીને આવીસમે ટંક આધાર લેવો તે;
દશ ઉપવાસની સજા.

વિશ્વવિજ્ઞ. ત્રિ० (વૃક્ષીય) ધાતુને પુષ્ટ કરનાર-ભોજન મર્દન વગેરે.

વિશ્વવલ્લુ. ત્રિ० (દ્વિવલ્લુ) ચક્ષુ ઇન્દ્રિય અને અવધિ જ્ઞાન એમ બે ચક્ષુ ધરનાર. (દેવતા.)

વિદ્. ત્રિ० (વિષ્ટ) એકલું

વિદ્. ન० (વિદ) વડાગરૂ મીઠું.

વિતિય. ત્રિ० (દ્વિતીય) બીજું; બીજા નંબરનું.

વિજ્ઞા. સ્ત્રી० (વિજ્ઞા) એ નામની નદી; બેના નદી.

વિજ્ઞોદ્ધા. ન० () ઓશીકું.

વિજ્ઞોદય. ન० (વિજ્ઞોક્તિ) સ્ત્રીની શૃંગાર ચેષ્ટાનો એક ભેદ.

વિજ્ઞોય. પું० (વિજ્ઞોક) અભિમાન. (૨) અનાદર; તિરસ્કાર.

વિરાલ. પું० (વિરાલ) બિલાડો; મીઠું.

વિરાલિય. ન० (વિરાલિક) કંદની એક જાત.

વિરાલિયા. સ્ત્રી० (વિરાલિકા) } બિલાડી.

વિરાલી. સ્ત્રી० (વિરાલી) } (૨) શુભપરિસર્પ વિશેષ; શુભથી આલનાર પ્રાણી.

વિલ. ન० (વિલ) ખાણ. (૨) પર્વતની યુક્ષ. (૩) ગંગા અને સિન્ધુની પાસે વૈતાલ્યને બે પડબે છત્રીસ છત્રીસ બિલ છે તે. (૪) ખાખોચીકું; પાણીનો ખાડો. (૫) રાફડો; સર્પ કે ઉદરને રહેવાનું દર. (૬) કૂવો.

વિલકોલીકારક. ત્રિ० (વિલકોલીકારક) બીજને મોઢમાં નાખવા વાસ્તે ઉલટાં વચ્ચેનો બોલનાર.

વિલલોચ. ન० (વિલલચ) ખાણથી ઉત્પન્ન થયેલું મીઠું.

વિલ્લ. પું० (વિલ્લ) બિલ્લનું ગ્રાહ. (૨) ન૦ બિલ્લનું ફળ.

વિલ્લજ. પું० (વિલ્લજ) અનાયદેશ વિશેષ. (૨) તે દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય જાતિ.

વિલ્લિયાલક. પું० (વિલ્લિયાલ્ક) એક જાતનું ધાસ; વૃક્ષવનસ્પતિ વિશેષ.

વિસ. ન० (વિસ) કદમૂળ. (૨) કમળ આદના નાળના તન્તુ; મૃણાલ.

વિસદ્ધિ. સ્ત્રી० (દ્વાષ્ઠિ) આસઠ; ફર.

વિસત્તરિ. સ્ત્રી० } (દ્વાસત્તરિ) બહાંતેર; ૭૨

વિસયરિ. } ની સંખ્યા.

વિહૃણ્વતિ. પું० (વૃહ્ણવતિ) બૃહ્ણવતિ ગ્રહ.

વિહસ્સતિ. } (વૃહ્ણવતિ) બૃહ્ણવતિ ગ્રહ.

વીજ. ન० (વીજ) બીજ.

વીમચ્છ. ત્રિ० } (વીમત્સ) બુદ્ધિસિત; ધૃત્યા-વીમત્સ. } સુખ ઉત્પન્ન થાય તેવું.

વીય. ત્રિ० (દ્વિતીય) બીજું.

વીય. ન० (વીજ) બીજ; ફાણ. (૨) વીર્ય;

શરીરનો એક ધાતુ. (૩) હેતુ; કારણ.

(૪) ધર્મનું બીજ-મૂળ કારણ; સમકિત.

વીર્યવીય. પું० (વીર્યવીય) પક્ષી વિશેષ.

વીર્યપૂર. ન० (વીર્યપૂર) બીજોરાનું ફળ.

વીર્યવિદિય. પું० (વીર્યવેદિય) બીજમાં રહે-

નાર ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાત.

વીર્યબુદ્ધિ. ત્રિ० (વીર્યબુદ્ધિ) જેમ એક બીજમાંથી અનેક બીજ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે તેમ એક અર્થવાળા પદ્ધતી અનેક અર્થને અનુસરનાર; અઠાવીસ લબ્ધિમાંની એક લાબ્ધિવાળા.

વીર્યહ. સ્ત્રી० (વીર્યહ) અનેક અર્થ બોલકે એક પદ સાંભળીને થયેલ તત્ત્વરૂચિ;

સમકિતના દશ પ્રકારમાંની એક. (૨)

ત્રિ० તેવી રૂચિવાળો.

વીર્યહ. ત્રિ० (વીર્યહ) બી વાવવાથી ઉગે તેવા વૃક્ષાદિ.

વીર્યહા. સ્ત્રી० (વીર્યહા) બીજરૂઢ નામની

સાધારણ વનસ્પતિ.

વીર્યવાવચન. પું० (વીર્યવાવચન) વિકલેન્દ્રિય જીવ વિશેષ.

મીયસુદુમ. ન૦ (મીયસુદુમ) છાલનો આગલો ભાગ.

મીયા. સ્ત્રી૦ (મીયા) ખીજ; તિથિ વિશેષ.

મીહયા. ત્રિ૦ (મીહયા) ભય ઉપગમવાનાર.

મીહયાકર. ત્રિ૦ (મીહયાકર) ભયકારક; ભયકર.

મીહયાગ. } ત્રિ૦ (મીહયાગ) ભયજનક.

મીહયાય. }

મુચ. ત્રિ૦ (મુચ) કહેલું; મોલેલ.

મુંદિ. સ્ત્રી૦ () શરીર; દેહ.

મુક્કસ. ન૦ (મુક્કસ) અડદ મગ વિગેરે કોઈના ધાન્યની ઝાંઝ.

મુક્કસ. પુ૦ () નિષાદ પિતા અને અંગાથી માતા, તેનાથી ઉત્પન્ન થયેલ એક જાત. (૨) એ નામનો એક અનાય દેશ.

મુક્કાસ. પુ૦ () વણકર, કપડાં વણનાર.

મુદ્. ત્રિ૦ (મુદ્) પાણીમાં ડુબી ગયેલ.

મુદ્. ત્રિ૦ (મુદ્) મોઢ પામેલ; વિચારવાન. પંડિત. (૨) પુ૦ કેવળજ્ઞાન પામેલ આત્મા. (૩) મુદ્ધમતના પ્રથમ આચાર્ય; શાસ્ત્રમુનિ. (૪) ત્રિ૦ જગૃત; મોઢ પામેલ. (૫) પુ૦ તીથકર. (૬) આચાર્ય; સરિ.

મુદ્ધપુત્ર. પુ૦ (મુદ્ધપુત્ર) આચાર્યના શિષ્ય

મુદ્ધમાનિ. ત્રિ૦ (મુદ્ધમાનિ) પોતાને પંડિત માનનાર.

મુદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (મુદ્ધિ) મુદ્ધિ; મતિ. (૨) અવાયનું એક નામ (૩) રૂડિમ પર્વત ઉપરના મહાપુંડરીક દ્રવ્યની અધિકારી દેવી. (૪) દેવ પ્રતિમા વિશેષ. (૫) અહિસા; દયા.

મુદ્ધિકૂટ. પુ૦ (મુદ્ધિકૂટ) રૂપી પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ-શિખર.

મુદ્ધિલ. ત્રિ૦ (મુદ્ધિલ) પોતે અજ્ઞ હોઈને ખીજાની મુદ્ધિએ ચાલનાર; મૂર્ખ.

મુધ. પુ૦ (મુધ) એ નામનો એક ગ્રહ.

મુષ્ણુય. પુ૦ (મુષ્ણુય) પરપોટો. (૨) મર્જના ખીજા અઠવાડિયાની અવસ્થા.

મુય. ત્રિ૦ (મુય) મોલનાર.

મુસ. ન૦ (મુસ) ફાતરાં; ભુસ્તો.

મુસિ. સ્ત્રી૦ (મુસિ) મુનિનું આસન.

મુસિમંત. ત્રિ૦ (મુસિમંત) } ઇન્દ્રિય વશ કરનાર; સયમી.

મુહ. ત્રિ૦ (મુહ) વિદ્વાન; પંડિત;

અલો. (૨) પું૦ મુહ નામનો ગ્રહ.

મુર. પુ૦ (મુર) વનસ્પતિ વિશેષ. (૨) મુંજાળા દ્રવ્યની એક જાત. (૩) ભુરી; જાર બાજનાં ફાતરાં.

મુંદિય. પુ૦ (મુંદિય) જોને કાયા અને જીભ એ બે ઇન્દ્રિય હોય એવા જીવ.

મુંદિયકાય. પું૦ (મુંદિયકાય) બે ઇન્દ્રિયવાળા જીવની કાય-ભવસમૂહ.

મુંદ. ન૦ (મુંદ) દીટીયું; બિટકું.

મુંદોણિય. ત્રિ૦ (મુંદોણિય) બે દ્રોણ પ્રમાણ.

મુંદા. સ્ત્રી૦ (મુંદા) એ નામની એક નદી.

મુંદા. સ્ત્રી૦ (મુંદા) એ નામની એક લતા-વેલ.

મુંદાહિમ. } પું૦ સ્ત્રી૦ (મુંદાહિમ) બે મુંદાહિમ. } આંતરિયો તાવ. (૨) ત્રિ૦ બે દિવસનું.

મુંદિમ. ત્રિ૦ (મુંદિમ) બે ભાગ કરવા મુંદા.

મુંદ. ન૦ () કપાસનાં જીંડાં.

મુંદિયસાલા. સ્ત્રી૦ (મુંદિયસાલા) કપાસ વેચવાની શાળા-દુકાન.

મુંદિ. સ્ત્રી૦ () શરીર; દેહ.

મુંદિધર. ત્રિ૦ (મુંદિધર) શરીરધારી, દેહધરનાર.

મુંદિયા. સ્ત્રી૦ () શાખા.

મુંદસ. પું૦ (મુંદસ) વણસંકર; આઠાણથી શુદ્ધિમાં ઉત્પન્ન થયેલ અથવા શુદ્ધિ વેશ્યાદિમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

બોધકસાહિત્ય. પું () તન્તુવાય.
 બોહ. ત્રિ () જેનું મસ્તક મુડેલ
 હોય તે.
 બોહાણ. પું () એ નામની હરિત
 વનસ્પતિ.
 બોહિય. પું (, બોહિક) દિગમ્બર જન સમ-
 દાય. (૨) ત્રિ તે સંપ્રદાયના અનુયાયી.
 બોહિય. ત્રિ () હોત્ય કરેલ.
 બોધણ. ન (બોધ) ઉપદેશ; શિક્ષાવચન.
 બોધિ. કી (બોધ) સમ્યગ્દર્શન. (૨) ધ-
 મ્મપ્રાપ્તિ.
 બોર. ન (બર) બોર; બદરીફળ.
 બોરી. કી (બરી) બોરડી.
 બોર. ન (બર) બદરીફળ; બોર.
 બોરુદ્દી. કી (બૂરોદ્દી) ૩ વગેરે ભરવાની
 બોરી.
 બોલ. પું (બોલ) બોલચાલ; કાલાહલ;
 ધોંધાટ; ગડબડાટ. હલચલ.
 બોલણ. પું ન (બોલ) ડૂબવું. (૨) ખેંચવું.

બોલિવિલિધિ. કી (બોલવિલિધિ) ૧૮
 લિપિમાંની એક.
 બોલિસાર. પું (બુલિ) મૂડાડનાર.
 બોહ. પું (બોધ) બોધ; જાણવું; ઉપદેશ.
 (૨) સૂત્રનો ધર્મ-સ્વભાવ.
 બોહણ. ન (બોધ) જગાડવું. (૨) જ-
 બોહણ. કી () જાણવું.
 બોહ્ય. ત્રિ (બોધ) બોધ આપનાર; ઉ-
 પદેશ આપનાર. (૨) જગાડનાર.
 બોહિ. કી (બોધ) સમ્યક્વ; સુદષ્ટિ.
 (૨) ધર્મપ્રાપ્તિ. (૩) અહિંસા; અનુકંપા;
 દયા.
 બોહિત્ય. ન () વહાણ.
 બોહિદુલ્લહા. કી (બોધિદુલ્લહા) બોધિ બી-
 જના દુર્લભપણાની લાવના.
 બોહિય. ત્રિ (બોધિ) જાણવેલ; બોધ પ-
 માડેલ. (૨) વિકસિત.
 બિમ. ત્રિ (મિત) બેઠન કરનાર; નાશ
 કરનાર.

મ.

મહ. કી (મૃતિ) પગાર; આજીવિકા; વૃત્તિ.
 મહણી. કી (મળિની) બહેન.
 મહમત્ત. ન (મૃતમત્ત) ભૂતિ-રોજ-મુસા-
 રા તરીકેનું ભોજન.
 મહ્ય. પું (મૃત્ય) સેવક; નોકર.
 મહ્ય. ત્રિ (મત્ત) ભાગ કરેલ. (૨) ખંડિત.
 મહ્ય. ત્રિ (માત્ત) વિકલ્પથી હોવું; અ-
 ચોક્કસ હોવું.
 મહરવ. પું (મૈરવ) દેવ વિશેષ.
 મંગ. પું (મત્ત) વિભાગ કરી વસ્તુનો ભેદ
 બતાવવો તે; ભાગો; પ્રસ્તાવ; વિકલ્પ.

(૨) નાશ. (૩) ખંડ; ટુકડો; કટકો. (૪)
 એ નામનો એક આર્ય દેશ.
 મંગ. પું (મૃત્ત) ભ્રમર; ભમરો.
 મંગા. કી (મત્તા) વનસ્પતિ વિશેષ.
 મંગિય. ન (માંગિક) શણું લુગડું; શણીયું
 વસ્ત્ર. (૨) કીડાની લાળથી અનેહું વસ્ત્ર.
 મંગી. ત્રિ (મત્તી) ભગબળ; ભાંગાનો
 સમૂહ. (૨) એક તીખા રસવાળી વન-
 સ્પતિ; સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.
 મંજુર. ત્રિ (મજુર) ભાંગનાર; તુટી જનાર;
 વિનશ્વર.

મંજી. સી. ((મજા) ધમધુ.
મંજી. પું. (મજક) એક પ્રકારનું વૃક્ષ.
(૨) ત્રિ. ભાંગનાર.
મંજી. ન. (મજ્જ) ભાંગવું. (૨) વિનાશ.
મંજી. સી. (મજ્જા) ભંગ; ભાંગવું તે.
મંજી. પું. (મજ્જ) એ નામનો એક દેશ.
(૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર. (૩) ભાંડ;
ખડ્ગરૂપી.
મંજી. પું. (મજ્જ) માટીના કામવાસણ.
(૨) વૈચવાની ચીજો; માલ. (૩) કરિ-
યાણુ; દ્રવ્યસામગ્રી. (૪) આભરણુ;
અલંકાર વિશેષ. (૫) પૂજનાં ઉપગરણુ.
(૬) ગૃહ; સ્થાન.
મંજી. પું. (મજ્જકરણક) કાગીનાનો
કરંડીઓ-ડાખલો.
મંજી. સી. (મજ્જકિયા) ભાંડવેષ્ટા
કરવી તે.
મંજી. પું. (મજ્જક) માટીના વાસણ. (૨)
આભરણુ; ધરણું. (૩) રંગેહરણુ આદિ
સાધુની ઉપધિ. (૪) સંન્યાસીઓનું એક
ઉપકરણુ.
મંજી. ન. (મજ્જ) દ્વણ્થી યુક્ત કરવું.
(૨) ગાળદેવી; વહું; ભાંડવું. (૩) કોધનો
પર્યાય. (૪) ડાંભવાનું શસ્ત્ર.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જપાલ) સરસામાન
સાચવનાર.
મંજી. પું. (મજ્જકૌશલિક) કરિયા-
ણાનો વ્યાપાર કરનાર.
મંજી. પું. (મંજીગાર) ભંડાર; કોઠાર.
મંજી. પું. સી. (મજ્જગારિ) ભંડારી;
ભંડારનો અધ્યક્ષ.
મંજી. પું. (મજ્જગારિણિયા) સી. (મજ્જગારિણ)
મંજી. પું. (મજ્જગારિણી) કોઠારની રક્ષા કરનાર સ્ત્રી.
મંજી. પું. (મજ્જકાર) એક પ્રકારનો કા-
રીગર.
મંજી. પું. (મજ્જગાર) ભંડાર; ખજાનો.

મંજી. પું. (મજ્જગારિક) ખજાનો; ભંડારી.
મંજી. સી. (મજ્જિકા) યાળી.
મંજી. સી. () ગાડી.
મંજી. ન. (મંજીર) ભંડીર નામનું ઉઘાન.
મંજી. પું. (મજ્જીરકારિસય. ન. (મજ્જીરકારિસય) મથુરા
નગરીનું એક ઉઘાન.
મંજી. પું. (મજ્જ) પૂજ્ય; માનનીય; ભ-
ગવાન. (૨) કલ્યાણકારક. (૩) સુખ-
કારક.
મંજી. સી. (મજ્જ) સેવા કરતો.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જ) ચમકતો; પ્રકાશતો.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જાન્ત) ભવનો અંત કરનાર;
ગોક્ષનું કારણ.
મંજી. ત્રિ. (મજ્જાન્ત) ભયનાશક.
મંજી. ન. (મજ્જાન્ત) પ્રાંતિપૂર્વક ચેષ્ટા; ૩૨
નાટકમાંનું એક. (૨) ત્રિ. અનવસ્થિત.
મંજી. પું. (મજ્જાન્ત) વનસ્પતિ વિશેષ.
મંજી. પું. (મંજીસાર) શ્રેણિક રાગનું
અપર નામ.
મંજી. પું. (મંજી) વાણ વિશેષ; ઢક્કા. (૨)
ભોં ભોનો અવાજ.
મંજી. પું. (મંજીમૂલ) ભાંભાં એ પ્રકારનો
શબ્દ.
મંજી. ન. (મંજી) પડવું; સરકવું.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) પડનાર; નાશ પામનાર.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) ભક્ષણ કરવા યોગ્ય વસ્તુ.
મંજી. ન. (મંજી) ખાવું; ભ-
મંજી. પું. (મંજી) ભક્ષણ કરવું.
મંજી. પું. (મંજી) સૂર્ય.
મંજી. પું. (મંજી) ગૌતમ ગોત્રની
શાખા અને તેનો પુરુષ.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) ભક્ષણ કરનાર;
ખાનાર.
મંજી. ત્રિ. (મંજી) આધેક; ભક્ષણ
કરેલ.

મગ. પું. નં (મગ) પૂર્વાશ્વિનુની નક્ષત્રનો દેવતા. (૨) યોનિ; પ્રાણિનું ઉત્પત્તિ સ્થાન. (૩) ઐશ્વર્ય. (૪) રૂપ. (૫) શ્રી. (૬) યશ; કીર્તિ. (૭) ધર્મ. (૮) પ્રયત્ન. (૯) સૂર્ય. (૧૦) માહાત્મ્ય. (૧૧) વૈરાગ્ય. (૧૨) મોક્ષ. (૧૩) વીર્ય. (૧૪) ધ્વજ. (૧૫) ગુદા અથવા અંડકોશનું બીજનું સ્થાન.

મર્ગદર. પું. (મર્ગદર) ભગંદર નામનો રોગ.

મર્ગદરિય. ત્રિ. (મર્ગદરિક) ભગંદર રોગવાળો.

મર્ગવર્ધ. સ્ત્રી. (મર્ગવર્ધી) ઐશ્વર્યાદિ ગુણસમ્પન્ન સ્ત્રી વિશેષ. (૨) ભગવતી સૂત્ર; પાંચમું અંગસૂત્ર. (૩) ભગવાનની વાણી. (૪) વિદ્યા.

મર્ગવર્ત. પું. (મર્ગવર્ત) ઐશ્વર્યાદિ ગુણયુક્ત; ભગવાન.

મર્ગવર્તી. સ્ત્રી. (મર્ગવર્તી) જુઓ “ ભગવર્ધ ” શબ્દ.

મર્ગિણી. સ્ત્રી. (મર્ગિણી) ભગિની; બહેન.

મર્ગિણીવદ્. પું. (મર્ગિણીવતિ) બહેનનો પતિ; બનેલી.

મમ્મા. ત્રિ. (મમ્મ) ભાંગેલું; પુટેલું.

મમ્મહ. પું. (મર્મજિત) એ નામના એક રાજર્ષિ; ક્ષત્રિય સંન્યાસી.

મમ્મય. ત્રિ. (મમ્મક) પરાક્રમુપ થયેલ; ભાંગેલ.

મમ્મવેસ્ત. પું. (મર્મવેસ્ત્ર) ભરણીનક્ષત્રનું ગોત્ર.

મમ્મ. ત્રિ. (મમ્મ) ભગનાએ-વિકલ્પે હોવા યોગ્ય.

મમ્મજા. નં. (મમ્મજા) જુગલ; શેકવું.

મમ્મજાષ્ટ. નં. (મમ્મજાષ્ટ) જુગલવાનું વાસણ.

મમ્મજા. સ્ત્રી. (મર્મા) સ્ત્રી; પત્ની.

મમ્મિમ. ત્રિ. (મમ્મિમ) શેકવા લાયક.

મમ્મિય. ત્રિ. (મમ્મિય) શેકેલ.

મમ્મિયા. સ્ત્રી. (મર્મિયા) ભાણ.

મમ્મ. પું. (મમ્મ) ચોદો; સુભટ.

મમ્મ. પું. (મમ્મ) દેશ વિશેષ પ્રસિદ્ધ પ્રશસ્ત સંબોધન.

મમ્મરગ. } પું. (મમ્મરક) પૂજ્ય; પૂજનીય.
મમ્મરય. }

મમ્મિ. પું. (મમ્મ) ભરતાર; પોષણ કરનાર. (૨) શેક.

મમ્મ. પું. (મમ્મ) શેકવાનું સ્થાન; ભાદો.

મમ્મ ત્રિ. (મમ્મ) પડી ગયેલું; બ્રષ્ઠ થયેલું.

મમ્મિ. સ્ત્રી. () રેતી કે કચરા વિનાનો માર્ગ.

મમ્મ. પું. (મમ્મ) ચોદો; લડવૈયો. (૨) અર; જસુસ.

મમ્મકલ્પા. સ્ત્રી. (મમ્મકલ્પા) સુભટની માફક બળ દેખાડી જ્યાં આહારાદિ મેળવવામાં આવે તે પ્રમળ્યા.

મમ્મગ. પું. (મમ્મક) અનાર્થ દેશ વિશેષ. (૨) તે દેશમાં રહેનાર એક મ્લેચ્છ જાતિ.

મમ્મગ. ત્રિ. (મમ્મક) ભણનાર; પ્રતિપાદન કરનાર.

મમ્મિહ. સ્ત્રી. (મમ્મિતિ) કથન; બોલચાલ.

મમ્મિત. ત્રિ. (મમ્મિત) કહેલ; બોલેલ. (૨) મન્મથને ઉદ્દીપિત કરનાર રતિવેળાનો શબ્દ.

મમ્મિય. ત્રિ. (મમ્મિય) કહેલું; કથન કરેલું.

મમ્મિર. ત્રિ. (મમ્મિર) બોલનાર.

મમ્મિ. સ્ત્રી. (મમ્મિ) રોજ; આજીવિકા; નોકરી; મજૂરી.

મમ્મિય. નં. (મમ્મિય) એ નામનું પર્વજ જાતિનું વૃક્ષ.

મમ્મ. પું. નં. (મમ્મ) ભોજન; રાંધેલું અન્ન. (૨) ભક્ત; પૂજારી.

મમ્મકલ્પા. સ્ત્રી. (મમ્મકલ્પા) ભોજન સંબંધી વાત.

મમ્મઘર. નં. (મમ્મઘર) ભોજનશાળા; રસોડું.

મત્તપદ્ધતિ. સ્ત્રી૦ (મત્તપદ્ધતિ) ભોજનના પચ્ચખાણુ; સંથારાનો એક પ્રકાર. (૨) જેમાં ભક્ત પ્રતિજ્ઞાનો અધિકાર છે એવા એક પદ્ધતિ-શાસ્ત્રનું નામ.

મત્તપદ્ધતિસાધન. ન૦ (મત્તપદ્ધતિસાધન) હૃદયન ચલન ક્રિયાને ન તજતાં કેવળ ભોજનાદિનો ત્યાગ કરવો તે; સંથારાનો એક પ્રકાર.

મત્તપદ્ધતિસાધનમર્યાદા. (મત્તપદ્ધતિસાધનમર્યાદા) સંથારો કરી સમાધિલાભે મરવું તે; પંડિત મરણનો એક પ્રકાર.

મત્તપરિચાલ. પુ૦ (મત્તપરિચાલ) ભોજન-ખાનપાનનો ત્યાગ; સંથારો કરવો તે.

મત્તપરિચાલ. સ્ત્રી૦ } (મત્તપદ્ધતિ) ભોજન-મત્તપરિચાલ. } નાદિની પરિચાલ-પચ્ચખાણુ કરવા તે; અનશન-સંથારો.

મત્તપાણ. ન૦ (મત્તપાણ) ભાતપાણી; અ-મળળી.

મત્તપાણોમોચરિયા. સ્ત્રી૦ (મત્તપાણોમોચરિયા) આહાર ઓછો કરવો તે; હંમેશના પ્રમાણથી થોડું ખાવું તે; ઉણોદરી તપનો એક પ્રકાર.

મત્તપા. સ્ત્રી૦ (મત્તપા) સ્વામીવાળી; સધવા; જેનો ધણી હોય એવી સ્ત્રી.

મત્તવેચ્છા. ન૦ (મત્તવેચ્છા) રોજી તરિકે અન્નપાનાદિનું વેતન અપાય તે.

મત્તવેચ્છા. સ્ત્રી૦ (મત્તવેચ્છા) ભોજન સમય.

મત્તસાલા. સ્ત્રી૦ (મત્તસાલા) રસોડું; ભોજનગૃહ.

મત્તાર. પું૦ (મત્તૈ) પતિ; સ્વામી; નાથ.

મત્તિ. સ્ત્રી૦ (મત્તિ) રચના. (૨) ચિત્ર વિશેષ; ભાત. (૩) ભક્તિ; પૂજ્યભાવથી સેવા સત્કાર કરવો તે. (૪) અનેક પ્રકારે વિભાગ કરવો તે. (૫) એકમ વૃત્તિ.

મત્તિધર. ન૦ (મત્તિધર) ધર વિશેષ.

મત્તિચિત્ત. ન૦ (મત્તિચિત્ત) નાના પ્રકારના ચિત્તામણીની ભાતથી ચિત્રિત.

મત્તિજ્ઞ. પુ૦ (મત્તિજ્ઞ) ભગીને; ભાઇનો દીકરો.

મત્તોસ. પું૦ ન૦ (મત્તોસ) શેકલા ધઉ ચણા વિગેરે.

મત્તિય. ત્રિ૦ (મત્તિય) અમિથી બાળી ભડ્યું કરવું તે.

મહ. ન૦ (મહ) કલ્યાણ; મંગલ; શ્રેય. (૨) ધૈર્યાદિ ગુણયુક્ત ભદ્ર જાતિનો ઉત્તમ કૃત્ય. (૩) આવતી ચોવીસીના ત્રીજા બળદેવ. (૪) બીજ, સાતમ અને બારસ એ ત્રણ તિથિ; ભદ્રાતિથી. (૫) એ નામનું મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન. (૬) વનસ્પતિ વિશેષ; કંદની એક જાત. (૭) સૂર્યભદ્ર તથા સૂર્યદીપના દેવતાનું નામ. (૮) ધનુષ્ય. (૯) ભદ્ર નામનું એક તપ. (૧૦) આવતી ચોવીસીના ભરતક્ષેત્રના ચોવિશમા તીર્થકર. (૧૧) સંજીવિવિજયના શિષ્ય. (૧૨) ત્રિ૦ સારી જાતિનું; ઉત્તમ; સુન્દર; ભદ્રું; સાફ. (૧૩) સરલ સ્વભાવી; ભદ્રિક. (૧૪) ન૦ ભદ્રાસન.

મહં. જ૦ (મહ) કલ્યાણ; આશીર્વાદરૂપ.

મહંત. પુ૦ () ભગવાન; પૂજ્ય; શ્રીમાન.

મહા. ત્રિ૦ (મહા) સારો; ગુણવાન; ભદ્રિક.

મહાગુપ્ત. પું૦ (મહાગુપ્ત) એ નામના એક જોન આચાર્ય.

મહાગુપ્તિય. ન૦ (મહાગુપ્તિક) એ નામનું એક જોન મુનિકુળ.

મહાજસ. પુ૦ (મહાજસ) એ નામના પા-ર્થનાથના એક મણ્ડર. (૨) આર્યસુહ-સ્તિના ક્ષિપ્ત.

મહાજિજ્ઞા. પું૦ (મહાજિજ્ઞા) ભરતક્ષેત્રના ભાવી ચોવીસમા તીર્થકર.

મહાવિ. પું (મહાવિ) અભયપુરના ધનાવહ
રાજાના એક કુમારનું નામ.

મહાપદ્મિમા. સ્ત્રી (મહાપદ્મિમા) એ દિવસના
કાઉસગ્નનું એક તપ.

મહાવાહુ. પું (મહાવાહુ) યશોભદ્રના શિષ્ય;
કલ્પસૂત્ર તથા નિર્યુક્તિ આદિ મન્યના
કર્તા; ભદ્રબાહુ સ્વામી.

મહામણ. ત્રિ (મહામણ) ભદ્ર હાથીના જેવું
જેવું ધૈર્યવાળું મન હોય તે.

મહામુત્યા. સ્ત્રી (મહામુત્યા) નાગરમોય; સા
ધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

મહાય. ત્રિ (મહાય) ભદ્રવૃત્તિવાળો; સરળ;
ભદ્રિક. (૨) ગુરૂની શિક્ષાથી ધન્દિયોને
નિયમમા રાખનાર. (૩) પું સારો શબ્દ
(૪) ભદ્રકુમાર નામે એક યુવરાજ

મહ્યા. સ્ત્રી (મહ્યા) સરલતા.

મહાનુપુર. નં (મહાનુપુર) એ નામનું જિત-
શક્ત રાજનું નગર.

મહાલય. ત્રિ (મહાલય) ભદ્ર પ્રકૃતિવાળો.

મહાવય. પું (મહાવય) ભાદરવો મહિનો.

મહાવયા. સ્ત્રી (મહાવયા) પૂર્વા ભાદ્રપદ
અને ઉત્તરા ભાદ્રપદ એ બે નક્ષત્ર

મહાસાલ. નં (મહાસાલ) મેર પર્વતની
તળાટીમાં આવેલું ભદ્રશાળ વન.

મહાસેણ. પું (મહાસેન) અસુરકુમારના
ધન્દ્ર ધરજેન્દ્રની સેનાનો આધ્યપતિ. (૨)
એ નામના એક શેઠ.

મહા. સ્ત્રી (મહા) એ નામની કૌશલ રા-
જાની પુત્રી. (૨) પ્રથમ બળદેવની માતા.
(૩) દક્ષિણ દિશાના અજ્ઞાનક પર્વતની
પૂર્વ તરફની ભદ્રા નામની વાવ. (૪)
પૂર્વાદિ દિશામાં ચાર ચાર પ્રહર સુધી
કાઉસગ્ન કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેવી તે.
(૫) એ નામની એક સ્ત્રી. (૬) જંબુ
સુદર્શનનું એક નામ. (૭) કાકંદી નગર-
વાસી ધન્ના અણ્ણગારની માતા. (૮) સુમતિ

રાજાની બાર્યા. (૯) ત્રીજા ચક્રવર્તીની
માતા. (૧૦) ગોશાળાની માતાનું નામ.
(૧૧) બીજા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી. (૧૨) બીજા,
સાતમ અને ચારસ એ ત્રણ તિથિ.
(૧૩) ધનાસાર્થવાહની સ્ત્રી. (૧૪) અંત-
ગઢ સૂત્રના સાતમા વર્ગના નવમા અધ્ય-
યનનું નામ. (૧૫) રાજગૃહ નગરના
શ્રેણિક રાજાની રાણી. (૧૬) પશ્ચિમ
દિશાના રચક પર્વતપર વસનારી આઠ
દિશાકુમારીઓમાંની સાતમી. (૧૭)
કામદેવજી આવકની સ્ત્રીનું નામ. (૧૮)
મહાવીર સ્વામીના ત્રીજા આવક ચુલણી-
પિયાની બાર્યાનું નામ. (૧૯) કલાદ
સાનીની સ્ત્રી. (૨૦) તેતલિપુત્રની માતા.
(૨૧) જિનદત્તસાર્થવાહની સ્ત્રી. (૨૨)
સાગરદત્તની ધર્મપત્ની. (૨૩) દરાખ;
દ્રાક્ષ. (૨૪) અહિંસા; દયા. (૨૫) રાજા
શ્રેણિકની એક પત્ની.

મહાસણ. નં (મહાસણ) એક પ્રકારનું આ-
સન. (૨) આઠ મંગલિક પૈકી પાંચમું.

મહિજ્ઞિયા. સ્ત્રી (મહિયા) જૈન મુનિઓની
એક શાખા.

મહિયા. સ્ત્રી (મહિયા) ભદ્રવાળી; કલ્યાણી.
(૨) ભદ્રિકા નામની એક નગરી.

મહિનુપુર. નં (મહિનુપુર) મલય દેશનું એક
મુખ્ય નગર.

મહુત્તરપદ્મિમા. સ્ત્રી (મહુત્તરપદ્મિમા) એ
નામનું એક તપ.

મહુત્તરચર્હિસંગ. નં (મહુત્તરચર્હિસંગ) મહા
શુક દેવલોકનું એક વિમાન.

મમ્મ. ત્રિ () લેવા યોગ્ય.

મમ. પું (મમ) ચક્રાવૈ; ભમવું તે.

મમણ. નં (મમણ) ભમવું; રખણું.

મમર. પું (મમર) ભમર, ભમરો.

મમરદેહા. સ્ત્રી () ભમરાની
માફક અસ્થિર આચરણવાળી.

- મમરુદ્ધ. પું (મમરુદ્ધ) એ નામનો એક અનાર્થ દેશ.
- મમરિલી. સ્ત્રી (મમરી) ભમરી.
- મમરી. સ્ત્રી (મમરી) વાદ્ય વિશેષ.
- મમલી. સ્ત્રી (મમરી) ચકરી.
- મમાહ. પું (મમ) ભમણ; ધૂમવુ.
- મમાસ. પું (મમાસ) વનરૂપિતિ વિશેષ.
- મમિ. સ્ત્રી (મમિ) પાણીમાં ચકાકાર કુંડળાં થાય તે. (૨) ચિત્તભ્રમ કરવાની શક્તિ.
- મમિર. ત્રિ (મમિર) ફરનાર; ભમણ કરનાર. (૨) ભમરો.
- મમુચા. } સ્ત્રી (મ) ભમર; ભવાં.
મમુહા. }
મમુહી. }
- મમ. નં (મમ) ભય; ડર; ત્રાસ; બીક.
(૨) મોહનીયની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ચારિત્રમાં ભય પામે.
- મમચ્છ. પું (મ્ચત્) ચાકર; નોકર.
- મમચ્ચર. ત્રિ (મમચ્ચર) ભય કરનાર. (૨) પું પ્રાણીનો વધ; હિંસા.
- મમ્યંત. પું (મમ્યંત) મહાનુભાવ; શ્રેષ્ઠ; પૂજ્ય; યુર.
- મમ્યંતાર. પું (મમ્યંતાર) ભયથી બચાવનાર; ભગવાન.
- મમ્યક. } પું (મ્ચત્) પેટવડીઓ નોકર.
મમ્યગ. }
- મમ્યજા. નં (મમ્જા) હોહા; આશા; તૃષ્ણા.
- મમ્યજા. સ્ત્રી (મમ્જા) વિકલ્પ; કથંચિત્ હોય કથંચિત્ ન હોય તે.
- મમ્યજિજ્ઞ. ત્રિ (મમ્જીય) વિકલ્પે હોવા યોગ્ય.
- મમ્યર્જત. પું (મમર્જત) ભગવાન; પૂજ્ય; ઐશ્વર્યવાન.
- મમ્યસચ્ચા. સ્ત્રી (મમચ્ચા) ભયની સંજ્ઞા-લાભણી; ચાર સંજ્ઞામાંની એક.
- મમ્યાણીય. ત્રિ (મમ્યાણીય) ભય લાવનાર; ભયાનક.
- મમ્યાણિ. પું (મમ્યાણિ) જળદીપના ભરતખંડમાં થનાર ૧૯ મા તીર્થકરના પૂર્વ ભવનું નામ.
- મમ્યાવહ. ત્રિ (મમ્યાવહ) ભય દેનાર; ભયકર.
- મમ. પું નં (મમ) ભાર; ખોળો; સામાન.
(૨) વિનયની પ્રવૃત્તિરૂપ આચાર. (૩) સમૂહ. (૪) લોકક વગેરેનો ભારો.
- મમ્મ. ત્રિ (મમ્મ) ભાર ભરનાર.
- મમ્મ. નં (મમ્મ) પૂરવું; ભરવું.
- મમ્મી. સ્ત્રી (મમ્મી) એ નામનું નક્ષત્ર.
- મમ્મ. પું (મમ્મ) ભરતક્ષેત્ર; ભારતવર્ષ.
(૨) ભરત નામના પ્રથમ ચક્રવર્તી; ઋષભદેવના પુત્ર. (૩) આવતી ઉત્સર્પિણીના પ્રથમ ચક્રવર્તીનું નામ.
- મમ્મકૂટ. પું (મમ્મકૂટ) યુક્લિંમવંત પવંત ઉપરનાં ૧૧ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ-શિખર.
- મમ્મરાય. પું (મમ્મરાય) ભરતક્ષેત્રનો રાગ; ચક્રવર્તી.
- મમ્મવાસ. નં (મમ્મવાસ) ભારતવર્ષ; ભરતક્ષેત્ર.
- મમિમ. ત્રિ (મમિમ) ભરીને બનાવેલ.
- મમિય. ત્રિ (મ્ચત્) ભરેલું; પૂર્ણ કરેલું.
- મમ. પું (મમ) એ નામનો એક દેશ. (૨) ત્રિ તે દેશમાં રહેનાર.
- મમ્મ. પું (મમ્મ) ભાલું; અણીયાળું એક શસ્ત્ર.
- મમ્મી. સ્ત્રી (મમ્મી) રીંછડી.
- મમ્માય. પું (મમ્માય) વનરૂપિતિ વિશેષ.
- મમ્મિચ્છ. પું (મમ્મિચ્છ) વિષય વધારવાની કોષ એક દવા.
- મમ્મિયા. સ્ત્રી (મમ્મિયા) ભલાઈ; સારાપણું.
- મમ. પું (મમ) સંસાર; જન્મ મરણ. (૨) પાવણા સૂત્રના તૃતીય પદના વીશમાં

દ્વારનું નામ. (૩) સંસારનું કારણ. (૪) નરકાદિ યોનિ. (૫) નં દેવદિમાન વિશેષ.

મર્ચંત. પું. (મર્ચં) આપ; તહે.

મર્ચંતર. નં. (મર્ચંતર) જન્માન્તર.

મર્ચંદિ. સ્ત્રી. (મર્ચંદિ) દેવ આદિ યોનિમાં ઉત્પત્તિના કાળની મર્ચંદિ.

મર્ચંદ. નં. (મર્ચં) ધર; મહેલ; પ્રાસાદ.

(૨) ભવનપતિ દેવતાનાં નિવાસસ્થાન; ભવનપતિનાં ભવન. (૩) સત્તા.

મર્ચંદગિહ. નં. (મર્ચંદગિહ) ભોંયડું.

મર્ચંદગિહ. પું. (મર્ચંદગિહ) ભવનરૂપે પરિણામ પામે તેનાં કદપદ્મ.

મર્ચંદગિહ. પું. (મર્ચંદગિહ) ભવનપતિ જાતના દેવતા.

મર્ચંદગિહ. નં. (મર્ચંદગિહ) મુખ્ય ભવન; રાજ્યભવન.

મર્ચંદગિહ. પું. (મર્ચંદગિહ) ભવનપતિ દેવતા; ભવનમાં રહેનાર દેવતા.

મર્ચંદ. ત્રિ. (મર્ચં) સંસારમાં રહેલ.

મર્ચંદગિહ. પું. (મર્ચંદગિહ) ભવનના છેલ્લું સુધી-આયુષ્ય પૂરું થતાં સુધી ધારણ કરી શકાય તે શરીર; મૂળ શરીર.

મર્ચંદગિહ. સ્ત્રી. (મર્ચંદગિહ) નારકી દેવતાના ભવસમ્પન્નથી પ્રાપ્ત થયેલ વેકેય શરીરની મૂળ અવગાહના.

મર્ચં. નં. (મર્ચં) થવું; બનવું.

મર્ચંદગિહ. નં. (મર્ચંદગિહ) દેવતા તથા નારકીના ભવને યોગે ઉત્પન્ન થવું અવધિગાન; અવધિગાનનો એક ભેદ.

મર્ચંદગિહ. નં. (મર્ચંદગિહ) જુઓ ઉપલો શબ્દ.

મર્ચંદગિહ. સ્ત્રી. (મર્ચંદગિહ) ભવને નિમિત્તે ઉદયમાં આવી વિપાક આપે તેવી કર્મમર્ફતિ.

મર્ચંસિદ્ધિ. ત્રિ. (મર્ચંસિદ્ધિ) સંસારથી મોક્ષ પામનાર જીવ; સિદ્ધિ પામવાને યોગ્ય જીવ.

મર્ચં. પું. (મર્ચં) મોક્ષ જવાને યોગ્ય જીવ; ભવિ જીવ. (૨) થવાનું; ભવિષ્યમાં થવા યોગ્ય.

મર્ચં. ત્રિ. (મર્ચં) સિદ્ધ થવાને યોગ્ય.

મર્ચંદગિહ. પું. (મર્ચંદગિહ) ભવ્ય જન.

મર્ચંદગિહ. નં. (મર્ચંદગિહ) જીવને મરીને જે ગતિમાં જવાનું હોય તે ગતિની અપેક્ષાએ તે જીવ ભવિષ્યદંબ કહેવાય.

મર્ચંદગિહ. સ્ત્રી. (મર્ચંદગિહ) ભાવી; ભવિષ્ય.

મર્ચંદગિહ. પું. (મર્ચંદગિહ) આવશ્યક આદિ શાસ્ત્ર જાણતો નથી પણ ભવિષ્યમાં જાણશે એવા પુરૂષનું શરીર.

મર્ચં. ત્રિ. (મર્ચં) ભવિષ્ય કાળમાં થનાર.

મર્ચં. ત્રિ. (મર્ચં) યોગ્ય; ઉત્તમ. (૨) મોક્ષ પામવાને લાયક. (૩) ભાવી; થવાનું.

મર્ચં. સ્ત્રી. (મર્ચં) દ્રાક્ષ; દરાખ.

મર્ચં. પું. () શાળના કણુશલાની અણી-રૂંછાલ.

મર્ચં. નં. (મર્ચં) નાટકની એક વિધિ.

મર્ચં. પું. (મર્ચં) ભાગ; પ્રદેશ; દિસ્સો.

મર્ચં. પું. (મર્ચં) ભાષ; અન્ધુ; સહોદર.

મર્ચં. પું. સ્ત્રી. } (મર્ચં) ભા-
મર્ચં. પું. } જોજ; જોજનો
દીકરો.

મર્ચં. ત્રિ. (મર્ચં) ભાગ લેનાર; ભાગીદાર.

મર્ચં. પું. (મર્ચં) ભાષ; સહોદર.

મર્ચં. સ્ત્રી. } (મર્ચં) ભાલી; ભા-
મર્ચં. પું. } ધની વડુ.

મર્ચં. પું. (મર્ચં) ભાગ, દિસ્સો. (૨) પ્રભાવ. (૩) પૂજા; ભજન.

ભાગવત. નં (ભાગવત) એ નામનો એક
પુરાણ ગ્રન્થ, ભાગવત પુરાણ.

માહ્ય. નં (માટક) } ભાડું; મુસારો.

માહિ. સ્ત્રીં (માટિ) }

માહીકર્મ. નં (માટીકર્મ) પશુ આદિથી
ભાગ્યું કામ કરવું તે; પદર કમંદાન-
માંનું એક.

માણ. નં (માજલ) વાસણ; પાત્ર.

માણ. પું (માણ) ૧૫ મા તીર્થકરના
પિતાનું નામ.

માણમિત્ર. પું (માણમિત્ર) ભાનુમિત્ર કુમાર.

મામંડલ. નં (મામળલ) તીર્થકરના
મસ્તકમાં અપોડાના ભાગમાં મડકાલાર
પ્રકાશ હોય તે.

મામ્મ. ત્રિં (મામક) ભમાવનાર; ફેરવનાર.

મામરી. સ્ત્રીં (મામરી) વાદ્ય વિશેષ; વીણા.

મામિય. ત્રિં (મામિત) ભમાવેલ; ફેરવેલ.

માય. પું (માતૃ) ભાઈ; અન્ધ.

માય. પું (માગ) ભાગ; પ્રદેશ.

માયણ. પું નં (માજલ) પાત્ર; વાસણ.

માયર. પું (માતૃ) ભાઈ.

માર. પું (માર) ભાર; યોગ્યો. (૨) પરિગ્રહ;
ધન ધાન્યાદિનો સંગ્રહ.

મારંડ. પું (મારાંડ) ભારડ પક્ષી.

મારગ. પું (મારક) વજન વિશેષ.

મારહાય. } પું (મારહાજ) ગૌતમ ગોત્રની
મારહાય. } શાખા અને તેમાં ઉત્પન્ન
થયેલ પુરૂષ. (૨) એક પક્ષી. (૩) મૃગ-
શિરતક્ષત્રનું ગોત્ર.

મારહ. નં (મારત) ભારતવર્ષ; ભરતક્ષેત્ર.
(૨) મહાભારત; એ નામનું એક પુસ્તક.

(૩) ભરત મુનિ પ્રણીત નાટ્ય શાસ્ત્ર.

(૪) ત્રિં ભરતક્ષેત્રમાં જન્મેલ; ભાર-
તવર્ષનું.

મારહવિજ્ઞાત. } નં (મારતજ્ઞ) ભારતજ્ઞ.
મારહવેત. }

મારહવાસ. નં (મારતવર્ષ) ભારતવર્ષ;
ભરતક્ષેત્ર.

મારહિય. ત્રિં (મારતીય) ભરતમાં ઉત્પન્ન
થયેલ; ભરત સંબંધી.

મારિય. ત્રિં (મારિક) ભારે; ભારવાળા; ગુરૂ.

મારિયા. સ્ત્રીં (માર્યા) સ્ત્રી; નારી; વહુ.

મારંડ. પું (મારાંડ) ભારંડપક્ષી; એ મૃખ
અને એક શરીરવાળું પક્ષી.

માલ. નં (માલ) કપાળ.

માલ્લયલ. નં (માલતલ) કપાળતલ; લલાટ.

માલ્લુકી. સ્ત્રીં (માલ્લુકી) શીયાળણી.

માલ. પું (માલ) વસ્તુ; પદાર્થ. (૨) અ-

ભિપ્રાય; ચિત્તવૃત્તિ; વિચાર. (૩) જીવની

દશા; અવસ્થા. (૪) સમય સ્થાનાદિરૂપ

વિશુદ્ધ પરિણામ. (૫) ૮૭ મા ગ્રહનું

નામ. (૬) રૂપ, રસ, ગન્ધ, રસ, આદિ ગુણ. (૭) મોહ. (૮) અનુભાગ,

કર્મેનો રસ. (૯) યોગનું પરિણામ. (૧૦)

વસ્તુનો ગુણ; પર્થાય; વસ્તુ ધર્મ. (૧૧)

અશ; ભાગ. (૧૨) ઉદય, ઉપશમ, ક્ષયો-

પશમ, ક્ષાયક, પારિણામિક અને સનિપા-

તિક એ છ ભાવ. (૧૩) અંતઃકરણનો

ભાવ; ભાગણી; ધન્ય. (૧૪) ચિત્તવિકાર,

માનસ વિકૃતિ. (૧૫) જન્મ; ઉત્પત્તિ.

(૧૬) પારમાર્થિક પદાર્થ; વિવક્ષિત કિ-

યાનો અનુભવ કરનારી વસ્તુ. (૧૭)

સ્વભાવ; સ્વરૂપ. (૧૮) ભવન; સત્તા.

(૧૯) જ્ઞાન; ઉપયોગ. (૨૦) વિધિ; કર્મ-

વ્યોપદેશ. (૨૧) આત્મા.

માલકાલ. પું (માલકાલ.) ઉદયિકાદિ છ
ભાવોની સ્થિતિ.

માલકૂટ. નં (માલકૂટ) સંયમરૂપ ભાવને
બાંધવા પાશરૂપ આધાકર્મઆદિ આ-
હારદોષ.

માલકેડ. પું (માલકેડ) એ નામનો અક્ષ-
સંગો ગ્રહ.

માવસ્તર. ન૦ (માવસ્તર) અંતઃકરણમાં રહેલ અકરાદિ અક્ષરનું જ્ઞાન.

માવસ્ત્રીય. પું૦ (માવસ્ત્રીય) આગમથી ભાવસ્કંધ તે આવસ્થક શ્રુતસ્કંધરૂપ પદાર્થ અને તેના ઉપયોગરૂપ પરિણામ.

માવજગ્યા. પું૦ (માવજગ્યા) ભાવજગ્યા; દુષ્ટ ભાવની આહુતી આપણી તે.

માવજ્ઞ. ન૦ (માવજ્ઞ) ભાવજ્ઞ તે.

માવજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (માવજ્ઞા) ચિત્તવૃત્તિ; પૂર્વ સંસ્કારનું સ્પુરણ; વાસના. (૨) સંસારનું અનિર્વાદિ સ્વરૂપ ચિત્તવસ્તુ તે. (૩) પાંચ મહાવ્રતની પચીસ ભાવના.

માવજ્ઞીય. ત્રિ૦ (માવજ્ઞીય) ભાવના કરવા લાયક.

માવર્થ. પું૦ (માવર્થ) તાત્પર્ય; મતલબ.

માવદેવ. પું૦ (માવદેવ) ચાર પ્રકારના દેવતા; ભવનપતિ, વાલુક્યન્તર, જ્યોતિષી અને વૈમાનિક.

માવજ્ઞ. ત્રિ૦ (માવજ્ઞ) અભિપ્રાય જાણનાર.

માવપ્રાણ. પું૦ (માવપ્રાણ) જ્ઞાન આદિ આત્માના અન્તરંગ શુભ.

માવબંધ. પું૦ (માવબંધ) મિથ્યાત્વઆદિ ભાવ કર્મોનો બંધ.

માવમણ. ન૦ (માવમણ) ચિંતન કે જ્ઞાનરૂપ ભાવ મન.

માવલય. ન૦ (માવલય) તીર્થકરને અંગોડને ઠેકાણે પ્રકાશ મંડળ હોય તે; ભામંડળ.

માવલિંગ. ન૦ (માવલિંગ) ભાવસંયમ; પરિણામ સહિત લિંગ.

માવલેસ્તા. સ્ત્રી૦ (માવલેસ્તા) અધ્યવસાય કે પરિણામ રૂપ લેશ્યા.

માવલોચ. પું૦ (માવલોચ) ભાવથી લોક; લોકના ભાવ.

માવચિહ્નસ્ત્વ. પું૦ (માવચિહ્નસ્ત્વ) ભાવ-કથાવાદિનો પરિણામ.

માવસંધક. ત્રિ૦ (માવસંધક) જીવને મોક્ષ સાથે સાધનાર.

માવસંસાર. પું૦ (માવસંસાર) ઉદય વગેરે ભાવરૂપે કર્મનું પરિણામ.

માવસત્ત્વ. ન૦ (માવસત્ત્વ) શુદ્ધ અંતરાત્મા; પરમાર્થ સંબંધી વિચાર.

માવસ્તુત. ન૦ (માવસ્તુત) લબ્ધ્યક્ષરરૂપ માવસ્તુત. } શ્રુતજ્ઞાનનો ઉપયોગ.

માવામિગ્રહ. પું૦ (માવામિગ્રહ) માન કરતો, હસતો, અમુક ચેષ્ટા કરતો માણસ આપે તોજ હોરતુ એમ ભાવ સંબંધી અભિગ્રહ-નિયમ ધારવો તે.

માવિ. ત્રિ૦ (માવિ) થનાર.

માવિદિય. ન૦ (માવિદિય) જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમથી જીવને ઉત્પન્ન થયેલ શબ્દાદિ ગ્રહણ કરવાની શક્તિ; લબ્ધિ ઉપયોગરૂપ ભાવચન્દ્રિય.

માવિણી. સ્ત્રી૦ (માવિણી) ભાવના કરવાવાળી.

માવિતર્થી. સ્ત્રી૦ (માવિતર્થી) એ નામની એક નદી.

માવિય. પું૦ (માવિક) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

માવિય. ત્રિ૦ (માવિય) વિચારેલું; ભાવના ભાવેલું. (૨) સંસ્કાર પામેલ; વાસિત થયેલ. (૩) શુદ્ધ; નિર્દોષ.

માવિયત્ત. } પું૦ (માવિતાત્મન) શુદ્ધ
માવિયત્ત. } આત્મા. (૨) એક અહોરાત્રના ત્રીશ મુહૂર્તમાંના તેરમા મુહૂર્તનું નામ.

માવિયપ્પા. ત્રિ૦ (માવિતાત્મા) ભગવાન ધર્મનાથની મુખ્ય સાધ્વી.

માવિર. ત્રિ૦ (માવિર) થનાર; નીપજનાર.

માવુષ. પું૦ (માવુષ) બનેલી; બેનનો વર.

માવુગ. ત્રિ૦ (માવુગ) બીજાનો યોગ પામી તેના ગુણમાં પરિણત થઈ જાય તે.

માર્કોમોરિયા. ક્ષીં (માર્કોમોરિયા) મના વિકાસને રોકવારૂપ ભાવની ઉલ્લા-
હરી કરવી તે.

માર્કોદિ. પું (માર્કોદિ) ક્ષયોપશમ ભાવે
ઉત્પન્ન થઇ ઉદયાદિ ભાવને જોનાર અ-
વધિ જ્ઞાન.

માસ. નં (માસ) ભાષ્ય-વિવરણ.

માસ. પું (માસ) તેજ; પ્રકાશ; ચમક;
ઝળક. (૨) પક્ષી વિશેષ.

માસ. નં (મસ) રાખ; ભસ્મ. (૨) પું.
ભસ્મ નામનો રદ મો મસ.

માસગ પું (માસ) ભાષા પર્યાયિ-બો-
લવાની શક્તિવાળો જીવ. (૨) પત્રવણા-
સૂત્રના ત્રીજા પદના પંદરમા દ્વારનું નામ.
(૩) ત્રિં વક્તા; પ્રતિપાદક.

માસગ. નં (માસ) ચમક; પ્રકાશ.

માસગાથા. } ક્ષીં (માસ) કથન; પ્ર-
માસગા. } તિપાદન.

માસય. પું (માસ) બોલનાર; ભાષા શ-
ક્તિવાળો.

માસરાસિ. પું (માસરાસિ) પ્રકાશનો સ-
મ્બલ; સર્વ.

માસરાસિ. પું (માસરાસિ) ભસ્મરાસિ
નામનો ૩૦ મો મસ. (૨) રાખનો ઢગલો.

માસર્વત. ત્રિં (માસર્વત) ભાષાના ગુણ
દોષોને જાણનાર.

માસા. ક્ષીં (માસ) ભાષા; બોલી. (૨)
ભાષાચોગ્ય પુદ્ગળરકંધની વર્ગણ-સમુ-
દાય. (૩) ઉપયોગ અને ચતનાપૂર્વક
બોલવું તે; ભાષા સમિતિ. (૪) પત્ર-
વણા સૂત્રના ૧૧ મા પદનું નામ.

માસાજઙ. ત્રિં (માસાજઙ) બોલવાની
શક્તિ રહિત; મૂંઝો.

માસાપર્વાસિ. ક્ષીં (માસાપર્વાસિ) પુદ્ગળોને
ભાષાના રૂપમાં પરિણત કરવાની
શક્તિ.

માસાપદ. નં (માસાપદ) મનાપના સૂત્રનું
૧૧ મું ભાષાપદ.

માસાવિજય. પું (માસાવિજય) ભાષાનો
નિર્ણય. (૨) દષ્ટિવાદ; બારમો જૈન અંગ
મત.

માસાસમિ. } ક્ષીં (માસાસમિ) વિ-
માસાસમિતિ. } ચારી ચતનાપૂર્વક બોલવું તે.

માસાસમિય. ત્રિં (માસાસમિ) ભાષા
સમિતિયુક્ત.

માસિ. ત્રિં (માસિ) બોલનાર; કહેનાર.

માસિય. ક્ષીં (માસિ) બોલેલું; કહેલું.
(૨) નં બોલવું; કહેવું તે.

માસિહ. ત્રિં (માસાક) ભાષાસુક્ત; વા-
ણીયુક્ત.

માસુર. ત્રિં (માસુર) દેહીખમાન; તેજસ્વી.
(૨) ભાસુર નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું
એક વિસ્તાર.

મિ. ત્રિં (મિત) જુઓ " મિત્ર " શબ્દ.

મિઝડિ. ક્ષીં (મિઝડિ) બકુટિ; ભસ્મર.
(૨) નમિનાથજીના ચક્ષુનું નામ.

મિઝર. ત્રિં (મિઝર) પોતાની મેલે બેઠાય
તેવું; નાશવંત.

મિઝવ. પું (મિઝ) જુઓ મિઝરના શિષ્ય.

મિગ. પું (મિગ) ભમર; ભમરો. (૨) જુ-
ગલીયાને વાસણ આપનાર કદપ વૃક્ષની
એક જાત. (૩) પક્ષી વિશેષ. (૪) કીટ
વિશેષ. (૫) કોપલા.

મિગણિમા. ક્ષીં (મિગણિમા) જંબુટક્ષના
વનખંડની એક વાવડીનું નામ.

મિગપમા. ક્ષીં (મિગપમા) જંબુટક્ષના ને-
ત્રત્ય ખુણાના વનખંડની એક વાવડીનું
નામ.

મિગા. ક્ષીં (મિગા) જંબુટક્ષના નેત્રત્ય
ખુણાના વનખંડની એક વાવડીનું નામ.

મિગર. પું (મિગર) ઝારી; સોનાનો
કળશ. (૨) પક્ષી વિશેષ.

मिगिरीदि. पुं० (मिगिरीदि) એક ચોખન્દ્રય
છવ; હૂંઘરીદ.

મિગુ. પું० (મિગુ) પાણી સૂકાઈ ગયા પછી
તળાવમાં પોપડા બંધાય તે.

મિજા. સ્ત્રી० () અભ્યંગાન; માલિય.
મિઝમાલિયા, સ્ત્રી० (મિઝમાલિકા) ભીંડીની
માળા.

મિઝિમાલ. } પું० (મિઝિમાલ) શસ્ત્ર
મિઝિવાલ. } વિશેષ; ઘરો.

મિમસાર. } પું० (મિમસાર) શ્રેણિક
મિમિસાર. } રાગનું અપર નામ.

મિમી. સ્ત્રી० (મિમી) વાઘ વિશેષ; ઢોલકું.

મિકલ. ન० (મેલ) બિહા; ભીખ. (૨)
બિહા સમૂહ.

મિકલકાલ. પું० (મિકાકાલ) બિહાકાળ;
ગોચરીનો સમય.

મિકલલામિય. પું० (મિકાલામિક) અનાદર
પૂર્વક તુચ્છવસ્તુ મળે તે લેવી એવો
અભિગ્રહ ધરી ગવેપણા કરનાર સાધુ.

મિકલવિસિ. સ્ત્રી० (મિકાવિસિ) ભીખ
માગીને યુજ્જરાન ચલાવવું તે.

મિકલા. સ્ત્રી० (મિકા) બિહા; ગોચરી.

મિકલાખ. પું० } (મિકાક) બિહુ; સાધુ.
મિકલાક. } (૨) બિખારી.
મિકલાગ.

મિકલાયર. ત્રિ० (મિકાચર) ભીખારી;
માગી ખાનાર.

મિકલાયરિયા. સ્ત્રી० (મિકાચર્યા) બિહા
માગવી; ગોચરી કરવી.

મિકલાયરી. સ્ત્રી० (મિકાચરી) બિહા લેવા
જવું તે; ગોચરી.

મિકલાલામિય. પું० (મિકાલામિક) બિહુક
વિશેષ.

મિકલુ. પું० સ્ત્રી० (મિકલુ) બિહુક; સાધુ; મુનિ.

મિકલુચરિયા. સ્ત્રી० (મિકલુચર્યા) બિહુકની
ચર્ચા; સાધુ સાધાચારી.

મિકલુચી. સ્ત્રી० (મિકલુચી) સાધ્વી; આર્યા.

મિકલુધમ્મ. પું० (મિકલુધમ્મ) ક્ષમા, નિર્દો-
હતા, નહુતા, આદિ દશ પ્રકારનો યતિ
ધર્મ.

મિકલુપડિમા. સ્ત્રી० (મિકલુપટિમા) બિહુ-
સાધુની બાર પડિમા-અભિગ્રહ વિશેષ.

મિકલુપડિયા. સ્ત્રી० (મિકલુપટિયા) સાધુનો
ઉદ્દેશ; સાધુનું નિમિત્ત

મિકલુય. પું० (મિકલુક) સાધુ; બિહુક.

મિકલ્લીંડ. પું० (મિકોલ્ડ) બિહાના આધારે
રહેનાર બૌદ્ધ વગેરે અન્યદર્શની સાધુ.
(૨) બિખારી.

મિગુ. પું० (મિગુ) ખડકની ટોચ. (૨) ફાટ;
ચીરો.

મિગુદિ. સ્ત્રી० (મિગુદિ) બ્રહ્મદિ.

મિગુપડય. ન० (મિગુપત્ત) પર્વતની ટોચ
ઉપરથી પડી મરવું તે; ભેરવ ઝંપાપાત;
બાળ મરણનો એક પ્રકાર.

મિચ. પું० (મિચ) સેવક; નોકર. (૨) ત્રિ-
સારી રીતે પોષણ કરનાર. (૩) પોષણીય.

મિચ્છુંડ. ત્રિ० (મિકોષ્ઠ) બુદ્ધો “ બિ-
કખોંડ ” શબ્દ.

મિજા. ન० (મેચ) કર વિશેષ; દંડ વિશેષ.

મિજા. સ્ત્રી० (મિચા) લોભ. (૨) મળેલા
પદાર્થોમાં અત્યંત આસક્તિ.

મિગિક્કય. ત્રિ० (મિગિક્કય) લોભાવે તેવું;
મુંઝ.

મિચાસિ. પું० () પક્ષી વિશેષ.

મિચલ. ન० (મિચ) બેદાબેદ; ફાટેલ.

મિચલા. સ્ત્રી० (મિચા) ખાતી મુડી.

મિતચ. } પું० (મિતક) સેવક; નોકર;
મિતલ. } ચાકર.

મિતિ. સ્ત્રી० (મિતિ) આશુવિકા; યુજ્જરાન.

મિચ. ન० () નદીની બેખડ. (૨)
અડધીયું; ફળાદિનો અર્ધ ભાગ.

મિશ્રણ. } નં () અડધીયું; અડધું
મિશ્રણ. } કાપેલ. (૨) કકડો.

મિશ્રાર ત્રિં (મેતૃ) ભેદનાર.

મિત્તિ. કીં (મિત્તિ) ભીંત; દીવાલ.

મિત્તિગુલિયા. કીં (મિત્તિગુલિયા) ઓટલો;
ચોતરો.

મિત્તિય. પું (મિત્તિ) ભિતિ દેશવાસી.

મિત્તિલ. નં (મિત્તિ) એ નામનું દશમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

મિત્તિ ત્રિં (મિત્તિ) ભેદાયેલ; ફાટી ગયેલ.

(૨) ભિન્ન; જૂદું. (૩) પ્રસ્ફુટિત. (૪) વિ-
લક્ષણ. (૫) પરિત્યક્ત. (૬) ઓછું; ન્યૂન.

મિત્તિમુહુર્ત. નં (મિત્તિમુહુર્ત) અંતર્યુહર્ત;
ન્યૂનમુહર્ત.

મિયન. પું (મિત્ત) નોકર; ચાકર.

મિયનચાય. પું (મેવણત) સૂર્યના એ મા-
ણસા વચ્ચેનું અંતર અર્થાત્ એક માંડ
લેથી બીજે માંડલે જવાનો માર્ગ.

મિલિગ. પું (મિલિગ) મચ્છર, ધાન્યની
એક જાત.

મિલિજ. પું () અભ્યગન.

મિલ્લુગ. પું (મિલ્લક) બિલ્લ; આહેડી;
શિકારી.

મિલ્લુગા કીં (મિલ્લુ) જમીનની ફાટ,
કાળી જમીનમાં શીયાળામા ચીરા
પડે છે તે.

મિલ્લુય. નં (મિલ્લુ) જુઓ “ભિલ્લુગા” શબ્દ.

મિલ્લ. પું (મિલ્લ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ.

મિલ્લામ. પું (મિલ્લાતક) ભિક્ષામાનું વૃક્ષ.

મિસ્ત. નં (મિસ્ત) કમળતન્તુ; કમળનો
કંદ. (૨) ખાવાનો એક પદાર્થ. (૩)
આસન વિશેષ.

મિસ્તં. જન (મિસ્ત) અતિશય; ધણું.

મિસ્તકંદ. પું (મિસ્તકંદ) શકરપારા; મિથાન
વિશેષ.

મિસ્તરા. કીં () માછલાં પકડવાની
એક જાતની જાળ.

મિસિન. નં } (મિસિન) યાગીનું એક
મિસિયા. કીં } આસન.

મિસોજ. નં () નૃત્ય વિશેષ.

મી. કીં (મી) ભય. (૨) ત્રિં ડરનાર;
ભીર; બીકણ.

મીમ. ત્રિં (મીમ) ભયંકર; ડરાવનાર. (૨)

પું. દક્ષિણ તરફના રાક્ષસ જાતના

વ્યંતર દેવોનો ધન્ડ. (૩) રોદ્ર આચાર-

ચાલ. (૪) ભરતખંડના ભાવી સાતમા

પ્રતિવાસુદેવ. (૫) હસ્તીનાપુરના એક
રાજપુરુષ.

મીમસેણ. પું (મીમસેન) એ નામના ગત
અવસ્થાપિણીના છઠ્ઠા કુલકર. (૨) આવતી

ચોવીસીના સાતમા પ્રતિવાસુદેવ. (૩)

ભીમસેન નામનો એક કુમાર.

મીમાસુર. નં (મીમાસુર) એ નામનું એક
શાસ્ત્ર.

મીમાસુરક. નં (મીમાસુરો) મીમાસુરનું
એક પ્રાચીન શાસ્ત્ર.

મીય. ત્રિં (મીત) ભય પામેલ.

મીઠ. ત્રિં (મીઠ) ડરપોક; બીકણ;
ભયભીત.

મીસગ. પું (મીસમક) ભીંમક નામના
રાજા.

મીસણ. ત્રિં (મીષણ) ભયંકર.

મુખર્ષિસર. પું (મુખર્ષિ) નાગરાજ; મોટો
સર્પ.

મુખર્ષિ. પું (મુખર્ષ) સર્પ.

મુખળ. ત્રિં (મોજક) પૂજક; સેવા-
કારક.

મુખળ. પું (મુખળ) એક દેવ જાતિ; ના-
મકુમાર દેવ. (૨) ભોગી; વિલાસી.

મુખળવદ. પું (મુખળવતિ) અંતરદેવની
મહોરમ નામની એક જાત.

મુજગર્વઃ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્વતી) } એક ઇન્દ્રા-
મુજગર્વા. સ્ત્રી૦ (મુજગર્વા) } સ્ત્રી; અ-
તિકાય નામના મહોરગેન્દ્રની એક અગ્ર-
મહિષી.

મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત. પું૦ સ્ત્રી૦ (મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત) ભુ-
ગર્વથી ગતિ કરનાર પ્રાણી; ગોહ, ઉદર,
પિસકાલી વગેરે તિર્યચ પંચેન્દ્રિય.

મુજગર્વમોચન. પું૦ (મુજગર્વમોચન) સર્પના વિષને
ઉતારવાનું એક રત્ન-મણિ.

મુજગર્વ. ન૦ } (મોજન) જમણ; ભોજન.
મુજગર્વા. સ્ત્રી૦ }

મુજગર્વ. ન૦ (મર્જિત) અર્ધ શેકેલું; પોંક
વિગેરે.

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મોજનશીલ) ભોગવનાર.

મુજગર્વ. પું૦ (મુંબલ) મદિરાનું પાત્ર.

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મુજ-મુજગર્વ) ભૂખથી દુર્બળ
થયેલ; શુષ્ક દેહવાળો.

મુજગર્વ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્વા) ભૂખ; ક્ષુધા.

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મુજ) ભાંગેલું; નમી થયેલું.

મુજગર્વમ. ત્રિ૦ (મુજગર્વ) અત્યંત વાંકું.

મુજગર્વ. પું૦ (મુજગર્વ) નાગ; સર્પ.

મુજગર્વ. પું૦ (મુજગર્વ) સર્પ.

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મોજ) કલ્પનીય; સાધુને
ભોગવવા યોગ્ય.

મુજગર્વ. પું૦ (મર્જ) વ્રક્ષ વિશેષ. (૨) ન૦
તે વ્રક્ષની છાલ.

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મૂયસ્) પ્રભૂત; ધણું.

મુજગર્વ. } ત્રિ૦ (મૂયસ્તર) ધણુંજ; અત્યંત.
મુજગર્વ. }

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મુજ) શેકેલું ધાન્ય. (૨)
પું૦ ધાણા; શેકેલા જવ.

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મૂયસ્) વધારે; ધણું; અત્યંત.
(૨) પુનઃ, બીજી વાર.

મુજગર્વમુજગર્વ. ત્રિ૦ (મૂયોમૂયસ્) વારંવાર;
પુનઃ પુનઃ

મુજગર્વ. ત્રિ૦ (મુજ) ભોગવેલ; ખાધેલ. (૨)
સેવિત. (૩) અનુભૂત. (૪) ન૦ ભક્ષણ;
ભોજન. (૫) વિષ વિશેષ.

મુજગર્વ. ન૦ (મુજગર્વ) ખાધા પછી;
ભોજન સમય પછી.

મુજગર્વ. } સ્ત્રી૦ (મુ) બકરી.
મુજગર્વા. }

મુજગર્વ. પું૦ (મુજ) ભુજ; પાકું; હાથ.

મુજગર્વ. પું૦ (મુજગર્વ) સર્પ; નાગ.

મુજગર્વ. પું૦ (મુજગર્વ) સર્પ; નાગ; (૨) સર્પને
રમાડનાર ગારડી.

મુજગર્વસ્ત્રિપ્તસમુચ્ચિન્ન. ત્રિ૦ (મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત-
સમુચ્ચિન્ન) ભુજગર્વથી ચાલનાર નોળીયા
વગેરે તિર્યચ.

મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત. સ્ત્રી૦ (મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત) ભુ-
ગર્વથી ચાલનાર તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની સ્ત્રી
ગતિ.

મુજગર્વ. પું૦ (મુજગર્વ) મહોરગ ગતના
વાણવ્યતર દેવતા.

મુજગર્વ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્વતી) મહોરગના ઇન્દ્ર
અતિકાયની બીજી અગ્રમહિષી.

મુજગર્વ. સ્ત્રી૦ (મુજગર્વા) મહોરગના ઇન્દ્ર
અતિકાયની પ્રથમ અગ્રમહિષી.

મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત. પું૦ (મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત) ભુજગર્વથી ચા-
લનાર તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની એક ગતિ;
ઉદર, પિસકાલી વગેરે.

મુજગર્વમોચન. પું૦ (મુજગર્વમોચન) નીલા રંગના
રત્નની એક ગતિ; ભુજગર્વમોચક મણિ.

મુજગર્વસ્ત્રિપ્ત. ત્રિ૦ (મુજગર્વ) નોળીયુ, લો વગેરે;
તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની એક ગતિ.

મુજગર્વ. સ્ત્રી૦ (મુજા) ભુજ; પાકું.

મુજગર્વ. () ધૂળ ભરેલું;
મેલું.

મુજગર્વ. ત્રિ૦ () બટ થયેલ; બૂલો
પડેલ.

મુજગર્વ. ન૦ (મુજ) લોક; જગત.

મુવંજાવહ. પુ૦ (મુવંજાવહ) દેવતાની એક જાત; ભવનપાન દેવતા.

મુસ. પું૦ (મુસ) તૃણ વિશેષ, ભુસ્ત્રા.

મૂ. સ્ત્રી૦ (મૂ) પૃથ્વી.

મૂર. સ્ત્રી૦ (મૂર) સંપત્તિ. (૨) રાખ; ભરમ. (૩) વૃદ્ધિ. (૪) જીવરક્ષા.

મૂરકમ્મ. ન૦ (મૂરિકર્મ) રાખની ચપટી આપવી; દોરા ધાગા કરી આપવા તે; આભિયોગી ભાવનાનો એક પ્રકાર. (૨) મંત્રાદિકથી પવિત્ર કરેલ વસ્તુ

મૂરકમ્મિય. વિ૦ (મૂરિકર્મિક) મત્રથી દોરા ધાગા કરી આપે તે.

મૂરદ્ધ. વિ૦ (મૂરિદ્ધ) અત્યંત; ઘણું.

મૂરપણ. } વિ૦ (મૂરિપણ) જીવરક્ષાની
મૂરપણ. } સુદ્ધિવાળા. (૨) જ્ઞાનની વૃદ્ધિવાળા; અનન્ન જ્ઞાની.

મૂરલેવ. પુ૦ (મૂરલેવ) બ્રૂલેવ; સંકેત; ઇશારો.

મૂગર. ઘ૦ (મૂગસ્કાર) બ્રૂયસ્કારખંધ; કર્મ-બધનો એક પ્રકાર; એક બધે અનેક કર્મનું બાંધવું તે.

મૂત. પું૦ (મૂત) પ્રાણી; જીવ. (૨) વન-રપનિકાયના જીવ. (૩) જૂત નામનો દ્વીપ અને સમુદ્ર.

મૂતણ. ન૦ (મૂતણ) તૃણ વિશેષ; ઘાસ.

મૂતિય. વિ૦ (મૂતિક) પાંચ જૂતથી બનેલ; પાંચ જૂત સમ્બન્ધી.

મૂતોદ. પું૦ (મૂતોદ) એ નામનો સમુદ્ર.

મૂમહ. પુ૦ (મૂમહ) ભ્રમહાન નામનું ૨૧ મુ મુહર્ત.

મૂમિ. સ્ત્રી૦ (મૂમિ) પૃથિવી. (૨) કાળ; વખત. (૩) સ્થળ; જગ્યા.

મૂમિયા. સ્ત્રી૦ (મૂમિકા) પૃથ્વી; સ્થાન.

મૂમિકંપ. પુ૦ (મૂમિકમ્પ) ધરતીકંપ.

મૂમિચર. ન૦ (મૂમિચર) ભોંયરં; ગુફા.

મૂમિચર. પુ૦ (મૂમિચર) જમીન ઉપર ચાલનાર પશુ; ચલચર તિર્યચ.

મૂમિદેવ. પું૦ (મૂમિદેવ) આદિજી.

મૂમિમાળ. પુ૦ (મૂમિમાળ) ભૂમિનો પ્રદેશ; સ્થાન.

મૂમિરહા. પું૦ (મૂમિરહા) બુદ્ધિ; વનસ્પતિ વિશેષ.

મૂમિસર્પિ. વિ૦ (મૂમિસર્પિ) ભૂમિમાં વિસ્તરનાર.

મૂમિસેજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (મૂમિસેજ્ઞા) પૃથ્વીની સખ્યા; જમીન ઉપર સુતું-પથારી કરવી તે.

મૂય. પુ૦ (મૂત) પ્રાણી; જીવ. (૨) જૂત-કાળ; વ્યતીત સમય. (૩) વનસ્પતિ અને તેમાં રહેલ જીવ વિશેષ. (૪) જૂતદેવતા; બ્યંતર દેવતાની એક જાત. (૫) જૂત-દ્વીપ અને જૂતસમુદ્ર. (૬) જૂતેન્દ્ર નામે નાગકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર. (૭) ત્રિ૦ સમાન; તદ્વત; તેના જેવું. (૮) નિશ્ચિત સ્થાનમાં રહેલ પદાર્થ. (૯) પ્રાપ્ત; લબ્ધ. (૧૦) વાસ્તવિક; યથાર્થ. (૧૧) વિદ્યમાન. (૧૨) ન૦ પ્રકૃત્યર્થ. (૧૩) વૃક્ષ; ઝાડ.

મૂયસ્કાર. વિ૦ (મૂયસ્કાર) ભુઓ “ભૂગર” શબ્દ.

મૂયમાહ. પુ૦ (મૂતમાહ) જૂતનો વળખાડ.

મૂયમામ. પું૦ (મૂતમામ) જીવ સમૂહ.

મૂયણધ. સ્ત્રી૦ (મૂતણધ) એ નામની એક વનસ્પતિ.

મૂયત્થ. પુ૦ (મૂત્થ) યથાર્થ જ્ઞાન; સાચી વાત.

મૂયવિજ્ઞ. પુ૦ (મૂતવિજ્ઞ) નાગાણુન આચાર્યના શિષ્યનું નામ.

મૂયવિજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (મૂતવિજ્ઞા) અંતગડ સૂત્રના સાતમા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું નામ (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજ્યના બ્રૂયદિના નામે રાણી. (૩) સ્પૃશ્યભક્ત બહેન.

ભૂતમંડલપદ્ધતિ. પું (ભૂતમંડલપદ્ધતિ)
ભૂતમંડળની વિશેષ રચનાયુક્ત નાટક;
નાટકના ૩૨ પ્રકારમાંનો એક.

ભૂતચક્ત્ર. પું (ભૂતચક્ત્ર) ખીજાનું ઝાડ.

ભૂતરૂપ. નં (ભૂતરૂપ) જે ક્ષણમાં જોટલી
અંધાધ નથી તે.

ભૂતલિપિ. સ્ત્રી (ભૂતલિપિ) લિપિ વિશેષ.

ભૂતવર્તિસા. સ્ત્રી (ભૂતવર્તસા) એક
ધન્દાણી.

ભૂતવાદ. પું (ભૂતવાદિન) વ્યંતરોની સોળ
જાતિમાંની એક જાત.

ભૂતવાય. પું (ભૂતવાદ) દષ્ટિવાદ નામે બા-
રમા અંગસ્ત્રનું અપર નામ. (૨) યથાર્થ
વાદ.

ભૂતવિજ્ઞા. સ્ત્રી (ભૂતવિજ્ઞા) ભૂત વિગેરેને
કાઢવાની વિદ્યા; મન્ત્રાદિ પ્રયોગ.

ભૂતવૈજ. પું (ભૂતવૈજ) ભૂતને કાઢનાર વૈજ.

ભૂતસિરી. સ્ત્રી (ભૂતશ્રી) એ નામની
એક આલણી.

ભૂયા. સ્ત્રી (ભૂતા) સ્થુલિભદ્રની બહેન.
(૨) સુદર્શન ગાથાપતિની દીકરી. (૩)
ધન્દાણીની એક રાજધાની.

ભૂયાણંદ. પું (ભૂતાનન્દ) દક્ષિણ દિશાના
નાગકુમારનો ધન્દ્ર. (૨) કૌણિક મહારાજ
નો એક હાથી.

ભૂયાવાદ. પું (ભૂતવાદ) સદ્ભૂત વસ્તુનો
વાદ.

ભૂવદ. પું (ભૂપતિ) રાજા; ભૂપતિ.

ભૂસળ. નં (ભૂષણ) ભૂપણ; દાગીનો;
ધરણું.

ભૂસા. સ્ત્રી (ભૂષા) શોભા; દીપ્તિ.

ભૂસિતંગી. સ્ત્રી (ભૂષિતાંગી) ભૂષિત થયેલી
સ્ત્રી.

ભૂસિય. પું (ભૂષિત) શોભાયમાન.

ભૂસિયંગ. ત્રિ (ભૂષિતાંગ) જેનું અંગ ભૂ-
ષિત હોય તે.

ભૂસિયંગી. સ્ત્રી (ભૂષિતાંગી) આભૂષણથી
ભૂષિત થયેલ સ્ત્રી.

મે. જાં (મોજ) સંપ્રોધન; આમન્ત્રણસૂચક
અવ્યય.

મેડર. ત્રિ (મિહર) ઝિજ્ઞાસિત થનાર;
* ટુટીપુટી જનાર.

મેંડી. સ્ત્રી (મિંડી) એ નામનું વૃક્ષ; બીડી.

મેતાર. પું (મેતૃ) બેઠન કરનાર; તોડી
ફેડી નાખનાર.

મેદ. પું (મેદ) બેઠ; પ્રકાર (૨) જુદું
પડવું; અંડિત થવું.

મેદિય. ત્રિ (મેદિત) જુદું પાડેલું.

મેય. પું (મેદ) બેઠ; જૂદાઈ; નોખું પાડવું.
(૨) રાજનીતિના ચાર બેઠમાંનો એક
બેઠ; દુશ્મનના પક્ષમાં બેઠ પાડી તેનું
બળ તોડવું તે.

મેયકર. ત્રિ (મેયકર) વિચ્છેદકર્તા.

મેયગ. ત્રિ (મેયક) બેઠકારક.

મેયણ. નં (મેદન) ફાડવું; તોડવું. (૨)
કર્મપ્રકૃતિના રસનો ધાત કરવો તે.

મેયણી. સ્ત્રી (મેદની) બેઠનારી; ભાંગનારી.

મેરવ. ત્રિ (મેરવ) ભયંકર; ડરાવનાર.
(૨) પું રાક્ષસ આદિ ભયંકર પ્રાણી.

મેરિ. સ્ત્રી (મેરિ) } એક પ્રકારનું વાજુ,
મેરી. સ્ત્રી (મેરી) } નગાર.

મેરતાલ. પું } (મેરતાલ) વૃક્ષ વિશેષ.
મેર્યાલ. }

મેલ. પું (મેલ) મહુગોત્રની શાખા. (૨)
તે શાખાનો પુરુષ.

મેસગ. પું (મીષ્મક) રૂક્મિણીના પિતા;
કૌણિન્યનગરના એક રાજા.

મેસજ. નં (મેષજ) ઓપધિ; દવા.

મેસજ. નં (મેષજ) ઓપધિ; દવા.

મેસણ. ત્રિ (મીષણ) ભયંકર; ડરામણ
(૨) નં ડરવું. બીજું.

મેસણા. સ્ત્રી (મીષણ) બીક દેખાડવી.

મેસદ. ન૦ (મેક્ષ) ઔષધિ; દવા વિગેરે.
મો. પ્ર૦ (મોષ) સંબોધન; આમ-ત્રણ
વાચક.

મોષ. પુ૦ (મોષ) કામભોગ.

મોષગ. ત્રિ૦ (મોષક) પાલનકર્તા.

મોદ. ત્રિ૦ (મોજિન્) ભોગી; ખાનાર;
ભોગવનાર.

મોદ્યા. સ્ત્રી૦ (મોગ્ની) ભાર્યા; ધણીયાણી.

મોદ્ય. પું૦ (મોગિક) ગામનો પટેલ; મુખી;
રાજમાન્ય પુરૂષ. (૨) ભોગમાં આસકત;
વિદાસી. (૩) ભોગ વશમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

મોદ્યા. સ્ત્રી૦ (મોગ્યા) ભાર્યા; પત્ની.

મોદ્. સ્ત્રી૦ (મોક્તી) આપ; સ્ત્રીવાચક.

મોગ. પુ૦ ન૦ (મોગ) સર્વ ઇન્દ્રિયોના
વિષય; ભોગવવાની વસ્તુ. (૨) શરીર.
(૩) ઋષભદેવ પ્રભુએ ગુરૂસ્થાને સ્થાપેલું
કુળ; એક આર્યવંશ. (૪) ત્રિ૦ ભોગ-
કુળમાં જન્મેલ.

મોગકરા. સ્ત્રી૦ (મોગકરા) એ નામની
અધોલોકવાસિની એક દિશાકુમારી.

મોગકુલ. ન૦ (મોગકુલ) શ્રી આદિનાથે
જેની પૂજ્યસ્થાને સ્થાપના કરી હતી
તે કુળ.

મોગપુરિસ્. પું૦ (મોગપુરુષ) ભોગ તત્પર
પુરૂષ.

મોગમૂમિ. સ્ત્રી૦ (મોગમૂમિ) અકર્મભૂમિ;
ભુગલિયાનાં ક્ષેત્ર.

મોગમૂમિ. પું૦ સ્ત્રી૦ (મોગમૂમિગ) } ભોગ
મોગમૂમિગય. પું૦ સ્ત્રી૦ (મોગમૂમિગય) } ભૂમિને
પ્રાપ્ત થયેલ; ભુગલીયા.

મોગમોગ. ન૦ (મોગમોગ) અત્યંત ભોગ;
ઉત્કટ ભોગ. (૨) ભોગાર્હ શબ્દાદિ વિષય.

મોગમ્મલિની. સ્ત્રી૦ (મોગમ્મલિની) એ ના-
મની અધોલોકવાસિની એક દિશાકુમારી.

મોગરાય. પું૦ (મોગરાજ) ભોગ કુળના એક

જાન; યદુવંશી ઉગ્રસેન રાજા.

મોગર્હ. સ્ત્રી૦ (મોગર્હ) એક પ્રકારની
લિપિ.

મોગવતી. સ્ત્રી૦ (મોગવતી) ખીજ, સાતમ
અને બારસ એ ત્રણ તિથિની રાત્રિનું
નામ. (૨) અધોલોકમાં રહેનારી એક
દિશાકુમારી દેવી.

મોગવતિયા. સ્ત્રી૦ (મોગવર્તિકા) ધનદેવની
સ્ત્રીનું નામ.

મોગવ્યક્તા. સ્ત્રી૦ (મોગવ્યક્તા) અદાર
લિપિમાંની એક લિપિ.

મોગવિસ. પું૦ (મોગવિષ) સર્પની એક
જાતિ.

મોગિ. ત્રિ૦ (મોગિન્) ભોગ ભોગવવા ઇચ્છ-
નાર. (૨) પું૦ ન૦ શરીર; દેહ.

મોજ. ત્રિ૦ (મોજ્ય) ખાવાયોગ્ય.

મોક્તાર. ત્રિ૦ (મોક્ત) ભોક્તા; ભોગ-
વનાર.

મોમ. ત્રિ૦ (મૌમ) ભૂમિ સંબંધી. (૨) ન૦
ભૂમિ ભાગ; સ્થાન વિશેષ. (૩) મેડીની
ભોં; માળ. (૪) ભૂકંપાદિના કળ વિચાર-
વાની વિદ્યા; નિમિત્તશાસ્ત્ર; અષ્ટાંગ
નિમિત્તમાંનું એક. (૫) ૨૭ મા મુહૂર્તનું
નામ. (૬) નગરના જેવું ભવનપતિને
રહેવાનું સ્થાન.

મોમનયર. ન૦ (મૌમનર) વાણવ્યંતરના
નગર.

મોમાલિય. ન૦ (મૌમાલીક) ભૂમિ સંબંધી
ચૂપાવાદ.

મોમિજ. પું૦ (મૌમેય) રત્નપ્રભાની ભૂમિ-
માંના ભવનમાં રહેનાર દેવતા; ભવન-
પતિ દેવતા.

મોમેજ. ત્રિ૦ (મૌમેય) ભૂમિ સંબંધી.
(૨) ન૦ ભૂમિધર; ભોંયડું. (૩) વાણવ્યં-
તરના નગર. (૪) પું૦ એક દેવ જાતિ;
ભવનપતિ દેવતા.

મોચન. ત્રિ૦ (મોષક) જમાડનાર.

મોયણ. નં (મોજન) આહાર; ખાણ પદાર્થ.

(૨) ખાણું; જમણ; ભોજન.

મોયણમંડલ. પું (મોજનમણ) ભોજનશાળા.

મોયણવિપરિયાસિયા. સ્ત્રી (મોજનવિપ-
ર્યાસિકા) વિપરીત રીતે ભોજન

કરવું તે.

મ.

મઘ. પું (મઘ) અહકાર; અભિમાન.

મઘ. પું (મઘ) હરણ; મૃગ.

મઘ. ત્રિ (મત) અભિમત; ઇષ્ટ.

મઘ. ત્રિ (મત) મરેલું.

મઘ. સ્ત્રી (મતિ) મતિ; શુદ્ધિ. (૨) જ્ઞાન
વિશેષ; ઇન્દ્રિય અને મનથી ઉત્પન્ન થતું
જ્ઞાન.

મઘ. નં (મતિક) વાવેલા ખીજને હાંક-
વાને દતાળની પાછળ આંધવામાં આવતો
લાકડાનો એક કંકડો.

મઘ. નં (મતિ-જ્ઞાન) વિપરીત
મતિજ્ઞાન; મિથ્યાદર્શન યુક્ત મતિજ્ઞાન.

મઘ. પું (મઘેન્દ્ર) સિંહ.

મઘ. નં (મતિદર્શન) મતિજ્ઞાનનું દર્શન;
અશુદ્ધદર્શન કે અચ્છદર્શન એમાંનું એક.

મઘ. નં (મતિજ્ઞાન) મતિજ્ઞાન; પાંચ
ઇન્દ્રિય અને મનથી વિશેષ બોધ થાય તે.

મઘ. નં (મતિજ્ઞાનાવરણ) જ્ઞાના-
વરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

મઘ. ત્રિ (મતિજ્ઞાનિન્) મતિજ્ઞાની.

મઘ. સ્ત્રી (મતિપાત્રિકા) એક જૈન
મુનિની શાખા.

મઘ. ત્રિ (મતિમત) શુદ્ધિમાન; વિવેકી.

મઘ. સ્ત્રી (મતિ) મદિરા; દારૂ; શરાબ.

મઘ. ત્રિ (મલિન) મેલું; મલિન.

મઘ. ત્રિ (મલિન) મલિન થયેલું.

મઘ. ત્રિ (મત) મરી ગયેલ; મરેલું
જ-મેલ.

મઘ. પું (મતિસાગર) વિજયવર્ધન
રાજાનો મંત્રી. (૨) એક સાધુનું નામ.

મઘ. ત્રિ (મઘ) મૃદુ; કામળ.

મઘ. સ્ત્રી (મઘી) કામળ. (સ્ત્રી વિશેષણ)

મઘ. પું (મુકુન્દ) વાણ વિશેષ. (૨) દેવ
વિશેષ.

મઘ. પું } નં (મુકુટ) મુકુટ; મુગટ.

મઘ. પું }

મઘ. નં (મુકુટસ્થાન) મુકુટનું સ્થાન;
મસ્તક.

મઘ. ત્રિ (મઘ) સુંવાળું; કામળ.

મઘ. નં (મુકુલ) એક પ્રકારનું ફૂલ.

મઘ. નં (મુકુલન) સંક્રાંત્ય.

મઘ. પું (મૌલિ) મુગટ. (૨) પાંચડી.

મઘ. પું (મુકુલિન્) એક પ્રકારનો સર્પ
કે જે ફેણ વિસ્તારી ન શકે તે. (૨)
ત્રિ વિસ્તીર્ણ.

મઘ. ત્રિ (મુકુલીકૃત) ધોતીઆની
કાંઠડી વાળેલ.

મઘ. ત્રિ (મુકુલિત) મુકુલ-કમ-
મઘ. ત્રિ (મુકુલિત) મુકુલ-કમ-
લડાણની માફક એ
હાથ જોડી અંજલિ કરેલ. (૨) ખીલેલ.

મઘ. ત્રિ (મુકુલીકૃત) જુઓ “મ-
ઉલિકક” શબ્દ.

મઘ. પું (મયૂર) મોર; મયૂર પક્ષી.

મઘ. સ્ત્રી (મયૂરી) મોરલી; ઢેલ.

મઘ. પું (મયૂર) ફિરણ.

મઘ. પું (મકાત્રિ) એક અન્તકૃત મહર્ષિ.

મંજાર. પું (મકાર) મકાર; મ શબ્દ
(૨) “મા” અવ્યય.

મંજુચ. પું (મત્કુચ) કાથીના જેવા ગોળ
પગવાળા પશુની એક જાત. (૨) માંકડ.

મંજ. પું (મજુ) પેટીની અંદર પાટીયામાં
ગોઠવેલા ચિત્રોને કાચદારા દેખાડી આજી-
વિકા ચલાવનાર એક જાતના શિક્ષક;
મંખલિલોક. (૨) ગોશાળાના પિતાનું
નામ.

મંજલિ. પું (મજ્જલિ) ચિત્રની પેટી બનાવી
આજીવિકા ચલાવનાર; ગોશાળાનો પિતા.

મંજલિપુત્ર. પું (મંજલિપુત્ર) મંખલિનો
પુત્ર ગોશાળો; આજીવક મતનો પ્રવર્તક
એક સાધુ.

મંજ. પું (મજ) ધર્મ.

મંજરિયા. સ્ત્રી () વાઘ વિશેષ.

મંજલ. ન (મજલ) મંગળ; કલ્યાણ. (૨)
માંગલિક પદાર્થ દ્રો, સરસવ, ચંદન,
અક્ષત વગેરે. (૩) મગળાચરણનો પાઠ;
નવકાર મત્ર. (૪) નાટકનો એક પ્રકાર;
૩૨ માનું પ્રથમ નાટક. (૫) વિમ્બલક્ષ્ય.
(૬) વિમ્બલક્ષ્યનું કારણ. (૭) ઇષ્ટાર્થ સિદ્ધિ.

મંજલા. સ્ત્રી (મજલા) પાંચમા તીર્થકરની
માતા.

મંજલાવદ. પું (મજલાવતિ) સોમનસ પર્વતનું
એક કૂટ.

મંજલાવતી. સ્ત્રી (મજલાવતી) પૂર્વમહા-
વિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી
આહમી વિજય.

મંજલાવતીકૂટ પું (મજલાવતીકૂટ) સોમનસ
વખારા પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ.

મંજલાવત. પું (મજલાવત) નલિનકૂટ વ-
ખારા પર્વતની પૂર્વ અને પંકાવતી ન-
દીની પશ્ચિમે બનેલી વચ્ચેના ક્ષેત્ર વિ-
ભાગ; મહાવિદેહાંતર્ગત એક વિજય. (૨)

એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિ-
માન. (૩) દેવ વિશેષ.

મંજલાવતકૂટ. પું (મજલાવતકૂટ) નલિ-
નકૂટ વખારા પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું ચોથું
કૂટ-શિખર.

મંજલાવતા. સ્ત્રી (મજલાવતા) જુઓ “મં-
ગલાવત” શબ્દ.

મંજલ. ન (મજલ) માંગલિક; મંગળ.

મંજી. સ્ત્રી (મજી) પંજગ્રામની પ્રથમ
મૂર્છના.

મંજીપું (મજુ) બગલો; રણકાગડો. (૨)
આર્યમંથ્ર નામના જૈન આચાર્ય.

મંજુલ. ત્રિ () અસુંદર; અસમજસ.

મંજુસ. પું (મજુસ) જુજપરિસર્પની એક
જાત.

મંજ. પું (મજ) ખાટલો; ઢોલિયો; માંચડો,
ઉંચી બેઠક.

મંજામંજ. પું (મજાતિમજ) જે યોગમાં
સૂર્ય, ચન્દ્ર અને નક્ષત્રની સ્થિતિ માંચા
ઉપર ગોઠવેલ માંચાના આકારની હોય
તે યોગ. (૨) રસ્તા ઉપર માણસોને
બેસવાને માંચા ઉપર માંચડો બાંધી
ગોઠવેલ બેઠક.

મંજાજસ. ત્રિ (મજાજસ) માંચામા ગોપવી
રાખેલ.

મંજરી. સ્ત્રી (મજરી) આંખાનો મોર,
મંજરી.

મંજિયા. સ્ત્રી (મજિયા) મોરપિચ્છના વચ્ચે
રહેલું ચન્દ્રક-ધોળો ચાંદલો.

મંજિદ્વા. સ્ત્રી (મજિદ્વા) મજા; રંગવામાં
વપરાતો એક લાલ પદાર્થ.

મંજિદ્વિય. પું (મજિદ્વિય) મજાકેનો રંગ.

મંજુ. ત્રિ (મજુ) સુંદર; મનોહર. (૨)
પ્રિય; ઇષ્ટ.

મંજુષોસા. સ્ત્રી (મજુષોસા) દિશાકુમાર
દેવતાની ઘંટા.

મંજુલ. ત્રિં (મજ્જુલ) સુ-૬૨; મનોહર. (૨) કોમળ.

મંજુસ્સરા સ્ત્રીં (મજ્જુસ્સરા) અમિકુમાર દેવતાની ઘટા. (૨) ત્રિં મધુર અવાજ વાળું.

મંજૂસા સ્ત્રીં (મજ્જૂસા) મગળાવનાં વિજયની મુખ્ય નગરી. (૨) પુટારો; પેટી.

મંજ. પું નં (મગજ) સાર; તત્વ. (૨) રસ.

મંજગ પું (મગજ) માંડ, માલપુવા, રોટલી વિગેરે. (૨) ત્રિં વિજયક; શોભાવનાર.

મંજણ. નં (મગજન) અલકૃષ્ટ; ધરેણું. (૨) પોશાક; શણગાર.

મંજણધાર્દ. સ્ત્રીં (મગજનાત્રી) આળકને પોશાક પહેરાવનાર સ્ત્રી; પાંચ ધાવ-માતામાંની એક.

મંજન નં (મગજન) શણગાર; ધરેણું.

મંજવ. પું (મગજ) જેનાથી અઢી ગાઉ દૂર ગામડાં હોય તેવું સ્થળ.

મંજલ. નં (મગજલ) ચન્દ્ર સૂર્યનું મડળ; માંડણું. (૨) સૂર્યનું વિમાન; સૂર્યનું બિંબ. (૩) વાસુદેવ બળદેવની જેડી. (૪) ચાર ગતિના મડળરૂપ સંસાર. (૫) ગોળ કુંડાળું. (૬) ગામ કે શહેરની આબુઆબુ ફરતો પ્રદેશ; ગામનો સીમાડો. (૭) મહાને ખુશાલીમાં મગેલ જમીન. (૮) દેશ. (૯) અરીસાનો કાચ-ખાપ કે જેમાં પ્રતિબિંબ દેખાય તે.

મંજલમ્પ. પું (મગજલક) બાર માસા અથવા સાઠ રતિ પ્રમાણનું એક વજન.

મંજલમા. પું (મગજલામ) તલવાર,

મંજલવાય. પું (મગજલવાત) મંડળાકાર જમીન બનાવવા માટે વૃક્ષાદિનું ઉપેડું.

મંજલવધિમસિ. સ્ત્રીં (મગજલવધિમસિ) મંડળની વિશેષ રચના યુક્ત એક નાટક; ૩૨ માંનું દશમુ નાટક.

મંજલવ્યવેસ. પું (મગજલવ્યવેસ) ૨૯ ઉત્કાલિક સૂત્રમાંનું ૧૯ મું.

મંજલરોગ. પું (મગજલરોગ) મડળ-દેશનો રોગ.

મંજલવતિ. પું (મગજલવતિ) દેશનો ધણી; રાજા.

મંજલવાય. પું (મગજલવાત) મંડળાકાર વાનો વાયુ.

મંજલિ. પું (મગજલિ) એક પ્રકારનો મુકુલિ સર્પ. (૨) કુત્સગોત્રની એક શાખા. (૩) તે શાખામાંનો પુરુષ. (૪) માંડલિક રાજા.

મંજલિક. પું (માગજલિક) માનુષોત્તર પર્વત.

મંજલિબંધ. પું (મગજલિબંધ) એક પ્રકારની દડનીતિ, અમુક ક્ષેત્રની મર્યાદા બદ્ધ અપરાધીને જવા ન દેવો તે. (૨) મંડળ-સંપ્રદાયનું બંધારણ-વ્યવસ્થા.

મંજલિમોગ. પું (મગજલિમોગ) સાધુની મંડળીમાં બેસી બોજન કરવું તે.

મંજલિય. પું (માગજલિક) મંડલેશ્વર રાજા. (૨) કોટની માફક ચારે તરફ ફરતો ચક્રાકાર પર્વત.

મંજલિયત્વ. પું (માગજલિકરાજ) માંડલિક રાજા.

મંજલિયાવાય. પું (માગજલિકમાત) મંડળ રૂપે લમતો વાયુ; ચક્રાવો ખાતો વાયુ.

મંજલી સ્ત્રીં (મગજલી) મડળી; સમુદાય.

મંજવ. પું (મગજ) વેલોથી વીંટાયેલ માંડવો. (૨) જેનાથી અઢી ગાઉ દૂર ગામડાં હોય તેવું સ્થળ; ગામ વિશેષ.

મંજવ. નં (માગજવ્ય) ગોત્ર વિશેષ. (૨) પું સ્ત્રીં તે ગોત્રમાં જન્મેલ.

મંજવિય. ત્રિં (માગજવિક) મડળબદ્ધ અધ ફરનાર.

મંજવવાય. પું (મગજવાય) અપ્રદેશાનક્ષત્રનું ગોત્ર.

મંડાલચર્ચા. સ્ત્રી૦ (મળકનધારી) બાળકને
શણગારનાર દાસી.

મંદાલય. પું૦ (મળક) આભરણ પહેરાવનાર.

મંડિતપુત્ર. પું૦ (મંડિતપુત્ર) એ નામના
વીરપ્રભુના એક ગણધર.

મંડિપાણિયા. સ્ત્રી૦ (મંડિપાણિકા) માંડો
અથવા કાંઈ વસ્તુનો અગ્ર ભાગ કાંઈને
માટે તૈયાર કરેલ હોય તે સાધુએ લીધું
હોય તે; ભિક્ષાનો એક દોષ.

મંડિય. ન૦ (મંડિક) વાદ્ય વિશેષ.

મંડિય. ત્રિ૦ (મંડિત) ભૂષિત; શણગારેલ.

(૩) મહાવીર સ્વામીના છટ્ટા ગણધરનું
નામ. (૩) ગોશાળાનો ત્રીજો પઉટ્ટ
પરિહાર.

મંડિયકુચ્છ. પું૦ (મંડિયકુચ્છ) } રાજ-

મંડિયકુચ્છ. પું૦ ન૦ (મંડિયકુચ્છ) } ગૃહ-
નગરીની બહાર મંડિયકુચ્છિ નામનું ચૈત્ય-
ઉદ્યાન.

મંડિયપુત્ર. પું૦ (મંડિયપુત્ર) મહાવીર સ્વા-
મીના એક ગણધર.

મંડુક. પું૦ (મળક) દેડકો.

મંડુકપ્રુત. પું૦ (મળકપ્રુત) ગ્રહની સાથે
મંડુકગતિ સમાન થતો ચન્દ્રાદિનો યોગ.

મંડુકક. પું૦ (મળક) નન્દમણિયારનો
જીવ મરીને દેડકો થયો, તેના અધિકારવાળું
સાતાસૂત્રનું ૧૩ મું અધ્યયન. (૨) દેડકો.

મંડુકિકા. સ્ત્રી૦ (મળકિકા) શાકની એક
ગત.

મંડુકી. સ્ત્રી૦ (મળકી) વનસ્પતિ વિશેષ.

મંદ્ય. પું૦ (મળક) સેલક રાજનો પુત્ર.
(૨) રાજગૃહી નિવાસી એક શ્રાવક. (૩)
દેડકો.

મંદ્સ. ન૦ (મળસ) એક પ્રકારનું અનાજ.

મંત. પું૦ ન૦ (મન્ત્ર) દેવતા અધિષ્ઠિત અ-
ક્ષર વિશેષ: મંત્રતંત્ર. (૨) જપ્ત; જપ-
કરવા યોગ્ય અક્ષર પદ્ધતિ. (૩) ઉપા-

યથાના ૧૬ દોષમાંનો એક દોષ. (૪)

યુક્ત વાતચિત; ખાનગી વાતચિત.

મંત્રચુચ્ચ. ન૦ (મન્ત્રચૂર્ણ) મન્ત્રથી મન્ત્રેલું
ચૂર્ણ ભરમાદિ.

મંત્રજંમગ. પું૦ (મન્ત્રજંમક) એક દેવ જાતિ.

મંત્રજોય. પું૦ (મન્ત્રયોગ) મન્ત્રનો પ્રયોગ.

મંત્રપ્રયોગ. પું૦ (મન્ત્રપ્રયોગ) મન્ત્રનો પ્રયોગ.

મંત્રસાલ. ન૦ સ્ત્રી૦ (મન્ત્રશાલા) મંત્ર સા-
ધવાનું સ્થાન.

મંત્રાણુજોગ. પું૦ (મન્ત્રાણુયોગ) મંત્રતંત્ર
દ્વિપેરેનું સૂચક શાસ્ત્ર; મન્ત્રશાસ્ત્ર; ૨૬
પાપસૂત્રમાંનું એક.

મંતાર. ત્રિ૦ (મન્ત્ર) માનનાર; મનન કરનાર.

(૨) પું૦ પ્રાણી; જીવ.

મંતિ. પું૦ (મન્ત્રિન) મન્ત્રી; અમાત્ય.
સલાહકાર.

મંથ. પું૦ (મન્થ) મન્થાનદંડ; રવષ્ઠો. (૨)
કેવળ સમુદ્ધાત ક્રિયામાં આત્માના પ્રદેશ
શરીર બહાર કાઢી મન્થાનાકારે લોકાન્ત
પર્યંત વિસ્તારવા તે.

મંથર. ત્રિ૦ (મન્થર) ધીમું; મંદ.

મંથાણ. પું૦ (મન્થાલ) રવષ્ઠો.

મંથુ. પું૦ (મન્થુ) ખોર વગેરે ફળનો બુકો.

(૨) દહિને વસ્ત્રમાં બાંધી પાણીનો
ભાગ કાઢી નાખતાં શેષ સત્ત્વ રહે તે.

મંદ. ન૦ (માન્થ) મૂર્ખતા; એવકુશી.

મંદ. ત્રિ૦ (મન્દ) મંદબુદ્ધિવાળો; સુબુદ્ધિ
વિનાનો. (૨) ધીમું; ઠંડા સ્વભાવનું. (૩)
અદ્ય; થોડું. (૪) પું૦ મંદ જાતનો હાથી;
ધૈર્યાદિ ગુણહીન હાથી. (૫) જાનનો એક
પ્રકાર; (૬) ત્રિ૦ રાગી.

મંદ્ધ. પું૦ (મંદક) ગીતનો એક પ્રકાર;
જેમાં મધ્ય ભાગે મૂર્ચ્છના ગુણ સાથે
ધોળના થાય તેની જાતનું ગેય-ગીત.

મંદ્ધલિયા. સ્ત્રી૦ (મન્દપુલિયા) એ નામની
એક દેવી.

મંત્રકુમારય. પું (મન્ત્રકુમારક) ન્હાનો બાળક.
મંત્રકુમારિયા. સ્ત્રી (મન્ત્રકુમારિકા) બાલિકા;
ન્હાની કન્યા.

મંદર. પું (મન્દર) મન્દર; મેરૂ પર્વત. (૨)
મન્દર નામનો દ્વીપ અને એ નામનો
સમુદ્ર. (૩) તેરમા વિમળનાથ તીર્થકરના
પ્રથમ ગણધર. (૪) મન્દર પર્વતના
અધિષ્ઠાયક દેવ.

મંદરકૂટ. પું (મન્દરકૂટ) નંદનવનનાં નવ
કૂટમાંનું ખીણું કૂટ-શિખર.

મંદરગિરિ. પું (મન્દરગિરિ) મેરૂ પર્વત.
મંદરચૂલિયા. સ્ત્રી (મન્દરચૂલિકા) મેરૂ પ-
ર્વતનું શિખર.

મંદરપબ્ધય. પું (મન્દરપર્વત) મેરૂ પર્વત.
મંદા. સ્ત્રી (મન્દા) મનુષ્યની દશ દશા-
ઓમાંની ત્રીણ દશા; ૨૧ થી ૩૦ વરસ
સુધીની અવસ્થા કે જેમાં વિષયવાસનાના
બળથી વિવેકની મન્દતા થાય છે.

મંદાહય. ન (મન્દાહયિત) મધ્ય ભાગમાં મૂ-
ઝાનાદિગુણયુક્ત ગેયનો એક પ્રકાર.

મંદાય. પું (મંદાય) મન્દ સ્વરથી ગવાય
તે રાગ.

મંદાર. પું (મંદાર) પારિજાતકનું વૃક્ષ.
(૨) મન્દાર વૃક્ષનું ફૂલ.

મંદારચણી. સ્ત્રી (મન્દરત્લા) મધ્યમગ્રામની
ખીણ મૂઝાના.

મંદિય. ત્રિ (મન્દિક) મન્દતાવાળો; મંદ.

મંદિર. ન (મન્દિર) ધર; મન્દિર. (૨)
એ નામનો દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૩) મેરૂ
પર્વત.

મંદુય. પું (મન્દુક) જળજન્તુ વિશેષ.

મંદાવણ. પું (મન્દાવન) મેઢો; ઘેટો.

મંસ. પું ન (માંસ) માંસ.

મંસચક્ષુ. ત્રિ (માંસચક્ષુ) અર્ધચક્ષુ;
શાનચક્ષુ રહિત; ચામડાની આંખવાળો.

મંસલ. ત્રિ (માંસલ) માંસથી ભરેલું; પુષ્ટ.

મંસલુષ્ટિ. સ્ત્રી (માંસલુષ્ટિ) માંસની વૃદ્ધિ
કરી બતાવવાની વિદ્યા.

મંસલુહ. ત્રિ (માંસલુહ) માંસને સુખ
આપનાર.

મંસાલુસારિ. પું (માંસાલુસારિ) માંસમાં
બ્યાપ્ત થવાથી જેર થડે તે.

મંસી. સ્ત્રી (માંસી) મન્દ્રવ્ય વિશેષ; જટા-
માંસી.

મંસુ. પું ન (મંસુ) દાદીમૂઝ.

મકર. પું (મકર) મગરમઝા. (૨) પવન-
કુમાર જાતના દેવતાનું ચિન્હ-મકરાકાર
નિશાની.

મકરજમ્બય. પું (મકરજમ્બ) કામદેવ.

મકરાસળ. ન (મકરાસન) મગરના આકારનું
આસન.

મકાયિ. પું (મકાયિ) અંતઃગડસૂત્રના છટ્ટા
વર્ગના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૨)
રાજગૃહ નિવાસી એ નામનો એક ગા-
થાપતિ.

મકકડ. પું (મર્કટ) કરોળીઓ. (૨) ક-
રોળીઆનું સ્થાન-પડ. (૩) વાદરો; મર્કટ.

મકકડકંઠ. પું (મર્કટકંઠ) મર્કટકંઠ; હા-
ડાના સાંધાની બંધનો એક પ્રકાર.

મકકડાસંતાણાચ. ન (મર્કટસંતાણક) ક-
રોળીયાની જાળ.

મકાર. પું (માકાર) નિષેધ અર્થવાળી દંડ
નીતિ; અપરાધીને “ મા ” એ શબ્દ
સંભળાવવાની શિક્ષા ત્રીજા અને ચોથા
કુલકરના વખતમાં થતી તે.

મકોડચ. પું (મર્કોટક) મંકોડા.

મકિલય. ત્રિ (મકિલ) ચોપડેલ; મસજેલ.
(૨) જે વસ્તુ સચિત પૃથ્વી આદિથી
લપટાયેલી હોય તે લેવાથી મુનિને લા-
ગતો દોષ; એવાના દશ દોષમાંનો
ખીજો દોષ.

મકાવ. ત્રિ () હાથમાં બાંધેલ.

માર્ગતિયા. સ્ત્રી૦ (મગધતિકા) કમળ વિશેષ.

(૨) માલતી, મોગરાનું ફૂલ.

મગર. પુ૦ (મકર) મગર; મગરમંચ.

મગરંડપચિમસિ. પુ૦ (મકરાણ્ડપચિમસિ)

મકરંડની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નાટક;
નાટકનો એક પ્રકાર.

મગરાસન. ન૦ (મકરાસન) મકરના ચિન્હ-
વાળું આસન.

મગરિયા. સ્ત્રી૦ (મકરિકા) આભરણ વિશેષ.

(૨) વાદ્ય વિશેષ.

મગસિર. સ્ત્રી૦ ન૦ (મૃગસિરસ) નક્ષત્ર વિશેષ.

મગસિરકોટ. પું૦ (મૃગસીર્ષકોટ) આર ધ-
ન્દ્રિયવાળો એક જીવ.

મગહ. પુ૦ (મગધ) મગધ દેશ.

મગહવરચ્છ. પુ૦ (મગધવરાજ) આભરણ વિશેષ.

મગુદ. પુ૦ (મુકુન્દ) વાજિત્ર વિશેષ.

મગા. પુ૦ (મુગ) ધાન્ય વિશેષ; મગ

મગા. પુ૦ (માર્ગ) માર્ગ; રસ્તો. (૨) સાધન;

મોક્ષમાર્ગ. (૩) આકાશ. (૪) સૂયગડાં-

ગના અગીયારમા અધ્યયનનું નામ. (૫)

પ્રવચનનું પર્યાયવાચક નામ; મોક્ષમાર્ગ.

(૬) આવશ્યક (પ્રતિક્રમણ) નું પર્યા-

યવાચક નામ. (૭) પથ; મત.

મગાઓ. ઇ૦ () પાછળથી; પછવાડે.

મગાણ. ન૦ (માર્ગણ) તપાસ; શોધ; રસ્તો

કાઢવો. (૨) અન્યધર્મનું શોધન; જેમ

પાણી બેધએ તો તેના સહચારિ ધર્મની

તપાસ કરવી તે. (૩) માર્ગ; રસ્તો. (૪)

પડિલેહળનો પર્યાય શબ્દ.

મગાણયા. સ્ત્રી૦ (માર્ગણ) ધંધા; ઉઠાપોઠ

મગાણ. સ્ત્રી૦ (માર્ગણ) વિચાર કરવો;

તપાસ કરવી; (૨) કારણ કાર્ય વિચાર

પૂર્વક અન્ય ધર્મનું આલોચન.

મગાણા. ત્રિ૦ (માર્ગણ) માર્ગને જાણનાર.

મગાણ્ય. ત્રિ૦ (માર્ગણ્ય) માર્ગમાં રહેલ.

(૨) સોળથી વધારે વરસની ઉમ્મરવાળો.

મગાણ્ડ. પુ૦ (માર્ગણ્ડ) એરવત ક્ષેત્રના
વર્તમાન ૨૩ મા તીથેકર.

મગાણ. ત્રિ૦ (માર્ગણ) એ દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય.

મગાણિડ. ત્રિ૦ (માર્ગણિ) માર્ગના જાણકાર.

મગાસિર. પું૦ (માર્ગસિર) માર્ગશીર્ષ માસ;
માગશર મહિનો.

મગાસિરી. સ્ત્રી૦ (માર્ગસિરી) માગશર મા-
સની પુત્રી.

મગિય. ત્રિ૦ (માર્ગિત) તપાસેલું.

મગિર. ત્રિ૦ (માર્ગિર) તપાસ કરનાર.

મગિણ. ઇ૦ () પાછળ; પાછળનું.

મગી. સ્ત્રી૦ (મગ્ની) પશુ આમની પહેલી
મૂર્છના.

મગુ. પું૦ (મગુ) દ્રોણકાગંડા; અગલો.

મઘ. પુ૦ (મઘ) મેઘ.

મઘવંત. પું૦ (મઘવન) પહેલા દેવલોકના

ધન્દ્રનું નામ. (૨) મધવા નામના ત્રીજા

ચક્રવર્તી.

મઘા. સ્ત્રી૦ (મઘા) જૂઠી નરકનું નામ. (૨)

કૃષ્ણરાજનું નામ.

મઘ. } પું૦ (મર્ત્ય) મનુષ્ય; માનવ.

મઘિય }

મઘુ. પુ૦ (મૃત્યુ) મૃત્યુ; મરણ.

મઘુર્ગા. સ્ત્રી૦ (મૃત્યુર્ગા) સાત સાદીજ-

ગા પગિમિત કાળવિભાગ; ગોશાળાના

મત પ્રમાણે માનેલ એક કાળ વિભાગ.

મઘુસામણ. ત્રિ૦ (મૃત્યુસામાન્ય) મૃત્યુને

સાધારણ; જેમાં મૃત્યુનો હિસ્સો-ભાગ

હોય તે.

મઘુસાહિય. ત્રિ૦ (મૃત્યુસાહ્ય) મૃત્યુને વશ

મઘ. પુ૦ (મર્ત્ય) માછલું. (૨) રાહનું

એક નામ. (૩) આઠ માંગલિકમાંનું

સાતમું માંગલિક.

મઘંડાપચિમસિ. પુ૦ (મત્સ્યાણ્ડપચિમસિ)

મત્સ્યાંડની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નાટક;

૩૨ નાટકમાંનું એક.

મજ્ઞક્રિયા. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યાગિજ્ઞા) ખાંડ; મિસરી.

મજ્ઞકુંડી. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યાગ્રહી) સાકર; સાકરી ખાંડ.

મજ્ઞકુલલ. ન૦ (મત્સ્યકુલ) માછલા સુક-વવાનું સ્થાન.

મજ્ઞકુંઘ. ત્રિ૦ (મત્સ્યકુંઘ) માછલાને ખાંધનાર-પકડનાર.

મજ્ઞકુંઘિધ. ત્રિ૦ (મત્સ્યકુંઘિક) મત્સ્ય ખાંધનાર-પકડનાર.

મજ્ઞકર. પું૦ (માત્સર્ય) દ્રેષ; અદેખાદ.

મજ્ઞકરિ. ત્રિ૦ (મત્સરિન્) બીજાની સપતિ ન દેખી શકે તેવો; ઇર્ષ્યાળુ. (૨) અટકારી.

મજ્ઞકરિય. ત્રિ૦ (મત્સરિત) મત્સરી; અ-ભિમાની.

મજ્ઞકૂરી. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યા) માછલી.

મજ્ઞક્રિય. ત્રિ૦ (માત્સ્યિક) મચ્છીમાર; ધીવર.

મજ્ઞક્રિયા. સ્ત્રી૦ (મજ્ઞિકા) મજ્ઞિકા; માખ. (૨) મધમાખી; મ્હોટી માખી.

મજ્ઞક્રી. સ્ત્રી૦ (મજ્ઞિકા) માખ.

મજ્ઞક્રી. સ્ત્રી૦ (મત્સ્યા) માછલી.

મજ્ઞકુલ્લ. ન૦ (મત્સ્યોક્ત) માછલાની પેઠે સરકી સરકી ઉઠ્યા વિના વદના કરે તે; વદનના આઠમો દોષ.

મજ્ઞ. ન૦ (મથ) મદિરા; દારૂ; મહાવિગય.

મજ્ઞન. ત્રિ૦ (માચ્છ) મછ સંબધી.

મજ્ઞણ. ન૦ (મજ્ઞન) સ્નાન.

મજ્ઞણ. ન૦ (માર્જન) શુદ્ધિ.

મજ્ઞણાચર. ન૦ (મજ્ઞણહ) સ્નાન કરવાનું ધર.

મજ્ઞણાચાર્હ. સ્ત્રી૦ (મજ્ઞણાત્રી) બાળકને સ્નાન કરાવનારી ધાવમાતા; પાંચ ધાવ-માંની એક.

મજ્ઞણિષ્ઠ. ત્રિ૦ (મજ્ઞનિક) સ્નાન કર્યા પછી પહેરવા ઓઢવાનાં વસ્ત્રાદિ.

મજ્ઞન. ન૦ (મજ્ઞન) સ્નાન.

મજ્ઞપાણન. } ન૦ (મધપાનક) મદિરાપાન.
મજ્ઞપાણય. }

મજ્ઞાયા. સ્ત્રી૦ (મર્યાદા) મર્યાદા; ૬૬; વ્યવસ્થા.

મજ્ઞાર. પું૦ (માર્જાર) પિડાલ; મીંદુ. (૨) એ નામની એક વનસ્પતિ; અજારનું ઝાડ.

મજ્ઞારકડય. ત્રિ૦ (માર્જારકૃત) વાયુરોગની શાન્તિને માટે મજ્ઞાર વનસ્પતિનું બનાવેલ ઓસડ.

મજ્ઞારય. પું૦ (માર્જારક) વનસ્પતિ વિશેષ.

મજ્ઞારી. સ્ત્રી૦ (માર્જારી) પિલાડી.

મજ્ઞાવય. ત્રિ૦ () નવરાવનાર.

મજ્ઞાવીય. ત્રિ૦ (મથપીત) જેણે મધપાન કરેલું છે તે.

મજ્ઞિય. ત્રિ૦ (મજ્ઞિત) સ્નાન કરેલ.

મજ્ઞિર. ત્રિ૦ (મજ્ઞિત) સ્નાન કરનાર.

મજ્ઞ. ન૦ (મધ્ય) મધ્યભાગ; વચ્ચે. (૨) ત્રિ૦ વચ્ચેનું; વચ્ચું. (૩) મધ્યભાગમાં રહેલ પેટ.

મજ્ઞંતિય. ન૦ (મધ્યાન્તિક) દિનનો મધ્ય ભાગ; મધ્યાહ્નકાળ.

મજ્ઞંમંમજ્ઞેણ. ઇ૦ (મધ્યંમચ્છેન) મધ્યોમધ્ય; વચ્ચોવચ્ચ.

મજ્ઞમકાર. પું૦ (મધ્યકાર) મધ્ય ભાગ.

મજ્ઞમગય. ત્રિ૦ (મધ્યગત) મધ્યમાં રહેલ. (૨) પું૦ અવધિસ્નાનનો એક ભેદ.

મજ્ઞમચારિ. ત્રિ૦ (મધ્યચારિન્) મધ્ય-પાણીના પ્રવાહાદિમાં ચાલનાર.

મજ્ઞમદ્. પું૦ (મધ્યસ્થ) લોભ.

મજ્ઞમયહ. પું૦ ન૦ (મધ્યાહ્ન) બપોર; મધ્ય દિવસ.

મજ્ઞમત્થ. ત્રિ૦ (મધ્યસ્થ) મધ્યસ્થ રીતે પશ્ચાત રહિત કાર્ય કરનાર.

મજ્ઞમવેસ. પું૦ (મધ્યવેશ) મધ્યદેશ.

મજ્ઞમવ્યવેસ. પું૦ (મધ્યવ્યવેશ) ધર્માસ્તિકાયના મધ્ય આઠ પ્રદેશ.

મંજુકમાળ. પું. (મધ્યમાળ) વચ્ચેલો ભાગ.
 મંજુકમ. ત્રિં. (મધ્યમ) મધ્યમ; ઉત્કૃષ્ટ
 નહીં તેમ જલન્ય નહીં તે.
 મંજુકયાર. નં. (મધ્યકાર) મધ્ય ભાગ.
 મંજુકલોગનામિ. પું. (મધ્યલોગનામિ) લોકના
 મધ્ય ભાગમાં નાભિરૂપે રહેલ મેરૂ પર્વત.
 મંજુકમ. ત્રિં. (મધ્યમ) મધ્યમ; વચ્ચેનું.
 (૨) મધ્યમ નામનો સાત સ્વરમાંનો
 ચોથો સ્વર.
 મંજુકમચ્છંદ. પું. (મધ્યમચ્છંદ) વચ્ચેલો ખંડ.
 મંજુકમગ્રામ. પું. (મધ્યમગ્રામ) ઉત્તર આદિ
 સાત મૂર્ચ્છાનાનો આશ્રય શ્રુતિ સમુદાય.
 મંજુકમગ્રેવેજ્ઞતા. પું. (મધ્યમગ્રેવેયક) નવ-
 ગ્રેવેયકની ત્રણ ત્રિકમાંની મધ્યમ ત્રિકના
 દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ ગ્રેવેયકમાંનાં
 મધ્યના ત્રણ વિમાન-ચોથું, પાંચમું અને
 છઠ્ઠું.
 મંજુકમગ્રેવેજ્ઞતાકપ્પાતીય. પું. (મધ્યમગ્રેવેયક-
 કપ્પાતીય) મધ્યમ ત્રિકના કલ્પાતીય
 ગતિના ગ્રેવેયક દેવતા.
 મંજુકમપુરિસ્ત. પું. (મધ્યમપુરુષ) સાધારણ
 મનુષ્ય.
 મંજુકમા સ્ત્રી. (મધ્યમા) વચ્ચેલી આંગળી.
 (૨) એ નામની એક જૈન મુનિની શાખા.
 મંજુકમાહચરિત્ર. પું. (મધ્યમોપરિત્ર) મધ્યમ
 ત્રિકનાં ત્રણ વિમાનોમાંના ઉપરના વિ-
 માનમાં રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ
 ગ્રેવેયકમાંનું છઠ્ઠું ગ્રેવેયક વિમાન.
 મંજુકમામંજુકમ. પું. (મધ્યમમધ્યમ) મધ્યમ
 ત્રિકમાંની મધ્યમ-પાંચમી ગ્રેવેયકમાં
 રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ ગ્રેવેય-
 કમાંનું પાંચમું ગ્રેવેયક વિમાન.
 મંજુકમાહિત્તિ. પું. સ્ત્રી. (મધ્યમાહિતાત)
 મધ્યમ ત્રિકમાંની પ્રથમ-ચોથી ગ્રેવેયકમાં
 રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી. નવ ગ્રેવેય-
 કમાંનું ચોથું ગ્રેવેયક વિમાન.

મંજુકમિયા. સ્ત્રી. (મધ્યમિકા) મધ્યમા.
 મંજુકમિહ. ત્રિં. (મધ્યમ) મધ્યમ;
 વચ્ચેનું.
 મંજુકે. જ. (મધ્યે) વિષે; સમભ્યર્થબોધક
 અન્યથા.
 મંદિ. સ્ત્રી. (મૃતિકા) ધૂળ; માટી.
 મંદિયા. સ્ત્રી. (મૃતિકા) ધૂળ; માટી; રજ.
 મંદુ. ત્રિં. (મૃદ) ધસીને સાફ કરેલ;
 પાણીસ કરેલ. (૨) મનોહર; સુન્દર;
 સારું; રમણીય.
 મંદ. ત્રિં. (મૃત) મરેલું; વિનાશ પામેલું.
 (૨) નં. મડદું; કલેવર.
 મંદવ. પું. નં. (મંદ્ય) જેની ચારે બાજુ
 અઢી અઢી યોજનમાં કોઇ વસતિ ન
 હોય તેવું ગામ કે નગર.
 મંદગ. ત્રિં. (મૃતક) મરી ગયેલ.
 મંદગગિહ. નં. (મૃતકગૃહ) કબરસ્થાન. (૨)
 સ્મશાન.
 મંદગથંડિલ. પું. (મૃતકસ્થંડિલ) મૃતક
 બાળવાની જગ્યા; સ્મશાન.
 મંદગયૂમિય. નં. (મૃતકસ્તૃપિકા) મૃતકની
 ચિતાને ઠેકાણે પગલાં વગેરે કરવામાં
 આવે તે.
 મંદગવચ્છ. નં. (મૃતકવચ્છ) મૃતકના હાડકાં
 વગેરેનો ઢગલો.
 મંદગ્ધ. પું. (મૃતાત્મન) અહંકાર; અભિમાન.
 મંદગચ્છેદય. નં. (મૃતકચેત્ય) મૃતકનું સ્મરણ
 ચિહ્ન.
 મંદગહાહ. પું. (મૃતકહાહ) ચિતા; ચેદ.
 મંદગયૂમિયા. સ્ત્રી. (મૃતકસ્તૃપિકા) મૃતક
 સ્થાનપર બનાવેલ નાનો સ્તંભ.
 મંદાહ. ત્રિં. (મૃતાદિન્) પ્રાસુક-નિર્જીવ પ-
 દાર્થ ખાનાર.
 મંદાળ. નં. (મૃતક) એ નામની વનસ્પતિ.
 મંદુવ. પું. (મંદુક) જીવ વિશેષ; અગલો.

મદ્ર. પું (મદ્ર) મદ્ર; મન્દ્રિ; મદ્રાન. (૨)
એ નામનો એક દેશ (૩) ત્રિં મદ્ર દેશમાં રહેનાર.

મદ્રા. પું નં (મદ્ર) મન; અન્તઃકરણ; ચિત્ત. (૨) વિશેષ ઉપયોગ.

મદ્રાગુણિ. સ્ત્રી (મનોગુણિ) પાપથી મનને ન જોપવવું—અમાનુ તે; પાપમાં મનને જોડવું તે.

મદ્રાગ. પું (મદ્ર) એક જેન આળ મુનિ; મહાપિ શયંભવસૂરિના પુત્ર અને શિષ્ય.

મદ્રાગુણ. ત્રિં (મનોગુણ) જેનું મન પાપથી ગુપ્ત હોય તે.

મદ્રાગુણિ. સ્ત્રી (મનોગુણિ) મનની પાપાદિથી ગુપ્તિ—રક્ષા; મનોનિગ્રહ.

મદ્રાગુણિ. સ્ત્રી () ચોતરો; એસવાનો ઓટલો.

મદ્રાગીવિય. ત્રિં (મનગીવિક) મનને આત્મા માનનાર.

મદ્રાગોગ. પું (મનોયોગ) સહકારી કારણ જૂન મન સાથે જીવનો યોગ તે મનોયોગ.

મદ્રાગોગિ. ત્રિં (મનોયોગિન્) મનના યોગ—વ્યાપારવાળો.

મદ્રાગ. નં (મન્ન) મનન કરવું; વિચાર કરવો.

મદ્રાદંડ. પું (મનોદંડ) મનથી દુષ્ટ વિચાર કરી આત્માને કર્મથી હંડવો તે.

મદ્રાદુષ્કક. નં (મનોદુષ્કત) મનથી કરેલું પાપ.

મદ્રાદુષ્કપ્રિહાસ. નં (મનોદુષ્કપ્રિહાસ) મનથી દુષ્ટ ધ્યાન ધરવું; દુષ્ટ ચિત્તવના કરવી તે.

મદ્રાદા. નં (મનોદા) મનઃપર્યવ જ્ઞાન; સતીના મનના પયથો ભણવાની શક્તિ; પાંચ જ્ઞાનમાંનું ચોથું જ્ઞાન.

મદ્રાદાસિ. પું (મનોદાસિ) મનઃપર્યવ જ્ઞાની.

મદ્રાપદ્ધતિ. સ્ત્રી (મદ્રપદ્ધતિ) મનની પર્થાસિ—સંપૂર્ણતા; પુદ્ગલોને મનના સ્વરૂપમાં પરિણત કરવાની શક્તિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. પું (મદ્રપર્યવ) મનઃપર્યવ નામે ચોથું જ્ઞાન; બીજાના મનની વાત જાણવાર જ્ઞાન.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનના પર્યવનું જ્ઞાન; મનઃપર્યવ નામે ચોથું જ્ઞાન.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનઃપર્યવ જ્ઞાનને ઠાંકનાર કર્મ પ્રકૃતિ; જ્ઞાનવરણીય કર્મની એક પ્રકૃતિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. પું (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનપર્યવ જ્ઞાનવાળો.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનપર્યવ જ્ઞાન.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનઃપર્યવ જ્ઞાનને આવરનાર એક કર્મપ્રકૃતિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. નં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનપર્યવ જ્ઞાનને ઠાંકનાર એક કર્મપ્રકૃતિ.

મદ્રાપદ્ધતિ. પું (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનપર્યવ જ્ઞાનને ધારણ કરનાર.

મદ્રાપદ્ધતિ. ત્રિં (મનઃપર્યવજ્ઞાન) મનપર્યવ જ્ઞાનવાળો.

મદ્રાપરિક્રમ. પું (મનઃપરિક્રમ) મનનો નિગ્રહ.

મદ્રાપરિકાર. ત્રિં (મનઃપરિકાર) પરસ્પર મને મન મેળવી વિષય તૃપ્તિ કરનાર.

મદ્રાપરિકાર. સ્ત્રી (મનઃપરિકાર) મને મન મેળવી વિષય તૃપ્તિ કરવી તે.

મદ્રાપરિકાર. સ્ત્રી (મનઃપરિકાર) મનના પ્રભાના ઉત્તર આપવાની વિદ્યા.

મદ્રાપરિકાર. નં (મનઃપરિકાર) એક જીવ લોકના સર્વ પુદ્ગલો મનરૂપે જોડ્યા કાળમાં પરિણામી હોય તેટલો કાળ.

મદ્રાપરિકાર. નં (મનઃપરિકાર) શુભ મન પ્રવર્તવાથી થતું પુણ્ય.

મન્યવ્યયોગ. પું (મન:પ્રયોગ) મનનો પ્ર-
યોગ-વ્યાપાર; મનની પ્રવૃત્તિ.
મન્યવ્યયોસ. પું (મન:પ્રદોષ) મનમાં દ્વેષ
રાખી વંદના કરે તે; વંદનાનો નવમો
દોષ.
મન્યવ્યયિહાયા. નં (મન:પ્રવિધાન) મનનું
પ્રવિધાન-રોકવું તે; મનની એકાગ્રતા.
મન્યવ્યયહાસ. પું (મન:પ્રહાસ) અન્ત:કરણની
પ્રકૃષ્ટતા.
મન્યવ્યયજ્ઞ. ત્રિં (મનોવન્ધન) મનનું બંધન;
મનને ખેંચનાર-હલચાલનાર.
મન્યવ્યયલિષ્ટ. ત્રિં (મનોલિષ્ટ) મનોબળવાળો.
મન્યમીસ્તાપરિણય. નં (મનોમિશ્રપરિણત)
મિશ્ર પ્રયોગ પરિણામ પામેલ મન.
મન્યવ્ય. ઇં (મનાક્) થોડું; અલ્પ.
મન્યવ્યોગિ. ત્રિં (મનોયોગિન્) મનની ચેષ્ટા-
વાળો.
મન્યવ્યિણય. પું (મનોવિનય) મનથી વિનય
કરવો તે.
મન્યવ્યિણયસિયા. સ્ત્રીં (મનોવિનયસિકા)
મન વિપરીતપણે વર્ત્યું હોય તે.
મન્યસ. નં (મનસ્) મન; અન્ત:કરણ;
ચિત્ત. (૨) મનોયોગ; મનનો વ્યાપાર.
મન્યસમન્યાહરણયા. સ્ત્રીં (મન:સમન્નાહરણતા)
મનથી પાપોની નિવૃત્તિ કરવી; મનને
સારી રીતે એકાગ્ર કરવું તે.
મન્યસમાધારણયા. સ્ત્રીં (મન:સમાધારણ)
મનની સારી રીતે આગમોક્ત મર્યાદાથી
ધારણા કરવી-વ્યવસ્થા કરવી તે.
મન્યસમિદ્ધ. સ્ત્રીં (મન:સમિદ્ધિ) મનનો સંયમ.
મન્યસમિય. ત્રિં (મન:સમિત) જેનું મન
સમ્યક્ પ્રવૃત્તિમાં જોડાયું હોય તે.
મન્યસાદ્ય ત્રિં (મન:સ્વાદિત) મનને સ્વા-
દિષ્ટ હાથે તેવું; મનગમનું.
મન્યસિલા. સ્ત્રીં (મન:શિલા) એક પ્રકારની
મદિરા.

મન્યસીકય. ત્રિં (મનસિકૃત) ચિન્તિત.
મન્યસુપ્પચિહાયા. નં (મન:સુપ્રવિધાન) મનને
સારી રીતે વશમાં રાખવું.
મન્યહર. ત્રિં (મનોહર) સુંદર; રમણીય.
મન્યહારિ. ત્રિં (મનોહારિન્) મનને હરણ
કરનાર.
મન્યા. ઇં (મનાક્) થોડું; સ્વલ્પ; જરા;
કિચિત્.
મન્યામિરામ. ત્રિં (મનોમિરામ) મનોહર.
મન્યામ. ત્રિં (મનમ્રાપ) મનગમનું, વારંવાર
જેની ધ્યાન થાય તેવું; ન જુલાય
તેવું.
મનિ. પું (મનિ) ચંદ્રકાન્તાદિ મણિ; રત્ન;
જવાહીર વિગેરે.
મનિચંચ. પું (મન્યજ્ઞ) જુગલિયાને આહરણ
આપનાર કલ્પવૃક્ષ.
મનિચાર. પું (મનિચાર) ઝવેરી; રત્નોનો
વ્યાપારી.
મનિકંચળ. પું (મનિકંચન) રૂકિમ પર્વત
ઉપરનું એક શિખર.
મનિકંચનકૂટ. પું (મનિકંચનકૂટ) રૂપી
પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું આઠમું કૂટ-
શિખર.
મનિકર્મ. નં (મનિકર્મન્) મણિનું કામ;
મણિને કાતરવી, ધસવી, વગેરે કામ;
જડીયા પચ્ચીગરનું કામ.
મનિકોટ્ટિમ. પું (મનિકોટ્ટિમ) મણિ જડિત
જૂ તળીઉં.
મનિચ્છયા. સ્ત્રીં (મનિચ્ચિતા) નગરી વિશેષ.
મનિજાલન. નં (મનિજાલક) મણિની
નગરી; એક પ્રકારનું આભૂષણ.
મનિપેદિયા. સ્ત્રીં (મનિપેદિકા) મણિ
જડિત ખેતવાની ચોકી; મણિનો ચોટલો;
મણિમય આસન.
મનિમહ. પું (મનિમહ) એ નામનો એક
યક્ષ. (૨) સંભૂતિવિજયના શિષ્ય.

મશિમય. ત્રિ० (મશિમય) મણિનું બનેલું;
મણિથી ભરેલું.

મશિમેહલા. સ્ત્રી० (મશિમેહલા) મણિની
મેખલા-કંદોરો.

મશિયાર. પું० (મશિયાર) બુઝો “મણિયાર”
શબ્દ.

મશિચણ. ન० (મશિચણ) ચક્રવર્તીનાં ચૌદ
રત્નમાનું એક.

મશિલક્ષણ. ન० (મશિલક્ષણ) મણિનાં
શુભાશુભ લક્ષણ.

મશિવદ્યા. સ્ત્રી० (મશિવદ્યા) એ નામનું
નગર.

મશિવટ્ટક. પું० (મશિવટ્ટક) મણિનો વાટકા;
મણિનું પાત્ર.

મશિસિલા. સ્ત્રી० (મશિસિલા) મદિરા વિશેષ.

મણ. પું० (મણ) ખીજા દેવલોકનું એક
વિમાન. (૨) મનુષ્યની નામના પ્રસિદ્ધ
ધર્મ ગ્રંથના રચનાર.

મણદ્. સ્ત્રી० (મણદ્) મનુષ્યની સ્ત્રી, માનુષી,

મણજ. પું० (મણજ) મનુષ્ય.

મણગણ. } ત્રિ० (મનોજ) રમખીય, સુંદર;
મણજ. } મનગમતુ.

મણય. પું० (મણય) મનુષ્ય. (૨) ત્રિ०
મનુષ્ય સંબધી.

મણસ્સ. પું० (મણસ્સ) મનુષ્ય, માણસ.

મણસ્સક્ષેત્ત. ન० (મણસ્સક્ષેત્ત) મનુષ્યનું
ક્ષેત્ર-ઉત્પત્તિ સ્થાન, અઢી દ્વીપ.

મણસ્સગદ્યા. સ્ત્રી० (મણસ્સગદ્યા) મનુષ્યની
ગતિ.

મણસ્સલોગ. પું० (મણસ્સલોગ) મનુષ્ય લોક.

મણસ્સલેણિયા. સ્ત્રી० (મણસ્સલેણિકા) મનુષ્ય
શ્રેણીની ગણના; દષ્ટિવાદાન્તર્ગત પરિ-
કર્ષેના એક વિભાગ.

મણસ્સલેણિયાપરિકમ્મ. ન० (મણસ્સલેણિકા-
પરિકર્મ) દષ્ટિવાદના પરિકર્ષેના ખીજો
ભેદ.

મણસ્સાવસ. પું० (મણસ્સાવસ) મણસ્સલેણિયા
પરિકર્મનો ૧૪ મો ભેદ.

મણસ્સિદ્. પું० (મણસ્સિદ્) મનુષ્યોનો ઇન્દ્ર;
ચક્રવર્તી.

મણસ્સી. સ્ત્રી० (માણસી) નારી; સ્ત્રીજાતિ.

મણસ. પું० (મણસ) મનુષ્ય.

મણો. ન० (મણ) મન; ચિત્ત.

મણોગમ. પું० (મણોગમ) સાતમા દેવલોકના
ઇન્દ્રનું વિમાન.

મણોગુત્તિ. સ્ત્રી० (મણોગુત્તિ) મનને પાપથી
રોકી રાખતું તે.

મણોગુલિયા. સ્ત્રી० (મણોગુલિકા) એકક;
પાંકિકા.

મણોજોગ. પું० (મણોજોગ) મનનો વ્યાપાર

મણોજોગા. ત્રિ० (મણોજોગ્ય) મનને યોગ્ય;
મનગમતુ.

મણોજ્ઞ. પું० (મણોજ્ઞ) ગુહ્ય વનસ્પતિ વિશેષ.

મણોદ્ધવ. ન० (મણોદ્ધવ) મનનું દ્રવ્ય.

મણોદ્ધવવર્માણા. સ્ત્રી० (મણોદ્ધવવર્માણા) મ-
નના દ્રવ્યની વર્ણણા-સમૂહ.

મણોમય. ત્રિ० (મણોમય) માનસિક.

મણોમાણસિય. ન० (મણોમાણસિક) મનમાં
રહેતું-માનસિક દુઃખ.

મણોરમ. ત્રિ० (મણોરમ) સુંદર; મનોહર.

(૨) ન० પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

(૩) પું० આદમા દેવલોકના ઇન્દ્રના પાન

વિમાનનો ઉપરિ દેવતા. (૪) રચક

દ્વીપના દેવતાનું નામ. (૫) પખવાદિમાના

ખીજા દિવસનું નામ. (૬) મિથિલાનું

એક ચેત્ય.

મણોરમા. સ્ત્રી० (મણોરમા) સુંદરી. (૨) ૧૮
મા તીર્થંકરની પ્રવજ્યા પાલખીનું નામ.

મણોરહ. પું० (મણોરથ) મનની ઇચ્છા; મનની
કલ્પના.

મણોવાવાર. પું० (મણોવાવાર) મનનો વ્યા-
પાર; મનની પ્રવૃત્તિ.

મજ્ઞોસિલ્પ. પું. (મજ્ઞોસિલ્પ) વેલંધર દે-
વતાના ચોથા રાગનું નામ.
મજ્ઞોસિલ્પા. ક્તી. (મજ્ઞોસિલ્પ) એક પ્રકારનો
ધાતુ; મધુસીલ.
મજ્ઞોહર. ત્રિ. (મજ્ઞોહર) સુંદર; સારું; રૂંડું;
મનનું આકર્ષણ કરે તેવું.
મજ્ઞોહરા. ક્તી. (મજ્ઞોહરા) ૨. મા તીર્થ-
કરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ.
મજ્ઞોહાર. પું. (મજ્ઞોહાર) પખવાડીયાના
ત્રીજા દિવસનું નામ.
મત. ત્રિ. (મત) મરેલ; મરણ પામેલ.
મત્તિ. ક્તી. (મત્તિ) ભુલિ; મતિ.
મતિમયણાચ. ન. (મત્તિમયણ) મતિ અજ્ઞાન;
તથા અજ્ઞાનમાંનું એક.
મતિમયણાચિ. ત્રિ. (મત્તિમયણ) મતિ
અજ્ઞાનવાળું.
મતિય. પું. (મતિય) સમાર; કૃપિસાધન
વિશેષ.
મત્ત. ન. (મત્ત) વાસણ; ભાજન.
મત્ત. ત્રિ. (મત) મેત; ઉ-મત; અભિ-
માની. (૨) ન. મલ; દારૂ.
મત્તન. પું. (મત્તન) એક પ્રકારનું કદપટ્ટક
કે જે જુગતીઆને મીઠા મધુરા રસ
આપે છે.
મત્તમયણિલસિત. ન. (મત્તમયણિલસિત) મત
હાથીના વિલાસવાળું નાટક; નાટકના ૩૨
પ્રકારમાંનો એક.
મત્તજલા. ક્તી. (મત્તજલા) મહાવિદેહની
આર અંતર્નદીમાંની એક નદી.
મત્તહયણિલસિત. ન. (મત્તહયણિલસિત) મ-
દો-મત ક્ષેત્રની આલવાળું નાટક; ૩૨
પ્રકારનાં નાટકમાંનું એક.
મત્તા. ક્તી. (મત્તા) દ્રવ્યનું પરિમાણ; અર્થ
મર્યાદા. (૨) સ્ત્રી. દીર્ઘ વિગેરે સ્વરની
માત્રા.
મતિયા. ક્તી. (મતિયા) માટી; ધૂળ; રજ.

મતિયાચાર્. ક્તી. (મતિયાચાર્) દશાણુ દેશની
પ્રસિદ્ધ નગરી.
મત્તય. } ન. (મત્તય) મરતક.
મત્તય. }
મત્તયધોચ. ત્રિ. (મત્તયધોચ) દાસપણથી
યુક્ત.
મત્તયુલિંગ. } ન. (મત્તયુલિંગ) માથાનું ભેજું.
મત્તયુલિંગ. } (૨) માથામાંથી નીકળતો
એક જાતનો ચીકણો પદાર્થ.
મત્ત. પું. (મત) મરવ; અભિમાન.
મત્ત. પું. (મત) મેનાપક્ષી. (૨) કામદેવ;
વિષયવિકાર.
મત્તયા. ક્તી. (મત્તયા) શકે-દ્રવા સોમલોક-
પાળની ખીજ અગ્રમહિષી. (૨) વૈરાગ્ય-
દ્રવી પાંચમી અગ્રમહિષીનું નામ.
મત્તયિજા. ત્રિ. (મત્તયિજા) મત્ત ઉત્પન્ન
કરનાર; કામોત્તેજક.
મત્ત. પું. (મત) મરવ; કામદેવ.
મત્ત. } ત્રિ. (મત્ત) મરવ કરનાર.
મત્ત. }
મત્તયા. ન. (મત્ત) મરવ; માલેસ. (૨)
છુંદી કચેરી નાખવું.
મત્તજ. પું. (મત્તજ) એક જાતનું વાદ્ય;
માદલ.
મત્ત. ન. (મત્ત) કામગીતા; નિરભિમાન
વૃત્તિ. (૨) વિનય; નમ્રતા.
મત્તિ. ત્રિ. (મત્તિ) } નમ્ર; વિનીત.
મત્તિય. ત્રિ. (મત્તિય) }
મત્ત. પું. (મત્ત) પક્ષી વિશેષ; બગલો.
મત્ત. પું. (મત્ત) એ નામનો એક અ-
મણોપાસક-શ્રાવક.
મત્ત. ન. (મત્ત) મધ.
મત્તકેટ. પું. (મત્તકેટ) ચોથા પ્રતિવા-
સુદેવનું નામ.
મત્તમાસ. પું. (મત્તમાસ) મૈત્ર માસ.
મત્ત. ત્રિ. (મત્ત) મધુર; મીઠું. (૨) કર્ણ
પ્રય.

મધુસિંધુગોલ. પું (મધુસિંધુગોલ) મધનો
મધપૂડો. (૨) મધનો ગોળો.

મનુષ્ય. પું (મનુષ્ય) મનુષ્ય.

મનુસ્સ. પું (મનુષ્ય) મનુષ્ય.

મનુસ્સલોગ. પું (મનુષ્યલોક) મનુષ્યલોક;
અઠીદીપ.

મન્ના. સ્ત્રી (મનન) મનન કરવું; વિચાર
કરવો. (૨) મતિ; બુદ્ધિ.

મન્ના. સ્ત્રી (માન્યા) અબ્યુપગમ; સ્વીકાર.

મન્નિય. ત્રિ (મત) વિચાર કરેલ.

મમકાર. પું (મમકાર) મમતા; માં માં
કરવું તે.

મમત્ત. ન (મમત્ત) મમતા; માગપાણું.

મમયા. સ્ત્રી (મમતા) મમતા.

મમાહ. ત્રિ (મમત્વિન્) મમત્વવાળો; માં
માં કરનાર.

મમાહ. ત્રિ () જેના પર મમતા
રાખેલી છે તે.

મમ્મ. ન (મર્મન્) મર્મસ્થાન; ગુપ્તસ્થાન.
(૨) કોઇની ગુપ્ત વાત-જાની વાત. (૩)
મરણના કારણભૂત વચન આદિ.

મમ્મણ પું (મમ્મણ) અત્યંત લોભી
મમ્મણુ નામનો વણિક.

મમ્મણ. ન (મન્મન) યાગિકના મ, મં, એવા
અરુપક શબ્દ.

મમ્મણપ્રજપિય. ન (મન્મનપ્રજલ્પિત) મ મં
એવો શબ્દ કરવો તે.

મમ્મય. ત્રિ (મર્મય) નર્મભેદક; માર્મિક.

મમ્મહ. પું (મન્મય) કામદેવ.

મય. પું (મય) મૃગ; હરણ.

મય. ત્રિ (મૃત) મરેલ; મૃતક; મૃદુ.

મય. પું ન (મદ) મદ; દર્પ; અહકાર.
(૨) દાથીના ગણસ્થળમાંથી ઝરતો અ-
વાહી પદાર્થ.

મય. પું (મત) આત્મ પુરૂષે માન્ય કરેલ
સિદ્ધાન્ત. (૨) ત્રિ માનેલું; સ્વીકારેલું.
(૩) ન બનન; જ્ઞાન.

મયંગા સ્ત્રી (મૃતગા) મૃતગા નદી.

મયકિલ્લ. ન (મૃતકૃત્ય) મૃતકનું કાર્ય; અ-
ગ્નિસંસ્કારાદિ.

મયગ. ન (મૃતક) મૃદુ; શય.

મયલ્લી. સ્ત્રી (મૃગાલી) મૃગના જેવી આં-
ખવાળી સ્ત્રી.

મયણ. પું (મદન) કામદેવ. (૨) મીથુ.
(૩) ત્રિ મદકારક; માદક.

મયણમંજરી. સ્ત્રી (મદનમંજરી) શ્રીશંખર
રાગના વંશની કોઈ કન્યા.

મયણસલાગા. } સ્ત્રી (મદનસલાગા) મેના.
મયણસલાયા. }

મયણસાલ. પું } (મદનસાલ) પક્ષી
મયણસાલા. સ્ત્રી } વિશેષ; મેના. (૨)
કાંચર.

મયણા. સ્ત્રી (મદના) પહેલા દેવલોકના
ઇન્દ્ર-શકના લોકપાલ સોમની બીજા અ-
મહિષી.

મયણિજ્ઞ. ત્રિ (મદનીય) કામોદીપક વસ્તુ.

મયર. પું (મકર) મત્સ્ય વિશેષ; મધર.

મયરંદ. પું (મકરન્દ) પુષ્પરંજ. (૨)
કમળ. (૩) બમર.

મયરજ્ઞય. } પું (મકરધ્વજ) કામદેવ.
મયરજ્ઞય. }

મયહરગ. ત્રિ (મહત્તરક) દાસદાસી.

મયહરય. ત્રિ (મહત્તરક) સહુથી મોટો.

મયહરિયા. સ્ત્રી (મહત્તરિકા) મુખ્ય
સાધ્વી.

મયાલિ. પું (મયાલિ) અંતગઢ સૂત્રના ચોથા
વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) વસુ-
દેવ રાગની ધારણી દેવીનો પુત્ર (૩)
અધ્યુતરોવવાઇ સૂત્રના પહેલા વર્ગના બીજા
અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક રાગની
ધારણી રાણીનો પુત્ર.

મયાહિવ. પું (મૃગાધિ) સિંહ.

મર્ચિદ. પું (મૃગેન્દ્ર) મૃગેન્દ્ર; સિંહ.

મયૂર. પું (મયૂર) મોરલો; મોરપક્ષી.

મયૂરાસના. નં (મયૂરાસન) આસન વિશેષ.

મયૂરી. સ્ત્રી (મયૂરી) મોરલી; દેવ.

મરક્ત. નં } (મરક્ત) એક જાતનું રત્ન;
મરકય. } મરકત મણિ.
મરગય. }

મરણ. પું નં (મરણ) મરણ; મૃત્યુ; મોત.

મરણતિય. ત્રિં (મરણાતિક) મૃત્યુ પાસે
આવે ત્યારે કરવાનું.

મરણવિમસિ. સ્ત્રી (મરણવિમસિ) ૨૯ ઉ-
ત્કાલિક સૂત્રમાનું ૨૨ મુ સૂત્ર.

મરહટ્ટ. પું (મહારાષ્ટ્ર) મહારાષ્ટ્ર દેશ. (૨)
ત્રિં તે દેશના રહેવાસી મરાઠા.

મરીહ. પું સ્ત્રી } (મરીચિ) કિરણ.
મરીચિ. }

મરીચિયા. સ્ત્રી (મરીચિકા) કિરણ.

મરુ. પું (મરુ) મારવાડ; જળ વિનાની
ભૂમિ; મરૂ ભૂમિ. (૨) ત્રિં તે દેશના
રહીશ.

મરુચ્ચ. પું (મરુ) મરવો; ખડ ધાન્યની
એક જાત.

મરુચ્ચ. પું () આહાણ.

મરુદ્ધા. સ્ત્રી (મરુદ્ધા) રાજા શ્રેણિકની એક
પત્ની.

મરુદ્ધી. સ્ત્રી (મરુદ્ધી) આહાણની સ્ત્રી;
આહાણી.

મરુદ્ધ. પું (મરુદ્ધ) મરૂદેશ. (૨) ત્રિં
મરૂદેશ નિવાસી.

મરુદ્ધા. નં સ્ત્રી (મરુદ્ધા) અંતગડ સૂત્રના
સાતમા વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની
મરૂતા નામે રાણી.

મરુદ્ધલ. નં (મરુદ્ધલ) નિર્જળ પ્રદેશ;
મારવાડ.

મરુદેવ. પું (મરુદેવ) ભરતક્ષેત્રના ચાલુ
અવસર્પિણીના તેરમા કુલકરનું નામ.

(૨) ભરતક્ષેત્રના ચાલુ અવસર્પિણીના
છઠ્ઠા કુલકરનું નામ. (૩) જંબૂદ્વીપના
અરવત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં
થયેલ ૧૮ મા તીર્થકર.

મરુદેવા. સ્ત્રી (મરુદેવા) ઋષભદેવ રવા-
મીની માતા. (૨) અંતગડ સૂત્રના સાતમા
વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૩)
રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની મરૂદેવા
નામે રાણી.

મરુદેવી. સ્ત્રી (મરુદેવી) પ્રથમ તીર્થકરની માતા.

મરુપડગ. નં (મરુપડન) મરૂ દેશમાં પડતું
તે; નિર્જલ પ્રદેશમાં જઈ મરતું તે; બાળ
મરણનો એક પ્રકાર.

મરુપવાય. પું (મરુપવાત) નિર્જલ પ્રદેશમાં
પડી મરતું તે; બાળ મરણનો એક પ્રકાર.

મરુય. ત્રિં (મરુજ) મરૂ દેશમાં ઉત્પન્ન
થયેલ.

મરુય. પું (મરુ) મરૂત દેવતા, લોકાન્તિક
દેવતાની એક જાત.

મરુય. પું (મરુ) મરવાનું ફૂલ. (૨) મર-
વાનો છાડવો.

મરુયવસમ. પું (મરુદ્ધવસ) ઇન્દ્ર.

મરુયા. સ્ત્રી (મરુ) તકમરીયાં.

મરુ. પું (મરુ) મેલ. (૨) વિષ્ટા. (૩)
આઠ પ્રકારનાં કર્મ. (૪) ઉદારિક શરીર.

મરુણ. નં (મરુન) મરૂન કરતું; મસળવું.

મરુણ. પું (મરુણ) મુલય પર્વત; મલયા-
ચળ. (૨) શ્રીખડ; ચન્દન વૃક્ષ. (૩)
આર્યદેશમાંનો પદ્મરો દેશ. (૪) ત્રિં
મલય દેશમાં રહેનાર મનુષ્ય. (૫) નં
મલયાર દેશના સૂત્રનું બનેલ વસ્ત્ર.

મરુણય. નં (મરુણય) મલયદેશની બના-
વટનું વસ્ત્ર.

મલિયા. ત્રિં (મલિન) મલિન; મેલું.

મલિય. ત્રિં (મલિય) મસળેલ. (૨) મા-
નભંગ થયેલ પુરૂષ.

મહ્. પું. (મલ્લ) મહ્; પહેલવાન; કુસ્તી કરનાર.

મહ્. નં. (માલ્ય) ફૂલની માળા. (૨) ગુંથેલ પુષ્પાદિ; માળા યોગ્ય ફૂલ. (૩) એક દેવ વિમાન.

મહ્. નં. (મલ) શરીરનો મેદ.

મહ્. પું. (મલકિન્) મહિવંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ રાજા.

મહ્. કચ્છા. ક્ષી. (મલ્લકલા) મહ્નો કચ્છોટો-લંગોટ.

મહ્. કિદ્. પું. (માલ્યકિદ્) ૧૧ મા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહ્. પું. (મલ્લક) શરાવલો; કાડીયું; રામપાત્ર.

મહ્. યુદ્ધ. નં. (મલ્લયુદ્ધ) મહ્કુસ્તી.

મહ્. દામ. નં. (માલ્યદામન્) પુષ્પની માળા.

મહ્. દાસ. પું. (મલ્લદાસ) એ નામનો એક મનુષ્ય.

મહ્. વિગ્ધા. પું. (મલ્લદત્ત) મહ્દત્ત કુમાર; કુલરાજનો પુત્ર, મહિનાથજીનો ન્હાનો ભાઇ.

મહ્. વિગ્ધાય. પું. (મલ્લદત્ત) કુલરાજનો પુત્ર.

મહ્. વિન્ન. પું. (મલ્લદત્ત) એ નામનો એક મનુષ્ય.

મહ્. દેવ. પું. (મલ્લદેવ) મહ્દેવ નામે મહ્નો રાજા.

મહ્. ધર્મ. પું. (મલ્લધર્મ) એ નામનો કાઇ કુસ્તીયાજ-મહ્.

મહ્. ય. પું. (મલ્લ) સરાવળો.

મહ્. રક્ષિત્વ. પું. (મલ્લક્ષિત) એ નામનો એક માણસ.

મહ્. રામ. પું. (મલ્લરામ) ગોસાળાનો બીજો પ્રોઠ પરિહાર-શરીર પરિવર્તન.

મહ્. સર્મ. પું. (મલ્લસર્મ) એ નામનો એક મહ્.

મહ્. સેન. પું. (મલ્લસેન) એ નામનો એક મહ્.

મહ્. ક્ષી. (મલ્લ) ઓગણીસમા તીર્થકર; મહિનાથ ભગવાન. (૨) નં. મલ્લિકુંવરીના દષ્ટાંતવાળું શાતાસૂત્રનું આઠમું અધ્યયન. (૩) ૨૦ મા તીર્થકરના પહેલા ગણધર.

મહ્. ત્રિ. (મલ્લિન્) ધરનાર, રાખનાર.

મહ્. ત્રિ. (મૃત) મરી ગયેલ.

મહ્. ત્રિ. (મલ્લિકા) માલતી; લતા વિશેષ.

મહ્. ત્રિ. (માપિત) માપેલું.

મહ્. પું. (મલ) આમડી ઉપર અધાયલી ન્હાની ન્હાની ગાંઠ.

મહ્. પું. (મશક) મચ્છર.

મહ્. મસ. મ. () જલદી.

મહ્. મસ. પું. (મશક) મચ્છર.

મહ્. મસા. નં. (મશાન) પ્રેતભૂમિ; શ્મશાન; મસાણ.

મહ્. મસાર. પું. (મસાર) ઇંદ્ર નીલમણિ. (૨) કસોટીનો પથર.

મહ્. મસારગલ્લ. પું. (મસારગલ્લ) એક પ્રકારનું રત્ન. (૨) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો પાંચમો વિભાગ કે જે મસારગલ્લ રત્નમય છે.

મહ્. મસિ. ક્ષી. (મસિ) શાહી. (૨) મસી; કાળજી.

મહ્. મસિહાર. પું. (મસિહાર) ક્ષત્રિય પરિવારક વિશેષ.

મહ્. મસિણ. ત્રિ. (મસુણ) સુવાળું; લપસાળું; હિસ્સું.

મહ્. મસી. ક્ષી. (મસી) મસી; શાહી.

મહ્. મસૂર. પું. નં. (મસૂર) મસૂર; કઠોળ ધાન્યની એક જાત. (૨) રામરાયની પાંખવાળા પક્ષીની એક જાત.

મહ્. મસૂરગ. પું. (મસૂરક) ગાલમસૂરીઆ; ઓશીકું.

મસૂરચંદ. પું (મસૂરચંદ) મસૂરની દાળ.
 મહ. ત્રિં (મહત્) મહાન; મ્હોટું; વિશાળ.
 (૨) મહા પુરૂષ; મ્હોટો પુરૂષ.
 મહ. પું નં (મહ) ઓચ્છવ; મહોત્સવ.
 મહામહાલય. ત્રિં (મહાત્મિમહત્) અતિ વિ-
 શાળ; મ્હોટામાં મ્હોટું.
 મહામહાલિયા. સ્ત્રીં (મહાત્મિમહતી) અતિ
 મ્હોટી.
 મહર્ષ. સ્ત્રીં (મહતી) મ્હોટી; વિશાળ.
 મહંત. ત્રિં (મહત્) મ્હોટું; વિશાળ.
 મહંતી. સ્ત્રીં (મહતી) મ્હોટી.
 મહાગ્રહ. પું (મહાગ્રહ) મ્હોટા ગ્રહ; ભૌમાદિ
 ૮૮ મહાગ્રહ.
 મહાગ્ધ. ત્રિં (મહાગ્ધ) વધારે મૂલ્યવાળું;
 મોંઘું.
 મહાચંદ. પું (મહાચંદ્ર) એ નામનો એક
 કુમાર. (૨) એક રાજા.
 મહાજ. નં (મહાજ) મહત્વ. (૨) ત્રિં
 મહત્વવાળું.
 મહાજ. ત્રિં (મહાજ્ઞ) મ્હોટાને પણ પૂજ્ય;
 સારી રીતે પૂજવા યોગ્ય.
 મહાજ્ઞપરિસા. સ્ત્રીં (મહાજ્ઞપરિસદ્) ઉત્તમ
 માનનીય સભા.
 મહાજ્ઞેય. નં (મહાજ્ઞેય) ધણું આશ્ચર્ય;
 મહત્ આશ્ચર્ય.
 મહાજ્ઞુ. સ્ત્રીં (મહાજ્ઞુતિ) ધણી કાંતિ.
 મહાજ્ઞિય. ત્રિં (મહાજ્ઞિક) ધણી સંપતિવાળો;
 મ્હોટી ઋદ્ધિવાળો.
 મહાજ્ઞ. ત્રિં (મજન) મજન કરનાર; મજનાર.
 (૨) મારનાર.
 મહાજ્ઞા. પું (મહાજ્ઞ) મ્હોટો સમુદ્ર.
 મહાત્મિમહત્. ત્રિં (મહાત્મિમહત્) મહા વિ-
 સ્તારવાળું; મ્હોટામાં મ્હોટું.
 મહતી. સ્ત્રીં (મહતી) શતનંત્રી વીણા;
 સો તારવાળી વીણા.

મહત્તર. ત્રિં (મહત્તર) વડીલ; ગુરૂજન. (૨)
 અંતેપુર રક્ષક. (૩) નાયક; પ્રધાન.
 મહત્તરાગાર. પું (મહત્તરાગાર) મ્હોટરાના
 કહેવાથી કરવું પડે તેનો પચ્ચક્રપાણમાં
 રાખેલ આગાર.
 મહત્તરિયા. સ્ત્રીં (મહત્તરિકા) મુખ્ય-વડીલ
 સ્ત્રી; મ્હોટી દેવી. (૨) આઠ દિશાકુમારી-
 ઓમાંની એક.
 મહત્ત. પું (મહાર્થ) મ્હોટો અર્થ; વિશા-
 ળ તત્વ. (૨) મહત્ પ્રયોજન. (૩) ત્રિં
 કીમતી; મોંઘું.
 મહાદિ. સ્ત્રીં (મહાદિ) મોટી યાચના. (૨)
 પરિગ્રહ.
 મહાદુમ. પું (મહાદુમ) વૈરાગ્યના પાન્દના
 પદાતિ સૈન્યનો અધિપતિ.
 મહાપદમ. પું (મહાપદ) નવ નિધાનમાંનું
 એક નિધાન કે જેમાં સર્વ પ્રકારનાં વ-
 સોની હકીકત હોય છે.
 મહાપ્પ. પું (મહાત્મન) મહાન આત્મા; મ-
 હાત્મા.
 મહાપ્રમ. નં (મહાપ્રમ) એ નામનું ત્રીજા
 ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.
 મહાચ્ચલ. પું (મહાચલ) મહાવળ નામે રા-
 હ્મિ નગરનો રાજા. (૨) આવતી ચોવી-
 સીના છઠ્ઠા વાસુદેવ. (૩) એ નામનો
 એક મોટો રાજા. (૪) બળરાજાનો પુત્ર;
 સુદર્શન શેઠનો જીવ મહાવળકુમાર. (૫)
 ત્રિં અતિ બળવાન.
 મહામ્મય. ત્રિં (મહામ્મય) મોટા ભયવાળું.
 મહામૂલ. નં (મહામૂલ) પૃથ્વી, પાણી,
 અગ્નિ, વાયુ અને આકાશ, એ પાંચ
 મહામૂલ.
 મહય. ત્રિં (મહત્) મ્હોટું; વિશાળ.
 મહયર. ત્રિં (મહત્) વડીલ; મ્હોટો.
 મહયા. સ્ત્રીં (મહતી) મ્હોટી; વિશાળ.

મહરટ્ઠિય. ત્રિ० (મહારટ્ઠિય) મહારાષ્ટ્ર
દેશમાં જન્મેલ; મહારાષ્ટ્રી-મરાઠી.

મહરત્તિ. પુ० (મહર્ત્તિ) ઔરવત ક્ષેત્રમાં
ભાવી ૨૩ મા તીર્થંકર.

મહરત્તિ. પુ० (મહર્ત્તિ) મ્હોટા અગ્નિ.

મહરિહ. ત્રિ० (મહર્હ) ધણું કીમતી.

મહરુ. ત્રિ० (મહરુ) મ્હોટું; વિશાળ. (૨)
મ્હોટો માણસ; વડીલ.

મહરુચ્ચ. ત્રિ० (મહરુચ્ચ) મ્હોટું; વિશાળ.
(૨) પુ० મ્હોટો બળદ.

મહરુચ્ચ. ત્રિ० (મહરુ) મ્હોટું; વિશાળ.

મહરુચ્ચા કી० (મહરુચ્ચ) મ્હોટી; વૃદ્ધ સ્ત્રી.

મહરુચ્ચામોયપડિમા. કી० (મહરુચ્ચામોયપડિમા)
ચાર પડિમામાંની એક.

મહરુચ્ચાવિમાળપવિમસિ. કી० (મહરુચ્ચાવિમાળ-
પવિમસિ) એ નામનું એક કાલિક સૂત્ર.

મહવીરિય. પુ० (મહવીર) ઔરવત ક્ષેત્રમાં
ચાલુ ચોવીસીના ૧૭ મા તીર્થંકર.

મહવ્વચ્ચ. ત્રિ० (મહવ્વચ્ચ) પાંચ મહાવ્રત-
૩૫ ધર્મ.

મહવ્વચ્ચ. ન० (મહવ્વચ્ચ) સાધુનાં પાંચ મહા-
વ્રત; અહિંસાદિ પાંચ યમ; શ્રાવકનાં
અભ્યુત્થાનની અપેક્ષાએ મહાન્ વ્રત.

મહસ્તિવ. પુ० (મહસ્તિવ) છઠ્ઠા બળદેવ તથા
વાસુદેવના પિતાનું નામ.

મહસેણ. પુ० (મહસેણ) ૮ મા તીર્થંકરના
પિતા. (૨) છાન્ત હુબાર બળવાન
યાદવોના પ્રમુખ-અગ્રેસર. (૩) એ ના-
મનો એક આગળ પડતો રાજા. (૪) ન०
વન વિશેષ.

મહા. કી० (મહા) મધા નામનું નક્ષત્ર.

મહા. ત્રિ० (મહા) મોટું.

મહાઅરુણવર. પું० (મહાઅરુણવર) અરુણવર
સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

મહાઓષસ્સરા. કી० (મહાઓષસ્સરા) બલેન્દ્રની
સલામાંની એક ધંટા.

મહાકાંતાર. ન० (મહાકાંતાર) મોટું અરણ્ય.

મહાકાંચિય. પુ० (મહાકાંચિય) બ્યંતર દેવતાની
એક જાત.

મહાકચ્ચ. પું० (મહાકચ્ચ) નીલવંત પર્વતની
દક્ષિણે સીતા મહાનદીની ઉત્તરે બ્રહ્મ-
કૂટ પર્વતની પશ્ચિમે અને આદાવતી નદીની
પૂર્વે મહાવિદેહાન્તર્ગત ક્ષેત્ર વિશેષ. (૨)
દેવ વિશેષ.

મહાકચ્ચકૂટ. પુ० (મહાકચ્ચકૂટ) બ્રહ્મકૂટ
વખારા પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું ત્રીજું
કૂટ-શિખર.

મહાકચ્ચા. સ્ત્રી० (મહાકચ્ચા) મહોરગના
૬૬ અતિકાચની ત્રીજી અગ્રમહિષી. (૨)
મહાવિદેહની ૩૨ વિજયમાંની એક
વિજય.

મહાકરુહ. પુ० (મહાકરુહ) નિરયાવલિકા
સૂત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજા
શ્રેણિકના એક પુત્ર.

મહાકરુહા. કી० (મહાકરુહા) અતગઢ સૂત્રના
આઠમા વર્ણના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.
(૨) શ્રેણિક રાજાની એક રાણી.

મહાકવ્ય. પુ० (મહાકવ્ય) ગોશાળાના મતને
અનુસારે ત્રણ લાખ સર પરિમિત કાળ
વિભાગ.

મહાકવ્યસુત્ર. ન० (મહાકવ્યસૂત્ર) ૨૯ ઉત્કા-
લિક સૂત્રમાંનું ચોથું.

મહાકર્મ. ત્રિ० (મહાકર્મ) જેનાં કર્મ ધણાં
હોય તે.

મહાકાય. ત્રિ० (મહાકાય) જેનું શરીર
મોટું હોય તે. (૨) વાણવ્યતર દેવતાની
સાતમી જાત. (૩) ઉત્તર તરફના મહોરગ
જાતના વાણવ્યતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

મહાકાલ. પું० (મહાકાલ) ઉત્તર તરફના
પિશાચ જાતના બ્યંતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.
(૨) સાતમી નરકનો દક્ષિણ દિશામાં રહેલ
બીજો નરકવાસો. (૩) પરમાધામીની

એક જાત. (૪) આડમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૫) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાનમાંનું એક નિધાન કે જેમાં ધાતુની ખાણ સમધી હકીકત છે. (૬) વિદ્યંત તથા પ્રલંબન ઇંદ્રના લોકપાળનું નામ. (૭) વાયુકુમાર જાતિના ઇંદ્રનું નામ. (૮) દારિકાની બહારનું એક રમશાન. (૯) ૮૮ માંનો ૫૭ મો ગ્રહ. (૧૦) નિર્યા-વલિકાના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૧૧) રાજા શ્રેણિકના એક પુત્ર. (૧૨) દક્ષિણ લવણસમુદ્રના દેવ.

મહાકાલગ. પું (મહાકાલક) એ નામનો એક ગ્રહ.

મહાકાલેન્દ્ર. પું (મહાકાલેન્દ્ર) વ્યતર જાતિનો ઇંદ્ર; ઉત્તરના પિશાચ દેવોનો મન્દ્ર.

મહાકાલી. સ્ત્રી (મહાકાલી) શ્રેણિક રાજાની એક રાણી. (૨) અંતગઢ સૂત્રના આડમા વર્ણના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) સુમતિનાથજીની દેવીનું નામ.

મહાકાલિયાહા. સ્ત્રી (મહાકાલિયા) એ નામની એક નદી કે જે મેરૂના ઉત્તરે રક્તા નદીને મળે છે.

મહાકારિષ્ઠ. ત્રિ (મહાક્રિય) જેની ક્રિયા મોટી હોય તે; મોટી ક્રિયા કરનાર.

મહાકુંડલ. પું (મહાકુલલ) એ નામનો એક સમુદ્ર.

મહાકુંડલવર. પું (મહાકુલલવર) મહાકુંડલ સમુદ્રનો આધિપતિ દેવતા.

મહાકુસુદ. નં (મહાકુસુદ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાકુલ. ત્રિ (મહાકુલ) પ્રશસ્ત કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

મહાગંગા. સ્ત્રી (મહાગંગા) સાત ગંગાઓની એક મહાગંગા; ગોશાળાના મતાનુસાર એક કાળવિલાસ.

મહાગિરિ. પું (મહાગિરિ) કૌંડિન્યના શિષ્ય મહાગિરિ નામના એક નિદ્રવ. (૨) સ્થૂ-

લિલદ્રના દશ પૂર્વધારી એક શિષ્ય. (૩) મેરૂ પર્વત.

મહાગોવ. પું (મહાગોષ) મહાન્ રક્ષક. (૨) તીર્થંકર દેવ.

મહાગ્રહ. પું (મહાગ્રહ) મહાગ્રહ; ભૌમાદિ ૮૮ મહાગ્રહ.

મહાઘોસ. પું (મહાઘોષ) જમ્બૂદીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૧૨ મા તીર્થંકર. (૨) નં પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું

એક વિમાન. (૪) પું ગદ ઉત્સર્પિણીના સાતમા કુલકર. (૫) ઉત્તર તરફના સ્તનિતકુમાર જાતના લવનપતિ દેવતાનો ઇન્દ્ર. (૬) નારી જતા નારકીને મોટી બમ પાડી રોકી રાખનાર પરમાધામીની પદરમી જાત.

મહાઘોસા. સ્ત્રી (મહાઘોષા) ઇશાનેન્દ્રઆદિની ધટાનું નામ.

મહાચંદ્ર. પું (મહાચંદ્ર) જમ્બૂદીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૮ મા તીર્થંકર.

મહાજવલ. પું (મહાજલ) ખીજા તીર્થંકર અજિતનાથજીના પક્ષનું નામ.

મહાજળ. પું (મહાજન) ધણા માણસોનો સમુદાય, મહાજન.

મહાજસ. પું (મહાજસ) જમ્બૂદીપના ઐરવતક્ષેત્રમાં થનાર ચોથા તીર્થંકર. (૨) આદિત્યશાની ગાદીએ આવેલ મહાયશ. (૩) ત્રિ મહાયશસ્ત્રી.

મહાજાત. સ્ત્રી (મહાજાતિ) ગુહમ જાતના વૃક્ષની એક જાત.

મહાજાળ. નં (મહાજાન) મોટું વાહન. (૨) ચારિત્ર; સંયમ. (૩) પું મોક્ષ; મુક્તિ.

મહાજુમ્મ. નં (મહાજુમ્મ) રાશિ વિશેષ; એક પ્રકારની સંખ્યા.

મહાજુમ્મસય. ન૦ (મહાજુમ્મસય) ભગવતી
સૂત્રનું ૪૦ મુ સ્થાનક.

મહાભંધિયાવસ્ત. ન૦ (મહાભંધિકાવર્ત) મહા-
યુદ્ધ દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) પુ૦
ધોષ તથા મહાધોષ ઇંદ્રના લોકપાળનું
નામ.

મહાણસ. ન૦ (મહાણસ) રસોડું.

મહાણસસાલા. સ્ત્રી૦ (મહાણસસાલા) રસોડું,
ભોજનગૃહ.

મહાણસિચ્છ. પુ૦ (મહાણસિક) રમોઢઓ;
રાંધનાર.

મહાણસિગિયા. સ્ત્રી૦ (મહાણસિગિયા) રસો-
ડામાં કામ કરનાર દાસી; રસોઢઆણી.

મહાણસિણી. સ્ત્રી૦ (મહાણસિણી) રાંધનારી,
ભોજનશાળામાં કામ કરનારી દાસી.

મહાણિજ્જરા સ્ત્રી૦ (મહાણિજ્જરા) કર્મની
મોટી નિર્જરા, ધણી કર્મોનો ક્ષય કરવો તે.

મહાણીલ. ન૦ (મહાણીલ) એક જાતનો મણિ,
નીલમ. (૨) ત્રિ૦ અતિ નીલવર્ણવાળા.

મહાણુભાગ. ત્રિ૦ } (મહાણુભાગ) અત્યંત

મહાણુમાય. } ભાગ્યવાન; પુણ્યાત્મા.

મહાણુમાવ. ત્રિ૦ (મહાણુમાવ) મહા પ્રભા-
વશાળી; તેજસ્વી.

મહાતમપ્પહા. સ્ત્રી૦ (મહાતમપ્રમા) સાતમી
નરક.

મહાતીરા. સ્ત્રી૦ (મહાતીરા) એ નામની એક
નદી કે જે મેરૂની ઉત્તરે રક્તા નદીને
મળે છે.

મહાવંડય. પુ૦ (મહાવંડક) મહાન વિસ્તા-
રવાળુ વર્ણન. (૨) પદ્મવણાના ત્રીજા
પદના સત્તાવીસમા દ્વારનું નામ.

મહાદામદ્ધિ. પુ૦ (મહાદામાર્થિન) } ઇશાને-
મહાદામદ્ધિ. પુ૦ (મહાદામદ્ધિ) } ન્દ્રની

વૃષભ સેનાનો અધિપતિ.

મહાતુકર. ત્રિ૦ (મહાતુકર) ધણુંજ કહણ;
ન થઈ શકે તેવું.

મહાતુક્લ. ન૦ (મહાતુક્લ) અત્યંત દુઃખ.

મહાદુમ પુ૦ (મહાદુમ) મોટું વૃક્ષ. (૨)

આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)

વૈરોચનાના પાયદળ સેનાનો અધિપતિ.

મહાદુમસેણ. પુ૦ (મહાદુમસેન) અણ્ણતરો-

વવાઈ સૂત્રના બીજા વર્ગના નવમા અ-

ધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની

ધારણી રાણીનો પુત્ર.

મહાધણ. પુ૦ (મહાધણ) અળદવના એક
પુત્ર.

મહાભંધિયાવસ્ત. પુ૦ (મહાભંધિકાવર્ત) સ્તનિત
કુમારોના લોકપાળનું નામ.

મહાનલિણ. પુ૦ (મહાનલિણ) સાતમા દેવ-
લોકનું એક વિમાન.

મહાનિજ્જર. ત્રિ૦ (મહાનિર્જર) કર્મની ધણી
નિર્જરા કરનાર.

મહાનિજ્જરા. સ્ત્રી૦ (મહાનિર્જરા) અત્યંત ક-
ર્મોનો ક્ષય; ધણી કર્મની નિર્જરા.

મહાનિજ્ઞામય. પુ૦ (મહાનિર્જામક) શ્રેષ્ઠ ક-
ર્ણધાર.

મહાનિનાદ. } ત્રિ૦ (મહાનિનાદ) પ્રખ્યાત;
મહાનિનાય. } પ્રસિદ્ધ.

મહાનિમિત્ત. ન૦ (મહાનિમિત્ત) અષ્ટાંગ નિ-
મિત્ત શાસ્ત્ર. (૨) મોટું નિમિત્ત-
કારણ.

મહાનિરય. પુ૦ (મહાનિરય) વિશાળ નરક-
નરકવાસો.

મહાનિસીહ. ન૦ (મહાનિશીય) એ નામનું
એક કાલિક સૂત્ર-શાસ્ત્ર.

મહાનિધિ. પુ૦ (મહાનિધિ) ચક્રવર્તિનું મોટું
નિધાન કે જેની નવ જોજનની લગભગ
પહોળાઈ છે અને જેમાં ચક્રવર્તીની સર્વ
સંપત્તિનો સમાવેશ થાય છે.

મહાનીલા. સ્ત્રી૦ (મહાનીલા) મહાનીલા ના-
મની એક નદી કે જે મેરૂની ઉત્તરે રક્તા
નદીને મળે છે.

મહાપદ્મ. પુ૦ (મહાપદ્મ) મહા હિમવત પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ. (૨) પુષ્કલાવતી વિજયની પુરિકિણી નગરીનો એ નામનો એક રાજા. (૩) વર્તમાન અવસર્પિણીના નવમા ચક્રવર્તી. (૪) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાનમાંનું પાંચમું નિધાન કે જેમાં સર્વ જાતના વસ્ત્રોની નિષ્પત્તિ થાય છે. (૫) જમ્બૂદીપના ભરતખંડમાં થનાર પ્રથમ તીર્થંકર. (૬) ગોશાળાના ભાવી અવતારનું નામ. (૭) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૮) રાજા શ્રેણિકના એક પોત. (૯) વૃક્ષ વિશેષ.

મહાપદ્મદહ. પુ૦ (મહાપદ્મદહ) મહા હિમવત પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ.

મહાપદ્મા. ક્ષી૦ (મહાપદ્મા) રાજા શ્રેણિકની એક પુત્રવધૂ.

મહાપદ્મકલાણ. ન૦ (મહાપદ્મકલાણ) ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૨૯ મું સૂત્ર.

મહાપદ્મવસાણ. ન૦ (મહાપદ્મવસાણ) કર્મનો અત્યંત ક્ષય; કર્મનો સર્વથા છેડા લેવાતો.

મહાપદ્મણ. ન૦ (મહાપદ્મ) મોટું શહેર.

મહાપદ્મણ. ત્રિ૦ (મહાપદ્મ) જેની પ્રજા ઘણી વિશાળ હોય તે.

મહાપદ્મણવણ. ક્ષી૦ (મહાપદ્મણવણ) ૨૯ ઉત્કલિક સૂત્રમાંનું ૬ મું સૂત્ર

મહાપદ્મથાણ. ન૦ (મહાપદ્મથાણ) મહાન પ્રસ્થાન; દીર્ઘયાત્રા.

મહાપદ્મ. ત્રિ૦ (મહાપદ્મ) વિશાળ પ્રજા-શુદ્ધિવાળો.

મહાપદ્મ. ન૦ (મહાપદ્મ) એક દેવ વિમાન.

મહાપદ્મ. પુ૦ (મહાપદ્મ) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની એક વિજય. (૨) તે વિજયનો રાજા.

મહાપદ્મ. ક્ષી૦ (મહાપદ્મ) જુઓ “ મહાપદ્મ ” શબ્દ.

મહાપરિણા. ક્ષી૦ (મહાપરિણા) આચારાંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુતરકંધનું નવમું અધ્યયન.

મહાપદ્મ. પુ૦ (મહાપદ્મ) મ્હોટો રસ્તો; રાજમાર્ગ.

મહાપાણ. ન૦ (મહાપાણ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાપાયાલ. પુ૦ (મહાપાયાલ) લવણ સમુદ્રમાંના પાનાલકલશા કે જે એક લાખ જોળનના ઉંડા છે.

મહાપાલિ. ક્ષી૦ (મહાપાલિ) સાગરોપમ પરિમિત ભવ સ્થિતિ.

મહાપાવા. ક્ષી૦ (મહાપાવા) મહાપાનકી સ્ત્રી.

મહાપિંડ. પુ૦ (મહાપિંડ) બાપના મ્હોટા ભાઈ; ભાઈ.

મહાપુંડ. ન૦ (મહાપુંડ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન કે જેના દેવતાનું આયુષ્ય ૧૨ સાગરોપમ છે.

મહાપુંડ. ન૦ (મહાપુંડ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાપુંડરીય. પુ૦ (મહાપુંડરીય) રૂકિમ પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ. (૨) ન૦ શ્વેત કમળ. (૩) પુ૦ અહ વિશેષ.

મહાપુંડરીયદહ. પુ૦ (મહાપુંડરીયદહ) રૂપી પર્વત ઉપરનો એક દ્રહ.

મહાપુરા. ક્ષી૦ (મહાપુરા) મહાપદ્માવિજયની મુખ્ય નગરી-રાજધાની.

મહાપુરિસ. પુ૦ (મહાપુરિસ) મહાત્મા પુરૂષ. (૨) કિપુરિસ જાતિના વ્યતર દેવતાના ઈર્દ્રનું નામ.

મહાપુંડરીય. ન૦ (મહાપુંડરીય) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) શ્વેત કમળ

મહાવલ. ત્રિ૦ (મહાવલ) અત્યંત બળવાન; મહા પરાક્રમી. (૨) પુ૦ જમ્બૂદીપના ઔરવતક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૨૩ મા તીર્થંકર. (૩) ભરતની ગાદીએ અતિબળ પછી આવેલ પુરૂષ. (૪) એક કુમાર. (૫) મલ્લિનાથના પૂર્વ-ભવનું નામ. (૬) ભરતક્ષેત્રના ભાવી છઠ્ઠા વાસુદેવ.

મહાવાહુ. પું (મહાવાહુ) આવતી ચોવીસીના ચોથા વાસુદેવ. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહ-ક્ષેત્રના એક વાસુદેવ.

મહામહ. પું (મહામહ) મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું એક તપ.

મહામહપડિમા. સ્ત્રી (મહામહપ્રતિમા) વ્રત વિશેષ; કાઉસગ્ય ધ્યાનક્રમ એક વ્રત.

મહામહા. સ્ત્રી (મહામહા) પૂર્વ આદિ દરેક દિશામાં એકેક અહોરાત્ર કાઉસગ્ય કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરતી તે; આર પડિમામાંની ત્રીજી પડિમા.

મહામાગ. ત્રિ (મહામાગ) મ્હોટા ભાગ્યવાળો; લોકપૂજ્ય; શ્રેષ્ઠ.

મહામાળા. સ્ત્રી (મહામાળા) એ નામની એક નદી કે જે મેરુની ઉત્તરે રક્તાવતી નદીને મળે છે.

મહામીમ પું (મહામીત્ર) ઉત્તર તરફના રાક્ષસ દેવનાઓનો ઈન્દ્ર. (૨) આવતી ચોવીસીના આઠમા પ્રતિવાસુદેવ.

મહામીમતેજ. પું (મહામીમતેજ) એક કુલ-ગરનું નામ.

મહામોયા. સ્ત્રી (મહામોગા) એક મહાનદી.

મહામંત્રિ. પું (મહામન્ત્રિ) મુખ્યમંત્રી; વડો પ્રધાન. (૨) હાથી સૈન્યના અધ્યક્ષ.

મહામહતા. } સ્ત્રી (મહામહતા) અતગ-
મહામહયા. } મૂત્રના સાતમા વર્ગના સા-
તમા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેષ્ઠ શઙ્ખની એક રાણી.

મહામાતૃય. ત્રિ (મહામાતૃક) ખાનદાન માતાના દીકરા.

મહામાતૃયા. સ્ત્રી (મહામાતૃકા) માની મ્હોટી બહેન. (૨) મોટીમા.

મહામાઠર. પું (મહામાઠર) ઈશાનેન્દ્રની રથ સેનાનો અધિપતિ.

મહામાણસ. પું (મહામાનવ) ૮૪ લાખ મહાકલ્પોનો એક મહામાનસ; ગોશા-ળાના મતાનુસાર એક કાળ વિભાગ.

મહામોહ. પું (મહામોહ) ભારે મોહકર્મ; મહા મોહનીય.

મહાયસ. ત્રિ (મહાયસા) મહાયશસ્ત્રી. (૨) પું અતીત ઉત્સર્પિણીના ચોથા તીર્થંકર.

મહારંમ. પું (મહારમ્મ) મોટા આરભ.

મહારહ. ત્રિ (મહારથ) મોટા રથવાળો. (૨) પું કૃષ્ણ વાસુદેવ.

મહારાય. પું (મહારાજ) મોટો રાજા (૨) લોકપાળ દેવ.

મહારિહ. ત્રિ (મહાર્હ) કિ મતી.

મહારોક્રમ. પું (મહારોક) સાતમી નરકનો ચોથો નરકાવાસો.

મહાર્જંજર. પું (મહાર્જર) પાણીનો મોટો ધડો.

મહાલય. પું નં (મહાલય) ઉત્સવોનું સ્થાન. (૨) મોટું સ્થાન. (૩) ત્રિ મોટા શરીરવાળું.

મહાલય. ત્રિ (મહત્) મોટું; વિશાળ

મહાલયા. સ્ત્રી (મહતી) મોટી; વિશાળ.
મહાલિયા. }

મહાજોદિગ્મચક્ષ. પું (મહાજોદિતાક્ષ) વૈરા-ચન ઈન્દ્રના પાડા લક્ષ્મીનો અધિપતિ.

મહાચક્ર. પું (મહાચક્ષ) પૂર્વ મહાવિદેહની દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી ત્રીજી વિ-જ્ય. (૨) તે વિજ્યનો રાજા.

મહાચક્રા. સ્ત્રી (મહાચક્ષા) મહાચક્ષા ના-મની એક વિજ્ય.

મહાચવ્વ. પું (મહાચવ્ર) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર ખાંડવાની સીનોદ્ધ મુખ્યતર તરફથી ત્રીજી વિજ્ય. (૨) તે વિજ્યનો રાજા.

મહાચવ્વા. સ્ત્રી (મહાચવ્રા) જુઓ “ મહા-વપ્પ ” શબ્દ.

મહાવાહ. પું (મહાવાયુ) ઈશાનેન્દ્રના ઘોડે-સ્વાર લક્ષ્મીનો અધિપતિ.

મહાવાય. પું (મહાવાત) ધોરવાયુ; તોફાની પવન.

મહાવિજય. સ્ત્રી૦ (મહાવિક્રિતિ) મધુ, માંસ, મધ, માખણ આદિ વિકારજનક વસ્તુ.

મહાવિજયપુષ્પોત્તરવર્ડિસય. પું૦ (મહાવિજય-પુષ્પોત્તરવર્તસક) એ નામનું દશમા દેવ-લોકનું એક વિમાન કે જ્યાં મહાવીર-સ્વામી પૂર્વભવમાં દેવતા રૂપે હતા.

મહાવિજયા. સ્ત્રી૦ (મહાવિજયા) મિષ્ટાન્ન વિશેષ; મીઠાઈની એક જાત.

મહાવિદેહ. પું૦ (મહાવિદેહ) મહાવિદેહ નામે કર્મભૂમિનું એક ક્ષેત્ર કે જ્યાં સદા ચોથા આરા જેવો અવસ્થિતકાળ છે. (૨) ત્રિ૦ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં રહેનાર મનુષ્ય.

મહાવિદેહવાસ. પું૦ (મહાવિદેહવર્ષ) મહાવિદેહ ક્ષેત્ર.

મહાવિમાણ. ન૦ (મહાવિમાન) મહાકુંડું વિમાન, (૨) ચાર લોકપાળના વિમાનોનું નામ.

મહાવીર. પું૦ (મહાવીર) ભગવાન મહાવીર-સ્વામી; ચોવીસમા તીર્થંકર. (૨) મોટો શરવીર; કષાયાદિ દોષને છૂતનાર.

મહાવીરચુદ્ધ. સ્ત્રી૦ (મહાવીરચુદ્ધિ) મહાવીરની સ્તુતિ જેમા છે એવું સુયગડાંગ સૂત્રનું છંદુ અધ્યયન.

મહાવીરિ. સ્ત્રી૦ (મહાવીરિ) મોટો માર્ગ. (૨) મોક્ષ માર્ગ.

મહાવેયણા. સ્ત્રી૦ (મહાવેદના) અતિશય દુઃખ.

મહાવ્યય. ન૦ (મહાવ્રત) જુઓ “મહાવ્યય” શબ્દ

મહાસંહિ. સ્ત્રી૦ (મહાસંહિ) એક વિદ્યા-ધરતી સ્ત્રી.

મહાસમ્મ. પું૦ (મહાસર્મ) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાસંહિ. ત્રિ૦ (મહાસંહિ) મોટી શ્રદ્ધાવાળા.

મહાસયગ. પું૦ (મહાસતક) શ્રી મહાવીર સ્વામીના દશ આવકમાંના આઠમા આવક.

મહાસામાણ. ન૦ (મહાસમાન) એક દેવ વિમાન.

મહાસામાણિયવિમાન. ન૦ (મહાસામાનિકવિમાન) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાસિલ્લાકંઠય. પું૦ (મહાસિલ્લાકંઠય) એક રાજની સ્થાને કાળિક રાજના બચાવ માટે ચમરેદ્ર અને શંકેદ્ર તરફથી યોજવામાં આવેલ એ નામનો એક સંગ્રામ.

મહાસીહ. પું૦ (મહાસિંહ) એક રાજ; જહા વાસુદેવના પિતા.

મહાસીહનિકીલિય. ન૦ (મહાસિંહનિકીલિય) એ નામનું એક નપ કે જે ચાર પરિ-પાટીદારા છ વર્ષ, એ માસ અને ચાર દિવસે પૂર્ણ થાય છે.

મહાસીહસેણ. પું૦ (મહાસિંહસેન) અણ્ણતરો-વગાઈ સૂત્રના ખીજ વગેના ૧૨ મા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર.

મહાસુક. પું૦ (મહાસુક) સાતમા દેવલોક (૨) સાતમા દેવલોકનો ઈંદ્ર. (૩) સાતમા દેવલોકમા રહેનાર દેવતા. (૪) સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહાસુકક. પું૦ (મહાસુક) અર્તિ ઉજવળ સૂર્ય અને ચન્દ્ર.

મહાસુકકલ્પ. પું૦ (મહાસુકકલ્પ) સાતમા દેવલોક.

મહાસુકકય ત્રિ૦ (મહાસુકક) સાતમા દેવલોકના ઈંદ્ર સંબંધી.

મહાસુમિણ. પું૦ } (મહાસુમ) મોટા સ્વપ્ન, તીર્થંકર વગેરેની માતા ત્રિ૦ } સિંહ વગેરેનાં સ્વપ્નમાં જુએ છે તે.

મહાસુવ્યય. પું૦ (મહાસુવત) એ નામનો એક આવક.

મહાસુવ્યા. સ્ત્રી૦ (મહાસુવત) ભગવાન નેમિનાથની એક આવિકા.

મહાસેન. પું૦ (મહાસેન) ઉત્તર તરફના કાલક જાતિના વ્યંતર દેવતાનો ઈંદ્ર.

મહાસેવ. પું (મહાસેવ) ગત અવસર્પિણીના સાતમા કુચકર. (૨) જંબૂદ્વીપના ઔરવ-તક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ૧૫ માં તીર્થકર. (૩) અણ્વતરોત્તવાષ સૂત્રના બીજા વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેણિક રાગની ધારણી રા-ણીનો પુત્ર. (૫) ઔરવ્રહ્મક્ષેત્રના બાવી ૧૦ માં તીર્થકર. (૬) ૫૬ હજાર બળ-વાન્ વીરોના નાયક મહાસેન કુમાર. (૭) નં એક વન.

મહાસેવકયહ. પું (મહાસેવકયહ) નિરયાવ-લિકાસૂત્રના દશમા અધ્યયનનું નામ.

મહાસેવકયહા. સ્ત્રી (મહાસેવકયહા) અતગડ-સૂત્રના આઠમા વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાગની એક રાણી.

મહાસેવ. પું (મહાસેવ) ઉત્તર તરફના કુબ્જાં જાતના વ્યતર દેવતાનો ઇંદ્ર.

મહાસૌદામ. પું (મહાસૌદામ) વેરાચન ઇંદ્રના ધૌડેર્યાર લશ્કરનો આધપતિ.

મહાહરિ. પું (મહાહરિ) ૧૦ માં ચક્રવર્તીના પિતા.

મહાહિમવંત. પું (મહાહિમવંત) મહાહિમવત નામનો હેમવય ક્ષેત્રની સરહદ ઉપરનો વર્ષધર પર્વત.

મહાહિમવંતકૂડ. પું (મહાહિમવંતકૂડ) મહા હિમવત પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું બીજું કૂટ-શિખર.

મહિંદ. પું (મહેન્દ્ર) સાતમા મુહૂર્તનું નામ. (૨) એક પર્વત. (૩) રેહિણી, જ્યેષ્ઠા આદિ નક્ષત્રમાં થયેલ ઉત્પાત કે જે વ-પાંતી શુભ નિશાની છે. (૪) નં છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન. (૫) પું ઔરવ-તક્ષેત્રના બાવી પંદરમા તીર્થકર. (૬) ત્રિં ધણું મોટું.

મહિંદવંત. નં (મહેન્દ્રવંત) છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહિંદવંત. પું (મહેન્દ્રવંત) એક હજાર થોળનની ઉંચી ઈંદ્રધ્વજ. (૨) નં પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહિંદુત્તરવડિસગ. નં (મહેન્દ્રોત્તરાવતસક) છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

મહિંદુ. ત્રિં (મહેન્દ્ર) મહત્વાકાંક્ષી.

મહિંદુ. ત્રિં () જાશ જાંટીને સં-સ્કારિત કરેલું.

મહિત. ત્રિં (મહિત) સ્તુતિ કરેલ. (૨) પૂજન કરેલ.

મહિત્ય. પું (મહીત્ય) એક પ્રકારનો ગુચ્છ.

મહિમ. પું (મહિમ) મહોત્સવ, મહિમા.

મહિય. ત્રિં (મહિય) મથન કરેલ; કચરી નાખેલ.

મહિય. ત્રિં (મહિત) વિભૂષિત; સુશોભિત. (૨) પૂજિત. (૩) નં આરમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૪) પૂજન; સત્કાર.

મહિયા. સ્ત્રી (મહિકા) ઝાકળ; ધુંવર.

મહિલા. સ્ત્રી (મહિલા) સ્ત્રી, નારી.

મહિલાયૂમ. પું (મહિલાયૂમ) કૂવા વગે-
મહિલિયા. સ્ત્રી (મહિલિકા) રેનો કાઠિ.

મહિલિયા. સ્ત્રી (મહિલા) નારી; સ્ત્રી.

મહિસ. પું (મહિસ) પાડો. (૨) બીજા દેવલોકના ઇન્દ્રનું ચિહ્ન. (૩) આરમા તીર્થકરનું લાંબન.

મહિસિંધ. ત્રિં (મહિસિંધ) લેંસ અને પાડને પાળનાર

મહિસી. સ્ત્રી (મહિષી) લેંસ. (૨) રાણી; પટ્ટારાણી.

મહિસ્સર. પું (મહેશ્વર) એક ઇન્દ્ર; જૂત-વાદિ દેવોનો ઉત્તર દિશાનો ઇન્દ્ર.

મહી. સ્ત્રી (મહી) પૃથ્વી; ધરતી. (૨) એક નદી.

મહીધર. પું (મહીધર) પર્વત; પહાડ.

મહીપદ. પું (મહીપતિ) મહીપતિ; રાજા.

મહીપાલ. પું (મહીપાલ) પૃથ્વીનું પાશન
કરનાર; રાજા.

મહીરહ. પું (મહીરહ) વૃક્ષ; ઝાડ.

મહીહર. પું (મહીહર) પર્વત.

મહુ. ન૦ (મહુ) મધ. (૨) મદિરા; દારૂ;
શરાબ. (૩) મધુપ્રમેહ; માંડી પચાળનો
રોગ. (૪) બ્રહ્મદત્ત નામે બારમા ચક્રવ-
ર્તીના એક મહેલનું નામ. (૫) સાધારણ
વનસ્પતિની એક જાત. (૬) ત્રિ૦ મધુર.
મહુચરી. સ્ત્રી૦ (મધુચરી) ભમરી. (૨)
ગોચરી.

મહુચાસવ. પું (મહુચાસવ) જેનું વચન
મધની માફક સર્વથા દોષોપશમક અને
આસ્વાદ્યનક હોય તે; લાઘવ વિશેષ
ધારક.

મહુકર. પું (મહુકર) ભમર; ભમરો.

મહુકરી. સ્ત્રી૦ (મધુકરી) ભમરી.

મહુકોસમ્. પું (મધુકોષક) મધનોડોપ;
મધપુડો.

મહુગાર. પું (મધુગાર) ભમરો.

મહુગુલિયા. સ્ત્રી૦ (મધુગુલિકા) એક જાતની
ગાળી.

મહુમેરમ્. પું (મધુમેરક) મદિરા વિશેષ.

મહુમેહ્યા. ન૦ (મધુમેહન) મધુ પ્રમેહ
નામનો રોગ.

મહુમેહિણિ. ત્રિ૦ (મધુમેહનિન) } મધના
મહુમેહિ. પું (મધુમેહિન) } જેવા માંડી
પેસાળવાળો-મધુપ્રમેહનો રોગી.

મહુયર. પું (મધુકર) ભમરો.

મહુયરવિન્નિ. સ્ત્રી૦ (મધુકરવિન્નિ) મધુકર
વૃત્તિ; સાધુએ ભમરાની માફક નિર્દોષ
વૃત્તિએ આહાર લેવો તે.

મહુર. ત્રિ૦ (મધુ) મીઠું; સ્વાદવાળું. (૨)
કર્ણપ્રિય. (૩) પું ગાયનનો એક ગુણ;
કાયલની પેઠે મધુર સ્વરે ગાવું તે. (૪)
એ નામનો એક અનાર્થ દેશ. (૫) ત્રિ૦
તે દેશમાં રહેનાર.

મહુરતણ. ન૦ (મધુરતણ) શતપુષ્પાનું વૃક્ષ;
પર્વત વનસ્પતિની એક જાત.

મહુરસા. સ્ત્રી૦ (મધુરસા) સાધારણ વન-
સ્પતિની એક જાત; મધુપર્ણિકા; ગફુચી.

મહુરસ્સરા. સ્ત્રી૦ (મધુરસ્સરા) દ્વીપકુમાર
દેવતા નામ.

મહુરા. સ્ત્રી૦ } (મધુરા) મધુરા નગરી.

મહુરી. સ્ત્રી૦ }

મહુસિંગી. સ્ત્રી૦ (મધુસિંગી) એ નામનું એક
કંદ; સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

મહુસિત્થ. પું (મધુસિત્થ) મીઠું. (૨)
માત્ર પગનાં તળીયાં બીનાં થાય તેટલો
ઝાદવ.

મહુસ્સવ. } પું (મહોત્સવ) મહાન ઉત્સવ;
મહુસવ } જલસો; મેલાવડો.

મહેસક્કલ. પું (મહેસાક્કલ) મહેશ્વર; સ્વામી;
મહાન ઐશ્વર્યવાન.

મહેસર. પું (મહેશ્વર) ઉત્તર તરફના
ભૂતવાદી જાતના વ્યંતર દેવતાનો ઇંદ્ર.

મહેસરદત્ત. પું (મહેશ્વરદત્ત) એક પુરોહિત.

મહેસિ. પું (મહેર્ષિ) મોટા ઋષિ; મહા
મુનિ. (૨) તીર્થંકર.

મહેસ્સર પું (મહેશ્વર) ઉત્તર તરફના
ભૂતવાદી જાતના વ્યંતર દેવતાઓનો ઇંદ્ર.

મહેસ્સરદત્ત. પું (મહેશ્વરદત્ત) એ નામનો
એક માણસ.

મહેસ્સરી. સ્ત્રી૦ (મહેશ્વરી) વિન્ધ્યાચળ
પાસેની એક નગરી.

મહોરગ. પું (મહોરગ) વાણવ્યંતર દેવતાની
એક જાત. (૨) એક પ્રકારનો સર્પ.

મહોરગકંઠ. પું (મહોરગકંઠ) રતનની એક જાત.

મહોરગપરિમલિ. પું (મહોરગપરિમલિ)
મહાસર્પની વિશેષ રચનાયુક્ત એક
નાટક; ૩૨ પ્રકારનાં નાટકમાંનું એક.

મહોરગી. સ્ત્રી૦ (મહોરગી) મોટી સર્પિણી;
નાગણી.

મા. ઘ૦ (મા) નિષેધાર્થક અવ્યય; નહીં.
 માદ. ક્ષી૦ (માતૃ) માતા; જનની; મા.
 માદ. ત્રિ૦ (માયિન્) માયાવી; કપટી;
 લુચ્ચો.
 માદુગ્ધા. ન૦ (માતૃસ્થાન) માયા, કપટ.
 માદય. ત્રિ૦ (માયિક) રીંછના વાળવાળું.
 (૨) માયાવી; કપટી. •
 માદય. ત્રિ૦ (માયિક) પ્રમાણપૂર્વક; હૃદમાં
 રહેલ; માનોપેન.
 માદય. ત્રિ૦ () જેમાં મોર-મજરી
 આવેલ હોય તે. (૨) વધારે વાળવાળું.
 માદુ. ત્રિ૦ (માયિન્) કપટી; માયાવી.
 માદુવાહ. પું૦ ક્ષી૦ (માતૃવાહ) લાકડામાં
 રહેનાર ધૂણો, ઉધાઇ વગેરે.
 માડ. ક્ષી૦ (માતૃ) માતા; જનની; મા.
 માડઘ. પું૦ ન૦ (માતૃક) અકાર આદિ
 જેનાળીશ અક્ષર.
 માડગાપય. ન૦ (માતૃકાપદ) સિદ્ધ શ્રેણિઆ
 અને મહુસ્સ સેણિઆ પરિકર્મનો પ્રથમ
 ભેદ.
 માડગામ. પું૦ (માતૃગામ) સ્ત્રી વર્ગ.
 માડયા. ક્ષી૦ (માતૃકા) માતા; મા; જનની.
 (૨) મૂછ-થોભા-કાતરા. (૩) માતૃકા-
 પદ; મૂળાક્ષર. (૪) સખી; સાહેલી.
 માડયાપદ. ન૦ (માતૃકાપદ) મૂળાક્ષર; અ-
 કારથી હકાર સુધી. (૨) સિધ્ધશ્રેણિ
 પરિકર્મનો એક ભેદ.
 માડલ. પું૦ (માતુલ) માતાનો ભાઇ;
 મામો.
 માડલિંગ. પું૦ (માતુલિંગ) બીજોરાનું ટક્ક.
 (૨) ન૦ બીજોરું. (૩) ખરબચ; કા-
 લિયું; તરબૂચ.
 માડલિંગી. ક્ષી૦ (માતુલિંગિક) બીજોરાનો
 ગુચ્છ.
 માડસ્તિયા. ક્ષી૦ (માતૃસ્ત) માતાની બહેન;
 માસી.

માડસ્તિયાપતિ. પું૦ (માતૃસ્તગતિ) માસીનો
 પતિ; માસો.
 માકંદિયપુત્ર. પું૦ (માકન્દિકપુત્ર) ભગવાન
 મહાવીર સ્વામીના એક શિષ્ય.
 માકંદિ. ન૦ (માકંદિન્) માકંદીના પુત્ર જિ-
 નરક્ષ અને જિનપાળકના અધિકારવાળું
 જાતાસૂત્રનું નવમું અધ્યયન.
 માકંદિયદારય. પું૦ (માકન્દિકદારક) માકંદિ-
 કના પુત્ર જિનરક્ષ અને જિનપાળ.
 માગધ. પું૦ (માગધ) લવણ સમુદ્રમાં રહેલું
 તીર્થ વિશેષ.
 માગધ. ત્રિ૦ (માગધ) મગધ દેશમાં રહે-
 નાર. (૨) પું૦ શ્રીમતોની સ્તુતિ કર-
 નારા ભાટ ચારણ વિગેરે. (૩) ન૦
 સમુદ્ર અને ગંગા નદીના સંગમને ટેકાણે
 આવેલું મગધ નામે એક તીર્થ.
 માગધક. ત્રિ૦ (માગધક) મગધદેશ સંબંધી;
 મગધ દેશનું.
 માગધતિત્થ. ન૦ (માગધતીર્થ) ગંગા નદીને
 લવણ સમુદ્રના સંગમ વિભાગમાં આવેલું
 એક તીર્થ.
 માગધતિત્થકુમાર. પું૦ (માગધતીર્થકુમાર)
 મગધ નામના તીર્થનો અધિપતિ દેવતા.
 માગધપત્થ. પું૦ (માગધપત્થ) મગધદેશ
 પ્રસિદ્ધ પાથો; ધાન્ય માપ વિશેષ.
 માગધિય. ત્રિ૦ (માગધિક) મગધ દેશનું;
 મગધ દેશ સંબંધી.
 માગધિયા. ક્ષી૦ (માગધિકા) મગધ દેશની
 ભાષા. (૨) મગધ દેશની ગાથા બનાવ-
 વાની અને જાણવાની કળા.
 માગધર્ષ. ક્ષી૦ (માગધર્ષી) આઠ કૃષ્ણરાજ-
 માંની એક. (૨) સાતમી નરકનું નામ.
 માગધતી. ક્ષી૦ (માગધતી) સાતમી નરકનું
 નામ.
 માડંબિય. પું૦ (માઢમ્બિક) જેની આસપાસ
 નજીકમાં નગરાદિ નથી તે મંડળ અને

તેનો અધિપતિ માહરિક. (૨) માંબની
અવસ્થા કરનાર-શેઠ. (૩) માંડવીઓ:
ચુંગીવાળો; જકોત લેનાર.

માહર. પું (માહર) સંભૂતાવજ્યના ગોત્રનું
નામ. (૨) માંડરશાસ્ત્ર; સોળતત્ત્વ સ્થાપક
નાયશાસ્ત્ર. (૩) શકેન્દ્રના રથની મેનાનો
અધિપતિ.

માહરી. સ્ત્રી (માહરી) એક પ્રકારની વનસ્પતિ.

માઢી. સ્ત્રી (માઢી) કવચ; અપ્તર.

માણ. પું ન (માન) ધાન્યાદિને માપવાનું
સાધન-પાલી, માપ વગેરે. (૨) શરીરનું
શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણ; પાણીથી ભરેલ કુડમાં
માણસને બેસાડતાં એક દ્રોણ પાણી
બહાર નીકળે તો તે પુરૂષ માનોયેત
કહેવાય. (૩) આદર; સત્કાર: પૂજન. (૪)
પ્રત્યક્ષાદિ પ્રમાણ કે જેનાથી વસ્તુનું જ્ઞાન
થઈ શકે. (૫) સંખ્યારૂપ પરિમાણ. (૬)
અહંકાર; અભિમાન; ગર્વ. (૭) અહ-
કાર કરી આહાર લેવો તે; ઉપાયબાના
૧૬ દોષમાંનો આઠમો દોષ

માણકસાહ. ત્રિ (માનકષાયિન) અહંકાર
રૂપી કષાયવાળુ.

માણકસાય. પું (માનકષાય) અહંકાર રૂપ
કષાય.

માણાણ. ન (માન) સત્કાર. પૂજન.
આદરમાન.

માણાણિજ્ઞ. ત્રિ (માનનીય) માનવા યોગ્ય.

માણપિંડ. પું (માનપિંડ) કોઈ સાધુ અ-
ભિમાન કરી અમુક ઇચ્છિત આહાર લઈ
આવે તે માનપિંડ; ઉપાયણનો આ-
ઠમો દોષ.

માણવ. પું (માનવ) મનુષ્ય. (૨) જીવનું
એક નામ. (૩) ભગવાન મહાવીરનો
એક ગણ.

માણવશ્યા. સ્ત્રી (માનવતી) એ નામની
એક નગરી.

માણવગ. પું (માણવક) એ નામનો ગ્રહ.
(૨) ચક્રવર્તીનાં નવ નિધાનમાંનું એક કે
જેમાં હથીઆર વગેરે યુદ્ધની સામગ્રી
તથા સોનું, રૂપુ, મણિ, મોતી વગેરે સંપ-
ત્તિનો સંગ્રહ અને તેની ઉત્પત્તિની હકી-
કત હોય છે. (૩) સૌધર્મ દેવલોકનો
એક ચૈત્ય સ્તંભ.

માણવગણ. પું (માનવગણ) એ નામનો
મહાવીર સ્વામીનો એક ગણ

માણવશ્ચિય. પું (માનવશ્ચયિક) જાતિ કુળ
આદિના મદદથી લાગતી ક્રિયા; નવમુ
ક્રિયાસ્થાનક.

માણવય. પું (માણવક) ૪૬ મા ગ્રહનું
નામ. (૨) એક સાધન અને દિવ્ય ચૈત્ય
સ્તંભનું નામ. (૩) બાળક.

માણવયચેદય. પું (માણવકચેત્ય) સુધર્માં
સભામાનો એક સ્તંભ કે જેમાં અર્હતની
દાદા રહે છે.

માણવી. સ્ત્રી (માણવી) મનુષ્યણી; સ્ત્રી.

માણસ. ન (માનસ) મન. (૨) ત્રિ મ-
નમા ઉત્પન્ન થતું; મન સંબંધી. (૩)
પું માન સરોવર.

માણસિય. ત્રિ (માનસિક) મન સંબંધી;
માનસિક.

માણાવાહ. ત્રિ (માનવાદિન) અહંકારી.

માણિ. ત્રિ (માનિન) અભિમાની. (૨) ક-
અવિજ્ઞાના વૈતાલ્ય ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું
ચોથું કૂટ.

માણિક્ક. ન (માણિક્ય) ગ્રવાહીર; માણેક.

માણિમહ. પું (માણિમદ્) ધક્કુ સમુદ્રના અ-
ધિપતિ દેવતાનું નામ. (૨) પુષ્પિકાસુત્રનું
છતું અધ્યયન. (૩) મિથિલા નગરીની
બહારનું એક ચૈત્ય-ઉદ્યાન. (૪) ઉત્તર
તરફના યક્ષ જાતિના વ્યંતર દેવતાઓનો
ઇન્દ્ર.

માણિમહાકવિ. પું (માણિમદ્કવિ) વૈતાલ્ય પ-
ર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

માર્ગશિલ્પ. ત્રિ० (માનિત્ર) માન આપેલ; સ્વા-
ગતાદિ સત્કાર કરેલ.

માર્ગશિલ્પ. ત્રિ० (માનિત્ર) અહિકારી.

માર્ગશિલ્પ. પુ० (માનોન્માન) માપ અને
તોલ.

માર્ગશિલ્પ. ન० (માનોન્માનિક) માન
ઉન્માન કરવાનું સ્થાન.

માર્ગશિલ્પ. ન० (માનોન્માનિકસ્થાન)
તોલ માપનું સ્થાન. (૨) ઘોડા દોડાવ-
વાની જગા.

માર્ગસ. ત્રિ० (માનુષ) મનુષ્ય સમ્બંધી.

માર્ગસુત્તર. પુ० (માનુષોત્તર) માનુષોત્તર
પર્યંત કે જે પુષ્કરાદ્યને ફરતો છે અને
અદીક્ષીપતી સીમા જળાવે છે (૨)
નં એ નામનું એક વિમાન.

માર્ગસાંતર. પુ० (માનુષોત્તર) એ નામનું
ખીજ દેવકાંકનું એક વિમાન. (૨)
માનુષોત્તર નામે અદીક્ષીપતે ફરતો
પર્યંત.

માર્ગસ. ત્રિ० (માનુષ) મનુષ્યસમ્બંધી.

માર્ગ. પું० (માત્ર) હાથી. (૨) ચક્રળ.

માતા. સ્ત્રી० (માતૃ) માતા; જનની.

માતુલિંગ. ન० (માતુલિંગ) ખીજોરાનું વૃક્ષ.

માન. ત્રિ० (માન્ય) માનનીય.

માન. પુ० (માન) ગર્વ; અભિમાન.

માનવચિત્ર. પું० (માનવત્વચિત્ર) અભિમાન
વડે અન્યને હાથપુ તે; નવમુ ક્રિયાસ્થાનક.

માનિ. ત્રિ० (માનિત્ર) માનવાળું.

મામક. ત્રિ० (મામક) મારૂં મારૂં કરનાર;
મમતાવાળો.

મામગ. ત્રિ० (મામક) મારૂં, મત્સઅંધી. (૨)
સાધુને પોતાને ધેર આવવાની મનાઈ
કરનાર. (૩) પું० મામો; માતાનો હાઈ.
(૪) ત્રિ० મમતાવાળો.

મામાય. ત્રિ० (મામાક) ‘ મા ’ ‘ મા ’
બોલનાર; નિવારક.

મામિયા. } સ્ત્રી० () મામી; મા-
મામી. } માની સ્ત્રી.

માય. ત્રિ० (માત) સમાઈ ગયેલ.

માય. ન० (માત્ર) સફળતા; સંપૂર્ણતા.
(૨) અવધારણ.

માયંગ. પું० (માતંગ) સાતમા તીર્થકર સુ-
પાર્થનાથજીના યક્ષનું નામ. (૨) શ્રી મ-
હાવીર પ્રભુના યક્ષનું નામ.

માયંજળ. પુ० (માત્રાજ્ઞ) રમણીયવિજયની
પશ્ચિમ સરહદ ઉપરનો વખારા પર્યંત.

માયંડ. પુ० (માર્તંડ) સૂર્ય.

માયંદિ. પુ० (માકન્દિ) ચંપા નગરીનો
માકંદી નામનો સાર્થવાહ.

માયંદિય. પું० (માકન્દિક) માકન્દિક પુત્ર
નામના એક જૈન મુનિ

માયગા. } ત્રિ० (માત્રાજ્ઞ) આહારાદિની
માયજ. } માત્રાને-પરિમાણને જાણનાર.

માયરા. } સ્ત્રી० (માતૃ) મા. માતા.
માયા. }

માયા. સ્ત્રી० (માત્રા) પરિમાણ; મર્યાદા;
પ્રમાણ. (૨) ઘોડુ; અદપ.

માયા. સ્ત્રી० (માયા) કપટ; છળ; લુપ્તમાઈ.
(૨) જગદંબા; ખીજના મતમાં મનાયેલી
સસાર ઉત્પન્ન કરનાર શક્તિ. (૩) માયા
કપટ કરી આદાર લેવો તે; ઉપાયણના
૧૬ દોષમાંનો ૧૪ મો દોષ.

માયાકસાઈ. ત્રિ० (માયાક્રવાચિન્) માયાકપ
કથાયવાળો.

માયામોસ. પું० નં } (માયામૃષ્ટા) કપટ
માયામોસા. સ્ત્રી० } સહિત જુલ; ૧૭ મુ
પાપસ્થાનક.

માયાવત્તિય. પુ० (માયાવત્તિય) } અગ્ની-
માયાવત્તિયા. સ્ત્રી० (માયાવત્તિયા) } ચારમુ
ક્રિયાસ્થાનક, માયા કપટથી લાગતી
ક્રિયા.

માયાચિ. ત્રિ० (માયાચિન્) આવાવી; કપટી.

માયાવિન્નિ. સ્ત્રી (માયાવૃત્તિ) ચિંતવતું કંઈ,
ખોલતું કંઈ અને કરતું કંઈ તે; ૧૧ મુ
ક્રિયાસ્થાનક

માયાસત્ત્વ. નં (માયાસત્ત્વ) માયારૂપી શબ્દ;
ત્રણ શબ્દમાત્ર એક.

માયિ. ત્રિં (માયિન્) માયાવી, કપટી.

માયિભિચ્છવિદ્ધિ. ત્રિં (માયિભિચ્છાદિ) ક-
પટસહિત મિથ્યાદષ્ટિવાળો.

માર. પું (માર) મૃત્યુ; મરણ; નાશ. (૨)
કામદેવ; મદન. (૩) સંસાર. (૪) ચોથી
નરકનો એક નરકવાસો. (૫) મણિનું
એક લક્ષણ. (૬) યમ. (૭) ત્રિં મારનાર.

મારઘ. ત્રિં } (મારક) મારનાર; ધાનકી.
મારગ

મારણ. નં (મારણ) મારતું; નાશ કરવો.

મારણંતિય. ત્રિં (મારણાન્તિક) મરણના અ-
ન્તમાં થતું; મૃત્યુ વખતે કરવામાં આવતું.
(૨) પું મરણસમયનું દુઃખ. (૩) મૃત્યુ
વખતે જીવના પ્રદેશ શરીર બહાર નીકળે
તે; સાત સમુદ્ધાતમાંની ત્રીજી મારણાં-
નિક સમુદ્ધાત.

મારણંતિયકર્મ. નં (મારણાન્તિકકર્મ) મરણને
છેડે વેદાંતો લેવોપગ્રાદિ કર્મ.

મારણંતિયસમુદ્ધાત. પું (મારણાન્તિકસમુદ્ધાત)
મરણ પ્રસંગે જીવ પ્રદેશનું શરીરથી બહાર
નીકળતું અને આયુષ્ય કર્મનું નિર્જરતું તે.

મારણય. ત્રિં (મારણક) મારનાર; હિંસક.

મારણયા. } સ્ત્રી (મારણા) માર મારવો તે.
મારણા. }

મારા. સ્ત્રી (મારા) પ્રાણીવધનું સ્થાન.

મારાપવિમત્તિ. સ્ત્રી (મારાપ્રવિમત્તિ) મારા
જળથર વિશેષની રચના યુક્ત નાટક-
વિધિ; નાટકના ૩૨ પ્રકારમાંનો એક.

મારિ. સ્ત્રી (મારિ) મહામારી; મરકી; પ્લેગ.

મારિણી. સ્ત્રી (મારિણી) એ નામનો શુભ;
વનરપતિની એક જાત.

મારી. સ્ત્રી (મારી) મહામારી; પ્લેગ;
મરકી.

માર્ય. પું (માર્ય) પવન; હવા. (૨)
સંવર્તક નામનો વાયરો.

માલ. પું (માલ) માળ; મેડી; મજલો.
(૨) વનરપતિ વિશેષ. (૩) માંચી; આ-
સન વિશેષ.

માલઈ. સ્ત્રી (માલતી) માલતી; પુષ્પક્ષતા.

માલંકાર. પું (માલંકાર) વૈજયંત છદ્મના
હાથી સેન્યનો અધિપતિ.

માલંગ. પું (માલક) પ્રાસાદ વિશેષ.

માલણિયા. સ્ત્રી (માલનીયા) કિરણ.

માલમુકુટ. નં (માલમુકુટ) માળા સહિત
મુગટ.

માલવ. પું (માલવ) એ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

માલવઘ. ત્રિં (માલવજ) માલવ દેશમાં
જન્મેષ્ઠ મનુષ્ય.

માલવંત. પું (માલ્યવત્) માલ્યવત નામે
એક પર્વત. (૨) દિરણ્યવય ક્ષેત્રના મધ્ય
ભાગમાંનો વાટલો વેતાલ્ય પર્વત. (૩)
મેરૂ પર્વતને વાયુ ખુણે આવેન માલ્યવન
નામનો એક વખારા પર્વત. (૪) ઉત્તર
કુરૂ ક્ષેત્રમાંનો એક વ્હ કે જેની બે
બાજુએ ૨૦ કંચન પર્વત છે.

માલવંતકૂટ. પું (માલ્યવકૂટ) માલ્યવન
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું પીઠું કૂટ.

માલવંતપરિયાગ. } પું (માલ્યવપરિયાગ)
માલવંતપરિયાય. } એ નામનો એક
પર્વત.

માલવિણી. સ્ત્રી (માલવિની) ક્ષિપિ વિશેષ.

માલા. સ્ત્રી (માલા) કૂચ વગેરેની માળા.
(૨) પંકિત. હાર. (૩) સમૂહ. (૪) વ-
હાણ ઉપરનો માળ-મજલો.

માલાકારિયા. સ્ત્રી (માલાકારિકા) માળા
બનાવનાર; માળણ.

મલ્લાભાર. પું. (મલ્લાભાર) માળા બનાવનાર; માળી.

માલિ. પું. (માલિ) એક પ્રકારનો સર્પ; ફેણ વગરનો સર્પ. (૨) શ્રેણિ; પંક્તિ. (૩) વનસ્પતિ વિશેષ. (૪) માળતીનું વૃક્ષ કે જેની નીચે નવમા તીર્થકરને શાન ઉપજે.

માલિઘર. નં. (માલિઘર) માનિધર; મંડપ વિશેષ.

માલિજા. નં. (માલીય) એક જૈન મુનિ કુળ.

માલિણી. સ્ત્રી. (માલિની) શોભિતી.

માલિય. ત્રિ. (માલિક) મેઘવાળું ધર. (૨) તૃણ વિશેષ.

માલિય. ત્રિ. (માલિત) ધારણ કરેલ.

માલિયા. સ્ત્રી. (માલિકા) પગનું આભરણ; અગ્રીયાં (૨) માળા.

માલુગા સ્ત્રી. (માલુકા) તણ ઇંદ્રિયવાળા જીવની એક જાત.

માલુય. પું. (માલુક) એક ઠડીપાવાળા વૃક્ષની એક જાત.

માલુયા. સ્ત્રી. (માલુકા) વેણડી; લતા. (૨) એક જાતની લતા. (૩) તણ ઇંદ્રિયવાળા જીવની એક જાત.

માલોહટ. ત્રિ. (માલાહટ) માળ ઉપરથી આજેલું. (૨) પું. ગૃહસ્થ માળ ઉપરથી કોઈ ચીજ ઉતારી આણી સાધુને ઘોષણે તે; આકરનો એક દોષ; ઉદ્ભવનના ૧૬ દોષમાંનો તેરમો દોષ.

માસ. પું. (માસ) મહિનો. (૨) સોનારૂપાને માપવાનું સાધન; માસો; પાંચરતિ પરિમિત એક વર્ષ. (૩) પર્વજન્મનું વૃક્ષ. (૪) સમય; કાળ.

માસ. પું. (માષ) અડધ; એક પ્રકારનું ધાન્ય. (૨) અનાયદેશ વિશેષ.

માસંમાસેજં. ઇ. (માસંમાસે) મહિનો મહિનો; મહિના ઉપર મહિનો.

માસકવ્ય. પું. (માસકવ્ય) શેષકાળ; સાધુએ ચોમાસા સિવાય એક ગામમાં એક માસ ઉપરાંત ન રહેવું એવો નિયમ.

માસકલમણ. નં. (માસકલમણ) એક માસનું તપ; એક મહિનાના ઉપવાસ કરવા તે.

માસતુલ. પું. (માસતુલ) માસતુલ નામના એક મુનિ.

માસદ. પું. નં. (માસદ) માસનો અર્ધ ભાગ; ૧૫ દિવસ. (૨) પચવાડીઆના ઉપવાસ કરવા તે.

માસપચણી. સ્ત્રી. (માસપચી) એક પ્રકારની સાધારણ વનસ્પતિ; માપાણી.

માસપરિવટ્ટા. સ્ત્રી. (માસપરિવટ્ટા) ભગદેશની રાજધાની.

માસપૂરિયા. સ્ત્રી. (માસપૂરિકા) એક જૈન મુનિની શાખા.

માસાળ. નં. () વિચ્છેદ ગયેલ બારમા દૃષ્ટિગદ્ધ અગના બીજા વિભાગ સત્રનો સાતમો ભેદ.

માસાવજી. સ્ત્રી. (માસાવજી) એક પ્રકારની વેલ.

માસિય. ત્રિ. (માસિક) એક માસ સંબધી; મહિનાનું.

માસિયમત્ત. પું. નં. (માસિકમત્ત) મહિનાના ઉપવાસ કરવા તે.

માસિયા. સ્ત્રી. (માસિકી) બિઝપુ-સાધુની બાર પડિમામાંની પહેલી પડિમા; જેમાં એક માસ સુધી એક દાન અથવા અને એક દાન પાણી ઉપરાંત વધારે આહાર લેવાય નહીં. (૨) એક માસની સંલેખણા-સંચારો.

માહ. પું. (માષ) માધ મહિનો.

માહ્ય. પું. (માહ્ય) આહાર. (૨) કોઈને પણ ન હજો એવો ઉપદેશ કરનાર સાધુ. (૨) ન હજો એ ઉપદેશને અનુસરનાર શ્રાવક. (૪) વિપાકસત્રનું એ નામનું પાંચમું અધ્યયન. (૫) ત્રિ. અર્ધસક.

માહવકુંડ. નં (માહવકુંડ) આહવકુંડ.
માહવકુંડ. નં (માહવકુંડ) આહવકુંડ નામનું
એક નગર.

માહવકુંડગામ. પું (માહવકુંડગામ) એ
નામનું એક નગર.

માહવકુંડપુર. નં (માહવકુંડપુર) આહવકુંડ
વસ્તીનું એક શહેર કે જેમાં મહાવીર
સ્વામીના પ્રથમ પિતા ઋષભદત્ત આહવકુંડ
અને દેવાનંદ આહવકુંડ રહેતા હતા.

માહણી સ્ત્રી (માહણી) આહવકુંડની સ્ત્રી.

માહણ્ય. પું નં (માહણ્ય) માહણ્ય;
પ્રભાવ; મહિમા.

માહલ. પું (માહલ) ચોઈદ્રિય જીવની એક
ગત.

માહિદ. પું (માહેદ્ર) ચોથા દેવલોકનું
નામ. (૨) ચોથા દેવલોકનો ઇન્દ્ર. (૩)
ચોથા દેવલોકના દેવતા. (૪) એક અહો-
રાત્રના ત્રીશ મુહૂર્તમાંના સાતમા મુહૂર્તનું
નામ. (૫) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
(૬) ૧૪ મા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વ જીવનું
નામ. (૭) સાતમા તીર્થંકરને પ્રથમ
શિક્ષા આપનાર.

માહિદકવ્ય. પું (માહેન્દ્રકવ્ય) ચોથા દેવ-
લોકનું નામ.

માહી. સ્ત્રી (માષી) માષ માસની પૂર્ણિમા.

માહુર. ત્રિ (માયુર) મયુરા નગરીમાં ઉ-
ત્પન્ન થયેલ; મયુરાનું.

માહુર. નં (માહુર) મેવો. (૨) ત્રિ મયુર
રસવાળું.

માહેસરી. સ્ત્રી (માહેષરી) એક પ્રકારની
લિપિ.

મિહ. સ્ત્રી (મુદ) માટી; ધળ.

મિહ. ત્રિ (મુદ) કામળ; સુવાળું.

મિહકાલુણિયા. સ્ત્રી (મુદકાલુણિકા) કામળ
તથા દયા ઉપજે એવી કથા; ઇષ્ટ જ-
નનો શોક.

મિજા. સ્ત્રી (મિજા) મીઠ; અંદરનું સર્વ.
(૨) પીઠ. (૩) શરીરની અંદરનો અવયવ.

મિજિયા. સ્ત્રી (મિજિયા) પદાર્થની અંદરનો
ભાગ.

મિઠ. પું () હાથીનો માવત. (૨)
ત્રિ મીઠુ; અનિષ્ટ.

મિઠ. પું (મેઠ) મેઠો; ઘેટો.

મિઠવમુહ પું (મેઠવમુહ) એ નામનો એક
અનાયદેશ.

મિઠવિસાયા. સ્ત્રી (મેઠવિસાયા) મેઠાના
શીંગડા જેવી શિખવાળી વનસ્પતિ;
આવળ.

મિઠિયગામ. પું (મેઠિયગામ) એ નામનું
એક નગર જ્યાં રેવતી આશાપતણી વ-
સતી હતી

મિઠા. પું (મુઠ) હરિણ; મૃગ. (૨) પહેલા
દેવલોકના ઇન્દ્રનું ચિહ્ન.

મિઠવારિયા. સ્ત્રી (મુઠવારિયા) હરિણની માદક
વનના એકાન્ત પ્રદેશમાં નિરપાધિકપણે
હરિણની ચિંતા કર્યા ત્રિના રહેતું તે.

મિઠવઘા. સ્ત્રી (મુઠવઘા) ઉનાળામાં
ખારબાંમમાં ફરતી પાણી જેવું દેખાય તે.

મિઠવસુ. પું (મુઠવસુ) મૃગના માંસનું
લક્ષણ કરનાર તાપસ; તાપસનો એક
વર્ગ.

મિઠવહ. પું (મુઠવહ) સિંહ.

મિઠવણ. નં (મુઠવણ) પરદેશી રાજાની સે-
વકિયા નગરી ॥ ઇશાનખુણાનું એક વન.

મિઠવાકુંડી. સ્ત્રી (મુઠવાકુંડી) કડવા ફળ-
વાળી એક વનસ્પતિ.

મિઠવ. નં (મુઠવ) શિકાર.

મિઠાસિર. નં (મુઠાસિર) એ નામનું નક્ષત્ર.

મિઠાસીસ. નં (મુઠાસીસ) હરણનું મસ્તક.

મિઠાલી. સ્ત્રી (મુઠાલી) જમૂદીપના ભરત-
ખંડમાં ચનાર ૧૮ મા તીર્થંકરના પૂર્વ-
જીવનું નામ.

મિત્રાવર્ણ. } ક્રી० (મૃગાવલી) કોશામ્બી
મિત્રાવલી. } નગરીના રાજાની પદરાણીનું
નામ.

મિત્રાહિષ. પું० (મૃગાહિષ) સિંહ.

મિત્રી. ક્રી० (મૃગી) મૃગથી; હરણી. (૨)
એક પ્રકારની વિદ્યા.

મિત્રઃ. પું० (મિત્રેચ્છ) અનાય; શિષ્ય;
મહેચ્છ.

મિત્રઃ. ત્રિ० (મિત્ર્યા) મિત્રાત્વી; મિત્રા-
દષ્ટિ; સત્યપર વિશ્વાસ નહિ રાખનાર.
(૨) મિત્રાત્વ; વિપરીત માન્યતા. (૩)
મિત્રાત્વ નામે મોહનીય કર્મની એક
પ્રકૃતિ. (૪) મિત્રાત્વ નામે પ્રથમ ગુણ-
આન. (૫) નં અસત્ય વચન.

મિત્રઃકાર. પું० (મિત્ર્યાકાર) સાધુને કંઈ
પણ હોય હાથે ત્યારે મિત્રામિત્રકાર
હેતુ તે; સામાચારીનો સાતમે પ્રકાર.

મિત્રઃજાત. ક્રી० (મિત્ર્યાજાતિ) અનાયંગતિ.

મિત્રઃક્ત. નં (મિત્ર્યાત્વ) મિત્રાત્વ મોહ-
નીયના ઉદયથી વિપરીત શ્રદ્ધા-માન્યતા
થાય તે. (૨) વિનાશિપણું; ખોટાપણું.
(૩) સત્ય ધર્મનો અવિશ્વાસ.

મિત્રઃક્તકિરિયા. ક્રી० (મિત્ર્યાત્વકિરિયા) વિ-
પરીત શ્રદ્ધાનરૂપ જીવ વ્યાપાર; મિત્રા-
ત્વથી હામતી ક્રિયા-કર્મબંધ.

મિત્રઃક્તમોહણિય. નં (મિત્ર્યાત્વમોહણીય)
દર્શન મોહનીયની એક પ્રકૃતિ કે જે
ચોક્કાણીયા રસવાળી અશુદ્ધ ઈશ્વરચરણ
હોય છે.

મિત્રઃક્તવેદ્યા. ત્રિ० (મિત્ર્યાત્વવેદ્ય) મિ-
ત્રાત્વ વેદનાર; મિત્રાદષ્ટિ.

મિત્રઃર્ણસા. નં (મિત્ર્યાર્ણ) મિત્રાત્વ
દર્શન; અસ-માન્યતા.

મિત્રઃર્ણિદ્ધિ. ત્રિ० (મિત્ર્યાર્ણિદ્ધિ) મિત્રાદષ્ટિ;
ખોટી માન્યતાવાળો

મિત્રઃર્ણિય. નં (મિત્રેર્ણિય) લસણ.

મિત્રઃ. જન (મિત્ર્યા) અસત્ય; ખોટું.
(૨) વિપરીત. (૩) નિષ્ફળ. (૪)
મિત્રાત્વ; વિપરીત શ્રદ્ધાન.

મિત્રઃકાર. પું० (મિત્ર્યાકાર) મિત્રામિ-
ત્રકાર હેતુ તે.

મિત્રઃર્ણસા. પું० (મિત્ર્યાર્ણસા) નિષ્પ્રયોજન
આત્મા દંડાય તે.

મિત્રઃર્ણસા. નં (મિત્ર્યાર્ણસા) અતત્ત્વમાં
તત્ત્વનું જ્ઞાન; વિપરીત શુદ્ધિ.

મિત્રઃર્ણસા. ક્રી० (મિત્ર્યાર્ણસા)
અસત્ય દર્શન સેવવાથી કર્મબંધ
થાય તે.

મિત્રઃર્ણસા. નં (મિત્ર્યાર્ણસા)
વારંવાર મિત્રા દર્શનથી અનંતકરણમાં
શલ્ય સમાન દુઃખ દે તે; ૧૮ મું પાપ
સ્થાનક.

મિત્રઃર્ણિદ્ધિ. ત્રિ० (મિત્ર્યાર્ણિદ્ધિ) મિત્રાદષ્ટિ;
વિપરીત દષ્ટિવાળો; મિત્રાત્વી.

મિત્રઃર્ણિદ્ધિ. ત્રિ० (મિત્ર્યાર્ણિદ્ધિ) જેની
દષ્ટિ મિત્રાત્વ યુક્ત હોય તે.

મિત્રઃર્ણા. નં (મિત્ર્યાર્ણ) અસત્યજ્ઞાન;
અજ્ઞાન.

મિત્રઃર્ણસુ. નં (મિત્ર્યાર્ણસુ) અસત્ય શાસ્ત્ર;
મિત્રાદષ્ટિ પ્રણીત શાસ્ત્ર.

મિત્ર. ત્રિ० (મિત્ર) પ્રમાણપૂર્વક થયેલું
હોય તે; પરિમિત; મર્યાદિત.

મિત્ર. ત્રિ० (મિત્ર) મરી ગયેલ.

મિત્રર્ણિદ્ધિ. પું० (મિત્રર્ણિદ્ધિ) મિત્રકર્તા પાછળ
ત્રીજો કે નવમે દિવસે શ્મશાનમાં પિડ
અર્પણ કરવામાં આવે તે.

મિત્રર્ણિ. ત્રિ० (મિત્રર્ણિ) જીવ અંતુકાના
પર્વ સમાન છે એવા મતવાળો.

મિત્ર. પું० નં (મિત્ર) મિત્ર; દોસ્ત. (૨)
અનુરાધા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩)
નવ નિધાનમાંનું એક. (૪) ત્રીજા મુદ્દ-
તનું નામ.

મિત્રકેસી. કી૦ (મિત્રકેસી) રૂચક પર્વતપર રહેનારી એક દિશાકુમારી દેવી.
 મિત્રગા. કી૦ (મિત્રગા) બર્ધાદ્રના લોકપાળ સોમની અગ્રમહિષી.
 મિત્રાંદિ. પુ૦ (મિત્રાંદિ) એક રાજનું નામ.
 મિત્રદામ. પું૦ (મિત્રદામ) ગધ ઉત્સર્પિણી કાળના પ્રથમ કુલકરનું નામ.
 મિત્રદોષવલિય. ન૦ (મિત્રદોષવલિય) મિત્રાદિ સંબંધી જનનો થોડો અપરંપર થતાં તેને કારે શિક્ષા કરવાથી લાગતી ક્રિયા; દશમું ક્રિયાસ્થાનક.
 મિત્રદર્શિ. પુ (મિત્રદર્શિ) મિત્ર નામે નિધાન.
 મિત્રદાહણ. પું૦ (મિત્રદાહણ) આત્મી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર પ્રથમ કુલકરનું નામ.
 મિત્રસિરી. પું૦ (મિત્રસી) એ નામનો એક આવક.
 મિત્રા. કી૦ (માત્રા) પદ્મિભાણુ.
 મિત્રિય. ન૦ (મિત્રિય) વાસુદેવની શાખા (૨) નિ૦ તે શાખામાં જન્મેલ.
 મિત્રી. કી૦ (મિત્રી) મિત્રતા; દોસ્તી.
 મિત્રુર. વિ૦ (મિત્રુર) સિન્ધ; ચીકણુ. (૨) ક્રોમળ; લક્ષ્યું.
 મિત્રિંદ. પું૦ (મિત્રિંદ) માટીનો પીંડો.
 મિત્રમય. વિ૦ (મિત્રમય) માટીનું.
 મિત્ર. પું૦ (મિત્ર) હરિણ; મૃગલો (૨) વનસ્પતિ વિશેષ. (૩) શરીરે કૃશ અને બીકણુ મૃગ જાતનો હાથી. (૪) પામર; અર; પશુ.
 મિત્ર. વિ૦ (મિત્ર) મરેલ.
 મિત્ર. વિ૦ (મિત્ર) પરિમિત; મર્યાદિત; માનોપેત; નિયમિત.
 મિત્રક. પું૦ (મિત્રક) મૃગના ચિહ્નવાળું ચંદ્રનું ચિહ્ન.
 મિત્રગ. વિ૦ (મિત્રગ) મરેલું; જીવરહિત થયેલ.

મિત્રગીચ. વિ૦ (મિત્રગીચ) મૃગમદ-કસ્તુરી જેવી ગંધવાળુ. (૨) દેવકુર ઉત્તરકુરના મનુષ્યોની એક જાત.
 મિત્રગામ. પું૦ (મિત્રગામ) એ નામનું એક ગામ.
 મિત્રગામ. ન૦ (મિત્રગામ) જંગલના પ્રાણીઓ ગામમાં-વસતિમાં આવે તેનું કૃત જાણુ. વાની નિધા.
 મિત્રજોમિષ્ટ. ન૦ (મિત્રજોમિષ્ટ) મૃગના વાળનું બનાવેલ સૂત્ર.
 મિત્રજા. ન૦ (મિત્રજા) વીનીલય નગરીની બહાર ઇશાન ખુણામાં આવેલ એ નામનું એક ઉદ્યાન.
 મિત્રજા. વિ૦ (મિત્રજા) આત્મા આદિ પદાર્થોને પરિમિત માનનાર.
 મિત્રજાહણ. પું૦ (મિત્રજાહણ) આગામી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર પ્રથમ કુલકર.
 મિત્રજીવિ. કી૦ (મિત્રજીવિ) શુક્ર પ્રહની એક પ્રકારની ગાત.
 મિત્રસિર. ન૦ (મિત્રસિર) એ નામનું એક નક્ષત્ર.
 મિત્રા. કી૦ (મિત્રા) બલભદ્ર રાજની રાણી; મૃગાપુત્રની માતા. (૨) એક રાજની રાણી; મૃગલોહીઆની મા.
 મિત્રાહણ. પું૦ (મિત્રાહણ) મહારાણીનો પુત્ર.
 મિત્રાપુત્ર. પું૦ (મિત્રાપુત્ર) બલભદ્ર રાજનો કુમાર, જેનું અપર નામ બલશ્રી હતું અને ઘણા વેરાગ્યથી જેણે દીક્ષા લીધી હતી. (૨) વિપાક સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ.
 મિત્રાચર. કી૦ (મિત્રાચર) પ્રથમ વાસુદેવની માતા. (૨) રાજ સતાનીકની પદ્મરાણીનું નામ.
 મિત્રિય. પું૦ ન૦ (મિત્રિય) મરી; તિફાનું ઝાક. (૨) મર્યાદા.

મિલનશુ. પું નં (મ્લેચ્છ) અનાર્થ; ૨લેચ્છ.

મિલન નં (મિલન) મળવું; ભેટવું.

મિલન. ત્રિં (મ્લાન) સુકાષ્ઠ ગયેલ; કર-
માઈ ગયેલ.

મિલનશુ. પું (મ્લેચ્છ) અનાર્થ; ૨લેચ્છ.

મિલિય. ત્રિં (મિલિત) મળેલું.

મિલેચ્છ. પું (મ્લેચ્છ) અનાર્થ.

મિટ્ટેવ. પું (મૃતેવ) માટીનો લેપ.

મિથ. ઇં (ઇથ) સમાન અર્થમાં વપરાતું
ઉપમા વાચી અવ્યય.

મિસાં. પું () નાટ્યનો એક ભેદ.

મિસ્સ. ત્રિં (મિશ્ર) મળેલ; મિશ્રણ થએલ.
(૨) નં ત્રીજું મિશ્ર ગુણસ્થાનક.

મિસ્સકાલ. પું (મિશ્રકાલ) મિશ્રકાળ;
અમુક ગતિમાં અમુક સમયે જીવ સમૂહ
હોય તેમાથી થોડા નીકળી ગયા હોય
અને થોડા બીજા નવા ઉપજ્યા હોય તે
મિશ્રકાળ.

મિસ્સકેસાં. સ્ત્રીં (મિશ્રકેસી) ઉત્તર દિશાના
ચક્ર પર્વતપર વસનારી આઠ દિશાકુમારી
માંની બીજી.

મિસ્સજાણ. નં (મિશ્રજાતિક) સાધુ અને
ગૃહસ્થ બન્ને માટે બનાવેલ આહારાદિ
લેવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ.

મિસ્સિય. ત્રિં (મિશ્રિત) ૫૨૨૫૨ મળી
ગયેલું.

મિહિલા. સ્ત્રીં (મિથિલા) એ નામની પ્ર-
સિદ્ધ વિદેહ દેશની નગરી.

મિહુ. ઇં (મિયસ) ૫૨૨૫૨.

મિહુણ. નં (મિહુન) જોડી; જોડું. (૨)
સ્ત્રી અને પુરુષની જોડ.

મિહો. ઇં (મિયસ) ૫૨૨૫૨; અન્યોન્ય.

મીણ. પું (મીન) માછલું.

મીણા. સ્ત્રીં (મેનકા) વૈદાયનેદ્રની પ્રથમ
અમ્બમહિષી.

મીસ. ત્રિં (મિશ્ર) ૫૨૨૫૨ મળી ગયેલું;
ભેગસેળ. (૨) મિશ્રસ્કંધ-લક્ષર વિગેરે.

(૩) અનુગામી અને અનાનુગામીરૂપ મિશ્ર

અવધિજ્ઞાન. (૪) ત્રીજું મિશ્ર ગુણસ્થાન.

(૫) મિશ્ર મોહનીય; દર્શન મોહનીયની
એક પ્રકૃતિ. (૬) મિશ્રયોગ; ઉદારિકર્મ

એ શરીરનો સાથે વ્યાપાર.

મીસકાલ. પું (મિશ્રકાલ) જીવો “મિસ્સ-
કાલ” શબ્દ.

મીસજાય. પું (મિશ્રજાત) જીવો “મિસ્સ-
જાણ” શબ્દ.

મીસવહ્ણયોગ. પું (મિશ્રાક્રમયોગ) મિશ્ર-
વચન યોગ; સત્ય અસત્ય મિશ્રિત વચન
વ્યાપાર.

મીસાપરિણય. ત્રિં (મિશ્રપરિણત) મિશ્રભાવે
પરિણત પુદ્ગળ; જે પુદ્ગળ જીવે લાઇને
છોડ્યા છે તે જ્યાં સુધી અન્ય ભાવને
પામ્યા ન હોય ત્યાં સુધી મિશ્ર પરિણત.

મીસિય. ત્રિં (મિશ્રિત) ૫૨૨૫૨ મળી
ગયેલું.

મીસીકય. ત્રિં (મિશ્રીકૃત) મિશ્ર કરેલ.

મીસીમાવ. પું (મિશ્રીમાવ) ભેગસેળ;
એકતપલું.

મુગ્ધં. પું (મુદ્ધ) મુદ્ધં; ઢોલક.

મુગ્ધમ. પું () મિથ્યાજ્ઞાન.

મુદ. ત્રિં (મોચિત) છોડનાર.

મુદ્ધ ત્રિં () ચોનિશુદ્ધ; નિર્દોષ
માતાવાળા.

મુદ્ધમ. ત્રિં (મુચિત) પ્રસન્ન; ખુશી થએલ.

મુદ્ધં. પું (મુદ્ધ) ઢોલક; તથા. (૨)

બાર દેવલોકના દેવતાના અવધિજ્ઞાનનો
આકાર.

મુદ્ધંપુલ્કર. પું નં (મુદ્ધંપુલ્કર) મુદ્ધંનો
ઉપરનો ભાગ.

મુદ્ધંલિયા. સ્ત્રીં () કોડી; મકોડી.

મુદ્ધં. સ્ત્રીં () કોડી.

મુદ્દલ. ત્રિ० (મુદ્દલ) અદ્ય વિકસ્વર; થોડું ખીલેલું.

મુંજ. પું० ન० (મુજ) એક પ્રકારનું ધાસ.

મુંજદ. ન० (મૌજકિન્) ગોત્ર વિશેષ. (૨) પું० સ્ત્રી० તે ગોત્રમાં હિતપત્ર થયેલ.

મુંજકાર. ત્રિ० (મુજકાર) મુંજ ધાસની દોરડી બનાવનાર.

મુંજપાડયાર. પું० (મુજપડુકાર) મુંજ નામના ધાસની પાડુકા, ચટાઇ, દોરડી વગેરે કારીગરી કરનાર.

મુંજપિચ્છિય. ત્રિ० (મુજપિચ્છિત) કટ્ટીને પિચ્છ જેવું બનાવેલ મુંજનું રંગોદરણ.

મુંજ. પું० ન० (મુજ) દ્રવ્યથી મસ્તકનો લોચ કરી, બાવથી પરિગ્રહનો ત્યાગ કરી દીક્ષા લેવી તે; દીક્ષિત થવું તે. (૨) ખુંટો; પશુને બાંધવાનો ખાલો. (૩) ત્રિ० કુંઠિત; અતીક્ષ્ણ.

મુંજકુડુચિ. પું० (મુજકુડુચિન્) બોદમતના સાધુ.

મુંજયા. ન० (મુજ્યા) મુંડન; મુગ્ધવતુ.

મુંજપરસુ. પું० (મુજપરશુ) તીક્ષ્ણ કુકાડો.

મુંજાચિય. ત્રિ० (મુજિત) મુગ્ધવેલો.

મુંજિ. ત્રિ० (મુજિન્) માથે મુકો કરનાર; મુગ્ધન કરનાર.

મુંજિષ્ઠ. ત્રિ० (મુજિષ્ઠ) મુગ્ધવેલ.

મુંજિયા. ન० (મુજિત્વ) મુગ્ધપણું; મસ્તક મુગ્ધાવનારનો બાવ.

મુકુલ. ન० (મુકલ) થોડું ઉઘડેલ; થોડી ખીલેલ કળી. (૨) વનસ્પતિ વિશેષ.

મુક્ક. ત્રિ० (મુક્) છોડી દિધેલ; છુટી ગયેલ; મુકાએલ. (૨) પું० કર્મથી છુટેલ; મુક્તાત્મા; સિદ્ધ.

મુક્કપક્ક. ત્રિ० (મુક્કપ) મુક્ત-પ્રુક્ષી પાંખવાળો.

મુક્કમઝક. પું० (મુક્કમઝક) બે હાથે ઉંચો કરેલ મુગટ; બે હાથની ઉંચાઇનું પરિમાણ.

મુક્કલયા. () સ્વતન્ત્ર; સ્વાધીન.

મુક્કાવલી. સ્ત્રી० (મુક્કાવલી) મુક્તાવલી હાર.

મુક્કેલુયા. ત્રિ० } (મુક્) જીવે લઇને મુ-
મુક્કેલુય. } કેલ; જીવે જન્મોત્તરમાં તળેલ.

મુક્ક. પું० (મોક્) મોક્ષ; કર્મથી સર્વથા છુટકારો; નવ તત્ત્વમાનું નવમું તત્ત્વ.

મુક્ક. ન० (મુક્) મુખ; મોં. (૨) વાજ્રની એક જાત. (૩) ગાડીનું ઢાંકણું.

મુક્કવીણિય. ત્રિ० (મુક્કવીણિક) મુખથી ક્ષુન્ધ વીણા જેવો શબ્દ કરનાર.

મુગુંવ. પું० (મુગ્વ) કિંચ વાજિત્ર. (૨) બગદેવ. (૩) વિષ્ણુ.

મુગુંસા. સ્ત્રી० () જુગપરિસર્પની એક જાત; છધુંદર.

મુગુંસિયા. સ્ત્રી० () છધુંદર.

મુગા. પું० (મુગ) મગ; એક પ્રકારનું ધાન્ય.

મુગાપચાણી. સ્ત્રી० (મુગપર્ણી) વનસ્પતિ વિશેષ; સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

મુગાર. પું० (મુગાર) હથેડા જેવું એક પ્રકારનું આયુધ. (૨) વૃક્ષ વિશેષ.

મુગાઝ. પું० (મુગલ) ચિત્રકૂટ પર્વતનું નામ.

મુગ્ધયા. સ્ત્રી० (મૂર્છના) જેથી રાગ વ્યાપ્ત થાય અને શ્રોતા મૂર્ચ્છિત થાય તેવી સ્વરની કર્મથી આરોહ અવરોહ રીતિ; ગાયનનું એક અંગ.

મુગ્ધા. સ્ત્રી० (મૂર્છા) મૂર્છા; બેશુદ્ધિ. (૨) વસ્તુને રક્ષા કરવાની ચિંતા. (૩) અવાજની મધુરતા; મૂર્ચ્છના. (૪) પ્રીતિ; શુદ્ધિ; આસક્તિ. (૫) લોભ; મમતાનો પર્યાય.

મુગ્ધિય. ત્રિ० (મૂર્ચ્છિત) મૂર્ચ્છિત થએલ; આસક્ત થએલ.

મુદ્ધ. ત્રિ० (મુદ્ધ) ચોરાએલું.

મુદ્ધિ. પું० સ્ત્રી० (મુદ્ધિ) મુદ્ધી; મુંક.

મુદ્ધિય. ત્રિ० (મૌદ્ધિક) મુદ્ધીથી લગનાર; મુદ્ધિ

મહાદિ. (૨) ન્હાનો ધણ; હુહારનું એક સાધન. (૩) એ નામના દેશમાં રહેનાર. (૪) એક મહા કે જેને બળદેવે માર્યો હતો. (૫) મુદ્ધિ સંબંધી.

મુદ્ધમાલ. પું () માદમેડી.

મુળાલ. પું નં. (મૂળાલ) કમળની નાળ; કમળની ડાંડલી. (૨) પદ્મકેશર; કમળતંતુ.

મુળાલિયા. સ્ત્રી (મૂળાલિકા) કમળની નાળ. (૨) કમળતંતુ; પદ્મકેશર.

મુળિ. પું (મુનિ) મુનિ; ઋષિ; સાધુ.

મુળિત. } ત્રિ (જ્ઞાત) બળેલું.

મુળિય. }

મુળિવેજયંત. પું (મુનિવેજયંત) મુનિ પ્રધાન; ઐષ મુનિ.

મુળિસુબ્ધ. પું (મુનિસુત) જન્મદીપના ભરતખંડના ચાલુ ચોવીસીના વીશમાં તીથેકરનું નામ. (૨) આવની ચોવીસીના ૧૧ માં તીથેકર.

મુત. ત્રિ (મુક) છૂટેલ; સ્વતંત્ર થયેલ; કર્મબંધનથી મુક્ત થયેલ.

મુત. નં (મૂત) મૂત; પેશાબ.

મુત. ત્રિ (મૂત) મૂર્તિમાન; સાકાર.

મુત્તા. સ્ત્રી (મુક્તા) મોતી.

મુત્તાજાલ. નં (મુક્તાજાલ) મોતીના સમૂહથી બનેલ આભરણ વિશેષ.

મુત્તાદામ નં (મુક્તાદામ) મોતીની માળા; મોતીનો હાર.

મુત્તાલય. પું (મુક્તાલય) સિદ્ધશિશુનું નામ.

મુત્તાવલિ. સ્ત્રી (મુક્તાવલિ) મુક્તાવલી હાર. (૨) તપ વિશેષ.

મુત્તાવલિપરિમલિ. પું (મુક્તાવલિપરિમલિ) મુક્તાવલિની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નાટક.

મુત્તાવલિહાર. પું (મુક્તાવલિહાર) મુક્તાવલી હાર.

મુત્તાવલી. સ્ત્રી (મુક્તાવલી) મોતીનો હાર.

મુત્તાવેયમલિય. ત્રિ (મુક્તાવેયમલિ) મોતીનો આપારી; ઝવેરી.

મુત્તાસુતિ. સ્ત્રી (મુક્તાસુતિ) બન્ને હાથનો સંપુટ કરી લલાટ પ્રદેશે લગાડવા તે; મુદ્રાનો એક પ્રકાર.

મુત્તિ. ત્રિ (મૂત્તિ) બહુમૂત રોગવાળો.

મુત્તિ. સ્ત્રી (મૂર્તિ) આકાર; આકૃતિ. (૨) શરીર; દેહ. (૩) મૂર્તિ પદાર્થ; આકાર-વાળી વસ્તુ.

મુત્તિ. સ્ત્રી (મુક્તિ) મોક્ષ; કર્મબંધનથી છૂટકારો. (૨) સિદ્ધશિશુ. (૩) નિર્દોષતા; તૃપ્તિનો અભાવ. (૪) નિસ્સંગતા.

મુત્તિય. નં (મૌક્તિક) મોતી.

મુત્તોલી. સ્ત્રી (મુક્તોલી) નીચે ઉપર સાંકડી અને વચમાં થોડી પહેળી કાઠી; ધાન્ય ભરવાનું સાધન.

મુદ્ધ. પું () અવગાહના ક્ષેત્રની અંદરના અને બહારના પુદ્ગળ લઘુ વૈક્રિય શરીર બનાવનાર જીવ.

મુદ્ધ. સ્ત્રી (મુદ્ધ) હર્ષ; ખુશી.

મુદ્ધામર. ત્રિ (મુક્ત) હર્ષજનક.

મુદ્ધિ. ત્રિ (મુદ્ધિ) હર્ષિત

મુદ્ધા. પું () જળજન્તુની એક જાતિ.

મુદ્ધ. પું (મુદ્ધ) એ નામનો ગુચ્છ.

મુદ્ધા. સ્ત્રી (મુદ્ધિકા) વીંટી; મુદ્ધિકા.

મુદ્ધ. સ્ત્રી (મુદ્ધ) વીંટી; અંગુડી. (૨) સિંકો; નામાક્ષર યુક્ત છાપ. (૩) સોના રૂપાનું નાણું. (૪) એક પ્રકારની યોગ મુદ્રા.

મુદ્ધિય. ત્રિ (મુદ્ધિ) છાપેલ; મુદ્રાકિત કરેલ. (૨) છાણ માટીનો લેપ કરી મુદ્ધિકા બંધથી બાંધેલું.

મુદ્ધિયવંધ. પું (મુદ્ધિયવંધ) ભાંગી મથેલ પાત્રાદિકને સામસામે દોરાનો બંધ દેવો તે; તુટેલું જોડવું તે.

મુદ્ધિયા. સ્ત્રી (મુદ્ધિકા) વીંટી; અંગુડી. (૨) મહોર છાપ; બંધ કરી સીલ મારવું તે.

મુદ્ધિયા. સ્ત્રી (મુદ્ધિકા) દ્રાક્ષ; ધરાપ. (૨) દ્રાક્ષની વેલ.

મુદિવાસાર. પું. (મુદ્ધિવાસાર) દ્રાક્ષાનો રસ; મદિરા.

મુદ્ધ. વિ. (મુદ્ધ) મૂઠ્ઠા; અજ્ઞાત; મોહિત.
(૨) સુન્દર; રૂપાળું.

મુદ્ધ. પું. (મૂર્ધ્ન) મસ્તક; માથું.

મુદ્ધમા. કી. (મુદ્ધિકા) આળા; મુઝા.

મુદ્ધય. પું. (મૂર્ધ્ન) કેશ; બાલ.

મુદ્ધસૂત્ર ન. (મૂર્ધ્ન) માથાનો એક જાતનો રોગ.

મુદ્ધાગય. વિ. (મૂર્ધ્ન) મસ્તકે ધારણ કરેલ.

મુદ્ધાણ. પું. (મૂર્ધ્ન) મસ્તક; માથું.

મુદ્ધામિસિસ પું. } (મુદ્ધામિલિપ) રા
મુદ્ધામિસિસ. વિ. } જનો અલિપેક થયેલ.

મુમ્મુય. વિ. (મૂર્મૂક) અતિશય મુગે; અરપષ્ટ બોલનાર.

મુમ્મુર. પું. (મુર્મુર) અર્ધ મુગાએલ અ-
ગ્નિનો તથુખા.

મુમ્મુહી. કી. (મુમ્મુહી) મનુષ્યની દશ દશાઓમાંની નવમી દશા.

મુય. વિ. (સ્મૃત) યાદકરેલ.

મુય. વિ. (સ્મૃત) મરી ગયેલ.

મુર્યંગ. પું. (મુરંગ) મૃદંગ; ઢોલક.

મુર્યંગલિયા. કી. (મુરંગલિયા) કીડી.

મુર્યા. ન. (મોક્ષ) છોડવું.

મુરજ. પું. } (મુરજ) મોટો તપલો; ઢો-
મુરય. } લક; મૃદંગ.

મુરલ. પું. (મુરજ) ઢોલક; મૃદંગ. (૨) અગ વિશેષ; ગલધંટિકા.

મુરલિ. કી. (મુરલિ) આહારણુ વિશેષ.

મુરિય. પું. (મૌર્ય) મૈથિલ્ય.

મુરંડ. પું. (મુરંડ) મુરંડ નામનો એક અ-
નાથ દેશ (૨) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર.
(૩) પાર્શ્વભક્ષરિએ પ્રાપ્તિએ પમાડેલ
એક મધ્યકાલીન રાજ્યનું નામ.

મુરંડી. કી. (મુરંડી) મુરંડ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ દાસી.

મુરુ. પું. ન. (મૂર્ય) મૂલ્ય; કિંમત.

મુસંદિ. પું. કી. (મુસંદિ) વનરપતિ વિ-
શેષ; સાધારણ વનરપતિની એક જાત.
(૨) એક પ્રકારનું આયુધ.

મુસલ. પું. ન. (મુસલ) સાંભેલું; મુશળ.
(૨) એક પ્રકારનું આયુધ; ડાંગ; સોટો.
(૩) ચાર હાથ પ્રમાણે એક ભરપ.

મુસલપાણિ. પું. (મુસલપાણિ) જેના હાથમાં મુશળ આયુધ છે તે; બળદેવ.

મુસલિ. કી. (મૌસલી) વસ્ત્ર પડિસેલણનો એક દોષ.

મુસા. ઘ. (મુષા) ખોડું; અસત્ય.

મુસાવાદ. વિ. (મુષાવાદિન) ખોડું ખોલનાર.

મુસાવાદ. પું. } (મુષાવાદ) ખોટો વાદ;
મુસાવાદ. પું. } ખોડું ખોલવું તે.

મુસાવાયવનિય. પું. (મુષાવાદપ્રત્યય) અસત્ય બોલી બીજને છેતરવું તે; છતું ક્રિયા-
સ્થાનક.

મુસાવિય. વિ. (મોક્ષિ) ચોરી કરેલ.

મુસંદિ. પું. કી. () સાધારણ વનરપતિની એક જાત.

મુહ. ન. (મુહ) મુખ; મોઢું (૨) ઉપાય.

મુહ્યંતક. ન. (મુહ્યંતક) મુખનું વસ્ત્ર; મુહપતિ.

મુહત્તરય. ન. (મુહત્તર્ય) મુખથી વગાડવાનું વાળું.

મુહધોષણીય. ન. (મુહધાવનિક) મુખ ધો-
વાનું સાધન; પાન વિશેષ.

મુહપતી. કી. (મુહપતી) મુહપતિ; મુખ વસ્ત્રિકા.

મુહપોતિ. કી. (મુહપોતિ) મુખે બાંધવાનું કપડું; મુહપતિ.

મુહપોતિવા. કી. (મુહપોતિવા) મુખ વ-
સ્ત્રિકા-મુખે બાંધવાનું એક વેત ને ચાર આંગુલનું વસ્ત્ર; મુહપતિ.

મુહુરુદ્ધ. પું (મુહુરુદ્ધ) મુખના શયનાર
૩૫ સોનાનું પુદ્ધ.

મુહમંડળ. નં (મુહમાળક) મુખનું આભરણ.

મુહમંગલિચ. ત્રિં (મુલમાલિક) મુખે મં-
ગળ શબ્દ બોલનાર ચારણ ભાટ આદિ.
(૨) ખુશામત કરનાર.

મુહમંડલ. પું (મુહમળ) દેવાલય કે ઘર
આગળનો ચોક.

મુહમંદિયા. સ્ત્રી (મુલમંદિકા) મંદિની
પેઠે મુખનો વારંવાર વિચિત્ર વિકાર કરવો
તે; મોં મચકોડવું તે.

મુહરિ. ત્રિં (મુહરિ) બહુ બોલકો; વાચાળ.

મુહલ. ત્રિં (મુહલ) બહુ બોલકો; વાચાળ.

મુહવચણ. પું (મુહવર્ણ) મુખે કરી અ-વ
તીર્થિઓનું વર્ણન કરવું-વખાણ ક-
રવા તે.

મુહવાસ. પું (મુહવાસ) તાંબુલ, સોપારી,
એલચી વિગેરે.

મુહા. ઘં (મુહા) બોલું; વ્યર્થ; નિષ્ફળ.
(૨) નિર્દોષ વૃત્તિ; પ્રાસુક ભિક્ષા.

મુહાજીવિ ત્રિં (મુહાજીવિ) નિર્દોષ-પ્રાસુક
ભિક્ષા ઉપર જીવન વ્યતીત કરનાર.

મુહાદાહ. ત્રિં (મુહાદાહિ) નિર્દોષ-પ્રાસુક
આહાર આપનાર.

મુહાલસ. ત્રિં (મુહાલસ) નિષ્કામ વૃત્તિએ
મગેલ.

મુહિયાવ. ઘં (મુહા) વ્યર્થ.

મુહમુહ. ઘં (મુહમુહ) વારંવાર; પુનઃપુનઃ.

મુહુત. નં (મુહુત) બે ધડી; ૭૭ લવ અ-
થવા ૩૭૭૩ આસોઆસ પરિમિત કાળ-
વિભાગ. (૨) શુભ વેળા. (૩) અંતઘડી;
મોતનો વખત.

મુહુરણ. પું (મુહુરણ) તુલ્ય વિશેષ.

મુહુચ. ત્રિં (મુહુચ) મૂંઝા કરેલ.

મુહ. ત્રિં (મુહ) મૂંઝા; અભણ; એભાન.

મુચ. નં (મૌત) બોલવું નહિ તે; ચૂપકીદી.

મુચ. ત્રિં (મુચ) મૂંઝા; મુગી. (૨) પું
બોબડાની પેઠે હુંકાર કરતો કાઉસગ
કરે તે; કાઉસગનો ૧૬ મો દોષ. (૩)
મુગાની પેઠે પાકનો ઉચ્ચાર ન કરતાં
વંદના કરે તે; વંદનાનો ત્રીશમો દોષ.

મુચગ. પું (મુચ) મેવાડ દેશમાં થતું એક
પ્રકારનું ધાસ.

મુચગ. ત્રિં () ભાંગનાર; ચૂરો
કરનાર.

મૂલ. નં (મૂલ) મૂલ; આદિ; પ્રથમ;
મુખ્ય; અસલ. (૨) જડ; મૂળીયું. (૩)
મૂળા; કંદ વિશેષ. (૪) ખીજ. (૫)
દશ પ્રાયશ્ચિત્તમાંનું આઠમું પ્રાયશ્ચિત્ત. (૬)
થડ. (૭) મૂળ વિદ્યા; દેવી વગેરેના
કલ્પ. (૮) રોકડી રકમ; મુડી. (૯)
મૂળ નામે નક્ષત્ર. (૧૦) વશીકરણાદિ
મૂળકર્મે. (૧૧) પાયો; શરૂઆત;
પ્રારંભ. (૧૨) સમીપ; નિકટ. (૧૩)
મહાવતનો મોટો દોષ લાગતાં ફરીને
મહાવત આરોપવું તે; મૂળગુણ
દોષ. (૧૪) વર્ગમૂળ, ધનમૂળ વગેરે ગણિ-
તનો એક પ્રકાર. (૧૫) નિબંધન; કારણ.

મૂલક. નં (મૂલક) શાક વિશેષ; મૂળા.

મૂલકમ્મ. નં (મૂલકર્મ) ગર્ભપાતનાદિ
કાર્ય કરી આહાર મેળવવો તે; આહારનો
એક દોષ. (૨) વશીકરણ કરી આહારાદિ
લેવો તે; ઉપાયણાનો ૧૬ મો દોષ.

મૂલગ. પું (મૂલક) મૂળા; કંદની એક
જાત. (૨) ખીજ. (૩) આદિ કારણ.

મૂલગતિચ્ચા. સ્ત્રી (મૂલકર્તિકા) મુગાની
કાતળી.

મૂલગુણ. પું (મૂલગુણ) પાંચ મહાવત.

મૂલછેજ. ત્રિં (મૂલછે) મૂળ નામના
પ્રાયશ્ચિત્તથી નાશ થવા યોગ્ય.

મૂલકુલ. નં (મૂલકુલ) સંસારનું મૂળ
કારણ કપાલ, તેનું સ્થાન-કેકાણું.

મૂલચય. પું (મલચ) નેગમ આદિ સાત નય.

મૂલવ્રતા. સ્ત્રી (મૂલવ્રતા) અતગઢ સૂત્રના પાંચમા વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) કૃષ્ણ વાસુદેવના પુત્ર સાંબકુમારની સ્ત્રી.

મૂલદેવી. સ્ત્રી (મૂલદેવી) લિપિ વિશેષ.

મૂલપગા. } સ્ત્રી (મૂલપ્રકૃતિ) કર્મની મૂળ
મૂલપગડિ. } પ્રકૃત-જ્ઞાનાવરણીયાદિ આઠ.

મૂલપદમાણુધ્રોગ. } પું (મૂલપ્રથમાનુયોગ)
મૂલપદમાનુધ્રાગ. } દૃષ્ટિવાદ અનર્ગત
અનુયોગનો એક વિભાગ કે જેમાં તીર્થ-
કરનું વર્ણન હતું.

મૂલવીય. પું (મૂલવીજ) એક જાતની વનસ્પતિ કે જેનું મૂળ રોપવાથી ઉગે તે; જામ વગેરે.

મૂલય. ન (મૂલક) મુળા; કદની એક જાત.

મૂલવેળી. સ્ત્રી (મૂલવેળી) ધરના માલવરા; હાપરાનો મૂળ આધાર.

મૂલસિરી. સ્ત્રી (મૂલસ્રી) અતગઢ સૂત્રના પાંચમા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) કૃષ્ણ વાસુદેવના પુત્ર સાંબકુમારની પત્ની.

મૂલા. સ્ત્રી (મૂલ) મૂળ નક્ષત્ર.

મૂલાહાર. પું (મૂલાહાર) ઝાડના મૂળીયાનો આહાર કરનાર-તાપસનો એક વર્ગ.

મૂલિય. ત્રિ (મૌલિક) મૂળ સંબંધી; (૨) નં મૂળગી મુડી; મૂળ ધન.

મૂસ. પું (મૂષ) ઉદર. (૨) અનાજની એક જાત.

મૂસગ. પું (મૂષક) ઉદર.

મૂસગી. સ્ત્રી (મૂષકી) ઉદરી વિદ્યા.

મૂસય. પું (મૂષક) ઉદર.

મૂસા. સ્ત્રી (મૂષા) સોનું રૂપ ગાળવાની સોનીની કુલડી; મૂસ. (૨) ઉદર.

મૂસિયા. સ્ત્રી (મૂષિકા) ઉદરડી.

મૂસિયાર. પું (મૂષીયાર) સોની.

મૂસિયારિ. પું (મૂષકારિ) માળર; બિલાડો.

મેઘજ્ઞ. પું (મેઘાર્થ) મહાવીરસ્વામીના દશમા ગણધરનું નામ.

મેઘળી. સ્ત્રી (મેઘિની) પૃથ્વી.

મેઘ. પું (મેઘ) ઘેડું.

મેઘમુહ. પું (મેઘક્રમુહ) લવણ સમુદ્રમાં પાંચસો જોગન ઉપર નૈઋત્ય ખુણામાં આવેલ એ નામનો એક દ્વીપ; છપ્પન અતરદ્વીપમાંનો એક.

મેઘિસાયા. સ્ત્રી (મેઘિમાયા) વનસ્પતિ વિશેષ; મેંદાસિંગી.

મેઘ. પું (મેઘ) મેઘ; વાહળ.

મેઘંકરા. સ્ત્રી (મેઘંકરા) ઉર્દ્ધ્વલોકવાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની પહેલી.

મેઘમાલિની. સ્ત્રી (મેઘમાલિની) ઉર્દ્ધ્વલોકવાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની ચોથી.

(૨) નંદનવનના હેમવય કૂટમાં વસનારી દેવી. (૩) મેઘમાલિની દેવીની રાજધાની.

મેઘમુણિ. પું (મેઘમુનિ) એ નામના એક મુનિ; શ્રેણિક રાજના પુત્ર મેઘકુમાર કે જેણે મહાવીર સ્વામી પાસે દીક્ષા લીધી હતી.

મેઘર્ષ. } સ્ત્રી (મેઘવતી) ઉર્દ્ધ્વલોકવાસી
મેઘવતી. } આઠ દિશાકુમારીમાંની બી-
જી. (૨) નંદનવનના મંદરકૂટની અધિષ્ઠાત્રી દેવી. (૩) મેઘવતી દેવીની રાજધાની.

મેઘસ્સરા. સ્ત્રી (મેઘસ્વરા) ધરણેન્દ્રની સ-
લાની ધંટા.

મેઘ્ઞ. પું (મ્લેઞ્ઞ) યવન; અનાર્થ.

મેઘ્ઞજાહ. સ્ત્રી (મ્લેઞ્ઞજાતિ) સ્ત્રેષ્ઠ જાત.

મેઞ્ઞ ત્રિ (મેય) જે પદાર્થ માપવા યોગ્ય હોય તે.

મેઢક. ન (મેષક) ઘોડા, બળદ, ગાય આ-
દિને બાંધવાનું સ્થાન-ગમાણુ. (૨) જા-
કમનો નાનો દાંડો.

મેહમુદ. પું (મેહમુદ) ૭૫૫ અંતરદીપમાનો દશમો અંતરદીપ. (૨) ત્રિં તે અંતરદીપનાં મનુષ્યો.

મેદિ. પું (મેદિ) બળદ વગેરેને બાંધવાનો ખીલો-ખુંટો. (૨) કવચ વિશેષ. (૩) થાંભલી; સ્તંભ.

મેલા. સ્ત્રી (માત્રા) પરિમણ્ણ; મર્યાદા.

મેલી. સ્ત્રી (મેલી) મેત્રી ભાવના; ખીજનું હિન કરવાની વિચારણા.

મેલ્. પું નં (મેલ્) ચરખી.

મેય. ત્રિં (મેય) માપોને વેચવા લાયક, પ્રમેય. (૨) જાણવા યોગ્ય.

મેય. પું (મેદ) ચરખી. (૨) મેદ નામે એક દેશ. (૩) ત્રિં મેદ દેશ નિવાસી; એક અનાર્થ મનુષ્ય જાતિ.

મેયજ્ઞ. પું (મેતાર્ય) એ નામના એક મુનિ. (૨) વીર પ્રભુના દશમા ગણધર. (૩) ઉદકપેદાલપુત્ર મુનિનું ગોત્ર. (૪) ત્રિં તે ગોત્રમાં જન્મેલ.

મેયણી. સ્ત્રી (મેદિની) પૃથિવી.

મેયજ્ઞ. ત્રિં (મેયજ્ઞ) તત્ત્વજ્ઞાની; પંડિત; જીવ વગેરે નવ તત્ત્વને જાણનાર.

મેર. પું () મુજ; તૃણ વિશેષ.

મેરગ. પું (મેરક) મદિરા; દારૂ. (૨) શેર-ડીના સાંકાલો અગ્ર ભાગ.

મેરય. પું (મેરક) એક જાતની મદિરા. (૨) ત્રીજા પ્રતિવાસુદેવનું નામ.

મેરા. સ્ત્રી (મેરા) ૧૦ મા ચક્રવર્તીની માતા.

મેરા. સ્ત્રી (મર્યાદા) મર્યાદા; સરહદ; સીમા.

મેદ. પું (મેદ) મેરૂપવેત.

મેક્તાલ પું (મેક્તાલ) તાલવૃક્ષ વિશેષ.

મેરુપ્પમ. પું (મેરુપ્પમ) એ નામનો એક હાથી કે જે મરીને મેહકુમાર થયો.

મેહયાલ. પું (મેક્તાલ) એ નામનું વૃક્ષ.

મેજા. પું (મેરક) મદિરા વિશેષ.

મેલણ. નં (મેલન) મળવું, ભેગા થવું.

મેલય. પું (મેલક) શેખર; બળદના મસ્તકનો શેહરો.

મેલિષ્ય. ત્રિં (મિલિત) મળેલ; એકત્ર થયેલ.

મેલિમદ. પું (મૌલિમદ) એક પ્રકારનો ફણવાળો સર્પ.

મેલ્ચ. પું (માલ્યક) શેખર.

મેસ. પું (મેષ) ઘેટો.

મેસર. પું (મેસર) એક પ્રકારનું રવાણવાળું પક્ષી.

મેહ. પું (મેષ) મેધ; વાદળ. (૨) અંતગઢ-સૂત્રના છટ્ટા વર્ગના ચૌદમા અધ્યયનનું નામ. (૩) રાજગૃહનિવાસી એક ગૃહસ્થ. (૪) શ્રેણિક રાજના પુત્ર. (૫) પાંચમા તીર્થકરના પિતા. (૬) સિયન કરવું; ધાર કરવી. (૭) એક જૈન સાધુ.

મેહંકરા. સ્ત્રી (મેવજ્ઞા) ઉર્ફલોકવાસિની એક દિશાકુમારી.

મેહકુમાર. પું (મેવકુમાર) શ્રેણિક રાજનો પુત્ર. (૨) વરસાદ વરસાવનાર દેવતા.

મેહગણિ. પું (મેવગણિ) મેધગણી; આર્થ-સુહસ્તિના શિષ્ય.

મેહગ. નં (મેહન) ઝરવું. ટપકવું. (૨) પ્રસવણ; મૂત્ર.

મેહણિ. ત્રિં (મેહનિ) ઝરનાર.

મેહમાલિણી. સ્ત્રી (મેવમાલિની) જીએ “મેધમાલિણી” શબ્દ.

મેહમુદ. પું (મેહમુદ) સિધુ નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવીનું નિવાસ સ્થાન. (૨) ૭૫૫ અંતરદીપમાનો એક. (૩) આપાત જાતના કિરાતના કુળદેવ; નાગકુમાર દેવ વિશેષ. (૪) બાવીસમા અંતરદીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

મેહરહ. પું (મેવરય) ૧૬ મા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

મેહરાજ. સ્ત્રી• (મેવરાજિ) આઠ કૃષ્ણરાશ્ત્ર-
માની એક.

મેહરાય. પું• (મેવરાજ) મેધરાજ.

મેહલા. સ્ત્રી• (મેહલા) કટિસૂત્ર; કંદોરો.

મેહલાદામ. ન• (મેહલાદામન્) કટિસૂત્ર;
કંદોરો.

મેહલિજિયા. સ્ત્રી• (મેહલિયા) એક જૈન
મુનિની શાખા.

મેહવર્ષ. સ્ત્રી• (મેવવતી) જુઓ “મેધવતી”
શબ્દ.

મેહસિરી. સ્ત્રી• (મેષત્રી) એ નામની એક સ્ત્રી.

મેહા. સ્ત્રી• (મેષા) મેષા; શુદ્ધિ; મતિ. (૨)
અમરેદ્રની મુખ્ય દેવી.

મેહાચિ. ત્રિ• (મેષાચિન્) મેષાવી, પડિત;
પ્રારા; ધારણા શક્તિવાન.

મેહિ. ત્રિ• (મેહિન્) પ્રસવણ કરનાર.

મેહિય. ન• (મેહિક) એક જન મુનિ કુળ.

મેહિલ. પું• (મેહિલ) એ નામના એક
સ્થવિર સાધુ; પાર્શ્વનાથ ભગવાનના
સંતાનીયા કે જેણે તુગીયા નગરીના
શ્રાવકોના પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા હતા.

મેહુણ. ન• (મેયુલ) મિથુન કર્મ, પાપનું
એ યુ સ્થાનક, અધ્યક્ષાર્થ.

મેહુણિય. પું• () મામાનો દાકરો.

મોચ્ચ. ત્રિ• (મોચ્ક) કર્મથી છોડાવ-

મોચ્ચગ. } નાર.

મોચ્કલિ. પું• (મોચ્કલિ) વનસ્પતિ વિશેષ.

મોચ્ક્લ. પું• (મોચ્ક) મોક્ષ; કર્મબંધથી છુ
ટકારો. (૨) એક જાતનું ઘાસ.

મોગજી. સ્ત્રી• () મોગરો; મોગરાની વેલ.

મોગ્ગ. પું• (મુદ્ગર) એક જાતનું આયુધ;
કસરતનું સાધન. (૨) ગુદમ જાતનું એક
વૃક્ષ; મોગરો.

મોગ્ગપાણિ. પું• (મુદ્ગપાણિ) જેના હાથમાં
મુદ્ગળ નામનું આયુધ છે એવો એક
યક્ષ દેવતા. (૨) એક જૈન મહર્ષિ.

મોગ્ગલાયણ. ત્રિ• (મૌદ્ગલાયણ) કુન્સગોત્રમાં
જન્મેલ. (૨) ન• અભિજીત નક્ષત્રનું
ગોત્ર.

મોચ. પું• (મોચ) લઘુનીત; પ્રસવણ;
પેશાબ.

મોડગ. ત્રિ• (મોટક) મોડનાર.

મોડણા. સ્ત્રી• (મોટળા) તોડવું; ભાંગવું.

મોડિય ત્રિ• (મોટિલ) ભાંગેલું; મોડેલું.

મોદરિ. સ્ત્રી• (મોદરિ) વનસ્પતિ વિશેષ.

મોણ. ન• (મૌન) મૌનવ્રત; બોલવું નહીં
કે; તે; ચૂપ બેસવું. (૨) મુનિપણું; સંયમવ્રત.

મોણચરણ. ત્રિ• (મૌનચરક) મૌન રાખીને
આહાર વિહારાદિક ક્રિયા કરનાર; વાણીના
સંયમવાળા.

મોણપય. ન• (મૌનપદ) મુનિપદ; સંયમ;
સાધુપણું.

મોસિય. ન• (મૌસિક) મોતી.

મોસિયા. સ્ત્રી• (મૌસિકા) મોતીની છીપ.

મોત્યા. સ્ત્રી• (મુસ્તા) નાગરમોથ; સુગંધિ
દ્રવ્યની એક જાત.

મોદાલ. પું• (મોદાલ) વૃક્ષ વિશેષ.

મોદ. પું• (મોદ) મોદ નામનો એક દેવતા.

મોચ. પું• (મોચ) માનરૂ; પેશાબ; મૂત્ર.

મોચ્ચ. ત્રિ• (મોચ્ક) બીજાને કર્મોદિ
બંધનથી છોડાવનાર.

મોચ્કી. સ્ત્રી• (મોચ્કી) એક ઠંણિયાવાળા
વૃક્ષની એક જાત.

મોચ્ક. પું• (મોચ્ક) લાકડું; મોદક.

મોચ્ચ. પું• ()

મોચ્ચ. ત્રિ• (મોચ્ક) કર્મથી છોડાવનાર.

મોચ્ચા. ન• (મોચ્ચ) મૂકવું; છોડવું. (૨)
મુકાવવું; છોડાવવું. (૩) વંદનાનો ૨૬ મો
દોષ; વેઠ તરીકે વંદના કરે તે.

મોચ્ચા. સ્ત્રી• (મોચ્ચા) મુક્તિ; છૂટકારો.

મોચ્ચપટ્ટિમા. સ્ત્રી• (મોચ્ચપટ્ટિમા) લઘુનીત-
આથી અભિશ્રદ્ધા વિશેષ.

મોચ્ય. પું (મોચક) લાડુ.

મોચ. સ્ત્રી (મોચ) એ નામની મહાવીર
સ્વામીના સમયની એક નગરી.

મોચ. પુ (મચૂર) મોર.

મોચ. ન (મચૂરક) મોરના પીંછાનુ પા-
થરણું. (૨) ત્રિ મોરના પીંછાવાળું.

મોચિય. પુ (મૌચી) મહાવીર સ્વામીના
સાતમા ગણધર.

મોચિયપુત્ર. પું (મૌચપુત્ર) મહાવીર સ્વા-
મીના સાતમા ગણધરનું નામ.

મોરી. સ્ત્રી (માચૂરી) મોરની વિદ્યા.

મોલિ. પુ (મૌલિ) મુગટ.

મોલિકદ. પું (મૌલીકૃત) શ્રાવકની છટ્ટી
પડિમા કે જેમા ૭ માસસુધી ધોતીઆની
કાછડી વાળવાનો પ્રતિબંધ કરવામા
આવે છે.

મોહ. ન (મૂલ્ય) મૂલ્ય; કિંમત.

મોહગુહ્ય. ત્રિ (મૂલ્યગુહ્ય) મૂલ્યમાં વધારે;
ભારે કિંમતનું.

મોસ. પુ (મોષ) મોષ નામનો એક દેશ.
(૨) ત્રિ તે દેશમાં રહેનાર.

મોસ. પુ ન (મૃષા) અસત્ય; જૂઠું; ખોટું.

મોસપ્રત્યય. પું (મૃષાપ્રત્યયિક) સ્વાર્થ
માટે જુદુ બોલવાથી લાગતી ક્રિયા; ક્રિયાનું
જુદું સ્થાનક.

મોસલિ. સ્ત્રી (મૌસલિ) ખાંડતી વખતે
સામેલું જેમ ઉડું નીચું જાય છે, તેવી
રીતે પડિલેહણ કરતાં લુગડાના છેડાને
એકદમ ઉડું નીચું કરવું તે મોસલિ-
ક્રિયા; પડિલેહણનો એક દોષ.

મોસા. જન (મૃષા) અસત્ય; ખોટું. (૨)
અસત્ય મનોયોગને ગોપવે તો; યુક્તિનો
એક પ્રકાર.

મોસાવસિદ્ધ. પું (મૃષાપ્રત્યયિક) અસત્ય
બોલવાથી લાગતી ક્રિયા; જુદું ક્રિયા-
સ્થાનક.

મોહ. ત્રિ (મોષ) નિષ્કળ; બ્યર્થ.

મોહ. પું (મોહ) મૂલતા; અજ્ઞાનતા; અવિ-
વેક; રાગાધના. (૨) મોહનીયકર્મ; આઠ-
માંનું ચોથું કર્મ કે જેના ઉદ્ધયથી જીવને
રાગ, દ્વેષ, ક્રોધ, વિષયવિકાર અને
મિથ્યાત્વ થાય છે.

મોહ્યા. ત્રિ (મોહન) મોહ ઉપજાવનાર.
(૨) ન મૈથુન; રતિક્રિયા.

મોહણકરા. સ્ત્રી (મોહનકરી) જેથી લોકોને
આમોહ ઉપજે તેવી વિદ્યા; ૪૦ વિદ્યા-
માંની એક.

મોહણધર. ન (મોહનધર) મોહનધર; મુંદર ધર.

મોહણિજ્ઞ. } ન (મોહનીય) મોહનીયકર્મ;
મોહણીય. } સત્તનું જ્ઞાન જૂલાવનાર
આઠ કર્મોમાંનું ચોથું કર્મ. (૨) ત્રિ
મોહજનક.

મોહપયહ. } સ્ત્રી (મોહપ્રકૃતિ) મોહનીય
મોહપયહિ. } કર્મની ૨૮ પ્રકૃતિ.

મોહર. ત્રિ (મૌહર) બકવાદી; વાચાળ;
બહુબોલો.

મોહર. ન (મૌહર્ય) મનારની કીર્તિ કરી
આહાર લેવાથી લાગતો એક દોષ. (૨)
ત્રિ વાચાળપણથી પોતાને પુત્રવન
મનાવનાર.

મોહરિષ. ત્રિ (મૌહરિક) અસંબદ્ધભાષી;
જેમતેમ બોલનાર; બહુબોલો.

મોહરિષ. ન (મૌહર્ય) બકવાદ; બહુબો-
લાપણું.

મોહિય. ત્રિ (મોહિત) મોહી પડેલ; મુઝા-
એલ. (૨) ન મૈથુન; રતિક્રિયા.

ય.

ય. ઘ૦ (ય) અને; વળી.

યત. ત્રિ૦ (યત) પ્રયત્નશીલ; ઉલ્લેખી.

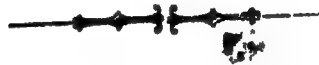
યતિય. ત્રિ૦ (યાત્રિક) યાત્રામાં-મુસાફરીમાં ઉપયોગી. (૨) યાત્રા કરનાર.

યમ. પુ૦ (યમ) ભરણી નક્ષત્રનો સ્વામી | યમ નામ દેવતા.

યવ. પુ૦ (યવ) જવ ધાન્ય.

યસ. ન૦ (યસ) યશ; કીર્તિ. (૨) ય-શોભન; પાર્શ્વનાથના એક ગણધરનું નામ.

યાવદ્ય. ત્રિ૦ (યાવત્ક) જેટલા.

ર.

રહ. ક્ષી૦ (રતિ) રતિક્ષીપ્ર; વિષયાસક્તિ; પ્રીતિ. (૨) રતિ નામની મોહનીયકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી પાપમાં રતિ-મુશાસી ઉત્પન્ન થાય છે. (૩) છટા તીર્થકરની મુખ્ય સાધીનું નામ

રહચર. } પુ૦ (રતિક્ષ) રતિકર નામે એક પર્વત.
રહકર. }

રહ્યમા. ક્ષી૦ (રતિપ્રમા) } કિન્નરના ઇન્દ્રની
રહ્યિયા. ક્ષી૦ (રતિપ્રિયા) } ચોથી અગ્ર-મહિષી.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રક્ષિત) અનાવેલું; કરેલું. (૨) ચુરમુ વિગેરે છુટી વસ્તુના ખાસ સાધુ માટે લાડુ અનાવી રાખવા તે; આહારનો એક દોષ.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રક્ષિત) રંગેલું.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રતિદ) મુખ દેનાર. આનન્દ આપનાર.

રહ્ય. ત્રિ૦ (રજોક્ત) ધૂળવાળું; મેલું.

રહ્યેયા. ક્ષી૦ (રતિસેના) કિન્નરના ઇન્દ્રની ત્રીજી અગ્રમહિષી

રહ્ય. ત્રિ૦ (રોદ) ભયકર.

રહ્યસ્તલા. ક્ષી૦ (રજસ્વલા) રજસ્વલા સ્ત્રી; ઋતુધર્મમાં આવેલ સ્ત્રી.

રંગ. પુ૦ (રક્ષ) રંગસ્થળ; નાટ્યભૂમિ.

રંગદ્વાર. ન૦ (રક્ષસ્થાન) નાટ્ય ધર; નાટ્યશાળા.

રંગણ. પુ૦ (રક્ષણ) રાગસહિત જીવ.

રંજિત. ત્રિ૦ } (રંજિત) રંગેલું.
રંજિય. ત્રિ૦ }

રંધંતિયા. ક્ષી૦ (ગમ્પ્રતિકા) રાંધનારી સ્ત્રી; રસોધઆણી.

રંધણ. ન૦ (રંધન) રાંધવાનું ધર; રસોડું. (૨) રાંધવું; રસોધ કરવી.

રંમા. ક્ષી૦ (રમ્મા) વૈદોચન ઇન્દ્રની ત્રીજી અગ્રમહિષી.

રક્ષ. ત્રિ૦ (રક્ષ) રક્ષણ કરનાર; રખેવાળ. (૨) પુ૦ એક જૈન મુનિ.

રક્ષ. પુ૦ ન૦ (રક્ષ) રાક્ષસ.

રક્ષણ. ન૦ (રક્ષણ) સાચવવું; રક્ષણ કરવું.

રક્ષણ. ત્રિ૦ (રક્ષક) રક્ષણ કરનાર.

રક્ષસ. પુ૦ (રક્ષસ) રાક્ષસ; બ્યંતર દેવતાની એક જાત. (૨) રાક્ષસ નામનું ત્રીથમુ મુહૂર્ત.

રક્ષસમંડલપદ્ધિમત્તિ. ક્ષી૦ (રક્ષસમણ્ડલ-પ્રક્રિયમત્તિ) રાક્ષસ મંડળની વિશેષ રચના યુક્ત નાટક વિશેષ.

રક્ષસી. સ્ત્રી. (રક્ષસી) રક્ષસી; રક્ષસની સ્ત્રી. (૨) એ નામની એક ક્ષિપિ.

રક્ષા. સ્ત્રી. (રક્ષા) રક્ષા; રક્ષણ; અચાવ. (૨) રાખ; ભસ્મ.

રક્ષાય. ત્રિ. (રક્ષિત) રક્ષા કરેલ; અચાવેલ; સંભાળેલ. (૨) પુ. આર્યસહસ્તીના શિષ્ય.

રક્ષાયજ્ઞ. પુ. (રક્ષિતાર્ય) આર્યરક્ષિત નામના આચાર્ય.

રક્ષિયા. સ્ત્રી. (રક્ષિતા) રક્ષા કરનારી ધનગોપની સ્ત્રી. (૨) ૧૮ માં તીર્થંકરની મુખ્ય સાધ્વી.

રક્ષિગ. ન. (રક્ષિક) એક પ્રકારનું વાગ્ગત્ર.

રક્ષિત. ત્રિ. (રક્ષિત) અનાવેલું; રચેલું.

રક્ષત. ન. (રક્ષત) રૂપ, આંદી.

રક્ષતકૂટ. પુ. (રક્ષતકૂટ) નન્દનવનના નવ કૂટમાંનું પાત્રમુ કૂટ-શિખર.

રક્ષ. ન. (રક્ષ) રાજ્ય; રાજ્યતત્ત્વ; સામ્રાજ્ય.

રક્ષસિરી. સ્ત્રી. (રક્ષસી) રાજ્યલક્ષ્મી.

રક્ષસુક. ન. (રક્ષસુલ્ક) રાજ્યનો કર; વેરો વિગેરે.

રક્ષુ. સ્ત્રી. (રક્ષુ) રાજ્ય; દારી. (૨) જેથી લોક મપાય છે તે; ક્ષેત્ર વિભાગનો એક પ્રકાર. (૩) રાજ્યગણિત; ક્ષેત્રગણિત.

રક્ષુગતમા. સ્ત્રી. (રક્ષુગતમા) હસ્તિપાળ રાજની એક જુની દાનશાળા. (૨) લેખક ગૃહ.

રક્ષ. પુ. (રાષ્ટ્ર) રાષ્ટ્ર; દેશ.

રક્ષકૂટ. પુ. (રાષ્ટ્રકૂટ) રાષ્ટ્રકૂટ-રાઠોડ; એક રાજના વશનું નામ.

રક્ષધર્મ. પુ. (રાષ્ટ્રધર્મ) દેશાચાર; રાષ્ટ્રધર્મ.

રક્ષાલ. પુ. (રાષ્ટ્રાલ) ભરત ચક્રવર્તીના ચરિત્રગર્ભિત એક નાટક કે જે પ્રાચીન કાળમાં આપાદ્યુતિએ રચ્યું અને ભજ્યું હતું, પાછળથી તેનો નાશ કરવામાં આવ્યો હતો.

રક્ષિય. પુ. (રાષ્ટ્રિક) સુખો.

રક્ષા. ન. (રક્ષ) ખૂબ પાડવી; અરાડ્ય.

રક્ષિય. ન. (રક્ષિ) રોત્રાનો શબ્દ; રોત્ર; ચીસ.

રક્ષ. પુ. ન. (રક્ષ) સપ્તમ; લગાઇ.

રક્ષસીસ. ન. (રક્ષસીર્ષ) રણનો મોખરો.

રક્ષા. ન. (રક્ષ) અરણ્ય; જંગલ; વન.

રક્ષિ. સ્ત્રી. (રક્ષિ) પ્રીતિ; આસક્તિ. (૨) મોહનીયકર્મેની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી ભોગમાં આસક્તિ થાય છે. (૩) રક્ષિ કોડા; મૈથુન.

રક્ષિકર. પુ. (રક્ષિક) નંદીશ્વર દ્વીપમાંનો એક પર્વત.

રક્ષ. ત્રિ. (રક્ષ) રંગેલું; રંગવાળું. (૨)

પ્રેમી; અનુરાગી. (૩) ત્રિ. સર્વ પ્રકારથી ઢંકાયેલ. (૪) પુ. ગાયનનો એક

ગુણ. (૫) ત્રિ. લાલ, રાતું. (૬) પુ.

આનંદ; પ્રેમ. (૭) લાલરંગ.

રક્ષ. ન. (રક્ષ) રાત્રિ; રાત.

રક્ષ. ન. (રક્ષ) રત્ન.

રક્ષકંબલસિલા. સ્ત્રી. (રક્ષકંબલસિલા) પંડિતવનને ઉત્તર છેડે અર્ધ ચંદ્રાકારે પાંચસો જોડની લાંબી અને અઢીસો ચોડની પહોળા એક અભિષેક શિલા કે જેના ઉપર ધરત્ર ક્ષેત્રના તીર્થંકરોનો અભિષેક કરવામાં આવે છે.

રક્ષકંબલા. સ્ત્રી. (રક્ષકંબલા) એ નામની મેરૂના શિખર ઉપરની એક શિલા કે જ્યાં તીર્થંકરો જન્મભિષેક થાય છે.

રક્ષકંબલ. ન. (રક્ષકંબલ) લાલચન્દન; રતાંજણી.

રક્ષપદ. પુ. (રક્ષપદ) લાલ કપડું પહેરનાર પરિવ્રાજક-સંન્યાસી.

રક્ષપાલ. પુ. (રક્ષપાલ) એ નામનો એક યક્ષ.

રક્ષપ્રવાહ. પુ. (રક્ષપ્રવાહ) પ્રહ વિશેષ.

રક્તચર્યા. નં (રક્તચર્યા) પદ્મરાગમણિ;
લાલ રત્ન.

રક્તચર્મ. } સ્ત્રી (રક્તચર્મ) એ નામની
રક્તચર્મી. } એક રાણી. (૨) એરવત
ક્ષેત્રની પશ્ચિમના સમુદ્રમાં મળતી એક
નદી.

રક્તસિંહા. સ્ત્રી (રક્તસિંહા) મદર યુવિ-
ક્ષાથી પશ્ચિમે પંડિતવનને પશ્ચિમને છેડે
અર્ધ ચન્દ્રાકારે પાંચસો યોજનની લાંબી
અને અઢીસો યોજનની પહોળી એક
અભિષેક શિલા કે જેના ઉપર પશ્ચિમ
મહાવિદેહના તીર્થકરોનો જન્માભિષેક
કરવામાં આવે છે.

રક્તસુમદા. સ્ત્રી (રક્તસુમદા) કૃષ્ણ મહા-
રાજની ભગિની; અર્જુનની સ્ત્રી; આલ-
મન્યુની માતા.

રક્તા. સ્ત્રી (રક્તા) શિખરી પર્વત ઉપરથી
નિકળતી એરવત ક્ષેત્રની એક મોટી નદી.

રક્તાકૂટ. પું (રક્તાકૂટ) શિખરી પર્વતનાં
૧૧ કૂટમાંનું છૂટું કૂટ-શિખર.

રક્તાચર્મ. સ્ત્રી (રક્તાચર્મ) શિખરી પર્વત-
માંથી નિકળી દક્ષિણ તરફ જતી ધર-
વતક્ષેત્રની એક મહા નદી.

રક્તાચર્મકૂટ. પું (રક્તાચર્મકૂટ) શિખરી પ-
ર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું આઠમું કૂટ-શિખર.

રક્તાચર્મવિષ્ણુ. પું (રક્તાચર્મવિષ્ણુ) દ્રુહ વિશેષ.

રક્તાસોમ. પું (રક્તાસોમ) લાલ અશોકનું
ગાડ.

રક્તિ. સ્ત્રી (રક્તિ) રાત્રિ; રાત.

રક્તુષ્ણ. નં (રક્તુષ્ણ) લાલ કમળ.

રક્ત્યા. સ્ત્રી (રક્ત્યા) ગદા; શેરી.

રક્તચર્યા. પું (રક્તચર્યા) આઠ ત્રસરેણુ એના
થવાથી બનેલ સ્કંધ; રથ ચાલવાની જે
રથચર્યા છે તે.

રક્ત. ત્રિ (રક્ત) રાધિલું.

રક્ત. નં (રક્ત) વન; જંગલ.

રક્તુષ્ણ પું (રક્તુષ્ણ) કીડીયારોનો રાગ.

રક્ત. નં (રક્ત) રમત; ક્રીડા; ગમ્મત.
(૨) પું સ્વામી; ભર્તા; પતિ.

રક્તચર્મ. ત્રિ (રક્તચર્મ) રમણીય; સુંદર;
દેખાવડું. (૨) નં રમણીય નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)
સાતમી વિજયનો મુખ્ય રાગ.

રક્તચર્મ. સ્ત્રી (રક્તચર્મ) રમણીયા
નામની પૂર્વ મહાવિદેહની સાતમી વિજય.

રક્તચર્મી. સ્ત્રી (રક્તચર્મી) સ્ત્રી.

રક્તચર્મીય. ત્રિ (રક્તચર્મીય) ઘણું મનોહર.

રક્તચર્મ. ત્રિ (રક્ત) તત્પર; રમેલ; વિચરેલ.
(૨) નં રમણ; ક્રીડા.

રક્ત. ત્રિ (રક્ત) રમ્ય; સુંદર; મનોહર.
(૨) પું રમ્યાવિજયનો મુખ્ય રાગ. (૩)
નં રમ્ય નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક
વિમાન.

રક્તચર્મ. પું } (રક્તચર્મ) નીલવંત અને
રક્તચર્મી. નં } રૂપી પર્વત વચ્ચેનો ક્ષેત્ર
વિભાગ; ભુગણિયાનું એક ક્ષેત્ર. (૨)
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)
પૂર્વ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની છઠી
વિજયનો રાગ.

રક્તચર્મકૂટ. પું (રક્તચર્મકૂટ) રૂપી પર્વત ઉ-
પરનાં આઠ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ. (૨)
નીલવંત પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું આ-
ઠમું કૂટ.

રક્તચર્મવાસ. પું (રક્તચર્મવાસ) એ નામનું
એક ભુગણિયાનું ક્ષેત્ર. (૨) રમ્યકવાસ-
ક્ષેત્રમાં જન્મેલ ભુગણિયા.

રક્તચર્મવાસ. ત્રિ (રક્તચર્મવાસ) રમ્યકવાસ
ક્ષેત્રમાં જન્મેલ.

રક્તચર્મ. સ્ત્રી (રક્તચર્મ) રમ્યક નામની પૂર્વ
મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની છઠી
વિજય.

રક્તચર્મ. પું (રક્તચર્મ) ભુગણિયાનું એક ક્ષેત્ર.

સ્મ્યકવરિસ. નં (સ્મ્યકવર્ષ) એ નામનું એક જુગસિયાનું ક્ષેત્ર કે જે રૂકિમ અને નીલવત પર્વતની વચ્ચે આવેલું છે.

સ્મ્યા. સ્ત્રી (સ્મ્યા) એ નામની પૂર્વ મહા વિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પાશ્વર્ગી વિગ્રય.

સ્વ. ત્રિ (સ્ત) પ્રીતિથી રમનાર; આસક્ત; તત્પર. (૨) નં રતિર્થ; મૈથુન.

સ્વ. નં (રજ્) ઝીણી ધૂળ; રજ. (૨) જાનાવરણીય આદિ આઠ કર્મ. (૩) કર્મ-કૃપ રજ-મેલ

સ્વઝગ્રાચ. પું (રજઝગ્રાત) રજેવૃદ્ધિ, રજ ચડવાથી થતું અધકાર-અંધી; ૩૨ અસદ્ગુણમાંની એક.

સ્વચ્ચ. પું નં (સ્ત) રત્ન, માણિક્ય. (૨) રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો પ્રથમકાંડ. (૩) રત્ન નામના દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૪) પ્રેક; સ્વર્ગનિભા ઉત્તમ. (૫) પર્વત વિશેષનું એક કૂંડ.

સ્વચ્ચ. નં (રજ્) વસ્ત્રાદિકને રંગવા-રંગ લગાડવો તે.

સ્વચ્ચકંડ. પું (સ્તચ્ચકંડ) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાડનો પ્રથમ વિભાગ.

સ્વચ્ચકીવ. } પું (સ્તચ્ચકીવ) લવણ સમુદ્ર
સ્વચ્ચકીવ. } માનો એ નામનો એક દ્વીપ.

સ્વચ્ચનિધિ. પું (સ્તચ્ચનિધિ) રત્નાકર, રત્નનો ખજાનો; સમુદ્ર.

સ્વચ્ચપુલ્હી. સ્ત્રી (સ્તચ્ચપુલ્હી) રત્નપ્રભા નામની પહેલી નરક ભૂમિ.

સ્વચ્ચાપ્યમા. } સ્ત્રી (સ્તચ્ચાપ્યમા) રત્નપ્રભા
સ્વચ્ચાપ્યમા. } નામે પ્રથમ નરકની પૃથ્વી.
(૨) રાક્ષસના ઇન્દ્ર બીમની ચોથી અગ્ર-મહિષી.

સ્વચ્ચવડંસચ. નં (સ્તચ્ચવડંસચ) ઇશાન ઇન્દ્રના ત્રીજા વિમાનનું નામ.

સ્વચ્ચસંચક્ર. સ્ત્રી (સ્તચ્ચસંચક્ર) માનુષોનાર પર્વતના એક શિખરનું નામ.

સ્વચ્ચસંચયા. સ્ત્રી (સ્તચ્ચસંચયા) મગલાવતી વિગ્રયની મુખ્ય રાજધાની. (૨) ઇશાનેન્દ્રની ચોથી અગ્રમહિષીની રાજધાની.

સ્વચ્ચસિરી. સ્ત્રી (સ્તચ્ચસિરી) એ નામની એક સ્ત્રી.

સ્વચ્ચા. સ્ત્રી (સ્તચ્ચા) રચના, યનાવટ; સિદ્ધ વિશેષ.

સ્વચ્ચા. સ્ત્રી (સ્તચ્ચા) ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિ-ષીની એક રાજધાની (૨) પહેલી નરકનું નામ.

સ્વચ્ચાગર. પું (સ્તચ્ચાગર) સમુદ્ર; દરિયા.

સ્વચ્ચામા. સ્ત્રી (સ્તચ્ચામા) રત્નપ્રભા નામે પ્રથમ નરકની પૃથ્વી.

સ્વચ્ચાયર. પું (સ્તચ્ચાયર) સમુદ્ર.

સ્વચ્ચાવલી. સ્ત્રી (સ્તચ્ચાવલી) રત્નનો દાર. (૨) પાંચ વરસ, બે મહિના અને અઢા-વીસ દિવસોમાં થતું એક પ્રકારનું તપ.

સ્વચ્ચાવલીપવિભક્તિ. પું (સ્તચ્ચાવલીપવિભક્તિ) રત્નાવલીની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નામ્ય વિશેષ.

સ્વચ્ચિ. સ્ત્રી (સ્તચ્ચિ) મુઢો લાથ.

સ્વચ્ચિ. સ્ત્રી (સ્તચ્ચિ) રાત્રિ.

સ્વચ્ચિકર. પું (સ્તચ્ચિકર) ચન્દ્રમા

સ્વચ્ચિક્ષિત. નં (સ્તચ્ચિક્ષિત) સૂર્યની ગે-રહાજરીનું ક્ષેત્ર.

સ્વચ્ચિગર. પું (સ્તચ્ચિગર) ચન્દ્રમા.

સ્વચ્ચિમાહ. પું (સ્તચ્ચિમાહ) ચન્દ્રમા.

સ્વચ્ચિમુહ. નં (સ્તચ્ચિમુહ) પ્રભાત; સવાર.

સ્વચ્ચિયર. પું (સ્તચ્ચિયર) ચન્દ્રમા.

સ્વચ્ચી. સ્ત્રી (સ્તચ્ચી) યજ્ઞ ગ્રામની ચોથી મૂર્ચ્છના (૨) રત્નાદેવી.

સ્વચ્ચી. સ્ત્રી (સ્તચ્ચી) રાત્રિ. (૨) ઇશાનેન્દ્રના લોકપાળ સોમની બીજી અગ્રમહિષી.

(૩) અમરેન્દ્રની મુખ્ય દેવી. (૪) પું

એ નામનો એક ગૃહસ્થ કે જે આમલ-
કપા નગરીમાં રહેતો હતો. (૫) સ્ત્રી.
મધ્યમગ્રામની એક મૂર્છના. (૬) પશુ
ગ્રામની એક મૂર્છના.

રચણીયર. પું (રજીવ) ચન્દ્ર.

રચણાચય. પું (રત્નોચય) રત્નસમૂહ ૩૫
મેરૂ પર્વત. (૨) માનુષોત્તરનામા પર્વતનો
એક શિખર.

રચણાચયા. સ્ત્રી (રત્નોચયા) ઇશાનેન્દ્રની
અગ્રમહિષીની રાજધાની.

રચણાચજાલ. ન (રત્નોચજાલ) આભરણ
વિશેષ.

રચત ન (રજત) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખર-
કાડનો પારમો ભાગ. (૨) રૂપ; ચાંદી.
(૩) રત્નની એક જાત.

રચતગિરિ. પું (રજતગિરિ) પર્વત વિશેષ.

રચતામય. ત્રિ (રજતામય) ચાંદીનું બનાવેલ.

રચત્તાણ. ન (રજત્તાણ) રજની રક્ષા કર-
નાર; ઓછાડ. (૨) પાત્રનું વેશન.

રચય. ન (રજત) રૂપ; ચાંદી.

રચયકૂટ. પું (રજતકૂટ) માલવત પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું છઠું કૂટ-શિખર.

રચસ્સલ. ત્રિ (રજસ્વલ) રજપાણ; મેલુ.

રચસ્સલા. સ્ત્રી (રજસ્વલા) રજોવ્રષ્ટિથી
અધકારમય થયેલી દિશા.

રચહરણ. પું (રજોહરણ) ઓધો; રજોહરણ;
જેન મુનિઓનું પ્રસિદ્ધ ચિન્હરૂપ ઉપગરણ.

રચ. પું (રચ) શબ્દ; નાદ; અવાજ.

રચિ. પું (રચિ) સૂર્ય.

રચિગય. ન (રચિગત) સૂર્ય જે નક્ષત્રમાં
હોય તે નક્ષત્ર.

રચિમિત્ત. પું (રચિમિત્ર) ઔરવનક્ષેત્રના
ભાષી ૧૧ મા તીર્થકર.

રચિય. ત્રિ () જીનું કરેલ;
જીનવેત્ર.

રચિહોરા. સ્ત્રી (રચિહોરા) રચિ લગ્ન;
સૂર્ય લગ્ન.

રસ. પું ન (રસ) રસ; સ્વાદ; જીભનો
વિષય; પુદ્ગળનો એક ગુણ; તિક્તાદિ
પાચ રસમાંનો ગમે તે એક. (૨) ત્રિ
રસયુક્ત પદાર્થ-ધૃતાદિ. (૩) અંતરાત્મા-
ના અનુભવથી થતો આનંદ. (૪) લેશ્યાનો
રસ. (૫) રસના ઇન્દ્રિયના વિષયનો
ક્ષયોપશમ. (૬) અધ્યવસાય વિશેષથી
કર્મપુદ્ગળમાં પડતો અનુભાગ ૩૫ રસ.

(૧) રસ નામની નામકર્મની એક પ્રકૃતિ
કે જેના ઉદયથી જીવ પાંચ રસમાંનો
ગમે તે રસ પામે છે. (૮) મદિરા; દારૂ.
(૯) શૃંગાર આદિ નવ રસ. (૧૦) મધ
આદિ દ્રવ પદાર્થ.

રસા. ત્રિ (રસા) પાંચ પ્રકારના રસને
જાણનાર પંચેન્દ્રિય જીવ વિશેષ; સંસી-
પંચેન્દ્રિય.

રસગારચ. ન (રસગૌચ) મધુરાદિ રસના
સ્વાદનો ગર્વ કરીને આત્માને ભારે
કરવો તે; તણુ ગારવમાંનું એક.

રસજ. પું (રસજ) રસ અગડવાથી ઉત્પન્ન
થયેલ જટુ.

રસણ. ન (રસન) } રસનેન્દ્રિય; જીભ.
રસણા. સ્ત્રી (રસના) }

રસદેવી. સ્ત્રી (રસદેવી) પુષ્પચૂલા સુત્રનાં
દશ અધ્યયનમાંનું ૯ મું અધ્યયન.

રસનામ. ન (રસનામ) નામકર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ શુભ અ-
શુભ રસ પામે છે.

રસન્નુ. ત્રિ (રસન્ન) રસને જાણનાર.

રસપરિચાચ. પું (રસપરિચાગ) રસનો
પરિત્યાગ; દૂધ, દહીં આદિ વિગયનો ત્યાગ
કરવો તે; છ ગાણ નપમાંનું એક.

રસવંચ. પું (રસવંચ) રસઅંધ; કર્મનો
અનુભાગરૂપે અંધ થાય તે.

રસમાળ. નં (રસમાન) રસ-ધૂતાદિ માપ-
વાનું માન; પળી, પાવળું વગેરે.

રસમેહ. પું (રસમેવ) ભરતાદિ ક્ષેત્રમાં
ઉત્સર્પિણીનો ખીજો આરો એસતાં સાત
દિવસ સુધી પાંચમો વરસાદ વરસે છે
તે કે જે દરેક વૃનરપતિમાં રસ ઉત્પન્ન
કરે છે.

રસય. પું (રસજ) રસના વિકારથી ઉત્પન્ન
થના જંતુ; રસીયા જીવ.

રસર્ષ. સ્ત્રી (રસવતી) રસોર્ષ.

રસહરણી. સ્ત્રી (રસહરણી) જેનાથી ગર્ભમાં
રસ લેવાય તે-નાભિનાળ.

રસાયણ. નં (રસાયન) પુષ્ટિકારક ઔષધિ.
(૨) સોનું, રૂપું, પારો વગેરે ધાતુ માર-
વાના ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર; આયુ-
ર્વેદનો એક પ્રકાર.

રસાહુ. પું (રસાહુ) એક ખાદ્ય પદાર્થ કે
જે ઘી, મધ, દહીં, મરી અને ખાંડ કે
ગોળ, એટલા પદાર્થો એકઠા કરવાથી
બને છે.

રસિય. નં (રસિત) શબ્દ; અવાજ. (૨)
મેઘ ગર્જના. (૩) આનંદ (૪) ત્રિં ર-
સદાર; રસવાળું; મધુર; સ્વાદિષ્ટ.

રસિય. ત્રિં (રસિક) પિપાસાવાળો;
રસિક.

રસિયા સ્ત્રી (રસિકા) રસી; પ૩.

રસેસિ. ત્રિં (રસેસિ) રસપાન કરવાની
ધ્વજવાળો; પિપાસુ.

રસોદગ. નં (રસોદક) જેથી સર્વ વસ્તુઓ
પાકે એવું પુષ્કરવર સમુદ્રનું પાણી.

રસિસ્. પું (રસિ) કિરણ.

રહ. પું નં (રહસ્) એકાન્ત. (૨) ત્રિં
ગુપ્ત; છાનું.

રહ. પું નં (રથ) રથ; સંગ્રામ; એક
પ્રકારની ગાડી; સેનાનું એક અંગ. (૨)
એ નામના એક જૈન મહર્ષિ.

રહકાર. પું (રથકાર) રથ બનાવનાર;
સુતાર.

રહચરિયા. સ્ત્રી (રથચર્યા) રથચર્યા; રથક્રીડા.

રહનેડરચક્રવાલ. નં (રથનૂપચક્રવાલ)
વૈનાભની ઉત્તરશ્રેણીમાં વિદ્યાધરનું મુખ્ય
નગર.

રહનેમિ. પું (રથનેમિ) ભગવાન નેમીનાથના
ભાઇ.

રહનેમિજ્ઞ. નં (રથનેમીય) ઉત્તરાધ્યયન
સત્રનું ખાવીશમુ અધ્યયન.

રહપયાય. ત્રિં (રથપયાત) રથે ચાલતું;
રથની મુસાફરી કરનાર.

રહભૂમિ. સ્ત્રી (રહોભૂમિ) એકાન્તની ભૂમિ.

રહમુસલ. પું (રથમુસલ) એકારાજ ને કા-
ળિક રાજાની લડાઇમાં કાળિકના અચાવ
માટે અમરેન્દ્ર અને શકેન્દ્રે યોજેલ રથમુશલ
નામનો સંગ્રામ કે જેમાં ૯૬ લાખ
માણસોની ખુવારી થઇ હતી.

રહરેણ. પું (રથરેણ) રથરેણુ; રથ ચાલતાં
રજકણુ ઉડે તે; આઠ ત્રસરેણુ પરિમિત
રકંધ.

રહવાખ. પું (રથવાત) રથ ચાલવાથી પ-
વન સાથે હિડતી રજ.

રહસ્. પું (રસ્ત) રોગ.

રહસ્તા. મં (રસ્તા) એકદમ; તુરત; વેગથી.

રહસ્સ. ત્રિં (રહસ્) લઘુ; થોડું; ટુંકું. (૨)
એક માત્રાવાળો સ્વર.

રહસ્સ. નં (રહસ્ય) ગુપ્તવાત; છાની બાબત.
(૨) તત્ત્વ; તાત્પર્ય. (૩) અપવાદ સ્થાન.

રહસ્સકાંડ. ત્રિં (રહસ્યકાંડ) ગુપ્ત રીતે
રહસ્સકાય. } કરેલું.

રહસ્સદૂસણ. નં (રહસ્યદૂષણ) ગુપ્ત વાન
પ્રકાશથી તે; કોઇનું છિદ્ર ઉઘાડવું તે;
ખીજા પ્રતનો ખીજો અતિચાર.

રહસ્સમંત. ત્રિં (રહસ્સમંત) ઠીંગણો; વામન;
કુખડો.

રહસ્સશાલા. ક્ષી० (રહસ્યશાલા) છાની વાત કરવાની શાળા, એકાન્ત ધર.
 રહસ્સિય. ત્રિ० (રહસિક) અત્યંત ગુપ્ત.
 રહિ. ત્રિ० (રચિન્) રચવાળો.
 રહિષ. ત્રિ० (રચિક) રચવાળો.
 રહિય. ત્રિ० (રહિત) રહિત; વગરનું; શૂન્ય.
 રહો. ઇ० (રહસ્) એકાન્ત; નિર્ગન્ત. (૨) ગુપ્ત; છાનું.
 રહોકર્મ. ન० (રહ-કર્મન્) એકાન્ત કર્મ; છાનું કામ.
 રહોપન્ત. ત્રિ० (રહ-પ્રાપ્ત) એકાન્તમાં પ્રાપ્ત થયેલ.
 રાહ. ક્ષી० (રાજિ) પક્ષિ; દાર. (૨) ન-રડ; ફાટ રેખા. (૩) રાષ; ધાન્ય વિશેષ.
 રાહ. ક્ષી० (રાજિ) રાત્રિ; રાત. (૨) ઇશા-નેન્દ્રના લોકપાળ સોમની બીજી અગ્ર-મહિષી. (૩) અમરેન્દ્રની અગ્રમહિષી. (૪) આમલકાપા નગરીના રામગાથાપતિની પુત્રી. (૫) એ નામનો આમલકાપા નગરી નિવાસી એક ગાથાપતિ
 રાહ્ય. ત્રિ० (રાજિક) રાત્રિ સંબંધી.
 રાહ્યિય. ન० (રાજિય) }
 રાહ્યિય. ઇ० (રાજિય) } રાત દિવસ.
 રાહ્યિવા. ઇ० (રાજિય) }
 રાહ્યિય. ત્રિ० (રાજન્ય) રાજવંશી; રાજનો સંબંધી. (૨) રાજના જેવા વૈભવવાળો; શ્રામંત.
 રાહ્યિય. ત્રિ० (રાજિક) દીક્ષામાં મ્હોટા હોય તે; માનાદિ ગુણે કરી અધિક.
 રાહ્યય. } પું० (રાજન્ય) નાપભદેવ પ્રભુએ
 રાહ્ય } મિત્ર સ્થાને સ્થાપેલ વશ; ક્ષત્રિય. (૨) ત્રિ० તે વશમાં ઉત્પન્ન થએલ.
 રાહ્યની. ક્ષી० (રાજ્યત્વી) રાજની સ્ત્રી; રાણી.

રાહમન્ત. ન० (રાજિક) રાત્રિભોજન; રાત્રે ખાવું તે.
 રાહમોચણ. ન० (રાત્રિભોજન) રાત્રિભોજન; રાતે ખાવું તે.
 રાહ્ય. ન० (રાજિક) રાત્રિ; રાત. (૨) ત્રિ० રાત્રિ સંબંધી.
 રાહ્યસર. પું० (રાજ્યસર) રાજ્યોના સ્વામી; સમર્થ રાજા, માંડવિક રાજા. (૨) યુવરાજ.
 રાહ્યસિરી. ક્ષી० (રાજત્રી) આમલકાપાના રામગાથાપતિની ભાત્રી.
 રાહલ. પું० ન० (રાજકુલ) રાજનું કુળ.
 રાહ્યો. ઇ० (રાજો) રાતે, રાત્રિના ભાગમાં.
 રાહ્યોચરાય. ઇ० (રાજોચરાય) અદર્શિય; રાત દેખાડો.
 રાહ. પું० (રાજ) વિપ્રયમાં આસક્તિ; સ્નેહ. અનુરાગ. (૨) રાગ, વર્ણ. (૩) રાગ, સ્વર; ગાત.
 રાહ્યોસ. પું० (રાજ્યો) રાગ અને દ્રવ્ય.
 રાહ્યન્ય. ન० (રાજન્ય) રાગપી અન્ધન, પ્રેમથી અધાનું તે.
 રાહ્યન્યલ. ન० (રાજન્યલ) સારંગમ-પદનો આદિ સ્વર મડળ.
 રાહિ. ત્રિ० (રાજિ) રાગવાળું; સરાંગી.
 રાહ. પું० (રાજન્) રાજા; ભૂપતિ.
 રાહ્યુવારિય. ત્રિ० (રાજ્યોવારિક) રાજ્યોવારે ધારણ કરવા યોગ્ય.
 રાહ્યુલ. પું० (રાજ્યુલ) ગરમાળાનું ઝાડ.
 રાહ્યમણિ. પું० (રાહ્યમણિ) મણિ જેવો દેખાતો કાચનો કકડો.
 રાતિ. ક્ષી० (રાત્રિ) રાત્રિ; રાત.
 રાતિણિય. ત્રિ० (રાત્રિક) જેણે પ્રથમ પ્રવ્રજ્યા લીધી હોય તે.
 રાતિણિયપરિભાસિ પું० (રાત્રિકપરિભાસિ) આચાર્યોદિ વડીલની સ્થાને ભોક્ષનાર; અસમાધિનું પાંચમું સ્થાનક સેવનાર.

રામ. પું. (રામ) બલભદ્ર; કૃષ્ણ વાસુદેવના ભાઇ. (૨) જમદગ્નિનો પુત્ર પરશુરામ. (૩) એ નામનો એક દેશ. (૪) ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર. (૫) પું. એ નામના એક સન્યાસી.

રામકરહ. ન. (રામકરણ) નિર્યાવલિકા સૂત્રના આદ્યમાં અધ્યયનનું નામ.

રામકરહા. સ્ત્રી. (રામકરણ) અતમસૂત્રના આદ્યમાં વર્ણના આદ્યમાં અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાજની એક રાણી.

રામગુપ્ત. પું. (રામગુપ્ત) એ નામનો એક નાપસ.

રામપુત્ર. પું. (રામપુત્ર) આણ્વતરોવવાઇ મત્રના ત્રીજા વર્ણના પાચમો અધ્યયનનું નામ (૨) કાકડી નગરી નિવાસી ભદ્ર સાર્થવાહીનો પુત્ર.

રામરક્ષિત્યા. સ્ત્રી. (રામરક્ષિતા) ઇશાનેન્દ્રની યાત્રી અગ્રમહિષીનું નામ.

રામા. સ્ત્રી. (રામા) રામાદેવી. (૨) સ્ત્રી. ભાર્યા. (૩) ૬ મા તીર્થકરની માતા. (૪) ઇશાનેન્દ્રની ત્રીજી અગ્રમહિષીનું નામ.

રામાયણ. ન. (રામાયણ) રામચરિતના ચરિત્રાત્મક પ્રસિદ્ધ કાવ્ય.

રાય. પું. ન. (રાય) રાત્રિ.

રાય. પું. (રાય) રાજ; ભૂપતિ.

રાય. પું. (રાય) રોહ; પ્રેમ.

રાયંસ. પું. (રાયંસ) ક્ષયનો વ્યાધિ.

રાયંસિ. પું. (રાયંસિ) ક્ષયરોગી; સોળા મ્હોટા રોગમાંના એક રોગવાળો.

રાયકહા. સ્ત્રી. (રાયકથા) રાજ સંબંધી કથા; ચાર વિકથામાંની એક.

રાયકુલ. ન. (રાયકુલ) રાજનું કુળ; રાજ્ય.

રાયગિહ. ન. (રાયગિહ) મગધ દેશનું સુપ્રસિદ્ધ નગર.

રાયજાત. પું. (રાયજાત) એ નામનો એક મદ.

રાયણિય. પું. (રાયણિક) જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રમાં જે મોટા હોય તે; દીક્ષામાં જે વૃદ્ધ હોય તે.

રાયણિય. ત્રિ. (રાયણ્ય) રાજ્યથી; રાજ્ય કુળમાં જન્મેલ.

રાયણ. પું. (રાયણ્ય) રાજ્યકુળ; શ્રી આદિનાથે મિત્રસ્થાને સ્થાપેલું કુળ. (૨) ત્રિ. તે કુળમાં જન્મેલ.

રાયધર્મ. પું. (રાયધર્મ) રાજધર્મ; રાજનીતિ.

રાયજ. પું. (રાયજ્ય) જુઓ “ રાયણ ” શબ્દ.

રાયપત્ની. સ્ત્રી. (રાયપત્ની) રાજની રાણી.

રાયપરિવર્ત. પું. (રાયપરિવર્ત) રાજપરિવર્તન; રાજ્યક્રાંતિ.

રાયપહ. પું. (રાયપથ) રાજ રસ્તો.

રાયપિંડ. પું. ન. (રાયપિંડ) ખાસ રાજને માટે તૈયાર થએલ પિંડ-આહાર.

રાયપુત્ર. પું. (રાયપુત્ર) રાજપુત્ર; રાજકુમાર.

રાયણ્ણસેણિય. } ન. (રાયણ્ણસેણીય) ૨૬ રાયણ્ણસેણિય. } ઉત્કાલિક સૂત્રમાંનું જુદું સૂત્ર. રાયણ્ણસેણીય. }

રાયમર્હ. સ્ત્રી. (રાયમર્હ) ઉગ્રમેન રાજની પુત્રી.

રાયમર્ગ. પું. (રાયમર્ગ) રાજમાર્ગ; સડક; ધોરી રસ્તો.

રાયમાસ. પું. (રાયમાસ) એક પ્રકારના વ્રત.

રાયરિસિ. પું. (રાયરિસિ) રાજ્ય છોડી દીક્ષા લીધેલ.

રાયરુક્ષ. પું. (રાયરુક્ષ) રાયણ; રાજનું વૃક્ષ.

રાયલક્ષ્મી. સ્ત્રી. (રાયલક્ષ્મી) રાજલક્ષ્મી.

રાયલલિપ્ત. પું. (રાયલલિપ્ત) નવમા બળદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

રાયલેહા. ક્ષી० (રાજલેહા) શેલતી કળા.
 રાયવંસિય. ત્રિ० (રાજવંશિક) રાજવંશમાં
 ઉત્પન્ન થયેલ; રાજવંશી.
 રાયવર. પુ० (રાજવ) પ્રધાન રાજ; શ્રેષ્ઠ
 રાજ; ચક્રવર્તી.
 રાયચહ્લી. ક્ષી० (રાજચહ્લી) સાધારણ વ-
 નરપતિની એક જાત.
 રાયવેદિ. ક્ષી० (રાજવેદિ) રાજની વેદ.
 રાયસદ્ગુણ. પું० (રાજસદ્ગુણ) ચક્રવર્તી
 રાજ; શ્રેષ્ઠ રાજ.
 રાયસિરી. ક્ષી० (રાજસી) રાજ લક્ષ્મી. (૨)
 એ નામની અમરેન્દ્રની અગ્રમદિપી: રા-
 ધદેવીની પૂર્વભવની માતા.
 રાયહંસ. પું० (રાજહંસ) હંસ પક્ષીની એક
 જાત.
 રાયહાલી. ક્ષી० (રાજહાલી) રાજધાની; નામ
 શહેર; પાટનગર.
 રાયારામ. પું० (રાજારામ) એ નામના એક
 ક્ષત્રિય પરિવારક.
 રાયારાય. પુ० (રાજારાજ) એ નામના એક
 ક્ષત્રિય પરિવારક; રાજર્ષિ.
 રાજ. પુ० ન० (રાજ) એ નામનું એક ધાન્ય.
 રાજણ. પું० (રાજણ) ૮ મા પ્રતિવાસુદેવનું
 નામ. (૨) ગુહ્ય વિશેષ.
 રાસના. ત્રિ० (રાસક) રાસના ગાનાર.
 રાસિ. પું० ક્ષી० (રાસિ) સમૂહ; ઢગલો. (૨)
 મેષ, વૃષ આદિ ૧૨ રાસિ. (૩) કદ
 વિશેષ. (૪) મણિતવિશેષ; ત્રિરાસિ,
 પંચરાસિ વગેરે.
 રાસિકક. ત્રિ० (રાસીકસ) ઢગલો કરેલ.
 રાસિકક. ન० (રાસિકક) દાષ્ટવાદાન્તર્ગત સિદ્ધ
 શ્રેણી પરિકર્મનો છદ્મ ભેદ.
 રાસીજુમ્મ. ન० (રાસિયુમ) અમરાશીવિશેષ.
 રાસીજુમ્મકહજુમ્મ. ન० (રાસિયુમકહજુમ્મ)
 જે રાસિમાંથી ચાર ચાર આદ કરતાં
 ને ચાર વધે તે સખ્યા.

રાસીજુમ્મકલિગ્રોગ. પુ० (રાસિયુમકલિયોગ)
 જે રાસિમાંથી ચાર ચારના થોડા કાલમાં
 અંતે એક વધે તે રાસિ-સખ્યા.
 રાસીજુમ્મતેગ્રોગ. પું० (રાસિયુમકલિયોગ) જે
 રાસિમાંથી ચાર ચાર કાલમાં ત્રણ વધે
 તે સખ્યા.
 રાસીજુમ્મદાવરજુમ્મ. ન० (રાસિયુમદાવરજુમ્મ)
 જે રાસિમાંથી ચાર ચાર કાલમાં બે વધે
 તે સખ્યા.
 રાસીજુમ્મસય. ન० (રાસિયુમસય) ભગવતી
 સુત્રના ૪૧ મા શ્લોકનું નામ.
 રાહાવેદ. પું० (રાધાવેદ) ઉપર ટાંગેલી
 પુતળીની આંખને આલેખી વિધવી તે.
 રાહાવેદન. ત્રિ० (રાધાવેદક) રાધાવેદ સાધ-
 નાર; પુતળીને વિધનાર.
 રાહુ. પુ० (રાહુ) રાહુ નામનો ગ્રહ.
 રાહુગય. ન० (રાહુગત) રાહુ ચંદ્ર અથવા સુ-
 ર્યને આવરે તે સમય; ગ્રહણ વેળા.
 રાહુહય. ન० (રાહુહત) જે નક્ષત્રમાં ગ્રહણ
 થયેલ હોય તે નક્ષત્ર.
 રિડ. ત્રિ० (રિડ) સરળ; સીધું.
 રિડ. ક્ષી० (રિડ) ઝડપ.
 રિડ. પુ० (રિડ) રિડ; શત્રુ.
 રિડ પુ० (રિડ) વસંત ગ્રીષ્મ વિગેરે ઋતુ.
 (૨) ઓને ઋતુધર્મ આવે તે.
 રિડકાલ. પું० (રિડકાલ) ઓને ઋતુ આ-
 વવાનો સમય.
 રિડમ્મ. ક્ષી० (રિડમ્મ) મન:પર્યવ જ્ઞાનનો
 પ્રથમ ભેદ.
 રિડમાસ. પું० (રિડમાસ) અરાધ્ય ત્રીશ દિ-
 વસનો માસ.
 રિડવેદ. પું० } (રિડવેદ) પ્રસિદ્ધ ધર્મગ્રન્થ;
 રિડવેદ. } ચાર વેદમાંનો એક વેદ.
 રિડસુત. પું० (રિડસુત) નવ વિશેષ.
 રિંહિગ્ર. ન० (રિંહિગ્ર) ધોળાતાં સ્વરે ગાવુંતે.
 રિંહોલિ. ક્ષી० () પંક્તિ; હાર.

રિક્ષ. નં (જ્ઞ) નક્ષત્ર

રિગિસંગિતા. સ્ત્રીં (રિગિસંગિતા) વાદ્યવિશેષ.

રિજ્ઞ. સ્ત્રીં (જ્ઞ) જુઓ “ રિઙિ ” શબ્દ.

રિજ્ઞ. ત્રિં (જ્ઞ) જુઓ “ રિઙિ ” શબ્દ.

રિજ્ઞ. ત્રિં (પ્રતિષ્ઠ) રત્નવિશેષ. (૨) વન-

સ્પતિ વિશેષ. (૩) એક વિમાનનો પ્રસ્તર

(૪) લોકાન્તિક દેવ વિશેષ; દેવતાની એક

ગત. (૫) જળધીપના ભરતમાં આવતી

ઉત્સર્પિણીમાં થનાર પારમા અકવર્તી.

(૬) કાકાદિ પક્ષી. (૭) વિલય તથા

પ્રભજન ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ. (૮)

પું નં ક્ષણ વિશેષ; અરીઠા.

રિટ્કંડ. પું (રિટ્કાવઢ) ખરકાણનો સો-

ળામો વિભાગ.

રિટ્કા. નં (રિટ્ક) અરીઠાનું કૂલ. (૨)

પું દ્રોણ કાગડો. (૩) નં રત્ન વિશેષ.

રિટ્કોમિ. પું (પ્રતિષ્ઠોમિ) નેમિનાથજીનું

અપર નામ.

રિટ્કુપુરા. સ્ત્રીં (રિટ્કુપુરી) કચ્છમાંવતી વિ-

જયની મુખ્ય નગરી.

રિટ્કુ. નં (રિટ્ક) એક ગતનું રત્ન.

રિટ્કુવિમાણપથ્થક. પું (રિટ્કુવિમાણપ્રસ્તર)

બ્રહ્મલોકના ત્રીજા પ્રસ્તરમાં આવેલ કૃષ્ણ-

રાજી વિમાનનો ત્રીજો પ્રસ્તર.

રિટ્કા. સ્ત્રીં (રિટ્કા) પાંચમી નરકનું નામ.

(૨) મહાકચ્છા વિજયની મુખ્ય નગરી.

રિટ્કામ. પું નં (રિટ્કામ) રિટ્કાનામક વૃક્ષની

મહિરા. (૨) એ નામનું પાંચમા દેવ-

લોકનું એક લોકાન્તિક વિમાન.

રિટ્કિ. પું (રિટ્કિ) આઠમા દેવલોકનું એક

વિમાન.

રિયા. નં (જ્ઞ) દેવ; કરજ.

રિતે. પ્રં (જ્ઞ) વિના; સિવાય; રહિત.

રિત્ત. ત્રિં (રિત્ત) શન્ય; ખાલી. (૨) નં

અભાવ.

રિઙ્ઞ. ત્રિં (જ્ઞ) સમૃદ્ધિવાળું; ઔશ્વર્યયુક્ત.

રિઙ્ઞિ. સ્ત્રીં (જ્ઞિ) સમૃદ્ધિ; ધન; પૈસા.

રિમિત. } નં (રિમિત) સ્વરધોલન; કંઠમાં

રિમિય. } સ્વરની ખરાડી પડે તે. (૨)

નાટકનો એક ભેદ, ૩૨ નાટકમાંનું

૨૬ મુ નાટક.

રિય. નં (જ્ઞ) ગમન. (૨) સભ્ય.

રિયા. સ્ત્રીં (રિયા) ઇર્ષ્યાસમિતિ; યતના

પૂર્વક ચાલતું તે.

રિયુ. પું (રિયુ) શઙ્ક; રિપુ.

રિસમ. પું (જ્ઞમ) સાધારણ વનસ્પતિની

એક ગત. (૨) સાત સ્વરમાંનો ખીજો

સ્વર. (૩) ૨૮ મું મુહૂર્ત.

રિસમા. સ્ત્રીં (જ્ઞમા) ઋષભ નામની

શાશ્વતી પ્રતિમા.

રિસહ. પું (જ્ઞમ) સાત સ્વરમાંનો ખીજો

સ્વર. (૨) ૨૮ મું મુહૂર્ત. (૩) આમડાનો

પાટો. (૪) શ્રી ઋષભદેવ સ્વામી; ચાલુ

ચોવીસીના પ્રથમ તીર્થંકર.

રિસહનારાય. નં (જ્ઞમનારાય) જે હાડ

બધારણમાં મકંડબંધ અને ઉપર પાટો

હોય તે; છ સંધયણમાંનું ખીજું. (૨)

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી

જીવ ઋષભનારાય સંધયણ પામે.

રિસિ. પું (જ્ઞિ) ઋષિ; મુનિ; મહાત્મા.

રીઠા. સ્ત્રીં (રીઠા) હેલના; મશ્કરી.

રીયા. સ્ત્રીં નં (રિયા) જુઓ “ રિયા ”

શબ્દ.

રીરિય. નં (રીરિક) પિતળ.

રુઘ. નં (રુત) કપાસ; રૂ. (૨) શબ્દ

કરવો તે.

રુઘક. પું (રુઘક) દિશાકુમારીના નિવાસ

સ્થાનરૂપ એક પર્વત.

રુઘગ. પું (રુઘક) અગીયારમા દ્વીપ અને

૧૧ મા સમુદ્રનું નામ. (૨) કાન્તિ;

પ્રભા.

કચ્છકૂટ. પું (કચ્છકૂટ) નન્દનવનનાં નવ
કૂટમાંનું છટું શિખર. (૨) નિપથ પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ.

કચ્છગમ્યમ. ન૦ (કચ્છગમ્ય) મહાદિગમ્ય
પર્વતનું એક શિખર.

કચ્છગચ્છર. પું (કચ્છગચ્છર) એ નામનો એક
પર્વત. (૨) એ નામનો એક સમુદ્ર. (૩)
૩ચકવર સમુદ્રના એક અધિષ્ઠાયક દેવ.

કહ. સ્ત્રી (કચિ) લાગણી; ઇચ્છા. (૨)
મદ્ધા; ધર્મપ્રેમ.

કહ્ય. ન૦ (કચિત) રનિકીડા સમયે માનિની
આંતો રનિ કલહાદિ શબ્દ. (૨) ગીતની
એક સમાન રૂપવાળી વ્થન.

કહર. ત્રિ (કચિ) સુન્દર સરસ; મનગમનું

કહલ. ત્રિ (કચિ) સુદર; મનોહર. (૨)
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩)
દશમા દેવલોકનું પીશ સાગરોપમની સ્થિ-
તિવાળું એક વિમાન.

કહલ. ન૦ (કચિ) એક દેવવિમાન.

કહલકાંત. ન૦ (કચિકાન્ત) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલકૂટ. ન૦ (કચિકૂટ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલકમ્પ. પું (કચિકમ્પ) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલકમ્પમ. પું (કચિકમ્પ) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલલેસ્ત. પું (કચિલેસ્ત) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલલેસ્ત. ન૦ (કચિલેસ્ત) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલસિંગ. પું (કચિસિંગ) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલસિદ્ધ. પું (કચિસિદ્ધ) એ નામનું
પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલાવત્ત. પું (કચિલાવત્ત) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કહલુત્તરવર્ધિસંગ. પું (કચિલુત્તરવર્ધિસંગ)
એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

કંટણા. સ્ત્રી (કંટના) રોવાના જેવો શબ્દ.
(૨) અવજા; અપમાન.

કંટણિયા. સ્ત્રી (કંટણિકા) રોવાની ક્રિયા.

કંટ. ત્રિ () વિસ્તીર્ણ; વિશાળ.

કંઠીતિયા. સ્ત્રી (કંઠીતિકા) યોગ્યા વિગેરે
ધાન્યના કોતરાં કાઢનારી.

કંપ. ન૦ (રોપણ) રોપવું; વાવવું.

કંમળા. ન૦ (રોક્ષ) રોકવું; અટકાવવું.

કચ્છ. ન૦ (કચ) લુકપુ; લુકપેસવરે મવાનું.
(૨) રૂક્ષસ્પર્શનામકર્મ કે જેના ઉદયથી
છવ રાખ જેવું લુકપુ શરીર પામે.

કચ્છ. પું ન૦ (કચ) ટક્ષ. ઝાડ. (૨)
સયમ; વિરતિ.

કચ્છમૂલિમ્. પું (કચ્છમૂલિક) ટક્ષના મૂ-
ળમાં રહેનાર નાપસનો એક વર્ગ.

કહ. ત્રિ (કહ) ગુસ્સે થયેલ; ક્રોધે ભરાયેલ.

કહાણ. ન૦ (કહિત) રૂદન કરવું; આંસુ ખેરવાં.

કહ. ત્રિ (કહ) ગુસ્સે થયેલ.

કહ. ત્રિ (કહ) ભયંકર કાર્ય કરનાર.

લીપણ સ્વભાવવાળું, (૨) પું ન૦

રૂદધ્યાન; પરનું અનિષ્ટ ચિન્તવું તે, કૂર

કાર્ય કરવું તે. (૩) રૂદની પ્રતિમા. (૪)

શિવનો મહોત્સવ. (૫) પ્રથમ સુદર્શનું

નામ. (૬) યોગ્યા બળદેવ તથા યોગ્યા

વામુદેવના પિતા. (૭) આદ્રા નક્ષત્રનો

સ્વામી દેવતા. (૮) રૂદદેવ; શંકર;

મહાદેવ. (૯) પંદર પરમાધામી પૈકી

પાંચમા પરમાધામી.

કહધ્યાન. ન૦ (કહધ્યાન) રૂદધ્યાન; પરનું

અનિષ્ટ ચિન્તવું કૂરતા રાખવી તે;

ચાર ધ્યાનમાંનું એક.

કહ. ત્રિ (કહ) રોકેલ; અટકાવેલ.

હધિર. નં (હધિર) લોહી; રક્ત.

હવ્ય. નં (હવ્ય) ચાંદી; રૂપું. (૨) ૮૮

ગ્રહમાંના ૨૭ મા ગ્રહનું નામ.

હવ્ય. વિં (રૌવ્ય) ચાંદીનું.

હવ્યકૂલપ્પવાય. પું (હવ્યકૂલપ્રવાત) -દ્રહ વિશેષ.

હવ્યકૂલા. સ્ત્રીં (હવ્યકૂલા) રૂકિમ પર્વતના મહાપુત્રીક દ્રહના ઉત્તર તોરણે થઇ હિ-રણ્યવય ક્ષેત્રમાં વહેતી એક નદી. (૨) એક દેવી. (૩) પું. રૂકિમ પર્વતનું એક કૂટ.

હવ્યકૂલાકૂટ. પું (હવ્યકૂલાકૂટ) રૂપી પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું છઠું કૂટ.

હવ્યસુગંધ પું (હવ્યસુગંધ) વનરૂપિત વિશેષ.

હયામાસ. પું (હવ્યમાસ) રૂપાભાસ નામનો એક ગ્રહ.

હવિ પું (હવિમન્) મેરૂની ઉત્તરે એરણ્યવત ક્ષેત્રની મર્યાદા કરનાર રૂકિમ પર્વત. (૨) ક્રાટીન નગરનો રાજા. (૩) કુણ્ણલ દેશનો રાજા. (૪) એ નામનો એક ગ્રહ. (૫) ૧૭ મા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૬) દેવ વિશેષ. (૭) રૂકિમ પર્વતનું એક કૂટ.

હવિપ્રકૂટ. પું (હવિમપ્રકૂટ) રૂકિમ પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું બીજું કૂટ.

હવિમળી. સ્ત્રીં (હવિમળી) અંતગઠ સૂત્રના પાંચમા વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવની માનીતી રાણી.

હવ્ય નં (હવ્ય) કપાસ; રૂ. (૨) રૂનું બનાવેલ વસ્ત્ર. (૩) પક્ષીનો શબ્દ.

હવ્ય. પું (હવ્ય) એક લોકપાળ.

હવ્યંદ્ર. પું (હવ્યેન્દ્ર) રૂચકેન્દ્ર નામનો ઉત્પાત પર્વત; અસુરકુમાર દેવતાને વિશ્રાંતિ લેવાનો પર્વત.

હવ્યકંત. પું (હવ્યકાન્ત) પૂર્ણભદ્ર અને વિશિષ્ટ નામના ઇન્દ્રના એક લોકપાળ.

હવ્યકંતા. સ્ત્રીં (હવ્યકાન્તા) ભૂતાનન્દ નામના ઇન્દ્રની એક અગ્રમહિષી.

હવ્યગ. પું (હવ્યગ) મણિ, રત્ન. (૨) ગ્રીવાનું એક સુન્દર આભૂષણ. (૩) ત્રિં પ્રીતિકારક; મનોહર. (૪) રૂચક નામનો એક દ્વીપ. (૫) નિષધ પર્વતનું એક શિખર. (૬) મેરૂના મધ્ય ભાગમાં આવેલ આઠ રૂચક પ્રદેશ કે જ્યાંથી દિશાઓની શરૂઆત થાય છે.

હવ્યગર્હિસધ. નં (હવ્યગર્હિસક) એ નામનું એક ભવન.

હવ્યગવર. પું (હવ્યગવર) એ નામનો, એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૨) રૂચકવર સમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૩) રૂચક દ્વીપને ફરતો રૂચકવર નામનો પર્વત.

હવ્યગવરદ્વીપ. પું (હવ્યગવરદ્વીપ) ૧૩ મો રૂચકવર દ્વીપ.

હવ્યગવરમહ. પું (હવ્યગવરમહ) રૂચકવર દ્વીપના દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરમહાવર. પું (હવ્યગવરમહાવર) રૂચકવર સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરોદ. પું (હવ્યગવરોદ) રૂચકવરોદ નામનો સમુદ્ર.

હવ્યગવરોમાસ. પું (હવ્યગવરોમાસ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

હવ્યગવરોમાસમહ. પું (હવ્યગવરોમાસમહ) રૂચકવરાવભાસ નામા દ્વીપના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરોમાસમહામહ. પું (હવ્યગવરોમાસમહામહ) એ નામનો રૂચકવરાભાસ દ્વીપનો દેવતા.

હવ્યગવરોમાસમહાવર. પું (હવ્યગવરોમાસમહાવર) રૂચકવરાવભાસ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

હવ્યગવરોમાસવર. પું (હવ્યગવરોમાસવર) રૂચકવરાવભાસ સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ,

સ્વનામર્થ. સ્ત્રી૦ (સ્વનામર્થ) એક ઇન્દ્રાણી.

સ્વર્ગિદ. પું૦ (સ્વર્ગેન્દ્ર) ચમરેન્દ્રને રચક-
ન્દ નામા ઉત્પાત પર્વત. (૨) રત્ન વિશેષ.

સ્વર્ગોદ. પું૦ (સ્વર્ગોદ) સમુદ્ર વિશેષ.

સ્વય. પું૦ (સ્વય) મેડના મધ્ય ભાગમાંના
આઠ રચક પ્રદેશ. (૨) રચક નામનો
દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૩) રચક નામના તે-
રમા દ્વીપમાં પ્રાકારને આકારે ૮૫ હજાર
ચામરની ઉચ્ચાઇનો મંડળરૂપે રહેલો
પર્વત.

સ્વચરિમિય. પું૦ (સ્વચરિમિત) પક્ષીઓનો
મનોહર શબ્દ.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) મૃગની એક જાત. (૨)
વનરૂપિત વિશેષ. (૩) અનાર્થ દેશ વિશેષ.

સ્વ. ત્રિ૦ (સ્વ) ફરી ઉત્પન્ન થનાર, પુન-
ર્જન્મ લેનાર.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) વનરૂપિત વિશેષ.

સ્વહિર. ન૦ (સ્વહિર) રૂધિર; રક્ત; લોહી.

સ્વહિરચુદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (સ્વહિરચુદ્ધિ) લોહીની વૃદ્ધિનું
શુભાશુભ જાણવાની વિદ્યા.

સ્વનામર્થ. સ્ત્રી૦ (સ્વનામર્થ) મધ્યમ રચક
ઉપર વસનારી એક દિશાકુમારી.

સ્વનામર્થ. સ્ત્રી૦ (સ્વનામર્થ) એ નામની
એક દેવી; જૂતાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી.

સ્વનામર્થ. સ્ત્રી૦ (સ્વનામર્થ) મધ્યરચક
પર્વત ઉપર વસનારી એ નામની એક
દિશાકુમારી.

સ્વ. ત્રિ૦ (સ્વ) ધણા કાળથી પ્રસિદ્ધ
થયેલ. (૨) ઉગી નિકળેલ; અકુર અવ-
સ્થાને પામેલ.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) બીજની ઉત્પત્તિરૂપ
અંકુરાવસ્થા.

સ્વ. પું૦ ન૦ (સ્વ) રૂપ, સૌંદર્ય.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) રચકવાસ ક્ષેત્ર અને
એરુપ્યવય ક્ષેત્રને જુદું પાડી અર્થાદ
બાંધનાર વર્ષધર પર્વત.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) દ્વીપકુમારોના ઇન્દ્ર પૂર્ણ
તથા વશિષ્ઠના લોકપાળનું નામ.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠ
ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) જૂતાનેન્દ્રની દ્વિતીયા
અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) એક દિશાકુ-
મારી દેવી.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠ
ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) રૂપકાન્તા દેવી.
(૨) જૂતાનેન્દ્રની પાચમી અગ્રમહિષી.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) એક ગૃહસ્થ. (૨) રૂપા
દેવીનું સિદ્ધાસન.

સ્વ. ન૦ (સ્વ) રૂપાદે-
વીનું ભવન.

સ્વ. ન૦ (સ્વ) રૂપક
નામનું સિદ્ધાસન.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) રૂપકાન્તા
નામની સ્ત્રી.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) જૂતાનેન્દ્રની
ત્રીજી અગ્રમહિષી.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) રૂપાદે-
વીના પાચમી ગાથાપતિ-ગૃહસ્થ.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) દ્વીપકુમારોના ઇન્દ્ર
પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠના લોકપાળનું નામ.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) જૂતાનેન્દ્રની છઠ્ઠી
અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) એક દિશાકુમારી
દેવી.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) સુરુપેન્દ્રની રૂપવતી
નામની અગ્રમહિષી.

સ્વ. પું૦ (સ્વ) દ્વીપકુમારોના
ઇન્દ્ર પૂર્ણ તથા વશિષ્ઠના લોકપાળનું
નામ.

સ્વ. સ્ત્રી૦ (સ્વ) જૂતાનેન્દ્રની પ્રથમ
અગ્રમહિષીનું નામ. (૨) રૂપાદે-
વીના પાચમી ગાથાપતિની
કન્યાનું નામ.

કચાર. પું (કચાર) રૂપ આલેખનાર; ચિતારો.

કચાઈ. સ્ત્રી (કચાઈ) એક દિશાકુમારી દેવી.

કલ. પું ન (કલ) રૂપ; વર્ણ; કલ્પિત. (૨) શરીરનો દેખાવ. (૩) મૂર્તવસ્તુ; રૂપી પદાર્થ. (૪) રૂપ પરાવર્તનની કળા. (૫) સ્વરૂપ. (૬) એક. (૭) સ્વભાવ.

કલંધર. ત્રિ (કલંધર) બાણલિંગ-રંગે. હરણાદિરૂપ ધારણ કરનાર; વેપધારી.

કલંસા. સ્ત્રી (કલંસા) મધ્યમરૂચક પર્વત ઉપર વસનારી આર દિશાકુમારીમાની બીજી.

કલગ. પુ ન (કલગ) આકૃત, ચિત્ર; પ્રતિબિમ્બ. (૨) સોનુંરૂપ.

કલગ. પુ (કલગ) રૂપીયો; સિક્કો.

કલગાય. ત્રિ (કલગાય) મૂર્તદ્રવ્ય; રૂપી પદાર્થ.

કલગાવતી. સ્ત્રી (કલગાવતી) મધ્યમરૂચક પર્વત ઉપર વસનારી આર દિશાકુમારીઓમાની ચોથી.

કલતેજ. પુ (કલતેજ) રૂપનો ચોર; ગુણ ન હોય છતાં ગુણનો દેખાવ કરે તે.

કલપરિચારગ. પુ (કલપરિચાર) રૂપને જોવા માત્રથી વિષયતૃપ્તિ કરનાર.

કલપરિચારણા. સ્ત્રી (કલપરિચારણા) રૂપ જોઈને વિષયતૃપ્તિ કરવી તે.

કલવર્ણ. સ્ત્રી (કલવર્ણ) રૂપાળી સ્ત્રી. (૨) રૂપવતી દેવી. (૩) ભૂતના ઇન્દ્ર સુરૂપની અગ્રમહિષી. (૪) એક દિશાકુમારી મહતરિકા.

કલ્પા. સ્ત્રી (કલ્પા) મધ્યમરૂચક પર્વત ઉપર રહેનારી આર દિશાકુમારીઓમાની પહેલી.

કલ્પાઈ. સ્ત્રી (કલ્પાઈ) એ નામની અહત ભગવાનની નાળ કાપનારી એક દિશાકુમારી.

કલિ. ત્રિ (કલિ) રૂપવાળું; રૂપી પદાર્થ. (૨) ગુચ્છ વિશેષ.

કલિકલ્પ. ન (કલિકલ્પ) રૂપવાળું દ્રવ્ય; રૂપી પદાર્થ.

કલ્પી. સ્ત્રી (કલ્પી) રૂપવાળી સ્ત્રી. (૨) ધોળો આકડો.

કેકાર. પું (કેકાર) કે-અરે એવા તિરસ્કારનું વચન.

કેળા. સ્ત્રી (કેળા) સ્થૂલભદ્રની બહેન; એક જૈન સાધવી.

કેળુ. પુ સ્ત્રી (કેળુ) ધૂળ; રંગ; રેતી.

કેળુયા. સ્ત્રી (કેળુયા) એ નામની એક સાધારણ વનસ્પતિ. (૨) ઔષધિ વિશેષ.

કેચગ. પુ (કેચક) સંગીતાનુસાર સ્વરની ગતિ વિશેષ.

કેવલ્ય. ન (કેવલિક) એ નામનું એક ઉદ્યાન.

કેવઈ. સ્ત્રી (કેવતી) બળદેવની રાણી. (૨) એક નક્ષત્રનું નામ. (૩) રેવતી ગાથા-પાતણી કે જણીએ મહાવીર સ્વામીને બીજોરાપાક ઉત્કૃષ્ટ ભાવે બંહારાવવાથી તીર્થંકર નામગોત્ર ઉપાર્જન કર્યું. (૪) મહાવીરસ્વામીના દશ શ્રાવકમાંના આઠમા મહાશતક શ્રાવકની સ્ત્રી.

કેવલક. પું (કેવલક) ગિરનાર પર્વત.

કેવતી. સ્ત્રી (કેવતી) જુઓ “ રેવતી ” શબ્દ.

કેવતીનક્ષત્ર. ન (કેવતીનક્ષત્ર) આર્યનાગ-હસ્તિના શિષ્યનું નામ.

કેવય. પુ (કેવત) ક્ષેત્ર નામે સાત સ્વર-માંનો છઠ્ઠા સ્વર. (૨) સોરઠમાં આવેલ ગિરનાર પર્વત.

કેવયપલ્લવ. પું (કેવતપલ્લવ) ગિરનાર પર્વત.

કેહા. સ્ત્રી (કેહા) લીટી; પંક્તિ.

રોચ્યાગિરિકુંડ. પું. (રોચ્યાગિરિકુંડ) બદ્ર-
સાલ વનનાં આઠ દિગ્બહરિત કૂટમાંનું
આઠમું કૂટ.

રોચ્ય. ત્રિ. (રોચિત) રચેલું; સાડે લાગેલું.
રોચ્યાવસાયા. ન. (રોચિતાવસાન) ગીતના
આર પ્રકારમાંનો અંતિમ પ્રકાર.

રોગ. પું. (રોગ) રોગ; વ્યાધિ. (૨) રોગનો
પરિષદ.

રોગિ. ત્રિ. (રોગિન્) રોગી; વ્યાધિપીડિત.
રોગિણિયા. સ્ત્રી. (રોગિણિકા) રોગના કા-
રણથી લીધેલી દીક્ષા.

રોજ્ઞ. પું. () રોઝ નામનું જગલી
પથુ.

રોહ. પું. ન. (લોહ) લોહ, ચોખા વગેરેનો
આટો.

રોહ. પું. (રૌદ્ર) નવ રસમાંનો એક રૌદ્ર
રસ; ક્રોધ પ્રકૃતિવાળો એક રસ; (૨)
પ્રથમ મુહૂર્તનું નામ. (૩) ત્રોળ બળ-
દેવના પિતાનું નામ. (૪) ત્રિ. દારણ્ય;
ભયંકર. (૫) ન. ધ્યાન વિશેષ.

રૌદ્રજ્ઞાયા. ન. (રૌદ્રજ્ઞાન) અન્ય જીવોને
મારવાનો વિચાર કરવો તે, રૂદ્રધ્યાન.

રૌમ. પું. ન. (રૌમન્) રૌમ; રૂવાડ, બાલ;
કેશ. (૨) રૌમ નામનો એક દેશ. (૩)
ત્રિ. તે દેશમાં રહેનાર.

રૌમંચ. પું. (રૌમાચ) રૌમાચ; રૌમરાજ.

રૌમક. પું. (રૌમક) ઉત્તર ભરતમાંનો એક
અનાર્ય દેશ. (૨) ત્રિ. તે દેશમાં
રહેનાર.

રૌમકૂચ. પું. (રૌમકૂચ) રૌમરાજિ; વાળનું
ચિદ્ર.

રૌમરાહ. સ્ત્રી. (રૌમરાજિ) રૌમની પંક્તિ.

રૌમાલોચ. ન. (રૌમાલવણ) ખાણથી ઉત્પન્ન
થતું મીઠું.

રૌમાહાર. પું. (રૌમાહાર) રૌમરાજીથી હવા
વગેરેમાંથી આહાર લેવો તે.

રોચ. પું. (રોચ) જગરાદિ વ્યાધિ; રોગ.

રોચ્ય. ન. (રોચક) રોચક નામનું સમકિત
કે જેમાં સદનુષ્ઠાન પ્રત્યે શ્રદ્ધા માત્ર
રહે પણ અનુષ્ઠાન થઈ શકે નહિ.

રોર. પું. (રૌર) ચોથી નરકનો એક નર-
કાવાસો. (૨) ત્રિ. દારણ્ય; ભયંકર.

રોચ્ચ. પું. (રૌચક) સાતમી નરકનો એક
નરકાવાસો. (૨) ચોથી નરકભૂમિનો
એક નરકાવાસો.

રોચિષ્ઞ. પું. (રોચિષ્ઠક) ગીતનો એક
પ્રકાર.

રોચિય. ત્રિ. (રોચિત) રોપેલું; વાવેલું.

રોસ. પું. (રોષ) રોષ, ક્રોધ.

રોસણ. ન. (રોષણ) રસણ; ક્રોધે ભરાયું.

રોસિ. ત્રિ. (રોચિન્) ક્રોધી, ક્રોધ કરનાર.

રોહ. પું. (રોષ) ઘેરા બાલવો.

રોહ. પું. (રોહ) એ નામના એક મુનિ.
(૨) ગોશાળાનો ચોથો પ્રૌઢ પરિહાર.

રોહગુપ્ત. પું. (રોહગુપ્ત) રોહગુપ્ત નામે શ્રી
ગુપ્તાચાર્યના શિષ્ય. (૨) આર્ય મુહુર્તની
શિષ્ય. (૩) આર્ય મહાગિરિના શિષ્ય.

રોહણ. ન. (રોહણ) ઉત્પત્તિ.

રોહિઞ્સદ્વીપ. પું. (રોહિતાદ્વીપ) રોહિતાંશ
પ્રપાતકુંડની વચ્ચેનો દ્વીપ.

રોહિઞ્સપ્પવાયકુંડ પું. (રોહિતાંશપ્રપાતકુંડ)
રોહિતાંશ નદીનો જેમાં દરેડો પડે છે
તે કુંડ.

રોહિઞ્સતા. સ્ત્રી. (રોહિતાંશ) મુક્ષદિમવતના
પદ્મહની ઉત્તર દિશામાંથી નીકળી હે-
મવય ક્ષેત્રમાં થઈ લવણ સમુદ્રને ભળતી
એક નદી.

રોહિઞ્સદ્વીપ. પું. (રોહિતાદ્વીપ) રોહિતા-
પ્રપાત કુંડની વચ્ચેનો દ્વીપ.

રોહિષ્ણપ્પવાયકુંડ. પું. (રોહિતાંશપ્રપાતકુંડ)
જેમાં રોહિતા નદીનો દરેડો પડે છે
તે કુંડ.

રોહિત્રા. સ્ત્રી૦ (રોહિતા) રોહિતા નદી જે હેમવય ક્ષેત્રમાં પૂર્વ તરફ લવણ સમુદ્રને મળે છે તે.

રોહિટ્ક. ન૦ (રોહિતક) રોહિતક નામનું એક નગર.

રોહિણીદાસ. પુ૦ (રોહિણીદાસ) રોહિણીદાસ નામે કોઇ માણસ.

રોહિણીદેવ. પુ૦ (રોહિણીદેવ) એ નામનો એક પુરુષ.

રોહિણીદેવ. પુ૦ (રોહિણીદેવ) એ નામનો એક માણસ.

રોહિણિય. પુ૦ (રોહિણિય) રોહિણી નક્ષત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ. (૨) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા છવની એક જાત.

રોહિણિયા. સ્ત્રી૦ (રોહિણિકા) ધનશેઠના ચોથા દીકરા-ધનરક્ષિતની પછતું નામ.

રોહિણીરક્ષિત. પુ૦ (રોહિણીરક્ષિત) એ નામનો કોઇ પુરુષ.

રોહિણિસ્મ. પુ૦ (રોહિણીસ્મ) એ નામનો કોઇ પુરુષ.

રોહિણિસેવ. પુ૦ (રોહિણીસેવ) એ નામનો પુરુષ.

રોહિણી. સ્ત્રી૦ (રોહિણી) કિપુરુષના ઇન્દ્રિયપુરુષની પહેલી અગ્રમહિષી. (૨) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્ર શકના લોકપાળની પહેલી અગ્રમહિષી. (૩) સૌધર્મના ઇન્દ્રની ચોથી અગ્રમહિષી. (૪) એક દેવી. (૫) નવમા બળદેવની માતાનું નામ. (૬) એક જાતની કડવી જાલ. (૭) જંબૂદ્વી-

પના ભરતખંડમાં થનાર ૧૫ મા તીર્થકરના પૂર્વ લવણ નામ. (૮) એ નામનું નક્ષત્ર. (૯) ધનરક્ષિતની સ્ત્રીનું નામ. (૧૦) રોહિણીના દૃષ્ટાંતવાળું શાતાસત્રનું સાતમું અધ્યયન.

રોહિય. ન૦ પુ૦ (રોહિત) તુળ વિશેષ. (૨) એક જાતનું માછલું. (૩) એક દ્વીપ. (૪) ત્રિ૦ રૂઝાઇ ગયેલું. (૫) પ્રગટ થયેલ.

રોહિયંસ. ન૦ (રોહિતાંશ) એ નામની એક પર્વત વનરપતિ. (૨) પુ૦ એ નામનો એક દ્વીપ.

રોહિયંસકૂડ. પુ૦ (રોહિતાંશકૂડ) સુક્ષ્મિ-મવત પર્વત ઉપરના ૧૫ કૂટમાંનું ૭ મું કૂટ.

રોહિયંસા. સ્ત્રી૦ (રોહિતાંશા) એ નામની એક નદી.

રોહિયંસાપવાય. પુ૦ (રોહિતાંશપ્રવાત) એ નામનો એક દ્રવ્ય.

રોહિયકૂડ. પુ૦ (રોહિતકૂડ) મહાહિમવત પર્વત ઉપરના આઠ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

રોહિયગ. ન૦ (રોહિતક) જુઓ “રોહિટ્ક” શબ્દ.

રોહિયપ્પવાય. પુ૦ (રોહિતાપ્રવાત) એ નામનો એક દ્રવ્ય.

રોહિયા. સ્ત્રી૦ (રોહિતા) મહાહિમવત પર્વતના મહાપદ્મ દ્રવ્યમાંથી નીકળતી એક નદી.

લ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી૦ () લતા; વેલ.
લક્ષ્ય. ત્રિ૦ (લક્ષિત) લાગેલું; ચોટેલું. (૨) પહેરેલું; ધારણ કરેલું.

લઝડ. પુ૦ (લઝડ) લાકડી; લાકડું; હંડો.

લઝડયા. સ્ત્રી૦ (લઝડિકા) લાકડી.

લજ્ઞાસાર. ત્રિં (લક્ષણાચિન્ત) લક્ષણસારે
સુનાર; પગની પેની અને મસ્તક જ-
મીનને લગાડી આકૃતિનું શરીર ચતુર્થ અધર
રાખી સુનાર.

લજ્ઞ. પું (લક્ષ) એ નામનું બહુબી-
જ્યાણું એક વૃક્ષ.

લજ્ઞસ્ત. પું (લક્ષ) એ નામનો એક અ-
નાય દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

લજ્ઞસિયા. સ્ત્રીં (લક્ષિકા) લક્ષ નામના
અનાય દેશમાં જન્મેલ દાસી.

લંચ. પું સ્ત્રીં (લંચ) વાંસ ઉપર ચઢનાર
નટલોક; વાંસ ઉપર ચઢી ખેલ કરનાર.

લંચિયા. સ્ત્રીં (લંચિકા) વાંસ ઉપર ચઢી
વખતે નટડી દર્શિય મુઠી લાખી ચડી
પહેરે છે તે.

લંગલિય. ત્રિં (લંગલિક) કંઠમાં સોનાનો
દાગ ધરનાર.

લંગૂલ. નં (લાંગૂલ) પુછકુ. (૨) એક
પ્રકારનું પુછડાંવાળું માછલું.

લંચણ. } નં (લંચ) ઉલ્લેખન કરવું.
લંચન. }

લંચન. નં (લાચન) } લાચ; રસવત.
લંચા. સ્ત્રીં (લંચા) }

લંચ. પું (લંચ) ચોરોની એક જાત.

લંચણ. નં (લાચન) નિશાની; ચિહ્ન

લંચિય. ત્રિં (લાચિક) લાંછન લાગેલું
(૨) જાણ વગેરેથી લિપીને મોઢું જડેલું.

લંતક. } પું (લાન્તક) છટો દેવલોક.

લંતમ. } (૨) છટા દેવલોકના દેવતા. (૩)

લંતય. } છટા દેવલોકનો ઈન્દ્ર. (૪) એ
નામનું એક વિમાન.

લંદ. પું નં (લન્દ) ઢાળ; સમય.

લંબ. પું (લમ્બ) આકાશન; ટેકા. (૨)
ત્રિં લાંબું; દીર્ઘ.

લંબણ. નં (લમ્બન) કવલ; કાળિયો.

લંબિણ. સ્ત્રીં (લંબિકા) પાંચળા.

લંચિય. ત્રિં (લંચિત) લાંબું કરેલું. (૨)
પું ગ્રાંતી શાખામાં લટકવાનો અભિ-
પ્રદ ધરનાર વાનપ્રસ્થનો એક વર્ગ.

લંચુતર. પું સ્ત્રીં (લંચોતર) નાભિથી ઉપર
અને છુટણથી હિયે ચોલપટ પહેરી કા-
ઉસગ કરવાથી લાગતો કાઉસગનો
આક્રમો દોષ.

લંચુસગ. નં (લમ્બુસક) માળાનું ધ્રુમકું.
(૨) આભૂષણ વિશેષ.

લંચો. ત્રિં (લંચોષ્ટ) લાંબા હોઠવાળો.

લંચોદર. પું (લમ્બોદર) જેનું લાંબું ઉદર
હોય તે; ગણેશ.

લંમ. પું (લામ) લાભ; પ્રાપ્તિ.

લંચલ. નં (લંચ) નિશાન; લક્ષ્ય. (૨)
લક્ષણ કરવા યોગ્ય, અવાદિત. (૩) મિસ;
અદાનું.

લંચલ. નં (લંચ) લાખની સંખ્યા.

લંચલગ. પું (લંચમણ) દશરથ રાજાના
પુત્ર.

લંચલગ. પું નં (લંચણ) સ્વસ્તિકાદિ
શરીરના શુભાશુભ લક્ષણ. (૨) ચિહ્ન;
ચિમ. (૩) શુભાશુભ લક્ષણ જાણવાનું
શાસ્ત્ર; અપ્પામનિમિત શાસ્ત્રમાંનું એક;
સામુદ્રિક શાસ્ત્ર. (૪) જનઆમરાદિના
લક્ષણ. (૫) ઉપયોગ. (૬) શબ્દની
વ્યુત્પત્તિ. (૭) અસાધારણ ધર્મ; અતિ
વ્યાપ્તિ, અવ્યાપ્તિ, અસંભવ, એ ત્રણ
દોષરહિત લક્ષણ. (૮) મનુષ્ય, પશુ વગે-
રેનાં શુભાશુભ લક્ષણ જાણવાની કળા.

લંચલગા. સ્ત્રીં (લંચમણ) શ્રી કૃષ્ણની
એક પટ્ટરાણી. (૨) અંતગડસૂત્રના પાં-
ચમા વર્ગના ચોથા અધ્યયનનું નામ.
(૩) ૮ મા તીર્થકરની માતા.

લંચલગા. પું (લંચપાક) લાખ રૂપીયાના
ખર્ચથી થતો એક જાતનો ખાક.

લક્ષ્મીનાથજી. નં (લક્ષ્મીનાથ) લાખને
વ્યાપાર કરવો તે; પન્દર કર્માદાનમાંનું
એક.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (લક્ષ્મી) લાખ.

લગંડ. નં (લગંડ) વાંકુ લાકડું.

લગંડસાથિ. ત્રિ० (લગંડસાથિ) વાંકા
લાકડાની પેઠે આસનવાળી સુનાર.

લગંડ. પુ० (લગંડ) લાકડી; સોટા.

લગંડસાઈ. ત્રિ० (લગંડસાથિ) લાકડીની
પેઠે માથું અને પગની પૈની જમીન ઉ-
પર મુઠી શેપલાગ અધર રાખી સુનાર.

લગંડસાઈયા. સ્ત્રી० (લગંડસાથિની) લાકડીની
પેઠે લકડાસને સુનાર સ્ત્રી.

લગંડાઈયા. ત્રિ० (લગંડાથિ) લાકડીની પેઠે
લાંબા થઈ સુનાર.

લગ. ત્રિ० (લગ) લાગલ, ચોટેલ. (૨)
મેય, ટપાદિ બાર લગ.

લગુપરકમ. પુ० (લગુપરકમ) દશાનેન્દના
પાયદળ લશ્કરનો અધિપતિ.

લક્ષ્મી. નં (લક્ષ્મી) ચિહ્ન.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (લક્ષ્મી) લક્ષ્મીદેવી. (૨)
મુંદરતા. શેલા. (૩) સપત્તિ; ધન. (૪)
ચૂલદિભવન પર્વતના પુડીક પ્રહતી
આધેશત્રી દેવી.

લક્ષ્મીકૂડ. પુ० (લક્ષ્મીકૂટ) શિખરી પર્વ-
તનાં ૧૧ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ-શિખર.

લક્ષ્મીમર્દ. સ્ત્રી० (લક્ષ્મીમર્દી) છઠ્ઠા વાસુ-
દેવની માતા. (૨) ૧૧ મા ચક્રવર્તીની
સ્ત્રી (૨૮૧).

લક્ષ્મીવર્દ. સ્ત્રી० (લક્ષ્મીવર્તી) દક્ષિણ દિ-
શાના રચક પર્વત ઉપર વસનારી આઠ-
માની પાંચમી દિશાકુમારી.

લક્ષ્મીગિજ. } ત્રિ० (લક્ષ્મી) શરમાય
લક્ષ્મીય. } તેવું.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (લક્ષ્મી) લાજ; શરમ. (૨)
સંયમ.

લક્ષ્મી. ત્રિ० (લક્ષ્મી) લક્ષ્મીગુ; શરમાળ.

લક્ષ્મીય. ત્રિ० (લક્ષ્મી) શરમાળ કરનાર.

લક્ષ્મીય. } ત્રિ० (લક્ષ્મી) શરમાયેલ.
લક્ષ્મીય. }

લક્ષ્મી. ત્રિ० (લક્ષ્મી) શરમાળ; લક્ષ્મીગુ.

લક્ષ્મી. ત્રિ० (લક્ષ્મી) સયમવાન. (૨)
સરળ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (રમ્ય) રસ્સી; દોરી. (૨)
ત્રિ० સરળ; સીધું.

લક્ષ્મી. ત્રિ० (લક્ષ્મી) મુંદર; રમણીય. (૨)
શ્રેષ્ઠ; ઉત્તમ. (૩) નં કસુબો.

લક્ષ્મી. પુ० (લક્ષ્મી) લવણ સંસુદ્રમાં
નવસો ચોળન ઉપર આવેલ એક અંત-
રદીપ. (૨) ત્રિ० એ દીપના મનુષ્ય.
(૩) અધુતરોવવાઇ સૂતના પ્રથમ વ-
ર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રે-
ષ્ઠિક રાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (યદિ) લાકડી; સોટી. (૨)
સંપાસીનું એક ઉપકરણ.

લક્ષ્મી. ત્રિ० (યદિ) રાજની
લક્ષ્મી. } (યદિ) રવારીમા લાકડી લઇ
ચાલનાર.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (યદિ) લાકડી.

લક્ષ્મી. ત્રિ० () મુંદર; મનોહર

લક્ષ્મી. પુ० (લક્ષ્મી) લાડવા; મોદક.

લક્ષ્મી. ત્રિ० (લક્ષ્મી) ધુંડીને પાલીસ કરેલું;
કામળ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (લક્ષ્મી) લતા; વેલ.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (લક્ષ્મી) વેલડી.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० () લાત ખારવી.

લક્ષ્મી. સ્ત્રી० (લક્ષ્મી) લાત; પાટુ. (૨)
કાશિયા; મંજરા.

લક્ષ્મી. ત્રિ० (લક્ષ્મી) મેળવેલું; પ્રાપ્ત કરેલું.

લક્ષ્મી. પુ० (લક્ષ્મી) દશમા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

લલિ. સ્ત્રી. (લલિ) વીર્યા-નરાયના ક્ષય કે ક્ષયોપશમથી પ્રાપ્ત થતી શક્તિ. (૨) શ્રુતજ્ઞાનના આવરણનો ક્ષયોપશમ. (૩) પ્રાપ્તિ; લાભ; ફાયદો. (૪) અહિંસા. (૫) યોગ્યતા.

લલિચક્રવર્ત. ન. (લલ્ચક્રવર્ત) શબ્દાર્થના પચાદશ્યનથી થતું શ્રુતજ્ઞાન, ઉપયોગ-રૂપ લાવશ્રુતનો એક પ્રકાર.

લલિયા. સ્ત્રી. (લલિકા) પ્રાપ્તિ.

લલ્પસિયા. સ્ત્રી. () લાપસી.

લલ્પ. પુ. (લલ્પ) વીણા વગાડતાં અગુલીમાં રખાતું એક સાધન. (૨) સંબંધ; આશ્રય; મેળાપ.

લલ્પણ. ન. (લલ્પ) નિરોભાવ; લીન થતું તે. (૨) ધર. (૩) પર્વતની ચુકા; ભોંયડું.

લલ્પસમ. પુ. (લલ્પસમ) લલ્પ, વીણાના રાગને અનુસારે ગાતું તે.

લલ્પા. સ્ત્રી. (લલ્પા) લતા; વેશડી. (૨) પ્રકાર; ભેદ; (૩) છડી; લાકડી.

લલ્પાચર. ન. (લલ્પાચર) ક્ષનાનું ખનેલું ધર; લનામડપ.

લલ્પાચુક. ન. (લલ્પાચુક) ક્ષનાઓથી ચુક કરવાની કળા.

લલ્પા. સ્ત્રી. (લલ્પા) રમણ કરાવનારી સ્ત્રી.

લલ્પાડ. ન. (લલ્પાડ) કપાળ.

લલિષ્ઠ. ન. () પાસા પ્રમુખથી ઓપાટ વગેરે રમતું તે; લીલા; ગમ્મત.

લલિતેન્દ્રિય. પુ. (લલિતેન્દ્રિય) ગર્ભશ્રીમંત-રાજપુત્રાદિક.

લલિય. ત્રિ. (લલિત) મુંદર; રમણીય. (૨) ન. પાંચમા અગદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ. (૩) અંશ વિન્યાસ વિશેષ. (૪) પ્રસન્નતા; પ્રસાદ. (૫) ત્રિ. અભિલષિત.

લલિયમિત્ત. પુ. (લલિતમિત્ત) સાતમા વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

લલિયા. સ્ત્રી. (લલિતા) રાજગૃહ નગર-માંની છ માણસોની એક ગોષ્ઠી-મંડળીનું નામ.

લલ્પ. ત્રિ. (લલ્પ) અન્યક્ત શબ્દ.

લલ્પક. ત્રિ. () ભયંકર.

લલ્પિરી. સ્ત્રી. () એક જાતની માછલા પકડવાની જાળ

લલ્પ. ત્રિ. (લલ્પ) ભોક્ષનાર, ખકવાદ કરનાર

લલ્પ. પુ. (લલ્પ) સાત સ્તોક અથવા ૪ શ્વાસોશ્વાસ પ્રમાણ એક કાળવિભાગ. (૨) ક્ષનનું ફળ કહેવું તે. (૩) આઠ પ્રકારનાં કર્મ. (૪) એક વૃક્ષ

લલ્પદ્ય. ત્રિ. (લલ્પદ્ય) નવાં પાંદડાંવાળું; પલ્લવિત થએલું.

લલ્પંગ. પુ. ન. (લલ્પંગ) લવંગનું વૃક્ષ, ફલ તથા ફળ.

લલ્પણ. ન. (લલ્પણ) છેદવું; કાપવું.

લલ્પણ. પુ. (લલ્પણ) એ નામનો જમ્બૂ-દીપને ફરતો એક સમુદ્ર. (૨) મીઠું; નિમક. (૩) ત્રિ. ખાઈ.

લલ્પણસમુદ્ર. પુ. (લલ્પણસમુદ્ર) લવણ નામનો સમુદ્ર.

લલ્પણોદ્ય. પુ. (લલ્પણોદ્ય) લવણ સમુદ્ર.

લલ્પય. પુ. (લલ્પય) કેળાનું ઝાડ. (૨) ચિન્દુ; લેશ; અશ.

લલ્પસત્તમ. પુ. (લલ્પસત્તમ) મનુષ્યના લવમાં સાત લવનું આયુષ્ય ઓછું હોવાથી થોડાં કર્મ અવશેષ રહે છે તે ભોગવવા માટે અનુત્તરવિભાનમાં ઉત્પન્ન થાય છે તે દેવતા; સર્વોત્તમ દેવજાતિ.

લલ્પાલ્પ. પુ. (લલ્પાલ્પ) દરેક વખતે સાવધાન રહી સામાન્યારીનું અનુદાન કરતું તે.

જાણકસંકિ. ત્રિ० (જાણકસંકિ) કર્મનો અ-
પલાપ કરનાર; નાસ્તિક.

જાણિય. ત્રિ० (જાણિય) કહેલું; બોલેલું.

જાણ્ય. ન० (જાણ્ય) કન્દ વિશેષ; લક્ષણ.

જાણિ. ક્રી० (જાણિ) મોળું; લહેર; તંત્ર.

જાણુ. ત્રિ० (જાણુ) બહુ; નહાણું; લલકું. (૨)

ક્રૃષ્ય. (૩) જલન્ય; થોડામાં થોડું. (૪)

ન० જલદી; ટુરત.

જાણુય. ત્રિ० (જાણુય) નહાણું કરેલ.

જાણુકર્મ. ત્રિ० (જાણુકર્મ) થોડાં કર્મવાળો;
લગુકર્મી.

જાણુકરણ. ન० (જાણુકરણ) જેનાં કરણો-
સાધનભૂત અવયવો નાણુક શીઘ્ર ગતિ-
વાળા હોય તેનું યાન-વાહન. (૨) દ-
ક્ષતા; ચાતુરી.

જાણુપરક્રમ. પું० (જાણુપરક્રમ) ધરાનેન્દ્રના
પાયદળ લશ્કરના અધિપતિનું નામ.

જાણુપાસ. પું० (જાણુપાસ) લલકા ૨૫૨; આઠ
૨૫૨માંનો એક.

જાણુમય. ત્રિ० (જાણુમય) લલકું થયેલું. (૨)
મોક્ષ. (૩) સંયમ.

જાણુયા. ક્રી० (જાણુયા) તણુ ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

જાણુસીંહનિકીલિય. ન० (જાણુસિંહનિકીલિય)
એ નામનું એક તપ કે જેમાં ૧૫૪
ઉપવાસ અને ૩૩ પારણાં આવે છે, ૭
માસ અને સાત દિવસે તે પૂર્ણ થાય છે.

જાણુસ્સગ. } ત્રિ० (જાણુસ્સગ) ટુન્દ; અલ્પ;
જાણુસ્સય. } થોડું.

જાણુસ્થ. ન० (જાણુસ્થ) લલકા લાથ.

જાણ. ન० (જાણ) લીપતું.

જાણ્ય. ત્રિ० (જાણ્ય) કાપવા થોડ્ય. (૨)
રોપવા થોડ્ય.

જાણ્ય. ન० () જાણુ માટી વગેરેથી
લીપતું.

જાણ. પું० (જાણુ) ટુંબડું.

જાણુજાણ્ય. ત્રિ० (જાણુજાણ્ય) લીપીને
ઉદ્દેશ્ય આંધેલ.

જાણ્ય. ન० (જાણ્ય) લલકાપણું; લલુતા-
નમ્રતા; નિરભિમાન વૃત્તિ.

જાણ્યયા. ક્રી० (જાણ્ય) નિરભિમાન
વૃત્તિ; નિરપાધિકપણું; ઉપાધિની ન્યૂન-
તા; લલુતા.

જાણ્યિ. ત્રિ० (જાણ્યિ) લલુતાવાળા.

જાણ્યિય. ન० (જાણ્યિક) લલુતા; લાઘવ.

જાણ્યિયા. ક્રી० (જાણ્ય) જુઓ "લાઘવયા"
શબ્દ.

જાણી. ક્રી० (જાણી) ત્રિપિ વિશેષ.

જાણ. ત્રિ० () અસિદ્ધ; શ્રેષ્ઠ; પ્ર-
ખ્યાત. (૨) સાર કે નરસુ જે મળે
તેના ઉપર ગુજરાન ચલાવનાર; આત્મ
નિમ્રદી.

જાણ. પું० (જાણ) એ નામનો એક આર્ય-
દેશ.

જામ. પું० (જામ) જાલ, પ્રાપ્તિ.

જામંતરાય. પું० (જામંતરાય) જેના ઉદ્યતી
જીવ જીતેજી પણુ જાલ ન મેળવી
શકે એવી એક અંતરાય કર્મની
પ્રકૃતિ.

જામિય. ત્રિ० (જામિક) જાલવાળું.

જામ. ત્રિ० (જામ) સુદર.

જામ. ત્રિ० (જામ) અલ્પ કરેલ. (૨)
સ્થાપિત.

જામયણ. } ન० (જામયણ) સુદરતા.

જામય. }

જાલપ્પણ. ન० } (જાલપણ) અતિશય
જાલપ્પણયા. ક્રી० } આશાપન-અકવાદ.

જાલસ. ત્રિ० (જાલસ) લાઘવ્ય.

જાલા ક્રી० (જાલા) મુખની જાળ. (૨)
ધંટાની અંદર રહેતું લોલક.

જાલિય. ત્રિ० (જાલિય) લાલનપાલન
કરેલ.

લાવક. } પું (લાવક) લાવરી પક્ષી.
 લાવગ. } (૨) ત્રિં છંદનાર; કાપનાર.
 લાવગિય. ત્રિં (લાવગિક) લવણવાળું.
 લાવગણ. નં (લાવગ) સુંદરતા; ખૂબસૂરતી.
 (૨) ચતુરાઈ.
 લાવય. પું (લાવક) લાવરી પક્ષી.
 લાવલોગ. પું (લાવલોક) એ નામનો એક
 દેશ.
 લાલિયા. કીં () લાલચ.
 લાસક. } પું (લાસક) રાસડા ગાનાર.
 લાસગ. } (૨) જ્યના પોકારો કરનાર;
 ભાણ.
 લાસય. પું (લાસક) લાશક નામનો એક
 અનર્થ દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.
 લાસિયા. કીં (લાસિકા) લાશક દેશમાં
 જન્મેલ દાસી.
 લાહ. પું (લાભ) લાભ; પ્રાપ્તિ.
 લાહવ નં (લાહવ) લધુના.
 લિંગ. નં (લિંગ) ચિહ્ન; વેપ. (૨) સાધન;
 હેતુ. (૩) સ્ત્રી, પુરૂષ આદિ જાતિ. (૪)
 પુરૂષ ચિહ્ન.
 લિંગકસાયકુસીલ. પું (લિંગકસાયકુસીલ)
 કપાયકુસીલ નિયંત્રોનો એક પ્રકાર;
 લિંગ-આજ્ઞાઆરમાં દૂપણ લગાડનાર
 કપાયકુસીલ.
 લિંગકુસીલ. ત્રિં (લિંગકુસીલ) લિંગ-વે.
 પત્રે દૂપિત કરનાર.
 લિંગધારિ ત્રિં (લિંગધારિન) લિંગધારી, વેપ
 ધરનાર.
 લિંગપડિસેવણકુસીલ. પું (લિંગપ્રતિસેવના-
 કુસીલ) લિંગનો પિરાધક; લિંગ-વેપ
 ધારણ કરી આજ્ઞાવિકા કરનાર સાધુ.
 લિંગપુલાય. પું (લિંગપુલાક) વિના કાગળે
 સાધુનો વેપ બદલી સંપત્તિ મેળવી બ-
 નાવનાર સાધુ.
 લિંગાગ્રીવ. પું (લિંગાગ્રીવ) વેપધારી સાધુ.

લિંગિ. પું (લિંગિન) લિંગ-હેતુથી સાધ્ય;
 જીવ. (૨) હેતુથી સાધ્ય; અગ્નિ વગેરે.
 (૩) સાધુના વેપને ધારણ કરનાર.
 લિંગિય. ત્રિં (લેટ્રિક) હેતુ વ્યાપ્ય; સાધ્ય.
 લિંક. નં () ચુદ્ધાનો આશ્રય. (૨)
 અગ્નિ વિશેષ.
 લિંક. નં () લીંકું; લાથી આદિની
 વિજા. (૨) શેવાળવાળું પાણી (૩) જાણ.
 (૪) ત્રિં તીક્ષ્ણ.
 લિંક. નં (લેન) લીપતુ; લેપ કરવો.
 લિંબ. પું (લિંબ) ઘેટાના બચ્ચાની ઉન
 સહિત આમડી.
 લિંક્સય. નં (લેક્સક) ધર સંપત્તિ
 કાગળ પત્ર લખવા તે.
 લિંક્સા. કીં (લિંક્સ) લીખ; માથામાં
 પડતું એક જંતુ. (૨) આડ વાળા
 પ્રમાણ સ્કંધ.
 લિંચ. ત્રિં () કામળા; સુવાળું.
 લિંચક. પું () અગ્નિ.
 લિંચક. કીં (લિંચ) લાલ મેળવવાની
 ઇચ્છા.
 લિંચક. ત્રિં (લિંચ) લાલ મેળવવા
 ઇચ્છનાર.
 લિંદુ. પું (લેન્દુ) ઢેરું.
 લિંત. ત્રિં (લિંત) લીપેલ, વીટાળેલ.
 (૨) નં એપણાના દશ દૌડમાંનો નવમો
 દોડ.
 લિંપ. ત્રિં (લેપ) લીપવા યોગ્ય ચીજો
 પદાર્થ.
 લિંપિ. કીં (લિપિ) } લિપિ; અક્ષરોની
 લિંપી. કીં (લિપી) } નિયત આદૃતિ.
 લિંચ. ત્રિં () નમ્ર સ્વભાવવાળો.
 લિંચાસય. પું (લિંચાસ) ખડીયો.
 લિંચ. નં (લેન્દુ) આટલું તે.
 લિંચિય. ત્રિં (લિંચિ) લખેલું.

લીલા. વિ. (લીન) લીન થએલ; મમ થએલ.

લીલા. સ્ત્રી. (લીલા) રમણ; ક્રીડા; આનન્દ.

લીલા. સ્ત્રી. (લેલા) હાથ પગની રેખા.

લુચિષ્ઠ. વિ. (લુચિત) લુચન કરેલ; લેખ કરેલ.

લુપ્ત. ન. (લુપ્ત) } લેખ કરવો; વિ-
લુપ્ત. સ્ત્રી. (લોપના) } નાશ કરવો.

લુપ્તિસાર. વિ. (લોપ્ત) લેખ કરનાર.

લુક્ક. વિ. (લોક્ય) પ્રગટ, ખુલ્લું.

લુક્ક. વિ. (લુક્કિત) લેખ કરેલ; કેશરહિત.

લુક્ક. વિ. (લુક્ક) લુક્કુ; સુક્ક; રસહીન;
(૨) પુ. લુક્કો સ્પર્શ; આઠ સ્પર્શમાંનો એક.

લુક્કલપાસ. પું. (લુક્કલપ) લુક્કો સ્પર્શ.

લુક્કા. સ્ત્રી. (લુક્કા) રાખ, ભરમ.

લુક્કિલ. વિ. (લુક્કિલ) લુક્કો સ્પર્શવાળું;
સ્નેહરહિત.

લુગ. વિ. (લુગ) રોગી, દુઃખી.

લુલ. વિ. (લુલ) લેખાયેલ; નષ્ટ થયેલ.
(૨) લેખ કરેલ.

લુલ. ન. (લુલ) સુગંધિ દ્રવ્ય વિશેષ.

લુલ. વિ. (લુલ) લેખી. (૨) લેખુપ;
લમ્પટ. (૩) પું. વ્યાધ (૪) ન. લેખ.

લુલક. પું. (લુલક) શિકારી.

લુલિય. વિ. (લુલિત) મદમાં જકડ થયેલ.
(૨) વ્યતીન થયેલ.

લુલિય. પું. (લુલિય) લુલિ નામની અનંતકાલ
વનસ્પતિ.

લુલા. સ્ત્રી. (લુલા) કરોળિયો. (૨) એક
જાતનો રોગ; કરોળિયો.

લુલસ. } વિ. (લુલ) } દિસક; દિસા
લુલસ. } કરનાર. (૨)
લુલસ. વિ. (લુલ) } વિનાશક.

(૩) કૂર; (૪) નર્ત્ય. (૫) લક્ષક. (૫) દોષિત
કરનાર. (૬) વિરોધક; આસા નહીં

માનનાર. (૭) પું. હેતુ વિશેષ; બીજાને
જેનરવાનો હેતુ.

લુલસયા. સ્ત્રી. (લુલસ) હુંજુ ને.

લુલિય. વિ. (લુલિત) નષ્ટ કરેલ.

લુલ. વિ. (લુલ) લુલ્લુ; (૨) પું. સયમ.
(૩) વિ. દ્રવ્ય અને ભાવ સ્નેહથી
વર્ણિત.

લુલચર. વિ. (લુલચર) લુલ્લુ આલારની
એળણ કરનાર. (સાધુ).

લુલજીવિ. વિ. (લુલજીવિ) લુલ્લુ ખાધ
જીવનાર

લુલલિતિ. વિ. (લુલગિતિ) અનાસક્ત ત્રિતિ-
વાળા. (૨) સ્ત્રી. એક પ્રકારની સયમ-
ગતિ.

લુલિય. વિ. (લુલિત) લુલ્લુ; લુલ્લુ
નાખેલું.

લેલ. પું. (લેલ) લેખ; લખવાની ક્રિયા.

લેલ. વિ. (લેલ) અતિ આશાવાળો;
વણિ; વ્યાપારી

લેલ. વિ. (લેલ) લેલિ વશમાં
ઉત્પન્ન થયેલ; ક્ષતિય વિશેષ. (૨) એક
પ્રસિદ્ધ રાજવંશ.

લેલ. વિ. (લેલ) ખરડાયેલ.

લેલ. વિ. (લેલ) ચાટવા યોગ્ય મધ
વગેરે.

લેલ. પું. (લેલ) લેલ, ઇલ.

લેલ. ન. (લેલ) પવનમાં ફોતરેલ ધર.
(૨) રહેવાની જગા-ધર્મશાળા. (૩)
જનનુલ.

લેલ. પું. (લેલ) જલકા દેવતાની
એક જાત.

લેલ. પું. (લેલ) મુસાફરોને રહેવા
માટે મકાન આપવાથી થતું પુણ્ય;
પુણ્યના નવ પ્રકારમાંનો એક.

લેલ. પું. (લેલ) લેલિ વિશેષ.
લેલ. ન. (લેલ) લેલિ પું. ને.

લેખ્ય. વિ० (લેખ્ય) લિપવા યોગ્ય પદાર્થ;
જાણ વગેરે.

લેખ્યકાર. વિ० } (લેખ્યકાર) લેખન કરનાર.
લેખ્યાર પુ० } એક પ્રકરનો કારીગર.

લેહુ. પું० (લેહુ) ઢેંકું; કાંકરો; ઇંટ.

લેહ. પુ० (લેપ) લેપ; ખરડ. (૨) નાભિ
સુધી હિંદુ નદી વગેરેનું પાણી. (૩) રાજ-
શૃંક્ષ નગરના નાલદા પાડાનો રહીશ એ
નામનો મહાવીર સ્વામીનો એક આવક.

લેખકક. વિ० (લેખક) જેથી પાત્ર લેખાય-
ખરડાય તેવો પદાર્થ-દૂધ, દહીં, ઘી
વગેરે.

લેખણ. મ० (લેખ) લેખન કરવું; ચોપડનું.

લેખાલેખ. પું० (લેખાલેખ) થોડા કે વધારે
લેખવાળી વસ્તુનો લેખ લાગે તે.

લેસ. પું० (લેસ) થોડું; લવલેશ.

લેસ. પું० (શ્લેષ) સમન્ધ; મળવું તે; મેળાપ.

લેસણ. ન० (શ્લેષણ) આલિંગન દેવું. (૨)
સમન્ધ; મેળાપ.

લેસણાયા. કી० (શ્લેષણ) આલિંગન દેવું;
ભેટવું. (૨) કુખડાની માફક વાંકા થઇ
આલવું તે. (૩) સધિવા; દાથપગના
સાંધા રહી જાય તેવો વાયુ.

લેસણા. કી० (શ્લેષણ) ચીકાશ કે જેથી
એક પદાર્થ બીજા સાથે ચોટી જાય.

લેસણાંબંધ. પું० (શ્લેષણાંબંધ) ચીકાશથી બે
પદાર્થો પરસ્પર ચોટી જાય તે.

લેસણી. કી० (શ્લેષણી) જેથી સામો મા-
ણસ આસન સાથે ચોટી જાય તેવી
વિદ્યા.

લેસા. કી० (લેસ્યા) કૃષ્ણાદિ દ્રવ્યને યોગે
થતા જીવના અધ્યવસાય વિશેષ; કૃષ્ણ,
નીલ, કાપોત, તેજુ, પદ્મ અને શુક્લ,
એ ૭ લેસ્યામાંની ગમે તે એક. (૨)
પ્રભા; કાન્તિ; તેજ. (૩) સુંદરતા. (૪)
પૂનવણા સૂત્રના ત્રીજા પદનું આકેશું

કાર. (૫) મનોજ્ઞતિ; મનના પશ્ચિમ.

(૬) પ્રણાપના સૂત્રના સત્તરમા પદનું નામ.

લેસિય. વિ० (લેસિત) મધ્યલેશ.

લેસ્સા. કી० (લેસ્યા) જુઓ “ લેસા ”
શબ્દ.

લેસ્સાપય. ન० (લેસ્યાપદ) પ્રણાપના સૂત્રના
૧૭ મા પદનું નામ.

લેસ્સુદેસણ. પું० (લેસ્યોદેશક) પ્રણાપના
સૂત્રના ૧૭ મા પદના ચોથા ઉદ્દેશાનું
નામ.

લેહ. પુ० (લેહ) લેખન વિદ્યા; લખવાની
કળા. (૨) લેખ; નિબંધ; કાગળ.

લેહક. વિ० () પરિપૂર્ણ; સપૂર્ણ.

લેહા. કી० (લેહા) રેખા; લીંટી.

લેહાયરિય. પું० (લેહાચાર્ય) લખનાં શિષ્યવ-
નાર; પ્રથમ શિક્ષક.

લેહિણી. કી० (લેહિની) લેખણ; કલમ.

લેહિયા. કી० (લેહિકા) રજવાડાનો ઇતિ-
હાસ આલેખનારી દાસી; સુવાણુ.

લોહ્ય. વિ० (લૌકિક) તોમે.

સમન્ધી; લૌકિક-વ્યાવહારિક. મેળાવવાની
પ્રસિદ્ધ ભારત, રામાયણાદિ શાસ્ત્ર. (૩)
લૌકિકે ભાવાવશ્યક; સવારે ભારતનું વાંચન
અને બપોર પછી રામાયણનું વાંચન
તે આગમથી લૌકિકે ભાવાવશ્યક.

લોહ્યકરણી. કી० (લૌકિકકરણ) લૌકિકે
ક્રિયા; સંસારી કાર્ય.

લોહ્યત્તર. વિ० (લોકોત્તર) લોકની સામાન્ય
મર્યાદાથી બહારનું; લોકશ્રેષ્ઠ; અસાધારણ.

લોહ્યત્તરિય. ન० (લોકોત્તરિક) જૈન શાસ્ત્રની
રીતિ પ્રમાણે કરવામાં આવતું આવશ્યક
પ્રતિક્રમણ; નોઆગમથી લોકોત્તરિક
ભાવાવશ્યક. (૨) ત્રિં લોકોત્તર શાસ્ત્ર
પ્રસિદ્ધ; જૈન આગમ સંમત.

લોક. પું० (લોક) ૭ દ્રવ્યના સમૂહરૂપ
સંસાર; જન્મ.

લોકનાલિ. ક્ષીં (લોકનાલિ) લોકનાળ; સં-
પૂર્ણ યોદ રાજપરિમિત લોક; સમગ્ર લોક.

લોકપરિપૂરણ. પું (લોકપરિપૂર્ણ) સિદ્ધ-
શિલાનું નામ.

લોકર્ષિદુસાર. પું (લોકર્ષિદુસાર) યોદમા
પૂર્વ (શાસ્ત્ર) નું નામ.

લોકાયત. પું (લોકાયત) આર્વાક; ના-
સ્તિક. (૨) આર્વાકનું શાસ્ત્ર; નાસ્તિક
દર્શન.

લોક. વિં (લોક્ય) જોવા યોગ્ય; દેખવા
જેવું.

લોગ. પું (લોક) સંસાર; જન્મ. (૨)
છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) પૃથ્વી-
કાય, અપકાય, વગેરે છકાય. (૪) મનુ-
ષ્યલોક; જનસમાજ. (૫) લોકશાસ્ત્ર;
અર્થશાસ્ત્રાદિ.

લોગંતિય. પું (લોકાન્તિક) લોકાન્તિક
જનના દેવલોક કે જે તીર્થકરને દીક્ષા
લેવાની સૂચના કરવા આવે છે.

લોગંધકાર. } પું (લોકાન્ધકાર) લોકના
લોગંધવાર. } અન્ધકારરૂપ તમસ્કાય.

લોગકંત. પું (લોકકાન્ત) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગકૂટ. પું (લોકકૂટ) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગમા. પું (લોકમા) લોકનો અગ્રભાગ.

લોગમાચૂલિકા. ક્ષીં (લોકમાચૂલિકા)
સિદ્ધશિલાનું નામ; મુક્તિસ્થાન.

લોગજ્ઞા. ક્ષીં (લોકજ્ઞા) લોકમર્યાદા;
લોક રિવાજ; શિષ્ટાચાર.

લોગક્રિષ્. ક્ષીં (લોકક્રિષ્ણિ) લોક વ્યવસ્થા.

લોગતમિસ્સ. મં (લોકતમિલ) લોકના
અન્ધકારરૂપ-તમસ્કાય.

લોગદ્રવ્ય. મં (લોકદ્રવ્ય) લોકનાં દ્રવ્ય-
ધર્માસ્તિકાયાદિ ૭ દ્રવ્ય; જીવ, અજીવ
આદિ પદાર્થનો સમૂહ.

લોગનાલિ. ક્ષીં (લોકનાલિ) કન્યાના કંચુકને
આકારે લોકનાળ.

લોગપરિપૂરણ. ક્ષીં (લોકપરિપૂર્ણ) ઇષ-
ત્રાગ્રહારા પૃથ્વી; મુક્તિસ્થાન.

લોગપાલ. પું (લોકપાલ) ઇન્દ્રના સામ્રા-
જ્યની ચાર દિશાના રક્ષક ચાર લોક-
પાળ; સોમ, યમ, વરુણ અને વૈશ્રવણ,
એ ચાર લોકપાળ.

લોગ્યમ. પું (લોક્યમ) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગર્ષિદુસાર. પું (લોકર્ષિદુસાર) લોકમાં
સાર-ચિદુરૂપ યોદમા પૂર્વ-શાસ્ત્ર; યોદમા
પૂર્વનું નામ.

લોગમઝ્ઝાવસાણિય. વિં (લોકમઝ્ઝાવસાણિક)
અભિનયના ચાર પ્રકારમાંનો એક.

લોગમ્મથ્ય. મં (લોકમસ્તક) લોકનું મસ્તક-
અગ્રભાગ.

લોગમુણિ. પું (લોકમુનિ) લોકમાં ગણાતા
મુનિ; શુક પરિવ્રાજક વગેરે.

લોગરૂવ. પું (લોકરૂવ) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગલેસ્સ. પું (લોકલેસ્ય) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગવચા. પું (લોકવર્ગ) છટ્ટા દેવલોકનું
એક વિમાન.

લોગવાય. પું (લોકવાદ) પાખંડી લોકોનો
વાદ-માન્યતા.

લોગવિજય. પું (લોકવિજય) એ નામનું
આચાર્ય સત્રનું ખીજું અધ્યયન.

લોગવિપસ્તિ. વિં (લોકવિર્ષિન્) લોકોના
સુખ દુઃખને જાણનાર.

લોગસ્ત્રા. } ક્ષીં (લોકસ્ત્રા) મતિશા-
લોગસ્ત્રા. } નાવરણ કર્મેના ક્ષયોપશમથી
વિશેષાવબોધ રૂપ જ્ઞાન. (૨) લોકની
સંજ્ઞા; કામવાસના; લોકેષણ.

લોગસિંગ. પું (લોકશૂઝ) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગસિદ્ધ. નં (લોકશૂઝ) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગસિદ્ધ. પું (લોકસિદ્ધ) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગસિદ્ધિ. પું (લોકસિદ્ધિ) બીજા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગાગાસ. પું નં (લોકાગાસ) લોક સંબંધી આકાશ.

લોગાયય. પું (લોકાયન) ચારાકનો એક ગ્રંથ-પુસ્તક; નાસ્તિક પ્રણીત શાસ્ત્ર.

લોગાલોગ. પું નં (લોકાલોક) લોક અને અલોક બન્ને; પરિપૂર્ણ આકાશ ક્ષેત્ર.

લોગાવત્. પું (લોકાવર્ત) એ નામનું છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોગિમ. ત્રિં (લૌકિક) સામાન્ય લોક સંબંધી.

લોગુત્તર. ત્રિં (લોકોત્તર) લૌકિક હદની અહારનું; શાસ્ત્રીય.

લોગુત્તરવર્ધિસંગ. પું (લોકોત્તરવત્સક) છટ્ટા દેવલોકનું એક વિમાન.

લોટ્ટ. } પું () ન્દાનો દાથી.
લોટ્ટિય. }

લોટ્ટિયા. સ્ત્રીં () નાની દાથણી.

લોટ્ટિય. ત્રિં (લોટ્ટિ) ડોળું કરેલ.

લોટ્ટ. પું () કમળકંદ. (૨) ઉપ. રવટણો.

લોટ્ટણ. નં () લોટ્ટનું; ચરખામાં નાખવું તે.

લોટ્ટણી. સ્ત્રીં () ચરખો.

લોટ્ટણ. નં (લવણ) મીઠું.

લોટ્ટણવત્. સ્ત્રીં (લવણવત્) લવણ નામનું માડ.

લોટ્ટ. પું (લોટ્ટ) લોટ્ટ વૃક્ષ.

લોમ. પું (લોમ) લોભ; તૃણા; ધનપિ-પાસા. (૨) લોભથી આહાર લેવો તે;

ઉપાચર્યાના ૧૬ દોષમાંનો દશમે દોષ.

લોમચિજ્ઞ. ત્રિં (લોમનીય) લવણાવનાર; મોહક.

લોમચસિષ્ઠ. પું (લોમપ્રત્યય) લોભ નિમિત્તે લાગતી ક્રિયા-કર્મબંધ; આરમ્ભ ક્રિયા-સ્થાનક.

લોમસચ્ચા. સ્ત્રીં (લોમસજ્ઞ) લોભની વા-સના. (૨) લોભવેદનીયના ઉદયથી અ-પ્રતિ સચિતાદિ દ્રવ્યની યાચના.

લોમિ. ત્રિં (લોમિન્) લોભયુક્ત.

લોમ. નં (લોમ) રૂપાડાં; રોમરાણ.

લોમપક્ષિ. પું (લોમપક્ષિન્) જેને રૂપાડાંની પાંખો હોય તે પક્ષી; ચકલા, પારેવા વગેરે.

લોમહત્ત. પું (લોમહત્ત) પીછાની પૂંજણી.

લોમહરિસ. પું (લોમહર્ષ) હર્ષને લીધે શે-માય ઉભા થાય છે તે.

લોમહાર. પું (લોમહાર) માણસને મારી-પ્રાણ લઇ હુટનાર-ચોર વિશેષ.

લોમાવહાર. પું (લોમાવહાર) બીજાના પ્રાણ લઇ હુટનાર

લોમાહાર. પું (લોમાહાર) રોમરાયથી આધાર લેવો તે.

લોચ. પું (લોચ) કેશ ઉગડવા તે; લેચ કરવો તે.

લોચ. પું (લોક) ધર્માસ્તિકાય આદિ દ્રવ્યોના આધારભૂત આકાશક્ષેત્ર; સંસાર; જગત; ૧૪રાજપ્રમાણ લોક. (૨) જનસમૂહ. (૩) જીવ અજીવ આદિ દ્રવ્ય. (૪) સમય, આવલોકિ આદિ કાળ. (૫) ગુણ, પર્યાય અને ધર્મ.

લોચચ. પું (લોચક) રસયુક્ત ખોરાકનો શુદ્ધો; સુરમુ.

લોચસિષ્ઠ. પું (લોકાતિક) લોકાતિક દેવતા.

લોચના. પુ० (લોકાગ્ર) લોકના અગ્રભાગ-
૩૫ સિદ્ધશિલા; મુક્તિસ્થાન.

લોચનાપુમિયા. સ્ત્રી० (લોકાગ્રસ્ત્રીકા) સિદ્ધ-
શિક્ષાનું એક નામ.

લોચનાપદ્મિય. પું० (લોકાગ્રપ્રતિષ્ઠિત) લો-
કના અગ્રભાગમાં-સિદ્ધશિક્ષામાં પ્રતિષ્ઠા
પામેલ સિદ્ધ ભગવાન.

લોચનાપદ્મિયજ્ઞા. સ્ત્રી० (લોકાગ્રપ્રતિષ્ઠા)
સિદ્ધશિક્ષાનું નામ.

લોચદ્વિ. સ્ત્રી० (લોકસ્થિતિ) લોકમર્યાદા.

લોચણ ન० (લોચન) નેત્ર; આપ.

લોચણ. ન० (લુચન) લોચ કરવો તે.

લોચણ. ન० (લોકન) દેખવું, અવલોકન
કરવું.

લોચનામિ પુ० (લોકનામિ) લોકની નાલિ-
૩૫ મેરૂ પર્વત.

લોચાનાસ. પુ० (લોકાકાશ) લોકનું આકાશ

લોચાણી. સ્ત્રી० (લોચાણી) એક પ્રકારની
સાધારણ વનસ્પતિ.

લોચાલોચ. પુ० (લોકાલોક) લોક અને
અલોક.

લોચાવાદિ. વિ० (લોકવાદિન્) લોકનું અ-
સ્તિત્વ સ્થાપનાર.

લોલ. વિ० (લોલ) ચંચળ; ચપળ. (૨)
લુબ્ધ; આસક્ત. (૩) પહેલી નરકનો એક
નરકવાસો. (૪) ૮૦મીન ઉપર અથવા
લાઠમાં પડિલેલવાનાં વસ્ત્રને હાથવવાથી
લાગતો દોષ; પડિલેલવાના દોષનો એક
પ્રકાર.

લોલણ. ન० (લોટન) હાથવું; ધકેલવું.

લોલમજ્જ. પુ० (લોલમજ્જ) નરકવાસ
વિશેષ.

લોલયા. સ્ત્રી० (લોલતા) લંપટના.

લોલસિદ્ધ. પુ० (લોલસિદ્ધ) નરકવાસ
વિશેષ.

લોલાવસ્ત પુ० (લોલાવસ્ત) નરકવાસ વિશેષ.

લોલિક. ન० (લૌલ્ય) લાલચ. (૨) ચપ-
લતા. (૩) લંપટના.

લોલિય. વિ० (લુલિત) વંદાવેલ, ડાહણ
કરેલ.

લોલુય. વિ० (લોલુપ) લુબ્ધ; યુદ્ધ. (૨) પું०
પહેલી નરકનો મેરૂથી દક્ષિણ તરફનો
એક નરકવાસો.

લોલુયચ્ચુય. પુ० (લોલુયાચ્ચુત) રત્નપ્રભા
નરકનું એક નરક સ્થાન.

લોલુય. વિ० (લોલુપ) રવાદ લંપટ.

લોલ. પું० (લોપ) વિનાશ; નાશ.

લોહ. પું० (લોમ) લોભ, સંચયવૃત્તિ.

લોહ. પુ० ન० (લોહ) લોહ.

લોહજંચ. પું० (લોહજંચ) આવતી ચોવી-
સીના ખીમ પ્રતિવાસુદેવ.

લોહજંદ. પું० (લોમનન્દ) એ નામનો એક
માણસ.

લોહાગાર. પું० (લોહાગાર) લોકની શાળા;
હુદારની કોઠ.

લોહાર. પુ० (લોહકાર) હુદાર.

લોહિ. વિ० (લોમિન્) લોભી, લાલચુ.

લોહિષ્ઠ. વિ० (લૌહિય) કૌશિક ગોત્રમાં
૮૦મેરૂ. (૨) સ્ત્રી० કૌશિક ગોત્રની એક
શાખા. (૩) પુ० સૂતરિનાચાર્યના એક
શિષ્ય.

લોહિષ્ઠાયણ. પુ० (લૌહિયાયન) આર્દ્ર ન-
ક્ષત્રનું ગોત્ર.

લોહિણી. સ્ત્રી० () એક જાતનો કંદ;
સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.

લોહિત વિ० (લોહિત) લાલ રંગવાળું.

લોહિતક પુ० (લોહિતાક) ૮૮ ગ્રહમાંનો
એક ગ્રહ.

લોહિતકલ્પ. પું० (લોહિતાક) મણિની એક
જાત. (૨) રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો
ચોથો ભાગ કે જે લોહિતાક મણિનો
ખતેલો છે.

લોહિય. ત્રિ० (લોહિત) રક્ત; લાલ રંગનું.
(૨) પું० લાલ રંગ; રક્તવર્ણ. (૩) ન૦
રૂધિર; લોહી. (૪) ગોત્ર વિશેષ; જે કૌ-
શિક ગોત્રની એક શાખા છે.
લોહિયક્ષ્ત્ર. પું० (લોહિતાક્ષ) રત્ન વિશેષ.
(૨) એ નામનો ૮૮ પ્રકારનો એક
પ્રક. (૩) ચમરેન્દ્રના પાડાના સૈન્યનો
આધપતિ.
લોહિયક્ષ્ત્રકૂંડ. પું० (લોહિતાક્ષકાંડ) લો-
હિતાક્ષ રત્નમય કાંડ-રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો
એક ભાગ.
લોહિયક્ષ્ત્રકૂંડ. પું० (લોહિતાક્ષકૂંડ) ગધ-
માદન પર્વતનાં સાત શિખરમાંનું ૭મું
શિખર.

લોહિયમંત્રા. સ્ત્રી० (લોહિયમંત્રા) સાત મૃત્યુ
ગંગાપરિમિત કાગવિભાગ.
લોહિય. ત્રિ० (લોમિત્ર) લોભિયો.
લોહી. સ્ત્રી० (લૌહી) લોહી; તવો; પકવવાનું
એક સાધન.
લોહી. સ્ત્રી० (લોહી) કંદની એક જાત.
લ્હસય. } પું० (લશુન) લસણ.
લ્હસુય. }
લ્હસિય. પું० (લ્હાસિક) એક અનાયે
મનુષ્ય જાતિ.
લ્હસિયા. સ્ત્રી० (લ્હાસિકા) લ્હાસિકા દેશની
દાસી.

વ.

વ. પ્ર० (વા) વિકલ્પ; સમુચ્ચય.
વ. પ્ર० (વા) ઉપમાવાચક અવ્યય.
વ. પું० (વ્યય) વિનાશ. (૨) ખપી જરૂં;
ખરચાઈ જવું.
વ. ન૦ (વચ્ચ) વચન.
વ. સ્ત્રી० (વતિ) વાડ; વંડી. (૨) વિસ્તાર.
વ. ત્રિ० (વતિત્ર) વનધારી.
વ. સ્ત્રી० (વાત્ર) વાણી; વચનવ્યાપાર.
વ. પું० (વ્યાલ) એક જાતનો સર્પ.
વ. ત્રિ० (વ્યતિવ્રાન્ત) વીતી ગયેલ;
પસાર થયેલ.
વ. પું० (વ્યતિક્રમ) વ્રતની મર્યાદા
તોડવાની સામગ્રી મેળવવી કે કાશી-
કરવી તે. (૨) કમનું ઉલ્લંઘન; વ્યુત્ક્રમ.
વ. ન૦ (વૈવિચ્ચ) વિચિત્રપણું.
વ. પું० (વાગ્યોગ) વચનયોગ; વાણી
વ્યાપાર.
વ. ત્રિ० (વક્ત્ર) કહેનાર.

વ. પું० (વાગ્યુપગ્રણિયાન) વચ-
નની દુષ્ટ પ્રવૃત્તિ.
વ. પું० (વૈવેહિત્ર) વિદેહ દેશનો રાજા.
વ. ન૦ (વૈવર્ચ) વિષમતા; વિજાતી-
યતા; વિરૂદ્ધતા.
વ. પું० (વાક્યયોગ) વાણીનો પ્રયોગ-
વ્યાપાર; વચનપ્રવૃત્તિ.
વ. સ્ત્રી० (વાક્યતિસલીન્કા)
વચનપ્રવૃત્તિ અટકાવવી તે.
વ. પું० (વાક્યુપગ્રણિયાન) વચનનું
પ્રણિધાન-પ્રવૃત્તિ.
વ. પું० (વાક્યુપગ્રણિયર્વર્ત)
એક જીવ લોકના તમામ પુરુષોના વચન
રૂપે જેટલા વખતમાં પરિણામી થયે
તેટલો વખત; કાળનો એક પ્રકાર.
વ. ત્રિ० (વ્યતિમિત્ર) એકરૂં; એકજ
થયેલ.
વ. પું० (વ્રજ) ગોકુળ.

વહયર. પું. (વ્યતિક્ત) સમાચાર; ગૂઢ
રહસ્ય. (૨) આનન્દદાયક શબ્દ.

વહયા. સ્ત્રી. (વજિન્ના) નેસ; રબારીને રહે-
વાનું સ્થાન; લઘુ ગોકુળ.

વહયા. સ્ત્રી. (પતિકા) પતિવાળી; સધવા સ્ત્રી
વહર. પું. (વૈર) વેર; દુષ્કર્મનાઇ

વહર. ન. (વજ્ર) વજ્ર નામનું ઇન્દ્રનું આયુધ.
(૨) હીરો; સચિત્ત ખરપૃથ્વીનો એક
પ્રકાર. (૩) કાલિકા; ખીલી. (૪) રત્ન-
પ્રભા પૃથ્વીનો ખીજો કાંઠ કે જે હીરામય
છે. (૫) આર્યવંશસ્વામી નામના આ-
ચાર્ય. (૬) વજ્રનામે પાંચમા દેવલોકનું
એક વિમાન કે જ્યાં દેવોનું ૧૩ સાગરનું
આયુષ્ય છે.

વહરકંત. પું. (વજ્રકાન્ત) એ નામે પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરકૂટ. પું. (વજ્રકૂટ) નન્દન વનનાં નવ
કૂટમાંનું આઠમું કૂટ-શિખર. (૨) એ નામે
જૂઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરજંઘ. પું. (વજ્રજંઘ) એ નામના આ-
યત્રી ચોવીસીના ત્રીજા પ્રતિવાસુદેવ.

વહરજામ. પું. (વજ્રજામ) પહેલા તીર્થંકરના
ત્રીજા પ્રવેશવતુ નામ.

વહરખમ. પું. (વજ્રખમ) એ નામે પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરમજ્જા સ્ત્રી. (વજ્રમજ્જા) શુક્લપક્ષ અને
કૃષ્ણપક્ષના ચન્દ્રની હાનિ વૃદ્ધિ પ્રમાણે
આહારના કાળિયાની વધધટ કરવાનો
અભિગ્રહ લેવો તે; વજ્રના મખભાગ
જેવી આકૃતિવાળા તપ વિશેષનું નામ.

વહરરચણ. ન. (વજ્રરત્ન) વજ્રરૂપી રત્ન;
હીરો.

વહરરિસિ. પું. (વજ્રરિં) વજ્ર નામના
મુનિ.

વહરરુચ. પું. (વજ્રરુચ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરલેસ્ત. પું. (વજ્રલેચ) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરવચણ. પું. (વજ્રવર્ણ) પાંચમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

વહરવિસિ. પું. (વજ્રવિં) પાંચમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

વહરસેણ. પું. (વજ્રસેન) વજ્રસેન નામના
મુનિ.

વહરાડ. પું. (વૈરાટ) વસ દેશમાં એ નામનું
પ્રસિદ્ધ નગર.

વહરાવત્ત. પું. (વજ્રાવર્ણ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરિસિ. ત્રિ. (વ્યતિરિષ્) જૂઠું; ભિન્ન.

વહરુત્તરવર્ધિસિ. પું. (વજ્રોત્તરાવતસક) એ
નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વહરેગ. પું. (વ્યતિરેક) હેતુને અભાવે સાધ્યના
અભાવનો નિશ્ચય.

વહરોદ્ધા. સ્ત્રી. (વૈરોદ્ધા) મક્ષિનાથજીની
દેવીનું નામ.

વહરોચણ. પું. (વૈરોચ્છ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) અગ્નિ. (૩)
ઉત્તરદિશાના અસુરકુમારનો ઇન્દ્ર.

વહરોચણરાય. પું. (વૈરોચ્છરાજ) વૈરાચન
નામે અસુરકુમારનો ઇન્દ્ર.

વહરોચર્ણિવ. પું. (વૈરોચ્છેન્દ્ર) વૈરાચન નામે
ઉત્તર દિશાના અસુરકુમારનો ઇન્દ્ર.

વહરોસમણારાય. પું. (વજ્રર્ષમનારાય) જે
શરીરના બંધારણમાં હાડકાંના સાંધા
મર્કટબંધથી બંધાએલ હોય, તેના ઉપર
નારાય એટલે પાટો અને વચ્ચે વજ્ર-
ખીલી મારેલી હોય તે સંધયણ; ૭ સંધ-
યણમાંનું પ્રથમ સંધયણ.

વહરોસમણારાયસંધયણ. ન. (વજ્રર્ષમનારાય-
સંહન) જુઓ “ ઉપલો ” શબ્દ.

વહરવિશય. પું. (વાગવિશય) વચનનો વિનય-
સારાં વચનો બોલવાં તે.

વહસ્તવેષ. પું. (વૈશ્વેષ) અગ્નિદેવ.
 વહસ્તમાહરણયા. સ્ત્રી. (વાક્તમાહરણ) વાણીને
 વશ કરવી તે; વચનના અશુભ વ્યાપા-
 રનો નિરોધ કરવો તે.
 વહસ્તાહ. પું. (વૈશાખ) વૈશાખ મહિનો.
 વહસ્તાહી સ્ત્રી. (વૈશાલી) વૈશાખ મહિ-
 નાની પુત્રેમ.
 વહસેસિય. ન. (વૈશેષિક) કણ્ઠાદનું વૈશેષિક
 દર્શન. (૨) વૈશેષિક દર્શનનું મુખ્ય શાસ્ત્ર.
 (૩) વિશેષરૂપ લક્ષણ.
 વહસ્સ. ત્રિ. (દ્વેષ્ય) દેવ કરવા યોગ્ય.
 વહસ્સ. પુ. (વૈશ્ય) વૈશ્ય; વણિક.
 વહમય ન. (વાહમય) વચનમય; શાસ્ત્ર.
 વહ્. પુ. ન. (વાહ) } વાણી, વચન.
 વહ્મો. પુ. ન. (વક્ત) }
 વહ્મોમય. ન. (વહ્મોમય) શાસ્ત્ર.
 વંક. ત્રિ. (વક્ત) વાક્ય; કુટિલ. (૨) પુ.
 અસંયમ.
 વંગ. પુ. (વગ) બંગાળ દેશ.
 વંગચૂલિયા. સ્ત્રી. (વર્ગચૂલિકા) ૭૨ સત્ર-
 માનું એક.
 વંચણ. ન. } (વચ્ચન) દ્વાર; છંતરતુ
 વંચણયા. સ્ત્રી. } તે.
 વંચિત્ર. ત્રિ. (વચિત) છંતરાએણ; ઠ-
 ગાએણ.
 વંઙ્કા. સ્ત્રી. (વાન્કા) દંડા; અભિલાપા.
 વંજણ. ન. (વ્યજન) શુભાશુભસૂચક શ-
 રીરનું ચિહ્ન; મસા, નિલ વગેરે. (૨)
 શાક, રાઈનું, ચટણી, અથાણું વિગેરે.
 (૩) કથીલ સુધીના અક્ષર. (૪) ઘી,
 તેલ. (૫) વીર્યરૂપ પુદ્ગળનો સમૂહ. (૬)
 શબ્દાદિ વિષયરૂપે પરિણત પુદ્ગળ સ-
 મૂહ. (૭) છદ્વિયો અને શબ્દાદિ પુદ્ગ-
 લનો પરસ્પર સંબંધ (૮) મસા, નિલ
 વગેરેના શુભાશુભ ફળ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર;
 અષ્ટાંગ નિમિત્તમાનું એક.

વંજણાવલાર. ન. (વ્યજનાવલાર) જેનાથી અર્થ
 જણાય છે-પ્રકટ થાય છે તે, પ્રવ્યાક્ષર;
 વર્ણમાળા.
 વંજણાસુદિ. પુ. (વ્યજ્ઞસુદિ) સાત નવપૈકી
 છટ્ટો સમભિરૂઢ નામનો શુદ્ધ નવ.
 વંજણાવમહ. પુ. (વ્યજ્ઞનાવમહ) વિષય અને
 છદ્વિયનો પ્રાથમિક સમ્બંધ અને તે સ-
 મ્બંધથી થતો અવ્યક્ત બોધ; મતિજ્ઞાનનો
 એક પ્રકાર
 વંજિય. સ્ત્રી. (વ્યજિત) રૂપ કરેલ. વ્યક્ત
 કરેલ.
 વંજુલ. પુ. (વજ્જુલ) વજુલ નામનું એક
 વૃક્ષ. (૨) ઉદ્વિદુભાર દેવતાનું ચૈત્યવૃક્ષ
 (૩) પક્ષી વિશેષ
 વંજ્ઞ ત્રિ. (વન્ધ્ય) નિષ્કળ વાગ્ધિયુ.
 વંજ્ઞા. સ્ત્રી. (વન્ધ્યા) વાંઝણી સ્ત્રી.
 વંટ. ન. (વ્રત) ડીંટ, બિટડું.
 વંઠ. ત્રિ. (વળ) વહી ગયેલ; શીટી ગયેલ.
 વંત. ત્રિ. (વાન્ત) વમન કરેણું. ઓકેણું.
 (૨) તજ દીધેલ.
 વંતર. પું. (વ્યતર) વ્યતર દેવતા, દેવતાની
 ચાર જાતમાની એક જાત.
 વંતાર. ત્રિ. (વમિત) વમન કરનાર.
 વંતાસલ. ન. (વાન્તાશ્રલ) વમનનું ઢાર;
 ઉલટી થવી તે
 વંદ. ન. (વન્દ) સમૂહ; ટોળા.
 વંદણ. ન. (વન્દન) વન્દના; સ્તુતિ. (૨)
 ત્રીજી આવશ્યક; ૭ આવશ્યકમાંનું ત્રીજું.
 વંદણયા. સ્ત્રી. } (વન્દના) સ્તુતિ કરવી;
 વંદણ. } નમવું.
 વંદણિજ્ઞ. ત્રિ. (વન્દનીય) વન્દન કરવા
 યોગ્ય.
 વંદિય. ત્રિ. (વન્દિત) વન્દન કરેણું.
 વંઘ. પું. (વન્ધ્ય) છત્રીશમા ગ્રહનું નામ.
 વંસ. પું. (વા) વંશ-કુળ; એક મૂળ
 પુરુષથી ઉતરોતર આલેલો પુત્ર, પૌત્ર,

શિષ્યાદિનો ક્રમ. (૨) વાંસનું ઝાડ, વાંસડો; વગા (૩) વગાડવાની વાંસળી.
 વંસઘ. પું (વ્યંમક) વ્યામોહક હેતુ.
 વંસકરિહ. પું (વશકરેલુક) વાંસકારેલક; વનસ્પતિ વિશેષ.
 વંસકવેલુયા. સ્ત્રી (વંશકવેલુકા) વળાને એ પડખે તિરચ્છા સ્થાપેલ વાસ.
 વંસગ. પું (વશક) વાંસની સળી. (૨) માલવરા ઉપરની આડી.
 વંમવગા પું (વગર્વા) જેમાં વશ-વાંસડાનો અધિકાર છે એવા ભગવતી સૂત્રના ૨૧, ૨૨, ૨૩ માં શતકની અર્ધ આવેલ વર્ગ.
 વંસવેણુ. નં (વશવેણુ) વાસળી.
 વંસા. સ્ત્રી (વશા) બીજી નરકનું નામ.
 વંસાણિય પું () સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.
 વંસીકર્લકા. સ્ત્રી નં (વશીકર્લકા) વાંસડાના સમૂહની વાડ; વશગ્નગમય વાડ.
 વંસીગહિયા. સ્ત્રી (વશીનશ્ચિતા) કુખી વનસ્પતિની એક જાત.
 વંસીપત્તા. સ્ત્રી (વશીપત્તા) વાંસના એ પાંદડાં ભેગા કરવાથી થતા આકારવાળી થોળિ, સ્ત્રીની થોળિનો એક પ્રકાર.
 વંસીમુહ. પું (વશીમુહ) એ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાત.
 વંસીમૂલ. નં (વશીમૂલ) ઘરના આરણીની બહારનો ઓટલો-ચોતરો. (૨) નેતર; તૂણ વિશેષ.
 વંસીવત્તિયા. સ્ત્રી (વશીવત્તિકા) વાંસની પાંતરી જેવી થોળિ કે જેમાં સામાન્ય તિર્યચમનુષ્યાની ઉત્પત્તિ થાય છે.
 વક્. ત્રિ (વક) વાંકું.
 વક્. નં (વાક્ય) શબ્દ સમૂહ; વાક્ય.
 વક્ત. ત્રિ (વક્તાંત) ઉત્પત્તિ થયેલ.
 વક્તિ. સ્ત્રી (વક્તાંતિ) પ્રજાપના સૂત્રના પાંચમા પદનું નામ. (૨) ઉત્પત્તિ.

વક્તિપય. પું (વક્તાંતિપદ) શ્રી પ્રજાપના સૂત્રના એક પદનું નામ.
 વક્તિય. ત્રિ (વક્તાંતિક) ઉત્પત્તિ થનાર. (૨) નં પ્રજાપના સૂત્રના છઠ્ઠા પદનું નામ.
 વક્કર. ત્રિ (વાક્યકર) આચાર્યોની આરા પાળનાર.
 વક્કાય. ત્રિ (વાક્યગત) વાક્યગત; વાક્યનો મતલબ.
 વક્કલ. નં (વક્કલ) ટૂંકાની છાલનું વસ્ત્ર.
 વક્કલબંધ. પું (વક્કલવન્ધ) વહકલ-ઝાડની છાલનો બધ.
 વક્કલવાસિ. ત્રિ (વક્કલવાસિન્) વહકલ પહેરનાર, ઝાડની છાલનાં વસ્ત્ર પહેરનાર.
 વક્કલિ. ત્રિ (વક્કલિન્) ઝાડની છાલ પહેરનાર.
 વક્કલ. નં (વક્કલ) હૃદય; છાતી.
 વક્કલમાણ ત્રિ (વક્કલમાણ) આગળ કહેવામાં આવનાર.
 વક્કલા. સ્ત્રી (વ્યાક્યા) અથંની રચના; અથં કરવાની રીતિ.
 વક્કલાણ. નં (વ્યાક્યાણ) ઉપદેશ.
 વક્કલાર. પું (વક્કલાર) દેવકુર, ઉત્તરકુરક્ષેત્રને ઘેરનાર વખારા પર્વત. (૨) વખારા પર્વતના નામવાળા દ્વીપ અને સમુદ્ર.
 વક્કલારક. પું (વક્કલારક) વક્કારક નામનો દ્વીપ અને સમુદ્ર.
 વક્કલારપચ્ચય. પું (વક્કલારપચ્ચય) શ્રેણાના ખધને આકારે રહેલ વખારા પર્વત.
 વક્કલિત. ત્રિ (વ્યાક્ષિત) વ્યગ્ર; વ્યાકુળ.
 વક્કલેય. ત્રિ (વ્યાક્લેય) વ્યાખ્યાન કરવા યોગ્ય.
 વગ. પું (વગ) નાહર, વર.
 વગડા. સ્ત્રી () પર્વત ઉપરનો ગઢ. (૨) વાડ. (૩) ચોક; આંગણું.

વચ્ચા. પુ. (વર્ગ) શાસ્ત્રનો એક વિભાગ; પ્રકરણ; અધ્યાય. (૨) પશુ વિશેષ. (૩) સમૂહ; સમ્મતીય સમુદાય. (૪) અમુક રાશિને તેટલા ગુણો કરવો, જેમ ૨ નો વર્ગ ૪, ત્રણનો વર્ગ નવ. (૫) વર્ગ; પ્રકાર.

વચ્ચા. ત્રિ. (વ્યગ્ર) વ્યાકુળ.

વચ્ચા. ન. (વત્ક) વદકલ વચ્ચ; ઝાઝની ઝાઝના વચ્ચ.

વચ્ચાવૃત્તિયા. સ્ત્રી. (વર્ગવૃત્તિકા) એ નામનું એક કાલિક સૂત્ર.

વચ્ચાણ. ન. (વચ્ચાન) ઉછળવું; કુદવું.

વચ્ચાણા. સ્ત્રી. (વર્ગણ) સમ્મતીય વસ્તુનો સમુદાય.

વચ્ચાતવ. પું. (વર્ગતવ) શ્રેણીના ધનને ધનગુણો કરતાં વર્ગ થાય તેટલા કોષ્ટક-પરિમિત તપ કરવું તે.

વચ્ચામૂલ. ન. (વર્ગમૂલ) વર્ગનો મૂળ; જેનો વર્ગ કરવામાં આવ્યો હોય તે, જેમ ૨૫૬ નું વર્ગમૂળ ૧૬.

વચ્ચાવચ્ચાતવ. પું. (વર્ગવર્ગતવ) વર્ગને વર્ગગુણો કરતાં વર્ગવર્ગ થાય તેટલા કોષ્ટક પ્રમાણનું તપ તે વર્ગવર્ગ તપ

વચ્ચાસીદ્ધ. પુ. (વર્ગસિદ્ધ) ૧૭ મા તીર્થકરને પ્રથમ શિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ.

વચ્ચિગ્ર. ત્રિ. (વર્ગિત) વર્ગ કરેલ; તેને તેટલાએ ગુણેલ.

વચ્ચુ. પુ. (વચ્ચુ) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર ખાણવાની સીતોદા મુખ્યત્વે તરફથી પાંચમી વિજય. (૨) પું. એ વિજયનો રાજા. (૩) ઉત્તર દિશામાં વૈશ્રવણ લોક-પાળના વિમાનનું નામ.

વચ્ચુરા. સ્ત્રી. (વાગુરા) મૃગચન્ધન; પાશલો. (૨) સમુદાય.

વચ્ચુરિય. પું. (વાગુરિક) પાશ વ્યાધનાર શિકારી.

વચ્ચુલિ. સ્ત્રી. (વચ્ચુલિ) ખોરાકમાં માખી જવાથી થતો રોગ. (૨) વડવાગોળ નામનું પક્ષી કે જે ઝાડ ઉપર ઉંધે માથે લટકે છે.

વચ્ચુ. સ્ત્રી. (વાચા) વાણી; વચન

વચ્ચ. પું. (વ્યાગ્ર) વાધ.

વચ્ચમુદ્ધ પું. (વ્યાગ્રમુદ્ધ) લવણ સમુદ્રમાં છસો જોજન ઉપર આવેલ વ્યાધમુખ નામનો એક અતરંગીય. (૨) ત્રિ. તે અતરંગીયમાં રહેતાર.

વચ્ચાડિયા. સ્ત્રી. (વ્યાગ્રાડિકા) અત્યંત ઉપહાસ; મસ્કરી.

વચ્ચારિય. ત્રિ. () વિસ્તારેલું; લાંબું કરેલું.

વચ્ચાવચ્ચ. પુ. (વ્યાગ્રાવચ્ચ) વશિષ્ઠગોત્રની શાખા. (૨) તે શાખાનો પુરુષ. (૩) ઉત્તરાપાદ નક્ષત્રનું ગોત્ર.

વચ્ચી. સ્ત્રી. (વ્યાગ્રી) વાધણ. (૨) વાધ સંબંધી વિદ્યા.

વચ્ચ. ન. (વચ્ચ) વચન.

વચ્ચ. ત્રિ. (વાચ્ય) કહેવા ગોચ્ય.

વચ્ચ. ન. (વચ્ચે) ઢાલીયાની પાટી; ખાટ-લાનું વાણું.

વચ્ચ. ન. (વચ્ચ) જગલ જવાની ક્રિયા. (૨) વિદ્યા; મળ. (૩) શક્તિ; તેજ.

વચ્ચવંસિ. ત્રિ. (વચ્ચવંસિ) મુલાવશાળી; વચનના સૌભાગ્યવાળો.

વચ્ચકૂલ પું. (વચ્ચકૂલ) ખાળ; ગટર.

વચ્ચા. પું. (વચ્ચ) એક જાતનું વાણંત.

વચ્ચાધર. ન. (વચ્ચાધર) પાંચખાનું; જળજે.

વચ્ચય. પું. (વચ્ચય) ફેરફાર; અદલબદલ.

વચ્ચામેલિય. પું. (વચ્ચામેલિય) એક અર્થવાળા જૂદાજૂદા સૂત્રપાઠોને એક ઠેકાણે જોડવાને ઉચ્ચારવા તે.

વચ્ચાવિવેચન. ન. (વચ્ચાવિવેચન) વદકલ-તુણ્ય વિશેષને કુદીને બનાવેલ (રજેહરણ).

વર્ણાસ. પું (વ્યત્યાસ) ભાંતિ; એક વસ્તુને અન્ય રૂપે પ્રકાશ કરવી તે.

વર્ણાસંગ. પું (વર્ણાસક) વાણ વિશેષ.

વર્ણ. નં (વર્ણ) વક્ષઃસ્થળ; છાતી.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વત્સ નામનો એક આર્યદેશ. (૨) દિકરો. (૩) પૂર્વ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની સીતામુખ વન પાસેની પહેલી વિજય (૪) વચ્ચવિજયનો રાગ. (૫) ગાયનો વાછડો. (૬) ત્રિં વહાલું; પ્રેમાસ્પદ.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વક્ષ, ગાંડ.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વત્સનો પુત્ર.

વર્ણ. પું (વર્ણ) નાનો વાછરડો.

વર્ણગાવર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણગાવર્ણ) વચ્ચગાવર્ણ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

વર્ણમિત્રા. સ્ત્રી (વર્ણમિત્રા) ઉર્જલોકવાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની છત્રી. (૨) નન્નવનના રથક કૂટમાં વસનારી દેવી. (૩) વત્સમિત્રા દેવીની રાજધાની.

વર્ણ. પું (વર્ણ) વરસ, સાલ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) વડાલુ; પ્રિય, ઉપકાર કરનાર.

વર્ણ. નં (વર્ણ) સેવા ભક્તિ; સત્કાર કરવો.

વર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણ) સેવા; ભક્તિ.

વર્ણ. નં (વર્ણ) સાધર્મીજનોની સેવા ભક્તિ કરવી; સધર્મી પ્રત્યે વત્સ-પુત્રના જેવો ભાવ રાખવો તે; સમક્તિના આઠ આચારમાંનો સાતમો આચાર.

વર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણ) વચ્ચ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

વર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણ) પૂર્વ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી ચોથી વિજય.

વર્ણ. નં (વર્ણ) વાણ, વાળું.

વર્ણ. નં (વર્ણ) વચ્ચ નામનું ઇન્દ્રનું આયુધ. (૨) વચ્ચ જેવી કંઠી ખીંકી. (૩) વચ્ચ

નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન (૪) એ નામનો કંદ. (૫) પંદરમા તીર્થકરના લાંછન. (૬) ત્રિં નક્કર; કંઠી.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) તજવાલાયક; વર્ણિત; વિનાનું; રહિત.

વર્ણ. નં (વર્ણ) પાપ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) શ્રેષ્ઠ; પ્રધાન.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) તજનાર; વર્ણનાર

વર્ણ. પું (વર્ણ) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વર્ણ. પું (વર્ણ) દેશ વિશેષ પ્રસિદ્ધ કંદ.

વર્ણ. નં (વર્ણ) શરીરની આમડી ઉતારવી તે.

વર્ણ. પું (વર્ણ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વર્ણ. નં (વર્ણ) તજવું; છોડી વર્ણ. સ્ત્રી (વર્ણ) દેવ.

વર્ણ. પું (વર્ણ) અભિનન્દન વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) તજવા યોગ્ય.

વર્ણ. પું (વર્ણ) જેના હાથમાં વચ્ચ નામનું આયુધ છે તે.

વર્ણ. પું (વર્ણ) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વર્ણ. નં (વર્ણ) એક માસપરિમિત આંદ્રાયણ તપ વિશેષ.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) વર્ણનાર; તજનાર.

વર્ણ. ત્રિં (વર્ણ) વર્ણનારાચ ઉપરથી ઘોડા સહિત રથ આદ્યો જાય તો પણ ન સાંધો છુટો ન પડે તેવા પ્રકારનો બાંધ; ૭ સધયણમાંનું પ્રથમ સધયણ.

વર્ણ. પું (વર્ણ) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વજ્રલેસ. પુ० (વજ્રલેસ્ય) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
વજ્રવચ્ચ. પુ० (વજ્રવર્ણ) પાંચમા દેવલોકનું
એક વિમાન.
વજ્રસિંહ. પું० (વજ્રશૂળ) એ નામનું પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.
વજ્રસિદ્ધ. પું० (વજ્રસિદ્ધ) એ નામનું પાં-
ચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
વજ્રાવસ્થ. પુ० (વજ્રાવસ્થ) એ નામે પાંચમા
દેવલોકનું એક વિમાન.
વજ્રિ. પુ० (વજ્રિન) વજ્રવાળો; પહેલા
દેવલોકનો ઇન્દ્ર. (૨) વર્ષિ દેશ.
વજ્રિય. ત્રિ० (વર્જિત) રહિત.
વજ્રુત્તરવર્જિસંગ પુ० (વજ્રોત્તરાવતસક) એ
નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.
વજ્ર્મ. ત્રિ० (વજ્ર્ય) વધ કરવા યોગ્ય.
વજ્ર્મ. પુ० (વર્જ) વાધર. (૨) આમગ્નની
પાટી.
વજ્ર્મકાર. પુ० (વર્જકાર) વાધર અથવા
આમગ્નની પાટીનો બનાવનાર
વજ્ર્મમાલા. સ્ત્રી० (વજ્ર્યમાલા) કાંઇને કાસી
દેતી વખતે હેરાવવામા આવતી કણેરની
માળા.
વજ્ર્મ્મ. સ્ત્રી० (વજ્ર્યા) હત્યા-પિનાશ
વજ્ર્મ્મયાચણ. પુ० (વજ્રાયન) પૂર્વાપાદાનક્ષ-
ત્રનું ગોત્ર.
વજ્ર. ન० (વર્ત્મન્) માર્ગ, રસ્તો.
વજ્ર. ત્રિ० (વ્રત) વર્તુળ; ગોળાકાર, દડા
જેવું. (૨) પુ० ન० લાડવા કે દડા
જેવી આકૃતિ; પાંચ સંકોળમાંનું એક.
(૩) ભોજ્ય પદાર્થ; વડાં. (૪) વાટકો.
પાત્ર વિશેષ. (૫) વાટલા-ગોળ પર્વત.
વજ્રંત. પુ० (વર્તમાન) વર્તમાનકાળ.
વજ્રક. પુ० (વર્તક) વાટકો; ભોજન. (૨) પક્ષી
વિશેષ, બટ્ટેરો.

વજ્રુર ત્રિ० (વ્રતુર) ગાળ ખરીવાળા
જનવર, અશ્વાદિ.
વજ્રુવેદ. પુ० (વ્રતુવેદ) ૬૩ રમવાની કળા.
વજ્રુ. પુ० (વર્તક) જુઓ “ વટક ” શબ્દ.
વજ્રુમ્મ. પુ० (વ્રતુમાર્ગ) પંથ; માર્ગ. (૨)
ઉપાદાન કર્મ.
વજ્રુમાળ. ત્રિ० (વર્તમાન) વર્તમાન; વિદ્યમાન.
વજ્રુય. પુ० (વર્તક) બટ્ટેરો એક જાતનું
પક્ષી. (૨) લાખ આદિની ગોળી.
વજ્રુય. પુ० (વટક) પટ્ટો.
વજ્રુયા. સ્ત્રી० (વર્તકા) લાખની ગોળી;
રમવાની લખોટી.
વજ્રુવેદુ પુ० (વ્રતુવેદુ) વાટલા ચેતાલ્ય
પર્વત.
વજ્રુવર. પુ० (વર્તકવર) ઉપરવટણા. ગાળ
પથરો.
વજ્રુ. સ્ત્રી० (વર્તિ) દીવાની વાટ
વજ્રુજ્જમાળાચરચ્ર. ત્રિ० (વ્રત્યમાનચરક) કાંઈને
પીરસેલું હોય તેજ લેતું એવા અભિગ્રહથી
આધારની ગવેષણા કરનાર.
વજ્રુય. ત્રિ० (વર્તિત) વળેલ; ગાળ થયેલ.
વજ્ર. પુ० (વટ) વડનું ઝાડ. (૨) પવન-
કુમાર દેવતાનું ચૈત્ય વૃક્ષ. (૩) વૃક્ષની
નુધર્મા સભા આગળનું ચૈત્ય વૃક્ષ. (૪)
માછલાની એક જાત.
વજ્રંસય પું० (વ્રતુત્તમક) મુગટ. (૨) મુગટ
જેવું વિમાન.
વજ્રા. પુ० (વટક) વડા; ખાધ પદાર્થની
એક જાત. (૨) વસ્ત્ર વિશેષ.
વજ્રાગર. પુ० (વજ્રા) એક જાતનો મન્થ
વજ્રમ. ત્રિ० (વટમ) ખુધો; જેને જાનીમાં
કે પીઠમાં ખુધ નીકળી હોય તે.
વજ્રમી. સ્ત્રી० (વટમી) ખુધી ઘસી.
વજ્રયા. સ્ત્રી० (વજ્યા) ધોડી.
વજ્રવાસુદ. પુ० (વજ્રવાસુદ) લવણ સમુદ્રની

વચ્ચોવચ્ચ પૂર્વ દિશામાંનો એ નામનો
એક પાનાળ કળશો.
વડહિયા. સ્ત્રી૦ (વટમિકા) બુઝો “વડબી”
શબ્દ.
વડાર. પુ૦ (વટક) ભાગ; બહેણી, દિસ્સો.
વડિસ પુ૦ (વ્રતંતમ) ક્ષુનનું બધણ.
વડિસક. પુ૦ } (વ્રતંતમ) મુગટ, નાજ.
વડિસગ. } (૨) કાનનું એક બૂપણ.
વડિસય } (૨) દેવતાઓના બધણ
૩૫ વિમાનોના નામને અતે જોડાતો શબ્દ,
જેમકે અસોગવડિસએ, સનવલવડિસએ
પ્રત્યાદિ
વડિંસા. સ્ત્રી૦ (વ્રતંતસા) દિનરના પાંડની
પહેલી અમ્રમરિધી.
વડિય. ત્રિ૦ (વતિત) પંડુ
વડિયા. સ્ત્રી૦ (વ્રતિજા) પ્રતિજ્ઞા, નિયમ
(૧) નિમિત્ત, કારણ
વડી. સ્ત્રી૦ (વટી) વડી, ચણાના લોટની
ખનાવેલ લચકાઓ
વડુદ. પુ૦ (વર્ધકિ) મુનાર. (૨) ચકવર્તીના
ચૌદ રત્નમાંનું એક
વડુદ્દરયણ ન૦ (વર્ધકિરત્ન) મુનારનું કામ
કરનાર ચકવર્તીના ચૌદ રત્નમાંનું ત્રીજું
રત્ન.
વડુકુમારી. સ્ત્રી૦ (વૃહકુમારી) ઉગ્ગરે મ્હોટી
જતાં પરબુલ ન હોય તે.
વડુણ. ત્રિ૦ (વર્ધન) વધારનાર.
વડુપરિણામ. પુ૦ (વૃદ્ધપરિણામ) વિશુદ્ધભાવ,
વધતા-વૃદ્ધતા પરિણામ.
વડુમાણ. ન૦ (વર્ધમાન) અવધિજ્ઞાનનો એક
ભેદ કે જે ઉત્પન્ન થયા પછી વૃદ્ધિ પા-
મનો ગાય.
વડુલય. ત્રિ૦ (વર્ધક) વૃદ્ધિ કરનાર; વધા-
રનાર
વડુ સ્ત્રી૦ (વૃદ્ધિ) ઉપજ, આપક; વધારો.

વડિય. ત્રિ૦ (વર્ધિત) વૃદ્ધિ પામેલું; વધેલું.
વળ. પુ૦ (વળ) વળ; જામમ; ધા. (૨)
અનિચાર; વનમા પડેલું હિંદ. (૩)
કાડકી, મુમડુ.
વળ. ન૦ (વળ) વન, એકજા ગતના વૃક્ષનો
સમૂહ. (૨) વાણવ્યનર દેવ. (૩) વન-
રપાન. (૪) લાકડાં; ઇંધણ.
વળકમ્મ. ન૦ (વળકર્મ) વન કપાવી લાક-
ડાના આપાર કરવો તે; પદર કર્મદા-
નમાંનું એક.
વળકરેણુ પુ૦ સ્ત્રી૦ (વળકરેણુ) જાણનો
દાથી.
વળલંડ પુ૦ (વ.લ્લંડ) બુદ્ધી બુદ્ધી જા
તના ઝાડો જ્યાં હોય તે સ્થળ.
વળચર. પુ૦ (વળચર) વનમા ફરનાર; ભાંલ.
વળચારિ. પુ૦ (વળચારિ) વાણવ્યનર દેવ-
તાની એક ગત.
વળણ. ન૦ (વળ) વાળાને પોતાની મા-
તાથી વિખુટો પાડી બીજી માથની સાથે
જાખવો તે.
વળાવ. પુ૦ (વળાવ) વનનો અગ્નિ.
વળદ ત્રિ૦ (વળનદ) બાંધેલું.
વળપાલિયા. સ્ત્રી૦ (વળપાલિકા) વનનું પા-
પણું કરનારી, માણી.
વળપ્પર. પુ૦ (વળપ્પર) વૃક્ષાદિક વનરૂપિ.
વળપ્પરકાદય. પુ૦ (વળપ્પરકાદયિક) વનરૂપિ
કાચના જીવ.
વળમયૂરી સ્ત્રી૦ (વળમયૂરી) વનની મોરલી-
દેલ.
વળમહત્તરગ. ત્રિ૦ (વળમહત્તરક) વનનો અ.
ધિપતિ; વનમા વડેરો.
વળમાલ પુ૦ (વળમાલ) એ નામે બારમા
દેવલોકનું એક વિમાન.
વળમાલા. સ્ત્રી૦ (વળમાલા) કંકથી દીંચણ
મુધીની લાંબી માળા; આભરણ વિશેષ.
વળાય. ન૦ (વળક) પશુક; ઢોલ.

વચ્ચવર. પું (વચ્ચ) વનમાં ફરનાર; બી-
લ આદિ.

વચ્ચલયા. સ્ત્રી (વચ્ચલતા) એક જાતની વે-
લડી; વનલતા. (૨) નાટકનો એક પ્ર-
કાર; બત્રીશ પ્રકારમાંના ત્રીજા પ્રકારનું
નાટક.

વચ્ચવિદુગ્ધા. પું (વચ્ચવિદુર્ગ) વનની દુર્ગમ
જગ્યા. (૨) અનેક જાતના વૃક્ષોનો
સમૂહ.

વચ્ચવિરોહિ. પું (વચ્ચવિરોધિન્) આપાદ મ-
હિનાનું લોકાત્તર નામ.

વચ્ચસંડ. નં (વચ્ચસંગ) જુઓ “વચ્ચસંડ”
શબ્દ

વચ્ચસ્સહ સ્ત્રી (વચ્ચસ્પતિ) કિલોનરી;
વનસ્પતિ.

વચ્ચસ્સહકાદય. પું (વચ્ચસ્પતિકાદય) વન-
સ્પતિકાદયમાં ઉત્પન્ન થયેલ છવ, તૃણ,
વૃક્ષ વગેરેના છવ.

વચ્ચસ્સહકાદય. પું (વચ્ચસ્પતિકાદય) વનસ્પતિ
કાદય; તૃણ, લતા, ઝાડ વગેરે.

વચ્ચસ્સહકાલ. પું (વચ્ચસ્પતિકાલ) વનસ્પતિમાં
એક છવ વધારેમાં વધારે વખત રહે
તેટલો કાળ; અનત કાળ.

વચ્ચિ. ત્રિ (વચ્ચિન્) જગમી.

વચ્ચિ. પું (વચ્ચિજ્) વ્યાપારી

વચ્ચિય. પું (વચ્ચિજ્) વાણીયો; વ્યાપારી.
(૨) વચ્ચિજ નામનું કરણ; ૧૧ કરણમાંનું
એક.

વચ્ચિયા. સ્ત્રી (વચ્ચિતા) ભાર્યા; સ્ત્રી.

વચ્ચિયા. સ્ત્રી (વચ્ચિકા) ન્હાનું વન.

વચ્ચીમગ. પું } (વચ્ચીપક) યાચક; ભિક્ષુ;
વચ્ચીમય. } શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, કૃપણ,

અતિથિ અને શ્વાન, એ પાંચમાંનો ગમે
તે એક. (૨) ઉપાયબુના ૧૬ દોષમાંનો
પાંચમો દોષ; દીનપાતું દેખાડી ભિક્ષા
લેવી તે. (૩) નીચ જાત.

વચ્ચા. પું (વચ્ચ) રગ; કાળો, નીલો, રાતો,
પીળો અને ઘોળો, એ પાંચમાંનો ગમે
તે એક. (૨) અપીર ગુલાલ. (૩) સૌ-
ન્દર્ય; રૂપ. (૪) કીર્તિ; યશ. (૫) કકારાદિ
વ્યજન અક્ષર; વર્ણમાળા. (૬) વર્ણ નામ
કર્મ. (૭) ચંદન. (૮) વર્ણન કરવું.

વચ્ચા. ત્રિ (વચ્ચ) વર્ણન કરવા યોગ્ય.

વચ્ચાચ્ચ. પું (વચ્ચક) વર્ણન કરવું.

વચ્ચાચ્ચો. ઇ (વચ્ચીત્સ) વર્ણ-રંગઆશ્રી.

વચ્ચાચ્ચુ. પું (વચ્ચક) કકુ, ચંદન, વગેરે
વિલેપન દ્રવ્ય. (૨) અભ્યગન કરવું; પીડી
ચોળવી તે.

વચ્ચાગપેસિયા. સ્ત્રી (વચ્ચકપેસિકા) ચંદન
પોસનારી દાસી.

વચ્ચાચ્ચામ. નં (વચ્ચનામન્) વર્ણ નામ;
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જોતા ઉદયથી
છવ જૂદા જૂદા વર્ણ-રંગ પામે છે.

વચ્ચાચ. પું (વચ્ચક) ચંદન.

વચ્ચાચ્ચક્મ. (વચ્ચકચ) શુભ વર્ણ રહિત-
અશુભ કર્મ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. પું (વચ્ચાચ્ચ) વખાણ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. ત્રિ (વચ્ચાચ્ચિન્) આચાર્યાદિના
ગુણગ્રામ કરનાર.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. પું (વચ્ચાચ્ચ) વર્ણન વિશેષ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચાચ્ચા. સ્ત્રી } (વચ્ચાચ્ચાચ્ચ) આ-
વચ્ચાચ્ચાચ્ચાચ્ચા. } ચાર્યના કે કર્મના
ગુણ દીપાવવા તે.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચ. ત્રિ (વચ્ચિત્) વર્ણન કરાયેલ.

વચ્ચાચ્ચાચ્ચા. સ્ત્રી (વચ્ચિકા) પીળી માટી; મ-
ગમાટી.

વચ્ચિહ. પું (વચ્ચિજ) યાદવ; યાદવકુળ.

વચ્ચિહ. પું (વચ્ચિ) લોકાન્તિક દેવતાની
એક જાત.

વચ્ચિહદસા. સ્ત્રી (વચ્ચિદશા) એ નામનું
એક કાલિક સુત્ર.

વચ્ચિ. સ્ત્રી (વચ્ચિ) કાંટાની વાડ.

વતિરિત્ત. ત્રિ० (વ્યતિરિત્ત) જૂદું; અલગ.

(૨) અધિક; ઉપરાંત.

વત્ત. ન० (વત્ત) દોરાને આપેલ વળ.

વત્ત. ત્રિ० (વ્યાત્ત) વ્યાપેલું.

વત્ત. ત્રિ० (વૃત્ત) થયેલું; બનેલું.

વત્ત. ન० (વ્યક્ત) અક્ષર-અર્થને સ્વરને સ્પૃષ્ટ

કરી આવું તે; ગાયનનો એક ગુણ. (૨)

ત્રિ० સ્પૃષ્ટ; પ્રગટ.

વત્તણ. ન० (વર્ત્ત) ફેરવવું; પાઠ કરવો.

વત્તણા. સ્ત્રી० (વર્ત્ત્તા) જુના પદાર્થોને નવા

અને નવાને જુના કરવારૂપે વર્તવું તે;

કાળનું એક લક્ષણ.

વત્તણી. સ્ત્રી० (વર્ત્ત્તી) માર્ગ; રસ્તો.

વત્તમાણપય. પું० (વર્ત્તમાનપદ) વિચ્છેદ ગયેલ

આરમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ-

સૂત્રનો ૧૮ મો ભેદ.

વત્તવચ્ચા. સ્ત્રી० (વત્તવચ્ચા) વક્તવ્ય; કથન

વિષય; કથન પરિપાટી.

વત્તા. સ્ત્રી० (વાર્તા) વાર્તા; વાતચિત.

વત્તાર. ત્રિ० (વત્ત) બોલનાર; વક્તા.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વર્ત્તિ) અંગ વિલેપન કરવા

યોગ્ય સુગંધી વસ્તુ.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વ્યક્તિ) એક માણસ; સમુદાય

કે જાતિનો એક અંગ.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વર્ત્તિન્) વર્તનાર.

વત્તિ. સ્ત્રી० (વર્તિ) વ.ટ; દીવેટ.

વર્તિત્ય. પું० (વર્તિત્ય) ધારણ કરવું. (૨)

હેતુ; નિમિત્ત.

વર્તિત્ય. ત્રિ० (વર્તિત) વૃત્ત-ગોળ થયેલ.

(૨) ઉચ્ચાવેલ.

વર્તિત્ય. ન० (વર્તિત્ત) વાર્તિક; સૂત્રની

પૂરણીરૂપ ટુંકાં વાક્ય.

વર્તિત્યા. સ્ત્રી० (વૃત્તિ) પ્રવર્તન; વર્તવું તે.

(૨) વૃત્તિ; રીતિ.

વર્તિત્યા સ્ત્રી० (વૃત્તિ) વૃત્તિ; આ-

જ્ઞાનિકા.

વત્થ. પું० (વત્થ) વત્થ નામનું મૂળ ગોત્ર.

(૨) ત્રિ० તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ

પુરૂષ-શ્રમ્યભવાદિ. (૩) વાહરડો. (૪)

બાળક; અચ્ચું.

વત્થ. ન० (વત્થ) કપડું; વસ્ત્ર. (૨) વસ્ત્ર

નામે દ્રીપ તથા સમુદ્ર.

વત્થજંમગ. પું० (વત્થજંમગ) વસ્ત્રને સાઈ

કે ખરાબ કરનાર દેવ; જલકા દેવતાની

એક જાત.

વત્થધર. ત્રિ० (વત્થધર) વસ્ત્ર ધરનાર.

વત્થધારિ. ત્રિ० (વત્થધારિન્) વસ્ત્ર ધારણ

કરનાર-પહેરનાર.

વત્થવિહિ. પું० (વત્થવિહિ) વસ્ત્ર સીવવા,

ધોવા અને પહેરનાની કળા.

વત્થાણી. સ્ત્રી० (વત્થાણી) એ નામની વેલ.

વત્થિય. ત્રિ० (વત્થિય) વસ્ત્ર વણનાર;

કપડાં બનાવનાર.

વત્થુ ન० (વત્થુ) વસ્તુ; ચીજ; પદાર્થ. (૨)

પૂર્વનું પ્રકરણ વિશેષ-અધ્યયન વિશેષ.

વત્થુ. ન० (વાસ્તુ) ધર; મકાન. (૨) શાકની

એક જાત.

વત્થુનિવેસણ. ન० (વત્થુનિવેસણ) અમુક

પાત્રમાં અમુક વસ્તુ આટલે અંશે સમાશે

એમ માની તેમાં તે વસ્તુ નાખવાની

કળા.

વત્થુલ. ન० (વત્થુલ) વથુવા નામની શાક

વનસ્પતિ.

વત્થુલિજ્ઞા. સ્ત્રી० (વાસ્તુલિજ્ઞા) ધર, હાટ,

વગેરેની કેવી રીતે જોઈવણ કરવી તેનું

જ્ઞાન; વાસ્તુક વિદ્યા; ૭૨ કળામાંની

એક.

વત્થુસમાસ. પું० (વત્થુસમાસ) વસ્તુ સમાસ

શ્રુત; અર્થાત્ એ આર વસ્તુઓનું-પૂર્વના

પ્રકરણોનું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

વહલગ. પું० } (વર્ણલક) વાદળ; મેઘ.

વહલગ. પું० }

વર્ણલિપિ. સ્ત્રી૦ (વર્ણલિપિ) ખરાબ દિવસ;
તોફાની દિવસ; દુર્દિન.

વર્ણલિપિમત્ત. ન૦ (વર્ણલિપિમત્ત) તોફાની
વરસાદ વખતે રાંકાને આપવાનું ભોજન.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણ) આમણની વાધર. (૨) ચર્મ
ખડ.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણિક) વાર્ષિક રત્ન; ચક્રવ-
ર્તીનાં ચાદ રત્નમાંનું એક.

વર્ણવરણ. ન૦ (વર્ણવરણ) જુઓ “ વ-
ર્ણ ” શબ્દ.

વર્ણવિ. ત્રિ૦ (વર્ણ) વધારનાર.

વર્ણવિષય. પુ૦ (વર્ણવિષય) ભાગ્ય વિશેષ.

વર્ણમાળ. પુ૦ (વર્ણમાળ) ચોવીશમા તીર્થકર
શ્રી મહાવીર સ્વામી. (૨) સરાવલો. (૩)
સ્તનિતકુમાર દેવતાનું ચિહ્ન; તેના
મુગટમાં રહેલ સરાવલાને આકારે નિશાની.
(૪) ખભે પુરૂષને ઉપાડી સ્વામીમાં આ-
ગળ ચાલનાર. (૫) એક જાતનું અવ-
ધિતાન.

વર્ણમાળાચ. પુ૦ } (વર્ણમાળ) ખભે માણસ
વર્ણમાળાચ } ખેસાડી સ્વામીમાં
વર્ણમાળાચ. } આગળ ચાલનાર.

(૨) ૬૦ મા મહાગ્રહનું નામ. (૩) સ-
રાવલું; કોડિયુ. (૪) આઠ મંગલિકમાંનો
એક.

વર્ણમાળાગિહ. ન૦ (વર્ણમાળાગિહ) વારતુ શા-
સ્ત્રની વિધિથી બંધાવેલું ધર.

વર્ણમાળાનામ. ન૦ (વર્ણમાળનામ) વર્ધમાન
આખિલ નામનું મહાનપ.

વર્ણમાળપુર. પુ૦ (વર્ણમાળપુર) વર્ધમાનપુર
નામે એક શહેર.

વર્ણમાળસ્તામિ. પુ૦ (વર્ણમાળસ્તામિ) ચોવી-
શમા તીર્થકર શ્રી મહાવીરસ્વામીનું
અપર નામ.

વર્ણમાળા. સ્ત્રી૦ (વર્ણમાળ) વર્ધમાન નામે
શાશ્વતી જિન પ્રતિમા.

વર્ણાચિત્ર. ત્રિ૦ (વર્ણાચિત્ર) વધાઇ આપેલ.
વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) હણવું; વધ કરવો.

વર્ણ. ત્રિ૦ (વર્ણ) વધ કરનાર; ખુની.

વર્ણુયા. સ્ત્રી૦ (વર્ણુયા) સ્ત્રી; વહુ.

વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) રંગ; શરીરની કાન્તિ. (૨)
વર્ણ; અકારાદિ અક્ષર. (૩) આસક્ત;

રક્ત. (૪) વર્ણનામ નામે નામકર્મની
એક પ્રકૃતિ. (૫) વર્ણન; ગુણમામ.

વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) અખીર ગુલાલ વગેરે.

વર્ણકુ. ત્રિ૦ (વર્ણકુ) સુન્દર વર્ણવાળું;
રંગભર્યું.

વર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) એક જાતનું ચન્દન.

વર્ણ. ત્રિ૦ (વર્ણ) વર્ણવેલું; કહેલું.

વર્ણિયા. સ્ત્રી૦ (વર્ણિકા) પાળી માટી.

વર્ણિ. પુ૦ (વર્ણ) લોકાન્તિક દેવતાની એક
જાતિ.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણ) શરીર.

વર્ણ. ન૦ (વર્ણ) મદ; કિલ્લો. (૨) પાણીના
ક્યારા. (૩) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર
ખાંડવાની સીતોદા મુખવન તરફથી પહેલી
વિજય. (૪) તે વિજયનો રાજા. (૫)
મૃતગાને કાંઠે આવેલ એક તીર્થ.

વર્ણવાર્ણ. સ્ત્રી૦ (વર્ણવાર્ણ) વર્ણવાર્ણી
વિજય.

વર્ણવર્ણ. પુ૦ () કાઠ.

વર્ણવર્ણ. પુ૦ (વર્ણ) ક્યારો.

વર્ણ. સ્ત્રી૦ (વર્ણ) ઉપરના રાંકાનું શિખર;
ટેકરો. (૨) વર્ણાવિજય. (૩) વર્ણ નામે
૨૧ મા તીર્થકરની માતા. (૪) ૧૧ મા
ચક્રવર્તીની માતા.

વર્ણાવર્ણી. સ્ત્રી૦ (વર્ણાવર્ણી) પશ્ચિમ મહાવિ-
દેહના ઉત્તર ખાંડવાની સીતોદામુખ વ-
ર્ણી ચોથી વિજય.

વર્ણિયા. પુ૦ (વર્ણ) પાણીનો ક્યારો.

વર્ણિયા. સ્ત્રી૦ (વર્ણિયા) ક્યારી.

વર્ણી. સ્ત્રી. (વર્ણી) બુધ્ધો “વર્ણા” શબ્દ.
વર્ણિચાર. પુ. (વર્ણિચાર) હેતુનો એક દોષ;
સાધ્ય વિના હેતુનું અસ્તિત્વ.
વર્ણન. ન. (વર્ણન) વર્ણન કરવું; ઉલટી
કરવી તે.

વર્ણમ. ત્રિ. (વર્ણ) વર્ણ કરવા યોગ્ય.
વર્ણ. ન. (વર્ણ) બાબતર.
વર્ણધારિ. પું. (વર્ણધારિ) બાબતર ધારણ
કરનાર.

વર્ણમય. ત્રિ. (વર્ણમય) જેણે કવચ ધારણ
કરેલ છે તે.

વર્ણમયગુહિય. ત્રિ. (વર્ણમયગુહિય) ધોડાનો
પાખર-કવચ ધારણ કરેલ.

વર્ણમીઠ. પુ. (વર્ણમીઠ) રાકડો, ઉધર્મની
ટેકરી.

વચ. ન. (વચ) અવિરતિને અટકાવવા પા-
પની નિવૃત્તિ કરવી-હદ બાધવી તે; નિ-
યમ; પચ્ચક્ષ્માણ; મર્યાદા; અણુવ્રત અને
મહાવ્રત.

વચ. ન. (વચ) ઉચ્ચર; અવસ્થા.

વચ. પુ. (વચ) દક્ષ દળર ગાયોનો એક
મજ; ગોકુળ.

વચ. પુ. (વચ) સસાર.

વચ. ન. (વચ) વચન.

વચસ્. પુ. (વચસ્) સરખી ઉચ્ચરનો મિત્ર.

વચગુણ. ત્રિ. (વચગુણ) જેણે સાવધ વચન
રાકેલ છે તે; મૌનધારી; વચન ગુણિવાળો.

વચગુણિ. સ્ત્રી. (વચગુણિ) સાવધ પ્રવૃત્તિથી
વચનને રાકવું તે; વચનગુણિ.

વચક્ષ્મ. ન. (વચક્ષ્મ) પાંચ મહાવ્રત
અને ૧૭૬ રાત્રિઓજન વિરમણ એ ૭
વ્રતનો સમૂહ.

વચજોગ. પું. (વચજોગ) વાણીનો વ્યાપાર;
વચનનો જોગ.

વચણ. ન. (વચ) બુધ્ધ.

વચણ. ન. (વચ) વચન; વાણી.

વચણગુણિ. સ્ત્રી. (વચણગુણિ) વચનગુણિ;
વચનના પાપથી આત્માનું રક્ષાણું કરવું તે.

વચણજોગ. પું. (વચણજોગ) વચનજોગ.

વચણસંપદા. સ્ત્રી. (વચણસંપદા) વચનની
સંપદા; મધુર, અનિશ્ચિત અને સ્પૃહ
વચન બોલવાં તે.

વચણિજ્ઞ. ત્રિ. (વચણિજ્ઞ) ગર્ભા; નિન્દા
કરવા યોગ્ય, નિન્દિત. (૨) બોલવા યોગ્ય.

વચણેણ. પુ. (વચણેણ) વચનનો ચોર;
બુધ્ધાભોલો.

વચકંઠ. પુ. (વચકંઠ) દુષ્ટ વચન બોલી
આત્માને કર્મથી દંડેલો તે.

વચપ્રયોગ. પુ. (વચપ્રયોગ) વચનનો પ્રયોગ-
વ્યાપાર.

વચપટિમા. સ્ત્રી. (વચપટિમા) શ્રાવકની
ખીજ વ્રતપ્રતિમા.

વચપણિહાણ. ન. (વચપણિહાણ) વચનનું
એકામપણું.

વચપુણ. ન. (વચપુણ) શુભ વચન બોલ-
વાથી થતું પુણ્ય; પુણ્યના નવ પ્રકારમાંનો
એક.

વચવલિય. ત્રિ. (વચવલિય) વચનનો બ-
ળીયો; દહવચની; પ્રતિજ્ઞાપાલક.

વચર. પુ. (વચર) ઇન્દ્રનું આયુષ. (૨) હારી;
અવેરાતની એક જાત. (૩) વિદ્યુત્ક્રમાર
દેવતાનું ચિહ્ન.

વચર. ન. (વૈર) વેર; વિરોધ.

વચરકંઠ. પુ. (વચરકંઠ) રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો
વજ્રમય કાંઠ.

વચરમજ્જા. સ્ત્રી. (વચરમજ્જા) વજ્રના મધ્યને
આકારે જેના કાષ્ટકનો આકાર થાય
તેવું એક તપ.

વચરસેણા. સ્ત્રી. (વચરસેણા) નંદનવનના સા-
ગરચિતકૂટમાં વસનારી દેવી. (૨) એ
દેવીની રાજધાની.

વચસ્પતિનાચારણ્યા. સ્ત્રી૦ (વચસ્પતિનાચારણ્યા)
સ્વાધ્યાય વચસ્પતિનાં વાણીનું નિયંત્રણ
કરવું તે.

વચસ્પતિ. સ્ત્રી૦ (વચસ્પતિ) વચસ્પતિ;
યતના પૂર્વકે બોલવું તે.

વચસ્પતિ. ત્રિ૦ (વચસ્પતિ) વચસ્પતિ-
વાળો.

વચસ્પતિનાચારણ્યા. ન૦ (વચસ્પતિનાચારણ્યા) વચસ્પતિનું
સારી પેઠે નિયંત્રણ કરવું તે.

વચસ્પતિ. પું૦ (વચસ્પતિ) વચસ્પતિના
એવંતજેત્રમાં ચાલુ અવસ્થાપિણીમાં થયેલ
છટ્ટા તીર્થેકર.

વચ્ચી. સ્ત્રી૦ (વચ્ચી) વાચા; વાણી.

વચ્ચી. ત્રિ૦ (વચ્ચી) એક; ઉત્તમ. (૨) પું૦
સૂર્યસમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૩) વર;
પતિ.

વચ્ચી. પું૦ (વચ્ચી) મણિરત્ન જડિત પાત્ર.
(૨) ધાન્ય વિશેષ; ચીણો; કાંચ.

વચ્ચી. સ્ત્રી૦ (વચ્ચી) ઉત્તમ ગતિ; મોક્ષ
ગતિ.

વચ્ચી. પું૦ (વચ્ચી) સેતુ; પાળ. (૨) વરવું
તે. (૩) એ નામનો એક આર્યદેશ.

વચ્ચી. સ્ત્રી૦ (વચ્ચી) વરત; ચામડાની રસ્તી.

વચ્ચી. ન૦ (વચ્ચી) એકદર્શન; કેવળ
દર્શન.

વચ્ચી. ત્રિ૦ (વચ્ચી) કેવળદર્શનથી દે-
ખનાર; કેવળદર્શની.

વચ્ચી. પું૦ (વચ્ચી) અંતઃક સૂત્રના છ-
ટ્ટા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
રાજગૃહ નિવાસી એક આશ્રમપતિ. (૩)
૨૨ મા નેમનાથ તીર્થેકરના પ્રથમ ગ-
ણધરનું નામ. (૪) ૨૨ મા તીર્થેકરને
પ્રથમ શિક્ષા આપનાર ઝુલ્મ. (૫) વ-
રદત કુમાર.

વચ્ચી. ન૦ (વચ્ચી) સમુદ્ર અને મહા-
નદીના સંગમને દેકાણે આવેલું વરદામ

દેવતાના નિવાસરૂપ એક તીર્થસ્થાન કે
જ્યાં ચક્રવર્તી અહમ તપ કરે છે.

વચ્ચી. (પું૦ (વચ્ચી) એક પુરુષ;
વાસુદેવ.

વચ્ચી. પું૦ (વચ્ચી) શકેદ્રની દક્ષિણ
દિશાના લોકપાળ યમના વિમાનનું નામ.

વચ્ચી. પું૦ (વચ્ચી) કાડી; બેદ્રિય જીવ
વિશેષ.

વચ્ચી. } પું૦ (વચ્ચી) કાડી; બેદ્રિય
વચ્ચી. } જીવની એક જાત.

વચ્ચી. ત્રિ૦ (વચ્ચી) ગરીબ; ક્યાપાત્ર. (૨)
તપસ્વી; તપ કરનાર.

વચ્ચી. પું૦ (વચ્ચી) સુવર; શુક્ર; કુશ્મર. (૨)

ત્રીજા દેવલોકના દંડનું ચિહ્ન. (૩)

નવમા તીર્થેકરના પહેલા ગણધર. (૪)

તેરમા તીર્થેકરનું લાંછન.

વચ્ચી. સ્ત્રી૦ (વચ્ચી) શુક્ર. (૨) શુક્ર
સંબંધી વિદ્યા.

વચ્ચી. ત્રિ૦ (વચ્ચી) એક; સુંદર.

વચ્ચી. ત્રિ૦ (વચ્ચી) વરલ; પરણેલ.

વચ્ચી. પું૦ ન૦ (વચ્ચી) વરસ; સાલ.

વચ્ચી. પું૦ સ્ત્રી૦ (વચ્ચી) કાશ્યપ
ગોત્રની શાખા. (૨) ત્રિ૦ તે શાખામાં
જન્મેલ.

વચ્ચી. પું૦ } (વચ્ચી) નાગર; કૃત-
વચ્ચી. } નપુંસક.

વચ્ચી. સ્ત્રી૦ (વચ્ચી) વર્ષા ઋતુ.

વચ્ચી. ન૦ (વચ્ચી) આદ્રવે તથા
આશિન્ માસ; વર્ષા ઋતુ.

વચ્ચી. પું૦ () એક જાતનો કારીગર;
ચટાઈ બનાવનાર.

વચ્ચી. પું૦ (વચ્ચી) શનિશિખા નક્ષત્રનો અ-
વિષ્ણતા દેવતા. (૨) વાણી. (૩) ચોથા
દ્વીપ અને ચોથા સમુદ્રનું નામ. (૪) વરુણ
દ્વીપમાં રહેનાર એક દેવતા. (૫) શક
તથા કશ્યપના પશ્ચિમ દિશાના લોક.

પાળનું નામ. (૬) વરુણ નામે એક
આથાપતિ. (૭) વરુણ નામે વીરુમુ મુહૂર્ત.
(૮) પંદરમું મુહૂર્ત. (૯) લોકાન્તિક દેવ-
નાની એક જાત. (૧૦) મુનિસુત્રન
સ્વામીના વરુણનું નામ. (૧૧) એક જાતનું
વૃક્ષ.
વરુણકાદય. પું. (વરુણકાદયિક) વરુણ જા-
નિના દેવ.
વરુણદેવકાદય. પું. (વરુણદેવકાદયિક) વરુણ
દેવોનો સમૂહ.
વરુણપ્રમા. સ્ત્રી. (વરુણપ્રમા) વરુણ દ્વીપના
દેવતાનું નામ.
વરુણવર. પું. (વરુણવર) એ નામનો દ્વીપ.
વરુણા. સ્ત્રી. (વરુણ) વરુણ લોકપાળની
રાજધાની.
વરુણોદ. પું. (વરુણોદ) એ નામનો સમુદ્ર.
વરુણોવવામ્ર. પું. (વરુણોવવાત) એ નામનું
એક કાલિક સૂત્ર.
વલ. ન. (વલ) વાળવુ-મરડવુ તે.
વલકલ. પું. (વલકલ) આભરણુ વિશેષ.
(૨) ટીંગાડવાની સાંકળ.
વલમી. સ્ત્રી. (વલમી) વળી. (૨) છળું;
ઝાપર.
વલય. ન. (વલય) બોલોયું; ચૂડી, કડું.
(૨) સંસ્કાર. (૩) જ્યાં પાણી વલયને
આકારે વહેતું હાય તે પ્રદેશ. (૪) બોલો-
યાની આકૃતિ. (૫) વક્રતા; કપટ; માયા.
(૬) કેતકી, કેળા વગેરે કે જેની જાલ
ગોળાકાર હોય છે. (૭) પ્રત્યેક નરકને
ફરતું ધનોદધિ વગેરેનું વેષ્ટન કે જે વલ-
યાકારે છે.
વલય. પું. (વલક) લાંબું લાકડું. (૨) ત્રિ-
વાળનાર; મરડનાર.
વલયમરણ. ન. (વલનમરણ) સંયમથી બ્ર-
મ્હ-પરિણતી પરાજીત થઇ મરે તે; એક
પ્રકારનું આજમરણ.

વલયા. સ્ત્રી. (વલયા) ઘોડી.
વલયામુહ. પું. (વલયામુહ) લવણ સમુદ્રમાંનો
પૂર્વ દિશાનો પાતાળ કળશો. (૨) સમુદ્રની
આગ; યડવાનળ.
વલયાયય. ત્રિ. (વલયાયત) વલયાકાર અને
લાંબું; લખગોળ.
વલિ. સ્ત્રી. (વલિ) આમડીની કરચલી.
વલિમ્ર. ન. (વલિત) ઘોળા કેશ.
વલિત. ત્રિ. (વલિત) વળેલું.
વલિય. }
વલિય. પું. સ્ત્રી. (વલિક) પેટ ઉપર પડતી
તણ કરચલી.
વલિયપવિમસિ. પું. (વલિકપવિમસિ) આ-
વલિની વિશેષ રચનાવાળુ નાટક.
વલ્લ. પું. (વલ્લ) વાલ; ધાન્ય વિશેષ.
વલ્લકી. સ્ત્રી. (વલ્લકી) વીણા.
વલ્લર. પું. ન. (વલ્લર) ગાદ જમણ; ગાદન
પ્રદેશ. (૨) વનસ્પતિ વિશેષ.
વલ્લરી. સ્ત્રી. (વલ્લરી) વલ્લરી નામનું વાજિત્ર.
વલ્લહ. પું. (વલ્લહ) વલ્લહ-ત્રિપ; પતિ. (૨)
ત્રિ. ખાડ; બાહુ.
વલ્લિ. સ્ત્રી. (વલ્લિ) વેલ; લતા.
વલ્લી. સ્ત્રી. (વલ્લી) બુઓ “ વલ્લિ ” શબ્દ.
વલ્લીમૂલયંભ. પું. (વલ્લીમૂલયંભ) એક જા-
તનું ધાસ.
વલ્લવસ. પું. (વ્યવલ્લવસ) કથન.
વલ્લવય. ત્રિ. (વ્યવલ્લવ) ગયેલું; દૂર થયેલું.
(૨) રહિત.
વલ્લવિમ્ર. ત્રિ. (વ્યવલ્લવિમ્ર) ગયેલું; દૂર
કરેલ.
વલ્લવેસ. પું. (વ્યવલ્લવેસ) બ્યવલ્લર.
વલ્લવોવય. ન. (વ્યવલ્લોવય) નાથ.
વલ્લવોવિમ્ર. પું. (વ્યવલ્લોવિમ્ર) નાથ કરેલ;
પ્રાણુરહિત કરેલ.
વલ્લવંસ. પું. (વલ્લવંસ) એ નામે પર્વગ
જાતનું વૃક્ષ.

વ્યવસાય. પું (વ્યવસાય) વ્યાપાર; રોજગાર.

(૨) નિર્ણય; નિશ્ચય.

વ્યવસાયસમા. સ્ત્રી (વ્યવસાયસમા) ચમરચમ્યા

રાજધાનીની એ નામની એક સભા.

(૨) વિજયદેવતાને વિચાર કરવાની સ-

ભાનું નામ. (૩) સૂર્યાભદેવતાનું પુસ્તકા-

લય-પુસ્તક રાખવાનું સ્થાન.

વ્યવસિય. ત્રિ (વ્યવસિત) નિર્ણય કરેલું.

વ્યવહાર. પું (વ્યવહાર) ભાગાકાર; ગણિતનો

એક પ્રકાર.

વ્યવહાર. પું (વ્યવહાર) લોકોમાં ચાલતી

લોકરૂઠિ; સામાન્ય પ્રવર્તન. (૨) શાસ્ત્ર-

વિહિત મર્યાદા; બાહ્ય આચરણ. (૩)

પ્રવૃત્તિ; વ્યાપાર. (૪) પ્રાયશ્ચિત. (૫)

વ્યવસ્થા. (૬) આગમવ્યવહાર, શ્રુતવ્યવ-

હાર, આજ્ઞાવ્યવહાર, ધારણા વ્યવહાર

અને જીતવ્યવહાર, એ પાંચ વ્યવહાર.

(૭) વ્યવહાર નામે એક હેતુસૂત્ર. (૮)

વ્યવહેશ; શબ્દપ્રવૃત્તિ. (૯) વિશેષ

પર્યાયોને પ્રાધાન્ય આપી લોકવ્યવહારને

અનુસરનાર સાત નયમાનો ત્રીજો નય.

વ્યવહારવ્યવેષણી. સ્ત્રી (વ્યવહારવ્યવેષણી) વ્ય-

વહાર-પ્રાયશ્ચિત, તે સમ્ય-ધી આકર્ષક

કથા; વ્યવહારસૂત્રનું કથા રૂપે વાંચન.

વ્યવહારગ. પું (વ્યવહારક) દેતી લેતી કર-

નાર; વ્યવહારી.

વ્યવહારિ. ત્રિ (વ્યવહારિન્) વ્યવહારવાળો;

વ્યવહારોપયોગી.

વ્યવહારિષ્ઠ. ત્રિ (વ્યવહાર્ય) વ્યવહારને યોગ્ય.

વ્યવેય. ત્રિ (વ્યવેત) દૂર કરેલ.

વસ. ત્રિ (વસ) આધીન; નાભેદાર.

વસંગય. ત્રિ (વસન્ત) વશ થયેલું.

વસન્ત. પું (વસન્ત) વસન્ત ઋતુ. (૨)

ચૈત્ર મહિનાનું લોકાત્તર નામ.

વસન્તઋ. ત્રિ (વસન્તઋ) વસન્તઋતુમાં

ઉત્પન્ન થયેલ.

વસન્તઋ. પું (વસન્તઋ) વસન્તઋતુ.

વસન્તમાસ. પું (વસન્તમાસ) વસન્તઋતુના

માસ; ફાલ્ગુન તથા ચૈત્ર.

વસન્તલયા. સ્ત્રી (વસન્તલતા) માધવી લતા.

વસદ્. ત્રિ (વસદ્) વિષય પરતંત્ર થઈ

પીડાએલ; ઇદ્રિયને વશ થઈ પીડાતો.

વસદ્દમરણ. ન (વસદ્દમરણ) ઇદ્રિયોને વશ

થઈ પતંગીયાની પેઠે મરણ નિપજે તે;

એક પ્રકારનું બાળમરણ.

વસણ. ન (વસણ) અડકોશ, સુવાળીયા.

વસણ. ન (વસણ) કપ્ડ; દુઃખ; આકૃત.

વસણ. ન (વસણ) લુગડુ; કપડું; વસ્ત્ર.

વસતિ. સ્ત્રી (વસતિ) મકાન; નિવાસસ્થાન.

વસમ. પું (વસમ) બળદ. (૨) ત્રિ ઉત્તમ;

શ્રેષ્ઠ; સમર્થ; ગીતાર્થ.

વસમપુષ્કિલ્યંગ. ન (વસમપુષ્કિલ્યંગ) બળ-

દના પુષ્કળી સાથે બાધીને શિક્ષા

કરવી તે.

વસમવાહન. પું (વસમવાહન) બળદનું જેને

વાહન છે તે બીજા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

વસમવીરિ. સ્ત્રી (વસમવીરિ) શુક્રઅલની

વૃષભ વીરિ-ગતિ વિશેષ.

વસમાનુજાત. પું (વસમાનુજાત) વૃષભાકારે-

બળદને આકારે સૂર્ય, ચંદ્ર અને નક્ષત્રોનો

યોગ થાય તે.

વસવસિ. ત્રિ (વસવસિન્) ઇશ્વરોને વશ

કરનાર. (૨) પરવશ થયેલ.

વસહ. પું (વસહ) બળદ. (૨) એક અહો-

રાત્રના ત્રીશ મુહૂર્તમાંના અઢાવીસમા

મુહૂર્તનું નામ. (૩) ઋષભદેવ સ્વામીનું

લાંછન.

વસહપુષ્કલ્ય. ન (વસહપુષ્કલ્ય) બળદને

પુછડે બાંધીને કોઈને સજા કરવી તે.

વસહવાહન. પું (વસહવાહન) જેનું વાહન

બળદ છે તે-ઈશ્વરેન્દ્ર; બીજા દેવલોકનો

ઇન્દ્ર.

વસહિ. સ્ત્રી૦ (વસતિ) વસવાનું-રહેવાનું
સ્થાન; ઉપાશ્રય; ધર.

વસહિપાલ. ત્રિ૦ (વસતિપાલ) ઉતારો સા-
ચવાનાર.

વસા. સ્ત્રી૦ (વસા) ચરખી.

વસાગુણ. ત્રિ૦ (વસાગુણ) વસ થઇને પાછળ
ચાલનાર, આધીન થનાર.

વસિદ્ધ. પુ૦ (વસિદ્ધ) વસિષ્ઠગોત્ર. (૨) ત્રિ૦
તે ગોત્રમાં જન્મેલ.

વસિદ્ધ પુ૦ (વસિષ્ઠ) દ્વીપકુમાર જનનના
ભવનપતિ દેવનાનો ઇન્દ્ર. (૨) પાર્શ્વના-
થના એક ગાળુધર.

વસિદ્ધકૂટ. પું૦ (વસિષ્ઠ) સોમનસ વ-
ખારા પર્વતના સાન કૂટમાંનું સાનમુ કૂટ.

વસિમ. પુ૦ () જનનિવાસ સ્થાન;
દેશ.

વસિય. ત્રિ૦ (વસિય) રહેલું.

વસીકરણ. ત્રિ૦ (વસીકરણ) વસ કરેલ, આ-
ધીન બનાવેલ.

વસીકરણ. ન૦ (વસીકરણ) શત્રુ, રાગ,
સ્ત્રી વગેરે વસ થાય તેવું સાધન; મળિ,
મંત્ર, ઔષધિ વગેરે.

વસુ. ન૦ (વસુ) ધન; સપત્તિ. (૨) પુ૦
વસુમિત્ર નામનો એક ગૃહસ્થ. (૩) દેવ.
(૪) ધનિષ્ઠા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.
(૫) વસુ નામના ચૌદ પૂર્વધર આચાર્ય;
નિષ્પણ્ણના ગુરુ. (૬) એ નામનો એક
રાગ કે જે એક વખત પણ અસત્ય-
મિત્ર વચન બોલ્યો તેથી તરત મરણ
પામી સાતમી નરકમાં ગયો. (૭) સાધુ;
ત્યાગી. (૮) સ્ત્રી૦ ઇશાનેન્દ્રની પહેલી
તથા પાંચમી અગ્રમહિષી.

વસુધરા. સ્ત્રી૦ (વસુધરા) પૃથ્વી; જમીન.
(૨) નવમા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી. (૩) ચમર-
દ્રના લોકપાળ સોમની ચોથી અગ્રમ-
હિષીનું નામ. (૪) વસુધરા દેવી. (૫)

દક્ષિણ દિશાના રચક પર્વતપર વસનારી
આઠ દિશાકુમારીમાંની છેલ્લી. (૬)
ઇશાનેન્દ્રના આઠમી અગ્રમહિષીનું નામ.
(૭) ઇશાનેન્દ્રની ચોથી અગ્રમહિષીનું
નામ.

વસુગુપ્તા. સ્ત્રી૦ (વસુગુપ્તા) ઇશાનેન્દ્રની બીજી
અગ્રમહિષી (૨) ઇશાનેન્દ્રની છઠી અગ્ર-
મહિષીનું નામ. (૩) વસુગુપ્તાદેવી.

વસુવત્તા. સ્ત્રી૦ (વસુવત્તા) વસુવત્તા નામની
એક સ્ત્રી.

વસુદેવ. પુ૦ (વસુદેવ) કૃષ્ણ મહારાજ તથા
બળદેવજીના પિતા.

વસુપુજ્ઞ પુ૦ (વસુપુજ્ઞ) આરમા તીર્થકરના
પિતા.

વસુમતી. સ્ત્રી૦ (વસુમતી) રાક્ષસના બીમેન્દ્રની
બીજી અગ્રમહિષી. (૨) વસુમતી દેવી.
(૩) પૃથ્વી; જમીન.

વસુમંત. ત્રિ૦ (વસુમંત) દ્રવ્યવાળો; ધન
વાળો. (૨) વસુ-સયમ-તદ્ધાન-સંયમી.

વસુમિત્રા. સ્ત્રી૦ (વસુમિત્રા) ઇશાનેન્દ્રની
ત્રીજી અગ્રમહિષી. (૨) ઇશાનેન્દ્રની
સાતમી અગ્રમહિષીનું નામ. (૩) વસુ-
મિત્રા દેવી.

વસુયા. સ્ત્રી૦ (વસુયા) વસુયા દેવી.

વસુલ. પું૦ (વસુલ) નપુસક; પાવૈયો. (૨)
ત્રિ૦ શ્વ. (૩) નિન્દાકારી વા પ્રશંસાકારી
સબોધન વચન.

વસુહા. સ્ત્રી૦ (વસુહા) પૃથ્વી.

વસુહારા. સ્ત્રી૦ (વસુહારા) દ્રવ્યની ધારા;
સુવર્ણવૃષ્ટિ.

વસ્ત. ત્રિ૦ (વસ્ત) આધીન, પરવશ.

વહ. પુ૦ (વહ) વધ કરવો; ખુન કરવું.
(૨) લાકડી વગેરેથી માર મારવો તે.
(૩) વધનો પરિપક્વ; સાધુના ૨૨ પરિ-
પક્વમાંનો એક.

વહ. પું૦ (વહ) બળદની આંધ.

વહન. } ત્રિ० (વહન) વધ કરનાર; પુત્રી.
વહન. }

વહન. ત્રિ० (વ્યવહાર) પીડા કરનાર.

વહન. ન૦ (વહન) યાન-ગાડું, રથ, સપ્તમ
વગેરે. (૨) ઉપાડવું; લઈ જવું. (૩)
યાનપાત્ર; વહાણ, નાવા વગેરે.

વહન. ન૦ } (વ્યવહાર) મારવું; વધ
વહન. સ્ત્રી० } કરવો.

વહન. ત્રિ० (વહન) પ્રાણી વધનો રસ્તો
પતાવનાર.

વહન. ત્રિ० (વ્યવહાર) અવધારી જોયેલું.

વહન. ત્રિ० (વ્યવહાર) શસ્ત્ર પ્રહારથી વ્યથા
પામેલ.

વહન. પું० (વહન) વહુ અને વર; સ્ત્રી
અને પતિ.

વહન. સ્ત્રી० (વહુ) વહુ; ધણીયાણી; પરણેલી
સ્ત્રી. (૨) નવોદા સ્ત્રીની પેઠે મસ્તક
નમાવી કહિસગ કરવાથી લાગતો એક
દોષ.

વા. ઇ० (વા) અથવા; યદા. (૨) અને;
સમુચ્ચય.

વા. ત્રિ० (વાદિત) વાદી; વાદ કરનાર.

વા. ત્રિ० (વાદિત) વચન સંબંધી; વાણી
સંબંધી.

વા. ન૦ (વાદિત) વાદિત વગાડવાની
કળા.

વા. સ્ત્રી० (વ્રતાકી) રીંગણી; શાક
વનસ્પતિની એક જાત.

વા. ન૦ (વાદિત) વાજન; તત, વિતત,
ધન અને શુષિર એ ચાર જાતના વા-
દ્યમાનું ગમે તે એક.

વા. ત્રિ० (વ્યાધિ) ધણું દૃઢ; (૨) વાંકું.
(૩) એણું અધિકું ખોલવું.

વા. ન૦ (વ્યાધિ) હોય તે
કરતાં એણું અધિકું ખોલવું તે; જાનનો
એક અતિચાર.

વા. ન૦ (વાદિત) બળવેલું. (૨) વાળ;
મૃદંગ, નગારાં વગેરે.

વા. ત્રિ० (વાદિત) વાયુના રોગવાળો.
(૨) પું० વાયુનો રોગ.

વા. ત્રિ० (વાદિત) વંચાવેલ; શીખવેલ.

વા. ત્રિ० (વાદિત) વાદ કરનાર.

વા. પું० (વાયુ) વાયરો; પવન. (૨)

આસોચ્ચરાસ. (૩) વાયુકાયના જીવ.

(૪) એક અહોરાત્રના ત્રીસ મુહૂર્તમાંના

મુહૂર્તનું નામ. (૫) સ્વાતિ નક્ષ-

ત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૬) શકેદ્રના

ધોરસ્વાર લશ્કરનો અધિપતિ.

વા. ત્રિ० (વ્યાપ્ત) યોગેસ; ગોઠ-
વાયેલ.

વા. પું० (વાયુકાય) વાયુકાય; પવન.

વા. પું० (વાયુકાયિક) વાયુકાયના
જીવ.

વા. પું० (વાયુકુમાર) જીવનપતિ દે-
વતાની નવમી જાતિ.

વા. સ્ત્રી० (વાતોત્કલિકા) ધીમે
ધીમે-ઠેરી ઠેરીને વાયરો વાય તે.

વા. પું० (વાયુકાયિક) જુઓ “ વા-
ઉકાધ્ય ” શબ્દ.

વા. પું० (વાયુકાય) જુઓ “ વા-
ઉકાધ્ય ” શબ્દ.

વા. ત્રિ० (વ્રાત) ઢાંકેલું.

વા. પું० (વાતોત્કલિકા) એ
નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિ-
માન.

વા. પું० (વાયુપ્રવેશ) જેમાંથી પવન
આવે તે-ગોખ; હવાખારી.

વા. પું० (વાયુપ્રાસ) વટોળીઓ;
પ્રગ્વાત.

વા. પું० (વાયુમૃતિ) શ્રી મહાવીર સ્વા-
મીના ત્રીજા ગણધરનું નામ.

વાડમંડલિયા. સ્ત્રી૦ (વાયુમંડલિકા) સમુદ્રના પાણીને મંડળાકારે (વમળ) કરનાર તોફાની પવન.

વાડયાય. પું૦ (વાયુકાય) વાયુકાય; પવન.

વાડરિય. ત્રિ૦ (વાયુરિક) હરણને પાસલાથી આંધનાર; શિકારી; વૌધરી.

વાડલ. ત્રિ૦ (વ્યાકુલ) આકુળ વ્યાકુળ.

વાડલિ. પુ૦ (વાડલિન્) તોફાની વાયુ; વંટાળીયો.

વાડલ્લા. સ્ત્રી૦ () એ નામનો ગુચ્છો.

વાકરણ. ન૦ (વ્યાકરણ) ઉત્તર; જવાબ.

વાકવાસિ. પુ૦ (વચ્કવાસિન્) ઝાડની છાલનાં વચ્ક પહેરનાર નાપસનો એક વર્ગ.

વાગ. પુ૦ (વચ્ક) ઝાડની ત્વચા-છાલ.

વાગય ન૦ (વચ્કજ) સણ આદિની છાલનું સૂત્ર.

વાગરજ્જુ. સ્ત્રી૦ (વચ્કરજ્જુ) ઝાડની છાલની દોરડી.

વાગરણ. ન૦ (વ્યાકરણ) વ્યાકરણશાસ્ત્ર; ભાષાના નિયમ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર. (૨) મત્યુનર; ખુલાસો; જવાબ.

વાગરણી. સ્ત્રી૦ (વ્યાકરણી) કોઇએ પણ પૂછેલા અર્થનો ખુલાસો આપવાની ભાષા.

વાગરિય. ત્રિ૦ (વ્યાકૃત) ખુલાસો કરેલ. (૨) જવાબ આપક.

વાગજ. પું૦ (વચ્કજ) વચ્કજ વચ્ક; ઝાડની છાલનાં વચ્ક.

વાગજવર. ત્રિ૦ (વચ્કજવર) વચ્કજવચ્કને ધારણ કરનાર.

વાગજવચ્ચ. પુ૦ (વચ્કજવચ્ચ) ઝાડની છાલનાં વચ્ક.

વાગિદિ. સ્ત્રી૦ (વાગિદિ) વાણીરૂપ ઋદિ.

વાગુરિય. ત્રિ૦ (વાયુરિક) વાયુરા-મૃગઅંધન પાશવડે મૃગોને આંધનાર; વાધરી; શિકારી.

વાગુલી. સ્ત્રી૦ (વ્યાકુલી) એ નામની એક વેલ.

વાગાદ્ય. ત્રિ૦ (વ્યાગાતિક) વ્યાધાતજન્ય; આડખીલ-અંતરાયથી ઉત્પન્ન થયેલ.

વાગાદ્યમ. ન૦ (વ્યાગાતવર્) સિંહ, ઠાવાનળ વગેરેનો ઉપદ્રવ થાય ત્યારે સંચારો કરવામાં આવે તે.

વાગાત. } પું૦ (વ્યાગાત) વ્યાધાત; અંત-
વાગાય. } રાય; આડખીલ.

વાગાયકર. ત્રિ૦ (વ્યાગાતકર) અટકાયત કરનાર; અનરાય પાડનાર.

વાગીકરણ. પું૦ (વાગીકરણ) વીર્ય વધારવાનો ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર.

વાડ. પું૦ (વાટ) વાડો; લતો; પાડો. (૨) કાટાની વાડ.

વાડિ. પુ૦ (વાટિ) કાંટાની વાડ.

વાણપરથ. પુ૦ (વાનપરથ) યજ્ઞસ્થાશ્રમ પુરો કરી એકલા અથવા સ્ત્રી સહિત વનમાં જઈ અહ્યર્ચ્ય પાળતું અને સાંસારિક કાર્યથી નિવૃત્ત થતું તે; ચારમાંનો ત્રીજો આશ્રમ. (૨) ત્રિ૦ ત્રીજા આશ્રમમાં દાખલ થયેલ; વનમાં જઈ તપસ્યા કરનાર.

વાણમંતર. પુ૦ (વાનમંતર) ત્રિજા લોકમાં રહેનાર દેવોની એક જાત, વાણ્યવંતર જાનિના દેવતા.

વાણમંતરી. સ્ત્રી૦ (વાનમંતરી) વાણ્યવંતરની દેવી; વાણ્યવંતરી.

વાણવંતર. પુ૦ (વાન્યવંતર) વાણ્યવંતર જાનના દેવતા.

વાણહ. પું૦ (વગનહ) જોડા; પગરખાં; કાંટારખાં.

વાણારસી. સ્ત્રી૦ (વાણારસી) કાશી; યનારસ.

વાણિજ્ય. પું૦ ન૦ (વાણિજ્ય) વ્યાપાર; રોજગાર. (૨) સાત ચર કરણમાંનું જીવું કરણ; ૧૧ કરણમાંનું જીવું કરણ.

વાણિય. પું (વણિજ) વાણિયા; વેપારી.
 વાણિયન. પું (વણિયજ) વ્યાપાર. (૨)
 વ્યાપારી; વાણીઓ.
 વાણિયગામ. નં (વાણિયગ્રામ) એ નામનું
 એક પ્રાચીન નગર
 વાણી. સ્ત્રી (વાણી) વાણી, વચન.
 વાત પું (વાત) વાયુ; પવન. (૨) વાયુ
 રોગ.
 વાતસ્તંધ. પું (વાતસ્તંધ) વાયુના ખંધ;
 ધનવાત, તનુવાન વગેરે.
 વાતપલિક્ષોભા. સ્ત્રી (વાતપ્રતિજોભા) આઠ
 કૃષ્ણરાશીમાંની એક.
 વાતપલિહા. સ્ત્રી (વાતપરિહા) આઠ કૃષ્ણ-
 રાશીમાંની એક.
 વાતાયણ. નં (વાતાયન) ગવાક્ષ; ગાખ.
 વાતિ. નં (વાતિ) કૃત્રિય વિશેષ.
 વાર્તિગણી. સ્ત્રી (વ્રત્તાકી) રીંગણી.
 વાતિક. } ત્રિં (વાતિક) વાયુના રોગ-
 વાતિય. } વાળો. (૨) પું વાયુનો રોગ.
 વાદકર. ત્રિં (વાદકાર) વાદવિવાદ કરનાર.
 વાદિ. ત્રિં (વાદિન) વાદવિવાદ કરનાર.
 વાદ્ય. પું (વ્યાધ) શિકારી.
 વામર. પું (વાનર) વાંદરો; વાનર. (૨)
 એથા તીર્થકરનું કાંઠન.
 વામરિયા. સ્ત્રી (વામ્ત્રી) વાંદરી.
 વાપી. સ્ત્રી (વાપી) વાવ.
 વાવાહા. સ્ત્રી (વ્યાવાહા) વિશેષ પીડા.
 વામ. ત્રિં (વામ) ડાહ્યું; ડાખી બાજુનું. (૨)
 પ્રતિકૂળ, વિપરીત. (૩) પું ચાર દાય;
 ધનુષ્ય; વામ.
 વામવામેશ. ઇં (વામવામેશ) ડાબેડાબો;
 પ્રતિકૂળમાં પ્રતિકૂળ રીતે.
 વામણ. પું (વામન) વામન સંકાણ; કુબંધી
 વિપરીત લક્ષણવાળું સંકાણ; ૭ સંકાણમાંનું
 એક. (૨) પાશ્વનાથજીના ચક્ષુનું નામ.
 (૩) ત્રિં વામન; ઠીંગણો.

વામણિયા સ્ત્રી (વામણિકા) } ઠીંગણી દા-
 વામણી. સ્ત્રી (વામણ) } સી.
 વામણ. નં (વ્યામણ) ૫૨૨૫૨ અંગો-ગા-
 ત્રેનું મરકનું તે.
 વામલોકવાદિ. પું (વામલોકવાદિન) વિપ-
 રીતપણે લોકનું ૨૪૩૫ કહેનાર.
 વામા. સ્ત્રી (વામા) ૨૩ મા તીર્થકરની
 માતાનું નામ.
 વામાવત. પું (વામાવત) ડાખી બાજુએ
 આવતવાળો શખ; ડાબો શખ.
 વામુદ. ત્રિં (વ્યામુદ) વિશેષકરી મર્ખ.
 વાય. પું (વાદ) વાદવિવાદ; નકરાર.
 વાય. પું (વાત) વાયુ; પવન. (૨) વાયુ-
 કુમાર નામે ભવનપતિ દેવતાની એક
 જાત. (૩) એ નામનું ત્રીજા એથા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન. (૪) વાતરોગ,
 વાયુનો રોગ.
 વાય. પું (વલ્ક) ઝાડની ઝાડનું વૃક્ષ;
 વલ્કલ.
 વાયકંત. પું (વાતકાન્ત) એ નામનું ત્રીજા
 એથા દેવલોકનું એક વિમાન.
 વાયકણ. પું (વાતકણ) વસ્ત્ર ગાત્રની
 શાખા. (૨) ત્રિં તે શાખાનો પુરૂષ.
 વાયકરણ. પું (વાતકરણ) પાણી પિનાનું
 (દાહું) કરક-ભાજન વિશેષ; એક જાતનો
 ધડો.
 વાયકૂટ. પું (વાતકૂટ) એ નામનું ત્રીજા
 એથા દેવલોકનું એક વિમાન
 વાયન. પું (વાચક) ઉપાધ્યાય; શાસ્ત્રના
 વચ્ચાવનાર. (૨) પૂર્વધર; પૂર્વના
 જાણનાર.
 વાયજોગ. પું (વાયજોગ) વાણીનો યોગ-
 વ્યાપાર.
 વાયજ્ઞ. પું (વાતજ્ઞ) વાતધ્વજ
 નામનું ત્રીજા એથા દેવલોકનું એક
 વિમાન.

કાયશ. ન૦ (કાચ) વાંચનું; કથા કરવી.
(૨) એક જાતની વનરપતિ.

કાયશ્યા. } ક્ષી૦ (કાચના) શિષ્યને ગુરુએ
કાયશ્યા. } શાસ્ત્ર વંચાવતું તે; શાસ્ત્રની
વાંચણી; ધર્મધ્યાનનું પ્રથમ આદ્યન.

કાયશાધ્યન્તેવાસિ. પુ૦ (કાચાન્તેવાસિન્)
જેને અર્થ સાથે સૂત્ર ભણાવવામાં આવ્યાં
હોય તેવો શિષ્ય.

કાયશાયરિય. પુ૦ (કાચનાચાર્ય) અર્થસહિત
સૂત્ર ભણાવનાર; વાચનાચાર્ય

કાયશાસંપત્તા. ક્ષી૦ (કાચનામ્પત્ત) વાચના-
સપદા; ઉચ્ચ વાંચન.

કાયનિસન્ના. પુ૦ (કાતનિસર્ગ) અધોવાયુ ઓ-
ડવો તે.

કાયપરિક્ષોમ. પુ૦ (કાતપરિક્ષોમ) જેમા
વાયુ પશુ ક્ષોભ પામે માટે કૃષ્ણરાજનું
એક નામ.

કાયવ્યમ. પુ૦ } (કાતવ્યમ) એ નામનું ત્રીજા
કાયવ્યહ. } એથા દેવલોકનું એક
વિમાન.

કાયફલિહક્લોમ. પુ૦ (કાતપરિક્ષોમ) વાયુને
ભોગળની પેઠે ક્ષોભાવનાર હોવાથી તમ-
સ્કાયનું એક નામ

કાયફલિહા. ક્ષી૦ (કાતપરિક્ષા) વાયુની ખા-
ઈરૂપ હોવાથી કૃષ્ણરાજનું એક નામ.

કાયમંડલિકા. ક્ષી૦ } (કાતમયકલિકા) વા-
કાયમંડલિયા. } વાઝોડું; મણ-
કારે વાતો વાયુ.

કાયય. પુ૦ (કાચક) વાંચનાર. કથા
કરનાર.

કાયરાસિ. પુ૦ (કાચરશ્મિ) ઝાડની છાલની
દોરડી.

કાયલેસ્સ. પુ૦ (કાતલેશ્ય) એ નામનું ત્રીજા
એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાયચરણ. પુ૦ (કાતચર્ણ) એ નામનું ત્રીજા
એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાયવાસિ. ત્રિ૦ (વાચવાસિન્) વદકથા પ-
હેરનાર.

કાયલોજ. ત્રિ૦ (કાતલાજ) વાયુથી ઉડવા
યોગ્ય.

કાયલ્લા. ક્ષી૦ (કાયલ્લા) વાયવ્ય ખૂણો.

કાયસ. પું૦ (કાયસ) કાગડો.

કાયસંજય. ત્રિ૦ (કાચસ્યત) વચનની
પતનાવાળો; વાણીનો સયમી.

કાયસપરિમંડલા. ક્ષી૦ (કાયસપરિમંડલા)
કાક આદિ પક્ષીઓના શબ્દોનું ફલાકલ
જાણવાની વિદ્યા.

કાયસિંગ. પુ૦ (કાલકાશ) વાતશબ્દ નામનું
ત્રીજા એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાયસિદ્ધ. પુ૦ (કાતસિદ્ધ) વાતસિદ્ધ નામનું.
ત્રીજા એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાયા. ક્ષી૦ (કાચ) વાચા-વાણી; વચન.

કાયાલ્હ. ત્રિ૦ (કાતાલિહ) અકાલે સુકાઈ
ગયેલ.

કાયામ. પુ૦ (વ્યાયામ) કસરત; વ્યાપાર;
ચેષ્ટા;

કાયાલ. ત્રિ૦ (કાચાલ) વાચાળ.

કાયાવત્ત. પુ૦ (કાતાવર્ત) એ નામનું ત્રીજા
એથા દેવલોકનું એક વિમાન.

કાયુ. પુ૦ (કાયુ) પવન; વાયરો.

કાયુકુમાર. પું૦ (કાયુકુમાર) વાયુકુમાર નામે
ભવનપતિ દેવતાની એક જાત.

કાયુકુમારી. ક્ષી૦ (કાયુકુમારી) વાયુકુમાર
જાતના ભવનપતિ દેવની દેવી.

કાયુમૂર. પુ૦ (કાયુમૂરિ) મહાવીર પ્રભુના
એક મણધરનું નામ.

કાર. ન૦ (કાર) વાર નામે એથી નરકનો
નરકાવાસો. (૨) વખત; ટાઈમ. (૩)
ન્હાનો ધડો.

કારંગ. પુ૦ (કારંગ) અરિસાનો હાથો.

કારંચરેણ. ઘ૦ (કારંચરેણ) વારંવાર; પુનઃ
પુનઃ. (૨) પોતપોતાનો વારો હોય ત્યારે.

વારક. પું (વારક) માટલી; માટલો.
વારગ. } (૨) ત્રિં બૂલ અટકા-
વનાર; બૂલ સુધારનાર.

વારહિષ્ઠ. નં () લાલ વસ્ત્ર.

વારણ. પું (વારણ) હાથી. (૨) નં અટ-
કાવવું.

વારય. ત્રિં (વારક) અશુદ્ધ પાઠ કરનારને
રોકનાર.

વારચિલયા' સ્ત્રીં (વારચિલ્તા) વેશ્યા; રડી.

વારાહ. પું (વારાહ) સુવિધિનાથ તીર્થકરના
પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૨) છઠ્ઠા અળદે.
વના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

વારિ. નં (વારિ) પાણી; જળ.

વારિજ્ઞ. પું () પરણવાની ક્રિયા;
લમક્રિયા.

વારિત. ત્રિં } (વારિત) નિવારેલું; નિષેધેલું.
વારિય. }

વારિસેણ. પું (વારિસે) જમ્બૂદ્વીપના ઔર-
વતક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ
ચોવીસમા તીર્થકર. (૨) અશ્વત્થરાવવાધ
સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું
નામ. (૩) શ્રેણીક રાજની ધારણી
રાણીનો પુત્ર.

વારિસેણા. સ્ત્રીં (વારિસેણ) વારિપેણ ના-
મની શાશ્વતી જનપ્રતિમા. (૨) ઉધ્વ-
લોકવાસી આઠ દિશાકુમારીમાંની સાતમી.
(૩) એ નામની એક નદી કે જે મેરૂની
ઉત્તરે રક્તવતી નદીને મળે છે.

વારુણ. ત્રિં (વારુણ) આદ્રા, મૂળ આદિ
નક્ષત્રોમાં થયેલ પવન સંબંધી ઉત્પાત
કે જે આવતા વર્ષની શુભ નિશાની રૂપે
મનાય છે. (૨) વરૂણ સમુદ્રના દેવતાનું
નામ. (૩) વારુણ નામનો સસુદ્ર. (૪)
પંદરમા મુહૂર્તનું નામ.

વારુણિકંત. પું (વારુણિકાન્ત) વરૂણ સમુ-
દ્રના દેવતાનું નામ.

વારુણી. સ્ત્રીં (વારુણી) નવમા તીર્થકરની
મુખ્ય સાધ્વી. (૨) મદિરા; દારૂ. (૩)
પશ્ચિમ દિશા. (૪) ઉત્તર દિશાના રમક
પર્વત પર વસનારી આઠ દિશાકુમારિકા-
માંની ચોથી.

વારુણોદય. પું (વારુણોદય) જેનું પાણી
વારુણોદય. નં } મદિરા સરખું છે તે
સમુદ્ર.

વાલ. પું (વ્યાલ) સર્પ. (૨) જંગલી હિ-
સક પ્રાણી; વાધ વગેરે.

વાલ. પું નં (વાલ) વાળ; કેશ. (૨)
કાશ્યપ ગોત્રની શાખા. (૩) ત્રિં તે
શાખામાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરૂષ.

વાલગ. પું (વ્યાલક) સર્પ.

વાલગ. પું (વાલક) સુગરીનો માળો. (૨)
વાળની બનાવેલી આળણી; ધરણી.

વાલગા. પું નં (વાલાગ) આઠ રથરણ્ય
પ્રમાણે દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂક્ષેત્રના જુગલી-
યાના વાળનો અપ્રભાગ.

વાલગાપોદયા. સ્ત્રીં (વાલાગપોતિકા) તળા-
વની અદર હવા ખાવાને બાધેલ મહેલ;
હવામહેલ.

વાલપુત્ર. પું (વાલપુત્ર) આમર.

વાલવંધ. પું (વાલવંધ) વાળ-કેશ બાંધવા
તે; અખોડો.

વાલય. નં (વાલજ) પશુઓના વાળથી
ઉત્પન્ન થતું સૂત્ર.

વાલવીરણ. નં (વાલવ્યજન) ચમરી; ચા-
મર. (૨) પંખો. (૩) મોરના પીછાનું
વીજણું.

વાલવીરણીયા. સ્ત્રીં (વાલવ્યજનિકા) } ચમ-
વાલવીરણી. સ્ત્રીં (વાલવ્યજની) } રી. (૨)
વીજણો.

વાલિ. પું (વાલિ) વાળ-ફેવાટાંવાળું જા-
નવર.

વાલિહામ. પું (વાલિહાન) વાળને ધારણ
કરનાર પુંખડું.

શાલુ. પુ. (શાલુ) વજ્ર જેવી રેતી બનાવી તેમાં નારકીને દુઃખ આપનાર પરમાધામીની એક જાત.

શાલુક. ન. (શાલુક) ચીબડું.

શાલુકી. સ્ત્રી. (શાલુકી) કાકડી; વનસ્પતિ વિશેષ.

શાલુય. પું. (શાલુક) બેટીમાં ચણા શેકે તેમ નારકીને રેતીમાં શેકનાર પરમાધામી; પંદર જાતના પરમાધામીમાંનો એક. (૨) રેતી, વેળુ.

શાલુયપ્પમા. } સ્ત્રી. (શાલુકાપ્રમા) ત્રીજી
શાલુયપ્પહા } નરક; ત્રીજી નરકની પૃથ્વી.

શાલુયા. સ્ત્રી. (શાલુકા) વેળુ; રેતી.

શાલુયામા. સ્ત્રી. (શાલુકામા) વાલુકાના નામે ત્રીજી નરકની પૃથ્વી.

શાવડ. ત્રિ. (વ્યાપૃત) પ્રવૃત્ત થએલ; વ્યાપારયુક્ત.

શાવરાણ ત્રિ. (વ્યાપ્ર) વળસી ગએલું; નાશ પામેલ (૨) વ્યાપ્ર થયેલું; ભરેલું. (૩) સમકિતથી બ્રહ્મ થએલ; જમાવિ આદિની પેટે નિહાવ થઈ ગયેલ

શાવરાણસોયા. સ્ત્રી. (વ્યાગ્નજ્ઞોત્તમ) રોગથી નષ્ટ થયેલ ગર્ભાશયવાળી.

શાવન્તિ. સ્ત્રી. (વ્યાવૃત્તિ) દ્વિસાદિથી નિવૃત્તિ પામવી તે. (૨) દુઃખની વાત. (૩) ગુણનાશક મેથન.

શાવહારિષ્ટ. ત્રિ. (વ્યાવહારિક) વ્યવહાર સરખાંધી; વ્યવહારમાં આવવા યોગ્ય.

શાવહારિયણય. પું. (વ્યાવહારિકનય) વ્યવહારનય; સાત નયમાંના નૈગમ, સંગ્રહ, વ્યવહાર અને ઋગ્ચુસ્રત એ ચાર નય.

શાવાહ્ર. ત્રિ. (વ્યાપાક્રિત) નષ્ટ કરેલ.

શાવાર. પું. (વ્યાપાર) ઉદ્યોગ; કામકાજ. (૨) પ્રવૃત્તિ; ચેષ્ટા.

શાવિ. ત્રિ. (વ્યાપિન્) વ્યાપ્ત; વ્યાપક.

શાવિન્તિ. સ્ત્રી. (વ્યાવૃત્તિ) વિનાશ; અંત.

શાવિદ્સંયો. સ્ત્રી. (વ્યાવિદ્જ્ઞોત્તમ) વાનાદિથી શક્તિ રહિત ગર્ભાશયવાળી.

શાવિય. ત્રિ. (વાપિત) વાવેલું.

શાવિયા. સ્ત્રી. (વાપિતા) જે એકવાર વાવ્યાથી ઉગે તે કૃષિ.

શાવી સ્ત્રી. (વાપી) વાવ; કૂવો.

શાસ. પું. (શાસ) નિવાસ; રહેઠાણ. (૨) વસતું; નિવાસ કરવો. (૩) ગંધ; શાસ; કોઈ, પુટ વગેરે સુગંધી દ્રવ્ય.

શાસ પું. (શામ્સ) વસ્ત્ર; કપડું.

શાસ. પું. ન. (વર્ષ) વર્ષ; સાલ; સંવત્સર. (૨) વરસાદ પડે તે. (૩) કર્મભૂમિ, અર્કર્મભૂમિનાં ભરત આદિ ક્ષેત્ર.

શાસંતિયા. સ્ત્રી. (શાસન્તિકા) શાસંતી લતા; માધવી વેલ.

શાસંતી. સ્ત્રી. (શાસંતી) શાસતી લતા. (૨) શાસતીનું કૂલ.

શાસકાલ. પું. (વર્ષકાલ) ચોમાસું; વર્ષાકાળ.

શાસગ. પું. (શાસક) ખેડદિય જીવની એક જાત

શાસઘર. ન. (શામશૃદ્ધ) શયન ધર. (૨) કૂલ, અતર વગેરેની સુગંધથી વ્યાપ્ત ધર.

શાસણા. સ્ત્રી. (શાસના) જાવના, સંસ્કાર.

શાસણિજ્ઞ. ત્રિ. (શામનીય) શાસવા યોગ્ય વસ્તુ.

શાસત્તાણ. ન. (શાસત્રાણ) વરસાદથી બચાવી શકે તેવું વસ્ત્ર; લેધરકલોથ જેવું વસ્ત્ર.

શાસઘર. પું. (વર્ષઘર) ભરત આદિ ક્ષેત્રની મર્યાદા કરનાર પર્વત. (૨) વરસાદ.

શાસમણ. ન. (શાસમ્બલ) શયનધર.

શાસસ. ન. (શાસ) વસ્ત્ર; લુગડું.

શાસસયા. સ્ત્રી. (વર્ષસતા) સો વર્ષની ડોસી.

શાસહર. ન. (શાસશૃદ્ધ) રહેવાનું ધર.

શાસહર. પું. (વર્ષઘર) વર્ષ-ક્ષેત્રની સીમા આંધનાર પર્વત. (૨) વર્ષધર નામે દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

વાસ્તુશાસ્ત્ર. પુ. (વર્ષાપર્વત) ક્ષેત્રની સીમા
આંધનાર પર્વત; હિમવંત વગેરે.

વાસા. ક્રી. (વર્ષા) ચોમાસુ; વર્ષાઋતુ.
(૨) વૃષ્ટિ; વરસાદ. (૩) બેદિન્દ્રિયવાળો
જીવ.

વાસાણિય. ક્રી. (વાસાણિક) એક જાતની
વનસ્પતિ.

વાસારત્ન. ન. (વર્ષારત્ન) વર્ષાઋતુ, ચોમાસું.

વાસારત્નચ. ત્રિ. (વર્ષારત્ન) વર્ષાઋતુમાં
ઉત્પન્ન થયેલ.

વાસાવાસ. પું. (વર્ષાવાસ) ચોમાસુ; વર્ષા-
કાળ.

વાસિ. ત્રિ. (વાસિન્) વસનાર; રહેનાર.

વાસિશિક્ષા. ક્રી. (વાસિશિક્ષિકા) વાસિ-
શિક્ષિ નામના અનાથ દેશમાં જન્મેલી
દાસી.

વાસિષ્ઠ. પું. (વાસિષ્ઠ) ત્રિશલા રાણીનું
ગોત્ર. (૨) પુનર્વસુનક્ષત્રનું ગોત્ર.

વાસિષ્ઠી. ક્રી. (વાસિષ્ઠી) વસિષ્ઠ ગોત્રમાં
ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

વાસિની. ક્રી. (વાસિની) નિવાસ કરનારી;
વસનારી

વાસિસ્તાર. ત્રિ. (વર્ષિતૃ) વરસનાર, મેધ.

વાસિય. ત્રિ. (વાસિત) સુગંધી કરેલું;
પ્રુશ્નિયુક્ત બનાવેલું. (૨) આગલા
દિવસનું; વાસી. (૩) વસેલ, રહેલ.

વાસી. ક્રી. (વાસી) વાસલો, ફરસી.

વાસીચંદ્રાકળ. ત્રિ. (વાસીચંદ્રાકળ)
કાંઠ વાંસલાથી છેદે અને કાંઠ ચંદ્રનીથી
લેપ કરે તો પણ બન્ને તરફ સમભાવ
રાખનાર.

વાસીમુહ. પું. (વાસીમુહ) બેદિન્દ્રિય જીવની
એક જાત.

વાસીસગ. પું. (વાસીસક) ગુણ.

વાસુદેવ. પું. (વાસુદેવ) વસુદેવજીના પુત્ર
કૃષ્ણ વાસુદેવ. (૨) અકર્તા કરતાં અરધ
બળ ધરનાર ત્રણ બાળકોનો રાજા.

વાસુપુજ. પું. (વાસુપુજ્ય) વાસુપુજ્ય નામના
બારમા તીર્થંકર.

વાહ. પું. (વાહ) બાર; બોળે. (૨) પાલખી
વગેરે વાહન. (૩) આંસો આઠક અથવા
આઠ ઉત્કૃષ્ટ કુલપ્રમાણ માન વિશેષ.
(૪) ગાડાપેડુ.

વાહ. પું. (વ્યાધ) શિકારી.

વાહણ. ન. (વાહન) ગાડી, રથ, ધોડા, વગેરે
સ્વારી (૨) ત્રીજા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વ-
જન્મ નામ.

વાહણગમ્ય. ન. (વાહણગમ્ય) સ્વારીમાં બેસી
જવું તે.

વાહણ. ક્રી. (વ્યાનહ) પગરખાં; મોઝડી.
જોડા.

વાહણીય. ત્રિ. (વાહણીય) વાહન કરવા યો-
ગ્ય; ઉપાડવા યોગ્ય.

વાહય. પું. (વાહક) ધોડાનો શિક્ષક; ધોડાને
દમનાર (૨) ધોડેસ્વાર. (૩) પાણીનો
પ્રવાહ.

વાહરણ. ન. (વ્યાહરણ) બેસવું તે.

વાહિ. પું. (વ્યાધિ) વ્યાધિ; પીડા; રોગ.

વાહિશિક્ષા. ક્રી. (વાહિશિક્ષિકા) વાહન; પાલખી
વગેરે.

વાહિત્ત. ત્રિ. (વ્યાહત) બેસાવેલ.

વાહિમ ત્રિ. (વાહ) વાહન કરવા યોગ્ય;
ગાડીમાં બેસવા યોગ્ય.

વાહિય. ત્રિ. (વ્યાધિક) રોગી.

વિ. ઘ. (ઘવિ) પળ; સમુચ્ચય. (૨) સભા-
વના.

વિ. ત્રિ. (દ્વિ) બે.

વિચ. ન. (દ્વિક) બેદિન્દ્રિયજાતિ નામકર્મ
કે જેના ઉદયથી જીવ બેદિન્દ્રિયપણું
પામે છે.

વિશ્વંતકારક. ત્રિ. (વ્યન્તકારક) વિશેષપણે
કર્મનો અંત કરનાર; અંતક્રિયાનો કરનાર.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વ્યાજ્ઞ) વ્યાજ્ઞિ પામેલ;
નિવૃત્ત થયેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિક્ર) વિશાળ; ગભીર.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિક્ર) વિકાર પામેલ;
રૂપાતર થયેલ; અચિત્ત થયેલ.

વિગ્રહંબુ. ન० (વિક્રામ્બુ) અચિત્ત પાળી.

વિગ્રહભોજ. ત્રિ० (વિક્રમોજિત) વિકટ-
પ્રગટ-દેવસે ભોજન કરનાર. રાત્રે નહી
ખાનાર.

વિગ્રહાવહ. પુ० (વિક્રાપાતિ) હરિવાસ
ક્ષેત્રનો એક વાટલો વૈતાલપ પવન.

વિગ્રહ. પું० (વ્યક) મહાવીર સ્વામીના
૧૧ ગાળધરમાના એક ગાળધરનું નામ.

વિગ્રહ. પુ० (વિક્રમ) ધાન્ય વગેરેની
નીપજ.

વિગ્રહ. પુ० (વિક્રમ) ખાડા. (૨) વીરડો.

વિગ્રહસિંહ. ત્રિ० (વિક્રમિત) વિકાસ પામેલ,
ખીલેલ.

વિગ્રહ. પુ० (વિકાર) જ્યાદિક પદાર્થનો
વિચાર. (૨) દંડિલે જતુ, જંગલ જતુ.

વિગ્રહમૂર્તિ. સ્ત્રી० (વિકારમૂર્તિ) દંડિલ માત્રાની
ભૂમિ. જંગલ જતાની જગ્યા.

વિગ્રહ. પુ० (વિકાલ) સમ્યાકાગ; સાંજનો
સમય.

વિગ્રહવત્. પું० (વિદાવત્) મહાશુક દેવ-
લોકનું વિધાવત્ નામનું એક વિમાન.
(૨) વિશ્વેદ ગયેલ આરમા દષ્ટિવાદ અંગના
ખીજા વિભાગ સૂત્રનો ૧૫ મો ભેદ.

વિગ્રહાહિ. ત્રિ० (વ્યાહ્યાત) વ્યાખ્યા
કરેલ; કથન કરેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વ્યતિક્રાન્ત) વીની ગયેલ;
ઓળંગી ગયેલ.

વિગ્રહિકા. સ્ત્રી० (વિવિક્રિયા) સશય;
સદેહ.

વિગ્રહિયા. સ્ત્રી० (વિગ્રહિ) વિદુષી;
પંડિતા.

વિગ્રહ. } ત્રિ० (વિતીર્ણ) ગૂળ તરફથી
વિગ્રહ. } આપવામાં આવેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિવિત) જાહેલ; જાહેરાતમાં
આવેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિતીર્ણ) ખીજી; ખીજા નંબરનું.

વિગ્રહ. પુ० (વિગ્રહ) વિદાન; પંડિત.

વિગ્રહકસ. પુ० (વ્યુત્કર્ષ) ખડાઈ; અહકાર;
માન

વિગ્રહ. સ્ત્રી० (વિક્રમ) વિવિધ કદન-
નાડનથી થયેલી પીડા.

વિગ્રહિત. ત્રિ० (વ્યુત્થિત) વિશ્વ ઉદ્ધમ
કરવાને ઉઠેલ. અન્યતીર્થિક અથવા મિ-
થ્યાદષ્ટિ ગૃહસ્થ.

વિગ્રહિ. ત્રિ० (વ્યુત્થિત) રહેલ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિગ્રહ) અમાણ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિગ્રહ) રહિત; જૂદા પડેલું,
વિયોગ પામેલું.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વિગ્રહ) વાણ, પ્રચુર, વિસ્તીર્ણ.
(૨) મોક્ષસાધન. (૩) મ્હોટું. (૪) પુ०
એ નામનો એક પર્વત.

વિગ્રહમ. પુ० (વિગ્રહમતિ) મનપર્યંત જ્ઞા-
નનો એક ભેદ કે જે વિશુદ્ધતાથી અન્યના
મનોગત પદાર્થોને ધણા વિશેષજ્ઞા યુક્ત
ખાણે.

વિગ્રહસમણ. સ્ત્રી० (વ્યુત્થામન) ઉપશમાવધુ.

વિગ્રહ. પુ० (વ્યુત્પાત) સયમથી પતન;
અષ્ટતા. (૨) હિંસા.

વિગ્રહ. ન० (વૈક્રિય) વૈક્રિય શરીર.

વિગ્રહ. ન० } (વિક્રમ) ઉત્તર વૈક્રિય
વિગ્રહ. સ્ત્રી० } શરીર કરતું. (૨) ન્હાનાં
મ્હોટાં ૩૫ અનાવવાની શક્તિ.

વિગ્રહ. સ્ત્રી० (વિક્રમ) એક ૩૫-
માથી નાનાં મોટાં ૩૫ અનાવવાની
શક્તિ, વૈક્રિયલબ્ધ.

વિગ્રહ. ત્રિ० (વૈક્રિય) વૈક્રિયશક્તિવત્;
વૈક્રિય શરીર અનાવનાર. (૨) ન० વૈક્રિય
શરીર.

વિજિજિય. ત્રિ० (વૈક્રિય) જેણે વૈક્રિય શરીર
અનાવેલું છે તે. (૨) નં વૈક્રિય શરીર
અનાવતું તે.

વિજિજિયસમુદ્ધાય. પું० (વૈક્રિયસમુદ્ધાય)
વૈક્રિય કે ઉત્તરવૈક્રિય શરીર અનાવતી
વખતે જીવ પ્રદેશનું વિસ્તરતું (દંડાદિ-
આકાર થતું) અને વૈક્રિય શરીરરૂપ
નામ કર્મનો ભોગવટો કરી નિર્જરતું તે.

વિજસ. પું० (વિજસ) પરિણત; વિદ્યાન.

વિજસમણ. નં० } (વ્યવસાય) વેદનો
વિજસમણયા. સ્ત્રી० } ઉપશમ કરવો તે;
વિકાર ટાળવો તે.

વિજસમિય. ત્રિ० (વ્યવસાય) ઉપશમ
પામેલું; દવાઈ ગયેલ.

વિજસરણ. નં० } (વ્યુત્સર્ગ) તજવું;
વિજસરણયા. સ્ત્રી० } છોડવું.

વિજસચિય. ત્રિ० (વ્યવસાય) જુઓ “વિઉ-
સચિય” શબ્દ.

વિજસિય. ત્રિ० () ખેંચેલું.

વિજસસંગ. પું० (વ્યુત્સર્ગ) કાઉસંગ; કાયાની
તમામ પ્રવૃત્તિને રોકી સ્થિર થવું તે.
(૨) દ્રવ્ય ઉપધિ-શરીરાદિ અને ભાવ-
ઉપધિ-કાયાદિના ત્યાગ કરી નિસ્સંગ
થવું તે.

વિજસસંગપડિમા. સ્ત્રી० (વ્યુત્સર્ગપ્રતિમા)
અમુક વખત સુધી કાઉસંગ કરવાની
પ્રતિમા કરવી તે.

વિજસસિત. ત્રિ० (વ્યુત્સિત) અનેક રીતે
પ્રયજનપણે પોતાના મતથી અંધાયેલ;
મનાગ્રહી.

વિજોગ. પું० (વિયોગ) વિયોગ; વિરહ; છુટા
પડવું.

વિજોસમિત. ત્રિ० (વ્યવસાય) શાન્ત થયેલ.

વિજોસિય. ત્રિ० (વ્યવસિત) અન્ધ પડેલ;
શાન્ત થયેલ.

વિજિય. પું० (શક્તિ) વિજી.

વિજ્ઞ. પું० (વિજ્ઞ) વિધ્યાચળ પર્વત.
(૨) વિન્ધ્ય નામનો પ્રધાન શિષ્ય.

વિજ્ઞગિરિ. પું० (વિજ્ઞગિરિ) વિન્ધ્યાચળ
પર્વત.

વિજ્ઞાચલ. પું० (વિજ્ઞાચલ) વિન્ધ્ય નામનો
પહાડ.

વિંટ. નં० (કૃત) ડીટડું; બીટડું.

વિંટલિપ્ત. નં० () નિમિત્તાદિ પ્રકા-
શવા તે.

વિંટી. સ્ત્રી० (વિંટી) પોટલી.

વિંદ. નં० (કૃત) સમૂહ, સઘ.

વિંદેતાર. ત્રિ० (વેદ) વીધીને માગનાર;
વીંધનાર.

વિંમલ. ત્રિ० (વિંમલ) વ્યાકુળ.

વિંસતિ. સ્ત્રી० (વિંસતિ) વાસ (૨) ના
ઉપવાસ સાથે કરના તે.

વિક. પું० (વિક) કાપલ.

વિકટ. ત્રિ० (વિકટ) પાછુ ધકેલેલું.

વિકડ. ત્રિ० (વિકડ) ધણી વિસ્તારવાળું.

વિકટુળા. સ્ત્રી० (વિકર્ષણ) વિકર્ષણ-કર્મનું
ઉદ્ભવન કરવું તે; કુંડી સ્થિતિની લાંબી
અને મન્દ રસનો તીવ્ર રસ કરવો તે.

વિકટુય. ત્રિ० (વિકર્ષક) ખેંચનાર; આકર્ષણ
કરનાર.

વિકસ. ત્રિ० (વિકૃત) કાપેલું.

વિકસાદ્ય. ત્રિ० (વિકર્ષક) કાપનાર; છંદ-

વિકસાર. ત્રિ० (વિકૃત) નાર.

વિકલ્પણ. સ્ત્રી० (વિકલ્પ) વખાણ;
પ્રશસા.

વિકલ્પ. પું० (વિકલ્પ) વિકલ્પ; બેદ, પ્રકાર.
(૨) પ્રાસાદ વિશેષ.

વિકલ્પણ. નં० (વિકલ્પ) છેદન.

વિકલ્પણા. સ્ત્રી० (વિકલ્પ) કલ્પના; તર્ક-
વિતર્ક.

વિકલ્પ. ત્રિ० (વિકલ્પ) કુરૂપ; વિકાર પામેલ.

વિકલાલ. ત્રિ० (વિકલાલ) પિશાચ એવે.
ખીલામણો; ભયંકર.

વિકલ. ત્રિ० (વિકલ) વિકળ; કંગાડીન.

વિકલિષ્ઠ. ત્રિ० (વિકલિષ્ઠ) વિકાસ પામેલું;
ખીલેલું.

વિકલા. કી० (વિકલા) કુશલી; ગપ્પાશપ્પા.
(૨) વિપરીત કથા.

વિકલાણુજાંગ. પું० (વિકલાણુયોગ) અર્થ-
કામના ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર; વાત્સ્યા-
યન, કોકશાસ્ત્ર વગેરે.

વિકાર. પું० (વિકાર) દોષ; વિકાર.

વિકિટ્. ત્રિ० (વિકિટ) દુર રહેલ; હેરાનું.

વિકિચ્છા. ત્રિ० } (વિકીર્ણ) ચારે તરફ

વિકિચ્છ. ત્રિ० } વિખરાએલું; છુટુંછુટું
પડેલું (૨) વ્યાપ; ભરપૂર ભરેલ.

વિકિરણ. ન० (વિકિરણ) વિખેરી નાખવું.

વિકુચિય. ત્રિ० (વિકુચિત) કાપેલું.

વિકુચિય. ત્રિ० () વેદિય રૂપ બ-
નાવેલ.

વિકુચ્યાલ. કી० () વેદિય શક્તિદાર
રચના કરવી તે.

વિકુલ. પું० (વિકુલ) લાંપ; એક ભાતનું
ખાસ.

વિકોચણ. ન० (વિકોચન) ફલાવો થવો;
ઉભરાવવું.

વિકોચિષ્ઠ. ત્રિ० (વિકોચિત) આન બહાર
કરેલ.

વિકર્ત. ત્રિ० (વિકાલ) પરાક્રમી-બળવાન.
(૨) પ્રસિદ્ધ.

વિકર્કંતિ. કી० (વિકર્કંતિ) પરાક્રમ.

વિકર્કમ. પું० (વિકર્કમ) પરાક્રમ; પુરુષાર્થ.

વિકર્કલ. પું० (વિકર્કલ) વેચવું; વિક્રમ
કરવો.

વિકેચાર. ત્રિ० (વિકેચ) વિક્રમ કરનાર;
વેચનાર.

વિકલ્પ. પું० (વિકલ્પ) પદોબધ; વિકલ્પ.

વિકલ્પાલ. ત્રિ० (વિકલ્પાલ) પ્રસિદ્ધ; જગ-
ભહેર.

વિકલ્પિત. ત્રિ० (વિકલ્પિત) વિખેરેલું.

વિકલ્પતા. કી० (વિકલ્પતા) પડિલેલ
કરતી વખતે પડિલેલા વસ્ત્રને પડિલેલા
વગરનાં વસ્ત્રમાં ફેંટી દેવું તે; પડિલેલ-
જુના એક દોષનું નામ.

વિકલ્પરિચ. ત્રિ० (વિકીર્ણ) જુઓ “વિકિ-
રણ” શબ્દ.

વિકલ્પવલ. ન० (વિકોષણ) વીંખવું. (૨)
મિથ્યાત્વને મિથ્યાત્વ છોડાવો સમકિતમાં
સ્થાપવો તે; વિનયનો એક પ્રકાર.

વિકલ્પેવ. પું० (વિકોષ) મુકવું. (૨) ફેંકવું.

વિકલ્પેવળા. કી० (વિકોષણ) વિસ્તારવું.
(૨) નિરૂપણ કરવું તે.

વિકલ્પેવળી. કી० (વિકોષળી) શ્રોતાને
સન્માર્ગમાં દોરવાનારી ચાર પ્રકારની
કથામાંની એક.

વિગ. પું० (વીગ) વર; નાર.

વિગ. કી० } (વિકૃતિ) મનોવિકાર. (૨)

વિગતિ. કી० } દુષ્ઠ દહિ વગેરે વિકાર
ઉત્પન્ન કરનાર પદાર્થ.

વિગત્તમ. ત્રિ० (વિકર્તક) પ્રાણીઓની આમડી
ઉતરડનાર.

વિગપ્પ. પું० (વિકલ્પ) પ્રકાર; ભેદ; અનેકપણું.

(૨) લાજના; હોય કે ન હોય તે. (૩)
બલિચાર; હેતુનો એક દોષ.

વિગપ્પલા. કી० (વિકલ્પના) વિશેષ
કલ્પના.

વિગપ્પિય. ત્રિ० (વિકલ્પિત) કલ્પેલું; જોડી
કલાકેલું.

વિગત. ત્રિ० (વિકૃત) ખરાબ; વિકૃત-વિકાર
પામેલ. (૨) વિકાર ઉત્પન્ન કરનાર દુષ્ઠ
દહિ વગેરે વિગત.

વિગત. ત્રિ० (વિગત) ગયેલ; નાશ પામેલ.
(૨) વિનાનું; રહિત.

વિગયપદ્ય. પું. (વિગયપદ્ય) વસ્તુનો અ-
વસ્થાંતરરૂપ વિનાશ ધર્મ.

વિગયસોગ. પું. (વિગયસોગ) એ નામનો
એક ગ્રહ.

વિગયસોગા. સ્ત્રી. (વિગયસોગા) નલિનાગતી
વિજયની મુખ્ય નગરી.

વિગરાજ. ત્રિ. (વિગરાજ) ભયંકર.

વિગમ્ન. પું. (વિગમ્ન) વિકલેન્દ્રિય; એ ત્રણ
અને ચાર ઇન્દ્રિયવાળા જીવો.

વિગર્જિત્રિય. પું. (વિગર્જિત્રિય) એ ઇન્દ્રિય,
ત્રણ ઇન્દ્રિય અને ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવો.

વિગહા. સ્ત્રી. (વિગહા) કુચલી; ગામગપાટા.

વિગાર. પું. (વિગાર) વિકૃતિ; પ્રકૃતિરૂપ
મહાસત્તાની પેટા ભાગ અવાન્તર સત્તા.
(૨) વિકાર.

વિગારિ. ત્રિ. (વિગારિ) વિકાર પામવાના
સ્વભાવવાળું.

વિર્ગિચ્ચા. ન. (વિર્ગેચ્ચ) ત્યાગ કરવો; પ-
રહવું.

વિર્ગિદ્. ન. (વિર્ગિદ્) ઉગ્રતપ. (૨) કહિન
માર્ગ. (૩) ત્રિ. દૂર રહેલ.

વિર્ગિદ્મસિય. ત્રિ. (વિર્ગિદ્મસિય) ત્રણ
ઉપવાસથી વધારે તપ કરનાર.

વિર્ગુણ. ત્રિ. (વિર્ગુણ) ગુણથી રહિત.

વિર્ગુચ્ચા. સ્ત્રી. () વૈક્રિય શ-
ક્તિથી વૈક્રિયરૂપ બનાવવું તે.

વિન્ના. ત્રિ. (વિન્ના) ચિત્તની અશાંતિવાળો;
ઉદ્વેગ પામેલ.

વિન્નાહ. પું. (વિન્નાહ) ત્રસનાડી કે જે લોકના
નીચેના છેડાથી ઉપરના છેડા સુધી એક
રાજ પ્રમાણ લાંબી પહોળા છે. (૨)
શરીર; દેહ. (૩) કલહ; કળ્થો. (૪)
મૈથુન. (૫) સમાસને છુટો પાડી બના-
વવો તે. (૬) વક્રગતિ અર્થાત્-કાંઈ જીવ
એક ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં જતાં

વાંક ખાઇ વાંટી ગતિએ જાય તે. (૭)
વક-વાંકો આકાર.

વિન્નાહગા. સ્ત્રી. (વિન્નાહગા) એક ગતિમાંથી
બીજી ગતિમાં જતાં જીવ રસ્તામાં વાંક
ખાય તે.

વિન્નાહિય. ત્રિ. (વિન્નાહિય) કલહકારી. (૨)
સંધી; સાંધ. (૩) શરીર. (૪) સંક્ષિપ્ત;
નાનું.

વિન્ન. પું. (વિન્ન) વાધ.

વિન્ન. પું. (વિન્ન) વિન્ન; અતરાય. (૨)
અતરાયકર્મ.

વિઘાય. પું. (વિઘાય) આધાત; દુઃખ. (૨)
ગુણોની ધાત કરનાર હોવાથી મૈથુનનું
એક નામ.

વિઘુદ્. ન. (વિઘુદ્) ચીસ પાડવી; ભયંકર
અવાજ કરવો. (૨) ગુન્હાની યાદી આપી
બોલાવવું તે.

વિચારિય. ત્રિ. (વિચારિય) વિચારેલું.

વિચિત્ત. ત્રિ. (વિચિત્ત) વિચિત્ર; અદ્ભુત.
(૨) અનેક પ્રકારનું. (૩) પું. વેણુદેવ
અને વેણુદાસિ ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.
(૪) વિચિત્ર પર્વત. (૫) દક્ષિણ દિ-
શના સુવર્ણકુમારના બીજા લોકપાળનું
નામ.

વિચિત્તકૂહ. પું. (વિચિત્તકૂહ) દેવકુહ ક્ષેત્રમાં
નિપથ પર્વતથી ૮૩૪ જોજન અને સા-
તીયા ચાર ભાગ ઉત્તરે સીના નદીના
પશ્ચિમ કાંઠા ઉપરનો એક પર્વત.

વિચિત્તયક્ષ. પું. (વિચિત્તયક્ષ) વેણુદેવ
અને વેણુદાસિ ઇન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

વિચેલ. ત્રિ. (વિચેલ) વસ્તુ રહિત; નમ્ર.

વિચ્છાદ્ય. ત્રિ. (વિચ્છાદ્ય) ક્ષત-ધાયલ થયેલ.

વિચ્છાદિય. ત્રિ. (વિચ્છાદિય) નાખી

વિચ્છાદિય. } દીધેલ. (૨) બિશ્વ-
કોને આપેલ; દાન કરેલ.

વિચ્છારિય. ત્રિ. (વિચ્છારિય) વિસ્તારેલું.

વિચ્છિન્નવચ્ચ. ત્રિં (વિસ્તીર્ણ) પહેલું; વિ-
સ્તારવાળું; વિશાળ.

વિચ્છિન્નવચ્ચ. ત્રિં (વિચ્છિન્ન) વિછેદ ગયેલ;
નષ્ટ થયેલ.

વિચ્છિન્ન. ત્રિં (વિસ્તીર્ણ) બુદ્ધો “ ૧
ચિહ્નવચ્ચ ” શબ્દ. ૧૦

વિચ્છિન્ન ત્રિં (વિચ્છિન્ન) છેદાઈ ગયેલ.

વિચ્છુ. પું (ચ્ચિક્ષ) વીછી.

વિચ્છુક. પું } (ચ્ચિક્ષ) વીછી.

વિચ્છુય. }

વિચ્છુઈ. સ્ત્રીં (ચ્ચિક્ષી) વીછીની વિદ્યા;
વીછી કરવાની કે ઉતારવાની વિદ્યા.

વિજિહ્વ. ત્રિં (વિત્થક્ષ) છોડી મૂકેલ. તથા
દીધેલ.

વિજય. પું (વિજય) વિજય.

વિજય. પું (વિજય) દુશ્મન ઉપર મેળવેલી

જીત. (૨) વિજય નામના જન્મ્યુદ્ધીપના

ભરતખંડમાં થનાર ૨૧ મા તીર્થંકર. (૩)

એકવીસમા તીર્થંકરના પિતા. (૪) આવતી

ચોવીસીના બીજા બલભદ્ર. (૫) ૧૧

મા ચક્રવર્તીના પિતા. (૬) ૧૪ મા

તીર્થંકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ.

(૭) જન્મ્યુદ્ધીપનો પૂર્વ દિશાનો દરવાજો.

(૮) ક્ષેત્ર વિશેષ; વિજય. (૯) વિજય

નામે પ્રથમ અનુત્તર વિમાન. (૧૦)

વિજયવિમાનનાસી; પહેલા અનુત્તર

વિમાનના દેવતા. (૧૧) એક અહોરાત્રના

ત્રીશ મુહૂર્તમાંના બારમા અથવા ૧૭

મા મુહૂર્તનું નામ. (૧૨) આસો મહિ-

નાનું લોકોત્તર નામ. (૧૩) વિજય નામે

ધ્વજ. (૧૪) વિજય નામનો રાજા.

(૧૫) મહાવીર સ્વામીના સમયમાં

પોલાસપુર નગરનો રાજા. (૧૬) વિજય

નામે રાજગૃહ નિવાસી એક ચોરસર-

દાર. (૧૭) કૃષ્ણ વાસુદેવનો વિજય

નામે એક ગંધર્વસ્ત્રી-હાથી. (૧૮) વિજય

નામે દ્વીપ તથા સમુદ્ર. (૧૯) ચન્દ્રપ્રભજીના

યક્ષનું નામ. (૨૦) રાજગૃહના નાલંદા

પાણમાં રહેનાર એક ગૃહસ્થ. (૨૧)

વિજય એવો શબ્દ.

વિજયંત. પું (વૈજયન્ત) બીજું અનુત્તર વિ-
માન. (૨) તે અનુત્તર વિમાનના દેવતા.

વિજયંતી. સ્ત્રીં (વૈજયન્તી) અષ્ટમીની
રાત્રીનું નામ.

વિજયઘોસ. પું (વિજયઘોષ) જયધોષ
મુનિના મોટા ભાઈ વિજયધોષ નામે
બ્રાહ્મણ.

વિજયચારત્ર. નં (વિજયચરિત) વિચ્છેદ
ગયેલ બારમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા
વિભાગ સૂત્રનો ચોથો ભેદ.

વિજયદુસ. પું (વિજયદુષ્ણ) સિદ્ધાસન ઉપર
બાધવાનું વસ્ત્ર.

વિજયદ્વાર. નં (વિજયદ્વાર) વિજય નામે
જન્મ્યુદ્ધીપનો પૂર્વનો દરવાજો.

વિજયપુર. પું (વિજયપુર) એ નામનું એક
નગર.

વિજયપુરા. સ્ત્રીં (વિજયપુરી) પદ્મકાવતી
વિજયની મુખ્ય નગરી.

વિજયમહાવિમાણ. નં (વિજયમહાવિમાન)
વિજય નામે પ્રથમ અનુત્તર વિમાન.

વિજયમિત્ર. પું (વિજયમિત્ર) વિજયમિત્ર
નામે માણસ.

વિજયવર્ચસ. પું (વિજયવર્ધન) નન્દિવર્ધન-
પુરના રાજાનું નામ.

વિજયવર્ધમાણ. પું (વિજયવર્ધમાન) એ
નામનું એક ગામ.

વિજયવૈજયિક. ત્રિં (વિજયવૈજયિક) અતિશય
વિજય જણાવનાર.

વિજયવૈજયંતી. સ્ત્રીં (વિજયવૈજયન્તી) વિજય-
યસ્રયક પતાકા.

વિજયહતિચર્યયા. નં (વિજયહતિચર્ય)
વિજય નામે હતિચર્ય.

વિજયા. કી૦ (વિજયા) સાતમની રાત્રીનું નામ. (૨) વપ્રા વિજયની મુખ્ય નગરી. (૩) વિજયા-પાંચમા બળદેવની માતા. (૪) બીજા તીર્થકરની માતા. (૫) પાંચમા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી. (૨૮) (૬) પાંચમા તીર્થકરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ. (૭) મંગળઆદિ અઠ્યાસી મહાની અમ્રમહિષીનું નામ. (૮) પૂર્વદિશાના રમક પર્વતપર વસનારી આઠમાંની પાંચમી દશાકુમારી. (૯) ઉત્તરના અંગન પર્વતની એક વાવ. (૧૦) વિજયા નામની મીઠાઈ. (૧૧) વપ્રવિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૧૨) જમ્બૂદ્વીપના વિજય-દારના અધિષ્ઠાતા વિજય નામે દેવતાની રાજધાની. (૧૩) વિમળનાથજીની સાસન દેવીનું નામ.

વિજાયિય. ત્રિ૦ (વિજાયક) જાણનાર; સમજનાર.

વિજિય. ત્રિ૦ (વિજિત) જિતેલું.

વિજોગ. પું૦ (વિયોગ) વિયોગ; વિરહ.

વિજ્ઞ. ત્રિ૦ (જ્ઞ) અનુભવ કરવા યોગ્ય; જાણવા યોગ્ય.

વિજ્ઞ. પું૦ (જ્ઞ) વેદ.

વિજ્ઞ. પું૦ () જળચર જીવ વિશેષ.

વિજ્ઞ. ત્રિ૦ (વિદ્વ) વિદ્વાન; પંડિત.

વિજ્ઞાન્વિતા. સ્ત્રી૦ (જ્ઞાન્વિતા) વેદવિદ્યા; વેદક શાસ્ત્રની ચિન્તા-ચિંતવન.

વિજ્ઞાલ. પું૦ (વિજ્ઞા) કાદવ. •

વિજ્ઞા. સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞા) સાસ્ત્રીયજ્ઞાન; કળા. (૨) રામને શમાવનાર મંત્રવિદ્યા. (૩) દેવી અધિષ્ઠિત સાધન સહિત અક્ષર પદ્ધતિ. (૪) ઉપાયશાના ૧૬ દોષમાંના બારમો દોષ. (૫) સુભગાકર આદિ ૪૦ વિદ્યામાંની મમે તે એક.

વિજ્ઞાચરણવિધિવજ્ઞ. પું૦ (વિજ્ઞાચરણવિધિ) ૨૯ ઉત્ક્રાંતિક સૂત્રમાંનું ૧૯ મું સૂત્ર.

વિજ્ઞાચારણ. પું૦ (વિજ્ઞાચારણ) વિજ્ઞાચારણ મુનિ કે જે વિદ્યાના બળથી આકાશમાં મગન કરી શકે તે.

વિજ્ઞાજંમળ. પું૦ (વિજ્ઞાજંમળ) જંબકા દેવતાની એક જાત.

વિજ્ઞાજ્ઞાપ્યશાય. પું૦ (વિજ્ઞાજ્ઞાપ્ય) અનેક વિદ્યાનું જેમાં વર્ણન છે તેવો કલ્પનો પૂર્વ-શાસ્ત્ર.

વિજ્ઞાજ્ઞાયોગ. પું૦ (વિજ્ઞાયોગ) રેશ્મિશ્મી-જ્ઞાપિતિ વગેરે વિદ્યાના સાધનરૂપ શાસ્ત્ર.

વિજ્ઞાપિંદ. પું૦ (વિજ્ઞાપિંદ) વિદ્યાનો પ્રયોગ બતાવી આકાર લેવો તે; ઉપાયશાના ૧૬ દોષમાંનો એક.

વિજ્ઞામઢ. પું૦ (વિજ્ઞામઢ) વિદ્યાનો મઢ-વિદ્યાશય; પાઠશાળા.

વિજ્ઞાહર. પું૦ સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞાહર) વિદ્યાવાળા મનુષ્ય; વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર વિદ્યાધરની શ્રેણીમાં રહેનાર મનુષ્ય.

વિજ્ઞાહરસેદિ. સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞાહરસેદિ) વૈતાલ્ય પર્વતની ઉપર જમીનથી દશજોજન ઉંચે દક્ષિણે અને ઉત્તરે વિદ્યાધર લોકોને રહેવાનું સ્થાન.

વિજ્ઞુ. સ્ત્રી૦ (વિજ્ઞુ) વિજળી. (૨) ઇશાનેંદ્રના લોકપાળ સોમની અમ્રમહિષી. (૩) વૈશંત્યન ઇન્દ્રની ત્રીજી અમ્રમહિષી. (૪) ચમરેંદ્રની એક અમ્રમહિષી. (૫) વિદ્યુત્કુમાર દેવતા; જાવનપતિ દેવતાની એક જાત. (૬) વિદ્યુત્ નામે દેવી. (૭) બલેન્દ્રના લોકપાળ સોમની ત્રીજી અમ્રમહિષી.

વિજ્ઞુજંતરિય. પું૦ (વિજ્ઞુજંતરિય) વિજળી શાય ત્યારે શિક્ષા લેવા ન જતાં વિજળીને અંતરે શિક્ષા લેનાર યોશાળા મતનો અનુયાયી.

વિજ્ઞુજ્ઞાત. પું૦ (વિજ્ઞુજ્ઞાત) વિદ્યુત્કુમાર; જાવનપતિ દેવની એક જાત.

વિજ્ઞાનકુમારી. ક્ષી. (વિજ્ઞાનકુમારી) વિજ્ઞાન-
માર નામે ભવનપતિની એક જાતની
દેવી.

વિજ્ઞાનગ્રાહક. પું. (વિજ્ઞાનગ્રાહક) વિજ્ઞાન
નામે એક ગ્રહપતિ.

વિજ્ઞાનજિન્મ. પું. (વિજ્ઞાનજિન્મ) લવણ સમુદ્રમાં
દક્ષિણ દિશાએ ૪૨ હજાર જોજન ઉપર
આવેલ અણુવેલંધર દેવોનો એક નિવાસ
પર્વત.

વિજ્ઞાનરૂપ. પું. (વિજ્ઞાનરૂપ) વિજ્ઞાનરૂપ નામનો
રક્તપત્તી નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવીનો નિવાસ
દ્વીપ. (૨) લવણ સમુદ્રમાં આહસો
જોજન પર આવેલ વિજ્ઞાનરૂપ નામનો
એક અંતરદ્વીપ. (૩) ત્રિ. તે અંતર-
દ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

વિજ્ઞાનપ્પમ. પું. (વિજ્ઞાનપ્પમ) દેવકુરુક્ષેત્રની
પશ્ચિમ તરફનો એક વખારા પર્વત.

વિજ્ઞાનપ્પમકૂટ. પું. (વિજ્ઞાનપ્પમકૂટ) વિજ્ઞાનપ્પમ
વખારા પર્વત ઉપરનાં નવકૂટમાંનું બીજું
કૂટ.

વિજ્ઞાનપ્પમા. ક્ષી. (વિજ્ઞાનપ્પમા) કદંબક દેવની
રાજધાનીનું નામ.

વિજ્ઞાનમતી. ક્ષી. (વિજ્ઞાનમતી) એક સ્ત્રી કે
જેને માટે યુદ્ધ થયું હતું.

વિજ્ઞાનમુહ. પું. (વિજ્ઞાનમુહ) લવણ સમુદ્રમાં
આહસો જોજન પર આવેલ વિજ્ઞાનમુખ
નામનો એક અંતરદ્વીપ. (૨) વિજ્ઞાનમુખ
નામનો રક્ત નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવીનો
નિવાસદ્વીપ. (૩) ત્રિ. તેવીશમાં અંતર-
દ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

વિજ્ઞાનમેહ. પું. (વિજ્ઞાનમેહ) વિજ્ઞાનવાદો મેહ.

વિજ્ઞાનયા. ક્ષી. (વિજ્ઞાન) જુઓ “ વિજ્ઞાન ”
શબ્દ.

વિજ્ઞાનયાત્રાર. વિ. (વિજ્ઞાનયાત્રાર) વિજ્ઞાન
કરનાર; વિજ્ઞાનના જેવા પ્રકાશ કરનાર.

વિજ્ઞાન. ક્ષી. (વિજ્ઞાન) વિજ્ઞાન.

વિજ્ઞાનસિરી. ક્ષી. (વિજ્ઞાનસિરી) વિજ્ઞાનથી નામની
એક સ્ત્રી.

વિજ્ઞાનકાર. વિ. () મિત્ર; વ્યાપ્ત.

વિજ્ઞાન. વિ. (વિજ્ઞાન) જુઓ અર્થ.

વિજ્ઞાનવિ. વિ. (વિજ્ઞાનવિ) જુઓ નામ; સમાવી દીધેલ.

વિજ્ઞ. વિ. (વિજ્ઞ) વેદેલ.

વિજ્ઞ. પું. (વિજ્ઞ) જાળન વિશેષ.

વિજ્ઞ. ક્ષી. (વિજ્ઞ) વિજ્ઞા; અશુભિ.

વિજ્ઞ. ક્ષી. (વિજ્ઞ) ૧૧ કરણમાંનું સાતમું
કરણ.

વિજ્ઞિય. વિ. (વિજ્ઞિય) સારી રીતે રહેલ.

વિજ્ઞ. પું. (વિજ્ઞ) નર્તક; નટ.

વિજ્ઞ. પું. (વિજ્ઞ) કપોતપાલી; પક્ષીનું
પાંજર;

વિજ્ઞ. પું. (વિજ્ઞ) બાંક. (૨) નિદ્રાપક.

વિજ્ઞ. ક્ષી. (વિજ્ઞ) વિજ્ઞાના; ઉપાધિ
(૨) શેલજા. (૩) માયા.

વિજ્ઞ. વિ. (વિજ્ઞ) વિકારયુક્ત કરેલ.
(૨) નિરસકાર કરેલ; નકલ કરેલ.

વિજ્ઞ. પું. (વિજ્ઞ) મુગટનું શિખર;
વિજ્ઞ. શેરો. (૨) વૃક્ષ વિસ્તાર.

વિજ્ઞ. પું. () નમતી શાખાઓ
વચ્ચેની ઉભી શાખા; (૨) જાડનો મધ્ય
વિસ્તાર. (૩) બકરો.

વિજ્ઞ. ક્ષી. () થડમાંથી નિકળતી
શાખા.

વિજ્ઞ. જ. (વિજ્ઞ) પૂર્વ દિશામાં ગમન
કરનાર નક્ષત્ર જ્યારે પશ્ચિમ દિશાએ
ગમન કરે ત્યારે તે વિજ્ઞ કહેવાય છે.

વિજ્ઞ. ક્ષી. (મીઠા) લાજન.

વિજ્ઞ. પું. (વિજ્ઞ) વૈદ્ય નામનો મણિ.

વિજ્ઞ. વિ. (વિજ્ઞ) દૂર કરનાર. (૨)
વિનય પ્રતિપત્તિ કરાવનાર.

વિજ્ઞ. વિ. (વિજ્ઞ) નાશ પામેલું.

વિચાર. પું. (વિત) વિનત નામનું ૧૯
સાગરોપમની રિતિવાળું એક વિમાન.

વિચારિ. પું. (વિનિ) વૈનાદ્યની ઉત્તર
શ્રેણીમાંનો એક વિદ્યાધર રાજા.

વિચારિય. ત્રિ. (વિનત) નમેલ; વળી ગયેલ.

વિચાર્ય. પું. (વિનય) અભિમાન મુકી શાસ્ત્રીય
મર્યાદામાં રહી શુર્વાદિકની આજ્ઞા પ્રમાણે
વર્તવું. (૨) વિશિષ્ટનય-માર્ગ, મોક્ષ-
માર્ગરૂપ જ્ઞાન દર્શન અને આદિત્વ; સાધુનો
વિશેષ આચાર. (૩) વિનયવાદ; ઉચ્ચ
નીચ કાંઈ પણ મળે તેને નમસ્કાર કરવો
એવી માન્યતા. (૪) શુદ્ધ પ્રયોગ-
યોજના.

વિચાર્યસમાહિ. પું. ન. (વિનયસમાધિ) દશ
વૈકલ્પિક સૂત્રના નવમા અધ્યયનનું નામ.

વિચારા. ઘ. (વિના) વગર; શિવાય.

વિચારાસ. પું. (વિન્યાસ) રચના; યોજના.

વિચારાસ. પું. (વિનાશ) નાશ; વિનાશ કરવો તે.

વિચારાસણ. ન. (વિનાશન) નાશ કરવો.

વિચારાસિ. ત્રિ. (વિનાશિન્) વિનાશ પામનાર;
નશ્વર.

વિચારાસિઘ્ન. ત્રિ. (વિનાશિત) વિનાશ કરેલું.

વિચારાડત્ત. ત્રિ. (વિનિયુક્ત) પ્રતિસમય
પ્રવૃત્તિવાળું.

વિચારાધ્રોગ. પું. (વિનિધોગ) અર્થધટના;
અર્થ યોજના. (૨) અદ્દલો બદલો કરવો.

વિચારિવિસ્તર. ત્રિ. (વિનિઃવિસ્ત) બહાર
નીકળેલ.

વિચારિમાય. ત્રિ. (વિનિર્માત) નીકળેલું.

વિચારિગ્રહ. પું. (વિનિગ્રહ) ઇદ્રિયોનો વિશેષ
કરી નિગ્રહ કરવો; ઇદ્રિયો વશ કરવી.

વિચારિધાય. પું. (વિનિધાત) અભિધાત;
વિનાશ;

વિચારિચક્ર્ય. પું. (વિનિચક્ર્ય) વિશેષ નિશ્ચય-
નિર્ણય.

વિચારિચિક્ર્મ. ત્રિ. (વિનિચિક્ર્મ) બધાયેલું.

વિચારિચિક્ર્મ્ય. પું. (વિનિચિક્ર્મ) વિશેષ નિર્ણય
કરેલ.

વિચારિચિક્ર્મ. ત્રિ. (વિનિચિક્ર્મ) ફરમાવેલું.

વિચારિમય. પું. (વિનિમય) બદલો.

વિચારિમ્મુક્. ત્રિ. (વિનિર્મુક્) મુકાયેલ; છુટો
થયેલ.

વિચારિવદ્યયા. સ્ત્રી. (વિનિર્વત્ના) વિષયાદિથી
નિવર્તવું.

વિચારિવાય. પું. (વિનિવાત) પડવું. (૨) સમ્બ-
ધ થવો. (૩) છોકરાં વગેરેનું મરણ.

વિચારિવિદ્યુચિત્. ત્રિ. (વિનિવિદ્યુચિત) દ્રવ્યો-
પાર્જન વગેરેમાં આસક્ત મનવાળો.

વિચારિવિત્તિ. સ્ત્રી. (વિનિવિત્તિ) નિવૃત્તિ પામવી;
અધ કરવું.

વિચારિહય. ત્રિ. (વિનિહત) નષ્ટ થયેલ.

વિચારિહાય. પું. (વિનિહાત) મરણ; મૃત્યુ.

વિચારીય. ત્રિ. (વિનીત) વિનયયુક્ત; સન્માર્ગ-
ચારી. (૨) પૂજું કરેલ; સન્માન કરેલ.
(૩) દૂર કરેલ; ટાળેલ.

વિચારીયા. સ્ત્રી. (વિનીતા) વિનીતા નામની
નગરી; અયોધ્યાનું અપર નામ.

વિચારોય. પું. (વિનેય) શિષ્ય.

વિચારોય. પું. (વિનોદ) આનન્દ.

વિચારોયણ. ન. (વિનોદન) દૂર કરવો; છુટ-
કારો કરવો.

વિચારણત્. ત્રિ. (વિહત) કહેલું.

વિચારણત્તિ. સ્ત્રી. (વિહતિ) વિશેષ જ્ઞાન.
(૨) વિનંતિ.

વિચારણવણ. ન. } (વિહાપન) વિહાપન
વિચારણવણા. સ્ત્રી. } કરવું; જણાવવું.

વિચારણા. ન. (વિહાપ) વિશેષ જ્ઞાન; હેય
મેય ઉપાદેય પદ્ધતિનું તે તે રૂપે થવું
જ્ઞાન. (૨) અવાય; નિશ્ચય; મતિજ્ઞાનનો
એક પ્રકાર. (૩) ઉપયોગ. (૪) કળા.

વિચારણાત્. ત્રિ. } (વિહાત) શુદ્ધિારા
વિચારણાય. } જાણેલું; સમજાયેલું.

વિજ્ઞાનપરિણયમસ. ત્રિં (વિજ્ઞાતપરિણત માત્ર) વિજ્ઞાનાવસ્થાની પરિણતિને પામેલ; આદ્યાવસ્થા પસાર કરેલ.

વિજ્ઞાપચાર. ત્રિં (વિજ્ઞાત) જ્ઞાનનાર.

વિજ્ઞાપ. પું (વિજ્ઞ) વિદ્વાન; પડિન, (૨)

જ્ઞાનનાર હોવાથી જ્ઞાનનીસત્તા; આત્મા.

વિજ્ઞાપ્ય. ત્રિં (વિજ્ઞેય) જ્ઞાતૃવા ચોગ્ય.

વિજ્ઞાપ. પું (વિજ્ઞ) અતઃકસૂત્રના ૧ લા

વર્ગના દશમા અધ્યાયનનું નામ. (૨)

અધકથણિના પુત્ર દશમા દશાહ. (૩)

૧૧ મા તીર્થકરના પિતા. (૪) ૧૧ મા

તીર્થકરની માતા (૫) શ્રવણ નક્ષત્રનો

અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૬) વિષ્ણુ નામના

એક મુનિ.

વિતરાહ. ત્રિં (વિતૃષ્ણ) તૃષ્ણા વિનાનું.

વિતરાહા. ક્ષીં (વિતૃષ્ણ) વિશેષ તૃષ્ણા;

તરસ.

વિતત. પું (વિતત) વિતત નામનો ગ્રહ.

(૨) તાંત વિના વાગે તે; તપશ્ચાં ઢાલક

વગેરે. (૩) ફેલાએલું; વિસ્તારેલું.

વિતતપચિન્ન. પું (વિતતપચિન્ન) પહેળી થાય

તેવી પાંખવાળું પક્ષી.

વિતત્થ. પું (વિતત્થ) વિતત્થ નામનો ગ્રહ.

વિતત્થ. ત્રિં (વિતત) જુઓ “વિતત” શબ્દ.

વિતહ. નં (વિતથ) મિથ્યા; અસત્ય; જુઠું.

(૨) અનાચાર; વિપરીત આચાર. (૩)

વૃથા; ફેકટ.

વિતિકિદ્ધ. ત્રિં (વ્યતિકિદ્ધ) વિકટ-ગદન-

વિતિકિદ્ધિય. } દેશ અથવા ગદન કાળનું

વિતિકાચાર. ત્રિં (વ્યતિકીર્ણ) વિશેષ બ્યાસ

થયેલું.

વિતિકંત. ત્રિં (વ્યતિકાન્ત) હદ બહાર

ગયેલ.

વિતિક્રમણ. નં (વ્યતિક્રમણ) ઉલ્લંઘન.

વિતિગિદ્ધ. ક્ષીં (વિચિકિત્સા) આશંકા;

સંદેહ. (૨) જુગુપ્સા; સુગ. (૩) લાજ.

(૪) ચિત્તની પન્દર સત્તામાંની અઉદ્ભી; ચિત્તનું સ્વાસ્થ્ય.

વિતિગિદ્ધિય. ત્રિં (વિચિકિત્સિત) સશયયુક્ત.

વિતિચણ. ત્રિં (વિતીર્ણ) પોતાની હદ ઉલ્લંઘી

ગયેલ.

વિતિસ. ત્રિં (વિતૃત) તૃપ્ત થયેલ.

વિતિમિર. ત્રિં (વિતિમિર) અધકાર વિનાનું;

પ્રકાશવાળું. (૨) પાંચમા દેવલોકનો

વિતિમિર નામનો પાથડો.

વિતિરિદ્ધ. ત્રિં (વિતિરિદ્ધ) વચ્ચે વાંકું.

વિતિવચમાણ. ત્રિં (વ્યતિવજત) આલેખું.

(૨) ઉલ્લંઘન કરતું.

વિત્ત નં (વિત) દ્રવ્ય; ધન ધાન્યાદિ. (૨)

પ્રસિદ્ધ; પ્રખ્યાત.

વિત્ત. નં (વૃત) અનુષ્ઠાન. (૨) વૃત;

છન્દ. (૩) બનેલ હકીકત; બનાવ,

સમાચાર.

વિસ્ત. નં (વેત) નેતરની છડી.

વિત્તિ. ક્ષીં (ગતિ) આજીવિકા; નિર્વાહ.

(૨) સૂત્રનું વિવરણ; અર્થ; બ્યાખ્યા.

(૩) વૃત્તિ; રીતિ; શૈલી. (૪) આચારવૃત્તિ.

(૫) નાના પ્રકારના અભિગ્રહ ધારી થઇ

વિચરવુ તે. (૬) પ્રવૃત્તિ; ઉત્પત્તિ.

વિત્તિચ. ત્રિં (ગતિ) આજીવિકા આપનાર.

વિત્તિસંલેખ. પું (વૃત્તિસંલેખ) વૃત્તિ-ભિક્ષાનો

સંલેખ કરવો; અભિગ્રહાદિ ધારણ કરવા;

બાલ તપનો એક પ્રકાર.

વિત્થાડ. } ત્રિં (વિસ્તૃત) વિસ્તાર પામેલ.

વિત્થાય. }

વિત્થર. } પું (વિસ્તર) વિસ્તાર; લંબાણ.

વિત્થાર. } (૨) વિસ્તારથી જ્ઞાતૃવાની

રૂચિ, દશ પ્રકારની રૂચિમાંની એક.

વિત્થારણ. ક્ષીં (વિસ્તારણ) શાસ્ત્રના

લાંબા વિસ્તારથી ઉત્પન્ન થયેલ તત્ત્વરૂચિ;

સમકિતનો એક પ્રકાર. (૨) ત્રિં તેવી

રૂચિવાળો માણસ.

વિસ્થિતિ. વિ. (વિસ્તીર્ણ) વિસ્તારેલું.
 વિવંદ. પું. (વિવંદ) કાંઈ સુધી ઉંચી
 લાકડી.
 વિવંસઘ. } પું. (વિવંસક) ખાજ; સિંચાણો.
 વિવંસગ. }
 વિવંમ. પું. (વિવંમ) સાતમા સુપાર્થ
 તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ.
 વિવરિસલ. પું. (વિવરેલ) વિરૂપાકાર-વિચિત્ર
 વસ્તુ દર્શન.
 વિવલ. પું. (દ્વિવલ) વાંસની ડોહ.
 વિવલ્લ. ન. (વિવલ્લ) વિદ્યારત્ન; ચીરતું.
 વિવલ્લિય. ત્રિ. (વિવલ્લિ) બટ કરેલું.
 વિવિદ્ય. ત્રિ. (વિવિદ્ય) દીધેલું; આપેલું.
 વિવિચ. ત્રિ. (વિવિચ) ચીરેલું; ફાડેલું.
 વિવિત. } ત્રિ. (વિવિત) જાણીતું.
 વિવિય. }
 વિવિસા. કી. (વિવિસા) વિદિસા; ખુણો;
 વિવિસિ. કી. (વિવિસિ) જુઓ “વિદિસા”
 શબ્દ.
 વિવુ. પું. (વિવુ) પંડિત; વિદ્વાન.
 વિવુર. પું. (વિવુર) વિવુરજ; પાંડુરાજના
 ન્હાના ભાઈ.
 વિવેસ. પું. (વિવેસ) પરદેશ.
 વિવેહ. પું. (વિવેહ) વિદેહ નામનો દેશ.
 (૨) ત્રિ. વિદેહ દેશની રેયત. (૩) પું.
 મહાવિદેહ ક્ષેત્ર. (૪) વિદેહ દેશનો રાજા
 જનક. (૫) વેદેહ નામે રાજર્ષિ; ક્ષત્રિય
 પરિવાજક. (૬) ત્રિ. સુંદર શરીરવાળું
 વિવેહવિદ્યા. કી. (વિવેહવિદ્યા) વીરપ્રજ્ઞાની
 માતા ત્રિશયાનું બીજું નામ.
 વિવેહુત. પું. (વિવેહુત) કાલ્પિક રાજાનું
 અમર નામ.
 વિવેહલ. ત્રિ. (વિવેહલ) મહાવિદેહ ક્ષેત્રને
 વિષે ઉત્પન્ન થયેલ.
 વિવેહરાવ. પું. (વિવેહરાવ) વિદેહ દેશનો
 રાજા.

વિવેહ. કી. (વિવેહ) જંજીરીપના મધ્ય
 ભાગમાં રહેલ જંજીરુદર્શના વૃક્ષનું અ-
 પર નામ.
 વિવિ. પું. (વિવિ) વિનાશ; ઉપદ્રવ.
 વિવિમ. પું. (વિવિમ) પરવાળું.
 વિવિય. ત્રિ. (વિવિય) પરાભવ પામેલ.
 વિવેસ. પું. (વિવેસ) મત્સર; દ્રેષ.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) જ્ઞાનાદિ ગુણે કરી સ્થવિર;
 પ્રાદ; વૃદ્ધ; અનુભવી.
 વિવિવિ. ત્રિ. (વિવિ) વિધાયેલ; ધાયલ થયેલ.
 વિવંસ. પું. (વિવંસ) વિનાશ.
 વિવંસલ. ન. (વિવંસલ) નારા પામવો;
 વિવંસ થવો તે.
 વિવંસલધમ્મ. ત્રિ. (વિવંસલધમ્મ) નાશ
 પામવાના સ્વભાવવાળો; વિનશ્ચર.
 વિવંસણ. ત્રિ. (વિવંસણ) નાશ કરનાર.
 વિવંસત. ત્રિ. (વિવંસત) સભા પરિણમેલ;
 રૂપાન્તરને પામેલ; અચિત્ત થયેલ.
 વિવિ. કી. (વિવિ) વૃદ્ધ; વધારો.
 વિવિ. } પું. (વિવિ) પણપત્રી જાતના
 વિવિ. } બાંતર દેવતાનો બીજો ધન્દ.
 વિવિ. પું. (વિવિ) રીતિ; પ્રકાર.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) કંપાવેલું; હલાવેલું.
 વિવિ. પું. (વિવિ) અપાય; નુકસાન.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) ધૂમરહિત.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) હણાએલું; નાશ
 પામેલું.
 વિવિ. પું. (વિવિ) વધ; મારતું તે.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) શિક્ષા હઠને શખેડો
 બેઠેલ.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) સમજાવેલું.
 વિવિ. કી. (વિવિ) મતિ; શુદ્ધિ. (૨)
 વિવેષ જ્ઞાન; સવિકલ્પ જ્ઞાન.
 વિવિ. ત્રિ. (વિવિ) વિનવેલું; જાણવેલું.
 વિવિ. કી. (વિવિ) સ્ત્રી જાતિ. (૨)
 સમજાવેલું.

વિકાસ. ત્રિ० (વિકાસ) અણેલું.

વિકાસ. ન૦ (વિકાસ) સમજાવ; કર્તવ્ય
કર્તવ્યની ઓળખ.

વિકાસાચાર્ય. પું० (વિકાસ) વિજ્ઞાનમય
પિંડ.

વિકાસાદ ત્રિ० (વિકાસ) જાણનાર; પદાર્થોનો
પરિવર્તક.

વિકાસ. પું० (વિકાસ) ક્ષેપ; આપણ.

વિકાસ. ત્રિ० (વિકાસ) પંડિત; વિકાસ.

વિકાસ. ત્રિ० (વિકાસ) જાણવા લાયક.

વિકાસી. ક્રી० (વિકાસ) સાત તારવાળી
વીણા; સ્તાર.

વિકાસભૂય. ત્રિ० (વિકાસ) શબ્દરૂપ;
અત્યંત પ્રતિકૂળ.

વિકાસિક. ક્રી० (વિકાસ) વાધા;
વિરોધ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિકાસ) વિરૂદ્ધ પરિ
ણામને પામેલું.

વિકાસિય. પું० (વિકાસ) વિવિધ પરિ
ણામ, વિચિત્ર-અનેક રૂપાન્તર.

વિકાસિય. ન૦ (વિકાસ) કમની પ-
રિણામ; કમનો પરિપાક.

વિકાસિય. ક્રી० (વિકાસ) વિકાસ
લોકમાં દરેક વસ્તુ નાશનું છે એવી
ભાવના ભાવવી તે.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિકાસ) વિશેષરૂપે
પરિણામ પામેલ.

વિકાસિય. પું० (વિકાસ) ઉલટું; વિપ-
રીતપણું.

વિકાસિય. પું० (વિકાસ) છુટું થવું. (૨)
ઉત્તર; જવાબ.

વિકાસિય. ક્રી० (વિકાસ) આરંભના.

વિકાસ. ત્રિ (વિકાસ) બહુ; ઘણું; પુષ્ટી
(૨) રાજગૃહ નગર પાસેનો એક પર્વત.
(૩) વિપુલમતિ નામે મનઃપંથ જ્ઞાનનો
એક પ્રકાર.

વિકાસિય. પું० (વિપુલમતિ) એ નામનો
એક રાજગૃહનગરી બહારનો પર્વત.

વિકાસિય. ક્રી (વિપુલમતિ) મનઃપંથ-
જ્ઞાનનો બીજો ભેદ; સમૂહો મનુષ્ય ક્ષેત્રના
સંસારી જીવોના મનોભાવને વિશેષથી
જાણવાનાર જ્ઞાન. (૨) પું० તેવી શક્તિવાળા
સાધુ.

વિકાસિય. પું० (વિપુલમતિ) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્તરિપણીમાં
થનાર ૧૧ મા ચક્રવર્તી.

વિકાસિય. પું० (વિપ) વિપ્ર; બ્રાહ્મણ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રકીર્ણ) વિખરેલું; છુટું
છુટું પડેલું.

વિકાસિય. પું० (વિપ્રયોગ) વિયોગ; વિરૂદ્ધ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રકીર્ણ) વિશેષે વેરા-
યેલ; આરેતરફ પસરેલ.

વિકાસિય. પું० (વિપ્રત્યય) અવિશ્વાસ; અભ-
રોસો, શંકા.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રહીન) વિરહિન; તગ્નએલું.

વિકાસિય. ન૦ (વિપ્રહાનાર્ત) વિપ્ર-
જ્ઞાનસેવિણના પરિવર્તનો ૧૪ મા ભેદ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રયેય) ત્યાગ કરવા
થોડા.

વિકાસિય. ક્રી० (વિપ્રજા-ક્રેયિકા)
દૃષ્ટિવાદાન્તર્ગત પંડિતમંત્ર એક વિભાગ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રજા-ક્રેયિકા)
વિકાસિકર્મનું દૃષ્ટિવાદના પરિવર્તનો
પાંચમા ભેદ.

વિકાસિય. પું० (વિપ્રતિષ્ઠા) નાશ કરવો;
મારવું.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રતિષ્ઠા) વિરૂદ્ધ
વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રતિષ્ઠા) અનુભવ, પ્રતિપક્ષી અનુભવ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રતિષ્ઠા) નાશ પામેલ.

વિકાસિય. ત્રિ० (વિપ્રમુક્ત) પ્રકર્ષે કરી
મુક્ત-મુક્તિ (૨) મુક્ત થયેલ; રાગ-
રોષાદિથી છુટેલ.

વિવરણ. ત્રિ० (વિગરણ) માંડેલ; આરંભેલ.

વિવરણામ. પુ० (વિગરણામ) વિવિધ પરિણામ; વિચિત્ર પરિણામ.

વિવરણામાણુપેદ્ધા. સ્ત્રી० (વિગરણામાણુપેદ્ધા) શુદ્ધધ્યાનની એક ભાવના; દરેક વસ્તુ પ્રતિભક્ષણે જુદા જુદા પરિણામને પામે છે એમ ચિન્તવનું તે.

વિવરણાસ. પું० (વિવરણ) વિપરીતતા; ભ્રમ.

વિવરણાસિય. ત્રિ० (વિવરણ) વિપરીત થયેલ.

વિવરણાપ. પું० (વિવરણાપ) બકવાદ; વ્યર્થ વાતચિત.

વિવરણાલિડંચિય. ન० (વિવરણાલિડંચિય) વંદના કરતાં વચ્ચે વિકથા કરવી તે; વંદનાનો આવીશનો દોષ.

વિવરણુલ્લખ. ત્રિ० (વિવરણુલ્લખ) હુંદનાર; હુંદારો.

વિવરણસિય. ત્રિ० (વિવરણસિય) } પરદેશ
વિવરણાસિય. ત્રિ० (વિવરણાસિય) } ગયેલ.

વિવરણસયણ. ત્રિ० (વિવરણ) વિશેષ પ્રસન્ન.

વિવરણા. ત્રિ० (વિવરણ) હીન; રહિત

વિવરણિય. ત્રિ० (વિવરણ) અનિષ્ટ; અપ્રિય.

વિવરણીતિ. સ્ત્રી० (વિવરણીતિ) પ્રીતિનો નાશ; વેર.

વિવરણસ. ન० (વિવરણ) મિન્દુ; છાંટો.

વિવરણેચિલ્લય. ત્રિ० (વિવરણેચિલ્લય) જોયેલું.

વિવરણોસહિ. સ્ત્રી० (વિવરણોસહિ) જેના પેશાબના એક મિન્દુથી સર્વ દર્દો મટે એવી જ્ઞાતની મેળવેલી લઘ્વિ-શક્તિ; ૨૮ લઘ્વિમાંની એક.

વિવરણુરિય. ત્રિ० (વિવરણુરિય) ખીસેલું.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) ફળ રહિત; નિષ્ફળ.

વિવરણીકરણ. ન० (વિવરણીકરણ) નિષ્ફળ કરવું; નકામું બનાવવું.

વિવરણા. સ્ત્રી० (વિવરણા) વિશેષ પીડા.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) દેવતા. (૨) પંડિત.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિશેષ જ્ઞાતિ.

વિવરણ. ન० (વિવરણ) સમજાવવું; જણાવવું.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) ભ્રમિત; સંશયવાળો.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિષય વિકારજન્ય મનની અસ્વસ્થતા. (૨) ધર વિશેષ. (૩) વિલાસ. (૪) ધોખો કરવો તે.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) આકુળ બાકુળ.

વિવરણિય. પું० () એક જાતનો મંચ.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિચાર. (૨) વિશેષ; સ્વરૂપ. (૩) વિભાગ અજ્ઞાન; તથા અજ્ઞાનમાંનું ત્રીજું. (૪) તૃતીય વિશેષ. (૫) મૈથુન; સમયગુણવિનાશક. (૬) એક જાતનું ધાસ.

વિવરણાણ. ન० (વિવરણાણ) અવધિજ્ઞાન જેવું એક વિપરીત જ્ઞાન; તથા અજ્ઞાનમાંનું એક.

વિવરણાણિ. ત્રિ० (વિવરણાણિ) વિભાગ જ્ઞાનવાળો.

વિવરણ. ન० (વિવરણ) વહેંચવું; વિભાગ કરવો.

વિવરણાણ. પું० (વિવરણાણ) જુદી જુદી અપેક્ષાએ જુદું જુદું પાડી બોલવું તે; સ્પષ્ટાદ.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) વહેંચેલું; વિભાગ કરેલ.

વિવરણ. સ્ત્રી० (વિવરણ) વિભાગ; પૃથક્કરણ. (૨) નામવિભક્તિ અને ધાતુવિભક્તિ; નામ અને ધાતુને અંતે લાગતા અત્યય.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) વિભવ; સમૃદ્ધિ.

વિવરણ. ત્રિ० (વિવરણ) વિભાગ કરેલ; ભાગ પાડેલ.

વિવરણ. પું० (વિવરણ) સંયુક્ત વસ્તુને જુદી કરવી તે; પૃથક્કરણ.

વિમાવણા. સ્ત્રી૦ (વિમાવણ) વિશેષ પ્રકાશ કરવો.

વિમાસંગ. પું૦ (વિમાવક) અનુયોગાચાર્ય કરેલ વ્યાખ્યાન પ્રમાણેજ વ્યાખ્યાન કરનાર.

વિમાસા. સ્ત્રી૦ (વિમાવ) સૂત્રના અનત અર્થ પૈકી કેટલાક રથૂગ અર્થનું કથન (૨) વિકલ્પ; એ પક્ષ; સાધારણ.

વિભિચય. ત્રિ૦ (વિભિ) બુદ્ધિ.

વિભુ. ત્રિ૦ (વિભુ) સમર્થ.

વિભુયા. સ્ત્રી૦ (વિભુતા) વ્યાપકતા.

વિમૂદ્ધ. સ્ત્રી૦ } (વિમૂતિ) સમૃદ્ધિ.

વિમૂતિ. }

વિમૂચ્ચ. ન૦ (વિમૂચ્ચ) અલંકારાદિ.

વિમૂષા. સ્ત્રી૦ (વિમૂષા) શરીરશોભા; શણ-ગાર; અલંકાર. (૨) હાથ પગ વગેરે ધોવા; શરીરની શુદ્ધિ કરવી.

વિમૂસિય. ત્રિ૦ (વિમૂસિત) વસ્ત્રાદિકની શોભા સહિત; અલંકૃત.

વિમેલ. પું૦ (વિમેલ) વિભેલ નામનો સર્નિવેસ-પારો-લતો.

વિમેલય. પું૦ (વિમીલક) અહેડાનું ઝાડ.

વિમુલ. ત્રિ૦ (વિમુલ) ખીલેલું; વિદ્યેલું.

વિમંસા. સ્ત્રી૦ (વિમંસા) વિચારણા; આલોચના; ધહા; મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ.

વિમણ. ત્રિ૦ (વિમણ) ઉદાસીન, ચિંતાતુર.

વિમય. પું૦ (વિમક) પર્યગ જાતનું ઝાડ.

વિમરિસ. ત્રિ૦ (વિમરિ) વિચાર.

વિમલ. ત્રિ૦ (વિમલ) દોષ રહિત; શુદ્ધ; નિર્મળ. (૨) પુ૦ વર્તમાન યોગીસીના તેરમા તીર્થકરનું નામ. (૩) આઠમા સહ-આર ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન. (૪) વિમળ નામનો મહા. (૫) નવમા દશમા દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન. (૬) એ નામનું ત્રીજા યોગી દેવલોકનું એક વિમાન. (૭) આરમા દેવલોકનું એક

બાવીસ સાગરોપમની સ્થિતિવાળું વિમાન.

(૮) જમ્બુદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્ગિપણીમાં થનાર ૨૧ મા તીર્થકર.

(૯) જમ્બુદ્વીપના હરતખંડમાં થનાર ૨૨મા તીર્થકર. (૧૦) ક્ષીર સમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૧૧) નવમા દશમા દેવલોકના ઇન્દ્રના પાન વિમાનનો ઉપરિ દેવતા.

(૧૨) ગર્ધ એવિસીના પાંચમા તીર્થકરનું નામ. (૧૩) બીજા તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વ-ભવનું નામ.

વિમલકૂટ. પું૦ (વિમલકૂટ) સોમનસ વખારા પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

વિમલલોચ. પું૦ (વિમલલોચ) વિમલલોચ નામના ગણ ઉત્સર્ગિપણીના પાંચમા કુવકર.

વિમલવ્યમ. પું૦ (વિમલવ્યમ) ક્ષીર સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

વિમલવાહન. પું૦ (વિમલવાહન) જમ્બુદ્વીપના હરતખંડમાં થનાર દશમા અકવર્તી. (૨) ગોશાલાના આવતા ત્રિજા ભવનું નામ.

(૩) ચાલુ અવસાપણીના પ્રથમ કુણકરનું નામ. (૪) જમ્બુદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનાર પ્રથમ કુણકર. (૫) વિમલવાહન નામનો એક રાજા. (૬) સાતમા કુણ-ગરનું નામ.

વિમલા. સ્ત્રી૦ (વિમલા) તેરમા તીર્થકરની પ્રવજ્યા પાલખીનું નામ. (૨) ગન્ધર્વના ઇન્દ્ર ગીતરતિની બીજી અગ્રમદિપી. (૩) ધરણેન્દ્રના લોકપાલ કાલની બીજી અગ્ર-મદિપી. (૪) ઉર્ધ્વદિશા. (૫) વિમળા-દેવી. (૬) નિર્મળ કાન્તિ.

વિમાણ. પું૦ (વિમાન) વૈમાનિક દેવતાઓનું નિવાસસ્થાન-રહેઠાણ. (૨) ઉર્ધ્વ લોક-માંથી ત્રિચ્છાલોકમાં આવતા દેવતાઓને બેસવાનું સાધન કે જે ઉત્તર વૈદિક્ય શક્તિથી બનાવવામાં આવે છે. (૩) વિમાનનું સ્વપ્ન; ચૈત્સવ્યખમાંનું એક.

विमर्शः. न० (विमर्श) अपमान.
 विमर्शपरिभाषित. स्त्री० (विमर्शपरिभाषित)
 विमर्श प्रविष्टाति नामे कालिक श्रुत
 विशेष.
 विमर्शपरिभाषित. पु० (विमर्शपरिभाषित)
 पहेला देवलोकाभा अलपकुमार नामना
 भिन्न देवताना विमर्शनु नाम.
 विमर्शवासि. पुं० स्त्री० (विमर्शवासि)
 विमर्शमां रहुनार वैमानिक देवता.
 विमर्शवासि. स्त्री० (विमर्शवासि)
 विमर्शाना पंक्ति-हार; आनन्दिकापह-
 विमर्श
 विमर्शवासि. पु० (विमर्शवासि) देवताना
 न्धिर विमर्श-निवासि विमर्श.
 विमर्शित. वि० (विमर्शित) नाराज करेहुं.
 विमर्श. स्त्री० (विमर्श) विमर्श मात्रा;
 विमर्शपत्र.
 विमर्श. वि० (विमर्श) विशेष भिन्न,
 भेद.
 विमर्श. वि० (विमर्श) विमर्शित. भिन्न.
 विमर्श. वि० (विमर्श) भुक्त भयल; अन्धन्या
 भुक्त.
 विमर्श. पु० (विमर्श) } त्याग; भुक्त
 विमर्श. न० (विमर्श) } ते. (२)
 कर्म्या भुक्तकार; भोक्ष. (३) वि० भुक्त-
 पनार; छोडपनार.
 विमर्श. वि० (विमर्श) भोक्ष के भवत्यती
 रहित; भुक्त भयल.
 विमर्श. स्त्री० (विमर्श) भुक्त; भोक्ष
 (२) भुक्तकार.
 विमर्श. न० (विमर्श) आकाश.
 विमर्श. वि० (विमर्श) भुक्त करेहुं
 भुक्त.
 विमर्श. पुं० (विमर्श) भुक्त; भोक्ष.
 विमर्श. न० (विमर्श) भुक्तकार;
 अन्धन्या भुक्त.

विमर्श. वि० (विमर्श) भुक्तपनार;
 छोडपनार.
 विमर्श. न० (विमर्श) अन्धन्या
 विमर्श. स्त्री० } भुक्त.
 विमर्श. वि० (विमर्श) भुक्त करेहुं.
 विमर्श. वि० (विमर्श) भोक्षती रहित. (२)
 अन्धन्या रहित.
 विमर्श. न० (विमर्श) व्यापार; विमर्शित.
 विमर्श. पुं० (विमर्श) व्यापार; विमर्श.
 विमर्श. न० (विमर्श) विमर्शित भवती;
 भुक्त.
 विमर्श. न० (विमर्श) विमर्श पमाडवा;
 व्यापार छापन करेहुं.
 विमर्श. वि० (विमर्श) विमर्श पमाडवा.
 विमर्श. वि० (विमर्श) विमर्श. पंक्ति.
 विमर्श. वि० (विमर्श) विमर्श अन्धन्या.
 विमर्श. वि० (विमर्श) व्यक्त करेहुं; भगव
 करेहुं.
 विमर्श. वि० (विमर्श) भुक्त इत्यादि;
 भुक्त भयल.
 विमर्श. पु० (विमर्श) तर्क; कर्षण; विमर्श.
 (२) भोक्ष, विमर्श.
 विमर्श. स्त्री० (विमर्श) स्वभवि कर्षण;
 कर्षण कर्षण.
 विमर्श. वि० (विमर्श) विमर्श;
 कर्षण, कर्षण.
 विमर्श. पुं० (विमर्श) वाधनी संतति.
 विमर्श. स्त्री० (विमर्श) विमर्श-भुक्तनु
 अन्धन्या शरीर; शय; भुक्त.
 विमर्श. न० (विमर्श) व्यक्त करेहुं;
 भुक्त.
 विमर्श. वि० (विमर्श) भगव; भुक्त.
 विमर्श. वि० (विमर्श) कर्षण करेहुं. (२) पुं०
 भुक्ताना आवर्तन छाप छाप. (३)
 आकाश.

વિચિત્રકોશ ત્રિ. (વિચિત્રકોશ) હથ
ભાવથી દૂર થએલ; હથસ્થ અવસ્થા
પસાર કરી કેવળી થએલ.

વિચિત્રમોજિ. ત્રિ. (વિચિત્રમોજિ) સર્વ ઉચ્ચ
પછી આહાર કરનાર.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) ચિત્ર; ગદ્ય. સદમ-
બુદ્ધિથી જાણી શકાય તેવું (૨) ભયકર.
(૩) વિચાર. (૪) પુ. ચિત્ર નામનો એક
મદ્ય. (૫) એક જાતનું મદ્ય

વિચિત્ર. ન. (ચિત્ર) પાણી (૨) ત્રિ.
અપિત થયેલું, પ્રાસુક.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) ઉધાકુ; દાઢળ વિનાનું
(૨) છુટું પડેલું (૩) પ્રગટ, સ્પષ્ટ.

વિચિત્રચિત્ર. ન. (ચિત્ર) જીત અથવા
દાઢળ વિનાનું ધર.

વિચિત્રજાળ. ન. (વિચિત્રજાળ) ખુલ્લી ગાડી-
ગાડુ વાગેરે.

વિચિત્રજાળ. ન. (ચિત્ર) } પોતાના દોષ
વિચિત્રજાળ. સ્ત્રી. (ચિત્ર) } પ્રકાશના તે,
આનોયજા.

વિચિત્રમોહ ત્રિ. (ચિત્રમોહ) પ્રકાશ-
ભેજ, દિવસ જતા ભોજન કરનાર; રાત્રે
ન ખાનાર.

વિચિત્ર. સ્ત્રી. (ચિત્ર) ખુલ્લી પોતિ-ઉત્પતિ
સ્થાન કે જે વિષલેદિય તથા દેવતાઓને
હોય છે.

વિચિત્રાવહ. } પું. (ચિત્રાવહ) એ નામે
વિચિત્રાવહ. } એ, વ્યવય ક્ષત્રનો જન વેતા-
લ્ય પરંત.

વિચિત્રાસય પું. ન. (ચિત્રાસય) તથાવ;
જળાશય.

વિચિત્રી. સ્ત્રી. (ચિત્રી) વિરપકાસિ-કિનારો.
(૨) અટવી.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) ચતુર; કુશીયાર.

વિચિત્ર. ન. (ચિત્ર) વિચિત્ર; પંખો.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) વિસ્તારેલું; પહોળું કરેલું.

વિચિત્રપત્તિ પું. (ચિત્રપત્તિ) પહોળા
પાખોવાળું પક્ષી; એચર તિર્યચ પંચેદિયની
એક જાત.

વિચિત્ર. સ્ત્રી. (ચિત્ર) ચિત્રિ; વિનાશ.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) વિચારી કામ કરનાર;
ગીનાર્થી; શાસ્ત્રવેતા (૨) શ્રી મહાવીર
પ્રભુના ૧૧ ગણધરમાંના એકા ગણ-
ધરનું નામ

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) હિંમા કરનાર; ધાતકી;
દિસક.

વિચિત્ર. પું. (ચિત્ર) આકાશનું એક નામ.

વિચિત્ર. પું. (ચિત્ર) સાતમા તીર્થકરના
૧ લા ગણધર.

વિચિત્ર. પું. (ચિત્ર) વિનાશ.

વિચિત્રપત્તિ પું. (ચિત્રપત્તિ) જુઓ
“ વિચિત્રપત્તિ ” શબ્દ.

વિચિત્ર. પું. (ચિત્ર) વિરડો. (૨) ખાડો.

વિચિત્ર. ન. (ચિત્ર) દેવ; આપતું.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) આપેલું.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) વિચરેલ (૨) પ્રસિદ્ધ.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) વિષલેદિય; એકન્દ્રિય
ત્રણ દ્વિદ્રિય અને ચાર દ્વિદ્રિયવાળા
જીવ.

વિચિત્રકિટુ. ન. (ચિત્રકિટુ) વાંસડાની
છોછનું બનાવેલ કરંડીયો, જાળ વગેરે.

વિચિત્ર. ન. (ચિત્ર) અભાવ.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) વહી ગયેલું;
ટપકેલું.

વિચિત્ર. ત્રિ. (ચિત્ર) વિકાસ પામેલું;
ખાલેલું.

વિચિત્ર. પું. (ચિત્ર) વિનાશ; નાશ.

વિચિત્ર. ન. (ચિત્ર) વિસ્તાર.

વિચિત્ર. } ત્રિ. (ચિત્ર) જાણનાર.
વિચિત્ર. } ત્રિ. (ચિત્ર) જાણનાર.

વિચિત્ર. પું. (ચિત્ર) વિકાર-મૂલસ્વરૂપમાં
નૂનાધિકતા.

विचार. पुं० (विचार) तर्क वितर्क करवा ते
(२) पडीशंका; जाडानी हाजत (३)
इतुं; विहार करवा. (४) आसा-छुडम.

विचारण. त्रि० (विचारण) यीगनाई; क्षाडनाई
विचारण त्रि० (विचारण) दान देनार.

विचारभूमि. स्त्री० (विचारभूमि) जंगल ज-
वाना भूमि; स्थळी जवाना जगा.

विद्याल त्रि० (व्याल) दुष्ट; भद्रोभेत.
(२) पुं० सर्प, वाध पगेरे दिसक प्राणी.

विद्याल. पुं० (विकाल) अकाण; संध्याकाण.
(२) रात्रि.

विद्यालक्ष. पुं० } (विकालक) पीमन अहनु
विद्यालग. } नाम.

विद्यालचारि. त्रि० (विकलचारिन्) अकाणे
करनार.

विद्यालया स्त्री० (विचारणा) अर्थनुं पर्या-
लोचन-विशेष विचार; निश्चयनी पूर्व
अवरथा.

विद्यावत्त. पुं० (व्यावर्त्त) धोप तथा भडा-
धोप छन्दना दोकपाणनुं नाम.

विद्यासिद्ध. त्रि० (विकासत्त) विकासयुक्त;
अपुद्धित.

विद्याहिम. त्रि० (व्याख्यायक) व्याख्यान
कर्ता; कथा करनार.

विद्यादिय. त्रि० (व्याख्यात) विशेष जुलामो
करेको.

विद्युत्त. त्रि० (विद्युत्) धोच्यना विनानुं;
अनुचित.

विरघ. पुं० (विस्त) पांचभा द्वेलोकना
विमाननो अक पाथडो. (२) त्रि० पापथी
निवृत्ति पामेल. (३) छुट्टं गुणस्थानक.

विरघ. पुं० (विरजस्) उर भा अहनुं नाम.

विरह. स्त्री० (किति) पापथी निवृत्ति;
सावळ प्रवृत्तिनो अभाव.

विरहय. } त्रि० (विरहि) रमेक्ष; छेपन
विरहिय. } करेक्ष.

विरत. त्रि० (विरत) निवृत्ति पामेल.

विरति. स्त्री० (विरति) पापथी सर्वथा
निवृत्ति; सर्व विरति.

विरस्त त्रि० (विस्त) विरक्त; वैरागी. (२)
अनेक रंगवाणुं.

विरमण. न० (विरमण) त्याग.

विरय. त्रि० (विरत) पापथी निवृत्त थामेल;
आदल समारंल तज्ज दीधेल.

विरयण. न० (विस्त) रचना करपी.

विरसम्महिद्धि. पुं० (विस्तसम्महिद्धि) अक
देशी विरति सदित सम्यग् दृष्टिवाणो;
पाचमे गुणहाणो वर्ततो ज्ञव.

विरयाविरय. त्रि० (विरताविरत) पापथी
कडक निवर्तल अने कडक न निवर्तल;
पांचभा गुणस्थानवर्ती आवक.

विरल त्रि० (विरल) थोडु थोडु; छुट्टं छुट्टं.

विरलकचौरिक. त्रि० (विरलकचौरिक) विश्वास
जेसाडी येरी करनार.

विरली. स्त्री० (विरली) योचन्द्रिय ज्ञवनी
अक जगत.

विरहिय. त्रि० () उपजेणुं; कथरो
छाडी साई करेणुं. (२) विजेरी नापेल;
विरतारेल.

विरस. त्रि० (विरस) रस पगणुं; तुच्छ.
(२) न० यीस पाडपी ते; लयकर शब्द.

विरसजीवि. त्रि० (विरसजीविन्) रसहीन
जुना धान्यनो आहार करी ज्ञवनार.

विरसमेह. पुं० (विरसमेह) विरह रसवाणो
परसाद.

विरह. पुं० (विरह) विरोध; विरह. (२)
निर्गत स्थण; अकान्त स्थण.

विरहिय. त्रि० (विरहित) रक्षित; विनानुं;
अभाववाणुं; शून्य.

विरहियसयगिज्ज. न० (विरहितरायनीय)
भावी शयन-पथारी.

વિરાટ. } વિ. (વિગતિ) શોભિત;
 વિરાટ. } શોભાયમાન.
 વિરાગ. પું. (વિરાગ) વૈરાગ્ય; ઉદાસીનતા.
 વિરાગતા. } સ્ત્રી. (વિરાગતા) વૈરાગ્ય, નિઃ-
 વિરાગતા. } સંગતા.
 વિરાટ. પું. (વિરાટ) ચરિત નગર.
 વિરાલિચ્છા. સ્ત્રી. (વિગલિક્ષા) પદ્માશકન્દ;
 સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત.
 વિરાતો. સ્ત્રી. (વિરાતો) એ નામની એક
 વેશ. (૨) એ નામનો કન્દ, સાધારણ
 વનસ્પતિની એક જાત.
 વિરાહ. } વિ. (વિરાહ) જ્ઞાન દર્શન
 વિરાહ. } ચારિત્રને દુષિત કરનાર. (૨)
 મારનાર.
 વિરાહ. ન. (વિરાહ) } જ્ઞાન દર્શન
 વિરાહ. સ્ત્રી. (વિરાહ) } અને ચારિ
 ત્રની નિરાધના; વનખડન, આજ્ઞાભય
 (૨) દિસા. (૩) મેથુન: સયમ વિગધના.
 વિરાટ. સ્ત્રી. (વિરાટી) જેથી મોક્ષમાર્ગની
 નિરાધના-ખડના થાય તેવી ભાષા.
 વિરાટિ. પું. (વિરાટિ) સર્પીની એક જાત.
 વિરાટિય. વિ. (વિરાટ) જ્ઞાન, દર્શન અને
 ચારિત્રની નિરાધના-ખડના કરનાર.
 વિરાટિય. વિ. (વિરાટિ) નિરાધના કરેલ;
 નિરાધન; આજ્ઞા ભંગ કરેલ.
 વિરહ. પું. (વિરહ) અક્રિયાવાદી: નાસ્તિક.
 (૨) નિરાધ કરનાર; નિરાધી.
 વિરહરજ. ન. (વિરહરજ) જ્યાં પરસ્પર
 એ શબ્દને નિરાધ હોય તે. (૨) ત્રિ. રાજ્ય
 વિરહ.
 વિરહા. સ્ત્રી. (વિરહ) વિરહ નામની સા-
 ધારણ વનસ્પતિ.
 વિરુષ. વિ. (વિરુષ) વિવિધ પ્રકારનું; જુદી
 જુદી જાતનું. (૨) ખીભત્સ.
 વિરુષરુષ. વિ. (વિરુષ) નાનાં પ્રકારનું;
 અનેક પ્રકારનું.

વિરેગ. પું. (વિરેક) વિભાગ.
 વિરેયણ. ન. (વિરેય) રેય લેવો; જુલાય
 લેવો.
 વિરોદ્ધ. પું. (વિરોદ્ધ) યક્ષ વિરોધ.
 વિરોયણ. પું. (વિરોચ) અગ્નિ.
 વિરોહ. પું. (વિરોહ) વિરહભાવ; વેર.
 વિરોહિયા. સ્ત્રી. (વિરોધિતા) વિરોધપણું;
 વિરોધ.
 વિલડલી. સ્ત્રી. () ચોરી, દારી,
 વગેરે ખોટાં કર્મ.
 વિલમોલગ. પું. () ધાડ પાડી
 મારફાડ કરી હુંટ કરનાર.
 વિનંબ. ન. (વિનંબ) સર્થ સાથે મેગ
 મેગની મુક્ત થએલ નક્ષત્ર. (૨) મોડું;
 વખતસર નહીં.
 વિનંબ. પું. (વિનંબ) વિદુષક (૨)
 જીવની વિવિધ અવસ્થાઓ પસાર કરનાર.
 વિલંબ. ન. (વિલંબ) લટકવું તે.
 વિનંબ. સ્ત્રી. (વિનંબ) નિવર્તન;
 નિષ્પત્તિ.
 વિનંબિત. ન. } (વિનંબિત) ૩૨ પ્રકાર-
 વિનંબિય } માના એક પ્રકારનું નાટક.
 વિનંબિય. ન. (વિનંબિત) ધોમેધામે વિ-
 હંમથી આવું તે; આવનનો એક ગુણ.
 વિજક્ષા. સ્ત્રી. (વિજક્ષા) લાજ; શરમ.
 વિલજિય. વિ. (વિનંબિત) વિશેષ શરમાયેલું.
 વિલટિ. સ્ત્રી. (વિષ્ટિ) પોતાના શરીરથી
 ચાર આમળ નીચી લાકડી. (૨) આરણ્ય
 આડી દેવાની લાકડી.
 વિલયા. સ્ત્રી. (વિલિતા) સ્ત્રી.
 વિલચણ. સ્ત્રી. (વિલચ) વિલાપ કરવો;
 જાતી ફાટ રૂદન કરવું.
 વિલવિત. ન. } (વિલવિત) રૂદનનો શબ્દ.
 વિલવિય. }
 વિલસિય. વિ. (વિલસિત) વિલાસ યુક્ત.
 (૨) ન. નેત્રમેષ્ટા; કદાક્ષ.

વિજ્ઞાસિર. ત્રિ० (વિજ્ઞાસિત) વિજ્ઞાસી; આનન્દ કરનાર.

વિજ્ઞાવ. પું० (વિજ્ઞાવ) આતે શબ્દ કરવો; વિજ્ઞાવ કરવો.

વિજ્ઞાસ. પું० (વિજ્ઞાસ) વસ્ત્ર આદિનો દાઠ (૨) આંખના પલકારા મારવા-કટાક્ષ ફેંકવા તે (૩) કામફીડા; સભોગ.

વિજ્ઞાસસાલિણી. સ્ત્રી० (વિજ્ઞાસસાલિની) વિજ્ઞાસિની સ્ત્રી.

વિજ્ઞાસિત. ત્રિ० (વિજ્ઞાસિત) વિજ્ઞાસ યુક્ત.

વિલિસ. ત્રિ० (વિલિસ) ચોપડેલું; કિપેલું.

વિલિસય. ત્રિ० (વિલિસક) આવેશમાં આવી ગયેલ.

વિલિયા. સ્ત્રી० (વીલ્યા) લજ્જા; શમ્ભ.

વિલિહય. ન० (વિલિહન) લખતુ તે.

વિલીય. ત્રિ० (વિલીય) પીગળેલું; ગળેલું; રસ રૂપ બંધું (૨) દુર્ગન્ધ પેન કરનાર; ભુગુપિત (૩) લીન થયેલું.

વિઙ્ગામ. પું० () અપરિગ્રહી-નિષ્ક્રમ. નિર્ગન્ધ.

વિઙ્ગય. ન० (વિઙ્ગન) લેવ્ય કરવો તે.

વિઙ્ગપિસાર. ત્રિ० (વિઙ્ગપિસાર) ધાડ પાડી ગામ ભાંગનાર.

વિલુપ્ત. ત્રિ० (વિલુપ્ત) ચીરેલું; વિદારેલું.

વિલુપ્તિય. ત્રિ० (વિલુપ્તિ) ચળ; અચળ.

વિલેપય. ન० (વિલેપન) અદનાતિનું વિલેપન.

વિલેષ. પું० (વિલેષ) માટી વગેરેનો લેપ.

વિલેષય. ન० (વિલેપન) અદનાતિ ચોપડતું તે.

વિલેષયવિધિ. પું० (વિલેપનવિધિ) વિલેપન કરવાની કળા.

વિલોચન. ત્રિ० (વિલોચક) ચોરનાર; ચોરી કરનાર.

વિલ્લગ. ત્રિ० () પ્રકાશ કરતું.

વિલ. પ્ર० (ક્વ) જેમ; પેઠે; ઉપમાવાચક અન્યય.

વિલંબી. સ્ત્રી० (વિલંબી) તથા તારવાળી વીણા.

વિવક્ષ. ત્રિ० (વિવક્ષ) શબ્દ; પ્રતિપક્ષી.

(૨) પું० અનુમાનનો એક અંગ. જ્યાં સાધ્ય ન હોય તે; પક્ષનો પ્રતિપક્ષી.

વિવક્ષા. સ્ત્રી० (વિવક્ષા) વક્તાની ઇચ્છા; ખોલવાની ઇચ્છા.

વિવ્યવ. ન० (વિવ્યાવ્ર) ચીનરાના આમકાનું વસ્ત્ર.

વિવચાસ. પું० (વિવર્ચાસ) ઉત્કર્ષ અવગું.

વિવજ્ઞ. પું० (વિવજ્ઞ) વર્ણનું; ત્યાગ કરવો.

વિવજ્ઞપ્ર. } ત્રિ० (વિવર્જક) તજનાર;
વિવજ્ઞગ. } છોડનાર.

વિવજ્ઞય. ન० (વિવર્જન) વર્જનું; તજનું.

વિવજ્ઞત્ય. ત્રિ० (વિવર્જસ્ત) વિપરીત; વિપર્યા-સભાવ પામેલ.

વિવજ્ઞય. પું० (વિવર્જય) વિપરીત જ્ઞાન; પ્રાતિ.

વિવહય ત્રિ० (વિવર્હ) ત્યાગ કરનાર.

વિવહાસ. પું० (વિવર્ચાસ) પ્રાતિ; એકને બદલે બીજું જાળવુ તે.

વિવહિય. ત્રિ० (વિવર્હિત) રહિત; શન્ય.

વિવહિય. ત્રિ० (વિવર્હિત) પડી ગયેલું; પડેલું.

વિવહુ. ત્રિ० (વિવહ) વધેલું; વૃદ્ધિ પામેલું.

વિવહુય. ન० (વિવર્દન) વધારનાર; વૃદ્ધિ કરનાર.

વિવહ્નિપ્ર. ત્રિ० (વિવર્હિત) વધારેલ.

વિવર્ણી સ્ત્રી० (વિવર્ણ) દુકાન; હાટ.

વિવર્ણ. ત્રિ० (વિવર્ણ) ભાગી ગયેલ; વિ-પતિમાં આવી પડેલ; નાશ પામેલ.

વિવર્ણ. ત્રિ० (વિવર્ણ) એડોળ; સારા રંગ વિનાનું; અશુભ વર્ણવાળું.

વિવર્ણ. પું० (વિવર્ણ) ૭૪ મા ગ્રહનું નામ.

વિવર્ણ. સ્ત્રી० (વિવર્ણ) ૬૯; આપતિ. (૨) વિનાશ.

વિવર્ણ. પું० (વિવર્ણ) ૭૫ મા ગ્રહનું નામ.

વિવર્ણ. ન० (વિવર્ણ) વધારનું

વિવિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (વિવિદ્ધિ) ઉત્તરાભાદ્રપદ
નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

વિવક્ષ. ત્રિ૦ (વિવર્ણ) હલકું; અંતપ્રાન્ત.

વિવક્ષ. ત્રિ૦ (વ્યાવક્ષ) નષ્ટ થયેલ.

વિવક્ષકુંદ. ત્રિ૦ (વ્યાવક્ષકુંદસ) પોતાના
છાંદે ન આશતાં ખીજના અભિપ્રાયને
અનુસરનાર.

વિવર. ન૦ (વિવર) ભિદ્ર; આકાશ. (૨)
યુક્ત; ભોંયડું. (૩) આકાશ.

વિવરણ. ન૦ (વિવરણ) વર્ણન; વિવેચન.

વિવરીય. ત્રિ૦ (વિપરીત) ઉલટું; વિપરીત.

વિવસ્ત. ત્રિ૦ (વિવસ્ત) પરાધીન.

વિવાગ. પુ૦ (વિવાક) કર્મ પરિણતિ; કર્મનું
ફળ. (૨) રસ.

વિવાગવિજય. પુ૦ (વિવાકવિજય) કર્મોના
રસનો વિચાર કરવો; ધર્મધ્યાનનો ત્રીજો
ભેદ.

વિવાગસુઘ. ન૦ (વિવાકસુત) ૧૧ મુ અંગ;
વિવાકસૂત્ર.

વિવાદ. } પુ૦ (વિવાદ) વાદવિવાદ.
વિવાય. }

વિવાહ. પુ૦ (વિવાહ) લગ્ન, વિવાહ.

વિવાહચૂલિયા. સ્ત્રી૦ (વિવાહચૂલિકા) એ
નામનું એક કાલિક સૂત્ર.

વિવાહપ્રજ્ઞપ્તિ. સ્ત્રી૦ (વિવાહપ્રજ્ઞપ્તિ) ૫ મુ
અંગસૂત્ર; વિવાહપ્રજ્ઞપ્તિ (ભગવતી સૂત્ર).

વિવાહિય. પું૦ સ્ત્રી૦ (વિવાહિત) વિવાહ
કરેલ; પરણેલ.

વિવિક્ર. } ત્રિ૦ (વિવિક્ર) સ્ત્રી, પશુ,
વિવિત્ત. } પડગ, આદિના સંસર્ગરહિત.

(૨) સુન્દર; સ્વચ્છ. (૩) પૃથક્ થયેલ;
ભિન્ન. (૪) નિર્દોષ.

વિવિસ્તરીય. ત્રિ૦ (વિવિક્રમીવિત્ત) સ્ત્રી
આદિના સંસર્ગરહિત અથવા રાગ દ્વેષ
રહિત જીવન ગાળનાર.

વિવિવિસા. સ્ત્રી૦ (વિવિવિસા) જાણવાની
દૃષ્ટિ.

વિવિવિ. સ્ત્રી૦ (વિવિવિ) જુઓ “વિવિવિ”
શબ્દ.

વિવિવિ. ત્રિ૦ (વિવિવિ) વિચિત્ર. ઘણી
જાતનું; વિવિધ પ્રકારનું.

વિવેક. } પું૦ (વિવેક) આત્મા અનાત્માનુ
વિવેગ. } પૃથક્કરણ; જડ ચેતનનું જુદા

પાતું કરતું તે. (૨) વિવેક; સદાચાર.

(૩) પરિગ્રહનો ત્યાગ. (૪) વિતર્ક-અનવય-

વ્યતિરેકાદિ વડે જાણતું તે. (૫) છોડવા

યાગ્ય વસ્તુને છોડવી તે. (૬) સ્ત્રી આદિના
સસર્ગનો અભાવ.

વિવેગપડિમા સ્ત્રી૦ (વિવેકપ્રતિમા) આત્મ
અને આભ્યંતર પરિગ્રહના ત્યાગની
પ્રતિમા

વિવેગભાસિ. ત્રિ૦ (વિવેકભાવિન્) વિવેકપૂર્વક
બોધનાર.

વિવેજિય. ત્રિ૦ (વિવેચિત) વિવેચનપૂર્વક
અક્ત કરેલ.

વિવેચણ. ન૦ (વિવેચન) વિસ્તારપૂર્વક વર્ણન.

વિવ્વોક. } પુ૦ () હર્ષ; કામ
વિવ્વોચ. } વચાર; કામુક સ્ત્રીની ચેષ્ટા.

વિવ્વોચણ. ન૦ () ઓસીકું;
તટ્ટીયો.

વિસ. ન૦ (વિવ) ઝેર; વિષ.

વિસં. ગ્ર૦ (વિગ્રહ) પૃથગભાવ; જુદાપાણી.

વિસંજોય. પું૦ (વિસયોગ) વિસયોજના;
સયોગને વિષેરી નાખવો તે.

વિસંદુલ. ત્રિ૦ (વિસંદુલ) અવ્યવસ્થિત;
અસ્થિર.

વિસંદ્રણ. ન૦ (વિસ્યન્દ્ર) દહીંની તરમાં
ધઉંનો લોટ નાખી અનાવવામાં આવતો
એક ખાદ્ય પદાર્થ.

વિસંધિ. પું૦ (વિસંધિ) વિસંધિ નામનો
ગ્રહ.

વિસંધિકવ્ય. પું (વિસંધિકવ્ય) ૫૭ મા
મહત્ત્વ નામ.

વિસંભોદ્ય. ત્રિ (વિસંભોગિક) જેની સાથે
આહારાદિ લેવા દેવાનો વ્યવહાર તોડી
નાખ્યો હોય તે.

વિસંવાદગાજોગ. પું (વિસંવાદગયોગ) ખોટી
તકરાર કરવી તે; વિતંત્રાવાદ.

વિસન્ના. પું (વિસર્ગ) ત્યાગ; વિસર્ગ કરવું.

વિસન્જાયા. સ્ત્રી (વિર્જન) વિસર્ગ કરવું,
રંગ આપવી.

વિસન્જિત. } ત્રિ (વિર્જિત) વિસર્ગ
વિસન્જિય. } કરેલ. ૧૬૫૫ કરેલ.

વિસદ્. ત્રિ () વિકસેલ. (૨)
ત્રિ વિસ્તાર પામેલ.

વિસદ્દમાય. ત્રિ () વિકાસ
પામવું.

વિસદ્. ત્રિ (વિષદ) વિશેષ રીતથી
બનેલું.

વિસદ્ગણ. ત્રિ (વિષદ) વિષય નિમગ્ન;
મશગુલ; પાપમાં નતપર થએલ.

વિસદ્. ત્રિ (વિશદ) નિર્મળ; સ્પષ્ટ.

વિસદ્. ત્રિ (વિષદ) કામ ભોગમાં ખુટી
ગયેલ. (૨) ખેદ પામેલ; થાકેલ. (૩) પું
અસંયમ.

વિસદ્ગણસિ. ત્રિ (વિષદગણિ) વિષય-
અસંયમ, એપિન-છત્તનાર; અસંયમને
છત્તનાર.

વિસપદ્યોગ. પું (વિષયયોગ) વિષ-ઝેરનો
પ્રયોગ; ઝેર આપવું તે.

વિસમવલ્લય. ન (વિષમવલ્લય) ઝેરનું બાકાત
કરવું તે; ઝેર ખાઈ મરણ પામે તે;
બાળ મરણનો એક પ્રકાર.

વિસમ. ત્રિ (વિષ) વસતુ; ઉચુંનીચું;
ખડખડ. (૨) મહન; કઠિન. (૩) આરે
પદનાં અક્ષર સરખાં ન હોય કિન્તુ
ઓઝાં વતાં હોય તે છદ્. (૪) પું

અસંયમ. (૫) ત્રિ અસંયત. (૬) પું
કર્મબંધ; સંસાર. (૭) એકીસખ્યા. (૮)
આકાશ. (૯) સમ-એક સરખું નહીં;
વિષમ-ઓછું અધિકું.

વિસમચારિ. ત્રિ (વિષમચારિ) જે નક્ષત્રો
મહિનાના નામવાળા નથી તે નક્ષત્ર,
જેમકે ધનિષ્ઠા, ભરણી, વગેરે.

વિસમપાય. પું (વિષમપાદ) ધોડાની પેઠે
એક પગ વાંકો રાખી કાઠિસગ કરે તે;
કાઠિસગનો એક દોષ.

વિસમંહ. પું (વિષમેષ) ઝેર જેવો વરસાદ.

વિસય. ત્રિ (વિશદ) ચોખ્ખું; નિર્મળ; સ્પષ્ટ.

વિસય. પું (વિષય) ધ્વનિયોના વિષય-
શબ્દ, રૂપ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ. (૨)
વિષય-હદ; સીમા. (૩) હકીકત; વ્યાખ્યત.
(૪) શક્તિ. (૫) કામવિકાર; કામવાસના.
(૬) ઘટાદિ જોય પદાર્થ. (૭) દેશ. (૮)
વિષય, ગોચર.

વિસરા. સ્ત્રી (વિસરા) એક પ્રકારની
માછલાને પકડવાની જાળ.

વિસરિસ. ત્રિ (વિસરિસ) સાદૃશ્ય રહિત;
વિલક્ષણ.

વિસરીર. ત્રિ (વિસરીર) એક પ્રકૃત શરીર
અને ખીજું જન્માન્તરમાં એક શરીર
પામીને મોક્ષે જનાર; એકાવતારી.

વિસલ્લકરણી. સ્ત્રી (વિસલ્લકરણી) શલ્ય
કાઢવાની વિદ્યા.

વિસલ્લીકરણ. ન (વિસલ્લકરણ) આત્માને
શલ્ય રહિત બનાવવો તે.

વિસવાયિજ્ઞ. ન (વિષ્વાયિજ્ઞ) ઝેરનો બ્વા-
પાર કરવો તે; પંદર કર્માદાનમાંનો એક.

વિસહર. પું (વિષ્કર) સર્પ.

વિસાયા. ન (વિષાય) શિગડું. (૨) હાથી-
દાંત.

વિસાણિ. પું (વિષાણિ) ગેડો.

વિસાદ. પું (વિષાદ) ખેદ; ઉદ્વેગ.

વિસાલ. પું (વિસાલ) એ નામનું દશમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વિસાલ. પું (વિસાલ) ખેદ; પરિશ્રમ.

વિસારણ. ન૦ (વિસારણ) વિખેરવું; વિખેરી નાખવું.

વિસારણ. ત્રિ૦ (વિસારણ) કથળા, ડું-શીયાર.

વિસાલ. ત્રિ૦ (વિસાલ) પહોળું; વિસ્તીર્ણ; મોટું. (૨) ઉત્તર તરફના કન્ઠિત જ્ઞાનના બ્યતરહેવનાનો ખીન્ને ઇન્દ્ર. (૩) વિશાળ નામનો ૭૫ મો ગ્રહ. (૪) એ નામે આડમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વિસાલન. પું ન૦ (વિસાલન) એ માળાવાળું ધર.

વિસાલા. સ્ત્રી૦ (વિસાલા) દક્ષિણ દિશાના અંજનક પર્યનની વિશાલા નામની વાવ. (૨) ત્રેવીશમા તીર્થંકરની પ્રતજ્ઞા પાત્રખીનું નામ. (૩) જન્મ સુદર્શનાનું એક નામ. (૪) એ નામની એક નગરી.

વિસાલિસ ત્રિ૦ (વિવચ્ચ) વિવિધ; વિચિત્ર; ભિન્ન ભિન્ન

વિસાહગણિ. પું (વિગાહગણિ) વિશાખ નામના આચાર્ય.

વિસાહા. સ્ત્રી૦ (વિસાહા) વિશાખા નામનું નક્ષત્ર. (૨) વિશાખા નામની નગરી.

વિસિદ્ધ. ત્રિ૦ (વિસિદ્ધ) વિશેષતાયુક્ત; શુભી; ઉત્તમ; શ્રેષ્ઠ. (૨) ઉત્તરના દ્વીપ કુમારોનો ઇન્દ્ર.

વિસિદ્ધ. પું (વિસિદ્ધ) બાણ; શર.

વિસીલ. ત્રિ૦ (વિસીલ) નયના આચરણવાળો; શીલરહિત.

વિહુ. ઘ૦ (વિજ્ઞક) ચોતરફ.

વિહુજ્ઞ. ત્રિ૦ (વિશોધ્ય) શોધવા યોગ્ય; શોધન કરવા લાયક.

વિહુજ્ઞમાણ. પું (વિહુજ્ઞમાણ) ઉપશમ શ્રેણિ ક્ષપક શ્રેણિએ સ્ક્રુતો છત્ર.

વિહુજ્ઞમાણ. પું (વિહુજ્ઞમાણ) ઉપશમ શ્રેણિ ક્ષપકશ્રેણિએ સ્ક્રુતો સાધુનો સંયમ.

વિહુસિયા. સ્ત્રી૦ (વિહોતસિયા) સંયમરૂપ ધાન્યને સુકાવનાર મનોવિકાર; અપધ્યાન.

વિહુદ્ધ. ત્રિ૦ (વિહુદ્ધ) નિષ્કલંક. નિર્મળ. (૨) અસાન રહિત. (૩) પાંચમા દેવલોકનો એક પાથડો.

વિહુદ્ધમાણ. પું (વિહુજ્ઞમાણ) ક્ષપક શ્રેણિવાળા મુનિ.

વિહુદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (વિહુદ્ધિ) કર્મની નિર્જરા; અમુક અગ્રે કર્મનું અપાવતુ. (૨) શુદ્ધિ; નિર્મળતા.

વિહુદ્ધા. સ્ત્રી૦ (વિહુવિકા) અછરણ-ઝાડાનો રોગ. (કાલેરો).

વિહુણિય. ત્રિ૦ (વિહુણ્ય) આમડી ઉતારેલ. (૨) સૂછ ગયેલ.

વિહુહિમ્ન. પું () એ નામનું આરમા દેવલોકનું એક વિમાન.

વિસેદિ. સ્ત્રી૦ (વિસેદિ) વિષમશ્રેણિ; વિદિશાની શ્રેણિ. (૨) ત્રિ૦ વિષમશ્રેણિમાં રહી શબ્દ પ્રદાણ કરનાર.

વિસેસ. પું (વિશેષ) તદ્વાપન બતાવનાર અસાધારણ શુભ; ખાસ લક્ષણ. (૨) પ્રતાપના સૂત્રના પાંચમા પદનું નામ. (૩) ન્યાયશાસ્ત્ર સંમત વિશેષ નામનો એક પદાર્થ. (૪) પ્રકાર. (૫) ધણું; બહુ. (૬) વિષય તથા વિષયના શુદ્ધો. (૭) બેદ; તદ્વાપત.

વિસેસવિદ્ધ. ન૦ (વિશેષવદ્ધ) વિશેષરૂપે પૂર્વ દિશ વત્તુ ઉપરથી અનુમાન કરવું તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર.

વિસેસિય. ત્રિ૦ (વિશેષિત) નિર્ધારણ કરેલું. વિશેષરૂપે યોજ્ઞસ કરેલું.

વિસોગ ત્રિ૦ (વિશોક) દિલગીરી રહિત.

વિસોત્તિયા. ક્ષી૦ (વિસોત્તિકા) શંકા; સશય.
(૨) અપધ્યાન.

વિસોહણ. ન૦ (વિસોધન) શોધવું; તપાસ કરવી.

વિસોહિ. ક્ષી૦ (વિસોધિ) આત્મ શુદ્ધિ; નિર્મળતા. (૨) વિશુદ્ધિહેતુ આવશ્યક પ્રતિક્રમણ. (૩) આહારાદિના દોષનો અભાવ.

વિસોહિય. પું૦ (વિસોધિત) શુદ્ધ થયેલ માર્ગ; મોક્ષમાર્ગ. (૨) ત્રિ૦ શુદ્ધ કરેલ.

વિસોહિયા. ક્ષી૦ (વિસોધિકા) વિશુદ્ધિ કરનારી.

વિસ્સ. પું૦ (વિશ્વ) ઉત્તરાપાદ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા.

વિસ્સ. પું૦ (વિશ્વ) આમગંધ; અરામગંધ.

વિસ્સંમ. પું૦ (વિશ્વમ) વિશ્વાસ.

વિસ્સંમચાદ. ત્રિ૦ (વિશ્વમચાતિન્) વિશ્વાસ-ધાન કરનાર.

વિસ્સંમયા. ક્ષી૦ (વિશ્વમ) વિશ્વાસ; ભરોસો.

વિસ્સંમર. પું૦ (વિશ્વમર) જન્તુ વિશેષ.

વિસ્સંમરા. ક્ષી૦ (વિશ્વમરા) ઊપકલી; એક જાતનું પ્રાણી.

વિસ્સંમિય. ત્રિ૦ (વિશ્વમિત) વિશ્વાસમાં રહેલું; વિશ્વાસુ.

વિસ્સંનંદિ. પું૦ (વિશ્વનંદિન્) પ્રથમ બળદેવના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

વિસ્સંમૂહ. પું૦ (વિશ્વમૂતિ) એ નામનો એક માણસ કે જેનો દ્રેષને લીધે નાશ થયો હતો. (૨) પ્રથમ વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

વિસ્સર. પું૦ (વિશ્વર) આર્તસ્વર; દીનસ્વર.
(૨) ત્રિ૦ આર્તસ્વર રેનાર.

વિસ્સરુવ. ત્રિ૦ (વિશ્વરુ) નાના પ્રકારનું.

વિસ્સવાદિગણ. પું૦ (વિશ્વવાદિગણ) વિશ્વવાદી નામનો મહાવીર પ્રભુનો એક ગણ.

વિસ્સસા. ઇ૦ (વિશ્વસા) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ.

વિસ્સસેણ. પું૦ (વિશ્વસેન) વિશ્વસેન નામે અહોરાત્રનું તેરમું અથવા અઢારમું મુહૂર્ત.
(૨) સોળમા તીર્થકરના પિતા. (૩) ઓગણીસમા તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ. (૪) પાંચમા અક્ષવર્તીના પિતા.

વિસ્સામ. પું૦ (વિશ્વમ) થાક ઉતારવો; વિસામો ખાવો.

વિસ્સામણ. ન૦ (વિશ્વમણ) પગથેપી કરવી.

વિસ્સાયણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (વિશ્વાયનીય) સ્વાદ કરવાને-આખવાને યોગ્ય.

વિસ્સાસ. પું૦ (વિશ્વાસ) વિશ્વાસ; ભરોસો.

વિસ્સાસિય. ત્રિ૦ (વિશ્વાસિક) વિશ્વાસને યોગ્ય.

વિસ્સુય. ત્રિ૦ (વિશ્વુત) વિખ્યાન; પ્રસિદ્ધ.

વિસ્સેણિ. ક્ષી૦ (વિશ્વેણિ) વિપરીત શ્રેણી; શ્રેણીના ભાવથી રહિત.

વિહ. ન૦ (વિમ) આકાર.

વિહ. ન૦ () અટવીનો લાંબો માર્ગ; રણ મેદાન; જેને ઉલ્લંઘતા એકથી વધારે દિવસ લાગે તેવો માર્ગ.

વિહંગ. પું૦ () વિભાગ; ખડ.

વિહંગમ. પું૦ (વિહંગમ) પક્ષી.

વિહગ. પું૦ (વિહગ) પક્ષી.

વિહગમ્હ. ક્ષી૦ (વિહગમ્હિ) વિહાયાગતિ નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્વયથી જીવ ચાલવાના શુભ-હાથીના સરખી અને અશુભ-ગયેડાના સરખી ગતિ પામે છે.

વિહગમ્હપ્પજ્ઞા. ક્ષી૦ (વિહગમ્હિપ્રવ્રજ્યા) દરિદ્રતાથી લીધેલી દીક્ષા; સગા વડાલાલું પોષણ ન થવાથી દીક્ષા લીધી હોય તે.

વિહહિય ત્રિ૦ (વિહટિત) જુદું પડેલું; ઉઢરેલું. (૨) નીચે પાડેલું.

વિહત્ત. ત્રિ૦ (વિશ્વત) વિભાગ કરેલ.

વિહરિય. સ્ત્રી૦ (વિતસ્તિ) આર આંગળનું
માપ; વેત.

વિહમ્મ. ત્રિ૦ (વિષમન્) વિરૂદ્ધ ધર્મવાળો.

વિહમ્મયા. સ્ત્રી૦ (વિહનના) કદર્થના.

વિહય. ત્રિ૦ (વિહત) નુશ પામેલું, લણાયલું.

વિહરણ. ન૦ (વિહરણ) વિહાર કરવો;
વિચરવું.

વિહરિય. ત્રિ૦ (વિહન) સેવન કરેલ; આ-
ચરેલ.

વિહજ. ત્રિ૦ (વિફજ) નિષ્ફળ; ફળ રહિત.

વિહજુ પુ૦ (વિહજ) અણુતરોવવાઇ સૂત્રના
પ્રથમ વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) શ્રેણિક રાખની વેલણા રાણીનો પુત્ર.

વિહય પુ૦ (વિમ્બ) ધન; સમ્પત્તિ.

વિહવા. સ્ત્રી૦ (વિરવા) રાંડેલ સ્ત્રી; પતિ
વિનાની સ્ત્રી; વિધવા.

વિહસિય. ન૦ (વિહસિત) થોડું હસેલું,
મન્દસ્મિત કરેલ.

વિહસ્સહ. પુ૦ (વહ્સગતિ) પુખ્ત નક્ષત્રનો
અધિષ્ઠાતા દેવતા.

વિહા. સ્ત્રી૦ (વિહા) ભેદ, પ્રકાશ.

વિહા. મ૦ (જ્યા) ટૂથા; ફેગટ.

વિહાઝ. પુ૦ (વિષાત) વિનાશ.

વિહાઝગ. ત્રિ૦ (વિષાઝક) ચૂર્ણ કરનાર;
ચગદી નાખનાર

વિહાઝિય. ત્રિ૦ (વિષાઝિત) ઉધારેલું;
પુલું કરેલું.

વિહાણ. ન૦ (વિધાન) પ્રકાશ; ભેદ. (૨)
અવસ્થા વિશેષ; આંધળાપણુ, ખંડરાપણું
વગેરે. (૩) કરવું તે.

વિહાયગહ. સ્ત્રી૦ (વિહાયગતિ) નામ કર્મની
એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ચાલ-
વાની ગતિ પામે છે.

વિહાયસ. પુ૦ (વિહાયસ) અણુતરોવવાઇ
સૂત્રના પ્રથમ વર્ગના નવમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાખની વેલણારાણીનો
પુત્ર.

વિહાયાર. પુ૦ (વિધાત) કર્તા.

વિહાર. પુ૦ (વિહાર) ક્રીડા; ગમ્મત. (૨)

પુલ્કના ભિક્ષુકોનો મઠ. (૩) વિચરવું; એક

સ્થળેથી બીજે સ્થળે જવું. (૪) સ્વા-

ધ્યાય. (૫) શહેર બહારની વસ્તિ. (૬)

મળલાગ કરવાની જગ્યા-સ્થાન. (૭)

વિશેષ અનુદાન; ભગવત કથિત માર્ગમા

પરાક્રમ બતાવવું તે. (૮) આચાર મર્યાદા.

વિહારકપ્પ. પુ૦ (વિહારકપ્પ) ૨૯ ઉત્કાલિક
સૂત્રમાંનું ૨૬ મુ.

વિહારચાર. પુ૦ (વિહારચાર) પગે પાળા
ચાલવું તે.

વિહારભૂમિ. સ્ત્રી૦ (વિહારભૂમિ) સ્વાધ્યાય
કરવાની ભૂમિ, સંજ્ઞાપ કરવાની જગ્યા.

(૨) ક્રીડા કરવાની ભૂમિ; અગીઆ વગેરે.

વિહારિ. ત્રિ૦ (વિહારિત) વિહાર કરનાર.

વિહાવણ. ન૦ (વિમાવન) ચિતવન;
વિચારવું તે.

વિહાસ. ન૦ (વિહાયસ) આકાશ.

વિહિ. પુ૦ (વિધિ) વિધિ; રીતિ; પદ્ધતિ.

(૨) પ્રકાર, ભેદ. (૩) શાસ્ત્રોક્ત મર્યાદા;

આજ્ઞા. (૪) ઉપાય. (૫) નિરૂપણ; કથન.

વિહિંસગ. ત્રિ૦ (વિહિંસક) હિંસા કરનાર,
ધાતકી; ભુતી.

વિહિંસા. સ્ત્રી૦ (વિહિંસા) જીવ હિંસા,
પ્રાણીનધ

વિહિયણ. ત્રિ૦ (વિવિહ) વિધિને જાણનાર.

વિહિય. ત્રિ૦ (વિહિત) વિધાન કરેલું. (૨)
રચેલું; બનાવેલું.

વિહીયા. ત્રિ૦ (વિહીન) રહિત.

વિહીયાક્ષર. ન૦ (વિહીનાક્ષર) સૂત્રના
અક્ષર ઓચ્છ બોલવા તે; જ્ઞાનનો એક
અનિચાર.

વિહુય. ન૦ (વિહુવન) પંખો; વીંજણો.

વિહુય. ત્રિ૦ (વિહૂત) ઉડેલું. (૨) દૂર કરેલ.

વિહુયયા. ન૦ (વિહુવન) વીંજણો.

વિહુર. પું (વિહુર) પ્રિય જનનો વિયોગી.

વિહુરિય. ત્રિં (વિહુરિત) વિખાઇ ગયેલું.

વિહુર્યા. ત્રિં (વિહીન) રહિત; વિનાનું.

વિહુરય. નં (વિહુરક) વીંજણો; પંખો.

વિહુર્ય. ત્રિં (વિહૂત) સમ્યક્ પ્રકારે પાળેલ; આચરેલ.

વિહુર્ય. ત્રિં (વિહ્ય) કરવા-આચરવા યોગ્ય.

વિહુર્ય. નં (વિમીતક) એક જાનનું ફળ, ખહેડા.

વીહ. પું સ્ત્રીં (વીચિ) તરંગ, મોઝન. (૨) કપાયવાળું. (૩) આકાશ.

વીહકંત. ત્રિં (વ્યતિકાન્ત) પસાર થયેલું, અતીત થયેલું.

વીહ્ય. ત્રિં (વીજિત) ચમરથી વીંજેલું.

વીચિ. પું સ્ત્રીં (વીચિ) તરંગ; લહેર. (૨) તરંગાકારે રેખા.

વીચિદ્વચ. નં (વીચિદ્વચ) એક આદિ પ્રદેશે ન્યૂન આહાર.

વીજિય. ત્રિં (વીજિત) વીંજેલ; ચમરી કરેલ.

વીણા. સ્ત્રીં (વીણા) વીણા; વીણા નામનું વાજીંત્ર.

વીત. ત્રિં (વીત) તજેલ, છાંડેલ.

વીતધૂમ. ત્રિં (વીતધૂમ) ધૂમદોપ રહિત.

વીતરાગ. પું (વીતરાગ) રાગરૂપ રહિત; જિન ભગવાન.

વીતસોગ. પું (વીતશોક) ૭૩ માં પ્રહનું નામ.

વીતસોયા. સ્ત્રીં (વીતશોક) સહિલાવની વિજયની મુખ્ય રાજધાની.

વીર્તિગાલ. ત્રિં (વીર્તાકાર) અગાર દોષથી રહિત.

વીર્તિમય. નં (વીર્તિમય) સિધુ સૌવીર દેશનું મુખ્ય નગર.

વીર્મસ. પું (વિમર્શ) પરીક્ષા. (૨)

વીર્મસા. સ્ત્રીં (વીર્મસા) (૩) વિચારણા; ધડા.

વીર. ત્રિં (વીર) રહિત; વિનાનું.

વીર્ય. પું (વીર્ય) વૃક્ષ વિશેષ.

વીર્યા. નં (વીર્ય) પંખો.

વીર્યાવસ્ત. નં (વીર્યવસ્ત) પવન નાખવાનું સાધન; વીંજણો.

વીર્યા. સ્ત્રીં (વીર્ય) નાનો વીંજણો; પંખો.

વીર્યમય. નં (વીર્યમય) સિન્ધુ દેશમાંનું એક પ્રસિદ્ધ નગર.

વીર્યા. પું (વીર્યા) રાગ દોષ રહિત; દેવળી ભગવાન; તીર્થકર.

વીર્યાગજ્ઞમય. પું (વીર્યાગજ્ઞમય) ઉપ-શાન્તમોહનીય ગુણસ્થાન તથા ક્ષીણ-મોહનીય ગુણસ્થાનવર્તી જીવ; અગીયા-રમે અને બારમે ગુણકાણે વર્તનાર.

વીર્યાગસ્તુમ. નં (વીર્યાગસ્તુ) ૨૯ ઉત્કા-સિક સુત્રમાંનું ૨૪ મુ.

વીર્યા. પું (વીર્યા) રાગરૂપ રહિત; જિન ભગવાન.

વીર્યાયસંજય. પું (વીર્યાયસંજય) ઉપશાન્ત કપાયવાળા તથા ક્ષીણ કપાયવાળા સાધુ.

વીર્યસોગ. પું (વીર્યસોક) અશ્વપ્રદાપના દેવતાનું નામ.

વીર્યસોગ. સ્ત્રીં (વીર્યસોક) એ નામની પશ્ચિમ મહાવિદેહમાની સહિલાવની વિજયની રાજધાની.

વીર્યસોયા. સ્ત્રીં (વીર્યસોક) સહિલાવની વિજયમાની એ નામની નગરી.

વીર. પું (વીર) કોઇ પણ વસ્તુમાં અતિ-શય ઉત્સાહ રાખવો તે; નવ રસમાંનો એક રસ. (૨) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) ચોવીશમા તીર્થકર; શ્રી મહાવીર સ્વામી. (૪) સુભટ; યોદ્ધો; શરવીર.

વીરકંત. નં (વીરકાન્ત) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરકવચ. નં (વીરકવચ) નિરયાવલિકા
સુત્રના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

વીરકવચમિત્ર. પું (વીરકવચમિત્ર) વીરપુર
નગરનો રાજા.

વીરકવચ. સ્ત્રી (વીરકવચ) અતગડસુત્રના
આઠમા વર્ગના સાર્થકા અધ્યયનનું નામ.
(૨) શ્રેણિક રાજાની એક રાણી.

વીરકૂડ. નં (વીરકૂડ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરગત. નં (વીરગત) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરજાય. ત્રિં (વીરજાય) ઠે માર્ગે વીર
પુરૂષો ગયા હોય તે માર્ગે.

વીરજિજ્ઞા. પું (વીરજિજ્ઞા) ચોવીસમા તીર્થકર
શ્રી મહાવીર સ્વામી.

વીરજ્ઞપ્ત. નં (વીરજ્ઞપ્ત) એ નામનું
ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરણ. પું (વીરણ) ધાસની એક જાત.

વીરણધંમ. પું (વીરણધંમ) ધાસની એક
જાત.

વીરસ્તુદ્ધ. સ્ત્રી (વીરસ્તુતિ) સુયગડાગ સુત્રના
છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.

વીરપુર. નં (વીરપુર) એ નામનું એક
નગર.

વીરવ્યમ. નં (વીરવ્યમ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરમદ્. પું (વીરમદ્) વીરભદ્ર નામના
પાર્શ્વનાથ પ્રભુના એક ગણધર.

વીરવ્રતણ. નં (વીરવ્રત) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરવલય. પું (વીરવલય) વીરના સમક
હાથનું એક આભરણ.

વીરસિંગ. નં (વીરસિંગ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરસિદ્ધ. નં (વીરસિદ્ધ) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન

વીરસુગિધા. સ્ત્રી (વીરસુગિધા) બહુ ભસ-
નારી કુતરી.

વીરસેણ. પું (વીરસેન) અંતગડસુત્રના ચોથા
વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
વસુદેવ રાજાની ધારણી રાણીનો પુત્ર.
(૩) કૃષ્ણ વાસુદેવના ૨૧ હજાર વીર
વસુધારી સુભટના પ્રમુખ-અગ્રેસર.

વીરસેણા. સ્ત્રી (વીરસેના) એક રાણીનું નામ.

વીરસેણિય. નં (વીરસેનિક) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરાવત્ત. વં (વીરાવર્ત) વીરાવર્ત નામનું
ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીરાસણ. નં (વીરાસન) વીર પુરૂષને જાળે
તેવું એક આસન.

વીરાસણિચ્ચ. ત્રિં (વીરાસનિક) વીરાસને
બેસનાર.

વીરિચ્ચ. નં (વીર્ય) જીવનું સામર્થ્ય;
આત્મશક્તિ. (૨) એ નામના પાર્શ્વ-
નાથના એક ગણધર. (૩) સુયગડાગ
સુત્રના આઠમા અધ્યયનનું નામ. (૪)
ચૈદ પૂર્વમાંના ત્રીજા પૂર્વનું નામ. (૫)
વીર્યાન્તરાય નામની અંતરાય કર્મની
એક પ્રકૃતિ. (૬) ઉત્સાહ.

વીરિયંતરાય. પું (વીર્યાન્તરાય) અંતરાય
કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી
જીવની શક્તિની ફેરવણી થઈ શકે નહિ.

વીરિયાત્. પું (વીર્યાત્મન્) વીર્ય-સામર્થ્ય૩૫
આત્મા-વીર્યાત્મા; આત્માના આઠ પ્રકાર-
માનો એક.

વીરિયાચાર. પું (વીર્યાચાર) વીર્યાચાર;
જ્ઞાનાદિ મોક્ષ સાધન સંપાદન કરવામાં
વીર્ય ફેરવવું તે.

વીરણી. સ્ત્રી (વીરણી) ખસખસનું છાંડ;
પર્વગ વનરપાનની એક જાત.

વીરસત્રાવર્કિસન. નં (વીરસત્રાવર્કસ) એ
નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

વીસ. ત્રિ० (વિસ) ખરડાયેલ.
 વીસ. સ્ત્રી० } (વિશતિ) વીસ; સખ્યા
 વીસદ. } નરોપ.
 વીસંમ. પું० (વિસમ) વિશ્વાસ.
 વીસંમધાયમ. ત્રિ० (વિસમધાતક) વિશ્વાસ-
 ધાતી.
 વીસતિમ. પુ० (વિશતિમ) નવ ઉપવાસ
 સાથે કરવા તે. (૨) ત્રિ० વીસમુ.
 વીસત્ય. પું० (વિસત) પરિશ્રમ દૂર કરેલ;
 સ્વસ્થ થએલ. (૨) વિશ્વાસ પામેલ;
 વિશ્વાસપાત્ર અનેલ.
 વીસરણ. ન० (વિસરણ) ભૂલી જવું.
 વીસરણાલુ. ત્રિ० (વિસરણલુ) ભૂલકાણું.
 વીસસા. ઇ० (વિસસા) સ્વભાવ; કુદરત.
 વિસસાપરિણય. ત્રિ० (વિસસાપરિણત) છૂપના
 વ્યાપાર વિના કુદરતી રીતે અનેક-જેમ
 સંખ્યા, ઈંદ્રધનુષ્ય વગેરે.
 વીસસાર્બધ. પુ० (વિસસાર્બધ) સ્વાભાવિક
 બંધ.
 વીસસાય. ત્રિ० (વિસસાય) પોતાના સ્વ-
 ભાવથીજ પરિણામ પામેલ જેમ વાદળ,
 સંખ્યા વગેરે.
 વીસસેણ. પું० (વિસસેણ) અકવર્તી; સાર્વભૌમ.
 (૨) ૧૭ મા મુહૂર્તનું નામ.
 વીસા. સ્ત્રી० (વિશા) દુર્ગંધ; બદબો.
 વીસાસ. પું० (વિશાસ) વિશ્વાસ; ભરોસો.
 વીસુ. ઇ० (વિસુ) આરે તરફ; સર્વ
 બાજુએ.
 વીસુનાણિ. પું० (વિસુનાણિ) વિશ્વકૂ જ્ઞાન-
 વાળા સાધુ તથા શ્રાવકો.
 વીહિ. પું० (વીહિ) ડાંગર; ચોખા.
 વીહિ. સ્ત્રી० (વીધિ) શેરી; ગલી. (૨)
 માર્ગ; રસ્તા. (૩) શ્રેણિ; પકિત.
 વુદ્ય. ત્રિ० (વુક) કહેલું.
 વુક્ત. ત્રિ० (વ્યુક્ત) મૂળ રસથી અલિપ્ત
 થયેલ; રસ પશટાયેલ. (૨) બદલેલ.

વુક્તિ. સ્ત્રી० (વ્યુક્તિ) પ્રણાપના સૂત્રના
 છંદા પદનું નામ.
 વુક્કમ. પું० (વ્યુક્કમ) ઉંચા થવું; વધવું.
 વુગ્ગહ. પું० (વિમ્ગહ) કબ્જો; તકરાર. (૨)
 મિથ્યાભિનિવેશ; દુરાગ્રહ.
 વુગ્ગાહિમ. ત્રિ० (વ્યુદ્ગાહિત) વિપરીત-ખોટી
 પકડ કરેલ; દુરાગ્રહી.
 વુગ્ગાહણા. સ્ત્રી० (વ્યુદ્ગાહણ) અવળું સમ-
 ભવવું.
 વુઙ્ગ. ત્રિ० (વાઙ્ય) કહેવા યોગ્ય.
 વુચ્છિઙ્ગ. ત્રિ० (વ્યુચ્છિઙ્ગ) તુટી ગયેલું.
 વુચ્છેય. પું० (વ્યુચ્છેદ) વિચ્છેદ; વિનાશ.
 વુચ્છેયણ. ન० (વ્યુચ્છેદન) પરિહાર-ત્યાગ
 કરવો તે.
 વુદ્. ત્રિ० (જૃઢ) વરસેલ.
 વુદ્ધિ. સ્ત્રી० (જૃષ્ટિ) વૃદ્ધિ; વરસવું તે. (૨)
 વરસાદ.
 વુદ્ધિકાણ્ય. પુ० (જૃષ્ટિકાણ્યિક) વૃદ્ધિ કરનાર
 દેવતાની એક ભત.
 વુદ્ધિકાય. પું० (જૃષ્ટિકાય) વરસાદ; મેઘ.
 વુદ્ધ. પુ० (જૃઢ) વૃદ્ધાવસ્થામાં તાપસની પ્ર-
 ત્યયા લેનાર; વાનપ્રસ્થ. (૨) ત્રિ० જૃઢ,
 ધરડો. (૩) વધેલો; વૃદ્ધિ પામેલ.
 વુદ્ધમાવ. પું० (જૃઢમાવ) વૃદ્ધાવસ્થા; યુદ્ધપો.
 વુદ્ધસાવય. પું० (જૃઢસાવક) ભરતના સમયમાં
 શ્રાવકો જળથી બ્રાહ્મણ થયા માટે
 બ્રાહ્મણનું નામ.
 વુદ્ધા. સ્ત્રી० (જૃઢા) વૃદ્ધ સ્ત્રી; ડોશી.
 વુદ્ધાવાસ. પુ० (જૃઢાવાસ) યુદ્ધપો; વૃદ્ધાવસ્થા.
 વુદ્ધિ. સ્ત્રી० (જૃદિ) વધવું; વૃદ્ધિ પામવી;
 મ્હોટા થવું.
 વુદ્ધિયા. સ્ત્રી० (જૃદિકા) યુદ્ધી, વૃદ્ધા.
 વુત્ત. ત્રિ० (વુક) કહેલું; કથન કરેલું.
 વુતાશ્વમાસખ. ત્રિ० (વુતાશ્વમાસ) ખોટા
 પ્રમાણે યોજનાર; નકલ માત્ર કરનાર.

કુસરાહ્ય. ત્રિં (વસ્તુત્તિક) પંચમહાવતરૂપ
રતને કરી અધિક; સદાચારી; ઉત્તમ; શ્રેષ્ઠ.
કુસિન્ન. ત્રિં (વ્યુક્તિ) નિવિધ પ્રકારે દશ
પ્રકારની સમાચારીમાં વસેલો.

કુસિમંત. ત્રિં (ક્ષયમત) જેની છત્રિયા
પોતાને વશ છે તે; છત્રિય નિગ્રહી.

કૂઢ. ત્રિં (વ્યૂઢ) વહન કરેલ. (૨) તણાઈ
ગયેલ.

કૂહ. પું (વ્યૂહ) વ્યૂહ રચના કરવાની
કળા; સૈન્ય ગોઠવવાની કળા. (૨) સમૂહ;
ટોળો. (૩) નિશ્ચય (૪) ઉત્થાપન;
ખંડન.

કેઞ. પું (વેદ) દિદુ ધર્મનું મુખ્ય શાસ્ત્ર.
આર વેદ. (૨) આગમ; શાસ્ત્ર.

કેઞ્ઙ. પું (વૈતાલય) કચ્છરિજ્યના વૈનાલ્ય
ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ. (૨)
વૈનાલ્ય નામનો પર્વત.

કેઞ્ઞણીય નં (વેદનીય) ત્રીજું વેદનીય
કર્મ, જેના ઉદયથી જીવને સાતાઅસાતા-
સુખ દુઃખ મળે છે તે કર્મ.

કેઞ્ઞરણી. સીં (વૈતરણી) નરકની એક
નદી. (૨) પું તે વૈતરણી નદીમાં
નારકીને તરાવનાર પરમાધામી.

કેઞ્ઞાલચક્રકરણ. નં (વૈયાકૃત્યકરણ) વૃદ્ધ,
ગ્ઞાન અને યુર આદિકને આહાર, ઉપધિ
વગેરે આપી, અગવડ દૂર કરી, સહાય
આપવી તે.

કેઞ. ત્રિં (વેદિન્) વેદનાર.

કેઞ્ઞ. ત્રિં (વેદિક) વેદ સંબંધી.

કેઞ્ઞ. ત્રિં (વ્યેક્તિ) નિશેષ કંપેલ.

કેઞ્ઞ. યં () જલદી; શીઘ્ર.

કેઞ્ઞ. ત્રિં (વેદિત) જાણેલું; સમજેલું.
(૨) અનુલવેલ; ભોગવેલ.

કેઞ્ઞા. સીં (વેદિકા) ઓટલો; ચોતરો.

(૨) પડિલેલું કરતાં હાથ ઢીંચણ વગેરે

જે ઠેકાણે રાખવા જોઈએ, તે ઠેકાણે
ન રાખતાં, આધા પાછા રાખી પડિલેલું
કરવું તે; પડિલેલુંના છ દોષમાંનો છઠ્ઠો
દોષ. (૩) વંડી; કોટડી; ફરતી ભીત.
(૪) વેદિકા નામે વંદનાનો એક દોષ.

કેઞ્ઞાલચક્ર. નં (વેદિકાલચ) વેદિકાની પેઠે
એ દિવ્યજી ઉપર હાથ રાખી વંદના
દરવાથી લાગતો વંદનાનો એક દોષ.

કેઞ્ઞિ. ત્રિં (વૈદ્ધિન્) એકાગ્ર; નિકૃત રૂપ
કરનાર. (૨) વૈદ્ય શક્તિથી અનેક રૂપ
બનાવનાર.

કેઞ્ઞિય પું નં (વૈદ્ય) વૈદ્ય શરીર.
(૨) વૈદ્ય શરીર બનાવવાની શક્તિ.
(૩) વૈદ્યસમુદ્ધાત; સાત સમુદ્ધાતમાંની
એક. (૪) વૈદ્ય પુદ્ગળપરાવર્તન;
લોકના સર્વ પુદ્ગલો વૈદ્ય શરીર રૂપે
પરિભ્રમવાતાં જોડેલો વખત લાગે તેટલો
કાળ (૫) ત્રિં વૈદ્ય શક્તિથી વૈદ્ય
રૂપ બનાવનાર.

કેઞ્ઞિયમીસ. પું નં (વૈદ્યમિત્ર) વૈદ્ય
મિત્રકાયગોળ.

કેઞ્ઞિયસમુદ્ધાત. પું (વૈદ્યસમુદ્ધાત)
વૈદ્ય રૂપ બનાવતા આત્મપ્રદેશનું દ્વા-
દ્વાકારે અભિસરણ થાય તે.

કેઞ્ઞિયસરીર. નં (વૈદ્યશરીર) વૈદ્ય
શરીર; પાંચ શરીરમાંનું એક કે જે
નારકી દેવતાને નિયમે હોય અને મનુષ્ય
તિર્થંચમાં ક્રોધ એકને હોય.

કેઞ્ઞિયસરીરિ. ત્રિં (વૈદ્યશરીરિન્) વૈદ્ય
શરીરવાળો જીવ.

કેઞ્ઞ. નં (કૃત) પુષ્પનું બંધન; ખિંટડું.

કેઞ્ઞલ. નં (કેષ્ઠલ) શુભ કે અશુભ નિ-
મિત પ્રકારનું તે.

કેઞ્ઞિયા. સીં (વેદિકા) પોટલી; પોટકું.

કેઞ્ઞલ. ત્રિં (વેદિકલ) બ્યાકુળ, વિદ્વેગ.

વેદવજ્ર. પુ. (વેદવજ્ર) ઉત્તરાસંગ. (૨)
શરીરના જે ભાગમાં જતોષ રહે તે ભાગ.
વેદવજ્રયા. સ્ત્રી. (વેદવજ્ર) સાધ્વીના ૨૫
ઉપગરણમાંનું એક.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) ચમરેન્દ્રના હાથીના
સેન્યનો ઉપરી.
વેદ. પું. (વેદ) ઉતાવળી ગતિ. (૨) ઝાડ
પેશાખની હાજત.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) જુઓ “ વેદવજ્ર ”
શબ્દ.
વેદવજ્રયા. સ્ત્રી. (વેદવજ્ર) જુઓ “ વેદ-
વજ્ર ” શબ્દ.
વેદગિયા. સ્ત્રી. (વેદગિયી) વેદવાળી ગતિ; ગતિ
વિશેષ.
વેદવિજ્ઞ. નં. (વેદવિજ્ઞ) વિચિત્રપણું.
વેદ. નં. (વ્યૂત) ખાટલા ભરવાનું વાણ.
(૨) ઢોલીયા ભરવાની પાટી.
વેદવ્યંત. પું. (વેદવ્યંત) એ નામનું ખીજું
અનુત્તર વિમાન. (૨) વેદવ્યંત વિમાન-
વાસી દેવતા; ખીજ અનુત્તર વિમાનના
દેવતા. (૩) વિજ્યસુચક પતાકા-ધ્વજ.
(૪) જમ્બહીપના દક્ષિણદારનું નામ.
વેદવ્યંતિય. નં. (વેદવ્યંતિક) વારા ફરતી ઉપ-
યોગમાં લેવાનું પાત્ર.
વેદવ્યંતી. સ્ત્રી. (વેદવ્યંતી) જેની બે બા-
જુએ ન્હાની ન્હાની ધ્વજ હોય તેવી
ધ્વજ. (૨) મગલ આદિ અઠ્યાસી મોટા
મહત્તી ખીજ અગ્રમહિષીનું નામ. (૩)
સુવપ્રા વિજ્યની મુખ્ય નગરી. (૪) હટ્ટા
તીર્થકરની પ્રવ્રજ્યા પાદખીનું નામ. (૫)
હટ્ટા બળદેવની માતાનું નામ. (૬) ઉત્ત-
રના અંજન પર્વતની વાવનું નામ. (૭)
પખવાડીઆની પંદર રાત્રિઓમાંની આ-
ઠમી. (૮) પર્વદિશના રચક પર્વત ઉપર
વસનારી આઠમાંની છઠી દિશાકુમારી.
વેદ. પું. (વેદ) વેદ; દવા કરનાર.

વેદજ્ઞ. નં. (વેદજ્ઞ) વેદક સંબંધી જ્ઞાન.
(૨) વેદક; વૈદ.
વેદમંત્ર. ત્રિ. (વેદમંત્ર) આકુળ વ્યાકુળ.
વેદસ. પું. (વેદસ) વેતસ વૃક્ષ; ખરનું ઝાડ.
વેદ. પું. (વેદ) વિટવું; વેદન. (૨) ત્રિ
એક જાતનું હંદ; વૃત્ત વિશેષ. (૩) એક
અર્થ પ્રતિપાદક વચન સકલના. (૪)
વર્ણન.
વેદગ. પું. (વેદગ) એક જાતનું જળચર
પ્રાણી.
વેદજ્ઞ. પું. (વેદજ્ઞ) ઉત્તરી; આભરણની
એક જાત.
વેદિમ. ત્રિ. (વેદિમ) કપડા ફૂલ વગેરેને
વીટીને બનાવેલ દડો વગેરે.
વેદિમા. સ્ત્રી. (વેદિમા) વેડમી; રાટલી જેવો
એક ખાદ્ય પદાર્થ.
વેદિય. ત્રિ. (વેદિય) વીટેલું; લપેટેલું.
વેદા. ત્રિ. (વૈદિક) વિનયવાળું.
વેદા. ત્રિ. (વૈદિક) વિનયવાદી; કામડો
કુતરો ઉચ્ચનીચ સર્વ કોષને નમવામાંજ
શ્રેય માનનાર. (૨) નં. વિનયનું ફળ;
કર્મક્ષય વગેરે.
વેદા. ત્રિ. (વૈદિક) વિનયવાદી;
વિનયથીજ મુક્ત છે એમ માનનાર.
વેદા. સ્ત્રી. (વૈદિકી) ગુર્વાદિનો વિનય
કરવાથી ખીલેલી શુદ્ધિ; ચાર પ્રકારની
શુદ્ધિમાંની એક.
વેદા. સ્ત્રી. (વેદા) સ્થૂળીભદ્રની બહેન.
વેદિ. સ્ત્રી. (વેદિ) ચોટલો.
વેદ. પું. (વેદ) વાંસ; વૃક્ષની એક જાત.
(૨) વાંસળી.
વેદવંદ. પું. (વેદવંદ) વાંસનો દાંડો.
વેદવજ્ર. પું. (વેદવજ્ર) ઉત્તર દિશાના
સુવર્ણકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

વેણુવેષ. પું (વેણુવેષ) દક્ષિણ તરફના
સુવર્ણકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

વેણુપલાસિન્ધા. સ્ત્રી (વેણુપલાસિકા) વાંસની
પંખડી; પીપી.

વેણુપલ. ૮૦ (વેણુપલ) વાસનું કાથે-
કરડીયો વગેરે.

વેણુવગ્નજાત. પું (વેણુકાનુષાત) જે યોગમાં
ચંદ્ર સૂર્ય અને નક્ષત્રની સ્થિતિ વાસને
આકારે થાય છે તે.

વેણુલયા. સ્ત્રી (વેણુલતા) વાંસની બના.

વેણુસલાહયા. સ્ત્રી (વેણુશલાહિકા) વાસની
સાવરણી.

વેણુસૂરયા. સ્ત્રી (વેણુસૂરિકા) વાંસની સાં.

વેતસ. પું (વેતસ) } જેની હેઠે ૨૨
વેતસી. સ્ત્રી (વેતસી) } મા નીચકરને

કેવળજ્ઞાન ઉપજીતું તે; નેતર-અર્ચનું ઝાડ.

વેતાલિય. પું (વેતાલિક) પરમાધામી
વૈદિક શકિતવડે ઉંચો પર્વત બનાવે તે.
(૨) સ્વયગડાંગ સૂત્રનું વૈતાલક નામે
ખીજી અધ્યયન.

વેતાલી. સ્ત્રી (વેતાલી) જે મંત્રના બપથી
અચેતન કાષ્ઠાદિ ચેતનવત્ દેખાય તેવી
વિદ્યા. (૨) સમુદ્ર કિનારો.

વેતિ. સ્ત્રી (વેદિ) વેદિકા.

વેત. પું (વેત) નેતરની જડી; સોટી. (૨)
નેતર; અર્ચનું ઝાડ.

વેત્તવંડ. પું (વેત્તવંડ) નેતરની લાકડી.

વેત્તપાસ. પું (વેત્તપાણ) નેતરની જળા;
પાશલો.

વેત્તપીઠય. પું (વેત્તપીઠ) નેતરના આંગ્રેહ
વગેરે.

વેત્તલયા. સ્ત્રી (વેત્તલતા) નેતરની જડી;
નેતરની કાંથ.

વેદ. પું (વેદ) ઋગવેદ વગેરે આર વેદ.
(૨) સુખ દુઃખ બાણવાથી જીવનું એક
નામ. (૩) મેદનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ

ક જેના ઉદયથી જીવને વિષય વિકાર
ઉત્પન્ન થાય છે.

વેદગ. સ્ત્રી (વેદક) વેદનાર; ભોગવનાર.
(૨) પું એક પ્રકારની આર્ય જાતિ.

વેદય. નં (વેદન) વેદનું; ભોગવવું તે.

વેદયા. સ્ત્રી (વેદના) પીડા. (૨) સાતા
અસાતા; સુખ દુઃખનો અનુભવ-ભોગ
પટો. (૩) સાત સમુદ્ધાતમાંની પહેલી
સમુદ્ધાત, જેમાં વેદનીય કર્મની નિર્જરા
થાય છે.

વેદયાસમુદ્ધાય. પું (વેદનાસમુદ્ધાત) વેદના
સમુદ્ધાત; સાત સમુદ્ધાતમાંની એક.

વેદયિજ્ઞ. નં (વેદનીય) વેદનીય કર્મ.

વેદપુરિસ. પું (વેદપુરિષ) પુરિષ વેદનો અનુ-
ભવ કરનાર પુરિષ.

વેદમી. સ્ત્રી (વૈદમી) કૃષ્ણ વાસુદેવના
પુત્ર પ્રહુમ્નની પત્ની; અનિરુદ્ધની માતા.

વેદિ. સ્ત્રી (વેદિ) વેદિકા; ઓટલી.

વેદિયા. સ્ત્રી (વેદિકા) વેદિકા; ઓટલો.
(૨) વડી; કાટડી.

વેદ. પું (વેદ) ભાષા વગેરેથી વિદ્યવું તે.

વેદલ. નં (વૈદલ્ય) નિરર્થકતા; વ્યર્થપણ.

વેદમાર. પું (વૈદમાર) વૈદમાર નામનો રાજગૃહ
નગર પાસેનો એક પર્વત.

વેદમેલ. પું (વિમેલ) વેદમેલ નામનો સન્નિ-
વેશ-નેસડો.

વેદમ. પું (વેદમ) વણવાનું એક સાધન.

વેદમ્યાસ્ત. નં (વૈદમ્ય) દૈન્ય; દીનતા.

વૈમાણિય. સ્ત્રી (વૈમાણિકી) વૈમાણિક
જાતની દેવી.

વૈમાણિય. પું (વૈમાણિક) વૈમાણિક જાતના
દેવતા; આર દેવલોક, નવ ગૈવેયક અને
પાંચ અનુત્તર વિમાનના દેવતા.

વૈમાણિયઉદ્દેસ. પું (વૈમાણિકોદ્દેશ) જીવા-
ભોગમ સૂત્રના એક ઉદ્દેશનું નામ,

વૈમાણિયદેવ. પું (વૈમાણિકદેવ) વૈમાણિક દેવતા.

વૈમાણિયાવાસ. પું (વૈમાણિકાવાસ) વૈમાણિક દેવાને રહેવાનું સ્થાન; વિમાન.

વૈમાય. ન૦ (વૈમાય) વિષમમાત્રા, ઓછું આધકુ; સરખે સરખું નહીં.

વૈમાયા. ક્તી૦ (વૈમાયા) વિચિત્ર; વિવિધ. (૨) એક સરખો કાળ નહીં; વિષમકાળ; ઓછાવતો વખત.

વૈય. પું (વૈદ) ઋગવેદ આદિ ધર્મશાસ્ત્ર. (૨) આ આદિવેદ-વિષય વિકાર. (૩) પત્રવણના ત્રીજા પદના છઠ્ઠા દારનું નામ. (૪) શ્રુતજ્ઞાન (૫) આચારાંગાદિ સૂત્ર. (૬) કર્મનું વેદુ-પરિણામ ભોગવવું.

વૈદંત ન૦ (વૈદાન્ત) વેદનું રહસ્ય; વેદાન્ત-શાસ્ત્ર.

વૈયકાલ. પું (વૈદકાલ) કર્મ વેદવાનો-ભોગવવાનો વખત; કર્મવેદન કાળ.

વૈયગ. ન૦ (વૈદક) વેદક સમ્યક્ત્વ.

વૈયગસમ્મદિદિ ત્રિ૦ (વૈદકસમ્યગ્દિ) વેદક સમ્યક્ત્વ દષ્ટિવાળો.

વૈયચ્છ. પું (વૈચ્છ) જુઓ “વૈચ્છ” શબ્દ.

વૈયક્ષિણાય. ન૦ (વૈદક્ષિણ) વેદનું-પુરૂષ ચિદ્વાદનું છેદવું.

વૈયટ્ટ. પું (વૈતાલ) વૈતાલ પર્વત.

વૈયટ્ટકૂટ. પું ન૦ (વૈતાલકૂટ) વૈતાલ પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

વૈયટ્ટગિરિ. પું (વૈતાલગિરિ) વૈતાલ ગિરિ-પર્વત.

વૈયણ. ન૦ (વૈતન) પગાર; માસિક.

વૈયણ. ન૦ (વૈતન) અનુભવવું; ભોગવવું.

વૈયણા. ક્તી૦ (વૈદના) વેદના; પીડા; દુઃખ. (૨) શુભ અશુભ કર્મનું વેદનું-અનુભવવું તે. (૩) પ્રજાપતિ સૂત્રના પાંચસમા પદનું નામ.

વૈયણાપદ. ન૦ (વૈદનાપદ) પત્રવણા સૂત્રના પાંચસમા પદનું નામ.

વૈયણાસમુદાય. પું (વૈદનાસમુદાય) રોગાદિકના પીડાથી આત્મ પ્રદેશનું વિતરણ અને વેદનીય કર્મનું નિર્ણયનું તે.

વૈયણિજ્ઞ. ન૦ } (વેદનીય) ત્રીજું વેદનીય
વૈયણિય. } કર્મ. (૨) વેદવા યોગ્ય-
મોહનીય વગેરે કર્મ.

વૈયદિદ્યા. ક્તી૦ (વિદિદિકા) વેદિકા.

વૈયદ્યધ્વ. પું (વૈદ્યધ્વ) પ્રજાપતિ સૂત્રના છવીસમા પદનું નામ.

વૈયય. ન૦ (વૈદક) દર્શન ધાતક સાત પ્રકૃતિનો ક્ષય કરતાં છેલ્લે સમયે ઉત્પન્ન થતું સમ્યક્ત્વ; વેદક સમકિત, પાંચ સમકિતમાંનું એક.

વૈયરણી. ક્તી૦ (વૈતરણી) વૈતરણી નામની નરકની એક નદી. (૨) વૈતરણી નદી વિકુર્ચનાર પરમાધામી; પંદર પરમાધામીમાંનો એક.

વૈયવાદ્ય. પું (વૈદવાદ) વેદનું કથન; વેદની માન્યતા.

વૈયવિ. ત્રિ૦ (વૈદવિ) } આચારાંગાદિ
વૈયવિડ. } આગમના જન-

ણનાર. (૨) ઋગવેદ આદિ ચાર વેદના જાણનાર. (૩) વેદ-શ્રુતિનો જાણનાર.

વૈયવેયક. પું (વૈદવેદક) પ્રજાપતિ સૂત્રના સતાવીસમા પદનું નામ.

વૈયાણુલી. ક્તી૦ (વૈયાણુલી) વિષયાભિલાષા.

વૈયારણિયા. ક્તી૦ (વૈદારણિક) વિદારણ કરવાથી કે છેદવાથી જે કર્મ બંધાય તે; વિદારણીયા ક્રિયા.

વૈયારિષ્ઠ. ત્રિ૦ () દગાયહું.

વૈયાલ. પું (વૈતાલ) વૈતાલ; પિશાચ; જૂતોનો સરદાર.

વૈયાલિષ્ઠ. ન૦ (વિદારણ) વિદારવાની ક્રિયા. (૨) ત્રિ૦ કર્મ વિદારનાર.

વેચાલિય. નં (વૈતાલિક) સુચગડાંગ સૂત્રના
ખીખા અધ્યયનનું નામ.

વેચાલિય. નં (વૈકાલિક) સંધ્યાકાળ. (૨)
પાછલો પહેર.

વેચાલિયા. સ્ત્રીં (વૈતાલિકા) એક જાતની
વીણા.

વેચાલ્લ. } નં (વૈચાલ્લ) આહારાદિક
વેચાલ્લિય. } આપીને ગુરુઆદિકની વેચા-
વચ્ચ-ભક્તિ કરવી તે.

વેર. નં (વૈર) શત્રુતા; દુશ્મનાવટ; વૈરભાવ.
(૨) કર્મબંધ (૩) જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મ
(૪) પુરાણા વૈરનો ઉપદ્રવ; વૈરનો બદલો.
(૫) વૈર હેતુ; મૈથુન.

વેરગ્ગ. નં (વૈરગ્ગ) વૈરાગ્ય; સસારથી ઉ-
દાસીનતા.

વેરજ્ઞ નં (વૈરજ્ઞ) રાજ્યમાં અદર અદરનો
વિરોધ.

વેરસિય. પું (વૈરસિક) સવારની સંધ્યાનો
સમય.

વેરમણ. નં (વિરમણ) નિવૃત્તિ પામવી;
અટકવું (૨) આવકનું નવમુ વ્રત; સાવધ
યોગની નિવૃત્તિરૂપ સામાયિક વ્રત.

વેરાણુદંધિ ત્રિં (વૈરાણુધિ) વૈરભાવનું
બંધન કરનાર; વૈર બાંધનાર.

વેરિ. ત્રિં (વૈરિ) દુશ્મન; શત્રુ.

વેરુલિય. પું (વૈરુલ્ય) વૈરુલ્યમણિ; સચિતકંઠિન
પૃથ્વીનો એક પ્રાંત. (૨) મહા હિમવત
પર્વત ઉપરનું એક શિખર. (૩) રત્ન-
પ્રભા પૃથ્વીના ખરકાંડનો ત્રીજો વિભાગ.

વેરુલિયકૂડ. પું નં (વૈરુલ્યકૂટ) મહા હિ-
મવત પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું
આઠમું શિખર.

વેરુલિયમણિ. પું (વૈરુલ્યમણિ) વૈરુલ્યમણિ.

વેલંબર. પું (વેલાંબર) લવણ સમુદ્રની
વેલને ધરનાર નાગકુમાર જાતના દેવતા.

વેલંબરોચ્ચાગ્ર. પું (વેલંબરોચ્ચાગ્ર) ૭૨
સૂત્રમાંનું એક કાલિક સૂત્ર.

વેલંબ. પું (વૈલંબ) વાયુકુમાર જાતના
લવનપતિ દેવતાનો ધન્દ્ર. (૨) પાતાળ
કળશના અધિષ્ઠાતા એક દેવનું નામ.

વેલંબગ. } પું (વિલંબક) વિદ્યુષક; નાના
વેલંબય. } પ્રકારના વેષ ધારણ કરી લોકોને
હસાડનાર; હાંડ.

વેલંચાય. પું (વૈલંચક) લજ્જા ઉત્પન્ન
થાય એવી વસ્તુ જોવાથી અથવા સાંભ-
ળવાથી જે રસ ઉત્પન્ન થાય તે.

વેલવાસિ. પું (વેલાવાસિ) નદી કાંઠે કે
દરીયા કિનારે રહેનાર તાપસનો એક વર્ગ.

વેલા. સ્ત્રીં (વેલા) સમુદ્રમાં થતી જળની
હાર્નિ વૃદ્ધિ; ભરતી ઓટ. (૨) સમય;
વખત, અવસર. (૩) સીમા; મર્યાદા.
(૪) વેલડી; લતા.

વેલ્લ. પું (વેલ્લ) વાંસ; પર્વગ જાતનું એક
વૃક્ષ.

વેલ્લુગ. નં (વિલ્લુક) બિલ્લીનું ફળ.

વેલોદય. ત્રિં (વેલોક્તિ) પાકવાના સમયને
ઉચિત બનેલ

વેલ્લ. પું (વેલ્લ) ચેષ્ટા વિશેષ.

વેલ્લ. પું (વેલ્લી) વેલડી; લતા.

વેલ્લ. સ્ત્રીં (વેલ્લિ) વાયુથી શરીરમાં
કંપારી આવે તે રોગ; કંપવા.

વેલ્લિય. ત્રિં (વેલ્લિ) કંપેલું; ધ્રુવેલું.

વેલ્લ. પું (વેલ્લ) પોષાક; પહેરવેશ. (૨)
વૈશ્ય દેવતાનું મંદિર.

વેલ્લ. ત્રિં (વેલ્લ) દેવ કરવા યોગ્ય.

વેલ્લ. નં (વેલ્લ) ધાણા, છાંદ, મીઠું,
વગેરે મસાલો.

વેલ્લ. સ્ત્રીં (વેલ્લાસ્ત્રી) વેલ્લા સ્ત્રી.

વેલ્લ. પું (વૈલ્લ) કુબેર ભંડારી; ઉત્તર
દિશાનો લોકપાળ. (૨) કુબેર ભંડારીની
પ્રાતઃ. (૩) વેલ્લમણદેવનો મહોત્સવ.
(૪) વેલ્લમણમિત્ર; યજ્ઞના નાયક. (૫)
અહોરાત્રના ૧૪ મા અથવા ૧૬ મા

मुहूर्तं नाम. (६) कञ्च विजयना वेताढ्य
 उपरनां नव कूटमांनुं आठमुं कूट-शिपर.
 वेसमणकाव्य. पु० (वैश्वणकायिक) वैश्वमण
 जतिना देवोतो समूह.
 वेसमणकूड. पु० न० (वैश्वणकूट) द्विमवंत
 पर्वत उपरनुं ११ मुं कूट-शिपर. (२)
 वेताढ्य पर्वतनां नव कूटमांनुं नवमु
 कूट. (३) महावञ्च विजयनी पश्चिम
 सरदह उपरतो वपारा पर्वत.
 वेसमणवास. पु० (वैश्वणवास) कुष्ठाणा
 नगरीतो ऐक राज.
 वेसमणदेवकाव्य. पु० (वैश्वणदेवकायिक)
 वैश्वमण जतिना देवोतो समूह.
 वेसमणमह. पु० (वैश्वणमह) ऐक साधुनु
 नाम.
 वेसमणा. स्त्री० (वैश्वणा) वैश्वमण लोक-
 पाणनी-वैश्वमणा नामे राजधानी.
 वेसमणोववाच. पु० (वैश्वणोपपात) ऐ
 नामनुं ऐक काविक सत्र; ७२ सूत्रमांनुं
 ऐक.
 वेसर. पु० (वैसर) पक्षि विशेष.
 वेसल. त्रि० (वृषल) अधम; नीच.
 वेसा. स्त्री० (वेसा) वेसा; छीनाण स्त्री.
 वेसाणरवीहि. स्त्री० (वैश्वानरवीधि) शुक्रनी
 गति विशेष.
 वेसाणिय. पु० (वैश्वणिक) वैश्वमणिक नामनो
 ऐक अंतरदीप. (२) त्रि० ते द्वीपमां
 रहेनार.
 वेसालिय. पु० (वैश्वालिक) विशाला नग-
 रीमां जन्मेल वैशाली-त्रिस्तला क्षत्रिया-
 ण्णीना पुत्र श्री महावीर स्वामी. (२)
 त्रि० विशाल शरीरवाणो. (३) पुं०
 विशाल-समुद्रमां उत्पन्न भयेल वैश्वालिक
 नामनो द्वीप.
 वेसाली. स्त्री० (वैशाली) ऐक राजनी
 मुख्य नगरी.

वेसासिब. त्रि० (वैश्वसिक) विश्वासपात्र;
 भरोसो राखवा लायक.
 वेसाह. न० (वैशाख) आण ईंकवानुं आसन.
 वेसाही. स्त्री० (वैशाखी) वैशाख मासनी
 पूर्णिमा.
 वेसिय. न० (वैशिक) ऐ नामनुं जुना
 वपाननुं ऐक दौडिक शास्त्र.
 वेसिय. त्रि० (वैशिक) वेप-आवालिग
 मात्रयी प्राप्त भयेल.
 वेसिय. पुं० (वैश्य) वणिक्; व्यापारी, आर
 वल्लभांनो ऐक वल्ल.
 वेसिय. त्रि० (व्येषिण) विशेष ऐषणुाथी
 शुद्ध करी दीधेल.
 वेसिया. स्त्री० (वेस्या) वारांगना.
 वेसियायण. पुं० (वैश्यायन) वैश्यायन
 नामना आणतपस्वी.
 वेस्स. पुं० (वैश्य) वैश्य; आर वल्लभांनो ऐक.
 वेस्सा. स्त्री० (वेस्या) वेस्या; वारांगना.
 वेह. पुं० (वेध) वि'धनुं, छिद्र पाडनुं ते.
 (२) विध; छिद्र.
 वेहम्म. न० (वैधर्म्य) विषमता; समानपाळु
 नादि.
 वेहल्ल. पु० (वेहल्ल) आणुत्तरोववाध सूत्रना त्रीण
 वर्गना दशमा अभ्ययननुं नाम. (२)
 काकंदीनिवासी भद्रासार्थवाडीतो पुत्र.
 वेहल्ल. न० (वैधल्य) विधवैपाळु; रक्षपो.
 वेहाणस. न० (वैहायस) गणाक्षंसे आध
 भरतु ते; आण भरजमांनुं ऐक. (२)
 क्षंसी देवानी जग्गा.
 वेहाणसिच. त्रि० (वैहायसिक) गणाक्षंसे
 आध आण भरजे भरनार.
 वेहास. न० (विहायस) आकास. (२) अ-
 तराणे; पञ्चे.
 वेदिम. त्रि० (वैदिक) जे लाग करवा योग्य;
 कडा करवा योग्य.

વેદિય. ત્રિ० (વૈધિક) વીંધીને-છેદીને પરાવેલ
માળા વગેરે.

વોંડય. ન૦ (વોળજ) વોણના જીંદવાથી
ઉત્પન્ન થતું સૂત્ર.

વોંકત. પું० (વ્યુત્કાન્ત) જેની જવાળા
હાંડરી ઉપર જતી હોય તેવો અગ્નિ

વોંકસિય. ત્રિ० (વ્યવકૃષ્ટ) દૂર થયેલ.

વોંકા. સ્ત્રી० (વુકા) વાઘ વિશેષ.

વોંગડ. ત્રિ० (વ્યાકૃત) ગુરુમુખે જાણેલું.

વોંગડા. સ્ત્રી० (વ્યાકૃતા) શુદ્ધ અક્ષર અને
શુદ્ધ-રૂપે અર્થવાળી ભાષા.

વોંચત્ય. ત્રિ० (વિપદસ્ત) વિપરીત, પ્રતિકૂળ.

વોંચ્ચિત્તિ. સ્ત્રી० (વ્યવચ્ચિત્તિ) વિચ્છેદ
થવો, વિરદ પડવો તે.

વોંચ્ચિત્તિ. } ત્રિ० (વ્યવચ્ચિત્તિ) વિચ્છેદ
વોંચ્ચિત્તિ. } થઈ ગયેલ.

વોંચ્ચેર. } પું० (વ્યવચ્ચેર) વિચ્છેદ,
વોંચ્ચેર. } વિનાશ.

વોંચ્ચ. ત્રિ० (વાચ) વહન કરવા યોગ્ય.

વોંચાણ. ન૦ (વ્યવધાન) તપ; તપસ્યા. (૨)
પૂર્વ કર્મનો અપગમ-વિનાશ.

વોમ. ન૦ (વ્યોમન) આકાશ.

વોયડ. ત્રિ० (વ્યાકૃત) પ્રગટ અર્થવાળા
શબ્દ.

વોરમણ. ન૦ (વ્યુપરમણ) જીવને પ્રાણથી
રહિત કરવો તે; હિંસા.

વોલીણ. ત્રિ० () ગએલું; પસાર
થયેલું. (૨) પું० વનનો અગ્નિ;
દાવાનળ.

વોસટ્ટ. ત્રિ० (વ્યુદસ્ટ) નજી દીધેલ; ત્યાગ
કરેલ. (૨) આત્મ પ્રમાણ.

વોસિરણ. ન૦ (વ્યુત્સર્જન) નજી; વોસરાવતું.

વોહિત્ય. ન૦ () નૌકા; જહાઝ.

વ્વ. ઇ० (ઇવ) જેમ; પેરે.

સ.

સ. ત્રિ० (સ્વ) પોતાનું; આપણું.

સ. ઇ० (સહ) સાથે; સહિત

સઘ્ર. ન૦ (શત) સો; શત સંખ્યાવાચક.

સઘ્ર ત્રિ० (સ્વક) પોતાનું.

સઘ્રલ. ન૦ (શકલ) ખંડ; કકડો; ભાગ.

સઘ્રા. ઇ० (મદા) હમેશ; નિરંતર.

સહ સ્ત્રી० (સ્મૃતિ) સ્મૃતિ; યાદદાસ્ત; સ્મરણ.

સહ સ્ત્રી० (યતિ) માન વિશેષ; પસલિનો
અધભાગ.

સહઘ્ર ઇ० (સહ) એક વખત, એકવાર.

સહ. ઇ० (સદા) સદા; નિત્ય.

સહ. ઇ० (સહ) એકવાર.

સહય. ત્રિ० (શતિક) શત પરિમાણ; ૧૦૦
પરિમિત.

સહર. ન૦ (સ્વૈર) સ્વચ્છંદપાણી; ઇચ્છા
માફક.

સહરિ. ત્રિ० (સ્વૈરિન) સ્વેચ્છાચારી.

સહ. સ્ત્રી० (સતી) પતિવ્રતા સ્ત્રી.

સહણ. સ્ત્રી० () તુવેરી; તુવેર.

સહણ. પું० (શકુલ) પક્ષી. (૨) શુભ અ-
શુભસૂચક ચિહ્ન.

સહણસ્ત. } ન૦ (શકુલસ્ત) પક્ષીનો શબ્દ.
સહણસ્ત. } (૨) પક્ષીઓના શબ્દ ઉપરથી
સુકાળ દુષ્કાળ, શુભ અશુભ જાણવાની
કળા.

સહણ. સ્ત્રી० (શકુલા) કૃષ્ણને મારનાર
માસી શકુના.

સહણિ. પું० (શકુનિ) પક્ષી. (૨) કૃષ્ણ

પક્ષની ચતુર્દશીની રત્રિમાં આવતું ચાર સ્થિરકરણમાંનું પ્રથમ કરણ; અગિયાર-માંનું આઠમું કરણ. (૩) વેદના અતિ-શય ઉદયથી ચક્રાની પેઠે અત્યંત કામાતુર હોય તે; દીક્ષા આપવાને અયોગ્યમાંનો એક.

સપરા. ક્ષીં (ગતેરા) એ નામની એક દિશાકુમારિકા.

સં. ઘં (સમ) સમ્યક્ અર્થઘોતક ઉપસર્ગ.

સંકંત. ત્રિં (સંકાંત) પ્રવેશ કરેલ.

સંકંતિ. ક્ષીં (સંકાન્તિ) સંક્રામણ.

સંકટ. ત્રિં (સંકટ) સાકડું; તમ; સંકડાશ-વાળું.

સંકટ. નં (સવટ) દુઃખ. (૨) ત્રિં વ્યાપ્ત; ભરેલ; સંકડાશવાળું. (૩) યુક્ત; સહિત.

સંકટુકટ. નં (સંકટોક્ત) આભરણ વિશેષ.

સંકટિય. ત્રિં (સ્કર્ષિત) ખેંચી લાવેલ.

સંકળ. નં (શકળ) શંકા કરવી.

સંકળિજ્ઞ. ત્રિં (શકળીય) શંકા કરવા યોગ્ય.

સંકલ્પ. (સંકલ્પ) વિચાર; મનોભાવ; પ્રચ્છા. (૨) ઉદ્દેશ. (૩) મૈથુનનું એક વાંગ. (૪) રાગાદિ અધ્યવસાય.

સંકમ. પું (સંકમ) આમળ પાછળ કરવું; ઉપરથી નીચે આવવું. (૨) વિષમ સ્થળથી ઉતરવાનો માર્ગ. (૩) અધાતી કર્મ પ્રકૃતિના રસમાં પ્રકૃત્યંતરનું વીર્ય વિશેષથી પરિણમાવતું.

સંકમળ. નં (સંકમળ) એક વર્ણનથી બીજા વર્ણન પર જવું. (૨) આક્રમણ કરવું; ઘેરવું. (૨) ચારિત્ર. (૩) જેથી કર્મની એક પ્રકૃતિનો બીજી પ્રકૃતિમાં સંક્રમ-પ્રવેશ થાય તે અધ્યવસાય.

સંકર. પું (સકર) ધણી વસ્તુઓનો એક બીજાથી મેળ થઇ જવો તે; મિશ્રણ.

(૨) ધૂળનો દગલો; ઉકરડો. (૩) પરિમુક; સ્વીકાર.

સંકરિસણ. પું (સકરિષણ) આવતી ચોવી-સીના ૬ માં બળદેવનું નામ.

સંકલ. પું } (શુદ્ધતા) સાકળ.

સંકલા. ક્ષીં }

સંકલિખ. ત્રિં (સકલિખ) સરવાળો કરેલ; એકા કરેલ.

સંકલિયા. ક્ષીં (શુદ્ધલિકા) સાકળ. (૨) એક બીજાને કહે, બીજો ત્રીજાને કહે એમ સાકળની કડીની પેઠે પરંપરા ચાલે તે; ગાડરીયા પ્રવાહ.

સંકહા. ક્ષીં (સહ્યા) સારી વાતચીત.

સંકા. ક્ષીં (શકા) આશંકા; શંકા.

સંકામણ. નં (સ્કામણ) સૂર્ય વગેરે ગ્રહોનું એક રાશિમાંથી બીજી રાશિમાં જવું તે.

સંકામણા. ક્ષીં (સ્કામણ) ઉત્પત્તિ.

સંકામણી. ક્ષીં (સ્કામણી) સંક્રામણી વિદ્યા.

સંકામિય. ત્રિં (સ્કામિત) એક સ્થિતિ-માંથી બીજી સ્થિતિમાં આવેલ.

સંકાસ. ત્રિં (સકાસ) સમાન; સદૃશ; બરાબર.

સંકિ. ત્રિં (શકિત) શંકા કરનાર.

સંકિટ. ત્રિં (સકટ) ખેડાયેલ

સંકિચણ. ત્રિં (સકીચ) વ્યાપ્ત; બીજોબીજા ભરેલ. (૨) નં સ્વપક્ષ અને પરપક્ષની વ્યાકુળતા. (૩) પું ભદ્ર જાતિના મિશ્રગુણવાળો હાથી.

સંકિજ્ઞ. ત્રિં (સકીચ) ભરેલ.

સંકિય. ત્રિં (શકિત) શંકા રાખનાર; બ્હેમ ધરનાર. જ્યાં આધાકર્માંદિ દોષની શંકા છે તે આહારાદિ લેવાથી લાગતો દોષ; એપણના દૃશ દોષમાંનો પહેલો દોષ. (૩) શંકાસ્થાન; બચાસ્પદ; શંકા યુક્ત.

સંકલિપ્ત. વિ. (સંલિપ્ત) અશુદ્ધ; મલિન.

(૨) આશક્ત થયેલ. (૩) કલેશ પામેલ.

સંકલિપ્તસમાણ્ય. પું. (સંલિપ્તમાનક) ઉપ-
શમશ્રેણીથી નાચે ઉતરતો ૧૧ મા
ગુણસ્થાને રહેલો જીવ.

સંકલેસ. પું. (સંલેસ) કલહ; કલેશ. (૨)
કિલ્બ-અધમ પરિણામ.

સંકુ. પું. (શકુ) ઝાડનું કુંડું. (૨) નાનો
ખીતો.

સંકુચ. } વિ. (સંકુચિત) સંકોચાયેલ.
સંકુચિય. } (૨) નો શરીર સંકોચવું તે.
સંકુચ્ચ. ન. (સંકુચ) સાંકડું કરવું.

સંકુચિય. } વિ. (સંકુચિત) વાંકું વળેલું;
સંકુચિય. } વક્ર થયેલ.

સંકુલ. વિ. (સંકુલ) વ્યામ; ખીચોખીચ
ભરેલ (૨) સાકડમાં આવેલું.

સંકુલિયકમ્. પું. (સંકુલિતકર્મ) સંકુચિતક-
ર્મ નામે એક અતરદીપ. (૨) તે
અતરદીપના મનુષ્યો.

સંકુલિયા. સ્ત્રી. (સંકુલિયા) તથાની ડોડી.

સંકુલી. સ્ત્રી. (સંકુલી) તલસાંકળી.

સંકુલીકમ્. પું. (સંકુલીકર્મ) જીઓ
'સંકુલિયકમ્' શબ્દ.

સંકેય. પું. (સંકેત) મનનો ભાવ પ્રકટ
કરવા ધસારો કરવો તે. (૨) કોઈને
મળવા માટે નિયત કરેલું સ્થાન.

સંકેસ. પું. (સંકેસ) મલિનતા; અશુદ્ધિ.

સંકોચ. પું. (સંકોચ) સાંકડું કરવું; કુંડું
કરવું.

સંકોચિય. વિ. (સંકુચિત) ભેંજું થયેલું;
સંકોચેલું.

સંકોચ. પું. (સંકોચ) સંકેલવું; સંકોચવું.

સંકોચણ. ન. (સંકોચન) સંકોચવું.

સંલ. પું. (શલ્લ) શંખ. (૨) વેલંધર દેવ-

રાજનો નિવાસ પર્વત. (૩) વેલંધર દેવ-

તાના ત્રીજા રાગનું નામ. (૪) દાશી
દેશનો એક પ્રાચીન રાજ. (૫) આવસ્તી
નગરીનો એક આવક. (૬) એ નામનો
એક મહામહ. (૭) ચક્રવર્તીના નવ
નિધાનમાંનું છેલ્લું નિધાન, કે જેમાં
સર્વ વાજિત કાવ્ય નાટક વગેરેનો સમા-
વેશ થાય છે. (૮) પશ્ચિમ મહાવિદેહના
દક્ષિણ ખાંડવાની મેર તરફની પચ્ચમી
વિજય. (૯) રાજ તરફથી મળેલ શિલા-
લેખ; પટ્ટો (૧૦) જંબૂદ્વીપના ભગ્નખંડમાં
થનાર સાતમા તીર્થંકરના પૂર્વ ભવનું
નામ. (૧૧) બાવીશમા તીર્થંકરના ત્રીજા
પૂર્વ ભવનું નામ. (૧૨) બાવીશમા તીર્થ-
ંકરનું લાજન. (૧૩) આંખ પાસેનું
કપાળનું હાડકું.

સંલ. પું. (શલ્લ) શંખનો શબ્દ.

સંલ. ન. (સાલ્લ) સાંખ્ય મત. (૨) ત્રિ-
સાંખ્ય મતને માનનાર.

સંલ. ત્રિ. (સલ્લ) સખ્યા કરવા લાયક;
ગણના થઈ શકે તેવું; સંખ્યાન.

સંલચ. પું. (સલ્લય) સપૂર્ણ વસ્તુનો નાશ.

સંલગુણ. ત્રિ. (સલ્લગુણ) સખ્યાતગણું.

સંલહ. ન. () કજીઓ; તકરાર.

સંલહિ. સ્ત્રી. () જમણવાર; શાતિ-
ભોજન વગેરે. (૨) ભોજન નિપજાવવાનું
સ્થાન. (૩) વિવાહનો પ્રસંગ

સંલણા પું. (શલ્લ) ન્હાનો શંખ.

સંલણામ. પું. (શલ્લનામ) ૮૮ માંના ૨૦
મા પ્રહનું નામ.

સંલતમ. ત્રિ. (સંલયતમ) સંખ્યાતમું

સંલયમ્. ત્રિ. (સંલયમાપક) શંખ પુકી
જમનાર તાપસની એક જાત.

સંલમાળ. પું. (સંલયમાળ) સંખ્યાતમો ભાગ.

સંલમાલ. પું. (શલ્લમાલ) વૃક્ષ વિશેષ.

સંલય. ત્રિ. (સલ્લય) તાત્ત્વિક શુદ્ધિ વિના
ઉપર ઉપરથી જ સંસ્કાર પામેલ. (૨)

સંસ્કૃત ભાષાનેજ પ્રધાન માની પ્રાકૃત
આદિ બીજી ભાષાને ઉત્થાપનાર.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાર્ય) સંસ્કાર કરવાને-
સાધવાને શબ્દ.
સંસ્કાયણ. ન૦ (શક્ત્યન) આલક્ષિકા નગ-
રીની બહારનું એક વન.
સંસ્કાયણામ. પું० (શક્ત્યર્ણામ) ૨૭ મા
મહાબ્રહ્મનું નામ.
સંસ્કાયણ. પું० (શંસ્કર્ણ) એ નામનો એક
મહ.
સંસ્કાયણામ. પું० (શક્ત્યર્ણામ) એ નામનો
એક મહ.
સંસ્કાયણ. પું० (શક્ત્યર્ણ) ધરણેન્દ્ર અને
જૂતાનદ દર્શના લોકપાળનું નામ.
સંસ્કાયણ. પું० (શક્ત્યર્ણ) શંખપાલક
નામે એક દેવ. (૨) ગોશાળાના મુખ્ય
શ્રાવકનું નામ.
સંસ્કાયણ. પું० (સાંસ્કાયણ) સાંખ્ય સમ-
ય=મત; સાંખ્ય દર્શન.
સંસ્કાય. સ્ત્રી० (શક્ત્ય) શંખ દેવતાની રાજધાની.
(૨) મહાવિદેહની એક વિજય.
સંસ્કાય. સ્ત્રી० (સદ્વૃત્તા) સંખ્યા; મણ્ડા; ગણના. (૨) વ્યવસ્થા. (૩) પ્રેરણા;
બુદ્ધિ.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) સંખ્યાવાળું.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) અસંખ્ય; જેની
ગણતરી થઈ ન શકે તેટલા.
સંસ્કાય. ન૦ (સંસ્કાય) ગણિત શાસ્ત્ર.
(૨) બુદ્ધિ; મતિ.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) બુદ્ધિ “સં-
ખ્યાધ્ય” શબ્દ.
સંસ્કાય. પું० (સંસ્કાય) સાધુના
પાત્રમાં ધાર ક્રુત્યા વિના એકવાર જે
બિજા પડે તે દાત કહેવાય, તે દાતની
સંખ્યાનું પરિમાણ આંધાને બિજા લેનાર
સાધુ.

સંસ્કાય. પું० (શક્ત્યન) શ્રવણ નક્ષત્રનું
ગ્રાહ.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) બુદ્ધિ
“સંખ્યાધ્ય” શબ્દ.
સંસ્કાય. ત્રિ० (શક્ત્ય) શંખનું કામ કરનાર
કારીગર.
સંસ્કાય. ત્રિ० (શક્ત્ય) આંખ પાસેનું
કપાળનું હાડકું શંખ કહેવાય છે તે
શંખવાળું.
સંસ્કાય. સ્ત્રી० (શક્ત્ય) ચક્રવર્તીની
બી રત્નની યોનિ કે જે સંખાકારે હોય.
સંસ્કાય. ત્રિ० (શક્ત્ય) ચંદનવાળા શંખને
હાથમાં લઈ સ્વારીમાં આગળ ચાલનાર.
સંસ્કાય. સ્ત્રી० (શક્ત્ય) નાની શંખડી.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) સંખ્યા-ગણના
થઈ શકે તેટલું.
સંસ્કાય. પું० (સંસ્કાય) સંખ્યાતમે
ભાગ.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) સંસ્કાય; સંસ્કાયવાળું.
સંસ્કાય. ત્રિ० (શક્ત્ય) શંખ વગાડનાર.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) સર્વથા ક્ષય કરેલ.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) દુઃખિત.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) સંખ્યા કરવા
યોગ્ય.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) સંખ્યાત
ગણ.
સંસ્કાય. પું० (સંસ્કાય) સંખ્યાતમે
ભાગ.
સંસ્કાય. ત્રિ० (સંસ્કાય) સંખ્યાત
ગણ.
સંસ્કાય. પું० (સંસ્કાય) સંસ્કાય-શાસ્ત્રના ટુંકા
અર્થમાં રૂમિ; દશ પ્રકારની રૂમિમાંની
એક. (૨) સ્વરૂપ; ટુંકાણ.
સંસ્કાય. સ્ત્રી० (સંસ્કાય) શાસ્ત્રના
સંક્ષિપ્ત અર્થમાં રૂમિ થાય તે; સમક્ષિતનો
એક પ્રકાર. (૨) ત્રિ० ચોડમાં રૂમિવાળો.

संखोभ. } पुं० (संखोभ) संभ्राभ; दशाष्ट.
संखोह. } (२) संक्षोभ; गलराट.

સંગ. પુ. (શાસ્ત્ર) ધનુષ્ય.

संग. न० (षष्ठं) श्रीगुरुं.

संग. पुं० (सङ्ग) संग; स्वजननो सङ्गध.

(2) આઠ પ્રકારનાં હર્ફ.

संग्रह. श्री० (सञ्ज्ञाति) संगति; सोपान.

संग्रह्य. वि० (सङ्गतिक) भित्र; हेस्त;
साथी; सोयती. (२) संगति-निघति-
भावीभाव, तन्मय; भावीभाव अनुसार
थतुं.

संग्रह. वि० (स्वाज्ञिक) पोते वापरेंतुं.

સંગ્રંથ. પું० (સદ્ગ્રન્થ) સગાના સગા;
સબંધી પરંપરા.

સંગત. વિ० (સજ્જત) એક ખીજ સાથે
સારીરીતે મળેલું. (૨) નં પ્રેમથી જનું
તે; સંગતિ.

संगतिय. वि० (सप्ततिक) सगतवाणे; भिन्न

સંગમ. પું. (સજ્જન) નદીઓને મળવાનું
સ્થાન. (૨) મહાવીર સ્વામીને હિપસર્ગ
કરનાર એક દેવ. (૩) સમાગમ; મેળાપ.

संगय. त्रि० (सप्तत) सुखिलः; युक्ता; व्य
 मेसपुं. (२) न० भेग; संगतिः ज्ञेयाङ्ग.
 (३) त्रि० सभर्थः शक्ता.

संगलिया. बी० (सप्तलिका) इणी; शिंज.

સંગ્રહ, પૃ. (સદ્ગ) સંગ્રહ કરવો; એકઠું
કરવું. (૨) સંક્ષેપ. (૩) વિશેષને ગોણ
રાખી સામાન્યનેજ મુખ્યતા આપનાર
દષ્ટિ; સંગ્રહનય.

સંગ્રહગાહા. સ્ત્રી० (સદ્ગુણા) ધર્મ અર્થનો
દુઃકામાં સમાવેશ કરનાર ગાથા.

સંગ્રહણી. સ્ત્રી૦ (સમ્પ્રદાય) અર્થનો સંગ્રહ
કરનાર-ગાથા પ્રકાશિત.

संग्रहणय. पुं० (स्र्ग्रहणय) सामान्य अंश-
ग्राही संग्रहणय.

સંગઘપરિક્ષા. સી. (સમઘપરિક્ષા) શિષ્ય
ઉપરણ વગેરે સમઘવાની સમજણ;

સંગ્રહ પરિણા નામે આઠમી ચણિસંપદ.

संगहिणी. स्त्री. (सङ्ग्रहिणी) संग्रहवाणी
गाथा प्रवृत्ति.

સંગ્રહિય. ત્રિ. (સફાઈ) સમ્રહ કરેલ.

संगम. पुं० (सप्राम) युद्ध; लडाइ.

संगामिय. त्रि० (सद्ग्रामिक) युद्ध संप्रदाय.

સંગામિયા. જી. (સગામિકા) યુદ્ધ સમયે
સામંતો વગેરેને ખત્તર આપવા વગાડ-
વામાં આવતી બેરી.

સંગાર. પુ. (સજ્જાર) સંકેત; મનનો ભાવ
પ્રગટ કરવાની ચેષ્ટા. (૨) મળવાનું ગુપ્ત
સ્થાન.

સંગારપબ્ધજ્ઞા. શ્રી૦ (સન્નારપ્રવ્રજ્યા) તું દીક્ષા
લે તો હું પણ લઈ એમ ક્યુલાત આપીને
લેવાની દીક્ષા.

संग्राह्य. वि० (सद्ग्रहक) सभ्र ३२५२.

संगिया. श्री० (सजिता) स्वल्प संग-परि-
ब्रह्मदि संजय; वासना.

संगुणित. त्रि० (संगुणित) गुणित.

संगुण. न० (सप्तम) ध्रुपायवतु; गोपयवतु.

संगेहि. पुं० () समुदाय; ज्योति.

સંગેલિખ્યા. સ્ત્રી. () સમુદાય.

संगोपंग. त्रि० } (सामोराङ्ग) अग अने
संगोवंग. } उपाग सहित.

संगोवग. त्रि० (सप्तोपक) रक्षायु ३२ना२.

संगोवित्त्तार. त्रि० (सत्तोपयितृ) ध्रुपायनार.

संगोबिय. त्रि० (समोपित) ढांडेधुं; धुपावेधुं.

સંઘ. પુઠ (સંઘ) સાધુ, સાધ્વી, આવક,
આવિકા, એ ચાર તીર્થેના સમુદાય. (૨)
ગાન દર્શન અને ચારિત્ર એ ત્રણ ગુણોના
સંઘાત-સમૂહ. (૩) પ્રવચન.

સંઘટ્ટ. પું (સમઘટ્ટ) સંઘટ્ટો; ધસારો. (૨)
સ્પર્શ. (૩) અર્ધબાંધ સુધીનું નહીનું
પાણી. (૪) એક જાતની વેશ.

સંઘટ્ટણ. ય૦ (સંઘટ્ટ) સંઘટ્ટો; ધસારો; ૨૫ર્થ.

સંઘટ્ટિતાર. વિ૦ (સંઘટ્ટિત) ધસારો-૨૫ર્થ કરનાર.

સંઘટ્ટિય. વિ૦ (સંઘટ્ટિત) ધસારો કરેલ; ૨૫ર્થ કરેલ.

સંઘટ્ટણ. ન૦ (સંઘટ્ટન) એકઠું થવું.

સંઘપાલિષ્ઠ. પું૦ (સંઘપાલિત) એક સાધુનું નામ.

સંઘચય. ન૦ (સંઘન) શરીરનાં હાડ વગેરેનું બંધારણ-આધો.

સંઘચયિ. વિ૦ (સંઘચયિન) સધયણવાળો; શરીરના હાડના બંધારણ યુક્ત.

સંઘરિસ. પું૦ (સ્વર્ષ) ધર્મણ; ધસારો.

સંઘામ્. પુ૦ (સજ્ઞાત) સમૂહ; અનત પર માણ્યોના એકલા થવાથી બનેલો સ્કંધ. (૨) નાશ.

સંઘામ્. વિ૦ (સજ્ઞાતિમ) નાની નાની અનેક પરતુને એકઠી કરી બનાવેલી પરતુ, જેવા કે ચોળી, કાંચળી, કુલના માળા. (૨) મિત્ર વિશેષ.

સંઘાદય વિ૦ (સજ્ઞાતિત) એક બીજાની સાથે અથડાવી મારેલ.

સંઘાહ. પું૦ (સજ્ઞાટ) બેની બેડી; બેડકું. (૨) ધનાવલ શેઠની કથાવાળું ગાતા સૂત્રનું બીજું અધ્યયન.

સંઘાહમ્. } પું૦ (સજ્ઞાટક) બેડકું, સંઘાડો,
સંઘાહમ્. } બેની બેડ.

સંઘાહમ્. } પું૦ (સજ્ઞાટક) સિધ્ધાંતને
સંઘાહમ્. } આકારે તથા રસ્તા બેગા થાય તેવો માર્ગ.

સંઘાહિ. કી૦ (સજ્ઞાટિ) પછેડી.

સંઘાહિ. વિ૦ (સજ્ઞાટિન) ખલકો-અબો પહેરનાર.

સંઘાહિષ્ઠ. પું૦ (સજ્ઞાતિષ્ઠ) ગુપ્ત અર્થમાં સ્પષ્ટ કરનાર મિત્ર.

સંઘાહી. કી૦ (સજ્ઞાટી) ઓઠવાની પછેડી.

સંઘાત. પું૦ (સજ્ઞાત) સમૂહ.

સંઘાતિમ. વિ૦ (સજ્ઞાતિમ) જુઓ "સંધા-ધમ" શબ્દ.

સંઘાય. પું૦ (સજ્ઞાત) સંયોગ; બેડાણ; સં-બંધ. (૨) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ઔદારિકાદિ શરીરના બંધારણને માટે પુરૂષોત્તમ એકલાં કરે. (૩) અબેદ; એકી બાવ. (૪) શરીરનું સંકોચાર્થ જવું. (૫) ગતિઆદિ ચૈદ્દ દારમાના બમે તે એક દારનું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

સંઘાયણ. ન૦ (સજ્ઞાતન) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ ઔદારિક આદિ શરીર યોગ્ય પુરૂષોત્તમને એકલાં કરે તે.

સંઘાયસમાસ ન૦ (સંઘાયસમાસ) ધણા દારનું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક પ્રકાર.

સંઘય. પુ૦ (સજ્ઞાય) સમૂહ.

સંઘાર. પુ૦ (સજ્ઞાર) સંચરવું; થોડી ગતિ કરવી.

સંઘારસમ. પું૦ (સજ્ઞારસમ) વીજાના તારને આંગળીનો જે પ્રમાણે સંઘાર થાય તે પ્રમાણે ગાવું તે.

સંઘારિમ. વિ૦ (સજ્ઞારિમ) હાલતું ચાલતું.

સંઘારિય. વિ૦ (સજ્ઞારિત) આમ તેમ ગતિ કરેલ; સંચાર કરેલ.

સંઘાલ. પું૦ (સજ્ઞાલ) ગતિ.

સંઘાલિય. વિ૦ (સજ્ઞાલિત) ચલાવેલું.

સંઘિતણયા. કી૦ (સજ્ઞિત્તના) વિચારણા; મનન.

સંઘિટ્ટણ. ન૦ } (સંઘાન) સારી રીતે
સંઘિટ્ટણ. કી૦ } રિયાત કરવી.

સંઘિય. વિ૦ (સજ્ઞિત) એકઠું કરેલું.

સંઘુરિયણ. વિ૦ (સજ્ઞુરિત) તોડી નાખેલ; ચૂરો કરી નાખેલ.

સંઘુરણ. } વિ૦ (સજ્ઞુરણ) ઢાંકેલું.
સંઘુર. }

સંજ્ઞામળા. સ્ત્રી. (સંજોમળા) સર્વથા અપ-
વર્તન કરીતે પત્ન્યોપમના અસંખ્યાતમા
ભાગ પ્રમાણ હેઠા ખંડમાં પ્રક્ષેપ કરવો તે.

સંજોમળ. ત્રિ. (સંજોમળ) ચરમ ખંડમાં
ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશ સંક્રમ કરનાર.

સંજર્જ. સ્ત્રી. (સંયતા) સૌખી; આર્વા.

સંજગ્રામ. } ત્રિ. (સજનક) ઉત્પન્ન કરનાર.
સંજગ્રામ. }

સંજગ્યા. ત્રિ. (સંજન) ઉત્પન્ન કરનાર.

સંજગિય. ત્રિ. (સજનિત) પ્રમટ થયેલ;
ઉત્પન્ન થયેલ.

સંજક્ત. પું. (સાંયાત્મિક) દરીયાની યાત્રા-
મુસાફરી કરનાર; બહાણવટી.

સંજક્તા. સ્ત્રી. (સયાત્રા) યાત્રા; મુસાફરી.

સંજક્તાણા. સ્ત્રી. (સ્યાકાનૌ) દેશાન્તરમાં
મુસાફરી કરવા લાયક નાવા-બહાણ.

સંજમ. પું. (સયમ) ૧૭ પ્રકારનો સયમ; ઈન્દ્રિ-
યો મન વગેરેને કાબુમાં રાખીને પૃથ્વી
આદિ જીવોનું રક્ષણ કરવું તે. (૨) પન-
વળા સૂત્રના બીજાશમાં પદનું નામ.

સંજમસામાચારી. સ્ત્રી. (સમસામાચારી)
સત્તર પ્રકારના સંયમના સામાચારી-
પ્રણાલિકા.

સંજપ્રસેદિ. સ્ત્રી. (સંયમત્રેણિ) સંયમના
શુભની શ્રેણી.

સંજય. પું. (સંજય) ગદ્ગદાલિના શિષ્ય
સંજય નામના રાજર્ષિ.

સંજય પું. (સંયત) સંયમધારી, સાધુ.

સંજયાસંજય. ત્રિ. (સંયતાસંયત) પંચમગુણ
સ્થાનવર્તિ આવક.

સંજલણ. પું. ન. (સજ્જલન) યથાક્રયાત
આરિત્રને રોકનાર, વધારેમાં વધારે પંદર
દિવસની સ્થિતિવાળા કપાયની ચોકડી. (૨)
ત્રિ. તામસસ્વભાવથી ક્ષણે ક્ષણે બળ-
તરા કરનાર-લોહી ઉકાળનાર. (૩) ન.
શુભ વર્ણન; શુભ પ્રદીપન. (૪) પું.

નિરંતર રૂપ રાખીને અસમાધિનું આઠમું
સ્થાનક સેવનાર જીવ.

સંજલણકોહ. પું. (સજ્જલનકોષ) સંવલનો
કોષ.

સંજલણલોહ. પું. (સજ્જલનલોમ) સંવલનો
લોહ.

સંજલણા. સ્ત્રી. (સજ્જલન) સંવલનો કપાય.

સંજાય. ત્રિ. (સજાત) ઉત્પન્ન થયેલ.

સંજીવણી. સ્ત્રી. (સંજીવિની) નરક ભૂમિ કે
જ્યાં નારકીઓને ખંડાખંડ કરી કાપવામાં
આવે તોપણ જીવતા રહે છે તે.

સંજુત. ત્રિ. (સંયુક્ત) પરસ્પર જોડાયેલ;
મળી ગયેલ.

સંજુયાહિમરણ. ન. (સંયુતાધિવરણ) કાર્ય
કરવાને યોગ્ય યંત્ર શસ્ત્રાદિક તૈયાર
રાખવાં તે; આઠમા વ્રતનો ચોથો
અતિચાર.

સંજૂહ. પું. (સયૂથ) સમુદાય; સમૂહ. (૨)
સંક્ષેપ; સામાન્ય. (૩) વિચ્છેદ ગયેલ
બારમા દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ
સૂત્રનો આઠમો ભેદ.

સંજોદ્ય. ત્રિ. (સોજિત) પરસ્પર જોડાયેલ.

સંજોયત્તાર. ત્રિ. (સંજોયિતૃ) પરસ્પર મેળ
કરાવનાર.

સંજોગ. પું. (સયોગ) પરસ્પર મેળ; જોડાયું.

(૨) બી પુત્રાદિ સાથે મમત્વયુક્ત સંબંધ.

(૩) માતા પિતાદિ કુટુંબીજનના સંબંધરૂપ

દ્રવ્યસંયોગ અને કપાયાદિના સંબંધરૂપ

ભાવસંયોગ. (૪) આહાર લેતી વખતે

સ્વાદને માટે જુદી જુદી વસ્તુઓનો યોગ
કરવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ.

સંજોગિ. ત્રિ. (સંયોગિ) સંયોગવાળું.

સંજોયણ. ન. (સંયોજન) હિસાદારી

સંજાયણા. સ્ત્રી. (સંયોજન) હિસાદારી

રાખવો, જેમકે ઘરમાં ધનુષ્ય હોય તો
તીર લાવીને તૈયાર રાખવું તે. (૨) સ્વાદ

ઉત્પન્ન કરવા માટે ત્રિવિધ રસોની યોજના કરવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ. (૩) અનંતસુખંધી કષાય.

સંજોયજ્ઞાનિગરણિયા. ક્રી. (સયોજનાધિ કરણિકી) તેમાર થયેલ તલવાર વગેરે અધિકરણનાં અંગોને યોજી રાખવાથી લાગતી ક્રિયા; ક્રિયાનો એક પ્રકાર

સંજ્ઞાપ્રમ. પું. (સંજ્ઞાપ્રમ) સોમ લોકપાળનું એ નામનું એક વિમાન.

સંજ્ઞા. ક્રી. (સંજ્ઞા) સંખ્યાકાળ; સાજ. (૨) પ્રાતઃકાળે તેમજ સંખ્યાકાળે આકાશમાં થતો રંગબેરંગી દેખાવ.

સંજ્ઞાકાલ. પું. (સંજ્ઞાકાલ) સંખ્યા સમય.

સંજ્ઞારાગ. પું. (સંજ્ઞારાગ) સંખ્યાનો રંગ.

સંજ્ઞાવ્ય. ત્રિ. (સંજ્ઞાવ્ય) રથાપન કરવાયોગ્ય.

સંજ્ઞાવ્ય. ન. (સંજ્ઞાવ્ય) રથાપન કરવું તે.

સંજ્ઞાવિત. } ત્રિ. (સંજ્ઞાવિત) રથાપન કરેલ.
સંજ્ઞાવિય. }

સંજ્ઞાવ્ય. ન. (સંજ્ઞાવ્ય) આકૃતિ; આકાર; પરિમંડળ, વદ્, ત્રસ, ચક્રિસ અને આયત એમાનુ ગમે તે એક. (૨) મૃગશીર્ષ નક્ષત્રનું નામ.

સંજ્ઞાવિજય. } પું. (સંજ્ઞાવિજય) લોક,
સંજ્ઞાવિજય. } દ્વીપ, સમુદ્ર, દિશા વગેરેની આકૃતિનું ચિત્રવન કરવું તે; ધર્મ ધ્યાનનો એક પ્રકાર.

સંજ્ઞિય. ત્રિ. (સંજ્ઞિય) સારી રીતે સ્થિર રહેલ. (૨) સારા આકારવાળો.

સંજ્ઞિ. ક્રી. (સંજ્ઞિતિ) સ્થિતિ; રહેવાપણું. (૨) અસ્થિતવ.

સંજ્ઞિત. } ત્રિ. (સંજ્ઞિત) રહેલું.
સંજ્ઞિય. }

સંજ્ઞ. ન. (સંજ્ઞ) ખંડ; વિભાગ. (૨) કમળ વગેરેનો સમૂહ.

સંજ્ઞાસ. પું. (સંજ્ઞાસ) સાણસો. (૨) સા-અજ્ઞા સાંધા.

સંજ્ઞાસગ. પું. (સંજ્ઞાસ) સાણસી. (૨) ચીપીઓ. (૩) અંગુઠાનો અગ્રભાગ.

સંજ્ઞાસર્તુઢ. પું. (સંજ્ઞાસર્તુઢ) સાણસી જેવા મુખવાળું એક પક્ષી.

સંજ્ઞાસય. પું. (સંજ્ઞાસ) સાણસો.

સંજ્ઞિમ. ન. (સંજ્ઞિમ) બાળકને રમવાનું સ્થાન.

સંજ્ઞિલ. પું. (સંજ્ઞિલ) આર્ય દેશોમાંનો ૧૪ મો દેશ. (૨) કાશ્યપ ગોત્રની એક શાખા, (૩) ત્રિ. તે શાખામાં જન્મેલ. (૪) પું. શ્યામાર્યના એક શિષ્યનું નામ.

સંજ્ઞેય. પું. (સંજ્ઞેય) સાંદડો; સાંદ.

સંજ્ઞેવદ્ય. પું. () પથર વગેરેનાં પર્ગાં.

સંજ્ઞ. પું. (સંજ્ઞ) નપુસક.

સંજ્ઞાદ્ય. ત્રિ. (સંજ્ઞાદ્ય) તૈયાર; તત્પર.

સંજ્ઞિમ. ત્રિ. (સંજ્ઞિમ) સદૃશ; સમાન; સરીખું.

સંજ્ઞિલાહ્ય. પું. (સંજ્ઞિલાહ્ય) સનિપાત રોગ; ત્રિદોષ.

સંજ્ઞિચિદ્. ત્રિ. (સંજ્ઞિચિદ્) રહેલ; ખેડેલ. (૨) પું. મહોદ્દે; ગલી.

સંજ્ઞિવેસ. પું. (સંજ્ઞિવેસ) નેસડો; નાનું ગામ; બરવાડ વગેરેનો મહોદ્દો.

સંત. ત્રિ. (સંત) શ્રાન્ત; થાકેલું.

સંત. ત્રિ. (સંત) શાન્ત. (૨) પું. ઉપ-શાન્તમોહનામે ૧૧ મુ ગુણસ્થાનક.

સંત. ત્રિ. (સંત) વધમાન. (૨) ખરૂં; સત્ય. (૩) સારૂં. (૪) કર્મની સત્તા. (૫) સ્વરૂપ.

સંતા. ક્રી. (સંતાતિ) સંતાન. (૨) પરં-પરા; પ્રવાહ.

સંતાવ્ય. ન. (સંતાવ્ય) ત્રાછતું; છોડાં ઉતારવાં.

સંતાવ્ય. ન. (સંતાવ્ય) સત્તાનાં સ્થાનક.

સંતાવ્ય. ત્રિ. (સંતાવ્ય) તપેલ; કંડાળેલ.

સંતપય. ન૦ (સત્પદ) વિશ્વમાન વસ્તુ વાચક
પદ. (૨) છતી વસ્તુ.

સંતપ. વિ૦ (સન્તપ) વ્યામ.

સંતત્સર. ન૦ (સન્તરોત્તર) કાષ્ઠ કાષ્ઠ વખતે
ઓઢવાનું વસ્ત્ર. (૨) અંતર-વચ્ચેના
તીર્થકરોની અપેક્ષાએ ઉતર-વિશેષ.
(૩) ઉપર ઉતરનું અને અંદર સુતરનું
કપડું ઓઢવ.

સંતસાર. વિ૦ (સત્સાર) દુનિયામાં રહેલી
વસ્તુઓમાં ઉત્તમ વસ્તુ; પ્રધાન ધન.

સંતા. સ્ત્રી૦ (સતા) કર્મની સત્તા.

સંતા. સ્ત્રી૦ (શાન્તા) સુપાર્શ્વનાથજીની
દેવીનું નામ.

સંતાણ. પું૦ (સન્તાન) સમૂહ (૨) એક
બીજાની અપેક્ષાએ વિશેષ જ્ઞાનની પ્ર-
વૃત્તિ. (૩) કરોળીયાની જાળ. (૪)
સતતિ; પરિવાર.

સંતાણ. ન૦ (સન્તાણ) રક્ષણ. (૨) પું૦
રક્ષક.

સંતાણિ. વિ૦ (સન્તાનિ) કર્મ સતતિ-
કર્મની પરંપરાવાળો.

સંતાન. પું૦ (સન્તાન) પ્રવાહ; પરંપરા. (૨)
કરોળીયાની જાળ.

સંતાવ. પું૦ (સન્તાવ) સતાપ; દુઃખ.

સંતાવણી. સ્ત્રી૦ (સંતાવિની) નારકીઓને
સતાપ ઉપજાવનારી કુંભી.

સંતિ. સ્ત્રી૦ (શાન્તિ) ઉપદ્રવ વિનાની સ્થિતિ;
શાન્તિ. (૨) કષાયનો ઉપશમ. (૩) અ-
હિંસા. (૪) નિર્વાણ; મોક્ષ. (૫) વર્તમાન
અવસર્પિણીના સોળમા તીર્થકર અને
પાંચમા અધ્યર્ની.

સંતિકર્મ. ન૦ (શાન્તિકર્મ) શાન્તિ માટે
કરાતું કર્મ; વિવાહ આદિ પ્રસંગે શાંતિને
અર્થે બોલાતો પાઠ.

સંતિજ. વિ૦ (સંતીર્જ) સંસારનો પાર પામેલ;
મુક્ત. (૨) પું૦ સિદ્ધભગવાન.

સંતિય. વિ૦ (સત્ક) સંબંધી; વંશીઆતું;
માલેકીયાળું.

સંતુદ્ધ. વિ૦ (સન્તુદ્ધ) સંતોષ પામેલ.

સંતોસ. પું૦ (સંતોષ) સંતોષ.

સંતોસિ. વિ૦ (સંતોષિ) સંતોષી; નિર્દોષી.

સંયદ્ધ. વિ૦ (સંસ્કૃત) પથરાયેલું. (૨) ભાગ-
હિંસાવાળું; ભાગ્યુક્ત. (૩) પૂર્વનો
સંબંધ જુટ્યા વગરનો. (૪) વિસ્તાર
યુક્ત. (૫) ન૦ નિરંતર.

સંયદ્ધિ. વિ૦ () સમર્થ.

સંયર. પું૦ (સસ્તર) નિર્વાહ કરવો; પાર
પાડવ.

સંયવ. પું૦ (સંસ્તવ) પ્રશંસા; તારીફ. (૨)
અતિપરિચય; મેળ; સંબંધ. (૩) સાધુએ
આગળ પાછળની ઓળખાણ આપી
આહારાદિ લેવો તે; ઉપાયણના ૧૬
દોષમાંનો ૧૧ મો દોષ.

સંયવણ. ન૦ (સસ્તવન) સ્તુતિ.

સંયવય. વિ૦ (સંસ્તવક) સ્તુતિ-પ્રશંસા
કરનાર.

સંયાર. પું૦ (સસ્તાર) અઢી હાથ પ્રમાણ
શય્યા-બિછાનું; દાહડા કે કાંબળની
પથારી.

સંયારગ. પું૦ (સંસ્તારક) પથારી. (૨) એ
નામનો દશ પદ્મજામાંનો એક પદ્મનો.

સંયુય. વિ૦ (સંસ્તુત) સ્તુતિ કરાયેલ. (૨)
પરિચિત; જાણિતો.

સંયોમ. પું૦ (સંસ્તોમ) અદ્વેષ અદ્વેષો;
અશાના વેદનીયાદિ કર્મને શાતાવેદ-
નીયાદિમાં સંક્રમણ-પ્રવેશ કરાવવો તે.

સંવદ્ધ. વિ૦ (સંવદ્ધ) દંસ કરેલ; કરડેલ.

સંવણ. પું૦ (સ્યન્કલ) રથ. (૨) ઝરતું,
વહેતું; ટપકતું. (૩) મધ ઓવીથીના
૨૩ મા તીર્થકર.

સંવમાળિયા. સ્ત્રી૦ (સ્યન્કમાળિકા) } ૫૨-
સંવમાળી. સ્ત્રી૦ (સ્યન્કમાળા) } ૫૧-
જેટલી લાંબી પાંચબી.

સંવાચ. પું () સમુદાય.
 સંવિદ્. ત્રિ (સંવિદ) આજ્ઞા કરાવેલું.
 સંવિદ્ય. ત્રિ (સંવિદ્ય) સંશયવાળું; સંદેહયુક્ત.
 સંવેસ. પું (સંવેશ) આજ્ઞા; સંદેશ.
 સંવેદ. પું (સંવેદ) સંશય; સંદેહ.
 સંવોદ. પુ (સંવોદ) સમૂહ.
 સંચા. ન (સંચાન) બૂલનું અનુસંધાન કરતું તે.
 સંચા. સ્ત્રી (સંચા) સાધી દેવો.
 સંચા. ન (સંચાન) સાધી કરવો.
 સંચારિય. ત્રિ (સંચારિત) ધારણ કરેલ.
 સંધિ. સ્ત્રી (સંધિ) બે વસ્તુનું જોડણ; મેળ; સાધો. (૨) સધિ; ચોરે દીવાલમાં પાડેલ બાંકું. (૩) જ્ઞાનાવરણીય આદિ આઠ કર્મનો વિવર-હેતુ. (૪) છુટણ વગેરે અવયવોના સાંધા. (૫) અક્ષરોનું જોડણ; સ્વરસધિ કે વ્યંજન સંધિ
 સંધિચ્છેદ્ય. } ત્રિ (સંધિચ્છેદક) ખાતર
 સંધિચ્છેદ્ય. } પાડનાર; ચોરી કરનાર.
 સંધિચ્છેદ્ય. }
 સંધિય. ત્રિ (સંધિત) સાધિલ; જોડેલ.
 સંધિવાલ. ત્રિ (સંધિવાલ) રાજના સી-માડાનું રક્ષણ કરનાર.
 સંનિયોગ. પું (સંનિયોગ) સારી રીતે પ્રવર્તન.
 સંનિકેય. ન (સંનિકેત) સ્થાન; ગૃહ.
 સંનિક્ષિત. ત્રિ (સંનિક્ષિત) વ્યવસ્થાપૂર્વક રાખેલું; જોડેલું.
 સંનિગાસ. ત્રિ (સંનિગાસ) સમાન; પુલ્ક.
 (૨) પું બે, ત્રણ વગેરેનો સંયોગ.
 સંનિચય. પું (સંનિચય) સમૂહ; જથ્થો.
 સંનિચિત્ર. ત્રિ (સંનિચિત) ઠાંસી ઠાંસીને ભરેલ. (૨) એકઠું કરેલ.
 સંનિગમ. ન (સંનિગમ) સમીપપણું.
 સંનિદિય. ત્રિ (સંનિદિય) પ્રાપ્ત કરેલ; મેળવેલ.

સંનિપદિય. ત્રિ (સંનિપદિત) મળેલ; પ્રાપ્ત થયેલ.
 સંનિમ. ત્રિ (સંનિમ) પુલ્ક; સમાન; સરખું
 સંનિયદ્. ત્રિ (સંનિયત) પાણું વળેલું.
 સંનિવદિય. ત્રિ (સંનિવદિત) પડેલ.
 સંનિવાહ્ય. પું (સંનિવાહ્ય) ત્રિદોષ; વાત પિત્ત કફનો પ્રકાપ. (૨) ઔદયિકાદિ અનેક ભાવોના સંયોગથી નિષ્પન્ન થયેલ ભાવ; સાન્નિપાતિક ભાવ.
 સંનિવાય. પું (સંનિવાય) ભેલાવડો; અનેક સ્થાનેથી ઉતરી બેગુ થવું.
 સંનિવિદ્. ત્રિ (સંનિવિદ) ખેડેલું. (૨) ઉતારો કરેલ (૩) યુક્ત.
 સંનિવેસ. પું (સંનિવેશ) રમતામાં નિવાસ કરવો તે; જીવણી. (૨) ભરવાડ રબારીને વસવાનું સ્થાન-નેસડો.
 સંનિસસણ. ત્રિ (સંનિસસણ) ખેડેલું.
 સંનિસિજ્ઞા સ્ત્રી (સંનિસિજ્ઞા) ખેસવાનું સ્થાન; ખેડક.
 સંનિહ. ત્રિ (સંનિહ) સમાન; સરખું.
 સંનિહાયા. ન (સંનિહાન) અધિકરણ; આધાર.
 સંનિહિ. પું (સંનિહિ) સંગ્રહ; સંચય; રાત્રે ઘી દૂધ વગેરે વસ્તુનું રાખવું તે. (૨) કપાય સંચય.
 સંનિહિત્ર. પું (સંનિહિત્ર) અણપત્રી જાતના વ્યાર દેવતાનો ઈદ.
 સંનિહિય. ત્રિ (સંનિહિત) અત્યંત પાસે રહેલું.
 સંપદ. જ (સંપ્રતિ) આ સમયે; હમણાં; વર્તમાન સમય. (૨) પું ગદ્ય ચોવીશીના ૨૪ મા તીર્થકર.
 સંપદયા. ત્રિ (સંપ્રકીર્ણ) વ્યાપ્ત; પરિપૂર્ણ.
 સંપડત. ત્રિ (સંપ્રયુક્ત) સારી રીતે પ્રયોગમાં મૂકેલું; લાગેલું; ચોળેલું.
 સંપ્રમોગ. પું (સંપ્રમોગ) સંસર્ગ (૨)

પ્રાપ્તિ; મેળાપ. (૩) વ્યાપાર; ઉદ્યોગ.
સંપર્ક. પું. (સ્પર્ક) સ્પર્શ; સંસર્ગ.
સંપર્કલાલ. પું. (સંપ્રકાલ) માટી વગેરે
 શરીરે ધસીને સ્નાન કરે તેવા તાપસની
 એક જાત.
સંપર્કલાલજ. ત્રિ. (સંપ્રકાલક) માટીને
 ધસી ધસી સ્નાન કરનાર.
સંપર્કસ્થિત. ત્રિ. (સમ્પ્રસ્થિત) નાખેલ
સંપગાદ. ત્રિ. (સંપ્રગાદ) અતિગાદ, મળ્યૂન
 (૨) આસક્ત. (૩) સ્થિતિ કરેલ. (૪)
 વ્યામ.
સંપર્કિય. ત્રિ. (સમ્પ્રસ્થિત) ગયેલ; પ્રયાણ
 કરેલ.
સંપર્કિયસ્થિ. ક્રી. (સંપ્રતિપત્તિ) પોતાના
 આશયનો સ્વીકાર.
સંપર્કિયામ. પુ. (સંપ્રતિપાત) પ્રણામ;
 નમસ્કાર.
સંપર્કિયામિત્ર. ત્રિ. (સમ્પ્રતિપાદિત) સ્થાપન
 કરેલું.
સંપર્કિયિય. ત્રિ. (સમ્પ્રર્ણિત) કાનને મધુર
 લાગે એવો શબ્દ.
સંપરણ. ત્રિ. (સમ્પન્ન) યુક્ત; સહિત.
સંપન. ત્રિ. (સમ્પ્રાપ્ત) પામેલ; પ્રાપ્ત કરેલ
સંપત્તિ. ક્રી. (સંપત્તિ) ધન; સંપદા; ઋદ્ધિ.
 (૨) સામર્થ્ય.
સંપત્તિ. ક્રી. (સમ્પ્રાપ્તિ) મેળ; સંગમ;
 પ્રાપ્તિ. (૨) આગમન.
સંપત્તિય. ત્રિ. (સમ્પ્રસ્થિત) આલેલું; પ્રયાણ
 કરેલ; નીકળી ચુકેલ. (૨) ગોઠવેલ;
 રહેલ.
સંપદાયક. ત્રિ. (સમ્પદાયક) ચોરોને અ-
 નાદિ ધંને સહાય કરનાર.
સંપદ્ધિમિય. ત્રિ. (સંપ્રદ્ધિમિત) ધૂપ વગેરે વડે
 સુગંધિ કરેલ.
સંપદ્ધ. ત્રિ. (સમ્પદ) યુક્ત; સહિત.
સંપદ્ધ. ત્રિ. (સમ્પદ) જાણનાર.

સંપ્રમાણિય. ત્રિ. (સપ્રમાણિત) સારી રીતે
 સાધ કરેલ.
સંપ્રથ. ક્ર. (સંપ્રતમ્) આ વખતે; હમણા.
સંપ્રયા. ક્રી. (સંપ્ર) લક્ષ્મી. સંપ્રાપ્ત. (૨)
 વાક્ય પુરું થતા વિરામ લેવો તે.
સંપ્રયા. ન. (સમ્પ્રદાન) દાનનું પાત્ર; જેને
 દેવામાં આવે તે. (૧) જ કારકમાંનું ચોથું
 કારક.
સંપ્રયોગ. પું. (સમ્પ્રયોગ) સારી રીતે કરાતો
 ઉપયોગ.
સંપ્રાય. ત્રિ. (સામ્પ્રાયિક) કપાય નિમિત્તે
 લાગતાં આઠ પ્રકારનાં કર્મ.
સપ્રાયવંધ. પુ. (સામ્પ્રાયિકવંધ) કપાય
 નિમિત્તક કર્મબંધ.
સપ્રાય. ક્રી. (સામ્પ્રાયિકી) સપ્રાય-
 કપાય, તેથી લાગતી ક્રિયા-કર્મપરિણતિ;
 કપાય નિમિત્તક કર્મપરિણામ.
સપ્રાય. પું. (સપ્રાય) કપાય, ક્રોધ, માન,
 માયા અને લોભ. (૨) સંસાર-જગત્;
 પદ્મવ્યૂપ લોક. (૩) લગાઈ; યુદ્ધ; સ-
 આમ, કળ્યા.
સંપરિહિત. ત્રિ. (સપરિહિત) પરિવારની
 વીંટાએક-ધેરાયેલ.
સંપરિસ્થિત. ત્રિ. (સપરિસ્થિત) વીંટાયેલ;
 વ્યામ
સંપરિહિત. ત્રિ. (સમ્પરિહિત) અનેક પરિ-
 વારથી વીંટાયેલ.
સંપ્રજા. ત્રિ. (સમ્પ્રજા) કોઈપણ કાર્યમાં
 જોડાયેલ લાગેલ.
સંપ્રજાલિ. ત્રિ. (સમ્પ્રજાલિત) ફીડાયુક્ત.
સંપ્રજિત. ત્રિ. (સમ્પ્રજિત) પ્રચંડ થયેલ.
સંપ્રજિત. પું. (સમ્પ્રજિત) પડાંડી. (૨)
 આસન વિશેષ; પદ્માસન.
સંપ્રજિત. ત્રિ. (સમ્પ્રજિત) દાખલ થયેલ.
સંપ્રસારક. ત્રિ. (સમ્પ્રસારક) સુકાળ, દુઃકાળ,
 સંતુ, મેઘ, વગેરે કથાનો પ્રસાર કર-
 નાર (સાધુ.)

સંપ્રસારણ. નં (સમ્પ્રસારણ) પર્વાદિભ્યન;
વિચારણા.

સંપ્રસારિય. ત્રિં (સમ્પ્રસારિક) હું કહું તેમ
કરો એમ કહેનાર.

સંપાદ્ય. પું (સંપાત) સમાગમ; મેળાપ.

સંપાદ્ય. ત્રિં (સમ્પાતિ) ઉડીને પડનારા
જંતુઓ; પતંગીયા વગેરે.

સંપાદ્યો. ઘં () પ્રાતઃકાળે.

સંપાદ્ય. ત્રિં (સમ્પ્રકટ) પ્રસિદ્ધ; પ્રુદ્ધ.

સંપાદ્યપરિસેવિ. ત્રિં (સમ્પ્રકટપ્રતિસેવિ)
પ્રસિદ્ધ રીતે દાપ સેવનાર; બકુશ
નિયંત્ર.

સંપાતિમ. ત્રિં (સમ્પાતિન્) થોડુ થોડું ઉડી
ગતિ કરનાર-માખી, ભમરા પતંગીયા
વિગેરે ઉડતાં પ્રાણી.

સંપાત્ય. પું (સમ્પાત) પતન; પડતું તે.

સંપાત્ય. નં (સમ્પ્રાપય) પ્રાપ્ત કરવું.

સંપિંચય. નં (સમ્પિચય) અનેક ખાદ્ય
વસ્તુઓનો સંગોળ.

સંપિંચિય. ત્રિં (સમ્પિચિય) એકત્ર થયેલ.

સંપિચદ્વ. ત્રિં (સમ્પિચદ્વ) આધેલું; વીંટલું.

(૨) નિકળેલ. (૩) પ્રાપ્ત. (૪) સારી
રીતે ઢાંકેલ.

સંપીઢા. કીં (સમ્પીઢા) દુઃખ; આધા.

સંપુચ્ચય. નં (સંપુચ્ચય) ક્ષેમકૃત્યળ

સંપુચ્ચયા. કીં () પૂછવું તે.

સંપુચ્ચયી. કીં (સમ્પ્રોચ્ચિની) ઝડું; સાવરણી.

સંપુચ્ચયા. કીં (સમ્પ્રોચ્ચિકા) પગ વગેરે
હુંજનાર દાસી.

સંપુહ. પું (સમ્પુટ) એક પ્રકારનું કાઠનું યત્ર
કે જેમાં ચોરને નાખી પીઢ દેવામાં
આવે તે.

સંપુહ. પું (સમ્પુટ) } જેની બે બા-

સંપુહફલન. નં (સમ્પુટફલન) } બુએ પાટલી

હોય અને જેનો આકાર વ્યાપારીના
નામાના ચોપડા જેવો હોય તે પુસ્તક.

સંપુચ્ચ. } ત્રિં (સમ્પૂર્ણ) સંપૂર્ણ; આપું;
સંપુજ. } બધું.

સંપેસય. નં (સમ્પ્રેક્ષ) મોકલવું.

સંપેસિય. ત્રિં (સમ્પ્રેક્ષિત) મોકલેલું.

સંપેહા. કીં (સમ્પ્રેક્ષા) વિચાર; પર્વાદિભ્યન.

સંફરિસય. નં (સ્વર્ણ) અધું;
સંફાસય. } સ્પર્શ કરવો તે. (૨)

આરાધન; સેવા.

સંવ. પું (સામ્ય) અંતગડ સૂત્રના ચોથા

વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૨)

સંવ. મહારાજની જંબૂવતી રાખીને

પુત્ર. (૩) ૧૭ મા કુંથુનાથ તીથકરના

પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૪) વજ્ર.

સંવંધ. પું (સમ્વન્ધ) સંબંધ; સંગોળ.

સંવંધિ. ત્રિં (સમ્વન્ધિન્) સંબંધી; સગાં
બાંધાં.

સંવદ્વ. ત્રિં (સમ્વદ્વ) જોડાએલ.

સંવર. પું (સમ્વર) જેના શીંગડામાંથી
ખીજ શીંગડાં ફૂટે છે તે; સાબર.

સંવલિયા. કીં (શાલ્મલિકા) એ નામનું
વૃક્ષ.

સંવાહ. પું (સમ્વાહ) પર્વત આદિ વિષમ
સ્થાનોમાં ધાન્ય સંગ્રહવાના સ્થાન. (૨)

મેળા ભરાય તેવું સ્થાન; ગીચ વસ્તી-

વાળું સ્થાન. (૩) સાર્થવાહના મોટા

સાથને ઉતરવાનું સ્થાન; જાવણી. (૪)

પર્વત ઉપરનું કે પર્વતની આસપાસનું

ગામ કે નગર.

સંવાહયા. નં (સમ્વાહન) } હાથ પગ

સંવાહયા. કીં (સમ્વાહના) } અંપાવવા;

અંપી કરાવવી તે.

સંવાહય. પું (સમ્વાહક) અંપી કરનાર.

સંવાહ. કીં (સમ્વાહ) પીડા.

સંવાહિય. ત્રિં (સમ્વાહિત) અંપી કરેલ.

સંવુઝ. પું (સામ્યુઝ) એક પ્રકારનો શબ્દ.

સંવુઝાવદ્વ. પું (સંવુઝાવદ્વ) ભમરા ભમરીના દર.

સંજ્ઞાકાવંહા. સ્ત્રી૦ (સમ્જ્ઞાકર્તા) કાષ્ઠ સાધુ
શંખુક-શંખના આવર્તનની પેઠે પ્રથમ
વચ્ચેના ઘેરથી ભિક્ષા લઇ આવર્તનની
પેઠેફરી ગાયરી કરે તે; ભિક્ષાના અભિ
મહનો એક પ્રકાર.

સંજ્ઞ. ત્રિ૦ (સમ્જ્ઞ) સમ્યક્ તત્ત્વને જાણ-
નાર; વિદ્વાન; બોધ પામેલ.

સંજ્ઞોદય. ન૦ (સમ્જ્ઞોદય) સંજ્ઞોદય; આમનય.
(૨) સારીરીતે બોધ આપવો તે.

સંજ્ઞોહિ પુ૦ (સમ્જ્ઞોહિ) સમ્યક્ ધર્મની પ્રાપ્તિ.
(૨) સુદૃષ્ટિ; સમ્યગ્ દૃષ્ટિ.

સંજ્ઞોદિષ્ય. ત્રિ૦ (સમ્જ્ઞોદિષ્ય) બોધાવેલ; આ-
મત્રિત.

સંમંત. ત્રિ૦ (સમ્મંત) ભયભીત થયેલ;
ભય પામેલ.

સંમન્થા. ત્રિ૦ (સમ્મન્થ) ભાંગી ગયેલ.

સંમમ. પુ૦ (સમ્મમ) વ્યાકુળતા; જમ;
અધીરાઇ. (૨) શોભા.

સંમરણ. ન૦ (સંમરણ) સંભારવું-યાદ
કરવું તે.

સંમરણીય. ત્રિ૦ (સંમરણીય) સ્મરણ કરવા
યોગ્ય.

સંમમ. પુ૦ (સમ્મમ) ઉત્પત્તિ. (૨) સભવ;
સંભાવના (૩) શ્રી સભવનાથ નામના
આણુ ચોવિસીના ત્રીજા તીર્થકર.

સંમાર. પુ૦ (સમ્માર) સમૂહ; જથ્થો. (૨)
પરિમહ; ભારભૂત વસ્તુ. (૩) વિપાકોદય
થતાં કર્મનું અવસ્થ થતું વેદન.

સંમારકહ. ત્રિ૦ (સમ્મારકહ) જથ્થારૂપે કરેલ;
એકત્ર કરેલ.

સંમારિય. ત્રિ૦ (સંમારિય) યાદ કરાવેલું;
સંભારેલ.

સંમિલય. ત્રિ૦ (સમ્મિલન) કષ્ટક ઓણું.
(૨) વ્યાપ્ત. (૩) સંપૂર્ણ. (૪) ૨૮
લઘ્વિમાંની ૭૩૧ લઘ્વિ કે જેમાં એક

ઇદ્રિયથી બીજી ઇદ્રિયના વિષયો જાણી
શકાય.

સંમિલયસોતાર. } પુ૦ (સમ્મિલયોત) શરી-
સમિલસોયાર. } રના સર્વ અવયવોથી
જે સાંભળી શકે તેવી લઘ્વિવાળો; પાંચે
ઇદ્રિયોના વિષયોને એક ઇદ્રિયથી મહત્ત્વ
કરી શકનાર.

સંમિય. પુ૦ (સ્થેમિક) કંકની વ્યાધિ; કંક વિકાર.

સંમિય. ત્રિ૦ (સમ્મિય) ભરેલ; પુષ્ટ થયેલ.
(૨) સંસ્કારેલું. (૩) ઉદ્ભૂત-અંદરથી
જ્ઞ ર કાઢેલ.

સંમૂર. સ્ત્રી૦ (સમ્મૂરિ) સંભવ.

સંમૂરિવિજય. પુ૦ (સમ્મૂરિવિજય) એ નામના
એક સાધુ.

સંમૂર. ત્રિ૦ (સમ્મૂર) ઉત્પન્ન થયેલું. (૨)
પ્રથમ જળદેવ તથા વાસુદેવના પૂર્વ
ભવના ધર્માચાર્ય. (૩) એ નામનો એક
મનુષ્ય. (૪) યશોભદ્રના શિષ્ય; સંમૂર-
વિજય.

સંમૂરવિજય. પુ૦ (સમ્મૂરવિજય) યશોભદ્રના
શિષ્ય.

સંમોદય. ત્રિ૦ (સમ્મોદિક) એક સમાચારી
વાળા સાધુ; જેની સાથે આહારાદિ થઇ
શકે તે.

સંમોગ. પુ૦ (સમ્મોગ) ઉપભોગ; એક
બીજા સાથે ભોજનાદિનો આણુ વ્યવહાર.

સંમોગવચ્ચલાણ. પુ૦ ન૦ (સમ્મોગવચ્ચલાણ)
ગિનકદંપીપણું કે એકલવિહારીપણું અંગી-
કાર કરી મડળ સાથેના સંભોગનો પરિ-
હાર કરવો તે.

સંમોગવચ્ચિયા. સ્ત્રી૦ (સમ્મોગવચ્ચિકા)
સમાન સમાચારીવાળા સાથે આહારાદિનો
સંભોગ કરવાના નિમિત્તવાળી (ક્રિયા).

સંમોગિષ્ઠ. ત્રિ૦ (નામોગિક) એક સમાચારી-
વાળા; પરસ્પર આહાર, પાણી, વસ્ત્ર,
પાત્રના સંભોગ-વ્યવહારવાળા.

સંમદ. ક્રી० (સમ્યક્) સારી મતિ; સારી બુદ્ધિ.
 સંમદ. જ્ય (સમ્યક્) સમ્યક્દર્શન અને સમ્યક્ જ્ઞાન.
 સંમદ્વા. પું० (સન્માર્ગ) મોક્ષમાર્ગ.
 સંમદ્વ. પું० (સન્માર્ગ) સંમાર્જન; ચોક્ષું કરવું તે.
 સંમદ્વ. ત્રિ० (સન્માર્જક) વારંવાર સ્નાન કરનાર.
 સંમદ્વ. ન૦ (સંમાર્જન) સાવરણી વગેરેથી સાફ કરવું તે.
 સંમદ્વ. ત્રિ० (સન્માર્જિત) વાસીદુ
 સંમદ્વ. ત્રિ० (સન્માર્જિત) વાળી સાફ કરેલ
 સંમદ્વ. ક્રી० (સન્માર્જક) વાસીદુ વાળનાર સ્ત્રી.
 સંમદ્વ. ત્રિ० (સમ્યક્) કાન સુધી બરેવ.
 (૨) સાફ કરેલ.
 સંમત. ત્રિ० (સમત) સંમતિ આપવા યોગ્ય
 સંમત ન૦ (સમ્યક્ત્વ) સમ્યક્ દર્શન સમકિત.
 સંમત્સંસિ. ત્રિ० (સમ્યક્ત્વવર્ધિન) પરમાર્થ દર્શિ.વાળો. (૨) રાગદ્વેષ રહિત.
 સંમત્સમોદયિય. ન૦ (સમ્યક્ત્વમોહનીય) મોહનાય કર્મની એક પટ્ટન કે જે માથીમાં થાવની કાળાશ મટી જતાં, તે શુદ્ધ થઈ સંમતમોહનીય રૂપે બને છે, તેના ઉદયથી ક્ષાયક સમકિત શિવાય બીજા સમકિત પ્રગટે છે.
 સંમદ્વા. ક્રી० (સન્માર્ધ) વસ્ત્રને પહોળું કર્યા વિના ઘડ સહિત પડિલેણું કરવું તે; મસળીને પડિલેહણું કરવું તે, પડિલેહણને એક દોષ.
 સંમદ્વ. ત્રિ० (સંમાર્જિત) મસળેલ.
 સંમદ્વ. ત્રિ० (સમ્મત) હૃદય, અભિમત.
 સંમદ્વ. ત્રિ० (સન્માન્નીય) સન્માન-સત્કાર કરવા યોગ્ય.

સંમાચિય. ત્રિ० (સન્માનિત) માનેહું; આદર-પૂર્વક સ્વીકારેહું.
 સંમિસિમાલ. પું (સન્મિત્રીમાલ) બેગસેળ.
 સંમુચ્છિદ્ધ. ત્રિ० (સમ્મુચ્છિદ્ધ) માતા પિતાના સયોગ વિના ઉત્પન્ન થયેહું.
 સંમુચ્છિદ્ધ. ત્રિ० (સમ્મુચ્છિત) મૂર્છિત થયેલ.
 સંમુત. પું० (સમુત) મડપગોત્રની શાખા.
 (૨) ત્રિ० તે શાખામાં જન્મેલ.
 સંમુદ. ન૦ (સમુદ) સમીપે. (૨) સ્થાને; સન્મુખ.
 સંમુદી. ક્રી० (સમુદી) ૮૧ થી ૯૦ વઃસ સુધીની માળસની અવસ્થા કે જે મોતને સન્મુખ રહે છે.
 સંમુદ. ત્રિ० (સમુદ) અનિમૂલ બનેલ.
 સંમેલ. ન૦ (સમેલ) મીઝમાની; ગોઠ.
 સંમેહ. પું० (સન્મેહ) } મૂલમા દેવ-
 સંમેહા. ક્રી० (સમેહા) } વિશેષની ભાવના.
 સંયમ. પું (સયમ) જુઓ “સજમ” શબ્દ.
 સંયોજણ. પું (સંયોજન) અનન્તાનુબંધી કપાય.
 સંયોજણા. ક્રી० (સંયોજના) સંયોજન; સાથે બેડી દેવું તે.
 સંયોજણાપાયચ્છિદ્ધ. ન૦ (સંયોજનાપ્રાયશ્ચિત) અનેક જાતીય અતિચારોને મેળવી-એકત્ર કરી પ્રાયશ્ચિત દેવું તે.
 સંયોયણા. ક્રી० (સંયોજના) મિશ્રિત કરવું તે.
 સંરંમ. પું (સંરમ) હિસાદિ સંબંધી માનસિક વાચિક અને કાપિક સૂક્ષ્મ વ્યાપાર; હિંસાદિ સંકલ્પ આદિ.
 સંરક્ષણ. ત્રિ० (સંરક્ષક) રક્ષા કરનાર.
 સંરક્ષણ. ન૦ (સંરક્ષણ) રક્ષાય; પાલન.
 સંરક્ષણપરિગ્રહ. પું (સંરક્ષણપરિગ્રહ) પદ્ધતિના જીવોની રક્ષાને માટે પરિગ્રહ-વસ્ત્રાદિ ઉપકરણ રાખવાં તે.
 સંરક્ષણા. ક્રી० (સંરક્ષણ) પરિગ્રહ. (૨) માથા.

સંસ્કૃતશાસ્ત્રવિ. વિ. (સંસ્કૃતશાસ્ત્રવિ.)
પરિગ્રહ નિમિત્તે જુદું બોલતું તે; રોધ
બાનનો એક પ્રકાર.

સંસ્કૃતય. વિ. (સંસ્કૃત) જેની રક્ષા કરી
હોય તે.

સંસ્કૃ. વિ. (સંસ્કૃ) રોષવાળો; ક્રોધ ભર્યો.

સંસ્કૃ. પું. (સંસ્કૃ) નિરોધ; નિગ્રહ.

સંસ્કૃતી સ્ત્રી. () પરસ્પર
હાથ પકડી. આગ્રહ તે.

સંસ્કૃત પુ. (સંસ્કૃ) સકામ પ્રેમપૂર્વક
પરસ્પર સમાપણ કરતું તે.

સંસ્કૃત ન. (સંસ્કૃ) કપાયને પાતળા
પાડવા તે; સહેખના કરતી તે.

સંસ્કૃતિ. વિ. (સંસ્કૃતિ) સહેખા કરેલ

સંસ્કૃત. વિ. (સંસ્કૃત) તત્પર; આસક્ત.

સંસ્કૃતી. સ્ત્રી. (સંસ્કૃતી) ઇદ્રિય મન
વિગેરેનો નિરોધ કરવો તે.

સંસ્કૃતી. સ્ત્રી. (સંસ્કૃતી) શારીરિક અને
માનસિક તપથી કપાયાદિનો નાશ કરવો;
તપ વિશેષ. (૨) અનશન; સંધારો.

સંસ્કૃતી. પુ. (સંસ્કૃતી) ૨૯ ઉત્કા-
લિક સૂત્રમાંનું ૨૫ મું સૂત્ર.

સંસ્કૃતી. સ્ત્રી. (સંસ્કૃતી) સહેખા; કપાય
આદિને પાતળા પાડવા તે.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) દર્શન; દેખતું તે.

સંસ્કૃતી. વિ. (સંસ્કૃતી) જેવા લાયક;
રૂપવંત.

સંસ્કૃત. પુ. (સંસ્કૃ) જોતું; નિહાળતું.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) વર્ષ; સમ્વત્સર.

સંસ્કૃતપડિલેહ્યા. ન. (સંસ્કૃતપડિલેહ્યા)
વર્ષગાંતો સંસ્કાર.

સંસ્કૃતિ. વિ. (સંસ્કૃતિ) એક વરસનું.

સંસ્કૃ. પું. (સંસ્કૃ) ભયમીન થયેલ માણસોને
સંતાવાનું યુગ સ્થાન.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃ) વંદેશીયો; તોફાન
વાયુ.

સંસ્કૃત. } પું. (સંસ્કૃ) પાંચમા આશને
સંસ્કૃત. } છેડે દરેક કૃત્રિમ વસ્તુઓનો
સંહાર કરનાર વાયુ; સંહારકારક વાયુ.

સંસ્કૃતવાય. પું. (સંસ્કૃતવાય) જુઓ “ સં
વદ્ધક ” શબ્દ.

સંસ્કૃત. ન. (સંસ્કૃત) અદ્ય સ્થિતિ. (૨)
માર્ગોનું મળતું.

સંસ્કૃત. પું. (સંસ્કૃત) તોફાની પવન.

સંસ્કૃતવાય. પુ. (સંસ્કૃતવાય) ભયંકર
વાવાઝોડું.

સંસ્કૃતિ. વિ. (સંસ્કૃતિ) વધેલું.

સંસ્કૃત. વિ. (સંસ્કૃત) ગોળાકાર.

સંસ્કૃ. પું. (સંસ્કૃ) કર્મના દારને બંધ કરવા
તે; નવ તત્ત્વમાંનું છું સંવર તત્ત્વ. (૨)

એથા તીર્થકરના પિતાનું નામ. (૩)

આન્ધ્રદન; ઢાંકણ. (૪) જંબૂદ્વીપના

ભરતખંડમાં થનાર ૧૮ મા તીર્થકર. (૫)

સંવર ભાવના; પાર ભાવનામાંની એક.

(૬) મન, વચન અને કાયાનું નિયમન
કરતું તે.

સંસ્કૃત. ન. (સંસ્કૃ) આશ્રવનાં પચ્ચપ્પાણ
કરવાં તે.

સંસ્કૃતી. સ્ત્રી. (સંસ્કૃતી) એક જાતની
વિદ્યા.

સંસ્કૃતાર. ન. (સંસ્કૃતાર) પ્રશંભાકરણ
સૂત્રના ખીજા શ્રુતરકંધનું નામ.

સંસ્કૃતિ. વિ. (સંસ્કૃત) ઢાંકેલું.

સંસ્કૃતિ. વિ. (સંસ્કૃતિ) વ્યાપ. (૨)
વીરું.

સંસ્કૃતાર. પું. (સંસ્કૃતાર) સારી રીતે થતો
વ્યવહાર. (૨) ઇદ્રિય પ્રત્યક્ષ.

સંસ્કૃતારપચ્ચક્ષ. ન. (સંસ્કૃતારપચ્ચક્ષ)
પાંચ ઇદ્રિય અને મનથી વસ્તુનો સાક્ષા-
ત્કાર થાય તે.

સંસ્કૃત. ન. (સંસ્કૃ) ઉપાડતું; વહન કરતું.

સંવાદ. પું (સંવાદ) સંવાદ; ચર્ચા.

સંવાસ. પું (સવાસ) એક સાથે નિવાસ; સહવાસ.

સંવાદયિય. ત્રિ (સંવાદનિક) ખેતીના ઉપ-યોગમાં વપરાતા માટી માડા વગેરે.

સંવિદ્યા. ત્રિ (સંવિદ) મુમુક્ષુ; સંવેગી. (૨) વ્યાપ્ત; આકુળ.

સંવિદ્યાવિહારિ. ત્રિ (સંવિદ્યાવિહારિ) મુક્તિનું અનુદાન કરનાર.

સંવિતિ. સ્ત્રી (સંવિતિ) જ્ઞાન.

સંવિદ્. ત્રિ (સંવિદ) ખુંદેલું; કચરેલું; પ-રિચિત કરેલું.

સંવિમલ્સાર. ત્રિ (સંવિમલ્) વજ્રાદિનો વિભાગ કરનાર.

સંવિમાળ. પું (સંવિમાળ) સારી રીતે વિધિ સહિત વિભાગ કરવો તે; સમવિભાગ.

સંવિલિય. ત્રિ (સંવેલિત) ગોળ વળેલ.

સંવિહ. પું (સંવિહ) ગોશાળાના એક મુખ્ય શ્રાવકનું નામ.

સંવીત. ત્રિ (સંવીત) હણાયેલ. (૨) વ્યાપ્ત.

સંવુષ્પ. ત્રિ (સવૃત) ઢાંકેલું; છુપાવેલું.

સંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત) ઢાંકેલું; આચ્છાદિત; ગુપ્ત. (૨) સવર સહિત; અશ્રવ નિરોધ કરનાર. (૩) સર્વ પ્રકારે ઇન્દ્રિય અને મનના કર્મભાગને રોકનાર. (૪) સાંકડી મોનિ-શક્તિ સ્થાન કે જે એકેન્દ્રિય અને નારકીને દોષ છે. (૫) વસ્ત્ર પહેરેલું.

સંવુદ્વારિ. ત્રિ (સંવૃત્વારિ) સવરમાં નિચરનાર; જપમી.

સંવુદ્વડલ. ત્રિ (સંવૃત્વડલ) જાનો દોષ લગાડનાર જકુશ નિયંદાનો એક પ્રકાર.

સંવુદ્વિયદા. સ્ત્રી (સંવૃત્વિયદા) ગર્ભજ તિર્યચ અને ગર્ભજ મનુષ્યની યોનિ.

સંવુદ્વાસંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત્વાસંવૃત) કંઈક પાપથી નિવર્તેલ અને કંઈક ન નિવર્તેલ; દેશ સિરદિ આવક.

સંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત) વધેલું; ઉછરેલું.

સંવુત્. ત્રિ (સવૃત) ઉત્પન્ન થયેલું.

સંવુય. ત્રિ (સંવૃત) ઢંકાયેલ.

સંવુદ્. ત્રિ (સંવૃત) ધસડાતાં ધસડાતાં આવી પહોંચેલ.

સંવેગ્યી. સ્ત્રી (સંવેગિની) સંવેગ-મોક્ષની અભિપ્રાયને વધારનારી ધર્મ કથા.

સંવેગ. પું (સંવેગ) વૈરાગ્ય ભાવ. (૨) મોક્ષની અભિપ્રાય. (૩) વિષયોથી નિવૃત્તિ.

સંવેગ્યી. સ્ત્રી (સંવેગિની) સાંભળનારને વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થાય એવી કથા.

સંવેલિત. } ત્રિ (સંવેલિત) વાંકું વળેલું.
સંવેલિય. } (૨) જાનું; છુપાવેલ. (૩) એકકું કરેલું.

સંવેહ પું (સંવેહ) ભવ આદિની સ્થિતિ.

સંસદ્. ત્રિ (સંસાદિ) સશયવાળો; શકા-શીલ

સંસદ્ધ. ત્રિ (સંસાદિક) સંસયવાળો.

સંસંગ. પું } (સંસંગ) સંબંધ; મિલાપ.
સંસંગિ. } (૨) મૈથુન.

સંસંગિ. ત્રિ (સંસાંગ) સંબંધ-પરિચયવાળું.

સંસંગિય. ત્રિ (સંસાંગિક) સંસર્ગ-પરિ-ચયવાળું.

સંસંગી. સ્ત્રી (સંસર્ગ) સંગ; સોખત.

સંસદ્. ત્રિ (સંસદ) ચોટેલું; લિપ્ત થયેલું.

સંસદ્ધકપિય. ત્રિ (સંસદ્ધકલ્પિક) ખરડેલ હાથે ભિક્ષા આપે તે લેવાના સકલ્પવાળો.

સંસદ્ધવરદ. ત્રિ (સંસદ્ધવર) ખરડાયેલ હાથે આપવામાં આવે તેજ લેવું એવી ધારણાથી ગવેણ્યા કરનાર.

સંસદ્ધિપિડ. પું (સંસદ્ધિપિડ) ખાતાં ખાતાં વધેલો પિડ-ખોરાક.

સંસત્. ત્રિ (સંસત) આસક્ત; શીન. (૨) ચોટેલ; લાગેલ. (૩) પું. શીકારી કુતરો.

સંસત્તમાહયિ. ત્રિ० (સંસત્તમાહયિ) જેના પેટમાં કે આંત્રમાં કૃમિ આદિ બે છદ્મિય જીવ હોય તે.

સંસત્તત્ત્વ. ન० (સંસત્તત્ત્વ) કષ્ટક કામનાથી તપ કરવું તે.

સંસત્તવિહારિ. ત્રિ० (સંસત્તવિહારિ) વિપયાદિમા આસક્ત થઈ વિચરનાર.

સંસત્તા. સ્ત્રી० (સંસત્તા) આસક્ત થયેલી સ્ત્રી.

સંસત્ત. પુ० (સંસત્ત) પોકારવું; શબ્દ કરવો; બોલાવવું.

સંસત્તપ્પ. પુ० (સંસત્ત) કાઠી વિગેરે જીવ. (૨) શિયાળ.

સંસત્તમણ. ન० (સંસત્તમણ) રોગાદિ મટવાથી થતી શાંતિ.

સંસત્ત. પુ० (સંસત્ત) સદેહ; સશય.

સંસત્તકરણી. સ્ત્રી० (સંસત્તકરી) સશય કરનારી ભાષા; દ્વિઅર્થી ભાષા.

સંસત્ત. પુ० (સંસત્ત) સરકવું, વહેવું.

સંસત્ત. પુ० (સંસત્ત) સસાર; જગત.

સંસત્તપટ્ટિગ્રહ. પુ० (સંસત્તપટ્ટિગ્રહ) દષ્ટિ વાદાંતગત સિદ્ધિઓ પરિકર્મનો આરમ્ભ બેદ (૨) પુટ્ટસેણિ આદિ પાંચ પરિકર્મનો નવમો ભેદ.

સંસત્તસંચિદ્ધયકાલ. પુ० (સંસત્તસંસ્થાનકાલ) સંસારની અંદર રહેવાનો સમય; નરક તિર્યંચ મનુષ્ય અને દેવતા એ આર ગતિ રૂપ સંસારમાં જન્મ મરણ કરવાનો વખત.

સંસત્તાર. સ્ત્રી० (સંસત્તાર) દાણાવાળી ડોડી.

સંસત્તારણુખેદા. સ્ત્રી० (સંસત્તારણુખેદા) સંસાર પાર વિનાનો છે દુઃખ રૂપ છે તેમાં જીવ ભટક્યા કરે છે એમ વિચાર કરવો તે; આર ભાવનામાંની એક.

સંસત્તારિય. ત્રિ० (સંસત્તારિક) સંસારમાં રહેનાર જીવ. (૨) સહાયક; સહાય કરનાર.

સંસત્તારિય. ત્રિ० (સંસત્તારિ) સસરણ કરેલ; ચલાવેલ.

સંસત્તારિય. ન० (સંસત્તારિ) પ્રસાર કરવા થોડા; બહાર કરવાનું.

સંસિદ્ધ. ત્રિ० (સંસિદ્ધ) ચોટી ગયેલું.

સંસિય. ત્રિ० (સંસિય) આશ્રયમાં રહેલ.

સંસુદ. ત્રિ० (સંસુદ) શુદ્ધ; ચોક્કસ.

સંસેદમ. ન० (સંસેદમ) તિલ વિગેરે ધાન્યના ધોવણનું પાણી. (૨) જેમાં પત્ર શાક વગેરે બાફવામાં આવે કે ધાન્ય ઓસાવવામાં આવે તે પાણી. (૩) સ્વેદ-પરસેવાથી ઉત્પન્ન થતા જંતુ; જૂ; માકડ વગેરે.

સંસેયણ. ન० (સંસેયણ) કથરોટ વગેરેના ધોવણનું પાણી.

સંસેયય. ત્રિ० (સંસેયય) પરસેવાથી ઉત્પન્ન થનાર જંતુ; જૂ, માકડ વગેરે.

સંસેસિય. ત્રિ० (સંસેસિક) કર્મ સંશ્લેષ-લેપજનક; કર્મ અંધન કારક.

સંસોધણ. ન० (સંસોધણ) સારી રીતે શોધન કરવું તે.

સંસોધિત. ત્રિ० (સંસોધિત) સારી રીતે શોધેલું.

સંસોહણ. ન० (સંસોહણ) વિરેચન-રેચ લેવો તે; શોધન કરવું તે.

સંસરણ. ન० (સંસરણ) એક સ્થાનેથી બીજા સ્થાને લઈ જવું તે; એક કુક્ષિએથી લઈ બીજા કુક્ષિએ મુકવું તે.

સંસિય. ત્રિ० (સંસિય) મળેલું; એકત્રિત થયેલું.

સક. પુ० (સક) શક નામનો એક દેસ. (૨) ત્રિ० તે દેશમાં રહેનાર.

સક. ત્રિ० (સક) પોતાનું; આપણું.

સકંસ ત્રિ० (સકંસ) કાંસ નામના દ્રવ્ય પરિમાણ સહિત.

સકજ્ઞ. ન० (સ્વકાર્ય) પોતાનું કાર્ય.

સકમ્મ. ન० (સ્વર્કર્મ) પોતાનું કર્મ.

સકમ્મ. ત્રિ० (સર્કર્મ) કર્મસહિત.

सकम्मीरिय. न० (सकम्मीरिय) आण वीर्य;
कर्म लागे तेवुं सामर्थ्य.

सकय. त्रि० (स्कृत) पोते करेछुं.

सकल. न० (सकल) दुकडा; अंठ.

सकल. त्रि० (सकल) सभस्त; आणु; अधुं;
सभत्र.

सकसाइ त्रि० (सकषयिन्) कषाय-ढोष,
मान, भाषा, दोष, सहित.

सकहा. की० (सकथ) हाड.

सकहा. की० (सकथ) सन्यासीओनुं ओक
छपकरथु.

सकाइय. त्रि० (सकायिक) कषा-शरीर
सहित अय.

सकाम. त्रि० (सकाम) सकाम-छन्ना
योअ.

सकाममरय. न० (सकाममरय) पंडित लावे
समाधि परिस्थामे थनुं मरथु.

सकूत. पुं० (सकुन्त) पक्षी.

सकुणिया. की० (सकुनिका) पक्षिणी;
पक्षीनी भाषा.

सकोरंड. पुं० (सकोरंड) वृक्ष विशेष.

सक. पुं० (शक्य) शुद्धता साधु.

सक. त्रि० (शक्य) थवा योज्य; थछ शके
तेवुं.

सक. त्रि० (शक) शक्तिवाणो; सभर्थ.

सक. पुं० (शक) प्रथम देवलोकांनो ईंद्र.

सककथय. } न० (शकस्तव) शकस्तव,
सककथय. } नमात्थुणोना पाठ.

सककथय. पुं० (शक्य) पडेलो देवलोकांनो
ईंद्रो हूत; हरिणुगमेषी देवता.

सककय. त्रि० (संस्कृत) संस्कारेछुं; स्वादिष्ट
करेछुं.

सककया. की० (संस्कृत) संस्कृत भाषा;
संस्कार पावेली भाषा.

सककर. पु० (शर्कर) कंकरा.

सककरणमा. } की० (शर्करप्रभा) सात
सककरणमा. } नरकमांणी थीछ नरक.

सककरा. की० (शर्करा) साकर. (२) कंकरा-
वाणी जमीन. (३) कंकरा.

सककराम. पु० (शर्कराम) गौतम गोत्रनी
शाभा. (२) त्रि० ते शाभाभां
जन्मेल.

सककरामा. की० (शर्करमा) थीछ नरकनी
भूमि.

सकका. की० (शक्य) धरलुंननी थीछ अत्र
महिणीनुं नाम.

सकार. पु० (सत्कार) आदर; सत्कार.

सकारय. न० (सत्कारय) पश्चादिना लास
इप सत्कार.

सकारणिय. त्रि० (सत्कर्णीय) सत्कार
करना योज्य.

सकारपुरकार. पुं० (सत्कारपुरस्कार) सत्कार
इपे अपातो पुरस्कार-एनाम-लेट, आदर
अहुमान.

सकारपुरकारपरिसह. पु० (सत्कारपुरस्कार
परिषद) आदरपूर्वक सन्मानने परिपक्ष;
साधुना आवीश परिपक्षमांनो अेक.

सककारिय. त्रि० (सत्कारित) जेनो सत्कार
करो होय ते.

सक्किप. त्रि० (सकृत्) सत्कार करेस;
आदरमान आपेस.

सककुलि. की० (शकुलि) जलेथी. (२)
तः सांङ्गी.

सककुलिकयय. } पुं० (शकुलिकर्ण) वयण-
सककुलिकयय. } समुद्रमा जतां आरसो
जोगन पर आवेसो शकुलिकर्ण नामनो
ओक अन्तर द्वीप. (२) ते अन्तरद्वीपना
मनुष्य.

सकल. न० (सल्य) मित्रता; दोस्ती.

सकल. न० (साक्ष्य) साक्षी. (२) त्रि०
साक्षी आपनार.

સર્વલ. મં (સર્વલ) પ્રત્યક્ષ; સાક્ષાત્.

સર્વલ. ત્રિં (સર્વલ) સાક્ષી, સાક્ષી
આપનાર; પ્રત્યક્ષ જોનાર.

સર્વ. ત્રિં (સ્વક) પોતાનું; આપણું.

સર્વ. પુ (શક) શક નામનો અનાય દેશ.

સર્વડ. નં (શકટ) ગાડું; ગાડી. (૨)
વિપાકસૂત્રનું એથું અધ્યયન

સર્વડમ્ભિ. ત્રિં (સ્વકૃતમ્ભિ) પોતાના
કર્મો કર્મનો ભેદ કરનાર.

સર્વડમ્ભિયા. સ્ત્રીં (શકટમ્ભિકા) એ નામનું
એક લૌકિક શાસ્ત્ર.

સર્વડમુદ્. નં (શકટમુદ્) જ્યાં ઋષભદેવ
સ્વામી કેવળજ્ઞાન પામ્યા તે ઉદ્યાનનું
નામ.

સર્વડમુદ્. પુ (શકટમુદ્) ગાડાને આકારે
બુદ્ધ રચના કરેલી તે, સેનાને ગોઠવવાની
એક કળા.

સર્વડિયા સ્ત્રીં (શકટિકા) ગાડી.

સર્વડી સ્ત્રીં (શકટી) ગાડી.

સર્વડુદ્ધિપવિમસિ. પું (શકટોદ્ધિપવિમસિ)
ગાડાના ઉદ્ધતિ વિશેષ રચનાથી પુકા
નાટક; ૩૨ નાટકમાનું એક.

સર્વર. પુ (સર્વ) વર્તમાન અસર્વિણીના
બીજન ચક્રની.

સર્વજ. ત્રિં (સર્વજ) સંપૂર્ણ. સમસ્ત.

સર્વજ. નં (શકલ) ટુકડા, કંકડા.

સર્વગત. ત્રિં (સર્વગ) સમાન, સર્વમું (૨)
નં સમીપ, પાસે

સર્વગ. પુ (સર્વગ) દેવલોક.

સર્વગ. સ્ત્રીં (સર્વગતિ) સારી ગતિ.

સર્વગ. ત્રિં (સર્વગ) મગજ, શનિ, આદિ
કર પ્રદમાં આવેલ નક્ષત્ર કે જેમાં કાર્ય
કરવાથી પરોળ્ય થાય તે.

સર્વગ. પુ (સર્વગ) સર્વભાવ વસ્તુનું
અર્થ કરતું તે; સમ્યક્ત્વ.

સર્વગીય. ત્રિં (સર્વગીય) સર્વ સંબંધી.

સર્વ. ત્રિં (જ્ઞાણ) વખાણવા યોગ્ય.

સર્વિત્ત. ત્રિં (સર્વિત) ચત્રામણ સદિત.

સર્વિત્ત. ત્રિં (સર્વિત) સજીવ; જીવવાયુ.

સર્વિત્તનિમિલવણ નં (સર્વિત્તનિમિલવણ)

અચિત આકારાદિ ન દેવાની ભુદ્ધિથી

સચિત વસ્તુ ઉપર મુકવા ને; આરમા

નનો પ્રથમ અતિચર

સર્વિત્તપરિશ્રાવ. ત્રિં (સર્વિત્તપરિશ્રાવ) શ્રા-

વડની સાતમી પડિમા આદરનાર શ્રાવક

ક જે સાત રહિના સુધી સચિત

વસ્તુને ત્યાગ કરે

સર્વિત્તપિહાણ નં (સર્વિત્તપિહાણ) અચિત

આકારાદિ સચિત વસ્તુના ઢાકવા ને,

આરમા વ્રતનો બીજો અતિચર

સર્વિદ્ય. ત્રિં (સર્વિદ્ય) ચપટા નેત્રાળો.

સર્વેલ ત્રિં (સર્વેલ) વસ્ત્ર સચિત, વસ્ત્રધારી.

મચ્ચ. નં (મચ્ચ) સમ્યાઈ, યથાર્થતા, ખરી

દ્રષ્ટીકત. (૨) ત્રિં વાસ્તવિક; યથાર્થ.

(૩) પું સયમ. (૪) દશમુ મુદ્ધત. (૫)

સ્ત્રીં સત્યભાષા; સત્ય ભાષણ

સર્વદ પુ (સર્વદ) ઝગડૂકીપના ભરત-

ખ-મા વાતર ૧૨ મા તીર્થસ્થના પૂર્વ

ભવન નામ.

સર્વનેમિ. પુ (સર્વનેમિ) અનગડ સત્રના

એથા વર્ગના નવમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) અમુદવિનય ગણની શિવારાત્રીના

પુત્ર-નોમનાથના ન્હાના ભાઈ.

સર્વપ્રમા સ્ત્રીં (સર્વપ્રમા) કૃત્તવાસુદેવની

એક ગણી

સર્વપ્રવાય. પુ (સર્વપ્રવાય) સત્યપ્રવાદ

નામનું ૧૪ પર્વમાનું છઠ્ઠું પૂર્વ શાસ્ત્ર.

સર્વપ્રવાયપુચ્ચ. પુ (સર્વપ્રવાદપૂર્વ) ચોદ

પર્વમાના છઠ્ઠા પૂર્વનું નામ.

સર્વપ્રમા. સ્ત્રીં (સર્વપ્રમા) અનગડસત્રના

પાંચમા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

(૨) કૃષ્ણ વાસુદેવની એક રાણી.

સત્યમણજોય. પું. (સત્યમણોયોગ) } સાચા
સત્યમણવ્યઘ્રોગ. પું. (સત્યમણવ્યઘ્રોયોગ) } મનનો
યોગ-વ્યાપાર; પંદર યોગમાંનો એક
સત્યમોસ. પું. (સત્યમૃષા) સત્ય-અસત્ય
મિશ્રિત વ્યવહાર.
સત્યમોસમણવ્યઘ્રોગ. પું. (સત્યમૃષામણવ્યઘ્રોગ)
સાચા અને ખોટાથી મિશ્રિત મનનો
પ્રયોગ-વ્યાપાર; પંદર યોગમાંનો એક.
સત્યવાહજોય. પું. (સત્યવાહયોગ) } સાચી
સત્યવાહવ્યઘ્રોગ પું. (સત્યવાહવ્યઘ્રોગ) } વાણીનો
યોગ-વ્યાપાર; સત્ય વચનયોગ; પંદર
યોગમાંનો એક.
સત્યવચ્ચાસેસ. પું. (સત્યવચ્ચાસેસ)
તીથેકરની વાણીના ૩૫ અર્થશ્યા.
સત્યવાહ. ત્રિ. (સત્યવાહિ) સત્યવાહી;
સત્ય બોલનાર.
સત્યસેણ. પું. (સત્યસેન) ૧૮/૫૬૧ના એરવત
ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સાપિણીમા થનાર
૧૩ મા તીથેકર.
સત્યા. સ્ત્રી. (સત્યા) સત્યભાષા. (૨)
સત્ય મનોયોગ વિષયક ગ્રંથ.
સત્યામોસ પું. (સત્યમૃષા) કંઈક સાચુ
અને કંઈક ખોટું; બેનુ મિશ્રણ.
સત્યામોસમાષા. સ્ત્રી. (સત્યમૃષામાષા) મિશ્ર
ભાષા.
સત્યામોસમણજોય. પું. (સત્યમૃષામણોયોગ)
મિશ્ર મનનો વ્યાપાર; મિશ્ર મનોયોગ,
પંદર યોગમાંનો એક.
સત્યામોસવહજોગ. પું. (સત્યમૃષાવાહયોગ)
સાચી ખોટી વાણીનો વ્યાપાર; મિશ્ર
વચનયોગ; પંદર યોગમાંનો એક.
સત્યામોસા. સ્ત્રી. (સત્યમૃષા) કંઈક સત્ય
અને કંઈક જૂઠું; મિશ્રભાષા.
સચિત. ત્રિ. (સચિત) સચિત; સચિત.
સચ્ચ. ત્રિ. (સચ્ચ) પવિત્ર; નિર્મળ. (૨)
પું. જૂઠુંનો એક જાત.

સચ્ચંદ્ર. ત્રિ. (સચ્ચંદ્ર) ૬૨૭ પ્રમાણે
વર્તનાર, સ્વચ્છંદી, મનમોહ. (૨) પું.
પોતાનો અભિપ્રાય; પોતાની મતિ
પ્રમાણે વર્તન.
સચ્ચિદ્ર પું. (સચ્ચિદ્ર) એક પ્રકારનો
મંત્ર.
સજોઈ ત્રિ. (સયોગિ) યોગ સહિત,
સન્નેગી
સજોગ. ત્રિ. (સયોગ) સન્નેગી, મન વચન
કાયાના યોગ સહિત.
સજોગિ. ન. (સયોગિ) સયોગી નામે-૧૩
મુ ગુણસ્થાનક.
સજોગિમલ્યકેશજિ. પું. (સયોગિમલ્યકેશજિ)
યોગ સહિત અવસ્થા કેવળી; તેરમા
ગુણસ્થાનકવર્તી કવળજ્ઞાની.
સજ ત્રિ. (સજ) તેયાર થયેલું
સજ. ઘ. (સજ) તત્કાળ, તે સમય.
સજ. પું. (સજ) સાત સ્વરમાંનો પ્રથમ
સ્વર.
સજ. પું. (સર્જ) શાલવૃક્ષ.
સજ્જનકાર. ન. (સર્જકાર) સાજીખાર.
સજ્જનગમ. પું. (સજ્જનગમ) મગી આદિ
સાત પૂર્ણનાનો આશ્રય સ્વર સમૂહ.
સજ્જનુયા. પું. (સર્જનુ) સંદેહ વૃક્ષ વિશેષ.
સજ્જણ. ત્રિ. (સજ્જ) સારો માગસ; સજ્જન.
સજ્જપુદવી. સ્ત્રી. (સજ્જપુદવી) તત્કાળ
ખાદેલ પૃથ્વી; ખાણની માટી.
સજ્જા. સ્ત્રી. (શચ્યા) શચ્યા, શયન. (૨)
કંઈની એક જાત.
સજ્જિય. ત્રિ. (સજ્જિ) તેયાર કરેલ.
સજ્જિયાસ્વાર. પું. (સર્જિતસ્વાર) સાજીખાર.
સજ્જીવ. પું. (સજ્જીવ) મૃતપ્રાયને જીવતા
કરવાની કળા; મંત્ર આદિ પ્રયોગ. (૨)
ત્રિ. ચઢાવેલી દોરી સહિત (ધનુષ્ય વગેરે).
સજ્જો. ઘ. (સજ્જ) તત્કાળ; જલદી.
સજ્જ. ત્રિ. (સજ્જ) સિદ્ધ કરવા યોગ્ય.

સજ્જ્ઞાન. પુ० (સ્વાધ્યાય) સ્વાધ્યાય; શાસ્ત્રનું
વારવાર વાંચન.

સજ્જિમલગ. પું० () જાહ

સજ્જિમલગ. સ્ત્રી० () બહેન

સદ્. ન० (શાંત્ય) શાંત્ય

સદ્. ન० (સુષ્ટ) આરમા મુહૂર્તનું નામ.

સદ્ગુણ. ન० (સ્વચ્ચાન) પોતાનું સ્થાન; ધર.

સદ્ગિ. સ્ત્રી० (શ્રિ) ૧૦: સાહ.

સદ્ગિ. ન० (શ્રિ) સાહી ચોખા; ચોખાની
એક જાત.

સદ્ગિતંત. ન० (શ્રિતંત્ર) કપિલ મુનિ કૃત
એક શાસ્ત્ર

સદ્ગિમત્ત. પું० (શ્રિમત્) રોજના બે વ-
ખતના ભોજન પ્રમાણે ગણના ત્રીસ
દેવસના સાઠ ભક્ત, એક માસના ઉપ-
વાસ કરના તે. માસખમણ.

સદ્ગિમાય. પુ० (શ્રિમાય) એક અખક
વસ્તુના સાઠ ભાગ કરીએ તેમાનો એક
ભાગ.

સદ્. ત્રિ० (શઠ) મૂર્ત.

સદ્ગંગાવિ. ત્રિ० (શ્રદ્ધાવિ) વેદનાં ૭ અંગો-
બ્યાકરણ, શિક્ષા, કલ્પ, છંદ, નિરૂક્ત
અને જ્યોતિષને જાણનાર.

સદ્ગુણ. ન० (શઠ) સડી જુલુ તે.

સદ્ગિય. ત્રિ० (શઠિત / સડેલુ.

સદ્. પું० (શ્રદ્ધ) શ્રદ્ધાવાન-આવક. (૨)
પિતૃતપશ્ય; શ્રદ્ધ.

સદ્ગુહ. પુ० (શ્રદ્ધાવત્) શ્રદ્ધા રાખનાર-
તાપસની એક જાત.

સદ્ગુ. ત્રિ० (શ્રદ્ધ) શ્રદ્ધાળુ; આવક.

સદ્ગુ. સ્ત્રી० (શ્રદ્ધા) શ્રદ્ધા; તરવરચિ.

સદ્ગિ. ત્રિ० (શ્રદ્ધાવત્) શ્રદ્ધાળુ; આવક.

સદ્ગિય. ત્રિ० (શ્રદ્ધેય) શ્રદ્ધા રાખવા યોગ્ય;
વિશ્વાસ્થાન.

સદ્ગી. સ્ત્રી० (શ્રદ્ધી) શ્રાવિકા.

સદ્. ત્રિ० (શઠ) શદ્; હુચ્ચો; મૂર્ત.

સજ્જ. પુ० (શજ) સજ્જ; એક પ્રકારનો
ઝાડવો. (૨) એક જાતનું ધાન્ય; સજ્જ
નામે ધાન્ય. (૩) સજ્જનુ કૃષ્ણ.

સજ્જકુમાર. પુ० (સત્કુમાર) સનતકુમાર
નામનો ત્રીજો દેવલોક. (૨) વર્તમાન
અવસર્પિણીના ચોથા ચક્રવર્તી. (૩)
ત્રીજા સનતકુમાર નામના દેવલોકમા
રહેનાર દેવતા. (૪) ત્રીજા દેવલોકનો ઇંદ્ર.

સજ્જકુમારવર્ણિસમ. પુ० (સત્કુમારવત્સલ)
એ નામનું ત્રીજા દેવલોકનું એક વિમાન.

સજ્જપ્પદ. } ત્રિ० (સજ્જપ્પદ) નખવાળા
સજ્જપ્પદ. } જાનવરો-સિદ્ધ વર, વગેરે.
સજ્જપ્પદ. }

સજ્જાણ. ન० (જ્ઞાન) સ્નાન; નવણ.

સજ્જાતણ. ત્રિ० (સજાત) નિત્ય રહેનાર;
શાશ્વત.

સજ્જાદા સ્ત્રી० (સ્નાયા) ધણીયાલી સ્ત્રી;
સખવા.

સજ્જિશ્ચં. મ० (જનૈશ્ચ) ધીમે ધીમે.

સજ્જિચર. પુ० (જનૈશ્ચર) એ નામનો એક
મહ.

સજ્જિચરસંવચ્છર. પુ० (જનૈશ્ચસન્તર) ૨૮
નક્ષત્ર જેટલા વખતમાં શનિશ્ચર ભોગવી
હ્યં તેટલો સમય, ત્રીસ વર્ષ પરિમિત
શનિશ્ચર નામે સવ:સર-વર્ષ.

સજ્જિચારિ. ત્રિ० (જનૈશ્ચારિ) ધીમે ધીમે
ચાલનાર શનિશ્ચર મહ.

સજ્જિચારિ. ત્રિ० (જનૈશ્ચારિ) દેવકુર ઉત્તર
કુરના મનુષ્યોની એક જાત. (૨)
અવસર્પિણીકાળના પહેલા આરાના
જુગતીયાની ૭ જાતિમાંની ૭મી જાત.

સજ્જિચર. } પું० (જનૈશ્ચર) એ નામનો
સજ્જિચર. } એક મહ; ૮૮ મહમાંનો
એક મહ

સચિચ્છરસંવચ્છર. પુ. (શનેષ્વરસંવચ્છર)
ભુએ “ સચિચ્છરસંવચ્છર ” શબ્દ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સ્તિષ્ઠ) ચીકણું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સત્ત) ખચી ગયેલ.

સચિચ્છર ન. (સંજ્ઞાચર) અ, આ, ક, ખ,
ઘ, ઙાદિ આકારરૂપ અક્ષર

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) તૈયાર થયેલ; કવચ-
બધ થયેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) કવચ વગેરે
પહેરી લગાધને માટે તૈયાર થયેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સત્ત) સારી રીતે નમેલું.

સચિચ્છર. ન. (સજ્જાપન) જાણાવવું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સજ્જાપન) જાણાવવું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સજ્જા) અર્થાત્સચ્ચ, મનિજ્ઞાનનો
એક ભેદ (૧) શ્રદ્ધા. (૩) લાગણી,
મનોવ્રતિ. (૪) બુદ્ધિમત્તુ સ્મરણ અને
ભવિષ્યની વિચારણા. (૫) આદારાદિ
મેળવવાની કૃતિ આદારાદિ ચાર સદા
(૬) પ્રજ્ઞાપના સત્તના આક્રમા પદ્ધતિ
નામ. (૭) સંકેત, નામ.

સચિચ્છર. ન. (સચ્ચ) કવચનો પટ્ટો.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સંપ્રામત્તુ
વાળું; ખેરી.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સજ્જિ) સજ્જાવાળાં પ્રાણી,
મન સદિત પાંચ ક્રિયાવાળા પ્રાણી
(૨) પશુવંશના ત્રીજા પદ્ધતિ ૧૬ મા
હારનું નામ. (૩) પશુવંશના ૩૨ મા
પદ્ધતિ નામ. (૪) પુ. આવક (૫)
અવધિજ્ઞાનવાળા કે જ્ઞાતિસ્મરણ જ્ઞાન-
વાળા સાધુ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સમાન;
સરખું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) એકલું
કરેલું.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સમાન;
સરખું; તુલ્ય.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્ચ) સમીપના;
સંબધ

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) ગળાવેલ;
જોડેલ કરેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) હાંસી હાંસીને
ભરેલું.

સચિચ્છર. ન. (સજ્જા) જ્ઞાતિસ્મરણ
જ્ઞાન, સર્ગપર્યંક દ્રવ્યના પૂર્વભવોનું જેમાં
સ્મરણ થાય તેનું જ્ઞાન.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્ચ) પાંચ; પડેલો.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્ચ) સર્ગ
પર્યંક દ્રવ્ય છત્ર.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્ચ) પૂર્વના સંજ્ઞાના
ભવનું જ્ઞાન, જ્ઞાતિસ્મરણ જ્ઞાન.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સમાન; તુલ્ય.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સર્ગ) સમ્યક્દર્શી.
(૨) સંજ્ઞાપે ઉત્પન્ન થયેલ.

સચિચ્છર. પુ. (સર્ગ) સંજ્ઞા
મનુષ્ય; ગર્ભજ મનુષ્ય.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સજ્જા પામેલ

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) રોકેલ; અટકાવેલ.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) પડી
ગયેલું

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સંનિપાત-
અક્ષરોનો પરસ્પર સંબધ-તેને જાણનાર.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સંનિપાત
રોગવાળો. (૨) પુ. અનેક ભાવોના
જોડાણથી-સંયોગથી નીપજતા અસંયોગી.
દ્વિકસંયોગાદિકના ૨૬ ભાગા; છ ભાવ-
માનો સાનિપાતિક નામે છટ્ટો ભાવ.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્ચ) સંયોગ; જોડણી.

સચિચ્છર. ત્રિ. (સચ્ચ) સ્થિર થયેલ.
(૨) ન. પાડો; લતો, વસ્તિનો એક
ભાગ.

સચિચ્છર. પુ. (સચ્ચ) નાનું મામ.
(૨) આદિરનો નેહડો.

સરિણસરણ. ત્રિ० (સરિણ) સારી રીતે એહેલું.

સરિણસય. ન૦ (સરિણ) ભગવતી મૂત્રનું સરિ નામે એક શનક.

સરિણસુય. ન૦ (સરિણ) મન સમાવાળા જીવનું જીવ જ્ઞાન.

સરિણક. ત્રિ० (સરિણ) સમાન, તુલ્ય.

સરિણકાળ. ન૦ (સરિણ) આધાર; અધિકરણ.

સરિણકિ. પુ० (સરિણ) ધી વગેરે સ્તિગ્ધ વસ્તુઓ.

સરિણકિય. ન૦ (સરિણ) પાસે; નજદીક. સમીપ (૨) પુ० સરિણ નરકના અનવનિય દેવતાનો ઈશ્વર.

સરિણમૂય. ત્રિ० (મંજીમૂય) સસી ૩૫ ચપેલ.

સરિણ પ્રિ० (સરિણ) કામગી; ચીકાણું. મુંસાગ (૨) કામગી પૃથિવીના જીવ. (૩) એક પ્રકારનો મત્સ્ય. (૪) એ નામનું એક વૃક્ષ. (૫) સુદમ. ત્રી શ્રુ

સરિણકરણી ક્ષી० (સરિણકરણ) પીસવાની શિલા; ખરલ

સરિણસરિણ ક્ષી० (સરિણસરિણ) ઉર્ધ્વરેણ્યનો આહમો ભાગ. ઉસન્દ સન્દિયા કરતા આહમજો મ્હોટો રકંધ.

સરિણ. ક્ષી० (સરિણ) એક જાતની વનસ્પતિ.

સત. ન૦ (શત) શત સંખ્યા; ૧૦૦; સો.

સતપ્ર પુ० (શત) જાતીયતા ભરત ખડમાં થનાર ૧૦ માં તીર્થકરતા પૂર્વે ભવનું નામ.

સતંજય. પું० (શતજય) પક્ષના તેરમા દિવસનું નામ; તેરસનું નામ.

સતંત. ત્રિ० (સ્વતંત્ર) સ્વતંત્ર; સ્વાધીન.

સતકિતિ. પુ० (શતકિતિ) જાતીયતા ભરતખડમાં થનાર ૧૦ માં તીર્થકર.

સતત્ત. વ૦ (સ્વતત્ત) આત્મસ્વરૂપ; આત્મ તત્ત્વ.

સતદુવાર. ન૦ (શતદુવાર) એ નામનું એક નગર.

સતપક્ષ. પુ० (શતપક્ષ) એક પ્રકારનો રૂવાડાંવાળો જીવ.

સતપત્ત. ન૦ (શતપત્ત) સો પાખડીવાળું કમળ.

સતપુષ્કી. ક્ષી० (શતપુષ્કી) વનસ્પતિની એક જાત, સુવા.

સતપોર. પુ० (શતપોર) સોપર્વ-ગાંઠવાળા વનસ્પતિ, ગેરડી.

સતમિસદા. ક્ષી० (શતમિસદા) એ નામનું એક નક્ષત્ર. શતભિષક.

સતર. ન૦ (સતર) વૃક્ષની એક જાત.

સતરિસમ. પું० (શતરિસમ) ૨૧ મુ મુહૂર્ત.

સતવાદ્ય. પુ० (શતવાદ્ય) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવનો એક જાત.

સતસદૃશ્ય ન૦ (શતસદૃશ્ય) સો દર્શન; એક લાખ.

સતિ. ક્ષી० (સ્થિતિ) યાદગિરી; ઝમરણ.

સતિરં. ઘ૦ (સ્ત્રી) સ્વપ્નમાં પ્રમાણે, મરણ મુજબ.

સતીણ. પુ० (સતી) એક પ્રકારનું ધાન્ય-તુવર.

સતેરા. ક્ષી० (શતેરા) વિદિશાના રૂચક પર્વત ઉપર વસનારી દિશાકુમારિકા-માંની એક.

સતો. ઘ૦ (સ્વતત્ત) પોતે.

સત્ત. ન૦ (સત્ત) પૃથ્વીદિ આર સ્થાવર. (૨) સામાન્ય જીવ; પ્રાણી. (૩) ઉત્સાહ; હોંશ. (૪) પરાક્રમ; બળ

સત્ત. ત્રિ० (સત્ત) આસક્ત; તન્મય થએલ. (૨) અહોરાત્રના બીજા મુહૂર્તનું નામ.

સત્ત. ત્રિ० (સત્ત) સાત; સંખ્યાવાચક શબ્દ.

સત્તા. પું (શત્યકિ) ઔરવન ક્ષેત્રના
વર્તમાન ૧૦ મા તીર્થકર.

સત્તંગ. નં (સત્તાજ) હાથીના સાત અંગ-
૪ પગ, સુંડ, પુચ્છ અને ઢિંગ.

સત્તવર્તરિય. ત્રિં (સત્તવર્તરિય) સાત
ધરને અંતરે શિક્ષા લેવાનો અભિપ્રાય
ધરનાર ગોસાળામતનો અનુયાયી.

સત્તવત્તાજીસા. ક્ષીં (સત્તવત્તાજીસા) ૪૭;
સુડતાલીસ.

સત્તદ્ધિ. ક્ષીં (સત્તદ્ધિ) સડસડ; ૬૭.

સત્તણડ. ક્ષીં (સત્તણડ) ૯૭; સતાણુ.

સત્તરિ. ક્ષીં (સત્તરિ) સતોતેર; ૭૭
ની સંખ્યા.

સત્તસીસા. ક્ષીં (સત્તસીસા) સાડસીસ

સત્તનાસિગ. ક્ષીં (સત્તનાસિગ) ભિક્ષુની
સાતમી પડિમા કે જેમાં અન્ન પાણીની
સાત ઘાત ઉપરાંત કદપે નહી.

સત્તમી. ક્ષીં (સત્તમી) સાતમ. (૨) સાતમી
વિભક્તિ. (૩) સાતમા નખરની.

સત્તરસ ત્રિં (સત્તરસ) સત્તર; ૧૭

સત્તરાંદિયા. ક્ષીં (સત્તરાંદિયા) સાત
રાત્રિ અને સાત દિવસ પ્રમાણે ભિક્ષુની
આઠમી નવમી અને દશમી પડિમા.

સત્તરિ. ક્ષીં (સત્તરિ) ૭૦; સીતેર.

સત્તવગ્ગ. પું (સત્તવર્ગ) એ નામનું એક
વૃક્ષ.

સત્તવગ્ગવગ્ગ. નં (સત્તવર્ગવગ્ગ) સમપર્ણ
વૃક્ષનું વન જે સૂર્યાભિ વિમાનના દક્ષિણ
દરવાજાથી ૫૦૦ જોળન હેઠે આવેલું છે.

સત્તવત્ત. પું (સત્તવ) સમપર્ણ; વૃક્ષ વિશેષ.

સત્તવત્ત. પું (સત્તવર્ગ) નાગકુમાર દેવતાનું
ચૈત્યવૃક્ષ.

સત્તવત્તવર્ગસિય. પું (સત્તવર્ગસિય)
એ નામનું એક વિમાન.

સત્તસદ્ધિ. ક્ષીં (સત્તસદ્ધિ) સડસડ; સાડ
અને સાત.

સત્તસત્તમિયા. ક્ષીં (સત્તસત્તમિકા) સાત
સમક-૪૯ દિવસનું એક અભિપ્રાય તપ.

સત્તરિ. ક્ષીં (સત્તરિ) ૭૭; સીતોતેર.

સત્તા. ક્ષીં (સત્તા) જેને લીધે પદાર્થોનું
અસ્તિત્વ છે તે સત્તા.

સત્તાણડયા. ક્ષીં (સત્તાણડ) ૯૭, સતાણુ.

સત્તાવગ્ગા. } ક્ષીં (સત્તવર્ગ) સત્તા-
સત્તાવગ્ગા. } ૫૧, ૫૭

સત્તાવરી. ક્ષીં (સત્તાવરી) કંદમૂળની એક
જાત.

સત્તાવીસા. } ક્ષીં (સત્તાવીસા) સત્તાવીસ.
સત્તાવીસા. } ૨૭

સત્તાસીદ. ક્ષીં (સત્તાસીદ) સત્તાસી, ૮૭

સત્તિ. ક્ષીં (સત્તિ) એક પ્રકારનું આયુષ્ય,
શબની એક વ્રત. (૨) વશિષ્ઠ ગોત્રની
એક શાખા. (૩) તે શાખામાં વ્રત-મેલ.
(૪) ત્રિં શક્તિ; સામર્થ્ય, બળ.

સત્તિમાહ. ત્રિં (સત્તિમાહ) શક્તિ નામનું
આયુષ્ય ગ્રહણ કરનાર.

સત્તિપગ્ગા. પું (સત્તિપગ્ગા) સર્વાભિના સમ-
પર્ણ વનનો રક્ષક દેવતા.

સત્તિવગ્ગા. પું (સત્તિવર્ગ) એ નામનું વૃક્ષ
કે જેની નીચે ખીંગા નીચકરને દેવગણના
થઈ (૨) સમપર્ણ વન. (૩) તે વનનો
રક્ષક દેવતા.

સત્તિવગ્ગાવડંસય. પું (સત્તિવર્ગાવડંસય) એ
નામનું એક વિમાન.

સત્તુ. પું (સત્તુ) શત્રુ; વૈરી.

સત્તુ. પું (સત્તુ) સાથવો; આવનારો એક પદાર્થ.

સત્તુવૃક્ષ. નં (સત્તુવૃક્ષ) સાથવાનો; ભુક્ષો.

સત્તુસેગ. પું (સત્તુસેગ) અંતગડ સૂત્રના
ત્રીજા વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ. (૨)
ભદ્રપુર નિવાસી નાગ ગાથાપતિની
પત્ની સુલસાનો પુત્ર.

સત્ય. પું (સત્ય) સાથ; મુસાફરોનો
સમૂહ.

સત્થ. ન૦ (શાસ્ત્ર) શાસ્ત્ર, આગમ.

સત્થ. ન૦ (શાસ્ત્ર) શાસ્ત્ર, નવવાર આદિ
લથિવાર. (૨) હળ, કાદાળી વગેરે ખેતીનાં
સાધન. (૩) અસંયમ-કષાય.

સત્થણિવેસં. પુ૦ (સાર્યણિવેશ) સાર્યવાદના
સાધની જાણણી

સત્થપરિણમિય. } ધિ૦ (શત્રુપરિણત) શત્રુથી
સત્થપરિણય. } પરિણત થયેલ; અચિન
થયેલ

સત્થપરિણા. } સ્ત્રી૦ (શત્રુપ્રતિજ્ઞા) એ
સત્થપરિજ્ઞા } નામનુ આચારાગ સત્રના
પ્રથમ શ્રુતચક્રના નવ અધ્યયનમાંનું
પહેલું અધ્યયન.

સત્થપ. ધિ૦ (સાર્થક) અર્થ સહિત; સદ્ગ
સત્થવાહ. પુ૦ (સાર્થવાહ) મોટા સાથેને લઈ
મુસાફરી કરનાર સાર્થવાહ.

સત્થાતીય ધિ૦ (શક્ષાતીત) શત્રુથી રહિત.
(૨) જેને શત્રુ લાગ્યું હોય તે.

સત્થાર. ધિ૦ (શાસ્ત્ર) શાસન-આજ્ઞા કર-
નાર. નાયક; આચાર્ય.

સત્થિય. } પુ૦ (સ્વસ્તિક) સાતમા તીથ-
સત્થિય. } કરનું કાળન.

સત્થોવાહણ. ન૦ (શક્ષાવાહ) શત્રુથી
શરીર વિદારીત મૃત્યુ પામવું; આળમર-
ણનો એક પ્રકાર.

સદા. ઇ૦ (સદા) સદા; હમેશ; નિત્ય.

સદારમંતમેય. પુ૦ (સ્વદારમંતમેય) પોતાની
સ્ત્રીની મુમત્તાળ ખીળતે કહેવી તે, ખીળ
મનનો ત્રીજો અતિચાર

સદારા. સ્ત્રી૦ (સદારા) ધરણેન્દ્રી ત્રીજી
અગ્રમહિષીનું નામ.

સદાશરી. સ્ત્રી૦ (શતાશરી) તેઈંદ્રિય જીવની
એક જાત.

સદેસ પુ૦ (સ્વદેશ) પોતાનો દેશ.

સદ્. પુ૦ (શબ્દ) શબ્દ; અવાગ; જીવ
શબ્દ, અજીવ શબ્દ અને મિશ્ર શબ્દ એ

ત્રણમાંનો ગમે તે એક. (૨) શબ્દ પ્રધાન
નય; સાત નયમાંનો એક.

સદ્ધકરણ. ન૦ (શબ્દકરણ) ઉદ્ધાત વગેરે
સ્વર વિશેષ.

સદ્ધણય. પુ૦ (શબ્દનય) અર્થ કરતાં શબ્દને
પ્રધાન્ય આપનાર દષ્ટિ; શબ્દ, સમભિ-
દ્ધ અને એવંજૂન એ ત્રણ નય.

સદ્ધપરિચાર. ધિ૦ (શબ્દપરિચાર) ૫૨૨૫૨
શબ્દ સાંભળીને વિષય તૃપ્તિ કરનાર;
શબ્દરૂપ વિષયને સેવનાર.

સદ્ધપરિચારણા સ્ત્રી૦ (શબ્દપરિચારણા) શબ્દ
સાંભળીને વિષયતૃપ્તિ કરવી તે; શબ્દરૂપે
વિષય એવન.

સદ્ધવેદિ ધિ૦ (શબ્દવેદિ) શબ્દનું લક્ષ્ય
રાખી આજ્ઞા મારનાર.

સદ્ધહણ. ન૦ } (શ્રદ્ધાન) શ્રદ્ધા રાખવી
સદ્ધહણા. સ્ત્રી૦ } તે.

સદ્ધહિય. ધિ૦ (પ્રદિત) શ્રદ્ધા રાખેલ;
ખાતરીથી માનેલ.

સદ્ધાણુવાચ. પુ૦ (શબ્દાણુવાચ) ક્ષેત્રની
મર્યાદાથી બહાર રહેલને સાદ કરી બો-
લાવેલો તે દશમા મનનો ત્રીજો અતિચાર.

સદ્ધાલપુત. પુ૦ (શક્ષાલપુત) મહાવીર સ્વા-
મિના દશ આવકમાંનો એક કે જે
મનનો કુહાર હતો.

સદ્ધાવતિ. પુ૦ (શબ્દાવતિ) એ નામનો
એક ચાટલો વૈતાલ્ય પર્વત.

સદ્ધાવિત. } ધિ૦ (શબ્દાવિત) બોલાવેલ.
સદ્ધાવિય. }

સદ્ધિય. ધિ૦ (શબ્દિત) પ્રસિદ્ધિ પામેલ.

સદ્ધિય. ધિ૦ (શાબ્દિક) શબ્દશાસ્ત્રને જા-
ણનાર; વૈયાકરણી.

સદ્ધુ. સ્ત્રી૦ (શત્રુ) એ નામની એક નદી
કે જે સિંધુ નદીમાં મળે છે.

સદ્ધૂલ. પુ૦ (શાર્દૂલ) સિંહ.

સદ્ધ. પુ૦ (શ્રાદ્ધ) પિતરાદિની ક્રિયા; શ્રાદ્ધ.
(૨) આવક.

સંજ્ઞા. ક્રી० (જ્ઞા) નત્તરૂચિ; નત્તરનિશ્ચય;
શ્રદ્ધા, આસ્થા. (૨) પ્રીતિ; ભક્તિ. (૩)
અભ્યાસ, અભિધાયા.

સંજ્ઞાણ. ન० (શ્રદ્ધાન) સમ્યક્ દર્શન. (૨)
પ્રતીતિ; વિશ્વાસ.

સંજ્ઞિ. જ્ઞ० (સાર્થક) સાથે; સમાથે જોડે.

સંજ્ઞેય. વિ० (અજ્ઞેય) શ્રદ્ધા કરવા યોગ્ય.

સન્નિપત્તય. વિ० (સન્નિપત્ત) નહોરાણા
પગવાળાં જનવર; સિંહ વિગેરે.

સન્ન. વિ० (સ્થા) સારી રીતે જાણનાર.

સન્ન. વિ० (સ્થા) મમ થયેલ; ખુંચી ગયેલ.
(૨) આસક્ત.

સન્નત. વિ० (સન્ન) જુઓ “ સપ્તમ્ય ”
શબ્દ.

સન્નદ્ધ. વિ० (સન્નદ્ધ) અખતર આદિ બાંધેલ.

સન્નદ્ધવદ્ધ. વિ० (સન્નદ્ધવદ્ધ) કવચ પહેરી
તેવાર થયેલ.

સન્ના. ક્રી० (સન્ના) આહાર, ભય, મૈથુન
અને પરિગ્રહ વિષેની ભાગણી. (૨)
મતિજ્ઞાન વિશેષ; સમગ્રણ. (૩) માન્યતા,
શ્રદ્ધા. (૪) સંકેત, નામ. (૫) હાજત,
શૌચની શંકા.

સન્નાક્ષર. ન० (સન્નાક્ષર) આહમ્યઆદિ
લિપિ ગત અક્ષરાદિ અક્ષર, દ્રવ્યશ્રુતનો
એક ભેદ.

સન્નાય. વિ० (સ્વજ્ઞાત) પોતાના સગા વ-
હાલાં.

સન્નિ. વિ० (સન્નિ) મનવાળા પચેદ્રિય
જીવ. (૨) શ્રાવક.

સન્નિચ. વિ० (સન્નિ) સગાવાળું.

સન્નિકાસ. વિ० (સન્નિકાસ) સમાન; સરખું.

સન્નિક્ષિપ્ત. વિ० (સન્નિક્ષિપ્ત) દોડેલું,
ખુડેલું.

સન્નિકાસ. વિ० (સન્નિકાસ) સમાન; તુલ્ય.

સન્નિચય. પું० (સન્નિચય) ધાન્યદિનો સમૂહ.

સન્નિગમ. ન० (સન્નિગમ) સમીપતા.

સન્નિધાન. ન० (સન્નિધાન) વસ્ત્રાદિ વ્યવસ્થા
પૂર્વક રાખવાં તે.

સન્નિનાશ. પું० (સન્નિનાશ) પ્રતિશબ્દ; પડધો.

સન્નિનાય. ન० (સન્નિનાય) જનનિરમરણ
જ્ઞાન; જેના બગથી સર્ગી પચે દ્રિયના
લગોલગ નવસો બવનું રમરણ થાય તે
જ્ઞાન.

સન્નિપજ્ઞત. વિ० (સન્નિપજ્ઞત) જેણે પર્વાભિ
બાધી પુરી કરી છે એવો સગા.

સન્નિપાવ. પું० (સન્નિપાવ) એકઠું કરવું. (૨)
સમૂહ.

સન્નિમ. વિ० (સન્નિમ) સમાન; સરખું.

સન્નિયટ્ત્વારિ. વિ० (સન્નિયટ્ત્વારિ) નિર્વિદ્ધ
ધરની લિહ્યાને ત્યજ દેનાર. (સાધુ).

સન્નિર. ન० (સન્નિર) શાક પાંદડું

સન્નિરુદ્ધ. વિ० (સન્નિરુદ્ધ) રોકવામા આવેલ,
અટકાવેલ; સંકેલેલ.

સન્નિવડિચ. વિ० (સન્નિવડિચ) પડેલું.

સન્નિવાચ. પું० (સન્નિવાચ) સન્નિપાતભાવ;
ઉદ્દેશિકાદિ ભાવોનો સમાગ.

સન્નિવાહ્ય. વિ० (સન્નિવાહ્ય) વાન, પિત્ર અન
કંઈના વિકારથી થતો વ્યાધિ; ત્રિદોષ.

સન્નિવાત. પું० (સન્નિવાત) એકત્ર સંપાગ.

સન્નિચિદ્ધ. વિ० (સન્નિચિદ્ધ) સારી રીતે ખેડેલું.

સન્નિવેસ. પું० (સન્નિવેસ) યાત્રાગુઓને મુ-
સાફરીમા રહેવાનું સ્થાન-ધર્મશાળા વગેરે.
(૨) ભરવાડને જંગલમા રહેવાનું સ્થાન-
નેસડો.

સન્નિસરણ. } વિ० (સન્નિષરણ) ખેડેલું;
સન્નિસર. } નિવાસ કરેલું.

સન્નિહ. વિ० (સન્નિહ) તુલ્ય, સમાન.

સન્નિહાણ. પું० (સન્નિહાણ) આધાર

સન્નિહિ. પું० (સન્નિહિ) સમદ; સંત્યય.

સન્નિહિય. વિ० (સન્નિહિય) નજીકનું

સપ્તમ્ય. ન० (સપ્ત) પડખે; જોડાજોડ;
બાજુએ.

સપ્તમ્. પું. (સ્તમ્) પોતાનો પક્ષ;
સમ્પત્તિ વર્ગ.

સપ્તમ્. ઘ્રો. ઘ્ર. (સપ્તમ્) બેઝબેઝ;
બરાબર રીતે.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્ત) એક વસ્તુની સામે
બીજી વસ્તુ એવી રીતે સન્નિધિ રહે કે
બેના પક્ષ-પડખાં બરાબર સમકક્ષામાં
આવે ત્યાં આ શબ્દ વપરાય.

સપ્તમ્. સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્)
જ્યાં બે વસ્તુની સામસામે દિશા
વિદિશા સમાન-એક સરખી થાય ત્યાં
આ શબ્દ વપરાય.

સપ્તમ્. સિ. ઘ્ર. (સર્વવસિત) વિનાશવાળું;
અવસાન સહિત; હેડ સહિત.

સપ્તમ્. ન. (સપ્તમ્) ભાતપચ્ચક્રાણ્ય
સંચારાનો એક પ્રકાર કે જેમાં ઉઠ બેસ
થઈ શકે, શરીર હલાવી ચલાવી શકાય,
તેવું અનશન વ્રત.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) પ્રતિક્રમણ
સહિત કદમ-અર્થાત્ મહાવીરસ્વામીના
સાધુને અવશ્ય બે વખત પ્રતિક્રમણ
કરવું જોઈએ, તેથી તેનો કદમ-ધર્મ
સપ્રતિક્રમણ કહેવાય.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) એક વસ્તુની
સામે બીજી વસ્તુ એવી કક્ષામાં આવે
કે બેની પ્રતિદિશા સમાન-સરખી
થાય તે.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પાત્ર-આધાર
સહિત; કોષને પથ્થુ આધારે રહેલ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પરિકર્મ-હલન
ચલનાદિ ચેષ્ટા-તે સહિત; સંચારાનો એક
પ્રકાર. (૨) પરિકર્મ-સાધુના મૂળશુભની
ધાતરૂપ દોષ, તેણે કરી સહિત.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) આહુત્યને
માટે જેમ મકાન સાફસુક્ર કરી સિંપ-
વામાં આવે તેમ સાધુને માટે સિંપ

ગુપ્ત કરવામાં આવે તે પાહુડિયા દોષ,
તે સહિત.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) બજાર વગેરે
રસમય પદાર્થ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પહેલા તથા
છેલા સહિત.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) કર્મ પુદ્ગળ
સહિત; સાંસારી જીવ.

સપ્તમ્. પું. (સર્) સાપ; નામ. (૨) અશ્વેષા
નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા; નામ દેવતા.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) જીવો
“ સપ્તમ્ ” શબ્દ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સર્વમ્) એ નામની
સાધારણ વનસ્પતિ.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) સન્માર્ગ; સત્પુરુષો
જે માર્ગે આશ્વા હોય તે માર્ગ.

સપ્તમ્. ન. (સર્વમ્) ઘી; ધૂત.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સર્વમ્) ધૂત
સપ્તમ્. ઘ્ર. (સર્વમ્) સમાન મધુર વચનની
લખિવાળા સાધુ.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) પિશાચના
આવેશવાળો.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સર્વમ્) નામળ.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) મહાપુરુષ; સન્નિધિ.
(૨) દક્ષિણ તરફના કિપુરુષ દેવતાનો ઇન્દ્ર.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) સફળ; સાર્થક.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) એ નામનો એક મ્લેચ્છ
દેશ. (૨) ઘ્ર. શબ્દ દેશમાં રહેનાર.

સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) શબ્દ દેશમાં
સપ્તમ્. ઘ્ર. (સપ્તમ્) જન્મેથી દાસી.

સપ્તમ્. પું. (સપ્તમ્) આરિત્રને દૂષિત બના-
વનાર એકવીસ જાતના શબ્દ દોષો, જેવાકે
૧ હસ્તકર્મ, ૨ મૈથુન, ૩ રાત્રિ બોળન,
૪ તાદિ. (૨) ચોથી જાતના પરમાધામી.
(૩) ઘ્ર. કાચક; મેલું; ગ્રાંથું. (૪)
અતિચાર સહિત; દોષવાળું.

સમ્બલ. પું. (સમ્બલ) ભાલો; શસ્ત્રની એક ભત.

સમ્બાલ. પું. (સમ્બાલ) સારો ભાવ. (૨) જિનેશ્વરે કહેલ પ્રવચન તત્વ. (૩) અસ્તિત્વ; હયાતી. (૪) સત્ય આકાર; વસ્તુના મૂળ આકાર જેવો આકાર. (૫) સદ્ભૂત-વિદ્યમાન પદાર્થ.

સમ્બાવઠવણા. ક્રી. (સમ્બાવસ્થાપના) વસ્તુનો વાસ્તવિક આકાર; વસ્તુના મૂળ આકાર જેવો આકાર.

સમ્બાવપદ્ધત્યાલય પું. (સમ્બાવપ્રત્યાલય) સંસારનો સર્વથા ત્યાગ; સર્વ સવર રૂપ શેલેશી અવસ્થા.

સર્મિતર. ન. } (સમ્યક્તર) અંદર;
સર્મિતરિય. ન. } માંહ.

સમ્બૂય. ત્રિ. (સમ્બૂત) યથાર્થ; સત્ય.

સમા. ક્રી. (સમા) મેલાવડો; પરિપદ; મલા. (૨) વ્યાખ્યાનશાળા; કથાગૃહ.

સમાલ. પું. (સમાલ) પ્રકૃતિ; સ્વભાવ.

સમાલસંપન્ન. ત્રિ. (સમાલસંપન્ન) કુદરતી રીતે પાકે તે દરાખ વગેરે.

સમ. ત્રિ. (સમ) બરાબર; સરખું; ઉંચું નીચું નહિ તે. (૨) જેના ચારે ચરણમાં સરખા અક્ષરો હોય તેનું પદ્ય. (૩) બરાબર તાલ સહિત ગાવું તે; ગાયનના આઠ ગુણમાંનો એક ગુણ. (૪) ત્રીભ્રમ એવા દેવલોકનું એક વિમાન.

સમ. પું. (સમ) પરિશ્રમ; ધાક.

સમલક્ષ્ત. ત્રિ. (સમલક્ષ્ત) સારી રીતે પાર પામેલ.

સમલય. ત્રિ. (સમલય) એક સમયની સ્થિતિવાળો.

સમલય. ન. (સમાયિક) સાવલ યોગની નિવૃત્તિ રૂપ સામાયિક ચારિત્ર.

સમ. ઘ. (સમ) સાથે.

સમંતઘો. ઘ. (સમંતઘ) } સર્વ બાબુએ;
સમંતા. ઘ. (સમંતા) } ચારે તરફ.

સમલસાય. ત્રિ. (સમાલસાય) કહેલું.

સમ્મી. ઘ. (સમકમ) એકીસાથે; યુગપત.

સમ્મ. ત્રિ. (સમ્મ) સમસ્ત; સમગ્ર; આખું.

સમચરસ. ન. (સમચરસ) પલાંડીવાળી બેસતાં શરીરની ઉંચાઈ અને પહોળાઈ સરખી થાય, ચારે ખુણા સરખા પડે તે સંસ્થાન-આકૃતિનું નામ; ૭ સંકાલમાંનું પ્રથમ સંકાલ.

સમચરસસંઠાણ. ન. (સમચરસસંસ્થાન) ભુઓ “ ઉપલો ” શબ્દ.

સમચારિ. ત્રિ. (સમચારિ) મહિનાના નામ સરખા નામવાળા નક્ષત્રો જેવા કે અશ્વિની, કૃત્તિકા, મૃગશિર, ઇત્યાદિ.

સમચણ. ન. (સમર્ચન) પૂજા; અર્ચન.

સમચિય. ત્રિ. (સમર્જિત) સમર્જન કરેલું; ભેગું કરેલું.

સમગ્ગ. ત્રિ. (સમગ્ગ) વચલા ભાગ સહિત; મધ્યભાગ સહિત.

સમટ્ટ. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિસંપન્ન. (૨) યુક્ત; ઉચિત; ધટિત.

સમટ્ટિય. ત્રિ. (સમર્થિક) તુલ્ય ઋદ્ધિવાળા- (દેવ વગેરે.)

સમલ. પું. (સમલ) મુનિ; નિર્મથ; સર્વ પાપદોષથી રહિત સાધુ. (૨) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું ઉપનામ. (૩) શાક્યાદિ બૌદ્ધ વગેરેના સાધુ. (૪) તપશ્ચર્યા કરવામાં ઉચ્ચત; તપ વગેરે કષ્ટ સહનાર. (૫) નિર્મથ, શાક્ય, તાપસ, ગેરૂક અને આશ્વક એ પાંચમાંનો ગમે તે એક. (૬) પાંખડી લોક.

સમલચમ્મ. પું. (સમલચર્મ) ખંતિ, મુતિ વગેરે દશ પ્રકારનો મુનિધર્મ.

સમલમૂલ. ત્રિ. (સમલમૂલ) બાનકની અગ્નીયારમી પડિમા આદરનાર આવક કે જે ૧૧ માસ સુધી સાધુની માફક વર્તે.

સમજાસંચ. પું. (શ્રમજાસંચ) સાધુ સમુદાય.
સમજાડસ. પું. (શ્રમજાડસ) આયુષ્યમંત
 શ્રમજુ-સાધુ; હે આઉપાવાગા સાધુ !
 (એ સંબોધનમાં આ શબ્દ વગ-
 રાય છે.

સમજી. સ્ત્રી. (શ્રમજી) સાધ્વી; આર્યા.
સમજીવિજ્ઞ. ત્રિ. (સમજીવિજ્ઞ) આચરેલું;
 વર્તમાનમાં મુકેલું.

સમજીજ્ઞ. ત્રિ. (સમજીજ્ઞ) સમ્યક્ અનુગા-
 અનુભોક્ત-સંમતિ આપનાર. (૨) મુનિ
 પાસે યોગ્ય પામેલ; પ્રવજ્યાને યોગ્ય.
 (૩) ઉલ્લુક્તવિહારી. (૪) સાંભોગિક; જેની
 સાથે સાધુને આધાર પાણીનો વ્યવહાર
 હોય તે. (૫) લોકસંમત; લોકમાન્ય.

સમજીજ્ઞા. સ્ત્રી. (સમજીજ્ઞા) સ્વાભાવિક ગુણ
 યુક્ત પુરૂષને યોગ્ય પદવી દેવી તે.

સમજીજ્ઞ. ત્રિ. (સમજીજ્ઞ) નરતર અંધાયેલ.

સમજીમાલ. પું. (સમજીમાલ) પરિણામ;
 કાર્યભાગ.

સમજીમણ. પું. (સમજીમણ) સમ્યક્ પ્રકારે
 પામેલ-ધારણ કરેલ.

સમજીસ્તય. પું. (સમજીસ્તય) ટક્કિ પામેલ
 પુદ્ગલ.

સમજીવાસન. } પું. (શ્રમજીવાસન) સાધુની
સમજીવાસન. } સેવા ભક્તિ કરનાર;
 આવક.

સમજીવાસિયા. સ્ત્રી. (શ્રમજીવાસિકા) સા-
 ધુની સેવા-ભક્તિ કરનારી; શ્રાવિકા.

સમજીવય. પું. (સમજીવય) યોગ્યરીતે ધટના
 કરવી; અન્યથા કરવો.

સમજીવ્યામ. ત્રિ. (સમજીવ્યામ) યુક્ત; પ્રાપ્ત.

સમજીવ્યામ. ત્રિ. (સમજીવ્યામ) સારી રીતે
 સંબંધમાં આવેલ.

સમજીલ. ન. (સમજીલ) સરખી સપાટી.

સમજીલપદ્યા. સ્ત્રી. (સમજીલપદિકા) જૂમિ
 ઉપર બને પગ સરખા રાખવા તે.

સમજીલ. ન. (સમજીલ) સરખો તાલ
 આપવાની કળા.

સમજીલકંત. ત્રિ. (સમજીલકંત) ઉલ્લંઘી
 ગયેલ.

સમજી. ત્રિ. (સમાત) પુરૂ; સમાપ્ત.

સમજી. ત્રિ. (સમસ્ત) સર્વ; સધળું.

સમજી. સ્ત્રી. (સમાતિ) પરિપૂર્ણતા.

સમજી. ત્રિ. (સમર્થ) સમર્થ; શક્તિવાન.

સમજીદિ. ત્રિ. (સમજીદિ) સમ દાષ્ટિવાળો.

સમજીગમ. ત્રિ. (સમજીગમ) સંયમ અનુ-
 ધાનયુક્ત.

સમજીત. ત્રિ. (સમજીત) યુક્ત, સહિત.

સમજીપુણ. સ્ત્રી. (સમજીપુણ) જે પગ
 તથા ધગડા જમીનને લગાડી બેસતું તે;
 એક પ્રકારનું આસન.

સમજીમ. પું. (સમજીમ) ત્રીજા ચોથા દેવ-
 લોકનું એક વિમાન.

સમજીપિય. ત્રિ. (સમર્પિત) અર્પણ કરેલું.

સમજીમર. ત્રિ. (સમજીમર) પરિપૂર્ણ બરેલ.

સમજીમિય. ત્રિ. (સમજીમિય) શુદ્ધ અન્ત-
 કરણવાળું; સમભાવિત થયેલ.

સમજીમિય. ત્રિ. (સમજીમિય) પ્રાપ્ત
 થયેલ; પાસે આવેલ.

સમજીમિય. પું. (સમજીમિય) સાન નયમાંનો
 જૂનો નય; સિંગ પર્ચાય અને વચનના
 બેદથી અથબેદ માનનાર એક દષ્ટિ. (૨)
 વિચ્છેદ થયેલ પારમા દષ્ટિવાદ અંગના
 બીજા વિભાગસૂત્રનો ૧૯ મો ભેદ.

સમજીમિય. ત્રિ. (સમજીમિય) સમ્યક્
 પ્રકારથી અવલોકન કરેલ.

સમજીમિય. પું. (સમજીમિય) અવલોકન
 કરતું; જોતું.

સમજી. પું. (સમય) ક્ષણ; કાળનો ન્હાનામાં
 ન્હાનો અંશ. (૨) સમય; વખત; કાળ.
 (૩) સિધ્ધાન્ત; પ્રવચન; આગમ. (૪)
 ભાંગા; વિકલપ કરવાની વ્યવસ્થા. (૫)

સંયમ; સદાચાર. (૬) અઢા સમય-કાળ. દ્રવ્ય; ૭ દ્રવ્યમાંનું એક દ્રવ્ય. (૭) નાસ્તિક વગેરેના મતનું ખણ્ણન જેમાં છે તે સૂચકાંશ સૂત્રના પ્રથમ અધ્યયનનું નામ. (૮) સામાયકનત; આવકનું નવમું વ્રત.

સમયં. ઘૃં (સમય) યુગપત્ત; એકી સાથે. સમયચિન્તન. નં } (સમયચેત) અઢી સમયચિન્તન સિય. પું. } દ્વીપ પ્રમાણ મનુષ્ય સમયચલેત. નં } ક્ષેત્ર.

સમયજ્ઞ. ત્રિં (સમયજ્ઞ) સ્વસિદ્ધાંત અને પરસિદ્ધાંતને જાણનાર.

સમયવ્યવહાર. પું (સમયવ્યવહાર) એ નામનો આઠમો પૂર્વ.

સમયા. ક્ષીં (સમયા) સમજાવ; સમતા.

સમર. પું (સમર) સંભામ; યુધ્ધ. (૨) નીચ માણસોનું નિવાસસ્થાન.

સમરજ્ઞાતાર. ત્રિં (સમ) સંજ્ઞારનાર; રમરણ કરનાર.

સમરણીય. ત્રિં (સમરણીય) રમરણ કરવા યોગ્ય.

સમલિહિય. ત્રિં (સમલિહિત) સરખી પંક્તિમાં આલેખેલ.

સમલગુહ. ત્રિં (સમલગુહ) વિંદાયેલું; ઘેરાયેલું.

સમલસહ. ત્રિં (સમલસહ) ખીરાજમાન થયેલ; પધારેલ.

સમલસરણ. નં (સમલસરણ) જિનેશ્વરની દેશનાશ્રમિ.

સમલાહ. નં (સમલાયિત) સમવાયિ કરણ; ઉપાદાન કરણ, જેમ ધણું કરણ માટી.

સમલાય. પું (સમલાય) અગીયાર અંશમાંનું ૪ થું સમવાયાંમ સૂત્ર. (૨) વેપારી વગેરેનો સમુદાય. (૩) ધંદ.

સમલાયમહ. નં (સમલાયમહ) ઉદ્ધ મહોત્સવ.

સમસીસિયા. ક્ષીં () રપર્ધા; ચડસાચડસી.

સમસેચિ. ક્ષીં (સમસેચિ) સરખી પંક્તિ; હારખંધ.

સમસિદ્ધા. ત્રિં (સમસિદ્ધ) કારભારી; અધિકારી; અધિક્ષતા.

સમસિદ્ધ. ત્રિં (સમસિદ્ધ) અધિક; વધારે.

સમા. ક્ષીં (સમા) આરો; સમય વિશેષ.

સમાઘ. પું (સમાઘ) સામાયિક.

સમાદિષ્ટ. ત્રિં (સમાદિષ્ટ) ફરમાવેલ.

સમાદિશય. ત્રિં (સમાદિશય) વ્યાપ્ત; આકુળ થયેલ.

સમાયુજ. ત્રિં (સમાયુજ) સહિત; યુક્ત; વિસિષ્ટ.

સમાહલ. ત્રિં (સમાહલ) વ્યાકુળ.

સમાપસ. પું (સમાપેશ) અમુક આહાર સાધુને આપવા માટે કલ્પી રાખવો તે; આહારનો એક દોષ.

સમાકરિસણ. નં (સમાકરેણ) ખેંચવું.

સમાકાલ. પું (સમયકાલ) ૭ આરાની પ્રવૃત્તિરૂપ કાળ.

સમાગમ. પું (સમાગમ) સમાગમ; મેળાપ.

સમાગમ. ત્રિં (સમાગમ) આવેલ.

સમાચાર. પું (સમાચાર) આચરણ; અનુશાન.

સમાજ. ત્રિં (સત) છતું; વિલમ્બાન.

સમાજ. ત્રિં (સમાન) સરખું; તુલ્ય. (૨)

અણપની જાતના વ્યંતર દેવતાનો ખીજો

ઉદ્ધ. (૩) આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.

(૪) ચાલવાની શક્તિ ક્ષીણ થવાથી એક ઠેકાણે સ્થિર વાસ રહેનાર સાધુ.

સમાજસરણ. ત્રિં (સમાનેત) અનુશાન કરનાર.

સમાવાચ. નં (સમાવાન) અંગીકાર કરવું તે.

સમાવેશ. ત્રિં (સમાવેશ) ગ્રહણ કરવા યોગ્ય.

સમાધાન. નં (સમાધાન) સમાધાન કરવું.

સમાધિ. પું (સમાધિ) મનની સ્વસ્થતા.

(૨) શ્રુતચારિત્રપદ્ધતિ.

સમાલીલ. ત્રિં (સમાલીલ) સમ્યક્ ગ્રંથકરે આલેખ્યું.

સમામેલ. પ્ર૦ (સમેલ) એકજ વખતે.

સમાય. પું૦ (સમકાલ) તુલ્યકાળ.

સમાય. પું૦ (સમાજ) સમુદાય.

સમાચાર. ન૦ (સમાચાર) પ્રદણ કરતું;
સ્વીકારવું.

સમાચાર. પું૦ (સમાચાર) આચરણ;
અનુષ્ઠાન.

સમાચારદ્વ. ત્રિ૦ (સમાચારક) આચરણ
કરનાર.

સમાચારી. સ્ત્રી૦ (સમાચારી) દશ પ્રકારની
સાધુ સમાચારી. (૨) શિષ્ટ પુરુષોએ
સારીરીતે આચારમાં મુકેલ ક્રિયા.

સમાર્ચમ. પું૦ (સમાર્ચમ) મન વચન અને
કાયાથી પરને દુઃખ ઉપભવવું તે.

સમારચણા. સ્ત્રી૦ (સમારચના) સુધારવું તે.

સમારુદ્ધ. ત્રિ૦ (સમારુદ્ધ) સારીરીતે આરુદ્ધ
થયેલો.

સમાલિહય. ન૦ (સમાલેહન) લેપ કરવો;
ચોપડવું.

સમાલોચણ. ન૦ (સમાલોકન) વિચારણા;
નિરીક્ષણ.

સમાવહિષ્. ત્રિ૦ (સમાપતિ) આવી પડેલું;
જોડાયેલું; બંધાયેલું.

સમાવચચ. } ત્રિ૦ (સમાપ્ત) પ્રાપ્ત થયેલ;
સમાવજ્ઞ. } પામેલ.

સમાસ. પું૦ (સમાસ) સંક્ષેપ; ટુંકાણ. (૨)
એથી વધારે પદોનું પરસ્પર જોડાણ. (૩)
સામાયિક.

સમાસીય. ત્રિ૦ (સમાસીય) સારીરીતે
જોડેલ.

સમાહત. } ત્રિ૦ (સમાહત) હણેલું; મારેલું.
સમાહય. }

સમાહરચણા. સ્ત્રી૦ (સમાહરચ) અકુશળ
મન વચન આદિનો નિરોધ કરવો તે.

સમાહારણ. ન૦ (સમાહાર) વિષય વિકાસની
નિશ્ચિતિ; સ્વાસ્થ્ય.

સમાહાર. સ્ત્રી૦ (સમાહાર) દક્ષિણ દિશાના
રચક પવંત ઉપર વસનારી આઠ દિશા-
કુમારીમાંની પહેલી દિશાકુમારી. (૨)
પખવાડીઆની પંદર રાત્રિમાંની બારમી
રાત્રિનું નામ.

સમાહિ. પું૦ (સમાધિ) સમાધિ; ચિત્તનું
સ્વાસ્થ્ય-સ્થિરતા; અંતઃકરણની એકાગ્રતા;
યોગનું એક અંગ. (૨) સૂચકાંગ સૂત્રનું
૧૦ મું અધ્યયન. (૩) જંબહીપના
ભરતક્ષેત્રમાં થનાર ૧૭ માં તીર્થકર. (૪)
ધર્મપ્રાપ્તિ. (૫) જ્ઞાન, દર્શન અને આરિત્ર
આદિ મોક્ષમાર્ગ.

સમાહિનામ. ન૦ (સમાહિનામ) સૂચકાંગ
સૂત્રના દશમા અધ્યયનનું નામ.

સમાહિય. ત્રિ૦ (સમાહિત) સમાધિ પામેલ;
સ્વસ્થ થયેલ; શાન્ત થયેલ.

સમાહિયજ્ઞ. ત્રિ૦ (સમાહિતજ્ઞ) શાન્ત જવાળા-
વાળો.

સમિદ. સ્ત્રી૦ (સમિતિ) ગમન આદિ ક્રિ-
યામાં ચતના રાખવી તે; ઇર્ષ્યા આદિ
પાંચ સમિતિ. (૨) મળવું; એકત્ર થવું.
(૩) સામગ્રી.

સમિદમા. સ્ત્રી૦ (સમિતિમા) દર્દિ અથવા
દુધની તર. (૨) એક જાતનો ખાણ
પદાર્થ.

સમિકલા. સ્ત્રી૦ (સમીક્ષા) તત્ત્વ વિચારણા.

સમિતિ. સ્ત્રી૦ (સમિતિ) ગમન, ભાષણ
આદિ ક્રિયામાં ઉપયોગ રાખવો તે; ઇર્ષ્યા
આદિ પાંચ સમિતિમાંની ગમે તે એક.
(૨) શ્રદ્ધિ.

સમિદ્ધ. ત્રિ૦ (સમૃદ્ધ) સમૃદ્ધિવાન; ધન-
ધાન્ય આદિથી પરિપૂર્ણ.

સમિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (સમૃદ્ધિ) ધનધાન્યાદિ વિબૂતિ.

સમિય. ત્રિ૦ (સમિત) ચાલવામાં, બેસવામાં,
ગવેષણા કરવામાં, વસ્તુને લેવા મુકવામાં
અને પરકવવામાં ઉપયોગ રાખી ચતના-

થી વર્તનાર; પાંચ સમિતિયુક્ત. (૨) પ્રમાણવાળો; પરિમિત. (૩) શાંત થયેલ; અહંકારનો ત્યાગ કરેલ. (૪) સમ્યક્ પ્રકારે પ્રાપ્ત થયેલ. (૫) સરખા અવયવવાળો. (૬) નં નિરંતર; હમેશાં; સર્વકાળ.

સમિય. ત્રિ० (સમ્યક્) સમ્યક્; સાઈ; શ્રેષ્ઠ.

સમિય. ત્રિ० (સમિત) ઉપશમાવેલું.

સમિય. ક્ત્રી० (સમિધ્) ધન્યવા. (૨) લોટ હઠી વગેરે યોગપયોગી દ્રવ્યો.

સમિયદસણ. ત્રિ० (સમ્યક્દર્શન) સમ્યક્ દષ્ટિવાળો; સમ્યક્ દર્શનવાળો.

સમિયા. ક્ત્રી० (સમિતા) અમરેન્દ્ર વગેરેની અન્દરની સભા કે જેના સભાસદો તેડાવ્યા આવે.

સમિયા. જ્ઞ० (સમ્યક્) સારીપેઠે; સારીરીતે.

સમિયા. ક્ત્રી० (સમિતા) સમતા; સામ્યભાવ. (૨) ઉપશમા ભાવ.

સમિલ. ક્ત્રી० (સમિલા) ધોંસરીમાં જેતર બાંધવાનો લાકડાનો ખીલો; સમેલ.

સમિલ. ક્ત્રી० (સમિલ્) અશ્વત્થ આદિ વૃક્ષની પ્રતિશાખાના કટકા; સમિધ-હવનને યોગ્ય સામગ્રી.

સમી. ક્ત્રી० (સમી) ખીજડાનું ઝાડ; હશેરાને દિવસે પૂજાતું વૃક્ષ.

સમીકત. ત્રિ० (સમીકૃત) સરખું કરેલ.

સમીકરણ. ન० (સમીકરણ) વિષમ હોય તેને સમું કરવું તે.

સમીરિષ. ત્રિ० (સમીરિત) પ્રેરણા કરેલ.

સમીવ. ન० (સમીવ) સમીપે; પાસે.

સમીવીકરણ. ન० (સમીવીકરણ) દૂર હોય તેને પાસે લાવવું.

સમીસિય. ત્રિ० (સમિશ્રિત) મિશ્રણ યુક્ત.

સમીહિય. ત્રિ० (સમીહિત) ધમ્મેલું; કલ્પેલું.

સમુચ્ચાય. ન० (સમુચ્ચાન) ઉચિત ભિક્ષા લેવી તે.

સમુદય. ત્રિ० (સમુદિત) પ્રગટ થયેલ.

સમુચ્ચક્ર. પું० (સમુચ્ચક્ર) ઉત્કૃષ્ટ પદવી ઉપર સ્થપાયેલ.

સમુચ્ચિકા. ત્રિ० (સમુચ્ચિકા) ઉભતિ પામેલ; ધનાઢ્ય બનેલ.

સમુચ્ચિકતણ્યા. ક્ત્રી० (સમુચ્ચીકર્તન) નામ માનથી વસ્તુનું પ્રતિપાદન કરવું.

સમુચ્ચિકત. ત્રિ० (સમુચ્ચિકત) ફેંકેલું.

સમુચ્ચા. પું० (સમુચ્ચા) ગમરો; ગમ્મો.

સમુચ્ચાવિસ. પું० (સમુચ્ચાવિસ) સમુચ્ચપક્ષિ-ગામગામી પેઠે પાંખ બંધ કરીને આકાશમાં ઉડનાર પક્ષી; ખેચર તિર્થંચ પંચેન્દ્રિયનો એક ભેદ, કે જે અદિ દ્વીપની બહાર છે.

સમુચ્ચાય. પું० (સમુચ્ચાય) ગમ્મો. (૨) બારણામાં જડેલ ઉભા અને આડા લાકડાના સંધાણથી વચ્ચે પડેલાં ચોગાં. (૩) ચણીઆરાં.

સમુચ્ચાય. પું० (સમુચ્ચાય) એકીસાથે પ્રભાગપણે જીવ પ્રદેશથી કર્મ પુદ્ગળને ઉદીરણાદિકથી આકર્ષી, ભોગવી ઝટકવા-ખંખેરવા તે; વેદના વગેરેથી જીવના પ્રદેશને બહાર ફેલાવવા તે; વેદના આદિ સાત સમુદ્ધાત. (૨) પ્રજાપતિ સૂત્રના છત્રીશમા પદનું નામ.

સમુચ્ચિય. ત્રિ० (સમુચ્ચિત) સુખમાં ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુચ્ચય. પું० (સમુચ્ચય) સમુચ્ચય; સમુદાય.

સમુચ્ચયર્થ. પું० (સમુચ્ચયર્થ) ઢગલારૂપે બંધ; કોષ વસ્તુનો ઉચો ઢગલો કરવો તે.

સમુચ્ચય. પું० (સમુચ્ચય) ઉદારિકાદિ શરીર.

સમુચ્ચલિષ. ત્રિ० (સમુચ્ચલિત) ઉછળેલ; ઉશ્કાર પામેલ.

સમુચ્ચિગણિતસિદ્ધિ. ત્રિ० (સમુચ્ચિગણિત) જે સ્થિતિમાં-મનયોગ, વચનયોગ અને કાય-

યોગ, એ ત્રણે યોગની નિવૃત્તિ થાય છે તે; શુક્લધ્યાનનો યોગો પામે.

સમુચ્ચય. ત્રિં (સમૂચ્ચય) ગર્ભ વિના પોતાની ઝેણ ઉત્પન્ન થાય તે. (૦) અચિત્ત વાયુ.

સમુચ્ચય. ત્રિં (સમૂચ્ચય) ઉત્પન્ન થયેલું.

સમુચ્ચેદ્ય. પું (સમુચ્ચેદ્ય) મરણ; વિનાશ.

સમુચ્ચેદ્યાદિ. ત્રિં (સમુચ્ચેદ્યાદિ) ક્ષણિક ભાવને માનનાર; ક્ષણિકવાદી.

સમુજ્જમ. પું (સમુજ્જમ) ઉદ્ધોગ.

સમુજ્જય. ત્રિં (સમુજ્જય) સારી પેઠે તૈયાર થયેલ.

સમુજ્જાદ્ય. ત્રિં (સમુજ્જાત) નિકળેલ.

સમુજ્જાય. ત્રિં (સમુજ્જાત) સમ્યક્ ઉર્ધ્વ-લોકને પ્રાપ્ત થયેલ.

સમુગ્મિય. ત્રિં (સમુગ્મિય) ઊંડી દીધેલું; ફેંડી દીધેલું.

સમુદ્ગા. ત્રિં (સમુત્થાયિન) ઉદ્ધત-તૈયાર થનાર.

સમુદ્ગા. નં (સમુત્થાન) નિમિત્ત કારણ.

સમુદ્ગાસુખ. નં (સમુત્થાનશ્રુત) ૭૨ સૂત્ર-માંનું એક.

સમુદ્ધિય. ત્રિં (સમુત્થિય) સંયમાદિ અનુશાન કરવા તૈયાર થયેલ; યથોક્ત આરિત્ર માટે તૈયાર થયેલ. (૨) ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુદ્ધમ. ત્રિં (સમુત્કર્તિ) ગર્વિત થયેલ; ગર્વ કરેલ.

સમુત્તિય. ત્રિં (સમુત્તીર્થ) તરીને પાર પામેલ.

સમુત્થ. ત્રિં (સમુત્થ) ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુત્થા. નં (સમુત્થાન) પવનનું વાયું.

સમુત્થાયા. નં (સમુત્થાન) કાષ્ઠ પથ્થુ વસ્તુને સારી સ્થિતિએ પહેંચાડવા માટે પ્રથમથી તે વસ્તુમાં યોગ્યતા લાવવી તે.

સમુત્થિય. ત્રિં (સમુત્થિય) ઉત્પન્ન થયેલ.

સમુદય. } પું (સમુદાય) સમૂહ, જથ્થો.
સમુદાય. }

સમુદાય. પું નં (સમુદાન) ઉચ્ચ નીચ કુળ સમુદાયની ગોચરી-ભિક્ષા.

સમુદાયચરમ. પું (સમુદાનચરક) સામુદાયિક ભિક્ષાથી વૃત્તિ કરનાર.

સમુદાયિય. ત્રિં (સમુદાનિક) ધરેના સમૂહથી ભિક્ષા મળેલી હોય તે.

સમુદાયિયમેરી. ત્રિં (સમુદાનિકમેરી) સમુદાયને એકઠો કરવાની ભેરી-દુકુલિ.

સમુદાયાર. પું (સમુદાયાર) સહાયાર.

સમુદિય. ત્રિં (સમુદિય) સમૂહરૂપે બનેલ.

સમુદ. પું (સમુદ) લવણ આદિ સમુદ્ર.

(૨) આઠમા બળદેવ, વાસુદેવના પૂર્વ-

ભવના ધર્માચાર્ય. (૩) અંતઃસૂત્રના

પહેલા વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ.

(૪) અંધકવૃષ્ટિ રાજાનો પુત્ર બીજો

દશાર. (૫) અંતઃસૂત્રના બીજા વર્ગના

ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૬) અંધકવૃષ્ટિ

રાજાની ધારણી રાણીના પુત્ર.

સમુદક્ષ. પું (સમુદક્ષ) ચોથા વાસુદેવના ત્રીજા પૂર્વ ભવનું નામ. (૨) એ નામનો એક માણસ.

સમુદ્ધાલ. પું (સમુદ્ધાલ) પાલિત નામે બાણવડીનો પુત્ર.

સમુદ્ધિય. પું (સમુદ્ધિય) સમુદ્રમાં ઉત્પન્ન થનાર એક જંતુ; એ દિવ્યવાળા જીવની એક જાત.

સમુદ્ધાયસ. પું (સમુદ્ધાયસ) જળ કામડો; સમુદ્રમાં ઉડનાર કાકપક્ષી.

સમુદ્ધિય. પું (સમુદ્ધિય) વસુદેવજીના મ્હોટા ભાઈ; દશ દશારમાંના સૌથી મોટા દશાર; દારકાના રાજા; નેમનાથ પ્રભુના પિતા. (૨) ત્રીજા અંકવર્તીના પિતા.

સમુદાય. પું નં (સમુદાય) જુઓ “સમુદાય” શબ્દ.

સમુદેસ. પું (સમુદેસ) યુરોપે સિંધને
આપેલ વાંચના. (૨) ભોજન.

સમુદેસચાલ. પું (સમુદેસચાલ) પાઠન
વાંચનાનો વખત.

સમુદેસિય. ન૦ (સમુદેસિક) પાખંડીઓને
દેવા માટે બનાવેલ આહાર લેવાથી
સાધુને લાગતો એક દોષ.

સમુદય. વિ૦ (સમુદય) બળતું.

સમુદિય. વિ૦ (સમુદિત) સારી રીતે ઉદ્ધાર
કરેલ.

સમુદય. વિ૦ (સમુદય) ઉડેલ.

સમુદય. વિ૦ (સમુદય) ઉડ્યું.

સમુવચિદ્. વિ૦ (સમુવચિ) સારી રીતે
પાસે પાસે એક આસને બેઠેલ.

સમુવચ. } વિ૦ (સમુવચ) ઉત્પન્ન થયેલું.
સમુવચ. }

સમુવચ. ન૦ (સમુવચ) ઉપર ઉડ્યું.

સમુવચ. પું (સમુવચ) પ્રાદુર્ભાવ;
ઉત્પત્તિ.

સમુવેદ. વિ૦ (સમુવેદ) વિચારવા યોગ્ય.

સમુવેદ. સ્ત્રી૦ (સમુવેદ) સારો વિચાર.

સમુવચ. પું (સમુવચ) ઉત્પન્ન થતું.

સમુવચ. વિ૦ (સમુવચ) ઉત્પન્ન થયેલ;
પેદા થયેલ.

સમુવાચ. ન૦ (સમુવાચ) સામુદાયી-ધર
સમુદાયમાંથી મેળવેલી શિક્ષા.

સમુવાચ. પું (સમુવાચ) આચાર; આચ-
રણ; પ્રવર્તન.

સમુવચિય. વિ૦ (સમુવચિત) શીક્ષાપૂર્વક
ઉદાગેલ; ઉચ્છાગેલ.

સમુવચ. પું (સમુવચ) પ્રેમપૂર્વક વાર્તાલાપ.

સમુવચિય. વિ૦ (સમુવચિત) મેળવેલું;
પેદા કરેલું.

સમુવચિય. વિ૦ (સમુવચિત) આવી પહોં-
ચેલ; આવેલ.

સમુવચ. વિ૦ (સમુવચ) એકઠા થયેલ.

સમુવચ. પું (સમુવચ) ઘરોર સંપત્તિ;
પુણ્યસંપાત. (૨) કર્મનો ઉપચય-વૃદ્ધિ.

સમુવચિય. વિ૦ (સમુવચિત) વિકસેલું.

સમુવચ. } વિ૦ (સમુવચિત) ખરડેલ.

સમુવચ. } (૨) ઉડ્યું કરેલ.

સમુવચ. વિ૦ (સમુવચ) ઉત્કેષિત.

સમુવ. પું (સમુવ) સંધાત; જથ્થો; સમુદાય.

સમેય. વિ૦ (સમેય) સહિત; મિશ્ર.

સમોદ્યાર. પું (સમોદ્યાર) એક વસ્તુનો
જુગીય વસ્તુમાં સમાવેશ કરવો તે.

સમોદ્યય. વિ૦ (સમોદ્યય) ઉતરી આવેલ;
આવી પહોંચેલ.

સમોવર્કતા. સ્ત્રી૦ (સમવર્કતા) મધ્યમ
ગ્રામની પાંચમી મૂર્તિના.

સમોગાદ. વિ૦ (સમગાદ) પ્રવિષ્ટ; પેઠેલું.
(૨) આવેલ.

સમોવચ. વિ૦ (સમવચ) હંકાયેલ.

સમોવચ. વિ૦ (સમવચિત) આકાશમાંથી
સમોવચિય. વિ૦ (સમવચિત) નીચે પડેલ.

સમોસદ. વિ૦ (સમવચ) ઉચિત સ્થાનમાં
ઉતરેલ; ઉતારો કરેલ; મિશ્રજાત થયેલ.

સમોસદ. ન૦ (સમવચ) સુવચન સૂત્રના
બારમા અધ્યયનનું નામ. (૨) જૈનેતર
દર્શનીઓની માન્યતાઓનો સમાજમ;
મેળો. (૩) વિશ્રામ. (૪) તીર્થંકરની પ-
ધરામણી અને બાર જાતની પ્રખ્યાત
મળતું. (૫) ધણા સાધુઓ ભેગા થઈ
બેસે તે; મેળો; ઈમેલન. (૬) ભચવાન
મિરાજતા હોય ત્યાં દેવતાએ કરેલી
શિક્ષાન વગેરેની રચના. (૭) વર્ષાકાળ;
વર્ષાઋતુ.

સમોસરિય. વિ૦ (સમવચ) જુઓ “સમે
સદ” સંદ.

સમોદ્યય. સ્ત્રી૦ (સમવચ) સમુદાય.

સમોદ્યય. વિ૦ (સમવચ) વિસ્તારેલું; સમુદ-
ધાત કરેલ.

સમોદયામ્ભવ. ન૦ (સમ્યક્તમભવ) યંદુકના ભગ્નકાની માફક મરણ સમયે જીવનું એકદમ નીકળી જતું તે.

સમ્મ. ન૦ (સમ્યક્) સમકિતમોહનીયકર્મ, મોહનીયકર્મની એક પ્રકૃતિ. (૨) સમ-કિત નામે સામાયિક. (૩) સમ્યક્ત્વ; સમકિત. (૪) અવિરતિ સમ્યગ્ દષ્ટિ નામનું ચોથું ગુણકાણુ. (૫) સમ્યગ્ દષ્ટિ જીવ.

સમ્મ. ઘ૦ (સમ્યક્) સારીરીતે; બરાબર. સમ્મા. ત્રિ૦ (સમ્યગ્) સમ્યગ્ દષ્ટિ; સમકિતી. સમ્મા. પું. (સન્માર્ગ) સત્યમાર્ગ; શુદ્ધ-માર્ગ. (૨) મોક્ષ માર્ગ.

સમ્મજ્ઞક. } પું. (સમ્મજ્ઞક) સ્નાન કરતાં
સમ્મજ્ઞાન. } વારંવાર પાણીમાં પેસી
બહાર નીકળે તેવા તાપસ; તાપસની એક જાત.

સમ્મજ્ઞિય. ત્રિ૦ (સંમાર્જિત) શુદ્ધ કરેલું; સાફ કરેલું.

સમ્મદ્ધ. ત્રિ૦ (સમ્મદ્ધ) ઝાડીજુડી સાફ કરેલું; કચરો કઢાડી વાળેલું. (૨) કાન સુધી પૂરેલું; ભરેલું.

સમ્મત. ત્રિ૦ (સમ્મત) અભિમત; માનેલું.

સમ્મત. ન૦ (સમ્યક્ત્વ) તત્ત્વજ્ઞાન પૂર્વક તત્ત્વશ્રદ્ધાન; સમ્યગ્દર્શન; સમકિત. (૨) સમ્યક્ત્વ નામનું આચારાંગનું ચોથું અભ્યયન. (૩) પ્રજાપતિના સૂત્રના ૧૯ માં પદનું નામ. (૪) પ્રજાપતિના ત્રીજા પદના નવમા દ્વારનું નામ.

સમ્મત્તકિરિયા. સ્ત્રી૦ (સમ્યક્ત્વક્રિયા) સમ્યક્ત્વ સહિત ક્રિયા. (૨) તત્ત્વશ્રદ્ધાન-સદૃશ્યારૂપ જીવબ્યાપાર.

સમ્મત્તપ્રયોગ. પું. (સમ્યક્ત્વપ્રયોગ) સમ્યક્ત્વવાદિ સહિત મનનો બ્યાપાર.

સમ્મત્તપરિણય. પું. (સમ્યક્ત્વપરિણય) સમ્યક્ત્વના પર્યાય-પરિણામ વિશેષ.

સમ્મત્તપરિણયિય. ત્રિ૦ (સમ્યક્ત્વપરિણયિત) સમ્યક્ત્વથી સમદષ્ટિ જીવે સ્વીકારેલ.

સમ્મદ્ધસણ. ન૦ (સમ્યગ્દર્શન) યથાર્થદર્શન; સમકિતદર્શન.

સમ્મદ્ધસણપજ્ઞવ. પું. (સમ્યગ્દર્શનપર્યવ) સમકિતદષ્ટિના પર્યાય-ભાવ.

સમ્મદિદ્ધિ. ત્રિ૦ (સમ્યગ્દષ્ટિ) સમ્યગ્દર્શન-વાળો; સમકિતદષ્ટિવાળો; જીવ વગેરે પદાર્થોને યથાર્થ જોઇ.

સમ્મામિચ્છાવિદ્ધિય. પું. (સમ્યગ્મિચ્છાવિદ્ધિક) મિશ્રદષ્ટિવાળો; સમકિત અને મિથ્યા-ત્વના મિશ્રણવાળો.

સમ્મય. ત્રિ૦ (સમ્મત) ધણા માણસોએ માન્ય કરેલું.

સમ્મસુદ્ધ. ન૦ (સમ્યક્સુદ્ધ) યથાર્થશ્રુત-શાસ્ત્ર, ગ્રંથપ્રવચન.

સમ્માણ. ન૦ (સન્માન) સત્કાર કરવો.

સમ્માણણિજ્ઞ. ત્રિ૦ (સન્માનનીય) સન્માન-બહુમાન કરવા યોગ્ય.

સમ્માણિય. ત્રિ૦ (સન્માનિત) સન્માન આપેલ.

સમ્મામિચ્છ. ત્રિ૦ (સમ્યગ્મિચ્છા) કંઇક યથાર્થ અને કંઇક અયથાર્થ દષ્ટિ (મિશ્ર દષ્ટિ) વાળો.

સમ્મામિચ્છુત્ત. ન૦ (સમ્યગ્મિચ્છાત્વ) મિ-શ્રપણું.

સમ્મામિચ્છસમોદહીય. ન૦ (સમ્યગ્મિચ્છાત્વ-મોહનીય) દર્શન મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જે શુદ્ધાશુદ્ધ-મિશ્ર દસિયા રૂપ હોય છે.

સમ્મામિચ્છુદ્ધસણ. ન૦ (સમ્યગ્મિચ્છાદર્શન) કંઇક સમકિત અને કંઇક મિથ્યાત્વ અર્થાત્ મિશ્રદર્શન.

સમ્મામિચ્છુવિદ્ધિ. ત્રિ૦ (સમ્યગ્મિચ્છાવિદ્ધિ) કંઇક સમ્યક્ અને કંઇક મિથ્યા દષ્ટિવાળો ત્રીજો ગુણકાણુ વર્તતો જીવ.

સમ્મવાદ. } ત્રિ. (સમ્મવાદિન્) યથાર્થ-
સમ્મવાદિ. } સાઈ-બોલનાર.

સમ્મોયપજ્જય. પું. (સમ્મોયપર્વત) સમ્મોદ નામનો
પર્વત; સંમેતશિખર પર્વત.

સમ્મોયસેજ. પું. (સમ્મોયસેજ) સમ્મેતશિખર
પર્વત.

સમ્મોહસ. સ્ત્રી. (સમ્મોહસ) દેવ વિશેષપણું.

સવ. પું. (સ્વ) સત્પુરૂષ. (૨) ત્રિ. સત્-
વિદ્યમાન; અસ્તિત્વવાળું.

સવ. ન. (સ્વ) સો-૧૦૦ (૨) ન. એક
જાતની વનરપતિ. (૩) પું. ભગવતીજી
સૂતના અધ્યાયોનું નામ; શાલક.

સવ. ત્રિ. (સ્વ) પોતાનું.

સર્વ. પ્ર. (સ્વ) એકવાર.

સર્વ. પ્ર. (સ્વ) પોતે; જાતે.

સર્વજ્ઞ. પું. (જ્ઞાતજ્ઞ) પખવાડીયાના
તેરમા દેવસનું નામ.

સર્વજ્ઞ. પું. (સ્વજ્ઞ) ૪૫ અવસર્પિણીના
પ્રથમ કુળકરનું નામ. (૨) એરવત
ક્ષેત્રના વર્તમાન ચોવીસીના ૧૪ મા
તીર્થકર. (૩) શકેન્દ્રના લોકપાલ-વરૂણના
વિમાનનું નામ.

સર્વજ્ઞકૂટ. પું. (જ્ઞાતજ્ઞકૂટ) વિદ્યુત્રાજ
વખારા પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું આઠમું
કૂટ-શિખર.

સર્વપ્રમ. પું. (સ્વપ્રમ) પોતાની મેળે પ્રકા-
શતા મેરૂ પર્વત. (૨) સ્વપ્રમ નામનો
એક ગ્રહ. (૩) જંબૂદ્વીપના ભરતખંડમાં
થનાર ચોથા તીર્થકર. (૪) જંબૂદ્વીપના
ભરતખંડમાં થનાર ચોથા કુલકર. (૫)
સ્વપ્રમ નામે ૪૫ ઉત્સર્પિણીના ચોથા
કુલકર.

સર્વબુદ્ધ. ત્રિ. (સ્વબુદ્ધ) મુશ્કના ચોમ વિના
પોતાની મેળે બોધ પામેલ.

સર્વબુદ્ધસિદ્ધ. પું. (સ્વબુદ્ધસિદ્ધ) પોતાની
મેળે બોધ પામી સિદ્ધ થયેલ.

સર્વમૂ. પું. (સ્વમૂ) વિષ્ણુ; (૨) ત્રીજા
વાસુદેવનું નામ. (૩) બ્રહ્મા. (૪) જીવ
કે જે પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થાય છે.
(૫) સ્વયંભૂ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવ-
લોકનું એક વિમાન. (૬) સ્વયંભૂરમણ
સમુદ્ર; ત્રિજાલોકના અસંખ્યાત સમુદ્ર-
માનો છેલ્લો સમુદ્ર.

સર્વમૂરમણ. પું. (સ્વમૂરમણ) એ નામનો
છેલ્લામાં છેલ્લો દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૨) એ
નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સર્વમૂરમણમહ. પું. (સ્વમૂરમણમહ) સ્વય-
ભૂરમણ દ્વીપના દેવતાનું નામ.

સર્વમૂરમણમહામહ. પું. (સ્વમૂરમણમહામહ)
સ્વયંભૂરમણ દ્વીપના દેવતાનું નામ.

સર્વમૂરમણમહાવર. પું. (સ્વમૂરમણમહાવર)
સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

સર્વમૂરમણવર. પું. (સ્વમૂરમણવર) સ્વય-
ભૂરમણ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

સર્વવર. પું. (સ્વવર) પોતાની મેળે
કન્યાએ વર પસંદ કરવો તે.

સર્વવરમંડલ. ન. (સ્વવરમંડલ) કન્યાને પો-
તાની મેળે વર વરવાને બોલાવેલ મિજ-
માનોને બેસવાનું સ્થાન-માંડવો.

સર્વવસ્ત. ત્રિ. (સ્વવસ્ત) સ્વાધીન.

સર્વવક્ષ. પું. (સ્વવક્ષિન્) એ નામનું ત્રીજા
ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સર્વસ્ત. પું. (જ્ઞાતજ્ઞ) સોમો ભાગ.

સર્વસંબુદ્ધ. ત્રિ. (સ્વસંબુદ્ધ) જુઓ “ સય-
જુદ્ધ શબ્દ.

સર્વકીર્તિ. પું. (જ્ઞાતકીર્તિ) આવતી ચોવી-
સીના દશમા તીર્થકરનું નામ.

સર્વકેદ. પું. (જ્ઞાતકેદ) શકેન્દ્રનું અપર નામ.

સર્વકુટ. પું. (જ્ઞાતકુટ) શકેન્દ્રનું અપર નામ.

સવન. પું. (સ્વ) એ નામના એક આવક
કે જેનો જીવ આજતી ચોવીસીમાં દશમા

તીર્થકર થશે તે. (૨) સો ગાથાનો સમૂહ.
સયમ્વસો. પુ. (શતામ્વસ) સેંકડો વાર.
સયમ્વહ. પું. (સ્વયંમ્વહ) સાધુએ પોતાને હાથે આહારઆદિ લેવાથી લાભનો દોષ.
સયમ્વો. સ્ત્રી. (સત્ત્વી) એકી સાથે સો માણસને મારે તેવી શિક્ષા અથવા તોષ.
સયચ્છવા. સ્ત્રી. (સતચ્છવા) ક્ષત્ર વિશેષ.
સયચ્છિદ્ધ. ત્રિ. (સતચ્છિદ્ધ) સો છિદ્રવાળું; કુટેલું તુટેલું.
સયચ્છિયા. સ્ત્રી. () પડોશમાં રહેનારી; પડોસણ.
સયજા પુ. (સ્વજન) સ્વજન; પિત્રાદિ; ભાયાત; સમાસંબંધી, કુટુંબી.
સયજા. ન. (સયન) ગૃહ; મકાન.
સયજા. ન. (સયન) શય્યા; શેઝ; પડંગ.
 (૨) સુતુ-નિદ્રા કરવી તે.
સયજામ્બ. પું. (સયનજામ્બ) જાંબકા દેવતાની એક જાન.
સયજાપુષ્પ. ન. (સયનપુષ્પ) શય્યા, આસન, વગેરે આપવાથી થતું પુરસ્ક.
સયજાવિદિ. પું. (સયનવિદિ) શયનની વિધિ; શય્યા બનાવવાની તથા તેનો ઉપયોગ કરવાની કળા.
સયજીવ. } ન. (સયજીવ) પથારી; શેઝ.
સયજીવ. }
સયજીવાર. ન. (સતજીવ) એ નામનું એક નગર કે જ્યાં આવતી એવીસીના બારમા અમમ નામના તીર્થકરનો જન્મ થશે.
સયજી. ન. (સતજી) એક જાતનું વાજિત.
સયજીવ. પુ. (સતજીવ) જન્મદીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આગામી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર આઠમા કુળકરનું નામ.
સયજીવ. ન. (સતજીવ) કમળ. (૨) સો પાંખડીવાળું કમળનું ફૂલ.

સયપાન. પુ. (શતપાન) એકસો ઓપધી નાખી પકાવેલ તેલ.
સયપુષ્પ. પું. (શતપુષ્પ) વનસ્પતિ વિશેષ.
સયમિસયા. સ્ત્રી. (શતમિસય) શતતારિકા નક્ષત્ર.
સયમેષ. ઘ. (સ્વયમેષ) પોતે; આપોઆપ.
સયય. ન. (સતય) નિરંતર; હમેશાં.
સયરહ. પું. (શતરય) ગત અવસર્પિણીના દશમા કુળકરનું નામ.
સયરાહ. ઘ. (સત્વામ્) જલદી; ઉતાવળે. (૨) યુગપત; એકીસાથે.
સયરિસહ. ન. (શતરિય) ૨૩ મા મુહૂર્તનું નામ.
સયરી. સ્ત્રી. (શતારી) શતાવરી નામે બહુખીજવાળી વનસ્પતિની એક જાત.
સયજ. ત્રિ. (સચ્ચ) અધું; સમ્પૂર્ણ; સમગ્ર.
સયજીવ. ન. (શતજીવ) જુઓ “સયપત” શબ્દ.
સયજીવસહ. પું. (શતજીવ) અહોશત્રના ત્રેવીશમા મુહૂર્તનું નામ.
સયસં. ઘ. (શતશસ) સેંકડો; અપરિમિત.
સયસહસ્ત. ન. (શતસહસ્ત) એક લાખ.
સયસાહસ્તિય. ત્રિ. (શતસાહસ્તિક) એક લાખ પરિમિત.
સયસાહસ્તી. સ્ત્રી. (શતસાહસ્તી) સો હજાર; એક લાખ.
સયા. ઘ. (સદા) સદા; હમેશાં.
સયાડ. પું. (શતયુડ) ઔરવત ક્ષેત્રના વર્તમાન એવીસીના ૯ મા તીર્થકર.
સયાડય. પું. (શતયુડ) શતાયુ નામે અતીત અવસર્પિણી કાલના ખીજ કુલકર.
સયાગીય. પું. (શતગીય) કૌશાંખી નમ-રીના રામનું નામ.
સયાય. ત્રિ. (સ્વકીય) પોતાનું.
સયાલિ. પુ. (શતલિ) એક ગૃહસ્થ કે જે ભાવી ૧૯ મા તીર્થકર થશે.

સ્વાસ્થ્ય. ત્રિં (સ્વાસ્થ્ય) હિંદવાળું.
 સ્વચ્છમથ. પું (સ્વચ્છમથ) સ્વચ્છતા સ્વામી.
 સર. પું (સ્વર) કંઠ; અવાજ; ધ્વનિ. (૨) સ્વરવિદ્યા-સ્વર ઉપરથી શુભાશુભનું જ્ઞાન થાય તે. (૩) કાકસ્વરાદિ લક્ષણશાસ્ત્ર.
 (૪) અ આ ઇ યાદિ સ્વરાક્ષર. (૫) સા-રિ-ગ-મ-પ-ધ-નિ, એ સાત સ્વર.
 (૬) સ્વર નામે નામકર્મેની એક પ્રકૃતિ.
 સર. નં (સસ્) સરોવર; મ્હોટું તળાવ જળાશય.
 સર. પું (સર) ખાણ; નીર. (૨) મુંજ; વનસ્પતિની એક જાત.
 સરઈ. સ્ત્રી (સરકી) મદિરા.
 સરડ. સ્ત્રી (સરડ) સરપૂ નદી.
 સરંથ. પું (સરથ) જુજપર તિર્થપત્રે-દ્રિયની એક જાત.
 સરક. પું (સરક) સેરો; આવની એક વસ્તુ.
 સરકથ. ત્રિં (સરકથ) સચિતરજ-ધૂળ સહિત. (૨) જૂત પિશાબાદિ. (૩) શેવ, શિવધર્મને માનનાર.
 સરગ. પું (સરક) શર જાતના ધાસનો ખનેલ સૂપડો. (૨) ખાણને આકારે લાકડાનો કકડો. (૩) શરડુકો કે જેની સાથે અરણી ધસવાથી અગ્નિ થાય. (૪) સરાવલો; ભાજન વિશેષ.
 સરગથ નં (સ્વરગત) સ્વર ઓળખવાની કળા; સંગીતકળા.
 સરડ. પું (સરડ) કાકિડો.
 સરડી. સ્ત્રી (સરડી) કાકિડી
 સરડુ. ત્રિં () કોમળ; મૃદુ.
 સરડુથ. નં () કાચું કોમળ ફળ; જેમાં ઠણીયો જંધાણો ન હોય તેવું.
 સરથ. નં (સરથ) શરથ; આધાર; આશ્રય. (૨) ધાસનું ઝુંપડું.

સરથ. ત્રિં (સરથ) શરથે આવનારનું રક્ષણ કરનાર.
 સરથ. નં (સ્વરથ) સ્થરથ; યાત્રાસ્તી.
 સરથ. પું (સ્વરથ) અર્થનું પ્રતિષાદન.
 સરથિ સ્ત્રી (સરથિ) પંકિત.
 સરત. પું (શરદ) શરદ ઋતુ.
 સરથંમ. પું (સરતંમ) સરકડો; વનસ્પતિ વિશેષ.
 સરદ. પું (શરદ) જુઓ “સરત” શબ્દ.
 સરદથ. ત્રિં (શરદજ) શરદ ઋતુમાં ઉત્પન્ન થયેલ.
 સરદકાલ. પું (શરદકાલ) શરદકાળ; શરદ ઋતુનો સમય.
 સરજ. ત્રિં (શરજ) રક્ષક; શરજ આવનાર.
 સરપત. નં (શરપત) ધનુષ.
 સરપાથ. પું (શરપાથ) શર-ખાણ છોડવાનું સાધન; ધનુષ.
 સરપ્પમાથ. નં (સરપ્પમાથ) પરમાવતીગંગા પ્રમાણ નદીમાંથી સો સો વર્ષે વેળુનો એક એક કણ કાઢતાં વેળુ ખલાસ કરતાં જેટલો વખત લાગે તેટલો સમય; ગોશાળાલિખત કાલવિભાગ.
 સરમ. પું (સરમ) આઠ પગવાળું જંગલનું એક પ્રાણી; અષ્ટાપદ (૨) ગેડું.
 સરમસ. ત્રિં (સરમસ) સહર્ષ; હર્ષયુક્ત.
 સરય. પું (શરદ) શરદઋતુ.
 સરય. પું (શરક) શળીયો. (૨) કાષ્ટ વિશેષ કે જેની સાથે અરણીનું લાકડું ધસવાથી અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય છે.
 સરયા. સ્ત્રી (શરદ) શરદઋતુ.
 સરથ. નં (સરથ) કમળ.
 સરલ. પું (સરલ) દેવદાસનું વૃક્ષ. (૨) ત્રિં સરલ; ઋણ; સીધું; પાંસડું.
 સરથ. પું () જુજપર તિર્થપત્રે-દ્રિયની એક જાત.

સરસવ. પું. (સરસ) એ નામનો એક સન્નિવેશ-આમકું.

સરસ. ત્રિ. (સસ્) રસવાળું; નાળું.

સરસર. ન. (સરસર) હારઅંધ આવેલાં ધણાં તળાવો; નળાવોની હાર.

સરસરસ. જ. (સરસસ્) સરસર એવો અવાજ કરીને.

સરસવ. પું. (સર્વ) સરસવ; એક જાતનું તેલવાળું ધાન્ય. (૨) સરસીયું તેલ.

સરસી. કી. (સસી) નધાવડી.

સરસસી. કી. (સસ્સતી) વાણી; વચન વિલાસ. (૨) ગન્ધર્વના ઇન્દ્ર ગીતરતિની ચોથી અગ્રમહિષી. (૩) સરસ્વતી દેવી.

સરાગ. ત્રિ. (સરાગ) રાગ સહિત; સરાગી.

સરાગજીવમ્. પું. (સરાગજીવ) સરાગી જીવસ્થ; દશમા ગુણકાણાવાળા જીવ.

સરાગસંજમ. પું. (સરાગસંયમ) સરાગી સંયમ.

સરાગસંજય. પું. (સરાગસંયત) સરાગી સંયત સાધુ; સરાગી સાધુ.

સરાવ. પું. (સરાવ) કોડીયુ; રામકટોરો.

સરાસળ. ન. (સરાસન) ધનુષ્ય.

સરાસળપટ્ટિયા. કી. (સરાસનપટ્ટિકા) ધનુષ્ય બાંધવાની પટ્ટી.

સરિજ્ઞ. ત્રિ. (સરજ) સમાન; સરખું.

સરિજ્ઞય. ત્રિ. (સરજ્ઞય) સરખી આમડીવાળું.

સરિય. ત્રિ. (સર) ગયેલું.

સરિયા. કી. (સરિ) નદી.

સરિચ્ચ. ત્રિ. (સરિચ્ચ) સમાનવય; સરખી ઉમ્મરવાળું.

સરિસ. ત્રિ. (સરસ) સરખું; ધ્રુવ; સમાન.

સરિસવ. પું. (સર્વ) સરસવ; એક જાતનું અનાજ. (૨) સરસવ નામની વનરપતિ. (૩) સરસવનું ફૂલ.

સરિસવ. પું. (સરસવ) સરખી ઉમ્મરનો મિત્ર.

સરીર. ન. (શરીર) ઉદારિક, વૈદ્ય, આહારક, તેજસ અને કાર્મણ, એ પાંચ શરીર.

(૨) કાયયોગ-કાયાનો વ્યાપાર. (૩) પન્નવણાસૂત્રના આરમા પદનું નામ.

સરીરજ્ઞાના. કી. (શરીરજ્ઞાના) શરીરનું ચાલતું; શરીર યોગ્ય પુદ્ગળનું શરીરરૂપે પરિણમવાનો વ્યાપાર.

સરીરચિંતા. કી. (શરીરચિંતા) શરીર ચિંતા; મગમૂત્રની હાજત.

સરીરપ્રત્યાયા. પું. (શરીરપ્રત્યાયા) ઉદારિક આદિ શરીરનો ત્યાગ.

સરીરપર્યાસિ. કી. (શરીરપર્યાસિ) શરીર પર્યાસિ; ૭ પર્યાસિમાંની બીજી.

સરીરપદ. ન. (શરીરપદ) પ્રણાપના સૂત્રના આરમા પદનું નામ.

સરીરપરિગ્રહ. પું. (શરીરપરિગ્રહ) પાંચ પ્રકારના શરીરરૂપ પરિગ્રહ.

સરીરબંધ. પું. (શરીરબંધ) શરીરનું બંધાવું; સમુદ્ધાત પછી શરીરનું સપૂર્ણપણું થવું તે.

સરીરબાહસિયા. કી. (શરીરબાહસિયા) શરીરની શુશ્રુષા કરી સમમને દૂષિત કરનારી.

સરીરમેધ. પું. (શરીરમેધ) શરીરનું બેદાયું; મૃત્યુ.

સરીરવર્ત્તિ. કી. (શરીરવર્ત્તિ) શરીરનો ત્યાગ કરવો તે.

સરીરવિડસ્ત્તમ્. પું. (શરીરવિડસ્ત્તમ્) શરીરનો ત્યાગ કરવો તે.

સરીરાણુગમ્. પું. (શરીરાણુગમ્) ઓહકાર ખાતાં ત્યાસ નીકળે તે; અચિત્તવાયુ.

સરીરિ. પું. (શરીરિ) શરીરધારી જીવ; સંસારી જીવ.

સરીરોપહિ. પું. (શરીરોપહિ) આદારિકઆદિ પાંચ શરીરરૂપી ઉપાધિ.

સરીરોગાદિવા. કી० (સરીરાગાદિવા) સરીરની
અવગાહના-ઉચ્ચાધ.

સરીસિંચ. પું० (સરીસિંચ) જાતીથી ચાલનાર
સપાદિ.

સરુચ. ત્રિ० (સરુચ) રૂપ-રૂપ સહિત. (૨)
સમાન; સરખું; સરખા દેખાવવાળું.

સરુચ. ન० (સરુચ) મૂળરૂપ; લક્ષણ.

સરુવા. કી० (સરુવા) ચાલુ અવસર્પિણીના
ત્રીજા કુળકરની સ્ત્રી.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) વર્ણ, ગંધ, રસ,
રૂપ, વગેરે પુરુષગુણ સહિત; સંસારી
જીવ.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) સીલાપુત્ર; મનને
હરણ કરે એવું; મનોહર.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) પ્રશંસાને
લાયક.

સરુચિ. કી० (સરુચિ) સળી. (૨) એક
જાતનું રૂપાક્રમી પાંખવાળું પક્ષી. (૩)
સરસવના કાણા. (૪) સંખ્યાની મૂળત્રી
મટે સરસવના કાણા ભરવાને કષ્ટવામાં
આવેલ પાલો.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) પ્રશંસા
કરવા યોગ્ય.

સરુચિ. પું० (સરુચિ) રંગેદરણ મુખ
વસ્ત્રિકાદિ સાધુનું ચિહ્ન; જૈનધર્મના
સાધુનો વેષ.

સરુચિ. પું० (સરુચિ) સ્વર્ણ-
જૈનના વેષમાં સિદ્ધ થયેલ.

સરુચિ. પું० (સરુચિ) રંગેદરણ
આદિ વેષના ધારણ કરનાર જૈન-ધર્મના
સાધુ સાધ્વી.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) મનોહર.

સરુચિ. ન० (સરુચિ) જાળ; પાણી.

સરુચિ. કી० (સરુચિ) નદી.

સરુચિ. પું० (સરુચિ) પશ્ચિમ-અક્ષ-
વિદેહમાંની સરુચિવતી વિજયનો રાજા.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) પશ્ચિમ
સરુચિવતી. } મહાવિદેહના દક્ષિણ
પાંડવાની મેર નરકથી આઠમી વિજય.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) કૃષ્ણ, નીલ, આદિ
લેશ્યાવાળા; લેશ્યાસહિત.

સરુચિ. ન० (સરુચિ) માયા, નિયાળુ અને
મિથ્યાત્વ, એ ત્રણ શબ્દ. (૨) કાંટા. (૩)
ભાલો. (૪) સંકા. (૫) ઝાડો, પેશાબ
અને અધોવા, એ ત્રણ શબ્દ. (૬) કામભોમ
રૂપ શબ્દ-આણ. (૭) દુઃખદાયક અશુભ
કર્મ. (૮) એક પ્રકારનો ભુજપરિસર્પ.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) સુકાષ્ઠ મયેલ
પાંદડાંવાળું.

સરુચિ. કી० (સરુચિ) શાલેદું; ધુપેડો;
એક જાતનું ઝાડ.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) માયા, નિ-
યાળુ, મિથ્યાત્વરૂપી શબ્દ-કર્મને ઉદનાર.

સરુચિ. કી० (સરુચિ) આણ, કાંટા,
વગેરે કહાડવાની ક્રિયા દર્શાવનાર શાસ્ત્ર;
આયુર્વેદનો એક ભાગ.

સરુચિ. ન० (સરુચિ) શબ્દ કાંટુ
તે. (૨) આલોચણ; કરેલાં પાપનું
પ્રાયશ્ચિત.

સરુચિ. ન० (સરુચિ) કાન. (૨) શ્રવણ
નક્ષત્ર. (૩) શ્રવણ કરવું; સાંભળવું તે.

સરુચિ. કી० (સરુચિ) સાંભળવું. (૨)
અર્થાવગ્રહનું એક નામ.

સરુચિ. પું० (સરુચિ) શત્રુ; વિરોધી.

સરુચિ. કી० (સરુચિ) } શોક્ય;
સરુચિ. કી० (સરુચિ) } સપત્ની.

સરુચિ. ત્રિ० (સરુચિ) સમાન વર્ણવાળું;
એક વર્ણવાળું.

સરુચિ. પું० (સરુચિ) સોગાન; સમ.

સરુચિ. પું० (સરુચિ) શબ્દથી
અર્થમાં અને અર્થથી શબ્દમાં મન વગેરે
યોગાને રોકવાનો વ્યાપાર જેમાં ચાલે તે;
શુક્લધ્યાનનો પહેલો ભેદ.

સવિજ્ઞ. ત્રિં (સવિજ્ઞ) પરલોકોપકારિણી
વિદ્યા સહિત.

સવિદ્યા. ક્ષીં (સવિદ્યા) ધનિષ્ઠા નક્ષત્રનું નામ.

સવિય. પું (સવિય) હસ્ત નક્ષત્રનો અધિ-
ષ્ઠાતા દેવતા.

સવિચાર. ત્રિં (સવિચાર) વિચાર-મન,
વચન અને ક્રિયાના વ્યાપાર સહિત; સમ્યેષ્ટ.
(૨) વ્યવિચાર દોષયુક્ત.

સવિલિય. ત્રિં (સવિલિય) લગ્ન સહિત.

સવિસાચ. નં (સવિસાચ) દાથી દાતની
માફક બે તરફ ઓડિગણના આસન
વિશેષ.

સવિસેસ. ત્રિં (સવિશેષ) વિશેષ-ઉત્તરોત્તર
યુગ પ્રતિપત્તિ યુક્ત. (૨) કષ્ટક વધારે;
થોડુ અધિક.

સવેદ. } ત્રિં (સવેદ) સ્ત્રી વેદ, પુરુષ
સવેય. } વેદ, નપુસક વેદ, એ ત્રણ વેદ-
માંના ગમે તે એક વેદ સહિત; સવેદી;
સવિકારી.

સવ્ય. પું (સવ્ય) વૃક્ષ વિશેષ.

સવ્ય. ત્રિં (સવ્ય) સર્વ; અધું; સન્નયુ;
સંપૂર્ણ.

સવ્યઘ્નો. ઘ્નં (સર્વત્) સર્વ પ્રકારે; (૨)
આરેતરકથી; સર્વ બાબુથી. (૩) હમેશાં;
સર્વકાળ.

સવ્યઘ્નોમહ. પું (સર્વતોમહ) એ નામે
મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન. (૨)
અગીયારમા આરમા દેવલોકના ઇંદ્રનું
વિમાન. (૩) ૧૧ મા ૧૨ મા દેવલોકના
ઇંદ્રના યાન વિમાનનો ઉપરી દેવ. (૪)
વિષ્ણુદેવેશ આરમા દષ્ટિવાદ અંગના
બીજા વિભાગ સૂત્રનો વીસમો ભેદ. (૫)
ચાર પડિમામાંની ચોથી; તપનો એક
પ્રકાર. (૬) એક નગરનું નામ. (૭)
ઇશાન ઇન્દ્રના ચમલોકપાલના વિમા-
નનું નામ.

સવ્યંગ. નં (સર્વાંગ) શરીરના સર્વે અવ-
યવો; સંપૂર્ણ શરીર.

સર્વગિયા. ત્રિં (સર્વાંગીય) સર્વ શરીરમાં
રહેનાર.

સર્વગુણ. ક્ષીં () માયા; કપટ.

સર્વંતિ. ઘ્નં (સર્વત્) બુદ્ધિ “સવ્યઓ”
શબ્દ.

સર્વકામ. પું (સર્વકામ) સર્વકામ નામે
વેશમણ અનુયાયી એક દેવવર્ગ. (૨)
સર્વકામના પૂરનાર સર્વ રસયુક્ત ભોજન.
(૩) સર્વ પ્રકારના કામભોગ.

સર્વકામસમિદ્ધ. પું (સર્વકામસમૃદ્ધ) પાપ-
વાડીયાના જીદા દિવસનું નામ

સર્વકામિય. ત્રિં (સર્વકામિક) સર્વ કામના
પૂરનાર; જી રસ સહિત.

સર્વકાલ. નં (સર્વકાલ) સર્વદા; હમેશ.

સર્વકલ્પસમિદ્ધ. ત્રિં (સર્વાર્થસાધકાતિ)
સર્વ અક્ષરોની સંધિ બાબનાર; શબ્દાનુ-
શાસનવેત્તા.

સર્વગ. ત્રિં (સર્વગ) } સર્વત્ર વ્યાપક.
સર્વગમ્ય. ત્રિં (સર્વગત) }

સર્વગ્મ. નં (સર્વાગ) સર્વ પરિભ્રમણ.

સર્વગદા. ત્રિં (સર્વગાત્ર) આત્માની
સર્વશે ધાત કરનાર. (કર્મપ્રકૃતિ)

સર્વજસ. પું (સર્વજસ) સર્વયજ્ઞ નામે
એક દેવવર્ગ.

સર્વજ્ઞુષ. પું (સર્વજ્ઞ) સંયમ; સર્વર્થ.

સર્વજ્ઞ. પું (સર્વર્થ) સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન;
પાંચમુ અનુત્તરવિમાન. (૨) એક
અહોસૂત્રના ત્રીશ મુહૂર્તમાંના એકમણ-
ત્રીશમા મુહૂર્તનું નામ.

સર્વજ્ઞસિદ્ધ. પું (સર્વાર્થસિદ્ધ) સર્વાર્થસિદ્ધ
નામે પાંચમા અનુત્તર વિમાનના દેવતા.
(૨) સર્વાર્થસિદ્ધ નામે પાંચમું અનુત્તર
વિમાન. (૩) સર્વાર્થસિદ્ધ નામે ૨૬ મુ
મુહૂર્ત. (૪) ઐશ્વત્થેયમાં બાબી ૬ ઠા
તીથેકર.

સર્વજ્ઞસિદ્ધાન્તેષ. પું (સર્વજ્ઞસિદ્ધાન્તેષ) સર્વાર્થ-
સિદ્ધ વિમાનના દેવતા.

સર્વજ્ઞસિદ્ધવિમાન. પું (સર્વજ્ઞસિદ્ધવિમાન)
સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન.

સર્વજ્ઞસિદ્ધા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞસિદ્ધા) ચોથ, નોમ,
અને ચૌદસ, એ ત્રણ રાત્રિ નિધિ.

સર્વજ્ઞસિદ્ધિ. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞસિદ્ધિ) સર્વાર્થસિદ્ધ
નામે મહા વિમાન.

સર્વજ્ઞાયાચરણિજ. ન (સર્વજ્ઞાનાચરણીય)
સર્વથા જ્ઞાનને ઢાંકી દેનાર કર્મપ્રકૃતિ;
કેવળજ્ઞાનાવસ્થુતિ.

સર્વજ્ઞય. ત્રિ (સર્વજ્ઞ) સર્વજ્ઞ; સર્વ વસ્તુને
જાણનાર.

સર્વજ્ઞતો. ઇ (સર્વજ્ઞ) સર્વ આજ્ઞાએ;
આરે તરફ.

સર્વજ્ઞતોમહાપદ્મિમા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞતોમહાપદ્મિમા) } દશ
સર્વજ્ઞતોમહા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞતોમહા) } દિ-
શમાં અનુક્રમે એકેક અહોરાત્ર કાઉચ્છા
કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરવી તે; આર પદ્મિમા-
માંની એક.

સર્વજ્ઞતા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞતા) સર્વસ્વરૂપ; પૂર્ણ
સ્વરૂપ.

સર્વજ્ઞતુ. પું (સર્વજ્ઞ) વસતાદિ છ ઝડતુ.

સર્વજ્ઞત્ય. ઇ (સર્વજ્ઞ) સર્વજ્ઞ; અધે સ્થળે;
દરેક જગ્યાએ; દરેક વિષયમાં.

સર્વજ્ઞત્ય. પું (સર્વજ્ઞ) સર્વાર્થ; રચકહીપના
દેવતાનું નામ.

સર્વજ્ઞત્યોષ. ત્રિ (સર્વજ્ઞત્યોષ) સર્વથી થોડુ.

સર્વજ્ઞસિ. } ત્રિ (સર્વજ્ઞસિ) સર્વ પદા-
સર્વજ્ઞસિ. } થેને કેવળ દર્શનથી જ્ઞેનાર.
સર્વજ્ઞસિ. }

સર્વજ્ઞજ્ઞા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞજ્ઞા) જૂત, ભવિષ્ય અને
વર્તમાન એ ત્રણે કાળ; સર્વકાળ;
હમેશાં.

સર્વજ્ઞન્તુ. ત્રિ (સર્વજ્ઞ) સર્વવેતા; સર્વ
પદાર્થને જાણનાર; કેવળી.

સર્વજ્ઞપરિજ્ઞાચારિ. ત્રિ (સર્વજ્ઞપરિજ્ઞાચારિ)
ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાન અને સર્વ વસ્તુના ચારિત્ર
યુક્ત.

સર્વજ્ઞપાશામૂયજીવસત્સુહાવહા. સ્ત્રી (સર્વ-
પ્રાણિભૂતજીવસત્સુહાવહા) સર્વ પ્રાણી ભૂત
જીવ સત્ત્વને સુખ આપનાર; સિદ્ધશિલા.

સર્વજ્ઞપ્ય. પું ન (સર્વજ્ઞપ્ય) સંપૂર્ણ સ્વરૂપ.

સર્વજ્ઞપ્પગ. પું (સર્વજ્ઞપ્પગ) લોભ.

સર્વજ્ઞપ્પગુણ. પું (સર્વજ્ઞપ્પગુણ) બીજા સર્વ
પરમાણુ કરતાં અદ્વય-થોડા ગુણ-રસ
વિભાગવાળા પરમાણુ.

સર્વજ્ઞપ્પજીવિય. ન (સર્વજ્ઞપ્પજીવિય) સર્વથી
થોડામાં થોડુ આયુષ્ય.

સર્વજ્ઞપ્પગુણા. ઇ (સર્વજ્ઞપ્પગુણ) આત્માના
સર્વ પ્રદેશે. (૨) સર્વોશી; સંપૂર્ણપણે.

સર્વજ્ઞપ્પમા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞપ્પમા) ઉત્તર દિશાના
રચક પર્વતપર વસનારી આઠ દિશા
કુમારીમાંની છત્રી.

સર્વજ્ઞપ્પાહારય. ત્રિ (સર્વજ્ઞપ્પાહારક) બધાથી
થોડા આહારવાળો.

સર્વજ્ઞવંશ. પું (સર્વજ્ઞવંશ) પ્રથમ સમયમાં
ઓદારિકે આદિ શરીરોનો બંધ થાય
છ તે.

સર્વજ્ઞવંશગ. } ત્રિ (સર્વજ્ઞવંશ) સર્વબંધ
સર્વજ્ઞવંશય. } કરનાર.

સર્વજ્ઞમંતર. } ત્રિ (સર્વજ્ઞમંતર) સર્વથી
સર્વજ્ઞમંતર. } અંદરનું.

સર્વજ્ઞમંત્રિ. ત્રિ (સર્વજ્ઞમંત્રિ) મધું ખાનાર.

સર્વજ્ઞમહા. સ્ત્રી (સર્વજ્ઞમહા) ૩૬૨ ઉપવાસ
અને ૪૯ પારણ્યાવાળું એક તપ.

સર્વજ્ઞમહાહારય. ત્રિ (સર્વજ્ઞમહાહારક) સર્વથી
વધારે આહાર કરનાર.

સર્વજ્ઞરચના. પું (સર્વજ્ઞરચ) ચક્રવર્તીનાં નવ
નિધાનમાંનું એક, કે જેમાં સર્વ જાતનાં
રત્નો ઉત્પન્ન થવાની હકીકત છે.

સવ્વરચસ્ર. પું. (સર્વેત્તક) એ નામનું માનુષોત્તર પવૈતનું એક શિખર.

સવ્વરચણા. સ્ત્રી. (સર્વેત્તના) ઇશાનેંદ્રની ત્રીજી અગ્રમહીષીની રાજધાની.

સવ્વરાણિણ. ત્રિ. (સર્વેરાત્તિક) દીક્ષામાં સૌથી મોટા હોય છે.

સવ્વલોગ. } પું. (મર્વલોક) સર્વલોક;
સવ્વલોય. } સમસ્ત-આખો લોક.

સવ્વવિરહ. સ્ત્રી. (સર્વેવિરતિ) સર્વથા પાપની નિવૃત્તિ; સર્વ વિરતિ સંયમ.

સવ્વવિરાહય. ત્રિ. (સર્વેવિરાધક) સર્વ પ્રકારે વિગધના કરનાર.

સવ્વવ્યય. ન. (સર્વવ્રત) સર્વવ્રત નામનું સામાયિક.

સવ્વમંગાદ્ય. ત્રિ. (સર્વેમંગાતીત) સર્વ સંગથી વિરક્ત થએલ.

સવ્વમંગાવગય. ત્રિ. (સર્વેમંગાવગત) દ્રવ્ય અને ભાવથી સંગ રહિત.

સવ્વસંચ્છોભ. પું. (સર્વેસંચ્છોભ) ઉલ્લૂષ્ટ પ્રદેશ સક્રમ.

સવ્વસંજય. ત્રિ. (સર્વેમયત) નિરંતર યત્ન કરનાર; સર્વથા સંજમી.

સવ્વસંપયા. સ્ત્રી. (સર્વેસંપદ) એ નામની એક દેવી.

સવ્વસાહચાર્ય. પું. (સર્વેમહાનવચ) સર્વ પ્રકારથી સંહનન-અવયવોના સંઘાતરૂપ બધ.

સવ્વસિદ્ધા. સ્ત્રી. (સર્વેસિદ્ધા) ચોથ, નોમ અને ચાદશની રાત્રીનું નામ.

સવ્વસો. ઇ. (સર્વેસસ) સર્વથા; સર્વ પ્રકારે.

સવ્વસોક્ત્તા. સ્ત્રી. (સર્વેસોક્ત્યા) એ નામની એક દેવી.

સવ્વચા. પું. (સવ્યાન) એ નામનો એક દેવવર્ગ.

સવ્વચાંદ. પું. (સર્વચંદ) જમ્બૂદ્વીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર સોળમાં તીર્થકર.

સવ્વચાંદુર. પું. (સર્વચંદુર) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખમાં થનાર પાંચમાં તીર્થકરનું નામ. (૨) સર્વાનુભૂતિ નામે મહાવીર સ્વામીના એક શિષ્ય.

સવ્વચંતિ. ઇ. (સર્વચં) સર્વવ્રત; સર્વ દેકાણુ; સર્વ પ્રકારે; તૃતીયા, પછી, સપ્તમાં આદિ વિભક્તિના અર્થમાં વપરાતો અવ્યય.

સવ્વચેય. પું. (સર્વેચ) સર્વોચ્ચ કેવલુ તે.

સવ્વોડય. } પું. (સર્વેતુક) બધી ઋતુનો
સવ્વોત્તુય. } ગુણ આપનાર બગીચો.

સવ્વોસહિ. પું. (સર્વોષધિ) જેનું સર્વ (નખ, કેશ વગેરે) ઔષધરૂપ છે એવી લઘિ-વાળા મુનિ.

સસ. પું. (શસ) સસલું.

સસંક. પું. (શસાક) ચન્દ્રમા.

સસક્ક. ત્રિ. (સસાક) કેવળીની સાક્ષી સહિત.

સસણ. પું. (શસન) હાથીની સુંઠ.

સસત્તા. સ્ત્રી. (સસત્તા) સગર્ભા; ગર્ભવંતી.

સસમય. પું. (સ્વસમય) સ્વસિદ્ધાંત; જૈન દર્શન.

સસરક્ક. ત્રિ. (સસરક્ક) રગપાણુ, રજથી ખરડાયેલું.

સસરીરિ. ત્રિ. (સસરીરિ) શરીર સહિત; દેહધારી.

સસહર. પું. (શસહર) ચન્દ્રમા.

સસા. સ્ત્રી. (સ્વસ) જાહેન; ભગિની.

સસિ. પું. (શસિન્) ચન્દ્રમા. (૨) ચન્દ્રપ્રભ નામે આઠમાં તીર્થકર. (૩) ચન્દ્રના ચિહ્નવાળુ આભરણ.

સસિણિ. ત્રિ. (સસિણ) સચિત રગ કે સચિત પાણીથી ખરડાયેલ.

સસિહર. પું. (શસિહર) એ નામના એક રાજર્ષિ-ક્ષત્રિયસંન્યાસી.

સસુર. પું. (શસુર) સસરો.

સસુરજી. નં (સસુરજી) સાસરીયા;
સાસરાનો પક્ષ.

સસ્ત. નં (સત્ય) શ્રાદ્ધ, વ્રીહિ, વગરે
ધાન્ય; ખીયાં.

સસ્તામિવાયણ. નં (સ્વામિવાયણ) સ્વ-
સ્વામીભાવસંબંધ; પોતાનો અને સ્વામિનો
સંબંધ બતાવવો તે.

સસ્તિરીય. ત્રિં (સત્રીક) શોભાવાળું;
શોભિતું; શોભાપ્રમાણ.

સહ. ઇં (સહ) સાથે; સંધાતે.

સહ. ત્રિં (સહ) સહનશીલતાવાળો;
સમર્થ.

સહ. પું (સહિ) મિત્ર; સખા.

સહ. નં (સહસ) બળ.

સહકાર. પું (સહકાર) આંખાનું દક્ષ.

સહકારિ. ત્રિં (સહકારિત્વ) સહાયકતા;
સહાયક.

સહગય. ત્રિં (સહગત) સાથે પ્રાપ્ત થયેલ;
સહચારી.

સહજ. ત્રિં (સહજ) સ્વાભાવિક.

સહજાય. ત્રિં (સહજાત) સાથે ઉત્પન્ન
થયેલ; એક સમયે જન્મેલ.

સહજા. નં (સહજ) સહન કરવું તે.

સહત્થ. પું (સ્વસ્ત) પોતાનો હાથ.

સહત્થવાયાહવાયકિરિયા. સ્ત્રીં (સ્વસ્તપ્રાણ-
તિપાતક્રિયા) પોતાને હાથે પોતાની યા
પરની હિંસા કરવી તે; ક્રિયાનો એક
અત્યાન્તર પ્રકાર.

સહત્થપારિયાવશિયા. સ્ત્રીં (સ્વસ્તપરિતા-
પત્તિકા) પોતાના હાથથી પોતાના શરીરને
અથવા પારકાના શરીરને દુઃખ દેવું તે;
ક્રિયાનો એક પ્રકાર.

સહવારદરિસિ. ત્રિં (સહવારદરિસિત્વ) એકજ
વખતે સાથે સાથે પરણનાર બે જથ્થ.

સહદેવ. પું (સહદેવ) જરાસંધનો પુત્ર;
રાજગૃહ નગરનો પુવરાજ-સહદેવ કુમાર.

સહદેવી. સ્ત્રીં (સહદેવી) ૪ થા અક્ષરતીર્થની
માતા.

સહપંડુકીલિય. ત્રિં (સહપંડુકીલિત) સાથે
સાથે ધૂળમાં રમેલ.

સહધુજ. નં (સહધોજ) સાથે ભોજન
કરવું તે.

સહમિત્ત. ત્રિં (સહમિત્ર) મિત્રની સાથે;
મિત્ર સહિત.

સહચરી. સ્ત્રીં (સહચરી) સખી; સાહેલી.
(૨) ઢેલ; મપૂરી.

સહજ. ત્રિં (સહજ) સહજ; હજસહિત.

સહવર્ધિય. ત્રિં (સહવર્ધિત) સાથે સાથે
વૃદ્ધિ પામેલ.

સહવાસિય. ત્રિં (સહવાસિક) પડોશી; સાથે
સાથે રહેનાર.

સહસંબુદ્ધ. ત્રિં (સહસંબુદ્ધ) ગુરૂનો ઉપદેશ
સાંભળ્યા વિના કે કોઈ વસ્તુ જ્ઞેયા
વિના પોતાની મેળે જ્ઞાન પામેલો.

સહસંમદ. સ્ત્રીં (સહસંમતિ) સહજમતિ
જાતિસ્મરણ આદિ જ્ઞાન.

સહસકાર. પું (સહસકાર) અકસ્માત-
અચાનક ક્રિયા થાય તે; અનિસેવનાના
દશ પ્રકારમાંનો એક.

સહસમ્મલ્લણ્યા. નં (સહસમ્મલ્લણ્યા)
વિચાર કર્યા વિના બોલવું તે; બીજા
વત્તનો પ્રથમ અનુચાર.

સહસા. ઇં (સહસા) એકદમ; વગર-
વિચાર્યું; ઓચિંતું.

સહસાકાર. ત્રિં (સહસાકાર) પૂર્વાપરનો
વિચાર કર્યા વગર એકદમ કાર્ય કરનાર
સાહસિક.

સહસ્ત. નં (સહસ્ત) હજાર.

સહસ્તંતરિય. ત્રિં (સહસ્તંતરિત) હજારમે
ભાગ.

સહસ્ત્રવજ્ર. પું (સહસ્ત્રવજ્ર) પાંકુમથુરા
નગરી બહારનું એક ઉદ્યાન. (૨) કાંકરી

નગરી બહારનું એક ઉદ્યાન. (૩) મિથિલા નગરીની બહારનો એક આંબાનો બગીચો. (૪) હસ્તિનાગપુર નગરની બહારનો આંબાનો બગીચો. (૫) મિરનાર ઉપરનું એક વન.

સહસ્ત્રકલ્પ. પું. (સહસ્રાક્ષ) હળર નેત્રવાળો-પહેના દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

સહસ્ત્રગુણિય. ત્રિ. (સહસ્રગુણિત) હળરગણું.

સહસ્ત્રગાસો. ઘ્ર. (સહસ્રગ્રાસ) હળરોનું પરિમાણ; હળરોની સંખ્યામાં.

સહસ્ત્રજોષિ. ત્રિ. (સહસ્રજોષિન્) હળરો થોડા સાથે ઘ્રાષ્ટ કરનાર

સહસ્ત્રપત્ત. ન. (સહસ્રપત્ર) હળર પાંખડી-વાળું કમળ.

સહસ્ત્રપાગ. પુ. (સહસ્રપાક) હળર આપ-ધિઓથી બનાવેલું તેલ.

સહસ્ત્રપુલ્લ. ન. (સહસ્રપુલ્લ) બુદ્ધ બુદ્ધ હળર; બે હળરથી નવ હળર.

સહસ્ત્રવદ્. ત્રિ. (સહસ્રવદ્) હળર હળરને થોડે બાંધેલ.

સહસ્ત્રસ્તિ. પું. (સહસ્રસ્તિ) હળર કિરણવાળો સૂર્ય.

સહસ્ત્રસર્જમા. કી. (સહસ્રસર્જમા) હળર સોનામહોર આપવાથી મળે તેવી સ્ત્રી.

સહસ્ત્રસવત્. ન. (સહસ્રસવ) બુદ્ધો “ સહ-સ્ત્રપત ” કહ્યું.

સહસ્ત્રાણીય. પું. (સહસ્રાણી) કોશાણી નગરીનો એ નામનો રાજા.

સહસ્ત્રાર. પું. (સહસ્રાર) આઠમો દેવલોક; આઠમું સ્વર્ગ; વૈમાનિક દેવોની આઠમી ભૂમિકા. (૨) આઠમા દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયેલ દેવતા. (૩) આઠમા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

સહસ્ત્રારકલ્પ. પું. (સહસ્રારકલ્પ) આઠમા દેવલોકનું નામ.

સહસ્ત્રારવર્હિસન. પું. (સહસ્રારવર્હિસન) એ નામે આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સહસ્ત્રુદાહ. પું. (સહસ્રોદાહ) વિપાકસૂત્રના નવમા અધ્યયનનું સાર્થક નામ.

સહા. કી. (સમા) સહા; સમાજ.

સહા. પું. (સ્હા) પ્રશંસા.

સહાય. પું. (સહાય) સહાય કરનાર; મિત્ર; સહચારી. (૨) સહાય; મદદ.

સહાય. પું. (સ્વાય) સ્વભાવ; મૃત્તિ; સ્વરૂપ.

સહાયિક. ત્રિ. (સ્વાયિક) સ્વાભાવિક; કુદરતી.

સહિ. પું. (સહિન્) સખા; મિત્ર; દોસ્ત.

સહિય. ન. (સ્હય) સુક્ષ્મ-ગ્રીણું વસ્ત્ર.

સહિત. પુ. (સહિત) તેરમા ગ્રહનું નામ. (૨) નં સાથેસાથે.

સહિય. ત્રિ. (સહિત) સહિત; યુક્ત. (૨) એકઠા થએલ. (૩) સહન કરેલ. (૪) સાથે ઉત્પન્ન થયેલ. (૫) પું. એ નામનો એક ગ્રહ.

સહી. કી. (સહી) બહેનપણી; સહીયર.

સહીવાય. પું. (સહીવાય) ‘હે સખે’ એવા સખોધનથી કોષને બોલાવવું તે.

સહુ. પું. (સહ) સમર્થ; શક્તિવાળો.

સહોદર. } પું. (સહોદર) એક ઉદરમાંથી
સહોદર. } જન્મેલ; બાઈ.

સાહ. કી. (સાતિ) સ્વાતિ નક્ષત્ર. (૨) પું. સ્વાતિ નામનો હેમવધના વૈતાલ્ય પર્વતનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. (૩) બલિ-સ્સહનો શિષ્ય.

સાહ. પું. (સાતિ) કપટથી સારા માલમાં હથકો માલ મેળવી દેવો ને,

સાહ. ન. (સાદિ) ૭ સંઘાણ્યમાંનું બીજું સંઘાણ્ય; નાભિ નીચેની આકૃતિ સુંદર-પ્રમાણ્ય સહિત હોય તે. (૨) ત્રિ. આદિ સહિત; જેની કોઈ પણ કાળે શરૂઆત થઈ હોય તે.

સાદ. ત્રિં (શાવિત્ર) શયન કરનાર.

સાદ્ય. ત્રિં (સાદિક) જેનો પ્રારંભ છે તેવું; શરૂઆતવાળું; ઉત્પત્તિવાળું. (૨) નં નાભિની નીચેના સધળા અવયવો પ્રમાણપેત હોય અને નાભિ ઉપરના ન્યૂનાધિક હોય તે-સાદિ સંસ્થાન.

સાદ્યજ્ઞ. નં (સ્વાદન) પ્રેમબંધન.

સાદ્યળી. સ્ત્રીં (શાકિની) માણસની ૬૧ થી ૧૦૦ વરસ સુધીની છેલ્લી અવસ્થા કે જે શાકિનીની માફક મનુષ્ય જીવનનું ભક્ષ્ય કરી ન્નય છે.

સાદ્યુદ. પું (સ્વાતિયુદ) આવતી ચોવીશીના ચોવીશમા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ.

સાદ્યમ. ત્રિં (સ્વાદિમ) મુખવાસ; સોપારી, એકથી વગેરે.

સાદ્ય. ત્રિં (સાદિક) આદિસહિત; (૨) નં આદિ સહિત શ્રુતજ્ઞાન; શ્રુતજ્ઞાનનો એક બેદ.

સાદ્યંકાર. પું (સત્યંકાર) ખાત્રી; પુરાવો.

સાદ્યાર. પું (સાતિવાર) હંદોપસ્થાપનીય આદિત્રનો પ્રથમબેદ, જેમા અતિચારો ભાગતાં દીક્ષાપર્યાયનો હંદ થાય છે.

સાદ્યેંગ. ત્રિં (સાતિંગ) કંઈક વિશેષ; થોડું વધારે.

સાડ. ત્રિં (સ્વાડુ) સ્વાદિષ્ટ; સ્વાદવાળું.

સાડગ. ત્રિં (સ્વાડુક) જ્યાંથી સ્વાદિષ્ટ ભોજન મળે તેવું કુળ.

સાડગ્નિય. ત્રિં (શાકુનિક) પક્ષીનો શિકારી.

સાડય. ત્રિં (સાડુક) આયુષ્ય-આવરદા સહિત; સંસારસ્થ જીવ.

સાડ્યજ્ઞ. નં (સાકેતન) દેશાસમુનિ વગેરે અંતગડ કેવળીની જન્મજૂમીનું નગર.

સાડય. નં (સાકેત) કોશલ દેશનું પ્રસિદ્ધ નગર; વિનીના-અયોધ્યાનું અપરનામ. (૨) એ નામની હરિત વનસ્પતિ.

સાકારોષડસ. ત્રિં (સાકારોષયુક્ત) જ્ઞાનના ઉપયોગવાળો.

સાકેતપુર નં (સાકેતપુર) સાકેતપુર નામનું નગર.

સાસ્ત્રા. પું (શાસ્ત્ર) ઝાડની ઝાળ.

સાગ. પું (શાક) સાગનું લાકડું. (૨) નરકારી; શાક.

સાગડ. નં (શાકટ) ઝાડાનો સમૂહ.

સાગડવૂહ. પું (શાકટવૂહ) ઝાડાને આકારે લશ્કરની ગોઠવણી; વ્યૂહરચનાવિશેષ.

સાગડિય. ત્રિં (શાકટિક) ઝાડી હાંકનાર; ઝાડાખેડુ.

સાગણિય. ત્રિં (સામિક) અગ્નિવાળું; અગ્નિ સહિત.

સાગય. નં (સાગત) આવનારને આવકાર દેવો તે; સન્માન.

સાગર. પું (સાગર) સમુદ્ર; દરીયો. (૨) સાતમા જળદેવ તથા વાસુદેવના પૂર્વ-ભવના ધર્માચાર્ય. (૩) દશ કોડાકોડી પલ્યોપમ પ્રમાણનો કાળવિભાગ કે જેને સાગરોપમ-દરીયાની ઉપમા આપવામાં આવે છે. (૪) એ નામનું ખીજ દેવલોકનું એક વિમાન. (૫) અંતગડ સૂત્રના ૧ લા વર્ગના ત્રીજા અધ્યયનનું નામ. (૬) અંધકૃષ્ણના પુત્ર ત્રીજા-દશાર. (૭) અંતગડ સૂત્રના ખીજા વર્ગના ખીજા અધ્યયનનું નામ. (૮) અંધકૃષ્ણની રાણી ધારણીનો પુત્ર. (૯) સાગરદત્ત નામે જિનદત્તનો પુત્ર. (૧૦) એક જાતનો મચ્છ. (૧૧) સાગરનું સ્વપ્ન; ૧૪ સ્વપ્નમાંનું એક.

સાગરંગમા. સ્ત્રીં (સાગરંગમા) સમુદ્રને મળનારી (નદી.)

સાગરકંત. પું (સાગરકાન્ત) એ નામનું ખીજા દેવલોકનું એક વિમાન.

સાગરકૂડ. પું (સાગરકૂટ) માલવંત પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

સાગરચિત્તકૂડ. પું (સાગરચિત્તકૂટ) નંદન
વનનાં નવ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ.

સાગરદત્ત. પું (સાગરદત્ત) ચંપા નગરીનો
એ નામનો સાર્થવાહ. (૨) ત્રીજા
બળદેવના ત્રીજા પૂર્વલવનું નામ.

સાગરદત્તા. ક્ષી (સાગરદત્તા) ૧૫ મા
તીર્થકરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ.

સાગરનાગરપરિમલિ. પું (સાગરનાગરપરિ-
મલિ) સાગર નથા નગર સંબંધી વિ-
શિષ્ટ રચનાવાળું નાટક; ૩૨ પ્રકારનાં
નાટકમાંનું એક.

સાગરપરિમલિ. પું (સાગરપરિમલિ) સમુદ્રના
આકાર વગેરે વાળું નાટક; ૩૨ પ્રકારના
નાટકમાંનું એક.

સાગરવર. પું (સાગરવર) મદ્દાસમુદ્ર.

સાગરોષમ. ન (સાગરોષમ) દશ કોડકોડી
પર્યાપ્ત પ્રમાણે કાળના એક વિભાગ.

સાગાર. ત્રિ (સાગાર) આગાર-મોકળ
સહિત; છુટછાટવાળું

સાગાર. ન (સાકાર) વસ્તુનું વિશેષ રૂપથી
મદ્દા કરનાર જ્ઞાન; વિકલ્પ સહિત
જાણવું તે. (૨) ત્રિ આગાર-છુટછાટ
સહિત તપ-પચ્ચક્ષુખાણ વગેરે. (૩)
આચાર્ય વગેરેની નિશા

સાગારકૂડ. ત્રિ (સાકારકૂટ) આચાર્યની
નેશાએ કરેલું. (૨) ગૃહસ્થ થકું કરી
રાખેલ.

સાગારમલ્લ. પું (સાકારમલ્લ) સાગારી
સંધારો.

સાગારિ. ત્રિ (સાગારિ) ગૃહસ્થ.

સાગારિગ. ક્ષી (સાગારિકા) શેનંતરી;
સાધુને ઉપાધ્યયની આસા આપનારી સ્ત્રી.

સાગારિય. પું (સાગારિક) ગૃહસ્થ; ધરધણી;
શ્રાવક. (૨) સાધુને રહેવાને સ્થાનની

અનુસા આપનાર ગૃહસ્થ; શેનંતરીઓ.

(૩) મૈથુન; સ્ત્રીસંભોગ.

સાગેય. પું (સાકેત) અથોધ્યા નગરીનું
નામ.

સાગેયનગર. ન (સાકેતનગર) સાકેતપુર;
અથોધ્યા.

સાડ. પું (શાટ) નાશ. (૨) વસ્ત્ર; દુપટ્ટો.

સાડચ. } ન (શાટક) સાડલો; ઉત્તરીય
સાડગ. } વસ્ત્ર.

સાડિયા. ક્ષી (શાટિકા) સાડી; ઉત્તરીય
વસ્ત્ર; કેડ ઉપર પહેરવાનું વસ્ત્ર.

સાડિલ્લ. પું (શાટક) સાડી; રેશમી ધોતી.

સાડી. ક્ષી (શાટી) સાડલો; પછેડી.

સાડીકમ્મ. ન (શાટિકમ્મ) વસ્તુનો
સોડ કરી બ્યાપાર કરવો તે; ૧૫ કર્મા-
દાનમાંનું એક.

સાડોલ્લય. ન (શાટક) ઉત્તરીય વસ્ત્ર;
સાડલો, સાડી.

સાણ. પું (જ્ઞા) કુતરો; જ્ઞાન.

સાણ. પું (જ્ઞા) જ્ઞાનનામના એક સાધુ.

સાણ. ન (જ્ઞાજ્ઞાન) સમજાન; મસાણ.

સાણ. ન (જ્ઞા) કુતરાઓનું ટોળું.

સાણચ. ન (જ્ઞાનક) } જ્ઞાનનું બનેલું વસ્ત્ર.

સાણિચ. ન (જ્ઞાનિક) }

સાણી. ક્ષી (જ્ઞાની) કુતરી.

સાણુપાચ. પું (સાણુપાદ) દિવસની છેલ્લી
એ ધડી; સંધ્યાવેળા.

સાણુબીય. ન (સાણુબીજ) જે બીજમાં
ઉત્પાદક શક્તિ (યોનિ) નો નાશ થયો
નથી તે બી.

સાણુવાય. પું (સાણુવાદ) જ્યાં બોલનારના
શબ્દોનો પડખુંદો પડે તેવું સ્થળ.

સાતસોમ્મ. ન (સાતસૌમ્ય) સુખશાંતિ.

સાતા. ક્ષી (સાતા) સુખરૂપ વેદના.

સાતાગોરચ. ન (સાતાગૌરવ) સુખનો ગૌરવ-
અહંકાર.

સાત્તાવેળા. ત્રિ० (સાત્તાવેળા) સુખ ભોગવનાર;
પ્રત્યેક શરીરી જીવ.

સાતિ. સ્ત્રી० (સ્વાતિ) સ્વાતી નામનું
નક્ષત્ર.

સામત. પું० () અવિશ્વાસ.

સાતિજોગ. પું० (સાતિજોગ) માયાનું પર્વાય-
નામ; સારી. વસ્તુમાં નળણી વસ્તુ
મેળવીને પ્રાહકને છેતરવુ તે.

સાતિજગ્યા. સ્ત્રી० (સ્વાત્ન) ભોમવટો;
ભોગવનું.

સાતિરેગ. ત્રિ० (સાતિરેગ) જુઓ “સાધરેમ”
શબ્દ.

સાવંડી. સ્ત્રી० (સાવંડી) કન્દ વિશેષ.

સાવિ. સ્ત્રી० (સ્વાતિ) સ્વાતિ નક્ષત્ર.

સાવિ. ત્રિ० (સાવિ) આદિ સહિત; પ્રારંભ-
વાળું. (૨) જેનો નાભિ નીચેનો ભાગ
પ્રમાણપત તથા સુન્દર અને ઉપરનો
ખેડાળ હોય એહવું શરીરનું સંકાણુ; ૭
સંકાણુમાંનું ત્રીજું સંકાણુ.

સાવિયાગંજ. સ્ત્રી० (સાવિયાગંજ) સાન મહા
અંધ પરિમિત ગોશાધા મતાનુસાર કાળ
વિજામ.

સાવુ. ત્રિ० (સ્વાવુ) સ્વર્ગદેષ્ટ.

સાદેવ્ય. ન० (સાદેવ્ય) સાનિધ્યતા; સાહાય્ય.
(૨) દેવતાપ્રતિહાર્ય-દેવતાકૃત દિવ્ય
દેખાવ.

સાધારણ. ન० (સાધારણ) સાધારણ શરીર;
અનંત આમાઓના નિવાસવાળું નિગોદનું
શરીર;—સાધારણ—અનંતકાય વનરપતિ.

સાધારણસરીર. ન० (સાધારણસરીર) નિગોદનું
શરીર.

સાધુ. પું० (સાધુ) મોક્ષમાર્ગસાધક; સાધુ.

સામરણ. પું० (સામરણ) એક જાતનું અલણુ;
સિદ્ધો.

સામાયિય. ત્રિ० (સામાયિક) સ્વભાવથી
અનાર્થ.

સામાસ ત્રિ० (સામાસ) આજ્ઞાસ સહિત;
વસ્તુત; અસત્ય છતાં સત્ય જેવું દેખાય તે.

સામ. પું० (સ્યામ) નારકીના હાથ પમ બાંધી
નીચે નાખનાર સ્યામ રંગનો પરમાધામી;
પંદર જાતના પરમાધામીમાંના ત્રીજી
જાતના પરમાધામી. (૨) ન० આકાશ.
(૩) ત્રિ० સ્યામ—કાળા રંગવાળું; કાળું.
(૪) સામ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ વસ્તુ.

સામ. ન० (સામ) રાજનીતિનો એક પ્રકાર.

સામ. ન० (સામ) ગુરૂ જાતની વનરપતિ.

સામય. ત્રિ० (સામયિક) સમય—સામ્યા
દિકના સિદ્ધાન્ત સંબંધી; સમયને લગતુ.
(૨) ન० અતીન્દ્રિય જીવનો પર્વાય;
અવધિજ્ઞાનનો વિષય. (૩) પું० સકેતથી
વ્યવહાર કરનાર વિદ્વાનો—શાસ્ત્રવેતા.

સામંત. પું० (સમન્ત) પાસે; નજીક.

સામંતોચ્ચિવાદયા. સ્ત્રી० (સામંતોચ્ચિવાદિકા)
પાપના કાર્યને જેવા મળેલા ધણા
લોકોના પાપમય પરિણામથી એકી
સાથે થતી કર્મબંધક્રિયા; ક્રિયાનો એક
પ્રકાર.

સામંતોચ્ચિવાદય. ન० (સામંતોચ્ચિવાદક)
અભિનયના આર પ્રકારમાંના ત્રીજો
પ્રકાર.

સામકોટ્ટ. પું० (સ્યામકોટ્ટ) જમ્યૂદીપના
એરવત ક્ષેત્રમાં ચોલુ અવસર્પિણીમાં
થયેલ ૨૧ મા તીર્થકર.

સામ્ના. ન० (સ્યામ્ના) જેમાં સામા નામનું
ધાન્ય થાય છે તે; એક જાતનું ધાન્ય.

સામમિય. ન० (સમમ્ય) સામગ્રી; સાહિત્ય.

સામજ. પું० (સ્યામાર્થ) સ્વાનિસ્વામીના
શિષ્ય.

સામચિવ. ન० (સામચય) અમણુપણું;
સાધુતા.

સામચોર. પું० (સામચિ) અમણુ—સાધુન્ધ
શિષ્ય; નવ દીક્ષિત સાધુ.

સામાન્ય. ન૦ (સામાન્ય) અમણપણું;
સાધુતા; આરિત્ર.

સામાન્ય. ન૦ (સામાન્ય) વસ્તુનો સામાન્ય
અંશ. (૨) ત્રિ૦ સાધારણ.

સામર્થ્ય. ન૦ (સામર્થ્ય) શક્તિ; સામર્થ્ય.

સામર્થ્ય. ન૦ (સમર્થન) વિચાર કરવો;
સમર્થન કરવું.

સામજ. ન૦ (સામાજ્ય) જુઓ “સામણ”
શબ્દ.

સામજ. ન૦ (સામાજ્ય) જુઓ “સામણ”
શબ્દ.

સામજવિદ્. ન૦ (સામાજ્યવિદ) સામાન્યથી
પૂર્વે દીઠેલ વસ્તુ ઉપરથી અનુમાન કરવું
તે; અનુમાનનો એક પ્રકાર.

સામજ. ત્રિ૦ (સામાજ્ય) કાળ.

સામજલપક્ષ. પુ૦ (સામાજ્યલપક્ષ) અધારીયુ;
કૃષ્ણપક્ષ.

સામજલા. સ્ત્રી૦ (સામાજ્યલતા) એ નામની
કાઈ છતા-વેલ.

સામજિ. પું૦ (સામાજ્યજિ) શેમલા-ભોચરસનું
ઝાડ. (૨) દેવકુર ક્ષેત્રમાંનું સુવર્ણ કુમાર
દેવતાને ક્રીડા કરવાનું વૃક્ષ. (૩) વત્સ
ગોત્રની શાખા અને તેનો પુરુષ.

સામજેર. પુ૦ (સામાજ્યજેર) કાચરથીતરો વાછરડો.

સામજેય. પું૦ (સામાજ્યજેય) ચાર વેદમાંનો એક.

સામજહિય. પું૦ (સામાજ્યહિય) ભગવાન
મહાવીર સ્વામીના એક શિષ્યનું નામ.

સામા. સ્ત્રી૦ (સામા) શ્યામ વર્ણની સ્ત્રી.
(૨) સોળ વર્ષની સ્ત્રી. (૩) રાત્રી. (૪)
ત્રિયંચ; સામે; એક જાતનું અનાજ. (૫)
૧૩ મા તીર્થકરની માતા. (૬) ત્રીજી
તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી. (૭) પહેલા
દેવલોકના ઇંદ્ર-શકના લોકપાળ સોમની
અગ્રમહાધી.

સામાચ. પું૦ (સામાચ) સામાયિક; આવકનું
નવમુ પ્રત.

સામાચ. પું૦ (સામાચ) ધાન્ય વિશેષ.

સામાચ. ત્રિ૦ (સામાચિક) જનસમૂહ
સંબંધી.

સામાચ. ન૦ (સામાચિક) સામાયિક આરિત્ર;
આરિત્રના પાંચ પ્રકારમાંનો પ્રથમ પ્રકાર;
સર્વ સાવધાયોગની નિવૃત્તિ કરવી તે.
૨) આવકનું નવમુ પ્રત; દેશવિરતિરૂપ
સામાયિક આરિત્ર. (૩) સામાયિકશ્રુત-
આચારાંગાદિ. (૪) આવશ્યક સ્ત્રનું પ્રથમ
અધ્યયન. (૫) દ્રવ્યલેશ્યાવડે ઉત્પન્ન
થયેલ પરિણામ-અધ્યવસાય.

સામાચકક. ત્રિ૦ (સામાચિકક) આવકની
ત્રીજી પદ્ધિમાં આદરનાર આવક કે જે
તણ મહિના સુધી દરરોજ બે વખત
નિરતિચાર સામાયિક કરે.

સામાચચરિત્ત. ન૦ (સામાચિકચરિત્ત) સા-
માયિક આરિત્ર; પાંચ પ્રકારનાં આરિત્રમાંનું
પ્રથમ આરિત્ર.

સામાચસંજમ. પુ૦ (સામાચિકસંજમ) સા-
માયિક આરિત્ર; સંયમયુક્ત આચાર.

સામાચસંજય. ત્રિ૦ (સામાચિકસંજય) સામા-
યિક આરિત્રવાળો.

સામાન. પુ૦ (સામાન) એ નામનો એક
ગાથાપતિ.

સામાન. પુ૦ (સામાન) સાતમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

સામાણિય. ત્રિ૦ (સામાણિક) સામાનિક
દેવતા; ઇન્દ્રના સમાન દરજ્જાવાળા
દેવતા.

સામાય. પુ૦ (સામાચ) સામે; ધાન્ય વિશેષ.

સામાચારી. સ્ત્રી૦ (સામાચારી) સાધુનું કર્તવ્ય;
મુનિનો આચાર. (૨) પરસ્પર મેળાપ.

સામાસ. પુ૦ (સામાસ) સાંજનું ભોજન;
વાળ.

સામાસિષ્ટ. ત્રિ૦ (સામાસિક) સમાસથી
બનેલું.

સામિ. પું (સ્વામિન્) સ્વામી; અધિપતિ;
રાજા; ધણી; યુર; નાયક. (૨) ભગવાન
મહાવીરસ્વામી

સામિજિજ્ઞ. પું (સ્વામિજિજ્ઞ) મધ ચોવી-
શીના ૧૧ માં તીર્થંકર.

સામુચ્છેદ્ય. પું (સામુચ્છેદ) ક્ષણિકવાદી
અશ્વમિત્રનો મત; વસ્તુ ઉત્પન્ન થયા
પછી સર્વથા નાશ પામે છે, અર્થાત્
ક્ષણેક્ષણે વસ્તુ નાશ પામે છે, એવી
માન્યતા.

સામુચ્છેદ્ય. ત્રિ. (સામુચ્છેદિક) દરેક
પદાર્થનો ક્ષણે ક્ષણે ઉચ્છેદ માનનાર-
અશ્વમિત્રના મતનો અનુયાયી.

સામુદાયિય. ત્રિ. (સામુદાયિક) મધુકરી
વૃત્તિથી થોડું થોડું લીધેલું; ધરના સમુ-
દાયથી પ્રાપ્ત થયેલ.

સામુદ્ર. ન. (સામુદ્ર) સમુદ્રમાં થનાર લવણ;
મીઠું. (૨) ત્રિ. સમુદ્ર સંબંધી.

સામુદ્રિય. ત્રિ. (સામુદ્રિક) સમુદ્ર સંબંધી.

સાય. ન. (સાત) વેદનીય કર્મની શુભ
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ શાતા-સુખ
પામે. (૨) સુખશાંતિ. (૩) દશમા
દેવલોકનું એ નામનું એક વિમાન.

સાય. પું (શાક) શાક; તરકારી.

સાય. જ. (સાયમ્) સાંજ; સૂર્યાસ્તકાળ.

સાયકાર. પું (સત્યકાર) પુરાવો.

સાયર. પું (સાગર) સમુદ્ર. (૨) બાવી ત્રીજા
તીર્થંકરનું નામ.

સાયવાદિ. ત્રિ. (શાતવાદિન્) સુખ ભોગવીએ
તો સુખ મળે એવા મતવાળો.

સાયવેયગિજ્ઞ. ન. (શાતવેદનીય) શાતા
વેદનીય; વેદનીય કર્મની શુભ પ્રકૃતિ.

સાયા. જી. (શાતા) સુખશાંતિ; સ્વાસ્થ્ય.
(૨) વેદનીય કર્મની શુભ પ્રકૃતિ.

સાયાશુભ. ત્રિ. (શાતાશુભ) સાતાસીળીયો;
સુખાર્થી.

સાયાવેદ્ય. ત્રિ. (શાતાવેદ્ય) સુખ ભોગવનાર.

સાર. પું (સાર) પ્રધાન-ત્રિષ્ટ-ઉત્તમ વસ્તુ.
(૨) તત્ત્વ; સારાંશ. (૩) લાકડાનો મર્બ.
(૪) રસ.

સારઘ. ત્રિ. (સ્વારઘ) સંયમાદિ અનુષ્ઠાનમાં
પ્રાપ્તિ રાખનાર.

સારઘ. ત્રિ. (સ્મારક) સંભારી આપનાર.

સારઘ. ત્રિ. (શારદ) } શરદ ઋતુમાં
સારઘ. ત્રિ. (શારદિક) } ઉત્પન્ન થયેલું.

સારંગ. પું (સારંગ) ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

સારંગી. જી. (સારંગી) સારંગી નામનું
વાદ્ય.

સારંગ. પું (સંસ્મર) આરત-પાપ વ્યાપાર-
દિસાનો સંકલ્પ.

સારકંતા. જી. (સારકાન્તા) ધડાગ્રામની
પાંચમી મૂર્ચ્છના.

સારકલ્પા. ન. (સારકલ્પ્યા) એ નામનું
વધ્ય જાતનું વૃક્ષ.

સારકલ્પા. ન. (સારકલ્પ) રક્ષણ; ખચાવ.
(૨) રાખવું. (૩) પુરવું; બીજાનામાં
નાખવું.

સારકલ્પાનુવંધિ. ત્રિ. (સંરક્ષણાનુવંધિ)
વિષયાદિનું વા ધન વગેરેનું રક્ષણ
કરવામાં બાકુળ રહેનાર.

સારકલ્પસાર. ત્રિ. (સંરક્ષિત) રક્ષણ
કરનાર.

સારલાઘ. ત્રિ. (સારલાઘ) લાકડાનો અંદ-
રનો ભાગ કાતરી ખાનાર એક જાતનો
કીડો.

સારળ. ત્રિ. (સ્મારક) સ્મરણ કરનાર;
સ્વાધ્યાય કરનાર.

સારળ. પું (સારળ) એક જાતનું ઝાડ.

સારજ. ન. (સ્વારાજ્ય) સ્વર્ગનું રાજ્ય.

સારગ્જય. ન. (શારગ્જય) પાસાથી જીભાર
રમે તે.

સિદ્ધર. ન૦ (સિન્ધુ) સિન્ધર.

સિંધવ. ન૦ (સૈન્ધવ) સિંધાલુણ; મીંડુ.

સિંધુ. સ્ત્રી૦ (સિન્ધુ) પશ્ચિમ તરફ લવણ સમુદ્રમાં મળતી ભરત ક્ષેત્રની એક મ્હોટી નદી. (૨) એક જ્ઞાનની મંદિરા. (૩) પું૦ આર્ય દેશમાંનો વીશીમો દેશ. (૪) સિન્ધુ દેશનું વસ્ત્ર.

સિંધુઆવસ્થાકૂડ. પું૦ (સિન્ધુઆવસ્થાકૂડ) ચૂલહિમવંત પર્વતના પશ્ચિમની પશ્ચિમે પ૦૦ જોજનની ઉપરે જ્યાં સિંધુ નદી આવર્તન પામે છે તે કૂટ-શિખર.

સિંધુકુંડ. પું૦ (સિન્ધુકુંડ) સિંધુ નદીનો દરેડો પડે છે તે કુંડ.

સિંધુકૂડ. પું૦ (સિન્ધુકૂડ) ચૂલહિમવંત પર્વત ઉપરનાં ૧૧ કૂટમાંનું આઠમું કૂટ.

સિંધુદેવી. સ્ત્રી૦ (સિન્ધુદેવી) સિંધુ નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવી.

સિંધુદ્વીપ. પું૦ (સિન્ધુદ્વીપ) સિંધુપ્રપાત કુંડની વચ્ચેનો સિંધુ દેવીનો દ્વીપો.

સિંધુપ્રપાતકુંડ. પું૦ (સિન્ધુપ્રપાતકુંડ) જ્યાં ચૂલહિમવંત પર્વતમાંથી નીકળતી સિંધુ નદીનો દરેડો પડે છે તે કુંડ.

સિંધુસૌવીર. પું૦ (સિન્ધુસૌવીર) એ નામના એ પાસે પાસેના દેશ કે જે હાલમાં સિંધ કહેવાય છે.

સિંબલી. સ્ત્રી૦ (સિંબલી) શીંગ; કળી; ઠોડો. (૨) તલવારની ધાર જેવા પાંદડાવાળું શાસ્ત્રનામ નામનું નરકનું એક જાતનું ઝાડ. (૩) ન૦ શાસ્ત્રનામ વૃક્ષનું કળ.

સિંમ. ન૦ () હલકી જાતનો એક પ્રકારનો કુકરોગ; કોહ.

સિંમ. પું૦ (સિંમ) કદ; શ્લેષમ.

સિંમધરણી. સ્ત્રી૦ (સિંમધરણી) શ્લેષ્મને ધારણ કરનારી શરીરમાં ૨૫ નસો છે તે.

સિંમિય. પું૦ (સિંમ) જુઓ “ સિંબ ” શબ્દ.

સિકયા. સ્ત્રી૦ (સિક્તા) રેતી; રજકણ.

સિક્કા. ન૦ } (શિક્કયક) શિક્કું.
સિક્કય.

સિક્કલગ. પું૦ (શિક્કલ) શિખવનાર; યુર.

સિક્કલગ. પું૦ (શિક્કલ) નવદીક્ષિત મુનિ; શિખ્ય.

સિક્કલા. સ્ત્રી૦ (શિક્કા) સ્વર વ્યંજનના સ્વરૂપનું પ્રતિપાદન કરનાર શાસ્ત્ર; પાશ્ચિનીય શિક્ષા વગેરે. (૨) શિક્ષણ; કેળવણી; અભ્યાસ. (૩) આવકનાં આરવત પૈકી નવમું, દશમું, અગીયારમું અને આરમું એ આરવત.

સિક્કલાવિય. ત્ર૦ (શિક્કિત) શિક્ષણ આપેલું.

સિક્કલાવ્ય. ન૦ (શિક્કાવ્ય) આવકનાં આર વતો પૈકી નવમાથી આરમા સુધીનાં આર વત.

સિક્કિત. } ત્રિ૦ (શિક્કિત) શીખેલું;
સિક્કિતય } અભ્યાસ કરેલું.

સિક્કિંડિ. ત્રિ૦ (શિક્કિંડિ) શિક્ષાધારી; ચોટલી રાખનાર.

સિક્કિ. પું૦ (શિક્કિ) મપૂર; મોર.

સિક્કાલ. પું૦ (શિક્કાલ) શિક્ષાળિયો.

સિક્કા. ત્રિ૦ () ચાકેલ.

સિક્ક. ત્રિ૦ (શીક્ર) શીક્ર; જલદી; ઉતાવળું

સિક્ક. ત્ર૦ (શીક્રમ) ઉતાવળથી; જલદીથી.

સિક્કમમ્મ. ન૦ (શીક્રમમ્મ) શીક્રમમ્મ નામનું વેગવાળું વિમાન.

સિક્કા. સ્ત્રી૦ (શીક્રા) વખાણ; પ્રશંસા.

સિક્કા. સ્ત્રી૦ (શીક્રા) દેવતાની ગતિ વિશેષ.

સિક્કમ્મ. પું૦ (શીક્રમ્મ) પ્રલવસ્વામીના શિખ્ય.

સિક્કંસ. પું૦ (શીક્ર) ભગવાન મહાવીર સ્વામીના પિતાનું નામ. (૨) પહેલા

तीर्थकरने पारलुं करावनार अयांसकुमार.
(३) ११ भा तीर्थकरनुं नाम.

सिद्धा. स्त्री० (शय्या) पथारी; सेज. (२)
पसति; भक्षन; उतरवानी जग्या. (३)
सुनु; आडे पडणे पडनु ते.

सिद्धातररी. स्त्री० (शय्यातररी) साधु सा-
ध्वीने जग्याभां उतरवानी रज्ज आप-
नार स्त्री.

सिद्धापरिस्व. पु० (शय्यापरिस्व) साधुने
उतरवानी जग्या न भणे तेना परिस्व.

सिद्धायर. पु० (शय्यातर) साधुने रडेवानी
जग्या आपनार.

सिद्धायरपिंड. पु० (शय्यातरपिंड) साधु
साध्वीने उतरवानी आता आपनारना
धरनो आहार.

सिद्धासंथारग. पु० (शय्यासंथारक) सेज
सथारो; पथारी तथा तेनां उपकरण.

सिद्ध. त्रि० (शिष्ट) कडेलु; सुयवेळुं. (२)
शिक्षा आपेल. (३) उत्तम; श्रेष्ठ.

सिद्धि. पु० (श्रेष्ठि) श्रेष्ठ.

सिद्धिल. त्रि० (शिथिल) शक्तिपीन, मन्द
वीर्यवाणु; ढीळुं.

सिद्धिलिय. त्रि० (शिथिल) शिथिल; प्रमादी.

सिद्धिलीकय. त्रि० (शिथिलीकृत) शिथिल करेळुं.

सिद्धाण. न० (ज्ञान) न्हाणुं; रत्नान करनु.

सिद्धाय. पु० (ज्ञात) धातिकर्भरपमल धा-
वाथी शुद्ध थगेळ; अरिहत लगवान.

सिद्धायग. पु० (ज्ञातक) शुद्धना सिध्य;
भोधिसरत. (२) षट्कर्भरायण आहार.

सिद्धिस्व. त्रि० (शिष्ट) स्त्रीकळुं. (२) न० लापसी
वगेरे स्त्रीकासवाणी वस्तु.

सिद्धोह. पु० (स्नेह) पृथ्वीमाथी आड जे रस
जेथे ते रस. (२) डीम, आकण वगेरे.

(३) आसक्ति; स्नेह; राज; प्रेम.

सिद्धोहक. पु० (स्नेहक) स्निग्धभाव.

सिद्धोहकर. त्रि० (स्नेहकर) स्नेहीजन;
पुत्र कलत्रादि.

सिद्धोहकाय. पु० (स्नेहकाय) आकाशमाथी इमेशा
पडनु अदृश्य पाणी, आदर अपकायनी
अेक ज्ञात.

सिद्धा. स्त्री० () आकण.

सिद्धाहालत्र. न० (मिहलक) संकलुं; इग
विशेष.

सित. त्रि० (सित) सईद; धोणुं.

सित्त. त्रि० (सित) सि येळुं; छाटेळुं.

सित्थ. पु० (शिष्ट) शीथ; कण.

सिद्ध. पु० (मिह) सिद्ध लगवान;
मुक्तात्मा. (२) तेंथार थगेळ; निष्पन्न.
(३) सिद्ध थगेळुं; सिद्ध अेवु नाम. (४)
कञ्जविजयना येनाक्ष पर्यंत उपरना नव
इटमानु पडेळुं इट.

सिद्धंत. पु० (सिद्धान्त) आगम; शास्त्र.
(२) निर्गुण अर्थ. ओळख वान.

सिद्धकूट. पु० (सिद्धकूट) इपी पर्यंत उप-
रनां आठ इटमानुं पडेळुं इट-शिपर.
(२) तीव्रत पर्यंतना नव इटमानुं
पडेळुं इट-शिपर. (३) संभनस
वपारा पर्यंतना सात इटमानुं पडेळुं
इट-शिपर.

सिद्धगंडिया. स्त्री० (सिद्धगण्डिका) जेभा
सिद्ध लगवाननुं विवेचन होय ते
पुस्तक.

सिद्धगति. स्त्री० (सिद्धगति) मोक्षगति.

सिद्धत्थ. पु० (सिद्धार्थ) सरसव. (२) २४
भा तीर्थकरना पितानुं नाम. (३) जग्या-
दोपना अेरवत क्षेत्रमां आवती उत्स-
पिणीमां थनार दशभा तीर्थकर. (४)
सिद्धार्थ नामे अेक गाम. (५) अे नामे
दशभा देवलोडनुं अेक विमान. (६) सि-
द्धार्थ नामना आचार्य. (७) अेरवत
क्षेत्रमां बावी १ ला तीर्थकर. (८)
सिद्धार्थ नामनुं उद्यान. (९) मोक्ष.

સિદ્ધાન્ત. } પું (સિદ્ધાર્થક) સરસવનું ફલ.
સિદ્ધાન્તય. } (૨) આભરણ વિશેષ.

સિદ્ધાન્તવણ. ન૦ (સિદ્ધાર્થક) જ્યાં ઝપલદેવ
સ્વામીએ દીક્ષા લીધી તે ઉદ્યાનનું નામ.
(૨) સરસવનું વન.

સિદ્ધાન્તા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધાર્થ) ત્રોગ તીર્થકરની
પ્રવજ્યા પાલખીનું નામ. (૦) આથા
તીર્થકરની માતા.

સિદ્ધાન્તિયા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધાર્થિકા) લાપસી;
એક જાતનું મિષ્ટાન્ન.

સિદ્ધમનોરમ. પું (સિદ્ધમનોરમ) પખવાડી
આના ખીંગ દિવસનું નામ.

સિદ્ધમેળા. પું (સિદ્ધમેળ) ઔરવત ક્ષત્રમા
ભાગી ૯ મા તીર્થકર.

સિદ્ધમેળિયા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધમેળિકા) દષ્ટિવાદ
અન્તર્ગત સિદ્ધપ્રેમી પરિકર્મ

સિદ્ધમેળિયાપરિકર્મ. ન૦ (સિદ્ધમેળિકાપરિ-
કર્મ) દષ્ટિવાદના પરિકર્મનો પ્રથમ બેદ.

સિદ્ધા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધા) મદારીરખલુની
શાસનદેવીનું નામ.

સિદ્ધાયતણ. ન૦ (સિદ્ધાયતન) શાશ્વત
દેવાલય.

સિદ્ધાયતણકૂટ પું (સિદ્ધાયતનકૂટ) પેનાલ્લ
પર્વત ઉપરના નવ કૂટમાનું એક. (૨)
નિપથ પર્વતના નવકૂટમાંનું પહેલું કૂટ-
શિખર. (૩) રલ્લભિમંત પર્વત ઉપરનાં
૧૧ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર. (૪)
શિખરી પર્વતના ૧૧ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ.
(૫) ગધમાદન પર્વતના ૭ કૂટમાંનું ૧ હું.
(૬) મહાહિમવંત પર્વતના ૮ કૂટમાંનું
૧ હું કૂટ. (૭) ચિત્રકૂટ વખારા પર્વત
ઉપરનાં ૪ કૂટમાંનું ૧ હું કૂટ. (૮)
બ્રહ્મકૂટ વખારા પર્વતનાં ચાર કૂટમાંનું
૧ હું કૂટ. (૯) એકશૈલ વખારા પર્વતનાં
૪ કૂટમાંનું ૧ હું. (૧૦) નલિનકૂટ વ-
ખારા પર્વતનાં ૪ કૂટમાંનું ૧ હું. (૧૧)

વિદ્યુત્પ્રભ વખારા પર્વત ઉપરનાં ૯ કૂટ-
માંનું ૧ હું કૂટ. (૧૨) માલવંત પર્વતનાં
નવ કૂટમાંનું પહેલું કૂટ-શિખર.

સિદ્ધાયયણ. ન૦ (સિદ્ધાયતન) શાશ્વત દે-
વળ-દેવાલય.

સિદ્ધાલય. ન૦ (સિદ્ધાલય) સિદ્ધશિલાનું
એક નામ.

સિદ્ધાવત્ત. ન૦ (સિદ્ધાવર્ત) સિદ્ધસેણિયા
પરિકર્મનો ૧૪ મા પ્રકાર.

સિદ્ધિ. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધિ) સિદ્ધશિલા; લોકને
અગ્રભાગ રહેલ આઠમી પૃથ્વી. (૨)
મુક્તિ; મોક્ષ; સકલકર્મક્ષયથી પ્રાપ્ત
થતી આત્માની સ્વરૂપ સ્થિતિ.

સિદ્ધિગદ્ધ. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધિગતિ) સિદ્ધની ગતિ;
મોક્ષ ગતિ.

સિદ્ધિગંડિયા. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધિગંડિકા) સિદ્ધિના
સ્વરૂપનું જેમાં વર્ણન છે એવું એક
પ્રકરણ.

સિદ્ધિપહ. પું (સિદ્ધિપથ) } મોક્ષનો માર્ગ.
સિદ્ધિમ્મા. પું (સિદ્ધિમાર્ગ) }

સિદ્ધિસાંગ્રહ. સ્ત્રી૦ (સિદ્ધિસંગ્રહ) સિદ્ધિરૂપ
સહગતિ.

સિધુ. ન૦ (સિધુ) મદિરા વિશેષ.

સિદ્ધ. ત્રિ૦ (સીર્ણ) જીનું થયેલું.

સિદ્ધ. ન૦ (સૈન્ય) સેના; લશ્કર.

સિપ્પ. ન૦ (સિલ્પ) કળા; હુનર; કારીગરી.

સિપ્પ. પું () મોતીની છાંપ.

સિપ્પકર્મ. ન૦ (સિલ્પકર્મ) શિલ્પકર્મ;
કારીગરી

સિપ્પય. પું (સિપ્પય) એ નામનું વૃક્ષ.

સિપ્પાજીવ. ત્રિ૦ (સિલ્પાજીવક) કળા-
કારીગરીથી જીવન નિર્વાહ કરનાર.

સિપ્પાયરિદ્ધ. પું (સિલ્પાચાર્ય) શિલ્પ-
કારીગરી શિખવનાર.

સિપ્પિ. ત્રિ૦ (સિલ્પિ) કારીગર; ચિત્રકાર
વગેરે.

સિધ્ધિ. પું. () છીપ; બેઠ્ઠિય-
વાળા જીવની એક જાત. (૨) ભાજન-
પાત્ર વિશેષ.

સિધ્ધિય. પું. (સિધ્ધિ) કીરીઝર. (૨)
તૃણ વિશેષ.

સિધ્ધિસંપુટ. પું. (શુભિસમ્પુટ) છીપતું જોડું.

સિધ્ધિયા. સ્ત્રી. (સિધ્ધિ) માણસ બેસી
થકે તેવડી ઢાંકણવાળી પાલખી. (૨)
શિખિક દેવની રાજધાનીનું નામ.

સિધ્ધ. ન. (સિધ્ધ) કોઢનો એક પ્રકાર
એક જાતનો રોગ.

સિધ્ધ. ત્રિ. (સિત) સ્ત્રી, પુત્ર, વજેરેથી
જકડાયેલ-અધાએલ. (૨) સફેદ; ધોળું.

સિધ્ધ. ત્રિ. (ત્રિત) આશ્રિત; સમ્બદ્ધ.

સિધ્ધ. ત્રિ. (સ્વિત) સારી રીતે પ્રાપ્ત
થયેલું.

સિધ્ધ. પ્ર. (સ્વાત) કદાચિત; કોઈ પણ
એક અપેક્ષાએ.

સિધ્ધાલુકી. સ્ત્રી. (સિતલાલુકી) એ નામની
એક સાધારણ વનસ્પતિ.

સિધ્ધા. પ્ર. (સ્વાત) કદાચિત; કોઈપણ
એક અપેક્ષાએ.

સિધ્ધાલ. પું. (શુભાલ) શિયાળિઓ.

સિધ્ધાલક્ષ્મી. સ્ત્રી. (શુભાલક્ષ્મી) જેમાં
શિયાળની માફક ગરીબ થઈ દીનતાથી
બોજન મેળવવામાં આવે તેવી પ્રવ્રજ્યા.

સિર. ન. (શિરસ) મસ્તક; માથું. (૨)
ખુણો.

સિરિષ્ઠ. પું. (શિરોષ્ઠ) વાળ; માથાના કેશ.

સિરિષ્ઠિય. સ્ત્રી. (શિરોષ્ઠિ) માથામાં
રેડવાનું તેલ રાખવાનું પાત્ર વિશેષ.

સિરિસાવત્ત. પું. (શિરસાવર્ત) મસ્તકે
આવર્તન દેવું તે.

સિરિ. સ્ત્રી. (શિરા) નસ.

સિરિ. સ્ત્રી. (શ્રી) લક્ષ્મી; સંપત્તિ. (૨)
શોભા. (૩) જૂઠું ચક્રવર્તીની માતા. (૪)

ચુલ્લિમવંત પર્વતના પદ્મદ્વની અધિષ્ઠાત્રી
દેવી.

સિરિષ્ઠ. પું. (શ્રીપુત્ર) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
પાંચમા ચક્રવર્તી.

સિરિષ્ઠ. પું. (શ્રીકાન્ત) એ નામે જૂઠું
દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિષ્ઠ. સ્ત્રી. (શ્રીકાન્તા) ચાલુ અવસર્પિ-
ણીના જૂઠું કુલકરની સ્ત્રી. (૨) જમ્બ-
વૃક્ષના વાયવ્ય ખુણાના વનખંડની એક
વાવડીનું નામ.

સિરિષ્ઠલગ. પું. (શ્રીકન્દલક) એક ખરી-
વાળું પથ્થુ.

સિરિષ્ઠ. પું. (શ્રીકૃત) ચુલ્લિમવંત પર્વત
ઉપરનાં ૧૧ કૃતમાંનું જૂઠું કૃત.

સિરિગુન. પું. (શ્રીગુપ્ત) આર્યસુહસ્તિના
શિષ્ય; શ્રીગુપ્ત નામના આચાર્ય.

સિરિષ્ઠ. ન. (શ્રીગૃહ) ખળનો; ભડાર.

સિરિષ્ઠિચ. ત્રિ. (શ્રીગૃહિક) ભડારી.

સિરિષ્ઠ. પું. (શ્રીકન્દ્ર) જમ્બૂદ્વીપના
એરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં
થનાર જૂઠું તીર્થકર. (૨) એ નામના
એક મુનિ.

સિરિષ્ઠ. સ્ત્રી. (શ્રીકન્દ્રા) જમ્બૂદ્વીપના
વાયવ્ય ખુણાના વનખંડની એક વાવડીનું
નામ.

સિરિષ્ઠ. પું. (શ્રિયાજ્ય) આર્યમહાગિરિના
શિષ્યનું નામ.

સિરિષ્ઠિજયા. સ્ત્રી. (શ્રીમિલયા) એક
વાવડીનું નામ.

સિરિદામ. પું. (શ્રીદામન) એ નામે અગ્નિ-
ચારમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨)
એક રાગનું નામ. (૩) એક જાતનું
ફૂલ.

સિરિષ્ઠ. પું. (શ્રીધર) શ્રીધર નામે
પાર્શ્વનાથ ભગવાનના એક ગણધર.

સારથ્ય. પું. (સારથ) અતઃ સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના સાતમા અધ્યયનનું નામ. (૨) વસુદેવ રાજાની ધારણી દેવીનો પુત્ર. (૩) યથોચિત કાર્યમાં પ્રવર્તવું તે. (૪) સારથ્ય નામે જાદવકુમાર.

સારથ્ય. ન. (સારથ) સભારી આપવું; કાઠની જૂલ સુધારવી.

સારથ્યા. સ્ત્રી. (સારથ્યા) ક્ષિતની પ્રવૃત્તિ કરાવવી તે.

સારથિ. પું. (સારથિ) રથ હાંકનાર.

સારથ્ય. ન. (સારથ્ય) સારથિનું કામ; રથ હાંકવાનું કાર્ય.

સારથ. ત્રિ. (સારથ) શરદન્તુનું.

સારથન્ત. ન. (સારથાન્ત) કીમતી વસ્તુ; સારથૂત ચીજ.

સારથ. ત્રિ. (સારથ) શરદન્તુનું; શીયાળાની મોસમનું.

સારથ. ત્રિ. (સારથ) સ્મરણ કરાવી શિખવનાર.

સારથ્યા. ન. (સમ્માર્જન) વાળી સાફ કરવું; વાળવું.

સારથિય. ત્રિ. (સમ્માર્જિત) સ્વચ્છ કરેલું.

સારસ. પું. (સારસ) સારસપક્ષી.

સારસાર. ત્રિ. (સારસાર) સારામા સાફ; અત્યુત્તમ.

સારસ્વત્ય. પું. (સારસ્વત) સારસ્વત નામે લોકાતિક દેવતાની એક જાત.

સારથિ. પું. (સારથિ) રથ હાંકનાર; કાચ મેન. (૨) આચાર્ય.

સારા. સ્ત્રી. (સારા) એક પ્રકારનો જુજપરિ સર્પ.

સારિકલ. ન. (સારલ્ય) સાદસ્ય અનુમાન; સરખે સરખી જોડીમાંના એકને જોવાથી ખીજનું જ્ઞાન થાય તે. (૨) ત્રિ. સરખું; સમાન.

સારીર. ત્રિ. (સારીર) શારીરિક; શરીરમાં ઉત્પન્ન થયેલું.

સારીરિય. ત્રિ. (સારીરિક) શરીરનું, શરીરને લગતું. (૨) શરીરવાળો; દેહી.

સારુચિય. પું. (સારુચિક) જૈનના સાધુનો વેષ; કચ્છ ન બાંધવો; શ્વેતવસ્ત્ર ધારણ કરવાં, મસ્તકે મુઠ થવું વગેરે. (૨) ત્રિ. સળતીય; પોતાના સરખુ.

સારુચિકલ. ત્રિ. (સારુચિકલ) જીવે અસમાન પુદ્ગલને પોતાના શરીર રૂપે પરિણામી પોતા સરખું બનાવેલું.

સાલ. પું. (સાલ) જેની નીચે ત્રીજા તીર્થંકરને કેવળજ્ઞાન થયું તે વૃક્ષ. (૨) જેની હેઠે ૨૪ મા તીર્થંકરને કેવળજ્ઞાન થયું તે. (૩) સરસકાનું ઝાડ (૪) સાગનું ઝાડ. (૫) સાલ-ફળ. (૬) સાખા; ડાળી. (૭) સાલ નામનો ૭૭ મો ગ્રહ. (૮) આઠમા દેવલોકનું સાલ નામનું એક વિમાન કે જેની સ્થિતિ અદ્વર સાગરા-પ્રમતી છે. (૯) ગદ; કાટ.

સાલ. પું. (સાલ) સાળો; પત્નીનો ભાઈ.

સાલિય. ત્રિ. (સારલિક) શરદન્તુમાં થયેલું.

સાલિય. ન. () શાક; તરકારી. (૨) ત્રિ. રસયુક્ત.

સાલંકાયણ. પું. (સાલંકાયણ) કૌશિક ગોત્રની સાખા. (૨) ત્રિ. તે સાખામાં જન્મેલ.

સાલંબણ ત્રિ. (સાલંબન) પુષ્ટ કારણવાળું. (૨) આલંબન-ટેકા સહિત.

સાલકોદ્ય. પું. (સાલકોદ્ય) મેઠિક ગામ બહારનો એ નામનો એક બગીચો.

સાલગ. પું. (સારક) કેરી વગેરેનો રસ.

સાલગ. પું. (સાલક) લાંબી સાખા

સાલણ્ય. પું. () તરકારી; શાક.

સાલમંજિયા. સ્ત્રી૦ (સાલમંજિકા) પુતળી;
લાકડામાં કે પાષાણમાં આલેખેલી મૂર્તિ.

સાલસ. ત્રિ૦ (સાલસ્ય) આલસ્ય સહિત;
આળસુ.

સાલા. સ્ત્રી૦ (શાલા) સલા; ખેડક.

સાલા. સ્ત્રી૦ (શાલા) ડાળી, શાખા. (૨)
એક પક્ષીનું નામ.

સાલાગ. પું૦ (શાલાગ્ય) શળીયે કરી ઉપ-
ચાર કરવાનું શસ્ત્ર; આયુર્વેદનો એક ભાગ.

સાલાટવી. સ્ત્રી૦ (શાલાટવી) શાલાટવી નામે
ચોરપક્ષી.

સાલિ. પુ (શાલિ) ભાન; ડાંગર; કમોદ.
(૨) એક જાતનો મચ્છ.

સાલિંગણ. (સાલિંગન) આલિંગન-શરીર
સંપર્કન સહિત; શરીરનો પૂર્ણ સ્પર્શ થઈ
શકે તેટલું લાગુ.

સાલિમદ. પુ૦ (સાલિમદ) સાલિભદ્ર દેવતા.

સાલિમ. ત્રિ૦ (સાલિમત) જેમા ભાન મુખ્ય
ખોરાક છે તેનું ભોજન.

સાલિય. પુ૦ (સાલિક) વસ્ત્ર વણનાર, તુરીયો.

સાલિયા. સ્ત્રી૦ (સાલિકા) વલય જાતનું
એક વૃક્ષ.

સાલિસ. ત્રિ૦ (સલા) સમાન; વૃદ્ધ સરખું.

સાલિહોપિય. પુ૦ (સાલિહોપિત) શ્રીમદ્વાતીર
સ્વામીના દશ આવકમાંના દશમા આવકનું
નામ.

સાલુય ન૦ (સાલુક) પાણીમા થતો કન્દ;
જલજલકન્દ.

સાલૂર. પુ૦ () ઘેટા; મેંદક.

સાવ. પુ૦ (શાવ) આપ; અપકાર.

સાવ. પું૦ (સ્વાપ) નિદ્રા કરવી; સુષ જલુ તે.

સાવજ્ઞ. ન૦ } (સ્વાપતંય) ઉત્તમ દ્રવ્ય;
સાવયજ્ઞ. ન૦ } ધન-દોલન.

સાવક. } પું૦ (ધાવક) ધર્મશાસ્ત્રનું અવણ
સાવગ. } કરનાર; આચાર ધર્મ પાળનાર.

(૨) આભાગ.

સાવગધર્મ પુ૦ (શ્રાવકધર્મ) આરવનરૂપ
શ્રાવકધર્મ.

સાવજ્ઞ. ત્રિ૦ (સાવજ) ન્યવદ્ધ-પાપ સહિત;
દોષવાગુ.

સાવજ્ઞમાસા. સ્ત્રી૦ (સાવજમાસ) હિંસાકારી
ભાષા.

સાવજ્ઞાણુમેયણી. સ્ત્રી૦ (સાવજ્ઞાણુમેયિની)
પાપનું અનુભોદન કરનારી ભાષા.

સાવણ. પું૦ (શ્રાવણ) શ્રાવણ મહોત્સવ.

સાવતિજ્ઞ. } ન૦ (સ્વાપતંય) ધન; મી.
સાવતેય. } ટકન.

સાવત્યી સ્ત્રી૦ (શ્રાવત્યી) એ નામની
કુળાલા દેશની એક નગરી.

સાવય. પુ૦ (ધાવક) આવક.

સાવય. પુ૦ (સ્વાપદ) વિસદ્રાણી; જગલી
પગ.

સાવયિસાર. ત્રિ૦ (શ્રાવયિતૃ) સભળાવનાર.

સાવિગા. સ્ત્રી૦ (શ્રાવિકા) આચારધર્મ-
શ્રાવકધર્મ પાળનાર સ્ત્રી; શ્રાવિકા.

સાવિટ્ટી. સ્ત્રી૦ (શ્રાવિષ્ઠા) શ્રાવણી પુત્રેમ.

સાવિય. ત્રિ૦ (શાપિત) શાપેલું; સોગન
આપેલું.

સાવિય. ત્રિ૦ (શ્રાવિત) સભળાવેલું.

સાવિયા. સ્ત્રી૦ (શ્રાવિકા) જુઓ “સાવિગા”
શબ્દ.

સાવિયાબુદ્ધ પુ૦ (શ્રાવિકાબુદ્ધ) સુલસા
શ્રાવિકા પાસેથી બોધ પામેલ અરમ્ભ
પરિત્રાજક.

સામ. પુ૦ (શ્રામ) શાસનું દર્દ.

સાસગ. ન૦ (સીસગ) સીસું; ધાતુ વિશેષ.

સાસગ. પુ૦ (સાસક) પારો; સચિતખર-
કઠિન પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) વૃક્ષ
વિશેષ.

સાસગ. ન૦ (શસ્યક) રત્નની એક જાત.

સાસજ. ન૦ (શાસન) શાસ્ત્ર; આગમ.
(૨) આજ્ઞા; હુકમ. (૩) જનશાસન;
જનદર્શન. (૪) એક જાતનું ધાન.

સાસણ. પું. ન. (સાસ્વાદન) સારવાદન નામનું
ખીનું ગુણસ્થાનક.
સાસન. પું. ન. (શાસન) જુઓ “સાસણ”
શબ્દ.
સાસય. ત્રિ. (શાસ્ત્ર) શાસ્ત્રી; નિત્ય,
સ્થાયી.
સાસય. પું. (સ્વાશ્રય) પોતાનું જન્મ સ્થાન-
ઉત્પત્તિનું સ્થળ.
સામયવાદ્ય. ત્રિ. (સામયવાદિક) પોતાને
શાશ્વત-અમર માનનાર.
સાસયસેવક. ન. (શાશ્વતમૌલ્ય) નિત્ય
સુખ; મોક્ષસુખ.
સાસવ. પું. (સર્વવ) સરસવ.
સાસાણ. ન. (સાસ્વાદન) સમકિનના અદ્ય
રસના આસ્વાદ સદિત જીવની સ્થિતિ;
પાંચ સમકિનમાંનું પ્રથમ સાસ્વાદન
સમકિત. (૨) ખીન ગુણસ્થાનકનું નામ.
સાસાણસમ્પદિદ્ધિ. પું. (સારવાદનસમ્પદિદ્ધિ)
સમકિતના જરાક આસ્વાદનવાળો ખીને
ગુણધાતુ વર્તેલો જીવ.
સાસિયા. સ્ત્રી. (સ્વાશ્રિતા) અવિનષ્ટ યોનિ.
સાસિહ. ત્રિ. (શાસન) શાસવાળો; દમીયક.
સાસ. સ્ત્રી. (શ્રવ) સાત.
સાહજગી. સ્ત્રી. (સાહજની) એ નામની
એક નગરી.
સાહજ. ત્રિ. (સાધક) સાધક. ઉપકારક;
મળાવી આપનાર.
સાહજ. પું. ન. (સાહાય) સાહાય, મદદ.
સાહજ. ન. (સાધન) સાધન; સાધન કરવું
તે. (૨) કહેવું. (૩) કારણ; હેતુ, ઉપાય.
સાહજણ. ન. (સંજન) સંધાત; એકલું થવું.
સાહજણાંબંધ. પું. (મહત્ત્વ) સંધાતરૂપે
બંધ; એકત્ર થવા રૂપી બંધ.
સાહજય. ત્રિ. (સાધક) સાધન પુરું પાડનાર.
સાહજિય. ત્રિ. (સહ) એકલું કરેલું.
સાહજ. } પું. (સ્વહસ્ત) પોતાનો હાથ.
સાહજિય. }

સાહજિયા. સ્ત્રી. (સ્વાહસ્તિકી) પોતાના
હાથથી લાગતી પાપક્રિયા.
સાહમ્મ. ન. (માધર્મ્ય) સમાનધર્મ; સમાનતા.
સાહમિ. ત્રિ. (સાધર્મિન) સમાન ધર્મવાળું;
સાધર્મી.
સાહમિણી. સ્ત્રી. (માધર્મિણી) સમાન ધર્મ-
વાળી સ્ત્રી.
સાહય. ત્રિ. (મંદત) જેનો મધ્યભાગ
સક્ષિપ્ત-સક્રિયાવલો હોય તેવું; સંકુચિત.
સાહય. ત્રિ. (સાધક) કાર્યસિદ્ધિ કરનાર.
સાહરણ. ન. (મદ્દણ) દરી જવું; લઈ જવું.
સાહરિજમાણચરણ. ત્રિ. (મહીયમાનચક્ર)
પસારેલી વસ્તુ ફરી સંકલવામાં આવે તે
લેવી એવા અભિગ્રહથી ગવેણા કર
નાર (મુનિ).
સાહરિય. ત્રિ. (મહત) લઈ જવામાં આ-
વેલું; દરિયેલું. (૨) એકત્ર કરેલ. (૩)
વહોરવાનાં પાત્રમાં કાઢી દેવા થોડા
વસ્તુ પડી હોય તેને અન્યત્ર ફેંકીને
આપવાથી સાધુને લાગતો એવળાનો
પાશ્વરો દોષ.
સાહલ. ન. (માકન્ય) સફળપણું.
સાહસ. ન. (માહમ) વિચાર કર્યા વિના
એકદમ કષ્ટક કાર્ય કરવું તે.
સાહસિક. ત્રિ. (સાહસિક) વગર વિચાર્યું
બોલનાર; સાહસિક.
સાહસિક. ન. (સાહસિક) સાહસપણું.
સાહસિય. ત્રિ. (સાહસિક) સાહસિક; સાહસ
બેડનાર; વગર વિચાર્યું કામ કરનાર.
સાહસ્સિય. ન. (સહ) સહજ; હળર.
સાહસ્સી. સ્ત્રી. (સહ) એક હળર.
સાહા. ઘ. (સ્વાહ) સ્ત્રાહા; સમર્પણ.
સાહા. સ્ત્રી. (શાહા) શાખા; ડાળી.
સાહામં. પું. (શાહામં) પશ્ચિમ; નવું
પાંદું. (૨) ઝાડની શાખાનો કડકો.
સાહામિ. પું. (શાહામિ) વાનર.

સાહારણ. નં (સાધારણ) સામાન્ય; સાધારણ;
જેમાં ધણા જીવોનો હિસ્સો હોય તેવું.
(૨) અન્યોન્ય મિશ્રિત થયેલું. (૩) જેને
અનંત જીવો વચ્ચે એક સાધારણ શરીર
પ્રાપ્ત થયેલું છે તેવા જીવ; કન્દમૂળાદિ
નિગોદ. (૪) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે
જેના ઉદ્ભવથી જીવને અનતકાયમાં ઉપ-
જનું પડે છે. (૫) ઉપકાર.

સાહારણસરીર. પું (સાધારણસરીર) નિગોદના
જીવ; અનંત જીવ વચ્ચે એક શરીર
વાળા જીવ.

સાહારણસુદમ. વિં (સાધારણસૂક્ષ્મ) સૂક્ષ્મ
સાધારણ વનસ્પતિકાય.

સાહાવિય. વિં (સ્વામાવિક) સ્વભાવસિદ્ધ;
કુદરતી; અકૃત્રિમ.

સાહિમ. વિં (સાધ્ય) ખીખના હિસ્સાવાળું.

સાહિકરણ. } વિં (સાધિકરણ) કલેશ-
સાહિગરણ. } વાળું. (૨) શસ્ત્ર યુક્ત.

સાહિજ. નં (સાહાય) સહાય; મદદ.

સાહિત. વિં (સાધિત) સાધેલું. (૨)
કહેલું.

સાહિત. નં (સાહિત્ય) શાસ્ત્રસમૃદ્ધ.

સાહિય. વિં (સ્વાહિત) સારીરીતે પ્રાપ્ત
કરેલ; ઉપલબ્ધ થયેલ.

સાહિય. વિં (સાધિત) સાધેલું; સિદ્ધ
કરેલું. (૨) કહેલું.

સાહિય. વિં (સાધિક) વિશેષ; કંઈક વધારે.

સાહિલતા. સ્ત્રી (સાહાયક્તા) સહાય કરવા-
પાત્રું.

સાહી સ્ત્રી () ખડકી; ડેવી. (૨)
કાંટાની વાડ.

સાહીય. વિં (સ્વાધીન) સ્વાધીન; પોતાને
તાબે થયેલ.

સાહુ. પું (સાધુ) સાધુ; મુનિ; શ્રમણ;
સત્પુરુષ. (૨) વિં સાહુ; સુંદર; શ્રેષ્ઠ.

સાહુણી. સ્ત્રી (સાધ્વી) સાધ્વી; આર્યા.

સાહુલી. સ્ત્રી () કપડાં

સિમ્મ. વિં (સિત) ગૃહપાશમાં બંધાયેલ;
ગૃહસ્થાશ્રમી. (૨) પું સિતવર્ણ નામે
નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભ-
વથી જીવનું શરીર શંખ જેવું ધોળું
થાય છે.

સિંઠંઠો. સ્ત્રી (જીઠી) સુંઠ નામે સાધારણ
વનસ્પતિ.

સિંડવળ. નં (સીતોલક) ટાહું પાણી.

સિંગ. નં (શંગ) શિંગડું. (૨) ફળી; શીંગ.
(૩) શૃંગી; વાઘ વિશેષ.

સિંગક્લોડ. પું (ગંગ્લોડ) બળદરૂપે
કદપેલ ઉપાશ્રયનો શિંગડાવાળો ભાગ.

સિંગબેર. પું (ગેબર) આદુ.

સિંગમાલ. પું (ગમાલ) વૃક્ષ વિશેષ.

સિંગાર પું (ગાર) શાળગાર; કપડાંની
યોગ્ય વ્યવસ્થા. (૨) સ્ત્રીને જેમ્મ ઉત્પન્ન
થતો રતિપ્રકર્ય-વિષય; નવ રસમાંનો
એક રસ.

સિંગિ. વિં (શંગિ) શિંગડાવાળું જનાવર.

સિંગિરીડી. સ્ત્રી (ગરીડી) ચોષદ્રિય
જીવની એક જાત.

સિંગલી. સ્ત્રી (સેહલી) સિદ્ધલક્ષ્યમાં
ઉત્પન્ન થયેલી સ્ત્રી.

સિંગાડમ. } નં (શ્રંગાટક) સિંધોડાનું
સિંગાડમ. } ફળ. (૨) જ્યાં સિંધોડાના
ફળને આકારે ત્રણ ખુણા પડતા હોય
તેવા માર્ગ; ત્રિકોણ રસ્તો. (૩) રાહ
દેવનું એક નામ.

સિંગાણ. નં (સિંગાણ) નાકનો મેલ; સિટ.

સિંગણ. નં (સિંગણ) સિંગણું; ઝાંટણું;
ભભરાવણું.

સિંદુધારા. સ્ત્રી (સિંદુધારા) પુટી ગયેલ
ફૂલની માળામાંથી ફૂલ નીચે પડવા
માંડે તે.

સિંદુધાર. પું (સિંદુધાર) નગોડનું વૃક્ષ.

સિરિનિલિયા. ક્ષીં (શ્રીનિલિયા) બુએ
"સિરિચિલિયા" શબ્દ.

સિરિમૂ. પું (શ્રીમૂતિ) બુમૂદીપના
ભરતક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
છઠ્ઠા ચક્રવર્તી.

સિરિમહિષ. પું (શ્રીમહિત) એ નામે
છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિમહિતા. } ક્ષીં (શ્રીમહિતા) બુમૂદીપના
સિરિમહિયા. } વાયવ્ય ખુણાના વનખડની
એક વાવડીનું નામ.

સિરિયગુમ્મ. પું (શ્રીગુમ્મ) ક્ષીં અને
ફૂલથી ભરપુર એક જાતનો ગુદમ-ગુચ્છ.

મિરિયા. ક્ષીં (શ્રીકા) ૧૭ મા તીર્થંકરની
માતાનું નામ.

સિરિલી. ક્ષીં (શ્રીલી) એક જાતનો કન્દ.

સિરિવચ્ચ. પું (શ્રીવચ્ચ) ચોથામાહેન્દ્ર
દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરીવિમાન. (૨)
તે વિમાનનો અવરથાપક દેવતા. (૩)
નવ ખુણાવાળો શ્રીવત્સ નામનો સા-
થીયો; શુભચિહ્ન. (૪) એ નામે અગ્નિ-
ચારમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિવચ્ચ. ક્ષીં (શ્રીવચ્ચ) શ્રેયાંસ પ્રભુની
દેવીનું નામ.

સિરિસંમૂઘા. } ક્ષીં (શ્રીસંમૂઘા) ૫૫વા-
સિરિસંમૂઘા. } રીયાની છઠી રાત્રાનું નામ.

સિરિસોમ. પું (શ્રીસોમ) બુમૂદીપના
ભરતમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર
સાતમા ચક્રવર્તી.

સિરિસોમ્મસ. પું (શ્રીસોમ્મસ) એ નામનું
છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

સિરિહર. પું (શ્રીહર) પાશ્વેનાથ પ્રભુના
એક ગણધરનું નામ. (૨) ભરતક્ષેત્રના
ગઢ ચોવીશીના ૭ મા તીર્થંકર.

સિરી. ક્ષીં (શ્રી) પોલાસપુરના વિજય
રાજાની રાણી. (૨) ઉત્તર દિશાના ચક્ર
પર્વત પર વસનારી આઠ દિશા કુમારી-

માંની સાતમી કુમારિકા. (૩) ચૂલહિમ-
વંતના પદ્મદ્રહની અધિષ્ઠાત્રી દેવી (૪)
તેજ; કાંતિ.

સિરીવળા. નં (શ્રીવળ) ભાદ્રપુર નગરીની
બદારનું એક ઉદ્યાન.

સિરીવળાળી ક્ષીં (શ્રીવળા) કાયકળા;
જક્ષની એક જાત.

સિરીસ. પું (શ્રીરીષ) સરસડાનું ઝાડ અને
તેનું ફૂલ. (૨) અમ્મિકુમાર દેવતાનું
ચૈત્યવૃક્ષ. (૩) સાતમા તીર્થંકરનું ચૈત્યવૃક્ષ.

સિરીસિવ. પું (સરીસિવ) સરી સરી પેટભર
ચાલનાર સર્પાદિક.

સિરીધરા. ક્ષીં (શિરીધરા) ગ્રીવા; ગર્દન.

સિરીય. પું (શિરીય) માથાના કેશ.

સિલા. ક્ષીં (શિલા) શિલા; મ્હોટો પથ્થર;
છિપ્પર. (૨) રાજપટ્ટક; રાજા તરફથી
મળેલ પટ્ટો કે શિલાલેખ એક જાતનું દ્રવ્ય.

સિલાગા. ક્ષીં (શલાકા) શલાકા; શળી;
કાંડી.

સિલાગાહત્યગ. પું (શલાકાહસ્તક) શળીવાળી
સાવરણી.

સિલાપટ્ટચ. પું (શિલાપટ્ટક) પાટને આકારે
મ્હોટો પથ્થર.

સિલાવટ્ટ. પું (શિલાવટ્ટ) સુકામળ વચ્ચે
વિશેષ. (૨) પાટ જેવો પથ્થર.

સિલિંદ. પું (શિલિંદ) મક; કડોળ
ધાન્યની એક જાત.

સિલિંચ. પું (સિલિંચ) ભૂમિક્ષેપ; વન-
રપતિ વિશેષ.

સિલિટ્ટ. ત્રિં (સિલિટ્ટ) મળેલું; એકું થયેલું.

સિલિયા. ક્ષીં (શલાકા) શળી

સિલિચય. નં } (સ્ત્રીવદ) રસ ઉત્તરવાથી

સિલીચય. નં } પગ વગેરે જાડા થઈ
જાય તે રોગ; સોળ રોગમાંનો એક રોગ.

સિલુચ્ચ. પું (શિલોચ્ચ) શિલાઓના
સમૂહરૂપ મેરૂ પર્વત.

સિલેસ. પું (શ્લેષ) શ્લેષ; લેપ.

સિલેસ. પું (શ્લેષમ્) શ્લેષમનું દર્દ.

સિલોક. } પું (શ્લોક) શ્લોક; પદ્ય;
સિલોગ. } કન્દ વિશેષ. (૨) પ્રશસા;
સિલોય. } વખાણ; કીર્તિગાન. (૩)

અનુક્રુપ આદિ શ્લોક બનાવવાની કળા

સિલ્. ત્રિં (શિલ્) કલ્યાણકારક; ઉપદ્રવ વિનાનું;
શાંતિમય. (૨) શાંત. (૩) નં કલ્યાણ;
મુક્તિ; મોક્ષ. (૪) મોક્ષના હેતુરૂપ તપ.
(૫) પું મહાદેવ; શંકર. (૬) વ્યત
વિશેષ. (૭) શિવનામે હસ્તિનાગપુરનો
રાજા. (૮) પોપ મહિનાનું લોકાનર
નામ. (૯) પાંચમા વાસુદેવ તથા બળ-
દેવના પિતા. (૧૦) પુષ્પિકા ચૂતનું ૮ મું
અધ્યયન.

સિલ્મ. પું (શિલ્મ) વેદાંશર દેવતાના
બીજા રાજાનું નામ.

સિલ્મકર. પું (શિલ્મકર) ભરતક્ષેત્રના ગદ્ય
ચોવીશીના ૨૨ મા તીર્થકર.

સિલ્મગદ્ય. પું (શિલ્મગદ્ય) ભરતક્ષેત્રના ગદ્ય
ચોવીશીના ૧૪ મા તીર્થકર.

સિલ્મપુર. નં (શિલ્મપુર) મોક્ષનગર; મોક્ષ
સ્થાન.

સિલ્મમહ. પું (શિલ્મમહ) શિવ રાજાનો
શિવભદ્ર નામે કુમાર.

સિલ્મમૂર્તિ. પું (શિલ્મમૂર્તિ) એક સાધુનું
નામ.

સિલ્મરાય. પું (શિલ્મરાય) શિવ નામનો
રાજા.

સિલ્મસેણ. પું (શિલ્મસેણ) બંધુદ્રીપના
ઐરવત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં
થયેલ દશમા તીર્થકર.

સિલ્મ. ક્ષીં (શિલ્મ) ૨૨ મા તીર્થકરની
માતાનું નામ. (૨) ૧૫ મા તીર્થકરની
મુખ્ય સાધ્વી. (૩) શકેન્દ્રની અગ્રમહિ-
ષીનું નામ. (૪) શિયાલણી.

સિલ્મદેવી. ક્ષીં (શિલ્મદેવી) નેમનાથની
માતાનું નામ.

સિલ્મસિ. પું (શિલ્મસિ) ભરતક્ષેત્રના
ગદ્ય ચોવીશીના ૧૨ મા તીર્થકર.

સિલ્મિ. પું (સ્વપ્ન) સ્વપ્ન.

સિલ્મિર. પું (શિલ્મિર) શિલ્મિર ઋતુ;
શિયાળો. (૨) માત્ર માસનું લોકાનર
નામ.

સિલ્મનામ. પું (શિલ્મનામ) અગ્રસીમા.

સિલ્મપાલ. પું (શિલ્મપાલ) વસુદેવની
બહેન માદ્રીનો પુત્ર.

સિલ્મસ. પું (શિલ્મ) ચેલો; શિષ્ય;
અનુયાયી.

સિલ્મસળી. ક્ષીં (શિલ્મસળી) શિષ્યા; ચેલી.

સિલ્મસપસિલ્મ. પું (શિલ્મસપસિલ્મ) શિષ્ય,
તેના શિષ્ય, તેના શિષ્ય એમ શિષ્ય
પરપરા.

સિલ્મસિલિ. પું (સિલ્મસિલિ) કન્દ વિશેષ.

સિલ્મ. પું (શિલ્મ) ભુગ્ધ તિર્થેય પંચ-
દ્રિયની એક જાત.

સિલ્મંડિ. પું (શિલ્મંડિ) શિખા-ચોટલી
ધરનાર; ચોટલીવાળો.

સિલ્મર. પું (શિલ્મર) શિખર; ટોચ;
પર્વતની ટુંક.

સિલ્મરિ. પું (શિલ્મરિ) શિખરવાળો પર્વત.
(૨) ઐરવત્યય અને ઐરવત ક્ષેત્રની
સીમા બાંધનાર વર્ષધર પર્વત.

સિલ્મરિકૂટ. પું (શિલ્મરિકૂટ) શિખરી પર્વત
ઉપરનું એક કૂટ-શિખર.

સિલ્મરિણી. ક્ષીં (શિલ્મરિણી) શિખંડ;
ભોજ્ય પદાર્થ.

સિલ્મલિ. ક્ષીં (શિલ્મ) શિખા; ચોટલી.
(૨) ત્રિં ચોટલીવાળો; મસ્તકે શિખા
રાખનાર.

સિલ્મ. ક્ષીં (શિલ્મ) સગ; ટોચ; શિખા.
(૨) અમિત્યાગા. (૩) માથાની ચોટલી.

સિદ્ધાંતસાર. ત્રિ. (સિદ્ધાંતસાર) માથે
શિખા-ચોટથી રાખનાર.

સિદ્ધિ. પું. (સિદ્ધિ) મેર. (૨) ત્રિ. શિખા-
વાળું પ્રાણી. (૩) પુ. અગ્નિ શિખા

સિદ્ધિ. પુ. () રતન; ચાદોલો.

સીધામોઝા. ક્ષી. (શીતલોત્સ) પશ્ચિમ
મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની ચોથી
વિજયની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરની એક
નદી.

સીધા. ક્ષી. (સીતા) મહાવિદેહ ક્ષેત્રની
પૂર્વ તરફ લવણ સમુદ્રમા ભગની શીતા
નામની એક મ્હોટી નદી. (૨) સિદ્ધ-
શિક્ષાની પૃથ્વી. (૩) પશ્ચિમ દિશાના રચક
પર્વત પર વસનારી આઠ દિશાકુમારી-
માની છઠ્ઠી.

સીધાકૂડ. પુ. (સીતાકૂટ) માલવન પર્વ-
તના નવ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ. (૨)
નીલવંત પર્વતનાં નવકૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

સીધામુહવન. ન. (શીતામુહવન) કન્ધ
વિજય અને પુષ્કલાવતી વિજયની પૂર્વ
સરહદથી લવણ સમુદ્ર સુધીનું વન.

સીધાલ. ક્ષી. (સત્તત્તારાસત) સુડનાલીસ;
૪૫.

સીરં. ક્ષી. () નીસરણી, સીડી.

સીરંમૂઝ. ત્રિ. (સીરંમૂઝ) શીતળ થયેલ;
કેધાદ રહિત અનેલ.

સીડંટી. ક્ષી. (સુડંટી) શુક; વનરપતિ
વિશેષ.

સીડગહ. પું. (શીતોષ્ણ) કન્ધ વિશેષ. (૨)
ત્રિ. ઉનું તથા હંડું.

સીડસિણ. ન. (શીતોષ્ણ) શીત અને
ઉષ્ણ. (૨) સુખ અને દુઃખ.

સીડસિણા. ક્ષી. (શીતોષ્ણા) શીત તથા
ઉષ્ણ યોનિ.

સીધોલ્લ. ન. (શીતોલ્લ) હંડું પાણી;
સચિત પાણી.

સીધોલ્લપ્પાયકુંડ. પુ. (શીતોલ્લપ્પાયકુંડ)
નીલવંત પર્વત ઉપરથી શીતોલ્લ નદીનો
દરેડો જેમાં પડે છે તે કુંડ.

સીધોલ્લ. ક્ષી. (શીતોલ્લ) મહાવિદેહની
એક મ્હોટી નદીનું નામ.

સીધોલ્લકૂડ. પુ. (શીતોલ્લકૂટ) નિષધ
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું સાતમું કૂટ.

સીધોલ્લ. ક્ષી. (શીતોલ્લ) નિષધ પર્વત
ઉપરથી શીતોલ્લ કુડમા પડી પશ્ચિમ
મહાવિદેહ ક્ષેત્રમા વહેતી એક મ્હોટી નદી.

સીધોલ્લસિણ. ન. (શીતોષ્ણ) શીતોષ્ણીય
નામનું આચારાગ્ર સૂત્રનું ત્રીજું અધ્યયન.

સીત. ન. (શીત) હંડી; ટાલ. (૨) ત્રિ.
હંડું; ટાલું.

સીતપરિસહ. પું. (શીતપરિસહ) ટાલ સહન
કરવી; હંડીનો પરિસહ; બાવીશ પરિ-
સહમાંનો એક.

સીતફાસ. પુ. (શીતસ્વશ) હંડો સ્પર્શ; હંડી.

સીતલ. પું. (શીતલ) રશમા તીર્થકરનું નામ.
(૨) ત્રિ. હંડું.

સીતા. ક્ષી. (શીતા) નીલવંત પર્વતના
કેશરીદ્રહના દક્ષિણ તોરણથી નીકળી
પૂર્વ મહાવિદેહના મધ્યમાં વહેતી મહા
નદી (૨) ખેતરમા લગથી પાડેલી રેખા-
લીટા.

સીતોઝા. ક્ષી. (શીતોલ્લ) જુઓ “ સી-
ઓયા ” શબ્દ.

સીતોલ્લકૂડ. પુ. (શીતોલ્લકૂટ) વિદ્યુત્પ્રભ
વપારા પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું
સાતમું કૂટ.

સીલ્લ. ન. (સીલ) સાધુની સમાચારીમાં
પ્રમાદ કરવો તે.

સીધુ. ક્ષી. (સીધુ) એક જાતની
સીધુ ક્ષી. મદિરા.

સીમર. ન. (સીમર) અક્ષરસમ, પદસમ,
તાલસમ, લયસમ, ઉચ્ચાસસમ અને

સંચારસમર્થી સાતરવર બરાબર નીકળે તેવી રીતે આવું તે.

સીમંકર. પું (સીમંકર) જમ્બૂદ્વીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં થનાર બીજા કુળકર. (૨) ત્રીજા કુળકરનું નામ.

સીમંકર. ત્રિં (સીમાકર) સીમા-મર્યાદાનો કરનાર.

સીમંતક. પું (સીમંતક) સીમંતક નામનો એક નરકાવાસો.

સીમંતોષણયણ. નં (સીમંતોષણયણ) ગર્ભાશ્રમ ધારાક્રિયા; સીમંતસંસ્કાર.

સીમંધર. પું (સીમંધર) જમ્બૂદ્વીપના ઔરવત ક્ષેત્રમાં આગામી ઉત્સર્પિણીમાં થનાર ત્રીજા કુળકર. (૨) ચોથા કુલ-ગરનું નામ. (૩) ત્રિં કરેલ મર્યાદાને ધરનાર-નિભાવનાર.

સીમા. સ્ત્રી (સીમા) હદ, મર્યાદા; અવધિ.

સીમાગાર. પુ (સીમાકાર) એક પ્રકારનો જળચર પ્રાણી, મગરમચ્છ.

સીમારક્ષિણ્ય. ત્રિં (સીમારક્ષક) મર્યાદા પાળનાર; હદનું રક્ષણ કરનાર.

સીય. ત્રિં (સીત) હંફુ; શીતળ; ટાટુ. (૨) પું શીતરૂપર્શ; હંડક. (૩) હડી, ટાઢ. (૪) શીતરૂપર્શનામ; નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ.

સીયર. પુ (સીકર) પાણીનું બિંદુ, છાંટા.

સીયલ ત્રિં (સીતલ) શીતળ; હંફુ. (૨) વર્તમાન ચોવીશીના દશમા તીર્થકરનું નામ. (૩) શ્રીપુર નગરનો શીતળ નામનો રાજા.

સીયલિયા. સ્ત્રી (સીતલિકા) શીતળ લેશ્યા.

સીયલુક્લ. ત્રિં (સીતલુક્લ) હંફુ તથા હુક્રંબું.

સીયસહ. ત્રિં (સીતસહ) ટાઢ સહન કરનાર.

સીયસીયર. પું (સીતશિત્કાર) સીતકાર શબ્દ; હાથી વગેરેનો લયજનક અવાજ.

સીયા. સ્ત્રી (સિલિકા) પાલખી.

સીયા. સ્ત્રી (સીતા) હડી. (૨) શીતળ લેશ્યા.

સીયા. સ્ત્રી (સીતા) સીતા-રામચંદ્રજીની આ. (૨) ચોથા વાસુદેવની માતાનું નામ. (૩) શીતયોનિ.

સીયામહાણી. સ્ત્રી (સીતામહાનદી) પૂર્વ મહાવિદેહમાની શીતા નામે મહાનદી.

સીયાયજ. પું (સીતાત્પ) ટાઢ અને તડકા.

સીયાલ. પું (શ્યાલ) શિયાળ.

સીયાલા. સ્ત્રી (સમવત્વારિશત્) સડતાવીસ.

સીયાલીસા. સ્ત્રી (સનત્તવારિશત્) જુઓ " સીયાલા " શબ્દ.

સીલ. નં (સીત) શીલ; સદાચાર; સમાધિ. (૨) સ્વભાવ; પ્રકૃતિ. (૩) બ્રહ્મચર્ય. (૪) આરિત્ર.

સીલીઈ. પું (સીલજિત) એ નામના એક ક્ષાત્રિયપરિવાજક-રાજર્ષિ.

સીલિંગ. નં (સીલાજ) શીલ-શીલણનું અંગકારણ; આરિત્રનો અંશ.

સીલિજ્વલ. નં (સીલવત) આવકનાં પાંચ અણુવત.

સીલણ. નં (સીલન) સીલણું; કપડાં સીવવાં તે.

સીલજ. પું (શ્રીલજ) એક જાતની વનરૂપિની; શીળલાનું ઝાડ.

સીલિય. ત્રિં (સીલિત) સીલેલું; સાંધેલું.

સીસ. પું (સિષ્ય) શિષ્ય; ચેલો.

સીસ. નં (સીર્ષ) મુખ્ય અંગ; મસ્તક; માથું.

સીસ. પું (સીશક) સીસું.

સીસગ. નં (સીશક) સીસું; સચિત્તપર પૃથ્વીનો એક પ્રકાર.

સીસઘડી. સ્ત્રી (સીર્ષઘડી) માથાની ઓપરી.

સીસદ્વિગ્ધાય. ન૦ (શીર્ષચ્ચિત્રક) જેનું મસ્તક હેઠ્ઠાએ છે તે; માથું હેઠવાની સળ-શિક્ષા.

સીસનુવારિય. ન૦ (શીર્ષદ્વારિત) મસ્તકનું ઢાંકણ; પાધડી; ટોપી.

સીસપહેલિઝંગ. ન૦ (શીર્ષપ્રહેલિકાંગ) ૮૪ લાખ ચૂલિકા પ્રમાણનો કાળવિભાગ.

સીસપહેલિઝા. સી૦ (શીર્ષપ્રહેલિકા) ૮૪ લાખ શીર્ષપહેલિકાંગ પ્રમાણનો કાળ વિભાગ.

સીસય. પું૦ (શીશક) સીસુ.

સીસવા. સી૦ (શિશ્વા) સીસમનું વૃક્ષ.

સીસાવેદ. ન૦ (શીર્ષવિદ) પાધડી; ફેટો.

સીસિળી. સી૦ (શિષ્યા) શિષ્યા; એટી.

સીસોકપિય. ન૦ (શીર્ષોત્ક્રમિત) માથુ ધુણાવનાં કાઉસગ કરે તે; કાઉસગનો પંદરમો દોષ.

સીહ. પું૦ (સિંહ) સિંહ; સાવજ; ફેસરી.

• (૨) એ નામે સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) અષ્ટતરૌવવાઇ મુત્રના બીજા વર્ગના દશમા અધ્યયનનું નામ. (૪) શ્રેષ્ઠિક રાજાની ધારણી રાણીનો પુત્ર. (૫) દ્વીપકુમાર જાતના દેવતાનું લાજન. (૬) એવીશમા તીર્થકરનું લાજન. (૭) એ નામના એક મહાવીર સ્વામીના શિષ્ય.

સીહં. પ્ર૦ (શીઘ્ર) શીઘ્ર; જલદી. (૨) સી૦ શીઘ્રગતિ.

સીહકંત. પું૦ (સિંહકાંત) એ નામે સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સીહકચાણ. પું૦ (સિંહકર્ણ) અઢારમો અંતર-દ્વીપ. (૨) તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

સીહકક્ષી. સી૦ (સિંહકર્ષી) દેશ વિશેષ પ્રસિદ્ધ કંઠ; કંઠમૂળની એક જાત.

સીહકેસર. પું૦ (સિંહેકેશર) સિંહની ફેસ-વાળી-જટા-ચાળ. (૨) સિંહની ફેસવાળી જેવા છુંદીના અનાવેલ લાડવા; સિંહ ફેશરીઆ લાડવા.

સીહકલ્પિતા. સી૦ (સિંહકલ્પિતા) સિંહની પેઠે શૈર્ષ દેખાડી જેમા આહારાદિ મેળ-વવામાં આવે તે પ્રવજ્યા.

સીહગ. પું૦ (સિંહગતિ) દિશાકુમારના લોક-પાળનું નામ. (૨) અમિતગતિ તથા અમિતવાદન મન્દ્રના લોકપાળનું નામ.

સીહગિરિ. પું૦ (સિંહગિરિ) ૨૦ મા તીર્થ-કરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) એ નામનો એક સાધુ. (૩) એ નામનો એક રાજા.

સીહગુહા. સી૦ (સિંહગુહા) સિંહગુહા નામે ચોરપક્ષી.

સીહણાય. પું૦ (સિંહણ) સિંહનાદ; સિંહના જેવો અવાજ-ગર્જના.

સીહતર. પું૦ (શિષ્યતર) ન્હાનો સાધુ.

સીહનાય. પું૦ (સિંહનાદ) જુઓ “સીહણાય” શબ્દ.

સીહનિકીલિય. ન૦ (સિંહનિકીલિત) સિંહની કીડાની પેઠે ચડતા ઉતરતા ઉપવાસોની પરિપાટીનું એક પ્રકારનું તપ.

સીહનિસીહી. સી૦ (સિંહનિષીદન) સિંહની બેઠક. (૨) ઉત્તરાષાઢ નક્ષત્રનો આકાર.

સીહપુચ્છણ. ન૦ (સિંહપુચ્છન) સિંહના પુચ્છ-ડાની પેઠે આમડી ઉખેડવી તે; એક પ્રકારની શિક્ષા.

સીહપુચ્છિય. ત્રિ૦ (સિંહપુચ્છિત) ગરદનના પાછલા ભાગની આમડી ઉતરડી સિંહની પુંછડીને આકારે બાંધી લટકાવેલ.

સીહપુચ્છિયંગ. ત્રિ૦ (સિંહપુચ્છિતાલ) સિંહની પુંછડીએ જેનાં અંગે બાંધ્યાં છે તે.

સીહપુર. ન૦ (સિંહપુર) સિંહપુર નગર.

સીહપુરા. સીં (સિંહપુરા) પશ્ચિમ મહાવિ-
દેહના દક્ષિણ ખાંડવાની બીજી વિજયની
મુખ્ય રાજધાની.

સીહમુહ. પું (સિંહમુહ) લવણ સમુદ્રમાં
હસો જોજનપર આવેલો સિંહમુખ
નામનો એક અંતરદ્વીપ. (૨) ત્રિં તે
અંતરદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય.

સીહરહ. પું (સિંહરહ) ૧૫ માં તીર્થકરનું
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

સીહલ પું (સિંહલ) સિંહલ નામનો
એક દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશની રેયન.

સીહલલિતવિક્રંત. પું (સિંહલલિતવિક્રંત)
સિંહસમાન સુંદર ગતિવાળું નાટક; ૩૨
નાટકમાંનું એક.

સીહલિપાસગ. નં (સિંહલિપાસગ) વેળી-
ચોટલો બાધવાની ઉત્તમી કાંકસી.
(હારો)

સીહલી. સીં (સિંહલી) સિંહવદ્વીપ-
લંકામાં જન્મેલી દાસી.

સીહવિષ્ણ. પું (સિંહવિષ્ણ) એ નામે સાનમાં
દેવલોકનું એક વિમાન.

સીહવિક્રમગતિ. પું (સિંહવિક્રમગતિ) જુઓ
“ સીહગદ ” શબ્દનો ૧ લો ૨ જો અર્થ.

સીહસેણ. પું (સિંહસેણ) આયુરવેદવાદ
સૂત્રના બીજા વર્ગના ૧૨ માં અધ્યયનનું
નામ. (૨) શ્રેણિક રાજાની ધારણી
રાણીનો પુત્ર. (૩) શ્રી અજિતનાથના
પ્રથમ ગણધર. (૪) ચૌદમાં તીર્થકરના
પિતા. (૫) ઐરવત ક્ષેત્રના વર્તમાન ૧૩
માં તીર્થકરનું નામ.

સીહસોયા. સીં (સિંહસોયા) એ નામની
મહાવિદેહની બાર અંતર નદીઓમાંની
એક.

સીહાગ્ર. સીં (સિંહાગ્ર) ઉતાવળી ચાલ.

સીહાસણ. નં (સિંહાસણ) સિંહાસન;
સિંહના ચિહ્ન કે ચિત્રવાળું આસન-બેઠક.

સીહ. પું (સીહ) મદિરા-દાર.

સુબ્રહ્માય. ત્રિં (સુબ્રહ્માય) સારી રીતે
કહેલું.

સુબ્રહ્મ. ત્રિં (સુબ્રહ્મ) સુંદર શરીરવાળું.

સુબ્રહેવ. પું (સુબ્રહેવ) શ્રુતદેવ; ગણધર.

સુબ્રલંકિષ્ણ. ત્રિં (સુબ્રલંકિષ્ણ) સારી રીતે
શબ્દગારેલ.

સુબ્રહ્મિજિષ્ણ. ત્રિં (સુબ્રહ્મિજિષ્ણ) વિધિપૂર્વક
ગુરૂ પાસે અધ્યયન કરેલું.

સુબ્રાહ્મણ્ય. ત્રિં (સુબ્રાહ્મણ્ય) મુખેથી કહી
શકાય તેવું.

સુર. સીં (સુર) શ્રવણ કરવું; સદ્બોધ
સાંભળવો. (૨) શ્રુતિ વેદ. (૩) ૧૬ માં
તીર્થકરની મુખ્ય સાધ્વી. (૪) કાન.

સુર. સીં (સુર) યાદદારતા; સ્મરણ-
શક્તિ.

સુર. ત્રિં (સુર) પવિત્ર; શુદ્ધ. (૨) સીં
પવિત્રતા. (૩) સત્ય; સંયમ.

સુરયા. સીં (સુરયા) પવિત્રતા.

સુરરં. મં (સુરરં) લાંબો વખત.

સુરરજ્ઞ. પું (સુરરજ્ઞ) જેમાં લંબાઈ
જ મપાય, પહોળાઈ અંતે જાણ નહી
તેથી રીતે રાજાનો માપ કરવો તે;
રાજાના માનનો એક પ્રકાર.

સુરવ. ત્રિં (સુરવ) આવતી કામનું.

સુરુદર. ત્રિં (સુરુદર) સ્ત્રેલાધથી કાઢી
શકાય તેવું.

સુર. મં (સુર) આવતી કાલે; આવતે
દીવસે.

સુલક. નં (સુલક) કર; જકાત; દાણ.

સુલકયા. પું (સુલકયા) વિશાખા નક્ષત્રનું
ગોત્ર.

સુંડ પું (સુંડ) એ નામનું પર્યગ જાતિનું
વૃક્ષ. (૨) તૃણ વિશેષ.

સુંડકડ. પું (સુંડકડ) સુંડ-તૃણ વિશેષની
સાદડી.

સુંઘી. સ્ત્રી० (શુઘી) સુંઠ.

સુંઢ. ન० (શૌણ્ઢ) એક જનની મદિરા.

સુંઢિયા. સ્ત્રી० (શૌણિકા) આસક્ત ભાવ; મૃદ્ધિજન ભાવ.

સુંદર. ત્રિ० (સુન્દર) મનોહર, રમણીય; શાભિતુ. (૨) પુ० ૧૩ મા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

સુંદરબાહુ. પુ० (સુન્દરબાહુ) ૧૭ મા તીર્થંકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ.

સુંદરી. સ્ત્રી० (સુન્દરી) સુંદરી-ઋષ્યમદેલ પ્રભુની પત્ની અને તેમની મુખ્ય સાધવી (૧) રૂપવતી સ્ત્રી

સુંવ. પુ० સ્ત્રી० () ઝાડની છાવની દોરડી; રાસડી. (૨) વનસ્પતિ વિશેષ; વિરજા.

સુંમ. પુ० (જુમ) ૨૧ મા તીર્થંકરના ૧ લા ગણધર (૨) શુભ નામનો એક ગૃહપતિ-ગૃહસ્થ. (૩) શુભ નામનું શુભ દેવીનું સિંહાસન.

સુંમસિરી. સ્ત્રી० (જુંમસી) શુભશ્રી નામે ભાર્યા-સ્ત્રી.

સુંમા. સ્ત્રી० (જુમા) શુભા નામની શુભ ગાથાપતિની પુત્રી. (૨) એ નામની એક દેવી.

સુંમાવર્ડિસયમવણ. ન० (જુંમાવર્ડસકમવળ) શુભ નામે ગાથાપતિનું અલકારરૂપ ભવન-મહેશ્વર.

સુંસુમાર. પું० (શિશુમાર) મગર વિશેષ; મગરની એક જાત.

સુંસુમારપુર. ન० (સુંસુમારપુર) એક પ્રસિદ્ધ નગરનું નામ.

સુંસુમારી સ્ત્રી० (શિશુમારી) મગરી.

સુક. પું० (શુક) સુડો; પોપટ.

સુકંત. પું० (સુકાન્ત) ધૃત સમુદ્રના દેવતાનું નામ.

સુકચ્ચ. પુ० (સુકચ્ચ) મહાવિદેહમાં આવેલી એક વિજય. (૨) સુકચ્ચ વિજયનો રાગ.

સુકચ્ચકૂડ. પું० (સુકચ્ચકૂટ) ચિત્રકૂટ વખાસ પર્વત ઉપરના આગ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ.

સુકચ્ચા. સ્ત્રી० (સુકચ્ચા) મહાવિદેહની એક વિજય.

સુકડ. ત્રિ० (સુકટ) સારી રીતે કરેલું; ગોવેલુ. (૨) ન० સુકટ્ય.

સુકગાહ. પુ० (સુકગા) નિરયાવાલેકાના પાંચમા અધ્યયનનું નામ.

સુકગાહા. સ્ત્રી० (સુકગા) અતમઃ સૂત્રના આઠમા વર્ગના પાંચમા અધ્યયનનું નામ. શ્રેણિક રાગની એક રાણી.

સુકમ્મ ન० (સુકર્મ) શુભ કર્મ.

સુકય. ત્રિ० (સુકન) જુઓ “સુક” શબ્દ.

સુકહિય. ત્રિ० (સુકથિત) સારી રીતે કથન કરેલું.

સુકાલ. પુ० (સુકાલ) એ નામે આઠમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) નિરયાવાલેકા સૂત્રના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૩) સુકાળ; સુલેક્ષ.

સુકાલી. સ્ત્રી० (સુકાલી) અતમઃ સૂત્રના આઠમા વર્ગના બીજા અધ્યયનનું નામ. (૨) શ્રેણિક રાગની એક રાણી.

સુકિદ્ધિ. પું० (સુકુદિ) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુકિલ. ત્રિ० (શુક) સદેહ; ધોળું.

સુકુમાર. } ત્રિ० (સુકુમાર) ધણું કામળ;
સુકુમાલ. } નાજુક.

સુકુમાલિયા. સ્ત્રી० (સુકુમાલિકા) સુકુમાલિકા નામે કન્યા; દ્રોપદીના પૂર્વ ભવનું નામ.

સુકુલ. ન० (સુકુલ) સાર કુળ; ઉત્તમ કુળ.

સુકુલિય. ન૦ (સુકુલિત) તથા વિશેષ.
સુકોસલ. પું૦ (સુકોશલ) જંબૂદ્વીપના ઐ-
 રવતક્ષેત્રમાં આરતી ઉત્સર્પિણીમાં
 થનાર ૧૬ મા તીર્થકર. (૨) વાધણનો
 પરીપક્ષ અમનાર એ નામના એક રાજર્ષિ.
સુક. પું૦ (શુક) શુક્લધ્યાન; ઉંચામાં ઉંચું
 ધ્યાન. (૨) સ્ત્રી૦ જ લેશ્યામાંની જડી
 લેશ્યા. (૩) ત્રિ૦ સદૃઢ; સ્વચ્છ; ધોળું.
સુક ત્રિ૦ (શુક) રસ વગરનું; સુકક; લુકપું.
સુક. ન૦ (શુક) દાણ-જાત. (૨) કન્યા-
 દાન; ત્રિવિધ સમયનું દાન. (૩) વ્યાજ.
 (૪) મૂલ્ય; કિંમત.
સુક. ન૦ (શુક) વીર્ય; ધાતુ; ખીજ. (૨)
 શુક નામનો ૪૨ મો ગ્રહ. (૩) શુક
 નામનું પુરિયાસૂત્રનું ત્રીજું અધ્યયન.
 (૪) સાતમા દેવલોક. (૫) મહાશુક્રેન્દ્ર;
 સાતમા દેવલોકનો ઇન્દ્ર. (૬) મહાશુક્ર
 નામે સાતમા દેવલોકનું એક વિમાન.
સુકવરિયા. સ્ત્રી૦ (શુકલવર્ણ) શુકની ગતિ
 જાણવાની વિદ્યા.
સુકુલ્પાણ. ન૦ (શુકલપાણ) આત્મપરિણ-
 તિમાં એકાગ્ર થયું તે.
સુકધરણી. સ્ત્રી૦ (શુકધારિણી) વીર્યને ધારણ
 કરનારી નાડી.
સુકપક્ષ. પું૦ (શુકપક્ષ) શુક્લપક્ષ;
 અજવાળીયું.
સુકપક્ષિય. ત્રિ૦ (શુકપક્ષિક) જેને અર્ધ
 પુદ્ગલપરાવર્તનની અન્દર મોક્ષ જવાનું
 હોય તે જીવ.
સુકલેસ્ત. ત્રિ૦ (શુકલેશ્ય) શુક્લ લેશ્યા-
 વાળો જીવ.
સુકલેસ્તા. સ્ત્રી૦ (શુકલેશ્યા) અતિ સ્વચ્છ
 પુદ્ગલના યોગથી થતા અતિશુદ્ધ
 પરિણામ; શુક્લલેશ્યા.
સુકા. સ્ત્રી૦ (શુકા) બુઝો “સુક્લલેશ્યા”
 શબ્દ.

સુકામ. પું૦ (શુકામ) એ નામનું એક
 લોકાન્તિક વિમાન.
સુકિકક. ત્રિ૦ (શુક) ધોળું; સદૃઢ.
સુકિકલ્પતણ. પું૦ (શુકલ્પ) એ નામનું
 પર્વગ જાતિનું એક વૃક્ષ.
સુકિકલ્પપક્ષ. ન૦ (શુકલ્પ) અજવાળીયું.
સુકિકલ્પવગ. પું૦ (શુકલ્પ) ધોળો રંગ.
સુકીક્રમ. ત્રિ૦ (સુકીત) સારી રીતે ખરીદેલું.
સુક્લ. ન૦ (સૌલ્ય) સુખ; સાતા.
સુક્લાય. ત્રિ૦ (સ્વાલ્યાય) સારી પેઠે કહેલ.
સુક્લ ન૦ (સુલ) સુખ; શાનિ; મળ.
સુક્લગ. સ્ત્રી૦ (સુલગતિ) લંસની પેઠે શુભ
 વિદ્યાયોગિની-આલ.
સુલચિય. ત્રિ૦ (સુલચિત) સારી રીતે
 શબ્દોચારેલ.
સુલાસણ. ન૦ (સુલાસન) મુખે ખેંચી શકાય
 તેવું આસન.
સુગ. પું૦ (શુક) સુડો; પોપટ.
સુગમ. ત્રિ૦ (સુગત) ધનવંત; પસાદાર.
સુગ. સ્ત્રી૦ (સુગતિ) સારી ગતિ; સદ્ગતિ
 (૨) સિદ્ધિગતિ.
સુગંધ. પું૦ (સુગન્ધ) સારી ગંધ. (૨) ત્રિ૦
 સુગંધિ પદાર્થ.
સુગંધિ. પું૦ (સુગન્ધિ) સુગન્ધ; ખુશબો.
સુગંધિય. ત્રિ૦ (સુગંધિત) સુગન્ધવાળું. (૨)
 એક જાતનું કમલનું ફૂલ.
સુગતિ. સ્ત્રી૦ (સુગતિ) સદ્ગતિ; મોક્ષ.
સુગમ. ત્રિ૦ (સુગમ) મુખેથી જઈ શકાય
 તેવું; સહેલું.
સુગય. પું૦ (સુગત) ગોત્રમયુક્તનું અપર
 નામ.
સુગિમ્હયાપાડિયમ. પું૦ (સુગ્રીમ્હકપ્રતિપત)
 ચૈત્ર માસની પુનેમ પંચીનો પાવો.
સુગુણ. પું૦ (સુગુણ) સારાગુણો; સદ્ગુણો.
સુગુદ. પું૦ (સુગુદ) સદ્ગુરુ; સન્માર્ગદર્શક.
સુગુ. સ્ત્રી૦ (સુગતિ) સદ્ગતિ; મોક્ષ.

સુગ્રીવ. પું (સુગ્રીવ) નવમા તીર્થકરનાં પિતા. (૨) આવતી ચોવીશીના નવમા પ્રતિપાસુદેવ. (૩) જૂતાનદ ઈંદના ઘોડેચાર લશ્કરનો અધિપતિ. (૪) સુગ્રીવ નામનું નમ્બૂર-જ્યાં મૃગાપુત્રનો જન્મ થયો હતો.

સુગ્રોહ. પું (સુગ્રોહ) ત્રીજા ચોથા દેવ-લોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૩) ગદ ઉત્સર્પિણીના હઠા કુલકરનું નામ. (૪) એ નામનું એક નગર. (૫) સ્ત્રી પહોંલા દેવલોકની એ નામની એક ઘટા

સુગ્રોતા. સ્ત્રી (સુગ્રોતા) ગંધર્વના ઇન્દ્ર ગીનરનિની પહેલી અગ્રમહિષી. (૨) વાણ ૧૪મેષ.

સુવંદ. પું (સુવંદ) જગત્કોપના અરવત ક્ષેત્રમા ચાલુ અવસર્પિણીના બીજા તીર્થકર.

સુચરિય. પું ન (સુચરિત) પાત્ર મહાનન, બહાચર્યાદિ નિયમ; સદાચરણ.

સુવાહ. ત્રિ (સુવાહ) મનોહર.

સુચિરણ. } ત્રિ (સુચીરણ) શુભભાવથી
સુચિન્ન. } આચરેલ; સુકૃત્ય.

સુચિય. ત્રિ (સુચિક) પવિત્ર.

સુચિરં. ઘ (સુચિરમ્) લાખો વખત, ઘણા કાળ સુધી.

સુજયા સ્ત્રી. (સુજયા) અંતઃગ સૂત્રના સાતમા વર્ગના અગાધારમા અધ્યયનનું નામ. (૨) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની સુજયા નામે રાણી.

સુજસા. સ્ત્રી (સુજસા) ૧૪ મા તીર્થકરની માતા.

સુજહ. ત્રિ (સુજય) સુખ તજવા ચોગ્ય.

સુજાયા. સ્ત્રી (સુજાતા) નામકુમારેદ્ર-જૂતાનંદના લોકપાળ-કાલવાલની ત્રીજી અગ્રમહિષી. (૨) જમ્બૂસુદર્શનાનું એક નામ.

સુજ. પું (સુજ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજકંત. પું (સુજકાન્ત) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજકૂડ. પું (સુર્વકૂટ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજગ્મય. પું (સુર્વજગ્મ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજગ્મય. પું (સુર્વગ્મ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજલેસ્ત. પું (સુર્વલેશ્ય) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજલેશ્ય. પું (સુર્વલેશ્ય) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજસિંહ. પું (સુર્વસિંહ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજમિદ. પું (સુર્વમિદ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજાવત્ત. પું (સુર્વાવત્ત) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુજુત્તરવર્ડિસગ. પું (સુર્વાજાવત્તગ) એ નામનું પાત્રમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુગ્માદ્ય. ત્રિ (સુગ્માત) સારી રીતે અથ પુર.સર સાબળેલું.

સુદિય. પું (સુસ્થિત) લવણ સમુદ્રનો અ-ધિષ્ઠાતા દેવ. (૨) ક્રાઇ પણ પ્રમાણથી બાધિત થાય નહિ તે સત્ર. (૩) એ નામના એક આચાર્ય. (૪) ત્રિ નિશ્ચલ; સ્થિર.

સુદિયા. સ્ત્રી (સુસ્થિતા) સુસ્થિત દેવતાની રાજધાની.

સુદુ. ત્રિ (સુદુ) સુદર; સાડ. (૨) અ-સમ્યક્; સારી રીતે.

સુદુત્તરમાયામા. સ્ત્રી (સુદુત્તરમાયામા) ગાંધાર ગ્રામની હટ્ટી મૂર્તિના.

સુદ્ધિ. નં (સુદ્ધિ) સુદ્ધિ-ધાયકને જ્ઞાન ન આપવાથી લાગતો જ્ઞાનનો એક અ-તિચાર; ચૈદમાંનો એક.

સુદ્ધિ. પું () ઘેટો. (૨) ત્રિ-શાકેલું.

સુદ્ધ. પું (સુદ) કુતરો.

સુદ્ધ. પું (સુદ) એ નામે સાતમા દેવ લોકનું એક વિમાન. (૨) ૧૨ માં તીર્થકરને પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) નાગકુમારેન્દ્ર-મૂનાનંદના લોકપાળ કાલવાલની પહેલી અમ્રમહિષી. (૨) ૩ જા અકવર્તીની મુખ્ય સ્ત્રી-સ્ત્રીરત્ન.

સુદ્ધ. પું (સુદ) કુતરો.

સુદ્ધ. પું (સુદ) શ્રીમદ્દાવીર પ્ર-જુના સિધ્ધ; કાશ્યપદેશના સુનક્ષત્ર નામના મુનિ.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) પંખવાડીયાની પંદર રત્નિઓમાંની બીજી રત્નિનું નામ.

સુદ્ધ. } પું (સુદ) કુતરું.

સુદ્ધ. }

સુદ્ધ. પું (સુદ) પદ્મનાભ રાજાના પુત્રનું નામ.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) કુતરી.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) સુખે નીકળેલ.

સુદ્ધ. ત્રિ (સુદ) ખાડી; રક્તિ.

સુદ્ધ. પું (સુદ) વિરહકાળ; વિવેક્ષિત સ્થાનમાં વિવક્ષિત સમયના જીવો બધાએ નિકળી ગયા હોય, તેમાંનો કાષ્ઠપણ રહ્યો ન હોય તે સમય.

સુદ્ધ. સ્ત્રી (સુદ) પુત્રવધૂ; દીકરાની વધુ.

સુદ્ધ. પું (સુદ) પુત્ર; દીકરો.

સુદ્ધ. પું (સુદ) ઉત્તમ શરીર; આહારક શરીર.

સુતવસ્તિષ્ઠ. ત્રિ (સુતવસ્તિષ્ઠ) સારી રીતે ક્રમના રહિત તપોનુજ્ઞાન કરેલ.

સુતારા. સ્ત્રી (સુતારા) સુવિધિનાથજીની દેવીનું નામ.

સુતિતિક્ષ્ણ. ત્રિ (સુતિતિક્ષ્ણ) સુખેથી સહન થાય તે.

સુતિત્ય. ત્રિ (સુતિત્ય) સુખે તરવાને યોગ્ય. (૨) નં સાઈ તીથે.

સુતેજ. પું (સુતેજ) ભરતક્ષેત્રના ગદ્ય ચોવીશીના ૧૦ માં તીર્થકર.

સુતેજા. સ્ત્રી (સુતેજા) વિદિશાના રાજા પર્વતપર વસનાર ચાર દિશાકુમારીમાંની ત્રીજી.

સુતોસથ. ત્રિ (સુતોસથ) સંતોષ રાખનાર; સંતોષી.

સુત. ત્રિ (સુત) ઉંઘમાં પડેલ. (૨) મિથ્યાત્વી; અજ્ઞાની. (૩) સર્વ પ્રકારના અપર્યાપ્ત જીવ.

સુત. નં (સુત) શાસ્ત્ર; આગમ; પ્રવચન; શાસ્ત્રનો મૂળપાઠ. (૨) ચોક્ષ અક્ષર અને ધણા અર્થવાળું વાક્ય. (૩) સુતર; દોરો. (૪) પૂરેનો બીજો ભેદ, જે સૂત્ર તેના ૮૮ ભેદ કલા છે. (૫) આરમા દષ્ટિવાદ અંગના પાંચ વિભાગોમાંનો બીજો વિભાગ.

સુતલેહ. પું (સુતલેહ) સૂત્ર બનાવવાની કળા.

સુત્તા. નં (સુત્તા) કેડનો કંદોરો; એક જાતનું આભૂષણ. (૨) સુતર; દોરો.

સુત્તજાગર. ત્રિ (સુત્તજાગર) સૂત્ર અને જાગરું; સ્વપ્ન અવસ્થાવાળું.

સુત્તધર. ત્રિ (સુત્તધર) સૂત્રના ધરનાર; શાસ્ત્રપાઠક.

સુત્તય. પું (સુત્તય) સૂત્ર ભણાવનાર; ક્ષિપાધ્યાય.

સુત્તલ. સ્ત્રી (સુત્તલ) સૂત્ર-આગમ

ઉપરની શ્રદ્ધા; સત્ર લાજતાં કે સાંભળતાં
ધર્મશ્રિ થાય તે; સમકિતનો એક
પ્રકાર.

સુતહાર. પું. (સુતહાર) નાટકનું મુખ્ય
પાત્ર. (૨) સુતારૂ.

સુતાગુણમ. પું. (સુતાગુણમ) સત્રનો અનુ-
મત-સમ્ય-ધ.

સુસિય. પું. (સૌત્રિક) સત્ર બનાવવાનો
તથા વેચવાનો ધંધો. (૨) સુતરાઉ વસ્ત્ર.

સુવંસથ. પું. (સુવર્ણ) ૨૩ મા તીર્થકરના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) ૧૮ મા
તીર્થકરના ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૩)
૧૮ મા તીર્થકરના પિતા. (૪) ત્રીજા
બળદેવ, વાસુદેવના ધર્માચાર્ય. (૫) આ-
વતી ચોવીશીના પાંચમા બળદેવનું નામ.
(૬) ૭ મા ચક્રવર્તીના પિતા. (૭) અં-
તગડ સત્રના છઠ્ઠા વર્ગના દશમા અધ્ય-
યનનું નામ. (૮) વાણીયમામ નગરનો
નિવાસી એક ગૃહસ્થ. (૯) ધરણેન્દ્રના
હાથીના લશ્કરનો અધિપતિ. (૧૦) વા-
ણિજ્ય ગામમાં રહેનાર સુદર્શન શેઠ.
(૧૧) રાજગૃહનિવાસી એક શાહુકાર કે
જેણે અભુતનામાળીને મહાવીરપ્રભુનો
સમાગમ કરાવ્યો. (૧૨) ચંપા નગરીનો
પ્રખ્યાત સુદર્શન શેઠ કે જેણે નવકા-
રની પૂર્ણ આરાધના કરી હતી. (૧૩)
સુદર્શન ગૃહપતિ કે જેને ઘેર ભગવાને
ત્રીજા માસનું પારણું કર્યું હતું. (૧૪)
એ નામનો એક ગાથાપતિ. (૧૫) ચક્ર-
વર્તીના ચક્રરત્નનું નામ. (૧૬) જેનું શુભ
દર્શન છે તે-મેરૂપર્વત. (૧૭) સૌગંધિકા
નગરીનિવાસી સુદર્શન શેઠ.

સુવંસથા. સ્ત્રી. (સુવર્ણ) ૧ લા તીર્થકરની
પ્રવ્રજ્યાપાલખીનું નામ. (૨) ધરણેન્દ્રના
લોકપાળ કાળની ચોથી અગ્રમહિષી.
(૩) ચોથા બળદેવની માતા. (૪) પશ્ચિમ

દિશાના અંજનક પર્વતની સુદર્શના નામની
વાવ. (૫) ભગવાન મહાવીરસ્વામીની
મ્હોટી બહેનનું નામ. (૬) પિશાચના
મહારાજ કાળની ચોથી અગ્રમહિષી.
(૭) જમ્બૂદ્વીપના જમ્બૂવૃક્ષનું અપર
નામ.

સુવચ્છુજાગરિયા. સ્ત્રી. (સુવચ્છનજાગરિકા)
દર્શન-સમ્યક્વત્તી શુદ્ધિ માટે ભગવતુ તે.

સુવરિસથા. પું. (સુવચ્છન) સુદર્શન નામનો
એક જક્ષ.

સુવરિસથા. સ્ત્રી. (સુવર્ણ) સુદર્શના ના-
મની કોઇ સ્ત્રી.

સુવામ. પું. (સુવામ્ન) સુદામ નામના ગન
ઉત્સર્પિણીના બીજા કુલકર.

સુવિદ્. ત્રિ. (સુવિદ) સારી રીતે જ્ઞેએલ-
નિર્ણય કરેલ.

સુવીહ. ત્રિ. (સુવીર્ષ) ધણુ લાંબુ; બહુ દૂર.

સુવીહર્ષસિ. ત્રિ. (સુવીર્ષર્ષિન્) લાંબી
દષ્ટિએ જોનાર; દીર્ઘદર્શી.

સુવુત્તાર. ત્રિ. (સુવુત્તાર) ધણી મુશ્કેલીથી
તરી શકાય તેવું.

સુદ. ત્રિ. (શુદ્ધ) હલકા વર્ણના લોક; શુદ્ધ.

સુદ. ત્રિ. (શુદ્ધ) શુદ્ધ; દોષ વગરનું;
નિષ્કલંક; નિર્મળ. (૨) અજવાળીયુ;
સુદ પક્ષ. (૩) સચિત.

સુદર્ગંધારા. સ્ત્રી. (સુદર્ગંધારા) એ નામની
ગંધાર ગ્રામની ચોથી મૂર્તિ.

સુદર્શન. પું. (સુદર્શન) લવણ સમુદ્રમાં નવ-
સો જોજન ઉપર આવેલ શુદ્ધંત નામનો
એક અતરદ્વીપ. (૨) ત્રિ. તે
અંતરદ્વીપમાં રહેનાર મનુષ્ય. (૩)
જમ્બૂદ્વીપના ભરત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સ-
ર્પિણીમાં ચનાર ચોથા ચક્રવર્તી. (૪)
અણ્વતરોવવાઇ સત્રના બીજા વર્ગના
પાંચમા અધ્યયનનું નામ (૫) શ્રેણિક
રાજની ધારણી રાણીનો પુત્ર.

સુદ્ધંતા. સ્ત્રી. (શુદ્ધંતા) શુદ્ધંત કોપની સ્ત્રી.

સુદ્ધપ્રાવેશ. ત્રિ. (શુદ્ધપ્રાવેશ) સભામાં પ્રવેશ કરતી વખતે પહેરવા યોગ્ય શુદ્ધ વસ્ત્ર.

સુદ્ધમહ. પું. (શુદ્ધમતિ) ભરત ક્ષેત્રના ગદ્ય ચોવીશીના ૨૧ માં તીર્થકર.

સુદ્ધય. પું. (શુદ્ધક) એક જાતનો ગ્રાહ-મંગર.

સુદ્ધવિયડ. ન. (શુદ્ધવિકટ) નિર્દોષ-અચિર પાણી.

સુદ્ધસજ્જા. સ્ત્રી. (શુદ્ધસજ્જા) યજ્ઞ ગ્રામની સાતમી મૂર્તિ.

સુદ્ધાપાણ્ય. ન. (શુદ્ધાપાનક) ૭ માસની તપસ્યા કરનાર તપસ્વીને, કાલ દેવતા આવીને સ્પર્શ કરે, તે સ્પર્શને લોકો જાણે તે શુદ્ધાપાનક કહેવાય છે.

સુદ્ધિ. સ્ત્રી. (શુદ્ધિ) નિર્મળતા; શુદ્ધિ; પવિત્રતા. (૨) સમાચાર; ખબર.

સુદ્ધેષણા. સ્ત્રી. (શુદ્ધેષણા) એપણાના દશ દોષ રહિત આધાર પાણીની તપાસ કરતી તે.

સુદ્ધેસણિય. ત્રિ. (શુદ્ધેષણિક) એપણા શુદ્ધ-૪૨ દોષ રહિત આધારની ગવે-પણા કરનાર.

સુધર્મા. સ્ત્રી. (સુધર્મા) એ નામની દેવ-સલા.

સુધા. સ્ત્રી. (સુધા) અમૃત.

સુનંદ. પું. (સુનંદ) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખંડમાં થનાર તવમા તીર્થકરના પૂર્વભવનું નામ. (૨) એ નામનો એક માણસ.

સુનંદા. સ્ત્રી. (સુનંદા) પાર્શ્વનાથમુનિની મુખ્ય શ્રાવિષ્ઠ. (૨) ભૂતાનંદના ચિત્ર-લોકપાળની અગ્રમહિષી.

સુનક્ષત્ત. પું. (સુનક્ષત્ર) અણ્ણતરોત્તરવાદ્ય સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના બીજા અધ્યયનનું

નામ. (૨) કાકદી નગરી નિવાસી ભદ્રા-સાર્થવાહીનો પુત્ર.

સુનગ. પું. (સુનક) કુતરો.

સુનતિ. ત્રિ. (સુનતિ) જેનું અંતિમ પરિણામ સારું આવે તે.

સુન્ન. ત્રિ. (શૂન્ય) ખાલી, રહિત. (૨) શૂન્ય; મીઠું.

સુન્નકાલ. પું. (શૂન્યકાલ) વિરહકાળ.

સુન્ના. સ્ત્રી. (સુન્ના) જુઓ “ મુણ્ડા ” શબ્દ.

સુપદ્મ. ત્રિ. (સુપ્રતિષ્ઠ) ૧. અતદ્વાર; આબરૂ-દાર. (૨) અતગદ્ય સૂત્રના છઠ્ઠા વર્ગના તેરમા અધ્યયનનું નામ. (૩) સાવર્ધી નગરીનિવાસી એક ગૃહસ્થ. (૪) ભાદરવા માસનું લોકોત્તર નામ.

સુપદ્મગ. ન. (સુપ્રતિષ્ઠક) સરાવલો.

સુપદ્મપુર. ન. (સુપ્રતિષ્ઠપુર) સુપ્રતિષ્ઠનગર.

સુપદ્મમ. પું. (સુપ્રતિષ્ઠમ) એ નામનું પાયામા દેવલોકનું એક લોકાંતિક વિમાન.

સુપદ્મિય. ત્રિ. (સુપ્રતિષ્ઠિત) સારી રીતે પ્રતિષ્ઠા પામેલ; મજબૂત પાયા ઉપર સ્થાપેલું. (૨) શરાવલો ઉપર મુકેલ શરાવલો.

સુપદ્મણા. સ્ત્રી. (સુપ્રતિષ્ઠા) દક્ષિણ દિશાના રચક પર્વત પર વસનારી આઠમાંની બીજી દિશાકુમારી.

સુપક્ક. ત્રિ. (સુપક) સારી રીતે પકવેલું.

સુપક્કલોતરસ. પું. (સુપક્કલોદગ્ધ) શેર-ડીના રસમાંથી બનેલી એક પ્રકારની મદિરા.

સુપક્કલ્પાદ. ત્રિ. (સુપ્રત્યાખ્યાયિન) વિધિ-પૂર્વક પચ્ચખાણ કરનાર.

સુપક્કલ્પાદ. ત્રિ. (સુપ્રત્યાખ્યાત) સમ્યક્ પ્રકારે પચ્ચખાણ કરેલ.

સુપક્કલ્પાધિય. ત્રિ. (સુપ્રત્યાખ્યાયિત) સારી રીતે વિધિપૂર્વક પચ્ચખાણ કરાવેલ.

સુપરિચ્છ. ત્રિ० (સુપરિચ્છ) સારી રીતે સંબંધમાં આવેલું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામના એક આચાર્ય; આર્થ સુદસ્તિના દિન્ય.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ નામનો એક ગાથાપતિ.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સરાવલો.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ આંડવાની મેર તરફથી બીજી વિજય. (૩) એ વિજયનો મુખ્ય રાજા.

સુપરિચ્છ. ક્રી० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ નામની મહાવિદેહની એક વિજય.

સુપરિચ્છમિય. ત્રિ० (સુપરિચ્છમિય) સારી પેઠે ખેડ કરેલ-કેળવેલ.

સુપરિચ્છમતરય. ન० (સુપરિચ્છમતરય) અગ્નિ વગેરેના પ્રયોગથી મળ શુદ્ધ કરવો તે.

સુપરિચ્છ. ત્રિ० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ જોઇ શકાય એવું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છનાથ નામે વર્તમાન ચોવીશીના ૭ મા તીર્થંકર. (૨) જમ્બૂદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનાર ૧૭ મા તીર્થંકર. (૩) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખંડમાં થનાર ત્રીજા તીર્થંકર. (૪) એ નામના મહા ઉત્સર્પિણી કાળના ત્રીજા કુલકર. (૫) જમ્બૂદ્વીપના ભરતખંડમાં થનાર બીજા તીર્થંકરના પૂર્વભવનું નામ. (૬) જમ્બૂદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં ચાલુ અવસર્પિણીમાં થયેલ ૧૮ મા તીર્થંકર. (૭) ભગવાન મહાવીરસ્વામીના કાકા કે જેણે મહાવીરપ્રભુના તીર્થમાં તીર્થંકરનામ જોત ખાંચ્યું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનાર ૧૮ મા તીર્થંકર.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) ત્રીસ મુહૂર્તમાંનું પાંચમું મુહૂર્ત.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) એ નામનું દશમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) કિપુરિસ જાતના બંતર દેવતાનો ઇંદ્ર.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) સુપરિચ્છ.

સુપરિચ્છાચાર્ય. ત્રિ० (સુપરિચ્છાચાર્ય) સહેલાઈથી ખુશ થનાર; થોડે ઉપકારે ધણો ગુણ માનનાર.

સુપરિચ્છાર. ત્રિ० (સુપરિચ્છાર) સુપરિચ્છ ઉપાય થાય તેવું.

સુપરિચ્છાચાર્ય. ન० (સુપરિચ્છાચાર્ય) શુભ એકામ્રતા; મન વગેરે યોગોને શુભધ્યેયમાં એકામ્ર કરવા તે

સુપરિચ્છા. ક્રી० (સુપરિચ્છા) જમ્બૂદ્વીપમાંનું એક નામ. (૨) દક્ષિણ દિશાના રચક પર્વત પર વસનારી આડમાંની ત્રીજી દિશાકુમારી.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) છઠ્ઠા તીર્થંકર શ્રી પદ્મ પ્રભુનું બીજું નામ. (૨) હરિકાંત અને હરિસહ ધન્વના લોકપાળનું નામ. (૩) સુપરિચ્છ નામના ચોથા બળદેવ. (૪) જમ્બૂદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં થનાર ત્રીજા કુલકર. (૫) આવતી ચોવીશીના ચોથા બળદેવ. (૬) ત્રિ० સારી પ્રભાવાળું.

સુપરિચ્છ. પું० (સુપરિચ્છ) હરિકાંત અને હરિસહ ધન્વના લોકપાળનું નામ.

સુપરિચ્છ. ક્રી० (સુપરિચ્છ) ધરણેન્દ્રના કાલવાલ લોકપાલની ત્રીજી અમ્રમહિષી. (૨) બીજા તીર્થંકરની પ્રવળ્યા પાલબીનું નામ. (૩) ત્રીજા બળદેવની માતા.

કુપ્પસિદ્ધા. ક્ષીં (કુપ્પસિદ્ધા) ચોથા તીર્થ-
કરની પ્રવળ્યા પાલખીનું નામ.

કુપ્પણી. ક્ષીં (કુપ્પણી) રાંધવાની હાંધી;
તપેલી.

કુપ્પણુ. પું (કુપ્પણુ) ખીજ અળદેવના
ત્રીજા પૂર્વભવનું નામ. (૨) જમ્બૂદ્વીપના
ભરતક્ષેત્રમાં થનાર સાતમા કુળકર.

કુપ્પમ. પું (કુપ્પમ) એ નામનું છઠા
દેવલોકનું એક વિમાન.

કુપ્પાહુ. ક્ષીં (કુપ્પાહુ) રૂપી રાજની
કુંવરી.

કુપ્પીય. પું (કુપ્પીય) ત્રીશ મુહૂર્તમાંના
પાંચમા મુહૂર્તનું નામ.

કુપ્પુહિ. પું (કુપ્પુહિ) પ્રતિષ્ઠા રાજનો
એ નામનો મંત્રી-પ્રધાન. (૨) જિતશત્રુ
રાજનો મંત્રી.

કુપ્પમ. ત્રિં (કુપ્પ) સાર; ઉત્તવળ.

કુપ્પમિ. ત્રિં (કુપ્પમિ) સુગંધી. (૨) મનોહર.

કુપ્પ. ત્રિં (કુપ્પ) સાર; શુભ; પવિત્ર.
(૨) પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન (૩)
૨૧ મા તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું
નામ. (૪) પાર્શ્વનાથપ્રભુના એક
ગણધરનું નામ. (૫) સર્વનું નામ. (૬)
શુભ નામે નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે
જેના ઉદયથી શરીરના અવયવો શુભ
મળે છે.

કુપ્પમ. ત્રિં (કુપ્પ) ભાગ્યશાળી.

કુપ્પકંત. નં (કુપ્પકંત) જેની સારી કાંતિ
છે તેવું પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન.

કુપ્પમ. ત્રિં (કુપ્પ) ભાગ્યશાળી; સુંદર;
મનોહર. (૨) કમળ વિશેષ. (૩) તથા
ધ્વજવાળા જીવની એક જાત. (૪)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ સૌભાગ્ય પામે.

કુપ્પમંચ. પું (કુપ્પમંચ) પહેલા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુમળા. ક્ષીં (કુમળા) જૂતના ઇન્દ્ર સુરપત્રી
ચોથી અગ્રમહિષી. (૨) એ નામની વેશ.

કુમળાકવ. ક્ષીં (કુમળાકવ) જેથી દુર્ભાગી
માણસ સુભાગી થાય તેવી એક વિદ્યા;
૪૦ વિદ્યામાંની એક.

કુમળોસ. પું (કુમળોસ) શુભલેખ
નામે પાર્શ્વનાથ પ્રભુના એક ગણધર.

કુમળામ. નં (કુમળામ) શુભનામકર્મ;
નામકર્મની શુભ પ્રકૃતિ.

કુમહ. પું (કુમહ) ખીજ અળદેવ તથા
વાસુદેવના પૂર્વ ભવના ધર્માચાર્ય. (૨)
અરુણ સમુદ્રના દેવતાનું નામ. (૩) એ
નામે મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન.
(૪) એ નામનો એક ગૃહસ્થ.

કુમહા. ક્ષીં (કુમહા) બલીન્દ્રના લોકપાળ
સોમની ખીજ અગ્રમહિષી. (૨) વૈરોચન
ઇન્દ્રની ખીજ અગ્રમહિષી. (૩) ઋષભદેવ
પ્રભુની મુખ્ય શ્રાવિકા. (૪) કાઉત્સભ
કરવાની એક પડિમા; ચાર પડિમામાંની
ખીજ પડિમા. (૫) પ્રથમ ચક્રવર્તીની સ્ત્રી
(રત્ન). (૬) ખીજ અળદેવની માતાનું
નામ. (૭) નામકુમારેન્દ્ર જૂતાનંદના લોક-
પાળ કાલવાળની ખીજ અગ્રમહિષી. (૮)
કાલિક રાજની પટરાણી. (૯) અંતઃક
સત્રના સાતમાં વર્ગના દશમા અધ્યયનનું
નામ. (૧૦) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક
રાજની રાણી. (૧૧) સુભદ્રા નામની
એક સ્ત્રી.

કુમળામ. પું (કુમળામ) સ્વસ્તિક શ્રી
વત્સાદિ શુભનામ. (૨) નામકર્મની
શુભ પ્રકૃતિ.

કુમળાસ. પું (કુમળાસ) એ નામનું
પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) શુદ્ધ
આદિ શુભ સ્પર્શ.

કુમલોસ્ત. પું નં (કુમલોસ્ત) પહેલા
દેવલોકનું એક વિમાન.

સુમચ્ચણ. પું. ન. (સુમચ્ચ) પહેલા દેવ-
લોકનું એક વિમાન.

સુમા. ક્ષી. (સુમા) રમણીય. વિજયની
મુખ્ય નગરી. (૨) વૈરોચન ઇન્દ્રની
અગ્રમહિષીનું નામ.

સુમિચ્ચ. પું. (સુમિચ્ચ) સુકાળ; સુભિક્ષ.

સુમૂમ. પું. (સુમૂમ) સુમૂમ નામના આઠમા
ચક્રવર્તી. (૨) જંબૂદ્વીપના હરનમાં થનાર
બીજા કુલકર.

સુમૂમિમાળ. પું. (સુમૂમિમાળ) ચમ્પાનગરીની
બહાર આવેલા એ નામનો એક બગીચો.
(૨) શેલકપુરની બહારનો એક બગીચો.
(૩) રાજગૃહનગરની બહારનો એક
બગીચો.

સુમોળા. ક્ષી. (સુમોળા) અધોલોકવાસિની
આઠ દિશાકુમારિકામાંની ત્રીજી દિશા-
કુમારી.

સુમોમ. પું. (સુમોમ) એ નામના એક
કુલકર. (૨) બારમા તીર્થકરના ૧ લા
ગણધર.

સુમહ. પું. (સુમહ) સુમતિનાથ નામના
૫ મા તીર્થકર. (૨) ગદ્ય ચોવીશીના
૧૩ મા તીર્થકર. (૩) સ્ત્રી. સારી બુદ્ધિ.

સુમહરાય. પું. (સુમહરાય) સુમતિ નામના
એક રાજા.

સુમંગલ. પું. (સુમંગલ) જંબૂદ્વીપના ઐરવત
ક્ષેત્રમાં થનાર પ્રથમ તીર્થકર. (૨)
સુમંગળ નામે અણગાર; ગોશાળાના
ભાવીજન્મનું નામ. (૩) ઐરવત ક્ષેત્રમાં
થનાર ૫ મા તીર્થકર.

સુમંગલા. ક્ષી. (સુમંગલા) હરત નામે પ્રથમ
ચક્રવર્તીની માતા.

સુમણ. ત્રિ. (સુમણ) સારા મનવાળો;
આનંદી. (૨) પુષ્પ; ફૂલ. (૩) ઇશા-
નેન્દ્રના સોમલોકપાળનું એક વિમાન.

(૪) નદીશ્વર સમુદ્રના દેવનું નામ. (૫)
રૂચક સમુદ્રના દેવનું નામ.

સુમણદામા. ક્ષી. (સુમણદામા) ફૂલની માળા.
સુમણમહ. પું. (સુમણમહ) અંતગઙસૂત્રના
છઠા વર્ગના બારમા અધ્યયનનું નામ.
(૨) સાવર્થી નગરી નિવાસી એક ગૃહસ્થ.
(૩) અશ્વ સમુદ્રના દેવતાનું નામ.
(૪) સંભૂતિવિજયના શિષ્ય.

સુમણસા. ક્ષી. (સુમણસ) એ નામની એક
વેલ.

સુમણા. ક્ષી. (સુમણ) નામકુમારેન્દ્ર
ભૂતાનેન્દ્રના લોકપાળ કાલવાળની ચોથી
અગ્રમહિષી. (૨) જંબૂદ્વીપના પ્રમાણ
જેટલી સુમના નામની શકેન્દ્રની અગ્ર-
મહિષીની રાજધાની. (૩) ૮ મા તીર્થ-
કરની મુખ્ય સાધ્વી. (૪) અનગઙ સૂત્રના
સાતમા વર્ગના બારમા અધ્યયનનું નામ.
(૫) રાજગૃહ નગરના શ્રેણિક રાજાની
એક રાણી. (૬) મનને હરનારી હોવાથી
જંબૂસુદર્શનાનું પહેલું નામ.

સુમતિ. પું. (સુમતિ) શ્રી સુમતિનાથ
નામના ૫ મા તીર્થકર. (૨) પહેલા
કુલકરનું નામ.

સુમધુ. ન. (સુમધુ) સુમધુ નામે એક
ગતતી વનસ્પતિ.

સુમક્તા. ક્ષી. (સુમક્તા) અંતગઙસૂત્રના
સાતમા વર્ગના છઠા અધ્યયનનું નામ.
(૨) રાજગૃહનગરના શ્રેણિક રાજાની
એક રાણી.

સુમહર્ષ. ત્રિ. (સુમહર્ષ) ધણુ કીમતી;
ધણુ મોંઘુ.

સુમાલિયા. ક્ષી. (સુમાલિયા) સુકુમાલિકા
નામે એક કન્યા; દ્રૌપદીના પૂર્વજવનું
નામ.

સુમિણ. ન. (સ્વપ્ન) સ્વપ્ન. (૨) સ્વપ્નનું
શુભાશુભ ફળ દર્શાવનાર શાસ્ત્ર; ૨૯

પાપસૂત્રમાંનું એક. (૩) સ્વપ્ન શાસ્ત્ર-
નુસાર સ્વપ્નનું શુભાશુભ ફળ કહેવું તે.
સુમિત્રાપાદવ. પું. (સ્વપ્નપાદવ) સ્વપ્નશાસ્ત્ર-
વેત્તા; સ્વપ્નશાસ્ત્રનો અભ્યાસી.
સુમિત્રાસત્ય. ન. (સ્વપ્નસત્ય) સ્વપ્નશાસ્ત્ર.
સુમિત્ર. પું. (સુમિત્ર) ૫ મા તીર્થકરના
ગ્રીષ્મ પૂર્વભવનું નામ. (૨) ૨૦ મા
તીર્થકરના પિતા. (૩) ૧૬ મા તીર્થકરને
પ્રથમ ભિક્ષા આપનાર ગૃહસ્થ. (૪)
સુમિત્રકુમાર.
સુમિત્રાવિજય. પું. (સુમિત્રાવિજય) બીજા
અકવર્ણના પિતા.
સુમુદ. પું. (સુમુદિ) જમ્બૂદ્વીપના ઐરવત
ક્ષેત્રમાં થનાર દશમા કુલકર.
સુમુદ. પું. (સુમુદ) અંતમધ્યસ્ત્રના બીજા
વર્ષના નવમા અધ્યયનનું નામ. (૨)
દાર્શિકનગરીના બળદેવ રાજાની ધારણી
રાણીનો પુત્ર. (૩) એ નામના એક
જાદવકુમાર.
સુમેઘા. સ્ત્રી. (સુમેઘ) ઉર્દ્ધ્વલોકવાસી આઠ
દિશાકુમારીમાંની ત્રીજી.
સુમેઘ્યમ. પું. (સુમેઘ્યમ) સુમેઘપ્રભ નામે
હાથીઓનો રાજા; મેઘકુમારના જીવનો
પાછલો ભવ.
સુમેઘા. સ્ત્રી. (સુમેઘ) નન્દનવનના નિપધ-
કૂટની અધિષ્ઠાત્રી દેવી. (૨) સુમેઘા
દેવીની રાજધાની.
સુય. પું. (સુય) સુડો; પોપટ. (૨) સુકદેવ-
સંન્યાસી.
સુય. પું. (સુય) પુલ; દીકરો.
સુય. ત્રિ. (સુય) સંભારેલું.
સુય. ત્રિ. (સુય) સંભારેલું; અવલુ કરેલ.
(૨) ન. બ્યાકરત્વ, જ્ઞાતિય, વેદક, વગેરે
શાસ્ત્ર. (૩) સૂત્ર; આગમ; અવધન;
ધર્મશાસ્ત્ર. (૪) શ્રુતજ્ઞાન; પાંચ જ્ઞાનમાંનું
બીજું જ્ઞાન. (૫) શ્રુતવ્યવહાર; શાસ્ત્રની

મર્યાદા પ્રમાણે ચાલવું તે; પાંચ વ્યવહાર-
માંનો એક.
સુયમ્મચારા. ન. (શ્રુતજ્ઞાન) શ્રુતઅશ્વન;
તથા પ્રકારનાં અજ્ઞાનમાંનો બીજો પ્રકાર.
સુયમ્મચારાણિ. ત્રિ. (શ્રુતજ્ઞાનિ) શ્રુતઅજ્ઞાન
વાળો.
સુયમ્મચારા. ન. (શ્રુતજ્ઞાન) જુઓ “ સુય-
અણુણ ” શબ્દ.
સુયકેવલિ. પું. (શ્રુતકેવલિ) શ્રુતકેવળી;
પરિપૂર્ણ શાસ્ત્રના ધરનાર.
સુયક્ષ્મધ. પું. (શ્રુતક્ષ્મધ) સૂત્રનો એક
મુખ્યભાગ; અધ્યયનનો સમુદાય.
સુયક્ષર. ન. (શ્રુતક્ષર) અક્ષર વગેરે
સૂત્રના અક્ષરો.
સુયક્ષાય. પું. (શ્રુતક્ષાય) શાસ્ત્રપ્રસિદ્ધ
ધર્મ; વીતરાગપ્રણીત ધર્મ.
સુયગદ. પું. (સુયગદ) બીજું અંગસૂત્ર
કે જેમાં સ્વસ્ત્રમય અંત પરસમયનું
નિરૂપણ છે.
સુયણ. ન. (સ્વપ્ન) શયન; સુવું તે.
સુયણાણ. ન. (સુતજ્ઞાન) સાંભળવાથી થતું
શાસ્ત્રનું જ્ઞાન; પાંચ જ્ઞાનમાંનું બીજું
શ્રુતજ્ઞાન.
સુયચેર. (શ્રુતચેર) ઠાણાંગ, સમવાયાંગ
વગેરે સિદ્ધાંતના જાણનાર સાધુ; સૂત્ર-
જ્ઞાનમાં વૃદ્ધ-અનુભવી.
સુયદેવતા. સ્ત્રી. (શ્રુતદેવતા) શ્રુતદેવતા;
સરસ્વતી.
સુયદેવી. સ્ત્રી. (શ્રુતદેવી) સરસ્વતી.
સુયધર્મ. પું. (શ્રુતધર્મ) શ્રુતધર્મ; જ્ઞાન-
દર્શનરૂપ ધર્મ.
સુયનાય. ન. (શ્રુતજ્ઞાન) જુઓ “ સુયણુણ ”
શબ્દ.
સુયનાયાચરવા. } ન. (શ્રુતજ્ઞાનાચરવા)
સુયનાયાચરવિજય. } શ્રુતજ્ઞાનાચરણીય;
શ્રુતજ્ઞાનને ઠાંકનાર જ્ઞાનાચરણીય કર્મની
એક પ્રકૃતિ.

સુચક્ષ્ણિ. ત્રિ० (સુક્ષ્માક્ષિ) શાસ્ત્રના જ્ઞાન-
પાળો.

સુચનિસ્તિષ્ઠ. ત્રિ० (સુતનિસ્તિ) શ્રુત નિ-
શ્ચિત-શ્રાંભુવેલ, અનુભવેલ હોય તે
આશ્રી થતું જ્ઞાન; શ્રુત જ્ઞાનનો એક
પ્રકાર.

સુચપરિચ્છદ. પુ० (શ્રુતપરિચ્છદ) સૂત્રનો પરિચ્છદ
કરવો તે; શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો તે.

સુચપરિવ્યાયન. પું० (શુક્ષ્મસ્થિજક) શુકદેવ
નામના સન્યાસી.

સુચવેદો. સ્ત્રી० (શ્રુતવ્રજ્ઞતા) તથા ઇન્દ્રિયવાળા
જીવની એક જાત.

સુચવેય. પું० (શ્રુતવેદ) પર્વગ એક જાતની
વનસ્પતિ.

સુચસંપચ્ચ. ત્રિ० (સુતસપ્ત) શ્રુતજ્ઞાન
વિશારદ.

સુચસંપચ્ચ. સ્ત્રી० (શ્રુતસમ્પદ) શાસ્ત્રજ્ઞાનરૂપી
લક્ષ્મી; શાસ્ત્રનું ઉચું જ્ઞાન.

સુચસમત્ત. ત્રિ० (શ્રુતસમાજ) જોણે સંપૂર્ણ
શ્રુતનો અભ્યાસ કર્યો છે તે; યૌદ પૂર્વનો
જાણનાર.

સુચસમાધિ. પું० (શ્રુતસમાધિ) શ્રુતજ્ઞાનરૂપ
સમાધિ; શ્રુતજ્ઞાનમાં લીન થવું તે.

સુચસાગર. પું० (શ્રુતસાગર) જ્યોત્સ્વીપના
એરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્સર્પિણીમાં
થનાર નવમા તીર્થકર.

સુચસુરા. સ્ત્રી० (શ્રુતસુરા) એ નામની દેવી.

સુચહર. ત્રિ० (સુતકર) શાસ્ત્રના ધરનાર;
શ્રુતજ્ઞાની.

સુચા. સ્ત્રી० (સુતા) દીકરી.

સુચાલ. પું० (સુચાલ) સુભિક્ષ; સુકાળ;
વૃદ્ધિ અને જાતો સમય.

સુર. પુ० (સુર) દેવ; વૈમાનિક દેવતા. (૨)
અનિહંત દેવ. (૩) દેવગતિરૂપ નામ
કર્મની એક પ્રકૃતિ.

સુરાય. ત્રિ० (સુરયિત) સારી રીતે રમેલું.

સુરકુમાર. પું० (સુરકુમાર) વાસુપૂજ્ય પ્રભુના
યક્ષનું નામ.

સુરગોષ. પુ० (સુરગોષ) ચોમાસામાં થતો
લાલ રંગનો ડીડો; ઇન્દ્રગોપ.

સુરદ્વ. પું० (સૌરાષ્ટ્ર) કાઠીયાવાડ અતર્ગત-
સોરઠ દેશ; આર્ય દેશોમાનો એક.

સુરદ્વજગવય. પું० (સૌરાષ્ટ્રજગવય) સોરઠ દેશ.

સુરગુહર. ત્રિ० (સ્વસ્તુક) સુખે પાળી
શકાય તેવું.

સુરતિ. ન० (સુરતિ) રતિ ઉપજાવનાર
(નાટક).

સુરત્ત. ત્રિ० (સુરત્ત) અતિરક્ત-લાલ થયેલ.

સુરપિચ્ચ. પું० (સુરપિચ્ચ) એ નામના એક
યક્ષનું સ્થાન-મંદિર.

સુરમિ. ત્રિ० (સુરમિ) સુગર્વિ; ખુશખોહાર.
(૨) પું० સુજ્ઞા નામની વનસ્પતિ.

સુરમ્મ. ત્રિ० (સુરમ્મ) મનોહર; સુન્દર;
રમણીય.

સુરય. ન० (સુર) સંભોગ.

સુરજ્ઞોષ્ઠ. પું० (સુરજ્ઞોષ્ઠ) દેવલોક.

સુરવહ. પું० (સુરવહિ) દેવોનો સ્વામી;
ઇન્દ્ર.

સુરવર. પુ० (સુરવર) વર-શ્રેષ્ઠ દેવતા.

સુરસ. પું० (સુરસ) સારો રસ-સ્વાદ.

સુરહિ. ત્રિ० (સુરહિ) જુઓ “ સુરહિ ”
શબ્દ.

સુરા. સ્ત્રી० (સુરા) મંદિરા; ઘર.

સુરાદેવ. પું० (સુરાદેવ) મહાવીર સ્વામીના
દશ આવકમાંનો એક.

સુરાદેવી. સ્ત્રી० (સુરાદેવી) પશ્ચિમ દિશાના
રૂચક પર્વત પર વસનારી આઠ દિશા
કુમારીમાંની બીજી.

સુરાદેવીકૂટ. પુ० (સુરાદેવીકૂટ) ચૂલ હિમ-
વત પર્વત ઉપરનાં ૧૨ કૂટમાંનું નવમું
કૂટ-શિખર (૨) શિખરી પર્વતનાં ૧૨
કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ.

સુરાજીવ. પું (સુરાજીવ) દેવતાઓનું સ્થાન; સ્વર્ગ.

સુરિંદ. પું (સુરેન્દ્ર) દેવતાઓનો ઇન્દ્ર.

સુરિંદવત્. પું (સુરેન્દ્રવત્) ત્રીજી તીર્થકરને પ્રથમ બિક્ષા આપનાર.

સુરુદ્ધ. ત્રિ (સુરુદ્ધ) ક્રોધાયમાન થએલ.

સુરુતા. સ્ત્રી (સુરુતા) એ નામની દેવી.

સુરુવ. ત્રિ (સુરુવ) સુંદર રૂપવાળો; સુરુરી દેખાવડો. (૨) દક્ષિણ તરફના જૂત જાતના બ્યંતર દેવતાના ઇન્દ્રનું નામ.

સુરુવા. સ્ત્રી (સુરુવા) જૂતના ઇન્દ્ર-સુરુપની ત્રીજી અગ્રમહિથી. (૨) મધ્યમરચક પર્વતની ચાર દિશાકુમારિકામાંની ત્રીજી. (૩) એક સ્ત્રી કે જેને લીધે યુદ્ધ થયું હતું.

સુલમ. ત્રિ (સુલમ) સહેલાઈથી મળે તેવું.

સુલમબોદિ. ત્રિ (સુલમબોધિ) સુવલબોધિ; સહેલાઈથી બોધ પામે તેવો.

સુલલિય. ત્રિ (સુલલિત) અત્યંત ક્રોધમળ. (૨) નં સ્વરની ધોલના કરતાં આલાપ સાથે ગાતું તે; ગાયનના આઠ ગુણમાંનો એક ગુણ.

સુલસા. સ્ત્રી (સુલસા) અનીયસાદિ છ ભાષને (દેવકીના પુત્રોને) ઉછેરનાર નાગ ગાથાપતિની પત્ની. (૨) રાજગૃહ નિવાસી અંધડને સમજાવનારી સુલસા શ્રાવિકા. (૩) દશમા તીર્થકરની મુખ્ય સાખી.

સુલહ. ત્રિ (સુલમ) જુઓ “ સુલભ ” શબ્દ.

સુલહબોદિ. ત્રિ (સુલમબોધિ) જુઓ “ સુલભબોદિ ” શબ્દ.

સુલહવિત્તિ. ત્રિ (સુલહવિત્તિ) વિગથ અને રોહને તળવાથી જેની લુકખી થીત છે તે.

સુલોમ. પું (સુલોક) હઠા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુહાર. પું (સુહાર) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુવક્કસુદિ. નં (સુવક્કસુદિ) દશવેકાલિક સૂત્રના સાતમા અધ્યયનનું નામ.

સુવચ્ચ. પું (સુવચ્ચ) પશ્ચિમ મહાવિદેહના ઉત્તર ખાંડવાની શીતોદા મુખવનથી હઠી વિજય. (૨) એ વિજયનો રાજા. (૩) ઇશાન ઇન્દ્રના વૈશ્રમણ્ય લોકપાળના વિમાનનું નામ.

સુવચ્ચ. પું (સુવચ્ચ) સુવચ્ચ વિજયનો રાજા.

સુવચ્ચ. સ્ત્રી (સુવચ્ચા) પૂર્વમહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવાની પૂર્વ તરફથી બીજી વિજય. (૨) ઉર્લલોકવાસી આઠ દિશાકુમારિકામાંની પાંચમી. (૩) નદનવનના રજતકૂટમાં વસનારી એક દેવી. (૪) સુવચ્ચા દેવીની રાજધાની.

સુવજ્ઞ. પું (સુવજ્ઞ) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુવચ્ચ. પું (સુવચ્ચ) ગરૂડ પક્ષી.

સુવચ્ચ. નં (સુવચ્ચ) સુવચ્ચ; સોનું; સચિત-ખર પૃથ્વીનો એક પ્રકાર. (૨) સુવચ્ચ-કુમાર દેવતા; ભવનપતિ દેવતાની એક જાત. (૩) સોળ માસા અથવા ૮૦ રતિ પ્રમાણનું વજન; સોના મહોર. (૪) અંજન પર્વતના સિદ્ધાચતનના ચોથા દ્વારનું નામ. (૫) સુવચ્ચદ્વારના અધિપતિ દેવતાનું નામ.

સુવચ્ચગુણિયા. સ્ત્રી (સુવચ્ચગુણિકા) સિદ્ધ સોવીરના ઉદ્ભવન રાજાની પ્રભાવતી રાણીની દાસી.

સુવચ્ચકુમાર. પું (સુવચ્ચકુમાર) સુવચ્ચ-કુમાર દેવતા; ભવનપતિ દેવતાની એક જાત.

સુવચ્ચકુમારી. સ્ત્રી (સુવચ્ચકુમારી) સુવચ્ચ-કુમાર દેવતાની દેવી; ભવનપતિ દેવતાની એક જાત.

સુવર્ણચક્રા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રા) એરુપવય
ક્ષેત્રની પૂર્વ તરફ લવણ સમુદ્રમાં ભળતી
એક મહાનદી.

સુવર્ણચક્રાકુટ. પું૦ (સુવર્ણચક્રાકુટ) શેખરી
પર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું ચોથું કૂટ-શિખર.

સુવર્ણચક્રાર. પું૦ (સુવર્ણચક્રાર) સોની.

સુવર્ણચક્રારમિસિયા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રારમિસિયા)
સોનીનું ઉપકરણ-એરુણ આદિ.

સુવર્ણચક્રાસિ. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રાસિ) સોનું
અનાવવાની, શોધવાની અને પરખવાની
કળા.

સુવર્ણચક્રાહિયા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રાહિયા) પીળા
ફૂલવાળી એક વનસ્પતિ.

સુવર્ણચક્રાપાળ. પું૦ (સુવર્ણચક્રાપાળ) સોનું પકવવાની
કળા.

સુવર્ણચક્રામાસ. પું૦ (સુવર્ણચક્રામાસ) એક માસે
સોનું, સોનું તોળવાનું એક વજન.

સુવર્ણચક્રાસુત. ન૦ (સુવર્ણચક્રાસુત) સોનાનો દોરો.

સુવર્ણચક્રાહરયા. સ્ત્રી૦ () ઉંઘમાં થતો
નસકારાનો અવાજ; ઘોરાડનું તે; ઘોર.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ (સુવર્ણચક્રા) દક્ષિણના કક્ષિત જ્વાળા
વ્યતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

સુવર્ણચક્રા. ન૦ (સુવર્ણચક્રા) જુઓ “ સુવર્ણચક્રા ”
શબ્દ.

સુવર્ણચક્રાકુમાર. પું૦ (સુવર્ણચક્રાકુમાર) જુઓ “ સુ-
વર્ણચક્રાકુમાર ” શબ્દ.

સુવર્ણચક્રાસિ. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રાસિ) જુઓ “ સુ-
વર્ણચક્રાસિ ” શબ્દ.

સુવર્ણચક્રાહિયા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રાહિયા) જુઓ
“ સુવર્ણચક્રાહિયા ” શબ્દ.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ (સુવર્ણચક્રા) સુવર્ણ વિજયનો રાજા.

સુવર્ણચક્રા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રા) પશ્ચિમ મહાવિદેહના
ઉત્તર ખાંડવાની શીતોદા વનથી બીજી
વિજય.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ (સુવર્ણચક્રા) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું
એક વિમાન.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ (સુવર્ણચક્રા) એક કુમારનું
નામ.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ (સુવર્ણચક્રા) જૂતાનાં ઇન્દ્રના
હાથીના લશ્કરનો અધિપતિ.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ ન૦ (સુવર્ણચક્રા) સુવર્ણ. (૨)
જેમાં સ્વપ્નનાં શુભાશુભ ફળ દર્શાવ્યા છે
એવું એક શાસ્ત્ર; અષ્ટાંગ નિમિત્ત અંત-
ર્ગત સ્વપ્નશાસ્ત્ર.

સુવર્ણચક્રા. } પું૦ (સુવર્ણચક્રા) સારા નરસા
સુવર્ણચક્રા. } સ્વપ્ન સંબંધી નિમિત્ત.

સુવર્ણચક્રાવિદ્યા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રાવિદ્યા) સ્વપ્નનાં
વિદ્યા; સ્વપ્નનાં શુભાશુભ ફળ જાણ-
વાની વિદ્યા.

સુવર્ણચક્રામાલ્યા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રામાલ્યા) એ ના-
મનું એક શાસ્ત્ર.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ (સુવર્ણચક્રા) શ્રી સુવર્ણચક્રાનાથ;
વર્તમાન ચોવીશીના નવમા તીર્થકરનું
નામ.

સુવર્ણચક્રા. ત્રિ૦ (સુવર્ણચક્રા) ઉંધણસી; નિદ્રાજી.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ ન૦ (સુવર્ણચક્રા) ચાલુ ચોવીશીના
નવમા તીર્થકરનું નામ. (૨) સારૂ અનુશ્રાન;
સારી વિધિ.

સુવર્ણચક્રા. ન૦ (સુવર્ણચક્રા) અહોરાત્રના પાંચમા
મુહૂર્તનું નામ.

સુવર્ણચક્રા. પું૦ (સુવર્ણચક્રા) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું
એક વિમાન.

સુવર્ણચક્રા. સ્ત્રી૦ (સુવર્ણચક્રા) સારી વૃદ્ધિ-વરસાદ.

સુવર્ણચક્રા. } ત્રિ૦ (સુવર્ણચક્રા) સાદી રીતે વ્રત
સુવર્ણચક્રા. } નિયમ પાળનાર; સારાં

વ્રતવાળો. (૨) પું૦ છટ્ટા પદ્મપ્રભ તી-
ર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૩)

જંબૂદ્વીપના ઇશ્વર ક્ષેત્રમાં આવતી
ચોવીશીમાં થવાના ૧૮ મા તીર્થકરનું

નામ. (૪) એ નામનો એક ગ્રહ; ૮૮
માનો ૭૮ મા મહાગ્રહ. (૫) સુવ્રત

નામનો દિવસ. (૬) સુવ્રત નામે પા.

ર્થનાથના એક મુખ્ય આવક. (૭) ૨૧
મા મુનિસુવત નામના તીર્થંકર.

કુસ્મયા. કી૦ (કુમલા) ૧૫ મા તીર્થંકરની
માતા. (૨) સારા વ્રતવાળા-સાધ્વી-
આર્યા.

કુસ્મયણ્ય. વિ૦ (કુસ્માણ્ય) સુખે સમજે
તે.

કુસ્મદુસ્સમા. કી૦ (કુસ્મદુષ્મા) જેમા
મુખ ધણું અને દુઃખ થોડું એવો આરો;
અવસર્પિણીનો ત્રીજો અને ઉત્સર્પિણીનો
ચોથો આરો.

કુસ્મદુસ્સમાઘ્ર. વિ૦ (કુસ્મદુષ્માજ) મુખ
ધણું અને દુઃખ થોડું એવા આરામાં
જન્મેલ.

કુસ્મકુસ્મા. કી૦ (કુસ્મકુમા) અવસર્પિણી
કાળના પહેલા આરાનું અને ઉત્સર્પિણી
કાળના છઠા આરાનું નામ.

કુસ્મકુસ્માઘ્ર. વિ૦ (કુસ્મકુમાજ) એકાંત
મુખમાં મુખ હોય તે સુસમસુસમ
આરામાં-અથમ આરામાં જન્મેલ.

કુસ્મા. કી૦ (કુમા) સુખમા નામે એક
શેઠની પુત્રી. (૨) અવસર્પિણીનો બીજો
આરો અને ઉત્સર્પિણીનો પાંચમો આરો.

કુસ્માઘ્ર. વિ૦ (કુમાજ) સુખમય આ-
રામાં જન્મેલ.

કુસ્માદ્ય. ન૦ (કુસ્માકીય) સુસમા નામે
ધનાવહ શેઠની પુત્રીના દષ્ટાંતવાળું
જાતા સૂતનું અઢારમું અધ્યયન.

કુસ્માપલિમાળ. પું (કુસ્માપલિમાળ) સુસમા-
બીજા આરાના કાળ જેવો; હરિવર્ષ
ક્ષેત્રમાં સદાય બીજા આરા જેવો
કાળ છે તે.

કુસ્મારિયા. કી૦ (કુસ્મારિયા) વાઘ વિશેષ.

કુસ્માહિવ. વિ૦ (કુસ્માહિત) સારી રીતે
સમાધિ પૂકત; શુદ્ધ ભાવમાં સ્થિર
થયેલ.

કુસ્માહિવ. વિ૦ (કુસ્માહિત) સારી રીતે
મહત્વ કરેલ.

કુસ્માગય. ન૦ (કુસ્માગત) બધે પધાર્યા;
બહુ આવમન.

કુસ્માગર. પું (કુસ્માગર) બીજા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસ્માય. પું ન૦ (કુસ્માય) માથુસ; પ્રેત-
શૂમિ

કુસ્મામાય. પું (કુસ્મામાય) સાતમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસ્માલ. પું (કુશાલ) આઠમા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસિર. વિ૦ (કુશિર) સહિદ્ર; પોહું. (૨)
ન૦ વાંસળી, પાવો વગેરે સહિદ્ર પોહું
વાજિત્ર. (૩) આઠમા દેવલોકનું કુસિર
નામે એક વિમાન.

કુસિલિટ્ઠ. વિ૦ (કુશિલિટ્ઠ) સાંધે સાંધે સારી
રીતે મળેલ. (૨) સુદર; મનોહર.

કુસીમા. કી૦ (કુસીમા) છઠા પદ્મપ્રજ્જ
તીર્થંકરની માતાનું નામ. (૨) વચ્ચે
વિજયની મુખ્ય રાજધાની. (૩) કૃષ્ણ
વાસુદેવની એક રાણી. (૪) અંતગઢ
સૂતના પાંચમા વર્ણના પાંચમા અધ્યયનનું
નામ.

કુસુજ પું (કુસુર્ય) પાંચમા દેવલોકનું એક
વિમાન.

કુસુમાર. પું (કુસુમાર) જળચર તીર્થંચની
એક ભત.

કુસુરકુજ. ન૦ (કુસુરકુજ) સસરાનું કુળ;
સાસરું.

કુસુર. પું (કુસુર) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું
એક વિમાન.

કુસુસગ. વિ૦ (કુસુસગ) શુશ્રૂષા-સેવા ભક્તિ
કરનાર.

કુસેય. પું (કુસેય) ભરત અઢવર્તીના સેના
પતિનું નામ.

સુસેવા. કી० (સુસેવા) એ નામની એક નદી કે જે મેરૂની ઉત્તરે રક્તવતી નદીમાં મળે છે.

સુસ્તર. પું० (સુસ્તર) નામ કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી અવાજ સારો પામે. (૨) પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુસ્તરા. કી० (સુસ્તરા) સરિયાલ વિમાનની ઘટા. (૨) ઉદ્ધિષ્ઠમાર દેવતાની ઘટા. (૩) ગંધર્વના ઇન્દ્ર-ગીતરતિની ત્રીજી અમ્રમહિષી. (૪) એ નામની એક દેવી.

સુસ્તસક. ત્રિ० (સુસ્તસક) સુશ્રૂષા-સેવા ભક્તિ કરનાર.

સુસ્તસાયા. } કી० (સુસ્તસાયા) શુરસેવા;
સુસ્તસા. } શુરભક્તિ. (૨) સાંભળવાની ઇચ્છા.

સુસ્તસાવિશય. પું० (સુસ્તસાવિશય) શુર આદિની સેવા કરવી તે; દર્શનવિનયનો એક પ્રકાર.

સુસ્તસા. કી० (સુસ્તસા) જુઓ “ સુસ્તસાયા ” શ્લોક.

સુહ. પું० (સુહ) મિત્ર; ભાઈ/બંધ

સુહ. ત્રિ० (સુહ) સાર; શુભ; રૂંડ; સુખદાયક.

સુહ. ન० (સુહ) સુખ; આનંદ; મન; ક્ષેમકુશળ. (૨) ત્રિ० સુખકર; આનંદદાયક. (૩) શુદ્ધ ઇન્દ્રિયવાળો; જીતેન્દ્રિય.

સુહમ. ત્રિ० (સુહમ) સુંદર; શ્રેષ્ઠ.

સુહં. જ્ઞ० (સુહમ) અનાયાસે; સહેલાઈથી.

સુહંસુદેવ જ્ઞ० (સુહંસુદેવ) સુખે સુખે; સુખપૂર્વક; ખેદ કે શ્રમ ન લાગે તેવી રીતે.

સુહકામ. ત્રિ० (સુહકામ) સુખને આહવાન; સુખનો કામી.

સુહદિ. ત્રિ० (સુહાર્યન) સુખનો અભિલાષી; સુખાર્થી.

સુહર. પું० (સુહર) સુખદ; મોખો; લગ્નદેવો.

સુહ્યામ. કી० (સુહ્યામ) પાંચમ, દશમ અને પુનેમ તથા અમાવાસ્યની રાત્રીનું નામ.

સુહ્યાપાજ. ત્રિ० (સુહ્યાપાજ) સુખે પાળી શકાય એવું.

સુહસ્તિ. પું० (સુહસ્તિ) ગંધકસ્તી, (૨) સ્થિતિભદ્રના પીળા શિખરુ નામ. (૩) સુહસ્તિનામના એક પરિમાળક-સંવાદી. (૪) પુરુષમાં શ્રેષ્ઠ-ગંધસ્તિ સમાન.

સુહસ્તિકૂટ. પું० (સુહસ્તિકૂટ) ભદ્રાક્ષમ વનનાં આઠ દિગ્ગસ્તિ કૂટમાંનું ચીળું કૂટ.

સુહર્વસમ. ત્રિ० (સુહર્વસમ) સુખે જોઈ શકાય એવું.

સુહનામ. ન० (સુહનામ) શુભ ફળ આપનાર નામ કર્મ; ઉચ્ચ પ્રકારનું નામ કર્મ.

સુહમ્મ. પું० (સુહર્મ) મહાવીરસ્વામીના પાંચમા ગણધર; સુધર્માસ્વામી. (૨) પારમા વાસુપૂજ્ય તીર્થકરના પ્રથમ ગણધરનું નામ. (૩) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્ર.

સુહમ્મા. કી० (સુહર્મા) પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્રની સભા; શહેન્દ્રની રાજસભા. (૨) ચમરચંચા રાજધાનીની સભા. (૩) સૂર્યાલ વિમાનની સભા. (૪) વાણીવ્યંતર દેવતાની સભા કે જેની ઉચ્ચાઈ નવ જોગનની છે.

સુહય. ત્રિ० (સુહય) સુખ દેનાર; સુખકર.

સુહય. ત્રિ० (સુહમ) મનોહર.

સુહયર. ત્રિ० (સુહયર) સુખકર; સુખ આપનાર.

સુહર. ત્રિ० (સુહર) સહેલાઈથી ઉત્તરોપશ્ચ કરનાર.

સુહાવિવાળ. પું० (સુહાવિવાળ) વિષાધ્યત્રનો એક ભાગ.

સુહસંક્રમ. પું. (સુહસંક્રમ) સુખેકરી સંક્રમણ-
પ્રવેશ થાય તે.
સુહસજ્જ. વિ. (સુહસાધ્ય) સુખે સાધી
સકાય એવું; સહેલાઈથી અને તેવું;
સુસાધ્ય.
સુહસામ્ય. પું. (સુહસામ્ય) આમિત્સુખ-
રૂપ સેનમાં શયન કરવું તે; મનની તદ્દન
નિરાકુળ સ્થિતિમાં રહેવું તે.
સુહસાયક. વિ. (સુહસાયક) સુખ સંપાદનમાં
સુનાર.
સુહસેજા. સ્ત્રી. (સુહસામ્યા) સુખની સંપાદન;
સુખની પથારી.
સુહા. સ્ત્રી. (સુહ) સાતારૂપ વેદના.
સુહા. સ્ત્રી. (સુહા) અશ્રુત. (૨) યુનો.
સુહાકર્મમત. ન. (સુહાકર્માન્ત) યુનાનું
કારખાનું.
સુહામિગમ્ય. વિ. (સુહામિગમ્ય) સુખે
સેવવા લાયક.
સુહાવહ. પું. (સુહાવહ) શીતોદ મહાનદીના
પશ્ચિમ કિનારાનો એક પર્વત. (૨) નલિન-
વિજયની પશ્ચિમ; સરહદ ઉપરનો વખારા
પર્વત. (૩) સુખનો પ્રવાહ; સુખ પંડપરા.
(૪) ત્રિ. સુખકર; સુખદાયક.
સુહાવહા. સ્ત્રી. (સુહાવહા) શીતોદ મહાનદીને
જમણે કાઠિ આવેલી એ નામની એક
નદી.
સુહાવાસ. પું. (સુહાવાસ) સુખરૂપ આવાસ-
સ્થાન વિશેષ; સુખસ્થાન.
સુહાસન્ય. ન. (સુહાસન) સુખપૂર્વક આસન-
બેઠક; સુખે બેસાય તેવું આસન.
સુહાસિય. વિ. (સુહાસિત) સુખ-યથાર્થપણે
ભાષિત-કહેલું.
સુહિ. વિ. (સુહિ) સુખી; પુણ્યશાળી;
આનંદી.
સુહિ. પું. (સુહ) મિત્ર; સહૃદય; પ્રેમી.

સુહિય. વિ. (સુહિત) સુખ ભોગવનાર;
સુખી.
સુહિરચિન્તાયા. સ્ત્રી. (સુહિરચિન્તા) પીળા
ફૂલવાળી એક વનસ્પતિ.
સુહુતર. વિ. (સુહુતર) સુખે સુખ ઉત્તરાય-
પાર પહોંચાય તેવું.
સુહુમ. વિ. (સુહુમ) ઝીણું; આરીક; સ્થળ
નજરે ન દેખાય તેવું. (૨) કેવળી શિ-
વાયની નજરે દેખાય નહી, હૃદય હણાય
નહી, તેવા સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિય જીવ કે જે
આખા લોકમાં રહેલા છે. (૩) નામ-
કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી જીવ
સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિયપણુ પામે. (૪) પત્રવણા-
ના ત્રીજા પદના ૧૮ માં દારનું નામ.
(૫) જમૂદીપના ભરતક્ષેત્રમાં આગામી
ઉત્સર્પિણીમાં થનાર છદ્ધા કુચકરનું નામ.
(૬) અદ્ય; થોડું.
સુહુમકાય. પું. (સુહુમકાય) સૂક્ષ્મકાયના-
સંપાતિત જીવોના રક્ષણને માટે સુખપર
રાખવાનાં વસ્ત્રાદિ.
સુહુમકિરિશ્ર. પું. (સુહુમકિરિ) તેરમા યુજ્ય
સ્થાનમાં શુકલ, ધ્યાનને ત્રીજે પાયે વર્તમાન
જીવ, કે જેને માત્ર સૂક્ષ્મ ક્રિયા હોય છે.
સુહુમકુસીજ. વિ. (સુહુમકુસીજ) પ્રમાદી;
પ્રમાદનો આશ્રય કરનાર.
સુહુમણિઓય. } પું. (સુહુમણિગોદ) સૂક્ષ્મ
સુહુમણિગોય. } નિગોદ-સાધારણુવનસ્પતિ.
સુહુમતસ. પું. (સુહુમતસ) સૂક્ષ્મતસ-અમિ
અને વાયુ.
સુહુમતેજસ્કાય. પું. (સુહુમતેજસ્કાયિક)
સૂક્ષ્મઅમિ કાયના જીવ.
સુહુમણિગોદ. } પું. (સુહુમણિગોદ) સૂક્ષ્મ
સુહુમણિગોય. } નિગોદ-સાધારણુવન-
સ્પતિનો જીવ.
સુહુમપુલાષ. પું. (સુહુમપુલાષ) માનસિક
દોષ લગાડનાર પુલાક લખિયવંત સાધુ.

સુદમવડસ. પું (સુદમવડસ) કિંચિત્પ્રમાદી;
સહજ શરીરાદિની વિભૂષા કરનાર સાધુ.

સુદમવૌવિકલેષર. પું નં (સુદમવૌવિકલેષર)
ગોશાલત્વા મતમાં પદ્યોપમ જેવી કાળ
ગણત્રીની એક સંજ્ઞા.

સુદમવચસ્તદ્ધકાદય. પું (સુદમવચસ્તદ્ધકાદય)
સૂક્ષ્મ વનસ્પતિકાયના જીવ.

સુદમવાડકાદય. પું (સુદમવાડકાદય)
સૂક્ષ્મ વાયુકાયના જીવ.

સુદમસ્તંપરાય. નં (સુદમસ્તંપરાય) જંમાં અતિ
થોડો કપાય રહે છે એવું સૂક્ષ્મસ્તંપરાય
નામનું પાંચ આરિત્રમાંનું ચોથું આરિત્ર.
(૨) એ નામનું દશમું ગુણસ્થાનક.

સુદમસ્તરાગ. પું (સુદમસ્તરાગ) સૂક્ષ્મસ્તંપરાય
ગુણસ્થાનવાળો.

સુદય. ત્રિં (સુદય) સારીરીતિ હોમેલ.

સુદેસિ. ત્રિં (સુદેસિ) સુખનો અભિલાષી;
સુખકાંક્ષી.

સુદોત્તાર ત્રિં (સુદોત્તાર) સુખ ઉતરી
શકાય તેવું.

સુદોષભોગ ત્રિં (સુદોષભોગ) સુખ કરી
ભોગવવા યોગ્ય.

સૂદ્યા. સ્ત્રીં (સૂદ્યા) નવ પ્રસૂતા (ગાય
વગેરે.)

સૂદક્ષમ નં (સૂદક્ષમ) સુવાવડની ક્રિયા;
પ્રસૂતિકર્મ.

સૂદય. ત્રિં (સૂદય) સૂચના કરેલ; સૂચવેલ.
(૨) ધાન્યના ફોનરાં વગેરે દૂર કરેલ.

સૂદય. ત્રિં (સૂદય) દાલ, દાહ વગેરેથી
આદ્ર-મિશ્ર કરેલ (ભાત વગેરે.)

સૂદ. સ્ત્રીં (સૂદ) સો; સોય. (૨) ખીલી;
ચુંક. (૩) આકાશના એક પ્રદેશની
બ્રહ્મા.

સૂદમુહ. ત્રિં (સૂદમુહ) સોય જેવા અણી-
દાર મુખવાળું પ્રાણી; સુઝી વગેરે.

સૂણ. પું (સૂણ) પાપનું સ્થાન; ખાંડણી,
ધંટી, ચૂલો, પાણીયાફે, સાવરણી એ
પાંચ સ્થાન.

સૂણા. સ્ત્રીં (સૂણા) વખ્યભૂમિ; જ્યાં
માણસોને મારવામાં આવતા હોય તે
ભૂમિ.

સૂણિય. નં (સૂણિય) સોળનો રોજ.

સૂર. પું (સૂર) રસોઇ; પાક. (૨) શાક
વિશેષ.

સૂપ. } પું (સૂપ) મગ, અણા વગેરેની
સૂય. } દાળ.

સૂય. ત્રિં (સૂય) સોળવાળું; સજ્જેલું.

સૂયગ. ત્રિં (સૂયગ) ચાડીઓ; યુગલખેર.

સૂયગડ. નં (સૂયગડ) સૂયગડાગ નામે
ખીજનું અંગસૂત્ર.

સૂયર. પું (સૂયર) સુવર; કુકર.

સૂયરિય. પું (સૂયરિય) સુવરને મારનાર;
શીકારી.

સૂયરી. સ્ત્રીં (સૂયરી) ભુંડણી.

સૂયલિ. પું (સૂયલિ) એ નામનો એક
દેશ. (૨) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

સૂયા. સ્ત્રીં (સૂયા) સરવો; અગ્નિમાં થી
રેડવાનો ચાટવો.

સૂયા. સ્ત્રીં (સૂયા) અસ્પૃશ્ય વચન.

સૂયાર. પું (સૂયાર) રસોઇયો.

સૂર. પું (સૂર) શરો; બહાદુર; પરાક્રમી;
મુલક; શરવીર. (૨) દાનેશ્વરી; દાનશર.

સૂર. પું (સૂર) સૂરજ; દિવાકર. (૨)
જ્યોતિષી દેવતાનો ખીજો ઇન્દ્ર. (૩) મહાવ-
પ્રવિગ્નયની પૂર્વ સરહદ ઉપરનો વખારા
પર્વત. (૪) સૂર્યના ચિહ્નવાળું આભરણ.
(૫) સૂર્ય નામે દ્વીપ અને સમુદ્ર. (૬)
૧૭ માં તીર્થકર અથવા છઠ્ઠા ચક્રવર્તી
કુંડુનાથના પિતા. (૭) ત્રીજા ચોથા
દેવલોકનું એક વિમાન. (૮) પુષ્કિયા
સૂત્રના ખીજા અધ્યયનનું નામ.

સૂર્યસંત. પું. (સૂર્યસંત) સૂર્યસંતનમણિ; સમિત કક્ષિત પૃથ્વીના ૩૬ પ્રકારમાંનો છેલ્લો પ્રકાર. (૨) સૂર્યસંત નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યકૂટ. પું. (સૂર્યકૂટ) ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યચરિત. કી. (સૂર્યચર) સૂર્યની આશ આશુવાની વિદ્યા.

સૂર્યમય. પું. (સૂર્યમય) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્ય. પું. (સૂર્ય) સૂર્ય; એક જાતનો જંદ.

સૂર્યમયપ્રકાશમિતિ. પું. ન. (સૂર્યમયપ્રકાશમિતિ) જેમાં સૂર્ય આશમવાનો દેખાવ બતાવવામાં આવે એવું ૩૨ નાટકમાંનું એક.

સૂર્યવેદ. પું. (સૂર્યવેદ) જંબૂદ્વીપના જરત ક્ષેત્રમાં થનાર ખીજા તીર્થેકરનું નામ.

સૂર્યપ્રકાશ. કી. (સૂર્યપ્રકાશ) જેમાં સૂર્ય સંબંધી વિવેચન છે, તેનું એક કલિક કૃત.

સૂર્યચરિત. પું. (સૂર્યચરિત) સૂર્યની આસપાસનું કુંડળું.

સૂર્યચર. પું. (સૂર્યચર) એ નામનો એક વખારા પર્વત. (૨) થાલકીખંડના મહા-નિદેહમાંને એક પર્વત.

સૂર્યમય. પું. (સૂર્યમય) એ નામનું ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામનું સૂર્યજા દેવીનું એક સિંહાસન.

સૂર્યમયા. કી. (સૂર્યમા) જ્યોતિષીના-૪૪ સૂર્યની પહેલી અગ્રમણિથી.

સૂર્યમયમોજિ. ત્રિ. (સૂર્યમયમોજિ) સૂર્ય ઉચ્ચાથી આશમ્યા સુધી ખા-ખા કરનાર; અસમાપિતું ૧૯ મું સ્થાનક.

સૂર્યમય. કી. (સૂર્યમા) ૧૧ મા તીર્થેકરની પ્રથમ પાંચખીનું નામ. (૨) સૂર્યમયા

નામે એક ગૃહસ્થ. (૩) સૂર્યમયા નામે એક કન્યા.

સૂર્યમયપ્રકાશમિતિ. ન. (સૂર્યમયપ્રકાશમિતિ) જેમાં સૂર્યના માંડલાનો વિલામ દર્શાવવામાં આવે એવું ૩૨ નાટકમાંનું એક.

સૂર્યમલિયા. કી. (સૂર્યમલિયા) એક બતની માલતી.

સૂર્યલેસ. પું. (સૂર્યલેસ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યચર. પું. (સૂર્યચર) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યચરોમાસ. પું. (સૂર્યચરોમાસ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

સૂર્યચરોમાસોદ્યમ. પું. (સૂર્યચરોમાસોદ્યમ) એ નામનો એક દ્વીપ અને એક સમુદ્ર.

સૂર્યહરી. કી. (સૂર્યહરી) એ નામની એક લતા-વેલ.

સૂર્યસિંગ. પું. (સૂર્યસિંગ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યસિદ્ધ. પું. (સૂર્યસિદ્ધ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સૂર્યસિરી. કી. (સૂર્યસિરી) સાતમા ચક્રવર્તીની સ્ત્રી (રત્ન) નું નામ.

સૂર્યસેવા. પું. (સૂર્યસેવા) જંબૂદ્વીપના ઐરવત ક્ષેત્રમાં આવતી ઉત્તરપૃષ્ઠીમાં થનાર ૧૪ મા તીર્થેકર. (૨) એ નામનો જાવીશમે આર્યદેશ.

સૂર્યમયપ્રકાશમિતિ. પું. (સૂર્યમયપ્રકાશમિતિ) જેમાં સૂર્યનું આશમન બતાવાય એવું ૩૨ નાટકમાંનું ૭૬ નાટક.

સૂર્યમ. પું. (સૂર્યમ) એ નામે પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૨) એ નામે એક લોકાનિક વિમાન.

સૂર્યસ. પું. (સૂર્યસ) એ નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન.

સુત્રાવરણપ્રવિમતિ. પું (સુત્રાવરણપ્રવિમતિ)
 સૂર્ય ઉપર વાદળ આવવાનો દેખાવ
 આપનાર ડર નાટકમાંનું એક નાટક.
 સુત્રાવલિપ્રવિમતિ. પું (સુત્રાવલિપ્રવિમતિ)
 સૂર્યની પંક્તિ દર્શાવનાર ડર નાટકમાંનું
 એક.
 સુરિચ્છ. પું (સૂર્ય) સુરજ; દિવાકર. (૨)
 (સૌરિક) વિપાક સૂત્રનું સાતમું અધ્યયન.
 સુરિચ્છાવન. પું (સૂર્યવર્ત) સૂર્ય જેને
 આવર્તન કરે છે તે મેરૂ પર્વત.
 સુરિચ્છાવરણ. પું (સૂર્યવરણ) સૂર્ય જેને
 આવરે છે- ઘેરે છે તે; મેરૂપર્વત.
 સૂરિચ્છ. પું (સૂર્ય) જુઓ “ સુરિચ્છ ”
 શબ્દ.
 સૂરિચ્છકંત. પું (સૂર્યકાન્ત) પરદેશી રાગનો
 પુત્ર. (૨) સૂર્યકાન્તમણિ.
 સૂરિચ્છકાન્તા. સ્ત્રી (સૂર્યકાન્તા) પરદેશી
 રાગની રાણી.
 સૂરિચ્છામ. પું (સૂર્યામ) પરદેશી રાગનો
 જન. (૨) પહેલા દેવલોકનું એક વિમાન
 કે જેમાં પરદેશી રાગ ઉત્પન્ન થયા.
 સૂરોત્તરવર્ડિસંગ. પું (સૂરોત્તરવર્ડિસંગ) એ
 નામે ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક
 વિમાન.
 સૂરોત્ત. પું (સૂરોત્ત) એ નામનો એક દ્વીપ
 અને એક સમુદ્ર.
 સૂરોત્તરાગ. પું (સૂરોત્તરાગ) સૂર્યગ્રહણ.
 સૂત્ર. ન (સૂત્ર) શળી; ફાંસી. (૨)
 ત્રિશળ; એક જાતનું હથિયાર. (૩)
 શળનામે રોગ; હૃદયશળ ધન્યાદિ.
 સૂત્રપાણિ. પું (સૂત્રપાણિ) જેના હાથમાં
 ત્રિશળ આપુષ છે તે; જીજ્ઞ દેવલોકનો
 ઇન્દ્ર.
 સૂત્રા. સ્ત્રી (સૂત્રા) હાંખી શળી; ફાંસી.
 સૂત્રાદય. ત્રિ (સૂત્રાવિત) શળીએ અગ્રાવેલ;
 ફાંસીએ હટકાવેલ.

સૂત્રાતિગ. ન (સૂત્રાતિગ) શળીએ અગ્રાવવાની
 સળ; ફાંસીની શિક્ષા.
 સૂત્રી. ત્રિ (સૂત્રા) શળી.
 સૂત્ર. પું (સૂત્ર) ઘળ. (૨) રસોધિયો.
 સૂત્ર. પું (સૂત્ર) સુત્રવરનામ; નામ-
 કર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્ભવથી
 જીવ મધુર કંઠ પામે. (૨) ત્રિ (સૂત્ર)
 સૂત્રવાળું.
 સૂત્ર. સ્ત્રી (સૂત્રા) સૂત્ર સૂત્રવાળી
 એક ધંટી.
 સૂ. ઘ (ઘ્રવ) પ્રકરણ કે વાક્યની શર-
 આતમાં મંગલ અર્થે વપરાતો શબ્દ.
 (૨) અનંતર; પછી. (૩) પ્રત્યર્થ. (૪)
 અધિકાર; પ્રસ્તાવ.
 સૂ. પું (સૂત્ર) પસાનો; પરસેવો.
 સૂ. પું (સૂત્ર) પાણિનું સિંચવું.
 સૂ. પું (સૂત્ર) કોહડ જાતના બીજ
 દેવતાનો ઇન્દ્ર.
 સૂ. ન (સૂત્ર) કલ્યાણ; હિત; શુભ;
 શ્રેય. (૨) અહોરાત્રના ૨૦ મુહૂર્તમાંના
 બીજા મુહૂર્તનું નામ.
 સૂ. ત્રિ (સૂત્ર) એજ-કંપન સહિત;
 સંકંપ.
 સૂ. પું (સૂત્ર) માગસર મહિનાનું
 લોકોત્તર નામ.
 સૂ. પું (સૂત્ર) એક જાતનું વૃક્ષ.
 સૂ. ત્રિ (સૂત્ર) ઇતર-પ્રતિપક્ષ સહિત.
 સૂ. સ્ત્રી (સૂત્રિકા) બેપસલિ પ્રમાણ;
 ધોળો.
 સૂ. પું (સૂત્ર) પાળ; પૂલ. (૨) માર્ગ;
 રસ્તો. (૩) આમલકદળા નગરીના
 એક રાગનું નામ.
 સૂ. ત્રિ (સૂત્ર) સિંચનાર, પાણિ રેડનાર.
 (૨) ધન વૃદ્ધિ કરનાર.
 સૂ. ત્રિ (સૂત્ર) ઇમાલ દોષ
 સહિત.

સેવીકા. કી० (સેવીકા) કર્મની જે સ્થિતિ.
ઓમાં બેઠી કલ્પના થઈ શકે તે સેવીકા
કહેવાય છે.

સેઝાંસ. પું० (સેઝાંસ) ચાલુ, ચોવીસીના
૧૧ માં તીર્થકરનું નામ. (૨). નપબહેવ
સ્વામીના મુખ્ય શ્રમણોપાસકનું નામ.
(૩) માગસર માસનું લોકોત્તર નામ.

સેઝાપડિમા. કી० (શ્યામપ્રિતા) સેજા
સંબંધી અભિગ્રહ ધારણ કરવો તે.

સેઝા. કી० (શ્યામ) વસ્તી; સાધુને રહેવા
યોગ્ય મકાન. (૨) સેજા-પાટ પહેન
વગેરે. (૩) પથારી; પથ પથારી સુધ
શકાય તેનું જિજાનું.

સેઝાગ. પું० (શ્યામ) એ નામની એક
કુહન વનસ્પતિ.

સેઝાકારિયા. કી० (શ્યામકારિયા) જિજાનું;
પાથરનાર ક્ષેત્ર.

સેઝામંદ. ન० (શ્યામામંદ) સંપ્રદાયની
જિજાનું એક ઉપકરણ.

સેઝામંદ. પું० (શ્યામ) સાધુને રહેવાનું
સ્થાન આપનાર; સેજાનું સંસ્કાર.

સેઝામંદ. પું० (શ્યામ) શ્યામ-મકાનને
માલિક.

સેઝામંદ. પું० (શ્યામ) પથારી
પાથરવી તે.

સેઝા. વિષ (સેજા) શ્રેષ્ઠ ઉત્તમ.

સેઝા. પું० (સેજા) જેને રાજા તરફથી
મંદિરવત્તકા મિલકતો પડે આપવામાં
આવ્યો હોય તે; નગરશેઠ (૨)
સાધુકર્મ.

સેઝા. પું० (સેજા) પર્યવગતની એક
વનસ્પતિ; એક જાતનું ધાતુ.

સેઝા. કી० (સેજા) સફેદ માટી.
ખડી-સેડીમાટી.

સેઝા. કી० (સેડી) રામરાયની પાંખવતી
એક પક્ષી.

સેઝા. કી० (સેજા) પંકિત; હમર. શ્રેષ્ઠ.
(૨) અત્યંત પ્રદેશની લાંબી પંકિત;
આકાશ પ્રદેશ શ્રેષ્ઠ. (૩) ઉત્તમ
અથવા કુદરતી શ્રેષ્ઠતાને જણે તે
એક.

સેઝા. ન० (સેજા) એક ઉપવાસથી
માંડી, કમે કમે શ્રેષ્ઠીપૂર્વક વધારતા,
છ માસ સુધીનું તપ કરવું તે.

સેઝા. કી० (સેજા) જુઓ "સેઝા"
શબ્દ.

સેઝા. પું० (સેજા) સિંચાણ; એક જાતનો
પક્ષી. (૨) યોદ્યા તીર્થકરનું લાંબન.

સેઝા. કી० (સેજા) હરકર; સેજા; (૨)
ત્રીજા સંભવનાથ તીર્થકરની માતાનું
નામ. (૩) સ્થૂંકાદ્રવી એક બહેન.

સેઝા. પું० (સેજા) હરકરનો અભિપ્રય;
સેનાનો સરદાર. (૨) અક્ષરતિર્થ ૧૪
રત્નમાંનું એક સેનાપતિ રત્ન.

સેઝા. કી० (સેજા) સેનાપતિની
ક્ષેત્ર.

સેઝા. ન० (સેજા) સેનાપતિનું
સેનાપતિ રત્ન; એક રત્નમાંનું એક.

સેઝા. ન० (સેજા) સેનાપતિમાંનું;
હરકરનું ઉપરિપાલ.

સેઝા. પું० (સેજા) જુઓ "સેજા"
શબ્દ.

સેઝા. કી० (સેજા) પંકિત; હમર. (૨) વર્ગ.
ચાતિ; કુલકારનાદિ અહર પ્રકારની
શ્રેણી. (૩) નિશ્ચય.

સેઝા. કી० (સેજા) વર્ગ. ઉત્તમ
વર્ગ; ચાતિ-ઉપચાતિ.

સેઝા. પું० (સેજા) એ નામનો અથ
દેહને મકાનમાં પ્રશુભા વખતે એક
સંજ.

સેઝા. ન० (સેજા) હરકર; સેજા.

સેવ. વિ. (સેવ) સદેહ, પોણું. (સેવિકા)
પીળાં કુદરેનું નામ.

સેવિયા. કી. (સેવિકા) કુઓ. " સેવિયા " શબ્દ.

સેવ. પું. (સેવ) કુઓ. " સેવ " શબ્દ.

સેવ. વિ. (સેવ) સમાપ્ત; સંપૂર્ણ.

સેવુજ. પું. (સેવુજ) સેવુજે પર્વત.

સેવ. વિ. (સેવ) કુઓ. " સેવ " શબ્દ.

સેનાસ. ન. (સેનાસ) કુઓ. " સેના-
વચ્ચ " શબ્દ.

સેવ. ન. (સેવ) કુઓ. " સેવ " શબ્દ.

સેવ. ન. (સેવ) જનનેદ્રિય; પુરુષ-
મિત્ર.

સેવ. પું. (સેવ) પરીનો; પરસેવો.

સેવ. પું. () કાદવ; કીચડ.

સેવ. વિ. (સેવ) એક-કંપ સહિત; ધ્રુવ.

સેવ. પું. (સેવ) સદેહ રંગ. (૨) ત્રિ.
પોણું સદેહ-રંગવાળું. (૩) દક્ષિણદિશાના
કુખમાં દેવતાઓના ઇન્દ્રનું નામ.

સેવ. ન. (સેવ) કદ્યાણુ; શુભ; હિત;
શ્રેય. (૨) પું. ચોથા બળદેવ વાસ-
દેવના પૂર્વભવના પર્વતાર્ય.

સેવકર. પું. (સેવકર) ૧૬ મા મહામહનું
નામ.

સેવકાર. વિ. (સેવકાર) શ્રેયસ્કર; કદ્યાણુ-
કારક.

સેવકિયા. કી. (સેવકિયા) માગીન
સમયમાં અર્ધકેકય દેશની મુખ્ય
રાજધાની.

સેવસ વિ. (સેવસ) અતિ મુશ્કેલીય;
શ્રેયસ્કર.

સેવસા. કી. (સેવસા) એક : વિદ્યુત્ક્રમણી
દેવી.

સેવકંડ. પું. (સેવકંડ) જ્ઞાતાંદ પાત્રની
મુદ્રિત સેવકોના નામોની દેવતા.

સેવકાલ. પું. (સેવકાલ) અત્યંત-કાલ;
અવિધાકાળ.

સેવસ. ન. (સેવસ) રોગની ક્ષાંતિ માટે
અતિ મુશ્કેલીનાં માગની પોણી નામ-
ધવી તે.

સેવસ. ન. (સેવસ) માગીનું સિંચવું.

સેવસવહ. ન. (સેવસવ) માણી ક્ષિત્રીને
કાઢવનો રસ્તો; માણીની તીક.

સેવસવસિય. પું. (સેવસવસિય) સિયા-
નક નામે મેષહસ્તી.

સેવસવ. પું. (સેવસવ) સિયાનક નામનો
હાથી.

સેવસવ. પું. (સેવસવ) ચંદોતર ઉદ્યાનમાંનો
એક વૃક્ષ.

સેવસ. વિ. (સેવસ) પ્રતિપક્ષી સહિત.

સેવસર. વિ. (સેવસર) ધણું ઉત્તરણ; અતિ
સદેહ.

સેવસિય. વિ. () સેવવાયોગ્ય વ્રત
પદ્ધતિ ખાણ; સંપત્તિ અનુષ્ઠાન.

સેવસિયા. કી. (સેવસિયા) અર્ધકેકય
દેશની સજ્જાનીનું નગર.

સેવા. કી. (સેવસી) અત્યંત શ્રેષ્ઠ; કદ્યાણુ-
કારી (કી).

સેવાલ. પું. (સેવલકાલ) આગામી કાળ;
અવિધાકાળ.

સેવાલીય. વિ. (સેવલીય) સદેહ અને
પીળું.

સેવાસોય. પું. (સેવાસોય) કનકપુર નગરની
બહારનું એક ઉદ્યાન.

સેરિય. પું. (સૈરિક) એ નામે શુદ્ધ
ભતનું એક વૃક્ષ.

સેવતાલ. પું. (સેવતાલ) તાડ વૃક્ષની એક
જાત.

સેવ. પું. (સેવ) પર્વત; પહાડ; પુંમર. (૨)
સિયા; પશ્ચિમ. (૩) પશ્ચિમમાં સેવકોના
ધર.

સેલકમ. પું (સેલક) શેલકપુર નગરનો રાજા. (૨) શેલક રાજાના દર્શાવવાળું-શાતાનુસર પાંચમું અધ્યયન.

સેલકમ. નં (સેલકર્મ) પાંચર કાતરવાનું કામ.

સેલકાર. પું (શલકાર) છોહારો; ચુનારો-ચુનો બનાવનાર.

સેલક. પું નં (સેલક) શેલકપુર નગરનો રાજા. (૨) એ નામનો રત્નદીપનો એક યક્ષ. (૩) સી. શેલક રાજાની રાજધાની.

સેલકગજવલ. પું (શેલકગજ) શેલક નામે રત્નદીપનો એક યક્ષ.

સેલકપુર. નં (લકપુર) શેલક રાજાનું તખ્ત શહેર.

સેલક. પું નં (શેલક) અર્ધ પર્વતના આકારનું ધર.

સેલકાલ. પું (શેલકાલ) ધરછેદના અને બૂતાનંદ ઉદ્રના ત્રીજા લોકપાળનું નામ.

સેલકાલક. પું (શેલકાલક) એક જાતનું ઝાડ.

સેલક. પું (શેલક) જુઓ " સેલક " શબ્દ.

સેલકગજવલ. પું (શેલકગજ) જુઓ " સેલક-ગજવલ " શબ્દ.

સેલકપુર. પું નં (શલકપુર) જુઓ " સેલક-પુર " શબ્દ.

સેલકય. પું (શલાયક) વત્સભોત્રની શાખા અને તેનો પુરુષ.

સેલકયમ. પું (શેલકરાજ) શેલકપુર નગરનો શેલક નામે રાજા.

સેલકયારસિ. પું (શેલકરાજર્ષિ) શેલક નામે રાજાનાર્ષિ.

સેલકાલ. પું (શેલકાલ) જુઓ " સેલકાળ " શબ્દ.

સેલકાલક. પું (શેલકાલક) એ નામના એક અન્યતીર્થા વિદ્વાન.

સેલા. સી. (સેલા) ત્રીજી નરકનું નામ.

સેલ. પું (સેલ) બલગમ ઉત્પન્ન કરનાર એક જાતનું ઝાડ.

સેલેસ. પું (શેલેસ) મેરૂ પર્વત.

સેલેસી. સી. (સે ૧) મેરૂ પર્વતના જેવી નિશ્ચળ અવસ્થા કે જે ચૌદમે ગુણકણ મન, વચન અને કાય યોગનો સર્વથા નિરોધ કર્યા પછી પાંચ હ્રસ્વ સ્વર ઉચ્ચાર માત્ર કાળ પ્રમાણે પ્રાપ્ત થાય છે તે.

સેલોદાહ. પું (શેલોદાયિન) શેલોદાયી નામના એક અન્યતીર્થા વિદ્વાન.

સેલ. પું (શેલ્ય) નંદી દેશનો રાજા.

સેલ્ફ. સી. (શેલ્ફી) એક જાતની લતા-વેલડી.

સેલ્લાર. પું (શિલાકાર) કડીયો. (૨) ચુનારો.

સેલ્ફ. સી. () રજજી; દોરડી. (૨) લગામ.

સેલ્ફે. પું (શલ્યાક) પ્રાણીની એક જાત કે જેના ચામડાનું કવચ બનાવવામાં આવતું.

સેલક. પું (સેલક) સેવા કરનાર; સેવક.

સેવ. ઘં (સેવ) અક્ષરે અક્ષર સ્વીકારવામાં વપરાતો શબ્દ; આપ કહેા છે તે અક્ષરે અક્ષર સત્ય છે; તેમજ છે.

સેલક. પું (સેલક) સેવા કરનાર.

સેલકસંધય. નં (સેલકસંધય) જેમાં બંધન કંઈ નથી, કેવળ સંયોગ માત્રથી હાડ જોડાયેલ છે એવું સંધયલુ-શરીરનું બંધારણ; ૭ સંધયલુમાંનું છેલ્લું સંધયલુ.

સેલકયા. } સી. (સેલ) સેવા; પપુ-સેલકા. } પાસના; ભક્તિ.

સેલકિય. સી. (સેલકિય) સેવા કરવાયોગ્ય.

સેલક. પું (સેલક) સેવક; નોકર.

સેલા. સી. (સેલા) સેવા; ભક્તિ. (૨) શકેલી એક અમમહીનું નામ.

સેવાજ્ઞ. પું. (સેવાજ્ઞ) ધીલ; સેવાજ્ઞ. (૨)
યુદ્ધ જાતિના વૃક્ષની એક જાત.

સેવાજ્ઞમચ્છિ. પું. (સેવાજ્ઞમચ્છિ) સેવાજ્ઞનું
બાકી કરી જીવન ગાળનાર તાપસનો
એક વર્ગ.

સેવિ. ત્રિ. (સેવિ) સેવનાર; સેવા કરનાર.

સેવિતાર. ત્રિ. (સેવિત) સેવા કરનાર;
સેવનાર.

સેવિય. ત્રિ. (સેવિત) સેવન કરેલ; સેવેલ.

સેવ્ય. ત્રિ. (સેવ્ય) સેવવાયોગ્ય; સ્વામી.

સેસ. ત્રિ. (સેષ) શેષ; બચેલું; બાકી વધેલું;
અવશિષ્ટ.

સેસંતરા. સ્ત્રી. (સેવાન્તર) સ્થિતિવરની આરા
વિના જેટલા દિવસ રહેવાનું બન્યું હોય
તેટલા દિવસની સરા.

સેસવચિયા. સ્ત્રી. (સેષવચિયા) લેપ નામના
ગાથાપાનની ઉદકશાળા-પાણીના પર્વનું
નામ કે જેની અંદર ધરને ઉપયોગી
તમામ પદાર્થોનો સંગ્રહ રહેતો.

સેસર્ષ. સ્ત્રી. (સેવર્ષ) સાતમા વાસુ-
દેવની માતાનું નામ.

સેસર્ષ. સ્ત્રી. (સેવર્ષ) દક્ષિણ દિશાના
ચતુર્થપર્વત ઉપર વસનારી આઠ દિશા
કુમારિકામાંની છઠી દિશાકુમારિકા.
(૨) એક જાતની લતા-વેલડી. (૩)
વીરપ્રજ્ઞની દીકરીની દીકરીનું નામ.

સેસર્ષત. ન. (સેવર્ષ) કાર્યથી કારણનું,
કારણથી કાર્યનું, ગુણથી ગુણનું, અવ-
યવથી અવયવનું અને આશ્રયથી આ-
શ્રયનું જે અનુમાન થાય છે તે; અનુમા-
નનો એક પ્રકાર.

સેસાષસેસ. ત્રિ. (સેવાશ્રેષ્ઠ) શેષનો પછી
શેષ; વધેલામાંથી પછી વધેલું; અતપ્રાંત.

સેસિય. ત્રિ. (સેષિક) બાકીનું.

સેહ. પું. (સેહ) રામરાયની પાંખવાળા
પક્ષીની એક જાત.

સેહ. પું. સ્ત્રી. (સેહ) નવદીક્ષિત શિષ્ય;
લઘુમુનિ; ન્હાનો સાધુ.

સેહતર. પું. સ્ત્રી. (સેહતર) અતિશય
લઘુમુનિ; જેને હેદોપસ્થાપનીય આરિત
આરોપવામાં નથી આવ્યું તે.

સેહનિષ્કેદિયા. સ્ત્રી. (સેહનિષ્કેદિયા)
શિષ્ય સંબંધી ચોરી, માતાપિતાની આરા
વિના કાળને દીક્ષા દેવી તે.

સેહમૂમિ. સ્ત્રી. (સેહમૂમિ) નવદીક્ષિતને
હેદોપસ્થાપનીય આરિત આરોપવાનો
સમય.

સેહર. પું. (સેહર) શિષ્યર; મુગટ. (૨)
શિષ્યા; ટાંચ.

સેહવેયાવચ્ચ. ન. (સેહવેયાવચ્ચ) નવદીક્ષિત
મુનિની વેયાવચ્ચ-સેવાબંધિત કરવી તે.

સેહાચિય. ત્રિ. (સેહાચિય) પડિલેલથ આદિ
ક્રિયા કલાપ શિખવેલ.

સેહિય. ત્રિ. (સેહિક) સિદ્ધિ-મેક્ષ સંબંધી-
(સુખ.)

સેહી. સ્ત્રી. (સેહા) સાહુડી, સેદી; કાંટાવાળું
એક પ્રાણી.

સેહોષદ્વાષણા. સ્ત્રી. (સેહોષદ્વાષણા) નવ
દીક્ષિતને હેદોપસ્થાપનીય આરિત આરો-
પનું તે.

સોહમ. ન. (સોમિત) શોક; દિલગીરી.

સોન્દિય. ન. (સોન્દિય) કલ્પેદિય; કાન.

સોહમાહ. પું. (સોહમાહ) સોન્દિયનો
અવગ્રહ; સોન્દિયવડે થતું પ્રાથમિક જ્ઞાન.

સોહ. પું. (સોહ) સુહવાળો અગરમજા.

સોહા. સ્ત્રી. (સોહા) સુંદ.

સોહિય. પું. (સોહિક) અગ્નિનું એક
ભાગન.

સોહીર. ત્રિ. (સોહીર) શર; ગંભીર; ચતુર.

સોહલ. ન. (સોહલ) સુખ; મન; આનંદ.

સોગ. પું. (સોગ) દિલગીરી; અકસોસ.
(૨) મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ કે

નગેનાં કોઈપણ ૭૮ વસ્તુનો વિભાગ મતાં
 ૭૫ રૂપ, કુલ ૭૫ વસ્તુ કરે.
 સોપાન. પું. ન. (સૌન્દર્ય) સુખ-
 માણું સંસ્કારિકાથી કમળની એક જાત.
 (૨) સંસ્કારિકાની એક જાત; સચિત
 સ્વરૂપની એક પ્રકાર. (૩) સ્વ-
 પ્રમા પૂર્ણમાં રહેલું સામંધિક નામનું
 કાંડ; ખરકાંડો આપે. (૪)
 સોપાન એ સ્વરૂપની એક નગરી. (૫)
 સોપાનની કિલ્લામાં સુખ-પ્રમાણી તેને સુધે
 એવો એક જાતનો નપુંસક.
 સોપાન. ન. (સૌન્દર્ય) સુકુમાળપદ્મ;
 કામળતા.
 સોપાન. સી. (સ્વરૂપ) સ્વરૂપ; સ્વ-
 રૂપ.
 સોપાનસાગર. સી. (સોપાનસાગર) સુખથી
 વેગવાની કુશળ.
 સોપાન. પું. (સુખ) ત્રિદંડી-સં-સાગરનું
 એક ઉપકરણ; ત્રિકાલિકા; ત્રિદંડ.
 સોપાન. સી. (સોપાન) કાંડ; કમળ.
 સોપાન. ન. () સંસ્કારિકાની મુક.
 સોપાન. ન. (સોપાન) સુખ-પ્રમાણી
 એવો.
 સોપાન. પું. ન. (સોપાન) સંસ્કાર; લોહી;
 મુન.
 સોપાનસાગર. મિ. (સોપાનસાગર)
 સોપાનના પ્રમાણમાં; લોહી કરતું.
 સોપાનસાગર. મિ. (સોપાનસાગર)
 સોપાનમાં સ્વરૂપી કરતું પરિણામ આપે.
 સોપાનસાગર. મિ. (સોપાનસાગર) સ્વરૂપી
 લોહી વધા કરે તે; લોહી કરતું.
 સોપાન. ન. (સોપાન) સ્વરૂપ.
 સોપાન. સી. (સોપાન) સ્વરૂપની મુક.
 સોપાન. પું. (સોપાન) સ્વરૂપની મુક.
 સોપાન. ન. (સોપાન) સ્વરૂપની મુક.

સોપાન. સી. (સૌન્દર્ય) સૌન્દર્યના
 રૂપક પર્વત ઉપર વસવાટી આર દિશા-
 કુમારિકાની એવી દિશાકુમારી.
 સોપાન. સી. (સૌન્દર્ય) એવી દેશના
 શિશુપાળ રાજની રાજપાત્રી.
 સોપાન. પું. (સોપાન) વેદ-જાતનાર
 આદ્ય.
 સોપાન. મિ. (સૌન્દર્ય) સુતરક ઉપર
 વગેરે; સુતરનું. (૨) સુતરીયો; સુવરનો
 આપારી.
 સોપાન. સી. (સૌન્દર્ય) સુખો
 " સોપાન " શબ્દ.
 સોપાનસાગર. સી. (સૌન્દર્ય) સુતરી-
 માની કુશળ.
 સોપાન. સી. (સૌન્દર્ય) કીપ; એ
 સુધિ ૭૫ની એક જાત.
 સોપાન. પું. ન. (સૌન્દર્ય) સાધીયો;
 આક મંમણિકમનો એક. (૨) ૮૮
 મહાનો ૫૮ મો મહામહ. (૩) એ
 નામની એક કવિત વગરમિત.
 સોપાન. સી. (સૌન્દર્ય) વિદ્યુત;
 સોપાન. (૨) સ્વરૂપની એવી આત્મ-
 પીનું નામ.
 સોપાન. પું. (સૌન્દર્ય) સ્વરૂપના થોડે
 સ્વાર સ્વરૂપનો સ્વરૂપ.
 સોપાન. પું. (સૌન્દર્ય) મહોલા દેવોનાં નામ.
 સોપાનસાગર. પું. (સૌન્દર્ય) સૌન્દર્ય
 નામે પહેલો દેવલોક.
 સોપાન. ન. (સૌન્દર્ય) સ્વામ્ય.
 સોપાન. ન. (સોપાન) સુખ; સ્વરૂપ; સ્વરૂપ.
 સોપા. સી. (સોપા) સોપા; કીતિ;
 આપર.
 સોપાન. મિ. (સોપાન) સુરૂપિત; સોપા-
 નું.
 સોપા. પું. (સોપા) સ્વરૂપ; સ્વરૂપ. (૨) ૮૮
 મહાનો ૧૨ મો મહામહ. (૩) સ્વરૂપ

અને ઇલાનેન્દ્રના પૂર્વ દિશાના લોકપાળનું નામ. (૪) ત્રીજા વાસુદેવ અને બળ-દેવના પિતાનું નામ. (૫) ૨૩ માં તીર્થેકર પાર્શ્વનાથના એક ગણધરનું નામ. (૬) સોમનાથનો એક બ્રાહ્મણ. (૭) મુગશિર નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા. સોમ. ત્રિં (સૌમ્ય) મનોહર; આહ્વાનકારી. (૨) શીતળ એરવાળો; રનેહાળ; શાંત. સોમગલ. પું (સૌમલ) બેઈરિયવાળા છવની એક ગાલ. સોમકાદ્ય. પું (સૌમકાયિક) સોમ દેવતાનો પરિવાર; સેક્ષકાયિક દેવતા. સોમચંદ્ર. પું (સોમચન્દ્ર) જ્યોત્સ્વીપના ધ્રુવત ક્ષેત્રના ચાકુ અવસર્પિણીના સાતસ તીર્થેકર. સોમણસ. પું (સૌમણ) રચક સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૨) નંદીનર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું નામ. (૩) ત્રીજા દેવલોકના ઇંદ્ર સન્નિધિમારનું મુખેકરી વિમાન. (૪) સન્નિધિમાર ઇંદ્રના પાન વચાનનો અધિપતિ દેવતા. (૫) મેર પર્વતની મેખલા ઉપરનું એક વન. (૬) પખવાડીઆના આહંમા દિવસનું નામ. (૭) મંગળાચલી વિજયની પશ્ચિમ સરહદ ઉપરનો વખારા પર્વત. સોમસકુટ. પું (સૌમસકુટ) સોમનસ નામના વખારા પર્વતનાં સાત કૂટમાંનું બીજું કૂટ-શિખર. સોમસલ. કી (સૌમસા) ચંદ્રેશ્વરી અમરમહિષીની રાજધાની. (૨) પખવાડી-યાત્રી પાંચમી રાત્રિનું નામ. (૩) જંબુ સુદર્શના દક્ષિણ અપરનામ. સોમસલિસક. ત્રિં (સૌમસલિસ) મનની પ્રસન્નતા-યુક્ત; પ્રસન્નમનસગો. સોમસલ. પું (સૌમસલ) આહંમા તીર્થેકરને પ્રથમ શિક્ષક આપનાર ગૃહસ્થનું નામ.

(૨) સોમસલ. નાહનેકા એક બ્રાહ્મણ. (૩) એ નામના એક અમુ. સોમદેવ. પું (સૌમદેવ) સોમનાથે લોકલોકે એક લોકપાળ. (૨) છઠા તીર્થેકરને પ્રથમ-શિક્ષક આપનારનું નામ. સોમદેવકાદ્ય. પું (સૌમદેવકાયિક) સોમ લોકપાળના સામાનિક દેવતાનો પતિવચ. સોમનસ. પું (સૌમનસ) પખવાડીઆના આહંમા દિવસનું નામ. સોમમિ. પું (સૌમમિ) કુતચરેશ્વરી શાખા. (૨) ત્રિં તે શાખામાં જન્મેલ. સોમનુ. પું (સૌમનુ) એ નામના એક બ્રાહ્મણ. સોમયા. કી (સૌમયા) શીતકતા. સોમલ. પું (સૌમલ) કૃષ્ણ મહારાજના સમયમાં દારિકમાં રહેનાર એક બ્રાહ્મણ. સોમસિરી. કી (સૌમસી) સોમલ બ્રાહ્મણની બી. સોમસીહાસલ. ન (સૌમસીહાસ) સોમ લોકપાળને બેસનાનું સિંહાસન. સોમા. કી (સોમા) સાતમા તીર્થેકરની મુખ્ય સાધવીનું નામ. (૨) સોમ લોક-પાળની રાજધાનીનું નામ. (૩) સોમ લોકપાળની ચોથી અમરમહિષીનું નામ. (૪) સોમલ બ્રાહ્મણની પુત્રી કે જેનું લમ ગજસુકમાળ સાથે થવાનું હતું. સોમાલ. ત્રિં (સુમાલ) સુકોમળ. સોમાલિયા. કી (સોમાલિકા) એ નામની એક નગરી. સોમિલ. પું (સૌમિલ) વાણિજ્યનામ નગરનો રહેવાસી એક બ્રાહ્મણ કે જેણે મહાવીરસ્વામી પાસે આવી કેટલાએક પ્રશ્નો પુછ્યા હતા. સોમ. પું (સોમ) અશ્વેશ્વર-દિગ્દેશી. સોમ. નં (સૌમ) કાન; અશ્વેશ્વર.

સોચ. નં (સૌચ) પવિત્રતા; નિરવચ
આચાર; શુદ્ધ અતુલાન...

સોચ. નં (સોચ) ક્રિદ્ધ; બાંકે. (૨)
પ્રવાહ; વહેન. (૩) કર્મનો પ્રવાહ;
આમવ. (૪) વિષયોમાં ઉદ્વિગ્નતા પ્રવૃત્તિ.
(૫) રાગ, દેષની ઉત્પત્તિ.

સોચકારિ. ત્રિં (સોચકારિ) ગુર્વાદિકના
વચન કાને ધરનાર; આચારકારી.

સોચજ્ઞ. નં (સોચ) શોક; દિલગીરી.

સોચજ્ઞ. નં (સોચજ્ઞ) સાંભળવાની
શક્તિ; અવલોક્યમાનું સામર્થ્ય.

સોચમૂલ. પું (સોચમૂલ) શોચ-પવિત્રતા
છે મૂળ જેનું એવો ધર્મ; પરિવ્રાજકનો
ધર્મ.

સોચર. } પું સ્ત્રી (સોચ) સહોદર;
સોચરિવ. } એક ઉદરમાંથી જન્મેલ બાઈ
કે બહેન.

સોચરિય. પું (સૌચરિક) સુવરનો શીકાર
કરનાર; શીકારી.

સોચચિય. નં (સૌચ) પવિત્રતા.

સોચામલી. સ્ત્રી (સૌચામિની) વિદ્યુત્કમારી
એક દેવી કે જે ભગવંતના જન્મ મહો-
ત્સવ વખતે દીવો લઈ ઉભી રહે છે.
(૨) વિનયી.

સોચાર. ત્રિં (સૌચ) શ્રેતા; સાંભળનાર.

સોચાચકા. સ્ત્રી (સૌચ) શોચ કરાવવો;
ઝરણા કરાવવી.

સોચા. નં (સૌચ) સૌર નામના ધાસનું
પાથરણું.

સોચદ્રવ્ય. ત્રિં (સૌચદ્રવ્ય) સૌરક દેશમાં
જન્મેલ; સૌરકી.

સોચદ્રિયા. સ્ત્રી (સૌચદ્રિયા) કટકડી;
તુરી માટી.

સોચિય. નં (સૌચિક) એ નામનું કુશાવર્ત
દેશનું મુખ્ય નગર.

સોચિયજ્ઞ. પું (સૌચિકજ્ઞ) એ નામનો
એક માળી.

સોચિયપુર. નં (સૌચિકપુર) એ નામનું નગર;
મથુરા.

સોચિયજ્ઞિસન. નં (સૌચિકજ્ઞિસન) એ
નામનું એક વન ઉદ્યાન.

સોચસ. ત્રિં (સૌચ) સોળ; ૧૬ ની
સંખ્યા.

સોચસમસ. નં (સૌચસમસ) સાન ઉપવાસ
ભેગા કરવા તે.

સોચસમ. ત્રિં (સૌચ) સોળમુ; સોળમા
નંબરનું. (૨) નં સાન ઉપવાસ ભેગા
કરવા તે.

સોચસરોગાર્યક. પું (સૌચસરોગાર્યક) સોળ
પ્રકારના રોગ.

સોચસિયા. સ્ત્રી (સૌચસિકા) માણીના
સોળમા ભાગ જેટલું રસ માપવાનું એક
માપ; સોળસીયું.

સોચ. નં (સૌચ) માંસના સોધા; શ્વસા
ઉપર પકવેલું માંસ.

સોચિય. ત્રિં (સૌચ) પકવેલ; સોધલું
કરેલ. (૧) નં પકાવવાનું વાસણ.

સોચક્રમાડય ત્રિં (સૌચક્રમાડય) આયુષ્યનો
કાલ આવી પહોંચ્યા પહેલાં કાંઈ નિમિ-
ત્તથી જેનું આયુષ્ય પૂરું થઈ જાય તે
સોપકમ આયુષ્યાળા કહેવાય.

સોચજ્ઞ. નં (સૌચજ્ઞ) સંચળ; મીઠાની
એક જાત.

સોચચિય. ત્રિં (સૌચિક) શિકારી કુતરા-
વડે શિકાર કરનાર.

સોચણી. સ્ત્રી (સૌચણી) સામા માણસને
નિદ્રામાં નાખી દેવાની એક વિદ્યા.

સોચચિય. ત્રિં (સૌચિક) સોનાનું બ-
નેલું; સુવર્ણ સંબંધી.

સોચતિય. પું (સૌચતિક) ચાર પુણ્યા-
વાળો સાથીયો. (૨) સ્વસ્તિ સ્વસ્તિ
એવા માંસિક શબ્દો બોલી આ-
શીર્વાદ આપનાર ભાટ ચારણ

વગેરે. (૩) એ નામનો પદ મો મહામહ.
 (૪) દશમા દેવલોકનું એક વિમાન. (૫)
 ત્રણ દિવિયવાળા જીવની એક ભત.
સોવત્તિયક્રૂડ. પું (સ્વત્તિક્રૂટ) વિષ્ણુ
 વખારા પર્વત ઉપરનાં નવ કૂટમાંનું જુદું
 કૂટ-શિખર.
સોવત્તિયાવત્ત. પું (સ્વત્તિકાર્ત) આરમા
 દષ્ટિવાદ અંગના બીજા વિભાગ-સૂત્રનો
 ૧૧ મો ભેદ.
સોવત્તિયાસણ. નં (સ્વત્તિકાસન) સાથી-
 આના આકારનું આસન; સાથીઆના
 ચિહ્નવાળું આસન.
સોવયાર. ત્રિં (સોપચાર) અવિરૂદ્ધ અર્થ
 પ્રકાશક અને અનુપ્રાસ સહિત.
સોવરિય. ત્રિં (શૌકરિક) સુવરના માંસનો
 વ્યાપાર કરનાર; ખાટકી.
સોવરી. જીં (શામ્વરી) શાંખરી-એક
 ભતની તાંત્રિકવિદ્યા.
સોવાળ. પું (શ્વાક) ચંડાળની એક ભત
સોવાળજાદ. જીં (શ્વાકજાતિ) ચંડાળની
 ભત.
સોવાળી. જીં (શ્વાકી) ચંડાળણી વિદ્યા.
સોવાળ. પું (સોવાળ) સીડી; નિસ્સરણી.
 (૨) પગથીયું.
સોવીર. પું (સૌવીર) સિંધુ નદી પાસેનો
 એક દેશ; આર્ય દેશોમાંનો ૨૧ મો
 દેશ. (૨) કાંજ; ઉકણી ગયેલ જાસ. (૩)
 જાસની આજ; એક ભતનું પીણું. (૪)
 ખાટી મદિરા.
સોવીરા. જીં (સૌવીર) અખ્યમ મામની
 છડી મૂઠાં.
સોસ. પું (શોષ) જેમાં શરીર શોષાય,
 મળું સુકાય તેવા એક રોગ.
સોસગ. ત્રિં (શોષક) શોષનાર; સુકવનાર.

સોસણ્યા. } જીં (શોષણ) સોષણ; સુ-
સોસણ. } કપવુ.
સોસિધ. ત્રિં (શોષિત) સુકાઈ ગયેલું;
 ઝાનિ પામેલું.
સોહધ. ત્રિં (શોધક) શુદ્ધ કરનાર.
સોહગ. નં (સૌમાગ્ય) સૌભાગ્ય; સર્વજન
 વધભતા; સ્વસ્તો દિવસ.
સોહણ. ત્રિં (શોભન) શ્રેષ્ઠ; સુંદર; પ્રાદ્ય-
 ઉચું.
સોહણ. નં (શોષન) શોષણ; ખોળ કરવી.
સોહણ્ય. નં (શોષક) શોષવાનું સાધન.
સોહમ્મ. પું (સૌર્ષમ) સૌધર્મ નામે પહેલો
 દેવલોક. (૨) પહેલા દેવલોકના દેવતા.
સોહમ્મકણ્વ. પું (સૌર્ષમકણ્વ) આર દેવ-
 લોકમાંનો પહેલો દેવલોક. (૨) પહેલા
 દેવલોકના દેવતા.
સોહમ્મગ. પું જીં (સૌર્ષમ) પહેલા
 દેવલોકના દેવતા.
સોહમ્મચરિસગ. } પું (સૌર્ષમચરિસક) એ
સોહમ્મચરિસય. } નામનું પહેલા દેવલોકનું
 વિમાન, શહેરનું પાંચમું વિમાન.
સોહમ્મા. જીં (સૌર્ષમા) પહેલા દેવલોકના
 ઇશ્વરી સુધર્મા નામે રાજા.
સોહા. જીં (શોમા) સૌર્ષ; શેભા.
સોહિ. જીં (શોષિ) શુદ્ધિ, સ્વચ્છતા;
 પવિત્રતા; નિર્મલતા.
સોહિત્. } ત્રિં (શોષિત) શોભા પામેલ.
સોહિય. }
સોહિય. ત્રિં (શોષિ) શોષેલું; અનિચાર
 રહિત કરેલું; શુદ્ધ બનાવેલ.
સોહિય. નં (સૌહાર્દ) મૈત્રીભાવ; સુહૃદ-
 પણું.
સોહિહ. ત્રિં (શોમાક્ત) શોભાનું; શોભા-
 વાળું.

હ.

હં. જા. (હા) કોષવાચક અવ્યય. (૨)
આશ્રય વાચક. (૩) નિષ્કેપના અર્થમાં
વપરાતું અવ્યય. (૪) આમંત્રણવાચક
અવ્યય.

હંકાર. પું. (હકાર) હં એવો.

હંડિયા. સ્ત્રી. (હવિષ્કા) હાંડકું.

હંતા. જા. (હન્ત) આશ્રય તથા ખેદવાચી
શબ્દ. (૨) હા; કહેલ વાતનો સ્વીકાર
કરવો તે.

હંતાર. ત્રિ. (હન્ત) મારનાર.

હંવ. જા. (હન્ત) આશ્રય તથા હર્ષસયક
અવ્યય.

હંવિ. જા. (હંવો) આમંત્રણ-સંબોધનાર્થક
અવ્યય.

હંઓ. જા. (ઓસ) ગુરુસામાં સંબોધનાર્થ
અવ્યય.

હંસ. પું. (હંસ) હંસપક્ષી. (૨)
ધોખી. (૩) પતંગીઓ; એક પ્રકારનો
ચઢિરિંદિય જીવ. (૪) એક પ્રકારના
સંભાસી.

હંસગમ્. પું. (હંસર્ગ) એક પ્રકારનું
કામળ વસ્ત્ર. (૨) રત્ન વિશેષ. (૩) હંસ
ગર્ભ રત્નથી અમિત-અરકાણનો જુદો
વિભાગ.

હંસસ્તરા. સ્ત્રી. (હંસસ્ત્રા) સુવર્ણકુમાર
દેવતાની ધટા.

હંસાક્ષિપ્રવિમસિ. પું. (હંસાક્ષિપ્રવિમસિ)
હંસની વિશેષ રચનાયુક્ત એક પ્રકારનું
નાભ.

હંસાસ્ય. ન. (હંસાસ) હંસના ચિહ્નવાળું
આસન.

હંકાર. પું. (હકાર) જીગલ્લીવાના વખતની

એક પ્રકારની દરગીતિ; ગુન્હેગારને હાં
એવો શબ્દ કહી શિક્ષા કરવી તે.

હંબા. સ્ત્રી. () કાંડો.

હંદુ. ત્રિ. (હંદ) પ્રસન્ન; ખુશી થએલ.

હંદ. પું. (હંદ) પાણીમાં થતી એક જાતની
વનસ્પતિ. (૨) શેવાળ.

હંદ. ત્રિ. (હંત) દરાયેલું; લપ
જવાયેલું.

હંદ. પું. (હંદ) હંદ આમલ.

હંદળ્. પું. () વસ્તુ રાખવાની
પેટી-હંડકો.

હંદિ. સ્ત્રી. () હેડ; કેદોને બાંધવાનું
સાધન.

હંદિ. ન. () હાડકું.

હંદ. પું. (હંદ) એક પ્રકારની વનસ્પતિ.

હંદુ. પું. (હંદુ) હંડપત્તી; દાર્દી.

હંત. ત્રિ. (હંત) હણેલ; મારેલ.

હંત્ય પું. (હંત) હાથ

હંત્યંદુ. પું. (હંત્યાંદુ) હાથકડી; હંસકલા.

હંત્યકર્મ. ન. (હંત્યકર્મ) સૃષ્ટિવિરૂદ્ધ કર્મ;
હાથથી વીર્ય સખલન કરવું તે.

હંત્યા. પું. (હંત્યક) સાવરણી. (૨)
પુજણી. (૩) હાથ.

હંત્યક્રિયામ. ન. (હંત્યક્રિયા) } હાથ છેદ-
હંત્યક્રેયણ. ન. (હંત્યક્રેયણ) } વાની
સગ.

હંત્યતરક. પું. (હંત્યતરક) વહાણનો સહ.

હંત્યમાલ. પું. (હંત્યમાલ) હાથનું એક
આભરણ.

હંત્યય. ન. (હંત્યક) પૂજણી. (૨) સાવ-
રણી. (૩) હાથ.

હંત્યકદ. પું. (હંત્યકદ) નંખ.

હથિસંગોલ્લિય. નં (હસ્તસંગ) ૫૨૨૫૨ હાથ સાથે હાથ મેળવવો તે

હથિસંજય. ત્રિં (હસ્તમંયત) હાથને સંયમમાં રાખનાર; હાથની યતના રાખનાર.

હથિય. પું (હસ્તિન્) હાથી.

હથિયકયાણ. પું (હસ્તિકર્ણ) લવણ સમુદ્રમાં સાતસો યોજન ઉપરનો એ નામનો એક દ્વીપ; છપ્પ અંતરદ્વીપમાંનો એક. (૨) ત્રિં તે દ્વીપમાં રહેનાર.

હાથકપ્પ. નં (હસ્તિકપ્પ) એ નામનો એક નગર.

હથિયળ. ત્રિં (હસ્તિયળ) હસ્ત સમધી.

હથિયામ. નં (હસ્તિયામ) રાજગૃહના નાલંદા પાડના ઇશાન ખુણાનું એક વન.

હથિયાપુર. નં } (હસ્તિનાપુર) એ નામનું
હથિયાપુર. } એક નગર.
હથિયાપુર. }

હથિયળી. ક્રીં (હસ્તિની) હાથપૂા.

હથિતાવસ. પું (હસ્તિતાવસ) અનાજ કે વનસ્પતિના અસંખ્ય જીવોનો આરંભ કરી અન્નન ભોજન કરવા કરતા એકઠા હાથીને મારી ધણા દિવસ સુધી તેના માંસનું ભોજન કરવામાં થોડું પાપ છે એમ માનનાર તાપસની એક જાત.

હથિપ. પું (હસ્તિપ) અંકુશ.

હથિપિપ્પલી. ક્રીં (હસ્તિપિપ્પલી) એક પ્રકારની ઔષધી; ગજપિપર.

હથિમદ. ત્રિં (હસ્તિમદ) હાથીને દમનાર; હાથીનો મદ ઉતારનાર.

હથિમુહ. પું (હસ્તિમુહ) લવણ સમુદ્રમાં જસો ભોજન ઉપર આવેલ એક અંતર-દ્વીપ; ૫૬ અંતરદ્વીપમાંનો એક. (૨) તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર.

હથિરાય. પું (હસ્તિરાજ) હાથીનો રાજા; મ્હોટો હાથી.

હથિયાડચ. પું (હસ્તિવ્યાઢ) હાથીની બવરથા કરનાર; ભાવત.

હથિવાલ. પું (હસ્તિવાલ) હસ્તિપાળ નામે પાવાપુરીનો રાજા.

હથિસીસ. નં (હસ્તિસીર્ષ) હસ્તિનાપુર નગરનું અંર નામ.

હથિસોંડ. પું (હસ્તિશુલ) ત્રણ ઇન્દ્રિય-વાળા જીવની એક જાત.

હથિસરા. ક્રીં (હસ્તોત્સ) જેના પછી હસ્ત નક્ષત્ર છે તે ઉત્તરાશ્વિની નક્ષત્ર.

હથ. પું (હથ) ધસ; નદીમાં ઉંડા પાણીનું સ્થાન.

હચી. પ્રં (હાચિક) ધિક્કારાર્થે અવ્યય.

હમ્મિચ. નં (હમ્ય) હવેલી; બગલો; પ્રાસાદ.

હય. ત્રિં (હય) હથાપેલ; નાશ પામેલ.

હય. પું (હય) ધોડો.

હયકંઠ. પું (હયકઠ) એક જાતનું રત્ન. (૨) ધેડાનો કંઠ.

હયકયાણ. પું (હયકર્ણ) છપ્પ અંતર-દ્વીપમાંનો એક અંતરદ્વીપ. (૨) ત્રિં તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર અનુખ્ય. (૩) પું એ નામનો એક અનાથ દેશ. (૪) ત્રિં તે દેશમાં રહેનાર.

હયજોહિ. ત્રિં (હયયોજિન્) ધેડાથી લડનાર.

હયપોંડરીય. પું (હયપોંડરીક) પક્ષિની એક જાત.

હયમુહ. પું (હયમુહ) હયમુખ નામે એક અનાથ દેશ.

હયચિલીચિય. નં (હયચિલીચિય) ધેડાની ગતિ બતાવનાર નાટકનો એક પ્રકાર.

હયવીહિ. સ્ત્રી૦ (હયવીહિ) કૃતિકા, હરણિ,
સ્વાનિ, એ તથા નક્ષત્રમાં શુકની ગતિ
થય તે

હયસાલા. સ્ત્રી૦ (હયસાલા) અશ્વશાળા;
ધોડાર.

હયદેસિય. ન૦ (હયદેસિય) ધોડાનો હણદણાટ
શબ્દ.

હર. ત્રિ૦ (હર) રાત દિવસ. (૨) વ્યાધિ
વિશેષ.

હર. ન૦ (હર) ધર.

હરણ. ન૦ (હરણ) હરણ કરવું; ચોરવું.

હરતણ. પું૦ (હરતણ) ભેગવાળી જમીનમાં
સવારના પહોરમાં ધાસની અણીપર
પાણીનું બિન્દુ જામે તે. (૨) એ નામની
એક સાધારણ વનરપતિ.

હરય. પું૦ (હર) દ્રવ.

હરહરા. સ્ત્રી૦ (હરહરા) બિલાકાળ સૂચવનાર
શબ્દ.

હરિ. સ્ત્રી૦ (હરિ) નિષધ પર્વતના નિમિત્ત
દ્રહના દક્ષિણ તોરણથી નિકળી હરિવાસ
ક્ષેત્રની પૂર્વ બાજુએ વહેતી એક મહા-
નદી. (૨) પું૦ હરો રંગ; લીલો વર્ણ.
(૩) ત્રિ૦ લીલા રંગનું.

હરિ. પું૦ (હરિ) એ નામનો ૮૮ માંનો
૩૯ મો મહાગ્રહ. (૨) વિષ્ણુકુમાર
દેવતાનો હંદ્ર. (૩) વખારા પર્વતનું એક
શિખર. (૪) સિદ્ધ. (૫) વાસુદેવ. (૬)
પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર.

હરિઆલ. પું૦ (હરિઆલ) હડતાલ.

હરિઆલિઆ. સ્ત્રી૦ (હરિઆલિકા) દુર્વા; ઘો.

હરિપ્પસ. પું૦ (હરિપ્પસ) હરિકેશ નામના
મુનિ કે જે ચણાલ કુળમાં જન્મ
પામ્યા છતાં વૈરાગ્ય ભાવથી દીક્ષા
ધારણ કરી મહાતપસવી અને પ્રભાવિક
મુનિ થયા.

હરિકંત. પું૦ (હરિકાન્ત) દક્ષિણ દિશાના
વિષુવકુમારોનો ઇન્દ્ર.

હરિકંતદ્વીપ. પું૦ (હરિકાન્તદ્વીપ) હરિકાન્તા
પ્રપાત કુંડની વચ્ચેનો દ્વીપ.

હરિકંતપ્રવાયકુંડ. પું૦ (હરિકાન્તાપ્રવાયકુંડ)
હરિકંતા નદીનો ધોધ જેમાં પડે છે તે કુંડ.

હરિકંતા. સ્ત્રી૦ (હરિકાન્તા) હરિવાસ ક્ષે-
ત્રની પશ્ચિમ તરફ લવણ સમુદ્રમાં મળતી
એક નદી.

હરિકંતાકૂટ. પું૦ (હરિકાન્તાકૂટ) મહાહિ-
મવંત પર્વત ઉપરનાં આઠ કૂટમાંનું છું
શિખર.

હરિકર્ણ. પું૦ (હરિકર્ણ) એ નામનો એક
અંતરદ્વીપ; છપ્પ અંતરદ્વીપમાંનો એક.
(૨) ત્રિ૦ તે અંતરદ્વીપમાં રહેનાર.

હરિકુલ. ન૦ (હરિકુલ) હરિવંશ; યદુવંશ.

હરિકૂટ. પું૦ (હરિકૂટ) નિષધ પર્વતનાં નવ
કૂટમાંનું પાંચમું કૂટ. (૨) માલવંત
પર્વતનાં નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ. (૩)
મહાહિમવંત પર્વતનાં આઠ કૂટમાંનું
પાંચમું કૂટ. (૪) વિષ્ણુમંત્ર-વખારા પર્વ-
તનાં નવ કૂટમાંનું નવમું કૂટ-શિખર.

હરિચંદ્રણ. પું૦ ન૦ (હરિચંદ્રણ) અન્તગઃ
સૂત્રના છઠ્ઠા વર્ગના આઠમા અધ્યયનનું
નામ. (૨) સાકેતનગર નિવાસી એક
ગાયપતિ.

હરિચંદ્ર. પું૦ (હરિક) હરડાનું વૃક્ષ.

હરિચ. પું૦ (હરિચ) હરણ. (૨) સોળમા
તીર્થંકરનું લાંછન.

હરિયોગમેસિ. પું૦ (હરિયોગમેષ્ઠ) શકેન્દ્રની-
પાયદળ સેનાનો અધિપતિ; ઇન્દ્રનો
સંદેશો લઈ કામ કરનાર એક દેવતા.

હરિત. ત્રિ૦ (હરિત) લીલું.

હરિતકંઠ. ન૦ (હરિતકાળ) લીલા થયવાળી
વનરપતિ.

હરિતગ પું (હરિતક) એક જાતની વન-
સ્પતિ; હરડે.

હરિતાલિય. નં (હરિતાલિક) હડતાલ.

હરિદ્વીપ. પું (હરિદ્વીપ) હરિપ્રપાત કુંડની
વચ્ચેનો એક દ્વીપો.

હરિવ્યવાયકુંડ. પું (હરિવ્યવાયકુંડ) હરિ
નદીને કુંડ.

હરિમંથ. પું (હરિમંથ) કાળા ચણા.

હરિમેલા. સ્ત્રી (હરિમેલા) એક વનસ્પતિ.

હરિય. ત્રિ (હરિત) લીલું; હરે. (૨) નં
લીલી વનસ્પતિ. (૩) સ્ત્રી એક પ્રકારની
આર્ય જાતિ. (૪) પું લીલો રંગ.

હરિયકાય. પું (હરિતકાય) વનસ્પતિકાય.

હરિયગ. પું (હરિતક) હરડે. (૨) બજાયા.

(૩) લીલી વનસ્પતિ અને તેની હર
રંગની પ્રજા.

હરિયપયલી. સ્ત્રી (હરિતવર્ણી) લીલા પાન-
વાળી શાકભાજી.

હરિયય. નં (હરિતક) બજાયા.

હરિયા. સ્ત્રી (હરિતા) પૂજા આમની ત્રીજી
મૂર્તિના. (૨) એક નદી. (૩) હરિતાલ
સમાન થતા.

હરિયાલ. પું } (હરિતાલ) હડતાલ.

હરિયાલિય. } (હરિતાલિક) હડતાલ.

હરિયાલિયા. સ્ત્રી (હરિતાલિકા) ડુવાં;
ધરો; ધ્રો.

હરિરેણુ. પું (હરિરેણુ) લીલા રંગવાળી રેતી-
રજકથ.

હરિવંસ. પું (હરિવંશ) નેમિનાથ પ્રભુનો
વંશ; ચક્રવંશ.

હરિવારિસ. નં } (હરિવંશ) હેમવય અને

હરિવાસ. પું } મહાવદેહની વચ્ચેનું જી-
ગલિયાનું એક ક્ષેત્ર.

હરિવાસકુંડ. પું (હરિવંશકુંડ) મહાદિગવંત
પર્વત ઉપરનાં આઠ કુંડમાંનું સાતમું કુંડ.

(૨) નિષધ પર્વતનાં નવ કુંડમાંનું ત્રીજું
કુંડ.

હરિવાહ્ય. પું (હરિવાહન) નંદીદ્વીપના
અધિષ્ઠાતા દેવતાનું નામ.

હરિસ. પું (હર્ષ) હર્ષ; આનંદ; ખુશાલી.

હરિસિય. ત્રિ (હર્ષિત) પ્રસન્ન થયેલ.

હરિસેણ. પું (હરિસેન) હરિસેન નામે ચાલુ
ચોવિંશીના દશમા ચક્રવર્તી.

હરિસ્સહ. પું (હરિસહ) ઉત્તર દિશાના
વિષુત્ક્રમાર દેવોનો ઇન્દ્ર. (૨) વખારા
પર્વતનું એક શિખર.

હરી. સ્ત્રી (હી) લજ્જા.

હરેણુક. પું (હરેણુક) વનસ્પતિ રિશેષ.

હલ. નં (હલ) હળ; જમીન ખેડવાનું
સાધન.

હલધર. પું (હલધર)

હલપાણિ. પું (હલપાણિ)

હલહર. પું (હલધર)

ભાષ.

હલિ. સ્ત્રી (હલિકા) ધરણી.

હલિ. પું (હલિન) એક પ્રકારનો મચ્છ.

હલિહ. ત્રિ (હલિર) પાળા રંગવાળું;
હળહરીયું. (૨) પું એક પ્રકારનો મચ્છ.

હલિહા. સ્ત્રી (હરિહા) હળહર.

હલિમુહ. પું (હલીમુહ) એક જાતનું
પક્ષી.

હલ્લ. પું (હલ) અણુતરોવવાઇ સૂત્રના
ખીજ વર્ગના છઠ્ઠા અધ્યયનનું નામ.

(૨) ઐશ્વિક રાજાની ધારણી રાણીનો
પુત્ર.

હલ્લય. નં (હલન) હોમ કરવો.

હલ્લ. નં (હલ્ય) હોમવાનું દ્રવ્ય.

હલ્લ. નં () જલદી.

હલ્લવાહ. પું (હલ્લવાહ) અગ્નિ.

હલ્લ. નં (હલ્લ) હસવું; હાંસી કરવી.

હલ્લચિહ્ન. ત્રિ (હલ્લચી) હસવાયોગ્ય.

હસિત. } વિ. (હસિત) હસેલ. (૨) ન૦
હસિય. } હસવું તે

હસ્ત. વિ. (હસ્ત) નાનું; થોડું; અલ્પ.

હાડહડા કી. (હઠહઠ) એક પ્રકારનું પ્રા-
યશ્રિત; લઘુ કે ગુરુ જે પ્રાયશ્રિત તત્કાળ
આપવામાં આવે તે.

હાયા. પું. (હાયન) વર્ષ; સાત્ર; સંવત.

હાગિ. કી. } (હાગિ) હાગિ; ખાલી.
હાગિ. } (૨) મનુષ્યની દશ દશમીની

૫૦ થી ૬૦ વરસની છઠ્ઠી દશા.

હાયણ. ન. (હાયન) સંવત્સર. વર્ષ.

હાયમાણક. પું. (હાયમાનક) ઉત્પન્ન થતી
વખતે જેવું હોય તેનાથી થતું જવું
હોય તે અવધિમાન; અવધિમાનનો
એક પ્રકાર.

હાયમાદપરિણામ. પું. (હાયમાનપરિણામ)
ઉતરના પરિણામ; થતના જતા પરિણામ.

હાર. પું. (હાર) હાર; ડોકમાં પહેરવાનું
ધરોણું. (૨) ત્રિ. લઈ જનાર. (૩) પું.
એ નામનો એક દ્વીપ તથા સમુદ્ર.

હારપુહ. ન. (હારપુટ) લોખંડ; પોલાદ.

હારમહ. પું. (હારમદ) } હારદ્વાપના
હારમહામદ. પું. (હારમહામદ) } અધિપતિ
દેવતાનું નામ.

હારમહાહર. પું. (હારમહાહર) હાર સમુદ્ર
અને હારવર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું
નામ.

હારહર. પું. (હારહર) હાર સમુદ્ર અને
હારવર સમુદ્રના અધિપતિ દેવતાનું
નામ. (૨) હારવર નામે એક દ્વીપ
તથા સમુદ્ર.

હારહરમહ. પું. (હારહરમદ) } હારવર
હારહરમહામદ. પું. (હારહરમહામદ) } દ્વીપના
અધિપતિ દેવતાનું નામ.

હારહરોમાસ. પું. (હારહરમાસ) એ ના-
મનો એક દ્વીપ તથા એક સમુદ્ર.

હારિ. ત્રિ. (હારિન્) હરણું કરનાર.

હારિઆયણ. ન. (હારિતાયન) એ નામનું
એક ગોત્ર.

હારિગા. કી. (હારિકા) લઈ જનારી.

હારિક. પું. (હારિક) વધુવાની બાજી;
શાકની એક જાત.

હારિય. પું. (હારિત) કુત્સ ગોત્રની શાખા-
રૂપ હરિત નામનું એક ગોત્ર. (૨) ત્રિ.
તે શાખામાં જન્મેલ.

હારીસ. પું. (હારીશ) એ નામનો એક
અનાર્ધ દેશ. (૨) ત્રિ. તે દેશમાં
રહેનાર.

હાલાહાલ. ન. (હાલાહલ) વિપ, તીવ્રઅર.
(૨) ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક
જાત.

હાલાહલા. કી. (હાલાહલા) શ્રાવસ્તી નગ-
રીમાં રહેતી ગોશાળાની ઉપાસિકા; હાલા-
દશા નામની એક કુંભારણી.

હાલિદ. ત્રિ. (હારિદ) પીળા રંગવાળું. (૨)
પું. પીળો રંગ.

હાલિદા. કી. (હારિદા) હળદર.

હાલિય. ત્રિ. (હાલિક) હળવાળો.

હાવ. પું. (હાવ) મુખવિકાર

હાવમાવ. પું. (હાવમાવ) મુખવિકારાદિ
એકા.

હાસ. પું. (હાસ) થટવું; ઓછું થવું.

હાસ. પું. (હાસ) હસવું. (૨) હાંસી;
મસ્કરી. (૩) મોહનીય કર્મની એક
પ્રકૃતિ કે જેના ઉદ્વેગથી જીવ હાંસીવાળો
સ્વભાવ પામે છે. (૪) નવ રસમાંનો
એક રસ. (૫) દક્ષિણના મહાકન્દિત
જાતના વાણીઅંતર દેવતાનો ઇન્દ્ર.

હાસંકર. ત્રિ. (હાસકર) હાસ્ય કરનાર.

હાસર. પું (હાસરિ) ઉત્તરના મહા
કન્દિત ગતના વ્યંતર દેવોનો ઇન્દ્ર.

(૨) હાસ્ય અને રતિ; મોહનીયકર્મની
એ એકૃતિ.

હાસા. સ્ત્રી (હાસ્યા) ઉત્તર દિશાના રચક
પર્વત પર વસનારી આદિ મિશ્રાકુમારિ-
કામાંની પાંચમી.

હાહા. પ્ર૦ (હાહા) ખેડ જનક શબ્દ.

હાહામૂય. ત્રિ૦ (હાહામૂય) હાહારૂપ થયેલ;
ખેડ પામેલ.

હિંગુ. ન૦ (હિંગુ) હીંગ, વધારણી.

હિંગુલક્ષ. પું (હિંગુલક્ષ) હિંગુ આડ.

હિંગુલ. } પું (હિંગુલ) હીંગળો.

હિંગુલ. }

હિંગોલ. પું (હિંગોલ) મૃત બોજન (૨)
યક્ષાદિ યાત્રા નિમિત્તનુ બોજન.

હિંગા. ત્રિ૦ (હિંગા) હીડનાર; ભ્રમનાર.

હિંગ્ય. પું (હિંગ્ય) ચારે ગતિમા ભ્રમણ
કરવાથી પડેલું શબ્દનું એક નામ.

હિંગિમાલ. ન૦ (મિંગિમાલ) આયુધ
વિશેષ.

હિંગિય. ન૦ (હિંગિય) ફરતુ; ભ્રમણ.

હિંસ. ત્રિ૦ (હિંસ) હિંસા કરનાર.

હિંસા. ત્રિ૦ (હિંસા) હિંસા કરનાર.

હિંસા. સ્ત્રી (હિંસા) હિંસા, કાષ્ટને પીડા
કરવી તે.

હિંસાણુલંધિ. પું (હિંસાણુલંધિ) હિંસાની
સાથે નિરંતર સંપર્ક રાખનાર ચિત્તવૃત્તિ;
રોદ્રધ્યાનનો એક પ્રકાર.

હિંસાદંડ. પું (હિંસાદંડ) હિંસાથી આત્મા
દડાય તે.

હિંસાદંડવસિષ્ઠ. ત્રિ૦ (હિંસાદંડવસિષ્ઠ)

ભૂતકાળમાં નુકશાન કર્યું છે કે ભવિ-

ષ્યમાં કરશે એમ ધારી તેને હણતુ તે;

ત્રીજું ક્રિયાસ્થાનક.

હિજ્જા. પ્ર૦ (હાસ) આવતી કાલ; આવતો
દિવસ.

હિટ્ટ. ત્રિ૦ (હિટ્ટ) પ્રસન્ન થએલ.

હિટ્ટા. પ્ર૦ () નીચે; હેડ.

હિટ્ટિ. પ્ર૦ () નીચે.

હિટ્ટિમ. ત્રિ૦ () નીચેનું; હેડેનું;
હેડું.

હિટ્ટિમાહવર્ગિમ. પું () નીચેની
ત્રિકમાં ત્રીજા ઐવેયક વિમાનમાં
રહેનાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી નવ ઐવેયકમાંનું
ત્રીજું ઐવેયક વિમાન.

હિટ્ટિમામર્ગિમ. પું () નીચેની
ત્રિકમાં મધ્યમ ઐવેયક વિમાનમાં રહે-
નાર દેવતા. (૨) સ્ત્રી નવ ઐવેયકમાંનું
બીજું ઐવેયક વિમાન.

હિટ્ટિમાહિટ્ટિમ. પું () નીચેની
ત્રિકમાં પ્રથમ ઐવેયક વિમાનમાં રહેનાર
દેવતા. (૨) સ્ત્રી નવ ઐવેયકમાંનું પ્રથમ
ઐવેયક વિમાન.

હિટ્ટિલ. ત્રિ૦ () નીચેનું; હેડલ.

હિત. ન૦ (હિત) હિત, લાભ.

હિમ. ન૦ (હિમ) યરફ; હિમ.

હિમવંત. પું (હિમવંત) હરતક્ષેત્રની મર્યાદા
કરનાર એ નામનો એક પર્વત. (૨)
દેમવય નામનું ભુગણીયાનું એક ક્ષેત્ર.
(૩) અનગડસૂત્રના બીજા વર્ગના
ચોથા અધ્યયનનું નામ. (૪) અંધક-
વૃષ્ટિ રાજ્યની ધારણી રાણીનો પુત્ર.
(૫) સ્કન્દિલાચાર્યનો એક શિષ્ય.

હિય. ત્રિ૦ (હિય) હરણ કરેલું.

હિય. ન૦ (હિય) હિન; લાભ. (૨) ઐય;
કદયાણ.

હિય. ન૦ (હિય) હિય.

હિયય. ન૦ (હિયય) હિય.

હિયવંગમ. ત્રિ૦ (હિયવંગમ) મનોહર.

હિયયગમણિજ્ઞ. } ત્રિં (હિયયગમણીય) હૃદ-
હિયયગમણીય. } યને ગમે તેવું.

હિયયસુલ. નં (હિયયસુલ) હૃદયશુભ
એક જાતનો રોગ.

હિરવાય. નં (હિરવાય) હિરવાય; રૂપું.
(૨) સોનું.

હિરવાયજુસ્તિ. સીં (હિરવાયજુસ્તિ) સોનું,
રૂપું શોધવાની કળા.

હિરવાયપાત્ર. પું (હિરવાયપાત્ર) હિરવાય-
આંદી, સોનું ગાળવાની કળા.

હિરવાયમાસ. પું (હિરવાયમાસ) સોનું તોળ-
વાનું સાધન; માસો.

હિરવાયવય. પું (હિરવાયવય) જુમણીયાના
૭ ક્ષેત્રમાંનું એક ક્ષેત્ર.

હિરવાયવયકૂટ. પું (હિરવાયવયકૂટ) શિખરી
પર્વતનાં ૧૧ કૂટમાંનું ત્રીજું કૂટ.

હિરિ. ત્રિં (હિરિ) મનને હરનાર.

હિરિ. સીં (હી) લજ્જા; શરમ. (૨)
મહાહિમવંત પર્વતના મહાપદ્મદહની
અધિષ્ઠાત્રી દેવી.

હિરિમણ. નં (હીમણ) લજ્જાળુ મન;
શરમાળ મન.

હિરિલી સીં (હિરિલી) કંઠની એક જાત.

હિરિવસિય. ત્રિં (હીવસિય) લાજ નિમિત્તે
થતું.

હિરિસસ. નં (હીસસ) લાજસહિત
સરત.

હિરી. સીં (હી) લજ્જા; શરમ; લાજ.
(૨) મહાહિમવંત પર્વતની અધિષ્ઠાત્રી
દેવી. (૩) કિંપુરણના ધન્વન્તર-સત્પુરણની
અગ્રમહિષી. (૪) ઉત્તર દિશાના રૂચક
પર્વતપર વસનારી આઠ દિશાકુમારિકા-
માંની આઠમી.

હિરિકિયા. સીં (હિરિકિયા) ત્રણ ધન્વિયવાળા
જીવની એક જાત.

હિરીરી. સીં (હિરીરી) એક પ્રકારની
જાળ.

હી. સીં (હી) લજ્જા; શરમ.

હી. જં (હી) અતિશય કંઠપેશાતક
અભય.

હીય. ત્રિં (હીય) હીન; નીચ. (૨)
રહિત; આહું.

હીયાવસાર. નં (હીયાવસાર) હીન-ઓછા
અક્ષર બોલવા તે; જાનના ૧૪ અતિ-
ચારમાંનો એક.

હીયાપુચ્ચા ત્રિં (હીયાપુચ્ચા) પુષ્પહીન;
ફુલાંગી.

હીયમાય. નં (હીયમાય) જુઓ “ હાય-
માયક ” શબ્દ.

હીર. પું (હીર) શંસ; ખપાટની ન્હાની
અણીવાળી કકડી. (૨) કોઈ વનસ્પતિને
ભાગતાં વિષમ છેદ થાય તે. (૩) હીરો.

હીરમ. પું (હીરમ) કુત્સિત તૃષ્ણ પ્રમુખ.

હીલયા. સીં (હેલના) અપમાન; નિન્દા.

હીલયિજ્ઞ. ત્રિં (હેલનીય) હેલના કરવા
યોગ્ય.

હીલા. સીં (હેલા) અપમાન; તિરસ્કાર.

હીલિય. ત્રિં (હેલિત) હેલના-નિન્દા કરેલ.

હુ. જં (હુ) નિશ્ચયાર્થે બોધક અભય.

હુમ. ત્રિં (હુત) અગ્નિમાં હોમેલું.

હુમવદ. પું (હુતવ) અગ્નિ.

હુમ્માસલ. પું (હુત્માસ) અગ્નિ.

હુંડ. ત્રિં (હુંડ) ખેડાળ; નાના પ્રકારની
આકૃતિવાળો. (૨) નં નાના પ્રકારનું
શરીરનું સંસ્થાન-આકાર; ૭ સંઘણમાંનું
છડું.

હુંડર્સ્ટકાચ. નં (હુંડર્સ્ટકાચ) કુત્સિત સં-
સ્થાન; શરીરનો ખેડાળ આકાર. (૨)
નામકર્મની એક પ્રકૃતિ કે જેના ઉદયથી
જીવ હુંડ સંઘણ પામે.

હુંબહટ્ટ. પું. () એક કમંડળી રાખ-
નાર તપસ્રીની એક જાન.

हुडुका. स्त्री० (हुडुका) नाव विशेष.

કુ. પું. ૧) શરત બકરી તે; હોડ.

ਦੁਸ਼ਾਣਾ. ਨੰ (ਹਵਨ) ਹੇ।ਮ.

हुत. वि० (हुन) क्षयन उद्देश.

हुतवह पु० (हुतवह) अग्नि.

हुयासग. पु० (हुताशन) अग्नि.

કુરત્યા. અ. () અધાર.

ફલિયં. પ્ર. () શીઘ્ર જલદી.

(૨) ત્રિન્ને દેશના સંપ્રદાયી.

हृदय. पु० (हृदय) ११ भाग हृदय
प्रभाग कागज विभाग.

हृदयंग. पुं० (हृदकाङ्ग) ८४ शास्त्र अथवा-
परिमित शास्त्र विभाग.

हे. प्र० (ह) संगोपनार्थ. आमन्त्रणार्थ.

हेड. पृ० (हेतु) हेतु; कारण; निमित्त.
 सम्य

हेडय. वि० (हेतुक) हेतु ॥ ११॥; अथ ॥ ११॥

हेउवाय. पु० (हेतुवाद) हेतुवाद, अर्थ-
आशयवाद.

हे.ज. प्रि० (हार्थ) आर्द्धगु करवायेगा.

ਵੇ. ਅ. () ਨੀਯੇ; ਲੇਖਾ.

हेड्प्रो. अ० () नीचे; छं.

ਵੇਸ਼. ਸ. () ਨੀਚੇ, ਫੁੱਲ.

(२) निम्न ते देशमा रहनेभार.

હોદ્દા. મં. () નીચે.

हेट्टिम. वि० () नीयेनु.

હેદિલ શ્રિ. () નીચેનું; હેઠળનું.

हेडि. त्रि० (हेडि०) पी०५ उपज्जयन्तार,

ક્ર: ૫૬૧૫૩

हेतु. पुं० (हेतु) कारण, निमित्त; हेतु.

हेडो. म० (हेमो) आभंत्रागुर्थ अत्यय.

हेम न० (हंसन्) मोनुं.

हैमन्त ५० (हेमन्त) हेमन्त ऋतु; शीत
ऋतु.

हेमंत अ ि० (अमन्तत्र) हेमंत ऋतुना
अयेत्.

हेमन्तिव. वि० (हंसन्तिक) इमन्त २ १३
ममन्ती.

हेमग. पु० (हमक) १२५-१२६, १३१.

हमजातग. न० (हमचातक) अ० ५ भा० २०
आमराग.

हेमचंत न० (हिमवा) ५२५। ३१-११-१९७३
 अंकित १२ नारा.

हेमचंद्र. त. (हेमचंद्र) लुगुनं वाचं अंक
क्षेत्र. (२) नि० तं क्षेत्रम्. रा० नार.

हेमचंद्रकृत पु० (हेमचंद्रकृत) गुरुनिर्माण
पर्वत विपरीत १० कुटुम्बानु दशमु दंड-
विपरीत.

हमवय. पु० (देवता) हमवयनामानु
दिमिन अतं मरदिमयत अं अं
पानी रय्यनु जुगतीपानु प्रथम संत.
(२) नि० हमवय देवता रत्नादे.

हेमचक्रकुंड. पु० (हेमवाकर) न. १०५१११
न. १६२३ भांनुं ये। युं डट-शिअर (२) मदा-
दिभयंत पयंतना आह डटभांनुं वीणुं
डट-शिअर.

हेमसुत्तय. न० (हेमसूत्रक) शैलानुं सूत्र-
३२१।

हेय त्रि० (हेय) तन्त्रायोग्य.

हेरसामाख्य. पु० (हिरण्यवत्) २५१ अन्ते
 शिखरी पर्वत पर्येतु ओ३ जुगवीशानुं
 क्षेत्र. १२) ओ क्षेत्रने अधिष्ठाता ह्येता.
 (३) त्रि० ते क्षेत्रमा रडे ॥२ अनु०५.

हेरगणवक्कूड. पुं० (हेरगणवक्कूड) २. पी.
परिणतां व्याहृतिमानं सातमु दृष्ट.

हेरयाल. पु० (हेरयाल) वृक्ष निशेप.

हेसिय. न० (हेसित) धोप्रनो हल्लहल्लहल्ल.

होद. पु० (होद) हुद.

होद. न० () योरेलो मुदाभाज,
योरेलुं धन.

होसिय. त्रि० (होत्रिक) अमिहोत्र कर-
नार. (२) पु० हवन करनार तापसनी
ओक नत. (३) धास ॥ ओक नत.

होम. पु० (होम) होम; हवन.

होरंभ. पु० की० (होरम्भ) वाद्य विशेष.

होरा. की० (होरा) क्षण. (२) योधडीयां.

होल. पु० (होल) अपमानस्यक संभोधन.

होलावाय. पु० (होलावाय) होला ओया
अपमानजनक संभोधनशी आने
ओलायवु ते.

अथ ग्रन्थप्रशस्तिः

वर्षे द्वन्द्वर्गजार्कभूपरिमिते मासेऽश्वयुज्युत्तमे ।

पक्षेऽच्छे दशमीतिथौ रविदिने श्रीमोरबीपत्तने ॥

पूज्यस्वामिगुलाबचन्द्रविदुषः शिष्येण रत्नेन्दुना ।

श्रीजैनागमशब्दसङ्ग्रह इति ग्रन्थोऽरचि श्रेयसे ॥ १ ॥

इति श्रीलांकागच्छान्तर्गतलिंबडीसंप्रदायमुकुटमणिपूज्यपादश्रीगुलाबचन्द्रजि

स्वामिचरणाम्बुजन्त्रचरीकमुनिश्रीरत्नचन्द्रविरचितजैनागमशब्द

सङ्ग्रहप्रशिक्षः समाप्तः ॐ शान्ति ! शान्तिः !! शान्तिः !!!

शुद्धि पत्रक.

पाठिक. कोशभाक पाणि.

अशुद्ध.

शुद्ध.

३	१	२
११	२	३७
२०	१	३०
२२	२	८
२३	२	१४
३४	१	२१७
३७	२	३२
४०	२	३७
४५	१	२५
५१	"	नोट
५३	२	२१
६१	२	३
६२	२	२८
७५	२	३१
८१	१	३६
८२	२	२६
८३	१	३१
८४	१	३४
८४	२	१५
८४	२	२६
८४	२	३३
११३	१	५
११८	२	२
१२३	१	१८
१२४	१	१६
१२५	१	२६
१२७	२	१
१२७	२	३६

अहमुत्तग.
अतोलिस्तय.
पुद्गल
अर्थ.
अचिरवृत्त
अष्टाङ्गयुर्वेद
अद्धतृतीयद्वीप
अथडांग
पदार्थेभां
मणोदुघातनम
सिद्धि
लण्ड
कभनु
अपमत
अभिहृत
शक्रेन्
अैवतक्षेत्रना
अक
मम्बाधारी
प्रतिवेहल
११५ मळामद
असजय
असुरेन्द्र
सुयडांग
यथाभुत
कहोविहार
आह्वसंबञ्जर

अहमुत्तग.
अंतोलिस्तय.
पुद्गल.
अर्थ.
अचिरवृत्त.
अष्टाङ्गयुर्वेद.
अर्द्धतृतीयद्वीप.
सुयडांग
पदार्थेभा
अणोदुघातनम
भीधी
लण्ड
कभनुं
अपमल
अभिहृत
शक्रेन्
अैवतक्षेत्रना
अेक
अम्बाधारी
प्रतिवेहल
११५ मे मळामद
असंजय
असुरेन्द्र
सुयडांग
यथाभुत
अहोविहार
आह्वसंबञ्जर

पृ.सं. भा.सं.	पं.सं.	अ.सं.	शुद्ध.
१०१७	२	२६	आदित्य
१२८	१	३०	आथी
१२८	२	३	आदिनु
१२८	२	१५	आजिनभद्र
१३०	१	२८	आगमिष्यभद्र
१३१	१	१७	आणंद
१३८	१	१	आदाणभंडमत्त-
१३८	१	२	"
१३८	१	३०	आदीगवित्ति
१४०	१	२३	आभागवडम्
१४१	१	१	आमेत
१४२	१	१६	आनपति
१४३	२	३	आतिमु
१४४	१	११	आयागमांय
१४४		४	उग्रपेश
१४५	२	१७	मुशय
१४६	१	१८	आलु
१४६	१	३०	आचकीकरण
१४६	२	११	पैताल्य
१४६	२	२०	आचकूड
१४६	१	१२	आहान
१४६	२	४८	आतन
१४७	२	४	इदियलद्विया
१४७	१	२५	इहलोम
१४७	२	१७	न. अर्थ
१४७	२	३०	इष्टात
१४७	१	१३	अवगृहीता
१४७	१	२६	इष्टि
१४७	१	२७	उज्जुसुय
१४७	२	३३	उत्तराध्ययन
१४७	१	३०	पुष्टय
१४७	२	२४	उद्विष्ट
१४७	२	१८	उपगृहीत

પૃષ્ઠાંક.	કોલમાંક.	પદ્ધતિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨૦૧	૧	૨૯	ગહણ	ગ્રહણ
૨૦૨	૨	૩૪	સંસા	સંસા
૨૦૩	૨	૮	ઘાર	ઠાર
૨૦૮	૧	૩	અથના	અથના
૨૧૬	૧	૧૬	ઔદારિક	ઉદારિક
૨૨૦	૧	૩૧	ક	ક
૨૩૦	૨	૧૩	પુદ્ગલ	પુદ્ગલ
૨૩૧	૧	૩	અવર્ષિણીના	અવર્ષિણીના
૨૫૩	૨	૧૩	અસરપણું	અસરપણું
૨૫૪	૨	૨૯	ભિન્નું	ભીનું
૨૫૬	૧	૨૭	કુંડધારિ	કુંડધારિ
૨૫૭	૧	૧૧	કુંદ	કુંદ
૨૬૪	૨	૪	કુસુમશર	કુસુમશર
૨૬૪	૨	૭	કુસુમિય	કુસુમિય
૨૬૫	૧	૧	કુહેડગ	કુહેડગ
૨૬૫	૧	૨	"	"
૨૧૨	૨	૫	હીઓ	હીઓ
૨૭૯	૧	૨૪	સ્વાદ્યા	સ્વાદ્યા
૨૮૪	૧	૧૨	ગમ્યદ્વીપમા	ગમ્યદ્વીપમા
૨૯૩	૧	૮	ગએલું	ગએલું
૨૯૫	૧	૧૧	શ્રુતરકન્ધના	શ્રુતરકન્ધના
૨૯૫	૧	૨૦	ગાહાવદ્ધર્મી	ગાહાવદ્ધર્મી
૨૯૯	૧	૨૫	પરિત્રાગક	પરિત્રાગક
૩૦૭	૧	૧	ઘોસણ	ઘોસણ
૩૦૮	૨	૧૦	ચતુર્દશી	ચતુર્દશી
૩૧૧	૧	૧	ચંદકંતા	ચંદકંતા
૩૧૧	૧	૧૭	ચંદ્રયગમ્	ચંદ્રયશમ્
૩૧૭	૧	૨૪	ચમનિદાઘકાલ	ચરમનિદાઘકાલ
૩૧૭	૨	૧	ચરિતારિય	ચરિતારિય
૩૧૭	૨	૩૭	"	"
૩૨૪	૨	૪	ભિક્ષુક; વગ	ભિક્ષુકવર્ગ
૩૨૪	૨	૧૬	ચ્યુતાષ્ટતાવર્ત	ચ્યુતાચ્યુતાવર્ત
૩૨૬	૨	૨૬	ચૈત્યવૃત્ત	ચૈત્યવૃત્ત
૩૩૦	૧	૭	ચરણાલક	ચરણાલક

पृ० सं०.	कोशभांड	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३३१	२	३१	अकारार्थी	अकारार्थी
३३२	१	२६	अरियभूय	अरियभूय
३४०	२	१	अयंति	अयंती
३४२	१	१६	अलकारि	अलकारि
३४२	१	२०	अलकीडा	अलकीडा
३४७	२	१३	जातिभूक	जातिभूक
३४६	१	२४	अभि	अभि
३४६	२	२१	अभि	अभि
३७४	१	४	अनशान	अनशान
३७५	२	८	अथ	अर्थ-
३७७	२	३२	अवस्थापित	अवस्थापित
३७६	२	३०	गिगोहपरिमंडज	गिगोहपरिमंडल
३८३	१	१२	गिहडुमग्ग	गिहडुमग्ग
३८५	२	३१	निग्रन्थ	निग्रन्थ
३८६	१	१५	पीण	पीण,
३६२	२	२३	आचारंग	आचारंग
३६८	१	२८	नातवाणा वग्नित	नातवाणा वाअत्र
४००	१	२	तृणाहारक	तृणहारक
४०२	१	२६	तस्मान्	तस्मात्.
४०३	२	६	वाध	वाध
४०८	२	२८	तथा इपना	तथाइपना
४११	१	२१	स्तीर्यग्यानि	तिर्यग्यानि
४१२	१	३१	पज्ञान	पलायु
४१२	२	३४	त्रयु सरोदार	त्रयुसरो. दार
४१७	१	३०	ततलि	तेतलि
४२०	१	२५	गर्जना	गर्जनाग
४२४	१	३३	अपभोग	अपभोगमरत
४२६	१	२	दक्षिणाधर्मरत	दक्षिणा
४२७	२	११	आपेक्षुं	आपेक्षु
४२७	२	२२	धार	धार
४३१	१	१२	गलेध	गुलेध
४३३	१	६	अनराय	अनराय
४३३	२	३२	आरशांभ	आरसांभ
४३६	१	२८	अगस्र	अगस्र

पृष्ठांक. कोशभांक.	पंक्ति.	अशुद्ध	शुद्ध
४३६	१	३०	शत्रु
४३८	१	२	दिशादि
४३८	२	३१	दुष्प्रार
४४०	१	३१	दुष्प्रार
४४०	२	११	दुष्प्रार
४४२	२	१६	दुष्प्रार
४४४	१	३४	दुष्प्रार
४४५	१	२३	नाभना
४४७	२	२८	दौर्मनस्यिक
४४८	२	३७	राष्ट्रिनु
४४८	१	१	धावया
४४८	२	३३	ध्रुवाद्यी
४४८	२	१	निखिलतस्त्य
४४९	१	२०	नित्योद्योत
४४९	२	१	निज्जिव
४४९	२	१६	निर्जरा
४४९	१	२४	निर्जरा
४४९	१	३४	निपातिनी
४४९	१	३०	निमान
४४९	२	२१	नीरुज्
४८०	१	३०	निर्वृद्धि
४८२	१	२४	निर्भा-निहा
४८२	१	३०	निहित
४८८	२	३५	प्रयोगमत्तिसम्पद्
४८९	२	१०	द्रोपदी
४८९	१	१	पंथकोट
४८९	१	८	पुत्रा
४८५	२	२२	भ्रतस्त्रुधना
४८६	२	३२	प्रत्यावर्त
४८५	२	१	पञ्चासकाडि
४८८	१	११	विशेषना
५०१	१	२२	पडि
५०१	२	३४	पडि
५०३	१	१०	प्रतिपञ्चना

पृष्ठांक	कालमा.क.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५१०	१	१७	प्रनवन	प्रनवण
५१२	२	१७	पद्धति	पद्धति
५१६	१	१	परपरगंडिया	परंपरगंडिया
५२२	२	१५	परिच्छेद्य	परिच्छेद्य
५२७	१	२६	सिद्धि	सीधी
५२८	१	२६	परिशाटनिका	परिशाटनिका
५२८	२	२	परिषिद्धत्	परिषिद्धत्
५२६	१	१	परिहारविशुद्ध	परिहारविशुद्ध
५२६	१	२	"	"
५३०	१	५	परिहारविशुद्धिन्	परिहारविशुद्धिन्
५३०	१	२२	पजिअंक	पलिअंक
५३१	१	१२	प्रदर्शिन	प्रदर्शिन
५३८	१	३७	प्रागल्भ्य	प्रागल्भ्य
५४०	१	३१	गण	गण
५४७	१	१४	(२)	(२) त्रि०
५५६	१	१	आह	आह
५६१	१	२३	पुहुत्तवियक्क	पुहुत्तवियक्क
५६२	२	३५	प्रेयस्	प्रेयस्
५६६	२	१	पोलिदी	पोलिदी
५७२	२	५	वंमलोय	वंमलोय
५७२	२	२८	ब्रह्मोत्तरावर्तसक	ब्रह्मोत्तरावर्तसक
५७६	२	११	आहरपनि	आहरपनि
५८०	२	४	बुध	बुध
५८८	१	१४	भंडाकार	भंडाकार
५९५	२	२६	भंडुगोत्रनी	भंडुगोत्रनी
५९६	१	११	(२)	(२) त्रि०
५९८	१	१६	(म)	(मंग)
६०३	१	२४	वंदनना	वंदनाने
६२५	१	२०	ठडीयावाणा	ठणीयावाणा
६२६	१	३३	धुण	धुण
६२८	२	२६	भग्याराधुनी	भृग्याराधुनी
६४२	१	८	पर्वतने	पर्वतनु
६४८	२	१०	रुंधेतिया	रुंधेतिया
६७३	२	६	जलका	जलका

પૃષ્ઠાંક.	કોલમાંક.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૭૧૩	૧	૧૨	ટાળો	ટાળું
૭૧૩	૧	૩૦	વૈદિક	વૈદિક
૭૧૩	૨	૧૭	વૈદ્ય	વૈદ્ય
૭૧૪	૨	૨૬	વેણતિયા	વેણતિયા
૭૧૫	૧	૧૪	સો	સોય
૭૧૫	૧	૨૨	વૈતાતી	વૈતાતી
૭૧૫	૨	૨૯	વૈમનસ્ય	વૈમનસ્ય
૭૧૫	૨	૩૩	ઐવેયક	ઐવેયક
૭૧૬	૨	૨૫	ઋગ્વેદ	ઋગ્વેદ
૭૧૭	૧	૩૪	વૈદ્યમણિ	વૈદ્યમણિ
૭૧૭	૨	૧૨	કિનારે	કિનારે
૭૧૭	૨	૨૫	કપવા	કપવા
૭૧૭	૨	૨૯	દેપ	દેપ
૭૧૮	૨	૨૭	રડાપો	રડાપો
૭૧૯	૧	૨૯	અધભાગ	અધભાગ
૭૨૦	૨	૧૯	સન્ક્રામિણી	સન્ક્રામિણી
૭૨૨	૨	૨૮	સન્કલ્પેયમાગ	સન્કલ્પેયમાગ
૭૨૩	૧	૨૪	જોડાણ	જોડાણ
૭૨૩	૧	૩૪	પ્રભતિ	પ્રભતિ
૭૨૩	૧	૩૫	સન્ગ્રહનય	સન્ગ્રહનય
૭૨૪	૨	૨૭	સચાર	સચાર
૭૨૪	૨	૩૭	સન્ક્રુત	સન્ક્રુત
૭૨૫	૧	૩૨	ગલ્પવલન	ગલ્પવલન
૭૨૫	૨	૩૫	સંજોયણા	સંજોયણા
૭૨૭	૧	૨૭	સતાપ	સતાપ
૭૨૯	૨	૧૪	સપરાહ્યબંધ	સંપરાહ્યબંધ
૭૨૯	૨	૧૬	સપરાહ્યા	સંપરાહ્યા
૭૨૯	૨	૩૦	જોડાયેલ લાગેલ	જોડાયેલ-લાગેલ
૭૩૦	૨	૧૩	તીથકરના	તીથકરના
૭૩૧	૨	૪	સમ્મિષ્ણોત્	સમ્મિષ્ણોત્
૭૩૧	૨	૫	સમિષ્ણોત્	સમિષ્ણોત્
૭૩૧	૨	૯	સમિષ	સમિષ
૭૩૧	૨	૧૨	સંદર	સંદર
૭૩૨	૨	૨૮	સંરંમ	સંરંમ

पृष्ठांक.	कालभांक.	पङ्क्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७३३	१	११	संलाव	संलाव
७३३	१	३३	संवक्कुरिअ	संवक्कुरिअ
७३४	१	३०	सयभी	सयभी
७३४	२	२३	संसगिन्	संसर्गिन्
७३४	२	३४	पिउ	पिं
७३६	१	१	सकम्मवीरिय	सकम्मवीरिय
७३६	१	२	"	"
७३६	२	४	शर्करा	शर्करा
७३६	२	६	गेतभ	गेतभ
७३८	१	२	सत्यमनोयोग	सत्यमनोयोग
७३८	१	७	सच्चमोसमण-	सच्चमोसमण-
७३८	१	१५	अतिशय	अतिशय
७३८	२	११७	नवल	नवल
७४०	१	५	भय	भुय
७४०	१	१०	सङ्खबद्ध	सङ्खबद्ध
७४०	२	१३	पयेद्वय	पयेद्वय
७४२	२	३१	साथवानो; लुङ्को	साथवानो लुङ्को
७४३	२	११७	अद्रुधान	अद्रुधान
७४४	१	३६	धान्यादनो	धान्यादिना
७४५	२	१०	सण	सण
७४६	१	१५	सम्भितर	सम्भितर
७४६	१	२६	अम	अम
७४६	२	१	समणभूअ	समणभूअ
७४७	२	१३	समदित	समदित
७५०	१	११	सम्यग्दर्शन	सम्यग्दर्शन
७५१	१	११	समुद्यम	समुद्यम
७५२	२	१६	समवगाड	समवगाड
७५३	२	१	सम्मामिच्छन्मोहणीय	सम्मामिच्छद्विद्वि
७५३	२	८	सम्यग्दृष्टि	सम्यग्दृष्टि
७५३	२	१०	जेध	जेना
७५३	२	२८	सम्यक्मिथ्यात्व	सम्यक्मिथ्यात्व
७५४	१	१	समवाह	समवाह
७५५	२	१	सथालि	सथालि
७५५	२	२२	शतराखः	शतशः

पृष्ठांक. श्लोकभांक.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७५६	१	२५	सू५३।
७५८	१	२८	स्वर्लिंगसिद्ध
७६०	२	२५	सर्ववर्भंतर
७६१	२	३१	यदना
७६३	१	१८	आपाधि
७६४	१	१३	साधबुद्ध
७६४	२	२०	अधःपृष्ठिना
७६६	१	६	साति
७६७	२	१	सामासिअ
७६७	२	१०	उत्पन्न
७६८	१	३५	शानासीगीया
७६९	१	५	सादृश्य
७६९	१	३४	सादृश्य
७६९	२	६	सार्वविध
७७०	२	२६	सार्विष्टी
७७४	१	३०	पट्टकभंशयग
७७५	२	४	इदं
७७६	२	१०	अप्रक्ष
७७७	२	१८	शिक्षाक्षेत्र
७७८	१	१८	इदं
७७८	१	२०	गीतामुखवन
७७८	१	२३	सप्तचत्वारिंशत्
७७८	१	२६	गीतीभूत
७७८	२	१६	गीतम्पश
७८२	२	२१	सूचिरम्
७८३	१	१७	शुभ
७८३	२	१६	श्रेणिक
७८४	१	११	शुक्ल
७८४	१	१२	निवार
७८५	१	१७	अश्वत
७८५	१	२१	अक्षयार्थि
७८७	२	८	सुदर्शनजागरिका
७८७	२	१०	सुदर्शन
७८८	१	१३	पञ्च

પૃષ્ઠાંક. ક્રાંતિમાક.	પ કિલ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૭૬૧	૧	૯	૭૪૫૬૧૫ના
૧૭૬૨	૨	૪	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૨	૨	૧૦	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૨	૨	૨૨	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૨	૨	૨૧	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૩	૧	૧૪	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૩	૧	૧૬	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૩	૧	૨૫	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૪	૨	૧૫	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૪	૨	૨૬	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૪	૧	૧૩	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૪	૨	૨૧	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૪	૨	૩૧	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૧૭	૧	૧૩	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૧૭	૧	૧૫	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૧૭	૧	૧૮	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૧૭	૧	૨૧	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૮	૨	૧	શ્રુતઅજ્ઞાન
૧૭૬૮	૨	૨૭	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૦	૨	૨૬	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૨	૨	૨૪	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૧	૧૭	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૬	૧	૧૪	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૧	૧૬	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૧	૨૬	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૧	૨૮	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૨	૨	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૨	૫	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૨	૧	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૪	૨	૧૭	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૫	૧	૨૧	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૫	૧	૩૫	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૫	૨	૨	શ્રુતઅજ્ઞાન
૮૦૫	૨	૨૭	શ્રુતઅજ્ઞાન

पृष्ठांक.	कालभांक.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८०५	२	३०	यड	शौयड
८०६	१	८	सार्गधिक	सौर्गधिक
८०६	२	३०	।लाअ	सो।लाअ
८०८	१	३३	सौराष्ट्रिका	सौराष्ट्रिका
८०८	१	५	वि त्रभ	विबुत्रभ
८११	१	१२	हाथकप्य	हाथिकप्य
८१५	२	२१	दिट्टिल	दिट्टिल

बीर सेवा मन्दिर

पुस्तकालय

काल नं० 030-1- गुलाब

लेखक रूवाणी गुलाबचन्द्र (सं०)

शीर्षक वी जेजागम शिल्प संग्रह

646

- कम सख्या